

Holy Bible

Aionian Edition®

banal na Bibliya
Tagalog Unlocked Holy Bible

AionianBible.org

Ang unang banal na Bibliya at pagsasalin
100% na libreng kumopya at mag print
kilala rin bilang “ ang Lilang Bibliya ”

Holy Bible Aionian Edition ®
banal na Bibliya
Tagalog Unlocked Holy Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2021

Text source: eBible.org

Source copyright: Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0
Door43 World Missions Community, 2018

Formatted by Speedata Publisher version 4.3.16 on 4/25/2021

100% Free to Copy and Print

<http://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<http://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Paunang Salita

Tagalog at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a lexicon. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the afterlife destinies of mankind and fallen angels.

This *un-translation* helps us to see these ten underlying words in context. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org and with the Android App. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Talaan ng Nilalaman

BAGONG TIPAN

Genesis	11
Exodo	37
Levitico	59
Mga Bilang	76
Deuteronomio	99
Josue	119
Mga Hukom	132
Ruth	145
1 Samuel	147
2 Samuel	164
1 Mga Hari	178
2 Mga Hari	194
1 Mga Cronica	209
2 Mga Cronica	223
Ezra	241
Nehemias	246
Ester	254
Job	258
Mga Awit	272
Mga Kawikaan	304
Mangangaral	317
Awit ng mga Awit	322
Isaias	325
Jeremias	350
Panaghoy	379
Ezekiel	382
Daniel	409
Hosea	417
Joel	421
Amos	423
Obadias	426
Jonas	427
Mikas	428
Nahum	431
Habacuc	433
Zefanias	435
Hagai	437
Zacarias	438
Malakias	443

LUMANG TIPAN

Mateo	447
Marcos	464
Lucas	475
Juan	493
Mga Gawa	507
Mga Roma	524
1 Mga Corinto	532
2 Mga Corinto	540
Mga Galacia	545
Mga Efeso	548
Mga Filipos	551
Mga Colosas	553
1 Mga Tesalonica	555
2 Mga Tesalonica	557
1 Timoteo	558
2 Timoteo	560
Tito	562
Filemon	563
Mga Hebreo	564
Santiago	570
1 Pedro	572
2 Pedro	574
1 Juan	576
2 Juan	578
3 Juan	579
Judas	580
Pahayag	581

APENDIKS

Gabay sa mga Mambabasa
Glossary
Mapa
Mga Ilustrasyon, Doré

BAGONG TIPAN

Kaya pinalabas ng Diyos ang lalaki mula sa hardin, at nilagay niya ang querubin sa silangan ng hardin ng Eden, at isang nagliliyab na espada na umiikot sa bawat panig,
upang bantayan ang daan patungo sa puno ng buhay.

Genesis 3:24

Genesis

1 Noong simula nilikha ng Diyos ang langit at ang lupa. **2** Ang lupa ay walang anyo at walang laman. Ang kадиліман ay nasa ibabaw ng kаламін. Ang Espíritu ng Diyos ay kumíkilos sa ibabaw ng katabigán.

3 Sinabi ng Diyos, "Magkaroón ng liwanag" at nagkaroon ng liwanag. **4** Nakita ng Diyos na ang liwanag ay kaaya-aya. Hiniwalay niya ang liwanag mula sa kадиліман. **5** Tinawag ng Diyos ang liwanag na "araw," at ang kадиліман ay tinawag niyang "gabi". Naggabi at nag-umaga, ito ang unang araw. **6** Sinabi ng Diyos, "Magkaroón ng puwang sa pagitan ng mga tubig, at hayaang ihiwalay nito ang tubig mula sa tubig." **7** Ginawa ng Diyos ang puwang at hiniwalay niya ang tubig na nasa silóng ng kálawakan mula sa tubig na nasa ibabaw ng kálawakan. At nagkagayon nga. **8** Tinawag ng Diyos ang puwang na "langit." Naggabi at nag-umaga, ito ang ikalawang araw. **9** Sinabi ng Diyos, "Hayaang ang katubigang nasa ilílám ng langit ay sama-samang magtipon sa isang lugar, at hayaang lumitaw ang tuyong lupain." At nagkagayon nga. **10** Tinawag ng Diyos ang tuyong lupain na "lupa" at ang natipong tubig ay tinawag niyang "dagat." Nakita niyang ito ay kaaya-aya. **11** Sinabi ng Diyos, "Hayaang tumubo ang halaman sa lupa: mga pananím na nagbibigay ng buto at mga namumungang punong kahoy na kung saan ang buto nito'y nasa loob ng kanyang bunga, ayon sa kanyang sariling urí." At nagkagayon nga. **12** Tinubuan ng halaman ang lupa, mga pananím na nagbibigay ng buto mula sa kanilang urí, at mga namumungang punong kahoy na taglay nito ang buto, mula sa kanilang urí. Nakita ng Diyos na ito ay kaaya-aya. **13** Naggabi at nag-umaga, ito ang ikatlong araw. **14** Sinabi ng Diyos, "Hayaang magkaroón ng mga liwanag sa langit upang ihiwalay ang araw mula sa gabi. At hayaan silang maging mga palatandaan, para sa mga panahon, para sa mga araw at sa mga taon. **15** Hayaan silang maging mga liwanag sa langit upang magbigay liwanag sa ibabaw ng mundo." At nagkagayon nga. **16** Ginawa ng Diyos ang dalawang malaking mga liwanag, ang mas malaking liwanag upang pamunuan ang araw, at ang mas maliit na liwanag upang pamunuan ang gabi. Ginawa rin niya ang mga bituin. **17** Inilagay sila ng Diyos sa langit upang magbigay liwanag sa ibabaw ng mundo, **18** upang pamunuan ang buong araw at ang buong gabi, at upang ihiwalay ang liwanag sa kадиліман. Nakita ng Diyos na ito ay kaaya-aya. **19** Naggabi at nag-umaga, ito ang ikaapat na araw. **20** Sinabi ng Diyos, "Hayaang mapuno ang katubigán ng lahat ng uri ng buhay na nitálang na ginawa ko, mapuno ang himpapwid ng mga ibóng lumilipid sa ibabaw ng lupa." **21** Kaya't nilikha ng Diyos ang malalaking nilalang na naninirahan sa dagat, gayon din ang bawat buhay na nilikha ayon sa kanyang urí, mga nilalang na kumíkilos at nagkukumpol sa katubigán, at bawat mga ibóng may pakpak ayon sa kanyang urí. Nakita ng Diyos na ito ay kaaya-aya. **22** Pinagpala sila ng Diyos, sinasabing, "Maging mabunga kayo at magpakaramí, punuin niyo ang katubigán sa mga dagat. Hayaang dumami ang mga ibón sa mundo. **23** Naggabi at nag-umaga, ito ang ikalimang araw. **24** Sinabi ng Diyos, "Hayaang magdulot ang mundo ng buhay na mga nilalang, bawat isa ayon sa kanyang sariling urí, mga hayop, mga gumagapang na bagay, at mga mababangis na hayop ng mundo, bawat isa nito ayon sa kanyang sariling urí". Nagkagayon nga. **25** Ginawa ng Diyos ang mga mababangis na hayop sa mundo ayon sa kanilang urí, ang mga hayop ayon sa kanilang mga urí, at lahat ng bagay na gumagapang sa ibabaw ng lupa ayon sa kanyang urí. Nakita niya na ito ay kaaya-aya. **26** Sinabi ng Diyos, "Gawin natin ang tao ayon sa ating wangis, ayon sa ating larawan. Hayaan silang mamahala sa isda sa dagat, sa mga ibón sa langit, sa mga hayop, sa buong mundo, at sa lahat ng gumagapang na bagay na gumagapang sa mundo. **27** Nilikha ng Diyos ang tao ayon sa kanyang sariling wangis. Ayon sa kanyang wangis nilikha niya siya. Lalaki at babae nilikha niya sila. **28** Pinagpala sila ng Diyos at sinabihan silang, "Maging mabunga kayo, at magpakaramí. Punuin niyo ang mundo, at supilin ito. Maging tagápamahala kayo sa isda sa dagat, sa mga ibón sa langit, at sa lahat ng buhay na bagay na kumíkilos sa ibabaw ng mundo." **29** Sinabi ng Diyos, "Tingnan ninyó, ibinigay ko sa inyo ang bawat pananím na nagbibigay ng buto na nasa ibabaw ng buong mundo, at bawat punong-kahoy kasama ang bungang may buto sa loob nito. Sila ay magiging pagkain ninyo. **30** Sa bawat hayop sa mundo, sa bawat ibón sa kalandítan, at sa lahat ng bagay na gumagapang sa ibabaw ng mundo, at sa bawat nilikhang may hinining ng buhay ibinigay ko ang bawat luntiang

halaman para maging pagkain." At nagkagayon nga. **31** Nakita ng Diyos ang lahat ng bagay na kanyang ginawa. Pagmásdan, ito ay napakabuti. Naggabi at nag-umaga, ito ang ika anim araw.

2 Kaya't ang kalandítan at ang mundo ay natapos, at ang lahat ng buhay na mga bagay na pumuno sa kanila. **2** Sa ikapitong araw dumating ang Diyos sa pagtatapos ng gawain na kanyang ginawa, at siya ay nagpahinga sa ikapitong araw mula sa lahat niyang gawain. **3** Pinagpala ng Diyos ang ikapitong araw at ginawang banal ito, dahil doon siya nagpahinga mula sa lahat ng gawain na kanyang nagawa sa kanyang paglikha. **4** To ang mga kaganapan ukol sa kalandítan at sa mundo, nang sila ay nilikha, sa araw na ginawa ni Yahweh na Diyos ang lupa at ang kalandítan. **5** Wala pang halaman bukid ang nasa mundo, at wala pang pananím ng bukid ang tumutubó, sapagkat hindi pa dinulot ni Yahweh na Diyos na umulan sa ibabaw ng mundo, at walang taóng bubungkal ng lupa. **6** Pero umakyat ang hamog mula sa mundo at diniligan ang buong ibabaw ng lupa. **7** Si Yahweh na Diyos ay ginawa ang tao mula sa alabok ng lupa, at hiningahan ang mga butas ng kanyang ilong ng hiniring ng buhay, at ang tao ay naging buhay na nilalang. **8** Nagtaním si Yahweh na Diyos ng isang hardín pasilangan, sa Eden, at doon niya inilagay ang taóng kanyang nilikha. **9** Mula sa lupa Pinatubo ni Yahweh na Diyos ang bawat punong kaaya-aya sa paninig at mabuti para sa pagkain. Kasama rito ang puno ng buhay na nasa gitna ng hardín, at ang puno ng kaálaaman ng mabuti at masama. **10** Lumabas ang isang ilog sa Eden para diligan ang hardín. Mula roon ito ay nahati at naging apat na ilog. **11** Ang pangalan ng unang ilog ay Pishon. Iyon ang umaagos sa buong lupain ng Havila, kung saan mayroong ginto. **12** Ang ginto sa lupang iyon ay mabuti. Mayroon ding bedelio at ang batong onise. **13** Ang pangalan ng pangalawang ilog ay Gihon. Ang isang ito ay umaagos sa buong lupain ng Cush. **14** Ang pangalan ng pangatlong ilog ay Tigris, na umaagos sa silangan ng Asshur. Ang pang-apat na ilog ay ang Eufrates. **15** Kinruha ni Yahweh na Diyos ang lalaki at inilagay siya sa hardín ng Eden upang trabahuin at alagaan ito. **16** Inutusán ni Yahweh na Diyos ang lalaki, sinasabing, "Mula sa bawat puno sa hardín ay malaya kang makakakain. **17** Pero mula sa puno ng kaálaaman ng mabuti at masama ay hindi ka maaaring kumain, sapagkat sa araw na kumain ka mula roon, ikaw ay tiyak na mamamatay." **18** Pagkatapos sinabi ni Yahweh na Diyos, "Hindi mabuti na ang lalaki ay nag-iisa. Gagawa ako ng katuwang na babagay para sa kanya." **19** Mula sa lupa ginawa ni Yahweh na Diyos ang bawat hayop sa bukid at bawat ibón sa langit. Pagkatapos dinala niya sila sa lalaki upang makita kung ano ang itatwág niya sa kanila. Anuman ang itinawag ng lalaki sa bawat buhay na nilikha, iyon ang kanyang pangalan. **20** Ang lalaki ay nagbibigay ng mga pangalan para sa lahat ng mga hayop, sa lahat ng mga ibón sa langit, at sa bawat mabangis na hayop sa bukid. Pero para sa lalaki mismo ay walang nahanap na katuwang na babagay para sa kanya. **21** Dinulot ni Yahweh na Diyos na makatulog nang mahimbing ang lalaki, kaya nakatulog ang lalaki. Kumuha si Yahweh na Diyos ng isa sa kanyang mga tadyang at isinara ang laman kung saan niya kinruha ang tadyang. **22** Sa pamamagitan ng tadyang na kinruha ni Yahweh na Diyos mula sa lalaki, ginawa niya ang babae at dinala siya sa lalaki. **23** Sinabi ng lalaki, "Sa oras na ito, ito ang buto ng aking mga buto, at laman ng aking laman. Tatawagin siyang 'babae', dahil kinruha siya sa lalaki." **24** Kaya iiwan ng lalaki ang kanyang ama at ang kanyang ina, makikipag-isá siya sa kanyang asawa, at síla ay magiging isang laman. **25** Kapwa sila hubad, ang lalaki at ang kanyang asawa, pero hindi sila nahihiya.

3 Ngayon ang ahas ay higit na tuso kaysa sa anumang ibang mabangis na hayop sa bukid na ginawa ni Yahweh na Diyos. Sinabi niya sa babae, "Talaga bang sinabi ng Diyos, 'Hindi kayo dapat kumain mula sa anumang puno ng hardín?'" **2** Sinabi ng babae sa ahás, "Maaari naming kainin ang bunga mula sa mga puno ng hardín, **3** pero tungkol sa bunga ng puno na nasa gitna ng hardín, sinabi ng Diyos, "Hindi ninyó maaaring kainin ito, ni hindi ninyó ito maaaring hawakan, o mamamatay kayo." **4** Sinabi ng ahas sa babae, "Tiyak na hindi kayo mamamatay. **5** Dahil alam ng Diyos na sa araw na kainin ninyó ito mabubuksan ang inyong mga mata, at kayo ay magiging tulad ng Diyos, na nakaáalam ng mabuti at masama." **6** At nang nakita ng babae na ang puno ay mabuti para sa pagkain at kaaya-aya sa paninig, at ang puno ay kanaís-nais para gawing matalino ang isang tao, kumuha siya ng bunga nito at kainin ito. At binigyan niya ang

kanyang asawa na kasama niya, at kinain niya ito. **7** Parehong nabuksan ang kanilang mga mata, at nalaman nilang sila ay hubad. Pinagsama-sama nilang tinahi ang mga dahon ng igos at gumawa ng mga pantakip para sa kanilang mga sarili. **8** Narinig nila ang tunog ni Yahweh na Diyos na naglalakad sa hardin sa kalamigan ng araw, kaya ang lalaki at ang kanyang asawa ay nagtago mula sa presensya ni Yahweh na Diyos sa mga punong-kahoy ng hardin. **9** Tinawag ni Yahweh na Diyos ang lalaki at sinabi sa kanya, "Nasaan ka?" **10** Sinabi ng lalaki, "Narinig kita sa hardin, at natakor ako, dahil ako ay hubad. Kaya itinago ko ang aking sarili." **11** Sinabi ng Diyos, "Sinong nagsabi sa iyo na ikaw ay hubad? Kumain ka ba mula sa punong iniutos kong huwag mong kakainan?" **12** Sinabi ng lalaki, "Ang babae na ibinigay mo sa akin, binigyan niya ako ng bunga mula sa puno at kinain ko ito." **13** Sinabi ni Yahweh na Diyos sa babae, "Ano ba itong ginawa mo?" Sinabi ng babae, "Nilinlang ako ng asas, at kumain ako." **14** Sinabi ni Yahweh na Diyos sa asas, "Dahil ginawa mo ito, sumpain ka sa lahat ng mga hayop at sa lahat ng mababangis na hayop sa bukid. Gagapang ka sa pamamagitan ng iyong tiyan at alikabok ang iyong kakainin sa lahat ng araw ng iyong buhay." **15** Maglalagay ako ng poot sa pagitan mo at ng babae, at sa pagitan ng iyong binhi at ng kanyang binhi. Durdurigin nya ang iyong ulo, at tutuklawin mo ang kanyang sakong." **16** Sinabi nya sa babae, "Higit kong patitindihin ang sakit mo sa panganganak; sa sakit ka magsisilang ng mga anak. Ang iyong pagnanaais ay para sa iyong asawa, subalit pamumunuan ka niya." **17** Sinabi nya kay Adan, "Dahil nakinig ka sa bases ng iyong asawa, at kumain mula sa puno, kung alin ay iniutos ko sa iyo, nang sinabi kong, "Hindi kayo maaring kumain mula rito," sinumpa ang lupa dahil sa iyo; sa matinding pagpapagal kakain ka mula rito sa lahat ng mga araw ng iyong buhay." **18** Ito ay tutubuhan ng mga tinik at mga damo para sa iyo, at kakainin mo ang mga pananim sa bukid. **19** Kakain ka ng tinapay sa pamamagitan ng pawis ng iyong mukha, hanggang ikaw ay bumalik sa lupa, dahil kinuha ka mula rito. Dahil ikaw ay alikabok, at sa alikabok ka rin babalik." **20** Tinawag ng lalaki ang kanyang asawa sa pangalang Eva dahil siya ang ina ng lahat ng mga nabuhay. **21** Gumawa si Yahweh na Diyos ng mga kasuotang balat para kay Adan at para sa kanyang asawa at dinamitan sila. **22** Sinabi ni Yahweh na Diyos, "Ngayon ang tao ay naging tulad na natin, na nakaaalam ng mabuti at masama. Ngayon hindi siya dapat pahintulutang abutin ng kanyang kamay, at kumuha mula sa puno ng buhay at kumain nito, at mabuhay nang walang hanggan." **23** Kaya pinabalas sila ni Yahweh na Diyos mula sa hardin ng Eden, para bungkalin ang lupa kung saan siya kinuha. **24** Kaya pinabalas ng Diyos ang lalaki mula sa hardin, at nilagay niya ang querubin sa silangan ng hardin ng Eden, at isang nagliliyab na espada na umiikot sa bawat panig, upang bantayan ang daan patungo sa puno ng buhay.

4 Ang lalaki ay sumiping sa kanyang asawang si Eva. Siya ay nabuntis at isinilang niya si Cain. Sinabi nya, "Nagkaroon ako ng lalaki sa tulong ni Yahweh." **2** Pagkatapos ay isinilang niya ang lalaking kapatid nitong si Abel. Naging pastol si Abel, pero si Cain ay nagbungkal ng lupa. **3** At nangyari na sa paglipas ng panahon dininal ni Cain ang ilan sa bunga ng lupa bilang handog kay Yahweh. **4** Si Abel naman ay nagdala ng ilan sa panganay ng kanyang kawan at ilan sa taba. Tinanggap ni Yahweh si Abel at ang kanyang handog, **5** pero hindi niya tinanggap si Cain at ang kanyang handog. Kaya lubhang nagalit si Cain, at sumimangot siya. **6** Sinabi ni Yahweh kay Cain, "Bakit ka nagagalit at bakit ka sumisimangot?" **7** Kung gagawin mo ang tama, hindi ka ba tatanggapin? Pero kung hindi mo ginagawa ang tama, ang kasalanay ay nag-aabang sa pinto at ninanais na mamahala sa iyo, subalit dapat mo itong pamunuan." **8** Kinausap ni Cain si Abel na kanyang kapatid. At nangyari na habang sila ay nasa bukid, tumindig si Cain laban sa kanyang kapatid na si Abel at pinatay niya ito. **9** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Cain, "Nasaan ang iyong kapatid na si Abel?" Sinabi nya, "Hindi ko alam. Tagapangalaga ba ako ng aking kapatid?" **10** Sinabi ni Yahweh, "Ano ang ginawa mo? Tumatawag sa akin ang dugo ng iyong kapatid mula sa lupa. **11** Ngayon isinumpa ka mula sa lupa, na nagbukas ng bunganga nito upang tanggapin ang dugo ng iyong kapatid mula sa iyong kamay. **12** Kapag ikaw ay magbubungkal ng lupa, mula ngayon hindi na nito isusuko sa iyo ang kanyang lakas. Magiging palaboy at pagala-gala ka sa mundo." **13** Sinabi ni Cain kay Yahweh, "Ang parusa ko ay higit kaysa sa aking makakaya. **14** Sa katunayan, itinaboy mo ako sa araw na ito mula sa lupang ito, at ako ay itatago mula

sa iyong mukha. Magiging palaboy ako at pagala-gala sa mundo, at kung sinuman ang makasusumpang sa akin ay papatayin ako." **15** Sinabi ni Yahweh sa kanya, "Kung sinuman ang papatay kay Cain, makapitong beses siyang gagantihan." Kaya nilagyan ni Yahweh ng palatandaan si Cain upang sinumang makasusumpang sa kanya, hindi siya lulusubin ng taong iyon. **16** Kaya umalis si Cain mula sa presensya ni Yahweh at nanirahan sa lupang ng Nod, sa silangan ng Eden. **17** Sinipingan ni Cain ang kanyang asawa at nabuntis ito. Isinilang nya si Enoc. Nagtagat siya ng isang lungsod at pinangalanan nya ito sunod sa kanyang anak na si Enoc. **18** Kay Enoc isinilang si Irad. Si Irad ang naging ama ni Mehujael. Si Mehujael ang naging ama ni Metusael. Si Metusael ang naging ama ni Lamec. **19** Si Lamec ay kumuha ng dalawang asawa para sa kanyang sarili: ang pangalan ng isa ay si Ada, at ang pangalan ng isa pa ay si Zilla. **20** Isinilang ni Ada si Jabal. Siya ay ama ng lahat ng nakatira sa mga tolda na may mga alaigang hayop. **21** Ang pangalan ng kanyang kapatid na lalaki ay Jubal. Siya ang ama ng lahat ng mga manunugtot ng alpa at plauta. **22** Si Zilla naman, naging anak niya si Tubal Cain, ang nagpapanday ng mga kagamitang tanso at bakal. Ang babaeng kapatid ni Tubal Cain ay si Naarma. **23** Sinabi ni Lamec sa kanyang dalawang asawa, "Ada at Zilla dinggin ninyo ang aking tinig; kayong mga asawa ni Lamec, makining kayo sa sasabihin ko. Nakapatakyo ako ng isang tao dahil sinugatan ako, isang binata dahil sa pananakit sa akin. **24** Kung ipaghigihiganti si Cain ng makapitong ulti, sa gayon si Lamec ay ipaghigihiganti ng pitumpit-piton ulti." **25** Si Adan ay muling sumiping sa kanyang asawa, at siya ay nagkaanak ng isa pang anak na lalaki. Tinawag nya itong Set at sinabing, "Binigyan muli ako ng Diyos ng anak na lalaki kapalit ni Abel, dahil pinatay siya ni Cain." **26** Si Set ay nagkaroon ng anak na lalaki at tinawag nya itong Enos. Sa panahong iyon ang mga tao ay nagsimulang tumawag sa pangalan ni Yahweh.

5 Ito ang talaan ng mga kaapu-apuhan ni Adan. Sa araw na nilikha ng Diyos ang sangkatauhan, ginawa nya sila ayon sa kanyang wangs.

2 Nilikha nya silang lalaki at babae. Pinaggala nya sila at pinangalanan silang sangkatauhan nang sila ay likhain. **3** Nang nabuhay si Adan ng 130 taon, siya ay naging ama ng isang anak na lalaki na ayon sa kanyang sariling wangis, sunod sa kanyang larawan, at pinangalanan nya itong Set. **4** Pagkatapos na si Adan ay naging ama ni Set, nabuhay siya ng walondaang taon. Siya ay naging ama ng higit na marami pang mga anak na lalaki at mga anak babae. **5** Nabuhay si Adan ng 930 taon, at pagkatapos siya ay namatay. **6** Nang nabuhay si Set ng 105 taon, siya ay naging ama ni Enos. **7** Pagkatapos na siya ay naging ama ni Enos, nabuhay siya ng 807 taon at naging ama ng mas marami pang mga anak na lalaki at mga anak na babae. **8** Nabuhay si Set ng 912 taon, at pagkatapos siya ay namatay. **9** Nang nabuhay si Enos ng siyamnapung taon, naging ama siya ni Kenan. **10** Pagkatapos na siya ay naging ama ni Kenan, si Enos ay nabuhay ng 815 taon. Siya ay naging ama ng mas marami pang mga anak na lalaki at mga anak na babae. **11** Nabuhay si Enos ng 905 taon, at pagkatapos siya ay namatay. **12** Nang nabuhay si Kenan ng pitumpit na taon, siya ay naging ama ni Mahalalel. **13** Pagkatapos na siya ay naging ama ni Mahalalel, nabuhay si Kenan ng 840 taon. Siya ay naging ama ng mas marami pang mga anak na lalaki at mga anak na babae. **14** Nabuhay si Kenan ng 910 taon at pagkatapos siya ay namatay. **15** Nang nabuhay si Mahalalel ng animnapu't limang taon, siya ay naging ama ni Jared. **16** Pagkatapos na siya ay naging ama ni Jared, nabuhay si Mahalalel ng 830 taon. Siya ay naging ama ng mas marami pang mga anak na lalaki at mga anak na babae. **17** Nabuhay si Mahalalel ng 895 taon at pagkatapos siya ay namatay. **18** Nang nabuhay si Jared ng 162 taon, siya ay naging ama ni Enoc. **19** Pagkatapos niyang naging ama ni Enoc, nabuhay si Jared ng walong daang taon. Siya ay naging ama ng mas marami pang mga anak na lalaki at mga anak na babae. **20** Nabuhay si Jared ng 962 taon, at pagkatapos siya ay namatay. **21** Nang nabuhay si Enoc ng animnapu't limang taon, siya ay naging ama ni Metusalem. **22** Lumakad si Enoc na kasama ang Diyos sa tatlong daang taon pagkatapos na siya ay naging ama ni Metusalem. Siya ay naging ama ng mas marami pang mga anak na lalaki at mga anak na babae. **23** Nabuhay si Enoc ng 365 taon. **24** Lumakad si Enoc na kasama ang Diyos, at pagkatapos siya ay nawala, dahil kinuha nya ng Diyos. **25** Nang nabuhay si Metusalem ng 187 taon, siya ay naging ama ni Lamec. **26** Pagkatapos na siya ay naging

ama ni Lamec, nabuhay si Metusalem ng 782 taon. Siya ay naging ama ng mas marami pang mga anak na lalaki at mga anak na babae. **27** Nabuhay si Metusalem ng 969 taon. Pagkatapos siya ay namatay. **28** Nang nabuhay si Lamec ng 182 taon, siya ay naging ama ng isang lalaki. **29** Tinawag niya siya sa pangalang Noe, sinabing, "Ang isang ito ang magbibigay kapahingahan sa atin mula sa ating trabaho at mula sa kapaguruan ng ating mga kamay, na dapat nating gawin dahil sa lupang isinumpa ni Yahweh." **30** Nabuhay si Lamec ng 595 taon pagkatapos na siya ay naging ama ni Noe. Siya ay naging ama ng mas marami pang mga anak na lalaki at mga anak na babae. **31** Nabuhay si Lamec ng 777 taon. Pagkatapos siya ay namatay. **32** Matapos mabuhay ni Noe ng limandaang taon, siya ay naging ama niña Sem, Ham at Jafet.

6 At nangyari na nang nagsimulang dumami ang sangkatauhan sa mundo at ang mga anak na babae ay isinilang sa kanila, **2** na nakita ng mga anak na lalaki ng Diyos na kaakit-akit ang mga anak na babae ng sangkatauhan. Kumuha sila ng mga asawa para sa kanilang sarili, kahit sino sa kanila na mapili nila. **3** Sinabi ni Yahweh, "Ang aking espiritu ay hindi mananatili sa sangkatauhan magpakailinan, sapagkat sila ay laman. Mabubuhay sila ng 120 taon." **4** Nasa mundo ang mga higitnoong mga araw na iyon, at ganun din pagkatapos. Ito ay nangyari nang pinakasalan ng mga anak na lalaki ng Diyos ang mga anak na babae ng tao, at nagkaroon sila ng mga anak sa kanila. Ito ang mga malalakas na tao noong unang panahon, at mga malalaking kilala. **5** Nakita ni Yahweh ang labis na kasamaan ng sangkatauhan sa mundo, at ang bawat pagkahiilig ng kanilang puso ay patuloy na kasamaan lamang. **6** Nalungkot si Yahweh na ginawa niya ang sangkatauhan sa mundo, at ito ay nadugdul ng dalamhati sa kanyang puso. **7** Kaya sinabi ni Yahweh, "Lilipulin ko ang sangkatauhang nilikha ko mula sa ibabaw ng mundo; kapwa ang sangkatauhan at ang higit na malalaking mga hayop, at gumagapang na mga bagay sa lupa at mga ibon sa kalangitan, dahil pinagsisihan kong ginawa ko sila." **8** Pero nakasumpong si Noe ng pagtatanggi sa mata ni Yahweh. **9** Ito ang mga pangyayari patungkol kay Noe. Matuwid, at walang kapintasan si Noe sa gitna ng mga tao sa kanyang kapanahunan. Lumakad si Noe kasama ng Diyos. **10** Naging ama siya ng tatlong mga anak na lalaki: Sem, Ham at Jafet. **11** Ang mundo ay masama sa harapan ng Diyos, at ito'y puno ng karahasan. **12** Nakita ng Diyos ang mundo; masdan, ito ay masama, dahil lahat ng laman ay pinasama ang kanilang gawi sa ibabaw ng mundo. **13** Sinabi ng Diyos kay Noe, "Nakikita kong panahon na upang bigyang wakas ang lahat ng laman, sapagkat napuno na ng karahasan ang mundo sa pamamagitan nila. Katunayan, wawasakin ko sila kasama ng mundo. **14** Gumawa ka para sa iyong sarili ng arka mula sa kahoy ng saypres. Gumawa ka ng mga silid sa arka, takpan mo ito ng aspalto sa loob at labas. **15** Ganito mo ito gagawin: tatlong daang kubit ang haba ng arka, limampung kubit ang luwag nito, at tatlumpung kubit ang taas nito. **16** Gumawa ka ng bubong para sa arka, at tapusin mo ito sa isang kubit mula sa itaas ng tagiliran. Maglagay ka ng pinto sa giid ng arka at gumawa ka ng ilalim, pangalawa, at pangatlong palapag. **17** Makining ka, malapit ko nang ipadala ang baha ng mga tubig sa mundo, upang lipulin ang lahat ng laman na may hininga ng buhay dito mula sa silong ng langit. Lahat ng bagay na nasa mundo ay mamamatay. **18** Subalit itatag ka ang aking tipan sa iyo. Papasok ka sa arka, ikaw, at ang iyong mga anak na lalaki, iyong asawa at mga asawa ng iyong mga anak. **19** Mula sa bawat nabubuhay na nilalang ng lahat ng laman, dalawa ng bawat urang dapat mong dalhin sa arka, upang mananatili silang buhay kasama mo, kapwa lalaki at babae. **20** Mga ibon ayon sa kanilang uri, at ang mga malalaking hayop ayon sa kanilang uri, bawat gumagapang na bagay sa lupa ayon sa kanyang uri, dalawa ng bawat uri ay pupunta sa iyo, upang panatilihin silang buhay. **21** Tipunin mo para sa sarili mo ang bawat uri ng pagkaing makakain at itabi ito, para maging pagkain para sa iyo at sa kanila." **22** Kaya ginawa ito ni Noe. Ginawa niya ito, ayon sa lahat ng inutos ng Diyos.

7 Sinabi ni Yahweh kay Noe, "Halika, ikaw at lahat ng iyong sambahayan sa arka, sapagkat sa salinlahing ito nakita ko na ikaw ay matuwid sa aking harapan. **2** Sa bawat malinis na hayop magdala ka ng pitong lalaki at pitong babae. At sa mga hayop na hindi malinis, magdala ka ng dalawa, ang lalaki at kanyang kapares. **3** Gayundin ang mga ibon sa kanilangan, magdala ka ng pitong lalaki at pitong babae, upang mapanatili

ang kanilang mga supling sa ibabaw ng buong mundo. **4** Pagkalipas ng pitong araw idudulot kong umulan sa mundo sa loob ng apatnapung araw at apatnapung gabi. Lilipulin ko mula sa ibabaw ng lupa ang bawat buhay na nilalang na aking ginawa." **5** Ginawa ni Noe ang lahat ng iniutos ni Yahweh sa kanya. **6** Si Noe ay anim na raang taong gulang nang dumating ang baha sa mundo. **7** Si Noe, ang kanyang mga anak na lalaki, ang kanyang asawa, at ang mga asawa ng kanyang mga anak na lalaki ay sama-samang pumasok sa arka dahil sa mga tubig ng baha. **8** Ang mga malinis at hindi malinis na mga hayop, mga ibon, at lahat ng mga gumagapang sa lupa, **9** dala-dalawa, lalaki at babae, ang pumunta kay Noe at pumasok sa arka, ayon sa iniutos ng Diyos kay Noe. **10** Nangyari na matapos ang pitong araw, dumating ang tubig ng baha sa mundo. **11** Sa ika-anim na raang taon ng buhay ni Noe, sa pangalawang buwan sa ikalabimpitong araw ng buwan, sa parehong araw, ang lahat ng mga bukal ng kailiman ay sumabulat, at ang mga bintana ng langit ay nabukasan. **12** Nagsimulang umulan sa mundo sa loob ng apatnapung araw at apatnapung gabi. **13** Sa araw ding iyon si Noe at ang kanyang mga anak na lalaki, na sina Sem, Ham, at Jafet, at ang asawa ni Noe, at ang tatlong asawa ng kanyang mga anak na lalaki ay kasama niyang pumasok sa arka. **14** Pumasok sila kasama ang bawat mababangsa na hayop ayon sa kanilang uri, at bawat klase ng alagang mga hayop ayon sa kanilang uri, at bawat gumagapang na bagay na gumagapang sa mundo ayon sa kanilang uri, at bawat klase ng ibon ayon sa kanilang uri, bawat uri ng nilikha na may mga pakpak. **15** Dalawa sa lahat ng laman na may hininga ng buhay ay pumasok kay Noe at pumasok sa arka. **16** Ang mga hayop na pumasok ay lalaki at babae ng lahat ng laman; pumasok sila gaya ng iniutos ng Diyos sa kanya. Pagkatapos isnira ni Yahweh ang pintuan sa likod nila. **17** Pagkatapos dumating ang baha sa mundo sa loob ng apatnapung araw, at tumaas ang tubig at binuhat ang arka. Umangat ito mula sa mundo. **18** Rumagasa ang tubig at lubhang tumaas sa mundo, at lumutang ang arka sa ibabaw ng tubig. **19** Ang tubig ay buong lakas na tumaas nang tumaas sa mundo. Tinakpan nilang tuluyan ang lahat ng matataas na mga bundok na nasa silong ng buong langit. **20** Tumaas ang mga tubig ng labinlimang kubit sa ibabaw ng mga tuktuk ng mga bundok. **21** Namatay ang lahat ng mga nabubuhay na nilalang na gumagalaw sa ibabaw ng mundo: ang mga ibon, ang mga alagang hayop, ang mga mababangsa na hayop, lahat ng nagkukumpol na mga nilikha na nagkumpol sa ibabaw ng mundo, at lahat ng sangkatauhan. **22** Lahat ng nilalang na may hininga nang espiritu ng buhay sa kanilang ilong, lahat ng nasa tuyong lupa, nangamatay. **23** Kaya bawat buhay na bagay na nasa ibabaw ng mundo ay nailipol, mula sa sangkatauhan hanggang sa malalaking mga hayop, mga gumagapang na mga bagay, at mga ibon sa himpapawid. Nawasak silang lahat mula sa mundo. Tanging si Noe at ang kanyang mga kasama sa arka ang natira. **24** Nanggibawang tubig sa mundo sa loob ng isandaan at limampung araw.

8 Isinaalang-alang ng Diyos si Noe, lahat ng mga mababangsa na hayop, at lahat ng alagang mga hayop na kasama niya sa arka. Ginawa ng Diyos na umihip ang isang hangin sa ibabaw ng mundo, at nagsimulang humupa ang tubig. **2** Ang mga bukal sa ilalim at ang mga bintana ng langit ay nagsara, at tumigil ang pag-ulan. **3** Ang mga tubig baha ay nagpatuloy na humupa mula sa mundo. At pagkalipas ng isandaan at limampung araw, ang tubig ay lubhang nabawasan. **4** Sumadsad ang arka sa ikapitong buwan, sa ikalabimpitong araw ng buwan, sa ibabaw ng mga bundok ng Ararat. **5** Ang tubig ay nagpatuloy na humupa hanggang sa ikasampung buwan. Sa unang araw ng buwan, ang mga tuktuk ng mga bundok ay lumitaw. **6** At nangyari pagkaraan ng apatnapung araw na binuksan ni Noe ang bintana ng arka na kanyang ginawa. **7** Nagpalipad siya ng isang uwak at ito ay nagparoo't nagparoo' hanggang sa natuyo ang tubig mula sa mundo. **8** Pagkatapos ay nagpalipad siya ng isang kalapati upang tingnan ang tubig ay humupa na mula sa ibabaw ng lupa, **9** pero ang kalapati ay walang nakitang lugar upang ipahinga ang kanyang paa, at bumalik ito sa kanya sa arka, dahil natatakpan pa rin ng tubig ang buong mundo. Iniiabit nya ng kanyang kamay, at kinuha at dinala niya ito kasama niya sa arka. **10** Naghaintay siya ng pito pang mga araw at pinalipad niyang muli ang kalapati mula sa arka. **11** Bumalik ang kalapati sa kanya kinagabihan. Masdan! Sa kanyang bibig ay mariwang pitas ng dahon ng olivo. Kaya nalaman ni Noe na ang tubig ay humupa mula sa mundo. **12** Naghaintay siya ng pito pang araw, at pinalipad niyang muli ang kalapati. Hindi na ito

muling bumalik sa kanya. **13** Nangyari na sa ika-anim na raan at isang taon, sa unang buwan, sa unang araw ng buwan, na natuyo na ang mga tubig mula sa mundo. Inalis ni Noe ang takip ng arka, tumingin sa labas, at masdan, nakita niya ang ibabaw ng lupa ay tuyong. **14** Sa pangalawang buwan ng ikadawlawampu't pitong araw ng buwan, ang mundo ay tuyong. **15** Sinabi ng Diyos kay Noe, **16** "Lumabas ka sa arka, ikaw, ang iyong asawa, ang iyong mga anak na lalaki, at ang mga asawa ng tuyong mga anak na lalaki. **17** Dahin mo palabas ang bawat buhay na nilalang ng lahat ng laman na kasama mo, pati na ang mga ibon, ang mga alagang hayop, at ang bawat gumagapang na bagay na gumagapang sa ibabaw ng mundo, upang sila ay lumaganap sa buong mundo, maging mabunga, at magpakarami sa mundo." **18** Kaya lumabas si Noe kasama ang kanyang mga anak na lalaki, kanyang asawa, at mga asawa ng kanyang mga anak na lalaki na kasama niya. **19** Bawat buhay na nilikha, bawat gumagapang na bagay, at bawat ibon, lahat ng bagay na gumagalaw sa mundo, ayon sa kanilang mga pamilya, ay umalis sa arka. **20** Gumawa ng altar si Noe para kay Yahweh. Kumuhang siya ng ilang malinis na hayop at ilang malinis na ibon, at naghando ng handog na susunugin sa altar. **21** Naamoy ni Yahweh ang kaaya-ayang halimuyak at sinabi niya sa kanyang puso, "Hindi ko na muling susumpain ang lupa dahil sa sangkatauhan, kahit na ang ninainas ng kanilang mga puso ay masama mula sa pagkabata. Ni muli kong wawasakin ang lahat ng may buhay, tulad nang ginawa ko. **22** Habang ang mundo ay nananatili, ang panahon ng pagtatanim at pag-aani, lamig at init, tag-araw at tagginaw, at ang araw at gabi ay hindi hihinto."

9 At pinagpala ng Diyos si Noe at ang kanyang mga anak na lalaki, at sinabi sa kanila, "Maging mabunga kayo, magpakarami, at punuin ang mundo. **2** Ang takot at ang sindak sa inyo ay mapupunta sa bawat nabubuhay na hayop sa mundo, sa bawat ibon sa langit, sa lahat ng bagay na nasa lupa, at sa lahat ng isda sa karagatan. Ibinigay ko ang mga ito sa inyong kamay. **3** Magiging pagkain para sa inyo ang bawat gumagalaw na bagay na nabubuhay. Tulad nang ibinigay ko sa inyo ang mga luntiang halaman, ngayon ibinigay ko na ang bawat bagay sa inyo. **4** Subalit hindi ninyo dapat kainin ang karneng may buhay pa—iyon ay ang dugo nito—na narito. **5** Subalit para sa iyong dugo, ang buhay na nasa iyong dugo, hihingin ko ang kabayaran. Mula sa kamay ng bawat hayop hihingin ko ito. Mula sa kamay ng sinumang tao, iyon ay, mula sa kamay na pumatay ng kanyang kapatid, aking hihingin ang pagsusulit sa buhay ng taong ito. **6** Sinuman ang magpapadanak ng dugo ng tao, sa pamamagitan ng tao dadanak ang dugo niya, sapagkat ayon sa wangis ng Diyos ay nilalang niya ang tao. **7** Para sa inyo, maging mabunga kayo at magpakarami, lumaganap kayo sa buong mundo at magpakarami rito." **8** At napikap-usap ang Diyos kay Noe at sa kanyang mga anak na kasama niya, sinabing, **9** "Samantala ako, makining kayoi! Itatagtag ko ang kasunduan sa inyo at sa inyong mga kaauo-apuhang susunod sa inyo. **10** at sa bawat nabubuhay na nilalang na kasama ninyo, pati mga ibon at mga alagang hayop, at bawat nilalang na mundo na kasama ninyo, mula sa lahat ng lumabas sa arka, hanggang sa bawat nabubuhay na nilalang na kasama ninyo, sa lahat ng hinaharap na salinlahi: **13** Inilagay ko ang aking bahaghari sa ulap, at ito ang palatandaan ng kasunduan sa pagitan ko at ng mundo. **14** Ito ay mangyayari kapag dinadala ko ang ulap sa ibabaw ng mundo at ang bahaghari ay natatanaw sa ulap, **15** sa gayon isasaisip ko ang aking kasunduan sa pagitan ko at ninyo, at sa bawat nabubuhay na nilalang ng lahat ng laman. Ang mga tubig ay hindi kailanan muling magiging bahang wawasan sa lahat ng laman. **16** Ang bahag-hari ay mapapaloob sa mga ulap at makikita ko ito, upang gunitain ang walang hangang kasunduan sa pagitan ng Diyos at bawat nabubuhay na nilalang ng lahat ng laman na nasa mundo." **17** At sinabi ng Diyos kay Noe, "Ito ang palatandaan ng aking kasunduan na aking itinatag sa pagitan ko at ng lahat ng laman na nasa mundo. **18** Ang mga anak ni Noe na lumabas sa arka ay sina Sem, Ham at Jafet. At si Ham ay ama ni Canaan. **19** Ito ang tatlóng anak ni Noe, at mula sa mga ito dumami ang tao sa buong mundo. **20** Nagsimulang maging magsasaka si Noe, at nagtanim siya ng ubasan. **21** Uminom

siya ng kaunting alak at nalasing. Siya ay nakahigang walang damit sa kanyang tolda. **22** Pagkatapos si Ham, na ama ni Canaan, ay nakita ang kahubaran ng kanyang ama at sinabi ito sa kanyang dalawang kapatid na nasa labas. **23** Kaya kumuha si Sem at Jafet ng damit at inilagay ito sa parehong balikat nila, at patalikod na lumakad at tinakpan ang kahubaran ng kanilang ama. Ang kanilang mga Mukha ay lumihis sa ibang direksyon, kaya hindi nila nakita ang kahubaran ng kanilang ama. **24** Nag nagsisig si Noe mula sa kanyang kalasigan, nalaman niya kung ano ang ginawa ng kanyang bunsong anak na lalaki sa kanya. **25** Kaya sinabi niya, "Sumpain si Canaan. Maging isang lingkod sana siya sa mga lingkod ng kanyang mga kapatid." **26** Sinabi rin niya, "Nawa si Yahweh, ang Diyos ni Shem, ay pagpalain at nawa si Canaan ay kanyang maging lingkod." **27** Palawakin nawa ng Diyos si Jafet, at hayaan siyang gumawa ng kanyang tahanan sa mga tolda ni Shem. Maging alipin nawa niya si Canaan." **28** Matapos ang baha, nabuhay si Noe ng tatlongtaan at limampung taon. **29** Nabuhay si Noe sa loob ng siyam na raan at limampung taon, at siya ay namatay.

10 Ito ang mga kaupo-apuhuan ng mga anak na lalaki ni Noe, iyon ay, sina Sem, Ham at Jafet. Nagkaanak sila ng mga lalaki pagkatapos ng baha. **2** Ang mga anak na lalaki ni Japet ay sina Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshech at Tiras. **3** Ang mga anak na lalaki ni Gomer ay sina Askenaz, Riphath, Togarma. **4** Ang mga anak na lalaki ni Jovan ay sina Elisha, Tarsis, Kitim at Dodanim. **5** Mula sa mga ito humiwalay ang mga taong taga baybay-dagat at umalis papunta sa kani-kanilang mga lupain, bawat isa ay sariling wika, ayon sa kanilang mga angkan, ayon sa kanilang mga bansa. **6** Ang mga anak na lalaki ni Ham ay sina Cus, Mizraim, Put, at Canaan. **7** Ang mga anak na lalaki ni Cus ay sina Seba, Havila, Sabta, Raama at Sabetea. Ang mga anak na lalaki ni Raama ay sina Sheba at Didan. **8** Si Cus ang naging ama ni Nimrod, ang naging kauna-unahang manulupig sa mundo. **9** Siya ay isang mahusay na mangangaso sa harapan ni Yahweh. Kaya ang mga ito'y sinabi, "Tulad ni Nimrod, na mahusay na mangangaso sa harapan ni Yahweh." **10** Ang naunang mga sentro ng kanyang kaharian ay Babel, Eric, Acad at Calne, sa lupain ng Sinar. **11** Mula sa lupaing iyon siya ay pumunta sa Asiria at tinatag ang Nineve, Rehoboth Ir, Cale, **12** at Resen, na nasa pagitan ng Nineve at Cale. Ito ay malaking lungsod. **13** Si Mizraim ang naging ama ng mga Ludites, mga Anamites, mga Lehabites, mga Naphtuhites, **14** ng mga Pathrusites, mga Casluhites (kung kanino nagnmula ang mga Filisteo), at mga Caphtorites. **15** Si Canaan ang naging ama ni Sidon, na kanyang panganay, at ni Heth, **16** gayundin ng mga Jebuseo, ng mga Amoreo, ng mga Gergeseo, **17** ng mga Hivita, ng mga Araceo, ng mga Sineo, **18** ng mga Aradeo, ng mga Zemareo at ng mga Hamateo. Pagkatosum kumalat ang mga angkan ng mga Cananeo. **19** Ang hangganan ng mga Cananeo ay mula sa Sidon, sa direksyon ng Gerar, hanggang sa Gaza, at habang ang isa ay patungong Sodoma, Gomorra, Adma, at Zeboim, hanggang sa Lasha. **20** Ito ang mga anak na lalaki ni Ham, ayon sa kanilang mga angkan, ayon sa kanilang mga wika, sa kanilang mga lupain, at sa kanilang mga bansa. **21** Nagkaanak din ng mga lalaki si Sem, ang nakatatandang kapatid na lalaki ni Jafet. Si Sem din ang ninuno ng lahat ng tao sa Eber. **22** Ang mga anak na lalaki ni Sem ay sina Elam, Asshur, Arfaxad, Lud, at Aram. **23** Ang mga anak na lalaki ni Aram ay sina Uz, Hul, Gether, at Meshec. **24** Si Arfaxad ang naging ama ni Shela, at si Shela ang naging ama ni Eber. **25** Si Eber ay may dalawang anak na lalaki. Ang pangalan ng isa ay Peleg, dahil sa kanyang panahon nahati ang mundo. Ang pangalan ng kanyang laikang kapatid ay Joktan. **26** Si Joktan ang naging ama ni Almodad, Sheleph, Hazarmavet, Jerah, **27** Hadoram, Uzal, Diklah, **28** Obal, Abimael, Sheba, **29** Ofir, Havila, at Jobab. Ang lahat ng mga ito ay anak ni Joktan. **30** Ang kanilang nasasakupan ay mula sa Mesha, hanggang sa Sephar, ang bundok ng Silangan. **31** Ito ang mga anak ni Sem, ayon sa kanilang mga angkan at sa kanilang mga wika, sa kanilang mga lupain, ayon sa kanilang mga bansa. **32** Ito ang mga angkan ng mga anak na lalaki ni Noe, ayon sa kanilang mga tala ng angkan, ng kanilang mga bansa. Mula sa mga ito nagkahiwalay ang mga bansa at kumalat sa mundo matapos ang baha.

11 Ngayon ang buong mundo ay gumagamit ng iisang wika at parehong mga salita. **2** Sa kanilang paglalakbay sa silangan, nakatagpo sila ng isang kapatagan sa lupain ng Shinar at doon sila nanirahan. **3** Sinabi nila sa isa't isa, "Halikayo, gumawa tayo ng mga laryo at lutuin

nating mabuti." Laryo ang gamit nila sa halip na bato at alkitrán bilang semento. **4** Sinabi nila, "Halikayo, magtayo tayo ng isang lungsod at isang tore para sa atin kung saan ang tuktok ay aabot hanggang langit, at gumawa tayo ng pangalan para sa ating mga sarili. Kung hindi natín gagawin ito, magkakawataw-tawak tayo sa buong mundo." **5** Kaya bumaba si Yahweh para tingnan ang lungsod at ang toreng itinayo ng mga kaapu-apuhan ni Adan. **6** Sinabi ni Yahweh, "Tingnan ninyo, sila ay iiisang bayan na may isisang wika, at sinisimulan nilang gawin ito! Hindi magtagalog lahat ng gusto nilang gawin ay hindi na magiging impossible para sa kanila." **7** Halikayo, bumaba tayo at lituhin natín ang kanilang wika roon, para hindi nila maintindihan ang isa't isa. **8** Kaya ikinatal sila ni Yahweh mula roon tungo sa lahat ng dako ng mundo at huminto sila sa pagtatayo ng lungsod. **9** Kaya, pinanganalan itong Babel, dahil doon nitilo ni Yahweh ang wika ng buong mundo at mula roon ikinatal sila ni Yahweh sa iba't ibang dako ng mundo. **10** Ito ang mga kaapu-apuhan ni Sem. Si Sem ay isandaang taun gulang, at naging ama ni Arfaxad dalawang taon matapos ang baha. **11** Si Sem ay nabuhay ng limandaang taon matapos siyang naging ama ni Arfaxad. Naging ama rin siya ng iba pang mga anak na lalaki at babae. **12** Nang tatlumput'-limang taon na si Arfaxad, siya ay naging ama ni Selah. **13** Nabuhay pa si Arfaxad ng 403 taon matapos siyang maging ama ni Selah, at naging ama pa ng ibang anak na lalaki at babae. **14** Nang tatlumpung taon na si Selah, siya ay naging ama ni Eber. **15** Nabuhay pa si Selah ng 403 taon matapos siyang maging ama ni Eber at naging ama pa ng iba pang anak na lalaki at babae. **16** Nang tatlumput'-apat na taon si Eber, siya ay naging ama ni Peleg. **17** Nabuhay pa si Eber ng 430 taon matapos siyang maging ama ni Peleg. Siya ay naging ama rin ng iba pang mga anak na lalaki at babae. **18** Nang tatlumpung taon na si Peleg, siya ay naging ama ni Reu. **19** Nabuhay pa si Peleg ng 209 taon matapos siyang maging ama ni Peleg. Siya ay naging ama rin ng iba pang mga anak na lalaki at babae. **20** Nang tatlumput' dalawang taon na si Reu, siya ay naging ama ni Serug. **21** Nabuhay pa si Reu ng 207 taon matapos siyang maging ama ni Serug. Siya ay naging ama rin ng iba pang mga anak na lalaki at babae. **22** Nang tatlumpung taon na si Serug, siya ay naging ama ni Nahor. **23** Si Serug ay nabuhay pa ng dalawandaang taon matapos siyang maging ama ni Nahor. Siya ay naging ama rin ng iba pang mga anak na lalaki at babae. **24** Nang dalawamput'-siyam na taon na si Nahor, siya ay naging ama ni Terah. **25** Nabuhay pa si Nahor ng 119 taon matapos siyang maging ama ni Terah. Siya ay naging ama rin ng iba pang mga anak na lalaki at babae. **26** Matapos mamuhay si Terah ng pitumpung taon, siya ay naging ama ni Abram, Nahor, and Haran. **27** Ngayon ito ang mga kaapu-apuhan ni Terah. Si Terah ay naging ama nina Abram, Nahor, at Haran, at si Haran ay naging ama ni Lot. **28** Namatay si Haran sa piling ng kaniyang amang si Terah sa lupain na kaniyang sinilangan, sa Ur ng mga Caldeo. **29** Kumuhang ng mga asawa sina Abram at Nahor. Ang pangalan ng asawa ni Abram ay Sarai at ang pangalan ng asawa ni Nahor ay Milcah, anak na babae ni Haran, na ama ni Milcah at Iscah. **30** Ngayon si Sarai ay baog; siya ay walang anak. **31** Kinuha ni Terah ang anak niyang si Abram, si Lot na anak ng kaniyang anak na si Haran, Sarai na kaniyang manrugang, asawa ng kaniyang anak na si Abram, at sama-sama nilang iniwan ang Ur ng mga Caldeo, para pumunta sa lupain ng Canaan. Pero sila ay dumating sa Haran at nanatili roon. **32** Nabuhay pa si Terah ng 205 na taon at pagkatapos ay namatay sa Haran.

12 Ngayon sinabi ni Yahweh kay Abram, "Humayo ka mula sa iyong bansa, at mula sa iyong mga kamag-anak, at mula sa sambahanay ng iyong ama, sa lupaing ipakikita ko sa iyo. **2** Gagawin kitang isang dakilang bansa, at pagpapalaíin kita, at gagawin kong dakiila ang iyong pangalan at ikaw ay magiging isang pagpapala. **3** Pagpapalaíin ko ang magpapala sa iyo, pero sinuman ang maniniira sa iyo ay susumpain ko. Sa pamamagitan mo, ang lahat ng mga pamilya sa buong mundo ay pagpapalaín." **4** Kaya humayo si Abram, gaya ng sinabi ni Yahweh na kaniyang gawin, at sumama si Lot sa kaniya. Pitumput'-limang taong gulang si Abram nang umalis siya sa Haran. **5** Isinama ni Abram si Sarai, na kaniyang asawa, si Lot, na anak na lalaki ng kaniyang kapatiid, lahat ng mga ari-arian na kanilang naipon, at mga nakuhang nilang mga tauhan sa Haran. Umalis sila patungo sa lupain ng Canaan, at pumunta sa lupain ng Canaan. **6** Naglakbay si Abram hanggang sa Shekem sa kakahuyan ng Moreh. Sa panahong iyon ang mga Cananeo ang nanirahan sa lupain. **7** Nagpaka-

si Yahweh kay Abram, at sinabing, "Ibibigay ko ang lupaing ito sa iyong mga kaupo-apuhan." Kaya nagtayo roon si Abram ng altar para kay Yahweh, na nagpakita sa kaniya. **8** Mula roon siya ay lumipat sa bulubunduking bayan sa silangan ng Bethel, kung saan niya itinayo ang kaniyang tolda, na ang Bethel ay nasa kanluran at ang Ai ay nasa silangan. Doon nagtayo siya ng altar para kay Yahweh at tumawag sa pangalan ni Yahweh. **9** Pagkatapos nagpatuloy si Abram sa paglalakbay patungong Negeb. **10** Nagkaroon ng taggutom sa lupain, kaya bumaba si Abram papunta sa Ehipto para manirahan doon, dahil matindi ang taggutom sa lupain. **11** Nang siya ay papasok na sa Ehipto, sinabi niya sa kaniyang asawang si Sarai, "Tingnan mo, alam kong ikaw ay isang magandang babae. **12** Kapag nakita ka ng mga taga-Ehipto sasabihin nilang, 'Ito ay kaniyang asawa,' at ako ay papatayin nila, pero hahayaan ka nilang mabuhay. **13** Sabihin mong ikaw ay kapatiid ko babae, para mapabuto kung di dahil sa iyo, at malilitgas ang buhay ko dahil sa iyo." **14** Nang papasok na si Abram sa Ehipto, nakita ng mga taga-Ehipto na napakaganda ni Sarai. **15** Nakita siya ng mga prinsepe ng Paraon, at pinuri siya kay Paraon, at dinala ang babae sa sambahayan ng Paraon. **16** Pinakitunguhan nang mabuti ni Paraon si Abram alang-alang sa kaniya, at binigyan siya ng mga tupa, mga baka, mga laraking asno, mga lalaki at babaeng lingkod, mga babaeng asno, at mga kamelyo. **17** Pagkatapos pinahirapan ni Yahweh ang Paraon at ang kaniyang sambahayan ng mga matinding salot dahil kay Sarai, na asawa ni Abram. **18** Pinatawag ng Paraon si Abram, at sinabing, "Ano itong ginawa mo sa akin? Bakit hindi mo sinabi sa akin na siya ay iyong asawa? **19** Bakit mo sinabing, 'Siya ay kapatiid ko,' kaya kinuha ko siya na maging asawa ko? Kaya ngayon, narito ang iyong asawa. Isama mo siya, at umalis na kayo." **20** Pagkatapos, binigyan ng utsos ng Paraon ang kaniyang mga tauhan patungkol sa kaniya, at siya ay pinalis nila, kasama ang kaniyang asawa at ang lahat ng mayroon siya.

13 Kaya umalis si Abram sa Ehipto at pumunta sa Negeb, siya, ang kaniyang asawa, at ang lahat ng mayroon siya. Sumama rin si Lot sa kanila. **2** Ngayon si Abram ay napakawayan na sa mga hayop, pilak, at ginto. **3** Nagpatuloy siya sa kaniyang paglalakbay mula sa Negeb patungong Bethel, sa lugar kung saan naroon ang kaniyang tolda noon, sa pagitan ng Bethel at Ai. **4** Pumunta siya sa lugar kung saan nya dating itinayo ang altar. Dito tumawag siya sa pangalan ni Yahweh. **5** Ngayon si Lot, na kasama ni Abram sa paglalakbay, ay mayroon ding mga kawan, mga alagang hayop at mga tolda. **6** Dahil ang kanilang mga ari-arian ay napakarami, hindi na kayang tugunan ng lupain ang kanilang pangangailangan na manirahan magkasama, kaya hindi na sila maaaring magmasa. **7** At isa pa, mayroon ng pagtatalo sa pagitan ng mga pastol ng mga hayop ni Abram at ng mga pastol ng mga hayop ni Lot. Nanirahan ang mga Cananeo at Perezero sa lupain nang panahong iyon. **8** Kaya sinabi ni Abram kay Lot, "Huweg nating hayaan na magkaroon ng altan sa pagitan nating dalawa at sa pagitan ng iyong mga pastol at ng aking mga pastol; kung tutuusin, tayo ay magkakamilya. **9** Hindi ba nasa harap mo ang buong lupain? Humayo ka at ihiwalya mo ang iyong sarili sa akin. Kung pupunta ka sa kaliwa, pupunta naman ako sa kanan. O kung pupunta ka sa kanan, pupunta naman ako sa kaliwa. **10** Kaya tumingin si Lot sa paligid at nakitang sagana sa tubig ang buong kapataagan ng Jordan hanggang sa Zoar, katulad ng hardin ni Yahweh, katulad ng lupain sa Ehipto. Ito ay bago pa nilipo ni Yahweh sodo sa Sodoma at Gomorrah. **11** Kaya pinili ni Lot ang lahat ng kapataagan ng Jordan para sa kaniyang sarili at naglakbay sa silangan at naghilwalay na ang magkakamag-anak. **12** Nanirahan si Abram sa lupain ng Canaan, at si Lot ay nanirahan naman sa mga lungsod ng kapataagan. Nagtayo siya ng kaniyang mga tolda hindi kalayuan sa Sodoma. **13** Ngayon napakasama ng mga kalalakihan ng Sodoma at namumuhay sila laban kay Yahweh. **14** Sinabi ni Yahweh kay Abram pagkatapos lumayo ni Lot sa kaniya, "Tumingin ka mula sa kinatatawan mo, sa hilaga, timog, silangan at kanluran. **15** Lahat ng lupaing ito na nakikita mo, ibibigay ko sa iyo at sa iyong mga kaupo-apuhan magpakaílanman. **16** At gagawin kong kasindami ng alikabok sa lupa ang iyong mga kaupo-apuhan, kaya kung mabilang ng isang tao ang alikabok ng mundo, sa gayon ay mabilang din ang mga kaupo-apuhan mo. **17** Tumindig ka, lakarin mo ang kahabaan at kalawakan ng lupain, dahil ibibigay ko ito sa iyo. **18** Kaya binuhut ni Abram ang kaniyang tolda, pumunta siya at nanirahan sa may mga kakahuyan ng Mamre, na nasa Hebron, at doon nagtayo ng isang altar para kay Yahweh.

Nangyari na sa mga araw nina Amrafel, hari ng Sinar, Ariok, hari ng Elasar, Kedorlaomer, hari ng Elam, at Tidal, hari ng Goyim, 2 na nakipagdigma sila laban kina Bera, hari ng Sodoma, Birsha, hari ng Gomorra, Shinab, hari ng Adma, Shemeber, hari ng Zeboim, at sa hari ng Bela (tinatawag ding Zoar). 3 Ang limang mga hari ay nagsama-sama sa Lambak ng Sidim (na tinatawag ding Dagat Asin). 4 Labindalawang taon silang nanihilhan kaya Kedorlaomer, pero naghimagsik sila sa ikalabintatlong taon. 5 Pagkatapos sa ikalabing apat na taon, dumating at nilusob nina Kedorlaomer at ng mga haring kasama nya ang mga Refaita sa Astarot Karnaim, ang mga Zuzita sa Ham, ang mga Ermita sa Save-Kiryatam, 6 at ang mga Horeo sa kanilang bulubunduking bansa ng Seir, hanggang sa El Paran, na malapit sa deserto. 7 Pagkatapos lumuko sila at dumating sa Ennispit (tinatawag ding Kades), at tinalo ang lahat ng bansa ng mga Amalekite, pati na ang mga Amoreo na nanirahan sa Hasason Tamar. 8 Pagkatapos lumabas at naghanda para sa digmaan ang hari ng Sodoma, ang hari ng Gomorra, ang hari ng Adma, ang hari ng Zeboim, at ang hari ng Bela (tinatawag ding Zoar), 9 laban kina Kedorlaomer, hari ng Elam, Tidal, hari ng Goyim, Amrafel, hari ng Sinar, Arioc, hari ng Elasar; apat na mga hari laban sa lima. 10 Ngayon puno ng mga humukay na may alkitiran ang lambak ng Sidim, at nang tumakas ang mga hari ng Sodoma at Gomorra, nahulog sila room. Tumakas ang mga natira patungo sa mga kabundukan. 11 Kaya kinuha ng kaaway ang lahat ng mga kagamitan ng Sodoma at Gomorra at ang lahat ng kanilang mga panustos, at nagpatuloy sa kanilang landas. 12 Nang umalis sila, dinala rin nila si Lot, ang anak ng kapatid ni Abram na nanirahan sa Sodoma, kasama ang lahat ng kaniyang mga ari-arian. 13 Pumunta at nagsalaysay ang isang nakatakas kay Abram sa Hebreo. Nanirahan siya sa may mga kakahuyan na pagmamay-ari ni Mamre, na Amoreo, kapatid nina Escol at Aner, na pawang mga kakampi ni Abram. 14 Ngayon nang maring ni Abram na nabihag ng mga kaaway ang kaniyang kamaag-anak, pinangunahan nya ang kaniyang tatlong daan at labing walong sinanay na tauhan, na ipinanganak sa kaniyang sambahayan, at tinugis nya sila hanggang sa Dan. 15 Kinagabihan hinati nya ang kaniyang mga tauhan laban sa kanila at nilusob sila, at hinabol sila hanggang sa Hoba na nasa hilaga ng Damasco. 16 Pagkatapos dinala nya ang lahat ng mga ari-arian, at dinala rin nya ang kaniyang kamaag-anak na si Lot at ang kaniyang mga kagamitan, pati na rin ang mga kababaihan at ang iba pang mga tao. 17 Matapos bumalik ni Abram mula sa pagtalo kina Kedorlaomer at sa mga hari na kasama nya, ang hari ng Sodoma ay lumabas para salubugin siya sa lambak ng Save (tinatawag ding Lambak ng Hari). 18 Naglabas si Melquisedec, hari ng Salem, ng tinapay at alak. Siya ay pari ng Kataastaasang Diyos. 19 Siya ay kaniyang pinagpala na nagsasabing, "Paggpalain ka Abram ng Kataastaasang Diyos, Manlilikha ng langit at lupa. 20 Paggpalain ang Kataastaasang Diyos, na isyang nagbibigay ng iyong mga kaaway sa iyong kamay." Pagkatapos ibinigay ni Abram sa kaniya ang ikasumpa ng lahat ng kaniyang pag-aari. 21 Sinabi ng hari ng Sodoma kay Abram, "Ibigay mo sa akin ang mga tao, at kunin mo ang mga kagamitan para sa iyong sarili." 22 Sinabi ni Abram sa hari ng Sodoma, "Tinnea ko ang aking kamay kay Yahweh, sa Kataastaasang Diyos, Manlilikha ng langit at lupa, 23 na hindi ako kukuha ng sinulid, sintas ng sandalyas, o anumang sa iyo, para ikaw ay hindi kailanman makapagsabing, 'Ako ang nagpawayaman kay Abram.' 24 Wala akong kukunin maliban sa kung anong nakain ng mga kabataang lalaki at ang bahagi ng mga lalaking sumama sa akin. Hayaang mong kunin nina Aner, Escol, at Mamre ang kanilang bahagi."

Pagkatapos ng mga bagay na ito dumating kay Abram ang salita ni Yahweh sa isang pangitain, na nagsasabing, "Huwag kang matakot, Abram! Ako ang iyong panangga at iyong pinakadakilang gantimpala." 2 Sinabi ni Abram, "Panginoong Yahweh, ano ang ibibigay mo sa akin, yamang nagpapatuloy akong walang anak, at ang tagapagmana ng aking bahay ay si Eliezer ng Damascus?" 3 Sinabi ni Abram, "Dahil hindi mo ako biniryan ng anak, tingnan mo, ang katiwala ng aking bahay ay siyang aking tagapagmana." 4 Pagkatapos, narito, dumating ang salita ni Yahweh, nagsasabing "Ang taong ito ay hindi mo magiging tagapagmana; sa halip manggagaling sa iryong sariling katawan ang siyang magiging tagapagmana mo." 5 Pagkatapos siya ay dinala nya sa labas, at sinabing, "Tumingala ka sa langit, at bilangin mo ang mga bituin, kung kaya mo silang bilangin." Pagkatapos sinabi nya sa kaniya, "Ganoon din karami ang

iyong magiging mga kaapu-apuhan." 6 Naniwala siya kay Yahweh, at itinuring ito sa kaniya bilang pagiging matuwid. 7 Sinabi nya sa kaniya, "Ako si Yahweh na nagdala sa iyo palabas ng Ur ng mga Caldeo, para ibigay sa iyo ang lupaing ito para manahin ito." 8 Sinabi nya, "Panginoong Yahweh, paano ko malalamang na mamanahin ko ito?" 9 Pagkatapos sinabi nya sa kaniya, "Dalhan mo ako ng tatlong taong gulang na baka, tatlong taong gulang na babaeng kambing at tatlong taong gulang na lalaking tupa, isang kalapati at isang batang pitson." 10 Dinala nya sa kaniya lahat ng ito, at hinati ang ito sa dalawa, at nilapag sa magkabilang bahagi ang bawat kalahati, pero hindi nya hinati ang mga ibon. 11 Nang bumaba ang mga ibong mandaragit para kainin ang mga patay na hayop, itinaboy sila ni Abram papalayo. 12 Pagkatapos nang palubog na ang araw, nakatulog nang mahimbing si Abram, at masdan, siya ay nilukuban ng isang malalim at nakakapangilabot na kadiliman. 13 Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Abram, "Alamin mong tiyak na ang iyong mga kaapu-apuhan ay magiging dayuhan sa lupaing hindi kanila, at sila ay gagawing alipin at aapihin sa loob ng apatnaraang taon. 14 Hahatulan ko ang bansang iyon na paglilingkuran nila, at pagkatapos sila ay labatas na may saganang mga ari-arian. 15 Pero ikaw ay pupunta sa iyong mga ama nang payapa, at ikaw ay ililibing sa angkop na katandaan. 16 Sa ikaapat na salinlahi sila ay muling babalik dito, dahil ang mga kasalanan ng mga Amorito ay hindi pa nakaabot sa sukdulan nito." 17 Nang lumubog na ang araw at dumilim, masdan, isang umuusok na banga at umaapoy na sulo ang dumaan sa pagitan ng mga pisaro. 18 Sa araw na iyon gumawa si Yahweh ng tipan kay Abram, na nagsasabing, "Ibinibigay ko sa iyong kaapu-apuhan ang lupaing ito, mula sa ilog ng Ehipto patungo sa dakilang ilog ng Eufrates— 19 ang mga Cenio, ang mga Cenizeo, ang mga Kadmoneo, 20 ang mga Heteo, ang mga Perezeo, ang mga Refiata, 21 ang mga Amoreo, ang mga Cananeo, ang mga Gergeseo at mga Jebuseo."

Ngayon si Sarai, asawa ni Abram, ay hindi nagkaanak sa kaniya, pero mayroon siyang babaeng lingkod, taga-Ehipto, na ang pangalan ay Agar. 2 Kaya sinabi ni Sarai kay Abram, "Tingnan mo, pinanatili ako ni Yahweh na walang anak. Sipingan mo ang aking lingkod. Baka sakaling magkaroon ako ng anak sa pamamagitan nya." Nakinig si Abram sa sinabi ni Sarai. 3 Iyon ay matapos na si Abram ay nanirahan ng sumpang taon sa lupain ng Canaanang ibinigay ni Sarai, asawa ni Abram, si Agar, na kaniyang lingkod na taga-Ehipto, sa kaniyang asawa bilang asawa. 4 Kaya nagkaroon siya ng kaugnayan kay Agar, at nabuntis siya. At nang makita niyang nabuntis siya, tiningnan nya ng may pag-aalipusta ang kaniyang among babae. 5 Pagkatapos sinabi ni Sarai kay Abram, "Ang kamalangan ito sa akin ay dahil sa iyo. Ibinigay ko ang aking babaeng lingkod sa iyong mga bisig, at nang makita niyang siya ay nabuntis, hinamak niya ako sa kaniyang paniningin. Hayaan mong si Yahweh ang humatol sa pagitan natin. 6 Pero sinabi ni Abram kay Sarai, "Tingnan mo, nasa iyong kapangyaranhang iyong babaeng lingkod, gawin mo sa kaniya ang iniisip mong pinakamabuti." Kaya pinagmalupitan siya ni Sarai, at siya ay tumakas mula sa kaniya. 7 Ang anghel ni Yahweh ay nakita siya sa isang bukal ng tubig sa ilang, ang bukal na matatagpuan sa daan patungong Shur. 8 Sinabi nya, "Agar, alipin ni Sarai, saan ka nanggaling at saan ka pupunta?" Sinabi nya, "Tumakas ako mula sa aking among babae na si Sarai". 9 Sinabi sa kaniya ng anghel ni Yahweh, "Bumalik ka sa iyong among babae, at sumailalim ka sa kaniyang kapangyaranhang." 10 Pagkatapos sinabi ng anghel ni Yahweh sa kaniya, "Labis kong pararamihan ang iyong mga kaapu-apuhan para maging napakarami nila para bilangin. 11 Sinabi rin sa kaniya ng anghel ni Yahweh, "Tingnan mo, ikaw ay buntis, at manganganak ka ng isang anak na lalaki, at panganganakan mo siyang Ismael, dahil narinig ni Yahweh ang iyong paghihirap". 12 Siya ay magiging isang lalaking mistulang mabangis na asno. Magiging lababan siya ng bawat tao at bawat tao ay magiging kalaban nya at mamumuhay siyang hiwalay sa kaniyang mga kapatid. 13 Pagkatapos binigay nya ang pangalang ito kay Yahweh na nangusap sa kaniya, "Ikaw ang Diyos na nakakakita sa akin," dahil sinabi nya, "Talaga bang patuloy akong makakakita, kahit na pagkatapos nya akong nakita?" 14 Dahil dito tinawag na Beerlahairoi ang balon; masdan, naroon ito sa pagitan ng Kades at Bered. 15 Nanganak si Agar ng anak na lalaki ni Abram, at pinanganakan ni Abram ang kaniyang anak, na isinilang ni Agar, na Ismael. 16 Si Abram ay walumpu't-anim na taong gulang nang isilang ni Agar si Ismael para kay Abram.

17 Nang siyamnapu't-siyam na taong gulang na si Abram, nagpakita si Yahweh sa kanya at sinabing, "Ako ang Diyos na makapangyarihan. Lumakad ka sa akin at mamuhay ka nang matuwid. **2** Pagkatapos pagtitibyan ko ang aking tipan sa pagitan natin, at lubos kitang pararamihin." **3** Nagpatirapa si Abram na nakasayad ang mukha sa lupa at nangusap ang Diyos sa kanya, sinabing, **4** "Para sa akin, masdán mo, ang aking tipan ay sumasaiyo. Ikaw ay magiging ama ng napakamararaming bansa. **5** Ang pangalan mo ay magiging Abramah, at hindi na Abram—dahil itinalaga kita na maging ama ng napakamararaming bansa. **6** Pamumungahan kita nang lubos, at magmumula sa iyo ang maraming bansa, at ang mga magiging hari ay magmumula rin sayo. **7** Magtatag ako ng tipan sa pagitan natin at sa iyong mga magiging kaapu-apuhan, hanggang sa kanilang buong salinlahi, para sa isang walang hanggang tipan, na ako ang magiging Diyos mo at ng mga susunod mong mga kaapu-apuhan. **8** Ibibigay ko sayo at sa mga susunod mong kaapu-apuhan, ang lupain kung saan ka naninirahan, lahat ng lupain sa Canaan, para sa walang hanggang pag-aari at ako ang magiging Diyos nila." **9** Pagkatapos sinabi ng Diyos kay Abraham, "Para sayo, dapat mong ingatan ang aking tipan, ikaw at ang susunod mong kaapu-apuhan hanggang sa kanilang buong salinlahi. **10** Ito ang aking tipan sa pagitan ko at sa pagitan mo at sa susunod mong mga kaapu-apuhan na dapat mong ingatan: Lahat ng lalaki sa iyo ay dapat matuli. **11** Dapat kayong matuli sa laman ng iyong balat, at ito ang magiging palatandaan ng tipan sa pagitan ko at pagitan mo. **12** Bawat lalaki sa iyo ay dapat na matuli pagsapit ng ikawalong araw na gulang, maging sa mga susunod ninyong salinlahi. Kasama rito ang mga ipinanganak sa iyong sambahayan, pati na ang nabili ng salapi mula sa mga dayuhan na hindi kasama sa iyong mga kaapu-apuhan. **13** Siya na ipinanganak sa iyong sambahayan, at nabili ng iyong salapi ay dapat matuli. Sa gayon ang aking tipan ay mapapasaiyong laman para sa walang hanggang tipan. **14** Sinuman sa mga hindi tulì ang hindi tinuli sa laman ng kaniyang balat ay ihiiwailay mula sa kanyang sambahayan. Sinira nya ang aking tipan. **15** Sinabi ng Diyos kay Abraham, "Tungkol naman kay Sarai na iyong asawa, hindi na Sarai ang itatawag mo sa kanya. Sa halip, Sarah ang kanyang magiging pangalan. **16** Pagpapalaín ko siya at bibigyan kita ng anak na lalaki sa pamamagitan niya. Pagpapalaín ko siya, at siya ang magiging ina ng mga bansa. Ang mga hari ng mga tao ay magmumula sa kanya." **17** Pagkatapos nagpatirapa si Abraham na nakasayad ang mukha, at tumawa, at sinabi sa kanyang puso, "Maaari bang magkaanak ang isang taóng isandaang taóng gulang na? At magkakaanak pa ba si Sarah, gayong siyamnapung taóng gulang na siya?" **18** Sinabi pa ni Abraham sa Diyos, "Nawa mabuhay si Ismael sa iyong harapan!" **19** Sinabi ng Diyos, "Hindi, si Sarah na iyong asawa ay magdadaland-tao ng anak na lalaki, at pangalan mo siyang Isaac. Magtatag ako ng tipan sa kanya, bilang walang hanggang tipan sa mga susunod niyang mga magiging kaapu-apuhan. **20** Tungkol naman kay Ismael, narinig kita. Pagmasdan mo, pinagpalaín ko siya ngayon at pamumungahan ko siya, at pararamihin ko siya nang masagana. Siya ay magiging ama ng labindalawang mga pinuno ng mga lipi, at gagawin ko siyang isang malaking bansa. **21** Pero itatag ko ang aking tipan kay Isaac, na siyang isisilang ni Sarah sa ganiton oras sa susunod na taon." **22** Nang siya ay tapos ng makipag-usap sa kanya, umakyat ang Diyos mula kay Abraham. **23** Pagkatapos, kinuha ni Abraham ang kanyang anak na si Ismael at lahat ng ipinanganak sa kanyang sambahayan, at lahat ng mga nabili niya sa kanyang salapi, bawat lalaki na kabilang sa mga tauhan ng sambahayan ni Abraham, at tinuli sa laman ng kanilang balat sa parehong araw, gaya ng sinabi ng Diyos sa kanya. **24** Natuli si Abraham sa laman ng kanyang balat nang siya ay siyamnapu't-siyam na taóng gulang. **25** At natuli si Ismael sa laman ng kanyang balat nang siya ay labing tatlong taóng gulang. **26** Sa magkaparehong araw, parehong natuli si Abraham at si Ismael na kanyang anak. **27** Lahat ng lalaki sa kanyang sambahayan ay natuli rin kasama niya, pati na ang mga ipinanganak sa sambahayan, at ang mga nabili ng salapi mula sa dayuhan.

18 Habang nakaupo siya sa pintuan ng tolda sa kainitang ng araw, nagpakita si Yahweh kay Abraham sa mga kakahuyan ni Mamre. **2** Tumingala siya at neroon, nakita niya ang tatlong lalaki na nakatayo sa harap niya. Nang makita sila ni Abraham, tumakbo siya mula sa pintuan ng tolda, para salubugin sila at yumukod siya sa lupa. **3** Sinabi niya, "Panginoon, kung nakasumpong ako ng biyaya sa iyong paninig, huwag

kang umalis at iwan ang iyong lingkod. **4** Hayaan ninyong maidala ang kaunting tubig, mahugasan ang iyong mga paa, at makapagpahinga kaya sa ilalim ng punong kahoy. **5** Hayaan ninyong dalhan ko kaya ng kaunting pagkain, at nang manumbalik ang iyong lakas. Pagkatapos maaari na kayong tumuloy sa pupuntahan ninyo dahil naparito na kaya sa iyong lingkod." Sinabi niya, "Gawin mo ang sinabi mo." **6** Pagkatapos dali-daling pumunta si Abraham sa tolda ni Sarah at sinabi, "Bilisan mo, magdala ka ng tatlong talong ng harina, masahin mo ito, at gawin tinapay." **7** Pagkatapos tumakbo si Abraham sa kawan, kumuha siya ng guyang mainam at maayos at ibinigay ito sa lingkod, at nagmadali siyang ihanda ito. **8** Kumuha siya ng mantikilya at gatas, at ang guya na naihanda at nilagay ang pagkain sa harap niila. At tumayo siya sa ilalim ng puno habang sila ay kumakain. **9** Sinabi nila sa kanya, "Nasaan ang iyong asawa na si Sarah?" Sumagot siya, "Naroon sa loob ng tolda." **10** Sinabi niya, "Makatitik ka na babalik ako sa iyo sa tagsibol at makikita mo, magkakaroon ng anak na lalaki ang iyong asawa na si Sarah." Nakikinig si Sarah sa pintuan ng tolda na nasa likod ni Abraham. **11** Ngayon matanda na nga sina Abraham at Sarah, talagang napakatanda na at nalampasan na ni Sarah ang edad kung saan hindi na maaaring magkaanak pa ang isang babae. **12** Kaya tinawanan ni Sarah ang kaniyang sarili at sinabing, "Ngayong matanda na ako, magkakaroon pa ba ako ng kasiyahan, gayong ang panginoon ko ay matanda na rin?" **13** Sinabi ni Yahweh kay Abraham, "Bakit tumawa si Sarah at sinabing, 'Magkakaanak pa batalaga ako gayong matanda na ako?'" **14** Mayroon bang mahirap para kay Yahweh? Pagsapit ng itinakda kong panahon, sa tagsibol, babalik ako sa iyo. Sa ganiton oras sa susunod na taon, si Sarah ay magkakaroon ng anak na lalaki. **15** Pagkatapos, itinangi ni Sarah ito at sinabing, "Hindi akó tumawa," dahil siya ay natakot. Sumagot si Yahweh, "Hindi, tumawa ka." **16** Pagkatapos tumayo ang mga lalaki para umalis at tumingin pababa patungong Sodoma. Sumama si Abraham sa kanila para ihati sila sa pagpapatuloy ng kanilang paglalakbay. **17** Pero sinabi ni Yahweh, "Dapat ko bang itago kay Abraham ang gagawin ko, **18** gayong tyak na magiging dakila at makapangyarihan bansa si Abraham, at pagpapalaín ang lahat ng bansa sa daigdig sa pamamagitan niya?" **19** Dahil pinili ko siya para maturuan ang kanyang mga anak pati na ang sambahayan na susunod sa kanya na mapanatili ang kaparaan ni Yahweh, na gumawa ng matuwid at makatarungan, nang sa gayon malibigay ni Yahweh kay Abraham ang sinabi nya sa kanya." **20** Pagkatapos sinabi ni Yahweh, "Dahil napakarami ng paratang laban sa Sodoma at Gomora, at napakalubha na ng kanilang kasalanan, **21** babala ako ngayon doon at titingnan ko kung kasingsama sila gaya ng paratang sa kanila na sinabi sa akin. Kung hindi man, malalaman ko." **22** Pagkatapos ang mga lalaki ay umalis mula roon at pumunta patungo sa Sodoma, pero nanatiling nakatayo si Abraham sa harapan ni Yahweh. **23** Pagtapos lumapit si Abraham at sinabi, "Lilipulin mo ba ang matuwid kasama ang makasalanan?" **24** Marahil mayroong limampung matuwid sa loob ng lungsod. Lilipulin niyo ba ito at hindi illigtas ang lugar alang-alang sa kapakanan ng limampung matuwid na neroon? **25** Malayong gawin mo ang mga bagay na ito, na patayin ang mga matuwid kasama ang makasalanan, at ituring ang mga matuwid gaya ng mga makasalanan. Malayong gawin mo ito! Hindi ba gagawin ng Hukom ng buong mundo kung ano ang makatarungan?" **26** Sinabi ni Yahweh, "Kung may nakita kang limampung matuwid sa lungsod na iyon, illigtas ko ang buong lugar para sa kanila." **27** Sumagot si Abraham at sinabi, "Tingnan mo ang aking ginawa, nangahas akong makipag-usap sa aking Panginoon, kahit na alikabok at abo lamang ako!" **28** Paano kung nabawasan ng lima ang limampung matuwid? Wawasanin mo ba ang buong lungsod dahil nabawasan ng lima? At sinabi niya, "Hindi ko ito wawasanin kung may mahanap akong apatnapu't lima." **29** Muli siyang nakipag-usap sa kanya at sinabing, "Paano kung apatnapu ang makita roon?" Sumagot siya, "Alang-alang sa apatnapu, hindi ko ito gagawin." **30** Sinabi niya, "Pakisusap, huwag kayong magagalit Panginoon, para makapagsalita ako. Kung sakali na tatlimpu ang mahanap doon?" Sinabi ng Diyos, "Hindi ko ito gagawin kung may mahanap akong tatlimpu doon." **31** Sinabi niya, "Tingnan mo, nangahas akong makipag-usap sa aking Panginoon! Marahil dalawampu ang makita roon." Tumugon siya, "Hindi ko ito gagawin alang-alang sa dalawampu." **32** Sinabi niya, "Pakisusap, huwag kayong magalit, Panginoon, sasabihin ko ito sa huling pagkakataon. Marahil sampu ang makita roon." At sinabi niya, "Hindi ko ito wawasanin alang-alang sa sumpang natira." **33** Nagtungo na si Yahweh

sa kaniyang parooroonan matapos siyang makipag-usap kay Abraham, at bumalik na si Abraham sa kanyang tahanan.

19 Dumating ang dalawang anghel sa Sodoma sa gabi, habang nakaupo si Lot sa tarangkahang ng Sodoma. Nakita sila ni Lot, turnayo siya upang salubungin sila, at nagpatirap na nakasayad ang mukha sa lupa. **2** Sinabi niya, "Nakikiusapako aking mga panginoon, kaya ay pumunta muna sa bahay ng inyong lingkod at manatili ng magdamag at hugasan ang inyong mga paa. Pagkatapos, maaari na kayong bumangon nang maaga at pumunta sa inyong pupuntahan." At sinabi nila, "Hindi, magpapalipas na lang kami ng gabi sa liwasan ng bayan. **3** Pero pinilit niya sila kaya sumama sila sa kanya, at pumasok sila sa kanyang bayan. Naghanda siya ng makakain nila at nagluto ng tinapay na walang pampaalsa at sila ay kumain. **4** Pero bago sila humiga, pinaligiran ng mga kalalakihan sa lungsod, mga kalalakihan sa Sodoma, bata at matanda sa lahat ng sulok ng bayan, ang bahay niya, lahat ng kalalakihan sa bawat bahagi ng lungsod. **5** Tinawag niila si Lot at sinabi, "Nasaan ang mga Lalaking pumasok sa inyo ngayong gabi?" Dalhin mo sila sa amin para masipingan namin sila. **6** Kaya lumabas si Lot sa kanyang bahay at sinara ng pinto sa likuran niya. **7** Sinabi niya sa kanila, "Nagmamakaawa ako sa inyo, mga kapatid ko, huwag kayong gumawa ng kasamaan. **8** Tingnan ninyo, narito ang aking dalawang anak na babae na hindi pa nasisipingan ng sinumang lalaki. Hayaan ninyo, nakikiusap ako, na dahlin ko sila sa inyo at gawin ninyo sa kanila ang katanggap-tanggap sa inyong mga mata. Huwag lang dito sa mga Lalaking ito dahil sila ay nasa loob ng aking pamahayah." **9** Sabi nila, "Tumabi ka!" Sinabi rin nila, "Ang taong ito ay dumating dito sa ating lugar bilang isang dayuhan at ngayon siya ay naging hukom natin! Mas malala pa ang gagawin namin sa iyo kaysa sa kanila." Tinulak nila nang malakas ang lalaki, si Lot, at lumpat para sirain ang pinto. **10** Pero inabot ng mga lalaki ng kanilang mga kamay si Lot at dinala sa loob ng bahay kasama nila at sinara ang pinto. **11** At doon naman sa mga tao na nasa labas ng pinto ng bahay, inatake sila ng mga panauhin ni Lot at ginawang bulag, ang mga bata pati matatanda, kaya nahirapan silang makita ang pinto ng bahay. **12** Pagkatapos, sinabi ng mga Lalaki kay Lot, "Mayroon ka pa bang ibang kasama rito? Mga manugang, mga anak na lalaki at babae at kung sino pa mang mga kasamahan mo sa lungsod, ilabas mo na sila rito. **13** Wawasakin na namin ang lugar na ito, dahil napakarami na ng paratang sa kanila sa harap ni Yahweh, kaya pinadala niya kami para wasakin ito." **14** Lumabas si Lot at kinausap niya ang kanyang mga manugang, ang mga lalaki na nangkakong pakakasalan ang kanyang mga anak na babae, at sinabi, "Bilis, umalis na kayo sa lugar na ito, dahil wawasakin na ni Yahweh ang lungsod." Pero para sa kanyang mga manugang, tila ba nagbibiro lang siya. **15** Nang mag-umuga na, inudyakan ng mga anghel si Lot at sinabi, "Umalis ka na, kunin mo ang iyong asawa at dalawang anak na babae na narito, para hindi kayo maisama sa kaparusahan ng lungsod." **16** Pero nag-alinlangan siya. Kaya hinawakan ng mga Lalaki ang kanyang kamay, at ang kamay ng kanyang asawa, at mga kamay ng kanyang dalawang anak na babae, dahil mahabagin si Yahweh sa kanya. Sila ay inilabas nila, at dinala sa labas ng lungsod. **17** Nang nailabas na sila, sinabi ng isa sa mga Lalaki, "Tumakbo na kayo para sa inyong mga buhay! Huwag kayong lililingon o manatili saanman sa kapatagan. Magtitakas kayo patungo sa mga bundok para hindi kayo malipol. **18** Sinabi ni Lot sa kanila, "Hindi, pakiusap aking mga panginoon! **19** Ang inyong lingkod ay nakatanggap ng pabor sa inyong paninipot na pinakatawan ninyo kami ng dakilang kagandahanh-loob sa pagligtas sa aking buhay, pero hindi ako makakatakas sa mga bundok dahil aabutan din ako ng sakuna at mamamatay ako. **20** Tingnan ninyo, ang lungsod banda roon ay malapit at malilit lamang para makatakas kayo. Pakiusap, hayaan ninyo akong makatakatas doon (diba malilit lamang iyon?), at ang buhay ko ay malilitgas." **21** Sinabi niya sa kanya, "Sige, pagbibigyan ko rin ang kahilingang ito, hindi ko rin wawasakin ang lungsod na nabanggit mo. **22** Bilisan mo! Tumakas ka na patungo roon, dahil hindi ko magagawa ang anumang bagay hangga't hindi ka nakararating doon." Kaya tinawag na Zoar ang lungsod na ito. **23** Mataas na ang araw sa mundo nang narating ni Lot ang Zoar. **24** Pagkatapos, nagsapulan sa Sodoma at Gomora ng asupre at apoy si Yahweh mula sa kalangitan. **25** Winasak niya ang mga lungsod na iyon, at lahat ng kapatagan at lahat ng nanirahan sa mga lungsod, pati na ang mga pananim na tumutubo sa lupa. **26** Pero lumington ang asawa ni Lot na nasa likod niya at siya ay naging isang haligi ng

asin. **27** Bumangon si Abraham nang maaga at nagpunta sa lugar kung saan siya tumayo sa harapan ni Yahweh. **28** Tumingin siya sa baba sa Sodoma at Gomora at sa lahat ng lupain ng kapatagan. Nakita niya at namasdan ang usok na umaakyat mula sa lupa na katulad ng usok sa isang pugon. **29** Kaya matapos wasakin ng Diyos ang mga lungsod sa kapatagan, naalala ng Diyos si Abraham. Inilabas niya si Lot mula sa gitna ng kapahamakan ng winasak niya ang mga lungsod kung saan nanirahan si Lot. **30** Pero napunta si Lot paakyat mula sa Zoar para manirahan sa kabundukan kasama ang kanyang dalawang anak na babae dahil nataok siyang manirahan sa Zoar. Kaya nanirahan siya sa loob ng kuweba kasama ng kanyang dalawang anak na babae. **31** Sinabi ng nakakatanda sa nakababata, "Matanda na ang ating ama at wala ng lalaki sa lugar na ito na sisiping sa atin katulad ng kinagawian ng mga tao sa buong mundo. **32** Halika ating painumin ng alak ang ating ama at sisiping natin siya para mapalawig natin ang kaapu-apuhuan ng ating ama. **33** Kaya, pinainom nila ang kanilang ama ng alak ng gabing iyon. Pagkatapos, pumasok ang nakatatanda at sumiping sa kanyang ama; hindi niya alam kung kailan siya humiga, ni kung kailan siya bumangon. **34** Kinabukasan, sinabi ng nakakatanda sa nakababata, "Makinig ka, sinipingan ko kabagi ang aking ama. Painumin ulit natin siya ng alak ngayong gabi, at ikaw naman ang papasok at sisiping sa kanya para mapalawig natin ang lahi ng ating ama." **35** Kaya ng gabing iyon, muli nilang pinainom ng alak ang kanilang ama, pumasok at sumiping sa kanya ang nakababata. Hindi niya alam kung kailan siya humiga ni kung kailan siya bumangon. **36** Kaya nabuntis ang parehong anak na babae ni Lot sa pamamagitian ng kanilang ama. **37** Ang nakakatanda ay nanganak ng isang lalaki at pinangalanan siyang Moab. Siya ang naging ninuno ng mga Moabitang hanggang sa kasalukuyan. **38** At sa nakababatang anak na babae, siya rin ay nanganak ng isang lalaki, at pinangalanan siyang Ben Ammi. Naging ninuno siya ng mga mamamayan ng Ammon hanggang sa kasalukuyan.

20 Naglakbay si Abraham mula roon patungo sa lupain ng Negeb, at nanirahan sa pagitan ng Kadesh at Sur. Isa siyang dayuhan na nanirahan sa Gerar. **2** Sinabi ni Abraham patungkol sa kanyang asawa na si Sarah, "Kapatid ko siya." Kaya nagpadala si Abimelech hari ng Gerar, ng kanyang mga tauhan at kinuha nila si Sarah. **3** Pero kinagabihan, pumunta ang Diyos kay Abimelech sa kanyang panaginip at sinabi sa kanya, "Masdan mo, ikaw ay mamamatay dahil sa babae na kinuha mo dahil siya ay asawa ng lalaki." **4** Ngayon, hindi nilapitan ni Abimelech si Sarah at sinabi niya, "Panginoon, papatayin mo rin ba ang matuwid na bansa?" **5** Hindi ba sinabi niya mismo sa akin, "Kapatid ko siya?" Kahit si Sarah, sinabi niya rin mismo sa akin na, "Kapatid ko siya." Nagawa ko ita sa katapatan ng aking puso at kamusmusan ng aking mga kamay." **6** Pagkatapos, sinabi ng Diyos sa kanya sa panaginip, "Oo, alam ko na sa katapatan ng iyong puso na nagawa mo ito at hindi ko hinayaang magkasala ka sa akin. Kaya hindi ko hinayaang mahawakan mo siya. **7** Kaya ibalik mo ang asawa ng lalaki, dahil siya ay isang propeta. Ipananalangin ka niya at mabubuhay ka. Pero kung hindi mo siya ibabalik, alam mo na ikaw at ang lahat ng nasa iyo ay tiyak na mamamatay." **8** Bumangon si Abimelech nang maaga at pinapunta ang lahat ng kanyang lingkod sa kanya. Sinabi niya ang lahat ng mga bagay na ito sa kanila, at matinding takot ang naramdamang kanyang mga lingkod. **9** Pagkatapos, tinawag ni Abimelech si Abraham at sinabi sa kanya, "Ano itong ginawa mo sa amin? Paano ako nagkasala siya iyo, na naggala ka sa akin at sa aking karahian ng matindignan kasalanan? Ginawa mo sa akin ang hindi dapat gawin." **10** Sinabi ni Abimelech kay Abraham, "Ano ang nagtulak sa iyo na gawin mo ang bagay na ito?" **11** Sumagot si Abraham, "Dahil naisip ko, 'Tyak na walang kinatatakutan na Diyos ang mga tao sa lugar na ito at papayatayin nila ako dahil sa aking asawa.' **12** Bukod pa rito, tunay na siya ay kapatid ko, ang anak na babae ng aking ama, pero hindi anak ng aking ina; at siya ay aking naging asawa. **13** Nang pinaalis ako ng Diyos sa bahay ng aking ama at ngaglakbay mula sa ibatibang lugar, sinabi ko kanya, 'Dapat mong ipakita ang katapatan ito sa akin bilang aking asawa: Sa bawat lugar na pupuntahan natin, sabihin mo na "Kapatid ko siya."'" **14** Pagkatapos, kumuha si Abimelech ng mga tupa at mga baka, mga aliping lalaki at mga babae at ibinigay ang mga ito kay Abraham. Pagkatapos, ibinalik niya sa kanya si Sarah na asawa ni Abraham. **15** Sinabi ni Abimelech, "Tingnan mo, nasa harapan mo ang lupain ko. Manirahan ka kung saan mo naisin. **16** Kay Sarah sinabi niya.

"Tingnan mo, binigyan ko ang iyong kapatid ng isang libong piraso ng pilak. Pantikip ito sa mga kamalian laban sa iyo sa mga mata ng lahat ng kasama mo, at sa harapan ng lahat, tuluyan kang ginawang matuwid." 17 Pagkatapos, nanalangin si Abraham sa Diyos at pinagaling ng Diyos si Abimelech, ang kanyang asawa, at kanyang mga babaeng alipin para sila ay tuluyan ng magkaroong ng anak. 18 Dahil hinayaan ni Yahweh na ganap na hindi magkaanak ang lahat ng mga babae sa sambayanan ni Abimelech, dahil kay Sarah, na asawa ni Abraham.

21 Binigyang pansiñ ni Yahweh si Sara gaya ng sinabi niya at tinupad ni Yahweh ang kanyang pangako kay Sara. 2 Nabuntis at nagsilang ng isang anak na lalaki si Sara para kay Abraham sa kanyang katandaan, sa itinakdang panahon sinabi ng Diyos sa kanya. 3 Pinanganalan ni Abraham bilang Isaac ang kanyang anak na lalaki, siya na isinilang sa kanya, na isinilang ni Sara para sa kanya. 4 Tinuli ni Abraham ang kanyang anak na si Isaac nang ito ay walong araw na gulang, ayon sa iniutos ng Diyos sa kanya. 5 Si Abraham ay isandaang taong gulang nang isilang si Isaac sa kanya. 6 Sinabi ni Sara, "Pinatawa ako ng Diyos; tattawa ang bataw isang makakarinig kasama ko." 7 Sinabi rin niya, "Sinong makapagsasabi kay Abraham na si Sara ay magaalaaga ng mga anak, at gayunpaman nagsilang ako sa kanya ng isang anak na lalaki sa kanyang katandaan!" 8 Lumaki ang bata at hiniwalay na sa kanyang ina, at naghanda si Abraham ng isang malaking pagdiriwang sa araw na hiniwalay na si Isaac sa kanyang ina. 9 Nakita ni Sara na nangungutaya ang anak ni Agar na taga-Ehipto, na isinilang niya kay Abraham. 10 Kaya sinabi niya kay Abraham, "Palaysin mo ang babaeng aliping ito kasama ang kanyang anak: dahil hindi magiging tagapagmama ang anak ng babaeng aliping iyan kasama ng anak kong si Isaac." 11 Ang bagay na ito ay labis na naggpalungkot kay Abraham dahil sa kanyang anak. 12 Ngunit sinabi ng Diyos kay Abraham, "Huweg kang malungkot dahil sa batang lalaki, at dahil sa iyong babaeng lingkod. Pakiggan mo ang lahat ng sinasabi nya tungkol sa bagay na ito, dahil sa pamamagitan ni Isaac makikilala ang mga kaapu-apuhan mo. 13 Gagawin ko ring isang bansa ang anak ng babaeng lingkod, dahil siya ay iyong anak. 14 Maagang bumangon si Abraham, kumuha siya ng tinapay at isang lalagyang tubig at nilagay ito sa balikat ni Agar. Dinala niya ang batang lalaki sa kanya at pinaalis siya. Umalis siya at naggagalaga sa ilang na lugar ng Beer-seba. 15 Pagkaubos ng tubig sa lalagyang balat, iniwan niya ang bata sa ilalim ng isang mababang puno. 16 Pagkatapos umalis siya at naupo sa di kalayuan mula sa kanya, na parang isang tudla ng pana ang layo, dahil ang sabi niya, "Huweg ko sanang makita ang kamatayan ng bata." Habang nakaupo siya roon sa kabilia ng bata, nitakasan niya ang kaniyang bases at humagulgul siya sa iyak. 17 Narinig ng Diyos ang boses ng bata, at tumawag ang anghel ng Diyos kay Agar mula sa langit, at sinabi sa kanya, "Anong gumagambala sa iyo, Agar? Huweg kang matakot, sapagkat narinig ng Diyos ang boses ng bata mula sa kanyang kinaroroongan. 18 Tumayo ka, ibangon mo ang bata at patatagin siya; sapagkat gagawin ko siyang isang dakilaang bansa." 19 Pagkatapos minutul ng Diyos ang mga mata ni Agar at nakakita siya ng isang balon ng tubig. Pinuntahan niya ito at pinuno ng tubig ang lalagyang gawa sa balat at pinainom ang bata. 20 Sinamahan ng Diyos ang bata, at lumaki siya. Nanirahan siya sa ilang at naging isang mamamana. 21 Namuhay siya sa ilang ng Paran, at kumuha ng mapapangasawa niya ang kaniyang ina mula sa lupain ng Ehipto. 22 Sa panahong iyon kinausap nila Abimelek at Ficol na kapitan ng kanyang hukbo si Abraham at sinabing, "Kasama mo ang Diyos sa lahat ng iyong ginagawa. 23 Kaya ngayon manumpa ka sa Diyos, na hindi mo ako gagawang ng masama, ni ang aking mga anak, ni ang aking mga kaapu-apuhan. Ipakita mo sa akin at sa lupain kung saan ka naninirahan ang parehong katapatan sa kasunduan na ipinakita ko sa iyo." 24 "Nangangako ako" sagot ni Abraham. 25 Nagrekiamo rin si Abraham kay Abimelek patungkol sa balon ng tubig na inagaw mula sa kanya ng mga lingkod ni Abimelek. 26 Sinabi ni Abimelek, "Hindi ko alam kung sino ang gumawa ng bagay na ito. Hindi mo ito sinabi sa akin liban ngayon; hindi ko ito narinig kundi ngayon." 27 Kaya kumuha si Abraham ng tupa at mga lalaking baka at binigay ang mga ito kay Abimelek, at gumawa ang dalawa ng isang kasunduan. 28 Pagkatapos nagbukod si Abraham ng pitong mga babaeng tupa ng kawan. 29 Sinabi ni Abimelek kay Abraham, "Anong kahulugan nitong pitong babaeng tupang ibinukod mo?" 30 Sumagot siya, "Matatanggap mo mula sa aking kamay

itong pitong babaing tupa, upang maging saksi para sa akin, na hinukay ko ang balong ito." 31 Kaya tinawag niya ang lugar na iyong Beer-seba, dahil doon sila kapwa nagsumpaa ng isang kasunduan. 32 Gumawa sila ng isang kasunduan sa Beer-seba, at pagkatapos bumalik si Abimelek at Ficol, ang kapitan ng kanyang hukbo sa lupain ng mga Filisteo. 33 Nagtaniam si Abraham ng puno ng tamariisko sa Beer-seba. Doon sinamba niya si Yahweh, ang Diyos na walang hanggan. 34 Namalagi si Abraham bilang isang dayuhan sa lupain ng mga Filisteo nang maraming araw.

22 Nangyari na pagkatapos ng mga bagay na ito na sinubok ng Diyos si Abraham. Sinabi niya sa kanya, "Abraham!" Sumagot si Abraham, "Narito ako." 2 Pagkatapos sinabi ng Diyos, "Kunin mo ang iyong anak, ang kaisa-isa mong anak, na iyong minamahal, si Isaac, at pumunta ka sa lupain ng Moria. Ilay mo siya roon bilang handog na susunugin sa ibabaw ng Isa na isang bundok na ituturo ko sa iyo." 3 Kaya maagang bumangon kinaumagahan si Abraham, inihanda ang kanyang asno, at isinama ang dalawa sa kanyang mga kabataang lalaki, kasama si Isaac na kanyang anak. Nagsibak siya ng kahoy para sa handog na susunugin, at naglakbay patungo sa lugar na sinabi ng Diyos sa kanya. 4 Sa ikatlong araw, tumingala si Abraham at natanaw niya ang lugar sa kalayuan. 5 Sinabi ni Abraham sa kanyang mga kabataang lalaki, "Manatili kayo rito kasama ang asno, at pupunta ako roon kasama ang bata. Sasamba kami at muling babalik sa inyo." 6 Pagkatapos kinuha ni Abraham ang kahoy para sa handog na susunugin at ipinapasian ito kay Isaac na kanyang anak. Dinala niya sa kanyang kamay ang apoy at ang kutsilyo; at kapwa silang umalis na magkaskasma. 7 Kinlausap ni Isaac si Abraham na kanyang ama at sinabing, "Aking ama," at sumagot si Abraham, "Narito ako, aking anak." Sinabi niya, "Narito, ang apoy at ang kahoy, ngunit nasaan ang tupa para sa handog na susunugin?" 8 Sinabi ni Abraham, "Ang Diyos mismo ang magbibigay ng tupa para sa handog na susunugin, aking anak." Kaya sila ay napatuloy nang magkaskasma. 9 Nang dumating sila sa lugar na sinabi ng Diyos sa kanya, gumawa si Abraham ng isang altar at inilatag niya ang kahoy dito. Pagkatapos tinalian ni Abraham si Isaac na kanyang anak, at inilagay niya ito sa altar, sa ibabaw ng kahoy. 10 Iniuut na Abraham ang kanyang kamay na hawak ang kutsilyo para patayin ang kanyang anak. 11 Pero tinawag siya ng anghel ni Yahweh mula sa langit at sinabing, "Abraham, Abraham!" at sinabi niya, "Narito ako." 12 Sinabi niya, "Huweg mong pagbuhutan ng kamay, ni gumawa ng anuman para saktan siya, sapagkat ngayon alam kong may takot ka sa Diyos, nakikita kong hindi mo ipinagkait ang iyong anak, ang iyong kaisa-isang anak na si Isaac sa akin. 13 Tumingala si Abraham ngan biglang, may isang tupa sa likuran niya ang sumabit ang sungay sa mga halaman. Pinuntahan at kinuha ni Abraham ang tupa at inilay ito bilang handog na susunugin sa Diyos sa halip na ang kanyang anak. 14 Kaya tinawag ni Abraham ang lugar na iyon na, "Si Yahweh ang magbibigay," at tinatwag din hanggang sa araw na ito, "Sa bundok ni Yaweh, ito ay ibibigay." 15 Tinawag ng anghel ni Yahweh si Abraham sa ikalawang pagkakataon mula sa langit 16 at sinabing—itó ay isang kapahayagan mula kay Yahweh, "Nangangako ako sa aking sarili na dahil ginawa mo ang bagay na ito, at dahil mo ipinagkait ang iyong anak, ang iyong kaisa-isang anak. 17 tiyak na pagpapalain kita at labis kong pararamihin ang iyong mga kaapu-apuhan gaya ng bituin sa kalangitan, at gaya ng buhangin sa dalampasigan; at aangkinin ng iyong mga kaapu-apuhan ang tarangkahang ng kanilang mga kaaway. 18 Sa pamamagitan ng iyong anak, ang lahat ng mga bansa sa mundo ay pagpapalain, dahil sinunod mo ang aking tinig. 19 Kaya bumalik si Abraham sa kanyang mga tauhan, at umalis sila at magkakasamang pumunta sa Beer-seba, at nanirahan siya sa Beer-seba. 20 Nangyari na pagkatapos ng mga bagay na ito, sinabi ni Abraham, "Nagkaroon din ng mga anak si Milca, sa iyong kapatid na si Nahor. 21 Sila ay sina Hus ang kanyang panganay, si Buz na kapatid niya, si Kemuel na ama ni Aram, 22 Kesed, Hazo, Pildas, Jidlaf, at Bethuel. 23 Si Bethuel ay naging ama ni Rebeca. May walang anak na isinilang si Milca kay Nahor, na kapatid ni Abraham. 24 Nagsilang din si Reumah ang pangalan ng isa pang asawa ni Nahor, sina Tebah, Gaham, Tahas at Maaca.

23 Nabuhay si Sara ng isandaan at dalawampu't-pitong taon. Ito ang mga taon ng buhay ni Sara. 2 Namatay si Sara sa Kiriat Arba, iyon ay, Hebron, sa lupain ng Canaan. Nagluksa at umiyak si Abraham

para kay Sara. **3** Pagkatapos, tumayo si Abraham at umalis mula sa namatay niyang asawa, at nakipag-usap sa mga anak na lalaki ni Het, na nagsabing, **4** "Ako ay isang dayuhan sa iyo. Pakiusap bigyan ninyo ako ng isang ari-arian para gawing libbingan dito, para mailibing ko ang aking patay." **5** Sumagot ang mga anak ni Heth kay Abraham, nagsasabing, **6** "Makinig ka sa akin, aking panginoon. Ikaw ay prinsipe ng Diyos sa akin. Iliving mo ang iyong patay sa aming piling mga libbingan. Wala sa akin ang magkakait sa iyo ng libbingan, para ilibing ang iyong patay." **7** Tumayo si Abraham at yumuko sa mga mamamayan ng lupain, sa mga anak ni Het. **8** Nagsalita siya sa kanila, na nagsabing, "Kung sumasang-ayon kayo na dapat kong ilibing ang aking patay, dinggin ninyo ako at pakiusapan si Efron na anak ni Zohar, para sa akin. **9** Pakiusapan ninyo siyang ipagbili sa akin ang kuweba ng Macpela, na kanyang pagmamay-ari, na nasa dulo ng kanyang bukid. Para sa buong halaga hayuan niyang ipagbiliito sa akin nang hayagan bilang ari-arian para gawing libbingan." **10** Ngayon naako sa Efron kasama ang mga anak ni Het, at sumagot si Efron ang Heteo kay Abraham habang naririnig ng mga anak ni Het at ng lahat ng mga taong pumunta sa loob ng tarangkahang siyudad, na nagsabing, **11** "Hindi, aking panginoon, pakiguing mo ako. Ibibigay ko sa iyo ang bukid, at ang kuwebang narito. Ibibigay ko ito sa iyo, sa harapan ng mga anak ng aking mga kababayan. Ibibigay ko ito sa iyo para mapaglibinginan ng iyong patay." **12** Pagkatapos yumuko si Abraham sa harapan ng mga mamamayan ng lupain. **13** Kinausap niya si Efron na naririnig ng mga tao sa lupain, na nagsasabing, "Ngunit kung papayag ka, pakiusap dinggin mo ako. Babayaran ko ang bukid. Tanggapin mo ang pera mula sa akin, at doon ko ililibing ang aking patay." **14** Sumagot si Efron kay Abraham, na nagsasabing, **15** "Pakuusap, aking panginoon, makinig ka sa akin. Ang pisong lupain na nagkakahalagang apatnaraang shekel ng pilak, ano ba ito sa pagitan natin? Iliving mo na ang iyong patay." **16** Nakining si Abraham kay Efron at tinimbang ni Abraham sa harap ni Efron ang halaga ng pilak na kanyang sinasabi na naririnig ng mga anak ni Het, apatnaraang shekel ng pilak, ayon sa pamantayang panukat ng mga mangangalakal. **17** Kaya ang bukid ni Ephron, na nasa Macpela, na katabi ng Mamre, ang bukid, ang kuweba na nasa loob nito, at ang lahat ng mga punong naroon sa bukid at lahat ng nasa palibot ng hangganan, ay ipinasa. **18** kay Abraham sa pamamagitan ng pagbili sa harapan ng mga anak ni Het, at sa harapan ng lahat ng mga pumunta sa loob ng tarangkahang ng lungsod. **19** Pagkatapos nito, inilibing ni Abraham ang kanyang asawang si Sara sa kuweba sa bukid ng Macpela, na katabi ng Mamre, iyon ay, Hebron, sa lupain ng Canaan. **20** Kaya ang bukid at ang kuwebang naroon ay naipasa kay Abraham mula sa mga anak ni Het bilang ari-arian upang gawing libbingan.

24 Ngayon, matanda na si Abraham at pinagpala ni Yahweh si Abraham sa lahat ng mga bagay. **2** Sinabi ni Abraham sa kanyang lingkod, ang pinakamatanda sa kanyang sambahan, ang kaniyang katiwala sa lahat ng pag-aari niya, "Ilagay mo ang iyong kamay sa ilalim ng aking hita **3** at pasusumpain kita kay Yahweh, ang Diyos ng langit at ang Diyos ng lupa, na hindi ka kukuha ng asawa para sa aking anak na lalaki mula sa mga anak na babae ng mga Cananeo, kung saan akan nanahan. **4** Ngunit pumunta ka sa aking bansa, at sa aking mga kamag-anak, at kumuhang isang asawa para sa aking anak na si Isaac." **5** Sinabi ng lingkod sa kanya, "Paano kung hindi pamayag na sumama sa akin ang babae papunta sa lupaing ito? Dapat ko bang dalhin pabalik ang iyong anak sa lupain kung saan ka nanggaling?" **6** Sinabi ni Abraham sa kanya, "Tiyakin mong hindi mo dadalhin ang aking anak pabalik doon!" **7** Si Yahweh, ang Diyos ng langit, na kumuha sa akin mula sa tahahan ng aking ama at mula sa lupain ng aking mga kamag-anak, siya na taimtim na nangako sa aking, 'Ibibigay ko ang lupaing ito sa iyong suplib.' ipapadala niya ang kanyang anghel para manguna sa iyo, at kukuha ng asawa para sa aking anak mula roon. **8** Ngunit kung hindi papayag ang babae na sumunod sa iyo, kung gayon magiging malaya ka mula sa kasunduang kong ito. Huwag mo lang dalhin pabalik doon ang aking anak. **9** Kaya niligay ng lingkod ni Abraham ang kanyang kamay sa ilalim ng hita ng kanyang among si Abraham at nanumpa sa kanya patungkol sa bagay na ito. **10** Kinuha ng lingkod ang sumpang kamelyo ng kanyang amo at umalis. Nagdala rin siya ng lahat ng uring niya ng mga regalo mula sa kanyang amo. Umalis siya at pumunta sa rehiyon ng Aram Naharaim, sa siyudad ni Nahor. **11** Pinataluhod niya ang mga kamelyo sa gilid ng balon ng tubig sa labas ng siyudad. Gabi

na iyon, ang oras na lumalabas ang mga babae upang sumalok ng tubig. **12** Pagkatapos sinabi niya, "Yahweh, Diyos ng aking among si Abraham, bigyan mo ako ngayon ng tagumpay at ipakita ang iyong tipan ng katapatan sa aking among si Abraham. **13** Masdan, narito akong nakatayo sa tabi ng bukal ng tubig, at dumarating ang mga babaing anak ng mga tao ng siyudad upang sumalok ng tubig. **14** Ganito nawa ang mangyari. Kapag sabihin ko sa isang dalaga, 'Pakuusap ibaba mo ang iyong pitsel upang makainom ako,' at sabihin niya sa akin, 'Uminon ka, at paainumin ko rin ang iyong mga kamelyo,' pagkatapos ay hayaang siya na ngang babaing itinakda para sa iyong lingkod na si Isaac. Sa pamamgitan nito malalamang kong nagpakita ka ng tipan ng katapatan sa aking amo." **15** Nangyari na bago paman siya natapos sa pagsasalita, masdan, lumabas si Rebeca na may dalang pitsel ng tubig sa kanyang balikat. Ipinanganak si Rebeca kay Bethuel na lalaking anak ni Milca, na asawa ni Nahor, na lalaking kapatid ni Abraham. **16** Ang dalaga ay napakaganda at isang birhen. Wala pang lalaki ang sumiping sa kanya. Pumontu ang babae sa bukal at pinuno ang kanyang pitsel, at umahon. **17** Tumakbo ang lingkod upang salubringin siya at sinabing, "Pakuusap bigyan mo ako ng kaunting inuming tubig mula sa iyong pitsel. **18** Sinabi niya, "Uminon ka, aking amo," at agad niyang ibinaba ang pitsel na nasa kanyang kamay, at pinainom siya. **19** Nang natapos niya siyang painumin, sinabi niya, sasalok din ako ng tubig para sa iyong mga kamelyo, hanggang sa makainom na ang lahat. **20** Kaya nagmadali siya at ibinuhos ang laman ng kanyang pitsel papunta sa inuman ng mga hayop, at tumakborg muli patungo sa balon upang sumalok ng tubig, at sumalok ng tubig para sa lahat ng kanyang mga kamelyo. **21** Tahimik na pinanood siya ng lalaki upang makita kung pinagpala ni Yahweh ang kanyang paglalakbay o hindi. **22** Nang natapos sa pag-inom ang mga kamelyo, iniilabas ng lalaki ang isang gintong singsing sa illong na tumitimbang ng kalahating siklo, at dalawang gintong pulseras para sa kanyang mga braso na tumitimbang ng sampung siklo. **23** At ngagtong, "Kaninong anak ka? Pakiusap sabihin mo sa akin, mayroon bang silid ang bahay ng ama mo na maari naming pagpalipasan ng gabi?" **24** Sinabi niya sa kanya, "Anak ako ni Bethuel na lalaking anak ni Milca, na ipinanganak niya kay Nahor." **25** Sinabi rin niya sa kanya, "Marami kami ng kapwa dayami at pagkain ng hayop, at may silid din para kayo magpalipas ng gabi." **26** Pagkatapos yumuko ang lalaki at sumumba kay Yahweh. **27** Sinabi niya, "Paggpalain si Yahweh, ang Diyos ng aking among si Abraham, na hindi pinabayana ang kanyang tipan ng katapatan at kanyang pagiging mapagkakatiwalihan patungo sa aking amo. Para sa akin, tuwiran ngako pinangunahan ni Yahweh sa bahay ng mga kamag-anak ng aking amo." **28** Pagkatapos tumakbo ang dalaga at sinabi sa sambahayan ng kanyang ina ang tungkol sa lahat ng bagay na ito. **29** Ngayon si Rebeca ay mayroong isang kapatid na lalaki, at ang pangalan niya ay Laban. Tumakbo si Laban papunta sa lalaki na naroon sa labas sa daan sa tabi ng bukal. **30** Nang nakita niya ang singsing sa illong at ang mga pulseras na nasa kamay ng kanyang kapatid na babae, at nang naririnig niya ang mga salita ni Rebeca na kanyang kapatid, "Ito ang sinabi ng lalaki sa akin," pumontu siya sa lalaki, at masdan, nakatayo siya sa tabi ng mga kamelyo ng nasa bukal. **31** At sinabi ni laban, "Halika, ikaw na pinagpala ni Yahweh. Bakit ka nakatayo ryan sa labas? Inihanda ko ang bahay, at isang lugar para sa mga kamelyo." **32** Kaya pumontu ang lalaki sa bahay at diniskargahan niya ng mga kamelyo. Binigyan ang mga kamelyo ng dayami at pagkain ng hayop, naglaan ng tubig upang hugasan ang kanyang mga paa at ang mga paa ng mga lalaking kasama niya. **33** Naglapag sila ng pagkain sa harapan niya upang kairin, ngunit sinabi niya, "Hindi ako kakain hanggang sa masabi ko ang kailangan ng sabihin." Kaya sinabi ni Laban, "Magsalita ka." **34** Sinabi niya, "Lingkod ako ni Abraham. **35** Pinagpala ng lubos ni Yahweh ang aking amo at naging dakila siya. Binigyan siya ng mga kawan at mga pangkat ng hayop, pilak at ginto, mga lingkod na lalaki at mga lingkod na babae, at mga kamelyo at mga asno. **36** Si Sara, ang asawa ng aking amo, ay nagsilang ng isang anak na lalaki sa aking amo nang siya ay matandang na, at ibinigay niya ang lahat ng kanyang mga aria-arian sa kanya. **37** Pinanumpa ako ng aking amo, nagsasabing, "Hindi ka dapat kumuhang ng isang asawa para sa aking anak mula sa mga babaeng anak ng mga Cananeo, sa lupaing ginagawa kong tahanan. **38** Sa halip, dapat kang pumontu sa pamilya ng aking ama, at sa aking mga kamag-anak, at kumuhang ng isang asawa para sa aking anak." **39** Sinabi ko sa aking amo, 'Baka hindi susunod sa akin ang babae.' **40** Ngunit sinabi niya sa akin, 'Si Yahweh, na aking

sinusunod, ay magpapadala ng kanyang anghel na makakasama mo at siya ay papatnubayan ang landas mo, upang makakuhha ka ng isang asawa para sa aking anak mula sa aking mga kamag-anak at mula sa linya na pamilya ng aking ama. **41** Ngunit magiging malaya ka lamang mula sa aking tagubilin kung darating ka sa aking mga kamag-anak at hindi nila siya ibibigay sa iyo. Sa gayon magiging malaya ka mula sa aking kasunduan. **42** Kaya dumating ako ngayon sa bukal, at sinabi, 'O Yahweh, Dios ng aking among si Abraham, pakiusap, kung tunay na nais mong magtagumpay ang aking paglalakbay— **43** Narito ako, nakatayo sa gilid ng bukal ng tubig—hayaang babaing lumabas para sumalok ng tubig, ang babaing sasabihin kong, "Pakiusap bigyan mo ako ng kaunting tubig mula sa iyong pitsel upang inumin," **44** ang babaing magsasabi sa akin, "Uminom ka, at sasakdin diko ng tubig para sa iyong mga kamelyo"—hayaang siya na nga ang babaing pinili mo, Yahweh, para sa anak ng aking amo." **45** Bago pa man ako natapos mangusap sa aking puso, masdans, lumabas si Rebeca dala ang pitsel na pasan sa kanyang balikat at bumabang patungong bukal at sumalok ng tubig. Kaya sinabi ko sa kanya, 'Pakiusap bigyan mo ako ng mainom.' **46** Agad niyang ibinaba ang kanyang pitsel mula sa kanyang balikat, at nagsabing, "Uminom ka, at bibigyan ko rin ng tubig ang iyong mga kamelyo." Kaya uminom ako, at pinainom niya rin ang mga kamelyo. **47** Tinanong ko siya at sinabing, "Kaninong anak ka?" Sinabi niya, 'Ang babaing anak ni Bethuel, na lalaking anak ni Nahor, na isinilang ni Milcah sa kanya.' Pagkatapos inilagay ko ang singsing sa kanyang ilong at ang pulseras sa kanyang mga braso. **48** Pagkatapos lumuhod ako at sinamba si Yahweh, at pinagpala si Yahweh, ang Diyos ng aking among si Abraham, ang siyáng nanguna sa akin sa tamang landas upang matagpuwan ang babaing anak ng kamag-anak ng aking amo para sa kanyang anak. **49** Kaya ngayon, kung handa kayong pakitunguhan ang aking amo ng pampamilyang katapatian at pagtitiwala, sabihin ninyo sa akin. Ngunit kung hindi, sabihin ninyo sa akin, upang lumiko ako sa kananang kamay, o sa kaliwa." **50** Pagkatapos sumagot si Laban at Bethuel at sinabing, "Ang bagay na ito ay nagnula kay Yahweh; hindi kami makapagsasabi sa iyo ng masama o mabuti. **51** Masdans, nasa harapan mo si Rebeca. Dalhin mo siya at humayo, upang siya ay maging asawa ng anak ng iyong amo, gaya ng sinabi ni Yahweh." **52** Nang narinig ng lingkod ni Abraham ang lahat ng kanilang mga salita, iniryuko niya pababa ang kanyang sarili sa lupa kay Yahweh. **53** Irinilabas ng lingkod ang mga kagamitan ng pilak at mga kagamitan ginto, at damit, at binigay ang mga ito kay Rebeca. Nagbigay din siya ng mga mamahaling regalo sa kapatid niyang lalaki at sa kanyang ina. **54** Pagkatapos kumain at uminom siya at ang mga lalaking kasama niya. Nanatili sila roon magdamag, at nang bumangon sila sa umaga, sinabi niya, "Ipadal na ninyo ako sa aking amo." **55** Sinabi ng kanyang kapatid na lalaki at ng kanyang ina, "Hayaan mo munang manatili kasama namin ang dalaga ng mga ilang araw pa, kahit sampu. Pagkatapos niyan maari na siyang umalis." **56** Ngunit sinabi niya sa kanila, "Huweg ninyo akong hadlangan, yamang pinagpala ni Yahweh ang aking landas. Ipadala na ninyo ako sa aking landas upang makapunta sa aking amo." **57** Sinabi nila, "Tatawagin namin ang dalaga at tatanungan siya." **58** Kaya tinawag nila si Rebeca at tinanong siya, "Sasama ka ba sa Lalaking ito?" Sumagot siya, "Sasama ako." **59** Kaya pinadala nila ang kanilang kapatid na si Rebeca, kasama ang kanyang babaing lingkod, sa kanyang paglalakbay kasama ang lingkod ni Abraham at kanyang mga kasamahang lalaki. **60** Pinagpala nila si Rebeca, at sinabi sa kanya, "Aming kapatid, nawa maging ina ka ng mga libu-libo ng sampung libo, at nawa ang iyong mga kaapu-apuhan ay angkinin ang tarangkahang ng mga galit sa kanila." **61** Pagkatapos tumayo si Rebeca, at siya at ang kanyang mga lingkod na babae ay sumakay sa mga kamelyo, at sumundod sa lalaki. Kaya kinuha ng lingkod si Rebeca, at lumakad na sa kanyang landas. **62** Ngayon naninirahan si Isaac sa Negev, at kababalik lang galing Beerhalohai. **63** Lumabas si Isaac upang magnilaynilay sa bukid sa gabi. Nang tumingala siya at nakita, masdans, mayroong mga kamelyong parating! **64** Tumingin si Rebeca, at nang nakita niya si Isaac, tumalon siya pababa mula sa kamelyo. **65** Sinabi niya sa lingkod, sino iyong lalaking naglalakad sa bukid upang salubugin tayo?" Sinabi ng lingkod, "Iyon ang aking amo." Kaya kinuha niya ang kanyang belo, at tinakpan ang sarili. **66** Isinalaysay ng lingkod kay Isaac ang lahat ng mga bagay na kanyang ginawa. **67** Pagkatapos dinala ni Isaac si Rebeca sa loob tolda ng kanyang inang si Sara at kinuha si Rebeca, at siya

ay naging kanyang asawa, at siya ay minahal niya. Kaya naginhawahan si Isaac matapos ang kamatayan ng kanyang ina.

25 Kumuha ng isa pang asawa si Abraham; ang kanyang pangalan ay Keturah. **2** Isinilang niya sina Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, at si Shuah. **3** Si Jokshan ay naging ama nina Sheba at Dedan. Ang mga kaapu-apuhan ni Dedan ay ang lahi ng Assyria, ang lahi ng Letush at ang lahi ng Leum. **4** Ang mga anak na lalaki ni Midian ay sina Ephah, Epher Hanoch, Abida at si Eldaah. Lahat ng mga ito ay mga kaapu-apuhan ni Keturah. **5** Ibinrigay ni Abraham ang lahat ng kanyang pag-aari kay Isaac. **6** Subalit, habang siya ay nabuhay pa, nagbigay siya ng mga regalo sa kanyang mga anak na lalaki sa kanyang mga kerida at pinadala sila sa lupain ng silangan, malayo mula sa kanyang anak na si Isaac. **7** Ito ang naging mga araw ng mga taon sa buhay ni Abraham na kanyang ibinuhay, 175 na mga taon. **8** Inihinga ni Abraham ang kanyang huli at namatay sa isang kalugud-lugud na katandaan, isang matandang laaking puno ng buhay. At siya ay natipon sa kanyang bayan. **9** Sina Isaac at si Ismael, na kanyang mga anak, ay inilibing siya sa kuweba ng Macpela, sa lupain ni Epron na anak na lalaki ni Zohar na mga anak ni Heth, na malapit sa Mamre. **10** Ang lupang ito ay binili ni Abraham mula sa mga anak na lalaki ni Ismael. Si Abraham ay inilibing doon kasama ng kanyang asawang si Sara. **11** Pagkatapos ng kamatayan ni Abraham, pinagpala ng Diyos si Isaac na kanyang anak, at si Isaac ay nanirahan malapit sa Beer-lahai-roi. **12** Ngayon ang mga ito ay ang mga kaapu-apuhan ni Ismael, na anak na lalaki ni Abraham, kaya Hagar na taga Ehipto, na lingkod ni Sara, nagsilang mula kay Abraham. **13** Ang mga ito ay ang mga pangalan ng mga anak na lalaki ni Ismael, ayon sa pagkakasunud-sunud ng kapanganakan: Nebayot—ang panganay ni Ismael, Kedar, Abdeel, Mibsam, **14** Misma, Duma, Massa, **15** Hadad, Tema, Jetur, Nafis at Kedama. **16** Ito ang mga anak na lalaki ni Ismael, at ang mga ito ay ang kanilang mga pangalan, ayon sa kanilang mga nayon, at sa kanilang mga kampo; labindalawang prinsipe ayon sa kanilang mga tribu. **17** Ang mga ito ay ang mga taon sa buhay ni Ismael, 137 na mga taon: inihinga niya ang kanyang huli at namatay, at natipon sa kanyang bayan. **18** Sila ay nanirahan mula sa Havila hanggang Shur, na malapit sa Ehipto, nagkaisa sila na pumunta sa Assyria. Nanirahan silang may poot sa bawat isa. **19** Ang mga ito ay ang mga pangyayari patungkol kay Isaac, na anak na lalaki ni Abraham: Si Abraham ang naging ama ni Isaac. **20** Si Isaac ay apatnapung taong gulang nang mapangasawa niya si Rebeca, na anak na babae ni Bethuel ang Arameo ng Padan-aram, ang kapatid na babae ni Laban na Arameo. **21** Nagdasal si Isaac kay Yahweh para sa kanyang asawa dahil wala itong anak, at sinagot ni Yahweh ang kanyang dasal, at si Rebeca na kanyang asawa ay nabuntis. **22** Ang mga bata ay magkasamang nagtunggali sa loob niya at sinabi niya, "Bakit ito nangyayari sa akin?" Tinanong niya si Yahweh tungkol dito. **23** Sinabi ni Yahweh sa kanya, "Dalawang bansa ang nasa iyong sinapupunan, at dalawang bayan ang mahiiwalay mula sa iyong loob. Isang bayan ang magiging mas malakas kaysa sa isa, at ang nakatatanda ay maglilingkod sa nakababata." **24** Nang oras na para siya ay manganan, masdans mo, mayroong kambal sa kanyang sinapupunan. **25** At ang unang lumabas ay nababalutan ng pula gaya ng mabalahibong damit. Tinawag nila siya sa kanyang pangalan na Esau. **26** Pagkatapos noon, ang kanyang kapatid ay lumabas. Ang kanyang kamay ay nakakapit sa sakong ni Esau. Siya ay tinawag na Jacob. Si Isaac ay animnapung taong gulang nang ang kanyang asawa ay nagsilang sa kanila. **27** Ang mga bata ay lumaki na, at si Esau ay naging mahusay na mangangaso, isang taong sanay sa gubat; subalit si Jacob ay isang tahimik na tao, na ginugugul ang kanyang oras sa mga tolda. **28** Ngayon minahal ni Isaac si Esau dahil nakakain nya ang mga hayop na kanyang nahuli, subalit si Rebeca ay minahal si Jacob. **29** Si Jacob ay nagluto ng nilaga. Dumating si Esau mula sa gubat, at siya ay nanghihina sa gutom. **30** Sinabi ni Esau kaya Jacob, "Pakainin mo ako niyang mapulang nilaga. Pakiusap, ako ay pagod!" Kaya iyon ang dahilan na ang kanyang pangalan ay tinawag na Edom. **31** Sinabi ni Jacob, "Ipagbili mo muna sa akin ang iyong karapatan bilang panganay." **32** Sabi ni Esau "Tingnan mo, ako ay halos mamamatay na. Ano ang kabutihan ng karapatan ng unang isinilang sa akin?" **33** Sinabi ni Jacob, "Manumpa ka muna sa akin." Kaya sumuppa si Esau at sa ganung paraan ipinagbibili nya kay Jacob ang kanyang karapatan ng unang pagkasilang. **34** Binigyan ni Jacob si Esau ng tinapay at nilagang mga lentil. Siya ay kumain at uminom, at

pagkatapos ay tumayo at nagpatuloy sa kanyang lakad. Sa ganitong paraan kinamuhian ni Esau ang kanyang karapatian ng unang isinilang.

26 Ngayon, may taggutomi sa lupain, bukod pa sa naunang taggutom na nagkaroon sa panahon ni Abraham. Pumunta si Isaac kay Abimelec, ang hari ng Filisteo sa Gerar.

2 Ngayon nagpakita si Yahweh sa kanya at sinabi, "Huweg kang pumunta sa Ehipto; tumira ka sa lugar na sinabi ko na iyong pagtirhan. 3 Manatili ka sa lugar na ito, at ako ay sumasainyo at pagpapalaikan ko kayo; para sa iyo at sa iyong mga kaupo-apuhan, ibibigay ko ang lahat ng mga lupaing ito, at tutuparin ko ang panunumpa na aking sinumpuna kay Abraham na iyong ama. 4 Pararamihin ko ang iyong mga kaupo-apuhan gaya ng mga bituin sa langit, at ibibigay sa iyong mga kaupo-apuhan ang lahat ng mga lupaing ito. Sa pamamagitan ng iyong mga kaupo-apuhan ang lahat ng bansa sa lupa ay pagpapalaikan. 5 Gagawin ko ito dahil sinunod ni Abraham ang aking utos at sinundot niya ang aking mga tagubilin, mga utos ko at mga batas ko." 6 Kaya namalagi si Isaac sa Gerar. 7 Nang tanungin siya ng mga kalakalahan sa lugar tungkol sa kanyang asawa, sinabi nya, "Siyá ay aking kapatid na babae." Nataktok siyang sabihin, "Siyá ay aking asawa," dahil naisip niya, "Ang mga lalaki sa lugar na ito ay papayatayin ako para makuhá si Rebeca dahil napakaganda niya." 8 Pagkatapos, nagtagal si Isaac doon, Si Abimelec ang hari ng mga Filisteo ay nagkataong tumingin sa labas sa bintana. Nakita nya, masdán, si Isaac na nilalambing si Rebeca, na kanyang asawa. 9 Ipinuntawag ni Abimelec si Isaac sa kanya at sinabi, "Tingnan mo, tiyak nga na siya ay iyong asawa. Bakit mo sinabi, 'Siyá ay aking kapatid na babae?'" Sinabi ni Isaac sa kanya, "Dahil naisip ko na maaring mayroon pumatay sa akin para makuhá siya." 10 Sinabi ni Abimelec, "Ano itong ginawa mo sa amin? Maaring taong madaling sumiping sa iyong asawa, at madala mo sa amin ang pagkakasala." 11 Kaya binalaan ni Abimelec ang lahat ng mga tao at sinabi, "Kung sino man ang gumaraw sa taong ito o sa kanyang asawa ay tiyak na malalagay sa kamatayan." 12 Nagtanírim si Isaac sa lupaing iyón at umani sa parehong taon ng isang sandaang beses, dahil pinagpala siya ni Yahweh. 13 Naging mayaman siya, at lumago ng higit-higit pa hanggang siya ay naging napakadakila. 14 Mayroon siyang maraming tupa at mga baka, at isang malaking sambahayan. Ang mga Filisteo ay kinaigtingtan siya. 15 Ngayon ang lahat ng mga balon na hinukay ng mga lingkod ng kanyang ama sa panahon ni Abraham, na hininto ng mga Palestina sa pamamagitan ng pag-tambak ng lupa. 16 Sinabi ni Abimelec kay Isaac, "Umalis ka palayo sa amin, dahil mas makapangyarihan ka kaysa sa amin." 17 Kaya umalis si Isaac mula doon at namalagi sa lambak ng Gerar, at nanirahan doon. 18 Muling hinukay ni Isaac ang mga balon ng tubig, na hinukay nila noong panahon ni Abraham na kanyang ama. Pinahinto sila ng mga Filisteo pagkatapos mamatay ni Abraham. Tinawag ni Isaac ang mga balon sa parehong mga pangalan na binigay ng kanyang ama dito. 19 Nang naghukay ang mga lingkod ni Isaac sa lambak, nakita nila doon ang isang balong dumadaloay ang tubig. 20 Ang mga pastol na lalaki ng Gerar ay nakipag-away sa mga pastol na lalaki ni Isaac, at sinabi "Ang tubig na ito ay sa amin." Kaya tinawag ni Isaac ang balon na iyón na "Esek," dahil nakipag-away sila sa kanya. 21 Pagkatapos naghukay sila ng isa pang balon, at nag-away rin sila nito, kaya binigyan niya ito ng pangalang "Sitnah." 22 Umalis siya doon at naghukay muli ng isa pang balon, subalit hindi na nila pinag-awayan ang isang iyón. Kaya tinawag niya itong Rehobot, at sinabi niya, "Ngayon ay gumawa si Yahweh ng kaluwagan sa amin, at tayo ay sasagana sa lupa." 23 Pagkatapos pumunta si Isaac mula doon patungong Beer-seba. 24 Nagpakaít si Yahweh sa kanya sa gabi ring iyón at sinabing, "Ako ang Diyoys ng iyong amang si Abraham. Huweg kang matakot, sapagkat ako ay kasama mo at pagpapalaikan kita at pararamihin ang iyong mga kaupo-apuhan, alang-alang sa aking lingkod na si Abraham." 25 Nagtagyo si Isaac ng altar doon at tumawag sa pangalan ni Yahweh. Nagtindig siya ng tolda doon, at ang kanyang mga lingkod ay naghukay ng balon. 26 Pagkatapos si Abimelec ay pumunta sa kanya mula sa Gerar, kasama si Ahuzat, kanyang kaibigan, at si Picol, ang kapitan ng kanyang hukbo. 27 Sinabi ni Isaac sa kanila, "Bakit kayo napanrito sa akin, samantalang galit kayo sa akin at pinaalis ninyo ako palayo sa inyo?" 28 At sinabi nila, "Malinaw naming nakita na si Yahweh ay iyong kasama. Kaya napagpasyalan namin na dapat ay mayroon sumpáan sa pagitan natin, oo, sa pagitan mo at sa amin. Kaya gagawa kami ng tipan sa

iyó, 29 na hindi mo kami sasaktan, gaya ng hindi namin pananakit sa iyo, at sa pakikitungo namin ng mabuti sa iyo at sa pagpapaális namin sa iyo ng mapayapa. Tunay nga, ikaw ay pinagpala ni Yahweh." 30 Kaya gumawa si Isaac ng pista para sa kanila, at sila ay kumain at uminom. 31 Bumangon sila ng maaga kinabukasan at sila ay nagsumpaan sa bawat isa. Pagkatapos pinaalis sila ni Isaac, at siya ay iniwan nila ng mapayapa. 32 Nang araw díng iyon dumating ang mga lingkod ni Isaac at sinabi sa kanya tungkol sa balong kanilang hinukay. Sinabi nila, "Nakakita kami ng tubig", 33 Tinawag niya ang balon na Seba, kaya ang pangalan ng lungsod na iyon ay Beer-seba hanggang sa araw na ito. 34 Nang si Esau ay apatnapung taóng gulang na, siya ay nag-asawa, si Judit ang anak ni Beeri na mga anak ni Heth, at saka si Basemát ang anak na babae ni Elon na mga anak ni Heth. 35 Sila ay nagdala ng kalungkutan kay Isaac at Rebeca.

27 Nang matanda na si Isaac at ang kanyang mga mata ay malabó na kaya hindi na siya makakita, tinawag niya ang nakatatandang anak niyang si Esau. Sinabi nya, "Anak ko." 2 Sumagot ito, "Narito po ako." Sinabi nya rito, "Tumingin ka rito, matanda na ako. Hindi ko alam ang araw ng aking kamatayan. 3 Kaya kunin mo ang iyong mga sandata, ang iyong sisidlan ng palaso at pana at mangaso ka sa bikid para sa akin. 4 Gawán mo ako ng masarap na pagkain na gusto ko at dalhin mo iyon sa akin para makain ko iyon at pagpalaín ka bago ako mamatay." 5 Ngayon narinig ni Rebeca nang kausapin ni Isaac si Esau na kanyang anak. Nagpunta si Esau sa bikid para mangaso ng hayop at dalhin ito pauwi. 6 Kinausap ni Rebeca si Jacob na kanyang anak at sinabi, "Tumingin ka rito, narinig kong kinausap ng iyong ama ang kapatid mong si Esau. Sinabi nya, 7 'Dalhan mo ako ng pinangasong hayop at gawan ako ng masarap na pagkain, upang kainin ko ito at pagpalaín ka sa harap ni Yahweh bago ang aking kamatayan.' 8 Kaya ngayon, anak ko, sundin mo ang tingig ko habang inuutususan kita. 9 Pumunta ka sa kawan at dalhin mo ako ng dalawang batang kambing; at magluluto ako ng masarap na pagkain para sa ama mo, na katulad ng gusto nya. 10 Dadalhin mo ito sa kanya para kainin upang ikaw ay pagpalaín niya bago ang kanyang kamatayan." 11 Sinabi ni Jacob sa kanyang inang si Rebeca, "Tingnan ninyo, ang kapatid kong si Esau ay mabalahibo, at ako ay makinis na tao. 12 Malañang himasin ako ng ama ko, at ako ay magmirmistulang marlinilang sa kanya. Magdadala ako ng isang sumpa sa aking sarili at hindí pagpapala." 13 Sinabi sa kanya ng kanyang ina, "Anak ko, hayaan mong mapunta sa akin ang anumang sumpa. Basta sundin mo ang tingig ko, at umalis ka, at dalhin mo ang mga iyon sa akin." 14 Kaya kinuha ni Jacob ang dalawang batang kambing at dinala ang mga ito sa kanyang ina, at ang kanyang ina ay gumawa ng masarap na pagkain katulad ng gusto ng kanyang ama. 15 Kinuha ni Rebeca ang pinakamagandang damit ni Esau, na nakatatandang anak nya, na nasa kanya sa bahay, at ipinasuot ito kay Jacob, na nakababatang anak nya. 16 Inilagay niya ang balat ng batang kambing sa mga kamay niya at sa makinis na bahagi ng leeg nya. 17 Inilagay niya ang inihanda niyang masarap na pagkain at ang tinapay sa kamay ng aña niyang si Jacob. 18 Pumunta si Jacob sa kanyang ama at nagsabi, "Ama ko." Sinabi nya, "Naritoako; sino ka, anak ko?" 19 Sinabi ni Jacob sa kanyang ama, "Ako si Esau na unang anak mo; ngawaga ko na ang sinabi mo sa akin. Umupo ka at kainin ang aking napangaso upang pagpalaín mo ako." 20 Sinabi ni Isaac sa kanyang anak, "Paano mo itong natagpuan nang napakabilis, anak ko?" Sinabi nya, "Dahil si Yahweh na iyong Diyoys ay dinala ito sa akin." 21 Sinabi ni Isaac kay Jacob, "Lumapit ka upang mahimas kita at malaman kung ikaw ang tunay kong anak na si Esau o hindi." 22 Pumunta si Jacob sa kanya amang si Isaac, at hinimis siya ni Isaac at sinabi nya, "Ang tingig ay tingig ni Jacob, ngunit ang mga kamay ay mga kamay ni Esau. 23 Hindi siya nakilala ni Isaac dahil ang kanyang mga kamay ay mabalahibo, katulad ng mga kamay ng kapatid niyang si Esau, kaya pinagpala siya ni Isaac. 24 Sinabi nya, "Ikaw ba talaga ang anak kong si Esau?" Sumagot siya, "Ako nga." 25 Sinabi ni Isaac, "Dahin mo sa akin ang pagkain at kakainin ko ang napangaso mo upang mapaggala kita." Dinala ni Jacob sa kanya ang pagkain. Kumain si Isaac, at dinalhan siya ni Jacob ng alak, at siya ay uminom. 26 Sinabi ng kanyang amang si Isaac, "Lumapit ka sa akin at hagkan mo ako, anak ko." 27 Lumapit si Jacob at hinalikan siya, at naamoy nya ang amoy ng kanyang damit at pinagpala siya. Sinabi nya, "Tingnan mo, ang amoy ng aking anak ay katulad ng amoy ng isang bukid na pinagpala ni Yahweh.

28 Nawa bigyan ka ng Diyos ng isang bahagi ng hamog ng langit, isang bahagi ng katabaan ng lupa, at masaganang mga butil at bagong alak. **29** Nawa ang mga tao ay maglingkod sa iyo at yumuko sa iyo ang mga bansa. Maging amo ka ng iyong mga kapatid na lalaki, at nawa ang mga anak ng iyong ina ay yumuko sa iyo. Nawa ang bawat isang sumumpa sa iyo ay sumpaint; at nawa ang bawat isang magpala sa iyo ay pagpalain.” **30** Matapos pagpalain ni Isaac si Jacob, at bahagya pa siyang lumayo sa presensiya ng ama niyang si Isaac, noon naman dumating ang kapatid niyang si Esau mula sa pangangaso. **31** Gumawa rin siya ng masarap na pagkain at dinala iyon sa kanyang ama. Sinabi nya, “Ama, bumangon ka at kainin mo ang ilan sa napangaso ng iyong anak upang mapagpala mo ako.” **32** Ang kanyang amang si Isaac ay nagsabi sa kanya, “Sino ka?” Sinabi nya, “Ako ang anak mo, ang unang anak mong si Esau.” **33** Nanginig nang matindi si Isaac at nagsabi, “Sino pala iyon na nangaso ng hayop na ito at dinala sa akin? Kinain ko lahat ito bago ka dumating, at pinagpala ko siya. Tunay nga, siya ay pagpalain.” **34** Nang marinig ni Esau ang mga salita ng kanyang ama, siya ay umiyak nang napakalakas at umiyak ng may kapaitan, sinabi sa kanyang ama, “Ako rin, pagpalain mo ako, ama ko.” **35** Sinabi ni Isaac, “Mapanlilinlang na naparito ang kapatid mo at inagaw ang iyong pagpapala.” **36** Sinabi ni Esau, “Hindi ba tama lang na pinanganalan siyang Jacob? Dahil dinaya niya ako sa dalawang pagkakatao ito. Inagaw niya ang aking karapatan ng isinilang at tingnan mo, ngayon ay inagaw niya ang aking pagpapala.” At sinabi nya, “Wala ka bang naitabing pagpapala para sa akin?” **37** Sumagot si Isaac at sinabi kay Esau, “Tingnan mo, nagawa ko na siyang amo mo at naibigay ko na sa kanya ang lahat ng mga kapatid nya bilang alipin. At nabigyan ko siya ng butil at bagong alak. Ano pa ang magagawa ko para sa iyo, anak ko?” **38** Sinabi ni Esau sa kanyang ama, “Wala ka bang kahit isang pagpapala sa akin, ama ko? Pagpalain mo ako, ako rin, ama ko.” Umiyak nang malakas si Esau. **39** Sumagot ang kanyang amang si Isaac at sinabi sa kanya, “Tingnan mo, ang lugor na pininanirahan mo ay magiging malayo sa kayamanan ng mundo, malayo sa hamog ng lanigt sa itaas.” **40** Mabubuhay ka sa pamamagitan ng iyong espada, at paglilingkuran mo ang iyong kapatid na lalaki. Subalit kapag magrebeldé ka, maaalog mo ang kanyang pamatok mula sa iyong leeg.” **41** Nagalit si Esau kay Jacob dahil sa pagpapalang binigay ng kanilang ama sa kanya. Sinabi nya sa kanyang puso, “Malapit na ang mga araw ng pagluluksa para sa aking ama; pagkatapos niyon papatayin ko ang kapatid kong si Jacob.” **42** Ang mga salita ni Esau na nakatatanda niyang anak ay nasabi kay Rebeca. Kaya nagpadala at tinawag niya si Jacob na nakababatang anak niya at sinabi rito, “Tingnan mo, ang kapatid mong si Esau ay inaalwi ang kanyang sarili sa pagbabalak na patayin ka.” **43** Kaya ngayon, anak ko, sundin mo ako at tumakas ka papunta kay Laban, na kapatid kong lalaki, sa Haran. **44** Manatili ka nang ilang araw sa piling niya, hanggang sa humupa ang galit ng kapatid mo, **45** hanggang mawala ang galit ng kapatid mo sa iyo, at malimutan niya ang ginawa mo sa kanya. Pagkatapos magpapadala ako at ibabalik ka mula roon. Bakit kailangang kapwa kayong mawala sa akin sa isang araw?” **46** Sinabi ni Rebeca kay Isaac, “Ako ay pinanghihinaan sa buhay dahil sa mga anak na babae ni Heth. Kung kunin ni Esau na asawa ang isa sa mga anak ni Heth, tulad ng mga kababaihang ito, ilan sa mga anak na babae ng lupain, ano pa ang kabuluhuan ng buhay ko?”

28 Tinawag ni Isaac si Jacob, pinaggala siya at inutusan, “Hindi ka dapat kumuha ng asawa mula sa kababaihang taga-Cananeo. **2** Tumayo ka, pumunta ka sa Paddan-aram, sa bahay ni Bethuel na ama ng iyong ina, at kumuha ka ng asawa mula roon, sa isa sa mga anak ni Laban, na kapatid ng iyong ina. **3** Pagpalain ka nawa ng Makapangyarihang Diyos, pamungahan ka at paramihin, para dumami ang iyong lahi.” **4** Ibigay niya nawa sa iyo ang pagpapala ni Abraham, sa iyo, at sa mga susunod mong kaupo-apuhan, para manahin mo ang lupain kung saan ka naninirahan, na ibinigay ng Diyos kay Abraham.” **5** Kaya pinaalis ni Isaac si Jacob. Pumunta si Jacob sa Paddan-aram, kay Laban na anak ni Bethuel na Aramean, kapatid ni Rebeca na ina nina Esau at Jacob. **6** Ngayon nakita ni Esau na pinagpala ni Isaac at Jacob at pinapunta siya sa Paddan-aram para kumuha ng asawa roon. Nakita rin nya na pinagpala siya ni Isaac at binigyan siya ng utos, na nagsasabing, “Hindi ka dapat kumuha ng asawa mula sa kababaihan ng Canaan.” **7** Nakita rin ni Esau na sunindot ni Jacob ang kanyang ama at ina, at nagpunta sa Paddan-aram. **8** Nakita ni

Esau na hindi nalugod ang kaniyang amang si Isaac sa mga kababaihan ng Canaan. **9** Kaya nagpunta siya kay Ismael, at kinuha, bukod pa sa mga asawang mayroon siya, si Mahalath na anak ni Ismael, anak ni Abraham, kapatid na babae ni Nabioth, para maging asawa nya. **10** Nilisan ni Jacob ang Beer-seba at nagpunta sa Haran. **11** Dumating siya sa isang lugar at nanatili roon buong gabi, dahil lumubog na ang araw. Kumuha nya ng isang bato sa lugar na iyon, inilagay iyon sa ilalim ng kanyang ulo at nahiga sa lugar na iyon para matulog. **12** Siya ay nanaginip at nakakita ng hadganan itinayo sa mundo. Ang tutkot nito ay umaabot sa langit at ang mga anghel ng Diyos ay akyat-panaog doon. **13** Masdan, si Yahweh ay nakatayo sa ibabaw niyon at nagsabi, “Ako si Yahweh, ang Diyos ni Abraham na iyong ama, at ang Diyos ni Isaac. Ang lupang hiniihigaan mo, ibibigay ko sa iyo at sa iyong mga kaupo-apuhan.” **14** Ang iyong mga kaupo-apuhan ay magiging tulad ng alikabok sa mundo, at ikaw ay kakalat sa kanluran, sa silangan, sa hilaga, at sa timog. Sa iyo at iyong mga kaupo-apuhan, ang lahat ng mga pamilya sa mundo ay pagpapalain. **15** Masdan mo, kasama mo ako, inigatan kita saan ka man magpunta. Dadalhin kitang muli sa lupaing ito; dahil hindi kita iwan. Tutuparin ko ang lahat ng naipangako ko sa iyo.” **16** Si Jacob ay nagising mula sa kanyang pagtulog at sinabi nya, “Tunay nga na si Yahweh ay nasa lugar na ito, at hindi ko iyon alam.” **17** Natakot siya at nagsabi, “Nakakikilabot naman ang lugar na ito! Ito ay walang iba kundi ang tahanan ng Diyos. Ito ang tarangkahang ng langit.” **18** Bumangon si Jacob kinaumaghan at kinuha ang batong inilagay nya sa ilalim ng kaniyang ulo. Itinayo nya ito bilang isang haligi at nagbuhos ng langis sa ibabaw nito. **19** Tinawag nya ang pangalan ng lugar na iyon na Bethel, pero ang dating pangalan ng lungsod na iyon ay Luz. **20** Si Jacob ay sumumpa ng isang panata na nagsasabing, “Kung ang Diyos ay kasama ko at pangangalagaan ako sa daang ito na aking nilalakaran, at bibigyan ako ng tinapay para kainin, at mga damit para suutin, **21** nang sa gayon matiwasya akong makabalik sa bahay ng aking ama, pagkatapos si Yahweh ay magiging Diyos ko.” **22** Pagkatapos ang batong ito na itinayo ko bilang isang haligi ay magiging banal na bato. Mula sa lahat ng ibinigay mo sa akin, tiyak na ibabalik ko sa iyo ang ikasampung bahagi.”

29 Pagkatapos nagpatuloy si Jacob sa kanyang paglalakbay at nakarating sa lupain ng mga mamamayan sa silangan. **2** Nang siya ay nagmasid, mayroon siyang nakitang balon sa bukid, at nakita nya, na may tatlong mga kawan ng tupa na namamahinga sa paligid nito. Dahil mula sa balong iyon pinapainom nila ang mga kawan, at ang bato sa bunganga ng balon ay malaki. **3** Kapag sama-samang napagtapon ang lahat ng mga kawan doon, igugulong ng mga pastol ang bato mula sa bunganga ng balon at painumin ang mga tupa, at pagkatapos ibabalik muli ang bato sa bunganga ng balon, pabalik sa kinatalagyan nito. **4** Sinabi ni Jacob sa kanila, “Mga kapatid ko, saan kayo nanggaling?” At sinabi nila, “Kami ay nanggaling sa Haran”. **5** Sinabi nya sa kanila, “Kilala ba ninyo si Laban na anak ni Nahor?” At sinabi nila, “Kilala namin siya”. **6** Sinabi nya sa kanila “Mabuti ba ang kalagayan niya?” Sinabi nila, “Mabuti naman siya, at, tumingin ka roon, si Raquel na kanyang anak ay paparating kasama ang mga tupa.” **7** Sinabi ni Jacob, “Tingnan mo, ito katanghalang-tapat. Hindi pa oras para sa mga kawan na sama-samang tipunin. Painumin ninyo ang mga tupa at pagkatapos umalis kayo at hayaan silang manginain ng damo.” **8** Sinabi nila, “Hindi namin sila mapapainum hangga’t hindi pa sama-sama natitipon ang mga kawan. Saka pa lamang igugulong ng mga kalalakihan ang bato mula sa bunganga ng balon, at painumin namin ang mga tupa.” **9** Habang si Jacob ay nakikipag-usap pa rin sa kanila, dumating si Raquel kasama ang mga tupa ng kanyang ama, dahil inaaalagaan nya ang mga ito. **10** Nang makita ni Jacob si Raquel, anak na babae ni Laban, kapatid na lalaki ng kanyang ina, lumapit si Jacob, pinagulung ang bato mula sa bunganga ng balon, at pinainom ang kawan ni Laban, na kapatid ng kanyang ina. **11** Hinilikan ni Jacob si Raquel at umiyak ng malakas. **12** Sinabi ni Jacob kay Raquel na siya ay kamag-anak ng kanyang ama, at siya ay anak ni Rebeca. Pagkatapos tumakbo si Raquel at sinabi nya sa kanyang ama. **13** Nang marinig ni Laban ang balita tungkol kay Jacob na anak ng kanyang kapatid na babae, siya ay tumakbo para salubugin siya, yakapin, haikain at dalhin sa kanyang bahay. Sinabi ni Jacob kay Laban ang lahat ng mga bagay na ito. **14** Sinabi ni Laban sa kanya, “Tunay nga na ikaw ay aking buto at laman.” Pagkataposanatili si Jacob sa piling nya ng isang buwan. **15** Pagkatapos sinabi ni Laban kay Jacob, “Pagsisilbihan

mo ba ako sa wala dahil kamag-anak mo ako? Sabihin mo sa akin, ano ang iyong magiging kabayaran?" **16** Ngayon si Laban ay may dalawang anak na babaes. Ang pangalan ng nakatatawa ay Lea at ang pangalan ng nakababatang kapatid ay Raquel. **17** Si Lea ay may mapungpay na mga mata, pero si Raquel ay maganda sa anyo at itsura. **18** Minahal ni Jacob si Raquel, kaya sinabi niya, "Maninibihan ako sa iyo ng pitong taon para kay Raquel, ang iyong nakababatang anak na babaes." **19** Sinabi si Laban, "Mas mabuti na ibigay ko siya sa iyo, kaysa ibigay ko siya sa ibang lalaki. Manatili ka sa akin." **20** Kaya naninibihan si Jacob ng pitong taon para kay Raquel; at tila ang mga ito ay parang ilang araw lamang sa kanya, dahil sa pagmamahal na mayroon siya sa kanya. **21** Pagkatapos sinabi ni Jacob kay Laban, "Ibigay mo na ang aking asawa, dahil ang mga araw ko ay natapos na—para mapakasalan ko na siya!" **22** Kaya tinipon ni Laban ang lahat ng mga lalaki sa lugar at nagsista. **23** Kinagabihan, kinuha ni Laban si Lea na kanyang anak at dinala kay Jacob, na siyang sumiping sa kanya. **24** Binigay rin ni Laban ang kanyang babaeng lingkod na si Zilpa sa kanyang anak na si Lea, para maging lingkod niya. **25** Kinaumagahan, nagulat siya, dahil si Lea ang kasama niya! Sinabi ni Jacob kay Laban, "Ano ba itong ginawa mo sa akin?" Hindi ba naniibihan ako sa iyo para kay Raquel? Bakit dinaya mo ako?" **26** Sinabi ni Laban, "Hindi namin kaugalian na ibigay ang nakababatang anak na babaes bago ang panganay. **27** Tapusin mo ang isang linggong kasalan sa anak kong ito, at ibibigay rin namin sa iyo ang isa bilang kapalit ng iyong paniniibhan sa akin ng karagdagang pitong taon." **28** Kaya ginawa iyon ni Jacob, at natapos ang isang linggo para kay Lea. Pagkatapos ay ibinigay ni Laban sa kanya si Raquel bilang kanyang asawa rin. **29** Ibinigay rin ni Laban si Bilha sa kanyang anak na babaes si Raquel, para maging lingkod. **30** Kaya pinakasalan ni Jacob si Raquel, dahil minahal niya si Raquel nang mas higit pa kay Lea. Kaya naniibihan si Jacob kay Laban ng karagdagang pitong taon. **31** Nakita ni Yahweh na si Lea ay hindi minahal, kaya binuksan niya ang kanyang sinapupunan, pero si Raquel ay walang anak. **32** Si Lea ay nagdalang-tao at nagsilang ng isang batang lalaki, at pinangalanan niya ng Ruben. Sinabi niya, "Dahil nakita ni Yahweh ang aking paghihirap; tiyak ngayon na mamahalin na ako ng aking asawa. **33** Pagkatapos muli siyang nagdalang-tao at nagsilang ng lalaki. Sinabi niya, "Dahil narinig ni Yahweh na hindi ako minahal, kaya binigyan din niya ako ng anak na lalaki," at pinangalanan niya itong Simeon. **34** Pagkatapos nagdalang-tao siya muli at nagsilang ng lalaki. Sinabi niya, "Ngayon, sa pagkakatao ito, ang aking asawa ay magiging malapit na sa akin dahil nakapsilang ako para sa kanya ng tatlong lalaki." Kaya nga ang kanyang pangalan ay tinawag na Levi. **35** Nagdalang-tao siya muli at nagsilang ng lalaki. Sinabi niya, "Sa pagkakataong ito pupurihin ko si Yahweh." Kaya nga pinangalanan niya itong Juda; Pagkatapos huminto na siya sa pagkakaroon ng anak.

30 Nang makita ni Raquel na wala siyang naging anak kay Jacob, si Raquel ay naainggit sa kanyang kapatid na babaes. Sinabi niya kay Jacob, "Bigyan mo ako ng mga anak, o mamamatay ako." **2** Ang galit ni Jacob ay nagsiklab laban kay Raquel. Sinabi niya, "Nasa lugar ba ako ng Dios, na pumigil sa iyo na magkaanak?" **3** Sinabi niya, "Tingnan mo, iyan ang aking lingkod na si Bilha. Sipingan mo siya para magkaroon siya ng mga anak sa aking mga tuhod, at ako ay magkakaroon ng mga anak sa pamamagitan niya." **4** Kaya binigay niya ang kanyang lingkod na si Bilha bilang asawa at sinipingan niya si Jacob. **5** Nagdalang-tao si Bilha at nagsilang ng anak na lalaki kay Jacob. **6** Sinabi ni Raquel, "Narinig ako ng Diyos. Tiyak na narinig niya ang aking tinig at binigyan ako ng isang anak. Kaya nga, pinangalanan niya itong Dan. **7** Si Bilha, ang lingkod ni Raquel, ay nagdalang-tao muli at nagsilang kay Jacob ng pangalawang anak. **8** Sinabi ni Raquel, "Sa matinding pakikipagbuno, nakipagbuno ako sa aking kapatid at ako ay nanaig." Siya ay pinangalanan niyang Nephtali. **9** Nang nakita ni Lea na nitigil na siya sa pagkakaroon ng anak, kinuha niya si Zilpa, ang kanyang lingkod, at ibinigay kay Jacob bilang asawa. **10** Si Zilpa, na lingkod ni Lea, ay nagsilang ng lalaki kay Jacob. **11** Sinabi ni Lea, "Ito ay napakalad!" Kaya siya ay pinangalanan niyang Gad. **12** Pagkatapos si Zilpa, lingkod ni Lea, ay nagsilang kay Jacob ng pangalawang anak. **13** Sinabi ni Lea, "Masaya ako! Dahil ang mga anak na babaes ay tatawagin akong masaya." Kaya siya ay pinangalanan niyang Asher. **14** Pumunta si Ruben nang panahon ng pag-ani ang trigo at nakakita ng mga halaman ng mendrek. Dinala niya ito sa kanyang inang si Lea. Pagkatapos sinabi ni

Raquel kay Lea, "Bigyan mo ako ilan sa mga halaman ng mendrek ng iyong anak." **15** Sinabi ni Lea kay Raquel, "Maliit na bagay lang ba sa iyo na kinuha mo ang aking asawa? Ngayon gusto mo namang kunin din ang mga halaman ng mendrek ng aking anak?" Sinabi ni Raquel, "Matutulog siya kasama mo ngayong gabi, bilang kapalit sa mga halaman ng mendrek ng iyong anak." **16** Nanggaling si Jacob sa kanyang sakahan kinagabihan. Lumabas si Lea para salubungin siya at sinabi, "Kailangan mong matulog kasama ko ngayong gabi, dahil inupahan kita sa pamamagitan ng mga halaman na mendrek ng aking anak." Kaya natulog si Jacob kasama ni Lea nang gabing iyon. **17** Dining ng Diyos si Lea, at nagdalang tao siya at nagsilang ng ikalimang anak nila ni Jacob. **18** Sinabi ni Lea, "Ibinigay ng Diyos sa akin ang aking mga kabayaran, dahil ibinigay ko sa aking asawa ang aking babaeng lingkod." Siya ay pinangalanan niyang Isacar. **19** Muling nagdalang-tao si Lea at nagsilang kay Jacob ng ikaanim na anak. **20** Sinabi ni Lea, "Biniryan ako ng Diyos ng magandang regalo. Ngayon, pararanganan na ako ng aking asawa, dahil nagsilang ako ng anim na batang lalaki sa kanya." Siya ay pinangalanan niyang Zebulon. **21** Pagkatapos nagsilang siya ng batang babaes at siya ay pinangalanan niyang Dina. **22** Naalala ng Diyos si Raquel at dining siya. Dinulot niya na siya ay mabuntis. **23** Nagdalang-tao siya at nagsilang ng isang anak na lalaki. Sinabi niya, "Inalis ng Diyos ang aking kahihayan." **24** Siya ay pinangalanan niyang Jose, na nagsasabing, "Si Yahweh ay nagdagdag sa akin ng lalaking anak." **25** Pagkatapos isilang ni Raquel si Jose, sinabi ni Jacob kay Laban, "Ipadala mo ako sa malayo, para ako ay makapunta sa sarili kong tahanan at sa aking bansa. **26** Ibigay mo sa akin ang aking mga asawa at mga anak na dahanan ng aking paniniibhan sa iyo, at hayaan mo akong umalis dahil alam mo naman ang paglilingkod na ibinigay ko sa iyo." **27** Sinabi ni Laban sa kanya, "Kung nakahanap ako ng pabor sa iyong mga mata ngayon, maghintay ka muna, dahil nalaman ko sa aking pagdarasal na pinapala ako ni Yahweh para sa iyong kapakanan." **28** Pagkatapos sinabi niya, "Sabihin mo kung magkano ang iyong kabayaran at babayaran ko." **29** Sinabi ni Jacob sa kanya, "Alam mo kung paano ako naniibhan sa iyo at alam mo kung paano lumago ang iyong mga hayop. **30** Dahil kakaunti lang ang mayroon ka bago ako dumating, at dumami ito nang dumami. Pinagpala ka ni Yahweh saan man ako nagtrahubo. Ngayon kailan naman ako maghahanda para sa aking sariling sambahanay?" **31** Kaya sinabi ni Laban, "Ano ang ibabatay ko sa iyo?" Sinabi ni Jacob, "Hindi mo ako bibigyan ng anumang bagay. Kung gagawin mo ang bagay na ito para sa akin, pakakainin ko ulit at ingatan ang iyong mga kawan. **32** Hayaan mo akong lumakad doon sa iyong mga kawan ngayon, aalisin ko ang bawat may batik at may dungis na tupa, at lathat ng mga itim sa iyong mga tupa, at ang mga may dungis at batik sa mga kambing. Ito ang aking magiging kabayaran. **33** Ang aking katapatan ang magpapaturwan para sa akin kalaunan, kapag pupunta ka para tingnan ang aking kabayaran. Lahat na mga walang batik, walang dungis sa mga kambing, at itim sa mga tupa, kung mayroon mang makita na nasa akin, ay ituturing na ninakaw." **34** Sinabi ni Laban, "Pumapayag ako. Mangayari ang mga ito ayon sa sinabi mo." **35** Sa araw na iyon inalis ni Laban ang lahat ng mga walaking kambing na may guhit at dungis, at ang lahat ng mga babaeng kambing na may batik at dungis, ang lahat na may puti, at ang lahat ng mga itim sa mga tupa, at ibinigay niya ito sa kamyar ng kanyang mga anak na lalaki. **36** Naglagay din si Laban ng tatlong araw na paglalakbay sa pagitan ng kanyang sarili at kay Jacob. Kaya si Jacob ay nagsikap na alagaan ang natitirang kawan ni Laban. **37** Kumuhila si Jacob ng sariwang pinutol na mga sanga sa sariwang alamo, at ng almendro at ng kastanong punongkahoy, at binalatang sila ng puting guhit, at pinalitaw ang puting loob ng kahoy na nasa mga patpat. **38** Pagkatapos inilagay niya ang binalatang patpat sa harap ng mga kawan, sa harap ng patubigan kung saan ang mga kawan ay umiinom. Nabubuntis sila sa tuwing sila ay umiinom. **39** Ang mga kawan ay nagpapari sa harap ng mga patpat; at ang mga kawan ay nanganak ng may guhit, may batik, at may dungis na bata. **40** Si Jacob ay naghiwalay sa mga babaeng tupa, at hinarap ang kanilang mga Mukha sa mga hayop na may guhit at lahat ng itim na tupa sa kawan ni Laban. Pagkatapos, ihiniwalay niya ang kanyang mga kawan at hindi na sila isinama kailanman sa kawan ni Laban. **41** Sa tuwing nagpapari ang mga malalakas na tupa sa kawan, nilalagay ni Jacob ang mga patpat sa may patubigan sa harapan ng mga mata ng kawan, para mabuntis sila sa gitna ng mga patpat. **42** Pero kapag dumating ang mahihinang hayop sa kawan, hindi nya inilalagay

ang mga patpat sa kanilang harapan. Kaya ang mga mahihinang hayop ay kay Laban, at ang mga malalakas ay kay Jacob. **43** Naging masagana ang lalaki. Mayroon siyang maraming mga kawan, mga babaeng at lalaking lingkod, mga kamelyo at mga asno.

31 Ngayon narinig ni Jacob ang mga salita ng mga anak ni Laban, na sinabi nila, "Kinuha ni Jacob ang lahat na mga pag-aari ng ating ninuno, at galing sa mga pag-aari ng ating ninuno ang lahat nang nakuha niyang kayamanan." **2** Nakita ni Jacob ang anyo ng mukha ni Laban. Nakita niya na nagbago ang kanyang pakikitungo sa kanya. **3** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Jacob, "Bumalik ka sa lupain ng iyong mga ninuno at sa iyong mga kamag-anak, at ako'y makakasama mo." **4** Pinatawag at pinapunta ni Jacob sina Raquel at Lea sa bukid sa kanyang kawan **5** at sinabi sa kanila, "Nakita kong nagbago ang pakikitungo ng iyong ama sa akin, ngunit ang Diyos ng aking ama ay kasama ko. **6** Alam niryong pinaglingkuran ko ang inyong ama ng buong laking ko. **7** Nilinlang ako ng inyong ama at pinalinat ng sumping beses ang sahod ko, ngunit hindi siya pinahintulutan ng Diyos na ako'y masaktan. **8** Nang sinabi niya, 'Ang batik-batik na mga hayop ang ibibigay kong sahod sa iyo,' sa gayon ang lahat ng buong kawan ay nagsilang ng mga batang batik-batik. At nang sinabi niya, 'Ang mga guhitang ang iyong magiging sahod,' sa gayon ang lahat ng buong kawan ay nagsilang ng mga batang guhitang. **9** Sa ganiton paraan kinuha ng Diyos ang mga alagang hayop ng inyong ama at ibinigay sila sa akin. **10** Minsan sa panahon ng pagpaparami, nakita ko sa isang panaginip ang mga lalaking kambing na nakikipagtalik sa kawan. Ang mga lalaking kambing ay mga guhitang, batik-batik at may butig. **11** Sinabi sa akin ng anghel ng Diyos sa panaginip, 'Jacob.' Sumagot ako, 'Narito ako.' **12** Sabi niya, 'Imulat mo ang iyong mga mata at tingnan mo ang lahat ng mga lalaking kambing na nagpaparami sa kawan. Sila ay mga guhitang, may batik-batik at may batik, sapagkat nakita ko ang lahat ng bagay na ginagawa ni Laban sa iyo.' **13** Ako ang Diyos ng Bethel, kung saan mo binuhusan ng langis ang isang haligi, kung saan ka gumawa ng isang panata sa akin. Ngayon, tumindig ka at lisinan ang lupaing ito at bumalik sa lupain ng iyong kapanganakan." **14** Sumagot sina Raquel at Lea at sinabi sa kanya, "Mayroon ka buming makukuhang anumang pamana sa bahay ng aming ama? **15** Hindi ba itinurining niya tayo bilang mga dayuhan? Sapagkat ipinagbili niya tayo at tuluyang ihubos ang ating pera. **16** Dahil lahat ng kaya manang kinuha ng Diyos sa ating ama ngayo'y sa atin na at sa ating mga anak. Kaya ngayon, anumang sinabi ng Diyos sa iyo, gawin mo." **17** Pagkatapos bumongsan si Jacob at pinasakay ang kanyang mga anak at mga asawa sa mga kamelyo. **18** Pinauna niya ang kanyang mga alagang hayop, kasabay ng lahat ng kanyang mga ari-arian, pati na ang mga alagang hayop na naukuha niya sa Paddan Aram. Pagkatapos humayo siya patungo sa lupain ng Canaan sa kanyang amang si Isaac. **19** Nang umalis si Laban para gupitan ang kanyang mga tupa, ninakaw naman ni Raquel ang diyos ng sambahayan ng kanyang ama. **20** Nilinlang din ni Jacob si Laban na Aramean, sa hindi pagsasabing aalis siya. **21** Kaya tumakas siya dala lahat ng mayroon siya at nagmamadaling tumawid sa ilog, patungo sa dako ng burol na bansa ng Galaad. **22** Sa ikatlong araw, nalaman ni Laban na tumakas si Jacob. **23** Kaya dinala niya ang kanyang mga kamag-anak at tinugis siya sa pitong araw na paglalakbay. Naabutan siya sa burol na bansa ng Galaad. **24** Ngayon nagpakita ang Diyos kay Laban na Aramean sa isang panaginip sa gabi at sinabi sa kanya, "Mag-ingat kang magsalita kay Jacob, kahit masama man o mabuti." **25** Naunahan ni Laban si Jacob. Ngayon itinayo ni Jacob ang kanyang tolda sa burol na bansa. Nagkampo rin si Laban at ang kanyang mga kamag-anak sa burol na bansa ng Galaad. **26** Sinabi ni Laban kay Jacob, "Ano ang ginawa mo, na nilinlang mo ako at tinangay ang aking mga anak na babae na parang mga bilanggo sa digmaan?" **27** Bakit ka tumakas nang palihim at nilinlang ako at hindi mo man lang ang kaya sinabihin. Pinalais sana kita nang may pagdiriwang, at may mga awitin, may tamborin at may mga alpa. **28** Hindi mo ako pinayagang halikan ang aking mga apong lalaki at babae upang makapagpaalam. Gumawa ka ng kamangmangan. **29** Nasa kapangyarihan ko ang gawon kayo ng masama, ngunit ang Diyos ng inyong ama ay nakipag-usap sa akin kagabi at sinabi, "Mag-ingat kang magsalita laban kay Jacob masama man o mabuti." **30** At ngayon, lumayo ka dahil labis ka nang nanguila sa bahay ng iyong ama. Ngunit bakit mo ninakaw ang aking mga diyos?" **31** Sumagot si Jacob at sinabi kay Laban,

"Dahil natatakot ako at ang akala ko na kukunin mo ang iyong mga anak na bababe mula sa akin nang sapilitan kaya umalis ako nang palihim. **32** Kung sino man ang nagnakaw ng iyong mga diyos-diyosan ay hindi na patuloy na mabubuhay. Sa harap ng ating mga kamag-anak, alamin mo kung anong mayroon sa akin ang sa iyo at kurnin mo." Pagkat hindi alam ni Jacob na si Raquel ang nagnakaw sa mga iyon. **33** Pumunta si Laban sa tolda ni Jacob, sa tolda ni Lea at sa tolda ng dalawang babaeng alipin, ngunit hindi niya natagpuan ang mga ito. Pumunta siya sa tolda ni Lea at pumasok sa tolda ni Raquel. **34** Ngayon kinuha ni Raquel ang diyos ng sambahayan, nilagay niya ang mga ito sa upuan sa likod ng kamelyo at inupuan niya. Hinanapan ni Laban ang buong tolda, ngunit hindi niya ito natagpuan. **35** Sinabi ni Raquel sa kanyang ama, "Huwag kang magalit, aking pangjinoon, sapagkat hindi ako makakatayo sa kinauupuan ko dahil sa ako ay may buwanang daw." Kaya naghahanap siya ngunit hindi niya natagpuan ang kanyang pansambahayan diyos. **36** Nagalit si Jacob at napakipagtalo kay Laban. Sinabi niya sa kanya, "Ano ba ang atraso ko? Ano ba ang kasalanan ko, na pinag-iinitan mo akong habulin? **37** Hinanapan mo na ang lahat ng aking ari-arian. Anong natagpuan mong iyong mga pansambahayan bagay? Ilagay ang mga iyon dito sa harap ng ating mga kamag-anak, upang humatol sila sa pagitan nating dalawa. **38** Kasama ninyo ako sa loob ng dalawampung taon. Ang inyong mga babaeng tupa at babaeng kambing ay hindi nakunan, ni kumain ako ng anumang lalaking tupa mula sa iyong mga kawan. **39** Anuman ang nilapa ng mga mababangis na hayop hindi ko dinala sa iyo. Sa halip, inako ko ang pagkawala nito. Palagi mo akong pinagbayad sa mga nawawalang hayop, kahit na ninakaw sa araw o ninakaw sa gabi. **40** Naroon ako; sa araw pinahirapan ako ng init, at ng nagyeyleong hamog sa gabi; at tagtuli ang kaw walang tulog. **41** Nitong dalawampung taon ay nasa inyong sambahayan mo ako. Nagtrabajo ako ng labing-apat na taon para sa dalawa mong anak na babae, at anim na taon para sa iyong kawan. Binago mo ang aking sahod ng sumping beses. **42** Kung ang Diyos na sinasamba ng aking ama, ang Diyos ni Abraham, at ang isang kinatatakutan ni Isaac ay kasama ko, tiyak na ngayon pinalis mo na sana akong walang dala. Nakita ng Diyos ang aking kaapihan at kung gaano kabigat ako nagtrabajo, at pagsabihan ka niya kagabi." **43** Sumagot si Laban kay Jacob. "Ang mga anak na babae ay aking mga anak na babae, ang mga apo ay aking mga apo, ang mga kawayan ay aking mga kawan. Lahat ng nakita mo ay akin. Ngunit ano ba ang gagawin ko ngayon sa aking mga anak na babae at sa magiging anak nila na kanilang isinilang?" **44** Kaya ngayon, gagawa tayo ng isang kasunduan, ikaw at ako, at hayaang maging saksi ito sa pagitan mo at sa akin." **45** Kaya kumuha si Jacob ng isang bato at itinayo bilang isang haligi. **46** Sinabi ni Jacob sa kanyang mga kamag-anak, "Magtipon kayo ng mga bato." Kaya kumuha sila ng mga bato at gumawa ng isang timpok. Pagkatapos doon sila kumain sa may timpok. **47** Tinawag ni Laban itong Jegar-sahaduta, ngunit tinawag ni Jacob itong Galeed. **48** Sinabi ni Laban, "Ang mga timpok na ito ang isang saksi sa pagitan ko at sa iyo ngayon." Kaya ang pangalan ay tinawag na Galeed. **49** Tinawag din itong Mizpah, dahil sinabi ni Laban, "Nawa si Yahweh ang magbantay sa pagitan mo at ako, kung hindi natin nakikita ang isa't isa." **50** Kung abusuhin mo ang aking mga anak, o kumuhaga ka ng ibang mga asawa maliban sa mga anak ko, bagamat wala tayong kasama, tingnan mo, ang Diyos ang saksi sa pagitan mo at ako." **51** Sinabi ni Laban kay Jacob, "Tingnan mo ang timpok na ito at tingnan ang poste, kung saan itinakda ko sa pagitan mo at ako. **52** Ang poste na ito ay isang saksi, at ang haligi ay isang saksi, na hindi ako lalampas sa timpok na ito patungo sa iyo, at hindi ka lalampas sa timpok na ito at sa haliging ito patungo sa akin, para gumawa ng pinsala." **53** Nawa'y ang Diyos ni Abraham, at ang Diyos ni Nahor, ang Diyos ng kanilang ama, ang humatol sa pagitan natin." Nanumpa si Jacob sa Diyos, na kinatatakutan ng kanyang amang si Isaac. **54** Nag-alok ng isang alay si Jacob sa bundok at tinawag ang kanyang mga kamag-anak para kumain. Kumain sila at nanatili sila sa bundok buong gabi. **55** Madeling araw pa bumangon si Laban, hinilakan ang kanyang mga apong lalaki at mga anak na babae at pinagpala sila. Pagkatapos umalis si Laban at bumalik sa kanyang tahanan.

32 Humayo na rin si Jacob, at sinalubong siya ng mga anghel ng Diyos. **2** Nang makita sila ni Jacob, sinabi niya, "Ito ang kampo ng Diyos," kaya tinawag niya ang lugar na iyon na Mahanaim. **3** Nagpadala si Jacob ng mga mensahero para sa kanyang kapatid na si Esau, sa lupain

ng Seir, sa rehiyon ng Edom. 4 Inutusen niya sila at sinabing, "Ito ang sasabihin ninyo sa aking panginoon na si Esau: "Ito ang sinasabi ng iyong alipin na si Jacob: 'Naninirahan ako kapiling ni Laban hanggang ngayon. 5 Mayroon akong mga baka, mga asno, at mga kawan, babae at lalaking mga alipin. Nagpadala ako para sabihin ito sa aking panginoon, upang makasumpong ako ng pabor sa iyong panining." 6 Bumalik ang mga mensahero kay Jacob at sinabi, "Pumunta kami sa iyong kapatid na si Esau. Paparito siya upang makipagkita sa iyo at may kasama siyang apat na daang tao." 7 Labis na natakat at nababahala si Jacob. Kaya hinati niya ang mga taong kasama sa dalawang kampo pati ang mga kawan, mga pangkat ng mga hayop at mga kamelyo. 8 Sinabi niya, "Kapag sinalakay ni Esau ang isang kampo, ang nailwang kampo ay makakatakas." 9 Sinabi ni Jacob, "Diyos ng aking amang si Abraham, Diyos ng aking amang si Isaac, Yahweh, na siyang nagsabi sa akin, 'Bumalik ka sa iyong bansa at sa iyong mga kamag-anak at pasasaganan kita.' 10 Hindi ako karapapat-dapat sa lahat ng iyong mga gawa ng tipan ng katapatan at lahat ng pagtitiwala ng ginawa mo para sa iyong lingkod. Dahil tungkod ko lamang ang dala ko nang tumawid dito sa Jordan, at ngayon naging dalawang kampo ako. 11 Pakiusap iligtas mo ako sa kamay ng aking kapatid, sa kamay ni Esau, sapagkat natatakot ako sa kanya, na darating siya at sasalakayin ako at mga ina na kasama ang kanilang mga anak. 12 Ngunit sinabi mo, "Tiyak na gagawin kitang masagana. Gagawin ko ang iyong mga kaapu-apuhan na parang buhangin ng dagat, na hindi kayang bilangin dahil sa kanilang dami." 13 Nanatili doon si Jacob sa gabing iyon. Kumuhang siya ng ilan sa kung anong mayroon siya bilang regalo kay Esau, na kanyang kapatid: 14 dalawandaang babaeng kambing at dalawampung lalaking kambing, dalawandaang babaeng tupa at dalawampung lalaking tupa, 15 tatlumpung gatasang kamelyo at kanilang mga bisiro, apatnapung baka at sampung toro, dalawampung babaeng asno at sampung lalaking asno. 16 Ang mga ito ay ipinadala niya sa kanyang mga lingkod, bawat kawan ayon sa sarili nito. Sinabi niya sa kanyang mga lingkod, "Mauna kayo sa akin at maglagay ng puwang sa paggitan ng bawat mga kawan." 17 Inutusen niya ang unang lingkod, na nagsasabing, "Kapag salubungin kayo ng aking kapatid at tanunin kayo, na nagsasabing, 'Kanino kayo nabibilang? Saan kayo pupunta? At kanino naman itong mga hayop sa harap ninyo?' 18 Sa gayon sasabihin mong, "Sila ay kay Jacob na iyong lingkod. Sila ay regalang pinadala sa aking among si Esau. At tingnan ninyo, siya ay paparating din kasunod namin." 19 Nagbigay din si Jacob ng tagubilin sa pangalawang pangkat, sa pangatlo, at sa lahat ng taong nakasunod sa kawan. Sinabi niya, "Ganun din ang sasabihin ninyo kay Esau kapag nakasubong ninyo siya. 20 Sasabihin din ninyo, 'Ang iyong lingkod na si Jacob ay darating kasunod namin.' Pagkat naisip niya, "Mapapalubag ko siya sa mga regalang pinapadalang kung nauna sa akin. Sa gayon mayamaya, kapag nagkita kami, marahil tatanggapin niya ako." 21 Kaya nauna sa kanya ang mga regalo. Siya mismo ay nanatili sa kampo nang gabing iyon. 22 Bumangon si Jacob sa kalagitnaan ng gabi, at dinala ang kanyang dalawang asawa, kanyang dalawang babaeng alipin, at ang kanyang labing isang mga anak. Pinadala niya sila sa kabila ng sapa ng Jabbok. 23 Sa ganitong paraan pinadala niya sila sa kabila ng ilog kasama ang lahat ng kanyang mga ari-arian. 24 Mag-isang naiwan si Jacob, at may taong nakipagbuno sa kanya hanggang madaling araw. 25 Nang makita ng tau na hindi niya siya kayang talunin, hinampas niya ang balakang ni Jacob. Napilayan ang balakang ni Jacob sa pakikipagbuno niya sa kanya. 26 Sinabi ng tau, "Pahintulutan mo akong umalis, pagkat mag-uumaga na." Sabi ni Jacob, "Hindi kita pahihintulutang umalis maliban kung pagpalain mo ako." 27 Sinabi ng tau sa kanya, "Ano ang pangalan mo?" Sinabi ni Jacob, "Jacob." 28 Sinabi ng tau, "Ang pangalan mo ay hindi na tatawaging Jacob, sa halip, Israel na. Sapagkat nakipaglaban ka sa Diyos at sa tau at nanaig ka." 29 Tinanong siya ni Jacob, "Pakiusap sabihin mo sa akin ang iyong pangalan." Sinabi nito, "Bakit mo tinatanong ang aking pangalan?" Pagkatapos siya ay kanyang pinagpala. 30 Tinawag ni Jacob ang lugar na iyon na Peniel sapagkat ang sabi niya, "Nakita ko ang mukha ng Diyos nang harapan, at iniilitgas ang buhay ko." 31 Sinikatan ng araw si Jacob habang dumadaan siya sa Peniel. Paika-ika siya dahil sa kanyang balakang. 32 Kaya hanggang ngayon ang bayan ng Israel ay hindi kumakain ng mga litid ng balakang na nasa dugtong ng balakang, dahil ang taong pumilay sa mga litid ng balakang na nasa habang inaalisan sa puwesto ang balakang ni Jacob.

33 Tumingala si Jacob at masdan, paparating si Esau, at kasama niya ang apatnaraang lalaki. Hinati ni Jacob ang mga bata kina Lea, Raquel at sa dalawang babaeng alipin. 2 Pagkatapos inilagay niya ang mga babaeng alipin at ang kanilang mga anak sa harapan, kasunod si Lea at ang kanyang mga anak, at kasunod si Raquel at si Jose ang pinakahulih sa lahat. 3 Siya mismo ang nauna sa kanila. Yumukod siya ng pitong beses, hanggang makalapit siya sa kanyang kapatid. 4 Tumakbo si Esau para salubungin siya, niyakap siya, niyapos ang kanyang leeg, at himalkinan siya. Pagkatapos sila'y nag-iyakan. 5 Nang tumingala si Esau, nakita niya ang mga babaeng alipin at ang kanyang mga anak at yumukod. Sa huli, si Jose at si Raquel ay lumapit at yumukod. 8 Sinabi ni Esau, "Anong ibig mong sabihin sa lahat ng mga pangkat na nasalubong ko?" Sinabi ni Jacob, "Upang makasumpong ako ng pabor sa panining ng aking panginoon." 9 Sinabi ni Esau, "Mayroon na akong sapat, kapatid ko. Itago mo na kung ano ang mayroon ka para sa iyong sarili." 10 Sinabi ni Jacob, "Hindi, pakiusap, kung nakasumpong ako ng pabor sa iyong panining, sa gayon tanggapin mo ang aking regalo mula sa aking kamyar, dahil tunay, nakita ko ang iyong munha at kahalintulad nito ang pagkakita sa mukha ng Diyos, at tinanggap mo ako. 11 Pakiusap tanggapin mo ang aking mga regalang dinala ko sa iyo, dahil malugod akong pinakitutuhan ng Diyos, at dahil mayroon na akong sapat." Kaya pinilit siya ni Jacob, at tinanggap naman ito ni Esau. 12 Pagkatapos sinabi ni Esau, "Lumakad na tayo. Mauuna ako sa inyo." 13 Sinabi ni Jacob sa kanya, "Nalalaman ng aking panginoon na ang mga bata ay musmos pa lang, at ang mga tupa at mga baka ay nagpapasuso ng kanilang mga anak. Kung sila'y pipiliting maglakad ng mabilis kahit isang araw lang, ang lahat ng mga hayop ay mamamatay." 14 Pakiusap ko mauna na ang aking panginoon sa kanyang lingkod. Maglalakbay ako ng mabagal, ayon sa hakbang ng aking mga alagang hayop na nasa harapan ko, at ayon sa hakbang ng mga bata, hanggang makarating ako sa aking panginoon sa Seir." 15 Sinabi ni Esau, "Hayaan mong ipaiwan ko sa iyo ang ilan sa mga kasama kong tauhan." Subalit sinabi ni Jacob, "Bakit mo gagawin iyan? Ang aking panginoon ay naging mabait nang sa akin." 16 Kaya sa araw na iyon nagsimula si Esau na bumalik sa Seir. 17 Naglakbay si Jacob papuntang Sucot, iginawa ang kanyang sarili ng bahay, at gumawa ng mga silungan para sa kanyang mga alagang hayop. Kaya tinawag ang pangalan ng lugar na Sucot. 18 Nang dumating si Jacob mula sa Paddan Aram, ligtas siyang nakarating sa lungsod ng Sechem, na nasa lupain ng Canaan. Nagkampo siya malapit sa lungsod. 19 Pagkatapos binili niya ang kapirasong lupa kung saan niya itinayo ang kanyang tolda mula sa mga anak na lalaki ni Hamor, na ama ni Sechem, sa halagang isandaang piraso ng pilak. 20 Nagtagay siya roon ng altar at tinawag itong Elohe Israel.

34 Ngayon si Dina, na babaeng anak ni Lea kay Jacob ay lumabas para makilala ang mga dalaga ng lupain. 2 Nakita siya ni Sechem, na anak ni Hamor na Hevita ang prinsipe ng lupain at hinila siya, nilapastangan at hinalay. 3 Naakit siya kay Dina, na anak ni Jacob. Minalahi niya ang dalaga at magiliw na kinausap siya. 4 Kinausap ni Sechem ang kanyang amang si Hamor, sinabing, "Kunin mo ang dalagang ito para sa akin upang maging asawa ko." 5 Ngayon narinig ni Jacob na dinungisan niya si Dina na kanyang anak. Nasa bukid ang kanyang mga anak na lalaki kasama ng kanyang mga alagang hayop, kaya nanahimik si Jacob hanggang sa dumating sila. 6 Pumunta kay Jacob si Hamor na ama ni Sechem. 7 Dumating ang mga anak na lalaki ni Jacob na galing sa bukid ngan marinig nila ang nangyari. Nasaktan ang mga lalaki. Labis silang nagalit dahil pinahiya nila ang Israel sa pagpupumilit sa kanyang sarili sa anak na babaeng ni Jacob, dahil ang bagay na iyon ay hindi dapat ginawa. 8 Nakipag-usap si Hamor sa kanila at sinabing, "Iniibig ng aking anak na si Sechem ang iyong anak na babaeng alipin. Pakiusap ibigay mo siya sa kanya bilang asawa. 9 Makipag-asawa kayo sa amin, ibigay mo ang mga anak mong babaeng alipin, at kurnin ninyo ang mga anak naming babaeng para sa inyong sarili. 10 Maninirahan kayo sa amin, at magiging bukas ang lupain para sa inyo para manirahan at makipagkalakalan, at makakuha ng ari-arian." 11 Sinabi ni Sechem sa kanyang ama at sa kanyang mga kapatid na lalaki, "Hayaan ninyong makasumpong ako ng pabor mula sa inyong mga mata,

at anuman ang sabihin ninyo sa akin ay ibibigay ko. **12** Hingiin ninyo sa akin gaano man kalaki ang dote at ragalong naisin ninyo, at ibibigay ko ang anumang sabihin ninyo sa akin, ngunit ibigay ninyo ang dalaga bilang asawa.” **13** Sumagot ang mga anak na lalaki ni Jacob kay Sechem at kay Hamor na kanyang ama na may paniliinlang, sapagkat dinungisan ni Sechem si Dina na kanilang kapati. **14** Sinabi nila sa kanila, “Hindi namin magagawa ang bagay na ito, ang pagbibigay ng aming kapati na babae sa sinumang hindi tul; sapagkat iyan ay magiging kahiyahan sa amin. **15** Sa kondisyon ito lamang kami makikipagsundo sa inyo: kung magpapatuloy kayo kagaya namin, kung ang bawat lalaki sa inyo ay tutulin. **16** Sa gayon ibibigay namin ang aming mga anak na babae sa inyo, at kukunin namin ang inyong mga anak na babae para sa aming sarili, at makipamuhay kami sa inyo at tayo ay magiging isang bayan. **17** Ngunit kung hindi kayo makikinig sa amin at magpatuloy, sa gayon kukunin namin ang aming kapati at aalis kami.” **18** Kinalugdan ni Hamor at ng kanyang anak na si Sechem ang kanilang mga sinabi. **19** Hindi na nag-atubili ang binatang gawin kung ano ang sinabi nila, dahil siya ay nalugod sa anak na babae ni Jacob, at dahil siya ang pinakamarangal na tao sa buong sambahayan ng kanyang ama. **20** Pumunta si Hamor at Sechem sa kanyang anak sa tarangkahang ng kanilang siyudad at nakipag-usap sa mga kalalakihan ng kanilang siyudad na sinasabing, **21** “Ang mga taong ito ay namumuhay ng payapa kasama natin, kaya hayaan natin silang mamuhay sa lupain at mangalakal dito, dahil tunay na ang lupain ay malawak na sapat para sa kanila. Kunin natin ang mga anak nilang babae bilang mga asawa, at ibigay natin sa kanila ang ating mga anak na babae. **22** Sa ganitong kondisyon lamang papayag ang mga kalalakihan na manirahan kasama natin at tayo'y maging isang bayan: kung tutulin ang bawat lalaki sa atin, tulad ng sila ay tul. **23** Hindi ba maaaring ang kanilang mga alang-alang hayop at ang kanilang ari-arian—lahat ng kanilang mga hayop ay magiging atin? Kaya makikipagsundo tayo sa kanila, at manirahan sila kasama natin.” **24** Lahat ng mga lalaki ng lungsod ay nakinig kay Hamor at Sechem, na kanyang anak. Nagpatuli ang bawat lalaki. **25** Sa ikatlong araw, nang matindini ang sakit ng sugat nila, ang dalawa sa mga anak na lalaki ni Jacob, sina Simeon at Levi na mga kapati ni Dina, ang kanilang espada at pumunta sa lungsod na walang bantay, at pinatay ang lahat ng mga kalalakihan. **26** Pinatay nila si Hamor at Sechem sa kanyang anak, sa pamamagitan ng talim ng espada. Kinuha nila si Dina mula sa bahay ni Sechem at umalis. **27** Ang ibang anak na lalaki ni Jacob ay pumunta sa mga patay na katawan at ninakawan nila ang siyudad, dahil nilapastangan ng mga tao ang kanilang kapati na babae. **28** Kinuha nila ang kanilang mga kawan, mga pangkat ng hayop, mga asno at lahat ng bagay na nasa siyudad at nakapalibot na mga bukid kasama. **29** ang lahat ng kanilang kayamanan. Hinuli nila ang lahat ng kanilang mga anak at mga asawa. Kinuha nila maging ang lahat ng bagay na nasa mga bahay. **30** Sinabi ni Jacob kay Simeon at Levi, “Nagdala kayo ng gulo sa akin upang bumaho ako sa mga nanirahanan sa lupain, sa mga Cananeo at mga Perezeo. Kakaunti na lamang ang aking bilang. Kung iipunin nila ang kanilang mga sarili laban sa akin at lulusubin ako, malilipol ako, ako at ang aking sambahayan. **31** Ngunit sinabi ni Simeon at Levi, “Maari bang pakitunguhan ni Sechem ang aming kapati na katulad ng baabeng bayaran?”

35 Sinabi ng Diyos kay Jacob, “Humayo ka, pumunta ka sa Betel, at manatili roon. Gumawa ng altar doon sa Diyos, na nagpakita sa iyo nang ikaw ay tumakas mula kay Esau na iyong ibabaw.” **2** Pagkatasob sinabi ni Jacob sa kanyang sambahayan at sa lahat ng kasama niya, “Ilayo ang mga dayuhang diyos na kapiling ninyo, linisin ang inyong mga sarili, at palitan ang inyong mga damit.” **3** Pagkatasob umalis tayo at pumunta sa Betel. Magtatayo ako ng altar doon sa Diyos, na sumagot sa akin sa araw ng aking paghihinapnis, at naging kasama ko saan man ako pumaroon.” **4** Kaya ibinigay nila kay Jacob ang lahat ng dayuhang mga diyos na nasa kanilang mga kamay at mga hikaw na nasa kanilang mga tainga. Inilibing ni Jacob ang mga ito sa ilalim ng puno ng kakayuhayang malapit sa Sequem. **5** Habang naglalakbay sila, ginawa ng Diyos na masindak ang mga siyudad na nakapaligid sa kanila, kaya hindi hinabol ng mga taong iyon ang mga anak ni Jacob. **6** Kaya dumatingas Jacob sa Luz (iyon ay, Betel), na nasa lupain ng Canaan, siya at ang lahat ng mga taong kasama niya. **7** Siya ay gumawa ng altar doon at tinawag ang lugar na El Betel, dahil doon inihayag ng Diyos ng kanyang sarili sa kanya,

nang tumatakis siya mula sa kanyang kapati. **8** Namatay si Debora, na tagapag-alaga ni Rebeka. Inilibing siya mula Betel sa ilalim ng kakayuhang puno, kaya tinawag itong Allon Bacuth. **9** Nang si Jacob ay dumating mula sa Paddan Aram, nagpakaitaang muli ang Diyos sa kanya at pinagpalpa siya. **10** Sinabi ng Diyos sa kaniya “Ang pangalan mo ay Jacob, ngunit ang iyong pangalan mo ay hindi na tatawaging Jacob. Ang pangalan mo ay magiging Israel.” Kaya tinawag ng Diyos ang kanyang pangalang Israel. **11** Sinabi ng Diyos sa kanya, “Ako ang Makapangyarihang Diyos. Maging mabunga ka at magpakarami. Isang bansa at samahan ng mga bansa ang maggagaling sa iyo, at mga hari ang magiging mga kaapu-apuhan mo. **12** Ang lupaing ibinigay ko kina Abraham at Isaac, ibibigay ko sa iyo. Sa iyong mga kaapu-apuhan susunod sa iyo akin ding ibibigay ang lupain.” **13** Umalis ang Diyos paakyat mula sa kanya sa lugar kung saan nakipag-usap siya sa kanya. **14** Si Nagtayo si Jacob ng haligi sa lugar kung saan nangusap sa kanya ang Diyos, isang haliging bato. Nagbuhos siya ng handog na inumin at nagbuhos ng langis doon. **15** Pinangalanan ni Jacob ang lugar kung saan nangusap sa kanya ang Diyos, na Betel. **16** Naglakbay pa sila mula sa Betel. Habang may kalayuan pa sila mula Eprath, nakaramdam na si Raquel ng panganganak. **17** Nakaranas siya ng matinding hirap sa panganganak. Habang siya ay nasa pinakamatinding kahirapan sa panganganak, sinabi ng hilot sa kanya “Huway kang matakot, dahil ngayon magkakaroon ka ng isa pang anak na lalaki. **18** Habang naghingihalo siya, kasabay ng kanyang huling hinining pinangalan niya siyang Benoni, ngunit ang kanyang ama ay tinawag siyang Benjamin. **19** Namatay si Raquel at inilibing sa daan papunta sa Eprat (iyon ay, Belethem). **20** Nagtayo si Jacob ng isang haligi sa ibabaw ng kanyang libungan. Iyon ang palatandaan ng libungan ni Raquel hanggang sa araw na ito. **21** Si Israel ay naglakbay pa at itinayo ang kanyang tolda sa ibayo ng Migdal Eder. **22** Habang nakatira si Israel pa sa lupaing iyon, sumiping si Reuben kay Bilha na ibang asawa kanyang ama, at nariniq ito ni Israel. Ngayon si Jacob ay may labindilawang anak na lalaki. **23** Ang kanyang mga anak na lalaki kay Lea ay sina Reuben, panganyan ni Jacob, at si Simeon, Levi, Juda, Isacar, at Zebulun. **24** Ang kanyang mga anak na lalaki kay Raquel ay sina Jose at Benjamin. **25** Ang kanyang mga anak na lalaki kay Bilha, na babaeng lingkod ni Raquel, ay sina Dan at Neftali. **26** Ang mga anak na lalaki ni Zilpa, na babaeng lingkod ni Lea, ay sina Gad at Asher. Lahat ng mga ito ay mga anak na lalaki ni Jacob na ipinanganak sa kanya sa Paddan Aram. **27** Si Jacob ay pumunta kay Isaac, na kanyang ama, sa Mamre sa Kiriy Arba (pareho sa Hebron), kung saan nanirahan sina Abraham at Isaac. **28** Nabuhay si Isaac sa loob ng isandaan at walumpung taon. **29** Inihiling ni Isaacs ang kanyang huli at siya ay namatay, at tinipon siya sa kanyang mga ninuno, isang matandang lalaking ganap ang mga araw. Inilibing siya ng kanyang mga anak na sina Esau at Jacob.

36 Ito ang mga kaapu-apuhan ni Esau (tinatawag ding Edom). **2** Kinuha ni Esau ang kanyang mga asawa mula sa mga Cananeo. Ito ang mga asawa niya: Si Ada na anak na babae ni Elon na Heteo; si Aholibama na anak na babae ni Ana, na apong babae ni Zibeon na Hirita; **3** at Basemat, anak na babae ni Ismael, na kapati na babae ni Nebayot. **4** Isinilang ni Ada si Elifaz kay Esau, at si Basemat ay isinilang si Reuel. **5** Isinilang ni Aholibama sina Jesus, Jalam at Korah. Ito ang mga anak na lalaki ni Esau na ipinanganak sa kanya sa lupain ng Canaan. **6** Dinala ni Esau ang kanyang mga asawa, mga anak na lalaki, mga anak na babae, lahat ng mga kabilang sa kanyang sambahayan, kanyang mga alagang hayop—lahat ng kanyang mga hayop, at lahat ng kanyang mga ari-arian, na tinipon niya sa lupain ng Canaan, at pumunta sa lupaina malayo sa kanyang kapati na si Jacob. **7** Ginawa niya ito dahil ang ari-arian nila ay napakarami para manatili silang magkasama. Ang lupain kung saan sila nanirahan ay hindi sila kayang itaguyod dahil sa kanilang mga alagang hayop. **8** Kaya nga si Esau, na tinatawag ding Edom, ay nanirahan sa bansang burol ng Seir. **9** Ang sumusunod ay ang mga kaapu-apuhan ni Esau, ang ninuno ng mga Edomita sa bansang burol ng Seir. **10** Ito ang mga pangalan ng mga lalaking anak ni Esau: Si Elifaz na lalaking anak ni Ada, asawa ni Esau; Si Reuel na lalaking anak ni Basemat, asawa ni Esau. **11** Ang mga lalaking anak ni Elifaz ay sina Teman, Omar, Zefo, Galam, at Kenaz. **12** Ipinanganak si Amalek ni Timna, na ibang asawa ni Elifaz, na lalaking anak ni Esau. Ito ang mga lalaking apo ni Ada, asawa ni Esau. **13** Ito ang mga lalaking anak ni Reuel: Sina Nahat, Zera, Shammah, at

Miza. Ito ang mga lalaking apo ni Basemat, asawa ni Esau. **14** Ito ang mga lalaking anak ni Aholibama, asawa ni Esau, na babaeng anak ni Ana at babaeng apo ni Zibeon. Ipinanganak niya para kay Esau sina Jesus, Jalam, at Korah. **15** Ito ang mga angkan kasama sa mga kaupo-apuhan ni Esau: ang mga kaupo-apuhan ni Elifaz, na panganay na anak ni Esau: sina Teman, Omar, Zefo, Kenaz, **16** Korah, Gatam, at Amalek. Ito ang mga angkan nganggaling kay Elifaz sa lupain ng Edom. Mga apo sila ni Ada. **17** Ito ang mga angkan ng mula kay Reuel, anak ni Esau: sina Nahat, Zera, Shammah, Miza. Ito ang mga angkan ng mula kay Reuel sa lupain ng Edom. Sila ang mga lalaking apo ni Basemat, asawa ni Esau. **18** Ito ang mga angkan ni Aholibama, asawa ni Esau: sina Jesus, Jalam, Kora. Ito ang mga angkan ngagmula sa asawa ni Esau na si Aholibama, babaeng anak ni Ana. **19** Ito ang mga lalaking anak ni Esau, ito ang kanilang mga angkan. **20** Ito ang mga lalaking anak ni Seir na Horeo, na mga naninirahan sa lupain: sina Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, **21** Dishon, Ezer, at Disan. Ito ay mga angkan ng mga Horeo, na mga naninirahan sa Seir sa lupain ng Edom. **22** Ang mga lalaking anak ni Lotan ay sina Hori at Heman, at si Timna ang babaeng kapatid ni Lotan. **23** Ito ang mga lalaking anak ni Sobal: sina Alvan, Manahat, Ebal, Zefo, at Onam. **24** Ito ang mga lalaking anak ni Zibeon: si Aya at Ana. Ito ang Ana na nakaharap sa mainit na bukal sa kabugatan, habang nagpapastol siya ng mga asno ni Zibeon na kanyang ama. **25** Ito ang mga anak ni Ana: Sina Dishon at Aholibama, na babaeng anak ni Ana. **26** Ito ang mga lalaking anak ni Dishon: Sina Hemdan, Esban, Itran, at Keran. **27** Ito ang mga lalaking anak ni Ezer: sina Bilhan, Zaavan, at Akan. **28** Ito ang mga lalaking anak ni Dishon: sina Uz at Aran. **29** Ito ang mga angkan ng mga Horeo: ang Lotan, Shobal, Zibeon, at Ana, **30** Dishon, Ezer, Dishon: ito ang mga angkan ng mga Horeo, ayon sa kanilang mga talaan ng angkan sa lupain ng Seir. **31** Ito ang mga hari na namahala sa lupain ng Edom bago pa man mamahala ang sinumang hari sa mga Israelyta: **32** Si Bela na lalaking anak ni Beor, ay namahala sa Edom, at ang pangalan ng kanyang siyudad ay Dinaba. **33** Nang mamatay si Bela, saka naman si Jobab lalaking anak ni Zerah ng Bozra, ang namahala bilang kahalili nya. **34** Nang mamatay si Jobab, si Husham na mula sa lupain ng mga Temaneo ang nagharing kahalili nya. **35** Nang mamatay si Husham, si Hadad na lalaking anak ni Bedad, na tumalo sa mga Midianita sa lupain ng Moab, ang nagharing kahalili nya. Ang pangalan ng kanyang siyudad ay Avit. **36** Nang mamatay si Hadad, si Samla naman ng Masreka ang nagharing kahalili nya. **37** Nang mamatay si Samla, si Saul ng Rehobot na tagatabing-ilog ang nagharing kahalili nya. **38** Nang mamatay si Saul, si Baal Hanan naman na lalaking anak ni Acbor ang nagharing kahalili nya. **39** Nang si Baal Hanan na lalaking anak ni Acbor, ay mamatay, si Hadar naman ang nagharing kahalili nya. Ang pangalan ng kanyang siyudad ay Pau. Ang pangalan ng kanyang asawa ay Mehetabel, babaeng anak ni Matred, na babaeng apo ni Me Zahab. **40** Ito ang mga pangalan ng mga pinuno ng mga angkan ngagmula sa lahi ni Esau, ayon sa kanilang mga angkan at kanilang mga rehiyon, sa kanilang mga pangalan: sina Timna, Alva, Jetet, **41** Aholibama, Ela, Pinon, **42** Kenaz, Teman, Mibzar, **43** Magdiel, at Iram. Ito ang mga pangulo ng angkan ng Edom, ayon sa kanilang pamayanan sa lupaing inagkin nila. Ito si Esau, ang ama ng mga Edomita.

37 Nanirahan si Jacob sa lupain kung saan naroon ang kanyang ama, sa lupain ng Canaan. **2** Ito ang mga pangayayari tungkol kay Jacob.

Nang labimpitong taong gulang pa lang si Jose, naggabantay siya ng kawan kasama ang kanyang mga kapatid. Kasama nya ang mga anak na lalaki ni Bilhah at mga anak na lalaki ni Zilphah, mga asawa nang kanyang ama. Nagdala si Jose ng hindi kanais-nais na balita tungkol sa kanila sa kanilang ama. **3** Minahal ni Israel si Jose nang mas higit sa lahat ng kanyang anak na lalaki dahil siya ang anak nya sa katandaan. Girawan siya nang isang magandang damit. **4** Nakita ng kanyang mga kapatid ang pagmamahal ng kanilang ama na mas higit kaysa sa lahat niyang kapatid na lalaki. Siya ay kinamuhian nila at hindi nakikipag-usap nang maayos. **5** Nanaginip si Jose ng isang panaginip, at sinabi nya sa kanyang mga kapatid ang tungkol dito. Lalo pa nila siyang kinamuhia. **6** Sinabi nya sa kanila, "Pakisusap makinig kayo sa panaginip na aking napanaginipan. **7** Masdan ninyo, itinalati natin ang mga bigkis ng mga butil sa bukid at masdan ninyo, tumayo ang aking bigkis at tumuwid, at masdan ninyo, pumalibot ang inyong mga bigkis at yumuko sa aking bigkis. **8** Sinabi

sa kanya ng kanyang mga kapatid, "Magiging hari ka ba talaga namin? Mamumuno ka sa amin?" Lalo siyang kinamuhian dahil sa kanyang mga panaginip at sa kanyang mga salita. **9** Nanaginip siya ulit ng panaginip at sinabi nya ito sa kanyang mga kapatid. Sinabi nya, "Tingnan ninyo, nanaginip ako ng ibang panaginip: Ang araw at ang buwan at labingsisang bituin ay yumuko pababa sa akin." **10** Sinabi nya ito sa kanyang ama pati sa kanyang mga kapatid, at pinagsabihan siya ng kanyang ama. Sinabi nya sa kanya, "Ano itong panaginip na napaginip mo? Talaga bang lalapit ang iyong ina, ako at ang mga kapatid mo para yumuko sa iyo sa lupa?" **11** Nainggit sa kanya ang kanyang mga kapatid, pero ang kanyang ama ay itinago ang bagay sa kanyang isip. **12** Umalis ang mga kapatid ni Jose upang magpapastol ng kawan ng kanilang ama sa Sechem. **13** Sinabi ni Jacob kay Jose, "Hindi ba nagpapastol ng kawan ang iyong mga kapatid sa Sechem? Halika, at ipapadala kita sa kanila." Sinabi ni Jose sa kanya, "Nakahanda ako." **14** Sinabi nya sa kanya, "Umalis ka na ngayon, tingnan mo kung maayos ang mga kapatid mo at maayos ang mga kawan, at balitaan mo ako." Kaya pinadala siya ni Jacob sa lambak ng Hebron, at nagpunta si Jose sa Sechem. **15** May isang taong nakakita kay Jose. Masdan mo, si Jose ay pagala-gala sa isang bukid. Tingnan siya ng isang lalaki, "Ano ang hinahanda mo?" **16** Sinabi ni Jose, "Hinahana ko ang aking mga kapatid. Pakiusap, sabihin mo sa akin kung saan nila nagpapastol ang kawan." **17** Sinabi ng lalaki, "Umalis na sila sa lugar na ito, narinig ko silang nagsabi na, 'Pumontu tayo sa Dotan. Pinuntahan ni Jose ang kanyang mga kapatid at natagpuan sila sa Dotan.' **18** Nakita nila si Jose mula sa di kalayuan, at bago siya makalapit sa kanila, nakapagplano na sila laban sa kanya para patayin siya. **19** Sinabi ng kanyang mga kapatid sa batwat isa, "Tingnan niyo, Papalapit na ang taong mapanaginipin. **20** Halikayo, kung ganon, patayin na natin siya at ihulog siya sa isa sa mga balon. Sabihin natin, 'Sinakmal siya ng isang mabangis na hayop.' Tingnan natin kung anong mangyayari sa kanyang mga panaginip." **21** Narinig ito ni Reuben at iniligtas siya mula sa kanilang kamay. Sinabi nya, "Huweg nating kunin ang kanyang buhay." **22** Sinabi ni Reuben sa kanila, "Huweg magpadanak ng dugo. Itapon siya sa balong ito sa deserto, ngunit huweg ninyo siyang hawakan"— upang mailigtas niya siya sa kanilang kamay para maibalik siya sa kanyang ama. **23** Nangyari na nang dumating si Jose sa kanyang mga kapatid, hinubad sa kanya ang magandang damit. **24** Dinala siya at itinapon siya sa loob ng balon. Walang laman ang balon ni wala itong tubig. **25** Umupo sila para kumain ng tinapay. Tumingala sila at tumingin, at masdan, may paparating na isang karawan ng mga Ismaelite mula sa Gilead, kasama ang kanilang mga kamelyo na may dal-dalang mga sahog at balsamo at mira. Naglalakbay sila ay para dalhin ang mga iyon pababa sa Ehipto. **26** Sabi ni Juda sa kanyang mga kapatid, "Anong pakinabang nitong kung papatayin ang ating kapatid at pagtakpan ang kanyang dugo?" **27** Halina kayo, at ipagbili natin siya sa mga Ismaelite, at huweg natin siyang pagbuhutan ng kamay. Dahil siya ay ating kapatid, ating laman. Pinakingtongahan siya ng kanyang mga kapatid. **28** Dumaan ang mga mangangalakal na Midianita. Inihona si Jose ng kanyang mga kapatid at iniakyat pataas mula sa balon. Ipinagbili nila si Jose sa mga Ismaelite para sa dalawampung pirasong pilak. Dinala si Jose ng mga Ismaelite sa Ehipto. **29** Bumalik si Reuben sa balon, at masdan, wala na si Jose sa loob ng balon. Pinunit niya ang kanyang damit. **30** Bumalik siya sa kanyang mga kapatid at sinabi, "Nasaan na ang bata? At ako, saan ako paparoon?" **31** Kumataw sila ang isang kambing at pagkatapos kinuha nila ang damit ni Jose at sinawsaw ita sa dugo. **32** Pagkatapos, dinala nila ito sa kanilang ama at sinabi, "Nakita namin ito. Pakiusap tingnan mo kung ito ang damit ng inyong anak o hindi?" **33** Nakilala ito ni Jacob at sinabi, "Ito ay damit ng aking anak. Sinakmal siya ng isang mabangis na hayop. Tiyak na nagkawasaki-wasak ang katawan ni Jose." **34** Pinunit ni Jacob ang kanyang mga damit at naglagay siya ng sako sa kanyang balakang. Naglukas siya para sa kanya anak ng maraming araw. **35** Ang lahat ng kanyang mga anak na lalaki at babae ay pumontu para alwin siya ngunit tumanggi siyang magpaaliw. Sabi nya, "Talagang bababa ako sa sheol na nagluluksa para sa aking anak." Nanangis ang kanyang ama para kanya. (*Sheol h7585*) **36** Ipinagbili siya ng mga Midianita sa Ehipto kay Potiphar, isang opisyal ni Paraon, na kapitan ng bantay.

38 Dumating ang panahon na iniwan ni Juda ang kanyang mga kapatid na lalaki at tumira sa isang Adullamita, na ang pangalan ay Hira.

2 Nakilala niya si Sua na anak ng Cananeo na lalaki na ang pangalan ay Sua. Pinakasalan niya at sinipangan niya. **3** Siya ay nabuntis at nagkaroon ng anak na lalaki. Siya ay pinangalanang Er. **4** Nabuntis ulit siya at nagkaroon ng isang anak na lalaki. Tinawag niya siyang Onan. **5** Nagkaroon ulit siya ng isang anak at tinawag siya sa pangalan Selah. Ito ay sa Kibz kung saan siya ipinanganak. **6** Nakahanap si Juda ng isang asawa para kay Er, panganyay niya. Ang pangalan niya ay Tamar. **7** Ang panganyay niyang anak na si Er ay napakasama sa paninig ni Yahweh. Pinatay siya ni Yahweh. **8** Sinabi ni Juda kay Onan, "Sumiping ka kasama ng asawa ng iyong kapatid na lalaki. Gawin mo ang tungkulin bilang isang kapatid na lalaki, at palakihin mo ang isang bata para sa iyong kapatid. **9** Alam na ni Onan na ang bata ay hindi kanya. Kapag sumisiping siya kasama ng asawa ng kanyang kapatid na lalaki, tinatapon niya sa lupa ang kanyang semilya upang hindi siya magkaroon ng anak para sa kanyang kapatid na lalaki. **10** Ang ginawa niya ay naging masama sa paninig ni Yahweh. Pinatay din siya ni Yahweh. **11** Pagkatapos sinabi ni Juda kay Tamar, na kanyang manugang, "Manatili kang biyuda sa bahay ng iyong ama hanggang sa lumaki si Selah na aking anak." Dahil sa isip niya, "Baka mamatay din siya katulad ng kanyang mga kapatid." Umalis si Tamar at nanirahan sa bahay ng kanyang ama. **12** Pagkatapos ng mahabang panahon, ang anak na babae ni Sua na asawa ni Juda ay namatay. Si Juda ay naaliw at pumunta pataas sa kanyang mga manggugupit ng balahibo ng tupa sa Timnat, siya at ang kanyang kaibigan na si Hira na isang Adullamita. **13** Nasabihan si Tamar, "Tingnan mo, ang iyong biyenan na lalaki ay pupunta pataas sa Timnat upang gupitan ang balahibo ng kanyang mga tupa." **14** Hinubad niya ang damit sa pagkabalo at tinakpan ang kanyang sarili ng isang belo at ibinalot ang sarili. Umupo siya sa tarangkahang ng Enaim, sa tabi ng daan patungong Timnat. Dahil nakita niyang si Selah ay lumaki na ngunit hindi siya binigay bilang asawa niya. **15** Nang makita siya ni Juda na siya niya sa siya ay isang babaeng bayaran dahil tinakpan niya ang kanyang mukha. **16** Pumunta siya sa kanya sa tabing daan at sinabi, "Halika, pakiusap hayaan mo akong sumiping sa iyo." Dahil di nya alam na siya ang manugang niya- at sinabi nya, "Anong ibibigay mo sa akin para sipingan kita?" **17** Sinabi nya, "Papadalhan kita ng isang batang kambing na mula sa kawan." Sinabi nya, "Maaari mo ba akong bigyan ng isang sangla hanggang maipadala mo ito?" **18** Sinabi nya, "Anong sangla ang maaari kong ibigay sa iyo?" At sinabi nya, "Ang inyong selyo at kordon, at ang tungkod na nasa iyong kamay." Ibinigay ito sa kanya at sinipangan niya. Siya ay nabuntis sa pamamagitan niya. **19** Tumindig si Tamar at umalis palayo. Inalis nya ang kanyang belo at isinuot ang damit sa kanyang pagkabalo. **20** Ipinadala ni Juda ang batang kambing mula sa kawan kasama ang kanyang kaibigan na Adullamita para tanggapin ang sangla na mula sa kamay ng babaeng bayaran dito. **21** Sinabi ni Juda, "Hayaan mong itago niya ang mga bagay, baka malagay tayo sa kahiiyan. Totoo nga, ipinadala ko ang batang kambing, ngunit hindi mo siya natagpuan." **24** Dumating ang panahon, pagkalipas ng tatlong buwan na sinabi kay Juda, "Ang iyong manugang na si Tamar ay naging babaeng bayaran, at totoo nga, siya ay nabuntis sa dahil doon." Sinabi ni Juda, "Siya'y ilabas upang sunugin." **25** Nang siya ay dinala palabas, nagpadala siya ng mensahe para sa kanyang biyenan na lalaki. "Dahil sa lalaking nagmamay-ari nito nabuntis ako." Sabi nya, "Pakiusap alamin ninyo kung kaninong selyo, mga kordon at tungkod ito." **26** Nakilala ni Juda ang mga ito at sinabi, "Siya ay mas matuwid kaysa sa akin, dahil hindi ko siya ibinigay bilang isang asawa kay Selah, na aking anak na lalaki." Siya ay hindi na muling sumiping sa kanya. **27** Nang siya ay manganganak na, masdan, kambal ang nasa kanyang sinapupunan. **28** Nang nanganganak na siya, may isang naglabas ng kamay, at kinuha ng komandrona ang isang pulang sinulid at itinila ito sa kanyang kamay at sinabi, "Ito ang unang lumabas." **29** nang inurong niya ang kanyang kamay, at masdan, ang kapatid niyang lalaki ay unang lumabas. Ang komandrona ay nagsabi, "Paano ka nakalabas!" At pinangalanang siyang Perez. **30** Pagkatapos ang kapatid niya ay lumabas, na mayroong pulang sinulid sa kanyang kamay, at Zera ang ipinanganlan sa kanya.

39 Dinala si Jose pababa sa Ehipto. Binili siya ni Potiphar, na isang opisyal at kapitan ng mga bantay ni Paraon at isang taga-Ehipto, mula sa mga Ismaelite, na nagdala sa kanya doon. **2** Si Yahweh ay kasama ni Jose at siya'y naging mayamang tao. Nanirahan siya sa bahay ng kanyang amo na taga-Ehipto. **3** Nakita ng kanyang amo na kasama niya si Yahweh at lahat ng ginawa niya ay pinasagana ni Yahweh. **4** Nakitaan si Jose ng pabor sa kanyang paninig. Pinaglilingkuran niya si Potiphar. Ginawa ni Potiphar na tagapangasiwa si Jose ng kanyang bahay, at lahat ng nasa kanya, nilagay niya lahat sa ilalim ng kanyang pangangalaga. **5** Dumating ang panahon na ginawa siyang tagapangasiwa ng kanyang bahay at sa lahat ng kanyang pagmamay-ari, kaya pinagpala ni Yahweh ang buong bahay ng taga-Ehipto dahil kay Jose. Ang pagpapala ni Yahweh ay nasa lahat ng bagay na pagmamay-ari ni Potiphar sa kanyang bahay at sa kanyang bikuid. **6** Inilagay ni Potiphar ang lahat ng nasa kanya sa ilalim ng pangangalaga ni Jose. Hindi na nya kailangan mag-isip tungkol sa anumang bagay maliban sa pagkain na kinakain niya. Ngayon si Jose ay matipuno at kaakit-akit. **7** Dumating ang panahon na pinagnanasaan si Jose ng asawa ng kanyang amo. Sinabi nya, "Sumiping ka sa akin". **8** Ngunit tinanggihan niya ito at sabay sabi sa asawa ng kanyang amo, "Tingnan mo, ang amo ko ay di-nagbigay pansin sa kung ano ang pinaggagawa ko dito sa bahay, at nilagay niya lahat ng kanyang pag-aari sa ilalim ng aking pangangalaga. **9** Walang mas nakakataasa sa pamamahay na ito maliban sa akin. Wala siyang anumang pinakait sa akin maliban sa iyo, dahil ikaw ang asawa niya. Paano ko kaya magagawa itong malaking kasamaan at magkakasala laban sa Diyos?" **10** Kinausap niya si Jose sa bawat araw, ngunit tumangi pa rin siya na sipingan siya o para makasama siya. **11** Dumating ang isang araw na pumunta siya sa bahay para gawin ang kanyang gawain. Walang sinuman sa mga lalaki sa bahay ang naroon sa bahay. **12** Siya ay hinabol niya sa pamamagitan ng kanyang damit at sinabi, "Sipingan mo ako." Niwalanan niya ang kanyang damit sa kanyang kamay, lumayo, at nagsipuna sa labas. **13** Dumating ang panahon, nang makita nya na niwalanan ni Jose ang kanyang damit sa kanyang kamay at lumayo palabas, **14** tinawag niya ang mga lalaki sa kanyang bahay at sinabi sa kanila, "Tingnan ninyo, nagdala si Potiphar ng isang Hebreo para hamakin tayo. Pinuntahan nya ako para sipingan ako, at ako ay sumigaw. **15** Dumating ang panahon nang mariniyang akong sumigaw, niwalan niya ang kanyang damit sa akin, lumayo, at pumunta sa labas." **16** Tinabi nya ang damit hanggang sa makauwi ang kanyang amo sa bahay. **17** Sinabi nya sa kanya ang paliwanag na ito, "Ang lingkod na Hebreo na dinala mo sa amin ay nagsipuna sa akin para hamakin ako. **18** Nang sumigaw ako, iniwan nya ang kanyang damit sa akin at lumayo palabas." **19** Dumating ang panahon, nang mariniyang kanyang amo ang pagpalawinan ng kanyang asawa sa kanya, "Ito ang ginawa ng iyong lingkod sa akin," siya ay naging labis na galit. **20** Kinuha si Jose ng kanyang amo at siya ay nilagay sa bilangguan, ang lugar na kung saan nakakulong ang mga bilanggo ng hari. Siya ay naroon sa bilangguan. **21** Ngunit si Yahweh ay kasama ni Jose at siya ay nagpakita katapatan sa tipan sa kanya. Siya ay binigyan niya ng kagandahang-loob sa paninig ng bantay ng kulungan. **22** Binrigay ng bantay ng kulungan sa kamay ni Jose ang pamamahala sa lahat ng bilanggo sa kulungan. Kahit anong gawin nila roon, si Jose ang namamahala. **23** Wala ng inaalang-anun anang bantay ng kulungan na nasa kamay ni Jose, dahil si Yahweh ay kasama niya. Kahit anong gawin niya, pinasagana siya ni Yahweh.

40 Dumating ang panahon pagkatapos ng mga bagay na ito, ang tagahawak ng saro at ang panadero ng hari ng Ehipto ay nagkalsala sa kanilang amo, na hari ng Ehipto. **2** Galit si Paraon sa dalawa niyang mga opisyal, ang punong tagahawak ng saro at ang punong panadero. **3** Sila ay nilagay niya sa kulungan sa tagapangasiwa ng kapitan ng mga bantay, sa parehong kulungan kung saan nakabilanggo si Jose. **4** Tinalaga ng kapitan ng mga bantay si Jose na maging tagapaglingkod nila. Nananatili silang nakabilanggo sa kaunting panahon. **5** Pareho silang nanaginip ng isang panaginip—ang tagahawak ng saro at ang panadero ng hari ng Ehipto na nakakulong sa bilangguan—bawat isa ay may sariling paliwanag. **6** Kinaumaghanan, dumating si Jose sa kanila at sila ay nakita niya. Masdan, sila ay malungkot. **7** Tinanong nya ang mga opisyal ni Paraon na kasama niya sa pagbabantay sa bahay ng kanyang amo,

nagsasabing, "Bakit kayo labis na malungkot ngayong araw na ito?" **8** Sinabi nila sa kanya, "Pareho kaming nanaginip ng isang panaginip at wala ni isa ang makapagpalawanag nito." Sinabi ni Jose sa kanila, "Hindi ba ang mga pagpapalwanag ay nabibilang sa Diyos? Pakiusap, sabihin niyo sa akin." **9** Sinabi ng punong tagahawak ng saro kay Jose ang kanyang panaginip. Sinabi nya sa kanya, "Sa aking panaginip, narito, isang puno ng ubas ay nasa harapan ko." **10** Sa puno ng ubas ay may tatlong mga sanga. Habang ito ay sumisibol, ang mga bulaklat nitong lumabas at ang mga buwig ng ubas ay nahinog. **11** Nasa kamay ko ang saro ni Paraon. Kinuha ko ang mga ubas at piniga ko ito sa saro ni Paraon, at nilagay ko ang saro sa kamay ni Paraon." **12** Sinabi ni Jose sa kanya, "Ito ang paliwanag nito. Ang tatlong mga sanga ay tatlong mga araw." **13** Sa loob ng tatlong mga araw, itataas ni Paraon ang iyong ulo at ibabalik ka niya sa iyong katungkuluan. Ilalagay mo ang saro ni Paraon sa kanyang kamay, katulad noong ikaw pa ang kanyang tagahawak ng saro. **14** Ngunit isipin mo ako kung ikaw ay mapabuti na, at pakiusap pakitaan mo ako ng kagandahan loob. Banggitin mo ako kay Paraon at palabasin ako sa bilangguang ito. **15** Dahil ang totoo ako ay inagaw palabas sa lupain ng mga Hebreo. Dito naman ay wala akong ginawa para ilagay nila ako sa bartolinang ito." **16** Nang makita ng punong panadero na ang paliwanag ay kaaya-aya, sinabi nya kay Jose, "Nagkaroon din ako ng panaginip at narito, tatlong mga sisidlan ng tinapay ang nasa aking ulo. **17** Ang nasa taas na sisidlan ay lahat ng mga uri ng mga pagkain na naluto para kay Paraon, ngunit kinain ito ng mga ibon palabas ng sisidlan na nasa aking ulo." **18** Sumagot si Jose at sinabi, "Ito ang paliwanag. Ang tatlong mga basket ay tatlong mga araw. **19** Sa loob ng tatlong mga araw ay itataas ni Paraon ang iyong ulo at bitibatin ka sa puno. Kakainin ng mga ibon ang iyong laman." **20** Dumating ang panahon sa ikatlong araw ay ang kaarawan ni Paraon. Gumawa siya ng salu-salo para sa lahat ng kanyang mga lingkod. Siya ay nagbigay ng natatanging pansiñ sa punong tagahawak ng saro at sa punong panadero, na mas higit sa lahat ng iba niyang mga lingkod. **21** Binalik nya ang punong tagahawak ng saro sa kanyang pananagutan, at muli niyang nilagay ang saro sa kamay ni Paraon. **22** Ngunit binity niya ang punong panadero gaya ng paliwanag ni Jose sa kanila. **23** Ganoon pa man ay hindi naaalala ng punong tagahawak ng saro na tulungan si Jose. Sa halip, kinalimutan niya ang tungkol sa kanya.

41 Nangyari na pagkatapos ng dalawang buong taon, na nagkaroon si Paraon ng panaginip. Masdan, nakatayo siya sa tabi ng ilog Niло.

2 Masdan, may pitong bakang kanais-nais at matataba ang umahan mula sa Nilo, at nanginain sila sa mga tambo. **3** Masdan, may pitong iba pang mga bakang hindi kanais-nais at payat ang umahan kasunod nila sa Nilo. Tumayo sila katabi ng ibang mga baka sa pampang ng ilog. **4** Pagkatapos, kinain ng pitong hindi kanais-nais at payat na baka ang pitong kanais-nais at matabang baka. Pagkatapos, nagising si Paraon. **5** Natulog siya at nanaginip sa pangalawang pagkakataon. Masdan, pitong uhay ng butil ang tumubo sa isang tangkay, malulusog at mabubuti. **6** Masdan, pitong uhay, payat at nilanta ng silangang hangin ang umusborg kasunod nila. **7** Nilunok ng mga payat na uhay ang pitong malulusog at buong uhay. Gumising si Paraon at masdan, iyon ay panaginip. **8** Kinaumagahanay ay nabagabag ang kaniyang espiritu. Pinapunta nya at pinatawag ang lahat ng mga salamangkero at mga pantas ng Ehipto. Sinabi sa kanila ni Paraon ng kaniyang mga panaginip, pero walang niisa ang makapagpalawanag ng mga iyon kay Paraon. **9** Pagkatapos sinabi ng punong tagahawak ng saro kay Paraon, "Ngayon naipis ko ang aking mga pagkukulang. **10** Nagalit si Paraon sa kaniyang mga lingkod, at inilagay ako sa pangangalaga sa bayan ng kapitan ng mga bantay, ang punong panadero at ako. **11** Nanaginip kami ng isang panaginip sa parehong gabi, siya at ako. Nanaginip kami bawat tao ayon sa paliwanag ng kaniyang panaginip. **12** Doon kasama namin ang isang binatang Hebreo, na isang lingkod ng kapitan ng mga bantay. Sinabi namin sa kaniya at pinatalinang niya sa amin ang aming mga panaginip. Ipinatalinang niya sa bawat isa sa amin na ayon sa aming panaginip. **13** Nangyari na kung ano ang ipinaliwanag niya sa amin, iyon ang nangyari. Binalik ako ni Paraon sa aking tungkulin, pero ang isa ay kaniyang binity." **14** Pagkatapos pinadala at pinatawag ni Paraon si Jose. Mabilis nila siyang inilabas mula sa pitan. Inabitin nya ang kaniyang sarili, pinilitan ang kaniyang damit, at pumunta kay Paraon. **15** Sinabi ni Paraon kay Jose, "Mayroon akong panaginip pero walang tagapagpalawanag nito.

Pero narinig ko ang tungkol sa iyo, na kapag makarinig ka ng panaginip ay maipapalwanag mo ito." **16** Sinagot ni Jose si Paraon, sinabing, "Hindi ito nasa akin. Ang Diyos ang sasagot kay Paraon na may kagandahan loob." **17** Nagsalita si Paraon kay Jose, "Sa panaginip ko, masdan, nakatayo ako sa pampang ng Nilo. **18** Masdan, pitong mga bakang matataba at kanais-nais ang umahan mula sa Nilo at nanginain sila sa mga tambo. **19** Masdan, pitong ibang mga bakang mahihina, hindi kanais-nais at payat ang umahan kasunod nila. Hindi kinalmanan ako nakakita sa buong lupain ng Ehipto ng ganoong pagka hindi kanais-nais na katulad nila. **20** Kinain ng payat at hindi kanais-nais na mga baka ang unang pitong matatabang mga baka. **21** Nang matapos nilang kainin ang mga ito, hindi malalamang sila ay kinain nila, dahil sa sila ay nanatiling hindi kanais-nais tulad ng dati. Pagkatapos nagising ako. **22** Tumingin ako sa aking panaginip at masdan, pitong uhay ang umusborg sa isang tangkay, puno at mabubuti. **23** Masdan, pito pang mga uhay, lanta, payat at nilanta ng silangang hangin, ang umusborg kasunod nila. **24** Nilunok ng mga payat na uhay ang pitong mabubuting uhay. Sinabi ko itong mga panaginip na ito sa mga salamangkero, pero walang niisa ang makapagpalawanag nito sa akin." **25** Sinabi ni Jose kay Paraon, "Ang mga panaginip ni Paraon ay magkatulad. Kung ano ang gagawin ng Diyos, ipinahayag na niya kay Paraon. **26** Ang pitong mga mabubuting baka ay pitong taon at ang pitong mga mabubuting uhay ay pitong taon. Ang mga panaginip ay magkatulad. **27** At ang pitong payat at hindi kanais-nais na mga baka na umahan kasunod nila ay pitong taon, at saka ang pitong payat na uhay na nilanta ng silangang hangin ay magiging pitong taon ng taggutom. **28** Iyon ang bagay na sinabi ko kay Paraon. Kung ano ang gagawin ng Diyos ipinakita na niya kay Paraon. **29** Tingnan mo, pitong taon ng dakiang kasaganahan ang darating sa buong lupain ng Ehipto. **30** Pitong taon ng taggutom ay darating pagkatapos nila at lahat ng kasaganahan ay makakalimutan sa lupain ng Ehipto at ang taggutom ay wasawas sa lupain. **31** Ang kasaganahan ay hindi na maalala sa lupain dahil sa taggutom na susunod, dahil ito ay magiging napakalala. **32** Ang panaginip ay inilut kay Paraon sa kadalangan ang mga bagay ay itinatang na ng Diyos at hindi magtatakalay ay gagawin ito ng Diyos. **33** Ngayon hayaang maghanap si Paraon ng taong marunong at matalino, at ilagay siya sa pamamahala sa lupain ng Ehipto. **34** Hayaan si Paraon na gawin ito: hayaan siyang humirang ng mga tagapangasiwa sa lupain. Hayaan silang kumuha ng ikalima sa mga pananim ng Ehipto sa pitong sagaranang taon. **35** Hayaan silang tipunin lahat ng pagkain ng mga paparating na mabubuting taon. Hayaan silang mag-imba ng mga butil sa ilalim ng kapangyarihan ni Paraon para sa pagkain sa mga siyudad. Hayaan silang bantayan ito. **36** Ang pagkain ay magiging panustos sa lupain para sa pitong taong taggutom na mangyarian sa lupain ng Ehipto. Sa ganitong paran ang lupain ay hindi mawawasan dahil sa taggutom." **37** Ang payong ito ay mabuti sa mga mata ni Paraon at sa mga mata na lahat ng kaniyang mga lingkod. **38** Sinabi ni Paraon sa kaniyang mga lingkod, "Makakasumpong kaya tayo ng ganiton tao, na kinakasihan ng Espiritu ng Diyos?" **39** Kaya sinabi ni Paraon kay Jose, "Dahil pinakita ng Diyos ang lahat ng ito sa iyo, wala ng ibang marunong at matalinong tulad mo. **40** Mangingibawang ka sa aking bahay at ayon sa salita mo pamamahalaan ang lahat ng tauhan ko. Tanging sa trono lamang ako ay magiging higit na mataas kaysa sa iyo. **41** Sinabi ni Paraon kay Jose, "Tingnan mo, inilagay kita sa itaas ng buong lupain ng Ehipto." **42** Tinanggal ni Paraon ang kaniyang singsing na pantatak mula sa kaniyang kamay at nilagay niya ito sa kamay ni Jose. Binihisan nya siya ng mga damit na pinong lito at nilagyan ng gintong kuwintas sa kaniyang leeg. **43** Pinasakay nya siya sa ikalawang karo na pag-aari nya. Sumigaw ang mga labaki sa harapnya, "Ibaluktok ang tuhod." Nilagay siya ni Paraon sa itaas ng lupain ng Ehipto. **44** Sinabi ni Paraon kay Jose, "Ako si Paraon at maliban sa iyo, walang taong magtataas ng kaniyang kamay o kaniyang paa sa lahat ng lupain ng Ehipto." **45** Tinawag ni Paraon ang pangalan ni Jose na "Zafenat-panea." Binigay nya si Asenat, ang anak na babae ni Potifera na pari ng On, para maging asawa. Ang kapangyarihan ni Jose ay nasa itaas ng buong Ehipto. **46** Si Jose ay tatlumpung taong gulang nang tumayo siya sa harap ni Paraon, hari ng Ehipto. Lumabas si Jose mula sa presensya ni Paraon at pumunta sa buong lupain ng Ehipto. **47** Sa pitong mabiyang taon ang lupain ay nagbunga nang masagana. **48** Tinipon nya lahat ng pagkaa nasa lupain ng Ehipto ng pitong taon at inilagay ang pagkain sa mga siyudad. Inilagay nya sa bawat siyudad ang pagkain galing sa mga butil na nakapaligid dito. **49** Inimbak ni Jose ang mga butil na

parang buhangin ng dagat, na sa kalabasan ay tumigil na siya sa pagbilang dahil ito ay hindi mabilang. **50** May dalawang anak na lalaki si Jose bago dumating ang mga taon ng taggutom, na isinilang para sa kaniya ni Asenat, ang anak na babae ni Pottfera na pari ng On. **51** Tinawag ni Jose ang pangalan ng kaniyang panganay na Manases, at sinabi niya, "Ginawa ng Diyos na makalimutan ko ang lahat ng aking mga bagabag at lahat ng sambahanay ng aking ama." **52** Tinawag niya ang pangalan ng kaniyang pangalawang anak na Efraim, dahil sinabi nya, "Ginawa akong mabunganga ng Diyos sa lupain ng aking dalamat." **53** Ang pitong saganang mga taon na nasa lupain ng Ehipto ay natapos na. **54** Ang pitong taon ng taggutom ay nagsimula, ayon sa nasabi ni Jose. Mayoong taggutom sa lahat ng mga lupain, pero sa lahat ng lupain ng Ehipto ay mayroong pagkain. **55** Nang ang buong lupain ng Ehipto ay gutom na gutom na, tumawag ng malakas ang mga tao kay Paraon para sa pagkain. Sinabi ni Paraon sa lahat ng mga taga Ehipto, "Pumunta kayo Jose at gawin ang unanum sabihin nya." **56** Ang taggutom ay nasa buong lupain. Binuksan ni Jose ang lahat ng mga kamalig at nagbenta sa mga taga-Ehipto. Ang taggutom ay napakatindi sa lupain ng Ehipto. **57** Ang buong mundo ay pumupunta sa Ehipto upang bumili ng butil kay Jose dahil ang taggutom ay matindi sa buong mundo.

42 Ngayon, napagalaman ni Jacob na may butil sa Ehipto. Sinabi nya sa kanyang mga anak na lalaki, "Bakit kayo nakatingin sa isat'isa?"

2 Sinabi nya, "Tingnan nito ito, narinc kong mayroong butil sa Ehipto. Bumaba kayo doon at bumili para sa atin mula doon para tayo ay mabuhay at hindi mamamatay." **3** Ang sumpang lalaking kapatid ni Jose ay bumaba para bumili ng butil mula sa Ehipto. **4** Ngunit si Benjamin, na kapatid ni Jose, ay hindi ipinasama ni Jacob sa kaniyang mga lalaking kapatid, dahil sinabi nya, "Baka may kapahamakan mangyari sa kanya." **5** Ang mga lalaking anak ni Israel ay dumating para bumili kasama ng mga dumating, dahil ang taggutom ay nasa lupain ng Canaan. **6** Ngayon si Jose ang gobernador sa buong lupain. Siya ang nagbebenta sa lahat ng tao sa lupain. Dumating ang mga lalaking kapatid ni Jose at nagpatirapa sila sa kanyang harapan. **7** Nakita ni Jose ang kanyang mga lalaking kapatid at nakilala niya ang mga ito, ngunit nagpanggap siya sa kanila at nagsalita ng marahas sa kanila. Sinabi nya sa kanila, "Saan kayo nanggaling?" Sinabi nya, "Mula po sa lupain ng Canaan para bumili ng pagkain." **8** Nakilala ni Jose ang kanyang mga lalaking kapatid ngunit siya ay hindi nila nakilala. **9** Naalala ni Jose ang mga naging panagnip niya patungkol sa kanila. Sinabi nya sa kanila, "Kayo ay mga ispiya. Dumayo kayo para tingnan ang mga bahagi ng lupain na hindi nababantay." **10** Sinabi nya sa kanya, "Hindi po, aking panginoo. Ang inyong mga lingkod ay dumating para bumili ng pagkain." **11** Kaming lahat ay mga lalaking anak ng iisang tao. Kami ay tapat na mga lalaki. Ang mga lingkod po ninyo ay hindi mga ispiya." **12** Sinabi nya sa kanila, "Hindi, kayo ay dumating para tingnan ang mga hindi nababantayang mga bahagi ng lupain. **13** Sinabi nya, "Kami na inyong mga lingkod ay labindalawang magkakapatid na lalaki, mga anak ng isang tao sa lupain ng Canaan. Makikita ninyo, ang bunso ngayong araw ay kapiling ng aming ama, at isang kapatid na lalaki ay hindi na nabuhay." **14** Sinabi ni Jose sa kanila, "Iyon na nga ang sinasabi ko sa inyo; kayo'y mga ispiya. **15** Sa pamamagitan nito kayo ay masusubok. Sa pamamagitan ng buhay ni Paraon, hindi kayo aalis dito, maliban na lang kung pupunta rito ang bunso ninyong kapatid na lalaki. **16** Ipadala ninyo ang isa sa inyo at hayaan niyong kunin niya ang inyong kapatid. Mananatili kayo sa kulungan, upang masubukan ang inyong mga salita, kung mayroon bang katotohanan sa inyo, o sa buhay ni Paraon tiyak na mga ispiya kayo." **17** Silang lahat ay isinalailim nya sa pagkakabilanggo sa loob ng tatlong araw. **18** Sinabi sa kanila ni Jose sa ikatlong araw. "Gawin ninyo ito at mabuhay, dahil takot ako sa Diyos. **19** Kung kayo ay mga lalaking tapat, hayaan ang isa sa inyong mga lalaking kapatid na makulung sa bilangguang ito, ngunit pumunta kayo, magdala kayo ng butil para sa taggutom ng inyong mga tahanan. **20** Dalhin ninyo ang inyong bunsong kapatid na lalaki sa akin para ang inyong salita ay maputunayan at hindi kayo mamamatay." Kaya ginawa nga nila ito. **21** Sinabi nila sa isat'isa, "Tayo ay tunay na nagkalsala tungkol sa ating lalaking kapatid dahil nakita natin ang paghihinapis ng kanyang kaluluwa nang siya ay magnakawa sa atin at hindi tayo nakinig. Dahil doon ang kabalisanay ng dinaranas natin." **22** Sinagot sila ni Reuben, "Hindi ba sinabi ko sa inyo, 'Huwag magkasala laban sa bata,' ngunit hindi kayo nakinig? Tingnan ninyo

ngayon, ang kanyang dugo ay hinihingi sa atin." **23** Hindi nila alam na naiintindihan sila ni Jose, dahil may isang tagapagsalin na namamagitan sa kanila. **24** Siya ay tumalikod sa kanila at nanangis. Bumalik siya at nagsalita sa kanila. Kinuha nya si Simeon mula sa piling nila at iginaplos siya habang sila ay nakatingin. **25** Pagkatapos ay inutusan ni Jose ang kanyang mga lingkod na punuin ng butil ang mga bayong ng kaniyang mga kapatid, at ilagay ang pera ng bawat lalaki pabalik sa kanilang mga sako, at bigyan sila ng mga kakalanganin para sa paglalakbay. Ginawa ito para sa kanila. **26** Pinasanang ng mga magkakapatid ng butil ang kanilang mga asno at sila'y umalis na roon. **27** Habang ang isa sa kanila ay nagbubukas ng kanyang sako para ipakain sa kanyang asno sa isang lugar-panuluyan, nakita nya ang kanyang pera. At narito, nasa bukana ito ng kanyang sako. **28** Sinabi nya sa kanyang mga lalaking kapatid, "Ang aking salapi ay nabalik sa akin. Tingnan ninyo itong nasa aking sako." At ang kanilang mga puso ay nangabagabag at ang lahat ay nanginig. Sinabi nya, "Ano itong ginawa sa atin ng Diyos?" **29** Pumunta sila kay Jacob, na kanilang ama sa lupain ng Canaan at sinabi nila ang lahat ng nangyari sa kanila. Sinabi nya, **30** "Ang lalaking panginoo ng lupain ay marahas na nagsalita sa amin at inisip niyang kami ay mga tiktik sa lupain." **31** Sinabi namin sa kanya, 'Kami po ay mga lalaking tapat. Hindi po kami mga tiktik.' **32** Kami po ay labindalawang magkakapatid, mga lalaking anak ng aming ama. Ang isa ay hindi na po nabubuhay, at ang bunso ay kapiling ng aming ama ngayong araw sa lupain ng Canaan.' **33** Sinabi sa amin ng lalaking panginoo ng lupain, 'Sa pamamagitan nito malalaman ko na kayo ay mga lalaking tapat. Iwan ninyo sa akin ang isa ay inyong kapatid na lalaki, kumuha kayo ng butil para sa tag-gutom sa inyong mga tahanan, at humayo na kayo sa inyong daan.' **34** Dalhin ninyo ang inyong bunsong kapatid sa akin. Pagkatapos nitong malalaman ko na hindi nya kayo mga tiktik, ngunit mga taong tapat. Pagkatapos ay papalayain ko ang inyong lalaking kapatid, at maaari na kayong mangalakal sa lupain." **35** Dumating ang panahon habang inaalas nila ang laman ng kanilang mga sako, at narito nya, ang mga Lalagyan ng pilak ng bawat isa ay nasa kanilang sako. Nang makita nila at ng kanilang ama ang mga Lalagyan ng pilak, sila ay natakot. **36** Sinabi sa kanila ni Jacob na kanilang ama sa, "Inialis ninyo sa akin ang aking mga anak. Hindi na nabubuhay si Jose, si Simeon ay wala na, at kukunin pa ninyo si Benjamin palayo. Lahat ng ito ay laban sa akin." **37** Si Reuben ay nagsalita sa kanyang ama, na nagsasabing, "Maari mong patayin ang dalawa kong anak kung hindi ko maibalik sa iyo si Benjamin. Ilagay mo siya sa aking mga kamay, at muli ko siyang dadalhin sa iyo." **38** Sinabi ni Jacob, "Ang aking anak ay hindi pupunta pababa kasama ninyo. Dahil ang kanyang kapatid na lalaki ay patay na at siya na lamang ang mag-isang naiwan. Kapag may kapahamakan ng nangyari sa kanya sa daan kung saan kayo pupunta, tuluyan mo nang ibababa ang pagka-abo ng aking buhok kasama ng kalungkutan sa sheol." (*Sheol h7585*)

43 Matindi na ang taggutom sa lupain. **2** Dumating ang panahon nang maubos na nilang kainin ang butil na kinuha nila mula sa Ehipto, sinabi ng kanilang ama, "Humayo kayong muli at bumili ng pagkain natin. **3** Sinabi sa kanya ni Juda, "Mahigpit kaming binalaan ng lalaki, 'Hindi ninyo makikita ang aking mukha maliban na lamang kung kasama ninyo ang inyong kapatid. **4** Kung hahayaan mong isama namin ang aming kapatid, bababa kami at bibili ng pagkain para sa iyo. **5** Ngunit kung hindi mo siya ipapasma, hindi kami bababa. Dahil sinabi ng lalaki sa amin, 'Hindi ninyo makikita ang aking mukha maliban na lamang kung kasama ninyo ang inyong kapatid. **6** Sinabi ni Israel, "Bakit mo ako pinakikitunguhan ng masama sa pamamagitan ng pagsasabi sa taong iyon na meron pa kayong isang kapatid?" **7** Sinabi nya, "Nagtanong ang lalaki ng mga bagay tungkol sa amin at sa ating pamilya. Sinabi nya, 'Buhab pa ba ang iyong ama? Mayroon pa ba kayong ibang kapatid?' Sinagot namin siya ayon sa mga tanong na ito. Paano namin malalaman na sasabihin ninyang, 'Dalhin mo dito ang inyong kapatid?' **8** Sinabi ni Judah sa kanyang ama, "Ipadala mo ang batang lalaki sa amin. Tatayo kami at aalis upang mabuhay kami at hindi mamamatay, kapwa kami, ikaw, at ang aming mga anak. **9** Ako ang mananagot sa kanya. Ako ang pananagutin mo. Kung hindi ko siya maibabalik sa iyo at maihaharap sa iyo hayaan mong ako ang masisi habang buhab. **10** Kung hindi kami maaantala, sigurado ngayon nakabalik na kami dito nang pangalawang beses". **11** Sinabi ng kanilang ama na si Israel, "Kung ganoon, gawin ninyo ito ngayon. Kumuha kayo ng mga pinaka

magandang produkto sa ating lupain sa inyong mga sisidlan. Magdala kayo ng regalo sa taong iyon: tulad ng balsamo at pulot-pukyutan, pabango at mirra, pili at almendra. **12** Doblehin ninyo ang perang dala ninyo. Ang perang naisuli mula sa pagbukas ng inyong mga sako, dalhin ninyo ulto sa inyong mga kamay. Baka isa lang itong pagkakamali. **13** Dalhin rin ang inyong kapatid na lalaki. Tumayo at pumunta kayo ulto sa taong iyon. **14** Naw'ya kawaan kayo ng Makapangyarihang Diyos sa harap ng taong iyon, upang palayain niya sa inyo ang iba niyong mga kapatid at si Benjamin. Kung ako'y nagdadalamhati sa aking mga anak, ako'y nagdadalamhati. **15** At dinala ng mga lalaki ang regalang iyon. Kumuhang sila ng dobleng salapi sa kanilang mga kamay at si Benjamin. Tumayo sila, pumunta pababa sa Ehipto, at tumayo sa harapan ni Jose. **16** Nang makita ni Jose na kasama nila si Benjamin, sinabi niya sa katiwala ng kanyang bayah: "Dalhin mo ang mga lalaki sa bayah, kumatay kayo ng hayop at ihanda ito, dahil ang mga lalaki ay kakain kasama ko ngayong tanghalian." **17** Ginawa ng katiwala ang sinabi ni Jose. Dinala niya ang mga lalaki sa bayah ni Jose. **18** Natakat ang mga lalaki dahil sila ay dinala sa bayah ni Jose. Sinabi nila, "Ito ay dahil sa perang isinauli sa aming mga sako sa unang pagkakataon na pumunta kami dito, para makahanap siya ng pagkakataon laban sa amin. Maaari niya kaming hulihin at gawin lipin, at kunin ang aming mga asno." **19** Nilapitan nila ang katiwala ng bayah ni Jose, at siya ay kinusasp nila sa may pintuan ng bayah. **20** sinabing, "Aking amo, noong unang pagkakataon na pumunta kami dito ay para bumili ng pagkain. **21** Nangyari na, nang makarating na kami sa lugar kung saan kami ay pansamtalang nakatira, na binuksan namin ang aming mga sako, at, tingnan, ang bawat pera ng tao ay nandoon sa bukasang kanilang sako, ang aming pera na sakto ang halaga. Ibinilikal namin ito sa aming mga kamay. **22** Ang ibang pera ay dinala rin namin sa aming kamay para bumili ng pagkain. Hindi namin alam kung sino ang naglagay ng pera sa aming mga sako." **23** Sinabi ng katiwala, "Ang kapayapaan ay sumainyo, huwang kayong matakot. Ang inyong Diyos at ang Diyos ng inyong ama ang maaring naglagay ng pera sa inyong mga sako. Natanggap ang inyong pera." Inilibas naman ng katiwala si Simeon sa kanila. **24** Dinala ng katiwala ang mga lalaki sa bayah ni Jose. Binigyan niya ito ng tubig, at hinugasan nila ang kanilang mga paa. Binigyan niya ng mga pagkain ang kanilang mga asno. **25** Inihanda nila ang mga regalo sa pagdatang ni Jose sa tanghal, sapagkat narinig nila na sila ay kakain doon. **26** Nang dumating si Jose sa bahay, dinala nila ang mga regalo na nasa kamay nila doon sa bayah, at sila'y yumuko sa harapan niya sa sahig. **27** Tinanong niya sila tungkol sa kanilang kalagayan at nagsabing, "Mabuti ba ang kalagayan ng inyong ama, ang matanda na inyong binabanggit? Buhay pa ba siya?" **28** Sila ay nagsalita, "Ang inyong lingkod ang aming ama ay mabuti naman. Siya ay buhay pa." Sila ay dumpata at yumuko. **29** Itinuon niya ang kanyang mga mata pataas at nakita si Benjamin ang kanyang kapatid na lalaki, ang anak ng kanyang ina, na nagsasabing, "Ito ba ang sinasabi mong nakababatang kapatid mo na iyong binabanggit sa akin? Sinabi niya, "Ang Diyos ay maging maawain sa iyo, aking anak". **30** Nagmamatad si Jose na lumabas sa loob, dahil labis siyang naantig tungkol sa kanyang kapatid na lalaki. Naghanap siya ng lugar upang iyan, Pumunta siya sa kanyang silid at doon umiyak. **31** Naghilamos siya at lumabas. Pinigilan niya ang kanyang sarili, na nagsasabing "Ihain na ang pagkain". **32** Pinagsibilhan ng mga lingkod si Jose na siya lang at ang kanyang mga kapatid na lalaki na sila lang. Ang mga taga-Ehipto ay kumain doon kasama niya ng sila-sila lang dahil ang taga-Ehipto ay hindi kumakain ng tinapay kasama ng mga Hebrewo, dahil ito ay hindi katanggap-tanggap sa mga taga-Ehipto. **33** Ang mga kapatid niya ay umpusa sa tapat niya, ang panganay ayon sa kanyang karapatan, at ang pinaka bata ayon sa kanyang pagkabata. Ang mga lalaki ay sama-sama namangha. **34** Nagpadala si Jose ng mga parte sa kanila mula sa pagkain na nasa harapan niya. Pero ang parte ng kay Benjamin ay limang beses ang dami kaysa sa kanyang mga kapatid. Sila'y nag inuman at nagpaksaya na kasama niya.

44 Inatasan ni Jose ang katiwala ng kanyang bayah, sinabing, "Punuin mo ang sako ng mga lalaki ng pagkain, hangga't sa makakaya nilang buhatin, at ilagay ang bawat pera ng lalaki sa ibabaw ng kanyang sako. **2** Ilagay ang aking baso, ang pilak na baso, sa ibabaw ng sako ng bunso, at ganoon din ang kanyang pera para sa butil." Ginawa ng katiwala ang sinabi ni Jose. **3** Nang nagbubukang-lilwayway na, at ang mga lalaki ay pinaalis na, sila at ang kanilang mga asno. **4** Nang sila ay nakalabas sa

lungsod subalit hindi pa nakakalayo, sinabi ni Jose sa kanyang katiwala, "Tumayo ka, sundan mo ang mga lalaki, at kung maabutan mo sila, sabihin mo sa kanila, 'Bakit ninyo sinuklian ng kasamaan ang kabutihan?' **5** Hindi ba ito ang baso mula sa iniinuman ng aking amo, at ang baso na ginagamit niya para sa kanyang panghuhula? Gumawa kayo ng masama, ang bagay na ito na inyong ginawa." **6** Naabutan sila ng katiwala at sinabi ang mga salitang ito sa kanila. **7** Sinabi nila sa kanya, "Bakit po sinasabi ng aking amo ang ganitong mga salita? Malayong gawin ng inyong mga lingkod ang bagay na iyan. **8** Tingnan ninyo, ang pera na nakita sa aming mga sako, ay muli naming dinala sa inyo sa labas ng lupain ng Canaan. Paano naman namin nanakawin mula sa tahanan ng inyong amo ang pilak o ginto? **9** Kong sinunan sa inyong lingkod ang makitaan, hayaan mo siyang mamatay, at kami rin ay magiging mga alipin ng aming amo." **10** Sinabi ng katiwala, "Ngayon rin hayaang magkaganoon ayon sa iyong mga salita. Siya na mahahanapan ng baso ay magiging alipin ko, at ang iyong mga kapatid ay mapapawalang-sala." **11** At nagmamatadali ang bawat lalaki at dinala ang kanilang sako pababa sa lupa, at binuksan ng bawat lalaki ang kanilang mga sako. **12** Naghanap ang katiwala. Nagsimula siya sa pinakapanganay at natapos sa buso, at nahanan ang baso sa sako ni Benjamin. **13** Pagkatapos pinunit nila ang kanilang mga damit. Nilagay ng bawat lalaki ang kanilang asno at bumalik sa lungsod. **14** Si Juda at ang kanyang mga kapatid ay pumunta sa tahanan ni Jose. Siya ay nanatili pa roon, at sila'y yumuko sa lupa sa harapan nito. **15** Sinabi ni Jose sa kanila, "Ano itong ginagawa ninyo? Hindi ba ninyo alam na ang laalaking tulad ko ay bihisa sa panghuhula?" **16** Sinabi ni Juda, "Ano ang maari naming sabihin sa inyo aming amo? O kaya, paano namin maiapagtatanggol ang aming sarili? Nalaman ng Diyos ang kasalanan ng iyong mga lingkod. Tingnan ninyo, kami ay alipin na ng aming amo, kami at siyang nahanapan ng baso." **17** Sinabi ni Jose, "Malayong gawin ko iyan. Ang laalaking nahanapan ng baso sa kanyang kamay, ang laalaking iyon rin ang magiging alipin ko, subalit ang mga iba ay makakauwi na ng mapayapa sa inyong ama." **18** Pagkatapos lumpat si Juda sa kanya at sinabing, "Aking amo pakiusap, pa hintulutan po ninyo akong makapagsalita sa pandirin ng aking amo, at huwang hayaang umapoy sa galit laban sa iyong alipin, sapagkat katulad ka ni Paraon. **19** Ang aking amo ay nagtanong sa kanyang mga lingkod, sinasabing, 'Mayroon pa ba kayong ama o kapatid?' **20** At sinabi namin sa aming amo, 'Mayroon kaming matandang ama, at anak niya sa kanyang katandaan, isang bunso. At patay na ang kanyang kuya, at siya ay nag-iisa na lamang na naiwan mula sa kanyang ina, at mahal na mahal siya ng kanyang ama.' **21** At sinabi mo sa iyong mga lingkod, 'Dalhin ninyo siya rito sa akin para makita ko siya.' **22** At sinabi namin sa aming amo, 'Hindi kayang iwan ng bata ang kanyang ama. Sapagkat kung iwan niya ang kaniyang ama ikamamatay ito ng kanyang ama.' **23** At sinabi mo sa iyong mga lingkod, 'Kung hindi ninyo kasama pababa ang bunso ninyong kapatid, hindi na ninyo muli makikita ang aking mukha.' **24** At nangyari na ng kaniyi ay nakabalik sa aking ama na iyong mga lingkod, isinalaysay namin sa kanya ang mga salita ng aming amo. **25** At sinabi ng aming amo, 'Umalis kayo muli, bumili kayo ng ilang makakain.' **26** At sinabi namin, 'Hindi na kami makabababa. Kung kasama namin ang aming nakababatang kapatid, kami ay makakaalis pababa, sapagkat hindi na kami hahayaan na makita pa muli ang mukha ng lalaki kung hindi namin kasama ang bunso naming kapatid.' **27** Sinabi ng aking amo na iyong lingkod, 'Alam ninyong dalawa lamang ang ipinanganak ng aking asawa. **28** At ang isa ay nawala mula sa akin at sinabi ko, "Talaga ngang siya ay nagkapira-piraso, at hindi ko na siya nakita mula noon." **29** At kung kukunin rin ninyo itong isa sa akin at muling mapahamak, dadalhin ninyo ako sa katandaan na puno ng dalamhati sa kamatayan.' (**Sheol h7585**) **30** Kaya ngayon, kung pupunta ako sa aking amo na inyong alipin, at hindi ko kasama ang bata, sapagkat ang kanyang buhay ay karugtong na ng buhay ng batang lalaki, **31** kapag ito ay nangyari, na hindi niya makita na kasama namin ang bata siguradong ikamamatay niya ito. At ang iyong alipin ay magiging dahilan ng pagdurusa ng ama na iyong alipin sa kamatayan. (**Sheol h7585**) **32** Sapagkat ang iyong alipin ang katiyakan sa bata para sa aking amo at sinabi kong, 'Kung hindi ko madadalda ang bata sa iyo, papasanin ko ang kasalanan magpakailanman sa aking amo. **33** Kaya ngayon, ako po ay nagmamaawa hayaang manatili ang iyong lingkod sa halip na ang bata ang maging alipin ng aking amo, at hayaang makabalik ang bata kasama ng kanyang mga kapatid. **34**

Sapagkat paano ako makakabalik sa aking ama kung hindi ko kasama ang bata? Natatakot akong makita ang masamang mangyayari sa aking ama."

45 Pagkatapos hindi nakapagpil si Jose sa kanyang sarili sa harapan ng lahat ng mga lingkod na nakatayo sa kanyang tabi. Sinabi niya

ng malakas, "Iwanan ninyo akong lahat." Kaya walang lingkod na nakatayo sa tabi niya nang siya ay nagpapakila sa kanyang mga kapatid na lalaki. **2** Umiyak siya ng malakas, narinig ito ng mga taga-Ehipto at ang tahanan ng Paraon ay nakarining ito. **3** Sinabi ni Jose sa kanyang mga kapatid na lalaki, "Ako si Jose. Buhay pa ba ang aking ama?" Ang kanyang mga kapatid na lalaki ay hindi makasagot sa kanya, sapagkat sila ay nabigla sa kanyang presensiya. **4** Pagkatapos sinabi ni Jose sa kanyang mga kapatid na lalaki, "Pakisusap, lumapit kayo sa akin." Lumapit sila. Sinabi niya, "Ako si Jose ang inyong kapatid na lalaki, na inyong ipinagbibili sa Ehipto. **5** At ngayon huwag kayong magdalamhati o magalit sa inyong mga sarili na ipinagbibili ninyo ako dito, sapagkat nauna na akong ipinadala ng Diyos sa inyo upang pangalagaan ang buhay ninyo. **6** Nasa tagtuyot ang lupain nitong mga dalawang taon at magkakaron pa nang limang dagdag na mga taon na walang pag-aararo o walang ani. **7** Nauna na akong ipinadala ng Diyos sa inyo upang pangalagaan kayo bilang mga nalalabing dito sa mundo at nang mapanatili kayong buhay sa pamamagitan ng dakilang kaligtasan. **8** Kaya ngayon, hindi kayo ang naggadala sa akin dito kung hindi ang Diyos, at ginawa niya akong ama ng Paraon, amo ng lahat ng kanyang tahanan, at pinuno ng lahat ng lupain sa Ehipto. **9** Magmadali kayo at umakyat patungo sa aking ama at sabihin sa kanya 'Ito ang sinabi ng inyong anak na si Jose, ginawa ako ng Diyos na amo ng buong Ehipto. Bumaba ka dito sa akin at huwag mag-atubili. **10** Maninirahan ka sa lupain ng Gosen at nang ikaw ay mapalapit sa akin, ikaw at ang iyong mga anak at ang mga anak ng iyong mga anak, at ang iyong mga hayop at ang iyong mga baka, at ang lahat ng nasa iyo. **11** Tutustusan kita doon sapagkat mayroon pang limang mga taon na tagtuyot upang hindi ka humantong sa kahirapan, ikaw, ang iyong tahanan, at ang lahat ng nasa iyo.' **12** Tingnan ninyo, nakikita ng inyong mga mata, at mga mata ng aking kapatid na lalaki na si Benjamin, na itong aking bibig ang nakikipag-usap sa inyo. **13** Sasabihin ninyo sa aking ama ang tungkol sa lahat ng aking kapangyarian sa Ehipto, at ang lahat ng inyong mga nakita. Magmamadali kayo at dalhin ang aking ama dito." **14** Niyakap niya ang kanyang kapatid na si Benjamin sa leeg at umiyak, at si Benjamin ay umiyak sa kanyang leeg. **15** Hinagan niya ang lahat ng kanyang mga lalaking kapatid at umiyak sa kanila. Pagkatapos noon nakipag-usap sa kanya ang kanyang mga kapatid na lalaki. **16** Ang balita tungkol dito ay sinabi sa bahay ng Paraon: "Dumating ang mga lalaking kapatid ni Jose." Ito ay labis na ikinalugod ng Paraon at ng kanyang mga lingkod. **17** Sinabi ng Paraon kay Jose, "Sabihin mo sa iyong mga lalaking kapatid, 'Gawin ito: lagyan ninyo ang inyong mga hayop at pumunta sa lupain ng Canaan. **18** Kunin ninyo ang inyong ama at ang inyong mga sambahanay at pumunta sa akin. Ibibigay ko sa inyo ang kasaganahan ng lupain ng Ehipto, at kakairin ninyo ang taba ng lupain.' **19** Kaya ngayon ay iniuutusan ko kayo 'Gawin ninyo ito, kumuha kayo ng mga karitel a mula sa lupain ng Ehipto para sa inyong mga anak at mga asawa. Kunin ninyo ang inyong ama at pumarito. **20** Huwag na kayong mag-alala tungkol sa inyong mga ari-arian, sapagkat sa inyo na ang kasaganahan ng lahat ng lupain sa Ehipto.'" **21** Ginawa ito ng mga anak ni Israel. Binigyan sila ni Jose ng mga karitel, ayon sa utsos ng Paraon at binigyan sila ng mga panustos para sa paglalakbay. **22** Sa kanilang lahat nagbigay siya sa bawat tao ng mga pampalit na damit, ngunit kay Benjamin nagbigay siya ng tatlong daang mga piraso ng pilak at limang mga pampalit na damit. **23** Ito ang kanyang ipinadala para sa kanyang ama: Sampung mga asno na may kargang magandang mga kagamitan ng Ehipto, at sampung babaeng mga asno na may karga na mga butil, tinapay, at iba pang mga gamit para sa kanilang ama para sa paglalakbay. **24** Kaya pinadala niya ng papalayo ang kanyang mga lalaking kapatid at sila ay umalis. Sinabi niya sa kanila, "Tiyakin ninyo na huwag kayong mag-aaway sa paglalakbay". **25** Umalis sila mula sa Ehipto at dumating sa lupain ng Canaan, kay Jacob na kanilang ama. **26** Sinabi nila sa kaniya, "Buhay pa si Jose at siya ang namumuno sa buong lupain ng Ehipto". At ang kanyang puso ay namangha, sapagkat hindi niya sila pinaniniwalaan. **27** Sinabi nila sa kanya ang lahat ng mga salita ni Jose na kanyang sinabi sa kanila. Muling nabuhay ang espiritu ni Jacob na kanilang ama nang

makita ni Jacob ang mga karitel na ipinadala ni Jose na magdadala sa kanya, **28** Sinabi ni Israel, "Sapat na ito. Buhay pa ang aking anak na si Jose. Pupunta ako at makikipagkita sa kanya bago ako mamamatay."

46 Naglakbay si Israel dala lahat ng mayroon siya at nagtungo sa Beer-seba. Nag-alay siya roon ng mga handog sa Diyos ng kanyang amang si Isaac. **2** Nangusap ang Diyos kay Israel sa pamamagitan ng pangitain sa gabi, na sinasabing, "Jacob, Jacob." Sinabi niya, "Narito ako." **3** Sinabi niya, "Ako ang Diyos, ang Diyos ng iyong ama. Huwag kang matakot na bumaba patungong Ehipto, dahil doon kita gagawing isang dakilang bansa. **4** Bababa ako kasa ma sa Ehipto at tunay na ibabalik kitang muli. Isasara ni Jose ang iyong mga mata sa pamamagitan ng kanyang sariling kamay." **5** Bumangon si Jacob mula sa Beer-seba. Isinakay ng mga anak na lalaki ni Israel si Jacob na kanilang ama, ang kanilang mga anak, at ang kanilang mga asawa sa mga kariton na ipinadala ng Paraon para magdala sa kanya. **6** Dinala nila ang kanilang mga alangang hayop at mga ari-arian na napison nila sa lupain ng Canaan. Pumunta si Jacob sa Ehipto at ang lahat ng kanyang mga kaapu-apuhan kasama niya. **7** Dinala niya kasa sa Ehipto ang kanyang mga anak na lalaki, at kanyang mga apong lalaki, kanyang mga anak na babae at kanyang mga apong babae, at lahat ng kanyang mga kaapu-apuhan. **8** Ito ang mga pangalang ng mga anak ni Israel na dumating sa Ehipto, si Jacob at ang kanyang mga anak na lalaki: si Ruben, pangalan na anak ni Jacob; **9** mga anak na lalaki ni Ruben na sina Enoc, Fallu, Hezron at Carmi; **10** mga anak ni Simeon sina Jemuel, Jamin, Ohad, Jaquin, Zohar at Saul, na mga anak na lalaki ng babaeng taga-Canaan; **11** mga anak na lalaki ni Levi na sina Gershon, Coat at Merari; **12** mga anak na lalaki ni Juda: sina Er, Onan, Sela, Fares at Zara, (pero namatay si Er at Onan sa lupain ng Canaan. At ang mga anak na lalaki ni Fares, sina Hezron at Hamul); **13** Ang mga anak na lalaki ni Isacar: sina Tola, Pua, Job, at Simon; **14** Ang mga anak na lalaki ni Zabulon: sina Sered, Elon, at Jahleel **15** (ito ang mga anak na lalaki ni Lea na ipinanganak kay Jacob sa Paddan Aram, kabilang ang anak niyang babae na si Dina. Ang bilang ng lahat ng kanyang mga anak na lalaki at mga anak na babae ay talumpu't tatllo); **16** ang mga anak na lalaki ni Gad, sina Zifion, Hagui at Suni, Ezbon, Eri, Arodi, at Arel; **17** ang mga anak na lalaki ni Aser, sina Jimma at Isua, Isui at Beria, at si Sera na kanilang kapatid na babae; ang mga anak na lalaki ni Beria, sina Heber at Malquiel **18** (ito ang mga anak na lalaki ni Zilpa, na ibinigay ni Laban sa kanyang anak na babae na si Lea. Ito ang mga ipinanganak niya kay Jacob—labing-anim lahat); **19** ang mga anak na lalaki ni Jacob kay Raquel na kanyang asawa—sina Jose and Benjamin. **20** (sa Ehipto ipinanganak sina Manases at Efraim kay Jose at Asenath, anak na babae ni Potipher na pari ng On); **21** ang mga anak na lalaki ni Benjamin, sina Bela, Bequer, Ashbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros, Mupim, Hupim, at Ard **22** (ito ang mga anak na lalaki ni Raquel na ipinanganak kay Jacob. Ang mga taong ito ay labing-apat lahat); **23** Ang anak na lalaki ni Dan, si Husim; **24** ang mga anak na lalaki ni Neftali, sina Jahzeel, Guni, Jeser, and Silem **25** (ito ang mga anak na lalaki ni Jacob kay Bilha na ibinigay ni Laban kay Raquel na kanyang anak na babae. Ang mga taong ito ay pito lahat). **26** Lahat ng mga taong dumating kasama ni Jacob sa Ehipto na kanyang mga kaapu-apuhan, bukod sa kanyang mga manugang na babae ay animnapu't anim lahat. **27** Ang dalawang lalaking anak ni Jose na ipinanganak sa kanya sa Ehipto ay dalawa. Lahat ng tao sa bahay ni Jacob na pumunta sa Ehipto ay pitumpo lahat. **28** Naunang ipinadala ni Jacob si Juda papunta kay Jose upang ituro sa kanya ang daan patungong Gosen at sila ay pumunta sa lupain ng Gosen. **29** Inihanda ni Jose ang kanyang karweha at umakyat para salubugin si Israel na kanyang ama sa Gosen. Siya ay nakita niya, niyatos ang kanyang leeg at humagulgol sa kanyang leeg ng matagal. **30** Sinabi ni Israel kay Jose, "Ngayon hayaan mo na akong mamamatay, yamang nakita ko na ang iyong mukha, na ikaw ay buhay pa." **31** Sinabi ni Jose sa kanyang mga kapatid na lalaki at sa bahay ng kanyang ama, "Aakyat ako at sasabihin kay Paraon na, 'Ang aking mga lalaking kapatid at ang tahanan ng aking ama na nasa lupain ng Canaan ay pumunta sa akin. **32** Ang mga lalaki ay mga pastol dahil sila ay tagapag-alaga ng kanilang mga alangang hayop. Dinala nila ang kanilang mga kawan, mga baka at lahat ng mayroon hayop. **33** Darating ang oras, kapag tinawag at tinanong kayo ng Paraon, 'Ano ang inyong hanap-buhay?' **34** sabihin ninyo dapat na, 'Ang inyong mga lingkod ay tagapag-alaga ng mga hayop mula sa aming kabataan

hanggang ngayon, kami at ang aming mga ninuno.' Gawin ninyo ito para kayo ay maaring manirahan sa lupain ng Gosen, dahil ang bawat pastol ay kasuklam-suklam sa mga taga-Ehipto."

47 Pagkatapos pumasok si Jose at sinabi sa Paraon, "Ang aking ama at ang aking mga kapatid na lalaki, ang kanilang mga hayop, ang kanilang mga alangang kawan, at ang lahat ng kanilang pagmamay-ari, ay dumating na galing sa lupain ng Canaan. Tingnan mo, sila ay nasa lupain na ng Gosen. 2 Sinama niya ang lima sa kanyang mga kapatid na lalaki at ipinakilala sila sa Paraon. 3 Sinabi ng Paraon sa kanyang mga kapatid na lalaki, "Ano ang hanapbuhay ninyo?" Sinabi nila sa Paraon, "Ang iyong mga lingkod ay mga pastol, katulad ng aming mga ninuno. 4 Pagkatapos sinabi nila kay Paraon, "Pumunta kami bilang pamtansangan ng mamamayan sa lupain. Wala ng pastulan para sa mga hayop ng inyong mga lingkod, dahil malubha na ang taggutom sa lupain ng Canaan. Kaya ngayon, pakiusap hayaan niyo ang iyong mga lingkod na manirahan sa lupain ng Gosen." 5 Pagkatapos nagsalita ang Paraon kay Jose, at sinabing, "Ang iyong ama at ang iyong mga kapatid na lalaki ay pumunta sa iyo, 6 Ang lupain ng Ehipto ay nasa harapan mo. Patirahan mo ang iyong ama at ang iyong mga kapatid na lalaki sa pinakamainam na rehiyon, sa lupain ng Gosen. Kung may kakilala kang mga lalaki mula sa kanila na may kakayahan, ilagay mo sila bilang tagapamahala sa aking mga alangang hayop." 7 Pagkatapos dinala ni Jose ang kanyang ama na si Jacob at ipinakilala siya sa Paraon. Pinagpalala ni Jacob si Paraon. 8 Sinabi ng Paraon kay Jacob, "Gaano ka na katagal nabubuhay?" 9 Sinabi ni Jacob kay Paraon, "Ang mga taon ng aking mga paglalakbay ay isandaan at tatlumpu. Ang mga taon ng aking buhay ay maikli at masakit. Hindi ito kasintagal ng aking mga ninuno." 10 Pagkatapos pinagpala ni Jacob ang Paraon at umalis mula sa kanyang harapan. 11 Pagkatapos pinatira ni Jose ang kanyang ama at ang kanyang mga kapatid na lalaki. Binigyan niya sila ng lupain sa Ehipto, ang pinakamainam na lupain, sa lupain ng Rameses, ayon sa utsos ng Paraon. 12 Binigyan ni Jose ng pagkain ang kanyang ama, mga kapatid, at lahat ng sambahayan ng kanyang ama, ayon sa bilang ng kanilang kasama sa bahay. 13 Ngayon wala ng pagkain sa lahat ng lupain; dahil malubha na ang taggutom. Ang lupain ng Ehipto at ang lupain ng Canaan ay nakatiwangwang dahil sa taggutom. 14 Naipon ni Jose ang lahat ng salapig nasa lupain ng Ehipto at sa lupain ng Canaan, sa pamamagitan ng pagbebenta ng butil sa mga mamamayan. Pagkatapos dinala ni Jose ang salapi sa palasyo ng Paraon. 15 Nang naubos na ang lahat ng salapi sa mga lupain ng Ehipto at Canaan, lahat ng mga taga-Ehipto ay pumunta kay Jose at sinabing, "Bigyan mo kami ng pagkain! Bakit kami mamamatay sa iyong harapan dahil ubos na ang aming salapi?" 16 Sinabi ni Jose, "Kung wala na kayong salapi, dalhin ninyo ang inyong mga hayop at bibigyan ko kayo ng pagkain bilang kapalit ng inyong mga alangang hayop." 17 Kaya dinala nila ang kanilang mga alangang hayop kay Jose. Binigyan sila ni Jose ng pagkain bilang kapalit ng kanilang mga kabayo, mga hayop, mga kawan, at mga asno. Pinakain niya sila ng tinapay kapalit ng kanilang mga hayop sa taon na iyon. 18 Nang natapos ang taong iyon, pumunta sila sa kanya nang sumundot na taon at sinabi sa kanya, "Hindi kami magtatago sa aming amo na ubos na ang lahat ng aming salapi, at ang mga baka pag-aari na ng aming amo. Wala ng natira pa sa paninig ng aming amo, maliban sa aming katawan at ang aming lupain. 19 Bakit kami mamamatay sa harap ng iyong mga mata, kami at ang aming lupain? Bilhin mo kami at ang aming lupain kapalit ng pagkain, at kami at ang aming lupain ay magiging mga lingkod ni Paraon. Bigyan mo kami ng binhi para mabuhay kami at hindi mamamatay, at ang aming lupain ay hindi mapabayanan. 20 Kaya nabili ni Jose ang buong lupain ng Ehipto para sa Paraon. Ibinenta ng bawat mamamayan ng Ehipto ang kanilang mga bukid, dahil napakalubha na ng taggutom. Sa paraang ito, ang lupain ay naging pag-aari na ng Paraon. 21 Tungkol naman sa mga tao, ginawa niya silang alipin mula sa dulong hangganang ng Ehipto hanggang sa kabilang dulo. 22 Ang lupain lamang ng mga pari ang hindi nabili ni Jose dahil ang mga pari ay binibigyan ng rason. Kumakain sila mula sa rason na ibinibigay ng Paraon sa kanila. Kaya hindi nila ipinaghili ng kanilang lupain. 23 Pagkatapos sinabi ni Jose sa mga tao, "Masdan ninyo, binili ko kaya at ang inyong lupain sa araw na ito para sa Paraon. Ngayon narito ang mga binhi para sa inyo, at tamnan niyo ang lupain. 24 Sa anihan, magbigay kayo ng ikalimang bahagi sa Paraon, at ang apat na bahagi ay para sa inyong sarili,

para sa binhi ng lupain at para pagkain ng inyong sambahayan at inyong mga anak." 25 Sinabi nila, "Inilitas mo ang buhay namin. Sana ay maging kalugod-lugod kami sa iyong mga mata. Kami ay magiging mga alipin ng Paraon." 26 Kaya ginawa itong kautusian ni Jose na umiral pa rin sa lupain ng Ehipto hanggang sa araw na ito, na ang ikalimang bahagi ay magiging pag-aari ng Paraon. Ang lupain lang ng mga pari ang hindi napunta sa Paraon. 27 Kaya si Israel ay nanirahan sa lupain ng Ehipto, sa lupain ng Goshen. Ang kanyang mga too roon ay nakakuha ng mga ari-arian. Sila ay mabunga at dumamagi ng lubos. 28 Si Jacob ay tumira sa Ehipto ng labimpitong taon, kaya ang mga taon ng buhay ni Jacob ay isandaan at apatnapu't pitong taon. 29 Nang malapit na ang oras ng kamatayan ni Israel, tinawag niya ang kanyang anak na si Jose at sinabihan siyang, "Kung ngayon ako ay kalugod-lugod sa iyong paninig, ilagay mo ang iyong kamay sa ilalim ng aking hita, at pakitaan mo ako ng katapatan at pagiging mapagkakatiwalaan. Pakiusap huwag mo akong ilibing sa Ehipto." 30 Pagtulog ko kasama ng aking mga ama, ilabas mo ako sa Ehipto at ilibing sa libungan ng aking mga ninuno." Sinabi ni Jose, "Gagawin ko ang sinabi mo." 31 Sinabi ni Israel, "Mangako ka sa akin," at si Jose ay nangako sa kanya. Pagkatapos yumuko si Israel sa ulunang ng kanyang higaan.

48 At nangyari na pagkatapos ng mga bagay na ito, may nagsabi kay Jose, "Tingnan mo, maysakit ang iyong ama." Kaya kinuha niya ang kanyang dalawang anak na lalaki, sina Manasses at Efraim. 2 Nang sinabihan si Jacob, "Tingnan mo, ang iyong anak na si Jose ay dumating para makita ka," Nag-ipo ng lakas si Israel at umupo sa kanyang higaan. 3 Sinabi ni Jacob kay Jose, "Nagpakita sa aking ang makapangyarihang Diyos sa Luz sa lupain ng Canaan. Binasbasan niya ako 4 at sinabi sa akin, "Tingnan mo, palalaguin kita, at paramihin kita. Gagawin kitang kapulungan sa mga bansa. Ibibigay ko ang lupain ito sa iyong mga kaapu-apuhan bilang isang walang hanggang pag-aari." 5 At ngayon ang dalawa mong anak na lalaki na ipinanganak sa iyo mula sa lupain ng Ehipto bago ako dumating dito, sila ay akin. Sina Efraim at Manasses ay magiging akin, tulad nina Ruben at Simeon na akin. 6 Ang susunod na mga anak mo pagkatapos nila ay magiging iyo; sila ay nakalista sa ilalim ng mga pangalan ng kanilang mga kapatid sa kanilang mana. 7 Pero para sa akin, nang dumating ako mula sa Paddan, sa aking kalungkutan matayat si Raquel sa lupain ng Canaan sa daan nang ako ay pabalik, habang may kaunting kalayuan pa papunta sa Efrata. Inilibing ko siya roon sa daanang patungo sa Efrata (ito ay Bethlehem)." 8 Nang nakita ni Israel ang mga anak na lalaki ni Jose, sinabi niya. "Kanino ang mga ito?" 9 Sinabi ni Jose sa kanyang ama, "Sila ang mga anak kong lalaki, na ibinigay sa akin ng Diyos dito." Sinabi ni Israel, "Dalhin mo sila sa akin para mabasbasan ko sila." 10 Ngayon ang mga mata ni Israel ay malabo na dahil sa kanyang katandaan, kaya hindi na siya nakakakita. Kaya dinala sila ni Jose malapit sa kanya, at hinagkan sila at niyakap. 11 Sinabi ni Israel kay Jose, "Hindi ko kailanman inasahang makikita ngulang iyon ng mukha, pero ipinahintulot pa ng Diyos na makita ko ang iyong mga anak." 12 Kinuha sila ni Jose mula sa pagitan ng mga tuhod ni Jacob, at saka yumuko na nakasayad ang mukha sa lupa. 13 Kapwa sila kinuha ni Jose, si Efraim sa kanyang kanang kamay sa may bandang kaliwang kamay ni Israel, at si Manasses sa kanyang kaliwang kamay sa may bandang kanang kamay ni Israel, at dinala sila malapit sa kanya. 14 Inabot ni Israel ang kanyang kanang kamay at inilagay sa ulo ni Efraim, na siyang mas bata, at ang kanyang kaliwang kamay sa ulo ni Manasses. Pinagsalungat niya ang kanyang mga kamay, dahil si Manasses ang pangayon. 15 Binasbasan ni Israel si Jose, na nagsasabing, "And Diyos na kasama ng aking amang si Abraham at si Isaac, ang Diyos na nag-alaga sa akin sa araw na ito, 16 ang anghel na nagbantay sa akin mula sa lahat ng kapahamakan, nawa ay pagpalain niya ang mga kabataang ito. Nawa ang pangalan ko ay ipanganal sa kanila, at ang pangalan ng aking amang sina Abraham at Isaac. Nawa lumago sila at maging napakarami sa mundo." 17 Nang nakita ni Jose ang kanyang ama na nilagay ang kanyang kanang kamay sa ulo ni Efraim, ikinasama niya ng loob ito. Kinuha niya ang kamay ng kanyang ama upang ilipat mula sa ulo ni Efraim sa ulo ni Manasses. 18 Sinabi ni Jose sa kanyang ama, "Hindi aking ama; ito po ang pangayon. Ilagay mo ang iyong kanang kamay sa kanyang ulo." 19 Tumangi ng kanyang ama at nagsabi, "Alam ko, anak, alam ko, siya ay magiging isang lahi, at siya rin ay magiging dakilang mga lahi. Pero ang kanyang nakababatang kapatid ay magiging mas dakila pa kaysa sa kanya,

at ang kanyang mga kaupo-apuhan ay magiging maraming mga bansa." 20 Binasbasan sila ni Israel sa araw na iyon sa mga salitang ito, "Ang mga mamamayan sa Israel ay magpapahayag ng pagpapala sa pamamagitan ng inyong mga pangalan na nagsasabing, 'Nawa gawin ng Diyos na maging tulad ni Efraim at Manasses.' Sa ganitong paraan, inuna ni Israel si Efraim bago si Manasses. 21 Sinabi ni Israel kay Jose, "Tingnan mo, malapit na akong mamatay, pero kasama ninyo ang Diyos, at dadalhin kayo pabalik sa lupain ng inyong mga ama. 22 Sa iyo, bilang isang nakahihigit sa iyong mga kapatid, ibibigay ko ang bundok na libis na nakuha ko mula sa Amoreo sa pamamagitan ng aking tabak at aking pana."

49 Pagkatapos tinawag ni Jacob ang kanyang mga anak na lalaki, at sinabi: "Magsama-sama kayo, para sabihin ko kung ano ang mangyayari sa inyo sa hinaharap. 2 Magpulong kayo at makinig, kayong mga anak na lalaki ni Jacob. Makining kayo kay Israel, ang inyong ama. 3 Ruben, ikaw ang aking panganay, aking lakas, at ang simula ng aking kalakasan, katangi-tangi ang dangal at katangi-tangi ang kapangyarihan. 4 Katulad ng hindi mapigililan na matulog agos ng tubig, hindi ka magkakaroon ng katanyagan, dahil sumappa ka sa kama ng iyong ama. 5 Dinugisan mo ito; sumappa ka sa aking higaan. 5 Sina Simeon at Levi ay magkapatid. Mga armas na marahas ang kanilang mga tabak. 6 O aking kaluluwa, huwag kayong pumunta sa kanilang konseho, huwag kayong makaisa sa kanilang pagpupulong, dahil labis ang karanganan ng aking puso para dito. Papatay sila ng mga tao dahil sa kanilang galit. Pipilayan nila ang baka para sa kanilang kasiyahan. 7 Nawa sumpain ang kanilang galit, dahil ito ay mabagsik—at ang kanilang matinding galit, dahil ito ay malupit. Hahatiin ko sila kay Jacob at ikakalat ko sila sa Israel. 8 Juda, pupurihin ka ng iyong mga kapatid na lalaki. Ang iyong kamay ay nasa leeg ng iyong mga kaaway. Yuyuko sa iyo ang mga anak na lalaki ng iyong ama. 9 Si Juda ay isang batang leon. Anak ko, tapos ka na sa iyong mga biktima. Yumuko siya, yumukod siya katulad ng leon, katulad ng leona. Sino ang hamon na gisingin siya? 10 Hindi mawawala ang setro sa Juda, kahit ang tungkod ng pinuno mula sa pagitan ng kanyang mga paa, hanggang dumating ang Silo. Susunod ang mga bansa sa kanya. 11 Pagkatali ng kanyang batang kabayo sa puno ng ubas at ng batang asno sa piling puno ng ubas, nilabhan niya ang kanyang mga kasutongan ng alak at ang kanyang balabal sa dugo ng mga ubas. 12 Ang mata niya ay magiging kasing itim ng alak, at ang kanyang ngipin ay kasing puti ng gatas. 13 Titira si Zebulon sa tabing-dagat. Magiging daungan siya ng mga barko at aabot ang kanyang hangganan sa Sidon. 14 Malakas na asno si Isacar na nakahiga sa gitna ng tupahan. 15 Nakakakita siya ng mabuting lugar na pagpahingahan at kaaya-ayang lupain. Iiyukod niya ang kanyang balikat para pumasan at naging isang alipin para sa tungkulin. 16 Hahatulan ni Dan ang kanyang mga tao bilang isa sa mga lipi ng Israel. 17 Magiging tulad ng ahas si Dan sa gilid ng daan, isang nakalalasong ahás sa daan na nanunuklaw ng mga sakong ng kabayo, upang mahulog ng patalikod ang kanyang sakay. 18 Maghihiintay ako sa iyong paglilitgas, Yahweh. 19 Si Gad—lulusubin siya ng mga mananalakay, pero sasalakay siya sa kanilang mga sakong. 20 Magiging masagana ang pagkain ni Aser, at magbibigay siya ng mga pagkain sa maharlika. 21 Si Neftali ay isang malayang babaeng usa; magkakaroon siya ng magandang mumunting mga usa. 22 Si Jose ay magiging mabungang sanga, isang mabungang sanga malapit sa batis at aakyat sa pader ang mga sanga. 23 Lulusubin siya, papainan at guguluhin ng mga namammana. 24 Pero mananatili ang kanyang pana, at magiging dalubhasa ang kanilang mga kamay dahil sa mga kamay ng Makapangyarihan kay Jacob, dahil sa pangalan ng Pastor, at ang Bato ng Israel. 25 Dahil ang Diyos ng iyong ama, na siyang tutulong sa iyo, at dahil sa makapangyarihang Diyos na siyang magbabasbas sa iyo ng pagpapala sa kalangitan, mga pagpapala sa kailaliman na nasa ibaba, mga pagpapala sa mga dibdib at sinapupunan. 26 Mas malaki pa ang mga pagpapala ng iyong ama kaysa sa mga sinaunang bundok o kanaais-nais na mga bagay ng walang hanggang mga burol. Sila ay nasa ulo ni Jose, pagpapala na kokorona sa ulo ng isang prinsipe na nakakataas sa kanyang mga kapatid. 27 Gutom na lobo si Benjamin. Lalaman niya ang kanyang nahuli sa umaga, at hahatiin niya ang mga nakaw sa gabí." 28 Ito ang mga labindalawang lipi ng Israel. Ito ang sinabi ng kanilang ama nang sila ay pinagpala niya. Bawat isa ay pinagpala niya ng nararapat na pagpapala. 29 Tinuruan niya sila at sinabihang, "Ako nga ay pupunta na sa aking mga tao.

Ilibing ninyo ako kasama ng aking mga ninuno sa kuweba na nasa bukid ni Efron ang Heteo, 30 sa kuweba na nasa bukid ng Macpela, na malapit sa Mamre sa lupain ng Canaan, ang bukid na binili ni Abraham kay sa Efron ang Heteo para maging libbingan. 31 Doon inilibing si Abraham at Sara na kanyang asawa; inilibing nila roon si Isaac at Rebeca na kanyang asawa; at inilibing ko roon si Lea. 32 Binili ang bukid at ang kuweba rito mula sa mga Heth." 33 Nag matapos ni Jacob ang kanyang mga tagubilin sa kanyang mga anak na lalaki, iniunat niya ang kanyang mga paa sa kama at inihinga ang huling hinining, at pumunta sa kanyang mga tao.

50 Pagkatapos niyakap ni Jose ang mukha ng kaniyang ama, nagdalamhati siya at hinalinan niya siya. 2 Inutusan ni Jose ang kanyang mga lingkod na manggagamot na embalsamuhin ang kanyang ama. Kaya inembalsamo ng mga manggagamot si Israel. 3 Ginawa nila ito ng apatnapung araw, dahil iyon ang ganap na panahon ng pag-eembalsamo. Umiyak ang mga taga-Ehipto ng pitumpung araw. 4 Nag matapos ang mga araw ng pag-iyak, nakipag-usap si Jose sa hukuman ng Paraon at sinabing, "Kung ngayon may nahanap akong pabor sa iyong mga mata, pakiusap, kausapin mo si Paraon, sabihing, 5 'Pinanumpa ako sa aking ama, sinabing, 'Tingnan mo, malapit na akong mamatay, ilibing mo ako sa aking libbingan na hinukay ko doon sa lupain ng Canaan. Doon mo ako ilibing.' Ngayon hayaan ninyo akong umakyat at ilibing ang aking ama, at pagkatapos ay babalik dinako." 6 Sumagot ang Paraon, "Lumakad ka at ilibing ang iyong ama, tulad ng ipinanumpa niya sa iyo." 7 Umakyat si Jose para ilibing ang kanyang ama. Kasama niyang umakyat ang lahat ng mga opisyal ng Paraon, ang mga tagapayo sa kanyang sambahan, at ang lahat ng mga nakatandang opisyal sa lupain ng Ehipto, 8 kasama lahat ng sambahan ni Jose at kanyang mga kapatid, at sambahan ng kanyang ama. Pero iniwan nila ang mga bata, kanilang mga kawan, at ang kanilang mga kailupan, sa lupain ng Gosen. 9 Pumunta kasama niya ang mga karawahe at mga mangangabayó. Ito ay isang napakalaking pulutong ng tao. 10 Nang sila ay dumating sa giikan ni Atad na nasa kabilang dako ng Jordan, sila ay nagluksa ng napakatindi at napakalungkot na pagdadalamhati. Doon si Jose ay nagluksa ng pitong araw para sa kanyang ama. 11 Nang nakita ng mga nanahanan sa lupain ayon, ng mga Cananeo, ang pagluluksa sa giikan ni Atad, kanilang sinabi, "Ito ay isang napakalungkot na pagluluksa ng mga Ehipto." Kaya ang pangalang itinawag sa lugar na iyon ay Abel-Mizraim, na nasa kabilang dako ng Jordan. 12 Kaya ginawa ng kanyang mga anak kay Jacob ang ayon sa inihabilin niya sa kanila. 13 Dinala siya ng kanyang mga anak sa lupain ng Canaan at inilibing siya sa kuweba sa bukid ng Macpela, malapit sa Mamre. Binili ni Abraham ang kuweba na may bukid para maging lugar na paglilibingan. Binili niya ito kay Ephron na Heteo. 14 Matapos niyang ilibing ang kanyang ama, bumalik si Jose patungong Ehipto, siya, kasama ang kanyang mga kapatid na lalaki, siya, at lahat ng sumama sa kaniya sa paglilibing sa kanyang ama. 15 Nang nakita ng mga kapatid na lalaki ni Jose na ang kanilang ama ay patay na, sinabi nila, "Paano kung si Jose ay may dinadala pang sama ng loob at naís niyang pagbayarin tayo ng buo para sa lahat ng kasamaan na ginawa natin sa kanya?" 16 Kaya ngapadala sila ng mensahe kay Jose, na nagsasabing, "Nagbigay ng mga tagubilin ang iyong ama bago siya mamatay, na nagsasabing. 17 'Ganito ang sabihin ninyo kay Jose, "Pakiusap patawarin mo ang kasalanan ng iyong mga kapatid at ang kamalian na kanilang nagawa nang pinagnalupitan ka niila." Ngayon pakiusap patawarin mo ang mga lingkod ng Diyos ng iyong ama. Si Jose ay umiyak nang dinala ang mensahe sa kanila. 18 Nagpunta rin ang kanyang mga kapatid na lalaki at nagpatirapa sa harap niya. Sinabi nila, "Tingnan mo, kami ay iyong mga lingkod." 19 Pero sinagot sila ni Jose, "Huwag kayong matakot. Nasa lugar ba ako ng Diyos? 20 At para sa inyo, ninais niyo na ipahamak ako, pero ninais ng Diyos ito para sa kabutihan, para pag-ingatan ang buhay ng maraming tao, gaya ng nikikitá ninyo ngayon. 21 Kaya ngayon huwag kayong matakot. Paglalaanan ko kayo at ang inyong mga anak." Inaliw niya sila sa paraang ito at nakipag-usap ng may kagandahan-loob sa kanila. 22 Nanirahan si Jose sa Ehipto, kasama ng sambahan ng kanyang ama. Nabuhay siya ng isandaan at sumpang taon. 23 Nakita ni Jose ang mga anak ni Efraim hanggang sa ikatlong salinlahi. Nakita niya rin ang mga anak ni Makir na anak ni Manases. Sila ay "ipinanganak sa kanyang mga tuhod." 24 Sinabi ni Jose sa kanyang mga kapatid, "Malapit na akong mamatay; pero tiyak na pupuntahan kaya

ng Diyos at pangungunahan kayo palabas ng lupaing ito papunta sa lupain na kanyang ipinangakong ibibigay kay Abraham, kay Isaac at kay Jacob.”
25 Pagkatapos ipinasuma ni Jose ang mga anak ni Israel. Sinabi niya, “Tiyak na pupuntahan kayo ng Diyos. Sa panahong iyon kailangan ninyong dalhin ang aking mga buto mula rito.” **26** Kaya namatay si Jose sa gulang na isandaan at sampung taon. Pagkatapos siyang embalsamuhin, siya ay inilagay nila sa isang kabaong sa Ehipto.

Exodo

1 Ito ang mga pangalan ng mga anak na lalaki ni Israel na sumama kay Jacob sa Ehipto, bawat isa sa kanilang sambahanay ay: **2** Ruben, Simeon, Levi at Juda. **3** Isacar, Zebulun, at Benjamin, **4** Dan, Neftali, Gad at Asher. **5** Lahat ng ipinanganak mula kay Jacob ay pitumpu ang bilang. Si Jose ay nasa Ehipto. **6** Pagkatapos si Jose, lahat ng kaniyang mga Lalaking kapatiad, at lahat ng salinlahing iyon ay namatay. **7** Ang mga Israelita ay naging mabunga, lubhang dumami ang bilang at naging napakalakas; ang lupain ay napuno nila. **8** Pagkatapos isang bagong hari ang namahala sa Ehipto, na walang pakialam sa alala ni Jose. **9** Sinabi niya sa kaniyang bayan "Tingnan ninyo ang mga Israelita; mas marami pa sila at malalakas pa kaysa sa atin. **10** Tara na, makipag-ugnayan tayo nang may karunungan sa kanila. Kundi patuloy silang dadami, at kung magkaroon ng digmaan, sasama sila sa ating mga kaaway, makikapiglaban sa atin at aalis sa lupain." **11** Kaya naglagay sila ng mahihigpit na tagapangasiwa sa kanila para apinhi sila ng mabibigat na trabaho. Nagtayo ang mga Israelita ng lungsod imbakhan para kay Paraon: Piton at Rameses. **12** Habang inaapi sila ng mga taga-Ehipto, mas dumarami ang bilang ng mga Israelita at kumakalat. Kaya sinimulan ng mga taga-Ehipto para mangamba ang mga Israelita. **13** Pinagtatrabajo ng mabagsik ng mga taga-Ehipto ang mga Israelita. **14** Ginawa nilang masaklap ang kanilang buhay na may kasamang mabibigat na pagliliengkod sa tisa at laryo, at sa lahat ng uri ng gawain sa mga bukid. Lahat na kailangan nilang gawain ay mahirap. **15** Pagkatapos ang hari ng Ehipto ay nakipag-usap sa Hebreong mga komadrona; ang pangalan ng isa ay si Sifra, at ang isa ay si Pua. **16** Sinabi niya, "Kung tutulong kayo sa mga Hebreong babae sa paanakan, pagmasdan ninyo kapag sila ay manganganak. Kapag ang sanggol ay lalaki, patayin ninyo; pero kung ito ay babae, siya ay mabuhay." **17** Pero ang mga hilot ay natatok sa Diyos at hindi nila ginawa ang iniutis ng hari ng Ehipto; sa halip, pinabayanan nilang mabuhay ang mga Lalaking sanggol. **18** Pinatawag ng hari ng Ehipto ang mga komadrona at sinabi sa kanila, "Bakit pinabayanan ninyo na mabuhay ang mga Lalaking sanggol?" **19** Sumagot ang mga hilot kay Paraon, "Ang mga babaeng Hebreo ay hindi tulad ng mga babaeng taga-Ehipto; sila ay masigla at tapos nang mangangan bagay dumating ang komadrona." **20** Pinangalagaan ng Diyos ang mga komadrona. Ang mga tao ay dumarami ang bilang at naging napakalakas. **21** Dahlil may takot ang mga komadrona sa Diyos, binigyan sila ng kanilang sariling pamilya. **22** Inutusan ni Paraon ang lahat ng kaniyang mga tao, "Kailangan ninyong itapon sa ilog bawat lalaki na ipinanganak, pero pabayaan ninyong mabuhay ang bawat babae."

2 Ngayon isang lalaki sa lipi ng mga Levi ang nakapag-asawa ng isang babaeng Levi. **2** Nabuntis ang babae at nagsilang ng isang anak na lalaki. Nang makita niya na malusog ang bata, itinago nya ito ng tatlong buwan. **3** Pero nang hindi na siya maitago nila, kumuhi siya ng isang basket na papirus at sineleyohan ito ng asphalt at alkitran. Pagkatapos nilagay nya diito ang bata at inilagay ito sa mga tambo sa tubig sa tabi ng ilog. **4** Ang kaniyang kapatiad na babae ay nakatayo sa may hindî kalyawan para tingnan kung anong mangyayari sa kaniya. **5** Ang anak na babae ni Paraon ay nagpunta sa ilog para maligo doon habang naglalakad ang kaniyang mga katulong sa tabing ilog. Nakita niya ang basket kasama ng mga tambo at pinapuhatan niya sa kaniyang katulong para kunin ito. **6** Nang buksan niya ito, nakita niya ang bata. Masdán ito, ang bata ay umiyak. Siya ay nababag sa kaniya at sinabing, "Ito ay tiyak na isa sa mga sanggol ng mga Hebreo." **7** Pagkatapos sinabi ng kapatiad na babae ng bata sa anak na babae ni Paraon, "Maaari ba akong pumunta at kumuha ng isang babaeng Hebreo para alagaan ang sanggol para sa iyo?" **8** Sinabi ng anak na babae ni Paraon sa kaniya, "Pumunta ka". Kaya nagpunta ang batang babae at kinuha ang ina ng sanggol. **9** Sinabi ng anak na babae ni Paraon sa ina ng bata, "Kunin mo ang sanggol na ito at alagaan mo siya para sa akin, at bibigyan kita ng mga kababarayan." Kaya kinuha ng babae ang sanggol at inalagaan siya. **10** Nang lumaki na ang sanggol, siya ay dinala niya sa anak na babae ni Paraon, at siya ay naging Lalaking anak niya. Pinangalanay niya siyang Moises at sinabing, "Dahil inahon kita mula sa tubig" **11** Nang lumaki na si Moises, pumunta siya sa kaniyang bayan at inobserbahan ang kanilang mahirap na gawain. Nakita niya ang isang taga-

Ehipto na sinasaktan ang isang Hebreo, isa sa kaniyang sariling bayan. **12** Lumington siya sa magkabilang banda, at nang makita niya na walang tao doon, pinatay niya ang taga-Ehipto at tinago ang kaniyang katawan sa buhangin. **13** Lumabas siya nang sumunod na araw, at, nakita ang dalawang Hebreo na nag-aaway. Sinabi niya sa isang may sala, "Bakit mo sinasaktan ang iyong kasamahan?" **14** Pero sinabi ng lalaki "Sino ang gumawa sa iyong pinuno at hatulan kami? Pinaplano mo ba akong patayin gaya ng iyong pagpatay sa taga-Ehipto?" Pagkatapos natakit si Moises at sinabing, "Anuman ang ginawa ko ay tiyak na nalaman ng iba." **15** Ngayon nang marinig ni Paraon ang tungkol dito, sinubukan niyang patayin si Moises. Pero tumakas si Moises mula kay Paraon at nanatili sa lupain ng Midian. Umuo siya doon sa tabi ng isang balon. **16** Ngayon ang pari ng Midian ay mayroong pitong anak na babae. Dumating sila, umigib ng tubig, at pinuno ang mga labangan para painumin ang kawan ng kanilang ama. **17** Dumating ang mga pastor at sinubukang palayasin sila, pero lumpat si Moises at tinulungan sila. Pagkatapos pinainom niya ang kanilang mga kawan. **18** Nang pumunta ang mga babae kay Reuel na kanilang ama, sinabi niya, "Bakit maaga kayong naukuwi ngayong araw?" **19** Sinabi nila, "Tinulungan kami ng isang taga-Ehipto mula sa mga pastor. Ipinag-igib pa nga niya kami ng tubig at pinainom ang mga kawan." **20** Sinabi niya sa kaniyang mga anak na babae, "Kaya nasaan siya? Bakit niryo iniwan ang lalaki? Tawagin ninyo siya para makasabay natin siyang kumain." **21** Sumang-ayon si Moises na manatili siya kasama ang lalaki, na binigay rin ang kaniyang anak na babae na si Zipora para mapanggasawa. **22** Siya ay nagsilang ng anak na lalaki, at pinangalanay siya ni Moises na Gersom; sinabi niya, "Ako ay naging isang mamamayan sa isang dayuhang lupain." **23** Lumbipas ang isang mahabang panahon, ang hari ng Ehipto ay latihan. Ang mga Israelita ay dumaing dahil sa kanilang pagkaalipin. Sila ay humingi ng tulong, at ang kanilang daing ay nakarating sa Diyos dahil sa kanilang pagkaalipin. **24** Nang marinig ng Diyos ang kanilang mga daing, inalala ng Diyos ang kaniyang tipan kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob. **25** Nakita ng Diyos ang mga Israelita, at naunawaan niya ang kanilang kalagayan.

3 Ngayon si Moises ay nagpapastol pa rin ng kawan ng biyenan kaniyang si Jetro, ang pari ng Midian. Pinangunahan ni Moises ang kawan sa malayong dako ng ilang at dumating sa Horeb, ang bundok ng Diyos. **2** Doon ang anghel ni Yahweh ay nagpakita sa kaniya sa isang nagliliyab na apoy sa mababang puno. Tumingin si Moises at nakita na nagliliyab ang puno pero ito ay hindi nasusunog. **3** Sinabi ni Moises, "Lilingon ako at tititingnan ang kahanga-hangang bagay na ito, bakit ang puno ay hindi nasusunog." **4** Nang makita ni Yahweh na lumington si Moises para tingnan, tumawag ang Diyos sa kaniya mula sa mababang puno at sinabi, "Moises, Moises." Sinabi ni Moises, "Narito pa ako." **5** Sinabi ng Diyos, "Huwag kang lumpat! Hubarin mo ang sapatos sa iyong mga paa, dahil ang lugar na kinatatayan mo ay lupang iniilaan sa akin." **6** Dagdag pa niya, "Ako ang Diyos ng iyong ama, ang Diyos ni Abraham, ang Diyos ni Isaac, at ang Diyos ni Jacob." Pagkatapos tinakpan ni Moises ang kaniyang mukha, dahil takot siyang tumingin sa Diyos. **7** Sinabi ni Yahweh, "Tunay na nakita ko ang pagdurusa ng aking bayan na nasa Ehipto. Narinig ka ng kanilang pagsigaw dahil sa kanilang mahihigpit na tagapangasiwa, dahil alam ko ang tungkol sa kanilang pagdurusa. **8** Bumaba ako para palayain sila mula sa kapangyarihan ng mga taga-Ehipto at dalhin sila mula sa lupaing iyon patungo sa mabuti at malawak na lupaain, sa isang lupaing dinadaluyan ng gatas at pulot; sa rehiyon ng mga Cananeo, Heteo, Amoreo, Perezeo, Hirvita, at mga Jebuseo. **9** Ngayon ang mga pagsigaw ng bayan ng Israel ay nakarating sa akin. Bukod dito, nakita ko ang pagmamalupit na dulot ng mga taga-Ehipto. **10** Kaya ngayon, ipapadala kita kay Paraon para dalhin mo ang aking bayan, ang mga Israelita, palabas mula sa Ehipto." **11** Pero sinabi ni Moises sa Diyos, "Sino ba ako, na dapat akong magpunta kay Paraon at dalhin ang mga Israelita mula sa Ehipto?" **12** Sumagot ang Diyos, "Ako ay tiyak na makakasama mo. Ita ng magiging palatandaan na pinadala kita. Kapag nailabas mo ang bayan mula sa Ehipto, sasambahin niyo ako sa bundok na ito." **13** Sinabi ni Moises sa Diyos, "Pagpunta ko sa mga Israelita at sabihin sa kanilang, 'Ang Diyos ng iyon ngayon mga ninuno ay pinadala ako sa inyo,' at kung sabihin nila sa akin, 'Ano ang paggalan niya?' ano ang dapat kong sabihin sa kanila?" **14** Sinabi ng Diyos kay Moises, "AKO AY SI AKO." Sabi ng Diyos, "Dapat mong sabihin sa mga Israelita, 'SI AKO ang nagpadala sa akin sa inyo.'" **15** Sinabi rin ng Diyos

kay Moises, "Dapat mong sabihin sa mga Israelita, 'Si Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ninuno, ang Diyos ni Abraham, ang Diyos ni Isaac, ang Diyos ni Jacob, ay nagpadala sa akin sa inyo. Ito ang aking pangalan magpakailanman, at ganito ako mapapanatili sa isipan ng lahat ng mga salinlahi.' **16** Lumakad ka at sama-samang tipunin ang mga nakatatanda ng Israel. Sabihin sa kanila, 'Si Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ninuno, ang Diyos ni Abraham, ni Isaac, at ni Jacob, ay nagpakita sa akin at nagsabi, "Tunay ngang napagmasdan ko kayo at nakita ang ginawa na inyo sa Ehipto." **17** Nangako akong kukunin kayo mula sa pagmamalupit sa Ehipto patungo sa lupain ng mga Cananeo, Heteo, Amoreo, Perezeo, Hivita, at mga Jebuseo, isang lupaing dinadaluyan ng gatas at pulot. **18** Makikinig sila sa iyo. Ikaw at ang mga nakatatanda ng Israel ay dapat pumunta sa hari ng Ehipto, at dapat mong sabihin sa kaniya, 'Si Yahweh, ang Diyos ng mga Hebreo ay kinatago kami. Kaya ngayon hayaan mo kaming maglakbay ng tatlóng araw sa ilang, para makapaghando kami kay Yahweh, na aming Diyos.' **19** Pero nalalaman ko na ang hari ng Ehipto ay hindi kayo papayagang umalis, maliban na ang kamay niya ay pilitin. **20** Laabot ko ang kamay ko at sasalakayin ang mga taga-Ehipto ng mga himalang gagawin ko sa gitna nila. Pagkatapos niyon, papayagan niya kayong umalis. **21** Bibigyan ko ang mga taong ito ng pabor mula sa mga taga-Ehipto, kaya sa pag-alis ninyo, hindi kaya aalis na walang dala. **22** Bawat babae ay hihingi ng pilak at gintong alahas at mga damit mula sa kapitbahay na taga-Ehipto at sinumang babaeng natatili sa bahay ng mga kapitbahay niya. Ilalagay ninyo ang mga iyon sa inyong mga anak na lalaki at babae. Sa paraang ito ay lolooban ninyo ang mga taga-Ehipto."

4 Sumagot si Moises, "Pero paano kung hindi sila maniwala o makinig sa akin pero sa halip na sabihin, 'Si Yahweh ay hindi nagpakita sa iyo?'" **2** Sinabi ni Yahweh sa kaniya, "Ano iyang nasa kamay mo?" Sinabi ni Moises, "Isang tungkod." **3** Sinabi ni Yahweh, "Ihagis mo ito sa lupa." Inihagis ito ni Moises sa lupa, at ito ay naging isang ahas. Tumakbo si Moises palayo dito. **4** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Dampatun mo at hawakan ito sa buntot." Kaya dinamptot niya at hinawakan ang ahas. Naging tungkod ito muli sa kaniyang kamay. **5** "Ito ay para maniwala sila na si Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno, ang Diyos ni Abraham, ang Diyos ni Isaac, at ang Diyos ni Jacob, ang nagpakita sa iyo." **6** Sinabi rin ni Yahweh sa kaniya, "Ngayon ilagay mo ang iyong kamay sa loob ng iyong balabal." Kaya inilagay ni Moises ang kaniyang kamay sa loob ng kaniyang balabal, at ng inilabas niya ito, nakita niya na naging malusog ito muli, tulad ng kaniyang ibang laman. **7** Sinabi ni Yahweh, "Kung hindi sila maniniwala sa iyo—kung hindi nila bibigyang pansin ang unang palatandaan ng aking kapangyarihan o maniniwala dito, pagkatapos paniniwalaan nila ang ikalawang palatandaan. **9** At kung hindi sila maniniwala kahit sa dalawang palatandaan ng aking kapangyarihan, o makikinig sa iyo, pagkatapos kumuha ka ng kaunting tubig mula sa ilog at ibuhos ito sa tuyong lupa. Ang tubig na iyong kinuha ay magiging dugo sa tuyong lupa." **10** Pagkatapos sinabi ni Moises kay Yahweh, "Panginoon, hindi ako naging magaling manalita, kahit pa noong nakaraan o ni mula ng nakipag-usap ka sa iyong lingkod. Mahina ako sa pananalita at mahina ang dila." **11** Sinabi ni Yahweh sa kaniya, "Sino ba itong gumawa ng bibig ng tao? Sino bang gumawa sa taong pipi o bingi, nakakakita o bulag? Hindi ba ako, si Yahweh? **12** Kaya ngayon lumakad ka at kasama mo ako sa iyong pananalita at tutururan kita kung ano ang sasabihin." **13** Pero sinabi ni Moises, "Panginoon, pakiusap magpadala ka nalang ng iba, sinuman ang gusto mong ipadala." **14** Pagkatapos nagalit si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, "Ano kaya kung si Aaron, ang iyong kapatid na Levita? Alam ko na nakakapagsalita siya ng maayos. Bukod dito, paparating siya para makipagkita sa iyo, at kapag nakita ka niya, magsasaya ang kaniyang puso. **15** Makkipag-usap ka sa kanya at ilalagay mo sa kaniyang bibig ang mga salita na dapat sabihin. Ako ay mapapasa iyong bibig at sa kaniyang bibig, at ipapakita ko sa inyo kung ano ang gagawin. **16** Magsasalita siya sa mga tao para sa iyo. Siya ang magiging tagapagsalita mo, at ikaw sa kanya ay magiging tulad ko, parang Diyos. **17** Dadalhin mo ang tungkod na ito sa iyong kamay. Sa pamamagitan nito gagawin mo ang mga palatandaan." **18** Kaya bumalik si Moises kay Jetro ang kaniyang byenang lalaki, at sinabi sa

kaniya, "Payagan mo akong umalis para makabalik sa aking mga kamag-anak na nasa Ehipto at makita ko kung buhay pa ba sila." Sinabi ni Jetro kay Moises, "Lumakad ka nang may kapayapaan." **19** Sinabi ni Yahweh kay Moises sa Midian, "Lumakad ka, bumalik ka sa Ehipto, dahil lahat ng mga taong nagnanais kunin ang iyong buhay ay patay na." **20** Dinala ni Moises ang kaniyang asawa at mga anak na lalaki at isinakay niya sila sa asno. Bumalik siya sa lupain ng Ehipto, at dinala niya ang tungkod ng Diyos na nasa kaniyang kamay. **21** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Kung babalik ka sa Ehipto, siguraduhin mong gawin sa harapan ni Paraon ang lahat ng mga kababalaghan na inilagay ko sa iyong kapangyarihan. Pero patitigasin ko ang kaniyang puso, at hindi niya paaalisin ang mga tao. **22** Kailangan mong sabihin kay Paraon, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: ang Israel ay aking anak, ang aking panganay.' **23** At sasabihin ko sa iyo, "Payagan mo ang aking anak na umalis, kaya siya ay sasamba sa akin." Pero dahil ikaw ay tumangging paalisin siya, tyuk na papataway ko ang iyong anak, ang iyong panganay." **24** Ngayon habang nasa daan, nang huminto sila para sa gabi, si Yahweh ay nakipagkita kay Moises at sinubukang patayin siya. **25** Pagkatapos kumuhang si Zeppora ng batong matulis at pinutol niya ang unahang balat ng kaniyang anak na lalaki, at inilapat ito sa paa ni Moises. Pagkatapos sinabi niya, "Sigurado ako na ikaw ang lalaking ikakasal sa akin sa pamamagitan ng dugo." **26** Kaya hinayahan siya ni Yahweh na magisa. Sinabi niya, "Ikaw ang lalaking ikakasal sa dugo" dahil sa pagtutuli. **27** Sinabi ni Yahweh kay Aaron, "Pumunta ka doon sa ilang para makipagkita kay Moises." Pumunta si Aaron, at nakipagkita sa kaniya sa bundok ng Diyos, at hinalikan siya. **28** Sinabi ni Moises kay Aaron ang lahat ng mga salita ni Yahweh na ipinatala nya para sabihin at tungkol sa lahat ng mga palatandaan ng kapangyarihan ni Yahweh na iniutos nya sa kaniyang gagawin. **29** Pagkatapos pumunta at tinipon nina Moises at Aaron ang lahat ng mga nakatatanda ng mga Israelita. **30** Sinabi ni Aaron ang lahat ng mga salita na sinabi ni Yahweh kay Moises. Ipinakita niya rin ang mga palatandaan ng kapangyarihan ni Yahweh sa panining ng mga tao. **31** Naniwala ang mga tao. Nang marinig nila na si Yahweh ay nag-oobserba sa mga Israelita at nakita nya ang kanilang pagkaalipin, pagkatapos iniyuko nila ang kanilang mga ulo at sinamba siya.

5 Nang matapos ang mga bagay na ito, pumunta sina Moises at Aaron kay Paraon at sinabi, "Ito ang sinabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, sinabing: 'Pabayaan mong umalis ang aking bayan, para magkaroon sila ng pagdiriwang para sa akin doon sa ilang.' **2** Sinabi ni Paraon, "Sino si Yahweh? Bakit ako makikinig sa kaniyang tingi at hayaang umalis ang Israel? Hindi ko kilala si Yahweh; bukod dito, hindi ko papayagang umalis ang Israel." **3** Sinabi nila, "Ang Diyos ng mga Hebreo ay nakipagkita sa amin. Payagan mo kaming umalis at maglakbay ng tatlóng araw doon sa ilang at mag-alay kay Yahweh na aming Diyos para hindi niya kami salakayin ng salot o may espada." **4** Pero sinabi ng hari ng Ehipto sa kanila, "Moises at Aaron, bakit ninyo pinapaalis ang mga tao sa kanilang gawain? Bumalik kayo sa inyong gawain." **5** Sinabi rin niya, "Marami ng mga taong Hebreo ngayon sa aming lupain, at papatigilin mo sila sa kanilang gawain." **6** Sa araw ding iyon, nagbigay ng utsi si Paraon sa mga katiwala at mga mahihigpit na tagapangasiwa. Sinabi niya, **7** "Hindi tulad noon, hindi na ninyo kailanman bibigyan ang mga tao ng dayami para gawing mga laryo. Pabayaan ninyong magtipon ng para sa kanilang sarili. **8** Gayun pa man, dapat pa rin ninyong hihingiin sa kanila ang parehong bilang ng mga laryo na ginawa nila noon. Huwag ninyong tanggapin ang anumang kakaunti, dahil sila ay tamad. Kaya nga sila ay tumatawag at sinasabing, 'Payagan ninyo karning umalis at mag-alay sa aming Diyos.' **9** Dagdaghan pa ang mga gawain ng mga kalalakihan para magpatuloy sila rito at hindi na papansin ang mapanlinlang na mga salita." **10** Kaya ang mga mahihigpit na tagapangasiwa at katiwala ay lumabas at pinalam sa mga tao. Sinabi nila, "Ito ang sinasabi ni Paraon: 'Hindi na ako kailanman magbibigay ng kahit anong dayami sa inyo. **11** Kaya na sa inyong sarili ang umalis at kumuha ng dayami kahit saan ninyo ito mahahanap, pero ang inyong gawain ay hindi mababawasan.' **12** Kaya ang bayan ay nagsikat sa buong lupain ng Ehipto para maka-pon ng mga pinagputulan para sa dayami. **13** Palagi silang hinimok ng mahihigpit na tagapangasiwa at sinasabing, 'Tapusin ninyo ang inyong trabaho, sa panahan na maibigay ang dayami sa inyo.' **14** Binubugbog ng mga mahihigpit na tagapangasiwa ni Paraon ang mga katiwala na Israelita, iyon ding taong nilalagay nila

bilang pinuno sa mga manggagawa. Palaging tinatanong ng mga mahihigpit na tagapangasiwa sa kanila, "Bakit hindi ninyo naibibigay ang lahat ng hinihining laro sa inyo, maski kahapon at ngayon, na dati ninyong ginagawa?" **15** Kaya pumunta ang mga Israelitang katiwala kay Paraon at tumawag sa kaniya. Sinabi nila, "Bakit sa ganitong paraan ang pakikitungo mo sa iyong mga lingkod?" **16** Wala nang dayaming binibigay sa iyong mga lingkod, pero sinasabi pa rin nila sina amin, "Gumawa kayo ng mga laro!" Kami, ang iyong mga lingkod, ay binubugbog maski ngayon, pero kagagawan ito ng sarili mung bayan." **17** Pero sinabi ni Paraon, "Kayo ay mga tamad! Kayo ay mga tamad! Sabi niyo, 'Payagan mo kaming umalis para makapag-alay kay Yahweh.' **18** Kaya ngayon bumalik na kayo sa trabaho. Wala nang dayami ang ibibigay sa inyo, pero gagawa pa rin kayo ng parehong bilang ng mga laro." **19** Nakita ng mga Israelitang katiwala na sila ay nasa pangabin ngan sinabihan silang, "Hindi ninyo babawasan ang araw-araw na bilang ng mga laro." **20** Nakipakita sila kina Moises at Aaron na nakatayo sa labas ng palasyo, papalayo kay Paraon. **21** Sinabi nila kina Moises at Aaron, "Nawa tingnan kayo ni Yahweh at paparusahan kayo, dahil ginawa ninyo kaming maging hindi kanaakis-nais sa paninig ni Paraon at sa kaniyang mga lingkod. Inilagay ninyo ang espada sa kanilang kamay para patayin kami." **22** Bumalik si Moises kay Yahweh at sinabi, "Panginoon, bakit mo idinulot ang panganib sa mga taong ito? Bakit mo pala ako ipinadalat?" **23** Sa simula pa lang na pumunta ako kay Paraon para magsalita sa kaniya sa iyong pangalan, idinulot nya ang panganib para sa mga taong ito, at hindi mo pinalaya ang iyong bayan."

6 Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Ngayon makikita mo kung ano ang gagawin ko kay Paraon. Makikita mo ito, dahil hahayaan niya na sila ay umalis dahil sa aking malakas na kamay. Dahil sa kamay kong makapangyarihan, sila ay kaniyang palalayasin sa kaniyang lupain." **2** Kinausap ng Diyos si Moises at sinabi sa kaniya, "Ako si Yahweh." **3** Nagpakita ako kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob bilang Diyos na Makapangyarihan; pero sa pamamagitan ng aking pangalang Yahweh, ay hindi ako nahayag sa kanilla. **4** Itinatag ko rin sa kanila ang aking tipan, para ibigay sa kanila ang lupain ng Canaan, ang lupain na kung saan sila ay nanirahan bilang hindi mamayaman, ang lupain kung saan sila ay lumibot. **5** Dadagdag pa doon, narinig ko ang mga daing ng mga Israelita na siyang inalipin ng mga taga-Ehipto, at inalala ko ang aking tipan sa kanila. **6** Kaya, sabihin sa mga Israelita, 'Ako si Yahweh. Dadalhin ko kayo palabas mula sa pagkaalipin sa ilalim ng mga taga-Ehipto, at palalayain ko kayo mula sa kanilang kapangyarihan. Kaya ay aking illigtas sa pagpapakita ng aking kapangyarihan, at makapangyarihang mga gawa ng paghatol. **7** Dadalhin ko kayo sa aking sarili bilang aking bayan, at ako ay iyong magiging Diyos. Malaman ninyo na ako si Yahweh, ang iyong Diyos, na nagdala sa inyo palabas mula sa pagkaalipin sa ilalim ng mga taga-Ehipto. **8** Dadalhin ko kayo sa lupain na aking sinumpaan para ibigay kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob. Ibibigay ko ito sa inyo bilang isang pag-aari. Ako si Yahweh." **9** Nang sinabi ito ni Moises sa mga Israelita, ayaw nilang makinig sa kaniya dahil sa pagkasira ng kanilang loob dahil sa lupit ng kanilang pagkaalipin. **10** Kaya nakipag-usap si Yahweh kay Moises at sinabing, **11** "Pumunta ka at sabihin sa Paraon, ang hari ng Ehipto, na hayaang umalis ang bayan ng Israel mula sa kaniyang lupain." **12** Sinabi ni Moises kay Yahweh, "Kung ang mga Israelita ay hindi nakinig sa akin, bakit makikinig si Paraon sa akin, gayong hindi ako magalang sa pagsasalita?" **13** Nagsalita si Yahweh kay Moises at kay Aaron. Nagbigay siya ng kautusan para sa mga Israelita at para kay Paraon, ang hari ng Ehipto, na dalhin ang mga Israelita palabas sa lupain ng Ehipto. **14** Ito ay ang mga pinuno sa mga bahay ng kanilang mga ama. Mga anak na lalaki ni Ruben, ang pangany ni Israel, sina Hanoch, si Phallu, si Hezron, at si Carmi. Ang mga ito ay ang angkan ng mga ninuno ni Ruben. **15** Ang mga anak na lalaki ni Simeon ay sina Jemuel, si Jamin, si Ohad, si Jachin, si Zohar, at si Shaul—ang anak na lalaki sa isang babaeng Cananeo. Ang mga ito ay ang angkan ng mga ninuno ni Simeon. **16** Narito ang naitalang mga pangalan ng mga anak na lalaki ni Levi, kasama ng kanilang mga kaupo-apuhan. Sila ay sina Gerson, Kohath, at Merari. Nabuhay si Levi hanggang siya ay 137 taong gulang. **17** Ang mga anak na lalaki ni Gerson ay sina Libni at Shimri. **18** Ang mga anak na lalaki ni Kohath ay sina Amram, Izhar, Hebron at Uzziel. Si Kohath ay nabuhay hanggang siya ay 133 taong gulang. **19** Ang mga anak na lalaki ni Merari ay sina Mahali at Musi. Ang mga ito ang naging

mga ninunong angkan ng mga Levita, kasama ng kanilang mga kaupo-apuhan. **20** Napangasawa ni Amram si Jochebed, ang kapatid na babae ng kaniyang ama. Ipinanganak niya sina Aaron at Moises. Si Amram ay nabuhay ng 137 taon at pagkatapos ay namatay. **21** Ang mga anak na lalaki ni Izhar ay sina Korah, Nepheg, at Zithri. **22** Ang mga anak na lalaki ni Uzziel ay sina Misael, si Elzaphan, at si Zithri. **23** Napangasawa ni Aaron si Elisheba, anak na babae ni Aminadab, na kapatid na babae ni Naashon. Ipinanganak niya sina Nadab at Abiu, si Eleazar at Ithamar. **24** Ang mga anak na lalaki ni Cora ay sina, Assir, Elcana, at Abiasaph. Ito ang mga ninunong angkan ng mga Corita. **25** Si Eleazar, na anak na lalaki ni Aaron, ay napangasawa ang isa sa mga anak na babae ni Putiel. Ipinanganak niya si Finehas. Ito ang mga pinuno sa bayah ng mga ama sa gitna ng mga Levita, kabilang ng kanilang mga kaupo-apuhan. **26** Ang dalawang lalaking ito ay sina Aaron at Moises kung kanino sinabi ni Yahweh, "Dalhin palabas ang mga Israelita mula sa lupain ng Ehipto, sa pamamagitan ng kanilang mga pangkat ng mga lalaking mandirigma." **27** Nakipag-usap si Aaron at si Moises kay Paraon, ang hari ng Ehipto, para pahintulutan silang mailabas ang mga Israelita mula sa Ehipto. Ang mga ito pa rin ay sina Moises at Aaron. **28** Nang nagsalita si Yahweh kay Moises sa lupain ng Ehipto, **29** sinabi nya sa kaniya, "Ako si Yahweh. Sabihin mo kay Paraon, ang hari ng Ehipto, lahat ng sasabihin ko sa iyo." **30** Pero sinabi ni Moises kay Yahweh, "Hindi ako magaling sa pagsasalita, kaya bakit makikinig si Paraon sa akin?"

7 Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Tingnan mo, ginawa kitang parang isang diyos kay Paraon. Si Aaron na iyong kapatid ang magiging propeta mo.

2 Sasabihin mo ang lahat ng inutos kong sabihin mo. Ang kapatid mong si Aaron ay makikipag-usap kay Paraon para payagan niya ang bayan ng Israel na umalis mula sa kaniyang lupain. **3** Pero patitigasin ko ang puso ni Paraon, at magpapakita ako ng maraming palatandaan ng aking kapangyarihan, maraming kamangha-mangha, sa lupain ng Ehipto. **4** Pero si Paraon ay hindi makikinig sa iyo, kaya ililagay ko ang kamay ko sa Ehipto at ilalabas ang aking mga pangkat ng mandirigmang katalakihan, aking bayan, ang mga kaupo-apuhan ni Israel, palabas sa lupain ng Ehipto sa pamamagitan ng dakilang mga gawa ng pagpaparusa. **5** Malalamang ng mga taga-Ehipto na ako si Yahweh kapag iniabot ko ang aking kamay sa Ehipto at inilabas ang mga Israelita mula sa kanila." **6** Ginawa iyon nina Moises at Aaron; ginawa nila tulad ng inutos ni Yahweh sa kanila. **7** Si Moises ay walumpung taong gulang, at si Aarón ay walumpú't tatlong taong gulang nang nakipag-usap sila kay Paraon. **8** Sinabi ni Yahweh kina Moises at Aaron, **9** "Kapag sinabi ni Paraon sa inyo, 'Gumawa kayo ng isang himala,' sa gayon sasabihin mo kay Aaron, 'Kunin mo ang iyong tungkol at itapon sa harap ni Paraon, para ito ay maging isang asah.'" **10** Pagkatapos pumunta sina Moises at Aaron kay Paraon, at ginawa nila ayon sa inutos ni Yahweh. Tinapon ni Aarón ang kaniyang tungkod sa harapan ni Paraon at kaniyang mga lingkod, at ito ay naging isang asah. **11** Pagkatapos tinawag din ni Paraon ang kaniyang mga matatalino at salamangkero. Gumawa sila ng kaparehong bagay sa kanilang salamangka. **12** Bawat isang lalaki ay itinapon ang kaniyang tungkod at ang mga tungkod ay naging mga asah. Pero ang tungkod ni Aaron ay nilamon ng kanilang mga asah. **13** Ang puso ni Paraon ay tumigas, at hindi siya nakinig, tulad ng naunang pinahayag ni Yahweh. **14** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Matigas ang puso ni Paraon, at tumatanggi siyang payagang umalis ang ang mga tao. **15** Pumunta ka kay Paraon sa umaga kapag lumabas siya papunta sa tubig. Tumayo ka sa pampang ng ilog para salabungan siya, at hawakan ang tungkod na naqing asah sa iyong kamay." **16** Sabihin mo sa kaniya, "Si Yahweh, ang Diyos ng mga Hebreo ay pinadala ako sa iyo para sabihin, "Payagan mong umalis ang aking bayan, para sambahi nila ako sa ilang. Hanggang ngayon ay hindi ka nakikinig." **17** Sinasabi ito ni Yahweh: "Sa pamamagitan nito ay makikilala mong ako si Yahweh. Hahampasin ko ang tubig ng ilog Nilo ng tungkod na nasa kamay ko, at ang tubig ay magiging dugo. **18** Ang mga isda na nasa ilog ay mamamatay, at ang ilog ay mangangamoy. Ang mga taga-Ehipto ay hindi makakainom ng tubig mula sa ilog." **19** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Sabihin mo kay Aaron, 'Kunin mo ang iyong tungkod at iabot mo ang kamay mo sa dako ng mga tubig ng Ehipto, sa dako ng kanilang mga ilog, mga batis, mga lawa, at lahat ng mga tubigan, para ang kanilang tubig ay maging dugo. Gawin mo ito para magkaroon ng dugo sa lahat ng buong

lupain ng Ehipto, kahit na sa lalagyang kahoy at bato." **20** Ginawa nina Moises at Aaron ayon sa inutos ni Yahweh. Itinaas ni Aaron ang tungkod at hinampas ang tubig sa ilog, sa paningin nina Paraon at ng kaniyang mga lingkod. Lahat ng tubig sa ilog ay naging dugo. **21** Ang mga isda sa ilog ay namatay, at ang ilog ay nagsimulang mangamoy. Hindi makainom ang mga taga-Ehipto ng tubig mula sa ilog, at ang dugo ay nasa lahat ng dakó sa lupain ng Ehipto. **22** Pero ang mga salamangkero ng Ehipto ay gumawa ng kaparehong bagay sa kanilang salamangka. Kaya ang puso ni Paraon ay tumigas, at tumangi siyang makinig kay Moises at Aaron, tulad ng sinabi ni Yahweh na mangyayari. **23** Pagkatapos tumalikod si Paraon at nagpunta sa kaniyang bahay. Hindi man lamang niya binigyang pansin ito. **24** Lahat ng mga taga-Ehipto ay naghukay sa palibot ng ilog para sa tubig na mainom, pero hindi nila mainom ang mismong tubig ng ilog. **25** Pitong araw ang lumpis matapos salakayin ni Yahweh ang ilog.

8 Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Puntahan mo si Paraon at sabihin mo sa kaniya, 'Ito ang sinabi ni Yahweh: 'Hayaan mong umalis ang aking bayan para sila ay sumamba sa akin.' **2** Kung tatanggi ka na paasilin sila, pararanasin ko ang iyong buong bansa ng mga salot na palaka. **3** Mapupuno ang ilog ng mga palaka. Aahon sila at papasok sa iyong bahay, sa iyong silid tulugan, at sa iyong higaan. Pupunta sila sa mga bahay ng iyong mga lingkod. Sila ay pupunta sa iyong bayan, sa iyong mga hurno, sa iyong mga masahang mangkok. **4** Sasalakay ang mga palaka sa iyo, sa iyong mga tauhan, at sa lahat ng iyong mga lingkod.'" **5** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Sabihin mo kay Aaron, 'Unat mo ang iyong kamay at ang iyong tungkod sa ibabaw ng mga ilog, sa mga sapa at sa mga tubigan at dalhin mo ang mga palaka doon sa lupain ng Ehipto.'" **6** Inunat ni Aaron ang kaniyang kamay sa ibabaw ng mga tubig ng Ehipto, at nagsilabasan ang mga palaka at linukob ang lupain ng Ehipto. **7** Pero ang mga salamangkero ay gumawa ng katulad din nitó gamit ang kanilang mga salamangka: nagdala rin sila ng mga palaka sa lupain ng Ehipto. **8** Pagkatapos tinawag ni Paraon sina Moises at Aaron at sinabi, "Manalangin kayo kay Yahweh para paasilin niya ang mga palaka mula sa akin at sa aking bayan. Pagkatapos hahayaan ko ang mga tau ng umalis, para maghandog sa kaniya." **9** Sinabi ni Moises kay Paraon, "Maaari kang magkaroon ng pribilehiyo na sabihin ako kung kailan ako magdasal para sa iyo, sa iyong mga lingkod at sa iyong bayan, para ang mga palaka ay mawala mula sa iyo at sa iyong mga bahay at manatili lamang doon sa ilog." **10** Sinabi ni Paraon, "Bukas." Sinabi ni Moises, "Mangyayari ayon sa sinabi mo, para malaman mo na walang ibang katulad ni Yahweh, ang aming Diyos. **11** Aalis ang mga palaka mula sa iyo, sa iyong mga bahay, sa iyong mga lingkod, at sa iyong bayan. Mananatili lamang ang mga ito sa ilog." **12** Umalis sina Moises at Aaron mula kay Paraon. Pagkatapos tumawag si Moises kay Yahweh tungkol sa mga palaka na dinala niya roon kay Paraon. **13** Ginawa ni Yahweh ang hinining ni Moises: ang mga palaka ay namatay sa loob ng mga bahay, mga patyo, at sa mga parang. **14** Tinipon ito ng mga tao sa tambakan at nangamoy ang lupain. **15** Pero nang nakita ni Paraon na mayroon doong kaginhawahan, pinatigas niya ang kaniyang puso at hindi siya nakinig kina Moises at Aaron, tulad ng kung anong sinabi ni Yahweh na gagawin niya. **16** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Sabihin mo kay Aaron, 'Unat mo ang iyong tungkod at hampasin mo ang alikabok sa lupa, para ito ay maging niknik sa lahat ng lupain ng Ehipto.'" **17** Ginawa nila ito: Iniunat ni Aaron ang kaniyang kamay at ang kaniyang tungkod. Hinampas niya ang alikabok sa lupa. Dumating ang mga niknik sa mga tao at sa mga hayop. Lahat ng mga alikabok sa lupa ay naging niknik sa buong lupain ng Ehipto. **18** Ang mga salamangkero ay nagsubok gamit ang kanilang salamangka para makagawa ng niknik, pero hindi sila nakagawa. May mga niknik sa mga tao at mga hayop. **19** Pagkatapos sinabi ng mga salamangkero kay Paraon, "Ito ang dalir ng Diyos" Pero ang puso ni Paraon ay pinatigas, kaya tumanggi siyang making sa kanila. Tulad ito ng sinabi ni Yahweh na gagawin ni Paraon. **20** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Gumising ka ng maaga at tumayo sa harapan ni Paraon habang siya ay papunta ng ilog. Sabihin mo sa kaniya, 'Ito ang sinabi ni Yahweh: 'Hayaan mong umalis ang aking bayan para sa sila ay sumamba sa akin.' **21** Pero kung hindi mo paasilin ang aking bayan, magpapadala ako ng mga kuyog ng langaw sa iyo, sa iyong mga lingkod, at sa iyong mga tauhan, at sa iyong mga bahay. Ang mga bahay ng mga taga-Ehipto ay mapupuno ng mga kuyog ng langaw, at kahit sa lupa kung saan sila

nakatayo ay mapupuno ng mga langaw. **22** Pero sa araw na iyon ituturing kong kakaiba ang lupain ng Gosen, ang lupain kung saan naninirahan ang aking bayan, para walang mga kuyog ng langaw ang paparoon. Ito ay mangyayari para iyong malaman na ako si Yahweh sa kalagitnaan ng lupaing ito. **23** Gagawa ako ng pagkakalilan sa pagitan ng aking bayan at ng iyong bayan. Itong tanda ng aking kapangyaryahan ay magaganap bukas." **24** Ginawa ito ni Yahweh, at ang makakapal na mga kuyog ng langaw ay dumating sa bayah ni Paraon at sa mga bayah ng kaniyang mga lingkod. Sa buong lupain ng Ehipto, ang lupain ay nasalanta dahil sa mga kuyog ng langaw. **25** Tinawag ni Paraon sina Moises at Aaron at sinabi, "Lumakad kayo, mag-alay kayo sa inyong Diyos dito sa aming sariling lupa." **26** Sinabi ni Moises, "Hindi tama sa amin na gawin iyan, dahil ang mga handog na aming ginagawa para kay Yahweh na aming Diyos ay karumal-dumal para sa mga taga-Ehipto. Kapag gumawa kami ng pag-aalay na karumal-dumal sa panigin ng mga taga-Ehipto, hindi ba nila kami babatuhin?" **27** Hindi, ito ay tatlong araw na paglalakbay patungong ilang na aming gagawin, para makapag-alay kay Yahweh na aming Diyos, ayon sa kaniyang initutos sa amin." **28** Sinabi ni Paraon, "Papayag ako na umalis kayo at maghandog kay Yahweh na inyong Diyos doon sa ilang. Huwag lamang kayong pumunta sa napakalayo. At ipanalangin ninyo ako." **29** Sinabi ni Moises, "Pagkaalis ko pagkaalis ko mula sa iyo, mananalangin ako kay Yahweh na ang mga kuyog ng langaw ay aalis mula sa inyo, Paraon, at sa iyong mga lingkod at sa bayan mo bukas. Pero ikaw ay hindi na dapat manlinlang sa pamamagitan ng hindi pagpaalis sa aking bayan para maghandog kay Yahweh." **30** Umalis si Moises mula kay Paraon at manalangin kay Yahweh. **31** Ginawa ni Yahweh ang hiniling ni Moises: Inalis niya ang mga kuyog ng langaw mula kay Paraon, sa kaniyang mga lingkod, at sa kaniyang bayan. Wala ni isa ang natira. **32** Pero sa panahong ito pinatigas pa rin ni Paraon ang kaniyang puso, at hindi niya pinayagang umalis ang bayan.

9 Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Pumunta ka kay Paraon at sabihin sa kaniya, 'ang sabi ni Yahweh, ang Diyos ng mga Hebreo: "Hayaang umalis ang aking bayan, para sila ay sumamba sa akin'." **2** Pero kung ikaw ay tatanggi na paasilin sila, kung patuloy mo silang panatilihin, **3** pagkatapos ang kamay ni Yahweh ay nasa iyong mga baka na nasa bukirin at sa mga kabayo, mga asno, mga kamelyo, mga kawan at mga tupa at magdudulot ito ng isang matinding sakit. **4** Ituturing ni Yahweh na magkaiba ang mga baka ng mga Israelita at ang mga baka ng taga-Ehipto: walang hayop na pag-aari ng mga Israelita ang mamamatay. **5** Nagtakda si Yahweh ng isang panahanon; kaniyang sinabi, "Gagawin ko bukas ang bayag na ito sa lupain. **6** Ito ang ginawa ni Yahweh sa sumunod na araw: namatay ang lahat ng mga baka sa Ehipto. Pero wala niisa sa mga hayop ng mga Israelita ang namatay, wala ni isang hayop. **7** Nagsaliksik si Paraon, at nakita, wala ni isang hayop ng mga Israelita ang namatay. Pero matigas ang kaniyang puso, kaya hindi niya hinayaang umalis ang bayan. **8** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises at kay Aaron, "Kumuha kayo ng ilang dakot ng mga abo mula sa isang hurno. Ikaw, Moises, dapat mong ihagis ang mga abo sa hangin habang nanonood si Paraon. **9** Magiging pinong alikabok na kakalat sa buong lupain ng Ehipto. Magdudulot ng mga pisga at pamamaga na siyang kakaalat sa mga tao at mga hayop sa buong lupain ng Ehipto. **10** Kaya kumuha si Moises at Aaron ng mga abo na mula sa isang hurno at tumayo sa harapan ni Paraon. Pagkatapos, inihagis ni Moises ang mga abo sa hangin. Nagdulot ang mga abo ng pisga at pamamaga na siyang kumalat sa mga tao at mga hayop. **11** Hindi mapigilan ng mga salamangkero si Moises dahil sa mga pisga; dahil nagkaroon din sila ng mga pisga maging ang lahat ng ibang mga taga-Ehipto. **12** Pinatigas ni Yahweh ang puso ni Paraon, kaya hindi nakinig si Paraon kina Moises at Aaron. Ito mismo ang sinabi ni Yahweh kay Moises na gagawin ng Paraon. **13** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Gumising ka ng maaga, tumayo ka sa harapan ni Paraon, at sabihin sa kaniya, 'si Yahweh, ang Diyos ng mga Hebreo, sinasabi ito: "Hayaan mong umalis ang aking bayan para maari silang sumamba sa akin.' **14** Sa oras na ito ipapadala ko ang lahat ng mga salot sa iyo mismo, sa iyong mga lingkod at sa iyong bayan. Gagawin ko ito para malaman mo na walang sinuman ang katulad ko dito sa buong mundo. **15** Sa ngayon maari kung iunat ang aking kamay at lusubin ka at ang iyong bayan ng sakit, at kayo ay lipulin mula sa lupain. **16** Pero sa ganiton kadahilanang

hinayaan ko kayong makaligtas: para maipakita ang aking kapangyarihan, nang sa ganoon maipahayag ko sa lahat ng panig ng mundo ang aking pangalan. **17** Patuloy mong itinataas ang iyong sarili laban sa aking bayan sa pamamagitan ng hindi mi paggaya na paalisin sila. **18** Makinig! Bukas sa ganito ring oras magdadalaga ako ng isang napakalakas na ulang may yelo, pangayayari na hindi pa nakikita sa Ehipto mula sa unang araw nito hanggang ngayon. **19** Kaya ngayon, magpadala ka ng mga lalaki at ipunin sa ligtas na lugar ang iyong mga baka at ang lahat ng mayroon ka sa iyong bukid sa ligtas na lugar. Ang bawat tao at hayop na nasa bukid at hindi dinala sa bayah—babagsak sa kanila ang ulang may yelo, at mamamatay sila.”” **20** Pagkatapos ang mga lingkod ni Paraon na naniwala sa mensahe ni Yahweh, ay nagmadali na dahlin ang kanilang mga alipin at mga baka sa kanilang mga bayah. **21** Pero ang mga hindi magseyoso ng mensahe ni Yahweh ay iwan ang kanilang mga alipin at mga baka sa mga bukid. **22** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, “lunat mo ang iyong kamay patungo sa kalangitan para magkaroon ng ulang may yelo sa lahat ng lupain ng Ehipto, sa bayan, sa mga hayop at sa lahat ng mga halaman sa mga bukid sa buong lupain ng Ehipto.” **23** Iniunat ni Moises ang kaniyang tungkod patungo sa kalangitan, at nagpadala si Yahweh ng kulog, ulang may yelo at kidlat sa lupa. Pinaulanan din niya ng yelo ang lupain ng Ehipto. **24** Kaya nagkaroon ng ulan at kidlat na may kasamang yelong ulan, napakalubha, bagay na hindi pa nangayayari sa buong lupain ng Ehipto mula nang ito ay maging isang bansa. **25** Sa buong lupain ng Ehipto, tumama ang ulang ay yelo sa lahat ng bagay na nasa mga bukid, sa kapwa mga tao at mga hayop. Tumama ito sa bawat halaman na nasa mga bukid at sinira ang bawat punongkahoy. **26** Doon lamang sa lupain ng Gosen, kung saan nakatira ang mga Israelita, hindi umulan ng yelo. **27** Pagkatapos ngpadala ang Paraon ng mga tao para ipatawag sina Moises at Aaron. Sinabi niya sa kanila, “Nagkasala ako sa oras na ito. Si Yahweh ay matuwid at ako at ang aking bayan ay masasama. **28** Magdasal kayo kay Yahweh, dahil ang napakalakas na mga kidlat at ulang may yelo ay sobra na. Papaalisin ko na kayo at hindi na kayo titira dito.” **29** Sinabi ni Moises sa kanya, “Sa oras na umalis ako sa lungsod, ilalatag ko ang aking mga kamay kay Yahweh. Titigil na ang kulog at wala ng anumang ulang may yelo. Sa ganitong paraan malalaman mo na pag-aari ni Yahweh ang mundo. **30** Pero para sa iyo at sa iyong mga lingkod, alam ko na hindi niyo talaga ginagalang si Yahweh na Diyos.” **31** Ngayon ang mga lino at sebada ay nasira, dahil ang uhay magulang na sa tangkilok at namumulaklak na ang lino. **32** Pero ang trigo at ang espelta ay hindi nasalanta dahil huli itong tumubo. **33** Nang umalis si Moises kay Paraon at sa lungsod, inilatag niya ang kaniyang mga kamay kay Yahweh; tumigil ang kulog at ulang may yelo, at ang ulan ay hindi na bumuhos pa. **34** Nang nakita ni Paraon na ang ulan, ang ulang may yeloo at kulog ay humupa na, muling nagkasala siya at pinatigas ang kaniyang puso, kasama ang kaniyang mga lingkod. **35** Pinatigas ang puso ni Paraon, kaya hindi niya pinayagang umalis ang bayan ng Israel. Ito ang paraan na sinabi ni Yahweh kay Moises na ito ang gagawin ni Paraon.

10 Sinabi ni Yahweh kay Moises, “Puntahan mo ang Paraon, dahil pinatigas ko ang kaniyang puso at ang mga puso ng kaniyang mga lingkod. Ginawa ko ito para maipakita ang mga palatandaan ng aking kapangyarihan sa kanila. **2** Ginawa ko rin ito para maikuwento mo sa iyong mga anak at mga apo ang mga bagay na ginawa ko, kung paano ko pinagmalupitan ang Ehipto, at kung paano ko binigay ang ibat-ibang mga palatandaan ng aking kapangyarihan sa kanila. Sa ganiton paraan malalaman mo na ako si Yahweh.” **3** Kaya pumunta sina Moises at Aaron sa Paraon at sinabi sa kanya, “Sinabi ito ni Yahweh, ang Diyos ng mga Hebreo: ‘Hanggang kailan mo tatanggihan ang pagpapakumbaba ng iyong sarili sa aking harapan? Hayaan mo nang umalis ang aking bayan para sumamba sila sa akin. **4** Pero kung tatanggihan mo na paalisin ang aking bayan, makinig ka, bukas magpapadala ako ng mga balang sa iyong lupain. **5** Tatakpakan nila ang ibabaw ng lupain nang wala ni isang makakakita ng lupa. Kakainin nila ang mga tira ng anumang nakaligtas mula sa ulang may yelo. Kakainin din nila ang bawat puno na tumutubo para sa inyo sa mga bukid. **6** Pupunuin nila ang iyong mga tahanan, iyong lahat ng mga lingkod, at lahat ng mga taga-Ehipto—bagay na hindi pa kailanman nakita ng iyong ama maging ng iyong lolo, hindi pa kailanman nasaksihan mula noong araw na nasa mundo na sila hanggang sa kasalukuyan.”” Pagkatapos umalis si Moises at lumabas mula sa harap ni Paraon. **7** Sinabi ng mga

lingkod ni Paraon sa kanya, “Gaano ba katagal na magiging pahamak ang taong ito sa atin? Hayaan mo nang umalis ang mga Israelita para makasamba kay Yahweh na kanilang Diyos. Hindi mo pa ba napagtanto na wasak na ang Ehipto?” **8** Muling dinala sina Moises at Aaron sa Paraon, na siyang nagsabi sa kanila, “Sige, sambahin ninyo si Yahweh na inyong Diyos. Pero anong klaseng mga tao ba ang aalis?” **9** Sinabi ni Moises, “Aalis kami na kasama ang aming mga kabataan at ang aming mga matatanda, kasama ang aming mga anak na lalaki at mga anak na babae. Dadalhin din namin ang mga kawan at mga baka, dahil kailangan naming magdiwang para kay Yahweh.” **10** Sinabi ng Paraon sa kanila, “Nawa'y samahan nga kayo ni Yahweh, kung sakali na paaalisin ko kayo at ang inyong malilit na mga bata. Tingnan niyo, may sa kasamaan kayong iniisip. **11** Hindi Lumakad kayo, ang mga lalaki lamang na nasa inyo at sambahin si Yahweh, dahil iyan ang gusto ninyo.” Pagkatapos pinalais si Moises at Aaron sa harap ni Paraon. **12** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, “lunat mo ang iyong mga kamay at ituon sa buong lupain ng Ehipto, at sa mga balang para lusubin nila ang lupain ng Ehipto at kinain ang bawat tanim na narooron, lahat ng mga natira mula sa ulang may yelo.” **13** Iniunat ni Moises ng kaniyang tungkod sa buong lupain ng Ehipto, at nagdala si Yahweh ng silangang hangin sa lupain sa buong araw na iyon at sa buong gabi. Kinauraganahan, nagdala ang silangang hangin ng mga balang. **14** Pumunta ang mga balang sa buong lupain ng Ehipto at pinugaran ang lahat ng bahagi nito. Napakaraming mga balang na kailanman ay hindi pa nakarating sa lupain at hindi na mauulit pa. **15** Tinakpan nila ang ibabaw ng buong lupain sa gayon nagdilim ito. Kinain nila ang bawat halaman na nasa lupain at ang lahat ng bunga ng mga punongkahoy na natira ng ulang may yelo. Walang natirang buhay na berdeng halaman o anumang punongkahoy o halaman sa mga bukid sa lahat ng lupain ng Ehipto. **16** Pagkatapos mabilis na pinatawag ng Paraon sina Moises at Aaron at sinabing, “Nagkasala ako laban kay Yahweh na inyong Diyos at laban sa inyo. **17** Kaya ngayon, patawarin ninyo ako sa aking kasalanan sa oras na ito, at idalangin ninyo kay Yahweh na inyong Diyos na kaniyang alisin ang kamatayang ito mula sa akin.” **18** Kaya lumabas si Moises mula sa harap ng Paraon at nanalangin kay Yahweh. **19** Dinala ni Yahweh ang napakalakas na kanlurang hangin na dumampot sa mga balang at itinangay sila patungo sa Dagat ng mga Tambo; Wala ni isang balang ang natira sa buong lupain ng Ehipto. **20** Pero pinatigas ni Yahweh ang puso ni Paraon, at hindi pinaalis ni Paraon ang mga Israelita. **21** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, “lunat mo ang iyong kamay patungo sa kalangitan, para magkaroon ng kadiliman sa buong lupain ng Ehipto, kadiliman na maaaring madama.” **22** Iniunat ni Moises ang kaniyang kamay patungo sa kalangitan at nagkaroon ng makapal na kadiliman sa buong lupain ng Ehipto sa loob ng tatlong araw. **23** Wala ni isang nakakakita ng sinuman; wala ni isang lumisan sa kanilang mga tirahan sa loob ng tatlong araw. Pero, mayroon ilawa ang lahat ng mga Israelita, sa lugar kung saan sila nakatira. **24** Pinatawag ng Paraon si Moises at sinabing, “Lumakad kayo at sambahin si Yahweh. Maaari na ring sumama sa inyo maging ang inyong mga pamilya, pero dapat maiwan ang inyong mga kawan at mga grupo ng mga hayop.” **25** Pero sinabi ni Moises, “Kailangan mo rin magbigay ng mga hayop para sa mga alay at sunog na mga handog para mahindang namin kay Yahweh na aming Diyos. **26** Kailangan din naming isama ang aming mga baka; wala ni isang paa nila ang maiwan, dahil kailangan namin silang dalhin para sa pagsamba kay Yahweh na aming Diyos. Dahil hindi namin alam kung ano ang aming kakailanganin sa pagsamba kay Yahweh hanggang sa makarating kami roon.” **27** Pero pinatigas ni Yahweh ang puso ng Paraon at hindi niya sila hinayaang umalis. Sinabi ng Paraon kay Moises, **28** “Lumayo kayo sa akin! Mag-ingat sa isang bagay, nang hindi mo na ako muling makita, dahil sa araw na makita mo ang aking mukha, mamamatay ka.” **29** Sinabi ni Moises, “Ikaw na mismo ang nagsalita. Hindi ko na muling makikita ang iyong mukha.”

11 Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, “Mayroon pa rin akong isang salot na dadalhin kay Paraon at sa Ehipto. Pagkatapos niyan, papayagan na niya kayong makaalis mula rito. Kapag ganap na pinayagan na niya kayong makaalis, itataboy niya kayo ng tuluyan. **2** Turuan mo ang mga tao na ang bawat mga lalaki at babae ay humingi sa kanilang kapitbahay ng mga hiyas na pilak at mga hiyas na ginto.” **3** Ngayon ginawang masabik ni Yahweh ang mga taga-Ehipto para malugod

ang mga Israelita. Bukod dito, ang tauhan ni Moises ay talagang kahanga-hanga sa paninig ng mga alipin ni Paraon at mga tao sa Ehipto. **4** Sinabi ni Moises, "Ito ang mga sinabi ni Yahweh: 'Pupunta ako sa buong Ehipto ng hating gabi. **5** Maramamatay ang lahat ng panganay sa lupain ng Ehipto, mula sa panganay ni Paraon, na nakaupo sa kaniyang trono, hanggang sa panganay ng aliping babae na siyang nasa likod ng gilingan ng trigo nito, at sa lahat ng panganay ng mga baka. **6** Pagkatapos magkakaroon ng isang matinding iyakan sa buong lupain ng Ehipto, tulad ng hindi pa kailanman nangyari at hindi na kailanman mangyayaring muli. **7** Pero kahit hindi tumahol ang isang aso laban sa alinmang taga-Israel, sinuman laban sa tao o hayop. Sa ganiton paraan malalaman ninyo ang pagkakaiba ng pagrato ko sa mga taga-Ehipto at sa mga Israelita. **8** Lahat ng mga alipin mong ito, Paraon ay magpapakumbaba at luluhod sa akin. Sasabihin nila, 'Umalis na kayo at sa lahat ng mga taong sumusunod sa iyo!' Pagkatapos labalas ako." Pagkatapos umalis siya mula kay Paraon na may matinding galit. **9** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Hindi makikinig si Paraon sa iyo. Ito ay mangyari para makagawa ako ng maraming kamangha-manghang mga bagay sa lupain ng Ehipto." **10** Ginawa lahat nina Moises at Aaron ang mga kababalaghan sa harapan ni Paraon. Pero pinatigas ni Yahweh ang puso ni Paraon, at hindi pinayagan ni Paraon na makaalis ang mga Israelita sa kaniyang lupain.

12 Nakipag-usap si Yahweh kina Moises at Aaron sa lupain ng Ehipto. Sinabi nya, **2** "Para sa inyo, ang buwan na ito ay magiging simula ng mga buwan, ang unang buwan ng taon sa inyo. **3** Sabihin ang kapulungan ng Israel, 'Sa ikasampung araw ng buwan na ito dapat kumunu ang bawat isa ng isang tupa o batang kambing para sa kanilang mga sarili, gagawin ito ng bawat pamilya, isang tupa para sa bawat sambahan. **4** Kung ang sambahanay ay napakalit para sa isang tupa, ang tao at sa kaniyang kapitbahay ay kukuluha ng tupa o karne ng batang kambing na sapat para sa bilang ng tao. Dapat ito ay sapat para sa bawat isa na kakain, kaya kailangan nilang kumuha ng sapat na karne para ipakain sa kanilang lahat. **5** Ang inyong tupa o batang kambing ay dapat walang kapintasan, isang taong gulang na lalaki. Maaari ninyong kunin ang isa sa tupa o mga kambing. **6** Kailangan ninyong ingatan ito hanggang sa ikalabing-apat na araw sa buwan na iyon. Pagkatapos kailangang papatayin ang mga hayop na ito ng buong kapulungan ng Israel sa takip-silim. **7** Kailangan ninyong kumuha ng ilang dugo at ipahid sa dalawang magkabilang poste ng pintuan at sa itaas ng balangkas ng pintuan ng mga bahay na kung saan kakainin ninyo ang karne. **8** Dapat ninyong kainin ang karne sa gabing iyon, pagkatapos na ihawin ito sa apoy. Kainin ninyo ito ng may tinapay na walang lebadura, kasama ang mga mapapait na damong-gamot. **9** Huwag ninyong kainin itong hilaw o pinakuluan sa tubig. Sa halip, ihawin ninyo ito sa apoy kasama ang ulo, mga binti at ng lamang-loob. **10** Huwag ninyong hayaan na may matira nito hanggang umaga. Dapat ninyong sunugin ito anuman ang natira sa umaga. **11** Ganito dapat kung paano ninyo ito kakainin: Sutot ang inyong sinturon sa inyong baywang, ang inyong mga sapatos sa inyong paa, at inyong tungkod sa kamay. Kailangan ninyong kainin ito ng mabilisani. Ito ang Paskua ni Yahweh. **12** Sinabi ito ni Yahweh: Pupunta ako sa buong lupain ng Ehipto sa gabing iyon at sasalakayin ang lahat ng mga panganay na anak ng tao at ng hayop sa lupain ng Ehipto. Dadahlin ko ang kapurusahan sa lahat ng mga diyos ng Ehipto. Ako ay si Yahweh. **13** Ang dugo ay magiging isang palatandaan sa inyong mga tahanan para sa pagdating ko sa inyo. Kapag nakita ko ang dugo, labagpasan ko lang kayo kapag sinalakay ko ang lupain ng Ehipto. Ang salot na ito ay hindi dadapo sa inyo at wawasak sa inyo. **14** Ang araw na ito ay magiging araw ng pag-alaala para sa inyo, kung saan dapat ninyong sundin bilang isang pista para kay Yahweh. Ito ay mananatiling isang batas para sa inyo, sa lahat ng inyong mga salinlahi, na dapat ninyong sundin ngayong araw. **15** Kakain kayo ng tinapay na walang lebadura sa loob ng pitong araw. Sa unang araw aalisin ninyo ang lebadura mula sa inyong mga tahanan. Ang sinumang kakain ng may lebadurang tinapay mula sa unang araw at hanggang sa ika-pitong araw, ang taong ito ay dapat itiwalang mula sa Israel. **16** Sa unang araw magkakaroon ng isang pagpupulang para ilaan sa akin, at sa ika-pitong araw magkakaroon ng ibang ganoong pagtitipon. Walang trabahong gagawin sa mga araw na ito, maliban sa pagluluto para sa makakain ng lahat. Iyon lang dapat ang trabaho na maaari ninyong gawin. **17** Dapat ninyong pagmasdan

ang Pista ng Tinapay na walang Lebadura dahil sa araw na ito dadahlin ko ang inyong bayan, armadong grupo sa armadong grupo, palabas sa lupain ng Ehipto. Kaya dapat ninyong sundin ang araw na ito sa lahat ng salinlahi ng inyong bayan. Ito ay mananatiling isang batas para sa inyo. **18** Dapat kayong kumain ng tinapay na walang lebadura mula sa takipsilim ng ikalabing-apat na araw ng unang buwan ng taon, hanggang sa takipsilim ng ikadawlawpu't isang araw ng buwan. **19** Sa loob ng pitong araw na ito, dapat walang lebadura ang makikita sa loob ng inyong mga tahanan. Kung sinuman ang kakain ng tinapay na may lebadura ay dapat itiwalang komunidad ng Israel, kahit na ang taong iyon ay isang dayuhan o isang taong ipinanganak sa inyong lupain. **20** Dapat kayong kumain ng walang lebadura. Saanman kayo manirahan, dapat kayong kumain ng tinapay na walang lebadura." **21** Pagkatapos ipinatawag lahat ni Moises ang mga matatanda sa Israel at sinabi sa kanila, "Lumakad kayo at pumili ng mga tupa o mga malilit na kambing na sapat para maipakain sa inyong mga pamilya at papatayin ang Paskuang tupa. **22** Pagkatapos kumuha ng isang bigkis ng hisopo at isawsaw sa dugo na nasa isang palanggana. Ipahid ang dugo na nasa palanggana sa itaas ng balangkas ng pinto sa dalawang magkabilang poste. Wala sa inyo niisa ang lalabas ng pintuan ng kaniyang tahanan hanggang sa umaga. **23** Dahil si Yahweh ay dadaan para sasalakayin ang mga taga-Ehipto. Kapag nakita niya ang dugo sa itaas ng inyong balangkas at sa dalawang magkabilang poste, lalagpasan niya lamang ang inyong pintuan at hindi niya pahihintulutan ang tagawasak na makapasok sa inyong tahanan para kayo ay salakayin. **24** Dapat ninyong ipagdiwang ang pangayaring ito. Ito ay mananatiling isang batas para sa inyo at sa inyong mga kaapu-apuhan. **25** Kung kayo ay papasok sa lupain na ibibigay ni Yahweh sa inyo, tulad ng ipinangako niyang gagawin, dapat ninyong sundin ang pagsambang gawain na ito. **26** Kapag nagtanong ang inyong mga anak, 'Ano ang ibig sabihin ng kilos na pag-sambang ito?' **27** At dapat ninyong sabihin, 'Ito ay sakripiso sa Paskua ni Yahweh, dahil nilagpasan lang ni Yahweh ang mga tahanan ng mga Israelita sa Ehipto nang sinalakay ang iyon ng mga taga-Ehipto. Pinalaya niya ang aming sambahanay.' Pagkatapos ang bayan ay yumuko at sumamba kay Yahweh. **28** Umalis ang mga Israelita at ganap na ginawa kung ano ang iniutos ni Yahweh kina Moises at Aaron. **29** Ito ay mangyari ng hatinggabi ng sinalakay ni Yahweh ang lahat ng panganay sa lupain ng Ehipto, mula sa panganay ni Paraon, na nakaupo sa kaniyang trono, hanggang sa panganay ng taong nasa kulungan at sa lahat ng panganay ng mga baka. **30** Nagising si Paraon sa gabing iyon—siya, at ang lahat ng kaniyang alipin, at lahat ng mga taga-Ehipto. Nagkaroon ng malakas na pagdadalamhati sa Ehipto, dahil wala ni isang tahanan ang narooron ang walang namatay. **31** Pinatawag ni Paraon sina Moises at Aaron sa gabing iyon at sinabing, "Tumayo kayo at lumayumas mula sa bayan ko, kayo at ang mga Israelita. Umalis na kayo, at sumamba kay Yahweh, gaya ng sinabi ninyo na nais ninyong gawin. **32** Kunin na ninyo ang mga alagang hayop at mga kawan, tulad ng sinabi ninyo, at alis na, at pagpalain ninyo rin ako." **33** Ang mga taga-Ehipto ay nasa isang matinding pagmamadali para ipadala sila palabas ng lupain, dahil sinabi nila, "Lahat tayo ay taong patay na." **34** Kaya kinuha ng mga tao ang kanilang masa na walang idinagdag na lebadura. Ang kanilang pinagmamasahang mangkok ay binalot nila sa kanilang mga damit na nakalagay sa kanilang mga balikat. **35** Ginawa ngayon ng bayang Israelita ang ayon sa sinabi ni Moises sa kanila. Humingi sila sa mga taga-Ehipto ng mga hiyas na pilak, ginto at damit. **36** Ginawang sabik ni Yahweh ang mga taga-Ehipto para malugod ang mga Israelita. Kaya binigay ng mga taga-Ehipto ang anumang hingin nila. Sa ganiton paraan, nakuha ng mga Israelita ang yaman ng mga taga-Ehipto. **37** Naglakbay ang mga Israelita mula sa Rameses hanggang Sucot. Ang kanilang bilang ay 600, 000 na mga lalaki, dagdag pa rito ang mga babae at mga bata. **38** Isang halu-halang pangkat ng hindi Israelita ay sumama rin sa kanila, kasama ang kanilang mga alagang hayop at mga kawan, isang malaking bilang ng mga baka. **39** Naghurno sila ng tinapay na walang lebadura sa ilalim ng masa na dinala nila mula sa Ehipto. Ito ay walang lebadura dahil sila ay pinatalaysa sa Ehipto at hindi maaaring ipagpalibat ang paghahanda ng pagkain. **40** Ang mga Israelita ay nanirahan sa Ehipto sa loob ng 430 na taon. **41** Matapos ang 430 na taon, sa araw ding iyon, lahat ng mga armadong grupo ni Yahweh ay umalis palabas mula sa lupain ng Ehipto. **42** Ito ay isang gabing dapat mananatiling gising, para ilabas sila ni Yahweh mula sa lupain ng Ehipto.

Ito ay gabi ni Yahweh na dapat ipagdiwang ng lahat ng mga Israelita sa lahat ng salinlahi ng kanilang bayan. **43** Sinabi ni Yahweh kina Moises at Aaron, "Ito ang mga alituntunin para sa Paskua: walang dayuhan ang maaaring makibahagi sa pagkain na ito. **44** Kahit na, ang bawat alipin ng mga Israelita, na binili ng pera, ay maaaring makakain nito matapos ninyo silang tuliri. **45** Hindi makakanin ang mga dayuhan at upahanh lingkod ng alinmang pagkain. **46** Dapat kainin ang pagkain sa isang bahay. Huwag kayong magdaldala ng anumang karne sa labas ng inyong bahay, at hindi ninyo dapat baliin ang kahit anumang buto nito. **47** Dapat obsebahan ng lahat ng mga komunidad ng Israel ang pagdiriwang. **48** Kapag maninirahan ang isang dayuhan sa inyo at gustong obserbahan ang Paskua para kay Yahweh, lahat ng kaniyang lakaking kamag-anak ay dapat tuliri. Pagkatapos siya ay maaaring dumating at sundin ito. Siya ay magiging katulad ng mga taong ipinanganak sa lupain. Ganun pa man, walang sinumang taong hindi tul i ang makakakain ng anumang pagkain. **49** Parehong batas ang siyang gagamitin sa kapwa katutubo o dayuhan na narinirahan kasama ninyong lahat." **50** Kaya sinunod ng lahat ng mga Israelita nang lubusan ang iniutos ni Yahweh kina Moises at Aaron. **51** Dumating ang araw na iyon na dinala ni Yahweh ang Israel palabas sa lupain ng Ehipto sa pamamagitan ng kanilang mga armadong grupo.

13 Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabing, **2** "Ilaan sa akin ang lahat ng mga panganay, ang bawat panganay na lalaki ng mga Israelita, kapwa mula sa mga tao at sa mga hayop. Paghmamay-ari ko ang mga panganay." **3** Sinabi ni Moises sa mga tao, "Alalahanin ninyo ang araw na ito, ang araw kung saan kayo nakalabas mula sa Ehipto, nakalabas mula sa bahay ng pagkakaalipin, dahil nakalabas kayo mula sa lugar na ito sa pamamagitan ng malakas na kamay ni Yahweh. Walang tinapay na may halong lebadura ang kakainin. **4** Lalabas kayo mula sa Ehipto sa araw na ito, sa buwan ng Abib. **5** Dapat ninyong sundin ang ganitong pamamarangan ng pagsamba sa buwan na ito kapag dinala na kaya ni Yahweh sa lupain ng mga Cananeo, Heteo, Amoreo, Hivita at Jebuseo, ang lupain na kaniyang ipinangako na ibibigay sa inyong mga ninuno, isang lupain na umaagos ng gatas at pilot. **6** Sa loob ng pitong araw dapat kayong kumain ng tinapay na walang lebadura; Sa ikapitong araw magkakaroon ng pista sa karanganan ni Yahweh. **7** Tinapay na walang lebadura ang dapat kainin sa loob ng pitong araw; dapat walang tinapay na may lebadura ang makikita sa gitna ninyo. Dapat walang lebadurang makikita sa inyo sa loob ng inyong mga kinasasakupan. **8** Sa araw na iyon sasabihan ninyo ang inyong mga anak, 'Dahil ito ang ginawa ni Yahweh para sa akin nang lumabas ako mula sa Ehipto.' **9** Magsisilbi itong paalaala para sa inyo sa inyong kamay, at isang paalaala sa inyong noo. Para mapasainyong bibig itong batas ni Yahweh, dahil nakalabas kayo mula sa Ehipto sa pamamagitan ng malakas na kamay ni Yahweh. **10** Kaya dapat ninyong sundin ang batas na ito sa itinakdang panahon taun-taon. **11** Kapag dadalhin na kayo ni Yahweh sa lupain ng Cananeo, na kaniyang ipinangako sa inyo at sa inyong mga ninuno, at kapag ibinigay niya na ang lupain sa inyo, **12** kinakailangan ninyong ilaan sa kanya ang lahat ng inyong mga panganay na anak at ang lahat ng mga unang ipinanganak ng inyong mga hayop. Kay Yahweh ang mga lalaki. **13** Kailangan mong bilhin pabalik ang bawat unang ipinanganak na asno kasama ang isang tupa. Kapag hindi mo ito bibilhin pabalik, dapat mong balin ang leeg nito. Pero ang bawat panganay sa inyong mga lalaki sa lahat ng inyong mga anak na lalaki—kailangan ninyo silang bilhin pabalik. **14** Sa darating na panahon, kapag naganiton ang iyong anak na lalaki, 'Ano ang ibig sabihin nito?' pagkatapos sabihin mo sa kanya, 'Nakalabas tayo mula sa Ehipto sa pamamagitan ng laking kamay ni Yahweh, mula sa bahay ng pagkaalipin. **15** Nang nagmamatigas na finanggihan ng Paraon ang pagpapaalis sa amin, pinatay ni Yahweh ang lahat ng mga panganay sa buong lupain ng Ehipto, kapwa panganay na anak ng mga tao at ang panganay na anak ng mga hayop. Kung kaya bakit ako nag-aalay kay Yahweh ng mga panganay ng bawat hayop, at kung kaya bakit ko binibibil ang aking mga panganay na lalaki! **16** Magiging paalaala ito sa iyong mga kamay, at paalaala sa iyong noo, dahil nakalabas tayo mula sa Ehipto sa pamamagitan ng laking kamay ni Yahweh." **17** Nang pinayagan ni Paraon na umalis ang mga tao, hindi sila pinangunahan ng Diyos sa landas patungo sa lupain ng mga Palestina, kahit pa malapit ang lupain. Dahil sinabi ng Diyos, "Marahil magbabago ang mga tao ng kanilang mga isipan kapag nakaranas

sila ng digmaan at pagkatapos babalik sa Ehipto. **18** Kaya pinatnubayan ng Diyos ang mga tao paikot sa may ilang patungo sa Dagat ng mga Tambo. Umakyat ang mga Israelita papalabas mula sa Ehipto na armado para sa pakikipaglaban. **19** Dinala ni Moises ang mga buto ni Jose, dahil taimtim na pinanumpa ni Jose ang mga Israelita at sinabing, "Siguradong iligitas kayo ng Diyos, at kailangan ninyong dalhin papalayo ang aking mga buto kasama ninyo." **20** Naglakbay ang mga Israelita mula sa Sucot at nagkampo sa Etam sa paligid ng ilang. **21** Sumabay si Yahweh sa kanila bilang isang haligi na ulap sa umaga para manguna sa kanilang landas. At sa gabi bilang isang haligi na apoy para bigyan sila ng ilaw. **22** Hindi inaalis ni Yahweh mula sa harapan ng mga tao ang pang-araw na haligi na ulap mang pang-gabi na haligi na apoy.

14 Kinausap ni Yahweh si Moises: **2** "Sabihin mo sa mga Israelita na sila ay bumalik at magkampo sa Pi Hahirot, sa pagitan ng Migdol at ng dagat, bago ang Baal Zefon. Kaya ay magkakampo sa tabing dagat at sa tapat ng Pi Hahirot. **3** Sasabihin ni Paraon ang tungkol sa mga Israelita, 'Nailigaw sila sa mga lupain. Sinara sila ng ilang.' **4** Papatigasin ko ang puso ni Paraon, at habulilon ko sila. Makakahuha ako ng parangal dahil kay Paraon at sa kaniyang mga hukbo. Malalaman ng mga taga-Ehipto na ako ay si Yahweh." Kaya ang mga Israelita ay nagkampo dahil sa iniutos sa kanila. **5** Nang sinabihan ng hari ng Ehipto na ang mga Israelita ay nakatakas, ang isipan ni Paraon at ng kaniyang mga lingkod ay bumaliklad laban sa bayan. Sinabi nila, "Anong ginawa natin at hinayaan nating makalaya ang mga Israelita mula sa pagtrabaho para sa atin?" **6** Pagkatapos kinuha ni Paraon ang kaniyang karwahe at kasama niya ang kaniyang mga hukbo. **7** Isinama niya ang piniling animmaraang karwahe at ang lahat ng ibang mga karwahe ng Ehipto, ang lahat ng mga pinuno sa kanila. **8** Pinatigas ni Yahweh ang puso ni Paraon, hari ng Ehipto, at hinabol niya ang mga Israelita. Ngayon nakaalis ang mga Israelita nang matagumpay. **9** Pero hinabol sila ng mga taga-Ehipto kasama ng kanilang mga kabayo at mga karwahe, mga nangangabayao at ang kaniyang mga hukbo. Inabutan nila ang mga Israelita na nagkakampo sa tabing dagat ng Pi Hahirot, bago ang Baal Zefon. **10** Nang malapit na si Paraon, ang mga Israelita ay tumingala at nabigla. Naglalakad ang mga taga-Ehipto patungo sa kanila at sila ay natakok. Umiyak ang mga Israelita kay Yahweh. **11** Sinabi nila kay Moises, "Dahil wala na bang mapaglibilbingan sa amin sa Ehipto kaya mo kami dinala sa ilang para dito mamatay? Bakit itinuring mo kami ng ganito, dinala mo kami palabas sa Ehipto?" **12** Hindi ba ito ang sinabi namin sa iyo sa Ehipto? Sinabi namin sa iyo, 'Iwanan kami dito, para makapagtatrabaho kami sa mga taga-Ehipto. Mas mabuti pa sa amin ang magtrabaho para sa kanila kaysa kami ay mamatay dito sa ilang.' **13** Sinabi ni Moises sa mga tao, "Huwag kayong matakot. Manatili at tingnan ninyo ang paglilitigas ni Yahweh na ibibigay sa inyo ngayon. Dahil hindi ninyo na makikita muli ang mga taga-Ehipto na nakikita ninyo ngayon. **14** Si Yahweh ay makikipaglaban para sa inyo, at kailangan lang ninyong manatili. **15** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Bakit ikaw, Moises, patuloy na tumatwasag sa akin? Sabihin mo ang mga Israelita na magpatuloy sa pagsulong. **16** Itaas mo ang iyong tungkod, iunat mo sa pamamagitan ng iyong kamay sa ibabaw ng dagat at hatin mo ito sa dalawa, para ang bayan ng Israel ay makarating sa dagat sa tuyong lupa. **17** Tandaan mo na patitigasin ko ang puso ng mga taga-Ehipto para sila ay tugisin. Makakahuha ako ng parangal dahil kay Paraon at sa lahat ng kaniyang hukbo, mga karwahe at ang kaniyang mga nangangabayao. **18** Pagkatapos malalaman ng mga taga-Ehipto na ako ay si Yahweh at makakahuha ako ng karanganan nang dahil kay Paraon, sa kaniyang mga karwahe at sa kaniyang mga nangangabayao." **19** Ang anghel ng Diyos, ang siyang pumunta sa mga Israelita, kumilos at nagpunta sa kanilang likuran. Ang haligi ng ulap ay kumilos mula sa kanila at pumunta at tumayo sa kanilang likuran. **20** Dumating ang ulap sa pagitan ng kampo ng Ehipto at sa kampo ng Israel. Isang madilim na ulap sa mga taga-Ehipto pero inilawanan ang gabii para sa mga Israelita. Kaya hindi nakalapit ang isang panig sa kabila buong gabii. **21** Iniuat ni Moises ang kaniyang kamay sa ibabaw ng dagat. Pinabalik ni Yahweh ang dagat sa pamamagitan ng isang malakas na hanging silangan sa buong gabing iyon at ginawang tuyong lupa. Sa ganitong paraaan nahati ang tubig. **22** Ang mga Israelita ay pumunta sa gitna ng dagat sa tuyong lupa. Ang tubig ay nag-anyong pader para sa kanila sa kanilang kanan kamay at sa kanilang kaliwa. **23**

Tinugis sila ng mga taga-Ehipto. Pinuntahan sila sa gitna ng dagat—lahat ng mga kabayo ni Paraon, mga karwahe at mga nangangabayo. **24** Pero kinaumagahan, si Yahweh ay tumingin mula sa ibaba sa mga hukbo ng Ehipto sa pamamagitan ng haligi ng apoy at ulap. Nagdulot siya ng pagkabahala sa mga taga-Ehipto. **25** Ang gulong ng kanilang mga karwahe ay nabaon, at ang mga nangangabayo ay nahirapang magpatakbo. Kaya sinabi ng mga taga-Ehipto, “Tumakas na tayn mula sa Israel, dahil si Yahweh ay lumalaban para sa kanila laban sa atin.” **26** Sinabi ni Yahweh kay Moises, “Unat mo ang iyong kamay sa ibabaw ng dagat para ang tubig ay bumalik sa mga taga-Ehipto, kanilang mga karwahe at sa kanilang mga nangangabayo.” **27** Kaya iniunat ni Moises ang kaniyang kamay sa ibabaw ng dagat at ito ay bumalik sa dating anyo bago lumitaw ang umaga. Ang mga taga-Ehipto ay tumakas sa dagat, at dinala sila ni Yahweh sa gitna nito. **28** Bumalik ang tubig at bumalot sa mga karwahe ni Paraon, mga nangangabayo at ang lahat ng kaniyang mga hukbo na sumunod sa mga karwahe papuntang dagat. Wala ni isa ang nakaligtas. **29** Gayunman, naglakad ang mga Israelita sa tuyong lupa sa gitna ng dagat. Ang tubig ay naging isang pader para sa kanila sa kanang kamay at sa kanilang kaliwa. **30** Iniligtas ni Yahweh ang Israel sa araw na iyon sa kamay ng mga taga-Ehipto, at nakita ng Israel ang mga patay na mga taga-Ehipto sa dalampasigan. **31** Nang makita ng Israel ang kapangyarihan ni Yahweh na ginamit laban sa mga taga-Ehipto, pinarangalan ng mga tao si Yahweh, at sila ay nagtiwala kay Yahweh at sa kaniyang lingkod na si Moises.

15 Pagkatapos inawit nina Moises at ng bayan ng Israel ang awiting ito para kay Yahweh. Inawit nila, “Umaawit ako kay Yahweh, dahil sa maluwalhating tagumpay; ang kabayo at ang tagasakay nito ay itinapon sa dagat. **2** Si Yahweh ang aking lakas at awitin, at siya ang aking naging kaligtasan. Ito ang aking Diyos, at siya ay aking pupurihin, Diyos ng aking ama, at siya ay aking dadakilain. **3** Si Yahweh ay isang mandirigma; Yahweh ang pangalan niya. **4** Ang mga karwahe at hukbo ng Paraon, sa dagat ay kaniyang itinapon. Ang mga piniling opisyal ni Paraon, sa Dagat ng mga Tambo sila ay nalunod. **5** Sila ay tinabunan ng kailaliman; sila ay tumungo sa kailaliman na tulad ng isang bato. **6** Ang iyong kanang kamay, Yahweh, ay maluwalhati sa kapangyarihan; ang iyong kanang kamay, Yahweh, ang dumurog sa mga kaaway. **7** Sa dakilang kaluwalhatian iyong ibinabagsak ang mga bumabangong laban sa iyo. Ililabas mo ang iyong poot; tinupok mo sili gaya ng pinaggapanan. **8** Sa pamamagitan ng bugso ng butas ng iyong ilong ang mga tubig ay nagtipon; ang mga dumadaloy na tubig ay tumayong matuwid na isang bunton; ang malalim na tubig ay namuo sa puso ng dagat. **9** Sinabi ng kaaway, ‘‘Hababol ako, mangunguna ako, ipamamahagi ko ang nasamsam ko; masisiyahan sila sa aking ninanais; Bubunutin ko ang aking espada; ang aking kamay ang sisira sa kanila.’’ **10** Pero ipinaihip mo ang iyong hangin at tinakpan sila ng dagat; at sa malakas na mga tubig lumubog sila na parang tingga. **11** Sino ang katulad mo, Yahweh, sa mga diyos? Sino ang katulad mo, maluwalhati sa kabanalan, sa mga pagpupuri pinaparangan, na gumanagawa ng mga himala? **12** Iniuhot mo ang iyong kanang kamay, at sila ay ilamon ng lupa. **13** Sa iyong katapatan sa tipan pinangunahan mo ang mga tao na iyong sinagip. Sa iyong kalakasan sila ay iyong pinangunahan patungo sa banal na lugar kung saan ka naninirahan. **14** Narinig ng bayan, at sila ay nangginginig; takot ang babalot sa mga naninirahan sa Filistia. **15** Pagkatapos ang mga pinuno ng Edom ay matatakot; ang mga sundalo ng Moab ay mayayani; lahat ng naninirahan sa Canaan ay maglalaho. **16** Ang kilabot at pangamba ay mapapasakanila. Dahil sa kapangyarihan ng iyong bisig, sila ay hindi imik na parang bato hanggang sa makaraan ang iyong bayan, Yahweh—hanggang sa makaraan ang sinagip mong bayan. **17** Dadahlin mo sila at itatanim sila sa bundok na iyong pinamana, ang lugar, Yahweh, na iyong ginawa para manirahan, ang santuwanyo, aming Panginoon, na itinayo ng iyong mga kamay. **18** Maghahari si Yahweh sa magpakaikanan pa man.” **19** Dahil lumakad ang mga kabayo ni Paraon kasama ng kaniyang mga karwahe at mga mangangabayo sa dagat. Dinala pabalik ni Yahweh ang mga tubig ng dagat sa kanila. Pero ang mga Israelita ay naglakad sa gitna ng dagat sa mga tuyong lupa. **20** Si Miriam, ang babaeng propeta, na kapatid na babae ni Aaron, ay dumapot ng tamburin, at lumabas ang lahat ng mga kababaihan na may mga tamburin, sabay na sumasaway kasama niya. **21** Inawit ni Miriam sa kanila: “Umawit kay Yahweh, dahil siya ay maluwalhating nagtagumpay.”

Itinapon niya sa dagat ang kabayo at ang kaniyang mangangabayo.” **22** Pagkatapos pinangunahan ni Moises ang Israel pasulon mula dagat ng mga Tambo. Lumabas sila sa ilang ng Shur. Naglakbay sila ng tatlong araw sa loob ng ilang at walang nahanap na tubig. **23** Pagkatapos nakarating sila sa Mara, pero hindi nila mainom ang tubig doon dahil mapait ito. Kaya tinawag nilang Mara ang lugar na iyon. **24** Kaya nagrekiamo ang mga tao kay Moises at sinabing, “Ano ang aming iiunumin?” **25** Umiyak si Moises kay Yahweh at may ipinakitung puno si Yahweh sa kaniya. Hinagis ito ni Moises sa tubig at naging matamis na mainom ang tubig. Sa lugar na iyon nagbigay si Yahweh sa kanila ng mahigpit na kautusan at doon din niya sila sinubukan. **26** Sinabi niya, “Kung papakinggan ninyong mabuti ang tinig ni Yahweh na inyong Diyos, at gagawin kung ano ang tama sa aking mga mata, at kung makikinig kayo sa mga kautusan ko at susundin ang lahat ng mga batas ko—hindi ako maglagay sa inyo ng anumang mga sakit na inilagay ko sa mga taga-Ehipto, dahil ako ay si Yahweh na nagpapagaling sa inyo.” **27** Pagkatapos dumating ang mga tao sa Elim, kung saan mayroong labing-dalawang bukal ng tubig at pitumpung puno ng palma. Nagkampo sila doon sa may tubig.

16 Naglakbay ang mga tao mula sa Elim, at ang lahat ng komunidad ng mga Israelita ay nakarating sa ilang ng Sin, na nasa gitna ng Elim at Sinai, sa ikalabinilang araw ng ikalawang buwan pagkatapos ng kanilang pag-alis sa lupain ng Ehipto. **2** Ang buong komunidad ng mga Israelita ay nagrekiamo laban kina Moises at Aaron sa ilang. **3** Sinabi sa kanila ng mga Israelita, “Kung namatay na lang sana kami sa kamay ni Yahweh sa lupain ng Ehipto nang kami ay nakaupo sa tabi ng mga palayok ng karne at kumakain ng tinapay hanggang sa mabusog. Pagkat dinala ninyo kami palabas dito sa ilang para patayin sa gutom ang aming buong komunidad.” **4** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, “Magpapaulan ako ng tinapay mula sa langit para sa inyo. Ang mga tao ay labalas at magtitipon ng pang isang araw na bahagi sa bawat araw para masubukan ko sila para makita kung sila ay lakakad o hindi sa aking batas. **5** Mangayari na sa ikaanim na araw, na magtitipon sila ng makalawang dami ng kung ano ang tinipon nila sa bawat naunang araw, at lulutuin nila kung ano ang dala nila.” **6** Pagkatapos ay sinabi nina Moises at Aaron sa lahat ng bayan ng Israel, “Sa gabii ay malalaman ninyong si Yahweh ang siyang nagdala sa inyo na palabas mula sa lupain ng Ehipto. **7** Sa umaga ay makikita ninyo ang kaluwalhatian ni Yahweh, dahil narinrig niya ang inyong pagrereklemo laban sa kaniya. Sino ba kami para kayo ay magreklemo laban sa amin?” **8** Sinabi rin ni Moises, “Malalaman ninyo ito kapag binigyan kayo ni Yahweh ng karne sa gabii at tinapay sa umaga na sagana—dahil narinrig niya ang mga reklamo na sinabi ninyo laban sa kanya. Sino ba si Aaron at ako? Ang inyong mga reklamo ay hindi laban sa amin; ang mga iyon ay laban kay Yahweh.” **9** Sinabi ni Moises kay Aaron, “Sabihin mo sa lahat ng komunidad ng bayan ng Israel, ‘Lumapit kayo kay Yahweh, dahil narinrig niya ang inyong mga reklamo.’” **10** Nangyari na habang nagsasalita si Aaron sa buong komunidad ng bayan ng Israel, tumingin sila sa dako ng ilang, at pagmasdan, ang kaluwalhatian ni Yahweh ay lumitaw sa ulap. **11** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, “Narinig ko ang mga reklamo ng bayan ng Israel. Kausapin mo sila at sabihin, ‘Sa gabii ay kakain kayo ng karne, at sa umaga ay mabubusog kayo ng tinapay. Pagkatapos malalaman ninyong ako ay si Yahweh, na inyong Diyos.’” **12** Nangyari sa gabii na may dumating na mga pugo at natabunan ang kampo. Sa umaga ang hamog ay nalatag sa palibot ng kampo. **14** Pagkawala ng hamog, doon sa ibabaw ng ilang ay may mga manipis na mumunting piraso na parang namuong hamog sa lupa. **15** Nang makita iyon ng bayan ng Israel, sinabi nila sa isa’t isa, “Ano ito?” Hindi nila alam kung ano iyon. Sinabi ni Moises sa kanila, “Iyan ang tinapay na bigay ni Yahweh sa inyo para kainin. **16** Ito ang utos na ibinigay ni Yahweh sa inyo: ‘Kayo ay dapat magtipon, bawat isa sa inyo, ng dami na kailangan ninyong kainin, isang omer sa bawat tao mula sa bilang ng inyong mga tao. Ganito ninyo titipunin iyon: Magtipon ng tama lang para kainin ng bawat taong naninirahan sa inyong tolda.’” **17** Ginawa iyon ng bayan ng Israel. Ang ilan ay nagtipon ng mas marami, ang ilan ay nagtipon ng mas kaunti. **18** Nang sukatin nila iyon sa sukat ng omer, ang mga nagtipon ng mas marami ay walang anumang natira, ang mga nagtipon ng mas kaunti ay hindi nagkuklung. Bawat tao ay nagtipon ng tama lamang para mapunuan ang kanilang pangangailangan. **19** Pagkatapos sinabi ni Moises sa kanila,

"Walang isa sa inyo ang dapat magtira ng anuman niyon hanggang umaga. **20** Pero hindi sila nakinig kay Moises. Ang ilan sa kanila ay nagtira ng kaunting nitong hanggang umaga, pero ito ay inuod at bumaho. Kaya nagalit sa kanila si Moises. **21** Sila ay nagtipon niyon kada umaga. Bawat tao ay nagtipon ng tama lang kainin para sa araw na iyon. Nang uminit ang araw, ito ay natunaw. **22** Nangyari na sa ikaanum na araw nagtipon sila ng dobleng dami ng tinapay, dalawang omer para sa bawat tao. Lahat ng mga pinuno ng komunidad ay pumunta at sinabi ito kay Moises. **23** Sinabi niya sa kanila, "Ito ang sinabi ni Yahweh: 'Bukas ay isang taimtim na pamamahinga, isang banal na Araw ng Pamamahinga para sa karanganan ni Yahweh. Maghurno kayo ng gusto ninyong hurnuin at maglaga ng gusto ninyong ilaga. Ang lahat nang matira, itiba ninyo para sa inyong mga sarili hanggang umaga.'" **24** Kaya itinabi nila ito hanggang umaga, katulad ng tagubilin ni Moises. Ito ay hindi bumaho ni nagkaroon ng anumang uod. **25** Sinabi ni Moises, "Kainin ang pagkaing ito ngayon, pagkat ngayon ay isang araw na inilaan bilang Araw ng Pamamahinga para parangalan si Yahweh. Ngayon hindi kayo makakahanap nito sa mga bukid. **26** Magtitipon kayo nito sa loob ng anim na araw, pero ang ikapiton araw ay Araw ng Pamamahinga. Sa Araw ng Pamamahinga ay walang manna." **27** Nangyari na sa ikapiton araw may ilan sa mga tao ang lumabas para magtitipon ng manna, pero wala silang hanapin. **28** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Gaano katagal kayong tatangging sundin ang aking mga kautusan at mga batas? **29** Tingnan ninyo, Ako, si Yahweh ang nagbigay ng Araw ng Pamamahinga sa inyo. Kaya sa ikaanum na araw ay binibigyan ko kayo ng tinapay para sa dalawang araw. Bawat isa sa inyo ay dapat manatili sa kanyang sariling lugar; walang dapat lumabas mula sa kaniyang lugar sa ikapiton araw." **30** Kaya nagpahinga ang mga tao sa ikapiton araw. **31** Tinawag ng mga tao ng Israel ang pagkaing iyon na "manna." Ito ay maputi tulad ng buto ng kulantro at ang lasa ay parang apa na ginawang may pulot. **32** Sinabi ni Moises, "Ito ang inutos ni Yahweh: 'Hayang itago ang isang omer na manna para sa kabuuhan ng salinlahi ng inyong bayan para ang inyong mga kaapu-apuhan ay maaring makita ang tinapay na pinakain ko sa inyo sa ilang, matapos na ilabas ko kayo mula sa lupain ng Ehipto.'" **33** Sinabi ni Moises kay Aaron, "Kumuha ka ng palayok at maglagay ng isang omer ng manna sa loob nito. Panatilihin ito sa harap ni Yahweh para itago para sa buong salinlahi ng bayan." **34** Katulad ng inutos ni Yahweh kay Moises, itinago iyon ni Aaron katabi ng mga kautusang tipan sa loob ng kaban. **35** Kumain ng manna ang bayan ng Israel sa loob ng apatnapung taon hanggang sa makarating sila sa lupain may nariniranhan. Kumain sila nito hanggang sa makarating sila sa mga hangganan ng lupain ng Canaan. **36** Ngayon ang omer ay ikasampung bahagi ng epa.

17 Naglakbay ang buong komunidad ng mga Israelita mula sa ilang ng Sin, ayon sa mga tagubilin ni Yahweh. Nagkampo sila sa Rephidim, pero walang tubig na maiinom para sa mga tao. **2** Kaya sinisi ng mga tao si Moises dahil sa kanilang kalagayan at sinabing, "Bigyan mo kami ng tubig na maiinom." Sinabi ni Moises, "Bakit kayo makikipagtalo sa akin?" Bakit sinusubok ninyo si Yahweh? **3** Labis na nauuhaw ang mga tao, at nagreklemo laban kay Moises. Sinabi nila, "Bakit dinala mo kami palabas sa Ehipto? Para patayin kami at ang aming mga anak pati mga baka sa pagkauhaw?" **4** Kaya dumaina si Moises kay Yahweh, "Ano ba ang dapat kong gawin sa mga taong ito? Halos handa na silang batuhin ako." **5** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Mauna ka sa mga tao at magdala ka ng ilan sa mga nakatatanda ng Israel. Dalhin mo ang tungkod na inihampas mo sa ilog at umalis ka. **6** Tatayo ako sa harapan mo doon sa ibabaw ng bato sa Horeb, at papaluin mo ang bato. Lalabas ang tubig mula dito para inuinin ng mga tao. Pagkatapos ginawa ito ni Moises sa paninig ng mga nakatatanda ng Israel. **7** Tinawag niya ang lugar na iyon na Massah at Meribah dahil sa pagreklemo ng mga Israelita at dahil sinubukan nila ang Diyos sa pamamagitan ng pagsabing, "Kasama ba natin si Yahweh o hindi?" **8** Pagkatapos dumating at nilusob ng isang hubko ng mga Amalekita ang Israel sa Rephidim. **9** Kaya sinabi ni Moises kay Josue, "Pumili ka ng ilan sa mga lalaki at umalis ka. Labanan mo si Amalek. Tatayo ako bukas sa ibabaw ng burol na hawak ang tungkod ng Diyos sa aking kamay." **10** Kaya nakipaglaban si Josue sa Amalek ayon sa tagubilin ni Moises sa kaniya, habang sina Moises, Aaron at Hur ay umakyat sa ibabaw ng burol. **11** Nananalo ang mga Israelita, habang itinataas ni Moises ang kaniyang mga kamay, kapag ipinagpapahinga niya ang kaniyang mga

kamay, nagsisimulang manalo ang mga Amalek. **12** Nang bumigat na ang mga kamay ni Moises, kumuha sina Aaron at Hur ng bato at inilagay ito sa ilalim niya para makaupo siya. Sa parehong pagkakataon, itinaas ni Aaron at Hur ang mga kamay ni Moises, isang tao ang nasa tabi niya at ang isa naman ay nasa kabilang banda niya. Kaya nanatiling nakataas ang mga kamay ni Moises hanggang sa palubog na ang araw. **13** Kaya natalo ni Josue ang mga Amalekita sa pamamagitan ng espada. **14** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Isulat mo ito sa isang libro at basahin mo na narinirin ni Josue dahil ganap kong tatanggaling ang alaala ng Amalek mula sa ilalim ng kalangitan." **15** Pagkatapos gumawa si Moises ng altar at tinawag niya itong "Si Yahweh ang aking bandila." **16** Ginawa niya ito, dahil sinabi niya, "Pinangako ni Yahweh na makikipaglaban siya kay Amalek mula sa mga salinlahi hanggang sa mga susunod pang salinlahi."

18 Narinig ni Jetro na pari ng Midian, na biyenan na lalaki ni Moises ang lahat ng ginawa ng Diyos kay Moises at sa mga Israelita na kaniyang bayan. Narinig niya na dinala ni Yahweh palabas sa Ehipto ang Israel. **2** Kinuha ni Jetro na biyenan ni Moises si Zippora na asawa ni Moises, matapos niyang pabalikin sa kanilang tahanan. **3** At ang kaniyang dalawang anak na lalaki; Ang Pangalan ng isa niyang anak ay si Gersom, dahil sinabi ni Moises, "Naging dayuhan ako sa isang dayuhang lupain." **4** Ang isa niyang anak ay pinangalanang Eliezer, dahil sinabi ni Moises, "Ang Diyos ng aking ninuno ay aking saklolo. Niligtas niya ako mula sa espada ni Paraon." **5** Dumating si Jetro, na biyenan ni Moises, kasama ang mga anak na lalaki at asawa ni Moises sa ilang kung saan sila nagkampo sa bundok ng Diyos. **6** Sinabi niya kay Moises, "Ako na iyong biyenan na si Jetro, kasama ang iyong asawa at ang kaniyang dalawang anak na lalaki ay pupunta sa iyo." **7** Lumabas si Moises para salubungin ang kaniyang biyenan na lalaki, yumuko at hinalikan siya. Nagtanungan sila tungkol sa kapakanan ng isat-isat at pagkatapos pumasok sila sa tolda. **8** Isinalaysay ni Moises sa kaniyang biyenan na lalaki ang lahat ng ginawa ni Yahweh kay Paraon at sa mga taga-Ehipto alang-alang sa kapakanan ng Israel, tungkol sa lahat ng mga paghirip na dumating sa kanilang paglalakbay, at kung paano sila niligtas ni Yahweh. **9** Nagalak si Jetro sa kabilang lahat ng mabuting nagawa ni Yahweh para sa Israel, dahil niligtas sila ni Yahweh mula sa kamay ng mga taga-Ehipto. **10** Sinabi ni Jetro, "Purihin nasa si Yahweh, dahil niligtas niya kayo mula sa kamay ng mga taga-Ehipto at mula sa kamay ng Paraon, at pinayala niya ang bayan mula sa kamay ng mga taga-Ehipto. **11** Ngayon alam ko na si Yahweh ay dakila kaya lahat ng mga diyos, dahil niligtas ng Diyos ang kaniyang bayan nang pinagmalupitan ng mga taga-Ehipto ang mga Israelita. **12** Nagdala si Jetro, na biyenan na lalaki ni Moises, ng sinunong na handog at alay para sa Diyos. Nagpunta si Aaron at lahat ng mga nakatatanda ng Israel para kumain kasama ang biyenan na lalaki ni Moises sa harap ng Diyos. **13** Kinabukasan umupo si Moises para hatulan ang mga tao. Tumayo ang mga tao sa palibot ni Moises, mula umaga hanggang gabi. **14** Nang nakita ni Jetro ang lahat ng ginawa ni Moises para sa bayan, sinabi niya, "Ano ba itong ginawa mo sa bayan? Bakit nauupo kang mag-isá at ang lahat ng tao ay nakatayo na nakapalibot sa iyo mula umaga hanggang gabi?" **15** Sinabi ni Moises sa kaniyang biyenan na lalaki, "Lumapit ang mga tao sa akin para hingin ang direksyon ng Diyos. **16** Pumupunta sila sa akin kapag nagtatalo sila. Hinahatulan ko ang pagitan ng bawat isa, at itinuturo ko sa kanila ang mga kautusang at mga batas ng Diyos." **17** Sinabi ni Jetro kay Moises, "Hindi mabuti ang iyong ginagawa. **18** Tiyan na manghihina ka, ikaw at ang lahat ng taong pumupunta sa iyo, dahil ang pasanin na ito ay labis na napakabigat para sa iyo. Hindi mo ito kayang gawin sa pamamagitan ng iyong sarili. **19** Makining ka sa akin. Bibigyan kita ng payo, at sumaiyo ang Diyos, dahil ikaw ang kinatawan ng tao sa Diyos, at ikaw ang nagdadalat ng kanilang mga pagtatalo sa kaniya. **20** Dapat mong ituro sa kanila ang kaniyang mga kautusang at mga batas. Dapat mong ipakita sa kanila ang daang nararapat lakaran at gawain ang nararapat. **21** At saka, dapat pumili ka ng mga lalaking bihasa mula sa lahat ng mga tao, mga lalaking may takot sa Diyos, mga lalaking mapagpatootoo na napopoot sa hindi makatarungan. Dapat ilagay mo sila sa mga tao para maging mga pinuno na nangangasiwa sa libu-libo, daan-daan, lima-limampu at sampa-sampa. **22** Hahatulan nila ang mga tao sa lahat ng kaugaliang pamamaraan na mga kaso, pero dadalhin nila ang mga mabibigat na mga kaso sa iyo. Sila na ng hahatol sa mga mallit na mga kaso. Sa ganyang

paraan, magiging magaan para sa iyo, at dadalhin nila ang pasanin kasama mo. **23** Kung gagawin mo ito, at kung inatasan ka ng Diyos na gawin ito, hindi ka mahihirapan at makakauwi na nasisiyahan ang bayan sa kanilang tahanan." **24** Kaya nakinig si Moises sa mga salita ng kaniyang biyenan na lalaki at ginawa ang lahat ng kaniyang sinabi. **25** Pinili ni Moises ang mga lalaking bihisa mula sa lahat ng Israel at ginawa silang mga pinuno ng mga taong, tagapangasiwa sa libu-libo, daan-daan, lima-limampu, at sampampo. **26** Hinatalan nila ang mga tao sa mga karaniwang pangayayari. Dinala nila kay Moises ang mabigat na mga kaso, pero sila na mismo ang humahatol sa mga maliliit na mga kaso. **27** Pagkatapos hinayaan ni Moises na umalis ang kaniyang biyenan na lalaki, at bumalik si Jetro sa kaniyang sariling lupain.

19 Sa ikatlong buwan, pagkatapos lumabas ang bayan ng Israel mula sa lupain ng Ehipto, sa parehong araw, nakarating sila sa ilang ng Sinai. **2** Pagkatapos nilang lisanin ang Rephidim at pumunta sa ilang ng Sinai, nagkampo sila sa ilang sa harapan ng bundok. **3** Umakyat si Moises sa Diyos. Tinawag siya ni Yahweh mula sa bundok at sinabi, "Kailangan mong sabihin sa bahay ni Jacob, sa bayan ng Israel: **4** Nakita mo ang aking ginawa sa mga taga-Ehipto, kung paano ko kayo inakay sa pakpak ng agila at dimala kayo para sa akin. **5** Ngayon pagkatapos, kung susundin at pakikigangan ninyo ang aking tingi at iingatan ang aking kasunduan, kung gayon, magiging katangi-tanging pag-aari kita mula sa lahat ng mga tao, dahil ang buong daigdig ay akin. **6** Ikaw ay magiging kaharian ng mga pari at isang banal na bayan para sa akin. Ito ang mga salitang dapat mong sabihin sa bayan ng Israel." **7** Kaya bumaba si Moises at ipinatawag ang mga nakatatanda ng Israel. Itinakda niya sa kanila ang lahat ng salita ni Yahweh na inutos sa kaniya. **8** Lahat ng tao ay magkakasabay na sumagot at sinabing, "Gagawin namin ang lahat ng sinabi ni Yahweh." Pagkatapos ipinarin ni Moises ang mga salita ng mga tao kay Yahweh. **9** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Lalapit ako sa iyo sa isang makapal na ulap para maaaring marinig ng mga tao kapag ako ay nakikipag-usap sa iyo at maaari ring maniwala sila sa iyo habang panahon." Pagkatapos, inilahad ni Moises ang salita ng mga tao kay Yahweh. **10** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Puntahan mo ang mga tao. Ngayon at bukas kailangan mong ihandog sila sa akin at hugasan nila ang kanilang mga damit. **11** Maging handa sa ikatlong araw, dahil sa ikatlong araw Ako, si Yahweh ay bababa sa Bundok Sinai. **12** Dapat kung maglagay ng hangganan sa palibot ng bundok para sa mga tao. Sabihin sa kanila, "Mag-ingat na hindi sila aakyat ng bundok o hahawakan ang hangganan. Siguradong mailalagay sa kamatayan ang sinumang hahawak sa bundok." **13** Walang sinumang hahawak sa ganoong tao. Kundi, kailangan siyang batuhin o panain. Kahit ito man ay isang tao o isang hayop, dapat siyang mailagay sa kamatayan. Kapag tununog na ang trumpeta ng isang mahabang tunog maaari na silang lumapit pataas sa paanan ng bundok. **14** Pagkatapos bumaba si Moises mula sa bundok patungo sa mga tao. Inihandog niya ang mga tao kay Yahweh, at hinugasan nila ang kanilang mga damit. **15** Sinabi niya sa mga tao, "Maging handa sa ikatlong araw; huwag kayong larapit sa irinyo mga asawa." **16** Sa ikatlong araw, nang umagang iyon, mayroon kulong at kidlat at isang makapal na ulap sa itaas ng bundok at ang tunog ng isang napakalakas na trumpeta. Nanginig ang lahat ng tao na nasa kampo. **17** Dinala ni Moises palabas sa kampo ang lahat ng tao para makipagkita sa Diyos at nakatayo sila sa paanan ng bundok. **18** Lubusang nababalutan ng usok ang Bundok ng Sinai dahil kay Yahweh na bumaba doon na may apoy at usok. Pumaitaas ang usok katulad ng usok ng isang pugon at marahas na nabulabol ang buong bundok. **19** Nang palakas ng palakas ang tunog ng trumpeta, nagsalita si Moises, at sinagot siya ng Diyos sa isang boses. **20** Bumaba si Yahweh sa Bundok ng Sinai, mula sa tuktok ng bundok at kaniyang tinawag si Moises sa tuktok. Kaya umakyat si Moises. **21** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Bumaba ka at balaan mo ang mga tao na huwag sumuway sa akin para tumining, o marami sa kanila ang mamamatay. **22** Hayaan ang mga pari na lumapit din sa akin at itakda ang kanilang sarili na humiliway, ihanda ang kanilang sarili sa aking pagdating para hindi ko sila salakayin." **23** Sinabi ni Moises kay Yahweh, "Hindi makakaakyat ang mga tao sa bundok, ito ang inutos mo sa amin: 'Maglagay ng mga hangganan sa palibot ng bundok at ihandog ito kay Yahweh.'" **24** Sinabi ni Yahweh sa kanya, "Lakad ka, bumaba sa bundok, at isama mo paakyat si Aaron na

kasama mo, pero huwag mong payagan ang mga pari at ang mga tao na tanggalin ang bakod para pumunta sa akin, kung hindi sasalakayin ko sila. **25** Kaya bumaba si Moises sa mga tao at nakipag-usap sa kanila.

20 Sinabi ng Diyos ang mga salitang ito: **2** "Ako ay si Yahweh, inyong Diyos, ang naglabas sa inyo mula sa lupain ng Ehipto, mula sa labas ng bayah ng pagkaalipin. **3** Dapat wala kang ibang diyos sa harapan ko. **4** Huwag dapat kayong gumawa para sa sarili ninyo ng isang inukit na larawan ni kahalintulad ng anumang bagay na nasa itaas ng langit, o sa lupa na nasa ilalim, o sa tubig na nasa ibaba. **5** Huwag dapat kagoy yuyukod sa kanila o sambahn sila, dahil Ako, si Yahweh na inyong Diyos, ay selosong Diyos. Paparusahan ko ang kasamaan ng mga ninuno sa pamamagitan ng pagpapadala ng kaparusahan sa mga kaupo-apuhan, patungo sa ikatlo at ikaapat na salinlahi sa mga galit sa akin. **6** Pero magpapakita ako ng katapatan sa tipan sa libu-libong mga nagmamahal sa akin at susunod sa aking mga utsos. **7** Hindi ninyo dapat kunin ang pangalan ko, si Yahweh ang inyong Diyos, sa walang kabuluhan, dahil hindi ko ituturing na walang pagkakasala ang sinumang kukuhang pangalan ko sa walang kabuluhan. **8** Alalahanin ninyo ang Araw ng Pamamahinga, ihandog ninyo ito sa akin. **9** Dapat magtrabaho kayo at gawin ang lahat ng gawain sa loob ng anim na araw. **10** Pero ang ikapitong araw, ay isang Araw ng Pamamahinga para sa akin, si Yahweh ang inyong Diyos. Dito dapat walang gagawa ng anumang gawain, ikaw, ni ang iyong anak na lalaki, ni ang iyong anak na babae, ni iyong lalaking lingkod, ni iyong babaeng lingkod, ni iyong baka, ni ang dayuhan na nasa loob ng iyong mga tarangkahang. **11** Dahil sa ikaaanim na araw Ako, si Yahweh, ang lumikha ng langit, lupa at dagat at lahat ng bagay na nasa loob nito at nagpahinga sa ikapitong araw. Kaya nga Ako, si Yahweh, ay pinapala ang Araw ng Pamamahinga at inihandog ito sa aking sarili. **12** Igalang ninyo ang inyong ama at inyong ina, para maaari kang manirahanng mahabang panahon sa lupain na ibibigay ko sa inyo Ako, si Yahweh, ang inyong Diyos. **13** Hindi kayo dapat pumatay ng sinuman. **14** Hindi kayo dapat mangalunya. **15** Hindi kayo dapat magnakaw mula kaninuman. **16** Hindi kayo dapat magbigay ng maling patooto laban sa iyong kapwa. **17** Hindi ninyo dapat kainggitan ang bayah ng iyong kapwa; hindi ninyo dapat kainggitan ang asawa ng iyong kapwa, ang kaniyang lingkod na lalaki, ang kaniyang lingkod na babae, ang kaniyang baka, kaniyang asno o anumang bagay na pag-aari ng kapwa mo." **18** Nakita ng mga tao ang pagkulog at ang pagkidlat at narinig ang tunog ng trumpeteta at nakitang umuusok ang bundok. Nang makita ito ng mga tao, nanginig sila at tumayo sa malayo. **19** Sinabi nila kay Moises, "Makipag-usap ka sa amin at kamit makikinig; pero huwag mong payagan makipag-usap sa amin ang Diyos, o lahat kami ay mamamatay." **20** Sinabi ni Moises sa mga tao, "Huwag kayong matakot, dahil bumaba ang Diyos para kayo ay subukin para ang karangalan na nasa kanya ay mapasainyo at para hindi kayo magkasala." **21** Kaya ang mga tao ay tumayo sa malayo at lumapit si Moises tungo sa makapal na kadiilan kung saan naroon ang Diyos. **22** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Ito ang sasabihin mo sa mga Israelita: 'Nakita mo na nakipag-usap ako sa iyo mula sa langit. **23** Huwag kang gagawa para sa sarili mo ng anumang mga diyos kasama ko, mga diyos ng pilak o diyos ng ginto. **24** Kailangan gumawa ka ng isang makalupang altar para sa akin at kailangang ihain mo itong mga handog na susunugin, mga handog ng pagtipon-tipon, tupa at mga baka. Sa bawat lugar na kung saan pararangalan ang pangalan ko, pupuntahan at pagpapalaikan kita. **25** Kung igagawa mo ako ng isang altar mula sa bato, huwag mong itatayo mula sa hinati na mga bato, kapag ginamit mo ang iyong mga kasangkapan para dito, dinumihan mo ito. **26** Huwag kang aakyat sa mga baitang patungo sa aking altar; ito ay hadadlang sa iyo mula sa paglantad ng pribadong bahagi ng iyong kawayan."

21 "Ngayon ito ang mga kautusan na dapat mong igawad sa harapan nila: **2** Kung bibili ka ng isang lingkod na Hebreo, maninilbihan siya sa iyo sa loob ng anim na taon at sa ikapitong taon makakaalis siya nang malaya at walang babayaran na anumang bagay. **3** Kung dumating siyang mag-isá, aalis siyang malaya mag-isá; kung siya ay may asawa, aalis kasama niyang malaya ang kaniyang asawa. **4** Kung ang kaniyang amo ang siyang nagbigay ng asawa para sa kanya at nagkaanak sila, ng mga lalaki o mga babae, ang asawa at ang kaniyang mga anak ay pag-aari ng kaniyang amo at dapat umalis siyang malaya mag-isá. **5**

Pero kung malinaw na sinasabi ng lingkod, "Mahal ko ang aking amo, aking asawa at aking mga anak; hindi ako aalis na malaya," 6 pagkatapos dadalhin siya ng kaniyang amo sa Diyos. Dadalhin siya ng kaniyang amo sa pintuan o sa haligi ng pintuan at kailangang butasan ang kaniyang tainga ng kaniyang amo gamit ang isang pambutas. Pagkatapos ang lingkod ay maninilbihan sa kanya ng buong buhay niya. 7 Kung ipinagbibili ng isang lalaki ang kaniyang anak na babae na maging lingkod na babae, hindi siya makakaalis na malaya gaya ng mga lingkod na lalaki. 8 Kung hindi malulugod ang kaniyang amo, na siyang nagtalaga para sa kaniyang sarili, kinakailangan na ipatubos niya siya. Wala siyang karapatan na ipagbibili ito sa mga taong dayuhan. Siya ay walang ganoong karapatan, yamang siya ay tinatiro niya ng pandaraya. 9 Kung itatalaga siya ng kaniyang amo bilang asawa para sa kaniyang anak na lalaki, dapat ituring niya siya na parang anak niya rin na babae. 10 Kung kukuha ng isa pang asawa ang amo para sa kaniyang sarili, hindi niya dapat bawasan ang kaniyang pagkain, damit o ang kaniyang karapatan bilang asawa. 11 Pero kung hindi niya maibibigay ang tatlong bagay na ito para sa kanya, makakaalis siyang malaya at walang bayaran na anumang pera. 12 Sinumang manakit ng isang tao at ito ay namatay, ang taong iyon ay siguraduhing malalagay sa kamatayan. 13 Kung hindi ito ginawa ng tao na may paghahanda, sa halip hindi ito sinadya, pipili alko ng lugar kung saan maari siyang tumakas. 14 Kung ang isang tao ay sinadyang lusubin ang kaniyang kapitbahay para patayin siya sa mapanlinlang, pagkatapos dapat mo siyang kunin, kahit kung siya ay nasa altar ng Diyos, kaya maari siyang matamatay. 15 Sinumang manikit sa kaniyang ama o ina ay dapat siguradong malagay sa kamatayan. 16 Sinumang dumukot ng isang tao at ito ay kaniyang ipinagbibili, o ang tao ay natagpuan sa kaniyang pangangalaga, ang taong dumukot ay dapat siguradong malagay sa kamatayan. 17 Sinumang sumpain ang kaniyang ama o kaniyang ina ay dapat siguradong malagay sa kamatayan. 18 Kung mag-aaway ang mga lalaki at may isang taong manikit ng iba tao na gamit ang bato o ang kaniyang kamo, at taong iyon ay hindi namatay, pero nanatiling nakahiga; 19 pagkatapos kung ito'y gumaling na at maaring makalakad gamit ang kaniyang tungkod, ang taong nanakit sa kanya ay dapat magbayad sa nasayang nitong panahon; dapat din itong magbayad para sa kaniyang ganap na gagaling. Pero ang taong iyon ay mapapawalang-sala. 20 Kung suntakin ng isang tao ang kaniyang lingkod na lalaki o ang kaniyang lingkod na babae gamit ang kaniyang tungkod, at kung ang lingkod ay namatay dahil sa pagkakalpo, ang taong iyon ay dapat siguradong maparusoohan. 21 Gayunpaman, kung ang lingkod ay nabuhay ng isang araw o dalawa, ang amo ay hindi na dapat maparusoohan, dahil siya rin ang magdurusa sa kawalan ng lingkod. 22 Kung nag-aaway ang mga lalaki at makasikit ng isang babaeng buntis at nakunan siya, pero wala nang ibang sugat sa kanya, pagkatapos ang taong salarin ay dapat magmulta; kung may mga hinihinihing ang asawa ng babaeng mula sa kanya, dapat siyang magbayad ayon sa napapasyahan ng mga hukom. 23 Pero kung mayroong malubhang sugat, pagkatapos kailangan mong magbigay ng buhay para sa buhay, 24 mata para sa mata, ngipin para sa ngipin, kamay para sa kamay, paa para sa paa, 25 paso para sa paso, sugat para sa sugat o pasa para sa pasa. 26 Kung suntukan ng isang lalaki ang mata ng kaniyang lingkod na lalaki o lingkod na babae at nasira ito, dapat palayaan niya ang lingkod katumbas para sa kaniyang mata. 27 Kung suntukan niya at nabunutan ng isang ngipin ang kaniyang lingkod na lalaki o lingkod na babae, dapat palayaan niya ang lingkod bilang bayad para sa ngipin. 28 Kung swuwang ng baka ang isang lalaki o isang babae at namatay ito, dapat batuhin ang baka, at hindi dapat kainin ang laman nito; pero mapapawalang sala ang may-ari ng baka. 29 Pero kung may ugaling pagsuwag dati pa ang baka at binigyan ng babala ang may-ari nito, at hindi niya ito ikinulong, at nakapatay ang baka ng isang lalaki o isang babae, kinakailangang batuhin ang baka. Dapat ding patayin ang may-ari nito. 30 Kung kinakailangan ang kabayaran para sa kaniyang buhay, dapat niyang bayaran ang anumang kailangan niyang bayaran. 31 Kung sinuwag ng baka ang anak na lalaki o anak na babae ng isang lalaki, dapat gawin ng may-ari ng baka ang hinihinihing ng kautusang ito. 32 Kung sinuwag ng baka ang isang lingkod na lalaki o lingkod na babae, dapat magbayad ang may-ari ng baka ng tatlumpung sekel na pilak, at dapat batuhin ang baka. 33 Kung magbubukas ng isang hukay ang isang lalaki, o kung humukay ng isang hukay ang isang lalaki, at hindi niya ito tinakpan at may nahulog na baka o asno sa loob nito, 34 kailangan bayaran ng may-

ari ng hukay ang nawala. Kailangan magbigay siya ng pera sa may-ari ng namatay na hayop at magiging kaniya ang namatay na hayop. 35 Kung saktan ng baka ng isang tao ang baka ng ibang tao kaya namatay ito, kailangan nilang ipagbili ang buhay na baka at paghatian nila ang halaga nito, kailangan din nilang paghatian ang patay na baka. 36 Pero kung nalaman na ang baka ay may ugaling nanunuweg sa nakaraan, at hindi ito kinulong ng may-ari, dapat siguraduhin siyang magbayad ng baka para sa baka at ang namatay na hayop ay magiging kaniyang pag-aari.

22 Kung magnakaw ang isang lalaki ng isang baka o isang tupa at pinatay niya o ipinagbibili ito, pagkatapos dapat siyang magbayad ng limang baka para sa isang baka, at apat na tupa para sa isang tupa. 2 Kung ang magnanakaw ay natagpuang narinira, at kung nasaktan at siya ay namatay, sa ganoong kaso walang sinuman ang ituturing na may sala sa kaniyang kamatayan. 3 Pero kung sumikat ang araw bago niya sinira, salang pagpatay ng tao ang ipapataw sa taong pumatay sa kanya. Ang magnanakaw ay dapat gumawa ng pagbabayad-pinsala. Kung wala siyang pag-aari, pagkatapos dapat siyang ipagbibili dahil sa kaniyang pagnapanakaw. 4 Kung ang ninakaw na hayop ay natagpuang buhay sa kaniyang pag-aari, maging ito ay isang asno, o isang tupa, dapat siyang magbayad ng doble. 5 Kung magpapastol ang isang lalaki ng kaniyang mga baka sa isang bukid o sa ubasan at hinayaang nakakawala ang kaniyang hayop, at kumain ito sa bukid ng ibang tao, dapat siyang gumawa ng pagbabayad-pinsala mula sa pinakamainam sa kaniyang sariling bukid at mula sa pinakamainam sa kaniyang sariling ubasan. 6 Kung kumalat ang apoy at kumalat sa mga tinitik kaya ang mga nakasalansan na butil, o nakatayo na butil, o ang bukid ay natupok, siya na nagsimula ng apoy ay dapat siguraduhing gumawa ng pagbabayad-pinsala. 7 Kung magbibigay ng pera o ari-arian ang isang lalaki sa kaniyang kapitbahay para sa ligtas na pag-iingat, at kung ito ay ninakaw mula sa bahay ng lalaki, kung natagpuan ang magnanakaw, ang magnanakaw na iyon ay dapat magbayad ng doble. 8 Pero kung ang magnanakaw ay hindi natagpuan, pagkatapos ang may-ari ng bayah ay dapat humarap sa mga hukom para tingnan kung nilagay niya ang kaniyang sariling kamay sa pag-aari ng kaniyang kapitbahay. 9 Sa bawat pagtatalo tungkol sa isang bagay, maging ito ay baka, asno, tupa, damit o anumang nawawalang bagay tungkol sa kung alin ang sinasabi ng isa, "Kabilang ito sa akin," ang pag-aangkin ng dalawang panig ay kailangang humarap sa mga hukom. Ang taong makitaan ng mga hukom na siyang may sala ay dapat magbayad ng doble sa kaniyang kapitbahay. 10 Kung magbibigay ng isang asno, isang baka, isang tupa o anumang hayop ang isang lalaki sa kaniyang kapitbahay para pangalagaan, at kung ito ay namatay o nasaktan o natangay ito nang walang sinumang nakakita, 11 isang panunumpa kay Yahweh ang dapat nilang gawin, kung walang isang tao na naglagay sa kaniyang kamay sa pagmarmay-ari ng kaniyang kapitbahay. Kailangang tanggapin ng may-ari ito at ang isa ay hindi na kailangang gumawa ng pagbabayad-pinsala. 12 Pero kung ninakaw ito mula sa kanya, ang isa ay dapat gumawa ng pagbabayad-pinsala sa may-ari para dito. 13 Kung ang hayop ay nagkagutay-gutay, hayaan na dalhin ng isang tao ang hayop bilang katibayan. Hindi siya kailangang magbayad kung anuman ang nasira. 14 Kung hihiram ang isang tao ng anumang hayop mula sa kaniyang kapitbahay at ang hayop ay nasaktan o namatay na hindi ito kasama ng may-ari, ang ibang tao ay dapat siguraduhing gumawa ng pagbabayad-pinsala. 15 Pero kung ang may-ari ay kasama nito, ang ibang tao ay hindi na kailangan magbayad; kung inupahan ang hayop, ito ay bayaran sa pamamagitinan ng kaniyang bayad pauparan. 16 Kung inaakit ng isang lalaki ang isang babaeng birhen na wala pang kasunduan magpakaasal at kung siya ay kaniyang sinipingan, dapat siguraduhin niyang gawing asawa ang babae sa pamamagitinan ng pagbabayad ng kasal-kayamanan na kinakailangan para dito. 17 Kung ang kaniyang amay ay ganap na tumangging ibigay siya sa lalaki, ang lalaki ay dapat magbayad ng pera katumbas sa bayad-kayamanan ng mga birhen. 18 Hindi ninyo dapat hayaang mabuhay ang isang babaeng mangkukulum. 19 Sinumang sumiping sa isang hayop ay dapat siguradong malalagay sa kamatayan. 20 Sinumang magsasakripiso sa anumang diyos maliban kay Yahweh ay dapat ganap na wasakin. 21 Huwag dapat ninyong gawan ng masama ang isang dayuhan o pagmaluputin siya, dahil naging mga dayuhan din kayo sa lupain ng Ehipto. 22 Huwag dapat ninyong aphin ang sinumang balo o mga batang ulila sa ama. 23 Kung sasaktan ninyo sila, at kung tumawag

sila sa akin, na si Yahweh, siguradong pakikigangan ko ang kanilang tawag. **24** Magliliyab ang aking galit, at papatayin ko kayo sa pamamagitan ng espada; ang inyong mga asawa ay magjiging balo, at ang inyong mga anak ay magjiging ulta sa ama. **25** Kung magpapahiram kayo ng pera sa sinuman sa aking mga tao sa gitna ninyo na mga mahihirap, hindi kayo dapat matulad sa isang nagpapatubo sa kanya o singilin siya ng may tubo. **26** Kung kukunin ninyo ang damit ng inyong kapitbahay bilang pangako, dapat ninyong isauli ito sa kanya bago lumubog ang araw, **27** dahil iyon lamang ang kaniyang tangting pantakip; ito ay ang kaniyang damit para sa kaniyang katawan. Ano pa ang kaniyang ipangtutolog? Kapag tumawag siya sa akin, pakikigangan ko siya, dahil ako ay mahabagin. **28** Hindi dapat ninyo ako nilapastangan, ako na inyong Diyos, ni sumpang namumuno sa inyong bayan. **29** Hindi dapat ninyo ipagkait ang inyong mga handog mula sa inyong ari o sa inyong pisaan ng ubas. Dapat ninyong ibigay sa akin ang panganay ng inyong mga anak na lalaki. **30** Dapat din ninyong gawin sa inyong mga baka at sa inyong tupa. Dahil sa loob ng pitong araw mananatili sila sa kanilang mga ina, pero sa loob ng ikawalong araw dapat ninyong ibigay sila sa akin. **31** Kayo ay magjiging bayan na ibubukod para sa akin. Kaya huwag dapat kayong kumain ng anumang karne na ginutay-gutay ng mga hayop sa bukid. Sa halip, dapat ninyong itapon ito sa mga aso.

23 Hindi ka dapat magbigay ng isang maling ulat tungkol sa sinuman.

Huwag makianib sa taong masama para maging saksi na hindi tapat. **2** Hindi mo dapat sundin ang karamihan ng tao para gumawang ng kasamaan, ni maaari kung sumaksik habang pumapanang kasama ang karamihan ng tao para ilihis ang katarungan. **3** Hindi ka dapat sumang-ayon sa isang taong dukha sa kaniyang kaso sa batas. **4** Kung makasalubong mo ang naligaw na baka ng iyong kaaway o ang kaniyang asno, dapat mo itong ibalik sa kanya. **5** Kung makita mo ang asno ng sinumang napopoot sa iyo na bumagsak sa lupa ang karga nito, hindi mo dapat iwanan ang taong iyon. Dapat siguraduhin mong tulungan siya kasama ang kaniyang asno. **6** Hindi mo dapat ilihis ang katarungan kapag ito ay dapat pumunta sa iyong bayan sa isang lalaking dukha na may kaso. **7** Huwag kung makianib sa iba na gumagawa ng maling mga paratang, at huwag kung pumatay ng inosente o banal, dahil hindi ko ipapawalang sala ang masama. **8** Huwag kumukuha ng suhol, dahil ang suhol ang bumubulag sa mga taong nakakakita, at inililinis ang mga salita ng mga taong tapat. **9** Huwag mo dapat aphiin ang dayuhan, dahil alam mo ang buhay ng isang dayuhan, dahil naging mga dayuhan kayo sa lupain ng Ehipto. **10** Sa loob ng anim na taon magtatanim ka ng buto sa iyong lupain at iipunin ang mga naaani. **11** Pero sa ikapiton taon lilinangin mo ito nang walang araro at halayaan, para ang mahihirap sa gitna ninyo ay makakain. Kung ano ang kanilang iniwan, ang mga mababangis na hayop ang kakain. Gagawin mo rin ito sa iyong ubasan at sa iyong halamanang olibo. **12** Sa loob ng anim na araw magtatrabajo ka, pero sa ikapiton araw dapat kang magpahinga. Gawin mo ito para makapagpahinga ang iyong baka at asno, at para ang iyong anak na lalaki ng lingkod na babae at anumang dayuhan ay maaaring makapagpahinga at maging masigla. **13** Bigyang-pansin ang lahat ng bagay na aking sinabi sa iyo. Huwag mong banggitin ang mga pangalan ng ibang mga diyos, o ni hayaang marinig ang kanilang mga pangalan mula sa iyong bibig. **14** Dapat kang maglakbay para magdaos ng isang pista para sa akin tatlong beses sa bawat taon. **15** Ipagdiwang mo ang Pista ng Tinapay na Walang Lebadura. Bilang aking utos sa iyo, kakain ka ng tinapay na walang lebadura sa loob ng pitong araw. Sa panahon iyon, magpapakita ka sa aking harapan sa buwan ng Abib, na itinakda para sa layuning ito. Sa buwanga ito lumabas ka galing Ehipto. Pero hindi ka dapat magpaketika sa aking harapan na walang-dala. **16** Dapat ipagdiwang mo ang Pista ng Pag-aani, ang umang mga bunga ng iyong pinagtrahabuhan nang nagtanim ka ng buto sa iyong bukirin. At saka dapat mong ipagdiwang ang Pista ng Pagtitipon sa katapusang ng taon, kapag nalikom ninyo ang iyong inani mula sa bukirin. **17** Dapat magpaketika ang lahat ng iyong mga kalalakihan sa harapan ko, si Yahweh, tatlong beses sa bawat taon. **18** Dapat huwag mong iaiay ang dugo na galing sa mga handog na ginawa para sa akin kasama ang tinapay na may lamang lebadura. Ang taba na galing sa mga handog ng aking mga kapistahanay ay hindi dapat manatili ng buong gabi hanggang sa kinaumagahan. **19** Dapat ninyong dalhin ang unang mga prutas na piling-pili galing sa iyong lupain sa aking bahay, ang templo ni Yahweh na inyong Diyos. Dapat huwag mong ilalaga ang batang

kambing sa gatas ng kaniyang ina. **20** Magpapadala ako ng anghel sa unahan mo para bantayan ka sa iyong landas, at para dalhin ka sa lugar na aking inihanda. **21** Maging mapagmatay ka sa kanya at sundin mo siya. Huwag mo siyang galitin, dahil hindi ka niya patatawarin sa iyong mga pagsuway. Ang pangalan ko ay nasa kanya. **22** Kung talagang susundin mo ang kaniyang tingit at gagawin ang lahat ng bagay na sinabi ko sa iyo, sa gayon magjiging kaaway ko ang iyong mga kaaway at kalaban para sa iyong mga kalaban. **23** Pangungunaan ka ng aking anghel at dadalhin ka niya sa mga Amoreo, Perezeo, Cananeo, Heveo at Jebuseo. Wawasakin ko sila. **24** Hindi ka dapat yumuko sa kanilang mga diyos, sambahin sila, o gawin ang tulad ng kanilang ginagawa. Sa halip, dapat mong tulyungan patalsikin sila at basagin ang kanilang sagradong batong mga haligi ng pira-piraso. **25** Dapat sambahin ninyo ako, si Yahweh na iyong Diyos. Kung gagawin mo, pagpapalain ko ang iyong tinapay at tubig. Alalisin ko ang karamdaman mula sa inyo. **26** Walang babae na magjiging baog o makukunan sa iyong lupain. Bibigyan kita ng mahabang buhay. **27** Ako mismo ang magpapadala ng takot sa akin para sa mga taong naroon sa lupain kung saan ka susulong. Papatayin ko lahat ang mga taong makakasalubong mo. Gagawin ko ang lahat mong mga kaaway na babalik sa kanilang landas na may takot. **28** Magpapadala ako ng mga putakit sa unahan mo para palayasin ang mga Heveo, Cananeo, at ang mga Heteo sa harapan mo. **29** Hindi ko sila itataboy mula sa harapan mo sa loob ng isang taon, o ang lupain ay magjiging napabayanan, at ang mga mababangis na hayop ay magjiging napakarami para sa iyo. **30** Sa halip, palayasin ko sila ng paunti-unti mula sa harapan mo hanggang ikaw ay magjiging mabunga at manahin ang lupain. **31** Itatakda ko ang iyong mga hangganang mula sa Dagat ng mga Tambo patungo sa Dagat ng Palestina, at mula sa ilang patungo sa illog Eufrates. Ibibigay ko sa iyo ang tagumpay laban sa mga naninirahan sa lupain. Palalayasin mo sila sa harapan mo. **32** Huwag kang gumawa ng kasunduan sa kanila o sa kanilang diyos. **33** Hindi sila dapat manirahan sa iyong lupain o gagawin ka nilang makasalan laban sa akin. Kung sambahin mo ang kanilang diyos, siguradong ito ay magjiging bitag para sa iyo."

24 Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Umakyat ka papunta sa akin- ikaw, Aaron, Nadab, Abihu, at pitumpung mga nakatatanda

ng Israelyita, at sambahin ako sa kalayuan. **2** Si Moises lamang ang maaring lumapit sa akin. Ang iba ay hindi dapat lumapit, ni maaring sumama paakyat ang mga tao sa kanya." **3** Pumunta si Moises sa mga tao at sinabi ang lahat ng mga salita ni Yahweh at mga palatuntunon. Sumagot ang lahat ng mga tao na may isang tingit at sinabing, "Gagawin namin ang lahat ng mga salita ni Yahweh. **4** Pagkatapos sinulat ni Moises ang lahat ng mga salita ni Yahweh. Umagang-umaga, nagtagay si Moses ng altar sa paanan ng bundok at inayos ang labing dalawang mga haligi na bato, kaya ang mga batong iyon ang siyang kumatawan sa labing dalawang lipi ng Israel. **5** Nagpadalisa siya ng ilang mga binatang Israelyita para mag-alay ng mga sinunoon na handog at mag-alay ng sama-samaang handog na mga baka para kay Yahweh. **6** Kinuha ni Moises ang kalahati ng dugo at nilagay sa loob ng mga palanggana, iniwiskis ang natirang kalahati sa ibabaw ng altar. **7** Kinuha niya Ang Aklat ng Tipan at binasa ito ng malakas sa mga tao. Sinabi nila, "Gagawin namin ang lahat ng sinabi ni Yahweh. Magjiging masunurin kami." **8** Pagkatapos kinuha ni Moises ang dugo at iniwiskis ito sa mga tao. Sinabi niya, "Ito ang dugo ng tipan na ginawa ni Yahweh para sa inyo sa pamamagitan ng pagbibigay sa inyo ng pangakong ito kasama ang lahat ng mga salitang ito. **9** Pagkatapos sina Moises, Aaron, Nadab, Abihu, at pitumpung sa mga nakatatanda ng Israel ay umakyat sa bundok. **10** Nakita nila ang Diyos ng Israel. Sa ilalim ng kaniyang mga paa mayroong segmento na gawa sa sapirong bato, na kasing linaw ng mismong langit. **11** Hindi inililagay ng Diyos isang kamay sa galit sa mga pinuno ng Israelyita. Nakita nila ang Diyos, at kumain at uminom sila. **12** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Umakyat ka papunta sa akin sa bundok at manatili ka doon. Ibibigay ko sa iyo ang mga tipak ng bato at ang batas at mga utos na aking sinulat, para ituro mo sa kanila." **13** Kaya lumakad si Moises kasama ang kaniyang utusan na si Josue at inakyat ang bundok ng Diyos. **14** Sinabi ni Moises sa mga nakatatanda, "Manatili kaya dito at hintayin ninyo kami hanggang makabalik kami sa inyo. Sina Aaron at Hur ay kasama ninyo. Kung sinuruan ang mayroong pagtatalo, hayaan mo siyang pumunta sa kanila." **15** Kaya umakyat si Moises papunta sa bundok, at tinakpan ito ng ulap. **16** Nanahan

ang kaluwalhatian ni Yahweh sa Bundok ng Sinai, at tinakpan ito ng ulap sa loob ng anim na araw. Sa ikapitong araw tinawag niya si Moises mula sa loob ng ulap. **17** Ang anyo ng kaluwalhatian ni Yahweh ay katulad ng isang apoy na tumutupok sa ibabaw ng bundok sa mga mata ng mga Israelita. **18** Pumasok si Moises sa ulap at umakyat sa bundok. Naroон siya sa ibabaw ng bundok nang apatnapung araw at apatnapung gabi.

25 Sinabi ni Yahweh kay Moises, **2** "Sabihin sa mga Israelita na kumuha ng isang handog para sa akin mula sa bawat tao na hinikayat ng maluwag sa kalooan. Dapat ninyong tanggapin ang mga handog na ito para sa akin." **3** Ito ang mga handog na dapat ninyong tanggapin mula sa kanila: ginto, pilak, at tando; **4** asul, lila, at matingkad na pulang lana; pinong lino; mga buhog ng kambing; **5** mga tininang pulang balat ng lalaking tupa at balat ng hayop na nakatira sa dagat; kahoy ng akasya; **6** langis para sa mga ilawan ng santuwaryo; pampalasa para sa langis na pangahid at ang mahalimuyak na insenso; **7** mga oniks na bato at ibang mga mamahaling bato na ilalagay sa epod at baluti. **8** Hayaan silang gumawa ng isang santuwaryo para manirahan ako sa gitna nila. **9** Dapat ninyong gawin ito ng ganap habang ipinapakita ko sa iyo ang mga plano para sa tabernakulo at sa lahat nitong kagamitan. **10** Sila ay gagawa ng isang kaban ng kahoy na akasya. Ang haba dapat nito ay dalawa at kalahating mga kubit; ang lapad nito ay magiging isang kubit at kalahati; at ang taas nito ay magiging isang kubit at kalahati. **11** Dapat mo itong balutin sa loob at labas sa purong ginto, at dapat mo itong gawan ng isang hanggangan ginto sa paligid ng ibabaw nito. **12** Dapat kayong magmolde ng apat na gintong argolya para rito, at ilagay sila sa apat na paanan ng kaban, kasama ang dalawang argolya sa isang gilid nito, at dalawang argolya sa ibang gilid. **13** Dapat kayong gumawa ng mga baras ng kahoy na akasya at balutan ito ng ginto. **14** Dapat ninyong ilagay ang mga baras doon sa mga argolya sa mga gilid ng kaban, para madala ang kaban. **15** Ang mga baras ay dapat manatili sa mga argolya ng kaban; hindi dapat sila kunin mula rito. **16** Dapat ninyong ilagay sa kaban ang tipan ng kautusan na ibibigay ko sa inyo. **17** Dapat kayong gumawa ng takip ng isang luklukan ng awa ng purong ginto. Ang haba nito ay dapat dalawa at kalahating mga kubit, at ang lapad nito ay dapat isang kubit at kalahati. **18** Dapat kayong gumawa ng dalawang kerubin ng gintong pinanday para sa dalawang mga dulo ng takip ng luklukan ng awa. **19** Gumawa ng isang kerubin para sa isang dulo ng takip ng luklukan ng awa, at ang ibang kerubin para sa kabilang dulo. Sila ay dapat maging gawa bilang isang baluti kasama ang takip ng luklukan ng awa. **20** Nakabukra dapat ang mga pakpak ng kerubin pataas at nilukuban ang takip ng luklukan ng awa sa pagitan nila. Ang kerubin ay dapat nakaharap sa isat-isat na hakatingin patung sa gitna ng takip ng luklukan ng awa. **21** Dapat ninyong ilagay ang takip ng luklukan ng awa sa ibabaw ng kaban, at dapat ninyong ilagay sa kaban ang tipan ng kautusan na ibibigay ko sa iyo. **22** Ito ang kaban na kung saan ako ay makikipagkita sa iyo. Makipag-usap ako sa iyo mula sa aking kinalalagyan sa ibabaw ng takip ng luklukan ng awa. Ito ay magnolia sa pagitan ng dalawang kerubin sa ibabaw ng kaban ng patunay na ako ay makikipag-usap sa iyo tungkol sa lahat ng mga utos na ibibigay ko sa iyo para sa mga Israelita. **23** Dapat kayong gumawa ng isang mesa ng kahoy na akasya. Ang haba nito ay dapat dalawang kubit; ang lapad nito ay dapat isang kubit, at ang taas nito ay dapat isang kubit at kalahati. **24** Dapat balutan ninyo ito ng purong ginto at lagyan ng gintong dulo sa paligid ng ibabaw. **25** Dapat kayong gumawa ng isang kalakip na balangkas para dito na may isang dangkal ang lapad, kasama ng kalakip na hangganan na ginto para sa balangkas. **26** Dapat gumawa kayo para dito ng apat na argolya na ginto at ikabit ang mga argolya sa apat na kanto, na kung saan ang apat na paa ay naroon. **27** Ang mga argolya ay dapat nakakabit sa gilid para magbigay ng mga lugar para sa mga baras, nang sa gayon ay mabubuhat ang mesa. **28** Dapat kayong gumawa ng mga baras galing sa kahoy na akasya at balutan sila ng ginto para ang mesa ay maaaring buhatin nila. **29** Dapat kayong gumawa ng mga pinggan, mga kutsara, mga pitsel, at mga mangkok para gamitin sa pagbuhos ng inuming mga handog. Dapat gawin ninyo sila ng purong ginto. **30** Dapat palagi ninyong ilagay ang tinapay ng presensya sa mesa na nasa harapan ko. **31** Dapat kayong gumawa ng isang ilawan ng purong gintong pinanday. Ang ilawan ay gagawin na may paanan at poste. Ang mga tasa nito, ang mga madahong paanan, at ang mga bulaklak nito ay gawa lahat sa isang pirasong kalakip nito. **32** Anim na mga sanga

na dapat pahabain palabas mula sa mga gilid nito-tatlong mga sanga na dapat pahabain mula sa isang gilid, at tatlong mga sanga ng ilawan ay dapat pahabain mula sa kabilang gilid. **33** Ang unang sanga ay dapat may tatlong mga tasa na ginawa katulad ng almendro na mga bulaklak, kasama ang isang madahong paanan at isang bulaklak, at tatlong mga tasa ginawa na katulad ng almendro na mga bulaklak na nasa ibang sanga, kasama ang isang madahong paanan at isang bulaklak. Dapat kapareho ito sa lahat ng anim na sanga na hahaba palabas mula sa ilawan. **34** Sa sariling ilawan, ang gitnang katawan ng poste, apat dapat ang mga tasang gawa tulad ng almendro na mga bulaklak, kasama ng kanilang madahong paanan at ang mga bulaklak. **35** Dapat may isang madahong paanan sa unang pares ng mga sanga—gawa bilang isang piraso na kasama nito, at ang isang madahong paanan sa ilalim ng pangalawang pares ng mga sanga—ginawa rin bilang isang piraso kasama nito. Sa parehong paraan dapat mayroong isang madahong paanan sa ilalim ng pangalawang pares ng mga sanga, ginawa bilang isang piraso na kasama nito. Ito ay dapat kapareho ng lahat ng anim na sanga na palabas mula sa ilawan. **36** Ang kanilang mga madahong paanan at mga sanga ay dapat maging isang piraso kasama nito, isang piraso ng pinalong yari sa purong ginto. **37** Dapat kayong gumawa ng ilawan at ang pitong ilaw nito, at ilagay ang mga ilaw nitó para sila ay magbigay ng liwanag mula dito. **38** Ang mga sipit at ang kanilang mga bandeha ay dapat ginawa sa purong ginto. **39** Gumamit ng isang talentong purong ginto na ang timbang ay 34 kilo sa paggawa ng ilawan at mga kagamitan nito. **40** Siguraduhin na gagawin sila mula sa modelo na ipinapakita sa inyo sa ibabaw ng bundok.

26 Dapat gumawa ka ng tabernakulo na may sampung kurtina na yari sa pinong lino na kulay asul, lila, at matingkad na pulang lana na may disenyo ng kerubin. Gagawin ito ng mahusay na manggagawang lalaki. **2** Ang haba ay dalawampu't walong kubit, ang lapad ay apat na kubit. Dapat magkaparehong sukat ang lahat ng mga kurtina. **3** Dapat pagdugtungin ang limang kurtina, at ang ibang limang kurtina ay dapat idugtong sa bawat isa. **4** Dapat gumawa ka ng asul na silo sa labas ng gilid ng kurtina sa isang pangkat. Gayundin, dapat kang gumawa ng pareho ng gilid sa dulo ng kurtina sa pangalawang pangkat. **5** Dapat kang gumawa ng limampung silo sa unang kurtina, at dapat kang gumawa ng limampung silo sa dulo ng kurtina sa pangalawang pangkat. Gawin ito para ang mga silo ay maging magkasalungat sa bawat isa. **6** Dapat kang gumawa ng limampung panghawak na ginto at pagdugtungin ang mga kurtina kasama ito kaya ang tabernakulo ay magiging buo. **7** Dapat kang gumawa ng mga kurtinang balahibo ng kambing para sa isang tolda na pantakip sa itaas ng tabernakulo. Dapat kang gumawa ng labing-isá sa mga kurtinang ito. **8** Ang haba ng bawat kurtina ay dapat tatlumpung kubit, at ang lapad ng bawat kurtina ay dapat apat na kubit. Dapat parehong sukat ang bawat isa sa labing-isang kurtina. **9** Dapat pagdugtungin mo ang limang kurtina at ang ibang anim na kurtina sa bawat isa. Dapat doblehin mo ang ikaanim na kurtina sa harap ng tolda. **10** Dapat kang gumawa ng limampung silo sa gilid ng dulo ng kurtina sa unang pangkat at limampung silo sa gilid ng dulo na magdugtong sa pangalawang pangkat. **11** Dapat kang gumawa ng limampung tansong panghawak at ilagay ang mga ito sa mga silo. Pagkatapos dapat mong pagdugtungin ng magkakasama ang mga tolda na pantakip para maging isa. **12** Ang naiwang kalahating kurtina, iyan ay, ang naiwang nakalaylay na bahagi galing sa mga kurtina ng tolda, dapat nakasabit sa likod ng tabernakulo. **13** Dapat magkaroon ng isang kubit sa isang bahagi ng kurtina, at sa isang kubit din sa ibang bahaging kurtina—na ang naiwang haba ng toldang kurtina ay dapat lumayay sa mga gilid ng tabernakulo sa isang gilid at sa kabilang gilid, para takpan ito. **14** Dapat kang gumawa ng pantakip sa tabernakulo ng balat ng lalaking tupa na kinulayan ng pula, at ibang pantakip na yari sa balat para sa itaas nito. **15** Dapat kang gumawa ng mga patayong tabla na yari sa akasyang kahoy para sa tabernakulo. **16** Ang haba ng bawat tabla ay dapat sampung kubit, at ang lapad ay dapat isa at kalahating kubit. **17** Dapat may dalawang nakausili sa bawat tabla para maidugtong ang mga tabla sa bawat isa. Gagawin mo ang lahat ng mga tabla sa tabernakulo sa ganiton pamamaraan. **18** Kapag gagawa ka ng mga tabla para sa tabernakulo, dapat kang gumawa ng dalawampung tabla sa bawat timog na bahagi. **19** Dapat kang gumawa ng apatnapung pilak na mga pundasyon sa dalawampung tabla. Dapat may dalawang pundasyon sa isang tabla

na may dalawang patungan, at ganoon din ang dalawang pundasyon sa ilalim ng bawat ibang tabla na may dalawang patungan. **20** Para sa pangalawang gilid ng tabernakulo, sa hilagang bahagi, dapat kang gumawa ng dalawampung tabla **21** at apatnapung pilak na pundasyon. Dapat may dalawang pundasyon sa unang tabla at dalawang pundasyon sa sumunod na tabla at sa susunod pa. **22** Dapat kang gumawa ng anim na tabla, para sa dakong likuran ng kanlurang gilid ng tabernakulo. **23** Dapat kang gumawa ng dalawang tabla sa likuran ng mga sulok ng tabernakulo. **24** Dapat magkahiwaway ang mga tablang ito sa ilalim, pero magkadugtong sa itaas sa parehong bilog na metal. Dapat sa ganiton paraan sa parehong likuran ng mga sulok. **25** Dapat may walong tabla, kasama ng mga pilak na pundasyon. Dapat mayroon labing-anim sa lahat ng pundasyon, dalawang pundasyon sa unang tabla, dalawang pundasyon sa ilalim ng sunod na tabla, at ganoon din sa susunod. **26** Dapat kang gumawa ng mga pahalang na haligi na yari sa akasya ng kahoy—lima para sa mga tabla ng isang gilid ng tabernakulo, **27** limang pahalang na haligi sa kabilang gilid ng tabernakulo, at limang pahalang na haligi para sa dakong likuran ng kanlurang tabernakulo. **28** Ang pahalang na haligi sa gitna ng mga tabla, iyan ay, kalagitnaang pataas, dapat umabot sa magkabilang dulo. **29** Dapat mong balutin ng ginto ang mga tabla. Dapat kang gumawa ng kanilang mga gintong bilog na metal, para ang mga ito ay magsilbing hawakan para sa mga pahalang na haligi, at dapat balutin mo ng ginto ang mga baras. **30** Dapat mong itayo ang tabernakulo sa pamamagitan ng pagsunod sa plano na pinakita sa iyo sa bundok. **31** Dapat kang gumawa ng kurtina na may asul, lila at matingkad na pulang lana, na may disenyo ng kerubin, gawa ito ng mahusay na manggagawang lalaki. **32** Dapat isabit mo ito sa limang poste ng akasya na kahoy na binatal ng ginto. Dapat ang mga poste ay may mga kawit na gintong pangkat sa apat na pundasyong pilak. **33** Dapat isabit mo ang kurtina sa mga panghawak, at dapat mong dalhin ang kautusang tipan ng kabab. Ihihiwaway ng kurtina ang banal na lugar sa kabanal-banalang lugar. **34** Dapat mong ilagay ang takip ng luklukan ng awa sa kautusang tipan ng kabab, na makikita sa kabanal-banalang lugar. **35** Dapat mong ilagay ang mesa sa labas ng kurtina. Dapat mong ilagay ang ilawan na kasalungat ng mesa sa timog na bahagi ng tabernakulo. Ang mesa ay dapat nasa hilagang bahagi. **36** Dapat kang gumawa ng pabitin sa pasukan ng tabernakulo. Dapat mong gawing asul, lila, matingkad na pulang bagay, at pinóng pinulupot ng lino, ang gawa ng taga-burda. **37** Dapat kang gumawa ng mga limang poste ng akasya at balutin ito ng ginto. Ang kanilang mga kawit ay ginto at limang tansong pundasyon para sa mga ito.

27 Dapat kang gumawa ng altar mula sa kahoy ng akasya, limang kubit ang haba at limang kubit ang luwag. Dapat ang altar ay parisukat na may tatlong kubit na taas. **2** Dapat kang gumawa ng karugotong na apat na mga sulok ng parisukat na mga anyong sungay. Gagawin ang mga sungay bilang isang bahagi ng altar, at dapat mong balutin ito ng tanso. **3** Dapat kang gumawa ng kasangkapan para sa altar, mga palayok para sa abo at gayundin ang mga pala, mga palanggana, mga tinidor para sa karne at mga lalagyan ng apoy. Dapat mong gawin ang lahat ng mga kagamitan mula sa tanso. **4** Dapat kang gumawa ng rehas na bakal para sa altar, tanso ang sangkap. Gumawa ng tansong argolya sa bawat apat na mga sulok ng rehas na bakal. **5** Dapat kang maglagay ng rehas sa ilalim ng pasamano ng altar, kalahatián pababa hanggang ilalim. **6** Dapat kang gumawa ng mga poste para sa altar, mga poste na kahoy ng akasya, at dapat mong balutin ang mga ito ng tanso. **7** Dapat mailagay ang mga poste sa mga argolya, at ang mga poste ay dapat nasa dalawang tagiliran ng altar, para madala ito. **8** Dapat mong gawin ang altar na may guwang, na yari sa mga makapal na tabla. Dapat mong gawin ito sa paraan na ipinakita sa iyo sa bundok. **9** Dapat kang gumawa ng isang patyo para sa tabernakulo. Dapat may mga nakasabit sa bahaging timog ng patyo, mga nakasabit na pinóng pinulupot na lino na isang daang kubit ang haba. **10** Dapat ang mga nakasabit ay may dalawampung mga poste, na may dalawampung tansong mga pundasyon. Dapat mayroon ding mga kawit na nakadugtong sa mga poste, at gayundin sa pilak na mga baras. **11** Gayundin naman sa tabi ng hilagang bahagi, dapat mayroon mga nakasabit na isang daang kubit ang haba na may dalawampung mga poste, dalawampung tansong mga pundasyon, mga kawit na nakadugtong sa mga poste, at pilak na mga baras. **12** Sa tabi ng patyo sa kanlurang bahagi

dapat mayroong kurtinang limampung kubit ang haba. Dapat mayroong sumpung mga poste at sumpung mga pundasyon. **13** Ang patyo ay dapat ding limampung kubit ang haba sa silangang bahagi. **14** Ang mga nakasabit para sa isang dako ng pasukan ay dapat labinlimang kubit ang haba. Dapat mayroon silang tatlong mga poste na may tatlong mga pundasyon, **15** Ang ibang bahagi rin ay dapat mayroong mga nakasabit na labinlimang kubit ang haba. Dapat mayroon silang tatlong mga poste at tatlong mga pundasyon. **16** Ang tarangkahang ng patyo ay dapat mayroong isang kurtina na dalawampung kubit ang haba. Ang kurtina ay dapat ginawa sa asul, lila at matingkad na pulang bagay at pinóng pinulupot na lino, ang gawa ng isang taga-burda. Dapat mayroon apat na mga poste na may apat na mga pundasyon. **17** Ang lahat ng mga poste ng patyo ay dapat mayroong pilak na mga baras, pilak na mga kalawit at tansong mga pundasyon. **18** Ang haba ng patyo ay dapat isang daang kubit, ang lapad ay limampung kubit at ang taas ay limang kubit na may pinóng pinulupot na lino ang lahat ng mga nakasabit sa tabi at ang mga pundasyon ay tanso. **19** Lahat ng kasangkapan na gagamitin sa tabernakulo at ang lahat ng mga tulos ng tolda para sa tabernakulo at patyo ay dapat gawa sa tanso. **20** Dapat mong utasan ang mga Israelita na magdala ng purong langis ng pinisang olibo para sa ilawan para magpapatuloy itong masunog. **21** Sa tolda ng pagpupulong, sa labas ng kurtina na nasa harapang ng tipan ng kautusan, si Aaron at kaniyang mga anak na lalaki ay dapat panatilihin ang mga ilawan mula sa gabi hanggang sa umaga sa harapan ni Yahweh. Ang utos na ito ay magiging isang walang hanggang kautusan magpakaílanan sa buong mga salinlahi sa bansa ng Israel.

28 Tawagin mo ang iyong kapatid na si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki na sina Nadab, Abihu, Eleazar, at Itamar mula sa mga Israelita para maglingkod sila sa akin bilang mga pari. **2** Dapat kang gumawa ng kasuotan para kay Aaron, na iyong kapatid, na inihandog para sa akin. Ang kasuotang ito ay magiging kaniyang karangan at kagandahan. **3** Dapat mong sabihin sa lahat ng mga tao nang may katalinuhan sa puso, pinuno ka sila ng espíritu ng karunungan, para makagawa sila ng mga kasuotan ni Aaron para itakda siyang nakahiwayal para maglingkod sa akin bilang pari. **4** Ang mga kasuotan na dapat nilang gawin ay isang baluti, isang efod, isang balabal, isang kasuotang gawa sa habi, isang turbante at isang sintas. Dapat nilang gawin ang mga kasuotang ito para ihandog sa akin. Ito ay para sa iyong kapatid na si Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki para maaari silang maglingkod sa akin bilang mga pari. **5** Dapat gumamit ang mga manggagawang lalaki ng pinóng lino na ginto, asul, lila at matingkad na pulsa. **6** Dapat silang gumawa ng efod na ginto, asul, lila at matingkad na pulang lana, at ng pinulupot na pinóng lino. Dapat gawa ito ng isang bihasang manggagawang lalaki. **7** Dapat mayroon itong dalawang pirasong pambalikat na nakakabit sa itaas ng labindalawang sulok. **8** Ang makinis na habing sinturon ay dapat kagaya ng efod; dapat gawa ito sa isang piraso kasama ng efod, na gawa sa napakilipit na pinóng lino na ginto, asul, lila, at matingkad na pulsa. **9** Dapat kang kumuha ng dalawang batong oniks at ukit dito ang mga pangalan ng labindalawang anak na lalaki ni Israel. **10** Anim sa kanilang mga pangalan ay dapat nasa isang bato, at ang anim na pangalan dapat ay nasa ibang bato, ayon sa kanilang kapanganakan. **11** Sa pamamagitan ng gawa ng mang-uikit na bato, kagaya ng pag-ukit sa isang selyo, dapat mong ipaukit ang dalawang bato kasama ng mga pangalan ng labindalawang anak na lalaki ni Israel. Dapat mong ilagay ang mga bato sa lalagyan ng ginto. **12** Dapat mong ilagay ang dalawang bato sa mga pirasong pambalikat ng efod, para maging mga bato para magpapaíala kay Yahweh sa mga anak na lalaki ni Israel. Si Aaron ang magdadala ng kanilang mga pangalan sa harap ni Yahweh sa kaniyang dalawang balikat bilang isang paalala sa kaniya. **13** Dapat kang gumawa ng mga lalagyan ng ginto **14** at dalawang mga tinirintas na kadena sa purong ginto kagaya ng mga tali, at dapat mong ikabit ang mga kadena sa mga lalagyan. **15** Dapat kang gumawa ng isang baluti para sa paggawa ng desisyon, ang gawa ng isang bihasang manggagawang lalaki, gaya ng pagkakagawa ng efod. Gawin ito sa ginto, sa asul, lila, at matingkad na pulang lana, at sa pinóng lino. **16** Ito ay parisukat. Dapat mong tilikupin ng doble ang baluti. Dapat isang dangkal ang haba at isang dangkal ang lapad nito. **17** Dapat mong ilagay ito sa apat na hanay ng mahalagang mga bato. Ang unang hanay ay dapat may isang rubi, isang topaz, at isang karbungko. **18** Ang ikalawang hanay ay dapat

may isang esmeralda, isang sapiro, at isang dyamante. **19** Ang pangatlong hanay ay dapat may isang hasinto, isang agata, at isang amatista. **20** Ang pang-apat na hanay ay dapat may isang berilo, isang oniks, at isang haspe. Dapat nakakabit ito sa mga lalagyang ginto. **21** Dapat ang mga bato ay nakaayos ayon sa mga pangalan ng labindalawang anak na lalaki ni Israel, bawat pangalan na magkakasunod-sunod. Dapat katulad sila sa nakaukit ng isang selyong singsing, bawat pangalan ay tumatayo bilang isla sa mga labindalawang lipi. **22** Dapat kung gumawa sa baluti ng mga kadena kagaya ng mga tali, tinirintas na gawa sa purong ginto. **23** Dapat kung gumawa ng dalawang singsing na ginto para sa baluti at kailangang ikabit ang mga ito sa dalawang dulo ng baluti. **24** Dapat mong ikabit ang dalawang kadenang ginto sa dalawang kanto ng baluti. **25** Dapat ikabit mo ang kabilang dulo ng dalawang kadenang tinirintas sa dalawang lalagyan. Pagkatapos dapat ikabit mo ang mga ito sa dalawang pambahlikat sa harap ng efod. **26** Dapat kung gumawa ng dalawang singsing na ginto, at dapat ilagay mo ang mga ito sa kabilang dalawang kanto ng baluti, sa dulo ito bago sa panloob na hangganan. **27** Dapat kung gumawa ng dalawa pang singsing na ginto, at dapat mong ikabit ito sa ilalim ng dalawang pambahlikat sa harap ng efod, malapit ito sa pinagtahian sa itaas ng pinong habing sintas sa baywang ng efod. **28** Dapat talian ang baluti sa bawat mga singsing nitong patungo sa mga singsing ng epod sa pamamagitan ng isang asul na tali, para ito ay maikabit sa itaas lamang ng habing sinturon sa baywang ng efod. Para hindi na matanggal ang baluti mula sa efod. **29** Kapag si Aaron ay papasok sa banal na lugar, dapat dalhin niya ang mga pangalan ng mga labindalawang anak na lalaki ni Israel sa baluti para gumawa ng mga desisyon sa kaniyang puso. Magsisilbi ito bilang isang palagiang paalala kay Yahweh. **30** Dapat ang Urim ay ilagay sa baluti para sa paggawa ng mga desisyon. Ang mga ito ay dapat nasa dibidib ni Aaron kapag siya ay pupunta sa harap ni Yahweh, dapat palaging dala ni Aaron sa kaniyang dibidib ang paggawa ng mga desisyon para sa mga Israelita sa harap ni Yahweh. **31** Dapat kung gumawa ng balabal ng epod na lahat ay galing sa telang lilak. **32** Dapat mayroon itong isang bukasana sa gitna para sa ulo. Dapat habin ang giliid ng bukasana paikot para hindi ito mapunit. Dapat gawa ito ng isang manghahabi. **33** Sa dulo ng laylayan, dapat kung gumawa ng mga granada na asul, lilak, at matingkad na pulang tali sa lahat ng palibot. Mga gintong kampanilya ay dapat paikot sa pagitan nila. **34** Dapat mayroong isang gintong kampanilya at isang granada, isang gintong kampanilya at isang granada na magkakasunod-sunod sa palibot ng laylayan ng balabal. **35** Dapat isuot ni Aaron ang balabal kapag maglilingkod siya, para marinig ang tunog nito kapag papasok siya sa banal na lugar sa harap ni Yahweh at kapag aalis siya. Nang sa gayon, hindi siya mamamatay. **36** Dapat kung gumawa ng plato sa purong gintong at uikit dito, katulad ng nakaukit sa isang selyo, HANDOG KAY YAHWEH. **37** Dapat mong ikabit ang plato na ito sa isang asul na tali patungo sa harap ng turbante. **38** Dapat nasa noo ito ni Aaron; dapat palaging siyang magdadala ng anumang pagkakasala na nakakabit sa pag-aayal ng banal na mga regalo ng mga Israelita na handog kay Yahweh. Dapat ang turbante ay palaging nasa noo nya para tanggapin ni Yahweh ang kanilang mga regalo. **39** Dapat kung gumawa ng kasuotang gawa sa pinong lino, at dapat kung gumawa ng isang turbante na pinong lino. Dapat ka ring gumawa ng isang sintas, na gawa ng isang taga-burda. **40** Para sa mga anak na lalaki ni Aaron gumawa ka ng mga kasuotan, mga sintas, at mga bandana, para sa kanilang karanganan at kagandahan. **41** Dapat mong damitan si Aaron na iyong kapatid, at ang kaniyang mga anak na lalaki na kasama niya. Dapat mo silang buhsan ng langis, italaga sila, at ihandog sila sa akin, para maglilingkod sila sa akin bilang mga pari. **42** Dapat mo silang igawa ng mga linong salawal para matakpan ang kanilang mga pribadong parte, salawal para takpan sila mula sa baywang hanggang sa mga hita. **43** Dapat isuot ito ni Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki kapag papasok sila sa tolda ng pagpupulong o kapag lapalit sila sa altar para maglilingkod sa banal na lugar. Dapat nila itong gawin para hindi sila magdala ng pagkakasala at mamatay. Mananatili itong isang alituntunin para kay Aaron at sa kaniyang mga kaupo-apuhan kasunod niya.

29 Ngayon ito ang dapat mong gawin sa pagtatalaga sa kanila sa akin para sila ay makapaglilingkod bilang mga pari. Kumuhang ka ng isang batang toro at dalawang lalaking tupa na walang bahid, 2 tapay na walang lebadura, at mamon na walang lebadurang hinalong langis. At saka

kumuha ka ng apa na walang lebadurang pinahiran ng langis. Gawin mo ang mga apa gamit ang pino na trigong harina. **3** Dapat mo itong ilagay sa isang buslo, dalhin ang mga ito sa buslo, at ihandog mo kasama ang toro at dalawang lalaking tupa. **4** Dapat mong iharap si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. Dapat mong paliguan si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki sa tubig. **5** Dapat kang kumuha ng mga damit at damitan si Aaron kasama ang kapa, ang balabal ng efod, ang efod, at ang baluti, kabitan ng makinis na habing sinturon ng efod na nakapalibot sa kaniya. **6** Dapat mong itakda ang turbante sa kaniyang ulo at ilagay ang banal na korona sa turbante. **7** Pagkatapos kumuha ng pambasbas na langis at ibuhos sa kaniyang ulo, at sa ganitong paraaan siya babasbasan. **8** Dapat mong dalhin ang kaniyang mga anak na lalaki at ilagay ang mga kapa sa kanila. **9** Dapat mong damitan si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki na may kasamang mga sintas at ilagay ang kanilang pamigkis sa ulo. Ang gawain ng pagkapari ay mabibilang na sa kanila sa pamamagitan ng palagiang batas. Sa ganitong paraaan dapat mong gawing banal si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki para sa kanilang paglilingkod sa akin. **10** Dapat mong dalhin lahat ng toro sa harap ng tolda ng pagpupulong, at ipatong ang kamay ni Aaron at ang kamay ng kaniyang mga anak na lalaki sa ulo nito. **11** Dapat mong patayin ang mga toro sa aking harapan, si Yahweh, sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **12** Dapat mong kunin ang ilang dugo ng toro at ilagay mo ito sa sungay ng altar gamit ang iyong daliri, at dapat mong ibuhos ang natirang dugo sa paanan ng altar. **13** Dapat mong kunin ang lahat ng taba na nakatakip sa mga lamang-loob, at saka kumuha ng panakip sa atay at sa dalawang lapay na may kasamang taba na nasa kanila; sunugin ang lahat ng ito sa altar. **14** Pero ang laman ng mga toro, at ang balat at dumì, sunugin mo ito sa labas ng kampo. Ito ay handog para sa kasalanan. **15** Dapat mo ring kunin ang isang lalaking tupa, at ipatong ang kamay ni Aaron at ang mga kamay ng kaniyang mga anak na lalaki sa ulo nito. **16** Dapat mong patayin ang lalaking tupa. Pagkatapos kunin ang dugo at isaboy ito sa magkabilang giliid ng altar. **17** Dapat mong hiwain ang lalaking tupa na pira-pirasat at hugasan ang mga lamang-loob at ang mga binti, at ilagay mo ang lamang-loob, sabay ng pira-pirasat at kasama ang ulo nito, **18** sa altar. Pagkatapos sunugin ang buong lalaking tupa. Ito ay maging sinunog na handog sa akin, si Yahweh. Ito ay magdudulot ng matamis na halimuyak sa akin; ito ay magiging isang handog sa pamamagitan ng apoy. **19** Dapat mong kunin ang iba pang lalaking tupa, at ipatong ang kamay ni Aaron at ang mga kamay ng kaniyang mga anak na lalaki sa ulo nito. **20** Pagkatapos dapat mong patayin ang lalaking tupa at kunin ang ilan sa dugo nito. Ilagay ito sa dulo ng kanang tainga ni Aaron, at sa dulo ng kanang tainga ng kaniyang mga anak na lalaki, sa hinilalaki ng kanilang kanang kamay, at sa hinilalaki ng kanilang kanang paa. Pagkatapos isaboy ang dugo sa magkabilang giliid ng altar. **21** Dapat mong kunin ang ilan sa mga dugo na nasa altar at ilan sa binasbasang langis, at isaboy ang lahat ng ito kay Aaron at sa kaniyang mga damit, at saka sa kaniyang mga anak na lalaki at sa kanilang mga damit. Ilalaan si Aaron para sa akin, at ang kaniyang mga damit, kasama niya ang kaniyang mga anak na lalaki at mga damit ng kaniyang mga anak na lalaki. **22** Dapat mong kunin ang mga lalaking tupa, ang taba ng buntot, ang taba na nakatakip sa lamang-loob, ang panakip sa atay, at dalawang lapay, at ang kanang hita—dahil ang lalaking tupang ito ay para sa pagtatalaga sa mga pari para sa akin. **23** Kumuhang ka ng isang tinapay, isang mamon ng tinapay na gawa sa langis, at isang apa na labas ng buslo ng tinapay na walang lebadura na sa aking harapan, si Yahweh. **24** Dapat mong ilagay ang mga ito sa kamay ni Aaron at sa kamay ng kaniyang mga anak na lalaki. Dapat nilang itaas ito sa aking harapan, si Yahweh, at ipapakita nila ito bilang paghahandog sa akin. **25** Dapat mong kunin ang mga pagkain galing sa kanilang mga kamay at sunugin ito sa altar kasama ang handog na susunugin. Ito ay magbibigay ng matamis na halimuyak sa akin; ito ay handog na gawa sa apoy. **26** Dapat kang kumuha ng dibidib ng lalaking tupa na handog ni Aaron at itaas ito at ipapakita ito bilang handog para sa akin, si Yahweh. Pagkatapos ito ang bahagi na inyong kakainin. **27** Dapat mong ihandog sa akin ang dibidib ng paghahandog na itinaas na matayog at ang hita ng paghahandog na ipinapakita—dibidib na itinaas at ang hita na ipinapakita, kapwa nanggaling sa lalaking tupa para sa pagpapatunay kay Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki sa akin. **28** Ang mga bahagi ng laman na ito, na ibinigay ng mga Israelita, ay kailangang mabibilang kay Aaron at sa kaniyang mga kaupo-apuhan

magpakaikanman. Sa pamamalakad para sa mga handog sa pagtitipon, ito ay maging handog para sa mga pari na kinuha mula sa mga handog ng mga Israelita na mga handog na ipinakita sa akin, si Yahweh. **29** Ang banal na mga damit ni Aaron ay dapat na isantabi para sa kaniyang mga anak na lalaki na susunod sa kanya. Dapat silang basbasan at itataga ang mga ito sa akin. **30** Ang pari na susunod sa kanya mula sa kaniyang mga anak na lalaki, na nanggaling sa tolda ng pagpupulong para ako ay paglilikuran sa banal na lugar, ay kanilang isuot ang ganoong mga damit sa loob ng pitong araw. **31** Dapat mong kunin ang lalaking tupa para sa pagtatalaga sa mga pari para sa akin at pakuluan ang laman nito sa banal na lugar. **32** Kakainin ni Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki ang laman ng lalaking tupa at tinapay na nakalagay sa buslo sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **33** Dapat nilang kainin ang laman at tinapay na binigay para pambayad ng kasalan nila sa pagtatalaga sa kanila, para ilaan sa akin. Walang ibang kakain ng pagkain, dahil dapat nila itong ituring na banal at ilaan para sa akin. **34** Kung alinman sa laman ng itinalagang handog, o alinman sa tinapay ay maiwan sa susunod na umaga, dapat sunugin na ninyo ito. Hindi ito dapat kainin dahil ito ay itinalaga na sa akin. **35** Sa ganitong paraan, sa pagsunod sa lahat ng iniutis ko sa iyo na gawin, dapat mong pakitunguhan si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki. Dapat kung kumuha ng pitong araw para itataga sila sa akin. **36** Bawat araw dapat kung maghandog ng toro bilang isang handog pambayad para sa kasalan. Dalisayin mo ang altar sa pamamagitan ng paggamit ng pambayad para sa kasalan nilo, at kailangan mo itong buhusan ng langis para sa pagtatalaga sa akin. **37** Sa pitong araw dapat kung gumawa ng pambayad para sa kasalan para sa altar at itataga ito kay Yahweh. Pagkatapos ang altar ay ganap na itataga sa akin. Anumang paghahawak sa altar ay ibubukod para kay Yahweh. **38** Dapat kung maghandog palagi ng dalawang tupa na isang taon ang gulang doon sa altar araw-araw. **39** Dapat kung maghandog ng isang tupa sa umaga, at ang isang tupa ay ihandog mo sa paglubog ng araw. **40** Kasama ang unang tupa, maghandog ng ikasampu ng epa na pinong hinaria na hinaluan ng ikaapat na bahagi ng hin ng langis galing sa pinigang olibo, at ang ikaapat na bahagi ng hin ng alat bilang inuming handog. **41** Dapat kung maghandog ng pangalawang tupa sa paglubog ng araw. Dapat kung maghandog ng pagkaing butil sa umaga at parehong inuming handog. Ang mga ito ay magdudulot ng matamis na halimuyak sa akin; ito ang magiging handog na gawa para sa akin sa apoy. **42** Ang mga ito ay magiging palagiang handog na susunugin sa buong salinlahi ng iyong bayan. Dapat mong gawin ang mga ito sa pasukan ng tolda ng pagpupulong sa aking harapan, si Yahweh, kung saan ako makikipagkita para makipag-usap sa iyo. **43** Doon kung saan ako makikipagkita sa mga Israelita; ang tolda ay ihihiwalay para sa akin sa aking kaluwalhatian. **44** Itataga ko ang tolda ng pagpupulong at ang altar para ang mga ito ay mabilang sa akin lamang. Itataga ko rin si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki para maglingkod sa akin bilang mga pari. **45** Marinirahanako kasama ng mga Israelita at kanilang magiging Diyos. **46** Malalaman nila na ako si Yahweh, ang kanilang Diyos, na kumuha sa kanila palabas mula sa lupain ng Ehipto kaya ako ay marinirahan kasama nila. Ako si Yahweh, kanilang Diyos.

30 Dapat gumawa ng altar para magsunog ng insenso. Dapat mong gawin ito sa kahoy ng akasya. **2** Ang haba nito ay dapat isang kubit, at ang lapad nito ay isang kubit. Ito ay dapat maging pariskat, at ang taas nito ay dapat dalawang kubit. Ang mga sungay nito ay dapat gawin bilang kaisang piraso nito. **3** Dapat mong balutin ang altar ng insenso sa purong ginto—ang tuktok nito, ang mga gilid nito, at ang mga sungay nito. Dapat kung gumawa ng isang hangganang ginto sa palibot para dito. **4** Dapat kung gumawa ng dalawang argolyang ginto para maisama dito sa ibaba ng hangganang nito sa dalawang magkabilang bahagi nito. Ang mga argolya ay dapat maging mga Lalagyan ng mga baras para madala ang altar. **5** Dapat ninyong gawin ang mga baras sa kahoy ng akasya, at dapat ninyong balutin ang mga ito sa ginto. **6** Dapat ninyong ilagay ang altar ng insenso bago sa kurtina na nasa kaban ng mga kautusang tipan. Ito ay bago sa takip ng luklukan ng awa na nasa ibabaw ng kaban ng mga kautusang tipan, kung saan ako ay makikipagttagpo sa inyo. **7** Dapat si Aaron ang magsunog ng mabangong insenso sa tuwing umaga. Dapat niyang sunugin ito kapag inaayos niya ang mga lampara. **8** Kapag sisindihan ni Aaron ang mga lampara muli sa gabii, dapat siyang magsunog ng insenso sa altar ng insenso. Dapat itong maging

isang palagiang pagsusunog ng insenso sa harap ko, si Yahweh, sa buong salinlahi ng iyong bayan. **9** Pero kayo ay mag-aalay ng walang ibang insenso sa altar ng insenso, o anumang pagsusunog ng alay o handog na pagkaing butil. Dapat mong buhusan ng walang inuming handog dito. **10** Dapat si Aaron ay gumawa ng luklukan ng awa sa mga sungay ng altar ng insenso minsan sa isang taon. Dapat niyang gawin ito gamit ang dugo ng handog para sa pagbayad ng kasalan. Ang punong pari ang siyang dapat na gumawa nito sa buong salinlahi ng iyong lahi. Ang pag-aalay na ito ay ganap na ilaan sa akin, si Yahweh.” **11** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabing, **12** “Kapag kumuha ka ng isang talaan ng mga Israelita, pagkatapos ang bawat tao ay dapat magbigay ng pangtubos para sa kaniyang buhay kay Yahweh. Dapat mong gawin ito pagkatapos mo silang bilangin, para walang imaging salot sa kanila kapag binibilang mo sila. **13** Ang bawat isa na nabilang sa talaan ay magbabayad ng kalahating pilak na sekel, ayon sa timbang ng sekel ng santuwaryo (isang sekel ay kapareho ng dalawampung gera). Itong kalahating sekel ay magiging alay sa akin, si Yahweh. **14** Ang bawat isa na nabilang, mula dalawampung taong gulang at pataas, ay dapat magbigay nitong alay sa akin. **15** Kapag magbibigay ang mga tau nitong alay sa akin para gumawa ng pambayad sa kasalan para sa kanilang mga buhay, ang mayayaman ay hindi dapat magbigay ng higit pa sa kalahating sekel, at ang mga mahihirap ay hindi dapat magbigay ng kulang. **16** Dapat mong tanggapin itong perang pambayad sa kasalan mula sa mga Israelita at dapat mong ilaan ito para sa gawain sa tolda ng pagpupulong. Ito ay dapat imaging isang paalala sa mga Israelita sa akin, para gumawa ng pangtubos ng kasalan para sa iyong mga buhay.” **17** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **18** “Dapat ka ring gumawa ng isang malaking tansong palanggana na mayroong tansong tuntungan, isang palanggana para hugasan. Dapat mo itong ilagay sa pagitan ng tolda ng pagpupulong at ng altar, at kailangan mo itong lagyan ng tubig. **19** Si Aaron at kaniyang mga anak na lalaki ay dapat maghugas ng kanilang mga kamay at kanilang mga paa ng tubig nito. **20** Kapag sumasok sila sa tolda ng pagpupulong o kapag lumalapit sila sa altar para maglingkod sa akin sa pagsusunog ng handog, dapat silang maghugas ng tubig sa gayon ay hindi sila mamatay. **21** Dapat nilang hugasan ang kanilang mga kamay at paa para hindi sila mamatay. Dapat itong imaging palagiang batas para kay Aaron at sa kaniyang mga kaupo-apuhan sa buong salinlahi ng kanilang bayan.” **22** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **23** “Kunin mo itong mga pinong pampalasa: limandaang sekel ng umaagos na mira, 250 sekel ng matamis na halimuyak na kanela, 250 sekel ng matamis na halimuyak na tubo, **24** limandaang sekel ng kassia, sinukat sa timbang ng sekel ng santuwaryo, at isang hin ng langis ng olibo. **25** Dapat kung gumawa ng banal na langis ng pagpapahid kasama ang mga sangkap na ito, ang gawa ng tagapagpabango. Ito ay magiging banal na langis ng pagpapahid, inilaan para sa akin. **26** Dapat mong basbasan ang tolda ng pagpupulong ng langis na ito, gayon din sa kaban ng kautusang tipan. **27** Ang mesa at ang lahat ng mga kasangkapan nito, ang tuntungan ng ilaw at ng kasangkapan nito, ang altar ng insenso, **28** ang altar para sa sinunog na mga alay kasama ng lahat ng mga kasangkapan nito, at ang palanggana kasama ng kaniyang tuntungan. **29** Dapat mong ilaan ang mga ito sa akin para ang mga ito ay maailaan sa akin. Ang anumang humawak sa kanila ay ibubukod din para sa akin. **30** Dapat mong basbasan si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki at ilaan mo sila sa akin para sila ay maglingkod sa akin bilang mga pari. **31** Dapat mong sabihin sa mga Israelita, ‘Ito dapat ang langis ng pagpapahid na inilaan kay Yahweh sa buong salinlahi ng iyong bayan. **32** Ito ay hindi dapat mailapat sa balat ng mga tao, o gumawa man lang kayo sa alimang langis na kaparehong sangkap, dahi inilaan ito kay Yahweh. Dapat mong isalang-alang ito sa ganitong paraan. **33** Ang sinurang gumawa ng pabango gaya nito, o kung sinumang maglagay ng alinman nito sa isang tao, ang taong iyon ay dapat alisin sa kaniyang bayan.” **34** Sinabi ni Yahweh kay Moises, “Kumuha ng mga pampalasa—estacte, onycha, at galbano—matamis na mga pampalasa kasama ng purong kamanyang, ang bawat isa ay magsindami. **35** Gawin ito sa paraan ng insenso, hinilo ng isang tagapagpabango, pinalasa ng asin, puro at inilaan sa akin. **36** Gigilingin mo ito sa napakapinong paghalo. Maglagay ng bahagi nito sa harap ng kaban ng mga kautusang tipan, na nasa tolda ng pagpupulong, kung saan ako ay makikipagttagpo sa inyo. Ituturing mo ito bilang ganap na pag-aalay sa akin. **37** Bilang para sa insensong ito na iyong gagawin, hindi ka dapat gumawa ng anumang kaparehong mga sangkap para sa iyong

sarili. Ito ay dapat maging pinakabanal sa iyo. **38** Ang sinumang gumawa ng anumang gaya nito para gamitin bilang pabango ay dapat alisin mula sa kaniyang bayan."

31 Nagsalita si Yahweh kay Moises, **2** "Tingnan mo, tinawag ko sa pangalan si Bezalel anak na lalaki ni Uri na anak na lalaki ni Hur, mula sa lipi ni Juda. **3** Pinuno ko si Bezalel ng aking Espiritu, para bigyan siya ng karunungan, pang-unawa, at kaalaman, para sa lahat ng uri ng gawain, **4** para gumawa ng pang-sining na mga disenyo at para sa paggawa sa ginto, pilak, at tanso; **5** para rin sa pagputol at paglagay ng mga bato at para sa pang-ukit ng kahoy-para gawin ang lahat ng uring gawain. **6** Bukod sa kaniya, hinirang ko si Oholab anak na lalaki ni Ahisamach, mula sa lipi ni Dan. Nilagyan ko ng kasanayan ang mga puso ng mga matalinong tao kaya magagawa nila ang lahat ng pag-utos ko sa iyo. Kabilang dito **7** ang tolda ng pagpupulong, ang kaban ng tipan ng kautusan, ang takip ng luklukan ng awa na nasa kaban, at ang lahat na kasangkapan ng tolda- **8** ang mesa at ang mga kagamitan nito, ang purong ilawan kasama ang mga kagamitan nito, ang altar ng incenso, **9** ang altar para sa mga sinung na handog kasama ang lahat ng kasangkapan nito, at ang malaking palanggana kasama ang paanan nito. **10** Kabilang din dito ang hinabing pinong pananamit, ang mga banal na pananamit para kay Aaron ang pari at sa kaniyang mga anak na lalaki, na nakalaan para sa akin kaya sila ay maglilingkod bilang mga pari. **11** Kabilang din ang langis na pangahid at ang mangabong insenso para sa banal na lugar. Gagawin ng mga manggagawang ito ang lahat ng bagay na aking inutos sa iyo." **12** Nagsalita si Yahweh kay Moises, **13** "Sabihin mo sa mga Israelita: 'Dapat ninyong panatilihing tiyak ang mga Araw ng Pamamahinga ni Yahweh, dahil ito ang magiging tanda sa pagitan niya at sa inyo sa buong salinlahi ng iyong bayan kaya malalaman ninyo na siya ay si Yahweh, siyang nagtakda sa iyo para sa kaniya. **14** Kaya dapat ninyong panatilihin ang Araw ng Pamamahinga, para dapat ninyong ituring ito bilang banal, na nakalaan para sa kaniya. Bawat isa na dumungis dito ay dapat talagang mamatay. Kung sinuman ang gumagawa sa Araw ng Pamamahinga, ang taong iyan ay tiyak na dapat putulin mula sa kaniyang bayan. **15** Ang gawain ay natapos ng anim na araw, pero ang ikapitong araw ay magiging isang Araw ng Pamamahinga ng ganap na pamamahinga, banal, nakalaan para sa karanganan ni Yahweh. Sinuman ang gumagawa ng kahit anong gawain sa Araw ng Pamamahinga ay dapat siguraduhing malagay sa kamatayan. **16** Kaya ang mga Israelita ay dapat panatilihin ang Araw ng Pamamahinga. Dapat nilang suriin ito saanman sa salinlahi ng kanilang bayan bilang isang palagiang batas. **17** Ang Araw ng Pamamahinga ay laging magiging isang tanda sa pagitan ni Yahweh at ng mga Israelita, dahil sa anim na araw na ginawa ni Yahweh ang langit at lupa, at sa ikapitong araw siya ay nagpahinga at naginhawaan." **18** Nang matapos makipag-usap ni Yahweh kay Moises sa bundok ng Sinai, binigyan niya siya ng dalawang tipak ng bato ng tipan ng mga kautusan, gawa sa bato, nakasulat sa pamamagitan ng kaniyang sariling kamay.

32 Nang makita ng mga tao na si Moises ay natagalang bumaba sa bundok, nagtipon sila sa paligid ni Aaron at sinabi sa kaniya, "Halika, igawa mo kami ng diyos-diyosan na mangunguna sa amin. Dahil itong si Moises, ang taong nagdala sa amin palabas sa lupain ng Ehipto, hindi namin alam kung ano ang nangyari sa kaniya." **2** Kaya sinabi ni Aaron sa kanila, "Kunin ninyo ang mga gintong hikaw sa mga tainga ng inyong mga asawa at sa mga tainga ng inyong mga anak na lalaki at sa mga anak na babae at dalhin ang mga ito sa akin. **3** Kinuhang lahat ng mga tao ang mga gintong hikaw na nasa kanilang mga tainga at dinala ang mga ito kay Aaron. **4** Natanggap niya ang ginto mula sa kanila, niyari ito sa isang molde, at ginawa ito sa isang minoldeng guya. Pagkatapos sinabi ng mga tao, "Israel, ito ang inyong diyos na nagdala sa inyo palabas sa lupain ng Ehipto." **5** Nang nakita ito ni Aaron, nagtagay siya ng isang altar sa harap ng guya at ginawa sa isang pagpapahayag, sinabi niya, "Bukas magkakaroon ng pagdiriwang sa karanganan ni Yahweh. **6** Kinabukasan gumising ng maaga ang mga tao at nag-alay ng mga sinung na handog at samsamang nagdala ng mga alay. Pagkatapos sila ay umupo para kumain at uminom, at pagkatapos tumindig para makipag-inuman sa mahlay na pagdiriwang. **7** Pagkatapos nagsalita si Yahweh kay Moises, "Umalis ka agad, dahil sa iyong bayan, na nagdala palabas sa lupain ng Ehipto, naging

masama ang kanilang mga sarili. **8** Mabilis silang umalis sa daan na aking inutos sa kanila. Nagmoldé sila para sa kanilang sarili ng isang guya at sumamba dito at naghandog dito. Sinabi niya, "Israel, "Ito ang inyong diyos na nagdala palabas sa lupain ng Ehipto." **9** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Moises, "Nakita ko ang bayang ito. Tingnan mo, sila ay mga taong mapagmatigas. **10** Kaya pagkatapos, huwag mong subukang pigilan ko. Ang aking galit ay sisiklab laban sa kanila, kaya wawasanin ko sila. "Pagkatapos gagawa ako ng isang dakilang bansa mula sa iyo." **11** Pero sinubukang huminuhan ni Moises si Yahweh na kaniyang Diyos. Sinabi niya, "Yahweh, bakit ang inyong galit ay sumiklab laban sa iyong bayan, na nagdala palabas sa lupain ng Ehipto na may dakilang kapangyarian at may malakas na kamay? **12** Bakit kailangang sabihin ng mga taga-Ehipto, "Pinungunahan niya sila nang may masamang layunin, para patayin sila sa mga bundok at para wasakin sila sa ibabaw ng mundo? Magbalik ka mula sa iyong nagusumiklub na galit at mahabag ang loob mula sa kaparusanhan ng iyong bayan. **13** Alalahanin mo sina Abraham at Isaac at Israel, iyong mga lingkod, na siyang sumumpa sa pamamagitan ng iyong sarili mismo at sinabi sa kanila, "Gagawin ko ang iyong mga kaupo-apuhan na kasing dami ng mga bituin sa kalangitan, at bibigyan ko ang iyong mga kaupo-apuhan lahat ng lupaing aking sinabi. Mamanahin nila ito magpakailanman." **14** Pagkatapos nahabag si Yahweh mula sa kaparusanhan na kaniyang sinabi na dapat pahirapan ang kaniyang bayan. **15** Pagkatapos tumalikod si Moises at bumaba sa bundok, dala-dala ang dalawang tipak ng bato ng tipan ng kautusan sa kaniyang kamay. Ang mga tipak ng bato ay may nakasulat sa magkabilang gilid, sa harap at sa likuran. **16** Ang mga tipak ng bato ay sariling gawa ng Diyos, at ang mga sulat ay sariling sulat ng Diyos, inukit sa mga tipak ng bato. **17** Nang marinig ni Josue ang ingay ng mga tao na humiliyaw, sinabi niya kay Moises, "May ingay ng labanan doon sa kampo." **18** Pero sinabi ni Moises, "Hindi ito tunog ng isang tagumpay at hindi tunog ng natatalong mga tao, pero ang tunog ng umaawit ang aking naririnig." **19** Nang dumating si Moises sa kampo, nakita niya ang guya at ang mga taong nagssasawayan. Siya ay lubhang nagtalat. Itinapon niya ang mga tipak ng bato na nasa kaniyang mga kamay, at nabiyak ang mga ito sa ibaba ng bundok. **20** Kinuha niya ang guya na ginawa ng mga tao, sinunog ito, dinurog ito para maging abo at ibinuhos ito sa tubig. Pagkatapos ipinainom niya ito sa bayan ng Israel. **21** Pagkatapos sinabi ni Moises kay Aaron, "Aro ang ginawa ng mga taong ito sa iyo, na dinala mo ang ganyang dakilang kasalanan sa kanila?" **22** Sinabi ni Aaron, "Huweg mong hayaan ang iyong galit ay sumiklab, aking panginoon. Alam mo ang mga taong ito, kung paano sila gumagawa ng kasamaan. **23** Sinabi nila sa akin, igawa mo kami ng diyos na mangunguna sa amin. Dahil itong si Moises, ang taong nagdala palabas sa amin sa lupain ng Ehipto, hindi namin alam kung ano ang nangyari sa kaniya." **24** Kaya sinabi ko sa kanila, 'Kung sinuman ang mayroong anumang ginto, hayaang tanggalin niya ito. Binigay nila sa akin ang ginto at itinapon ko ito sa apoy, at ito ay naging isang guya." **25** Nakita ni Moises ang mga tao ay tumatakbo ng marahas, dahil hinayaan ni Aaron sila ay mawalan ng pagpipingil, para tuksuhin ang kanilang mga kaaway. **26** Pagkatapos tumayo si Moises sa pasukan ng kampo at sinabi, "Sinuman ang nasa panig ni Yahweh, pumunta sa akin." Lahat ng mga Levita ay nagtipon sa paligid niya. **27** Sinabi niya sa kanila, "Yahweh, ang Diyos ng Israelita, sanasabi ito, 'Hayaan ang bataw lakali ay ikabit ang kaniyang espada sa kaniyang gilid at magbalik at bumalik mula sa pasukan hanggang pasukan ng buong kampo, at patayin ang kaniyang kapatid na lalaki, kaniyang kasamahan at kaniyang kapitbahay.' **28** Ginawa ng mga Levita ang inutos ni Moises. Sa araw na iyon ay mahigit tatlong libong lalaki mula sa bayan ang namatay, **29** Sinabi ni Moises sa mga Levita, "Itinalaga kayo sa paglilingkod kay Yahweh sa araw na ito, dahil bataw isa sa inyo ay kumilos laban sa kaniyang anak na kaniyang kapatid na lalaki, kaya bibigyan kayo ni Yahweh ng pagpapala sa araw na ito." **30** Kinabukasan sinabi ni Moises sa mga tao, "Nakagawa kayo ng isang dakilang kasalanan. Ngayon aakyat okey kay Yahweh. Marahil maari akong gumawa ng pambayad sa inyong pagkakasala." **31** Bumalik si Moises kay Yahweh at sinabing, "Naku, ang mga taong ito ay nakagawa ng malaking kasalanan at gumawa ng kanilang mga sariling gintong diyos-diyosan. **32** Pero ngayon, pakiusap patawarin mo ang kanilang kasalanan; pero kung hindi ninyo gagawin, pawin mo ako sa aklat na iyong isinulat." **33** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Kung sinuman ang nagkasala laban sa akin, ang taong iyon ay papawiin ko sa aking aklat. **34** Kaya ngayon lumakad ka,

pangunahan mo ang bayan papunta sa lugar na sinabi ko sa iyo. Tingnan, ang aking anghel ang mangunguna sa inyo. Pero sa araw na parusahan ko sila, paparusahan ko sila dahil sa kanilang pagkakasala.

35 Pagkatapos nagsadala si Yahweh ng salot sa bayan dahil gumawa sila ng guya, ang isa na ginawa ni Aaron.

33 Kinausap ni Yahweh si Moises, "Umalis ka rito, kayo at ang bayan na dinala mo palabas mula sa lupain ng Ehipto. Puntahan mo

ang lupain na kung saan ipinangako ko kina Abraham, Isaac, at Jacob, nang aking sinabi, "Ibibigay ko ito sa inyong mga kaapu-apuhan."**2** Ipadapada ko ang isang anghel sa inyo, at itataboy ko palabas ang mga Cananaeo, Amoreo, Heteo, Perezeo, Hirvita, at Jebuseo.

3 Puntahan mo ang lupain na iyon, kung saan dumadaloy ang gatas at pulot, pero hindi ako sasama sa inyo, dahil kayo ay isang bayang matitigas ang ulo. Baka lang wasakin kayo sa daan."

4 Nang marinig ng mga tao ang mga nakakagamblang salitang ito, sila ay nagluksta, at walang ni isa man ang nagsuot ng anumang alahas.

5 Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Sabihin mo sa mga Israelita, 'Kayo ay isang bayang matitigas ang ulo. Kung sasama ako sa inyo kahit sandali lamang, wawasakin ko kayo. Kaya ngayon, alisin ninyo ang inyong mga alahas kaya makakapagsaya ako kung ano ang gagawin ko sa inyo.'"

6 Kaya walang suot na alahas ang mga Israelita pasulong mula sa Bundok Horeb.

7 Kinuha ni Moises ang isang tolda at itinayo ito sa labas ng kampo, nang may kalayuan sa kampo. Tinawag niya itong tolda ng pagpupulong. Ang sinumang magtanong kay Yahweh ng anumang bagay ay lababas ng tolda ng pagpupulong, sa labas ng kampo.

8 Sa tuwing lababas si Moises sa tolda, lahat ng tau ay tumatayo sa harap ng pasukan ng kanilang tolda at tinitingnan si Moises hanggang siya ay makapasok sa loob.

9 Kapag pumapasok si Moises sa tolda, ang haliging ulap ay bumabata at nananatili sa labas ng tolda, at nagsasalita si Yahweh kay Moises.

10 Kapag nakita ng mga tao ang haliging ulap na nananatili sa pasukan ng tolda, sila ay tumatayo at sumasamba, bawat falaki sa kanilang sariling pasukan ng tolda.

11 Kinakausap ni Yahweh si Moises ng harap-harapan, tulad ng isang lalaking nakikipag-usap sa kaniyang kaibigan. Pagkatapos bumabalik si Moises sa kampo, pero ang kaniyang lingkod na si Josue anak ni Nun, isang binata, ay nananatili sa tolda.

12 Sinabi ni Moises kay Yahweh, "Tingnan mo, sinasabi mo sa akin, 'Dahin mo ang mga taong ito sa kanilang paglalabkay,' pero hindi mo pinaalam sa akin kung sino ang ipapadala mo na kasama ko. Sinabi mo, 'Nakikilala mo ako sa pangalan, at ikaw din ang nakatago ng pabor sa aking paninig.'

13 Ngayon kung ako ay nakatago ng pabor sa iyong paninig, ipakita mo sa akin ang iyong mga paraan nang sa ganon ay makilala, kita at patuloy na makatago ng pabor sa iyong paninig. Tandaan mo ang bayang ito ay iyong bayan.

14 Sumagot si Yahweh, "Ang sarili kong presensiya ay sasama sa iyo, at bibigyan kita ng pahinga."

15 Sinabi ni Moises sa kaniya, "Kung ang inyong presensiya ay hindi sasama sa amin, huwag mo kami alisin mula rito.

16 Dahil kung hindi, paano malamaman na ako ay nakatago ng pabor sa iyong paninig, ato kung ang iyong bayan? Hindi ba nararapat lamang na sumama ka sa amin para ako at ang iyong bayan ay maiba mula sa lahat ng ibang bayan na nasa ibabaw ng mundo?

17 Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Gagawin ko din ang bagay na ito na iyong hiniling, dahil ikaw ang nakatago ng pabor sa aking paninig, at nakikilalamo ako sa pangalan."

18 Sinabi ni Moises, "Pakiusap ipakita mo sa akin ang iyong kaluwalhatian."

19 Sinabi ni Yahweh, "Gagawin ko ang lahat ng aking kabutuan sa inyo, at ipapahayag ko ang aking pangalang 'Yahweh' sa inyo. Magiging maawain ako sa kaninoman na magiging maawain, at magpapakita ako ng habag sa kaninoman na magpapakita ng habag."

20 Pero sinabi ni Yahweh, "Hindi mo maaring makita ang aking mukha, dahil walang sinuman ang maaaring makakita sa akin at mabuhay."

21 Sinabi ni Yahweh, "Tingnan mo, dito ang isang lugar sa pamamagitan ko; tatayo ka sa batong ito.

22 Habang dumuraan ang aking kaluwalhatian, ilalagay kita sa siwang ng bato at tatakpan kita gamit ang kamay ko hanggang sa makaraan ako.

23 Pagkatapos aalisin ko ang aking kamay, at makikita mo ang aking likuran, pero hindi mo makikita ang aking mukha.

34 Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Pumutol ka ng dalawang tipak ng bato katulad ng mga naunang tipak. Isusulat ko sa mga tipak na ito ang mga salita na nasa mga naunang tipak, ang tipak na iyong binasag.

2 Maghanda ka sa umaga at umakyat ka sa Bundok ng Sinai, at

ipakita mo roon ang iyong sarili sa akin sa tuktok ng bundok.

3 Walang sinumang aakyat kasama mo. Huwag mong hayaang kahit sino na makita kahit saan sa bundok. Walang mga kawan o pangkat ng mga hayop ang dapat manginain sa harap ng bundok".

4 Kaya pumutol si Moises ng dalawang tipak ng bato katulad sa mga nauna, at maaga siyang bumangon sa umaga at umakyat sa Bundok Sinai, ayon sa tagubilin ni Yahweh sa kaniya. Kinarga ni Moises ang mga tipak ng bato na nasa kaniyang kamay.

5 Bumaba si Yahweh sa ulap at tumayo doon kasama si Moises, at binigkas niya ang pangalang "Yahweh."

6 Dumaan si Yahweh sa kaniya at inihayag, "Yahweh, Yahweh, ang Diyos ay maawain at mapagbigay-loob, hindi madaling magalit, at nag-uumpaw sa katapatan ng tipan at mapagkakatiwaalaan,

7 pinananatili ang katapatan ng tipan para sa libu-libuong mga salinlahi, ngapaptawad sa mga kasamaan, mga pagsuway at mga pagkakasala. Pero gagawin niyang walang kasalanan ang nagkasala. Magdadala siya ng parusa sa kasalanan ng ama sa kanilang mga anak at anak ng kanilang mga anak, hanggang sa pangatlo at pang-apat na salinlahi."

8 Iniyuko agad ni Moses ang kaniyang ulo sa lupa at sumamba.

9 "Pagkatapos sinabi niya, "Kung ako ngayon ay nakatago ng pabor sa inyong paninig, Panginoon ko, pakiusap sumama kayo sa amin, dahil ang mga taong ito ay matigas ang ulo. Ipapauaminhin ang aming kalapastanganan at ang aming kasalanan, at dahin mo kami bilang iyong pamana.

10 Sabi ni Yahweh, "Tingnan mo, gagawa ako ng tipan. Sa harap ng lahat ng iyong bayan, gagawa ako ng kamangha-mangha na hindi pa nagagawa sa buong sanlibutan o kahit sa anumang bansa. Ang lahat ng tau na kasama mo ay makakakita ng aking mga gawa, dahil ito ay nakakatatakot na bagay na ginagawa ko kasama kayo.

11 Sundin ninyo kung anang ayo iuutos ko sa inyo ngayon. Palalayasin ko sa harap ninyo ang mga Amoreo, Cananeo, Heteo, Perezeo, Hirvita, at mga Jebuseo.

12 Mag-ingat kayo na hindi makagawa ng tipan sa mga naninirahan sa lupain kung saan kayo ay pupunta, o magiging patibong sila sa inyo.

13 Sa halip, dapat ninyong sirain ang kanilang mga altar, wasakin ang kanilang mga banal na haliging bato at putulin ang mga poste ni Asera.

14 Hindi kayo dapat sumamba ng ibang diyos, dahil ako lang, si Yahweh, ang may pangalang 'Mapanibugho,' ako ang mapanibughong Diyos.

15 Mag-ingat kayo na hindi makagawa ng tipan sa mga naninirahan sa lupain, nang ginawa nilang bayaran ang kanilang mga sarili sa kanilang mga diyos at maghando sa kanilang diyos, at sinuman ang maygaya sa inyo at kakairin niyo ang ilan sa knailang handog.

16 Dahil kunit ninyo ang ilan sa kanilang mga anak na babae para sa inyong mga anak na laalaki, at ang kaniyang mga anak na babae ay gawing bayaran ang kanilang sarili sa kanilang mga diyos, at ang inyong mga anak na laalaki ay gagawin nilang bayaran ang kanilang sarili para sa kanilang diyos.

17 Huwag kayong gumawa ng mga diyus-diyosan para sa inyong sarili na gawa sa tinunaw na metal.

18 Dapat ninyong ipagdiwang ang Pista ng Walang Lebadurang Tinapay. Tulad ng aking iniutos sa inyo, kailangan ninyong kainin ang tinapay na walang lebadura sa loob ng pitong araw at sa takdang panahon sa buwan ng Abib, dahil sa buwan ng Abib kayo ay lumabas mula Ehipto.

19 Ang lahat ng panganay ay akin, bawat panganay ng inyong mga toro, maging ang mga baka at tupa.

20 Dapat ninyong bilhin muli ang panganay na asno kasama ang kordero, pero kung hindi ninyo ito bilhin ultil, kailangan bañin ninyo ang leeg nito. Dapat ninyong bilhin muli ang lahat ng panganay ninyong anak na laalaki. Walang haharap sa akin kahit isa na walang dala.

21 Maaari kayong magtrabaho sa loob ng anim na araw, pero sa ikapitong araw kailangan ninyong magpahinga. Kahit na sa panahon ng pagbubungkál ng lupa at pag-aani, kailangan ninyong magpahinga.

22 Dapat ninyong ipagdiwang ang Pista ng mga linggo kasama ang unang pag-aani ng trigo, at dapat ninyong ipagdiwang ang Pista ng Pagtitipon sa huling araw ng taon.

23 Dapat haharap sa akin ang lahat ng inyong laalaki, si Yahweh na Diyos ng Israel, tatlong beses sa bawat taon.

24 Dahil palalayasin ko ang mga bansa sa harap ninyo at palalawakin ang inyong hangganan. Walang sinumang maghahangad na sakupin ang inyong lupain at kukuhita nito kapag kaya ay haharap sa akin, Yahweh, ang inyong Diyos, tatlong beses sa bawat taon.

25 Hindi ninyo dapat iilay ang dugo ng aking handog nang may anumang lebadura, ni anumang karne mula sa handog sa Pista ng Paskua ang matira sa umaga.

26 Dapat ninyong dalhin sa aking bayan ang pinakamagandang unang aning prutas mula sa inyong mga bukid. Hindi ninyo dapat ilaga ang bating kambing sa gatas ng ina nito."

27 Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Isulat mo itong mga salita dahil ipinapangako ko ang aking sarili ng mga

salitang ito na aking sinabi, at gumiwawa ng tipan sa inyo at sa Israel." **28** Naroon si Moises kasama si Yahweh ng apatnapung araw at gabí; hindi siya kumain ng kahit anong pagkain o uminom ng tubig. Isinulat niya sa mga tipak ang mga salita ng tipan, ang Sampung Utos. **29** Nang makababa si Moises galing sa Bundok ng Sinai dala ang dalawang tipak ng mga utos ng tipan sa kaniyang kamay, hindi niya alam na ang balat ng kaniyang mukha ay lumiwanag habang nakikipag-usap siya sa Diyos. **30** Nang makita ni Aaron at ng mga Israelita si Moises, ang balat ng kaniyang mukha ay lumiliwanag, at natakot silang lumapit sa kaniya. **31** Pero tinawag sila ni Moises, at si Aaron at ang lahat ng pinuno sa komunidad ay lumapit sa kaniya. Pagkatapos nakipag-usap si Moises sa kanila. **32** Pagkatapos nitó, ang lahat ng mga tao sa Israel ay lumapit kay Moises, at sinabi niya sa kanila ang lahat ng utos na ibinigay ni Yahweh sa kaniya sa Bundok ng Sinai. **33** Nang natapos makipag-usap ni Moises sa kanila, naglagay siya ng takip sa kaniyang mukha. **34** Sa tuwing pupunta si Moises kay Yahweh para kausapin siya, inaalis niya ang takip. Pagkatapos ibabalik niya ang takip sa tuwing siya ay aalis. Lalabas siya sa kaniyang tolda at sasabihin sa mga Israelita kung ano ang mga naging tagubilin sa kaniya. **35** Nakita ng mga Israelita ang mukha ni Moises na nagliliwanag. Pagkatapos ilalagay níya muli ang takip sa kaniyang mukha hanggang sa bumalik siya sa loob para makipag-usap kay Yahweh.

35 Tinipon ni Moises ang lahat ng mga mamamayang Israelita at sinabi sa kanila, "Ito ang mga bagay na iniutos ni Yahweh na gagawin ninyo. **2** Ka ikainan na araw ang lahat ng gawain ay maaaring nagawa na, ngunit sa inyo, ang ikapitong araw ay dapat na banal na araw, ang Araw ng Pamamahinga ng ganap na pamamahinga, na banal kay Yahweh. Ang sinumang gagawa ng anumang gawain sa araw na iyon ay papatayin. **3** Hindi kayo dapat magsisindi ng apoy saan man sa inyong mga tahanan sa Araw ng Pamamahinga." **4** Nangusap si Moises sa lahat ng mga mamamayang Israelita, sinabing, "Ito ang bagay na iniutos ni Yahweh. **5** Magdala ng handog para kay Yahweh, lahat kayo na may bukas na puso. Magdala ng handog kay Yahweh—ginto, pilak, tanso, **6** asul, lila, at pulang tela at pinong lino; balahibo ng kambing; **7** balat ng lalaking tupa na kinulayan ng pula, balat ng dugong; kahoy na akasya; **8** langis para sa ilawan ng santuwaryo, panghalo para sa langis na pampahid at ang mabangong insenso, **9** batong onise at iba pang mahalagang bato na ilalagay sa efod at baluting pangdiibid. **10** Bawat bihasang lalaki sa inyo ay pumunta at gawin ang lahat na iniutos ni Yahweh— **11** ang tabernakulo kasama ng tolda nito, ang pantakip nito, mga kawit nito, mga tabla, mga tukod, mga haligi at mga tuntungan; **12** gayundin ang kaban kasama ng mga haligi nito, ang takip ng liklukan ng awa, at ang kurtina para matakapan ito. **13** Dinala nila ang mesa kasama ng mga haligi nito, lahat ng mga kagamitan nito at ang tinapay ng presensya; **14** ang ilawan para sa mga ilaw, mga palamuti nito, mga ilaw nito, at ang langis para sa mga ilaw; **15** ang altar ng insenso at ang mga haligi nito, ang pampahid na langis at ang mabangong insenso; ang pambitín para sa pasukan ng tabernakulo; **16** ang altar para sa sinunong na handog na may rehas na bakal na tanso at ang haligi nito at mga kagamitan, at ang malaking palanggana kasama ng tuntungan nito. **17** Dinala nila ang mga pambitín para sa patyo kasama ng kaniyang mga haligi at mga tuntungan, at ang kurtina para sa pasukan ng patyo; **18** at ang mga tulos ng tolda para sa tabernakulo at patyo kasama ang mga lubid nito. **19** Dinala nila ang mga mainam na hinabing kasuotan para sa paglilingkod sa banal na lugar, ang banal na kasuotan para kay Aaron na pari at kaniyang mga anak na lalaki para sila ay maglilingkod bilang pari." **20** Pagkatapos ang lahat ng mga lipi ng Israel ay umalis mula sa harapan ni Moises. **21** Bawat isa na ang puso ay napukaw at ang kaniyang espiritu ay naging handang pumunta at nagdala ng handog kay Yahweh para sa paggawa ng tabernakulo, lahat ng bagay na gagamitin sa paglilingkod nito, at para sa banal na kasuotan. **22** Pumunta sila kasama ang mga lalaki at mga babae, lahat na may pusong handa. Nagdala sila ng mga panusok, mga hikaw, mga singsing, at mga palamuti, lahat ng uri ng gintong alahas. Iniharap nilang lahat ang mga alay na ginto kay Yahweh. **23** Bawat isa na may asul, lila, o pulang tela, pinong lino, balahibo ng kambing, mga balat ng lalaking tupa na kinulayan ng pula o mga balat ng dugong ay dinala nila. **24** Gumagawa ang bawat isa ng handog na pilak o tanso at dinala ito bilang handog kay Yahweh, at bawat isa na may kahoy na akasya para magamit sa anumang gawain ay dinala ito. **25** Ang bawat bihasang

babae ay naghabi gamit ang kaniyang mga kamay at dinala ang kaniyang hinabi—asul, lila, o pulang sinulid, o pinong lino. **26** Lahat ng babae na ang mga puso ay pumukaw sa kanila at may kahusayan ay naghabí ng buhok ng kambing. **27** Ang mga pinuno ay nagdala ng batong oniks at iba pang mahalagang bato para ilagay sa epod at sa balut; **28** Nagdala sila ng panghalo at langis para sa ilawan, para sa pangbahid na langis, at para sa mabangong insenso. **29** Ang mga Israelita ay kusang-loob na nagdala ng handog kay Yahweh; ang bawat lalaki at babae na may pusong handa ay nagdala ng mga kagamitan para sa lahat ng gawain na iniutos ni Yahweh sa pamamagitan ni Moises na gagawin. **30** Sinabi ni Moises sa mga Israelita, "Tingnan ninyo, tinawag ni Yahweh sa pangalan si Bezalel na anak ni Uri, anak na lalaki ni Hur, mula sa lipi ni Juda. **31** Pinuspos niya si Bezalel ng kaniyang Espiritu, para bigyan siya ng karunungan, pang-unawa at kaalaman sa lahat ng gawaina paminsin, **32** para gumawa ng masining na disenyo na gawa sa ginto, pilak at tanso; **33** gayundin ang pagputol at paglagay ng mga bato at pag-ukit sa kahoy—sa paggawa ng lahat ng uri ng disenyo at gawaing paminsin. **34** Inilagay niya sa kaniyang puso para magturo, siya at si Oholiab na anak ni Ahisamac, mula sa lipi ni Dan. **35** Sila ay pinuspos niya ng kakayahang para gumawa ng lahat ng uri ng gawain, para maging taga-gawa ng sining, mga mag-ukit, tagaburda ng asul, lila at pinong lino, at bilang manghahabi. Sila ay manggagawa ng sining sa lahat ng uri ng gawain at sila ay masining na mga taga-disenyo.

36 Kaya si Bezalel at Oholiab ay magtatrabajo, gayundin ang bawat pusong may karunungan na ipinagkaloooban ni Yahweh ng kakayahang at pang-unawa na malaman kung paano gumawa ng banal na lugar, na sumusunod sa mga tagubilin na ibinigay sa inyo na gagawin." **2** Tinawag ni Moises sina Bezalel, Oholiab, at ang lahat ng taong bihasa na sa kaniyang pag-iisip ay pinagkaloooban ni Yahweh ng kahusayan, at ang kanilang puso na napukaw ang kalooban na lumapit at gumawa ng gawain. **3** Tinanggap nila mula kay Moises ang lahat ng handog na dinala ng mga Israelita sa paggawa ng banal na lugar. Patuloy ang mga tao sa pagdadalda ng mga handog na kusang-loob sa bawat umaga. **4** Kaya ang lahat ng mga taong bihasa na gumagawa sa banal na lugar ay lumapit kay Moises mula sa paggawa ng kanilang mga gawain. **5** Sinabi ni Moises, "Ang mga tao ay nagdadalda ng labis sa paggawa ng gawain ayon sa iniutos ni Yahweh na ating gagawin." **6** Kaya ang tagubilin ni Moises na wala niisa sa kampo ang magdala ng anumang mga handog para sa paggawa ng banal na lugar. Kaya ang mga tao ay huminto na sa pagdadalda ng mga handog. **7** Mayroon na silang labis-labis na mga kagamitan para sa lahat ng gawain. **8** Kaya ang lahat ng manggagawa sa gitna nila ay itinayo ng tabernakulo na may sumpang kurtina na gawa sa pinong lino at asul, lila, at matingkad na pulang lana na may disenyo ng kerubin. Ito ang ginawa ni Bezalel, ang napakahusay na manggagawa. **9** Ang haba ng bawat kurtina ay dalawampu't walong kubit, ang lapad ay apat na kubit. Lahat ng mga kurtina ay magkakatulad ang sukat. **10** Pinagsama ni Bezalel ang limang kurtina sa bawat isa, at ang lima pa ay pinagsama din sa bawat isa. **11** Gumawa siya ng mga silong asul sa sisid sa bawat piraso ng kurtina, at ganon din sa sisid ng ikalawang piraso ng kurtina. **12** Gumawa siya ng limampung silo sa naunang kurtina at limampung silo sa sisid ng ikalawang kurtina. Kaya ang dalawang kurtina ay magkasalungat sa bawat isa. **13** Gumawa siya ng limampung gintong kawit at pinagsama ang mga kurtina kaya ang tabernakulo ay nabuo. **14** Gumawa si Bezalel ng kurtina na gawa sa buhok ng kambing para sa tolda sa ibabaw ng tabernakulo; gumawa siya ng labing isang kurtinang kagaya nito. **15** Ang haba ng bawat kurtina ay tatlong kubit, at ang lapad ng bawat kurtina ay apat na kubit. Bawat isa sa labing-isang kurtina ay magkapareho ang sukat. **16** Pinagsama niya ang limang kurtina sa bawat isa at gayundin ang iba pang anim na kurtina sa bawat isa. **17** Gumawa siya ng limampung silo sa sisid ng dulong kurtina sa naunang piraso, at limampung silo sa bandang sisid ng dulong kurtina na pinagsama ng ikalawang piraso. **18** Gumawa si Bezalel ng limampung tansong kawit para pagksamahan ang mga tolda para ito ay maging isa. **19** Gumawa siya ng pantakip sa tabernakulo na gawa sa balat ng lalaking tupa na kinulayan ng pula, isa pang pantakip na mainam na balat para sa ibabaw niyo. **20** Gumawa si Bezalel ng patayong tabla na gawa sa kahoy na akasya para sa tabernakulo. **21** Ang haba ng bawat tabla ay sumpang kubit, at ang lapad ng mga ito ay isat'kalahating kubit. **22** May dalawang usli sa bawat tabla para pagksamahan ang bawat isa.

Ginawa niya ang lahat ng tabla ng tabernakulo sa pamamagitan nito. **23** Sa paraang ito ginawa niya ang mga tabla para sa tabernakulo. Ginawa niya ang dalawampung tabla para sa timog na bahagi. **24** Gumawa si Bezalel ng apatnapung pilak na tuntungan na suotan ng dalawampung tabla. May dalawang patungan sa ilalim ng naunang tabla na maging dalawang tuntungan, at gayundin ang dalawang tuntungan sa ilalim ng bawat iba pang tabla para sa kanilang dalawang tuntungan. **25** Para sa ikalawang gilid ng tabernakulo, sa silanganang bahagi, gumawa siya ng dalawampung tabla. **26** At ang kanilang apatnapung pilak na tuntungan. May dalawang tuntungan sa ilalim ng naunang tabla, dalawang tuntungan sa ilalim ng kasunod na tabla, at sa sumunod pa. **27** Para sa bandang likuran ng tabernakulo sa gawing kanluran, gumawa si Bezalel ng anim na tabla. **28** Gumawa siya ng dalawang tabla para sa likurang sulok ng tabernakulo. **29** Ang mga tabla ay nahiwalay sa ilalim, pero pinagsama sa itaas sa isisang argolya. Ganito ginawa ang para sa dalawang sulok na nasa likuran. Mayroong walong tabla, kasama ng kanilang pilak na tuntungan. **30** Mayroong bilang na labing anim na tuntungan lahat, dalawang tuntungan sa ilalim ng naunang tabla, dalawang tuntungan sa ilalim ng kasunod na tabla, at sa kasunod pa. **31** Gumawa si Bezalel ng pahalang na haligi na gawa sa kahoy ng akasya—lima para sa mga tabla sa isisang gilid ng tabernakulo, **32** limang pahalang na haligi para sa mga tabla sa kabilang gilid ng tabernakulo, at limang mga pahalang na haligi para sa mga tabla ng likurang gilid ng tabernakulo patungong kanluran. **33** Ginawa niya ang pahalang na haligi sa gitna ng mga tabla, iyon ay, kalahati pataas, para umabot sa dulo hanggang dulo. **34** Tinakpan niya ang mga tabla ng ginto. Ginawa niya ang kanilang mga gintong argolya, para ang mga ito ay magsilbing panghawak ng mga tubo, at kaniyang binalot ng ginto ang mga rehas. **35** Gumawa si Bezalel ng kurtinang asul, lila, at pulang lana, at pinong lino na may mga disenyo ng kerubim, ang gawa ng mahusay na manggawa. **36** Gumawa siya ng apat na haligi ng kahoy na akasya para sa kurtina, at tinakpan niya ang mga ito ng ginto. Gumawa rin siya ng mga gintong kawit para sa mga haligi, at kaniyáng ipinagbubo ng apat na tuntungan pilak. **37** Gumawa siya ng pabitin para sa pasukan ng tolda. Gawa ito sa asul, lila, at pulang lana, na ginagamitan ng pinong lino, na gawa ng isang magbuburda. **38** Gumawa din siya ng limang mga haligi na may mga kawit na may pabitin. Tinakpan niya ang ibabaw at ang mga dulot nito ng ginto. Ang limang tuntungan ng mga ito ay gawa sa tanso.

37 Gumawa si Bezalel ng kaban sa kahoy ng akasya. Ang haba nito ay dalawa at kalahating kubit; ang lapad nito ay isa at kalahating kubit at ang taas nito ay isa at kalahating kubit. **2** Binalutani niya ang loob at labas nito ng purong ginto at ginawan niya ito ng gintong hangganan na nakalalibot sa ibabaw nito. **3** Siya ay naghulma ng apat na mga singsing na ginto para sa apat na paa nito, na mayroong dalawang singsing sa isang gilid nito, at dalawang singsing sa kabilang gilid. **4** Gumawa siya ng mga poste sa kahoy ng akasya at binalutani ang mga ito ng ginto. **5** Nilagay niya ang mga poste sa mga singsing na nasa mga gilid ng kaban, para mabuhat ang kaban. **6** Gumawa siya ng takip ng luklukan ng awa na purong ginto. Ang haba nito ay dalawa at kalahating kubit at ang lapad ay isa at kalahating kubit. **7** Gumawa si Bezalel ng dalawang kerubim na minartilyong ginto para sa dalawang dulo ng takip ng luklukan ng awa. **8** Isang kerubim ay para sa isang dulo ng takip ng luklukan ng awa, at ibang kerubim ay para sa ibang dulo. Ginawa sila bilang isang piraso kasama ng takip ng luklukan ng awa. **9** Binuka ng kerubim ang kanilang mga pakpak pataas at nagbibigay ililim sa takip ng luklukan ng awa kasama nila. Nakaharap ang kerubim sa bawat isa at nakatingin patungo sa gitna ng takip ng luklukan ng awa. **10** Gumawa si Bezalel ng mesa sa kahoy ng akasya. Ang haba nito ay dalawang kubit, ang lapad nito ay isang kubit at ang taas nito ay isa at kalahating kubit. **11** Binalutani niya ito ng purong ginto na nilagyan ng isang hangganan na purong ginto sa paligid ng ibabaw. **12** Gumawa siya ng nakalalibot na balangkas nito na isang dapal ang lapad na mayroong kalapit na gintong hangganan para sa balangkas. **13** Nagmolde siya ng apat na singsing na ginto at ikinabit ang mga singsing sa apat na sulok, kung saan naroon ang apat na mga paa. **14** Ang mga singsing ay nakababit sa balangkas para magbigay ng lugar para sa mga poste, para mabuhat ang mesa. **15** Ginawa niya ang mga poste mula sa kahoy ng akasya at binalutani ang mga ito ng ginto, para mabuhat ang mesa. **16** Gumawa siya ng mga bagay na dapat nasa mesa—ang

mga pinggan, mga kutsara, ang mga mangkok at mga pitsel na gagamitin para ibuhos ang mga handog. Ginawa niya ang mga ito ng purong ginto. **17** Gumawa siya ng ilawan na purong minartilyong ginto. Gumawa siya ng ilawan kasama ng tuntungan at baras nito. Ang mga baso nito, ang madahong tuntungan nito at mga bulaklak nito ay ginawa lahat sa isang piraso na kasama nito. **18** Anim na mga sanga ang pinahaba mula sa gilid nito—tatlong mga sanga ang pinahaba sa isang gilid at tatlong sanga ng ilawan ang pinahaba mula sa kabilang gilid. **19** Ang unang sanga ay may tatlong baso na ginawa gaya ng bulaklak ng almendra, mayroong madahong tuntungan at bulaklak, at tatlong baso na ginawa katulad ng bulaklak ng almendra sa kabilang sanga na may madahong tuntungan at isang bulaklak. Ito ay katulad sa lahat ng anim na mga sangang pinahaba mula sa ilawan. **20** Sa mismong ilawan, ang gitnang baras, mayroong apat na baso ginawa katulad ng mga bulaklak ng almendra kasama ng kanilang mga madahong tuntungan at ang mga bulaklak. **21** Mayroong madahong tuntungan sa ilalim ng unang pares ng mga sanga—ginawang isang piraso ito, at isang madahong tuntungan sa pangalawang pares ng mga sanga—ginawa ring isang piraso ito. Sa parehong paraan ay mayroong madahong tuntungan sa ilalim ng pangatlong pares ng mga sanga, ginawang isang piraso ito. Magkatulad ito sa lahat ng anim na mga sangang pinahaba mula sa ilawan. **22** Ang kanilang mga madahong tuntungan at mga sanga lahat ay isang piraso ito, isang bahaging pinalong trabaho ng purong ginto. **23** Gumawa si Bezalel ng ilawan at pitong mga ilawan nito, mga panipit nito at kanilang mga bandeha ng purong ginto. **24** Ginawa niya ang ilawan at mga kagamitan sa isang talento ng purong ginto. **25** Gumawa si Bezalel ng altar ng insenso. Ginawa niya ito mula sa kahoy ng akasya. Ang haba nito ay isang kubit, at ang lapad ay isang kubit. Iyon ay parusikat at ang taas nito ay dalawang kubit. Ang mga sungay nito ay ginawa bilang isang piraso na kasama nito. **26** Binalutani niya ang altar ng insenso ng purong ginto—ang ibabaw, mga gilid nito, at mga sungay nito. Gumawa rin siya ng nakalalibot na gintong hangganan para dito. **27** Gumawa siya ng dalawang gintong mga singsing para isama ito sa ilalim ng hangganan sa dalawang magkabilang mga gilid nito. Ang mga singsing ay tagahawak sa mga poste para mabuhat ang altar. **28** Gumawa siya ng mga poste sa kahoy ng akasya at binalutani niya sila ng ginto. **29** Ginawa niya ang banal na pangpahid na langis at ang purong pagbango ng insenso, ang trabaho ng tagapagpabango.

38 Gumawa si Bezalel ng altar para sa mga handog na susunugin sa kahoy ng akasya. Iyon ay limang kubit ang haba at limang kubit ang lapad—isang parusikat—at tatlong kubit ang taas. **2** Ginawa niya ng mga karutongan sa apat nitong kanto na kahugis ng mga sungay ng kapong baka. Ang mga sungay ay ginawa sa isang piraso na kasama ang altar at binalutani niya ito ng tanso. **3** Ginawa niya ang lahat na kagamitan para sa altar—palayok para sa mga abo, mga pala, mga palanggana, mga tinidor ng karne, at mga lalagyan ng apoy. Ginawa niya ang lahat ng kagamitan ito sa tanso. **4** Gumawa siya ng rehas na bakal para sa altar, isang naayos na nagkakabit-kabit na tanso na ilalagay sa ilalim ng baytang, kalagitnaan papabas sa ilalim. **5** Nagmolde siya ng apat na singsing para sa apat ng mga kanto ng tanso na rehas na bakal, bilang tagahawak sa mga poste. **6** Gumawa si Bezalel ng mga poste sa kahoy ng akasya at binalutani ang mga ito ng tanso. **7** Nilagay niya ang mga poste sa mga singsing sa mga gilid ng altar, para buhatin ito. Ginawa niya ang altar na banal, mula sa makapal na mga tabla. **8** Gumawa si Bezalel ng malaking palangganan tanso kasama ng tansong patungan. Ginawa niya ang palanggana mula sa mga salamin na pag-aari ng mga babaeng naglingkod sa pasukan sa tolda ng pagpupulong. **9** Ginawa rin niya ang patyo. Ang mga nakabitin sa timog na bahagi ng patyo ay pinong lino, isandaang kubit ang haba. **10** Ang mga nakabitin ay mayroong dalawampung mga poste, kasama ng dalawampung mga tuntungan tanso. Mayroong mga kawit na nakadikit sa mga poste, at gayundin ang mga pilak na baras. **11** Gayundin naman sa bandang hilagang bahagi, mayroong mga nakabiting isandaang kubit ang haba kasama ng dalawampung mga poste, dalawampung mga tungtungan tanso, dinikit ang mga kawit sa mga poste, at mga pilak na baras. **12** Ang mga nakabiting sa kanlurang bahagi ay limampung kubit ang haba, kasama ng sampung mga poste at mga tuntungan. Ang mga kawit at mga baras ng poste ay pilak. **13** Ang patyo rin ay limampung kubit ang haba sa silangan bahagi. **14** Ang mga nakabiting sa isang bahagi ng pasukan ay

labinlimang kubit ang haba. Mayroon silang tatlong mga poste kasama ng tatlong mga tuntungan. **15** Sa kabilang bahagi ng pasukan ng hukuman ay may nakabitin ding labinlimang kubit ang haba, kasama ng tatlong mga poste at tatlong mga tuntungan. **16** Lahat ng mga nakabitin sa pilibot ng patyo ay gawa sa pinong lino. **17** Ang mga tuntungan para sa mga poste ay gawa sa tanso. Ang mga kawit at mga baras para sa mga poste ay gawa sa pilak, at ang tabing para sa mga ibabaw ng mga poste ay gawa rin sa pilak. Ang lahat ng mga poste ng patyo ay binalutang ng pilak. **18** Ang kurtina ng tarangkahang patyo ay dalawampung kubit ang haba. Ang kurtina ay gawa sa asul, lila, at matingkad na pulang lino, pinong pinulupot na lino, at dalawampung kubit ang haba. Iyon ay dalawampung kubit ang haba at limang kubit ang taas, katulad ng mga kurtina ng patyo. **19** Ito ay mayroon apat na tansong mga tuntungan at mga kawit na pilak. Ang tabing ng kanilang ibabaw at ang mga baras nito ay gawa sa pilak. **20** Ang lahat ng mga tulos ng tolda para sa tabernakulo at patyo ay gawa sa tanso. **21** Ito ang talaan ng pag-aari ng tabernakulo, ang tabernakulo ng kautusang kasunduan, gaya ng ito ay kinuha sa pagsunod sa mga tagubilin ni Moises. Iyon ay ang trabaho ng mga Levita sa ilalim ng pamamahala ni Itamar na anak na lalaki ni Aaron na pari. **22** Si Bezalel na anak na lalaki ni Uri, na anak na lalaki ni Hur, mula sa lipi ng Juda, ang gumawa ng lahat na inutos ni Yahweh kay Moises. **23** Si Oholiab na anak na lalaki ni Ahisamach, mula sa lipi ni Dan, nagtrabaho kasama ni Bezalel bilang tagapag-ukit, bilang isang bihasang manggagawa at bilang mangbuburda ng asul, lila, matingkad na pulang lana, at pinong lino. **24** Ang lahat ng ginto na ginamit para sa proyekto, sa lahat ng trabaho na karugtong sa banal na lugar—ang ginto na mula sa handog na tinanghal—ay dalawampu't siyam na talento at 730 sekel, sinukat ng pamantayan ng sekel ng santuwarto. **25** Ang pilak na binigay ng kumunidad ay nagtitimbang ng isandaang talento at 1, 775 sekel, ayon sa sekel ng santuwarto, **26** o isang beka bawat lalaki, na kalahati ng sekel, sinukat ng sekel ng santuwarto. Ang bilang na ito ay umabot sa batayan na ang bawat tao na nabilang sa sensus, ang mga dalawampung taong galung at naktatandang—603, 550 kalahikanan lahat. **27** Isandaang talento ng pilak ay minolde para sa tuntungan ng banal na lugar at ang tuntungan ng mga kurtina: isandaan tuntungan, isang talento sa bawat tuntungan. **28** Sa natitirang 1, 775 sekel ng pilak, ginawa ni Bezalel ang mga kawit at ginawa ang mga baras para sa kanila. **29** Ang mga tanso na galing sa handog ay nagtitimbang ng pitumpung mga talento at 2, 400 mga sekel. **30** Gamit nito ginawa niya ang mga tuntungan para sa pasukan papunta sa tolda ng pagpupulong, ang tansong altar, tansong rehas na bakal nito, lahat ng kagamitan para sa altar, **31** ang mga tuntungan para sa patyo, ang mga tuntungan sa pasukan ng patyo, lahat ng mga tulos ng tolda para sa tabernakulo, at lahat ng mga tulos ng tolda para sa patyo.

39 Gamit ang asul, lila at pulang tela, sila ay nakagawa ng mga pinong habing kasuotan para sa paglilingkod sa banal na lugar. Ginawa nila ang mga kasuotan ni Aaron para sa banal na lugar, ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **2** Ginawa ni Bezalel ang efod na ginto, na asul, lila, at matingkad na pulang lana, at ng pinong pinulupot na lino. **3** Nagpanday sila ng mga pinanipis na ginto at giniput nila ang mga alambre, para magawa ito sa asul, lila at matingkad na pulang lana, at para sa pinong lino, ang trabaho ng isang mahusay na manggagawa. **4** Gumawa sila ng mga pang-balikat na piraso para sa efod, na nakakabit sa dalawang itaas na kanto nito. **5** Ang pinong nahabing sinturon nito ay katulad ng efod; gawa ito sa isang piraso kasama ang efod, na gawa sa pinong pinulupot na linong ginto, asul, lila, at pula, katulad ng inutos ni Yahweh kay Moises. **6** Inukit nila ang mga batong oniks, na kakalip sa lagyan ng ginto, inayos kasama ang inukitan na parang nasa isang pantatok, at inukitan ng mga pangalan ng labing-dalawang anak na lalaki ni Israel. **7** Inilagay ito ni Bezalel sa balikat na piraso ng efod, bilang mga bato para alalahanin ni Yahweh ang labing-dalawang anak na lalaki ni Israel, ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **8** Ginawa niya ang baluti, gawain ng bihasang manggagawa, inihugis katulad ng efod. Ginawa ito sa pamamagitan ng ginto, asul, lila at pulang tela, at ng pinong lino. **9** Ito ay parisukat. Itiniklop nila ang baluti ng dalawang ulit. Ito ay isang dipang haba at isang dipang lapad. **10** Iniyos nila ito sa apat na hanay ng mahahalagang mga bato. Ang unang hanay ay may isang rubi, isang topaz, at isang garnet. **11** Ang ikalawang hanay ay may isang esmeralda, isang safira, at isang dyamante. **12** Ang ikatlong hanay ay may jacinto, isang agate, at isang ametista. **13** Ang ikaapat na

hanay ay may beryl, isang oniks, at isang jasper. Ang mga bato ay ikinabit sa may gintong lalagyan. **14** Ang mga bato ay nakaayos ayon sa mga pangalan ng labindalawang anak na lalaki ni Israel, ang bawat isa ay inayos ayon sa pangalan. Ang mga ito ay mistulang mga inukit na nakalagay sa pangselyong singsing, bawat pangalan ay kumakatawan para sa isa sa labindalawang lili. **15** Sa baluti gumawa sila ng mga kadena na katulad ng tali, tinirintas ng purong ginto. **16** Gumawa sila ng dalawang lalagyan ng ginto at dalawang singsing na ginto, at nagkabit sila ng dalawang singsing sa dalawang sulok ng baluti. **17** Inilagay nila ang dalawang tinirintas na kadenang ginto sa dalawang singsing sa bawat gilid ng baluti. **18** Ikinabit nila ang ibang dalawang dulo ng tinirintas na mga kadena sa dalawang lalagyan. Ikinabit nila ito sa pang-balikat na piraso ng efod sa may harapan nito. **19** Gumawa sila ng dalawang mga singsing na ginto at inilagay nila ang mga ito sa dalawang sulok ng baluti, sa may gilid katabi ng panloob na hangganan. **20** Gumawa sila ng dalawa pang singsing na ginto at ikinabit ang mga ito sa ibaba ng dalawang pang-balikat na piraso ng harap ng efod, malapit sa tahi nito sa itaas ng pinong nahabing sinturon ng efod. **21** Itinali nila ang baluti gamit ang singsing nito sa singsing ng efod na may asul na tali, kaya ito ay maidugtong sa bandang taas ng mainam na tinahing sinturon ng efod. Ito rin ang baluti na hindi matanggal sa pagkakadugtong mula sa efod. Ginawa ito ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **22** Si Bezalel ay gumawa ng balabal ng efod na tunay na gawa sa telang lila, ginawa ng isang manghahabi. **23** Sa gitna ay mayroon itong bukasang para sa ulo. Ang bukasan ay may habing gilid na paikot para hindi ito mapunit. **24** Sa may ilalim na tupi, gumawa sila ng pomegranate asul, lila at pulang tali at pinong lino. **25** Gumawa sila ng mga kampanilya sa purong ginto, at inilagay nila ang mga kampanilya sa pagitan ng mga prutas na granada sa paligid ng ilalim na dulo ng gilid ng balabal, sa pagitan ng mga prutas na granada—**26** isang kampanilya at isang prutas na granada, isang kampanilya at isang prutas na granada—sa gilid ng balabal para kay Aaron na paglilingkuran niya. Ito ay ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **27** Ginawa nila ang mahabang parlabas na kasuton para kay Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki. **28** Gumawa sila ng turbante na yari sa pinong lino, mga ginayak na pamigkis sa ulo na gawa sa pinong lino, ang linong damit pang-ilalim na pinong lino, **29** at ang sintas naman sa baywang na yari sa pinong lino at ng asul, lila, at matingkad na pulang tali, gawa ng isang tagaburda. Ito ay ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **30** Ginawa nila ang plaka ng banal na korona na purong ginto; inukit nila ito, katulad ng pag-ukit sa isang selyo, INILAAAN KAY YAHWEH. **31** Ikinabit nila sa turbante ang isang asul na tali sa taas ng turbante. Ito ay ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **32** Kaya ang gawain sa tabernakulo, ang tolda ng pagpupulong, ay natapos. Ginawa ng bayan ng Israel ang lahat ng bagay. Sumunod sila na lahat ng tagubilin na ibinigay ni Yahweh kay Moises. **33** Dinala nila ang tabernakulo kay Moises- ang tolda at lahat ng mga kagamitan nito, mga kawit, mga tabla, mga tubo, mga poste, at mga tuntungan; **34** ang pantakip na mga balat ng kambing na pinapula, pantakip na balat ng dugong, at ang kurtina na tatabingan **35** ang mga kaban ng kautusang tipan, ganoon din ang mga baras at ng takip na lulukan ng awa. **36** Dinala nila ang mesa, lahat ng mga kagamitan nito, at tinapay ng presensya; **37** ang ilawang purong ginto at mga ilawan na nakanahan, kasama ng mga kagamitan nito at ang langis para sa mga ilawan; **38** ang gintong altar, ang pangpahid na langis at ang mabangong insenso; ang nakabitin para sa pasukan ng tabernakulo; **39** ang tansong altar kasama ng tansong parilya at mga baras at kagamitan at ang malaking palanggana kasama ng patungan nito. **40** Dinala nila ang mga pangasabit para sa patungan nito at patungan, at ng kurtina para sa pasukan ng bulwagan; ang mga tali nito at mga pako ng tolda; at lahat ng mga kagamitan para sa paglilingkod sa tabernakulo, ang tolda ng pagpupulong. **41** Dinala nila ang mga pinong natahing kasuotan para sa paglilingkod sa banal na lugar, ang banal na kasuotan para kay Aaron na pari at kaniyang mga anak na lalaki, para sila ay maglingkod bilang mga pari. **42** Kaya nagawa ng bayan ng Israel ang lahat ng gawain ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **43** Pinagmasdan lahat ni Moises ang mga nagawa, at, masdan ito, nagawa nila ito. Ayon sa inutos ni Yahweh, sa pamamaang iyon nagawa nila ito. Pagkatapos sila ay pinagpala ni Moises.

40 At nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **2** "Sa unang araw ng unang buwan ng bagong taon dapat mong itayo ang tabernakulo,

ang tolda ng pagpupulong. **3** Dapat mong ilagay doon ang kaban ng mga tipan ng kautusan, at dapat mong tabingan ang kaban gamit ang kurtina. **4** Dapat mong dalhin ang mesa at ilagay ng maayos ang mga bagay na nakapaloob doon. Pagkatapos dapat mong ipasok ang ilawan at isaayos ang mga lampara. **5** Dapat mong ilagay ang gintong insenso sa altar s harap ng kaban ng tipan ng kautusan, at dapat mong ilagay ang kurtina sa pasukan ng tabernakulo. **6** Dapat mong ilagay ang altar para sa mga sinunog na alay sa harapan ng pasukan ng tabernakulo, ang tolda ng pagpupulong. **7** Dapat mong ilagay ang malaking palanggana sa pagitan ng tolda ng pagpupulong at altar, at dapat mong lagyan ng tubig iyon. **8** Dapat mong ayusin ang patyo sa palibot nito, at dapat mong ibitin ang kurtina sa pasukan ng patyo. **9** Dapat mong kunin ang pangpahid na langis at pahiran ang tabernakulo at ang lahat ng bagay na naron. Dapat mong ilaan ito at ang lahat ng mga kagamitan para sa akin; pagkatapos ito ay magiging banal. **10** Dapat mong pahiran ang altar para sa sinunog na handog at lahat ng mga kagamitan nito. Dapat mong ilaan ang altar sa akin, at ito ay magiging buong ilaan sa akin. **11** Dapat mong pahiran ang tansong palanggana at ang patungan nito, at ilaan ito sa akin. **12** Dapat mong dalhin si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki sa pasukan ng tolda ng pagpupulong, at dapat mong hugasan sila ng tubig. **13** damitan mo si Aaron ng mga kasuotan na nailaan sa akin, pahiran mo siya, at ilaan mo siya sa akin ng sa ganoon siya ay makapaglilok sa akin bilang aking pari. **14** Dadalhin mo ang kaniyang mga anak na lalaki at dadamitan mo sila ng balabal. **15** Dapat mong pahiran sila gaya ng pangpahid mo sa kanilang ama kaya makapaglilok sila sa akin bilang mga pari. Ang pagpapahid sa kanila ay magdudulot sa kanila na maging palagian ang kanilang pagpapari sa buong salinlahi ng kanilang bayan.” **16** Ito ang ginawa ni Moises; sumunod siya sa lahat ng iniutos ni Yahweh. Ginawa niya ang lahat ng mga ito. **17** Kaya ang tabernakulo ay naitayo noong unang araw ng unang buwan ng ikalawang taon. **18** Itinayo ni Moises ang tabernakulo, inilagay ang mga tuntungan nito sa kanilang mga lugar, inilagay ang mga tabla, ikinabit ang mga tubo, at itinayo ang mga haligi at poste. **19** Inilatag niya ang pantakip sa ibabaw ng tabernakulo at naglagay ng tolda sa ibabaw nito, ayon sa inutos ni Yahweh. **20** Kinuha niya ang mga tipan ng kautusan at inilagay ito sa loob ng kaban. Inilagay niya din ang mga baras sa kaban at inilagay ang takip ng luklukan ng awa doon. **21** Dinala niya ang kaban sa loob ng tabernakulo. Inriayos niya ang kurtina para ito ay magtabing sa kaban ng mga tipan ng kautusan, ayon sa inutos ni Yahweh sa kaniya. **22** Inilagay niya ang mesa papasok sa tolda ng pagpupulong, sa may hilagang bahagi ng tabernakulo, sa labas ng kurtina. **23** Inilagay niya sa ayos tinapay sa mesa sa tapat ni Yahweh, ayon sa inutos ni Yahweh sa kaniya. **24** Inilagay niya ang ilawan sa loob ng tolda ng pagpupulong, sa kabilal mula sa mesa, sa gawing timog ng tabernakulo. **25** Sinindihinan niya ang mga ilaw sa tapat ni Yahweh, ayon sa inutos ni Yahweh sa kaniya. **26** Inilagay niya ang gintong altar ng insenso sa loob ng tolda ng pagpupulong sa harap ng kurtina. **27** Nagsunog siya doon ng pabangong insenso, ayon sa inutos ni Yahweh sa kaniya. **28** Isinabit niya ang kurtina sa pasukan ng tabernakulo. **29** Inilagay niya ang altar para sa sinunog na handog sa pasukan ng tabernakulo, ang tolda ng pagpupulong. Inihandog niya doon ang sinunog na handog at butil na handog, ayon sa inutos ni Yahweh sa kaniya. **30** Inilagay niya ang palanggana sa gitna ng tolda ng pagpupulong at ng altar, at naglagay siya ng tubig dito para sa paghuhugas. **31** Si Moises, Aaron at kaniyang mga anak ay naghugas ng kanilang mga kamay at kanilang mga paa sa palanggana. **32** Sa tuwing sila ay papasok sa tolda ng pagtitipon at sa tuwing pupunta sila pataas ng altar. Hinuhugasan nila ang kanilang mga sarili, ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **33** Inriayos ni Moises ang patyo sa paligid ng tabernakulo at ng altar. Inriayos niya ang kurtina sa pasukan ng patyo. Sa paraang ito, tinapos ni Moises ang mga gawa. **34** Pagkatapos binalot ng ulap ang tolda ng pagpupulong, at napuno ng kaluwalhatian ni Yahweh ang tabernakulo. **35** Hindi makapasok si Moises sa tolda ng pagpupulong dahil ang ulap ay palaging naron, at dahil pinuno ng kaluwalhatian ni Yahweh ang tabernakulo. **36** Kahit na ang ulap ay umalis sa ibabaw ng tabernakulo, ang bayan ng Israel ay magpapatuloy sa kanilang paglalakbay. **37** Pero kung hindi tumaas ang ulap mula sa tabernakulo, pagkatapos ang bayan ay hindi makakapaglakbay. Sila ay mananatili hanggang sa ito ay tumaas. **38** Dahil ang ulap ni Yahweh ay nasa taas ng tabernakulo kapag umaga, at

ang kaniyang apoy ay nasa itaas nito kapag gabi, sa patag na tanawin ng lahat ng bayan ng Israel sa buo nilang paglalakbay.

Levitico

1 Tinawag ni Yahweh si Moises at kinausap siya mula sa tolda ng pagpupulong, sinasabing, **2** "Kausapin mo ang bayan ng Israel at sabihin sa kanila, 'Kapag sinumang tao mula sa iyo ang magdadala ng isang handog kay Yahweh, dalhin bilang inyong handog ang isa sa inyong mga hayop, alinman mula sa pangkat ng mga hayop o mula sa kawan.

3 Kung ang kaniyang handog ay isang handog na susunugin mula sa pangkat ng mga hayop, dapat niyang ihandog ang isang lalaking hayop na walang dungis. Ihahandog niya ito sa pasukan ng tolda ng pagpupulong, para maaraai itong tanggapin sa harapan ni Yahweh. **4** Ipatatong niya ang kaniyang kamay sa ulo ng handog na susunugin, at pagkatapos tatanggapin ito sa ngalan niya para gawing kabayaran ng kasalanan para sa kanyang sarii. **5** Pagkatapos dapat niyang patayin ang toro sa harapan ni Yahweh. Ang mga anak na lalaki ni Aaron, ang mga pari, ihahandog ang dugo at isasaboy ito sa altar na nasa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **6** Pagkatapos dapat niyang balatan ang handog na susunugin at pagpira-pirasuhin ito. **7** Pagkatapos ilalagay ng mga anak na lalaki ni Aaron na pari ang apoy sa ibabaw ng altar at maglalagay ng kahoy para palakasan ang apoy. **8** Ilalagay ng mga anak na lalaki ni Aaron, na mga pari, ang mga piraso, ang ulo at ang taba nang maayos sa kahoy na nasa apoy na nasa altar. **9** Pero dapat niyang hugasan ng tubig ang mga lamang-loob at ang mga binti nito. Pagkatapos susunugin ng pari ang lahat ng bagay sa altar bilang isang handog na susunugin. Magbibigay ito sa akin ng mabangong halimuyak; magiging isang handog ito na ginawa sa akin sa pamamagitan ng apoy. **10** Kung mula sa kawan ang kaniyang handog para sa handog na susunugin, isa sa mga tupa o isa sa mga kambing, isang lalaking walang kapintasan ang dapat niyang ihandog. **11** Dapat niya patayin ito sa hilagang dako ng altar sa harapan ni Yahweh. Isasaboy ng mga anak na lalaki ni Aaron, na mga pari, ang dugo nito sa bawat gilid ng altar. **12** Pagkatapos dapat niyang pagpira-pirasuhin ito, kasama ang ulo at ang taba nito, at ilalatag ang mga iyon ng pari sa kahoy na nasa apoy, na nasa altar, **13** subalit dapat niyang hugasan ng tubig ang mga lamang-loob at ang mga binti. Pagkatapos ihahandog ng pari ang kabuuan, at susunugin ito sa altar. Ito ay isang handog na susunugin, at magbibigay ito ng mabangong halimuyak para kay Yahweh; isang handog ito na ginawa sa kanya sa pamamagitan ng apoy. **14** Kung ang handog niya kay Yahweh ay isang sinunong na handog na mga ibon, sa gayon dapat niyang dalhin bilang kaniyang handog ang alinman sa isang kalapati o batang ibon. **15** Dapat itong dalhin ng pari sa altar, pilipitin ang ulo nito, at sunugin ito sa altar. Pagkatapos dapat patuluin lahat ng dugo nito sa gilid ng altar. **16** Dapat niyang alisin ang balun-balunan kasama ang mga laman nito, at itapon ito sa tabi ng altar sa silangan dako, sa lugar para sa mga abo. **17** Dapat niyang biyakin ito hawak ang mga pakpak, pero hindi niya ito dapat hatiin sa dalawang bahagi. Pagkatapos susunugin ito ng pari sa altar, sa kahoy na nasa apoy. Magiging isang handog na susunugin ito, at magbibigay ito ng mabangong halimuyak para kay Yahweh; magiging isang handog ito na ginawa sa kanya sa pamamagitan ng apoy.

2 Kapag magdadala ang sinuman ng isang butil na handog kay Yahweh, dapat pinong harina ang kaniyang handog, at bubuhusan niya ito ng langis at lalagyan ito ng insenso. **2** Dadalhin niya ang handog sa mga anak na lalaki ni Aaron ang mga pari, at doon kukuha ang pari ng isang dakot ng pinong harina kasama ang langis at ang insenso ng naroon. Pagkatapos susunugin ng pari ang handog sa altar para alalahaning may pagpapasalamat ang tungkol sa kabutihan ni Yahweh. Magbibigay ito ng mabangong halimuyak para kay Yahweh; magiging isang handog ito na ginawa sa kanya sa pamamagitan ng apoy. **3** Mabilang kina Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki ang anumang natirang butil na handog. Ganap na ililaan ito kay Yahweh mula sa mga handog kay Yahweh na ginawa sa pamamagitan ng apoy. **4** Kapag naghahandog kayo ng isang butil na handog na walang pampaalsa na hinurno sa isang pugon, dapat malambot na tinapay ito na gawa sa pinong harinang hinaluan ng langis, o matigas na tinapay na walang pampaalsa, na pinahiran ng langis. **5** Kung hinurno ang inyong butil na handog sa isang lapad na kawaling bakal, dapat gawa ito sa pinong harina na walang pampaalsang hinaluan ng langis. **6** Hahatiin ninyo ito sa pira-piraso at bubuhusan ito ng langis. Isang butil na handog ito. **7**

Kung niluto sa isang kawali ang inyong butil na handog, dapat gawa ito sa pinong harina at langis. **8** Dapat ninyong dalhin kay Yahweh ang butil na handog na ginawa mula sa mga bagay na ito, at idudulog ito sa pari, na siyang magdadala nitó sa altar. **9** Pagkatapos kukuha ang pari ng ilan mula sa butil na handog upang alalahaning may pagpapasalamat ang tungkol sa kabutihan ni Yahweh, at susunugin niya ito sa altar. Magiging isang handog ito sa pamamagitan ng apoy, at magbibigay ito ng mabangong halimuyak para kay Yahweh. **10** Mabilang kina Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki ang anumang natira sa butil na handog. Ganap na inilaan ito kay Yahweh mula sa mga handog kay Yahweh na ginawa sa pamamagitan ng apoy. **11** Walang butil na handog na inyong ihahandog kay Yahweh ang gagawing may pampaalsa, dahil hindi kayo dapat magsunog ng pampaalsa, ni anumang pulot, bilang handog na ginawa kay Yahweh sa pamamagitan ng apoy. **12** Ihahandog ninyo ang mga ito kay Yahweh bilang isang handog ng unang mga bunga, pero hindi gagamitin ang mga iyon upang magbibigay ng mabangong halimuyak sa altar. **13** Dapat ninyong implahan ng asin ang bawat butil ninyong handog. Hindi ninyo kailanman dapat hayaang mawala ang asin ng kasunduan ng inyong Diyos mula sa inyong butil na handog. Kasama ng lahat ng inyong mga handog dapat maghandog kayo ng asin. **14** Kung maghahandog kayo kay Yahweh ng unang mga bunga ng isang butil na handog, maghandog ng sariwang butil na sinangag sa apoy at pagkatapos dinurog upang maging pagkain. **15** Pagkatapos dapat ninyong laganay ito ng langis at insenso. Isang butil na handog ito. **16** Pagkatapos susunugin ng pari ang bahagi ng dinurog na butil at langis at insenso para alalahaning may pagpapasalamat ang tungkol sa kabutihan ni Yahweh. Isang handog ito na ginawa kay Yahweh sa pamamagitan ng apoy.

3 Kung mag-alay ang isang tao ng isang handog para sa pagtitipon-tipon ng isang hayop mula sa grupo ng mga hayop, maging lalaki o babae, dapat siyang mag-alay ng isang hayop na walang kapintasan sa harapan ni Yahweh. **2** Ipatatong niya ang kaniyang kamay sa ulo ng kaniyang handog at papatayin ito sa pintuan ng tolda ng pagpupulong. Pagkatapos isasaboy ng mga anak ni Aaron na lalaki na mga pari ang dugo nito sa mga gilid ng altar. **3** Laalay ng lalaki ang handog kay Yahweh na isang alay para sa pagtitipon-tipon sa pamamagitan ng apoy. Ang tabang bumabalot o nakakidit sa lamang-loob, **4** at ang dalawang bato at ang tabang nasa mga puson, at ang taba ng atay, kasama ang mga bato—aisisin niya ang lahat ng ito. **5** Susunugin iyon ng mga anak ni Aaron na lalaki sa ibabaw ng altar kasama ang handog na susunugin, na naroon sa kahoy na nasa apoy. Magbibigay ito ng mabangong samyo para kay Yahweh; magiging handog ito na gawa para sa kanya sa pamamagitan ng apoy. **6** Kapag alay na handog ng lalaki sa isang pagtitipon-tipon para kay Yahweh ay mula sa kawan; lalaki o babae, dapat siyang maghandog ng isang alay na walang kapintasan. **7** Kapag maghandog siya ng isang tupa para sa kaniyang alay, pagkatapos dapat niyang ihandog ito sa harapan ni Yahweh. **8** Ipatatong niya ang kaniyang kamay sa ulo ng kaniyang alay at papatayin ito sa harapan ng tolda ng pagpupulong. Pagkatapos isasaboy ng mga anak na lalaki ni Aaron ang dugo nito sa mga gilid ng altar. **9** Maghahandog ang lalaki ng alay ng mga handog para sa pagtitipon-tipon bilang isang handog na gawa sa pamamagitan ng apoy kay Yahweh. Aaisisin ang taba, ang buong taba ng buntot hanggang sa gulugod, at ang tabang bumabalot sa lamang-loob at ang lahat ng tabang malapit sa lamang-loob, **10** at ang dalawang bato at ang tabang nasa mga ito, na nasa mga puson at ang taba ng atay, kasama ang mga bato—aisisin niya ang lahat ng ito. **11** At susunugin ng pari ang lahat ng ito sa altar bilang isang pagkaing handog na gawa sa apoy kay Yahweh. **12** At kung ang handog ng lalaki ay isang kambing, kung gayon ihahandog niya ito sa harapan ni Yahweh. **13** Dapat niyang ipatong ang kaniyang kamay sa ulo ng kambing at patayin ito sa harapan ng tolda ng pagpupulong. Pagkatapos isasaboy ng mga anak na lalaki ni Aaron ang dugo nito sa mga gilid ng altar. **14** Ihahandog ng lalaki ang kaniyang alay kay Yahweh na gawa sa pamamagitan ng apoy. Aaisisin niya ang tabang bumabalot sa lamang-loob, at ang lahat ng tabang malapit sa lamang-loob. **15** Aaisisin niya rin ang dalawang bato at ang taba na nasa mga ito, na nasa mga puson at ang taba ng atay kasama ang mga bato. **16** Susunugin ng pari ang lahat ng iyon bilang isang pagkaing handog na gawa sa pamamagitan ng apoy, para magbibigay ng isang mabangong samyo. Pag-aari ni Yahweh ang lahat ng taba. **17** Magiging isang permanenteng batas ito sa lahat ng mga salinlahi ng inyong

bayan sa bawat lugar na gagawan ninyo ng inyong bahay, na dapat hindi kaya kakain ng taba o dugo."

4 Nagsalita si Yahweh kay Moises, sinasabing, **2** "Sabihin mo sa bayan ng Israel, 'Kapag nagkasala ang sinuman na hindi sinasadyang magkasala, sa paggawa ng alinmang bagay na inutos ni Yahweh na huwag gawin, at kung nakagawa siya ng isang bagay na ipinagbabawal, dapat gawin ang sumusunod. **3** Kung ang punong pari ang siyang nagkasala para magdala ng kasalanang sa mga tao, sa gayon hayaan siyang maghandog para sa kasalanang ginawa niya ng isang batang toro na walang kapintasan kay Yahweh bilang isang handog para sa kasalanang. **4** Dapat niyang dalhin ang toro sa pasukan ng tolda ng pagpupulong sa harapan ni Yahweh, ipatong ang kaniyang kamay sa ulo nito, at patayin ang toro sa harapan ni Yahweh. **5** Kukuhang hinirang na pari ng kaunting dugo ng toro at dadalhin ito sa tolda ng pagpupulong. **6** Isasawsaw ng pari ang kanyang daliri sa dugo at iwiwisik ang kaunti nitong pitong beses sa harapan ni Yahweh, sa harap ng kurtina ng kabanal-banalang lugar. **7** At ilalagay ng pari ang kaunting dugo sa mga sungay ng altar na mabangong insenso sa harapan ni Yahweh, na nasa tolda ng pagpupulong, at ibubuhos niya ang lahat ng natirang dugo ng toro sa paanan ng altar para sa mga handog na susunugin, na nasa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **8** Aalisin niya ang lahat ng taba sa torong panghandog para sa kasalanang; ang tabang bumabalot sa mga lamang loob, lahat ng tabang nakadikit sa mga parloob na bahagi, **9** ang dalawang bato at ang taba na nasa mga ito, na nasa puson, at ang umbok ng atay, kasama ang mga bato—aalisin niya itong lahat. **10** Aalisin niya ang lahat ng ito, gaya ng kaniyang pag-alis nitong mula sa torong alay ng handog para sa kapayapaan. Pagkatapos susunugin ng pari ang mga bahaging ito sa altar para sa mga handog na susunugin. **11** Ang balat ng toro at anumang natirang laman, kasama ang ulo at ang mga binti at ang mga panloob na bahagi at ang dumit nito, **12** ang lahat ng natirang bahagi ng toro—bibitbitin niya ang lahat ng bahaging ito sa labas ng kampo sa isang lugar na nilinis nila para sa akin, kung saan nila binubuhos ang mga abo; susunugin nila ang mga bahaging iyon doon sa kahoy. Dapat nilang sunugin ang mga bahaging iyon kung saan nila binubuhos ang mga abo. **13** Kung nagkasala ang buong kapulungan ng Israel nang hindi sinasadya, at hindi alam ng kapulungan na nagkasala sila at nakagawa ng anumang mga bagay na inutos ni Yahweh na huwag gawin, at kung nagkasala sila, **14** pagkatapos, kapag naging hayag ang kasalanang ginawa nila, sa gayon dapat maghandog ang kapulungan ng isang batang toro bilang isang handog para sa kasalanang at dalhin ito sa harap ng tolda ng pagpupulong. **15** Ipapatong ng mga nakatatanda ng kapulungan ang karilang mga kamay sa ulo ng toro sa harap ni Yahweh, at papatayin ang toro sa harapan ni Yahweh. **16** Dadalhin ng hinirang na pari ang kaunting dugo ng toro sa tolda ng pagpupulong, **17** at isasawsaw ng pari ang kaniyang daliri sa dugo at iwiwisik ito nang pitong beses sa harapan ni Yahweh, sa harap ng kurtina. **18** Maglalagay siya ng kaunting dugo sa mga sungay ng altar na nasa harapan ni Yahweh, na nasa tolda ng pagpupulong, at ibubuhos niya ang lahat ng dugo sa paanan ng altar para sa mga handog na susunugin, na nasa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **19** Aalisin niya ang lahat ng taba mula rito at susunugin ito sa altar. **20** Ganyan ang dapat niyang gawin sa toro. Gaya ng kaniyang ginawa sa torong handog para sa kasalanang, gayon din ang kaniyang gagawin sa torong ito, at gagawa ang pari ng pambayad ng kasalanang para sa mga tao, at papatawarin sila. **21** Bubuhatin niya ang toro sa labas ng kampo at susunugin ito gaya ng pagsunog niya sa umang toro. Ito ang handog para sa kasalanang para sa kapulungan. **22** Kapag nagkasala ang isang namumuno nang hindi sinasadya, sa paggawa ng anuman sa lahat ng mga bagay na inutos ni Yahweh na kanyang Diyos na huwag gawin, at kung nagkasala siya, **23** pagkatapos kung ipinalam sa kanya ang kasalanang kaniyang ginawa, dapat siyang magdala para sa kaniyang alay ng isang kambing, isang lakalang walang kapintasan. **24** Ipapatong niya ang kaniyang kamay sa ulo ng kambing at papatayin ito sa lugar kung saan nila pinapatay ang mga handog na susunugin sa harapan ni Yahweh. Isa itong handog para sa kasalanang. **25** Kukunin ng pari ang dugo ng handog para sa kasalanang sa pamamagitan ng kaniyang daliri at ilalagay ito sa mga sungay ng altar para sa mga handog na susunugin, at ibubuhos niya ang dugo nitong mula sa paanan ng altar ng handog na susunugin. **26** Susunugin niya ang lahat ng taba sa altar, gaya ng taba ng alay ng mga handog para sa kapayapaan.

Gagawa ang pari para sa ikapagpapatawid ng namumuno patungkol sa kaniyang kasalanang, at papatawarin ang namumuno. **27** Kung nagkasala ang sinuman sa mga karaniwang tao nang hindi sinasadya, sa paggawa ng anumang mga bagay na inutos ni Yahweh na huwag gawin, at kung nagkasala siya, **28** pagkatapos kung alam niya ang kasalanang nagawa niya, sa gayon magdadala siya ng isang kambing para sa kaniyang alay, isang babao walang kapintasan, para sa kasalanang ginawa niya. **29** Ipapatong niya ang kaniyang kamay sa ulo ng handog para sa kasalanang at papatayin ang handog para sa kasalanang sa lugar ng susunugin. **30** Kukuhang pari ng kaunting dugo gamit ang kaniyang daliri at ilalagay ito sa mga sungay ng altar para sa mga handog na susunugin. Ibibuhos niya ang lahat ng natirang dugo sa paanan ng altar. **31** Aalisin niya ang lahat ng taba, gaya ng pag-alis ng taba mula sa alay ng mga handog para sa kapayapaan. Susunugin ito ng pari sa altar upang magdulot ng isang matamis na samyo para kay Yahweh. Gagawa ang pari ng kabayaran ng kasalanang para sa tao, at papatawarin siya. **32** Kung magdadala ang isang tao ng isang kordero bilang alay niya para sa isang handog sa kasalanang, dadalhin niya ang isang baabeng walang kapintasan. **33** Ipapatong niya ang kaniyang kamay sa ulo ng handog para sa kasalanang at papatayin ito para sa isang handog sa kasalanang sa lugar kung saan nila pinapatay ang handog na susunugin. **34** Kukuhang pari ng kaunting dugo sa handog para sa kasalanang gamit ang kaniyang daliri at ilalagay ito sa mga sungay ng altar bilang mga handog na susunugin, at ibibuhos niya ang lahat ng dugo nitong mula sa paanan ng altar. **35** Aalisin niya ang lahat ng taba, gaya ng ang taba ng kordero ay inalis mula sa alay ng mga handog para sa kapayapaan, at susunugin ito ng pari sa altar sa ibabaw ng mga handog ni Yahweh na gawa sa apoy. Gagawa ang pari ng pambayad ng kasalanang para sa kanya para sa kasalanang ginawa niya, at papatawarin ang tao.

5 Kung magkasala ang sinuman dahil tumangi siyang magpatotoo nang nakasaksi siya tungkol sa isang bagay na kung saan kinakailangan niyang magpatotoo, kahit na nakita niya ito o narinig ang tungkol dito, mayroon siyang pananagutan. **2** O kung sinuman ang makakahipo ng anumang bagay na itinalaga ng Diyos bilang marumi, maging patay na kawayan ito ng isang marumi na mabangis na hayop o kawayan ng anumang mga hayop na patay, o gumagapang na hayop, kahit na hindi sinasadyang mahipo ito ng tao, siya ay marumi at nagkasala. **3** O kung makakahawak siya ng karumihan ng isang tao, kung anumang karumihan ng tao, at kung hindi niya alam ito, sa gayon magkakasala siya kapag nalaman niya ang tungkol dito, kung gayon ay magkakasala siya, sa anumang mga bagay na ito. **5** Kapag nagkasala ang isang tao sa anumang mga bagay na ito, dapat ipagtatapat niya ang anumang kasalanang na kaniyang nagawa. **6** Pagkatapos dapat niyang dalhin kay Yahweh ang kaniyang handog na pambayad sa kasalanang para sa kasalanang nagawa niya, isang babaeng hayop mula sa kawayan, alinman sa isang tupa o isang kambing, para sa isang handog para sa kasalanang, at gagawa ang pari para sa ikapapatawid niya ukol sa kaniyang kasalanang. **7** Kung hindi niya kayang bumili ng isang tupa, kung gayon maaari niyang dalhin kay Yahweh bilang kaniyang handog na pambayad sa kasalanang ang dalawang kalapati o dalawang batang kalapati, isa para sa handog para sa kasalanang at ang isa para sa isang handog na susunugin. **8** Dapat niyang dalhin ang mga ito sa pari, na ihahandog ang isa para sa isang handog para sa kasalanang—pipilitin niya ang ulo mula sa leeg pero hindi niya tuluyang tatanggalin ito mula sa kawayan. **9** Pagkatapos isasaboy niya sa gilid ng altar ang kaunting dugo ng handog pambayad para sa kasalanang, at ibubuhos niya ang natitirang dugo sa pundasyon ng altar. Ito ay isang handog para sa kasalanang. **10** Pagkatapos dapat niyang ihandog ang pangalawang ibon bilang isang handog na susunugin, gaya ng inilarawan sa mga tagubilin, at gagawa ang pari ng kabayaran ng kasalanang para sa kanya para sa naugawa niyang kasalanang, at patatawarin ang tao. **11** Ngunit kung hindi niya kayang bumili ng dalawang kalapati o dalawang batang kalapati, kung gayon dapat dalhin niya bilang kaniyang alay para sa kaniyang kasalanang ang isang ikasampu ng isang epa ng pinong harina para sa handog para sa kasalanang. Hindi niya dapat lagnay ito ng langis o kahit anong insenso, dahil ito ay isang

handog para sa kasalanan. **12** Dapat niya dalhin ito sa pari, at kukuha ang pari ng isang dakot nito para isipin nang may pasasalamat tungkol sa kabutihan ni Yahweh at pagkatapos sunugin ito sa ibabaw ng altar, sa ibabaw ng mga handog na gawa sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh. Ito ay isang handog para sa kasalanan. **13** Gagawa ang pari sa ikapapatawed ng anumang kasalanan na nagawa ng tao, at ang taong iyon ay patatawarin. Magiging pag-aari ng pari ang mga natira mula sa handog, gaya din ng handog na butil.” **14** Pagkatapos nagsalita si Yahweh kay Moises, na nagsasabing, **15** “Kung sinuman ay lumabag sa isang utos at nagkasala laban sa mga bagay na pagmamay-ari ni Yahweh, ngunit nagawa nang hindi sinasadya, kung gayon dapat dalhin niya kay Yahweh ang kaniyang handog na pambayad kasalanan. Dapat isang lalaking tupa na walang dungis mula sa kawan ang handog na ito; dapat tasahin ang halaga nito sa pilak na sekel—ang sekel ng santuwaryo—bilang handog na pambayad sa kasalanan. **16** Dapat niya bigyan ng kasiyahahan si Yahweh para sa kaniyang nagawang mali kaugnay sa kung ano ang banal, at dapat niya itong dagdagan ng ikalima at ibigay ito sa pari. Pagkatapos gagawa ang pari ng kabayaran sa kasalanan para sa kanya kasama ang lalaking tupa na handog na pambayad kasalanan, at patatawarin ang taong iyon. **17** Kung nagkasala ang isang tao at gumawa ng anumang bagay na iniutos ni Yahweh na hindi dapat gawin, kahit na hindi niya alam ito, nagkasala pa rin siya at dapat niya dalhin ang kaniyang sariling pagkakasala. **18** Dapat niyang dalhin ang isang lalaking tupa na walang kapintasan mula sa kawan, katumbas ng kasalukuyang halaga, bilang isang handog na pambayad sa kasalanan sa pari. Pagkatapos gagawa ang pari ng pambayad sa kasalanan para sa kanya ukol sa kanyang nagawang kasalanan, na kung saan hindi niya alam, at siya ay papatawarin. **19** Isang handog ito na pambayad sa kasalanan, at tiyak na nagkasala siya sa harap ni Yahweh.”

6 Nagsalita si Yahweh kay Moises, na nagsasabing, **2** “Kung sinuman ang nagkasala at lumabag sa isang utos laban kay Yahweh, tulad ng sinungaling na pakikitungo sa kaniyang kapwa hinggil sa isang bagay na ipinagkatiwala sa kanya, o kung nillilinlang o ninanakawan niya, o pinahihiapan ang kaniyang kapwa, **3** o nakakita ng isang bagay na nawala ng kaniyang kapwa at nagsinungaling tungkol dito, at nanumpa sa pagsisinungaling, o sa mga bagay na katulad nito na nagkasala ang mga tao, **4** kung gayon, mangayari na kung nagkasala siya at may kasalanan, na dapat niyang ibalik anuman ang kaniyang kinuha sa pamamagitan ng pagناناكاون o pang-aapi o pagkuha ng kung ano ang ipinagkatiwala sa kanya o ang nawalang bagay na nakita niya. **5** O kung nagsinungaling siya tungkol sa anumang bagay, dapat niyang ibalik ito nang buo at dapat dagdagan ng ikalima para bayaran siya na kung kanino ito inutang, sa araw na nakitaan siya na may kasalanan. **6** Pagkatapos dapat niya dalhin kay Yahweh ang kaniyang handog na pambayad para sa kasalanan: isang lalaking tupa mula sa kawan na walang dungis na nagkakahalagahan ng kasalukuyang halaga, bilang isang handog na pambayad para sa kasalanan sa pari. **7** Para sa kanya ay gagawa ang pari ng isang pambayad para sa kasalanan sa harap ni Yahweh, at patatawarin siya ukol sa anumang kasalanan ginawa niya.” **8** Pagkatapos nagsalita si Yahweh kay Moises, na nagsasabing, **9** “Utusan mo si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki, at sabihin mo, ‘Ito ang batas ng handog na susunugin: Dapat nasa ibabaw ng dapog ng altar ang handog na susunugin sa buong gabi hanggang umaga, at pananatilihing umaapoy ang apoy ng altar. **10** Isusuot ng pari ang kaniyang linong mga damit, at isusuot niya ang kaniyang linong mga damit na panloob. Kukunin niya ang naiwang mga abo pagkatapos na natupok ng apoy ang handog na pambayad para sa kasalanan sa ibabaw ng altar, at ilalagay niya ang mga abo sa gilid ng altar. **11** Huhubarin niya ang kaniyang mga damit at isusuot ang ibang mga damit para dalhin ang mga abo sa labas ng kampo patungo sa isang lugar na malinis. **12** Pananatilihing umaapoy ang apoy sa ibabaw ng altar. Hindi ito dapat mamatay, at ang pari ay magsusunog ng kahoy sa ibabaw nito tuwing umaga. Aayusin niya ang handog na pambayad para sa kasalanan ayon sa pangangailangan nito, at kaniyang susunugin dito ang taba ng mga handog pangkapayapaan. **13** Dapat patuloy na pananatilihing umaapoy ang apoy sa ibabaw ng altar. Hindi ito dapat mamatay. **14** Ito ang batas ng handog na pagkaing butil. Ihahandog ito ng mga anak na lalaki ni Aaron sa harap ni Yahweh sa harapan ng altar. **15** Kukuhang pari ng isang dakot ng pinong harina sa handog na pagkaing butil at sa langis at sa

isenso na nasa handog na pagkaing butil, at susunugin niya ito sa altar para magpalabas ng isang mabangong samyo para isipin at magpasalamat tungkol sa kabutihan ni Yahweh. **16** Kakainin ni Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki ang anumang natira sa handog. Dapat ito kakainin nang walang pampaalsa sa isang banal na lugar. Kakainin nila ito sa patyo ng tolda ng pagpupulog. **17** Hindi ito dapat ihurno nang may pampaalsa. Ibingay ko ito bilang kanilang bahagi sa aking mga handog na gawa sa pamamagitan ng apoy. Pinakabanal ito, gaya ng handog para sa kasalanan at ng handog na pambayad para sa kasalanan. **18** Para sa lahat na panahon darating sa lahat ng mga salinlahi ng iyong bayan, maaaring makakain nito bilang kaniyang bahagi ang anumang lalaki na nagmumula kay Aaron, kinuha mula sa mga handog kay Yahweh na gawa sa pamamagitan ng apoy. Magiging banal ang sinumang humipo ng mga ito.” **19** Kaya muling nagsalita si Yahweh kay Moises, na nagsasabing, **20** “Ito ang handog ni Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki, na kanilang ihahandog kay Yahweh sa araw na kung kailan papahiran ng langis ang bawat anak na lalaki: isang ikasampung bahagi ng isang ephah ng pinong harina bilang isang karaniwang handog na pagkaing butil, kalahati nito sa umaga at kalahati nito sa gabi. **21** Gagawin ito sa isang panghurnong kawali na may langis. Kapag nababad na ito, dadalhin mo ito sa loob. Sa inhurnong pirapiraso ihahandog mo ang handog na pagkaing butil para magpalabas ng mabangong samyo para kay Yahweh. **22** Ang anak na lalaki ng punong pari na siyang magiging bagong punong pari mula sa kaniyang mga anak na lalaki ang siyang mag-aalay nito. Gaya ng iniutos magpakailanman, susunugin ang lahat ng mga ito para kay Yahweh. **23** Lubusang susunugin ng pari ang bawat handog na pagkaing butil. Hindi ito dapat kainin.” **24** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises, na nagsasabing, **25** “Kausapin mo si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki, na nagsasabing, ‘Ito ang batas ng handog para sa kasalanan: Dapat patayin ang handog para sa kasalanan sa lugar na kung saan pinatay ang handog na susunugin sa harap ni Yahweh. Ito ay pinakabanal.’ **26** Kakainin ito ng pari na naghandog nito para sa kasalanan. Dapat ito kakainin sa isang banal na lugar sa patyo ng tolda ng pagpupulog. **27** Magiging banal ang anumang makakahawak ng mga karneng ito, at kung naiwisik ang dugo sa anumang damit, dapat ninyong labahan ito, ang bahagi na tinilamsikan, sa isang banal na lugar. **28** Pero dapat basagin ang kaldero na pinakuluan nito. Kung pinakuluan ito sa isang tansong kaldero, dapat kuskusin ito at hugasan sa malinis na tubig. **29** Maaaring kainin ng sinumang lalaki mula sa mga pari ang ilan sa mga ito dahil ito ay pinakabanal. **30** At walang handog para sa kasalanan ang dapat kainin mula sa kung saan anumang dugo ay dinala sa loob ng tolda ng pagpupulog para makagawa sa ikapapatawed ng kasalanan sa banal na lugar. Dapat itong sunugin.

7 Ito ang batas ng handog na pambayad para sa kasalanan. Pinakabanal ito. **2** Dapat nila patayin ang handog na pambayad para sa kasalanan sa lugar ng pagpatay dito, at dapat isaboy nila ang dugo nito sa bawat gilid ng altar. **3** Ihahandog ang lahat ng taba nito: ang taba ng buntot, ang taba na nasa panloob na mga bahagi, **4** ang dalawang bato at ang taba na nasa mga ito, na kasunod sa mga puson, at ang bumalot sa atay, kasama ang mga bato—dapat tanggalin ang lahat ng ito. **5** Dapat sunugin ng pari ang mga bahagi sa altar bilang isang handog na sinunog sa apoy para kay Yahweh. Ito ang handog na pambayad para sa kasalanan. **6** Bawat lalaki na kabilang sa mga pari ay maaaring kumain ng bahagi ng handog na ito. Dapat kakainin ito sa isang banal na lugar dahil pinakabanal ito. **7** Ang handog para sa kasalanan ay katulad ng handog na pambayad para sa kasalanan. Parehong batas ang ginagamit sa dalawang ito. Nabibilang ang mga ito sa pari na siyang gumawa ng pambayad para sa kasalanan sa kanya. **8** Ang pari na siyang naghahandog ng kanino mang handog na sinunog ay maaaring ilaan para sa kaniyang sarili ang balat ng handog na iyon. **9** Bawat handog na pagkaing butil na inhurno sa isang hurno, at ang bawat handog na niluto sa isang kawali o sa isang kawaling panghurno ay mabibilang sa pari na siyang naghahandog nito. **10** Bawat handog na pagkaing butil, kahit tuyo o hinlulan ng langis, parehong mabibilang sa lahat ng mga kaapu-apuhan ni Aaron. **11** Ito ang batas ng alay na handog para sa kapayapaan na ihahandog ng mga tao kay Yahweh. **12** Kung sinuman ang maghahandog nito para magbibigay ng mga pasasalamat, kung gayon dapat niya ihandog ito kasama ng isang alay na mga tinapay na ginawa na walang pampaalsa, ngunit hinlulan ng langis, mga tinapay

na ginawa na walang pampaalsa, ngunit pinahiran ng langis, at ang mga tinapay na ginawa gamit ang pinong harina na hinaluan ng langis. **13** Pati rin ang para sa layunin ng pagbibigay ng mga pasasalamat, dapat ihandog niya kasama ang kaniyang handog na para sa kapayapaan ang mga tinapay na niluto na may pampaalsa. **14** Ihandog niya ang isa sa bawat uri ng mga alay bilang isang handog na idudulog kay Yahweh. Magiging pag-aari ito ng mga pari na siyang nagsaboy ng dugo ng mga handog para sa kapayapaan sa altar. **15** Ang taong naghangandog ng isang handog para sa kapayapaan para sa layunin ng pagbibigay ng mga pasasalamat ay dapat karin ang karne na kanyang handog sa araw ng pag-alay. Wala siyang dapat itira na anuman nito hanggang sa susunod na umaga. **16** Ngunit kung ang alay na kaniyang handog ay para sa layunin ng isang panata, o para sa isang layunin ng pagkukusang-loob na handog, kakainin dapat ang karne sa araw na kaniyang ihangandog ang kanyang alay, pero kung anuman ang natira nito ay maaaring kainin kinabukasan. **17** Subalit, kung anumang karne ng alay na natira sa ikatlong araw ay dapat sunugin. **18** Kung anuman sa karne ng alay ng tao na handog para sa kapayapaan ay kinain sa ikatlong araw, hindi ito tatanggapin, ni bibigyang pagkilala ang taong naghangandog nito. Itó ay magiging isang kasuklam-suklam na bagay, at ang tao na siyang kumain nito ay dadalhin ang pagkakasala ng kaniyang kasalanan. **19** Anumang karne na madikit sa marumang bagay ay hindi dapat kainin. Dapat itong sunugin. Ganoon din sa natirang karne, sinuman ang malinis ay maaaring kumain nito. **20** Subalit, ang taong marumi na kumain sa anumang karne mula sa alay ng isang handog para sa kapayapaan na pag-aari ni Yahweh—dapat itiwalag ang taong iyon mula sa kaniyang mga kababayen. **21** Kung sinuman ang makahawak ng anumang bagay na marumi—kahit ang taong walang kalinisan, o hayop na hindi malinis, o alin mang hindi malinis at nakapandidiring bagay, at kung kinain niya ang ilan sa karne na isang alay na handog para sa kapayapaan na pag-aari ni Yahweh, dapat itiwalag ang taong iyon mula sa kaniyang mga kababayen.” **22** Pagkatapos nangusap si Yahweh kay Moises, sinasabing, **23** “Kausapin mo ang bayan ng Israel at sabihin, ‘Hindi kayo dapat kumain ng taba ng isang baka o tupa o kambing. **24** Ang taba ng isang hayop na namatay na hindi naalay, o ang taba ng isang hayop na nilapang mga mababangis na hayop, maaaring gamitin para sa ibang mga layunin, pero tiyak na hindi ninyo dapat kainin ito. **25** Sinuman ang kumain ng taba ng isang hayop na maaaring handog ng mga lalaki bilang isang alay na susunugin sa apoy para kay Yahweh, dapat itiwalag ang taong iyon mula sa kaniyang mga lahi. **26** Hindi dapat kayo kumain ng anumang dugo sa anuman sa inyong mga bayan, mula man ito sa isang ibon o sa isang hayop. **27** Sinuman ang kumain ng anumang dugo, dapat itiwalag ang taong iyon mula sa kaniyang mga kababayen.” **28** Kaya nangusap si Yahweh kay Moises at sinabi, **29** “Kausapin mo ang bayan ng Israel at sabihin, ‘Sino man ang maghandog ng alay ng isang handog para sa kapayapaan para kay Yahweh ay dapat magdala ng bahagi ng kaniyang alay para kay Yahweh. **30** Ang handog para kay Yahweh na susunugin sa apoy, dapat ang kaniyang sariling mga kamay ang magdala nito. Dapat niya dalhin ang taba kasama ang dibdib, para ang dibdib ay maging isang handog na maитаas sa harapan ni Yahweh at idulog sa kaniya. **31** Dapat sunugin ng pari ang taba sa altar, pero ang dibdib ay ikakaloob kay Aaron at sa kaniyang mga kaapu-apuhan. **32** Dapat ibigay ninyo ang kanang hita sa pari bilang isang handog na idinulog mula sa alay ng inyong handog para sa kapayapaan. **33** Ang pari, isa sa mga kaapu-apuhan ni Aaron, ang naghangandog ng dugo ng mga handog para sa kapayapaan at ang taba—magkakaroon siya ng kanang hita bilang kaniyang bahagi sa handog. **34** Dahil kinuha ko ang handog na dibdib at hita na itinaas at idinulog sa akin, at ibinigay ko ang mga ito kay Aaron, ang pinakapunong pari at sa kaniyang mga kaapu-apuhan; patuloy itong magiging kanilang bahagi mula sa mga alay na handog para sa kapayapaan na ginawa ng bayan ng Israel. **35** Ito ay bahagi para kay Aaron at sa kaniyang mga kaapu-apuhan mula sa mga handog para kay Yahweh na sinunog sa apoy, sa araw na iniharap sila ni Moises para magligkod kay Yahweh sa gawain ng pari. **36** Ito ang mga bahagi na iniutos ni Yahweh na ibigay sa kanila mula sa bayan ng Israel, sa araw na kaniyang hinirang ang mga pari. Patuloy itong magiging kanilang bahagi sa lahat ng mga salinlahi. **37** Ito ang batas ng sinunog na handog, handog na pagkaing butil, handog para sa kasalanan, handog na pambayad para sa kasalanan, handog na pagpapabanal, at alay na handog para sa kapayapaan, **38** kung saan ibinigay ni Yahweh ang mga utsa kaya

Moises sa Bundok Sinai sa araw na kaniyang iniutusan ang bayan ng Israel na maghandog ng kanilang mga alay kay Yahweh sa ilang g Sinai.”

8 Nagsalita si Yahweh kay Moises, sinasabing, **2** “Isama mo si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki, ang mga kasuotan at ang langis na pampahid, ang toro para sa mga paghahandog sa kasalanan, ang dalawang lalaking tupa, at ang basket ng tinapay na walang pampaalsa. **3** Tipunin ang lahat ng kapulungan sa pasukan patungo sa tolda ng pagpupulong.” **4** Kaya ginawa ni Moises ang ipinag-utsos ni Yahweh sa kaniya, at sama-samang dumating ang kapulungan sa pasukan patungo sa tolda ng pagpupulong. **5** Pagkatapos sinabi ni Moises sa kapulungan, “Ito ang ipinag-utsos ni Yahweh na dapat gawin.” **6** Dinala ni Moises si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki at hinugasan sila ng tubig. **7** Inilagay niya kay Aaron ang tunika at itinali ang kabitan sa palibot sa kaniyang baywang, binihisan siya ng kasuotan at inilagay ang efod sa kaniya, at pagkatapos itinali niya ang efod sa palibot niya kasama ng kabitan na hinabi nang pino at itinali ito sa kaniya. **8** Inilagay niya ang baluti sa kaniya, at sa baluti inilagay niya ang Urim at Tummim. **9** Inilapat niya ang turbante sa ibabaw ng kaniyang ulo, at sa ibabaw ng turbante, sa harapan, inilagay niya ang gintong plato, ang banal na korona, ayon sa ipinag-utsos ni Yahweh sa kaniya. **10** Kinuha ni Moises ang pampahid na langis, pinahiran ang tabernakulo at ang lahat ng bagay sa loob nito, at inihandog ang mga ito kay Yahweh. **11** Winisikan niya ng langis ang ibabaw ng altar ng pitong ulti, at pinahiran ang altar at ang lahat nitong kagamitan, at ang panghugas na palanggana at ang patungan nito, para ihandog ang mga ito kay Yahweh. **12** Binuhusan niya ng kaunting pampahid na langis ang ulo ni Aaron at pinahiran siya para ihandog siya kay Yahweh. **13** Dinala ni Moises ang mga anak na lalaki ni Aaron at binihisan sila ng mga tunika; itinali niya ang mga kabitan sa palibot ng kanilang mga baywang at ibinalot ng lino na damit sa palibot ng kanilang mga ulo, ayon sa ipinag-utsos ni Yahweh sa kaniya. **14** Dinala ni Moises ang torong handog para sa kasalanan, at si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki ay ipinatong ang kanilang mga kamay sa ulo ng toro na kanilang dinala para ihandog para sa kasalanan. **15** Pinatay niya ito, at kinuha niya ang dugo at inilagay niya ito sa mga sungay ng altar gamit ang kaniyang daliri, nilinisan ang altar, binuhusan ng dugo ang patungan ng altar, at ibinukod ito para sa Diyos para sa kabayaran ng kasalanan para dito. **16** Kinuha niya ang lahat ng taba sa laman-loob, ang bumabalot sa atay, at ang dalawang bato at ang kanilang taba, at sinunog ni Moises ang lahat ng ito sa ibabaw ng altar. **17** Pero ang toro, balat nito, karne nito, at dumit nito ay sinunog niya sa labas ng kampo, gaya ng iniutos ni Yahweh sa kaniya. **18** Inalay ni Moises ang lalaking tupa para sa handog na susunugin, at ipinatong ni Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki ang kanilang mga kamay sa ulo ng lalaking tupa. **19** Pinatay niya ito at isinaboy ang dugo nito sa bawat gilid ng altar. **20** Hiniwa niya ang lalaking tupa nang pira-piraso at sinunog ang ulo at ang mga piraso at ang taba. **21** Hinugasan niya ang laman loob at ang mga binti sa pamamagitan ng tubig, at kaniyang sinunog ang isang buong lalaking tupa sa ibabaw ng altar. Ito ay isang handog na susunugin at naglalabas ng mabangong halimuyak, isang paghahandog na gawa sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh inutos ni Yahweh kay Moises. **22** Pagkatapos iniharap ni Moises ang ibang tupa, ang tupang lalaki ng pagtatalaga, at ipinatong ni Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki ang kanilang mga kamay sa ibabaw ng ulo ng lalaking tupa. **23** Pinatay ito na Aaron at kumuha si Moises ng kaunting dugo nito at inilagay ito sa dulo ng kanang tainga ni Aaron, sa hinlalaki ng kaniyang kanang kamay at sa hinlalaki ng kanilang kanang paa. **24** Dinala niya ang mga anak na lalaki ni Aaron, at inilagay niya ang kaunting dugo sa ibabaw ng dulo ng kanilang kanang tainga, sa hinlalaki ng kanilang kanang kamay, at sa hinlalaki ng kanilang kanang paa. Pagkatapos isinaboy ni Moises ang dugo nito sa bawat gilid ng altar. **25** Kinuha niya ang taba, ang taba ng buntot, ang lahat ng taba sa mga laman-loob, ang bumabalot sa atay at ang dalawang bato at ang kanang hita. **26** Mula sa basket ng tinapay na walang na walang pampaalsa at isang nilangisan na tinapay at isang barkilyos, at inilagay ang mga ito sa ibabaw ng taba at sa kanang hita. **27** Inilagay niya ang lahat ng ito sa mga kamay ni Aaron at sa mga kamay ng kaniyang mga anak na lalaki, itinaas ang mga ito bilang isang paghahandog sa harapan ni Yahweh. **28** Kaya kinuha ni Moises ang mga ito mula sa kanilang mga kamay at sinunog ang mga ito sa ibabaw ng altar para sa mga handog na susunugin. Ang mga ito'y isang handog ng pagtatalaga at

naglabas ng mabangong halimuyak. Ito ay isang paghahandog na ginawa sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh. **29** Kumuha si Moises ang dibid at itinaas ito bilang isang handog kay Yahweh. Ito ang bahagi ni Moises sa tupang lalaki para sa pantalaga sa pari, ayon sa ipinag-utos ni Yahweh sa kaniya. **30** Kumuha si Moises ng kaunting pampahid na langis at dugo na nasa ibabaw ng altar; iwinisik niya ang mga ito kay Aaron, sa kaniyang mga damit, sa kaniyang mga anak na lalaki, sa mga damit na kaniyang mga anak na lalaki. Sa ganiton paraan inihandog niya si Aaron at ang kaniyang mga damit, at kaniyang mga anak na lalaki at ang kanilang mga damit kay Yahweh. **31** Kaya sinabi ni Moises kay Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki, "Pakuluan ninyo ang karne sa pasukan ng tolda ng pagpupulong, at doon kainin ito at tingapay na nasa basket ng pagtatalaga, ayon sa akin ipinag-utos, na nagsasabing, 'Sina Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki ang kakain nito.' **32** Kung anuman ang matitira sa karne at sa tinapay dapat mo itong susunugin. **33** At hindidipat kayo lumabas mula sa pasukan ng tolda ng pagpupulong sa loob ng pitong araw, hanggang sa matapos ninyo ang mga araw ng inyong pagtatalaga. Dahil itatalaga kayo ni Yahweh sa loob ng pitong araw. **34** Kung anuman ang nagawa sa araw na ito -Si Yahweh ang nag-utos na gawin para pantubos para sa inyo. **35** Mananatili kaya araw at gabi sa pasukan ng tolda ng pagtitipon sa loob ng pitong araw at susundin ang utes ni Yahweh, para hindi kayo mamatay, dahil ito ang ipinag-utos sa akin. **36** Kaya sinunod ni Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki ang lahat ng mga bagay na ipinag-utos ni Yahweh sa kanila sa pamamagitan ni Moises.

9 Sa ikawalong araw tinawag ni Moises si Aaron at kaniyang mga anak na lalaki at ang mga nakatatanda ng Israel. **2** Sinabi nya kay Aaron,

"Kumuha ka ng isang guya mula sa kawan para sa handog para sa kasalan, at isang tupang lalaki na walang dungis para sa handog na susunugin, at ilay ang mga ito sa harap Yahweh. **3** Dapat makipag-usap ka sa bayan ng Israel at sabihin, 'Kumuha kayo ng isang lalaking kambing bilang isang handog para sa kasalan at isang guya at isang tupa, parehong isang taong gulang at walang kapansanan, para sa isang handog na susunugin; **4** kumuha rin ng isang bakang lalaki at isang tupang lalaki para sa mga handog para sa kapayapaan para ilay sa harapan ni Yahweh, at isang handog na pagkaing butil na hinaluan ng langis, dahil sa araw na ito magpapakita sa inyo si Yahweh.' **5** Kaya dinala nila ang lahat ng iniutos ni Moises sa tolda ng pagpupulong, at lumapit ang buong kapulungan ng Israel at tumayo sa harap ni Yahweh. **6** Pagkatapos sinabi ni Moises, "Ito ang iniutos ni Yahweh na inyong gawin, para maihayag sa inyo ang kaniyang kaluwaltian." **7** Sinabi ni Moises kay Aaron, "Lumapit ka sa altar at ilay ang iyong handog para sa kasalan at handog na susunugin, at gumawa ng kabayaran sa kasalan para sa iyong sarili at para sa mga tao, at ihandog ang alay para sa mga tao bilang kabayaran ng kasalan para sa kanila, tulad ng iniutos ni Yahweh." **8** Kaya lumapit si Aaron sa altar at pinatay ang guya bilang handog para sa kasalan, na para sa kaniyang sarili. **9** Dinala ng mga lalaking anak ni Aaron ang dugo sa kaniya, at isinawsaw niya ang kaniyang daliri dito at inilagay ito sa mga sungay ng altar; pagkatapos ibinuhos nya ang dugo sa paanan ng altar. **10** Gayuman, sinuno niya ang taba, ang mga bato, at ang balot ng atay sa ibabaw ng altar bilang isang handog para sa kasalan, tulad ng iniutos ni Yahweh kay Moises. **11** At sinunog niya ang laman at ang balot sa labas ng kampo. **12** Pinatay ni Aaron ang handog na susunugin, at ibinigay sa kaniya ng kaniyang mga anak na lalaki ang dugo, na kaniyang iwinisik sa bawat gilid ng altar. **13** Pagkatapos ibinigay nila sa kaniya ang handog na susunugin, piraso bawat piraso, kasama ang ulo, at sinunog niya ang mga ito sa ibabaw ng altar. **14** Hinugasang niya ang mga panloob na bahagi at ang mga binti at sinunog ang mga ito sa ibabaw ng handog na susunugin sa altar. **15** Idinulog ni Aaron ang alay ng mga tao-isang kambing, pagkatapos kinuha ito bilang alay para sa kanilang kasalan at pinatay ito; inilay niya ito para sa kasalan, gaya ng kaniyang ginawa sa unang kambing. **16** Idinulog niya ang handog na susunugin at inihandog ito ayon sa iniutos ni Yahweh. **17** Idinulog niya ang handog na pagkaing butil; pinuno niya ang kaniyang kamay nito at sinunog ito sa ibabaw ng altar, kasama ang pang-umaagang handog na susunugin. **18** Pinatay niya rin ang kapong baka at ang tupang lalaki, ang alay bilang handog para sa kapayapaan, na para sa mga tao. Ibinigay ng mga anak na lalaki ni Aaron ang dugo sa kaniya, na iwinisik niya sa bawat gilid ng altar. **19** Gayuman,

ang taba ng toro at ang tupang lalaki, ang taba ng buntot, ang taba na nakabalot sa mga laman loob, ang mga bato, at ang balot sa atay— **20** inilagay nila ang mga ito sa mga dibidib, at pagkatapos sinunog ni Aaron ang taba sa altar. **21** Itinaas ni Aaron ang mga dibidib at ang kanang hita bilang isang handog sa harapan ni Yahweh at idinulog ang mga ito sa kaniya, tulad ng iniutos ni Moises. **22** Pagkatapos itinaas ni Aaron ang kaniyang mga kamay sa mga tao at pinagpala sila; pagkatapos bumaba siya mula sa paghahandog ng handog para sa kasalan, ang handog na susunugin, at ang handog para sa kapayapaan. **23** Pumasok sina Moises at Aaron sa loob ng tolda ng pagpupulong, pagkatapos lumabas ultid pinagpala ang mga tao, at nagpakita ang kaluwalhatian ni Yahweh sa lahat ng mga tao. **24** Lumabas ang apoy mula kay Yahweh at tinupok ang handog na susunugin at ang taba sa altar. Nang makita ito ng lahat ng mga tao, sumigaw sila at nagpatirapa.

10 Kumuha ng kani-kaniyang insensaryo sina Nadab at Abihu na mga anak ni Aaron, nilagyan ito ng apoy at saka insenso. Pagkatapos naghandog sila ng hindi karapat-dapat na apoy sa harapan ni Yahweh na hindi niya iniutos sa kanila na ihandog. **2** Kaya lumabas ang apoy mula sa harapan ni Yahweh at sila ay nilamon at namatay sa harapan ni Yahweh. **3** Pagkatapos sinabi ni Moises kay Aaron, "Ito ang tinutukoy ni Yahweh nang sinabi niyang, 'Ihahayag ko ang aking kabanalan sa sinumang lalapit sa akin. Luluwahlitin ako sa harapan ng lahat ng mga tao.'" Walang kahit anong sinabi si Aaron. **4** Tinawag ni Moises sina Misael at Elzafan na mga anak na lalaki ni Uziel na tiyuhi ni Aaron at sinabi sa kanilang, "Halikayo rito at dalhin ang inyong mga kapatid palabas ng kampo mula sa tabernakulo." **5** Kaya lumapit sila at binuhat sila, na suot pa rin ang kanilang pang paring tunika, palabas ng kampo ayon sa iniutos ni Moises. **6** Pagkatapos sinabi ni Moises kay Aaron at kay Eleazar at kay Itamar na kaniyang mga anak na lalaki, "Huwag ninyong hayaan ang buhok sa inyong mga ulo na nakalugay, at huwag punitin ang inyong mga damit, para hindi kayo mamatay at para hindi mapoot si Yahweh sa buong kapulungan. Pero hayaan ninyo ang inyong mga kamag-anak, ang buong bayan ng Israel ang magluksa para sa mga sinunog ng apoy ni Yahweh. **7** Hindi kayo maaaring lumabas mula sa pasukan ng tolda ng pagpupulong o kayo ay mamamatay, dahil ang pambasbas na langis ni Yahweh ay nasa inyo." Kaya sumunod sila ayon sa mga iniutos ni Moises. **8** Nangusap si Yahweh kay Aaron, sinabing, **9** "Huwag uminom ng alak o matapang na inumin, ikaw, ni ang iyong mga anak na lalaki na natitirang kasama mo, para kapag pumasok ka sa tolda ng pagpupulong hindi kaya mamatay. Ito ay permanenteng batas sa buong salinlahi ng iyong mga mamamayan, **10** para maibukod ang banal sa pangkaraniwan, at ang marumi sa malinis, **11** para maituro mo sa mga mamamayan ng Israel ang lahat ng batas na iniutos ni Yahweh sa pamamagitan ni Moises." **12** Nakipag-usap si Moises kay Aaron at kay Eleazar at kay Itamar, na kaniyang natitirang mga anak na lalaki, "Kunin ang mga handog na pagkaing butil na natira mula sa mga handog kay Yahweh na ginawa sa pamamagitan ng apoy, at kainin ito nang walang pampaalsa sa tabi ng altar, dahil ito ang pinakabanal. **13** Dapat ninyong kainin ito sa isang banal na lugar, dahil ito ay bahaging para sa iyo at bahagi ng iyong mga anak na lalaki sa mga handog para kay Yahweh na ginawa sa pamamagitan ng apoy, dahil ito ang iniutos sa akin na sabihin sa inyo. **14** Ang dibidib na itinaas bilang handog at ang hita na idinulog kay Yahweh—ang mga ito ay dapat ninyong kainin sa isang malinis na lugar na katanggap-tanggap sa Diyos. Dapat kainin mo at ng iyong mga anak na lalaki at mga anak na babae ang mga bahaging iyon, dahil ibinigay ang mga iyon bilang iyong bahagi at bahagi ng iyong mga anak na lalaki mula sa mga alay ng handog sa pagtitipon-tipon ng bayan ng Israel. **15** Ang hita na isang handog na initalay kay Yahweh at ang dibidib na bahagi na itinaas bilang isang handog—dapat nilang dalhin ang mga iyon kasama ng mga handog na taba na ginawa sa pamamagitan ng apoy, para itaas ang mga ito at idulog bilang isang handog kay Yahweh. Magiging sa iyo at sa iyong mga anak na lalaki na kasama mo ang mga ito bilang isang bahagi magpakailanman ayon sa iniutos ni Yahweh." **16** Pagkatapos tinanong ni Moises ang tungkol sa kambing na handog para sa kasalan, at nalaman na ito ay nasunog na. Kaya nagalit siya kina Eleazar at Itamar, ang mga natitirang anak na lalaki ni Aaron; sinabi nya, **17** "Bakit hindi ninyo kinain ang handog para sa kasalan sa lugar ng tabernakulo, yamang ito ang pinakabanal, at ibinigay ito ni Yahweh para maalis ang

kasalanang buong kapulungan, na maging kabayaran para sa kanilang kasalanang sa kaniyang harapan? **18** Tingnan ninyo, ang dugo nito ay hindi dinala sa loob ng tabernakulo, kaya dapat talagang kinain ninyo ito sa lugar ng tabernakulo, asyon sa iniutos ko.” **19** Pagkatapos sumagot si Aaron kay Moises, “Tingnan mo, ngayon ginawa nila ang kanilang handog para sa kasalanang at handog na susunugin sa harapan ni Yahweh, at ang bagay na ito ay nangyari sa akin ngayon. Kung kinain ko ang handog para sa kasalanang ngayon, maging kaaya-aya ba ito sa paninig ni Yahweh?” **20** Nang marinig iyon ni Moises, siya ay nasyahan.

11 Nagsalita si Yahweh kay Moises at kay Aaron, nagsasabing, **2** “Magsalita kayo sa bayan ng Israel, sabihin ninyo, ‘ito ang mga bagay na buhay na maaari ninyong kainin sa lahat ng mga hayop na nasa ibabaw ng lupa. **3** Maaari ninyong kainin ang alinmang hayop na hati ang kuko at gayundin ang ngumunguya ng pagkain. **4** Gayunman, ang ilang mga hayop maging ang ngumunguya ng pagkain o may hati ang kuko, hindi ninyo dapat kainin ang mga ito, mga hayop tulad ng kamelyo, dahil ngumunguya ito ng pagkain ngunit hindi hati ang kuko. Kaya marumi ang kamelyo para sa inyo. **5** Gayundin ang liebre na nakatira sa batuhan: dahil ngumunguya ito ng pagkain ngunit hindi hati ang kuko, marumi rin ito para sa inyo. **6** At ang kuneho: dahil ngumunguya ito ng pagkain ngunit hindi hati ang kuko, marumi ito para sa inyo. **7** At ang baboy kahit hati ang kuko, hindi ito ngumunguya, kaya marumi ito para sa inyo. **8** Hindi ninyo dapat kainin alinman sa kanilang karne, ni hawakan ang kanilang patay na katawan. Marumi ang mga ito para sa inyo. **9** Ang mga hayop na nabubuhay sa tubig na maaari ninyong kainin ay iyong may mga palikpik at may mga kaliskis, maging nasa karagatan man o nasa mga ilog. **10** Ngunit lahat ng mga nabubuhay na nilikha na walang mga palikpik at kaliskis na nasa karagatan o mga ilog, kasama ang lahat ng mga gumagalaw na nasa tubig at lahat ng mga nabubuhay na nilikha na nasa tubig—maging kasuklam-suklam ang mga ito para sa inyo. **11** Dahil ang mga ito ay dapat kasuklaman, hindi ninyo dapat kainin ang kanilang laman; gayundin, dapat kasuklaman ang mga patay na katawan ng mga ito. **12** Anumang mga walang mga palikpik o mga kaliskis na nasa tubig ay dapat ninyong kasuklaman. **13** Ito ang mga ibong dapat ninyong kasuklaman at hindi dapat kainin: ang agila, ang buwitre. **14** ang halkon, anumang uri ng palkon, **15** bawat uri ng uwak, **16** ang kuwagong may sungay at ang malaking kuwago, ang tagak at ang anumang uri ng lawin. **17** Dapat din ninyong kasuklaman ang maliti na kuwago at ang malaking kuwago, ang maninisid-isda, **18** ang puting kuwago at kuwagong kamalig, ang ibong ospri, **19** ang tagak, anumang uri ng bakaw, ang ubabila at gayundin ang pariki. **20** Dapat ninyong kasuklaman ang lahat ng lumilipad na kulisap na lumalakad gamit ang mga paa. **21** Gayunman maaari ninyong kainin alinman sa lumilipad na mga kulisip na lumalakad din gamit ang paa, kung may mga binti sila sa itaas ang kanilang mga paa, na ginagamit upang tumalon sa lupa. **22** At maaari rin ninyong kainin ang anumang uri ng balang, lukton, kuliglig o tipaklong. **23** Ngunit dapat ninyong kasuklaman ang lahat ng lumilipad na mga kulisip na may apat na paa. **24** Magiging marumi kayo hanggang sa gabi kung hawakan ninyo ang patay na katawan ng isa sa mga ito. **25** Dapat labhan ang damit ng sinumang pumulot ng isa sa mga patay na katawan ng mga ito at manatiling marumi hanggang sa gabi. **26** Marumi para sa inyo ang bawat hayop na hindi ganap na nahati ang kuko o hindi ngumunguya ng pagkain. Magiging marumi ang bawat isa na hawakan sa kanila. **27** Marumi para sa inyo ang anumang naglalakad sa mga pangamot nito sa lahat ng hayop na lumalakad gamit ang lahat na apat na paa. Magiging marumi hanggang sa gabi ang sinumang humawak sa ganoong patay na katawan. **28** Dapat labhan ang kaniyang mga damit at maging marumi hanggang sa gabi ang sinumang pumulot sa ganoong patay na katawan. Marumi para sa inyo ang mga hayop na ito. **29** Sa mga hayop na gumagapang sa lupa, ito ang mga hayop na maging marumi para sa inyo: ang bubuwit, ang daga, bawat uri ng malalaking butiki, **30** ang tuko, ang bayawak, ang butики, ang bubuli at ang hunyango. **31** Sa lahat ng mga hayop na gumagapang, ito ang mga hayop na maging marumi para sa inyo. Sinumang humawak sa mga ito kapag namatay, maging marumi hanggang sa gabi. **32** At kung alinman sa mga ito ang namatay at nahulog sa anumang bagay, magiging marumi ang bagay na iyon, kahit gawa ito sa kahoy, tela, balat o telang magaspang. Anuman ito at anuman ang mga gamit nito, dapat

itong ilagay sa tubig; maging marumi ito hanggang sa gabi. Pagkatapos magiging malinis na ito. **33** Sapagka’t bawat palayok na mahulugan ng anumang maruming hayop, magiging marumi anuman ang nasa palayok, at dapat ninyong wasakin ang palayok na iyon. **34** Lahat ng malinis na pagkain at pinaihinhilutang kainin, ngunit kung nabuhusan ng tubig mula sa isang maruming palayok, sa gayon magiging marumi ito. At anumang bagay na maaaring maiinom mula sa bawat palayok ay magiging marumi. **35** Magiging marumi ang lahat ng bagay na mabagsak ng anumang bahagi ng patay na katawan ng maruming hayop, kahit isang pugon ito o mga lutuang palayok. Dapat itong basagin sa pira-piraso. Marumi ito at dapat maging marumi para sa inyo. **36** Mananatiling malinis ang Isang bukal o hukay kung saan naipilon ang inuming tubig kung mahulog ang ganoong mga nilalang dito. Ngunit kung sinumang humawak sa patay na katawan ng isang maruming hayop sa tubig, magiging marumi siya. **37** Kung anumang bahagi ng isang maruming patay na katawan ang nahulog sa mga butong itatanim, mananatiling malinis ang mga butong iyon. **38** Ngunit kung nabasa ng tubig ang mga buto at kung anumang bahagi ng isang maruming patay na katawan ang nahulog doon, sa gayon magiging marumi ang mga ito para sa inyo. **39** Kung mamamatay ang anumang hayop na maaari ninyong kainin, sa gayon ay magiging marumi hanggang sa gabi ang sinumang humawak sa katawan ng patay na hayop. **40** At kung sinuman ang kumain sa katawan ng patay na hayop na iyon ay labuhan niya ang kaniyang damit at magiging marumi hanggang gabi. At sinumang pumulot sa gayong patay na hayop ay dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at magiging marumi hanggang sa gabi. **41** Ang bawat hayop na gumagapang sa lupa ay kasuklaman ninyo, hindi ito dapat kainin. **42** Anumang gumagapang gami ang kanilang tiyan at anumang lumalakad gamit ang kanilang apat na paa o anumang may maraming paa—ang lahat ng mga hayop na gumagapang sa lupa, hindi ninyo dapat kainin ang mga ito, dahil sila ay kinasusuklaman. **43** Hindi ninyo dapat gawing marumi ang inyong sarili sa anumang nabubuhay na mga nilalang na gumagapang; hindi ninyo dapat gawing marumi ang inyong sarili dahil sa kanila, na dapat kayong gawing marumi sa pamamagitan nila. **44** Dahil ako si Yahweh na naglabas sa inyo mula sa lupain ng Ehipto, para maging inyong Diyos. Samakatuwid iilay ang inyong sarili sa akin at magpakabanal dahil ako ay banal. Hindi ninyo dapat dungisan ang inyong sarili sa anumang uri ng hayop na gumagalaw sa lupa. **45** Dahil ako si Yahweh, na naglabas sa inyo mula sa lupain ng Ehipto, para maging inyong Diyos. Samakatuwid dapat kayong maging banal, dahil ako ay banal. **46** Ito ang batas tungkol sa mga hayop, sa mga ibon, bawat nabubuhay na nilalang na gumagalaw sa mga tubig at ang bawat nilalang na mga gumagapang sa lupa, **47** kung saan gagawa ng pagkakaiba sa pagitan ng marumi at ng malinis, at sa pagitan ng nabubuhay na mga bagay na maaaring kainin at ang nabubuhay na mga bagay na hindi maaaring kainin”

12 Sinabi ni Yahweh kay Moises, **2** “Kausapin ang mga tao ng Israel, sabihin, ‘kung nabuntis ang isang babae at nanganak ng isang batang lalaki, sa gayon siya ay magiging marumi sa loob ng pitong araw, halos katulad ng siya’y marumi noong mga araw ng kaniyang buwanang pagdurugo. **3** Sa ikawalong araw dapat tulii ang laman na natatakpan ng balat ng isang sanggol na lalaki. **4** Pagkatapos mapgapataluy ang paglilinis ng ina mula sa kaniyang pagdurugo sa loob ng tatumpatlatlong araw. Dapat hindi siya hawak ng anumang banal na bagay o pupunta sa loob ng tabernakulo habang hindi tapos ang mga araw ng kaniyang paglilinis. **5** Ngunit kung manganganak siya ng isang sanggol na babae, sa gayon magiging marumi siya sa loob ng dalawang linggo, gaya nang siya ay nasa panahon ng kaniyang pagdurugo. Pagkatapos mapgapataluy ang paglilinis ng ina sa loob ng animnaput-anim na araw. **6** Kapag natapos ang mga araw ng kanyang paglilinis, para sa isang anak na lalaki o isang anak na babae, dapat siyang magdala ng isang taong gulang na tupa bilang isang handog na susunugin at isang batang batu-bato o kalapati bilang isang handog para sa kasalanang, sa pasukan ng tolda ng pagtitipon, para sa pari. **7** Pagkatapos ay ihahandog niya ito sa harapan ni Yahweh at gagawa ng pembayad ng kasalanang para sa kaniya at malilinis siya mula sa kaniyang pagdurugo. Ito ay ang batas tungkol sa isang babae na magsisilang sinuman sa dalawa isang lalaki o isang batang babae. **8** Kung siya ay walang kakayahang bumili ng isang tupa, kung gayon dapat siyang kumuha ng dalawang kalapati o dalawang batang batu-bato, isa bilang isang handog na susunugin at ang iba bilang isang handog para sa

kasalan, at ang pari gagawa ng pambayad ng kasalan para sa kaniya; pagkatapos magiging malinis siya.”

13

Nakipag-usap si Yahweh kay Moises at kay Aaron, na nagsasabing,
2 “Kung sinuman ang may pamamaga o galis o maputing batik sa
balat ng kanyang katawan, at naging nakakahawang at may isang sakit
sa balat ng kanyang katawan, sa ganun kailangan siyang dalhin kay Aaron
ang punong pari, o sa isa sa kanyang mga anak na lalaking mga pari. 3
Pagkatapos ay susuriin ng pari ang sakit sa balat ng kanyang katawan.
Kung ang buhok sa bahaging may sakit ay naging puti, at kung ang sakit ay
makikitang malalim kaysa balat lang, sa ganun iyon ay isang nakakahawang
sakit. Pagkatapos siyang suriin ng pari, kailangan niyang ipahayag na siya
ay marumi. 4 Kung ang malwanigan na batik sa kanyang balat ay puti, at ang
itsura nito ay hindi mas malalim kaysa balat, at kung ang buhok sa bahaging
may sakit ay hindi maging puti, kung gayon kailangan ilayo ng pari ang
may sakit sa loob ng pitong araw. 5 Sa ikapitong araw, kailangan siyang
suriin ng pari upang makita kung sa palagay niya ay hindi malala ng sakit,
at kung ito ay hindi kumalat sa balat. Kapag wala siya nito, kung gayon
kailangan siyang ilayo ng pari ng karagdagang pitong araw. 6 Susuriin ulit
siya ng pari sa ikapitong araw upang makita kung ang karamdaman ay
mas bumuti at hindi kumalat ng mas malawak sa balat. Kapag wala siya
nito, kung gayon sasabihin ng pari na siya ay malinis. Ito ay isang pantal.
Kailangan niyang labhan ang kanyang mga damit, at pagkatapos siya ay
malinis na. 7 Pero kung ang pantal ay kumalat sa balat pagkatapos niyang
ipakita ang kanyang sarili sa pari para sa kanyang paglilinis, kailangan niya
muling ipakita ang kanyang sarili sa pari. 8 Susuriin siya ng pari para
makita kung ang pantal ay kumalat ng mas malawak sa balat. Kung kumalat
ito, kung gayon ay dapat siyang ipahayag ng pari na marumi. Ito ay isang
nakakahawang sakit. 9 Kapag ang nakakahawang sakit sa balat ay nasa
sinuman, kung gayon ay kailangan siyang dalhin sa pari. 10 Susuriin siya
ng pari upang makita kung may puting pamamaga sa balat, kung ang
buhok ay naging puti, o kung may hilaw na laman sa pamamaga. 11 Kung
naroon iyon, sa gayon ito ay isang malubhang sakit sa balat, at dapat
ipahayag ng pari na siya ay marumi. Hindi na siya ihihiwalay, dahil siya ay
marumi na. 12 Kung ang sakit ay malawak na ang pagkalat sa balat at
natatakpan na ang buong balat ng taong may sakit mula sa kanyang ulo
hanggang sa kanyang paa, hangga't nakikita iyon ng pari. 13 kung gayon
kailangan suriin siya ng pari upang makita kung ang sakit ay bumalot sa
buo niyang katawan. Kapag mayroon nito, kung gayon ay dapat ipahayag
ng pari na ang taong may sakit ay malinis. Kung lahat ng ito ay naging puti,
kung gayon ay malinis siya. 14 Ngunit kung hilaw na laman ang makita sa
kanya, siya ay magiging marumi. 15 Dapat tingnan ng pari ang hilaw na
laman at ipahayag siyang marumi dahil ang hilaw na laman ay marumi.
Iyon ay isang nakakahawang sakit. 16 Ngunit kung ang hilaw na laman
ay maging puti muli, kung gayon ay dapat pumunta ang tao sa pari. 17
Susuriin siya ng pari para makita kung ang laman ay naging puti. Kung
nagkagayon ipahayag ng pari na ang taong iyon ay malinis. 18 Kung
ang tao ay may pigsa sa balat at gumaling ito, 19 at sa bagagi ng pigsa
ay mayroon puting pamamaga o isang malinaw na batik, namumulang-
puti, kung gayon ay kailangan itong ipakita sa pari. 20 Susuriin ito ng pari
upang makita kung ito ay mas malalim sa balat, at kung ang buhok doon ay
naging puti. Kung gayon, dapat ipahayag ng pari na siya ay marumi. Ito ay
isang nakakahawang sakit, kapag ito ay namuo sa bahagi kung nasaan
ang pigsa. 21 Ngunit kung sinuri ng pari ito at makita na walang puting
buhok dito, at iyon ay wala sa ilalim ng balat kundi kumupas na, sa ganun
kailangan ihiwalay siya ng pari sa loob ng pitong araw. 22 Kapag kumalat
yon sa balat, kung gayon ay dapat siyang ipahayag ng pari na marumi. Ito
ay isang nakakahawang sakit. 23 Ngunit kapag nanatili ang malinaw na
batik sa bagagi nito at hindi kumalat, kung gayon ito ay peklat ng pigsa, at
dapat siyang ipahayag ng pari na malinis. 24 Kapag ang balat ay may paso
at ang hilawa na laman ng peso ay maging isang namumulang-puti o puting
batik, 25 kung ganun susuriin ito ng pari para makita kung ang buhok sa
batik na iyon ay naging puti, at kung ito ay nagpapakitang mas malalim
kaysa sa balat. Kapag mayroon nito, sa ganun iyon ay nakakahawang
sakit. Kumalat na ito palabas sa paso, at dapat ipahayag siya ng pari na
marumi. Ito ay isang nakakahawang sakit. 26 Ngunit kung susuriin iyon ng
pari at makitang walang puting buhok sa batik, at iyon ay wala sa ilalim ng
balat ngunit kumupas, kung gayon ay dapat siyang ihiwalay ng pari sa loob

ng pitong araw. 27 Pagkatapos ay dapat siyang suriin ng pari sa ikapitong
araw. Kung iyon ay kumalat ng malawak sa balat, kung gayon ay dapat
ipahayag ng pari na siya ay marumi. Ito ay isang nakakahawang sakit.
28 Kung ang batik ay manatili sa bahaging iyon at hindi kumalat sa
balat ngunit kumupas, kung gayon ito ay isang pamamaga mula sa paso, at
dapat siyang ipahayag ng pari na malinis, dahil hindi ito mas higit sa peklat
ng paso. 29 Kung ang isang lalaki o babae ay may nakakahawang sakit
sa ulo o baba, 30 kung gayon kailangan suriin ng pari ang tao para sa
isang nakakahawang sakit upang makita kung ito ay nagmimistulang mas
malalim kaysa balat, at kung mayroong dilaw, manipis na buhok dito. Kung
mayroon, kung gayon kailangan siyang ipahayag ng pari na marumi. Ito ay
isang pangangati, isang nakakahawang sakit sa ulo o sa baba. 31
Kung ang pari ay susuriin ang pangangating sakit at makitang wala ito sa
ilalim ng balat, at kung walang itim na buhok doon, kung gayon ang pari ay
ihihiwalay ang taong may pangangating sakit sa loob ng pitong araw. 32
Susuriin ng pari ang sakit sa ikapitong araw upang makita kung kumalat ito.
Kung walang dilaw na buhok, at kung ang sakit ay lumilitaw na hanggang
balat lang ang lalim, 33 kung gayon kailangan siyang ahitan, ngunit ang
may sakit na bagagi ay hindi dapat ahitan, at kailangan ihiwalay ng pari
ang tao na may pangangating sakit sa loob ng karagdagang pitong araw.
34 Susuriin ng pari ang sakit sa ikapitong araw para makita kung ito ay
huminto na sa pagkalat sa balat. Kung ito ay lumilitaw na hindi mas malalim
kaysa balat, kung gayon kailangan siyang ipahayag ng pari na malinis.
Kailangan labhan ng tao ang kanyang mga damit, at sa gayon siya ay
magiging malinis. 35 Ngunit kung ang pangangating sakit ay kumalat ng
malawak sa balat pagkatapos na ang pari ay sabihin na siya ay malinis, 36
kung ganun kailangan siyang suriin ulit ng pari. Kung ang sakit ay kumalat
sa balat, ang pari ay hindi na kailangan humanap ng dilaw na buhok. Ang
tao ay marumi. 37 Ngunit kung sa tingin ng pari ang pangangating sakit ay
huminto sa pagkalat at matinit na buhok ay tumubo sa bahagi, kung gayon
ang sakit ay gumingal. Siya ay malinis, at kailangan siyang ipahayag ng
pari na malinis. 38 Kung isang lalaki o isang babae ay mayroong puting
mga batik sa balat, 39 kung gayon ay dapat suriin ng pari ang tao para
makita kung ang mga batik ay kulay abo, na kung saan isa lamang itong
pantal na kumalat mula sa balat. Siya ay malinis. 40 Kung ang buhok ng
isang lalaki ay nalagpas mula sa kanyang ulo, siya ay kalbo, ngunit siya ay
malinis. 41 At kung ang kanyang buhok ay nalagpas mula sa harapang
bahagi ng kanyang ulo, at kung ang kanyang noon ay kalbo, siya ay malinis.
42 Ngunit kung mayroon isang namumulang-puting sugat sa kanyang
kalborg ulo o noo, ito ay isang nakakahawang sakit na lumitaw. 43 Kung
gayon ay dapat siyang suriin ng pari para makita kung ang pamamaga
ng maysakit na bagagi sa kanyang kalborg ulo o noo ay namumulang-
puti, kagaya ng itsura ng isang nakakahawang sakit sa balat. 44 Kapag
mayroon nito, kung gayon ay mayroon siyang nakakahawang sakit at siya
ay marumi. Dapat siguraduhan ng pari na ipahayag na marumi siya dahil sa
kanyang sakit sa kanyang ulo. 45 Ang tao na mayroong nakakahawang
sakit ay kailangang magsuot ng mga punit na damit, ang kanyang buhok
ay kailangang nakalugay, at dapat niyang takpan ang kanyang Mukha
hanggang sa kanyang illong at sumigaw, ‘Marumi, marumi.’ 46 Sa lahat ng
araw na siya ay mayroon ng nakakahawang sakit siya ay magiging marumi.
Dahil siya ay marumi na may isang sakit na maaring makahawa, siya ay
dapat mamuhay ng mag-isa. Dapat siyang mamuhay sa labas ng kampo.
47 Ang isang kasuotang narumihan ng amag, maging ito ay lana o linong
kasuotan, 48 o anumang bagay na lana o sinulsing mula sa lana o lino, o
balat o alinmang bagay na gawa sa balat— 49 kung may isang maberde o
namumulang dumì sa kasuotan, ang balat, ang hinabi o sinulsing bagay,
o anumang bagay na gawa sa balat, kung ganun ito ay isang amag na
kumalat; dapat itong ipakita sa pari. 50 Dapat suriin ng pari ang bagay
para sa amag; dapat niyang ihiwalay ang anuman na mayroong amag sa
loob ng pitong araw. 51 Dapat niya muling suriin ang amag sa ikapitong
araw. Kapag ito ay kumalat sa kasuotan o anumang hinabi o sinulsing
gawa sa lana o linong bagay, o balat o alinmang bagay na kung saan balat
ang ginagamit, kung gayon ito ay mapanganib na amag, at ang bagay ay
marumi. 52 Dapat niyang sunugin ang kasuotan, o anumang bagay na
hinabi o sinulsing mula sa lana o linong bagay, o balat o alinmang bagay
na gawa sa balat, anuman na kung saan ang mapanganib na amag ay
makita, dahil ito ay magdadala ng sakit. Ang bagay ay dapat lubusang
sunugin. 53 Kung sinuri ng pari ang bagay at makita na ang amag ay hindi

kumalat sa kasuotan o bagay na hinabi o sinulsi mula sa lana o lino, o balat na mga bagay. **54** kung gayon iuutos nya sa kanila na labahan ang bagay kung saan nakita ang amag, at dapat nya itong ihiwalya sa loob ng karagdagang pitong araw. **55** Pagkatapos ay susuriin ng pari ang bagay na inamag pagkatapos itong malabhan. Kung ang amag ay hindi nagbago ng kulay, kahit na hindi ito kumalat, ito ay marumi. Dapat mong sunugin ang bagay, maging saan ito nähawaanan ng amag. **56** Kung sinuri ng pari ang bagay, at kung ang amag ay kumupas pagkatapos itong malabhan, kung gayon dapat niyang punitin ang nähawahang bahagi mula sa kasuotan o mula sa balat, o mula sa hinabi o sinulsing bagay. **57** Kapag ang amag ay makita parin sa kasuotan, sa hinabi man o sa sinulsing bagay, o sa kahit anong bagay na balat, kumakalat ito. Dapat mong sunugin ang anumang bagay na mayroon amag. **58** Ang kasuotan o anumang bagay na hinabi o sinulsing mula sa lana o linong bagay, o balat o anumang bagay na gawa sa balat—kung lababan mo ang bagay at ang amag ay mawala, kung gayon ang bagay ay kailangan malabhan sa ikalawang pagkakataon, at ito ay magiging malinis. **59** Ito ang batas tungkol sa amag sa isang kasuotan ng lana o lino, o anumang hinabi o sinulsing mula sa lana o linong bagay, o balat o anumang gawa sa balat, para maaari ninyong ipahayag na ito ay malinis o marumi.”

14 Nakipag-usap si Yahweh kay Moises, nagsasabing, **2** “Ito ang magiging batas para sa may sakít na tao sa araw ng kanyang paglilinis. Dapat siyang dalhin sa pari. **3** Lalabas ang pari sa kampo para suriin ang isang tao para makita kung ang nakakahawang sakit sa balat ay gumaling. **4** Pagkatapos ay iuutos ng pari sa taong lilinisin na dapat kumuha ng dalawang buhay na ibon, kahoy na cedar, matingkad na pulang sinulid, at isopo. **5** Uutusan nya ng pari na patayin ang isa sa mga ibon sa ibabaw ng tubig-tabang na nasa isang palayok. **6** Pagkatapos ay kukunin ng pari ang buhay na ibon at ang kahoy na cedar, at ang matingkad na pulang sinulid at ang isopo, at kanyang isasawsaw ang lahat ng mga bagay na ito, kasama ang buhay na ibon, sa Hugo ng ibon na pinatay sa ibabaw ng tubig-tabang. **7** Pagkatapos ay iwiwisk ng pari ang tubig na ito nang pitong beses sa taong lilinisin mula sa sakit, at pagkatapos ay iahayag ng pari na siya ay magiging malinis. Pagkatapos ay pakakawalan ng pari ang buhay na ibon sa mga lantad na kabukiran. **8** Ang taong lilinis ay lababan ang kanyang mga damit, aahütin lahat ng kanyang buhok, at paliliwan ang kanyang sarili sa tubig, at pagkatapos siya ay magiging malinis. Pagkatapos ay kailangan niyang pumasok sa loob ng kampo, pero siya ay titira sa labas ng kanyang tolda sa loob ng pitong araw. **9** Sa ikapitong araw kailangan niya ring ahítin ang kanyang balbas at mga kilay. Kailangan niyang ahitan ang lahat ng kanyang buhok, at kailangan niyang labban ang kanyang mga damit at paliliwan ang kanyang sarili sa tubig; sa gayon magiging malinis siya. **10** Sa ikawalong araw dapat siyang kumuha ng dalawang lalaking tupa na walang kapintasan, isang babaeng tupa na isang taon na walang kapintasan at tatlong ikasampung bahagi ng isang epa ng pinong harina na hinaluan ng langis bilang isang handog na pagkaing butil, at isang sisidlan na may langis. **11** Ang pari na naglinis sa kanya ay patatayun ang taong lilinisin, kasama ng mga bagay na iyon, sa harap ni Yahweh sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **12** Kukunin ng pari ang isa sa mga lakating tupa at aalay ito bilang isang paghahandog sa pagkakasala, kasama ang lalagyan na may langis; itataas niya ang mga ito bilang isang handog sa harap ni Yahweh at aalay ang mga ito sa kanya. **13** Dapat niyang patayin ang lakating tupa sa lugar na kung saan nila pinatay ang handog para sa kasalanan at ang mga handog na susunugin, sa lugar ng tabernakulo, sapagkat ang handog para sa kasalanan ay pag-aari ng pari, pati na ang handog para sa kasalanan, dahil ito ay pinakabanal. **14** Kukuha ang pari ng kaunting dugo sa alay ng pagkakasala at ilalagay ito sa dulo ng kanang tainga ng taong lilinisin, sa hinlalaki ng kanyang kanang kamay, at sa malaking daliri ng kanyang kanang paa. **15** Pagkatapos ay kukuha ang pari ng langis mula sa sisidlan na may langis at ibubuhos ito sa palad ng kanyang kaliwang kamay, **16** at isasawsaw ang kanyang kanang daliri sa langis na nasa kanyang kaliwang kamay, at iwiwisk ang kaunting langis gamit ang kanyang daliri ng pitong ulit sa harap ni Yahweh. **17** Ilalagay ng pari ang natitirang mga langis sa kanyang kamay sa dulo ng kanang tainga ng taong lilinisin, sa hinlalaki ng kanyang kanang kamay, at sa malaking daliri ng kanyang kanang paa. Kailangan niyang ilagay ang langis na ito sa ibabaw ng Hugo na mula sa handog na pambayad ng

kasalanan. **18** At sa natitirang langis na nasa kamay ng pari, ilalagay nya ito sa ulo ng tao na lilitisin, at gagawa ang pari ng pambayad kasalanan sa kanya sa harap ni Yahweh. **19** Pagkatapos ihahandog ng pari ang handog para sa kasalanan at gagawa ng pambayad kasalanan para sa kanya na lilitisin dahil sa kanyang karumihan, at pagkatapos papatayin nya ang handog na susunugin. **20** Pagkatapos ihahandog ng pari ang handog na susunugin at ang handog na pagkaing butil sa altar. Gagawa ang pari ng pambayad kasalanan para sa tao, at pagkatapos magiging malinis siya. **21** Gayuman, kung ang tao ay mahirap at walang kakayahang makakuha ng mga alay na ito, maaari siyang kumuha ng isang lalaking tupa bilang isang alay sa pagkakasala para itataas at aalay kay Yahweh upang gawing kabayaran sa kanyang sarili, at isang ikasampung bahagi ng isang epa ng pinong harina na hinaluan ng langis bilang isang handog na pagkaing butil, at isang sisidlan na may langis, **22** kasama ng dalawang kalapati, at dalawang mga batang kalapati, na kaya niyang kunin; ang isang ibon ay magiging isang handog para sa kasalanan at ang isa ay isang handog ng susunugin. **23** Sa ikawalong araw kailangan niyang dalhin ang mga ito para sa kanyang paglilinis sa pari, sa pasukan ng tolda ng pagpupulong, sa harap ni Yahweh. **24** Pagkatapos kukunin ng pari ang tupa para sa pag-aalay ng pagkakasala at sisidlan na may langis, at itataas niya ang mga ito bilang isang handog kay Yahweh at aalay ang mga ito sa kanya. **25** Papatayin nya ang tupa para sa handog na pambayad ng kasalanan, at kukuha siya ng kaunting dugo sa pag-aalay ng pagkakasala at ilalagay ito sa dulo ng kanang tainga ng isang lilinisin, sa hinlalaki ng kanyang kanang kamay, at sa malaking daliri ng kanyang kanang paa. **26** Pagkatapos magbubuhos ang pari ng kaunting langis sa palad ng kanyang kaliwang kamay, **27** at kanyang iwiwisk gamit ang kanyang kanang kamay ang kaunting langis na nasa kanyang kaliwang kamay ng pitong beses sa harap ni Yahweh. **28** Pagkatapos maglagalay ang pari ng kaunting langis na nasa kanyang kamay doon sa dulo ng tainga ng isang lilinisin, sa hinlalaki ng kanyang kanang kamay, at sa malaking daliri ng kanyang kanang paa, parehong mga lugar kung saan nya inilagay ang Hugo ng alay ng pagkakasala. **29** Ilalagay nya ang natitirang langis na nasa kanyang kamay sa ulo ng taong lilinisin, para gumawa ng pambayad kasalanan para sa kanya sa harapan ni Yahweh. **30** Dapat niyang ihahandog ang isa sa mga kalapati o mga batubato, na nakayang kunin ng tao— **31** isa bilang isang handog para sa kasalanan at ang isa ay bilang isang handog na pambayad ng kasalanan, kasama ng handog na pagkaing butil. Pagkatapos gagawa ng pambayad kasalanan ang pari para sa isang lilinisin sa harap ni Yahweh. **32** Ito ang batas para sa isang tao na kung saan ay mayroon nakakahawang sakit sa balat, siyang hindi makayahan ang mga pamantayan sa paghahandog para sa kanyang paglilinis.” **33** Nakipag-usap si Yahweh kay Moises at kay Aaron, nagsasabing, **34** “Nang nagpunta kayo sa lupain ng Canaan kung saan ibinigay ko sa inyo bilang isang pag-aari, at kung maglagalay ako ng amag na kakalat sa isang bahay sa lupain ng iyon ng pag-aari. **35** sa gayon ang nagmamay-ari ng bahay ay kailangan pumunta at sabihin sa pari. Dapat niyang sabihin, ‘Tila mayroon isang bagay na katulad ng amag sa aking bahay.’ **36** Sa gayon ay iuutos ng pari na lisanin nila ang bahay bago siya pumasok upang makita ang katunayan ng amag, upang walang anumang bagay sa bahay ang magiging marumi. Pagkatapos kailangan pumasok ng pari upang makita ang bahay. **37** Kailangan niyang suriin ang amag upang makita kung ito ay nasa mga pader ng bahay, at upang makita kung ito ay lumalabas na maberde o mamula-mula sa mga lubak sa mga ibabaw ng pader. **38** Kung ang bahay ay mayroon amag, lalabas ng bahay ang pari at sasarhan ang pinto ng bahay sa loob ng pitong araw. **39** Pagkatapos babalik uli ang pari sa ikapitong araw at susuriin ito para makita kung kumalat ang amag sa mga dingding ng bahay. **40** Kung mayroon ito, iuutos ng pari na tatanggali nila ang mga bato na kung saan nakita ang amag at itapon ang mga ito sa isang maruming lugar sa labas ng lungsod. **41** Luutos nya na dapat kukuskusin lahat ng mga dingding na nasa loob ng bahay, at kailangan nilang kunin ang nähawaang gamit na kinuskos palabas ng lungsod at itambak ito sa maruming lugar. **42** Kailangan nilang kunin ang ibang mga bato at ilagay ang mga ito sa lugar ng mga bato na tinanggal, at dapat silang gumamit ng bagong luad upang tapalan ang bahay. **43** Kung bumalik ulit ang amag at kumalat sa bahay na kung saan tinanggal ang mga bato at kinuskos ang mga dingding at pagkatapos muling tinapalan, **44** kung gayon ang pari ay kailangan pumasok at suriin ang bahay upang makita kung ang amag ay kumalat sa

bahay. Kung mayroon ito, kung gayon ito ay mapaminsalang amag, at ang bahay ay marumi. **45** Dapat gibain ang bahay. Ang mga bato, troso, at lahat ng mga panapal ng bahay ay kailangan dalhin palabas ng lungsod papunta sa maruming lugar. **46** Bilang karagdagan, sinumang pupunta sa bahay sa panahong sinarhan ito ay magiging marumi hanggang gabi. **47** Sinuman ang matutolog sa bahay ay kailangan niyang labhan ang kanyang mga damit, ang sinuman ang kumain sa bahay ay kailangan niyang labhan ang kanyang mga damit. **48** Kung papasok ang pari sa bahay upang suriin ito para makita kung ang amag ay kumalat sa bahay matapos tapalan ang bahay, pagkatapos, kung ang amag ay nawala, ihahayag niya na ang bahay ay malinis. **49** Pagkatapos ang pari ay dapat kumuha ng dalawang ibon upang linisan ang bahay, at kahoy na cedar, at matingkad na pulang sinulid, at isopo. **50** Papatayni nya ang isa sa mga ibon sa ibabaw ng tubig-tabang sa isang palayok. **51** Kukunin nya ang kahoy na cedar, ang hisopo, ang matingkad na pulang sinulid, at ang buhay na ibon, at isasawaw ang mga ito sa Hugo ng pinatay na ibon, patungo sa tubig-tabang, at wiwisikan ang bahay ng pitong beses. **52** Lilitisni nya ang bahay sa pamamagitan ng Hugo ng ibon at ng tubig-tabang, kasama ng buhay na ibon, kahoy na cedar, ang isopo, at ang matingkad na pulang sinulid. **53** Pero halayaan niya ang buhay na ibon na lumabas ng lungsod papunta sa mga lantad na bukirin. Sa ganiton paraan kailangan niyang gumawa ng pambayad kasalanan para sa bahay, at ito ay magiging malinis. **54** Ito ang batas sa lahat ng uri ng nakakahawang sakit sa balat at mga bagay na nagdudulot ng ganoong sakit, at para sa isang pangangati, **55** at para sa amag sa damit at sa loob ng isang bahay, **56** para sa pamamaga, para sa isang pantal, at para sa isang makintab na batik, **57** upang malaman kapag alin man sa mga ito ay marumi o kapag ito ay malinis. Ito ang batas para sa mga nakakahawang sakit sa balat at amag.”

15 Kinausap ni Yahweh sina Moises at Aaron, sinabing, **2** “Kausapin ang mga mamamayan ng Israel, at sabihin sa kanila, ‘Kapag

sinumang lalaki na nagkaroon ng isang likidong may impeksyon sa lumabas sa kaniyang katawan, siya ay magiging marumi. **3** Ang kaniyang karumihan ay dahil sa likidong mayroong impeksyon na ito. Kahit ang kaniyang katawan ay dinadaluyan ng likido, o tumigil na, ito ay marumi. **4** Bawat higaan na kaniyang hinigan ay magiging marumi, at lahat ng bagay na kaniyang inupuan ay magiging marumi. **5** Sinuman ang humawak sa kaniyang higaan ay dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng tubig, at maging marumi hanggang gabi. **6** Sinuman ang umupo sa anumang bagay na iniuupuan ng lalaking dinadaluyan ng likidong mayroong impeksyon, dapat labhan ng taong iyon ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng tubig, at siya ay magiging marumi hanggang gabi. **7** At sinumang humawak sa katawan ng isang may tumutulong likidong may impeksyon ay dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng tubig, at maging marumi hanggang gabi. **8** Kapag ang taong mayroong tumutulong likido ay dumura sa sinumang malinis, kung gayon dapat labhan ng taong iyon ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng tubig, at siya ay magiging marumi hanggang gabi. **9** Alinmang upuan sa likod ng kabayo na sinakyan ng mayroong isang daloy ay magiging marumi. **10** Ang sinumang humawak sa anumang bagay na napasalalim ng taong iyon ay magiging marumi hanggang gabi, at sinumang magdala ng mga bagay na iyon ay dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng tubig; siya ay magiging marumi hanggang gabi. **11** Ang sinuman na nagkaroon ng ganoong tulo ay humawak na hindi muna niya hinugasan ang kaniyang mga kamay ng tubig, dapat labhan ng taong hinawakan ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng tubig at siya ay magiging marumi hanggang gabi. **12** Anumang palayok na luad na hinawakan ng may tulo na likido ay dapat basagin, at dapat hugasan ng tubig ang bawat sisidlang kahoy. **13** Kapag siya na nagkatuloy nilinis na mula sa kaniyang tulo, kung gayon ay dapat siyang bumilang ng pitong araw para sa kaniyang paglilinis; pagkatapos dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng umaagos na tubig. Pagkatapos siya ay magiging malinis. **14** Sa ikawalong araw dapat siyang kumuha ng dalawang kalapati o dalawang batu-bato at dapat siyang pumunta kay Yahweh sa pasukan ng tolda ng pagpupulong; doon ay dapat niyang ibigay ang mga ibon sa pari. **15** Dapat ihandog ng pari ang mga ito, ang isa bilang handog para sa kasalanan at ang isa bilang handog na

susunugin, at ang pari ang dapat gumawa ng pambayad ng kasalanan sa harap ni Yahweh para sa kanyang tulo. **16** Kung ang similya ng sinumang lalaki ay kusang lumabas mula sa kaniya, sa gayon ay dapat niyang paliguan ang kaniyang buong katawan sa tubig; siya ay magiging marumi hanggang gabi. **17** Dapat malabhan ng tubig ang bawat kasuotan o balat ng hayop na nagkaroon ng similya; ito ay magiging marumi hanggang gabi. **18** At kapag ang isang babae at isang lalaki ay nagsiping at nagkaroon ng paglipat ng similya sa babae, dapat paliguan nila pareho ang kanilang mga sarili ng tubig; sila ay magiging marumi hanggang gabi. **19** Kapag dinudugo ang isang babae, magpapatuloy ang kaniyang karumihan ng pitong araw, at sinumang gumarlaw sa kaniya ay magiging marumi hanggang gabi. **20** Bawat bagay na kaniyang hinigan sa loob ng kaniyang kabuwang dalaw ay magiging marumi; lahat ng bagay na kaniyang inupuan ay magiging marumi din. **21** Sinumang humawak ng kaniyang higaan ay dapat labhan ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili sa tubig; magiging marumi hanggang gabi ang taong iyon. **22** Sinumang makahawak sa anumang bagay na kanyang inupuan ay dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng tubig; ang taong iyon ay magiging marumi hanggang gabi. **24** Kung sinumang lalaki ang sumipig sa kanya, at kung ang kaniyang maruming daloy ay mapasayad sa kaniya, magiging marumi siya ng pitong araw. Bawat higaan na kaniyang hinigan ay magiging marumi. **25** Kung ang isang babae ay nagkaroon ng pagdурugo ng maraming araw na hindi sa panahon ng kaniyang kabuwang dalaw, o kapag siya ay mayroong siyang pagdурugo na lagpas pa sa kaniyang kabuwang dalaw, sa panahon ng mga araw ng pag-agos ng kaniyang karumihan, siya ay parang nasa panahon ng kaniyang kabuwang dalaw. Siya ay marumi. **26** Ang bawat higaan na kaniyang hinigan sa panahon ng kaniyang pagdурugo ay magiging kagaya ng higaan na kaniyang hinigan sa panahon ng kaniyang kabuwang dalaw para sa kaniya, at bawat bagay na kaniyang inupuan ay magiging marumi, tulad ng karumihan ng kaniyang kabuwang dalaw. **27** At sinumang gumarlaw ng alinhang mga bagay na iyon ay magiging marumi; dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at paliguan ang kaniyang sarili ng tubig, at siya ay magiging marumi hanggang gabi. **28** Pero kung siya ay nalinsan mula sa kaniyang pagdурugo, kung gayon siya ay magbilang ng pitong araw at pagkatapos nito siya ay magiging malinis. **29** Sa ikawalong araw ay kukuhang siya ng dalawang kalapati o dalawang batu-bato at dadalhin ang mga ito sa pari sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **30** Laalay ng pari ang isang ibon bilang handog para sa kasalanan at ang isa bilang handog na susunugin, at siya ay gagawa ng pambayad para sa kanyang kasalanan sa harap ni Yahweh para sa maruming pag-agos ng Hugo. **31** Ganito dapat kung paano ninyo ihiwalay ang mga taong Israelite mula sa kanilang karumihan, nang sa gayon ay hindi sila mamamatay sanhi ng kanilang karumihan, sa pamamagitan ng pagdungis ng aking tabernakulo, kung saan ako nanirahan sa piling nila. **32** Ito ang mga alituntunin para sa sinumang mayroong tulo ng likido, para sa sinumang lalaki na nilalabasan ng kanyang similya at nadulot sa kanyang maging marumi, **33** para sa sinumang babaeng mayroong kabuwang dalaw, para sa sinumang nilalabasan ng likido, kahit pa lalaki o babae, at para sa sinumang lalaki na sumiping sa maruming babaeng.

16 Nakipagusap si Yahweh kay Moises—pagkatapos ito ng kamatayan ng dalawang anak na lalaki ni Aaron, kung saan lumpat sila kay Yahweh at namatay. **2** Sinabi ni Yahweh kay Moises, “Kausapin mo si Aaron na iyong kapatid at sabihin na huwag siyang pumunta kahit anong oras patungo sa loob ng pinakabanal na lugar sa loob ng kurtina, sa harapan ng takip na luklukan ng awa na nasa kaban. Kapag ginawawa niya, mamamatay siya, sapagkat magpapakita ako sa ulap sa ibabaw ng takip ng luklukan ng awa. **3** Kaya ganito dapat pumunta si Aaron sa loob ng pinakabanal na lugar. Dapat siyang pumasok na may isang batang toro bilang isang handog para sa kasalanan at isang lalaking tupa bilang isang handog na susunugin. **4** Dapat siyang magsuot ng banal na linong tunika, at dapat siyang magsuot ng linong mga damit pangloob sa kanyang sarili, at dapat siyang magsuot ng linong sintas sa baywang at linong turbante. Ito ay mga banal na damit. Dapat niyang paliguan ang kanyang katawan sa tubig at damitan ang kanyang sarili ng mga damit na ito. **5** Dapat siyang kumuha mula sa kapulungan ng mga tao ng Israel

ng dalawang lalaking kambing bilang isang handog para sa kasalanan at isang lalaking tupa bilang isang handog na susunugin. **6** Sa gayon ay dapat ipakita ni Aaron ang toro bilang handog para sa kasalanan, kung saan maging para sa kanya, sa pambayad ng kasalanan para sa kanya at sa kaniyang pamilya. **7** Pagkatapos ay dapat niyang kunin ang dalawang kambing at ilagay sila sa harapan ni Yahweh sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **8** Pagkatapos ay dapat magpalabutan si Aaron para sa dalawang kambing, ang isang mabubunot para kay Yahweh, at ang ibang mabubunot ay para sa hantungan ng sisi. **9** Dapat iharap ni Aaron ang kambing kung saan nahulog ang palabutan para kay Yahweh, at ihandog ang kambing bilang isang handog para sa kasalanan. **10** Subalit ang kambing na kung saan tumapat ang palabutan ay dapat dalhin ng buhay kay Yahweh, upang gawing pambayad sa kasalanan sa pamamagitan ng pagpapadalita nito palayo bilang isang hantungan ng sisi patungong ilang. **11** Kung ganoon dapat iharap ni Aaron ang toro para sa handog para sa kasalanan, na kung alin ay magiging para sa kanyang sarili. Dapat siyang gumawa ng pambayad sa kasalanan para sa kanyang sarili at sa kanyang pamilya, kung gayon dapat niyang patayin ang toro bilang isang handog para sa kasalanan para sa kanyang sarili. **12** Dapat kumuha si Aaron ng isang sensoryo na puno ng mga ulya na may apoy mula sa altar sa harapan ni Yahweh, na puno ng giniling na pinong-pinong mabangong insenso ang mga kamay niya, at dadalhin ang mga bagay na ito sa loob ng kurtina. **13** Dapat niyang ilagay doon ang insenso sa ibabaw ng apoy sa harapan ni Yahweh upang maaaring tumakip ang ulap mula sa insenso sa luklukan ng awa sa ibabaw ng tipan ng mga batas. Dapat niya itong gawin upang hindi siya mamatay. **14** Pagkatapos dapat siyang kumuha ng konting dugo ng toro at iwisik ito gamit ang kanyang daliri sa harapan ng takip ng luklukan ng awa. Dapat niyang iwisik ang konting dugo gamit ang kanyang daliri ng pitong beses sa harapan ng takip ng luklukan ng awa. **15** Pagkatapos ay dapat niyang patayin ang kambing para sa handog para sa kasalanan na para sa mga tao at dalhin ang dugo nito sa loob ng kurtina. Doon dapat niyang gawin sa dugo katulad ng ginawa niya sa dugo ng toro: dapat niya itong iwisik sa takip ng luklukan ng awa at sa harapan ng takip ng luklukan ng awa. **16** Dapat gumawa siya ng pambayad kasalanan para sa banal na lugar dahil sa marumung mga gawain ng mga tao ng Israel, at dahil sa kanilang paghihimagsik at lahat ng kanilang mga kasalanan. Dapat din niyang gawin ito para sa tolda ng pagpupulung, kung sana namumuhay si Yahweh sa kanilang kalagitnaan, sa harap ng kanilang maruruming mga gawain. **17** Walang sinuman ang dapat nasa loob ng tolda ng pagpupulung kapag papasok si Aaron upang gumawa ng pambayad kasalanan sa pinakabanal na lugar, at hanggang sa lumabas siya at matapos ang paggawa ng pambayad kasalanan sa kaniyang sarili at sa kaniyang pamilya, at para sa lahat ng kapulungan ng Israel. **18** Dapat siyang lumabas sa altar na nasa harapan ni Yahweh at gawin ang pambayad kasalanan para dito, at dapat siyang kumuha ng kaunting dugo ng toro at kaunting dugo ng kambing at ilagay ito sa mga sungay ng altar sa lahat ng palibot. **19** Dapat niyang wisikan ng kaunting dugo ang ibabaw nito gamit ang kanyang daliri ng pitong beses upang malinisan ito at maiayala ito kay Yahweh, palayo mula sa marumung mga gawain ng mga tao ng Israel. **20** Kapag natapos na niya ang pagbabayad kasalanan para sa pinakabanal na lugar, ang tolda ng pagpupulung, ang altar, dapat niyang ipakita ang buhay na kambing. **21** Kailangang ipatong ni Aaron ang kaniyang dalawang kamay sa ulo ng buhay na kambing at ipagtapat sa kaniya ang lahat ng kasamaan ng mga tao sa Israel, lahat ng kanilang paghihimagsik, at lahat ng kanilang mga kasalanan. Pagkatapos ay dapat niyang ilagay ang pagkakasalanay iyon sa ulo ng kambing at ipadala ang kambing sa panganganlagan ng isang tao na handang akayin ang kambing sa ilang. **22** Dapat dalhin mag-isá ng kambing ang kasalanan ng mga tao patungo sa isang liblib na lugar. Doon sa ilang, dapat pakawalan ng tao ang kambing. **23** Pagkatapos ay dapat bumatík si Aaron sa tolda ng pagpupulung at hubarin ang linóng mga damít na kanyang isinuot bago pumunta sa pinaka banal na lugar, at kailangan niyang iwanan ang mga damít na iyon doon. **24** Kailangan niyang paliguan ang kanyang kawayan sa tubig sa isang banal na lugar, at magbibis ng kanyang pangkaraniwang kasuotan; pagkatapos ay kailangan niyang lumabas at ilay ang kanyang handog na susunugin at ang handog na susunugin para sa mga tao, at sa ganitong paraan ay makagawa ng pambayad kasalanan sa kanyang sarili at para sa mga tao. **25** Dapat niyang sunugin ang taba ng handog ng

kasalanan sa altar. **26** Ang lalaking nagpalaya sa kambing na pakakawalan ay kailangang labhan ang kanyang mga damít at paliguan ang kanyang kawayan sa tubig; pagkatapos niyon, maaari na siyang bumalik sa kampo. **27** Ang toro para sa handog sa kasalanan at ang kambing para sa handog ng kasalanan, na ang dugo nito ay dinala sa loob para gawing pambayad kasalanan sa banal na lugar, ay dapat dalhin sa labas ng kampo. Doon kailangan nilang sunugin ang kanilang mga balat, laman, at dumí nitó. **28** Kailangang labhan na taong nagsunog ng mga bahaging iyon ang kanyang mga damít at paliguan ang kanyang kawayan sa tubig; pagkatapos niyon; maaari na siyang bumalik sa kampo. **29** Palaging magiging isang tuntunin ito para sa inyo na sa ikapitong buwan, sa ikasampung araw ng buwan, dapat niyong magpakumbaba at walang gagawing trabaho, maski isang katutubo o isang dayuhan na namumuhay sa inyo. **30** Dahil ang araw na ito ang pambayad kasalanan na gagawin para sa inyo, para kayo ay malinisan mula sa lahat ng inyong mga kasalanan nang sa gayon kayo ay maging malinis sa harapan ni Yahweh. **31** Ito ay isang dakilang Araw ng Pamahaling para sa inyo, at kailangan ninyong magpakumbaba sa inyong mga sarili at walang gagawing trabaho. Ito ay palaging magiging isang tuntunin sa inyo. **32** Ang punong pari, ang isang papahíiran at itatalagang maging punong pari sa lugar ng kanyang ama, ay kailangang gawin ang pambayad kasalanan nito at isusot ang linóng mga damít, iyon ay, ang banal na mga damít. **33** Kailangan niyang gumawa ng pambayad kasalanan para sa pinaka banal na lugar; kailangan niyang gumawa ng pambayad kasalanan para sa tolda ng pagpupulung at para sa altar, at kailangan niyang gumawa ng pambayad kasalanan para sa mga pari at para sa lahat ng mga tao ng kapulungan. **34** Ito ay palaging magiging isang tuntunin para sa inyo, para gawing pambayad kasalanan para sa mga tao ng Israel ng dahil sa lahat ng kanilang mga kasalanan, isang beses sa bawat taon." At ginawa ito gaya ng utes ni Yahweh kay Moises.

17 Kinausap ni Yahweh si Moises, sinabing, **2** Makipag usap kay Aaron at kanyang mga anak na lalaki, at sa lahat ng mamamayan ng Israel.

Sabihi sa kanila kung ano ang inutos ni Yahweh: **3** Ang sinumang tao na mula sa Israel na pumatay ng isang lalaking baka, tupa, o kambing sa loob ng kampo, o sa labas ng kampo, upang iilay ito— **4** Ang hindí bilang isang alay para kay Yahweh sa pasukan ng tolda ng pagpupulung, upang iilay ng pari bilang handog ng pagtitipon-tipon para kay Yahweh, sa halip na mag handog ng mga alay sa isang lantad na bikid. **6** Isasaboy ng pari ang dugo sa altar ni Yahweh sa pasukan ng tolda ng pagpupulung; susunugin niya ang taba nito para makagawa ng isang mahalimuyak na amoy para kay Yahweh. **7** Hindi na dapat maghandaog ang mga tao ng kanilang mga alay sa kambing na mga diosdiosan, kung saan kumikiilos sila tulad ng mga bayarang babae. Ito ay magiging isang permanenteng batas para sa kanila hanggang sa katapusán ng kanilang salinlahi.' **8** Dapat mong sabihin sa kanila, 'Sinumang tao ng Israel, o sinumang dayuhang nakatira sa kanila, na maghahandog ng isang alay na susunugin bilang handog. **9** At hindi ito dinala sa pasukan ng tolda ng pagpupulung upang ihandog ito para kay Yahweh, dapat na itiwalag ang taong iyon mula sa kanyang bayan. **10** At sinuman sa Israel, o sinumang dayuhang naninirahan sa kanila, na kumain ng kahit anong dugo, itatalikod ko ang aking mukha laban sa mga taong iyon, sa sinumang kumain ng dugo; itiwalag ko siya mula sa kanyang bayan. **11** Sapagkat ang buhay ng isang hayop ay nasa dugo nito. Ibinigay ko ang dugo nito sa inyo upang gawing pambayad ng kasalanan sa altar para sa inyong mga buhay, dahil ang dugong ito ang ginagawang pambayad ng kasalanan, sapagkat ang dugo ay pambayad ng kasalanan para sa buhay. **12** Kaya sinabi ko sa bayan ng Israel na walang sinuman sa inyo ang dapat kumain ng dugo, ni sinumang dayuhan na naninirahan kasama ninyo ang maaaring kumain nito. **13** At sinumang mamamayan ng Israel, o sinumang mga dayuhang naninirahan sa kanila, na nangaso at pumatay ng isang hayop o ibon na maaaring kainin, dapat patuluin ng taong iyon ang dugo nito at takpan ng lupa. **14** Sapagkat ang buhay ng bawat nilalang ay ang dugo nito. Kaya sinabi ko sa bayan ng Israel, "Hindi ninyo dapat kainin ang dugo ng anumang nilalang, sapagkat ang buhay ng

bawat nilalang ay ang dugo nito. Dapat na itiwalag ang sinumang kumain nito.” **15** Bawat tao na kumain ng isang patay na hayop o ginutay-gutay ng mga mababangis na hayop, maging ang taong iyon ay katutubo o isang dayuhang naninirahan kasama ninyo, dapat niyang labahan ang kanyang mga damit at paliguan ang kanyang sarili sa tubig, at patuloy siyang marumi hanggang gabi. Pagkatapos nito magiging malinis na siya. **16** Subalit kung hindi niya nilabhan ang kanyang mga damit o pinalighuan ang kanyang katawan, kung gayon dapat siyang managot sa kanyang kasalanan.”

18 Kinausap ni Yahweh si Moises, sinabing, “**2** Kausapin mo ang bayan ng Israel at sabihin sa kanila, ‘Ako si Yahweh na inyong Diyos.’ **3**

Hindi ninyo dapat gawin ang mga bagay na ginagawa ng mga tao sa Ehipto, kung saan dati kayong nanirahan. At hindi ninyo dapat gawin ang mga bagay na ginagawa ng mga tao sa Canaan, sa lupain na pagdadalhan ko sa inyo. Huwag ninyong sundin ang kanilang mga kaugalian. **4** Ang aking mga batas ang dapat ninyong gawin, at ang aking mga kautusan ang dapat ninyong sundin, para lumakad kayo dito, dahil Ako si Yahweh ang inyong Diyos. **5** Kaya dapat niryong sundin ang aking mga utos at aking mga batas. Kung susunod ang isang tao sa mga ito, mabubuhay siya dahil sa mga ito. Ako si Yahweh. **6** Walang sinuman ang dapat na sumiping sa malipat na kamag-anak niya. Ako si Yahweh. **7** Huwag ninyong lapastanganin ang inyong ama sa pagsiping sa inyong ina. Siya ay inyong ina! Hindi ninyo siya dapat lapastanganin. **8** Huwag kayong sumiping sa alinmang mga asawa ng inyong ama; hindi ninyo dapat lapastanganin ang inyong ama tulad nito. **9** Huwag sumiping sa sinuman sa inyong mga kapatid na babae, maging siya ay anak na babae ng inyong ama o anak na babae ng inyong ina, maging siya ay lumaki sa inyong tahanan o malayo mula sa inyo. Hindi dapat kayo sumiping sa inyong mga kapatid na babae. **10** Huwag kayong sumiping sa anak na babae ng inyong anak na lalaki o sa anak na babae ng inyong anak na babae. Magiging sarili ninyong kahiiyan iyon. **11** Huwag kayong sumiping sa babaeng anak ng asawa ng inyong ama. Siya ay inyong kapatid, at hindi dapat kayo sumiping sa kanya. **12** Huwag sumiping sa babaeng kapatid ng inyong ama. Siya ay isang malipat na kamag-anak ng inyong ama. **13** Huwag kayong sumiping sa babaeng kapatid ng inyong ina. Siya ay malipat na kamag-anak ng inyong ina. **14** Huwag ninyong alisan ng dangan ang kapatid na lalaki ng inyong ama sa pagsiping sa kanya ng asawa. Huwag ninyo siyang lapitan para sa ganoong layunin; siya ay inyong tiyahan. **15** Huwag kayong sumiping sa inyong manugang na babae. Siya ay asawa ng inyong anak na lalaki; huwag siyang sipigan. **16** Huwag kayong sumiping sa asawa ng inyong kapatid na lalaki; huwag ninyo siyang lapastanganin sa ganiton paraan. **17** Huwag kayong sumiping sa isang babae at sa kanyang anak na babae, o sa babaeng anak ng kanyang anak na lalaki o sa babaeng anak ng kanyang anak na babae. Malipat na mga kamag-anak nya ng mga ito, at ang pagsiping sa kanila ay masama. **18** Hindi ninyo dapat pakasalan ang kapatid na babae ng inyong asawa bilang pangalawang asawa at sumiping sa kanya habang buhay pa ang una ninyong asawa. **19** Huwag kayong sumiping sa isang babae habang siya ay may regla. Siya ay marumi sa panahong iyon. **20** Huwag kayong sumiping sa asawa ng inyong kapitbahay at dungisan ang inyong sarili sa kanya sa ganiton paraan. **21** Hindi ninyo dapat ibigay ang sinuman sa inyong mga anak upang idaan sa apoy, upang iilay ninyo sila kay Molec, sapagkat hindi ninyo dapat lapastanganin ang pangalan ng inyong Diyos. Ako si Yahweh. **22** Huwag sumiping sa ibang katalikihan gaya sa isang babae. Napakasama nito. **23** Huwag kayong sumiping sa alinmang hayop at dungisan ang inyong sarili dahil dito. Walang babae ang dapat na mag-isip na sumiping sa alinmang hayop. Ito ay kabuktutan. **24** Huwag ninyong dungisan ang inyong mga sarili sa mga paraang ito, sapagkat sa lahat ng mga paraang ito nadungisan ang mga bansa, mga bansang itataboy ko mula sa inyong harapan. **25** Naging marungis ang lupain, kaya pinarushan ko ang kanilang kasalanan, at isinuka ng lupain ang mga naninirahan ditto. **26** Kaya, dapat kayong sumundot sa aking mga utsos at mga batas, at hindi ninyo dapat gawin ang alinman sa mga kasuklam-suklam na mga bagay na ito, maging katutubong Israelite o dayuhang naninirahan kasama ninyo. **27** Sapagkat ito ang mga kasamaang ginawa ng mga tau sa lupain, mga dating nanirahan dito bago kayo, at ngayon marungis na ang lupain. **28** Kaya mag-ingat kayo para hindi rin isuka kagaya ng mga taong nauna sa inyo. **29** Ititiwalag sa kanilang mga tao ang sinumang gumawas ng mga kasuklam-suklam na

mga bagay na ito. **30** Kaya dapat ninyong ingatan ang aking kautusan upang hindi makagawa ng alinmang kasuklam-suklam na mga kaugalian na ginawa nila dito bago kayo, upang hindi ninyo madungisan ang inyong mga sarili dahil sa mga iyon. Ako si Yahweh na inyong Diyos.”

19 Kinausap ni Yahweh si Moises, sinabing, **2** “Makipag-usap sa lahat ng kapulungan ng mga tao ng Israel at sabihin sa kanila, ‘Kailangan ninyong maging banal, sapagkat ako ay banal, ako si Yahweh na inyong Diyos. **3** Dapat gumalang ang bawat isa sa kanyang ina at kanyang ama, at dapat ninyong panatilin ang araw ng aking pamamahinga. Ako si Yahweh na inyong Diyos. **4** Huwag ng bumaling sa mga walang kuwentang diyus-diyosan, ni gumawa ng diyus-diyosan na gawa sa metal para sa inyong sarili. Ako si Yahweh na inyong Diyos. **5** Kapag kayo ay nag-alay ng handog para sa pagtitipon kay Yahweh, dapat ninyong ihandog ito upang maaari kayong tanggapin. **6** Dapat itong kainin sa mismong araw nang ito ay inihandog, o sa susunod na araw. Kung may matira hanggang sa ikatlong araw, dapat na itong sunugin. **7** Marumi na ito kung kakainin sa ikatlong araw. Hindi na dapat ito maaring tanggapin, **8** ngunit kung sinuman ang kumain nito ay dapat managot sa kanyang kasalanan sapagkat dinungisan niya ang inihandog kay Yahweh. Dapat na itiwalag ang taong iyon mula sa kanyang bayan. **9** Kapag inani ninyo ang mga pananim sa inyong lupain, hindi ninyo dapat anihin ang lahat ng sulok ng inyong bukirin, ni ipunin ang lahat ng bunga ng inyong ani. **10** Hindi ninyo dapat ipunin ang bawat ubas mula sa inyong ubasan, ni ipunin ang mga ubas na nahulog sa lupa sa inyong ubasan. Dapat ninyong iwan ang mga ito para sa mahihirap at para sa dayuhan. Ako si Yahweh na inyong Diyos. **11** Huwag magnakaw. Huwag magsinungaling. Huwag linlangin ang bawat isa. **12** Huwag manumpa ng kasinungalingan gamit ang aking pangalan at huwag lapastanganin pangalan ng inyong Diyos. Ako si Yahweh. **13** Huwag ninyong apihin ang inyong kapitbahay o pagnakanwan sila. Ang bayad ng isang inupahang tagapaglikod ay hindi dapat manatili sa inyo ng buong gabi hanggang umaga. **14** Huwag isumpa ang bingi o lagyan ng isang harang sa harapan ng bulag. Sa halip, dapat ninyong katakutan ang inyong Diyos. Ako si Yahweh. **15** Huwag idulot na ang paghataol ay maging kasinungalingan. Hindi dapat kayo magpakita ng pagtatangi sa sinuman dahil siya ay mahirap, at hindi dapat kayo magpakita ng pagtatangi sa sinuman sapagkat siya ay mahalaga. Sa halip, maghusga ng matuwid sa inyong kapwa. **16** Huwag maglibot sa pagkalat ng maling tsismis sa inyong mga bayan, ngunit protektahan ang buhay ng inyong kapwa. Ako si Yahweh. **17** Huwag kamuhian ang inyong kapatid sa inyong puso. Dapat ninyong pagsabihan nang tapat ang inyong kapwa upang hindi kayo magkasala dahil sa kanya. **18** Huwag maghiganti o magtanim ng sama ng loob faban sa sinuman sa inyong kapwa, ngunit sa halip mahalin ninyo ang inyong kapwa gaya ng inyong sarili. Ako si Yahweh. **19** Dapat ninyong ingatan ang aking mga utsos. Huwag subukang palahian ang inyong mga hayop ng ibat ibang uri ng mga hayop. Huwag ihalo ang dalawang magkaibang uri ng buto kapag nagtatanim sa inyong kabukiran. Huwag magsuot ng damit na gawa sa dalawang uri ng material na magkasama. **20** Ang sinumang sumiping sa isang aliping babae na nakapangako ng ikasal sa isang lalaki, subalit hindi pa natubos o naibigay ang kanyang kalayaan, sila ay dapat maparusahan. Hindi dapat sila ipapatay sapagkat hindi siya malaya. **21** Dapat dalhin ng lalaking iyon ang kanyang handog na pambayad ng kasalanan kay Yahweh sa pasukan ng tolda ng pagtitipon—isang lalaking tupa bilang isang alay na pambayad ng kasalanan. **22** Pagkatapos gagawa ng pambayad ng kasalanan ang pari para sa kanya sa papamatinan ng lalaking tupa sa harapan ni Yahweh, para sa kasalanan na nagawa niya. Pagkatapos mapapatawid ang kasalanan na kanyang nagawa. **23** Kapag pumunta kayo sa lupain at magtanim ng lahat ng uri ng mga puno para makain, kung gayon dapat ninyong ituring ang bunga na kanilang naukuha bilang pinagbabawal na kainin. Dapat ipagbawal ang bunga sa inyo ng tatlong taon. Hindi dapat itong kainin. **24** Subalit sa ikaapat na taon lahat ng bunga ay magiging banal, na isang papuring handog kay Yahweh. **25** Sa ikalimang taon maaari na ninyong kainin ang bunga, kinakailangang maghintay upang higit pang magbunga ang puno. Ako si Yahweh na inyong Diyos. **26** Huwag kumain ng anumang karne na may dugo pa nito. Huwag yayong sumanggini sa mga espiritu tungkol sa hinaharap, at huwag kayang maghangad na makontrol ang iba sa pamamagitan ng mga kahima-

himangalang kapangyarihan. **27** Huwag sumunod sa mga gawain ng pagano tulad ng pag-ahit sa kanilang magkabilang ulo o pagputol sa kanilang gilid mula sa kanilang balbas. **28** Huwag ninyong sugatan ang inyong katawan para sa patay o maglagay ng tatu sa inyong katawan. Ako si Yahweh. **29** Huwag ninyong idulot sa kahihiyan ang inyong anak na babae para maging babaeng bayaran, o babaagsak sa prostitusyon ang bansa ay mapupuno ng kasamaan. **30** Dapat ninyong panatiliin ang araw ng aking pamamahinga at igalang ang santuwaryo ng aking tabernakulo. Ako si Yahweh. **31** Huwag bumaling sa mga nakikipag usap sa mga patay o sa mga espiritu. Huwag hanapin ang mga ito, o dudungisan lang nila kayo. Ako si Yahweh na inyong Diyos. **32** Dapat kayong tumayo sa harapan ng taong may putting buhok at igalang ang presensiya ng isang matandang tao. Dapat ninyong katakutan ang inyong Diyos. Ako si Yahweh. **33** Kung nanirahan ang isang dayuhan sa inyong lupain, huwag dapat kayong gumawa ng anumang mali sa kanya. **34** Ang nanirahan ng dayuhan sa inyo ay dapat maging tulad ninyong katutubong Israelita na kasama ninyong nanirahan, at dapat ninyo siyang mahalin tulad ng inyong sarili, sapagkat naging mga dayuhan kayo sa lupain ng Ehipto. Ako si Yahweh na inyong Diyos. **35** Huwag gumamit ng mga maling suktanan kapag nagsusukat ng haba, bigat, o dami. **36** Dapat gumamit lamang kayo ng mga tamang timbangin, mga tamang pabigat, isang tamang epa, at isang tamang hin. Ako si Yahweh na inyong Diyos, na siyang nagdala sa inyo palabas sa lupain ng Ehipto. **37** Dapat ninyong sundin ang lahat ng aking mga kautusan at lahat ng aking mga batas, at gawin ang mga ito. Ako si Yahweh.””

20 Nakipag-usap si Yahweh kay Moises, na sinasabing, **2** “Sabihin sa bayan ng Israel, ‘Sinuman sa mga mamamayan ng Israel,

o sinumang dayuhan na namumuhay sa Israel na magbigay ng sinuman sa kanyang mga anak kay Molec, ay tiyak na papatayin. Dapat siyang batuhin ng mga tao sa lupain gamit ang mga bato. **3** Haharap din ako laban sa taong iyon at tatanggalin siya mula sa kanyang mga tao dahil ibinigay niya ang kanyang anak kay Molec, upang dungisan ang aking banal na lugar at lapastanganin ang aking banal na pangalan. **4** Kung ipipikit ng mga tao sa lupain ang kanilang mga mata sa lalaking iyon kapag ibinigay ang sinuman sa kanyang mga anak kay Molec, kung hindi nila pinatay, **5** sa gayon ako mismo ang haharap laban sa taong iyon at sa kanyang angkan, at tatanggalin ko siya at bawat isa pang gagamitin sa masama ang kanyang sarili para gumanap bilang isang babaeng bayaran kay Molec. **6** Ang isang taong pumupunta sa mga nakipag-usap sa patay, o sa mga nakipag-usap sa mga espiritu para isama ang kanilang sarili ssa kamila, haharap ako laban sa taong iyon; tatanggalin ko siya mula sa kanyang bayan. **7** Kaya iaiy ninyo ang inyong mga sarili kay Yahweh at maging banal, dahil ako si Yahweh ang inyong Diyos. **8** Dapat ninyong sundin ang aking mga uts at isagawa ang mga ito. Ako si Yahweh, na siyang nagtatatalaga sa inyo para sa aking sarili. **9** Ang lahat na sumusumpa sa kanyang ama o sa kanyang ina ay tiyak na papatayin. Isinumpa niya ang kanyang ama o ang kanyang ina, kaya siya ay nagkasala at karapat-dapat mamatay. **10** Ang taong gumagawa ng pangangaluna sa awasa ng ibang lalaki, iyon ay, sinumang gumagawa ng pangangaluna sa awasa ng kanyang kapitbahay—ang nakikiapid na lalaki at ang nakikiapid na babae ay tiyak na kapwa papatayin. **11** Ang lalaking sumisiping sa awasa ng kanyang ama para makipagtalik sa kanya ay nagdulot ng kahihiyan sa kanyang sariling ama. Kapwa ang anak na lalaki at ang awasa ng kanyang ama ay tiyak na papatayin. Sila ay nagkasala at karapat-dapat mamatay. **12** Kung sipingin ng isang lalaki ang kanyang manugang na babae, tiyak na kapwa silang dapat patayin. Nakagawa sila ng kabutkutan. Sila ay nagkasala at karapat-dapat mamatay. **13** Kapag sumiping ang isang lalaki sa kapwa lalaki, tulad ng sa isang babae, pareho silang nakagawa ng kasulklam-suklam na bagay. Tiyak na dapat silang patayin. Sila ay nagkasala at karapat-dapat mamatay. **14** Kung pakasalan ng isang lalaki ang isang babae at pakasalan din ang kanyang ina, ito ay kasamaan. Dapat silang sunugin, kapwa siya at ang mga babae, upang hindi magkaroon ng kasamaan sa inyo. **15** Kung sumiping ang isang lalaki sa isang hayop, tiyak na dapat siyang patayin, at dapat ninyong patayin ang hayop. **16** Kung lumapit ang isang babae sa anumang hayop para sipingan ito, dapat ninyong patayin ang babae at ang hayop. Tiyak na dapat silang patayin. Sila ay nagkasala at karapat-dapat mamatay. **17** Kung sumiping ang isang lalaki sa kanyang kapatid na babae, alinman sa anak na babae ng kanyang ama o alinman sa anak na babae,

ng kanyang ina—kung sumiping siya sa babae at ang babae sa kanya, ito ay isang kahiya-hiyang bagay. Dapat silang alisin mula sa presensiya ng kanyang mga tao, dahil sumiping siya sa kanyang kapatid na babae. Dapat niyang dalhin ang kanyang kasalanan. **18** Kung sipingin ng isang lalaki ang isang babae sa panahon ng kanyang pagrengela at nakipagtalik sa kanya, binuksan niya ang agusan ng kanyang dugo, ang pinagmumulang ng kanyang dugo. Kapwa ang lalaki at babae ay dapat alisin mula sa kanilang bayan. **19** Hindi ninyo dapat sipingin ang kapatid na babae ng inyong ina, ni kapatid na babae ng inyong ama, dahil ipapahiya ninyo ang inyong malapit na kamag-anak. Dapat ninyong dalhin ang sarili ninyong kasalanan. **20** Kung sipingin ng isang lalaki ang asawa ng kanyang tiyuhin, ipinahiya niya ang kanyang tiyuhin. Dapat nilang dalhin ang sarili nilang kasalanan at mamatay ng walang anak. **21** Kung pakasalan ng isang lalaki ang asawa ng kanyang kapatid na lalaki, ito ay kalausahan dahil magkaroon siya ng kaugnayang lumalabag sa kasal ng kanyang kapatid na lalaki, at hindi sila magkakaanak. **22** Kaya dapat ninyong sundin ang lahat ng aking mga batas at lahat ng aking mga uts; dapat ninyong sundin ang mga ito sa gayon hindi kayo isusuka ng lupain kung saan ko kayo dadalhin para manirahan. **23** Hindi kayo dapat marmuhay sa mga kaugalian ng mga bansang itataboy ko sa harapan ninyo, dahil ginawa nila ang lahat ng mga bagay na ito, at kinamumuhian ko ang mga ito. **24** Sinabi ko sa inyo, ‘‘Mamanhin ninyo ang kanilang lupain; ibibigay ko ito sa inyo para angkinin, isang lupaing dinadulayan ng gatas at pulot. Ako si Yahweh na inyong Diyos, na siyang naghilaway sa inyo mula sa ibang mga tao. **25** Kaya dapat ninyong kilalanin ang kaibahan ng malinis na mga hayop at ng marumi, at kaibahan ng maruming mga ibon at ng malinis. Huwag dapat ninyong dungisan ang inyong mga sarili ng mga maruming hayop o mga ibon o anumang nilikhang gumaagapang sa lupa, na inihilaway ko bilang marumi mula sa inyo. **26** Kayo ay dapat maging banal, dahil Ako, si Yahweh, ay banal, at ibinukod ko kaya mula sa ibang mga tao, dahil kayo ay aking pag-aari. **27** Tiyak na dapat patayin ang isang lalaki o isang babaeng nakipag-usap sa patay o nakipag-usap sa mga espiritu. Dapat silang batuhin ng mga tao gamit ang mga bato. Sila ay nagkasala at nararapat mamatay.””

21 Sinabi ni Yahweh kay Moises: ‘‘Nagsalita sa mga pari, ang mga anak na lalaki ni Aaron, at kanilang sinabi, ‘Walang isa sa inyo ang gagawing hindi malinis ang kaniyang sarili para sa mga namatay sa kaniyang mga tao, **2** maliban para sa isang malapit na kamag-anak—para sa kaniyang ina at ama, para sa kaniyang anak na lalaki at babae, o para sa kaniyang kapatid **3** o para sa isang biringh kapatid na babae na nasa kaniyang bahay at walang asawa. Para sa kanya maari niyang gawing hindi malinis ang kaniyang sarili. **4** Ngunit hindi nya dapat gawing hindi malinis ang kanyang sarili dahil sa ibang kamag-anak, upang dungisan ang kanyang sarili. **5** Hindi dapat mag-ahit ang mga pari ng kanilang mga ulo o ahitin ang mga gilid ng kanilang balbas, o sugatan ang kanilang katawan. **6** Dapat silang ibukod para sa kanilang Diyos, at hindi ipahiya ang pangalan ng kanilang Diyos, dahil ang mga pari ang naghahandog ng mga alay kay Yahweh sa pamagitan ng apoy, ang ‘‘pagkain’’ ng kanilang Diyos. Kaya dapat silang ibukod. **7** Hindi sila dapat mag-asawa ng sinumang babaeng bayaran at nadungisan, at hindi sila dapat mag-asawa ng isang babaeng hiwalay mula sa kaniyang asawa, sapagkat ibinukod sila para sa kanilang Diyos. **8** Dapat mo siyang ihandog sapagkat nag-aalay siya ng ‘‘pagkain’’ mula sa inyong Diyos. Dapat siyang maging banal sa iyong paninig, dahil Ako, si Yahweh, na siyang naghangdog sa inyo sa aking sarili, ay banal din. **9** Sinumang anak na babae ng pari ang dudugis sa kanyang sarili sa pamamagitan ng pagiging isang babaeng bayaran ay ipinapahiya ang kaniyang ama. Dapat siyang sunugin. **10** Siya na punong pari sa kanyang mga kapatid na lalaki, kung kaninong ulo ibinuhos ang panghirang na langis, at ginawang banal upang magsuot ng mga natatanging kasuotan ng punong pari, ay hindi dapat gululin ang kanyang buhok o punitin ang kanyang mga damit. **11** Hindi siya dapat pumunta kahit saan na mayroong isang patay na katawan at dungisan ang kanyang sarili, kahit para sa kanyang ama o sa kanyang ina. **12** Hindi dapat iiwan ng punong pari ang dako ng santuuario ng tabernakulo o lapastanganin ang santuuario ng kaniyang Diyos, dahil ginawa siyang banal bilang punong pari sa pamamagitan ng panghirang na langis ng kanyang Diyos. Ako si Yahweh. **13** Dapat mag-asawa ang punong pari ng isang birhen bilang kanyang asawa. **14** Hindi siya dapat mag-asawa ng isang balo, isang

babaeng hiwalay sa asawa, o isang babaeng bayaran. Hindi siya dapat mag-asawa ng ganitong mga uri ng babae. Maaari lang siyang mag-asawa ng isang birhen mula sa kaniyang sariling lahi. **15** Dapat niyang sundin ang mga patakaran ito, upang hindi niya madungdigan ang kaniyang mga anak sa kaniyang lahi, sapagkat Ako si Yahweh, na naghandoq sa kaniya para sa aking sarili.” **16** Sinabi ni Yahweh kay Moises, sinasabi, **17** “Sabihin kay Aaron at sabihin niya, ‘Sinuman sa iyong mga kaupo-apuhan hanggang sa buong salinilahi nila ang may kapansanan sa katawan, hindi siya dapat lumapit upang ihandog ang ‘pagkain’ ng kanyang Diyos. **18** Hindi dapat lumapit kay Yahweh ang sinumang taong may kapansanan sa katawan, gaya ng isang taong bulag, isang taong pilay, isa na ang anyo ay nasira o pumanig, **19** isang taong pilay ang kamay o paa, **20** kuba o taong unano, o isang taong may kapansanan sa kanyang mga mata, o may isang sakit, pamamaga, galis, o napinsala ang mga pribadong bahagi. **21** Walang tao sa mga kaupo-apuhan ni Aaron na pari na may kapansanan ang katawan na maaaring lumapit upang magsagawa ng mga paghahandog sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh. Ang isang taong iyon ay may kapansanan sa katawan; hindi siya dapat lumapit upang ihandog ang ‘pagkain’ ng kanyang Diyos. **22** Maaari niyang kainin ang pagkain ng kanyang Diyos, maging ang ilan sa mga kabalalanbalan o ilan sa banal. **23** Gayunman, hindi siya dapat pumasok sa loob ng kurtina o lumapit sa altar, dahil siya ay may kapansanan sa katawan, upang hindi niya madungdigan ang aking banal na lugar, dahil ako si Yahweh, ang siyang naghandog sa kanila para sa aking sarili.” **24** Kaya sinabi ni Moises ang mga salitang ito kay Aaron, sa kanyang mga anak na lalaki, at sa lahat ng mga tao ng Israel.

22 Sinabi ni Yahweh kay Moises, sinasabi. **2** “Sabihin kay Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki, pagsabihin silang lumayo mula sa mga bagay na banal ng mga tao ng Israel, na inihahandog nila sa akin. Hindi nila dapat lapastanganin ang aking banal na pangalan. Ako si Yahweh. **3** Sabihin sa kanila, ‘Sinuman sa iyong mga kaupo-apuhan sa buong angkan ng inyong mga tao na marumi kapag lumapit siya sa mga banal na bagay na inihandog ng mga tao ng Israel kay Yahweh, dapat ihiwalay ang taong iyon mula sa harap ko. Ako si Yahweh. **4** Wala sa mga kaupo-apuhan ni Aaron na may nakakahawang sakit sa balat, o isang impeksiyon dumadaloys mula sa kaniyang katawan, ang maaaring kumain ng alinman sa mga alay na ginawa para kay Yahweh hanggang siya ay malinis. Sinuman ang hahawak sa anumang bagay na marumi sa pamamagitan ng paghawak sa patay, o sa pamamagitan ng paghawak sa isang lalaking may daloy ng semilya, **5** o sinumang hahawak ng anumang hayop na gumagapang na nagpaparumi sa kaniya, o sinumang tao na nagpaparumi sa kanya, maging anumang uri ng karumihang ito—**6** pagkataspos ang pari na hahawak sa anumang marumi ay magiging marumi hanggang gabi. Hindi siya dapat kumain ng anumang mga banal na bagay, maliban lang kung pinaliguan niya ang kanyang katawan sa tubig. **7** Kapag lumubog na ang araw, magiging malinis siya. Maaari siyang kumain mula sa banal na mga bagay pagkataspos ng paglubog ng araw, dahil ang mga ito ay kaniyang pagkain. **8** Hindi siya dapat kumain ng anumang bagay na natagpuang patay o pinatay ng mga bababangsa na hayop, kung saan madungdigan niya ang kanyang sarili. Ako si Yahweh. **9** Dapat sumunod ang mga pari sa mga tagubilin ko, o magkakasala sila at maaaring mamatay dahil sa paglalastangan sa akin. Ako si Yahweh, na siyang naghahandog sa kanila sa aking sarili. **10** Walang sinumang hindi kapamila ng pari, maging ang mga bisita ng isang pari o kaniyang mga inupahanhang tagapagligkod ang maaaring kumain ng anumang bagay na banal. **11** Ngunit kung bumili ang isang pari ng alipin sa kaniyang sariling pera, maaaring kumain ang aliping iyan mula sa mga bagay na inihiwalya para kay Yahweh. At ang mga miyembro sa pamilya ng pari at mga aliping ipinanganak sa kaniyang bayah, maaari din silang kumain kasama niya mula sa mga bagay na iyon. **12** Kung ikinasal sa isang hindi pari ang anak na babae ng isang pari, hindi siya maaaring kumain ng anumang banal na ambag na mga handog. **13** Ngunit kung isang balo ang anak na babae ng pari, o hiwalay, at kung wala siyang anak, at kung babalik siya upang manirahan sa bahay ng kanyang ama gaya noong kanyang kabataan, maaari siyang kumain mula sa pagkain ng kanyang ama. Ngunit walang sinumang hindi pamilya ng pari ang maaaring kumain mula sa pagkain ng pari. **14** Kung kumain ang isang tao ng isang banal na pagkain na hindi ito

nalaman, dapat niyang bayaran ang pari para rito; dapat niyang dagdagang ng ikalimang bahagi ito at ibalik ito sa pari. **15** Hindi dapat bastusin ng mga tao ng Israel ang mga bagay na banal na itinaas at inihandog kay Yahweh, **16** at idudulot ang kanilang sarili upang dalihin ang kasalanang gagawin silang may sala sa pagkain ng banal na pagkain, dahil ako si Yahweh, na siyang naghahandog sa kanila sa aking sarili.” **17** Sinabi ni Yahweh kay Moises, sinasabi, **18** “Sabihin kay Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki, at lahat ng mga tao ng Israel. Sabihin sa kanila, ‘Sinumang Israelite, o isang banyaga na naninirahan sa Israel, kapag maghahandog sila ng isang alay—kahit na ito ay para tuparin ang isang panata o kahit na ito ay isang kusang handog, o maghahandog sila kay Yahweh ng isang handog na susunugin, **19** kung ito ay tatanggapin, dapat silang maghahandog ng isang lalaking hayop na walang kapintasan mula sa baka, tupa, o mga kambing. **20** Pero hindi ninyo dapat iilay ang anumang may kapintasan. Hindi ko ito tatanggapin sa ngalan ninyo. **21** Sinumang maghahandog ng alay para sa pagtitipon-tipon ng handog mula sa maraming tao o sa kawan ni Yahweh para tuparin ang isang panata, o bilang isang kusang handog, dapat wala itong kapintasan para tanggapin. Dapat walang depektong hayop. **22** Hindi ko ito dapat maghahandog ng mga hayop na bulag, baldado, o lumpo, o mayroon mga kulogo, mga sugat, o mga galis. Hindi ninyo dapat ihandog ang mga ito kay Yahweh bilang alay sa pamamagitan ng apoy sa altar. **23** Maaari ninyong ihandog bilang kusang handog ang isang lalaking baka o kordero na sira ang anyo o maliit, ngunit ang isang handog na katulad niyan ay hindi tatanggapin para sa isang panata. **24** Huwag maghahandog kay Yahweh ng mga hayop na may bugbog, durog, sira o hiwa sa mga pampaanak na bahagi. Huwag ihandog ang mga ito sa inyong lupain, **25** at huwag tanggapin ang mga ito mula sa kamyar ng isang dayuhan bilang pagkaing inihandog sa Diyos, dahil may mga depektong kapintasan sa mga ito. Hindi ko tatanggapin ang mga ito sa ngalan ninyo. **26** Nakipag-usap si Yahweh kay Moises at sinabi, **27** “Kapag ipinanganak ang isang guya o isang tupa o isang kambing, dapat itong manatili sa kaniyang ina ng pitong araw. Pagkataspos mula sa walong araw, maaaring tanggapin ito bilang isang alay para sa isang handog na gawa sa apoy kay Yahweh. **28** Huwag pumatay ng isang baka o tupang babae kasama ang kaniyang anak, sa ganiton araw. **29** Kapag mag-aalay kayo ng isang handog ng pasasalamat kay Yahweh, dapat kayong mag-aalay nito sa isang katanggap-tanggap na paraan. **30** Dapat itong kainin sa ganiton araw na inihandog ito. Hindi kayo dapat magtira nito hanggang sa susundin na umaga. Ako si Yahweh. **31** Kaya dapat ninyong sundin ang aking mga kautusan at tuparin ang mga ito. Ako si Yahweh. **32** Huwag dapat ninyong ilagay sa kahiliyan ang aking banal na pangalan. Dapat akong kilalanin bilang banal ng mga bayan ng Israel. Ako si Yahweh na inaalay ko sa inyong sarili. **33** na siyang naglabas sa inyo sa lupain ng Ehipto, upang maging inyong Diyos. Ako si Yahweh.”

23 Kinausap ni Yahweh si Moises: **2** “Kausapin mo ang bayan ng Israel, at sabihin sa kanila, ‘Ang itinalagang mga pista para kay Yahweh, kung saan dapat ninyong ipahayag bilang banal na mga pagpupulong, ay karaniwang mga pista sa akin. **3** Maaari kayong magtrabaho sa loob ng anim na araw, ngunit sa ikapitong araw ay isang ganap na Araw ng Pamamahinga, isang banal na pagpupulong. Dapat hindi kayo magtatrabaho sapagkat ito ay isang Araw ng Pamamahinga para kay Yahweh sa lahat ng mga lugar kung saan kayo nakatira. **4** Ito ay ang mga itinalagang pista ni Yahweh, ang banal na mga pagpupulong na dapat ninyong ipahayag ayon sa kanilang itinalagang mga panahon: **5** Sa unang arwan, sa ikalabing-apat na araw ng buwan sa takipslim, ay Paskuwa ni Yahweh. **6** Sa ikalabing-limang araw sa parehong buwan ay ang Pista ng Tinapay na Walang Lebadura para kay Yahweh. Dapat ninyong kainin ang tinapay na walang lebadura sa loob ng pitong araw. **7** Sa unang araw mayroon kayong isang pagpupulong na inihandog kay Yahweh, dapat hindi kayo gagawa ng karaniwang trabaho. **8** Dapat kayong mag-aalay ng isang handog na gawa sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh sa loob ng pitong araw. Ang ikapitong araw ay isang pagpupulong na inihandog para kay Yahweh na kung saan dapat hindi kayo gagawa ng karaniwang trabaho.” **9** Kinausap ni Yahweh si Moises, sinasabi, **10** “Kausapin mo ang mga bayan ng Israelite at sabihin sa kanila, ‘Kapag dumating kayo sa loob ng lupain na ibibigay ko sa inyo, at kapag ginapas ninyo ang anil nito, sa gayon dapat dalihin ninyo sa pari ang isang tali ng mga unang prutas nito. **11** Itataas niya ang tali sa harap ni Yahweh at idulog ito kay Yahweh, upang

tanggapin ito para sa ngalan mo. Ito ay sa araw pagkatapos ng Araw ng Pamamahinga na itataas ito ng pari at idulog ito sa akin. **12** Kapag sa araw na itinaas ninyo ang tali at idinulog ito sa akin, dapat ninyong ihandog ang isang taong gulang na lalaking tupa at walang dungis bilang isang handog na susunugin para kay Yahweh. **13** Dapat ang handog na pagkaing butil dalawang ikapu ng isang epah ng pinong harina na hinaluan ng langis, isang handog na ginawa sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh, para magpalabas ito ng isang mabangong amoy, at kasama dito ang isang inuming handog na alak, saikaapat na bahagi ng isang hin. **14** Dapat hindi kayo kakain ng tinapay, ni inihaw o sariwang butil, hanggang sa parehong araw ng inyong pagdadala itong handog sa inyong Diyos. Magjiging isang permanenteng batas ito hanggang sa katapusan ng inyong mga angkan, sa bawat lugar ng inyong titirhan. **15** Magbibilang kayo kinabukasan mula sa Araw ng Pamamahinga, mula sa araw ng dinala ninyo ang tali na paghahandog para itaas at idinulog, pitong buong linggo, pitong Araw ng Pamamahinga, **16** hanggang ang araw pagkatapos ang ikapitong Araw ng Pamamahinga. Iyon ay, dapat kayong bumilang ng limampung araw. Pagkatapos dapat ninyong iilay ang isang handog ng bagong butil kay Yahweh. **17** Dapat ninyong ilabas sa inyong mga bayah ang dalawang tinapay na ginawa mula sa dalawang ikapu ng isang epah. Dapat ginawa ang mga ito mula sa pinong harina at inihurna kasama ang lebadura; isang paghahandog ang mga ito mula sa unang mga prutas na itataas at idinulog kay Yahweh. **18** Dapat ninyong idulog kasama ang tinapay, pitong tupa isang taong gulang at walang dungis, isang batang toro, at dalawang lalaking tupa. Dapat itong maging isang handog na susunugin para kay Yahweh, kasama ang kanilang handog ng pagkaing butil at kanilang mga inuming handog, isang paghahandog na ginawa sa pamamagitan ng apoy at maglalabas ng isang mabangong amoy para kay Yahweh. **19** Maghahandog kayo ng isang lalaking kambing para sa isang handog para sa kasalanan, at dalawang tupang lalaki na isang taong gulang para isang alay, bilang mga handog ng pagtitipon-tipon. **20** Dapat itataas ng pari ang mga ito sa harapan ni Yahweh, kasama ang tinapay sa unang mga prutas, at idulog ang mga ito sa kanya bilang isang paghahandog kasama ang dalawang tupa. Mga banal na handog ito kay Yahweh para sa pari. **21** Dapat gumawa kayo ng isang pahayag sa parehong araw na iyon. Magkakaroon ng isang banal na pagpupulong, at dapat hindi kayo gagawa ng karaniwang trabaho. Magjiging isang permanenteng batas ito hanggang sa katapusan ng inyong mga salinlahi sa lahat ng mga lugar kung saan kayo nakatira. **22** Kapag gagapasin ninyo ang ari ng inyong lupain, dapat hindi ninyo gagapasin nang lubos ang mga sulok ng inyong mga bukirin, at dapat hindi ninyo iipunin ang mga naipon ninyong ani. Dapat ninyong iwanan ang mga ito para sa mga mahihirap at para sa mga dayuhan. Ako ay Yahweh na inyong Diyos.” **23** Kinausap ni Yahweh si Moises, sinasabi, **24** “Kausapin ang bayan ng Israel at sabihin, ‘Sa ikapitong buwan, ang unang araw ng buwan na iyon magjiging isang mataitim na pahinga para sa inyo, isang alala sa pamamagitan ng pag-ihih ng mga trumpeta, at isang banal na pagpupulong. **25** Dapat hindi kayo gagawa ng karaniwang trabaho, at dapat ninyong iilay ang isang handog na ginawa sa pamamagitan ng apoy kay Yahweh.’” **26** Pagkatapos kinausap ni Yahweh si Moises, sinasabi, **27** “Ngayon ang ika-sampung araw ng ikapitong buwan magjiging Araw ng Pambayad ng Kasalanan. Dapat magjiging isang pagpupulong na inilaan kay Yahweh, dapat magpakumbaba kayo at gumawa ng isang handog na inialay sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh. **28** Dapat hindi kayo magtratrabajo sa araw na iyon sapagkat ito ay ang Araw ng Pambayad ng Kasalanan, upang gawin ang pambayad ng kasalanan para sa inyo mga sarili sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos. **29** Ang sinumang hindi magpapakumbaba ng kaniyang sarili sa araw na iyon dapat ihiwalay mula sa kaniyang mga tao. **30** Ang sinumang gagawa ng trabaho sa araw na iyon, Ako, Yahweh, lilipulin ko siya mula sa kanyang mga tao. **31** Dapat hindi kayo gagawa ng kahit anong trabaho sa araw na iyon. Magjiging isang permanenteng batas ito hanggang sa katapusan ng inyong mga salinlahi sa lahat ng mga lugar kung saan kayo nakatira. **32** Dapat ang araw na ito ay maging isang mataitim na Araw ng Pamamahinga para sa inyo, at magpakumbaba kayo sa ikasiyam na buwan. Mula sa gabi hanggang sa susunod na gabi dapat ninyong panatilihin ang Araw ng inyong Pamamahinga.” **33** Kinausap ni Yahweh si Moises, sinasabi, **34** “Kausapin ang mga bayan ng Israel, sinasabi, ‘Sa ikalabing-limang araw ng ikapitong buwan magjiging Pista ng mga Kanlungan para kay Yahweh.

Magtatagal ito ng pitong araw. **35** Dapat magkaroon ng isang banal na pagpupulong sa unang araw. Dapat hindi kayo gagawa ng karaniwang trabaho. **36** Sa loob ng pitong araw dapat kayong maghandog ng isang alay na ginawa sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh. Sa ikawalang araw dapat magkaroon ng isang banal na pagpupulong, at dapat kayong gumawa ng isang alay na ihandog sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh. Ito ay ang mataitim na pagpupulong, at hindi kayo gagawa kahit anong karaniwang trabaho. **37** Ito ay ang itinalagang mga pista para kay Yahweh, na dapat ninyong ipahayag bilang banal na mga pagpupulong para maghandog ng alay na ginawa sa pamamagitan ng apoy para kay Yahweh, isang handog na susunugin at isang handog na pagkaing butil, mga alay at mga inuming handog, isa sa bawat araw nito. **38** Mga pistang ito'y magjiging dagdag sa mga Araw ng Pamamahinga para kay Yahweh at inyong mga regalo, lahat ninyong mga panata at lahat ninyong kusang loob na mga handog na inyong ibibigay kay Yahweh. **39** Tungkol sa Pista ng mga Kanlungan, sa ikalabing-limang araw ng ikapitong buwan, kapag inipon ninyo ang mga prutas ng mga lupain, dapat ninyong panatilihin ang pista ni Yahweh sa loob ng pitong araw. Ang unang araw magjiging isang mataitim na pahinga, at ang ikawalang araw magjiging isa ring mataitim na pahinga. **40** Sa unang araw dapat magdala kayo ng pinakamainan na prutas mula sa mga puno, mga sanga ng mga puno ng palma, at madahong mga sanga na mayabong sa mga puno, at mga puno mula sa batis, at magsasaya kayo sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos sa pitong araw. **41** Sa pitong araw ng bawat taon, dapat ninyong ipagdiwang itong pista para kay Yahweh. Magjiging permanenteng batas ito ng hanggang sa katapusan ng inyong mga salinlahi sa lahat ng mga lugar kung saan kayo nakatira. Dapat ninyong ipagdiwang itong pista sa ikapitong buwan. **42** Dapat kayong manirahan sa maliliit na mga kanlungan sa loob ng pitong araw. Lahat ng likas na ipinanganak na mga Israelita dapat tumira sa maliliit na mga kanlungan sa loob ng pitong araw, **43** para ang inyong mga kaupo-apuhan, angkan sa mga angkan, maaaring malaman kung papaano ko ginawa ang mga bayan ng Israel na manirahan sa ganoon mga kanlungan nang inilabas ko sila sa lupain ng Ehipto. Ako si Yahweh ang inyong Diyos.” **44** Sa ganitong paraan, ipinahayag ni Moises sa mga bayan ng Israel ang itinalagang kapistahan para kay Yahweh.

24 Kinausap ni Yahweh si Moises, sinasabi, **2** “Utusan ang mga bayan ng Israel para magdala sa iyo ng dalisay na langis na hinalo mula sa mga olibo para sa langis ng inyong mga lampara, para laging nasusunog ang mga ito at magbigay ng livenag. **3** Sa labas ng kurtina bago ang mga tipan ng kautusan sa tolda ng pagpupulong, si Aaron ay dapat tuloy-tuloy, mula gabi hanggang umaga, panatilihing naka-ilaw ang lampara sa harap ni Yahweh. Ito ay laging magjiging isang batas sa buong angkan ng iyong mga tao. **4** Ang punong pari ang dapat na magpanatiling nakailaw ang mga lampara sa harap ni Yahweh, ang mga lampara sa ilawan ng gintong dalisay. **5** Dapat kung kumuha ng pinong harina at magluluto ng labindalawang tinapay dito. Dapat na maging dalawang ikasampung ephah sa bawat tinapay. **6** Pagkatapos dapat mong ayusin ang mga ito sa dalawang linya, anim sa bawat linya, sa mesa ng gintong dalisay sa harap ni Yahweh. **7** Dapat maglagay ng isang purong insenso sa tabi ng bawat linya ng mga tinapay bilang isang simbolo ng mga tinapay. Susunugin ang insenso ito para kay Yahweh. **8** Bawat Araw ng Pamamahinga ang punong pari ang dapat na palaging maglagay ng tinapay sa harap ni Yahweh, sa ngalan ng mga tao ng Israel. Bilang isang tanda ng walang hanggang tipan. **9** Ang pag-aalay na ito ay para kay Aaron at ng kanyang mga anak na lalaki. Dapat nilang kainin ito sa isang lugar na banal, dahil ganap na inilaan ito sa kanya, yamang kinuha ito mula sa mga alay para kay Yahweh na gawa sa apoy.” **10** Ngayon nangyari na ang anak na lalaki ng isang babaeng Israelita, na ang ama ay isang taga-Ehipto, sumama sa mga bayan ng Israel. Itong anak na lalaki ng babaeng Israelita ay nakipag-away sa isang lalaking Israelita sa kampo. **11** Ang anak na lalaki ng babaeng Israelita ay nilapastangan ang pangalan ni Yahweh at nilait ang Diyos, kaya dinala siya ng mga tao kay Moises. Ang pangalan ng kanyang ina ay Shelomith, ang anak na babae ni Dibri, mula sa lipi ni Dan. **12** Ikinulong siya hanggang ang hatol ni Yahweh ay ipahayag sa kanilang pamilya. **13** Pagkatapos kinausap ni Yahweh si Moises, sinabi, **14** “Dahlin sa labas ng kampo ang taong nilait ang Diyos. Lahat ng kinarinig sa kaniya ay dapat ipatong ang kanilang kamay sa kanyang ulo, at pagkatapos dapat

siyang batuhin ng buong kapulungan. **15** Dapat mong ipaliwanag sa mga tao ng Israel at sabihin, 'Sinumang lumait sa kaniyang Diyos ay dapat dalhin ang kaniyang pagkakasala. **16** Siya na nilapastanganan ang pangalan ni Yahweh ay tiyak na malalagay sa kamatayan. Lahat ng kapulungan ay tiyak na dapat siyang batuhin, kahit pa nga siya ay isang dayuhan o isang dayuhang Israélita. Kung sinuman ang lumpastangan sa pangalan ni Yahweh, dapat siyang malagay sa kamatayan. **17** At ang sinomang pumatay ng isang tao ay tiyak na dapat ilagay sa kamatayan. **18** Siya na pumatay ng hayop ng iba ay dapat bayaran ito, buhay sa buhay. **19** Kapag sinugatan ng isang tao ang kaniyang kapit-bahay, dapat din gawin sa kaniya ang ginawa niya sa kanyang kapit-bahay: **20** bali sa bali, mata sa mata, ngipin sa ngipin. Bilang siya ay nakagawa ng pinsala sa isang tao, iyon din ang dapat gawin sa kaniya. **21** Sinuman ang pumatay ng isang hayop ay dapat itong bayaran, at sinuman ang pumatay ng isang tao ay dapat malagay sa kamatayan. **22** Dapat kang magkaroon ng magkatalud na batas para sa kapwá dayuhan at dayuhang Israélita, dahil ako si Yahweh na inyong Diyos.' **23** Kaya kinausap ni Moïses ang mga tao ng Israel, at dinala ng mga tao ang lalaki sa labas ng kampo, na siyang lumait kay Yahweh. Binato nila siya ng mga bato. Sinunod ng mga tao ng Israel ang utos ni Yahweh kay Moïses.

25 Nakipag-usap si Yahweh kay Moïses sa Bundok Sinai, na sinasabing, **2** "Makipag-usap ka sa mga tao ng Israel at sabihin sa kanila, 'Kapag dumating kayo sa lupaing ibibigay ko sa inyo, sa gayon dapat na magpatupad ang lupaing ng isang Araw ng Pamamahinga para kay Yahweh. **3** Dapat ninyong taniman ang inyong bukid sa loob ng anim na taon, at sa loob ng anim na taon dapat ninyong putulan ang ubasan at tipunin ang mga bunga. **4** Subalit sa ikapitong taon, isang Araw ng Pamamahinga ng taimtim na pahinga para sa lupa ang dapat ipatupad, isang Araw ng Pamamahinga para kay Yahweh. Hindi ninyo dapat taniman ang inyong bukid o putulan ang inyong ubasan. **5** Hindi kayo dapat magsagawa ng isinaayos na pag-aani ng anumang tumutubong mag-isa, at hindi kayo dapat magsagawa ng isinaayos na pag-aani ng anumang ubas na tumutubo sa mga hindi pinutulang baging ninyo. Ito ay magiging isang taon ng taimtim na pahinga para sa lupa. **6** Anuman ang tumubo sa hindi sinakang lupa sa panahon ng taon ng Araw ng Pamamahinga ay magiging pagkain para sa inyo. Kayo, ang inyong mga lakal at babaeng lingkod, ang inyong mga upahang lingkod at ang mga dayuhang naninirahan kasama ninyo ay maaaring magtipon ng pagkain. **7** At ang inyong mga alagang hayop at saka mga mababangis na hayop ay maaaring kainin anuman ang tumubo sa lupa. **8** Dapat kayong bumilang ng pitong taon ng mga Araw ng Pamamahinga, iyon ay, pitong ulti na pitong taon, upang magkaroon ng pitong mga Araw ng Pamamahingang taon, na binubuo ng apatnapu't siyam na taon. **9** Pagkatapos dapat kayong umihi ng maingay na trumpeta sa lahat ng dako sa ikasampung araw ng ikapitong buwan. Sa Araw ng Pagbabayad ng Kasalanan dapat kayong umihi ng isang trumpeta sa kabuuan ng lahat ng inyong lupain. **10** Dapat ninyong italaga ang ikalimampung taon kay Yahweh at magpahayag ng kalayaan sa buong lupain para sa lahat ng naninirahan dito. Magiging isang Paglaya ito para sa inyo, kung saan dapat ibalik ang mga ari-arian at mga alipin sa kanilang mga pamilya. **11** Ang ikalimampung taon ay magiging isang Paglaya para sa inyo. Hindi kayo dapat magtaniam o gumawa ng isinaayos na pag-aani. Kainin anuman ang tumutubong mag-isa, at tipunin ang mga ubas na tumutubo sa hindi pinutulang mga baging. **12** Dahil isang Paglaya iyon, na magiging banal para sa inyo. Dapat ninyong kainin angbungang tumutubong mag-isa mula sa kabukiran. **13** Dapat ninyong ibalik ang bawat isa sa kanyang sariling ari-arian sa Taon ng Paglaya. **14** Kung magbebenta kayo ng anumang lupa sa inyong kapit-bahay o bibili ng anumang lupa mula sa inyong kapit-bahay, hindi ninyo dapat dayain o gawan ng masama ang isat'isa. **15** Kung bibili kayo ng lupa mula sa inyong kapit-bahay, isaalang-alang ang bilang ng mga taon at mga pananim na maaaring anihin hanggang sa susunod na Paglaya. Dapat din iyong isaalang-alang ng inyong kapit-bahay na nagbebenta ng lupa. **16** Ang higit na malaking bilang ng taon hanggang sa susunod na Paglaya ay magdaragdag sa halaga ng lupa, at ang higit na malit na bilang ng taon hanggang sa susunod na Paglaya ay magbabawas sa halaga, dahil ang bilang ng pag-aani na idulot ng lupa para sa bagong may-ari ay may kaugnayan sa bilang ng mga taon bago ang susunod na Paglaya. **17** Hindi ninyo dapat dayain o gawan ng masama ang isat'

isa; sa halip, dapat ninyong parangalan ang inyong Diyos, sapagkat ako ay Yahweh, na inyong Diyos. **18** Kaya nga dapat ninyong sundin ang aking mga kautusan, ingatan ang aking mga batas, at tuparin ang mga iyon. Sa gayon ligtas kayong mamumuhay sa lupain. **19** Mamumunga ang lupain, at kakain kayo hanggang mabusog at ligtas na mamumuhay roon. **20** Maaring sabihin ninyo, 'Anong kakainin namin sa panahon ng ikapitong taon? Masdan, hindi kami makakapagtanim o makakapagtiton ng bunga.' **21** Iuutos kong dumating sa inyo ang aking pagpapala sa ikaaínan na taon, at magbibigay ito ng aring sapat para sa tatlóng taon. **22** Magtatanim kayo sa ikawalong taon at patuloy na kakain mula sa bunga ng mga nakaraang taon at mga itinagong pagkain. Hanggang sa dumating ang ani ng ikasiyam na taon, makakain kayo mula sa mga pagkaing itinago sa mga nakaraang taon. **23** Hindi dapat ipagbili ang lupa sa bagong permanenteng may-ari, dahil sa akin ang lupa. Kayong lahat ay mga dayuhan at pansamtalang naninirahan sa aking lupain. **24** Dapat ninyong sundin ang karapatan ng pagtubos para sa lahat ng lupang makamrtan ninyo; dapat ninyong payagang muling bilhin ang lupa ng pamilya ng kung kanino ninyo ito binili. **25** Kung naging mahirap ang kapwa ninyo Israélita at dahil doon ipinagbili ang ilan sa kanyang ari-arian, sa gayon maaaring bilhin muli ng pinakamalapit niyang kamag-anak ang ari-arian ipinagbili nya sa inyo. **26** Kung ang isang tao ay walang kamag-anak para tumubos ng kanyang ari-arian, subalit kung umunlad siya at may kakayahang tubusin ito, **27** sa gayon maaari niyang kuwentahan ang mga taon mula nang ipinagbili ang lupa at bayaran ang nalalabi sa tao na kung kanino ito ipinagbili. Pagkatapos maaari siyang bumalik sa kanyang sariling ari-arian. **28** Subalit kung hindi nya kayang bawiin ang lupa para sa kanyang sarili, sa gayon mananatili ang lupang ipinagbili nya sa pagmamay-ari ng bumili nito hanggang sa Taon ng Paglaya. Sa Taon ng Paglaya, ibabalik ang lupa sa taong nagbenta nito, at babalik ang tunay na may-ari sa kanyang ari-arian. **29** Kung ang isang tao ay magbebenta ng isang bayah sa isang pinaderang siyudad, sa gayon maaari nya itong bilhin muli sa loob ng isang buong taon matapos na ipagbili ito. Sa loob na isang buong taon magkakaroon siya ng karapatan ng pagtubos. **30** Kung hindi matubos ang bayah sa loob ng isang buong taon, sa gayon ang bayah na nasa pinaderang siyudad ay magiging permanenteng ari-arian ng taong bumili nito, sa kabuuan ng mga salinhlahi ng kanyang mga kaupo-apuhan. Hindi na ibabalik ang bayah na iyon sa Paglaya. **31** Subalit ang mga bayah sa mga bayan na walang pader sa palibot ng mga iyon ay magiging ari-arianay may kaugnayan sa mga bukirin ng bansa. Maaaring bilhin muli ang mga iyon, at dapat ibalik ang mga iyon sa panahon ng paglaya. **32** Gayunman, ang mga bayah na pagmamay-ari ng mga Levita sa kanilang mga siyudad ay maaaring tubusin sa anumang oras. **33** Kung hindi tutubusin ng isa sa mga Levita ang bayah na ipinagbili nya, sa gayon dapat ibalik ang bayah na ipinagbili sa siyudad kung saan ito naroon sa Paglaya, dahil ang mga bayah sa mga siyudad ng mga Levita ay ari-arian nila sa gitna ng mga tao ng Israel. **34** Subalit hindi maaaring ipagbili ang mga bukid sa palibot ng kanilang mga siyudad dahil ang mga iyon ay permanenteng ari-arian ng mga Levita. **35** Kung naging mahirap ang kapwa kababayhan ninyo, kung kaya hindi na nya kayang itaguyod ang kanyang sarili, sa gayon dapat ninyo siyang tulungan tulad ng tutulungan ang isang dayuhan o sino pa mang naninirahan bilang tagalabas na kasama ninyo. **36** Huwag siyang singilin ng tubo o subukang kumita mula sa kanya sa anumang paraan, ngunit parangalan ang inyong Diyos upang ang kapatid ninyo ay makapanatiilng namumuhay kasama ninyo. **37** Hindi ninyo siya dapat bigyan ng pautang na pera at patawan ng tubo, ni pagbilhan ng iyong pagkain upang kumita. **38** Ako ya Yahweh na inyong Diyos na naglabas sa inyo mula sa lupain ng Ehipto, upang ibigay ko sa inyo ang lupain ng Canaan, at upang ako ay maging Diyos ninyo. **39** Kung maging mahirap ang kapwa kababayhan ninyo at ipagbili ang kanyang sarili sa inyo, hindi ninyo siya dapat pagtrabahuhin tulad ng isang alipin. **40** Ituring siyang isang upahang lingkod. Dapat siyang maging tulad ng isang taong pansamtalang naninirahan kasama ninyo. Magililingkod siya sa inyo hanggang sa Taon ng Paglaya. **41** Pagkatapos aalis siya mula sa inyo, siya at ang kanyang mga anak na kasama nya, at babalik siya sa kanyang sariling pamilya at sa ari-arian ng kanyang ama. **42** Sapagkat mga lingkod ko sila na inilabas ko mula sa lupain ng Ehipto. Hindi sila ipagbibili bilang mga alipin. **43** Hindi ninyo sila dapat pamunuan nang malupit, subalit dapat ninyong parangalan ang inyong Diyos. **44** Para sa inyong mga alipin lalaki at babae, na maaari ninyong makuhha mula sa mga bansang naninirahan

sa palibot ninyo, maaari kayong bumili ng mga alipin mula sa kanila. **45** Maaari rin kayong bumili ng mga alipin sa mga dayuhang naninirahan kasama ninyo, iyon ay, mula sa kanilang mga pamilyang kasama ninyo, mga batang ipinanganak sa inyong lupain. Maaari ninyo silang maging ari-arian. **46** Maaari ninyong ibigay ang ganyang mga alipin bilang isang pamana sa inyong mga anak na kasundin ninyo, para panghawakan bilang ari-arian. Mula sa kanila ay maaari kayong palaging bumili ng inyong mga alipin, ngunit hindi ninyo dapat pamunuan ang mga tao ng Israel nang may pagmamalupit. **47** Kung isang dayuhan o isang taong pansamantala ng naninirahan kasama ninyo ang naging mayaman, at kung isa sa mga kapwa ninyo Israelita ang naging mahirap at ipagbili ang kanyang sarili sa dayuhang iyon, o sa isang tao sa pamilya ng isang dayuhan, **48** matapos na ang inyong kapwa Israelita ay nabili, maaari siyang muling bilhin. Isang tao sa kanyang pamilya ang maaaring tumubos sa kanya. **49** Marahil ang tiyuhan ng tao o anak ng kanyang tiyuhan ng siyang tutubos sa kanya, o sinumang malapit na kamag-anak niya mula sa kanyang pamilya. O, kung naging maunlad siya, maaari niyang tubusin ang kanyang sarili. **50** Dapat siyang makipagtawaran sa taong bumili sa kanya; dapat niyang bilangin ang mga taon mula sa taong ipinaghili niya ang kanyang sarili sa nakabili sa kanya hanggang sa Taon ng Paglaya. Ang halaga ng kanyang katubusan ay dapat kuwentuhan alinsunod sa halagang ibabayad sa isang upahang lingkod, para sa bilang ng mga taon na maaari siyang patuloy na magtrabaho para sa bumili sa kanya. **51** Kung may maraming taon pang natitira hanggang sa Paglaya, dapat siyang magbalik bayad bilang halaga para sa kanyang katubusan ng isang katumbas na dami ng perang angkop sa bilang ng mga taong iyon. **52** Kung may ilang taon na lamang tungo sa Taon ng Paglaya, sa gayon ay dapat siyang makipagtawaran sa nakabili sa kanya upang ipakita ang bilang ng mga taong natitira bago ang Paglaya, at dapat siyang magbayad para sa kanyang katubusan alinsunod sa bilang ng mga taon. **53** Dapat siyang ituring bilang isang taong inuupahan taun-taon. Dapat ninyong tiyaking hindi siya mapagmalupitan. **54** Kung hindi siya matutubos sa mga paraang ito, dapat siyang maglingkod hanggang sa Taon ng Paglaya, siya at ang kanyang mga anak na kasama niya. **55** Para sa akin ang mga tao ng Israel ay mga lingkod. Mga lingkod ko sila na inilabas ko mula sa lupain ng Ehipto. Ako ay Yahweh na inyong Diyos.”

26 “Dapat huwag kayong gumawa ng mga rebulto, ni hindi kayo magtatayo ng mga nililikha na mga larawan o isang sagradong batong haligi at dapat huwag kayong maglagay sa inyong lupain ng anumang hinulma na imaheng bato na inyong yuyukudan, sapagkat ako si Yahweh na inyong Dios. **2** Dapat ninyong isagawa ang aking mga Araw ng Pamamahinga at parangalan ang aking santuario. Ako si Yahweh. **3** Kung lalakad kayo sa aking mga batas at isaisip ang aking mga utes at susundin ang mga ito, **4** Sa gayon bibigyan ko kayo ng ulan sa kapanahunan nito; mapapakinabangan ang lupain at magbibigay ang mga punong kahoy sa bukid ng kanilang mga bunga. **5** Magpapatuloy ang inyong pagigil hanggang sa panahon ng aning ubas at aabot ang aning ubas hanggang sa panahon ng pagtatanim. Kakainin ninyo ang inyong tinapay ng sagana at mamuhay ng ligtas sa ginawa niyong tahahan sa lupain; **6** Magbibigay ako ng kapayapaan sa lupain; hihiya kayo ng walang kahit na anong kinatatakutan. Aalisin ko ang mga mababangis na hayop mula sa lupain at hindi dadaan ang espada sa inyong lupain. **7** Hababulin ninyo ang inyong mga kaaway at babagsak sila sa inyong harapan sa pamamagitan ng espada. **8** Hababulin ng lima sa inyo ang isang daan at hababulin ng isang daan sa inyo ang sumpang libo; babagsak ang inyong mga kaaway sa inyong harapan sa pamamagitan ng espada. **9** Titingnan ko kayo ng may pagkampi at gagawin ko kayong mabunga at pararamihin kayo; Itatag ko ang aking tipan sa inyo. **10** Kakain kayo ng pagkaing inimbak ng mahabang panahon. Kakailanganin ninyong ilabas ang inyong inimbak na pagkain dahil kakailanganin ninyo ng lugar para sa bagong ani. **11** Iilagay ko ang aking tabernakulo sa inyo at hindi ko yato itatkwil. **12** Maglalakad ako kasama ninyo, magiging Diyos ninyo at magiging bayan ko kayo. **13** Ako si Yahweh na inyong Dios na ngadal sa inyo palabas mula sa lupain ng Ehipto, nang sa ganoon hindi na nila kayo magiging mga alipin. Winasak ko ang mga rehas ng inyong yugo at pinalakad kayo ng matwid. **14** Pero kung hindi kayo makikiniq sa akin at hindi sumundin sa lahat ng mga utes na ito, **15** at kung tatanggihan ninyo ang aking mga kautusin at kung kamumuhian ang aking mga batas, na hindi ninyo susundin ang lahat

ng aking mga utes, pero susuwain ko ang tipan— **16** —kung gagawin ninyo ang mga bagay na ito, ay gagawin ko ito sa inyo: pahirapan ko kayo ng katakot-takot, sisirain ang mga mata at unti-unting uubusin ang inyong buhay ng mga sakit at lagnat. Magtatanim kayo ng inyong mga binhi para sa wala, dahil ang inyong mga kaaway ang kakain ng bunga ng mga ito. **17** Tatikuran ko kayo at dadaigin kayo ng inyong mga kaaway. Pamumunuan kayo ng mga taong galit sa inyo at tatakas kayo kahit walang humahabol sa inyo. **18** Kung hindi kayo makikiniq sa aking mga utes, ay paparushan ko kayo ng pitong beses ang tindi para sa inyong mga kasalanan. **19** Babaliin ko ang inyong pinagmamalaking kapangyaran. Gagawin ko ang langit sa inyong itaas na parang bakal at ang inyong lupain na parang tanso. **20** Mauubos ang inyong lakas para sa wala, sapagkat hindi magkakaroon ang inyong lupa ng anil at hindi mamumunga ang inyong mga punong kahoy na nasa lupain. **21** Kung maglalakad kayo laban sa akin at hindi makikiniq sa akin, magdadala ako sa inyo ng pitong beses pang palo na katumbas ng inyong mga kasalanan. **22** Magpapadala ako ng mapanganib na mga hayop laban sa inyo na magnanakaw ng inyong mga anak, liipol ng inyong mga baka at magpapakaunti ng inyong bilang. Kaya magiging pinabayaan ang inyong mga daanan. **23** Kung sa lahat ng ito, hindi niyo pa rin tinatanggap ang aking pagtuturo, sa halip ngapatuloy na lumakad laban sa akin, **24** Pagkatapos lalakad din ako laban sa inyo. Ako mismo ang magpapamatama sa inyo ng pitong beses na palo para sa inyong mga kasalanan. **25** Magdadala ako ng espada sa inyo na gagawa ng paghihiganti dahil sa pagsuway sa aking mga utes. Maiipon kayo sa loob ng inyong mga siyudad at magpapadala ako ng mga sakit sa inyo doon at matatalo kayo sa pamamagitan ng kapangyaran ng inyong kaaway. **26** Kapag puputulin ko ang tustos ng inyong pagkain, sumpang mga kababaihan ang makakaluto ng inyong tinapay sa isang hurnohan, at ipamamahagi nila ang inyong tinapay ayon sa timbang. Kakain kayo ngunit hindi mabubusog. **27** Kung hindi kayo makikiniq sa akin kahit pa na may mga ganiton bagay, at sa halip patuloy na lumakad laban sa akin, **28** ay lalakad ako laban sa inyo sa galti at paparushan ko kayo ng kahit pitong beses pang ultil na katumbas ng inyong mga kasalanan. **29** Kakainin ninyo ang laman ng inyong mga anak na lalaki; kakainin ninyo ang laman ng inyong mga anak na babae. **30** Gigibain ko ang inyong mga altar, puputulin ko ang inyong mga altar ng insenso, at itatapon ang inyong mga bangkay sa ibabaw ng bangkay ng inyong mga diyos-diysohan, at ako mismo, kasusuklaman kayo. **31** Gagawin kong sira-sirang lugar ang inyong mga lungsod at sisirain ang inyong mga santuwaryo. Hindi ako malulugod sa samyo ng inyong mga handog. **32** Sisirain ko ang lupain. Sobrang mabibigla ang inyong mga kaaway na naninirahan doon sa pagkakasira. **33** Ikakalat ko kayo sa mga bansa, at bubuntun ko ang aking espada at susundan kayo. Pababayaan ang inyong lupain at magiging sira-sira inyong mga lungsod. **34** Pagkatapos magsasaya ang lupain sa mga Araw ng Pamamahinga nito hangga't nananatili itong pinabayaan at nasa lupain kayo ng inyong mga kaaway. Sa panahong iyon, mamamahinga ang lupain at magpapakasaya sa mga Araw ng Pamamahinga nito. **35** Hangga't nananatili itong pinabayaan, maangkin nito ang pamamahinga, pamamahinga na hindi nito naangkin sa inyong mga Araw ng Pamamahinga, noong nanirahan kayo sa lupain ngayon. **36** At para doon sa mga natira sa inyo sa mga lupain ng mga kaaway, magpapadala ako ng takot sa inyong mga puso na kahit pa na sa tunog ng isang dahon na hinilipan sa hangin, magugulatang kayo at tatakas kayo na parang tinatakasan ninyo ang espada. Babagsak kayo kahit na wala namang humahabol sa inyo. **37** Madadaganan ninyo ang isa't isa na parang tinatakbuhan ninyo ang espada, kahit na wala namang humahabol sa inyo. Hindi kayo magkakaroon ng kapangyaran na tumayo sa harap ng inyong mga kaaway. **38** Maglalaho kayo sa mga nabibilang na mga bansa, at ang lupain mismo ng inyong mga kaaway ang lalamon sa inyo. **39** ‘Yung mga natitira sa inyo, mabubulok sa kanilang mga kasalanan doon sa mga lupain ng inyong mga kaaway, at dahil sa kasalanan ng kanilang mga ama, mabubulok din sila. **40** Ngunit kung aamin sila sa kanilang mga kasalanan at sa kasalanan ng kanilang mga ama, at sa kanilang katasilan na pagiging hindi tapat sa akin at sa kanilang paglalakad laban sa akin— **41** na nagdulot sa akin upang talikuran sila at ibigay sila sa lupain ng kanilang mga kaaway—kung magpapakumbaba ang kanilang hindi pa tulì na mga puso, at kung tatanggipin nila ang kaparushan ng kanilang mga kasalanan, **42** ay isasaisip ko ang aking kasunduan kay Jacob, aking kasunduan kay Isaac, at ang aking kasunduan kay Abraham; gayun din, na

isasaisip ko ang lupain. **43** Pinabayaan nila ang lupain, nang sa ikalugod nito ang mga Araw ng Pamamahinga hangga't nananatili itong pinabayaan nila. Kinalangan nilang pagbayaran ang kaparusan para sa kanilang mga kasalanan sapagkat sila mismo ang tumanggi sa aking mga iniatis at namuhu sa aking mga batas. **44** Pero sa kabilang lahat ng ito, kapag nasa lupain sila ng kanilang mga kaaway, hindi ko sila kamumuhian na tuluyan silang lipulin at hindi puputulin ang aking tipan sa kanila, sapagkat ako si Yahweh na kanilang Diyos. **45** Pero para sa kanilang kapakanan isasaisip ko ang tipan sa kanilang mga ninuno, na siyang aking dinala palabas mula sa lupain ng Ehipto na nasaksihan ng mga bansa, upang ako ay maging Diyos nila. Ako si Yahweh." **46** Ito ang mga utos, kautusan, at mga batas na ginawa ni Yahweh sa pagitan ng kanyang sarili at ng mga tao ng Israel sa Bundok Sinai sa pamamagitan ni Moises.

27 Nangusap si Yahweh kay Moises at sinabi, **2** "Magsalita ka sa mga tao ng Israel at sabihin sa kanila, 'Kapag gagawa ang isang tao ng isang natatanging panata na nangangailangan gumamit siya ng isang pamantayang halaga ng isang tao na ilalaan niya kay Yahweh, gamitin ang sumusunod na mga halaga. **3** Ang inyong pamantayang halaga para sa isang lalaki mula dalawampung hanggang animnapung taong gulang ay dapat limampung siklo ng pilak, batay sa siklo ng santuwaryo. **4** Ang inyong pamantayang halaga para sa isang babaee sa parehong gulang ay dapat tatlumpung siklo. **5** Mula limang taon hanggang dalawampung taong gulang ang inyong pamantayang halaga ay dapat dalawampung siklo para sa lalaki, at sampung siklo para sa babaee. **6** Mula isang buwang gulang hanggang limang taon ang inyong pamantayang halaga ay dapat limang siklo ng pilak para sa isang lalaki, at tatlong siklo ng pilak para sa isang babaee. **7** Mula animnapung taong gulang pataas ang inyong pamantayang halaga para sa isang lalaki ay dapat labin limang siklo, at sampung siklo para sa isang babaee. **8** Pero kung ang taong gumawaya ng panata ay hindi makababayad ng pamantayang halaga, kung gayon dapat iharap sa pari ang taong ibinigay, at bibigyang halaga ng pari ang taong iyon sa pamamagitan ng halagang makakaya ng isang gumagawa ng panata. **9** Kung gusto ng isang tao na mag-alay ng isang hayop kay Yahweh, at kung tatanggapin ito ni Yahweh, sa gayon ang hayop na iyon ay ilalaan sa kanya. **10** Hindi dapat baguhin o palitan ng isang tao ang isang hayop na iyon, isang mabuti para sa isang masama o isang masama para sa isang mabuti. Kung gagawin niyang baguhin ang isa para sa iba, sa gayon parehong mga hayop at ang isa na ipinagpalit ay magiging banal. **11** Gayunman, kung ang panunumpa ng isang tao na ibigay kay Yahweh ay totoong marumi, kung kaya hindi ito tatanggapin ni Yahweh, sa gayon dapat dalhin ng tao ang hayop sa isang pari. **12** Bibigyang halaga ito ng pari, sa pamamagitan ng halaga ng hayop sa pamilihan. Anuman ang halaga na ibinigay ng pari sa hayop, iyon ang magiging halaga nito. **13** At kung nais ng may-ari na tubusin ito, ang ikalima ng halaga nito ay idadagdag sa pantubos na presyo nito. **14** Kung ninanais ng isang tao na ilaan ang kaniyang bahay para ibukod para kay Yahweh, sa gayon tatantiyahan ng pari ang halaga nito. Anuman ang ibibigay na halaga ng pari dito, iyon ang magiging halaga nito. **15** Pero kung ilalaan ng may-ari ang kaniyang tahanan at katagalang ninais na tubusin ito, ang ikalima ng halaga nito ay idadagdag sa pantubos na presyo, at pagkatapos magiging kaniyang muli ang bahay. **16** Kung ninanais ng isang tao na ilaan kay Yahweh ang ilan sa kaniyang lupa, sa gayon ang pagtataya ng halaga nito ay gagawin alinsunod sa halaga ng binbing kinakailangan upang itanim dito. Magkakahalaga ng limampung siklo ng pilak ang isang homer ng sebada. **17** Kung ilalaan niya ang kaniyang bukid sa panahon ng Taon ng Paglaya, ang tinatayang halaga ay mananatili. **18** Pero kung ilalaan niya ang kaniyang bukid pagkatapos ng Paglaya, sa gayon dapat kwentahan ng pari ang halaga ng lupa ayon sa bilang ng mga taon na natitira hanggang sa susunod na Taon ng Paglaya, at dapat bawasan ang tinatayang halaga. **19** Kung ang taong naglaan ng bukid ay nagnanais na tubusin ito, sa gayon dapat siyang magdagdag ng ikalima sa tinatayang halaga, at ito ay magiging kaniyang muli. **20** Kung hindi niya tutubusin ang bukid, o kung ipagbili niya ang bukid sa ibang tao, hindi na ito matutubos kailanman. **21** Sa halip, ang bukid, kapag ibinalik ito sa Paglaya, magiging isang banal na regalo kay Yahweh, katulad ng bukid na ganap na ibinigay kay Yahweh. Mabilang ito sa pari. **22** Kung ilalaan ng isang tao kay Yahweh ang bukid na kanyang binili, pero ang bukid na iyon ay hindi bahagi ng lupain ng kanyang pamilya, **23** pagkatapos

alamin ng pari ang tinatayang halaga hanggang sa Taon ng Paglaya, at dapat bayaran ng tao ang halaga sa araw na iyon bilang isang banal na regalo kay Yahweh. **24** Sa Taon ng Paglaya, ibabalik ang bukid sa tao kung kanino ito binili, sa may-ari ng lupa. **25** Dapat na itakda ang lahat ng mga tinatayang mga halaga ayon sa timbang ng santuwaryong siklo. Dalawampung gera ang dapat na katumbas ng isang siklo. **26** Pero ang unang anak ng mga hayop ay nabibilang na kay Yahweh at walang tao ang maaaring maglaan nito—maging lalaking baka o tupa—sapagkat ito ay nabibilang kay Yahweh. **27** Kung ito ay isang marumang hayop, maaaring bilhin itong muli ng may-ari sa tinatayang halaga, at dapat na idagdag ang ikalima sa halagang iyon. Kung hindi tinubos ang hayop, sa gayon ipagbibili ito sa itinakdang halaga. **28** Gayunman, walang taong maglalaoan kay Yahweh mula sa anumang bagay na mayroon siya, maging tao o hayop, o lupa ng kanyang pamilya, na maaaring ipagbili o tinubos. Bawat inilaan na bagay ay banal kay Yahweh. **29** Walang pantubos ang maaaring ibaday para sa taong ibinukod para patayin. Dapat patayin ang taong iyon. **30** Lahat ng ikapu ng lupain, maging tumubong butil sa lupa o bunga mula sa mga puno, ay kay Yahweh. Banal ito kay Yahweh. **31** Kung tutubusin ng isang tao ang alinman sa kanyang ikapu, dapat siyang magdagdag ng ikalima sa halaga nito. **32** Para sa lahat ng ikapu ng grupo ng mga hayop o ang kawan, anuman ang dumaan sa ilalim ng tungkod ng pastol, dapat ilaan kay Yahweh ang ikasamu. **33** Hindi dapat humanap ang pastol ng higit na mabuti o higit na masamang mga hayop, at hindi niya maaaring ipagpalit ang isa para sa iba. Kung papalitan man niya ito, magiging banal ang parehong mga hayop at iyon na kung saan ito ipinagpalit. Hindi ito matutubos.". **34** Ito ang mga utos na ibinigay ni Yahweh kay Moises sa Bundok Sinai para sa mga bayan ng Israel.

Mga Bilang

1 Nagsalita si Yahweh kay Moises sa tolda ng pagpupulung sa ilang ng Sinai. Nangyari ito sa unang araw ng ikalawang buwan sa loob ng ikalawang taon matapos na makalabas ang mga tao ng Israel mula sa lupain ng Ehipto. Sinabi ni Yahweh, **2** "Magsagawa ka ng isang pagbibilang sa lahat ng kalalakihang Israel sa bawat angkan, sa mga pamilya ng kanilang mga ama. Bilangin mo sila ayon sa kanilang mga pangalan. Bilangin mo ang bawat lalaki, ang bawat lalaking **3** dalawampung taong gulang pataas. Bilangin mo ang lahat ng maaaring makipaglaban bilang mga kawal para sa Israel. Dapat ninyong itala ni Aaron ang bilang ng mga kalalakihan sa kanilang armadong mga grupo. **4** Ang isang lalaki mula sa bawat tribu, ang isang ulo ng angkan ay dapat maglingkod sa iyo bilang pinuno ng tribu. Dapat pangunahan ng bawat pinuno ang mga kalalakihang makipaglaban para sa kaniyang tribu. **5** Ito ang mga pangalan ng mga pinunong dapat makipaglaban na kasama mo: Mula sa tribu ni Ruben, si Elizur na anak na lalaki ni Seudeur; **6** sa tribu ni Simeon, si Selumiel na anak na lalaki ni Zurisaddai; **7** mula sa tribu ni Juda, si Naason na anak na lalaki ni Aminadab; **8** mula sa tribu ni Isacar, si Natanael na anak na lalaki ni Zuar; **9** mula sa tribu ni Zebulon, si Eliab na anak na lalaki ni Helon; **10** mula sa tribu ni Efraim na anak na lalaki ni Jose ay si Elisama na anak na lalaki ni Ammiud; mula sa tribu ni Manases, si Gamaliel na anak na lalaki ni Pedasur; **11** mula sa tribu ni Benjamin na anak na lalaki ni Jose ay si Abidan na anak na lalaki ni Gideon; **12** mula sa tribu ni Dan, si Ahiezer na anak na lalaki ni Ammisaddai; **13** mula sa tribu ni Aser, si Pagi na anak na lalaki ni Okran; **14** mula sa tribu ni Gad, si Eliasaf na anak na lalaki ni Deuel; **15** at mula sa tribu ni Neftali, si Ahira na anak na lalaki ni Enan. **16** Ito ang mga lalaking pinili mula sa mga tao. Pinangunahan nila ang mga tribu ng kanilang mga ninuno. Sila ang mga pinuno ng mga angkan sa Israel. **17** Ang mga lalaking ito ay kinuha nina Moises at Aaron, na kanilang naitala sa pamamagitan ng pangalan, **18** at sa tabi ng mga lalaking ito, tinipon nila ang lahat ng mga kalalakihang Israel sa unang araw ng ikalawang buwan. At bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas ay kinilala ang kaniyang kanunu-nunuuan. Dapat niyang pangalanang ang mga angkan at ang mga pamilyang nagmula sa kaniyang mga ninuno. **19** Pagkatapos, itinala ni Moises ang kanilang mga bilang sa ilang ng Sinai, gaya ng inutos ni Yahweh na kaniyang gawin. **20** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Ruben, pangunay na anak ni Israel, binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **21** 46, 500 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Ruben. **22** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Simeon ay binilang nila ang lahat ng pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **23** 59, 300 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Simeon. **24** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Gad ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **25** 45, 650 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Gad. **26** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Juda ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **27** 74, 600 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Juda. **28** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Isacar ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **29** 54, 400 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Isacar. **30** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Zebulon ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **31** 57, 400 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Zebulon. **32** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Efraim na anak na lalaki Jose ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **33** 40, 500 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu

ni Efraim. **34** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Manases ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **35** 32, 200 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Manases. **36** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Benjamin ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **37** 35, 400 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Benjamin. **38** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Dan ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **39** 62, 700 ang nabilang nila mula sa tribu ni Dan. **40** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Aser ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **41** 500 na kalalakihan ang nabilang nila mula sa tribu ni Aser. **42** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Neftali ay binilang nila ang lahat ng mga pangalan ng bawat lalaking dalawampung taong gulang pataas na kayang pumunta sa digmaan, mula sa mga talaan ng mga angkan ng kanilang ninuno at mga pamilya. **43** 53, 400 ang nabilang nila mula sa tribu ni Neftali. **44** Binilang nina Moises at Aaron ang lahat ng mga lalaking ito, kasama ang labindalawang kalalakihang namumuno sa labindalawang tribu ng Israel. **45** Kaya lahat ng kalalakihan sa Israel mula sa dalawampung taong gulang pataas, lahat nang maaaring makipaglaban sa digmaan ay binilang nila sa bawat kanilang mga pamilya. **46** 603, 550 na kalalakihan ang nabilang nila. **47** Ngunit hindi na nila binilang ang mga kalalakihang nagmula kay Levi. **48** dahil sinabi ni Yahweh kay Moises, **49** "Hindi mo dapat bilangin ang tribu ni Levi o isama sila sa kabuuang bilang ng mga tao sa Israel. **50** Sa halip, itala ng mo ang mga Levita na ingatan ng tabernakulo ng toldang tipanan, at ingatan ang buong kagamitan sa loob ng tabernakulo at sa lahat ng kagamitan na naroon. Dapat buhatin ng mga Levita ang tabernakulo at dapat nilang dalhin ang mga kagamitan sa nito. Dapat nilang ingatan ang tabernakulo at itayo ang kanilang kampo sa paligid nito. **51** Kapag ang tabernakulo ay ilipat na sa ibang lugar, dapat itong ibaba ng mga Levita. Kapag ang tabernakulo ay itatayo, dapat itong itayo ng mga Levita. At ang sinumang dayuhang lalapit sa tabernakulo ay dapat patayin. **52** Kapag itatayo ng mga tao ng Israel ang kanilang mga tolda, dapat itong gawin ng bawat lalaki malapit sa bandilang nabibilang sa kaniyang armadong grupo. **53** Gayon pa man, dapat itayo ng mga Levita ang kanilang mga tolda sa paligid ng tabernakulo ng toldang tipanan upang hindi bumaba ang aking galit sa mga tao ng Israel. Dapat ingatan ng mga Levita ang tabernakulo ng toldang tipanan." **54** Ginawa ng mga tao ng Israel ang lahat ng mga bagay na ito. Ginawa nila ang lahat na inutos ni Yahweh sa pamamagitan ni Moises.

2 Muling nagsalita si Yahweh kina Moises at Aaron. Kaniyang sinabi, **2** "Ang bawat kaapu-apuhan ng mga Israelter ay dapat magkampo sa palibot ng bandila ng kaniyang armadong grupong nabibilang sa hukbo at sa palibot ng pinakamalit na watawat na palatandaan sa kaniyang tribu. Ang kanilang mga kampo ay dapat nakaharap sa tolda ng pagpupulung. **3** Dapat magkampo ang mga lalaking nabibilang sa kampo ni Juda kasama ang kanilang armadong grupo sa palibot ng bandila ni Juda, sa silangan ng pagpupulung, kung saan sumisikat ang araw. Si Naason na anak ni Amminadab ang dapat mamuno sa hukbo ni Juda. **4** Ang hukbo ni Juda ay may 74, 600 na kalalakihan. **5** Dapat magkampo ang tribu ni Isacar kasunod ni Juda. Si Nethanael na anak ni Zuar ang dapat mamuno sa hukbo ni Isacar. **6** Ang hukbo ni Isacar ay may 54, 400 na kalalakihan. **7** Dapat magkampo ang tribu ni Zebulon kasunod ng kampo ni Isacar. Si Eliab na anak ni Helon ang dapat mamuno sa hukbo ni Zebulon. **8** Ang hukbo ni Zebulon ay may 57, 400 na kalalakihan. **9** Ang lahat ng hukbong nagkampo kasama si Juda ay 186, 400 na kalalakihan. Sila ang dapat maunang lumabas mula sa kampo. **10** Dapat magkampo ang mga hukbo sa katimugang bahagi sa palibot ng bandila ni Ruben. Si Elizur na anak ni Shedeur ang dapat mamuno sa hukbo ni Ruben. **11** Ang hukbo ni Ruben ay may 46, 500 na kalalakihan. **12** Dapat magkampo ang tribu ni Simeon kasunod ni Ruben. Si Selumiel na anak ni Zurisaddai ang dapat mamuno sa hukbo ni Simeon. **13** Ang hukbo ni Simeon ay may 59, 300 na

kalalakihan. **14** Sumunod ang tribu ni Gad. Si Eliasaf na anak ni Deuel ang dapat mamuno sa hukbo ni Gad. **15** Ang hukbo ni Gad ay may 45, 650 na kalalakihan. **16** Ang lahat ng mga hukbong dapat magkampong kasama ni Ruben ay may bilang na 151, 450 na kalalakihan. Sila ang dapat pangalawang lumabas mula sa kampo. **17** Susunod, dapat lumabas mula sa kampo ang tolda ng pagpupulong kasama ng mga Levita sa gitna ng lahat ng kampo. Dapat labatas sila mula sa kampo sa parehong pagkakaayo gaya ng kanilang pagpasok sa loob ng kampo. Ang bawat lalaki ay dapat nasa kaniyang kinatalagyan, sa tabi ng kaniyang bandila. **18** Dapat magkampo ang hukbo ng Efraim sa dakong kanluran ng tolda ng pagpupulong. Si Elishama na anak ni Ammiud ang dapat mamuno sa hukbo ng Efraim. **19** Ang hukbo ng Efraim ay may 40, 500 na kalalakihan. **20** Dapat ang tribu ni Manases ang magkampong kasunod ng Efraim. Si Gamaliel na anak ni Pedasur ang dapat mamuno sa hukbo ni Manases. **21** Ang hukbo ng Manases ay may 32, 200 na kalalakihan. **22** Susunod ang tribu ni Benjamin. Si Abidan na anak ni Gideon ang dapat mamuno sa hukbo ni Benjamin. **23** Ang hukbo ni Manases ay may 35, 400 na kalalakihan. **24** Lahat ng mga hukbong nagkampong kasama ni Efraim ay may bilang na 108, 100 na kalalakihan. Sila ang pangatlong dapat lumabas mula sa kampo. **25** Dapat magkampo ang hukbo ni Dan sa palibot ng kaniyang bandila sa dakong hilaga ng tabernakulo. Si Ahieser na anak ni Ammisaddai ang dapat mamuno sa mga kaapu-apuhan ni Dan. **26** Ang hukbo ni Dan ay may 62, 700 na kalalakihan. **27** Dapat magkampo ang tribu ni Aser kasunod ni Dan. Si Pagiel na anak ni Okran ang dapat mamuno sa mga kaapu-apuhan ni Aser. **28** Ang hukbo ni Aser ay may 41, 500 na kalalakihan. **29** Ang sumunod ay ang tribu ni Neftali. Si Ahira na anak ni Enan ang dapat mamuno sa mga kaapu-apuhan ni Neftali. **30** Ang hukbo ni Neftali ay may 53, 400 na kalalakihan. **31** Lahat ng mga hukbong nagkampong kasama ni Dan ay may bilang na 157, 600 na kalalakihan. Sila ang dapat mahulung lumabas mula sa kanilangkampo kasama ang kanilang bandila.” **32** Naibilang nina Moises at Aaron ayon sa mga angkan ng kanilang ninuno ang 603, 550 na kalalakihang sa mga hukbo ng mga Israelita. **33** Ngunit hindi naibilang nina Moises at Aaron ang mga Levita sa mga tao ng Israel. Ito ay ayon sa iniutos ni Yahweh kay Moises. **34** Ginawa ng mga Israelita ang lahat ng bagay na ipinag-utos ni Yahweh kay Moises. Nagkamupo sila sa tabi ng kanilang mga bandila. Lumabas sila mula sa kampo ayon sa kanilang mga angkan, batay sa pagkakasunod ng mga angkan nga kanilang mga ninuno.

3 Ngayon ito ang kasaysayan ng mga kaapu-apuhan nina Aaron at Moises nang kausapin ni Yahweh si Moises sa Bundok Sinai. **2** Ang mga pangalan ng Mga Anak na lalaki ni Aaron ay sina Nadab ang panganay, at Abihu, Eleazar, at Itamar. **3** Ito ang mga pangalan ng mga anak na lalaki ni Aaron, ang mga paring pinahirang langis at siyang itinalaga upang maglingkod bilang mga pari. **4** Ngunit namatay sa harapan ni Yahweh sina Nadab at Abihu nang naghandog sila kay Yahweh ng hindi katanggap-tanggap na apoy sa ilang ng Sinai. Walang mga anak sina Nadab at Abihu, kaya sina Eleazar at Itamar lamang ang naglingkod bilang mga pari kasama ni Aaron na kanilang ama. **5** Nagsalita si Yahweh kay Moises Moises. Sinabi niya, **6** “Dalhin mo ang tribu ni Levi at iharap sila kay Aaron na pari para matulungan nila siya. **7** Dapat nilang isagawa ang tungkulin sa pangalan ni Aaron at ang buong sambayanan sa harap ng tolda ng pagpupulong. Dapat silang maglingkod sa tabernakulo. **8** Dapat nilang ingatan ang lahat ng mga kasangkapan sa tolda ng pagpupulong, at dapat nilang tulungan ang mga tribu ng Israel upang isagawa ang paglilingkod sa tabernakulo. **9** Dapat mong ibigay ang mga Levita kay Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki. Ganap silang ibinigay upang tulungan siyang maglingkod sa mga tao ng Israel. **10** Dapat mong hirangin sina Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki bilang mga pari, ngunit sinumang dayuhang laalipay at dapat patayin.” **11** Nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **12** “Tingnan mo, kinuha ko ang mga Levita mula sa mga tao ng Israel. Ginawa ko ito sa halip na kunin ang bawat panganay na lalaki na ipinanganak mula sa mga tao ng Israel. Pag-aari ko ang mga Levita. **13** Pag-aari ko ang lahat ng mga panganay. Sa araw na sasalakayin ko ang lahat ng panganay sa lupain ng Ehipto, irilaan ko para sa aking sarili ang lahat ng panganay sa Israel, kapwa mga tao at mga hayop. Sila ay pag-aari ko. Ako si Yahweh.” **14** Nagsalita si Yahweh kay Moises sa ilang ng Sinai. Sinabi niya, **15** “Bilangin mo ang mga kaapu-apuhan ni Levi

sa bawat pamilya, sa mga tahanan ng kanilang mga ninuno. Bilangin mo ang bawat lalaki na isang buwang gulang at pataas.” **16** Sila ay binilang ni Moises, bilang pagsunod sa atas na ibinigay sa kanila ng salita ni Yahweh, gaya ng iniutos sa kanya ni Yahweh. **17** Ang mga pangalan ng mga anak na lalaki ni Levi ay sina Gerson, Kohat, at Merari. **18** Ang mga angkan na nagmumula sa mga anak na lalaki ni Gerson ay sina Libni at Shimei. **19** Ang mga angkan na nagmumula sa mga anak na lalaki ni Kohat ay sina, Amrak, Izar, Hebron, at Uziel. **20** Ang mga angkan na nagmumula sa mga anak na lalaki ni Merari ay sina Mahali at Musi. Ito ang mga angkan ng mga Levita, na nakatala angkan sa angkan. **21** Ang mga angkan ng mga Libnita at ng mga Shimeita ay nagmula kay Gerson. Ito ang mga angkan ng mga Gersonita. **22** Lahat ng mga lalaki mula sa isang buwang gulang at pataas ay binilang, na may kabuuang bilang na 7, 500. **23** Dapat magkampo ang angkan ng mga Gersonita sa dakong kanluran ng tabernakulo. **24** Dapat pangunahan ni Elizafan na anak na lalaki ni Lael ang angkan ng kaapu-apuhan ng mga Gersonita. **25** Dapat ingatan ng pamilya ni Gerson ang mga kurtina ng tabernakulo sa ilalim ng parlabas na mga takip ng tolda ng pagpupulong. Dapat nilang ingatan ang tolda, ang mala-toldang pantakip, at ang kurtina para sa pasukan patungo sa tolda ng pagpupulong. **26** Dapat nilang ingatan ang mga tabing sa patyo, ang kurtina sa pasukan ng patyo—ang patyo na nakalalibot sa santuwarto at ang altar. Dapat nilang ingatan ang mga lubid ng tolda ng pagpupulong at para sa lahat ng bagay na nasa loob nito. **27** Ang mga angkan na ito ay nagmula kay Kohat: ang angkan ng mga Amramita, ang angkan ng mga Izarita, ang angkan ng mga Hebronita, at ang angkan ng mga Uzeliita. Ang mga angkan na ito ay nabibilang sa mga Kohatita. **28** 6, 200 na mga lalaki ang nabibilang na may edad isang buwang gulang at pataas upang mag-ingat sa mga bagay na pag-aari ni Yahweh. **29** Dapat magkampo ang mga pamilya ng mga kaapu-apuhan ni Kohat sa dakong timog ng tabernakulo. **30** Dapat pangunahan ni Elizafan na anak na lalaki ni Uziel ang mga angkan ng mga Kohatita. **31** Dapat nilang ingatan ang kaban, ang mesa, ang ilawan, ang mga altar, ang mga sagradong bagay na ginagamit sa kanilang paglilingkod, ang kurtina, at ang lahat ng gawain sa palibot nito. **32** Dapat pangunahan ni Eleazar na anak na lalaki ni Aaron na pari ang mga kalalakihang namumuno sa mga Levita. Dapat niyang pangasiwaan ang mga lalaking nag-iingat sa banal na lugar. **33** Dalawang angkan ang nagmula kay Merari: ang angkan ng mga Mahlita at ang angkan ng mga Misita. Ang mga angkan na ito ay nagmula kay Merari. **34** 6, 200 na mga lalaki ang nabibilang na may edad isang buwang gulang at pataas. **35** Dapat pangunahan ni Zuriel na anak na lalaki ni Abihail ang mga angkan ni Merari. Dapat silang magkampo sa dakong hilaga ng tabernakulo. **36** Dapat ingatan ng mga kaapu-apuhan ni Merari ang mga tabla ng tabernakulo, ang mga pahalang na haligi, mga poste, mga patungan, lahat ng mga kagamitan ng metal, at lahat ng bagay na kaugny sa mga ito, kabilang **37** ang mga haligi at mga poste ng patyo na nakalalibot sa tabernakulo, kasama ang mga patungan ng poste ng mga ito, mga tulos, at mga lubid. **38** Dapat magkampo sina Moses at Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki sa dakong silangan ng tabernakulo, sa harapan ng tolda ng pagpupulong, sa dakong sinisikatan ng araw. Sila ang mamahala para sa katuparan ng kanilang mga tungkulin sa santuwarto sa mga tungkulin ng mga tao ng Israel. Dapat patayin ang sinumang dayuhan na laalipit sa santuwarto. **39** Binilang nina Moises at Aaron ang mga lalaki sa mga angkan ni Levi na may edad isang buwang gulang at pataas, gaya ng iniutos ni Yahweh. Dalawampu’t dalawang libong kalalakihan ang nabibilang nila. **40** Sinabi ni Yahweh kay Moises, “Bilangin mo ang lahat ng panganay na mga lalaki sa mga tao ng Israel na may edad isang buwang gulang at pataas. Ilista mo ang kanilang mga pangalan.” **41** Dapat mong kunin ang mga Levita para sa akin sa halip na ang lahat ng mga panganay ng mga tao ng Israel. Ako si Yahweh. At dapat mong kunin ang alagang hayop ng mga Levita sa halip na ang lahat ng panganay na alagang hayop ng mga kaapu-apuhan ni Israel.” **42** Binilang ni Moises ang lahat ng panganay na mga tao ng Israel gaya ng iniutos ni Yahweh ay gawin niya. **43** Binilang niya ang lahat ng mga panganay na mga lalaki ayon sa kanilang pangalan, na may edad isang buwang gulang at pataas. **44** 22, 273 na kalalakihan ang nabibilang niya. **45** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **46** “Kunin mo ang mga Levita sa halip na ang lahat ng panganay na mga tao ng Israel. At kunin mo ang alagang hayop ng mga Levita sa halip na ang alagang hayop ng mga tao. Ang mga Levita ay pag-aari ko. Ako si Yahweh.” **46** Dapat kang mangolekta ng limang siklo

para sa pantubos ng bawat isa sa 273 panganay ng mga tao ng Israel na humigít sa bilang ng mga Levita. **47** Dapat mong gamitin ang siklo ng santuwanyo bilang iyong pamantayang timbang. Ang siklo ay katumbas ng dalawampung gera. **48** Dapat mong ibigay ang halaga ng pantubos na iyong binayaran kay Aaron at sa kanyang mga anak na lalaki.” **49** Kaya tinipon ni Moises ang pambayad ng pantubos mula sa mga taong humigít sa bilang ng mga natubos ng mga Levita. **50** Tinipon ni Moises ang mga pera mula sa panganay na anak ng mga tao ng Israel. Nakipon siya ng 1, 365 na siklo, na tumitimbang sa siklo ng santuwanyo. **51** Ibinringay ni Moises ang pantubos na pera kay Aaron at sa kanyang mga anak na lalaki. Ginawa ni Moises ang lahat ng bagay na sinabi sa kanya upang gawin sa pamamagitan ng mga salita ni Yahweh, gaya ng iniutos sa kanya ni Yahweh.

4 Nagsalita si Yahweh kina Moises at Aaron. Sinabi nya, **2** “Magsagawa kayo ng isang pagtatala sa mga lalaking kaapu-apuhan ni Kohat na nagsmula sa mga Levita, sa pamamagitan ng kanilang mga angkan at ng mga pamilya ng kanilang ninuno. **3** Bilangin ninyo ang lahat ng kalalakihan na tatlumpu hanggang limampung taong gulang. **4** Dapat sumali ang kalalakihan ito sa samahan para maglilingkod sa tolda ng pagpupulong. Dapat pangalagaan ng mga kaapu-apuhan ni Kohat ang pinakasagrado ng mga bagay na inilaan para sa akin sa tolda ng pagpupulong. **5** Kapag naghahanda ang kampo para umabante, dapat pumunta si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki sa tolda, ibaba ang kurtina na naghihiwalay sa pinakabalan na lugar mula sa banal na lugar, at itakip ito sa kaban ng tipan. **6** Dapat nilang takpan ang kaban ng mga balat ng dugong. Dapat silang maglataag ng asul na tela sa taas nito. Dapat nilang ilagay ang mga pasanan sa pagbubuhut nito. **7** Dapat silang maglataag ng isang asul na tela sa mesa ng tinapay ng presensya. Sa ibabaw nito, dapat nilang ilagay ang mga pinggan, mga kutsara, mga mangkok, at mga banga para sa pagbubuhut. Dapat palaging nasa mesa ang tinapay. **8** Dapat nilang takpan ang mga ito ng isang matikingad na pulang tela at muli ng mga balat ng dugong. Dapat nilang ilagay ang mga pasanan sa pagbubuhut sa mesa. **9** Dapat silang kumuha ng isang asul na tela at takpan ang patungan ng ilawan, kasama ng mga ilawan nito, mga sippet, mga sisidlan ng abo, at lahat ng mga banga ng langis para sa mga ilawan. **10** Dapat nilang takpan ang patungan ng ilawan at ang lahat ng mga kasangkapan nito ng mga balat ng dugong, at dapat nilang ilagay ito sa balangkas na binubuhut. **11** Dapat nilang ilatag ang isang asul na tela sa gintong altar. Dapat nilang takpan ito ng mga balat ng dugong, at pagkatapos ay ilagay ang mga pasanan sa pagbubuhut. **12** Dapat nilang dalhin ang lahat ng kasangkasapan para sa gawain sa loob ng banal na lugar at balutin ito ng isang asul na tela. Dapat nilang takpan ito ng mga balat ng dugong at ilagay ang kasangkasapan sa balangkas na binubuhut. **13** Dapat nilang alisin ang mga abo mula sa altar at maglataag ng isang lilang tela sa altar. **14** Dapat nilang ilagay ang lahat ng kasangkasapan sa balangkas na binubuhut na ginagamit nila sa paggawa ng altar. Ang mga bagay na ito ay ang mga kawali, mga tinidor, mga pala, mga mangkok, at lahat ng ibang kasangkasapan para sa altar. Dapat nilang takpan ang altar ng mga balat ng dugong at pagkatapos ay ilagay ang mga pasanan sa pagbubuhut. **15** Kapag ganap na natatakpan ni Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki ang banal na lugar at lahat ng mga kasangkasapan nito, at kapag umabante ang kampo, dapat pumunta ang mga kaapu-apuhan ni Kohat upang dalhin ang banal na lugar. Kapag hinawakan nila ang mga sagradong kasangkasapan, dapat silang marmatay. Itong gawain ng mga kaapu-apuhan ni Kohat, upang dalhin ang mga gamit sa tolda ng pagpupulong. **16** Dapat pangalagaan ni paring Eleazar na anak na lalaki ni Aaron ang langis para sa ilaw. Dapat niyang pangasiwaan ang pangangalaga ng matamis na insenso, ang palagiang handog na butil, ang pampahid na langis, ang buong tabernakulo at lahat ng narito, ang sagradong mga kagamitan at mga artikulo.” **17** Nagsalita si Yahweh kina Moises at Aaron. Sinabi nya, **18** “Huwag hayaan ang mga angkan ng mga tribu ni Kohat na maalis mula sa mga Levita. **19** Ipanagtanggol ninyo sila sa paggawa nito, upang sila ay mabuhay at hindi mamamatay. Kapag nilipitan nila ang pinakabanal na mga bagay **20** hindi sila dapat pumasok upang tingnan ang banal na lugar kahit sandali, kasi kung gagawin nila, dapat silang mamamatay. Dapat pumasok sina Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki at pagkatapos, dapat italaga nina Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki ang bawat Kohatita sa kaniyang gawain, sa kaniyang natatanging

mga tungkulin.” **21** Nagsalita muli si Yahweh kay Moises. Sinabi nya, **22** “Gumawa ka rin ng isang pagtatala ng mga kaapu-apuhan ni Gerson, ayon sa mga pamilya ng kanilang ninuno, ayon sa kanilang mga angkan. **23** Bilangin mo iyong mga tatlumpu hanggang limampung taong gulang. Bilangin mo silang lahat na sasali sa samahan upang maglilingkod sa tolda ng pagpupulong. **24** Ito ay ang gawain ng mga angkan ng Gersonita, kapag sila ay naglilingkod at anuman ang kanilang binubuhut. **25** Dapat nilang dalhin ang mga kurtina ng tabernakulo, ang tolda ng pagpupulong, ang mga pantakip nito, ang pantakip na balat ng dugong na nakalagay dito, at ang mga kurtina para sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **26** Dapat nilang dalhin ang mga kurtina ng patyo, ang kurtina para sa daanan sa tarangkahang patyo, na malapit sa tabernakulo at malapit sa altar, ang mga lubid nito, at lahat ng mga kasangkapan para sa kanilang paglilingkod. Anuman ang kailangang gawin sa mga bagay na ito, dapat nilang gawin ito. **27** Dapat pamahalaan nila Aaron at ng kaniyang mga anak na lalaki ang lahat ng paglilingkod ng mga kaapu-apuhan ng mga Gersonita, sa bawat bagay na kanilang ililipat, at sa lahat ng kanilang paglilingkod. Dapat mo silang italaga sa lahat ng kanilang mga tungkulin. **28** Ito ay ang paglilingkod ng mga angkan ng mga kaapu-apuhan ng mga Gersonita para sa tolda ng pagpupulong. Ang pari na si Itamar na anak na lalaki ni Aaron ang dapat na manguna sa kanilang paglilingkod. **29** Dapat mong bilangin ang mga kaapu-apuhan ni Merari ayon sa kanilang mga angkan, at iayos mo sila ayon sa mga pamilya ng kanilang ninuno, **30** mula tatlumpung taong gulang pataas hanggang limampung taong gulang. Bilangin mo bawat isa na sasali sa samahan at maglilingkod sa tolda ng pagpupulong. **31** Ito ay ang kanilang tungkulin at kanilang gawain sa lahat ng kanilang paglilingkod para sa tolda ng pagpupulong. Dapat nilang pangalagaan ang pagbabalangkas ng tabernakulo, mga pahalang na haligi nito, mga poste, at mga patungan, **32** kasama ng mga poste ng patyo sa palibot ng tabernakulo, ang mga patungan ng mga ito, mga tulos na pako, at ang mga lubid nito, kasama ang mga metal ng mga ito. Itala sa kanilang pangalan ang mga bagay na dapat nilang dalhin. **33** Ito ay ang paglilingkod ng mga angkan ng mga kaapu-apuhan ni Merari, anuman ang kanilang gagawin para sa tolda ng pagpupulong, sa ilalim ng pamamahala n paring Itamar na anak na lalaki ni Aaron.” **34** Binilang nina Moises, Aaron at ng mga pinuno ng mga sambayanan ang mga kaapu-apuhan ng mga Kohatita ayon sa mga angkan ng mga pamilya ng kanilang ninuno. **35** Binilang sila mula tatlumpung taong gulang pataas hanggang limampung taong gulang. Binilang nila ang bawat isa na sasali sa samahan para maglilingkod sa tolda ng pagpupulong. **36** Binilang nila ang 2, 750 na kalalakihan ayon sa kanilang mga angkan. **37** Binilang nina Moises at Aaron ang lahat ng kalalakihan sa mga angkan at mga pamilya ng mga Kohatita na siyagon naglilingkod sa tolda ng pagpupulong. Sa pag-gawa nito, sinunod nila ang iniutos ni Yahweh na kanilang gawin sa pamamagitan ni Moises. **38** Binilang ang mga kaapu-apuhan ni Gerson sa kanilang mga angkan, ayon sa mga pamilya ng kanilang ninuno, **39** mula tatlumpu hanggang limampung taong gulang, bawat isa na sasali sa samahan para maglilingkod sa tolda ng pagpupulong. **40** Lahat ng kalalakihan, binilang ayon sa kanilang mga angkan at mga pamilya ng kanilang ninuno, **41** mula tatlumpu hanggang limampung taong gulang, bawat isa na sasali sa samahan para maglilingkod sa tolda ng pagpupulong. **42** Lahat ng kalalakihan, binilang ayon sa kanilang mga angkan at mga pamilya ng kanilang ninuno, **43** mula tatlumpu hanggang limampung taong gulang, bawat isa na sasali sa samahan para maglilingkod sa tolda ng pagpupulong. **44** Lahat ng kalalakihan, nabilang ayon sa kanilang mga angkan at mga pamilya ng kanilang mga ninuno, sa bilang na 3, 200. **45** Binilang nina Moises at Aaron ang lahat ng kalalakihan ito, ang mga kaapu-apuhan ni Merari. Sa paggawa nito, sinunod nila ang iniutos ni Yahweh sa kanila na gawin sa pamamagitan ni Moises. **46** Kaya binilang nina Moises, Aaron, at ng mga pinuno ng Israel ang lahat ng Levita ayon sa kanilang angkan sa mga pamilya ng kanilang ninuno. **47** Mula tatlumpu hanggang limampung taong gulang. Binilang nila ang bawat isa na gagawa ng mga gawain sa tabernakulo, at sinumang magdadalat at mamamahala ng mga kagamitan sa tolda ng pagpupulong. **48** Nabilang nila ang 8, 580 na kalalakihan. **49** Sa utos ni Yahweh, binilang ni Moises ang bawat lalaki, patuloy na bilang ang bawat-isa ayon sa uri ng gawaing naitilaga sa kaniya upang gawin nya. Binilang niya ang bawat-isa sa uri ng

tungkulin na kanyang pasanin. Sa paggawa nito, sinunod nila ang utos ni Yahweh na kanilang gawin sa pamamagitan ni Moises.

5 Nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **2** "Utusan mo ang mga tao ng Israel na paalisin mula sa kampo ang lahat ng may nakakahawang sakit sa balat, at lahat ng may tumutulong sugat, at ang sinumang marumi sa pamamagitan ng paghawak ng isang patay na katawan. **3** Maging lalaki o babae, dapat paalisin ninyo sila sa kampo. Hindi nila dapat dungisan ang kampo, dahil nanirahan ako dito." **4** Kaya ginawa ito ng mga tao ng Israel. Pinalis nila sila sa kampo, gaya ng inutos ni Yahweh kay Moises. Sinunod ng mga tao ng Israel si Yahweh. **5** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **6** "Magsalita ka sa mga tao ng Israel. Kapag nakagawa ang isang lalaki o babae ng anumang kasalanlang tulad ng ginagawa ng mga tao sa isa't isa, at hindi tapat sa akin, ang taong iyon ay nagkasala. **7** Kung gayon, dapat niyang aminin ang kasalanlang kaniyang nagawa. Dapat niyang ganap na bayaran ang halaga ng kaniyang pagkakasala at dagdagang halaga ng higit sa ikalimang bahagi. Dapat niyang ibigay ito sa isang taong nakagawa niya ng kamalian. **8** Ngunit kung ang taong nagawan niya ng kamalian ay walang malapit na kamaganak upang tumanggap ng bayad, dapat niyang bayaran ang halaga para sa kaniyang pagkakasala sa akin sa pamamagitan ng isang pari, kasama ang isang lalaking tupa upang pambayad sala para sa kaniyang sarili. **9** Bawat handog na idinulog sa isang pari mula sa lahat ng sagradong bagay, ang mga bagay na inilaan ng mga tao ng Israel para sa akin ay mapapabilang sa paring iyon. **10** Mapapabilang sa pari ang bawat sagradong bagay na pag-aari ng mga tao. Mapapabilang sa paring iyon ang anumang ibibigay ng isang tao sa pari." **11** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **12** "Magsalita ka sa mga tao ng Israel. Sabihin mo sa kanila, 'Ipagpalagay na tumalikod ang isang asawang babae at nagkasala laban sa kaniyang asawang lalaki. **13** Pagkatapos, ipagpalagay na ang isang lalaki ay nakipagtalik sa kaniya. Sa ganiton kalagayan, nadungisan siya. Kahit na hindi ito nakita ng kaniyang asawang lalaki o nalaman ang tungkol dito, at kahit wala ni isa ang nakahuli sa kaniya sa kaganapan at wala ni isa ang makapagpatooto laban sa kaniya, **14** gayon pa man, maaaring ipaalaman ng isang espiritu ng pagseselos sa asawang lalaki na ang kaniyang asawang ay nadungisan. Gayuman, ang espiritu ng pagseselos ay maaaring iparating sa isang lalaki na ang kaniyang asawa ay hindi nadungisan. **15** Sa ganiton mga kalagayan, dapat dalhin ng lalaki ang kaniyang asawa sa pari. Dapat magdala ng isang inuming handog ang asawang lalaki para sa kaniyang asawa. Dapat magdala siya ng isang ikasumpa ng isang epa ng sebadang harina. Dapat hindi niya ito buhusan ng langis o kamanyang dahlit ito ay isang handog na butil ng pagseselos, isang handog na butil na maaaring tagaturo ng kasalanhan. **16** Ang pari ay dapat ilipat ang babae at iharap siya kay Yahweh. **17** Dapat kumuha ang pari ng isang tapayan ng banal na tubig at kumuha ng alikabok mula sa sahig ng tabernakulo. Dapat niyang ilagay ang alikabok sa tubig. **18** Dapat iharap ng pari ang babae kay Yahweh. Dapat alisin ng babae ang takip ng kaniyang ulo at alisin ang tali ng kaniyang buhok. Dapat ilagay ng pari sa kaniyang mga kamay ang handog na butil bilang isang pahiwiwatig. Ito ang handog na butil ng pagseselos. Dapat hawakan ng pari sa kaniyang kamay ang mapait na tubig na may alikabok na magdadala ng isang sumpa sa kaniya. **19** Dapat panumpain siya ng pari ng isang panunumpa. Dapat niyang sabihin sa babae, "Kung walang lalaking nakipagtalik sa iyo, at kung hindi ka nalgaw at nakagawa ng kalaswaan, tyik na ikaw ay magiging malaya mula sa mapait na tubig na ito na magdadala ng isang sumpa. **20** Ngunit kung ikaw ay isang babae na nasa ilalim ng kaniyang asawa, nalgaw, kung nadungisan ka, at kung nakipagtalik sa iyo ang ilang lalaki..." **21** Dapat panumpain ng pari ang babae ng isang panunumpa na magdadala ng isang sumpa sa kaniya, at pagkatapos, dapat siyang patuloy na kausipan ang babae, "... at gagawin kang isang isinumpa ni Yahweh na ipapakita sa iyong mga tao na maging ganoon. Mangyayari ito kung pahihintulutan ni Yahweh ang iyong hita na mabulok at mamaga ang iyong tiyan. **22** Ang tubig na ito na nagdadala ng sumpa ay pupunta sa iyong tiyan, mamaga ang iyong tiyan, at mabulok ang iyong mga hita." Isasagot dapat ng babae, "Oo, mangyari nawa ito kung ako ay nagkasala." **23** Dapat Isulat ng pari ang mga sumpang ito sa isang kasulatan binalumbon, at pagkatapos, dapat niyang hugasan ang mga sumpang isinulat sa mapait na tubig. **24** Ipa painom ng pari ang mapait na tubig sa babaeng magdadala ng

sumpa. Papasok sa kaniya at magiging mapait ang tubig na magdadala ng sumpa. **25** Dapat kumuha ang pari ng handog na butil ng pagseselos mula sa kamay ng babae. Dapat niyang itaas ang handog na butil sa harap ni Yahweh at dalhin ito sa altar. **26** Dapat kumuha ng isang dakot ng handog na butil, isang bahagi nito, at sunugin ito sa altar. Pagkatapos, dapat niyang ibigay sa babae ang mapait na tubig upang inumin. **27** Kapag bibigyan niya ang babae ng tubig upang inumin, kung nadungisan siya dahil nakagawa siya ng isang kasalanlang laban sa kaniyang asawang lalaki, ang tubig na magdadala ng sumpa ay papasok sa kaniya at magiging mapait. Mamamaga ang kaniyang tiyan at mabubulok ang kaniyang hita. Isusuma ang babae sa gitna kaniyang mga tao. **28** Ngunit kung hindi nadungisan ang babae at kung malinis siya, dapat siyang magiging malaya. Maari siyang magkaroon ng mga anak. **29** Ito ay ang batas ng pagseselos. Ito ay ang batas para sa isang babaeng lumayo mula sa kaniyang asawa at nadungisan. **30** Ito ang batas para sa isang lalaki na may espiritu ng pagseselos kapag nagseselos siya sa kaniyang asawa. Dapat niyang dalhin ang babae sa harap ni Yahweh, at dapat gawin ng pari sa kaniya ang lahat ng bagay na iniilalarawan ng batas na ito ng pagseselos. **31** Magiging malaya ang lalaki mula sa pagkakasala sapagkat dinala niyaang kaniyang asawa sa pari. Ang babae ay dapat niyang dalhin ang anumang kasalanlang maaring nasa kaniya."

6 Nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **2** "Magsalita ka sa mga tao ng Israel. Sabihin mo sa kanila, "Kapag ang isang lalaki o isang babae ay ibinukod niya ang kaniyang sarili kay Yahweh kasama ang isang natatanging panata ng isang Nazareo, **3** dapat niyang ilayo ang kaniyang sarili mula sa alak at matapang na inumin. Dapat hindi siya iiom ng suka na gawa mula sa alak o mula sa mata pang na inumin. Dapat hindi siya iiom ng anumang katas ng ubas o kakain ng sariwang mga ubas o mga pasas. **4** Sa lahat ng araw na siya ay ibinukod sa akin, dapat wala siyang kakaining anumang bagay na gawa mula sa mga ubas, kabilang ang lahat ng bagay na gawa mula sa mga buto hanggang sa kanilang mga balat. **5** Sa buong panahon ng kaniyang panata ng pagbubukod, walang labaha ang gagamitin sa kaniyang ulo hanggang sa mga araw ng kaniyang pagbubukod kay Yahweh ay matupad. Dapat siyang ihandog kay Yahweh. Dapat niyang hayaang humaba ang buhok sa kaniyang ulo. **6** Sa buong panahon na ibubukod niya ang kaniyang sarili kay Yahweh, dapat hindi siya ilalipat sa isang patay na katawan. **7** Dapat hindi niya dudumihan ang kaniyang sarili kahit na para sa kaniyang ama, ina, kapatid na lalaki, o sa kapatid na babae, kung sila ay namatay. Ito ay dahil ibinukod siya para sa Diyos, gaya ng maaaring makita ng lahat sa pamamagitan ng kaniyang mahabang buhok. **8** Sa buong panahon ng kaniyang pagbubukod siya ay banal, nakalakan para kay Yahweh. **9** Kung biglang namatay ang isang tau sa tabi niya at dudungisan ang kaniyang naibukod na pagkatao, sa gayon, dapat niyang ahitan ang kaniyang ulo sa araw ng kaniyang paglininis na kung saan dapat pagkatapos ng pitong araw. Sa araw na iyon, dapat niyang ahitan ang kaniyang ulo. **10** Sa ikawalong araw, dapat niyang dalhin ang dalawang kalapat o dalawang batang kalapat sa pari sa pasukan patungo sa tolda ng pagpupulong. **11** Ang pari ay dapat maghando ng isang ibon bilang handog sa kasalanhan at ang isang ibon bilang handog na susunugin. Ito ay pambayad para sa kaniya dahil nagkasala siya sa pamamagitan ng pagiging malapit sa patay na katawan. Dapat muli niyang ihandog ang kaniyang sarili kay Yahweh sa araw ding iyon. **12** Dapat muli niyang ihandog ang kaniyang sarili kay Yahweh sa panahon ng kaniyang pagbubukod. Dapat niyang dalhin ang isang lalaking tupa na isang taong gulang bilang isang pag-aalay sa pagkakasala. Hindi dapat ibilang ang mga araw bago niya nadungisan ang kaniyang sarili, dahil nadungisan siya habang siya ay ibinukod para sa Diyos. **13** Ito ang batas tungkol sa Nazareo para kapag natapos na ang panahon ng kaniyang pagbubukod. Dapat siyang dalhin sa pasukan sa tolda ng pagpupulong. **14** Dapat niyang idulog ang kaniyang handog kay Yahweh. Dapat niyang ilayal bilang isang handog na susunugin ang isang lalaking tupa na isang taong gulang at walang kapintasan. Dapat magdala siya ng isang babaeng tupa bilang handog para sa kasalanhan na isang taong gulang at walang kapintasan. Dapat magdala siya ng isang lalaking tupa na walang dungis bilang handog para sa pagtitipon-tipon. **15** Dapat magdala rin siya ng isang buslo ng tinapay na ginawa na walang pampaalsa, mga tinapay ng pinong harina na hinaluan ng langis, mga wafer na tinapay na walang pampaalsa na

pinahiran ng langis, kasama ang kanilang handog na butil at mga handog na inumin. **16** Dapat idulog ng pari ang mga ito sa harap ni Yahweh. Dapat niyang iilay ang kaniyang handog para sa kasalanan at handog na susunugin. **17** Kasama ang buslo ng tinapay na walang lebadura, dapat niyang idulog ang isang lalaking tupa bilang isang alay, ang handog sa pagtitipon-tipon kay Yahweh. Dapat idulog din ng pari ang handog na butil at ang handog na inumin. **18** Dapat ahitan ng Nazareo ang kaniyang ulo na nagpapahiwatig ng kaniyang pagkabukod sa Diyois sa pasukan patungo sa tolda ng pagpupulong. Dapat niyang kunin ang buhok mula sa kaniyang ulo at ilagay ito sa apoy sa ilalim ng paghahandog ng mga handog sa pagtitipon-tipon. **19** Dapat kunin ng pari ang pinakuluang balikat ng lalaking tupa, isang tinapay na walang pampaalsa mula sa buslo, at isang wafer na tinapay na walang pampaalsa. Dapat niyang ilagay ang mga ito sa kamay ng Nazareo pagkatapos niyang ahitan ang kaniyang ulo na nagpapahiwatig ng pagkabukod. **20** Dapat itas ng pari ang mga ito bilang isang handog sa harap ni Yahweh at idulog ang mga ito sa kaniya. Ito ay banal na pagkain na nakalaan para sa pari, kasama ang dibdib na itinaas at ang hita na inihandog. Pagkatapos nito, maaari nang uminom ng alak ang Nazareo. **21** Ito ang batas para sa Nazareo na nagpapanata ng kaniyang alay kay Yahweh para sa kaniyang pagkabukod. Kahit ano pa ang maaari niyang ibigay, dapat niyang panatilihin ang kaniyang tungkulin ng panata na kaniyang kinuha, upang panatilihin ang pangakong nakalakip sa pamamagitan ng batas para sa Nazareo.” **22** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **23** “Kausapin mo si Aaron at ang kaniyang mga anak na lalaki. Sabihin mo, ‘Dapat ninyong pagpalain ang mga tao ng Israel sa ganiton paraan. Dapat ninyong sabihin sa kanya, ‘**24** ‘Paggpalain ka nawa ni Yahweh at ingatan. **25** Pasisikatin nawa ni Yahweh ang kaniyang liwanag sa iyo, titingin sa iyo, at mahabag sa iyo. **26** Tingnan ka nawa si Yahweh nang may kabutihang loob at bigyan ka ng kapayapaan.’” **27** Sa ganiton paraan dapat nilang ibigay ang aking pangalan sa mga tao ng Israel. At pagpapalain ko sila.”

7 Sa araw na natapos ni Moises ang tabernakulo, binuhusan niya ito ng langis at itinalaga ito kay Yahweh, kasama ang lahat kagamitan. Ganoon din ang ginawa niya sa altar at lahat ng kagamitan nito. Binuhusan niya ng langis ang mga ito at itinalaga kay Yahweh. **2** Sa araw na iyon, nag-alay ng mga handog ang mga pinuno ng Israel, ang mga pangulo ng mga pamilya ng kanilang ninuno. Ang mga taong ito ang nangunguna sa mga tribu. Pinamahalaan nila ang pagbibilang ng mga kalalakihan sa sensus. **3** Dinala nila ang kanilang mga handog sa harapan ni Yahweh. Nagdala sila ng anim na kariton may takip at labindalawang lalaking baka. Nagdala sila ng isang kariton para sa bawat dalawang pinuno, at nagdala ang bawat pinuno ng isang lalaking baka. Idinulog nila ang mga bagay na ito sa harapan ng tabernakulo. **4** Pagkatapos, kinausap ni Yahweh si Moises. Sinabi niya, **5** “Tanggapin mo ang mga handog mula sa kanila at gamitin ang mga handog para sa gawaain sa tolda ng pagpupulong. Ibigay mo ang mga handog sa mga Levita, sa bawat isa ayon sa kailangan ng kaniyang gawain.” **6** Kinuha ni Moises ang mga kariton at ang mga lalaking baka, at ibinigay niya ang mga ito sa mga Levita. **7** Ibinigay niya ang dalawang kariton at apat na lalaking baka sa mga kaupo-apuhan ni Gerson, dahil sa kailangan ng kanilang gawain. **8** Ibinigay niya ang apat na kariton at walong lalaking baka sa mga kaupo-apuhan ni Merari, sa pangangalaga ni Itamar na anak na lalaki ni Aaron na pari. Ginawa niya ito dahil sa kailangan ng kanilang gawain. **9** Ngunit wala siyang ibinigay sa mga bagay na iyon sa mga kaupo-apuhan ni Kohat, dahil sa kanila ang mga gawaing nauukol sa mga bagay na nabibilang kay Yahweh na kanilang papasanin sa kanilang mga balikat. **10** Inilay ng mga pinuno ang kanilang mga handog para sa pagtatalaga ng altar sa araw na binuhusan ni Moises ng langis ang altar. Inilay ng mga pinuno ang kanilang mga handog sa harapan ng altar. **11** Sinabi ni Yahweh kay Moises, “Dapat iilay ng bawat pinuno ang kaniyang handog sa kaniyang sariling araw para sa pagtatalaga ng altar.” **12** Sa unang araw, inihandog ni Naason na anak ni Aminadab mula sa tribu ni Juda ang kaniyang handog. **13** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **14** Nagbigay din siya ng isang lalaking tupa bilang alay na susunugin. **15** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking kambing bilang alay na susunugin. **16** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay na susunugin. **17** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking kambing, at limang lalaking kordero na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Naason na anak ni Amminadab. **18** Sa ikalawang araw, inihandog ni Nathanael na anak ni Zuar na pinuno ng tribu ni Isacar ang kaniyang handog. **19** Inilay niya bilang kaniyang handog ang isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **20** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na sumpung siklo, na puno ng insenso. **21** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **22** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan. **23** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Elab na anak ni Helon. **24** Sa ikaapat na araw, nag-alay ng kaniyang handog si Elizur na anak ni Sedeur, pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Ruben. **25** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **26** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **27** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **28** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan. **29** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Elizab na anak ni Helon. **30** Sa ikaapat na araw, nag-alay ng kaniyang handog si Elizur na anak ni Sedeur, pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Ruben. **31** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **32** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **33** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **34** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan. **35** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Elizur na anak ni Sedeur. **36** Sa ikalimang araw, nag-alay ng kaniyang handog si Shelumiel na anak ni Zurisaddai, pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Simeon. **37** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **38** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **39** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **40** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan. **41** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Selumiel na anak ni Zurisaddai. **42** Sa ikaanim na araw, nag-alay ng kaniyang handog si Eliasaf na anak ni Deuel, pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Gad. **43** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **44** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **45** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **46** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing

ng insenso. **15** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking kordero bilang alay na susunugin. **16** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang handog para sa kasalanan. **17** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking kambing, at limang lalaking kordero na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Naason na anak ni Amminadab. **18** Sa ikalawang araw, inihandog ni Nathanael na anak ni Zuar na pinuno ng tribu ni Isacar ang kaniyang handog. **19** Inilay niya bilang kaniyang handog ang isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **20** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na sumpung siklo, na puno ng insenso. **21** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **22** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan. **23** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Nathanael na anak ni Zuar. **24** Sa ikatlong araw, nag-alay ng kaniyang handog si Elab na anak ni Helon, pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Zebulon. **25** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **26** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **27** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **28** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan. **29** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Elab na anak ni Helon. **30** Sa ikaapat na araw, nag-alay ng kaniyang handog si Elizur na anak ni Sedeur, pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Ruben. **31** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **32** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **33** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **34** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan. **35** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Elizur na anak ni Sedeur. **36** Sa ikalimang araw, nag-alay ng kaniyang handog si Shelumiel na anak ni Zurisaddai, pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Simeon. **37** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **38** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **39** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **40** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan. **41** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Selumiel na anak ni Zurisaddai. **42** Sa ikaanim na araw, nag-alay ng kaniyang handog si Eliasaf na anak ni Deuel, pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Gad. **43** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwaryong siklo. Kapwa puno ng mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **44** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **45** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **46** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing

bilang handog para sa kasalan. **47** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay para sa handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Eliasaf na anak ni Deuel. **48** Sa ikapitong araw, nag-alay ng kaniyang handog si Elishama na anak ni Ammiud, pinuno ng mga kaapu-apuhan ni Efraim. **49** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwayong siklo. Kapwa puno ang mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **50** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **51** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **52** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalan. **53** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Elishama na anak ni Ammiud. **54** Sa ikawalong araw, nag-alay ng kaniyang handog si Gamaliel na anak ni Pedasur, pinuno ng mga kaapu-apuhan ni Manases. **55** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwayong siklo. Kapwa puno ang mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **56** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, puno ng insenso. **57** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa na isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **58** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalan. **59** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Gamaliel na anak ni Pedahzur. **60** Sa ikasiyam na araw, nag-alay ng kaniyang handog si Abidan na anak ni Gideon, pinuno ng mga kaapu-apuhan ni Benjamin. **61** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwayong siklo. Kapwa puno ang mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na pagkaaing butil. **62** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, puno ng insenso. **63** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa bilang alay na susunugin. **64** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang handog para sa kasalan. **65** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Abidan na anak ni Gideon. **66** Sa ikasampung araw, nag-alay ng kaniyang handog si Ahiezer na anak ni Ammisaddai, pinuno ng mga kaapu-apuhan ni Dan. **67** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwayong siklo. Kapwa puno ang mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na pagkaaing butil. **68** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, puno ng insenso. **69** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **70** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalan. **71** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Ahiezer na anak ni Ammisaddai. **72** Sa ikalabing isang araw, nag-alay ng kaniyang handog si Pagiel na anak ni Okran, pinuno ng mga kaapu-apuhan ni Aser. **73** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwayong siklo. Kapwa puno ang mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **74** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, puno ng insenso. **75** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **76** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalan. **77** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa

na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Pagiel na anak ni Okran. **78** Sa ikalabindalawang araw, nag-alay ng kaniyang handog si Ahira na anak ni Enan, pinuno ng mga kaapu-apuhan ni Neftali. **79** Ang kaniyang handog ay isang pilak na pinggan na tumitimbang ng 130 siklo at isang mangkok na pilak na tumitimbang ng pitumpung siklo, ayon sa pamantayang timbang ng santuwayong siklo. Kapwa puno ang mga bagay na ito ng pinong harina na hinaluan ng langis para sa handog na butil. **80** Nagbigay din siya ng isang gintong pinggan na tumitimbang ng sumpung siklo, na puno ng insenso. **81** Nagbigay siya ng isang batang toro, isang lalaking tupa at isang taong gulang na lalaking tupa bilang alay na susunugin. **82** Nagbigay siya ng isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalan. **83** Nagbigay siya ng dalawang lalaking baka, limang lalaking tupa, limang lalaking kambing, at limang lalaking tupa na isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Ito ang alay ni Ahira na anak ni Enan. **84** Itinalaga ng mga pinuno ng Israel ang lahat ng bagay na ito sa araw na binuhusan ni Moises ng langis ang altar. Naglaan sila ng labindalawang pilak na pinggan, labindalawang mangkok na pilak na labindalawang gintong pinggan. **85** Bawat pilak na pinggan ay tumitimbang ng 130 siklo at bawat mangkok ay tumitimbang ng pitumpung siklo. Tumitimbang ng 2, 400 siklo ang lahat ng lalagyang pilak, ayon sa pamantayang timbang ng santuwayong siklo. **86** Bawat isa sa labindalawang gintong pinggan, na puno ng insenso ay tumitimbang ng sumpung siklo ayon sa pamantayang timbang ng santuwayong siklo. Lahat ng gintong pinggan ay tumitimbang ng 120 siklo. **87** Itinalaga nila ang labindalawang batang toro, labindalawang lalaking tupa na labindalawang lalaking tupa na isang taong gulang bilang alay na susunugin. Ibinigay nila ang kanilang handog na butil. Ibinigay nila ang labindalawang lalaking kambing bilang alay para sa kasalan. **88** Mula sa lahat ng kanilang mga alagang hayop, nagbigay sila ng dalawampu't apat na toro, animnapung lalaking tupa, animnapung lalaking kambing at animnapung lalaking tutang isang taong gulang, bilang alay na handog para sa pagtitipon-tipon. Para ito sa paglalaan ng altar, nang binuhusan ito ng langis. **89** Nag pumasok si Moises sa tolda ng pagpupulog upang makipag-usap kay Yahweh, narinig niya ang kaniyang tinig na kinakausap siya. Kinausap siya ni Yahweh mula sa itaas ng takip ng luklukan ng awa na nasa kaban ng tipan, mula sa gitna ng dalawang kerubim. Nakipag-usap siya sa kani.

8 Nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **2** "Kausapin mo si Aaron. Sabihin mo sa kanya, 'Dapat magbigay ng liwanag ang pitong ilawan sa harapan ng patungan ng ilaw kapag sinirindahan mo ang mga ito.'" **3** Ginawa ito ni Aaron. Sinirindahan niya ang mga ilawan na nasa patungan ng ilawan upang magbigay ng liwanag sa harapan nito, gaya ng inutos ni Yahweh kay Moises. **4** Ginawa ang patungan ng ilawan sa ganiton paraan. Ipinakita ni Yahweh kay Moises ang huwaran para rito: pinanday na ginto mula sa paanan hanggang sa itaas nito, kasama ang mga basong pinanday na parang mga bulaklak. **5** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **6** "Kunin mo ang mga Levita mula sa mga tao ng Israel at gawin mo silang dalisay. **7** Gawin mo ito sa kanila upang gawin silang malinis: Iwiski mo sa kanila ang kanilang buong katawan, palabhan mo ang kanilang mga damit, at sa ganiton paraan gawing malinis ang kanilang sarili. **8** Pagkatapos pakuhain mo sila ng isang batang toro at ng handog butil ng pinong harinang hinaluan ng langis. Pakuhain mo sila ng isa pang batang toro bilang handog para sa kasalan. **9** Idulog mo ang mga Levita sa harapan na tolda ng pagpupulog, at tipunin mo ang buong sambayanan ng Israel. **10** Idulog mo ang mga Levita sa aking harapan, ni Yahweh. Dapat ipatong ng mga tao ng Israel ang kanilang mga kamay sa mga Levita. **11** Dapat ihandog ni Aaron ang mga Levita sa aking harapan, idulog mo sila na para bang itinaas sila sa kaniyang harapan, sa ngalan ng mga tao ng Israel. Dapat niyang gawin ito upang makapaglingkod sa akin ang mga Levita. **12** Dapat ipatong ng mga Levita ang kanilang mga kamay sa ulo ng mga toro. Dapat kang maghandog ng isang toro bilang alay para sa kasalan at ang ibang toro bilang alay na susunugin sa akin, upang ibayad sa kasalan ng mga Levita. **13** Idulog mo ang mga Levita sa harapan ni Aaron at sa harapan ng kaniyang mga anak, at itaas mo sila sa akin bilang handog. **14** Sa ganiton paraan dapat mong ihiwalyang mga Levita mula sa mga tao ng Israel. Mapapabilang sa akin ang mga Levita. **15** Pagkatapos nitó, dapat pumasok ang mga Levita upang maglingkod sa

tolda ng pagpupulong. Dapat gawin mo silang dalisay. Dapat mo silang itaas sa akin bilang handog. **16** Gawin mo ito, dahil akin silang lahat mula sa mga tao ng Israel. Sila ang magiging kapalit ng bawat batang lakaling unang ipapanganak, ang panganay sa lahat ng kaupo-apuhan ng Israel. Kinuha ko ang mga Levita para sa aking sarili. **17** Sa akin ang lahat ng panganay mula sa mga tao ng Israel, kapwa mga tao at mga hayop. Sa araw na kinuha ko ang mga buhay ng lahat ng panganay sa lupain ng Ehipto, inilaan ko sila para sa aking sarili. **18** Kinuha ko ang mga Levita mula sa mga tao ng Israel sa halip na ang lahat ng panganay. **19** Ibinigay ko ang mga Levita bilang isang regalo kay Aaron at sa kaniyang mga anak na lalaki. Kinuha ko sila mula sa mga tao ng Israel upang gawin ang gawain ng mga tao ng Israel sa tolda ng pagpupulong. Ibinigay ko sila upang magbayad ng kasalanan para sa mga tao ng Israel upang walang salot ang pipinsala sa mga tao kapag lumapit sila sa banal na lugar. **20** Ginawa ito nina Moises, Aaron, at ng buong sambayanan ng Israel kasama ang mga Levita. Ginawa nila ang lahat ng bagay na inutos ni Yahweh kay Moises ukol sa mga Levita. Ginawa ito ng mga tao ng Israel na kasama nila. **21** Ginawang dalisay ng mga Levita ang kanilang sarili mula sa kasalanan sa pamamagitan ng paglalabba ng kanilang mga damit. Idinulog sila ni Aaron bilang isang handog kay Yahweh at ibinayad sila sa kasalanan para sa kanila, upang gawin silang dalisay. **22** Pagkatapos nito, pumasok ang mga Levita upang isagawa ang kanilang pagliliingkod sa tolda ng pagpupulong sa harapan ni Aaron at sa harapan ng kaniyang mga anak na lalaki. Ito ang inutos ni Yahweh kay Moises tungkol sa mga Levita. Pinakitunguhan nila ang mga Levita sa ganiton paraan. **23** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **24** "Ang lahat ng ito ay para sa mga Levitang dalawampu't-limang taong gulang pataas. Dapat silang sumama sa mga samahan upang maglingkod sa tolda ng pagpupulong. **25** Dapat silang tumigil sa pagliliingkod sa paraang ganito sa gulang na limampung taon. Sa edad na iyan, hindi na sila dapat maglingkod pa. **26** Maaari nilang tulungan ang kanilang mga kapatid na tuloy na gumagawa sa tolda ng pagpupulong, ngunit hindi na sila dapat maglingkod pa. Dapat mong atasan ang mga Levita sa lahat ng bagay na ito."

9 Nagsalita si Yahweh kay Moises sa ilang ng Sinai, sa unang buwan ng ikalawang taon matapos silang makalabas mula sa lupain ng Ehipto. Sinabi niya, **2** "Hayaan mong panatilihin ng mga tao ng Israel ang Paskua sa nakatakdang panahon nito sa bawat taon. **3** Sa paglubog ng araw sa ikalabing-apat na araw ng buwang ito, dapat ninyong ipagdiwang ang Paskua sa nakatakdang panahon nito sa bawat taon. Dapat ninyong panatilihin ito, sundin ang lahat ng alittuntunin at sumunod sa lahat ng utos na kaugnay ito." **4** Kaya sinabi ni Moises sa mga tao ng Israel na dapat nilang panatilihin ang Pagdiriwang ng Paskua. **5** Kaya ipinagdiwang nila ang Paskua sa unang buwan, sa gabi ng ikalabing-apat na araw ng buwan, sa ilang ng Sinai. Sinundong mga tao ng Israel ang lahat ng bagay na inutos ni Yahweh kay Moises na kaniyang gawin. **6** May ilang kalalakihang naging marumi sa pamamagitan ng patay na katawan ng isang tao. Hindi nila magawang ipagdiwang ang Paskua sa araw ding iyon, pinuntahan nila sina Moises at Aaron sa parehong araw na iyon. **7** Sinabi ng mga lalaking iyon kay Moises, "Marumi kami dahil sa patay na katawan ng isang tao. Bakit mo kami pinipigilan sa pag-aalay ng handog kay Yahweh sa panahon ng bawat taon sa mga tao ng Israel?" **8** Sinabi ni Moises sa kanila, "Hintayin ninyo na marinig ko kung ano ang itatagubilin ni Yahweh tungkol sa inyo." **9** Nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **10** Magsalita ka sa mga tao ng Israel. Sabihiin mo, "Kung sinumang o sá inyong mga kaupo-apuhan ay marumi dahil sa isang patay na katawan, o nasa isang mahabang paglalakbay, maaari pa rin niyang ipagdiwang ang Paskua para kay Yahweh." **11** Dapat nilang ipagdiwang ang Paskua sa ikalawang buwan sa gabi ng ikalabing-apat na araw. Dapat nilang kainin ito kasama ng tinapay na walang pampaalsa at mga gulay na mapait. **12** Wala silang dapat ititira nitó hanggang sa umaga, ni dapat nilang balíin ang isang buto ng mga hayop. Dapat nilang sundin ang lahat ng alittuntunin para sa Paskua. **13** Ngunit sinumang taong malinis at wala sa isang paglalakbay, ngunit nabigong ipagdiwang ang Paskua, dapat itiwalág ang taong iyon mula sa kaniyang mga tao dahil hindi siya nag-alay ng handog na inatas ni Yahweh sa nakatakdang panahon ng bawat taon. Dapat dalhin ng taong iyon ang kaniyang kasalanan. **14** Kung nakikítira ang isang dayuhan sa inyo at ipinagdiriwang ang Paskua sa karanganan ni Yahweh, dapat

niyang panatilihin ito at gawin lahat ng kaniyang iniututs, sinusunod ang mga altintunin ng Paskua at sinusunod ang mga batas para rito. Dapat kayong magkaroon ng parehong batas para sa dayuhan at para sa lahat ng ipinanganak sa lupain." **15** Sa araw na itinayo ang tabernakulo, binalot ng ulap ang tabernakulo, ang tolda ng kautusang tipan. Sa gabi nasa itaas ng tabernakulo ang ulap. Nagpakita ito na parang apoy hanggang sa umaga. **16** Nagpatuloy ito sa paraang ganito. Binalot ng ulap ang tabernakulo at nagpakita na parang apoy sa gabi. **17** Sa tuwing tumataas ang ulap mula sa ibabaw ng tolda, naghahanda sa paglalakbay ang mga tao ng Israel. Sa tuwing titigil ang ulap, nagkakampo ang mga tao. **18** Sa utos ni Yahweh, naglalakbay ang mga tao ng Israel, at sa kaniyang utos, nagkakampo sila. Habang natatigil ang ulap sa ibabaw ng tabernakulo, nananatili sila sa kanilang kampo. **19** Kapag nananatili ang ulap sa tabernakulo ng maraming araw, maaaring sundin ng mga tao ng Israel ang mga tagubilin ni Yahweh at huwag maglakbay. **20** Minsan nananatili ang ulap ng kaunting araw sa tabernakulo. Sa panahong iyon, susundin nila ang utos ni Yahweh—magkakampo sila at maglalakbay muli sa kaniyang utos. **21** Minsan naroroong ang ulap sa kampo mula gabí hanggang sa umaga. Kapag tumataas ang ulap sa umaga, maglalakbay sila. Kung magpapatuloy ito ng isang araw at isang gabi, kapag tumaas lamang ang ulap na sila ay magpapatuloy sa paglalakbay. **22** Kahit nananatili ang ulap sa tabernakulo ng dalawang araw, isang buwan o isang taon, habang nananatili ito roon, mananatili ang mga tao ng Israel sa kanilang kampo at hindi maglalakbay. Ngunit kapag tumaas ang ulap, nagpapatuloy sila sa kanilang paglalakbay. **23** Maaari silang magkampo sa utos ni Yahweh at maglalakaby sa kaniyang utos. Sinusunod nila ang utos ni Yahweh sa pamamagitan ni Moises.

10 Nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **2** "Gumawa ka ng dalawang trumpetang pilak. Pandayin mo ang pilak upang makagawa ng mga ito. Dapat gamitin mo ang mga trumpetang tawagin ang sambayanan nang sama-sama at upang sabihin sa sambayanan ilipat ang kanilang mga kampo. **3** Dapat hípan ng mga pari ang mga trumpetang tipunin ang buong sambayanan sa iyong harapan sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **4** Kung isang trumpetang lamang ang híhipan ng mga pari, ang mga pinuno, ang mga pangulo ng mga angkan ng Israel ay dapat magkapiton sa iyo. **5** Kapag humihiip ka ng isang malakas na hudayt, ang mga kampo sa silangang dako ay dapat nilang simulang ang paglalakbay. **6** Kapag humihiip kayo ng isang malakas na hudayt sa pangalawang pagkakaton, ang mga kampo sa katimugang dako ay dapat nilang simulang ang kanilang paglalakbay. Dapat humihiip sila ng isang malakas na hudayt para sa kanilang mga paglalakbay. **7** Kapag nagtitipun-ton ang sambayanan, hípan mo ang mga trumpeteta, ngunit mahina. **8** Dapat hípan ng mga lalaking anak ni Aaron na mga pari, ang mga trumpeteta. Palagi itong magiging isang kautusang para sa inyo sa kabuuhan ng salinlahi ng inyong mga tao. **9** Kapag pumunta kayo sa digmaan sa inyong lupain laban sa isang kaaway na nagmamalupit sa inyo, dapat kayong magpatunog ng isang hudayt gamit ang mga trumpeteta. Ako, si Yahweh, ang inyong Diyos, aalalahanin ko kayo at illigits mula sa inyong mga kaaway. **10** Gayundin, sa oras ng pagdiriwang, kapwa ang inyong karaniwang mga pagdiriwang at sa simula ng mga buwan, dapat hípan ninyo ang mga trumpeteta sa karanganan ng inyong mga alay na susunugin at sa mga alay para sa inyong handog para sa pagtitipun-ton. Magsisilbi itong alaala ninyo sa akin, na inyong Diyos. Ako si Yahweh, na inyong Diyos." **11** Sa ikalawang taon, sa ikalawang buwan, sa ikadawampung araw ng buwan, ang ulap ay tumaas mula sa tabernakulo ng toldang tipan. **12** Patuloy ang mga tao ng Israel sa kanilang paglalakbay mula sa ilang ng Sinai. Huminto ang ulap sa ilang ng Paran. **13** Naigawa nila ang kanilang unang paglalakbay, sinusunod nila ang utos ni Yahweh na kaniyang ibinigay sa pamagitan ni Moises. **14** Ang kampong nasa ilalim ng bandila ng mga kaupo-apuhan ni Juda ang unang lumabas, inilabas nila ang kani-kanilang mga hukbo. Si Naason na anak ni Aminadab ang nanguna sa hukbo ni Juda. **15** Si Nathaniel na anak ni Zuar ang nanguna sa hukbo ng tribu ng mga kaupo-apuhan ni Isacar. **16** Si Eliab na anak ni Helon ang nanguna sa hukbo ng tribu ng mga kaupo-apuhan ni Zebulon. **17** Ang mga kaupo-apuhan niña Gerson at Merari, na siyang nangalaga sa tabernakulo, ang kumuha sa tabernakulo at inihanda para sa kanilang paglalakbay. **18** Sumunod, ang mga hukbo na nasa ilalim ng bandila ng kampo ni Ruben ang humayo sa kanilang paglalababay. Si Elizur na

anak ni Seduer ang nanguna sa hukbo ni Ruben. **19** Si Selumiel na anak ni Zurisaddai ang nanguna sa hukbo ng tribu ng mga kaapu-apuhan ni Simeon. **20** Si Eliesaf na anak ni Deuel ang nanguna sa hukbo ng tribu ng mga kaapu-apuhan ni Gad. **21** Humayo ang mga tribu ni Kohatita. Dinala nila ang kagamitan ng banal na santuwaryo. Nagtayo ang iba ng kanilang tabernakulo bago dumating ang mga Kohatita sa kasunod na kampo. **22** Ang mga hukbo na nasa ilalim ng bandila ng mga kaapu-apuhan ni Efraim ang sumundod na humayo. Si Elisma na lalaking anak ni Ammiud ang nanguna sa hukbo ni Efraim. **23** Si Gamaliel na lalaking anak ni Pedasur ang nanguna sa hukbo ng tribu ng mga kaapu-apuhan ni Manases. **24** Si Abidan na lalaking anak ni Gideon ang nanguna sa hukbo ng tribu ng mga kaapu-apuhan ni Benjamin. **25** Ang mga hukbong nagkampo sa ilalim ng bandila ng kaapu-apuhan ni Dan ang huling lumabas. Si Ahieser na lalaking anak ni Amisaddai ang nanguna sa hukbo ni Dan. **26** Si Pagiel na lalaking anak ni Okran ang nanguna sa hukbo ng tribu ng mga kaapu-apuhan ni Aser. **27** Si Ahira na lalaking anak ni Enan ang nanguna sa hukbo ng tribu ng mga kaapu-apuhan ni Neftali. **28** Ito ang paraan ng mga hukbo ng mga tao ng Israel sa paghayo sa kanilang paglalakbay. **29** Nagsalita si Moises kay Hobab na lalaking anak ni Ruel na Medianian. Si Ruel ay ama ng asawa ni Moises. Nagsalita si Moises kay Hobab at sinabi, "Maglalakbay kami sa isang lugar na inilarawan ni Yahweh. Sinabi ni Yahweh, 'Ibibigay ko ito sa inyo.' Sumama ka sa amin at gagawan ka namin ng mabuti. Ipinangako ni Yahweh na gagawa siya ng mabuti sa Israel." **30** Ngunit sinabi ni Hobab kay Moises, "Hindi ako sasama sa inyo. Pupunta ako sa aking sariling lupain at sa aking sariling mga tao." **31** At sumagot si Moises, "Pakisusap, huwag mo kaming iwan. Alam mo kung paano magkampo sa ilang. Dapat bantayan mo kami. **32** Kung sasama ka sa amin, gagawin namin sa iyo ang parehong kabutihang ginawa ni Yahweh sa amin." **33** Naglakbay sila sa loob ng tatlong araw mula sa bundok ni Yahweh. Nauna sa kanila ang kaban ng tipan ni Yahweh nang tatlong araw upang maghanap ng lugar na maaari nilang mapagpahingahan. **34** Nasa itaas nila ang ulap ni Yahweh sa araw habang naglalakbay sila. **35** Sa tuwing ilalabas ang kaban, sasabihin ni Moises, "Tumindig ka, Yahweh. Ikalat mo ang iyong mga kaaway. Palayasin mo ang mga taong napopoot sa iyo." **36** Sa tuwing hihinto ang kaban, sasabihin ni Moises, "Bumalik ka, Yahweh, sa libu-libong Israelta."

11 Ngayon nagrekiamo ang mga tao tungkol sa kanilang mga kabalihan habang nakikinig si Yahweh. Narinig ni Yahweh ang mga tao at nagalit. Nagliyab sa kanila ang apoy na mula kay Yahweh at tinupok ang ilang bahagi ng kampo sa mga gilid nito. **2** Pagkatapos tumawag ang mga tao kay Moises, kaya nanalangin si Moises kay Yahweh, at huminto ang apoy. **3** Pinangalanan ang lugar na iyon na Tabera, sapagkat nagliyab ang apoy ni Yahweh sa kanila. **4** Ilang dayuhan ang nagsimulang magkampo kasama ang mga kaapu-apuhan ng Israel. Gusto nilang kumain ng masasaraap na pagkain. Pagkatapos nagsimulang umiyak ang mga tao ng Israel at sinabi, "Sino ang magbibigay sa atin ng karne na kakainin?" **5** Naaalala namin ang isda na kinain namin nang libre sa Ehipto, ang mga pipino, mga pakwan, mga dahon ng sibuyas o lasuna, ang mga sibuyas, at bawang. **6** Ngayon nanghihina kami. Wala kaming makitang makakain kundi manna." **7** Ang manna ay kahalintulad ng buto ng kulantro. Ito ay parang dagta. **8** Ang mga tao ay naglalakad sa paligid at tinitipon ito. Ginigiling nila ito sa mga gilingan, binabayao ito sa mga bayuhan, pinukkuluan ito sa mga polutan, at ginagawang keyk. Ang lasa nito ay parang sariwang langis ng olibo. **9** Kapag bumaba ng hamog sa kampo sa gabi, bumabsak din ang manna. **10** Narinig ni Moises ang iyakan ng mga tao sa kanilang mga pamilya, at ang bawat lalaki ay naroon sa pasukan sa kaniyang tolda. Labis na nagalit si Yahweh, at sa mga mata ni Moises ang pagrerekiamo nila ay mal. **11** Sinabi ni Moises kay Yahweh, "Bakit mo pinakitunguhan ang iyong lingkod ng masama? Bakit hindi ka nasisiyahan sa akin? Ipinapasan mo sa akin ang pasanin ng lahat ng taong ito. Ipinagbuntis ko ba ang lahat ng mga taong ito?" **12** Ako ba ang nagsilang sa kanila upang sabihin mo sa akin, 'Dalhin mo sila sa iyong kandungan tulad ng pagdadala ng isang ama sa isang sanggol?' Kailangan ko ba silang dalhin sa lupain na iyong ipinangako sa kanilang mga ninuno upang ibigay sa kanila? **13** Saan ako makakahanap ng karne na ibibigay ko sa lahat ng taong ito? Umiyak sila sa aking harapan at sinasabin, 'Bigyan mo kami ng karneng kakainin.' **14** Hindi ko na madalang mag-isá ang mga

taong ito. Sobra na sila para sa akin. **15** Yamang pinakitunguhan mo ako sa ganiton paraan, patayin mo na ako ngayon, kung mabait ka sa akin, at alisin ang aking paghihirap." **16** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Dalhin mo sa akin ang pitumpung nakakatanda ng Israel. Tiyaking sila ang mga nakakatanda at mga opisyal ng mga tao. Dalhin mo sila sa tolda ng pagpupulong upang tumayo roong kasama mo. **17** Bababa ako at kakausapin ko kayo roon. Kukunin ko ang ilan sa Espiritu na nasa iyo at ilagay ko ito sa kanila. Dadalhin nila ang pagpapahirap ng mga tao kasama mo. Hindi mo na dadalhin itong mag-isá. **18** Sabihin mo sa mga tao, 'Italaga ninyo ang inyong mga sarili kay Yahweh bukas. Tunay na kakakain kayo ng karne, sapagkat umiyak kayo sa pandinig ni Yahweh. Sinabi ninyo, "Sino ang magbibigay sa atin ng karne upang ating kainin? Naging mabuti ito para sa atin sa Ehipto." Kaya bibigyan kayo ni Yahweh ng karne, at kakainin ninyo ito. **19** Hindi lamang kayo kakain ng karne sa loob ng isang araw, sa dalawang araw, sa limang araw, sa sampung araw, o sa dalawampung araw, **20** ngunit kakain kayo ng karne sa loob ng buong iswan hanggang sa ito ay lumabas sa inyong mga ilong. Ito ang magpapadiri sa inyo dahil itinakwil ninyo si Yahweh, na siyang kasama ninyo. Umiyak kayo sa kaniyang harapan. Sinabi ninyo, "Bakit pa natin iniwan ang Ehipto?" **21** Pagkatapos sinabi ni Moises, "Kasama ko ang 600, 000 na katao, at sinabi mo, 'Bibigyan ko sila ng karne sa loob ng isang buwan.' **22** Papatay ba kami ng kawan ng mga tupa at kawan ng mga baka upang magkasya sa kanila? Huhulihin ba namin ang lahat ng isda sa karagatan upang magkasya sa kanila?" **23** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Maiksi ba ang kamay ko? Ngayon makikita mo kung totoo ang aking salita." **24** Lumabas si Moises sa tolda at sinabi nya sa mga tao ang mga salita ni Yahweh. Tiniron nya ang pitumpung sa mga nakakatanda ng mga tao at pumalibot sila sa tolda. **25** Bumababa si Yahweh sa ulap at nagsalita kay Moises. Kinuha ni Yahweh ang ilan sa Espiritu na naroon kay Moises at nilagay ito sa pitumpung nakakatanda. Nang tumahan ang Espiritu sa kanila, nagpahayag sila, ngunit sa pagkataong iyon lamang at hindi na naulti pa. **26** Dalawang lalaking naengganglang Eldab at Medad ang naiwan sa kampo. Tumahan din sa kanila ang Espiritu. Nakasulat ang kanilang pangalan sa listahan, ngunit hindi sila lumabas sa tolda. Gayon pa man, nagpahayag sila sa kampo. **27** Isang binatang nasa kampo ang tumakbo at sinabi kay Moises, "Sina Eldad at Medad ay nagpahayag sa kampo." **28** Si Josue na lalaking anak ni Nun, ang tagapangasiwa ni Moises, ang isa sa mga lalaking pinili ang nagsabi kay Moises, "Aking among Moises, pigilan mo sila." **29** Sinabi ni Moises sa kaniya, "Naminibugho ka ba para sa kapakanan ko? Nai kong lahat ng tao ni Yahweh ay mga propeta at ilagay niya ang kaniyang Espiritu sa kanilang lahat!" **30** At bumalik sa kampo si Moises at ang mga nakakatanda ng Israel. **31** Pagkatapos, isang hangin ang dumating mula kay Yahweh at naggdalang pugo mula sa dagat. Bumagsak ang mga ito malapit sa kampo, na may isang araw na paglalakbay sa isang dako at isang araw na paglalakbay sa kabilang dako. Pumalibot ang mga pugo sa kampo na may dalawang siko ang taas mula sa lupa. **32** Ang mga tao ay abala sa paghului sa mga pugo ng buong araw, buong gabi, at sa sumundod na araw. Walang nanghuli ng mas kaunting sa sampung Homer ng pugo. Ibinahagi nila ang mga pugo sa buong kampo. **33** Habang nasa pagitan pa ng kanilang ngipin ang karne, habang nginungunya nila ito, nagalit si Yahweh sa kanila. Pinadalhan niya ang mga tao ng isang napakatinding sakit. **34** Pinangalanan ang lugar na iyon na Kibrot-hataava dahil doon nila inilibing ang mga taong nanabik sa karne. **35** Mula sa Kibrot-hataava, naglakbay ang mga tao patungong Hazeroth, kung saan sila nanatili.

12 Pagkatapos, nagsalita sina Miriam at Aaron laban kay Moises dahil sa isang babaeng taga-Cus na napangasawa niya. **2** Sinabi nila, "Kay Moises lamang ba nagsalita si Yahweh? Hindi rin ba siya nagsalita sa amin?" Ngayon narinig ni Yahweh kung ano ang kanilang sinabi. **3** Ngayon ang lalaking si Moises ay lubos na mapagpakumbaba, higit pa sa sinuman sa mundo. **4** Agad-agad nagsalita si Yahweh kay Moises, Aaron at Miriam: "Lumabas kayong tatlo, sa tolda ng pagpupulong." Kaya lumabas silang tatlo. **5** Pagkatapos, bumababa si Yahweh sa isang haligi ng ulap. Tumayo siya sa pasukan ng tolda at tinawag sina Aaron at Miriam. Kapwa sila lumapit. **6** Sinabi ni Yahweh, "Ngayon makinig kayo sa aking mga salita. Kapag kasama ninyo ang aking propeta, inihahayag ko ang aking sarili sa kaniya sa mga pangitain at nagsasalita ako sa kaniya sa

mga panaginip. **7** Hindi ganyan ang aking lingkod na si Moises. Matapat siya sa lahat ng aking sambahayan. **8** Tuwiran akong nagsasalita kay Moises, hindi sa pamamagitan ng mga pangitain o mga bugtong. Nakikita niya ang aking anyo. Kaya bakit hindi kayo takot na magsalita laban sa aking lingkod, laban kay Moises?" **9** Nag-alab ang galit ni Yahweh laban sa kanila at iniwan niya sila. **10** Pumaitaas ang ulap mula sa ibabaw ng tolda, at biglang naging ketongan si Miriam—pumuti siya kagaya ng niyebe. Nang lumington si Aaron kay Miriam, nakita niya na nagkaroon siya ng ketong. **11** Sinabi ni Aaron kay Moises, "Oh aking panginoon, pakiusap, huwag mong ipataw ang kasalanhang ito laban sa amin. Nagsalita kami nang may kahanganan, at nagkasala kami. **12** Pakiusap huwag siyang hayaang matulad sa isang patay na bagong silang naubos ang kalahati ng laman nang lumabas mula sa sinapupunan ng kaniyang ina." **13** Kaya tumawag si Moises kay Yahweh. Sinabi niya, "Pakuusap pagalingin mo siya, oh Diyos, pakiusap." **14** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Kung duraan ng kaniyang ama ang kaniyang mukha, mapapahiya siya sa loob ng pitong araw. Huwag ninyo siyang papasukin sa kampo sa loob ng pitong araw. Pagkatapos nito, papasukin siyang muli." **15** Kaya pinatali si Miriam sa labas ng kampo sa loob ng pitong araw. Hindi naglakbay ang mga tao hanggang sa makabalik siya sa kampo. **16** Pagkatapos nito, naglakbay ang mga tao mula Hazerot at nagkampo sa ilang ng Paran.

13 Pagkatapos, nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **2** "Magpadala ka ng ilang kalalakihan upang suriin ang lupain ng

Canaan na aking ibinigay sa mga tao ng Israel. Magpadala ka ng isang lalaki mula sa bawat tribu ng kanilang mga ninuno. Dapat pinuno ang bawat lalaki sa kanilang mga grupo." **3** Ipinadalala sila ni Moises mula sa ilang ng Paran, upang masunod nila ang utsi ni Yahweh. Lahat sila ay mga pinuno sa mga tao ng Israel. **4** Ito ang kanilang mga pangalan: mula sa tribu ni Ruben, Sammuua na lalaking anak ni Zaccur. **5** Mula sa tribu ni Simeon, si Safat na lalaking anak ni Hori. **6** Mula sa tribu ni Juda, si Caleb na lalaking anak ni Jefume. **7** Mula sa tribu ni Isacar, si Igael na lalaking anak ni Jose. **8** Mula sa tribu ni Efraim, si Hosea na lalaking anak ni Nun. **9** Mula sa tribu ni Benjamin, si Palti na lalaking anak ni Rafa. **10** Mula sa tribu ni Zebulon, Gadiel na lalaking anak ni Sodi. **11** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Jose na nagngangangalang: Gaddi na anak ni Susi mula sa tribu ni Manases. **12** Mula sa tribu ni Dan, si Ammiel na lalaking anak ni Gemali. **13** Mula sa tribu ni Aser, si Setur na lalaking anak ni Micael. **14** Mula sa tribu ni Neftali, si Nahabi na lalaking anak ni Vapsi. **15** Mula sa tribu ni Gad, si Geuel na lalaking anak ni Maki. **16** Ito ang mga pangalan ng mga lalaking ipinadalala ni Moises upang suriin ang lupain. Tinawag ni Moises si Hosea na lalaking anak ni Nun sa pangalan Josue. **17** Ipinadalala sila ni Moises upang suriin ang lupain ng Canaan. Sinabi niya sa kanila, "Pumunta kayo sa Negev at umakyat kayo sa maburol na lugar. **18** Suriin ninyo ang lupain upang makita kung ano ang katulad nito. Matiyagan ninyo ang mga taong nakatira roon, kung malakas o mahihina sila, at kung kaunti o marami sila. **19** Tingnan kung anong uri ng lupain ang kanilang titirihan. Ito ba ay maganda o hindi? Anong klase ng mga lungsod ang naroon? Tulad ba ito ng mga kampo o ang mga ito ba ay pinatabiha ng lungsod?" **20** Tingnan kung anong uri ng lupa, kung ito ba ay mainam para sa pagpapalago ng pananim o hindi, at kung may mga puno roon o wala. Maging matapang at mag-uwi kayo ng mga bunga ng lupa." Ngayon ay panahon para sa mga unang hinog na ubas. **21** Kaya umakyat ang mga kalalakihan at sinuri ang lupain mula sa ilang ng Sin hanggang Rehob, malapit sa Lebo Hamat. **22** Umakyat sila mula sa Negev at dumating sa Hebron. Naroon ang mga Ahiman, Sesai, at Talmai, mga angkan na nagsmula kay Anak. Ngayon, ang Hebron ay itinayo, pitong taon na bago ang Zoan sa Ehipto. **23** Nang dumating sila sa lambak ng Escol, pumutol sila ng isang sangang may kumpol ng ubas. Pinasan nila ito sa isang tungkod sa pagitan ng dalawa sa kanilang pangkat. Nagdala rin sila ng mga bunga ng granada at igos. **24** Pinangalanang ang lugar na iyon na lambak ng Escol, dahil sa kumpol ng ubas na pinutol ng mga Israelita doon. **25** Bumalik sila pagkalipas ng apatnaunang araw mula sa pagsusuri sa lupain. **26** Bumalik sila kina Moises, Aaron at sa buong sambahayan ng Israel sa ilang ng Paran sa Kades. Nagdala sila ng ulat sa kanila at sa buong sambahayan, at ipinakita sa kanila ang bunga na nagsmula sa lupain. **27** Sinabi nila kay Moises, "Narating namin ang lupain kung saan mo kami ipinadalala. Tunay na dinadaluyan ito ng gatas at pulot-pukyutan. Narito ang ilan sa mga bunga mula roon. **28** Gayuman, ang mga tao ng nagtagay

ng kanilang tahanan doon ay malalakas. Pinatibay at napakalawak ng kanilang mga lungsod. Nakita rin namin doon ang mga kaupo-apuhan ni Anak. Nakatra ang mga Amalekita sa Negev. **29** Naroon ang mga tahanan ng mga Hiteo, Jebuseo, at mga Amoreo sa burol na lugar. Nanirahan ang mga Cananeo malapit sa dagat at sa tabi ng Ilog Jordan." **30** Sinubukan ni Caleb na pakasinsin ang loob ng mga taong nakapalibot kay Moises. Sinabi niya, "Lusubin natin nang minsan ng tahanan at kunin ito, dahil kayang-kaya nating sakupin ito." **31** Ngunit sinabi ng ibang kalalakihang pumunta kasama niya, "Hindi natin kayang lusubin ang mga tao dahil mas malakas sila kaysa sa atin." **32** Kaya ikinalat nila ang nakakapanghina ng loob na ulat sa mga tao ng Israel tungkol sa lupain na kanilang sinuri. Sinabi nila, "Ang lupain na aming tinirnan ay isang lupaina umuuubos ng mga mamamayan nito. Matatangkad ang lahat ng mga taong naikta namin doon. **33** Nakita namin doon ang mga higante, mga kaupo-apuhan ni Anak, mga taong nagsmula sa mga higante. Para kaming mga tipaklong sa aming paninig kihambing sa kanila, at maaaring ganoon din kami sa kanilang paraning."

14 Umiyak nang malakas ang sambahayan sa gabing iyon. **2** Pinuna ng lahat ng mga tao ng Israel sina Moises at Aaron. Sinabi ng buong sambahayan sa kanila, "Nais naming kami ay namatay na lang sa lupain ng Ehipto, o dito sa ilang! **3** Bakit tayo dinala ni Yahweh sa lupain ito upang mamatay sa pamamagitan ng espada? Ang ating mga asawa at mga maliliit na anak ay magiging mga biktima. Hindi ba mas mabuti para sa atin na bumalik sa Ehipto?" **4** Sinabi nila sa bawat isa, "Pumili tayo ng isa pang pinuro at bumalik tayo sa Ehipto." **5** At nagpatrapa sina Moises at Aaron sa harapan ng buong kapulungan ng sambahayan ng mga tao ng Israel. **6** Si Josue na anak na lalaki ni Nun at si Caleb na anak na lalaki ni Jefune ay pinunit ang kanilang mga damit, ang ilan sa mga ipinadala upang suriin ang lupain. **7** Nagsalita sila sa buong sambahayan ng mga tao ng Israel. Sinabi nila, "Isang napakabuting lupain ang aming dinaanan at siniyasat. **8** Kung nalulugod si Yahweh sa atin, sa gayon dadalhin niya tayo sa lupaina ito at ibibigay ito sa atin. Dinadaluyan ang lupain ng gatas at pulot-pukyutan. **9** Ngunit huwag kayong maghimagsik laban kay Yahweh at huwag kayong matakot sa mga tao ng lupain. Uubusin natin sila na kasindalhin ng pagkain. Maaalis mula sa kanila ang kanilang pananggalang, dahil kasama natin si Yahweh. Huwag ninyo silang katakutan." **10** Ngunit tinangka ng buong sambahayan na pagbabuhin sila hanggang mamatay. Pagkatapos, lumiitaw ang kaluwalhatian ni Yahweh sa tolda ng pagpupulong sa lahat ng mga tao ng Israel. **11** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Hanggang kailan ba ako kamumuhian ng mga taong ito? Hanggang kailan sila mabibigong magtiwala sa akin, sa kabila ng lahat ng palatandaan ng aking kapangyarihan na aking ginawa sa kanila?" **12** Lulusubin ko sila ng salot, hindi ko sila pamamanahan at gagawa ako mula sa iyong angkan ng isang bansa na magiging higit na dakila at mas malakas kaysa sa kanila." **13** Sinabi ni Moises kay Yahweh, "Kung gagawin mo ito, marining ng mga taga-Ehipto ang tungkol dito, dahil sinagis mo ang mga tao mula sa kanila sa pamamagitan ng iyong kapangyarihan. **14** Sasabihin nila ito sa mga nanirahan sa lupain. Mariring nila na ikaw, Yahweh ay kapiling ng mga taong ito, dahil nakita ka nila nang harapan. Nasa itaas ng iyong mga tao ang iyong ulap. Pinangungunaan mo sila sa isang haligi ng ulap sa araw at isang haligi ng apoy sa gabi. **15** Ngayon, kung papatayin mo ang mga taong ito gaya ng isang tao, ang mga bansang nakarinig sa iyong katanyagan ay magsasalita at sasabihin, **16** 'Dahil hindi magawang dalhin ni Yahweh ay mga taong ito sa lupaina kaniyang ipinangakong ibigay sa kanila, pinatay niya sila sa ilang.' **17** Ngayon, nagmamakaawa ako sa iyo, gamitin mo ang iyong dakilang kapangyarihan. Sapagkat sinabi mo, **18** banayad si Yahweh kung magalit at sagana sa tipan ng katapatan. Pinapatawad niya ang kasamaan at pagsway. Hindi siya magpapawalang sala kapag dadalhin niya ang parusa ng kasalanhang ng mga ninuno sa kanilang mga kaupo-apuhan, hanggang sa ikatlo at ikaapat na salinlahi." **19** Patawid, nakikiusap ako sa iyo, itong kasalanhang ng mga tao dahil sa kakadilaan ng iyong tipan ng katapatan, tulad ng palagi mong pagpapatawid sa mga taong ito mula sa panahong nasa Ehipto sila hanggang ngayon." **20** Sinabi ni Yahweh, "Pinatawid ko na sila ayon sa iyong kahilingan, **21** ngunit totoo, habang nabubuhay at kahabang napupuno ang buong mundo ng aking kaluwalhatian at sa mga palatandaan ng aking kapangyarihang ginawa ko sa Ehipto at sa ilang—tinutukso pa rin nila

ako ng sampung beses at hindi nakinig sa aking tinig. **23** Kaya sinabi kong tiyak na hindi nila makikita ang lupaing aipinangako sa kanilang mga ninuno. Wala ni isa sa kanilang namuhia sa akin ang makakakita nito, **24** maliban kay Caleb na aking lingkod, dahil mayroon siyang ibang espiritu. Sinunod niya ako ng ganap; Dadalhin ko siya sa lupaing kaniyang pinuntahan upang suriin. Aangkinin ito ng kaniyang mga kaapu-apuhan. **25** (Ngayon nakatira ang mga Amalekita at mga Cananeo sa lambak.) Bukas lumiko kayo at pumunta sa ilang sa pamamagitan ng daan ng Dagat ng mga Tambo.” **26** Nagsalita si Yahweh kay Moises at kay Aaron. Sinabi niya, **27** “Hanggang kailan ko ba dapat tisin itong masamang sambayanan bumabatikos sa akin? Narinig ko ang mga pagrereklemo ng mga tao ng Israel laban sa akin. **28** Sabihin mo sa kanila, ‘Dahil ako ay buhay,’ sinabi ni Yahweh, ‘ayon sa sinabi mo sa aking pandinig, gagawin ko ito si inyo.’ **29** Babagsak ang inyong mga patay na katawan sa ilang na ito, lathat kayong nagreklemo laban sa akin, kayong nabibang na sa sensus, ang kabuoang bilang ng mga tao mula sa dalawampung taon pataas. **30** Tiyak na hindi kaya makakapunta sa lupaing aking ipinangako upang gawin ninyong tahanan, maliban kay Caleb na lalaking anak ni Jefune at Josue na lalaking anak ni Nun. **31** Ngunit ang inyong mga maliliit na anak na sinasabi ninyong magiging mga biktima, dadalhin ko sila sa lupain. Mararanasan nila ang lupaing inyong tinanggihan! **32** At para sa inyo, babagsak sa ilang na ito ang mga patay ninyong katawan. **33** Magiging pagala-gala ang inyong mga anak sa ilang sa loob ng apatnapung taon. Dapat nilang dalhin ang bunga ng inyong paghihimagksik hanggang sa patayin ng ilang ang inyong mga katawan. **34** Tulad ng bilang ng mga araw na sinuri ninyo ang lupain—apatnapung araw, dapat din ninyong dalhin ang bunga ng inyong mga kasalanan sa loob ng apatnapung taon—isang taon sa bawat araw at dapat ninyong malaman kung ano ang katulad ng maging aking kaaway. **35** Akong, si Yahweh, ang nagsalita. Tiyak na gagawin ko ito sa buong masamang sambayanan ito na nagtupin-tipon laban sa akin. Mauubos sila sa ilang na ito. Dito sila mamamatay.” **36** Kaya namatay lahat ng lalaking ipinadala ni Moises upang tingnan ang lupain sa pamamagitan ng salot sa harapan ni Yahweh. Ito ang mga lalaking burmalit at nagdala ng isang masamang ulat tungkol sa lupain. Sila ang nagdulot sa buong sambayanan na magreklemo laban kay Moises. **38** Mula sa mga lalaking pumunta upang tingnan ang lupain, tanging si Josue na anak na lalaki ni Nun at si Caleb na anak na lalaki ni Jefune ang natirang buhay. **39** Nang iulat ni Moises ang mga salitang ito sa lahat ng tao ng Israel, naglukusa sila ng napakatindi. **40** Burungan sila nang maaga at pumunta sa tutok ng bundok at sinabi, “Tingnan mo, narita kami at pupunta kami sa lugar na ipinangako ni Yahweh, sapagkat nagkasala kami.” **41** Ngunit sinabi ni Moises, “Bakit sinusuway ninyo ngayon ang utos ni Yahweh? Hindi kaya magtagumpay. **42** Huwag kayong umalis, dahil hindi ninyo kasama si Yahweh upang pigilan kayo mula sa pagkakatalo sa pamamagitan ng inyong mga kaaway. **43** Nandoon ang mga Amalekita at mga Cananeo at mamamatay kaya sa pamamagitan ng espada dahil tumatlikod kaya mula sa pagsunod kay Yahweh. Kaya hindi niya kaya sasamahan.” **44** Ngunit nagpumilit silang umakyat sa maburrol na lugar; gayunpaman, hindi umalis si Moises ni ang kaban ng tipan ni Yahweh mula sa kampo. **45** Bumabala ang mga Amalekita at gayundin ang mga Cananeo na nakatira sa mga burol na iyon. Nilusob nila ang mga Israeltera at tinalo silang lahat hanggang sa daan patungo ng Horma.

15 Pagkataspos, nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **2** “Magsalita ka sa mga tao ng Israel at sabihin mo sa kanila, ‘Kapag pumasok kayo sa lupain kung saan kaya maninirahan, na ibibigay ni Yahweh sa inyo— **3** at kapag maghandog kayo ng isang handog sa pamamagitan ng apoy para sa kaniya—maging isang alay na susunugin, o isang alay para sa isang panata o isang kusang handog, o isang handog sa inyong mga pagdiriwang, upang magdulot ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh mula sa kawan o pangkat ng hayop— **4** dapat maghandog kay Yahweh ang isang taong ngadadalaga ng alay ng isang handog na butil ng ikasamu na epa ng pinong harinang hinaluan ng ikaapat na hin ng langis. **5** Dapat din kayong maghanda ng ikaapat na hin ng alak bilang inuming handog. Gawin ninyo ito kasama ang alay na susunugin o kasama ang alay ng bawat batang tupa. **6** Kung maghahandog kayo ng isang lalaking tupa, dapat kayong maghanda ng isang handog na butil ng dalawang ikasamu ng isang epa ng pinong harinang hinaluan ng ikatatto ng isang hin ng langis

bilang handog. **7** Para sa inuming handog, dapat kayong maghahandog ng ikatlo ng isang hin ng alak. Magdudulot ito ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. **8** Kapag maghanda kayo ng isang toro bilang alay na susunugin o bilang isang alay upang tuparin ang isang panata, o alay para sa pagtitipon-tipon kay Yahweh, **9** sa gayon dapat kayong maghahandog kasama ng toro ang isang handog na butil ng tatlong ikasamu ng isang epa ng pinong harinang hinaluan ng kalahating hin ng langis. **10** Dapat kayong maghahandog bilang inuming handog ng kalahating hin ng alak, bilang isang handog na pinaraan sa apoy, upang magdulot ng mabangong halimuyak para kay Yahweh. **11** Dapat mangyari ito sa ganiton paraan para sa bawat toro, para sa bawat lalaking tupa, at para sa bawat lalaking batang mga tupa o mga batang kambing. **12** Ang bawat alay na inyong ihahanda at ihahandog ay dapat ninyong gawin ayon sa inilarawan dito. **13** Dapat gawin ng lahat ng katutubong Israeltera ang mga bagay na ito sa ganiton paraan, kapag dagdagdala ang sinuman ng isang handog na pinaraan sa apoy, upang magdulot ng mabangong halimuyak na kalugudlugod kay Yahweh. **14** Kung naninirahan ang isang dayuhan kasama ninyo, o sinumang nakikitira sa inyo sa buong salinlahi ng inyong mga tao, dapat siyang maghahandog ng isang handog na pinaraan sa apoy, upang magdulot ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. Dapat siyang kumilos gaya ng inyong pagkilos. **15** Dapat may parehong batas lamang para sa sambayanan at para sa dayuhang nakikitira sa inyo, isang palagiang batas sa buong salinlahi ng inyong mga tao. Kung ano kaya, gayundin dapat ang mga manlalikbay na naninirahan kasama ninyo. Dapat siyang kumilos gaya ng inyong pagkilos sa harapan ni Yahweh. **16** Ang parehong batas at kautusan ang dapat masundot sa inyo at sa mga dayuhang naninirahan kasama ninyo.” **17** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi niya, **18** “Magsalita ka sa mga tao ng Israel at sabihin mo sa kanila, ‘Kapag dumating kayo sa lupain kung saan ko kayo dadalhin, **19** kapag kakainin ninyo ang pagkaing nagmula sa lupain, dapat kayong maghahandog ng isang handog at idulog ito sa akin. **20** Mula sa una ng inyong masang harina, dapat kayong maghahandog ng isang tinapay upang itaas ito bilang isang itinaisa na handog mula sa gilkang palapag. Dapat ninyong itaas ito sa ganiton paraan. **21** Dapat kayong magbigay sa akin ng isang itinaas na handog sa buong salinlahi ng inyong mga tao mula sa una ng inyong masang harina. **22** Minsan magkakasala kaya nang hindi sinasadya, kapag hindi ninyo sinunod ang lahat ng utos na ito na sinabi ko kay Moises— **23** lahat ng bagay na inutos ko sa inyo sa pamamagitan ni Moises mula sa araw na sinimulan kong bigyan kayo ng mga utsos at hanggang sa buong salinlahi ng inyong mga tao. **24** Patungkol sa hindi sinasadyang kasalanan na hindi alam ng buong sambayanan, dapat maghahandog ang buong sambayanan ng isang batang toro bilang alay na susunugin upang magdulot ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. Kalakip nito, dapat maghahandog ng isang handog na butil at inuming handog, ayon sa iniusots ng batas, at isang lalaking kambing bilang isang handog para sa kasalanan. **25** Dapat gumawa ang pari ng pagbabayad ng kasalanan para sa lahat ng sambayanan ng Israel. Patatawarin sila dahil ang kasalanan ay isang pagkakamali. Dinala nila ang kanilang alay, ang isang handog para sa akin na pinaraan sa apoy. Dinala nila ang kanilang handog para sa kasalanan sa aking harapan para sa kanilang pagkakamali. **26** At patatawarin ang lahat ng sambayanan ng Israel, at ang mga dayuhang naninirahan kasama nila, dahil nagkakasala ang lahat ng tao nang hindi sinasadya, dapat siyang maghahandog ng isang babaeng kambing na isang taong gulang bilang handog para sa kasalanan. **28** Dapat maghahandog ang pari ng pambayad ng kasalanan sa harapan ni Yahweh para sa taong nagkakasala nang hindi sinasadya. Patatawarin ang taong iyon kapag maghahandog ng pambayad ng kasalanan. **29** Dapat magkaroon kayo ng parehong batas para sa isang nakagawa ng anumang bagay nang hindi sinasadya, ang parehong batas para sa taong katutubo sa mga tao ng Israel at para sa mga dayuhang naninirahan sa kanila. **30** Ngunit ang taong nakagawa ng anumang bagay sa pagsuway, maging katutubo siya o isang dayuhan, nilalapastangan niya ako. Dapat itiwalag ang taong iyon mula sa kaniyang mga tao. **31** Dahil sinuway niya ang aking salita at nilabag ang aking utsos, dapat itiwalag nang ganap ang taong iyon. Nasa kaniya ang kasalanan.” **32** Habang nasa ilang ang mga tao ng Israel, nakasumpong sila ng isang lalaking namumulot ng kahoy sa araw ng Pamamahinga. **33** Dinala siya ng mga taong nakakita sa kaniya kina Moises, Aaron, at sa buong sambayanan. **34** Ibinilanggo nila

siya dahil hindi pa naipahayag kung ano ang dapat gawin sa kaniya. **35** Pagkatapos, sinabi ni Yahweh kay Moises, "Dapat patayin ang lalaki. Dapat siyang batuhin ng buong sambayanan sa labas ng kampo." **36** Kaya dinala siya ng buong sambayanan sa labas ng kampo at pinagbababato siya hanggang mamatay gaya ng inutos ni Yahweh kay Moises. **37** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi nya, **38** "Magsalita ka sa mga kaapu-apuan ng Israel at utusan silang gumawa ng mga palawat para sa kanilang mga sarili upang isabit mula sa mga dulo ng kanilang mga damit, upang isabit ang mga ito mula sa bawat dulo sa pamamagitan ng isang taling asul. Dapat nilang gawin ito sa kabuuhan ng salinlahi ng kanilang mga tao. **39** Magiging isang natatanging paalaala ito sa inyo, kapag makita ninyo ito, sa lahat ng aking mga utes, upang tuperin ang mga ito para hindi ninyo sundin ang inyong sariling puso at sariling mga mata, na kung saan kumilos kayo dati tulad ng mga mangangalunya. **40** Gawin ninyo ito upang maiwasip ninyo at masundin ang lahat kong utes, at upang maari ang kaying maging banal, iniilaan para sa akin, ang inyong Diyos. **41** Ako si Yahweh ang inyong Diyos, na siyang naglabas sa inyo mula sa lupain ng Ehipto, upang maging Diyos ninyo. Ako si Yahweh ang inyong Diyos."

16 Ngayon si Korah na anak na lalaki ni Izar na anak na lalaki ni Kohat na anak na lalaki ni Levi, kasama ni Daten at Abiram na mga anak na lalaki ni Eliah, at si On na anak na lalaki ni Pelet, ang mga kaapu-apuan ni Ruben ay tinipon ng ilang kalalakihan. **2** Tumindig sila laban kay Moises, kasama ng ibang kalalakihan mula sa mga tao ng Israel, dalawang daan at limampung pinuno ng sambayanan na mga taryag na kasapi sa sambayanan. **3** Nagkatipon sila upang harapin sina Moises at Aaron. Sinabi nila sa kanila, "Kumukuha kayo nang labis para sa inyong mga sarili. Ang buong sambayanan ay banal, iniilaan kay Yahweh, ang bawat isa sa kanila, at si Yahweh ay kasama nila. Bakit ninyo inaangat ang inyong mga sarili sa ibabaw ng natitirang sambayanan ni Yahweh?" **4** Nang marinig iyon ni Moises, nagpatirapa siya. **5** Nagsalita siya kay Korah at sa lahat ng kaniyang pangkat; sinabi nya, "Sa kinuamaghan, ipapakita ni Yahweh kung sino ang kaniya, at kung sino ang iniilaan kay Yahweh. Dadalhin nya sa kaniya ang taong pipilin niya. Dadalhin siya ni Yahweh sa kaniyang sarili. **6** Gawin ninyo ito, Korah at lahat ng iyong pangkat. Kumuhang kayo ng mga insensaryo **7** bukas at lagyan ninyo ng apoy at insenso ang mga ito sa harap ni Yahweh. Ang taong pipilin ni Yahweh, ang taong iyon ay iniilaan kay Yahweh. Malayo na ang inyong narating, kayong mga kaapu-apuan ni Levi." **8** Muli, sinabi ni Moises kay Korah, "Ngayon ay makining kayo, kayong mga kaapu-apuan ni Levi: **9** ito ba ay isang malit na bagay para sa inyo na iniilaan kayo ng Diyos ng Israel mula sa sambayanan ng Israel, upang palapitin kayo sa kaniya, upang magtrahabo sa tabernakulo ni Yahweh, at upang tumayo sa harapan ng sambayanan para maglingkod sa kanila? **10** Dinala niya kayo ng malapitan, at lahat ng inyong mga kamag-anak, ang mga kaapu-apuan ni Levi ay kasama ninyo, ngunit ninanasa din ninyo ang pagkapari! **11** Iyon ang dahilan kung bakit ikaw at lahat ng iyong pangkat ay nagkatipon laban kay Yahweh. Kaya bakit kayo nagreklemo tungkol kay Aaron, na sumusundot kay Yahweh?" **12** Pagkatapos ipinatawag ni Moises sina Daten at Abiram, ang mga anak na lalaki ni Eliah, subalit sinabi nila, "Hindi kami pupunta. **13** Ito ba ay isang maliit na bagay na dalhin mo kami sa isang lupain na dinadaluyan ng gatas at pulot-pukyutan, upang patayin kami sa ilang? Ngayon nais moh maging tagapangasiwa namin! **14** Bilang karagdagan, hindi mo kami dinala sa isang lupain na umaagos sa gatas at pulot-pukyutan, o binigyang mga bukid at mga ubasan bilang isang mana. Ngayon nais mo kaming bulagin sa pamamagitan ng mga walang lamang pangako? Hindi kami pupunta sa iyo." **15** Galit na galit si Moises at sinabi kay Yahweh, "Huweg mong galangin ang kanilang mga handog. Hindi ako kumuhang ng isang asno mula sa kanila, at wala akong sinaktang sinunuan sa kanila." **16** Pagkatapos, sinabi ni Moises kay Korah, "Bukas ikaw at lahat ng iyong kasamahan ay dapat pumunta sa harap ni Yahweh, ikaw, sila, at si Aaron. **17** Bawat isa sa inyo ay dapat dalhin niya ang kaniyang insensaryo at lagyan ito ng insenso. Pagkatapos, dapat dalhin ng bawat tao sa harap ni Yahweh ang kaniyang insensaryo, dalawang daan at limampung insensaryo. Kayo at si Aaron rin ay dapat ninyong dalhin ang inyong mga insensaryo." **18** Kaya kinuha ng bawat lalaki ang kaniyang insensaryo, nilagyan ito ng apoy, nilatagan ito ng insenso, at tumayo sa pasukan patungsa sa tolda ng pagpupulung kasama ni Moises at Aaron. **19** Tinipon ni Korah ang buong sambayanan laban kina Moises at Aaron

sa pasukan ng tolda ng pagpupulung, at nagpakita ang kaluwalhatian ni Yahweh sa buong sambayanan. **20** At nagsalita si Yahweh kay Moises at kay Aaron: **21** "Ihiwalay ninyo ang inyong mga sarili mula sa sambayanan ito upang lipulin ko sila agad-agad." **22** Nagpatirapa sila Moises at Aaron at sinabi, "Diyos, ang Diyos ng mga espiritu ng buong sangkatauhan, kung nagkakasala ang isang tao, dapat kabang magalit sa buong sambayanan?" **23** Sumagot si Yahweh kay Moises. Sinabi nya, **24** "Magsalita ka sa buong sambayanan. Sabihin mo, 'Umalis kayo mula sa mga tolda nila Korah, Daten, at Abiram.'" **25** Pagkatapos, bumangon si Moises at pumunta kina Daten at Abiram; sinundan siya ng mga nakakatanda ng Israel. **26** Nagsalita siya sa sambayanan at sinabi, "Ngayon iwanan ang mga tolda ng mga masamang laaking ito at huwag humuwak ng anumang bagay na nabibilang sa kanila, o malilipol kayo sa pamamagitan ng lahat ng kanilang kasalanan." **27** Kaya ang sambayanan sa magkabilaan ay iniwan ang mga tolda nina Korah, Daten, at Abiram. Lumabas sila Daten at Abiram at tumayo sa pasukan ng kanilang mga tolda, kasama ng kanilang mga asawa, mga anak, at kanilang mga maliliit. **28** At sinabi ni Moises, "Sa pamamagitan nito malalaman ninyong isinugo ako ni Yahweh upang gawin ang lahat ng mga gawaing ito, sapagkat hindi ko ginawa ang mga ito sa aking sariling pagsang-ayon. **29** Kung mamatatay ang mga laaking ito nang kariwang kamatayan gaya ng kariwang nangyayari, kung gayon hindi ako isinugo ni Yahweh. **30** Ngunit kung gagawa si Yahweh ng isang butas sa lupa na lalamon sa kanila tulad ng isang malaking bibig, kasama ng kanilang mga pamilya, at kapag bababa sila ng buhay sa lugar ng mga patay ay dapat ninyong unawain na kinamuhian ng mga laaking ito si Yahweh. (**Sheol h7585**) **31** Pagkatapos sabihin ni Moises ang lahat ng salitang ito, bumukas ang lupang sa ilalim ng mga laaking ito. **32** Ibinukas ng lupa ang bibig nito at nilamon sila, ang kanilang mga pamilya, at lahat ng mga taong nabibilang kay Korah, pati na rin ang kanilang mga ari-arian. **33** Sila at ang lahat sa kanilang mga pamilya ay pumunta ng buhay sa lugar ng mga patay. Nagsara ang lupa sa ibabaw nila, at sa pamamagitan nito nalipol sila sa kalagjtinan ng sambayanan. (**Sheol h7585**) **34** Ang buong Israel na nakapalibot sa kanila ay tumakas mula sa kanilang hiway. Sinigaw nila, "Baka lamunin din tayo ng lupa!" **35** Pagkatapos kumislip ang apoy mula kay Yahweh at nilamon ang 250 kalalakihan na naghandog ng insenso. **36** Muling nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **37** "Magsalita ka kay Eleazar na anak na lalaki ni Aaron na pari at sabihin siya na kunin ang mga insensaryo mula sa mga buhabagbag tira, sapagkat ang mga insensaryo ay idinulog sa akin. Pagkatapos, kailangan nilang ikalat ang mga baga. **38** Kunin ang mga insensaryo sa mga namatay dahil sa kanilang mga kasalanan. Gawing minartilyong pinggan ang mga ito bilang isang takip sa ibabaw ng altar. Ang mga laaking iyon ang naghandog ng mga ito sa harap ko, kaya nailahong sa akin ang mga ito. Magiging isang tanda ang mga ito ng aking presensya sa mga tao ng Israel." **39** Kinuha ni Eleazar na pari ang mga tansong insensaryo na ginamit ng mga laaking nasunog, at ang mga ito ay minartilyo na maging isang takip para sa altar, **40** upang maging isang paalala sa mga tao ng Israel, na ang mga nagmula lamang kay Aaron ang maaaring pumuntang magsungog ng insenso sa harap ni Yahweh, para hindi sila magiging katulad ni Korah at ng kaniyang pangkat—gaya ng iniuot ni Yahweh sa pamamagitan ni Moises. **41** Ngunit sa sumundon na umaga ang lahat ng sambayanan ng mga tao ng Israel ay nagreklemo laban kina Moises at Aaron. Sinabi nila, "Pinatay ninyo ang mga tao ni Yahweh." **42** At nangyari, nang nagkatipon ang sambayanan laban kina Moises at Aaron, na tumingin sila sa tolda ng pagpupulung at, tingnan mo, tinatatakpan ito ng ulap. Nagpakita ang kaluwalhatian ni Yahweh, **43** at pumunta sina Moises at Aaron sa harapan ng tolda ng pagpupulung. **44** Pagkatapos, nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi nya, **45** "Lumayo ka mula sa harapan ng sambayanan ito upang malipol ko sila agad-agad." Pagkatapos nagpatirapa sina Moises at Aaron. **46** Sinabi ni Moises kay Aaron, "Kunin ninyo ang insensaryo, lagyan ito ng apoy mula sa altar, lagyan ito ng insenso, dalhin agad ito sa sambayanan, at gumawa ng pambayad ng kasalanan para sa kanila, dahil ang galit ay paparating mula kay Yahweh. Nagsimula na ang salot." **47** Kaya ginawa ni Aaron ang gaya ng sinabi ni Moises. Tumakbo siya papunta sa gitna ng sambayanan. Mabilis na nagsimulang kumalat ang salot sa mga tao, kaya iniilagyan niya ang insenso at gumawa ng pambayad ng kasalanan para sa mga tao. **48** Tumayo si Aaron sa pagitan ng mga patay at mga nabubuhay; sa pamamagitan nito natigil ang salot. **49** Yaong mga namatay

sa pamamagitan ng salot ay 14, 700 ang bilang, bukod sa mga namatay dahil sa ginawa ni Korah. **50** Bumalik si Aaron kay Moises sa pasukan patungo sa tolda ng pagpupulong, at ang salot ay nagwakas.

17 Nagsalita si Yahweh kay Moises. Sinabi nya, **“2** “Magsalita ka sa mga tao ng Israel. Kumuha ka ng mga tungkod mula sa kanila, isaa para sa bawat tribu ng mga ninuno. Kumuha ng labindalawang tungkod, isa mula sa bawat pinunong napili mula sa bawat tribu. Isulat mo ang pangalan ng bawat lalaki sa kaniyang tungkod. **3** Dapat mong isulat ang pangalan ni Aaron sa tungkod ni Levi. Kailangang may isang tungkod para sa bawat pinuno mula sa lipi ng kaniyang mga ninuno. **4** Dapat mong ilagay ang mga tungkod sa tolda ng pagpupulong sa harapan ng tipan ng mga kautusan, kung saan ako nakaikipagkita sa iyo. **5** At mangyayaring ang tungkod ng taong aking pipили ay uusbong. Patitigilin ko ang mga reklamo ng mga tao ng Israel, mga sinasabi nila laban sa iyo.” **6** Kaya nagsalita si Moises sa mga tao ng Israel. Lahat ng mga katutubong pinuno ay binigyan siya ng mga tungkod, isang tungkod mula sa bawat pinuno, na pinili mula sa bawat isa sa mga ninuno ng tribu, labindalawang tungkod lahat. Kasali na sa mga iyon ang tungkod ni Aaron. **7** Pagkatapos inilagak ni Moises ang mga tungkod sa harap ni Yahweh sa toldang tipanan. **8** Sa sumunod na araw, pumunta si Moises sa toldang tipanan at, pagmasdan, ang tungkod ni Aaron para sa mga tribu ni Levi ay umusborg. Tumubo ang mga usborg at naglabas ng mga bulaklak at hinog na almon! **9** Inilabas ni Moises ang lahat ng mga tungkod sa harap ni Yahweh patungo sa lahat ng mga tao ng Israel. Hinanap ng bawat taong kaniyang tungkod at kinuha ito. **10** Sinabi ni Yawheh kay Moises, “Ilagay mo ang tungkod ni Aaron sa harapan ng mga toldang tipanan. Panatilihin mo ito bilang isang palatandaan ng kasalanan laban sa mga taong nag-aaklas upang mawakasan mo ang mga reklamo laban sa akin, o sila ay mamamatay.” **11** Ginawa ni Moises ang iniutos ni Yahweh sa kaniya. **12** Nagsalita ang mga tao ng Israel kay Moises at sinabi, “Mamamatay kami rito. Malilipol kaming lahat! **13** Mamamatay ang bawat isang umaakyat, na lumalapit sa tabernakulo ni Yahweh. Dapat ba kaming mamamatay lahat?”

18 Sinabi ni Yahweh kay Aaron, “Ikaw at ang iyong mga anak na lalaki, at ang mga angkan ng iyong mga ninuno ang may pananagutan sa lahat ng kasalangan kanilang nagawa laban sa santuwaryo.

Ngunit ikaw lamang at ang iyong mga anak na lalaking kasama mo ang may pananagutan sa lahat ng mga kasalangan nagawa ng sinuman sa pagkapari. **2** Para sa kapwa mo miyembro ng tribu ni Levi, tribu ng iyong ninuno, dapat mo silang isama upang makasali sila sa iyo at tulungan ka kapag naglilingkod ka at ng iyong mga anak na lalaki sa harap ng toldang tipanan. **3** Dapat silang maglingkod sa iyo at sa buong tolda. Gayunpaman, hindi sila dapat lumapit sa anumang bagay sa banal na lugar o may kaugnayan sa altar, o sila at ikaw rin ay mamamatay. **4** Dapat silang sumali sa iyo at pangalagaan ang tolda ng pagpupulong, sa lahat ng gawain na may kaugnayan sa tolda. Hindi dapat lumapit sa iyo ang isang dayuhan. **5** Dapat ninyong kunin ang tungkulin na ito nang sa gayon, hindi muling dumating ang aking galit sa mga tao ng Israel. **6** Tingnan ninyo, ako mismo ang pumili sa iyonng kapwa miyembro ng mga Levita mula sa mga kaupo-apuhan ng Israel. Sila ay isang regalo sa iyo, ibinigay sa akin para gawin ang gawaing may kaugnayan para sa tolda ng pagpupulong. **7** Subalit ikaw lamang at ang iyong mga anak na lalaki ang maaaring gumanap ng pagkapari tungkol sa bawat bagay na may kaugnayan sa altar at sa bawat bagay na nasa loob ng kurtina. Ikaw mismo ang dapat gumawa sa mga tungkuling iyon. Ibinigay ko sa iyo ang pagkapari bilang isang regalo. Bawat dayuhan na lalapit ay dapat malagay sa kamatayan.” **8** Pagkatapos, sinabi ni Yahweh kay Aaron, “Tingnan mo, ibinigay ko sa iyo ang tungkulin sa pag-iingat ng mga handog na itinaas sa akin, at lahat ng mga banal na handog na ibinigay sa akin ng mga tao ng Israel. Ibinigay ko ang mga handog na ito sa iyo, at sa iyong mga anak na lalaki bilang iyong patuloy na bahagi. **9** Ang mga bagay na ito mula sa mga ganap na inialay na handog kay Yahweh, subalit ang hindi ganap na nasunog ay magiging sa iyo. Bawat alay na dinadala ng mga tao, kalakip ng bawat handog na butil, bawat handog para sa kasalanan, at bawat handog na pambayad para sa kasalanan—lahat nitong mga napakabanal na handog—na inilaan nila para sa akin at dinala sa akin ay magiging para sa iyo at para sa iyong mga anak na lalaki. **10** Ito ay ganap na inilaan para sa akin, na dapat mong kainin ang mga handog na ito. Bawat lalaking kasama mo ay dapat kumain

ng mga handog na ito. Dapat mo silang isaalang-alang bilang inilaan para sa akin. **11** Ito ang mga handog na mapapabilang sa iyo: kanilang mga regalo na itinabi mula sa lahat ng itinaas na mga handog ng mga tao ng Israel, mga handog na tinaas nang mataas sa harap ko at dinala sa akin. Ibinibigay ko ang mga ito sa iyo, sa iyong mga anak na lalaki, at sa iyong mga anak na babae, bilang iyong patuloy na bahagi. Bawat isang malinis sa pamamagitan ng ritwal sa iyong pamilya ay maaaring kumain ng kahit ano mula sa mga handog na ito. **12** Lahat ng mainam na langis, lahat ng mainam na bagong alak at butil, ang unang mga prutas na ibinibigay ko sa inyo. **13** Ang lahat ng bungang unang hinog na nasa kanilang lupain, na dinala nila sa akin ay magiging sa iyo. Bawat isang malinis sa iyong pamilya ay maaaring kumain ng mga bagay na ito. **14** Bawat bagay na inilaan sa Israel ay magiging sa iyo. **15** Bawat gaya ng nagpapabukas ng sinapupunan, lahat ng panganay na hinandog ng mga tao kay Yahweh, kapwa atay at hayop, magiging sa iyo. Gayunpaman, dapat tiyak na bilhin muli ng mga tao ang bawat panganay na anak na lalaki, at dapat nilang bilhin muli ang panganay na lalaki ng maruming mga hayop. **16** Iyong mga dapat bibilhin muli ng mga tao ay dapat bilhin muli pagkatapos na maging isang buwang gulang. Pagkatapos ay maaari na silang bilhin muli ng mga tao, sa halagang limang siklo, ayon sa pamantayang timbang na siklo ng santuwaryo, na kapantay ng dalawampung gera. **17** Subalit ang panganay ng isang baka, o ang panganay ng isang tupa, o ang panganay ng isang kambing ay hindi mo dapat bilhin muli ang mga hayop na ito; sila ay inilaan sa akin. Dapat mong isaboy ang dugo nito sa altar at sunugin ang kanilang taba bilang isang alay na pinaraan sa apoy, upang magdulot ng mabangong halimuyak para sa akin. **18** Magiging sa iyo ang karne ng mga ito. Gaya ng itinaas na dibidib at kanang hita, magiging sa iyo ang karne ng mga ito. **19** Lahat ng dinalang handog ng banal na mga bagay na inalay ng mga tao ng Israel sa akin ay ibinibigay ko ang mga ito sa iyo, sa iyong mga anak na lalaki, sa iyong mga anak na babae bilang patuloy na bahagi. Tumatayo sila para sa isang tipan ng asin, isang umiiral na tipan magpakailanman, sa harap ko kasama mo at ng iyong mga kaupo-apuhan.” **20** Sinabi ni Yahweh kay Aaron, “Hindi ka dapat magkaroon ng mana sa lupain ng mga tao, ni dapat magkaroon ng bahagi sa mga ari-arian ng mga tao. Ako ang iyong magiging bahagi at mana sa piling ng mga tao ng Israel. **21** Sa mga kaupo-apuhan ni Levi, tingnan mo, ibinigay ko ang lahat ng mga ikapulang bilang kanilang mana kapalit ng kanilang paniniibihan na kanilang ibinibigay sa pagtatarabaho sa tolda ng pagpupulong. **22** Simula ngayon hindi dapat lumapit ang mga tao ng Israel sa tolda ng pagpupulong, o sila ay magkakaroon ng pananagutan sa kasalanan ito at mamamatay. **23** Dapat gawin ng mga Levita ang mga gawain na may kaugnayan sa tolda ng pagpupulong. Sila ang may pananagutan para sa anumang kasalanan tungkol dito. Ita ng magiging isang palagiang batas sa lahat ng salinlahi ng iyong mga tao. At hindi sila dapat magkaroon ng mana sa piling ng mga tao ng Israel. **24** Sapagkat ang mga ikapulang ng mga tao ng Israel, na kanilang inialay bilang handog para sa akin—itó ang mga ibinibigay ko sa mga Levita bilang kanilang mana. Ita ang dahilan kung bakit sinabi ko sa kanila, ‘Hindi sila dapat magkaroon ng mana sa piling ng mga tao ng Israel.’” **25** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **“26** “Dapat mong kausapin ang mga Levita sa sabihin sa kanila, ‘Kapag matanggap mo mula sa mga tao ng Israel ang ikasamu na ibinibigay ni Yahweh sa iyo bilang iyong mana ay dapat mong ihandog ang isang inalay na handog mula sa ikasampung iyon sa kaniya, ang ikasamu mula sa ikapulang.” **27** Dapat mong isaalang-alang ang iyong inalay na handog na para itong ikasamu ng butil mula sa giikhang palapag o produkto mula sa pigaan ng ubas. **28** Kaya dapat ka ring mag-alay ng handog kay Yahweh mula sa ikapulang na iyong natanggap mula sa mga tao ng Israel. Dapat mong ibigay mula sa kanila ang kaniyang inalay na handog kay Aaron na pari. **29** Mula sa lahat ng mga inalay na iyong natanggap, dapat kang maghandog ng bawat inalay na handog kay Yahweh. Dapat mong gawin ito mula sa lahat ng mainam at pinaka-banal na mga bagay na ibinigay sa iyo.” **30** Kaya dapat mong sabihin sa kanila, ‘Kapag mag-alay kayo ng mainam ng kahit ano sa iyong tinanggap ay dapat itong isaalang-alang ng mga Levita gaya ng nailabas mula sa giikhang palapag at sa pigaan ng ubas. **31** Maari ninyong kainin ang natirang mga regalo sa alinmang lugar, kayo at ang iyong mga pamilya, dahil ito ay iyong kabayaran kapalit ng iyong pagtatarabaho sa tolda ng pagpupulong. **32** Hindi kayo magkakasala sa pagkain at pag-inom nito, kapag iyong inalay

kay Yahweh ang pinakamainam ng kahit anong inyong tinanggap. Subalit hindi ninyo dapat lapastanganin ang banal na mga handog ng mga tao ng Israel, o kayo ay mamamatay."

19 Nagsalita si Yahweh kay Moises at Aaron. Sinabi niya, **2** "Ito ay isang batas, isang batas na aking iniuutos sa inyo: Sabihin ninyo

sa mga tao ng Israel na dapat nilang dalhin sa iyo ang isang pulang dumalagang baka na walang depektó o kapintasan, at hindi pa nakapagpasan ng pamatok. **3** Ibigay ninyo ang dumalagang baka kay Eleazar na pari. Dapat niyang dalhin ito sa labas ng kampo, at dapat patayin ito ng isang tao sa kaniyang harapan. **4** Dapat kumuha si Eleazar na pari ng kaundi sa mga dugo nitó gamit ang kaniyang daliri at iwisik ito ng pitong beses sa harapan ng tolda ng pagpupulong. **5** Isa pang pari ang dapat sumunog sa dumalagang baka sa kaniyang paninig. Dapat niyang sunugin ang mga balat nito, laman, at mga dugo nitó kasama ang mga dumi nito. **6** Dapat kumuha ang pari ng kahoy na sedro, isopo, at ng lanang maringkad na pula, at ihagis itong lahat sa gitna ng nasusunog na dumalagang baka. **7** Pagkatapos, dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at maligo sa tubig. At makakapasok siya sa kampo, kung saan siya mananatiling marumi hanggang sa gabi. **8** Dapat labhan ng taong sumunog sa dumalagang baka ang kaniyang mga damit at maligo sa tubig. Mananatili siyang marumi hanggang sa gabi. **9** Dapat tipunin ng isang taong malinis ang mga abo ng dumalagang baka at ilagay ang mga ito sa labas ng kampo sa isang malinis na lugar. Dapat itago ang mga abong ito para sa sambayanan ng Israel. Ihalhala nila ang mga abo sa tubig para sa paglilinis mula sa pagkakasala, sapagkat ang mga abo ay galing sa isang handog para sa kasalan. **10** Ang isang taong tumipon sa mga abo ng dumalagang baka ay dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit. Mananatili siyang marumi hanggang sa gabi. Ito ay magiging palagi ng batas para sa mga tao ng Israel at sa mga dayuhang naninirahan kasama nila. **11** Sinuman ang humipo sa bangkay ng kahit na sinong tao ay magiging marumi sa loob ng pitong araw. **12** Dapat linisin ng taong iyon ang kaniyang sarili sa ikatlong araw at sa ikapitong araw. At siya ay magiging malinis. Ngunit kung hindi nya nilinis ang kaniyang sarili sa ikatlong araw, hindi siya magiging malinis sa ikapitong araw. **13** Sinumang humipo sa isang patay na tao, ang katawan ng taong namatay, at hindi nya nilinis ang kaniyang sarili—dinungdungan ng taong ito ang tabernakulo ni Yahweh. Dapat itiwatalag ng taong iyon mula sa Israel dahil hindi nailwisik sa kanya ang tubig para sa karumihan. Mananatili siyang marumi; mananatili sa kanya ang kaniyang pagkamarumi. **14** Ito ang batas kapag mamamatay ang isang tao sa loob ng isang tolda. Bawat taong papasok sa loob ng tolda at bawat isang nasa loob ng tolda ay magiging marumi sa loob ng pitong araw. **15** Bawat nakabukas na lalagyan na walang takip ay magiging marumi. **16** Katulad nang sinumang nasa labas ng tolda na humipo sa isang taong pinatay gamit ang isang espada, anumang bangkay, buto ng tao, o isang puntod—magiging marumi ang taong iyon sa loob ng pitong araw. **17** Gawin ninyo ito sa taong marumi: Kumuha kayo ng kaunting abo mula sa sinunog na handog para sa kasalan at ihalo ang mga ito sa isang banga na may sariwang tubig. **18** Dapat kumuha ang isang taong malinis ng isopo, isawsaw ito sa tubig at iwisik ito sa tolda, sa lahat ng lalagyan nasa loob ng tolda, sa mga taong naroon, at sa isang taong humipo sa buto, sa pinatay na tao, sa namatay na tao, o sa puntod. **19** Sa ikatlong araw at sa ikapitong araw, dapat wisikan ng taong malinis ang taong marumi. Dapat maglinis ng kaniyang sarili ang taong marumi sa ikapitong araw. Dapat niyang labhan ang kaniyang mga damit at maligo sa tubig. At sa gabi ay magiging malinis siya. **20** Ngunit ang sinumang mananatiling marumi, na tumatangging magpalinis ng kaniyang sarili—ititiwalag ang taong iyon mula sa sambayanan—dahil dinungdisan niya ang santuwaryo ni Yahweh. Hindi pa nailwisik sa kanya ang tubig para sa karumihan; mananatili siyang marumi. **21** Ito ay magiging isang patuloy na batas patungkol sa mga kalagayang ganito. Dapat labhan ng taong nagwiwiwik sa tubig para sa karumihan ang kaniyang mga damit. Ang taong humawak sa tubig para sa karumihan ay magiging marumi hanggang sa gabi. **22** Anuman ang hahawakan ng taong marumi ay magiging marumi. Ang taong hahawak nito ay magiging marumi hanggang gabi."

20 Kaya ang mga tao ng Israel, ang buong sambayanan ay pumunta sa ilang ng Sin sa unang buwan; mananatili sila sa Kades. Doon namatay at inilibing si Miriam. **2** Walang tubig para sa sambayanan, kaya nagtipun-tipon sila laban kina Moises at Aaron. **3** Nagrekiamo ang mga ta

laban kay Moises. Sinabi nila, "Mas mabuti pa ngang namatay nalang kami nang mamatay ang kasamahan naming mga Israelita sa harap ni Yahweh! **4** Bakit mo dinala ang sambayanan ni Yahweh sa ilang na ito para mamatay dito, kami at ang aming mga hayop? **5** At bakit mo kami iniilabas sa Ehipto para dalhin kami sa nakakakilabot na lugar na ito? Walang butil dito, mga igos, mga puno ng ubas, o mga granada. At walang tubig na mainom." **6** Kaya umalis sina Moises at Aaron mula sa harap ng kapulungan. Pumunta sila sa pasukan ng tolda ng pagpupulong at nagpatirap. Doon nagpakita ang makinang na kaluwalhatian ni Yahweh sa kanila. **7** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabin, **8** "Kunin mo ang iyong tungkod at tipunin ang sambayanan, ikaw at si Aaron na iyong kapatid. Magsalita ka sa bato sa kanilang paninig, at utusan mo ang bato na magpadaloy ng tubig. Makakakuha ka ng tubig para sa kanila mula sa batong iyan, at dapat mong ibigay ito sa sambayanan at sa kanilang mga baka para inumin." **9** Kinuha ni Moises ang kaniyang tungkod sa harap ni Yahweh gaya ng inhiutos ni Yahweh na kaniyang gawin. **10** At tinipong magkakasama nina Moises at Aaron ang kapulungan sa harap ng bato. Sinabi ni Moises sa kanila, "Makinig kayo ngayon, kayong mga mapaghimagsik. Dapat ba kaming magpadaloy ng tubig mula sa batong ito para sa inyo?" **11** Pagkatapos, itinaas ni Moises ang kaniyang kamay at hinampas ng dalawang beses ang bato sa pamamagitan ng kaniyang tungkod, at lumabas ang maraming tubig. Uminom ang sambayanan at ang kanilang mga baka. **12** Pagkatapos sinabi ni Yahweh kina Moises at Aaron, "Dahil hindi kayo nagtiwala sa akin o iniilaan ako na maging banal sa mga mata ng mga tao ng Israel, hindi ninyo madadala ang kapulungan ito sa lupain na ibinibigay ko sa kanila." **13** Tinawag ang lugar na ito na mga tubig ng Meriba dahil napakagtalo ang mga tao ng Israel kay Yahweh doon, at ipinakita niya ang kaniyang sarili sa kanila bilang banal. **14** Nagpadala ng mga mensahero si Moises mula Kades sa hari ng Edom: Ito ang sinabi ng iyong kapatid na si Israel: "Alam mo ang lahat ng paghihirap na nangyari sa amin. **15** Alam mo na pumunta sa Ehipto ang aming mga ninuno at nanirahan sa Ehipto ng isang mahabang panahon. Tinuring kaming napakasama ng mga taga-Ehipto gayon din ang aming mga ninuno. **16** Nang tumawag kami kay Yahweh, dinining niya ang aming mga tinig at nagpadala siya ng isang anghel at inilabas kami sa Ehipto. Tingnan mo, narito kami sa Kades, isang lungsod sa hangganan ng iyong lupain. **17** Hinihiling kong paulitulutin mo kaming maadana sa iyong lupain. Hindi kami dadaan sa bukirin o ubasan, ni iinom ng tubig sa iyong mga balon. Dadaan kami sa maluwang na daanan ng hari. Hindi kami ililikó sa kanan o sa kaliwa hanggang makalampas kami sa iyong hangganan." **18** Subalit tumugon ang hari ng Edom sa kanya, "Hindi ka maaaring dumaan dito. Kapag ginawa mo iyon, darating ako nang may espada upang salakayin ka." **19** At sinabi ng mga tao ng Israel sa kanya, "Dadaan kami sa maluwang na daanan. Kung uminom kami o ang aming mga alagang hayop ng iyong tubig, babayaran namin ito. Pabayana mo lang kaming makadaan sa aming paa, wala kaming ibang gagawin." **20** Subalit sumagot ang hari ng Edom, "Hindi kayo maaring dumaan." Kaya dumating ang hari ng Edom laban sa Israel nang may isang malakas na kamay kasama ang maraming kawal. **21** Hindi pumayag ang hari ng Edom na makatawid ang Israel sa kanilang hangganan. Dahil dito, lumayo ang Israel sa lupain ng Edom. **22** Kaya naglakbay ang mga tao mula Kades. Ang mga tao ng Israel, ang buong sambayanan ay dumating sa Bundok Hor. **23** Nagsalita si Yahweh kina Moises at Aaron sa Bundok Hor, sa hangganan ng Edom. Sinabi niya, **24** "Dapat maitipon si Aaron sa kaniyang mga tao, sapagkat hindi siya papasok sa lupain na ibinibigay ko sa mga tao ng Israel. Ito ay dahil lumabag kayong dalawa sa aking salita sa mga tubig ng Meribah. **25** Kunin mo si Aaron at si Eleazar na kaniyang anak na lalaki at dalhin mo sila sa Bundok Hor. **26** Alisin mo kay Aaron ang mga kasuotang pangpари at isuot ito kay Eleazar na kaniyang anak na lalaki. Dapat mamamatay si Aaron at mmaitimpon sa kaniyang mga tao doon." **27** Ginawa ni Moises ang inhiutos ni Yahweh. Umakyat sila sa Bundok Hor sa paninig ng sambayanan. **28** Tinanggal ni Moises kay Aaron ang kaniyang kasuotang pangpari at isinuot kay Eleazar na kaniyang anak na lalaki. Namatay si Aaron doon sa tuktuk ng bundok. Pakatapos, bumaba si Moises at Eleazar. **29** Nang makita ng sambayanan patay na si Aaron. Nagluksa ang buong bansa para sa kanya ng tatlumpung araw.

21 Nang marinig ng Cananeong hari ng Arad, na siyang naninirahan sa Negev na naglalakbay ang Israel sa daan ng Atarim, nakipaglaban

siya laban sa Israel at kumuha siya ng ilang bihag mula sa kanila. **2** Nangako ang Israel kay Yahweh at sinabi, "Kung bibigyan mo kami ng tagumpay sa mga taong ito, lubos na wawasakin namin ang kanilang mga lungsod." **3** Nakini ng si Yahweh sa trinig ng Israel at binrigyan sila ng tagumpay laban sa mga Cananeo. Lubusan silang winasak at ang kanilang mga lungsod. Tinawag na Horma ang lugar na iyon. **4** Naglakbay sila mula sa Bundok ng Hor sa daan ng Dagat ng mga Tambo upang lumiko sa lupain ng Edom. **5** Lubos na napanghinaan ng loob sa paglalakbay ang mga tao. Nagsalita ang mga tao laban sa Diyos at kay Moises: "Bakit mo kami pinalabas sa Ehipto upang mamatay sa ilang? Walang tinapay, walang tubig, at ayaw namin ang nakakasawang pagkaing ito." **6** At nagpadala si Yahweh ng mga makamandag naahas sa mga tao. Tinuklaw ng mga ahas ang mga tao; maraming tao ang namatay. **7** Lumapit ang mga tao kay Moises at sinabin, "Nagkakasila kami dahil nagsalita kami laban kay Yahweh at sa iyo. Magdasal ka kay Yahweh upang ilayo niya ang mga ahas mula sa amin." Kaya nagdasal si Moises para sa mga tao. **8** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Gumawa ka ng isang ahas at ikabit mo ito sa isang poste. At mangyari na ang bawat isang natuklaw ay makalilitgas, kung titingenan niya ito." **9** Kaya gumawa si Moises ng isang tansong ahas at ikinabit ito sa isang poste. Kapag natuklaw ng isang ahas ang sinumang tao, kung titingen siya sa tansong ahas, makalilitgas siya. **10** PAt nagpatuloy ang mga tao ng Israel sa kanilang paglalakbay at nagkampo sila sa Obot. **11** Naglakbay sila mula sa Obot at nagkampo sila sa Lye Abarim sa ilang na nakaharap sa Moab sa dakong silangan. **12** Mula roon naglakbay sila at nagkampo sa lambak ng Zered. **13** Mula roon naglakbay sila at nagkampo sa kabilang bahagi ng Ilog Arnon, na nasa ilang na ipatungo sa hangganang ng mga Amoreo. Ang Ilog Arnon ang nagsisilbing hangganan ng Moab, sa pagitan ng Moab at ng mga Amoreo. **14** Kaya nga sinasabi sa kasulatang binalumbon ng Mga Digmaan ni Yahweh, "Waheb sa Sufa, at ang mga lambak ng Arnon, **15** ang libis ng mga lambak na patungo sa bayan ng Ar at papaba patungo sa hangganang ng Moab." **16** Mula roon naglakbay sila patungo sa Beer, na kung saan ay naroon ang balon na sinabi ni Yahweh kay Moises, "Sama-sama mong tipunin ang mga tao upang bigyan ko sila ng tubig." **17** At inawit ng Israel ang awiting ito: "Bumukal ka, balon. Awitin ang tungkol dito. **18** Ang balong hinukay ng ating mga pinuno, ang balong hinukay ng mga taong marangal sa pamamagitan ng setro at kanilang mga baston." Pagkatapos mula sa ilang naglakbay sila patungong Matana. **19** Mula sa Matana naglakbay sila patungong Nahaliel, at mula sa Nahaliel patungong Bamot, **20** at mula sa Bamot patungo sa isang lambak sa lupain ng Moab. Iyon ay kung saan ang tuktok ng Bundok Pisga na natatanaw sa ilang. **21** Pagkatapos, nagpadala ang Israel ng mga mensahero kay Sihon na hari ng mga Amoreo na nagsasabi. **22** "Hayaan mo kaming dumaan sa iyong lupain. Hindi kami liliko sa anumang bukirin o ubasan. Hindi kami iirom ng tubig mula sa iyong mga balon. Maglalakbay kami sa pamamagitan ng maluwang na daanan ng hari hanggang makatawid kami sa kanilang hangganang." **23** Ngunit hindi pinayagan ni Haring Sihon ang Israel na dumaan sa kanilang hangganang. Sa halip, sama-samang tinipon ni Sihon ang lahat ng kaniyang hukbo at sinalakay ang Israel sa ilang. Nakarating siya sa Jahaz, kung saan nakipaglaban siya sa Israel. **24** Sinalakay ng Israel ang hukbo ni Sihon sa pamamagitan ng talim ng espada at kinuha nila ang lupain mula sa Arnon patungong ilog ng Jabok, hanggang sa lupain ng mga tao ng Ammon. Ngayon ay piniratibay ang hangganang ng mga tao ng Ammon. **25** Kinuha ng Israel ang lahat ng mga lungsod ng Amoreo at tinirhan nilang lahat, kasama ang Hesbon at lahat ng mga nayon nito. **26** Ang Hesbon ay ang lungsod ni haring Sihon ng mga Amoreo, na siyang nakipaglaban sa dating hari ng Moab. Kinuha ni Sihon ang lahat ng kaniyang lupain mula sa kaniyang sinasakupang hanggang sa Ilog Arnon. **27** Kaya sinabi ng mga nagsalita sa kawikaan, "Pumunta kayo sa Hesbon. Hayaan ninyo ang lungsod ng Sihon na muling maitayo at maitatag. **28** Isang apoy na umaalab mula sa Hesbon, isang ningas ng apoy mula sa lungsod ng Sihon na lumamon sa Ar ng Moab, at mga nagmamay-ari ng mga burol sa tabi ng Arnon. **29** Aba sa iyo, Moab! Napuksa ka, mga tao ng Cemos. Pinabighi niya ang kaniyang mga anak na lalaki at pinabilanggo niya ang kaniyang mga anak na babae kay Sihon na hari ng mga Amoreo. **30** Ngunit nasakop namin si Sihon. Nawasak ang Hesbon hanggang sa Dibon. Tinalo namin sila hanggang sa dulo ng Nota, na umaabot sa Medeba." **31** Kaya nagsimulang manirahan ang Israel sa lupain ng mga Amoreo. **32** At ipinadala ni Moises ang mga lalaki upang

titingnan ang Jazer. Kinuha nila ang mga nayon nito at pinaalis ang mga Amoreong neroon. **33** Pagkatapos tumalikod sila at umakyat sa daan ng Bashan. Lumabas si Og na hari ng Bashan laban sa kanila, siya at ang lahat niyang hukbo, upang labanan sila sa Edrei. **34** Pagkatapos, sinabi ni Yahweh kay Moises, "Huweg kang matakot sa kaniya, dahil binigyan ko kayo ng tagumpay laban sa kaniya, lahat ng kaniyang hukbo at ng kaniyang lupain. Gawin ninyo sa kaniya ang tulad ng ginawa ninyo kay Sihon na hari ng mga Amoreo, na nanirahan sa Hesbon." **35** Kaya pinatay nila siya, ang kaniyang mga anak na lalaki, at lahat ng kaniyang hukbo, hanggang walang natirang buhay sa kaniyang mga tao. Pagkatapos, kinuha nila ang kaniyang lupain.

22 Nagpatuloy sa paglalakbay ang mga tao ng Israel hanggang sa magkampo sila sa mga kapatagan ng Moab malapit sa Jerico, sa ibayo ng Ilog Jordan mula sa lungsod. **2** Nakita ni Balak na lalaking anak ni Zippor ang lahat ng ginawa ng Israel sa mga Amoreo. **3** Labis na natakot si Moab sa mga tao dahil sila ay marami, at matindi ang takot ni Moab sa mga tao ng Israel. **4** Sinabi ng hari ng Moab sa nakatanda ng Midian, "Kakaibin nitong napakaraming ang lahat ng nakapaligid sa atin at ng pangginginang ng isang kapong baka sa mga damo sa isang bukirin." Ngayon si Balak na lalaking anak ni Zippor ang hari ng Moab sa panahong iyon. **5** Nagpadala siya ng mga mensahero kay Balaam na lalaking anak ni Beor, sa Petor na nasa tabi ng Ilog Eufrates, sa lupain ng kaniyang bansa at kaniyang mga tao. Tinawag niya siya at sinabi, "Tingnan mo, isang bansa ang dumating dito mula sa Ehipto. Kanilang sinakop ang buong lupain at sila ay narito na malapit sa akin. **6** Kaya pakiusap pumunta ka na ngayon at isumpa ang bayang ito para sa akin, dahil sila ay napakalakas para sa akin. Marahil kung gayon, maaari ko na silang salakayin at palayasin palabas sa lupain. Alam ko na ang sinumang pinaggapala mo ay pagpapala, at ang sinumang isusumpa mo ay susumpain." **7** Kaya umalis ang mga nakatanda ng Moab at ng Midian, dala nila ang pambayad para sa panghuhula. Nagpunta sila kay Balaam at simabi sa kaniya ang mga salita ni Balak. **8** Sinabi ni Balaam sa kanila, "Mamalagi kayo rito ngayong gabi. Sasabihin ko sa inyo kung ano ang sasabihin sa akin ni Yahweh." Kaya nanatili ang mga pinuno ng Moab kay Balaam sa gabing iyon. **9** Nagpunta ang Diyos kay Balaam, at sinabi, "Sino ang mga lakaling ito na ngapunta sa iyo?" **10** Sumagot si Balaam, "Ipinadala sila sa akin ni Balak na lalaking anak ni Zippor, hari ng Moab. Sinabi niya, **11** Tingnan mo, ang mga taong nanggaling mula sa Ehipto ay sinakop ang aking lupain. Ngayon, pumarito ka at sumpainta sila para sa akin. Marahil, maaari ko na silang kababini at palayasin." **12** Tumugon ang Diyos kay Balaam, "Hindi ka dapat sumama sa mga lakaling iyon. Hindi mo dapat isumpa ang mga tao ng Israel dahil pinagpala sila." **13** Kinaumaghanan tumayo si Balaam at sinabi sa mga pinuno ni Balak, "Bumalik na kayo sa iyong lupain dahil hindi ako pinayagan ni Yahweh na sumama sa inyo." **14** Kaya umalis ang mga pinuno ng Moab at bumalik kay Balak. Sinabi nila, "Tumangi si Balaam na sumama sa amin." **15** Muling nagpadala si Balak ng mas maraming pinuno na mas iginagalang kaysa sa mga naunang grupo. **16** Nagpunta sila kay Balaam at sinabi sa kaniya, "Ito ang sinasabi ni Balak na anak ni Zippor, 'Pakiusap, wala nawang anumang bagay na hadlang sa iyo sa pagparito sa akin, **17** dahil babayaran pa kita nang labis at bibigyan kita ng dakilang karanganan, at gagawin ko anuman ang sasabihin mong gawin ko. Kaya pakiusap pumunta ka at isumpa mo ang mga taong ito para sa akin.'" **18** Sumagot si Balaam at sinabi sa mga tauhan ni Balak, "Kahit na ibibigay sa akin ni Balak ang kaniyang palasyong puno ng pilak at ginto, hindi ako pwedeng sumuway sa mga salita ni Yahweh, ang aking Diyos, at gawin nang walang labis o walang kulang kung ano ang sinabi nya sa akin. **19** Kung gayon, pakiusap manatili rin kayo rito ngayong gabi, upang pag-isipan kong mabuti ang anumang sinasabi ni Yahweh sa akin." **20** Pinuntahan ng Diyos si Balaam sa kaniya sa kaniya, "Yamang nagpunta ang mga lalaking ito para ipatawag ka, tumayo ka at sumama sa kanila. Ngunit gagawin mo lamang kung ano ang aking sinabing gagawin mo." **21** Kinaumaghanan tumayo si Balaam, nilagyan niya ng upuan ang kaniyang asno at sumama sa mga pinuno ng Moab. **22** Ngunit dahil sumama siya, ang galit ni Yahweh ay sumiklab. Inilagay ng anghel ni Yahweh ang kaniyang sarili sa daanan bilang isang taong hadlang kay Balaam, na nakasakay sa kaniyang asno. Ang dalawang alipin ni Balaam ay kasama din niya. **23** Nakita ng asno ang anghel ni Yahweh na nakatayo

sa daraanan na hawak niya ang kaniyang nakalabas na tabak. Lumihis ang asno sa kalsada at pumunta sa loob ng isang bukirin. Hinampas ni Balaam ang asno upang ipaharap sa kalsada. **24** At tumayo ang anghel ni Yahweh sa isang makipot na bahagi ng kalsada sa pagitan ng ilang ubasan, na mayroong isang pader sa kaniyang kanang bahagi at isa pang pader sa kaniyang kaliwang bahagi. **25** Nakita muli ng asno ang anghel ni Yahweh. Sumiksik siya sa pader at naipit ang paa ni Balaam laban dito. Muli siyang hinampas ni Balaam. **26** Pumunta sa mas malayo ang anghel ni Yahweh at tumayo sa isa pang makipot na lugar kung saan ay walang paraaan para makaiwas sa kahit sa anumang bahagi. **27** Nakita ng asno ang anghel ni Yahweh, at humiga siya sa ilalim ni Balaam. Sumiklab ang galit ni Balaam at kaniyang hinampas ng baston ang kaniyang asno. **28** Pagkatapos, binuksan ni Yahweh ang bibig ng asno para magsalita siya. Sinabi niya kay Balaam, "Ano ang aking ginawa sa iyo na nag-udyok sa iyo na hampasin ako nitong makaikatibes?" **29** Sumagot si Balaam, "Dahil ikaw ay kumilos nang may kahanganan sa akin. Sana ay mayroong isang espada sa aking kamay. Kung mayroon, sa ngayon pinataway na kita." **30** Sinabi ng asno kay Balaam, "Hindi ba ako ang iyong asno na sinasakyan mo sa buong buhay mo hanggang sa mga araw na ito? Ugali ko bang gawin ang mga ganitong bagay sa iyo dati?" Sinabi ni Balaam, "Hindi." **31** Pagkatapos, binuksan ni Yahweh ang mga mata ni Balaam, at nakita niya ang anghel ni Yahweh na nakatayo sa daraanan na nakalabas ang kaniyang espadang nasa kaniyang kamay. Iniyuko ni Balaam ang kaniyang ulo at nagpatirapa. **32** Sinabi ng anghel ni Yahweh sa kaniya, "Bakit mo hinampas nitong tatlong beses ang iyong asno? Tingnan mo, naparito ako bilang isang taong galit sa iyo dahil masama ang mga inikinilos mo sa harapan ko. **33** Nakita ako ng iyong asno at iniwisan niya ako ng tatlong beses. Kung hindi siya umiwas sa akin, siguradong napataway kita at nailigtas ko ang buhay niya." **34** Sinabi ni Balaam sa anghel ni Yahweh, "Nagkasala ako. Hindi ko alam na nakatayo ka sa kalsada laban sa akin. Ngayon kung ganoon, kung hindi katanggap-tanggap sa iyo ang paglalakbay na ito, babalik ako sa aking pinanggalingan." **35** Ngunit sinabi ng anghel ni Yahweh kay Balaam, "Magpatuloy ka kasama ng mga lalaki. Ngunit dapat sabihin mo lamang ang mga salita na sinabi ko sa iyo." Kaya sumama si Balaam sa mga pinuno ni Balak. **36** Nang marinig ni Balak na dumating na si Balaam, lumabas siya upang salubringan siya sa isang lungsod ng Moab sa Arnon, na nasa hangganan. **37** Sinabi ni Balak kay Balaam, "Hindi ba ako nagpadala ng mga tahanan upang ipataway ka? Bakit hindi ka pumunta sa akin? Wala ba akong kakayahang na bigyan ka ng karanganan?" **38** At sumagot si Balaam, "Tingnan mo, naparito na ako para sa iyo. Mayroon na ba akong karapatang magsabi ng anumang bagay? Sasabihin ko lamang ang mga salita ni Yahweh na ilagay niya sa aking bibig." **39** Sumama si Balaam kay Balak, at nakarating sila sa Kiriat Husot. **40** At inialay ni Balak ang mga kapong baka at tupa at binigyan niya ng kaunting karne si Balaam at ang mga pinunong kasama niya. **41** Kinuagmahan, dinala ni Balak si Balaam sa itaas sa mga dambana ni Baal. Mula roon makikita lamang ni Balaam ang maliit na bahagi ng mga Israelita sa kanilang kampo.

23 Sinabi ni Balaam kay Balak, "Gumawa ka ng pitong altar dito para sa akin at maglaan ka ng pitong toro at pitong lalaking tupa. **2** Kaya ginawa ni Balak ayon sa hiniling ni Balaam. Pagkatapos, naghandog si Balak at Balaam ng isang toro at isang lalaking tupa sa bawat altar. **3** Pagkatapos, sinabi ni Balaam kay Balak, "Tumayo ka malapit sa handog na susunugin at pupunta ako. Marahil darating si Yahweh upang makipagkita sa akin. Anuman ang ipapakita niya sa akin sasabihin ko sa iyo." Kaya umalis siya patungo sa isang burol na walang mga puno. **4** Nakipagkita ang Diyoysa kaniya, at sinabi ni Balaam sa kaniya, "Gumawa ako ng pitong altar, at nag-alay ako ng isang toro at isang lalaking tupa sa bawat isa". **5** Naglagay ng isang mensahe si Yahweh sa bibig ni Balaam at sinabi, "Bumalik ka kay Balak at magsalita ka sa kaniya." **6** Kaya bumalik si Balaam kay Balak, na nakatayo sa tabi ng kaniyang handog na susunugin, at lahat ng mga pinuno ng Moab na kasama niya. **7** At nagsimulang sabihin ni Balaam ang kaniyang propesiya at sinabi, "Dinala ako ni Balak mula sa Aram. Ang hari ng Moab mula sa mga bundok sa silangan. 'Halika, isumpa mo si Jacob para sa akin,' sinabi niya. 'Halika, labanan mo ang Israel.' **8** Paano ko isumpa ang mga taong hindi isinumpa ng Diyoys? Paano ko lababan ang mga hindi nilabanan ni Yahweh? **9** Sapagkat nakikita ko siya mula sa tuktok ng mga bato; mula sa mga burol tinititingnan ko siya. Tingnan

mo, may mga taong naninirahang mag-isat at hindi itinuturing ang kanilang sarili bilang isang karaniwang bansa. **10** Sino ang makakapagbilang sa alikabok ni Jacob o makakapagbilang kahit na ang ikaapat lamang ng Israel? Hayaang akong mamatay sa kamatayan ng isang matuwid na tao, at hayaang maging katulad niya ang wakas ng aking buhay!" **11** Sinabi ni Balak kay Balaam, "Anong ginawa mo sa akin? Dinala kita upang isumpa ang aking mga kalaban, ngunit tingnan mo, pinagpala mo sila." **12** Sumagot si Balaam at sinabi, "Hindi ba dapat akong maging maingat na sabihin lamang kung ano ang inilagay ni Yahweh sa aking bibig?" **13** Kaya sinabi ni Balak sa kaniya, "Pakuusay sumama ka sa akin sa isang lugar kung saan makikita mo sila. Makikita mo lamang ang pinakamalapit sa kanila, hindi silang lahat. Doon isusumpa mo sila para sa akin." **14** Kaya dinala niya si Balaam sa bukid ng Zopim, sa tuktok ng Bundok Pisga, at gumawa ng pito pang altar. Naghandog siya ng isang toro at isang lalaking tupa sa bawat altar. **15** Pagkatapos, sinabi ni Balaam kay Balak, "Tumayo ka rito sa tabi ng iyong handog na susunugin, habang nakipagkita ako kay Yahweh doon." **16** Kaya nakipagkita si Yahweh kay Balaam at inilagay ang isang mensahe sa kaniyang bibig. Sinabi niya, "Bumalik ka kay Balak at ibigay mo sa kaniya ang aking mensahe." **17** Bumalik si Balaam sa kaniya, at masdam, nakatayo siya sa tabi ng kaniyang handog na susunugin, at kasama niya ang mga pinuno ng Moab. At sinabi ni Balak sa kaniya, "Ano ang sinabi ni Yahweh?" **18** Simulman ni Balaam ang kaniyang propesiya. Sinabi niya, "Tumayo ka, Balak, at dinggit mo. Makinig ka sa akin, ikaw na anak ni Zippor. **19** Hindi isang tao ang Diyoys, na kailangan niyang magsisunigaling, o isang tao, na kailangang magbago ang kaniyang isip. Nangako ba siya ng anumang bagay na hindi ito ginagawa? Nagsabába siyang gagawin niya ang isang bagay na hindi nya ito tinutupad?" **20** Tingnan mo, inutusan ako upang magpala. Binigyan ako ng Diyoys ng isang biyaya, at hindi ko kayang baliktarin ito. **21** Wala siyang nakikitung paghihirap kay Jacob o kagulohan sa Israel. Kasama nila si Yahweh na kanilang Diyoys, at sumisigaw sapagkat kasama nila ang kanilang hari. **22** Inilabas sila ng Diyoys mula sa Ihipto nang may lakas katulad ng isang mabangis na kapong baka. **23** Walang kulam ang tatalab laban kay Jacob, at walang panghuhula ang makakapinsala sa Israel. Sa halip, dapat itong sabihin tungkol kay Jacob at kay Israel, 'Tingnan mo kung ano ang ginawa ng Diyoys!' **24** Tingnan mo, tumayo ang mga tao katulad ng isang babaeng leon, gaya ng isang leong lumabas at sumalakay. Hindi siya humihiga hanggang sa makain niya ang kaniyang biktima at inumin ang dugo ng kaniyang napatay." **25** Pagkatapos sinabi ni Balak kay Balaam, "Huweg mo silang isumpa o pagpalain." **26** Ngunit sumagot si Balaam at sinabi kay Balak, "Hindi ko ba sinabi sa iyo na dapat kong sabihin ang lahat ng sinabi ni Yahweh na sabasihin ko?" **27** Kaya sumagot si Balak kay Balaam, "Pumarito ka ngayon, dadalhin kita sa ibang lugar. Marahil makakalugod ito sa Diyoys para isumpa mo sila roon para sa akin." **28** Kaya dinala ni Balak si Balaam sa tuktok ng Bundok Peor, na natatanawang ang ilang sa ibaba. **29** Sinabi ni Balaam kay Balak, "Magtagay ka para sa akin ng pitong altar dito at maghanda ng pitong toro at pitong lalaking tupa." **30** Kaya ginawa ni Balak ayon sa sinabi ni Balaam; nag-alay siya ng isang toro at isang lalaking tupa sa bawat altar.

24 Nang makita ni Balaam na kinalugdanito ni Yahweh na pagpalain ang Israel, hindi na siya umalis, gaya nang una, upang gumamit ng pangkukulum. Sa halip, tumingin siya sa ilang. **2** Itinaas niya ang kaniyang mga mata at nakita niya na nagkampo ang Israel, bawat isa sa kanilang tribu, at pumasol sa kaniya ang Espiritu ng Diyoys. **3** Natanggap niya itong propesiya at sinabi, "Magsasalita na si Balaam na anak ni Beor, ang taong malawak na nakamulat ang kaniyang mga mata. **4** Nagsalita siya at narinig ang mga salita ng Diyoys. Nakita niya ang isang pangtitain mula sa Makapangyarihan, Sa harapan niya, siya ay nagpatirapa papaba kalakip ang kaniyang mga matang nakamulat. **5** Anong ganda ng iyong mga tolda, o Jacob, ang lugar na kung saan ka nakatira, Israel! **6** Katulad ng mga lambak silay inilatag, katulad ng mga hardin sa tabing ilog, katulad ng mga mabangong punong itinanim ni Yahweh, katulad ng mga sedar sa gilid ng mga tubig. **7** Ang mga tubig na dumadaloysa kanilang mga Lalagyat, at ang kanilang mga binhi ay saganang-natubigan. Ang kanilang hari ay mas mataas kaysa kay Agag, at pararangalan ang kanilang kaharian. **8** Ilalabas siya ng Diyoys sa Ehipto. Mayroon siyang lakas katulad ng isang mabangis na baka. Uubusin niya ang mga bansa na lalaban

sa kaniya. Babaliin nya ang kanilang mga buto sa pira-piraso. Tutudlai nya sila ng kaniyang mga palaso. **9** Yuyuko siya katulad ng isang leon, katulad ng isang babaeng leon. Sino ang mangangahas na gambalain siya? Nawa, ang lahat na magpapala sa kanya ay pagpalain; nawa, ang lahat na sumumpa sa kanya ay sumpain." **10** Ang galit ni Balak laban kay Balaam ay sumiklab at hinampas niya ang kaniyang mga kamay sa galit. Sinabi ni Balak kay Balaam, "Ipinatawag kita upang isumpa ang aking mga kaaway, ngunit tingnan mo, pinagpala mo sila ng tatlong beses. **11** Kaya iwan mo ako ngayon at umuwi ka na. Sinabi ko na labis kitang gagantimpalaan, ngunit pinigilan ka ni Yahweh na makakuha ng anumang gantimpala." **12** At sumagot si Balaam, "Sinabi ko sa mga mensaherong ipinadala mo sa akin, **13** Kahit na ibibigay ni Balak sa akin ang kaniyang palasyo na puno ng pilak at ginto, hindi ako susuway sa mga salita ni Yahweh at anumang bagay na masama o mabuti, o lahat ng bagay na gusto ko sanang gawin. Sasabihin ko lamang kung ano ang gusto ni Yahweh na sabihin ko." Hindi ko ba nasabi ito sa kanila? **14** Kaya ngayon, tingnan mo, babalik ako sa aking mga tao. Ngunit binabalaan muna kita kung ano ang gagawin ng mga taong ito sa iyong mga tao sa darating na mga araw." **15** Sinimulan ni Balaam itong propesiya. Sinabi niya, "Magsasalita si Balaam na anak ni Beor, Ang taong mulat ang kaniyang mga mata. **16** Ito ay isang propesiya ng isang taong nakaririnig ng mga salita mula sa Diyos, na may kaalaman mula sa Kataas-taasan, na may mga pangitain mula sa Makapangyarihan sa lahat, Sa harapan niya na siyang nagpatirapang mulat ang kaniyang mga mata. **17** Nakita ko siya, ngunit siya ay wala ngayon dito. Tiningnan ko siya, ngunit hindi siya malapit. Isang tala ang lalabas mula kay Jacob, at lilitaw ang isang setro mula sa Israel. Dudurugin niya ang mga pinuno ng Moab at ilipulin lahat ng mga kaupo-apuhan ni Set. **18** At ang Edom ay magiging pag-aari ng Israel, at ang Seir ay magiging pag-aari rin nila, ang mga kaaway ng Israel, na masasakop ng Israel sa pamamagitan ng dahas. **19** Mula kay Jacob darating ang isang hari na mayroon kapangyarihan, at kaniyang ilipulin ang mga nakaligtas sa kanilang lungsod." **20** At tiningnan ni Balaam si Amalek at sinimulan ang kanyang propesiya. Sinabi niya, "Si Amalek ay minsang naging pinakadakila sa mga bansa, ngunit pagkawasak ang kaniyang magiging huling hantungan." **21** At tumining si Balaam sa mga Cineo at sinimulan niya ang kaniyang propesiya. Sinabi niya, "Ang lugar kung saan kayo nakatira ay matibay, at ang iroyng mga pugad ay nasa loob ng mga bato. **22** Gayon pa man, si Kain ay mawawasak kapag binihag kayo ng Asiria." **23** Pagkatapos, sinimulan ni Balaam ang kaniyang pangkawasak na propesiya. Sinabi niya, "Abal Sino ang makaligtas kapag ginawa ito ng Diyos? **24** Darating ang mga barko mula sa baybayin ng Kitim; Sasalakayin nila ang Asiria at sasakupin ang Eber, ngunit sila rin ay hahantong sa pagkawasak sa katapusan." **25** Pagkatapos tumayo si Balaam at umalis. Bumalik siya sa kanyang tahanan at umalis din si Balak.

25 Natatili ang Israel sa Sitim, at nagsimulang makipagtalik ang mga lalaki sa mga babae ng Moab, **2** sapagkat inaanyayahan ng mga Moabita ang mga tao sa mga pag-aalay sa kanilang mga diyos. Kaya kumain at yumukod ang mga tao sa mga diyos ng Moabita. **3** Sumali ang mga kalakalihan ng Israel sa pagsamba kay Baal ng Peor, at sumiklab ang galit ni Yahweh laban sa Israel. **4** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Patayin mo ang lahat ng pinuno ng mga tao at bitayin sila sa aking harapang upang ilantad sila sa liwanag ng araw, upang maalis ang aking matinding galit mula sa Israel." **5** Kaya sinabi ni Moises sa mga pinuno ng Israel, "Dapat patayin ang bawat isa sa iyo ang kaniyang mga taong sumama sa pagsamba kay Baal ng Peor." **6** Pagkatapos, dumating ang isa sa mga lalaki ng Israel at dinala sa mga miyembro ng kaniyang pamilya ang isang babaeng Midianita. Nangyari ito na paninig ni Moises at sa lahat ng sambayanan ng Israel, habang umiiyak sila sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. **7** Nang makita iyon ni Finehas na lalaking anak ni Eleazar na lalaking anak naman ni Aaron, na pari, tumayo siya mula sa sambayanan at humawak ng isang sibat. **8** Sinundan niya ang lalaking Israelita sa tolda at isinaksak ang sibat sa kapwa nilang katawan, sa lalaking Israelita at sa babae. Kaya natigil ang salot na ipinadala ng Diyos sa mga tao ng Israel. **9** Dalawampu't apat na libo ang bilang ng mga namatay sa pamamagitan ng salot. **10** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **11** "Inalis ni Finehas na lalaking anak ni Eleazar na lalaking anak naman ni Aaron, na pari, ang aking galit sa mga tao ng Israel dahil mapusok siya sa aking adhikain sa kanila. Kaya hindi ko nilipol ang mga tao ng Israel sa aking matinding galit. **12** Kaya sabihin

mo, 'sabi ni Yahweh, "Tingnan mo, ibinibigay ko kay Finehas ang aking kasunduan ng kapayapaan. **13** Para sa kanya at sa kaniyang mga kaupo-apuhang kasunod niya, ito ang magiging isang kasunduan ng isang walang hanggang pagkapari dahil masigasig siya para sa akin, na kaniyang Diyos. Nagbayad siya ng kasalanan para sa mga tao ng Israel.'" **14** Ngayon ang pangalan ng lakaling Israelitang napatay kasama ng babaeng Midianita ay si Zimri na anak ni Salu, isang pinuno ng isang pamilya mula sa ninuno ng mga Simeon. **15** Si Cozbi ang pangalan ng babaeng Midianitang pinatay na babaeng anak ni Zur, pangulo ng isang tribu at pamilya sa Midian. **16** Kaya nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **17** "Ituring mong kaaway ang mga Midianita at lusubin sila, **18** sapagkat itinuring nila kayong katulad ng mga kaaway sa pamamagitan ng kanilang paniliinlang. Pinangunahan nila kayo sa kasamaan tungkol kay Peor at tungkol sa kanilang kapatid na babaeng si Cozbi, ang babaeng anak ng isang pinuno sa Midian, na pinatay sa araw ng salot dahil kay Peor."

26 At nangyari na pagkatapos ng salot, nagsalita si Yahweh kay Moises at kay Eleazar na anak ni Aaron na pari. Sinabi niya, **2** "Bilangin ninyo ang buong sambayanan ng Israel, mula labindalawang taong gulang pataas, ayon sa pamilya ng kanilang mga ninuno, lahat ng may kakayahang makipagdigma para sa Israel." **3** Kaya nagsalita sina Moises at Eleazar na pari sa kanila sa mga kapatagan ng Moab sa tabi ng Jordan at Jerico at sinabi, **4** "Bilangin ninyo ang mga tao, mula labindalawang taong gulang pataas, ayon sa iniutos ni Yahweh kay Moises at sa mga tao ng Israel, na lumabas mula sa lupain ng Ehipto." **5** Si Ruben ay ang pangangan ni Israel. Mula sa kaniyang anak na si Hanoc nagmula ang angkan ng mga Hanocitas. Mula kay Palu nagmula ang mga angkan ng mga Paluita. **6** Mula kay Hesron nagmula ang angkan ng mga Hesronita. Mula kay Carmi nagmula ang angkan ng mga Carmita. **7** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Ruben, na may bilang 43, 730 na kalakalihan. **8** Si Eliah ay isang anak ni Palu. **9** Ang mga anak na lalaki ni Eliah ay sina Nemuel, Daten at Abiram. Ito ay ang parehong Daten at Abiram na sumunod kay Kora nang subukin nila si Moises at umaklas laban kay Yahweh. **10** Ibinuka ng lupa ang bibig nitó at nilamon sila kasama si Kora nang mamatay ang lahat na kaniyang tagasundog. Sa panahong iyon, nilamon ng apoy ang 250 na kalakalihan, na naging isang babalang tanda. **11** Ngunit hindi namatay ang kaupo-apuhan ni Kora. **12** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Simeon: Kay Nemuel, ang angkan ng mga Nemuelita, kay Jamin, ang angkan ng mga Jaminita, kay Jaquin, ang angkan ng mga Jaquinita, **13** kay Zerah, ang angkan ng mga Zeraita, kay Saul, ang angkan ng mga Saulita. **14** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Simeon, na may bilang 22, 200 na kalakalihan. **15** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Gad: kay Zefon, ang angkan ng mga Zefonita, kay Hagai, ang angkan ng mga Hagaita, kay Suni na angkan ng mga Sunita, **16** kay Ozni na angkan ng mga Ozniita, kay Eri, ang angkan ng mga Erita, **17** kay Arod, ang angkan ng mga Arodita, kay Arelí, ang angkan ng mga Arelita. **18** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Gad, na may bilang 40, 500 na kalakalihan. **19** Sina Er at Onan ang mga anak na lalaki ni Juda, ngunit namatay ang mga lalaking ito sa lupain ng Canaan. **20** Ito ang mga angkan ng ibang mga kaupo-apuhan ni Juda: kay Sela, ang angkan ng mga Selanita, kay Perez, ang angkan ng mga Perezita, at kay Zera, ang angkan ng mga Zeraita. **21** Ito ang mga kaupo-apuhan ni Perez: kay Hezron, ang angkan ng mga Hesronita, kay Hamul, ang angkan ng mga Hamulita. **22** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Juda, na may bilang 76, 500 na kalakalihan. **23** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Isacar: kay Tola, ang angkan ni Tolaita, kay Pua, ang angkan ni Puanita, **24** kay Jasub, ang angkan ng mga Jasubita, kay Simron, ang angkan ng mga Simronita. **25** Ito ang mga angkan ni Isacar, na may bilang 64, 300 na kalakalihan. **26** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Zebulon: kay Sered, ang angkan ng mga Seredita, kay Elon, ang angkan ng mga Elonita, kay Jaleel, ang angkan ng mga Jalelita. **27** Ito ang mga angkan ng mga Zaebulonita, na may bilang 60, 500 na kalakalihan. **28** Ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Jose ay sina Manases at Efraim. **29** Ito ang mga kaupo-apuhan ni Manases: kay Maquir, ang angkan ng mga Maquirita (si Maquir ang ama ni Galaad), kay Galaad, ang angkan ng mga Galaadita. **30** Ito ang mga kaupo-apuhan ni Galaad: kay Lezer, ang angkan ng mga Lezerita, kay Helec, ang angkan ng mga Helechita, **31** kay Asriel, ang angkan ng mga Asrielita, kay Shekem, ang angkan ng mga Shekemita,

32 kay Semida, ang angkan ng mga Semidaita, kay Hefer, ang angkan ng mga Heferita. **33** Si Zelofehad na anak na lalaki ni Hefer ay walang anak na lalaki, kundi mga anak na babae lamang. Ang pangalan ng kaniyang mga anak na babae ay sina Mahla, Noe, Hogla, Milca at Tirza. **34** Ito ang mga angkan ni Manases, na may bilang na 52, 700 na kalalakihan. **35** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Efraim: kay Sutela, ang angkan ng mga Sutelita, kay Bequer, ang angkan ng mga Bequerita, kay Tahan, ang angkan ng mga Taharita. **36** Ang mga kaupo-apuhan ni Sutela ay sina, kay Eran, ang angkan ng mga Eranita. **37** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Efraim, na may bilang 32, 500 na kalalakihan. Ito ang mga kaupo-apuhan ni Jose, na naibilang sa kanilang bawat angkan. **38** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Benjamin: kay Bela, ang angkan ng mga Belaita, kay Asbel, ang angkan ng mga Asbelita, kay Ahiram, ang angkan ng mga Ahiramita, **39** kay Sufam, ang angkan ng mga Sufamita, kay Hufam, ang angkan ng mga Hufamita. **40** Ang mga anak na lalaki ni Bela ay sina Ard at Naaman. Mula kay Ard nagmula ang angkan ng mga Ardita, at mula kay Naaman nagmula ang angkan ng mga Naamita. **41** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Benjamin. Sila ay may bilang na 45, 600 na kalalakihan. **42** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Dan, kay Suham, ang angkan ng mga Suhamita. Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Dan. **43** Lahat ng mga angkan ng Suhamita, na may bilang na 64, 400 na kalalakihan. **44** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Aser: kay Imna, ang angkan ng mga Imnitita, kay Isvi, ang angkan ng mga Isvitita, kay Beria, ang angkan ng mga Berita. **45** Ang mga kaupo-apuhan ni Beria ay ang mga ito: kay Heber, ang angkan ng mga Heberita, kay Malquiel, ang angkan ng mga Malquielita. **46** Ang pangalan ng anak na babae ni Aser ay si Sera. **47** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Aser, na may bilang 53, 400 na kalalakihan. **48** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Neftali: kay Jahzeel, ang angkan ng mga Jahzeelita, kay Guri, ang angkan ng mga Gunita, **49** kay Jezer, ang angkan ng mga Jezerita, kay Silem, ang angkan ng mga Silemita. **50** Ito ang mga angkan ng mga kaupo-apuhan ni Neftali, na may bilang 45, 400 na kalalakihan. **51** Ito ang kabuuang bilang ng mga kalalakihan ng mga tao ng Israel: 601, 730. **52** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **53** "Dapat ninyong hatiin ang lupain sa mga kalalakihit ito bilang mana ayon sa bilang ng kanilang mga pangalan. **54** Sa mas malaking mga angkan day apat mong bigyan ng mas malaking mana, at sa mas malit na mga angkan dapat mong bigyan ng mas malit na mana. Dapat mong bigyan ng isang mana ang bawat pamilya ayon sa bilang ng mga kalalakihan na nabilang. **55** Gayunpaman, dapat hatiin ang lupain sa pamamagitan ng palabutan. Dapat nilang manahin ang lupain habang hinahati ito sa mga tribu ng kanilang mga ninuno. **56** Dapat hatiin ang kanilang mana sa mas malaki at mas maliti na angkan, na ipamamahagi sa kanila sa pamamagitan ng palabutan." **57** Ito ang mga angkan ng Levita na nabilang angkan sa angkan: kay Gerson, ang angkan ng mga Gersonita, kay Kohat, ang angkan ng mga Kohatita, kay Merari, ang angkan ng mga Merarita. **58** Ito ang mga angkan ni Levi: ang angkan ng mga Libnita, ang angkan ng mga Hebronita, ang angkan ng mga Mahlita, ang angkan ng mga Musita, at ang angkan ng mga Koraita. Si Kohat ang ninuno ng Amram. **59** Ang pangalan ng asawa ni Amram ay si Jocedet, isang kaupo-apuhan ni Levi, na ipinanganak sa mga Levita sa Ehipto. Isnilang niya kay Amram ang kanilang mga anak na sina Aaron, Moises at Miriam na kanilang kapatid na babae. **60** Kay Aaron ipinanganak si Nadab at Abihu, Eleazar at Itamar. **61** Namay na Nadab at Abihu nang maghandog sila sa harap ni Yahweh ng hindi katanggap-tanggap na apoy. **62** Ang mga lalaking nabilang sa nila ay may bilang na 23, 000, lahat ng mga lalaking aman buwang gulang pataas. Ngunit hindi sila kabilang sa mga kaupo-apuhan ng Israel sapagkat walang pamana na ibinigay sa kanila ng mga tao ng Israel. **63** Ito ang mga taong nabilang nina Moises at Eleazar na Pari. Binilang nila ang mga tao ng Israel sa mga kapatacan ng Moab sa tabi ng Jordan sa Jerico. **64** Ngunit sa mga ito walang taong nabilang sina Moises at Aaron na pari nang bilangin nila ang mga kaupo-apuhan ng Israel sa ilang ng Sinai. **65** Sapagkat sinabi ni Yahweh na ang lahat ng mga taong iyon ay tiyak na mamamatay sa ilang. Walang isang taong natira kasama nila, maliban kina Caleb na anak ni Jefune at Josue na anak ni Nun.

27 At nagpunta kay Moises ang mga anak na babae ni Zelofehad na anak na lalaki ni Hefer na anak na lalaki ni Galaad na anak na lalaki

ni Maquier na anak na lalaki ni Manases, mula sa mga angkan ni Manases na anak na lalaki ni Jose. Ito ang mga pangalan ng kaniyang mga anak na babae: Mahla, Noe, Hogla, Milca, at Tirsa. **2** Tumayo sila sa harapan nina Moises, Eleazar na pari, sa mga pinuno, at sa harapan ng lahat ng mga komunidad sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. Sinabi nila, **3** "Namatay ang aming ama sa ilang. Hindi siya kasama sa mga nagtipun-tipun laban kay Yahweh sa samahan ni Kora. Namatay siya sa kaniyang sariling kasalan; ang kasalanan niya ang dahilan kung bakit siya namatay. **4** Bakit kailangan ng mawala ang pangalan ng aming ama mula sa buong miyembro ng kaniyang angkan, dahil ba wala siyang anak na lalaki? Bigyan mo kami ng lupain mula sa mga kamag-anak ng aming ama." **5** Kay dinala ni Moises kay Yahweh ang kanilang kahilingan. **6** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **7** "Tama ang sinasabi ng mga anak na babae ni Zelofehad. Dapat mo silang bigyan ng lupain bilang isang mana mula sa lahat ng kamag-anak ng kanilang ama, at dapat mo tinikay na ang mana ng kanilang ama ay maipapasa sa kanila. **8** Dapat kang magsalita sa mga tao ng Israel at sabihin, 'Kung mamatay man ang isang tao at walang anak na lalaki, dapat ninyong ipasa ang kaniyang mana sa kaniyang anak na babae. **9** Kung wala siyang anak na babae, dapat ninyong ibigay ang kaniyang mana sa kaniyang mga kapatid na lalaki. **10** Kung wala siyang mga kapatid na lalaki, dapat ninyong ibigay ang kanyang mana sa mga lalaking kapatid ng kaniyang ama. **11** Kung walang kapatid na lalaki ang kaniyang ama, dapat ninyong ibigay ang kaniyang mana sa kaniyang malapit na kamag-anak sa kaniyang angkan, at dapat niya itong kuniya para sa kaniyang sarili. Ito ay magiging isang batas na itatagat para sa mga tao ng Israel, ayon sa iniuutos ni Yahweh sa akin." **12** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Akyatin mo ang mga bundok ng Arabit at tingnan ang lupain na ibinigay ko sa mga tao ng Israel. **13** Pagkatapos mong makita ito, ikaw din ay dapat maitipon sa iyong mga tao, tulad ng iyong kapatid na si Aaron. **14** Mangyayari ito sapagkat kayong dalawa ay naghimagsik laban sa aking utes sa ilang ng Sin. Nang umapaw ang tubig mula sa bato roon, dahil sa iyong galit, nabigo kung igalang ako bilang isang banal sa harap ng mga mata ng buong sambayanan." Ito ang mga tubig sa Meriba ng Kades sa ilang ng Sin. **15** Pagkatapos, nagsalita si Moises kay Yahweh at sinabi, **16** "Nawa, Yahweh, ang Diyos ng espiritu ng lahat ng sangkatauhan, magtalaga ka ng isang tao sa buong sambayanan, **17** isang taong maaring makalabas at makapasok sa harap nila at pangunahan sila palabas at dalhin sila papasok, upang hindi matulad ang iyong sambayanan sa isang tupang walang pastor." **18** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Kurin mo si Josue na anak na lalaki ni Nun, isang lalaking pinanahanan ng aking Espiritu at ipatong mo ang iyong kamay sa kaniya. **19** Dalhin mo siya sa harapan ni Eleazar na pari at sa harap sa lahat ng sambayanan at utusan siya sa harap ng kanilang mga mata na pangunahan sila. **20** Dapat mong ilagay sa kaniya ang ilan sa iyong kapangyarihan, upang ang lahat ng sambayanan ng mga tao ng Israel ay susunod sa kaniya. **21** Pupunta siya sa harapan ni Eleazar na pari upang hingin ang aking kalooban sa mga desisyon sa Urim para sa kaniya. Ito ay magiging kaniyang mga utes na ang mga tao ay labalbas at papasok, siya at ang lahat ng mga tao ng Israel na kasama niya, ang buong sambayanan." **22** Kaya sumundot ni Moises ayon sa utes sa kaniya ni Yahweh. Kinuha niya si Josue at dinala sa harapan ni Eleazar na pari at sa lahat ng sambayanan. **23** Ipinatong niya ang kaniyang kamay sa kaniya at inutusan siyang manguna, ayon sa iniuutos sa kaniya ni Yahweh na gawin niya.

28 Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **2** "Utusan mo ang mga tao ng Israel at sabihin sa kanila, 'Dapat ninyong iaiay ang inyong mga handog sa akin sa mga itinakdang panahon, ang pagkain ng aking mga handog na ipinaraan sa apoy upang magbigay ng isang mabangong halimuyak para sa akin.' **3** Dapat mo ring sabihin sa kanila, 'Ito ang alay na ipinaraan sa apoy na dapat mong ihandog kay Yahweh—mga lalaking tupa na isang taong gulang na walang kapintasan, dalawa bawat araw, bilang isang karaniwang alay na susunugin. **4** Dapat mong ihandog ang isang tupa sa umaga, at dapat mong ihandog ang ibang tupa sa gabi. **5** Dapat mong ihandog ang ikasampu ng epa ng pinong harina bilang isang handog na butil, hinaluan ng ikaapat ng isang hinig na hinalong langis. **6** Ito ay karaniwang alay na susunugin na iniuutos sa Burundok Sinai upang magbigay ng isang matamis na halimuyak, isang handog na ipinaraan sa apoy para kay Yahweh. **7** Ang inuming handog na kasama nito ay dapat

maging ika-apat ng isang hin para sa isa sa mga tupa. Dapat ninyong ibuhos sa banal na lugar ang inuming handog ng matapang na inumin kay Yahweh. **8** Dapat ninyong ihandog ang isang tupa sa gabi kasama ang iba pang handog na butil tulad ng isang inihandog sa umaga. Dapat ninyong ihandog din ang isa pang inuming handog kasama nito, isang handog na ipinaraan sa apoy, upang magbigay ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. **9** Sa Araw ng Pamatamahinga dapat ninyong ihandog ang dalawang lalaking tupa, bawat isang taong gulang na walang kapintasan, at dalawa sa ikasamu ng isang epa ng pinong harina bilang isang handog na pagkaing butil, na hinaluan ng langis, at ang inuming handog kasama nito. **10** Ito ay ang alay na susunugin para sa bawat Araw ng Pamatamahinga, bilang karagdagan sa karaniwang alay na susunugin at ang inuming handog na kasama nito. **11** Sa simula ng bawat buwan, dapat kayong mag-alay ng isang handog na susunugin kay Yahweh. Dapat kayong mag-alay ng dalawang batang toro, isang tupang lalaki, at pitong lalaking tupa na isang taong gulang na walang kapintasan. **12** Dapat din kayong maghandog ng tatlito sa ikasamu ng isang epa ng pinong harina bilang isang handog na butil na hinaluan ng langis para sa bawat toro, at dalawa sa ikasamu ng pinong harina bilang isang handog na butil na hinaluan ng langis para sa bawat lalaking tupa. **13** Dapat din ninyong ihandog ang isang ikasamu ng isang epa ng pinong harina na hinaluan ng langis bilang isang handog na butil para sa bawat tupa. Ito ay magiging alay na susunugin, upang magbigay ng isang mabangong halimuyak, isang handog na ipinaraan sa apoy para kay Yahweh. **14** Dapat magjing kalahati ng isang hin ng alak ang mga inuming handog ng mga tao para sa isang toro, ang ikatlo ng isang hin para sa isang lalaking tupa, at ikaapat ng isang hin para sa isang batang tupa. Ito ay magiging alay na susunugin para sa bawat buwan sa bawat buwan ng taon. **15** Isang lalaking kambing bilang isang alay para sa kasalanan ang dapat ihandog kay Yahweh. Magiging karagdagan ito sa karaniwang alay na susunugin at ang inuming handog na kasama nito. **16** Sa unang buwan, sa ikalabing-apat na araw ng buwan, dumadating ang Paskua ni Yahweh. **17** Idinadaos ang pista sa ikalabing limang araw ng buwang ito. Sa loob ng pitong araw, dapat kainin ang tinapay na walang lebadura. **18** Sa unang araw, dapat magkaroon ng isang banal na pagpupulung upang parangalan si Yahweh. Hindi ninyo dapat gawin ang karaniwang gawain sa araw na iyon. **19** Gayuman, dapat kayong mag-alay ng isang handog na ipinaraan sa apoy, isang alay na susunugin para kay Yahweh. Dapat kayong mag-alay ng dalawang batang toro, isang lalaking tupa, at pitong lalaking tupa na isang taong gulang, na walang kapintasan. **20** Kasama ng toro, dapat kayong mag-alay ng isang handog na butil ng tatlito sa ikasamu ng epa ng pinong harina na hinaluan ng langis, at kasama ng lalaking tupa, ang dalawa sa ikasamu. **21** Sa bawat pitong tupa, dapat kayong maghandog ng isang ikasamu ng isang epa ng pinong harina na hinaluan ng langis, **22** at isang lalaking kambing bilang alay para sa kasalanan upang maging pambayad sa kasalanan para sa inyong sarili. **23** Dapat ninyong ihandog ang mga ito bilang karagdagan sa karaniwang alay na susunugin na kinakailangan sa bawat umaga. **24** Gaya ng nailarawan dito, dapat kayong mag-alay ng mga handog na ito araw-araw, para sa pitong araw ng Paskua, ang pagkaing inihahandog ninyong ipinaraan sa apoy, isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. Dapat itong ihandog bilang karagdagan sa karaniwang alay na susunugin at inuming handog kasama nito. **25** Sa ika-pitong araw, dapat kayong magkaroon ng isang banal na pagpupulung upang parangalan si Yahweh, at hindi ninyo dapat gawin ang karaniwang gawain sa araw na iyon. **26** At saka sa araw ng mga unang bunga, kapag maghandog kayo ng isang bagong handog na butil kay Yahweh sa inyong Pagdiriwang ng mga Linggo, dapat magkaroon kayo ng isang banal na pagpupulung upang parangalan si Yahweh, at hindi ninyo dapat gawin ang karaniwang gawain sa araw na iyon. **27** Dapat kayong mag-alay ng isang handog na susunugin upang magbigay ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. Dapat kayong mag-alay ng dalawang batang toro, isang lalaking tupa, at pitong lalaking tupang isang taong gulang. **28** Maghandog din kayo ng handog na butil kasama ng mga ito: pinong harina na hinaluan ng langis, tatlito sa ikasamu ng isang epa ng pinong harinang hinaluan ng langis para sa bawat toro, at dalawa sa ikasamu para sa isang lalaking tupa. **29** Mag-alay kayo ng isang ikasamu ng isang epa ng pinong harinang hinaluan ng langis para sa bawat pitong tupa, **30** at isang lalaking kambing upang maging pambayad kasalanan para sa inyong mga sarili. **31** Kapag mag-aalay kayo

ng ganitong mga hayop na walang kapintasan, kasama ng kanilang inuming handog, dapat itong maging karagdagan sa karaniwang alay na susunugin at ang handog na butil kasama nito.

29 "Sa ikapitong buwan, sa unang araw ng buwan, dapat magkaroon kayo ng isang banal na pagpupulung upang parangalan si Yahweh. Hindi kayo dapat gumawa ng karaniwang gawain sa araw na iyon. Ito ay magiging isang araw kung kailan hihiyan ninyo ang mga trumpeta. **2** Dapat kayong mag-alay ng isang susunugin ng handog upang magbigay ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. Dapat kayong mag-alay ng isang batang toro, isang lalaking tupa, at pitung lalaking tupa ti-g-iisang taong gulang, bawat isang walang kapintasan. **3** Dapat kayong mag-alay kasama ng mga iyon ng kanilang handog na butil, pinong harinang hinaluan ng langis, tatlito sa sumpung bahagi ng isang epa para sa toro, dalawa sa sumpung bahagi para sa lalaking tupa, **4** at isa sa sumpung bahagi ng bawat tupa sa pitong tupa. **5** At dapat kayong mag-alay ng isang lalaking kambing para sa handog ng pambayad ng inyong sariling kasalanan. **6** Ilay ninyo ang mga handog na ito sa ikapitong buwan bilang karagdagan sa lahat ng mga alay na inyong iaalay sa unang araw ng bawat buwan: ang natatanging alay na susunugin at ang handog na butil kasama nito. Dapat karagdagan ang mga ito sa karaniwang alay na susunugin, ang mga handog na butil nito, at ang mga inuming handog. Habang ginagawa ninyo ng mga handog na ito, susundin ninyo kung ano ang inatas sa inyo upang magbigay ng isang mabangong halimuyak, isang handog na ipinaraan sa apoy para kay Yahweh. **7** Sa ikasampung araw ng ikapitong buwan, dapat magkaroon kayo ng isang banal na pagpupulung upang parangalan si Yahweh. Dapat kayong magpakumbaba at hindi magtrabaho. **8** Dapat kayong maghandog ng isang alay na susunugin upang magbigay ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. Dapat kayong maghandog ng isang batang toro, isang lalaking tupa, at pitung lalaking tupa na ti-g-iisang taong gulang. Dapat walang kapintasan ang mga ito. **9** Dapat kayong maghandog kasama ng mga iyon ng isang handog na susunugin, isang alay na ipinaraan sa apoy para magbigay ng isang mabangong halimuyak para kay Yahweh. Dapat maghandog kayo ng labing tatlong batang toro, dalawang lalaking tupa, at labing-apat na lalaking tupa na ti-g-iisang taong gulang. Dapat walang kapintasan ang bawat ita. **10** Dapat kayong maghandog kasama ng mga iyon ng isang handog na butil, pinong harina na hinaluan ng langis, tatlito sa sumpung bahagi ng isang epa para sa bawat toro ng labing tatlong toro, dalawa sa sumpung bahagi para sa bawat lalaking tupa ng dalawang lalaking tupa, **15** at isa sa sumpung bahagi ng isang epa para sa bawat ita sa labing apat na mga tupa. **16** Dapat maghandog kayo ng isang lalaking kambing bilang isang alay para sa kasalanan bukod pa sa karaniwang handog na susunugin, mga handog na butil, at inuming handog kasama nito. **17** Sa ikalawang araw ng pagpupulung, dapat maghandog kayo ng labindalawang batang toro, dalawang lalaking tupa, at labing apat na tupa na ti-g-iisang taong gulang bawat ita, na walang kapintasan. **18** Dapat gumawa kayo kasama ng mga iyon ng isang handog na butil at ang mga inuming handog para sa mga toro, para sa mga lalaking tupa, at para sa mga batang tupa, gagawa ng maraming handog gaya ng inutos. **19** Dapat kayong mag-handog ng isang lalaking kambing bilang isang handog para sa kasalanan bukod pa sa karaniwang alay na susunugin, handog na butil, at kanilang mga inuming handog. **20** Sa ikatlong araw ng pagpupulung, dapat maghandog kayo ng labing-isang toro, dalawang lalaking tupa, at labing apat na lalaking tupang ti-g-iisang taong gulang, walang kapintasan ang bawat ita. **21** Dapat gawin kasama ng mga iyon ang isang handog na butil at mga inuming handog para sa mga toro, para sa mga lalaking tupa,

at para sa mga batang tupa, gagawa ng maraming handog gaya ng inutos. **22** Dapat mag-handog kayo ng isang lalaking kambing bilang isang handog para sa kasalanan bukod pa sa karaniwang handog na susunugin, handog na butil, at mga inuming handog. **23** Sa ikapat na araw ng pagpupulong, dapat maghandog kayo ng sumpung toro, dalawang lalaking tupa, at labing apat na lalaking tupa na tig-iisang taong gulang, walang kapintasan ang bawat isa. **24** Dapat gumawa kayo kasama ng mga iyon ng isang handog na butil at mga inuming handog. **25** Dapat kayong maghandog ng isang kambing bilang isang handog para sa kasalanan bukod pa sa karaniwang handog na susunugin, mga handog na butil, at mga inuming handog. **26** Sa ikalimang araw ng pagpupulong, dapat maghandog kayo ng siyam na toro, dalawang lalaking tupa, at labing apat na lalaking tupa na tig-iisang taong gulang, walang kapintasan ang bawat isa. **27** Dapat gumawa kayo kasama ng mga iyon ng isang handog na butil at ang inuming handog para sa mga toro, para sa mga lalaking tupa, at para sa mga batang tupa, gagawa ng maraming handog gaya ng inutos. **28** Dapat maghandog kayo ng isang lalaking kambing bilang handog para sa kasalanan bukod pa sa karaniwang handog na susunugin, mga handog na butil, at kanilang mga inuming handog. **29** Sa ikaanim na araw ng pagpupulong, dapat maghandog kayo ng walong toro, dalawang lalaking tupa, at labing-apat na lalaking tupa na tig-iisang taong gulang, walang kapintasan ang bawat isa. **30** Dapat gumawa kayo kasama nila ng isang handog na butil at mga inuming handog para sa mga toro, para sa mga lalaking tupa, at para sa mga batang tupa, gagawa ng maraming handog gaya ng inutos. **31** Dapat kayong maghandog ng isang lalaking kambing bilang isang handog para sa kasalanan bukod pa sa karaniwang handog na susunugin, mga handog na butil, at mga inuming handog. **32** Sa ikapitong araw ng pagpupulong, dapat maghandog kayo ng pitong toro, dalawang lalaking tupa, at labing apat na lalaking tupa na tig-iisang taong gulang, walang kapintasan ang bawat isa. **33** Dapat gumawa kayo kasama ng mga iyon ng isang handog na butil at inuming handog para sa mga toro, para sa mga lalaking tupa, at para sa mga batang tupa, gagawa ng maraming handog gaya ng inutos. **34** Dapat maghandog kayo ng isang lalaking kambing bilang isang handog para sa kasalanan bukod pa sa karaniwang handog na susunugin, mga butil ng handog, at kanilang mga inuming handog. **35** Sa ikawalong araw dapat magkaroon kayo ng isa pang maitaimtim na pagpupulong. Hindi kayo dapat gumawa ng karaniwang gawain sa araw na iyon. **36** Dapat mag-alay kayo ng isang handog na susunugin, isang handog naipinaraan sa apoy upang magbigay ng mabangong halimuyak para kay Yahweh. Dapat kayong mag-alay ng isang toro, isang lalaking tupa, at pitong lalaking tupa na tig-iisang taong gulang, walang kapintasan ang bawat isa. **37** Dapat ninyong ihandog kay Yahweh sa inyong mga itinakdang pagdiriwang. Dapat ay karagdagang mga ito sa inyong mga panata at mga kusang handog. Dapat ihandog ninyo ang mga ito bilang inyong handog na susunugin, mga handog na butil, mga inuming handog, at handog para sa pagtitipon-tipon.” **40** Sinabi ni Moises sa mga tao ng Israel ang lahat ng bagay na inutos ni Yahweh na kaniyang sabihin.

30 Nagsalita si Moises sa mga pinuno ng mga tribu ng mga tao ng Israel. Sinabi niya, “Ito ang inutos ni Yahweh. **2** Kapag gumawa ng panata ang sinuman kay Yahweh, o sumumpa ng isang panunumpa upang itali ang kaniyang sarili sa pamamagitan ng isang pangako, hindi niya dapat sirain ang kaniyang salita. Dapat niyang tuparin ang kaniyang pangako na gawin ang lahat ng bagay na lumabas sa kaniyang bibig. **3** Kapag gumawa ng isang panata kay Yahweh ang isang dalagang naninirahan sa bahay ng kaniyang ama at itali niya ang kaniyang sarili sa pamamagitan ng isang pangako, **4** kung marinig ng kaniyang ama ang panata at pangako kung saan itinali niya sa kaniyang sarili, at kung wala siyang sasabihin para baligtarin ito, ang lahat niyang panata ay mananatiling mabiswa. Mananatiling mabiswa ang bawat pangako kung saan itinali niya sa kaniyang sarili. **5** Subalit kung marinig ng kaniyang ama ang tungkol sa

kaniyang panata at pangako, at kung wala siyang sasabihin sa kaniya, ipapatupad ang lahat ng panata at pangakong itinali niya sa kaniyang sarili. **6** Gayunman, kung marinig ng kaniyang ama ang lahat ng panatang ginawa niya at ang mga taumtin na pangako niya kung saan ibinikis niya sa kaniyang sarili, at kung mananaig siya sa kanya sa araw ding iyon, hindi ipapatupad ang mga iyon. Patawatarin siya ni Yahweh dahil nanaig sa kanya ang kaniyang ama. **7** Kung magpapakasal siya sa isang lalaki habang nasa ilalim ng mga panatang iyon, ang kung gumawa siya ng mga mapangahas na pangako kung saan pinanangot niya ang kaniyang sarili, ipapatupad ang mga pananagutang iyon. **8** Subalit kung pipigilan siya ng kaniyang asawa sa araw na narinig niya ang tungkol dito, at pinapawalang bisa niya ang panatang ginawa niya, ang mapangahas na pananalita ng kaniyang labi kung saan ibinikis niya sa kaniyang sarili. Palalayain siya ni Yahweh. **9** Subalit para sa isang balo o babaeng hiniwalayan ng asawa, lahat ng bagay kung saan ibinikis niya ang kaniyang sarili ay ipapatupad laban sa kanya. **10** At kung gumawa ng panata ang isang babaeng nasa pamilya ng kaniyang asawa—kung ibigkis niya ang kaniyang sarili sa pamamagitan ng pangakong may panunumpa, **11** at marinig ito ng kaniyang asawa ngunit walang sasabihin sa kanya—kung hindi niya ipapawalang bisa ang kaniyang panata, dapat ipatupad ang lahat ng panata niya. Ipapatupad ang bawat pangako kung saan ibinikis niya ang kaniyang sarili. **12** Subalit kung ipapawalang bisa ng kaniyang asawa ang mga iyon sa araw na narinig niya ang tungkol sa mga iyon, hindi ipapatupad anuman ang lalabas sa kaniyang bibig tungkol sa mga panata o pangako niya. Pinawalang bisa ng kaniyang asawa ang mga iyon. Palalayain siya ni Yahweh. **13** Bawat panata o panunumpang ginagawa ng isang babae na nagbibigkis sa kaniya upang pagkaitan ng kaniyang sarili ng isang bagay ay maaaring pagtibayin or ipawalang bisa ng kaniyang asawa. **14** Subalit kung wala siyang sinabing anuman sa kanya sa paglipas ng mga araw, pinagtibay niya ang lahat niyang panata at nagbibigkis na mga pangakong ginawa niya. Pinagtibay niya ang mga iyon dahil wala siyang sinabi sa oras na narinig niya ang tungkol sa mga iyon. **15** At kung susubuking ipapawalang bisa ng kaniyang asawa ang panata ng asawang babae paglipas ng mahabang panahon matapos niyang marinig ang tungkol dito, mananagot siya para sa kaniyang kasalanan.” **16** Ito ang mga batas na inutos ni Yahweh na ipahayag ni Moises—mga batas sa pagitan ng isang lalaki at kaniyang asawa at sa pagitan ng ama at kaniyang anak na babae kapag nasa kabataan siya sa pamilya ng kaniyang ama.

31 Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **2** “Ipaghiganti mo ang mga tao ng Israel laban sa mga Midianita. Matapos mong gawin iyon, mamamatay ka at maititpon sa iyong mga tao.” **3** Kaya nagsalita si Moises sa mga tao. Sinabi niya, “Bigyan ng sandata ang ilan sa inyong kalakalihan para sa digmaan upang lumabas sa Midian at ipatupad ang paghihiganti ni Yahweh rito. **4** Dapat magpadala ang bawat tribu sa buong Israel ng isang libong kawal sa digmaan.” **5** Kaya mula sa libu-libong kalakalihan ng Israel, nagpadala ng isang libo mula sa bawat tribu sa digmaan, labindalawang libong kalakalihan lahat. **6** Pagkatapos, ipinadala sila ni Moises sa labanan, isang libo mula sa bawat tribu, kasama si Finehas na anak ni Eleazar na pari, at ilang kagamitan mula sa banal na lugar at mga trumpetang pag-aari nya para sa pagpapatunog ng mga hudyat. **7** Nakipaglaban sila sa Midian, ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. Pinatay nila ang bawat lalaki. **8** Pinatay nila ang mga hari ng Midian kasama ng ibang mga napatay nila: sina Evi, Rekem, Zur, Hur, at Reba, ang limang hari ng Midian. Pinatay rin nila si Balaam na anak ni Beor, sa pamamagitan ng espada. **9** Binihag ng hukbo ng Israel ang mga kababaihan ng Midian, kasama ang kanilang mga anak, lahat ng baka, lahat ng kawan, at lahat ng kanilang mga kagamitan. Kinuha nila ang mga ito bilang pandarambong. **10** Sinunog nila ang lahat nilang lungsod kung saan sila nanirahan at lahat ng kanilang kampo. **11** Dinala nila lahat ng kanilang nadambong at mga bihang, kapwa mga tao at mga hayop. **12** Dinala nila ang mga bilanggo, ang dambong, at ang mga nakuhang bagay kay Moises, kay Eleazar na pari, at sa sambayanan ng mga tao ng Israel. Dinala nila ang mga ito sa kampo sa kapatagan ng Moab, sa bandang Jordan malapit sa Jerico. **13** Sinalubong sila ni Moises, Eleazar na pari at ng lahat ng mga pinuno ng sambayanan sa labas ng kampo. **14** Subalit nagalit si Moises sa mga opisyal ng hukbo at sa mga mga pinuno ng libu-libo at kapitan ng daan-daan, na nanggaling sa labanan. **15** Sinabi ni Moises sa

kanila, "Hinayaan ba ninyong mabuhay ang mga babaee? **16** Masdan niyo, ang mga babaeng ito, sa pamamagitan ng payo ni Balaam, ang nagdulot sa mga tao ng Israel na magkakasala laban kay Yahweh sa usapin ng Peor, nang lumaganap ang salot sa sambayanan ni Yahweh. **17** Kaya ngayon, patayin ninyo ang mga batang lalaki, at patayin ang bawat babaeng nakipagtalik na sa isang lalaki. **18** Ngunit kunin para sa inyong sarili ang mga dalagang hindi pa nakipagtalik sa isang lalaki. **19** Dapat kayong magkampo sa labas ng kampo ng Israel sa loob ng pitong araw. Lahat kayong napakatay ng sinuman o nakahawak ng anumang patay na tao—dapat gawing dalisay ang inyong sarili sa ikatlo at ikapitong araw—kayo at ang mga bihag ninyo. **20** At gawing dalisay para sa inyong sarili ang bawat kasuotan, lahat ng bagay na gawa sa balat ng hayop at balahib ng kambing, at lahat ng bagay na gawa sa kahoy." **21** Pagkatapos sinabi ni Eleazar na pari sa mga kawal na napunta sa digmaan, "Ito ang mga batas na ibinigay ni Yahweh kay Moises. **22** Ang ginto, pilak, tanso, bakal, lata, at tingga, **23** at lahat ng bagay na hindi nasusunog sa apoy, dapat ninyong padaanin sa apoy, at magiging mailinis ito. Dapat ninyong gawing dalisay ang mga ito sa tubig na panlinis. Anumang hindi makakaraan sa apoy ay dapat ninyong linisin sa pamamagitan ng tubig na iyon. **24** At dapat ninyong labhan ang inyong mga damit sa ikapitong araw at sa gayon magiging malinis kayo. Pagkatapos nito, maaari na kayong pumasok sa kampo ng Israel." **25** Pagkatapos, nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **26** "Bilangin mo ang lahat ng kinuhang bagay na dinambong, kapwa mga tao at mga hayop. Ikaw, si Eleazar na pari, at ang mga pinuno ng sambayanan ng mga angkan ng mga ninuno **27** dapat ninyong hatiin ang mga dinambong sa dalawang bahagi. Hatiin ang mga iyon sa pagitan ng mga kawal na pumunta sa labanan at sa buong sambayanan. **28** At magpataw ng buwis para ibigay sa akin mula sa mga kawal na napunta sa labanan. Ang buwis na ito ay dapat isa sa bawat limandaan, maging mga tao, baka, asno, tupa o kambing. **29** Kunin ang buwis na ito mula sa kanilang bahagi at ibigay ito kay Eleazar na pari bilang isang handog na idudulog sa akin. **30** Gayundin mula sa bahagi ng mga tao ng Israel, dapat kayong kumuha ng isa sa bawat limampu—mula sa mga tao, baka, asno, tupa, at kambing. Ibigay ninyo ang mga ito sa mga Levitang nangangalaga ng aking tabernakulo." **31** Kaya ginawa nina Moises at Eleazar ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **32** Ngayon, ang natirang dambong na kinuha ng mga kawal ay 675, 000 na tupa, **33** 72, 000 na lalaking baka, **34** 61, 000 na asno, at **35** 32, 000 na kababaihang hindi pa kailanman nakipagtalik sa sinumang lalaki. **36** Ang hating itinabi para sa mga sundalo ay may bilang na 337, 000 na tupa. **37** Ang bahagi ng tupa para kay Yahweh ay 675. **38** Talumput' anim na libo ang lalaking baka kung saan 72 ang buwis ni Yahweh. **39** Ang mga asno ay 30, 500 mula sa 61 na bahagi ni Yahweh. **40** Ang mga tao ay labing-anim na libong kababaihan kung saan 32 ang buwis ni Yahweh. **41** Kinuha ni Moises ang buwis na magiging handog na idudulog kay Yahweh. Ibigay niya ito kay Eleazar na pari, ayon sa inutos ni Yahweh kay Moises. **42** Para sa hati ng mga tao ng Israel na kinuha ni Moises mula sa mga kawal na nakapunta sa digmaan— **43** ang hati ng sambayanan ay 337, 500 na tupa, **44** talumput' anim na libong lalaking baka, **45** 30, 500 na asno, **46** at labing-anim na libong kababaihan. **47** Mula sa hati ng mga tao ng Israel, kumuhi si Moises ng isa sa bawat limampu, kapwa mga tao at mga hayop. Ibigay niya ang mga iyon sa mga Levitang nangangalaga sa tabernakulo ni Yahweh, gaya ng inutos ni Yahweh na gawin niya. **48** Pagkatapos, lumpatip kay Moises ang mga opisyal ng hukbo, mga pinuno ng libu-libo at mga kapitan ng daan-daan. **49** Sinabi nila sa kaniya, "Binilang ng iyong mga lingkod ang mga kawal na nasa ilalim ng aming pamumuno, at walang isaa mang nawawala." **50** Dinala namin ang mga handog ni Yahweh, kung kano ang natagpuan ng bawat lalaki, mga ginintuang bagay, mga pantsuot sa braso, mga pulseras, mga singsing na may selyo, mga hikaw at mga kuwintas, upang gumawa ng pambahayad ng kasalanan para sa aming sarili sa harapan ni Yahweh." **51** Tinanggap ni Moises at ni Eleazar na pari mula sa kanila ang ginto at mga binuong bagay. **52** Lahat ng ginto sa handog na ibinigay nila kay Yahweh—ang mga handog mula sa mga pinuno ng libu-libo, at mula sa mga kapitan ng daan-daan—ay tumitimbang ng 16, 750 siklo. **53** Kumuha ng dambong ang bawat kawal, ang bawat lalaki para sa kaniyang sarili. **54** Kinuha ni Moises at ni Eleazar na pari ang ginto mula sa mga pinuno ng libu-libo at mga kapitan ng daan-daan. Dinala nila ito sa tolda ng pagpupulong bilang paalala sa mga tao ng Israel para kay Yahweh.

32 Ngayon ang mga kaapu-apuhan ni Ruben at Gad ay may napakalaking bilang ng mga alagang hayop. Nang nakita nila ang lupain ni Jazer at Galaad, ang lupain ay isang mainam na lugar para sa mga alagang hayop. **2** Kaya ang mga kaapu-apuhan ni Gad at Ruben ay dumating at nagsalita kay Moises, kay Eleazar na pari, at sa mga pinuno ng sambayanan. Sinabi nila, **3** "Atarot, Dibon, Jazer, Nimra, Hesbon, Eleazar, Sebam, Nebo, at Beon, **4** ang mga lupaing sinalakay ni Yahweh sa harap ng mamamayan ng Israel ay magandang mga lugar para sa mga alagang hayop. Kaming mga lingkod mo ay maraming alagang hayop." **5** Sinabi nila, "Kung kami ay naging kalugod-lugod sa inyong paninigan, hibigay mo sa amin ang lupaing ito, samga lingkod mo, bilang isang ari-arian. Huwag mo kaming hayaang tumawid sa Jordan." **6** Sumagot si Moises sa mga kaapu-apuhan ni Gad at Ruben, "Kailangan bang pumunta ang inyong mga kapatid na lalaki sa digmaan habang kayo ay nananatili dito?" **7** Bakit ninyo pinahihina ang puso ng mga tao ng Israel sa pagpunta sa lupaing ibinigay sa kanila ni Yahweh? **8** Ganoon din ang ginawa ng inyong mga ama nang ipadal ko sila mula sa Kades Barnea upang suriin ang lupain. **9** Umakyat sila sa lambak ng Escol. Nakita nila ang lupain at pagkatapos ay pinahina ang loob ng mga tao ng Israel kaya tumanggi silang pumasok sa lupaing ibinigay sa kanila ni Yahweh. **10** Nag-alab ang galit ni Yahweh ng araw na iyon. Nanumpa siya at sinabi, **11** "Tiyak na wala sa mga kalalakihang umalis mula Ehipto, mula dalawampung taong gulang pataas, ang makakakita sa lupaing aking ipinangako kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob, dahil hindi nila ako lubusang sinunod, maliban kay **12** Caleb na lalaking anak ni Jefune na Cenizita, at Josue na anak ni Nun. Tanging si Caleb at Josue ang lubusang sumunod sa akin." **13** Kaya nag-alab ang galit ni Yahweh laban sa Israel. Idinulot niyang magpaga-gala sila sa ilang sa loob ng apatnaapung taon hanggang sa ang lahat ng salinlahing gumawa ng masama sa kaniyang paninigan ay nalipol. **14** Tingnan mo, humalili kayo sa lugar ng inyong mga ama, tulad ng mas makasalanang mga tao, upang dumagdag sa nag-aalab na galit ni Yahweh sa Israel. **15** Kung talikod kayo mula sa pagsunod sa kaniya, iwan niya muli ang Israel sa ilang sa lilipulin ninya ang lahat ng mga taong ito." **16** Kaya lumapit sila kay Moises at sinabi, "Payagan mo kaming magtayo ng mga bakod dito para sa aming mga baka at mga lungsod para sa aming mga pamilya. **17** Gayuman, kami mismo ay magiging honda at nakasandataang sasama sa hukbo ng Israel hanggang sa mapangunahan namin sila sa kanilang lugar. Ngunit manirahan ang aming mga pamilya sa mga pinagtibay na lungsod dahil sa ibang mga taong nananatili pa ring nakatira sa lupaing ito. **18** Hindi kami babalik sa aming mga tahana hangga't ang mga tao ng Israel, ang bawat lalaki ay magkaroon ng mana. **19** Hindi namin mamanahin ang lupain kasama nila sa ibang panig ng Jordan, dahil ang aming mana ay narito sa dakonhg silangan ng Jordan." **20** Kaya sumagot si Moises sa kanila, "Kung gagawin ninyo ang inyong sinabi, kung sasandatahan ninyo ang inyong mga sarili sa harap ni Yahweh upang makidigma, **21** ang bawat isa sa inyong mga armadong lalaki ay kinakailangang tumawid sa Jordan sa harap ni Yahweh, hanggang sa mapaalis niya ang kaniyang mga kaaway mula sa harap niya. **22** At naangkin ang lupain sa harap niya. Kung ganoon matapos iyon makakababalik na kayo. Mapapawalang-sala kayo kay Yahweh at sa Israel. Magiging inyong ari-arian ang lupaing ito sa harapan ni Yahweh. **23** Ngunit kung hindi ninyo gagawin ito, tingnan ninyo, magkakasala kayo kay Yahweh. Tiyakin ninyong ang inyong kasalanan ay hahanapin kayo. **24** Magtayo kayo ng mga lungsod para sa inyong mga pamilya at mga kulungan para sa inyong tupa; at gawin ninyo ang inyong sinabi." **25** Ang mga kaapu-apuhan ni Gad at Ruben ay nagsalita kay Moises at sinabi, "Ang inyong mga lingkod ay gagawin ang mga inutos mo, aming amo. **26** Ang aming mga paslit, ang aming mga asawa, ang aming mga kawan, at ang lahat ng aming alagang hayop ay mananatili doon sa mga lungsod ng Galaad. **27** Ganoon pa man, kami na inyong mga lingkod, ay tatawid sa harapan ni Yahweh upang makipaglaban, bawat lalaking armado para sa digmaan, gaya ng sinabi mo, aming amo." **28** Kaya nagbigay ng mga tagubilin si Moises tungkol sa kanila kay Eleazar na pari, kaya Josue na anak na lalaki ni Nun, at sa mga pinuno ng mga angkan ng mga ninuno sa mga tribu ng mga tao ng Israel. **29** Sinabi ni Moises sa kanila, "Kung ang mga kaapu-apuhan ni Gad at Ruben ay tatawid sa Jordan kasama ninyo, bawat lalaking armado upang makipaglaban sa harapan ni Yahweh, at kung ang lupain ay nilupig sa harap ninyo, ibibigay ninyo sa kanila ang lupain ng Galaad bilang isang ari-arian. **30** Ngunit

kung hindi sila tatawid kasama ninyong armado, kukunin nila ang kanilang mga ari-arian sa piling ninyo sa lupain ng Canaan." **31** Kaya ang mga kaapu-apuhan ni Gad at Ruben ay sumagot at sinabi, "Ayon sa sinabi ni Yahweh sa amin, na inyong mga lingkod, ito ang gagawin namin. **32** Kami ay tatawid na nakasandata sa harap ni Yahweh sa lupain ng Canaan, ngunit mananatili sa amin ang aming inangking mana sa bahaging ito ng Jordan." **33** Kaya ang mga kaapu-apuhan nina Gad at Ruben at pati na rin ang kalahati sa tribu ni Manases na anak na lalaki ni Jose, ibinigay ni Moises ang kaharian ni Sihon, na hari ng mga Amoreeo, at Og, na hari ng Bashan. Ibinigay sa kanila ang lupain, at ibinahagi sa kanila ang lahat ng mga lungsod nito kasama ang mga hangganan, ang mga lungsod ng lupaing nakapaligid sa mga ito. **34** Muling itinayo ng mga kaapu-apuhan ni Gad ang Dibon, Atarot, Aroer, **35** Atrot Sopan, Jazer, Jobgeha, **36** Bet Nimra, at Bet Haran bilang mga pinatibay na lungsod na may mga kulungan para sa tupa. **37** Muling itinayo ng mga kaapu-apuhan ni Ruben ang Hesbon, Eleale, Kiriathim, **38** Nebo, Baal Meon—na pinalitan kalaunan ang kanilang mga pangalan, at Sibma. Nagbigay sila ng ibang mga pangalan sa mga lungsod na kanilang muling itinayo. **39** Nagpunta ang mga kaapu-apuhan ni Maquir na anak na lalaki ni Manases sa Galaad at kinuha ito mula sa mga Amoreong naroon. **40** Pagkatapos ibinigay ni Moises ang Galaad kay Maquir anak na lalaki ni Manases, at ang kaniyang mga tau ay nanirahan doon. **41** Nagpunta si Jair na anak na lalaki ni Manases at sinakop ang mga nayon nito at tinawag ang mga itong Havot Jair. **42** Nagpunta si Noba at sinakop ang Kenat at mga kanayunan nito, at tinawag niya itong Noba, sunod sa kaniyang sariling pangalan.

33 Ito ang mga pagkilos ng mga tao ng Israel matapos nilang lisanin ang lupain ng Ehipto ayon sa kanilang mga armadong pangkat sa ilalim ng pamumuno ni Moises at Aaron. **2** Isinulat ni Moises ang

mga lugar mula sa pinanggalingan nila hanggang sa pinuntahan nila ayon sa inutos ni Yahweh. Ito ang kanilang mga pagkilos, mula sa paglisan tungo sa sunod na paglisin. **3** Naglakbay sila mula sa Rameses sa unang buwan, umalis sila sa ikalabing limang araw ng unang buwan. Sa umaga matapos ang Paskua, hayagang umalis ang mga tao ng Israel sa paniring ng lahat ng mga taga-Ehipto. **4** Nangyari ito habang iniililing ng mga taga-Ehipto ang lahat ng kanilang mga panganyang, iyong mga pinatay ni Yahweh sa kanila, sapagkat napgataw din siya ng parusa sa kanilang mga diyos. **5** Naglakbay ang mga tao ng Israel mula sa Rameses at nagkampo sa Sucot. **6** Naglakbay sila mula sa Succot at nagkampo sa Etam sa dulo ng ilang. **7** Naglakbay sila mula sa Etam at bumalik sa Pi Hahirot na kasalungat ng Baal-zefon, kung saan sila nagkampo kasalungat ng Migdol. **8** Pagkatapos, naglakbay sila mula sa kasalungat ng Pi Hahirot at dumaan sila sa gitna ng dagat tungo sa ilang. Naglakbay sila ng tatlong araw tungo sa ilang ng Etam at nagkampo sa Mara. **9** Naglakbay sila mula sa Mara at dumating sa Elim. May labindalawang bukal at pitumpung puno ng palmera sa Elim. Doon sila nagkampo. **10** Naglakbay sila mula sa Elim at nagkampo sa tabi ng Dagat ng mga Tambo. **11** Naglakbay sila mula sa Dagat ng mga Tambo at nagkampo sa ilang ng Sin. **12** Naglakbay sila mula sa ilang ng Sin at nagkampo sa Dofca. **13** Naglakbay sila mula sa Dofca at nagkampo sa Alus. **14** Naglakbay sila mula sa Alus at nagkampo sila sa Refidim, kung saan walang matagpuang tubig upang mainom ng mga tao. **15** Naglakbay sila mula sa Refidim at nagkampo sa ilang ng Sinai. **16** Naglakbay sila mula sa ilang ng Sinai at nagkampo sa Kibrot Hataava. **17** Naglakbay sila mula sa Kibrot Hattaava at nagkampo sa Hazerot. **18** Naglakbay sila mula sa Hazerot at nagkampo sa Ritma. **19** Naglakbay sila mula sa Ritma at nagkampo sa Rimmon Perez. **20** Naglakbay sila mula sa Rimmon Perez at nagkampo sa Libna. **21** Naglakbay sila mula sa Libna at nagkampo sa Risa. **22** Naglakbay sila mula sa Risa at nagkampo sa Cehelata. **23** Naglakbay sila mula sa Cehelata at nagkampo sila sa Bundok ng Sefer. **24** Naglakbay sila mula sa Bundok at nagkampo sa Harada. **25** Naglakbay sila mula sa Harada at nagkampo sa Macelot. **26** Naglakbay sila mula sa Macelot at nagkampo sa Tahat. **27** Naglakbay sila mula sa Tahat at nagkampo sa Tera. **28** Naglakbay sila mula sa Tera at nagkampo sa Mitca. **29** Naglakbay sila mula sa Mitca at nagkampo sa Hasmona. **30** Naglakbay sila mula sa Hasmona at nagkampo sa Moserot. **31** Naglakbay sila mula sa Moserot at nagkampo sa Bene Jaakan. **32** Naglakbay sila mula sa Bene Jaakan at nagkampo sa Hor Hagidgad. **33** Naglakbay sila mula sa Hor Hagidgad at nagkampo sa Jobtata. **34** Naglakbay sila mula sa

Jotbata at nagkampo sa Abrona. **35** Naglakbay sila mula sa Abrona at nagkampo sa Ezion Geber. **36** Naglakbay sila mula sa Ezion Geber at nagkampo sa ilang ng Sin sa Kades. **37** Naglakbay sila mula sa Kades at nagkampo sa Bundok ng Hor, sa dulo ng lupain ng Edom. **38** Umakyat ang paring si Aaron sa Bundok Hor ayon sa utos ni Yahweh at doon namatay sa ika-apatnaung taon matapos lumabas ang mga tao ng Israel sa lupain ng Ehipto, sa ikalimang buwan, sa unang araw ng buwan. **39** 123 taong gulang si Aaron nang mamatay siya sa Bundok Hor. **40** Naring ng hari ng Arad na Cananeo, na nakatira sa timugang ilang sa lupain ng Canaan ang pagdating ng mga tau ng Israel. **41** Naglakbay sila mula sa Bundok Hor at nagkampo sa Zalmona. **42** Naglakbay sila mula sa Zalmona at nagkampo sa Punon. **43** Naglakbay sila mula sa Punon at nagkampo sa Obot. **44** Naglakbay sila mula sa Obot at nagkampo sa Iye Abarim, sa hangganan ng Moab. **45** Naglakbay sila mula sa Iye Abarim at nagkampo sa Dibon Gad. **46** Naglakbay sila mula sa Dibon Gad at nagkampo sa Almon Diblataim. **47** Naglakbay sila mula sa Almon Diblataim at nagkampo sa kabundukan ng Abarim, salungat ng Nebo. **48** Naglakbay sila mula sa mga kabundukan ng Abarim at nagkampo sa mga kapatagan ng Moab sa tabi ng Jordan sa Jerico. **49** Nagkampo sila sa tabi ng Jordan, mula Bet Jesimot hanggang Abel Siitim sa mga kapatagan ng Moab. **50** Nagsalita si Yahweh kay Moises sa mga kapatagan ng Moab sa tabi ng Jordan sa Jerico at sinabi, **51** "Magsalita ka sa mga tao ng Israel at sabihin mo sa kanila, 'Kapag tumawid kayo sa Jordan sa lupain ng Canaan, **52** dapat ninyong itaboy ang lahat ng mga naninirahan sa lupain sa inyong harapan. Dapat ninyong sirain ang lahat ng kanilang inukit na mga anyo. Dapat ninyong wasakin ang lahat ng kanilang mga hinubog na anyo at gibain ang lahat ng kanilang mga dambana. **53** Dapat ninyong angkinin ang lupain at manirahan doon, sapagkat ibinigay ko sa inyo ang lupain upang angkinin. **54** Dapat ninyong manahin ang lupain sa pamamagitan ng palabutan, ayon sa bawat angkan. Dapat ninyong ibigay ang mas malaking bahagi ng lupa sa mas malaking angkan, at dapat ninyong ibigay ang mas maliit na bahagi ng lupa sa mas maliit na angkan. Saan man tumapat ang palabutan sa bawat angkan, ang lupaing iyon ay mapapabilang dito. Mamanahin ninyo ang lupa ayon sa tribu ng inyong mga ninuno. **55** Subalit kung hindi ninyo itataboy ang mga naninirahan sa lupain sa harapan ninyo, sa gayon ang mga taong pinayagan ninyong manatili ay magiging parang mga muta sila sa inyong mga mata at magiging tirik sa inyong mga tagiliran. Gagawin nilang mahirap ang inyong buhay sa lupain kung saan kayo maninirahan. **56** At mangyayari na kung ano ang binabalak ko ngayong gawin sa mga taong iyon, gagawin ko rin sa inyo."

34 Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **2** "Utusan mo ang mga tao ng Israel at sabihin sa kanila, 'Kapag papasok kayo sa lupain

ng Canaan, ang lupain na mapapasainyo, ang lupain ng Canaan at mga hangganan nito. **3** ang inyong hangganan sa timog ay aabot mula sa ilang ng Sin sa may hangganan ng Edom. Ang silangang dulo ng timog na hangganan ay magiging nasa isang linya na magtatapos sa gawing hangganan ng timog ng Dagat Asin. **4** Ang inyong hangganan ay liiliko sa timog mula sa burol ng Akribat at tatawid hanggang sa ilang ng Sin. Mula doon, aabot ito sa timog ng Kades Barnea at hanggang sa Hazar Adar at hanggang Azmon. **5** Mula roon, ang hangganan ay liiliko mula Azmon patungo sa batis ng Ehipto at susundan ito hanggang sa dagat. **6** Ang kanlurang hangganan ay magiging sa baybayin ng Malaking Dagat. Ito ang magiging kanlurangan hangganan ninyo. **7** Ang inyong hilagang hangganan ay aabot hanggang sa linya na dapat ninyong markahan mula sa Malaking Dagat hanggang sa Bundok Hor, **8** at mula sa Bundok Hor hanggang sa Lebo Hamat, at magpapatuloy sa Zedad. **9** At magpapatuloy ang hangganan sa Zefron at matatapos sa Hazar Enan. Ito ang inyong magiging hilagang hangganan. **10** Pagkatapos, dapat ninyong markahan ang inyong silangang hangganan mula sa Hazar Enan sa timog hanggang Sefam. **11** Pagkatapos bababa ang silangang hangganan mula sa Sefam hanggang sa Ribla, sa silangang dako ng Ain. Magpapatuloy ang hangganan sa silangang dako ng Dagat Cineret. **12** At magpapatuloy ang hangganan sa timog sa may ilog Jordan hanggang sa Dagat Asin at magpapatuloy pababa sa silangang hangganan ng Dagat Asin. Ito ang inyong magiging lupain, na alinsunod sa mga hangganan sa buong palibot." **13** Pagkatapos, inutusan ni Moises ang mga tao ng Israel at sinabi, "Ito ang lupaing matatanggap ninyo sa pamamagitan ng palabutan, na ipinangako ni Yahweh na ibibigay

sa siyam na tribu at sa kalahating tribu. **14** Ang tribu ng kaapu-apuhan ni Ruben, alinsunod sa itinakdang ari-arian sa tribu ng kanilang mga ninuno, at sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Gad, alinsunod sa itinakdang ari-arian sa mga tribu ng kanilang mga ninuno, at sa kalahati ng tribu ni Manases ay natanggap ang lahat ng kanilang mga lupain. **15** Ang dalawang tribu at ang kalahating tribu ay nakatanggap ng kanilang bahagi sa lupain sa ibayo ng Jordan sa silangang Jerico, patungo sa harap sa sikanaton ng araw.” **16** Nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **17** “Ito ang mga pangalan ng mga kalakalihang maghahati sa lupain para sa iyonng mana: Si Eleazar na pari at Josue na anak na lalaki ni Nun. **18** Kailangan mong pumili ng isang pinuno mula sa bawat tribu na maghahati sa lupain para sa kanilang mga angkan. **19** Ito ang mga pangalan ng mga kalakalihan: Mula sa tribu ni Juda, si Caleb anak na lalaki ni Jefune. **20** Mula sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Simeon, si Semuel na anak na lalaki ni Amiud. **21** Mula sa tribu ng Benjamin, si Elidad na anak na lalaki ni Kison. **22** Mula sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Dan isang pinunong si Bukki na anak na lalaki ni Jogi. **23** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Jose, sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Manases isang pinunong si Haniel na anak na lalaki ni Efod. **24** Mula sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Efraim isang pinunong si Kermuel na anak na lalaki ni Siftan. **25** Mula sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Zebulon isang pinunong si Elizafan na anak na lalaki ni Parnac. **26** Mula sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Isacar isang pinunong si Paltiel na anak na lalaki ni Azan. **27** Mula sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Aser isang pinunong si Ahiu na anak na lalaki ni Selomi. **28** Mula sa tribu ng mga kaapu-apuhan ni Neftali isang pinunong si Pedahel na anak na lalaki ni Amiud.” **29** Inutusan ni Yahweh ang mga lakaking ito na hatin ang lupain ng Canaan at ibigay sa bawat isa sa mga tribu ng Israel ang kanilang parte.

35 Nagsalita si Yahweh kay Moises sa mga kapatagan ng Moab sa tabi ng Jordan sa Jerico at sinabi, **2** “Utuson mo ang mga tao ng Israel na magbigay ng ilan sa kanilang mga bahagi ng lupain sa mga Levita. Dapat nila silang bigyan ng mga lungsod upang tirahan at lupaing pastulan sa palibot ng mga lungsod na iyon. **3** Kukunin ng mga Levita ang mga lungsod na ito para panahanan. Ang lupaing pastulan ay magjiging para sa kanilang mga baka, sa kanilang mga kawan, at sa lahat ng kanilang mga hayop. **4** Ang mga lupaing pastulan sa palibot ng mga lungsod na iyonng ibibigay sa mga Levita ay dapat isang libong kubit sa bawat panig mula sa mga pader ng lungsod. **5** Dapat kap sumukat ng dalawang libong kubit mula sa labas ng lungsod sa silangang bahagi, at dalawang libong kubit sa timugang bahagi, at dalawang libong kubit sa kanlurang bahagi, at dalawang libong kubit sa hilagang bahagi. Ito ang magjiging lupaing pastulan para sa kanilang mga lungsod. Ang mga lungsod ay magjiging nasa gitna. **6** Anim sa mga lungsod na iyonng ibibigay sa mga Levita ay dapat magsilbing mga lungsod ng kanlungan. Dapat mong ilaan ang mga ito bilang mga lugar na maaaring matakasan ng mga akusadong mamamatay-tao. Maglaan ka rin ng ibang apatnapu’t dalawang lungsod. **7** Ang mga lungsod na ibibigay mo sa mga Levita ay may kabuuang apatnapu’t walo. Dapat mong ibigay ang kanilang mga lupaing pastulan kasama ng mga ito. **8** Ang mga malalaking tribu ng mga tao ng Israel, ang mga tribu na may maraming lupain, ang dapat magbigay ng maraming lungsod. Ang mga tribu na mas maliliit ay magbibigay ng kaunting lungsod. Bawat tribu ay dapat magbigay para sa mga Levita ayon sa bahaging natanggap nito.” **9** Pagkatapos, nagsalita si Yahweh kay Moises at sinabi, **10** “Magsalita ka sa mga tao ng Israel at sabihin mo sa kanila, ‘Kapag tumawid kayo sa Jordan patungo sa lupain ng Canaan, **11** dapat kayong pumili ng mga lungsod na magsisilbing mga lungsod ng kubilhan para sa iyo, upang sinumang tao ang makapatay ng isang tao nang hindi sinasadya ay maaaring tumakas sa mga ito. **12** Ang mga lungsod na ito ang dapat magjiging iyonng kubilhan mula sa tagapaghiganti, upang ang akusadong tao ay hindi mapapatay na walang unang paglilitis sa harap ng sambayanan. **13** Dapat kayong pumili ng anim na lungsod bilang mga lungsod ng kubilhan. **14** Dapat kayong magbigay ng tatlong lungsod sa labas ng Jordan at tatlo sa lupain ng Canaan. Ang mga ito ang magjiging mga lungsod ng kubilhan. **15** Para sa mga tao ng Israel, para sa mga dayuhan, para sa sinumang naninirahan sa piling ninyo, ang anim na lungsod na ito ay magsisilbing isang kubilhan na maaaring matakasan ng sinumang makapatay ng isang tao nang hindi sinasadya. **16** Subalit kung hinampas ng isang akusadong tao ang kaniyang biktima gamit ang isang kasangkapang bakal, at kung mamamatay ang kaniyang

biktima, ang akusado ay tunay ngang isang mamamatay-tao. Dapat tiyakin siyang patayin. **17** Kung hinampas ng isang akusadong tao ang kaniyang biktima gamit ang isang bato sa kanyang kamay na maaaring makapatay sa biktima, at kung mamamatay ang kaniyang biktima, ang akusado ay tunay ngang isang mamamatay-tao. Dapat tiyakin siyang patayin. **18** Kung hinampas ng isang akusadong tao ang kaniyang biktima gamit ang isang sandatang kahoy na maaaring makapatay sa biktima, at kung mamamatay ang biktima, ang akusado ay tunay ngang isang mamamatay-tao. Dapat tiyakin siyang patayin. **19** Ang kadugong tagapaghiganti ay maaari niyang patayin ang isang mamamatay-tao. Kapag makatago siya, maaari niyang patayin. **20** At kung pagbuhatan ng kamay ng isang akusadong tao ang sinuman sa galit o maghagis ng isang bagay sa kaniya, habag naagtatao upang tambangan siya, para mamamatay ang biktima, **21** o kung hinampas siya sa galit gamit ang kaniyang kamay upang mamamatay ang biktima, ang akusadong humampsas sa kaniya ay tiyak na papatayin. Isang siyang mamamatay-tao. Ang kadugong tagapaghiganti ay maaaring patayin ang mamamatay-tao kapag siya ay makasalubong niya. **22** Subalit kung biglang pinalo ng isang akusadong tao ang isang biktima nang walang galit o maghagis ng isang bagay na makatama sa biktima nang hindi inaaasan **23** o kung maghahagis ng bato na makakapatay sa isang biktima nang hindi nakikita ang biktima, ang akusado ay hindi kaaway ng biktima, hindi niya sinasadyang saktan ang biktima. Gayon pa man, kung mamamatay ang biktima, **24** sa ganoong kalagayan, dapat maghusga ang sambayanan sa pagitan ng inaauskahan at ng kadugong tagapaghiganti sa batayan ng mga batas na ito. **25** Dapat iligtas ng sambayanan ang inaauskahan mula sa kapangyaranan ng kadugong tagapaghiganti. Dapat ibalik ng sambayanan ang inaauskahan sa lungsod ng kubilhan kung saan siya dating tumakas. Dapat siyang mamuhay doon hanggang sa mamamatay ang kasalukuyang pinakapunong pari, ang siyang pinahiran ng banal na langis. **26** Subalit kung pumunta ang akusadong tao sa anumang oras sa lampas ng hangganang lungsod ng kubilhan kung saan siya tumakas, **27** at kung makita siya ng kadugong tagapaghiganti sa labas ng hangganang kaniyang lungsod ng kubilhan, at kung mapatay niya ang akusadong tao, ang kadugong tagapaghiganti ay hindi magkakasala ng pagpatay. **28** Ito ay dahil ang akusadong tao ay dapat nanatili sa kaniyang lungsod ng kubilhan hanggang sa mamamatay ang pinakapunong pari. Pagkatapos ng kamatawan ng pinakapunong pari, ang akusadong tao ay maaaring bumalik sa lupain kung saan ang kaniyang sariling ari-arian. **29** Ang mga batas na ito ay dapat maging mga kautusan para sa iyo sa buong salinlahi ng mga tao sa lahat ng lugar kung saan kayo nakatira. **30** Kung sinuman ang pumatay ng sinumang tao, dapat patayin ang mamamatay-tao, ayon sa patotoo sa pamamagitan ng mga salita ng mga saksi. Ngunit ang salita ng isang saksi lamang ay hindi magdudulot sa sinumang tao upang patayin. **31** Gayundin, dapat huwag kayong tumanggap ng pantubos para sa buhay ng isang mamamatay-tao na nagkasala ng pagpatay. Dapat tiyakin siyang patayin. **32** At dapat huwag kayong tumanggap ng pantubos para sa isang tumakas papunta sa lungsod ng kubilhan. Dapat huwag ninyong gagawin ang ganitong pamamaraan, pahintulutan siyang tumira sa kaniyang sariling ari-arian hanggang sa mamamatay ang pinakapunong pari. **33** Huwag ninyong dumihian sa ganitong pamamaraan ang lupain kung saan kayo namumuhay, dahil ang dugo mula sa pinatay ay dinudumihay ang lupain. Walang pambayad kasalanan ang maaaring gawin sa lupain kapag ang dugo ay dumanak dito, maliban sa pamamagitan ng dugo ng isang dumanak dito. **34** Kaya dapat huwag ninyong dungisan ang lupaing iyonng pinamumuhay dahil ako ay namumuhay dito. Akong si Yahweh ay namumuhay kasama ng mga tao ng Israel.”

36 Pagkatapos, ang mga pinuno ng mga pamilya ng kanilang ninuno ni angkan na itinatag ni Galaad na anak ni Maquir na anak ni Manases—ang mga pinuno ng mga angkan ng mga kaapu-apuhan ni Jose ay lumapit at nagasalita sa harap ni Moises at sa harap ng mga pinunong pangulo ng mga pamilya ng mga ninuno ng mga tao ng Israel. **2** Sinabi nila, “Inutusan ka ni Yahweh, aming amo, na bigyan mo ng kabahagi ng lupa ang mga tao ng Israel sa pamamagitan ng palabutan. Inutusan ka ni Yahweh na ibigay ang kabahagi ng kapatiid naming si Zelofehad sa kaniyang mga anak na babae. **3** Subalit kung mag-aasawa ang kaniyang mga anak na babae ng mga lalaki sa ibang tribu ng mga tao ng Israel, aalisin ang kabahagi ng lupa nila mula sa kabahagi ng aming

mga ninuno. Idaragdag ito sa kabahagi ng mga tribu na sinalihan nila. Sa ganitong usapin, aalisin ito sa itinakdang kabahagi ng aming mana. **4** Sa pagkakataong iyon, kapag dumating ang Paglaya ng mga tao ng Israel, ang kabahagi nila ay masasama sa kabahagi ng tribung sinalihan nila. Sa ganitong paraan, ibabawas ang kabahagi nila mula sa kabahagi ng tribu ng aming mga ninuno.” **5** Kaya nagbigay si Moises ng isang utos sa mga tao ng Israel, ayon sa salita ni Yahweh. Sinabi niya, “Tama ang sinabi ng tribu ng mga kaapu-apuhan ni Jose. **6** Ito ang inuutos ni Yahweh patungkol sa mga anak na babae ni Zelofehad. Sinabi niya, ‘Hayaan silang magpakasal sa sinumang inaakala nilang pinakamabuti, subalit dapat lamang silang magpakasal sa loob ng lipi ng kanilang ama.’ **7** Walang kabahagi ng mga tao ng Israel ang dapat lumipat mula sa isang tribu tungo sa iba. Dapat magpatuloy ang bawat isa sa mga tao ng Israel sa kabahagi ng tribu ng kaniyang mga ninuno. **8** Bawat babae sa mga tao ng Israel na nagmamayari ng kabahagi sa kaniyang tribu ay dapat mag-asawa mula sa angkang nabibilang sa tribu ng kaniyang ama. Ito ay upang bawat isa sa mga tao ng Israel ay magmay-ari ng pamana mula sa mga ninuno niya. **9** Walang kabahagi ang dapat magpalipat-lipat mula sa isang tribu tungo sa iba. Bawat isa sa mga tribu ng mga tao ng Israel ay dapat panatilihin ang kaniyang sariling mana.” **10** Kaya ginawa ng mga anak na babae ni Zelofehad ang gaya ng inutos ni Yahweh kay Moises. **11** Sina Mahla, Tirza, Hogla, Milca, at Noe, mga anak na babae ni Zelopfehad ay nag-asawa ng mga kaapu-apuhan ni Manases. **12** Nagsipag-asawa sila sa mga angkan ng mga kaapu-apuhan ni Manases na anak ni Jose. Sa ganitong paraan, mananatili ang mga mana nila sa tribu na nabibilang sa angkan ng kanilang ama. **13** Ito ang mga utos at kautusan na ibinigay ni Yahweh kay Moises para sa mga tao ng Israel sa kapatagan ng Moab sa tabi ng Jordan sa Jerico.

Deuteronomio

1 Ito ang mga salita na sinabi ni Moises sa lahat ng mga Israelita sa ibayo ng Jordan sa ilang, sa patag na lambak ng Ilog Jordan sa tapat ng Suf, sa pagitan ng Paran, Tofel, Laban, Hazerot at Di Zahab. **2** Ito ay labing isang araw na paglalakbay mula sa Horeb sa daanan sa Bundok ng Seir hanggang sa Kades Barnea. **3** Nangyari ito nang ikaapatnapung taon, ng kabilang isang buwan, sa unang araw ng buwan, na nagsalita si Moises sa bayan ng Israel, sinasabi sa kanila ang lahat ng iniutos sa kaniya ni Yahweh na ukol sa kanila. **4** Ito ay matapos lusubin ni Yahweh si Sihon na hari ng mga Amoreo, na nakatira sa Hesbon at Og na hari ng Bashan, na nakatira sa Astarot at Edrei. **5** Sa ibayo ng Jordan, sa lupain ng Moab, sinimulang ihayag ni Moises ang mga tabigilin ito, na nagsasabing, **6** "Nagsalita sa atin si Yahweh na ating Diyoysa Horeb, na nagsasabing, 'Namuhay na kayo ng sapat na haba sa maburol na bansang ito.' **7** Umikot at maglakbay kayo at pumunta sa maburol na bansa ng mga Amoreo at sa lahat ng mga lugar na malapit doon sa patag na lambak ng Ilog Jordan, sa maburol na bansa, sa mababang lupain, sa Negev at sa baybayin—sa lupain ng mga Cananeo, at sa Lebanon hanggang sa malaking ilog ng Efrates. **8** Masdan ito, inilagay ko ang lupain sa harapan ninyo; pumaroon at angkinin ang lupaing ipinangako ni Yahweh sa inyong mga ama—kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob—para ibigay sa kanila at sa kanilang mga kaapu-apuhang susunod sa kanila.' **9** Nagsalita ako sa inyo nang panahong iyon, na nagsasabing, 'Hindi ko kayang dalhin kayo ng mag-isa. **10** Pinarami kayo ni Yahweh na inyong Diyoys, masdan ninyo, sa araw na ito kaya ay gaya ng mga bituin sa langit sa dami.' **11** Nawala'y si Yahweh, ang Diyoys ng inyong mga ama, ay gawin kayong makalibpo pa sa dami ninyo ngayon at pagpalain kayo, gaya ng ipinangako niya sa inyo! **12** Pero paano ko dadalhing mag-isa ang inyong mga pasanin, inyong mga kabigatan at ang inyong mga pagtatalo? **13** Kumuhang ng mga lalaking matalino, mapag-unawang mga lalaki at mga lalaking may magandang kaloooban mula sa bawat lipi at gagawin ko silang mga pangulo ninyo.' **14** Sinagot ninyo ako at sinabing, 'Ang bagay na iyong sinabi ay mabuti naming gawin.' **15** Kaya kinuha ko ang mga pinuno ng inyong mga lipi, mga matatalinong lalaki at mga lalaking may magandang kaloooban at ginawa silang mga pinuno ninyo, mga punong kawal ng libu-libo, mga punong kawal ng daan-daan, mga punong kawal ng lima-limampu, mga punong kawal ng sampasu at mga pinuno, lipi sa lipi. **16** Inutuson ko ang inyong mga hukom nang panahong iyon, na nagsasabing, 'Pakinggan ninyo ang mga pagtatalo sa pagitan ng inyong mga kapatiid, at hatulan ng matuwid ang pagitan ng isang lalaki at kaniyang kapatiid, at ang dayuhang kasama niya. **17** Hindi kayo magpapakita ng pagtatangi sa sinunuan nasa isang pagtatalo, maririn ninyo ng magkatulad ang malit at malaking bagay. Hindi dapat kayo matakot sa mukha ng tao, dahil ang kahatulan ay sa Diyoys. Ang pagtatalo na sobrang mahirap para sa inyo, dadalhin ninyo ito sa akin at pakikigkan ko ito.' **18** Inutisos ko sa inyo ng panahong iyon ang lahat ng mga bagay na dapat ninyong gawin. **19** Naglakbay tayo palayo mula sa Horeb at dumaan sa malawak at kakila-kilabot na ilang na inyong nakita, sa ating daan patungo sa maburol na bansa ng mga Amoreo, gaya ng iniutos ni Yahweh na ating Diyoys sa atin; at tayo ay dumating sa Kades Barnea. **20** Sinabi ko sa inyo, 'Narating na ninyo ang maburol na bansa ng mga Amoreo, na ibinibigay sa atin ni Yahweh na ating Diyoys. **21** Masdan, itinakda ni Yahweh na inyong Diyoys ang lupain sa inyong harapan; umakyat kayo, at angkinin ito, gaya ng sinabi ni Yahweh, ang Diyoys ng inyong mga ama, huwag matakot, ni panghinaan ng loob.' **22** Lumapit sa akin sa akin ang bawat isaa sa inyo at sinabing, 'Magpadala tayo ng mga lalaki na mauna sa atin, para kanilang siyasatin ang lupaing para sa atin, at ipagbigay alam sa atin ang tungkol sa daan na dapat nating lusubin, at ang tungkol sa mga lungsod kung saan tayo pupunta.' **23** Ang bagay na labis na nagpalugod sa akin; kumuha ako ng labindalawang mga lalaki sa inyo, isang lalaki sa bawat lipi. **24** Umikot at umakyat sila patungo sa maburol na bansa at dumating sa lambak ng Escol at sinuri ito. **25** Kumuhang sila ng ilan sa mga bunga ng lupain sa kanilang mga kamay at ibinaba nila ito sa atin. Dinala din nila sa atin ang salita at sinabing, 'Ito ay isang magandang lupain na ibinibigay sa atin ni Yahweh na ating Diyoys.' **26** Pero tumanggi parin kayong lumusob, pero nagrebelde laban sa mga utsos ni Yahweh na inyong Diyoys. **27** Nagreklemo kayo sa inyong mga tolda at sinabing, 'Ito

ay dahil napopoot sa atin si Yahweh kaya dinala niya tayo palabas sa lupain ng Ehipto, para talumin tayo sa pamamagitan ng kapangyaranhan ng mga Amoreo, at para sirain tayo. **28** Saan tayo maaaring pumunta ngayon? Pinanghinaan tayo ng loob ng ating mga kapatiid, na nagsasabing, 'Ang mga taong iyon ay malalaki at mataas kaysa sa atin; ang kanilang mga lungsod ay malaki at pinagtibay hanggang kalangitan; higit pa rito, nakita natin doon ang mga anak na lalaki ng Anakim.' **29** Pagkatapos sinabi ko sa inyo, 'Huwag matakot, ni matakot sa kanila.' **30** Si Yahweh na inyong Diyoys na nanguna sa inyo, siya ay makikipaglaban para sa inyo, tulad ng lahat ng bagay na ginawa niya sa inyo sa Ehipto sa harap ng inyong mga mata, **31** at gayundin sa ilang, kung saan nakita ninyo kung paano kayo dinala ni Yahweh na inyong Diyoys, na gaya ng isang lalaking na daladala ang kaniyang anak, kahit saan kayo pumunta hanggang sa dumating kayo sa lugar na ito.' **32** Pero sa bagay na ito hindi kayo naniwala kay Yahweh na inyong Diyoys—**33** na nanguna sa inyo sa daan para maghanap ng mga lugar para itayo ang inyong tolda, at ng apoy sa gabii at ulap sa umaga, para ituro sa inyo ang landas na dapat ninyong daanan. **34** Narinig ni Yahweh ang tinig ng inyong mga salita at ito ay galit, nangako siya at sinabi, **35** 'Tunay na walang isa sa mga taong ito ang masamang salinlahing ito na makakakita ng magandang lupain na aking ipinangako na ibibigay sa inyong mga ninuno, **36** maliban kay Caleb na anak na lalaki ni Jefune; makikita niya ito. Sa kanya ko ibibigay ang lupain na kanyang tinungtungan at sa kanyang mga anak, dahil lubos siyang sumunod kay Yahweh.' **37** Gayundin si Yahweh ay galit sa akin para sa inyong mga kapakanan, na nagsasabing, 'Ikaw man ay hindi papasok doon; **38** si Josue na anak na lalaki ni Nun, na nakatayo sa harap mo bilang iyong lingkod, ay siyang makakapasok doon; palakasin ang kaniyang kalooban, sapagkat pamumunuan niya ang Israel at mamaanhin ito. **39** Bukod dito, ang inyong mga maliliit na bata, na inyong sinasabing magiging mga biktima, na sa araw na ito ay walang kaalaman sa kung ano ang mabuti at masama—sila ay makakapasok doon. Ibibigay ko ito sa kanila at sila ang aangkin nito. **40** Pero para sa inyo, bumalik at maglakbay kayo sa ilang na patungo sa Dagat ng mga Tambo.' **41** Pagkatapos kayo ay sumagot at sinabi sa akin, 'Nagkasala tayo laban kay Yahweh; aakyat tayo at makipaglaban at susundin natin ang lahat ng iniutos ni Yahweh na ating Diyoys.' Bawat lalaki sa inyo ay ilagay ang kaniyang mga sandatahang pandigma at tayo'y handa para lusubin ang maburol na bansa. **42** Sinabi sa akin ni Yahweh, 'Sabihin sa kanila, "Huwag lumusob at huwag makipaglaban, dahil hindi ninyo ako makakasama at kaya ay mataalo ng inyong mga kaaway.' **43** Nagsalita ako sa inyo sa ganitong paraan, pero hindi kaya nakinig. Kaya ay sumuway laban sa mga utsos ni Yahweh; kaya ay mayabang at nilusob ang maburol na bansa. **44** Pero ang mga Amoreo, na nakatira sa maburol na bansa ay dumating laban sa inyo at hinabol kayo tulad ng mga bubuyog at tinalo kayo sa Seir, hanggang sa Horma. **45** Bumalik kayo at umiyak sa harapan ni Yahweh; pero hindi dinining ni Yahweh ang inyong tinig, ni hindi nya kaya binigyang pansiñ. **46** Kaya nanirahan kayo ng maraming araw sa Kadesh, ang lahat ng mga araw na kaya ay nanatili doon.

2 Pagkatapos lumiko kami at naglakbay papunta sa ilang sa daan na patungo sa Dagat ng mga Tambo, gaya ng sinabi ni Yahweh sa akin; umikot tayo sa Bundok ng Seir sa loob ng maraming araw. **2** Nagsalita sa akin si Yahweh, at sinabing, **3** 'Kaya ay matagal nang nagpapakaiutik-ikot sa bundok na ito; pumunta kayo pahilaga. **4** Utusin ang mga tao, sa pagasabing, 'Kaya ay dadaan sa hanigan ng lupain ng inyong mga kapatiid, sa mga kaapu-apuhang ni Esau, na naninirahan sa Seir; sila ay matatakot sa inyo. Kaya mag-iingat na **5** huwag kayong makikipag-away sa kanila, dahil hindi ko ibibigay ang anumang lupain nila sa inyo, hindi, ni hindi sapat sa lupa na tumapak ang inyong paa; dahil ibinigay ko ang Bundok ng Seir kay Esau bilang isang pag-aari. **6** Kaya ay bibili sa kanila ng pagkain para sa pera, para kayo ay makakain; bibili rin kayo sa kanila ng tubig para sa pera, para makainom kayo. **7** Dahil pinagpala kayo ni Yahweh na inyong Diyoys sa lahat ng gagawin ng inyong kamay; alam niya ang inyong paglalakbay sa malawak na ilang na ito. Dahil sa loob ng apatnapung mga taon na ito si Yahweh na inyong Diyoys ay kasama ninyo, at hindi kayo nagkulang sa anumang bagay.' **8** Kaya tayo ay dumaan sa ating mga kapatiid, ang mga kaapu-apuhang ni Esau, na naninirahan sa Seir, malayo mula sa daan ng Araba, mula sa Elat at mula sa Ezion Geber. At tayo ay lumiko at dumaan sa ilang ng Moab. **9** Sinabi sa akin ni Yahweh,

"Huwag ninyong guguluhin ang Moab, at huwag kayong makikipag-away sa kanila sa labanan. Dahil hindi ko ibibayang kaniyang lupain sa inyo para inyong pag-arian, dahil ibinigay ko ang Ar sa mga kaapu-apuhan ni Lot, para sa kanilang pag-aari." **10** (Ang Emim ang dating nanirahan doon, isang lahing kasindakila gaya ng karamihan, at kasintaas gaya ng Anakim; **11** ang mga ito ay itinuring din bilang Refaim, tulad ng Anakim; pero tinawag silang Emim ng mga Moabita. **12** Ang mga taga-Hor ay dati ring nanirahan sa Seir, pero ang mga kaapu-apuhan ni Esau ang pumalit sa kanila. Sila ay pinuksa nila mula sa kanila at nanirahan sa kanilang lugar, gaya ng ginawa ng Israel sa lupain na kaniyang pag-aari na binigay ni Yahweh sa kanila.) **13** "Ngayon tumayo ka at pumunta sa batis ng Zered." Kaya napunta tayo sa batis ng Zered. **14** Ngayon ang mga araw mula ng dumating tayo sa Kadesh Barneah hanggang tayo ay makatawid sa batis ng Zered, ay tatlumpu't-walong taon. Ito ay ang mga panahon na ang lahat ng salinlahi ng mga kalalakihan na angkop sa pakikipag-digma ay pumanaw mula sa mga tao, gaya ng ipinangako ni Yahweh sa kanila. **15** Higit pa rito, ang kamay ni Yahweh ay laban sa salinlahi iyan para sila ay puksain mula sa mga tao hanggang sila ay mawala. **16** Kaya nangyari ito, nang ang lahat ng mga kalalakihan na akma sa pakikipag-digma ay namatay at nawala mula sa mga tao, **17** na sinabi ni Yahweh sa akin, **18** "Dadaan kayo ngayon sa Ar, ang hangangan ng Moab. **19** Kapag kaya ay papalapit sa kabilang lipi ng Ammon, huwag ninyo silang guguluhin ni huwag kayong makikipag-away sa kanila; dahil hindi ko ibibigay sa inyo ang alinman sa mga lupain ng mga lahi ng Ammon bilang isang pag-aari; dahil ibinigay ko ito sa mga kaapu-apuhan ni Lot bilang isang pag-aari." **20** (Itinuring din iyon na maging isang lupain ng Refaim. Ang Refaim ay dating nanirahan doon—pero tinawag sila ng mga Ammonita na Zamzumim— **21** isang dakilang lipi na gaya ng karamihan, at kasintaas ng Anakim. Pero pinuksa sila ni Yahweh sa harap ng mga Ammoneo, at sila ay pinalitan nila at nanirahan sa kanilang lugar. **22** Gaya din ito ng ginawa ni Yahweh para sa bayan ni Esau, na nanirahan sa Seir, nang winasak niya ang mga Moreo mula sa kanila, ang mga kaapu-apuhan ni Esau ang pumalit sa kanila at sila ay nanirahan sa kanilang lugar hanggang ngayon. **23** At ang taga-Awim, na nanirahan sa mga nayon hanggang sa layo ng Gaza—ang taga-Caftor na lumabas sa Caftor, ay winasak sila at nanirahan sa kanilang lugar.) **24** "Ngayon tumayo kayo, magpatuloy sa inyong paglalakbay, at tumawid sa lambak ng Arnon; tingnan ninyo, ibinigay ko sa inyong kamay si Sihon ang Amoreo, ang hari ng Hesbon, at ang kaniyang lupain. Simulan sakupin ito, at makipaglaban kayo sa kaniya sa labanan. **25** Ngayon umupsahan kong lagyan ng takot at sindak sa inyo ang mga tao na nasa ilalim ng buong kalangitan; maririnig nila ang mga balita tungkol sa inyo at mangginginig at magdadalhamati dahil sa inyo." **26** Nagpadala ako ng mga mensahero mula sa ilang ng Kedemot kay Sihon, ang hari ng Hesbon, ng may salita ng kapayapaan, na nagsasabing, **27** "Hayaan mo na dumaan ako sa iyong lupain; dadaan ako sa malapad na daan; hindi ako liliok ni hindi sa bandang kanan o sa kaliwa. **28** Magbebenta ka sa akin ng pagkain para sa pera, para ako ay makakain; bigyan mo ako ng tubig para sa pera, para ako ay makainom; paraanin mo lang ako gamit ng aking mga paa; **29** gaya ng ginawa para sa akin ng mga kaapu-apuhan ni Esau na nanirahan sa Seir, at sa mga Moabita na nanirahan sa Ar, hanggang sa ako ay makalagpas sa Jordan sa lupaing ibinibigay sa amin ni Yahweh na ating Diyoys." **30** Pero si Sihon, ang hari ng Hesbon, ay hindi kami hinayaang makalagpas sa kaniya; dahil si Yahweh na inyong Diyoys ay pinatigas ang kaniyang isipan at ginawang matigas ang kaniyang puso, na maari niyang matalo sila sa pamamagitan ng inyong lakas, na ginawa niya sa araw na ito. **31** Sinabi ni Yahweh sa akin, "Tingnan mo, Sinimulang ko na ibigay si Sihon at ang kaniyang lupain sa inyong harapan; simulan ninyong pag-arianito, nang sa gayon maari ninyong manahin ang kaniyang lupain." **32** Pagkatapos nakipaglaban si Sihon sa atin, siya at lahat ng kaniyang mga tao, para makipaglaban sa Jahaz. **33** Si Yahweh na ating Diyoys ay ibinigay siya sa atin at tirial natin siya; hinampas natin siya hanggang sa mamatay, ang kaniyang mga anak na lakali, at lahat ng kaniyang mamayaman. **34** Kinuha natin ang lahat ng kaniyang mga lungsod nang oras na iyon, at winasak natin ng ganap ang bawat lungsod na pinamumuhayan, kasama ng mga kababaahan at mga batang maliliit, wala tayong itinira. **35** Ang mga baka lamang na ating kinuha bilang samsam para sa ating mga sarili, kasama ng mga sinasamsam sa mga lungsod na ating kinuha. **36** Mula Aroer, na nasa gilid ng lambak ng Arnon, at mula sa lungsod na nasa lambak,

patungong Galaad, walang isang lungsod na masyadong mataas para sa atin. Si Yahweh na ating Diyoys ang siyang nagbigay sa atin ng tagumpay sa ating mga kalaban. **37** Doon lamang sa lupain ng mga kaapu-apuhan ni Ammon kayo hindi pumunta, pati sa lahat ng mga gilid ng Ilog Jabbok, at mga lungsod ng maburol na bansa—saan man tayo pinagbawalan ni Yahweh na ating Diyoys na puntahan.

3 Pagkatapos umikot tayo at umakyat papuntang Bashan. Si Og, ang hari ng Bashan, ay dumating at sinalakay tayo, siya at ang lahat kaniyang mamayaman, para lumaban sa Edrei. **2** Sinabi ni Yahweh sa akin, "Huwag mo siyang katakutan; dahil binigay ko kayo ng tagumpay sa kaniya at inilagay ang lahat ng kaniyang mga tao at kaniyang lupain sa ilalim ng inyong pangangasiwa. Gagawin ninyo sa kaniya ang ginawa ninyo kay Sihon, hari ng mga Amoreo, na namuhay sa Hesbon." **3** Kaya binigay din tayo ni Yahweh na ating Diyoys ng tagumpay laban kay Og, at ang hari ng Bashan, at inilagay ang lahat ng kaniyang mga tao sa ilalim ng ating pangangasiwa. At pinatay natin siya hanggang walang niisa sa mga tao niya ang natura. **4** Kinuha natin ang lahat ng kaniyang mga lungsod ng panahong iyon; walang niisa lungsod ang hindi natin kinuha mula sa kanila: animapung mga lungsod—lahat ng rehiyon ng Argob, ang kaharian ni Og sa Bashan. **5** Ito ang lahat ng mga lungsod na pinatibay na may mataatas na mga pader, mga tarangkahang, at mga rehas; maliban pa dito ang mga napakaraming hindi nababakuran na mga nayon. **6** Ganap natin silang winasak, kagaya ng ginawa natin kay Sihon hari ng Hesbon, ganap nating winasak ang bawat tinirahang lungsod, kasama ng mga babae at mga bata. **7** Pero lahat ng baka at mga simasamsa sa mga lungsod, ay kinuha natin bilang samsamsa para sa ating mga sarili. **8** Nang panahong iyon kinuha natin ang lupain mula sa kamay ng dalawang hari ng mga Amoreo na nasa ibayo ng Jordan, mula sa lambak ng Arnon hanggang sa Bundok Hermon **9** (ang Bundok Hermon na ang tawag ng Sidoneo ay Sirion, at ang mga Amoreo ay tinawag itong Senir); **10** at lahat ng mga lungsod ng kapatagan, buong Galaad, at buong Bashan, hanggang Salca at Edrei, mga lungsod ng kaharian ni Og sa Bashan. **11** (Para sa mga natura sa Refaim, tangj ng Og na hari ng Bashan ang naiwan; tumiring kayo, sa kaniyang higaan ay isang higaang bakal; hindi ba ito sa Rabba, kung saan ang mga kaapu-apuhan ni Ammon naninirahan?) Siyam na kubito ang haba nito at apat na kubito ang lawak, sa paraan ng pag-sukat ng mga tao.) **12** Ang lupaing ito na ating kinuhang pag-aari nang panahong iyon—mula sa Aroer, na nasa lambak ng Arnon, at kalahati ng burol na bayan ng Galaad, at mga lungsod nito—ibinigay ko sa lipi ni Ruben at sa lipi ni Gad. **13** Ang ibang lupain sa Galaad at lahat ng Bashan, ang kaharian ni Og, ibinigay ko sa kalahati ng lipi ni Manases: lahat ng rehiyon ng Argob, at lahat ng Bashan. (Ang parehong teritoryo ay tinawag na lupain ng Refaim.) **14** Si Jair, kaapu-apuhan ni Manases, ay kinuha ang lahat ng rehiyon ng Argob hanggang sa hangangan ng lipi ng Gesureo at ng lipi ng Maacateo. Tinawag niya ang rehiyon, kahit ang Bashan, sa kaniyang sariling pangalan, Havrot Jair, hanggang sa araw na ito.) **15** Ibinigay ko ang Galaad kay Maquier. **16** Sa mga lipi ni Ruben at sa lipi ni Gad ibinigay ko ang territoryo mula Galaad sa lambak ng Arnon—ang kalagitnaan ng lambak ay ang hangangan ng territoryo—at sa Ilog Jabok, na hangangan ng mga kaapu-apuhan ni Ammon. **17** Isa pa sa mga hangangan nito ay ang kapatagan din ng lambak ng Ilog Jordan, mula sa Cineret hanggang sa Dagat ng Araba (iyon ay, ang Dagat Asin), hanggang sa mga matarik na bundok ng Pisga na pasilangan. **18** Inutusan ko kayo nang panahong iyon, na nagsasabing, "Si Yahweh na inyong Diyoys ay ibinigay sa inyo ang lupaing ito para angkinin ito; kayo, lahat ng tao ng digmaan, ay dadaan sa ilalim ng armado sa harapan ng inyong mga kapatid, ang bayan ng Israel. **19** Pero ang inyong mga asawa, mga malilit na anak, at mga baka (alam ko na mayroon kayang maraming baka), ay mananatili sa lungsod na ibinigay ko sa inyo, **20** hanggang si Yahweh ay magbibigay ng kapahigahanan sa inyong mga kapatid, gaya ng ginawa niya sa inyo, hanggang sa maging pag-aari na din nila ang lupain na ibinigay sa kanila ni Yahweh na inyong Diyoys sa ibayo ng Jordan; pagkatapos ay babalik kayo, bawat isa sa inyo, sa mga sarili ninyong pag-aari na ibinigay ko sa inyo." **21** Inutusan ko si Josue nang panahong iyon sa pagasabing, "Nakita ng inyong mga mata ang lahat ng nagawa ni Yahweh na inyong Diyoys sa dalawang haring ito; Gagawin ni Yahweh ang katulad sa lahat ng mga kaharian kung saan kayo pupunta. **22** Hindi ninyo sila katatakutan, dahil si Yahweh na inyong Diyoys ang siyang

lalaban para sa inyo.' **23** Pinakiusapan ko si Yahweh nang panahong iyon sa pagsasabing, **24** 'O Panginoong Yahweh, sinimulan mong ipakita sa iyong lingkod ang iyong kadakilaan at malakas mong kamay; anong dios ba ang nasa langit o nasa lupa ang makakagawa ng katulad ng mga ginawa mo, at katulad ng matitinding mga gawa? **25** Hayaan mo akong makapunta, nagmamakaawa ako, at makita ang masaganang lupain na nasa ibayo ng Jordan, iyong masaganong burrol na bansa, at pati na rin ang Lebanon.' **26** Pero galit sa akin si Yahweh dahil sa inyo; hindi siya nakinig sa akin. Sinabi ni Yahweh sa akin, 'Hayaang maging sapat ito para sa iyo—huwag nang magsalita sa akin tungkol sa bagay na ito: **27** umakyat ka sa itaas ng Pisga at ituon ang iyong mga mata paklanluran, pahilaga, patimog, at pasilangan; tingnan ng iyong mga mata, dahil hindi ka makakapunta sa Jordan. **28** Sa halip, atasan si Josue at palakasin ang loob at palakasin siya, dahil pupunta siya doon kasama ng mga taong ito, at siya ang magdudulot na mamana nila ang lupain na makikita mo.' **29** Kaya natatili kami sa lambak na kasalungat ng Beth Peor.

4 Ngayon, Israel, makining kayo sa mga batas at mga panuntunan na ituturo ko sa inyo, gawin ang mga ito; ng sa gayon maaari kayong mabuhay at makapasok at angkinin ang lupain na ibibigay sa inyo ni Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ama. **2** Hindi ninyo dagdagan ang mga salita na iniutos ko sa inyo, ni baswas ang mga ito, sa gayon maaari ninyong sundin ang tungkol sa mga kautusan ni Yahweh na inyong Diyos na iniutos ko sa inyo. **3** Nakita ng inyong mga mata kung ano ang ginawa ni Yahweh dahil sa Baal Peor; dahil lahat ng mga tao na sumundot kay Baal Peor, winasak sila ni Yahweh na inyong Diyos mula sa inyo. **4** Pero kayong kumapit kay Yahweh na inyong Diyos ay buhay sa araw na ito, bawat isa sa inyo. **5** Tingnan ninyo, tinuro ko sa inyo ang mga batas at panuntunan, gaya ni iniutos ni Yahweh na aking Diyos, na dapat ninyong gawin sa kalagitnaan ng lupain kung saan kayo patungo para maangkin ninyo ito. **6** Kaya panatilihin at gawin ang mga ito; dahil ito ay inyong karunungan at inyong kaunawaan sa paninig ng mga tao na makakarining ng tungkol sa lahat ng mga kautusang ito at sabihin, 'Siguradong itong napakalaking bansa ay isang matalino at may kaunawaang mga tao.' **7** Dahil ano pang napakalaking bansa na mayroong isang diyos na malipit sa kanila, gaya ni Yahweh na ating Diyos na kapag siya ay ating tatawagin? **8** Anong napakalaking bansa na mayroong mga batas at mga panuntunan na napakatuwid gaya ng lahat nitong batas na aking itinatataug sa harapan ninyo sa araw na ito? **9** Bigyang pansiñ lamang at bantayang maigi ang inyong sarili, nang sa gayon ay hindi ninyo malimitan ang mga bagay na nakita ng inyong mga mata, nang sa gayon hindi mawala sa inyong puso ang mga ito sa bawat araw ng inyong buhay. Sa halip, ipaalaan ang mga ito sa inyong mga anak at sa kanilang maigting mga anak— **10** sa araw na kayo ay tumayo sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos sa Horeb, nang sinabi sa akin ni Yahweh, 'Tipunin mo ang mamamayan, at ipaparinig ko sa kanila ang aking mga salita, na maaaring nilang matutunang matakot sa akin sa lahat ng mga araw na sila ay nabubuhay sa mundo, at hango ito ay maaari nilang ituro sa kanilang mga anak.' **11** Lumapit kayo at tumayo sa paanan ng bundok. Ang bundok ay nagninigas sa apoy hanggang sa puso ng langit, na may kadiliman, ulap, at makapal na kadiliman. **12** Nagsalita si Yahweh sa inyo sa kalagitnaan ng apoy; narinig ninyo ang kaniyang boses na may mga salita, pero wala kayong nakitang anyo; boses lamang ang narinig ninyo. **13** Ipinahayag niya sa inyo ang kaniyang tipan na kaniyang iniutos sa inyo na inyong gampanan, ang Sampung Utos. Simulat niya ang mga ito sa dalawang tipak na bato. **14** Iniutos sa akin ni Yahweh nang panahong iyon para ituro sa inyo ang mga batas at mga ordenansa, para maaari niyong magawa ito sa lupain kung saan kayo pupunta para angkinin ito. **15** Kaya maging maingat sa inyong mga sarili, dahil wala kayong nakitang anumang anyo nang araw na iyon na nagsalita si Yahweh sa Horeb sa kalagitnaan ng apoy. **16** Mag-ingat na huwag pasamain ang inyong mga sarili at gumawa ng isang inukit na anyo na kahawig ng anumang nilalang, na anyo ng isang lalaki o isang babae, **17** o ang kahawig ng anumang hayop na nasa ibabaw ng lupa, o ang kahawig ng anumang ibong may pakpak na lumilipid sa kalangitan, **18** o ang kahawig sa anumang bagay na gumagapang sa ibabaw ng lupa, o ang kahawig ng anumang isda na nasa tubig sa ilalim ng mundo. **19** Maging maingat kayo kapag titigala kayo sa kalangitan at tititingnan sa araw, buwan, o mga bituin—lahat ng mga hukbo sa kalangitan— maging maingat kayo na hindî

mapalayo para sumamba at pakamahalin ang mga ito—ang mga bagay na iyon na itinalaga ni Yahweh na inyong Diyos doon para sa lahat ng mga tao na nasa ilalim ng buong himpapawid. **20** Pero kinuha kayo ni Yahweh at dinala kayo palabas sa pungon na bakal, palabas ng Ehipto, para maging mga tao niya sa kaniyang sariling pamana, gaya ninyo sa araw na ito. **21** Bukod pa dito, galit sa akin si Yahweh dahil sa inyo; nangako siyang hindi ako makapunta sa ibayo ng Jordan, at hindi ako dapat pumunta sa loob ng masaganang lupaing iyon, ang lupain na ibinibigay ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo bilang isang pamana. **22** Sa halip, dapat akong mamatay sa lupaing ito; Hindi dapat ako pumunta sa ibayo ng Jordan; pero kayo ay makakapunta at maaangkin ang masaganang lupaing iyon. **23** Bigyan ninyo ng pansiñ ang inyong mga sarili, nang sa gayon hindi ninyo makalimutan ang tipan ni Yahweh na inyong Diyos, na ginawa niya sa inyo, at ang paggawa ng diyus-diyosan sa anyo ng anumang bagay na ipinagbabawal ni Yahweh na inyong Diyos na inyong gawin. **24** Dahil si Yahweh na inyong Diyos ay isang apoy na lumalampon, isang selosong Diyos. **25** Kapag kayo ay nagkaanak at ang mga anak ng inyong mga anak, at kapag kayo ay naroon na sa lupain sa mahabang panahon, at kung naging masama kayo at gumawa ng isang inukit na hugis sa anyo ng anumang bagay, at gumawa ng kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh na inyong Diyos, para galitin siya— **26** tatawagin ko ang langit at lupa para maging saksi laban sa inyo sa araw na ito para kayo ay mamamatay sa madaling panahon mula sa lupain na inyong pupuntahan sa ibayo ng Jordan para angkinin; Hindi ninyo mapapahaba ng inyong mga araw sa loob nito, pero kayo ay ganap niyang wawasakin. **27** Ikakalat kayo ni Yahweh sa mga tao, at magiging kundi na lamang ang matitira sainyo sa mga bansa, kung saan si Yahweh ay pangungunaan kayo papalayo. **28** Doon kayo ay maglilingkod sa ibang mga diyos, ang gawa ng mga kamay ng tao, kahoy at bato, kung saan alinman'y hindi nakakakita, nakakarinig, nakakakain, ni nakakaamoy. **29** Pero mula doon hahanapin ninyo si Yahweh na inyong Diyos, at matataguuan ninyo siya, kapag hinanap ninyo siya ng inyong buong puso at ng inyong buong kaluluwa. **30** Kapag kayo ay nababalisa, at kapag ang lahat ng mga bagay na ito ay dumating sa inyo, sa mga darating na araw na iyon kayo ay babalik kay Yahweh na inyong Diyos at makining sa kaniyang boses. **31** Dahil si Yahweh na inyong Diyos ay isang maawaing Diyos; hindi niya kayo bibiguin ni wawasakin, ni hindi kakalimutan ang tipan ng inyong mga ama na ipirangko niya sa kanila. **32** Itanong ngayon ang tungkol sa mga araw na nakaraan, na nauna sa inyo: mula noong araw na nilikha ng Diyos ang tao sa lupa, at mula sa dulo ng langit patungo sa kabilang, itanong kung nagkaroon na ba ng anumang bagay na katulad nitong napakalaking bagay, o mayroong bang bagay tulad nito ang narinig? **33** Narinig na ba ng mga tao ang boses ng Diyos na nagsasalita mula sa kalagitnaan ng apoy, na gaya ng narinig ninyo, at nanatiling buhay? **34** O ang Diyos ba ay tininangkang pumunta at kunin ang isang bansa mula sa kalagitnaan ng ibang bansa, sa pamamagitan ng mga pagsubok, sa pamamagitan ng mga tanda, at sa pamamagitan ng mga kababalaghan, at sa pamamagitan ng digmaan, at sa pamamagitan ng isang napakalakas na kamay, at sa pamamagitan ng sa isang pagpapakita ng dakilang kapangyarihan, at sa pamamagitan ng matindig mga pananakot, gaya na lahat ng ginawa ni Yahweh na inyong Diyos para sa inyo sa Ehipto sa harapan ng inyong mga mata? **35** Sa inyo ipinakita ang mga bagay na ito, para malaman ninyo na si Yahweh ay Diyos, at walang iba pa maliban sa kanya. **36** Mula sa langit ginawa niyong iparinig ang kaniyang boses, nang sa gayon ay maaari niya kayong turuan; sa mundo ginawa niyong makita ninyo ang kaniyang malaking apoy; narinig ninyo ang kaniyang mga salita sa kalagitnaan ng apoy. **37** Dahil minahal niya ang inyong mga ama, pinili niya ang kanilang kaupo-apuhang kasunod nila, at dinala kayo palabas ng Ehipto kasama ng kaniyang presenya, kasama ng kaniyang dakilang kapangyarihan; **38** para mapapaaalis kayo mula sa harapan ng mga bansa na mas malaki at mas malakas kaysa sa inyo, para dalhin kayo, para ibigay sa inyo ang kanilang lupain bilang isang pamana, gaya sa araw na ito. **39** Kaya alamin sa araw na ito, at ilagay ito sa inyong puso, na si Yahweh ay Diyos sa ibabaw ng langit at sa ilalim ng lupa; walang iba pa. **40** Susundin ninyo ang kaniyang mga batas at ang kaniyang mga kautusan na aking iniutos sa araw na ito, para makabuti sa inyo at sa inyong mga anak kasunod ninyo, at nang mapahaba ninyo ang inyong mga araw sa lupain na ibibigay ni Yahweh magpакailanman." **41** Pagkatapos tatlong mga lungsod sa silangang bagagi ng Jordan ang pinili ni Moises, **42** Para makatakas ang

sinuman sa isa sa mga iyon kung siya ay nakapatay ng ibang tao ng hindi sinasadya, na hindi nya naging dating kaaway. Sa pagtakas sa isa sa mga lungsod nito, siya ay maaaring makaligtas. **43** Ito ay: Bezer sa ilang, bansang patag, para sa lipi ni Ruben; Ramot sa Galaad, para sa lipi ni Gad; Golan sa Basan, para sa lipi ni Manases. **44** Ito ang batas na inilagay ni Moises sa harapan ng mga Israelita; **45** ito ang mga tipan ng mga panuntunan, mga batas, at ibang mga panuntunan na kaniyang sinabi sa mga tao sa Israel nang sila ay nakalabas sa Ehipto. **46** nang sila ay nasa silangan ng Jordan, sa lambat sa kabilang Beth Peor, sa lupain ng Sihon, hari ng mga Amoreo, na nanirahan sa Hesbon, na tinalo ni Moises at ng mga Israelita nang sila ay lumabas sa Ehipto. **47** Kinuha nila ang kaniyang lupain bilang isang pag-aari, at ang lupain ni Og hari ng Bashan— ang mga ito, ang dalawang hari sa mga Amoreo, na nasa lampas ng Jordan patungong silangan. **48** Itong kalupaan ay nagsimula sa Aroer, sa dulo ng lambak ng Arnon, tungo sa Bundok Sion (o Bundok Hermon). **49** at kasali ang lahat ng kapatagan ng ilog lambak Jordan, patungong silangan lampas ng Jordan, sa Dagat ng Araba, sa gulod ng Bundok Pisga.

5 Tinawag ni Moises ang lahat ng Israelita at sinabihan sila, "Makinig sa akin, Israel, sa mga batas at mga kautusan na aking sasabihin sa inyong mga tainga ngayon, para pag-aralan at panatilihin ito. **2** Gumawa ni Yahweh na ating Diyos ng isang tipan sa atin sa Horeb. **3** Hindi ginawa ni Yahweh ang tipan na ito para sa ating mga ninuno, pero para sa atin, sa ating lahat na nabubuhay dito ngayon. **4** Nagsalita si Yahweh sa inyong harapan sa ibabaw ng bundok mula sa gitna ng apoy. **5** (Tumayo ako sa pagitan ni Yahweh at sa inyo ng panahong iyon, para ihayag sa inyo ang kaniyang salita; dahil takot kayo dahil sa apoy, at hindi kayo umakyat sa bundok). Sinabi ni Yahweh, **6** Ako si Yahweh na inyong Diyos, ang siyang nagdala sa inyo palabas sa lupain ng Ehipto, mula sa bahay ng pagkakaalipin. **7** Hindi dapat kayo magkaroon ng ibang mga diyos sa aking harapan. **8** Huwag kayong guruma ng isang inukit na larawan para sa inyong sarili na kahintulad ng anumang bagay na nasa ibabaw ng langit, o na nasa ilalim ng mundo, o nasa ilalim ng tubig. **9** Huwag kayong tuyukod sa kanila o paglingkuran sila, sapagkat ako, si Yahweh, na inyong Diyos, ako ang isang Diyos na mapanibughuin. Parurusan ko ang kasamaan ng mga ninuno sa pamamagitan ng pagdadala ng kaparushaan sa mga anak, hanggang sa ikatlo na ikapatawan na salinlahi ng mga yaong napupuot sa akin, **10** at pinapakita ang tipan ng katapatan sa mga libu-libo sa kanila na siyang nagmamahal sa akin at sumusunod sa aking mga utos. **11** Huwag ninyong gamitin ang pangalan ni Yahweh na inyong Diyos sa walang kabuluan, sapagkat hindi siya ituturing ni Yahweh na walang kasalanan na gumagamit sa kaniyang pangalan sa walang kabuluan. **12** Sundin ang Araw ng Pamamahinga para mapanatili itong banal, bilang utos ni Yahweh sa inyo. **13** Para sa anim na araw magtatrabajo kayo at gawin lahat ang inyong trabaho; **14** pero ang ikapitong araw ay ang Araw ng Pamamahinga para kay Yahweh na inyong Diyos. Sa araw na ito hindi na kayo gagawa ng anumang trabaho, ikaw, ni inyong anak na lalaki, ni inyong anak na babae, ni inyong lakang tagapaglingkod, ni inyong babaeng tagapaglingkod, ni inyong baka, ni inyong asno, ni aliman sa inyong kawan, ni sino mang dayuhan na nasa loob ng mga tarangkahian. Para ang iyong lakang tagapaglingkod at babaeng tagapaglingkod ay maaaring makapagpahinga ganoon din kayo. **15** Isasaisip ninyo na kayo ay naging isang lingkod sa lupain ng Ehipto, at si Yahweh na inyong Diyos ang nagdala sa inyo palabas mula doon sa pamamagitan ng isang malakas na kamay at sa pamamagitan ng pagpapakita ng kapangyarihan. Kaya si Yahweh na inyong Diyos ang nagutos sa inyo na sundin ang Araw ng Pamamahinga. **16** Igalang ang inyong ama at inyong ina, ayon sa iniutos ni Yahweh na inyong Diyos na gawin ninyo, para mabuhay kayo ng mahabang panahon sa lupain na ibibigay ni Yahweh na inyong Diyos, at para magejng maayos ito para sa inyo. **17** Huwag kayong papatay. **18** Huwag kayong mangangaluna. **19** Huwag kayong magnakaw. **20** Huwag mabigay ng maling testigo laban sa inyong kapit-bahay. **21** Huwag ninyong pagnasaan ang asawa ng inyong kapit-bahay, huwag niryong pagnasaan ang bahay ng inyong kapit-bahay, kaniyang bikid, o kaniyang lakaking tagapaglingkod, o kaniyang babaeng tagapaglingkod, kaniyang baka, o kaniyang asno, o anumang bagay na pag-aari ng inyong kapit-bahay." **22** Sinabi ni Yahweh ang mga salitang ito sa isang napakalakas na boses sa buong kapulungan ninyo sa ibabaw ng bundok mula sa gitna ng apoy, ng

ulap, at sa makapal na kadiliman; hindi na siya dumagdag ng anumang mga salita. At sinulat nya sa dalawang tipak na bato at ibinigay ang mga ito sa akin. **23** Nangyari ito, nang marinig ninyo ang boses mula sa gitna ng kadiliman, habang nasusunog ang bundok, dumating kayo sa akin—lahat ng iyong mga nakatatanda at ang mga pinuno ng inyong mga lipi. **24** Sinabi nya, "Tingnan mo, ipinakita ni Yahweh na ating Diyos sa atin ang kanyang kaluwalhatian at kaniyang kadaikilaan, at ating napakagingan ang kaniyang boses mula sa gitna ng apoy; nakita natin ngayon na nagsasalita ang Diyos kasama ang mga tao, at maaari silang mabuhay. **25** Pero bakit kailangan naming mamatay? Sapagkat itong dakilang apoy ang tutupok sa atin; kapag narinig natin ang boses ni Yahweh na ating Diyos nang matagal, mamatayat tangyong lahat. **26** Sino pa bang tao maliban sa atin ang nakairin sa boses ng Diyos na buhay na nagsasalita sa gitna ng apoy at nabuhay, katulad sa ginawa namin? **27** Para sa iyo, kailangan mong umalis at makining lahat ng bagay na sasabini ni Yahweh na ating Diyos; sabihing muli sa amin ang lahat ng bagay na sinabi ni Yahweh; makikinig kami at susundin ito." **28** Narinig ni Yahweh ang inyong boses nang mangusap kayo sa akin. Sinabi nya sa akin, "Narinig ko ang mga salita ng mga taong ito, kung ano ang kanilang sinabi sa iyo. Mabuti ang sinabi nila sa iyo. **29** O, na ipagpatuloy nawa nila ang ganiton puso na nasa kanila, na parangalan nila ako at patuloy na sundin ang aking mga utos, nawa ay makabuti ito para sa kanila at sa kanilang mga anak magpakailanman! **30** Humayo ka at sabihin sa kanila, "Bumalik kayo sa inyong mga tolda." **31** Pero para sa iyo, tumayo ka dito sa aking tabi, at sasabihin ko sa iyo ang lahat ng mga uts, ang mga batas, at ang mga panuntunan na ituturo mo sa kanila, para kanilang sundin ang mga ito sa lupain na ibibigay ko sa kanila para arin." **32** Kaya, susundin ninyo, kung ano ang iniutos ni Yahweh na inyong Diyos; huwag kayong likli sa kanang kamay o sa kaliwa. **33** Maglalakad kayo sa lahat ng kaparaanan na iniutos ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo, para mabuhay kayo, at para makabuti ito para sa inyo, at nang sa ganoon hahaba ang inyong mga araw sa lupain na inyong aarin.

6 Ngayon ito ang mga uts, mga batas, at mga panuntunan na iniutos sa akin ni Yahweh na inyong Diyos para ituro sa inyo, para sundin ninyo ang mga ito sa lupain na inyong pupuntahan sa Jordan para angkinin; **2** para maparangalan ninyo si Yahweh na inyong Diyos, para sundin ang lahat ng kaniyang mga batas at mga uts na ipinapagawa ko sa inyo—kayo, inyong mga anak na lalaki, at anak na lalaki ng inyong mga anak, sa lahat ng mga araw ng inyong mga buhay, para ang inyong mga araw ay humaba. **3** Kaya, makinig sa mga ito, Israel, at sundin, para makabuti ito sa inyo, para kayo ay labis na dumami, sa lupain na dinadaluyan ng gatas at pulot, gaya ng ipinangako ni Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ama, na gagawin sa inyo. **4** Makinig kayo, Israel: Si Yahweh na ating Diyos ay isila. **5** Mahalin ninyo si Yahweh na inyong Diyos ng inyong buong puso, ng inyong buong kaluluwa, at sa buo niryong kalakasan. **6** Ang mga salita na aking iniutos sa inyo ngayon ay nasa inyong puso; **7** at matiyaga ninyong ituturo ang mga ito sa inyong mga anak; pag-uusapan ninyo ang mga ito kung kayo ay naukaupo sa inyong bahay, kapag naglalakad kayo sa daan, kapag kayo ay nahakiga, at kapag kayo ay babangon. **8** Itali ninyo ang mga ito bilang isang palatandaan sa inyong kamay, at magsisilbi ang mga ito bilang gasa sa pagitan ng inyong mga mata. **9** Isusulat ninyo ang mga ito sa mga haligi ng pintuan ng inyong bahay at sa inyong mga tarangkahian. **10** Kapag dadalhin kayo ni Yahweh na inyong Diyos doon sa lupaing ipinangako nya sa inyong mga ama, kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob, ibibigay nya sa inyo, ang malawak at ang mga napakagandang lungsod na hindi ninyo itinayo, **11** at mga bahay na puno sa lahat ng uri ng mabubuting mga bagay na hindi mo ginawa, mga balon na hindi ninyo hinukay, at mga ubasan at kahoy ng mga olibo na hindi ninyo itinanim, makakakain kayo at masisiyahan— **12** pagkatapos mag-ingat para hindi ninyo malimitan si Yahweh, na siyang nagdala sa inyo palabas sa lupain ng Ehipto, mula sa bahay ng pagkakaalipin. **13** Pararangalan ninyo si Yahweh na inyong Diyos; sasambahan ninyo siya, at mangangako kayo ayon sa kaniyang pangalan. **14** Hindi kayo susunod sa ibang mga diyos, ang mga diyos ng mga taong napakaligid sa inyo— **15** dahil si Yahweh na nasa kalagitnaan ninyo ay isang mapanibughuin Diyos—baka ang galit ni Yahweh na inyong Diyos ay magpanigas laban sa inyo at wasakin kayo mula sa ibabaw ng mundo. **16** Huwag niryong subukin si Yahweh na inyong Diyos kagaya ng pagsubok ninyo sa kaniya sa Masa. **17** Matiyaga ninyong susundin ang mga uts ni

Yahweh na inyong Diyo, kaniyang mataimtim na mga utos, at kaniyang mga batas, na kaniyang iniutos sa inyo. **18** Gagawin ninyo kung ano ang tama at mabuti sa paninig ni Yahweh, para makabuti ito sa inyo, para inyong mapasok at angkinin ang mabuting lupain na ipinangako ni Yahweh sa inyong mga ama, **19** palayasin ang lahat ng inyong mga kaaway na nasa inyong harapan, gaya ng sinabi ni Yahweh. **20** Kung tatanunin kayo ng inyong mga anak pagdating ng panahanon, sa pagsasabing, 'Anong ibig sabihin sa mga bagay na ito—ang tipan ng mga kautusin, ang mga batas, at ang ibang mga kautusin na iniutos ni Yahweh na ating Diyo?' **21** pagkatapos sasabihin ninyo sa inyong mga anak, 'Kami ay naging mga alipin ng Paraon sa Ehipto; dinala kami ni Yahweh palabas sa Ehipto sa pamamagitan ng makapangyarihang kamay, **22** at nagpakita siya ng mga tanda at kamangha-manghang bagay, dakila at malubha, sa Ehipto, kay Paraon, at sa kaniyang buong sambahanay, sa harap ng ating mga mata; **23** at dinala niya tayo palabas mula roon, para madala niya tayo sa loob, para ibigay sa atin ang lupain na kaniyang ipinangako sa ating mga ama. **24** Inutusan tayo ni Yahweh na palaging sundin ang lahat ng mga batas na ito, na matakot sa kanya na ating Diyo para sa ating kabutihan, para mapanatili nya tayong buhay, tulad ngayon. **25** Kung ating susundin ang lahat ng mga utos na ito sa harapan ni Yahweh na ating Diyo, ayon sa mga iniutos sa atin, ito ay magiging katuwiran natin.'

7 Kapag dinala kayo ni Yahweh na inyong Diyo sa lupain na inyong pupuntahan para angkinin at paalisin ang maraming mga bansa sa inyong harapan - ang mga anak ni Heth, ang mga Gergeseo, ang mga Amoreo, ang mga Canaaneo, ang mga Perezeeo, ang mga Heveo at ang mga Jebuseo-pitong bansang lalong malaki at malalakas kaysa sa inyo; **2** at kapag bibigyan kayo ni Yahweh na inyong Diyo ng katagumpayan sa kanila kapag nakita ninyo sila sa digmagan, dapat ninyo silang salakayin, pagkatapos dapat ganap ninyo sila wasakin. Hindi kayo gagawa ng tipan sa kanila, ni magpakita ng awa sa kanila. **3** Ni naisin ninyo na makipag-ayos ng kasal sa kanila; hindi ninyo ibibigay ang inyong mga anak na mga babae sa kanilang mga anak na lalaki, at hindi ninyo kukunin ang kanilang mga anak na babae para sa inyong mga anak na lalaki. **4** Dahil ilalayo nila ang inyong mga anak na lalaki mula sa pagsunod sa akin, para sambahin nila ang ibang mga diyo. Kaya ang galit ni Yahweh ay magsisiklab laban sa inyo at wawasanin niya kayo agad. **5** Ganito kayo makikipagkasundo sa kanila: Sisirain ninyo ang kanilang mga altar, pagputul-putulin ang kanilang sagradong poste ng pira-piraso, ibagsak ang kanilang mga posteng Asera at sunugin ang kanilang hinulmang mga diyuys-diysan. **6** Dahil kayo ang isang bansa na hiniwalay ni Yahweh na inyong Diyo. Pinili niya kayo para magejng isang lahi para sa kanya para angkinin, higit pa sa lahat na mukha ng ibabaw ng lupa. **7** Hindi itinakda ni Yahweh ang pagmamahal niya sa inyo o pinili niya kayo dahil mas marami ang bilang ninyo kaysa sinuman sa mga tao- dahil kayo ang pinaka-konti sa lahat— **8** pero dahil minamahal niya kayo at ninais niya na manatili ang pangako niya sa inyong mga ama. Ito ang dahilan kung bakit si Yahweh ay inilabas kayo sa isang makapangyarihang kamay at itinubos kayo palabas sa bayan ng pagkakaalipin, mula sa kamay ng Paraon, hari ng Ehipto. **9** Kaya kilalanin si Yahweh na inyong Diyo— siya ay Diyo, ang tapat na Diyo, na nagpapanatili ng mga tipan at katapatian sa isang libong salinlahi sa mga nagmamahal sa kaniya at nagpapanatili ng kaniyang mga utos, **10** pero pagbabayarin silang mga nagagalit sa kaniya sa kanilang harapan, para wasakin sila; hindi siya magiging maawain sa sinumang galit sa kaniya; gagantahan niya sila sa harapan niya. **11** Kaya susundin ninyo ang kaniyang mga utos, ang mga batas, at ang mga kautusin na iniutos ko sa inyo sa araw na ito, para gawin ninyo ang mga ito. **12** Kung pakikigangan ninyo mga kautusang ito at susundin at gawin ang mga ito, pananatilihin ni Yahweh na inyong Diyo ang kaniyang tipan sa inyo at ang katapatian na ipinangako niya sa inyong mga ama. **13** Mamahalin, pagpapalaikan, at pararamihin niya kayo; pagpapalaikan niya rin ang bunga ng inyong mga katawan at bunga ng inyong lupain, inyong butil, inyong bagong alak, at ang inyong langis, ang pagpaparami ng inyong mga baka at ang inyong mga batang kawan, sa lupain na ipinangako niya sa inyong mga ama na ibibigay niya sa inyo. **14** Pagpapalaikan kayo ng higit pa sa lahat ng iba mga tau; Wala Isa mang lalaki na walang anak o isang baog na babae sa inyo o sa inyong mga hayop. **15** Tatanggalin ni Yahweh ang lahat ng sakin; walang masasamang mga sakit na mula sa Ehipto ang mailalagay

niya sa inyo, pero ilalagay niya ito sa kanila na galit sa inyo. **16** Uubusin ninyo ang lahat ng mga lahi na binigay ni Yahweh na inyong Diyo na mapagtugpayan, at sa inyong mata hindi ninyo sila kakaawaan. At hindi ninyo sasambahin ang kanilang mga diyo, dahil iyon ay magiging isang bitag sa inyo. **17** Kung sasabihin ninyo sa inyong puso, 'Itong mga bansa ay mas marami kaysa sa akin, papaano ko sila maaaring talatalunin?'— **18** huwag kayong matakot sa kanila; alalahanin ninyo sa inyong isipan kung ano ang ginawa ni Yahweh na inyong Diyo kay Paraon at sa buong Ehipto; **19** ang mga matinding paghihirap na nakita ng inyong mga mata, ang mga palatandaan, ang mga kababalaghan, ang kamay na makapangyarihan, at ang pagpapakita ng kapangyarihan sa pamamagitan ni Yahweh sa pamamagitan ng pagpapalabas sa inyo. Gagawin ulit ni Yahweh na inyong Diyo sa lahat ng mga taong kinakatakan ninyo. **20** Bukod pa dito, si Yahweh na inyong Diyo ay magpapadala ng putakti sa kanila hanggang sa sinumang maiwan at kung sino sa kanila ang nagtatago ay masasawi mula sa inyong presensya. **21** Huwag ninyo silang katakutan sapagkat si Yahweh ay kasama ninyo, isang dakila at kinakatakutang Diyo. **22** Si Yahweh na inyong Diyo ay aalisin ang mga bansa sa harapan ninyo ng unti-unti. Hindi ninyo matatalo silang lahat ng mabilisan, o ang mga mabangis na mga hayop na lalong darami sa palibot ninyo. **23** Pero si Yahweh na inyong Diyo ay bibigyan kayo ng katagumpayan kapag nakita ninyo sila sa labanan; labis niya sila lilinlangin hanggang sila ay mawasak. **24** Ilalagay niya ang kanilang mga hari sa ilalim ng inyong kapangyarihan, at buburahin ang kanilang pangalan mula sa ilalim ng langit. Walang sinuman ang maaaring tumayo sa harapan ninyo, hanggang sa mawasak ninyo sila. **25** Susunugin ninyo ang mga inukit na hugis ng kanilang diyo; huwag niryong naisin ang pilak o ginto na nakabalot dito na gusto ninyong makauba para sa inyong sarii, at mabibitog kayo sa pamamagitan nito; dahil kamuhu-muhu ito kay Yahweh na inyong Diyo. **26** Wala kayong dadalhin na anumang nakakasuklam na bagay sa loob ng inyong bahay at simulang sambahin ito. Tiyak na kamumuhian at kasusuklam ninyo ito, dahil ito ay inihiwala para wasakin.

8 Dapat ninyong sundin ang lahat ng mga utos na ibibigay ko sa inyo ngayon, para mabuhay kayo at lumago, at pasukin at ariin ang lupain na ipinangako ni Yahweh sa inyong mga ama. **2** Isasa-isip ninyo ang lahat ng mga kaparaanan ni Yahweh na inyong Diyo na ngadla sa iryo ng apatnapung taon sa ilang, para kayo ay ibaba niya, para subukin niya kayo para malaman kung ano ang nasa inyong puso, kung susundin ninyo ang kaniyang mga utos o hindi. **3** Ibinaba niya kayo, at ginutom, at pinakain kayo ng manna, na hindi ninyo alam kung ano, ni ng inyong mga ninuno, ni ng inyong mga ama. Ginawa niya ang mga iyon para malaman ninyo na ang mga tau ay hindi lamang nabubuhay sa tinapay, kung hindi, ito ay sa pamamagitan ng bawat salita na nagmumula sa bibig ni Yahweh kaya nabubuhay ang mga tau. **4** Ang inyong kasuotan ay hindi naluluma sa inyo, at hindi namaga ang inyong mga paa sa loob ng apatnapung taong iyon. **5** Pag-isipan ninyo sa inyong puso, kung paano, bilang isang amang tinutuwid ang kaniyang anak, kaya tinutuwid kayo ni Yahweh na inyong Diyo. **6** Susundin ninyo ang mga utos ni Yahweh na inyong Diyo, para kayo ay lumakad sa kaniyang mga pamamaraan at parangalan siya. **7** Dahil dadalhin kayo ni Yahweh na inyong Diyo sa mabuting lupain, isang lupain ng mga batis ng tubig, ng mga bukal at mga talon, na umaagos sa mga lambak at sa mga burol; **8** isang lupain ng trigo at sebad, ng mga puno ng ubas, mga puno ng igos, at mga granada; isang lupain ng mga punong olibo at pilot. **9** Ito ay isang lupain kung saan makakakain kayo ng tinapay nang hindi nagkukulang, at kung saan walang magkukulang sa inyo; isang lupain na ang mga bato ay gawa sa bakal, at mula sa kaniyang mga burol maaari kayong makahukay ng tanso. **10** Makakakain kayo at mabubusog, at pagpapalaikan ninyo si Yahweh na inyong Diyo dahil sa mabuting lupain na ibinigay niya sa inyo. **11** Maging maingat na hindi ninyo makalimutan si Yahweh na inyong Diyo, at para hindi ninyo ipagwalang bahala ang kaniyang mga utos, at kaniyang mga alituntunin, at kanyang mga batas na aking iniutos sa inyo ngayon. **12** Para hindi ito mangyari na, kapag kumain kayo at mabusog, at kapag magtatayo kayo ng maayos na mga bahay at manirahan dito, **13** at kapag dumamig ang inyong mga alagang hayop at mga kawan, at kapag dumami na ang inyong pilak at ginto, at kapag ang lahat ng nasa inyo ay dumami— **14** na pagkatapos ang inyong puso ay maaaring magmataas, at maaari ninyong makalimutan si

Yahweh na inyong Diyo, na nagpalabas sa inyo mula sa lupain ng Ehipto, mula sa tahanan ng pagkakaalipin. **15** Maaring makalimutan ninyo siya na pumatnubay sa inyo sa malaki at kakila-kilabot na ilang, kung saan may nag-aapoy na mga ahas at mga alakdan, at sa uhaw na lupa na walang tubig; si Yahweh, na nagpalabas ng tubig sa batong pingkian para sa inyo; **16** si Yahweh, na nagpakanai sa inyo ng manna sa ilang na hindi nailikala ni inyong maginuno, para kayo ay ibaba niya, at para kayo ay subukin niya, para gawan kayo ng kabutihan hanggang katapusan; **17** kung hindi, maari ninyong sabihin sa inyong puso, 'Sa aking kapangyarihan at sa lakas ng aking kamay natamo ko ang lahat ng kayamanang ito.' **18** Pero isa-isip ninyo si Yahweh na inyong Diyo, dahil siya ang nagbibigay sa inyo ng kapangyarihan para makakuha ng kayamanan; para maitatag ang kaniyang tipan na kaniyang pinangako sa inyong mga ama, gaya sa araw na ito. **19** Ito ay mangyayari na, kung inyong kalilitumon si Yahweh na inyong Diyo at sumunod sa ibang mga diyo, sambahin sila, at gagalangin sila, patutunayan ko laban sa inyo ngayon na kayo'y tunay na mapupuksa. **20** Tulad ng mga bansa na pinuksa ni Yahweh sa harapan ninyo, kaya magihhirap kayo, dahil hindi ninyo ninais makinig sa boses ni Yahweh na inyong Diyo.

9 Makinig, Israel; malapit na kayong tumawid sa Jordan sa araw na ito, pasukin para agawin ang mga bansang higit na malaki at higit na malakas kaysa sa inyong sarili, at mga lungsod na pinatibay pataas hanggang sa langit. **2** Isang malalakas na mga tao at matatangkad, ang mga anak na lalaki ng Anakim, na kilala ninyo, at siyang narinig ninyong sinabi ng mga tao, 'Sino ang makakapanindigan sa harapan ng mga anak na lalaki ni Anak?' **3** Kaya alamin sa araw na ito, na si Yahweh na inyong Diyo ang siyang mangunguna sa harapan ninyo katulad ng isang lumalamong apoy; wawasanin niya sila, at sila ay ibabagsak niya sa inyong harapan; para palayasin ninyo sila palabas at agad silang mamatay, gaya ng sinabi ni Yahweh sa inyo. **4** Huwag sabihin sa inyong puso, matapos silang itulak palabas ni Yahweh na inyong Diyo mula sa inyong harapan, 'dahil ako ay matuwid kaya dinala ako ni Yahweh para angkinin ang lupang ito,' dahil ito sa kasamaan nitong mga bansa kaya't pinaaalis sila ni Yahweh palabas mula sa harapan ninyo. **5** Hindi ito dahil sa inyong pagkamatuwid o sa kabutihan ng inyong puso na makakapsok kayo para angkinin ang kanilang lupain; pero dahil sa kasamaan ng mga bansang ito kaya't papaaalisin sila ng inyong Diyo palabas mula sa inyong harapan, at para magawa niyang tuparin ang salita na pinangako niya sa inyong mga ninuno, kay Abraham, Isaac, at Jacob. **6** Kaya alamin ninyo, na hindi nagbigay si Yahweh na inyong Diyo sa inyo nitong masaganang lupain para angkinin dahil sa inyong pagkamatuwid, sapagkat kayo'y suwail na sangkatauhan. **7** Alalahanin ninyo at huwag kalimutan kung paano ninyo ginalit si Yahweh na inyong Diyo sa ilang; mula sa araw na iniwan ninyo ang lupain ng Ehipto hanggang sa nakarating kayo sa lugar na ito, naging suwail kayo laban kay Yahweh. **8** Pati sa Horeb ginalit ninyo si Yahweh, at nagalit si Yahweh sa inyo na sapat para lipulin kayo. **9** Nang umakyat ako sa bundok para tanggipin ang mga tipak na bato, ang mga tipak ng tipan na ginawa ni Yahweh kasma ninyo, nanatili ako sa bundok ng apatnapung araw at apatnapung gabi; ni hindi ako kumain ng tinapay o uminom ng tubig. **10** Ibinigay ni Yahweh sa akin ang dalawang tipak na batong sinulatan gamit ang kaniyang dalir; nasusulat sa mga ito ang lahat ng bagay gaya ng lahat ng mga salitang ipinahayag ni Yahweh sa inyo sa bundok mula sa gitna ng apoy noong araw ng pagtitipon. **11** Nangyari ito sa matapos ang apatnapung araw at apatnapung gabing iyon ng ibinigay ni Yahweh sa akin ang dalawang tipak na bato, ang mga tipak ng kautusan. **12** Sinabi ni Yahweh sa akin, 'Tumayo ka, agad na bumaba mula rito, dahil dinungisan ng iyong mga tao na dinala mo palabas ng Ehipto ang kanilang mga sarili. Agad silang lumihis sa landas na aking iniutos sa kanila. Gumawa sila para sa kanilang sarili ng isang hinulmang hugis.' **13** Dagdag pa rito, nagsalita si Yahweh sa akin at sinabing, 'Nakita ko ang mga taong ito; mga taong matitigas ang ulo. **14** Hayaan mo akong mag-isa, para mawasako sila at burahin ang kanilang pangalan mula sa silong ng langit, at gagawin kitang isang bansang higit na malakas at higit na dakila kaysa sa kanila'. **15** Kaya tumalikod ako at bumaba sa bundok, at ang bundok ay nasusunog. Nasa aking mga kamay ang dalawang tipak ng tipan. **16** Tumingin ako, at nakitang, nagkasala kayo laban kay Yahweh na inyong Diyo. Naghulma kayo para sa inyong sarili ng isang guya. Lumihis kayo mula sa daang

iniutos ni Yahweh sa inyo. **17** Kinuha ko ang dalawang tipak at tinapon ang mga ito mula sa aking mga kamay. Binasag ko ang mga ito sa harapan ng inyong mga mata. **18** Muli akong nagpatirapa sa harapan ni Yahweh ng apatnapung araw at apatnapung gabi; hindi ako kumain ng tinapay ni uminom ng tubig, dahil sa lahat kasalanang ginawa ninyo, sa paggawa ng kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh, para galitin siya. **19** Dahil natakot ako sa galit at sa mainit na pagkayamot na kung saan galit si Yahweh laban sa inyo para wasakin kayo. Pero nakinig din si Yahweh sa akin ng oras na iyon. **20** Galit na galit si Yahweh kay Aaron para patayin siya; nanalangin din ako para kay Aaron ng oras na iyon. **21** Kinuha ko ang inyong kasalanan, ang guya na ginawa ninyo, at sinunog ito, hinampas ito, at dinruo ito ng napakalit, hanggang sa naging pino ito tulad ng alikabok. Tinapon ko ang alikabok nito sa tubig na dumadaloy pababa mula sa bundok. **22** Sa Tabera, sa Massa, at sa Kibrot Hataava, ginalit ninyo si Yahweh ng matindi. **23** Nang ipinadala kayo ni Yahweh mula sa Kades Barnea at sinabing, 'Humayo at angkinin ang lupain na ibinigay ko sa inyo,' pagkatapos naghimag sikay laban sa utsos ni Yahweh na inyong Diyo, at hindi kaya naniwala o nakinig sa kaniyang boses. **24** Naging suwail kayo laban kay Yahweh mula sa araw na nakilala ko kaya. **25** Kaya nagpatirapa ako sa harapan ni Yahweh ng apatnapung wawasanin niya kayo. **26** Nagdasal ako kay Yahweh at sinabing, 'O Panginoong Yahweh, huwag mong wasakin ang iyong mga tao o ang iyong pamana na iyong iniligtas sa pamamagitan ng iyong kadakilaan, na dinala mo palabas ng Ehipto gamit ang isang makapangyarihang kamay. **27** Isipin ang inyong mga lingkod, na sina Abraham, Isaac, at Jacob; huwag tumingin sa katigasan ng ulo mga taong ito, ni sa kanilang kasamaan, ni sa kanilang kasalanan, **28** para ang lupain mula sa kung saan mo kami dinala ay dapat sabihin, "Dahil hindi sila dadalhin ni Yahweh sa lupang ipinangako niya sa kanila, at dahil kinasuklamen niya sila, dinala niya sila palabas para patayin sila sa ilang." **29** Gayun pa man sila ay iyong mga tao at iyong pamana, na dinala mo palabas sa pamamagitan ng iyong dakilang lakas at sa pamamagitan ng pagpapakita ng iyong kapangyarihan.'

10 Nang panahong iyon sinabi ni Yahweh sa akin, 'Umukit ka ng dalawang tipak na bato katulad ng una, at umakyat ka sa akin sa bundok, at gumawa ka ng isang kaban na kahoy. **2** Isusulat ko sa mga tipak na bato ang mga salita na nasa unang mga tipak, na iyon binasag at ilalagay mo sila kahoy na baul.' **3** Kaya gumawa ako ng baul sa kahoy ng akasya, at umukit ako ng dalawang tipak na bato katulad ng nauna, at umakyat ako sa bundok, dala ang dalawang tipak na bato sa aking kamay. **4** Isinulat niya sa mga tipak na bato, tulad sa unang nasuklasat, ang Sampung Utos na sinabi ni Yahweh sa iyo sa bundok mula sa gitna ng apoy sa araw ng pagpupulong; pagkatapos ibinigay sila ni Yahweh sa akin. **5** Bumalik ako at bumaba mula sa bundok, at inilagay ang mga tipak na bato sa baul na ginawa ko; naroon sila, gaya ng inutos ni Yahweh sa akin.' **6** (Naglakbay ang mga tao sa Israel mula Beerot Bene Jaakan patungong Mosera. Doon namatay si Aaron, at doon siya inilibing; si Eleazar na kaniyang anak na lalaki, ay naglingkod sa tanggapan ng pari kapalit niya. **7** Mula doon naglakbay sila patungong Gudgoda, at mula Gudgoda patungong Jotbata, isang lupain ng mga batis ng tubig. **8** Nang panahong iyon pinili ni Yahweh ang lipi ni Levi para dahlin ang kasunduan ni Yahweh, para tumaya sa harapan ni Yahweh para magligkod sa kanya, at pagpalain ang mga tao sa kaniyang pangalan, sa araw na iyon. **9** Kaya walang bahagi si Levi ni pamamanhing lupain kasama ang kaniyang mga kapatid na lalaki; si Yahweh ang kaniyang pamana, gaya ng sinabi sa kaniya ni Yahweh na inyong Diyo.) **10** Nanatili ako sa bundok gaya ng unang pagkataon, apatnapung araw at apatnapung gabi. Nakinig si Yahweh sa akin sa panahon ding iyon; hindi ninais ni Yahweh na wasakin kayo. **11** Sinabi ni Yahweh sa akin, 'Bumangon ka, mauna kag umalis sa mga tao para pangunahan sila sa kanilang paglalakbay; papasok sila at angkinin ang lupain ipinangako ko sa kanilang mga ninuno na ibibigay sa kanila.' **12** Ngayon, Israel, ano ang kailangan ni Yahweh na inyong Diyo, maliban sa matakot kay Yahweh na inyong Diyo, para lumakad sa lahat ng kaniyang kaparaaan, para ibigin siya, at para sambahin si Yahweh na inyong Diyo ng buong puso at buong kaluluwa, **13** para sundin ang mga utsos ni Yahweh, at ang kaniyang mga batas, na inutos ko sa inyo ngayon para sa inyong kabutihan? **14** Tingnan ninyo, pag-aari ni Yahweh na inyong Diyo ang langit ng kalangitan, ang sanlibutan, kasama ang lahat na nasa

kanila. **15** Si Yahweh lamang ang nasiyahan sa inyong mga ama para ibigin sila, at pinili niya kayo, na kanilang mga kaapu-apuhan, na kasunod nila, kaysas sa sa ibang mga tao, gaya ng ginagawa niya ngayon. **16** Kaya nga tulin ang masamang balat ng inyong puso at huwag maging suwail. **17** Dahil si Yahweh na inyong Diyos, siya ay Diyos ng mga diyos at Panginoon ng mga panginoon, ang dakilang Diyos, ang tanging makapangyarihan at ang tanging kinataktakan, na siyang walang itinatanging sinunuan at hindi tumatanggap ng mga suhol. **18** Naugapapatud siya ng katarungan para sa ulila at balo, at ipinapakita niya ang pagmamahal para sa mga dayuhan sa pamamagitan ng pagbibigay sa kanila ng pagkain at kasuotan. **19** Kaya mahalin ang dayuhan; dahil naging dayuhan kayo sa lupain ng Ehipto. **20** Katatakutan ninyo si Yahweh na inyong Diyos; siya ang inyong sasambahan. Kailangan ninyong kumapit sa kaniya, at mangangako kayo sa pamamagitan ng kaniyang pangalan. **21** Siya ang inyong papuri, at siya ay inyong Diyos, na siyang gumawa para sa inyo ng makapangyarihan at nakakatakot na mga bagay na ito, na nukta ng inyong mga mata. **22** Bumaba ang inyong mga ama sa Ehipto bilang pitumpung tao; ngayon ginawa kayo ni Yahweh na inyong Diyos na kasindami ng mga bituin sa kalangitan.

11 Sa gayon ay iibigin ninyo si Yahweh na inyong Diyos at palaging susundin ang kaniyang mga tagubilin, kaniyang mga batas, kaniyang

mga panuntunan at kaniyang mga utos. **2** Pansin na hindi ako nakikipag-usap sa inyong mga anak, na hindi nakaalam o nakakita sa mga parusa ni Yahweh na inyong Diyos, kaniyang kadaikilaan, kaniyang malakas na kamay, ang pagpapakita ng kaniyang kapangyarihan, **3** ang mga tanda at mga gawa na ginawa niya sa gitna ng Ehipto, kay Paraon, hari ng Ehipto, at sa lahat ng lupain niya. **4** Ni nukta nila kung ano ang ginawa niya sa hukbo ng Ehipto, sa kanilang mga kabayo, o sa kanilang mga karwaheng pandigma; kung paano niya ginawa na ang tubig sa Dagat na Pula ay tabunan sila habang hinahabol nila kayo, at kung paano sila sinira ni Yahweh hanggang ngayon; **5** o kung ano ang ginawa niya para sa inyo sa ilang hanggang sa makarating kayo sa lugar na ito. **6** Hindi nila nukta ang ginawa ni Yahweh kina Daten at Abiram, mga anak na lalaki ni Eliab na anak na lalaki ni Ruben; kung paano bumukta ang bibig ng mundo at nilulon sila, ang sambahanay, ang mga tolda, at bawat nabubuhay na bagay na kasunod sa kanila, sa gitna ng buong Israel. **7** Pero nukta ng inyong mga mata ang lahat ng mga dakilang gawa ni Yahweh na ginawa niya. **8** Kaya nga sundin ninyong lahat ang mga utos na pinapagawa ko sa inyo ngayon, para maging malakas kayo, at pumasok at angkinin ang lupain, kung saan kayo papunta para angkinin iyong; **9** at mapapahaba ninyo ang mga araw ninyo sa lupaing pinangako ni Yahweh sa inyong mga ama na ibigay sa kanila at sa kanilang mga kaapu-apuhan, isang lupaing dinaduluyan ng gatas at pulot. **10** Para ang lupain, kung saan kayo papasok para inyong angkinin, ay hindi tulad ng lupain ng Ehipto, kung saan kayo nanggaling, kung saan nagntanim kung buo at diniligan iyong gamit ang inyong paá, tulad ng hardin ng mga damong-gamot; **11** pero ang lupain, kung saan kayo patungo para angkinin iyong, ay isang lupain ng mga burol at mga lambak, at umiinom ng tubig ng ulan ng kalangitan, **12** isang lupaing inaalagaan ni Yahweh; ang mga mata ni Yahweh ay palaging naroon, mula sa simula hanggang sa katapusan ng taon. **13** Mangyayari ito, kung masigasig kayong makikinig sa aking mga utos na sinasabi ko sa inyo ngayon para mahalin si Yahweh na inyong Diyos, at paglingkuran siya ng inyong buong puso at ng inyong buong kaluluwa, **14** na ibibigay ko ang ulan ng inyong lupain sa kapahanunan nito, ang paunang ulan at ang panghulang ulan, para matipon ninyo ang inyong mga butil, ang inyong bagong alak, at inyong langis. **15** Magbibigay ako ng damo sa inyong mga bukid para sa inyong mga baka, at kakain kayo at mabubusog. **16** Bigyang pansin ang inyong mga sarili, para hindi malinlang ang inyong puso, at kayo'y lumihis at sumamba sa ibang mga diyus-diyosan, at yumukod sa kanila; **17** para ang galit ni Yahweh ay hindi mag-alab laban sa inyo, at para hindi niya isara ang kalangitan, para hindi magkaroon ng ulan, at ang lupa ay hindi magbigay ng kaniyang bunga, at para hindi kayo madaling mamatay mula sa masaganang lupaing ibinibigay sa inyo ni Yahweh. **18** Kaya nga ilagay ang mga salita kong ito sa inyong puso at kaluluwa; itali ang mga ito bilang isang tanda sa inyong kamay, at hayaan ang mga ito na maging gasa sa pagitan ng inyong mga mata. **19** Ituturo ninyo ang mga ito sa inyong mga anak at pag-usapan ang tungkol sa mga ito kapag Nakaupo

kayo sa bahay ninyo, kapag naglalakad kayo sa daan, kapag humihiga at bumabangon kayo. **20** Isusulat ninyo ang mga ito sa mga haligi ng pinto ng inyong bahay at sa mga tarangkahang ng inyong lungsod, **21** para dumami ang inyong mga araw, at ang mga araw ng inyong mga anak, sa lupaing ipinangako ni Yahweh sa inyong mga ama na ibibigay niya sa kanila, na maging tulad ang dami ng araw na gaya ng kalangitan ay mataas sa ibabaw ng mundo. **22** Dahil kung masigasig ninyong susundin ang lahat ng mga utos na ito na sinasabi ko sa inyo, para gawin ang mga iyon, ibigin si Yahweh na inyong Diyos, lumakad sa lahat ng kaniyang mga kaparaanan, at kumapit sa kaniya, **23** at itataboy ni Yahweh ang lahat ng mga bansang ito mula sa harapan ninyo, at aagawan ninyo ang mga bansang higit na malaki at higit na malakas kaysa sa inyong sarili. **24** Bawat lugar na lalakaran ng inyong mga talampakan ay mapapasa inyo; mula sa ilang hanggang sa Lebanon, mula sa ilog, ang ilog Eufrates, hanggang sa kanlurang dagat ay magingin hangganan ninyo. **25** Walang sinumang tao ang makakatayo sa harapan ninyo; maglalagay si Yahweh na inyong Diyos ng takot at ng kilabot sa lahat ng mga lupaing lalakaran ninyo, tulad ng sinabi niya sa inyo. **26** Masdan, itimakda ko sa inyo ngayon ang isang pagpapala at isang sumpa; **27** ang pagpapala, kung makikinig kayo sa mga uts ni Yahweh na inyong Diyos na sinasabi ko sa inyo ngayon; **28** at ang sumpa, kung hindi kayo makikinig sa mga uts ni Yahweh na inyong Diyos, pero lumihis palayo mula sa daan na sinasabi ko sa inyo ngayon, para sumundod sa ibang mga diyus-diyosan na hindi ninyo nakilala. **29** Mangyayari ito, kapag si Yahweh na inyong Diyos ay dinala kayo sa lupaing kung saan kayo papunta para angkinin, na itatakda ninyo ang pagpapala sa Bundok Gerizim, at ang sumpa sa Bundok Ebal. **30** Hindi ba ang mga iyon ay nasa kabilang ng Jordan, sa kanlurang ng kanlurangan daan, sa lupain ng mga Cananeo na nakatira sa Araba, sa itaas salungat sa Gilgal, sa tabi ng mga kakahuyan ng More? **31** Dahil tatawid kayo sa Jordan para makapasok at angkinin ang lupaing ibinibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos, at aangkinin ninyo iyon at maninirahan doon. **32** Susundin ninyo ang lahat ng mga batas at mga panuntunang itinakda ko sa inyo ngayon.

12 Ito ang mga batas at ang mga panuntunang na pananatilihin ninyo sa lupain na si Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ama, ang nagbibigay sa inyo para inyong angkinin sa lahat ng araw na kayo ay nabubuhay sa mundo. **2** Tiyak na wawasanin ninyo ang lahat ng mga lugar kung saan ang mga bansa na inyong tatanggalan ng karapatan na sumamba sa kanilang mga diyus-diyosan, sa matataas na mga bundok, sa mga burol, at sa ilalim ng bawat Luntiang puno; **3** at sisirain ninyo ang kanilang mga altar, pagpipira-pirasuhin ninyo ang kanilang banal na mga batong haligi, at susunugin ang kanilang mga posteng Asera; puputulin ninyo ang inukit na mga larawan ng kanilang mga diyus-diyosan at sisirain ang kanilang pangalan mula sa lugar na iyon. **4** Hindi ninyo sasambahin si Yahweh na inyong Diyos mula sa lahat ng inyong mga lipi para ilagay ang kaniyang pangalan, na magiging lugar kung saan siya titira, at doon kayo pupunta. **6** Dadalhin ninyo roon ang inyong mga handog na susunugin, ang inyong mga alay, ang inyong mga ikapu, at ang mga handog na inihandog ng inyong kamay, ang inyong mga handog para sa mga panata, ang inyong kusang loob na mga handog, at ang panganay ng inyong mga hayop at mga kawan. **7** Kakaibin ninyo roon sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos at magsasaya tungkol sa lahat ng mga bagay na inyong ginagawa, kaya at ang inyong mga sambahanay, kung saan kaya ay pinagpala ni Yahweh na inyong Diyos. **8** Hindi ninyo gagawin ang lahat ng mga bagay na ginagawa natin dito ngayon; gumawa ngayon ang bawat isa ng anumang bagay na tama sa kanilang sariling mga mata; **9** dahil hindi pa kayo nakarating sa kapahingahan, sa mga mamanahin na ibinibigay ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo. **10** Pero kapag tatawid na kaya sa Jordan at maninirahan sa lupain na idinulot ni Yahweh na inyong Diyos na inyong mamanahin, at kapag binibigay niya kaya ng kapahingahan mula sa lahat ng inyong mga kaaway na nakalipot, nang sa gayon manirahan kayo ng ligtas, **11** pagkatapos mangyayari ito sa lugar kung saan pilin ni Yahweh na inyong Diyos doon na manirahan ang kaniyang pangalan, doon dalhin ninyo ang lahat ng iniutios ko sainyo: ang inyong mga sinunog na handog, ang inyong mga alay, ang inyong mga ikapu, at ang mga handog na inihandog ng inyong kamay, at lahat ng inyong piling handog para sa mga panata na inyong ipapangako kay Yahweh. **12** Magsasaya kayo sa harapan ni Yahweh na

inyong Diyo—kayo, ang inyong mga anak na lalaki, ang inyong mga anak na babae, ang inyong mga lingkod na lalaki at ang inyong mga lingkod na babae at ang mga Levita na nasa loob ng inyong tarangkahan, dahil wala siyang bahagi o pamana sa inyo. **13** Bigyang pansin ang inyong sarili na hindi kayo magsusunog ng handog sa bawat lugar na inyong makikita; **14** pero ito ay sa lugar na pipilin ni Yahweh na mula sa isa sa inyong mga lipi na ang inyong mga handog ay susunugin, at gagawin ninyo doon ang lahat ng bagay na sinabi ko sa inyo. **15** Gayon pa man, maaari kayong pumatay at kumain ng mga hayop na nasa loob ng lahat ng inyong mga tarangkahan, gaya ng nais ninyo, pagtanggap sa mga pagpapala ni Yahweh na inyong Diyo para sa lahat nang ibinigay niya sa inyo; ang marurumi at ang malinilis na mga tao ay parehong makakainit ngon mga hayop tulad ng gasela at usa. **16** Pero hindi ninyo kakainin ang dugo, ibubuhos ninyo ito sa lupa na parang tubig. **17** Hindi kayo maaaring kumain sa loob ng inyong mga tarangkahan mula sa ikapu ng inyong butil, ang inyong bagong alak, inyong langis, o ang panganganay ng inyong hayop o kawan; at hindi kayo maaaring kumain ng anuman sa laman na inyong inialay kasama ng anumang mga panata na inyong ginawa, ni hindi ang inyong kusang-loob na mga handog, o ang mga handog na inihandog ng inyong kamay. **18** Sa halip, kakainin ninyo ang mga ito sa harapan ni Yahweh na inyong Diyo sa lugar na pipilin ni Yahweh na inyong Diyo—kayo, ang inyong anak na lalaki, anak na babae, ang mga lingkod na lalaki, mga lingkod na babae, at ang mga Levita na nasa loob ng inyong tarangkahan; magsasaya kayo sa harapan ni Yahweh na inyong Diyo tungkol sa lahat ng bagay kung saan inilagay ninyo ang inyong kamay. **19** Bigyang pansin ang inyong sarili na hindi ninyo pababaoy ang mga Levita hangga't nanirinahan kayo sa inyong lupain. **20** Kapag pinalawak ni Yahweh na inyong Diyo ang inyong mga hangganan, tulad ng ipinangako niya sa inyo, at sinabi ninyo, 'Kakain ako ng laman,' dahil sa inyong pagنانais na kumain ng laman, maaari kayong kumain ng laman, gaya ng inyong pagنانais. **21** Kung masyadong malayo mula sa inyo ang lugar na pipilin ni Yahweh na inyong Diyo sa lagan ng kaniyang pangalan, sa gayon papatay kaya ng ilan sa inyong mga hayop o inyong mga kawan na ibinigay ni Yahweh sa inyo, katulad ng sinabi ko sa inyo; maaari kayong kumain sa loob ng inyong mga tarangkahan, ayon sa inyong pagنانais. **22** Tulad ng gasela at ang usa ay kinakain, kakain din kayo nito; maaaring kumain nito ang magkatulad na marurumi at malinilis na mga tao. **23** Tiyakin lamang na huweg ninyong kakainin ang dugo, dahil ang dugo ay ang buhay; hindi ninyo kakainin ang buhay kasama ang laman. **24** Hindi ninyo ito kakainin; ibubuhos ninyo ito sa lupa na parang tubig. **25** Hindi ninyo ito kakainin, para lahat ay maging mabuti sa inyo, at ng inyong mga anak na susunod sa inyo, kapag ginawa ninyo kung ano ang tama sa mga mata ni Yahweh. **26** Pero ang mga bagay na nabibilang kay Yahweh na mayroon kayo at ang mga handog para sa inyong mga panata—kukunin ninyo ang mga ito at pupunta sa lugar na pipilin ni Yahweh. **27** Ihahain ninyo ang inyong mga sinunog na handog, ang laman at ang dugo, sa altar ni Yahweh na inyong Diyo; ang dugo ng inyong mga alay ay ibubuhos sa altar ni Yahweh na inyong Diyo, at kakainin ninyo ang laman. **28** Magmasid at makining sa lahat ng mga salitang ito na sinasabi ko sa inyo, na maaaring makabuti ito sa inyo at sa inyong mga anak na susunod sa inyo magpakailinan, kapag ginawa ninyo kung ano ang mabuti at tama sa mga mata ni Yahweh na inyong Diyo. **29** Kapag winasak ni Yahweh ang mga bansa mula sa harapan ninyo, kapag pumasok kayo para alisan sila ng karapatian, at mapaalis ninyo sila, at maninirahan sa kanilang lupain, **30** bigyan pansin ang inyong sarili na hindi kaya mabibitag sa pagsunod sa kanila, pagkatapos silang mawasak mula sa harapan ninyo—mabitig sa pagsisiyasat sa kanilang mga diyo, sa pagtatanong, 'Paano sumasamba ang mga bansang ito sa kanilang mga diyu-diyo? Ganoon din ang gagawin ko.' **31** Hindi ninyo iyan gagawin sa paggalang kay Yahweh na inyong Diyo, dahil ang lahat ng bagay na kasuklam-suklam kay Yahweh, ang mga bagay na kinasusuklaman niya—ginawa nila ang mga ito sa kanilang diyu-diyo; sinunog nila kahit pa ang kanilang mga anak na lalaki at kanilang mga anak na babae sa apoy para sa kanilang mga diyu-diyo. **32** Anuman ang sinabi ko sa inyo ay sundin ito. Huweg itong dagdagan o bawasan.

13 Kung may lilitaw sa inyo na isang propeta o isang nagbibigay kahulungan sa mga panaginip, at kung siya ay magbibigay sa inyo ng isang palatandaan o isang himala, **2** at kung darating ang

tanda o ang himala, kung saan siya ay nagsalita sa inyo at sinabing, 'Sumunod tayo sa ibang mga diyu-diyo, na hindi ninyo kilala, at sambahan natin sila.' **3** Huwag makining sa mga salita ng propeta ito, o ng mga nagbibigay kahulungan sa mga panaginip; dahil sinusubukan kayo ni Yahweh na inyong Diyo para malaman kung mahal ninyo si Yahweh na inyong Diyo ng inyong buong pusat at buong kaluluwa. **4** Magalakad kayo kasunod ni Yahweh na inyong Diyo, parangalan siya, susundin ang kaniyang mga kautusan, at sumunod sa kaniyang boses, at sambahan ninyo siya at kumapit sa kaniya. **5** Lalagay sa kamatayan ang propeta o nagbibigay kahulungan sa mga panaginip na iyon, dahil nagsasalita siya ng paghihimagsik laban kay Yahweh na inyong Diyo, ang siyang nagdala sa inyo palabas sa lupain ng Ehipto, at ang siyang tumubos sa inyo palabas sa bahay ng pagkaalipin. Gusto kayong ilayo ng propeta ito sa daan kung saan kayo inutusong lumakad ni Yahweh na inyong Diyo. Kaya alisin ninyo ang kasamaan mula sa inyo. **6** Ipagpalagay na ang inyong kapatid na lalaki, na anak na lalaki ng inyong ina, o ang inyong anak na lalaki o inyong anak na babae, o ang asawa ng inyong sinapupunan, o ang inyong kaibigan na sa inyo ay parang sarili ninyong kaluluwa, na palihim na umaakit sa inyo at sinasabing, 'Tayo'y pumunta at sumamba sa ibang mga diyu-diyo san na hindi ninyo kilala, maging kayo o ng inyong mga ninuno— **7** alinman sa mga diyu-diyo san na hindi ninyong kilala.' **8** Huwag sumang-ayon o makining sa kaniya. Ni dapat siyang kaawaan ng inyong mata, ni papatarawan o itago siya. **9** Sa halip, siguraduhin ninyong papatayin siya; ang inyong kamay ang maun pa patayin siya, at pagkatapos ang kamay na ng lahat ng mga tao. **10** Babatubin ninyo siya hanggang sa kamatayan sa pamamagitan ng mga bato, dahil sinubukan niyang hilain kayo palayo mula kay Yahweh na inyong Diyo, na nagdala sa inyo palabas sa lupain ng Ehipto, palabas sa bahay ng pagkaalipin. **11** Makiking at matatakot ang buong Israel, at hindi magpapatuloy sa paggawa ng ganiton urig na kasamaan sa inyo. **12** Kung marining ninyo sa sinunan na nagsasabing tungkol sa isa sa inyong mga lungsod na binigay ni Yahweh na inyong Diyo sa inyo para tirahan: **13** Ang ilan sa masamang mga kasamaan ay umalis mula sa inyo at lumayo ang naninirahan sa kanilang lungsod at sinabing, 'Tayo na at sumamba sa ibang mga diyu-diyo san na hindi ninyo kilala.' **14** Pagkatapos suriin ninyo ang katibayan, gurnawa ng pagpasaliksik, at siyasitan ito ng mabuti. Kung ito ay totoo at tiyak na isang kasuklam-suklam na bagay na nagawa sa inyo— **15** pagkatapos siguraduhin lumusob sa mga naninirahan sa lungsod sa pamamagitan ng talim ng tabak, ganap itong wasakin at ang lahat ng mga tao na narito, kasama ng alagang hayop, sa pamamagitan ng talim ng tabak. **16** pagsama-samahin ninyo ang lahat ng natirang mapapakinabangan pa mula rito sa gitna ng daan, at sunugin ang lungsod, gayon din ang lahat ng natirang mapapakinabangan rito— para kay Yahweh na inyong Diyo. Magiging isang buntun ng mga pagkasira magpakaikanman ang lungsod; hindi na ito dapat pang maitayong muli. **17** Wala niisa sa mga bagay na iyon na inihiwalay para wasakin ang dapat manatili sa inyong kamay. Ito ang dapat na kalagayan, nang sa gayon tatalikod si Yahweh mula sa kabagsikan ng kaniyang galit, pakitaan kayo ng awa, may kababagan sa inyo, at paparamihin ang inyong mga bilang, na ayon sa kaniyang isinumpa sa inyong mga ama. **18** Gagawin niya ito dahil nakikinig kayo sa boses ni Yahweh na inyong Diyo, para sundin ang lahat ng kaniyang mga kautusan na sinabi ko sa inyo ngayon, para gawin iyon na siyang tama sa mga mata ni Yahweh na inyong Diyo.

14 Kayo ang mga tao ni Yahweh na inyong Diyo. Huwag ninyong putulan ang inyong mga sarili, ni ahitan ang anumang bahagi ng inyong mukha para sa patay. **2** Dahil kayo ang isang bansa na inilauna para kay Yahweh na inyong Diyo, at pinili kayo ni Yahweh na maging mga tao para sa kaniyang sariling pag-aari, higit pa sa lahat ng mga tao na nasa ibabaw ng mundo. **3** Hindi ninyo dapat kainin ang anumang kasuklam-suklam na bagay. **4** Ito ang mga hayop na maaari ninyong kainin: ang lalaking baka, ang tupa, at ang kambing, **5** ang usa, ang gasel, ang usang lalaki, ang mabangis na kambing, at aybek, at ang antilope, at ang tupang bundok. **6** Maaari ninyong kainin ang anumang mga hayop na nakabahagi ang kuko, iyon ay, yung ang kuko na nahahati sa dalawa, at ngumunguya ng nginuyang pagkain ng hayop. **7** Gayon pa man, may ilang mga hayop na hindi ninyo dapat kainin na ngumunguya ng nginuyang

pagkain ng hayop o yaong mayroong kukong nahahati sa dalawa: ang kamelyo, ang kuneho, at ang kuneho sa batuhan; dahil ang mga ito ay ngumunguya ng ngnuyang pagkain ng hayop pero hindi hiwalay ang kuko, marumi sila para sa inyo. **8** Marumi rin para sa inyo ang baboy dahil siya ay hiwalay ang kuko pero hindi ngumunguya ng ngnuyang pagkain ng hayop; marumi siya para sa inyo. Huwag kainin ang karne ng baboy, at huwag hawakan ang kanilang mga bangkay. **9** Maaari ninyong kainin ang mga bagay na ito na nasa tubig: kahit anong may mga palikpik at mga kaliskis; **10** Pero hindi dapat ninyong kainin ang mga walang palikpik at kaliskis; marumi sila para sa inyo. **11** Makakain ninyo ang lahat ng malilinis na mga ibon. **12** Pero ito ang mga ibon na hindi dapat ninyo kainin: ang agila, ang buwitre, ang osri, **13** ang pulang halkon at itim na halkon, anumang uri ng palkon, **14** anumang uring uwak, **15** at ang ostrits, at ang gabing lawin, ang tagak, anumang uring ng lawin, **16** ang munting kuwago, ang malaking kuwago, ang puting kuwago, **17** ang pelikan, ang buwitreng carrión, ang maninisid-isda, **18** at ang tagak, anumang uring ng kanduro, ang hoopoe, at ang paniki. **19** Lahat ng may pakpak, kumukuyog na mga bagay ay marumi para sa inyo; hindi dapat sila kainin. **20** Maaari ninyong kainin ang lahat ng mga malinis na bagay na lumilipad. **21** Hindi ninyo dapat kainin ang anumang hayop na kusang namatay; maaari ninyo itong ibigay sa dayuhan na nasa inyong mga tarangkahán, na maaari niyang kainin ito; o maaari ninyo itong ipagbili sa isang dayuhan. Sapagka't kayo ay isang bansa na iniilaan para kay Yahweh na inyong Diós. Dapat huwag ninyong pakuluan ang isang batang kambing sa gatas ng ina nito. **22** Dapat ninyong tiyakin ang ikapu sa lahat ng bunga ng inyong pinunla, na kung saan lababas mula sa bukid taon taon. **23** Dapat kayong kumain sa harapan ni Yahweh na inyong Diós, sa lugar na kaniyang pipilin na kaniyang maging santuwanyo, ang ikapu ng inyong butil, ng inyong bagong alak, at ng inyong langis, at ang unang anak ng inyong mga hayop at inyong kawan; nang matutunan ninyong palaging parangalan si Yahweh na inyong Diós. **24** Kung ang paglalakbay ay napakahaba para sa inyo na hindi na ninyo makayaan na daliin ito, dahil ang lugar na pipilin ni Yahweh na inyong Diós na kaniyang santuwanyo ay napakalayo mula sa inyo, pagkatapos, kapag pagpapalaínan na kayo ni Yahweh na inyong Diós, **25** ipaggapalit ninyo ang alay sa pera, itatali ang pera sa inyong kamay, at pumunta sa lugar na pipilin ni Yahweh na inyong Diós. **26** Doon gagastusin ninyo ang pera para sa anumang ninais ninyo: para sa mga baka, o para sa tupa, o para sa alak, o para sa matapang na inumin, o para sa anumang nais ninyo; kakain ka doon sa harap ni Yahweh na inyong Diós, at magasaya kayo, kaya at ang inyong sambahayan. **27** Ang Levita na nasa loob ng inyong mga tarangkahán—huwag siyang kalimutan, dahil wala silang bahagi ni pamana na nasa inyo. **28** Sa katapusán ng bawat tatlong taon ay ibibigay ninyo ang lahat na ikapu ng inyong bunga sa parehong taon, at iimbakin ninyo ito sa loob ng inyong mga tarangkahán; **29** at ang Levita, dahil wala silang bahagi ni pamana na nasa inyo, at ang dayuhan, at ang ullá, at ang balo na nasa loob ng inyong mga tarangkahán, pupunta at kakain at mabusog. Gawin ito para pagpapalaínan kayo ni Yahweh na inyong Diós sa lahat ng gawain ng inyong kamay na inyong gagawin.

15 Sa katapusán ng bawat pitóng taon, dapat ninyong kancelahin ang mga utang. **2** Ito ang paraan ng pagpapalaínan: ang lahat

ng nagpapautang ay kancelahin ang alinmang pinautang sa kaniyang kapitbahay o kaniyang kapatid; hindi na ito ihihiñ dahil ang pagkakansela ni Yahweh ng mga utang ay nahayag na. **3** Maaari ninyong hingin ito mula sa isang dayuhan; pero anuman ang nasa inyong kapatid na inyong pag-aari ay dapat ng bitawan ng inyong kamay. **4** Ganoon pa man, wala dapat sa inyo ang mahirap (sapagkat tiyak na pagpapalaínan kayo ni Yahweh sa lupain na ibibigay niya sa inyo bilang isang pamana para angkinin), **5** kung masigasig lamang kayong makining sa bases ni Yahweh na inyong Diós, para sundin ang lahat ng mga kautusan na ito na aking sinasabi sa inyo sa araw na ito. **6** Pagpapalaínan kayo ni Yahweh na inyong Diós, ayon sa ipinangako niya sa inyo; magpapautang kayo sa maraming mga bansa, pero hindi kayo hihiram; mamumuno kayo sa maraming mga bansa, pero hindi niila kayo pamumunuan. **7** Kung may isang taong mahirap sa inyo, isa sa inyong mga kapatid, saanman sa loob ng inyong mga tarangkahán sa lupain na ibinibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diós, hindi dapat ninyo patigasin ang inyong mga puso ni isara ang inyong kamay mula sa inyong mahirap na kapatid; **8** pero dapat ninyong tiyakin na

bukas ang inyong kamay sa kaniya at tiyaking pautangin siya ng sapat para sa kaniyang kailangan. **9** Mag-ingat kayo sa pagkakaron ng isang masamang pag-isip sa inyong puso, sa pagsasabing, 'Ang ikapitong taon, ang taon ng pagpapalaínan, ay malapit na,' para hindi kayo maging maramot patungkol sa mahirap ninyong kapatid at walang maibigay sa kaniya; baka siya ay umiyak kay Yahweh tungkol sa inyo, at maging kasalanan ito para sa inyo. **10** Dapat ninyong tiyaking magbibigay sa kaniya, at hindi dapat magdadam ang inyong puso kapag magbibigay sa kaniya, dahil ang kapatid nito ay pagpapalaínan kayo ni Yahweh na inyong Diós sa lahat ng inyong mga gawain at sa lahat ng paglalaganay ng inyong kamay. **11** Dahil hindi kailanman mawawala ang mahihirap sa lupain; kaya sinasabi ko ito sa inyo, 'Dapat ninyong tiyaking bukas ang inyong kamay sa inyong kapatid, sa mga nangangailangan sa inyo, at sa mga mahihirap sa inyong lupain.' **12** Kung ang inyong kapatid, ay isang Hebreong lakali, o isang Hebreong babae, ay binenté sa inyo at pinaglakuran kayo nang anim na taon, kung gayon sa ikapitong taon dapat ninyo siyang palayain. **13** Kapag hinayaan ninyo siyang makalaya, huwag ninyo dapat siyang hayaan na makaalis na walang dala. **14** Dapat magbibigay kayo ng masagana sa kaniya mula sa inyong kawan, mula sa inyong giikan ng palapag, at mula sa inyong pigaan ng ubas. Dahil pinagpalaínan kayo ni Yahweh na inyong Diós, dapat kayong magbibigay sa kaniya. **15** Dapat ninyong alálahanin na kaya ay mga alipin sa lupain ng Ehipto, at si Yahweh na inyong Diós ang tumubos sa inyo; kaya sinasabi ko sa inyo ngayon na gawin ito. **16** Mangayari ito kung sinabi niya sa inyo, 'hindi ako lakay sa inyo; dahil minamahal niya kayo at ang inyong tahanan, at dahil siya ay nasa mabuting kalagayan kasama ninyo, **17** kung unti dapat kayong kumuha ng isang pambatas at itsus ito sa kaniyang tainga sa isang pintuan, at siya ay magiging lingkod ninyo habang buhay. At gagawin rin ninyo ito sa inyong aliping babae.' **18** Hindi dapat maging mahirap para sa inyo na siya ay palayain mula sa inyo, dahil pinagsilbihan niya kayo ng anim na taon at binigyan ng dobleng halaga ang inupahang tao. Pagpapalaínan kayo ni Yahweh na inyong Diós dapat kayong gagawin. **19** Dapat ninyong ihandog kay Yahweh na inyong Diós ang lahat ng mga panganay na lalaki sa inyong mga alagang hayop at sa inyong kawan; hindi kayo magtatrabaho gamit ang inyong panganay na alagang hayop, ni gupitan ang panganay sa inyong kawan. **20** Dapat ninyong kainin ang panganay na lalaki sa harapan ni Yahweh na inyong Diós taon-taon sa lugar na pipilin ni Yahweh, kaya at ng inyong sambahayan. **21** Kung ito ay may anumang kapintasan—halimbawa, kung ito ay pilay o bulag, o mayroon kahit anong kapintasan—hindi ninyo dapat ito ilay kay Yahweh na inyong Diós. **22** Kakainin ninyo ito sa loob ng inyong mga tarangkahán; dapat itong kainin ng taong marumi at malinis, tulad ng pagkain ninyo sa isang gasel o isang usa. **23** Huwag ninyo kainin ang dugo nito; kailangan ninyong ibuhos ang dugo nito sa lupa tulad ng tubig.

16 Tandaan ang buwan ng Abib, at panatilihin ang Paskua para kay Yahweh na inyong Diós, sapagka't sa buwan ng Abib dinala kayo ni Yahweh na inyong Diós palabas ng Ehipto sa gabi. **2** Laalay ninyo ang Paskua para kay Yahweh na inyong Diós gamit ang ilan sa mga kawan at mga alagang hayop sa lugar na pipilin ni Yahweh bilang kaniyang santuwanyo. **3** Kakain kayo ng tinapay na walang lebadura kasama nito; pitong araw kakain kayo ng tinapay na walang lebadura kasama nito, ang tinapay ng dalamhati; dahil mabilis kayong lumabas mula sa lupain ng Ehipto. Gawin ninyo ito sa lahat ng araw ng inyong buhay para inyong maisip ang araw na kaya ay nakalabas mula sa lupain ng Ehipto. **4** Dapat walang makitang lebadura sa inyo sa bawat hanggangan sa ikapitong araw; ni kahit anong karne na inyong ilay sa gabi sa unang araw na manatili hanggang umaga. **5** Hindi ninyo maaaring ilay ang Paskua sa loob ng alin man sa inyong mga tarangkahán ng inyong lungsod na ibibigay ni Yahweh na inyong Diós. **6** Sa halip, mag-alay sa lugar na pipilin ni Yahweh bilang kaniyang santuwanyo. Doon ninyo isasagawa ang pag-alay ng paskua sa gabi at sa paglubog ng araw, sa panahon ng taon na kaya ay nakalabas ng Ehipto. **7** Dapat ninyo itong ihawin at kainin sa lugar na pipilin ni Yahweh na inyong Diós; kinaumaghan kayo ay babalik at pupunta sa inyong mga tolda. **8** Sa loob ng anim na araw kayo ay kakain ng tinapay na walang lebadura; sa ika pitong araw magkaroón ng isang taítmít na pagtitipon para kay Yahweh na inyong Diós; sa araw na iyon hindi kayo dapat magtrabaho. **9** Bibilang kayo ng pitong linggo para sa inyong sarili; dapat ninyong simulan ang pagbibilang ng pitong

linggo sa oras na inyong simulang ilagay ang karit sa nakatayong butil. **10** Dapat ninyong ipagdiwang ang Pista ng mga Linggo para kay Yahweh na inyong Diyos kasama ang inyong ambag para sa kusang-loob na handog mula sa iyong kamay na inyong ibibigay, ayon sa pagpapala sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos. **11** Kayo ay magsasaya sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos—kayo, inyong anak na lalaki, inyong anak na babae, inyong lalaking tagapaglingkod, inyong babaing tagapaglingkod, ang Levita na nasa loob ng mga tarangkahang inyong lungsod, at ang mga dayuhan, ang mga ulila, at ang mga balo na nasasakupan ninyo, doon sa lugar na pipiliin ni Yahweh na inyong Diyos para sa kaniyang santuwaryo. **12** Isaisip ninyo na kayo ay naging isang alipin sa Ehipto; Dapat ninyong sundin at gawin ang mga batas na ito. **13** Dapat ninyong ipagdiwang ang Pista ng mga Kanlungan ng pitong araw matapos ninyong malikom ang ari mula sa inyong giikang palapag at mula sa pigaan ng ubas. **14** Kayo ay magagakal sa panahon ng pista—kayo, inyong anak na lalaki, inyong anak na babae, inyong lalaking tagapaglingkod, inyong babaing tagapaglingkod, ang Levita, ang mga dayuhan, ang mga ulila at ang mga balo na nasa inyo, na nasa loob ng inyong mga tarangkahang. **15** Sa loob ng pitong araw dapat ninyong sundin ang Pista para kay Yahweh na inyong Diyos sa lugar na pipiliin ni Yahweh, dahil pagpapalain kayo ni Yahweh na inyong Diyos sa lahat ng inyong anai at sa lahat ng gawain ng inyong mga kamay, at dapat kayo ay lubusang masiyahan. **16** Tatlong beses sa isang taon, ang lahat ng inyong kalakihan ay dapat magpakita sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos sa lugar na kaniyang pipiliin: sa Pista ng Tinapay na walang Lebadura, sa Pista ng mga Linggo, at sa Pista ng mga Kanlungan; at hindi sila makikita sa harapan ni Yahweh na walang dala; **17** sa halip, ang bawat tao ay magbibigay ayon sa kaniyang kakayahan, para malaman ninyo ang pagpapalang ibinigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos. **18** Dapat gumawa kayo ng mga hukom at mga opisyal sa loob ng lahat ng inyong mga tarangkahang lungsod na ibibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos; sila ay ukukunin mula sa bawat mga lipi ninyo, at dapat sila ay humatol sa mga tao ng may matuwid na paghatol. **19** Hindi ninyo dapat pilitin ang katarungan; hindi dapat kayo magpakita ng pagpanig ni kumuha ng suhol, dahil ang isang suhol ay bumubulag sa mga mata ng matatalino at sumisira sa mga salita ng matuwid. **20** Dapat ninyong sundin ang katarungan, sa katarungan lamang, para kayo ay maaaring mamuhay at manahin ang lupaya ibinibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos. **21** Dapat hindi kayo magtayo para sa inyong mga sarili ng isang Asera, anumang uri ng baras, katabi ng altar ni Yahweh na inyong Diyos na inyong gagawin para sa inyong sarili. **22** Ni magtayo kayo para sa inyong sarili ng anumang banal na batong haligi, na kinasuklaman ni Yahweh na inyong Diyos.

17 Hindi kayong dapat maghandog kay Yahweh na inyong Diyos ng isang baka o tupa na may kapitanson o kapansanan dahil kasuklaman iyon sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos. **2** Kung mayroong matagpuan sa inyo, kahit saan sa loob ng tarangkahang inyong mga lungsod na ibibigay ni Yahweh na inyong Diyos, sinumang lalaki o babae na gumagawa ng masama sa panigin ni Yahweh na inyong Diyos at lumalabag sa kaniyang kautusan— **3** sinuman ang mawala at sumumba sa ibang mga diyuys-diyosan at lumuhod sa kanila, kahit na ang araw, ang buwan o anumang nasa langit—na wala sa aking sinabi **4** at kung sinabi sa iyo ang tungkol dito o kung maririnig mo ito—pagkatapos ay dapat kung gumawa ng isang maingat na pagsusuri. Kung totoo at tiyak ito na isang kasuklaman-suklaman na bagay na natapos gawin sa Israel— **5** —pagkatapos dapat mong dalhin ang lalaki o babae iyon, na nagakawa ng masamang bagay sa tarangkahang inyong mga lungsod, na ang lalaki o babaeng iyon, ay dapat batuhin hanggang sa mamatay. **6** Sa bibig ng dalawang o tatlong mga saksi, ang dapat mamatay ay hatulan ng kamatayan, pero sa bibig ng isang saksi ay hindi siya dapat hatulan ng kamatayan. **7** Ang kamay ng mga saksi ay dapat unang maglagay sa kaniya sa kamatayan at pagkatapos ang kamay na lahat ng mga tao; at aalisin mo ang kasamaan mula sa inyo. **8** Kung magkaroon ng napakahirap na bagay sa iyo sa paghatol—marahil ang isang katanungan ng pagpatay o aksidenteng kamatayan, ng karapatian ng isang tao at karapatian ng ibang tao o isang natatanging katanungan na masakit na nagawa o ibang uri ng bagay—mga bagay na pagtatalo sa loob ng tarangkahang inyong mga lungsod, pagkatapos dapat kayong umakyat doon sa lugar na pinili ni Yahweh na inyong Diyos bilang kaniyang santuwaryo. **9** Dapat kang

pumunta sa mga pari, ang mga kaapu-apuhan ni Levi at sa mga hukom na naging tagasilibi ng panahong iyon, hahanapin mo ang kanilang mga payo at ibibigay nila sa inyo ang paghatol. **10** Dapat mong sundin ang batas na ibinigay sa inyo, sa lugar na pinili ni Yahweh bilang kaniyang santuwaryo. Mag-iingat kayo sa paggawa ng lahat ng bagay na kanilang pinapagawa sa inyo. **11** Sundin ninyo ang batas na kanilang tinuro sa inyo at gawin ayon sa mga pasya na kanilang ibibigay sa inyo. Huwag kayong lumihis mula sa kung ano ang sasabihin nila sa inyo, sa kanang kamay o sa kaliwa. **12** Sinuman sa inyo ang nagmamayabang, sa hindi pakikinig sa pari na tumatayo para magsilbi sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos, o sa hindi nakikinig sa hukom—ang taong iyon ay mamamatay; aalisin ninyo ang masama mula sa Israel. **13** Dapat makarining at matakot ang lahat ng mga tao at hindi na magnayabang kailinanman. **14** Kapag dumating kayo sa lupain na ibibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos, at kapag aangkinin ninyo ito at magsimulang manirahan dito at pagkatapos sinabi ninyo, 'Magtatakdak ako ng isang hari para sa aking sarili, tulad ng lahat ng mga bansa na nakapalibot sa akin,' **15** pagkatapos dapat ninyong tiyakin na magtatakdak bilang isang hari para sa inyong sarili, isang tao na siyang pipiliin ni Yahweh na inyong Diyos. Dapat kayong magtatakdak ng isang hari para sa inyong sarili, isang tao na mula sa inyong mga kapatid. Nawaya Hindi ka magtatakdak ng isang dayuhan, na hindi ninyo kapatid, para sa inyong sarili. **16** Pero hindi dapat siya magparami ng mga kabayo para sa kaniyang sarili o magdulot sa mga tao na bumalik sa Ehipto para sila ay magparami ng mga kabayo, dahil sinabi ni Yahweh sa inyo, 'Mula ngayon hindi na dapat kayo bumalik sa daang iyon.' **17** At hindi siya dapat magdagdag ng mga asawa para sa kaniyang sarili, para ang kaniyang puso ay hindi na tumalikod kay Yahweh; ni parahiin ng lubusang pilak o ginto. **18** Kapag siya ay nakaupo sa trono ng kaniyang kaharian, dapat siyang sumulat para sa kaniyang sarili sa isang balumbon ng isang kopya ng batas na ito, mula sa batas na mula sa mga pari, na mga Levita. **19** Ang balumbon ay dapat nasa kanya at dapat niyang basahin ang laman nito sa lahat ng araw ng kaniyang buhay, para matutunan niyang parangalan si Yahweh na kaniyang Diyos, nang sa gayon mapanatili ang lahat ng mga salita ng kautusan at mga batas, para isagawa ang mga ito. **20** Dapat niyang gawin ito para hindi magmataas ang kaniyang puso sa kaniyang mga kapatid at para hindi siya ililiis mula sa mga kautusan, sa kanan man o sa kaliwa, para sa layuinin na humaba ang kaniyang mga araw sa kaniyang kaharian, siya at kaniyang mga anak, sa Israel.

18 Ang mga pari, na mga Levita, at ang lahat ng lipi ni Levi, ay walang bahagi ni pamana sa Israel; dapat nilang kainin ang mga handog kay Yahweh na gawa sa apoy bilang kanilang pamana. **2** Dapat wala silang pamana kasama ng kanilang mga kapatid na lalaki; si Yahweh ang kanilang pamana, gaya ng sinabi niya sa kanila. **3** Ito ang magiging bahagi ng mga nakatakdang pari mula sa mga tao, mula sa kanila na naghahandog ng isang alay, maging ito ay mga baka o tupa: dapat nilang ibigay sa pari ang balikat, ang dalawang pisngi, at ang mga lamanloob. **4** Ang mga unang bunga ng inyong butil, ng inyong bagong alak, at ng inyong langis, at ang unang labahibo ng inyong tupa, dapat ninyong ibigay sa kanya. **5** Dahil pinili siya ni Yahweh na inyong Diyos mula sa lahat ng inyong lipi para tumayong maglingkod sa pangalan ni Yahweh, siya at ang kaniyang mga anak na lalaki magpakailanman. **6** Kung may isang Levita na dumating mula sa alinman sa inyong mga bayan na mula sa buong Israel kung saan siya namumuhay, at nagnanais ng buong kaluluwa na siya'y pumunta sa lugar na pipiliin ni Yahweh, **7** sa gayon dapat siyang maglingkod sa pangalan ni Yahweh na kaniyang Diyos gaya ng ginagawa ng lahat ng kaniyang kapatid na Levita, na siyang tumayo roon sa harapan ni Yahweh. **8** Dapat silang magkaroon ng parehong bahagi para kainin, bukod sa kung ano ang dumating mula sa pinagbilhan ng pamana na kaniyang pamilya. **9** Kapag nakarating kayo sa luapang ibibigay ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo, hindi ninyo dapat matutunan ang mga kasuklaman-suklaman na bagay ng mga bansang iyon. **10** Walang dapat na maktitang isa sa inyo na ginagawang padaanin ang kaniyang anak na lalaki o kaniyang anak na babae sa apoy, sinumang gumagawa ng panghuhula, sinumang nagssasanay ng hula, o alinmang mang-aakit, o alinmang mangkuluklam, **11** alinmang manggagayuma, sinumang nakipag-usap sa patay, o sinumang nakikipag-usap sa mga espiritu. **12** Dahil ang sinumang gumagawa ng mga bagay na ito ay kasuklaman-suklaman kay

Yahweh; dahil sa mga kasuklam-suklam na bagay na ito palalayasin sila ni Yahweh na inyong Diyos mula sa inyong harapan. **13** Wala dapat kayong bahid ng kasalan sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos. **14** dahil ang mga bansang ito na inyong sasakupin ay nakikinig sa mga taong gumagawa ng pangkukulam at panghuhula; pero para sa inyo, hindi kayo pinayagan ni Yahweh na inyong Diyos na gawin iyon. **15** Magtatataug si Yahweh na inyong Diyos na isang propeta para sa inyo na mula sa inyo, isa sa inyong mga kapatid, katulad ko. Dapat kayong makinig sa kaniya. **16** Ito ang inyong hining mula kay Yahweh na inyong Diyos sa Horeb ng araw ng pagpupulong, sa pagsasabing, 'Huwag nating hayaang marinig muli ang boses ni Yahweh na ating Diyos, ni makita pa man ang malaking apoy na ito, o tayo ay mamatayat.' **17** Sinabi ni Yahweh sa akin, 'Ang kanilang sinabi ay mabuti.' **18** Magtatataug ako ng isang propeta para sa kanila mula sa kanilang mga kapatid, na katulad mo. Ilalagay ko ang aking mga salita sa kaniyang bibig, at sasabihin nya sa kanila ang lahat ng iniutos ko sa kanila. **19** Mangyayari ito kung mayroon hindi makikinig sa aking mga salita na sinasabi nya sa aking pangalan, hihingin ko ito sa kaniya. **20** Pero ang propetang magsasalita nang may kayabangan sa aking pangalan, isang salita na hindi ko iniutos sa kaniya na sabihin, o magsalita sa pangalan ng ibang mga diyus-diyosan, ang propetang iyan ay dapat na mamatay. **21** Kung sasabihin ninyo sa inyong puso, 'Paano natin makikilala ang isang mensahe na hindi sinabi ni Yahweh?'— **22** kapag magsasalita ang isang propeta sa pangalan ni Yahweh, kung ang bagay na iyon ay hindi maganap ni mangyari, kung gayon iyon ay isang bagay na hindi sinabi ni Yahweh; sinasabi ito ng propeta ng may kayabangan, at hindi kayo dapat matakot sa kaniya.

19 Kapag hiniwalay ni Yahweh na inyong Diyos ang mga bansa, iyon mga lupain na ibinibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos, at kapag kayo ay dumating kasunod nila at nairanahan sa kanilang mga lungsod at mga bahay, **2** dapat kayong pumili ng tatlong lungsod para sa inyong sarili sa gitna ng inyong lupain na ibibigay ni Yahweh sa inyo para angkinin. **3** Dapat kayong gumawa ng isang daanan at hatiin ang mga hangganan ng inyong lupain sa tatlong bahagi, ang lupain na gagawin ni Yahweh na inyong Diyos na inyong manahin, para ang bawat isang nakapatay ng ibang tao ay maaaring tumakas doon. **4** Ito ang batas para sa isang nakapatay ng kapwa at siyang tumakas doon para mabuhay; sinumang nakapatay ng kaniyang kapitbahay ng hindi sinasadya, na hindi nya dating kinamuhiian— **5** gaya nang isang taong pumunta sa kagubatan kasama ang kaniyang kapitbahay para pumutol ng kahoy, at ipapalo ang kaniyang kamay gamit ang palakol para pumutol ng isang puno, at nadulas ang ulo mula sa hawakan at tinamaan ang kaniyang kapitbahay kung kaya't namatay siya— kaya dapat na tumakas ang taong iyon sa isa sa mga lungsod na iyon at mabuhay. **6** Kung hindi maaaring habulin ng tagapaghiganti sa dugo kung sino ang kumitil sa buhay, at sa matinding galit maabutan siya dahil isang mahabang paglalakbay ito. At hinampas niya siya at pinatay, kahit na hindi karapat-dapat na mamatay ang taong iyon; at kaya't hindi siya karapat-dapat sa parusang kamatayan dahil hindi nya kinamuhiang ang kaniyang kapit-bahay bago pa ito nganyari. **7** Kaya iniutos ko sa inyo na pumili ng tatlong lungsod para sa inyong sarili. **8** Kapag pinalawak ni Yahweh na inyong Diyos ang inyong mga hangganan, gaya ng kaniyang ipinangakong gagawin sa inyong mga ninuno, at ibibigay sa inyo ang lahat ng lupain na ipinangako niyang ibibigay sa inyong mga ninuno; **9** kung pananatilihin ninyo ang lahat ng mga utsos na ito para gawin ang mga ito, na iniutos ko sa inyo ngayon—mga utsos na ibigin si Yahweh na inyong Diyos at lumakad palagi sa kaniyang mga kaparaan, sa gayon dapat kayong magdagdag ng tatlo pang lungsod para sa inyong sarili, bukod sa tatlong ito. **10** Gawin ito para hindi dumana ang walang salang dugo sa gitna ng lupain na ibibigay ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo bilang isang pamana, para walang dugo ng pagkakasala ang mapunta sa inyo. **11** Pero kung sinuman ang nagagtalit sa kaniyang kapitbahay, inabangan siya, mangbabaw laban sa kaniya, at malubha siyang sinugatan kung kaya't namatay siya, at kung tatakas siya papunta sa isa sa mga lungsod na iyon— **12** dapat magpadala ang mga nakatatanda ng kaniyang lungsod at dahin siya pabalik mula roon, at ibigay siya sa kamay ng mapagkakatiwalaang kamag-anak, para mamatay siya. **13** Hindi dapat maawa ang inyong mata sa kaniya; sa halip, dapat ninyong pawiin ang dugo ng pagkakasala mula sa Israel, sa ikakabuti ninyo. **14** Hindi dapat

ninyo alisin ang mga palatandaan sa lupa ng inyong kapitbahay na inilagay nila sa lugar ng mahabang panahon na ang nakalipas, sa inyong pamana na inyong mamanahin, sa lupaing ibibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos para angkinin. **15** Hindi dapat mangibabaw laban sa isang tao ang isang tanging saksi para sa anumang kasalan, sa anumang bagay siya nagkasa; sa bibig ng dalawang saksi, o sa bibig ng tatlong saksi, dapat maputunayan ang anumang bagay. **16** Ipagpalagay na nganibabaw ang hindi matuwid na saksi laban sa sinumunang tao para magpatootoo laban sa kaniyang maling gawain. **17** Pagkatapos silang dalawa, kung sino sa pagitan nila ang may umiiral na pagtatalo, ay dapat tumayo sa harapan ni Yahweh, sa harapan ng mga pari at ng mga hukom na naglilingkod sa mga araw na iyon. **18** Dapat na gumawa ang mga hukom ng masigasig na pagtatanong; tingnan, kung ang saksi ay isang bulaang saksi at nagpahayag ng hindi totoo laban sa kaniyang kapatid, **19** kung gayon dapat ninyong gawin sa kaniya, ang nais nyang gawin sa kaniyang kapatid; at maaalis ninyo ang kasamaan mula sa inyo. **20** Pagkatapos silang mga naiwan ay makakarining at matatakot, at mula sa panahong iyon hindi na gagawa pa ng anumang kasamaan sa gitna ninyo. **21** Hindi dapat maawa ang inyong mga mata; buhay ang ibabayad para sa buhay, mata para sa mata, ngipin para sa ngipin, kamay para sa kamay, paa para sa paa.

20 Kapag martsa na kayo para makipaggigma laban sa inyong mga kaaway, at nakakita ng mga kabayo, mga karwaheng pandigma, at maraming bilang ng tao kaysa inyo, hindi dapat kayo matakot sa kanila; dahil si Yahweh na inyong Diyos ay kasama ninyo, na siyang nagdala sa inyo palabas sa lupain ng Ehipto. **2** Kapag kayo ay malapit na sa digmaan, dapat na lumapit ang pari at magsalita sa mga tao, **3** at sabihin sa kanila, 'Makinig kayo, Israel, malapit na kayo ngayon sa digmaan laban sa inyong mga kaaway; huwag kayong panghinaan ng loob; huwag kayong matakot, ni mangin, ni matakot sa kanila; **4** dahil si Yahweh na inyong Diyos ang siyang sasama sa inyo para ipaglaban kayo laban sa inyong mga kaaway at para kayo ay iligtas.' **5** Dapat makipag usap ang mga opisyal sa mga tao at sabihing, 'Anong lalaki ang naroon na nagtayo ng isang bagong bahay at hindi ito inihinandog? Hayaan mo siyang umalis at bumalik sa kaniyang tahanan, para hindi siya mamatay sa labanan at ibang tao ang maghandog nito. **6** Anong lalaki ang naroon na siyang nagnanig ng isang ubasan at hindi nagamit ang bunga nito? Hayaan mo siyang umalis at bumalik sa kaniyang bahay, para hindi siya mamatay sa labanan at ibang lalaki ang gagamit ng bunga nito. **7** Anong lalaki ang naroon na siyang nakatakdaan ipakasal sa isang babae pero hindi pa niya pinakasalan? Hayaan mo siyang umalis at bumalik sa kaniyang bahay para hindi siya mamatay sa labanan at ibang lalaki ang mapangasawa niya.' **8** Ang mga opisyal ay dapat pang magsalita sa mga tao at sabihing, 'Anong lalaki ang naroon na siyang natatakot o naduduwag? Hayaan siyang umalis at bumalik sa kaniyang bahay, para ang puso ng kaniyang kapatid ay hindi matuwid tulad ng kaniyang sariling puso.' **9** Kapag natapos ng magsalita ang mga opisyal sa mga tao, dapat silang magtalaga ng mga mamumuno sa kanila. **10** Kapag kayo ay nagmartsa para salakayin ang isang lungod, gumawa ng isang handog ng pangkapayaapan sa mga taong iyon. **11** Kung tanggapin nila ang inyong alok at buksan ang kanilang mga tarangkahang lahat ng mga taong matagpuan rito ay dapat sapilitang magtrabaho para sa inyo at dapat na maglingkod sa inyo. **12** Pero kung walang mag-alok ng kapayapaan sa inyo, sa halip ay makipaggigma laban sa inyo, kung ganun dapat ninyo itong salakayin, **13** at kapag ibinigay na sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos ang tagumpay at ilagay sila sa ilalim ng inyong pamamahala, dapat ninyong patayin ang bawat lalaki sa bayan. **14** Pero ang mga kababaihan, ang mga bata, mga baka, at lahat ng bagay na nasa lungsod, at lahat ng mapapakinabangan nito, kunin bilang inyo samsam ang lahat ng ito para sa iyong sarili. Gamitin ninyo ang nasamsam mula sa inyong mga kaaway, na siyang si Yahweh na inyong Diyos ang nagbigay sa inyo. **15** Dapat kayong kumilos sa ganitong paraan tungo sa lahat ng mga lungsod na sadyang malayo mula sa inyo, mga lungsod na hindi nabibilang sa mga lungsod na sumusunod sa mga bansang ito. **16** Sa mga lungsod ng mga taong ito na ibibigay ni Yahweh na inyong Diyos bilang isang pamana, wala dapat kayong illigitas ng buhay sa mga humihinga. **17** Sa halip, ganap ninyo silang wasakin: ang Heteo, ang Amoreo, ang Cananeo, ang Perezeo, Heviteo, at ang Jebuseo, tulad ng inutis ni Yahweh na inyong Diyos. **18** Gawin ninyo ito para hindi nila kayo turuang kumilos sa alinmang

mga kasuklamsuklam na paraan, na ginawa nila sa karilang mga diyusdiyusan. Kung gagawin ninyo, magkakasala kayo laban kay Yahweh na inyong Diyos. **19** Kapag sasalakayin ninyo ang isang lungsod sa mahabang panahon, sa pakikipaglaban ninyo dito para makuhang ito, hindi ninyo dapat sirain ang mga puno nito sa pagputol gamit ang palakol laban sa kanila. Dahil maaari kayong kumain mula sa mga ito, kaya hindi ninyo dapat sila putulin. Dahil ang puno ba sa bukid ay ang taong dapat ninyong salakayin? **20** Ang mga puno lamang na alam ninyong punong hindu makakain, ang maaari ninyong wasakin at putulin; magtatayo kayo ng mga kuta laban sa lungsod na nakikipag digma sa inyo, hanggang ito ay bumagsak.

21 Kung may isang taong natagpuang pinatay sa lupain na ibibigay ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo para angkinin, na nakahiya sa bukid, at hindi matukoy kung sino ang sumalakay sa kaniya; **2** sa gayon dapat lumabas ang inyong mga nakatatanda at inyong mga hukom, at dapat silang mag sukat sa mga lungsod na nakapalibot sa kaniya na siyang pinatay. **3** At ang lungsod na pinakamalapit sa taong pinatay—dapat kumuha ang mga nakatatanda nito ng isang dumalagang baka mula sa mga hayop, isa na hindi pa pinagtrabaho, na hindi pa nalagyan ng pamatok. **4** Dapat magdala ang mga nakatatanda ng lungod na iyon ng dumalagang baka pababa sa isang lambak na may umaagos na tubig, isang lambak na hindi pa na aararo ni tinaniman, at dapat baliin ang leeg ng dumalagang baka doon sa lambak. **5** Dapat lumapit ang mga pari, mga kaapu-apuhan ni Levi, dahil sila ang pinili ni Yahweh na inyong Diyos para paglilingkuran siya at para pagpalain ang mga tao sa pangalan ni Yahweh; makining sa kanilang mga payo, dahil ang kanilang salita ang magiging pasya sa bawat pagtatalo at kaso ng pagsalakay. **6** Dapat hugasan ng lahat ng nakatatanda ng lungsod na pinakamalapit sa taong pinatay ang kanilang mga kamay sa ibabaw ng dumalagang baka na biniali ang leeg sa may lambak; **7** at dapat silang sumagot sa kaso at sabihin, ‘Hindi ang aming mga kamay ang nagpadanan ng dugong ito, ni hindi ito nakita ng aming mga mata.’ **8** Yahweh, Patawarin mo ang iyong mga tao sa Israel na iyong iniligtas, at ipawalang sala para sa inosenteng pagdanak ng dugo sa kalagitnaan ng iyong bayang Israel.’ Pagkatapos papatawarin sila sa pagdanak ng dugo. **9** Sa ganiton paraan aalisin mo ang inosenteng dugo mula sa inyong kalagitnaan, kung gagawin ninyo kung anong tamang tama sa mga mata ni Yahweh. **10** Kapag kayo ay labalas para makipagdigma laban sa inyong mga kaaway at ibinigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos ang tagumpay at inilagay sila sa ilalim ng inyong pamamahala, dapat ninyo silang dalhin bilang mga bihag. **11** Kung may makita kayo sa mga bihag na isang magandang babae, at nagkagusto kayo sa kaniya at ninais ninyo siyang kunin para maging sarili ninyong asawa, **12** pagkatapos iuwi ninyo siya sa inyong bahay, aahitan niya ang kaniyang ulo at puputulan ang kaniyang mga kuko. **13** Huhubarin niya ang suot-suot niyang mga damit namang siya ay bihagin, at siya ay mananatili sa inyong tahanan at magluluksa para sa kaniyang ama at kaniyang ina ng isang buong buwan. Pagkatapos nito maaari ka nang matulog kasama niya at magiging kaniyang asawa, at siya ay magiging iyong asawa. **14** Pero kung hindi ka nalugod sa kaniya, hayaan ninyo nalang siyang pumunta kung saan niya hilingin. Pero hindi ninyo siya dapat na ipagbibili para lamang sa pera, at huwag ninyo siyang ituring na parang isang alipin, dahil ipinahiya ninyo siya. **15** Kung ang isang lalaki ay may dalawang asawa, isang minamahal at isang kinasusuklaman, at pareho silang may mga anak sa kaniya—pareho sa minamahal na asawa at ang kinasusuklaman ang asawa—kung ang panganay na lalaking anak ay sa nasa kinasusuklaman, **16** sa gayon sa araw na ang lalaki ay magbibigay ng pamana sa kaniyang mga anak na lalaki sa kanilang magiging pag-aari, hindi niya maaring gawin ang anak na lalaki sa minamahal na asawa na maging panganay na anak bago ang anak na lalaki sa kinasusuklaman ang asawa, ang siyang tunay na panganay na anak na lalaki. **17** Sa halip, dapat niyang kilalanin ang panganay, ang anak na lalaki ng asawang kinasusuklaman, sa pamamagitan ng pagbibigay sa kaniya ng dobleng bahagi ng lahat ng kaniyang pag-aari; dahil ang anak na lalaking iyon ang simula ng kaniyang lakas; ang karapat ng unang anak ay pag aari niya. **18** Kung ang isang lalaki ay may isang anak na lalaki na matigas ang ulo at suwal na hindi sumusunod sa boses ng kaniyang ama o sa boses ng kaniyang ina, at sinuman, kahit na siya ay kanilang itinutuwid, hindi nakikinig sa kanila; **19** sa gayon dapat lamang siyang pigilan ng kaniyang ama at kaniyang ina at dalhin siya palabas sa mga nakatatanda

ng kaniyang lungsod at sa tarangkahang ng kaniyang siyudad. **20** Dapat nilang sabihin sa mga nakatatanda sa kaniyang lungsod, ‘Ang aming anak na lalaking ito ay matigas ang ulo at suwal; hindi siya sumusunod sa aming boses; siya ay isang matakaw at isang lasenggo.’ **21** Pagkatapos ang lahat ng kalalakihan sa kaniyang lungsod ay dapat batuhin siya hanggang mamatay gamit ang mga bato; at maaalis ninyo ang kasamaan mula sa inyo. Maririnig ito ng buong Israel at matatakot. **22** Kung ang isang tao ay nakagawa ng isang kasalanan na karapat dapat para sa kamatayan at patayin siya, at ibitin ninyo siya sa isang puno, **23** sa gayon ang kaniyang katawan ay hindi dapat manatili ng buong gabi sa puno. Sa halip, dapat ninyo tiyakin at ilibing siya sa araw ding iyon; sapagka’t sinumang ibinitin ay isinumpa ng Diyos. Sundin ang kautusang ito ng sa ganoon hindi ninyo madungisang ang lupain na ibinigay ni Yahweh na inyong Diyos bilang isang pamana.

22 Hindi dapat ninyo pabayaan ang lalaking baka ng inyong kapwa Israelita o ang kaniyang tupa ay nalgaw at itago ang inyong sarili mula sa kanila; dapat tiyakin ninyong isauli ito sa kaniya. **2** Kung ang kapwa ninyo Israelita ay hindi malapit sa inyo, o hindi ninyo siya kilala, kung gayon iuwi ninyo ang hayop sa inyong tahanan, at ito ay dapat nasa inyo hanggang hanapin niya ito, at pagkatapos ito ay dapat ibalik ninyo sa kaniya. **3** Kailangan gawin din ninyo ito sa kaniyang asno; kailangan gawin rin ninyo ito sa kaniyang damit; kailangan gawin rin ninyo ito sa bawat nawawalang bagay ng inyong kapwa Israelita, anumang bagay na kaniyang nawala at inyong nakita; hindi ninyo maaaring itago sa inyong sarili. **4** Hindi ninyo dapat masdan lang ang asno ng inyong kasamahang Israelita o ang kaniyang natumbang lalaking baka sa daan at itago ang inyong sarili mula sa kanila; dapat tiyakin ninyong tulungan siya para muling ibango ito. **5** Ang isang babae ay hindi dapat magsuot ng kung anong may kinalamang siyang lalaki, at ni ang isang lalaki ay magsuot ng pambabaeng kasuotan; dahil kung sinuman ang gagawa ng mga bagay na ito ay isang bagay na kasuklamsuklaman para kay Yahweh na inyong Diyos. **6** Kung ang isang pugad ng ibon ay mangyaring nasa inyong harapan sa daanan, sa anumang punong kahoy sa lupa, na may mga inakay o mga itlog sa loob nito, at ang inang ibon na naglilimlim sa inakay o sa ibabaw ng mga itlog, hindi ninyo dapat kunin ang inang ibon kasama ang inakay. **7** Dapat tiyakin ninyong pakawalan ang inang ibon, pero ang inakay ay maaring ninyong kunin sa inyong sarili. Sundin ang utos na ito para maging mabuti sa inyo, at para mapahaba ninyo ang inyong mga araw. **8** Kapag kayo ay naggatayo ng isang bagong bahay, kung gayon dapat gumawa kayo ng isang barandilya para sa inyong bubong, para hindi kayo magdala ng dugo sa inyong bahay, kung sinuman ang mahuhulog mula doon. **9** Dapat hindi kayo magtanim sa inyong ubasan ng dalawang uri ng buto, para ang buong ani ay hindi kunin ng banal na lugar, ang buto na inyong hinasisik at ang bunga ng ubasan. **10** Hindi dapat kayo mag-araro kasama ang isang lalaking baka at isang asno ng magkasama. **11** Hindi dapat kayo magsuot ng tela na gawa sa lana at lino ng magkasama. **12** Dapat gawan ninyo ang inyong sarili ng mga palawit sa apat na mga sulok ng balabal na inyong isusoot. **13** Ipagpalayag na ang isang lalaki ay kumuhang ng isang asawa, at sinipangan niya, **14** at pagkatapos ay kinamuhihan niya, at pinaratangan niya ng nakakahiyaang mga bagay at naglagay ng isang masamang reputasyon sa kaniya, at sasabihin, ‘Kinuha ko itong babae, pero nang sinipangan ko siya, natuklasan kong wala siyang katibayan sa kaniyang pagkabirhen’ **15** Pagkatapos ang ama at ina ng babae ay dapat magpakaita ng katunayan ng kaniyang pagkabirhen sa mga nakatatanda sa lungsod. **16** Ang ama ng dalaga ay dapat magsalita sa mga nakatatanda, ‘Ibinigay ko ang aking anak na babae sa lalaking ito bilang isang asawa, at siya ay kinamuhihan niya. **17** Tingnan ninyo, siya ay pinaratangan niya ng nakakahiyaang mga bagay at sinabi, ‘Wala akong nakitang katibayan sa pagkabirhen ng inyong anak na babae’—gagay pa man ito ay naggapapatunay sa pagkabirhen ng aking anak na babae.’ At pagkatapos ilalatag nila palabas ang damit sa harapan ng mga nakatatanda ng lungsod. **18** Ang mga nakatatanda sa lungsod na iyon ay dapat kunin ang lalaking iyon at siya ay parusahan; **19** at pagmullatihan ng isang daang shekel ng pilak, at ibigay ang mga ito sa ama ng babae, dahil nilagyan ng lalaki ng isang masamang kapurilon ang isang birhen ng Israel. Dapat siya ay maging kaniyang asawa; hindi niya maaaring palayasin siya sa buong buhay nya. **20** Pero kung ang bagay na ito ay totoo, na ang katibayan ng pagkabirhen ay hindi nakita sa

babae, **21** kung gayon kailangan nilang dalhin palabas ang babae sa pintuan ng bahay ng kaniyang ama, at ang mga lalaki ng kaniyang lungsod ay dapat siyang batuhin, hanggang siya ay mamatay, dahil siya ay gumawa ng isang nakakahtiyang asal sa Israel, na umasal gaya ng isang bayarang babae sa bahay ng kaniyang ama; at aalisin ninyo ang kasamaan mula sa inyo. **22** Kung ang isang lalaki ay nakitang sumiping sa isang babae na kasal na sa ibang lalaki, kung gayon silang dalawa ay dapat mamatay, ang lalaking sumiping sa babae, at ang babae mismo; dapat alisin ninyo ang kasamaan mula sa inyo. **23** Kung may isang dalagang isang birhen, may kasunduang ipakakasal sa isang lalaki, at may ibang lalaking nakakita sa kanya sa lungsod at sumiping sa kanya, **24** dalhin silang dalawa sa tarangkahang lungsod, at sila ay babatuhin hanggang mamatay. Dapat ninyong batuhin ang babae, dahil hindi siya sumigaw, kahit siya ay nasa lungsod. Dapat ninyong batuhin ang lalaki, dahil nilapastangan niya ang asawa ng kaniyang kapwa; at aalisin ninyo ang kasamaan na mula sa inyo. **25** Pero kung makita ng lalaki sa bukid ang babae na may kasunduan ikakasal, at sinunggaban niya ito at sinipingan, kung gayon tanging ang lalaking sumiping sa kanya ang dapat mamatay. **26** Pero sa dalaga, wala kayong dapat gawin; walang kasalanan na kamatayan ang nararapat sa dalaga. Dahil ang kasong ito ay katulad nang isang lalaking umatake sa kaniyang kapwa at pinayat niya. **27** Dahil siya ay nakita niya sa bukid; sumigaw ang babaeng may kasunduang ipakakasal, pero wala doon ni isa para siya ay iligtas. **28** Kung makakita ang isang lalaki ng isang dalaga na isang birhen pero walang pang kasunduang ipakakasal, at kung siya ay sinunggaban niya at sinipingan, at kung sila ay natuklusan, **29** sa gayon ang lalaking sumiping sa kanya ay dapat magbigay ng limampung mga shekel na pilak sa ama ng babae, at siya ay dapat maging kaniyang asawa, dahil ipinahiya niya siya. Hindi niya maaaring palayasin siya sa buong buhay niya. **30** Hindi dapat kunin ng isang lalaki ang asawa ng kaniyang ama bilang sa kanya; hindi niya dapat kunin ang karapatan ng pag-aasawa ng kaniyang ama.

23 Sinumang lalaki na ang kanilang mga pribadong bahagi ay nadurog o naputol ay hindi maaaring mapabilang sa kapulungan ni Yahweh.

2 Walang anak sa labas ang maaaring mapabilang sa kapulungan ni Yahweh; hanggang sa ikasumpang salinlahi ng kaniyang mga kaapu-apuhan, wala sa kanila ang maaaring mapabilang sa kapulungan ni Yahweh. **3** Isang Ammonita o isang Moabita ay hindi maaaring mapabilang sa kapulungan ni Yahweh; hanggang sa ikasumpang salinlahi ng kaniyang mga kaapu-apuhan, wala sa kanila ang maaaring mapabilang sa kapulungan ni Yahweh. **4** Ito ay dahil hindi nila kayo sinalubong ng may tinapay at tubig sa daan, noong kayo ay lumabas sa Ehipto, at dahil inupahan nila laban sa inyo si Balaam ang anak na lalaki ni Beor mula Petor sa Aram Naharaim, para sumpain kayo. **5** Pero si Yahweh na inyong Diyos ay hindi nakinig kay Balaam; sa halip, si Yahweh na inyong Diyos ay ginawa pagpapala ang mga sumpa para sa inyo, dahil si Yahweh na inyong Diyos ay minahal kayo. **6** Hindi ninyo dapat hanapin ang kanilang kapayapaan o kaunlaran, sa lahat ng inyong araw. **7** Hindi ninyo dapat kamuhian ang isang Edomita, dahil siya ay kapwa ninyo Israelita; hindi ninyo dapat kasuklamang ang isang taga-Ehipto, dahil kayo ay dating isang dayuhan sa kaniyang lupain. **8** Ang mga kaapu-apuhan ng ikatlong salinlahi na isinilang sa kanila ay maaaring mapabilang sa kapulungan ni Yahweh. **9** Kapag kayo ay maglalakad bilang isang hukbo laban sa inyong mga kaaway, dapat ninyong bantayan ang inyong mga sarili mula sa masasamang bagay. **10** Kung mayroon man sa inyong isang lalaki na marumi dahil sa nangyari sa kanya kinagabihan, dapat siyang lumabas sa kampo ng mga sundalo; hindi siya dapat bumalik sa kampo. **11** Kapag sumapit na ang gabi, dapat niyang paliguan ang kaniyang sarili sa tubig, kapag lumubog na ang araw, maaari na siyang bumalik sa loob ng kampo. **12** Dapat kayong magkaroon ng isang lugar sa labas ng kampo kung saan maaari kayong pumunta; **13** at magkaroon kayo sa inyong mga kagamitan ng magagamit panghukay; kapag kayo ay tumingkayad para maginhawaan ang inyong sarili, dapat kayong maghukay gamit ito at pagkatapos ay lagyan muli ng lupa para takpan ang anumang lumabas mula sa inyo. **14** Dahil si Yahweh na inyong Diyos ay naglalakad sa gitna ninyo para bigyan kayo ng tagumpay at ibigay ang inyong mga kalaban sa inyo. Kaya dapat ninyong gawing banal ang kampo, nang sa ganun wala siyang makitang marumung bagay sa inyo at tumalikod mula sa inyo. **15** Hindi ninyo dapat ibalik sa kaniyang

amo ang isang alipin na tumakas mula sa kaniyang amo. **16** Hayaan ninyo siyang manirahan kasama ninyo, sa anumang bayan na kaniyang pipiliin. Huwag ninyo siyang pahirapan. **17** Hindi dapat magkaroon ng bayarang babae sa sinuman sa mga anak na babae ng Israel, ni hindi dapat magkaroon ng bayarang lalaki sa mga anak na lalaki ng Israel. **18** Hindi dapat kayo magdala ng mga kabayaran sa isang bayarang babae, o mga kabayaran sa isang bayarang lalaki, sa bahay ni Yahweh na inyong Diyos sa anumang panata; dahil ang dalawang bagay na ito ay kasulksamuklam kay Yahweh na inyong Diyos. **19** Hindi dapat kayo magpahiram ng may tubo sa kapwa ninyo Israelita—tubo sa pera, tubo sa pagkain, o tubo sa kahit na anong pinapahiram na may tubo. **20** Sa isang dayuhan ay maaari kayong magpahiram ng may tubo; pero sa inyong kapwa Israelita ay hindi kayo dapat magpahiram ng mayroong tubo, para pagpalain kaya ni Yahweh na inyong Diyos sa lahat ng paglagyan ng inyong kamay, sa lupain kung saan ay inyong aangkinin. **21** Kapag kayo ay gumawa ng panata kay Yahweh na inyong Diyos, hindi dapat kayo matagal sa pagtupad nito, dahil si Yahweh na inyong Diyos ay tiyak hihihiin ito sa inyo; magiging kasalanan ito kapag hindi ninyo ito tutuparin. **22** Pero kung pipigilan ninyo ang inyong sarili sa pag-gawa ng isang panata, ito ay hindi na magiging kasalanan sa inyo. **23** Ang lumabas sa inyong mga labi ay dapat ninyong tuparin at gawin; ayon sa inyong naipanata kay Yahweh na inyong Diyos, anumang bagay na malaya ninyong naipangako sa pamamagitan ng inyong bibig. **24** Kapag kayo ay pumunta sa ubasan ng inyong kapitbahay, maaari kayong kumain ng dami ng mga ubas hanggang sa nais ninyo. Pero huwag kayong maglagay ng ilan man sa inyong buslo. **25** Kapag kayo ay pumunta sa hinog na bunga ng inyong kapitbahay, maaari ninyong pitasin ang mga ulo ng buti sa pamamagitan ng inyong kamay, pero huwag ninyong lagan ng karit sa hinog na butil ng inyong kapitbahay.

24 Kapag ang isang lalaki ay kumuha ng isang asawa at pinakasalan niya, kung wala siyang nakitang pabor sa kaniyang mga mata dahil nakakita siya ng hindi angkop na bagay sa kanya, dapat siyang sumulat ng liham ng pagkakahiwatalay, ilagay ito sa kaniyang kamay at palabasin siya sa kaniyang bahay. **2** Kapag siya umalis sa kaniyang bahay, maaari siyang umalis at maging asawa ng ibang lalaki. **3** Kung ang pangalawang asawang lalaki ay napoot sa kanya at simulatan siya ng isang kasulatan ng paghihiwalay, inilalagay ito sa kaniyang kamay at pinaalis niya sa kaniyang bahay; o kung namatay ang pangalawang asawang lalaki, ang lalaking kumuha sa kanya para magiging kaniyang asawa— **4** pagkatapos ang kaniyang dating asawa na unang nagpalayas sa kanya, maaaring hindi niya ito tanggapin na kaniyang asawa, matapos na siya'y maging marumi, dahil iyon ay hindi kalugod-lugod sa harapan ni Yahweh. Hindi ka dapat na magdulot sa lupain na maging makasalan, ang lupain na ibibigay ni Yahweh na inyong Diyos bilang isang pamana. **5** Kapag ang lalaki ay kumuha ng bagong asawa, hindi siya sasama sa labanan kasama ang hukbo, ni utusan ng sapilitang tungkulin; siya ay malaya na nasa kaniyang bahay sa loob ng isang taon at magpapasaya sa kaniyang asawa na kaniyang kinuha. **6** Walang tao ang maaaring kumuha ng gilingan o sa mataas na gilingang bato bilang isang sangla, dahil iyon ay pagkuha ng buhay ng tao bilang kasunduan. **7** Kung ang isang tao ay natagpuang dirindutok ang sinumana sa kaniyang mga kapitad mula sa bayan ng Israel at pinakitunguhan niya bilang isang alipin at binenta siya, ang magnanakaw na iyon ay dapat mamatay; at alisin ninyo ang kasamaan sa inyo. **8** Pakiggang mabuti ang tungkol sa anumang sakit ng ketong, sa gayon bigyan ninyo ng mainam na pansiin at sumunod sa bawat tagubilin sa inyo ng mga pari, na mga levita, na nagturo sa inyo; ayon sa iniutos ko sa kanila, para kayo ay kumilos. **9** Isaisip kung ano ang ginawa ni Yahweh na inyong Diyos kay Miriam, nang kayo'y lumabas sa Ehipto. **10** Kapag ikaw ay magpapahiram sa inyong kapitbahay ng anumang uri ng utang, huwag kayong papasok sa kaniyang bahay para kulin ang kaniyang inutang. **11** Ikaw ay tatayo sa labas at ang taong inyong pinahiram ay dadalhin sa labas ang uiutang niya sa inyo. **12** Kung siya ay isang taong mahirap, huwag kayong matulog sinangla niya na nasa inyong pag-aari. **13** Kapag lumubog ang araw, siguraduhing isuli sa kanya ang sinangla niya sa paglubog ng araw, para siya ay makatulog sa kaniyang balabal at pagpalain ka, ito ay magiging matuwid sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos. **14** Hindi dapat ninyo pahirapan ang isang inuupahang lingkod na mahirap at nangangailangan, maging siya ay kapwa mong mga Israelita, o mga

dayuhan na nasa inyong lupain sa loob ng tarangkahan ng inyong lungsod; **15** Bawat araw dapat ninyo ibigay sa kaniya ang kaniyang sahod, dapat hindi lulubog ang araw na hindi siya mabayaran, dahil siya ay mahirap at umaasa dito. Gawin ito para hindi siya dumaaing kay Yahweh laban sa inyo at hindi ito magiging kasalanan na iyong nagawa. **16** Hindi dapat patayin ang mga maugaling para sa kanilang mga anak, ni ang mga anak ay papatayin para sa kanilang mga magulang; sa halip, bawat isa ay dapat patayin para sa sariling nilang kasalanan. **17** Huwag ninyong pilitng ilayo ang hustisa na nararapat sa dayuhan o as ulila, o kunin ang damit ng balo bilang kabayaran sa utang. **18** Sa halip, dapat ninyong isaisip na kayo ay isang alipin sa Ehipto at si Yahweh na inyong Diyos ay iniiligtas kayo mula doon. Samakatuwid, tinuturuan ko kayo na sumunod sa utes na ito. **19** Kapag kayo ay mag-aari sa inyong bukid at nakalimot kayo ng isang bigkis sa bukid, hindi na dapat ninyo kunin ito, para na ito sa mga dayuhan, sa mga ulila, o sa balo, para pagpalain kayo ni Yahweh na inyong Diyos sa lahat ng gawain ng inyong mga kamay. **20** Kapag inalog niyo ang puno ng olibo, dapat hindi na ninyo babalikang muli ang mga sanga, para na ito sa mga dayuhan, sa mga ulila, o sa balo. **21** Kapag pinagtipon-tipon ninyo ang mga ubas sa inyong ubasan, hindi mo na dapat pulutin ang nasa likuran mo, ito ay para na sa dayuhan, sa mga ulila, o sa balo. **22** Dapat ninyong isaisip na kayo ay naging isang alipin sa lupain ng Ehipto; kaya't itinuturo ko sa inyo na sundin ang utes na ito.

25 Kung may pagtatalo sa pagitan ng mga tao at pumunta sila sa hukuman, at hinatulan sila ng mga hukom, sa gayon ay pawawalang sala nila ang matuwid at parurusahan ang masama. **2** Kung ang maysala ay nararapat hampasin, sa gayon padadapain siya ng hukom at hahampasin sa kanilang presensya sa dami ng iniutos na palo, ayon sa kaniyang krimen. **3** Maaari siyang bigyan ng hukom ng apatnapung palo, pero hindi siya dapat lumampus sa bilang na iyon; dahil kung lalamapsiya sa bilang na iyon at hampasin siya ng higit na maraming palo, sa gayon ay mapapahiya ang kapwa ninyo Israelita sa inyong harapan. **4** Hindi dapat ninyo busalan ang lalaking baka kapag siya ay naggigigil ng butil. **5** Kung ang magkapatid na lalaki ay magkasamang namumuhay at namatay ang isa sa kanila, na hindi nagkaroon ng anak, sa gayon ang asawa ng namatay na lalaki ay hindi dapat ipakasal sa ibang tao sa labas ng pamilya. Sa halip, ang kapatid ng kaniyang asawa ay dapat siyang sipingan at kunin siya sa kaniyang sarili bilang kaniyang asawa, at gawin ang tungkulin ng kaniyang kapatid bilang asawa niya. **6** Para ang unang niyang ipanganak ang papalit sa pangalan ng namatay na kapatid ng lalaking iyon, para ang pangalan niya ay hindi maglalo mula sa Israel. **7** Pero kung ang lalaki ay hindi nais kunin ang asawa ng kaniyang kapatid para sa kaniyang sarili, kung gayon ang asawa ng kapatid ay dapat umakyat sa tarangkahan sa mga nakatataנד at sabihin, 'Ang kapatid ng aking asawa ay tumatangging tumayo para sa pangalan ng kaniyang kapatid sa Israel; ayaw niyang gampanan ang tungkulin ng isang kapatid ng asawa para sa akin.' **8** Pagkataspos ang mga nakatataند ng kaniyang lungsod ay dapat siyang tawagin at kausapin siya. Pero ipagpalagay na magpumilit siya at sabihin, Hindi ko nais na kunin siya.' **9** Sa gayon ang asawa ng kapatid niya ay dapat pumunta sa kaniya sa presensya ng mga nakatataند, hubarin ang kaniyang sandalyas mula sa kaniyang paa, at duraan ang kaniyang mukha. Dapat niya siyang sagutin at sabihan, 'Ito ang ginagawa sa lalaking hindi itatuguyod ang bayah ng kaniyang kapatid.' **10** Ang kaniyang pangalan ay tatawagin sa Israel, 'Ang bayah niya na ang sandalyas ay hinubad.' **11** Kung ang mga lalaki ay mag-away, at ang asawa ng isa ay dumating para ipagtanggol ang kaniyang asawa mula sa kamay niya na humampsas sa kaniya, at kung iunat niya ang kaniyang kamay at hawakan siya sa mga pribadong bahagi, **12** sa gayon ay dapat ninyong putulin ang kaniyang kamay; ang inyong mata ay hindi dapat maawa. **13** Hindi dapat kayo magkaroon sa inyong larangan ng magkakaibang timbang, isang malaki at isang malit. **14** Hindi dapat kayo magkaroon sa inyong bahay ng magkakaibang sukat, isang malaki at isang malit. **15** Isang ganap at tapat na timbang ang dapat mayroon kayo; isang ganap at tapat na sukatang dapat mayroon kayo, para humaba ang inyong mga araw sa lupain ibinibigay sa inyo ni Yahweh. **16** Dahil ang lahat ng gumagawa ng mga bagay na iyon, lahat ng kumikilos nang hindi matuwid, ay isang kasuklam-suklam kay Yahweh na inyong Diyos. **17** Isaisip kung ano ang ginawa sa inyo ng taga-Amalek sa daan habang palabas kayo

mula sa Ehipto, **18** kung paano nya kayo sinalubong sa daan at sinalakay kayo sa likuran, lahat na mahina sa inyong likuran, nang kayo ay nanghina at pagod; hindi nya pinarangalan ang Diyos. **19** Kaya, kapag bininayang kayo ni Yahweh na inyong Diyos ng pahinga mula sa lahat ng inyong mga kaaway na nakapalibot, sa lupain na ibibigay ni Yahweh na inyong Diyo para angkin bilang isang pamana, hindi dapat ninyo kalimutan na dapat ninyong pawiin ang alala ng taga-Amalek mula sa silong ng langit.

26 Kapag dumating kayo sa lupaing ibinibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos bilang pamana, at naangkin na ninyo iyon at nanirahan doon, **2** sa gayon dapat ninyong kunin ang ilan sa lahat ng mga naunang ani sa lupain na dinala ninyo mula sa lupaing ibinibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos. Dapat ninyong ilagay iyon sa basket at pumunta sa lugar na pipilin ni Yahweh na inyong Diyos na kaniyang santuuario. **3** Dapat kayong pumunta sa pari na naglilingkod sa mga araw na iyon at sabihin sa kaniya, 'Kinikilala ko ngayon si Yahweh na inyong Diyos kaya pumarito ako sa lupaing ipinangako ni Yahweh sa ating mga ninuno na ibinibigay sa atin.' **4** Kukunin ng pari ang basket mula sa inyong kamay at ilalagay ito sa harapan ng altar ni Yahweh na inyong Diyos. **5** Dapat ninyong sabihin sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos, 'Ang aking ninuno ay isang pagala-galang Arameo. Bumaba siya sa Ehipto at nanatili roon, at ang kaniyang lahi ay kakaunti ang bilang. Doon siya ay naging dakila, malakas at mataong bansa. **6** Ang mga taga-Ehipto ay pinakitunguhan kami ng masama at pinahirapan kami. Pinagawa nila sa amin ang gawain ng mga alipin. **7** Humingi kami ng tulong kay Yahweh, ang Diyos ng aming mga ama, at naring niya ang aming bases at nakita ang aming paghihirap, ang aming trabaho, at ang aming pagtitis sa hiprap. **8** Inilabas kami ni Yahweh mula sa Ehipto na may makapangyarihang kamay, nang pagpapakita ng kaniyang kapangyarihan, na labis na nakakatakot, na may mga tanda, at mga kamangha-manghang bagay; **9** at dinala kami sa lugar na ito at ibinigay sa amin ang lupaing ito, isang lupaing dinadaluyan ng gatas at pulot. **10** Ngayon tingnan, dinala ko ang unang ani ng lupain sa iyo Yahweh, na nagbibigay sa akin.' Dapat ninyong ilagay ito sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos at siya'y sambahin sa kaniyang harapan; **11** at dapat kayong magsaya sa lahat ng mabuting ginawa ni Yahweh na inyong Diyos para sa inyo, para sa inyong tahanan—kayo, at ang Levita, at ang dayuhang kasama ninyo. **12** Kapag natapos kayo sa pagbibigay ng lahat ng ikapu ng inyong ani sa ikatlong taon, iyon ay, ang taon ng pag-iikapu, kung gayon dapat ninyong ibigay ito sa Levita, sa dayuhan, sa ulila, at sa balo, para makakain sila sa loob ng mga tarangkahan ng inyong lungsod at labusog. **13** Dapat ninyong sabihin sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos, 'Inilabas ko mula sa aking tahanan ang mga bagay na nabibilang kay Yahweh, at ibinigay ang mga iyon sa Levita, sa dayuhan, sa ulila, at sa balo, ayon sa lahat ng mga utes na ibinigay mo sa akin. Hindi ako sumuway sa anuman sa iyong mga utes, ni kalimutan ang mga ito. **14** Hindi ko kinain ang anuman sa mga ito sa aking pagluluksa, ni inilagay ito sa ibang lugar nang ako ay marumi, hindi ko ibinigay ang anuman nito sa karangan ng patay. Nakining ako sa bases ni Yahweh na aking Diyos; sinunod ko lahat ng bagay na intos mung gawin ko. **15** Tumining pagbababa mula sa banal na lugar kung saan ka nakatira, mula sa langit, at pagpalain ang iyong bayang Israel, at ang lupaing ibinigay mo sa amin, tulad ng ipinangako mo sa aming mga ama, isang lupaing dinadaluyan ng gatas at pulot.' **16** Sa araw na ito si Yahweh na inyong Diyos ay inuitusnit kayong sundin ang mga batas at panuntunang ito; sa gayon panatilihin ninyo ang mga ito at gawin ng inyong buong puso at inyong buong kaluluwa. **17** Kininala ninyo ngayon na si Yahweh ay inyong Diyos, at latakad kayo sa kaniyang mga kaparaanan at susundin ang kaniyang mga batas, kaniyang mga utes, at kaniyang mga panuntunang, at makikinig kayo sa kaniyang bases. **18** At sa araw na ito kayo ay kininala ni Yahweh na mga taong kaniyang pag-aari, tulad ng pinangako niyang gawin sa inyo, at ndapat ninyong sundin ang lahat ng kaniyang mga utes. **19** Si Yahweh ay kininala ngayon na ilalagay niya kayo ng mataas sa ibabaw ng lahat ng ibang mga bansang ginawa niya, sa respeto para papurihan, para sa pagkakilala, at para prangalan. Kaya ay magiging mga taong ibinukod para kay Yahweh na inyong Diyos, gaya ng sinabi niya.'

27 Inutusan ni Moises at ng mga nakatataند ng Israel ang mga tao at sinabi, "Sundin ang lahat ng mga utes na sinasabi ko sa inyo

ngayon. **2** Sa araw na inyong tatawirin ang Jordan patungo sa lupain na ibibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos, dapat maglagay kayo ng ilang malalaking mga bato at ito'y palitadahan ang ito ng palitada. **3** Dapat ninyong isulat ang lahat ng mga salita ng kautusang ito kapag nakatawid na kayo; upang makapunta kayo sa lupain na ibibigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos, isang lupaang dinadulayang gatas at pilot, tulad ng ipinangako ni Yahweh sa inyo, ang Diyos ng inyong mga ninuno. **4** Kapag nakatawid na kayo ng Jordan, ilagay ninyo ang mga batong ito sa Bundok Ebol na iniutos ko sa inyo ngayon, at ito'y palitadahan ito ng palitada. **5** Doon dapat kayong magtayo ng altar para kay Yahweh na inyong Diyos, isang altar ng mga bato; pero hindi ninyo dapat gagamitan ng kasangkapan bakal ang pagtayo ng mga bato. **6** Dapat magtayo kayo ng altar ni Yahweh na inyong Diyos ng mga hindi hinugisang bato; dapat ninyong iilay doon ang mga handog na susunugin para kay Yahweh na inyong Diyos. **7** At mag-aalay kayo ng mga handog para sa pagtitipon-tipon at kumain doon; magdiriwang kayo sa harap ni Yahweh na inyong Diyos. **8** Isusulat ninyo sa mga bato ang lahat ng mga salita ng kautusang ito ng malinaw." **9** Nag-salita si Moises at ang mga pari, ang mga Levita, sa buong Israel at sinabing, "Kayo ay tumahimik at makinig, Israel: Ngayon naging lahi na kayo ni Yahweh na inyong Diyos. **10** Sa gayon, Dapat ninyong sundin ang boses ni Yahweh na inyong Diyos at sundin ang kaniyang mga utos at mga batas na sinasabi ko sa inyo ngayon." **11** Sa araw ding iyon inutusan ni Moises ang mga tao at sinabi, **12** "Pagkatapos ninyong tawirin ang Jordan, dapat tumayo ang mga liping ito sa Bundok Gerizim para pagpalain ang mga tao: sina Simeon, Levi, Juda, Isacar, Jose, at Benjamin. **13** At dapat tumayo ang mga liping ito sa Bundok ng Ebol para bigkasin ang mga sumpa: sina Ruben, Gad, Aser, Zabulon, Dan, at Naftali. **14** Ang mga Levita ay sasagot at sasabihin sa lahat ng mga kalalakihan ng Israel sa malakas na boses: **15** 'Nawa'y isumpa ang taong gumagawa ng isang inukit o hinulmang anyo, isang bagay na nakasusuklam kay Yahweh, ang gawa ng mga kamay ng isang manggagawa Lalaki, at siyag naglagay nitong palihim.' At lahat ng mga tao ay dapat sumagot at magsabi ng, 'Amen.' **16** 'Nawa'y isumpa ang taong hind pinaparangan ang kaniyang ama o sa kaniyang ina.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **17** 'Nawa'y isumpa ang taong magtatanggal ng palatandaan sa lupa ng kaniyang kapitbahay.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **18** 'Nawa'y isumpa ang taong inililugaw ang bulag mula sa daan.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **19** 'Nawa'y isumpa ang taong nagkakait ng katarungan na nararapat sa isang dayuhan, ulila, o balo.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **20** 'Nawa'y isumpa ang taong sumiping sa kaniyang kapatiid na babae, ang anak na babae ng kaniyang ama, o sa anak na babae ng kaniyang ina.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **21** 'Nawa'y isumpa ang taong sumiping sa anumang uri ng hayop.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **22** 'Nawa'y isumpa ang taong sumiping sa kaniyang kapatiid na babae, ang anak na babae ng kaniyang ama, o sa anak na babae ng kaniyang ina.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **23** 'Nawa'y isumpa ang taong sumiping sa kaniyang byenang babae.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **24** 'Nawa'y isumpa ang taong lihim na pinatay ang kaniyang kapwa.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **25** 'Nawa'y isumpa ang taong tumatanggap ng isang suhol para pumatay ng taong walang kasalanan.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.' **26** 'Nawa'y isumpa ang taong hindi magpatunay sa mga salita ng kautusang ito, para sundin ang mga ito.' At lahat ng mga tao ay dapat magsabing, 'Amen.'

28 Kung makikinig kayo ng mabuti sa boses ni Yahweh na inyong Diyos para sundin ang lahat ng kaniyang mga kautusang na sinasabi ko ngayon sa inyo, Itataas kayo ni Yahweh na inyong Diyos mula sa lahat ng ibang mga bansa sa mundo. **2** Lahat ng mga biyayang ito ay dadating sa inyo at aabutan kayo, kung makining kayo sa boses ni Yahweh na inyong Diyos. **3** Pagpapalaín ang kayong nasa lungsod at pagpapalaín kayong nasa kabukiran. **4** Pagpapalaín ang bunga ng inyong katarawan, at ang bunga ng inyong lupa, at ang bunga ng inyong mga hayop, ang pagdami ng inyong mga baka, at ang mga guya ng inyong kawan. **5** Pagpapalaín ang inyong buslo at ang inyong labangan ng pagmamasa. **6** Pagpapalaín kayo kapag kayo ay pumasok, at pagpapalaín kayo kapag kayo ay lumabas. **7** Dudulutin ni Yahweh sa ang inyong mga kaaway na kumakalaban sa inyo na mapabagsak sa inyong harapan; labas sila laban

sa inyo sa isang daanan, pero tatakasan kayo sa pitong mga daanan. **8** Uutusan ni Yahweh ang biyaya na pumunta sa inyo sa inyong mga kamalig at sa lahat ng madapuan ng inyong mga kamay; bibiyyaan niya kayo sa lupain na ibibigay niya sa inyo. **9** Itatagtag kayo ni Yahweh bilang mga tao na nakalaan para sa kaniya, gaya ng ipinangako niya sa inyo, kung susundin ninyo ang mga kautusang ni Yahweh na inyong Diyos, at lalakad sa kaniyang mga pamamaraan. **10** Lahat ng mga tao sa mundo ay makitido kayo ay tinawag sa pangalan ni Yahweh, at matatakot sila sa inyo. **11** Gagawin kayo ni Yahweh na maging labis na masaganan sa bunga ng inyong katarawan, sa bunga ng inyong baka, sa bunga ng inyong lupa, sa lupain na kaniyang ipinangako sa inyong mga ama na ibibigay sa inyo. **12** Bubuksan ni Yahweh para sa inyo ang kaniyang bahay-imbakan ng kalangitan para magbigay ng ular para sa inyong lupain sa tamang panahon, at pagpapalaín lahat ng gawa ng inyong kamay; magpapahiram kayo sa maraming bansa, pero hindi kayo manghihiram. **13** Gagawin kayo ni Yahweh na ulo at hinde bundot, magiging nasa itaas lamang kayo at kailinanman hindi mapapasailalim, kung makikinig kayo sa mga kautusang ni Yahweh na inyong Diyos na sinasabi ko sa inyo ngayon, para gunitain at gawin ang mga ito, **14** at kung hindi kayo tataliwas palayo mula sa kahit na anong mga salita na sinasabi ko sa inyo ngayon, sa kanan o kaliwa, para sumunod sa ibang mga diyos para paglilingkuran sila. **15** Pero kung hindi kayo makikinig sa boses ni Yahweh na inyong Diyos, at sundin ang lahat ng kaniyang mga kautusang at kaniyang mga batas na sinasabi ko sa inyo ngayon, darating ang mga sumpong ito sa inyo at matatabunan kayo. **16** Isusumpa kayong mga nasa lungsod, at isusumpa kayong mga nasa kabukiran. **17** Isusumpa ang inyong mga buslo at ang inyong labangan ng pagmamasa. **18** Isusumpa ang bunga ng inyong katarawan, ang bunga ng inyong lupa, ang paglago ng inyong mga baka, at anak ng inyong kawan. **19** Isusumpa kayo kapag kayo ay pumasok, at isusumpa kayo kapag kayo ay lumabas. **20** Magpapadala si Yahweh sa inyo ng mga sumpa, pagkalito, at mga pagtutwid sa lahat ng bagay na gagamitan ninyo ng inyong kamay, hanggang sa kayo ay mawasak, at hanggang sa kayo ay mabilis na mapuksa dahil sa inyong mga masasamang mga gawain kung saan itinakwil ninyo ako. **21** Hindi aalisin ni Yahweh ang mga salot sa inyo hanggang sa madurog niya kayo mula sa labas ng lupain na inyong papasukin para angkinin. **22** Sasalakayin kayo ni Yahweh sa pamamagitan ng mga nakakahawang karamdamian, ng lagnat, ng pamamaga, at ng tagtuyot at sobrang kairitan, at ng mga malakas na hangin at amag. Hababulin nila hanggang kayo ay mapuksa. **23** Magiging tanso ang kalangitan na nasa itaas ng inyong mga ulo at magiging bakal ang mundo na nasa ilalim ninyo. **24** Gagawing pulbos at alikabok ni Yahweh ang ular sa inyong lupain; mula sa kalangitan babagsak ito sa inyo, hanggang sa kayo ay madurog. **25** Si Yahweh ang magdudulot na pagbabsak kayo sa harapan ng inyong mga kaaway; labas kayo sa isang daanan laban sa kanila, at tatakas sa pitong mga daanan sa harapan nila. Pagpapasa-pasahan kayo doon at saamanan sa lahat ng kaharian ng mundo. **26** Magiging pagkain ang inyong patay na katawan ng lahat ng mga ibon ng kalangitan at ng mga mababangis na hayop ng mundo; wala ni isang mananokat sa kanila papalayo. **27** Sasalakayin kayo ni Yahweh sa pamamagitan ng mga pigsa ng Ehipto at ng mga sakit sa tyan, sakit sa balat, at pangangati, kung saan hindi kayo mapapagaling. **28** Sasalakayin kayo ni Yahweh sa pamamagitan ng kalungkutan, ng pagkabulag, at ng pagkalito ng kaisipan. **29** Kakapit kayo sa tanghalí tulad ng pagkapit ng bulag sa kadiilinan at hindi kayo sasagana sa inyong mga daan; lagi kayong aapilin at nanakawan, at wala ni isang magliligitas sa inyo. **30** Ipagkakusundo kayo sa isang babae, pero kukunin siya ng ibang laalaki at pilipilit siyang sumiping sa kaniya. Magtataway kayo ng isang bahay pero hindi manirahan doon; magtatawanim kayo ng isang ubasan pero hindi matatamaisa ang bunga nito. **31** Papatayin ang inyong lalaking baka sa harapan ng inyong mga mata, pero hindi ninyo kakainin ang karne nito; sapilitang kukunin ang inyong asno papalayo mula sa inyong harapan, at hindi na maibablik sa inyo. Ibibigay ang inyong mga tupa sa inyong mga kaaway, at walang sinuman ang makatulong sa inyo. **32** Ibibigay sa ibang tao ang inyong mga anak na laalaki at inyong mga anak na babae; buong araw silang hahanapin ng inyong mga mata, pero mabibigo sa pag-aasam sa kanila. Walang magiging kalahasan ang inyong kamay. **33** Ang ani ng inyong lupain at lahat ng inyong mga pinaghironpan—isang bansa na hindi ninyo kilala ang kakain nito; lagi kayong aapilin at dudurugin, **34** sa gayon masiraan kayo ng ulo sa mga nakikita ninyo na nangayayari. **35**

Sasalakayin kayo ni Yahweh sa mga tuhod at mga binti sa pamamagitan ng matinding mga pigsa na kung saan hindi ninyo mapapagaling, mula sa ibaba ng inyong mga paa hanggang sa itaas ng inyong ulo. **36** Dadalhin kayo ni Yahweh at ang hari na ilalagay ninyo sa inyong itaas sa isang bansa na hindi ninyo kilala, kahit kayo ni ng inyong mga ninuno; sesambahin ninyo doon ang ibang mga diyuys-diyosan na kahoy at bato. **37** Pagmumulan kayo ng matinding takot, isang kawikaan, at isang tumpulan ng galit, sa gitna ng mga tao kung saan kayo daldalhin ni Yahweh. **38** Kukuhay kayo ng maraming binhi mula sa kabukiran, pero kakaunting binhi lamang ang madadala ninyo, dahil kakainin ito ng mga balang. **39** Magtatarim kayo ng ubasan at aalagaan ang mga ito, pero hindi kayo makakainum ng alinman sa mga alak, ni makakatipon ng mga ubas, dahil kakainin ito ng mga uod. **40** Magkakaroon kayo ng mga puno ng olibo sa loob ng inyong nasasakupan, pero hindi kayo makakapahid ng alinmang langis sa inyong sarili, dahil ihulog ng inyong mga puno ng olibo ang mga bunga nito. **41** Magkakaroon kayo ng mga anak na lalaki at mga anak na babae, pero hindi sila mananatiling sa inyo, dahil sila ay mabibihag. **42** Lahat ng inyong mga puno at mga bunga ng inyong lupa—lilipulin ang mga ito ng mga balang. **43** Aangat mula sa inyo ang dayuhang kapiling ninyo na pataas ng pataas; kaya mismo ang bababa na pailalim ng pailalim. **44** Papahiramin nila kayo, pero hindi kayo magpapahiram sa kanila; sila ang magiging ulo, at kaya ang magiging buntot. **45** Dadating sa inyo lahat ng mga sumpong ito at hahabulin at sasakupin kayo hanggang sa kaya ay mawasak. Manggaya ni dahil hindi kayo nakinig sa bases ni Yahweh na inyong Diyos, kahit sundin ang kainyong mga kautusin at mga batas na sinasabi ko niya sa inyo. **46** Mapapasaainyo ng mga sumpong ito bilang mga tanda at kababalaghan, at sa inyong mga kaupo-apuhan magpakaikanman. **47** Dahil hindi ninyo sinamba si Yahweh na inyong Diyos ng may kasiyahan at kagalakan ng puso nang kaya ay nasa kasaganahan, **48** kaya magsisilbi kayo sa mga kalaban na ipinadal ni Yahweh laban sa inyo; pagsisisilbihan ninyo sila sa gutom, sa uhaw, sa pagkahabud, at sa kahirapan. Maglagay siya ng pamatok na bakal sa inyong mga leeg hanggang sa mawasak niya kaya. **49** Magdadala si Yahweh ng bansa laban sa inyo mula sa malayo, mula sa dulo ng mundo, tulad ng isang agila na lumilipid papunta sa kaniyang biktima, isang bansa na hindi ninyo na intindihan ang wika; **50** isang bansa na mayroong mabangis na mga pagpapakilala na walang paggalang sa mga matatanda, ni kabutihang-asal para sa mga bata. **51** Kakainin nila ang anak ng inyong baka at ng bunga ng inyong lupain hanggang hanggang sa kaya ay mawasak. Wala silang ititirang butil para sa inyo, bagong alak, o langis, walang mga anak ng inyong kawan, hanggang sa maidulot nila sa inyo ang pagkakapuksa. **52** Sasalakayin nila kaya sa lahat ng tarangkahan ng inyong mga lungsod, hanggang sa bumagsak ang inyong mga mataas at pinatibay na mga pader saan man sa inyong lupain, mga pader na pinagkakatiwalaan ninyo. Sasalakayin nila kaya sa loob ng lahat ng inyong mga tarangkahan ng lungsod sa buong lupain na ibinigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos. **53** Kakainin ninyo ang bunga ng sarili ninyong katawan, ang laman ng inyong mga anak na lalaki at ng inyong mga anak na babae, na ibinigay sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos, sa pagsalakay at sa paghihirap kung saan ang inyong kalaban ang maglagalay sa inyo. **54** Ang taong malambot at makinis na kasama ninyo—siya ay magiging mainggit sa kaniyang mga kapatid na lalaki at sa kaniyang sariling mahal na asawa, at sa mga anak na naiwan niya. **55** Kaya hindi niya ibibigay sa kahit sino sa kanila ang laman ng sarili niyang mga anak na kaniyang kakainin, dahil wala nang matitira para sa kaniyang sarili sa pagsalakay at sa paghihirap na inilagay ng inyong kalaban sa loob ng lahat ng inyong mga tarangkahan sa lungsod. **56** Ang babaeng malambot at makinis na kasama ninyo, na hindi susubukang ipatong ang ilalim ng paa sa lapag para sa kalambutan at pagkamaselan—magiging mainggit siya sa kaniyang sariling mahal na asawa lalaki, sa kaniyang anak na lalaki, at sa kaniyang anak na babae, **57** at ng kaniyang sariling bagong panganganak na lumabas mula sa gitna ng kaniyang binti, at ng mga anak na kaniyang ipagbubuntis. Kakainin niya sila ng pribado dahil sa kakulungan ng kahit na ano, sa panahon ng pagsalakay at pagdurusia na inilagay ng inyong kalaban sa loob ng inyong mga tarangkahan ng lungsod. **58** Kung hindi niyo susundin ang lahat ng mga salita ng batas na ito na nasusulat sa librong ito, ganun din na parangalan itong maluwalhati at nakatatakot na pangalan ni Yahweh na inyong Diyos, **59** papatinidihin pa ni Yahweh ang mga salot ninyo, at

ng inyong mga kaupo-apuhan; magiging dakilang salot ang mga iyon ng mahabang panahon at matinding karamdaman ng mahabang panahon. **60** Dadalhin niya ulit sa inyo ang lahat ng mga karamdaman ng Ehipto na kinatatakutan ninyo; kakapit sila sa inyo. **61** Pati na rin ang bawat sakit at salot na hindi nasusulat sa libro ng batas na ito, Lyon ding ang mga dadalhin ni Yahweh sa inyo hanggang sa kaya ay mawasak. **62** Kayo ay maiiwang kakaunti ang bilang, kahit na tulad kayo ng mga bituin ng kalangitan sa bilang, dahil hindi kayo nakinig sa bases ni Yahweh na inyong Diyos. **63** Kagaya ng pagkagalak ng noon una ni Yahweh sa inyo sa paggawa ninyo ng mabuti, at sa pagpaparami sa inyo, kaya siya din ay magagalak na kaya ay mapuksa at mawasak. Bubunutin kayo paalis sa lupain na inyong papasukin para angkinin. **64** Ikakalat kayo ni Yahweh sa gitna ng lahat ng mga tao mula sa isang dulo ng mundo hanggang sa ibang dulo ng mundo; doon sasumba kayo sa ibang mga diyuys-diyosan na hindi ninyo nakilala, ni inyong mga ninuno, mga diyuys-diyosan na kahoy at bato. **65** Sa mga bansang ito hindi kayo makakahanap ng kaluwagan, at walang magiging kapahingahan para sa mga talampakan ng inyong mga paa; sa halip, bibigyan kayo ni Yahweh doon ng takot sa puso, lumalabong mga mata, at isang kaluluwang galugluk. **66** Mananatiling may pagdududa ang inyong buhay; matatakot kayo tuwing gabi at araw at tiyak nga na walang magiging kasiguraduhan ang inyong buhay. **67** Sa umaga sasabihin ninyong, 'sana ay gabi na!' at sa gabi ay sasabihin ninyong, 'sana ay umaga na!' dahil sa takot sa inyong mga puso at sa mga bagay na kailangan makita ng inyong mga mata. **68** Dadalhin kayo ulit ni Yahweh sa Ehipto sa pamamagitan ng mga barko, sa daan kung sana sinabi ko sa inyo, 'Hindi na ninyo muling makikita ang Ehipto.' Doon iaalok ninyo ang inyong sarili para ipagbili sa inyong mga kaaway bilang mga lalaki at babaeeng alipin, pero wala ni isa ang bibili sa inyo."

29 Ito ang mga salita na inutos ni Yahweh kay Moises na sabihin sa mga tao ng Israel sa lupain ng Moab, mga salita na idinagdag sa tipan na kaniyang ginawa sa kanila sa Horeb. **2** Ipinatawag ni Moises ang lahat ng mga Israelya at sinabi sa kanila, "Nakita ninyo ang lahat ng bagay na ginawa ni Yahweh sa harap ng inyong mga mata sa lupain ng Ehipto kay Paraon, sa lahat ng kaniyang mga lingkod, at sa lahat ng kanyang lupain—**3** ang matinding paghihirap na nakita ng inyong mga mata, ang mga pangitain, at yaong mga dakilang kababalaghan. **4** Pero hanggang ngayon hindi kaya binigyan ni Yahweh ng isang puso para makaalam, mga mata para makakita, o mga tainga para makarinig. **5** Pinamunuan ko kayo sa loob ng apatnapung taon sa ilang; ang inyong mga damit ay hindi naluma, at ang inyong mga sandalyas ay hindi napupod sa inyong mga paa. **6** Hindi kayo kumain ng kahit na anong tinapay ni uminom ng kahit na anong alak o nakakalasing ng mga inumin, para inyong malaman na ako si Yahweh na inyong Diyos. **7** Nang dumating kayo sa lugar na ito, si Sihon, ang hari ng Heshbon, at si Og, ang hari ng Bashan, ay lumabas laban sa atin para lumaban, at tinalo natin sila. **8** Kinuha natin ang kanilang lupain at binigay ito bilang pamana sa mga lipi ni Reuben, sa mga lipi ni Gad, at sa kalahating lipi ni Manasses. **9** Kaya sundin ang mga salita ng tipan ito at gawin, para kaya ay sumagana sa lahat ng bagay na inyong gagawin. **10** Nakatayo kayo ngayong araw, kayong lahat, sa harapnuni Yahweh na inyong Diyos; ang mga nangunguna sa inyo, ang inyong mga lipi, ang inyong mga nakatatanda, at ang inyong mga opisyal—lahat ng mga kalalakihan ng Israel, **11** ang inyong mga anak, ang inyong mga asawa, at ang dayuhan na kasama ninyo sa inyong kampo, mula sa mga tagapout ng inyong kahoy hanggang sa mga tagasalok ng inyong tubig. **12** Narito kayong lahat para pumasok sa tipan ni Yahweh na inyong Diyos at sa pangkao na ginagawa ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo ngayon. **13** para ngayon ay maaari niya kayong gawing isang bayan para sa kaniyang sarili, at sa ganoon siya ay maging Diyos para sa inyo, gaya ng sinabi niya sa inyo, at gaya ng sinumpa niya sa inyong mga ninuno, kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob. **14** At hindi ko lamang ginagawa para inyo ang tipan ito at itong panunumpa, **15**—kasama ng lahat ng nakatayo ngayon na narito kasama natin sa harapnuni Yahweh na ating Diyos, pero pati narin sa mga kasama natin na wala rito ngayon. **16** Alam ninyo kung paano tayo namuhay sa lupain ng Ehipto, at kung paano tayo pumasok sa gitna ng mga bansa na inyong dinaanan. **17** Nakita ninyo ang kanilang mga nakasusuklam na mga bagay: kanilang mga diyuys-diyosan na kahoy at bato, pilak at ginto, na nabibilang sa kanila, **18** kung kaya't

marapat na wala sinumang sa inyo, lalaki, babae, pamilya, o lipi na ang puso ay tatlikid ngayon mula kay Yahweh na ating Diyos, para sumamba sa mga diyus-diyosan ng mga bansang iyon—kung kaya't marapat na wala sa inyo ang anumang ugat na nagbubunga ng apdo at halamang mapait, **19** para kapag marinig ng taong iyon ang mga salita ng sumpang ito, hindi niya dapat basbasan ang kaniyang sarili sa kaniyang puso at sabihing, 'magkakaron ako ng kapayapaan, kahit na maglalakad ako sa katigasan ng aking puso.' Sisirain nito ang basa kasama ang tuyo. **20** Hindi siya papatawarin ni Yahweh, pero sa halip, ang galit ni Yahweh at kanyang pagseselos ay mag-iinit laban sa taong iyon, at ang lahat ng mga sumpa na nakasulat sa aklat na ito ay mapapaskanya, at tatanggalin ni Yahweh ang kanyang pangalan mula sa ilalim ng langit. **21** Ibibukod siya ni Yahweh para sa sakuna na mula sa lahat ng mga lipi ng Israel, sa pagsumod sa lahat ng mga sumpa ng tipan na nakasulat sa aklat ng batas na ito. **22** Ang darating na salinlahi, ang mga anak ninyo na littaw pagkatapos ninyo, at ang dayuhan na nagmul sa isang malayong lupain, ay magsasalita kapag nakita nila ang mga salot sa lupaing ito at ang mga karamdaman na ginawa ni Yahweh — **23** at kapag nakita nila ang buong lupain na naging asure at nasusunog na asin, kung saan walang ipinunla ni namumunga, kung saan walang mga halaman ang tumutubo, katulad ng pagkabagsak ng Sodom at Gomorra, Adma at Zeboomi, na winasak ni Yahweh sa kaniyang galit at matinding poot — **24** sasabihin nilang lahat kasama ng lahat ng ibang mga bansa, 'Bakit ito ginawa ni Yahweh sa lupaing ito? Ano ang kahulugan ng init ng labis na galit na ito?' **25** Pagkatapos sasabihin ng mga tao, 'Ito ay dahil pinabayaan nila ang tipan ni Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno, na ginawa niya sa kanila noong sila ay inilabas niya mula sa lupain ng Ehipto, **26** at dahil sila ay pumunta at sumumba sa ibang diyus-diyosan at yumukod sa kanilang, diyus-diyosan na hindi nila kilala at ang mga hindi niya binigay sa kanila. **27** Kaya ang galit ni Yahweh ay sumiklab laban sa lupaing ito, para magdala doon ng lahat ng mga sumpa na nasusulat sa aklat na ito. **28** Binutot sila ni Yahweh mula sa kanilang lupain sa galit, sa poot, at sa matinding galit, at itinapon sila sa ibang lupain, gaya ng ngayon.' **29** Ang mga bagay na lihim ay nabibilang lamang kay Yahweh na ating Diyos; pero ang mga bagay na inihayag ay nabibilang magpakailanman sa atin at sa ating mga kaapu-apuhan, para gawin natin ang lahat ng mga salita ng batas na ito.

30 Kapag ang lahat ng mga bagay na ito ay nakarating sa inyo, ang mga pagpapala at ang mga sumpa na itinalaga ko sa harapan ninyo, at kapag isinasip ninyo ito kasama ang lahat ng ibang mga bansa kung saan si Yahweh ang inyong Diyos ay dinala kayo, **2** at kapag bumalik kayo kay Yahweh na inyong Diyos at sumundon sa kaniyang boses, susundin ang lahat ng mga sinasabi ko sa inyo sa araw na ito — kayo at inyong mga anak — ng inyong buong puso at inyong buong kaluluwa, **3** kung gayon babaligtarin ni Yahweh na inyong Diyos ang inyong pagkakabihag at magkakaroon ng habag sa inyo, babalik siya at titipunin kayo mula sa lahat ng mga tao kung saan si Yahweh ang inyong Diyos ay ikinalat kayo. **4** Kung mayroon sa mga lahi ninyo ang ipinatapon sa pinaka-malalayong mga lugar mula sa ilalim ng kanganitan, mula kung saan si Yahweh na inyong Diyos ay titipunin kayo, at magmula doon dadalhin niya kayo. **5** Si Yahweh na inyong Diyos ay dadalhin kayo sa lupain na pagmamay-ari ng inyong mga ninuno, at magiging sa inyo ulit ito; Gagawan ka niya ng kabutihan at pararamihin kayo higit pa sa ginawa niya sa inyong mga ninuno. **6** Tutuliiin ni Yahweh na inyong Diyos ang inyong puso at ang puso ng inyong mga kaapu-apuhan para mamahalin ninyo si Yahweh na inyong Diyos ng inyong buong puso at inyong buong kaluluwa, para kayo ay mabuhay. **7** Ilalagay ni Yahweh na inyong Diyos itong mga sumpa sa inyong mga kaaway at sa mga galit, at sa sinumang nagpapahirap sa inyo. **8** Babalik kayo at susundin sa boses ni Yahweh, at gagawin ninyo ang lahat ng kaniyang mga utos na iniutos ko sa inyo sa araw na ito. **9** Si Yahweh na inyong Diyos ay gagawing masaganang lahat ng ginawa ng inyong kamay sa bunga ng inyong katanwan, sa bunga ng inyong mga baka, at sa bunga ng inyong mga pananim, para sa kasaganahan, para kay Yahweh muling masisiyahan ulit siya sa inyo sa kasaganahan, gaya ng pagkalugod niya sa inyong mga ninuno. **10** Gagawin niya ito kung susundin ninyo ang salita ni Yahweh na inyong Diyos, para patatihiin ang kaniyang mga kautusan at mga batas na nasusulat sa aklat ng kautusan, kung babalik kayo kay Yahweh na inyong Diyos ng inyong buong puso at inyong buong kaluluwa. **11** Dahil itong utos

na sinasabi ko sa inyo sa araw na ito ay hindi lubhang mahirap para sa inyo, ni ito ay napakalayo sa inyo para abutin, **12** hindi ito nasa langit, para sabihin ninyo, 'Sinong nais umakyat sa atin sa langit at dalhin ito papababa sa atin at maaari nating marinig ito, para magawa natin ito?' **13** Maging ito ay sa ibayo ng dagat, para inyong masabi, 'Sino sa atin ang pupunta sa ibayong dagat para dalhin ito sa atin at marinig natin, at para magawa natin ito?' **14** Pero ang salita ay napakalapit sa inyo, nasa inyong bibig at naa inyong puso, para inyong magawa ito. **15** Tingnan ninyo, inilagay ko sa araw na ito sa inyong harapan ang buhay at kabutihan, kamatayan at kasamaan. **16** Kung susundin ninyo ang mga panuntunan ni Yahweh na inyong Diyos, para mamuhay ng naayon sa kaniyang paraan, at sundin ang kaniyang mga kautusin, ang kaniyang mga batas at kaniyang mga ordenansa, mabubuhay kayo at paparamihin, at pagpalain kayo ni Yahweh na inyong Diyos sa lupain na inyong pupuntahan para angkinin. **17** Pero kung ang inyong puso ay tumalikod at hindi kayo nakinig sa halip ay lumayo at nagpatirap pababa sa ibang mga diyus-diyosan at sasambahan sila, **18** kung gayon, sasabihin ko sa inyo sa araw na ito siguradong mamamatay kayo, hindi tagtagal ang inyong buhay sa lupain na inyong dadaanan sa kabila ng Jordan para puntahan at angkinin. **19** Tinatawag ko ang langit at ang lupa para maging saksi laban sa inyo sa araw na ito, itinalaga ko sa inyo ang buhay at kamatayan, ang mga pagpapala at mga sumpa, kaya piliin ninyo ang buhay para kayo at ang inyong lahi ay mamuhay ng matagal. **20** Gawin ito para mahalin si Yahweh na inyong Diyos, para sundin ang kaniyang salita, at para kumapit sa kaniya. Dahil siya ang inyong buhay at ang haba ng inyong mga araw, gawin ninyo ito para maara kayong mamuhay sa lupain na ipinangako ni Yahweh sa inyong mga ninuno, kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob, na ibibigay sa kanila.'

31 Nagpunta si Moises at sinabi ang mga salitang ito sa buong Israel. **2** Sinabi nya sa kanila, "Isang daan at dalawampung taong gulang na ako; hindi na ako maaaring makalabas at makakposok; Sinabi ni Yahweh sa akin, 'Hindi ka na tatawid sa Jordan.' **3** Si Yahweh na inyong Diyos, sasama siya sa inyo; wawasakin niya ang mga bansa mula sa inyong harapan, at babawiin ninyo ito. Si Josue, ang mangunguna sa inyong harapan, tulad ng sinabi ni Yahweh. **4** Gagawin ni Yahweh sa kanila kung ano kay Sihon at Og, sa mga hari ng Amoreo, at sa kanilang lupain, kung saan kaniyang winasak. **5** Bibigyan kayo ni Yahweh ng tagumpay laban sa kanila kapag nahakarap na ninyo sila sa digmaan, at gagawin ninyo sa kanila ang lahat ng sinasabi ko sa inyo. **6** Magpaketatag at magpaketapang, huwag matakot, at huwag matakot sa kanila; sapagkat si Yahweh na inyong Diyos, ang siyam sasama sa inyo; hindi niya kayo bibiguin ni pababayaan." **7** Tinawag ni Moises si Josue at sinabi sa kaniya sa harapan ng buong Israel, "Magpaketatag at magpaketapang, sapagkat sasamahan mo itong lahi papunta sa lupain na ipinangako ni Yahweh sa inyong mga ninuno para ibigay sa kanila; Ikaw ang magdudulot sa kanila para manahin ito. **8** Si Yahweh, ang siyam mangunguna sa inyong harapan; sasama siya sa inyo; hindi niya kayo bibiguin ni iwan; huwag matakot, huwag mapanghinaan ng loob." **9** Isinulat ni Moises ang kautusan ito at ibiniag ito sa mga pari, sa mga anak na lalaki ni Levi, na naggala sa kaban ng tipan ni Yahweh; binigay diri niya ang mga kopya nito sa lahat ng mga nakatatanda ng Israel. **10** Inutusan sila ni Moises at sinabi, "Sa katapusan ng bawat pitong taon, sa panahon na ipapawalang-bisa ang mga utang, sa oras ng Pagdiriwang ng mga Kanlungan, **11** kapag ang buong Israelita ay dumating para magpaktika sa harapan ni Yahweh na inyong Diyos sa lugar na kaniyang pipiliin para sa kaniyang santuwaryo, babasihan mo itong batas sa harapan ng buong Israel kanilang pandinig. **12** Tipunin ang mga tao, ang mga kalalakihan, ang mga kababaihan, ang mga kabataan, at inyong dayuhan na nasa loob ng tarangkahang inyong lungsod, para makarining sila at matuto, at para maaari nilang parangalan si Yahweh na inyong Diyos at sundin ang lahat ng mga salita nitong kautusan. **13** Gawin ito para sa kanilang mga anak, na walang alam, maaaring makarining at matuto para parangalan si Yahweh na inyong Diyos, habang nabubuhay kayo sa lupain na inyong pupuntahan ang Jordan para angkinin." **14** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Masdan mo, ang araw ay paparating na ikaw ay dapat ng mamatay; wagawin si Josue at ipakita ang inyong mga sarili sa loob ng tolda ng pagpupulong, para mabigyan ko siya ng utos." Pumunta sina Moises at Josue at ipinakita ang kanilang mga sarili

sa loob ng tolda ng pagpupulong. **15** Nagpakita si Yahweh sa loob ng tolda sa isang haliging ulap; nakatayo ang haligi ng ulap sa ibabaw ng pintuan ng tolda. **16** Sinabi ni Yahweh kay Moises, "Masdan mo, matutulog ka kasama ang iyong mga ama; babangon itong mga lahi at kikilos katulad ng mga bayaramg babaes na sumusunod sa masamanag mga diyus-diyosan ng lupain, ang lupain na kanilang pupurpunta para maging kasamaan nila. liwanan nilaako at sisirain ang kasunduan ginawa ko kasama sila. **17** Pagkatapos, sa araw na iyon, ang aking galit ay sisiklab laban sa kanila, at iiwanan ko sila, ikukubli ko ang aking mulha mula sa kanila, at sasakmalin sila. Maraming mga sakuna at kaguluhan ang mapapa sa kanila, para kanilang sabihin sa araw na iyon, 'Ang mga sakuna ba ito ay natagpuan ako dahil ang ating Diyos ay wala sa aming kalaguitaan?' **18** Sisiguraduhin ko na ikukubli ang aking mulha mula sa kanila sa araw na iyon dahil ang lahat ng kasamaan ay kanilang gagawin, sapagkat bumaling sila ibang mga diyus-diyosan. **19** Kaya ngayon isulat mo itong awitin para sa iyong sarili at iuto ito sa bayan ng Israel. Ilagay ito sa kanilang mga bibig, para ang awiting ito ay maging isang saksi para sa akin laban sa bayan ng Israel. **20** Kapag dinala ko sila dito sa loob ng lupain na aking ipinangako upang ibigay sa kanilang mga ninuno, ang lupaing umaapaw sa gatas at pulot, at nang sila ay nakakain at nabusog at tumabak, pagkatapos babalik sila ibang mga diyos at sasamba sa kanila; kamumuhin nilaako at sisirain ang kasunduan. **21** Kapag maraming kasamaan at mga kaguluhan ang mayroon ang mga tao na ito, ang awiting ito ang magpapatunay bilang isang saksi; dahil ito ay hindi malilimutan mula sa mga bibig ng kanilang mga kaupo-apuhan; dahil alam ko ang mga plano na kanilang binubuo ngayon, kahit bago ko pa sila dinala dito sa lupain na aking ipinangako." **22** Kaya isinulat ni Moises ang awiting ito ng araw ding iyon at itinuro sa bayan ng Israel. **23** Binigyan ni Yahweh ng utos si Josue na anak ni Nun, at sinabi, "Magpakatataq at Magpaketapang; sapagkat dadalhin mo ang bayan ng Israel papasok sa lupain na ipinangako ko sa kanila, at ako ay sasainyo." **24** Nangyari ito nang matapos ni Moises ang pagsusulat ng mga salita nitong kautusan sa isang aklat, **25** ibinigay niya ang isang utos sa mga Levita ang siyang nagdala ng kaban ng tipan ni Yahweh; sinabi niya, **26** "Dahil mo itong aklat ng kautusan at ilagay ito sa gilid ng kaban ng tipan ni Yahweh na inyong Diyos, para ito ay narooron bilang isang saksi laban sa iyo. **27** Dahil alam ko ang inyong mga paghahimagsik at inyong katigasan; tingnan ninyo, habang patuloy akong nabubuhay kasama ninyo kahit sa araw na ito, kaya ay naging mapanghimsik laban kay Yahweh; paano pa pag ako ay patay na?" **28** Magtipon sa akin ang lahat ng nakatatanda ng inyong mga lipi, at inyong mga opisyal, para masabi ang mga salita sa kanilang mga tainga at tatawag sa langit at lupa para maging saksi laban sa kanila. **29** Dahil alam ko na pag patay na ako lubusan ninyong sisirain ang inyong mga sarili at lumiko palayo sa daanan na aking iniutos sa inyo; kapahamakan ay darating sa inyo sa sumusunod na mga araw. Mangyayari ito dahil gagawa kayo ng masama sa mata ni Yahweh, para galitin siya sa pamamagitan ng mga gawa ng inyong mga kamay." **30** Umawit si Moises sa mga tainga ng mga pinagtapon sa Israel ang mga salita ng awiting ito hanggang sa matapos

32 Ibigay ang inyong mga tainga, kayong kalangitan, at hayaan akong magsalita. Hayaan ang mundo na makining sa mga salita ng aking bibig. **2** Hayaan ang aking katuruan ay pumatak na parang ular, hayaan ang aking talumpati ay dumalisay na parang hamog, gaya ng mahinang ular na malambot na damo, at gaya ng ular sa mga halaman. **3** Dahil ipapayahag ko ang pangalan ni Yahweh, at ang tungkol ang kadakilaan sa ating Diyos. **4** Ang Batong tanggulan, ang kaniyang ganap na gawa; dahil ang lahat ng kaniyang landas ay husto. Siya ang matapat na Diyos na siyang walang kasamaan. Siya ay makatarungan at matuwid. **5** Kumilos sila ng masama laban sa kanya. Sila ay hindi niya mga anak. Itó ay kanilang kahiiyan. Sila ay isang makasalaan at manlilinlang na salinlahi. **6** Gagantimpalaan ba ninyo si Yahweh sa ganiton paraan, kayong mga hangal at walang damdaming mga tao? Hindi ba siya ang inyong ama, ang nag-iisang lumikha sa inyo? Na siyang lumikha sa inyo? **7** Isaisip ang mga araw ng sinaunang panahon, isipin ang tungkol sa maraming taong lumpias. Tanunjin ang inyong ama at ipapakita niya sa inyo, ang inyong mga nakakatanda at sasabihin nila sa inyo. **8** Nang ibinigay ng Kataastaasan sa mga bansa ang kanilang pamana—nang hinati niya ang lahat ng sangkatauhan, at itinakda niya ang mga hangganan

ng mga tao, itinakda rin niya ang bilang ng kanilang mga diyus-diyosan. **9** Dahil ang bahagi ni Yahweh ay ang kaniyang mga tao; si Jacob ang kaniyang bahaging mana. **10** Siya ay natagpuan niya sa isang dysertong lupain, at sa tigang at humahagulhol na ilang; ipinagtanggol at inalagaan niya, siya ay binantayan niya na tulad ng pag-iingat sa mata. **11** Gaya ng isang agila na nagbabantay ng kaniyang pugad at pumapagpasas sa ibabaw ng kaniyang mga inakay, ibinuka ni Yahweh ang kaniyang mga pakpak at kinuha sila, at dinala sila sa kaniyang mga likuran. **12** Si Yahweh lamang ang pumatrubay sa kanya; walang dayuhang diyus-diyosan ang kasama niya. **13** Hinayaan niya kayong sumakay sa tayog ng lupain, at siya ay pinakain niya ng mga bunga ng bukid; kayo ay pinalusog niya ng pulut na mula sa bato, at langis na mula sa matigas na matalik na bato. **14** Kumain kayo ng mantikilya na mula sa grupo ng mga hayop at uminom ng gatas na mula sa kawan, kasama ng taba ng mga tupa, mga lahalik tupa ng Bashan, at mga kambing, kasama ng pinakamainam ng trigo— at inunin ninyo ang bumubulang alak na gawa mula sa katas ng mga ubas. **15** Pero lumaki si Jeshurun na mataba at sumisipa, puno ng taba, matipuno, at makinis. Tinalikuran nila ang Diyos na gumawa sa kanila, at itinanggi nila ang Bato ng kaniyang kaligtasang. **16** Pinagselos nila si Yahweh sa pamamagitan ng kanilang mga kakaibang diyus-diyosan; at ginalit si ng kanilang mga kasuklam-suklam na diyus-diyosan. **17** Nagsakripiso sila sa mga demonyo, na hindi Diyos—mga diyos na hindi nila kilala, mga diyos na bago pa lang lumitaw, mga diyos na hindi kinakatakutan ng inyong mga ama. **18** Pinabayaran ninyo ang Bato, na naging ama ninyo, at inyong kinilimutan ang Diyos na nagsilang sa inyo. **19** Nakita ito ni Yahweh at sila ay tinanggihan niya, dahil lubha siyang ginalit ng kaniyang mga anak na laalaki at kaniyang mga anak na babaes. **20** "Itatago ko ang aking mulha mula sa kanila," sinabi niya, "at makikita ko kung ano ang karilang magiging katapusang; dahil sila ay isang napakasamang salinlahi, mga anak na hindi tapat." **21** Pinagselos nila ako sa pamamagitan diyos na hindi totoo at ginalit ako ng kanilang mga walang halagang diyus-diyosan. Papainggitin ko sila sa pamamagitan ng hindi ko bayan, gagalitin ko sila sa pamamagitan ng isang bansa na walang pang-unawa. **22** Dahil isang apoy ang nag-aalab sa pamamagitan ng aking galit at sumusunog hanggang sa pinakamalalim na lugar ng mga patay; kinakain nito ang mundo at ang ani nito; sinusunog nito ang mga pundasyon ng mga bundok. (**Sheol h7585**) **23** Bubuntunon ko sila ng kapahamakan; ipapatama ko sa kanila ang lahat ng aking mga palaso; **24** Mamamatay sila sa gutom at lalamunin ng nag-aapoy na init at mapait na pagkawasaki; ipapadala ko sa kanila ang mga ngipin ng mga mababangis na hayop, gamit ang lason ng mga bagay na gumagapang sa alikabok. **25** Sa labas ng espada ay mamimighati, at kilabot ay ganoon din sa mga silid-tulugan. Ilipol ito sa parehong binata at dalaga, ang sumususong bata, at ang lalaking may kulay-abong mga buhok. **26** Sinabi ko na ikakalat ko sila ng malayo, para mapawi ang kanilang alaala mula sa sangkatauhan. **27** Kung hindi lang sa pagmamayabang ng kaaway, at baka ang kanilang kaaway ay magkamali, at kanilang sasabihin, 'Itaas ang ating kamay,' Nagawa ko na sana ang lahat ng mga ito. **28** Dahil ang Israel ay isang bansa na walang karunungan, at walang pang-uunawa sa kanila. **29** O, na sila ay matatalino, na naunawaan nila ito, na isaalang-alang nila ang kanilang parating na kapalaran! **30** Paano ba hababulin ng isa ang isang libo, at papaliparin ng dalawa ang sumpang libo, maliban kung ipinagbibili sila ng kanilang Bato, at isinuko sila ni Yahweh? **31** Dahil ang bato ng ating mga kaaway ay hindi katulad ng ating Bato, gaya ng pag-amin ng ating mga kaaway. **32** Dahil ang kanilang mga puno ng ubas ay nagmula sa Sodoma, at mula sa mga bukid ng Gomorra; ang kanilang mga ubas ay mga ubas ng lason; ang kanilang mga kumpol ay mapait. **33** Ang kanilang alak ay ang lason ng mga ahas at ang mabagsik na kamandag ng mga maliliit naahas. **34** Hindi ba ito binalak ng palihim na aking tinago, na natatakian kabilang ng aking mga kayamanan? **35** Ako ang magbibigay ng paghahiganti, at kabayaran, sa panahon na maduloras ang kanilang paa; dahil ang araw ng kapahamakan para sa kanila ay nalalapit, at ang mga bagay na darating sa kanila ay mabilis na mangyayari." **36** Dahil si Yahweh ang magpapasya para sa kaniyang mga tao, at kakawaan niya ang kaniyang mga lingkod. Makikita niya na ang kanilang kapangyarihan ay nawala, at wala ni isang matitira, kahit mga alipin o malayang mga tao. **37** Pagkatapos sasabihin niya, "Nasaan ang kanilang mga diyos, ang bato na siyang kanilang kanlungan? — **38** Ang mga diyos na kumain ng mga taba ng kanilang mga sakripiso at uminom ng alak na kanilang mga handog na

inumin? Hayaan silang bumangon at tulungan kayo; hayaan sila ang mag-ingat ninyo. **39** Tingnan ninyo ngayon ako, kahit ako, ang Diyos, at walang nang diyos maliban sa akin; ako'y pumapatay, at ako'y bumubuhay; ako'y sumusugat, at ako'y nagpapagaling, at walang ni isa na makakapagtigtas sa inyo mula sa aking lakas. **40** Dahil itinaas ko ang aking kamay sa langit at sinabing, 'Habang ako ay nabubuhay magpakailanman, ako ay kikilos. **41** Kapag hinahasa ko ang aking makintab na espada, at kapag nagsimula na ang aking kamay na magdala ng katarungan, maghihiganti ako sa aking mga kaaway, at gagantihan ko yaong mga napoopoot sa akin. **42** Lalasingin ko ang aking mga palaso ng dugo, at ang aking espada ay lalamunin ang laman kasama ng dugo ng mga pinatay at ng mga bihag, at mula sa mga ulo ng mga pinuno ng kaaway.' **43** Magdiwang, kayong mga bansa, kasama ng mga tao ng Diyos, dahil ipaghihiganti niya ang dugo ng kaniyang mga lingkod; Maghihiganti siya sa kaniyang mga kaaway, at gagawa siya ng kabayaran ng kasalanan para sa kaniyang lupain, para sa kaniyang mga tao. **44** Dumating si Moises at inawit ang lahat ng mga salita ng awiting ito sa tainga ng mga tao, siya, at si Josue na anak na lalaki ni Nun. **45** At natapos ni Moises na awitin ang lahat ng mga salitang ito sa buong Israel. **46** Sinabi nya sa kanila, "Itoon ang inyong mga isipan sa lahat ng mga salita na aking pinutunayan sa inyo ngayon, para mautusin ninyo ang iyonng mga anak na sundin ang mga ito, ang lahat ng mga salita ng batas na ito. **47** Dahil ito ay hindi balewalang bagay para sa inyo, dahil ito ang inyong buhay, at sa pamamagitan ng bagay na ito ay papahabain ninyo ang inyong mga araw sa lupain na inyong pupuntahan sa ibayo ng Jordan para angkinin." **48** Nagsalita si Yahweh kay Moises sa parehong araw at sinabing, **49** 'Umakyat ka sa bandang ito ng mga bundok ng Abarim, itaas ng Bundok Nebo, na nasa lupain ng Moab, kabilang ng Jerico. Mapagmamasdan mo ang lupain ng Canaan, na ibibigay ko sa bayan ng Israel bilang kanilang pag-aari. **50** Mamamatay ka sa bundok na pupuntahan mo at Matitipon kasama ng iyong mga tao, gaya ni Aaron na kapwa mong Israelita na namatay sa Bundok Hor at tinipon ng kaniyang mga tao. **51** Ito ay mangyayari dahil hindi ka tapat sa akin kabilang sa bayan ng Israel sa tubigan ng Meriba sa Kades, sa ilang ng Sin; **52** dahil hindi mo ako pinakitunguhan ng may dangan at Dahil makikita mo ang lupain sa harapan mo, pero hindi ka makakapunta roon, sa lupain na ibibigay ko sa bayan ng Israel."

33 Ito ang pagpapala kung saan pinagpala ni Moises na tao ng Diyos ang bayan ng Israel bago ang kaniyang kamatayan. **2** Sinabi niya: Mula si Yahweh sa Sinai at nagpakita sa kanila mula Seir.

Nagliwanag siya mula sa Bundok ng Paran, at dumating siya kasama ng sampung libong mga banal na pinili. Sa kaniyang kanang kamay ay mayroong kumikislap na kidlat. **3** Tunay nga, mahal niya ang mga tao; lahat ng kaniyang mga banal na pinili ay nasa inyong kamay, at nagpatirapta siya sa inyong mga paa; nakatanggap ang bawat isa ng inyong mga salita. **4** Ako, si Moises, nag-utos sa inyo ng isang batas, isang pamana para sa kapulungan ni Jacob. **5** Pagkatapos naging hari si Yahweh sa Jesurun, kapag ang mga pinuno ng mga tao ay nagtipun-tipon, nagkasan-sama ang lahat ng mga lipi ng Israel. **6** Hayaang mabuhay si Ruben at hindi mamatay; pero nawa ang kaniyang mga tauhan ay maging ilan lamang. **7** Ito ang pagpapala para kay Juda. Sinabi ni Moises: Makinig ka, Yahweh, sa bases ng Juda, at dahlin siyang muli sa kaniyang mga tao. Makipaglaban para sa kanya; maging tulong laban sa kaniyang mga kaaway. **8** Tungkol kay Levi, sinabi ni Moises: Ang iyong Tummim at iyong Urim ay napapabilang sa iyong kinasisiyahan, ang iyong sinubukan doon sa Masa, kung saan kayo nakipagburo sa tubig ng Meriba. **9** Ang taong nagsasabi tungkol sa kaniyang ama at ina, 'Hindi ko sila nakita.' Ni hindi nya kinilala ang kaniyang mga kapatid, ni hindi nya inangkin ang kaniyang sariling mga anak. Dahil binabantayan niya ang inyong salita at sinundan ang iyong tipan. **10** Itinuro nya kay Jacob ng inyong mga panuntunan, at mga batas sa Israel. Maglalagay siya ng insenso sa inyong harapan, at ang buong sinunog na mga alay sa inyong altar. **11** Paggpalain, Yahweh, ang kaniyang mga pag-aari, at tanggapin ang gawa ng kaniyang mga kamay. Durugin ang mga balakang ng sinumang bumangon laban sa kanya, at sa mga taong galit sa kanya, para hindi sila ultil makabangon. **12** Tungkol kay Benjamin, sinabi ni Moises: Ang isang minahal ni Yahweh ay namumuhay ng matiwasay sa tabi niya; iniingatan siya ni Yahweh sa mahabang panahon, at nabubuhay siya sa pagitan ng mga braso ni

Yahweh. **13** Tungkol kay Jose, sinabi ni Moises: Nawa'y pagpalain ni Yahweh ang kaniyang lupain at ng kaniyang mahalahagang mga bagay sa langit, kasama ang hamog. At ng nakapaloob sa ilalim nito. **14** Na mayroong mahalahagang mga bagay sa pag-aani na ginawa sa tulong ng araw, kasama ang mga mahalahagang bagay sa paglipas ng mga buwan, **15** Na mayroong magagandang mga bagay mula sa napakatandang mga bundok, at na mayroong mahalahagang mga bagay ng walang katapusang mga burol. **16** Mayroong mga pinakamalahagang bagay sa mundo at ng kasaganahan nito, at kasama ang mabuting kaloooban nya para sa sinumang nasa palumpung. Hayaang dumating ang pagpapala mula sa ulo ni Jose, at sa noo nya na siyang naging prinsipe sa kaniyang mga kapatid. **17** Ang unang anak ng isang toro, maluwihati siya, at kaniyang mga sungay ay ang mga sungay ng isang mabangis na toro. Kasama nilang itutulak nya ang mga tao, lahat sila, sa katapusang ng mundo. Itong mga sumpang libo ng Efraim; ito ang mga libu-libo ni Manases. **18** Tungkol kay Zebulun, sinabi ni Moises: Magsaya, Zebulun, sa iyong paglabas, at ikaw, Isacar, sa inyong mga tolda. **19** Tatawagin nila ang mga tao sa mga bundok. Doon iaalay nila ang mga alay ng pagkamatuid. Dahil sisipsipin nila ang kasaganahan ng mga karagatan, at mula sa buhangin ng dalampasigan. **20** Tungkol kay Gad, sinabi ni Moises: Paggpalain ang siyang mapagpalawakay kay Gad. Maninirahan siya doon katulad ng isang babaeng leon, at sisirain nya ang braso o ang isang ulo. **21** Naglaan siya ng kaniyang pinakamalahagang bahagi para sa kaniyang sarili, dahil mayroong nakalaang bahagi ng lupain para sa mga pinuno. Dumating siya kasama ang pinuno ng mga tao. Ipinutupad nya ang katarungan ni Yahweh at ang kaniyang mga kautusan kasama ng Israel. **22** Tungkol kay Dan, sinabi ni Moises: Si Dan ay isang batang leon na lumundung mula sa Bashan. **23** Tungkol kay Neftali, sinabi ni Moises: Neftali, nasisiyahan sa mga pabor, at puno ng pagpapala ni Yahweh, dalhin ang pag-aari ng lupain tungo sa kanluran at timog. **24** Tungkol kay Aser, sinabi ni Moises: Paggpalain si Aserng higit pa sa ibang mga anak na lalaki; hayaan siyang maging katanggap-tanggap sa kaniyang mga kapatid, at hayaang malubog sa langis ng oliba ang kaniyang mga paa. **25** Nawa'y ang rehas ng iyong lungsod ay maging bakal at tanso; hangga't kayo ay nabubuhay, ganun din kahaba ang iyong magiging kaligtasan. **26** Walang sinumang katulad ng Diyos, Jesurun— isang matuwid, na nakasakay sa kalangitan para tulungan ka, at sa kaniyang kaluwalhatian sa mga ulap. **27** Ang walang hanggang Diyos ay isang kubilhan para sa kaniyang mga tao, at sa ilalim ay ang walang hanggang mga braso. Itutulak nya parabas ang kaaway mula sa harapan ninyo, at sasabihin nya, "Wasakin!" **28** Nawa'y ang Israel ay mamumuhay na may kaligtasan. Ang bukal ni Jacob ay ligtas sa isang lupain ng butil at bagong alak; tunay nga, hayaan ang langit na bumagsak ang hamog sa kanya. **29** Pinagpala kayo, Israel! Sino ang katulad ninyo, mga tao na iniligtas ni Yahweh, ang sanggol ng inyong tulong, at ang espada ng inyong kaluwalhatian? Ang inyong mga kaaway ay darating na nanggingin sa inyo; tatapakan ninyo ang kanilang mataatas na mga lugar.

34 Umakyat si Moises mula sa mga kapatagan ng Moab patungong Bundok ng Nebo, hanggang sa tuktok ng Pisga, na nasa tapat ng Jerico. At ipinakita ni Yahweh sa kanya ang lahat ng lupain ng Galaad hanggang Dan, **2** at lahat ng Neftali at ang lahat ng lupain ng Efraim at Manases, at lahat ng lupain ng Juda, hanggang sa kanlurang karagatan, **3** at ang Negev, at ang patag sa lambak ng Jerico, ang Lungsod ng mga Palmera, hanggang Zoar. **4** Sinabi ni Yahweh sa kanya, 'Ito ang lupain na ipinangako ko kay Abraham, kay Isaac, at kay Jacob, na sinasabing, 'Ibibigay ko ito sa inyong mga kaapu-apuhan.' Pinayagan kitang tingnan iyon sa inyong mga mata, pero hindi ka makakapunta roon.' **5** Kaya ni Moises ang lingkod ni Yahweh ay namatay doon sa lupain ng Moab, gaya ng salitang ipinangako ni Yahweh. **6** Inilibing siya ni Yahweh sa lambak ng lupain ng Moab sa tapat ng Beth Peor, pero walang nakaakalaan kung saan ang kaniyang libingen hanggang sa araw na ito. **7** Isang daan at dalawampung taong gulang si Moises ng namatay siya; hindi lumabo ang kaniyang mata, ni humina ang kaniyang likas na lakas. **8** Nagluksa ng tatlungawan ang mga tao ng Israel sa mga kapatagan ng Moab para kay Moises, at ang mga araw ng pagluluksa para kay Moises ay natapos. **9** Si Josue na anak ni Nun, ay puno ng espiritu ng kaalamang, dahil ipinatong ni Moises ang kaniyang kamay sa kanya. Nakinig ang mga Israelita sa kanya at ginawa kung ano ang iniutos ni Yahweh kay Moises.

10 Walang ibang tumayong propeta sa Israel tulad ni Moises, na siyang kilala ni Yahweh mukha sa mukha. **11** Walang ibang propeta na tulad niya sa lahat ng mga palatandaan at mga kababalaghan na ipinadala ni Yahweh sa kanya para gawin sa lupain ng Ehipto, kay Faraon, at sa lahat ng kaniyang mga lingkod, at sa lahat ng kaniyang lupain. **12** Hindi pa nagkaroon ng sinumang propetang tulad niya sa lahat ng mga dakila, nakakatakot na gawa na ginawa ni Moises sa paningin ng buong Israel.

Josue

1 Ngayon ito ang nangyari pagkatapos mamatay si Moises, ang lingkod ni Yahweh, na nangusap si Yahweh kay Josue ang anak ni Nun, punong pumapangalawa kay Moises, sinasabing, **2** "Namatay na si Moises na aking lingkod. Kaya ngayon, magbangon, tawirin ang Jordang ito, ikaw at lahat ng mga bayang ito; sa lupaing ibinibigay ko sa kanila—sa mga bayan ng Israel. **3** Ibinigay ko sa ito na inyo ang bawat lugar na lalakaran ng talampakan ng inyong paa. Ibinigay ko ang Jordang ito, gaya ng ipinangako ko kay Moises. **4** Magiging lupain ninyo, mula sa ilang at Lebanon hanggang sa malawak na ilog, ang Eufrates, lahat ng lupain ng mga Heteo, at sa Malawak na Dagat, kung saan lumulubog ang araw. **5** Walang sinumang makakatayo sa harap ninyo sa lahat ng araw ng inyong buhay. Sasamahan kita tulad ng pagsama ko kay Moises. Hindi kita pababaayan o iwan kita. **6** Maging malakas at matapang. Idudulot mong manahin ng mga taong ito ang lupaing ipinangako ko sa kanilang mga ninunong ibinibigay ko sa kanila. **7** Maging malakas at napakatapang. Maging maingat na sundin ang lahat ng batas na iniutos sa inyo ng aking lingkod na si Moises. Huwag kayong lihiis mula rito sa kanan o sa kaliwa, para maging matagumpay kaya saan man kayo pupunta. **8** Palagi kang magsasala tungkol sa aklat ng batas na ito. Pagbubulay-bulayan mo ito sa araw at gabii para masunod mo ang lahat na nakasulat dito. Sa gayon magiging maunlad ka at matagumpay. **9** Hindi ba iniutos ko sa iyo? Maging malakas at matapang! Huwag matakot. Huwag matakot. Kasama mo si Yahweh na inyong Diyoysaan ka man pupunta." **10** Pagkatapos iniutusan ni Josue ang mga pinuno ng bayan, **11** "Lumibot kayo sa kampo at utusan ang mga tao, 'Maghanda ng makakain para sa inyong sarili. Sa loob ng tatlong araw tatawidin ninyo ang Jordang ito at papasukin at aangkinin ang lupain na ibinibigay ni Yahweh inyong Diyoysa inyo para angkinin.'" **12** Sinabi ni Josue sa mga lipi ni Reubenita, mga lipi ni Gadita at sa kalahating lipi ni Manases, **13** "Alalahanin ang salitang iniutos sa inyo ni Moises na lingkod ni Yahweh nang sinabi niyang, 'Binibigay kayo ng pahinga ni Yahweh na inyong Diyoys, at ibinibigay niya sa inyo ang lupaing ito.' **14** Mananatili sa lupaing ibinigay sa inyo ni Moises sa kabilang Jordan ang inyong mga asawa, inyong mga malliit, at ang inyong mga alagang hayop. Pero ang inyong mga mandirigma ay tatawid kasama ng inyong mga kapatiid na lalaki at tutulungan sila. **15** Hanggang ipagkaloo ni Yahweh sa inyong mga kapatiid na lalaki ang kapahingahan tulad ng ibinigay niya sa inyo. At aangkinin din nila ang lupaing ibinibigay sa kanila ni Yahweh na inyong Diyoys. Pagkatapos babalik kayo sa sarili ninyong lupain at angkinin ito, ang lupaing ibinigay ni Moises na lingkod ni Yahweh sa kabilang Jordan, kung saan sumisikat ang araw." **16** At sumagot sila kay Josue, sinabing, "Gagawin namin ang lahat ng iniutos mo sa amin, at pupunta kami saan mo man kami ipapadala." **17** Susundin ka namin tulad ng pagsunod namin kay Moises. Nawa'y samahan ka ni Yahweh, tulad ng pagsama niya kay Moises. **18** Malalagay sa kamatayan ang sinumang susuway sa inyong mga utes at hindi susunod sa inyong mga salita. Maging malakas lamang at matapang."

2 Pagkatapos palihim na ipinadala ni Josue anak ni Nun ang dalawang lalaki mula sa Sittim bilang mga espysi. Sinabi niya, "Lumakad kayo, manmanan ang buong lupain, lalung-lalo na ang Jerico." Umalis sila at dumating sa bahay ng isang bayarang babae na nagngangalang Rahab, at nanatili sila doon. **2** Sinabi ito sa hari ng Jerico, "Tingnan ninyo, dumating ang mga lalaki ng Israel para magmamanan sa lupain." **3** Ang hari ng Jerico ay nagpasabi kay Rahab at sinabi, "Ilabas ang mga lalaking pumunta sa iyo na tumuloy sa inyong bahay, dahil naparito sila para magmamanan sa buong lupain." **4** Pero pinapasok ng babae ang dalawang lalaki at itinago sila. At sinabi niya, "Oo, pumunta ang mga lalaki sa akin, pero hindi ko alam kung saan sila galing." **5** Umalis sila nang takpisilim, oras iyon para isara ang tarangkahang lungsod. Hindi ko alam kung saan sila pumunta. Marahil maaabutan ninyo sila kung magmamadalid kayong sundan sila." **6** Pero dinala niya sila sa bubong at itinago sila gamit ang mga tangkay ng lino na kaniyang nilatag sa bubong. **7** Kaya sinundan sila ng mga lalaki sa daang papunta sa mga tawiran ng Jordan. At isinara ang mga tarangkahang pagkalabas ng mga humahabol. **8** Hindi pa nakakahiaga ang mga lalaki para sa gabii, nang umakyat siya sa kanila sa bubong. **9** Sinabi niya, "Alam ko na ibinigay ni Yahweh sa inyo ang lupain at ang takot sa inyo ay dumating

sa amin. Ang lahat ng naninirahan sa lupain ay manghihina sa inyong harapan. **10** Nabalaitan namin kung paano pinatuyu ni Yahweh ang tubig ng Dagat na Pula para sa inyo noong lumabas kayo sa Ehipto. At nabalaitan namin kung ano ang ginawa ninyo sa dalawang hari ng mga Amoreo sa kabilang dako ng Jordan—Sihon at Og—na winasak ninyong ganap. **11** Sa pagkarinig namin nito, natunaw ang aming mga puso at walang tapang ang naiwan sa sinuman—dahil si Yahweh na inyong Diyoys, siya ang Diyoys sa langit sa itaas at sa lupa sa ibaba. **12** Kaya ngayon, pakiusap mangako ka sa akin sa pamamagitan ni Yahweh na, katulad ng aking kabutihan sa inyo, pakitunguhan rin ninyo ng may kabutihan ang sambahanay ng aking ama. Bigyan ninyo ako ng isang tiyak na palatandaan **13** na illigtas ninyo ang buhay ng aking ama, ina, mga kapatiid na lalaki at babae, at ang kanilang buong pamilya, at sa gayon illigtas ninyo kami mula sa kamatayan." **14** Sinabi ng mga lalaki sa kaniya, "Buhab namin para sa inyong buhay, kahit hanggang kamatayan! Kung hindi mo sasabihin ang aming pakay, kaya, kapag ibinigay ni Yahweh ang lupaing ito magiging mahabagin kami at matapat sa iyo." **15** Kaya pinalabas niya sila sa bintana gamit ang isang lubid. Ang bahay kung saan siya nanirahan ay itinayo sa loob ng pader ng lungsod. **16** Sinabi niya sa kanila, "Pumunta kayo sa mga burol at magtago o ang mga humahabol ay makikita kayo. Magtago kayo doon sa loob ng tatlong araw hanggang ang mga humahabol ay makabalik. Pagkatapos magpatuloy na sa inyong landas." **17** Sinabi ng mga lalaki sa kaniya, "Wala kaming pananagutan sa mga pangakong ipinagawa mo sa aming sumpaan, kung hindi mo gagawin ito: **18** Kapag pumasok kami sa lupain, dapat itali mo itong matingkad na pulang lubid sa bintana na siyang pinagbabawaan mo sa amin, at magtitipon kayo sa bahay ng iyong ama at ina, iyong mga lalaking kapatiid at ang buong sambahanay ng iyong ama. **19** Sinuman ang labatas sa mga pintuan ng iyong bahay patungo sa lansangan, ang kanilang dugo ay nasa kanilang sariling mga ulo at wala kaming pananagutan. Pero kung may isang kamay na manakit sa sinumang kasama mo sa bahay, ang kaniyang dugo ay nasa aming mga ulo. **20** Pero kung ipagsasabi mo itong aming pakay, kung gayon wala kaming pananagutan sa pangakong aming sinumpaan sa iyo, sa pangakong pinagawa mong aming sumpaan." **21** Sumagot si Rahab, "Matupad nawa ang inyong sinabi." Pinalis niya sila at umalis sila. Pagkatapos itinali niya ang matingkad na pulang lubid sa bintana. **22** Umalis at umakyat sila sa mga burol at nanatili sila doon ng tatlong araw hanggang sa makabalik ang mga humahabol sa kanila. Naghanap ang mga humahabol sa kabahaan ng daanan at wala silang natagpuan. **23** Bumalik ang dalawang lalaki at tumawid at nagbalik kay Josue anak ni Nun, at isinalaysay nila sa kaniya ang lahat ng bagay na nangyari sa kanila. **24** At sinabi nila kay Josue, "Totoong ibinigay ni Yahweh ang lupaing ito. Natatakor ang lahat ng mga naninirahan sa lupain dahil sa atin.

3 Maagang bumangon si Josue, at umalis sila mula sa Sittim. Dumating sila sa Jordan, siya at ang lahat ng bayan ng Israel, at nagkampo sila roon bago sila tumawid. **2** Pagkaraan ng tatlong araw, naglibot ang mga opisyales sa gitna ng kampo; **3** inutusan nila ang mga tao, "Kapag naihikto ninyo ang kaban ng tipan ni Yahweh na inyong Diyoys, at ang mga Levitang paring binubuhat ito, dapat kayong umalis sa lugar na ito at sundan iyon. **4** Dapat may pagitan ito ng dalawang libong kubit sa inyo. Huwag kayong lalapit dito, para makita ninyo kung alin ang daraanan, dahil hindi pa ninyo dinaanan ang daang ito dati." **5** Sinabi ni Josue sa mga tao, "Ihandog ang inyong mga sarili kay Yahweh bukas, dahil gagawa si Yahweh ng mga kababagalhan sa inyo." **6** Pagkatapos sinabi ni Josue sa mga pari, "Buhatin ang kaban ng tipan, at dumaaaan sa harapan ng mga tao." **7** Sinabi ni Yahweh kay Josue, "Sa araw na ito gagawin kitang dakila sa mga mata ng buong Israel. Malalaman nila na gaya ng ako ay kasama ni Moises, ako ay makakasama mo. **8** Utusan mo ang mga pari na nagdala ng kaban ng tipan, 'Kapag nakarating na kayo sa gitid ng tubig ng Jordan, dapat muna kayong huminto sa ilog Jordan.'" **9** Pagkatapos sinabi ni Josue sa mga Israelita, "Pumarito kayo, at pakigangan ang mga salita ni Yahweh na inyong Diyoys. **10** Sa pamamagitan nito malalaman ninyo na kasama ninyo ang buhay na Diyoys at paaalisin mula sa inyong harapan ang mga Cananeo, ang mga Heteo, ang mga Hirvita, ang mga Perezeo, ang mga Gergeseo, ang mga Amoreo, at ang mga Jebuseo. **11** Tingnan ninyo! Ang kaban ng tipan ng Panginoon ng buong mundo ay mauunang itatawid sa

inyo sa Jordan. **12** Ngayon pumili ng labindalawang kalalakihan mula sa mga lipi ng Israel, isang lalaki sa bawat isa. **13** Kapag nakaapak na sa tubig ng Jordan ang mga talampakan ng mga paring may dala ng kaban ng tipan ni Yahweh, ang Panginoon ng buong mundo, mahahati ang tubig ng Jordan, at kahit na ang daloy ng tubig na salungat sa agos ay hihipto sa pagdaloy at mananatili sila sa isang tambakan. **14** Kaya nang umalis ang mga tao para tumawid sa Jordan, ang mga pari na may dala ng kaban ng tipan ay pinangunahan ang bayan. **15** Sa sandaling sumapit na sa Jordan ang may dala ng kaban, at ang paa ng mga iyon na may dala ng kaban ay lumubog sa gilid ng tubig (ngayon umaapaw ang Jordan sa lahat ng pangpang sa buong panahon ng pag-anii), **16** ang daloy ng tubig na salungat sa agos ay nanatili sa isang tambakan. Tumigil sa pagdaloy ang tubig mula sa malalayong lugar. Turnigil sa pagdaloy ang tubig mula sa Adam, ang lungsod na nasa tabi ng Zaretan, papaba sa karagatan ng Negeb, ang Dagat na Asin. At tumawid ang mga tao malapit sa Jerico. **17** Nakatayo sa tuyong lupa sa gitna ng Jordan ang mga paring nagbuhut ng kaban ng tipan ni Yahweh hanggang nakatawid na ang lahat ng bayan ng Israel sa tuyong lupa.

4 Nang nakatawid ang lahat ng mga tao sa Jordan, sinabi ni Yahweh kay Josue, **2** "Pumili ng labindalawang lalaki para sa inyong mga sarili mula sa inyong bayan, isang lalaki mula sa bawat lipi." **3** Ibigay sa kanila ang kautusang ito: "Kumuha ng labindalawang bato mula sa gitna ng Jordan kung saan nakatayo ang mga pari sa tuyong lupa, at dahin ninyo ang mga iyon at ilapag ang mga iyon sa lugar kung saan ngayon magpapalipas ng gabi." **4** Pagkatapos tinawag ni Josue ang labindalawang lalaki na kaniyang pinili mula sa mga lipi ng Israel, isa sa bawat lipi. **5** Sinabi ni Josue sa kanila, "Pumunta sa kalagitnaan ng Jordan sa unahan ng kaban ni Yahweh inyong Diyos, bawat isa sa inyong na may isang bato sa kaniyang balikat—labindalawang bato, itayong katulad ng bilang ng mga lipi ng bayan ng Israel. **6** Magiging isa itong palatandaan sa inyong kalagitnaan para sa inyo kapag naganong ang inyong mga anak sa mga darating na mga araw, 'Ako ang kahulugan ng mga batong ito sa inyo?'" **7** Kaya sasabihin ninyo sa kanila, 'Nahati ang tubig ng Jordan sa harap ng kaban ng tipan ni Yahweh. Nang makatawid ito sa Jordan, nahati ang tubig ng Jordan. Kaya ang mga batong ito ay magiging isang alaala sa bayan ng Israel magpakanalanman.' **8** Ginawa ng bayan ng Israel gaya ng iniutos ni Josue, at namulo sila ng labindalawang bato mula sa kalagitnaan ng Jordan, gaya ng sinabi ni Yahweh kay Josue, inayos silang katulad ng bilang ng mga lipi ng bayan ng Israel. Binuhat nila ang mga ito sa lugar kung saan nagpalipas sila ng gabi at itinayo nila ang mga ito roon. **9** Pagkatapos ngatayo si Josue ng labindalawang bato sa kalagitnaan ng Jordan, sa lugar kung saan ang mga paa ng mga pari na nagbuhut ng kaban ng tipan ay tumayo. At ang bantayog ay naroon hanggang sa araw na ito. **10** Tumayo ang mga paring nagbuhut ng kaban sa kalagitnaan ng Jordan hanggang ang lahat ng iniutos ni Yahweh kay Josue para sabihin sa bayan ay masundin, ayon sa lahat ng iniutos ni Moises kay Josue. Nagmadali tumawid ang mga tao. **11** Nang matapos na sa pagtawid ang lahat ng mga tao, ang kaban ni Yahweh at ang mga pari ay tumawid sa harap ng mga tao. **12** Ang lipi ni Ruben, ang lipi ni Gad, at kalahating lipi ng Manases ay tumawid sa unahan ng bayan ng Israel nakahanay bilang isang hukbo, gaya ng sinabi ni Moises sa kanila. **13** Humigit-kumulang apatnapung libong kalalakihang nakahanandang makipagdigma ay tumawid sa harap ni Yahweh, para sa labanan sa mga kapatawan ng Jerico. **14** Sa araw na iyon ginawang dakila ni Yahweh si Josue sa mga paninig ng buong Israel. Pinarangalan nila siya—gaya ng pagparangal nila kay Moises—sa lahat ng kaniyang mga araw. **15** Pagkatapos nagsalita si Yahweh kay Josue, **16** "Utusan ang mga paring nagbuhut ng kaban ng tipan ng mga kautusang na umahon mula sa Jordan." **17** Kaya, inutusang ni Josue ang mga pari, "Umahon mula sa Jordan." **18** Nang umahon ang mga paring nagbuhut ng kaban ng tipan ni Yahweh mula sa kalagitnaan ng Jordan, at ang mga talampakan nila ay inahon sa tuyong lupa, tapos nanumbalik ang mga ang tubig ng Jordan at umapaw sa mga pampang nito, gaya noong apat na araw na ang nakakalipas. **19** Umahon ng Jordan ang mga tao sa ikasumpang araw ng unang buwan. Nanatili sila sa Gilgal, silangan ng Jerico. **20** Ang labindalawang bato na kanilang kinuha sa Jordan, itinayo ni Josue sa Gilgal. **21** Sinabi niya sa bayan ng Israel, "Kapag tinanong ng inyong mga kaupo-apuhan ang kanilang mga ama sa darating na mga panahon, 'Ako

ang mga batong ito?" **22** Sabihin sa inyong mga anak, 'Dito ay kung saan pinatawid ang Israel sa tuyong lupa sa Jordan.' **23** Pinatuyo ni Yahweh na inyong Diyos ang tubig sa Jordan para sa inyo, hanggang sa makatawid kayo, gaya ng ginawa ni Yahweh inyong Diyos sa Dagat ng mga Tambo, na kaniyang tinuyo para sa atin hanggang tayo ay makatawid, **24** para malaman ng lahat ng mga tao sa mundo na ang kamay ni Yahweh ay makapangyarihan, at paparangalan ninyo si Yahweh ang inyong Diyos magpakailaman."

5 Pagkarinig ng lahat ng hari ng mga Amoreo sa kanlurang dako ng Jordan, at lahat ng hari ng mga Cananaeo, na nasa baybayin ng

Malaking Dagat, na pinatuyo ni Yahweh ang tubig sa Jordan hanggang nakatawid ang bayan ng Israel, natunaw ang kanilang mga puso, at walang anumang espiritu sa kanila dahil sa mga Israelita. **2** Sa panahong iyon sinabi ni Yahweh kay Josue, "Gumawa ka ng mga kutsilyo mula sa matigas na bato at tuliiin minsan pa ang lahat ng lalaki ng Israel." **3** Pagkatapos gumawa mismo si Josue ng mga kutsilyo mula sa matigas na bato at tinuli ang lahat ng lalaki ng Israel sa Gibeat Haarafot. **4** At ito ang dahilan na tinuli sila ni Josue: lahat ng lalekang lumabas sa Ehipto, kasama ang lahat ng kalalakihang mandirigma, ay namatay sa ilang habang daan, pagkatapos nilang lumabas sa Ehipto. **5** Kahit tinuli na ang lahat ng lalekang lumabas sa Ehipto, gayon man, walang batang lalekang ipinanganak sa ilang habang daaang palabas ng Ehipto ay tinuli. **6** Naglakbay ang bayan ng Israel sa loob ng apatnapung taon sa ilang hanggang ang lahat ng tao, iyon ay, lahat ng kalalakihang mandirigma na nakalabas sa Ehipto ay namatay, dahil hindi nila sinundin ang tinig ni Yahweh. Ipinangako ni Yahweh sa kanila na hindi niya sila hahayaang makita ang lupaing ipinangako niya sa kanilang mga ninuno na ibibigay sa amin, isang lupaing umaapaw ang gatas at pulot. **7** Ang kanilang mga anak na inalagaan ni Yahweh kapalit nila na silang tinuli ni Josue, dahil hindi pa sila tinuli sa daan. **8** Nang tinuli silang lahat, nanatili sila sa kampo kung saan sila narooroon hanggang gumulang sila. **9** At sinabi ni Yahweh kay Josue, "Sa araw na ito inalis ko ang kahiliyan ng Ehipto mula sa inyo." Kaya tinawag ang lugar na iyon sa pangalang Gilgal hanggang sa araw na ito. **10** Nagkampo ang bayan ng Israel sa Gilgal. Ipinangdiwang nila ang Paskua sa ikalabing apat na araw ng buwan, sa gabi, sa mga kapatagan ng Jerico. **11** At kinabukasan ng Paskua, sa araw mismong iyon, kinainila nila ang ilang sila bunga ng lupain, tinapay na walang lebadura, at inihaw na butil. **12** Tumigil ang manna sa araw matapos nilang kainin ang bunga ng lupain. Wala ng manna para sa bayan ng Israel, pero kinainila nila ang bunga ng lupain ng Canaan sa taong iyon. **13** Nang malapit na si Josue sa Jerico, tumingala siya at nakita, at masdan ito, isang lalekang ang nakatayo sa kaniyang harapan; hinugot niya ang kaniyang espada at ito at nasa kamay niya. Lumapit si Josue sa kaniya at sinabing, "Ikaw ba ay sa amin o para sa aming kaaway?" **14** Sinabi niya, "Wala sa alinman. Dahil ako ang pinuno ng hukbo ni Yahweh. Ngayon naparito ako." Pagkatapos nagpatirapa si Josue sa lupa para sumamba at sinabi sa kanila, "Ano ang sinasabi ng aking panginoon sa kaniyang lingkod?" **15** Sinabi ng pinununo ng hukbo ni Yahweh kay Josue, "Hubarin mo ang iyong sandalias mula sa iyong mga paa, dahil banal ang lugar na iyong kinatatayan." At ginawa niyong iyon ni Josue.

6 Ngayon nakasara lahat ang mga pasukan ng Jerico dahil sa hukbo ng Israel. Walang sinunan ang lumatlabas at pumapasok. **2** Sinabi ni Yahweh kay Josue, "Tingnan mo, ibinigay ko sa inyo ang Jerico, ang hirap nitto at mga sundalong siniran nitto. **3** Dapat kayong magmartsa sa palibot ng lungsod, lahat ng kalalakihan sa digmaan ay liliibutin ang lungsod nang minsanan. Dapat niryong gawin ito sa loob ng anim na araw. **4** Dapat dalhin ng pitong pari ang pitong trumpetang gawa sa mga sungay ng lalekang tupa sa harapan ng kaban. Sa ikapitong araw, dapat kayong magmartsa ng pitong beses palibot ng lungsod at patunugin ng malakas ang mga trumpetang mga pari. **5** Dapat silang magpatunog ng isang mahabang tunog ganitong sungay ng lalekang tupa at kapag marinig ninyo ang tunog ng trumpetang dapat sumigaw ng napakalakas ang lahat ng mga tao at guguhang pader ng lungsod. Dapat lumusob ang mga sundalo, bawat isa ng deretso lang." **6** Pagkatapos tinawag ni Josue na anak na lalek ni Nun, ang mga pari at sinabi sa kanila, "Buhatin ninyo ang kaban ng tipan, at hayaang dalhin ng pitong pari ang pitong trumpetang gawa sa mga sungay ng lalekang tupa sa harapan ng kaban ni Yahweh." **7** At sinabi niya

sa mga tao, "Lumakad kayo at magmartsa sa palibot ng lungsod at ang mga armadong kalalakihan ay mauuna sa kaban ni Yahweh." **8** Tulad ng sinabi ni Josue sa bayan, dinala ng pitong pari ang pitong trumpetang gawa sa mga sungay ng lalaking tupa sa harapan ni Yahweh. Habang nauuna sila, pinatunog nila nang malakas ang mga trumpeta. Sumunod sa kanila ang Kaban ng Tipan ni Yahweh. **9** Lumakad ang mga armadong kalalakihan sa harapan ng mga pari, at gumawasila ng isang malakas na tunog sa kanilang mga trumpeta, pero pagkatapos ang hulihang bantay ay sumusundot sa likod ng kaban, at tuluy-tuloy na hinipat ng mga pari ang kanilang mga trumpeta. **10** Pero inutos ni Josue sa bayan, sinabing, "Huwag kayong sumigaw. Dapat walang tunog ang lalabas sa inyong mga bibig hanggang sa araw na sabihin kong sumigaw kayo. Sa pagkakataong iyon lamang kayo dapat sumigaw." **11** Kaya idinulot niya na ang Kaban ni Yahweh ay ilibot nang minsan sa lungsod sa araw na iyon. Pagkatapos pumasok sila sa kanilang mga kampo at nanatili sila sa kanilang kampo sa gabing iyon. **12** Kaya gumising ng maaga si Josue at binuhat ng mga pari ang Kaban ni Yahweh. **13** Ang pitong paring may dala ng pitong trumpetang gawa sa mga sungay ng lalaking tupa sa harapan ng Kaban ni Yahweh at matatag na naglalakad, hinipan nilang malakas ang mga trumpeta. Naglalakad sa kanilang harapan ang mga armadong sundalo. Pero nang hulihang bantay ay naglakad sa likod ng Kaban ni Yahweh, saka hinipang malakas ng tuluy-tuloy ang mga trumpeta. **14** Nagmartsa sila sa palibot ng lungsod nang minsan sa pangalawang araw at bumalik sa kampo. Ginawa nila ito sa loob ng anim na araw. **15** Maaga silang gumising nang magbubukang liwayway nang ikapiton araw at nagmartsa sila palibot ng lungsod ayon sa nakasanayan nila, sa pagkakataong iti pitong ult. Sa araw na ito sila nagmartsa palibot ng lungsod ng pitong ult. **16** Ito ay nasa ikapiton araw nang pinatunog nang malakas ng mga pari ang mga trumpeta, at inutos ni Josue sa mga tao, "Sumigaw! Dahil ibinigay sa inyo ni Yahweh ang lungsod." **17** Inilaan ni Yahweh para wasakin ang lungsod at ang lahat ng nasa loob nito. Tanging si Rahab ang bayarang babae ang mabubuhay—siya at lahat ng kaniyang sambahanay—dahil itinago niya ang mga lalaking ipinadala natin. **18** Pero para sa inyo, mag-ingat kayo tungkol sa mga bagay na itinakda para wasakin, kaya pagkatapos ninyo silang tandaan para wasakin huwag ninyong kunin ang kahit ano sa mga iyon. Kung gagawin ninyo ito, gagawin ninyong isang bagay na dapat wasakin ang kampo ng Israel at magdadala kayo ng kaguluanhan dito. **19** Lahat ng pilak, ginto, at mga bagay na gawa sa tanso at bakal ay nakalawaan kay Yahweh. Dapat dalhin ang mga ito sa ingatang yaman ni Yahweh." **20** Kaya sumigaw ang mga tao at pinatunog nila nang malakas ang mga trumpeta. Nangyari ito nang narinig ng mga tao ang tunog ng trumpeta, sumigaw sila nang napakalakas na sigaw at gumoho ang pader kaya umakyat ang mga tao sa lungsod, sumugod ang bawat isa. At nabihag nila ang lungsod. **21** Winasak nila ng ganap ang lahat ng nasa lungsod gamit ang talim ng espada—lalaki at babae, bata at matanda, lalaking baka, tupa at mga asno. **22** Pagkatapos sinabi ni Josue sa dalawang lalaking nagmanman sa lupain, "Puntahan ang bahay ng bayarang babae. Dalhin palabas ang babae at lahat ng kasama niya, ayon sa inyong sumpa sa kaniya." **23** Kaya ang kabataang lalaki na nagmanman ay pumasok at inilabas si Rahab. Nilabas nila ang kaniyang ama, ina, mga kapatid at lahat ng kamag-anak na kasama niya. Dinala nila sila sa isang lugar sa labas ng kampo ng Israel. **24** At sinunog nila ang lungsod at lahat ng narinrito. Tanging pilak, ginto at mga sisidlang tanso at bakal ang inilagay sa ingatang yaman ng bahay ni Yahweh. **25** Pero pinahintulutan ni Josue si Rahab ang bayarang babae, ang sambahanay ng kaniyang ama, at lahat ng kasama niya na mabuhay. Nanirahan siya sa Israel hanggang sa araw na ito, dahil itinago niya ang mga lalaking ipinadala ni Josue para magmanman sa Jerico. **26** Pagkatapos sa pagkakataong iyon inutusan sila ni Josue kasama ng isang panunumpa at sinabi niya, "Sumpain ang tao sa paninig ni Yahweh na magtatayong muli ng lungsod na ito, ang Jerico. Sa ikapapahamak ng kaniyang pangaray na anak na lalaki, ilalatay niya ang pundasyon at sa ikapapahamak ng kaniyang bunsong anak na lalaki, itatayo niya ang mga tarangkahang nito." **27** Kaya kasama ni Josue si Yahweh at kumalat ang kaniyang katanyagan sa buong lupain.

7 Pero kumilos ng hindi tapat ang bayan ng Israel tungkol sa mga bagay na inilaan para sa pagkawasaki. Si Acan na anak na lalaki ni Carmi na anak na lalaki ni Zimri na anak na lalaki ni Zera, mula sa lipi ni Juda, ay

kumuha ng ilang bagay na inilaan para sa pagkawasaki, at sumiklab ang galit ni Yahweh laban sa bayan ng Israel. **2** Nagpadala ng mga kalalakihan si Josue mula sa Jerico sa Ai, malapit sa Beth Aven, silangan ng Bethel. Sinabi nya sa kanila, "Umaykat kayo at mannanan ang lupain." Kaya lumakad ang mga kalalakihan at minanman ang Ai. **3** Nang bumalik sila kaya Josue, sinabi nila sa kanila, "Huwag mong ipadala ang lahat ng tao sa Ai. Magpadala ka lamang ng dalawa o tatlong libong kalalakihan para pumunta at lusubin ang Ai. Huwag mong ipadala ang lahat ng tao sa labanan, dahil kakaunti lamang sila sa bilang." **4** Kaya mahigit tatlong libong kalalakihan lamang ang pumunta mula sa hukbo, pero tumakas ang mga ito mula sa mga kalalakihan ng Ai. **5** Nakapatay ng mahigit tatlopu't anim na kalalakihan ang mga kalalakihan ng Ai habang tinugis nila sila mula sa tarangkahang lungsod hanggang sa tibagang bato, at pinatay nila sila habang bumababa sila sa isang burol. At natakot ang mga puso ng mga tao at iniwan sila ng kanilang tapang. **6** Pagkatapos pinunit ni Josue ang kaniyang mga kasuotan. Siya at mga nakatatanda ng Israel ay naglagay ng alikabok sa kanilang ulo at iniyuko ang mukha sa lupa sa harapan ng kaban ni Yahweh, nanatili sila roon hanggang gabi. **7** Pagkatapos sinabi ni Josue, "Ah Panginoong Yahweh, bakit mo dinala ang bayang ito sa kabilang Jordan? Para ibigay kami sa mga kamay ng mga Amoreo para lipulin kami? Kung gagawa lamang kami ng magkakaibang desisyon at manatili sa ibayong dako ng Jordan!" **8** Panginoon, ano ang maaari kong sabihin, pagkatapos tumakas ang mga Israel sa harapan ng kanilang mga kaaway! **9** Dahil ang mga Cananeo at lahat ng mga nanirahan sa lupain ay narinig ito. Nakapalibot sila sa amin at ginawang makalimutan ng bayan sa mundo ang aming pangalan. At kaya anong gagawin mo para sa iyong dakilang pangalan?" **10** Sinabi ni Yahweh kay Josue, "Bumangon ka! Bakit ka nakadapa diyan? **11** Nagkasala ang Israel. Nilabag nila ang aking tipan na aking iniuutos sa kanila. Ninakaw nila ang ilan sa mga bagay na inilaan. Ninakaw nila at pagkatapos itinago rin nila ang kanilang kasalanan sa pamamagitan ng paglagalag kung ano ang kanilang kinuha sa kanilang sariling mga pag-aari. **12** Bilang bunga, hindi nakatayo ang bayan ng Israel sa harap ng kanilang mga kaaway. Tinalikuran nila ang kanilang kaaway dahil sila mismo sa kanilang sarili ay inilaan para sa pagkawasaki. Hindi na ako sasama sa inyo kahit kailan maliban kung wawasakin ninyo ang mga bagay na dapat wasakin, pero nasa iyo pa rin. **13** Bumangon ka! Ilaan ang bayan sa akin at sabihin sa kanila, "Ilaan ninyo ang inyong mga sarili kay Yahweh para bukas. Dahil si Yahweh, ang Diyos ng Israel ay sinasabi, "Mayroong mga bagay na inililan para wasakin na nananatili sa inyo, Israel. Hindi kaya makakatayo laban sa inyong mga kaaway hanggang tanggalin ninyo mula sa inyo ang lahat ng bagay na ibinukod para wasakin." **14** Sa umaga, dapat niryong ipakita ang inyong sarili sa pamamagitan ng inyong mga lipi. Ang lipi na pinili ni Yahweh ay manggagaling malapit sa kanilang mga angkan. Dapat lumapit ang angkan na pinili ni Yahweh sa bawat sambahanay. Dapat lumapit ang sambahanay na pinili ni Yahweh. **15** Mangayari ito na ang isang taong nahuli at kung sino ang may mga bagay na ibinukod para sa pagkawasaki, susunugin siya, siya at lahat ng mayroon siya, dahil winasak niya ang tipan ni Yahweh at dahil nakagawa siya ng isang kahiya-hiyang bagay sa Israel." **16** Kaya, bumangon ng maaga kinaumagahan si Josue at inilapit ang Israel, lipi sa lipi, at ang lipi ni Juda ang napili. **17** Inilapit niya ang mga angkan ni Juda, at ang angkan ng Zerahita ang napili. Inilapit niya ang angkan ng mga Zerahita tao sa tao, at si Zabdi ang napili. **18** Inilapit niya ang kaniyang sambahanay, tao sa tao, at si Achan na anak na lalaki ni Carmi na anak na lalaki ni Zabdi na anak na lalaki ni Zerah, ang napili mula sa lipi ni Juda. **19** Pagkatapos sinabi ni Josue kay Achan, "Aking anak, sabihin mo sa akin ang katotohanan sa harap ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, at ibigay mo ang iyong pagtatapat sa kaniya. Pakiusap sabihin mo sa akin kung ano ang iyong nagawa. Huwag mo itong itago sa akin." **20** Sumagot si Achan kay Josue, "Tunay nga, nagkasala ako laban kay Yahweh, ang Diyos ng Israel. Ganito ang aking ginawa: **21** Nang nakita ko sa mga manloob ang isang magandang balabal mula sa Babylon, dalawan-daang sekel ng pilak, at isang bar ng ginto na nagtitimbang ng limampung sekel, aking ninais at kinuha ko ang mga ito. Nakatago sila sa ilalim ng lupa sa gitna ng aking tolda, at ang pilak ay nasa ilalim nito." **22** Nagpadala si Josue ng mga mensahero, na siyang pumunta sa tolda at naroon ang mga bagay. Nang triningnan nila, natagpuan nila ang mga ito na nakatago sa kaniyang sariling tolda, at ang mga pilak na nasa ilalim ng mga ito. **23** Kinuha nila ang mga bagay mula

sa gitna ng tolda at dinala nila ang mga ito kay Josue at sa lahat ng bayan ng Israel. Ibinuhos nila ang mga ito sa harapan ni Yahweh. **24** Pagkatapos kinuha ni Josue, at buong Israel na kasama niya, si Achan na anak na lalaki ni Zerah, at ang pilak, ang balabal, ang bar ng ginto, kaniyang mga anak na lalaki at babae, kaniyang mga baka, kaniyang mga asno, kaniyang tupa, kaniyang tolda, at lahat ng mayroon siya, at dinala nila sila sa lambak ng Anchor. **25** Pagkatapos sinabi ni Josue, "Bakit mo kami ginul? Guguluhin ka ni Yahweh sa araw na ito." Binato siya ng buong Israel. At sinuno nila silang lahat, at binato nila sila. **26** Naglagay sila sa kaniyang ibabaw ng isang malaking bunton ng mga bato na narito hanggang sa araw na ito. Pinawi ni Yahweh ang kaniyang lumalagablab na galit. Kaya ang pangalan ng lugar ay ang lambak ng Anchor hanggang sa ngayong araw na ito.

8 Sinabihan ni Yahweh si Josue, "Huweg matakot; huweg mapanghinaan ng loob. Dalhin mo ang lahat ng mga tao sa digmaan. Pumunta sa Ai.

Tingnan mo, ang ibibigay ko sa iyong kamay ang hari ng Ai, kaniyang bayan, kaniyang siyudad, at kaniyang lupain. **2** Gagawin mo sa Ai at sa kaniyang hari gaya ng ginawa mo sa Jerico at sa kaniyang hari, malibin na kunin mo ang panoiloob at ang mga baka para sa iyong sarili. Magtakda ng isang pananambang sa likod ng lungsod." **3** Kaya tumayo si Josue at kinuha ang mga kalalakihan sa digmaan patungong Ai. Pagkatapos pumili si Josue ng ttlumpung libong kalalakihan—malakas, matapang na mga kalalakihan—at pinadala niya sila sa gabi. **4** Inutusan niya sila, "Masdan ito, maglalagy kayo ng tambangan laban sa lungsod, sa likod nito. Huweg masyadong lumayo mula sa lungsod, pero maging handa kayong lahat. **5** Lalipat ako at lahat ng mga kalalakihan na kasama ko sa lungsod. At kapag lumabas sila para salakayin tayo, laalo tayo mula sa kanila gaya ng dati. **6** Lalabas sila pagkatapos natin hanggang ilayo natin sila mula sa lungsod. Sinasabi nila, 'Lumalayo sila sa atin gaya ng ginawa nila noong una.' Kaya laayo tayo mula sa kanila. **7** Pagkatapos labatas kayo sa lugar ng inyong pinagtataguhan, at huhihulin ninyo ang lungsod. Ibibigay ito sa inyong kamay ni Yahweh na inyong Diyos. **8** Kapag nahuli ninyo ang lungsod, susunugin ninyo ito. Gagawin ninyo ito kapag susundin ninyo ang utos na ibinigay sa salita ni Yahweh. Tingnan mo, inutusan ko kayo." **9** Ipinadala sila ni Josue, at pumunta sila sa lugar ng tambangan, at nagtago sila sa pagitan ng Bethel at Ai sa kanluran ng Ai. Pero natulog si Josue sa gabing iyon kasama ng mga tao. **10** Bumangon ng madaling araw si Josue at inihanda ang kaniyang mga sundalo, si Josue at ang mga nakatatanda ng Israel, at sinalakay nila ang bayan ng Ai. **11** Lahat ng lumalabas na kalalakihan ay umakyat at nilapitan ang lungsod. Lumapit sila sa lungsod at nagkampo sa hilagang dako ng Ai. Ngayon mayroong isang lambak sa pagitan niilang at Ai. **12** Kinuha niya ang humigit-kumulang ng limang libong kalalakihan at itinakda sila sa pananambang sa kanlurang dako ng lungsod sa pagitan ng Bethel at Ai. **13** Ipinuwesto nila ang lahat ng sundalo, ang mga pangunahing hukbo sa hilagang dako ng lungsod, at ang likurang bantay sa kanlurang dako ng lungsod. Nagpalipas ng gabing si Josue sa lambak. **14** Nangyari ito nang nakita ng hari ng Ai, siya at kaniyang hukbo ay bumangon ng maaga at nagmadaling lumabas para salakayin ang Israel sa lugar na nakaharap patungo sa lambak ng Ilug Jordan. Hindi niya alam na naghinihantay ang isang pananambang para sumalakay mula sa likuran ng lungsod. **15** Si Josue at lahat ng Israel ay hinayaan ang kanilang sarili na matalo sa kanilang harapan, at tumakas sila patungo ng ilang. **16** Lahat ng mga tao na nasa loob ng lungsod ay sama-samang tinawag para sumunod sa kanila, at sumunod sila kay Josue at lumayo sila mula sa lungsod. **17** Walang lalaki ang umalis sa Ai at Bethel na siyang hindi lumabas para tugisin ang Israel. Pinabayawan nila ang lungsod at iniwani itong bukas habang tinutugis nila ang Israel. **18** Sinabi ni Yahweh kay Josue, "Itutok ang sibat na iyong kamay patungong Ai, dahil ibibigay ko ang Ai sa iyong kamay." Itinutok ni Josue ang sibat na nasa kaniyang kamay patungo ng lungsod. **19** Ang mga sundalong nagtagtago sa pananambang ay nagmadaling lumabas sa kanilang lugar ngan inabot niya ang kaniyang kamay. Tumakbo at pumasok sila ng lungsod at hinuli ito. Mabilis nilang sinunog ang lungsod. **20** Lumiko at lumington ang mga kalalakihan ng Ai. Nakita nila ang usok mula sa lungsod na tumataas sa himpapawid, at hindi sila makatakas sa paraang ito o iyong. Dahil ang mga sundalong Israelita na siyang tumakas sa ilang ngayon ay bumalik para harapin ang mga tumutugis sa kanila. **21** Nang nakita ni Josue at lahat ng Israel na nabihag ang siyudad ng pananambang na may tumataas na usok, umikot sila at

pinatay ang mga kalalakihan ng Ai. **22** At ang ibang mga sundalo ng Israel, ang mga umalis ng lungsod, lumabas para salakayin sila. Kaya hinuli ang kalalakihan ng Ai sa pagitan ng mga hukbo ng Israel, sa ilang bahagi nito at sa ilang bahagi na iyon. Sinalakay ng Israel ang kalalakihan ng Ai; wala sa kanila ang nakaligtas o nakatakas. **23** Itinago nila ang hari ng Ai, na siyang binihag nilang buhay, at dinala nila siya kay Josue. **24** Nangyari ito nang natapos patayin ng Israel ang lahat ng mga nanirahan ng Ai sa lupaing malapit sa ilang kung saan tinugis nila sila, at nang lahat sa kanila, sa isang kahuli-hulihan, na natalo sa pamamagitan ng talim ng espada, bumalik ang lahat ng Israel sa Ai. Sinalakay nila ito sa pamamagitan ng talim ng espada. **25** Lahat ng natalo sa araw na iyon, kapwa mga lalaki at babae, ay labindalawang libo, lahat ng bayan ng Ai. **26** Hindi ibinalik ni Josue ang kaniyang kamay na inabot niya, habang hinahawakan ang kaniyang sibat, hanggang tuluyang nawasak niya ang lahat ng bayan ng Ai. **27** Kinuha lamang ng Israel ang mga alagang hayop at ang ninakaw mulia sa lungsod para sa kanilang sarili, tulad ng inutos ni Yahweh kay Josue. **28** Sinunog ni Josue ang Ai at ginawa itong isang tambakan ng mga nawasak magpakailanman. Ito ay isang lugar na pinatabaan sa araw na ito. **29** Ibinitin niya ang hari ng Ai sa isang puno hanggang gabi. Nang palubog na ang araw, nagbigay ng utos si Josue at kinuha nila ang kawayan ng hari papaba mula sa puno at itinapon ito sa harap ng tarangkahang ng lungsod. Nagtayo sila roon ng isang malaking tambakan ng mga bato sa ibabaw nito. Nanatili ang tambakan na iyon doon sa araw na ito. **30** Pagkatapos itinayo ni Josue ang isang altar para kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, sa Bundok Ebal, **31** gaya ni Moises ang lingkod ni Yahweh na inutusan ang bayan ng Israel, ayon sa nakasulat sa aklat ng batas ni Moises: "Isang altar mula sa hindi nating mga bato, na walang niisa ang makahawak sa isang bakal na kagamitan." At naghandog siya rito ng handog na susunugin kay Yahweh, at nag-alay sila ng mga handog para sa kapayapaan. **32** At doon sa presensya ng bayan ng Israel, isinulat niya sa mga bato ang isang kopya ng batas ni Moises. **33** Lahat ng Israel, kanilang nakatatanda, mga opisyales, at kanilang mga hukom ay tumayo sa magkabilang bahagi ng kaban sa harap ng mga pari at mga Levita na nagdala ng kaban ng tipan ni Yahweh—ang dayuhan gayundin ang ipinanganak na katutubo—nakatayo sa harap ng Bundok Gerizim ang kalahati sa kanila at nakatayo sa harap ng Bundok Ebal ang ibang kalahati. Pinagpala nila ang bayan ng Israel, gaya ng inutos ni Moises na lingkod ni Yahweh sa kanila sa simula. **34** Pagkatapos, binasa ni Josue ang lahat ng mga salita sa batas, ang mga pagpapala at ang mga sumpa, gaya ng kanilang isinulat sa aklat ng batas. **35** Walang isang salita mula sa lahat na inutos ni Moises na hindi binasa ni Josue sa harap ng pagpupulong ng Israel, kasama ang mga kababaihan, ang maliliit na mga bata, at ang mga dayuhan na siyang nanirahan sa kanila.

9 Pagkatapos ang lahat ng haring nanirahan sa kabilang Jordan sa maburol na lupain, at sa mga mababang lupain ng baybayin ng Malawak na Dagat patungong Lebanon—ang mga Heteo, Amoreo, Cananaeo, Perizeo, Hirvita, at ang mga Jebuseo— **2** nagsama-sama ang mga ito sa ilalim ng isang pamumuno, para magkipagdigdi laban kay Josue at Israel. **3** Nang nababaitan ng mga nanirahan sa Gabaon ang ginawa ni Josue sa Jerico at Ai, **4** gumawa sila ng isang tsusong plano. Tinustusan nila ang kanilang sarili ng mga pagkain at kumuha ng mga lumang sako at nilagay nila ang kanilang mga asno. Kumuha rin sila ng mga lumang sisidlang balat ng alak, gutay-gutay, at inayos. **5** Inilagay nila ang luma at sira-sirang mga sandalyas sa kanilang mga paa, at nagsuot ng luma, sira-sirang kasutuan. Lahat ng kanilang pagkaing panustos ay tuyo at inaanmag. **6** Pagkatapos pumunta sila kay Josue sa kampo sa Gilgal at sinabi sa kanila at sa mga kalalakihan ng Israel, "Naglakbay kami mula sa isang napakalayong bansa, kaya ngayon gumawa kayo ng isang kasunduan sa amin." **7** Sinabi ng mga kalalakihan ng Israel sa mga Hirvita, "Marahil kayo ay nanirahan sa malapit sa amin. Paano kami gagawa ng isang kasunduan sa inyo?" **8** Sinabi nila kay Josue, Kami ay inyong mga lingkod." Sinabi ni Josue sa kanila, "Sino kayo? Saan kayo nagmula?" **9** Sinabi nila sa kanila, "Naparito ang inyong mga lingkod mula sa isang napakalayong lupain, dahil sa pangalan ni Yahweh na inyong Diyos. Narinig namin ang isang ulat tungkol sa kanya at tungkol sa lahat ng bagay na ginawa niya sa Ehipto— **10** at lahat ng bagay na ginawa niya sa dalawang hari ng mga Amoreo sa kabilang dako ng Jordan—kay Sihon hari ng Hesbon, at kay Og hari na Bashan na naroon sa

Astarot. **11** Sinabi sa amin ng aming nakatatanda at lahat ng naninirahan sa aming bansa, 'Magdala kayo ng mga pagkain sa inyong mga kamay para sa paglalakbay. Lumakad kayo at salubungin sila at sabihin sa kanila, "Kami ay inyong mga lingkod. Gumawa kayo ng isang kasunduan sa amin." **12** Ito ang aming tinapay, mainit pa ito nang kinuha namin sa aming mga bahay sa araw na aming itinakdang pumunta rito sa inyo. Pero ngayon, tingnan ninyo, tuyo na ito at inaamag. **13** Itong mga sisidlang balat ay bago nang napuno ang mga ito, at tumingin ka, nasira na ang mga ito. Ang aming mga kasuotan at aming mga sandalyas ay naluma sa isang napakahabang paglalakbay.' **14** Kaya kinuha ng mga Israelita ang ilan sa kanilang mga pagkain, pero hindi sila sumangguni kay Yahweh para sa patnubay. **15** Gumawa ng kapayapaan si Josue sa kanila at gumawa ng isang taimtin na pangakong pinagtibay ng dugo, para hayaan silang mabuhay. Gumawa rin ng isang panata ang mga pinuno ng mga tao sa kanila. **16** Pagkalipas ng tatlong araw matapos gawin ng mga Israelita ang kasunduang ito sa kanila, nalaman nilang sila ay kanilang kaptibahay at nanirahan sila sa malapit. **17** Pagkatapos lumabas ang bayan ng Israel at pumunta sa kanilang mga lungsod ng ikatlong araw. Ang kanilang mga lungsod ay Gabaon, Caphira, Beerot, at Kiriath Jearim. **18** Hindi sila sinalakay ang bayan ng Israel dahil gumawa ang kanilang mga pinuno ng isang panata tungkol sa kanila sa harapan ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. Nagmamatok ang buong mga Israelita laban sa kanilang mga pinuno. **19** Pero sinabi ng lahat ng mga pinuno sa buong bayan, "Gumawa kami ng isang panata sa kanila tungkol sa kanila sa pamamagitan ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, at ngayon hindi namin sila maaaring saktan. **20** Ito ang gagawin natin sa kanila: Para maiwasan ang anumang galit na maaaring dumating sa atin dahil sa panatang isinumpa namin sa kanila, hahayaan natin silang mabuhay." **21** Sinabi ng mga pinuno sa kanilang bayan, "Hayaan silang mabuhay." Kaya, naging mamumutol ng kahoy at mga mananalok ng tubig ang mga Gabaonita para sa lahat ng mga Israelita, tulad ng sinabi ng mga pinuno tungkol sa kanila. **22** Ipinatawag sila ni Josue at sinabi, "Bakit nilinlang ninyo kami nang inyong sinabi, 'Napakalayo namin mula sa inyo', samantalang naninirahan kayo rito mismo kasama namin? **23** Ngayon, dahil dito, isinumpa kayo at ilan sa inyo ay palaging magiging mga alipin, iyong mga pumuputol ng kahoy at sumasalok ng tubig para sa bahay ng aking Diyos." **24** Sumagot sila kay Josue at sinabi, "Dahil sinabi ito sa inyong mga lingkod na inutusan ni Yahweh na inyong Diyos ang kaniyang lingkod na si Moises na ibigay sa inyo ang buong lupain, at wasakin ang lahat ng naninirahan sa lupain sa iyong harapan—kaya labis kaming natakot para sa aming mga buhay dahil sa inyo. Kaya iyan ang dahilan kung bakit ginawa namin ang bagay na ito. **25** Ngayon, tumingin ka, hawak mo kami sa iyong kapangyarihan. Anuman ang palagay ninyong mabuti at tama para gawin ninyo sa amin, gawin ito." **26** Kaya ginawa ito ni Josue para sa kanila: tinanggal nilya sila sa pamamahala ng bayan ng Israel, at hindi nila pinatay ng mga Israelita. **27** Sa araw na iyon ginawa ni Josue ang mga Gabaonita na mga pamumutol ng kahoy at mananalok ng tubig para sa komunidad, at para sa altar ni Yahweh, hanggang sa araw na ito, sa lugar na pinili ni Yahweh.

10 Ngayon narinig ni Adoni-sedec, hari ng Jerusalem na nasakop ni Josue ang Ai at tuluyang winasak ito, gaya ng ginawa niya sa Jerico

at sa hari nito. At narinig nila kung paano gumawa ng kapayapaan ang bayan ng Gabaon sa Israel at namumuhay na kasama nila. **2** Ang bayan ng Jerusalem ay matindi ang takot dahil ang Gibeon ay isang napakalaking lungsod, gaya ng isa sa mga mahalikang mga lungsod. Ito ay mas malaki kaysa sa Ai, at ang lahat ng kalalakihan nito ay magigiting na mandrigma. **3** Kaya si Adoni-sedec, hari ng Jerusalem, ay nagpadala ng isang mensahe kay Oham, hari ng Hebron, kay Piram, hari ng Jarmuth, kay Japhia, hari ng Lachish, at hari ng Eglon: **4** Umakyat kayo sa akin at tulungan ako. Salakayin natin ang Gabaon dahil gumawa sila ng kapayapaan kay Josue at sa bayan ng Israel." **5** Ang limang hari ng Amoreo, ang hari ng Jerusalem, ang hari ng Hebron, ang Hari ng Jarmuth, ang hari ng Lachish, at hari ng Eglon ay umakyat, sila at lahat ng kanilang mga hukbo. Pinaghandaan nila ang kanilang kinatalagyan laban sa Gabaon, at sinalakay nila ito. **6** Ang bayan ng Gabaon ay nagpadala ng isang mensahe kay Josue at sa mga hukbo sa Gilgal. Sinabi nila, "Magmadali kayo! Huwag niryong alisin ang inyong mga kamay sa inyong mga alipin. Umakyat kayo rito ng mabilisan at iligtas kami. Tulungan ninyo

kami, dahil ang lahat ng hari ng mga Amoreo na nakatira sa maburol na bansa ay nagtipon ng sama-sama para salakayin kami." **7** Umakyat si Josue mula sa Gilgal, siya at ang mga laalaking mandrigma, at lahat ng lumalaban na kalalakihan. **8** Sinabi ni Yahweh kay Josue, "Huwag kang matakot sa kanila. Ibinigay ko sila sa inyong mga kamay. Wala isa sa kanila na makakapigil sa inyong pagsalakay." **9** Madaling nakarating si Josue sa kanila, naglakad ng buong magdaramag mula sa Gilgal. **10** At nilito ni Yahweh ang mga kaaway sa harap ng Israel—na kung saan napatay sila sa isang malawakang pagpatay sa Gabaon, at tinugis sila sa daan paakyat ng Beth Horon, at pinatay sila sa daan ng Azeka at Macea. **11** Habang tumatakbo sila mula sa Israel, pababa sa burol ng Beth Horon, hinulog ni Yahweh sa kanila ang mga malalaking bato mula sa langit hanggang sa Azeka, at natamatay sila. Mas marami ang natamatay dahil sa mga bato kaysa sa mga napatay sa pamamagitan ng mga espada sa mga kalalakihan ng Israel. **12** Pagkatapos napikapag-usap si Josue kay Yahweh sa araw na iyon na binigyan ni Yahweh ng tagumpay ang kalalakihan ng Israel laban sa mga Amoreo. Ito ang sinabi ni Josue kay Yahweh sa harap ng Israel, "Araw, manatili sa Gabaon, at buwan, sa lambak ng Ajalon." **13** Ang araw ay natamatay pa rin, at ang buwan tumigil sa paggalaw hanggang ang bansa ay naghiganti sa kanilang mga kaaway. Hindi ba ito nakasulat sa Ang Aklat ni Jasher? Nanatili ang araw sa gitna ng langit; hindi ito bumaba sa isang buong araw. **14** Wala pang nangyari sa anumang araw gaya ng pangayaring ito dati o pagkatapos nito, nang sinunod ni Yahweh ang salita ng isang tao. Dahil si Yahweh ay nakikapagdigmaan sa kapakanan ng Israel. **15** Si Josue at ang buong Israel na kasama niya ay bumalik sa kampo ng Gilgal. **16** Ngayon nakatakas ang limang hari at nagtago sila sa loob ng kuweba sa Macea. **17** Sinabi ito kay Josue, "Natapagpil si! —ang limang hari na nagtago sa loob ng kuweba sa Macea!" **18** Sinabi ni Josue, "Igulong ang malaking mga bato sa bukana ng kuweba at maglagay ng mga sundalo roon para bantayan sila. **19** Huwag kayong manatili roon. Tugisin ang inyong mga kaaway at salakayin sila mula sa likuran. Huwag silang pahintulutang makaspas sa loob ng kanilang mga lungsod dahil si Yahweh ang inyong Diyos ibinigay na sila sa inyong mga kamay." **20** Si Josue at ang mga anak ni Israel ay tinapos ang pagpataw sa kanila sa isang napakatinding pagpatay, hanggang sila ay halos tuluyan ng mawasak; ilan lamang ang nakaligtas na tumakas sa mga pinatibay na mga lungsod. **21** Pagkatapos bumalik ang buong hukbo ng mapayapa kay Josue sa mga kampo sa Macea. At walang sinuman ang nangahas magsalita ng isang salita laban sa sinumang bayan ng Israel. **22** Pagkatapos sinabi ni Josue, "Buksan ang bukana ng kuweba at mula sa kuweba dalhin sa akin ang limang haring ito." **23** Ginawa nila gaya ng sinabi niya. Dinala nila sa kanya ang limang hari mula sa kuweba—ang hari ng Jerusalem, ang hari ng Hebron, ang hari ng Jarmuth, ang hari ng Lachish, at ang hari ng Eglon. **24** At nang dinala nila ang mga hari kay Josue, ipinatawag niya ang bawat kalalakihan ng Israel, at sinabi niya sa mga pinuno ng mga sundalo na nakasama niya sa labanan, "Ilagay ninyo ang inyong mga paa sa kanilang mga leeg." Kaya lumapit sila at inilagay ang kanilang mga paa sa kanilang mga leeg. **25** Pagkatapos sinabi niya sa kanila, "Huwag kung matakot at huwag kayong mabagabag. Maging malakas at matapang. Ito ang gagawin ni Yahweh sa lahat ng inyong mga kaaway na kakalabchin ninyo." **26** Pagkatapos sinalakay at pinatay ni Josue ang mga hari. Ibinitin niya sila sa ibabaw ng limang puno. Nakabitin sila sa mga puno hanggang gabi. **27** Nang palubog na ang araw, nagbigay ng mga utos si Josue, at ibinaba sila mula sa mga puno at inihagis sila sa loob ng kuweba kung saan sila nagtago. Nilagyan nila ng malalaking bato ang bukana ng kuweba. Ang mga batong iyon nanatili pa rin hanggang sa araw na ito. **28** Sa ganiton paraan, nasakop ni Josue ang Macea sa araw na iyon at pinatay ang bawat isa gamit ang espada, kasama ang hari nito. Tuluyan niya silang winasak at bawat nabubuhay na nilalang doon. Wala siyang itinirang mga nakaligtas. Ginawa niya ito sa hari ng Macea gaya ng ginawa niya sa hari ng Jerico. **29** Dumaan si Josue at buong Israel mula sa Macea patungong Libna. Pumunta siya sa labanan sa Libna. **30** Ibinigay din ni Yahweh ito sa kamay ng Israel—kasama ang kanilang hari. Sinalakay ni Josue ang bawat nabubuhay na nilalang sa loob nito gamit ag espada. Wala siyang iniwang nakaligtas na buhay sa loob nito. Ginawa niya sa hari gaya ng ginawa niya sa hari ng Jerico. **31** Pagkatapos dumaan si Josue at ang buong Israel mula sa Libna patungong Lachish. Nagkampo siya dito at napikapagdigmaan laban dito. **32** Ibinigay ni Yahweh ang Lachish sa kamay

ng Israel. Nasakop ni Josue ito ng ikalawang araw. Sinalakay niya gamit ang kaniyang espada bawat nabubuhay na nilalang na nasa loob nito, gaya ng ginawa niya sa Libna. **33** Pagkatapos dumating si Horam, hari ng Gezer para tulungan ang Lachish. Sinalakay siya ni Josue at ang kaniyang hukbo hanggang walang nakaligtas na naiwan. **34** Pagkatapos dumaan si Josue at buong Israel mula sa Lachish patungong Eglon. Nagkampo sila rito at nakipagdigmaan laban dito, **35** at nasakop ito ng parehong araw. Sinalakay nila ito gamit ang espada at tuluyan nilang winasak ang lahat dito, gaya ng ginawa ni Josue sa Lachish. **36** Pagkatapos dumaan si Josue at buong Israel mula sa Eglon patungong Hebron. Nakipagdigmaan sila laban dito. **37** Nasakop nila ito at sinalakay gamit ang espada ang lahat dito, kasama ang hari at ang lahat ng mga nayon na nakapalibot dito. Tuluyan nilang winasak ang bawat buhay na nilalang dito, walang iniwang nakaligtas, gaya ng ginawa ni Josue sa Eglon. Tuluyan niyang winasak ito, at ang bawat buhay na nilalang dito. **38** Pagkatapos bumalik si Josue, at ang buong hukbo ni Israel na kasama niya, at dumaan sila sa Debir at nakipagdigmaan laban dito. **39** Nasakop niya ito at ang hari, at ang lahat ng mga katabing nayon nito. Sinalakay nila ang mga ito gamit ang espada at tuluyang winasak ang bawat nabubuhay na nilalang dito. Hindi nag-iwan ng mga nakaligtas si Josue, gaya ng ginawa niya sa Hebron at ang hari nito, gaya ng ginawa niya sa Libnah at ang hari nito. **40** Nasakop ni Josue ang lahat ng lupain, ang maburol na bansa, ang Negev, ang mga kapatagan, at ang mga mababang burol. Sa lahat ng kanilang mga hari wala siyang iniwang nakaligtas. Tuluyan niyang winasak ang bawat nabubuhay na bagay, gaya ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, na inutos. **41** Sinalakay sila ni Josue gamit ang espada mula Kades Barnea hanggang Gaza, at lahat ng bansa sa Gosen hanggang Gabaon. **42** Nasakop ni Josue ang lahat ng mga haring ito at ang kanilang lupain sa isang iglap dahil si Yahweh, ang Diyos ng Israel, nakipaglaban para sa Israel. **43** Pagkatapos si Josue, at ang lahat ng Israel kasama niya, ay bumalik kampo sa Gilgal.

11 Nang narinig ito ni Jabin, hari ng Hazor, nagpadala siya ng isang mensahe kay Jobab, hari ng Madon, sa hari ng Shimron, at sa hari ng Acsap. **2** Nagpadala rin siya ng mensahe sa mga hari na nasa hilagang maburol na bansa, sa Ilog Jordan lambak sa katimugan ng Cinneret, sa mga kapatagan, at sa maburol ng bansa ng Dor sa kanluran. **3** Nagpadala rin siya ng isang mensahe sa mga Cananaeo sa silangan at kanluran, ang mga anak ni Het, ang mga Perezeo, ang mga Jebuseo sa maburol na bansa, at ang mga Hivita sa Bundok Hermon sa lupain ng Mispa. **4** Lahat ng kanilang hukbo ay dumating kasama nila, isang malaking bilang ng mga sundalo, sa bilang na gaya ng mga buhangin sa dalampasigan. Mayroon silang napakalaking bilang ng mga kabayo at mga karwaha. **5** Nagkita ang lahat ng mga haring ito sa itinakdang oras, at nagkampo sila sa mga tubig ng Merom para makipaglaban sa Israel. **6** Sinabi ni Yahweh kay Josue, "Huwag kang matakot sa kanilang harapan, dahil bukas sa oras na ito ibibigay ko silang lahat sa Israel bilang patay na kalalakihan. Pipilayin mo ang kanilang mga kabayo, at susunugin mo ang kanilang mga karwaha." **7** Dumating si Josue at lahat ng mga lakalang mandirigma. Dumating silang bigla sa mga tubig ng Merom, at nilusob ang mga kaaway. **8** Ibinigay ni Yahweh ang kaaway sa kamay ng Israel, at sinaksak nila sila ng espada at hinabol sila sa Sidon, Misrepot Maim, at sa lambak ng Mispa sa silangan. Sinalakay nila sila gamit ang espada hanggang walang nakaligtas sa kanila ang natira. **9** Ginawa ni Josue sa kanila gaya ng sinabi sa kaniya ni Yahweh. Pinilayan niya ang mga kabayo at sinunog ang mga karwaha. **10** Bumalik si Josue sa oras na iyon at binihag ang Hazor. Sinaksak niya ang hari gamit ang espada. (Naging pinuno ang Hazor na lahat ng mga kahariang ito.) **11** Sinalakay nila gamit ang espada ang lahat ng buhay na nilalang ang narooron, at hiniwalya niya sila para wasakin, kaya walang buhay na nilalang ang natirang buhay. Pagkatapos sinunog niya ang Hazor. **12** Binihag ni Josue lahat ng mga lungsod ng mga haring ito. Binihag din niya ang lahat ng kanilang mga hari at nilusob sila gamit ang espada, gaya ng inutos ni Moises na lingkod ni Yahweh. **13** Hindi sinunog ng Israel ang mga lungsod na ginawa sa mga tambak, maliban sa Hazor. Si Josue lamang ang nagsunog nito. **14** Kinuha ng hukbo ng Israel ang lahat ng ninakaw mula sa mga lungsod na ito kasama ng mga alangang hayop para sa kanilang mga sarili. Pinatay nila ang bawat tao gamit ang espada hanggang ang lahat ay namatay. Wala silang itinirang buhay na nilalang. **15** Gaya ng inutos ni Yahweh

sa kianyang lingkod na si Moises, sa parehong paraan, inutos ni Moises kay Josue. At kaya walang iniwan si Josue na hindi tapos sa anumang bagay sa lahat ng inutos na iyon ni Yahweh kay Moises na gawin. **16** Kinuha ni Josue ang lahat ng lupaing iyon, ang maburol na bansa, lahat ng Negev, lahat ng lupain ng Goshen, ang mga mababang burol, ang lambak Ilog Jordan, ang maburol na bansa ng Israel, at ang mga mababang lupain. **17** Mula sa Bundok Halak na malapit sa Edom, at papuntang hilaga gaya sa layo ng Baal Gad sa lambak malapit sa Lebanon sa ibaba ng Bundok Hermon, binihag niya lahat ng kanilang mga hari at pinatay sila. **18** Nakipaglaban si Josue ng isang mahabang panahon sa lahat ng mga hari. **19** Walang isang lungsod ang gumawa ng kapayapaan sa mga hukbo ng Israel maliban sa mga Hivita na naninirahan sa Gabaon. Binihag ni Israel lahat ng natitirang mga lungsod sa digmaan. **20** Dahil si Yahweh ang nagpatigas sa kanilang mga puso para sila ay pumunta at makipaglaban sa Israel, kaya ganap niyang winasak sila, at hindi nangpapakita ng awa sa kanila, gaya sa itinuro niya kay Moises. **21** Pagkatapos dumating si Josue sa panahong iyon at winasak niya ang Anakim. Ginawa niya ito sa maburol na bansa, sa Hebron, Debir, Anab, at sa lahat ng maburol na bansa ng Juda, at sa lahat ng maburol na bansa ng Israel. Ganap na winasak ni Josue sila at kanilang mga lungsod. **22** Wala sa mga Anakim ang natira sa lupain ng Israel maliban sa Gaza, Gat, at Asdod. **23** Kaya binihag ni Josue ang buong lupain, gaya ng sinabi ni Yahweh kay Moises. Ibinigay ni Josue ito bilang isang pamana ng Israel, itinalaga sa bawat lipi nila. Pagkatapos nagkaroon pa pahinga ang lupain mula sa mga digmaan.

12 Ngayon ito ang mga hari ng lupain, na siyang lumupig ng kalalakihan ng Israel. Inangkin ng mga Israelita ang lupa sa silangang bahagi ng Jordan kung saan sumisikat ang araw, mula sa lambak ng Ilog Arnon patungo sa Bundok Hermon, at lahat ng Araba sa silangan. **2** Si Sihon ay hari ng mga Amoreo, na nakatira sa Hesbon. Namuno siya mula sa Aroer, kung saan nasa giid ng bangin ng Arnon mula sa gitna ng lambak, at kalahati ng Galaad papababa sa Ilog Jabbok sa hangganan ng mga Ammonita. **3** Pinamunuan din ni Sihon ang Araba patungo sa Dagat ng Cinneret, sa silangan, patungo sa Dagat ng Araba (ang Dagat ng Asin) patungong silangan, hanggang sa Beth Jesimot at patungong timog, patungo sa panaan ng mga libis ng Bundok Pisga. **4** Si Og, hari ng Bashan, isa sa natura ng Rephaim, na nanirahan sa Astarot at Edrei. **5** Namuno siya sa Bundok Hermon, Saleca, at lahat ng Bashan, patungo sa hangganan ng bayan ng Gesur at mga Maacateo, at kalahati ng Galaad, patungo sa hangganan ni Sihon, hari ng Hesbon. **6** Tinalo sila ni Moises na lingkod ni Yahweh, at ng bayan ng Israel, at ibinigay ni Moises na lingkod ni Yahweh ang lupain bilang pag-aari sa mga Rubenita, ng mga Gadita, at sa kalahating lipi ni Manases. **7** Ito ang mga hari ng lupain na siyang tinalo ni Josue at ng bayan ng Israel sa kanlurang bahagi ng Jordan, mula sa Baal Gad sa lambak malapit sa Lebanon patungo sa Bundok Halak malapit sa Edom. Ibinigay ni Josue ang lupain sa mga lipi ng Israel para sa kanila para angkinin. **8** Ibinigay niya ang maburol na bansa, ang mga mababang lupain, ang Araba, ang mga giid ng mga bundok, ang ilang, at ang Negeb—ang lupain ng mga Heteo, mga Amoreo, mga Cananaeo, mga Perezeo, mga Hivita, at mga Jebuseo. **9** Ang mga hari kabilang ang hari ng Jerico, ang hari ng Ai na nasa tabi ng Bethel, **10** ang hari ng Jerusalem, ang hari ng Enaim, **11** ang hari ng Jarmut, ang hari ng Lachish, **12** ang hari ng Eglon, ang hari ng Gezer, **13** ang hari ng Debir, ang hari ng Geder, **14** ang hari ng Horma, ang hari ng Arad, **15** ang hari ng Libna, ang hari ng Adulam, **16** ang hari ng Maceda, ang hari ng Bethel, **17** ang hari ng Tappua, ang hari ng Hepher, **18** ang hari ng Apek, ang hari ng Lasaron, **19** ang hari ng Madon, ang hari ng Hasor, **20** ang hari ng Simron-Meron, ang hari ng Acsap, **21** ang hari ng Taanac, ang hari ng Megiddo, **22** ang hari ng Kedes, ang hari ng Jocneam sa Carmel, **23** ang hari ng Dor sa Napat Dor, ang hari ng Goyim sa Gilgal, **24** at ang hari ng Tirsa. Ang kabuuang bilang ng mga hari ay tatloumpu't isa.

13 Ngayon matanda na si Josue at nasa ganap ng mga taon nang sinabi ni Yahweh sa kaniya, "Matanda ka na at marami na taon ang iyong dinaanang, pero napakarami pa ring lupain ang bibihagin. **2** Ito pa rin ang lupaing natitira: lahat ng mga rehiyon ng mga Palestina, at lahat ng mga Gessureo, **3** (mula sa Sihon, na nasa silangan ng Ehipto, at pahilaga sa hangganan ng Ekron, na itinuring na ari-arian ng mga

Cananaeo; ang limang namumuno ng Palestina, ng mga Gazeo, Asdodeo, Ashkelon, Gath, at Ekon—ang nasasakupan ng mga Awites). **4** Doon sa timog, mayroon pa rin lahat ng mga lupain ng mga Cananaeo, at Meara na pag-aari ng mga taga-Sidon, sa Apek, sa hangganan ng mga Amoreo; **5** ang lupain ng mga Gebalita, ang buong Lebanon patungo sa sikat ng araw, mula sa Baal Gad sa ibaba ng Bundok Hermon hanggang Lebo Hamat. **6** Gayon din, lahat ng mga naninirahan sa maburol na lupain mula sa Lebanon hanggang sa Misrepot Maim, kabilang ang buong bayan ng Sidon. Itataboy ko sila sa harapan ng mga hubko ng Israel. Tiyaking italaga ang lupain sa Israel bilang isang pamana, ayon sa inutos ko sa iyo. **7** Hatiin ang lupaing ito bilang isang pamana para sa siyam na lipi at para sa kalahating lipi ni Manases.” **8** Kasama ang ibang kalahating lipi ni Manases, ang mga Ruberita at ang mga Gadita ay nakatanggap ng kanilang mga mana na ibinigay ni Moises sa kanila sa bandang silangan ng Jordan, **9** mula sa Aroer, na nasa gilid ng bangin sa ilog Arnon (kabilang ang lungsod na nasa gitna ng bangin), sa lahat ng kapatagan ng Medeba hanggang sa Dibon; **10** lahat ng mga lungsod ng Sihon, hari ng mga Amoreo, na namuno sa Hesbon, sa hangganan ng mga Ammonita; **11** Galaad, at ang rehiyon ng mga Gesurita at mga Maacateo, buong Bundok Hermon, buong Basan hanggang Saleca; **12** ang buong kaharian ng Og sa Basan, na naghari sa Astarot at Edrei—ito ang mga nailawn sa labi ng Rephaim—sinalakay sila ni Moises gamit ang espada at itinaboy sila. **13** Pero hindi pinalayas ng bayan ng Israel ang mga Gesurita o ang mga Maacateo. Sa halip, nanirahan ang Gesur at Maacat sa Israel hanggang sa araw na ito. **14** Ang lipi lamang ni Levi ang hindi binigyan ni Moises ng pamana. “Ang mga handog kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, gumawa sa pamamagitan ng apoy,” ang kanilang pamana, tulad ng sinabi ng Diyos kay Moises. **15** Binigyan ni Moises ng isang pamana ang lipi ni Ruben, angkan sa angkan. **16** Ang kanilang nasasakupan ay mula sa Aroer, sa gilid ng bangin ng ilog Arnon, at ang lungsod na nasa gitna ng lambak, at buong kapatagan sa Medeba. **17** Tinanggap din ni Ruben ang Hesbon, at ang lahat ng mga lungsod nito na nasa kapatagan, Dibon, at Bamoth Baal, at Beth Baalmeon, **18** at Jahaz, at Kademet, at Mepaat, **19** at Kiriataim, at Sibma, at Zeretsahar sa burol ng lambak. **20** Tinanggap din ni Ruben ang Beth Peor, ang mga libis ng Pisga, Beth Jeshimot, **21** lahat ng mga lungsod ng kapatagan, at ang buong kaharian ni Sihon na hari ng mga Amoreo, na naghari sa Hesbon, na magkasamang tinalo ni Moises kasama ang mga pinuno ng Midian, Evi, Rekem, Zur, Hur at Reba, ang mga prinsipe ni Sihon, na nanirahan sa lupain. **22** Pinatay din ng bayan ng Israel si Balaam na anak na lalaki ni Beor gamit ang espada, na nagsanay sa paghula, kasama ang ibang pinatay nila. **23** Ang hangganan ng lipi ni Ruben ay ang ilog Jordan; ito ang kanilang hangganan. Ito ang pamana ng lipi ni Ruben, binigay sa bawat mga angkan nila, kasama ng kanilang mga lungsod at mga nayon. **24** Ito ang ibinigay ni Moises sa lipi ni Gad, angkan sa angkan: **25** Ang kanilang nasasakupan ay Jacer, lahat ng mga lungsod ng Galaad at kalahati ng lupa ng mga Ammonita, hanggang Aroer, na nasa silangan ng Rabba, **26** mula sa Hesbon hanggang sa Ramath Mizpeh at Betonim, mula sa Mahanaim hanggang sa nasasakupan ng Debir. **27** Doon sa lambak, binigay sa kanila ni Moises ang Beth Haram, Beth Nirma, Sucot, at Zapon, ang nititirang kaharian ni Sihon na hari ng Hesbon, kasama ang Jordan bilang isang hangganan, hanggang sa ibabang dulo ng dagat ng Cinneret, pasilangan sa ibayo ng Jordan. **28** Ito ang pamana ng lipi ni Gad, angkan sa angkan, kasama ang kanilang mga lungsod at mga nayon. **29** Nagbigay ng pamana si Moises sa kalahating lipi ni Manases. Itinalaga ito sa kalahating lipi ng bayan ni Manases, ibinigay sa bawat mga lipi nila. **30** Ang kanilang nasasakupan ay mula sa Mahanaim, buong Basan, buong kaharian ni Og hari ng Basan, at sa buong bayan ng Jair, na nasa Basan, animnapung lungsod; **31** kalahati ng Galaad, at Astarot at Edrei (ang mga maharlilikang lungsod ng Og sa Basan). Ito ang mga itinalaga sa angkan ni Machir na anak na lalaki ni Manases—kalahati ng bayan ni Machir, na ibinigay sa bawat mga pamilya nila. **32** Ito ang pamana na itinalaga ni Moises sa kanila sa mga kapatagan ng Moab, sa ibayo ng Jordan silangan ng Jerico. **33** Hindi binigyan ni Moises ng pamana ang lipi ng Levi. Yahweh, ang Diyos ng Israel ang kanilang pamana, tulad ng sinabi niya sa kanila.

14 Ito ang mga lugar ng lupain na tinanggap ng bayan ng Israel bilang kanilang mana sa lupain ng Canaan, na nakalaan para sa kanila ni Eleazar na pari, ni Josue na anak na lalaki ni Nun, at ng mga pinuno

ng mga lipi ng mga pamilya ng kanilang mga ninuno sa loob ng bayan ng Israel. **2** Ang kanilang pamana ay pinili sa pamamagitan ng palabutan para sa siyam at kalahating mga lipi, gaya lamang ng iniutos ni Yahweh sa pamamagitan ng kamay ni Moises, **3** Dahil ibinigay ni Moises ang pamana sa dalawa at kalahating mga lipi sa ibayong Jordan, pero sa mga Levita, wala siyang pamana. **4** Ang lipi ni Jose ay talagang dalawang lipi, Manases at Ephraim. At walang bahagi ng pamana ang ibinigay sa mga Levita doon sa lupain, pero may mga lungsod lamang para matirahan, kasama ang kanilang mga lupang-pastulan para sa kanilang alagang baka at para sa kanilang sariling materyal na pangangailangan. **5** Ginawa ng bayan ng Israel ang iniutos ni Yahweh kay Moises, kaya naitalaga nila ang lupain. **6** Pagkatapos nagnapta ang lipi ni Juda kay Josue sa Gilgal. Sinabi ni Caleb na anak ni Jepunne na Canezeo, sinabi sa kaniya, “Alam mo kung ano ang sinabi ni Yahweh kay Moises na lingkod ng Diyos tungkol sa iyo at sa akin sa Kades Barnea. **7** Apatnagang taong gulang ako nang isinugo ako ni Moises na lingkod ni Yahweh mula sa Kades Barnea para magmanman sa lupain. Muli akong nagdala nang isang ulat sa kaniya na parang ito ay nasa puso ko para gawin. **8** Pero ang aking mga kapatid ay sumama sa akin na nagawang matakot ang puso ng bayan. Pero lubos akong sumunod kay Yahweh na aking Diyos. **9** Sumumpa si Moises sa araw na iyon na sinasabing, “Tiyak na ang lupang nilakaran mo ay magiging isang pamana para sa iyo at para sa iyong mga anak magpakailaman, dahil lubos kang sumunod kay Yahweh na aking Diyos.” **10** Ngayon, tingnan mo! Pinanatili akong buhay ni Yahweh nitong apatnau’t limang taon, gaya ng kaniyang sinabi—mula sa panahon nang sinabi ni Yahweh ang salitang ito kay Moises, habang naglalakad ang Israel sa ilang Ngayon, tingnan mo! Walumpu’t limang taong gulang na ako. **11** Malakas pa rin ako ngayon gaya noong araw na isinugo ako ni Moises. Ang lakas ko ngayon ay katulad ng lakas ko noon, para sa digmaan at para sa pag-alis at sa pagdating. **12** Kaya ngayon ibigay mo sa akin ang maburol na bansang ito, na ipinangako sa akin ni Yahweh ng araw na iyon. Dahil narinig mo sa araw na iyon ang Anakim ay mayroon malalaking pinatigibay na mga lungsod. Maaring si Yahweh ay magiging kasama ko at paalisin ko sila, gaya nang sinabi ni Yahweh.” **13** Pagkatapos pinagpala siya ni Josue at ibinigay ang Hebron bilang isang pamana kay Caleb na laalaking anak ni Jepunne na Cenezeo hanggang sa araw na ito, dahil lubos siyang sumunod kay Yahweh, ang Diyos ng Israel. **15** Ngayon, Kiri Arba ang dating pangalan ng Hebron. (Si Arba ang pinakadakilang lalaki sa mga Anakim). Pagkatapos nagkaroon ng kapahingahan ang lupain mula sa digmaan.

15 Ang pagtakatda ng lupain para sa lipi ng bayan ng Juda, ibinigay sa kanilang mga angkan, pinatalak ang timog hanggang sa hangganan ng Edom, kasama ang ilang ng Sin bilang pinaka-malayong dako sa timog. **2** Ang kanilang hangganan sa timog ay sinimulan sa dulo ng Dagat ng Asin, mula sa dalampasigan na nakaharap sa timog. **3** Ang sumunod na kanilang hangganan ay lumabas sa timog ng kaburulan ng Akrabbim at dumaan sa Sin, at umahon sa timog ng Kades Barnea, sa Hezron, at hanggang sa Addar, kung saan lumiko patungong Karka. **4** Dumaan ito patungong Azmon, ngadtaan sa batis ng Ehipto, at dumating ito sa dulo ng dagat. Ito ang kanilang hangganan sa timog. **5** Ang silangang hangganan ay ang Dagat ng Asin, na nasa bibig ng Jordan. Ang hangganan sa hilaga ay nagsisimula sa dalampasigan ng dagat sa bibig ng Jordan. **6** Umahon ito sa Beth Hogla at dumaan patungong timog ng Beth Araba. Pagkatapos umahon ito sa Bato ng Bohan (si Bohan ang anak na lalaki ni Reuben). **7** Pagkatapos ang hangganang paahon sa Debir mula sa lambak ng Achor, at gayon din pahilaga, lumilikido patungong Gilgal, na kasalungat sa kaburulan ng Adummim, na nasa katimugang bahagi ng ilog. Pagkatapos ang hangganan na dinaanahan sa mga bukal ng En Shemes at papuntang En Rogel. **8** Pagkatapos ang hangganang paahon sa lambak ng Ben Hinnom patungo sa bahaging timog ng lungsod ng Jebuseo (iyon ay, Jerusalem). Pagkatapos paahon ito sa tuktok ng kaburulan na nasa lambak ng Hinnom, sa kanluran, na nasa dulo ng hilagang parte ng lambak ng Rephaim. **9** Pagkatapos umabot sa hangganan mula sa tuktok ng mga burol papunta sa bukal ng Neoptea, at lumabas mula doon papunta sa mga lungsod ng Bundok Efron. Pagkatapos lumikido ang hangganan paikot sa Baala (pareho sa Kiriath Jearim). **10** Pagkatapos umikot ang hangganan sa kanluran sa Baala sa Bundok Seir, at dumaan sa gilid ng

Bundok Jearim sa Hilaga (pareho sa Kesalon), bumaba sa Beth Shemes, at dumaan sa Timna. **11** Lumabas ang hangganan sa gilid ng pahilagang burol ng Ekron, at pagkatapos lumiko paikot sa Sikeron at dumaan sa Bundok Baala, mula sa kung saan papunta hanggang Jabneel. Nagtapos ang hangganan sa dagat. **12** Ang Malaking Dagat ang hangganan ng pakanluran at ng mga dalampasigan nito. Ito ang hanggangang paikot sa lipi ni Juda, angkan sa angkan. **13** Sa pagusunod ng utos ni Yahweh kay Josue, Binigyan ni Josue si Caleb na anak na lalaki ni Jepunne ng isang itinalagang lupain sa kalaigtaan ng lipi ng Juda, Kiriath, Arba, iyon ay Hebron. (Si Arba ang ama ni Anak.) **14** Pinalayas ni Caleb mula doon ang tatlong lipi ng mga kaapu-apuhan ni Anak: Sesai Aiman at Talmai, mga kaapu-apuhan ni Anak. **15** Umakyat siya mula doon laban sa mga naninirahan sa Debir (ang pangalang Debir ay karaniwang tinawag na Kiriat Seper). **16** Sinabi ni Caleb, "Ang lalaking lulusob sa Kiriath Seper at bibihagin ito, ibibigay ko sa kanya si Acsa ang aking anak na babae bilang isang asawa." **17** Si Otniel anak na lalaki ni Kenaz, kapatid na lalaki ni Caleb, ang bumihag dito. Kaya ibinigay ni Caleb sa kanya si Acsa na kaniyang anak na babae bilang isang asawa. **18** Nangyari ito nang pumunta si Acsa sa kanya, pilit siyang humingi sa kaniyang ama ng isang bikid. At nang bumaba siya sa kaniyang asno, sinabi ni Caleb sa kanya, "Ano ang nais mo?" **19** Sumagot si Acsa, "Gumawa ka sa akin ng isang natatanging pabor. Yamang ibinigay mo sa akin ang lupain ng Negev, bigyan mo rin ako ng ilang mga bukal ng tubig." At ibinigay ni Caleb sa kanya ang mataas na bahagi ng mga bukal at mababang bahagi ng mga bukal. **20** Ito ay ang minana ng lipi ng bayan ng Juda, na ibinigay sa kanilang mga angkan. **21** Ang mga lungsod na kabilang sa lipi ng Juda na nasa pinaka-timog, patungo sa hangganan ng Edom, ay ang mga Kabzeel, Eder, Jagur, **22** Kina, Dimona, Adada, **23** Kedes, Hazor, Itnan, **24** Zip, Telem, Bealot. **25** Hazor Hadatta, Keriot Hezron (ito rin ay kilala bilang Hazor), **26** Amam, Sema, Molada, **27** Hazar, Gadda, Hesmon, Beth Pelet, **28** Hazar Sual, Beerseba, Bizotia. **29** Baala, Iyim, Ezem, **30** Eltolad, Cesil, Horma, **31** Siclag, Madmannu, Sansanna, **32** Lebato, Silim, Ain, at Rimmon. Ang mga ito ay dalawamput-siyam na mga lungsod lahat, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **33** Sa babang bahagi ng maburol na bansa sa kanluran, naroon ang mga Estaoil, Zora, Asna, **34** Sanoa, En Gannim, Tappua, Enam, **35** Jarmut, Adullam, Soco, Azeka, **36** Saaraim, Aditaim, at Gedera (ito ay Gederotaim). Ang mga ito ay labing-apat na lungsod sa bilang, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **37** Zenan, Hadasa, Migdal gad, **38** Dilean, Mispa, Jokteel, **39** Lachis, Bozkat, Eglon, **40** Cabbon, Lamam, Citlis, **41** Gederot, Beth Dagon, Naama, Macea. Ang mga ito ay labing-anim na lungsod sa bilang, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **42** Libna, Ether, Asan, **43** Ipta, Asna, Nezib, **44** Keila, Achzib, Maresa, Ang mga ito ay siyam na lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **45** Ang Ekron, kasama ang nakapaligid na mga bayan at mga nayon dito; **46** mula Ekron hanggang sa Malaking Dagat, lahat ng mga pamayanang na malapit sa Asdod, kasama ang kanilang mga nayon. **47** Ang Asdod, ang nakapaligid na mga bayan at mga nayon dito; Ang Gaza, ang nakapaligid na mga bayan at mga nayon dito; hanggang sa batis ng Ehipto, at sa Malaking Dagat kasama ng dalampasingan nito. **48** Sa kaburulan bansa, Samir, Jattir, Soco, **49** Danna, Kiriath Sanna (ito ay Debir), **50** Anab, Estemo, Anim, **51** Gosen, Holon, at Gilo. Ang mga ito ay labing-isang lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **52** Arab, Duma, Esan, **53** Janim, Beth Tappua, Apeka, **54** Humta, Kiriath Arba (ito ay Hebron), at Zior. Ito ang siyam na lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **55** Maon, Carmel, Zip, Jutta, **56** Jezreel, Jokdeam, Zanoa, **57** Kain, Gibea, at Timna. Ang mga ito ay sampung mga lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **58** Halhul, Beth Zur, Gedor, **59** Maarat, Beth Anot, at Eltekon. Ang mga ito ay anim na mga lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **60** Kiriath Baal, (ito ay Kiriath Jearim), at Rabba. Ito ang dalawang lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **61** Sa ilang, narooron ang Beth Araba, Middin, Secaca, **62** Nibsan, ang Lungsod ng Asin, at En Ged. Ito ang anim na lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **63** Pero para sa mga Jebuseo, hindi mapalapis ang mga naninirahan sa Jerusalem, ng lipi ni Juda, kaya nanirahan doon ang mga Jebuseo kasama ang lipi ni Juda hanggang sa araw na ito.

16 Umabot mula Jordan sa Jerico ang pagtatalaga ng lupain para sa lipi ni Jose, sa silangan ng mga bukal ng Jerico, sa ilang, paakyat mula

sa Jerico patungo sa maburol na bansa ng Bethel. **2** Pagkatapos papunta ito mula sa Bethel hanggang sa Luz at dumaan patungong Atarot, ang lupain ng mga Arkita. **3** Pagkatapos bumaba ito pakanluran sa lupain ng mga Jaflatita, hanggang sa kalayuan ng lupain ng babang Beth Horon, at pagkatapos patungo sa Gezer; at nagtapos ito sa dagat. **4** Sa ganitong paraan natanggap ng mga lipi ni Jose, Manases at Efraim ang kanilang pamana. **5** Ang lupain ng lipi ni Efraim na itinalaga sa kanilang mga angkan ay ang sumusunod: ang hangganan ng kanilang minana sa silangan mula Atarot Addar hanggang sa kalayuan ng Mataas ng Beth Horon, **6** at mula roon nagpatuloy ito patungong dagat. Mula sa Micmetat sa hilaga lumiko ito pasilangan tungo sa Taanat Silo at lampas na dumaan ito sa silangan tungo sa Janoa. **7** Pagkatapos bumaba ito mula sa Janoa patungong Atarot at patungong Naara, at pagkatapos nakarating sa Jerico at nagtapos sa Jordan. **8** Mula sa hangganan ng Tappua nagpunta nang pakanluran patungo sa bukal ng Kana at nagtapos sa dagat. Ito ang minana ng lipi ni Efraim, na itinalaga sa kanilang mga angkan, **9** kasama ang mga lungsod na pinili para sa lipi ni Efraim sa loob ng minana ng lipi ni Manases—lahat ng mga lungsod, gayundin ang kanilang mga nayon. **10** Hindi nila pinalis ang mga Cananaeo na naninirahan sa Gezer, kaya ang mga Cananaeo ay nanirahan sa Efraim hanggang ngayon, pero ang mga taong ito ay sapilitan pinagtrabaho.

17 Ito ang lupaing itinalaga para sa lipi ng Manases (panganay na anak na lalaki ni Jose) —iyon ay, para kay Makir, na panganay ni Manases na siya mismong ama ng Galaad. Itinalaga ang lupain ng Galaad at Basan sa mga kaapu-apuhan ni Makir, dahil naging mandirigma si Makir. **2** Ang lupain itinalaga sa natirang lipi ni Manases, ibinigay sa kanilang mga angkan—Abiezir, Helek, Asriel, Secem, Heper, at Semida. Ito ang mga lalaking kaapu-apuhan ni Manases anak na lalaki ni Jose, iniharap sa kanilang mga angkan. **3** Ngayon si Zelophehad na anak na lalaki ni Heper na anak na lalaki ni Galaad anak na lalaki ni Makir anak na lalaki ni Manases ay walang mga anak na lalaki, pero may anak na babae lamang. Ito ang mga pangalan ng kaniyang mga anak na babae: Mala, Noe, Hogla, Milka, and Tirza. **4** Nilapitan nila si Eleazar na pari, Josue anak na lalaki ni Nun at ang mga pinuno, at kanilang sinabi, "Inriutos ni Yahweh kay Moises na ibigay sa amin ang isang pamana kasama ng amin mga kapatid na lalaki." Kaya, sa pagusunod sa kautusan ni Yahweh, binigyan niya ang mga kababaihang iyon ng isang pamana kasama ng mga kapatid na lalaki ng kanilang ama. **5** Itinalaga ang sampung piraso ng lupa kay Manases sa Galaad at Basan, na nasa kabilang dako ng Jordan, **6** dahil nakatanggap ng pamana ang mga anak na babae ni Manases kasama ng kaniyang mga anak na lalaki. Itinalaga ang lupain ng Galaad sa natitirang lipi ni Manases. **7** Umabot mula Aser hanggang Micmetat ang lupain ni Manases, na nasa silangan ng Secem. Pagkatapos umabot ang hangganan patimug sa mga naninirahan na malapit sa bukal ng Tappua. **8** (Ang lupain ng Tappua ay pag-aari ng Manases, pero ang bayan ng Tappua sa hangganan ng Manases ay pag-aari ng lipi ni Efraim.) **9** Nagpatuloy ang hangganan sa batis ng Kana. Ang mga katimugang lungsod ng batis na ito kasama ng mga bayan ni Manases ay pag-aari ni Efraim. Ang hangganan ng Manases na nasa tagiliran ng hilagang batis, at nagtapos ito sa dagat. **10** Ang lupain sa timog ay pag-aari ni Efraim, at ang lupain sa hilaga ay kay Manases; ang dagat ay ang hangganan. Sa hilagang dako mararating ang Aser, at sa silangan, ang Isacar. **11** Gayundin sa Isacar at sa Aser, Inangkin ni Manases ang Beth San at nayon nito, Ibleam at nayo nito, ang mga maninirahan sa Dor at nayon nito, ang mga maninirahan sa Endor at nayon nito, ang mga maninirahan sa Taanac at nayon nito, ang mga maninirahan sa Megiddo at nayon nito (at ang ikatlong lungsod ay Napet). **12** Gayon pa man hindi maangkin ng lipi ni Manases ang mga lungsod na iyon, dahil patuloy na maninirahan sa lupaing ito ang mga Cananaeo. **13** Nang lumakas ang bayan ng Israel, pinagtrabaho nila nang sapilitan ang mga Cananaeo, pero hindi sila ganap na napaalis. **14** Pagkatapos sinabi ng mga kaapu-apuhan ni Jose kay Josue, sinabing, "Bakit isang lupain lamang ang iyong itinalaga sa amin at isang bahagi bilang pamana, yamang kami ay isang bayang marami ang bilang at sa lahat ng pagkakataon kami ay pinaggpala ni Yahweh?" **15** Sinabi ni Jose sa kanila, "Kung kayo ay isang bayan na marami ang bilang, umakyat kayo mismo sa kabutuan at doon linisin ang lupa para sa inyong mga sarili sa lupain ng mga Perezeto at ng Rephaim. Gawin ito, yamang napakalit ng maburol na lupain ng Efraim

para sa inyo." **16** Sinabi ng mga kaapu-apuhan ni Jose, "Hindi sapat para sa amin ang maburol na lupain. Pero may mga karwaheng bakal ang lahat ng Cananaeo na narinirahan sa lambak, kapwa ang nasa Beth San at mga nayon nito at ang mga nasa lambak ng Jezreel." **17** Pagkatapos sinabi ni Josue sa sambahayan ni Jose—para kay Efraim at Manases, "Kayo ay isang bayan na marami ang bilang, at may malakas kayong kapangyarian. Hindi dapat isang pirasong lupain lamang ang italaga sa inyo. **18** Magiging inyo rin ang maburol na lupain ito. Kahit na kagubatan ito, ililinis ninyo ito at aangkinin ito hanggang sa pinakamalayong hangganan nito. Palalayasin ninyo ang mga Cananaeo, kahit sila ay may mga karwaheng bakal at kahit na malakas sila."

18 Pagkatapos sama-samang naptipon ang buong kapulungan ng bayan ng Israel sa Silo. Itinayo nila ang tolda ng pagpupulung doon at sinakop nila ang lupain sa kanilang harapan. **2** Mayroon pang pitong lipi sa kalagitnaan ng bayan ng Israel na ang pamana ay hindi pa naitatalaga. **3** Sinabi ni Josue sa bayan ng Israel, "Hanggang kailan ninyo ipaggapalibutan ang pagpunta sa lupain na ibinigay sa inyo ni Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ninuno? **4** Maghirang kayo para sa inyong sarili ng ng tatlong lalaki mula sa bawat lipi, at ipapadalat ko sila. Pupunta sila at susuriin ang itaas at ibaba ng lupain. Susulat sila ng isang paglalarawan nito kasama ng isang tanawin sa kanilang mga mamanahin, at pagkatapos babalik sila sa akin. **5** Hahatiin nila ito sa pitong bahagi. Mananatili ang Juda sa kanilang lupain sa dakong timog, at ang sambahayan ni Jose ay magpapatuloy sa kanilang lupain sa dakong hilaga. **6** Hilarawan ninyo ang lupain sa pitong bahagi at dadalhin ang paglalarawan dito sa akin. Magpapalabutan ako para sa inyo dito sa harapan ni Yahweh na aming Diyos. **7** Walang kabahagi ang mga Levita sa inyo, dahil ang pagkapari mula kay Yahweh ang kanilang minana. Tinanggap na ng Gad, Ruben at ang kalahating lipi ni Manases ang kanilang minana, lampas ng Jordan. Ito ang pamana na ibinigay sa kanila ni Moises na lingkod ni Yahweh." **8** Kaya tumayo ang mga lalaki at umalis. Inutusan ni Josue ang mga pumunta para isulat ang paglalarawan ng lupain, sinabing, "Umakyat at bumaba sa lupain at sumulat ng isang paglalarawan nito at bumalik sa akin. Magpapalabutan ako para inyo dito sa harapan ni Yahweh sa Silo." **9** Umalis ang mga lalaki at umakyat at bumabang lumakad sa lupain at isinulat ang isang paglalarawan nito sa isang balumbon ng kasulatan sa pamamagitan ng pitong bahagi ng lungsod, nagtatala ng mga lungsod sa bawat bahagi sa bawat bahagi. Pagkatapos bumalik sila kay Josue sa kampo sa Silo. **10** Pagkatapos nagpalabutan si Josue para sa kanila sa harapan ni Yahweh sa Silo. At doon itinalaga ni Josue ang lupain sa bayan ng Israel—ibinigay sa bawat isa ang kaniyang kabahagi ng lupa. **11** Ang pagtatalaga ng lupa para sa lipi ni Benjamin ay ibinigay sa bawat mga angkan nila. Matatagpuan sa pagitan ng mga kaapu-apuhan ni Juda at sa mga kaapu-apuhan ni Jose ang nasasakupan ng kanilang nakatalagang lupa. **12** Sa dakong hilaga, nagsimula ang kanilang hangganan sa Jordan. Umabot ang hangganan sa hilagang gulod ng Jerico, at pagkatapos hanggang sa pakanlurang maburol na lupain. Umabot ito doon sa ilang ng Beth Aven. **13** Mula roon dumaan ang hangganan sa timog sa dako ng Luz (parehong lugar tulad ng Betel). Pagkatapos bumaba ang hangganan sa Atarot Adar, sa tabi ng bundok na naroon sa timog ng Bet Horon. **14** Pagkatapos nagpatuloy ang hangganan sa ibang direksyon: sa dakong kanluran, lumiko ito patungong timog, patungo sa bundok sa ibayo mula sa Bet Horon. Nagtapos ang hangganan ito sa Kiriath Baal (iyon ay Kiriath Jearim), isang lungsod na pag-aari sa lipi ni Juda. Bumuo ito ng hangganan sa dakong kanluran. **15** Nagsimula sa labas ng Kiriath Jearim ang timog na dako. Nagmula roon ang hangganan patungong Epron, hanggang sa bukal na mga tubig ng Neptoa. **16** Pagkatapos bumaba ang hangganan sa bundok na kasalungat ng lambak ng Ben Hinnom, na nasa hilagang dulo ng lambak ng Rephaim. Bumaba ito sa lambak ng Hinnom, timog ng libis ng mga Jebuseo, at nagpatuloy pababa sa En Rogel. **17** Lumiko ito pahilaga, papunta sa direksyon ng En Semes, at mula roon lumabas ito sa Celilot, na kasalungat sa paakyat ng Adummim. Pagkatapos bumaba ito sa Bato ni Bohan (anak na lalaki ni Ruben si Bohan). **18** Dumaan ito sa hilaga sa gilid ng daan ng Bet Araba at pababa sa Araba. **19** Dumaan ang hangganan sa hilaga sa gilid ng daan ng Bet Hogla. Nagtapos ang hangganan sa hilagang look ng Dagat ng Asin, sa timugang dulo ng Jordan. Ito ang hangganan sa timog. **20** Nabuo nito ang hangganan ng Jordan sa silangang bahagi. Ito

ang pamana sa lipi ni Benjamin, at ibinigay ito sa bawa't isa sa kanilang mga angkan, hangganan pagkatapos ng hangganan, sa buong palibot. **21** Ngayon ang mga lungsod ng lipi ni Benjamin ayon sa kanilang mga angkan ay Jerico, Bet Hogla, Emek Keziz, **22** Bet Araba, Zemaraim, Betel, **23** Avvim, Para, Opra, **24** Kepar Ammoni, Opni, at Geba. May labindalawang lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **25** Naroon din ang mga lungsod ng Gibeon, Rama, Beerot, **26** Mizpe, Kepira, Moza, **27** Rekem, Ipeel, Tarala, **28** Zela, Haelip, Jebus (pareho sa Jerusalem), Gibe, at Kiriath. Mayroon labing-apat na mga lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. Ito ang pamana ni Benjamin para sa kanilang mga angkan.

19 Tumapat ang ikalawang palabutan kay Simeon at itinalaga ito sa bawat mga angkan nila. Ang minana nila ay nasa gitna ng pamana na pag-aari ng lipi ni Juda. **2** Napunta sa kanila bilang pamana ang Beer-seba, Seba, Molada, **3** Hazar, Su'al, Bala, Ezem, **4** Eltolad, Betul, at Horma. **5** May Ziklag din si Simeon, Bet Marcabot, Hazar Susa, **6** Bet Labao, at Saruhen. Labing tatlong lungsod ang mga ito, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **7** Si Simeon ay mayroon ding Ain, Rimmon, Eter, at Asan. Apat na lungsod ang mga ito, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **8** Kasama ng mga ito sa mga nayong nakapalibot sa mga lungsod na ito hanggang sa Baalat Beer (pareho gaya ng Rama sa Negev). Ito ang pamana ng lipi ni Simeon, na ibinigay sa kanilang mga angkan. **9** Ang pamana ng lipi ni Simeon ay bumuo ng bahagi sa lupain ng lipi ni Juda. Dahil napakalawak para sa kanila ang bahagi ng lupaina itinalaga sa lipi ni Juda, tinanggap ng lipi ni Simeon ang kanilang pamana mula sa gitna ng kanilang bahagi. **10** Tumapat ang ikatlong palabutan sa lipi ni Zebulon, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan. Nagsimula ang hangganan ng kanilang minana sa Sarid. **11** Umakyat pakanluran ang kanilang hangganan patungong Marala at dumikit sa Dabbeset; pagkatapos umabot ito sa batis na katapat ng Jokneam. **12** Mula sa Sarid lumiko ang hangganan pasilangan patungo sa silangan at tumungo sa hangganan ng Kislot Tabor. Mula roon tumungo ito sa Daberat at pagkatapos pataas hanggang sa Japia. **13** Mula roon dumaan pasilangan sa Gat Heper, at pagkatapos sa Etkazin; sunod nagpunta ito sa Rimmon at lumiko patungo sa Nea. **14** Lumiko ang hangganan sa hilaga patungong Hannathn at nagtapos sa lambak ng Iptah El. **15** Kasama sa rehiyon ito ang mga lungsod ng Kattat, Naala, Simron, Idala, at Bethlehem. Mayroon labindalawang lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **16** Ito ang minana ng lipi ni Zebulon, na ibinigay sa kanilang mga angkan—ang mga lungsod, kasama ang kanilang mga nayon. **17** Tumapat ang ikaapat na palabutan kay Isacar, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan. **18** Kasama sa kanilang lupain ang Jezreel, Kesulot, Sunem, **19** Hafara'im, Sion, at Anaharat. **20** Kasama rin dito ang Rabbit, Kision, Ebez, **21** Remet, En-gannim, En-hadda, at Beth-passes. **22** Dumikit din ang kanilang hangganan sa Tabor, Sahasim, at Beth-semes, at nagtapos sa Jordan. Mayroon labing-anim na lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **23** Ito ang minana ng lipi ni Isacar, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan—ang mga lungsod, kasama ang kanilang mga nayon. **24** Tumapat ang ikalimang palabutan sa lipi ni Aser, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan. **25** Kasama sa kanilang lupain ang Helka, Hali, Beten, Acsap, **26** Alamelek, Amad, at Misal. Sa kanluran umabot ang hangganan sa Carmel at Sihor Libnat. **27** Pagkatapos lumiko ito pasilangan sa Bet Dagon at umabot hanggang kasing layo ng Zebulon, at pagkatapos sa lambak ng Iptah-el, pahilaga sa Beth-emec at Nehiel. Pagkatapos nagpatuloy ito sa Ebron, Rehob, Hammon, at Kana, hanggang kasing layo ng Pinakamalaking Sidon. **29** Bumalik ang hangganan sa Rama, at pagkatapos sa pinatibay na lungsod ng Tiro. Pagkatapos lumiko ang hangganan sa Hosa at nagtapos sa dagat, sa rehiyon ng Azcib, **30** Umma, Apek, at Rehob. Mayroon dalawampu't dalawang lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **31** Ito ang minana ng lipi ni Aser, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan—ang mga lungsod, kasama ang kanilang mga nayon. **32** Tumapat ang ikaanin na palabutan sa lipi ni Neftali, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan. **33** Ang kanilang hangganan ay matatagpuan mula sa Helep, mula sa ensena sa Saananim, hanggang patungo sa Adamineceb at Jabneel, hanggang kasing layo ng Lakkum; nagtapos ito sa Jordan. **34** Lumiko ang hangganan pakanluran sa Aznot-tabor at hanggang patungo sa Hukkok; at dumikit ito sa Zebulon sa timog, at nakarating sa Aser sa kanluran at Juda sa silangan sa ilog Jordan. **35**

Ang mga pinatibay na lungsod ay Zidim, Zer, Hammat, Rakkat, Cinneret, **36** Adama, Rama, Hazor, **37** Kedes, Edrei, at En Hazor. **38** Naroon din ang Yiron, Migdalel, Horem, Beth-anat, at Beth-semes. Mayroong labinsiyaan na lungsod, hindi kabilang ang kanilang mga nayon. **39** Ito ang minana ng lipi ni Neftali, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan—ang mga lungsod, kabilang ang kanilang mga nayon. **40** Tumapat ang ikapitong palabunutan sa lipi ni Dan, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan. **41** Kabilang sa minana nito ang Zora, Estael, Ir Semes, **42** Saalabin, Ajalon, at Itla. **43** Kabilang rin dito ang Elon, Timna, Ekron, **44** Elteke, Gibbethon, Baalat, **45** Jehud, Bene Berak, Gat Rimmon, at Rakkon kasama ang lupain sa ibayo mula sa Joppa. **47** Nang mawala sa kanila ang lupain ng lipi ni Dan, nilusob ng Dan ang Lesem, nilabanan ito, at binihag ito. Pinatay nila ang bawat isa gamit ang espada, inangkin ito, at narirahan dito. Muli nilang pinangalanang Lesem, tinawag itong Dan kasunod sa kanilang ninuno. **48** Ito ang minana ng lipi ni Dan, at ibinigay ito sa kanilang mga angkan—ang mga lungsod, kasama ang kanilang mga nayon. **49** Nang matapos nila ang paglalaan ng lupain bilang pamana, ibinigay ng bayan ng Israel ang isang pamana kasama ang kanilang sarili para kay Josue na anak ni Nun. **50** Sa utos ni Yahweh ibinigay nila sa kanya ang lungsod na hiningi niya, ang Timnat Sera sa maburol na bansa ng Efraim. Muli niyang itinayo ang lungsod at narirahan doon. **51** Ito ang mga pamana na itinalaga ni Eleazar na pari, ni Josue na anak ni Nun, at ng mga panliping pinuno ng mga pamilya ng mga ninuno ng Israel sa pamamagitan ng palabunutan sa Silo, sa harapan ni Yahweh, sa pasukan ng tolda ng pagpupulong. Kaya matapos nila ang pagtatalaga ng lupain.

20 Pagkatapos sinabi ni Yahweh kay Josue, **2** “Sabihin mo sa bayan ng Israel, na sinasabing, ‘Pumili ng mga lungsod ng kanlungan na sinabi ko sa inyo sa pamamagitan ng kamay ni Moises. **3** Gawin ito para makapunta doon ang isang tao na nakapatay na hindi sinasadya. Ang mga lungsod na ito ay magiging isang lugar ng kanlungan mula sa sinumang naghahangad para sa paghihiganti sa dugo ng isang tao na pinatay. **4** Siya ay tatakboisa sa mga lungsod na iyon at tatayo sa pasukan ng lungsod ng tarangkahian, at ipinalwanag ang kaniyang kaso sa mga nakatatanda ng lungsod na iyon. Pagkatapos siya ay dadalhin nila sa loob ng lungsod at bibigyan siya ng isang lugar na matitiranhan kasama nila. **5** At kapag dumating ang isang maghihiganti ng dugo, pagkatapos ang bayan ng lungsod ay hindi dapat isuko para sa kapangyarihan na siyang pumatay sa kaniya. Hindi dapat nilang gawin ito, dahil pinatay niya ang kaniyang kapitbahay nang hindi inaaahanan at hindi nasuklam sa kanya sa simula pa. **6** Dapat siyang manatili sa lungsod hanggang tumayo siya sa harap ng kapulungan para sa paghatol, hanggang sa kamatayan ng naglilingkod bilang punong pari sa mga araw na iyon. Pagkatapos ang isang sadyang nakapatay sa tao ay maaaring bumalik sa kaniyang sariling bayan at kaniyang sariling tahanan, sa bayan na kaniyang tinakasan. **7** Kaya pinilli ng mga Israelita ang Kades sa Galilea sa maburol na lugar ng Neftali, Secem sa maburol na lugar ng Efraim at ang Kiriat Arba (pareho gaya ng Hebron) sa bansang burol ni Juda. **8** Lampas ng Jordan sa silangan ng Jerico, pinili nila ang Bezer sa ilang na nasa telamps mula sa lipi ni Ruben; Ramot Galaad, mula sa lipi ni Gad; at Golon sa Bashan, mula sa lipi ni Manases. **9** Ito ang mga pinilng lungsod para sa buong bayan ng Israel at para sa mga dayuhan na nanirahan kasama nila, para sinuman na makapatay ng isang tao na hindi sinasadya ay maaaring makatakbos sa kanila para sa kanilang kaligtasan. Hindi maaaring mamamatay ang taong ito sa pamamagitan ng kamay ng maghihiganti ng dugo, hanggang humarap muna sa kapulungan ang napagbintangan.

21 Pagkatapos pumunta ang mga pinuno ng mga angkan ng mga Levita kina Eleazar na pari, Josue na anak ni Nun, at sa mga pinuno ng mga pamilya ng kanilang mga ninuno sa loob ng bayan ng Israel.

2 Sinabi nila sa kanila sa Silo sa lupain ng Canaan, “Inutusan kayo ni Yahweh sa pamamagitan ng kamay ni Moises na bigyan kami ng mga lungsod para manirahan, kasama ang mga lupang pastulan para sa aming mga alangang hayop.” **3** Kaya sa pamamagitan ng utes ni Yahweh, ibinigay ng bayan ng Israel sa mga Levita mula sa kanilang minana ang mga sumusunod na lungsod, kabilang ang kanilang mga lupang pastulan, para sa mga Levita. **4** Ibinigay ang resulta ng palabunutan ito para sa mga angkan ng mga Kohatita: ang mga pari— ang mga kaapu-apuhan ni Aaron

na mula sa mga Levita—tumanggap ng labing tatlong lungsod na ibinigay mula sa lipi ni Juda, mula sa lipi ni Simeon, at mula sa lipi ni Benjamin. **5** Ang mga natirang angkan ng mga Kohatita ay tumanggap ng sampung lungsod sa pamamagitan ng mga palabunutan ng sampung lungsod mula sa mga angkan ng mga lipi ni Efraim, Dan, at mula sa kalahating lipi ni Manases. **6** At ibinigay ang mga taong mula sa Gerson sa pamamagitan ng palabunutan ng labintatlong lungsod mula sa mga angkan ng mga lipi ni Isacar, Aser, Neftali, at sa kalahating lipi ni Manases sa Bashan. **7** Ang bayan na mga kaapu-apuhan ni Merari ay tumanggap ng labindalawang lungsod mula sa mga lipi nina Ruben, Gad, at Zebulon. **8** Kaya ibinigay ng bayan ng Israel ang mga lungsod na ito, kasama ang kanilang mga lupang pastulan, sa mga Levita sa pamamagitan ng mga palabunutan, gaya ng inutos ni Yahweh sa pamamagitan ng kamay ni Moises. **9** Mula sa mga lipi ng Juda at Simeon, nagtagala sila ng lupain sa mga sumusunod na mga lungsod, nakalista rito ang bawat pangalan. **10** Ibinigay ang mga lungsod na ito sa mga kaapu-apuhan ni Aaron, na kabilang sa mga angkan ng mga Kohatita, na nagsimula naman sa lipi ni Levi. Dahil natapat sa kanila ang unang mga palabunutan. **11** Ibinigay ng mga Israelita sa kanila ang Kiriat Arba (si Arba ang naging ama ni Anak), ang parehong lugar gaya ng Hebron, sa maburol na lupain ng Juda, kasama ang mga lupang pastulan sa paligid nito. **12** Pero ibinigay na kay Caleb na anak ni Jepune ang mga bukid ng lungsod at ang mga nayon nito, bilang pag-aari niya. **13** Ibinigay nila ang Hebron sa mga kaapu-apuhan ni Aaron na pari kasama ang mga lupang pastulan nito—na isang kanlungang lungsod para sa sinuman na nakapatay sa iba ng hindi sinasadya—at Libna kasama ang mga lupang pastulan nito. **14** Jattir kasama ang mga lupang pastulan nito, at Estemora kasama ang mga lupang pastulan nito. **15** Ibinigay din nila ang Holon kasama ang mga lupang pastulan nito, Debir kasama ang mga lupang pastulan nito, **16** Ain kasama ang mga lupang pastulan nito, Jutta kasama ang mga lupang pastulan nito, at Bet-Semes kasama ang mga lupang pastulan nito. Mayroong siyam na lungsod na ibinigay mula sa dalawang liping ito. **17** Mula sa lipi ni Benjamin ibinigay ang Gabaon kasama ang mga lupang pastulan nito, ang Geba kasama ang mga lupang pastulan nito, **18** Anatot kasama ang mga lupang pastulan nito, at Almon kasama ang mga karatig-pook nito—apat na lungsod. **19** Ang mga lungsod na ibinigay sa mga pari, ang mga kaapu-apuhan ni Aaron, ay labintatlong lungsod lahat, kasama ang kanilang mga lupang pastulan. **20** Para sa natirang pamilya ng Kohat—ang mga Levitang kabilang sa pamilya ng Kohat—mayroon silang mga lungsod na ibinigay sa kanila mula sa lipi ni Efraim sa pamamagitan ng mga palabunutan. **21** Sa kanila ibinigay ang Secem kasama ang mga lupang pastulan nito sa maburol na lupain ng Efraim—isang kanlungang lungsod para sa sinumang nakapatay ng isang tao na hindi sinasadya—Gezer kasama ang mga lupang pastulan nito, **22** Kibzaim kasama ang mga lupang pastulan nito, at Bet Horon kasama ang mga lupang pastulan nito—apat na lungsod lahat. **23** Mula sa lipi ni Dan, ibinigay sa angkan ng Kohat ang Elteke kasama ang mga lupang pastulan nito, Gibbeton kasama ang mga lupang pastulan nito, **24** Ajalon kasama ang mga lupang pastulan nito, Gatrimon kasama ang mga lupang pastulan nito—apat na lungsod lahat. **25** Mula sa kalahating lipi ni Manases, ibinigay ang Taanac sa angkan ng Kohat kasama ang mga lupang pastulan nito at Gatrimon kasama ang mga lupang pastulan nito—dalawang lungsod. **26** May sampung lungsod lahat para sa mga natirang mga angkan ng Kohatita, kasama ang kanilang mga lupang pastulan. **27** Mula sa kalahating lipi ni Manases, hanggang sa angkan ng Gerson, ito ang ibang mga angkan ng Levita, at ibinigay nila ang Golan sa Basan kasama ang mga lupang pastulan nito—isang kanlungang lungsod para sa sinumang nakapatay ng isa pa nang hindi sinasadya, kasama ang Beesteran at ang mga lupang pastulan nito—dalawang lungsod lahat. **28** Sa mga angkan ng Gerson ibinigay din nila ang Kision mula sa lipi ni Isacar, kasama ang mga lupang pastulan nito, Daberet kasama ang mga lupang pastulan nito, **29** Jarumit kasama ang mga lupang pastulan nito, at ang Engannim kasama ang mga lupang pastulan nito—apat na lungsod. **30** Mula sa lipi ni Aser, ibinigay nila ang Misal kasama ang mga lupang pastulan nito, Abdor kasama ang mga lupang pastulan nito, **31** Helket kasama ang mga lupang pastulan nito, at Rehob kasama ang mga lupang pastulan nito—apat na lungsod lahat. **32** Mula sa lipi ni Neftali, ibinigay nila sa mga angkan ng Gerson ang Kedes sa Galilea kasama ang mga lupang pastulan nito—isang kanlungang lungsod para sa sinumang nakapatay ng isa pa nang hindi sinasadya; Hammotdr

kasama ang mga lupang pastulan nito, at Kartan kasama ang mga lupang pastulan nito—tatlong lungsod lahat. **33** Mayroong labintatlong lungsod lahat, mula sa mga angkan ng Gerson, kasama ang kanilang mga lupang pastulan. **34** Sa natirang mga Levita— ang mga angkan ni Merari—ay ibinigay mula sa lipi ni Zebulon: Jokneam kasama ang mga lupang pastulan nito, Karta kasama ang mga lupang pastulan nito, **35** Dimna kasama ang mga lupang pastulan nito, at Nahalat kasama ang mga lupang pastulan nito—apat na lungsod lahat. **36** Ibinigay sa mga angkan ni Merari mula sa lipi ni Ruben: Bezer kasama ang mga lupang pastulan nito, Jahaz kasama ang mga lupang pastulan nito, **37** Kedemot kasama ang mga lupang pastulan nito, at Mepaat kasama ang mga lupang pastulan nito—apat na lungsod. **38** Mula sa lipi ni Gad ibinigay sa kanila ang Ramot sa Galaad kasama ang mga lupang pastulan nito—isang kanlungang lungsod para sa sinumang nakapatay ng isa pa nang hinisadya—at Mahainam kasama ang mga lupang pastulan nito. **39** Ibinigay din sa mga angkan ni Merari ang Hesbon kasama ang mga lupang pastulan nito, at Jazer kasama ang mga lupang pastulan nito. Apat na lungsod itong lahat. **40** Lahat ng mga ito ang mga lungsod na may maraming angkan ni Merari, na mula sa lipi ni Levi—labindalawang lungsod lahat ang ibinigay sa kanila sa pamamagitan ng mga palabunutan. **41** Ang mga lungsod ng mga Levita na kinuha sa gitna ng lupaing inangkin ng bayan ng Israel ay apatnau't walong lungsod, kasama ang kanilang mga lupang pastulan. **42** Mayroong nakapaligid na mga lupang pastulan ang bawat siyudad na ito. Ganito sa lahat ng mga lungsod na ito. **43** Kaya ibinigay ni Yahweh sa Israel ang lahat ng lupaing ipinangako niyang ibibigay sa kanilang mga ninuno. Inangkin ito ng mga Israelita at nanirahan doon. **44** Pagkatapos binigyan sila ni Yahweh ng pahinga sa bawat dako, gaya ng kanyang ipinangako sa kanilang mga ninuno. Walang isa sa kanilang kaaway ang maaaring tumalo sa kanila. Ibinigay ni Yahweh ang lahat ng kanilang kaaway sa kanilang mga kamay. **45** Walang isang bagay sa lahat ng mga mabuting pangako na sinabi ni Yahweh sa bahay ng Israel ang hindi nagkataotoo. Natupad ang lahat ng ito.

22 Sa panahong iyon tinawag ni Josue ang mga Reubenita, ang mga Gadita, at ang kalahating lipi ni Manases. **2** Sinabi nya sa kanila,

"Nagawa ninyo ang lahat ng bagay na iniutos sa inyo ni Moises, ang lingkod ni Yahweh; Sinund ninyo ang aking tingi sa lahat ng iniutos ko sa inyo. **3** Hindi ninyo iniwan ang inyong mga kapatid na lalaki sa maraming araw na ito o hanggang sa araw na ito. Sa halip, naging maingat kayo na sumunod sa mga itinagubilin ng mga kautusan ni Yahweh na inyong Diyoys. **4** Ngayon si Yahweh na inyong Diyoys ang nagbibigay ng kapahingahan sa inyong mga kapatid na lalaki, gaya ng ipinangako nya sa kanila. Kaya bumalik kayo at pumunta sa inyong mga tolda sa lupaing pag-aari ninyo, na ibinigay sa inyo ni Moises na lingkod ni Yahweh sa kabilang bahagi ng Jordan. **5** Lubos na maging maingat lamang na sundin ang mga kautusan at batas na iniutos sa inyo ni Moises na lingkod ni Yahweh, na mahalin si Yahweh na inyong Diyoys, na lumakad sa lahat ng kaniyang mga pamaramaan, na patutihin ang mga kautusan, at kumapit sa kaniya at sambahin siya ng buong puso ninyo at ng buo kaluluwa ninyo." **6** Kaya pinagpala sila ni Josue at pinaalis sila, at bumalik sila sa kanilang mga tolda. **7** Ngayon sa kalahati ng lipi ni Manases, binigyan sila ni Moises ng isang pamana sa Bashan, pero sa isa pang kalahati, binigyan ni Josue ng isang pamana katabi ng kanilang mga kapatid na lalaki sa lupain sa kanluran ng Jordan. Pinabalik sila ni Josue sa kanilang mga tolda; pinagpala niya sila **8** at sinabi sa kanila, "Bumalik sa inyong mga tolda na may maraming salapi, at may napakaraming alagang hayop, at ng pilak at ginto, at ng tanso at bakal, at ng napakaraming mga kasuotan. Hatiin ninyo ang mga ninakaw mula sa inyong mga kaaway kasama ng inyong mga kapatid na lalaki." **9** Kaya ang mga kaupo-apuhan ni Ruben, ang mga kaupo-apuhan ni Gad, at ang kalahati ng lipi ni Manases ay bumalik sa thanan, na iniwan ang bayan ng Israel sa Silo, na nasa lupain ng Canaan. Umalis sila para magtungo sa rehiyon ng Galaad, sa sarili nilang lupain, na sila mismo ang nagmamay-ari, alinsunod sa kautusan ni Yahweh, sa pamamagitan ng kamay ni Moises. **10** Nang makarating sila sa Jordan na nasa lupain ng Canaan, ang mga lahi ni Ruben at mga lahi ni Gad at ang kalahating lipi ni Manases ay nagtagyo ng isang altar katabi ng Jordan, isang napakalaki at tanyag na altar. **11** Narinig ng bayan ng Israel ang tungkol dito at sinabi, "Tingnan mo! Nagtagyo ng isang altar ang bayan ng Ruben, Gad at kalahating lipi ni Manases sa harap ng lupain ng Canaan, sa Gelilot,

sa rehiyon malapit sa Jordan, sa tabi na pag-aari ng bayan ng Israel." **12** Nang marinig ito ng bayan ng Israel, ang buong kapulungan ng bayan ng Israel ay sama-samang nagtipon sa Silo para umakyat para makipagdagdag laban sa kanila. **13** Pagkatapos nagpadala ng mga mensahero ang bayan ng Israel sa mga lahi ni Ruben, mga lahi ni Gad, at kalahating lipi ni Manases, sa lupain ng Galaad. Ipinadala rin nila si Finehas anak na lalaki ni Eleazar, ang pari, **14** at kasama nya ang sumpang pinuno, isa sa bawat mga pamilyang minamana ng Israel, at sa kanila ay mga pinuno ng isang angkan sa loob ng bayan ng Israel. **15** Dumating sila sa mga tao ng Ruben, Gad, at ng kalahating lipi ni Manases, sa lupain ng Galaad, at nagsalita sila sa kanila: **16** "Ang buong kapulungan ni Yahweh ay sinasabi ito, "Ano itong kataksilang nagawa ninyo laban sa Diyoys ng Israel, sa pamamagitan ng pagsundot kay Yahweh simula sa araw na ito sa pamamagitan ng pagtatayo para sa inyong sarili ng isang altar sa araw na ito sa paghihimagisk laban kay Yahweh?" **17** Hindi pa ba sapat ang kasalanan natin sa Peor? Gayunman hindi pa nga natin nalinisan ang ating mga sarili mula rito. Dahil sa kasalanan na iyon dumating ang isang salot sa kapulungan ni Yahweh. **18** Dapat din kayong tumalikod mula sa pagsundot kay Yahweh sa kasalukuyang ito? Kung maghihimagisk din kayo laban kay Yahweh ngayon, baka magagalit siya sa buong kapulungan ng Israel. **19** Kung ang lupain na inyong pag-aari ay nadungisan, pagkatapos dapat kayong dumaan sa lupain na kinatatawan ng tabernakulo ni Yahweh at kumuha kayo ng isang ari-arian para sa inyong mga sarili sa kalagitnaan namin. Huwag lamang maghihimagisk laban kay Yahweh, ni maghihimagisk laban sa amin sa pamamagitan ng pagtatayo ng isang altar para sa inyong mga sarili maliban sa altar ni Yahweh na aming Diyoys. **20** Hindi ba si Acan anak na lalaki ni Zera, ang sumira ng pananampalataya sa kahalagahan ng mga bagay na iyon na nakalaan para sa Diyoys? At hindi ba bumagsak ang poot sa buong bayan ng Israel? Hindi lamang ang lalaking iyon ang mag-isang napahamak dahil sa kaniyang kasaamaan." **21** Pagkatapos ang mga lipi ni Ruben, Gad, at ang kalahating lipi ni Manases ay sumugot sa mga pinuno ng mga angkan ng Israel: **22** "Ang Makapangyarihan, Diyoys, Yahweh! Ang Isang Makapangyarihan, Diyoys, Yahweh! —Alam niya, at hayaang malaman ng Israel! Kung ito ay sa paghihimagisk o sa paglabag ng pananampalataya laban kay Yahweh, huwag kaming iligtas sa araw na ito **23** sa pagtatayo namin ng altar para ilayo ang aming mga sarili mula sa pagsundot kay Yahweh. Kung itinayo namin ang altar na iyon para maghandog doon ng mga handog na susunugin, mga butil na handog, o mga pangkapapayaapan handog, sa gayon hayaang pagbaryarin kami ni Yahweh para rito. **24** Hindi! Ginawa namin iyon dahil sa takot na sa pagdating ng panahon ang inyong mga anak ay maaaring magsabi sa aming mga anak, "Ano ang kinalaman ninyo kay Yahweh, ang Diyoys ng Israel? **25** Dahil ginawa ni Yahweh ang Jordan na isang hangganan sa pagitan namin at ninyo. Kayong bayan ng Ruben at bayan ng Gad, wala kayong anumang bagay na ginawa kay Yahweh." Kaya ang inyong mga anak ay maaaring gawing patigilin ang aming mga anak para sambahin si Yahweh. **26** Kaya sinabi namin, "Tayo ay magtayo ng isang altar, hindi para sa mga handog na susunugin ni para sa anumang mga alay, **27** pero para maging isang saksi sa pagitan namin at ninyo, at sa pagitan ng aming mga salinlahi pagkatapos namin, na gagampanan namin ang paglilingkod kay Yahweh sa harap niya, kasama ng aming mga handog na susunugin at ng aming mga alay at kasama ng aming mga handog pangkapapayaapan, sa gayon hindi kailanman magsasabi ang inyong mga anak sa aming mga anak sa panahon na darating, "Wala kung kahagi kay Yahweh." **28** Kaya sinabi namin, "Kung dapat itong sabihin sa amin o sa aming mga kaupo-apuhan sa panahon na darating, sasabihin naming, "Pagmasdnin! Ito ang isang kopya ng altar ni Yahweh, na ginawa ng aming mga ninuno, hindi para sa mga handog na sinunog, ni para sa mga alay, pero bilang isang saksi sa pagitan namin at ninyo." **29** Huwag nawa mangyari sa amin ito na kami ay maghihimagisk laban kay Yahweh, at tumalikod ngayon mula sa pagsundot sa kaniya sa pamamagitan ng pagtatayo ng isang altar para sa handog na sinunog, para sa handog na butil, o para sa alay, maliban sa isang altar ni Yahweh aming Diyoys na nasa harap ng kaniyang tabernakulo." **30** Nang si Finehas na pari at ang mga pinuno ng mga tao, iyon ay, ang mga ulo ng mga angkan ng Israel na kasama nya, ay narinig ang mga salita na sinabi ng bayan ng Ruben, Gad, at Manases, na mabuti ito sa kanilang mga paniningin. **31** Sinabi ni Finehas anak na lalaki ni Eleazar na pari sa bayan ng Ruben, Gad at Manases, "Ngayon alam namin

na si Yahweh ay kasama namin, dahil hindi ninyo nagawa ang paglabag sa pananampalatayang ito laban sa kaniya. Ngayon sinagip ninyo ang bayan ng Israel mula sa kamay ni Yahweh.” **32** Pagkatapos bumalik sina Finehas anak na lalaki ni Eleazar na pari, at ang mga pinuno mula sa mga lahi ni Ruben at mga lahi ni Gad, palabas ng lupain ng Galaad, pabalik sa lupain ng Canaan, patungo sa bayan ng Israel, at nagbalik ng mensahé sa kanila. **33** Ang kanilang ulat ay mabuti sa parinig ng bayan ng Israel. Pinagpala ng bayan ng Israel ang Diyos at hindi na nagsalita tungkol sa paggawa ng digmaan laban sa mga lahi ni Ruben at mga lahi ni Gad, para wasakin ang lupain kung saan sila nanirahan. **34** Ang mga Reubenita at ang Gadita ay pinangalanang altar na “Saksi” dahil sinabi nila na “Ito ay isang saksi sa pagitan namin na si Yahweh ay Diyos.”

23 At pagkatapos ng maraming araw, nang mabigyan ni Yahweh ng kapahingahan ang Israel mula sa lahat ng kanilang mga kaaway na nakapalibot sa kanila, napakatanda na ni Josue. **2** Tinawag ni Josue ang buong Israel—ang kanilang mga matatanda, ang kanilang mga pinuno, ang kanilang mga hukom, at ang kanilang mga opisyal—at sinabi sa kanila, “Napakatanda ko na. **3** Nakita ninyo ang lahat ng bayag na nagawa ni Yahweh na inyong Diyos sa lahat ng mga bansang ito para sa inyong kapakanan, dahil si Yahweh na inyong Diyos ang nakipaglaban para sa inyo. **4** Masdan ninyo! Itinalaga ko sa inyo ang mga bansa na natira para sakupin bilang isang pamana para sa inyong mga lipi, kasama ang lahat ng mga bansang winasak ko na, mula sa Jordan patunge sa Malaking Dagat sa kanluran. **5** Paaalisin sila ni Yahweh na inyong Diyos. Itutulak siya niya mula sa inyo. Sasakupin niya ang kanilang lupain, at aariin ninyo ang kanilang lupain, gaya ng ipinangako sa inyo ni Yahweh na inyong Diyos. **6** Kaya maging matatag kayo, kaya mapapanatili ninyo at magagawa ang lahat ng nakasulat sa Aklat ng Batas ni Moises, hindi kayo lilihiis mula rito sa kanan o sa kaliwa, **7** kaya hindi kayo maisasama sa mga bansang ito na nananatiling kasama ninyo o babaggitin ang mga pangalan ng kanilang mga diyos, sumumpa sa kanila, sambahin sila, o yumukod sa kanila. **8** Sa halip, dapat kayong kumapit kay Yahweh na inyong Diyos gaya ng nagawa ninyo hanggang sa araw na ito. **9** Dahil pinaalis ni Yahweh sa harap ninyo ang malaki, malakas na mga bansa. Para sa inyo, walang isa man ang nakatayo sa harapan ninyo hanggang sa kasalukuyan. **10** Sinumang nag-iisang lalaki sa inyong bilang ay gagawang patakasin ang isang libo, para kay Yahweh na inyong Diyos, ang tanging lumalaban para sa inyo, gaya ng ipinangako niya sa inyo. **11** Bigyan ng kaukulang pansi, para mahalin ninyo si Yahweh na inyong Diyos. **12** Pero kung tatalikod kayo at kakapit sa mga nakaligtas sa mga bansang ito nanatiling kasama ninyo, o kung kumuhá ng asawa mula sa kanila, o kung makikisama kayo sa kanila at sila sa inyo, **13** pagkatapos tiyak na malalaman na hindi na palayasin ni Yahweh na inyong Diyos ang mga bansang ito mula sa inyo. Sa halip, magiging isang patibong sila at isang bitag para sa inyo, pamalo sa inyong likuran at mga tinik sa inyong mga mata, hanggang sa mamatay kayo mula sa mabungang lupaing ito na binigay ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo. **14** At ngayon lalakad ako sa daan sa buong lupa, at malalaman ninyo ng buong puso at kaluluwa na walang isang salitang hindi nagkototoo sa lahat ng mga mabubuting bagay na ipinangako ni Yahweh na inyong Diyos tungkol sa inyo. Lahat ng mga bagay na ito ay nangyari para sa inyo. Walang isa sa kanila ang nabigo. **15** Pero gaya ng bawat salitang ipinangako ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo ay natupad, kaya magdadala si Yahweh sa inyo ng lahat ng mga masasamang bagay hanggang sa mawasak niya kayo mula sa mabuting lupain na ito na ibinigay ni Yahweh na inyong Diyos sa inyo. **16** Gagawin niya ito kung sisirain ninyo ang tipan ni Yahweh na inyong Diyos, na iinitos niya sa inyo para sundin. Kung pupunta kayo at sasamba sa ibang mga diyos at yumukod sa kanila, sa gayon mag-aalab ang galit ni Yahweh laban sa inyo, at mabilis kayong mamamatay mula sa mabuting lupain na ibinigay niya sa inyo.”

24 Pagkatapos tinipon ni Josue ang lahat ng mga lipi ng Israel sa Secem at ipinatwag ang mga nakatatanda ng Israel, ang kanilang mga pinuno, ang kanilang mga hukom, at ang kanilang mga opisyal, at ipinakita ang kanilang mga sarili sa harap ng Diyos. **2** Sinabi ni Josue sa buong bayan, “Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, ‘Nanirahan ang inyong mga ninuno noong unang panahon sa ibayo ng Ilog Eufrates—si

Tera, ang ama ni Abraham at ang ama ni Nahor—at sinamba nila ang ibang mga diyos. **3** Pero kinuha ko ang inyong ama mula sa ibayo ng Eufrates at pinangunahan siya sa lupain ng Canaan, at binigyan ko siya ng maraming kaupo-apuhan sa pamamagitan ng kaniyang anak na si Isaac. **4** At kay Isaac ibinigay ko sina Jacob at Esau. Ibinigay ko kay Esau ang maburol na lugar ng Seir para ariin, pero bumaba si Jacob at kaniyang mga anak sa Ehipto. **5** Pinadala ko sina Moises at Aaron, at pinahirapan ko ang mga taga-Ehipto sa pamamagitan ng mga salot. Pagkatapos noon, inilabas Ko kaya. **6** Inilabas ko ang inyong mga ninuno sa Ehipto, at nakarating kayo sa dagat. Tinugis sila ng mga taga-Ehipto sa pamamagitan ng mga karwahe at mga mangangabayo hanggang sa kalyuan ng Dagat ng mga Tambo. **7** Nang tumawag ang inyong mga ninuno kay Yahweh, nagdulot siya ng kadiilan sa pagitan ninyo at ng mga taga-Ehipto. Pinagsama niya ang tubig ng dagat at sila ay natabunan. Nakita ninyo kung ano ang ginawa ko sa Ehipto. Pagkatapos namuhay kayo sa ilang ng mahabang panahon. **8** Dinala ko kayo sa lupain ng mga Amoreo, na nanirahan sa ibang bahagi ng Jordan. Nakipaglaban sila sa inyo, at ibinigay ko sila sa inyong kamay. Inangkin ninyo ang kanilang lupain, at winasak ko sila sa harap ninyo. **9** Pagkatapos tumayo si Balak na anak na lalaki ni Zippor, hari ng Moab, at nilusob ang Israel. Ipinadala at ipinatwag niya si Balaam na anak na lalaki ni Beor, para sumpain kayo. **10** Pero hindi ako nakiniig kay Balaam. Sa katunayan, pinagpala niya kayo. Kaya iniligtas ko kayo mula sa kaniyang kamay. **11** Tumawid kayo sa Jordan at nakarating sa Jericho. Nakipaglaban ang mga pinuno ng Jerico laban sa inyo, kasama ang mga Amoreo, ang mga Perizeo, ang mga Cananaeo, ang mga Heteo, ang mga Girgaseo, ang mga Hivita, at ang mga Jebuseo. Pinagtugumpay ko kayo sa kanila at nilagay sila sa ilalim ng inyong pamamahala. **12** Ipinadala ko ang putaki sa harap ninyo, na paalis sa kanila at sa dalawang hari ng mga Amoreo sa harapan ninyo. Ito ay hindi nangyari sa pamamagitan ng inyong espada o sa pamamagitan ng inyong pana. **13** Binigyan ko kayo ng lupain na hindi ninyo pinatrabahuan at mga lungsod na hindi ninyo itinayo, at ngayon kayo ay nanirahan sa mga ito. Kinakain ninyo ang mga bunga ng mga ubasan at mga halamanang olible na hindi ninyo itinanim.” **14** Ngayon ang pagkataot kay Yahweh at sambahin siya ng boung karangalan at katapatan; alisin ang mga diyos na sinamba ng inyong mga ninuno sa dako ng Eufrates at sa Ehipto, at sambahin si Yahweh. **15** Kung tali mali ito sa inyong mga parinig para sambahin ninyo si Yahweh, kaya na mismo ang pumili ngayong araw na ito kung sino ang inyong paglilingkuran, kung ang mga diyos na sinamba ng inyong mga ninuno sa ibayo ng Eufrates o ang mga diyos ng mga Amoreo, kung saang lupain kayo nanirahan. Pero para sa akin at sa aking sambahan, sasambahin namin si Yahweh.” **16** Sumagot ang bayan at sinabi, “Hindi namin kailangan pababayaan si Yahweh para maglingkod sa ibang mga diyos, **17** dahil si Yahweh na aming Diyos ang naglabas sa amin at sa aming mga ninuno mula sa lupain ng Ehipto, mula sa pagkaalipin, at siyang gumawa ng mga dakilang palatandaan sa aming parinig, at siyang nagpanatili sa amin sa lahat ng mga daan na aming pupuntahan, at kasama ng lahat ng mga bansa na aming dinaanan. **18** At pinaalis ni Yahweh sa harap namin ang lahat ng mga mamamayan, ang mga Amoreo na nanirahan sa lupain ito. Sa gayon sasambahin rin namin si Yahweh, dahil siya ang aming Diyos.” **19** Pero sinabi ni Josue sa bayan, “Hindi ninyo maaaring paglilingkuran si Yahweh, dahil siya ay isang banal na Diyos; siya ay isang selosong Diyos; hindi niya papatawarin ang inyong mga paglabag at mga kasalanan. **20** Kung iwan ninyo si Yahweh at sasamba sa mga dayuhang diyos, sa gayon siya ay talatikod at pipinsalain kayo. Tutupukan niya kayo, pagkatapos niyang makagawa ng mabuti sa inyo.” **21** Pero sinabi ng bayan kay Josue, “Hindi, sasambahin namin si Yahweh.” **22** Pagkatapos sinabi ni Josue sa bayan, “Kayo ang mga saksi laban sa inyong mga sarili na kayo mismo ang pumili kay Yahweh, para sambahin siya.” Sinabi nila, “Kami ay mga saksi.” **23** Ngayon itapon ninyo ang mga dayuhang diyos na nasa inyo, at ibaling ang inyong puso kay Yahweh, ang Diyos ng Israel.” **24** Sinabi ng bayan kay Josue, “Sasambahin namin si Yahweh na aming Diyos. Makikinig kami sa kaniyang tinig.” **25** Gumawa si Josue ng isang tipan sa bayan sa araw na iyon. Inilagay niya sa lugar ang mga kautusan at mga batas sa Sechem. **26** Sinulat ni Josue ang mga salitang ito sa Ang Aklat ng Batas ng Diyos. Kumuhang siya ng isang malaking bato at inilagay ito doon sa ilalim ng punong ensena sa tabi ng santuuario ni Yahweh. **27** Sinabi ni Josue sa lahat ng mga tao, “Tingnan mo, ang batong ito ay magiging isang

patotoo laban sa amin. Narinig nito ang lahat ng mga salita na sinabi ni Yahweh sa amin. Kaya ito ay magiging isang saksi laban sa inyo, kung ninyo ipagkakailang inyong Diyo.” **28** Kaya pinaalis ni Josue ang bayan, bawat’isa kaniyang sariling pamana. **29** Pagkatapos ng mga bagay na ito si Josue na anak na lalaki ni Nun, ang lingkod ni Yahweh, ay namatay, na nabuhay ng 110 taong gulang. **30** Siya ay inilibing nila sa loob ng hangganan ng kaniyang sariling pamana, sa Timnat Sera, na nasa maburol na lugar ng Efraim, hilaga ng Bundok Gaash. **31** Sinamba ng Israel si Yahweh sa buong buhay ni Josue, at sa buong buhay ng mga matatanda na nabuhay ng mas matagal kay Josue, ang mga nakaranas sa lahat ng bagay na nagawa ni Yahweh para sa Israel. **32** Ang mga buto ni Jose, na dinala palabas ng bayan ng Israel mula Ehipto—inilibing nila ang mga ito sa Sechem, sa kapirasong lupain na binili ni Jacob mula sa mga anak na lalaki ni Hamor, ang ama ni Sechem. Binili nya ito sa halagang isang daang pirasong pilak, at ito ay naging isang pamana para sa mga kaapu-apuhan ni Jose. **33** Si Eleazar na anak na lalaki ni Aaron ay namatay din. Inilibing nila siya sa Gibeah, ang lungsod ni Finehas na kaniyang anak na lalaki, na ibinigay sa kaniya. Lyon ay nasa maburol na lugar ng Efraim.

Mga Hukom

1 Pagkatapos mamatay ni Josue, ang mga Israelita ay nagtanong kay Yahweh, sa pagsasabing, "Sino ang mamumuno sa amin kapag kami ay sumalakay at nakipaglaban sa mga Cananeo?" **2** Sinabi ni Yahweh, "ang tribu ng Juda ang mamumuno sa inyo. Tingnan ninyo, binigyang ko sa sila ng kontrol sa lupaing ito." **3** Sinabi ng pangkat ng mga tao ng Juda sa pangkat ng mga taong simeon, kanilang mga kapatid, "Sumama kayo sa amin sa territoryong itinalaga sa amin, para sama-sama tayong lumabas sa mga Cananeo. At kami din ay sasama sa inyo, sa territoryong itinalaga sa inyo." Kaya ang lipi ni Simeon ay sumama sa kanila. **4** Sumalakay ang mga tao ng Juda, at binigyan sila ng katagumpayan ni Yahweh laban sa mga Cananeo at mga Ferezeo. Pinataya nila ang sampung libo sa kanila sa Bezek. **5** Natagpuan nila si Adoni Bezek sa Bezek, at nakipaglaban sila sa kanya at tinalo ang mga Cananeo at mga Pherezeo. **6** Pero tumakas si Adoni Bezek, siya ay hinabol nila at nahuli, at pinutol nila ang kaniyang mga hinlalaki sa kamay at mga malalaking daliri sa paa. **7** Sinabi ni Adoni Bezek, "Pitumpung hari, na ang may hinlalaki sa kamay at mga malalaking dalari sa paa ang pinutol, na nag-iipon ng kanilang pagkain mula sa ilalim ng aking mesa. Gaya ng aking ginawa, ganun din ang ginawa ng Diyos sa akin." Siya ay dinala nila sa Jerusalem, at doon siya namatay. **8** Ang mga tao ng Juda ay nakipaglaban sa lungsod ng Jerusalem at kinuha ito. Sinalakay nila ito sa pamamagitan ng talim ng espada at ang lungsod ay sinunog nila. **9** Pagkatapos noon, bumabas ang mga lalaki ng Juda para makipaglaban sa mga Cananeo na naninirahan sa burol na bansa, sa Negev, at sa mga mababang burol ng katimugan. **10** Sumalakay ang Juda laban sa mga Cananeo na naninirahan sa Hebron (ang pangalan ng Hebron noong una ay Kiriat Arba), at tinalo nila si Sesai, Ahiman, at Talmai. **11** Mula roon sumalakay ang mga lalaki ng Juda laban sa mga naninirahan ng Debir (Kiriat Sefer ang dating pangalan ng Debir) **12** Sinabi ni Caleb, "Sinuman ang sumalakay sa Kiriat Sefer at kunin ito, ibibigay ko sa kanya si Acsa, ang aking anak na babae, para kaniyang maging asawa." **13** Si Otniel na anak na lalaki ni Kinaz (nakababatang kapatid ni Caleb) ay binihag ang Debir, kaya binigay ni Caleb si Acsa, ang kaniyang anak na babae, para maging asawa niya. **14** Di nagtagal ay lumpat si Acsa kay Otniel, at hinimot niya si Otniel na hilingin sa kaniyang ama na bigyan siya ng isang bukirin. Habang pababa siya sa kaniyang asno, tinanong siya ni Caleb, "Ano ang maaari kong gawin para sa iyo?" **15** Sinabi niya sa kanya, "Bigyan mo ako ng biyaya. Buhat ng paglagay mo sa akin sa lupain ng Negeb, bigyan mo rin ako ng mga bukal ng tubig." Kaya binigay ni Caleb sa kanya ang mga bukal sa itaas at mga bukal sa ibaba. **16** Umakyat sa Lungsod ng mga Palmera ng mga kaapu-apuhan ng Cineong byienan ni Moises kasama ang bayan ng Juda, sa ilang saJuda, na nasa Negeb, para manirahan kasama ng mga tao ng Juda na malapit sa Arad. **17** At sumama ang mga lalaki ng Juda sa mga kalakalihan sa Simeon na kanilang mga kapatid at sinalakay ang mga Cananeo na sumakop sa Sefat at winasak ito ng husto. Ang pangalan ng lungsod ay tinawag na Horma. **18** Sinakop din ng mga tao ng Juda ang Gaza at ang lupaing nasa paligid nito, Ashkelon at ang lupaing nasa paligid nito, at Ekron at ang lupaing nasa paligid nito. **19** Si Yahweh ay kasama ng mga tao ng Juda at inangkin nila ang bulubundukin, pero hindi nila napalaya ang mga naninirahan sa mga kapatacan dahil mayroon silang mga bakal na karwaheng pandigma. **20** Ibinigay kay Caleb ang Hebron (gaya ng sinabi ni Moises), at pinalayasan niya roon ang tatlong anak na lalaki ni Anak. **21** Pero hindi pinalayasan ang mga tao ng Benjamin ang mga Jebuseon naninirahan sa Jerusalem. Kaya nanirahan sa Jerusalem ang mga Jebuseon kasama ang mga tao ng Benjamin sa araw na ito. **22** Naghahanda ang sambahanay ni Jose para salakayin ang Betel, at kasama nila si Yahweh. **23** Nagpadala sila ng mga lalaki para magmanman sa Betel (ang lungsod na tinawag dating Luz). **24** Nakakita ang mga espiya ng isang taong lumabas sa lungsod, at sinabi nila sa kanya, "Pakisusap, ipakita sa amin kung paano makakapunta sa lungsod, at magiging mabuti kami sa iyo." **25** Ipinakita niya sa kanila ang isang daan patungo sa lungsod. At kanilang sinalakay ang lungsod sa pamamagitan ng talim ng espada, pero hinayaan nila ang lalaki at lathat ng kaniyang pamilya na makalayo. **26** At ang lalaki ay pumunta sa lupain ng mga anak ni Het at nagtayo ng isang lungsod at tinawag itong Luz, na pangalan nito sa araw na ito. **27** Hindi pinalayasan ng mga tao ng Manases ang mga taong

ninanirahan sa mga lungsod ng Bet San at ang mga nayon nito, o Taanac at ang mga nayon nito, o ang mga naninirahan sa Dor at ang mga nayon nito, o ang mga naninirahan sa Megido at ang mga nayon nito, dahil determinado ang mga Cananeo na manirahan sa lupaing iyan. **28** Nang maging malakas ang Israel, pinilit nila ang mga Cananeo na paglukuran sila sa pamamagitan ng mahirap na trabaho, pero hindi nila kailamanan sila ganap na pinalayas. **29** Hindi pinalayasan ng Efraim ang mga Cananeo na naninirahan sa Gezer, kaya patuloy na nanirahan ang mga Cananeo sa Gezer kasama nila. **30** Hindi pinalayasan ng Zabulon ang mga taong naninirahan sa Kitron, o ang mga taong naninirahan sa Naholol, kaya patuloy na nanirahan ang mga Cananeo kasama nila, pero pinilit ng Zabulon ang mga Cananeo na paglukuran sila sa pamamagitan ng mabigat na trabaho. **31** Hindi pinalayasan ng Aser ang mga taong naninirahan sa Acco, o ang mga taong naninirahan sa Sidon, o ang mga naninirahan sa Alab, Aczib, Helba, Apik, o Rehob. **32** Kaya naninirahan ang lipi ng Aser kasama ang mga Cananeo (ang mga nanirahan sa lupain), dahil sila'y hindi nila pinalayasan. **33** Hindi pinalayasan ng lipi ni Neftali ang mga naninirahan sa Bet-semes, o ang mga naninirahan sa Bet Anat. Kaya nanirahan ang lipi ni Neftali kasama ang mga Cananeo (ang mga taong naninirahan sa lupaing iyon). Gayunpaman, ang mga naninirahan sa Bet-semes at Bet Anat ay sapilitang pinagtrabaho ng mabigat para sa Neftali. **34** Pinilit ng mga Amoreo ang lipi ni Dan na manirahan sa burol na bansa, sila ay hindi pinahihintulutang bumaba sa kapatacan. **35** Kaya nanirahan ang mga Amoreo sa Bundok ng Heres, sa Ajalon, at sa Shaalbim, pero sinakop sila ng lakas ng mga hukbo ng sambahanay ni Jose, at sila ay sapilitang naglingkod sa kanila ng pagatrabaho ng mabigat. **36** Umabot ang hangganan ng mga Amoreo mula sa burol ng Akrabbim sa Sela pataasa sa bulubundukin.

2 Umakyat ang anghel ni Yahweh mula sa Gilgal patungo Bochim at sinabing, "Kinuha ko kayo mula sa Ehipto, at dinala kayo sa lupaing ipinangako kong ibibigay sa inyong mga ama. Sinabi ko na, 'hindi ko kailangan sisirain ang aking tipan sa inyo.' **2** Hindi kayo dapat gumawa ng kasunduan sa mga naninirahan sa lupaing ito. Dapat ninyong wasakin ang kanilang mga altar." Subalit hindi kayo nakinig sa aking tinig. Ano itong ginawa ninyo?" **3** Kaya sinasabi ko ngayon, Hindi ko itataboy ang mga Cananeo sa harapan ninyo, pero sila ay magiging mga tinik sa inyong tagiliran, at ang kanilang mga diyuys-diyosan ay magiging bitag para sa inyo." **4** Nang sinabi ng anghel ni Yahweh ang mga salitang ito sa lahat ng bayan ng Israel, sumigaw at nanangis ang mga tao. **5** Tinawag nilang Bochim ang lugar na iyon. Doon ay naghandog sila ng mga alay kay Yahweh. **6** Ngayon nang pinahayo ni Josue ang mga tao sa kanilang landas, ang bayan ng Israel ay pumunta sa lugar na itinalaga, para ariin ang kanilang lupain. **7** Naglingkod kay Yahweh ang bayan sa buong buhay ni Josue at ng mga nakakatanda na namuhay nang higit na matagal kaysa sa kanya, silang mga nakakita na lahat na dakilang gawa ni Yahweh para sa Israel. **8** Si Josue na anak ni Nun na lingkod ni Yahweh, ay namatay sa gulang na 110 taon. **9** Inilibing nila si Josue sa hangganan ng lupaing nakatalaga sa kanya sa Timnat Heres, sa bulubundukin ng Efraim, hilaga ng Bundok Gaas. **10** Ang buong salinlahi ay nagtipon din sa kanilang mga ama. At ang isa pang salinlahing nagstanda pagkatpos nilang hindi makakilala kay Yahweh o sa mga ginawa niya para sa Israel. **11** Ginawa ng bayan ng Israel ang masama sa paningin ni Yahweh at sila'y naglingkod sa mga Baal. **12** Huminaway sila kay Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ama, na naglabas sa kanila sa lupain ng Ehipto. Sumunod sila sa ibang diyuys-diyosan, sa mga diyuys-diyosan ng mga taong nasa palibot nila, at nagpatirapa sila sa kanila. Kanilang ginalit si Yahweh dahil. **13** humiwalay sila kay Yahweh at sumamba kay Baal at sa mga Ashtoret. **14** Nag-alab ang galit ni Yahweh sa Israel, at ibinigay sila sa mga sumalakay na nagnakaw ng kanilang mga ari-arian mula sa kanila. Sila ay kaniyang ipinagbili bilang mga aliping hawk ng lakas ng kanilang mga kaaway na nakapalibot pa sa kanila, para hindi na nila maipatanggol ang kanilang mga sarili laban sa kanilang mga kaaway. **15** Saanman magtungo ang Israel para lumaban, ang kamay ni Yahweh ay laban sa kanila para matalo sila, gaya ng kaniyang isinumpa sa kanila. At sila'y nasa matinding kapighatiian. **16** Si Yahweh ay nagtaas ng mga hukom, na nagligtas sa kanila mula sa kapangyarihan ng mga nagnanakaw ng kanilang mga ari-arian. **17** Gayunma'y hindi sila nakinig sa kanilang mga hukom. Sila ay hindi tapat kay Yahweh at ibinigay

ang kanilang mga sarili tulad ng mga baybarang babae sa ibang mga diyusdiyosan at sumamba sa kanila. Sa madaling panahon ay lumihis sila mula sa paraan ng pamumuhay ng kanilang mga ama—iyong mga sumunod sa mga utsos ni Yahweh—pero sila mismo ay hindi ito ginawa. **18** Nang magtaas si Yahweh ng mga hukom para sa kanila, tinulungan ni Yahweh ang mga hukom at inilitgas sila mula sa kapangyarihan ng kanilang mga kaaway sa buong buhay ng hukom. Dahil nahabag si Yahweh sa kanila nang dumaga sila dahil sa mga umapi at nagpahirap sa kanila. **19** Pero kapag namatay ang hukom, tatalikod sila at gagawa ng mga bagay na higit na masahol kaysa sa ginawa ng kanilang mga ama. Susunod sila sa ibang mga diyusdiyosan para paglilingkuran at sambahin sila. Tumanggi silang isuko ang anumang masasamang gawi nila o ang kanilang mga suwail na paraan. **20** Nag-alab ang galit ni Yahweh laban sa Israel; kaniyang sinabi, “Dahil sinuway ng bansang ito ang mga alituntunin ng aking tipang itinatag ko para sa kanilang mga ama—dahil hindi sila nakinig sa aking tingi— **21** mula ngayon, hindi ko na itataboy mula sa harapan nila ang alimnan sa mga bansang iniwan ni Josue nang namatay siya. **22** Gagawin ko ito para subukin ang Israel, kung susunod sila sa paraan ni Yahweh at lalakad dito o hindi, tulad ng pagsunod dito ng kanilang mga ama.” **23** Iyan ang dahilan kung bakit itinira ni Yahweh ang mga bansang iyon at hindi niya sila itinaboy agad, at kung bakit hindi nya pinayagang sakupin sila ni Josue.

3 Ngayon ay hinayaan ni Yahweh ang mga bansa na subukin ang Israel, lalo na ang lahat sa Israel na hindi nakaranas ng anumang digmaan sa

Canaan. **2** (ginawa niya ito para ituro ang pakikipagdigma sa bagong salinlahi ng mga Israelita na hindi pa nakakaalam nito noong una.): **3** Ang limang hari mula sa Palestina, lahat ng mga Cananeo, ang mga Sidoneo, at ang mga Heveo na naninirahan sa kabundukan ng Lebanon, mula sa Bundok Baal Hermon patungong Pasong Hamat. **4** Ang mga bansang ito ay inawanan para masubok ni Yahweh ang Israel, para patunayang kung susundin nila ang mga utsos na ibinigay niya sa kanilang mga ninuno sa pamamagitan ni Moises. **5** Kaya namuhay ang bayan ng Israel kasama ang mga Cananeo, ang mga Heteo, ang Amoreo, ang Ferezeo, ang Heveo, at ang mga Jebuseo. **6** Kinuha nila ang kanilang mga anak na babae para maging asawa nila, at ang kanilang sariling anak na mga babae ay ibinigay nila sa kanilang mga anak na lalaki, at pinaglilingkuran nila ang kanilang mga diyusdiyosan. **7** Ginawa ng bayan ng Israel ang masama sa paninig ni Yahweh at kinalimutan si Yahweh na kanilang Diyos. Sinamba nila ang mga Baal at ang mga Asera. **8** Kaya ang galit ni Yahweh ay nag-alab sa Israel, at sila'y ipinagbibili niya sa kamay ni Cushanrishathaim ang hari ng Aram Naharaim. Naglilingkod nang walong taon ang bayan ng Israel kay Cushan Rishathaim. **9** Nang ang bayan ng Israel ay tumawag kay Yahweh, nagtalaga si Yahweh ng isang tao para tulungan ang bayan ng Israel, at siyang sasagip sa kanila: Si Otniel anak na lalaki ni Kenaz (Nakababatang kapatid na lalaki ni Caleb). **10** Siya ay binigyan ng kapangyarihan ng Espiritu ni Yahweh, pinangunahan niya ang Israel at siya ay nakipagdigma. Binigyan siya ni Yahweh ng tagumpay laban kay Cushanrishathaim na hari ng Aram. Ito ang kapangyarihan ni Otniel na tumalo kay Cushanrishathaim. **11** Nagkaroon ng kapayapaan ang lupain ng apatanapung taon. Pagkatapos si Otniel na anak na lalaki ni Kenaz ay namatay. **12** Muling sumuway ang bayan ng Israel kay Yahweh sa pamamagitan ng paggawa ng mga masasamang bagay, at nakita niya ang kanilang ginawa. Kaya binigyan ni Yahweh ng lakas si Eglon ang hari ng Moab sa kaniyang pagsalakay laban sa Israel, dahil nakagawa ang Israel ng mga bagay na masama gaya ng napansin ni Yahweh. **13** Sumali si Eglon sa mga Ammonita at mga Amalekita at nagpunta sila at tinalo ang Israel, at inangkin nila ang Lungsod ng mga Palma. **14** Naglilingkod ang bayan ng Israel kay Eglon na hari ng Moab sa loob ng walumpung taon. **15** Pero nang tumawag ang bayan ng Israel kay Yahweh, nagtalaga ng isang tao si Yahweh na tutulungan sa kanila, si Ehud na anak na lalaki ni Gera, isang Benjamita, at kaliwete. Ipinadalada siya ng bayan ng Israel, kasama ang pugay na pambahay, kay Eglon na hari sa Moab. **16** Gumawa ng isang espadang may dalawang talim si Ehud para sa kaniyang sarili, isang kubit sa haba; itinali niya ito sa ilalim ng kaniyang damit sa kanang hita. **17** Ibinigay niya ang pugay na pambahay kay Haring Eglon ng Moab. (Ngayon si Eglon ay isang napakatabang tao.) **18** Matapos ihandog ni Ehud ang pugay na pambahay, umalis siya kasama ang mga nagdala nito. **19** Gayunman, para kay Ehud nang marating niya ang lugar kung saan ginawa ang mga inukit na larawan malapit sa Gilgal,

siya ay bumalik at sinabi, “Mayroon akong lihim na mensahe para sa iyo, aking hari.” Sinabi ni Eglon, “Tumahimik ka” Kaya umalis sa silid ang lahat ng naglilingkod sa kanila. **20** Lumapit sa kanila si Ehud. Nakaupong magisa ang hari, nag-iisa sa katiwasayan ng silid sa itaas. Sinabi ni Ehud, “Mayroon akong mensahe mula sa Diyos para sa iyo.” Tumayo ang hari mula sa kaniyang upuan. **21** Si Ehud ay bumunot gamit ang kaliwang kamay at kinuha ang espada mula sa kaniyang kanang hita, at isinaksit sa katawan ng hari. **22** At bumaon pati ang hawakan ng espada kasunod ng talim, na ang dulo ay tumagos sa kaniyang likuran, at sumara ang taba sa talim, dahil hindi binunot ni Ehud ang espada mula sa kaniyang katawan. **23** Pagkatapos lumabas si Ehud sa balkonahe at isinara ang mga pintuan ng silid sa itaas sa kaniyang likuran at kinandado ang mga ito. **24** Matapos umalis ni Ehud, dumating ang mga tagapaglilingkod ng hari; nakita nila na nakakandado ang mga pintuan ng silid sa itaas, kaya inisip nila, “Tiyak na pinagiginhawa niya ang kaniyang sarili sa katiwasayan sa silid sa itaas.” **25** Lubha silang nag-alala hanggang sa naramdamang nilang naggapabayang sila sa kanilang tungkulin kapag hindi parin bubuksan ng hari ang mga pintuan ng silid sa itaas. Kaya kinuha nila ang susi at binuksan ang mga ito, at doon nakahiga ang kanilang amo, nakahandusay sa sahig, patay na. **26** Habang naghihintay ang mga lingkod, nag-isip kung ano ang kanilang gagawin, tumakas si Ehud at dumaan sa ibayo ng lugar kung saan may inukit na larawan ng mga diyusdiyosan, at siya ay tumakas patungong Seira. **27** Nang dumating siya, hinipan niya ang isang trumpeta sa mga burol ng Efraim. Pagkatapos bumaba ang bayan ng Israel kasama niya mula sa mga burol, at sila'y pinamumunuan niya. **28** Sinabi niya sa kanila, “Sumunod kayo sa akin, dahil malapit na ang talunin ni Yahweh ang inyong mga kaaway, ang mga Moabita.” Sumunod sila sa kaniya at binihag ang mga mababaw na bahagi ng Jordan sa kabilang mula sa mga Moabita, at hindi nila pinahihintulang sinuman na tumawid sa ilog. **29** Nang panahong iyon nakapatay sila ng humigit kumulang sa sampung libong kalalakihan ng Moab, at ang lahat ay malakas at mahuhusay na mga lalaki. Walang isa mang nakatakads. **30** Kaya nang araw na iyon napasuko ang Moab sa pamamagitan ng lakas ng Israel. At nagkaroon ng kaginhawaan ang lupain sa loob ng walumpung taon. **31** Pagkatapos ni Ehud ang sumunod na hukom ay si Shamgar anak na lalaki ni Anat na pumatay ng 600 kalalakihan ng mga Filesteo sa pamamagitan ng isang tungkod na ginagamit para magtataboy ng mga baka. Iriiigtas din nya ang Israel mula sa pangarib.

4 Matapos mamatay ni Ehud, muling sinuway ng bayan ng Israel si Yahweh sa pamamagitan ng paggawa ng masasamang bagay, at nakita niya kung ano ang ginawa nila. **2** Ibinigay sila ni Yahweh sa kaniyang sarili na Jabin na hari ng Canaan na naghahari sa Hazor. Ang pinuno ng kaniyang hukbo ay nagngangalang Sisera, at nanirahan siya sa Haroshet ng mga Hentil. **3** Tumawag ang bayan ng Israel kay Yahweh para sa tulong, dahil mayroong siyamnaraang bakal na karwaheng pandigma si Sisera at inapi niya ang bayan ng Israel sa loob ng dalawampung taon. **4** Ngayon si Debora, isang baabang propeta (asawa ni Lappidot), ay isang nangungunang hukom sa Israel nang panahong iyon. **5** Madalas siyang naukaupo sa ilalim ng palmera ni Debora sa pagitan ng Rama at Betel sa bulubundukin ng Efraim, at lumalapit sa kaniya ang mga tao ng Israel para lutasin ang kanilang mga alitan. **6** Ipinatawag niya si Barak na anak ni Abinoam mula sa Kedes sa Neftali. Sinabi niya sa kaniya, “Inuutusan ka ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, ‘Pumuntahan ka sa Bundok Tabor, at magsama ng sampung libong kalalakihan mula sa Neftali at Zebulon.’ **7** Palabasin ko si Sisera, na pinuno ng hukbo ni Jabin, para salubringin kayo sa ilog ng Kison, kasama ang kaniyang mga karwaheng pandigma at kaniyang hukbo, at bibigyan ko kayo ng tagumpay laban sa kaniya.” **8** Sinabi ni Barak sa kaniya, “Kung sasama ka sa akin, pupunta ako, pero kung hindi ka sasama sa akin, hindi ako pupunta.” **9** Sinabi niya, “Talagang sasama ako sa iyo. Gayunman, ang landas na dadaanan mo ay hindi maghahatiid sa iyong karanganan, dahil gagawin ni Yahweh na talunin si Sisera ng isang babae sa pamamagitan ng kaniyang lakas.” Pagkatapos tumayo si Debora at sumama kay Barak sa Kedes. **10** Tinawag ni Barak ang mga kalalakihan ng Neftali para magtipon sa Kedes. Sampung libong kalalakihan ang sumama sa kaniya, at sumama sa kanya si Debora. **11** Ngayon hiniwaliy ni Heber (ang Kenita) ang kaniyang sarili mula sa mga Kenita—sila ay mga kaapupuhan ni Hobab (byenyan ni Moises)—at nagtagay ng kaniyang tolda sa may kakahuyan ng Zaananim malapit sa Kedes. **12** Nang sinabihani nila

Sisera na umakyat si Barak sa Bundok Tabor, **13** tinipon ni Sisera ang kaniyang mga karwaheng pandigma, siyamnaraang bakal na karwaheng pandigma, at lahat ng mga sundalong kasama niya, mula sa Haroset ng mga Hentil patungo sa Ilog Kison. **14** Sinabi ni Debora kay Barak, "Humayo ka! Dahil ito ang araw na ibinigay sa iyo ni Yahweh ang tagumpay laban kay Sisera. Hindi ba pinungunahan ka ni Yahweh?" Kaya bumaba si Barak mula sa Bundok Tabor na may sumpang libong kalakalihang sumusunod sa kanya. **15** Ginawa ni Yahweh na malito ang hukbo ni Sisera, ang lahat ng kaniyang mga karwaheng pandigma, at lahat ng kaniyang hukbo. Sinalakay sila ng mga tauhan ni Barak at bumaba si Sisera sa kaniyang karwaheng pandigma at tumakbo. **16** Pero tinugis ni Barak ang mga karwaheng pandigma at ang hukbo patungo sa Haroset ng mga Hentil, at ang buong hukbo ni Sisera ay namatay sa pamamagitan ng talim ng espada, at wala ni isa mang nakaligtas. **17** Pero tumakbo palayo si Sisera patungo sa tolda ni Jael, na asawa ni Heber na Kenita, dahil mayroong kapayapaanan sa pagitan ni Jabin na hari ng Hazor at ng sambahayan ni Heber na Kenita. **18** Lumabas si Jael para salubungin si Sisera at sinabi sa kanya, "Lumapit ka, aking panginoon; lumapit ka patungo sa akin at huwag matakot." Kaya lumapit si Sisera patungo sa kanya na pumasok sa kaniyang tolda at siya ay tinakpan niya ng isang kumot. **19** Sinabi niya sa kanya, "Pakisusap bigyan mo ako ng kaunting tubig na maiinom, dahil ako ay nauuhaw." Binuksan niya ang isang balat na supot ng gatas at binigyan siya ng inumin, at siya'y tinakpan niyang muli. **20** Sinabi niya sa kanya, "Tumayo ka sa bungad ng tolda at kung may dumating at magtanong sa iyo, 'May tau ba ryan?' sabihing, 'Wala'." **21** Pagkatapos nagsdal ni Jael (ang asawa ni Heber) ng isang pakong kahoy ng tolda at martilyo sa kaniyang kamay at palihim na pumunta sa kanya, dahil siya ay nasa mahimbing na pagtulog, at ipinukpon niya ang pakong kahoy sa tagiliran ng kaniyang ulo at ito ay tumusok patagos sa kanya at bumaba sa lupa. At siya ay namatay. **22** Habang hinahabol ni Barak si Sisera, lumabas si Jael para salubungin siya at sinabi sa kanya, "Halika, ipapakita ko sa iyo ang taong hinahanap mo." Kaya sumama siya sa kanya, at naroon nakabulagtag patay si Sisera, na ang pakong kahoy ng tolda ay nasa tagiliran ng kaniyang ulo. **23** Kaya sa araw na iyon tinalo ng Diyos si Jabin, ang hari ng Canaan, sa harapan ng mga tao ng Israel. **24** Ang lakas ng mga tao ng Israel ay tumindini nang tumindini laban kay Jabin ang hari ng Canaan, hanggang sa siya ay wasakin nila.

5 Sa araw na inawit ni Debora at Barak anak ni Abinoam ang awiting ito:
2 "Kapag nanguna ang mga pinuno sa Israel, kapag masayang nagkusa sumama ang mga tao para sa digmaan—pinupuri namin si Yahweh! **3** Makinig sa akin, kaya mga hari! Magbigay pansiñ, kayong mga pinuno, ako ay awit kay Yahweh; awit ako ng mga papuri kay Yahweh, ang Diyos ng Israel. **4** Yahweh, nang lumisan ka mula sa Seir, nang lumakad ka mula sa Edom, nayang ang mundo, at nanging ang kalanigan; nagbuhos din ng tubig ang ulap. **5** Nayang ang mga bundok sa harapan ng mukha ni Yahweh; kahit ang Bundok ng Sinai ay nayang sa harapan ng mukha ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. **6** Sa kapanahunan ni Shemgar (anak na lalaki ni Anat), sa kapanahunan ni Jael, napabayanan ang mga pangunahing kalsada, at ang mga lumalakad ng ginagamit lamang ang mga liko-likong daan. **7** Walang mga manggagawa sa Israel, hanggang sa Ako, si Debora, ang nag-uutos—nag-uutos ang isang ina sa Israel! **8** Pinili nila ang bagong mga diyuys-diyosan, at nagkaroon ng labanan sa mga tarangkahang lungsod; ni walang mga kalasag o sibat ang makikita sa apatnaupang libo sa Israel. **9** Nakikiisa ang aking puso sa mga namumuno ng Israel, kasama ang mga tao na nangayang nagkusang loob—pinuri namin si Yahweh para sa kanila! **10** Pag-isipan niryo ang tungkol dito—kayong sumasakay sa mga puting asno na Nakauko sa mga mamahaling piraso ng tela para upuan, at kayong naglalakad sa daan. **11** Pakinggan ang mga tinig ng mga umaawit sa ibigan ng tubig. Doon sinabi nilang muli ang makatuwirang mga ginawa ni Yahweh, at ang matuwid na mga kinikilos ng kaniyang mga mandriga sa Israel. Pagkatapos bumaba ang mga tao ni Yahweh sa mga tarangkahang lungsod. **12** Gising, gising, Debora! Gising, gising, umawit ng isang awitin! Bangon, Barak, at bihagin ang iyong mga bilanggo, ikaw anak ni Abinoam. **13** Pagkatapos bumaba ang mga nakaligtas sa mga maharlika—bumaba ang mga tao ni Yahweh sa akin kasama ng mga mandriga. **14** Dumating sila mula sa Efraim, na ang pinagmulan ay nasa Amalec; sumunod ang mga tao ng Benjamin sa inyo. Bumaba ang mga namumuno mula sa Macir, at ang mga nagbitbit ng isang tungkod ng opisyal

mula sa Zebulon. **15** At kasama ni Debora ang aking mga prinsipe sa Isacar, at kasama ni Isacar si Barak na nagmamadaling sumunod sa kanya patungo sa lambak sa ilalim ng kaniyang uts. May matinding pagasasaliksik ng puso sa mga angkan ni Ruben. **16** Bakit kayo umupo sa pagitan ng mga pugon, nakikinig sa mga pastor na tumutugot ng kanilang mga tipano para sa kanilang mga kawan? Para sa mga angkan ni Ruben ay may dakilang pagasasaliksik ng puso. **17** Nanatili si Gaalad sa kabilang dako ng Jordan; at Dan, bakit siya lumibot gamit ang mga barko? Nanatili si Aser sa baybayin at nanirahan malapit sa kaniyang mga daungan. **18** Isang lipi si Zebulon na inilagay sa panganib ang kanilang buhay na halos dumating sa kamatayan, at si Nephtali, rin, sa larangan ng digmaan. **19** Dumating ang mga hari at nakipaglaban, pagkatapos nakipaglaban ang mga hari ng Canaan, sa Taanac sa pamamagitan ng mga tubig sa Megido. Pero hindi sila nakakuha ng pilak bilang manloolo. **20** Nakipaglaban ang mga bituin mula sa langit, mula sa kanilang landas sa ibayo ng mga kalanigan nakipaglaban sila laban kay Sisera. **21** Tinangay sila ng Ilog Kison palayo, ang matandang ilog na iyan, ang Ilog Kison. Magmartsa ka aking kaluluwa, maging matatag! **22** At ang tunog ng paa ng mga kabayo—pumpadyak, ang pagpadyak ng kaniyang mga makapangyarihan. **23** 'Isumpa ang Meroz!' sinasabi ng anghel ni Yahweh. 'Tiyaking isumpa ang mga nanirahan dito!—dahil hindi sila dumating para tulungan si Yahweh—para tulungan si Yahweh sa digmaan laban sa malakas na mga mandriga.' **24** Pinagpala si Jael higit sa lahat ng mga babae, si Jael (ang asawa ni Heber ang Cineo), mas pinagpala siya kaysa sa lahat ng ibang babaeng nanirahan sa mga tolda. **25** Humingi ang lalaki ng tubig, at siya ay binigyan niya ng gatas; dinalhan niya ng mantikilya sa isang pinggan para sa mga prinsipe. **26** Inilagay niya ang kaniyang kamay sa pakong kahoy ng tolda, at ang kaniyang kanang kamay sa martilyo ng mga manggagawa, sa pamamagitan ng martilyo pinalo niya si Sisera, dinurog niya ang kaniyang ulo. Pinalo niya ang kaniyang bungo hanggang magkapira-piraso nang pinalo niya ang giliid ng kaniyang ulo. **27** Bumagsak siya sa pagitan ng kaniyang paa, natumba siya at nahiga siya roon. Sa pagitan ng kaniyang paa naramdam niya ang pamamanhid. Ang lugar na kaniyang pinagbagsakan ay kung saan marahas siyang pinatay. **28** Sa labas ng isang bintana tumingin siya—tumingin ang ina ni Sisera mula sa sala-sala at sumigaw siya sa lubos na kalungkutan 'Bakit napakatagal dumating ng kaniyang karweha? Bakit natagalang ang tunog ng mga paa ng mga kabayo humihili ng kaniyang mga karweha?' **29** Sumagot ang kaniyang mga pinakamatlinong prinsesa, at ibinigay niya ang kaniyang parehong sagot: **30** 'Hindi ba nila nataggpuan at hinati ang mga nakuha sa panloolo?—Ang sinapupunan, ang dalawang sinapupunan para sa bawat lalaki; ang nakuha sa panloolo na tininang damit para kay Sisera, ang nadarambong na tininang damit na burdado, ang dalawang tininang damit na burdado para sa mga leeg ng manloolo?' **31** Kaya nawa'y mamatay ang lahat inyong kaaway, Yahweh! Pero hayaan ang umibig sa kanya na maging katulad ng araw kapag sumikat ito sa kaniyang lakas." At may kapayapaan sa lupain sa loob ng apatnapung taon.

6 Ang bayan ng Israel ay gumawa ng kasamaan sa parinig ni Yahweh, at sila'y inilagay niya sa ilalim ng kapangyarihan ng Midianita ng pitong taon. **2** Ang kapangyarihan ng Midianita ang nagpahirap sa Israel. Dahil sa Midianita, gumawa ang bayan ng Israel ng makukubilan para sa kanilang sarili mula sa mga yungib sa mga burol, sa mga kuweba, at mga matibay na tanggulan. **3** Nangyari na kapag ang mga Israelita ay nagtanin ng kanilang mga pananim, ang mga Midianita at ang mga Amalekita at ang mga taonga mula sa silangan ay sasalakay sa mga Israelita. **4** Inilagay nila ang kanilang mga sundalo sa lupain at winawasak ang mga pananim, hanggang sa Gaza. Wala silang itinirang pagkain sa Israel, walang tupa, ni mga baka, o mga asno. **5** Sa tuwing sila at kanilang mga alagang hayop at mga tolda ay dadating, darating sila na gaya ng pulutong ng mga balang, at ito ay hindi kayang bilangin maging ang mga tao o ang kanilang mga kamelyo. Sinakop nila ang lupain para wasakin ito. **6** Pinahina ng Midianita ang mga Israelita ng napakatindi na ang bayan ng Israel ay tumawag kay Yahweh. **7** Nang tumawag ang mga tao ng Israel kay Yahweh dahil sa Midian, **8** nagpadala ng isang propeta si Yahweh sa mga tao ng Israel. Sinabi ng propeta sa kanila, "Ito ang sinabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: 'Dinala ko kayo mula sa Ehipto, inalis ko kaya mula sa tahahan pagkaka-alipin. **9** Sinagip ko kayo mula sa kapangyarihan ng mga taga Ehipto, at mula sa kapangyarihan ng lahat ng mga nagpapahirap sa inyo. Pinalayas ko sila sa

inyong harapan, at ibinigay ko sa inyo ang kanilang lupain. **10** Sinabi ko sa inyo, "Ako si Yahweh na inyong Diyos; inutusan ko kayo na huwag sambahin ang mga diyus-diyosan ng mga Amoreo, na ang lupain ay inyong tinirahan." Pero hindi ninyo sinunod ang tingi ko." **11** Ngayon ang anghel ni Yahweh ay dumating at umupo sa ilalim ng igos sa Ofra, na pag-aari ni Joas (ang Abiezrita), habang si Gideon, anak na lalaki ni Joas, ay hiniihiwalay ang trigo sa pamamagitan ng paghampsas nito sa sahig, sa pigaan ng ubas—para itago ito mula sa mga Midianita. **12** Ang anghel ni Yahweh ay nagpakita sa kanya na sinabi sa kanya, "Si Yahweh ay kasama mo, ikaw na malakas na mandirigma!" **13** Sinabi ni Gideon sa kanya, "O, aking panginoon, kung si Yahweh ay kasama namin, bakit nagayayari ang lahat ng ito sa amin? Nasaan na ang lahat ng kaniyang mga dakilang gawa na sinabi sa amin ng aming mga ama, nang sinabi nilang, 'Hindi ba si Yahweh ang nag-alis sa atin mula sa Ehipto?' Pero ngayon pinabayana kami at ibinigay kami ni Yahweh sa kapangyarihan ng Midian." **14** Tumingin si Yahweh sa kanya at sinabing, "Pumunta ka sa lakas na mayroon ka. Iilitas ang Israel mula sa kapangyarihan ng mga Midianita. Hindi kita ipinadala?" **15** Sinabi ni Gideon sa kanya, "Pakisusap. Panginoon, paano ko malilitas ang Israel? Tingnan mo, ang aking pamilya ang pinakamahina sa Manases, at ako ang pinaka hindi mahalaga sa sambahanay ng aking ama." **16** Sinabi ni Yahweh sa kanya, "Ako ay sasama sa iyo, at iyong matatalo ang buong hukbo ng Midianita." **17** Sinabi ni Gideon sa kanya, "Kung ikaw ay nasisiyahan sa akin, kung gayon bigyan mo ako ng isang palatandaan na ikaw ang siyang nakikipag-usap sa akin. **18** Pakiusap, huwag kang umalis dito, hanggang ako ay pumunta sa iyo at mag-dala ng aking handog at inilagay sa iya hanap mo." Sinabi ni Yahweh, "Ako ay maghihintay hanggang ikaw ay makabalik." **19** Pumunta si Gideon at nag-handa ng isang batang kambing at mula sa isang epha ng harina gumawa siya ng tinapay na walang lebadura. Nilagay niya ang karne sa isang basket, at nilagay niya ang sabaw sa isang palayok at dinala ang mga ito sa kanya sa ilalim ng punong igos, at inihandog ang mga ito. **20** Sinabi ng anghel ng Diyos sa kanya, "Dahin ang karne at ang tinapay na walang lebadura at ilagay ang mga ita sa batong ito, at ibuhos ang sabaw sa ibabaw ng mga ito." At ginawa iyon ni Gideon. **21** Pagkatapos ang anghel ni Yahweh ay iniabot ang dulo ng tungkod na nasa kaniyang kamay. Sa pamamagitan nito dinampian ang laman at ang tinapay na walang lebadura; lumabas ang isang apoy mula sa bato at tinupok ang karne at ang tinapay na walang lebadura. Pagkatapos ang anghel ni Yahweh ay umalis palayo at hindi na siya makita ni Gideon. **22** Naintindihan ni Gideon na ito ang anghel ni Yahweh. Sinabi ni Gideon, "O, Panginoon Yahweh, Dahil nakita ko ang anghel ni Yahweh na mukha sa mukha!" **23** Sinabi ni Yahweh sa kanya, "Sa iyo ang kapayaan! Huwag kang mataktok, hindi ka mamamatay." **24** Kaya gumawa doon si Gideon ng isang altar para kay Yahweh. Tinawag niya itong, "Si Yahweh ay Kapayaan." Hanggang sa araw na ito nakatayo parin ito sa Ofra ng lahiang Abiezrita. **25** Nang gabing iyon sinabi ni Yahweh sa kanya, "Kunin ang toro ng iyong ama, at ang pangalawang toro na labimpitudo taong gulang, at tanggalin ang altar ni Baal na pag-aari ng iyong ama, at putulin ang Asera na nasa tabi nito. **26** Gumawa ng isang altar kung yaayuhweh na iyong Diyos sa tuktok ng lugar ng karlunginan na ito, at gawin ito sa tamang paraan. Ilalay ang pangalawang toro bilang isang handog na susunugin, gamit ang kahoy mula sa Asera na iyong pirulot." **27** Kaya si Gideon ay kumuhang sumpa sa kaniyang mga lingkod at ginawa kung ano ang sinabi ni Yahweh sa kanya. Dahil masyado siyang natakit sa sambahanay ng kaniyang ama at ang kalalakihan ng bayan para gawin ito sa umaga, ginawa niya ito sa gabi. **28** Kinabukanan nang bumangan ang kalalakihan ng bayan, ang altar ni Baal ay nawasak, at ang Asera na nasa tabi nito ay nabuwatal, at ang pangalawang toro na inilay sa altar na naisagawa. **29** Sinabi ng kalalakihan ng lungsod sa isa't-isa, "Sino ang gumawa nito?" Nang kinlausap nila ang iba at naghaganap ng kasagutan, sinabi nila, "Si Gideon na anak ni Joas ang gumawa ng bagay na ito." **30** Pagkatapos sinabi ng mga kalalakihan ng bayan kay Joas, "Dahilin palabas ang iyong anak na lalaki para siya ay mailagay sa kamatayan, dahil winasak niya ang altar ni Baal, at binuwala niya ang Asera sa tabi nito." **31** Sinabi ni Joas sa lahat ng tumututol sa kanya, "Pakisusapan ba ninyo ang kaso para kay Baal? Kayo ba ang magliliigtas sa kanya? Sinuman ang magmaka-awa sa kaso para sa kanya, hayaan siyang malagay sa kamatayan habang umaga pa. Kung si Baal ay isang diyos, hayaan siyang ipagtanggol ang kaniyang sarili kapag winasak ng sinuman ang kaniyang

altar." **32** Kaya sa araw na iyon si Gideon ay binigyan ng pangalang, "Jero Baal", dahil sinabi niya, "Hayaang ipagtanggol ni Baal ang kaniyang sarili laban sa kaniya," dahil winasak ni Gideon ang kaniyang altar. **33** Ngayon ang lahat ng mga Midianita, ang mga Amalekita, at ang mga tao sa silangan ay nagtipon ng magkakasama. Tumawid sila ng Jordan at nag-kampo sa lambak ng Jezreel. **34** Pero binalot si Gideon ng Espiritu ni Yahweh. Hinipan ni Gideon ang isang trumpet, tinawag ang angkan ng Abiezrita, para sila ay maaring sumunod sa kanya. **35** Nagpadala siya ng mga sugo sa buong Manases, at sila rin, ay tinawag para sumunod sa kanya. Siya rin ay nagpadala ng mga sugo sa Asher, Zebulun, at Neftali, at pumunta sila para makipagkita sa kanya. **36** Sinabi ni Gideon sa Diyos, "Kung binabalak mo akong gamitin para iligtas ang Israel, gaya ng sinabi mo—" **37** Tingnan mo, inilalagay ko ang isang tela na gawa sa balahibo ng tupa sa gilkang palapag. Kapag merong hamog sa balahibo ng tupa lamang, at tuyo sa lahat ng lupa, kung gayon malalaman ko na gagamitin mo ako para iligtas ang Israel, gaya ng sinabi mo." **38** Ito ang nangyari—Bumangon si Gideon ng maaga nang sumunod na araw, piniga niyang sabay ang balahibo ng tupa, at piniga ang hamog mula sa balahibo ng tupa, tama lamang para punuin ang isang mangkok ng tubig. **39** Pagkatapos sinabi ni Gideon sa Diyos, "Huwag kang malagit sa akin, magsasakita ako ng isang beses. Pakiusap pa hintulutan mo ako ng isa pang pagsubok gamit ang balahibo ng tupa. Sa pagkakataong ito gawing tuyos ang balahibo ng tupa, at hayaang mayroon hamog sa lahat ng lupa sa palibot nito." **40** Ginawa ng Diyos ang anumang kaniyang hiniling para sa gabing iyon. Ang balahibo ng tupa ay tuyos, at mayroon hamog sa lahat ng lupa sa palibot nito.

7 Pagkatapos si Jerub Baal (iyon ay, si Gideon) bumangon nang maaga at lahat ng mga taong kasama niya at nagkampo sila sa tabi ng bukal ng Harod. Ang kampo ng Midian ay nasa hilaga nila sa lambak na malapit sa burol ng More. **2** Sinabi ni Yahweh kay Gideon, "Napakaraming sundalo sa akin para mabigyan kita ng tagumpay laban sa mga Midianita. Tiyaking hindi magmamayabang ang Israel laban sa akin, sa pag-sasabing, 'Iniligtas tayo ng ating sariling kapangyarihan.' **3** Kaya ngayon, ihayag sa mga tainga ng mga tao at sabihin, 'Sinuman ang takot, sinuman ang nanggingin, hayaan siyang bumalik at umalis mula sa Bundo ng Galaad.' Kaya dalawampu't dalawang libong tao ang umalis at sumpang libo ang nanatili. **4** Sinabi ni Yahweh kay Gideon, "Napakarami pa rin ng mga tao. Dahil sila pababa sa tubig at gagawin kung mas kaunti ang kanilang bilang para sa iyo roon. Kung sabihin ko sa iyo, 'Sasama sa iyo itong isa,' sasama siya sa iyo; pero kung sasabihin ko, 'Hindi sasama sa iyo ang isang ito,' hindi siya sasama." **5** Kaya dinala ni Gideon ang mga tao sa tubig at sinabi ni Yahweh sa kanya, "Ihiwalay ang bawat isang sumalok ng tubig at uminom, gaya ng pagdila ng isang aso, mula sa sinumang lumuhod para uminom." **6** Tatlong daang kalalakihan ang dumila. Ang natirang mga kalalakihan ay lumuhod para uminom ng tubig. **7** Sinabi ni Yahweh kay Gideon, "Sa pamamagitan ng tatlong daang kalalakihan sumalok at uminom, illigtas ko kayo at bibigyan ng tagumpay laban sa mga Midianita. Hayaang bumalik ang ibang mga kalalakihan sa kani-kanilang lugar." **8** Kaya ang mga napili ay kumuhang sumpa sa kanilang mga pangangailangan at kanilang mga trumpeta. Pinauwi ni Gideon ang mga lalaki ng Israel, bawat lalaki sa kaniyang tolda, pero pinanatili nya ang tatlong daang kalalakihan. Ngayon ang kampo ng Midianita ay nasa baba niya sa lambak. **9** Sa parehong gabing iyon sinabi ni Yahweh sa kanya, "Bangon! Lusubin ang kampo, dahil ibibigay ko sa iyo ang tagumpay laban dito. **10** Pero kung natatakot kang bumaba, bumaba ka sa kampo kasama si Pura na iyong lingkod. **11** At makining sa kanilang sinasabi at mapapalakas ang iyong loob para lusubin ang kampo. "Kaya pumunta si Gideon kasama si Purah na kaniyang lingkod, pababa sa puwesto ng tagabantay ng kampo. **12** Nanatili sa tabi ng lambak ang mga Midianita, ang mga Amalekita at lahat ng tao ng silangan, singkapal ng ulap ng mga balang. Higit pa sa kaying bilang ang kanilang mga kamelyo, higit na marامي ang bilang nila kaysa sa mga butil ng buhangin sa baybayin. **13** Nang dumating si Gideon doon, isang lalaki ang nagsasabi ng isang panaginip sa kaniyang kasama. Sinabi ng lalaki, "Tingnan mo! Mayroon akong isang panaginip na nakita ko ang isang bilog ng piraso ng tinapay na sebada ang gumugulong papunta sa kampo ng Midianita. Dumating ito sa tolda at tumama nang napalakas, bumagsak at natiwarik ito, kaya lumagapak ito." **14** Sinabi ng ibang lalaki, "Walang iba ito kundi ang espada ni Gideon (anak na lalaki ni Joas), ang Israelita.

Binigyan siya ng Diyos ng tagumpay laban sa Midian at sa lahat ng kanilang mga hukbo.” **15** Nang marinig ni Gideon ang muling pagsasalaysay ng panaginip at ang kahulugan nito, nagpatirapa siya sa pagsamba. Bumalik siya sa kampo ng Israel at sinabi, “Bumangon kayo! Binigyan kayo ni Yahweh ng tagumpay laban sa mga hukbo ng Midian.” **16** Hinati nya ang tatlong daang kalakihan sa tatlong pangkat at ibinigay sa kanila ang lahat ng mga trumpeta at ang mga tapayang walang laman, na may sulo sa loob ng bawat tapayan. **17** Sinabi nya sa kanila, “Tumingin kayo sa akin at sundin kung ano ang aking gagawin. Masdans ninyo! Kapag dumating ako sa dulo ng kampo, dapat ninyong gawin kung ano ang aking gagawin. **18** Kapag hihiyan ko ang trumpeta, ako at ang lahat ng aking kasama, sa gayon hihiyan ninyo rin ang inyong mga trumpeta sa bawat sulok ng buong kampo at sumigaw, ‘Para kay Yahweh at kay Gideon!’” **19** Kaya dumating si Gideon at ang isandaang lalaki na kasama nya sa bawat sulok ng kampo, sa pagsisimula ng kalaigtaang pagbabantay. Habang nagpapalit ng mga tagabantay ang mga Midianita, hinipan nila ang mga trumpeta at binasag ang mga tapayang nasa kanilang mga kamay. **20** Hinipan ng tatlong pangkat ang mga trumpeta at binasag ang mga tapayan. Hinawakan nila ang mga sulo sa kanilang kaliwang kamay at mga trumpeta sa kanang kamay para hipan ang mga ito. Sumigaw sila, “Ang espada ni Yahweh at ni Gideon.” **21** Tumayo ang bawat lalaki sa kaniyang lugar sa palibot ng kampo at nagsitakbuhang lahat ng mga hukbo ng Midianita. Sumigaw sila at tumakbo palayo. **22** Nang hinipan nila ang tatlong daang mga trumpeta, itinakda ni Yahweh ang espada ng bawat Midianita laban sa kaniyang kasama at laban sa lahat ng kanilang mga hukbo. Tumakbo palayo ang hukbo hanggang sa layo ng Beth Sita patungong Zerera, kasing layo ng hangganan ng Abel Meholah na malapit sa Tabata. **23** Nagtipon ang mga kalakihan ng Israel mula sa Neftali, Asher at buong Manases at hinabol nila ang Midian. **24** Nagpadala si Gideon ng mga mensahero sa lahat ng mga burol ng Efraim, sa pagasasabing, “Bumaba laban sa Midian at pigilan ang Ilog Jordan, hanggang sa layo ng Beth Bara, para pigilan sila. Kaya sama-sama ng tipon ang mga kalakihan ng Efraim at pinigilan ang mga tubig, hanggang sa layo ng Beth Bara at ng Ilog Jordan. **25** Nabihag nila ang dalawang prinsipe ng Midian, sina Oreb at Zeeb. Pinatay nila si Oreb sa bato ng Oreb, at pinatay nila si Zeeb sa pigaan ng ubas ng Zeeb. Hinabol nila ang mga Midianita at dinala nila ang mga ulo nina Oreb at Zeeb kay Gideon, na nasa kabilang ibayo ng Jordan.

8 Sinabi ng mga kalakihan ng Efraim kay Gideon, “Ano ba itong ginawa mo sa amin? Hindi mo kami tinawag nang nakipaglaban ka sa mga Midian.” At marahas na nakipagtalo sila sa kaniya. **2** Sinabi nya sa kanila, “Ano ba ang aking ginawa ngayon na mahihambing na ikukumpara sa inyo? Hindi ba na ang tinipong mga ubas ng Efraim ay mas mabuti sa inanong ubas ni Abiezer? **3** Ibinigay ng Diyos sa inyo ang tagumpay laban sa mga prinsipe ng Midian—Oreb at Zeeb! Ano ba ang aking napagtugumpayan na maikukupara sa inyo?” Ang kanilang galit laban sa kaniya ay humupa sa sinabi nya. **4** Dumating si Gideon sa Jordan at tumawid dito, siya at ang tatlong daang kalakihan ang kasama nya. Sila ay pagod na pagod, pero nagpatuloy pa rin sila sa pagtugis. **5** Sinabi nya sa mga kalakihan ng Sucot, “Pakisusap bigyan mo ng tinapay ang mga taong sumusunod sa akin, dahil sila ay pagod na pagod at tinutugis ko sina Zeba at Zalmunna, ang mga hari ng Midianita.” **6** At sinabi ng mga pinuno ng Suco, “Ang mga kamay ba nina Zeba at Zalmunna ay nasa inyong mga kamay ngayon? Hindi ko alam kung magbibigay kamini ng tinapay sa iyong mga hukbo” **7** Sinabi ni Gideon, “Kapag ibinigay ni Yahweh sa amin ang tagumpay laban kay Zeba at Zalmunna, pupuntit ko ang inyong laman gamit ang tinik sa disyerto at dawag.” **8** Umakyat siya mula roon patungong Penuel at nagsalita sa mga tao roon sa parehong paraan, pero sumagot ang mga kalakihan ng Penuel gaya ng pagsagot ng mga kalakihan ng Sucot sa kaniya. **9** Nagsalita rin siya sa mga tao ng Penuel at sinabi, “Kapag dumating ako na may kapayapaan, pagbabagsakin ko ang toreng ito.” **10** Ngayon sina Zeba at Zalmunna ay nasa Karkor, kasama nila ang kanilang mga hukbo, mga labinlimang libong kalakihan, lahat ng mga nanatili mula sa buong hukbo ng mga tao ng silangan. Dahil doon 120, 000 ang bumagsak na kalakihan na sinanay para lumaban gamit ang espada. **11** Umakyat si Gideon sa kampo ng kaaway at tinahak ang Daan ng Nomad, laggas Noba at Jogbeha. Tinalo nya ang hukbo ng kaaway, dahil hindi nila inaaasan ang paglusob. **12** Tumakas sina Zeba at

Zalmuna, habang hinahabol sila ni Gideon, nahuli nya ang dalawang hari ng Midian—sina Zeba at Zalmunna—at nagkagulo ang buong hukbo nila. **13** Bumalik mula sa labanan si Gideon, anak na lalaki ni Joas papunta sa pasong Heres. **14** Nakasalubong nya ang isang binata sa bayan ng Sucot at humingi ng payo mula sa kaniya. Inilarawan sa kaniya ng binata ang mga pinuno ng Sucot at mga nakatatakdang pinarahanan, pitumput’ pitong kalakihan. **15** Dumating si Gideon sa mga kalakihan ng Sucot at sinabing, “Tingnan sina Zeba at Zalmuna, sa kanilang ninyo ako kinutya at sa pagasasabing, ‘Nalupig na ba ninyo sina Zeba at Zalmunna? Hindi namin alam na dapat kaming magbibigay ng tinapay sa inyong hukbo.’” **16** Kinuha ni Gideon ang mga nakatatakdang lungsod at pinarahanan ang mga kalakihan ng Sucot sa pamamagitan ng disyertong mga tinik at mga dawag. **17** At pinabagsak nya ang tore ng Penuel at pinatay ang mga kalakihan ng lungsod na iyon. **18** Pagkatapos sinabi ni Gideon kina Zeba at Zalmuna, “Anong uri ng mga lalaki ang inyong pinatay sa Tabor?” Sumagot sila, “Gaya mo, gayon din sila. Bawat isa sa kanila ay tulad ng anak na lalaki ng isang hari.” **19** Sinabi ni Gideon, “Sila ay aking mga kapatid na lalaki, ang mga anak na lalaki ng aking ina. Habang nabubuhay si Yahweh, kung iniligtas ninyo sila ng buhay, hindi ko kayo papatayin.” **20** Sinabi nya kay Jeter (kaniyang panganay na anak), “Bumangon ka at patayin sila!” Pero ang binata ay hindi bumunot ng kaniyang espada dahil takot siya, dahil siya ay bata pa lamang. **21** Pagkatapos sinabi nina Zeba at Zalmunna, “Bumangon ka at patayin kami! Dahil gaya ng kung ano ang isang lalaki, ganoon din ang kaniyang lakas.” Bumangon si Gideon at pinatay sina Zeba at Zalmuna. Kinuha din nya ang gasuklay na hugis na mga palamuti, na nasa leeg ng kanilang mga kamelyo. **22** Pagkatapos sinabi ng mga kalakihan ng Israel kay Gideon, “Pamunuan mo kami—ikaw, at iyong mga anak na lalaki at iyong lalaking apo—dahil iniligtas mo kami mula sa kapangyarihan ng Midian.” **23** Sinabi ni Gideon sa kanila, “Hindi ako ang mamumuno sa inyo, ni ang aking anak na lalaki, si Yahweh ang mamumuno sa inyo.” **24** Sinabi ni Gideon sa kanila, “Hayaan mo akong gumawa ng isang kahilingan sa inyo: ang bawat isa sa inyo ay magbibigay sa akin ng mga hikaw mula sa kaniyang naukuha sa panlooloob.” (Ang mga Midianita ay may mga gintong hikaw dahil sila ay mga Ishmaelite). **25** Sumagot sila, “Kami ay nagagalak na ibigay ang mga inyon sa iyo.” Naglatag sila ng isang balabal at bawat tao ay nagtipon doon ng mga hikaw mula sa kaniyang naukuha sa panlooloob. **26** Ang bigat ng mga gintong hikaw na kaniyang hiringi ay 1, 700 siklo ng ginto. Itong naukuha nila sa panlooloob ay dagdag sa gasuklay na hugis na mga palamuti, ang mga palawit, ang kulay ube na kasuotan na sinusuot ng mga hari ng Midian at karagdagan sa mga kadena na nakalalibot sa leeg ng kanilang mga kamelyo. **27** Gumawa si Gideon ng efod mula sa mga hikaw at inilagay ito sa kaniyang lungsod, sa Ofra at ipinagbili ng buong Israel ang kanilang sarili sa pamamagitan ng pagsamba nitong noon. Ito’y naging bitag kay Gideon at para sa mga nasa kaniyang bahay. **28** Kaya ang mga Midian ay malupig sa harap ng mga taong Israel at hindi na nila muling itinaas ang kanilang mga ulo. At ang lupain ay nagkaroon ng kapayapaan sa loob ng apatnapung taon sa panahon ni Gideon. **29** Si Jerub Baal, na anak na lalaki ni Joas ay umuvi at nanirahan sa kaniyang sariiling bahay. **30** Naging ama si Gideon ng pitumpung anak na lalaki, dahil nagkaroon siya ng maraming asawa. **31** Ang kaniyang iba pang asawa, na nasa Shekem, ay nagsilang din sa kanya ng anak na lalaki at binigyan niya ng pangalang Abimelec. **32** Si Gideon, na anak na lalaki ni Joas, ay namatay sa mabuting katandaan at inilibing sa Ofra sa kuweba ng ama ni Joas, ng angkan ni Abiezer. **33** At nangyari na pagkamatay na pagkamatay ni Gideon ang mga tao ng Israel ay tumalikod muli at ipinagbili ang kanilang sarili sa pamamagitan ng pagsamba sa mga Baal. Ginawa nilang diyos si Baal Berith. **34** Hindi naaalala ng mga tao ng Israel na parangalan ng Yahweh na kanilang Diyos na nagligtas sa kanila mula sa kapangyarihan ng lahat ng kanilang mga kaaway sa bawat dako. **35** Hindi nila tinupad ang kanilang pangako sa bahay ni Jerub Baal (ang ibang pangalan ni Gideon), kapalit na lahat ng kabutihan na ginawa niya sa Israel.

9 Nagpunta si Abimelec na anak ni Jerub Baal sa mga kamag-anak ng kaniyang ina sa Shekem at sinabi nya sa kanila at sa buong angkan ng pamilya ng kaniyang ina, **2** “Pakisusap sabihin mo ito, para makarinig ang lahat ng mga pinuno ng Shekem, ‘Ano ang mas mabuti para sa inyo: maghari sa inyo ang lahat ng pitumpung anak na lalaki ni Jerub Baal, o isa lang ang maghari sa inyo?’ Alalahaning ako ay inyong buto at inyong

laman." 3 Nagsalita para sa kanya ang mga kamag-anak ng kaniyang ina sa mga pinuno ng Shekem, at napagsunduan nilang sundan si Abimelec, dahil sinabi nila, "Kapatid natin siya." 4 Binigyan niya ng pitumpung piraso ng pilak mula sa bahay ni Baal Berit, at ginamit ito ni Abimelec para kumuhang mga lalaking lumalabag sa batas at walang pag-iingat na asal, na sumunod sa kanya. 5 Pumonti siya sa bahay ng kaniyang ama sa Ofra at sa isang bato pinatay niya ang pitumpung kapatid niyang lalaki, mga anak na lalaki ni Jerub Baal. Tanging si Totam ang nauwan, ang pinakabatang anak na lalaki ni Jerub Baal, dahil itinago niya ang kaniyang sarili. 6 Nagsama-samang dumating lahat ng mga pinuno ng Shekem at Betmilo at nagtungo sila at ginawang hari si Abimelec, sa tabi ng kahoy na puno malapit sa haliging nasa Shekem. 7 Nag sabihin si Totam tungkol dito, pumonti siya at tumayo sa tuktok ng Bundok Gerizim. Sumigaw siya at sinabi sa kanila, "Makinig kayo sa akin, kayong mga pinuno ng Shekem, para pakigangan kayo ng Diyos. 8 Minsang lumabas ang mga puno para magpahid sa isang hari sa ibabaw nila. At sinabi nila sa puno ng olibo, 'Maghari ka sa amin.' 9 Pero sinabi ng puno ng olibo sa kanila, 'Dapat ko bang bitawan ang aking langis, na ginagamit para pangangan ang mga diyos at sangkatauhan, para umalis ako pabalik, para lang umuyog sa ibabaw ng ibang mga puno?' 10 Sinabi ng mga puno sa puno ng igos, 'Halika at maghari sa amin.' 11 Pero sinabi ng puno ng igos sa kanila, 'Dapat ko bang bitawan ang aking tamis at aking maayos na bunga, para lang makabalik ako at umuyog sa ibabaw ng ibang mga puno?' 12 Sinabi ng mga puno sa puno ng ubas, 'Halika at maghari sa amin.' 13 Sinabi ng puno ng ubas sa kanila, 'Dapat ko bang bitawan ang aking bagong alak, na nagpapaligaya sa mga diyos at sangkatauhan, at bumalik at umuyog sa ibabaw ng ibang mga puno?' 14 Pagkatapos sinabi ng lahat ng mga puno sa palumpong na tinik, 'Halika at maghari sa amin.' 15 Sinabi ng palumpong na tinik sa mga puno, 'Kung tunay na gusto ninyong pahiran ako bilang hari sa inyo, sa gayon pumonti sa akin at maging ligtas sa ilalim ng aking lilim. Kung hindi, hayaang lumabas ang apoy sa palumpong na tinik at hayaan itong sumunog sa mga seder ng Lebanon.' 16 Kaya ngayon, kung kumilos kayo sa katotohanan at katapatan, nang ninyong ginawang hari si Abimelec, at kung nakagawa kayo ng mabuti tungkol kay Jerub Baal at kaniyang bahay, at kung nagparusa kayo sa kanya ng karapat-dapat— 17 —para at ipinsumon na lumaban ang aking ama para sa inyo, ipinagsapalaran ang kaniyang buhay, at irilligas kayo mula sa kamay ng Midian— 18 pero sa araw na ito nag-alsas kayo laban sa bahay ng aking ama at pinatay ang kaniyang mga anak na lalaki, pitumpung tao, sa ibabaw ng isang bato. At ginawa ninyo si Abimelec ang lalaking anak ng kaniyang babaeng lingkod, na hari sa lahat ng mga pinuno ng Shekem, dahil kamag-anak ninyo siya. 19 Kung kumilos kayo ng may katapatan at karanganan kay Jerub Baal at sa kaniyang bahay, dapat kayong magalak kay Abimelec, at hayaan siyang magalak din sa inyo. 20 Pero kung hindi, hayaan na lumabas ang apoy mula kay Abimelec at sunugin ang mga kalalakihan ng Shekem at bet Millo. Hayaang lumabas ang apoy mula sa mga kalalakihan ng Shekem at Bet Millo, para sumunod kay Abimelec." 21 Tumakas si Totam at tumakbo palayo, At nagtungo siya sa Beer. Nanirahan siya doon dahil malayo iyon mula kay Abimelec, na kaniyang kapatid. 22 Namuno si Abimelec sa buong Israel sa loob ng tatlong taon. 23 Nagpadala ng Diyos ng masamang espiritu sa pagitan ni Abimelec at mga pinuno ng Shekem. Pinagtaksilan ng mga pinuno ng Sechem ang tiwalang mayroon sila kay Abimelec. 24 Ginawa ito ng Diyos para mapaghigantihan ang karahanasan na nagawa sa pitumpung anak na lalaki ni Jerub Baal, at si Abimelec ang managot sa pagpatay sa kanila, at managot ang mga kalalakihan ng Shekem dahil tinulungan nilang patayin ang kaniyang mga kapatid na lalaki. 25 Kaya nagtalaga ang mga pinuno ng Shekem ng mga kalalakihan na mag-aabang sa mga tuktuk ng mga burol para tambangan nila siya, at ninakawan nila lahat ng dumaan sa kanila sa tabi ng daan. Ibininalita ito kay Abimelec. 26 Dumating si Gaal anak na lalaki ni Ebed kasama ng kaniyang mga kamag-anak at pumonti sila sa Shekem. Nagkaroon ng lakas ng loob ang mga pinuno ng Shekem sa kanya. 27 Lumabas sila sa bukirin at nagtipon ng mga ubas mula sa mga ubasan, at tumapak sa mga ito. Nagdaos sila ng pagdiriwang sa bahay ng kanilang diyos, kung saan kumain sila at uminom, at isinumpa nila si Abimelec. 28 Si Gaal anak ni Ebed ay nagsabing, "Sino si Abimelec, at sino si Shekem, na dapat natin siyang paglingkuran? hindi ba siya ang anak ni Jerub Baal? At hindi ba opisyal niya si Zebul? Paglingkuran ang mga kalalakihan ng Hamor, ama

ng Shekem! Bakit kailangan natin siyang paglingkuran? 29 Hiling kong ang mga taong ito ay nasa ilalim ng aking kautusin! Pagkatapos aalisin ko si Abimelec. Sasabihin ko kay Abimelec, Tawagin mo ang lahat ng iyong mga hukbo." 30 Nang marining ni Zebul, opisyales ng lungsod, ang mga salita ni Gaal anak ni Ebed ang kaniyang galit ay nag-alab. 31 Nagpadala siya ng mga mensahero kay Abimelec para manlinlang, sa pagpasabing, "Tingnan, parating sa Shekem si Gaal anak ni Ebed at kaniyang mga kamag-anak, at pinupukaw ang lungsod laban sa iyo. 32 Ngayon, tumayo ka sa gabi, ikaw at ang mga sundalong kasama mo, at maghanda ng isang pananambang sa mga bukirin. 33 Pagkatapos sa umaga, sa sandaling sumikat ang araw, bumangon ng maaga at maglunsad ng isang pagsalakay sa lungsod. At kapag siya at ang mga taong kasama niya ay lumabas laban sa iyo, gawin ang anumang bagay na magagawa mo sa kanila." 34 Kaya tumayo si Abimelec sa gabi, siya at lahat ng kalalakihan na kasama niya, at naglunsad sila ng pananambang laban sa Shekem—hiniti sa apat na pangkat. 35 Lumabas si Gaal anak ni Ebed at tumayo sa pasukan ng tarangkahang lungsod. Lumabas sa kanilang pinagtataguhan sina Abimelec at mga kalalakihan kasama niya. 36 Nang makita ni Gaal ang mga kalalakihan, sinabi nya kay Zebul, "Tingnan, bumababa ang mga kalalakihan mula sa tuktok ng mga burol!" Sinabi ni Zebul sa kanya, "Nakikita mo ang mga arina sa mga burol na para bang sila ay mga lalaki." 37 Nagsalita ulit si Gaal at sinabing, "Tingnan mo, bumababa ang mga lalaki sa gitna ng lupain, at ang isang pangkat ay padating sa daan ng kahoy ng mga manghuhula." 38 Pagkatapos sinabi ni Zebul sa kanya, "Nasaan na ang iyong mapagmalaking mga salita ngayon, ikaw na nagsabing, 'Sino si Abimelec na dapat namin paglingkuran?' Hindi ba ito ang mga lalaking kinumuhunian mo? Lumabas ka ngayon at makipaglaban sa kanila." 39 Lumabas si Gaal at pinangungunaan niya ang mga lalaki ng Shekem, at napakaway siya kay Abimelec. 40 Hinabol siya ni Abimelec, at tumakas si Gaal sa kanya. At marami ang bumagsak sa pasukan ng tarangkahang lungsod. 41 Nanatali si Abimelec sa Aruma. Pinilit ni Zebul si Gaal at kaniyang mga kamag-anak palabas ng Shekem. 42 Sa sumunod na araw lumabas ang mga tao ng Shekem sa kabukiran, at ibinalita ito kay Abimelec. 43 Dinala niya ang kaniyang mga tao, inihinan sila sa tatlong mga pangkat, at naglagay sila ng pananambang sa bukirin. Tumingin siya at nakitang parating ang mga tao mula sa lungsod. At sinalakay niya sila at pinatay sila. 44 Sumalakay sina Abimelec at ang mga pangkat na kasama niya at hinarang ang pasukan ng tarangkahang lungsod. Sumalakay ang iba pang dalawang mga pangkat sa lahat ng nasa bukirin at pinatay sila. 45 Lumaban si Abimelec sa lungsod sa buong araw na iyon. Binihag ang lungsod, at pinatay ang mga tao na naroon. Giniwa niya ang mga pader ng lungsod at ngaknali ng asin sa ibabaw nito. 46 Nang marining ng lahat ng mga pinuno ng tore ng Shekem iyon, pumasok sila sa matibay na tanggulan ng bahay ng El Berit. 47 Sinabihin si Abimelec na magkakasamang nagtipon ang lahat ng mga pinuno sa tore ng Shekem. 48 Umakay si Abimelec sa Bundok ng Zalmon, siya at lahat ng lalaking kasama niya. Kumuha si Abimelec ng palakol at pumutol ng mga sanga. Inilagay niya ito sa kaniyang balikat at inutusan ang mga lalaking kasama niya, "Kung ano ang nakita ninyong ginagawa ko, bilisan at gawin gaya ng ginawa ko." 49 Kaya nagputol ang bawat isa ng mga sanga at sinundin si Abimelec. Pinagpatong-patong nila sa ibabaw ng pader ng tore, at niliyabon nila ito, paramamatay din ang mga tao ng tore ng Shekem, humigit-kumulang sa isang libong lalaki at babae. 50 Pagkatapos nagtungo si Abimelec sa Tebez, at nagkampo siya laban sa Tebez at binihag ito. 51 Pero may matibay na tore sa lungsod, at lahat ng mga lalaki at mga babae at lahat ng mga pinuno ng lungsod ay tumakas papunta roon at ikinulong ang kanilang sarili. Pagkatapos umakyat sila sa bubong ng tore. 52 Dumating si Abimelec sa tore at napakaglaban dito, at umakyat siya malapit sa pinto ng tore para sunugin ito. 53 Pero isang babae ang naghulog ng batong pang-giling sa ulo ni Abimelec at nabiyak nitto ang kaniyang bungo. 54 Pagkatapos madalian siyang tumawag sa batang lalaking taga-dala ng kaniyang baluti, at sinabi sa kanya, "Ilabas mo ang iyong espada at patayin ako, para walang magsalita tungkol sa akin na, 'Isang babae ang pumatay sa kanya.'" Kaya sinaksak siya ng kaniyang batang lalaki, at namatay siya. 55 Nang makita ng mga kalalakihan ng Israel na patay na si Abimelec, umuwi na sila. 56 At sa ganun napaghigantihan ng Diyos ang kasamaan ni Abimelec na ginawa niya sa kaniyang ama sa pamamagitan ng pagpatay sa kaniyang pitumpung kapatid na lalaki. 57 Ibinilik ng Diyos ang lahat ng

kasamaan ng mga tao ng Shekem sa kanilang sarili at dumating sa kanila ang sumpa ni Jotam anak na lalaki ni Jerub Baal.

10 Matapos kay Abimelec, si Tola na anak na lalaki ni Pua na anak ni Dodo, isang tao na mula kay Issacar na nakatira sa Samir, sa burol ng Efraim, ay tumayo para iligtas ang Israel. **2** Pinamunuan niya ang Israel ng dalawamput-tatlong taon. Namatay at inilibing siya sa Samir.

3 Sinundan siya ni Jair ang Galaadita. Pinamunuan niya ang Israel ng dalawamput-dalawang taon. **4** Nagkaroon siya ng tatlumpung anak na lalaki na nakasakay sa tatlumpung asno at mayroon silang tatlumpung lungsod, na tinatawag na Havot Jair hanggang sa araw na ito, na nasa lupain ng Galaad. **5** Namatay si Jair at inilibing sa Kamon. **6** Dinagdaghan ng bayan ng Israel ang kasamaan na kanilang ginawa sa harapan ni Yahweh at sinamba ang mga Baal, ang Astorot, ang mga diyus-diyosan ng Aram, ang mga diyus-diyosan ng Sidon, ang mga diyus-diyosan ng Moab, ang mga diyus-diyosan ng bayan ng Amon at ang mga diyus-diyosan ng mga Filisteo. Pinabayaan nila at hindi na sinamba si Yahweh. **7** Si Yahweh ay nag-alab sa galit tungo sa Israel at ibinigay sila sa mga Filisteo at sa mga Amorita, para sila ay sakupin. **8** Dimurog at inapi nila ang bayan ng Israel nang taong iyon at sa loob ng labingwalong taon inapi nila ang bayan ng Israel na nasa ibayo ng Jordan sa lupain ng mga Amoreo, na nasa Galaad. **9** At ang mga Amorita ay tumawid sa Jordan para makipaglaban sa Juda, laban sa Benjamin at laban sa sambahanay ni Efraim, kaya ang Israel ay lubhang naglamhi. **10** Pagkatapos tumawag ang bayan ng Israel kay Yahweh, sinabing, "Nagkasala kami laban sa iyo, dahil iniwani namin ang aming Diyos at sinamba ang mga Baal." **11** Sinabi ni Yahweh sa bayan ng Israel, "Hindi ko ba kayo iniligtas mula sa mga taga-Ehipto, ang mga Amoreo, ang mga Amorita, ang mga Filisteo" **12** at gayundin mula sa mga Sidonia? Inapi kayo ng mga Amalekita at mga Maonita; tumawag kayo sa akin, at iniligtas ko kayo mula sa kanilang kapangyarihan. **13** Pero iniwani ninyo akong muli at sumamba sa ibang mga diyus-diyosan. kaya, hindi ako patuloy na magdadagdag sa mga panahon na iniligtas ko kayo. **14** Humayo at tawagin ninyo ang ibang mga diyus-diyosan na inyong sinamba. Hayaan silang magligtas sa inyo kapag kayo ay nagkaroon ng gulo." **15** Sinabi ng bayan ng Israel kay Yahweh, "Nagkasala kami. Gawin sa amin anuman ang mabuti para sa iyo. Tangi naming pakiusap, iligtas mo kami sa araw na ito." **16** Lumayo sila mula sa mga dayuhang diyus-diyosan na pag-aari nila at sinamba si Yahweh. At hindi na nya matiis ang paghihirap ng Israel. **17** Pagkatapos sama-samang nagtipon ang mga Amorita at nagtayo ng kampo sa Galaad. Sama-samang dumating ang mga Israelita at nagtayo ng kanilang kampo sa Mizpa. **18** Sinabi ng mga pinuno ng mga tao ng Galaad sa bawat isa, "Sino ang taong magpapasmula ng pakikipaglaban sa mga Amorita? Magiging pinuno siya sa lahat ng naninirahan sa Galaad."

11 Ngayon si Jefta na taga-Galaad ay isang matapang na mandirigma, pero siya ay lakalang anak ng isang bayarang babae. Si Galaad ang kaniyang ama. **2** Nagsilang din ang asawa ni Galaad ng iba pang mga lakalang anak. Nang lumaki na ang mga lakalang anak ng kaniyang asawa, pinilit nilang paalisin ng bahay si Jefta at sinabi sa kanya, "Wala kang maramanhin na anumang bagay mula sa aming pamilya. Anak ka sa ibang babae." **3** Kaya si Jefta ay umalis mula sa kaniyang mga kapatid at namuhay sa lupain ng Tob. Sumama kay Jefta ang mga lakalang lumalabag sa batas at dumating sila at sumamba sa kanya. **4** Lumipas ang mga araw, nakipagdigmaan ang mga tao sa Ammon laban sa Israel. **5** Nang nakipagdigmaan ang mga tao sa Ammon laban sa Israel, pumunta ang mga nakatatanda ng Galaad kay Jefta para dahlhin siya pabalik mula sa lupain ng Tob. **6** Sinabi nila kay Jefta, "Sumama ka at maging aming pinuno para lumaban sa mga tao ng Ammon." **7** Sinabi ni Jefta sa mga pinuno ng Galaad, "Kinasuklamang ninyo ako at pinilit akong umalis sa bahay ng aking ama. Bakit ngayon nandito kayo akin kapag nasa kagulungan kayo?" **8** Sinabi ng mga nakatatanda sa Galaad kay Jefta, "Iyan ang dahilan kung bakit bumalik kam sa iyo ngayon; sumama ka sa amin at labanan natin ang mga tao sa Ammon, at magiging pinuno ka ng lahat na siyang nanirahan ng Galaad." **9** Sinabi ni Jefta sa mga nakatatanda ng Galaad, "Kung dadalhin niyo ako muli ating lugar para makipaglaban sa mga tao sa Ammon, at kung bibigyan tayo ng katagumpayan ni Yahweh laban sa kanya, ako ang magiging pinuno ninyo." **10** Sinabi ng mga nakatatanda ng Galaad kay Jefta, "Nawa'y si Yahweh ang maging saksi sa pagitan natin kung hindi

namin gagawin kung ano ang aming sinabi!" **11** Kaya pumunta si Jefta sa mga nakatatanda ng Galaad, at ginawa siya ng mga tao na kanilang pinuno at kumander. Nang nasa harapan siya ni Yahweh sa Mizpa, inulit ni Jefta ang lahat ng kaniyang mga ipinangako. **12** Pagkatapos naggadalang mga mensahero si Jefta sa hari ng mga taga-Ammon, na nagsasabing, "Año itong alitan sa pagitan natin? Bakit kayo puunta at sapilitang kukunin ang aming lupain?" **13** Sumagot ang hari ng mga taga-Ammon sa mga mensahero ni Jefta, "Dahil, nang lumabas ang mga Israelita mula sa Ehipto, kinuha nila ang aking lupain mula sa Arnon sa Jabbok, hanggang sa Jordan. Ngayon ibalik ninyo ang mga lupai ng mapayapa." **14** Muling ipinadala ni Jefta ang mga mensahero sa hari ng mga tao ng Amon, **15** at sinabi nya, "Ito ang pinapasabi ni Jefta: Hindi kinuha ng mga Israelita ang lupain ng Moab at ang lupain ng mga taga-Ammon, **16** pero, nang lumabas sila mula sa Ehipto, at nagpunta ang mga Israelita sa ilang patungong Dagat Pula at sa Kadesh, **17** Ngagpadala ang mga Israelita ng mga mensahero sa hari ng Edom, na nagsasabing, 'Pakuusap pahintulutan kaming tumawid sa inyong lupain,' pero hindi nakinig ang hari ng Edom. Nagpadala rin sila ng mga mensahero sa hari ng Moab, pero tumangi siya. Kaya nanatili ang mga Israelita sa Kades. **18** Pagkatapos pumunta sila sa ilang at lumayo mula sa lupain ng Edom at sa lupain ng Moab, at nagpunta sila sa silangang bahagi ng lupain ng Moab at nagkampo sila sa kabilang bahagi ng Arnon. Pero hindi sila pumunta sa territory ng Moab, dahil ang arnon ay hangganang ng Moab. **19** Nagpadala ng mga mensahero ang mga Israelita sa Sihon, sa hari ng mga Amoreo, na namuno sa Hesbon; sinabi sa kanya ng Israel, "Pakuusap, pahintulutan kaming kaming tumawid sa inyong lupain papunta sa aming lugar." **20** Pero hindi nagtiwala si Sihon sa Israel para tumawid sa kanyang territory. Kaya tinipon ni Sihon ang lahat ng kanyang hukbo at pumunta sila sa Jahaz, at doon nakipag-away sila laban sa Israel. **21** At si Yahweh, ang Diyos ng Israel, ang nagbigay ng katugmapayan sa mga Israelita laban kay Sihon at inilagay ang lahat ng kaniyang mga tao sa ilalim ng kanilang pamumuno. Kaya kinuha ng Israel ang buong lupain ng mga Amoreo, na nanirahan sa bansang iyon. **22** Kinuha nila ang lahat ng bagay na nakapaloob sa territory ng mga Amoreo, mula sa Arnon patungong Jabbok, at mula sa ilang hanggang sa Jordan. **23** Kaya pagkatapos si Yahweh, ang Diyos ng Israel, ay pinaalis ang mga Amoreo sa harapan sa kaniyang bayan ng Israel, at ngayon dapat ba niryong angkinin ang kanilang lupain? **24** Hindi ninyo kukunin ang lupain ng Cemos, na ibinigay, na inyong diyos? Kaya kung anumang lupain na ibinigay sa atin ni Yahweh, ating kukunin. **25** Ngayon mas magaling ba kayo kaysa kay Balac na anak na lalaki ni Zippor, na hari ng Moab? Naglakas-loob ba siyang magkaroon ng pagtatalo sa Israel? Nagdeklara ba siya ng digmaan laban sa kanya? **26** Habang nanirahan ang mga Israelita ng tatlong daang taon sa Hesbon at sa mga nayon nito, at sa Aroer at sa mga nayon nito, at sa buong mga lungsod na kabilang sa mga ilog ng Arnon—bakit hindi ninyo kinuha ang mga ito ng panahon na iyon? **27** Wala akong ginawang mali sa inyo, pero gumagawa ka ng mali sa akin sa pamamagitan ng pagsalakay sa akin. Si Yahweh, ang hukom, ang magpapasya sa araw na ito sa pagitan ng bayan ng Israel at sa bayan ng Ammon." **28** Pero ang hari ng mga tao ng Ammon ay tinalikuran ang babala ni ipinadala sa kanya ni Jefta. **29** Pagkatapos dumating kay Jefta ang Espiritu ni Yahweh, at dumaan siya sa Galaad at Manases, at dumaan sa Mizpa ng Galaad, at mula sa Mizpa ng Galaad kaniyang nadaanan ang mga tao ng Ammon. **30** Gumawa si Jefta ng isang panata kay Yahweh at sinabing, "Kung bibigyan mo ako ng tagumpay laban sa mga tao ng Ammon, **31** at kung anuman ang lumabas sa mga pintuan ng aking bahay para salubungi ako kapag bumalik ako ng mapayapa mula sa bayan ng Ammon na pag-aari ni Yahweh, at ihahandog ko ito bilang isang sinunog na handog." **32** Kaya dumaan si Jefta sa bayan ng Ammon para makipaglaban sa kanya, at ibinigay sa kanya ni Yahweh ang tagumpay. **33** Sinalakay niya sila at nagdulot na maraming mapatay mula sa Aroer ganoon din sa Minit—dalawampung mga lungsod—at sa Abelqueramim. Kaya ang bayan ng Ammon ay inilagay sa ilalim ng pamumuno ng bayan ng Israel. **34** Dumating si Jefta sa kaniyang tahanan sa Mizpa, at doon lumabas ang kaniyang anak na babae para salubungi siya ng mga tamburin na mayroon kasamang sayaw. Siya lamang ang nag-iisa niyang anak, at maliban sa kanya wala na siyang anak na lalaki ni anak na babae. **35** Nang makita niya ang kaniyang anak na babae, pinunit niya ang kaniyang mga damit at sinabi, "O! Aking anak! dinurog mo ako ng kalungkutan, at

naging isa ka sa magdudulot sa akin ng sakit! Sapagkat gumawa ako ng isang panata kay Yahweh, at hindi ko na mababawi ang aking panata. **36** Sinabi niya sa kaniya, "Aking ama, gumawa ka ng isang panata kay Yahweh, gawin mo sa akin ang lahat ng iyong ipinangako, dahil si Yahweh ang nagsagawa ng paghihiganti laban sa iyong mga kaaway, ang mga Amoreo." **37** Sinabi niya sa kaniyang ama, "Hayaan ang pangakong ito na maitago para sa akin. Iwan akong mag-isá sa loob ng dalawang buwan, para ako ay makaaalis at bumababa sa mga burol at magdalamhati sa aking pagkabirhen, ako at ang aking mga kasamahan." **38** Sinabi niya, "Umalis ka na." Pinaalis niya ang kaniyang anak na babaé ng dalawang buwan. Siya ay Inriwan niya, siya at ang kaniyang mga kasamahan, at nagsalamhati sila sa kaniyang pagkabirhen sa burol. **39** Pagkatapos ng dalawang buwan bumalik siya sa kaniyang ama, na ginawa sa kanya ang ayon sa panata na kaniyang ginawa. Ngayon hindi siya kailaman sumiping sa isang lalaki, at naging kaugalian ito ng Israel. **40** Na ang mga babaeng anak ng Israel sa bawat taon, sa loob ng apat na araw, ay ipapaulit ang kwento tungkol sa babaeng anak ni Jefta na Galaadita.

12 Isang panawagan ang lumabas para sa kalalakihan ng Efraim; dumaan sila sa Zafon at sinabi kay Jefta, "Bakit ka dadaan para makipaglaban sa mga tao ng Ammon at hindi kami tinawag para sumama sa iyo? Susunugin namin ang iyong bahay kasama ka." **2** Sinabi ni Jefta sa kanila, "Ako at aking mga tao ay nasa isang matindring alitan sa mga tao ng Ammon. Nang tinawag ko kayo, hindi ninyo ako iniilitgas mula sa kanila. **3** Nang makita ko na hindi ninyo ako iniilitgas, iniilagay ko ang aking buhay sa aking sariñg lakas at dumaan laban sa mga tao ng Ammon, at binigyan ako ni Yahweh ng tagumpay. Bakit kayo dumating para makipaglaban sa akin ngayon?" **4** Sama-samang tinipon ni Jefta ang lahat ng kalalakihan ng Galaad at nakipaglaban sa Efraim. Sinalakay ng kalalakihan ng Galaad ng kalalakihan ng Efraim dahil sinabi nila, "Kayong mga taga-Galaad ay mga pugante sa Efraim—sa Efraim at Manases." **5** Nabihag ng mga taga-Galaad ang mga tawiran ng Jordan na patungong Efraim. Kapag sinabi ng sinumang mga nakaligtas ng Efraim, "Hayaan mo akong tumawid sa ibayo ng ilog," sasabihin ng kalalakihan ng Galaad sa kaniya, "Isa ka ba sa mga taga-Efraim?" Kung sinabi niyang, "Hindi," **6** Sa ganun sasabihin nila sa kaniya, "Sabihing: 'Shibolet.' At kung sinabi niyang "Shibolet" (dahil hindi nya mabigkas ang salita ng tama), huluhilin at papatayin siya ng mga taga-Galaad sa tawiran ng Jordan. Apatnaput' dalawang libong taga-Efraim ang namatay sa panahong iyon. **7** Naglingkod si Jefta bilang isang hukom sa buong Israel sa loob ng anim na taon. Pagkatapos namatay si Jefta na taga-Galaad at inilibing sa isla sa mga lungsod sa Galaad. **8** Pagkatapos niya, naglingkod bilang isang hukom sa buong Israel si Ibzán ng Bethlehem. **9** Nagkaroon siya ng tatlumpung anak na lalaki. Pinamigay nya ang tatlumpung anak na babaé sa pag-aasawa, at nagsala siya ng tatlumpung anak na babaé ng ibang kalalakihan para sa kaniyang mga anak na lalaki, mula sa labas. Naging hukom siya sa Israel sa loob ng pitong taon. **10** Namatay si Ibzán at inilibing sa Bethlehem. **11** Pagkatapos niya, naglingkod bilang hukom sa buong Israel si Elon na taga-Zebulón. Naging hukom siya sa Israel sa loob ng sampung taon. **12** Namatay si Elon ang Zubulonita at inilibing sa Ayalon sa lupain ng Zabulón. **13** Pagkatapos niya, naglingkod bilang isang hukom sa buong Israel si Abdon na anak ni Hillel na taga-Piraton. **14** Mayroon siyang apatnapung anak na lalaki at tatlumpung apong lalaki. Sumakay sila sa pitumpung asno, at naging hukom siya sa Israel sa loob ng walong taon. **15** Namatay si Abdon na anak na lalaki ni Hillel na taga-Piraton at inilibing sa Piraton sa lupain ng Efraim ang burol na bansa ng mga Amalekita.

13 Muling gumawa ng kasamaan sa panining ni Yahweh ang bayan ng Israel, at pinahintulutan niya sila na pamunuan ng mga Palestina sa loob ng apatnapung taon. **2** Mayroon isang lalaki na mula sa Zora, sa pamilya ng mga Danita, na ang pangalan ay Manoa. Walang kakayahang magbuntis ang kaniyang asawa kaya hindi siya magkaanak. **3** Nagpakaít ang anghel ni Yahweh sa babaé at sinabi sa kaniya, "Tingnan mo ngayon, walang kang kakayahang magbuntis, at hindi ka magkaanak, pero mabubuntis ka at manganganak ng isang batang lalaki. **4** Ngayon maging maingat, huwag uminom ng alak o matapang na inumin, at huwag kakain ng anumang maruming pagkain na inihayag ng batas na madumi. **5** Masdan, mabubuntis ka at manganganak ng isang batang lalaki. Walang labaha

ang gagamitin sa kaniyang ulo, sapagkat magiging Nazareo ang bata na inihandog para sa Diyos mula sa sinapupunan. Sisimulan niyang iligtas ang Israel mula sa kamay ng mga Palestina." **6** Pagkatapos dumating ang babaé at sinabi sa kaniyang asawa. "Nagpakaít sa akin ang isang tao ng Diyos, at ang itsura ay katulad ng isang anghel ng Diyos, nagdulot siya sa akin ng labis na takot. Hindi ko tinanong kung saan siya galing, at hindi nya sinabi sa akin ang kaniyang pangalan. **7** Sinabi nya sa akin, "Masdan mo! Mabubuntis ka, at manganganak ng isang batang lalaki. Kaya hindi ka iinom ng alak o matapang na inumin, at huwag kakain ng anumang pagkain na hinayag ng batas na marumi, dahil magiging isang Nazareo sa Diyos ang bata mula sa araw na nasa sinapupunan mo siya hanggang sa araw ng kaniyang kamatayan." **8** Pagkatapos nanalangin si Manoa kay Yahweh at sinabi, "O, Panginoon, pakiusap hayaan na muling bumalik ang tao ng Diyos para matuwearin nya kami kung ano ang aming gagawin para sa bata na ipapanakan sa madaling panahon." **9** Sumagot ang Diyos sa panalangin ni Manoa, at muling dumating sa babaé ang anghel ng Diyos nang nakaupo siya sa bukid. Pero hindi nya kasama si Manoa na kaniyang asawa. **10** Kaya agad na tumakbo ang babaé at sinabi sa kaniyang asawa, "Tingnan mo! Ang tao na nagpakaít sa akin—ang nagpunta sa akin noong isang araw!" **11** Tumayo si Manoa at sumundot sa kaniyang asawa. Nang lumpati siya sa tao, sinabi nya, "Ikaw ba iyong tao na naka-usap ng aking asawa?" Sinabi ng tao, "Ako nga." **12** Kaya sinabi ni Manoa, "Ngayon nawa ang iyong salita ay magkatotoo. Pero ano ang alintuntun para sa bata, at ano ang kaniyang magiging tungkulín?" **13** Sinabi ng anghel ni Yahweh kay Manoa, dapat maíngat niyang gawin ang lahat ng mga bagay na sinabi ko sa kaniya. **14** Huwag siyang kakain ng anumang uminom ng alak o matapang na inumin; huwag siyang hayaang kumain ng anumang pagkain na hinayag ng batas na marumi. Dapat niyang sundin ang lahat ng bagay na sinabi kong gawin nya. **15** Sinabi ni Manoa sa anghel ni Yahweh, "Pakiusap manatili ka muna ng sandali, para bigyan kami ng panahon para maghanda ng isang batang kambing para sa iyo." **16** Sinabi ng anghel ni Yahweh kay Manoa, "Kahit na manatili ako, hindi ko kakainin ang iyong pagkain. Pero kung maghahanda ka ng isang handog na susunugin, ihandog ito kay Yahweh." (Hindi alam ni Manoa na siya ang anghel ni Yahweh.) **17** Sinabi ni Manoa sa anghel ni Yahweh, "Ano ang iyong pangalan, para maparangan kita kapag nagkataotoo ang iyong mga salita?" **18** Sinabi ng anghel ni Yahweh sa kaniya, "Bakit mo tinatanong ang aking pangalan? Ito ay kahang-hangal!" **19** Kaya kinuha ni Manoa ang batang kambing kasama ang handog na pagkaing butil at inihandog ang mga ito para kay Yahweh sa ibabaw ng bato. Gumawa siya ng isang bagay na kamangha-mangha habang nanunuod si Manoa at ang kaniyang asawa. **20** Nang magliyab na ang apoy mula sa altar patungong langit, umakyat ang anghel ni Yahweh sa nagliyab na apoy ng altar. Nakita ito ni Manoa at ng kaniyang asawa at nagpatirapila sila sa lupa. **21** Hindi na muling nagpakaít ang anghel ni Yahweh kay Manoa o sa kaniyang asawa. Pagkatapos malaman ni Manoa na siya ang anghel ni Yahweh. **22** Sinabi ni Manoa sa kaniyang asawa, "Tiyak na mamamatay tayo, dahil nakita natin ang Diyos!" **23** Pero sinabi sa kaniya ng kaniyang asawa, "Kung nais tayong patayin ni Yahweh, hindi niya tatacgapin ang ating sinunog na handog na pagkaing butil ni ibinigay natin sa kaniya. Hindi nya ipapakaít sa atin ang lahat ng mga bagay na ito, ni sa panahong ito na hayaan niya tayong marinig ang ganoong mga bagay." **24** Dumating ang araw na nanganak ang babaé sa isang batang lalaki, at tinawag siya sa pangalang Samson. Lumaki ang bata at pinagpala ni Yahweh. **25** Nagsimulang kumilos sa kaniya ang Espíritu ni Yahweh sa Mahane Dan, sa pagitan ng Zora at Estao.

14 Bumaba si Samson sa Timna, at doon nakita niya ang isang babaé, isa sa mga dalagang babaé ng mga Palestina. **2** Nang bumalik siya, sinabihan niya ang kaniyang asawa at ina, "May nakita akong isang dalaga sa Timna, isa sa mga dalagang babaé ng mga Filesteo. Ngayon kunin ninyo siya para sa imaging aking asawa." **3** Sinabi sa kaniyang ina at ama, "Wala na bang ibang mga babaé na kabilang sa iyong mga kamag-anak, o kabilang sa ating mga tao? Kukuha ka ba ng isang asawa mula sa mga filesteo na hindi tulí?" Sinabi ni Samson sa kaniyang ina, "Kunin mo siya para sa akin, habang titigilan ko siya, napapasaya niya ako." **4** Pero hindi alam ng kaniyang asawa at ina na ang bagay na ito ay nagmula kay Yahweh, dahil ninais niyang magkaroon ng alitan ang

mga Palestino (sapagkat sa panahon na iyon ang mga Palestino ang namumuno sa Israel). **5** Pagkatapos bumaba si Samson sa Timna kasama ang kaniyang ama at ina, at dumating sila sa ubasan malapit sa Timna. At mayroong isa sa mga bata ng leon ang dumating at umatunggal sa kaniya. **6** Biglang pumaloob sa kaniya ang Espiritu ni Yahweh, at doon dinurog niya ang leon ng pira-piraso na kasing dali ng pagdurog sa isang malit na kambing, at walang anumang bagay sa kaniyang kamay. Pero hindi niya sinabi sa kaniyang ama o sa kaniyang ina kung ano ang kanyang ginawa. **7** Pumunta siya at nakipag-usap sa babae, at nang tumingin siya sa kaniya, napahanga niya si Samson. **8** Lumperas ang mga araw, nang bumalik siya para pakasalan siya, lumiko siya ng daanan para tingnan ang patay na katawan ng leon. At mayroong isang kumpol ng mga pukuytan at pulot ang naibaril sa patay na katawan ng leon. **9** Tripon niya ang pulot sa kaniyang mga kamay at umalis, kumakain siya habang naglalakad. Nang dumating siya sa kaniyang ama at ina, ibinigay niya sa kanila ang ilan sa mga ito, at kinain nila. Pero hindi niya sinabi sa kanila na kinuha niya ang pulot mula sa naiwang patay na katawan ng leon. **10** Bumaba ang ama ni Samson sa lugar kung saan nakatira ang babae, at nagbigay si Samson ng isang kapistahan doon, dahil kaugalian ito ng mga binatang kalalakihan. **11** Pagkatapos ng mga kamag-anak niya sa kaniya, nagsdalila sila sa kaniya ng kanilang tatlumpung mga kaibigan para dumalo sa kaniya. **12** Sinabi ni Samson sa kanila, "Hayaan ninyo na magsabi ako ng isang bugtong. Kung isa sa inyo ang makaalaam nito at sabihin sa akin ang sagot sa loob ng pitong araw ng kapistahan, magbibigay ako ng tatlumpung mga linong balabal at tatlumpung mga hanay ng mga damit." **13** Pero kung hindi ninyo maibigay sa akin ang sagot, kung ganoon kayo ang magbibigay sa akin ng tatlumpung linong balabal at tatlumpung mga hanay ng mga damit." Sinabi nila sa kaniya, "Sabihin mo sa amin ang iyong bugtong, para aming marinig ito." **14** Sinabi niya sa kanila, "Mula sa kumakain mayroong bagay na makakain; mula sa lakas mayroong bagay na sobrang matamis." Pero hindi natukoy ng kaniyang mga panauhin ang sagot sa pangatlong araw. **15** Sa ika-apat na araw sinabi nila sa asawa ni Samson, "Linlangin mo ang iyong asawa para maibigay niya sa amin ang sagot sa bugtong, o susunugin ka namin at ang bayah ng iyong ama. Inimbita mo ba kami dito para gawin kaming mahirap?" **16** Nagsimulang umiyak ang asawa ni Samson sa kaniyang harapan; sinabi niya, "Lahat ng ginagawa mo ay galit sa akin! Hindi mo ako mahal. Nagsabi ka ng bugtong sa ilan kong mga kaibigan, pero hindi mo sinabi sa akin ang sagot." Sinabi ni Samson sa kaniya, "Tumingin ka sa akin, kung hindi ko sinabi sa akin ang ama o sa aking ina, dapat ko bang sabihin sa iyo?" **17** Umiyak siya sa loob ng pitong araw hanggang sa natapos ang kanilang kapistahan. Sa ikapitong araw sinabi niya sa kaniya ang sagot dahil pinilit niya siya ng labis. Sinabi niya ang sagot sa mga kamag-anak ng kaniyang bayan. **18** At sinabi sa kaniya ng mga kalalakihan sa lungsod, sa ikapitong araw bago lumubog ang araw, "Ano ang mas matamis kaysa sa pulot? Ano ang mas malakas kaysa sa leon?" Sinabi ni Samson sa kanila, "Kung hindi kayo nag-araro gamit ang aking dumalagang baka, hindi sana ninyo malalaman ang sagot sa aking bugtong." **19** Pagkatapos biglang pumaloob ang Espiritu ni Yahweh kay Samson na may kapangyarihan. Bumaba si Samson sa Ashkelon at pinatay niya ang tatlumpung labaki na kabiling sa mga tao roon. Sapilitang niyang kinuha ang kanilang mga gamit, at ibinigay niya ang mga hanay ng kasuotan sa mga nakasagot sa kaniyang bugtong. Matindig ang kaniyang galit at umwi siya sa bayah ng kaniyang ama. **20** At ibinigay ang kaniyang asawa sa kaniyang matalki na kaibigan.

15 Pagkatapos ng ilang mga araw, sa panahon ng pag-aani ng trigo, kumuha si Samson ng isang batang kambing at umalis para bisitahin ang kaniyang asawa. Sinabi niya sa kaniyang sarili, "Pupunta ako sa kuwarto ng aking asawa." Pero hindi siya pinayagang pumasok ng ama ng kaniyang asawa. **2** Sinabi ng ama ng kaniyang asawa, "Akala ko galit ka sa kaniya, kaya ibinigay ko siya sa kaibigan mo. Ang kaniyang nakababatang kapatid na babae ay mas maganda kaysa sa kaniya, hindi ba? Siya nalang ang kunin mo." **3** Sinabi ni Samson sa kanila, sa oras na ito hindi ako magkakasala patungkol sa mga Palestina kapag sinaktan ko sila. **4** Kaya umalis si Samson at humuli ng tatlong daang soror at kaniyang itinali ng sama-sama ang bawat pares, buntot sa buntot. Pagkatapos kumuha siya ng mga sulo at itinali niya ang mga ito sa gitna ng bawat pares ng mga buntot. **5** Nang inihanda niyang sunugin ang mga sulo, hinayaan niyang

ang mga sorong magpuntahan sa mga nakatayong butil ng mga Palestina, at sinimulan nilang sunugin ang bawat nakasalansan na butil at ang mga butil na nakatayo sa bukid, kasama ng mga ubasan at ang mga halamanan ng olibo. **6** Tinanong ng mga Palestina, "Sino ang gurawa nito?" Sinabi nila, "Si Samson, ang manugang ng taga-Timna, ginawa niya ito dahil kinuha ng taga-Timna ang asawa ni Samson at ibinigay siya sa kaniyang kaibigan. Pagkatapos nagpunta ang mga Palestina at sunugin siya at ang kaniyang ama." **7** Sinabi ni Samson sa kanila, "Kung ito ang ginawa ninyo, maghihiganti ako laban sa inyo, at pag nangyari na ito, hihihi na ako." **8** Pagkatapos hiniwa niya sila ng pira-piraso, balakang at hita sa pamamagitan ng isang matinding pagpatay. Pagkatapos bumaba siya at nanirahan sa isang kuweba sa talampas ng Etam. **9** Pagkatapos umakyat ang mga Palestina at naghanda sila para sa pakikipaglaban sa Juda at nagtalaga ng kanilang mga hukbo sa Lehi. **10** Sinabi ng mga kalalakihan ng Juda, "Bakit kayo umakyat para salakayin kami?" Sinabi nila, "Sasalakay kami para mabihag si Samson, at gawin sa kaniya ang ginawa niya sa amin." **11** Pagkatapos tatlong libong kalalakihan ng Juda ang bumaba sa kuweba sa talampas ng Etam, at sinabi nila kay Samson, "Hindi mo ba alam na ang mga Palestina ay naghahari sa amin?" Ano itong ginawa mo sa amin?" Sinabi ni Samson sa kanila, "Ginawa nila sa akin, ang ginawa ko sa kanila." **12** Sinabi nila kay Samson, "Bumaba kami para taliwan ka at ipauba ka sa kapangyarihan ng mga Palestina." Sinabi ni Samson sa kanila, "Ipangako ninyo sa akin na hindi ninyo ako papatayin." **13** Sinabi nila sa kaniya, "Hindi, tatalian ka lang namin sa pamamagitan ng mga lubid at ibibigay sa kanila. Ipinapangako namin na hindi ka namin papatayin." Pagkatapos siya ay tinalian nila sa pamamagitan ng dalawang bagong lubid at dinala paakyat mula sa bato. **14** Nag makarating siya sa Lehi, nagsisigawang papalapit ang mga Palistana ng makita siya. Pagkatapos pumasok ang Espiritu ni Yahweh sa kaniya ng may kapangyarihan. Ang mga lubid na nasa kaniyang mga braso ay naging katulad ng nasunong na lino at bumagsak ang mga ito sa kaniyang mga kamay. **15** Nakakita si Samson ng isang sariwang panga ng isang asno, pinulot nito ito at pinatay ang isang libong kalalakihan sa pamamagitan nito. **16** Sinabi ni Samson, "Sa pamamagitan ng panga ng isang asno, mga tambak sa ibabaw ng mga tambak, sa pamamagitan ng isang panga ng asno pinatay ko ang isang libong kalalakihan." **17** Nang matapos magsalita si Samson, itinapay niya ang panga ng asno at tinawag niya ang lugar na ito na Ramat-Lehi. **18** Uhaw na uhaw si Samson at tumawag kay Yahweh at sinabing, "Ibinigay mo itong daikilang tagumpay sa iyong lingkod, pero ngayon mamamatay ako sa pagka-uhaw at babagsak sa mga kamay ng mga hindi tul!" **19** At biniyak ng Diyos ang hukay sa lugar iyon ng Lehi at lumabas ang tubig. Pagkatapos niyang uminom, nanumbalik ang kaniyang lakas at sumigla siya. Kaya tinawag niyang En Hakkore ang lugar na iyon, at ito ay nasa Lehi sa araw na ito. **20** Hinukuman ni Samson ang Israel sa mga panahon ng mga Palestina sa loob ng dalawang tuwing.

16 Pumunta si Samson sa Gaza at nakita siya doon ng isang babaeng bayaran at sumama siya kasama ng babae sa kama. **2** Sinabi sa mga taga-Gaza "nagpunta dito si Samson." Pinaligiran ng mga taga-Gaza ang lugar at lihim na naghintay sila sa kaniya ng buong magdamag sa tarangkahang lungsod. Wala silang gianwang pagkilos nang gabing iyon. Sinabi nila, "Maghintay tayo hanggang sa lumiwanag ang araw, at pagkatapos patayin natin siya." **3** Nakahiga si Samson sa kama hanggang hatinggabi. Nang hatinggabi tumayo siya at kaniyang hinawakan ang tarangkahang lungsod at ang dalawang poste nito. Binunot niya ang mga ito sa ilalim ng lupa, ang rehas at ang lahat, inilagay niya ang mga ito sa kaniyang mga balikat, at dinala ang mga ito paakyat sa itaas ng burol, sa harap ng Hebron. **4** Pagkatapos nito, napaibig si Samson sa isang babae na nininirahan sa lambak ng Sorek. Ang kaniyang pangalan ay Delilah. **5** Pinuntahan siya ng mga pinuno ng mga Palestina, at sinabi sa kaniya, "Linlangin mo si Samson para makita kung saan nanggagaling ang kaniyang matinding lakas at sa anong paraan maaari natin siyang matatalo, para maaaring natin siyang maigapos para alipustahan siya. Gawin ito, at bawat isa sa amin ay ibibigay kayo ng 1, 100 piraso ng pilak." **6** At sinabi ni Delilah kay Samson, "Pakisusap, sabihin mo sa akin kung bakit napakalakas mo, at kung papaano ka matatalian ng sinuman, para mapigilan ka?" **7** Sinabi ni Samson sa kaniya, "Kung tatalian nila ako sa pamamagitan ng pitong sariwang tali ng pana na hindi pa natutuyo,

sa gayon magiging mahina ako at magiging tulad ng sinumang tao. **8** Pagkatapos nagdala ang mga pinuno ng Palestina kay Delilah ng pitong sariwang tali ng pana na hindi pa natutuyo at tinalian niya si Samson sa pamamagitan nito. **9** Ngayon mayroong mga lakaling lihim niyang itinatago, namamatagi sa sulok ng kaniyang kuwarto. Sinabi nya sa kaniya, "Ang mga Palestina ay papunta sa iyo Samson!" Pero naputol nya ang mga tali ng pana katulad ng isang sinulid ng estambre kapag nadikit sa apoy. At hindi nila nalaman ang lihim ng kaniyang lakas. **10** Pagkatapos sinabi ni Delilah kay Samson, "Sa ganitong paraan mo ako nilinlang at nagsabi sa akin ng mga kasinungalingan. Pakiusap, sabihin mo sa akin kung papaano ka maaaring malupig." **11** Sinabi nya sa kaniya, "Kung tatalian nila ako sa pamamagitan ng mga bagong lubid na hindi pa nagagamit sa trabaho, magiging mahina ako at gaya ng sinumang tao." **12** Kaya kumuha si Delilah ng dalawang sariwng lubid at tinalian siya sa pamamagitan ng mga ito, at sinabi sa kaniya, "Ang mga Palestina ay patungsa iyo, Samson!" Nakahiga ang mga lalaki na naghiihintay sa sulok ng kuwarto. pero natanggal ni Samson ang mga lubid mula sa kaiyang mga braso na para lamang isang sinulid ang mga ito. **13** Sinabi ni Delilah kay Samson, "Hanggang ngayon nilinlang mo ako at nagsabi sa aking mga kasinungalingan. Sabihin mo sa akin kung papaano ka malulupig." Sinabi ni Samson sa kaniya, "Kapag tinirintas mo ang pitong hibla ng aking buhok sa isang tela na nasa isang panghabi, at pagkatapos ipinulupot ito sa panghabi, magiging katulad ako ng sinumang tao." **14** Habang natutolog siya, pinag isa ang pitong tirintas ng kaniyang buhok ni Delilah sa iseng tela sa loob ng panghabi at ipinulupot ito sa panghabi, at sinabi sa kaniya, "Papunta sa iyo ang mga Palestina, Samson!" Pero gumising siya mula sa pagkakatulog at kaniyang hinila ang tela at ang aspile mula sa panghabi. **15** Sinabi nya sa kaniya, "Papaano mo nasasabing, 'Mahal mo ako,' Hindi mo nga ibinabahagi ang mga lihim mo sa akin? Hinamak mo ako ng mga tatlong beses at hindi mo sinabi sa akin kung papaano ka nagkaroon ng matindang lakas. **16** Araw-araw pinipilit nya siya sa pamamagitan ng kaniyang mga salita, at pinipilit nya siya na labusin sa hiniling niyang siya ay mamatay na. **17** Kaya sinabi ni Samson sa kaniya ang lahat ng bagay at sinabi sa kaniya, "Hindi pa kailanman naaahitan ng labaha ang buhok sa aking ulo dahil naging isang Nazareo ako para sa Diyos mula sa sinapupunan ng aking ina. Kung ang aking ulo ay aahitan, sa gayon mawalaan ang aking lakas, at magiging mahina ako tulad ng ibang tao. **18** Nang makita ni Delilah na nagsabi siya ng katotohanan tungkol sa lahat ng bagay, ipinadalat at pintatawag niya ang mga pinuno ng mga Palestina, na nagsasabing, "Umakyat kayong muli, dahil sinabi na niya ang lahat ng bagay sa akin." Pagkatapos umakyat ang mga pinuno ng Palestina sa kaniya, dala-dala ang mga pilak na nasa kanilang mga kamay. **19** Pinatulog nya siya sa kaniyang kandungan. Tumawag siya ng isang lalaki para ahitin ang pitong tirintas sa kaniyang ulo, at simulan niya para paamuhin siya, dahil nawala ang kaniyang lakas. **20** Sinabi nya, "Patungo sa iyo ang mga Palestina, Samson!" Gumising siya sa kaniyang pagkakatulog at sinabi, "Makakawala ako gaya ng dati at aalugin ang aking sarili na malaya. "Pero hindi nya alam na iniwan na siya ni Yahweh. **21** Binihag siya ng mga Palestina at tinanggal ang kaniyang mga mata. Dinala nila siya pababa sa Gaza at tinalian siya ng mga tansom kadena. Ipinapaikot nya ang gilingang nasa mga kulungang bahay. **22** Pero nagsimulang tumubo ulit ang mga buhok sa kaniyang ulo pagkatapos itong ahitan. **23** Nagtipon-tipon ang mga pinuno ng Palestina para mag-alay ng dakilang handog para kay Dagon na kanilang diyos, at para magksaya. Sinabi nila, "Natalo ng ating diyos si Samson, ang ating kaaway at inilagay siya sa ating pamahalam." **24** Nang makita siya ng mga tao, pinuri nila ang kanilang diyos, dahil sinabi nila, "Tinalo ng ating diyos ang ating kaaway at ibinigay siya sa atin—ang marinira ng ating bansa, na pinatay ang marami sa atin." **25** Nang nagdiriwang sila, sinabi nila, "Ipatawag si Samson, na maaari niya tayong patawanin." Tinawag nila si Samson mula sa kulungan at pinatawa niya sila. Pinataya nila siya sa gitna ng mga haligi. **26** Sinabi ni Samson sa batang lalaki na nakahawakan sa kaniyang kamay, "Pahintulutan mo akong hawakan ang mga haligi kung saan nakasandig ang gusali, ng sa gayon makakasandal ako laban sa mga ito." **27** Ngayon ang bahay ay punung-puno ng mga lalaki at mga babae. Naroon ang lahat ng pinuno ng mga Palestina. Sa itaas ng bubong humigpit kumulang na talong libong mga lalaki at mga babae, na nanunuod habang sila ay inaaliw ni Samson. **28** Tinawag ni Samson si Yahweh at sinabi, Panginoong Yahweh, isipin mo ako! Pakiusap palakasin mo akong muli

ngayon, O Diyos, para makapaghiganti ako sa isang ihip sa Palestina sa pagkuha nila sa aking dalawang mata." **29** Hinawakan ni Samson ang gitna ng dalawang haligi kung saan nakasandig ang gusali at sumandal siya laban sa mga ito, isang haligi sa kaniyang kanang kamay, at ang isa sa kaniyang kaliwang kamay. **30** Sinabi ni Samson, "Hayaan akong mamatay kasama ng mga Palestina!" Itinulak niya sa pamamagitan ng kaniyang lakas, at bumagsak ang gusali sa mga pinuno at ang mga tao na nasa loob nito. Kaya ang mga tao na kaniyang napatay na namatay siya ay mas marami kumpara doon sa kaniyang napatay sa panahon ng nabubuhay pa siya. **31** Pagkatapos bumababa ang kaniyang mga kapatid at ang lahat na kasama sa bahay ng kaniyang ama, at siya ay Kinuha nila, at dinala siya pabalik at inilibing sa gitna ng Zora at Estaol, sa lugar ng libingan ng Manao, na kaniyang ama. Humatol si Samson sa Israel sa loob ng dalawangpung taon.

17 May isang lalaki sa burol sa bansang Efraim, na ang pangalan ay Mica. **2** Sinabi nya sa kaniyang ina "Ang 1, 100 mga pisarong pilak na kinuha mula sa iyo, narinig ko ang tungkol sa sinabi mong isang sumpa, —tumingin dito! Nasakuin ang pilak. Ninakaw ko ito." Sinabi ng kaniyang ina, "Paggpalain ka nawa ni Yahweh, aking anak!" **3** Binalik niya ang 1, 100 pisarong pilak sa kaniyang ina at sinabi ng kaniyang ina, "Ibinukod ko ang pilak na ito kay Yahweh, para sa aking anak na lalaki para gumawa ng isang inukit na anyo ng kahoy at isang hinulmang anyo ng metal. Kaya ngayon, ibinabakil ko ito sa iyo." **4** Nang ibinalik nya ang sera sa kaniyang ina, kumuha ng dalawang daang pisarong pilak ang kaniyang ina at ibinigay sa isang manggagawa ng metal na nag-uukit ng anyo ng kahoy at isang hinulmang anyo ng metal. Nakalagay ito sa bahay ni Mica. **5** Mayroong mga diyus-diyosan ang lalaking si Mica sa kaniyang bahay at gumawa siya ng isang epod at sambahanay ng diyus-diyosan, at inihandog nya ang sera sa kaniyang mga anak na lalaki para maging kaniyang pari. **6** Nang panahong iyon walang hari sa Israel, at ginagawa ng bawat isa kung ano ang sa paniningil nila ay tama. **7** Ngayon may isang binata sa Bethlehem ng Juda, sa pamilya ng Juda, na isang Levita. Nanatili siya roon para tapusin ang kaniyang mga tungkulin. **8** Inriwan ng binata ang Bethlehem sa Juda para pumunta at maghanap ng lugar para matirahan. Sa kaniyang paglalakbay, nagtungo siya sa bahay ni Mica sa burol na bansang Efraim. **9** Sinabi ni Mica sa kaniya, "Saan ka nanggaling?" Sinabi ng binata sa kaniya, "Ako ay isang Levita ng Bethlehem sa Juda, at naglalakbay ako para makahanap ng lugar na maaari kong matirahan." **10** Sinabi sa kaniya ni Mica, "Mamuhay kasama ko at maging isang tagapayo at pari para sa akin. Bibigyan kita ng sumpang mga pisarong pilak sa bawat taon, isang magarang mga kasuotan, at iyong pagkain." Kaya nagtungo ang Levita sa kaniyang tahanan. **11** Nakuntento ang Levita na manirahan sa kaniya, at naging isa sa mga anak na lalaki ni Mica ang binata. **12** Inilaan ni Mica ang Levita para sa banal na mga tungkulin, at naging pari nya ang binata, at manirahan siya sa bahay ni Mica. **13** Pagkatapos sinabi ni Mica, "Ngayon alam kong may gagawing maganda para sa akin si Yahweh, dahil naging mga pari ko ang Levitang ito."

18 Sa panahong iyon walang hari sa Israel. Naghahanap ang tribu ng mga kaapu-apuhan ni Dan at isang teritoryo para tirahan, hanggang sa araw na iyon hindi sila nakatanggap ng anumang pamana mula sa mga lipi ng Israel. **2** Ang bayan ng Dan ay naggapadal ng limang kalalakihan mula sa kabuuang bilang ng kanilang lipi, kalalakihan na bihasang mandirigma mula sa Zora at mula sa Estaol, para manmanan ang lupain habang naglalakad, at titingnan ito. Sinabi nila sa kanila, "Humayo at titingnan ang lupain." Nakarating sila sa burol na bansa ng Efraim, hanggang sa bahay ni Mikias, at nagspalas sila ng gabi roon. **3** Nang malapit na sila sa bahay ni Mikias, nakilala nila ang pananalita ng binatang Levita. Kaya huminto sila at naganong sa kaniya, "Sino ang nagdala sa iyo dito? Ano ang ginagawa mo sa lugar na ito? Bakit ka nandito?" **4** Sinabi nya sa kanila, "Ito ang ginawa ni Mikias sa akin: Inupahan nya ako para maging kaniyang pari." **5** Sinabi nila sa kaniya, "Pakisusap alamin ang payo ng Diyos, para malaman namin kung mагtatagumpay ba kami sa pupuntahan paglalakbay. **6** Ang sinabi ng pari sa kanila, "Umalis kayo nang payapa. Papatnubayan kayo ni Yahweh sa landas na dapat ninyong lakaran." **7** Kaya umalis ang limang kalalakihan at nakarating sa Lais, at nakita nila ang mga tao na naninirahan doon ng ligtas—katulad din sa pamamaraan ng mga Sidoneo na naninirahang matiwasyat at ligtas. Wala niisa ang siyang

sumakop sa kanila sa lupain, o gumulo sa kanila sa anumang paraan. Nanirahan sila ng malayo mula sa mga Sidoneo, at hindi sila nakipag-ugnayan kaniungan. **8** Bumalik sila sa kanilang lipi sa Zora at Estaol. Tinanong sila ng kanilang mga kamag-anak, "Ano ang inyong balita?" **9** Sinabi nila, "Halina! salakayin natin sila! Nakita namin ang lupain at ito'y napakabut. Wala ba kayong ginagawa?" Huwag bagalan ang pagsalakay at pagsakop sa lupain. **10** Kapag pupunta kayo, makakarating kayo sa mga taong nag-isip na ligtas sila, at malawak ang lupain! Ibinigay sa iyo ng Diyos—isang lugar na hindi nagkukulang sa anumang bagay sa mundo." **11** Anim na raang kalalakihan ng lipi ng Dan, mga armado ng mga pandigmang sandata, na umalis mula sa Zora at Estaol. **12** Umakyat sila at nagkampo sa Kiriyath Jearim, sa Juda. Ito ang dahilan kung bakit tinawag ng mga tao ang lugar na Mahaneh Dan hanggang sa araw na ito; nasa kanluran ito ng Kiriyath Jearim. **13** Umalis sila mula sa burol na bansa ng Efraim at nakarating sa bayah ng binatang Levita, sa bayah ni Mikias, at kanilang binati siya. **14** Pagkatapos ang limang kalalakihan ngmamanman sa bansa ng Lais ay nagsabi sa kanilang kamag-anak, "Alam ba ninyo na sa mga bayah na ito ay may isang epod, mga sambahanayng diyos, isang inukit na anyo, at isang hinulmang metal na anyo? Magpasya na ngayon kung ano ang inyong gagawin." **15** Kaya bumalik sila roon at nakarating sa bayah ng binatang Levita, sa bayah ni Mikias, at kanilang binati siya. **16** Ngayon ang anim na raang Daneo, armado ng mga sandatang pandigma, nakatayo sa pasukan ng tarangkahian. **17** Pumontu doon ang limang kalalakihan na nagmaman sa lupain at kinuha nila ang inukit na anyo, ang epod, at ang mga pansambahayang diyos, at ang hinulmang metal na anyo, habang nakatayo ang pari sa bungad ng tarangkahian kasama ang anim na raang armadong kalalakihan ng mga sandatang pandigma. **18** Nang ang mga ito ay pumontu sa bayah ni Mikias at kinuha ang inukit na anyo, ang epod, mga pansambahayang diyos, at hinulmang metal na anyo, sinabi ng pari sa kanila, "Ano ang ginagawa ninyo?" **19** Sinabi nila sa kaniya, "Tumahimik kayo! Ilagay ang iyong kamay sa iyong bibig at sumama sa amin, at maging ama at pari sa amin. Mas mabuti ba sa iyo na maging pari sa bayah ng isang lalaki, o maging pari para sa isang lipi at isang angkan sa Israel?" **20** Nagalak ang puso ng pari. Kinuha nya ang epod, mga sambahanayng diyos at ang inukit na anyo, at sumama sa mga tao. **21** Kaya tumalikod sila at umalis. Nilagay nila ang malit na mga bata sa kanilang harapan, pati na rin ang mga baka at ang kanilang mga ari-arian. **22** Nang malayo na sila mula sa bayah ni Mikias, ang mga kalalakihan na nasa mga bayah na malapit sa bayah ni Mikias ay magkasamang pinatawag, at inabutnila ang mga Daneo. **23** Sumigaw sila sa mga Daneo, at tumalikod sila at sinabi kay Mikias, "Bakit kayo magkasamang pinatawag?" **24** Sinabi nya, "Ninakaw ninyo ang mga diyos na ginawa ko, kinuha ninyo ang aking pari at aalis kayo. Ano pa ang maiiwan sa akin? Bakit ninyo ako tinatanong, 'Ano ang gumugulo sa iyo?' " **25** Sinabi ng mga tao ng Dan sa kaniya, "Hindi mo kami dapat hayaing marinig ka naming magsabi ng anumang bagay, o sasalakayin ka ng ilang galit na galit na mga kalalakihan at ikaw at iyong pamilya ay mapapatay." **26** Pagkatapos nagpatuloy ang mga tao ng Dan sa kanilang pinarooroonan. Nang nakita ni Mikias na sila ay napakalakas para sa kaniya, tumalikod siya at bumalik sa kaniyang bayah. **27** Kinuha ng bayan ng Dan kung ano ang ginawa ni Mikias, kasama rin pati ang kaniyang pari, at nakarating sila sa Lais, sa mga tao na siyang panatag at ligtas at pinatay nila sila gamit ang espada at sinunog ang lungsod. **28** Wala ni isang naligtas sa kanila dahil malayo pa ito mula sa Sidon, at hindi sila nagkaroon ng pakikipag-ugnayan sa kaninuman. Nasa lambak ito malapit sa Beth-Rehob. Ipinatayong muli ng mga Daneo ang lungsod at nanirahan doon. **29** Pinangalanan nila ang lungsod ng Dan, ang pangalan ni Dan na kanilang niruno, na siyang isa sa mga anak na lalaki ng Israel. Pero ang dating pangalan ng lungsod ay Lais. **30** Inilagay ng bayan ng Dan ang inukit na anyo para sa kanilang sarili. At si Jonatan, anak ni Gersom, anak ni Moises, siya at ang kaniyang mga anak na lalaki ay mga pari sa mga lipi ng Daneo hanggang sa araw ng pagbibigay sa lupain. **31** Kaya sinabla nila ang inukit na anyo na ginawa ni Mikias hangga't ang bayah ng Diyos ay nasa Silo.

19 Sa mga araw na iyon, nang walang hari sa Israel, mayroong isang lalaki, isang Levita, na pansamtalang naninirahan sa pinakamalayong bahagi ng burol na bansa ng Efraim. Kumuhang siya ng isang babae para sa kaniyang sarili, isa pang asawa mula sa

Bethlehem sa Juda. **2** Pero ang isa pa niyang asawa ay taksil sa kaniya; iniwanan siya at bumalik sa bayah ng kaniyang ama sa Bethlehem ng Juda. Nanatili siya roon sa loob ng apat na buwan. **3** Pagkatapos tumayo ang kaniyang asawa at pumunta sa kaniya para hikayatin siyang bumalik. Kasama niya ang kaniyang tagapaglingkod, at isang pares ng mga asno. Dinala niya siya sa bayah ng kaniyang ama. **4** Nang nakita siya ng ama na babae, nagkalik siya. Ang kaniyang biyenan, ang ama ng babae, ay hinikayat siyang manatili sa loob ng tatlong araw. Kumain sila at uminom, at ngapalipas sila ng gabi roon. **5** Sa ika-apat na araw maaga silang bumangon at naghanda siya para umalis, pero sinabihan ng ama ng babae ang kaniyang manugang, "Palakasin mo ang iyong sarili sa pamamagitan ng kaunting tinapay, pagkatapos maaari kanang umalis." **6** Kaya ang dalawa sa kanila ay umupo para kumain at uminom na magkasama. Pagkatapos sinabi ng ama ng babae, "Pakiusap punayag na ngapalipas ng gabi at magpakasaya." **7** Nang gumising ng maaga ang Levita para umalis, hinimok siya ng ama ng dalagang babae na manatili, kaya binago niya ang kaniyang binalak at muling ngapalipas ng gabi roon. **8** Sa ika-limang araw gumising siya ng maaga para umalis, pero sinabi ng ama ng babae, "Palakasin mo ang iyong sarili, maghintay hanggang hapon." Kaya kumain silang dalawa. **9** Nang ang Levita at ang kaniyang isa pang asawa at ang kaniyang tagapaglingkod ay bumangon para umalis, ang kaniyang biyenan, ang ama ng babae ay sinabi sa kaniya, "Tingnan, malapit ng gumabi ngayon. Pakiusap manatili kayo ng isa pang gabi, at magpakasaya. Maari kang gumising nang maaaga bukas at umuwi." **10** Pero hindi na ninanais ng Levita na ngapalipas pa ng gabi. Bumangon siya at umalis. Pumontu siya patungong Jebus (iyon ay Jerusalem). Mayroon siyang isang pares ng mga sasakyang asno—at kasama niya ang kaniyang isa pang asawa. **11** Nang malapit na sila sa Jebus, malapit nang matapos ang araw, at sinabi ng tagapaglingkod sa kaniyang amo, "Halina, lumihis tayo patungo sa lungsod ng Jebuseo at ngapalipas ng gabi roon." **12** Sinabi ng kaniyang amo sa kaniya, "Hindi tayo lilihis patungo sa isang lugnisdod ng mga dayuhan na hindi kabilang sa bayan ng Israel. Pumontu tayo sa Gabaa." **13** Sinabi ng Levita sa kaniyang binata, "Halina, pumontu tayo sa isa sa mga ibang lugar na iyon, at ngapalipas ng gabi sa Gabaa o Rama." **14** Kaya nagpatuloy sila, at lumubog ang araw habang papalapit sila sa Gabaa, sa nasasakupan ng Benjamin. **15** Lumihis sila roon para ngapalipas ng gabi sa Gabaa. At pusok sila at umupo sa plasa ng lungsod, sapagka't walang isa mang nagpatuloy sa kanila sa kaniyang bayah para sa gabi. **16** Pero pagkatapos dumating ang isang matandang lalaki mula sa kaniyang trabaho sa bukid ng gabling iyon. Siya ay mula sa burol na bansa ng Efraim, at panandalian siyang nakatira sa Gabaa. Pero ang mga kalalakihan naninirahan sa lugar na iyon ay mga Benjamita. **17** Tumingin siya at nakita ang malalakbay sa plasa ng lungsod. Sinabi ng matandang lalaki, "Saan ka pupunta? Saan ka nanggaling?" **18** Sinabi ng Levita sa kaniya, "Kami ay naglalakbay mula sa Bethlehem sa Juda patungo sa pinakamalayong bahagi ng burol na bansa ng Efraim, na kung saan ako nagsula. Pumontu ako sa Bethlehem sa Juda, at papunta ako sa bayah ni Yahweh, pero wala ni isang magdadala sa akin sa kaniyang bayah." **19** Mayroon kaming dayami at pakain para sa aming mga asno, at mayroong tinapay at alak para sa akin at sa iyong babaeng lingkod dito, at para sa binatang ito na kasama ng iyong mga lingkod. Wala kaming kakulangan." **20** Binati sila ng matandang lalaki, "Sumainyo ang kapayapaan! Ako ang bahala sa lahat ng inyong mga pangangailangan. Huwag lamang ngapalipas ng gabi sa plasa." **21** Kaya dinala ng lalaki ang Levita sa kaniyang bayah at nagbigay ng pakain para sa mga asno. Hinugasan nila ang kanilang mga paa at kumain at uminom. **22** Nagpasaya sila, nang ang mga kalalakihan sa lungsod, masasamang lalaki, ay pinilibutan ang bayah, hinahampas ng pinto. Nakipag-usap sila sa matandang lalaki, ang amo ng bayah, at sinabing, "Palabasin ang lalaking dumating sa iyong bayah, para makilala namin siya." **23** Ang lalaki, ang amo ng bayah, lumabas at sinabi sa kanila, "Huwag, mga kapatid ko, pakiusap huwag gawin ang masamang bagay na ito! Sapagka't bisita sa aking bayah ang lakating ito, huwag gawin ang masamang bagay na ito!" **24** Tingnan ninyo, narito ang aking birhenh anak na babae at ang isa pang asawa. Hayaang ilabas ko sila ngayon. Lapastanganin sila at gawin sa kanila ang anumang nais ninyo. Pero huwag gumawa ng masamang bagay sa lakating ito!" **25** Pero ayaw makirig sa kaniya ng mga kalalakihan, kaya kinuha ng lalaki ang kaniyang isa pang asawa at inilabas siya sa kanila. Kinuha siya nila, ginahasa siya, at inabuso siya nang buong magdamag,

at hinayaan nila siyang umalis ng maldaling araw. **26** Sa maldaling araw dumating ang babae at bumagsak sa pinto ng bahay ng lalaki kung saan naroong ang kaniyang amo, at nahiga siya roon hanggang sa magliwanag. **27** Bumangon ang kaniyang amo sa umaga at binuksan ang mga pinto ng bahay at umalis papunta sa kainyang paroroonan. Nakikita niya ang kaniyang isa pang asawa na nakahiga roon sa pintuan, na ang mga kamay ay nasa bungad. **28** Sinabi ng Levita sa kaniya, "Bumangon ka. Umalis na tayo." Pero walang sagot. Isinakay niya siya sa asno at umalis ang lalaki para umuwi. **29** Nang makarating ang Levita sa kaniyang bahay, kumuha siya ng isang kutsilyo, at hinawakan niya ang kaniyang isa pang asawa, at pinagputul-putul siya, biyas sa biyas, sa labing dalawang piraso, at pinadala ang mga piraso sa lahat ng dako ng Israel. **30** Sinabi ng Levita na lumaban gamit ang espada, "Hindi pa nangyari ang bagay o nakita mula sa araw na lumabas ang mga tao ng Israel mula sa lupain ng Ehipto hanggang sa araw na ito. Isipin ang bagay na ito! Bigyan kami ng payo! Sabihin sa amin kung ano ang gagawin!"

20 Pagkatapos lumabas ang lahat ng mga tao ng Israel bilang iisang tao, mula Dan hanggang Beer-seba, kasama rin ang lupain ng Gaalad, at nagtipon sila ng magkakasama sa harapan ni Yahweh sa Mizpa. **2** Ang mga pinuno ng lahat ng mga tao, ng lahat ng mga lipi ng Israel, kinuha ang kanilang mga lugar sa pagpupulong ng mga tao ng Diyoys—400, 000 kalalakihan naglalakad, na nakahandang lumaban gamit ang espada. **3** Ngayon narinig ng lipi ng Benjamin na umakyat ang bayan Israel sa Mizpa. Sinabi ng mga tao ng Israel, "Sabihin sa amin kung paano nangyari itong masamang bagay." **4** Ang Levita, ang asawang ng babaeng pinatay, ay sumagot, "Ako ay dumating sa Gibea sa territory na nabibilang kay Benjamin, ako at aking isa pang asawa, para magpalipas ng gabi." **5** Nang gabing iyon, nilusob ako ng mga pinuno ng Gidea, pinalibutan ang bahay at tinangkang patayin ako. Sinunggaban at ginahasa ng aking isa pang asawa, at siya ay namatay. **6** Kinuha ko ang aking isa pang asawa at pinagpira-piraso ang kaniyang katawan, at ipinadala ang mga ito sa bawat rehiyon na ipinamana sa Israel, dahil nakagawa sila ng kasamaan at kalapastanganan sa Israel. **7** Ngayon, lahat kayong mga Israelita, magsalita at ibigay ang inyong payo at pansiin dito!" **8** Tumayo ng magkakasama ang lahat ng mga tao bilang isa, at sinabi nila, "Wala sa atin ang pupunta sa kaniyang toldat at wala sa atin ang babalik sa kaniyang bahay!" **9** Pero ngayon ito ang dapat nating gawin sa Gibea: sasalakayin natin ito alinsunod sa makuhang palabutan. **10** Kukuha tayo ng sampung kalalakihan ng isang daan sa buong mga lipi ng Israel, at isang daan ng isang libo, at isang libo ng sampung libo, para kumuha ng panustos para sa mga taong ito, para kapag dumating sila ng Gibea sa Benjamin, maaari nila silang parusahan dahil sa kasamaan na nagawa nila sa Israel." **11** Kaya lahat ng mga sundalo ng Israel ay nagtipon laban sa lungsod, nagkaisa nang may isang layunin. **12** Nagpadala ng kalalakihan ang mga lipi ng Israel sa buong lipi ng Benjamin, sa pagasabing, "Ano itong kasamaan na nagawa ninyo? **13** Kaya, ibigay sa amin ang masamang kalalakihan ng Gibea, para maaari namin silang patayin, at para ganap naming matatanggap itong kasamaan mula sa Israel. Pero ang mga Benjamita ay hindi nakikinig sa tinig ng kanilang mga kapatid, ang mga tao ng Israel. **14** Pagkatapos dumating ng magkakasama ang mga tao ng Benjamin mula sa mga lungsod patungong Gibeon para maghandang sa pakikipaglaban sa mga tao ng Israel. **15** Sama-samang dinala ang mga tao ni Benjamin mula sa kanilang mga lungsod para lumabas sa araw na iyon sa 26, 000 sundalo ang tinuruang lumaban gamit ang espada; karagdaghan sa bilang na iyon ay pitong daan ng kanilang piniling kalalakihan na mula sa mga naninirahan ng Gibeon. **16** Kabilang sa lahat ng mga sundalo ay pitong daang piniling kalalakihan na mga kaliwete. Bawat isa sa kanila ay kayang tumidorad ng isang bató sa isang hibla ng buhok at hindi papalya. **17** Ang mga sundalo ng Israel, hindi kasama ang bilang mula kay Benjamin, umabot sa 400, 000 kalalakihan, na tinuruang lumaban gamit ang espada. Ang lahat sa kanila ay mga lalaking mandirigma. **18** Bumangon ang bayan ng Israel, pumunta ng Bethel, at humingi ng payo mula sa Diyoys. Hiniling nila, "Sino ang unang sasalakay sa mga tao ng Benjamin para sa amin?" Sinabi ni Yahweh, "Unang sasalakay ang Juda." **19** Bumabangon ang bayan ng Israel sa umaga at, nakaharap sa Gibeon, naghanda sila para sa labanan. **20** Lumabas ang bayan ng Israel para lumaban sa pangkat ng Benjamin. Inihinan nila ang kanilang pwestong pandigma laban sa kanila sa Gibeon.

21 Lumabas ang mga tao ng Benjamin mula sa Gibeon, at nakapatay sila ng dalawampu't dalawang libong kalalakihan nag hukbo ng Israel sa araw na iyon. **22** Pero pinatatag ng bayan ng Israel ang kanilang mga sarili, at binuo nila ang hanay pangdigma sa parehong lugar kung saan sila nakahanyang unang araw. **23** At umakyat ang bayan ng Israel at sila ay umiyak sa harap ni Yahweh hanggang gabi. At humiling siya ng gabay mula kay Yahweh: "Dapat ba kaming bumalik muli para lumaban sa aming mga kapatid, ang mga tao ng Banjamin?" At sinabi ni Yahweh, "Lusubin sila!" **24** Gaya pumunta ang bayan ng Israel laban sa mga sundalo ng Benjamin sa pangalawang araw. **25** Sa panagalawang araw, lumabas ang Benjamin laban sa kanila mula Gibeon at pinatay nila ang 18, 000 kalalakihan mula sa bayan ng Israel. Lahat ay kalalakihan na tinuruang lumaban gamit ang espada. **26** Pagkatapos ang lahat mga sundalo ng Israel at lahat ng mga tao ay pumunta ng Bethel at umiyak, at doon sila ay umupo sa harapan ni Yahweh at sila ay nag-ayuno sa araw na iyon hanggang gabi at nag handog ng mga handog na susunugin at mga handog pangkapayapaan sa harapan ni Yahweh. **27** Tinanong ng bayana ng Israel si Yahweh—dahil ang kaban ng tipan ng Diyoys ay naroong sa mga araw na iyon, **28** at si Finehas, anak na lalaki ni Eleazar na anak na lalaki ni Aaron, ay naglilingod sa harapan ng kaban sa mga araw na iyon—"Dapat ba tayong lumabas para mulung makipagdigma laban sa mga tao ng Benjamin, ating mga kapatid, o tumigil?" Sinabi ni Yahweh, "Lusubin, dahil bukas tutulungan ko kayong talunin sila." **29** Kaya nagtalaga ang mga Israelita ng kalalakihan sa mga lihim na mga lugar sa palibot ng Gibeon. **30** Nakipaglaban ang bayan ng Israel laban sa mga tao ng Benjamin sa pangatlong araw, at binuo nila ang kanilang hanay na pangdigma laban sa Gibeon gaya ng nakaraan nilang ginawa. **31** Pumunta ang mga tao ng Benjamin at nakipaglaban laban sa mga tao, at napalayo sila mula sa lungsod. Nagsimula na silang pumatay ng ilan sa mga tao. May halos tatlungpung kalalakihan ng Israel ang namatay sa mga bukid at sa mga daan. Isa sa mga daan ay pupunta ng Bethel, ang iba ay pupunta ng Gibeon. **32** Pagkatapos sinabi ng mga tao ng Benjamin, "Sila ay natalo at sila ay tumatakbo palayo mula sa atin, gaya ng nauna." Pero sinabi ng mga sundalo ng Israel, "Tayo ay tumakbo pabalik at ilayo sila mula sa lungsod papunta sa mga daan." **33** Bumangon ang lahat ng mga tao ng Israel mula sa kanilang mga lugar at binuo ang kanilang mga sarili sa hanay para makipagdimaan sa Baal Tamar. Pagkatapos ang mga sundalo ng Israel na nagtatago sa mga lihim na mga lugar ay lumabas sa kanilang mga lugar mula sa Maare Gibeon. **34** Doon lumabas laban sa Gibeon ang sampung libong napiling kalalakihan na mula sa buong Israel, at ang labanan ay napakatindi, pero hindi alam ng mga Benjamita na ang kapahamakan ay malapit sa kanila. **35** Tinalo ni Yahweh ang Benjaminita sa harap ng Israel. Sa araw na iyon, nakapatay ang mga sundalo ng Israel ng 25, 100 kalalakihan ng Benjamin. Lahat ng kanilang napatay ay mga tinuruang lumaban gamit ang espada. **36** Kaya nakita ng mga sundalo ng Benjamin na sila ay natalo. Nagbigay ang kalalakihan ng Israel ng lupa sa Benjamin, dahil umasa sila sa kalalakihan na inilagay nila sa mga lihim na pwesto sa labas ng Gibeon. **37** Pagkatapos ang kalalakihan na nagtatago ay bumangon at nagmadali at sinugod nila ang Gibeon, at gamit ang kanilang mga espada pinatay nila ang lahat ng mga naninirahan sa lungsod. **38** Ang inayos na hudyat sa pagitan ng mga sundalo ng Israel at kalalakihan na nagtatago ng palihim ay ang isang malaking ulap ng usok na tataas mula sa lungsod— **39** —at maaaring aatras ang mga sundalo ng Israel sa labanan malayo mula sa laban. Ngayon nagsimula ng lumusob ang Benjamin at pinatay nila ang halos tatlungpung kalalakihan ng Israel, at sinabi nila, "Sigurado ito na matatalo natin sila sa harapan natin, gaya ng naunang labanan." **40** Pero nang magsimula na ang haligi ng usok na tumaas mula sa lungsod, bumalik ang mga Benjamita at nakita ang usok na tumataas sa himpapawid mula sa buong lungsod. **41** Pagkatapos bumalik ang bayan ng Israel laban sa kanila. Natakor at kalalakihan ng Benjamin, dahil nakita nila ang kapahamakan ay dumating sa kanila. **42** Kaya lumayo sila mula sa mga tao ng Israel, tumakas sa daan papuntang ilang. Pero naabutan sila ng labanan. Lumabas ang mga sundalo ng Israel mula sa lungsod at pinatay sila kung saan sila nakatayo. **43** Pinalibutan nila ang mga Benjaminita at nilusob nila; At kanilang niyurakan sila sa Nohah, at pinatay sila papuntang silangang bahagi ng Gibeon. **44** Mula sa lipi ng Benjamin, 18, 000 sunadol tao ang namatay, lahat sila ay kalalakihan na tanyag sa labanan. **45** Bumalik sila at tumakas patungo sa ilang papunta sa bato ng Rimon. Pinatay ng mga Israelita ang karagdagang limang libo sa

kanila sa gilid ng mga daan. Patuloy silang sumunod sa kanila, sinusundan sila ng malapitan hanggang Gidom, at doon pinatay nila ang karagdagang dalawang lobo. **46** Ang lahat ng mga sundalo ng Benjamin na pinatumba sa araw na iyon ay 25, 000—kalalakihang na tinuruan para lumabang gamit ang espada; lahat sila ay tanyag sa labanan. **47** Pero anim na daang sundalo ang umatras at tumakas papunta sa ilang, sa dako ng bato ng Rimon. At nanatili sila sa bato ng Rimon sa loob ng apat na buwan. **48** Bumalik ang mga sundalo ng Israel laban sa mga tao ng Benjamin at intakte at pinatay sila—ang buong lungsod, ang mga baka, at lahat ng mga bagay na kanilang makikita. Sinunog din nila ang bawat bayan sa kanilang madaanan.

21 Ngayon gumawa ng isang pangako ang mga kalalakihang ng Israel sa Mizpa, "Wala sa amin ang magbibigay ng kaniyang anak na babae para ipakasal sa isang Benjaminita." **2** Pagkatapos nagpunta ang mga tao sa Bethel at umupo sa harapan ng Diyois hanggang gabi, at labis silang umiyak na may malakas na tinig. **3** Sinigaw nila, "Bakit, nangyari ito sa Israel, Yahweh, Diyois ng Israel, dapat bang mawala ang isa sa aming mga lipi sa araw na ito?" **4** Nagising ng maaga ang mga tao nang sumunod araw at nagtayo ng isang altar doon at naghandog ng susunuging alay at mga handog ng pangkawayapaan. **5** Sinabi ng mga tao ng Israel, "Alin sa lahat ng lipi ng Israel ang hindi dumalo sa pagpupulong para kay Yahweh?" Dahil gumawa sila ng isang mahalagang pangako tungkol sa sinumang hindi nagpakita kay Yahweh sa Mizpa. Sinabi nila, "Tiyak na ipapapatay siya." **6** May malasakit ang mga tao ng Israel sa kapatid nilang si Benjaminita. Sinabi nila, "Ngayong araw isang lipi ang ititiwalag mula sa Israel. **7** Sino ang magbibigay ng mga asawang babae para sa mga naiwan, dahil mayroon tayong ginawang isang pangako kay Yahweh na hindi natin hahayaan ang sinuman sa kanila na maipakasal sa ating mga anak na babae?" **8** Sinabi nila, "Alin sa mga lipi ng Israel ang hindi nagpakita kay Yahweh sa Mizpa?" Nakitang wala ni isa ang pumunta sa kapulungan mula sa Jabels Galaad. **9** Dahil nang binilang ng mga tao sa isang maayos na paraan, masdan ninyo, wala sa mga narinirahan sa Jabels Galaad ang naroon. **10** Nagpadala ang kapulungan ng 12, 000 sa kanilang pinakamatatapang na tauhan at inutusang magtungo sa Jabels Galaad at salakayin at patayin sila, kahit ang mga kababaihan at mga bata. **11** "Gawin ito: Dapat ninyong patayin ang bawat lalaki at bawat babaeng nikapagsiping sa isang lalaki." **12** Nakita ng mga kalalakihang apat na daang kababaihan na narinirahan sa Jabels Galaad na hindi pa nasipangan ng isang lalaki, at dinala sila sa kampo ng Silo, sa Canaan. **13** Nagpadala ng isang mensahe ang buong kapulungan at sinabi sa mga tao ng Benjamin na naroon sa bato ng Rimon na sila ay nag-handog ng kapayapaan. **14** Kaya bumalik ang Benjaminita sa panahon na iyon at binigyan sila ng kababaihan sa Jabesh Gilead. Dahil hindi sapat ang kababaihan para sa kanilang lahat. **15** Nalungkot ang mga tao sa nangyari kay Benjamin, dahil gumawa si Yahweh ng isang pagkakahati-hati sa pagitan ng mga lipi ng Israel. **16** Pagkatapos sinabi ng mga namumuno ng kapulungan, "Paano natin aayusin ang mga asawang babae para sa mga Benjaminita na naiwan, simula nang pinatay ang mga kababaihan ni Benjamin?" **17** Sinabi nila, "Dapat na mayroong isang pamana para sa mga nakaligtas na Benjaminita, para hindi mawasak ang isang lipi mula sa Israel. **18** Hindi namin sila mabibigyan ng mga asawa mula sa aming mga anak na babae. Dahil gumawa ng isang pangako ang tao ng Israel, 'Sumpain ang sinumang magbibigay ng asawa sa lipi ng Benjamin.'" **19** Kaya sinabi nila, "Alam ninyong may isang pista para kay Yahweh sa bawat taon sa Silo (na nasa hilaga ng Betel, silangan ng daan na nagdudugtong mula sa Betel hanggang Sechem, at timog ng Lebona)." **20** Binigyan nila ng tagubilin mga kalalakihang ni Benjamin, sinasabing, "Humayo at magtago ng palihim at maghintay sa mga ubasan. **21** Bantayan ang pagkakataon kapag lumabas na ang mga kababahan para sumayaw mula sa Silo, magmadaling pumunta sa mga ubasan at dapat na kumuha ng isang asawa mula sa mga kababahan ng Silo ang bawat isa sa inyo, pagkatapos bumalik sa lupain ng Benjamin. **22** Kapag pumunta ang kanilang mga ama o kanilang mga kapatid na lalaki para tumutol sa amin, sasabihin namin sa kanila, 'Bigyan ninyo kami ng pabor! Hayaan silang manatili sa amin dahil hindi kami nakakuha ng mga asawa sa panahon ng digmaan. At wala kayong kasalanan hinggil sa isang pangako, dahil hindi ninyo ibinigay sakanila ang inyong mga anak na babae.'" **23** Lyon nga ang ginawa ng mga tao ni Benjamin, kinuha nila ang bilang ng mga asawang kinakailangan nila

mula sa mga kababaihan na sumasaway, at sila ay dinala nila palayo para maging kanilang mga asawa. Sila ay umalis at bumalik sa lugar na kanilang minana; muli nilang itinayo ang mga bayan, at doon sila namuhay. **24** Pagkatapos iniwan ng mga tao ng Israel ang lugar at umuwi, bawat isa sa kaniyang sariling lipi at angkan, at bawat isa sa kaniyang sariling mana. **25** Sa mga panahon na iyon walang hari sa Israel. Ginawa ng bawat isa kung ano ang tama sa kanilang sariling mga paningin.

Ruth

1 Nangyari ito noong mga araw nang ang mga hukom ay namahala na nagkaroon ng taggutom doon, at isang tiyak na lalaki ng Bethlehem ng Juda ang pumunta sa bansa ng Moab kasama ang kaniyang asawa at kaniyang dalawang anak na lalaki. **2** Elimelek ang pangalan ng lalaki at Naomi ang pangalan ng kaniyang asawa. Ang pangalan ng kaniyang dalawang anak na lalaki ay sina Mahlon at Quelion, na mga Efrateo na taga-Bethlehem-Juda. Nakarating sila sa bansa ng Moab at nanirahan doon. **3** Pagkatapos namatay si Elimelek na asawa ni Naomi, at naiwan siyang kasama ng kaniyang dalawang anak na lalaki. **4** Itong mga anak na lalaki ay kumuha ng mga asawa mula sa mga kababaihan ng Moab; ang pangalan ng isa ay Orpa at ang pangalan ng isa pa ay Ruth. Nanirahan sila roon nang halos sampung taon. **5** Pagkatapos parehong namatay sina Mahlon at Quelion, kaya naiwan si Naomi wala ang kaniyang asawa at wala ang kaniyang dalawang anak. **6** Pagkatapos napgasya si Naomi ni umalis ng Moab kasama ang kaniyang mga manugang at bumalik sa Juda dahil narinig niya sa rehiyon ng Moab na tinulungan ni Yahweh ang kaniyang bayan na nangangailangan at binigyang sila ng pagkain. **7** Kaya umalis siya sa lugar kung saan siya naroon kasama ang kaniyang mga manugang na babae at naglakad sila pababa sa daan para bumalik sa lupain ng Juda. **8** Sinabi ni Naomi sa kaniyang dalawang manugang na babae, "Lumakad, bumalik, kayo bawat isa sa inyo, sa bahay ng iyong ina. Nawa ipakita ni Yahweh ang kabataan sa inyo, tulad ng pagpapakita ninyo ng katapatan sa namatay at sa akin. **9** Nawa idulot sa inyo ng Panginoon ang pahinga, bawat isa sa inyo sa bahay ng panibagong asawa." Pagkatapos hinilikan niya sila at nagtaas sila ng mga boses at umiyak. **10** Sinabi nila sa kaniya, "Hindi! Babalik kami kasama mo sa iyong lahi." **11** Pero sinabi ni Naomi, "Bumalik kayo, aking mga anak! Bakit kayo sasama sa akin? May mga anak pa ba ako sa aking sinapupuran para sa inyo, para maging asawa ninyo?" **12** Bumalik kayo, aking mga anak, lumakad sa sarili ninyong landas dahil ako ay napakatanda na para magkaroon ng asawa. Kung sabihin ko, "Umaasa akong makakuha ako ng asawa ngayong gabi," at pagkatapos magsilang ng mga anak na lalaki, **13** kung gayon maghihintay pa ba kayo hanggang lumaki sila? Maghihintay pa ba kayo at hindi magpapakasal sa mga lalaki ngayon? Huwag, mga anak kol! Ito ay higit na magpapahirap sa akin kaysa magpapahirap sa inyo, dahil bumaling laban sa akin ang kamay ni Yahweh. **14** Pagkatapos ang kaniyang mga manugang ay nagtaas ng kanilang mga boses at muling umiyak. Hinilikan ni Orpah ang kaniyang biyenan nang may pamamaalam, pero si Ruth ay nanatili sa kaniya. **15** Sinabi ni Naomi, "Makinig ka, ang hipag mo ay bumalik na sa kaniyang bayan at sa kaniyang mga diyos! Bumalik ka kasama ang iyong hipag." **16** Pero sinabi ni Ruth, "Huwag mo akong palayuin mula sa iyo, sapagkat kung saan ka pupunta, doon ako pupunta; kung saan ka titira, doon ako titira; ang iyong bayan ay magiging aking bayan, at ang iyong Diyos ay magiging aking Diyos. **17** Kung saan ka mamamatay, doon ako mamamatay at doon din ako ililibing. Nawa parusahan ako ni Yahweh, at kahit higit pa, kung anuman pero kamatayan kailaman ang magpahiwalay sa atin. **18** Nang makita ni Naomi na napgasya nang sumama si Ruth sa kanya, tumigil na siyang makipagtalo sa kaniya. **19** Kaya naglakbay ang dalawa hanggang makarating sila sa bayan ng Bethlehem. Nangyari ito nang dumating sila sa Bethlehem, ang buong bayan ay sobrang nagulat tungkol sa kanila. Sinabi ng mga kababaihan, "Ito ba si Naomi?" **20** Pero sinabi niya sa kanila, "Huwag ako tawaging Naomi. Tawagin akong Marandamin, dahil ang Maykapal ay sobrang nagdaramdam sa akin." **21** Lumabas akong puno pero muli akong ibinalik ni Yahweh sa bahay ng walang dala. Kaya bakit tinatawag ninya akong Naomi, nakikitung hinatalan ako ni Yahweh, na pinahirapan ako ng Maykapal?" **22** Kaya sina Naomi at Ruth na Moabita, na kaniyang manugang, ay bumalik mula sa bansa ng Moab. Dumating sila sa Bethlehem sa simula ng pag-aani ng sebada.

2 Ngayon ang asawa ni Naomi, si Elimelek, ay may kamag-anak, si Boaz, na isang mayaman, maimpluwensiya tao. **2** Sinabi ni Ruth, na Moabita, kay Naomi, "Ngayon hayaan mo akong umalis at mamulot ng mga uhay ng natitirang butil sa mga bukid. Susunod ako sa kahit kaninong mga mata ako makatagpo ng pabor." Kaya sinabi ni Naomi sa kaniya, "Pumunta ka, aking anak." **3** Si Ruth ay nagpunta at namulot sa bukid

kasunod ng mga mang-aani. Nangyaring napunta siya sa bahagi ng bukiring nabibilang kay Boaz, na may kaugnayan kay Elimelek. **4** Masdan, si Boaz ay dumating mula Betlehem at sinabi sa mga mang-aani, "Sumainyo nawa si Yahweh." Sumagot sila sa kaniya, "Pagpalain kayo nawa ni Yahweh". **5** Pagkatapos, sinabi ni Boaz sa kaniyang lingkod na nangangasiwa sa mga mang-aani, "Kanino nabibilang ang kabataang babaeng ito." **6** Sumagot ang lingkod na nangangasiwa sa mga mang-aani at sinabi, "Iyan ang kabataang babaeng Moabitang bumalik kasama ni Naomi mula sa lupain ng Moab. **7** Sinabi nya sa akin, 'Pakisusap hayaan mo akong mamulot at magtipon ng mga uhay habang sumusunod ako sa mga nag-aani.' Kaya dumating siya rito at nagpapatuloy mula umaga hanggang ngayon, maliban na nagpahinga siya nang kaunti sa bahay." **8** Pagkatapos sinabi ni Boaz kay Ruth, "Nakikinig ka ba sa akin, aking anak? Huwag kang pumaroon at mamulot sa ibang bukid; huwag mong iwan ang aking bukid. Sa halip, manatili ka rito at magtrabaho kasama ng aking mga kabataang babaing manggagawa. **9** Panatilihin mo lang na nakatuon ang iyong mga mata sa bukid kung saan ang mga lalaki ay nag-aani at sumusunod sa likod ng ibang kababaihan. Hindi ko ba tinagubilinan ang mga kalalakihan na huwag kung galawin? Kapag nauuhaw ka, maaari kang pumunta sa mga banga ng tubig at inumin ang tubig na naigib ng mga kalalakihan." **10** Pagkatapos yumuko siya sa harap ni Boaz, na nakasayad ang ulo sa lupa. Sinabi nya sa kaniya, "Bakit ako nakatagpo ng pabor sa iyong paninig, dapat ka bang magmalasakit sa akin, isang dayuhan?" **11** Sumagot si Boaz at sinabi sa kaniya, "Naibalta sa akin, lahat ng nagawa mo simula nang mamatay ang iyong asawa. Iniwan mo ang iyong ama, ina, at ang lupain ng iyong kapanganakan para sundan ang iyong biyenan ng babae at para pumunta sa isang bayang hindi mo kilala. **12** Gantimpalaan ka nawa ni Yahweh dahil sa iyong ginawa. Makatanggap ka nawa ng buong kabayaran mula kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, sa ilalim ng mga pakpak na nahanap mo ang kanlungan." **13** Pagkatapos sinabi nya, "Hayaan mong makatagpo ako ng pabor sa inyong paninig, aking panginoon, dahil inaliw mo ako, at napikag-usap kang may kagandahan-loob sa akin, kahit na hindi ako isa sa inyong mga babaeng lingkod." **14** Nang oras na ng kainain sinabi ni Boaz kay Ruth, "Pumarito ka, at kumain ng kaunting tinapay, at isawsaw mo ang iyong pagkain sa sukang alak." Umupo siya sa gilid ng mga mang-aani, at inalok niya siya ng kaunting inihaw na butil. Kumain siya hanggang sa mabusog siya at iniwari ang natira nito. **15** Nang tumindig siya para mamulot, inutusan ni Boaz ang kaniyang mga kabataang lalaki, sinasabing, "Hayaan ninyo siyang mamulot kahit sa mga binigkis, at huwag magsasabi ng kahit anong masama sa kaniya. **16** At dapat hilain ninyo palabas ang ilang mga binigkis para sa kanya mula sa mga bigkis, at iwan ang mga ito para pulutin nya. Huwag ninyo siyang sasawayin." **17** Kaya namulot siya sa bukid hanggang gabi. Pagkatapos giniik niya ang mga uhay ng butil na kaniyang napulot, at ang butil ay halos isang salop ng sebada. **18** Binuhit nya ito at nagtungo ng lungsod. Pagkatapos nakita ng kaniyang biyenan ang kaniyang napulot. Dinala din ni Ruth ang inihaw na butil na natira mula sa kaniyang pagkain at ibinigay ito sa kaniya. **19** Sinabi ng kaniyang biyenan sa kaniya, "Saan ka namulot ngayong araw? Saan ka pumunta para magtrabaho? Pagpalain nawa ang lalaking tumulong sa iyo." Pagkatapos sinabi ni Ruth sa kaniyang biyenan ang tungkol sa lalaking nagmamay-ari ng bukid kung saan siya nagtrabaho. Sinabi nya, "Ang pangalan ng lalaking nagmamay-ari ng bukid kung saan ako nagtrabaho ngayon ay Boaz." **20** Sinabi ni Naomi sa kaniyang manugang, "Pagpalain nawa siya ni Yahweh, na hindi itinigil ang kaniyang katapatan sa buhay at sa mga patay." Sinabi ni Naomi sa kaniya, "Ang lalaking iyon ay malapit na kamag-anak nitin; isa sa mga tagasagip na kamag-anak natin." **21** Sinabi ni Ruth na Moabita, "Tunay nga, sinabi nya sa akin, 'Dapat kang manatiling malapit sa aking mga kabataang lalaki hanggang matapos nilang lahat ang aking ani.' **22** Sinabi ni Naomi kay Ruth na manugang nya, "Mabuti iyon, aking anak, lumabas ka kasama ng kaniyang mga kabaataang babaeng manggagawa, para hindi ka mapahamak alimnan sa ibang bukid." **23** Kaya nanatili siyang malapit sa mga babaeng manggagawa ni Boaz para mamulot hanggang matapos ang pag-aani ng sebada at pag-aani ng trigo. Nakatira siya kasama ng kaniyang biyenan.

3 Sinabi sa kaniya ni Naomi, na kaniyang biyenan, "Aking anak, hindi ba dapat na humanap ako ng lugar para makapagpahinga ka, kaya maging maayos ang mga bagay para sa iyo?" **2** Ngayon si Boaz, ang

lalaki na ang mga kabataang babaing manggagawa ay nakasama mo, hindi ba kamag-anak natin siya? Tingnan mo, magtatahiip siya ng sebada mamayang gabi sa giikan palapag. **3** Kaya, maglinis, maglagay ka ng pabango, magpalit ka ng damit, at bumabá sa giikan. Pero huwag ka munang mapapkila sa lalaki hanggang matapos siyang kumain at uminom. **4** At tyakin mo, kapag humigá siya, na matandaan mo ang lugar kung saan siya nakahiga para mamaya ay maaari kang pumunta sa kaniya, alisin ang takip ng kaniyang mga paa, at humiga roon. Pagkatapos sasabihin niya sa iyo ang iyong gagawin.” **5** Sinabi ni Ruth kay Naomi, “Gagawin ko ang lahat ng bagay na sasabihin ninyo.” **6** Kaya bumabá siya sa giikan, at sumunod siya sa mga tagubiling ibinigay sa kaniya ng kaniyang biyenan. **7** Nang si Boaz ay makakain at makainom at ang kaniyang puso ay masigla, pumunta siya para humigá sa dulo ng tumpok ng butil. Pagkatapos siya ay dahan-dahang lumapit, inalis ang takip ng kaniyang mga paa, at nahiga. **8** Nangyari ito noong hatinggabi na ang lalaki ay nagulat. Bumalikwas siya, at neroon ang isang babae na nakahiga sa kaniyang paanan. **9** Sinabi niya, “Sino ka?” Sumagot siya, “Ako si Ruth, ang iyong babaeng lingkod, iltag mo ang iyong balabal sa iyong babaeng lingkod, dahil ikaw ay isang malapit na kamag-anak.” **10** Sinabi ni Boaz, “Aking anak, pagpalain ka nawa ni Yahweh. Nagpakaít ka ng higit na kabaitan sa huli kaysa sa simula, dahil hindi ka humabol alinman sa mga binata, maging mahirap man o mayaman. **11** At ngayon, aking anak, huwag kang matakot! Gagawin ko para sa iyo ang lahat ng sabihin mo, dahil ang buong lungsod ng aking bayan ay nalalaman na ikaw ay isang karapat-dapat na babae. **12** Ngayon ito ay totoo na ako ay isang malapit na kamag-anak; sa gayon, may isang kamag-anak na mas malapit kaysa akin. **13** Manatili ka rito ngayong gabi, at sa umaga, kung gagampanan niya para sa iyo ang tungkulín ng isang kamag-anak, mabuti, hayaang gawin niya ang tungkulín ng isang kamag-anak. Pero kung hindi niya gagawin ang tungkulín ng isang kamag-anak para sa iyo, pagkatapos ako ang gagawa nito, sa pamamagitan ng buhay ni Yahweh. Mahiga ka hanggang sa umaga.” **14** Kaya nahiga siya sa kaniyang paanan hanggang umaga. Pero bumangon siya bago pa man may sinumang makakilala ng ibang tao. Dahil sinabi ni Boaz, “Huwag hayaang malaman na pumarito ang babae sa giikan.” **15** Pagkatapos sinabi ni Boaz, “Dahin mo ang iyong balabal at hawakan mo ito.” Nang gawin niya iyon, nakasukat siya ng anim na malalaking sukat ng sebada sa loob nito at pinasán niya. Pagkatapos nagtungo siya sa lungsod. **16** Nang dumating si Ruth sa kaniyang biyenan, sinabi niya, “Kamusta ang iyong ginawa, aking anak?” Pagkatapos sinabi ni Ruth sa kaniya ang lahat ng nagawa ng lalaki para sa kaniya. **17** Sinabi niya, “Itong anim na sukat ng sebada ay kung ano ang ibinigay niya sa akin, dahil sinabi niya, ‘Huwag kang umalis na walang dala sa iyong biyenan.’” **18** Pagkatapos sinabi ni Naomi, “Manatili ka rito, aking anak, hanggang malaman mo kung anong mangyayari sa bagay na ito, dahil hindi titigil ang lalaki hanggang matapos niya ang bagay na ito ngayon.”

4 Ngayon umakyat si Boaz sa tarangkahán at umupo roon. Maya-maya, dumaan ang malapit na kamag-anak na nabanggit ni Boaz. Sinabi ni Boaz sa kaniya, “Aking kaibigan, lumapit ka at maupo rito.” Lumapit ang lalaki at umupo. **2** Pagkatapos naggadalá si Boaz ng sampung lalaki na mga nakatatanda sa lungsod at sinabing, “Umupo kayo rito.” Kaya umupo sila. **3** Sinabi ni Boaz sa malapit na kamag-anak, “Si Naomi, na nagbalik mula sa bansa ng Moab, ay ipinagbibili ang kapiraso ng lupain na noon ay sa ating kapatid na si Elimélek. **4** Iniiisp kong ipagbigay-alam at sabihin sa iyo, ‘Bilhin mo ito sa harapan ng mga naukaupo rito, at sa harapan ng mga nakatatanda ng aking bayan.’ Kung nais mong tubusin ito, tubusin mo. Pero kung hindi mo gustong tubusin ito, sabihin mo sa akin para malaman ko, dahil wala ni isang tutubos nitó maliban sa iyo, at ako ang kasunod mo.” Pagkatapos, sinabi ng ibang lalaki, “Tutubusin ko ito.” **5** Pagkatapos sinabi ni Boaz, “Sa araw na bilhin mo ang bukid mula sa kamay ni Naomi, kailangan mo ring kunin si Ruth na Moabitá, ang asawa ng namatay na lalaki, sa utos para maitaas ang pangalan ng namatay sa kaniyang pamana.” **6** Pagkatapos sinabi ng malapit na kamag-anak, “Hindi ko ito matutubos para sa aking sarili nang hindi masisira ang aking sariling pamana. Kunin mo ang aking karapatan ng pagtubos para sa iyong sarili, dahil hindi ko ito matutubos.” **7** Ngayon ito ang kaugalian sa Israel sa mga naunang panahon patungkol sa pagtubos at pagpalit ng mga ari-arian. Para patunayan ang lahat ng mga bagay, hinuhubad ng isang tao ang

kaniyang sapatos at ibinibigay ito sa kaniyang kapitbahay; ito ang paraan sa paggawa ng ayon sa batas na mga kasunduan sa Israel. **8** Kaya sinabi ng malapit na kamag-anak kay Boaz, “Bilhin ito para sa iyong sarili.” At hinubad niya ang kaniyang sapatos. **9** Pagkatapos sinabi ni Boaz sa mga nakatatanda at sa lahat ng mga tao, “Kayo ang mga saksi sa araw na ito na nabili ko ang lahat ng dating kay Elimélek at lahat ng dating kay Quelion at Mahlon mula sa kamay ni Naomi. **10** Bukod dito tungkol kay Ruth na Moabitá, ang asawa ni Mahlon: naukuha ko rin siya na maging aking asawa, sa utos para maitaas ko ang pangalan ng namatay na lalaki sa kaniyang pamana, kaya ang kaniyang pangalan ay hindi mapuputol mula sa gitna ng kaniyang mga kapatid at mula sa tarangkahán ng kaniyang lugar. Kayo ang mga saksi ngayon.” **11** Sinabi na lahat ng mga tao na naasa tarangkahán at mga nakatatanda, “Kami ang mga saksi. Gáwin nawa ni Yahweh ang babae na pumasok sa iyong bahay tulad nina Raquel at Lea, ang dalawa na nagtagay ng bahay sa Israel. Magtagumpay ka nawa sa Efrata at maging kilala sa Betlehem. **12** Nawa ang iyong bahay ay maging tulad ng bahay ni Fares, na ipinanganak ni Tamar kay Juda, sa pamamagitan ng anak na ibibigay sa iyo ni Yahweh sa dalagang ito.” **13** Kaya kinuha ni Boaz si Ruth, at siya ay naging asawa niya. Sinipingan niya ito, at pinahintulutan ni Yahweh na mabuntis siya at nagsilang siya ng isang anak na lalaki. **14** Sinabi ng mga babae kay Naomi, “Paggalain ka nawa ni Yahweh, na hindi ka iniwan sa araw na ito na walang isang malapit na kamag-anak, itong sanggo. Nawa maging kilala ang kaniyang pangalan sa Israel. **15** Nawa maging isa siyang tagapagpanumbálk ng buhay, at isang tagapagpalusog sa iyong katandaan, dahil isinilang siya ng iyong manugang, na nagmahal sa iyo, na mas matubtang sa iyo kaysa pitong anak na lalaki.” **16** Pagkatapos kinuha ni Naomi ang bata, pinahiya niya siya sa kaniyang dibdib at inalagaan siya. **17** At ang mga babae, kaniyang mga kapitbahay, binigyan siya ng pangalan, sinasabing, “Isang bata ang ipinanganak kay Naomi.” Pinangalanán nila siyang Obed. Naging ama siya ni Jesse, na naging ama ni David. **18** Ngayon ito ang mga kaapupuhan ni Fares: si Fares ang naging ama ni Hezron, **19** si Hezron ang naging ama ni Ram, si Ram ang naging ama ni Aminadab, **20** si Aminadab ang naging ama ni Naason, si Naason ang naging ama ni Salmon, **21** si Salmon ang naging ama ni Boaz, si Boaz ang naging ama ni Obed, **22** si Obed ang naging ama ni Jesse, at si Jesse ang naging ama ni David.

1 Samuel

1 Mayoong isang tao ng Romataim-Zofim, sa maburol na lupain ng Efraim; ang kanyang pangalan ay si Elkana na anak na lalaki ni Jeroham na anak na lalaki ni Elihu na anak na lalaki ni Tolu na anak na lalaki ni Zuf, isang Efrateo. **2** Mayroon siyang dalawang asawa; ang pangalan ng unang asawa ay si Ana at ang pangalan ng pangalawa ay si Penina. Nagkaroon ng mga anak si Penina, ngunit hindi ngkaaanak si Ana. **3** Umalis ang taong ito mula sa kanyang siyudad taon-taon upang sumamba at mag-alay kay Yahweh ng mga hukbo sa Shilo. Naroong ang dalawang anak na lalaki ni Eli, sina Hofni at Pinehas, na mga pari kay Yahweh. **4** Kapag dumatingang araw para kay Elkana para mag-alay bawat taon, palagi niyang binibigyan ng mga bahagi ng karne si Penina na kanyang asawa at lahat ng kanyang anak na lalaki at babae. **5** Ngunit para kay Ana binibigyan niya palagi ng dobleng bahagi si Ana, dahil minahal niya si Ana, kahit na isinara ni Yahweh ang kanyang sinapupunan. **6** Lubos siyang ginalit ng kanyang karibal upang mainis siya, dahil isinara ni Yahweh ang kanyang sinapupunan. **7** Kaya taon-taon, kapag umaakyat siya sa bahay ni Yahweh kasama ang kanyang pamilya, palagi siyang ginagalit ng kanyang karibal. Kaya umiiyak na lang siya at hindi na kumakain. **8** Palaging sinasabi sa kanya ng kanyang asawa na si Elkana, "Ana, bakit ka umiiyak? Bakit hindi ka kumakain? Bakit malungkot ang iyong puso? Hindi ba ako mas mabuti sa iyo kaysa sampung anak na lalaki?" **9** Sa isa sa mga pagkakataong ito, tumayo si Ana matapos silang kumain at uminom sa Shilo. Ngayon nakaupo si Eli na pari sa kanyang upuan sa tapat ng pintuan patungo sa bahay ni Yahweh. **10** Labis ang kanyang pagdadalambhati; nanalangin siya kay Yahweh at umiyak nang matindi. **11** Gumawa siya ng isang panata at sinabi niya, "Yahweh ng mga hukbo, kung titingin ka sa dalamhati ng iyong lingkod at iisipin ako, at huwag mong kalmutan ang iyong lingkod, ngunit bigyan mo ng anak na lalaki ang iyong lingkod, pagkatapos ibibigay ko ang buong buhay niya kay Yahweh, at walang labaha ang dadampi sa kanyang ulo." **12** Habang patuloy siyang nagdadasal sa harapan ni Yahweh, pinagmasdan ni Eli ang kanyang bibig. **13** Nangusap si Ana sa kanyang puso. Gumalaw ang kanyang mga labi, ngunit hindi narinig ang kanyang boses. Kaya inakala ni Eli na siya ay lasing. **14** Sinabi ni Eli sa kanya, "Gaano katagal kang magiging lasing? Itapon mo ang iyong alak." **15** Sumagot si Ana, "Hindi, aking amo, ako ay isang babaeng nagdadalambhati ang kalooaan. Hindi ako nakainom ng alak o matapang na inumin, ngunit ibinubuhos ko ang aking kaluluwa sa harapan ni Yahweh." **16** "Huwag mong ituring na ang iyong lingkod ay isang nakaahihiyang babaeng nagsasalita ako mula sa aking matinding pag-aalala at pagkagalti." **17** Pagkatapos sumagot si Eli at sinabing, "Umalis ka ng mapayapa; ipagkalobow nawa ng Diyos ng Israel ang iyong kahilingan na iyong hiniling sa kanya." **18** Sinabi niya, "Haang makasumpong ng biyaya ang iyong lingkod sa iyong paninig." Pagkatapos umalis ang babaeng at kumain; hindi na malungkot ang kanyang mukha. **19** Sila'y bumangon nang maaga sa araw na iyon at sumamba sa harapan ni Yahweh, at pagkatapos bumalik sila sa kanilang bayan sa Rama. Sinipangan ni Elkana si Ana na kanyang asawa, at inalala siya ni Yahweh. **20** Nang dumating ang panahon, nabuntis si Ana at nagsilang ng isang batang lalaki. Tinawag niya ang kanyang pangalan na Samuel, sinasabing, "Dahil hiningi ko siya mula kay Yahweh." **21** Muli, umakyat sina Elkana at ang kanyang buong bayan upang maghandog ng taunang pag-aalay at tuparin ang kanyang panata. **22** Ngunit hindi sumamasu si Ana; sinabi niya sa kanyang asawa, "Hindi ako sasama hanggang sa hindi na sumususo ang bata; pagkatapos dadalhin ko siya, upang maipakita siya sa harapan ni Yahweh at manirahan siya doon magpakailanman." **23** Sinabi ni Elkana na kanyang asawa sa kanya, "Gawin mo kung ano ang pasya mong mabuti sa iyo. Maghintay ka hanggang sa hindi mo na siya pinapasuso; pagtibayin lamang nawa ni Yahweh ang kanyang salita." Kaya hanati ang babaeng at pinasuso ang kanyang anak hanggang sa hindi na siya sumususo. **24** Nag hindi na niya siya pinapasuso, isinama niya siya kasama ang tatlong taong gulang na toro, isang epa ng pagkain at isang bote ng alak, at dinala niya siya sa bahay ni Yahweh sa Shilo. Ngayon ang anak niya ay bata pa. **25** Pinatay nila ang toro, at dinala nila ang bata kay Eli. **26** Sinabi niya, "O aking panginoon! Habang buhay ka, aking panginoon, ako ang babaeng tumayo ri sa tabi mo na nananalangin kay Yahweh. **27** Sapagkat ang batang ito

ang aking ipinananalangin at ibinigay sa akin ni Yahweh ang aking kahilingan na aking hiniling sa kanya. **28** Ibinibigay ko siya kay Yahweh; habang nabubuhay siya ipapahiram ko siya kay Yahweh." At sinamba ni Elkana at kanyang pamilya si Yahweh doon.

2 Nanalangin si Ana at sinabing, "Nagsasaya ang aking puso kay Yahweh. **2** Itinaas ni Yahweh ang aking tambuli. Nagmamatayabang ang aking bibig sa aking mga kaaway, dahil nagagalak ako sa iyong paglilitgas. **2** Wala ng banal tulad ni Yahweh, sapagka't walang iba maliban sa iyo; walang ibang bato tulad ng ating Diyos. **3** Huwag nang magmataas ng buong kapurihan; huwag hayaang maglabas ng kahambungan ang iyong bibig. Sapagka't si Yahweh ay Diyos ng kaalamang; sa pamamagitan niya tinitimbang ang mga kilos. **4** Nasira ang mga pana ng mga makapangvarihang kalalakihan, ngunit iyong mga nadapa ay nagsuot ng kalakasan tulad ng isang sinturon. **5** Ipinaupa ng mga busog ang kanilang sarili para sa tinapay; sa mga gutom sila ay hindi na naging gutom. Kahit na ang isang baog ay magsisilang ng pito, ngunit mananamlay ang babaeng mararaming anak. **6** Pumapatay si Yahweh at bumubuhay. Siya ang nagbababa sa Sheol at naggataas. (**Sheol h7585**) **7** Si Yahweh ang nagpapadukha, at siya ang nagpapayaman. Siya ang nagpapababa, ngunit siya rin naman ang nagpapataas. **8** Ibinabangon niya ang mahirap mula sa alabok. Itinataas niya ang mga nangangailangan mula sa tambak ng abo upang paupuin sila kasama ang mga prinsipe at manahin ang upuan ng karangan. Sapagka't ang mga haligi ng mundo ay kay Yahweh at kanyang ipinatong sa kanila ang sanlibutan. **9** Gagabayaniya ng mga paa ng kanyang mga tapat, ngunit patatahimikin ang mga makasalanan sa kadiliman, sapagka't walang niisa ang mananaiga sa pamamgitan ng lakas. **10** Magkakapira-piraso ang mga sumasalungat kay Yahweh; magpapakulog siya mula sa langit laban sa kanila. Si Yahweh ang huhusga sa mga dulo ng mundo. Bibigyan niya ng kalakasan ang kanyang hari at itataas niya ang sungay ng kanyang hinirang." **11** Pagkatapos pumunta si Elkana sa Rama, sa kanyang bahay. Naglingkod ang bata kay Yahweh sa harapan ni Eli na pari. **12** Ngayon ang mga anak na lalaki ni Eli ay mga walang kabuluhang kalalakihan. Hindi nila nakikilala si Yahweh. **13** Ang kaugalian ng mga pari kapag naghandog ang sinumang tao ng isang alay, pupunta ang lingkod ng pari na may dalang tatlong tulis na tinidor sa kanyang kamay, habang kumukulo ang karne. **14** Itusok niya ito sa loob ng kawali, o takure, o kaldero, o palayok. Lahat nang naukuha ng tinidor ay kukunin ng pari para sa kanyang sarili. Ginawa nila ito sa Shilo kasama ang lahat ng mga Israelita na pumunta roon. **15** Sa halip, bago nila sunugin ang taba, dumating ang lingkod ng pari, at sinabi sa taong nag-aalay, "Magbigay ka ng karne upang ihawin para sa pari; sapagka't hindi niya tattanggapin ang pinakuluang karne mula sa iyo, ngunit hilaw lamang." **16** Kun saasabihin ng tao sa kanya, "Dapat nilang sunugin muna ang taba, at pagkatapos kumuhang ka ng hangga't gusto mo." Pagkatapos saasabihin niyang, "Hindi, ibigay mo ito sa akin ngayon; kung hindi, kukunin ko ito ng sapilitan." **17** Ang kasalanan ng mga binatang ito ay napakalaki sa harapan ni Yahweh, sapagka't iniinalpista nila ang handog ni Yahweh. **18** Ngunit naglingkod si Samuel kay Yahweh bilang isang batang dinamitan ng isang linong epod. **19** Ginagawan siya ng kanyang ina ng isang malit na balabal at dinadala ito sa kanya taon-taon, kapag umaakyat siya kasama ang kanyang asawa upang maghandog ng taunang alay. **20** Pinagpapala ni Eli si Elkana at kanyang asawa at sinasabing, "Bigyan nawa ka ni Yahweh ng maraming anak sa pamamagitan ng babaeng ito dahil sa kahilingan na kanyang ginawa niya kay Yahweh." Pagkatapos babalik sila sa kanilang sariling tahanan. **21** Tinulungan muli ni Yahweh si Ana, at nabuntis siya ulti. Nagsilang siya ng tatlong anak na lalaki at dalawang anak na babaeng. Samantala, lumaki ang batang si Samuel sa harapan ni Yahweh. **22** Ngayon napakatandaan ni Eli; narinig niya ang lahat ng ginagawa ng kanyang mga anak na lalaki sa buong Israel, at kung paano nila sinipangan ang mga kababihan na naglilingkod sa pasukan patungo sa tolda ng pagpupulop. **23** Sinabi niya sa kanya, "Bakit ninyo ginawa ang ganoong mga bagay? Sapagka't narinig ko ang inyong mga masamang gawa mula sa lahat ng mga taong ito." **24** Hindi, mga anak ko; sapagka't hindi magandang balita ang aking naririnig. Dimulot ninyong sumuway ang mga tao ni Yahweh. **25** "Kung magkakasala ang isang tao laban sa iba, hahatulan siya ng Diyos; ngunit kung magkakasala ang isang tao laban kay Yahweh, sino ang magasasala para sa kanya?" Ngunit ayaw nilang makinig sa boses ng kanilang ama, dahil nilalayon ni Yahweh na patayin sila. **26** Lumaki ang batang si Samuel,

at kinalugdan ni Yahweh at ng mga kalakalihan. **27** Ngayon dumating ang isang lingkod ng Diyos kay Eli at sinabi sa kanya, "Sinasabi ni Yahweh, 'Hindi ko ba inihayag ang aking sarili sa bahay ng iyong ninuno, nang neroon sila sa Ehipto sa pagkakaalipin sa bahay ni Paraon?' **28** Pinili ko siya mula sa lahat ng mga lipi ng Israel upang maging aking pari, para umakyat sa aking altar, at para magusunog ng insenso, para magusut ng isang epod sa aking harapan. Ibinigay ko sa bahay ng iyong ninuno ang lahat ng handog ng mga tao ng Israel na ginawa sa apoy. **29** Sa gayon, bakit ninyo hinahamak ang aking mga alay at mga handog na aking kinakalangan sa lugar kung saan ako naninirahan? Bakit ninyo pinarangalan ang iyong mga anak na lalaki na higit sa akin sa pamamagitan ng pagpapatababa ng iyong sarili ng mga mainam ng bawat handog ng aking bayang Israel?" **30** Sapagkat si Yahweh, ang Diyos ng Israel, nagsasabing, "Nangako ako na ang iyong bahay, at ang bahay ng iyong ninuno, ay lakad sa harap ko magpakaikanman." Ngunit ngayon sinasabi ni Yahweh, "Malayong gawin ko ito, sapagka't pararangalan ka yaong nagpaparangal sa akin, ngunit yaong mga humahamak sa akin ay hindi papahalagahan. **31** Tingnan mo, paparating na ang mga araw na puputulin ko ang iyong lakas at ang lakas ng bahay ng iyong ama, upang wala ng sinumang matandang lalaki sa iyong bahay. **32** Makikita mo ang pagdadalamhati sa lugar kung saan ako naninirahan. Kahit na ibibigay ang kabutihan sa Israel, wala nang sinumang matandang lalaki sa iyong bahay. **33** Sinuman sa inyo na hindi ko puputulin mula sa aking altar, idudulot kong lumabo ang iyong mga mata, at magdudulot ako ng kapighatiwan para sa iyong buhay. Mamamatay ang lahat ng kalalakihang ipapanganak sa iyong pamilya. **34** Ito ang magiging palatandawan para sa iyo na darating sa iyong dalawang anak na lalaki, kay Hofni at Pinehas; Mamamatay silang dalawa sa parehong araw. **35** Magtataas ako para sa aking sarili ng isang tapat na pari na gagawa kung ano ang nasa aking puso at nasa aking kaluluwa. Gagawan ko siya ng isang tiyak na bahay; at lakad siya sa harapan ng aking hinirang na hari magpakaikanman. **36** Paparoong bawat isa na naiwan sa iyong bahay at tuyukod sa taong iyon, hihingi para sa isang piraso ng pilak at isang putol ng tinapay, at magsasabing, "Pakisusap italaga mo ako sa isaa sa mga tungkulin ng pari upang makakain ako ng piraso ng tinapay."

3 Naglingkod kay Yahweh ang batang si Samuel na nakapailalim kay Eli. Madalang ang mga salita ni Yahweh sa mga panahong iyon; walang madalas na pangitain. **2** Sa panahong iyon, nang si Eli, na ang paninig ay nagsimulang lumabo kaya hindi na siya makakita nang mabuti, ay nakahiga sa kanyang sariling higaan. **3** Hindi pa namamatay ang ilawan ng Diyos, at nakahiga si Samuel upang matulog sa bahay ni Yahweh, kung saan neroon ang kaban ng Diyos. **4** Tumawag si Yahweh kay Samuel, na nagsabing, "Narito ako." **5** Tumakbo si Samuel kay Eli at sinabing, "Narito ako, dahil tinawag mo ako." Sinabi ni Eli, "Hindi kita tinawag; humiga ka ulit." Umalis si Samuel at humiga. **6** Tumawag muli si Yahweh, "Samuel." Bumangon muli si Samuel at nagtungo kay Eli at sinabing, "Narito ako, dahil tinawag mo ako." Sumagot si Eli, "Hindi kita tinawag, aking anak; humiga ka muli." **7** Ngayon wala pang anumang karanasan ni Samuel kay Yahweh, ni nagkaroon ng anumang mensahe mula kay Yahweh na naibuhayang sa kanya. **8** Tinawag muli ni Yahweh si Samuel sa ikatlong pagkakataon. Muling bumangon si Samuel at nagtungo kay Eli at sinabing, "Narito ako, sapagka't tinawag mo ako." Pagkatapos napagtanto ni Eli na tinawag ni Yahweh ang bata. **9** Pagkatapos sinabi ni Eli kay Samuel, "Umalis ka at humigang muli; kung tatawagin ka niya muli, dapat mong sabihin, 'Magsalita ka, Yahweh, sapagka't nakiiking ang iyong lingkod.'" Kaya umalis si Samuel at minsan pang humiga sa kanyang sariling lugar. **10** Dumating si Yahweh at tumayo; tumawag siya tulad ng ibang mga pagkakataon, "Samuel, Samuel." Pagkatapos sinabi ni Samuel, "Magsalita ka, sapagka't nakiiking ang iyong lingkod." **11** Sinabi ni Yahweh kay Samuel, "Tingnan mo, gagawa akong ng isang bagay sa Israel kung saan mangningin ang mga tainga ng lahat ng makakarining nitó. **12** Sa araw na iyon tutuparin ko ang lahat ng bagay na aking sinabi kay Eli tungkol sa kanyang bahay, mula simula hanggang sa katapusán. **13** Sinabi ko na sa kanya na hahatulan ko ang kanyang sambahanay minsan para sa lahat ng kasalanang kanyang nalaman, dahil nagdala ng sumpa sa kanilang sarili ang kanyang mga anak na lalaki at hindi niya sila pinigilan. **14** Dahil dito naipangako ko sa sambahanay ni Eli na ang mga kasalanang kanyang sambahanay ay hindi kailanman mapapawi sa pamamagitan ng alay o

handog." **15** Nakahiga si Samuel hanggang umaga; pagkatapos binuksan niya ang mga pintuan ng bahay ni Yahweh. Ngunit natakot si Samuel na sabihin kay Eli ang tungkol sa pangitain. **16** Pagkatapos tinawag ni Eli si Samuel at sinabing, "Samuel, anak ko." Sinabi ni Samuel, "Narito ako." **17** Sinabi niya, "Ano ang salitang kanyang sinabi sa iyo? Pakiusap huwag mo itong itago mula sa akin. Gawin nawa sa iyo ng Diyos, at higit pa, kung itatago mo ang anumang bagay mula sa akin anuman sa lahat ng salitang sinabi niya sa iyo." **18** Sinabi ni Samuel sa kanya ang lahat; wala siyang tinago mula sa kanya. Sinabi ni Eli, "Si Yahweh iyon. Hayaan mong gawin niya anuman ang sa tingin niya ay mabuti sa kanya." **19** Lumaki si Samuel, at kasama niya si Yahweh at wala sa kanyang mga salitang inihula ang nabigong magkakatotoo. **20** Nalaman ng buong Israel mula Dan hanggang Beer-seba na hinirang si Samuel upang maging isang propeta ni Yahweh. **21** Nagpakita muli si Yahweh sa Shilo, sapagka't ibinunyag niya ang kanyang sarili kay Samuel sa Shilo sa pamamagitan ng kanyang salita.

4 Dumatang salita ni Samuel sa buong Israel. Ngayon umalis ang Israel upang makipaglaban sa mga Filisteo. Nagtayo sila ng kampo sa Ebenezer, at nagtayo ng kampo ang mga Filisteo sa Afek. **2** Humanay ang mga Filisteo para labanan ang Israel. Lumaganap ang labanan, natalo ang Israel ng mga Filisteo, na pumatay ng halos apat na libong kalalakihan sa lugar ng labanan. **3** Nang dumatang ang mga tao sa kampo, sinabi ng nakakatanda ng Israel, "Bakit tayo pinatalo ni Yahweh ngayon sa mga Filisteo? Dahlin natin ang kaban ng tipan ni Yahweh dito mula sa Silo, upang makasama natin iyon dito, para panatilihin tayong ligtas mula sa kapangyarihan ng ating mga kaaway." **4** Kaya nagpadala ang mga tao ng kalalakihan sa Silo; mula roon dinala nila ang kaban ng tipan ni Yahweh ng mga hukbo, na nakaupo sa itaas ng querobin. Ang dalawang anak na lalaki ni Eli na sina Hofni at Finehas ay neroon kasama ang kaban ng tipan ng Diyos. **5** Nang dumatang ang kaban ng tipan ni Yahweh sa kampo, sumigaw nang malakas ang lahat ng mga tao ng Israel, at umugong ang mundo. **6** Nang narinig ng mga Filisteo ang ingay ng hiyawan, sinabi nila, "Ano ang kahulugan nitong malakas na hiyawan sa kampo ng mga Hebreo?" Pagkatapos napagtanto nila na dumatang ang kaban ni Yahweh sa kampo. **7** Natakot ang mga Filisteo; sinabi nila, "Dumatang ang Diyos sa kampo." Sinabi nila, "Kapighatiwan sa atin!" Hindi pa nangyayari ito noon! **8** Kapighatiwan sa atin! Sino ang magtatanggol sa atin mula sa lakas nitong makapangyarihang Diyos? Ito ang Diyos na sumalakay sa mga taga-Ehipto sa pamamagitan ng marami at iba't ibang uri ng salot sa ilang. **9** Lakasan ninyo ang loob ninyo, at magpakaikali kayo, kayong mga Filisteo, o magiging mga alipin kayo para sa mga Hebreo, gaya na naging mga alipin sila sa inyo. Magpakaikali kayo, at lumaban." **10** Nakipaglaban ang mga Filisteo, at natalo ang Israel. Tumakas ang bawat isa sa kanyang bahay, at ang patayan ay napakalawak; sapagka't natalo ang tatlumpung libong sundalo mula sa Israel. **11** Nakhuha ang kaban ng Diyos at namatay ang dalawang lalaking anak ni Eli, na sina Hofni at Finehas. **12** Tumakbo ang isang lalaki ng Benjamin mula sa hanay ng labanan at nakaratang sa Silo sa parehong araw, dumatang na punit ang kanyang mga damit at may lupa sa kanyang ulo. **13** Nang nakaratang siya, nakaupo si Eli sa kanyang upuan na nakatingin sa daan dahil kumabog ang kanyang puso na may pag-aalala para sa kaban ng Diyos. Nang pumasok ang lalaki sa lungsod at sinabi ang balita, umiyak ang buong lungsod. **14** Nang narinig ni Eli ang ingay ng iyan, sinabi niya, "Ano ang kahulugan nitong hiyawan?" Biglang dumatang ang lalaki at sinabi kay Eli. **15** Ngayon siyamnapu't walong taong gulang na si Eli; malabot ang kanyang mga mata, at hindi siya makakita. **16** Sinabi ng lalaki kay Eli, "Ako ang isang nanggaling mula sa hanay ng labanan. Tumakas ako mula sa labanan sa araw na ito." At sinabi niya, "Ano ang nangyari, anak ko?" **17** Sumagot at nagsabi ang lalaking nagdala ng balita, "Tumakas ang Israel mula sa mga Filisteo. Mayroon ding isang malaking pagkatalo sa mga tao. Ang iyong dalawang anak na lalaki, na sina Hofni at Finehas ay patay na, at nakhuha ang kaban ng Diyos." **18** Nang nabanggit niya ang kaban ng Diyos, natumba patalikod si Eli mula sa kanyang upuan sa gilid ng tarangkahian. Nabali ang kanyang leeg, at namatay siya, dahil matanda na siya at mabigat. Naging hukom siya ng Israel sa loob ng apatnapung taon. **19** Ngayon ang kanyang manugang na babae, asawa ni Finehas, ay bunits at malapit ng mangganganak. Nang narinig niya ang balita na nakhuha ang kaban ng Diyos at ang kanyang biyenang lalaki at ang kanyang asawa ay patay na, lumuhod siya at nanganak, ngunit nagpahina

sa kanya ang hirap ng kanyang panganganak. **20** Sinabi sa kanya ng babaeng nagpapaanak sa oras na malapit na siyang mamatay, "Huwag kang matukot, dahil nanganak ka ng isang lalaki." Ngunit hindi siya sumagot o isinapuso kung ano ang kanilang sinabi. **21** Pinangalanan niya ang bata ng Icabod, na nagsasabing, "Nawala ang kaluwalhatian mula sa Israel!" dahil nakhuha ang kaban ng Diyos, at dahil sa kanyang biyenan at kanyang asawa. **22** At sinabi niya, "Nawala ang kaluwalhatian mula sa Israel, dahil nakhuha ang kaban ng Diyos."

5 Ngayon nakuha na ng mga Filisteo ang kaban ng Diyos, at dinala nila ito mula sa Ebenezer patungo sa Asdod. **2** Kinuha ng mga Filisteo ang kaban ng Diyos, dinala nila ito sa bahay ng Dagon, at inilagay sa tabi ng Dagon. **3** Nang nagising nang maaga sa sumunod na araw ang mga tao ng Asdod, tingnan ninyo, natumba paharap sa lupa ang Dagon sa harapan ng kaban ni Yahweh. Kaya kinuha nila ang Dagon at inilagay siyang muli sa kanyang lugar. **4** Ngunit nang nagising sila nang maaga ng sumunod na umaga, tingnan ninyo, natumba paharap sa lupa ang Dagon sa harapan ng kaban ni Yahweh. Ang ulo ng Dagon at kanyang dalawang kamay ay putol na naroon sa pintuan. Katawan lamang ng Dagon ang naiwan. **5** Ito ang dahilan, kahit sa araw na ito, ang mga pari ng Dagon at sinumang dumating sa bahay ng Dagon ay hindi umaapak sa pintuan ng Dagon sa Asdod. **6** Napakabigat ng kamay ni Yahweh sa mga tao ng Asdod. Winasak niya sila at pinahirapan sila ng mga bukol, kapwa sa Asdod at nasasakupan nito. **7** Nang napagtong ng mga kalalakihan ng Asdod kung ano ang nangyayari, sinabi nila, "Hindi dapat manatili ang kaban ng Diyos ng Israel sa atin, dahil mabigat ang kanyang kamay laban sa atin at laban kay Dagon na ating diyos." **8** Kaya ipinadala nila at sama-samang tinipon ang lahat ng mga namumuno ng mga Filisteo; sinabi nila sa kanila, "Ano ang gagawin namin sa kaban ng Diyos ng Israel?" Sumagot sila, "Hayaang dalhin ang kaban ng Diyos ng Israel sa palibot ng Gat." At dinala nila ang kaban ng Diyos ng Israel doon. **9** Ngunit pagkatapos nilang madala ito sa palibot, ang kamay ni Yahweh ay laban sa lungsod, na nagdudulot ng isang napakalaking kalituhan. Pinahirapan niya ang mga kalalakihan ng lungsod, kapwa maliliit at malaki; at ang mga bukol ay kumalat sa kanila. **10** Kaya ipinadala nila ang kaban ng Diyos sa Ekon. Ngunit pagdating mismo ng kaban ng Diyos sa Ekon, sumigaw ang mga taga-Ekon, nagsasabing, "Dinala nila sa atin ang kaban ng Diyos ng Israel upang patayin tayo at ang ating mga tao." **11** Kaya pinatawag nila at sama-samang tinipon ang lahat ng mga namumuno ng mga Filisteo; sinabi nila sa kanila, "Ilayo ninyo ang kaban ng Diyos ng Israel, at hayaang bumalik ito sa sariling lugar nito, upang hindi tayo nito patayin at ating mga tao." Dahil nagkaroon na ng isang nakamamatay na takot sa buong siyudad; napakabigat ng kamay ng Diyos doon. **12** Ang mga kalalakihan hindi namatay ay pinahirapan ng mga bukol, at umabot ang iyak ng siyudad sa kalangitan.

6 Ngayon nasa bansa ng mga Filisteo ang kaban ni Yahweh sa loob ng pitong buwan. **2** Pagkatapos pinatawag ng mga tao ng Filisteo ang mga pari at ang mga manghuhula; sinabi nila sa kanila, "Ano ang dapat nating gawin sa kaban ni Yahweh? Sabihin mo sa amin kung paano namin dapat ipadala ito pabalik sa sariling bansa nito." **3** Sinabi ng mga pari at mga manghuhula, "Kung ibabalik ninyo ang kaban ng Diyos ng Israel, huwag itong ibalik na walang regalo; sa ayo mang paraan padahanil siya ng isang handog pambabayad para sa kasalanan. Pagkatapos gagaling kayo, at malamanin ninyo kung bakit hindi inalis ang kanyang kamay sa inyo hanggang ngayon." **4** Pagkatapos sinabi nila, "Ano ang dapat na handog pambabayad para sa kasalanan na ibabalik namin sa kanya?" Sumagot sila, "Limang ginintuang bukol at limang ginintuang daga, lima bilang pareho sa bilang ng mga namumuno ng mga Filisteo. Para sa parehong salot na nagpahirap sa inyo at sa inyong mga namumuno. **5** Kaya dapat gumawa kayo ng inyong mga hugis ng mga bukol, at mga hugis ng inyong daga na puminsala sa lupain, at bigyan ng kaluwalhatian ang Diyos ng Israel. Marahil aalisin niya ang kanyang kamay mula sa inyo, mula sa inyong mga diyos, at mula sa inyong lupain. **6** Bakit ninyo papatigasin ang inyong mga puso, gaya ng mga taga-Ehipto at ni Paraon na pinatigas ang kanilang mga puso? Iyon ay nang matindil silang pinahirapan ng Diyos; hindi ba pinalis ng mga taga-Ehipto ang mga tao, at umalis sila? **7** Pagkatapos ngayon, maghanda kayo ng isang bagong kariton na may dalawang nagpapasusong baka, na hindi pa nasingkawan. Itali ang mga baka sa kariton, ngunit dalhin

ang kanilang guya pauwi, malayo mula sa kanila. **8** Pagkatapos dalhin ang kaban ni Yahweh at ilagay ito sa kariton. Ilagay ang mga ginintuang anyo na ibabalik sa kanya bilang isang handog para sa kasalanan sa isang kahon sa isang gilid nito. Pagkatapos pakawalan ito at hayaang umalis. **9** Pagkatapos masdan ninyo; kung pupunta ito sa daan patungo sa sarili nitong lupain sa Beth-semes, kung gayon si Yahweh ang nagpatupad nitong malaking sakuna. Ngunit kung hindi, saka natin malalamnan na hindi ang kanyang kamay ang nagpahirap sa atin; sa halip, malalamnan nating nagkatao lang na nangyari ito sa atin." **10** Ginawa ito ng mga kalalakihan gaya ng sinabi sa kanila; kumuha sila ng dalawang nagpapasusong baka, tinali nila sa kariton, at ikinulong ang kanilang mga guya sa tahanan. **11** Inilagay nila ang kaban ni Yahweh sa kariton, kasama ng isang kahon na naglalaman ng mga ginintuang daga at ang kanilang hinulmang mga bukul. **12** Tumuloy ang mga baka sa dako ng Beth-semes. Pumunta sila sa tabi ng isang malapad na daan, umuungal sila habang lumalakad, at hindi sila lumihis patabi maging sa kanan o sa kaliwa. Sinundan sila ng mga namumuno ng Felisteo sa hangganan ng Beth-semes. **13** Ngayon nag-aanihang mga tao ng Beth-semes sa kanilang trigo sa lambak. Nang tumingin sila sa itaas at nakita ang kaban, nagalak sila. **14** Dumating ang kariton sa bukirin ni Josue mula sa Beth-semes at huminto roon. Naroon ang isang malaking bato, at biniyak nila ang kahoy mula sa kariton, at hinandog ang mga baka bilang isang handog na susunugin kay Yahweh. **15** Ibinaba ng mga Levita ang kaban ni Yahweh at kahon na kasama nito, kung saan naroon ang mga ginintuang anyo, at inilagay ang mga ito sa malaking bato. Inihandog ng mga kalalakihan ng Beth-semes ang handog na susunugin at gumawa ng mga alay sa parehong araw kay Yahweh. **16** Nang nakita ito ng limang namumuno sa mga Filisteo, bumalik sila sa araw na iyon sa Ekon. **17** Ito ang mga ginintuang bukul na ibinalik ng mga Filisteo para sa isang handog pambabayad para sa kasalanan kay Yahweh: isa para sa Asdod, isa para sa Gaza, isa para sa Ashkelon, isa para sa Ekon at isa para sa Ekon. **18** Parehong bilang ang limang ginintuang daga sa bilang ng lahat ng lungsod ng Filisteo pag-aari ng limang namumuno, kapwa matibay na mga lungsod at mga paralalawigang nayon. Ang malaking bato, na nasa tabi nito inilagay nila ang kaban ni Yahweh, ay nanatiling isang saksi hanggang sa araw na ito sa bukirin ni Josue na Beth-semita. **19** Sinalakay ni Yahweh ang ilang kalalakihan ng Beth-semes dahil tumingin sila sa karyong kaban. Pinataya niya ang pitumpung kalalakihan. Nagluksa ang mga tao, dahil biniyang ni Yahweh ang mga tao ng isang malaking dagok. **20** Sinabi ng mga kalalakihan ng Beth-semes, "Sino ang makakatayo sa harapan ni Yahweh, ang banal na Diyos na ito? At kanino siya aakyat mula sa atin?" **21** Nagpadala sila ng mga mensahero na nininirahan sa Kiriat Jearim, nagsasabing, "Ibinalik ng mga Filisteo ang kaban ni Yahweh; bumaba at dalhin ninyo ito pabalik."

7 Dumating ang mga kalalakihan ng Kiriat-Jearim, kinuha ang kaban ni Yahweh, at dinala ito sa bahay ni Abinadab sa burol. Itinalaga nila ang kanyang anak na lalaking si Eleazar para mangalaga sa kaban ni Yahweh. **2** Mula nang araw na manatili ang kaban sa Kiriat-Jearim, lumipas ang mahabang panahon, dalawampung taon. Nanaghoy ang buong bahay ng Israel at ninais nilang bumalungkut kay Yahweh. **3** Sinabi ni Samuel sa lahat ng tao ng Israel, "Kung babalik kay Yahweh nang inyong buong puso, alisin ninyo ang mga dayuhang diyos at ang Astarot mula sa inyo, ibaling ang inyong mga puso kay Yahweh, at siya lamang ang sambahin, sa gayon illigtas niya kayo mula sa kamay ng mga Filisteo." **4** Pagkatapos inalis ng mga tao ng Israel ang mga Baal at mga Astarot, at sinamba lamang si Yahweh. **5** Pagkatapos, sinabi ni Samuel, "Dalhin ninyo ang buong Israel sa Mizpa at mananalangin ako kay Yahweh para sa inyo." **6** Nagtipon sila sa Mizpa at sumalok ng tubig at ibinuhos ito sa harapan ni Yahweh. Nag-ayuno sila sa araw na iyon at sinabing, "Nagkasala kami laban kay Yahweh." Doon pinagpasiyahan ni Samuel ang mga alitan ng mga tao ng Israel at pinangunahan ng mga tao. **7** Ngayon nang marining ng mga Filisteo na nagtipon ang mga tao ng Israel sa Mizpa, sinalakay ng mga namumuno ng Filisteo ang Israel. Pagkarinig ng mga tao ng Israel nito, natakor sila sa mga Palestina. **8** Pagkatapos sinabi ng bayan ng Israel kay Samuel, "Huwag kang tumigil sa pagtawag kay Yahweh na ating Diyos para sa amin, upang illigtas niya kami mula sa kamay ng mga Filisteo." **9** Kumuha si Samuel ng isang pinapasusong kordero at inihandog ito bilang isang buong sinunog na handog kay Yahweh. Pagkatapos patuloy na

tumawag si Samuel kay Yahweh para sa Israel, at sinagot siya ni Yahweh. **10** Habang inihahandog ni Samuel ang sinunog na handog, lumapit ang mga Filisteo para salakayin ang Israel. Subalit nagpakuhol si Yahweh ng isang malakas na tunog sa araw na iyon laban sa mga Filisteo at nagkagulo sila, at napuksa sila sa harapan ng Israel. **11** Pumunta ang mga kalalakihan ng Israel mula sa Mizpa, at tinugis nila ang mga Filisteo at pinatay sila hanggang sa ibaba ng Betcar. **12** Pagkatapos kumhu si Samuel ng isang bato at itinayo siya pagitan ng Mizpa at Shen. Pinanganalan niya itong Ebenezer, sinasabing, "Hanggang sa ngayon tinulungan pa rin kami ni Yahweh." **13** Kaya nag-api ang mga Filisteo at hindi sila pumasok sa hangganang Israel. Laban sa mga Filisteo ang kamay ni Yahweh sa lahat ng araw ni Samuel. **14** Naibaik sa Israel ang mga bayang kinuha ng mga Filisteo mula sa Israel, mula sa Ekon hanggang sa Gat; binawi ng Israel ang kanilang nasasakupan mula sa mga Filisteo. Pagkatapos nagkaroon ng kapayapaan sa pagitan ng Israel at mga Amoreo. **15** Hinatulan ni Samuel ang Israel sa lahat ng araw ng kanyang buhay. **16** Bawat taon lumilibot siya sa Bethel, sa Gilgal at sa Mizpa. Pinagpapasiyahan niya ang mga alitan para sa Israel sa lahat ng mga lugar na ito. **17** Pagkatapos babalik siya sa Rama, sapagkat naroon ang bahay niya; at doon pinagpapasiyahan din niya ang mga alitan para sa Israel. Gumawa rin siya ng altar doon kay Yahweh.

8 Nang matanda na si Samuel, ginawa niyang mga hukom sa Israel ang mga anak niyang lalaki. **2** Joel ang pangalan ng pangangay niya at Abija ang pangalan ng pangalawa niyang anak na lalaki. Mga hukom sila sa Beer-seba. **3** Hindi lumakad sa mga paraaan niya ang kanyang mga anak, sa halip naghabol sila sa hindi tapat na tubo. Tumanggap sila ng mga suhol at binaluktot ang katarungan. **4** Pagkatapos sama-samang nagtipon ang mga nakatanda ng Israel at pumunta sila kay Samuel sa Rama. **5** Sinabi nila sa kanya, "Tingnan mo, matanda ka na at hindi lumalakad ayon sa mga paraan mo ang iyong mga anak. Pumili ka para sa amin ng isang hari na hahatol sa amin tulad ng lahat ng mga bansa." **6** Subalit hindi nalugod si Samuel nang sabihin nilang, "Bigyan mo kami ng haring hahatol sa amin." Kaya nanalangin si Samuel kay Yahweh. **7** Sinabi ni Yahweh kay Samuel, "Sundin mo ang boses ng mga tao sa lahat ng bagay na sasabihin nila sa iyo; sapagkat hindi ikaw ang tinanggihan nila, ngunit ako ang tinanggihan nila mula sa pagiging hari nila." **8** Kumikilos sila ngayon tulad ng ginawa nila mula noong araw na inilabas ko sila mula sa Ehipto, pinabayaanako, at naglingkod sa ibang mga diyos, at kaya ginagawa rin nila sa iyo. **9** Ngayon makining sa kanila; ngunit taimtim na balaan sila at ipaalam sa kanila ang paraan na mamahala sa kanila ang hari." **10** Kaya sinabi ni Samuel ang lahat ng salita ni Yahweh sa mga taong humihingi ng hari. **11** Sinabi nya, "Ganito kung paano mamumuno ang hari sa inyo. Kukunin niya ang inyong mga anak na lalaki at itatalaga sila sa kanyang mga karo at para maging mga mangangabay niya, at para tumakbo sa harapan ng kanyang mga karo. **12** Hihirang siya para sa kanyang sarili ng mga kapitan ng libu-libong sundalo, at mga kapitan ng limampung sundalo. Pagbubungkalin niya ang ilan ng kanyang lupa, gagapans ang ilan ng kanyang ani, at ang ilan ay gagawa ng kanyang mga sandata para sa digmaan at mga kagamitan para sa kanyang mga karo. **13** Kukunin din niya ang inyong mga anak na babae para maging mga tagagawa ng pagbango, tagapagluto at babaeng magtitinapay. **14** Kukunin niya ang pinakamainam sa mga bikid ninyo, ang inyong mga ubasan at mga taniman ng olibo at ibibigay ang mga iyon sa mga lingkod niya. **15** Kukunin niya ang ikasamu ng inyong butil at ng inyong mga ubasan at ibibigay sa kanyang mga opisyal at mga lingkod. **16** Kukunin niya ang inyong mga lalaki at babaeng lingkod at ang pinakamagaling sa mga binata ninyo at inyong mga asno; pagtatarehuhin niya silang lahat para sa kanya. **17** Kukunin niya ang ikasamu ng inyong mga kawan at magiging mga alipin niya kayo. **18** Pagkatapos sa araw na iyon, tatangis kayo dahil sa haring pinilli ninyo para sa inyong sarili; ngunit hindi kayo sasagutin ni Yahweh sa araw na iyon." **19** Subalit tumangging makining ang mga tao kay Samuel; sinabi nila, "Hindi! Dapat mayroon kaming hari **20** upang maging tulad kami ng lahat ng ibang bansa, at upang hatulan kami ng aming hari at manguna sa amin at makipaglaban sa amin ng labanan." **21** Nang marinig ni Samuel ang lahat ng salita ng mga tao, inulit niya ang mga iyon sa mga tainga ni Yahweh. **22** Sinabi ni Yahweh kay Samuel, "Sundin mo ang boses nila at gawan sila ng hari." Kaya sinabi ni Samuel sa mga kalalakihan ng Israel, "Dapat pumunta ang bawat lalaki sa kanyang sariling lungsod."

9 May isang lalaki mula sa Benjamin, isang Lalaking maimpluwensiya. Kish ang pangalan niya, anak na lalaki ni Abiel na anak na lalaki ni Zeror ng Becorat na anak na lalaki ni Afia, na anak na lalaki na taga-Benjamin. **2** Mayroon siyang isang anak na lalaki na nagngangalang Saul, isang makisig na binata. Walang sinumang lalaki sa bayan ng Israel ang mas makisig kaysa kanya. Mula balikti nya pataas mas matangkad siya sa lahat ng tao. **3** Ngayon nawala ang mga asno ni Kish, na ama ni Saul. Kaya sinabi ni Kish sa anak niyang si Saul, "Isama mo ang isa sa mga lingkod; bumangon at hanapin ang mga asno." **4** Kaya dumaan si Saul sa maburol na lugar ng Efraim at nagtungo sa lupain ng Salisa, ngunit hindi nila natagpuan ang mga iyon. Dumaan sila sa lupain ng Shaalim, pero wala roon ang mga iyon. Pagkatapos dumaan sila sa lupain ng mga taga-Benjamin, ngunit hindi nila natagpuan ang mga iyon. **5** Nang dumating sila sa lupain ng Zuf, sinabi ni Saul sa kanyang lingkod na kasama niya, "Halika, bumalik na tayo, at baka tumigil na mag-alala ang aking ama sa mga asno at magsimulang mag-alala tungkol sa atin." **6** Subalit sinabi sa kanya ng lingkod, "Makinig ka, may lingkod ng Diyos sa lungsod na ito. Siya ay isang Lalaking iginagalang; nagkakatotoo ang lahat ng bagay na sabihin niya. Pumunta tayo roon; maaaring masabi niya sa atin kung aling daan ang dapat nating tahakin sa ating paglalakbay." **7** Pagkatapos sinabi ni Saul sa kanyang lingkod, "Subalit kung pupunta tayo, anong madadalat natin sa lalaki? Dahil ubos na ang tinapay sa ating supot, at walang handog na madadalat para sa tao ng Diyos. Anong mayroon tayo?" **8** Sumagot ang lingkod kay Saul, "Mayroon ako ritong ikaapat na siklo ng pilak na ibibigay ko sa lingkod ng Diyos, para sabihin sa atin kung saan tayo dapat tumungo." **9** (Dati sa Israel, kapag hahanapin ng isang tao ang kaalaman ng kalooban ng Diyos, sinasabi niya, "Halika, pumunta tayo sa manghuhula." Dahil ang propeta ngayon ay dating tinatawag na manghuhula.) **10** Pagkatapos sinabi ni Saul sa kanyang lingkod, "Mabuting pagkasabi. Halika, tayo na." Kaya pumunta sila sa lungsod kung saan naroon ang lingkod ng Diyos. **11** Habang paakyat sila sa burol patungo sa lungsod, nakasalubong sila ng mga babaeng palabas para sumalok ng tubig; sinabi ni Saul at ng kanyang lingkod sa kanila, "Narito ba ang manghuhula?" **12** Sumagot sila at sinabi, "Narito siya; tingnan ninyo, nauna lang siya sa inyo. Magmadali kayo, dahil pupunta siya sa lungsod ngayon, sapagkat mag-aalay ang mga tao ngayon sa mataas na lugar. **13** Paggasok na pagpasok niryo sa lungsod matatagpuan niryo siya bago siya umakyat sa mataas na lugar para kumain. Hindi kakain ang mga tao hanggang sa dumating siya dahil babasbasan niya ang alay; pagkatapos kakain ang mga inanyayahan. Ngayon, umakyat na kayo dahil matatagpuan niryo siya kaagad." **14** Kaya umakyat sila sa lungsod. Habang papasok sila sa lungsod, nakita nila si Samuel na patungo sa kanila para umakyat sa mataas na lugar. **15** Ngayon, sa araw bago dumating si Saul, ibinunyag ni Yahweh kay Samuel: **16** "Kusab sa mga ganiton oras ipapadala ko sa iyo ang isang lalaki mula sa lupain ng Benjamin, at papahiran mo siya ng langis para maging prinsipe ng aking bayang Israel. Iilitgas niya ang bayan ko mula sa kamay ng mga Filisteo. Dahil naawa ako sa aking bayan sapagkat nakarating sa akin ang paghinihi nila tulog sa akin." **17** Nang makita ni Samuel si Saul, sinabi ni Yahweh sa kanya, "Siya ang lalaking sinabi ko sa iyo! Siya ang mamamahala sa aking bayan." **18** Pagkatapos lumapit si Saul kay Samuel sa tarangkahang at sinabing, "Sabihin mo sa akin kung saan ang bahay ng manghuhula?" **19** Sinagot ni Samuel si Saul at sinabing, "Ako ang manghuhula. Mauna kung umakyat sa akin sa mataas na lugar, dahil ngayon kakain kang kasama ko. Sa umaga hahayaan kitang umalis, at sasabihin ko sa iyo ang lahat ng bagay na nasa isip mo. **20** Para sa iyong mga asno nangawala tatlong araw na ang nakalipas, huwag mabahala tungkol sa mga iyon, dahil natagpuan na ang mga iyon. At para kanino nakatuon ang lahat ng naisin ng Israel? Hindi ba sa iyo at sa buong bayan ng iyong ama?" **21** Sumagot si Saul at sinabing, "Hindi ba ako taga-Benjamin, mula sa pinakamaliit na lipi ng Israel? Hindi ba aking angkan ang pinakamaliit sa lahat ng angkan ng lipi ni Benjamin? Bakit ka nagsalita sa akin sa ganiton paraan?" **22** Kaya isinama ni Samuel si Saul at kanyang lingkod, dinala sila sa bulwagan, at pinupo sila sa pang-ulong dako ng mga inanyayahan, na mga tattumpung tao. **23** Sinabi ni Samuel sa tagapagluto, "Dahin mo ang bahaging ibinigay ko sa iyo, kung alin sinabi sa iyon, "Itabi mo ito." **24** Kaya kinuha ng tagapagluto ang hitang itinaas sa pag-aalay at kung ano ang kasama nito, at inilagay ito sa harapan ni Saul. Pagkatapos sinabi ni Samuel, "Tingnan kung ano ang itinabi ko para sa iyo!"

Kainin mo ito, dahil itinabi ko ito hanggang sa itinakdang oras para sa iyo. Sa ngayon masasabi mong, 'Inanyayahan ko ang mga tao.' Kaya kumain si Saul kasama ni Samuel sa araw na iyon. **25** Nang makababa sila mula sa mataas na lugar patungo sa lungsod, nakipag-usap si Samuel kay Saul sa ibabaw ng bubong. **26** Pagkatapos sa bukang-liwayway, tinawag ni Samuel si Saul sa ibabaw ng bubong at sinabing, "Bumangon ka, upang maihatid kita paalis sa iyong pututuguhan." Kaya bumangon si Saul, at kapwa siya at si Samuel ay lumabas sa kalye. **27** Habang patungo sila sa dakong labas ng lungsod, sinabi ni Samuel kay Saul, "Sabihin mo ang lingkod na mauna sa atin (at nauna siya), ngunit dapat kung manatili rito sandali, upang maipahayag ko ang pasabi ng Diyos sa iyo."

10 Pagkatapos kumuha si Samuel ng isang bote ng langis at ibinuhos ito sa ulo ni Saul, at hinilikan siya. Sinabi niya, "Hindi ba pinahiran ka ng langis ni Yahweh para maging tagapamahala ng kanyang pamana? **2** Kapag iniwán mo ako ngayon, may matatagpuan kang dalawang lalaki sa puntod ni Raquel, sa nasasakupan ng Benjamin at Zelza. Sasabihin nila sa iyo, 'Natagpuan na ang hinahanap mong mga asno. Ngayon, tumigil ang iyong ama sa pag-aalala tungkol sa mga asno, at nababalisa na tungkol sa iyo, sinasabing, "Ano ang dapat kong gawin sa anak ko?"' **3** Pagkatapos magpapatuloy ka mula roon, at makakarating ka sa okw ng Tabor. Sasalubungan ka roon ng tatlong lalaking papunta sa Diyos sa Bethel, ang isa ay may dalang tatlong batang kambing, ang isa ay may dalang tatlong pirasong tinapay at ang isa ay may dalang isang balat na sisidlan ng alak. **4** Babatiin ka nila at bibigyan ng dalawang pirasong tinapay, na ukukunin mo mula sa kanilang mga kamay. **5** Matapos iyon, paroroon ka sa burol ng Diyos, kung saan neroon ang kuta ng mga Filisteo. Kapag nakarating ka sa lungsod, makakasalubong ka ng isang pangkat ng propetang pababa mula sa mataas na lugar na may alpa, panderetas, plauta, at lira sa harapan nila; magsisipanghula sila. **6** Agad na darating sa iyo ang Espiritu ni Yahweh at huhula ka kasama nila, at mababago ka sa isang kakaihang lalaki. **7** Ngayon, kapag dumating sa iyo ang mga palatandaang ito, gawin mo anumang masumpungang gawin ng iyong kamay, sapagkat kasama mo ang Diyos. **8** Mauna ka sa aking bumababa sa Gilgal. Pagkatapos bababa ako sa iyo para maghandog ng mga sinunog na handog at mag-alay ng mga handog pangkapayapaan. Maghintay ng pitong araw hanggang sa dumating ako at ipakita sa iyo kung ano ang dapat mong gawin." **9** Nang tumalikod si Saul para iwan si Samuel, binigyan siya ng Diyos ng panibagong puso. Pagkatapos lahat ng mga palatandaang ito ay nangyari sa araw na iyon. **10** Nang dumating sila sa burol, sinalubong siya ng isang pangkat ng mga propeta, at agad na dumating sa kanya ang Espiritu ng Diyos kaya nanghula siya kasama nila.

11 Nang makita siya ng lahat ng taong dating nakakalikala sa kanya na nanghuluha kasama ng mga propeta, sinabi ng mga tao sa isa't isa, "Anong nangyari sa anak ni Kish? Isa na ba ngayon si Saul sa mga propeta?" **12** Isang lalaki mula sa parehong lugar ang sumagot, "At sino ang kanilang ama?" Dahil dito, naging kasabihan, "Isa rin ba si Saul sa mga propeta?" **13** Nang matapos niyang manghula, pumaroon siya sa mataas na lugar. **14** Pagkatapos sinabi ng tyo ni Saul sa kanya at kanyang lingkod, "Saan kaayo nagpunta?" At sumagot siya, "Para hanapin ang mga asno; nang hindi namin matatagpuan ang mga iyon, pumunta kami kay Samuel." **15** Sinabi ng tyo ni Saul, "Pakuusap, sabihin sa akin kung anong sinabi sa iyo ni Samuel." **16** Sumagot si Saul sa kanyang tyo, "Sinabi niya sa amin nang tapatan na natagpuan na ang mga asno." Ngunit hindi niya sinabi sa kanya ang bagay patungkol sa kaharian na sinabi ni Samuel. **17** Ngayon sama-samang tinawag ni Samuel ang mga tao sa harapan ni Yahweh sa Mizpa. **18** Sinabi niya sa mga tao ng Israel, "Ito ang sinasabi ni Yahweh, na Diyos ng Israel: 'Dinala ko ang Israel palabas ng Ehipto, at inilitas kayo mula sa kamay ng mga taga-Ehipto, at mula sa kamay ng lahat ng kahariang umapi sa iyo.' **19** Subalit ngayon tinanggihan ninyo ang iyong Diyos na nagliligtas sa iyo mula sa lahat ninyong kalamidad at dalamhati; at sinabi ninyo sa kanya, 'Maglagay ng hari sa amin.' Ngayon idulog ang iyong mga sarili sa harapan ni Yahweh ayon sa inyong mga lipi at angkan." **20** Kaya dinala ni Samuel palapit ang lahat ng lipi ng Israel, at napili ang lipi ni Benjamin. **21** Pagkatapos dinala niya palapit ang lipi ni Benjamin ayon sa kanilang mga angkan; at napili ang angkan ng mga Matrites; at napili si Saul na anak ni Kish. Subalit nang siya ay hinahanap nila, hindi siya matatagpuan. **22** Pagkatapos gustong magtanong ng mga tao sa Diyos ng karagdagang

tanong, "May ibang lalaki pa bang darating?" Sumagot si Yahweh, "Itinago ni Saul ang kanyang sarili sa mga kargada." **23** Pagkatapos tumakbo sila at kinuha si Saul mula roon. Nang tumayo siya kasama ng mga tao, mas matangkad siya kaysa sinumang tao mula sa kanyang balikat pataas. **24** Pagkatapos sinabi ni Samuel sa mga tao, "Nakikita ba ninyo ang lalaking pinili ni Yahweh?" Walang isa mang katulad niya sa lahat ng tao!" Sumigaw ang lahat ng tao, "Mabuhay ang hari!" **25** Pagkatapos sinabi ni Samuel sa mga tao ang mga kaugalian at paruntunan ng paghahari, isinulat ang mga iyon sa isang aklat at inilagay ito sa harapan ni Yahweh. Pagkatapos pinaalis ni Samuel ang mga tao, bawat lalaki sa kanyang bahay. **26** Umuwi rin si Saul sa tahanan niya sa Gibeon, at sumama sa kanya ang ilang malalakas na tauhan na hinipo ng Diyos ang mga puso. **27** Subalit ilang walang kabuluhang lalaki ang nagsabi, "Paano tayo mailligtas ng lalaking ito?" Inalipusta ng mga taong ito si Saul at hindi siya dinalhan ng anumang regalo. Subalit nanahimik lang si Saul.

11 Pagkatapos nilusob ni Nahas na Ammonita ang Jabel Gilead. Sinabi ng lahat ng kalalakihan ng Jabel kay Nahas, "Gumawa ng isang kasunduan sa amin at maglilingkod kami sa iyo." **2** Sumagot si Nahas na taga-Ammon, "Sa kondisyon ito gagawa ako ng kasunduan sa inyo, na duduktin ko ang lahat ng kananang mata ninyo, at sa paraang ito, magdadala ng kahiyahan sa buong Israel." **3** Sumagot ang mga nakatatanda ng Jabel, "Iwan muna kami sa loob ng pitong araw para makapagpadala kami ng mga sugo sa buong nasasakupan ng Israel. Pagkatapos, kung walang magliligtas sa amin, susuko kami sa iyo." **4** Dumating ang mga sugo sa Gibeon, kung saan nakatira si Saul, at sinabi nila sa mga tao kung ano ang nangyari. Umiyak nang malakas ang lahat ng tao. **5** Ngayon sinusundan ni Saul ang mga lalaking baka sa bukid. Sinabi ni Saul, "Anong problema ng mga tao na umiyak sila?" Sinabi nila kay Saul kung ano ang sinabi ng mga kalalakihan ng Jabel. **6** Nang marinig ni Saul ang sinabi nila, agad na dumating ang Espiritu ng Diyos sa kanya, at galit na galit siya. **7** Kumuha siya ng magkasingkaw na lalaking baka at pinagpira-piraso ang mga iyon. Pinadalà niya ang mga iyon sa mga sugo sa buong nasasakupan ng Israel. Sinabi niya, "Sinuman ang hindi lumabas kasundan ni Saul at kasundan ni Samuel, ito ang gagawin sa kanyang lalaking baka. Dumating sa mga tao ang takot kay Yahweh at lumabas silang magkakasama bilang isang lalaki. **8** Nang tinipon niya sila sa Bezek, ang mga tao ng Israel ay tatlong libo, at tatlung libo ang kalalakihan ng Juda. **9** Sinabi nila sa mga dumating na mga mensahero, "Sabihin sa mga kalalakihan ng Jabel Gilead, 'Bukas, sa oras na mainit ang araw, illigtas ko kayo.'" Kaya umalis ang mga mensahero at sinabinahan ang mga kalalakihan ng Jabel at natuwa sila. **10** Pagkatapos sinabi ng mga kalalakihan ng Jabel kay Nahas, "Bukas susuko kami sa iyo, at magagawa mo sa amin anuman ang mukhang mabuti sa iyo." **11** Sumunod na araw, hinati ni Saul ang mga tao sa tatlong pangkat. Dumating sila sa gitna ng kampo sa oras ng pangumagang tanod at sinalakay at tinalo nila ang mga Ammonita hanggang sa kinaitnan ng araw. Kumalat ang mga nakaligtas, at walang dalawa sa kanila ang naiwang magkasama. **12** Pagkatapos sinabi ng mga tao kay Samuel, "Sino iyong nagsabing, 'Maghahari ba sa atin si Saul?' Dalhin ang mga lalaki upang mapatay namin sila." **13** Subalit sinabi ni Saul, "Walang dapat patayin sa araw na ito dahil ngayon, inilitas ni Yahweh ang Israel." **14** Pagkatapos sinabi ni Samuel sa mga tao, "Halikayo, pumunta tayo sa Gilgal at baguhin ang kaharian doon." **15** Kaya pumunta sa Gilgal ang lahat ng tao at ginawang hari si Saul sa harapan ni Yahweh sa Gilgal. Nag-alay sila roon ng mga handog pangkapayapaan sa harapan ni Yahweh at lubos na nagalak si Saul at lahat ng mga kalalakihan ng Israel.

12 Sinabi ni Samuel sa buong Israel, "Nakining ako sa lahat ng bagay na sinabi ninyo sa akin, at nagtala ng ako ng isang hari sa inyo.

2 Ngayon, narito ang hari lumakad sa harapan ninyo; at ako ay matanda na at puti na ang buhok; at ang aking mga anak na lalaki ay kasama ninyo. Lumakad ako sa harapan ninyo mula sa aking kabataan hanggang ngayon. **3** Narito ako; magpatootoo laban sa akin sa harapan ni Yahweh at sa harapan ng kanyang hinirang. Kaninong lalaking baka ang kinuha ko? Kaninong asno ang kinuha ko? Sino ang aking dinaya? Sino ang aking inapi? Mula kaninong kamay ako kumuha ng isang suhol upang bulagin ang aking mga mata? Magpatootoo laban sa akin, at ibabalik ko ito sa inyo." **4** Sinabi niya, "Hindi mo kami dinaya, inapi, o ninakawan ng

anumang bagay mula sa kamay ng sinuman." **5** Sinabi niya sa kanila, "Saksi si Yahweh laban sa inyo, at ang kanyang hinirang ay saksi ngayon, na wala kayong nakita sa aking kamay." At sumagot sila, "Saksi si Yahweh." **6** Sinabi ni Samuel sa mga tao, "Si Yahweh ang siyang humirang kina Moises at Aaron, at ang siyang nagdala palabas sa inyong mga ama mula sa lupain ng Ehipto. **7** Kaya ngayon, ihandog ang inyong mga sarili, upang maaari kong makiusap kasama ninyo sa harapan ni Yahweh tungkol sa lahat ng mga makaturingang gawain ni Yahweh, na ginawa niya sa inyo at sa inyong mga ama. **8** Nang dumating si Jacob sa Ehipto, at umiyak ang inyong mga ninuno kay Yahweh. Ipinadala ni Yahweh sina Moises at Aaron, siyang nanguna sa inyong mga ninuno palabas ng Ehipto at nanirahan sila sa lugar na ito. **9** Subalit kinalimutan nila si Yahweh na kanilang Diyos; ipinagbibili niya sila sa kamay ni Sisera, kapitan ng mga hukbo ni Hazor, sa kamay ng mga Filisteo, at sa kamay ng hari ng Moab; nakipaglaban silang lahat sa inyong mga ninuno. **10** Umiyak sila kay Yahweh at sinabi, "Nagkasala kami, dahil tinalikuran namin si Yahweh at naglingkod sa mga Baal at sa mga Astoret. Subalit iligtas kami ngayon mula sa kamay ng aming mga kaaway, at paglilingkuran ka namin." **11** Kaya ipinadala ni Yahweh sina Jerub Baal, Bedan, Jepta, at Samuel, at binigyan kayo ng tagumpay sa inyong mga kaaway sa buong palibot ninyo, upang ligtas kayong manirahan. **12** Nang nakita ninyo nito na dumating si Nahas ang hari ng bayan ng Ammon laban sa inyo, sinabi ninyo sa akin. 'Hindi! Sa halip, isang hari dapat ang mamuno sa amin'—kahit na si Yahweh, ang inyong Diyos, ang hari ninyo. **13** Ngayon narito ang hari na inyong pinili, na inyong hinirang at siyang hinirang ngayon ni Yahweh bilang hari ninyo. **14** Kung takot kayo kay Yahweh, paglingkuran siya, sundin ang kanyang boses, at huwag maghimagisk laban sa mga utsos ni Yahweh, pagkatapos kapwa kayo at ang haring namamahala sa inyo ay magingi tagasundot ni Yahweh na inyong Diyos. **15** Kapag hindi ninyo sinundot ang boses ni Yahweh, subalit maghimagisk laban sa mga utsos ni Yahweh, kung gayon ang kamay ni Yahweh ay magingig laban sa inyo, tulad ng ito ay laban sa inyong mga ninuno. **16** Kahit na ngayon idulog ang inyong sarili at masdan ang dakilang bagay na ito na gagawin ni Yahweh sa harapan ng inyong mga mata. **17** Hindi ba ngayon ang pag-aani ng trigo? Tatawag ako kay Yahweh, upang magpapadala siya ng kulong at ulan. Pagkatapos malalaman ninyo na makikita na matindot ang inyong kasamaan, na inyong ginawa sa parinig ni Yahweh, sa paghini ng isang hari para sa inyong mga sarili. **18** Kaya tumawag si Samuel kay Yahweh; at sa parehong araw na iyon nagpadala si Yahweh ng kulong at ulan. Pagkatapos labi na natakot ang lahat ng mga tao kina Yahweh at Samuel. **19** Pagkatapos sinabi ng lahat ng mga tao kay Samuel, "Manalangin para sa iyong mga lingkod kay Yahweh na iyong Diyos, upang hindi kami mamamatay. Sapagkat idinagdag namin sa lahat ng aming mga kasalanan itong kasamaan sa paghini ng isang hari para sa aming mga sarili." **20** Sumagot si Samuel, "Huwag kayong matakot. Nagawa ninyo ang lahat ng kasamaang ito, subalit huwag tumalikod mula kay Yahweh, sa halip paglingkuran si Yahweh ng inyong buong puso. **21** Huwag kayong tumalikod pagkatapos ng mga walang kabuluhang bagay na hindi mapapakinabangan o makakapaglitigas sa inyo, dahil ang mga ito ay walang silbi. **22** Para sa kapakanan ng kanyang dakilang pangalan, hindi tatiugtihan ni Yahweh ang kanyang mga tao, dahil nasiyahan si Yahweh na gawin kayong isang mga tao para sa kanyang sarili. **23** Para sa akin, huwag nawang ipahintulot na magkasala ako laban kay Yahweh sa pamamagitan ng pagtigil sa pananalangin para sa inyo. Sa halip, ituturo ko sa inyo ang daang mabuti at tama. **24** Katakutan lamang si Yahweh at paglingkuran siya sa katotohanan ng inyong buong puso. Isaalang-alang ang mga dakilang bagay na nagawa niya para sa inyo. **25** Subalit kung magpumilit kayo sa paggawa ng masama, kapwa kayo at inyong hari ay mamamatay."

13 Tatlungpung taong gulang si Saul nang nagsimula siyang mamuno; nang namuno siya sa loob ng apatrapping taon sa Israel, **2** pumili siya ng tatlong libong kalalakihang ng Israel. Dalawang libo ang kasama niya sa Micmas at sa maburol na lugar ng Bethel, habang isang libo ang kasama ni Jonatan sa Gibeon ng Benjamin. Pinauwi niya ang mga natitirang sundalo, bawat lalaki sa kanyang tolda. **3** Tinalo ni Jonatan ang kuta ng mga Filisteo na nasa Geba at narinig ito ng mga Filisteo. Pagkatapos hinipan ni Saul ang trumpeta sa buong lupain, nagsasabing, "Hayaang marinig ng mga Hebreo." **4** Narinig ng buong Israel na tinalo ni

Saul ang kuta ng mga Filisteo, at naging isang bulok na amoy din ang Israel sa mga Filisteo. Pagkatapos sama-samang pinatawag ang mga sundalo upang sumama kay Saul sa Gilgal. **5** Nagtipon ng magkakasama ang mga Filisteo upang makipaglaban sa Israel: tatlong libong karo, anim na libong kalalakihan upang patakbuhan ang mga karo, at mga hukbo na kasindami ng buhangin sa baybayin. Dumating sila at nagkampo sa Micmas, silangan ng Beth-aven. **6** Nang makita ng mga kalalakihang ng Israel na sila ay nasa panganib—sapagkat ang mga tao ay namimighat, nagtago ang mga tao sa mga kuweba, sa damuhan, sa mga bato, sa mga balon, at sa mga hukay. **7** Ang ilan sa mga Hebreo ay pumunta sa ibayo ng Jordan sa lupain ni Gad at Galad. Subalit naron pa rin si Saul sa Gilgal, at nangingin ang lahat ng mga tao na sumusunod sa kanya. **8** Naghiintay siya ng pitong araw, ang itinakdang panahon ni Samuel. Subalit hindi pumunta si Samuel sa Gilgal, at naghawa-hiwalay ang mga tao mula kay Saul. **9** Sinabi ni Saul, "Dahlhin ninyo sa akin ang handog na susunugin at ang mga handog pangkapayapaan" Pagkatapos inihandog niya ang handog na susunugin. **10** Nang matapos siyang maghandog ang handog na susunugin dumating si Samuel. Lumabas si Saul upang salubungan siya at upang batin siya. **11** Pagkatapos sinabi ni Samuel, "Ano itong nagawa mo?" Sumagot si Saul, "Nang nakita ko na iniwanahan na ako ng mga tao, at hindi ka dumating sa loob ng itinakdang panahon, at nagtipon ang mga Filisteo sa Micmas, **12** sinabi ko, 'Bababa ngayon ang mga Filisteo laban sa akin sa Gilgal, at hindi ko hinanap ang pabor ni Yahweh.' Kaya pinilit ko ang aking sarili na ihandog ang handog na susunugin." **13** Pagkatapos sinabi ni Samuel kay Saul, "Kumilos ka ng may kahanganan. Hindi mo sinundot ang utsos ni Yahweh na iyong Diyos na ibinigay niya sa iyo. Sa gayon itinatag sana ni Yahweh ang iyong pamumuno sa Israel magpakailaanman. **14** Subalit ang iyong pamumuno ngayon ay hindi na magpapatuloy. Humanap si Yahweh ng isang taong masunurin sa kanya, at hinirang siya ni Yahweh upang maging prinsipe ng kanyang mga tao, dahil hindi mo sinundot kung ano ang kanyang inutos sa iyo." **15** Pagkatapos bumangon si Samuel at pumunta sa Gilgal patungong Gibeon ng Benjamin. Pagkatapos binilang ni Saul ang mga tao na naron kasama niya, halos anim na raang kalalakihan. **16** Si Saul, kanyang anak na lalaking si Jonatan, at ang mga tao na naron kasama nila, ay nanatili sa Geba ng Benjamin. Subalit nagkampo ang mga Filisteo sa Micmas. **17** Dumating ang mga mananalakay mula sa kampo ng mga Filisteo sa tatlong pangkat. Isang pangkat ay patungong Ofra, sa lupain ng Sual. **18** Ang ibang pangkat ay patungong Beth-horon, at ang ibang pangkat ay patungo sa hangganan na nakatanaw sa lambak ng Zeboim patungo sa ilang. **19** Walang mahanap na panday sa buong Israel, dahil sinabi ng mga Filisteo, "Kung hindi gagawa ang mga Hebreo ng mga espada o mga sibat para sa kanilang mga sarili." **20** Subalit ang lahat ng kalalakihang ng Israel ay sanay na bumaba sa mga Filisteo, bawat isa upang hasain ang tulis ng kanyang arado, kanyang asarol, kanyang palakol, at kanyang karit. **21** Ang bayad ay ikadalawang bahagi ng isang sekel para sa tulis ng arado, at sa mga asarol, at isangkatil ng isang sekel para sa paghahasa ng mga palakol at para sa pagpapatuwid ng mga pantaboy. **22** Kaya sa araw ng labanan, walang mga espada o mga sibat na makikita sa mga kamay ng alinmang sundalo na kasama nina Saul at Jonatan; sina Saul at kanyang anak na lalaki na si Jonatan lamang ang mayroon nito. **23** Ang kuta ng mga Filisteo ay pumunta sa lagusan ng Micmas.

14 Isang araw, sinabi ni Jonatan na anak na lalaki ni Saul sa kanyang batang tagapagdala ng baluti, "Halika, pumunta tayo sa kuta ng mga Filisteo sa kabilang panig." Subalit hindi niya sinabihan ang kanyang ama. **2** Nanatili si Saul sa dakong labas ng bayan ng Gibeon sa ilalim ng punong granada na nasa Migron. Mga anim na raang kalalakihang ang kasama niya, **3** kasama si Ahias anak na lalaki ni Ahitob (kapatiid na lalaki ni Icabod) anak na lalaki ni Pinehas na anak na lalaki ni Eli, ang pari ni Yahweh sa Shilo, na nakasuot ng isang epod. Hindi alam ng mga tao na nawala si Jonatan. **4** Sa pagitan ng mga lagusan, na nilaloyan ni Jonatan na tawirin papunta sa kuta ng mga Filisteo, may isang mabatong talampas sa isang bahagi, at isang mabatong talampas sa isa pang bahagi. Ang pangalan ng isang talampas ay Bozez, at ang pangalan ng isa pa ay Sene. **5** Ang isang matarik na talampas ay pumaitas sa hilaga sa harap ng Micmas, at ang isa sa timog sa harap ng Geba. **6** Sinabi ni Jonatan sa kanyang batang tagapagdala ng baluti, "Halika, tumawid tayo papunta sa kuta nitong mga taong di tuli. Maaring kumilos si Yahweh sa ngalan natin, sapagkat walang

makakapigil kay Yahweh mula sa paglitas sa pamamagitan ng marami o kaunting tao." 7 Sumagot ang kanyang tagapagdala ng baluti, "Gawin mo ang lahat ng bagay na nasa puso mo. Sige, tingnan mo, kasama mo ako upang sundin ang lahat ng mga iniutos mo." 8 Pagkatapos sinabi ni Jonatan, "Tatawid tayo papunta sa mga kalalakihan, at ilalantad natin ang ating mga sarili sa kanila. 9 Kapag sasabihin nila sa atin, "Maghintay kayo diyan hanggang sa dumating karni sa inyo"—kung gayon mananatili tayo sa ating lugar at hindi tatawid papunta sa kanila. 10 Subalit kung sagot sila, "Pumunta kayo dito sa amin," kung gayon tatawid tayo; dahil ibinigay sila ni Yahweh sa atin. Ito ang magiging tanda sa atin." 11 Kaya pareho nilang inilantad ang kanilang mga sarili sa kuta ng mga Filisteo. Sinabi ng mga Palestina, "Masdan ninyo, ang mga Hebreo ay lumalabas sa mga butas kung saan sila nagtagtago." 12 Pagkatapos tumawag ang kalalakihan ng kampo kina Jonatan at sa kanyang tagapagdala ng baluti, at sinabi, "Umakyat kaya dito sa amin, at papakaitan namin kayo ng isang bagay." Sinabi ni Jonatan sa kanyang tagapagdala ng baluti, "Sumunod ka sa akin, dahil ibinigay sila ni Yahweh sa kamay ng Israel." 13 Umakyat si Jonatan gamit ang kanyang mga kamay at paa, at sumundod sa kanyang likuran ang kanyang tagapagdala ng baluti. Pinatay ni Jonatan ang mga Filisteo sa harapan, at pinatay ng kanyang tagapagdala ng baluti sa kanyang likuran. 14 Iyan ang unang pagsalakay na ginawa nina Jonatan at kanyang tagapagdala ng baluti, nakapatay ng halos dalawampung kalalakihan sa loob ng halos kalahati ng haba ng isang tudling sa isang ektarya ng lupa. 15 May isang kaguluhan sa kampo, sa bukid, at sa mga tao. Kahit na ang kuta at ang mananalakay ay nagkagulo. Lumindol ang mundo, at may isang malawakang galuguhang. 16 Pagkatapos tumingin ang mga bantay ni Saul sa Cibeja ng Benjamin; ang pangkat ng mga ni Jonatan ay naghiniwalay, at sila ay naggaparoon at parito. 17 Pagkatapos sinabi ni Saul sa mga tao na kasama niya, "Magbilang kayo at hanapin ninyo kung sino ang nawawala sa atin." Nang mabilang nila, si Jonatan at ang kanyang tagapagdala ng baluti ang mga nawawala. 18 Sinabi ni Saul kay Ahias, "Dalin ang epod ng Diyois dito"—sapagkat isinuot ni Ahias ang epod nang araw na iyon kasama ng mga sundalo ng Israel. 19 Habang nagsasalita si Saul sa pari, ang kaguluhan sa kampo ng mga ni Filisteo ay napratuloy at lumalawak. Pagkatapos sinabi ni Saul sa pari, "Alisin ang iyong kamay." 20 Nagsama-sama si Saul at lahat ng mga taong kasama niya at pumunta sa labanan. Ang bawat espada ng ni Jonatan ay laban sa kanyang kapwa tao, at nagkaroon ng matinding kalituhan. 21 Ngayon iyong mga Hebreo na dati ay kasama ng mga ni Filisteo at iyong kasama nila sa kampo, kahit sila ay umaniib sa mga Israelita na kasama nila Saul at Jonatan. 22 Nang tinago ng lahat ng kalalakihan ng Israel ang kanilang sarili sa mga burol malapit sa Efraim narinig nila na tumatakas ang mga Filisteo, kahit na hinabol sa nila sila sa labanan. 23 Kaya iniligtas ni Yahweh ang Israel nang araw na iyon, at lumagpas ang labanan sa dako ng Beth-aven. 24 Sa araw na iyon ang kalalakihan ng Israel ay nabalisá dahil inilagay ni Saul ang mga tao sa ilalim ng isang panunumpa at sinabi, "Susumpain ang taong kakain ng anumang pagkain hanggang gabi at naipaghiganti ako sa aking mga kaaway." Kaya wala sa mga hukbo ang tumikim ng pagkain. 25 Pagkatapos pumasok ng kagubatan ang lahat ng mga tao at may mga pulot sa ibabaw ng lupa. 26 Nang pumasok ang mga tao sa kagubatan, dumaloy ang pulot, subalit wala ni isa ang naglagay ng kanyang kamay sa kanyang bibig dahil kinatatakutan ng mga tao ang panunumpa. 27 Subalit hindi narinig ni Jonatan na binigkis ng kanyang ama ang mga tao sa isang panunumpa. Inabot niya ang dulo ng kanyang tungkod na nasa kanyang kamay at inilulob ito sa pulot-pukutyan. Itinaisa niya ang kanyang kamay sa kanyang bibig, at lumiwanag ang kanyang mga mata. 28 Pagkatapos sumagot ang isa sa mga tao, "Mahigpit na binilinan ng iyong ama ang mga tao ng may panunumpa, sa pagsasabing, 'Susumpain ang tao na kakain ng pagkain sa araw na ito,' kahit na mahina na ang mga tao mula sa gutom." 29 Pagkatapos sinabi ni Jonatan, "Gumawa ang ama ko ng gulo sa lupain. Masdan kung paano lumiwagan ang aking mga mata dahil tumikim ako ng kaunti ng pulot na ito. 30 Ano pa kaya kung malayang kumain ang mga tao ngayon sa pandarambong mula sa kanilang mga kaaway na kanilang natagpuan? Subalit ngayon ang patayan ay hindi matindi sa mga Filisteo." 31 Sinalakay nila ang mga Filisteo sa araw na iyon mula Micmas hanggang Ahilon. Pagod na pagod ang mga tao. 32 Sumugod nang may kasakiman ang mga tao sa pandarambong at kumuha ng mga tupa, mga baka at mga bisiro, at pinatay ang mga ito sa lupa. Kinain ng mga tao ang mga ito kasama ang

dugo. 33 Pagkatapos sinabihan nila si Saul, "Tingnan mo, nagkakasala ang mga tao laban kay Yahweh sa pamamagitan ng pagkain na may dugo." Sinabi ni Saul, "Kumilos kayo ng hindi tapat. Ngayon, magpagulong kayo ng isang malaking bato dito sa akin." 34 Sinabi ni Saul, "Pumunta kayo sa mga tao, at sabihin sila, 'Hayaang dalhin ng bawat tao ang kanyang kapong baka at kanyang mga tupa, patayin ang mga ito dito, at kainin. Huwag magkasala laban kay Yahweh sa pamamagitan ng pagkain kasama ang dugo." Kaya dinala ng bawat tao ang kanyang sariling kapong baka kasama niya nang gabing iyon at pinatay ang mga ito roon. 35 Gumawa si Saul ng isang altar kay Yahweh, na naging unang altar na ginawa niya kay Yahweh. 36 Pagkatapos sinabi ni Saul, "Habulin natin ang mga Filisteo sa gabi at dambungan sila hanggang umaga; huwag tayong magtira ng buhay sa isa sa kanila." Sumagot sila, "Gawin kung anong sa tingin mo ay mabuti." Subalit sinabi ng pari, "Lipatan natin ang Diyois dito." 37 Tinanong ni Saul ang Diyois, "Dapat ko bang habulin ang mga Filisteo? Ibibigay mo ba sila sa kamay ng Israel?" Subalit hindi siya sinagot ng Diyois nang araw na iyon. 38 Pagkatapos sinabi ni Saul, "Pumarito kayo, lahat kayong mga pinuno ng mga tao; matuto kayo at tingnan kung paano nangyari ang kasalanang ito ngayon. 39 Sapagkat, habang nabubuhay si Yahweh, siyang nagligtas sa Israel, kahit na ito ay si Jonatan na anak kong lalaki, siya ay tyakan mamamatay." Subalit wala sa kalalakihan sa mga tao ang sumagot sa kanya. 40 Pagkatapos sinabi ni Saul, "Dapat kayong tumayo sa isang panig, at ako at si Jonatan na aking anak ay sa kabilang." Sinabi ng mga tao kay Saul, "Gawin mo kung ano ang mukhang mabuti para sa iyo." 41 Kaya nga sinabi ni Saul kay Yahweh, ang Diyois ng Israel, "Ipakita ang ginamit sa palabutanon." Sina Jonatan at Saul ang naukuha sa palabutanon, subalit nakaligtas ang mga tao mula sa pagpili. 42 Pagkatapos sinabi ni Saul, "Magpalabutanon tayo sa pagitan ko at sa aking anak na si Jonatan." Pagkatapos naukuha si Jonatan sa palabutanon. 43 Pagkatapos sinabi ni Saul kay Jonatan, "Sabihin mo ako kung ano ang nagawa mo." Sinabihan siya ni Jonatan, "Tumikim ako ng kaunting pulot gamit ang dulo ng bara na nasa aking kamay. Narito ako; mamamatay ako." 44 Sinabi ni Saul, "Gawin ng Diyois at higit din sa akin, kung hindi ka mamamatay, Jonatan." 45 Pagkatapos sinabi ng mga tao kay Saul, "Dapat bang mamamatay si Jonatan, na siyang nagdala nitong dakilang tagumpay para sa Israel? Higit pa rito! Habang nabubuhay si Yahweh, walang isang buhok sa kanyang ulo ang mahuhulog sa lupa, dahil kumilos siya kasama ang Diyois ngayon." Kaya iniligtas ng mga tao si Jonatan kaya hindi siya namatay. 46 Pagkatapos pinatigil ni Saul ang pagtugis sa mga Filisteo, at pumunta ang mga Filisteo sa kanilang sariling lugar. 47 Nang magsimula si Saul na mamuno sa Israel, nakipaglaban siya sa lahat ng kanyang mga kaaway sa bawat panig. Nakipaglaban siya sa Moab, sa mga tao ng Ammon, Edom, sa mga hari ng Zobah, at sa mga Filisteo. Saan man siya bumaling, nagpatupad siya ng parusa sa kanila. 48 Kumilos siya na may kagitingan at tinalo ang mga Amalekita. Iniligtas niya ang Israel mula sa mga kamay ng mga dumambong sa kanila. 49 Ang mga anak na lalaki ni Saul ay sina Jonatan, Isui, at Melquisua. Ang mga pangalan ng kanyang dalawang anak na babae ay Merab, ang panganay, at Mical, ang nakababata. 50 Ang pangalan ng asawa ni Saul ay Ahinoam; siya ang anak na babae ni Ahimaaz. Ang pangalan ng kapitan ng kanyang hukbo ay Abner anak na lalaki ni Ner, tyuhin ni Saul. 51 Si Kish ang ama ni Saul; at si Ner, ang ama ni Abner, na anak na lalaki ni Abiel. 52 May matinding labanan laban sa mga Filisteo sa lahat ng araw ni Saul. Kapag makakita si Saul ng sinumang malakas na tao, o sinumang matapang na tao, inilalapit niya ang kanyang sarili.

15 Sinabi ni Samuel kay Saul, "Ipinadala ako ni Yahweh upang buhusan ka ng langis para maging hari sa kanyang bayang Israel. Ngayon makining ka sa mga salita ni Yahweh. 2 Ito ang sinabi ni Yahweh ng mga hukbo, 'Natandaan ko kung ano ang ginawa ng Amalek sa Israel sa paglaban sa kanila sa daan, nang lumabas sila sa Ehipto. 3 Ngayo'y humayo at lusubin ang Amalek at ganap na lipulin ang lahat ng meron sila. Huwag silang paligtasin subalit patayin ang kapwa lalaki at babae, bata at sanggol, lalaking baka at tupa, kamelyo at asno.' 4 Ipinatalawag ni Saul ang mga tao at binilang sila sa lungsod ng Telem: dalawang daang libong ngalilakad, at sumpang libong kalalakihan ng Juda. 5 Pagkatapos dumating si Saul sa lungsod ng Amalek at naghiniyat sa lambak. 6 Pagkatapos sinabi ni Saul sa mga Kenita, "Humayo, umalis, lumabas mula sa mga Amalek, upang hindi ko kayo lipulin kasama nila. Sapagkat nagsapakita kayo

ng kagandhang-loob sa lahat ng tao sa Israel, nang dumating sila mula Ehipto." Kaya lumayo ang mga Kenita mula sa mga Amalek. 7 Pagkatapos nilusob ni Saul ang mga Amalek, mula Avila hanggang sa layo ng Shur, na nasa silangan ng Ehipto. 8 Pagkatapos dinala niyang buhay si Agag ang hari ng mga Amalek; tuluyan niyang nilipol ang lahat ng mga tao gamit ang talim ng espada. 9 Subalit itinira ni Saul at ng mga tao si Agag, pati na rin ang pinakamabuti sa mga tupa, mga baka, mga pinatabang bisiro, at ang mga tupa. Lahat ng napabuta, hindi nila winasak. Sapagkat ganap nilang winasak ang anumang bagay na kinasuklaman at walang halaga. 10 Pagkatapos dumating ang salita ni Yahweh kay Samuel, nagsasabing, 11 "Nalulungkot akong ginawa kong hari si Saul, dahil tumalikod siya sa pagsunod sa akin at hindi tinupad ang aking mga kautusán." Galit si Samuel; buong gabi siyang umiyak kay Yahweh. 12 Bumangon ng maaga si Samuel upang puntahan si Saul. Sinabihan si Samuel, "Dumating si Saul sa Carmel at nagtagyo siya ng isang bantayog sa kanyang sarili, pagkatapos lumihis at nagpatuloy pababa sa Gilgal." 13 Pagkatapos dumating si Samuel kay Saul, at sinabi ni Saul sa kanya, "Pinaggala ka sa pamamagitan ni Yahweh! Natupad ko na ang utos ni Yahweh." 14 Sinabi ni Samuel, "Ano pa ilang pag-unng ng mga tupa sa aking mga tainga, at ang ungal ng mga baka na aking narinig?" 15 Sumagot si Saul, "Dinala nila ang mga ito mula sa mga Amalek. Sapagkat itinira ng mga tao ang pinakamabuti sa mga tupa at sa mga baka, upang ialay kay Yahweh na iyong Diyos. Ang natitira ay ganap naming winasak." 16 Pagkatapos sinabi ni Samuel kay Saul, "Sandali lang, at sasabihin ko sa iyo kung ano ang sinabi ni Yahweh sa akin ngayong gabi." Sinabi ni Saul sa kanya, "Magsalita!" 17 Sinabi ni Samuel, "Kahit na ikaw ay malit sa sarili mong paningin, hindi kaba naging pinuno ng mga lipi ng Israel? At hinirang ka ni Yahweh bilang hari ng Israel; 18 Ipinadalá ka ni Yahweh sa iyong sariling paraan at sinabi, "Humayo at ganap na lipulin ang mga taong makasalan, ang mga Amalek, at makipaglaban sa kanila hanggang sila ay malipol." 19 Bakit hindi mo sinundong boses ni Yahweh, subalit sa halip sinamsam mo ang nadambong at gumawa ng masama sa paninig ni Yahweh? 20 Pagkatapos sinabi ni Saul kay Samuel, "Sa katunayan ay sinundong ko ang boses ni Yahweh, at pumunta sa daan na ipinadalá ako ni Yahweh. Nabihag ko si Agag, ang hari ng Amalek, at ganap na nilipol ang mga Amalek. 21 Subalit kumuha ang mga tao ng ilan sa nadambong—mga tupa at mga lalaking baka, ang pinakamabuti sa mga bagay na itinalaga sa pagkawasak, upang ialay kay Yahweh na iyong Diyos sa Gilgal." 22 Sumagot si Samuel, "Mas nagagalak sa biyahweh sa mga handog na susunugin at mga alay, kaysa sa pagsunod sa boses ni Yahweh? Ang pagsunod ay maigi kaysa sa alay, at ang pakikinig ay maigi kaysa sa taba ng mga lalaking tupa. 23 Sapagkat ang paghihimagsik ay tulad ng kasalanong ng panghuhula, at pagkasulat at tulad ng kasamaan at katampasan. Dahil tinanggihan mo ang salita ni Yahweh, tinanggihan ka rin niya mula sa pagiging hari." 24 Pagkatapos sinabi ni Saul kay Samuel, "Nagkasala ako; dahil binali ko ang kautusan ni Yahweh at ang iyong mga salita, dahil takot ako sa mga tao at sinundong ang kanilang boses. 25 Ngayon, pakiusap patawarin ang aking kasalan, at bumalik kasama ko upang maaari kong sambahin si Yahweh." 26 Sinabi ni Samuel kay Saul, "Hindi ako balabalik kasama mo; dahil tinanggihan mo ang salita ni Yahweh, at tinanggihan ka ni Yahweh mula sa pagiging hari sa Israel." 27 Habang patalikod si Samuel upang umalis, hinawakan ni Saul ang tupi ng kanyang damit at napunit ito. 28 Sinabi ni Samuel sa kanya, "Kinuha ni Yahweh ang kaharian ng Israel mula sa iyo ngayon at ibinigay ito sa isang kapwa mo, isa na mas mabuti kaysa sa iyo. 29 Gayundin, ang Lakas ng Israel ay hindi magisinsingunaling ni babaguhin ang kanyang isip; sapagkat siya ay hindi isang tao, na dapat niyang baguhin ang kanyang isip." 30 Pagkatapos sinabi ni Saul, "Nagkasala ako. Subalit pakiusap parangalan mo ako ngayon sa harapan ng mga nakakatanda ng aking mga tao at sa harapan ng Israel. Bumaling ka muli kasama ko, para masamaba ko si Yahweh na iyong Diyos." 31 Kaya bumaling muli si Samuel kay Saul, at sinamba ni Saul si Yahweh. 32 Pagkatapos sinabi ni Saul, "Dalhin si Agag ang hari ng mga Amalek dito sa akin." Pumunta si Agag sa kanya na nakagapos sa mga kadena at sinabi, "Tiyak na lumpas na ang pait ng kamatayan." 33 Sumagot si Samuel, "Sa pamamagitan ng iyong espada ginawang walang anak ang mga babae, kaya ang iyong ina ay magiging walang anak kasama ng mga kababaihan." Pagkatapos tinadtad ni Samuel si Agag ng pira-piraso sa harapan ni Yahweh sa Gilgal. 34 Pumunta si Samuel sa Rama at umakyat

si Saul sa kanyang bayah sa Gibeon ni Saul. 35 Hindi nakita ni Samuel si Saul hanggang sa araw ng kanyang kamatayan, sapagkat nagluksa siya kay Saul. At nalungkot si Yahweh na kanyang ginawang hari si Saul ng Israel.

16 Sinabi ni Yahweh kay Samuel, "Hanggang kailan ka magluluksa para kay Saul, yamang tinanggihan ko siya mula sa pagiging hari sa Israel? Punuin mo ng langis ang iyong sungay na sisidlan at umalis. Ipapadala kita kay Jesse na taga-Bethlehem, sapagkat pumili ako para sa aking sarili ng isang hari sa kanyang mga anak na lalaki." 2 Sinabi ni Samuel, "Paano ako pupunta? Kung marinig ito ni Saul, papayatian niya ako." Sinabi ni Yahweh, "Magdala ka ng dumalagang baka at sabihin, 'Pumarito ako para mag-alay kay Yahweh.' 3 Tawagin mo si Jesse para mag-alay, at ipapakita ko sa iyo kung ano ang iyong gagawin. Bubuhusan mo ng langis para sa aking angisa na saasabihin ko sa iyo." 4 Ginawa ni Samuel ang sinabi ni Yahweh at pumunta sa Bethlehem. Nanggingin ang mga nakakatanda ng lungsod habang sinasalubong siya at sinabi, "Pumarito ka ba para sa kapayapaan?" 5 Sinabi niya, "Sa kapayapaan; naparito ako upang mag-alay kay Yahweh. Italaga ang iyong sarili kay Yahweh para sa alay at sumama kayo sa akin." At itinalaga niya si Jesse at ang kanyang mga anak na lalaki kay Yahweh, at pagkatapos tinawag niya sila sa pag-alay. 6 Nang dumating sila, tumingin siya kay Eliab at sinabi niya sa kanyang sarili na ang pinili ni Yahweh ay tunay na nakatindig sa harapan niya. 7 Ngunit sinabi ni Yahweh kay Samuel, "Huwag kang tumitingin sa kanyang panlabas na anyo, o sa taas ng kanyang tindig; dahil tinanggihan ko siya. Sapagka't hindi tumitingin si Yahweh katulad nang pagtingin ng tao; sa panlabas na anyo tumitingin ang tao, ngunit sa puso tumitingin si Yahweh." 8 Pagkatapos tinawag ni Jesse si Abinadab at pinaraan sa harapan ni Samuel. At sinabi ni Samuel, "Hindi rin siya ang pinili ni Yahweh." 9 Pagkatapos pinaraan ni Jesse si Samma. At sinabi ni Samuel, "Hindi rin siya ang pinili ni Yahweh." 10 Pinaraan ni Jesse ang pito sa kanyang mga anak na lalaki sa harapan ni Samuel. At sinabi ni Samuel kay Jesse, "Hindi pinili ni Yahweh ang sinuman sa mga ito." 11 Pagkatapos sinabi ni Samuel kay Jesse, "Narito ba lahat ng iyong mga anak na lalaki?" Sumagot siya, "Natitira pa ang bunsu, ngunit nagpapastol siya ng mga tupa." Sinabi ni Samuel kay Jesse, "Ipusundo siya; sapagka't hindi tyo uupo hanggang sa dumating siya rito." 12 Nagpadala si Jesse at ipinasundo siya. Ngayon ang binatilyong ito ay malusog at may magandang mga mata at makisig na anyo. Sinabi ni Yahweh, "Tumayo ka, buhusan mo siya ng langis; sapagka't siya na iyon." 13 Pagkatapos kinuha ni Samuel ang sungay ng langis at binuhusan siya sa gitna ng kanyang mga kapatid na lalaki. Mula sa araw na iyon lumukob ang Espiritu ni Yahweh kay David. Pagkatapos bumangon si Samuel at pumunta sa Rama. 14 Ngayon ang Espiritu ni Yahweh ay umalis na kay Saul, at sa halip isang masamang espiritu na mula kay Yahweh ang bumagabag sa kanya. 15 Sinabi ng lingkod ni Saul sa kanya, "Tingnan mo, isang masamang espiritu mula sa Diyos ang bumabagabag sa iyo. 16 Hayaang mo na ang aming panginoon ang mag-utos sa iyong mga alipin na nasa iyong harapan na humanap ng isang taong may kasananay tumugtug ng alpa. At kapag nasa iyo ang masamang espiritu na mula sa Diyos, patutugtugin niya ito at bubuti ang pakiramdam mo." 17 Sinabi ni Saul sa kanyang mga lingkod, "Maghanap kayo para sa akin ng makakatugtug nang mabuti at dalhin siya sa akin." 18 Pagkatapos isa sa mga binata ang sumagot, at sinabi, "Nakita ko ang anak na lalaki ni Jesse na taga-Bethlehem, na bihasa sa panunugtug, isang malakas, matapang na lalaki, isang lalaking mandrigma, malatalino sa pananalita, isang makisig na lalaki; at kasama niya si Yahweh." 19 Kaya't nagpadala ng mga mensahero si Saul kay Jesse, at sinabi, "Ipadala mo sa akin ang anak mong si David, na kasama ng mga tupa." 20 Kumuhang si Jesse ng isang asnong may kargang tinapay, isang sisidlan ng alak, at isang batang kambing, at ipinadalá sila sa pamamagitan ng kanyang anak na si David kay Saul. 21 Pagkatapos pumunta si David kay Saul at naglingkod sa kanya. Labis siyang minahal ni Saul, at siya ay naging tagadala ng kanyang baluti. 22 Ipinasabi ni Saul kay Jesse, "Hayaang mong tumayo si David sa harapan ko, sapagkat nakasumpong siya ng biyaya sa aking paningin." 23 Sa tuwing na kay Saul ang masamang espiritu na mula sa Diyos, kinuha ni David ang alpa at tinutugtug ito. Kaya nagiginhawahan si Saul at bumubutib, at aalis sa kanya ang masamang espiritu.

17 Ngayon tinipon ng mga Filisteo ang kanilang mga hukbo para sa labanan. Nagtipon sila sa Soco, na nabibilang sa Juda. Nagkampo sila sa pagitan ng Soco at Azeka, sa Epesdammim. **2** Nagtipon at nagkampo si Saul at ang kalalakihan ng Israel sa lambak ng Ela, at nagsihanay upang makipaglaban sa mga Filisteo. **3** Nakatayo ang mga Filisteo sa isang bundok sa kabilang dako at nakatayo naman ang mga Israelita sa isang bundok sa kabilang dako na may isang lambak ang nakapagitan sa kanila. **4** Isang malakas na tao ang lumabas mula sa kampo ng mga Filisteo, isang taong nagngangalang Goliat na mula sa Gat, na ang tangkad ay anim na kubit at isang dangkal. **5** Mayroon siyang isang salakot na tanso sa kanyang ulo, at nasusutan siya ng isang baluti sa kawatan. Tumitimbang ang baluti ng limang libong siklong tanso. **6** Mayroon siyang tansong baluti sa kanyang mga binti at isang sibat na tanso sa pagitan ng kanyang mga balikat. **7** At ang hawakan ng kanyang sibat ay malaki, na may isang silong panghabhi para sa paghahasis nitó gaya ng tali sa isang panghabhi ng manghahabi. Tumitimbang ang ulo ng kanyang sibat ng anim na raang siklong bakal. Ang kanyang tagadala ng kalasag ay nauuna sa kanya. **8** Tumayo siya at sumigaw sa mga hukbo ng Israel, "Bakit kayo lumabas para humanay sa pakipaglaban? Hindi ba ako isang Filisteo, at hindi ba kayo mga lingkod ni Saul? Pumili kayo ng isang lalaki para sa inyong sarili at hayaan siyang bumaba rito sa akin. **9** Kung kaya niya akong labanan at mapatay ako, sa gayon magiging mga alipin ninyo kami. Ngunit kung matalo at mapatay ko siya, sa gayon magiging mga lingkod namin kayo at maglingkod sa amin." **10** Muling sinabi ng Filisteo, "Hinahamon ka ang mga hukbo ng Israel ngayon. Bigyan ninyo ako ng isang tao para makapaglaban kami." **11** Nang marinig ni Saul at ng buong Israel ang sinabi ng Filisteo, pinanghinaan sila ng loob at labis na natakot. **12** Ngayon si David ay anak ng Efrateo ng Betlehem sa Juda, na nagngangalang Jesse. Mayroon siyang walong anak na lalaki. Isang matandang lalaki si Jesse sa panahon ni Saul, higit sa gulang sa mga kalalakihan. **13** Sumunod ang tatlong anak ni Jesse kay Saul sa pakipaglaban. Ang pangalan ng tatlong anak niyang lalaki na sumama sa labanan ay sina Eliab ang panganay, pangalawa sa kanya si Abinadab, at ang pangatlo ay si Shamma. **14** Si David ang bunso. Sumunod kay Saul ang tatlong pinakamatanda. **15** Ngayon nagpapabalik-balik si David sa pagitan ng hukbo ni Saul at ng mga tupa ng kanyang ama sa Betlehem, upang pakainin ang mga ito. **16** Lumalapit sa umaga at gabi ang malakas na taong Filisteo sa loob ng apatnapung araw upang iharap ang kanyang sarili sa labanan. **17** Pagkatapos sinabi ni Jesse sa kanyang anak na si David, "Dalahan mo ang iyong mga kapatid ng epa ng butil na sinangag at itong sampung tinapay at dalhin agad ang mga ito sa kampo para sa iyong mga kapatid mo. **18** Dalahan mo din ang sampung kesong ito sa kapitan ng kanilang libo. Tingnan mo kung ano ang kalagayan ng iyong mga kapatid na lalaki at magdala ka pabalik ng ilang patunay na mabuti ang kanilang kalagayan. **19** Kasama ni Saul ang iyong mga kapatid at lahat ng kalalakihan ng Israel sa lambak ng Ela, na nakipaglaban sa mga Filisteo." **20** Bumangon si David ng maaga kinaumagahan at iniwan ang kawan ng tupa sa pangangalaga ng isang pasto. Kinuha niya ang mga gamit at umalis, gaya ng iniutos ni Jesse sa kanya. Pumunta siya sa kampo habang lumabas ang hukbo sa larangan ng digmaan na isinisigaw ang sigaw pandigma. **21** At nagsihanay ang Israel at mga Filisteo para sa labanan, hukbo laban sa hukbo. **22** Iniwan ni David ang kanyang mga dala sa tagapag-ingat ng mga gamit, tumakbo sa mga hukbo, at binati ang kanyang mga kapatid. **23** Habang nakipag-usap siya sa kanila, lumabas mula sa hukbo ng Filisteo ang isang malakas na tao, ang taga-Filisteo ng Gat, na Goliat ang pangalan, at sinabi ang ganoon ding mga salita. **24** At narinig ni David ang mga ito. Nang makita ng lahat ng kalalakihan ng Israel ang lalaki, tumakas sila mula sa kanya at takot na takot sila. **25** Sinabi ng mga kalalakihan ng Israel, "Nakita ba ninyo ang taong dumating dito? Naparito siya upang hamunin ang Israel. At bibigyan ng hari ng maraming kayamanan ang taong makakapatay sa kanya, ibibigay sa kanya ang kanyang anak na babae para mapangasawa, at hindi na pababayarin ang sambahanay ng kanyang ama mula sa pagpapabuwis sa Israel." **26** Sinabi ni David sa mga kalalakihan ngakatayo sa tabi niya, "Ano ang gagawin sa taong makakapatay sa Filisteo ito at mag-aalis ng kahihiyuan mula sa Israel? Sino ang hindi tuling Filisteo ito na humahamon sa mga hukbo ng buhay na Diyos?" **27** Pagkatapos inulit ng mga tao kung ano ang kanilang sinasabi at sinabihan siya, "Ganito ang gagawin sa taong makakapatay

sa kanya." **28** Narinig ng kanyang pinakamatandang kapatid na si Eliab nang nakipag-usap siya sa mga kalalakihan. Nag-alab ang galit ni Eliab laban kay David, at sinabi nya, "Bakit ka pumunta dito? Kanino mo iniwan ang ilang tupa na nasa deserto? Alam ko ang iyong pagmamataas, at ang katusuhan sa iyong puso; dahil pumunta ka dito upang makita mo ang labanan." **29** Sinabi ni David, "Ano ang nagawa ko ngayon? Hindi ba isang tanong lang iyon?" **30** Tumalikod siya sa kanya tungo sa iba, at nagsalita sa ganoon ding paraan. Sumagot ang mga tao ng parehong bagay gaya ng kanina. **31** Nang marinig ang mga salitang sinabi ni David, inulit ng mga sundalo ang mga ito kay Saul, at ipinatawag niya si David. **32** Pagkatapos sinabi ni David kay Saul, "Hayaang walang puso ang mabigo dahil sa Filisteong iyon; pupunta ang iyong lingkod at makikipaglaban sa Filisteo ito." **33** Sinabi ni Saul kay David, "Hindi mo kayang pumunta sa Filisteo iyon para makipaglaban sa kanya; sapagkat isang kabataan ka lamang, at isa siyang taong madirigma mula sa kanyang kababataan." **34** Pero sinabi ni David kay Saul, "Isang tagapangalaga ng tupa ng kanyang ama ang iyong lingkod. Kapag dumating ang isang leon o oso at kinuha ang isang kordero sa kawan, **35** hinahabol ko ito at sinasalakay ito, at inililitig ito mula sa kanyang bibig. At kapag lumaban ito sa akin, hinuhuli ko ito sa kanyang balbas, hinahampsat sa pinapatay ito. **36** Parehong pinatay ng iyong lingkod ang isang leon at isang oso. Ang hindi tuling Filisteo ito ay magiging tulad ng isa sa kanila, yamang hinahamon niya ang mga hukbo ng buhay na Diyos." **37** Sinabi ni David, "Iniliigtas ako ni Yahweh mula sa pangalmot ng leon at mula sa pangalmot ng oso. Iniliigtas niya ako mula sa kamay ng Filisteo ito." Pagkatapos sinabi ni Saul kay David, "Humayo ka, at sumaiyo nawa si Yahweh." **38** Dinamitan ni Saul si David ng kanyang balut. Inilagay niya ang isang turbanteng taso sa kanyang ulo, at dinamitan niya siya ng isang baluti sa kawatan. **39** Ibinigkis ni David ang kanyang espada sa kanyang baluti. Pero hindi na siya makalakad, dahil hindi siya nasanay sa mga ito. Pagkatapos sinabi ni David kay Saul, "Hindi ako makakalaban gamit ang mga ito, sapagka't hindi ako nasanay sa mga ito." Kaya hinubad ni David ang mga ito. **40** Kinuha niya ang kanyang tungkod at pumili ng limang makinis na bato mula sa batis; inilagay niya ang mga ito sa kanyang supot pangpastol. Nasa kanyang kamay ang kanyang tirador habang lumalapit siya sa Filisteo. **41** Dumating ang Palestina at lumapit kay David, kasama ang tagadala ng kanyang kalasag sa kanyang harapan. **42** Nang turnigin sa palibot ang Palestina at nakita si David, kinamuhian niya siya, sapagka't isa lamang siyang bata, at malusog na may isang magandang anyo. **43** Pagkatapos sinabi ng Palestina kay David, "Isa ba akong aso, na pumarito kang may dalang tungkod?" At isinumpa ng Palestina si David sa pamamagitan ng kanyang mga diyos. **44** Sinabi ng Filisteo kay David, "Lumapit ka sa akin, at ibibigay ko ang iyong laman sa mga ibon sa kalangitan at sa mga mababangis na hayop ng parang." **45** Sumagot si David sa Filisteo, "Pumarito ka sa akin na may isang espada, isang sibat, at isang mahabang sibat. Ngunit pumarito ako sa iyo sa pangalan ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng mga hukbo ng Israel, na iyong kinamumuhian. **46** Ngayon, bibigyan ako ni Yahweh ng tagumpay laban sa iyo, at papatayin kita at aalisin ang iyong ulo mula sa iyong katawan. Ngayon ibibigay ko ang mga patay na katawan ng hukbong Filisteo sa mga ibon ng kalangitan at sa mababangis na mga hayop ng mundo, upang malaman ng lahat ng mundo na may Diyos ang Israel, **47** at upang malaman ng lahat ng tagtitipong ito na hindi nagbibigay ng tagumpay si Yahweh gamit ang espada o sibat. Sapagka't ang pakipaglaban ay kay Yahweh, at ibibigay niya kayo sa aming mga kamay." **48** Nang tumayo ang Filisteo at lumapit kay David, sa gayon tumakbo ng mabilis si David patungo sa hukbo ng mga kaaway upang salubringin siya. **49** Isinuot ni David ang kanyang kamay sa kanyang supot, kumuha ng isang bato mula rito, tinirador ito, at tinamaan ang Filisteo sa kanyang noo. Bumaon ang bato sa noo ng Filisteo, at sumusbob ang kanyang mukha sa lupa. **50** Tinalo ni David ang anyang Palestina gamit ang isang tirador at isang bato. Tinamaan niya ang anyang Palestina at pinatay siya. Walang espada sa kamay ni David. **51** Pagkatapos tumakbo si David at tumayo sa ibabaw ng Palestina at kinuha ang kanyang espada, binunot sa lagayan ng kaniyang espada, pinatay siya, at pinugot ang kanyang ulo gamit ito. Nang makita ng mga Filisteo na patay na ang kanilang malakas na lalaki, tumakas sila. **52** Pagkatapos sumigaw ang mga kalalakihan ng Israel at Juda, at hinabol nila ang mga Filisteo hanggang sa lambak at mga tarangkahang Ekon. Nakahandusay ang mga patay na Filisteo sa daan

patungong Shaaraim, hanggang sa Gat at sa Ekon. **53** Bumalik ang mga tao ng Israel mula sa pagtugis sa mga Filisteo, at ninakawan ang kanila kampo. **54** Kinuha ni David ang ulo ng Filisteo at dinala ito sa Jerusalem, ngunit nilagay niya ang kanyang baluti sa kanyang tolda. **55** Nang makita ni Saul si David na lumabas laban sa mga Filisteo, sinabi niya kay Abner, ang kapitan ng hukbo, "Abner, kaninong anak ang binatang ito?" Tumugon si Abner, "Habang nabubuhay ka, hari, hindi ko alam." **56** Sinabi ng hari, "Tanunig ninyo kung sino ang maaring nakakaalam, kung kaninong anak ang binata." **57** Nang makabalik si David mula sa pagpatay sa Filisteo, pinuntahan siya ni Abner at dinala sa harapan ni Saul na dala ang ulo ng Palestina sa kanyang kamay. **58** Sinabi ni Saul sa kanya, "Kaninong anak ka, binata?" At sumagot si David, "Anak ako ng iyong lingkod na si Jesse na taga-Bethlehem."

18 Nang matapos siyang makipag-usap kay Saul, ibinigkis ang kaluluwa ni Jonatan sa kaluluwa ni David, at minahal ni Jonatan si David bilang kanyang sariling kaluluwa. **2** Kinuha ni Saul si David na maglingkod sa kanya sa araw na iyon; hindi niya siya hinayaang bumalik sa bahay ng kanyang ama. **3** Pagkatapos gumawa ng pakikipagkaibigan ng kasunduan sina Jonatan at David dahil minahal siya ni Jonatan na parang kanyang sariling kaluluwa. **4** Hinubad ni Jonatan ang kanyang balabal na kanyang isinuot at ibinigay ito kay David kasama nang kanyang sandata, kanyang espada, pana at sinturon. **5** Pumupunta si David saan man siya ipadala ni Saul at nagtagatugumpay siya. Itinalaga siya ni Saul bilang pinuno sa kalakalihang mandirigma. Nakakalugod ito sa paninig ng lahat ng tao at sa paninig din ng mga lingkod ni Saul. **6** Sa kanilang pag-uwu mula sa pagtalo sa mga Filisteo, pumunta ang mga kababaihang nagmula sa lahat ng lungsod ng Israel, na nag-aawitan at nagsasawayan, para salubugin si Haring Saul, na may tamburin, kagalakan, at mga instrumentong pangmusika. **7** Nag-aawitan ang kababaihan habang tumutugtog; inawit nila: "Pinatay ni Saul ang kanyang libu-libo, at si David ang kanyang sampung libo." **8** Galit na galit si Saul at hindi nakalugod sa kanya ang awiting ito. Sinabi niya, "Ipinagpalagay nila kay David ang sampung libo, pero ang ipinagpalagay nila sa akin ay libu-libo lamang. Ano pa ang kanyang makukuha kundi ang kaharian?" **9** At patuloy na minasdán ni Saul si David na may paghihiwalá mula sa araw na iyon. **10** Kinabukasan sumugod ang mapanirang espiritu kay Saul mula sa Diyos. At nagsisigaw siya sa loob ng bahay. Kaya tumugot si David ang kaniyang instrumento, gaya ng kanyang ginagawa bawat araw. Hawak ni Saul ang sibat sa kanyang kamay. **11** Inihagis ni Saul ang sibat, sapagkat iniisip niya, "Aking itutosok si David sa dingding." Ngunit tumakas si David mula sa presensiya ni Saul dalawang ilit sa ganiton paraan. **12** Natakot si Saul kay David, dahil kasama niya si Yahweh, ngunit hindi na kasama ni Saul. **13** Kaya pinaalis siya ni Saul mula sa kanyang presensiya at hinirang siya na isang kumander ng isang libo. Sa ganiton paraan, lumalabas si David at pumupunta sa mga tao. **14** Sumasagana si David sa lahat ng kanyang paraan, sapagkat kasama niya si Yahweh. **15** Nang makita ni Saul na sumagana siya, tumayo siya nang may pagkamangha sa kanya. **16** Pero minahal ng buong Israel at Juda si David dahil lumalabas siya at pumunta sa kanilang harapan. **17** Pagkatapos sinabi ni Saul kay David, "Narito ang aking pangayon na anak na babae, si Merab. Ibibigay ko siya sa iyo bilang asawa. Magpakatapang ka lamang para sa akin at lumaban sa labanan ni Yahweh." Sapagkat iniisip ni Saul, "Huwag hayaang pagbuhutan ko siya ng kamay, ngunit hayaang pagbuhutan siya ng kamay ng mga taga-Filisteo." **18** Sinabi ni David kay Saul, "Sino ako? At ano ang aking buhay, o pamilya ng aking ama sa Israel, na dapat akong maging manugang ng hari?" **19** Ngunit sa panahon nang si Merab, ang anak na babae ni Saul, ay dapat ibinigay sana kay David, ibinigay siya bilang asawa kay Adreil na taga-Meholat. **20** Pero minahal ni Mical, na anak na babae ni Saul si David. Sinabihan nila si Saul at nakalugod ito sa kanya. **21** Pagkatapos iniisip ni Saul, "Ibibigay ko siya sa kanya, upang siya'y maging bitag sa kanya, at upang ang kamay ng mga taga-Filisteo ay maging laban sa kanya." Kaya sinabi ni Saul kay David sa pangalawang pagkakataon, "Ikaw ang aking magiging manugang na lalaki." **22** Inutusan ni Saul ang kanyang mga lingkod, "Palihim ninyong kausapin si David at sabihin, 'Tingnan mo, kinasisiyahan ka ng hari, at mahal ka ng lahat niyang mga lingkod. Ngayon nga, magiging manugang na lalaki ka ng hari.'" **23** Kaya sinabi ng mga lingkod ni Saul kay David ang mga salitang ito. At sinabi ni David, "Malit na

bagay lang ba sa inyo ang maging manugang ng hari, yamang isa akong dukha, at kaunting kabuluhan?" **24** Iniluat ng mga lingkod ni Saul ang mga salitang ito na sinabi ni David. **25** At sinabi ni Saul, "Ganito ang inyong sasabihin kay David, 'Hindi naghahangad ang hari ng anumang dote, isang daang pinagtulian ng mga Filisteo lamang, upang mapaghigantihan ang mga kaaway ng hari.'" Ngayon iniisip ni Saul na mahulog si David sa kamay ng mga Filisteo. **26** Nang sinabi ng mga lingkod ang mga salitang ito kay David, nakalugod ito kay David na maging manugang ng hari. **27** Bago lumipas ang mga araw na iyon, humayo si David kasama ang kanyang mga tauhan at pumatay ng dalawang daang Filisteo. Dinala ni David ang kanilang pinagtulian, at ibinigay ang mga ito ng buong bilang sa hari, upang maging manugang siya ng hari. Kaya ibinigay ni Saul ang kanyang anak na si Mical sa kanya bilang asawa. **28** At naikita at nalaman ni Saul na si Yahweh ay kasama ni David. Minahal siya ni Mical, ang anak na babae ni Saul. **29** Mas lalong natakot si Saul kay David. Patuloy na naging kaaway ni Saul si David. **30** Kaya lumabas ang mga prinsipe ng Filisteo para sa digmaan, at sa tuwing lumalabas sila, nagtagatugumpay si David kaysa sa lahat na mga lingkod ni Saul, kaya ang kanyang pangalan ay binigyan ng mataas na paggalang.

19 Sinabi ni Saul sa kanyang anak na si Jonatan at sa lahat ng kanyang mga lingkod na kailangan nilang patayin si David. Pero nalugod ng labis si Jonatan kay David, anak na lalaki ni Saul. **2** Kaya sinabi ni Jonatan kay David, "gusto kang patayin ng aking amang si Saul. Kaya maging handa sa umaga at magtago sa isang lihim na lugar. **3** Lalabas ako at tatayo sa tabi ng aking ama sa bukirin kung nasaan ka, at makikipag-usap ako sa aking ama tungkol sa iyo. Kung may malaman akong anumang bagay, sasabihin ko sa iyo." **4** Nagsalita ng magandang bagay si Jonatan patungkol kay David sa kanyang ama na si Saul at sinabi sa kanyang, "Huweg mong hayaang magkasala ng hari laban sa kanyang lingkod na si David. Sapagkat hindi siya nagkasala laban sa iyo, at nagdala ng kabutihan sa iyo ang kanyang mga gawa. **5** Sapagkat ipinagsapalaran niya ang kanyang buhay at pinatay ang taga-Filisteo. Nagdala ng malaking tagumpay si Yahweh para sa buong Israel. Nakita mo ito at naglakad ka. Bakit ka magkakasala laban sa walang salang dugo sa pamamagitan ng pagpatay kay David nang walang dahilan?" **6** Nakinig si Saul kay Jonatan. Sumumpa si Saul, "Habang nabubuhay si Yahweh, hindi ko siya papatayin." **7** Pagkatapos tinawag ni Jonatan si David, sinabi ni Jonatan ang lahat ng mga bagay na ito. Dinala ni Jonatan si David kay Saul, at nasa piling niya siya tulad ng dati. **8** At may digmaan muli. Humayo si David at napakiglaban sa mga Filisteo at tinalo sila sa isang matindig patayon. Tumakas sila sa kanya. **9** Isang mapaminsalang espiritu mula kay Yahweh ang pumunta kay Saul habang nakaupo siya sa kanyang tahanan na may sibat sa kanyang kamay, at habang nagpapatugot si David ng kanyang panugtot. **10** Sinubukang itusok ni Saul si David sa pader gamit ang sibat, ngunit nakaalis siya mula sa presensiya ni Saul, kaya naitusok ni Saul ang sibat sa pader. Lumayo at tumakas si David ng gabing iyon. **11** Nagpadala si Saul ng mga mensahero sa sambahan ni David upang bantayan siya ng sa ganun maaari niya siyang mapatay sa umaga. Sinabi sa kanya ni Mical, asawa ni David, "Kung hindi mo illigtas ang iyong sarili ngayong gabi, bukas mapapatay ka." **12** Kaya pinababa ni Mical si David sa bintana. Umalis siya at lumayo at tumakas. **13** Kumuhang Mical ng isang sambahanay diyus-diyosan at nilagay ito sa kama. Pagkatapos naglagay siya ng isang unan na gawa sa buhok ng kambing sa ulunan nito, at tinakpan ito gamit ang mga damit. **14** Nang mapagpadala si Saul ng mga mensahero para kunin si David, sinabi niyang, "May sakit siya." **15** Pagkatapos nagpadala si Saul ng mga mensahero upang tingnan si David; sinabi niya, "Dalhin ninyo siya sa akin sa kama, upang mapatay ko siya." **16** Nang pumasok ang mga mensahero, masdan, nasa kama ang sambahanay diyus-diyosan kasama ng unan na buhok ng kambing sa ulunan nito. **17** Sinabi ni Saul kay Mical, "Bakit mo ako nilinlang at hinayaang umalis ang aking kaaway, kaya nakatakas siya?" Sinagot ni Mical si Saul, "Sinabi niya sa akin, 'Hayaan akong makaalis. Bakit kailangan kitang patayin?'" **18** Ngayon lumayo si David at tumakas, at nagtungo kay Samuel sa Rama at sinabi sa kanya ang lahat ng ginawa ni Saul sa kanya. Pagkatapos nagtungo at nanatili siya at si Samuel na Naiot. **19** Sinabi ito kay Saul, na sinasabing, "Tingnan mo, nasa Naiot si David sa Rama." **20** Pagkatapos nagpadala si Saul ng mga mensahero upang hulihin si David.

Nang makita nila ang samahan ng mga propetang nanghuhula, at tumatayo si Samuel bilang kanilang pinuno, nagtungo ang Espiritu ng Diyos sa mga mensahero ni Saul, at nanghula din sila. **21** Nang masabihin si Saul nito, nagpadala siya ng ibang mga mensahero at nanghula din sila. Kaya nagpadala muli si Saul ng mga mensahero sa ikatlong pagkakaataon, at nanghula din sila. **22** Pagkatapos ngagtungo din siya sa Rama at dumating sa malalim na balon na nasa Secu. Tinanong niya, "Nasaan sina Samuel at David?" Mayroong nagsabing, "Tingnan, nasa Naiot sila sa Rama." **23** Nagpunta si Saul sa Naiot sa Rama. At dumating din ang Espiritu ng Diyos sa kanya, at nanghula siya sa pagpunta niya, hanggang sa makabalik siya sa Naiot sa Rama. **24** At inalis niya din ang kanyang mga damit, at nanghula din siya sa harapan ni Samuel at humigang hubad sa buong araw at buong gabling iyon. Dahil dito sinabi nilang, "Kabilang na din ba si Saul sa mga propeta?"

20 Pagkatapos tumakas si David mula Naiot sa Rama at dumating at sinabi kay Jonatan, "Ano ang nagawa ko? Ano ang aking kasamaan?

Ano ang kasalanan ko sa harap ng iyong ama, na gustong kunin ang aking buhay?" **2** Sinabi ni Jonatan kay David, "Malayong mangyari iyon; hindi ka mamamatay. Walang ginawa ang aking ama malaki man o maliliit na hinde sinasabi sa akin. Bakit kailangang itago ng aking ama ang bayag na ito mula sa akin? Hindi ganoon." **3** Gayunman nangako muli si David at sinabing, "Alam na alam ng iyong ama na nakasumpong ako ng pabor sa iyong paninig. Nasabi niyang, 'Huweg hayaang malaman ito ni Jonatan, o magluluksa siya.' Ngunit tunay nga na habang nabubuhay si Yahweh, at habang nabubuhay ka, may isang hakbang lamang sa pagitan ko at ng kamatayan." **4** Pagkatapos sinabi ni Jonatan kay David, Anuman ang sabihin mo, gagawin ko para sa iyo." **5** Sinabi ni David kay Jonatan, "Bukas ang bagong buwan at kailangan Kong umupo para kumain kasama ng hari. Ngunit hayaan mo akong makaalis upang makapagtago ako sa bukirin hanggang sa ikatlong araw nang gabi. **6** Kung talagang nangungulila ang ama mo sa akin, sa gayon, sabihin mo, 'Taimtim na humingi ng pahintulot na umalis si David sa akin upang makatakbayo siya sa Bethlehem na kanyang lungsod; dahil taon ng pag-aalay ngayon doon para sa buong pamilya.' **7** Kung sasabihin niyang, 'Mabuti iyon,' magkakaroon ng kapayapaan ng iyong lingkod. Ngunit kung sobrang galit siya, kung ganoon, nakapagpasiya na siya sa kasamaan. **8** Kaya makitungo ka ng may kabutihan sa iyong lingkod sa tipan ni Yahweh sa iyo. Pero kung may kasalanan ka sa akin, ikaw mismo ang pumatay sa akin; sapagkat bakit mo naman ako dadalhin sa iyong ama?" **9** Sinabi ni Jonatan, "Malayo nawa ito sa iyo! Kung malalaman kong ipinasaya ng aking ama na dumating sa iyo ang kapahamakan, hindi ko ba sasabihin sa iyo?" **10** Pagkatapos sinabi ni David kay Jonatan, "Sino ang magsasabi sa akin kung may pagkakaataon na sagutin ka ng iyong ama ng magaspang?" **11** Sinabi ni Jonatan kay David, "Halika, magtungo tayo palabas ng bukirin." At sabay silang lumabas ng bukirin. **12** Sinabi ni Jonatan kay David, "Maging saksi nawa si Yahweh, ang Diyos ng Israel. Kapag tinanong ko ang aking ama sa mga panahong ito bukas o sa ikatlong araw, kung may magandang kalobohan kay David, hindi ko ipapadala at ipaalam ito sa iyo? **13** Kung makakalugod sa aking ama na saktan ka, gawin nawa ni Yahweh kay Jonatan at mas higit pa din kung hindi ko ipapaalam ito sa iyo at papaaalisin kita, upang makahayo ka nang payapa. Sumayo nawa si Yahweh, gaya ng kasama niya ang aking ama. **14** Kung buhay pa rin ako, hindi mo ba ipapakita sa akin ang tipan ng katapanan ni Yahweh, upang hindi ako mamatay? **15** At huwag mong tuluyang putulin ang iyong tipan ng katapanan mula sa aking bahay, nang dapat pinutol na ni Yahweh ang bawat isa sa mga kalaban ni David mula sa balat ng lupa." **16** Kaya gumawa si Jonatan ng isang tipan sa bahay ni David at sinabing, "Mangailangan nawa si Yahweh ng isang pagtatala mula sa kamay ng mga kalaban ni David." **17** Ipinagawa muli ni Jonatan si David ng pangako dahil sa pagmamahal na mayroon siya sa kanya, dahil minahal niya siya gaya ng pagmamahal niya sa kanyang sariling kaluluwa. **18** Pagkatapos sinabi ni Jonatan sa kanya, "Bagong buwan bukas. Hahanapin ka dahil walang uupo sa iyong upuan. **19** Kapag nakapanatili ka na ng tatlong araw, bumaba ng mabilisan at pumunta sa lugar kung saan ka nagtago noong nangyari ang usapin at manatili sa may bató ng Ezel. **20** Papana ako ng tatlong palaso sa gilid nitó, na para bang pupamana ako sa isang patamaan. **21** At ipapadala ko ang aking binata at sabihin sa kanyang, 'Humayo kayo at hanapin ang mga palaso.' Kung sasabihin ko

sa binatang, 'Tingnan ninyo, nasa gilid mo ang mga palaso; kunin ang mga ito,' pagkatapos pumarito kayo; dahil magkakaroon ng kaligtasan para sa iyo at hindi kapahamakan, habang nabubuhay si Yahweh. **22** Ngunit kung sasabihin ko sa binatang, 'Tingnan mo, nasa likod mo ang mga palaso,' kung ganoon humayo sa iyong pupuntahan, dahil pinalis ka ni Yahweh. **23** Para naman sa usapang nagsalita ka at ako, tingnan mo, nasa pagitan natin si Yahweh magpakailanman."

24 Kaya itinago ni David ang kanyang sarili sa bukirin. Noong dumating ang bagong buwan, umupo ang hari para kumain ng pagkain. **25** Umupo ang hari sa kanyang upuan, gaya ng dati, sa upuan sa may pader. Tumayo si Jonatan at umupo si Abner sa tabi ni Saul. Ngunit walang nakaupo sa lugar ni David. **26** Gayunman walang sinabing anumang bagay sa Saul sa araw na iyon dahil inisip niyang, "May nangyari sa kanya. Hindi siya malinis; tiyak na hindi siya malinis." **27** Ngunit sa ikalawang araw, ang araw matapos ang bagong buwan, walang naukaupo sa upuan ni David. Sinabi ni Saul sa kanyang anak na lalaking si Jonatan, "Bakit hindi dumating sa kainan ang anak na lalaki ni Jesse, maging kahapon o ngayon?" **28** Sumagot si Jonatan kay Saul, "taimtim na humingi ng pahintulot si David mula sa akin na makapunta sa Bethlehem. **29** Sinabi niya, 'Pakisusap hayaan akong makaalis. Dahil may pag-aalay ang aming pamilya sa lungsod at inutusan ako ng aking kapatid na lalaki na pamaroon. Ngayon, kung nakasumpong ako ng pabor sa iyong paninig, pakiusap hayaan akong makaalis at makita ang aking mga kapatid na lalaki.' Sa kadahilanang ito hindi siya pumunta sa mesa ng hari." **30** Pagkatapos nag-alab ang galit ni Saul laban kay Jonatan at sinabi niya sa kanya, "Ikaw na anak ng isang tampalarasan, suwail na babae! Hindi ko ba alam na pinili mo ang anak na lalaki ni Jesse sa sarili mong kahiiyan at sa kahiiyan ng kahubaran ng iyong ina?" **31** Dahil habang nabubuhay sa mundo ang anak na lalaki ni Jesse, hindi ikaw ni ang iyong kaharian ang maitatatag. Ngayon, ipadala mo siya at dalhin mo siya sa akin sapagkat tiyak na dapat siyang mamatay." **32** Sinagot ni Jonatan si Saul na kanyang ama, "Sa arong kadalilan dapat siyang ipapatay? Ano ang kanyang nagawa?" **33** Pagkatapos hinagis ni Saul ang kanyang sibat upang patayin siya. Kaya alam ni Jonatan na gustong-gustong ipapatay ng kanyang ama si David. **34** Tumayo si Jonatan sa mesa na sobrang galit at hindi kumain ng pagkain sa ikalawang araw ng buwan dahil nagluksa siya para kay David dahil hindi siya ginalang ng kanyang ama. **35** Kinuamaghan, lumabas si Jonatan papunta sa bukirin sa tipanan kay David at isang binata ang kasama niya. **36** Sinabi niya sa kanyang binata, "Tumakbo ka at hanapin ang mga palasong ipinana ko." At sa pagtakbo ng binata, pumana siya ng isang palaso sa unahan niya. **37** Nang dumating ang binata sa lugar kung saan nahulog ang palaso na pinana ni Jonatan, tinawag ni Jonatan ang binata at sinabing, "Hindi ba nasa unahan mo ang palaso?" **38** At tinawag ni Jonatan ang binata, "Magmadala ka, bilisan mo, huwag kang tumigil!" Kaya tinipon ng binata ni Jonatan ang mga palaso at pumunta sa kanyang panginoo. **39** Ngunit walang alam ang binata sa anumang bagay. Tanging sina Jonatan at David ang nakakaalam ng bagay. **40** Binigay ni Jonatan ang kanyang mga sandata sa kanyang binata at sinabi sa kanyang, "Humayo ka, dahil ang mga ito sa lungsod." **41** Pagkaalis na pagkalis ng binata, tumayo si David mula sa likod ng isang tambak ng lupa, nagpatirapa sa lupa at yumuko ng tatlong beses. Hinikilan nila ang isat-isá at magkasamang umiyak, na si David ang mas malakas ang pagiyak. **42** Sinabi ni Jonatan kay David, "Humayo ka ng payapa, dahil pareho tayong nangako sa pangalan ni Yahweh at sinabing, 'Pumagitna nawa si Yahweh sa iyo at sa akin at sa pagitan ng aking mga kaupo-apuhan at iyong mga kaupo-apuhan, magpakailanman.'" Pagkatapos tumayo si David at umalis at bumalik si Jonatan sa lungsod.

21 Pagkatapos dumating si David sa Nob upang makita si Ahimelec na pari. Dumating si Ahimelec upang makipagkita kay David na nanginginig at sinabi sa kanyang, "Bakit ka ng-iisa at walang kasama?" **2** Sinabi ni David kay Ahimelec na pari, "Ipinadala ako ng hari para sa misyon at sinabi sa akin, 'Huweg hayaang malaman ninuman ang kahit anong tungkol sa bagay na ipapadala ko sa iyo at kung ano ang iniutos ko sa iyo.' Inutusan ko ang mga binata sa isang tiyak na lugar. **3** Ngayon sa gayon anong mayroon sa iyong kamay? Bigyan mo ako ng limang hati ng tinapay o kahit anong narito." **4** Sinagot ng pari si David at sinabing, "Walang karaniwang tinapay sa ngayon pero mayroong banal na tinapay—kung iningatan ng mga binata ang kanilang sarili mula sa mga

babae." **5** Sinagot ni David ang pari, "Tiyak na iniwas ang mga babae mula sa amin sa loob ng tatlong araw na ito. Nang lumabas ako, inihandog kay Yahweh ang mga katawan ng mga binata, kahit na karaniwang paglalakbay iyon. Paano pa kaya ngayon malihandog pa ba ang mga katawan nila kay Yahweh?" **6** Kaya ibinigay ng pari sa kanya ang tinapay na inilaan kay Yahweh. Dahil walang tinapay doon, tanging ang tinapay lang ng presensiya, na inalis mula sa harapan ni Yahweh, upang makapaglagay ng mainit na tinapay kapalit nito kapag inalis na ito. **7** Ngayon naroong ang isa sa mga lingkod ni Saul sa araw na iyon, katanggap-tanggap siya sa harap ni Yahweh. Si Doeg na taga-Edom ang pangalan niya, ang pinuno ng mga pastol ni Saul. **8** Sinabi ni David kay Ahimelec, "Ngayon wala bang alinmang sibat o espada dito? Sapagkat hindi ko dinala ang aking espada ni aking mga sandata dahil mabilislan ang usapin ng hari." **9** Sinabi ng pari, "Ang espada ni Goliat na Pelistina, na pinatay mo sa lambak ng Ela, ay narito na nakabalot sa isang tela sa likod ng efod. Kung gusto mong kunin iyon, kunin mo, dahil wala ng ibang sandata dito." Sinabi ni David, "Wala ng ibang espada tulad ng isang iyon; ibigay mo ito sa akin." **10** Tumayo si David at tumakas ng araw na iyon mula kay Saul at nagsunta kay Aquis na hari ng Gat. **11** Sinabi ng mga lingkod ni Aquis sa kanya, "Hindi ba si David ito, ang hari ng lupain? Hindi ba kumakanta sila sa isat'-isa tungkol sa kanya sa mga sayawan, 'Pinatay ni Saul ang kanyang libo-libo, at pinatay ni David ang kanyang sumpang libo?'" **12** Isinapuso ni David ang mga salitang ito at sobrang natakot kay Aquisna hari ng Gat. **13** Binago niya ang kanyang pag-uugali at nagkunwaring baliw sa harap nila; gumawa siya ng mga palatandaan sa mga pintuan ng tarangkahang at hinayaan ang kanyang laway na tumulo sa kanyang balbas. **14** Pagkatapos sinabi ni Aquis sa kanyang mga lingkod, "Tingnan ninyo, makikita ninyong baliw ang lalaki. Bakit ninyo siya dinala sa akin?" **15** Kulang na ba ako sa mga taong baliw, kaya dinala ninyo ang taong ito upang umastang kagaya nitong nasa piling ko? Talaga bang papasok ang taong ito sa aking bahay?"

22 Kaya umalis si David doon at tumakas papunta sa kuweba ng Adulam. Nang marinig ito ng kanyang mga kapatid na lalaki at lahat ng nasa bahay ng kanyang ama, bumaba sila roon sa kanya. **2** Ang bawat isang naghihirap, bawat isang may nasa pagkakautang, at bawat isang hindi kumento—nagtutipon silang lahat sa kanya. Nagting kapitan si David sa kanila. Mayroong halos apat na raang kalalakihang kasama niya. **3** Pagkatapos pumunta si David mula roon patungo sa Mizpe sa Moab. Sinabi niya sa hari ng Moab, "Pakisusap hayaan mo ang aking ama at aking inang lumabas kasama mo hanggang sa malaman ko kung ano ang gagawin ng Diyos para sa akin." **4** Inwiwan niya sila kasama ang hari ng Moab. Nanatili ang kanyang ama at ina na kasama niya sa buong panahon na nasa kanyang malakas na tanggulan si David. **5** Pagkatapos sinabi ng propetang Gad kay David, "Huwag manatili sa iyong malakas na tanggulan. Umalis ka at pumunta sa lupain ng Juda." Kaya umalis doon si David at pumunta sa kabugutan ng Heret. **6** Narinig ni Saul na natagpuan na si David, kasama ang mga lalaking kasama niya. Ngayon Nakakuipo si Saul sa Gibeon sa ilalim ng puno ng tamariksa sa Rama na may sibat sa kanyang kamay at nakatayo ang lahat ng kanyang mga lingkod sa paligid niya. **7** Sinabi ni Saul sa kanyang mga lingkod na nakatayo sa paligid niya, "Makinig kayo ngayon, bayan ng Benjamin! Makakapagbigay ba ang bawat isa sa iyong anak na lalaki ni Jesse ng mga bukirin at mga ubasan? Magagawa ba niyang gawin kayong lahat na mga kapitan ng libo-libo at kapitan ng daan-daan, **8** kapalit ninyong lahat na nagbabalak ng masama laban sa akin? Wala sa inyo ang nagbalita sa akin nang gumawa ng tipan ang anak kong lalaki sa anak na lalaki ni Jesse. Wala sa inyo ang nalulungkot para sa akin. Wala sa inyo ang nagbalita sa akin na inudyukan ng aking anak ang aking lingkod na si David laban sa akin. Ngayon nagtagatago siya at naghiihintay para sa akin para masalakay niya ako." **9** Pagkatapos si Doeg na taga-Edom ay tumayo sa tabi ng mga lingkod ni Saul, sumagot siya, "Nakita ko ang anak na lalaki ni Jesse na pumunta sa Nob kay Ahimelech na anak na lalaki ni Ahitub. **10** Nananalangin siya kay Yahweh na tulungan niya siya at binigyan niya siya ng mga pangangailangan at ang espada ni Goliat na Filisteo." **11** Pagkatapos napagdadalang hari ng isang tao upang ipatawag ang paring si Ahimelec anak na lalaki ni Ahitub at ng buong sambahanay ng kanyang ama, ang mga paring nasa Nob. Lahat sila ay nagtungo sa hari. **12** Sinabi ni Saul, "Makinig ka ngayon, anak na lalaki ni Ahitub." Sumagot siya, "Narito ako, aking panginoon." **13** Sinabi ni Saul sa

kanya, "Bakit ka nagtangka laban sa akin, ikaw at ang anak na lalaki ni Jesse, sa ginawa mong pagbibigay sa kanya ng tinapay at isang espada at nananalangin sa Diyos na tulungan nawa siya para lumaban sa akin para magtago sa Ihlum gaya ng ginawa niya ngayon?" **14** Pagkatapos sumagot si Ahimelec sa hari at sinabing, "Sino sa inyong lahat na mga lingkod ang pinakamatapat gaya ni David na manungang ng hari at nasa ibabaw ng iyong mga bantay at pinarangalan sa inyong bahay?" **15** Ito ba ang unang pagkataoan na nananalangin ako sa Diyos upang tulungan siya? Malayo nawa ito mula sa akin! Huwag ninyo hayaan ang haring magpasa ng kahit anong bagay sa kanyang lingkod o sa lahat ng nasa bahay ng aking ama. Sapagkat walang alam ang iyong lingkod sa mga bagay na ito." **16** Sumagot ang hari, "Tiyak na mamamatay ka, Ahimelec, ikaw at ang buong bahay ng iyong ama." **17** Sinabi ng hari sa bantay na natakatao sa paligid niya, "Bumalik kayo at patayin ang mga pari ni Yahweh. Dahil na kay David din ang kanilang kamay at dahi alam nilang tumakas siya ngunit hindi ito sinabi sa akin." Ngunit hindi mailabas ng mga lingkod ng hari ang kanilang kamay upang patayin ang mga pari ni Yahweh. **18** Pagkatapos sinabi ng hari kay Doeg, "Bumalik at patayin ang mga pari." Kaya bumalik si Doeg na taga-Edom at sinalakay ang mga pari; napakatay siya ng walumpu't-limang mga tao na nakasutog ng isang telang efod sa araw na iyon. **19** Sa pamamagitan ng dulo ng espada sinalakay niya ang Nob, ang lungsod ng mga pari, kapwa mga lalaki at mga babae, mga bata at mga sanggol at mga lalaking baka at mga asno at mga tupa. Pinatay niya silang lahat gamit ang talim ng espada. **20** Ngunit Isa sa mga anak na lalaki ni Ahimelec anak na lalaki ni Ahitub, na nagngangalang Abiatar, ang nakatakatas at tumakbo kay David. **21** Sinabihan ni Abiatar si David na pinatay ni Saul ang mga pari ni Yahweh. **22** Sinabi ni David kay Abiatar, "Alam Kong sa araw na iyon, noong naroong si Doeg na taga-Edom, na siguradong sasabihin niya kay Saul. May pananagutan ako para sa bawat kamatayan ng pamilya ng iyong amah! **23** Manatili ka kasama ko at huwag matakot. Dahil ang nagtagatangka sa buhay mo ay nagtagatangka din sa buhay ko. Magiging ligtas ka kasama ako."

23 Sinabihan nila si David, "Tingnan mo, nakikapaglaban ang mga Filisteo laban sa Keila at ninakaw nila ang mga giikang sahiq." **2** Kaya nananalangin si David kay Yahweh para sa tulong, at tinanong niya siya, "Dapat ba akong pumunta at salakayin ang mga Filisteo ito?" Sinabi ni Yahweh kay David, "Pumunta ka at salakayin ang mga Filisteo at iligtas ang Keila." **3** Sinabi ng mga tauhan ni David sa kanya, "Tingnan mo, natakot kami dito sa Juda. Ano pa kaya kung pupunta tayo sa Keila laban sa mga hukbo ng mga Filisteo?" **4** Pagkatapos nananalangin pang muli si David kay Yahweh para sa tulong. Sinagot siya ni Yahweh, "Tumayo ka, bumaba ka sa Keila. Dahil bibigyan kita ng tagumpay laban sa mga Filisteo." **5** Pumunta sina David at mga tauhan niya sa Keila at nakipaglaban sa mga Filisteo. Tinangay nila ang kanilang mga baka at sinalakay nila sila ng may matinding patayan. Kaya iniligtas ni David ang mga naninirahan sa Keila. **6** Nang nakatakatas papunta kay David si Abiatar na anak na lalaki ni Ahimelech sa Keila, bumaba siya na may isang epod sa kanyang kamay. **7** Sinabihan si Saul na pumunta si David sa Keila. Sinabi ni Saul, "Ibinigay siya ng Diyos sa aking kamay. Dahil nakulong siya sapagkat pumasok siya sa isang lungsod na may mga tarangkahang at mga rehas." **8** Ipinatawag ni Saul ang lahat ng kanyang hukbo para sa labanan, para bumaba sa Keila, upang isusubin si David at kanyang mga tauhan. **9** Nalaman ni David na may masamang balak si Saul laban sa kanya. Sinabi ni Saul, "Ibinigay siya ng iyong lingkod? Yahweh, ang Diyos ng Israel, nagmamakaawa ako sa iyo, pakiusap sabihin mo ang iyong lingkod." Sinabi ni Yahweh, "Bababa siya." **12** Pagkatapos sinabi ni David, "Isusuko ba ako ng mga kalalakihan ng Keila at ang aking mga tauhan sa kamay ni Saul?" Sinabi ni Yahweh, "Isusuko ka nila." **13** Pagkatapos bumangon si David at ang kanyang halos anim na raang mga tauhan at umalis mula sa Keila, at pumunta sila mula sa isang lugar patungo sa ibang lugar. Sinabihan si Saul na nakatakatas si David mula sa Keila, at tumigil siya sa pagtugis. **14** Nanatili si David sa matibay na mga tanggulan sa ilang, sa maburol na lugar sa ilang ng Zip. Hinahanap siya ni Saul araw-araw, ngunit hindi siya ibinigay ng Diyos sa

kanyang kamay. **15** Nakita ni David na paparating si Saul para kunin ang kanyang buhay; ngayon nasa ilang ng Zip sa Hores si David. **16** Sa gayon bumangon at pinuntahan ni Jonatan na anak na lalaki ni Saul si David sa Hores, at pinalakas ang kanyang kamay sa Diyos. **17** Sinabi niya sa kanya, "Huwag kang matakot. Dahil hindi ka mahahanap ng kamay ni Saul na aking ama. Magiging hari ka sa Israel, at ako ang susundin sa iyo. Alam din ito ni Saul na aking ama." **18** Gumawa sila ng isang kasunduan sa harap ni Yahweh. Nanatili si David sa Hores, at umuwi si Jonatan sa kanyang tahanan. **19** Pagkatapos pumunta ang mga lahi ni Zip kay Saul sa Gibeat sinabing, "Hindi ba nagtatago si David sa matibay na tanggulan sa Hores, sa kaburulan ng Haquila, na nasa timog ng Jesimon? **20** Ngayon, bumaba ka, hari! Ayon sa iyong niinanais, bumaba ka! Tungkulin naming isuko siya sa kamay ng hari." **21** Sinabi ni Saul, "Paggpalain nawa kayo ni Yahweh. Dahil nahabag kayo sa akin." **22** Umalis kayo, at siguraduhing mabuti. Pag-aralan at alamin kung saang lugar siya nagtagatog at kung sino ang nakakita sa kanya roon. Sinabi ito sa akin na napakatuso nya. **23** Kaya tingnan ninyo, at alamin ang lahat ng lugar kung saan mismo siya nagtagatog. Bumalik kayo sa akin na may tiyak na kaalaman, at pagkatapos babalik ako kasama ninyo. Kung nasa lupain siya, hahanapin ko siya kasiamente ang lahat ng libu-libo ng Juda." **24** Pagkatapos nauna silang umakyat kay Saul sa Zip. Ngayon si David at kanyang mga tauhan ay nasa ilang ng Maon, sa Araba ng timog ng Jesimon. **25** Pumunta si Saul at kanyang mga tauhan upang hanapin siya. At sinabihan si David tungkol dito, kaya bumaba siya sa isang mababong burol at nanirahan sa ilang ng Maon. Nang narinig ito ni Saul, tinugis niya si David sa ilang ng Maon. **26** Pumunta si Saul sa isang panig ng bundok, at pumunta si David at ang kanyang mga tauhan sa kabilang panig ng bundok. Nagmadaling tumakas si David mula kay Saul. Habang nakapalibot sina Saul at kanyang mga tauhan kay David at kanyang mga tauhan upang dakpin sila, **27** pumunta ang isang mensahero kay Saul at sinabing, "Bilisan mo at pumarito dahil gumawa ng pagsalakay ang mga Filisteo laban sa lupain." **28** Kaya bumalik si Saul mula sa pagtugis nya kaya David at nilaban ang mga Filisteo. Kaya ngang lugar na iyon ay tinawag na Bato ng Pagtakas. **29** Umakyat si David mula roon at namuhay sa matibay na tanggulan ng Engedi.

24 Nang bumalik si Saul mula sa pagtugis sa mga Filisteo, sinabihan siya, "Si David ay nasa deserto ng Engedi." **2** Pagkatapos kumulta

si Saul ng tatlong libong piling kalalakihan mula sa buong Israel at umalis para hanapin si David at kanyang mga tauhan sa mga Bato ng mga Ligaw na Kambing. **3** Dumating siya sa tabi ng kulungan ng mga tupa, na kung saan may isang kuweba. Pumasok si Saul sa loob upang paginhawhin ang kanyang sarili. **4** Sinabi ng mga tauhan ni David sa kanya, "Ito ang araw na sinabi ni Yahweh na sinabi nya sa iyo, 'Ibibigay ko sa iyong kamay ang iyong kaaway, upang gawin mo ang nais mong gawin sa kanya.'" Pagkatapos umakyat si David at tahimik na gumapang pasulong at pinutol ang gilid ng balabal ni Saul. **5** Pagkatapos bumigat ang damdamin ni David dahil pinutol nya ang gilid ng balabal ni Saul. **6** Sinabi nya sa kanyang mga tauhan, "Huwag nawang ipahintulot ni Yahweh na gawin ko ang bagay na ito sa aking panginoon, na hinirang ni Yahweh, para iunat ko ang aking kamay laban sa kanya, sapagkat hinirang siya ni Yahweh." **7** Kaya pinagsabian ni David ang kanyang mga tauhan ng mga salitang ito, at hindi sila pinahintulutan salakayin si Saul. Tumayo si Saul, iniwan ang kuweba, at umalis. **8** Pagkatapos, tumayo rin si David, iniwan ang kuweba, at tinawag si Saul: "Aking panginoong hari." Nang tumingin si Saul sa kanyang likuran, ngapatirapisa si David sa lupa at napakita sa kanya ng paggalang. **9** Sinabi ni David kay Saul, "Bakit ka nakikinig sa mga kalalakihan na nagsabing, 'Tingnan mo, gusto kang saktan ni David?' **10** Ngayon nakita ng iyong mga mata kung paano ka inilagay ni Yahweh sa aking kamay nang nasa kuweba pa tayo. Sinabi ilan sa akin na patayin kita, ngunit kinaawaan kita. Sinabi ko, 'Hindi ko iunat ang aking kamay laban sa aking panginoon; dahil hinirang siya ni Yahweh.' **11** Tingnan mo, aking ama, tingnan mo ang gilid ng iyong balabal sa aking kamay. Sapagkat ang katotohanan kung bakit ko pinutol ang gilid ng iyong balabal at hindi kila pinataya, para malaman mo at makita mo na walang masama o pagtakata si aking kamay, at hindi ako nagkasala laban sa iyo, kahit na tinutugis mo ang aking buhay para makhuwa. **12** Nawaly humatol si Yahweh sa pagitan mo at sa akin, at nawaly si Yahweh ang maghiganti para sa akin laban sa iyo, ngunit hindi magiging laban sa iyo ang kamay ko. **13** Gaya

ng sinabi ng lumang kasabihan, 'Mula sa makasalanan lumalabas ang kasamaan.' Ngunit hindi magiging laban sa iyo ang kamay ko. **14** Mula kanino sumunod ang hari ng Israel? Mula kanino ka humahabol? Sa isang patay na aso! Sa isang pulgas! **15** Nawaly maging hukom si Yahweh at magbigay ng hatol sa pagitan natin, at tiyakin, at ipakisup ang layunin ko at pahintulutan akong makataksang mula sa iyong kamay." **16** Nang matapos sabihin ni David ang mga salitang ito kay Saul, Sinabi ni Saul, "Boses mo ba ito, David, aking anak?" Nagtaas ng kanyang boses si Saul at umiyak. **17** Sinabi niya kay David, "Mas matuwid ka kaysa sa akin. Dahil sinuklian mo ako nang mabuti, kung saan sinuklian kita ng kasamaan. **18** Ipinahayag mo ngayong araw na ito kung paano ka gumawa nang mabuti sa akin, dahil hindi mo ako pinataya nang nilagay ako ni Yahweh sa iyong habag. **19** Dahil kung matatagpuan ng isang tao ang kanyang kaaway, hahayaan ba niya siyang umalis ito nang ligtas? Nawaly gantimpalaan ka ni Yahweh ng mabuti para sa nagawa mo sa akin ngayon. **20** Ngayon alam kong tiyak na magiging tapat na hari ka at itatag ang kaharian ng Israel sa iyong kamay. **21** Ipangako mo sa akin sa pamamagitan ni Yahweh na hindi mo puputulin ang aking mga kaupo-apuhan kasunod ko, at hindi mo sisirain ang aking pangalan sa bayah ng aking ama." **22** Kaya gumawa si David ng isang panunumpa kay Saul. Pagkatapos umuwi si Saul, pero umakyat sina David at kanyang mga tauhan sa matibay na tanggulan.

25 Ngayon namatay na si Samuel. Sama-samang nagtipon ang lahat ng Israelita at naglusa para sa kanya, at inilibing nila siya sa kanyang bayah sa Rama. Pagkatapos tumayo at bumaba si David sa deserto ng Paran. **2** Mayroon isang lalaki sa Maon, na may mga pag-aari sa Carmel. Napakayaman ng lalaki. Mayroon siyang tatlong libong tupa at isang libong kambing. Naggugupit siya ng kanyang tupa sa Carmel. **3** Nababang pangalan ng lalaki, at ang pangalan ng kanyang asawa ay Abigail. Matalino at may kahali-halinang anyo ang babae. Pero malupit at masama ang lalaki sa kanyang pakikitungo. Isa siyang kaupo-apuhan sa sambahayan ni Caleb. **4** Naringin ni David sa ilang na si Nabal ay naggugupit ng kanyang tupa. **5** Kaya nagpadala ng sampung kalalakihan si David. Sinabi ni David sa binatang kalalakihan, "Umakyat sa Carmel, pumunta kay Nabal, at batin siya sa aking pangalan. **6** Sasabihin ninyo sa kanya 'Mamuhay sa karangyaan. Kapayapaan para sa iyo at kapayapaan sa iyong bayah, at kapayapaan sa lahat ng mayroon ka.' **7** Naringin ko na mayroon kang mga manggugupit. Nasa amin ang iyong mga pastol, at hindi namin sila sinaktan at walang nawala sa kanila sa buong panahon na sila ay nasa Carmel. **8** Tanungin ang iyong kabataang kalalakihan, at sasabihin nila sa iyo. Ngayon hayaang makasumpung ng biyaya ang binatang kalalakihan sa iyong mga mata, dahil pupunta kami sa araw ng isang pagdiriwang. Pakiusap magbigay ka anuman ang mayroon ka sa iyong kamay sa iyong mga lingkod at sa iyong anak na lahalang si David." **9** Nang dumating ang mga kabataang kalalakihan ni David, sinabi nila itong lahat kay Nabal sa ngalan ni David at pagkatapos naghintay. **10** Sumagot si Nabal sa mga lingkod ni David, "Sino si David? At sino ang anak na lalaki ni Jesse? Maraming mga lingkod sa araw na ito ang sumusuway sa kanilang mga amo." **11** Kailangan ko bang kunin ang aking tinipay, aking tubig at aking karne na kinatay ko para sa aking mga manggugupit at ibigay ito sa kalalakihang dumating mula sa hindi ko alam kung saan nanggaling." **12** Kaya umalis at bumalik ang kabataang kalalakihan ni David, at sinabi sa kanya ang lahat nang bagay na sinabi. **13** Sinabi ni David sa kanyang tauhan, "Itali ngan bawat laalaki ang kanyang espada." At itinali ng bawat laalaki ang kanyang espada. Itinali rin ni David ang kanyang espada. Halos apat na daang kalalakihan ang sumunod kay David, at naiwan ang dalawang daan sa dala-dalahang. **14** Pero sinabihan ng isa sa kabataang kalalakihan si Abigail, asawa ni Nabal; sinabi nya, "Nagpadala si David ng mga mensahero sa labas ng ilang upang batin ang ating amo, at iniusot nya sila. **15** Yamang napakabat ng kalalakihan sa atin. Hindi tayo sinaktan at walang anumang bagay na nawala sa atin hanggang kasamaan nang nasa mga bukirin tayo. **16** Isang pader sila sa atin sa araw man o sa gabi, kasama namin sila sa pagbabantay ng mga tupa. **17** Samakatuwid alamin ito at isaalang-alang kung ano ang iyong magagawa, sapagka't may balak na kasamaan laban sa ating amo, at laban sa kanyang buong sambahayan. Siya ay napakasamang tao na walang isa na makapagdahilan sa kanya." **18** Pagkatapos nagmadrasti si Abigail at kumuha ng dalawang daang tinipay, dalawang boteng alak, limang tupang

nakahanda na, limang sukob ng sinangag na butil, isang daang tungkos ng pasas, at dalawang daang mamon ng igos at ikinarga ang mga ito sa mga asno. **19** Sinabi niya sa kanyang kabataang kalalakihan, "Mauna kayo sa akin at susunod ako sa inyo." Ngunit hindi niya sinabinahan ang kanyang asawang si Nabal. **20** Habang nakasakay siya sa kanyang asno at bumaba sa pamagatian ng bundok, bumabá si David at kanyang tauhan papunta sa kanya at sinalubong niya sila. **21** Ngayon sinabi ni David, "Tiyak na walang kabulahan ang lahat ng pagbabantay ka sa lahat ng mayroon ang taong ito sa ilang, kaya wala ni isang nawawala na lahat ng nasa kanya, at ibinalik niya sa akin ang masama para sa mabuti. **22** Nawa gawin ng Diyos ito sa akin, David, at marami pa, kung sa umaga wala akong ititirang isang lalaki sa lahat na nasa kanya." **23** Nang nakita ni Abigail si David, nagmadali siyang bumaba mula sa kanyang asno at lumuhod sa harapan ni David at napatirapila sa kanyang sarili sa lupa. **24** Lumuhod siya sa kanyang paa at sinabi, "Ako lang mag-isá, aking panginoon, na mayroon pagkakasala. Pakiusap hayaan mong kausapin ka ng iyong lingkod, at makinig sa mga salita ng iyong lingkod. **25** Huwag mong hayaan aking panginoon na pansiñin ang walang halangang taong ito, Nabal ang kanyang pangalan, at ang kahanganan ay nasa kanya. Ngunit ako na iyong lingkod ay hindi nakita ang kabataang kalalakihan ng aking panginoon, na iyong ipinadala. **26** Pagkatapos ngayon, aking panginoon, habang nabubuhay si Yahweh, at habang nabubuhay ka, buhat ng pinirigilan ka ni Yahweh mula sa pagdaloy ng dugo, at mula sa paghihiganti ng iyong sarili sa sariling mong kamay, ngayon hayaan mo ang iyong mga kaaway, at sa mga naghahanap gumawa ng kasamaan sa aking panginoon, ay magiging Kagaya ni Nabal. **27** At ngayon, hayaang sanang madala ng iyong lingkod ang regalang ito para sa aking panginoon, hayaang ibigay ito sa kabataang kalalakihan na sumunod sa aking panginoon. **28** Pakiusap patawarin ang pagkakasala ng iyong lingkod, dahil tiyak na gagawan ni Yahweh ang aking panginoon ng isang bayah, dahil nakipaglaban ang aking panginoon sa labanan ni Yahweh, at hindi makikita ang kasamaan sa iyo habang nabubuhay ka. **29** At kahit na tugsin ka ng mga kalalakihan para kunin ang iyong buhay, gayon pa man ang buhay ng aking panginoon ay matatali sa mga nabubuhay sa pamagatian ni Yahweh na inyong Diyos, at aalisin niya ang mga buhay ng iyong mga kaaway, gaya ng nasa bulsa ng isang tirador. **30** At mangyari ito, nang matapos gawin ni Yahweh ang lahat ng mabuting mga bagay para sa aking panginoon na kanyang ipinangako sa iyo, at nang ginawa ka niyang pinuno sa buong Israel, **31** hindi magiging pahirap ang bagay na ito sa iyo, ni masasaktan ang aking panginoon, dahil hindi mo ibinuhos ang iyong dugo ng walang dahanlan, at hindi mo ipinaghiganti ang iyong sarili. At kapag nagdala ng tagumpay si Yahweh sa aking panginoon, alaihanin mo ang iyong lingkod." **32** Sinabi ni David kay Abigail, "Nawa si Yahweh, ang Diyos ng Israel, na pinagpala, ang siyang nagpadaala sa iyo upang makipagkita sa akin sa araw na ito. **33** At ang iyong kaalaman ay pinagpala, at pinagpala ka, dahil pinanatili mo ako sa araw na ito mula sa pagkakasala sa pagdanak ng dugo at mula sa paghihiganti ko para sa aking sariiling gamit ang aking kamay. **34** Para sa katotohanan, ayon kay Yahweh, ang Diyos ng Israel na nabubuhay, na pinigilan ako na saktan ka, maliban lamang kung nagmadali ka para makipagkita sa akin, tiyak na walang matitira kaya Nabal kahit isang sanggol sa lalaki kinaumagahan." **35** Kaya tinanggap ni David mula sa kanyang kamay kung ano ang kanyang dinala sa kanya, sinabi niya sa kanya, "Umakyat ka ng may kapayapaan sa iyong bayah; tingnan mo, nakinig ako sa iyong boses at tinanggap kita." **36** Bumalik si Abigail kay Nabal; masdan mo, siya ay nagdadao ng isang pagdiriwang sa kanyang bayah, tulad ng pagdiriwang ng isang hari; at maligaya ang puso ni Nabal sa kalooaan niya, dahil lasing na lasing siya. Kaya hindi niya sinabi ang lahat hanggang sa magbukang-liwayway. **37** At mangyari kinaumagahan, nang hindi na lasing si Nabal, na sinabi ng kanyang asawa sa kanya ang mga bagay na ito, inatake siya sa puso, at naging tulad siya ng isang bato. **38** At dumating matapos ang sampung araw na sinalakay ni Yahweh si Nabal kaya namatay siya. **39** At nang narinig ni David na namatay na si Nabal, sinabi niya, "Nawa pagpalain si Yahweh, na siyang kumuha ng dahilan ng pang-iinsulto sa akin mula sa kamay ni Nabal, at sa pag-iingat ng kanyang lingkod mula sa kasamaan. At ibinalik niya ang masamang kilos ni Nabal sa kanyang sarili." Pagkatapos nagpadaala si David ng mga lingkod at kinausap si Abigail, para kunin siya bilang kaniyang asawa. **40** Nang dumating ang mga lingkod ni David kay Abigail sa Carmel, nakipag-usap sila sa kanya at sinabi, "Ipinadalada kami

ni David sa iyo upang kunin ka para sa kanya bilang kanyang asawa." **41** Tumayo siya, niyuko ang kanyang sarili kasama ang kanyang mukha sa lupa, at sinabi, "Tingnan ninyo, ang iyong lingkod na babae ay isang lingkod para maghugas ng mga paa ng mga lingkod ng aking panginoon." **42** Nagmadali si Abigail at tumayo, at sumakay sa isang asno na may limang lingkod na babae na sumundod sa kanya, at sumundod siya sa mga mensahero ni David at naging kanyang asawa. **43** Kinuha rin ni David si Ahinoam ng Jezreel bilang isang asawa, kapwa sila si nagng kanyang mga asawa. **44** Ngayon ibinigay ni Saul si Mical na kanyang anak na babae, asawa ni David, kay Palti anak ni Lais, na nasa Gallim.

26 Dumating ang mga Zipiteo kay Saul sa Gibea at sinabing, "Hindi ba nagtagato si David sa burol ng Hacila, na bago ang desyerto?"

2 Pagkatapos tumayo si Saul at bumaba sa ilang ng Zip, na may tatlong libong piling kalahakan ng Israel na kasama niya, upang hanapin si David sa desyerto ng Zip. **3** Nagkampo si Saul sa burol ng Hacila, na bago sa desyerto, na malapit sa daanan. Ngunit si David ay nanatili sa desyerto, at nakita niya na paparating si Saul kasunod niya sa desyerto. **4** Kaya nagpadala si David ng mga espaya at napag-alaman niyang toteo dumating si Saul. **5** Tumayo si David at pumunta sa lugar kung saan nagkampo si Saul; nakita niya ang lugar kung saan nagpapahinga si Saul, at si Abner anak na lalaki ni Ner, ang heneral ng kanyang hukbo; Nagpapahinga si Saul sa kampo, at nagkampo ang mga tao palibot sa kanya, natutulog ang lahat. **6** Pagkatapos sinabi ni David kay Ahimelec na Hiteo, at kay Abisai anak na lalaki ni Zeruia, ang lalaking kapatid ni Joab, "Sino ang kasama sa akin pababa sa kampo ni Saul?" sinabi ni Abisai, "Casama ako pababa sa iyo." **7** Kaya pumunta si David at Abisai sa hukbo nang gabi. At nandoon si Saul na natutulog sa loob ng kampo, kasama ang kanyang sibat na nakatusok sa lupa sa tabi ng kanyang ulo. Nagpapahinga si Abner at kanyang mga sundalo sa palibot niya. **8** Pagkatapos sinabi ni Abisai kay David, "Sa araw na ito inilagay ng Diyos sa iyong kamay ang iyong kaaway. Ngayon pakiusap hayaan mong itsusok ko siya sa lupa sa pamagatian ng sibat sa isang bagsak lamang. Hindi ko siya hahampasin ng pangalawang pagkakataon." **9** Sinabi ni David kay Abisai, "Huwag mo siyang patayin, sapagkat sino ang mag-aabot ng kanyang kamay laban sa hinirang ni Yahweh at hindi magkakasala?" **10** Sinabi ni David, "Habang nabubuhay si Yahweh, papatayin siya ni Yahweh, o darating ang araw na mamamatay siya, o pupunta siya sa labanan at mamamatay. **11** Nawa'y ipagbawal ni Yahweh na dapat kong iunat ang aking kamay laban sa kanyang tinalaga, kaya ngayon, kunin mo ang sibat na nasa kanyang ulo at ang banga ng tubig, at umalis na tayo." **12** Kaya kinuha ni David ang sibat at ang banga ng tubig mula sa ulo ni Saul at umalis na sila. Walang ni isang nakakita sa kanila o nakaalam tungkol dito, ni isang tao ang nagisig, dahil natutulog silang lahat, dahil mahimbing na pagtulog ang ibinigay ni Yahweh sa kanila. **13** Pagkatapos pumunta si David sa kabilang dako at tumayo sa tuktok ng bundok sa malayo, isang malayong pagitan ang nasa kanila. **14** Sumigaw si David sa mga tao at kay Abner anak na lalaki ni Ner, sinabi niya, "Hindi ka ba sasagot, Abner?" Pagkatapos sumagot at sinabi ni Abner, "Sino kung sumisigaw sa hari?" **15** Sinabi ni David kay Abner, "Hindi ka ba isang taong matapang? Sino ang katulad mo sa Israél? Bakit hindi ka nagbantay sa iyong panginoon na hari? Dahil may ibang taong dumating upang patayin ang hari na iyong panginoon. **16** Hindi maganda ang bagay na ito na iyong ginawa. Habang nabubuhay si Yahweh, nararapat kang mamamatay dahil hindi mo binantayan ang iyong panginoon na hinirang ni Yahweh. At ngayon tingnan mo kung nasaan ang sibat ng hari, at ang banga ng tubig na nasa kanyang ulohan." **17** Nakilala ni Saul ang boses ni David at sinabi, "Boses mo ba iyan, anak kong David?" sinabi ni David, "Ito ang aking boses, aking panginoong hari." **18** Sinabi niya, "Bakit tinutugis ng hari ang kanyang lingkod? Ano ang aking nagawa? Anong kasamaan ang nasa aking kamay?" **19** Samakatuwid ngayon, nagmakaawa ako sa iyo, hayaang pakigungan ng aking panginoon na hari ang mga salita ng kanyang lingkod. Kung si Yahweh na nag-udyok sa iyo laban sa akin, hayaan siyang tumanggap ng isang handog; ngunit kung mga tao ito, nawa'y isumpa sila sa paniningi ni Yahweh, dahil sa araw na ito inilayo nila ako, at hindi dapat ako kumapit sa pamana ni Yahweh, na kanilang sinabi sa akin, "Sumamba ka sa ibang mga diyos." **20** Samakatuwid ngayon, huwag hayaang dumanak ang aking dugo sa lupa mula sa presensya ni Yahweh, para sa hari ng Israel na dumating at humanap sa isang pulgas,

bilang isang naghahanap ng ibon sa mga bundok." **21** Pagkatapos sinabi ni Saul, "Nagkasala ako. Bumalik ka, David, anak ko, hindi na kita kailanman sasaktan, dahil natatangi ang aking buhay sa iyong mga mata ngayon. Tingnan mo, naging mangmang ako at lubusang nagkamali." **22** Sumagot si David at sinabi, "Tingnan mo, aking hari, narito ang iyong sibat! Hayaan mong lumapit ang isa sa iyong batang kalalakihan at kunin ito at dalhin ito sa iyo." **23** Nawala pagbayarin ni Yahweh ang bawat tao para sa kanyang kadakilaan at kanyang katapatan, dahil iniilagay ito ni Yahweh sa araw na ito, ngunit hindi ko sasaktan ang kanyang tinalaga. **24** At tingnan mo, tulad ng buhay mong katangi-tangi sa aking mga mata sa araw na ito, kaya nawa maging mas mahalaga ang buhay ko sa mga mata ni Yahweh, at nawa iligtas niya ako mula sa lahat ng kagulohan." **25** Pagkatapos sinabi ni Saul kay David, "Nawa pagpalain ka, anak kon David, upang makagawa ka ng mga dakilang bagay, at tunay na magtagtagumpay ka." Kaya lumakad si David, at bumalik si Saul sa kanyang lugar.

27 Sinabi ni David sa kanyang puso, "Mawawala ako nang isang araw sa pamamagitan ng kamay ni Saul; wala nang mas mabuti para sa akin kung hindi ang tumakas sa lupain ng mga Filisteo; titigil na si Saul sa paghahanap sa akin kahit saan sa lahat ng hangganan ng Israel; sa paraang ito makakatakas ako sa kanyang kamay." **2** Bumangon si David at tumawid, siya at ang anim na daang kalalakihang na kasama niya, kay Aquis anak na lalaki ni Maoc, ang hari ng Gat. **3** Nanihahan si David kasama nina Aquis sa Gat, siya at ang kanyang tauhan, bawat tao sa kanyang sariling sambahanay, at si David kasama ang kanyang dalawang asawa, Ahinoam na Jezreelite, at Abigail na Carmelita, asawa ni Nabal. **4** Sinabihan si Saul na tumakas si David patungo sa Gat, kaya hindi na niya siya hinanap. **5** Sinabi ni Aquis kay David, "Kung kinakitaan niya ako ng kagandahanang loob sa iyong mga mata, hayaan silang bigyan ng isang lugar sa Isa sa mga lungsod ng bansa, upang manirahan ako doon: para saan pa na titira ang iyong lingkod sa maharlikang siyudad na kasama mo?" **6** Kaya ibinigay ni Aquis sa kanya ang Ziklag nang araw na iyon; kaya nabibilang ang Ziklag sa hari ng Juda hanggang sa araw na ito. **7** Ang bilang ng mga araw ni David na namuhay sa lupain ng mga Filisteo ay isang buong taon at apat na buwan. **8** Nilusob ni David at kanyang mga tauhan ang ibat-ibang mga lugar, sinalakay ang Gesurita, ang Girziteo, at ang Amalekita, sa mga bayan na iyon na namumuhay sa lupain ayon, habang papunta kayo sa Sur, hanggang sa layo ng lupain ng Ehipto. Naninirahan sila sa lupain ayon mula sa sainuuang kapanahunan (Paalala: Sa halip ng "Gizitra", na makikita sa sulat ng Hebreo, ilang bagong mga bersyon ay ang Girzita, na makikita sa sulat ng Hebreo) **9** Sinalakay ni David ang lupain at walang tinirang mga lalaki ni mga babaeng buhay, kinuha niya ang mga tupa, ang baka, ang mga asno, ang mga kamelyo, at ang mga pananamit; bumalik siya at pumunta muli kay Aquis. **10** Sinasabi ni Aquis, "Laban kanino ang iyong ginawang pagslakay sa araw na ito? Baka isasagot ni David, "Laban sa timog ng Juda," o "Laban sa timog ng Jerameelite," o "Laban sa timog ng Kenita." **11** Baka bubuhayin ni David ang lalaki at ang babaeng upang dahlin sila sa Gat, nagsasabing, "Para wala silang masabi tungkol sa atin, Ginawa ni David ang nararapat." Ginawa niya itong lahat habang nakatira siya sa bansa ng mga Filisteo. **12** Naniwala si Aquis kay David, sinasabing, "Ginawa niyang lubos na mapoot ang bayan ng Israel sa kanya, samakatuwid magiging lingkod ko siya magpakailanman."

28 At nangyari na sa mga araw na iyon na tinipon ng mga Filisteo ang kanilang mga hukbo para sa digmaan upang makipaglaban sa Israel. Sinabi ni Aquis kay David, "Tyak mong alamin na lalabas ka kasama ko sa mga hukbo, ikaw at ang iyong mga tauhan." **2** Sinabi ni David kay Aquis, "Upang malaman mo kung ano ang magagawa ng iyong lingkod." Sinabi ni Aquis kay David, "para gawin kitang palagiang tagapagbantay ko." **3** Namatay si Samuel; pinagluksa siya ng buong Israel at inilibing siya sa Rama, sa kanyang lungsod. Ngayon ipinagbawal ni Saul sa lupain sa sinumang nakikipag-usap sa mga patay o sa mga espiritu. **4** Sama-samang tinipon ng mga Filisteo ang kanilang sarili at dumating at nagkampo sa Shunem; at sama-samang tinipon ni Saul ang buong Israel, at nagkampo sila sa Gilboa. **5** Nang makita ni Saul ang mga hukbo ng mga Filisteo, natakot siya, at labis na lumakas ang tibok ng kanyang puso. **6** Nanalangin si Saul kay Yahweh para tulungan siya, ngunit hindi sumagot sa kanya si Yahweh—maging sa panaginip, ni sa pamamagitan ng Urim, ni sa pamamagitan ng mga propeta. **7** Pagkatapos sinabi ni Saul sa kanyang

mga lingkod, "Hanapan ninyo ako ng babaeng umaangking nakikipag-usap sa mga patay, upang makapunta ako sa kanya at hingin ang kanyang payo." Sinabi ng kanyang mga lingkod sa kanya, "Tingnan mo, mayroong isang babae sa Endor na umaangking nakikipag-usap sa mga patay." **8** Ikinubli ni Saul ang kanyang sarili, nagsuot ng ibang kasuotan, at pumunta siya kasama ang dalawang tauhan; pinuntahan nila ang babae sa gabi. Sinabi niya, "Manghula ka para sa akin, nagmamakaawa ako sa iyo sa pamamagitan ng pakikipag-usap sa patay, at dalhin sa akin ang sinumang pangangalan ko sa iyo." **9** Sinabi ng babae sa kanya, "Tingnan, alam mo ang ginawa ni Saul, kung paano niya ipinagbawal sa lupain ang sinumang nakikipag-usap sa mga patay o sa mga espiritu. Kaya bakit ka naglalagay ng bitag para sa aking buhay, para mamatay ako?" **10** Nanumpa si Saul sa kanya sa pamamagitan ni Yahweh, at sinabing, "Habang nabubuhay si Yahweh, walang anumang parusa ang mangyayari sa iyo para sa bagay na ito." **11** Pagkatapos sinabi ng babae, "Sino ang dapat kong papuntahan sa iyo?" Sinabi ni Saul, "Papuntahan mo sa akin si Samuel." **12** Nang makita ng babae si Samuel, sumigaw siya nang malakas at nangusap kay Saul, sinabing, "Bakit mo ako nilinlang? Sapagkat ikaw si Saul." **13** Sinabi sa kanya ng hari, "Huweg ka matakot. Anong nakikita mo?" Sinabi ng babae kay Saul, "Nakita ko ang isang diyos na umaa'ytagat mula sa lupa." **14** Sinabi niya sa kanya, "Ano ang kamukha niya?" Sinabi niya, "Isang matandang lalaki ang umaakyat; nakasuot siya ng balabal." Nadarna ni Saul na si Samuel iyon, at yumukod siya na ang kanyang mukha ay nasa lupa at nagpapikta ng paggalang. **15** Sinabi ni Samuel kay Saul, "Bakit mo ako ginambala at pinabalik?" Sumagot si Saul, "Labis akong namimighati, dahil ang mga Filisteo ay naghahandang makipagdigita laban sa akin, at inwan na ako ng Diyos at hindi na sumasagot sa akin, maging sa pamamagitan ng mga propeta, ni sa mga panaginip. Kaya tumawag ako sa iyo para ipaalam mo sa akin kung ano ang aking gagawin." **16** Sinabi ni Samuel, "Ano ngayon ang kahilingan mo sa akin, yamang iniwai ka na ni Yahweh, at naging kaway mo siya?" **17** Ginawa ni Yahweh sa iyo ang sinabi niyang gagawin niya. Kinuha ni Yahweh ang kaharian sa ilalim ng iyong mga kamay at ibinigay ito sa iba—kay David. **18** Dahil hindi mo sinunod ang boses ni Yahweh at hindi mo ipinatupad ang kanyang matinding galit sa Amalek, kaya ginawa niya ito ngayon sa iyo. **19** Higit pa rito, ibinigay ka ni Yahweh at ang Israel sa kamay ng mga Filisteo. Bukas makakasama kita at ang iyong mga anak na lalaki. Ibinigay din ni Yahweh ang hukbo ng Israel sa kamay ng mga Filisteo." **20** Pagkatapos biglang bumagsak ang buong katabwan ni Saul sa lupa at takot na takot dahil sa mga salita ni Samuel. Wala na siyang lakas, dahil wala siyang kinain na anumang pagkain sa buong araw na iyon, maging sa buong gabi. **21** Lumapit ang babae kay Saul at nakita niyang labis siyang naguguluhang, sinabi niya sa kanya, "Tingnan mo, nakinig ang iyong babaeng lingkod sa iyong boses; Inilagay ko ang aking buhay sa aking kamay at nakinig sa mga salitang sinabi mo sa akin." **22** Kaya ngayon, nagmamakaawa ako sa iyo, makinig ka rin sa boses ng iyong babaeng lingkod at hayaan mong maghain ako ng kaunting pagkain sa harap mo. Kumain ka para makaipon ka ng lakas para sa iyong paglalakbay." **23** Ngunit tumanggi si Saul at sinabing, "Hindi ako kakain." Ngunit pinilit siya ng kanyang mga lingkod kasama ng babaet at nakinig siya sa kanilang boses. Kaya bumangon siya at umupo sa higaan. **24** Mayroon pinatabang guya ang babaeng kanyang bahay; nagmadali siya at pinatay ito; kumuha siya ng harina, minasa ito at naghurno ng tinapay na walang lebadura gamit ito. **25** Dinala niya ito sa harapan ni Saul at kanyang mga lingkod, at kumain sila. Pagkatapos bumangon sila at umalis sa gabing iyon.

29 Ngayon sama-samang tinipon ng mga Filisteo ang lahat ng kanilang hukbo sa Aphek; nagkampo ang mga Israelita sa tabi ng bukal na nasa Jezreel. **2** Dumaan ang mga prinsipe ng mga Filisteo nang daan-daan at nang libu-libo; dumaan si David at ang kanyang mga tauhan sa hulihang tantawas kasama ni Aquis. **3** Pagkatapos sinabi ng mga prinsipe ng mga Filisteo, "Ano ang ginagawa ng mga Hebreo ito dito?" Sinabi ni Aquis sa mga prinsipe ng mga Filisteo, "Hindi ba ito si David, ang lingkod ni Saul na hari ng mga Israelita na naging kasama ko sa mga araw na ito, o sa mga taon na ito, at wala akong naktitang kapintasan sa kanya mula nang dumating siya sa akin hanggang sa araw na ito?" **4** Ngunit galit sa kanya ang mga prinsipe ng mga Filisteo; sinabi nila sa kanya, "Paalisin mo ang taong iyan, para bumalik siya sa kanyang lugar na ibinigay

mo sa kanya; huwag mo siyang hayaang sumama sa atin sa digmaan, upang hindi siya maging kaaway natin sa digmaan. Dahil paano pa ba gagawa ng kapayapaan ang taong ito sa kanyang panginoon? Hindi ba sa pamamagitan ng mga ulo ng ating mga tauhan? 5 Hindi ba ito ang David na inawitan nila sa isa-isa sa pamamagitan ng mga sayaw, sinasabing: 'Pinatay ni Saul ang kanyang libu-libo, At si David ang kanyang sumpang libo?' 6 Pagkatapos tinawag ni Aquis si David at sinabing, "Habang nabubuhay si Yahweh, naging mabuti ka, at ang iyong paglalbas at pagpasok sa akin sa hukbo ay naging mabuti sa aking panawan, sapagkat wala akong nakitang kasalan sa iyo simula ng araw na dumating ka sa akin hanggang sa araw na ito. Gayon pa man, hindi sang-ayon sa iyo ang mga prinsipe. 7 Kaya ngayon bumalik ka at umalis na may kapayapaan, upang hindu ka galagutan ng mga prinsipe ng mga Filisteo." 8 Sinabi ni David kay Filisteo, "Subali't ano ba ang nagawa ko? Ano ang nakita mo sa iyong lingkod habang kasama mo ako hanggang sa araw na ito, na hindi ako makakapunta at makipagdigma laban sa mga kaaway ng aking panginoong hari?" 9 Sumagot si Aquis at sinabi David, "Alam kong kasinlinis ka ng isang anghel ng Diyos sa aking paninig: gayunpaman, sinabi ng mga prinsipe ng mga Filisteo, 'Hindi siya maaaring umakyat kasama natin sa labanan.' 10 Kaya ngayon bumangon nang maaga ang mga lingkod ng iyong panginoon na sumama sa iyo; pagkaisug ninyo sa madaling araw at may liwanag na, umalis na kayo." 11 Kaya bumangon si David nang maaga, siya at ang kanyang mga tauhan upang umalis ng umaga, para bumalik sa lupain ng mga Filisteo. Ngunit umakyat ang mga Filisteo sa Jezreel.

30 At nangyari na nang bumalik sa Ziklag si David at ng kanyang mga tauhan sa ikatlong araw, na gumawa ng pagsalakay ang mga

Amalekita sa Negev at sa Ziklag. Linusob nila ang Ziklag, sinunog ito, 2 at binihag ang mga kababaihan at bawat isang naroroon, kapwa maliliit at malalaki. Wala silang pinatay, ngunit dinala sila habang papaalais sila. 3 Nag dumating sina David at ang kanyang mga tauhan sa lungsod, nasunog na ito—a binihag ang kanilang mga asawa, kanilang mga anak na lalaki, at kanilang mga anak na babae. 4 Pagkatapos nagaatas ng boses sina David at mga taong kasama niya at umiyak sila hanggang wala na silang kakayahang umiyak. 5 Binihag ang dalawang asawa ni David na sina Ahinoam na taga-Jezreel, at si Abigail na asawa ni Nabal na taga-Carmelo. 6 Labis na namighati si David, sapagkat nag-uusap ang mga tao tungkol sa pagbato sa kanya, dahlil ang mga espiritu ng halat ng tao ay nagdadalamhati, bawat tao para sa kanyang mga anak na lalaki at mga anak na babae; subali't pinalakas ni David ang kanyang sarili kay Yahweh, na kanyang Diyos. 7 Sinabi ni David kai Abiathar na anak ni Ahimelec na pari, "Nagmamakaawa ako sa iyo, dahlil mo dito ang epod para sa akin." Dinala ni Abiathar ang epod kay David. 8 Nanalangin si David kay Yahweh ng gabay, sinasabing, "Kung tutugisin ko ang hukbong ito, maaabutan ko ba sila? Sumagot si Yahweh sa kanya, "Tugisin mo sila dahil tiyak na maaabutan mo sila, at tiyak na mababawi mo ang lahat." 9 Kaya umalis si David, siya at ang anim na raang tauhang kasama niya; nakarating sila sa batis Besor, kung saan nanatili ang mga lalaking naiwan. 10 Ngunit patuloy si David sa pagtugis, siya at ang apat na raang tauhan; sapagkat dalawang daang tauhan ang naiwan na mahinang mahina na kaya hindi na makatawid sa batis ng Besor. 11 Natagpuan nila sa bukid ang isang taga-Ehipto at dinala kay David; binigyan nila ng tinapay, at kinain niya ito; binigyan nila ng tubig na maiynom; 12 at binigyan nila ng isang pisrasong mamón na gawa sa igos at dalawang kumpol ng pasas. Nang nakakain na siya, bumalik na muli ang kanyang lakas, sapagkat hindi siya kumain ng tinapay ni uminom ng tubig sa loob ng tatlong araw at tatlong gabi. 13 Simabi ni David sa kanya, "Kanino ka nabibilang? Saan ka nagsimula?" Sinabi niya, isa akong binata ng Ehipto, lingkod ng isang Amalekita; iniwán ako ng aking amo, dahlil tatlong araw na ang nakakaranan nagkakasakit ako. 14 Gumawa kami ng pagsalakay sa Negev ng mga Chereteo, at kung anong nabibilang sa Juda, at sa Negev ng Caleb, at sinunog namin ang Ziklag." 15 Sinabi sa kanya ni David, "Maaari mo ba akong dahlin papaba sa mga pangkat na ito na sumalakay?" Sinabi ng taga-Ehipto, "Sumumpa ka sa akin sa Diyos na hindi mo ako papatayin o ipagkakanulo sa mga kamay ng aking panginoon, at dadalhin ko kayo papaba sa mga sumalakay na pangkat na ito." 16 Nang dininala si David ang taga-Ehipto papaba, ang mga sumalakay ay nagkalat sa buong paligid, nagkakainan at nag-inuman, at nagsasawayan, dahlil sa lahat ng mga nanakaw nila mula sa lupain ng Filisteo at mula sa

Iupain ng Juda. 17 Nilusob sila ni David mula sa takip-silim hanggang sa gabi ng sumunod na araw. Wala ni isang lalaki ang nakatakás maliban sa apat na raang binatang sumakay sa mga kamelyo at tumakas. 18 Nabawi ni David ang lahat ng kinuha ng mga Amalekita; at nailigtas ni David ang kanyang dalawang asawa. 19 Wala ni isang nawala, maging maliliit man ni malalaki, maging anak na mga lalaki ni anak na mga babae, maging ang nanakaw, ni anumang bagay na kinuha sa kanila ng mga sumalakay para sa kanilang sarili. Dinala ni David pabalik ang lahat. 20 Kinuha ni David ang lahat ng kanilang mga kawan at mga pangkat ng hayop, na itinaboy ng mga tauhan sa unahan ng ibang baka. Sinabi niya, "Ito ang nanakaw ni David." 21 Pumunta si David sa kanyang dalawandaang tauhang naiwan na mahinang mahina para sumunod sa kanya, iyong mga pinaiwan ng iba upang manatili sa batis Besor. Ang mga tauhang ito ang nauhang pumunta para salubungin si David at mga taong kasama niya. Nang pumunta si David sa mga taong ito, binati niya sila. 22 Pagkatapos sinabi ng lahat ng masasamang lalaki at mga walang kabuluhang taong sumama kay David, "Dahil hindi sumama sa atin ang mga kalalakihang ito, hindi natin sila bibigyan ng anumang nanakaw na nabawi natin. Malibin na maaring isama ng bawat lalaki ang kanyang asawa at mga anak, pangunahan sila palayo, at umalis." 23 Kaya sinabi ni David, "Hindi kayo dapat kumilos ng ganito sa mga ibinigay sa atin ni Yahweh, mga kapitid. Inrgatnan niya tayo at ibinigay sa ating kamay ang mga sumalakay laban sa atin. 24 Sinong makikinig sa inyo sa bagay na ito? Dahil gaya ng kababagi ay para sa sinumang pumunta sa labanan, kaya ganundin ang kababagi para sa sinumang nagbantay sa mga gamit; makikababagi sila at magkakapareho bawat kababagi." 25 Naging ganoon na mula sa araw na iyong hanggang sa araw na ito, sapagkat ginawang batas iyon ni David at isang kautusin para sa Israel. 26 Nang pumunta si David sa Ziklag ipinadala niya ang ilan sa mga nanakaw sa mga nakakatanda ng Juda, sa kanyang mga kaibigan, sinabing, "Tingnan ninyo, narito ang isang handog para sa inyo mula sa nanakaw mula sa mga kaaway ni Yahweh." 27 Sa mga nakakatanda na nasa Betuel, at sa mga nasa Ramot sa Timog, at sa mga nasa Jattir, 28 at sa mga nasa Aroer, at sa mga nasa Sifmot, at sa mga nasa Estemoa. 29 At ganun din sa mga nakakatandang nasa Racial, at sa mga nasa lungsod ng mga Jerahmeelite, at sa mga nasa siyudad ng mga Cineo, 30 at sa mga nasa Horma, at sa mga nasa Borasan, at sa mga nasa Athac, 31 at sa mga nasa Hebron, at sa lahat ng lugar kung saan palaging pumupunta mismo si David at ng kanyang mga tauhan.

31 Ngayon napaglaban ang mga Filisteo laban sa Israel. Nagsitakas ang mga kalalakihan ng Israel mula sa harap ng mga Filisteo at patay na bumagsak sa bundok Gilboa. 2 Tirugay ng malapitan ng mga Filisteo si Saul at ang kanyang anak na mga lalaki. Napatay ng mga Filisteo si Jonatan, Abinadab, at Malquisua, at ang kanyang mga anak na lalaki. 3 Nagpatuloy ang matinding labanan laban kay Saul, at nasukol siya ng mga mamamana. Siya ay nakaranas ng malubhang sugat dahil sa kanila. 4 Pagkatapos sinabi ni Saul sa kanyang tagadala ng baluti, "Hugutin mo ang iyong espada at isaksak mo ito sa akin. Kung hindi, darating itong hindi mga tulì at lalapastanganin ako." Ngunit ayaw gawin ng kanyang tagadala ng baluti, dahlil takot na takot siya. Kaya kinuha ni Saul ang kanyang sariling espada at pinatay nito ang kanyang sarili. 5 Nang nakita ng tagadala ng baluti na patay na si Saul, gayon din pinatay niya ang kanyang sarili ng kanyang sariling espada at namatay nagmagkasama. 6 Kaya namatay si Saul, ang kanyang tatlong anak na lalaki, at kanyang tagadala ng baluti— sama-samang namatay ang mga kalalakihang ito nang araw na iyon. 7 Habang nasa kabilang bahagi ng lambak ang mga kalalakihan ng Israel, at sa mga nasa ibayo ng Jordan, nakita nila na nagsitakas ang mga kalalakihan ng Israel, at nang si Saul at ang kanyang mga anak na lalaki ay patay na, iniwán nila ang kanilang mga lungsod at nagsitakas, at dumating ang mga Filisteo at nanirahan sa lugar nila. 8 Dumating ang sumunod na araw, nang dumating ang mga Filisteo upang tanggalin ang mga patay, na nakita nila si Saul at ang kanyang tatlong anak na lalaki na patay na sa Bundok Gilboa. 9 Pinutol nila ang kanyang ulo at tinanggal ang kanyang mga pananggang baluti, at nagpadala ng mga mensahero sa lupain ng mga Filisteo sa lahat ng dako upang dahlin ang balita sa kanilang diyuys-diyosan sa templo at sa mga tao. 10 Inilagay nila ang kanyang baluti sa loob ng templo ni Astare, at ang kanilang itinali ang kanyang katawan sa pader ng lungsod sa Bethsan. 11 Nang nabalitaan ng

mga nakatira sa Jabes Galaad kung ano ang ginawa ng mga Filisteo kay Saul, **12** tumayo ang lahat ng mandirigmang mga kalalakihan at lumakad ng magdamag at kinuha ang katawan ni Saul at ang mga katawan ng kanyang mga anak na lalaki mula sa pader ng Bethsan. Pumunta sila sa Jabesh at doon nila sinunog ang mga ito. **13** Pagkatapos kinuha nila ang kanilang mga buto at inilibing ang mga ito sa ilalim ng isang puno ng tamarisko sa Jabes, at nag-ayuno sa loob ng pitong araw.

2 Samuel

1 Nang namatay si Saul, bumalik si David galing sa pagsalakay sa bayan ng Amalek at nanatili sa Ziklag ng dalawang araw. **2** Sa ikatlong araw, mayroong isang taong dumating mula sa kampo ni Saul na sira ang kaniyang mga damit at may dumit sa kaniyang ulo. Nagkarating siya kay David yumuko siya sa lupa at siya ay nagpatirapa. **3** Sinabi ni David sa kaniya, "Saan ka nanggaling?" Sagot niya, "Nakatakas ako mula sa kampo ng Israel." **4** Sinabi ni David sa kaniya, "Pakisusabihin mo sa akin kung ano ang mga bagay na nangyari." sumagot siya. "Nagsitakas ang mga tao mula sa labanan. Marami ang bumagsak at marami ang namatay. Si Saul at Jonatan na kaniyang anak na lalaki ay namatay din." **5** Sinabi ni David sa binatang lalaki, "Papaano mo nalaman na si Saul at si Jonatan na kaniyang anak na lalaki ay namatay?" **6** Sumagot ang binata, "Nagkataon na naron ako sa Bundok Gilboa, at doon nakasandal siya sa kaniyang sibat, at ang mga karwaheng pandigma at ang mga nangangabayo ay halos malapit na sa kaniya. **7** Tumalikid si Saul at nakita ako at tinawag niya ako. Sumagot ako, 'Nandito ako.' **8** Sinabi niya sa akin, 'Sino ka?' Sinagot ko siya, 'Ako ay taga-Amalek.' **9** Sinabi niya sa akin, 'Pakisusap tumayo ka sa harapan ko at patayin mo ako, dahil matinding paghihirap ang nararanasan ko, pero nanatili pa rin akong buhay. **10** Kaya tumayo ako sa ibabaw niya at pinatay ko siya, dahil alam ko na hindi na siya mabubuhay pagkatapos niyang bumagsak. At kinuha ko ang kaniyang korona na nasa kaniyang ulo at ang pulseras na nasa kaniyang kamay, at dinala ang mga ito doon para sa iyo, aking panginoo." **11** Pagkatapos pinunit ni David ang kaniyang mga damit, at ginawa rin ito ng lahat ng mga kalalakihan na kasama niya. **12** Sila'y namangis, umiyak, at nag-ayuno hanggang gabî para kay Saul, para kay Jonatan na kaniyang anak na lalaki, para sa mga tao ni Yahweh, at para sa tahanan ng Israel dahil bumagsak sila sa pamamagitan ng espada. **13** Sinabi ni David sa binata, "Saan ka nanggaling?" Sumagot siya, "Ako ay anak na lalaki ng isang dayuhan sa lupain, isang taga-Amalek." **14** Sinabi ni David sa kaniya, "Bakit hindi ka natakor na patayin ang hari na hinirang ni Yahweh sa pamamagitan ng iyong sariling kamay?" **15** Tinawag ni David ang isa sa mga binata at sinabi, "Kunin at patayin siya." Kaya kinuha ang lalaki at pinatay siya, at namatay ang taga-Amalek. **16** Pagkatapos sinabi ni David sa namatay na taga-Amalek, "Ang iyong dugo ay nasa iyong ulo dahil ang iyong sariling bibig ay naging saksi laban sa iyo at sa sinabi mo, 'Pinatay ko ang hinirang na hari ni Yahweh.'" **17** Pagkatapos inawit ni David ang panlibing na awiting ito tungkol kay Saul at Jonatan na kaniyang anak na lalaki. **18** Ipinag-utos niya sa mga tao na ituro itong Awit ng Pananangis sa mga anak lalaki ng Juda, na naisulat sa Ang Aklat ni Jaser. **19** Ang iyong nituwalihati, Israel, ay namatay, pinatay sa inyong mga bundok! Papaano ang magiting ay natumbatul? **20** Huwag itong sabihin kay Gath, Huwag itong ipahayag sa mga kalye ng Askelon para hindi magdilwan ang mga anak na babae ng mga taga-Filisteo, para hindi magdiwang ang mga anak na babae ng mga hindi tuli. **21** Mga Bundok ng Gilboa, huwag na hayaang magkaroon ng hamog o ulan sa inyo, ni mga kabukiran na magbibigay ng butil para sa mga alay, dahil doon ang panangga ng magiting ay nadungisan. Ang panangga ni Saul ay hindi na kailanman pinahiran sa pamamagitan ng langis. **22** Mula sa mga dugi sa mga namatay na iyon, mula sa mga kawayan ng mga magiting, ang pana ni Jonatan ay hindi na bumalik, at ang espada ni Saul ay hindi bumatik ng walang saysay. **23** Si Saul at Jonatan ay minahal at mapagmahala sa buhay, at sa kanilang kamataran sila ay hindi ipinaghwiwalay. Sila ay mas mabilis kaysa sa mga agila, mas malakas kaysa sa mga leon. **24** Kayong mga anak na babae ng Israel, umiyak sa ibabaw ni Saul, na siyang nagbibis sa inyo ng pulang kasuotan, na naglagay ng palamuti ng ginto sa inyong mga kasuotan. **25** Paano napabagsak ang isang magiting sa gitna ng labanan! Si Jonatan ay pinatay sa inyong mataas mga lugar. **26** Ako ay namimighati para sa iyo, aking kapatiid na Jonatan. Ikaw ay minahal ko ng lubusan. Ang pagmamahala mo sa akin ay kahanga-hanga, higit pa sa pagmamahala ng mga kababaihan. **27** Paano napabagsak ang magiting, at ang mga sandata sa digmaan ay nasira!"

2 Pagkaraan nito ngaganong si David kay Yahweh at sinabi, "Pupunta ba ako sa isa sa mga lungsod sa Juda?" Sumagot si Yahweh sa kaniya, "Pumunta ka." Sabi ni David, "Sa anong lungsod ako pupunta?"

Sumagot si Yahweh, "Sa Hebron." **2** Kaya umalis si David kasama ang kaniyang dalawang asawa, si Ahinoam mula sa Jezreel, at Abigail mula sa Carmel, ang biyuda ni Nabal. **3** Isinama ni David ang mga kalalakihan na kasama niya, na ang bawat isa ay isinama ang kanilang pamilya, sa mga lungsod ng Hebron, kung saan nagsimula silang manirahan. **4** Pagkatapos dumating ang mga kalalakihan mula sa Juda at hinirang si David na hari sa buong sambahanay ng Juda. Sinabi nila kay David, "Ang mga kalalakihan sa Jabes Galaad ang naglibing kay Saul. **5** Kaya nagpadala si David ng mga mensahero sa mga kalalakihan ng Jabes Galaad at sinabi sa kanila, "Kayo ay pinagpala ni Yahweh, dahil sa ipinakita ninyo na katapatan sa inyong panginoong si Saul at inilibing siya. **6** Ngayon nagaapakita si Yahweh sa inyo ng tapat na kasunduan at katapatan. Magpapakita rin ako sa inyo nitong kabutihan dahil ginawa ninyo ang bagay na ito. **7** Kaya ngayon, hayaang maging malakas ang inyong mga kamay; maging matapang dahil si Saul na inyong panginoon ay namatay, at buong sambahanay ng Juda ay hinirang ako mag hari sa kanila." **8** Pero si Abner anak na lalaki ni Ner, pinuno ng hukbo ni Saul, kinuha ang anak ni Saul na si Isobel at dinala siya sa Mahanaim; **9** ginawa niya si Isobel na hari sa buong Galaad, Asureo, Jezreel, Efraim, Benjamin, at sa buong Israel. **10** Si Isobel anak na lalaki ni Saul, ayapatnapuntao gulang nang mag-umpisa siyang maghari sa buong Israel, at naghari siya ng dalawang taon. Peroo ang sambahanay ng Juda ay sumunod kay David. **11** Ang panahon na si David ay naging hari sa Hebron sa buong sambahanay ni Juda ay pitong taon at anim na buwan. **12** Si Abner anak na lalaki ni Ner, at ang mga lingkod ni Isobel anak na lalaki ni Saul, ay umalis mula sa Mahanaim patungo sa Gibeon. **13** Si Joab anak na lalaki ni Zeruias at ang mga lingkod ni David ay lumabas at napakigkita sa kanila sa lawa ng Gibeon. Umupo sila doon, isang grupo sa isang pang ng lawa at ang iba sa kabilang pang. **14** Sinabi ni Abner kay Joab, "Hayaan ang mga binata ay tumayo at makipaglaban sa ating harapan." Pagkatapos sinabi ni Joab, "Hayaan silang tumayo." **15** Pagkatapos nagsitayutan ang mga binata at sama-samang nagtipon, labingdalawa para kay Benjamin at Isobel anak na lalaki ni Saul, at labingdalawa mula sa mga lingkod ni David. **16** Sinunggaban ng bawat lalaki ang ulo ng kaniyang kaaway at sinaksak ang kaniyang espada sa gilid ng kaniyang kalaban, at pareho silang nagsibagsakan. Kaya ang lugar na iyon ay tinawag sa Hebreo, "Helket Hazurim," o "Bukid ng mga Espada," na nasa Gibeon. **17** Ang labanan ay masyadong marahas ng araw na iyon at si Abner ay ang mga kalalakihan ng Israel ay natalo sa harapan ng mga lingkod ni David. **18** Ang tatlong anak na lalaki ni Zeruias ay naron: Si Joab, at Abisai, at Asahel. Si Asahel ay napakabilis ng mga paa gaya ng isang gasel. **19** Tinutugis ng malapitan ni Asahel si Abner kay Asahel, Tigilan mo na ang pagtugis sa akin. Bakit kita pababagsakin sa lupa? Anong mukhang ihaharap ko kay Joab, na iyong kapatiid na lalaki?" **20** Pero tumangging lumihis si Asahel at sinaksak siya ni Abner sa kataban sa pamamagitan ng mapurol na dulo ng kaniyang sibat, kaya ang sibat ay tumagos sa kabilang gilid. Bumagsak si Asahel at namatay doon. Kaya ang sinuman ang dumating sa lugar kung saan bumagsak at namatay si Asahel, ay huminto at nanatiling nakatayo. **21** Pero tinugis ni Joab at Abisai si Abner. Nang palubog na ang araw, pumunta sila sa bulog ng Amma, na malapit sa Giah sa pamamagitan ng daan patungo sa kabugatan ng Gibeon. **25** Nagtipon ang mga kalalakihan ni Benjamin ng sama-sama sa likuran ni Abner at tumayo sa itaas ng bulog. **26** Pagkatapos tinawag ni Abner si Joab at sinabi, "Dapat bang magpatayan tayo habang buhay? Hindi mo ba alam lalo lang itong lulubha sa katapusan? Gaano katagal bago mo sasabihin sa inyong mga kalalakihan na tigilan na ang pagtugis sa inyong mga kapatiid na lalaki?" **27** Sumagot si Joab, "Hanggang sa nabubuhay ang Diyos, kung hindi mo sinabi iyan, ang aking mga tauhan ay patuloy na tutugis ang kanilang mga kapatiid na lalaki hanggang umaga!" **28** Kaya pinatunog ni Joab ang trumpeta, at ang lahat ng kaniyang tauhan ay tumigil at hindi na tinugis kailanman ang Israel, ni hindi na sila naglakad kailanman. **29** Si Abner at ang kaniyang mga tauhan ay naglakbay nang buong magdamag patungong Araba. Tumawid sila sa Jordan, naglakad silang lahat ng sumunod na umaga, at pagkatapos

nakarating sa Mahanaim. **30** Bumalik si Joab galing sa pagtugis kay Abner. Tinipon niya ang lahat ng kaniyang tauhan, kung saan nawawala si Asahel at ang labing-siyam na mga sundalo ni David. **31** Pero ang mga tauhan ni David ay nakapatay ng 360 tauhan ni Benjamin sa pamamagitan ni Abner. **32** Pagkatapos kinuha nila si Asahel at iniilbing siya sa loob ng libungan ng kaniyang ama, na nasa Bethlehem. Naglakbay si Joab at ang kaniyang mga tauhan ng buong magdamag, at inabutan na sila ng maagang pagsikat ng araw sa Hebron.

3 Ngayon ay mayroong isang mahabang digmaan sa pagitan ng tahanan ni Saul at ng tahanan ni David. Patuloy na lumalakas ng lumakas si David pero ang tahanan ni Saul ay patuloy na humihina ng humihina. **2** Ang mga anak na lalaki ay ipinanganak kay David sa Hebron. Ang kaniyang panganyay ay si Amnon, kay Ahihoan mula sa Jezreel. **3** Ang kaniyang pangalawang anak, ay si Quileb, ay ipinanganak kay Abigail, ang biyuda ni Nabal mula sa Carmel. Ang pangatlo, ay si Absalom, anak ni Maaca, anak na babae ni Talmai, hari ng Gesur. **4** Si Adonias, ang ikaapat na anak na lalaki ni David, na anak na lalaki ni Haggit. Ang ikalima ay si Shetias, anak na lalaki ni Abital, **5** at ang ika-anim, si Iteam, anak na lalaki ng asawa ni David na si Eglah. Ang mga anak na lalaki na ay ipinanganak kay David sa Hebron. **6** Nangyari ito sa panahon ng digmaan sa pagitan sa tahanan ni Saul at sa tahanan ni David na si Abner ay nagawang palakasin ang tahanan ni Saul. **7** May isang kerida si Saul na ang pangalan ay Rizpa, ang anak na babae ni Aya. Sinabi ni Isobel kay Abner, "Bakit mo sinipingang ang kerida ng aking ama?" **8** Pagkatapos si Abner ay galit na galit sa mga salita ni Isobel at sinabi, "Ako ba ay ulo ng aso na pag-aari ng Juda? Sa araw na ito ay ipinapakita ko ang katapatan sa tahanan ni Saul, ang iyong ama, sa kaniyang mga kapatid na lalaki, at sa kaniyang mga kaibigan sa hindi ko pagbibigay sa iyo sa kamay ni David. At ngayon pinaparatahang mo ako sa araw na ito tungkol sa babaeng ito. **9** Nawa gawin sa akin ng Diyos, Abner, at mas masama pa, kung hindi ko gagawin para kay David ang gaya ng ipinangako ni Yahweh sa kaniya. **10** na ilipat ang kaharian mula sa tahanan ni Saul at itayo ang trono ni David sa buong Israel at sa buong Juda, mula Dan hanggang Beerseba." **11** Hindi makasagot si Isobel kay Abner ng iba pang salita, dahil natakot siya sa kanya. **12** Pagkatapos nagpadala ng mga mensahero si Abner kay David, para kausapin siya sa pagsasabing, "Karinong lupa ito?" Gumawa ka ng isang kasunduan sa akin, at makikita mo na ang aking kamay ay nasa iyo, dahlin ang buong Israel sa iyo." **13** Sumagot si David, "Mabuti, gagawa ako ng isang kasunduan sa iyo. Pero isang bagay ang hihiggin ko mula sa iyo na hindi mo makikita ang aking mukha maliban na dahlin mo muna si Mical, ang anak na babae ni Saul, kapag nakipagkita ka sa akin." **14** Pagkatapos nagpadala ng mga mensahero si David kay Isobel, anak na lalaki ni Saul, na nagsasabing, "Ibigay mo sa akin ang aking asawa na si Mical, na aking binayaran na nagkakahalaga ng isangdaang balat ng mga taga-Filisteo." **15** Kaya ipinakuha ni Isobel si Mical at kinuha siya sa kaniyang asawa, na si Patiel anak na lalaki ni Lais. **16** Sumama ang kaniyang asawa sa kaniya, umiiyak habang papaalis, at sinundan siya sa Bahurim. Pagkatapos simabi ni Abner sa kaniya, "Bumalik sa bahay mo ngayon." Kaya nagbalik siya. **17** Kinasup ni Abner ang mga nakatatanda sa Israel sa pagsasabing, "Nang nakaraan sinusubukan ninyo na mag hari si David sa inyo. **18** Ngayon gawin ito. Dahil nakipag-usap si Yahweh kay David sinasabing, 'Sa pamamagitan ng kamay ng aking lingkod na si David iligit ko ang aking mga tao ang Israel mula sa kapangyarihan ng mga Filisteo at sa lahat ng kanilang mga kaaway.'" **19** Kinasup din mismo ni Abner ang bayan ng Benjamin. Pagkatapos pumunta rin si Abner upang makipag-usap kay David sa Hebron para ipaliwanag ang lahat ng bagay na ninanais ng Israel at ng buong sambahan ni Benjamin na nais tapusin. **20** Nang dumating sa Hebron si Abner at ang dalawampu sa kaniyang mga tauhan para makipagkita kay David, naghanda si David ng isang piging para sa kanila. **21** Ipinaliwanag ni Abner kay David, "Ako ay aalis at titipunin ang buong Israel para sa iyo, aking panginoon ang hari, nang sa gayon gagawa sila ng isang kasunduan sa iyo, nang sa gayon maaari kang maghari sa lahat ng nanaisin mo." Kaya pinalis ni David si Abner, at umalis si Abner ng may kapayapaan. **22** Pagkatapos dumating ang mga sundalo ni David at Joab galing sa pagsalakay at may dalang maraming mga bagay na kanilang nakuha sa panlolooob. Pero si Abner ay hindi kasama ni David sa Hebron. Pinalis siya ni David, at umalis si

Abner ng may kapayapaan. **23** Nang si Joab at lahat ng hukbo na kasama niya ay dumating, sinabi nila kay Joab, "Si Abner anak na lalaki ni Ner ay nagpunta sa hari, at ang hari ay pinalis na siya, at umalis si Abner ng may kapayapaan." **24** Pagkatapos pumunta si Joab sa hari at sinabi, "Ano ang ginawa mo? Tingnan mo, pumunta si Abner sa iyo! Bakit mo siya pinalis, at siya ay nakaaalis na?" **25** Hindi mo ba alam na pumunta si Abner anak na lalaki ni Ner para lokohin ka, at alamin ang iyong mga plano at malaman ang lahat ng bagay na gagawin mo?" **26** Nang iniwian ni Joab si David, ngapadala siya ng mga mensahero kay Abner, at dinala siya pabalik mula sa balon ng Sira, pero hindi alam ito ni David. **27** Nang makabalik si Abner sa Hebron, dinala siya ni Joab sa isang tabi sa gitna ng tarangkahang para kausapin siya ng tahimik. Doon sinaksak siya ni Joab sa tiyan at pinatay siya. Sa ganiton paraan, naipaghiganti ni Joab ang dugo ni Asahel na kaniyang kapatid na lalaki. **28** Nang marinig ni David ang tungkol dito, sinabi niya, "Ako at ang aking kaharian ay inosente sa harapan ni Yahweh magpakailanman hinggil sa dugo ni Abner anak na lalaki ni Ner. **29** Hayaan ang kasalanan sa pagkamatay ni Abner ay bumagsak sa ulo ni Joab at sa lahat ng sambahan ng kaniyang ama. Nawaway hindu ito maalis sa pamilya ni Joab isang tao na mayroong tumutulong sugat o sakit sa balat o isang pilay at dapat lumakad na mayroong isang tungkod o pinatay sa pamamagitan ng espada o umaalis na walang pagkain. **30** Kaya si Joab at Abisai ang kaniyang kapatid na lalaki ay pinatay si Abner, dahil pinatay niya sa labanan ang kanilang kapatid na lalaki na si Asahel sa Gibeon. **31** Sinabi ni David kay Joab at sa lahat ng tao na kasama niya, "Punitin niryo ang inyong mga damit, maglagay ng telang magaspang, at manangs sa harapan ng bangkay ni Abner." At si Haring David ay lumakad sa likod ng bangkay sa paghahati sa libungan. **32** Inilibing nila si Abner sa Hebron. Umiyak ang hari at nanangis ng malakas sa puntod ni Abner, at lahat din ng tao ay nag iyakan. **33** Ang hari ay nanangis para kay Abner, at umawit. "Kailangan bang mamatay ni Abner gaya sa pagkamatay ng isang mangmang?" **34** Ang iyong mga kamay ay hindi nakatali. Ang iyong mga paa ay hindi nakakadrena, habang ang isang lalaki ay bumabagsak sa harapan ng mga anak na lalaki ng walang hustisya, kaya ikaw ay bumagsak. "Muli ang lahat ng tao ay nagsisiyakan sa kaniya. **35** Lumapit ang lahat ng tao kay David para pakainin habang may araw pa, pero nangako si David, "Nawa'y gawin sa akin ng Diyos, at ng mas matindi pa, kung titikli ako ng tinayap o anumang bagay bago lumubog ang araw." **36** Kaya napansin ng lahat na tao ang pighati ni David, at nalugod sila, gaya ng ginawa ng hari na nakalulugod sa kanila. **37** Kaya naintindihan ng lahat ng tao at ng buong Israel nang araw na iyon na hindi ito nais ng hari na patayin si Abner anak na lalaki ni Ner. **38** Sinabi ng hari sa kanyang mga lingkod, "Hindi ba niryo alam na isang prinsipe at dakilang lalaki ang bumagsak sa araw na ito sa Israel?" **39** At ako ay mahina sa araw na ito, kahit na ako ang nahirang na hari, ang mga kalakalihang ito, ang anak na lalaki ni Zeruias, ay napakalupit para sa akin. Nawaway si Yahweh ang magbaway sa masamang tao, sa pamamagitan ng pagpaparusa sa kanya para sa kaniyang kasamaan, gaya ng nararapat sa kanya."

4 Nang nabalitaan ni Isboset, lalaking anak ni Saul, na namatay si Abner sa Hebron, nanghina ang kaniyang mga kamay, at nagkagulo ang buong Israel. **2** Ngayon ang lalaking anak ni Saul ay mayroong dalawang tahanan na mga kapitan ng mga pangkat sundalo. Baana ang pangalan ng isa at Recab ang isa, mga lalaking anak ni Rimon na taga-Beerot na mga tao ni Benjamin (dahil ang Beerot ay itinuring na bahagi ng Benjamin, **3** at tumakas ang mga taga-Beerot putungong Gittaim at naninirahan sila roon hanggang sa panahong ito). **4** Ngayon si Jonatan, lalaking anak ni Saul, ay mayroong isang lalaking anak na lumpo sa kaniyang mga paa. Limang taon gulang siya nang nabalitaan niya ang tungkol kina Saul at Jonatan na nagmula sa Jezreel. Binuhat siya ng kaniyang tagapangalaga para tumakas. Pero habang tumatakbó siya, natumba ang lalaking anak ni Jonatan at naging lumpo. Mefiboset ang kanyang pangalan. **5** Kaya ang mga anak na lalaki ni Rimon na taga-Beerot, na sina Recab at baana ay naglakbay ng ang panahon ay mainit papunta sa tahanan ni Isboset, habang siya ay nagpapahinga sa tanghal. **6** Nakatulog ang babaeng nagbababantay sa pintuan habang sinasala ang trigo, at pumasok sina Recab at Baana nang tahimik at dinaanahan siya. **7** Kaya pagkatapos nilang pumasok ng bahay, sinalakay nila siya at pinatay habang nakahiga siya sa kaniyang higaan sa kaniyang silid. Pagkatapos pinugutan nila siya ng ulo at dinala

ito palayo, buong gabi silang naglalakbay sa daan patungong Araba. **8** Dinala nila ang ulo ni Isbiset kay David sa Hebron, at sinabi nila sa hari, "Tingnan mo, ito ang ulo ni Isbiset na lalekang anak ni Saul, ang iyong kaaway, na nagbabanta sa iyong buhay. Sa araw na ito pinaghigantihan ni Yahweh na ating panginoon si haring si Saul at kaniyang mga kaapu-apuhan." **9** Sinagot ni David sina Recab at Baana na kaniyang kapatid, ang mga lalekang anak ni Rimon na taga-Beerot; sinabi nya sa kanila, "Habang nabubuhay si Yahweh, ang nagligtas sa akin buhay mula sa bawat kagulungan, **10** nang sinabihin ako ng isang tao, 'Tingnan mo, patay na si Saul,' iniisip ko na nagdadala siya ng mabuting balita, hinuli ko siya at pinatay sa Himat Ziklag. Iyon ang gantimpala na ibinigay ko sa kaniya para sa kaniyang balita. **11** Gaano pa kaya, kapag pinatay ng mga masasamang lalek ang isang taong walang kasalanan sa kaniyang sariling bahay sa kaniyang higaan, hindi ko ba dapat hingin ang kaniyang dugo ngayon mula sa iyong kamay, at aalisin kayo sa mundo?" **12** Pagkatapos nagbigay si David ng utos sa mga binata, at pinatay nila sila at pinutol ang kanilang mga kamay at paa at isinabit sila sa tabi ng lawa sa Hebron. Pero kinuha nila ang ulo ni Isbiset at inilibing ito sa libangan ni Abner sa Hebron.

5 Pagkatapos pumunta ang lahat ng lipi ng Israel kay David sa Hebron at sinabi, "Tingnan mo, kami ay iyong laman at buto. **2** Sa nakaraang panahon, nang si Saul pa ang hari sa ating lahat, ikaw itong nangunguna sa hukbo ng Israeleita. Sinabi ni Yahweh sa iyo, 'Magiging pastor ka ng aking bayan ng Israel, at magiging pinuno ka ng buong Israel.'" **3** Kaya dumating ang lahat na nakatatandang Israel sa hari ng Hebron, at gumawa si Haring David ng isang kasunduan sa kanila sa harapan ni Yahweh. Hinirang nila si David na maging hari ng buong Israel. **4** Tatlumpung taong gulang si David nang nagsimula siyang maghari, at naghari nya ng apatnapung taon. **5** Sa Hebron naghari nya sa buong Juda ng pitong taon at anim na buwan, at sa Jerusalem naghari nya ng tatlongtaon sa buong Israel at Juda. **6** Pumunta ang hari at ang mga tauha nya sa Jerusalem laban sa mga Jebuseo, ang mga mamamayan ng lupain. Sinabi nila kay David, "Huwag kang babalik dito maliban kung papaalinsin ka sa pamamagitan ng mga bulag at lumpo. Hindi makakapunta dito si David." **7** Gayunpanman, nasakop ni David ang kuta ng Sion, na ngayon ay lungsod na ni David. **8** Sa oras na iyon sinabi ni David, "Sinuman ang sasalakay sa mga taga-Jebus ay kailangan pumunta sa pamamagitan ng tubig at aabutin nila ang 'lumpo at bulag,' ang mga galit kay David." kaya sinabi ng mga tao iyan, "Hindi makakapunta ang 'bulag at lumpo' sa palasyo." **9** Kaya nanirahan si David sa kuta na tinawag itong siyudad ni David. Pinatibay nya ang palibot nito, mula sa terasa patungong loob. **10** Naging lubos na makapangyarihan si David dahil kay Yahweh, ang Diyos ng mga hukbo, ay kasama nya. **11** Pagkatapos naggadala ng mga mensahero si Hiram hari ng Tyre kay David, at mga punong sedro, karpintero, at mason. Nagtayo sila ng bahay para kay David. **12** Alam ni David na itinalaga siya ni Yahweh bilang hari sa buong Israel, at sa gayon naging dakila ang kaniyang karaharian para sa kapakanan ng kaniyang bayang Israel. **13** Pagkatapos nilisan ni David ang Hebron at pumunta sa Jerusalem, kumuha nya ng maraming kerida at mga awasa sa Jerusalem, at maraming mga lalekang anak at mga babaeng anak ang ipinanganak sa kanya. **14** Ito ang mga pangalan ng mga bata na ipinanganak sa kanya sa Jerusalem: Sammua, Sobab, Natan, Solomon, **15** Ibhar, Elisua, Nefeg, Jafia, **16** Elisama, Eliada, at Elifelet. **17** Ngayon nang mabalitaan ng mga Filisteo na nahirang na si David bilang hari ng buong Israel, lumabas silang lahat para makita siya. Pero nabalitaan ni David ito at bumaba siya sa kuta. **18** Ngayon dumating ang mga Filisteo at nagsikat sa lambak ng Refaim. **19** Pagkatapos humungi si David ng tulong mula kay Yahweh. Sinabi nya, "Kailangan ko bang salakayin ang Filisteo? Bibigyan mo ba ako ng tagumpay laban sa kanila?" Sinabi ni Yahweh kay David, "Salakayin mo, dahil siguradong bibigyan kita ng tagumpay laban sa Filisteo." **20** Kaya sinatalakay ni David ang Baal Perazim, at doon tinalo nya sila. Sinabi nya, "Pinatumba ni Yahweh ang aking mga kalaban sa aking harapan katulad ng isang rumaragasang tubig baha." Kaya naging Baal Perazim ang pangalan ng lugar na iyon. **21** Iniwani ng mga taga-Filisteo ang kanilang mga diyus-diyosan doon, at dinala ni David at kaniyang mga tauhan ang mga ito. **22** Pagkatapos umakyat muli ang mga taga-Filisteo at nagsikat sa lambak ng Refaim. **23** Kaya muling humungi si David ng tulong mula kay Yahweh, at sinabi ni Yahweh sa kanya, "Hindi mo dapat salakayin ang kanilang harapan, pero palibutan

mo ang likuran nila at lilitapan mo sila sa pamamagitan ng mga kahoy ng balsam. **24** Kapag narinig mo ang tunog ng pag-hip ng hangin sa itaas ng mga punong balsam, salakayin mo sila nang may lakas. Gawin mo ito dahil pangungunaahan ka ni Yahweh para salakayin ang hukbong ng mga taga-Filisteo." **25** Kaya ginawa ni David ang inutos ni Yahweh sa kanya. Pinatay nya ang mgataga-Filisteo mula sa Geba hanggang sa Gezer.

6 Ngayon sama-samang tinipon muli ni David ang lahat ng mga kalalakihan ng Israel na pinili nya, na tatlumpung libo. **2** Tumayo si David at umalis kasama ang lahat niyang mga kalalakihan na sumama sa kanya mula sa Baala sa Juda para dalhin ang kabab ng Diyos, na tinawag sa pamamagitan ng pangalan ni Yahweh ng mga hukbo, na nakaupo sa kadakilaan ng buong kerubin. **3** Nilagay nila ang kabab ng Diyos sa isang bagong kariton. Inilabas nila ito sa bahay ni Abinadab, na neroon sa isang burol. Pinapatnubayan nina Uzza at Ahio, kaniyang mga lalekang anak, ang bagong kariton. **4** Inilabas nila ang kariton sa bahay ni Abinadab sa ibabaw ng burol kasama ang kabab ng Diyos nito. Naglalakad si Ahio sa harapan ng kabab. **5** Pagkatapos nagsimulang magdilwang si David at ang buong sambahanay ng Israel sa harapan ni Yahweh, nagdiriwang gamit ang mga instrumentong gawa sa pinong kahoy, mga alpa, mga kudyapi, mga tamburin, mga kalansing, at mga pompyang. **6** Nang dumating sila sa giikang sahih ni Nacon, natumba ang mga toro, at inabot ni Uzza ang kaniyang kamay para damputin ang kabab ng Diyos, at nauhila nya ito. **7** Pagkatapos ang galit ni Yahweh ang sumunog kay Uzza. Sinunog siya ng Diyos doon dahil sa kaniyang kasalanan. Namatay si Uzza roon sa tabi ng kabab ng Diyos. **8** Nagalit si David dahil pinarusahan ni Yahweh si Uzza, at tinawag nya ang pangalan ng lugar na iyon na Perez Uzza. Hanggang sa araw na ito tinatawag ang lugar na iyon na Perez Uzza. **9** Sa araw na iyon natakot si David kay Yahweh. Sinabi nya, "Paano mapuntupan sa akin ang kabab ni Yahweh?" **10** Kaya hindi pumayag si David na dalhin nya ang kabab ni Yahweh papasok sa lungsod ni David. Sa halip, inilagay nya ito sa tabi ng bahay ni Obed Edom na taga-Gat. **11** Nanatili ang kabab ni Yahweh sa bahay ni Obed Edom na taga-Gat nang tatlong buwan. Kaya pinagpala siya ni Yahweh at ang kaniyang buong sambahanay. **12** Ngayon sinabihin si Haring David, "Pinagpala ni Yahweh ang bahay ni Obed Edom at lahat ng bagay na pag-aari nya dahil sa kabab ng Diyos." Kaya pumunta si David at dinala ang kabab ng Diyos mula sa bahay ni Obed Edom patungo sa lungsod ni David nang may kagalakan. **13** Nang nakaaniin na hakbang ang mga nagdadala ng kabab ni Yahweh, nag-alay siya ng isang toro at isang matabang baka. **14** Sumayaw si David sa harapan ni Yahweh nang ng kaniyang buong kalakasan; nagsuot lamang siya ng isang linong epod. **15** Kaya dinala ni David at ng buong kabahayan ng Israel ang kabab ni Yahweh na may sigawan at tunog ng mga trumpet. **16** Ngayon pagdating ng kabab ni Yahweh sa loob ng lungsod ni David, dumungaw sa labas ng bintana si Mical, na babaeng anak ni Saul. Nakita nya si Haring David na tumatalon at sumasaway sa harapan ni Yahweh. Pagkatapos kinanumuhian nya siya sa kaniyang puso. **17** Dinala nila sa loob ang kabab ni Yahweh at inilagay ito sa kaniyang lugar, sa gitna ng tolda na ipinatayo ni David para dito. Pagkatapos ng handog si David ng mga sinunog na handog at handog para sa pagtitipon-tipon sa harapan ni Yahweh. **18** Nang matapos si David sa pag-aalay ng sinunog na mga handog at mga handog para sa pagtitipon-tipon, pinagpala niya ang mga tao sa pangalan ni Yahweh ng mga hukbo. **19** Pagkatapos namahagi nya sa mga tao, sa kabuuang dami ng Israel, sa mga lakali at mga babae, ng isang buong tinapay, isang piraso ng karne, at isang mamong pasas. Pagkatapos umalis ang lahat ng mga tao; at bumalik ang bawat isa sa kanilang sariling bahay. **20** Pagkatapos bumalik si David para pagpalain ang kaniyang pamilya. Dumating si Mical, ang babaeng anak ni Saul, para salubugin si David at sinabi, "Labis na pagpaparangal ang hari ng Israel sa araw na ito, na hinubarang ang kaniyang sarili sa harapan ng mga mata ng mga babaeng alipin na kaniyang mga lingkod, katulad ng isang taong walang hiya na hindi nahihiyang hubaran ang kaniyang sarili!" **21** Sumagot si David kay Mical, "Ginawa ko iyon sa harapan ni Yahweh, na pinili nya ako na mas mataas sa iyong ama at mataas sa lahat ng kaniyang pamilya, na itinalaga ako maging pinuno ng buong tao ni Yahweh, sa buong Israel. Sa harapan ni Yahweh magagalak akol! **22** Magiging higit pa akong 'hubad' higit pa dito. Mapapahiya ako sa sarili kong mga mata, pero sa lahat mga babaeng alipin na sinasabi mo,

magiging marangal ako." 23 Kaya si Mical, ang babaeng anak ni Saul, ay hindi nagkaroon ng mga anak hanggang sa araw ng kaniyang kamatayan.

7 Nangyari ito matapos manirahan ng hari sa kaniyang bahay, at matapos siyang binigyan ng kapahingahan ni Yahweh mula sa lahat ng kaniyang nakapalibot na mga kaaway, 2 sinabi ng hari kay Natan na propeta, "Tingnan mo, naninirahan ako sa isang tahanang cedar, pero nananatili sa gitna ng isang tolda ang kaban ng Diyos." 3 Pagkatapos sinabi ni Natan sa hari, "Humayo ka, gawin mo kung ano ang nasa iyong puso, dahil kasama mo si Yahweh." 4 Pero nang gabi ring iyon, dumating ang salita ni Yahweh kay Natan at sinabi, 5 "Pumunta ka, at sabihin kay David na aking lingkod, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: Gagawan mo ba ako ng isang bahay na mattitiran? 6 Dahil hindi ako tumira sa isang bahay simula ng araw na dinala ko ang mga tao ng Israel palabas ng Ehipto hanggang sa kasalukuyan; sa halip, palagi akong lumilitip sa isang tolda, isang tabernakulo." 7 Sa lahat ng lugar kung saan lumilitip ako kasama ang lahat ng tao ng Israel, may nasabi ba akong anumang bagay sa sinuman sa mga pinuno ng Israel na hinirang ko para pangalagaan ang aking mga lahi ng Israel, sinasabing, "Bakit hindi mo ako ginawan ng isang bahay na cedar?" 8 Sa gayon, sabihin mo sa aking lingkod na si David, "Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Kinuha kita mula sa pastulan, mula sa pagtunsa ng mga tupa, para maging pinuno ka ng Israel aking mga tao." 9 Sasamahan kita saan ka man pumunta at tiralo ko ang lahat ng iyong mga kaaway mula sa iyong harapan. At gagawa ako ng isang dakilang pangalan para sa iyo, kagaya ng pangalan ng mga dakilang nasa sanlibutan. 10 Pipili ako ng isang lugar para sa Israel na aking mga tao at ilalagay sila roon, para mamuhay sila sa kanilang sariling lugar at hindi na muling guguluhin. Wala ng mga masasamang tao ang magpapahirap sa kanila, gaya ng dating ginawa sa kanila, 11 gaya nang ginagawa nila mula sa mga araw na inutusinan ko ang aking mga hukom na maging pinuno sa aking lahi ng Israel. At bibigyan kita ng kapahingahan mula sa lahat ng iyong mga kaaway. Karagdagan pa, Ako si Yahweh, ipinapahayag ko sa iyo na gagawin kitang tahanan. 12 Kapag ang iyong mga araw ay natupad na at mamahinga kasama ng iyong mga ama, magtatatag ako ng isang kaapu-apuhan kasunod mo, isa na manggagaling sa iyong katawan, at itatatag ko ang kaniyang kaharian. 13 Gagawa siya ng isang tahanan para sa aking pangalan, at itatatag ko ang trono ng kaniyang kaharian magpakaikanman. 14 Magiging isang ama ako sa kaniya, at magiging anak ko siya. Kapag magkasala siya, parurusahan ko siya ng pamalo ng mga kalalakihan at may kasamang paghuguit sa mga anak ng tao. 15 Pero hindi siya iiwan ng aking tipan ng katapatian, gaya ng pagkuho nito kay Saul, na inalis ko mula sa harapan mo. 16 Tagitibayin ang iyong tahanan at kaharian magpakaikanman sa harapan mo. Itatatag ang iyong trono magpakaikanman." 17 Nagsalita si Natan kay David at ibinalita sa kaniya ang lahat ng mga salitang ito, at sinabi niya sa kaniya ang tungkol sa buong pangitain. 18 Pagkatapos pumasok at umupo si haring David sa harapan ni Yahweh, sinabi niya, "Sino ako, Yahweh O'Diyos, at sino ang aking pamilya na dinala mo sa puntong ito?" 19 At ito ay malit na bagay sa iyong paninig, Panginoong Yahweh. Nagsalita ka tungkol sa lingkod ng iyong pamilya para sa isang dakilang sandali, at ipinakita sa akin ang mga hinaharap na salinlahi, Panginoong Yahweh! 20 Ano pa ang maaaring sabihin ko, na si David, sa iyo? Pinarangalan mo ang iyong lingkod, Panginoong Yahweh. 21 Alang-alang sa iyong salita, at para tuparin ang iyong sariling layunin, ginawa mo ang dakilang bagay na ito at ibinunyag ito sa iyong lingkod. 22 Kaya dakila ka, Panginoong Yahweh. Dahil wala kang katulad, at walang ibang Diyos maliban sa iyo, gaya ng narinig ng aming mga sariling tainga. 23 At anong bansa ang katulad ng iyong lahi ng Israel, na nag-iisang bansa sa sanlibutan na pinuntahan at iniligtas mo, O' Diyos, para sa iyong sarili? Ginawa mo ito para maging isang lahi sila para sa iyong sarili, para gumawa ng pangalan para sa iyong sarili, at gumawa ng dakila at nakakatakot na gawain para sa iyong lupain. Pinalayas mo ang mga bansa at karilang mga diyus-diyosan mula sa harapan ng iyong mga tao, na iniligtas mo mula sa Ehipto. 24 Itinatag mo ang Israel bilang iyong sariling lahi magpakaikanman, at ikaw Yahweh, ang naging kanilang Diyos. 25 Kaya ngayon, Yahweh O'Diyos, nawa'y itatag ang iyong ginawang pangako hinggil sa iyong lingkod at kaniyang pamilya magpakaikanman. Gawin mo gaya ng iyong sinabi. 26 Nawaly maging dakila ang iyong pangalan magpakaikanman, para sabihin ng mga tao, 'Si Yahweh ng mga hukbo ay Diyos ng Israel,' habang ang

tahanan ko, David, na iyong lingkod, ay itatag sa harapan mo. 27 Para sa iyo, Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel, ibinunyag mo sa iyong lingkod na gagawan mo siya ng isang tahanan. Kaya ngaako, na iyong lingkod, nakatago po ng lakas ng loob para manalangin sa iyo. 28 Ngayon, Panginoong Yahweh, ikaw ay Diyos, at mapagkakatiwalaan ang iyong mga salita, at ginawa mo ang mabuting pangakong ito sa iyong lingkod, para magpatuloy ito magpakaikanman sa harapan mo. Dahil ikaw, Panginoong Yahweh, ang nagsabi ng mga bagay na ito, at sa iyong pagpapala ang bayah ng iyong lingkod ay pagpapalain magpakaikanman."

8 Matapos mangyari ito sinalakay ni David ang Filisteo at tinalo sila. Kaya nakuhang David ang Gat at mga nayon nito mula sa pamamahala ng mga taga-Filisteo. 2 Pagkatapos tinalo niya ang Moab at simukat ang kanilang mga kalalakihan gamit ang isang tali sa pamamagitan ng pagpapahiga sa kaniya sa lupa. Sinukat niya ng dalawang tali para ipapatay, at ang isang buong tali ay para panatilihang buhay. Kaya naging mga lingkod ni David ang mga taga-Moab at sinumulan siyang bigyan ng pagkilala. 3 Pagkatapos tinalo ni David si Hadadezer lalaking anak ni Rehob, na hari ng Soba, habang naglalakbay para bawigin ang kaniyang pamumuno sa Ilog ng Efrates. 4 Binihag ni David mula sa kaniya ang 1, 700 karwahe at 20, 000 kalalakihang naglalakad. Pinilay lahat ni David ang mga kabayo ng karwaheng pandigma, pero naglaan siya ng isandaang karwaheng sapat para sa kanila. 5 Nang dumating ang mga Arameo ng Damasco para tulungan si Hadadezer na hari ng Soba, pinatay ni David ang dalawampu't dalawang libong kalalakihan ng Arameo. 6 Pagkatapos inilagay ni David ang mga kuta sa Aram ng Damasco, at naging mga lingkod niya ang mga Arameo at siya ay kinilala. Ibinigay ni Yahweh ang tagumpay kay David saan man siya magtungo. 7 Kinuha ni David ang mga gintong kalasag na nasa mga lingkod ni Hadadezer at dinala ang mga ito sa Jerusalem. 8 Kinuha ni Haring David ang napakaraming tanso, mula sa Betaat Berotai, mga lungsod ng Hadadezer. 9 Nang narinig ni Toi, hari ng Hamat na tinalo ni David ang buong hukbo ni Hadadezer. 10 pinadala ni Toi ang kaniyang anak na lalaki na si Hadoram kay Haring David para batuin at purihin siya, dahil nakipaglaban si David kay Hadadezer at tinalo niya ito, at dahil nakipagdigmaan si Hadadezer laban kay Toi. Kasamang daladala ni Hadoram ang pilak, ginto at tanso. 11 Hinandog ni Haring David ang mga bagay na ito kay Yahweh, kasama ang pilak at ginto pilak mula sa lahat ng mga bansa na kaniyang nasakop— 12 mula sa Aram, Moab, mga bayan ng Ammon, mga taga-Filisteo, at Amalek, kasama ang lahat ng mga gamit na nakuhang panloob ni Hadadezer na anak na lalaki ni Rehob, ang hari ng Soba. 13 Naging tanyag ang pangalan ni David hang bumalik siya mula sa pananakop sa mga Arameo sa lambak ng Asin, kasama ang kanilang labing walong libong tauhan. 14 Inilagay niya ang mga kuta sa buong Edom, at naging lingkod niya ang lahat ng mga taga-Edom. Ibinigay ni Yahweh ang tagumpay kay David saan man siya nagtungo. 15 Naghari si David sa buong Israel, at ipinatupad niya ang katarungan at katuwiran sa lahat ng kaniyang mga tao. 16 Naging pinuno ng hukbo si Joab anak na lalaki ni Zeruia, at naging tagapagtala si Jehoshafat anak na lalaki ni Ahilud. 17 Naging pari sina Zadok anak na lalaki ni Ahitub at Ahimelech anak na lalaki ni Abiatar, at naging manunulat si Seraya. 18 Namuno si Benaias anak na lalaki ni Joaida sa mga Kereteo at mga Peleteo, at naging punong tagapayo ng hari ang mga anak na lalaki ni David.

9 Sinabi ni David, "Mayroon pa bang natitira sa pamilya ni Saul na maaari kong mapakitaan ng kagandahan ng loob alang-alang kay Jonatan?"

2 May isang lingkod sa pamilya ni Saul na ang pangalan ay Siba, at ipinatawag siya para kay David. Sinabi ng hari sa kaniya, "Ikaw ba si Siba?" Tumugon siya, "Oo. Ako ang inyong lingkod." 3 Kaya sinabi ng hari, "Mayroon pa bang natitira sa pamilya ni Saul na maaari kong mapakitaan ng kagandahan ng loob sa Diyos?" Tumugon si Siba sa hari, "May nalalabi pang anak na lalaki si Jonatan, na pilay ang paa." 4 Sinabi ng hari sa kaniya, "Nasaan siya?" Tumugon si Siba sa hari, "Nasa bayah siya ni Maquir anak na lalaki ni Ammiel sa Lo Debar." 5 Pagkatapos ipinasundo at ipinakuha siya ni Haring David sa bayah ni Maquir anak na lalaki ni Ammiel mula sa Lo Debar. 6 Kaya nagtungo si Mefibosheth kay David anak na lalaki ni Jonatan na anak na lalaki ni Saul at iniyuko ang kaniyang mukha sa lupa para gumalang kay David. Sinabi ni David, "Mefibosheth."

Sumagot siya, "Ako ang inyong lingkod!" 7 Sinabi ni David sa kaniya, Huwag kang matakot, dahil titiyakin kong kagandahan-loob ang ipapakita ko sa iyo alang-alang kay Jonatan na iyong ama at ibabalik ko sa iyo ang lahat ng lupain ni Saul na iyong lolo, at lagi kung kakain sa aking lamesa." 8 Yumuko si Mefisobet at sinabing, "Ano ba ang iyong lingkod, na dapat mong pakitaan ng pabor ang tulad kong isang patay na naso?" 9 Pagkatapos tinawag ng hari si Siba, lingkod ni Saul at sinabi sa kaniya, "Ibinigay ko sa anak na lalaki ng iyong amo ang lahat ng mga ari-arian ni Saul at ng kaniyang pamilya. 10 Ikaw ang mag-aararo ng lupa para sa kaniya, ikaw at iyong mga anak na lalaki at iyong mga lingkod, at dapat anihin ninyo ang mga pananim para ang apo ng iyong amo ay magkaroon ng makakain. Pero si Mefisobet lakaling apo ng iyong amo ay laging kakain sa aking lamesa." Mayroon labing limang anak na lalaki at dalawampung lingkod si Siba. 11 Pagkatapos sinabi ni Siba sa hari, "Gagawin lahat ng iyong lingkod ang mga iniutusong aking among hari sa kaniyang lingkod." Idinagdag ng hari, "Tungkol naman kay Mefisobet siya ay kakain sa aking lamesa, tulad ng isa sa mga anak na lalaki ng hari. 12 May isang binatang anak na lalaki si Mefisobet na ang pangalan ay Mica. At ang lahat ng nakatira sa bahay ni Siba ay naging mga lingkod ni Mefisobet. 13 Kaya nanirahan si Mefisobet sa Jerusalem, at lagi siyang kumakain sa lamesa ng hari, kahit pilay ang pareho niyang paa.

10 Dumating ang panahon ng namatay ang hari ng mga Ammon, at ang anak niyang si Hanun ang naging hari kapalit nya. 2 Sinabi ni

David, "Magpakaita ako ng kagandahan-loob kay Hanun na anak ni Nahas, tulad ng kabutihang ipinakita ng kaniyang ama sa akin." Kaya ipinadala ni David ang kaniyang mga lingkod para makiramay kay Hanun tungkol sa kaniyang ama. Pumasok ang kaniyang mga lingkod sa lupain ng mga lahi ng Ammon. 3 Pero ang sinabi ng mga pinuno ng lahi ng Ammon kay Hanun na kanilang amo, "Sa palagay mo ba talagang ginagalang ni David ang iyong ama dahil napagdala siya ng mga tauhan para makiramay sa iyo? Hindi ba ipinadala ni David ang kaniyang mga lingkod sa iyo para tingnan ang lungsod, para magmanman at para pagbaksikan ito?" 4 Kaya kinuha ni Hanun ang mga lingkod ni David at inahitan ang kanilang mga balbas, pinutulan ang kanilang mga damit hanggang sa kanilang mga puwitan, at pinalais. 5 Nang ipinaliwanag nila ito kay David, ipinatawag niya ang mga ito para sila ay makita, dahil hiyang-hiya ang mga kalalakihan. Sinabi ng hari, "Manatili kayo sa Jerico hanggang tumubo muli ang inyong balbas, at bumalik pagkatapos." 6 Nang makita ng mga tao ng Ammon na sila ay naging isang masangsang na amoy kay David, nagpadala ng mga sugo ang mga tao ng Ammon at inupahan ang mga Arameo sa Bet Rehob at Soba, mga dalawampung libong sundalong naglalakad, at kasama ni haring Maaca ang isang libong kalalakihan, at mga tauhan ni Tob na may labindalawang libong kalalakihan. 7 Nang marinig ito ni David, ipinadala niya si Joab at ang buong hukbo ng mga sundalo. 8 Lumabas ang mga taga-Ammon at bumuo ng isang hanay ng pandigma sa pasukan ng kanilang tarangkahian, habang nakatayo sa bukirin ang mga Arameo sa Soba at sa Rehob, at mga tauhan ni Tob at si Maaca. 9 Nang makita ni Joab ang pandigmang mga hanay sa kaniyang harapan at likod, pinili niya ang ilan sa mga magagaling na mandirigma ng Israel at hinanda sila laban sa mga Arameo. 10 Ibinigay niya ang pamumuno sa kapatid niyang lalaki na si Abisai ang mga nalalabing hukbo, at inilagay sila sa mga hanay ng pandigma laban sa hukbo ng Ammon. 11 Sinabi ni Joab, "Kung mas malalakas ang mga Arameo para sa akin, kung gayon ikaw Abisai ang dapat magligtas sa akin. Pero kung mas malalakas ang hukbo ng Ammon para sa iyo, sa gayon pupunta ako at iligitas ka. 12 Magpakatatakg ka, at ipakitang malakas tayo para sa ating mga tao at para sa mga lungsod ng ating Diyos, dahil gagawin ni Yahweh kung ano ang mabuti para sa kaniyang layunin." 13 Kaya sumulong si Joab at ang mga sundalo ng kaniyang hukbo sa digmaan laban sa mga Arameo, na napilitang tumakas mula sa hukbo ng Israel. 14 Nang nakita ng hukbo ng Ammon na tumakas ang mga Arameo, tumakas din sila mula kay Abisai at bumalik papasok ng lungsod. Pagkatapos nagbalik si Joab mula sa mga tao ng Ammon at bumalik ng Jerusalem. 15 At nang nakita ng mga Arameo na sila ay natalo ng Israel, muli silang nagtipon-tipon. 16 Pagkatapos pinatawag ni Hadadezer ang hukbo ng mga Arameo mula sa dulo ng Ilog Eufrates. Nagtungo sila sa Helam kasama si Sobac, ang pinuno ng hukbo ni Hadadezer na nasa kanilang unahan. 17 Nang sinabi ito kay David,

pinagsama-sama nya ang buong Israel, tinawid ang Jordan, at dumating sa Helam. Hinanda ng mga Arameo ang kanilang sarili sa pandigmang mga hanay laban kay David at nilabanan nya. 18 Tumakas ang mga Arameo mula sa Israel. Pinatay ni David ang pitong daang sundalong Arameo na sakay sa karwahe at apatnapung libong sundalong nakakabayo. Nasugatan at namatay doon si Sobac ang pinuno ng kanilang hukbo. 19 Nang makita ng lahat ng mga hari na mga lingkod ni Hadadezer na tinalo sila ng Israel, nakipagkasundo sila sa Israel at sila ay naging mga bihag. Kaya natakor ang mga Arameo na tulungan pa ang mga tao ng Ammon.

11 Dumating ang panahon ng tagsibol, ng panahon ng iyong karaniwang pumupunta ang mga hari sa digmaan, ipinadala ni David si Joab at ang kaniyang mga lingkod, at ang buong hukbo ng Israel. Winasak nila ang hukbo ng Ammon at kinubkob ang Rabba. Pero si David ay nanatili sa Jerusalem. 2 Kaya isang gabi nang bumangon si David mula sa kaniyang higaan at naglakad-lakad sa bubong ng kaniyang palasyo. Mula roon nagkataong nakita nya ang isang babaeng nalligo, at sadyang napakagandang pagmasdan. 3 Kaya nagpatawag si David ng mga tao at tinanong kung sino ang nakakasilala sa babaeng iyon. May isang nagsabi, "Hindi ba ito si Batsheba, ang anak na babae ni Eliam, hindi ba awawa siya ni Urias na anak na Heteo?" 4 Nagpadala si David ng mga sugo at siya ay ipinakuha; nagtungo ang babaes sa kaniya, at simipingan siya ni David (kakatapos lamang niyang gawing dalisay ang kaniyang sarili mula sa pagrereglia). Pagkatapos bumalik siya sa kaniyang bahay. 5 Nabuntis ang babaes, at pinasabi nya kay David; sinabi niyang, "Buntis ako." 6 Pagkatapos nagpadala ng liham si David kay Joab, na nagsasabing, "Ipadala si Urias na isang Heteo." Kaya ipinadala ni Joab si Urias kay David. 7 Nang dumating si Urias, tinanong siya ni David kung kumusta si Joab, kamusta ang ginagawa ng mga hukbo, at kumusta ang nangyayaring digmaan. 8 Sinabi ni David kay Urias, "Umuwi ka sa iyong bahay, at hugasan mo ang iyong paa." Kaya umalis si Urias sa palasyo ng hari, at nagpadala ng isang regalo ang hari para kay Urias matapos siyang umalis. 9 Pero natulog si Urias sa pintuan ng palasyo ng hari kasama ang lahat ng mga lingkod ng kaniyang amo, at hindi siya umuwsi sa kaniyang bahay. 10 Nang sinabi nila kay David, "Hindi umuwsi si Urias sa kaniyang bahay." Sinabi ni David kay Urias, "Hindi ba galing ka sa paglalakbay? Bakit hindi ka umuwsi sa iyong bahay?" 11 Sumagot si Urias kay David, "Ang kaban, at ang Israel at Juda ay nananatili sa mga tolda, at nakakamoto ang aking amo na si Joab at kaniyang mga lingkod sa isang hayag na bukid. Paano ako mamakapunta sa aking bahay para kumain at uminom at sumipig sa aking asawa? Titiyakin kong habang ikaw ay nabubuhay, hindi ko ito gagawin." 12 Kaya sinabi ni David kay Urias, "Manatili ka rin ngayon dito, at bukas hayahanan kitang makaalais." Kaya nanatili si Urias sa Jerusalem sa araw na iyon at sa sunumod na araw. 13 Nang pinatawag siya ni David, kumain siya at uminom kasama niya, at nilasing siya ni David. Kinagabihan lumabas si Urias para matulog sa kaniyang higaan kasama ang mga lingkod ng kaniyang amo; hindi siya umuwsi sa kaniyang bahay. 14 Kaya kinabukasan sumulat si David ng isang liham kay Joab, at pinadala ito sa kamay ni Urias. 15 Sumulat si David ng liham na nagsasabing, "Ilagay si Urias sa pinaka harap ng matinding labanan, at pagkatapos pabayaan siya, para matamaan at mamatay." 16 Kaya habang pinapanood ni Joab ang paglusob sa lungsod, itinalaga nya si Urias sa lugar na kung saan alam niyang malalakas ang mga sundalong kaaway na kaniyang masasagupa. 17 Nang lumabas ang mga kalalakihan sa lungsod at napikaplagaban sa hukbo ni Joab, napatumbang ang ilan sa mga sundalo ni David, at namatay rin doon si Urias na isang Heteo. 18 Nang nagpadala ng liham si Joab kay David tungkol sa lahat ng bagay na nauukol sa digmaan, 19 inutusan nya ang sugo, sa pagsasabing, "Kapag matapos mong sabihin ang lahat ng mga bagay tungkol sa digmaan sa hari, 20 mangyayari na magalit ang hari, at sasabihin nya sa iyo, 'Bakit kayo lumapit nang husto sa lungsod para lumaban? Hindi ninyo ba alam na naggapatahuna sila ng palaso mula sa pader?' 21 Sino ang pumatay kay Abimelech anak na lalaki Jerubetus? Hindi ba isang babaes ang naghagis ng isang gilingang pang-ibabaw sa kaniya mula sa pader, kaya namatay siya tebe? Bakit kayo lumapit ng husto sa pader? Kung gayon ang dapat mong isagot, 'Ang lingkod mong si Urias na isa Heteo ay patay na rin.'" 22 Kaya umalis ang ipinadalang mensahero at nagtungo kay David at sinabi sa kaniya ang lahat ng bagay na ipinasasabi ni Joab sa kaniya. 23 At

sinabi ng mensahero kay David, "Higit na malakas ang mga kaaway kaysa sa amin sa simula pa lang; kami ay sinalakay nila sa bikid, pero napaatras namin sila sa pasukan ng tarangkahan." **24** At tinamaan ng kanilang mga tagapana ang iyonong mga sundalo mula sa pader, at ilan sa mga lingkod ng hari ay napatay, at napatay rin ang iyong lingkod na si Urias na isang Heteo." **25** Pagkatapos sinabi rin ni David sa mensahero, "Sabiin mo ito kay Joab, "Huwag mo itong ikalungkot, dahil nasasakmal ng espada ang kahit sino. Gawin mong higit na mas malakas ang iyong pakikipagdigmaan laban sa lungsod, at pagbabsakin ito." At palakasin mo ang loob ni Joab." **26** Kaya nang marinig ng asawa ni Urias na patay na ang kaniyang asawa, siya ay lubos na nanangs para sa kaniyang asawa. **27** Nang lumpas ang kaniyang kalungkutan, ipinakuha siya ni David at dinala siya sa kaniyang palasyo, at naging asawa niya ito at nagkaroon sila ng anak na lalaki. Pero ang ginawa ni David ay hindi kalugud-lugod kay Yahweh.

12 Pagkatapos ipinadala ni Yahweh si Natan kay David. Pumunta siya sa kaniya at sinabi, "May dalawang lalaki sa isang lungsod.

Mayaman ang isang lalaki at mahirap ang isa. **2** Maraming bakanhan at kawan ang mayamang lalaki, **3** pero ang mahirap na lalaki ay wala maliban sa isang maliit na babaeng tupa na binili nya at pinakain at pinalaki. Lumaki iyon kasama nya at kasama ng kaniyang mga anak. Kumakain ang tupa kasama nya at umiinom mula sa kaniyang sariling tasa at natutulog iyon sa kaniyang mga bisig at parang isang anak na babae sa kaniya. **4** Isang araw may isang panauhin ang dumating sa mayamang lalaki, pero ayaw ng mayamang lalaki na kumuha ng isang hayop mula sa kaniyang sariling bakanhan at mga kawan para magbigay ng pagkain para sa kaniya. Sa halip kinuha nya ang babaeng tupa ng mahirap na lalaki at niluto ito para sa kaniyang panauhin." **5** Nag-aayop sa galit si David laban sa mayamang lalaki at nagalit nya ng labis kay Natan, "Habang si Yahweh ay nabubuhay, dapat patayin ang lakaking gumawa nitó. **6** Dapat niyang bayaran ang tupa ng apat na beses dahil ginawa nya ang ganoong bagay at dahil wala siyang awa sa mahirap na lalaki." **7** Pagkatapos sinabi ni Nathan kay David, "Ikaw ang lakaking iyon! Sinabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, 'Pinahiran kita ng langis para maging hari ng buong Israel at iniiligtas kita mula sa kamay ni Saul. **8** Ibinigay ko sa iyo ang bahay ng iyon amo at ang mga asawa ng iyon amo sa iyon mga bisig. Ibinigay ko rin sa iyo ang bahay ng Israel at Juda. At kung kulang pa iyon, ibibigay ko pa sana sa iyo ang maraming bagay bilang karagdagan. **9** Kaya bakit mo inalipusta ang mga utos ni Yahweh, para gumawa ng masama sa kaniyang paninig? Pinatay mo si Urias ang Heteo sa pamamagitan ng espada at kinuha ang kaniyang asawa upang maging iyon sariling asawa. Pinatay mo siya sa pamamagitan ng espada ng hukbo ng Ammon. **10** Kaya ngayon hindi aalis ang espada sa iyon bahay, dahil inalipusta mo ako at kinuha ang asawa ni Urias ang Heteo bilang iyon asawa." **11** Sinabi ni Yahweh, "Tingnan, ibabangon ko ang kapahamakan laban sa iyo mula sa iyon sariling bahay. Sa harapan ng iyon mga mata, kukunin ko ang iyon mga asawa at ibibigay sila sa iyon kapwa at sisipangan nya ang iyon mga asawa sa maliwangan na araw. **12** Dahil palihim mong ginawa ang iyon kasalan, pero gagawin ko ang bagay na ito sa harapan ng buong Israel, sa tanghaling-tapat." **13** Pagkatapos sinabi ni David kay Natan, "Nagkasala ako laban kay Yahweh." Sumagot si Natan kay David, "Pinatawid na rin ni Yahweh ang iyon kasalan. Hindi ka papatayin. **14** Gayuman, dahil sa gawaing ito inalipusta mo si Yahweh, tiyak na mamamatay ang batang issilang sa iyo." **15** Pagkatapos umalis si Natan at umuvi. Sinaktan ni Yahweh ang anak ng asawa ni Urias kay David at lubha siyang nagkasakit. **16** Pagkatapos nagsumamo si David sa Diyos para sa bata. Nag-aayuno si David at pumunta sa loob at buong gabing humiga sa sahig. **17** Bumangon at tumayo sa tabi nya ang mga nakatatanda sa kaniyang bahay, para ibangon siya mula sa sahig, pero hindi nya bumangon at hindi nya kumain kasama nila. **18** Nangyari na sa ika-pitong araw namatay ang bata. Natakot ang mga lingkod ni David na sabihin sa kaniya na patay na ang bata, dahil sinabi nila, "Tingnan mo, habang buhay pa ang bata kinausap natin siya at hindi nya nakinig sa ating boses. Baka kung ano gawin nya sa kanyang sarili kung sasabihin natin sa kaniyang patay na ang bata?" **19** Pero nang makita ni David na nagubulungan ang kaniyang mga lingkod, naghinala si David na patay na ang bata. Sinabi nya sa kaniyang mga lingkod, "Patay na ba ang bata?" Sumagot sila, "Patay na siya." **20** Pagkatapos bumangon si David mula sa

sahig at hinugasan ang kaniyang sarili, pinahiran ng langis ang kaniyang sarili at pinalitan ang kaniyang mga damit. Pumunta siya sa tabernakulo ni Yahweh at sumamba doon at pagkatapos bumalik sa kaniyang sariling palasyo. Nang hilingin nya ito, naghanda sila ng pagkain sa kanyang harapan at kumain siya. **21** Pagkatapos sinabi ng kaniyang mga lingkod sa kaniya, "Bakit mo ginawa ito? Nag-aayuno ka at umiyak para sa bata habang nabubuhay pa siya, pero namatay ang bata, bumangon ka at kumain." **22** Sumagot si David, "Habang buhay pa ang bata nag-aayuno ako at umiyak. Sinabi ko, 'Sinong nakakaalam kung kaawaan ako ni Yahweh o hindi na maaaring mabuhay ang bata?' **23** Pero ngayon patay na siya, bakit pa ako mag-aayuno? Maibabalik ko ba siyang muli? Pupunta ako sa kaniya, pero hindi nya babalik sa akin." **24** Inaliw ni David ang kaniyang asawang si Batsheba at pumunta sa kaniya at sumiping sa kaniya. Kaya nagkaanak siya ng isang batang lalaki at pinangalanang Solomon ang bata. Mahal siya ni Yahweh, **25** kaya nagpadalda siya ng salita sa pamamagitan ni Natan ang propeta para pangalanan siyang Jedidias, dahil mahal siya ni Yahweh. **26** Ngayon, nakipaglaban si Joab sa Rabba, ang maharlikang lungsod ng mga tao ng Ammon at nabihag nya ang kuta nito. **27** Kaya nagpadalda si Joab ng mga mensahero kay David at sinabi, "Nakipaglaban ako sa Rabba at nakuha ko ang ipunan ng tubig ng lungsod. **28** Ngayon samakatwid sama-samang ipunin ang natitirang hukbo at magkampo laban sa lungsod at kunin ito, dahil kung kukunin ko ang lungsod, ipapanganalito sa akin." **29** Kaya sama-samang tinipon ni David ang lahat ng kaniyang mga hukbo at pumunta sa Rabba; nakipaglaban siya sa lungsod at nabihag ito. **30** Kinuha ni David ang korona mula sa ulo ng kanilang hari—tumtitibang ito ng isang talentong ginto at may isang mamahaling bato rito. Inilagay ang korona sa sariling ulo ni David. Pagkatapos inilabas nya ang nakuha sa panloloob ng lungsod na may malalaking kabuuhan. **31** Inilabas nya ang mga tao na nasa lungsod at pinilit silang magtrabaho gamit ang mga lagari, mga suyod na bakal at mga palakol; pinagtrabaho din nya sila sa tapahan ng laro. Inatasan ni David ang lahat ng mga lungsod ng mga tao ng Ammon na gawin ang mga trabahong ito. Pagkatapos bumalik si David at ang buong hukbo sa Jerusalem.

13 Nangyari na pagkatapos nito labis na naakit si Amnon anak na lalaki ni David, kay Tamar na kaniyang kapatid na babae sa ama na kapatid na babaeng buo ni Absalom, isa pa sa mga anak na lalaki ni David. **2** Bigong-bigo si Amnon na nagkasakit siya dahil sa kaniyang kapatid na babae sa ama na si Tamar. Isa siyang birhen at tila malayong makagawa ng anumang bagay si Amnon sa kaniya. **3** Pero may kaibigan si Amnon na ang pangalan ay si Jonadab anak na lalaki ni Simea, kapatid na lalaki ni David. Isang tsusong lalaki si Jonadab. **4** Sinabi ni Jonadab kay Amnon, "Bakit, nalulumbay ka bawat umaga, anak ng hari? Hindi mo ba sasabihin sa akin?" Kaya sumagot si Amnon sa kaniya, "Umiibig ako kay Tamar, kapatid na babae ng aking kapatid na si Absalom." **5** Pagkatapos sinabi ni Jonadab sa kaniya, "Humiga ka sa iyon higaan at magkunwaring may sakit. Kapag dumating ang iyon amo para makita ka, hingin sa kanya, 'Pakisusap, maaari mo bang papuntahan ang aking kapatid na babaeng si Tamar para bigyan ako ng isang bagay na makakain at lutuin ito sa aking harapan, para maaari ko itong makita at kainin mula sa kaniyang kamay?" **6** Kaya humiga si Amnon at nagkunwaring may sakit. Nang dumating ang hari para makita siya, sinabi ni Amnon sa hari, "Pakisusap, papuntahan mo ang aking kapatid na babaeng si Tamar para maghanda ng pagkain sa aking harapan para sa aking sakit upang makakain ako mula sa kaniyang kamay." **7** Pagkatapos nagpadalda ng salita si David kay Tamar sa kaniyang palasyo na nagsasabing, "Pumunta ka ngayon sa bahay ng iyon kapatid na lalaking si Amnon at maghanda ng pagkain para sa kaniya." **8** Kaya pumunta si Tamar sa bahay ng kaniyang kapatid na lalaking si Amnon kung saan siya nakahiga. Kumuhila nya ng masa at minasa ito at hinulmang tinapay sa kaniyang paninig at pagkatapos hinurlo nya ito. **9** Kinuha nya ang kawali at ibinigay ang tinapay sa kaniya, pero tumanggi siyang kumain. Pagkatapos sinabi ni Amnon sa ibang nandoon, "Palabasin ang lahat, palayo sa akin." Kaya umalis ang lahat mula sa kaniya. **10** Kaya sinabi ni Amnon kay Tamar, "Dahin ang pagkain sa loob ng aking silid para makakain ako mula sa iyon kamay." Kaya kinuha ni Tamar ang tinapay na kaniyang ginawa at dinala ito sa loob ng silid ni Amnon na kaniyang kapatid. **11** Nang dinala nya ang pagkain sa kanya, siya'y hinawakan nya at sinabi sa kaniya, "Halika, sumiping sa akin, aking kapatid." **12** Sumagot

siya sa kaniya, "Hindi, aking kapatid, huwag mo akong pilitin, dahil walang dapat mangyaring gantong bagay sa Israel. Huwag mong gawin itong nakapanlulumong bagay! 13 Saan ako maaaring pumunta para makatakas sa kahiyang idudulot nito sa aking buhay? At tatatakan ka ng gawaing ito bilang isang hangal na walang kahiyian sa buong Israel. Pakiusap, hinihiling kong kausapin mo ang hari. Papayagan ka niyang pakasalan ako." 14 Pero, hindi nakinig si Amnon sa kaniya. Yamang malakas siya kaysa kay Tamar, siya'y sinirunggab niya at sumiping siya sa kaniya. 15 Pagkatapos kinapootan ni Amnon si Tamar ng matinding pagkapoot. Siya'y kinapootan niya ng higit pa kaysa kaniyang paghahangad sa kaniya. Sinabi ni Amnon sa kaniya, "Bumangon ka at umalis." 16 Pero sumagot siya sa kaniya. "Hindi! Dahil ang malaking kasamaang ito na pagpapaalis mo sa akin ay mas masama pa sa kung ano ang ginawa mo sa akin!" Pero hindi nakinig si Amnon sa kaniya. 17 Sa halip, tinawag niya ang kaniyang pansariling lingkod at sinabi, "Dahlin mo ang babaeng ito palayo sa akin at ikandado ang pintuan pagkaalis niya." 18 Pagkatapos dinala siya palabas ng kaniyang lingkod at kinandado ang pintuan pagkalabas niya. Soot-suot ni Tamar ang isang ginayakang balabal dahil sa ganoong paraan nagbibis ng mga anak na babaeng har ni siyang mga birhen. 19 Naglagay si Tamar ng mga abo sa kaniyang ulo at pinunit ang kaniyang balabal. Nilagay niya ang kaniyang mga kamay sa kaniyang ulo at lumakad papalayo, umiiyak ng malakas habang umaalis. 20 Sinabi sa kaniya ng kapatid niyang si Absalom, "Kinasama mo ba si Amnon ang iyong kapatid? Pero ngayon manatiling tahimik, aking kapatid. Siya ay iyong kapatid. Huwag isapuso ang bagay na ito." Kaya mag-isang nanatili si Tamar sa bahay ni Absalom na kaniyang kapatid. 21 Pero nang marinig ni David ang lahat ng mga bagay na ito, labis siyang nagsali. 22 Walang anumang sinabi si Absalom kay Amnon, dahil kinapootan siya ni Absalom dahil sa kaniyang ginawa at kung papaano nya pinahiya ang kaniyang kapatid na babaeng si Tamar. 23 Nangyari pagkatapos ng dalawang buong taon si Absalom ay nagtrabaho bilang manggugupit ng tupa sa Baal Hazor na malapit sa Efraim at inanyahanan ni Absalom ang lahat ng mga anak na lalaki ng hari para bumisita roon. 24 Pumunta si Absalom sa hari at sinabi, "Tingnan mo ngayon, may mga manggugupit ng tupa ang iyong lingkod. Pakiusap, nawa'y ang hari at kaniyang mga lingkod ay sumama sa akin, iyong lingkod." 25 Sumagot ang hari kaya Absalom. "Hindi, aking anak, karning lahat ay hindi dapat pumunta dahil magiging pagbigat kami sa iyo." Pinilit ni Absalom ang hari, pero ayaw niyang pumunta, gayun pa man pinigpalang niya si Absalom. 26 Pagkatapos sinabi ni Absalom, "Kung hindi, pakiusap hayaang sumama sa amin ang aking kapatid na si Amnon." Kaya sinabi ng hari sa kaniya, "Bakit dapat sumama si Amnon sa iyo?" 27 Pinilit ni Absalom si David, kaya hinayaan niyang sumama sa kaniya si Amnon at ang lahat ng anak na lalaki ng hari. 28 Inutusan ni Absalom ang kaniyang mga lingkod na nagsasabing, "Makinig nang mabuti. Kapag nagsimula ng malasing si Amnon sa alalat at kapag sinabi ko sa inyo na, 'Salakayin si Amnon,' patayin siya. Huwag matakot. Hindi ba't inutusan ko kayo? Magigiting at matapang." 29 Kaya ginawa ng mga lingkod ni Absalom kay Amnon ang iniutos nya sa kanila. Pagkatapos tumayo ang lahat ng anak na lalaki ng hari at sumakay ang bawat lalaki sa kaniyang mola at tumakas. 30 Kaya nangyari na, habang nasa daan sila, nakarating na kay David ang balita na nagsasabing, "Pinatay ni Absalom ang lahat ng anak na lalaki ng hari at walang ni isang natira sa kanila." 31 Pagkatapos tumayo ang hari at pinunit ang kaniyang mga damit at humiga sa sahig; nakuisa ang lahat ng kaniyang mga lingkod na pinunit ang kanilang mga damit. 32 Sumagot at sinabi ni Jehonadab anak na lalaki ni Simea, kapatid na lalaki ni David, "Huwag hayaan maniwala ang aking amo na pinatay nila ang lahat ng binatang anak ng hari, dahil si Amnon lamang ang namatay. Binalak ito ni Absalom mula sa araw na nilapastangan ni Amnon ang kaniyang kapatid na babaeng si Tamar. 33 Kaya huwag hayaan ang aking panginoon na hari na isapuso ang balitang ito, na maniniwalang namatay ang lahat ng anak na lalaki ng hari, dahil si Amnon lamang ang namatay." 34 Tumakas si Absalom. Itinaas ng isang lingkod na nagbabantay ang kaniyang mga mate at nakita ang maraming taong paparating sa daan sa burol sa kanluran nya. 35 Pagkatapos sinabi ni Jehonadab sa hari, "Tingnan mo, paparating ang mga anak na lalaki ng hari. Kagaya ng sinabi ng iyong lingkod." 36 Kaya nangyari na pagkatapos na pagkatapos niyang magsalita dumating ang mga anak na lalaki ng hari at tumaas ang kanilang mga boses at umiyak. At ang hari at lahat ng kaniyang mga lingkod ay

lubhang umiyak. 37 Pero tumakas si Absalom at pumunta kay Talmai anak na lalaki ni Amihud, ang hari ng Gesur. Nagluksa si David para sa kaniyang anak na lalaki bawat araw. 38 Kaya tumakas si Absalom at pumunta sa Gesur, kung saan siya nanatili sa loob ng tatlong taon. 39 Nananabik si Haring David na lumabas para makita si Absalom, dahil naglubag na ang kalooban niya tungkol kay Ammon at sa kaniyang pagkamatay.

14 Ngayon, nahlata ni Joab anak na lalaki ni Zeruias na naghahangad ang puso ng hari na makita si Absalom. 2 Kaya nagpadala ng salita si Joba sa Tekoa at nagpadala ng isang matalinong babaeng kaniya. Sinabi nya sa kaniya, "Pakiusap magkunwarang ikaw ay isang tanang nagdadalhamati at magsuot ng damit panluksa. Pakiusap huwag pahiran ang iyong sarili ng langis, pero maging katulad ng isang babaeng nagluluksa ng magtagal na panahon para sa patay. 3 Pagkatapos pumunta sa hari at sabihin sa kaniya ang tungkol sa kung ano ang aking ilalarawan." Kaya sinabi ni Joab sa kaniya ang mga salita kaniyang sasabihin sa hari. 4 Nang makipag-usap sa hari ang babaeng mula sa Tekoa, nagpatirapla siya sa lupa at sinabi, "Tulungan mo ako, hari." 5 Sinabi ng hari sa kaniya, "Anong problema?" Sumagot siya, "Ang katotohanan isa akong balo at patay na ang aking asawa. 6 Ako na iyong lingkod ay nagkaroon ng dalawang anak na lalaki, nag-away silang dalawa sa bukid at walang sinumang umawat sa kanila. Pinalo ng isa ang isa at pinatay siya. 7 At ngayon nag-aisa laban sa iyong lingkod ang buong angkan at sinabi nila, 'Isuko ang laaking pumalo sa kaniyang kapatid, para mapatay namin siya, para bayaran ang buhay ng kaniyang kapatid na kaniyang pinatay.' At kaya sisirain din nila ang tagapagmama. Samakatwid papawiin nila ang nagliliyab na uling na natitira sa akin at walang iiwan para sa aking asawa maging pangalan ni kaapu-apuhan sa ibabaw ng mundo." 8 Kaya sinabi ng hari sa babaeng, "Umuwi ka sa iyong bahay at mag-uutos ako ng isang bagay na gagawin para sa iyo." 9 Sumagot sa hari ang babaeng Tekoa, "Aking panginoon, hari, nawa'y sa akin at sa pamilya ng aking ama ang kasalanan. Walang kasalanan ang hari at kaniyang trono." 10 Sumagot ang hari, "Sinuman ang magsasabi ng anumang bagay sa iyo, dalhin mo siya sa akin at hindi ka niya mahahawakan kailanman." 11 Pagkatapos sinabi nya, "Pakiusap, nawa'y isipin ng hari si Yahweh na iyong Diyo, para hindu na makasira ng sinuman ang tagapaghiganti ng dugo, para hindi nila wasakin ang aking anak." Sumagot ang hari, "Habang nabuhubuy si Yahweh, walang isang buhok ng iyong anak ang mahuhulog sa lupa." 12 Pagkatapos sinabi ng babaeng, "Pakiusap hayaang magsalita pa ang iyong lingkod sa aking panginoon na hari." Sinabi nya, "Magsalita ka." 13 Kaya sinabi ng babaeng, "Sa gayon bakit ka nag-iisip ng ganooong bagay laban sa mga tao na Diyo? Dahil sa pagsasabi ng bagay na ito, ang hari ay katulad ng isang tao na makasalanan, dahil hindi na ibinilang pauwi ng hari ang pinalayang niyang anak. 14 Dahil dapat mamatay tayong lahat at katulad ng tubig na natapon sa lupa na hindi na maaaring matipong muli. Pero hindi kumukuba ng buhay ang Diyo; sa halip, hahanap siya ng isang paraan para ibalik ang isang pinalais mula sa kaniyang sarili. 15 Pagkatapos ngayon, sa pagkakakita na pumarito ako para sabihin ang bagay na ito sa panginoon ko na hari, ito ay dahil tinakot ako ng mga tao. Kaya sinabi ng iyong lingkod sa kaniyang sarili, 'Makikipag-usap ako ngayon sa hari. Marahil gagawin ng hari ang kahilingan ng kaniyang lingkod.' 16 Dahil pakikigangan ako ng hari, para iligtas ang kaniyang lingkod mula sa kamay ng lalaki na sisira sa akin at sa aking anak ng sama-sama, mula sa pamana ng Diyo." 17 Pagkatapos nanalangin ang iyong lingkod, "Yahweh, pakiusap hayaang magbibigay ginhawa sa akin ang salita ng aking amo na hari, dahil gaya ng isang anghel ng Diyo, gayon din ang aking amo na hari sa pagsasabi ng mabuti mula sa masama." Makasama mo nawa si Yahweh na iyong Diyo." 18 Pagkatapos sumagot ang hari at sinabi sa babaeng, "Pakiusap huwag itago mula sa akin ang anumang bagay na aking tinatanong sa iyo." Sumagot ang babaeng, "Hayaang magsalita ngayon ang aking panginoon na hari." 19 Sinabi ng hari, "Kasama mo ba ang kamay ni Joab sa lahat ng ito?" Sumagot ang babaeng, "Habang buhay ka, aking panginoon na hari, walang isa mang makakatakas sa iyong kanang kamay o sa kaliwa mula sa anumang bagay na sinabi ng aking panginoon na hari. Ang iyong lingkod na si Joab ang siyang nag-utos sa akin at sinabi sa akin ang mga bagay na ito na sinabi ng iyong lingkod." 20 Ang iyong lingkod na si Joab ang gumawa nitó para palitan ang takbo ng pangyayari. Matalino ang aking panginoon, katulad ng katalinuhan ng isang anghel ng

Diyos at alam niya ang lahat ng bagay na nangyayari sa lupain." **21** Kaya sinabi ng hari kay Joab, "Tingnan mo ngayon, gagawin ko ang bagay na ito. Pagkatapos pumunta ka at isama pabalik ang binatang si Absalom." **22** Kaya napagtitrapa si Joab sa lupa bilang paggalang at pasasalamat sa hari. Sinabi ni Joab, "Ngayon alam ng iyong lingkod na nakasumpong ako ng kabutihang-loob sa iyong panining, aking panginoon na hari na ginawa ng hari ang kahilingan ng kaniyang lingkod." **23** Kaya tumayo si Joab, pumunta sa Gesur at dinala si Absalom pabalik sa Jerusalem. **24** Sinabi ng hari, "Maari siyang bumalik sa kaniyang sariling bahay, pero hindi niya maaaring makita ang aking mukha." Kaya bumalik si Absalom sa kaniyang sariling bahay, pero hindi nakita ang mukha ng hari. **25** Ngayon, walang sinuman sa buong Israel ang piniru para sa kaniyang kakisisigan na higit pa kay Absalom. Walang kapintasan sa kaniya mula sa talampakan ng kaniyang paa hanggang sa tuktok ng kaniyang ulo. **26** Kapag ginugupit niya ang buhok sa kaniyang ulo sa katapusang bawat taon, dahil mabigat ito sa kaniya, tinitimbang niya ang kaniyang buhok; tumitimbang ito ng dalawang daang sekel na sinusukat sa pamamagitan ng pamantayang timbang ng hari. **27** Isinilang kay Absalom ang tatlóng anak na lalaki at isang anak na babae na ang pangalan ay Tamar. Isa siyang magandang babae. **28** Nanirahan si Absalom sa Jerusalem ng dalawang buong taon na hindi nakikita ang mukha ng hari. **29** Pagkatapos nagpadala ng salita si Absalom kay Joab para ipadala siya sa hari, pero hindi pumunta sa kaniya si Joab. Kaya naipadala ng salita si Absalom sa pangalawang pagkakataon, pero hindi parin pumunta si Joab. **30** Kaya sinabi ni Absalom sa kaniyang mga lingkod, "Tingnan, malapit sa akin ang bukid ni Joab at mayroon siyang sebada roon. Puntahan ninyo at sunugin ito." Kaya sinunog ng mga lingkod ni Absalom ang bukid. **31** Pagkatapos tumayo si Joab at pumunta sa bahay ni Absalom at sinabi sa kaniya, "Bakit sinunog ng iyong mga lingkod ang aking bukid?" **32** Sumagot si Absalom kay Joab, "Tingnan, nagpadala ako ng salita sa iyo na nagsasabing, 'Pumarito ka para maaaring maipadala kita sa hari para sabihin na, "Bakit pa ako pumarito mula sa Gesur? Mas mabuti pang nanatili ako roon. Kaya ngayon hayaan akong makita ang mukha ng hari at kung nagkasala ako, hayaan siyang patayin ako.'" **33** Kaya pumunta si Joab sa hari at sinabihin siya. Nang pinatawag ng hari si Absalom, pumunta siya sa hari at yumukod nang mababa sa lupa sa harapan ng hari at hinagkan ng hari si Absalom.

15 Pagkatapos nito naghanda si Absalom ng isang karo at mga kabayo para sa kaniyang sarili, kasama ang limampung tauhan para tumuko sa kaniyang unahan. **2** Babangon ng maaga si Absalom at tatayo sa tabi ng daang papasok sa tarangkahang ng lungsod. Kapag pumunta sa hari ang sinumang may isang alitan para sa paghahatol, sa gayon tatawagin siya ni Absalom at sasabihing, "Mula sa anong lungsod ka galing?" At sasagot ang lalaki, "Nanggaling ang iyong lingkod sa isa sa mga lipi ng Israel." **3** Kaya sasabihin ni Absalom sa kaniya, "Tingnan mo, mabuti at tama ang iyong kaso, pero walang isang binigyan ang hari ng kapangyarihan para dinggin ang iyong kaso." **4** Idinaggdag ni Absalom, "Nais kong maging hukom ako sa lupain, para ang bawat taong may anumang alitan o dahilan ay maaaring makalapit sa akin at bibigyan ko siya ng katarungan!" **5** Nangyari ito ng may papalapit na isang tao kay Absalom para parangalan siya, iaabot ni Absalom ang kaniyang kamay at hahawakan siya at hahalikan siya. **6** Kumilos si Absalom sa ganiton paraan sa buong Israel na pumupunta sa hari para sa paghahatol. Kaya nakuha ni Absalom ang mga puso ng kalalakihan ng Israel. **7** Pagkatapos ng apat na taon sinabi ni Absalom sa hari, "Pakiusap paulitulon mo akong umalis at uparin ang isang panatang aking ginawa kay Yahweh sa Hebron. **8** Dahil gumawa ang iyong lingkod ng isang panata habang naninirahan ako sa Gesur sa Aram, sa pagsasabing; "Kung talagang dadalhin ulit ako ni Yahweh sa Jerusalem, sa gayon sasambahin ko si Yahweh." **9** Kaya sinabi ng hari sa kaniya, "Umalis nang mapayapa." Kaya tumayo si Absalom at pumunta sa Hebron. **10** Pero pagkatapos nagpadala si Absalom ng mga espiya sa lahat ng mga lipi ng Israel, na nagsasabing, "Sa sandaling marinig ninyo ang tunog ng trumpeta, sa gayon dapat ninyong sabihin, 'Si Absalom ay hari sa Hebron.'" **11** Kasama ni Absalom na pumunta ang dalawandaang kalalakihang mula sa Jerusalem, na kaniyang inanyayahan. Pumunta sila nang walang kamalayan, walang nalalaman sa anumang bagay na binalak ni Absalom. **12** Habang naghahandog si Absalom ng mga alay, ipinatawag niya si Ahitofel mula sa kaniyang bayang pinagmulan sa Gilo.

Tagapayo siya ni David. Matindi ang pakikipagsabutan ni Absalom, dahil patuloy na dumadami ang mga taong sumusunod kay Absalom. **13** Isang mensahero ang dumating kay David na nagsasabing, "Sumusunod kay Absalom ang mga puso ng kalalakihan ng Israel." **14** Kaya sinabi ni David sa lahat ng kaniyang lingkod na kasama niya sa Jerusalem, "Tumayo at tumakas tayo, o walang isa sa atin ang makakaligtas mula kay Absalom. Maghanda para makaalis agad, o mabilis niya tayong maaabutan at magdadala siya ng kapahamatan sa atin at sasakayin ang lungsod sa pamamagitan ng talin ng espada." **15** Sinabi ng mga lingkod sa hari, "Tingnan, handa ang iyong mga lingkod na gawin ang anumang ipasya ng aming panginoong hari." **16** Umalis ang hari kasunod ang pamilya niya ay kasundot niya, pero inwiwan ng hari ang sumpang babae na mga kerida, para pangalagaan ang palasyo. **17** Pagkatapos makaalis ng hari at ng lahat ng taong kasundot niya, huminto sila sa huling bahay. **18** Lumakas madama niya ang kaniyang buong hukbo at nauna sa kaniya ang lahat ng mga taga-Ceret, at lahat ng taga-Pelet, at lahat ng taga-Gat ang lahat ng Peletheo at ang lahat ng Getheo—animnaraang kalalakihang sumunod sa kaniya ay mula sa Gat. **19** Pagkatapos sinabi ng hari kay Itai ang taga-Gat, "Bakit sumama ka rin sa amin? Bumalik at manatili kasama ni Haring Absalom, dahil isaa kang dayuhan at isang pinalayas. Bumalik sa iyong sariling lugar. **20** Yamang kahapon ka lang umalis, bakit maglalakbay kami kasama ka? Hindi ko alam kung saan ako pupunta. Kaya bumalik at isama ang iyong kababayen pabalik. Nawa'y mapasaiyo ang katapatian at pagkamatapat." **21** Pero sinagot ni Itai ang hari at sinabing, "Habang nabubuhay si Yahweh at habang nabubuhay ang aking among hari, tunay na kahit sa anumang lugar pumunta ang aking among hari, doon din pupunta ang iyong lingkod kahit mangahuligan ito ng buhay o kamatayan." **22** Kaya sinabi ni David kay Itai, "Mauna at magpatuloy kasama namin." Kaya naglakbay si Itai na taga-Gat kasama ang hari, kasama ang lahat ng kaniyang tauhan at ang lahat ng pamilyang kasama niya. **23** Umiyak ng malakas ang buong bansa habang dumadaan ang lahat ng tao sa Lambak Kidron at habang tumatawid din mismo ang hari. Naglakbay ang lahat ng tao sa daan patungong ilang. **24** Kahit si Zadok kasama ang lahat ng Levita, dala-dala ang kaban ng kautusan ng Diyos, ay naroon. Ibinaba nila ang kaban ng Diyos at sumama sa kanila si Abiatar. Naghintay sila hanggang sa makaraan ang lahat ng tao palabas ng lungsod. **25** Sinabi ng hari kay Zadok, "Dahilin ang kaban ng Diyos pabalik sa lungsod. Kung makakasumpong ako ng biyaya sa mga mata ni Yahweh, dadalhin niya ako pabalik dito at ipapakitang muli sa aking kaban at ang lugar kung saan siya naninirahan. **26** Pero kung sasabihin niyang, 'Hindi ako nasisiyahan sa iyo; tingnan, narito ako, hayaan siyang gawin sa akin kung ano ang mabuti sa kaniya.' **27** Sinabi rin ng hari kay Zadok na pari, "Hindi kaba isang manghuhula?" Bumalik lungsod ng mapayapa at ang dalawa mong anak na lalaking kasama mo, sina Ahimaaz na anak mo at Jonatan na anak ni Abiatar. **28** Tingnan, maghihintayako sa mga tawiran ng Aruba hanggang sa dumating ang salita mula sa iyo para sabihin ako." **29** Kaya dinala ni Zadok at Abiatar ang kaban ng Diyos pabalik sa Jerusalem at nanatili sila roon. **30** Pero umakyat si David nang nakapaa at umiyak paakyat sa Bundok ng mga Olibo, at tinakpan niya ang kaniyang ulo. Tinakpan ng bawat isang mga taong kasama niya ang kanilang ulo at umakyat silang umiyak habang naglalakad. **31** May isang taong nakapasabi kay David na, "Si Ahitofel ay kasama sa mga kasabutan ni Absalom." Kaya nanalangin si David, "O Yahweh, pakiusap gawin mong kahanganan ang payo ni Ahitofel." **32** Nang nakarating si David sa tuktok ng daan, kung saan nakagawiawing sambahin ang Diyos, dumating si Cusai na Arkita para salubungin siya na punti ang kaniyang damit at may lupa sa kaniyang ulo. **33** Sinabi ni David sa kaniya, "Kung maglalakbay ka kasama ko, sa gayon magiging isang pabigat ka sa akin. **34** Pero kung babalik ka sa lungsod at sasabihin kay Absalom, 'Magiging lingkod mo ako, hari, gaya ng paglilingkod ko dati sa iyong ama,' kaya magiging lingkod mo ako ngayon; pagkatapos guguluhin mo ang payo ni Ahitofel para sa akin. **35** Hindi mo ba makakasama roon si Abiatar at Zadok na mga pari? Kaya kahit ano ang marinig mo sa palasyo ng hari, dapat mong sabihin ito kina Zadok at Abiatar na mga pari. **36** Makikita mo na kasama nila roon ang kanilang dalawang anak, sina Ahimaaz, anak na lalaki ni Zadok at Jonatan, anak na lalaki ni Abiatar. Dapat mong ipadala sa akin sa pamamagitan ng kanilang kamay ang lahat ng bagay na marinig mo." **37** Kaya pumunta si Cusai, kaibigan ni David sa lungsod habang dumating at pumasok si Absalom sa Jerusalem.

16 Nang makaalis si David nang di kawayan sa tuktok ng burol, sinalubong siya ni Ziba ang lingkod ni Mefiboset na may dalawang upuang asno; may dalawandaang tinapay sa mga ito at sandaang kumpol ng mga pasas at sandaang buwig ng igos at isang balat na sisidlang alak. **2** Sinabi ng hari kay Ziba, "Bakit mo dinala ang mga bagay na ito?" Sumagot si Ziba, "Ang mga asno ay para sa sambahayan ng hari para sakyat at ang mga tinapay at mga mamon na igos ay para sa iyong mga tauhan para kainin at ang alak ay para sa sinumang mahihilo sa ilang para ununin." **3** Sinabi ng hari, "At nasaan ang apo ng iyong panginoon?" Sumagot si Ziba sa hari, "Tingnan, nagpawayan siya sa Jerusalem, dahil sinabi nya, 'Ngayon ang tahanan ng Israel ay ipanunumbalik ang kaharian ng aking ama sa akin.'" **4** Pagkatapos sinabi ng hari kay Ziba, "Tingnan mo, lahat ng nabibilang kay Mefiboset ay nabibilang na sa iyo ngayon." Sumagot si Ziba, "Yumuyukod akong may pagpapakumbaba sa iyo, aking panginoon, ang hari. Hayaan mo akong makasumpong ng biyya sa iyong paniningin." **5** Nang lumapit si Haring David sa Bahurim, may lumabas mula roon na isang lalaki mula sa angkan ni Saul na ang pangalan ay Simei anak ni Gera. Lumabas siyang nagmumura habang naglalakad. **6** Binato nya si David at ang lahat ng mga opisyal ng hari, kahit na may hukbo at mga bantay na nasa kanan at kaliwa ng hari. **7** Sumigaw si Simei na nagmumura, "Umalis ka, lumayas mula rito, masamang tao ka, tao ng dugo! **8** Pinaghigantihan kayong lahat ni Yahweh para sa dugo ng pamilya ni Saul na pinalitan ninyo sa pamumuno. Ibinigay ni Yahweh ang kaharian sa kamay ni Absalom ang iyong anak. At ngayon sira ka na dahil isa kang tao ng dugo." **9** Pagkatapos sinabi ni Abisai anak na lalaki ni Zeruias sa hari, "Bakit kailangang murahin ng patay na asong ito ang aking panginoong hari? Pakiusap pa hintulutan mo akong pumaroon at pugutan siya ng ulo." **10** Pero sinabi ng hari, "Ano ang gagawin ko sa inyo, mga anak ni Zeruias? Marahil minumura nya ako dahil sinabi ni Yahweh sa kainya, 'Sumpain si David.' Sino sa gayon ang magkapagsabti sa kainya, 'Bakit mo isinusumpa ang hari?'" **11** Kaya sinabi ni David kay Abisai at sa lahat ng kaniyang lingkod, "Tingnan niyo, ang aking anak na lalaki na ipinanganak mula sa aking kawayan ay gustong kunin ang aking buhay. Paano pa kaya ang pagnanaais na sirain ang lipi ng Benjamin? Iwan siyang mag-isá at hayaan siyang magmura, dahil inutusan siya ni Yahweh na gawin ito. **12** Marahil mamasdan ni Yahweh ang kapighatiang ipinataw sa akin at ganitarian ako ng mabuti dahil sa pagmumurua nya sa akin ngayon." **13** Kaya naglakbay si David at ang kaniyang mga tauhan sa daan, samantalang si Simei ay sumabay sa kaniyang tabi paakyat sa dalisid ng burol, nagmumura at naghahagis sa kaniya ng lupa at mga bato. **14** Pagkatapos napagod ang hari at ang lahat ng taong kasama nya at nagpahinga siya nang huminto sila nang gabi na. **15** Si Absalom naman at ang lahat ng kalalakihan ng Israel na kasama nya, dumating sila sa Jerusalem at kasama nya si Ahitofel. **16** Nang dumating kay Absalom si Cusai na Arkite, ang kaibigan ni David, na sinabi ni Cusai kay Absalom, "Mabuhay ng mahaba ang hari! Mabuhay ng mahaba ang hari!" **17** Sinabi ni Absalom kay Cusai, "Ito ba ang katapatian mo sa iyong kaibigan? Bakit hindi ka sumama sa kaniya?" **18** Sinabi ni Cusai kay Absalom, "Hindi! Sa halip, ang isang pinili ni Yahweh at ang mga tao ito at ang lahat ng kalalakihan ng Israel, sa mga taong ito akong napapabilang, at mananatili ako kasama nya. **19** At saka, anong tao ang dapat kong paglingkuran? Hindi ba ako dapat maglingkod sa presensiya ng kaniyang anak na lalaki? Gaya ng paglilingkod ko sa presensiya ng iyong ama, maglilingkod ako sa iyong presensiya." **20** Pagkatapos sinabi ni Absalom kay Ahitofel, "Ibigay sa amin ang iyong payo tungkol sa dapat naming gawin." **21** Sumagot si Ahitofel kay Absalom, "Sumipung sa mga asawang alipin ng iyong ama na inriwan nya para pangalagaan ang palasyo at maririnig ng buong Israel na naging isa kung mabahong amoy sa iyong ama. Pagkatapos magiging malakas ang mga kamay ng lahat ng kasama mo. **22** Kaya naglatag sila ng isang tolda para kay Absalom sa ibabaw ng palasyo at sumipung si Absalom sa mga asawang alipin ng kaniyang ama sa panigin ng buong Israel. **23** Ngayon ang payo ni Ahitofel na ibinigay nya sa mga araw na iyon ay para bang narinig ng isang tao ito mula mismo sa bibig ng Diyos. Ganyang paraan tinignan nina David at Absalom ang payo ni Ahitofel.

17 Pagkatapos sinabi ni Ahitofel kay Absalom, "Ngayon hayaan mo akong pumili ng labindalawang libong kalalakihan at babangon ako at tutugisin si David ngayong gabi. **2** Pupunta ako sa kaniya

habang pagod siya at nanghihina at gugulatin ko siya sa takot. Tatakas ang mga taong kasama nya at ang hari lamang ang aking sasalakayin. **3** Ibablik ko sa iyo ang lahat ng tao, tulad ng isang babaeng ikakasal na papunta sa kaniyang asawa at ang lahat ng taong nasasakupan mo ay magiging mapayapa." **4** Kasiya-siya kay Absalom at sa lahat ng mga nakatatanda ng Israel kung ano ang sinabi ni Ahitofel. **5** Pagkatapos sinabi ni Absalom, "Ngayon tawagin din si Cusai ang Arkite at pakinggan natin kung ano ang kaniyang sasabini." **6** Nang dumating si Cusai kay Absalom, ipinalwanag ni Absalom sa kanya kung ano ang sinabi ni Ahitofel at pagkatapos tinanong si Cusai, "Dapat ba naming gawin ang anumang sabihin ni Ahitofel? Kung hindi, sabihin kami kung ano ang payo mo." **7** Kaya sinabi ni Cusai kay Absalom, "Hindi mabuti ang ibinrigay na payo ni Ahitofel sa panahong ito." **8** Idinagdag ni Cusai, "Alam mong malakas na mga mandirigma ang iyong ama at ang kaniyang mga tauhan at mabangis sila at katulad sila ng isang osong ninakawan ng mga anak sa isang bukid. Ang iyong ama ay isang taong mandirigma; hindi siya matutulog kasama ang hukbo ngayong gabi. **9** Tingnan mo, marahil ngayon ay nagtatago siya sa isang hukay o sa ibang lugar. Mangyayari ito kapag napapatay ang ilan sa iyong tauhan sa simula ng isang pagsalakay na sasabihin ng sinumang makarining ito, 'Isang malupit na pagpatay ang naganap sa mga sundalong sumundot kay Absalom.' **10** Pagkatapos kahit na siguro ang matatapang na mandirigma, na ang mga puso ay katulad ng puso ng Leon, ay matatakot dahil alam ng buong Israel na isang magiting na tao ang iyong ama at napakalakas ng kalalakihan ang kasama nya. **11** Kaya pinapayuhan kita na dapat sama-sama magtipon ang buong Israel sa iyo, mula sa Dan hanggang Beer-seba, kasindami ng buhangin na nasa tabing-dagat at pupunta ka mismo sa labanan. **12** Pagkatapos pupunta tayo sa kaniya kahit saan man siya matagpuan at lulukuban natin siya tulad ng hamog na nuuhulog sa lupa. Wala tayong ititira kahit isa sa kaniyang tauhan, o siya misma na buhay. **13** Kung tatakas siya sa isang lungsod, sa gayon magdadala ang buong Israel sa lungsod na iyan ng mga lubid at hilialin natin ito sa ilog, hanggang sa wala nang kabit isang malilit na bato ang matatagpuan doon." **14** Pagkatapos sinabi ni Absalom at ng kalalakihan ng Israel, "Mas mabuti ang payo ni Cusai ang Arkite kaysa kay Ahitofel." Itinalaga ni Yahweh ang pagtanggi sa mabuting payo ni Ahitofel para magdala ng kapahamakan kay Absalom. **15** Pagkatapos sinabi ni Cusai kina Zadok at Abiator na mga pari, "Pirayuan ni Ahitofel sina Absalom at ang mga nakatatanda ng Israel sa gayon at sa gayong paraan, pero nagpayo ako ng ibang bagay. **16** Kaya ngayon, magmadaling umalis at ibalita kay David; sabihin sa kanya, 'Huwag magkampo ngayong gabi sa mga tawiran ng Araba, pero tiyaking tumawid sa lahat ng paraan, o masasakal ang hari kasama ang lahat ng taong kasama nya.'" **17** Ngayon si Jonatan at Ahimaaz ay nananatili sa balon ng Rogel; madalas pumunta ang isang babaeng lingkod at nagdadala ng mga mensahe sa kaniya. Pagkatapos aalis sila at sasabihin kay Haring David, para hindi sila makita na pumupunta sa lungsod. **18** Pero nakita sila ng isang binata at sinabi kay Absalom. Kaya nagmadaling umalis sina Jonatan at Ahimaaz at dumating sa bahay ng isang tao sa Bahurim, na may isang balon sa kaniyang patyo, kung saan sila bumaba. **19** Kinuha ng awsa ng lalaki ang pantakip ng balon at inilatag ito sa bukana ng balon at hinagisan ito ng trigo, kaya walang isa ang nakakaalam na nasa balon sina Jonatan at Ahimaaz. **20** Dumating ang mga tauhan ni Absalom sa bahay ng babae at sinabing, "Nasaan sina Ahimaaz at Jonatan?" Sinabi sa kanila ng babae, "Tumawid sila sa ilog." Kaya pagkatapos nilang maghanap sa paligid at hindi sila natagpuan, bumatik sila sa Jerusalem. **21** Pagkapos nang umalis sila umakyat sina Jonatan at Ahimaaz mula sa balon. Nagtunggo sila kay haring David para mag-ulat; sinabi nila sa kanya, "Bumangon ka at magmadaling tumawid sa tubig dahil nagbigay si Ahitofel ng gayon at gayong payo tungkol sa iyo." **22** Pagkatapos bumangon si David at ang lahat ng taong kasama nya, at tumawid sila sa Jordan. Pagliwanag ng umaga walang isa sa kanila ang nabigong tumawid sa Jordan. **23** Nang makita ni Ahitofel na hindi sinundin ang kaniyang payo, nilagyan nya ng upuan ang kaniyang asno at umalis. Umuwi siya sa kaniyang sariling lungsod, inayos ang kaniyang mga bagay-bagay at nagbigti siya. Sa ganitong paraan namatay siya at iniilipig sa libungan ng kaniyang ama. **24** Pagkatapos dumating si David sa Mahanaim. Samantalang si Absalom, tumawid siya sa Jordan, siya at ang lahat ng kalalakihan ng Israel na kasama nya. **25** Pagkatapos ginawang pinuno ni Absalom si Amasa sa hukbo sa halip na si Joab. Si Amasa ay

anak na lalaki ni Jeter na Israelita na sumiping kay Abigail, anak na babae ni Nahas at kapatid ni Zeruias, ang ina ni Joab. **26** Pagkatapos nagkampo ang Israel at si Absalom sa lupain ng Galaad. **27** Nang dumating si David sa Mahanaim, sina Sobi anak na lalaki ni Nahas mula sa Rabba na mga taga-Ammon at Maquir anak na lalaki ni Ammiel mula sa Lo Debar at Barzilai na taga-Galaad na mula sa Rogelim, **28** nagdala ng mga tulugang banig at mga kumot, mga mangkok at mga banga, mga trigo at harinang sebada, sinangag na butil, mga patani, mga lentil, **29** pulot, mantikilya, tupa at keso. Kaya maaaring kumain si David at ang mga taong kasama niya. Sinabi ng mga lalaking ito, "Gutom ang mga tao, pagod at uhaw sa ilang."

18 Binilang ni David ang mga sundalong kasama niya at nagtalgan ng mga kapitan ng libu-libo at mga kapitan ng daan-daan.

Pagkatapos ipinadala ni David ang hukbo, isang-katlo sa ilalim ng pamumuno ni Joab, isa pang katlo sa ilalim ng pamumuno ni Abisai anak ni Zeruias, kapatid ni Joab at isa pa ring katlo sa ilalim ng pamumuno ni Itai na taga-Gat. Sinabi ng hari sa hukbo, "Titiyakin kong sasama rin ako sa inyo." **3** Pero sinabi ng kalalakihan, "Hindi ka dapat pumunta sa labanan, dahil kung tatakas kami hindi sila mag-aalala sa amin, o kung mamatay ang kalahati sa amin wala silang pakialam. Pero kasing halaga mo ang sumpang libo sa amin! **4** Kaya mas mabuting maghanda kung tulungan kami mula sa lungsod." Kaya sinagot sila ng hari, "Gagawin ko anuman ang pinakamabuti para sa inyo." Tumayo ang hari sa tarangkahan ng lungsod habang lumabas ang buong hukbo nang daan-daan at libu-libo. **5** Inutusan ni David sina Joab, Abisai at Itai sa pagsasabing, "Makitungo nang malumanay alang-alang sa akin sa ibata, kaysa Absalom." Narinig ng lahat ng tao na ibinigay ng hari sa mga kapitan ang utos na ito tungkol kay Absalom. **6** Kaya lumabas ang hukbo sa kabukiran laban sa Israel; umabot ang labanan sa kabugatan ng Efraim. **7** Natalo roon ang hukbo ng Israel sa harapan ng mga sundalo ni David; may isang matinding patayang doon sa araw na iyon nang dala-wawing libong kalalakihan. **8** Umabot ang labanan hanggang sa buong kabukiran at mas maraming kalalakihan ang nilamon ng kagubatan kaysa ng espada. **9** Nagkataong nakasalubong ni Absalom ang ilan sa mga sundalo ni David. Nakasakay si Absalom sa kaniyang mola at napadaan ang mola sa ilalim ng makakapal na sanga ng isang malaking punong kahoy at sumabit ang kaniyang ulo sa mga sanga ng puno. Naiwan siyang nakabitin sa pagitan ng lupa at ng langit habang nagpatuloy sa pagtakbo ang kaniyang sinasakyang mola. **10** Nakita ito ng isang tao at sinabilin si Joab, "Tingnan, nakita kong nakabitin si Absalom sa isang punong kahoy!" **11** Sinabi ni Joab sa taong nagsabi sa kaniya tungkol kay Absalom, "Tingnan mo! Nakita mo siya! Bakit hindi mo siya hinampas papaba sa lupa? Bibigyan sana kita ng sumpang siklong pilak at isang sinturon." **12** Sumagot ang lalaki kay Joab, "Kahit na makatanggap ako ng isang libong siklong pilak, hindi ko pa rin iaabot ang aking kamay laban sa anak ng hari, dahil narinig naming lahat na inutusan ka ng hari, si Abisai at si Itai sa pagsasabing, 'Walang isa mang dapat gumaraw sa binatang si Absalom.' **13** Kung inilagay ko sa panganib ang aking buhay sa pamamagitan ng isang kasinungalingan (at walang makukbuli mula sa hari), pinabayana mo nalang sana ako." **14** Pagkatapos sinabi ni Joab, "Hindi na ako maghihintay sa iyo." Kaya nagdala si Joab ng tatlóng sibat sa kaniyang kamay at isinaksak ang mga ito sa puso ni Absalom, habang buhay pa siya at nakabitin mula sa kahoy. **15** Pagkatapos pumaligid ang sumpang binatang kalalakihang tagadala ng sandata ni Joab kay Absalom, sinalakay siya at pinatay. **16** Pagkatapos hinipan ni Joab ang trumpeta at bumalik ang hukbo mula sa pagtugis sa Israel, dahil pinabalik ni Joab ang hukbo. **17** Kinuha niilá si Absalom at itinapon siya sa isang malaking hukay sa kagubatan; inilibing nila ang kaniyang katawan sa ilalim ng isang malaking tumpok ng mga bato, habang tumatakbas ang buong Israel, ang bawat tao sa kanilang saniling tahanan. **18** Ngayon si Absalom, Nang buhay pa siya, nagtayo siya para sa kaniyang sarili ng isang malaking haliging bato sa Lambak ng Hari, dahil sinabi niya, "Wala akong anak na lalaki para ipagpatuloy ang alaala ng aking pangalan." Pinangalanan niya ang haligi kasunod sa kaniyang sariling pangalan, kaya tinawag itong Bantayog ni Absalom hanggang sa araw na ito. **19** Pagkatapos sinabi ni Ahimaaz anak na lalaki ni Zadok, "Pahintulutan mo akong tumakbo ngayon sa hari dala ang mabuting balita, kung paano siya iniligtas ni Yahweh mula sa kaniyang mga kaaway." **20** Sinagot siya ni Joab, "Hindi ka magiging tagapagdala ng balita ngayon; dapat mong gawin ito sa ibang araw. Ngayon hindi ka

magdadala ng balita dahil patay ang anak na lalaki ng hari." **21** Pagkatapos sinabi ni Joab sa isang Cusita, "Humayo ka, sabihin sa hari kung ano ang iyong nakita." Yumukod ang Cusita kay Joab at tumakbo. **22** Pagkatapos sinabing muli ni Ahimaaz anak na lalaki ni Zadok kay Joab, "Kahit anuman ang mangyari, pakiusap pahintulutan mo rin akong tumakbo at sundan ang Cusita." Sumagot si Joab, "Bakit gusto mong tumakbo, anak ko, nanikitang wala kang gantimpala para sa balita?" **23** "Anuman ang mangyayari," sabi ni Ahimaaz, "Tatakbo ako." Kaya sinagot siya ni Joab, "Takbo." Pagkatapos tumakbo si Ahimaaz sa daan ng kapatagan at naunahan ang Cusita. **24** Ngayon nakaupo si David sa pagitan ng mga panloob at panlabas ng tarangkahan. Umakyat ang bantay sa bubong ng tarangkahan sa pader at itinaas ang kaniyang mata. Habang nakatingin siya, nakakita siya ng isang taong papalapit, mag-isang tumatakbo. **25** Sumigaw ang bantay at sinabinhan ang hari. Pagkatapos sinabi ng hari, "Kung nag-iisa siya, may balita sa kaniyang bibig." Dumating ang mananakbo at lumapit sa lugnisdod. **26** Pagkatapos napansin ng bantay ang isa pang taong tumatakbo at tinawag ng bantay ang bantay ng tarangkahan; sinabi niya, "Tingnan mo, may isa pang laaking mag-isang tumatakbo." Sinabi ng hari, "Nagdadalat rin siya ng balita." **27** Kaya sinabi ng bantay, "Sa palagay ko ang pagtakbo ng laaking nasa harapan ay katulad ng pagtakbo ni Ahimaaz anak na lalaki ni Zadok." Sinabi ng hari, "Mabuti siyang tao at parating pa may mabuting balita." **28** Pagkatapos sumigaw si Ahimaaz at sinabi sa hari, "Mabuti ang lahat." At iniyukod niya ang kaniyang sarili sa harapan ng hari na nakadikit ang kaniyang mukha sa lupa at sinabing, "Paggpalain si Yahweh na iyon Diyos, na siyang nagbigay sa mga laaking nagtaas ng kanilang kamay laban sa aking panginoong hari." **29** Kaya sumagot ang hari, "Nasa mabuting kalagayan ba ang binatang si Absalom? Sumagot si Ahimaaz, "Nang pinadalá ako ni Joab, ang lingkod ng hari, sa iyo, hari, nakita ko ang isang malaking kabalisan, pero hindi ko alam kung ano ito." **30** Pagkatapos sinabi ng hari, "Lumihiis at tumayo rito." Kaya lumihiis si Ahimaaz, at nanatiling nakatayo. **31** Pagkatapos kaagad namang dumating ang Cusita sa sinabing, "May mabuting balita para sa aking panginoong hari, dahil ipinaghiganti ka ni Yahweh sa araw na ito mula sa lahat ng nag-alsa laban sa iyo." **32** Pagkatapos sinabi ng hari sa Cusita, "Nasa mabuting kalagayan ba ang binatang si Absalom?" Sumagot ang Cusita, "Ang mga kaaway ng aking panginoong hari at ang lahat nang nag-alsa laban sa iyo, ay dapat matulad pinsala na nangyari sa binatang iyon." **33** Pagkatapos kinabahan nang matindì ang hari at umakyat siya sa siilid sa itaas ng tarangkahan at umiyak. Habang lumalakad ngadlambati siya, "Absalom anak ko, anak ko, anak kong si Absalom! Ako nalang sana ang namatay sa halip na ikaw, Absalom, anak ko, anak ko!"

19 Sinabinhan si Joab, "Tingnan mo, humagulgol ang hari at nagluksa para kay Absalom." **2** Kaya ang tagumpay ng araw na iyon ay naging pagluluksa sa lahat ng hukbo, dahil narinig ito ng hukbo nang sinabi ng araw na iyon, "Nagluksa ang hari para sa kaniyang anak na lalaki." **3** Kinailangang patagong maglakad ng tahimik ang mga sundalo sa lungsod ng araw na iyon, katulad ng mga taóng nahiyahiyang tumatakbo palayo mula sa labanan. **4** Tinakpan ng hari ang kaniyang mukha at umiyak sa isang malakas na tinig. "Anak kong Absalom, Absalom, anak ko, anak ko!" **5** Pagkatapos pumasok sa loob ng bahay ang hari si Joab at sinabi sa kaniya, "Pinahiya mo ang mga mukha ng lahat ng iyong mga sundalo sa araw na ito, na nagligtas ng iyong buhay sa araw na ito, at ang buhay ng iyong mga anak na lalaki at ng iyong mga anak na babae, at ang buhay ng iyong mga awawa, at ang buhay ng iyong mga asawang alipin, **6** dahil minahal mo galit sa iyo, at galit ka sa mga magmamahal sa iyo. Dahil sa araw na ito ipinakita mo na ang mga pinuno at mga sundalo ay baliwala sa iyo. Naniniwala ako sa araw na ito kung nabuhay si Absalom, at tayong lahat ay namatay, iyon siguro ang makapagpapasaya sa iyo. **7** Kaya ngayon tumayo ka at lumabas, magsalita ng mabuti sa iyong mga sundalo, dahil ipinapangako ko kay Yahweh, kapag hindi ka pumunta, wala ni isang taong mananatili sa iyo mamayang gabí. Iyon ay magiging masama para sa iyo kaysa sa lahat ng kapahamakang nangyari sa iyo mula ng iyong kabataan hanggang ngayon." **8** Kaya tumayo ang hari at umupo sa tarangkahan ng lungsod, at sinabi ito sa lahat ng kalalakihan, "Tingnan, nakauupo ang hari sa tarangkahan." Kaya pumunta ang lahat ng mga tao sa harap ng hari. Samantala, sa Israel, tumakas ang bawat tao sa kaniyang tahanan. **9** Nagtatalo ang lahat ng mga tao sa lahat ng lipi sa buong Israel

sinasabing, "Iniligtas tayo ng hari mula sa kamay ng ating mga kaaway. Iniligtas niya tayo mula sa kamay ng mga Filisteo at ngayon naubusan siya ng lungsod mula kay Absalom. **10** At si Absalom, na ating hinirang para sa atin, ay namatay sa labanan. Kaya bakit hindi natin pag-usapan ang pagbabalik muli ng hari?" **11** Nagpadala si Haring David kay Zadok at kay Abiatar ng mga pari na sinasabing, "Kausapin ang mga pinuno ng Juda sabihin na, 'Bakit huli kayo sa pagpapabalik sa hari sa kaniyang palasyo, yamang ang usapin sa buong Israel pinapaboran ang hari, para dalhin siya pabalik sa kaniyang palasyo?' **12** Kaya ang aking mga kapatiid na lalaki, aking laman at buto. Bakit kayo ang huling magdadala sa hari pabalik?" **13** At sabihin kay Amasa, 'Hindi ba ikaw ang aking laman at aking buto? Gagawin sa akin ng Diyos, ng higit pa, kapag hindi ikaw ang kapitan ng aking hukbo mula ngayon sa lugar ni Joab.' **14** At natuwa niya ang mga puso ng lahat ng tao sa Juda, na parang sila ay puso ng isang tao, nang sa gayon nagpadala sila sa hari sinasabing, 'Bumalik ka, ikaw at lahat ng iyong kalalakihan.' **15** Kaya bumalik ang hari at dumating sa Jordan. At dumating ang kalalakihan ng Juda sa Gilgal para makipagkita sa hari, para samaahan ang hari sa Jordan. **16** Si Simei anak na lalaki ni Gera, ang lahi ni Benjamin, na nagmula sa Bahurim, ay nagmadaling bumababa kasama ng kalalakihan ng Juda para makipagkita kay Haring David. **17** Mayroon isang libong kalalakihan mula kay Benjamin na kasama niya, at si Ziba ang lingkod ni Saul, at kaniyang labinlimang anak na lalaki at dalawampung lingkod na kasama niya. **18** Tumawid sila sa Jordan sa harap ng hari. Tumawid sila para dalhin ang pamilya ng hari at para gawin ang anumang inisip niyang mabuti. Yumuko si Simei anak na lalaki ni Gera sa hara bago palang niya simulang tawirin ang Jordan. **19** Sinabi ni Simei sa hari, "Huwag, aking panginoon, na hanapin ang pagkakasala at isaisip kung ano ang katigasan ng ulo na ginawa ng iyong lingkod ng araw na umalis sa Jerusalem ang aking panginoon, ang hari. Pakiusap, naway' hindi isapusit ito ng hari. **20** Dahil alam ng iyong lingkod na ako ay nagkasala. Tingnan mo, kaya pumunta ako sa araw na ito bilang una mula sa lahat ng pamilya ni Jose para pumunta papababa para makipagkita sa aking panginoong hari." **21** Pero sumagot si Abisai anak na lalaki ni Zeruias at sinasabing, "Hindi ba kailangang malagay sa kamatayan si Simei dahil dito, dahil nilapastangan niya ang hinirang ni Yahweh?" **22** Pagkatapos sinabi ni David, "Ano ba ang dapat kong gawin sa inyo, kaya na mga anak na lalaki ni Zeruias, na kaya ay imaging kaaway ko sa araw na ito? Maaari bang malagay ng sinumang lalaki sa kamatayan sa araw na ito sa Israel? Dahil hindi ko alam na sa araw na ito ang hari ng Israel?" **23** Kaya sinabi ng hari kay Simei, "Hindi ka mamamatay." Kaya nangako ang hari sa kaniya ng isang sumpa. **24** Pagkatapos bumababa si Mefiboset anak na lalaki ni Saul para makipag-kita sa hari. Hindi nya sinuotan ang kaniyang mga paa, o pinutulan ang kaniyang balbas, o nilabhan ang kaniyang mga damit simula ng araw na umalis ang hari hanggang sa araw na dumating siya ng bahay ng mapapaya. **25** At nang dumating siya mula Jerusalem para makipag-kita sa hari, sinabi ng hari sa kaniya, "Bakit hindi ka sumabay sa akin, Mefiboset?" **26** Sumagot siya, "Aking panginoong hari, nilinlang ako ng aking lingkod, dahil sinabi ko, 'upo ako sa isang asno para maaari kong sakyan iyon at sumabay sa hari, dahil ang iyong lingkod ay lumpo.' **27** Siniraan ako ng aking lingkod na si Ziba, ang iyong lingkod, sa aking panginoong hari. Pero ang aking panginoong hari ay gaya ng isang anghel ng Diyos. Sa gayon, gawin ang anumang mabuti sa iyong paninig. **28** Dahil ang lahat ng sambahayan ng aking ama ay mga patay na tao sa harapan ng aking panginoong hari, pero ginawa mo ang iyong lingkod kasama mong ukumakain sa iyong mesa. Anong karapatan meron ako para umiyak pa rin ako sa hari?" **29** Pagkatapos sinabi sa kaniya ng hari, "Bakit nagpapalwanag pa? Napaggasyahan ko na ikaw at si Ziba ng maghahati sa mga lipain." **30** Kaya sumagot si Mefiboset sa hari, "Oo, hayaan na makuha niya ang lahat ng ito, yamang dumating ng ligtas ang aking panginoong hari sa kaniyang sariling tahanan." **31** Pagkatapos bumababa si Barzilai ang lahi ng Galaad mula Rogelim para tumawid sa Jordan kasama ng hari, at sinamahan niya ang hari sa Jordan. **32** Ngayon si Barzilai ay isang napakatandang lalaki, walumpung taong gulang. **33** Pinakalooban niya ang hari ng pangangailangan habang nanatili siya sa Mahanaim, dahil siya ay isang napakayamang tao. Sinabi ng hari kay Barzilai, "Pumunta ka sa akin, at ako ang magbibigay para sa iyo ng matitiran kasama ko sa Jerusalem." **34** Sumagot si Barzilai sa hari, "Ilang mga araw nalang ang ntitira sa mga taon ng aking buhay, dapat umakyat ako kasama ng hari sa

Jerusalem? **35** Ako ay walumpung taong gulang. Malalaman ko paba ang kaibahan sa pagitan ng mabuti at masama? Malalasahan paba ng iyong lingkod ang aking kakainin o anuman iinumin ko? Makakarincing pa ba ako ng ibang boses ng kumakantang kalalakihan at kumakantang kababaihan? Bakit pa kailangan ng iyong lingkod na maging isang pasanin ng aking panginoong hari? **36** Nanaisin nalang ng iyong lingkod na pumunta sa Jordan kasama ng hari. Bakit pa kailangan bayaran ako ng hari ng isang gantimpala? **37** Pakiusap hayaan ang iyong lingkod na bumalik sa tahanan, nang sa gayon ako ay mamatay sa aking sariling lungsod sa libingen ng aking ama at aking ina. Pero tingnan mo, narito ang aking lingkod na si Camaam. Hayaan siyang tumawid kasama ang aking panginoong hari, at gawin sa kaniya anuman sa tingin mo ay mabuti." **38** Sumagot ang hari, "Aalis si Camaam kasama ko, at gagawin ko para sa kaniya anumans sa tingin mo ay mabuti, at anuman ang nanaisin mo mula sa akin, gagawin ko iyon para sa iyo." **39** Pagkatapos tumawid ang lahat ng mga tao sa Jordan, at tumawid ang hari, at hinalikan ng hari si Barzilai at pinaghpalia siya. Pagkatapos bumalik si Barzilai sa kaniyang sariling tahanan. **40** Kaya tumawid ang hari patungong Gilgal, at tumawid kasama niya si Camaam. Lahat ng hukbo ng Juda ay dinala ang hari, at kalahati rin ng hukbo ng Israel. **41** Sa madaling panahon lahat ng kalalakihan ng Israel ay nag-umpisang pumunta sa hari at sinabi sa hari, "Bakit ang mga kapatiid naming lalaki, ang kalalakihan ng Juda, ninakaw kayo palayo at dinala ang hari at kaniyang pamilya sa Jordan, at lahat ng kalalakihan ni David kasama niya?" **42** Kaya sumagot ang kalalakihan ng Israel, "Ito ay dahil mas malapit na kamag-anak ang hari sa amin. Kung kaya bakit kayo magagalit tungkol dito? Kinain ba namin ang anumang bagay na kailangan bayaran ng hari? Binirigan ba niya kami ng anumang mga regalo?" **43** Sumagot ang kalalakihan ng Israel sa kalalakihan ng Juda, "Mayroon kaming sampung liping kamag-anak ng hari, kaya mas may karapatan kami kay David kaysa sa inyo. Kung kaya bakit niryo kami nilinlang? Hindi ba ang aming mungkahia na ibilang ang aming hari ang unang pinakinggaan?" Pero ang mga salita ng kalalakihan ng Juda ay naging mas marahas kaysa sa mga salita ng kalalakihan ng Israel.

20 Mayroon ding nangyari sa parehong lugar isang basagulero na ang pangalan ay Seba anak na lalaki ni Bicri, isang lahi ni Benjamin. Hinipan niya ang trumpeta at sinasabing, "Wala kaming kinuhang bahagi kay David, ni nakuhang pamana sa anak na lalaki ni Jesse. Hayaan ang bawat lalaking bumalik sa kaniyang tahanan, sa Israel." **2** Kaya iniwan si David ng lahat ng kalalakihan ng Israel at sumundot kay Seba na anak na lalaki ni Bicri. Pero sumundot ng mas malapit ang kalalakihan ng Juda sa kanilang hari, mula Jordan hanggang Jerusalem. **3** Nang dumating si David sa kaniyang palasyo sa Jerusalem, kinuha niya ang sampung asawang lingkod na iniwan niya para pangalagaan ang palasyo, at inilagay niya sila sa isang bahay na may mga bantay. Naglaan siya para sa kanilang pangangailangan, pero hindi na siya sumiping sa kanila kailanman. Kaya kinulong sila hanggang sa araw ng kanilang kamatayan, namuhay na parang sila ay mga balo. **4** Pagkatapos sinabi ng hari kay Amasa, "Tawagin ang kalalakihan ng Juda ng magkasama sa loob ng tatlong araw; dapat narito karin." **5** Kaya pumunta si Amasa para tawagin ang kalalakihan ng Juda ng magkasama, pero nanatili siya ng higit pa sa itinakdang oras na inutos sa kaniya ng hari. **6** Kaya sinabi ni David kay Abisai, "Ngayon si Seba anak na lalaki ni Bicri ay gagawan tayo ng mas maraming pinsala kaysa sa ginawa ni Absalom. Kunin ang mga lingkod ng iyong panginoon, aking mga sundalo, at tugisin siya o baka makahanap siya ng pinatibay na mga lungsod at makawala sa ating paninig." **7** Pagkatapos lumabas ang kalalakihan ni Joab at hinabol siya, kasama ng mga lahi ni Kereteo at ang mga lahi ni Pelet at lahat ng malakas na mandirigma. Umalis sila sa Jerusalem para habulin si Seba anak na lalaki ni Bicri. **8** Nang nasa dakilang bato na sila sa nasa Gibeon, Dumating si Amasa para salubringin sila. Nakasuo si Joab ng balutin pandigma na kaniyang isinuot, na kalakip ang isang sinturon palibot sa kaniyang baywang na mayroong nakalagay na isang espadang may lalegyan nito. Sa kaniyang paglalakad, nahulog ang espada. **9** Kaya sinabi ni Joab kay Amasa, "Mabuti ba ang lagay mo, aking pinsan?" Magiliw ni Joab na kinuha ang balbas ni Amasa ng kaniyang kanang kamay para halikan siya. **10** Hindi napansin ni Amasa ang punyal na nasa kanilang kamay ni Joab. Sinaksak ni Joab sa tiyan at nahulog sa lupa ang kaniyang mga bituka. Hindi na siya hinampas muli ni

Joab, at namatay si Amasa. Kaya si Joab at Abisai kaniyang kapatid na lalaki ay hinabol si Seba anak na lalaki ni Bicri. **11** Pagkatapos isa sa kalalakihan ni Joab ay tumayo sa gilid ni Amasa, at sinabi ng lalaki, "Siya na pumapanig kay Joab, at siya na kay David, hayaan silang sumunod kay Joab." **12** Nakahiga si Amasa na naliligo sa kaniyang dugo sa gitna ng daan. Nang nakita ng lalaki na lahat ng taoy' nanatiling nakatayo, kinuha niya si Amasa paalis sa daan at inilagay sa isang bukirin. Tinapon niya ang isang telya kaya Amasa dahil nakita niya na ang bawat isa na dumating kasama niya ay nanatiling nakatayo. **13** Pagkatapos nang inalis si Amasa sa daan, sumunod ang lahat ng kalalakihan kay Joab sa paghabol kay Seba na anak na lalaki ni Bicri. **14** Nakalagpas si Seba sa lahat ng lipi ng Israel sa Abel, sa Bet Maaca, at sa lahat ng lupain ng mga lahi ni Beri, na nagtipon magkakasama at tinugis rin si Seba. **15** Nahuli nila siya at nakulong siya sa Abel ng Bet Maaca. Gumawa sila ng isang panlusob na dahilng laban sa lungsod laban sa pader. Lahat ng hukbo na kasama ni Joab ay hinampas ang pader para patumbabin ito. **16** Pagkatapos isang matalinong babae ang sumigaw sa labas ng lungsod, "Makinig kayo, pakiusap making ka, Joab! Lumapit ka sa akin para maaari akong makipag-usap sa iyo." **17** Kaya lumapit si Joab sa kaniya, at sinabi ng babae, "Ikaw ba si Joab?" Sumagot siya, "Ako nga." Pagkatapos sinabi nya sa kaniya, "Makinig sa mga salita ng iyong lingkod." Sumagot siya, "Nakikinig ako." **18** Pagkatapos sinabi nya, "Sinasabi nila sa sinaunang panahon, 'Siguraduhing humingi ng payo sa Abel,' at ang payong iyon ang tatapos sa bagay. **19** Kami ang lungsod na isaa sa mga pinaka-mapayapa at tapat sa Israel. Sinusubukan ninyong sirain ang isang lungsod na ina sa Israel. Bakit ninyo gustong lunukin ang manu ni Yahweh?" **20** Kaya sumagot si Joab at sinabing, "Huwag sanang pahintulutan, huwag sanang pahintulutan mula sa akin, na lunukin ko o sirain. **21** Hindi iyan totoo. Pero isang lalaki mula sa burulang bansa ng Efraim, na ang pangalan ay Seba anak na lalaki ni Bicri, itinaas nya ang kaniyang kamay laban sa hari, laban kay David. Ibigay ninyo siyang mag-isa, at aalis ako mula sa lungsod." Sinabi ng babae kay Joab, "Itatapon ang kaniyang ulo sa iyo sa ibabaw ng pader." **22** Pagkatapos pumunta ang babae sa lahat ng tao sa kaniyang karunungan. Pinutol nila ang ulo ni Seba anak na lalaki ni Bicri, at itinapon ito palabas kay Joab. Pagkatapos hinipan nya ang trumpeteta at nilisan ng mga tauhan ni Joab ang lungsod, bawat lalaki sa kaniyang tahanan. At bumalik si Joab sa Jerusalem sa hari. **23** Ngayon si Joab ay nasa lahat ng hukbo ng Israel, at si Benaias anak na lalaki ni Joaida ay nasa mga lahi ni Ceret at sa mga lahi ni Pelet. **24** Si Adoram ay nasa kalalakihan na gumagawa ng sapilitang trabaho, at si Jehoshafat anak na lalaki ni Ahilud ay ang tagatatala. **25** Si Seva ay tagasulat at si Zadok at Abiator ang mga pari. **26** Si Ira ang lahi ni Jair ang pangulong ministro ni David.

21 May taggutom ng panahon ni David ng tatlong taon na magkakasunod, at hinanap ni David ang mukha ni Yahweh. Kaya sinabi ni Yahweh, "Kaya may taggutom sa iyo dahil kay saul at sa mapanganib niyang pamiya, dahil inilagay niya ang mga lahi ni Gibeon sa kamatayan." **2** Ngayon hindi nagmula ng mga lahi ni Gibeon sa Israel; nagmula sila sa anumang natira ng mga Amoreo. Sumumpa ang mga tao ng Israel na hindi sila papatayin, subalit gayunpaman sinubukan silang lahat na patayin ni Saul sa kanyang kasigasig sa mga tao ng Israel at sa Judah. **3** Kaya tinawag ni Haring David ang mga lahi ni Gibeon at sinabi sa kanila, "Ano ang kailangan kong gawin para sa inyo? Paano ako makagagawa ng pambayad sa kasalanan, nang sa gayun maaari ninyong pagpalain ang mga tao ni Yahweh, na nagmana ng kanyang kabutiran at mga pangako?" **4** Sumagot ang mga lahi ni Gibeon sa kaniya, "Hindi ito tungkol sa pilak o ginto sa pagitan namin at kay Saul o sa kaniyang pamilya. At hindi para ilagay namin ang simuang tao sa kamatayan sa Israel." Sumagot si David, "Anuman ang hiligan ninyo, iyon ang gagawin ko para sa inyo." **5** Sumagot sila sa hari, "Ang taong sumubok na patayin kaming lahat, na ngbalbg ng masama laban sa amin, para mawasak kami ngayon at mawalan lugar sa loob ng mga hangganan ng Israel— **6** hayaang ibigay sa amin ang pitong kalalakihan mula sa kaniyang kaapu-apuhan, at bibitayin namin sila sa harapan ni Yahweh sa Gibeon sa Saul, ang isang pinili ni Yahweh." Kaya sumagot ang hari, "Ibibigay ko sila sa inyo." **7** Pero iniligtas ng hari si Mefiboset anak na lalaki ni Jonatan anak na lalaki ni Saul, dahil sa sinumpaan ni Yahweh sa pagitan nila, sa pagitan ni David at Jonatan anak na lalaki ni Saul. **8** Pero kinuha ng hari ang dalawang

anak na lalaki ni Rizpa anak na babae ni Aya, mga anak na lalaki na kaniyang ipinanganak kay Saul—pinangalanang ang dalawang anak na lalaking Armoni at Mefiboset; at kinuha rin ni David ang limang anak na lalaki ni Mical na anak na babae ni Saul, na kaniyang iniluwat kay Adriel anak na lalaki ni Barzilai ang taga-Mehola. **9** Ibinigay niya sila sa mga kamay ng mga lahi ni Gibeon. Binitay nila sila sa bundok sa harapan ni Yahweh, at silang pitay ng namatay lahat ng magkakasama. Nilagay sila sa kamatayan sa panahon ng ani, sa panahon ng mga unang araw sa umpsila ng ani ng sebada. **10** Pagkatapos si Rizpa, ang anak na babae ni Aya, kumuha ng telang magaspang at nilatag sa kaniyang sarili sa bundok sa tabi ng patay na mga katawan, mula sa simula ng ani hanggang bumuhos ang ulan sa kanila galing sa langit. Hindi niya hinayaan ang mga ibon sa langit na galawin ang mga katawan sa araw o mga mababarigis na hayop sa gabi. **11** Sinabi kay David ang anumang ginawa ni Rizpa, anak na babae ni Aya, ang asawang alipin ni Saul. **12** Kaya pumunta si David at kinuha ang mga buto ni Saul at mga buto ni Jonatan kaniyang anak na lalaki mula sa kalalakihan ng Jabel Galaad, na nagnakaw sa kanila mula sa plasa ng Beth San, kung saan sila binintay ng mga Palestina, pagkatapos mapatay ng mga Palestina si Saul sa Gilboa. **13** Kinuha ni David mula doon ang mga buto ni Saul at Jonatan na kaniyang anak, at tinipon rin nya ang mga buto ng pitong kalalakihan na binintay. **14** Inilibing nila ang mga buto ni Saul at Jonatan na kaniyang anak na lalaki sa bansa ni Benjamin sa Zela, sa libangan ni Kish na kaniyang ama. Isinagawa nila ang lahat ng inutos ng hari. Pagkatapos sinagot ng Diyos ang kaniang mga panalangin sa lupain. **15** Pagkatapos pumunta ang mga taga-Filisteo sa digmaan kasama ng Israel. Kaya bumaba si David kasama ng kaniyang hukbo at napikaplaban sa Filisteo. Napagtugumapayan ni David ang nakakapagod na labanan. **16** Si Esbibenob, isang kaapu-apuhan ng mga higante, na ang sibat na pilak ay may bigat sa tatlung daang siklo, at armado ng isang bagong espada, iniilaan para patayin si David. **17** Pero iniligtas si David ni Abisai anak na lalaki ni Zeruias, sininalakay ang Filisteo, at pinatay siya. Pagkatapos sumumpa ang kalalakihan ni David, sinabing, "Hindi kana dapat pumunta sa digmaan kasama namin, para hindi mo mapatay ang lampara ng Israel." **18** Nangyari pagkatapos nito nagkaroon uli ng isang labanan kasama ng mga taga-Filisteo sa Gob, nang pinatay ni Sibecai na Husatita si Saf, na isaa lahi ni Hus, na isaa sa mga kaapu-apuhan ng Refaim. **19** Nangyari uli sa isang labanan kasama ng mga taga-Filisteo sa Gob, na si Elhanan anak na lalaki ni Jair ang Betlehemita na pinatay si Goliat ang Geteo, ang tungkol ng sibat ay gaya ng isang sinag ng panghapi. **20** Nangyari sa isaa pang labanan sa Gat na mayroong isang tao na napakatawa na mayroong anim na daliri sa bawat kamay at anim na daliri sa bawat paa, dalawampu't-apat sa bilang. Siya rin ay naggaling sa Refaim. **21** At nang hinamon niya ang Israel, si Jonatan anak na lalaki ni Simea, kapatid na lalaki ni David, ay pinatay siya. **22** Ito ang mga kaapu-apuhan ng Refaim ng Gat, at pinatay sila sa pamamagitan ng kamay ni David at sa kamay ng kaniyang mga sundalo.

22 Umawit si David kay Yahweh ng mga salita ng kantang ito sa araw na iniligtas siya ni Yahweh palabas sa kamay ng lahat ng kaniyang mga kaaway, at palabas sa kamay ni Saul. **2** Nanalangin siya, "Si Yahweh ay aking bato, ang aking tanggulan, ang siyang nagliligtas sa akin. **3** Ang Diyos ang aking mugog. Kumukuha ako ng karlunginan sa kaniya. Siya ang aking panangga, ang sungay ng aking kaligtasan, aking matibay na tanggulan, at aking karlunginan, ang siyang nagliligtas sa akin mula sa karahasan. **4** Tatawag ako kay Yahweh, na karapatdpat purihin, at maliligtas ako mula sa aking mga kaaway. **5** Dahil nakapalibot sa akin ang mga alon ng kamatayan. Ang walangsaysay na bugso ng mga tubig tumabon sa akin. **6** Ang mga gapos ng sheol nakapalibot sa akin; binibihag ako ng patibong ng kamatayan. (**Sheol h7585**) **7** Sa aking pagkalibasa tumawag ako kay Yahweh; Tumawag ako sa aking Diyos; dininiq nya ako sa aking boses mula sa kaniyang templo, at ang aking tawag para sa tulong nakarating sa kaniyang mga tainga. **8** Pagkatapos naaolog ang mundo at nayanig. Nangatog ang mga pundasyon ng kalangitan at inalog, dahil galit ang Diyos. **9** Lumabas ang usok mula sa mga butas ng kaniyang ilong, at lumabas ang nagliliyab na apoy sa kaniyang bibig. Umapoy ang mga uling sa pamamagitan nito. **10** Binuksan niya ang kalangitan at bumaba, at makapal na dilim ang nasa ibaba ng kaniyang mga paa. **11** Sumakay siya sa isang anghel at lumipad. Nakita siyang lumilipad sa mga pak-pak ng

hangin. **12** At gumawa siya ng kadiliman sa toldang nakapalibot sa kaniya, nag-iipon ng mga mabigat na ulapulan sa himpapawid. **13** Mula sa kidlat sa harapan niya nahulog ang mga uling ng apoy. **14** Kumulog si Yahweh mula sa kalangitan. Sumigaw ang Kataas-taan. **15** Nagpatama siya ng mga pana at kinalat ang kaniyang mga kaaway — mga boltahe ng kidlat at ikinalat ito. **16** Pagkatapos nagkaroon ng mga dulayun ng tubig; ang mga pundasyon ng mundo ay nagkalat sa sigaw ng digmaan ni Yahweh, sa bugso ng hirina ng mga butas ng kaniyang ilong. **17** Inabot niya pababa mula sa itaas; hinawakan niya ako! Hinila niya ako palabas ng umaalon na tubig. **18** Inilitgas niya ako mula sa malakas kong kaaway, mula doon sa napopoot sa akin, dahil masyado silang malakas sa akin. **19** Dumating sila laban sa akin sa araw ng aking pagkabalisa, pero si Yahweh ang umalay sa akin. **20** Dinala rin niya ako sa isang malawak na lugar. Inilitgas niya ako dahil nasiyahan siya sa akin. **21** Ginantimpalaan ako ni Yahweh sa sukat ng aking katuwiran; binalik niya ako sa sukat ng kalinisan ng aking mga kamay. **22** Dahil pinanatili ko ang mga kaparaanan ni Yahweh at hindi gumawa ng kasamaan sa pamamagitan ng pagtalikod mula sa aking Diyo. **23** Dahil ang lahat ng kaniyang matuwid na mga utes ay nasa harapan ko; para sa kaniyang mga batas, hindi ako tumalikod palayo sa mga ito. **24** Naging walang sala rin ako sa harapan niya, at pinanatili kong malayo ako mula sa kasalanan. **25** Kaya ibinalik ako ni Yahweh sa sukat ng aking katuwiran, sa antas ng aking kalinisan sa kaniyang paniring. **26** Sa isang tapat, ipinakita mo ang iyong sarili na maging tapat; sa isang tao na walang sala, ipinakita mo ang iyong sarili na maging walang sala. **27** Sa mga dalisay ipinakita mo ang iyong sariling dalisay, pero ikaw ay matigas sa baluktot. **28** Inilitgas mo ang mga taong nasaktan, pero laban ang iyong mga mata sa mayayabang, at ibinababa mo sila. **29** Dahil ikaw ang aking lampara, Yahweh. Inilawan ni Yahweh ang aking kadiliman. **30** Dahil sa pamamagitan kaya kong tumakbo sa ibabaw ng barikada; sa pamamagitan ng aking Diyo makakatalon ako sa ibabaw ng isang pader. **31** Para sa Diyo, ang kaniyang paraan ay tama. Ang salita ni Yahweh ay dalisay. Siya ay isang panangga sa bawat taong nagkukubli sa kaniya. **32** Dahil sino ang Diyo maliban kay Yahweh? At sino ang isang bato maliban sa ating Diyo? **33** Ang Diyo ay aking kanlungan, at pinamunuan niya ang walang salang tao sa kaniyang daraanan. **34** Ginawa niyang matulin ang aking mga paa gaya ng isang usa at inilagay ako sa mga bundok. **35** Sinanay niya ang aking mga kamay para sa digmaan, at ang aking mga braso para iyuko ang isang tanso na pana. **36** Ibinigay mo sa akin ang panangga ng iyong kalgitasan, at ang iyong biyaya ng gumawa sa akin ng dakila bagay. **37** Gumawa ka ng isang malapad na lugar para sa aking mga paa na tinatapakan ko, para hindi dumulas ang aking mga paa. **38** Hinabol ko ang aking mga kaaway at winasak sila. Hindi ako tumalikod hanggang sila ay mawasak. **39** Nilamon ko sila at binasag sila; hindi sila makakabangan. Bumagsak sila sa ilalim ng aking mga paa. **40** Nilagyan mo ako ng lakas gaya ng isang sinturon para sa labanan; inilagay mo ako sa ibaba sa mga lumalaban sa akin. **41** Binigay mo sa akin ang likod ng aking mga kaaway; Winasak ko ang mga galit sa akin. **42** Umiyak sila para tulungan, pero walang isang naligtas sa kanila; umiyak sila kay Yahweh, pero hindi siya sumagot sa kanila. **43** Hinampus ko sila hanggang maging mga piraso tulad ng alikabok sa lupa, pinulbos ko sila gaya ng putik sa mga kalye. **44** Inilitgas mo rin ako mula sa mga alitan ng sarili kong mga kalye. **45** Dahil mo ako bilang ulo ng mga bansa. Sa mga tao na hindi ko alam kung pinaglilingkuran ako. **46** Pinilit ang mga dayuhan na yumuko sa akin. Nang panahon na narinig niila ako, sinundin nila ako. **47** Dumating na nanginginig ang mga dayuhan palabas sa kanilang mga kuta. **48** Buhay si Yahweh! Nawalay purihin ang aking bato. Nawala's maitas ang Diyo, ang bato ang aking kalgitasan. **49** Ito ang Diyo na nagsasagawa ng paghihigpit para sa akin, ang siyang nagdadalat pababa sa mga tao sa ilalim ko. **50** Kung kaya magbibigay ako ng pasasalamat sa iyo, Yahweh, sa piling ng mga bansa; Aawit ako ng mga pasasalamat sa iyong pangalan.

51 Nagbibigay ng dakilang tagumpay ang Diyo sa kaniyang hari, at ipinapakita niya ang kaniyang katapatang tipan sa kaniyang hinirang, kay David at sa kaniyang kaapu-apuhan magpakailanman."

23 Ngayon, ito ang mga huling sinabi ni David—David na lalaking anak ni Jesse, ang taong mataas na kinikilala, ang siyang pinahiran ng

langis ng Diyos ni Jacob, ang matarnis na manunulat ng awit ng Israel. **2** "Nangusap sa pamamagitan ko ang Espiritu ni Yahweh at nasa aking dila ang kaniyang salita. **3** Sinabi ng Diyos ng Israel, sinabi ng Bato ng Israel sa akin, 'Ang isang namumuno nang makatarungan sa mga tao, namumuno ng may takot sa Diyos. **4** Siya ay magiging tulad ng liwanag sa umaga sa pagsikat ng araw, isang umaga na walang mga ulap, sa pag-usborg ng malambot na mga damo mula sa lupa sa pamamagitan nang malinwanag na sinag ng araw pagkataspos ng ulan. **5** Tunay nga, hindi ba gaya nito ang aking sambahanay sa harapan ng Diyos? Hindi ba gumawa siya ng tipan sa akin na walang hanggan, maayos at tiyak sa kahit na anong paraan? Hindi ba pinalago niya ang aking kaligtasan at tinupad ang aking bawat naisin? **6** Pero ang lahat ng mga walang kabuluan, magiging katulad ng mga tinik na itatapon, dahil walang mga kamay ang makakapagtito sa kanila. **7** Ang taong gagalaw sa kanila, kailangang gumamit ng kasangkapang bakal o tungkol ng sibat. Kailangan silang tupukan kung saan sila nakakalat." **8** Ito ang mga pangalan ng mga magigiting na kawal ni David: Jesbaal na Hacmonita na naging pangulo ng mga magigiting na kawal. Nakapatay siya ng walong daang tao sa isang pagkakaataon. **9** Sumunod sa kaniya si Eleazar na lalaking anak ni Dodo, lalaking anak ng isang Ahohita, isa sa tatlong magigiting na mga tauhan ni David. Naroon siya nang nilabanan nila ang mga taga-Filisteo na sama-samang nagtipon para makipagdigmaan, at nang umurong ang mga tauhan ng Israel. **10** Nanatili si Eleazar at nilabanan ang mga taga-Filisteo hanggang sa napagod ang kaniyang kamay at nangigas ang kaniyang kamay sa mahigpit na pagkakahawak sa kaniyang espada. Nagdala ng tagumpay si Yahweh sa araw na iyon. Bumalik ang hukbo pagkataspos ni Eleazar, para lang hubaran ang mga katanwan. **11** Sumunod sa kaniya si Samma na lalaking anak ni Age, isang Hararita. Sama-samang nagtipon ang mga taga-Filisteo kung saan may bukid ng mga lentil, at tinakasan sila ng hukbo. **12** Pero tumayo si Samma sa gitna ng bukid at ipinagtanggol ito. Napatay niya ang mga taga-Filisteo at naggala ng isang dakilang tagumpay kay Yahweh. **13** Tatto sa tatlumpung tauhan ang bumaba papunta kay David sa panahon ang ani, sa kuweba ng Adullam. Nakakampo ang hukbo ng mga taga-Filisteo sa lambak ng Refaim. **14** Si David noon ay nasa kaniyang tanggulan, isang yungib, habang nagtagtag ang mga taga-Filisteo sa Bethlehem. **15** Nagnais si David ng tubig at sinabing, "Kung mayroon lamang magbibigay sa akin ng tubig na maiinom mula sa balon ng Bethlehem, ang balon na nasa tarangkahani!" **16** Kaya sinira ng tatlong magigiting na lalaki ang hukbo ng mga taga-Filisteo at sumalok ng tubig sa balon ng Bethlehem, ang balon na nasa tarangkahani. Kumuha sila ng tubig at dinala ito kay David, pero hindi niya ininom ito. Sa halip, ibinuhos niya ito kay Yahweh. **17** Pagkatapos sinabi niya, "Huweg nawa pahintulutan, Yahweh, na inumin ko ito. Inumin ko ba ang dugo ng mga taong nagbuwis ng kanilang mga buhay?" Kaya tumanggi siyang inuinmin ito. Ito ang mga bagay na ginawa ng tatlong magigiting na lalaki. **18** Si Abisai, lalaking kapatid ni Joab at lalaking anak ni Zeruias, ang kapitan ng tatto. Minsan na siyang nakipaglabanan sa tatlong daang kalalakihan gamit ang kaniyang sibat at pinatay sila. Madalas siyang banggitin kasama ng tatlong kawal. **19** Hindi ba mas kilala siya kaysa tatlong kawal? Ginawa nila siyang kapitan. Gayunman, hindi napantayan ng kaniyang katanyagan ang katanyagan ng tatlong pinakakilalang mga kawal. **20** Si Benaisas, mula sa Kabzeel, ay lalaking anak ni Joaida; siya ang malakas na lalaki na gumawa ng mga dakilang gawa. Pinatay niya ang dalawang lalaking anak ni Ariel ng Moab. Bumaba rin siya sa loob ng isang hukay at pinatay ang leon habang nagniriyebe. **21** At pinatay niya ang isang napakalaking lalaking taga-Ehipto. May hawak na sibat ang taga-Ehipto, pero napakaglabanan si Benaisas sa kaniya gamit lamang ang isang tungkod. Inagaw niya mula sa kamay ng taga-Ehipto at pinatay siya gamit ang kaniyang sariling sibat. **22** Ginawa ni Benaisas anak na lalaki ni Joaida itong mga kahanga-hangang gawa, at pinangalanan siya kasama ng tatlong magigiting na lalaki. **23** Labis siyang hinangaan kaysa sa tatlumpung kawal sa pangkalahanan, pero hindi siya labis na hinahangaan gaya ng tatlong pinaamahusay na kawal. Pero ginawa siya ni David na tagapamahala ng kaniyang mga tagabantay. **24** Kasali si tatlumpu ng mga sumusunod na lalaki: Asahel lalaking kapatid ni Joab, Elhanan lalaking anak ni Dodo na mula sa Bethlehem, **25** Samma na Horodita, Elika na Harodita. **26** Helez na Paltita, Ira na lalaking anak ni ekis na taga-Tekoa, **27** Abi Ezer na taga-Anatot, Mebunai na taga-Husa, **28** Zalmon na taga-Aho, Maherai na Netofa; **29** Heleb lalaking anak ni Baana, taga-Netofa, Itai lalaking anak ni Ribai na

mula sa Gibea ng mga lahi ni Benjamin, **30** Benaias ang Piraton, Hidai ng mga lambak ng Gaas. **31** Abialbon na Araba, Azmavet na Bahurim, **32** Eliahba na taga-Saalbon, mga lalaking anak ni Jasen, Jonatan; **33** Samma na taga-Arar, Ahiam anak ni Sharar na taga-Arar, **34** Elifelet lalaking anak ni Ahasbai na taga-Maaca, Eliam lalaking anak ni Ahithofel na taga-Gilo, **35** Hezro na taga-Carmel. Paarang Arab **36** Igal lalaking anak ni Natani mula sa Zoba, Bani mula sa lipi ni Gad, **37** Zelek na taga-Ammon, Naharai na taga-Beerot, tagadala ng baluti kay Joab lalaking anak ni Zeruias, **38** Ira na taga-Jatir, Gareb taga-Jatir, **39** Urias ang Heteo—tatlumpu't pito lahat.

24 Muling sumiklab ang galit ni Yahweh laban sa Israel at pinakilos niya si David laban sa kanila sa pagsasabi, "Bilangin ang Israel hanggang Juda". Pagkatapos sinabi ni David "Sige, bilangin ang Israel at Juda." **2** Sinabi ng hari kay Joab na pinuno ng hukbo na kasama niya, "Puntahan ang lahat ng mga lipi ng Israel, mula Dan hanggang Beer-seba at bilangin ang lahat ng mga tao, para malaman ko ang buong bilang ng mga kalalakihang akma para sa digmaan." **3** Sinabi ni Joab sa hari, "Paramlhin nawa ni Yahweh ang bilang ng mga tao ng sandaang ult at makita nawa'y makita nga mga mata nag aking panginoon ang hari ang katuparan. Pero bakit kaya ito ang nais ng aking hari?" **4** Gayunman, tapos na ang salita ng hari laban kay Joab at laban sa mga pinuno ng hukbo. Kaya umalis si Joab at ang mga pinuno mula sa harapan ng hari para bilangin ang mga tao ng Israel. **5** Tumawid sila ng Jordan at nagkampo malapit sa Aroer, timog sa lungsod sa lambak. Pagkatapos dumaan sila sa Gad patungong Jazer. **6** Dumating sila sa Galaad at sa lupain ng Tatum Hodsi, pagkatapos sa Dan Jaan at paikot papuntang Sidon. **7** Narating nila ang tanggulan ng Tiro at ang lahat ng lungsod ng mga Hivita at mga Cananeo. Pagkatapos lumabas sila ng Negev sa Juda sa Beer-seba. **8** Nang malagpasan sa buong lupain, bumalik sila sa Jerusalem matapos nilang malibot ang buong lupain pagkalipas ng siyam na buwan at dalawampung araw. **9** Pagkatapos inulat ni Joab sa hari ang kabuuhan ng bilang ng mga lalaking nakikipaglaban. Sa Israel, mayroong 800, 000 na matatapang na kalalakihang bumunut ng espada at ang mga tauhan sa Juda, 500, 000 kalalakihan. **10** Pagkatapos nagdalamhati ang puso ni David matapos niyang bilangin ang mga kalalakihan. Kaya sinabi niya kay Yahweh, "Nagkasala ako nang matindi sa paggawa nito. Ngayon, Yahweh, alisin mo ang pagkakasala ng iyong lingkod, sapagkat kumilos ako nang may labis na kahanganan." **11** Nang bumangon si David kinaumagahan, ang salita ni Yahweh ay dumating kay propetang Gad na tagahatid ng pangitain ni David na nagsasabing, **12** "Sabihan si David: 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: 'Bibigyan kita ng tatlong pagpipilian, pumili ka ng isa sa mga iyon.''" **13** Kaya pumunta si Gad kay David at sinabi sa kaniya, "Tatlong taon ba na taggutom ang darating sa iyo sa iyong lupain? O tatakas ka ng tatlong buwan mula sa iyong mga kaaway habang hinahabol ka nila? O magkakaroon ng salot sa iyong lupain sa loob ng tatlong araw? Pag-isipan mo ngayon anong sagot ang ibabalik sa kaniya na nagpadala sa akin." **14** Pagkatapos sinabi ni David kay Gad, "Hirap na hirap ang aking kalooban. Hayaang mahulog tayo sa kamay ni Yahweh kaysa mahulog sa mga kamay ng mga tao, napakadakila ng kaniyang mga mahabaging gawa." **15** Kaya nagpadala si Yahweh ng salot mula umaga hanggang sa taning na oras, at pitumpang libong tao ang namatay mula Dan hanggang Beer-seba. **16** Nang inabot ng anghel ang kaniyang kamay sa dako ng Jerusalem para wasakin ito, nagbago ang ang isip ni Yahweh tungkol sa kapahamakan, at sinabi sa anghel na pumupuksa sa mga tao, "Tama na! latras mo ngayon ang iyong kamay." Nakatayo noon ang anghel ni Yahweh sa giikan ni Arauna na Jebuseo. **17** At nakipag-usap si David kay Yahweh nang makita niya ang anghel na sumugod sa mga tao at sinabing, "Nagkasala ako" at "labis akong nagkamali. Pero itong mga tupa, ano ang kaniilang nagawa? Pakiusap, hayaang ako at ang sambahayan ng aking ama ang parusahan ng iyong kamay!" **18** Pagkatapos pumunta si Gad nang araw na iyon kay David at sinabi sa kaniya, "Umakyat ka at gumawa ng altar para kay Yahweh sa giikan ni Arauna na Jebuseo." **19** Kaya umakyat si David gaya ng itinagubilin ni Gad na gawin niya, gaya ng inutos ni Yahweh. **20** Tumingin sa labas si Arauna at nakitang papalapit na ang hari at ang kaniyang mga lingkod. Kaya lumabas si Arauna at yumukod sa hari na ang kaniyang mukha ay nasa lupa. **21** Pagkatapos sinabi ni Arauna, "Bakit narito ang aking panginoon ang hari sa aking harapan, na kaniyang lingkod?" Sumagot si David, "Para bilhin ang iyong giikan, para makagawa

ako ng altar para kay Yahweh, para maalis ang salot mula sa mga tao." **22** Sinabi ni Arauna kay David, "Kunin mo ito bilang sa iyo, aking panginoon ang hari. Gawin mo rito kung ano ang tama sa iyong paningin. Tingnan mo, narito ang mga lalaking baka para sa sinunog na handog at mga kareta ng giikan at mga pamatok ng lalaking baka para panggatong. **23** Ako, si Arauna, ibibigay ang lahat ng ito sa iyo, aking hari." Pagkatapos sinabi niya sa hari, "Tanggapin ka nawa ni Yahweh na iyong Diyos." **24** Sinabi ng hari kay Arauna, "Hindi, pinipilit kong bilhin ito sa halaga nito. Hindi ako mag-aalay ng sinunog na handog kay Yahweh na walang halaga sa akin." Kaya binili ni David ang giikan at lalaking baka sa halagang limampung piraso ng pilak. **25** Gumawa roon ng altar si David para kay Yahweh at naghandoon doon ng mga sinunog na handog at mga handog ng pagtitipon-tipon. Kaya nasiyahan si Yahweh para sa lupain at nahinto ang salot sa Israel.

1 Mga Hari

1 Matandang-matanda na si Haring David. Binalutan nila siya ng mga damit, pero hindi siya naiinitan. **2** Kaya sinabi sa kanya ng kaniyang mga lingkod, "Hayaan mo kami ng maghanap ng dalagang birhen para sa aming hari. Paglingkuran niya ang hari at alagaan siya. Hihiga siya sa iyong mga bisig upang maiinitan ang aming panginooon na hari." **3** Kaya naghahanap sila ng isang magandang babae sa loob ng mga hangganan ng Israel. Nahahanap nila si Abisag na taga-Sunem at dinala siya sa hari. **4** Siya ay napakagandang babae. Pinaglingkuran niya ang hari at inalagaan siya, pero hindi sumiping ang hari sa kanya. **5** Sa panahong iyon, itinaas ni Adonias na anak ni Haguit ang kaniyang sarili, sinasabing, "Ako ang magiging hari." Kaya naghanda siya para sa kaniyang sarili ng mga karwaha at mga mangangabayao na kasama ang limampung tao para mauna sa kanya. **6** Hindi siya ginambala ng kaniyang ama, na nagsabing, "Bakit mo ginawa ito o iyan?" Si Adonias ay isa ring napakakisig na lalaki, sumunod na ipinanganak kay Absalom. **7** Kinausap niya sila Joab na anak ni Zeruias at si Abiatar na pari. Sumunod sila kay Adonias at tinulungan siya. **8** Ngunit sila Sadoc na pari, Benaias na anak ni Joiada, Nathan na propeta, Semei, Rei, at ang mga magigiting na mga taong sumusunod kay David ay hindi sumunod kay Adonias. **9** Si Adonias ay nag-alay ng mga tupa, mga lalaking baka, at mga pinatabang baka sa bató ng Zoholete na katabi ng En-rogel. Inanyayahan niya ang lahat ng kaniyang kapatiid na lalaki, mga anak na lalaki ng hari, at lahat ng kalalakihan sa Juda na mga lingkod ng hari. **10** Ngunit hindi niya inanyayahan sila Nathan na propeta, Benaias, ang mga magigiting na lalaki, o ang kaniyang kapatiid na si Solomon. **11** Pagkatapos, kinausap ni Nathan si Batsheba na ina ni Solomon, sinasabing, "Hindi mo ba narinig na si Adonias na anak ni Haguit ay naging hari, at hindi ito alam ni David na ating panginooon? **12** Kaya ngayon, payuhuan kita, para maligtas mo ang sarili mong buhay at ang buhay ng iyong anak na si Solomon. **13** Pumunta ka kay Haring David; sabihin mo sa kanya, 'Aking panginooong hari, hindi ba't sumumpa ka sa iyong lingkod na iyong sinasabi, "Tiyak na si Solomon na iyong anak ang maghahari pagkatapos ko, at uupo siya sa aking trono?" Kung ganon, bakit naghahari si Adonias?' **14** Habang kinakausap mo ang hari, papasok ako pagkatapos mo at patutuhanan ko ang iyong mga salita." **15** Kaya pumunta si Batsheba sa silid ng hari. Napakatanda na ng hari, at pinaglilingkuran siya ni Abisag na taga-Sunem. **16** Yumuko si Batseba at nagpatirapa sa harap ng hari. At sinabi ng hari, "Ano ang iyong nais?" **17** Sinabi niya sa kanya, "Aking panginooon, sumumpa ka sa iyong lingkod kay Yahweh na iyong Diyos, na iyong sinabi, 'Tiyak na si Solomon na iyong anak ang maghahari pagkatapos ko, at uupo siya sa aking trono.' **18** Ngayon, tingnan mo, si Adonias ang hari, at ikaw, aking panginooong hari, ay hindi mo alam ito. **19** Nag-alay siya ng mga lalaking baka, pinatabang baka, at maraming mga tupa at inanyayahan ang lahat ng mga anak na lalaki ng hari, si Abiatar na pari, at si Joab na kapitan ng hukbo, pero hindi niya inanyayahan si Solomon na iyong lingkod. **20** Aking panginooong hari, ang mga mata ng buong Israel ay nasa iyo, naghihintay sila na sabihin mo sa kanila kung sino ang uupo sa trono pagkatapos mo, aking panginooon. **21** Kung hindi, mangiyari ito, kapag nahimlay na ang aking panginooon ang hari kasama ng kaniyang mga ninuno, ako at ang aking anak na si Solomon ay ituturing na mga kriminal." **22** Habang kinakausap niya ang hari, pumasok si Nathan na propeta. **23** Sinabi ng mga lingkod sa hari, "Nandito si Nathan na propeta." Nang pumunta siya sa harapan ng hari, nagpatirapa siya na ang kaniyang mukha ay nasa sahig. **24** Sinabi ni Nathan, "Aking panginooong hari, sinabi mo bang, 'Si Adonias ang maghahari pagkatapos ko, at uupo siya sa aking trono?' **25** Dahil bumaba siya ngayon at nag-alay siya ng maraming mga lalaking baka, mga pinatabang baka at mga tupa, at inanyayahan ang lahat ng mga anak na lalaki ng hari, ang mga kapitan ng mga hukbo, at si Abiatar na pari. Kumakain at umiinom sila sa harapan niya, at iinasabi nilang, 'Mabuhay si Haring Adonias!' **26** Pero ako na iyong lingkod, si Sadoc na pari, si Benaias na anak ni Joiada, at ang iyong lingkod na si Solomon, ay hindi niya inanyayahan. **27** Ginawa ba ito ng aking panginooong hari nang hindi mo sinasabi sa amin na iyong mga lingkod, kung sino ang dapat na maupo sa trono pagkatapos niya?" **28** Pagkatapos, sumagot si Haring David at sinabi, "Pabalikin mo sa akin si Batsheba." Pumunta siya sa harap ng hari at tumayo sa harap niya. **29** Gumawa ng panata ang

hari at sinabi, "Buhay si Yahweh, na tumubos sa akin mula sa lahat ng kaguluhan, **30** tulad ng panunumpa ko sa iyo kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, sinasabi ko, 'Ang iyong anak na si Solomon ang maghahari pagkatapos ko, at uupo siya sa aking trono kapalit ko,' gagawin ko ito ngayon." **31** Pagkatapos, yumuko si Batseba na ang kaniyang Mukha ay nasa sahig at nagpatirapa sa harap ng hari at sinabi, "Nawa ang aking panginooon na si Haring David ay mabuhay magpakailanman!" **32** Sinabi ni Haring David, "Papuntahan mo sa akin si Sadoc na pari, si Nathan na propeta, at si Benaias na anak ni Joiada." Kaya pumunta sila sa hari. **33** Sinabi ng hari sa kanila, "Magsama kayo ng mga lingkod ko na inyong panginooon, at pasakayin ninyo si Solomon na aking anak sa aking sariling mola at dalhin ninyo siya sa Gihon. **34** Pahiran siya ng langis nila Sadoc na pari at Nathan na propeta bilang hari ng buong Israel at hiyan ang trumpeta at sabihi, 'Mabuhay si Haring Solomon!' **35** Pagkatapos ay susundan ninyo siya, at pupunta siya at maupo sa aking trono; dahil siya ang magiging hari kapalit ko. Itinalaga ko siya para maging pinuno ng buong Israel at Juda." **36** Sumagot si Benaias na anak ni Joiada sa hari, at sinabi, "Nawa'y ito nga ang mangyari! Nawaly si Yahweh, na Diyos ng aking hari, ang magpatibay nito. **37** Kung paano sinamahan ni Yahweh ang aking panginooong hari, nawa'y ganoon din kay Solomon, at gawing mas kaniyang trono kaysa sa trono ng aking panginooong si Haring David." **38** Kaya sila Sadoc na pari, Nathan na propeta, Benaias na anak ni Joiada, at ang mga Kereteo at Peleteo ay bumaba at pinasakay si Solomon sa mola ni Haring David; dinala nila siya sa Gihon. **39** Kinuha ni Sadoc na pari ang sungay na labagyan ng langis mula sa tolda at pinahiran ng langis si Solomon. Pagkatapos ay hinipan nila ang trumpeta, at sinabi ng lahat ng tao, "Mabuhay si Haring Solomon!" **40** Pagkatapos, sumunod ang lahat ng tao sa kaniya, at tumugtog ng mga plauta at nagsaya nang may buong kagalakan, na ang lupa ay nayanig sa kanilang tunog. **41** Narinig ito nila Adonias na at lahat ng kaniyang mga panauhin habang patapos na sila sa pagkain. Nang narinig ni Joab ang tunog ng trumpeta, sinabi niya, "Bakit napakaingay ng lungsod?" **42** Habang nagsasalita siya, dumating si Jonatan na anak ni Abiatar na pari. Sinabi ni Adonias, "Pumasok ka, dahil karapat-dapat ka at nagdadalaga ka ng magandang balita." **43** Sumagot si Jonatan at sinabi kay Adonias, "Ang aming panginooong si Haring David ay ginawang hari si Solomon. **44** At pinadala ng hari sila Sadoc na pari, Nathan na propeta, Benaias na anak ni Joiada, at ang mga Kereteo at Peleteo na kasama niya. Pinasakay nila si Solomon sa mola ng hari. **45** Pinahiran siya ng langis bilang hari nila Sadoc na pari at Nathan ang propeta sa Gihon, at nagsaya mula roon, kaya napakaingay ng lungsod. Ito ang ingay na narinig mo. **46** Nakaupo rin si Solomon sa trono ng kaharian. **47** Dagdag pa rito, ang mga lingkod ng hari ay dumating para pagpalain ang ating panginooong si Haring David, sinasabi nila, 'Nawa'y gawing mas dakila ng iyong Diyos ang pangalan ni Solomon kaysa sa iyong pangalan, at gawing mas dakila ang kaniyang trono kaysa sa iyong trono.' At iniyuko ng hari ang kaniyang sarili sa higaan. **48** Sinabi rin ng hari, 'Pagpalain nawa si Yahweh, na Diyos ng Israel, na nagbigay ng isang tao na mauupo sa aking trono balang-araw, at makita ito ng sarili kong mga mata...' **49** Pagkatapos, ang lahat ng mga panauhin ni Adonias ay natatakot; tumayo sila at kani-kaniyang umalis. **50** Takot si Adonias kay Solomon at tumayo siya, umalis, at kinuha ang mga sungay sa altar. **51** Pagkatapos ay sinabi ito kay Solomon, sinasabi, "Tingnan mo, si Adonias ay takot kay Haring Solomon, dahil kinuha niya ang mga sungay sa altar, sinasabi, 'Manumpa muna sa akin si Haring Solomon na hindi niya papatayin ang kaniyang lingkod gamit ang espada.'" **52** Sinabi ni Solomon, "Kung ipakita niya na siya ay isang taong karapat-dapat, kahit ang isang hibla ng kaniyang buhok ay hindi malalagpas sa lupa, ngunit kung kasamaan ang makinika sa kaniya, mamamatay siya." **53** Kaya nagsugo si Haring Solomon ng mga kalalakihan, na nagbabaa kay Adonias pababa ng altar. Pumunta at yumuko siya kay Haring Solomon, at sinabi ni Solomon sa kaniya, "Umuwi ka na."

2 Sa pagdating ng araw ng malapit nang mamatay si David, inutusan niya si Solomon na kaniyang anak, sinabi niya, **2** "Papunta na ako sa lupa. Kaya maging malakas ka at ipakita mong lalaki ka. **3** Sundin mo ang mga utes ni Yahweh na iyong Diyos na lumakad sa kaniyang mga pamaraan, na sumunod sa kaniyang mga alituntunin, kautusin, desisyon, at mga kautusin sa tipan, maging maingat na gawin kung ano ang nakasulat sa batas ni Moises, sa gayon magtagtagumpay ka sa lahat

ng gagawin mo, saan ka man pumunta, **4** upang tuparin ni Yahweh ang kaniyang salita na sinabi niya tungkol sa akin, na sinasabi niyang, 'Kung maingat na binabantayan ng mga anak mong lalaki ang kanilang pag-uugali, na lalakad nang matapat sa harapan ko nang kanilang buong puso at kaluluwa, hindi titigil kailanman na magkaroong ka ng isang lalaki sa trono ng Israel.' **5** Alami mo rin kung ano ang ginawa sa akin ni Joab na anak ni Zeruias, at kung ano ang ginawa niya sa dalawang kumander ng mga hukbo ng Israel, kay Abner na anak ni Ner, at kay Amasa na anak ni Jeter, na pinatay niya. Pinadanak niya ang dugo ng digmaan sa panahon ng kapayapaan at inilagay ang dugo ng digmaan sa sinturon sa palibot ng kaniyang baywang at sa mga sapatos niya sa kaniyang mga paa. **6** Pakitunguhan mo si Joab gamit ang karunungan na natutunon mo, pero huwag mung hayaang ang kaniyang kulay abong ulo ay mapunta sa libilingan nang may kapayapaan. (**Sheol h7585**) **7** Subalit, magpakila ka ng kabaitan sa mga anak na lalaki ni Barsilia na taga-Galaad, at hayaan mo silang makasama sa mga kumakain sa iyong mesa, dahil pumunta sila sa akin noong tumakas ako sa kapatid mong si Absalom. **8** Tingnan mo, kasama mo si Semei na anak ni Gera, ang Benjaminita ng Bahurim, na sinumpa ako ng isang napakasamang sumpa noong araw na pumunta ako sa Mahanaim. Bumaba si Semei para salubugin ang sa Jordan, at sumumpa ako sa kaniya kay Yahweh, sinasabi ko, 'Hindi kita papatayin gamit ang espada.' **9** Kaya ngayon, huwag mo siyang hayaang makawala mula sa kaparusan. Isa kang matalinong tao, at malalaman mo kung ano ang dapat mong gawin sa kaniya. Dadalhin mo ang kaniyang kulay abong ulo sa libilingan nang may dugo." (**Sheol h7585**) **10** Pagkatapos, nahimlay na si David kasama ang kaniyang mga ninuno at inilibing sa lungsod ni David. **11** Ang mga araw na naghari si David sa Israel ay apatnapung taon. Naghari siya sa Hebron ng pitong taon at sa Jerusalem ng tatlumpu't tatlong taon. **12** Pagkatapos naupo si Solomon sa trono ng kaniyang ama na si David, at ang kaniyang pamumuno ay naging matatag. **13** Pagkatapos, pumunta si Adonias na anak ni Haguit kaya Batsheba na ina ni Solomon. Sinabi niya, "Pumunta ka ba dito nang may kapayapaan?" Sinagot niya, "Mapayapa." **14** Pagkatapos ay sinabi niya, "Mayroon akong nais sabihin sa iyo." Kaya sumagot siya, "Magsalita ka." **15** Sinabi ni Adonias, "Alam mo na ang kaharian ay sa akin, at inasahan akong maging hari ng buong Israel. Gayunpaman, bumaliktaid ang naganan sa kaharian at napunta sa aking kapatid, dahil ito ay sa kaniya mula kay Yahweh." **16** Ngayon mayroon akong isang kahilingan sa iyo. Huwag mo akong tanggihan." Sinabi sa kaniya ni Batsheba, "Magsalita ka." **17** Sinabi niya, "Pakisusap, kausapin mo si Solomon na hari, dahil hindi ka niya tatanggihan, para ibigay niya sa akin si Abisag na taga-Sunem bilang aking asawa." **18** Sinabi ni Batsheba, "Kung ganoon, kakausapin ko ang hari." **19** Kaya pumunta si Batsheba kaya Haring Solomon para kausapin siya para kay Adonias. Tumayo ang hari para salubugin siya at yumuko siya sa kaniya. Pagkatapos ay naupo siya sa kaniyang trono at nagpakuha ng trone para sa ina ng hari. Naupo siya sa bandang kanang kamay niya. **20** Pagkatapos, sinabi niya, "Gusto kong humiling ng isang maliit na kahilingan sa iyo; huwag mo akong tanggihan." Sinagot siya ng hari, "Humiling ka, aking ina, dahil hindi kita tatanggihan." **21** Sinabi niya, "Ibigay mo si Abisag na taga-Sunem kaya Adonias na iyong kapatid bilang kaniyang asawa." **22** Sumagot si Haring Solomon at sinabi sa kaniyang ina, "Bakit mi hinihingi si Abisag na taga-Sunem para kay Adonias? Bakit hindi mo rin hingin ang kaharian para sa kaniya, dahil siya ang aking nakatatandang kapatid—para sa kaniya, para kay Abiatar na pari, at para kay Joab na anak ni Zeruias?" **23** Pagkatapos ay sumumpa si Haring Solomon kay Yahweh, sinasabi niya, "Nawaly gawin sa akin ng Diyos, at mas higit pa, kung hindi ito sinabi ni Adonias laban sa kaniyang sariling buhay." **24** Kaya ngayon sa kay Yahweh na buhay, na nagtagtag at naglagay sa akin sa trono ni David na aking ama, at ang gumawa ng sambahayan sa akin tulad ng ipinangako niya, tiyak na papatayin si Adonias ngayon." **25** Kaya pinadal na Haring Solomon si Benaias na anak ni Joada at nahanan ni Benaias si Adonias at pinatay siya. **26** At kay Abiatar na pari, sinabi ng hari, "Pumunta ka sa Anatot, sa sarili mong bukirin. Dapat kung patayin, pero hindi kita papatayin sa oras na ito, dahil binuhat mo ang kaban ng tipan ng Panginoong si Yahweh sa harap ni David na aking ama at kasama kung naghirap sa bawat paghihirap ng aking ama." **27** Kaya inalis ni Solomon si Abiatar mula sa pagiging pari ni Yahweh, para matupad niya ang salita ni Yahweh, na sinabi niya tungkol sa sambahayan ni Eli sa Silo. **28** Dumating ang

balita kay Joab, dahil sinuportahan ni Joab si Adonias, pero hindi nya sinuportahan si Absalom. Kaya pumunta si Joab sa tolda ni Yahweh at kinuha ang mga sungay sa altar. **29** Sinabi kay Haring Solomon na si Joab ay tumakas papunta sa tolda ni Yahweh at ngayo'y nasa tabi ng altar. Kaya sinugo ni Solomon si Benaias na anak ni Joada, sinasabi niya, "Humayo ka, patayin mo siya." **30** Kaya pumunta si Benaias sa tolda ni Yahweh at sinabi sa kaniya, "Ang sabi ng hari, 'Lumabas ka.'" Sumagot si Joab, "Hindi, mamamatay ako dito." Kaya bumalik si Benaias sa hari, sinasabi niya, "Sinabi ni Joab na gusto niya mamamatay sa altar." **31** Sinabi sa kaniya ng hari, "Gawin mo kung ano ang sinabi niya. Patayin mo siya at ilibing, para maalis mo mula sa akin at sa sambahayan ng aking ama ang dugo na pinadanak ni Joab nang walang dahilan." **32** Nawaly ibalik ni Yahweh ang dugo sa kaniyang sarili, dahil nilusob nya ang dalawang lalaking mas matuwid at mas mabuti kaysa sa kaniya at pinatila sila gamit ang espada, sila Abner na anak ni Ner, ang kapitan ng hukbo ng Israel, at Amasa na anak ni Jeter, ang kapitan ng hukbo ng Juda, nang hindi nalalaman ng aking amang si David. **33** Kaya nawa ang dugo nila ay bumalik sa ulo ni Joab at sa ulo ng kaniyang mga kaupo-apuhan magpakaikanman. Pero kay David at sa kaniyang mga kaupo-apuhan, at kaniyang sambahayan, at sa kaniyang trono, nawa'y magkaroong ng kapayapaan mula kay Yahweh magpakaikanman." **34** Pagkatapos, umalis si Benaias na anak ni Joada at sinalakay si Joab at pinatay siya. Inilibing siya sa kaniyang sariling bayah sa ilang. **35** Nilagay ng hari si Benaias na anak ni Joada sa hukbo kapalit niya, at nilagay niya si Sadoc na pari kapalit ni Abiatar. **36** Pagkatapos ay pinadal na at pinatawag niya si Semei, at sinabi sa kaniya, "Magtayo ka ng bayah sa Jerusalem at manirahan doon, at huwag kung labalas mula doon papunta kahit saang lugar." **37** Dahil sa araw na umalis ka, at dumana sa Lambak ng Kidron, dapat mong malaman na tiyak kang mamamatay. Ang dugo ay mapupunta sa iyong sarili." **38** Kaya sinabi ni Semei sa hari, "Ang sinasabi mo ay mabuti. Tulad ng sinabi ng aking panghinoon na hari, gagawin ng iyong lingkod." Kaya nanirahan si Semei sa Jerusalem nang maraming araw. **39** Pero sa pagtatapos ng tatlong taon, dalawa sa mga lingkod ni Semei ay tumakas papunta kay Achish na anak ni Maaca na hari ng Gat. Kaya sinabi nila kay Semei, "Tingnan mo, ang mga lingkod mo ay nasa Gat." **40** At tumayo si Semei, inihanda niya ang kaniyang asno, at pumunta kay Achish sa Gat para hanapin ang kaniyang mga lingkod. Umalis siya at kinuha ang kaniyang mga lingkod mula sa Gat. **41** Nang sinabihan si Solomon na umalis si Semei mula sa Jerusalem papuntang Gat at bumalik, **42** nagsugo ang hari at pinatawag si Semei at sinabi sa kaniyang, "Hindi ba kita pinanumpa kay Yahweh, at nagpatooto sa iyo, sinasabi ko, 'Dapat mong malaman na sa araw na aalis ka at pupunta sa ibang lugar, tiyak na mamamatay ka?' Pagkatapos ay sinabi mo sa akin, 'Ang sinabi mo ay mabuti!'" **43** Kaya bakit hindi mo iningatan ang iyong panunumpa kay Yahweh, at ang utos na binigay ko sa iyo?" **44** Sinabi rin ng hari kaya Semei, "Alam mo sa iyong puso ang lahat ng kasamaan na ginawa mo sa aking ama na si David. Kaya ibabalik ni Yahweh ang kasamaan mo sa iyong sarili." **45** Pero pagpapalaín si Haring Solomon, at matatatag ang trono ni David sa harap ni Yahweh magpakaikanman." **46** Kaya inutusan ng hari si Benaias na anak ni Joada na umalis at patayin si Semei. Kaya ang pamumuno ay matibay na naitatag sa kamay ni Solomon.

3 Kumampi si Solomon sa Paraon na hari ng Ehipto sa pamamagitan ng pagpapakasal. Kinuha niya ang anak na babae ng Paraon at dinala siya sa lungsod ni David hanggang sa matapos niya ang pagtatayo ng kaniyang sariling tahanan, ang tahanan ni Yahweh, at ang pader sa paligid ng Jerusalem. **2** Nag-aalay ang mga tao sa mga dambana, dahil wala pang tahanan ang naitayo para sa pangalan ni Yahweh. **3** Minahal ni Solomon si Yahweh, lumalakad sa mga alituntunin ni David na kaniyang ama, maliban na nag-alay siya at nagsungko ng insenso sa mga dambana. **4** Pumunta ang hari sa Gibeon para mag-alay doon, dahil iyon ang malaking dambana. Naghandog si Solomon ng isang libong susunusing handog sa altar na iyon. **5** Nagpakita si Yahweh sa Gibeon kay Solomon sa isang panaginip isang gabi; sinabi niya, "Humiling ka! Ano ang ibibigay ko sa iyo?" **6** Kaya sinabi ni Solomon, "Nagpakita ka ng dakilang katapatan sa tipan sa iyong lingkod, si David, aking ama, dahil lumakad siya sa harap mo nang may pagtitwala, katuwiran, at kabutihan ng puso. Iningatan mo ang dakilang katapatan sa tipan na ito para sa kanya at binigyan mo siya ng anak na lalaki para maupo sa trono niya ngayon." **7** At ngayon, Yahweh na aking

Diyo, ginawa mong hari ang iyong lingkod kapalit ni David na aking ama, kahit na isa lamang akong bata. Hindi ko alam kung paano lumabas o pumasok. **8** Ang iyong lingkod ay nasa kalagitanan ng mga taong pinili mo, dakilang bayan, masyadong marami para itala o bilangin. **9** Kaya bigyan mo ang iyong lingkod ng maunawaing puso para hatulan ang iyong bayan, para malaman ko ang mabuti at masama. Dahil sino ang may kakayahang hatulan ang dakilang bansa mo na ito?" **10** Ang kahilingan na ito ni Solomon ay ikinalugod ng Panginoon. **11** Kaya sinabi sa kaniyang Diyos, "Dahil hiniling mo ang bagay na ito at hindi ka humiling para sa sarili mo ng mahabang buhay o kayamanan o ang buhay ng iyong mga kalaban, pero humiling ka para sa sarili mo ng kaunawaan para malaman ang katarungan. **12** Tingnan mo, ngayon gagawin ko ang lahat ng hiniling mo sa akin. Bibigyan kita ng may karunungan at maunawaing puso, sa gayon wala ng katulad mo na nauna sa iyo, at walang katulad mo ang mas hihiigit na susunod sa iyo. **13** Binigay ko rin sa iyo ang hindi mo hiniling, ang parehong kayamanan at karanganan, para walang magiging katulad mo sa mga hari sa lahat ng iyong mga araw. **14** Kung lakakad ka sa aking mga paraan para sundin ang aking mga alituntunin at utos, tulad ng paglakad ng iyong ama na si David, pahahabain ko ang iyong mga araw." **15** Pagkatapos ay nagisig si Solomon, masdan ito, isa iyong panagnip. Pumunta siya sa Jerusalem at tumayo sa harap ng kaban ng tipan ng Panginoon. Nag-alay siya ng mga handog na susunugin at handog para sa kapayapaan, at ngadaos ng isang handaan para sa lahat ng kaniyang mga lingkod. **16** May dalawang bayaram babae ang pumunta sa hari at tumayo sa harap niya. **17** Sinabi ng isang babae, "O, aking panginoon, ako at ang babaeng ito ay nanimirahan sa iiisang bahay, at nanganak ako kasama siya sa bahay na iyon. **18** Nangyari na sa ikatlong araw matapos kong manganak ay nanganak din ang babaeng ito. Magkasama kami. Wala na kaming kasama sa bahay, pero kami lamang dalawa ang nasa bahay. **19** Isang gabi ay namatay ang kaniyang anak na lalaki, dahil nahiagaan niya ito. **20** Kaya tumayo siya nang hatinggabi at kinuha ang aking anak na lalaki sa tubo, habang natutulog ang iyong lingkod, at inihiga siya sa kaniyang dibidib, at inihiga ang kaniyang patay na anak sa aking dibidib. **21** Nang tumayo ako kinaumagahan para pasusuin ang aking anak, patay na siya. Pero nang tinignan ko siya nang mabuti kinaumagahan, hindi siya ang aking anak, na ipinanganak ko." **22** Pagkatapos ay sinabi ng isa pang babae, "Hindi, ang nabubuhay ang aking anak, at ang patay ay ang iyong anak." Sinabi ng unang babae, "Hindi, ang patay ay ang iyong anak, at ang nabubuhay ay ang aking anak." Ganito sila nag-usap sa harap ng hari. **23** Pagkatapos ay sinabi ng hari, "Ang isa sa inyo ay sinasabi, 'Ito ang aking anak na nabubuhay, at ang iyong anak ay patay na,' at sinasabi ng isa pa, 'Hindi, ang anak mo ay ang patay na, at ang anak ko ay ang nabubuhay pa.'" **24** Sinabi ng hari, "Magdala kayo sa akin ng espada." Kaya ngadala sila ng espada sa hari. **25** Pagkatapos ay sinabi ng hari, "Hatiin ninyo ng dalawa ang nabubuhay na bata, at ibigay ang kalahati sa babaeng ito, at ang kalahati sa isa pa." **26** At ang babaee na ang anak ay buhay pa ay nagsalita sa hari, dahil ang kaniyang puso ay puno ng pagmamahal para sa kaniyang anak, "O, aking panginoon, ibigay mo na lang sa kaniya ang nabubuhay na bata, at huwag mo siyang patayin sa anumang paraan." Pero sinabi ng isa pang babae, "Hindi siya mapupunta sa akin o sa iyo. Hatiin ninyo siya." **27** Pagkatapos ay sumagot ang hari at sinabi, "Ibibig niya sa unang babae ang nabubuhay na bata, at huwag ninyo siyang patayin sa anumang paraan. Siya ang kaniyang ina." **28** Nang narinig ng buong Israel ang paghahatol na ginawa ng hari, natakot sila sa hari, dahil nakita nila ang karunungan ng Diyo, ay nasa kaniya sa pagbibigay ng hatol.

4 Si Haring Solomon ay hari sa buong Israel. **2** Ito ang kaniyang mga opisyal: si Azarias, anak ni Zadok, ay ang pari. **3** Sina Elhoref at Ahias, mga anak ni Sisa, ay mga kalihim. Si Jehoshafat, anak ni Ahilud, ay ang tagapagtala. **4** Si Benaias, anak ni Joaida, ay pinakamataas na pinuno ng hukbo. Sina Zadok at Abiator ay mga pari. **5** Si Azarias, anak ni Natan, ay tagapamahala ng mga pinuno. Si Zubad, anak ni Natan, ay isang pari at kaibigan ng hari. **6** Si Ahisar ay aang namamahala sa sambahayan. Si Adoniram, anak ni Abda, ay namamahala ng mga kalakalihan na sakop sa sapilitang paggawa. **7** May labindalawang mga pinuno si Solomon sa buong Israel, na nagbibigay ng pagkain para sa hari at sa kaniyang sambahayan. Bawat lalaki ay kailangang maglaan para sa isang buwan sa loob ng isang taon. **8** Ito ang kanilang mga pangalan: Si Benhur,

para sa kaburolang bansa ng Ephraim; **9** Si Benecher para sa Macaz, Saalbim, Beth-semes, at sa Elon-behanan, **10** si Ben-hessed, para sa Arubot (sa kaniyang pag-aari ang Socot at ang buong lupain ng Hefer) **11** Si Ben-abinadab, para sa lahat ng distrito ng Dor (asawa niya si Tafath, ang anak na babae ni Solomon); **12** Si Baana, anak ni Ahilud, para sa Taanac at Megido, at ang buong Beth-sean na nasa tabi ng Zaretan sa ibaba ng Jezreel, mula sa Beth-sean hanggang sa Abel-mehola kasing layo ng kabilang bahagi ng Jezreel; **13** Si Ben-geber ang sa Ramot-Gilead, (sa kaniyang pag-aari ang mga bayan ni Jair, anak ni Manases, na nasa Galaad, at ang rehiyon ng Argob ay pag-aari niya, na nasa Bashan, animnapung malalaking mga lungsod na may mga pader at mga tansong rehas na tarangkahian); **14** Si Ahinadab na anak ni Iddo para sa Mahanaim; **15** Si Ahimaz, para sa Neftali (pinakasalan niya rin si Basemat na anak na babae ni Solomon); **16** Si Baana na anak ni Husa, para sa Asher at ALOT, at **17** si Jehoshafat na anak ni Parua, para sa Isacar; **18** Si Sime, anak ni Ela, para sa Benjamin; **19** at si Geber, anak ni Uri, para sa lupain ng Galaad, ang bayan ni Sihon, hari ng mga Amoreo at ni Og, hari ng Bashan, at siya lamang ang opisyal na nasa lupain. **20** Kasing dami ng buhangin sa tabing-dagat ang Juda at Israel. Sila ay kumakain at umiinom at masasaya. **21** Naghari si Solomon sa buong karahorian mula sa Ilog hanggang sa lupain ng mga Filisteo at sa hangganang ng Ehipto. Nagdala sila ng parangal at naglingkod kay Solomon sa buong buhay niya. **22** Ang pangangailangan ni Solomon para sa isang araw ay tatlumpung kor ng pinong harina at animnapung kor ng pagkain, **23** sampung matatabang baka, dalawampung baka galing sa pastular, at isang daang tuna, bukod pa sa usa, mga gasel, mga usang lalaki at mga pinatabang ibon. **24** Dahil siya ang may kapangyarihan sa buong rehiyon sa bahagi ng Ilog, mula sa Tifsa hanggang sa Gaza, sa lahat ng mga hari dito sa bahagi ng Ilog, at siya ay may kapayapaan sa lahat ng panig ng nakapaligid sa kanya. **25** Ang Juda at Israel ay namuhay sa kaligtasan, bawat lalaki nasa ilalim ng kaniyang puno ng ubas at ilalim ng kaniyang punong igos, mula sa Dan hanggang sa Beer-seba, sa buong buhay ni Solomon. **26** Si Solomon ay may apatrapung libong kuadra ng kabaya para sa kanyang mga karwahe, at labingdalawang libong mangangabayo. **27** Ang mga opisyal na iyon ay nagbigay ng pagkain para kay Haring Solomon at para sa lahat ng pumunta sa hapag-kainin na Haring Solomon, bawat lalaki sa kanyang buwan. Hindi nila hinahayaang magkaroon ng pagkukulang. **28** Sila rin ay ngadala sa tamang lugar ng senada at dayami para sa mga kabayang pangkarwahe at sinasakyan, bawat isa nagdadalda kung ano ang kaniyang nakayanan. **29** Binigyan ng Diyo si Solomon ng kahanga-hangang karunungan at pag-unawa, at malawak na pag-unawa gaya ng mga buhangin sa dalampasigan. **30** Ang karunungan ni Solomon ay higit pa sa karunungan ng lahat ng bayan ng silangan at sa lahat ng karunungan ng Ehipto. **31** Mas malatalin pa siya kaysa sinumang tawo-kaysa kay Etan na Ezrahita, Heman, Calcol, at Darda, mga anak na lalaki ni Machol-at ang kaniyang katanyagan ay umabot sa lahat ng nakapaligid na mga bansa. **32** Siya ay nagsasalita ng tatlong libong kawikaan, at ang kaniyang mga awit ay isang libo't lima ang bilang. **33** Isinalarawan niya ang mga halaman, mula sa sedan na nasa Lebanon hanggang sa hisopong tumutubo sa pader. Pinaliwanag niya rin ang tungkol sa mga hayop, mga ibon, mga bagay na gumagapang, at isda. **34** Dumating ang mga taong galing sa lahat ng mga bansa para pakigganang karunungan ni Solomon, pinadala mula sa mga hari ng daigdig na nakarinig ng kaniyang karunungan.

5 Ipinadalad ni Hiram, hari ng Tiro, ang kaniyang mga lingkod kay Solomon, dahil narinig niya na siya ay hinirang na hari kapalit ng kaniyang ama; dahil sa noon pa man ay mahal na ni Hiram si David. **2** Nagpadala ng salita si Solomon kay Hiram, nagsasabing, **3** "Alam mo na ang aking amang si David ay hindi maaring magtayo ng isang templo sa pangalan ni Yahweh ang kaniyang Diyo dahil sa mga digmaan na pumatigid sa kaniya, dahil sa kaniyang buhay initilagay ni Yahweh na ilalim ng kaniyang talampakan ang kaniyang mga kaaway. **4** Pero ngayon, si Yahweh na aking Diyo ay nagbigay sa akin ng kapahiganan sa lahat ng dako. Walang sinumang kalaban ni anumang sakuna. **5** Kaya binabalak kong magtayo ng isang templo para sa pangalan ni Yahweh na aking Diyo, gaya ng sinabi ni Yahweh kay David na aking ama, nagsasabing, 'Ang iyong anak, na siyang iluluklok ko sa iyong trono kapalit mo, ang magtatayo ng templo para sa aking pangalan.' **6** Kaya ngayon utusan mo sila na magputol ng

mga sedar mula sa Lebanon para sa akin. At ang aking mga lingkod ay tutulong sa iyong mga lingkod, at babayarang kita para sa iyong mga lingkod sa gayon bayad ka ng patas sa lahat ng bagay na sinang-ayunan mong gawin. Dahil alam mo na walang sinuman sa amin ang nakakaalam kung paano magputol ng troso gaya ng mga taga-Sidon." 7 Nang marinig ni Hiram ang mga salita ni Solomon, siya ay naglakal ng labis at nagsabi, "Nawa mapapurihan si Yahweh sa araw na ito, na siyang nagbigay kay David ng isang matalinong anak na mamahala sa kaniyang dakilang bayan" 8 Nagpadala ng salita si Hiram kay Solomon na nagsasab, "Narinig ko ang mensahe na ipinadala mo sa akin. Gagawin ko ang lahat ng nais mo patungkol sa mga troso ng sedar at saypres. 9 Ibababa ng aking mga lingkod ang mga puno buhat sa Lebanon hanggang sa dagat, at gagawin kong balsa ang mga ito para makarating sa pamamagitan ng dagat sa lugar na iniatus mo sa akin. Ang mga ito ay paghihiwa-hiwalayan doon at ito ay inyong mahahakot. Matutupod mo ang aking hangerin sa pamamagitan ng pagbibigay ng pagkain para sa aking sambahanay." 10 Kaya ibinigay ni Hiram kay Solomon ang lahat ng troso ng sedar at pir na gusto nya. 11 Binigyan ni Solomon si Hiram ng dalawampung libong takal ng trigo para sa pagkain ng kaniyang sambahanay at dalawampung galon ng purong langis. Ibinigay ito ni Solomon kay Hiram taon-naon. 12 Binigyan ni Yahweh si Solomon ng katalinuhan, gaya ng kaniyang ipinangako sa kaniya. May kapayapaan sa pagitan nila Hiram at Solomon, at silang dalawa ay gumawa ng isang tipan. 13 Sapilitang pinatrabaho ni Haring Solomon ang buong Israel; ang bilang ng sapilitang mga manggagawa ay tatlumpong libong katalinuhan. 14 Sila ay pinadala niya sa Lebanon, sumpang libo isang buwan ng halinhinan. Isang buwan sila nasa Lebanon at dalawang buwan sa kanilang tahanan. Si Adoniram ang namahala sa mga pinilit na manggagawa. 15 Si Solomon ay may pitumpung libong tagabuhut ng mga mabibigat at walumpung libong taga-tibag ng mga bato sa mga bundok, 16 bukod sa mga 3, 300 na punong opisyal na namahala sa mga gawain at nangangasiwa sa mga manggagawa. 17 Sa utos ng hari sila ay nagtibag ng malaking mga bato na mataas ang kalidad para sa paglatag ng pundasyon ng templo. 18 Kaya ang mga tagapagpatayo nila Solomon at Hiram at ang mga Gibälita ang gumawa ng pagpuputol at naghanda ng troso at ng mga bato para sa pagpapatayo ng templo.

6 Kaya inumpisaan itayo ni Solomon ang templo ni Yahweh. Ito ay nangyari sa ika-480 taon pagkatapos lumabas ng lupain ng Ehipto ang bayan ng Israel, sa ika-apat na taon ng paghahari ni Solomon sa buong Israel, sa buwan ng Ziv, na ikalawang buwan. 2 Ang templo na itinayo ni Haring Solomon para kay Yahweh ay may animnapung kubit na haba, dalawampung kubit na lawak, at tatlumpong kubit na taas. 3 Ang portiko sa harapan ng pangunahing bulwagan ng templo ay dalawampung kubit ang haba, kasing lapad ng templo, at sumpang kubit na lalim sa harapan ng templo. 4 Para sa bahay gumawa siya ng bintana na may balangkas na mas makitid sa labas kaysa sa loob. 5 Sa gitnang mga pader ng pangunahing silid siya ay nagtayo ng mga silid sa paligid hito, sa paligid ng parehong panlabas na silid at panloob na silid. Siya ay nagtayo ng mga silid sa paligid na lahat ng panig. 6 Ang pinakamababang palapag ay limang kubit ang lawak, ang gitna ay anim na kubit ang lawak, at ang ikatlo ay pitong kubit ang lawak. Para sa labas gumawa siya ng ungos sa mga pader ng templo sa lahat ng paligid para ang mga biga ay hindi maaring maisingit sa mga pader ng templo. 7 Ang templo ay itinayo ng mga batong inihanda sa tibagan; walang martylo, palakol, o anumang kagamitan gawa sa bakal ang narinig sa templo habang ito ay itinatayo. 8 Sa timog na bahagi ng templo ay may pasukan sa ibabang palapag, at maaaring aakyat sa hadag patungo sa gitnang palapag, at mula sa gitna patungo sa ikatlong palapag. 9 Kaya itinayo ni Solomon ang templo at tinapos ito; binubungan niya ang templo sa pamamagitan ng mga biga at mga makakalpa na tablang sedar. 10 Itinayo niya ang mga silid sa gitid salungat sa panloob na mga silid ng templo, bawat panig ay limang kubit ang taas, ito ay nakakabit sa templo sa pamamagitan ng bigang sedar. 11 Ang salita ni Yahweh ay nakarating kay Solomon, nagsasabi" 12 Tungkol dito sa templo na iyong itinatayo, kung ikaw ay lalakad ayon sa aking mga alituntunin at gagawa ng katarungan, pananatilihin ang lahat ng aking kautusan at sumunod sa mga ito, pagtitibayin ko ang aking pangako sa iyo na aking ginawa kay David na iyong ama. 13 Ako ay mananahan sa bayan ng Israel at hindi ko sila tatalikdan. 14 Kaya itinayo ni Solomon ang templo at tinapos

ito. 15 Pagkatapos itinayo niya ang mga panloob na pader ng templo sa pamamagitan ng mga tablang sedar. Mula sa sahig ng templo hanggang sa kisame, tinakpan niya ang mga ito sa loob sa pamamagitan ng kahoy, at tinakpan niya ang sahig ng templo sa pamamagitan ng mga tablang saypres. 16 Nagtayo siya ng dalawampung kubit sa likuran ng templo sa pamamagitan ng tablang sedar mula sa sahig hanggang sa kisame. Itinayo niya ang silid na ito para mageing panloob na silid, ang kabanal-banalang lugar. 17 Ang pangunahing bulwagan, na banal na lugar na nasa harap ng kabanal-banalang lugar, ay apatnapung kubit ang haba. 18 May sedar sa loob ng templo, inukit sa hugis ng mga gurd at mga nakabukang bulaklak. Lahat ay sedar sa loob. Walang makikitang gawa sa bato doon. 19 Ihihanda ni Solomon ang panloob na silid sa loob ng templo para ilagay doon ang arko ng tipan ni Yahweh. 20 Ang panloob na silid ay dalawampung kubit ang haba, dalawampung kubit ang lapad, at dalawampung kubit ang taas; nilatagan ni Solomon ang mga pader ng purong ginto at tinakpan ang altar ng sedar na kahoy. 21 Nilatagan ni Solomon ang loob ng templo ng purong ginto. At nilagyan niya ng tanikalang ginto ang kabilang panig na harap ng panloob na silid, at nilatagan niya ng ginto ang harapan. 22 Nilatagan niya ang buong panloob ng ginto hanggang ang lahat ng templo ay matapos. Nilatagan niya rin ng ginto ang buong altar na nabibilang sa panloob na silid. 23 Gumawa si Solomon ng dalawang kerubin na kahoy mula sa puno ng olibo, ang bawat isa ay sampung kubit ang taas. 24 Ang isang pakpak ng unang kerubin ay limang kubit ang haba at ang isa pang pakpak nito ay limang kubit din ang haba. Kaya mula sa dulot ng isang pakpak hanggang sa kabilang dulo ng ikalawang pakpak ay mayroong sampung kubit ang agwat. 25 Ang lapad ng pakpak ng isang kerubin ay mayroon din sampung kubit. Kapwa kerubin ay mayroon parehong sukat at hugis. 26 Ang taas ng isang kerubin ay sampung kubit at ganoon din ang isa pang kerubin. 27 Inilagay ni Solomon ang mga kerubin sa pinakaloob na silid. Ang mga pakpak ng mga kerubin ay ininiuntat para ang pakpak ng isa ay madikit sa isang pader, at ang pakpak ng isa pang kerubin ay madikit sa isa pang pader. Ang kanilang mga pakpak ay nakadikit sa isa't isa sa gitna ng kabanal-banalang lugar. 28 Nilatagan ni Solomon ang mga kerubin ng ginto. 29 Inukitan niya ang lahat ng pader sa paligid ng templo ng mga hugis ng kerubin, mga puno ng palma, at mga nakabukang bulaklak, sa panlabas at panloob na mga silid. 30 Nilatagan ni Solomon ng ginto ang sahig ng templo, sa panlabas at panloob na mga silid. 31 Si Solomon ay nagpaggawa ng mga pintong gawa sa punong olibo para sa pasukan papunta sa panloob na silid. Ang hamba at mga poste ay mayroon limang bahagi na may mga puwang. 32 Kaya nagpaggawa siya ng dalawang pinto na gawa sa puno ng olibo, at gumawa siya sa mga ito ng mga ukit ng kerubin, mga puno ng palma, at mga nakabukang bulaklak. Binalutan niya ang mga ito ng ginto, at kanyang inikinalat ang mga ginto sa kerubin at mga puno ng palma. 33 Sa ganitong paraan, gumawa rin si Solomon para sa pasukan ng templo ng poste pinto na gawa sa puno ng olibo na mayroong apat na bahagi na may mga puwang 34 at dalawang pinto gawa sa kahoy ng puno ng saypres. Ang dalawang panel ng isang pinto ay natitiklop, at ang dalawang panel ng isa pang pinto ay natitiklop. 35 Inukitan niya ang mga ito ng mga kerubin, mga puno ng palma, at mga nakabukang bulaklak, at pantay niyang nilatagan ng ginto ang inukit na ginawa. 36 Itinayo niya ang panloob na patay ng may talong hanay ng mga tabas na bato at isang hanay ng mga bigang sedar 37 Ang pundasyon ng templo ni Yahweh ay inilatag sa ika-apat na taon, sa buwan ng Ziv. 38 Sa ika-labing-isang taon, sa buwan ng Bul, na ika-walong buwan, ang templo ay natapos sa lahat ng mga bahagi nito at umayon sa lahat ng mga detalye nito. Inabot ng pitong taon si Solomon para maitayo ang templo.

7 Inabot ng labing tatlong taon si Solomon para makapagtayo ng sarili niyang palasyo. 2 Itinayo niya ang Palasyo sa Kagubatan ng Lebanon. Ang haba nito ay isang daang kubit, ang lapad nito ay limampung kubit, at ang taas nito ay tatlumpung kubit. Ang palasyo ay itinayo nang may apat na hanay ng haliging sedar na may bigang sedar sa ibabaw ng mga poste. 3 Ang bubong ay gawa sa sedar; ito ay binubungan ng higit sa apatnapung limang biga na nasa mga poste, labing lima sa isang hanay. 4 Doon ay may biga sa tatlong hanay, at bawat bintana ay katapat ng isa pang bintana sa tatlong pangkat. 5 Lahat ng mga pinto at mga poste ay ginawang mga parisukat na may biga, at ang bintana ay may katapat na bintana sa tatlong pangkat. 6 Doon ay may isang bulwagan na limampung

kubit ang haba at tatlumpung kubit ang lapad, na may isang portiko sa harap at mga poste at isang bubong. 7 Itinayo ni Solomon ang bulwagan ng trono kung saan siya maghuhukom, ang bulwagan ng katarungan. Ang bawat palapag ay nababalutan ng sedar. 8 Ang tahahan ni Solomon kung saan siya maninirahan, sa ibang patyo sa loob ng palasyo, ay katulad din ang disenyo. Siya rin ay nagtayo ng tahahanang tulad nito para sa anak na babae ng Paraon, na kaniyang ginawang asawa. 9 Ang mga gusaling ito ay pinatalumitan ng mamahalin na batong natagpas, sinukat nang maagi at hinati ng lagari at pinakinis sa lahat ng panig. Ang mga batong ito ay ginamit mula sa pundasyon hanggang sa mga bato sa itaas at sa labas din ng malaking patyo. 10 Ang pundasyon ay itinayo gamit ang napakalaki, mamahaling bato na walo at sumpang kubit ang haba. 11 Nasa itaas ang mamahaling mga batong natagpas nang wasto sa sukat, at mga bigang sedar. 12 Ang malaking patyo na nasa paligid ng palasyo ay may tatlóng hanay ng tinagpas na bato at isang hanay ng bigang sedar tulad sa loob ng templo ni Yahweh at ng portiko ng templo. 13 Pinasundo ni Haring Solomon si Hiram at dinala siya mula sa Tiro. 14 Si Hiram ay anak na laalaki ng isang balo ng tribu ng Neftali; ang kaniyang ama ay laalaking taga-Tiro, isang mahusay na manggagawa ng tanso. Si Hiram ay puno ng karunungan at kaalaman at kahusayan sa malaking gawain gamit ang tanso. Pumunta siya kay Haring Solomon para gumawa ng lahat ng kagamitan na taryai sa tanso para sa hari. 15 Hinugis ni Hiram ang dalawang poste ng tanso, bawat isa ay labing walong kubit ang taas at labing dalawang kubit ang palibot. 16 Siya ay gumawa ng dalawang kapitel ng makintab na tanso para ilagay sa taas ng poste. Ang taas ng bawat kapitel ay limang siko. 17 May mga mahahabat'a makitid na mga metal na nilimbatan sa mga tinirkintas na mga tanikala para sa mga kapitel na ginawang mga palamuti sa taas ng mga haligi, pito sa bawat kapitel. 18 Kaya si Hiram ay gumawa ng dalawang hanay ng mga granada sa paligid ng bawat poste para palamutian ang kanilang mga kapitel. 19 Ang mga kapitel sa itaas ng poste ng portiko ay may palamuti ng mga liryo, apat na kubit ang taas. 20 Kasama din ang kapitel sa dalawang haligi, malapit sa kanilang tuktok, ay nakapalibot ang dalawang daang nakahanay na granada. 21 Kaniyang itinayo ang mga poste sa portiko ng templo. Ang poste sa kanan ay pinangalanang Jakin, at ang poste sa kaliwa ay Boaz. 22 Sa itaas ng mga haligi ay mga palamuti tulad ng mga liryo. Ang paghuhugis ng mga haligi ay natapos sa ganitong paraan. 23 Naghulma ng pabilog na dagat na bakal si Hiram, sumpang kubit mula sa labi't labi. Ang taas nito ay limang kubit, at ang dagat ay tatlumpung kubit ang palibot na sukat. 24 Sa ilalim ng labi ay nakapalibot sa dagat ay bunga ng halamang gumagapang, sumpa sa bawat kubit, hinulma lahat kasabay ng hinulmang dagat. 25 Ang dagat ay nakapatong sa labing dalawang hinulmang baka, tatlóng nakaharap sa hilaga, tatlóng nakaharap sa kanluran, tatlóng nakaharap sa timog, at tatlóng nakaharap sa silangan. Ang dagat ay nakapatong sa kanila, at ang lahat ng kanilang puwitán ay nakapwesto sa bandang loob. 26 Ang dagat ay kasing kapal ng isang kamay, at ang labi nito ay hinulma tulad ng labi ng isang tasa, tulad ng isang bulaklak na liryo. Ang dagat ay naglalaman ng dalawang libong bat na tubig. 27 Gumawa si Hiram ng sumpang patungan na tanso. Bawat isang patungan ay apat na kubit ang haba at apat na kubit ang lapad, at tatlóng kubit ang taas. 28 Ang pagkakagawa ng patungan ay tulad nito. Mayroon silang mga mahahabang tabla na nakatayo sa pagitan ng mga balangkas, 29 at sa mga tabla at mga balangkas ay mga leon, mga baka, at mga kerubin. Sa itaas at sa ibaba ng mga leon at mga baka ay mga koronang pinanday. 30 Ang bawat patungan ay may apat na tansong gulong at ehe, at ang apat na sulok nito ay may suporta sa ilalim para sa kawa. Ang mga suporta ay hinulma sa korona sa gilid ng bawat isa. 31 Ang bukana ay bilog tulad ng isang patungan, isang kubit at kalahating lawak, at nasa loob ng korona na nakaangat ang isang kubit. Sa bukana ay mga inukit na bagay, at ang kanilang mga tabla ay parisukat, hindi bilog. 32 Ang apat na gulong ay nakapailalam sa mga tabla, at ang mga ehe ng mga gulong at ang kanilang mga bayahay ay nasa patungan. Ang taas ng isang gulong ay isata' kalahating kubit. 33 Ang mga gulong ay pinanday tulad ng mga gulong ng mga karwaheng pandigma. Ang kanilang bayahay, mga gilid, mga rayos ng gulong at boha ay hinulmang bakal. 34 Mayroong apat na hawakan sa apat na sulok ng bawat tuntungan, ipinandyat mismo sa tuntungan. 35 Sa itaas ng mga tuntungan ay may isang nakapalibot na tali na kalahating kubit ang lalim, at sa itaas ng tuntungan ang mga suporta nito at ang mga mahabang tabla

nito ay nakakabit. 36 Sa ibabaw ng mga suporta at sa mga tabla si Hiram ay umukit ng mga kerubin, mga leon, at mga puno ng palma na nagtakip ng puwang, at sila ay napapalibutan ng mga korona. 37 Ginawa niya ang sumpang patungan sa ganitong paraan. Ang lahat ng iyon ay hinulma sa isang hulmahan, at mayroon silang isang sukat, at kaparehang hugis. 38 Si Hiram ay gumawa ng sumpang hugasang tanso. Ang isang hugasan ay kayang humawak ng apatnangbat na tubig. Bawat hugasan ay apat na mga kubit ang lapad, at mayroon isang hugasan sa bawat sumpang mga patungan. 39 Gumawa siya ng limang mga patungan na nakaharap sa bahaging timog ng templo at lima sa hilagang bahagi ng templo. Nilagay niya ang dagat sa silangang sulok, nakaharap sa bahaging timog ng templo. 40 Ginawa ni Hiram ang mga hugasan at ang mga pala at patubigang mangkok. Pagkatapos kanyang natapos ang lahat ng kaniyang ginawa para kay Haring Solomon sa templo ni Yahweh: 41 ang dalawang poste, at ang tulad-mangkok na mga kapitel na nasa itaas ng dalawang poste, at ang dalawang pangkat ng palamutin lambat para takpan ang dalawang tulad mangkok na mga kapitel na nasa itaas ng mga poste. 42 Ginawa niya ang apat na daang granada para sa dalawang pangkat ng palamutin nilambat: dalawang hanay ng granada para sa bawat pangkat ng palamutin nilambat para takpan ang dalawang tulad mangkok ng mga kapitel na nasa mga poste, 43 at ang sumpang mga patungan, at ang sumpang hugasan sa mga patungan. 44 Ginawa niya ang dagat at ang labing dalawang mga bakang nasa ilalim nito; 45 gayun din ang mga kaldero, mga pala, mga kawa, at lahat ng iba pang kasangkapan — ang mga ito ay ginawa ni Hiram mula sa makintab na tanso, para kay Haring Solomon, para sa templo ni Yahweh. 46 Pinahulima ito ng Hari sa kapatagan ng Jordan, sa isang maputik na lupain sa pagitan ng Succoth at Sartan. 47 Hindi tinimbang ni Solomon ang lahat ng mga kasangkapan dahil masyadong marami para timbangin, kaya ang timbang ng tanso ay hindi malalaman. 48 Pinagawa ni Solomon ang lahat ng kasangkapan na nasa loob ng templo ni Yahweh mula sa makintab na tanso, para kay Haring Solomon, para sa templo ni Yahweh. 49 Ang patungan ng ilaw, lima sa kanan at lima sa kaliwa, sa harap ng panloob na silid ay gawa sa purong ginto, at ang mga bulaklak, ang mga ilawan, at ang mga pang-ipit ay ginto. 50 Ang mga saro, ang panggupit ng ilawan, mga mangkok, mga kutsara, at mga pansindi ng insenso ay nilikha mula sa purong ginto. Gayundin ang mga bisagra ng pinto ng panloob na silid, na siyang kabanal-banalang lugar, at ang mga pintuan ng pangunahing bulwagan ng templo ay gawa din sa ginto. 51 Sa ganitong paraan, ang lahat ng gawain ni Haring Solomon sa tahanan ni Yahweh ay tapos na. Kaya ipinasok ni Solomon ang mga bagay na inihandog ni David, na kaniyang ama, kay Yahweh, at ang pilak, ang ginto, at ang mga kasangkapan, at nilagay ito sa bodega sa tahanan ni Yahweh.

8 Pagkatapos ay tinipon ni Solomon ang mga nakatatanda ng Israel, ang lahat ng pinuno ng mga tribu, at mga pinuno ng mga pamilya ng bansang Israel, sa harap ng kaniyang sarili sa Jerusalem, upang dalhin ang arko ng tipan ni Yahweh mula sa lungsod ni David, na ang, Zion. 2 Ang lahat ng kalalakihan ng Israel ay nagtipon sa harapan ni Haring Solomon sa pista, sa buwan ng Etanim, ng ikat-pitong buwan. 3 Ang lahat ng nakatatanda ng Israel ay dumating, at ang mga pari ang kumuha ng arko. 4 Dinala nila ang arko ni Yahweh, ang tolda ng pagpupulong, at lahat ng banal na kagamitan na nasa loob ng tolda. Ang mga pari at mga Levita ang dinala ang mga bagay na ito. 5 Si Haring Solomon at lahat ng kapulungan ng Israel ay magkakasamang dumating sa harap ng arko, naghahandog ng tupa at mga baka na hindi mabilang. 6 Dinala ng mga pari ang arko ng tipan ni Yahweh sa lugar nito, hanggang sa pinakalooob na silid ng tahanan, sa kabanal-banalang lugar, sa ilalim ng mga pakpak ng kerubin. 7 Sapagkat inunat ng kerubin ang kanilang mga pakpak sa lugar ng arko, at tinakpan nila ang arko at ang poste na pambuhut nito. 8 Ang mga poste ay sobrang haba na ang kanilang dulo ay nakita mula sa kabanal-banalang lugar sa harap ng pinakalooob na silid, pero hindi ito makikita mula sa labas. Sila ay nandoon hanggang sa araw na ito. 9 Ang arko ay walang laman maliban sa dalawang tapyas na bato na nilagay ni Moises dito sa Horeb, nang gumawa si Yahweh ng tipan sa mga Israelita noong makalabas sila sa lupain ng Ehipto. 10 Ito ang nangyari nang ang mga pari ay lumabas mula sa banal na lugar, napuno ng ulap ang templo ni Yahweh. 11 Hindi na kayang manatili ng mga pari para maglingkod dahil sa ulap, sapagkat ang kaluwalhatian ni Yahweh ang nagpuno sa kaniyang

tahanan. **12** Pagkatapos ay sinabi ni Solomon, "sinabi ni Yahweh na siya ay mamumuhay sa makapal na kadiliman, **13** pero ako ay nagtayo ng matayog na tirahan, isang lugar para ikaw ay manirahan magpakaikanman." **14** Pagkatapos humarap ang hari at pinagpala ang kapulungan ng Israel, habang ang kapulungan ng Israel ay nakatayo. **15** Kaniyang sinabi, "Nawa si Yahweh, ang Diyoys ng Israel, ay mapapurihan, ang nangusap kay David, na aking ama, at nakapagtupad nito gamit ang kaniyang sariling mga kamay, na nagsabi, **16** 'Simula nung araw na inalis ko ang aking bayan ng Israel mula sa Ehipto, ako ay walang napiling lungsod mula sa lahat ng mga tribo ng Israel para pagtayuan ng tahanan, para ang aking ngalan ay nandoon. Ganunpaman, pinili ko si David na mamuno sa aking bayan ng Israel.' **17** Ngayon nasa puso ng aking ama na si David na magtayo ng tahanan para sa ngalan ni Yahweh, ang na Diyoys ng Israel. **18** Pero sinabi ni Yahweh kay David na aking ama, 'ninalis ng iyong puso ang gumawa ng tahanan para sa aking pangalan, mabuti na ito ay nasa iyong puso.' **19** Gayon pa man hindi mo itatayo ang tahanan, sa halip, ang iyong anak, ang ipapanganak mula sa iyong laman, ang magtatayo ng bahay para sa aking pangalan.' **20** Tinupad ni Yahweh ang salitang kaniyang sinabi, sapagkat ako ay nagmula sa lugar ni David, na aking ama, at ako ay umupo sa trono ng Israel, gaya ng pinangako ni Yahweh. Ako ay nagtayo ng tahanan para sa ngalan ni Yahweh, na Diyoys ng Israel. **21** Naglaan ako ng isang lugar para sa arko doon, na kung saan naroon ang tipan ni Yahweh, na kaniyang pinangako sa ating mga ama nang kaniyang inilabas sila mula sa Ehipto." **22** Tumayo si Solomon sa harap ng altar ni Yahweh, sa harap ang kapulungan ng Israel, at nag-unat ng kaniyang mga kamay sa kalangitan. **23** Kaniyang sinabi, "Yahweh, na Diyoys ng Israel, walang diyoys ang gaya mo sa itaas ng kalangitan o sa kailalim ng mundo, na tumupad ng kaniyang katapatian sa tipan sa iyong mga lingkod na naglalakad kasama mo ng kanilang buong puso; **24** ikaw na tumupad sa iyong lingkod na si David, na aking ama, ng mga pangako mo sa kaniya. Oo, nangusap ka gamit ang iyong bibig at tinupad ito gamit ang iyong kamay, tulad ng sa ngayon." **25** Kaya ngayon, Yahweh, Diyoys ng Israel, isagawa mo ang iyong ipinangako sa iyong lingkod na si David, na aking ama, noong iyong sinabi, "Hindi ka magkulang na magkaroon ng isang lalaki sa paninig ko na uupo sa trono ng Israel, kung ang iyong kaapu-apuhan ay maingat lamang na lalakad sa aking harapan, gaya ng iyong paglakad sa aking harapan." **26** Kaya ngayon, Diyoys ng Israel, pinapanalangin ko na ang ipinangako mo sa iyong lingkod na si David, aking ama, ay magkatotoo. **27** Ngunit ang Diyoys ba ay talagang manirahan sa mundo? Masdan ito, ang buong sansinukob at kalangitan mismo ay hindi ka kayang ilulan — paano pa kaya ang templo na aking tinayo! **28** Gayon pa man, pakiusap ay ituring mo ang panalangin ito ng iyong lingkod at ang kaniyang hiling, Yahweh aking Diyoys; makiniq ka sa iyak at panalangin ng iyong lingkod na nananalangin sa harapan mo ngayon. **29** Nawa ng iyong mga mata ay nakatuon patungo sa templong ito sa gabi at araw, sa lugar kung saan ay sinabi mo, 'ang Aking pangalan at aking prisensya ay nandoon' — para marining ang panalangin na ipagdarasal ng iyong lingkod sa lugar na ito. **30** Kaya makiniq ka sa hiling ng iyong lingkod at ng iyong bayan ng Israel kapag nananalangin kami sa lugar na ito. Oo, makiniq ka mula sa lugar kung saan ka nakatira, mula sa mga kalangitan; at kapag ik'a'y nakinig, ikaw ay magpatawad. **31** Kung may taong nagkasala sa kaniyang kapit-bahay at kailangang manumpa, at kung siya ay dumating at sumumpa sa harap ng iyong dambana sa tahanang ito, **32** makiniq ka mula sa kalangitan at kumilos at hatulan ang iyong mga lingkod, hatulan ang masasama, para ibalik ang kaniyang asal sa sarili niyang ulo. At ipahayag na ang matuwid ay walang kasalan, para mabigyan siya ng karangan para sa kaniyang katuwiran. **33** Kapag ang iyong bayang Israel ay natalo ng kaaway dahil sila ay nagkasala laban sa iyo, kapag nanumbalik sila sa iyo pinapahayag ang iyong pangalan, manalangin at humiling ng kapatawanan sa iyo sa templong ito — **34** kung ganun ay pakiusap makiniq ka mula sa kalangitan at patawarin ang kasalanang iyong bayang Israel; ibalik mo sila mula sa lupain na iyong binigay sa kanilang mga ninuno. **35** Kapag tahimik ang kalangitan at walang ulan dahil ang bayan ay nagkasala laban sa iyo — kung sila ay nananalangin sa lugar na ito, ipahayag nila ang iyong pangalan, at tumalikod sa kanilang kasalanang kapag napahirapan mo sila — **36** makiniq ka sa kalangitan at patawarin ang kasalanang iyong mga lingkod at ng iyong bayan ng Israel, kung iyong ituturo sa kanila ang tamang bagay kung saan sila dapat lumakad. Magpadala ka ng ulan sa iyong lupain,

kung saan mo ibinigay sa iyong bayan bilang pamana. **37** Ipapalagay na mayroon taggutom sa lupain, o ipapalagay na mayroon sakit, pagkalanta o pagkabulok, mga balang o mga uod; o ipalagay na ang tarangkahang lungsod sa kanilang lupain ay sinugod ng kaaway, o mayroong kahit anong salot o pagkakasakit — **38** ipapalagay na ang mga panalangin at mga kahilingang ay gawin ng isang tao o ng iyong bayan na Israel — bawat isa ay nalalaman ang salot sa kaniyang sariling puso habang inuinat niya ang kaniyang mga kamay sa templong ito. **39** Pagkatapos ay makiniq ka mula sa kalangitan, ang lugar kung saan ka nanirahan, magpatawad at kumilos, at bigyan ng gantimpala ang bawat tao sa kaniyang ginagawa; alam mo ang kaniyang puso, dahil ikaw at ikaw lamang ang nakakaalam ng puso ng lahat ng tao. **40** Gawin mo ito para sila ay matakot sa iyo sa lahat ng araw na sila ay mabubuhay sa lupain na ibinigay mo sa aming mga ninuno. **41** Karagdaghan dito, tungkol sa dayuhan na hindi nabibilang sa iyong bayan ng Israel: kapag siya ay nanggaling mula sa malayong bansa dahil sa iyong pangalan — **42** sapagkat mariniring nila ang iyong dakilang pangalan, ang iyong makapangyarihang kamay, at iyong nakataas na kamay — kapag siya ay dumating at nanalangin sa templong ito, **43** pakiusap na makiniq ka mula sa kalangitan, ang lugar kung saan ka nanirahan, at gawin mo ang kahit anong hingin sa iyo ng dayuhan. Gawin mo iyon para ang mga grupo ng tao sa mundo ay malaman ang iyong pangalan at matakot sa iyo, gaya ng iyong sariling bayan ng Israel. Gawin mo ito para malaman nila na ang tahanang ito na aking binuo ay tinawag sa iyong pangalan. **44** Ipapalagay na ang iyong bayan ay makikipaglaban sa kaaway, sa kahit anong paraaan mo sila ipapadala, at ipapalagay na sila ay mananalangin sa iyo, Yahweh, sa lungsod na iyong pinili sa tahanang aking itinayo sa ngalan mo. **45** Kung ganoon makiniq ka sa kalangitan sa kanilang mga panalangin, kanilang kahilingan, at tulungan mo sila sa kanilang pinaglabalan. **46** Ipapalagay na sila ay nagkasala laban sa iyo, yamang walang sinuman ang hindi nagkakasala, at ipapalagay na ikaw ay gaft sa kanila at ibinigay sila sa mga kaaway upang dalhin silang bihag sa kanilang lupain, maging malayo o malapit. **47** At ipapalagay na kanilang napagtanto na sila ay nasa lugar kung saan sila ipinatapon, at ipapalagay na sila ay nagsisi at humanap ng pabor sa iyo mula sa lupain ng mga humuli sa kanila. Ipapalagay na kanilang sinabi, 'Kami ay kumilos ng hindi tama at nagkasala. Kami ay nag-asal ng masama.' **48** Ipapalagay na sila ay bumalik sa iyo nang kanilang buong puso at nang kanilang buong kailuluwa sa lupain ng kanilang mga kaaway na humili sa kanila, at ipapalagay na sila ay nananalangin sa iyo sa gawing kanilang lupain, kung saan ay ibinigay mo sa kanilang mga ninuno, at tungo sa lungsod na iyong pinili, at tungo sa tahanan na aking itinayo para sa ngalan mo. **49** Kung gayon ay makiniq ka sa kanilang mga panalangin, kanilang mga hiling sa kalangitan, ang lugar kung saan ka nakatira, at tulungan sila sa kanilang pinaglabalan. **50** Patawarin ang iyong bayan, na nagkasala laban sa iyo, at lahat ng kanilang mga kasalanan kung saan ay sumuway laban sa iyong mga utos. Kabahagan sila sa harap ng kanilang mga kaaway na bumihag sa kanila, para ang kanilang mga kaaway ay magkaroon din ng habag sa iyong bayan. **51** Sila ang iyong bayan na iyong pinili, na sinagjo mo palabas ng Ehipto na parang nasa gitna ng pugon kung saan ang bakal ay pinanday. **52** Panalangin ko na ang iyong mga mata ay mabuksan sa mga hiling ng iyong bayan ng Israel, na makiniq ka sa kanila sa tuwing sila'y tumatawag sa iyo. **53** Sapagkat hinilaway mo sila sa lahat ng mga tao sa mundo upang mapabilang sa iyo at makatanggap ng iyong mga pangako, tulad ng paliwanag ni Moises na iyong lingkod, nang iyong inilibas ang aming mga ama mula sa Ehipto, Panginoong Yahweh." **54** Kaya nang matapos ipanalangin ni Solomon ang lahat ng panalangiting at kahilingan kay Yahweh, siya ay tumayo mula sa harap ng altar ni Yahweh, mula sa pagkakaluhod habang ang kaniyang kamay ay nakaunat sa kalangitan. **55** Siya ay tumayo at pinagpala ang lahat ng kapulungan ng Israel na may malakas na boses na sinasabi, **56** "Nawa si Yahweh ay mapapurihan, na nagbigay ng kapahingahan sa kaniyang bayang Israel, na tumutupad ng lahat ng kaniyang mga pangako. Wala ni isang salita ang nabigo sa lahat ng mabuting pangako ni Yahweh na ginawa niya kay Moises na kaniyang lingkod. **57** Nawa si Yahweh na ating Diyoys ay makasama natin, gaya kung paano siya ay nasa ating mga ninuno. **58** Nawa hindi niya tayo iwan o pagbayaan, na maaari niyang ibaling ang ating puso sa kaniya, para mamuhay sa lahat ng kaniyang paraaan at ingatan ang kaniyang mga kautusan at ang kaniyang mga tuntunin at kaniyang mga batas, na kaniyang inutos sa ating mga ama. **59** At hayaan

ang mga salitang aking sinabi, na aking hiniling sa harap ni Yahweh, ay mapalipit kay Yahweh ating Diyos umaga at gabi, para maaari siyang makatulong sa pinaglabanan ng kaniyang lingkod at kaniyang bayan ng Israel, na kailangan araw-araw; **60** na ang lahat ng tao dito sa mundo ay malaman na si Yahweh, siya ay Diyos at wala ng iba pang Diyos! **61** Kung gayon, hayaang iyong puso na maging totoo kay Yahweh ating Diyos, para lumakad sa kaniyang alituntunin at pagkaingatan ang kaniyang mga kautusan, mula sa araw na ito. **62** Kaya ang hari at lahat ng Israelitan kasama niya ay naghandog ng mga alay kay Yahweh. **63** Si Solomon ay naghandog ng alay para sa pagtitipon, na ginawa niya para kay Yahweh: dalawampu't dalawang libong baka at 120, 000 tupa. Kaya ang hari at mga Israelita ay inialay ang tahanan ni Yahweh. **64** Sa araw ding iyong itinalaga ng hari ang gitna ng patyo na nasa harap ng templo ni Yahweh, doon niya inialay ang mga sinuno ng handog, ang handog ng butil, at ang taba ng handog para sa pagtitipon-tipon, dahil ang altar na tanso na nasa harapan ni Yahweh ay napakaliit para tanggapin ang pag-aalay ng sinuno ng handog, handog ng butil at ang taba ng handog ng pagtitipon-tipon. **65** Kaya si Solomon ang nagdaos ng handaan sa oras na iyon, at lahat ng Israelita ay kasama niya, isang malaking kapulungan, mula Lebo Hamat hanggang sa batis ng Ehipto, sa harap ni Yahweh ating Diyos sa loob ng pitong araw at sa pito pang araw, sa kabuuan ng labing apat na mga araw. **66** Sa ika-walong araw, pinauwi niya ang mga tao, at kanilang pinagpalaya ang hari at umuwi sila sa kanilang tahanan ng may kagalakan at masayang mga puso dahil sa lahat ng kabutuhan na pinakita ni Yahweh kay David, na kaniyang lingkod, at sa Israel, na kaniyang bayan.

9 Pagkatapos maitayo ni Solomon ang templo ni Yahweh at ang palasyo ng hari, at pagkatapos niyang magawa ang lahat ng ninais niyang gawin, **2** nangyaring nagpakaít muli si Yahweh kay Solomon sa ikalawang pagkakataon, kagaya ng pagpapakita sa kaniya sa Gabaon. **3** At sinabi sa kaniya ni Yahweh, "Narinig ko ang iyong panalangin at ang iyong kahilingan sa akin. Itinalaga ko ang templong ito, na ang itinayo, para sa akin, para doon ko ilagay ang aking pangalan magpakailanman, at ang aking mga mata at ang aking puso ay mananatili doon sa lahat ng panahon. **4** Para naman sa iyo, kung ikaw ay lalakad sa harapan ko gaya ng ama mong si David na lumakad ng may matapat na puso at sa pagiging matuwid, at kung susundin mo ang lahat na iniutos ko at iniiingatan ang aking mga kautusán at aking mga tuntrúnin, **5** itatag ko ang trono ng iyong kaharian sa buong Israel magpakailanman, gaya nang ipinangako ko sa iyong amang si David, na sinasabing, 'Isa sa iyong lahi ay hindi kailaman mabibigong lumuklók sa trono ng Israel.' **6** Pero kung kayo ay tatalikod, ikaw at ang iyong mga anak, at hindi inigtingan ang aking mga kautusán na aking inilagay sa harapan ninyo, at kung pupunta at sasamba kayo sa ibang mga diyos at yuyukod sa kanila, **7** kung gayon ay palalayasin ko ang Israel mula sa lupain na ibinigay ko sa kanila; at ang templong ito na inilaan ko para sa aking pangalan—iawaksi ko ito sa aking paninig. At ang pangalang "Israel" ay magiging para na lamang isang kawíkaan at isang katatawanan sa lahat ng mga tao. **8** At kahit na ang templong ito ay napakatayognay, bawat isang mapapadaon dito ay manggingilabot at susutot. Sasabihin nila, "Bakit nagawa ni Yahweh ang ganito sa lupain at sa templong ito?" **9** Sasagot ang iba, "dahil tinalikuran nila si Yahweh, na kanilang Diyos, na siyang naglabas sa kanilang mga ninuno sa lupain ng Ehipto, at pinaglingkuran nila ang ibang mga diyos at yumukod sila sa mga ito at sumamba sila sa kanila. Iyon ang dahilan kung bakit dinala ni Yahweh ang lahat ng mga sakunang ito sa kanila." **10** At5 nangyari sa pagpasipat ng katapusán ng dalawampung taon, natapos ni Solomon ang pagpapatayo ng dalawang gusali, ang templo ni Yahweh at ang palasyo ng hari. **11** Si Hiram, ang hari ng Tiro, ay nagbigay kay Solomon ng mga kahoy na sedar, mga kahoy na pino, at ginto, lahat ng hinangad ni Solomon. Kaya binigyan ni Haring Solomon si Hiram ng dalawampung lungsod sa lupain ng Galilea. **12** Lumabas si Hiram mula sa Tiro para tingnan ang mga lungsod na ibinigay sa kaniya ni Solomon, pero hindi siya nasiyahan sa mga iyon. **13** Kaya sinabi ni Hiram, "Ano ba itong mga lungsod na ibinigay mo sa akin, aking kapatid?" Kaya tinawag ni Hiram ang mga iyon na Lupain ng Cabul, kung saan ganoon pa rin ang tawag sa kanila hanggang ngayon. **14** Nagpadalá si Hiram sa hari ng 120 talentong ginto. **15** Ang sumusunod ay ang dahilan na ipinatakbo ni Haring Solomon na magtrabaho ang mga tao: upang itayo ang templo ni Yahweh at ang kaniyang sariling palasyo,

upang itayo ang Milo at ang pader ng Jerusalem, at upang itayo ang mga tunggalan ng Hazor, Megido, at Gezer. **16** Ang haring Paraon ng Ehipto ay nagpunta at sinakop ang Gezer, sinuno niya ito, at pinatay ang mga taga Canaan sa loob ng lungsod. Pagkatapos ay ibinrigay ng Paraon ang lungsod sa kaniyang anak na babae, na asawa ni Solomon, bilang regalo sa kanilang kasal. **17** Kaya muling itinayo ni Solomon ang Gezer at Beth-Horon sa bandang Ibaba, **18** ang Baalat at Tadmor sa ilang sa lupain ng Juda, **19** at sa lahat ng mga imbakang lungsod na pag-aari niya, at mga lungsod para sa kaniyang mga karwahe at mga lungsod para sa kaniyang mangangabayó, at anumang mga hinangad niyang itayo para sa kaniyang kasiyahan sa Jerusalem, sa Lebanon, at sa lahat ng mga lupain na nasa ilalim ng kaniyang pamumuno. **20** Sa lahat ng mga tao na natira sa mga Amoreo, sa mga Heteo, Perezeo, Hirvita at Jebuseo, na hindi kabilang sa bayan ng Israel, **21** ang kanilang mga kaupo-apuhana na naiwan nila sa lupain, mga taong hindi lubusang napukusa ng mga mamaramay ng Israel—ginawa sila ni Solomon bilang mga sapilitang manggagawa, kung saan ganoon pa rin sila hanggang sa araw na ito. **22** Gayon man, hindi ginawang mga sapilitang manggagawa ang mga Israelita. Sa halip, naging mga sundalo sila at kaniyang mga lingkod, at kaniyang mga opisyales at kaniyang mga pinuno at mga pinuno ng kaniyang hukbo ng karwahe at kaniyang mga mangangabayó. **23** Ito ang mga pangunahing pinuno na namahala sa mga tagapangsiwa ng mga gawain ni Solomon, 550 katao, na nangasiwa sa mga taong gumawa ng gawain. **24** Lumipat ang anak na babae ng Paraon mula sa lungsod ni David patungo sa bahay na itinayo ni Solomon para sa kanya. Kinalaunan, itinayo ni Solomon ang Milo. **25** Tatlong beses sa isang taon na nag-aalay si Solomon ng mga handog na susunugin at mga handog pangkapayapaan sa altar na itinayo niya para kay Yahweh, nagsusunog ng insenso kasama nito sa altar sa harap ni Yahweh. Kaya tinapos niya ang templo at ginagamit na ito ngayon. **26** Nagpagawa si Solomon ng malaking grupo ng mga barko sa Ezion-Geber, kung saan malipit sa Elat, na nasa dalampasigan ng Dagat na pula, sa lupain ng Edom. **27** Pinadalhan ni Hiram ang mga grupo ng barko ni Solomon ng mga tauhan, mga bihasang mandaragat, kasama ang mga sariling tauhan ni Solomon. **28** Pumunta sila sa Ofir kasama ang mga tauhan ni Solomon. Mula roon ay nag-uwí sila ng 420 talentong ginto para kay Haring Solomon.

10 Nang mabalitaan ng reyna ng Seba ang katanyagan ni Solomon tungkol sa pangalan ni Yahweh, pumunta siya para subukin si Solomon sa pamamagitan ng mga mahihirap na tanong. **2** Dumating siya sa Jerusalem kasama ang isang napakahabang karawan, mga kamelyo na punong-puno ng mga pabango, maraming ginto, at maraming mga mamahaling bato. Nag siya ay dumating, sinabi niya kay Solomon lahat ng nasa loob ng kaniyang puso. **3** Sinagot ni Solomon lahat ng kaniyang mga katanungan. Wala ni isa man na kaniyang mga tanong ang hindi sinagot ng hari. **4** Nang makita ng reyna ng Seba ang lahat ng karunungan ni Solomon, ang palasyo na kaniyang itinayo, **5** ang pagkain sa kaniyang hapag-kainan at mga tirahan ng kaniyang mga lingkod at kanilang mga gawain at kanilang mga kasuotan, at saka mga taga-silbi nya ng inumin at ang paraan kung paano siya nag-alay ng mga handog na susunugin sa templo ni Yahweh, wala ng espíritu sa kaniya. **6** Sinabi niya sa hari, "Totoo nga, ang balita na aking narinig sa sarili kong lupain tungkol sa iyong mga salita at iyong karunungan. **7** Hindi ko mapaniwalaan ang aking narinig hanggang sa dumating ako rito, at ngayon ay nakita ito ng aking mga mata. Wala pa pala sa kalahati ang nasabi sa akin tungkol sa iyong karunungan at kayamanan!" Nahigilan mo ang katanyagan na aking nabalitaan. **8** Pinagpala ang iyong bayan, at pinagpala ang iyong mga lingkod na palaging nasa iyong harapan, dahil naririnig nila ang iyong karunungan. **9** Nawa ay purihin si Yahweh ang inyong Diyos, na nalulugod sa iyo, na siyang naglagay sa iyo sa trono ng Israel. Dahil walang hanggang minahal ni Yahweh ang Israel, ginawa ka niyang hari, para gumawa ka ng katarungan at katuwanin. **10** Binigyan niya ang hari ng 120 talentong ginto at malaking halaga ng mga pabango at mga mamahaling mga bato. Wala nang mas higit pang halaga ng mga pabango tulad nitong mga ibinigay ng reyna ng Seba kay Haring Solomon ay kailanman naibigay pa muli sa kaniya. **11** Ang mga barko ni Hiram, na nagdala ng ginto mula sa Ofir, ay nagdala rin mula sa Ofir ng napakaraming kahoy na algum at mga mamahaling bato. **12** Gumawa ang hari ng mga haligi gamit ang kahoy na algum para sa templo ni Yahweh at para sa palasyo ng hari, at mga alpa at

mga lira para sa mga mang-aawit. Wala nang mas madami pang bilang ng kahoy na algum ang dumating o nakita pa muli hanggang sa araw na ito. **13** Ibinigay lahat ni Haring Solomon ang lahat ng maibigan ng reyna ng Seba, anuman ang hiniling niya, karagdagan sa mga ibinigay ni Solomon ayon sa kaniyang maharlilikang kabutihang-loob. Kaya bumalik siya sa kaniyang sariling lupain kasama ang kaniyang mga lingkod. **14** Ngayon ang timbang ng ginto na dumating kay Solomon sa loob ng isang taon ay 666 talento ng ginto, **15** bukod sa mga ginto na dinala ng mga mangangalakal at mga negosyante. Lahat ng mga hari na taga-Arabia at mga gobernador sa bansa ay nagdala rin ng ginto at pilak kay Solomon. **16** Si Solomon ay nagpagawa ng dalawang-daang malalaking kalasag na binalutuan ng ginto. Anim na raang siklo ng ginto ang napunta sa bawat isa. **17** Nagpagawa rin siya ng tatlong-daang kalasag na binalutuan ng ginto. Tatlong mina ng ginto ang napunta sa bawat kalasag; inilagay ang mga ito ng hari sa loob ng Palasyo ng Kagubatan ng Lebanon. **18** Pagkatapos ay nagpaggawa ang hari ng isang malaking trono na gawa sa garing at nilatagan ito ng pinakamataas na uri ng ginto. **19** May anim na baytang papunta sa trono, at ang likod nito ay pabilog na tuktuk. May mga dantayan ng bisig sa magkabilang gilid ng upuan, at dalawang leon ang nakatayo sa tabi ng mga dantayan. **20** Labingdalawang leon ang nakatayo sa mga baytang, isa sa bawat magkabilang gilid sa bawat anim na baytang. Walang anumang trono kagaya nito sa alinmang kaharian. **21** Lahat ng iniiunumang tasa ni Haring Solomon ay ginto, at lahat ng mga iniiunumang tasa sa Palasyo ng Kagubatan ng Lebanon ay purong ginto. Walang pilak, dahil ang pilak ay hindi itinuring na mahalaga noong panahon ni Solomon. **22** Ang hari ay may mga grupo ng barko sa dagat na pumapalaot sa karagatan, kasama ang mga barko ni Hiram. Isang beses sa bawat tatlong taon ang mga barko ay nagdadala ng ginto, pilak, garing, gayundin ng mga bakulaw at mga malalaking unggoy. **23** Kaya nahigitan ni Haring Solomon ang lahat ng hari sa mundo sa kayamanan at karunungan. **24** Sinadya ng buong mundo ang presensiya ni Solomon para mapakiggan ang kaniyang karunungan, na inilagay ng Diyos sa kaniyang puso. **25** Ang mga bumisita sa kaniya ay nagdala ng pagpaparangal, mga sisidlang gawa sa pilak at gawa sa ginto, mga damit, mga armas, pampalasa, gayundin ng mga kabayo at mga asno, taon taon. **26** Sama-samang tinipon ni Solomon ang mga karweha at mga mangangabayo. Mayroon siyang 1, 400 na mga karweha at labing dalawang libong mangangabayo na inihimpili nya sa mga lungsod ng mga karweha at sa kaniyang sarili sa Jerusalem. **27** Napakaraming pilak ang hari sa Jerusalem, kasing dami ng mga bato sa lupa. Ginawa niyang sagana ang mga kahoy na cedar gaya ng mga punong sikamoreng igos na nasa mabababang lupain. **28** Nagmamay-ari si Solomon ng mga kabayo na nanggaling sa Ehipto at Cilicia. Ang mga mangangalakal ng hari ay binili ang mga iyon sa kawan, bawat isang kawan ay may halaga. **29** Ang mga karweha ay binili sa labas ng Ehipto sa halagang animmaraang siklo ng pilak bawat isa, at mga kabayo ng 150 siklo bawat isa. Pagkatapos karamihan sa mga ito ay ipinagbili sa lahat ng mga hari ng mga Heteo at Arameo.

11 Ngayon nagmahal si Solomon ng maraming dayuhang babae: ang anak na babaee ng Paraon, mga babaeng Moabit, Ammonita, Edomita, Sidomita at mga babaeng Heteo— 2 mga bansang nauukol kung saan sinabi ni Yahweh sa bansang Israel, "Huweg kayong pupunta sa kanila para mag-asawa o niisa sa kanila ay pupunta sa inyo, dahil tyak na ibabaling nila ang inyong puso sa kanilang mga diyos." Pero minahal ni Solomon ang mga babaeng ito. **3** Nagkaroon si Solomon ng pitong-daang maharlilikang asawa at tatlong-daang iba pang kinakasama. Inilayo ng kaniyang mga asawa ang kaniyang puso. **4** Dahil noong tumanda si Solomon, iniligaw ng kaniyang mga asawa ang kaniyang puso sa ibang diyos; ang kaniyang puso ay hindi niya lubos sa isinuko kay Yahweh na kaniyang Diyos, gaya ng kaniyang amang si David. **5** Sinunod ni Solomon si Astarte, ang diyosa ng mga Sidonio, at sumunod siya kay Milcom, ang kasuklam-suklam na diyus-diyosan ng mga Ammonita. **6** Gumawa si Solomon ng kasamaan sa paninig ni Yahweh; hindi siya lubusang sumunod kay Yahweh, tulad nang nagawa ng kaniyang amang si David. **7** Pagkatapos nagpatayo si Solomon ng isang dambana para kay Cemos, ang kasuklam-suklam na diyus-diyosan ng Moab, sa burol na nasa silangan ng Jerusalem, at para din kay Molec, ang kasuklam-suklam na diyus-diyosan ng mga Ammonita. **8** Nagtagay rin siya ng mga dambana para sa lahat ng kaniyang mga dayuhang asawa, na nagsunog ng mga insenso at nag-alay para sa

kanihang mga diyos. **9** Nagalit si Yahweh kay Solomon, dahil tumalikod ang kaniyang puso sa kaniya, na Diyos ng Israel, kahit na nagpakita sa kaniya ng dalawang ulit. **10** at nag-utos sa kaniya tungkol sa mismong bagay na ito, na hindi siya dapat maglingkod sa ibang diyos. Subalit hindi sinunod ni Solomon kung ano ang inutos ni Yahweh. **11** Kaya sinabi ni Yahweh kay Solomon, "Dahil nagawa mo ito at hindi mo sinundan ang aking tipan at aking mga alituntunin na inutos ko sa iyo, tyak na pipilasin ko ang kaharian mula sa iyo at ibibigay ko ito sa iyong lingkod. **12** Subalit, alang-alang sa iyong amang si David, hindi ko ito gagawin habang ikaw ay nabubuhay, pero sisirain ko ito sa kamay ng iyong anak na lalaki. **13** Gayon man, hindi ko sisirain ang buong kaharian; ibibigay ko ang isang lipi sa iyong anak alang-alang sa aking lingkod na si David, at para sa kapakanan ng Jerusalem, na aking pinili." **14** Pagkatapos ay nagtagay si Yahweh ng kakalaban kay Solomon, si Hadad na Idumeo. Siya ay nagnula sa maharlilikang angkan ng Edom. **15** Noong si David ay nasa Edom, si Joab na pinuno ng mga kawal ay napunta para ilibing ang mga patay, bawat taong napatay sa Edom. **16** Si Joab at ang buong Israel ay nanatili doon ng anim na buwan hanggang sa mapatay niya ang bawat kalalakihan sa Edom. **17** Ngunit si Hadad ay dinala ng mga lingkod ng kaniyang ama sa Ehipto kasama ng iba pang mga Idumeo, dahil si Hadad ay ispa na lamang malilit na bata. **18** Umalis sila sa Midian at napunta sa Paran, mula kung saan kasama nilang dinala ang mga kalalakihan patungo sa Ehipto, sa Paraon na hari ng Ehipto, na nagbigay sa kaniya ng isang bahay, lupa at pagkain. **19** Nalugod ang Paraon kay Hadad kaya binigyan siya ng Paraon ng asawa, ang kapatiid ng sari niyang asawa, ang kapatiid na babae ng reyna na si Tapenes. **20** Isinilang ng kapatiid ni Tapenes ang anak na lalaki ni Hadad; Pinangalanan nila siyang Genubat; Siya ay pininaliki ni Tapenes sa palasyo ng Paraon. Kaya namuhay si Genubat sa palasyo ng Paraon kasama ang mga anak ng Paraon. **21** Noong mabalitaan ni Hadad na tulog na si David kasama ang kaniyang mga ninuno, at si Joab na pinuno ng hukbaway patay na, sinabi ni Hadad sa Paraon, "Pahintulutan mo akong umalis para pumunta sa aking sariling bansa." **22** At sinabi sa kaniya ng Paraon, "Pero ano pa ang kulang mo sa akin na gustuhin mo pang bumalik sa iyong sariling bansa?" Sumagot si Hadad, "Wala, hayaan mo lang akong umalis." **23** Nagtagay muli ang Diyos ng isa pang katunggali kay Solomon, si Rezon na anak na lalaki ni Eliada, na tumakas mula sa kaniyang panginoon na si Hadadezer, hari ng Zoba. **24** Nagtipon si Rezon ng mga kalalakihan at haging kapitan ng isang malit na puwersa, noon tinalo ni David ang mga kalalakihan ng Zoba. Nagpunta ang mga tauhan ni Zoba sa Damasco at nairahan doon, at napailalim kay Rezon ang Damasco. **25** Siya ay naging kaaway ng Israel sa lahat ng panahon ng paghahari ni Solomon, kasama ng mga galuguhang idinulot ni Hadad. Kinasuklaman ni Rezon ang Israel at naghari siya sa Aram. **26** At si Jeroboam na anak na lalaki ni Nebat, isang Efraimita na taya Sereda, isang opisyal ni Solomon, na ang pangalan ng kaniyang ina ay Serua, isang babaeng balo, ay nagtaas din ng kaniyang kamay laban sa hari. **27** Ang dahilan kung bakit nagrebelde siya laban sa hari ay dahil itinayo ni Solomon ang Millo at inayos ang lagusan ng pader sa lungsod ni David na kaniyang ama. **28** Si Jeroboam ay isang lakalang malakas at matapang. Nakita ni Solomon ang binata na masipag, kaya ibinigay sa kaniya ang pamamahala sa lahat ng gawain sa tahahan ni Jose. **29** Sa panahon ilyon, nang lumabas si Jeroboam sa Jerusalem, natagpuan siya ni propetang Ahias sa daan. Ngayon nagbibis si Ahias ng bagong kasuotan, at ang dalawang lalaki ang tanging nasa bikuid. **30** Pagkatapos ay dinakma ni Ahias ang bagong kasuotan na nasa kaniya, at pinunti ito ng labing-dalawang piraso. **31** Sinabi niya kay Jeroboam, "kumuha ka ng sumpang piraso, dahil si Yahweh na Diyos ng Israel, sinasabi niya, 'Pagmasdon mo, pipilasin ko ang kaharian at aalisin sa kamay ni Solomon, at ibibigay ko ang sumpang lipi sa iyo' **32** (subalit magkakaroon si Solomon ng isang lipi, alang-alang sa lingkod kong si David at alang-alang sa Jerusalem, ang lungsod na aking pinili mula sa lahat ng lipi ng Israel), **33** dahil iniwanan nila at sinamba nila si Astarte, ang babaeng diyus-diyosan ng mga Sidonita, kay Cemos ang diyos ng mga Moabit, at kay Milcom ang diyos ng mga mamamayan ng mga Ammonita. Hindi sila lumakad ayon sa aking kaparaanan, para gawin ang mabuti sa aking paninig, at para sundin ang aking mga utes at mga tuntunin gaya ng ginawa ng kaniyang ama na si David. **34** Ngunit, hindi ko aalisin ang buong kaharian sa kamay ni Solomon. Sa halip, gagawin ko siyang hari sa lahat ng araw ng kaniyang buhay, alang-alang sa aking lingkod na si David na aking pinili, na siyang

nag-ingat sa aking mga kautusan at mga tuntunin. **35** Ngunit kukunin ko ang kaharian mula sa kamay ng kaniyang anak, at ibibigay ko ito sa iyo, ang sampung mga lipi. **36** Ibibigay ko ang isang lipi sa anak na lalaki ni Solomon, para ang aking lingkod na si David ay magkakaroon lagi ng ilaw sa harapan ko sa Jerusalem, ang lungsod kung saan pinili kong ilagay ang aking pangalan. **37** Kukunin kita, at ikaw ay mamumuno at tutupad sa lahat ng hangarin mo, at ikaw ay magiging hari ng buong Israel. **38** Kung pakikigingan mo ang lahat na aking ipag-utos sa iyo, at kung lakakd ka sa aking mga landas, at kung gagawin mo kung ano ang mabuti sa aking paninig, para ingatan ang mga tuntunin at mga kautusan, gaya ng ginawa ng aking lingkod na si David, sa gayon ay sasamahan kita at ipagtatayo kita ng totoong tahanan, gaya ng itinayo ko para kay David, at ang Israel ay ibibigay ko sa iyo. **39** Paparusahan ko ang mga kaapu-apuhan ni David, pero hindi habang panahon. **40** Kaya pinagsikapang patayin ni Solomon si Jeroboam, ngunit tumindig si Jeroboam at tumakas papuntang Ehipto, kay Shishak, hari ng Ehipto, at nanatili siya sa Ehipto hanggang sa pagkamatay ni Solomon. **41** Para sa ibang mga bagay tungkol kay Solomon, lahat ng kaniyang mga ginawa at ang kaniyang karunungan, hindi ba nakasulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ni Solomon? **42** Naghari si Solomon sa buong Israel sa loob ng apatnapung taon. **43** Natulog siya kasama ang kaniyang mga ninuno, at inilibing siya sa lungsod ng kaniyang amang si David. Ang kaniyang anak na lalaki na si Rehoboam ang humalili sa kanya bilang mori.

12 Nagpunta si Rehoboam sa Shekem, dahil ang buong Israel ay darating sa Shekem para gawin siyang hari. **2** Ito ay nangyari nang marinig ito ni Jeroboam anak ni Nebat (dahil siya ay nasa Ehipto pa, kung saan siya ay tumakas mula sa kinaroroonan ni Haring Solomon; Si Jeroboam ay nanirahan sa Ehipto). **3** Kaya siya ay isinugo at tinawag nila, at dumating si Jeroboam at buong kapulungan ng Israel; sila ay nagsalita kay Rehoboam at sinabi, "ginawang mahirap ng iyong ama ang aming pasanin. **4** Ngayon, gawin mong madali ang mahirap na trabahong ibinigay ng iyong ama, at pagaanin mo ang mabigat na pasanin na inilagay niya sa amin, at paglilingkuran ka namin." **5** Sinabi ni Rehoboam sa kanila, "Umalis kayo na taitlong araw; pagkatapos bumalik kayo sa akin." Kaya umalis ang mga tao. **6** Sumanggungi si Haring Rehoboam sa mga matatandang lalaki na tumayo sa harapan ni Solomon na kaniyang ama habang siya ay nabubuhay; sinabi niya, "Paano ninyo ako papayuhan upang sagutin ang mga taong ito?" **7** Sila ay nagsalita sa kanya at sinabi, "Kung ikaw ay magiging isang lingkod ngayon sa mga taong ito at paglilingkuran sila, at sasagutin sila sa pamamagitan ng mabubuting mga salita, palagi silang magiging mga lingkod mo." **8** Subali binalewala ni Rehoboam ang ibinigay na pago ng mga matatandang lalaki sa kanya, at sumanggungi sa mga kabataan na lumaking kasama niya, na tumayo sa harapan niya. **9** Sinabi niya sa kanila, "Anong payoang maibibigay ninyo sa akin, upang maaari nating masagot ang mga tao na nagsalita sa akin at nagsabing, "Pagaanin ninyo ang pasanin na inilagay sa amin ng inyong ama?" **10** Ang mga kabataan na lumaking kasama ni Rehoboam ay nagsalita sa kanya, nagsabi, "Magsalita ka sa mga taong ito na nagsabi sa iyo na ang iyong amang si Solomon ang nagpabigat ng kanilang pasanin pero dapat mo itong pagaanin. Dapat mong sabihin sa kanila, "Ang hinililiit kong daliri ay makapal kaysa sa baywang ng aking ama. **11** Kaya ngayon, kahit na pinahirapan kayo ng aking ama sa pamamagitan ng isang mabigat na pasanin, magdadagdag ako sa inyong pasanin. Pinarusahan kayo ng aking ama sa pamamagitan ng mga latigo, ngunit parurusan ko kayo sa pamamagitan ng mga alakdan." **12** Kaya dumating si Jeroboam at ang lahat ng bayan kay Rehoboam sa ikatlong araw, gaya ng itinagubilin ng hari noong sinabi niyang, "Bumalik kayo sa akin sa ikatlong araw." **13** Marahas na tinugon ng hari ang bayan at binalewala ang pago na ibinigay sa kanya ng mga matatandang lalaki. **14** Siya ay nagsalita sa kanila bilang pagsuson sa pago ng mga nakababatang lalaki; sabi niya, "Pinagpasan kayo ng aking ama sa pamamagitan ng mabibigat na pasanin, pero magdadagdag ako ng pasanin sa inyo. Pinarusahan kayo ng aking ama sa pamamagitan ng mga latigo, pero parurusan ko kayo sa pamamagitan ng mga alakdan." **15** Kaya hindi ng pinakigingan ng hari ang mga tao, dahil ito ay isang pagbabago ng mga pangyayari na ginawa ni Yahweh, upang maaari niyang tuparan ang kaniyang salita na kaniyang sinabi kay Ahias na taga-Silo kay Jeroboam na anak ni Nebat. **16** Nang makita ng buong Israel na

hindi sila pinakigingan ng hari, sinagot siya ng mga tao at sinabi, "Anong bahagi mayroon kami kay David? Wala kaming mana sa anak ni Jesse! Umuwi kayo sa inyong mga tolda, Israel. Ngayon pangalagaan mo ang sarili mong bahay, David." Kaya nagbalik ang Israel sa kanilang mga tolda. **17** Pero para sa bayang Israel na nanirahan sa mga lungsod ng Juda, si Rehoboam ang naghari sa kanila. **18** Pagkatapos ipinadala ni Haring Rehoboam si Adoram, na siyang namamahala sa mga pinilit na mga manggagawa, pero pinagbabato siya ng buong Israel hanggang mamatay. Mabilis na tumakas si Haring Rehoboam sa kaniyang karweha patungong Jerusalem. **19** Kaya ang Israel ay naging rebelde laban sa angkan ni David hanggang sa araw na ito. **20** Nangyari ito nang mabalitaan ng buong Israel na bumalik na si Jeroboam, ipinadala nila at tinawag siya sa kanilang kapulungan at ginawa siyang hari sa buong Israel. Walang isa man ang sumunod sa pamilya ni David, maliban lamang sa lipi ni Juda. **21** Nang dumating si Rehoboam sa Jerusalem, tinipon niya ang lahat ng lipi ni Juda at ang lipi ni Benjamin; mayroong piniling 180, 000 kalalakihan na mga sundalo, para labanan ang lipi ng Israel, para ibalik muli ang kaharian kay Rehoboam na anak ni Solomon. **22** Ngunit dumating ang salita ng Diyos kay Semaias, ang lingkod ng Diyos; ito ang sinabi, **23** "Sabihin kay Rehoboam na anak ni Solomon, hari ng Juda, sa lahat ng lipi ni Juda at Benjamin, at sa natitirang mga tao; sabihin, **24** Ito ang sinasabi ni Yahweh: Hindi ninyo dapat nilulusob o nilalaban ang inyong mga kapatid na bayang Israel. Bawat lalaki ay dapat magbalik sa kaniyang tahanan, dahil kalooban ko na mangyari ang bagay na ito." Kaya nakinig siya sa salita ni Yahweh at bumalik at nagpunta sa kani-kanilang daan, at sinunod nila ang kaniyang salita. **25** Pagkatapos itinayo ni Jeroboam ang Shekem sa burol ng bansang Efraim, at nanirahan doon. Lumipat siya mula doon at itinayo ang Penuel. **26** Inaalaka ni Jeroboam sa kaniyang puso, "Ngayon manunumbalik ang kaharian sa bahay ni David. **27** Kung aakyat ang bayang ito para mag-alay ng mga handog sa templo ni Yahweh sa Jerusalem, sa gayon, ang puso ng mga taong ito ay manunumbalik muli sa kanilang panginoo, kay Rehoboam hari ng Juda. Patapatay nila ako at babalik sila kay Rehoboam hari ng Juda." **28** Kaya naghaganap ng pago si Haring Jeroboam at gumawa ng dalawang guyang ginto; sinabi niya sa mga tao, "Labis-labis ito para sa inyo na umakyat sa Jerusalem. Masdan ninyo, ito ang inyong mga diyos bayang Israel, na naglabas sa inyo sa lupain ng Ehipto. **29** Naglagay siya ng isa sa Bethel at ang isa sa Dan. **30** Kaya naging isang kasalanan ang pagkilos na ito. Ang mga tao ay nagpunta sa isa o sa kabilang, hanggang makarating sa Dan. **31** Gumawa si Jeroboam ng mga Templo sa mga dambana; naghhirang din siya ng mga pari sa kalagitnaan ng buong bayan, na hindi mga anak na lalaki ni Levi. **32** Nagtalaga si Jeroboam ng isang pista sa ika-walong buwan, sa ika-labing limang araw ng buwan, tulad ng pista na nasa Juda, at umakyat siya sa altar. Ginawa niya ito sa Bethel, naghahandog sa mga guya na kaniyang ginawa, at naglagay siya sa Bethel ng mga pari sa mga dambana na kaniyang ginawa. **33** Umakyat si Jeroboam sa altar na kaniyang ginawa sa Bethel sa ika-labing limang araw ng ika-walong buwan, sa buwan na binalak niya sa sarili niyang isipan; nagtalaga siya ng isang pista para sa bayan ng Israel at umakyat sa altar para magsunog ng insenso.

13 Isang lingkod ng Diyos ang lumabas sa Juda sa pamamagitan ng salita ni Yahweh para sa Bethel. Nakatayo si Jeroboam sa may altar para magsunog ng insenso. **2** Ang lingkod ng Diyos ay sumigaw sa harapan ng altar sa pamamagitan ng salita ni Yahweh at sinabi, "Altar, o altar, sinasabi ni Yahweh, 'Tingnan, isang anak na lalaki ang isisilang sa pamilya ni David, sa pangalang Josias, at maghahandog siya sa iyo ng mga pari ng mga dambana na nagsusunog ng insenso sa iyo; susunugin nila ang mga buto ng kalaalihan sa iyo.' " **3** Pagkatapos ngagbibay ng isang palatandaan ang lingkod ng Diyos sa araw ding iyon, sinasabi, "Ito ang katunayan na nagsalita si Yahweh: 'Masdan ito, ang altar ay mahati, at ang mga abo na narito ay ibubuhos.' " **4** Nang marinig ng hari kung ano ang sinabi ng lingkod ng Diyos, na siya ay nagsalita laban sa altar ng Bethel, itinaas ni Jeroboam ang kaniyang kamay mula sa altar, na sinasabi, "Hulihin siya." Pagkatapos ang kamay na itinuro niya laban sa lalaki ay natuyo, sa gayon hindi nya ito maibalik sa kaniyang sarili. **5** Nahati din ang altar, at ibinuhos ang mga abo mula sa altar, tulad ng inilarawan sa pamamagitan ng palatandaan na ibinigay ng lingkod ng Diyos sa pamamagitan ng salita ni Yahweh. **6** Sumagot si Haring Jeroboam at sinabi sa lingkod ng Diyos,

"Makisusap ka para sa pabor ni Yahweh na iyong Diyos at ipanalangin ako, sa gayon maaaring maibalik muli sa dating kalagayan ang aking kamay." Kaya nanalangin ang lingkod ng Diyos kay Yahweh, at muling naibalik sa dating kalagayan ang kamay ng hari. 7 Sinabi ng hari sa Lingkod ng Diyos, "Sumama ka sa aking tahanan at magpalakas, at bibigyan kita ng isang gantimpala." 8 Sinabi ng lingkod ng Diyos sa hari, "Kahit ibigay mo sa akin ang kalahati ng iyong mga pag-aari, hindi ako sasama sa iyo, ni kakain o iirom sa lugar na ito, 9 dahil inutos sa akin ni Yahweh sa pamamagitan ng kaniyang salita, "Hindi ka kakain ng tinapay ni iirom ng tubig, ni babalik sa iyong dinaanan." 10 Kaya nag-iba ng daanan ang lingkod ng Diyos at hindi nagbalik sa kaniyang tahanan sa daan na kaniyang dinaanan patungo sa Bethel. 11 Ngayon mayroon isang matandang propeta na naninihiran sa Bethel, at isa sa mga anak niyang lalaki ay dumating at sinabi sa kaniya ang lahat ng nagawa ng lingkod ng Diyos nang araw na iyon sa Bethel. Sinabi rin ng kaniyang mga anak na lalaki sa kaniya ang mga salita na sinabi ng lingkod ng Diyos sa hari. 12 Sinabi ng kanilang ama sa kanila, "Saang daan siya nagpunta?" Ngayon itinuro ng mga anak na lalaki ang dinaanan ng lingkod ng Diyos mula sa Juda na pinanggalingan. 13 Kaya sinabi niya sa kaniyang mga anak na lalaki, "Ihanda ang asong sasakyen ko." Kaya inihanda nila ang aso at sinayahan niya ito. 14 Sinundan ng matandang propeta ang lingkod ng Diyos at inabutan siyang nakaupo sa ilalim ng puno ng ensena; at sinabi niya sa kaniya, "Ikaw ba ang lingkod ng Diyos na nanggaling mula sa Juda?" Sumagot siya, "Ako nga." 15 Pagkatapos sinabi sa kaniya ng matandang propeta, "Sumama ka sa aking tahanan at kumain ka." 16 Sumagot ang lingkod ng Diyos, "Hindi ako maaaring sumama sa iyo pabalik ni magpunta sa iyo, hindi rin ako maaaring kumain ni uminom sa iyo sa lugar na ito, 17 dahil ito ay initutos sa akin sa pamamagitan ng salita ni Yahweh, "Hindi ka kakain ni iirom nang tubig doon, ni magbabalik sa iyong dinaanan." 18 Kaya sinabi ng matandang propeta sa kaniya, "Ako ay isang ring propeta tulad mo, at isang anghel ang nagsalita sa akin sa pamamagitan ng salita ni Yahweh, sinasabing, "Isama mo siya pabalik sa iyong bayan, para maaari siyang kumain at uminom ng tubig." Pero siya ay nagsisunngaling sa lingkod ng Diyos. 19 Kaya sumama ang lingkod ng Diyos sa matandang propeta at kumain sa kaniyang tahanan at uminom ng tubig. 20 Habang sila ay nakaupo sa hapagkainan, ang salita ni Yahweh ay dumating sa propeta na naggadal sa kaniya, 21 at sumirug siya sa lingkod ng Diyos na nanggaling mula sa Juda, sinasabing, "Pinasasabi ni Yahweh, "Dahil sinuwayo mo ang salita ni Yahweh at hindi sinundan ang utes na ibinigay sa iyo ni Yahweh na iyong Diyos, 22 pero bumalik ka at kumain at uminom ng tubig sa lugar na sinabi niya sa iyo na huwag kung kakain at iirom ng tubig, hindi maililibing ang iyong katawan sa libungan ng iyong mga ninuno." 23 Pagkatapos niyang kumain at uminom, inihanda ng propeta ang asno ng lingkod ng Diyos, ang lalaking bumalik kasama niya. 24 Nang makaalis na ang lingkod ng Diyos, isang leon ang nasalubong niya sa daan at pinatay siya, at ang katawan niya ay nauwan sa daanan. Pagkatapos nakatayo ang asno sa tabi nito at nakatayo din ang leon sa katawan nito. 25 Nang napadaan ang mga tao at nakita ang nailwang katawan sa daanan, at ang nakatayong leon sa tabi ng katawan, sila ay dumating at ibinalita ito sa lungsod kung saan nanirahan ang matandang propeta. 26 Nang marinig ito ng propeta na nagdala pabalik sa kaniya mula sa daanan, sinabi niya, "Ito ang lingkod ng Diyos na lumabag sa salita ni Yahweh. Kaya siya ay ibinigay ni Yahweh sa leon, na nilapa ng pira-piraso at pinatay siya, tulad lamang ng salita ni Yahweh na nagbabala sa kaniya. 27 Kaya nagsalita ang matandang propeta sa mga anak niyang lalaki, na sinasabing, "Ihanda ang aking asno," at inihanda nila ito. 28 Siya ay nagpunta at nakitang nauwan ang katawan sa daanan, at nakabantay ang asno at leon sa tabi ng bangkay. Hindi kinain ng leon ang bangkay, ni sinaktan ang asno. 29 Kinuha ng propeta ang bangkay ng lingkod ng Diyos, isinakay ito sa asno at dinala ito pabalik. Dumating siya sa sarili niyang lungsod para magluksa at para siya ay ilibing. 30 Inilibing niya ang bangkay sa sarili niyang libungan, at sila ay nagluksa sa kaniya, na sinasabing, "Kaawa-awa ka, aking kapatid na lalaki!" 31 Nang siya ay maililibing na niya, nagsalita ang matandang propeta sa kaniyang mga anak na lalaki, na sinasabing, "Kapag ako ay namatay ilibing ninyo ako sa libungan kung saan inilibing ang lingkod ng Diyos. Ilagay ninyo ang aking mga buto sa tabi ng kaniyang mga buto. 32 Dahil kung ano ang kaniyang sinabi nang siya ay nagpahayag ng salita ni Yahweh laban sa altar sa Bethel, at laban sa lahat ng templo sa mga dambana sa mga lungsod ng

Samaria, ay siguradong matutupad." 33 Pagkatapos nitong nagsabgo si Jeroboam mula sa kaniyang masasamang gawain, pero patuloy pa rin siyang naghirang ng mga pari para sa mga dambana mula sa kagalugan ng buong bayan. Ginawa niyang banal ang sinumang nais maglingkod, na maaaring maging mga pari sa mga dambana. 34 Ang bagay na ito ay naging kasalanan sa pamilya ni Jeroboam at naging dahilan na maputol at mawasak ang mga ito sa ibabaw ng daigdig.

14 Nang panahon na iyon ang anak ni Jeroboam na si Abias ay nagkasakit. 2 Sinabi ni Jeroboam sa kaniyang asawa, "Pakuusap bumangon ka at magkunwari, para hindi ka makilala bilang asawa ko, at pumunta ka sa Silo, dahil ang propetang si Ahias ay narooron; siya ang nagsalita tungkol sa akin, na sinasabing ako ay magiging hari sa bayang ito. 3 Magdala ka ng sampung tinapay, ilang mga keyk, at isang garapong pulot, at pumunta ka kay Ahias. Sasabihin niya sa iyo kung ano ang mangyayari sa bata." 4 Ganoon nga ang ginawa ng asawa ni Jeroboam; umalis siya at nagpunta sa Silo at dumating sa bayan ni Ahias. Ngayon hindi na nakakakita si Ahias, siya ay bulag na dahil sa kaniyang edad. 5 Sinabi ni Yahweh kay Ahias, "Masdan mo, darating ang asawa ni Jeroboam para humingi ng pago mula sa iyo tungkol sa kaniyang anak na lalaki, dahil siya ay may sakit. Sabihin mo sa kaniya ang ganoon at ganito, dahil kapag siya ay dumating, magkukunwari siyang parang siya ay ibang babae." 6 Nang marining ni Ahias ang tungog ng kaniyang yapak habang siya ay pumapasok sa pintuan, sabi niya, "Pumasok ka, asawa ni Jeroboam. Bakit ka nagkukunwari na maging isang tao na hindi naman ikaw iyon? Isinugo ako sa iyo na may mga masamang balita. 7 Umalis ka, sabihin mo kay Jeroboam na si Yahweh, ang Diyos ng Israel, ay nagsasabing, "Itinaas kita mula sa kagalitnaan ng bayan para gawin kang pinuno ng aking bayang Israel. 8 Inalis ko ang kaharian mula sa pamilya ni David at ibinigay ko sa iyo, gayon man hindi ka naging tulad ni David na aking lingkod, na tumupad sa aking mga utes at sumundot sa akin ng buong puso niya, at gawin lamang kung ano ang matuwid sa aking mga panigin. 9 Sa halip, ginawa mo ang kasamaan, higit sa lahat ng nauna sa iyo. Gumawa ka ng ibang mga diyos, at hinulmang mga imaheng bakal para galitin ako, at sinaksak mo ako sa aking likuran. 10 Kaya, pagmasdan mo, magpapadala ako ng kapahamakan sa iyong pamilya; puputulin ko mula sa iyo ang bawat batang lalaki sa Israel, maging alipin o malaya, at ganap na tatanggaling ang iyong pamilya, tulad ng isang tao na nagsusunog ng dumi hanggang ito ay maglalo na. 11 Sinuman na kabilang sa iyong pamilya na namatay sa lungsod ay kakainin ng mga aso, at sinumang mga namatay sa bikid ay kakainin ng mga ibon ng mga kalangitan, dahil ako, si Yahweh, ang nagsabi nito. 12 Kaya tumindig ka, asawa ni Jeroboam, at bumalik ka sa iyong tahanan, kapag pumasok ka sa lungsod, ang anak mong si Abias ay mamamatay. 13 Ipagluluksa siya ng buong Israel at siya ay ilibing. Siya lamang ang tanging mula sa pamilya ni Jeroboam ang mapupunta sa isang libungan, dahil sa kaniya lamang, mula sa sambahayan ni Jeroboam, ay may mabubuting bagay na natagpuan sa parinig ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. 14 Gayundin, si Yahweh ay magtatalaga ng isang hari ng Israel na magpuputol sa pamilya ni Jeroboam sa araw na iyon. Ngayon na ang araw na iyon, ngayon na. 15 Dahil ilipulin ni Yahweh ang Israel tulad ng isang halamang tambo na nililigil sa tubig, at bubuntutin niya ang Israel sa masaganang lupain na ito na ibinigay niya sa kanilang mga ninuno. Sila ay kaniyang ikakalat sa kabilang ilog Euphrates, dahil gumawa sila ng mga poste ni Asera at ginalit nila si Yahweh. 16 Pabayana niya ang Israel dahil sa mga kasalanan ni Jeroboam, ang mga kasalanan na kaniyang ginawa, at sa pamamagitan na nadulot ng kasalanan sa bayang Israel para magkasala." 17 Kaya tumindig at umalis ang asawa ni Jeroboam, at dumating sa Tirsa. Pagdating niya sa bungad ng pintuan ng kaniyang bayan, namatay ang bata. 18 Inilibing siya ng buong bayan ng Israel at ipinagluksa siya, tulad lamang ng pagkakasabi sa kanila sa pamamagitan ng salita ni Yahweh na kaniyang sinabi sa pamamagitan ng lingkod niyang si propeta Ahias. 19 Sa iba pang mga bagay tungkol kay Jeroboam, kung paano siya nakipagdigma at paano siya naghari, tingnan, sila ay nakasulat sa Aklat ng mga Kaganapan ng mga Hari ng Israel. 20 Naghari si Jeroboam ng dalawampu't-dalawang taon at pagkatapos humimlay siyang kasama ang kaniyang mga ninuno, at si Nadab na kaniyang anak na lalaki ang naging hari na humalili sa kaniya. 21 Ngayon si Rehoboam na anak ni Solomon ang naghahari sa Juda. Si

Rehoboam ay apatnapu't-isang taong gulang noong siya ay naging hari, at siya ay labing pitong taong naghari sa Jerrusalem, ang lungsod na pinili ni Yahweh sa lahat ng mga lipi ng Israel para ilagay ang kaniyang pangalan. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Naama na taga-Ammon. **22** Gumawa ng kasamaan ang Juda sa paninig ni Yahweh; nagbunsod sa kanya para siya ay magselos sa mga kasalanan ginawa nila, higit pa sa lahat ng bagay na nagawa ng kanilang ninuno. **23** Dahil sila ay nagtagyo rin ng mga dambana, mga sagradong haliging bato, at poste ni Asera sa bawat matataas na burol at sa ilalim ng bawat luntiang puno. **24** Mayroon ding mga kultong bayaram lalaki at babae sa lupain. Ginawa din nila ang mga kasuklam-suklam na bagay na ginawa ng mga bansa, na pinalayas ni Yahweh sa harapan ng bayang Israel. **25** Nangyari nang ika-limang taon ng paghahari ni Haring Rehoboam na sinalakay ni Shishak hari ng Ehipto ang Jersalem. **26** Kinuha niya ang mga kayamanan sa bahay ni Yahweh, at ang mga kayamanan sa bahay ng hari. Sinamsam niya ang lahat ng bagay; kinuha niya rin ang lahat ng mga gintong kalasag na ginawa ni Solomon. **27** Gumawa ng mga tansong kalasag si Haring Rehoboam kapalit nila at ipinagtikwala sila sa mga kamay ng mga pinuno ng bantay, na nagbabantay ng pintuan sa bahay ng hari. **28** Ito ay nangyayari kapag pumapasok ang hari sa bahay ni Yahweh, dala-dala ito ng mga bantay; pagkatapos sila ay ibabalik nila sa himpilan ng bantay. **29** Para sa iba pang mga bagay tungkol kay Rehoboam, at sa lahat ng ginawa niya, hindi ba nasusulat sila sa Ang Aklat ng mga Kaganapan ng mga Hari ng Juda? **30** Mayroon patuloy na digmaan sa pagitan ng sambahanay ni Rehoboam at sa sambahanay ni Jeroboam. **31** Kaya humimlay si Rehoboam kasama ng kaniyang mga ninuno at inilibing kasama nila sa lungsod ni David. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Naama na Ammonita. Si Abiam na kaniyang anak na lalaki ang naging hari na kaniyang kahalili.

15 Sa ika labing-walang taon ng paghahari ni Haring Jeroboam anak ni Nebat, si Abiam ay nagsimulang maghari sa Juda. **2** Siya ay naghari sa Jersalem sa loob ng tatlong taon. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Maaca, ang anak ni Absalom. **3** Lumakad siya ayon sa mga kasalanan ng mga nauna sa kanya; ang kaniyang puso ay hindi nakalaan kay Yahweh na kaniyang Diyos na tulad ng puso ni David, na kaniyang ninuno. **4** Ganumpaman, alang-alang kay David, binigyang siya ni Yahweh ng ilawan sa Jersalem sa pamamagitan ng pagtataquyod sa kaniyang anak para palakasin ang Jersalem. **5** Ginawa ito ng Diyos dahil ginawa ni David ang tama sa kaniyang paninig; sa buong buhay niya hindi siya tumalikod sa anumang inutos sa kanya, maliban na lang sa ginawa niya kay Urias na Hiteo. **6** Sa kasalukuyan, may digmaan sa pagitan nila Rehoboam at Jeroboam sa buong buhay ni Abiam. **7** At sa iba pang mga bagay tungkol kay Abiam, ang lahat ng kaniyang ginawa, hindi ba naisulat ang mga ito sa Ang Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Juda? Nagkaroon ng digmaan sa pagitan ni Abiam at Jeroboam. **8** Nahimlay si Abiam sa piling ng kaniyang mga ninuno, at inilibing siya sa lungsod ni David. Si Asa na kaniyang anak ang naging hari kapalit niya. **9** Sa ikadalawampung taon ni Jeroboam, hari ng Israel, si Asa ay nagsimulang mamuno sa Juda. **10** Siya ay namuno sa loob ng apatnapu't isang taon sa Jersalem. Ang pangalan ng kaniyang lola ay Maaca, na siyang anak ni Absalom. **11** Ginawa ni Asa ang tama sa paninig ni Yahweh, na tulad ng ginawa ni David, na kaniyang ninuno. **12** Pinalayas niya ang mga lalakeng bayaran sa mga dambana mula sa lupain at tinanggal ang lahat ng mga diyus-diyosan na ginawa ng kaniyang mga ninuno. **13** Tinanggal niya rin si Maaca, ang kaniyang lola sa pagiging reyna dahil gumawa ito ng isang kasuklam-suklam na rebulto mula sa poste ni Asera. Pinutol ni Asa ang kasuklam-suklam na rebulto at saka sinunog sa Lambak ng Kidron. **14** Pero ang mga dambana ay nanatiling nakatayo. Ganumpaman, ang puso ni Asa ay ganap na nakalaan kay Yahweh sa buong buhay niya. **15** Dinali niya sa tahanan ni Yahweh ang lahat ng mga bagay na inihandog ng kaniyang ama at ang kaniyang mga handog kay Yahweh, mga bagay na gawa sa ginto at pilak. **16** May digmaan sa pagitan nila Asa at Baasa na hari ng Israel, sa buong buhay niya. **17** Mapangahas na kumilos si Baasa na hari ng Israel laban sa Juda at itinayo ang Rama, para mapigilan niya ang sinuman na makapasok o makalabas sa lupain ni Asa hari ng Juda. **18** Kaya kinuha ni Asa ang lahat ng mga pilak at ginto sa taguan ng mga kayamanan ng templo at ng palasyo ng hari. Inabot niya ito sa kamay ng kaniyang mga lingkod at inutusan silang dahlin ito kay Ben Hadad, anak ni

Tabrimon anak ni Hezion, ang hari ng Aram na nakatira sa Damasco. **19** Sinabi niya, "Magkaroon tayo ng kasunduan, na tulad ng kasunduan na mayroon ang mga ama natin. Tingnan mo, pinadahalan kita ng mga pilak at ginto. Putulin mo na ang kasunduan mo kay Baasa na Hari ng Israel, para hayaan na niya ako." **20** Nakinig si Ben Hadad kay Haring Asa at ipinadala ang mga pinuno ng kaniyang mga hubko, at kanilang sinalakay ang mga lungsod sa Israel. Sinalakay nila ang Ijon, Dan, Abel Bet Maaca, at ang buong Cineret, kasama na lahat ng lupain ng Neftali. **21** Nang marinig ito ni Haring Baasa, itinigil niya ang pagtayo ng Rama at bumalik sa Tirza. **22** At gumawa ng proklamasyon para sa buong Juda si Haring Asa. Walang sinuman ang hindi sakop nito. Dinala nila ang lahat ng mga troso at mga bato na ginagamit ni Haring Baasa para itayo ang Rama. Ginamit ni Haring Asa ang mga ito para itayo ang Geba ng Benjamin at Mizpah. **23** At sa iba pang mga bagay tungkol kay Asa, ang kaniyang kadakilaan, ang lahat ng kaniyang ginawa, ang lahat ng mga lungsod na kaniyang itinayo, hindi ba naisulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Juda? Pero nang siya ay tumanda na, nagkaroon siya ng sakin sa paa. **24** At si Asa ay nahimlay kasama ang kaniyang mga ninuno at inilibing sa lungsod ni David na kaniyang ama. Si Jehosafat na kaniyang anak ang naging hari kapalit niya. **25** Si Nadab na anak ni Jeroboam ang naging hari ng Israel noong ikalawang taon ng paghahari ni Asa sa Juda; naghari siya sa Israel ng dalawang taon. **26** Ginawa niya ang masama sa paninig ni Yahweh at sumunod sa yapak ng kaniyang ama, at sa kaniyang sariling kasalanan, na humikayat sa buong Israel para magkasa. **27** Nagplano ng pagtakatsil laban kay Nadab si Baasa na anak ni Ahias na mula sa pamilya ni Isacar; pinatay siya ni Baasa sa Gibeton, na sakop ng Filesto, dahil sina Nadab at ang buong Israel ay lumusob sa Gibeton. **28** Sa ikatlong taon ni haring Asa ng Juda, pinatay ni Baasa si Nadab at naging hari kapalit niya. **29** At nang siya ay naging hari, pinatay ni Baasa ang lahat ng pamilya ni Jeroboam. Wala siyang iniwang humihinga sa mga kaupo-apuhan ni Jeroboam; sinira niya ang lipi ng mga hari sa paraang ito, ayon sa sinabi ni Yahweh kay Ahias ang taga-Shilo na kaniyang lingkod, **30** para sa mga kasalanan ni Jeroboam at ang kaniyang pangunguna sa buong Israel sa pagkakasala dahil ginalit niya si Yahweh, ang Diyos ng Israel. **31** At sa iba pang mga bagay tungkol kay Nadab, ang kaniyang mga nagawa, hindi ba ito nasusulat sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **32** May digmaan sa pagitan ni Haring Asa at Haring Baasa ng Israel sa buong buhay niya. **33** Sa ikatlong taon ni Asa hari ng Juda, nagsimulang maghari sa Israel si Baasa anak ni Ahias sa Tirza sa loob ng dalawampu't apat na taon. **34** Ginawa niya ang masama sa paninig ni Yahweh at lumakad sa yapak ni Jeroboam at sa kaniyang kasalanan na humikayat sa buong Israel para magkasa.

16 Dumating ang mensahe ni Yahweh kay Jehu na anak ni Hanani laban kay Baasa, at nagsabing, **2** "Sa kabilang pag-angat ko sa iyo mula sa alikabok at paghirang ko sa iyo bilang pinuno ng aking bayang Israel, lumakad ka sa yapak ni Jeroboam at hinimok ang aking bayang Israel para magkasa, upang magalit ako dahil sa kanilang mga kasalanan. **3** Tingnan mo, tuluyan kong itataboy si Baasa at ang kaniyang pamilya, at itutulad ko ang iyong pamilya sa pamilya ni Jeroboam na anak ni Nebat. **4** Kakainin ng mga aso ang sinumang nabibibilang kay Baasa na mamamatay sa lungsod, at ang mga ibon sa himpapawid ay kakainin ang sinumang mamamatay sa mga parang. **5** At sa iba pang mga bagay tungkol kay Baasa, ang kaniyang mga ginawa, ang kaniyang kadakilaan, hindi ba ito nasusulat sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **6** Nahimlay si Baasa kasama ng kaniyang mga ninuno at inilibing sa Tirza, at ang kaniyang anak na si Ela ang naging hari kapalit niya. **7** Kaya dumating ang mensahe ni Yahweh laban kay Baasa at sa buo niyang pamilya sa pamamagitan ni propetang Jehu na anak ni Hanani dahil sa mga masasamang bagay na ginawa ni Baasa sa paninig ni Yahweh, na nagpaganit sa kanya sa pamamagitan ng kaniyang mga ginawa na tulad ng pamilya ni Jeroboam, at dahil sa pagpatay niya sa buong pamilya ni Jeroboam. **8** Sa ika-dalawampu't anim na taon ni Asa, hari ng Juda, si Ela na anak ni Baasa ay nagsimulang maghari sa buong Israel sa Tirza; siya ay naghari sa loob ng dalawang taon. **9** Ang kaniyang lingkod na si Zimri, ang pinuno ng kalahati ng kaniyang mga karuwaheng pandigma, ay nagbalak ng masama laban sa kanya. Sa panahong iyon si Ela ay nasa Tirza, na nilalasing ang sarili sa bahay ni Arza, na namamahala sa buong

sambahayan sa Tirza. **10** Pumasok sa loob si Zimri, sinalakay at pinatay niya si Ela, at naging hari kapalit niya sa ika-dalawampu't pitong taon ni Asa hari ng Juda. **11** Noong nagsimulang maghari si Zimri, pagka-upo niya sa kaniyang trono, pinatay niya ang lahat ng pamilya ni Baasa. Hindi siya nag-iwan ng buhay, kahit na isang batang lalaki, maging kamag-anak o kaibigan ni Baasa. **12** Kaya winasak ni Zimri ang lahat ng pamilya ni Baasa, na gaya ng sinabi sa kanila ni Yahweh sa pamamagitan ni Jehu na propeta, **13** dahil sa lahat ng mga nagawang kasalanan ni Baasa at ng kaniyang anak na si Ela, at ng dahil sa hinikayat din din nila ang Israel para magkasala at galitin si Yahweh, ang Diyos ng Israel, nang dahil sa kanilang mga diiyus-diyoisan. **14** At sa iba pang mga bagay tungkol kay Ela, ang lahat ng kaniyang ginawa, hindi ba nausulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **15** Noong ika-dalawampu't pitong taon ni Asa hari ng Juda, naghari lamang si Zimri sa loob ng pitong araw sa Tirzah. Ngayon ang hukbo ay nagkampo sa Gibeton, na nasa territoryo ng mga Filisteo. **16** Narinig ng hukbo na nasa kampo doon na, "Nagtaksil si Zimri at pinatay niya ang hari." Kaya sa araw na iyon sa kampo, ang buong Israel ay idineklara si Omri, ang pinuro ng hukbo, bilang hari sa buong Israel. **17** Pumunta paakyat si Omri kasama ang buong Israel mula sa Gibeton, at nilusob ang Tirza. **18** Kaya nang makita ni Zimri na ang lungsod ay nasakop na, pumunta siya sa tanggulan na nakadugong sa palasyo ng hari at sinilaban ang gusali kung nasaan siya, sa paraang ito namatay siya sa sunog. **19** Ito ay para sa mga kasalanan na kaniyang ginawa sa paninig ni Yahweh, sa paglakad sa yapak ni Jeroboam at sa kasalanan kaniyang mga nagawa, at sa paghimik niya na magkasala ang Israel. **20** At para naman sa iba pang bagay patungkol kay Zimri, at sa pag-aklas na ginawa niya, hindi ba nausulat ang mga iyon sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **21** Pagkatapos ang bayan ng Israel ay nahati sa dalawang bahagi. Sumunod ang kalahati kay Tibni na anak ni Ginat para gawin siyang hari at ang kalahati ay sumunod kay Omri. **22** Pero ang mga taong sumunod kay Omri ay mas malakas kaysa sa mga sumunod kay Tibni na anak ni Ginat. Kaya namatay si Tibni at si Omri ang naging hari. **23** Nagsimulang maghari si Omri sa buong Israel noong ika-tatlumpu't isang taon ni haring Asa sa Juda, at siya ay naghari ng labindalawalang taon. Naghari siya sa Tirza ng anim na taon. **24** Binili niya ang bulubundukin ng Samaria kay Semer sa halagang dalawang talentong pilak. Nagtayo siya ng lungsod sa bulubundukin at tinawag niya itong Samaria, ayon sa pangalan ni Semer, ang dating may-ari ng bulubundukin. **25** Ginawa ni Omri ang masamang bagay sa paninig ni Yahweh at naging masahol pa sa mga nauna sa kanya. **26** Dahil sa pagsundot niya sa yapak ni Jeroboam na anak ni Nebat at sa kasalanan nito, hinikayat niya ang Israel sa kasalanan na gumalit kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, dahil sa kanilang mga diiyus-diyoisan. **27** At para sa iba pang mga bagay na ginawa ni Omri, at ang lakas ng puwersa na pinakita niya, hindi ba nausulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **28** Pagkatapos, nahimlay si Omri kasama ng kaniyang mga ninuno at inilibing sa Samaria, si Ahab na kaniyang anak ang pumaril sa kanya bilang hari. **29** Sa ika-tatlumpu't walong taon ng pamumuno ni Haring Asa ng Juda, si Ahab na anak ni Omri ay naging hari sa buong Israel. **30** Naghari si Ahab na anak ni Omri sa buong Israel nang dalawampu't dalawang taon. Gumawa ng masama si Ahab sa paninig ni Yahweh, na mas masahol pa sa mga nauna sa kanya. **31** Bale wala lang sa kanya ang paglakad sa yapak ni Jeroboam na anak ni Nebat, kaya ginawa niyang asawa si Jezebel na anak ni Etbaal, hari ng mga taga-Sidon; pumunta siya at sinamba si Baal at yumukod sa kanya. **32** Nagtayo siya ng altar para kay Baal sa tahanan ni Baal, na itinayo niya sa Samaria. **33** Nagtayo si Ahab ng poste para kay Asera. Gumawa si Ahab ng mga bagay na mas masahol pa sa mga nauna sa kanya na mas lalong ikinagalit ni Yahweh, na Diyos ng Israel. **34** Sa kaniyang panahon, tinayo muli ni Hiel ang Jerico. Tinayo niya ito kapalit ang buhay ng kaniyang panganyan na anak na si Abiram at ginawa ang mga tarangkahang kapalit ang buhay ni Segub, ang kaniyang bungso. Ginawa nila ito dahil sinundin nila ang salita ni Yahweh na sinabi noong panahon ni Josue anak ni Nun.

17 Sinabihan ni Elias na taga-Tisbe sa Galaad si Ahab, "Habang si Yahweh, na Diyos ng Israel na aking kinakatawan, ay totoong buhay, hindi magkakaroon ng hamog o kaya ulan sa mga susunod na taon hanggang hindi ko sinasabi." **2** Ang mensahe ng Diyos ay dumating

kay Elias, na nagsasabing, **3** "Lisanin mo ang lugar na ito at pumunta ka pasilangan; magtago ka sa batis ng Kerit sa silangan ng Jordan. **4** Mangyayari na inom ka sa tubig mula sa batis at inutusan ko ang mga uwak na pakainin ka doon. **5** Kaya umalis si Elias at ginawa ang inutos ni Yahweh. Pumunta siya para mamuhay sa batis ng Kerit sa silangan ng Jordan. **6** Dinalhan siya ng mga uwak ng tinapay at karne sa umaga at sa gabi, at uminom siya mula sa batis. **7** Pero hindi katagalagan natuyo ang batis dahil hindi umuluan sa lupain. **8** Dumating ang mensahe ng Diyos sa kaniya na nagsasabing, **9** "Bumangon ka, pumunta ka sa Sarepta na sakop ng Sidon, at doon ka manahan. Tingnan mo, inutusan ko ang isang balo para alagaan ka. **10** Kaya bumangon siya at pumunta sa Sarepta, at nang makarating siya sa tarangkahang lungsod isang balo ang namumulot ng mga kahoy. Kaya tinawag niya ito at sinabi, "Pakidahan mo naman ako ng kaunting tubig na nasa banga para maka-inom ako." **11** Habang siya ay papunta para kumuhang ng tubig tinawag siya ni Elias at sinabi, "Pahingi naman ng tinapay na nasa kamay mo." **12** Sumagot siya, "Si Yahweh na iyong Diyos ay buhay, wala na akong tinapay, maliban na lang sa isang dakot ng harina at kaunting mantika sa lalagyan. Tingnan mo, namulot ako ng dalawang kahoy para lutuin ito para sa akin at sa anak ko, para kami makakain, at mamatay." **13** Sinabi ni Elias sa kanya, "Huweg kang matakot. Pumunta ka at gawin ang sinabi mo pero magluto ka muna ng malit na tinapay at dalhin mo sa akin. At pagkatapos magluto ka na ng para sa inyo ng anak mo. **14** Dahil sinabi ni Yahweh, na Diyos ng Israel, "Hindi mauubusan ng laman ang banga ng harina, maging ang lalagyan ng mantika ay hindi hihipto sa pagdaloy, hanggang sa magpadala si Yahweh ng ulan sa buong lupain." **15** Pagkatapos, ginawa niya ang sinabi ni Elias, at siya, si Elias at ang bata ay kumain nang maraming araw. **16** Hindi naubos ang harina sa banga maging ang mantika sa lalagyan ay hindi huminto sa pagdaloy, na siyang sinabi ni Yahweh sa pamamagitan ni Elias. **17** Pagkatapos ng mga pangyayaring ito, nagkasakit ang lahalang anak ng babae, ang babaeng may-ari ng bahay. Napakalubha ng kaniyang karamdaman na kaniyang ikinamatay. **18** Kaya sinabi ng kaniyang ina, "Ano ba ang dinala mo laban sa akin, lingkod ng Diyos? Pumunta ka ba rito para ipaalaala ang aking kasalanan at patayin ang aking anak?" **19** Pagkatapos sinabi sa kanya ni Elias, "Ibigay mo sa akin ang iyong anak." Kinuha ni Elias ang kaniyang anak at dinala sa taas ng bahay kung saan siya namamalagi, at iniilagap ang bata sa higaan. **20** Tumawag siya kay Yahweh, "Yahweh aking Diyos, naggadal ka rin ba ng kapahamanan sa balo na aking tinutuluyan, at pinatay mo ang kaniyang anak?" **21** At inunat ni Elias nang tatlong beses ang kaniyang sarili sa bata; tumawag siya kay Yahweh at sinabi, "Yahweh na aking Diyos, nagmamaka-awa ako sa iyo, ibalik mo ang buhay ng batang ito." **22** Pinakinggan ni Yahweh ang tingi ni Elias; ang hiniring na bata ay bumalik sa kanya, at siya ay nabuhay muli. **23** Kinuha niya ang bata at binata sa bahay mula sa silidat sinabi, "Tingnan mo, buhay ang iyong anak." **24** Sumagot ang babaeng Elias, "Alam ko na ngayon na ikaw ay lingkod ng Diyos, at ang salita ni Yahweh mula sa iyong bibig ay totoo."

18 Kaya pagkalipas ng maraming araw ang salita ni Yahweh ay nakarating kay Elias sa ikatlong taon ng tagtuyot nagsasabing, "Elias ipakita mo ang iyong sarili kay Ahab, at magpapadala ako ng ulan sa lupain." **2** At pumunta si Elias at siya ay nagpakita kay Ahab; gayon malubha ang taggutom sa Samaria. **3** Tinawag ni Ahab si Obadias, ang taga pangasiwa ng palasyo. Sa panahong iyon labis na pinarangalan ni Obadias si Yahweh, **4** dahil nang ipinapapatay ni Jezebel ang mga propeta ni Yahweh, sinama ni Obadias ang isandaang propeta at itinago niya sila ng tig limapo sa isang kuweba, at pinakain niya sila ng tinapay at tubig. **5** Sinabi ni Ahab kay Obadias, "Lumibot ka sa lupain sa lahat ng mga bukal ng tubig at batis. Marahil tayo ay makakahapon ng damo at mailihligtas ang mga kabayo at mga asno para hindi tayo maibusan ng lahat ng hayop." **6** Kaya hinati nila ang lupaing kanilang lalakaran at humanap ng tubig. Si Ahab ay naglakad mag isa, at si Obadias ay umiba ng daan. **7** Habang si Obadias ay nasa daan, hindi inaasahan nasalubong si Elias. Nakilala siya ni Obadias at nagpatirapa sa lupa. Kaniyang sinabi, "Ikaw ba ito, ang panginoon kong si Elias?" **8** Sumagot si Elias, "Ako nga ito. Pumunta ka at sabihin mo sa iyong panginoon, 'Masdan narito, si Elias.'" **9** Sumagot si Obadias, "Paano ako nagkasala upang ibibigay ang iyong lingkod sa kamay ni Ahab, para patayin niya ako?" **10** Si Yahweh ang iyong Diyos ay

buhay, walang bansa o kaharian na kung saan ang aking panginoo ay hindi nagsugo ng kalalakihan para hanapin ka. Kapag ang isang bansa o kaharian ay nagsasabi, 'Wala rito si Elias,' pinasusumpa sila ni Ahab na hindi ka nila mahanap. **11** Pero ngayon iyong sinasabi, 'Pumunta ka, at sabihin mo sa panginoo mo na narito si Elias.' **12** Sa sandaling ako ay mawalay sa iyo, ikaw ay kaagad daldalhin ng Espiritu ni Yahweh sa isang lugar na hindi ko alam. Kapag ako ay pumunta at sabihin kay Ahab, at kung hindi ka niya makita, papatayin nya ako. Subalit ako, iyong lingkod, ay sumamba kay Yahweh mula pa sa aking kabataan. **13** Hindi ba sinabi sa inyo, aking panginoo, kung ano ang aking ginawa nang patayin ni Jezebel ang mga propeta ni Yahweh, kung paanong tinago ko ang isang daan na propeta ni Yahweh, tiglampa sa isang kuweba at pinakain ko sila ng tinapay at tubig? **14** At ngayon sinasabi mo, 'Pumunta ka at sabihin mo sa iyong panginoo na narito si Elias,' kaya papatayin nya ako." **15** Sumagot si Elias, "Buhay si Yahweh ng mga hukbo, sa harapan nya ako ay nakatayo, tinitiyak ko na ipapakita ko ang aking sarili kay Ahab ngayon." **16** Kaya si Obadias ay nagpunta para makipagkita kay Ahab; sinabi nya sa kanya, at nagpunta si Ahab para makipagkita kay Elias. **17** Nang makita ni Ahab si Elias, sinabi nya sa kanya, "ikaw ba ito, ikaw na gumagawa ng kagulohan sa Israel?" **18** At sumagot si Elias, "Hindi ko ginulo ang Israel, pero ikaw at ang sambahanay ng iyong ama ang nanggugulo sa pamamagitan ng pagtalikod sa mga utos ni Yahweh at sa pagsunod sa mga diyus-diyosan ni Baal. **19** Kaya ngayon, magpasabi ka at tipunin sa akin ang buong Isarel sa Bundok Carmelo, kasama ang 450 propeta ni Baal at apat na raang propeta ni Asera, na umakain sa lamesa ni Jezebel." **20** Kaya nagpasabi si Ahab sa lahat ng tao sa Israel at tinipon ang mga propetang magkakasama sa Bundok Carmelo. **21** Si Elias ay lumapit sa lahat ng tao at sinabi nya, "Gaano katagal ninyong babaguhin ang inyong kaisipan? Kung si Yahweh ay Diyos, sumunod kayo sa kanya. Ngunit kung si Baal ay Diyos, sundin siya." Subalit ang mga tao ay hindi sumagot sa kanya kahit isang salita. **22** Pagkatapos sinabi ni Elias sa mga tao, "Ako, ako lamang, ang natitira bilang propeta ni Yahweh, pero ang mga propeta ni Baal ay 450 kalalakihan. **23** Kaya hayaang bigyan nila tayo ng dalawang toro. Hayaan silang pumili ng isang toro para sa kanilang sarili at putulin ito ng pira-piraso, at ilalatag sa kahoy, pero huwag Lalagan ng apoy sa ilalim nito. Pagkatapos iahanda ang isang toro para at ilalatag sa kahoy, at huwag Lalagan ng apoy sa ilalim nito. **24** Pagkatapos tatawagin ninyo ang pangalan ng inyong diyos, at ako ay tatawag sa pangalan ni Yahweh, at ang Diyos na sasagot sa pamamagitan ng apoy, siya ang magiging Diyos." Kaya ang lahat ng tao ay sumagot, at sinabi, "Mabuti ito." **25** Kaya sinabi ni Elias sa mga propeta ni Baal, "Pumili kayo ng isang toro para sa inyo at mauna na itong ihanda, dahil kayo ay marami. Pagkatapos tumawag kayo sa inyong diyos, pero huwag ninyong lagyan ng apoy ang ilalim ng toro." **26** At kanilang kinuha ang toro na nakakaan sa kanila at inihanda ito, at tinawag ang pangalan ni Baal mula umaga hanggang sa katanghaliang tapat, sinasabi, "Baal, pakigangan mo kami." Pero walang tinig, o sinumang sumagot. Sila ay nagsayaw sa paligid ng altar na kanilang ginawa. **27** Sa kinatanghalian tapat kinutya sila ni Elias at sinabi, "Sumigaw kayo ng malakas! Siya ay diyos! Marahil siya ay nagisip, o siya ay nasa palikuran, o siya ay nasa isang paglalakbay, o marahil siya ay natulog at dapat siyang gisingin. **28** "Kaya sila ay sumigaw pa ng mas malakas, at hiniwa nila ang kanilang sarili, tulad ng kanilang ginagawa, gamit ang mga espada at mga sibat, hanggang sa umagos ang dugo sa kanilang sarili. **29** Lumipas ang tanghaling tapat, at sila ay nahihibang pa rin hanggang sa oras ng pag-aalay handog na pang gabii, pero walang boses o sinumang sumasogat; wala kahit sino ang nagbibay pansi sa kanilang mga pagsumusamo. **30** Pagkatapos sinabi ni Elias sa lahat ng tao, "Lumapit kayo sa akin," at ang lahat ng tao ay lumapit sa kanya. Pagkatapos kaniyang inayos ang altar ni Yahweh na nasira. **31** Kumuhang si Elias ng labing dalawang bato, ang bawat bato na kumakatawan sa mga lipi ng mga anak ni Jacob — ito ay kay Jacob na ang salita ni Yahweh ay dumating, sinasabi, Israel ang magiging iyong pangalan." **32** Sa pamamagitan ng mga bato ay kaniyang tinayo ang altar sa pangalan ni Yahweh, at humukay siya ng isang kanal sa palibot ng altar na ang laki tama lang para magkasya ang dalawang salop na mga binhi. **33** Pagkatapos kaniyang inilagay ang kahoy para sa apoy at ang toro ay pinutol sa piraso, at ipinatong ang mga pira-piraso sa ibabaw ng kahoy. At kaniyang sinabi, "Punuin ninyo ang apat na tapayan ng tubig at ibuhos ninyo sa handog na susunugin at sa kahoy." **34** At kaniyang sinabi, "Gawin

ninyo ito ng pangalawang ulit," at kanilang ginawa ito sa pangalawang ulit, pagkatapos sinabi nya, "Gawin ninyo ito sa pangatlong ulit," at kanilang ginawa ito sa pangatlong ulit. **35** Ang tubig ay umagos sa palibot ng altar at napuno ang kanal. **36** Ito ang naganap sa oras ng pag-aalay ng pang gabing handog, si Elias na propeta ay lumapit at sinabi, "Yahweh, na Diyos ni Abraham, ni Isaac, at ng Israel, hayaang malaman sa araw na ito na ikaw ang Diyos sa Israel, at ako ang iyong lingkod, at aking ginagawa ang lahat ng bagay sa iyong salita. **37** Pakigangan mo ako, O Yahweh, pakigangan mo ako, para malaman ng mga tao na ikaw, Yahweh, ay Diyos, at iyong ibabalik muli ang kanilang puso sa iyong sarili." **38** Pagkatapos kaagad ang apoy ni Yahweh ay bumaba, at tinupok ang handog na susunugin, maging ang kahoy, ang mga bato, at ang lupa, at tinuyo ang tubig na sasa kanal. **39** Nang makita ng buong bayan ito, sila ay nagpatiprara sa lupa at sinabi, "Si Yahweh, siya ay Diyos! Si Yahweh, siya Diyos!" **40** Kaya sinabi ni Elias sa kanila, "Dalhin ninyo ang mga propeta ni Baal. Huwag hayaang makatakatas ni isa sa kanila" Kaya kinuha sila, at dinala ni Elias ang mga propeta ni Baal sa ibaba ng batis ng Cison at pinatay sila roon. **41** Sinabi ni Elias kay Ahab, "Bumangon ka, kumain at uminom, sapagkat may ingay ng malakas na ulan. **42** Kaya si Ahab ay bumangon para kumain at para uminom. Pagkatapos si Elias ay nagpunta sa tuktok ng Carmelo, siya ay yumukod sa lupa, at inilagay ang kaniyang mukha sa pagitan ng kaniyang mga tuhod. **43** Kaniyang sinabi sa kaniyang lingkod, "Pumanhik ka ngayon, tumingin ka sa gawing dagat." Ang kaniyang lingkod ay pumanhik at tumingin at sinabi, "Wala naman." Kaya sinabi ni Elias, "Pumunta ka muli, ng pitong ulit." **44** Sa ikapitong ulit sinabi ng lingkod, "Tingnan mo, may isang ulap na umakyat mula sa dagat, na kasingliit ng kamay ng isang tao." Sumagot si Elias, "Pumunta ka at sabihin mo kay Ahab, 'Ihanda mo ang iyong karweha, at bumaba bago ka mapigilan ng ulan.'" **45** Di nagtagal ito ay nangyari na ang kalangitan ay nagdilim sa mga ulap at hangin, at bumuhos ng napakalakas na ulan. Sumakay si Ahab at nagpunta kay Jezreel, **46** pero ang kamay ni Yahweh ay na kay Elias. Sinuksok nya ang kaniyang balabal sa kaniyang sinturon at naunang tumakbo kay Ahab sa pasukan ng Jezreel.

19 Sinabi ni Ahab kay Jezebel ang lahat ng ginawa ni Elias, at kung paano nya pinatay ang lahat ng mga propeta sa pamamagitan ng espada. **2** Pagkatapos nagpadala si Jezebel ng isang mensahero kay Elias, na nagsasabing, "Nawa'y gawin sa aking ng mga diyos, ang higit pang masama, kung hindi ko gagawin ang buhay mo tulad ng buhay ng isa sa mga patay na propeta sa ganitong oras bukas." **3** Nang marinig iyon ni Elias, bumangon siya at umalis para sa kaniyang buhay at pumuta sa Beersabe, na bahagi ng Juda, at iniwan ang kaniyang mga lingkod doon. **4** Pero mag-isla lamang siyang naglakbay ng isang araw patungo sa ilang, at dumating at umupo siya sa ilalim ng isang puno ng retama. Hiniling niya para sa kaniyang sarili na maaari na siyang mamatay, at sinabing, "Sobra na ito, Yahweh; kunin mo na ang aking buhay, dahil hindi ako higit kaysa sa aking mga patay na ninuno" **5** Kaya humiga siya at natulog sa ilalim ng puno ng retama; sa hindi inaaahanan isang anghel ang humawak sa kaniya at sinabi sa kanya, "Bumangon ka at kumain." **6** Tumingin si Elias, at malapit sa kaniyang ulunan ay mayroong tinapay na niluto sa uling at isang pitsel ng tubig. Kaya kinain nya ito at ininom at muling humiga. **7** Sa pangalawang pagkakataon muling bumalik ang anghel ni Yahweh at hinawakan siya at sinabi, "Bumangon ka at kumain, dahil ang iyong paglalakbay ay higit na mas mahirap para sa iyo." **8** Kaya siya ay tumayo sa kanilang at sinabing, "Bumangon ka at kumain." **9** Tumingin si Elias, at malapit sa kaniyang ulunan ay mayroong tinapay na niluto sa uling at isang pitsel ng tubig. Kaya kinain nya ito at ininom at muling humiga. **10** Nagpunta siya sa kuweba doon at nanatili roon. Pagkatapos dumating ang salita ni Yahweh sa kanya at sinabi sa kanya, "Ano ang ginagawa mo dito Elias?" **11** Sumagot si Elias, "Naging napakamasigasig ako para sa iyo Yahweh, Diyos ng mga hukbo, para sa bayan ng Israel na tinlikuran ang iyong tapan, sinira ang iyong mga altar, at pinayat ang iyong mga propeta sa pamamagitan ng espada. Ngayon ako, ako nalang, ang natira at gusto nila akong patayin." **12** Pagkatapos siyah, "Lumabas ka at tumayo sa bundok sa aking harapan." Pagkatapos dumaan si Yahweh, at isang napakalakas na hangin ang humampas sa mga bundok at pinagpira-piraso ang mga bato sa harapan ni Yahweh, pero si Yahweh ay wala sa hangin. Pagkatapos malakas na hangin, isang lindol ang dumating, pero wala si Yahweh sa lindol. **12** Pagkatapos ng lindol isang apoy ang dumating, pero si Yahweh ay wala sa apoy. Pagkatapos ng apoy, isang maliit na boses ang dumating.

13 Nang marinig ni Elias ang boses, binalot niya ang kaniyang mukha ng kaniyang balabal, lumabas, at tumayo sa pasukan ng kuweba. Pagkatapos isang boses ang dumating sa kaniya na nagsabing, "Ano ang ginagawa mo dito Elias?" **14** Sumagot si Elias, "Naging napakamasisig ako para sa iyo Yahweh, Diyos ng mga hukbo, dahil ang bayan ng Israel ay tinalikuran ang iyong tipan, sinira ang iyong mga altar, at pinatay ang iyong mga propeta sa pamamagitan ng espada. Ngayon mag-isá naland akong natira at gusto nilang akong patayin." **15** Pagkatapos sinabi sa kaniya ni Yahweh, "Bumalik ka sa daan patungo sa ilang ng Damasco, at kapag nakarating ka doon itatalaga mo si Hazaël bilang hari ng Aram, **16** at itatalaga mo si Jehu anak ni Nimshi na maging hari sa Israel, at itatalaga mo si Eliseo anak na lalaki ni Shafat ng Abel Mehola na maging propeta kapalit mo. **17** Mangyayari na papatayin ni Jehu ang sinumang makakatakas mula sa espada ni Hazaël, at papatayin ni Eliseo ang sinumang makakatakas mula sa espada ni Jehu. **18** Pero mag-iwanako para sa aking sarili ng pitong libong mamamayan ng Israel, na ang mga tuhod ay hindi pa lumuluhod kay Baal, at ang mga bibig ay hindi pa humahalik sa kaniya." **19** Kaya umalis si Elias mula roon at natagpuan si Eliseo anak na lalaki ni Shafat, na nag-aararo ng labindalawang pamatok na mga baka sa kaniyang harapan, at siya ang nag-aararo sa ika-labindalawang pamatok. Lumakad si Elias papalapit kay Eliseo at binalot ang dulo ng kaniyang balabal sa kaniya. **20** Pagkatapos iniwan ni Eliseo ang mga baka at sumunod kay Elias; sinabi niya, "Pakisusap hayaan mong humalik ako sa aking ama at aking ina, at pagkatapos ako ay susundot sa iyo." Pagkapos sinabi ni Elias sa kaniya, "Bumalik ka, pero isipin mo kung ano ang ginawa ko sa iyo." **21** Kaya bumalik si Eliseo mula kay Elias at inalis ang any pamatok ng mga baka, pinatay ang mga hayop, niluto ang karne sa pamamagitan ng kahoy mula sa pamatok ng baka at pagkatapos binigay niya ito sa mga tao at kanilang kinain. Pagkatapos tumayo siya, at sumunod kay Elias, at naglilingkod siya sa kaniya.

20 Sama-samang tinipon ni Ben Hadad ang hari sa Aram ang kaniyang buong hukbo; kung saan tatlumput dalawang mabababang hari na kasama niya, at mga kabayo at mga karwaheng pandigma. Siya ay nagnputna, at kinubkob ang Samaria, at nakipaglabanan dito. **2** Siya ay nagpadala ng mga mensahero sa lungsod kay Ahab sa hari ng Israel, at sinabi sa kaniya, "Sinasabi ito ni Ben Hadad: **3** Ang iyong pilak at ang iyong ginto ay akin. Gayon din ang iyong asawa at ng inyong mga anak, ang mga pinakamahusay, ay akin na ngayon." **4** Ang hari ng Israel ay sumagot at sinabi, "Ito ay ayon sa iyong sinasabi, panginoon ko, aking hari. Ako at lahat ng akin ay sa iyo." **5** Ang mga mensahero ay bumalik at sinabi, "Sinasabi ito ni Ben Hadad, 'Nagpadala ako ng liham sa iyo na nagsasabing kailangang ibigay mo sa akin ang iyong mga pilak, iyong mga ginto, ang iyong mga asawa, at iyong mga anak." **6** Pero ipadadala ko sa iyo ang aking mga lingkod kinabukasan sa ganiton oras, at kanilang halahug hinugang iyong bahay at ang mga bahay ng iyong mga lingkod. Kukunin nila sa sarili nilang mga kamay at aalisin anuman ang magustuhan ng kanilang mga mata." **7** Sama-samang tinawag ng hari ng Israel ang lahat ng mga nakatatanda sa lupain at sinabi, "Pakisusap paminsin at tingnan kung paano ang taong ito ay humahanap ng gulo. Siya ay nagsasabi sa akin para kunin aking mga asawa, mga anak, at pilak at ginto, at hindi ako tumatanggi sa kaniya." **8** Lahat ng mga nakatatanda at lahat ng tao sinabi kay Ahab, Huwag mong siyang pakigangan o pag bigyan sa kanilang mga hinihinihi." **9** Kaya sinabi ni Ahab sa mga mensahero ni Ben Hadad, "Sabihin sa aking panginoon ang hari, 'Sang-ayon sa lahat ng sinabi na iyong lingkod ng una, pero hindi ko matatanggap itong pangalawang hinihiling.'" Kaya ang mensahero ay umalis at ibinalik ang sagot kay Ben Hadad. **10** Pagkatapos si Ben Hadad ay nagpadala ng kaniyang sagot kay Ahab, at sinabi, "Gawin nawa ng mga diyos ito sa akin at mas higit pa, kahit na ang mga abo ng Samaria ay magiging sapat para sa lahat ng tao na susunod sa akin upang magkaroon ang bawat isa ng isang dakot." **11** Ang hari ng Israel ay sumagot at sinabi, "Sabihin ninyo kay Ben Hadad, 'Walang sinuman ang nagsusuo ng baluti ang kailangan magyabang na para itong kaniya nang hinuhubad.'" **12** Narinig ni Ben Hadad ang mensaheng ito habang sila ay nag-inuman, siya at ang mga hari sa ilalim niya na nasa kanilang mga tolda. Inutusan ni Ben Hadad ang kaniyang mga tauhan, "Ihanay ninyo ang iyong mga sarili sa pakikidigma." Kaya inihahanda nila ang kanilang sarili sa pakikidigma para lusubin ang lungsod. **13** Masdan, isang propeta ay lumapit kay Ahab hari ng Israel at sinabi, "sinasabi ni Yahweh, 'Nakita mo ba ang lubhang

napakaraming hukbo? Tingnan mo, aking ibibigay ito sa iyong kamay sa araw na ito, at iyong makikilala na ako si Yahweh." **14** Sumagot si Ahab, "Sa pamamagitan nino?" Sumagot at sinasabi ni Yahweh, "Sa pamamagitan ng mga batang opisyal na naglilingkod sa gobernador sa mga lalawigan." Pagkatapos sinabi ni Ahab, "Sino ang magsisimula ng labanan? Sumagot si Yahweh, "Ikaw." **15** Pagkatapos tinipon ni Ahab ang mga batang pinuno na naglilingkod sa gobernador sa mga lalawigan. Sila ay **23**. Pagkatapos ay kaniyang tinipon ang lahat ng mga sunadalo, ang lahat ng hukbo ng Israel, na may bilang na pitong libo. **16** Sila ay umalis ng tanghaling tapat. Si Ben Hadad ay umiinom at lasing sa loob ng kaniyang tolda, siya at ang tatlongput dalawang mas mababang mga hari na tumutulong sa kaniya. **17** Ang mga batang pinuno na naglilingkod sa gobernador sa mga lalawigan ang unang lumusob. Pagkatapos ipinaalam kay Ben Hadad ng mga taga-manman na kaniyang ipinidala, "May mga Lalaking dumatarang mula sa Samaria." **18** Sinabi ni Ben Hadad, "Maging sila ay labatas para sa kapayapaan o digmaan, kunin sila ng buhay." **19** Kaya ang mga batang pinuno na naglilingkod sa lalawigan ng gobernador ay lumabas ng lungsod, at ang mga hukbo ay sumunod sa kanila. **20** Pinatay ng bawat isa ang kaniyang kalaban, at ang mga Aramina ay tumakas; Hinabol sila ng Israel. Si Ben Hadad ang hari ng Aram ay tumakas na nakasakay ng kabayo kasama ang mga ilang mangangabayabo. **21** Pagkatapos ang hari ng Israel ay lumabas at sinalakay ang mga kabayo at mga karwaheng pandigma at pinatay ang mga maraming Aramean. **22** Kaya ang propeta ay lumapit sa hari ng Israel at sinabi sa kaniya, "Umalis ka, at palakasin ang iyong sarili, at unawain at planuhin ano ang iyong ginagawa, dahil sa pagbabalik ng taon ang hari ng Aram ay babalik muli laban sa iyo." **23** Sinabi ng mga lingkod ng hari ng Aram sa kaniya, "Ang kanilang diyos ay isang diyos sa mga burol. Kaya sila ay malakas kaisa sa atin. Pero ngayon labanan natin sila sa kapatagan, at sigurado doon magiging mas malakas tayo sa kanila. **24** At gawin mo din ito, alisin mo ang mga hari ang bawat isa sa kanilang pinamumunuan, sa kani-kaniyang tungkulin, at maglagay ka ng kapitan ng hukbo na kapalit nila. **25** Mag-ipoon ka ng isang hukbo gaya ng hukbo mong nawala, kabayo para sa kabayo at karwaheng pandigma para sa karwaheng pandigma, at tayo ay lahaban sa kanila sa kapatagan. Kaya sigurado tayo ay magiging malakas kaysa sa kanila." Kaya si Ben Hadad ay nakinig sa kanilang payo at ginawa niya ang minungkahil nila. **26** Makaraan ang simula ng bagong taon, Tinipon ni Ben Hadad ang mga Aramean at nagnputna sa Aphek para labanan ang Israel. Ang bayan ng Israel ay tinipon at inarmasan para kalabanan sila. **27** Ang bayan ng Israel ay nag-kampo sa harapan nila gaya ng dalawang kawan ng kambing, pero ang kabukiran ay napuno ng mga Aramean. **28** Pagkatapos isang lingkod ng Diyos ang lumapit at nagsalita sa hari ng Israel at sinabi, "Sinasabi ni Yahweh: 'Dahil sinabi ng mga Aramean na si Yahweh ay diyos ng mga burol, pero hindi siya ang diyos sa mga lambak, ilalagay ko sa iyong kamay ang malakas na hukbong ito, at inyong malalaman na ako si Yahweh.'" **29** Kaya ang mga hukbo ay nagkampo ng magkatapat ng pitong araw. Pagkatapos sa ikapitong araw ay sinimulan ang labanan. Ang bayan ng Israel ay pumatay ng isang daang libong hukbo ng Aramea sa loob ng isang araw. **30** Ang natira ay tumakas sa Aphek, sa loob ng lungsod, at nabagsakan ng pader ang dalawangput pitong libong sundalo na natira. At tumakas si Ben Hadad at nagnputna sa loob ng lungsod, sa loob ng isang silid. **31** Sinabi ng mga lingkod kay Ben Hadad, "Tingnan mo ngayon, naring namin na ang mga hari ng sambahayan ng Israel ay maawaing mga hari. Pakiusap hayaan ninyo kaming maglagay ng sakó sa aming mga baywang at lubid sa aming mga ulo at pumunta sa hari ng Israel. Marahil maari ka pa niyang buhayin. **32** Kaya naglagay sila ng sakó sa kanilang baywang at lubid sa kanilang mga ulo at pagkatapos pumunta sila sa hari ng Israel at sinabi, "Sinabi ng iyong lingkod na si Ben Hadad, 'Pakisusap hayaan mo akong mabuhay.'" Sinabi ni Ahab, "Siya ba ay buhay pa? Siya ay aking kapatid." **33** Ngayon ang mga lalaki ay nakinig ng anumang palatandaan mula kay Ahab, kaya sila ay mabilis na sumagot sa kaniya, "Oo, ang iyong kapatid na si Ben Hadad ay buhay pa." Pagkatapos sinabi ni Ahab, "Umalis ka at dalhin siya." Pagkatapos si Ben Hadad pumunta sa kaniya, at pinasakay siya ni Ahab sa kaniyang karwehe. **34** Sinabi ni Ben Hadad kay Ahab, "Aking ibabalik sa iyo ang lungsod na kinuha ng aking ama mula sa iyong ama, at ikaw ay maaring gagawa para sa iyong sarili ng mga pamilihan sa Damasco, gaya ng ginagawa ng aking ama sa Samaria." Sumagot si Ahab, "Hahayan kitang lumaya dahil sa kasunduang ito." Kaya gumawa ng

kasunduan si Ahab sa kanya at hinayaan siyang umalis. **35** May isang lalaki, isa sa mga anak ng propeta, sinabi sa kaniyang kapwa propeta sa pamamagitan ng salita ni Yahweh, "Pakisusap saktan mo ako." Pero ang lalaki ay tumangging saktan siya. **36** Pagkatapos sinabi ng propeta sa kaniyang kapwa propeta, "Dahil hindi mo sinunod ang tinig ni Yahweh, sa sandaling iwanan mo ako, isang leon ang papatay sa iyo." At sandaling iniwan siya ng lakalang iyon, isang leon ang nakatago sa kanya at pinatay siya. **37** Pagkatapos nakatago ang propeta ng isla pang lalaki at sinabi, "Pakisusap saktan mo ako." Kaya sinaktan siya ng lalaki at sinugatan siya. **38** Pagkatapos ang propeta ay umalis at hinintay ang hari sa daan; siya ay nagpanggap na may isang benda sa kaniyang mga mata. **39** At nang dumaan ang hari, sinigawan ng propeta ang hari at sinabi, "Ang iyong lingkod ay nagmula sa kainitan ng labanan, at isang sundalo ang humintutu at nagdala ng isang kalabang sa akin at sinabi, 'Bantayan mo ang taong ito. Kung sa anumang paraan ay makatakas siya, sa gayon ang iyong buhay ay magiging kapalit ng kaniyang buhay, kung hindi magbabaway ka ng isang talentong pilak.' **40** Pero dahil ang iyong lingkod ay abala parito at paroon, ang iyong kalabang sundalo ay nakatakas." Pagkatapos sinabi ng hari ng Israel sa kanya, ito ang iyong magiging kaparusahan - ikaw mismo ang nagtakda nito. **41** Pagkatapos nagmamadaling inalis ng propeta ang benda ng kaniyang mga mata, at nakilala siya ng hari ng Israel na siya ay isaa sa mga propeta. **42** Sinabi ng propeta sa hari, "Sinasabi ni Yahweh, 'Dahil nakawala sa iyong kamay ang lalake na aking hinatulan ng kamatayan, ang iyong buhay ay magiging kapalit ng kaniyang buhay, at ang iyong bayan para sa kaniyang bayan.'" **43** Kaya ang hari ng Israel ay umuwi sa kaniyang bahay ng nagdaramdam at galit, at nagpunta sa Samaria.

21 Dumating ang araw na si Nabol ang taga-Jezreel ay nagkaroon ng ubasan sa Jezreel, malapit sa palasyo ni Ahab, hari ng Samaria. **2**

Nakipag-usap si Ahab kay Nabol, sinasabing, "Ibigay mo sa akin ang iyong ubasan, para magkaroon ako ng hardin para sa gulyay, dahil malapit ito sa aking bahay. Bilang kapalit, bibigyan kita ng mas magandang ubasan, o, kung gusto mo, babayaran ko ang halaga nito sa pera." **3** Sumagot si Nabol kay Ahab, "Nawa'y ipagbawal ni Yahweh na dapat kong ibigay sa iyo ang lupain na ipinamana ng aking mga ninuno." **4** Kaya umuwi si Ahab sa kaniyang palasyo nagdadamdam at galit dahil sa sagot na ibinigay sa kanya ni Nabol na taga-Jezreel, "Hindi ko ibibigay sa iyo ang ipinamana ng aking mga ninuno." Humiga siya sa kaniyang higaan, ibinaling ang kaniyang mukha, at tumangging kumain ng kahit anong pagkain. **5** Pinuntahan siya ng kaniyang asawang si Jezebel at sinabi sa kanya, "Bakit napaka lungkot ng iyong puso, kaya ba hindi ka kumain ng pagkain?" **6** Sumagot siya sa kanya, "Nakipag-usap ako kay Nabol na taga-Jezreel at sinabi ko sa kanya, 'Ibigay mo sa akin ang iyong ubasan kapalit ng pera, o kung ikalulugod mo, bibigyan kita ng ibang ubasan na magiging iyo.' At sumagot siya, 'Hindi ko ibibigay sa iyo ang aking ubasan.'" **7** Kaya sumagot ang kaniyang asawang si Jezebel, "Hindi ba't pinamumunuan mo pa rin ang kaharian ng Israel? Bumangon ka at kumain; hayaan mo ang iyong puso na magsaya. Kukunin ko ang ubasan ni Nabol na taga-Jezreel para sa iyo." **8** Kaya sumulat si Jezebel ng mga liham sa pangalan ni Ahab, sinelyuhan ito ng kaniyang mga selyo, at pinadalang ito sa mga nakatatanda at sa mayayaman na Nakauko na kasama niya sa mga pagpupulong, at sa naninirahan malapit kay Nabol. **9** Kaniyang isinulat sa liham, "Maghayag ng isang pag-aayuno at iupo si Nabol ng mataas sa mga tao. **10** Maglagay ng dalawang laklak hindu tapat kasama niya at hayaan silang tumestigo laban sa kanya, na magsasabing, 'Sinumpa mo ang Diyos at ang hari.' At ilabas ninyo siya at pagbabatuhin hanggang mamatay. **11** Kaya ang mga tao sa kaniyang lungsod, ang mga nakatatanda at ang mayayaman na naninirahan sa kaniyang lungsod, ay ginawa ang inilarawan ni Jezebel sa kanila, gaya ng nasusulat sa mga liham na kaniyang pinadala sa kanila. **12** Naghayag sila ng isang pag-aayuno at iupo si Nabol ng mataas sa mga tao. **13** Dumating ang dalawang lalaki at umupo sa harapan ni Nabol; tumestigo sila laban kay Nabol sa presensya ng mga tao, na nagsasabing, "Isinumpa ni Nabol ang Diyos at ang hari." Pagkatapos siya ay nilabas nila sa lungsod at pinagbabato hanggang siya ay mamatay. **14** Pagkatapos ang mga nakatatanda ay nagpadala ng ular kay Jezebel na nagsasabing, "Pinagbabato si Nabol at ngayon ay patay na." **15** At nang marinig ni Jezebel na si Nabol ay pinagbabato at patay na, sinabi niya kay Ahab, "Bumangon ka at kunin ang ubasan ni Nabol na taga-Jezreel, na kaniyang

tinanggig ibigay sa iyo kapalit ng pera, dahil si Nabol ay hindi na buhay, pero patay na." **16** Nang marinig ni Ahab na patay na si Nabol, bumangon siya at bumaba sa ubasan ni Nabol na taga-Jezreel at kinuha ito. **17** Pagkatapos ang salita ni Yahweh ay dumating kay Elias na taga-Tisbe, na nagsasabing, **18** "Bumangon ka at makipagkitay kay Ahab na hari ng Israel, na naninirahan sa Samaria. Siya ay nasa ubasan ni Nabol, kung saan siya nagpunta para kunin ito. **19** Dapat kang makipag-usap sa kanya at sabihin na sinasabi ni Yahweh, 'Pumatay ka ba at nagkamkam ng ari-arian?' At sabihin mo sa kanya na sinasabi ni Yahweh, 'Sa lugar kung saan dinilaan ng mga aso ang dugo ni Nabol, didilaan ng mga aso ang iyong dugo, oo, ang iyong dugo.' **20** Sinabi ni Ahab kay Elias, "Natagpuan mo ba ako, aking kaaway?" Sumagot si Elias, "Natagpuan kita, dahil ipinagbibli mo ang iyong sarili para gumawa ng kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh. **21** Sinasabi ito sa iyo ni Yahweh: 'Masdan mo, magdadala ako sa iyo ng sakuna at labos na uubusin at kukunin mula sa iyo ang batang lalaki at alipin at malayang lalaki sa Israel. **22** Ang pamilya mo ay gagawin kong tulad sa pamilya ni Jeroboam anak ni Nebat, at tulad ng pamilya ni Baasa anak ni Ahias, dahil ginalit mo ako at inakay ang Israel na magkasala.' **23** Nagsalita rin si Yahweh ukol kay Jezebel, na nagsasabing, 'Kakainin ng mga aso si Jezebel sa pader ng Jezreel.' **24** Sinumang nabibilang kay Ahab at ang mamamatay sa lungsod—kakainin ng aso ang taong iyon. At sinumang mamamatay sa bikid—kakainin ang taong iyon ng mga ibon sa himpapawid." **25** Walang katulad si Ahab, na ibinenta ang kaniyang sarili para gumawa ng kasamaan sa paninig ni Yahweh, na kaniyang asawa na si Jezebel ay inudyukan na magkasala. **26** Gumawa si Ahab ng nakususklam na mga gayawan para sa mga diyus-diyoysang kaniyang sinundan, tulad nalang ng ginawa ng mga taga-Amoreo, silang mga inalis ni Yahweh sa harapan ng bayan ng Israel. **27** Nang marinig ni Ahab ang mga salitang ito, pinunit niya ang kaniyang kasuotan at nagsuot ng damit na sako sa kaniyang kataban at nag-ayuno, at nahiga na nakadamtin ng sako at naging labis na malungkot. **28** Pagkatapos ang salita ni Yahweh ay dumating kay Elias na taga-Tisbe, na nagsasabing, **29** "Nakita mo ba kung paano ibinaba ni Ahab ang kaniyang sarili sa aking harapan? Dahil ibinaba niya ang kaniyang sarili sa aking harapan, hindi ko na dadalhin ang darating na sakuna sa kaniyang panahon; dadalhin ko ang sakunang ito sa panahon ng kaniyang anak na lalaki at sa kaniyang pamilya."

22 Lumipas ang tatlong taon na walang digmaan sa pagitan ng Aram at Israel. **2** Pagkatapos nangyari ito sa ikatlong taon, si Jehoshafat

hari ng Judah ay pumunta sa hari ng Israel. **3** Ngayon sinabi ng hari ng Israel sa kaniyang mga lingkod, "Alam ba ninyo na sa atin ang Ramot Galaad, pero wala tayong ginagawa para makuhata ito mula sa kamay ng hari ng Aram?" **4** Kaya sinabi niya kay Jehoshafat, "Sasama ka ba sa akin sa pakikidigma sa Ramot Galaad?" Sumagot si Jehoshafat sa hari ng Israel, "Ako ay tulad mo, ang aking bayan ay tulad ng iyong bayan, at aking mga kabayo ay tulad ng iyong mga kabayo. **5** Sinabi ni Jehoshafat sa hari ng Israel, "Pakisusap humining ka ng gabay mula sa salita ni Yahweh kung ano ang dapat mong unang gawin." **6** Pagkatapos pinagtapon-tipon ng hari ng Israel ang mga propeta, na apat na daang mga lalaki, at sinabi sa kanila, "Dapat ba atkong pumunta sa Ramot Galaad para makipaglaban, o hindi dapat?" Sinabi nila, "Lumusob tayo, dahil ilalagay ito ng Panginoon sa kamay ng hari." **7** Pero sinabi ni Jehoshafat "Wala na bang iba pang propeta ni Yahweh kung saan maaaring tayo makakuha ng payo?" **8** Sinabi ng hari ng Israel kay Jehoshafat, "Mayroon pang isang tao na maariang tayong manghingi ng payo mula kay Yahweh para tulungan tayo, si Micaya anak ni Imla, pero ayoko sa kanya dahil hindi siya nagprosperiya ng kahit anong magandang bagay tungkol sa akin, kundi mga kahirapan lamang." Pero sinabi ni Jehoshafat, "Nawa'y hindi ito sabihin ng hari" **9** Pagkatapos ang hari ng Israel ay tumawag ng opisyal at nag-utos na "Ngayon din ay dalhin si Micaya anak ni Imla." **10** Ngayon si Ahab na hari ng Israel at si Jehoshafat na hari ng Juda ay nakaupo sa kanilang trono, nakasuot ng kanilang kasuotang pang hari, sa isang malawak na lugar sa tarangkahang Samaria, at lahat ng mga propeta ay nagsasabi ng hula sa kanilang harapan. **11** Gumawa si Zedekias anak na lalaki ni Caanana ng mga sungay na bakal at sinabi, "Ito ang sinasabi ni Yahweh: 'Sa pamamagitan ng mga ito mapapaastras ninyo ang mga Arameo hanggang sila ay maubos.'" **12** At pareho ang ipinahayag na lahat ng mga propeta na sinasabi, "Lusubin natin ang Ramot Galaad at mananalo, dahil

ibinigay ito ni Yahweh sa kamay ng hari." **13** Ang mensahero na nagpunta para tawagin si Micaya ay sinabi sa kaniya, "Ngayon masdan mo, ang mga salita ng mga propeta ay naghahayag ng magagandang bagay sa hari sa iisang bibig. Hayaan ang iyong mga salita ay maging tulad ng isa sa kanila at magsabi ng magagandang bagay." **14** Sumagot si Micaya, "Habang nabubuhay si Yahweh, ito ang sinasabi niya sa akin na aking sasabihin."

15 Nang lumapit siya sa hari, sinabi sa kaniya ng hari, "Micaya, dapat ba kaming pumunta sa Ramot Galaad upang makipaglaban, o hindi?" Sumagot si Micaya, "Lumusob tayo at manalo. Ilalagay ito ni Yahweh sa kamay ng hari." **16** Pagkatapos sinabi sa kaniya ng hari, "Gaano karaming beses ko ba dapat ipag-utos sa iyo na katotohanan lamang ang sasabihin sa akin sa pangalan ni Yahweh?" **17** Kaya sinabi ni Micaya, "Nakita ko ang lahat ng mga Israelita na nagkalat sa mga kabundukan, tulad ng mga tupa na walang pastor, at sinabi ito ni Yahweh, 'Walang pastor ang mga ito. Pabakilin ang bawat taon sa kanilang mga tahanan ng payaya.'" **18** Kaya sinabi ng hari ng Israel kay Jehoshafat, "Hindi ba't sinabi ko na sa iyo na hindi siya magsasabi ng magandang pahayag tungkol sa akin, puro kapahamakan lamang?" **19** Pagkatapos sinabi ni Micaya, "Gayuman pakigangan ang salita ni Yahweh: Nakita ko si Yahweh na nakaupo sa kaniyang trono, at lahat ng hukbo sa langit ay nakatayo sa tabi niya sa kaniyang kananang kamay at sa kaniyang kaliwa. **20** Sinabi ni Yahweh, 'Sino ang mag-udyukoy kay Ahab, para siya ay maaaring lumusob at matalo sa Ramot-Galaad?' at may isang sumagot sa ganiton paraan, at sumagot ang isa pa sa ganoong paraan. **21** Pagkatapos isang espiritu ang lumapit, tumayo sa harapan ni Yahweh, at sinabi, 'Ako ang mag-udyukoy sa kaniya.' Sinabi sa kaniya ni Yahweh, 'Paano?' **22** Sumagot ang espiritu, "Labalabs ako at magiging isang mapanlinlang na espiritu sa bibig ng lahat ng kaniyang mga propeta." Sumagot si Yahweh, 'Uudyukan mo siya, at ikaw rin ay magtagumpay. Pumunta ka na ngayon at gawin iyon.' **23** Ngayon masdan mo, inilagay ni Yahweh ang mapanlinlang na espiritu sa lahat ng bibig nitong mga propeta mong ito, at si Yahweh ay naghanda ng pagkawasak para sa iyo." **24** Pagkatapos si Zedekias anak na lalaki ni Canaan, ay umakyat, sinampal si Micaya sa pisingi, at sinabi, "Aling daan ang tinahak ng Espiritu ni Yahweh para umalis sa akin upang magsalita sa iyo?" **25** Sumagot si Micaya, "Masdan ito, malalaman mo sa araw na iyon, kapag tumakbo ka papunta sa isang kaloo-loobang kuarto para magtago." **26** Sinabi ng hari ng Israel sa kaniyang lingkod, "Hulihin si Micaya at dalhin siya kay Amon, ang gobernador sa lungsod, at kay Joas, aking anak na lalaki. Sabihin sa kaniya, **27** 'Sinabi ng hari, ilagay ang lalaking ito sa bilangguan at pakainin ng kaunting tinapay at kaunting tubig, hanggang sa makarating akong ligtas.'" **28** Pagkatapos sinabi ni Micaya, "Kung makakabalik ka ng ligtas, hindi nangusap sa akin si Yahweh," at dinagdag pa nya, "Pakinggan niyo ito, lahat kayong mga tao." **29** Kaya si Ahab, ang hari ng Israel, at Jehoshafat, ang hari ng Juda, ay pumunta sa Ramot Galaad. **30** Sinabi ng hari ng Israel kay Jehoshafat, "Magbabalatkayo ako at pupunta sa isang labanan, pero isuot mo ang iyong pangharing kasuotan." Kaya nagbalatkayo ang hari at nagpunta sa labanan. **31** Ngayon inutusan ng hari ng Aram ang tatluump't dalawang mga kapitan ng mga karwaheng pandigma, na nagsasabi, "Huweg niyong lusubin ang hindi mahalaga o mahalagang mga kawal. Sa halip, ang hari ng Israel lamang ang lusubin ninyo." **32** Nang makita ng mga kapitan ng mga karwaheng pandigma si Jehoshafat sinabi nila, "Siguradong iyon ang hari ng Israel." Lumiko sila at nilusob siya, kaya sumigaw si Jehoshafat. **33** Nang makita ng mga pinuno ng mga karwaheng pandigma na hindi iyon ang hari ng Israel, huminto sila sa pagtugis sa kaniya. **34** Ngunit isang lalaki ang basta nalang naggpalipad ng kaniyang palaso at tinamaan ang hari ng Israel sa pagitan ng dugtungan ng kaniyang mga baluti. Pagkatapos sinabi ni Ahab sa naggapatakbo ng kaniyang karwaheng pandigma, "Umikot at dalhin ako palabas sa labanang ito, dahil lubha akong sugatan." **35** Lalong sumidhi ang labanan nang araw na iyon, at ang hari ay nanatili sa kaniyang karwaheng pandigma laban sa mga Arameo. Namatay siya ng gabing iyon, dumaloy ang dugo sa kaniyang sugat hanggang sa ilalim ng kaniyang karwaheng pandigma. **36** Pagkatapos ng paglubog ng araw, isang sigaw ang narinig ng buong hukbo, na nagsasabing, "Bawat lalaki ay dapat bumalik sa kaniyang lungsod, at bawat lalaki ay bumalik na sa kaniyang rehiyon!" **37** Kaya si haring Ahab ay namatay at dinala sa Samaria, at inilibing nila siya sa Samaria. **38** Hinugasan nila ang karwaheng pandigma sa paliguan ng Samaria, at ang mga aso ay dinilaan ang kaniyang dugo (ito ay kung saan naliligo ang mga

babaeng bayaran), gaya ng inihayag na salita ni Yahweh. **39** Para sa ibang bagay na ukol kay Ahab, lahat ng kaniyang ginawa, ang bagay na garing na kaniyang itinayo, at lahat ng mga lungsod na kaniyang itinatag, hindi ba nakasulat ito sa Ang Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **40** Kaya natulog si Ahab kasama ng kaniyang mga ninuno, at si Ahazias kaniyang anak ay naging hari kapalit niya. **41** Pagkatapos si Jehoshafat anak na lalaki ni Asa ay nagsimulang maghari sa Juda sa ikaapat na taon ni Ahab hari ng Israel. **42** Si Jehoshafat ay ttlumpu't limang taon nang magsimula siyang maghari, at namuno siya sa Jerusalem nang dalawampu't limang taon. Ayuba ang pangalan ng kaniyang ina, na anak na babae ni Silhi. **43** Lumakad siya sa kaparaanan ni Asa, kaniyang ama; hindi niya sila tinakluran; ginawa niya kung ano ang tama sa paninig ni Yahweh. Gayunman, ang mga dambana ay hindi parin inали. Patuloy na nag-aalay at nagsusunog ng mga insenso ang mga tao sa mga dambana. **44** Nakipagkasundo si Jehoshafat sa hari ng Israel. **45** Para sa ibang bagay na ukol kay Jehoshafat, at ang kalakasan na kaniyang ipinakita, at kung paano nya pinagtagumpayan ang digmaan, hindi ba ang mga ito ay nasusulat sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Juda? **46** Inalis niya mula sa lupain ang mga natirang mga lalaki at babaeng bayaran sa sagradong lugar na nanatili sa mga araw ng kanihi Amang si Asa. **47** Walang hari sa Edom, pero isang pumapangalawa ang namuno doon. **48** Gumawa ng pangkaragatang barko si Jehoshafat; Pupunta sila sa Ofir para sa ginto, pero hindi sila natuloy dahil ang mga barko ay nawasak sa Ezion Geber. **49** Pagkatapos sinabi ni Ahazias anak na lalaki ni Ahab kay Jehoshafat, "Hayaan ang aking mga lingkod na maglayag kasama ng iyong mga lingkod sa mga barko." Pero hindi ito pinayagan ni Jehoshafat. **50** Natulog si Jehoshafat kasama ng kaniyang mga ninuno at inilibing kasama nila sa lungsod ni David, na kaniyang ninuno; si Jehoram ang kaniyang anak na lalaki ang naging hari kapalit niya. **51** Nagsimulang maghari si Ahazias sa Israel sa Samaria nang ika-labing pitong taon ni Jehoshafat hari ng Juda, at naghari siya ng dalawang taon sa Israel. **52** Ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh at lumakad sa kaparaanan ng kaniyang ama, sa paraan ng kaniyang ina, at sa paraan ng anak na lalaki ni Jeroboam na anak na lalaki ni Nebat, na nagdala sa Israel para magkasala. **53** Pinaglingkuran niya at sinamba si Baal at kaniyang ginalit si Yahweh, na Diyos ng Israel, ginalit, gaya ng ginawa ng kaniyang ama.

2 Mga Hari

1 Nang namatay si Ahab, nagrebeldé ang Moab laban sa Israel. **2** Pagkatapos, nahulog si Ahazias sa balkonahe sa taas ng kaniyang tulungan sa Samaria, at nagkaroon ng malubhang karamdaman. Kaya nagsadala siya ng mga mensahero at sinabi sa kanila, "Pumunta kayo at tanunin si Baal-zebub, ang diyos ng Ekon, kung gagaling pa ako sa karamdaman ito." **3** Pero sinabi ng anghel ni Yahweh kay Elias ang taga-Tisbe, "Tumayo ka at puntahan ang mga mensahero ng hari ng Samaria, at tanunin mo sila. 'Dahil ba walang Diyos sa Israel kaya kayo pupunta para sumangguni kay Baal-zebub ang diyos ng Ekon?' **4** Dahil dito, ito ang sabi ni Yahweh, "Hindi ka na makakabangon sa higaan kung saan ka bumabangon; sa halip, tiyak kang mamamatay." Pagkatapos umalis si Elias.

5 Nang bumalik ang mga mensahero kay Ahazias, sinabi nya sa kanila, "Bakit kayo bumalik?" **6** Sinabi nila sa kanila, "Isang lalaki ang lumapit sa amin na nagsabi, 'Bumalik kayo sa haring nagsadala sa inyo, at sabihin sa kaniya, "Sinabi ito ni Yahweh: 'Dahil ba walang Diyos sa Israel kaya kayo pupunta para sumangguni kay Baal-zebub ang diyos ng Ekon? Dahil dito, hindi ka na makakabangon sa higaan kung saan ka bumabangon; sa halip, tiyak kang mamamatay.'" **7** Sinabi ni Ahazias sa kaniyang mga mensahero, "Anong klaseng tau siya, ang taong lumapit sa inyo at sinabi ang mga salitang ito? **8** Sumagot sila sa kanila, "Nakasut siya ng damit na gawa sa buhok at mayroon balat na sinturon na nakasut sa kaniyang baywang." Kaya sumagot ang hari, "Si Elias iyon na taga-Tisbe." **9** Pagkatapos nagsadala ang hari ng kapitan kasama ang limampung sundalo para kay Elias. Nagpunta ang kapitan kay Elias kung saan naakoupo siya sa tuktok ng burol. Nagsalita ang kapitan sa kanila, ikaw na lingkod ng Diyos, sinabi ng hari, "Bumaba ka." **10** Sumagot si Elias at sinabi sa kapitan, "kung ako ay lingkod ng Diyos, bumaba sana ang apoy mula sa kalangitan at sunugin ka at ang limampung sundalo mo." Pagkatapos bumaba ang apoy mula sa kalangitan at sinunog siya at kaniyang limampung sundalo. **11** Muling nagsadala si Haring Ahazias ng isang pang kapitan na may kasamang limampung sundalo para kay Elias. Sinabi ng kapitan kay Elias, "Ikaw na lingkod ng Diyos, sabi ng hari, 'Magmadali kang bumaba.'" **12** Sumagot si Elias at sinabi sa kanila, "Kung ako ay lingkod ng Diyos, bumaba sana ang apoy mula sa kalangitan at sunugin ka at iyong limampung sundalo." Muli, bumaba ang apoy ng Diyos mula sa kalangitan at sinunog siya at kaniyang limampung sundalo. **13** Ganun pa man, nagsadala muli ang hari ng ikatlong grupo ng limampung mandirigma. Umakyat ang kapitan, lumuhod sa harap ni Elias, at nagsakaawa sa kaniya at sinabi, "Ikaw na lingkod ng Diyos, nagmamakaawa ako na ang buhay ko at buhay ng limampung alipin mo ay maging mahalaga sa iyong paninig. **14** Tunay nga na bumaba ang apoy mula sa kalangitan at sinunog ang unang dalawang kapitan kasama ng kanilang mga tauhan, pero ngayon hayaan mo sana na maging mahalaga ang buhay ko sa iyong paninig." **15** Kaya nagsabi ang anghel ni Yahweh kay Elias, "Bumaba ka kasama nya. Huwag kung matakot sa kaniya." Kaya tumayo si Elias at bumaba kasama nya papunta sa hari. **16** Pagkatapos, sinabi ni Elias kay Ahazias, "Ito ang sinabi ni Yahweh, 'Nagsadala ka ng mga mensahero para sumangguni kay Baal-zebub ang diyos ng Ekon?' Dahil ba walang Diyos sa Israel na maari mong tanungan ng kaalaman? Kaya ngayon, hindi ka na makakabangon sa higaan kung saan ka bumabangon; sa halip, tiyak kang mamamatay." **17** Kaya namatay si Haring Ahazias ayon sa mga salita ni Yahweh na binanggit ni Elias. Nagsimulang maghari si Joram kapalit nya, sa ikalawang taon, si Jehoram anak ni Jehoshafat ang naging hari ng Juda, dahil walang anak si Ahazias. **18** Para sa ibang mga bagay na tungkol kay Ahazias, hindi ba sila naksulat sa Aklat ng mga Kaganapan sa buhay ng mga Hari ng Israel?

2 At nangyari, nang kukunin na ni Yahweh si Elias paakyat sa langit sa pamamagitan ng ipu-ipo, umalis si Elias kasama si Eliseo sa Gilgal. **2** Sinabi ni Elias kay Eliseo, "Pakisusap, manatili ka rito dahil pinapadala ako ni Yahweh sa Bethel." Sumagot si Eliseo, "Hanggang nabubuhay si Yahweh at hanggang nabubuhay ka, hindi kita iwan." Kaya pumunta sila sa Bethel. **3** Pumunta ang mga anak ng mga propeta na nasa Bethel kay Eliseo at sinabi sa kanila, "Alam mo ba na kukunin ni Yahweh ang panginoon mo ngayong araw na ito?" Sumagot si Eliseo, "Oo, alam ko, pero huwag ninyo ng banggitin iyon." **4** Sinabi ni Elias sa kanila, "Eliseo,

pakisusap, manatili ka rito, dahil pinapadala ako ni Yahweh sa Jerico." At sumagot si Eliseo, "Hanggang nabubuhay si Yahweh at hanggang nabubuhay ka, hindi kita iwan." Kaya nagpunta sila sa Jerico. **5** Pagkatapos pumunta ang mga anak ng mga propeta kay Eliseo na nasa Jerico at sinabi sa kaniya, "Alam mo ba na kukunin ni Yahweh ang panginoon mo ngayong araw na ito?" Sumagot si Eliseo, "Oo, alam ko, pero huwag ninyo ng banggitin iyon." **6** Pagkatapos sinabi ni Elias sa kaniya, "Eliseo, pakiusap, manatili ka rito, dahil pinapadala ako ni Yahweh sa Jordan." At sumagot si Eliseo, "Hanggang nabubuhay si Yahweh at hanggang nabubuhay ka, hindi kita iwan." Kaya nagtungo ang dalawa. **7** Kinalaunan, limampung anak ng mga propeta ang tumayo sa harap ng dalawa habang nakatayo sa kabilang dako ng Jordan. **8** Hinubad ni Elias ang kaniyang balabal, tinipi, at hinampas ang tubig gamit ito. Nahati sa dalawang bahagi ang ilog na nakalakad ang dalawa sa tuyong lupa. **9** At iyon nga ang nangyari pagkatapos nilang tumawid sa kabila, sinabi ni Elias kay Eliseo, "Hilingin mo sa akin ang ibig mong gawin ko para sa iyo bago ako kunin sa piling mo." Sumagot si Eliseo, "Kung maaari hayaan mong mapunta sa akin ang dalawang ult ng iyong espiritu." **10** Sumagot si Elias, "Humihiling ka ng mahirap na bagay. Gayun pa man, kung makikita mo ako kapag kinuha ako mula sa iyo, mangyayari ito sa iyo, pero kung hindi, hindi mangyayari iyon." **11** Habang naglalakad sila at nag-uusap, biglang may isang karwahe ng apoy at mga kabayong apoy ang lumitaw, na nagpahiwalay sa kanila, at nilipad pataas si Elias sa pamamagitan ng ipu-ipo sa langit. **12** Nakita iyon ni Eliseo at nanangsí, "Ama ko, ama ko, ang mga karwahe ng Israel at kanilang kabalyero!" Hindi na niya nakita si Elias, at hinawakan ang kaniyang damit at pinunit sa dalawang bahagi. **13** Dinaprot niya ang nahulog na balabal mula kay Elias, at bumalik sa pampang ng Jordan para tumayo roon. **14** Hinampsas niya ang tubig gamit ang nahulog na balabal ni Elias at sinabi, "Nasaan si Yahweh, ang Diyos ni Elias?" Nang hinampsas niya ang tubig, nahati ito sa dalawalang bahagi at tumawid si Eliseo. **15** Nang nakita ng mga anak ng mga propeta na mula sa Jerico na nakatawid siya, sinabi nya, "Napunta ang espiritu ni Elias kay Eliseo!" Kaya nagpunta sila para salubungin siya, at iniyuko ang kanilang mga sarili sa lupa sa kaniyang harapan. **16** Sinabi nila sa kanila, "Tingnan mo, may limampung malalakas na lalaki mula sa iyong mga alipin. Hinihilang namin na ipadala mo sila para hanapin ang iyong panginoon, kung sakali na kinuha siya ng Espiritu ni Yahweh at hinigas sa ilang bundok o ilang lambak." Sumagot si Eliseo, "Hindi, huwag ninyo silang ipadala." **17** Pero nang napilit nila si Eliseo hanggang sa mahiya na siya, sinabi nya, "Ipadala ninyo na sila." Pagkatapos nagsadala sila ng limampung kalalakihan, at naghinanap sila ng tatlong araw, pero hindi siya nahanap. **18** Bumalik sila kay Eliseo, habang nanatili siya sa Jerico, at sinabi nya sa kanila, "Hindi ba sinabi ko na sa inyo, 'Huwag na kayong pumatutuan?'" **19** Sinabi ng mga lalaki sa lungsod kay Eliseo, "Nagmamakaawa kami sa iyo, nakikita mo na mabuti ang kalagayan ng lungsod na ito, gaya ng nakikita ng panginoon ko, pero madumi ang tubig at hindi mabunga ang lupain." **20** Sumagot si Eliseo, "Magdala kayo sa akin ng bagong mangkok at lagyan ito ng asin," kaya dinala nila iyon sa kaniya. **21** Nagpunta si Eliseo sa bukal ng tubig at tinapon ang asin doon; at kaniyang sinabi, "Sinabi ito ni Yahweh, 'Pinagaling ko na ang tubigang ito. Mula sa oras na ito, walang ng kamatayan at lupaing hindi mamumunga,'" **22** Kaya gumaling ang tubigan sa araw ding iyon, sa pamamagitan ng mga salita na sinabi ni Eliseo. **23** Pagkatapos pumunta si Eliseo mula roon hanggang sa Bethel. Habang papunta siya sa kaniyang daraanan, may mga batang lalaki ang lumabas mula sa lungsod at hinamak siya; sinabi nila sa kaniya, "Umakyat ka, kalbo! Umaakyat ka, kalbo!" **24** Tumingin si Eliseo sa kaniyang likuran at nakita sila; tumawag siya kay Yahweh para sumpain sila. Pagkatapos dalawang babaeng oso ang lumabas sa kakahuyan at sinugod ang apatnapu't dalawang bata. **25** Pagkatapos pumunta si Eliseo mula roon sa Bundok Carmel, at mula roon bumalik siya sa Samaria.

3 Ngayon sa ikalabing walong taon na paghahari ni haring Jehosafat hari ng Juda, si Joram anak ni Ahab ay nagsimulang maghari sa buong Israel sa Samaria; naghari siya ng labindalawang taon. **2** Gumawa siya ng kasamaan sa paninig ni Yahweh, pero hindi gaya ng kaniyang ama at ina; dahil tinggal niya ang sagradong posteng bató ni Baal na ginawa ng kaniyang ama. **3** Gayun pa man, sumunod siya sa mga kasalanan ni Jeroboam anak ni Nebat, na nagsanhi sa Israel na magkasala; hindi siya lumayo sa kanila. **4** Ngayon, nagparami ng tupa si Mesa hari ng

Moab. Kailangan niyang magbigay sa hari ng Israel ng 100, 000 kordero at 100, 000 ng balahibo ng tupa. **5** Pero pagkatapos mamatay ni haring Ahab, nagrebelde ang hari ng Moab laban sa hari ng Israel. **6** Kaya sa oras na iyon, iniwan si Haring Joram ang Samaria para tipunin ang mga Israelita para sa digmaan. **7** Nagpadala siya ng mensahe kay Jehosafat hari ng Juda, nagsasabing, "nagrebelde ang hari ng Moab laban sa akin. Sasamahan mo ba ako sa labanan sa Moab?" Sumagot si Jehosafat, "Pupunta ako. Ikaw at ay aisa, ang aking baway ay iyong baway, ang aking mga kabayo ay iyong mga kabayo." **8** Pagkatapos kaniyang sinabi, "Saang daanan tayo lulusob?" sumagot si Jehosafat, "Sa daanan sa disyerto ng Edom." **9** Kaya ang mga hari ng Israel, Juda, at Edom ay naglakad nang halos paikot ng pitong araw. Walang tubig ang matapuan para sa mga hukbo, ni para sa mga kabayo o ibang mga hayop. **10** Kaya sinabi ng hari ng Israel, "Ano ito? Tinawag ba ni Yahweh ang tatlong hari ng magkakasama para talunin ng Moab?" **11** Pero sinabi ni Jehosafat, "Wala ba ritong propeta ni Yahweh, para makapagsangguni tayo kay Yahweh sa pamamagitan niya?" Isa sa mga alipin ng hari ng Israel ang sumagot at sinabi, "Nandito si Eliseo anak ni Safat, ang nagbuhos ng tubig sa mga kamay ni Elias." **12** Sinabi ni Jehosafat, "Nasasakanya ang salita ni Yahweh. Kaya pinuntunahan siya ni Jehosafat hari ng Israel, at ng hari ng Edom. **13** Sinabi ni Eliseo sa hari ng Israel, "Ano ang kinalaman ko sa iyo? Pumunta ka sa mga propeta ng iyong ama at ina." Kaya sinabi ng hari ng Israel sa kaniya, "Hindi, dahil tinawag kaming tatlong hari ni Yahweh, para matalo kami ng Moab." **14** Sumagot si Eliseo, "Hanggang nabubuhay si Yahweh ng mga hukbo, na siyang aking pinanaligan, kung hindi ko lang toteoing ginagalingang presensya ni Jehosafat hari ng Juda, ni hindi kita papansinin, o titingnan. **15** Pero magdala kayo ngayon ng isang manunugtong." At nang tapos na ang pagtugtug ng manunugtong ng alpa, lumapit ang kamay ni Yahweh kay Eliseo. **16** Sinabi nya, "Sinabi ito ni Yahweh, 'Gawain ninyo ang tuyong ilog na ito ng maraming kanal.' **17** Dahil sinabi ito ni Yahweh, 'Hindi kayo makakakita ng hangin, ni makakakita ng ulan, pero mapupuno ng tubig ang ilog na ito, at iinom kayo, ikaw at iyong mga baka at lahat ng iyong mga alagang hayop.' **18** Madaling bagay lamang ito sa paninig ni Yahweh. Bibigyan niya din kayo ng tagumpay laban sa mga Moabita. **19** Lulusob kayo sa bawat matitibay na lungsod at magagandang lungsod, puputulin ang bawat magagandang puno, iihihinto ang lahat ng tubig na bukal, at sisirain ang bawat magagandang bahagi ng lupain sa pamamagitan ng bato." **20** Kaya kinaumagahan, nang halos oras na ng paghahandog ng alay, dumating ang tubig sa direksyon ng Edom; napuno ang bansa ng tubig. **21** Nang narinig ng lahat ng Moabita na dumating ang mga hari para lumaban sa kanila, tinipon nila ang kanilang mga sarili, lahat nang may kakayahan na magsuot ng baluti, at tumayo sila sa hangganan. **22** Gumiising sila nang maaga at sumalamuin ang araw sa tubig. Nang nakita ito ng mga Moabita, ang tubig sa kanilang banda, mukhang kasing pula ng dugo. **23** Sumigaw sila, "Dugo ito! Tiyala na nawasak na ang mga hari, at pinatay nila ang isa't-isla! Kaya ngayon, Moab, Nakawan na natin sila!" **24** Nang dumating sila sa kampo ng Israel, binigla sila ng mga Israelita at nilusob ang mga Moabita, na tumakas mula sa kanila. Hinabol ng mga hukbo ng Israel ang mga Moabita sa kabilang lupain at pinatay sila. **25** Winasak ng Israel ang mga lungsod, at sa bawat magagandang bahagi ng lupain, naghahagis ang bawat tao ng bato at napuno ng bato ang mayabong na mga sakahan. Pinahintulot nila ang lahat ng bukal ng tubig at pinutol ang lahat ng magagandang puno, maliban lamang sa Kir-Haseret, kung saan iniwan nila ang mga bato sa lugar. Pero inatake ito ng mga sundalong may tirador. **26** Nang nakita ni Haring Mesa ng Moab na natalo na sila sa laban, sinama niya ang pitong-daan na mga lalaking guragamit ng espada para lusubin ang hari ng Edom, pero nabigo sila. **27** Pagkatapos, sinama niya ang kaniyang panganay, na maghahari sana pagkatapos niya, hinandog niya ito bilang susunusing alay sa pader. Kaya nagkaroon ng labis na galit laban sa Israel, at iniwan ng hukbo ng Israelita si Haring Mesa at bumalik sa kanilang sariling lupain.

4 Ngayon, nagpuntang umiiyak ang isa sa mga asawa ng mga anak ng mga propeta kay Eliseo, sinabing, "Ang iyong lingkod na aking asawa ay patay na, at alam mo na may takot ang iyong lingkod kay Yahweh. Ngayon pumunta ang nagpapautang para kunin ang aking dalawang anak para maging mga alipin niya." **2** Kaya sinabi ni Eliseo sa kaniya, "Ano ang magagawa ko para sa iyo?" Sinabi nya, "Ang iyong lingkod ay walang kahit

ano sa bahay, maliban sa palayok ng langis." **3** Pagkatapos, sinabi ni Eliseo, "Umalis ka para manghiram ng mga tapayan na walang laman sa iyong mga kapit-bahay. Manghiram ka ng marami hangga't maaari. **4** Pagkatapos kailangan mo pumunta sa loob ng bahay mo at isara ang pinto sa likod mo at ng iyong mga anak, at ibuhos ang langis sa mga tapayan na iyon; itabi mo ang mga tapayan na napuno." **5** Kaya iniwan niya si Eliseo at sinara ang pinto sa likod niya at kaniyang mga anak. Nagdala sila ng mga tapayan para sa kaniya, at pinuno ang mga ito ng langis. **6** Nang napuno na ang mga lagayan, sabi nya sa kaniyang mga anak, "Magdala pa kayo ng isa pang tapayan." Pero ang sabi ng anak niya sa kaniya, "Wala ng mga tapayan." Pagkatapos, huminto na sa pagdaloy ng langis. **7** Pagkatapos, bumalik siya at sinabi sa lingkod ng Diyos. Sabi nya, "Pumunta ka roon, ibenta mo ang langis; bayaran mo ang iyong utang, at mamuhay kasama ng iyong mga anak sa mga natira." **8** Isang araw, naglakad si Eliseo sa Sunera kung saan nakatira ang isang mahalagang babae; pinilit niyang kumain sila ng magkasama. Kaya sa madalas na pagdaan ni Eliseo, siya ay humihinto para kumain doon. **9** Sinabi ng babae sa kaniyang asawa, "Tingnan mo, nalaman ko na ang lahalang ito na laging dumadaan dito ay lingkod ng Diyos. **10** Gumawa tayo ng malit na silid sa bubungan para kay Eliseo, at maglagay tayo ng higaan, upuan, at lampara. Pagkatapos, kapag pumunta siya sa atin, mananatili na siya roon." **11** Kaya nang dumating ang araw na bumalik si Eliseo para huminto roon, nanatili siya sa silid at napahinga roon. **12** Sinabi ni Eliseo sa kaniyang lingkod na si Gehazi, "Tawagin mo ang Sunamita." Nang tinawag niya ito, tumayo ang babae sa harap niya. **13** Sinabi ni Eliseo sa lingkod, "Sabihin mo sa babae na, 'Ginawa mo ang lahat ng abalang ito para alagaan kami. Ano ang maari kong gawin para sa iyo? Gusto mo bang kausapin namin ang hari para sa iyo o sa pinuno ng hukbo?'" Sumagot siya, "Namuhay ako kasama ang aking sariling bayan." **14** Kaya sinabi ni Eliseo, "Ano pala ang maaari nating gawin para sa kaniya?" Sumagot si Gehazi, "Tunay nga, wala siyang anak, at matanda na ang kaniyang asawa." **15** Kaya sumagot si Eliseo, "Tawagin mo siya." Nang siya ay tinawag niya, tumayo siya sa pintuan. **16** Sinabi ni Eliseo, "Sa parehong oras ng taong ito, pagkatapos ng isang taon, makakahawak ka ng isang anak." Sinabi nya, "Hindi, aking panginoon at lingkod ng Diyos, huwag kang magsinungaling sa iyong alipin." **17** Pero nagdala-tao ang babae at nanganak ng isang lahalang sa parehong panahon ng sumundot na taon, tulad ng sinabi ni Eliseo sa kaniya. **18** Nang lumaki na ang bata, pumunta siya sa kaniyang ama, na kasama ng mga taga-anai. **19** Sinabi nya sa kaniyang ama, "Ang ulo ko, ang ulo ko." Sabi ng kaniyang ama sa kaniyang alipin, "Buhatin mo siya sa kaniyang ina." **20** Nang binuhat siya at dinala ang bata sa kaniyang ina, umupo ang bata sa tuhod ng kaniyang ina hanggang tanghali at pagkatapos ay namatay. **21** Kaya tumayo ang babae at hinig a ang bata sa higaan ng lingkod ng Diyos, sinara ang pinto, at umalis. **22** Tinawag niya ang kaniyang asawa, at sinabi, "Pakisusap magpadala ka sa akin ng isaa sa mga alipin at isaa sa mga asno para ako ay makapagmadali sa lingkod ng Diyos at makabalik agad." **23** Sinabi ng asawa nya, "Bakit gusto mong pumunta sa kaniya ngayon araw na ito? Hindi naman Kapistahan ng Bagong Buwan o Araw ng Pamamahinga." Sumagot siya, "Magiging maayos din ang lahat." **24** Pagkatapos, sinakyan niya ang asno at sinabi sa kaniyang alipin, "Bilisan mo ang pagmameheho; huwag kang babagal hangga't hindi ko sinasabi." **25** Kaya pumunta siya sa lingkod ng Diyos sa Bundok Carmel. Nang nakita siya ng lingkod ng Diyos sa malayo, sinabi nya kay Gehazi kaniyang alipin, "Tingnan mo, paparating na ang Sunamita. **26** Pakiusap, tumakbo ka para salubungin siya at sabihin mo sa kaniya, 'Maayos ba ang lahat sa iyo at iyong asawa at anak'" Sumagot siya, "Maayos naman." **27** Nang pumunta siya sa lingkod ng Diyos sa bundok, hinawakan niya ang paa ng lingkod ng Diyos. Lumapit si Gehazi para ilayo siya pero sinabi ng lingkod ng Diyos, "Pabayaan mo siya, dahil siya ay malungkot, at tinago ni Yahweh ang problema sa akin, at walang siyang sinabi sa akin." **28** Pagkatapos kaniyang sinabi, "Humingi ba ako sa iyo ng anak, aking panginoon?" Hindi ba sinabi ko sa iyo na, "Huwag mo akong linlangin?" **29** Pagkatapos sinabi ni Eliseo kay Gehazi, "Magdamiit ka para sa paglalakbay at kunin mo ang aking tungkod. Pumunta ka sa bahay niya. Kung may makakasalubong ka, huwag mo siyang batiiin, at kung may babati sa iyo, huwag mo siyang sagutin. Ilagay mo ang tungkod ko sa mukha ng bata." **30** Pero sinabi ng ina ng bata, "Hanggang nabubuhay si Yahweh, at hanggang nabubuhay ka, hindi kita iiwan." Kaya tumayo si Eliseo at sinundan siya. **31** Nagmadaling

nauna sa kanila si Gehazi at nilagay ang tungkod sa mukha ng bata, pero hindi ito nagsalita o nakarinig. Kaya bumalik si Gehazi para salubungin si Eliseo at sinabi sa kaniya, "Hindi nagising ang bata." **32** Nang dumating si Eliseo sa bahay, patay na ang bata at nasa higaan pa rin. **33** Kaya pumasok si Eliseo at sinara ang pinto at nanalangin kay Yahweh. Umakyat siya at dinapaan ang bata; **34** nilagay ang bibig niya sa bibig ng bata, kaniyang mata sa mata ng bata, at kaniyang kamay sa kamay ng bata. Inunat niya ang kaniyang sarili sa bata, at nag-init ang katanwan ng bata. **35** Pagkatapos tumayo si Eliseo at naglakad sa silid at umakyat muli at inunat ang kaniyang sarili sa bata. Bumahing ang bata ng pitong beses at binuksan ang kaniyang mga mata! **36** Kaya tinawag ni Eliseo si Gehazi, "Tawagin mo ang Sunanita!" Kaya tinawag niya ito, at nang pumunta siya sa silid, sabi ni Eliseo, "Kunin mo ang iyong anak." **37** Pagkatapos nagpatiraya siya sa lupa at yumuko sa lupa, at pagkatasos kinuha ang kaniyang anak at umalis. **38** Pagkatapos pumunta muli si Eliseo sa Gilgal. Mayroon taggutom doon sa lupain, at umupo sa kaniyang tabi ang mga anak ng mga propeta. Sinabi niya sa mga alipin, "Ilagay ninyo ang malaking palayok sa apoy at magluvit ng nilaga para sa mga anak ng mga propeta." **39** Ang isa sa kanila ay pumunta sa sakahan para maglikom ng mga gulay. Nakahanap siya ng ligaw na punong ubas at nakalikom ng sapat na ligaw na mga gulay para punuin ang tupi ng kaniyang balabal. Hiniwa nila ang mga ito at nilagay sa nilaga, pero hindi nila alam kung anong uri ang mga iyon. **40** Kaya binuhos nila ang nilaga para kainin ng mga tao. Kinalaunan, habang kumakain sila, sumigaw sila at sinabi, "Lingkod ng Diyos, may kamatayan sa palayok!" At hindi na sila makakain. **41** Pero sinabi ni Eliseo, "Magdala ng ilang harina." Hinagis niya ito sa palayok at sinabi, "Ibuhos ninyo ito para sa mga tao, para makakain sila." **42** Sinabi ng kaniyang alipin, "Ano, dapat ko ba itong ihain sa harapan ng isang-daang lalaki?" Pero sinabi ni Eliseo, "Ibigay mo ito sa mga tao, para makakain sila, dahil sinabi ito ni Yahweh, 'Kakain sila at magkakaroon pa ng tira.'" **44** Kaya hinain ito ng kaniyang alipin sa kanilang harapan; kumain sila, at may mga natira pa, gaya ng pinangakong salita ni Yahweh.

5 Ngayon si Naaman, pinuno ng hukbo ng hari ng Aram, ay magiting at marangal sa panining ng kaniyang panginoon, dahil sa pamamagitan niya, binigyan ng tagumpay ni Yahweh ang Aram. Malakas din siya at matapang pero isa siyang ketongin. **2** Lumbusob ang mga Aramean nang grupo grupo at dinakip ang isang batang babae mula sa lupain ng Israel. Pinaglingkuran nya ang asawa ni Naaman. **3** Sinabi ng dalaga sa kaniyang madrasta, "Sana kasama ng amo ka ang propeta na nasa Samaria! Tiyak pagagalingin nya ang ketong ng panginoon ko." **4** Kaya sinabi ni Naaman sa hari ang sinabi ng dalaga mula sa lupain ng Israel. **5** Kaya sinabi ng hari ng Aram, "Lumakad ka, at magpapadalako ako ng liham sa hari ng Israel." Umalis si Naaman na may baong sumpang talentong pilak, anim na libong piraso ng ginto, at sumpang pamalit na damit. **6** Dinala rin nya ang liham sa hari ng Israel na nagsasabing, "Kapag dumating ang sulat na ito sa iyo, makikita mong pinadala ko si Naaman na aking lingkod sa iyo para pagalingin mo siya sa kaniyang ketong." **7** Nang mabasa ng hari ng Israel ang liham, pinunit nya ang damit nya at sinabing, "Diyos ba ako, para pumatay at magbigay ng buhay kaya nais ng lalaking ito na pagalingin ko ang isang tao sa kaniyang ketong? Mukhang nghahamonan siya ng away." **8** Kaya nang marinig ni Eliseo, ang lingkod ng Diyos, na pinunit ng hari ng Israel ang kaniyang damit, nagpadala siya ng mensahe sa hari nagsasabing, "Bakit mo pinunit ang iyong mga damit? Papuntahan mo siya sa akin at malalaman niyang may propeta sa Israel." **9** Kaya dumating si Naaman kasama ng kaniyang mga kabayo at karwaha at tumayo sa pinto ng bahay ni Eliseo. **10** Nagpadalala si Eliseo ng mensahe sa kaniya, sinasabing, "Lumublob ka sa Jordan ng pitong beses, at maibabalik ang kutis mo; ikaw ay magiging malinis." **11** Pero nagalit si Naaman at umalis, sinasabing, "Tingnan mo, akala ko siguradong lalabas siya para sa akin at tatayo at tatawag sa pangalan ni Yahweh na kaniyang Diyos, at ikukumpas ang kamay niya sa buong katarawan ko para pagalingin ako sa aking ketong. **12** Hindi ba't ang Abana at Farfar, mga ilog ng Damasco, ay mas malinis kaysa lahat ng tubig sa Israel? Hindi ba pwedeng doon ako maligo para

maging malinis?" Kaya tumalikod siya at umalis nang galit na galit. **13** Pagkatapos lumapit ang mga lingkod ni Naaman at kinausap siya, "Ama, kung inutusan ka ng propeta ng isang mahirap na bagay, hindi mo ba gagawin ito? Paano pa kaya kung magsabi siya sa iyo ng isang simpleng bagay gaya ng, 'Lumublob ka para maging malinis ka?'" **14** Kaya napunta siya at lumublob ng pitong beses sa Jordan bilang pagsunod sa mga tagubilin ng lingkod ng Diyos. Bumalik ang kaniyang kutis, tulad ng kutis ng isang maliliit na bata, at siya ay gumaling. **15** Bumalik si Naaman sa lingkod ng Diyos, siya at ang lahat ng kaniyang kasama, at lumapit sila sa harap niya. Sinabi niya, "Alam kong wala nang ibang diyos sa buong mundo maliban sa Israel. Kaya pakiusap, tanggapin mo ang regalang ito mula sa iyong lingkod." **16** Pero tumugon si Eliseo, "Hangga't nabubuhay si Yahweh na aking pinagilingkuran, hindi ako tatanggap ng anumang bagay." Pinilit ni Naaman si Eliseo na tanggapin ang regalo pero tumangi ito. **17** Kaya sinabi ni Naaman, "Kung hindi, maaari mo ba akong bigyan ng lupa na kayang dalhin ng dalawang mola, dahil simula ngayon, ang iyong lingkod ay hindi na maghahandog, ni mag-aalay sa sinumang diyos maliban kay Yahweh. **18** Pero patawarin sana ni Yahweh ang iyong lingkod sa isang bagay na ito, iyon ay, kapag pumunta ang hari sa tahanan ni Rimmon para sumumba roon, at kumapit siya sa kamay ko, at yumuko ako sa tahanan ni Rimmon. Patawarin nawa ni Yahweh ang iyong lingkod sa bagay na ito." **19** Sinabi ni Eliseo sa kaniya, "Humayo ka nang mapayapa." Kaya umalis si Naaman. **20** Hindi pa siya nakakalayo sa kaniyang paglalakbay nang si Gehazi lingkod ni Eliseo na lingkod ng Diyos ay sinabi sa kaniyang sarili, "Kinaawaan ng panginoon ko si Naaman na Aramean sa pamamagitan ng hindi pagtanggap ng mga regalo mula sa kamay niya na kaniyang dinala. Hangga't nabubuhay si Yahweh, hababulin ko siya at tatanggap ako ng anumang bagay mula sa kaniya." **21** Kaya sumunod si Gehazi kay Naaman. Nang nakita ni Naaman na may taong sumusunod sa kaniya, bumaba siya mula sa kaniyang karwaha para salubungin siya at sinabing, "Maayos lang ba ang lahat?" **22** Sinabi ni Gehazi, "Maayos naman ang lahat. Pinadala ako ng aking panginoon, sinasabing, 'May lumapit sa akin mula sa bansa sa burol ng Efraim, dalawang lalaki na anak ng mga propeta. Pakiusap bigyan mo sila ng isang talentong pilak at dalawang pamalit na damit.'" **23** Tumugon si Naaman, "Masaya akong bigyan ka ng dalawang talento." Hinimok ni Naaman si Gehazi at nagtali ng dalawang talentong pilak sa dalawang sisidlan, na may dalawang pamalit na damit, at ipinapasahan ito sa kaniyang dalawang lingkod na naggadalang mga sisidlan ng pilak para kay Gehazi. **24** Nang dumating si Gehazi sa burol, kinuha nya ang sisidlan ng pilak mula sa mga kamay nila at tinago ang mga ito sa bahay: pinaalis nya ang mga lingkod at umalis sila. **25** Nang pumasok si Gehazi at humarap sa kaniyang amo, sinabi ni Eliseo, "Saan ka nanggaling, Gehazi?" Tumugon siya, "Diyan-diyan lang nagputa ang iyong lingkod." **26** Sinabi ni Eliseo kay Gehazi, "Hindi ba kasama mo ang espiritu ko nang huminto at karanwehing lalaking iyon para salubungin ka? Ito ba ang oras para tumanggap ng pera, damit, mga olibong halamanan at mga ubasan, mga tupa, mga baka, at mga lingkod na lalaki at babae? **27** Kaya ang ketong ni Naaman ay papasa-ayo at iyong mga kaupo-apuhan magpakkalanaman." Kaya umalis si Gehazi sa kaniyang harapan, isang ketong na kasing puti ng bulak.

6 Sinabi ng mga anak ng mga propeta kay Eliseo, "Ang lugar kung saan kami nakatira kasama ka ay masyadong maliit para sa ating lahat. **2** Hayaan mo kaming pumunta sa Jordan, at magputol ng puno roon at magtayo ng matitiranahan." Tumugon si Eliseo sinabing, "Sige." **3** Sinabi ng isa sa kanila, "Pakuusap samaha mo ang iyong mga lingkod." Sumagot si Eliseo, "Sasama ako." **4** Kaya sumama siya sa kanila, at nang makarating sila sa Jordan, nag-umpisa silang magputol ng mga puno. **5** Pero habang nagputol ang isa sa kanila, nalaglag ang ulo ng palakol sa tubig; sumigaw siya at sinabinig. "Naku, panginoon, hiniram ko lang iyon!" **6** Kaya sinabi ng lingkod ng Diyos, "Saan ito nahulog?" Tinuro ng lalaki kay Eliseo ang lugar. Pumutol siya ngayon siya ng isang patpat, tinapon ito sa tubig at pinataludan ang palakol. **7** Sinabi ni Eliseo, "Kunin mo." Kaya inabot ito ng lalaki ng kaniyang kamay. **8** Ngayon nakikipagdigma ang hari ng Aram laban sa Israel. Sumangguni siya sa kaniyang mga lingkod, sinasabing, "Ang kampo ko ay nasa ganiton lugar." **9** Kaya nagpunta ang lingkod ng Diyos sa hari ng Israel, sinasabing, "Sikapin ninyong hindi dumama sa lugar na iyon, dahil ang mga Aramean ay bababa roon." **10** Pagkatapos nagpadalala ang hari ng Israel ng mga tauhan sa lugar na iyon kung binalaan siya ng

lingkod ng Diyos. Iniligtas siya ng babalang iyon ng ilang beses. **11** Gulong-gulo ang isip ng hari ng Aram dahil sa babalang ito, at tinawag niya ang kaniyang mga lingkod at sinabi sa kanila, "Wala ba sa inyo ang magsasabi kung sino sa inyo ang pumapanig sa hari ng Israel?" **12** Kaya sinabi ng isa sa kaniyang mga lingkod, "Hindi, panginoong hari, dahil si Eliseo na propeta ng Israel ang nagsasabi sa hari ng Israel ng mga sinasabi mo sa iyong silid!" **13** Tumugon ang hari, "Humayo kayo at tingnan ninyo kung nasaan si Eliseo nang makapagpadala ako ng mga tauhan para dakin siya." At sinabi sa kaniya, "Nasa Dotan siya." **14** Kaya nagpadala ng hari ng mga kabayo, mga karwahe at isang malaking hukbo sa Dotan. Dumating sila nang gabi at pinalibutan ang lungsod. **15** Nang ang alipin ng lingkod ng Diyos ay maagang bumangon at lumabas, pagmasdan mo, isang malaking hukbo at mga kabayo ang nakapaligid sa lungsod. Sinabi ng kaniyang alipin sa kaniya, "Panginoo! Anong gagawin natin?" **16** Sumagot si Eliseo, "Huwag kang matakot, dahil ang mga kasama natin ay higit na mas marami kumpara sa kanila." **17** Nanalangin si Eliseo at sinabing, "Yahweh, Nakikiusap ako na buksan mo ang mga mata niya nang makakita siya." Kaya't binuksan ni Yahweh ang mga mata ng kaniyang alipin at nakakita siya. Ang bundok ay puno ng mga kabayo at karwahe na nag-aapoy sa paligid ni Eliseo! **18** Nang bumaba ng mga Aramean sa kaniya, nanalangin si Eliseo kay Yahweh at sinabing, "Hinihiling kong bulagin mo sila." Kaya't binulag sila ni Yahweh, gaya ng hiling ni Eliseo. **19** Pagkatapos sinabi ni Eliseo sa mga Aramean, "Hindi ito ang daan, ni ito ang lungsod. Sumunod kayo sa akin at dadalhin ko kayo sa taong hinahana ninyo." At dinala niya sila sa Samaria. **20** Nang dumating sila sa Samaria, sinabi ni Eliseo, "Buksan mo ang mga mata nila, Yahweh, nang makakita sila." Binuksan ni Yahweh ang mga mata nila at nakakita sila, at nakita nilang nasa gitna sila ng lungsod ng Samaria. **21** Nang makita sila ng hari ng Israel, sinabi niya kay Eliseo, "Ama, dapat ko na ba silang patayin? Papatayin ko na ba sila?" **22** Sumagot si Eliseo, "Huwag mo silang patayin. Papatayin mo ba silang mga kinuha mong bihag gamit ang espada at pana mo? Maghain ng tinapay at tubig sa kanila para makakain at makainom sila at makapunta sa kanilang panginooon." **23** Kaya't naghain ng pagkain ang hari para sa kanila, at nang nakakain at nakainom sila, pinalaya niya sila at pinabalik sa kanilang panginooon. Ang mga grupo ng sundalong Aramean na iyon ay hindi bumatulang sa lupain ng Israel nang mahabang panahon. **24** Matapos nitó, tinipón ni Ben Hadad, hari ng Aram, ang lahat ng kaniyang hukbo at lumusob sa Samaria at binihag ito. **25** Kaya't nagkaroon ng matinding taguttom sa Samaria. Binihag nila ito hanggang ang isang asno ay maibenta sa halagang walumping pirasong pilak, at ikaapat na bahagi ng isang kab ng dumi ng kalapati sa halagang limang pirasong pilak. **26** Habang dumadaan ang hari ng Israel sa may pader, isang babae ang umiyak sa kaniya, sinasabing, "Tulungan mo ako, panginoong hari." **27** Sinabi niya, "Kung hindi ka tiurutulungan ni Yahweh, paano kita matutulungan?" Mayroon bang nanggagaling sa giikan o pigaan ng alak?" **28** Sinabi pa ng hari, "Ang ano ng bumabagabag sa iyo?" Tumugon siya, "Sinabi ng babeng ito sa akin, 'Ibigay mo sa akin ang iyong anak para kainin natin ngayon, at bukas kakainin natin ang anak ko.'" **29** Kaya't nilaga namin ang anak ko at kinaín ito, at sinabi ko sa kanya kinabukanan, "Ibigay mo sa akin ang iyong anak para kainin natin, pero tingo niya ito." **30** Kaya nang narinig ng hari ang sinabi ng babae, pinuntí niya ang kaniyang damít (dumadaan siya sa may pader), at tumingin ang mga tao at nakita na mayroon siyang sako bilang panloob na kasuotan. **31** Sinabi niya, "Parusahan nawa ako ng Diyos, at lalóng higit pa, kung matatapos ang araw na nananatili pa rin ang ulo ni Eliseo sa kaniya, anak ni Safat." **32** Pero nakauupo si Eliseo sa kaniyang bahay kasama ng mga nakatandata. Nagpadala ng tao ang hari pero nang dumating ang mensahero kay Eliseo, sinabi niya sa mga nakatandata, "Tingnan ninyo kung paanong nagpadala ng tao ang anak ng mamamatay-tao na ito para patayin ako? Kapag dumating siya, isara ninyo ang pinto at pigilan ninyong mabuksan niya ito. Hindi ba't kasunod niya ay ang mga yapak ng kaniyang panginooon?" **33** Habang nakikipag-usap siya sa kanila, dumating ang mensahero sa kaniya. Sinabi ng hari, "Ang suliranin ito ay galing kay Yahweh. Bakit kailangan ko pang maghiintay kay Yahweh?"

7 Sinabi ni Eliseo, "Pakinggan ninyo ang salita ni Yahweh. Ito ang sinasabi niya: 'Bukas, sa ganiton oras, isang takal ng mainam na harina ang ipagbibili kapalit ng isang sekel, at dalawang takal ng sebada ang ipagbibili kapalit ng isang sekel sa tarangkahang ng Samaria.'" **2** Pagkatapos

ang kapitan na kanang kamay ng hari ay sumagot sa lingkod ng diyos, at sinabi, "Masdasan mo, kahit na gumawa si Yahweh ng bintana sa langit, maari bang mangyari ito?" Tumugon si Eliseo, "Masasaksihan mo itong mangyari gamit ang sarili mong mga mata, pero hindi ka makakakain mula dito." **3** Ngayon, mayroong apat na lalaking may ketong sa labas ng tarangkahang lungsod. Sinabi nila sa isat'isa, "Bakit tayo mauupo rito hanggang mamatay tayo?" **4** Kung sabihin nating papasok tayo sa lungsod, ang taggutom ay nasa lungsod, at mamamatay tayo roon. Pero kung uppo pa rin tayo dito, mamamatay pa rin tayo. Kaya ngayon, halika, pumunta tayo sa hukbo ng mga Aramean. Kung pananatilihin nila tayong buhay, mabubuhay tayo, at kung papatayin nila tayo, mamamatay lang tayo." **5** Kaya tumayo sila nang mag-gagabi na para pumunta sa kampo ng mga Aramean; nang dumating sila sa pinakalabas na bahagi ng kampo, walang naroon. **6** Dahil pinarinig ng Panginoo sa mga Aramean ang ingay ng mga karwahe, at ang ingay ng mga kabayo —ang ingay ng isang malaking hukbo, at sinabi nila sa isat'isa, "Inupahan ng hari ng Israel ang mga hari ng mga Hiteo at mga taga-Ehipto para pumunta laban sa amin." **7** Kaya tumayo ang mga sundalo at tumakas nang mag-gagabi na; inwan nila ang kanilang mga tolda, mga kabayo, mga asno, at ang kampo sa lagay nito, at tumakas para sa mga buhay nila. **8** Nang dumating sa pinakalabas na bahagi ng kampo ang mga lakalang may ketong, pumasok sila sa loob ng isang tolda at kumain at uminom, at tinangay ang pilak at ginto at mga damít at tinago ito. Bumalik sila at pumasok sa isa pang tolda at tinangay ang mga nasamsam nila mula roon at tinago itong muli. **9** Pagkatapos sinabi nila sa isat'isa, "Hindi tama ang ginagawa natin. Ang araw na ito ay araw ng magandang balita, pero nanahanimik tayo patungkol dito. Kaya maghihintay tayo hanggang bukang-livawayay, parurusahan tayo. Kaya, halina at sabihin natin ito sa sambahayan ng hari." **10** Kaya't pumunta sila at tinawag ang mga tagabantay ng tarangkahang ng lungsod. Sinabi nila sa kanila, "Nagpunta kami sa kampo ng mga Aramean, pero walang naroon, wala ni tunog ninuman, pero naroon ang mga kabayo nila, at ang mga asnong nakatalat, at ang mga tolda sa lagay nito." **11** At isinigaw ng mga bantay ng tarangkahang ang balita, at pagkatapos sinabi ito sa loob ng sambahayan ng hari. **12** Pagkatapos bumangon ang hari kinagabihinan at sinabi sa kaniyang mga lingkod, "Sasabihin ko sa inyo ngayon ang ginawa ng mga Aramean sa atin. Alam nilang gutom tayo, kaya umalis sila ng kampo para magtago sa mga bukirin. Sinasabi nila, 'Sa oras na lumabas sila sa lungsod, kukunin natin sila nang buhay, at papasok tayo sa lungsod.'" **13** Sumagot ang isa sa mga lingkod ng hari at sinabing, "Pakisusap, hayaan mong kunin ng ilan sa mga tauhan ang limang kabayong natitira sa lungsod. Tulad sila ng lahat ng natitira sa mga mamamayan ng Israel —karamihan ay patay na; hayaan mong ipadala namin sila at tingnan ito." **14** Kaya kumuna sila ng dalawang karwahe na may mga kabayo, at sinugo sila ng hari sa hukbo ng mga Aramean, sinasabing, "Tingnan ninyo iyon." **15** Sinundan nila sila hanggang sa Jordan, at ang lahat ng daanan ay puno ng mga damít at gamit na iniwán ng mga Aramean sa pagmamadol. Kaya bumatik ang mga mensahero at sinabi sa hari, "Lumabas ang mga tao at sinamsam ang mga gamit sa kampo ng mga Aramean. Kaya ang takal ng mainam na harina ay ipinagbibili sa halagang isang sekel at ang dalawang takal ng sebada ay kapalit ng isang sekel, tulad ng sinabi ni Yahweh. **16** Inutusan ng hari ang kapitan, ang kaniyang kanang kamay, para mangasiwa sa tarangkahang, at tinapak-tapakan siya ng mga tao sa daan ng tarangkahang. Namatay siya gaya ng sinabi ng lingkod ng Diyos nang bumaba ang hari sa kanila. **18** Kaya nangyari iyon gaya ng sinabi ng lingkod ng Diyos sa hari, sinasabing, "Sa oras na ito sa tarangkahang ng Samaria, ang dalawang takal ng sebada ay ipagbibili sa halagang isang sekel, at ang isang takal ng mainam na harina para sa isang sekel." **19** Sinagot ng kapitang iyon ang lingkod ng Diyos at sinabing, "Kahit gumawa si Yahweh ng bintana sa langit, maari bang mangyari ito?" Sinabi ni Eliseo, "Makikita mong mangyari ito nang sarili mong mga mata, pero hindi ka kakain mula rito." **20** At nangyari ito sa kaniya sa ganoong paraan, dahil tinapak-tapakan siya ng mga tao sa tarangkahang, at namatay siya.

8 Ngayon nagsalita si Eliseo sa babae na ang anak ay kaniyang binuhay. Sinabi niya sa kaniya, "Bumangon ka, at pumunta sa iyong sambahayan, at manatili ka sa ibang lupain kung saan maari, dahil mapapadala si Yahweh ng taguttom na darating sa lupaing ito ng pitong taon." **2** Kaya bumangon ang babae at sinunod niya ang salita ng lingkod ng

Diyo. Nagpunta siya sa kaniyang sambahayan at nanirahan sa lupain ng Filisteo ng pitong taon. **3** Pagkatapos ng pitong taon bumalik ang babae mula sa lupain ng mga Filisteo, at siya ay pumunta sa hari para magmakaawa sa kaniya para sa kaniyang bahay at lupain. **4** Ngayon ang hari ay nakikapig-usap kay Gehazi na lingkod ng Diyo, sinasabing, "Pakiusap sabihin sa akin ang lahat ng dakilang bagay na nagawa ni Eliseo." **5** Pagkatapos habang sinasabi nya sa hari kung paano binuhay ni Eliseo ang patay na anak, dumating ang babaeng anak ay kaniyang binuhay na magmakaawa sa hari para sa kaniyang bahay at lupain. Sinabi ni Gehazi, "Aking panginoong, hari, ito ang babae, at ito ang kaniyang anak na lalaki, na binuhay ni Eliseo." **6** Nang tanunin ng hari ang babae tungkol sa kaniyang anak, ipinaliwangan niya ito sa kaniya. Kaya iniutos ng hari sa isang opisyal para sa kaniya, sinasabing, "Ibalik sa kaniya ang lahat ng pag-aari nya at lahat ng mga ari ng kaniyang bukid mula nang araw na iniiwan nya ang lupain hanggang ngayon." **7** Naguna si Eliseo sa Damasco kung saan si Ben-Hadad ang hari ng Aram ay may sakit. Sinabi sa hari, "Ang lingkod ng Diyo ay naparito." **8** Sinabi ng hari kay Hazaël, "Magdala ka ng isang regalo at salubungin ang lingkod ng Diyo, at sumangguni kaya Yahweh sa pamamagitan niya, sinasabing, 'Gagaling ba ako mula sa sakit na ito?'" **9** Kaya nagpunta si Hazaël para salubungin siya at dala niya ang isang regalo ng bawat uri ng mabuting bagay sa Damasco, na dala ng apatnapung kamelyo. Kaya nagpunta si Hazaël at tumayo sa harap ni Eliseo at sinabi, "Ipinadalako sa iyo ng iyong anak na si Ben-Hadad hari ng Aram, tinatanong kung, 'Gagaling ba ako mula sa sakit na ito?'" **10** Sinabi ni Eliseo sa kaniya, "Lumakad ka, sabihin kay Ben-Hadad, 'Siguradong gagaling ka,' pero ipinakita sa akin ni Yahweh na siya ay siguradong mamamatay." **11** Pagkatapos tumutig si Eliseo kay Hazaël hanggang siya ay mapahiya, at ang lingkod ng Diyo ay umiyak. **12** Tinanong ni Hazaël, "Bakit ka umiyak, aking panginoon?" Kaniyang sinagot, "Dahil nalaman ko ang kasamaan na iyong gagawin sa bayan ng Israel. Susunugin mo ang kanilang mga kutang tanggulan, at papatayin mo ang kanilang mga kabataang lalaki gamit ang espada, dudurugin ang kanilang mga malilit na bata, at bibiyakin ang tyan ng kanilang babaeng buntis." **13** Tumugon si Hazaël, "Sino ang iyong lingkod, na dapat gumawa nitong dakilang bagay? Siya ay isang aso lamang." Sumagot si Eliseo, "Ipinakita sa akin ni Yahweh na ikaw ang maghahari sa Aram." **14** Pagkatapos iniiwan ni Hazaël si Eliseo at nagpunta sa kaniyang panginoon, na sinabi sa kaniya, "Ano ang sinabi ni Eliseo sa iyo?" Sumagot siya, "Sinabi nya sa akin na ikaw ay tiyak na gagaling." **15** Nang sumunod na araw kinuha Hazaël ang kumot at nilublob ito sa tubig, at inilatag ito sa mukha ni Ben-Hadad kaya siya ay namatay. Pagkatapos si Hazaël ay naging hari na kapalit nya. **16** Sa ikalimang taon ni Joram anak ni Ahab, hari ng Israel, nagsimulang maghari si Jehoram. Siya ang anak ni Jehosafat hari ng Juda. Nagsimula siyang maghari nang si Jehoshafat ay hari ng Juda. **17** Si Jehoram ay tatlumput-dalawang taong gulang nang siya ay magsimulang maghari, at naghari siya ng walong taon sa Jerusalem. **18** Lumakad si Jehoram sa mga pamamaraan ng mga hari ng Israel, tulad ng ginawa ng sambahayan ni Ahab; dahil ang anak na babae ni Ahab ay kaniyang asawa, at ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh. **19** Gayunman, dahil sa kaniyang lingkod na si David, hindi nais ni Yahweh na wasakin ang Juda, dahil sinabi nya sa kaniya na bibigyan siya lagi ng mga kaapu-apuhan. **20** Sa mga panahon ni Jehoram, naghimagsik ang Edom mula sa ilalim ng kamay ng Juda, at nagtayo sila ng isang hari para manguna sa kanila. **21** Pagkatapos tumawid si Jehoram kasama ang kaniyang mga pinuno at lahat ng kaniyang mga karwaha. Nangyari ito nang siya ay nagising sa gabii at sinalakay at tinalo ang mga Edomita, na pamuligid sa kaniya at ang mga pinuno ng mga karwaha. Pagkatapos tumakas ang hukbo ni Jehoram papunta sa kanilang mga tahanan. **22** Kaya naghilimaksik ang Edom mula sa kapangyarihan ng Juda hanggang sa araw na ito. Naghilimaksik din ang Libna sa panahon ding iyon. **23** Gaya ng ibang mga bagay tungkol kay Jehoram, ang lahat niyang ginawa, hindi ba nakasulat ang mga ito sa Ang Aklat ng mga Kaganapan sa buhay ng mga Hari ng Juda? **24** Namatay si Jehoram at nahimlay kasama ang kaniyang mga ninuno, at inilibing kasama ang kaniyang mga ninuno sa lungsod ni David. Pagkatapos ang anak ni Ahazias ang naging hari na kapalit nya. **25** Nang ikalabindalawang taon ni Joram anak ni Ahab, hari ng Israel, si Ahazias anak ni Jehoram, hari ng Juda, ay nagsimulang maghari. **26** Si Ahazias ay dalawamput-dalawang taong gulang nang magsimulang maghari; naghari siya ng isang taon sa

Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay si Atalia; siya ay anak na babae ni Omri, hari ng Israel. **27** Lumakad si Ahazias sa pamamaraan ng sambahayan ni Ahab; ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh, gaya ng ginagawa ng sambahayan ni Ahab, dahil si Ahazias ay isang manugang na lalaki sa sambahayan ni Ahab. **28** Pumunta si Ahazias kasama si Joram anak ni Ahab, para makipaglaban kay Hazaël, hari ng Aram, sa Ramoth-galaad. Sinugatan ng mga Aramean si Joram. **29** Nagbalik si Haring Joram para magpaggaling sa Jezreel sa mga sugat na ginawa ng mga Aramean sa kaniya sa Rama, nang napipaglaban siya kay Hazaël hari ng Aram. Kaya si Ahazias anak ni Jehoram, hari ng Juda, ay bumababa sa Jezreel para makita si Joram anak ni Ahab, dahil siya ay nasugatan.

9 Tinawag ni Eliseo na propeta ang isa sa mga anak ng mga propeta at sinabi sa kaniya, "Magbibis ka para maglakbay, pagkatapos dalhin ang malit na bote ng langis na ito sa iyong kamay at pumunta sa Ramoth-galaad. **2** Kapag dumating ka, hanapin mo si Jehu anak ni Jehosafat anak ni Nimsi, at pumasok ka at patayuin siya sa gitna ng kaniyang mga kasama, at samahan siya sa loob ng isang silid. **3** Pagkatapos kunin ang bote ng langis at ibuhos ito sa kaniyang ulo at sabihin, 'Sinabidi ito ni Yahweh: "Hinirang kita para maging hari ng Israel,"' Pagkatapos buksan ang pinto, at tumakbo; huwag patagalin." **4** Kaya ang binata, ang batang propeta, ay nagpunta sa Ramot-galaad. **5** Nang dumating siya, namasdan niya ang mga kapitan ng hukbo ay nakaupo. Kaya sinabi ng batang propeta, "Ako ay may isang sadya sa iyo, kapitan." Sumagot si Jehu, "Kanino sa amin?" Sumagot ang batang propeta, "Sa iyo, kapitan." **6** Kaya tumayo si Jehu at pumasok sa bahay, at ibinuhos ng propeta ang langis sa kaniyang ulo at sinabi kay Jehu, "sinabidi ito ni Yahweh, ang Diyo ng Israel: 'Hinirang kita para maging hari sa bayan ni Yahweh, sa Israel. **7** Dapat mong patayin ang pamilya ni Ahab na iyong panginoon, kaya ipaghilhiganti ko ang dugo ng aking mga lingkod na mga propeta, at ang dugo ng lahat ng mga lingkod ni Yahweh, na pinatay sa pamamagitan ng kamay ni Jezabel." **8** Dahil ang buong pamilya ni Ahab ay mapaparusahan, at puputulin ko mula kay Ahab ang bawat batang lalaki, maging siya ay isang alipin o isang taong malaya. **9** Gagawin ko sa sambahayan ni Ahab gaya ng sa sambahayan ni Jerooboam anak ni Nebat at gaya ng sa sambahayan ni Baasa anak ni Ahias. **10** Kakanin ng mga aso si Jezabel sa Jezreel, at walang sinuman doon ang maglibiling sa kaniya." Pagkatapos binuksan ng propeta ang pintuan at tumakbo. **11** Pagkatapos lumabas si Jehu sa mga lingkod ng kaniyang panginoon, at sinabi sa kaniya ng isa, "Mabuti ba ang lahat ng bagay? Bakit pumunta sa iyo ang baliw na taong ito?" Sumagot si Jehu sa kanila, "Kitla ninyo ang lalaki at ang mga uri ng bagay na sinasabi nya." **12** Sinabi nila, "Isang kasingunungan iyon. Sabihin sa amin." Sumagot si Jehu, "Sinabi nya ito at iyon sa akin, at sinabi nya rin, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: Hinirang kita bilang hari ng Israel.'" **13** Pagkatapos bawat isa sa kanila ay mabilis na hinubad ang kaniyang panlabas na damit at inilagay ito sa paanan ni Jehu para lakaran. Hinipan nila ang trumpeta at sinabi, "Si Jehu ay hari." **14** Sa pamamaraang ito nakipagsabutan si Jehu anak ni Jehosafat anak ni Nimsi laban kay Joram. Ngayon pinagtatanggol ni Joram ang Ramot-galaad, siya at lahat ng Israel, dahil kay Hazaël hari ng Aram, **15** pero nagbalik si Haring Joram sa Jezreel para pagalingin ang sugat na ginawa ng mga Aramean sa kaniya, nang napipaglaban siya kay Hazaël hari ng Aram. Sinabi ni Jehu sa mga lingkod ni Joram, "Kung ito ang iyong palagay, sa gayon huwag hayang may isang makatakas at makalabas sa lungsod, para sabihin ang mga balitang ito sa Jezreel." **16** Kaya sumakay si Jehu sa isang karwaha patungong Jezreel; dahil doon napapahinga si Joram. Ngayon si Ahazias hari ng Juda ay bumababa para makita si Joram. **17** Ang bantay ay nakatayo sa tore sa Jezreel, at nakita nya ang kasama ni Jehu habang siya ay dumating sa kalayuan; sinabi nya, "Nakikita ko ang isang pangkat ng kalakalihan na dumumarating," Sinabi ni Joram, "Kumuha ka ng isang mangangabayao, at ipadala siya para salubugin sila; sabihin sa kaniya para sabihin, 'Ikaw ba ay dumating para sa kapayapaan?'" **18** Kaya ipinadala ang isang lalaki sa mangangabayao para salubugin sila, sinabi nya, "Sinabi ito ng hari: 'Ikaw ba ay dumating para sa kapayapaan?'" Kaya sinabi ni Jehu, "Ano ang magagawa mo sa kapayapaan? Bumalik ka at sumunod sa akin." Pagkatapos sinabi ng bantay sa hari, "Sinalubong sila ng mensahero, pero hindi siya babalik." **19** Pagkatapos naugpadala siya ng pangalawang lalaki na nakakabayo, na pumunta sa kanila at sinabi,

"Sinasabi ito ng hari: 'Ikaw ba ay dumating para sa kapayapaan?' Sumagot si Jehu, "Ano ang magagawa mo sa kapayapaan? Bumalik ka at sumunod sa akin." **20** Muling nag-ulat ang bantay, "Siya ay sinalubong nila, pero hindi siya babalik. At ang paraan ng pagpapatakbo ng karwahe ay gaya ng pagpapatakbo ni Jehu anak ni Nimsi, dahil nagpapatakbo siya ng matulin." **21** Kaya sinabi ni Joram, "Ihanda mo ang aking karwahe." Inihanda nila ang kaniyang karwahe, at si Joram hari ng Israel at Ahazias hari ng Juda ay sumakay, bawat isa sa kaniyang karwahe, para salubungin si Jehu. Siya ay natagpuan nila sa lupain ni Nabot na Jezreelite. **22** Nang nakita ni Joram si Jehu, sinabi niya, "Ikaw ba ay dumating para sa kapayapaan, Jehu?" Sumagot siya, "Anong kapayapaan ang narooron, kung napakaraming pagsamba sa diyuys-diyusan na mayroonng prostitusyon at pangkukulam ng iyong inang si Jezabel?" **23** Kaya pabalik na tumakas si Joram sa kaniyang karwahe at sinabi kay Ahazias, "Pagtataksil ito, Ahazias." **24** Pagkatapos nilabas ni Jehu ang kaniyang pana na buong lakas niyang pinina si Joram sa pagitan ng kaniyang mga balikat; tumagos ang palaso sa kaniyang puso, at nalaglag siya sa kaniyang karwahe. **25** Pagkatapos sinabi ni Jehu kay Bidkar na kaniyang kapitan, "Damputin at itapon siya sa bukid ni Nabot na Jezreelite. Isipin kung paano ako at ikaw ay magkasamang sumakay pagkatapos ni Ahab na kaniyang ama, inilagay ni Yahweh ang propesiya ito laban sa kaniya: **26** 'Totoong nakita ko kahapon ang dugo ni Nabot at ang dugo ng kaniyang mga anak na lalaki, sinasabi ni Yahweh, at gagantihan kita sa bukid na ito,' sinasabi ni Yahweh. Kaya ngayon, kunin at itapon siya sa lugar, sa bukid na iyon, para maganap kung ano ang sinabi sa atin na mangyayari sa salita ni Yahweh." **27** Nang makita ito ni Ahazias ang hari ng Juda, tumakas siya sa daan ng Beth Haggan. Pero sumunod si Jehu sa kaniya, at sinabi, "Patayin din siya sa karwahe," at siya ay pinana nila pag-ahon sa Gur, na nasa Ibleam. Tumakas si Ahazias patungo sa Meggido at namatay doon. **28** Binuhat ng kaniyang mga lingkod ang kaniyang katanwan sa isang karwahe tungo sa Jerusalem at inilibing siya sa kaniyang puntod kasama ang kaniyang mga ninuno sa lungsod ni David. **29** Ngayon nasa ikalabing-isang taon ni Joram anak ni Ahab na sinimulun ni Ahazias maghari sa Juda. **30** Nang dumating si Jehu sa Jezreel, narinig ito ni Jezabel, at pinintahan niya ang kaniyang mga mata, inayos ang kaniyang buhok, at dumungaw sa bintana. **31** Habang pumapasok si Jehu sa tarangkahian, sinabi nya sa kaniya, Ikaw ba ay dumating para sa kapayapaan?", ikaw Zimri, mamamatay-tao ng iyong panginoon?" **32** Tumingala si Jehu sa bintana at sinabi, "Sino ang sa aking panig? Sino?" Pagkatapos dalawa o tatlong eunuko ang dumungaw. **33** Kaya sinabi ni Jehu, "Ihagis ninyo siya." Kaya inihagis nila si Jezabel, at tumilamsik ang kaniyang dugo sa mga pader at sa mga kabayo, tinapakan siya ni Jehu. **34** Nang pumasok si Jehu sa palasyo, siya ay kumain at uminom. Pagkatapos sinabi nya, "Asikasuhin ninyo ngayon ang sinumpang babaeng ito at ilibing siya, dahil siya ay isang anak na babae ng hari." **35** Pumunta sila para ilibing siya, pero wala na ang natagpuan sa kaniya kundi bungo na lamang, ang mga paa, at ang mga palad ng kaniyang kamay. **36** Kaya bumalik sila at sinabi kay Jehu. Sinabi nya, "Ito ang salita ni Yahweh na sinabi nya sa pamamagitan ng kaniyang lingkod na si Elias na Tibsita, sinasabing, 'Sa lupain ng Jezreel kakainin ng mga aso ang laman ni Jezabel,' **37** at ang katanwan ni Jezabel ay magiging tulad ng dumì sa mga bukid sa lupain ng Jezreel, kaya walang makapagsasabing, 'Ito ay si Jezabel.'"

10 Ngayon si Ahab ay may pitumpung kaapu-apuhan sa Samaria. Sumulat si Jehu ng mga liham at ipinadala nila sa Samaria, sa mga namumuno sa Jezreel, kabilang ang mga matatanda at tagapag-alaga ng mga kaapu-apuhan ni Ahab, sinasabing, **2** "Ang mga kaapu-apuhan ng iyong panginoon ay kasama ninyo, at kaya ay mayroon ding mga karwahe at isang pinagtibay na lungsod at armas. Kung gayon, sa sandaling dumating ang liham na ito sa inyo, **3** pilin ang pinakamabuti at pinakanararapat sa mga kaapu-apuhan ng iyong panginoon at ilagay siya sa trono ng kaniyang ama, at ipaglaban ang maharlikang lahi ng iyong panginoon." **4** Pero sila ay natakot at sinabi sa kanilang mga sarili, "Tingnan ninyo, hindi makatayo ang dalawang hari sa harap ni Jehu. Kaya paano kami tatayo?" **5** Pagkatapos ang lalaki na tagapamahala sa palasyo, at lalaki na naroon sa lungsod, at pati rin ang mga matatanda, at sila na nagpalaki sa mga bata, ay nagpasabi kay Jehu, sinasabing, "Kami ang inyong mga lingkod. Gagawin namin ang lahat ng bagay na inuutos ninyo sa amin. Hindi namin gagawing hari ang sinumang lalaki. Gawin kung ano

ang mabuti sa inyong paningin." **6** Pagkatapos sumulat si Jehu ng isang liham sa kanila sa ikalawang pagkakataon, sinasabing, "Kung kaya ay nasa aking panig, at kung kaya ay makikinig sa aking tinig, dapat ninyong kunin ang ulo ng mga lalaki na mga kaapu-apuhan ng inyong panginoon, at pumunta kayo sa akin sa Jezreel bukas sa gantiton oras." Ngayon ang mga kaapu-apuhan ng hari, pitumpung bilang, ay kasama ang mahalagang lalaki na lungsod, siyang nagpapalaki sa kanila. **7** Kaya nang dumating ang liham sa kanila, kinuha nila ang mga anak na lalaki ng hari at pinatay sila, pitumpung katoa, inilagay ang kanilang mga ulo sa mga basket, at ipinadala nila kay Jehu sa Jezreel. **8** Isang mensahero ang dumating kay Jehu, sinasabing, "Dinala nila ang mga ulo ng mga anak na lalaki ng hari." Kaya sinabi nya, "Ilagay ang mga ito ng dalawang tumpok sa pasukan ng tarangkahian hanggang sa umaga." **9** Nang umaga lumabas at tumayo si Jehu, at sinabi sa lahat ng tao, "Kayo ay walang malay. Tingnan ninyo, nagbanta ko laban sa aking panginoon at pinatay siya, pero sinong pumatay sa lahat ng mga ito?" **10** Ngayon dapat tiyak ninyong malaman na wala sa bahagi ng salita ni Yahweh, ang salita na sinabi nya tungkol sa pamilya ni Ahab, ay babagsak sa lupa, dahil ginawa ni Yahweh ang kaniyang sinabi sa pamamagitan ng kaniyang lingkod na si Elias." **11** Kaya pinatay ni Jehu ang lahat ng natitira sa pamilya ni Ahab sa Jezreel, at lahat ng kaniyang mahalagang tauhan, kaniyang malapit na mga kaibigan, at kaniyang mga pari, hanggang wala nang matira sa kanila. **12** Pagkatapos tumindig at umalis si Jehu; nagpunta siya sa Samaria. Habang siya ay parating sa Beth Eked ng pastullan, **13** nakasalubong niya ang mga kapatid na lalaki ni Ahazias hari ng Juda. Sinabi ni Jehu sa kanila, "Sino kayo?" Sumagot sila, "Kami ang mga kapatid na lalaki ni Ahazias, at bababa kami para batii ang mga anak ng hari at mga anak ni Reyna Jezabel." **14** Sinabi ni Jehu sa sarili niyang mga tauhan, "Hulihin silang buhay." Kaya hinuli nila silang buhay at pinatay sila sa balon ni Beth Eked, lahat ng apatnaput' dalawang kalalakihan. Hindi siya nagtrahin ng sinumang buhay sa kanila. **15** Nang umalis doon si Jehu, nakasalubong niya si Jonadab anak na lalaki ni Rechab na dumating para makipagkita sa kaniya. Binati siya ni Jehu at sinabi sa kaniya, "Buong puso ka bang makikisa sa akin, gaya ng pagiging matapat ko sa iyo? Sumagot si Jonadab, "Oo" Sabi ni Jehu, kung ganoon nga, iabot mo sa akin ang iyong kamay". At iniabot ni Jonadab ang kaniyang kamay, kaya pinasakay siya ni Jehu sa kaniyang karwahe. **16** Sinabi ni Jehu, sumama ka sa akin at tingnan mo ang aking kasigasigan para kay Yahweh." Kaya sumakay si Jonadab sa kaniyang karwahe. **17** Nang dumating siya sa Samaria, pinatay ni Jehu ang lahat ng natitira mula sa mga kaapu-apuhan ni Ahab sa Samaria, hanggang mawasak niya ang mahalikang angkan ni Ahab, gaya lamang ng sinabi sa kanila dati sa pamamagitan ng salita ni Yahweh, na sinabi nya kay Elias. **18** Pagkatapos sama-samang tinipon ni Jehu ang lahat ng tao at sinabi sa kanila, "Naglingkod si Ahab kay Baal ng sandali, pero nagilingkod si Jehu sa kaniya nang higit pa." **19** Kaya ngayon ipadala sa akin ang lahat na propeta ni Baal, at lahat ng mga sumasamba sa kaniya, at lahat ng kaniyang mga pari. Huwag ninyong hayaang may maiwan, dahil mayroon akong isang dakilang handog para iilay kay Baal. Sinumang hindi dumating ay hindi mabubuhay." Pero ginawa ito ni Jehu nang may pandaraya, nang may layunin para patayin ang mga sumasamba kay Baal. **20** Sinabi ni Jehu, "Italaga ang isang mataitim na kapulungan para kay Baal, at magbukod ng isang araw para dito." Kaya ipinahayag nila ito. **21** Pagkatapos nagpadala si Jehu sa buong Israel at dumating ang lahat ng mga sumasamba kay Baal, kaya walang isang lalaki ang naiwan doon na hindi dumating. Nagpunta sila sa templo ni Baal, at napuno nito ang dulo hanggang kabila. **22** Sinabi ni Jehu sa mga lalaki na nag-ingat sa lahayang ng damit ng mga pari, "Ilabas ang mga damit para sa lahat ng sumasamba kay Baal." Kaya inilabas ng mga lalaki ang mga damit sa kanila. **23** Kaya nagpunta si Jehu kasama si Jonadab anak na lalaki ni Rechab sa bayan ni Baal, at sinabi nya sa mga sumasamba kay Baal, "Hanapin at siguraduhan na wala Isa man dito na kasama ninyo mula sa mga lingkod ni Yahweh, pero ang mga sumasamba lamang kay Baal." **24** Pagkatapos nagpunta sila sa loob para maghandog ng mga alay at magsunog ng mga handog. Ngayon pumili si Jehu ng walumpung kalalakihan na nakatayo sa labas, at sinabi sa kanila, "Kung tumakas ang sinuman sa mga kalakihan na dinala ko sa inyo, sinuman ang nagpatakas sa lalaking iyon ay papatayin bilang kapalit ng buhay ng tumakas" **25** Sa sandaling natapos ni Jehu ang sinunog na handog, sinabi nya sa bantay at sa mga kapitan, "Pumasok at

patayin sila. Huwag hayaang lumabas ang isa man." Kaya pinatay nila sila gamit ang talim ng espada, at itinapon sila ng bantay at ng mga kapitan at nagpunta sa loob ng silid ng bahay ni Baal. **26** At kinaladkad nila ang banal na mga posteng bato na nasa loob ng bahay ni Baal, at sinunog nila ito. **27** Sinira nila ang poste, at winasak ang bahay ni Baal at ginawa itong isang palikuran, hanggang sa araw na ito. **28** Ganoon winasak ni Jehu si Baal at tinanggal ang pagsamba nito mula sa Israel. **29** Pero hindi iniwan ni Jehu ang mga kasalan ni Jeroboam anak ni Nebat, na ginawa niyang kasalan ni Israel- iyon ay, ang pagsamba sa mga gintong guya sa Bethel at Dan. **30** Kaya sinabi ni Yahweh kay Jehu, "Dahil nagawa mong mabuti ang pagsasagawa kung ano ang matuwid sa aking paninig, at nagawa sa bahay ni Ahab ayon sa buong kaloooban ng aking puso, ang inyong mga kaapu-apuhan ay uupo sa trono ng Israel hanggang sa apat na salinlahi." **31** Pero hindi nag-ingat si Jehu na lumakad sa batas ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, nang kaniyang buong puos. Hindi siya tumalikod mula sa mga kasalan ni Jeroboam, sa pamamagitan nito ay ginawa niyang magkasala ang Israel. **32** Sa mga araw na iyon simulang tanggalin ni Yahweh ang mga rehiyon mula Israel, at tinalo ni Hazael ang mga Israelita sa mga hangganan ng Israel. **33** Mula pasilangan ng Jordan, lahat ng lupain ng Galaad, ang mga Gadita, at ang mga Rubenita, at ang mga Manasita, mula Aroer, na nasa lambak ng Arnon, mula Galaad hanggang Bashan. **34** Para sa ibang mga bagay na ginawa ni Jehu, at lahat ng kaniyang ginawa, at lahat ng kaniyang kapangyarihan, hindi ba ito nakasulat sa Ang Aklat ng Kaganapan sa buhay ng mga Hari ng Israel? **35** Nahimlay si Jehu kasama ang kaniyang mga ninuno, at inilibing siya sa Samaria. Pagkatapos si Jehoahas na kaniyang anak ay naging hari na kapalit niya. **36** Dalawampu't walong taong naghari si Jehu sa Israel sa Samaria.

11 Ngayon, nang nakita ni Atalia, ang ina ni Ahazias, na patay na ang kaniyang anak, tumayo siya at pinatay ang lahat ng mga anak ng hari. **2** Pero kinuha ni Jehoseba, anak na babae ni Haring Joram at kapati ni Ahazias, si Joas anak ni Ahazias, at itinago siya malayo sa mga anak ng hari na pinatay, kasama ang kaniyang tagapag-alaga; itinago niya sila sa silid. Itinago nila siya mula kay Atalia para hindi siya mapatay. **3** Kasama niya si Jehoseba sa pagtatago sa tahanan ni Yahweh sa loob ng anim na taon, habang si Atalia ang naghahari sa lupain. **4** Nang ikapitong taon, naugpadala ng mensahe si Jehoaida at pinapunta ang mga pinuno ng daan-daang taga-Karito at tagapagbantay sa kaniya patungo sa templo ni Yahweh. Nakipagtikan siya sa kanila, at ipinanumpa sa tahanan ni Yahweh. Pagkatapos ipinakita niya sa kanila ang anak ng hari. **5** Inutusan niya sila at sinabing, "Ito ang dapat ninyong gawin. Ang ikatlong bahagi ninyo na punpuma sa Araw ng Pamamahinga ay magbantay sa tahanan ng hari, ang ikatlo ay sa Tarangkahang ng Sur, **6** at ang ikatlo ay sa tarangkahang sa likod ng himpilan ng bantay." **7** At ang dalawa pang grupo, kayo na hindi naglilingkod sa Araw ng Pamamahinga, ay bantayan ang tahanan ni Yahweh para sa hari. **8** Paigiran ninyo ang hari, lahat ng may sandata sa kaniyang kamay. Sinuman ang pumasok mula sa inyong hanay, patayin ninyo siya. Samahan ninyo ang hari kapag siya ay lumalabas at pumapasok. **9** At sinunod ng mga pinuno ng daan-daan ang lahat ng inutos ni Joiada ang pari. Ang bawat pinuno ay isinama ang kanilang mga tauhan, ang mga naglilingkod tuwing Araw ng Pamamahinga pati na ang mga hindi naglilingkod; at pumunta sila kay Jehoaida, ang pari. **10** Pagkatapos ibinigay ni Jehoaida ang pari, sa mga pinuno ng daan-daan ang mga sibat at panangha na pag-aari noon ni Haring David, na nakatabi sa tahanan ni Yahweh. **11** Kaya ang mga tagapagbantay ay tumayo, ang bawat isa na may hawak na sandata, mula sa kanan bahagi ng templo hanggang sa kaliwang bahagi nito, sa paligid ng altar at templo, na nakalibot sa hari. **12** Pagkatapos inilabas ni Jehoaida si Joas ang anak ng hari, ipinatong ang korona sa kaniya, at ibinigay sa kaniya ang tipan ng mga utsos. Ginawa nilla siyang hari at pinahiran siya ng langis. Nagpalakpan sila at sinabing, "Mabuhay ang hari!" **13** Nang narinig ni Atalia ang ingay ng mga tagapagbantay at ng mga tao, pumunta siya sa tahanan ni Yahweh. **14** Tiningnan niya, at nakita ang hari na nakatayo sa gilid ng mga poste, gaya ng nakaugalian, at ang mga pinuno at manunugtong ng trumpeteta ay kasama ng hari. Lahat ng tao sa lupain ay nagdiriwang at hinihipan ang trumpeteta. Pagkatapos pinunit ni Atalia ang kaniyang damit at sumigaw, "Taksil! Taksil!" **15** At inutusan ni Jehoaida ang pari, ang mga pinuno ng daan-daan na kasama ng mga sundalo; sinabi nya sa

kanila, "Ilabas ninyo siya sa gitna ng mga hanay. Sinuman ang sumunod sa kaniya, patayin sila gamit ang espada." Dahil sinabi ng pari, "Huwag ninyong hayaang mapatay siya sa tahanan ni Yahweh. **16** Kaya nagbigay daan sila sa kaniya, at pumunta siya sa tarangkahang kabayo patungo sa tahanan ng hari, at doon siya pinatay. **17** Kaya gumawa ng tipan si Jehoaida para kay Yahweh, kay Haring Joas at sa mga mamamayan, na sila ay dapat maging bayan ni Yahweh, at gumawa rin siya ng tipan sa pagitan ng hari at ng mga mamamayan. **18** Kaya lahat ng mamamayan sa lupain ay pumunta sa tahanan ni Baal at winasak ito. Pinagpira-piraso nila ang altar ni Baal at ang kaniyang imahe, at pinatay nila si Matan, ang pari ni Baal, sa harap ng mga altar na iyon. Pagkatapos nagtalaga ng mga tagapagbantay ang pari sa templo ni Yahweh. **19** Isinama ni Jehoaida ang mga pinuno ng daan-daan, ang mga Karito, ang tagapagbantay, at ang lahat ng mamamayan sa lupain. Ibinala nila ang hari mula sa tahanan ni Yahweh at dumaan sa tarangkahang ng tagapagbantay patungo sa palasyo ng hari. **20** Kaya si Joas ay umupo sa trono. Lahat ng tao sa lupain ay nagdiwang, at ang lungsod ay tahimik. Tungkol naman kay Atalia, siya ay pinatay nila gamit ang espada sa palasyo ng hari. **21** Si Joas ay pitong taon nang magsimula siyang maghari.

12 Sa ikapitong taon ni Jehu, nagsimulang maghari si Joas; naghari siya sa loob ng apatnapung taon sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay si Sibia, na taga-Beerseba. **2** Ginawa ni Joas kung ano ang matuwid sa mga mata ni Yahweh sa lahat ng oras dahil tinuturuan siya ni Jehoaida ang pari. **3** Pero ang mga dambana ay hindi niya pinagiba. Ang mga tao ay patuloy pa ring naghahandog at nagsusunog ng insenso roon. **4** Sinabi ni Joas sa mga pari, "Lahat ng salapi para sa mga kagamitan na nabibilang kay Yahweh at ang mga dinala sa tahanan ni Yahweh, ang buwis na naitala, at lahat ng salapi na ibinigay para sa templo ng mga taong inudyukwan ni Yahweh na magbibigay— **5** ang mga salaping ito ay ipinuin ng mga pari, bawat isa sa kanila mula sa nagbabaway ng buwis, at gagamitin nila ito para ayusin ang templo kapag may kailangang ayusin. **6** Pero sa dalawampu't tatlong taon na paghahari ni Haring Joas, wala pang kahit anong naipaayos ang mga pari sa templo. **7** Kaya tinawag ni Haring Joas si Jehoaida at ang ibang mga pari; sinabi niya sa kanila, "Bakit wala pa kayong naipaayos sa templo? Ngayon hindi na kayo ang kukuha ng salapi sa mga nagbabaway ng buwis, pero kuni ninyo ang mga nakolekta para sa pagpapaayos ng templo at ibigay ninyo ito sa mga makakapagayos. **8** Kaya sumang-ayon ang mga pari na hindi na sila tatanggap ng salapi mula sa mga tao at hindi na rin sila ang mag-aayos ng templo. **9** Sa halip, kumuha si Joiada ang pari ng isang baul, binutasan niya ang takip nito, at inilagay ito sa gilid ng altar, sa kanan bahagi kung saan dumaraan ang tao patungo sa tahanan ni Yahweh. Lahat ng mga paring nagbabantay sa pasukan sa templo ay inilagay dito ang lahat ng salapi na dinala sa tahanan ni Yahweh. **10** Kapag nakikita nila na marami ng laman ang baul, lalapit ang mga eskriba ng hari at punong pari at ilalagay sa mga lalagyan ang salapi at bibilangin ito, ang salaping nakuhha nila sa templo ni Yahweh. **11** Ibinigay nila ang salaping tinimbang sa mga kamay ng mga kalalakihang nangalaga sa templo ni Yahweh. Ibinayad nila ito sa mga karpertero at mga manggagawa na nagtatrabaho sa templo ni Yahweh, **12** at sa mga mason at nagtatapyas ng bato para ipambili ng kahoy at batong tinipyas para ayusin ang templo ni Yahweh, at para sa lahat ng dapat bayaran para maayos ito. **13** Pero ang mga salaping dinala sa tahanan ni Yahweh ay hindi ginamit para sa paggawa ng mga kopang pilak, mga pantabas ng mitsa, mga mangkok, mga trumpeta o anumang kasangkapan na gawa sa ginto o pilak. **14** Binigay nila ang salapi para sa mga nag-aayos ng tahanan ni Yahweh. **15** Bilang karagdagan, hindi na nila hinihingan ng ulat tungkol sa salapi na pampaggawa ang mga taong nakatanggap at nagbayad nito sa mga manggagawa, dahil ang mga taong ito ay matatapat. **16** Pero ang mga handog para pambahayad sa kasalanan at ang handog para sa kapatarawan ng kasalanan ay hindi dinala sa templo ni Yahweh, dahil ang mga ito ay para sa mga pari. **17** Sa panahong iyon, nilusob at nilabanan ni Hazaell hari ng Aram ang Gat, at sinakop ito. Pagkatapos tinangkang lusubin ni Hazaell ang Jerusalem. **18** Kaya kinuha ni Joas hari ng Juda ang lahat ng kasangkapan na itinalaga nina Jehosafat at Joram at Ahazias, ang kaniyang mga ninuno, mga hari ng Juda, para kay Yahweh, ang kaniyang sariling mga banal na kasangkapan, at lahat ng ginto na makikita sa mga imbakhan sa tahanan ni Yahweh at ng hari; ipinadala niya ang mga ito

kay Hazael ang hari ng Aram. Pagkatapos umalis na si Hazael mula sa Jerusalem. **19** Ang iba pang bagay tungkol kay Joas, lahat ng kaniyang ginawa, hindi ba nasusulat sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Juda? **20** Nag-alsat at sarma-samang nagplano ang kaniyang mga lingkod; nilusob nila si Joas sa tahanan sa Millo, sa daan papunta ng Sila. **21** Si Josacar, anak ni Semiat, at Jehozabad anak ni Somer, na kaniyang lingkod, ay sinalakay siya at siya ay namatay. Inilibing nila si Joas kasama ng kaniyang mga ninuno sa lungsod ni David, at si Amasias, na kaniyang anak, ang naging hari kapalit niya.

13 Sa ikadalawampu't tatlong taon na paghahari ni Joas, anak ni Ahasias hari ng Juda, si Jehoahas ay nagsimulang maghari sa Israel sa Samaria; naghari siya sa loob ng labimpitong taon.

Ginawa niya ang masama sa paninig ni Yahweh at sinundan niya ang mga kasalanan ni Jeroboam anak ni Nebat, na nagdulot sa Israel na magkasala; at hindi tumalikod si Jehoahas mula rito. **3** Dahil dito, nagsiklab ang galit ni Yahweh laban sa Israel at paulit-ulit niya silang pinasakop kay Hazael hari ng Aram at Ben Hadad anak ni Hazael. **4** Kaya nagsumamo si Jehoahas kay Yahweh, at pinakinggan siya ni Yahweh dahil nakita niya ang pang-aapi sa Israel, kung paano sila inaaipi ng hari ng Aram. **5** Kaya binigyan ni Yahweh ang Israel ng isang tagapagligtas, at sila ay nakatakas sa ilalim ng kapangyarian ng mga Aramean, at ang bayan ng Israel ay nagsimulang mamuhay sa kani-kaniliang tahanan gaya ng dati. **6** Gayunpaman, hindi nila tinakluran ang mga kasalanan ni Jeroboam, na nagdulot sa Israel na magkasala, at nagpatuloy sila sa paggawa nito. At nanatili ang diyusdiyosang Asera sa Samaria. **7** Nagtira ang mga Amarean kay Jehoahas ng limampung mangangabayo lamang, sampung karwahe, at sampung libong kawal, dahil winasak sila ng hari ng Aram at ginawang tulad ng ipa sa panahon ng anihan. **8** Ang iba pang bagay tungkol kay Jehoahas, at ang lahat ng kaniyang ginawa at kaniyang kapangyarian, hindi ba nasusulat sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **9** Kaya nahimlay si Jehoahas kasama ng kaniyang mga ninuno, at siya ay inilibing nila sa Samaria. Si Joas na kaniyang anak ang naging hari kapalit niya. **10** Sa ikatatlumpu't pitong taon ng paghahari ni Joas hari ng Juda, nagsimula ang paghahari ni Jehoahas anak ni Jehoahas sa Samaria; naghari siya sa loob ng labing-anim na taon. **11** Ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh. Hindi niya tinakluran ang kasalanan ni Jeroboam anak ni Nebat, kung saan nagdulot sa Israel na magkasala, at namuhay siya sa mga ito. **12** Ang iba pang bagay tungkol kay Joas, at lahat ng kaniyang ginawa, at kaniyang katapangan kung saan nakipaglaban siya kay Amasias hari ng Juda, hindi ba ito nasusulat sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **13** Nahimlay si Joas kasama ng kaniyang mga ninuno, at si Jeroboam ang umupo sa kaniyang trono. Inilibing si Joas sa Samaria kasama ng mga hari ng Israel. **14** Ngayon, si Eliseo ay nagkakasit na kaniyang ikinamatay kalaunan, kaya si Joas ay bumaba at nanangs sa kanya. Sinabi niya, "Ama ko, ama ko, ang mga karwahe ng Israel at mga mangangabayo ay kinukuhang ka palayo!" **15** Sinabi ni Eliseo, "Kumuha ka ng pana at ilang palaso," kaya si Joas ay kumuha ng isang pana at ilang mga palaso. **16** Sinabi ni Eliseo sa hari ng Israel, "Hawakan mo ang pana," kaya hinawakan niya ito. Pagkatapos, ipinatong ni Eliseo ang kaniyang kamay sa mga kamay ng hari. **17** Sinabi ni Eliseo, "Buksan mo ang bintangang nakaharap sa silangan," kaya binuksan niya ito. Pagkatapos sinabi ni Eliseo, "Pumana ka!", at pumana siya. Sinabi ni Eliseo, "Ito ang palaso ng katugumpayan ni Yahweh, palaso ng katugumpayan laban sa Aram, dahil lulusubin mo ang mga Aramean sa Afec hanggang matalo ninyo sila." **18** Pagkatapos sinabi ni Eliseo, "Kunin mo ang mga palaso," kaya kinuha ito ni Joas. Sinabi niya sa hari ng Israel, "Ipuna mo ito sa lupa," at pinana niya ito sa lupa nang tatlong beses, pagkatapos tumigil siya. **19** Pero ang lingkod ng Diyos ay nagalit sa kaniya at sinabing, "Dapat pinana mo ang lupa ng lima o anim na beses. Pagkatapos lulusubin mo ang Aram hanggang maubos mo sila, pero ngayon, lulusubin mo lang sila ng tatlong beses." **20** Pagkatapos namatay si Eliseo, at siya ay inilibing. Ngayon sumalakay ang pangkat ng mga Moabita sa pagsisimula ng taon. **21** Habang inilibing nila ang isang lalaki, nakita nila ang isang pangkat ng Moabita, kaya inihagis nila ang katawan sa libigan ni Eliseo. Pagkadikit na pagkadikit ng lalaki sa mga buto ni Eliseo, nabuhay siya at tumayo. **22** Inapi ni Hazael hari ng Aram ang Israel sa panahon ng paghahari ni Jehoahas. **23** Pero mahabagin si Yahweh sa Israel at mayroon siyang

awa at malasakit sa kanila, dahil sa kaniyang tipan kay Abraham, Isaac at Jacob. Kaya hindi sila winasak ni Yahweh, at hindi niya pa rin sila inilayo sa kaniyang presensiya. **24** Namatay si Hazael hari ng Aram, at si Ben Hadad na kaniyang anak ang naging hari kapalit niya. **25** Binawi ni Jehoahas anak ni Joacaz mula kay Ben Hadad anak ni Hazael ang mga lungsod na kinuha mula kay Joacaz na kaniyang ama noong digmaan. Nilusob siya ni Joas tatlong beses, at nabawi niya ang mga lungsod ng Israel.

14 Sa ikalawang taon ng paghahari ni Jehoahas anak ni Jehoahas, hari ng Israel, si Amasias anak ni Joas, hari ng Juda ay nagsimulang maghari.

2 Dalawampu't limang taong gulang siya nang magsimula siyang maghari; naghari siya sa Jerusalem sa loob ng dalawampu't siyam na taon. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Jehoadan, taga-Jerusalem. **3** Ginawa niya kung ano ang matuwid sa mga mata ni Yahweh, pero hindi katulad ng kaniyang ninunong si David. Ginawa niya ang lahat ng ginawa ni Joas na kaniyang ama. **4** Pero ang mga dambana ay hindi winasak. Ang mga tao ay patuloy na nag-aalay at nagsusunog ng insenso sa mga dambana. **5** Dumating ang pagkakataon nang tumatag na ang kaniyang paghahari, pinatay niya ang mga lingkod na pumatay sa kaniyang ama, ang hari. **6** Pero hindi niya ipinapatay ang mga anak ng mga mamamatay-tao; sa halip, kumilos siya ayon sa sinasabi ng Kasulatan, sa Aklat ni Moses, gaya ng iniutos ni Yahweh, na nagsasabing, "Ang mga ama ay hindi dapat patayin dahil sa kaniyang mga anak, ni ang mga anak dahil sa kanilang mga magulang. Sa halip, bawat tao ay dapat patayin dahil sa sarili niyang kasalanan." **7** Pinataya niya ang sampung libong sundalo sa Edom sa lambak ng Asin; sinakop niya rin ang Sela sa digmaan at tinawag itong Jokteel, kung saan ito pa rin ang tawag hanggang sa araw na ito. **8** Pagkatapos napagpadala si Amasias ng mga tagapagbalita para kay Jehoahas anak ni Jehoahas anak ni Jehu hari ng Israel, na nagsasabing, "Halikayo, magkita-kita tayo ng harapan sa digmaan." **9** Pero napagpadala ng tagapagbalita si Jehoahas hari ng Israel pabalik kay Amasias hari ng Juda, na sinasabing, "Ang matirik na halaman na nasa Lebanon ay napagpadala ng mensahe sa sedar sa Lebanon, nagsasabing, 'Ibigay mo ang iyong anak na babae sa anak kong lalaki para maging asawa,' pero isang mabangis na hayop sa Lebanon ang dumaan at inapakan ang matinik na halaman. **10** Tunay nga na nilusob mo ang Edom, at itinaas ka ng iyong puso. Ipagmalaki mo ang iyong katugumpayan, pero matatuli ka sa iyong tahanan, dahil bakti mo pa ilalagay sa kaguluhan at ibabagsak ang iyong sarili, ikaw pati na ang Juda? **11** Pero si Amasias ay hindi nakinig. Kaya lumusob si Jehoahas, hari ng Israel; siya at si Amasias hari ng Juda ay nagkiti ng harap-harapan sa Beth-semes, na pag-aari ng Juda. **12** Natahal ang Juda ng Israel, at ang bawat isa ay tumakas pauwi. **13** Nabihag ni Jehoahas hari ng Israel, si Amasias hari ng Juda na anak ni Jehoahas na anak ni Asias, sa Beth-semes. Pumunta siya sa Jerusalem at ibinagsak niya ang pader ng Jerusalem mula sa Tarangkahang ng Efraim hanggang Tarangkahang ng Sulok, apat na raang kubit ang layo. **14** Kinuha niya lahat ng ginto at pilak, lahat ng mga kagamitan na nakita sa tahanan ni Yahweh, at ang mga mahahalagang bagay sa palasyo ng hari, na may kasama ring bihang, at bumalik na sa Samaria. **15** Tungkol sa iba pang bagay kay Jehoahas, lahat ng kaniyang ginawa, ang kaniyang kapangyarian, at kung paano nya nilabanan si Amasias hari ng Juda, hindi ba nasusulat sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **16** Pagkatapos nahimlay si Jehoahas kasama ng kaniyang mga ninuno at inilibing sa Samaria kasama ng mga hari ng Israel, at si Jeroboam, ang kaniyang anak, ang naging hari ng Israel. **17** Si Amasias na anak ni Joas, hari ng Juda, ay nabuhay ng labinlimang taon pagkatapos ng kamatawan ni Jehoahas anak ni Jehoahas, hari ng Israel. **18** Tungkol sa iba pang mga bagay kay Amasias, hindi ba nasusulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Juda? **19** Nagsabwanan sila laban kay Amasias sa Jerusalem, at tumakas siya papuntang Laquis. Tumakas siya sa Laquis, pero napagdala sila ng mga tauhan sa Laquis at pinatay siya roon. **20** Dinala nila siya pabalik sakay ng kabayo, at siya ay ibinurol kasama ng kaniyang mga ninuno sa lungsod ni David. **21** Kinuha ng mga tao si Uzias, na labing-anim na taong gulang, at ginawa siyang hari kapalit ng kaniyang amang si Amasias. **22** Si Uzias ang muling nagpatayo ng Elat at ibinalik ito sa Juda nang hinimlay si Amasias kasama ng kaniyang mga ninuno. **23** Nang ikalibinlimang taon ng paghahari ni Amasias anak ni Joas hari ng Juda, si Jeroboam anak ni Jehoahas hari ng Israel, ay nagsimulang

maghari sa Samaria; naghari siya ng apatnapu't isang taon. **24** Ginawa niya kung ano ang masama sa panigin ni Yahweh. Hindi siya tumalikot sa anumang kasalanan ni Jeroboam anak ni Nebat, na nagdulot para magkasala ang Israel. **25** Ibinalik niya ang hangganan ng Israel mula sa Lebo Hamat hanggang dagat ng Araba, bilang katuparan sa salita ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, na kaniyang sinabi sa pamamagitan ng kaniyang lingkod na si Jonas anak ni Amitai, ang propeta, na nagmula sa Gat-hefer. **26** Dahil nakita ni Yahweh ang paghihirap ng Israel, na napakapait para sa lahat, alipin man o malaya, at walang maglilitas sa Israel. **27** Kaya sinabi ni Yahweh na hindi nya buburahin ang pangalan ng Israel sa ilalim ng kalangitan; sa halip, niligtas nya sila sa pamamagitan ng kamay ni Jeroboam anak ni Jehoas. **28** Tungkol sa iba pang mga bagay kay Jeroboam, lahat ng kaniyang ginawa, kaniyang kapangyarihan, paano siya nakipagdigdigma at nabawang Damasco at Hamat, na pag-aari noon ng Juda, para sa Israel, hindi ba nasusulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Israel? **29** Nahimlay si Jeroboam kasama ng kaniyang mga ninuno, kasama ang mga hari ng Israel, at si Zecarias ang kaniyang anak ang naging hari kapalit nya.

15 Sa ika-dalawampu't pitong taon ni Jeroboam hari ng Israel, nagsimula ang paghahari ni Uzzias anak ni Amazias hari ng Juda. **2** Labing anim na taon si Uzzias ng mag-simulang maghari. Naghari siya ng limampu't dalawang taon sa Jerusalem. Si Jecilas ng Jerusalem ang pangalan ng kaniyang ina. **3** Ginawa nya ang matuwid sa mata ni Yahweh, sinunod ang halimbawa ng kaniyang ama, at gumawa tulad ng ginawa ni Amazias. **4** Subalit, ang mga dambana ay hindi inalis. Patuloy na nag-aalay ang mga tao at nagsusunog ng insenso sa mga dambana. **5** Hinayaang magkaketon ni Yahweh ang hari hanggang sa araw ng kaniyang kamatawan at nanirahan sa isang nakahiwalay na tahanan. Si Jotam, ang anak ng hari, ang namahala sa sambahayan at naghari sa mga mamamayan ng lupain. **6** Ang iba pang mga bagay tungkol kay Uzzias, lahat ng kaniyang ginawa, hindi ba't ang mga ito ay nakasulat sa Ang Aklat ng Mga Kaganapan ng mga Buhay ng Hari ng Juda? **7** Kaya nahimlay si Uzzias kasama ng kaniyang mga ninuno; inilibing siya kasama ng kaniyang mga ninuno sa lungsod ni David. Si Jotam, kaniyang anak ay naging hari kapalit nya. **8** Sa ika-tatlumpu't walong taon ni Uzzias hari ng Juda, si Zecarias anak ni Jeroboam ang naghari ng Israel sa Samaria sa loob ng anim na buwan. **9** Ginawa nya ang masama sa harapan ni Yahweh, gaya ng ginawa ng kaniyang ama. Hindi niya nilisan ang mga kasalanan ni Jeroboam anak ni Nebat, na siyang naging dahilan para magkasala ang Israel. **10** Naghimagsik si Sallum anak ni Jabes laban kay Zecarias, nilusob siya sa harap ng mga tao at pinaslang siya. Pagkatapos siya ng pumatid na hari kapalit nya. **11** Sa iba pang mga bagay tungkol kay Zecarias, ang mga ito ay nakasulat sa Aklat ng Mga Kaganapan ng mga Buhay ng Hari ng Israel. **12** Ito ang mga salita ni Yahweh na sinabi nya kay Jehu, sinasabing, "Ang iyong kaupo-apuhan ay mauupo sa trono ng Israel hanggang sa ikapat na salin lahi." At kaya ito ang nagarap. **13** Nagsimulang maghari si Sallum anak ni Jabes sa ika-tatlumpu't siyam na taon ni Uzzias hari ng Juda, at siya naghari sa loob lamang ng isang buwan sa Samaria. **14** Mula sa Tirza si Menahem anak ni Gadi ay nagtunggo sa Samaria. Doon nilusob nya si Sallum anak ni Jabes, sa Samaria. Pinatay nya siya at naging hari kapalit nya. **15** Sa iba pang mga bagay tungkol kay Sallum at ang paghihirapsik si kaniyang ginawa, nakasulat ang mga ito sa Aklat ng Mga Kaganapan ng mga Buhay ng Hari ng Israel. **16** Pagkatapos nilusob ni Menahem si Tipsa at lahat ng naroon, at ang mga hangganan palibot ng Tirza, dahil hindi nila ibinukas ang lungsod sa kaniya. Kaya nilusob nya ito, at nilaslas nya ang tiyan ng mga babaeng buntis sa nayon na iyon. **17** Sa ika-tatlumpu't siyam na taon ni Uzzias hari ng Juda nagsimulang maghari si Menahem anak ni Gadi sa Israel; siya ay naghari ng sampung taon sa Samaria. **18** Ginawa nya ang masama sa harapan ni Yahweh. Kaya sa buong buhay nya, hindi niya nilisan ang mga kasalan ni Jeroboam anak ni Nebat, na siyang nagdulot sa Israel na magkasala. **19** Pagkatapos si Pül ang hari ng Asiria ay dumating laban sa lupain at nagbigay si Menahem kay Pül ng isang libong talentong pilak, para siya ay tulungan ni Pül na palakasin ang kaharian ng Israel sa kaniyang pangunguna. **20** Siningil ni Menahem ang halagang ito mula sa Israel sa pag-uutos sa bawat mayayaman na magbayad ng limampung sekel ng pilak sa kaniya para ibigay sa hari ng Asiria. Kaya ang hari ng Asiria ay umuwi at hindi namalagi roon sa lupain.

21 Sa iba pang mga bagay tungkol kay Menahem, at ang lahat ng ginawa niya, hindi ba sila ay nakasulat sa Aklat ng Mga Kaganapan ng mga Buhay ng Hari ng Israel? **22** Kaya nahimlay si Menahem kasama ng kaniyang mga ninuno, at si Pekakias kaniyang anak ay naging hari kapalit nya. **23** Sa ika-limampung taon ni Uzzias hari ng Juda, si Pekakias anak ni Menahem ay nagsimulang maghari sa Israel sa Samaria; dalawang taon siyang naghari. **24** Ginawa nya ang masama sa harapan ni Yahweh. Hindi niya iniwan ang mga kasalanan ni Jeroboam anak ni Nebat, na siyang nagdulot sa Israel na magkasala. **25** Si Peka anak ni Remalias, isang kapitan na naglilingod kay Pekakias, ay nakipagsabutan kina Argob at Aries laban sa kanya at pinaslang siya sa tanggulan ng palasyo ng hari sa Samaria. Kasama nya ang limampung kalakihang taga-Galaad. Pinatay nya siya at naging hari kapalit nya. **26** Sa iba pang mga bagay tungkol kay Pekakias, lahat ng ginawa nya, ang mga ito ay nakasulat sa Aklat ng Mga Kaganapan ng mga Buhay ng Hari ng Israel. **27** Sa ika-limampu't dalawang taon ni Uzzias hari ng Juda, si Peka anak ni Remalias ay nagsimulang maghari sa Israel sa Samaria; dalawampung taon siya naghari. **28** Ginawa nya ang masama sa harapan ni Yahweh. Hindi niya nilisan ang mga kasalanan ni Jeroboam anak ni Nebat, na siyang nagdulot na magkasala ang Israel. **29** Sa mga panahon na si Peka ay hari ng Israel, si Tiglat Pileser hari ng Asiria ay dumating at sinakop ang Ijon, Abelbethmaaca, Janoas, Kades, Hazor, Galaad, Galilee, at lahat ng lupain ng Naftali. Tinangay nya ang mga mamamayan sa Asiria. **30** Kaya si Hosea anak ni Ela ay nagbuo ng isang sabwahan laban kay Peka anak ni Remalias. Nilusob nya at pinatay siya. Pagkatapos siya ay naghari kapalit nya, sa ika-dalawampung taon ni Jotam anak ni Uzzias. **31** Sa iba pang mga bagay tungkol kay Peka, lahat ng ginawa nya, ang mga ito ay nakasulat sa Aklat ng Mga Kaganapan ng mga Buhay ng Hari ng Israel. **32** Sa ikalawang taon ni Peka anak ni Remalias, hari ng Israel, nagsimulang maghari si Jotam anak ni Uzzias, hari ng Juda. **33** Dalawampu't limang taon gulang siya nang mag-simula siyang maghari; labing anim na taon siyang naghari sa Jerusalem. Jerusa ang pangalan ng kaniyang ina; siya ay anak ni Zadok. **34** Matuwid ang ginawa ni Jotam sa paninig ni Yahweh. Sinunod nya ang halimbawang ginawa ng kaniyang amang si Uzzias. **35** Subalit, ang mga dambana ay hindi inalis. Nag-aalay pa rin at nagsusunog ng insenso ang mga tao sa mga dambana. Ipinagawa ni Jotam ang tarangkahaan sa gawing itas ng tahanan ni Yahweh. **36** Sa iba pang mga bagay tungkol kay Jotam, lahat ng kaniyang girawa, hindi ba ang mga ito ay nakasulat sa Aklat ng Mga Kaganapan ng mga Buhay ng Hari ng Juda? **37** Sa panahong iyon sinimulang isugo ni Yahweh sina Rezin hari ng Aram, at Peka anak ni Remalias laban sa Juda. **38** Nahimlay si Jotam kasama ng kaniyang mga ninuno at inilibing kasama ng kaniyang ninuno sa lungsod ni David. Pagkatapos si Ahaz, kaniyang anak, ay naging hari kapalit nya.

16 Sa ika-labing pitong taon ni Peka anak ni Remalias, si Ahaz anak ni Jotam hari ng Juda ay nagsimulang maghari. **2** Dalampung taong gulang si Ahaz nang mag-simulang maghari, at siya ay labing anim na taong naghari sa Jerusalem. Hindi niya ginawa ang matuwid sa panigin ni Yahweh kaniyang Diyos, tulad sa ginawa ni David kaniyang ninuno. **3** Sa halip, nilakaran nya ang landas ng mga hari ng Israel; sa katunayan, sinunod nya ang kaniyang anak bilang isang handog na sinusunog, ayon sa nakasusuklam na mga kaugalian ng mga bansa, na itinaboy ni Yahweh sa harapan ng mamamayan ng Israel. **4** Naghandog siya ng mga alay at nagsusunog ng insenso sa mataasna lugar, sa tuktok ng burrol, at sa lilim ng bawat luntiang puno. **5** Pagkatapos si Rezin, hari ng Aram at Peka anak ni Remalias, hari ng Israel, ay dumating at sinalakay ang Jerusalem. Napalibutan nila si Ahaz, pero hindi siya magapi. **6** Sa panahong iyon, si Rezin hari ng Aram ay nabawi ang Elat para sa Aram at itinaboy ang mga taga-Juda mula sa Elat. Pagkatapos dumating ang mga taga-Aram sa Elat kung saan sila ay naninirahan hanggang sa mga araw na ito. **7** Kaya nagsugo ng mga tagapagbalita si Ahaz kay Tiglat Pileser hari ng Asiria, sinasabing, "Ako ay iyong lingkod at iyong anak. Lumapit ka at iligtas ako mula sa kamay ng hari ng Aram at mula sa kamay ng hari ng Israel, na lumusob sa akin." **8** Kaya kinuha ni Ahaz ang pilak at gintong mayroon sa tahanan ni Yahweh at kasama ng mga yaman ng palasyo ng hari at ipinadala ito at bilang isang handog sa hari ng Asiria. **9** Pagkatapos pinakigangan siya ng hari ng Asiria, at dumating ang hari ng Asiria laban sa Damasco, sinakop ito at ibinilanggo ang kanilang mamamayan sa Kir.

Pinaslang din niya si Rezin ang hari ng Aram. **10** Nagtungo sa Damasco si Haring Ahaz para makipagkita kay Tiglat Pileser hari ng Asiria. Sa Damasco nakita niya ang isang altar. Pinadala niya kay Urias ang pari ang isang modelo ng altar at pagpaparisita nito at ang plano ng lahat ng kailangang gawin. **11** Kaya si Urias ang pari ay nagtayo ng altar ayon sa plano na ipinadala ni Haring Ahaz mula sa Damasco. Ito ay natapos bago bumalik si Haring Ahaz mula sa Damasco. **12** Nang dumating ang hari mula sa Damasco nakita niya ang altar; lumapit ang hari sa altar at nag-aay dito. **13** Inalay niya ang kaniyang handog na susunugin, at handog na butil, ibinuhos niya ang kaniyang handog na iinumin, at iwinisik ang dugo ng handog ng pakikisama sa altar. **14** Ang tansong altar na nasa harap ni Yahweh - iniilipat niya ito mula sa harap ng templo, mula sa pagitan ng kaniyang altar at templo ni Yahweh at nilipat ito sa gawing hilaga ng kaniyang altar. **15** Pagkatapos inutusan ni Haring Ahaz si Urias ang pari, sinasabing, "Sa malaking altar sunugin ang pang-umagang handog na susunugin at sa gabì ang handog na butil, at ang handog na susunugin ng hari at kaniyang handog na butil, kasama ang handog na susunugin ng lahat ng mga tao sa lupain, at ang kanilang handog na butil at kanilang handog na iinumin. Wisikan itong lahat ng dugo ng handog na susunugin at lahat ng dugo ng iaalay. Pero ang tansong altar ay para sa aking paghingi ng tulong ng Diyos." **16** Cinawa nga ni Urias ang pari kung ano ang pinag-utos ni Haring Ahaz. **17** Pagkatapos inalis ni Haring Ahaz ang mga balangkas at palanggana mula sa mga naililipat na patungan; inalis din niya ang dagat mula sa bakang tango na nasa ilalim nitó at inilapag sa batong nakalatag. **18** Inalis din niya ang may bubong na daanan na kanilang itinayo sa templo para sa araw ng Pamahalinga, kasama ang pasukan ng hari sa labas ng templo, lahat dahil sa hari ng Asiria. **19** Sa iba pang mga bagay tungkol kay Ahaz at kung ano ang kaniyang ginawa, hindi ba ang mga ito ay nakasulat sa Ang Aklat ng mga Kaganapan ng mga Buhay ng Hari ng Juda? **20** Nahimlay si Ahaz kasama ng kaniyang ninuno at inilibing kasama ang mga ninuno nya sa lungsod ni David. Si Hezekias kaniyang anak ay naging hari kapalit nya.

17 Sa ika-labindalawang taon ni Ahaz hari ng Juda, nagsimula ang paghahari ni Hosea anak ni Ela. Siyam na taon niyang pinamunuan ang buong Israel sa Samaria. **2** Ginawa niya ang masama sa paninig ni Yahweh, gayon man hindi katulad ng mga nakaraang hari ng Israel. **3** Nilusob siya ni Salmaneser hari ng Asiria, at naging lingkod niya si Hosea at nagbigay sa kaniya ng buwis. **4** Pagkatapos nabatid ng hari ng Asiria na si Hoesa ay nagbabala laban sa kanya, dahil nagsugo ng mga mensahero si Hosea kay So hari ng Ehipto; gayundin, hindi siya nagbibigay ng buwis sa hari ng Asiria, tulad ng ginagawa nya taon-taon. Kaya ang hari ng Asiria ay iginapots at ikinulong siya. **5** Pagkatapos nilusob ng hari ng Asiria ang buong lupain, at nilusob ang Samaria at sinkop ito sa loob ng tatlong taon. **6** Sa ika-siyam na taon ni Hosea, sinkop ng hari ng Asiria ang Samaria at dinalang bihag ang Israel sa Asiria. Dinala niya sila sa Hala, sa Illog Habor sa Gozan, at sa mga lungsod ng Medes. **7** Ang pagkakabihag na ito ay naganap dahil ang mga Israelita ay nagkasala laban kay Yahweh ang kanilang Diyos, na naglabas sa kanila mula sa lupain ng Egipto, mula sa kapangyarihan ng Faraon hari ng Egipto. Ang mga tao ay sumasamba sa ibang mga diyos at **8** sinusundan ang mga kaugalian ng mga bansang itinaboy ni Yahweh sa harapan ng mga Israelita, at sa mga kaugalian ginagawa ng mga hari ng Israel. **9** Ang mga Israelita ay palihim na gumawa ng mga bagay na hindi matuwid laban kay Yahweh ang kanilang Diyos. Nagtayo sila ng mga dambana sa lahat ng lungsod, mula sa tore ng tagabantay hanggang sa pinagtibay na lungsod. **10** Nagtayo rin sila ng mga banal na batong poste at poste ni Asera sa bawat burol at ilim ng luntiang puno. **11** Nagtsunog sila ng insenso roon sa mga dambana, tulad ng mga ginagawa ng mga bansa, silang mga itinaboy ni Yahweh sa kanilang harapan. Nagsagawa ang mga Israelita ng mga masasamang bagay na nagpaganit kay Yahweh; **12** sumumba sila sa diyus-diyos, na sinabi ni Yahweh sa kanila, "Huweg ninyo itong gagawin." **13** Gayon man si Yahweh ay nagpahayag sa Israel at sa Juda sa bawat propeta at sugo, sinasabing, "Talikuran ang inyong masasamang gawa at sundin aking mga utsos at aking mga bilin, at maingat na sundin lahat ng batas aking pinag-utsos sa inyong mga ama, at aking ipinabatid sa inyo sa pamagatian ng aking mga lingkod ang mga propeta." **14** Pero hindi sila nakaikin; sa halip sila ay nagsamatigas tulad ng kanilang mga ninuno na hindi nagtiwala kay

Yahweh ang kanilang Diyos. **15** Tinanggihan nila ang kaniyang kautusan at ang tipang ginawa sa pagitan niya at kanilang mga ninuno, at mga utsos sa tipan na kaniyang binigay sa kanila. Sinunod nila ang mga walang kabuluhang kaugalian at maging sila misma ay naging walang kabuluhan. Sinundan nila ang mga paganong bansang nakapaligid sa kanila, silang pinag-utsos na Yahweh na huweg gagayahan. **16** Sinuwang nilang lahat ang mga utsos ni Yahweh na kanilang Diyos. Gumawa sila ng imaha ng dalawang batang baka mula sa hinulmang bakal para sambahin. Gumawa sila ng poste ni Asera, at sinamba lahat ng bituin sa langit at si Baal. **17** Inalay nila ang kanilang mga anak na lalaki at babae sa apoy bilang mga handog na susunugin, gumamit ng panghuhula at panggagayuma, pinagbilang kanilang mga sarili para gawin ang masama sa paninig ni Yahweh, at siya ay galit. **18** Kaya galit na galit sa Israel si Yahweh at inalis sila sa kaniyang paninig. Walang ibang natira maliban sa lipi ni Juda. **19** Kahit ang Juda ay hindi sinundan ang mga utsos ni Yahweh ang kanilang Diyos, pero sa halip ay sinundan din ang mga kaugalian sinusundan ng Israel. **20** Kaya tinanggihan ni Yahweh lahat ng lahi ng Israel; pinahirapan niya sila at ibinig sila sa kamay ng mga taong aako sa kanila bilang bagay na samsam, hanggang itinaboy niya sila sa kaniyang harapan. **21** Pinilas niya ang Israel sa maharlikang angkan ni David, at ginawa nilang hari si Jeroboam anak ni Nebat. Nilhis ni Jeroboam ang Israel mula sa pagusunod kay Yahweh at hinayaan gumawa ng isang malaking kasalan. **22** Sinunod ng mga Israelita lahat ng pagkakasala ni Jeroboam at hindi nilisan ang mga ito, **23** kaya inalis ni Yahweh ang Israel sa kaniyang paninig, gaya ng sinabi nya sa lahat ng kaniyang mga lingkod ang mga propeta na gagawin nya. Kaya ang Israel ay tinanggay sa Asiria mula sa sarili niyang lupain, at ito ang kalagayan hanggang sa araw na ito. **24** Nagdala ng mga tao ang hari ng Asiria mula Babilonia at mula Cuta, at mula Avva, at mula Hamat at Separvaim, at inilagay sila sa mga lungsod ng Samaria kapalit ng mga Israelita. Pinamahalaan nila ang Samaria at nanirahan sa mga lungsod nito. **25** Nagnapot ito sa simula ng kanilang paninirahan doon na hindi nila pinarangalan si Yahweh. Kaya nagsugo ng mga leon si Yahweh sa kalagitnaan nila na pumatay ng ilan sa kanila. **26** Kaya sila ay napakig-usap sa hari ng Asiria, nagsabing, "Ang bansang dinala mo at inilagay sa mga lungsod ng Samaria ay walang alam sa mga kaugalian hinihingi ng diyos ng lupain. Kaya siya ay nagsugo ng mga leon sa aming kalagitnaan, at, tingnan mo, pinapatay ng mga leon ang mga tao dahil hindi nila alam ang kaugalian hinihingi ng diyos ng lupain. **27** Pagkatapos pinag-utsos ng hari ng Asiria, sinasabing, "Kunin ang isa sa mga pari na dinala mo mula roon, at pakawalan siya at hayaang mamuhay doon, at hayaang siyang turuan sila ng kaugalian hinihingi ng diyos ng lupain." **28** Kaya ang isang pari na kanilang dinala mula sa Samaria ay dumating at namuhay sa Bethel; sila ay tinuruan niya kung paano nila dapat pararangan si Yahweh. **29** Ang bayat katutubo ay gumagawa ng kanilang sariling diyos, at nilalagay sila sa mga dambana na ginawa ng mga Samaritano - bawat katutubo sa mga lungsod kung saan sila naninirahan. **30** Ginawa ng taga-Babilonia si Succot Benot; ginawa ng taga-Cut si Nergal; ginawa ng taga-Hamat si Asima; **31** ginawa ng mga Awites si Nibhaz at Tarkat; at sinunog ng mga Sefarvita ang kanilang mga anak kay Adrammelek at Ananmelek, ang mga diyos ng mga Sefarvita. **32** Pinarangalan nila sa inyong niyahweh, at nagtalaga mula sa kanilang sarili ng mga pari sa mga matataas na lugar, na nag-aalay para sa kanila sa templo sa mga dambana. **33** Pinarangalan nila si Yahweh at sumamba rin sa kanilang mga diyos, sa kaugalian ng mga bansa pinanggalingan nila. **34** Sa mga araw na ito nanatili sila sa kanilang sinaunang kaugalian. Hindi nila pinararangan sila sa inyong niyahweh, ni sundin nila ang mga bilin, atas, ang batas, o ang utsos na ibinigay ni Yahweh sa bayan ni Jacob - na siyang pinangalanang Israel - **35** at sa kanila napakigtipan si Yahweh at inutusan sila, "Huweg ninyong katatakutan ang ibang mga diyos, ni yuyukod sa mga iyon, ni sasambahin sila, ni mag-aalay sa kanila. **36** Pero si Yahweh, na naglabas sa inyo mula sa lupain ng Egipto nang may dakilang kapangyarihan at isang nakataas na kamay, ay siyang ninyong pararangan; sa kaniya kayo magpapatirapa, at mag-aalay. **37** Ang mga kautusan at mga atas, ang batas at ang mga utsos na sinulid niya sa inyo, ay dapat ninyong sundin magpakailanman. Kaya hindi ninyo dapat katakutan ang ibang mga diyos, **38** at ang tipang ginawa ko sa inyo, ay hindi ninyo makalilimutan; at hindi ninyo pararangan ang ibang mga diyos. **39** Pero si Yahweh inyong Diyos ay siyang ninyong pararangan. Siya ang maglilitgas sa iyo mula sa kapangyarihan ng inyong mga kaaway."

40 Hindi sila makikinig, dahil patuloy nilang ginagawa ang ginawa nila dati.
41 Kaya may takot ang mga bansang ito kay Yahweh at sinamba rin ang kanilang mga inukit na imahe, at ganoon din ang ginawa ng kanilang mga anak - tulad ng ginawa ng kanilang mga apo. Nagpapatuloy sila sa ginawa ng kanilang ninuno, hanggang sa araw na ito.

18 Ngayon sa pangatlong taon ni Hosea na anak ni Ela, hari ng Israel, nagsimulang maghari si Hezekias na anak ni Ahaz, hari ng Juda.

2 Dalawampu't limang taong gulang siya nang magsimula siyang maghari; naghari siya ng dalawampu't siyam na taon sa Jerusalem. Abija ang pangalan ng kaniyang ina; na anak ni Zecarias. **3** Ginawa niya ang tama sa paninig ni Yahweh, sinundong lahat ng halimbawa na ginawa ni David, na kaniyang ninuno. **4** Tinanggal niya ang mga dambana, winasak ang mga sagradong poste na gawa sa bato, at pinutol ang mga poste ni Asera. Pinagpira-piras niya ang tansong ahas na ginawa ni Moises, dahil sa mga panahon na iyon nagsusunod dito ng insenso ang bayan ng Israel; tinawag itong "Nehustan". **5** Nagtiwala si Hezekias kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, na walang katulad sa lahat ng mga haring sumunod sa kaniya, ni sa mga haring sinundan niya. **6** Dahil nanindigan siya kay Yahweh. Hindi siya tumigil sa pag-sundot sa kaniya pero iningatan niya ang lahat ng kaniyang mga kautusan, na inutos ni Yahweh kay Moises.

7 Kaya sinamahan ni Yahweh si Hezekias, at saanman siya pumunta siya ay sumagana. Naghimagsik siya laban sa hari ng Asiria at hindi siya pinaglingkuran. **8** Nilusob niya ang mga taga-Filisteo patutong Gaza at ang mga hangganang hasa paligid, mula sa tore ng bantay hanggang sa matibay na lungsod. **9** Sa ika-apat na taon ni Haring Hezekias, na ika-pitong taon ni Haring Hosea na anak ni Ela hari ng Israel, nilusob ni Salmaneser na hari ng Asiria ang Samaria at pinalibutan ito. **10** Sa katapusan ng ikatlong taon ay kinuha nila ito, sa ika-anim na taon ni Hezekias, na ika-siyam na taon ni Hoshea na hari ng Israel; sa ganiton paraan ay nasakop ang Samaria. **11** Kaya dinala ng hari ng Asiria ang mga Israeliata papuntang Asiria at nilagay sila sa Hala, at sa Ilog Habor sa Gozan, at sa mga lungsod ng Medes. **12** Ginawa niya ito dahil hindi nila sinunod ang tingi ni Yahweh na kanilang Diyos, pero nilabag ang kaniyang tipan, lahat ng inutos ni Moises ang lingkod ni Yahweh. Tinanggihan nilang makining dito o gawin ito.

13 Pagkatapos sa ika-labing apat na taon ni Haring Hezekias, nilusob ni Senaquerib na hari ng Asiria ang lahat ng matitibay na lungsod ng Juda at sinakop sila. **14** Kaya nagpadala si Hezekias hari ng Juda ng mensahero sa hari ng Asiria, na nasa Lacio, sinasabing, "Nasaktan ko ang iyong kalooban. Lumayo ka mula sa akin. Titiiisin ko kung anuman ang ipataw mo sa akin." Hiningi ng hari ng Asiria kay Hezekias na hari ng Juda na magbawayad ng tatlong daang talento ng pilak at tatlumpung talento ng ginto. **15** Kaya binigay sa kaniya ni Hezekias ang lahat ng pilak na natatpuwan sa tahanan ni Yahweh at sa mga pananalapi sa palasyo ng hari. **16** Pagkatapos pinutol ni Hezekias ang ginto mula sa mga pinto ng templo ni Yahweh at mula sa mga poste na kaniyang pinagpatungan; binigay niya ang ginto sa hari ng Asiria. **17** Pero pinaklos ng hari ng Asiria ang kaniyang dakilang hukbo, pinadalada si Tартan at Rabsaris at ang punong tagapag-utos mula sa Lacio kay Haring Hezekias sa Jerusalem. Naglakbay sila sa kalsada at dumating sa labas ng Jerusalem. Nilapitan nila ang padaluyan ng tubig sa itaas na tubigan, sa malawak na daanan ng mga naglalaba, at tumayo dito. **18** Nang nanawagan sila kay Haring Hezekias, sina Eliakim na anak ni Hilkiyas, na namamahala ng sambahayan, at Sebna ang eskriba, at Joas anak ni Asaf, ang tagapagtala, at lumabas para kataguuin sila. **19** Kaya sinabi sa kaniila ng punong tagapag-utos na sabihin kay Hezekias kung anong sinabi ng dakilang hari, ang hari ng Asiria: "Ano ang pinanggagalingan ng iyong kapanatagan? **20** Nagsasalita ka lang ng mga walang kabuluhang mga salita, sinasabi mong may mga aliansya at lakas para sa digmaan. Ngayon sino ang iyong pinagkakatiwalaan? Sino ang nagbigay sa iyo ng tapang na maghimagsik laban sa akin?" **21** Tingnan mo, nagtiwala ka sa tungkod na panglakad ng bugbog na tambo ng Ehipto, pero kapag sinandalan ito ng isang tao tutusok ito sa kaniyang kamay at bubutasin ito, Lyon ang Paraon hari ng Ehipto sa sinumang nagtitiwala sa kaniya. **22** Pero kapag sinabi mo sa akin, "Nagtiwala kami kay Yahweh aming Diyos", hindi ba't siya ang tinagalnan ni Hezekias ng mga dambana at mga altar, at sinabi sa Juda at sa Jerusalem, 'Dapat kayong magsamba sa altar na ito sa Jerusalem?' **23** Kaya ngayon, nais kong gumawa ka ng magandang alok mula sa aking panginoon ang hari ng Asiria. Bibigyan kita ng dalawang

libong kabayo, kung makakahanap ka ng mga sasaky sa kanila. **24** Paano mo malababan kahit ang isang kapitan ng mahihina sa mga lingkod ng aking panginoon? Pinagktiwalaan mo ang Ehipto para sa mga karwahet mangangabayao! **25** Naglakbay ba ako dito nang wala si Yahweh para labanan at wasakin ang lugar na ito? Sinabi sa akin ni Yahweh, 'Lusubin mo ang lupain at wasakin ito.' **26** Pagkatapos sinabi nila Eliakim na anak ni Hilkiyas, ni Sebna, at ni Joas sa punong tagapag-utos, "Pakuasap, kausapin mo ang iyong mga lingkod sa wikang Aramaic, dahil naaintindihan namin ito. Huwag mo kaming kausapin sa wika ng Juda sa tainga ng mga mamamayang nasa pader." **27** Pero sinabi ng punong tagapag-utos sa kanila, "Pinadala ba ako ng aking panginoon para sabihin sa inyong panginoon at sa inyo ang mga salitang ito? Hindi ba niya ako pinadalada para sa mga taong naukuo sa pader, ang kakain ng kanilang sariling mga dumi at iiunmin ang kanilang mga ihi kasama ninyo?" **28** Pagkatapos tumayo ang punong tagapag-utos at sumigaw nang may malakas na tinig sa wikang Judio, "Makinig sa salita ng dakilang hari, ang hari ng Asiria. **29** Sinasabi ng hari, "Huwag ninyong hayaang linlangin kayo ni Hezekias, dahil hindi niya kayo maligtas mula sa aking kapangyarihan. **30** Huwag ninyong hayaang pilitin kayo ni Hezekias na pagktiwalaan si Yahweh, na sinasabing, "Siguradong illigitas tayo ni Yahweh; hindi mapapasakamay ang lungsod na ito sa hari ng Asiria." **31** Huwag kayong makinig kay Hezekias, dahil ito ang sinasabi ng hari ng Asiria: 'Makipagpayapaan kayo sa akin at lumabas kayo at pumunta sa akin. Pagkatapos ang bawat isa sa inyo ay kakain sa sarili niyang ubasan at mula sa sarili niyang puno ng igos, at iinom ng tubig mula sa sarili niyang balon. **32** Gagawin ninyo ito hanggang sa dumating ako at dalhin kayo sa lupaiang gaya ng inyong sariling lupain, isang lupain ng butil at bagong alak, isang lupain ng tinapay at ubasan, isang lupain ng mga puno ng olibo at pulot, para mabuhay kayo at hindi mamatay.' Huwag kayong makinig kay Hezekias kapag sinubukan niya kayong pilitin, na sinasabing, 'Sasagipin tayo ni Yahweh.' **33** Mayroon ba sa mga diyos ng mga tao ang sumagip sa kanila mula sa aking kapangyarihan ng hari ng Asiria? **34** Nasaan na ang mga diyos ng Hamat at Arpad? Nasaan na ang mga diyos ng Sefarvaim, Hena, at Iva? Sinagip ba nila ang Samaria mula sa aking kamay? **35** Sa lahat ng mga diyos sa lupain, mayroon bang diyos na nakapagsagip ng kaniyang lupain mula sa aking kapangyarihan? Paaon illigitas ni Yahweh ang Jerusalem mula sa aking kapangyarihan?" **36** Pero natatiiling tahimik ang mga mamamayang at hindi sumagot, dahil sinabi sa kanila ng hari, "Huwag ninyo siyang sasagutin." **37** Pagkatapos sina Eliakim na anak ni Hilkiyas, ang pinuno ng sambahayan; si Sebna ang eskriba; at Joas ang anak ni Asaf, ang tagapagtala, ay pinuntahan si Hezekias nang may mga punit na damit, at inulat sa kanya ang mga sinabi ng punong tagapag-utos.

19 Nangyari nga nang malaman ni Haring Hezekias ang ulat, pinunit niya ang kaniyang damit, binalutang ang kaniyang sarili ng magaspang na tela, at nagpunta sa tahanan ni Yahweh. **2** Pinadala niya si Eliakim, na tagapamahala ng sambahayan, at Sebna ang eskriba, at ang mga nakatatanda sa mga pari, na binabalutan ng magaspang na tela, kay Isaías ang anak ni Amoz, ang propeta. **3** Sinabi nila sa kaniya, "Sinasabi ni Hezekias, 'Ang araw na ito ay araw ng kabalaasan, pagsaway, at kahiliyan, dahil dumating na ang panahon ng pagpapanganak sa mga sanggol, pero walang laking para isilang sila. **4** Maaaring pakikinggan ni Yahweh ang inyong Diyos ang lahat ng mga sinabi ng punong tagapag-utos, na pinadala ng hari ng Asiria na kaniyang panginoon para labanan ang buhay na Diyos, at sasawayin ang mga salitang narinig ni Yahweh na inyong Diyos. Ngayon ay itaas ninyo ang inyong mga panalangin para sa mga nalalabing naririto pa." **5** Kaya pumunta ang mga lingkod ni Haring Hezekias kay Isaías, **6** at sinabi sa kanila ni Isaías, "Sabihin ninyo sa inyong panginoon: 'Sinasabi ni Yahweh, "Huwag kang matakok sa mga salitang narinig mo, kung saan kinutya ako ng mga lingkod ng hari ng Asiria. **7** Tingnan mo, maglalagay ako sa kaniya ng espiritu, at makaririnig siya ng isang ulat at babalik siya sa sarili niyang lupain. Dudulutin ko siyang malaglag sa espada sa sarili niyang lupain." **8** Pagkatapos bumalik ang punong tagapag-utos at natatpuwan ang hari ng Asiria na nakikipagdigmaan laban sa Libna, dahil narinig niyang umalis ang hari mula sa Lacio. **9** Pagkatapos narinig ni Senaquerib na kumilos si Tirhaka ang hari ng Etiopia at ang Ehipto para kalabanan siya, kaya muli siyang nagpadalda ng mensahero kay Hezekias na may mensaheng: **10** "Sabihin mo kay Hezekias hari ng Juda, 'Huwag

mong hayaang linlangin ka ng Diyos na siyang pinakakatiwalaan mo, na sinasabing, "Hindi mapapasakamay ng hari ng Asiria ang Jerusalem. **11** Tingnan mo, narinig mo ang ginawa ng mga hari ng Asiria sa lahat ng mga lupain sa pamamagitan ng ganap na pagwawasak sa kaniila. Kaya masasagip ka ba? **12** Niligtas ba sila ng mga diyos ng mga bansa, ang mga bansang winasak ng aking mga ama: Gozan, Haran, Rezef, at ang mga mamamayan ng Eden sa Telasar? **13** Nasaan ang mga hari ng Hamat, ang hari ng Arpad, ang hari ng mga lungsod ng Sefarvaim, ng Hena, at Iva?" **14** Natanggap ni Hezekias ang liham na ito mula sa mga mensahero at binasa ito. Umakyat siya sa tahanan ni Yahweh at nilatag ito sa kaniyang harapan. **15** Pagkatapos nanalangin si Hezekias sa harapan ni Yahweh at sinabing, "Yahweh ng mga hukbo, Diyos ng Israel, ikaw na nakaluklo sa ibabaw ng kerubim, ikaw lang ang Diyos sa lahat ng mga kaharian sa buong mundo. Nilikha mo ang langit at ang lupa. **16** Ibalung mo ang iyong tainga, Yahweh, at makining. Buksan mo ang iyong mga mata, Yahweh, at tingnan, at pakigangan ang mga salita ni Senaquerib, na kaniyang pinadala para kutyain ang buhay na Diyos. **17** Tunay nga, Yahweh, winasak ng mga hari ng Asiria ang mga bansa at ang kanilang mga lupain. **18** Nilagay nila ang kanilang mga diyos sa apoy, dahil hindi sila mga diyos pero gawa ng mga kamay ng mga tao, kahoy lamang at bato. Kaya winasak sila ng mga taga-Asiria. **19** Kaya ngayon, Yahweh aming Diyos, iligtas mo kami, nagmamakaawa ako, mula sa kaniyang kapangyarihan, para malaman ng lahat ng mga kaharian sa mundo na ikaw, Yahweh, ang nag-iisang Diyos." **20** Pagkatapos naugpadala si Isaías na anak ni Amoz ng mensahe kay Hezekias, sinasabing, "Sinasabi ni Yahweh ang Diyos ng Israel, 'Dahil nanalangin ka sa akin tungkol kay Senaquerib ang hari ng Asiria, narinig kita. **21** Ito ang mensahe na sinabi ni Yahweh tungkol sa kanya: 'Kinamumuhian ka ng birkeng anak na babae ng Sion at pinagtatawanan ka para hamakin ka. Iniliing ng anak na babae ng Jerusalem ang kaniyang ulo sa iyo. **22** Sino ang iyong sinuway at kinutya? At sino ang iyong pinagtaasan ng boses at itinaas ang iyong mata nang may pagmamataas? Laban sa Banal ng Israel! **23** Nilabanan mo ang Panginoon sa pamamagitan ng iyong mga mensahero, at sinabing, "Kasama ng daan-daang kong mga karwahe ay umakyat ako sa kataasan ng mga kabundukan, sa pinakamataas na tuktok ng Lebanon. Puputulin ko ang matatayog na sedar at mainam na mga puno ng igos doon. At papasukin ko ang pinaka malalayong bahagi nito, ang pinaka masagana nitong gubat. **24** Humukay ako ng mga balon at uminom ng mga tubig mula sa mga ibang bansa. Tinurot ko ang lahat ng mga ilog ng Ehipto sa ilalim ng aking talampakan.' **25** Hindi mo pa ba narinig kung paano ko ito itinakda noon pa man, at ginawa ito noong sinaunang panahon? Ngayon ay tinutupad ko na ito. Narito ka para tibagin ang matitibay na lungsod at maging tumpok ng mga durog na bato. **26** Ang kanilang mga mamamayan, na kuanti ang lakas, ay nawasak at napahiy. Sila ay mga halaman sa bukirin, luntiang mga damo, ang damo sa bubungan o sa bukirin, na sinunog bago pa man ito lumaki. **27** Pero alam ko ang iyong pag-upo, paglabas, pagdating, at ang iyong matinding galit laban sa akin. **28** Dahil sa matinding galit mo sa akin, at dahil umabot sa aking pandinig ang iyong kayabangan, ilalagay ko ang aking kawit sa iyong illong, at ang aking lubid sa iyong bibig; ibabalik kita sa paraan kung paano ka dumating." **29** Ito ang magiging tanda para sa iyo: Sa taon na ito ay kakainin mo ang mga ligaw na halaman, at sa pangalawang taon ang tutubo mula roon. Pero sa pangatlong taon ay dapat kang magtaniam at umani, magtaniam ng ubasan at kainin ang kaniilang bunga. **30** Ang mga natira sa angkan ni Juda na mabubuhay ay muling ugat at mamumonga. **31** Dahil mula sa Jerusalem ay may labatas na nalabi, mula sa Bundok Sion ay dаратang ang mga naligtas. Gagawin ito ng kasigasigan ni Yahweh ng mga hukbo. **32** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh tungkol sa hari ng Asiria: "Hindi siya papasok sa lungsod na ito ni papana ng palaso rito. Hindi siya makakalapit dito ng may kalasag ni magtatalog ng tungtungang panglusob dito. **33** Ang daan na kaniyang tinahak para makarating ang magiging parehong daanan sa kaniyang pag-alis; hindi siya papasok sa lungsod na ito. Ito ang kapahayagan ni Yahweh." **34** Dahil ipagtatanggol ko ang lungsod na ito at sasagipin ito, para sa sarili kong kapakanan at para sa kapakanan ng lingkod kong si David." **35** Nang gabing iyon lumabas ang anghel ng Diyos at nilusob ang kampo ng mga taga-Asiria, pinatay ang 185, 000 na mga sundalo. Nang bumangon ang mga lalaki ng madaling araw, nagkalat ang mga bangkay sa paligid. **36** Kaya umalis si Senaquerib na hari ng Asiria sa

Israel at umuwí at nanatili sa Ninive. **37** Kinalaunan, habang sumasamba siya sa tahanan ni Nisroc ang kaniyang diyos, pinatay siya ng kaniyang mga anak na sina Adramelec at Sarezer gamit ang espada. Pagkatapos tumakas sila sa lupain ng Ararat. Pagkatapos ang kaniyang anak na si Esarhadon ang pumalit sa kanya bilang hari.

20 Sa mga panahon na iyon ay may sakit si Hezekias na maaari niyang ikamatay. Kaya pinuntahanan siya ni Isaías ang anak ni Amoz, at sinabi sa kanya, "Sinasabi ni Yahweh, 'Ihanda mo ang iyong sambahayan; dahil mamamatay ka na, at hindi na mabubuhay.' **2** Pagkatapos humarap si Hezekias sa pader at nanalangin kay Yahweh, na sinasabing, **3** 'Pakuusap, Yahweh, alalahanin mo kung paano ako buong pusong lumakad ng tapat sa iyong harapan, at kung paano ko ginawa ang tamea sa iyong paninjin.' At tumangis ng malakas si Hezekias. **4** Bago lumabas si Isaías sa gitnang patyo, dumating sa kanya ang mensahe ni Yahweh, na sinasabing, **5** 'Bumalik ka, at sabihin kay Hezekias, ang pinuno ng aking bayan, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Diyos ni David na inyong ninuno: "Narinig ko ang iyong panalangin, at nakita ko ang iyong mga luha. Pagagaltingin na kita sa ikatlong araw, at aakyat ka sa tahanan ni Yahweh. **6** Dadagdagkan doon ka ng labinlimang taon ang iyong buhay, at illigtas kita at ang lungsod na ito mula sa kapangyarihan ng hari ng Asiria, at ipagtatanggol ko ang lungsod na ito para sa sarili kong kapakanan at para sa kapakanan ng aking lingkod na si David.'" **7** Kaya sinabi ni Isaías, "Kumuhá kayo ng tumpok ng mga igos." Ginawa nila ito at pinatong sa kaniyang pigsa, at gumaling siya. **8** Sabi ni Hezekias kay Isaías, "Ano ang magiging tanda na pagagaltingin ako ni Yahweh, at dapat akong umakyat sa templo ni Yahweh sa ikatlong araw?" **9** Sumagot si Isaías, "Ito ang magiging tanda para sa iyo mula kay Yahweh, na gagawin ni Yahweh ang bagay na kaniyang sinabi. Dapat bang humakbang ang anino ng sumpung hakbang pasulong, o sumpung hakbang pabalik?" **10** Sumagot si Hezekias, "Madali lang para sa anino na humakbang ang anino ng sumpung hakbang pasulong. Hindi, hayaang humakbang ang karamdaman si Hezekias. **11** Kaya tumawag si Isaías kay Yahweh, at dinulot niya ang anino na humakbang ng sumpung beses pabalik, mula sa pinanggalingan nito sa hogdan ni Ahaz. **12** Sa panahon na iyon si Berodac Baladan na anak ni Baladan hari ng Babilonia ay nadapdala ng mga liham at isang kaloob kay Hezekias, dahil narinig nya na nagkaroon ng karamdaman si Hezekias. **13** Nakinig si Hezekias sa mga liham na iyon, at pinakita nya sa mga mensahero ang buong palasyo at ang kaniyang mahalahagang mga gamit, ang pilak, ang ginto, ang mga sangkap at mahalahagang langis, at ang imbakán ng kaniyang mga sandata, at lahat ng matatagpuan sa kaniyang mga imbakán. Walang natira sa kaniyang bahay, ni sa lahat ng kaniyang kaharian, ang hindi pinakita ni Hezekias sa kanila. **14** Pumunta si propeta Isaías kay Haring Hezekias at tinanong siya, "Anong sinabi ng mga lalaking ito sa iyo? Saan sila nagmula?" Sinabi ni Hezekias, "Nagmula sila sa malayong bansa ng Babilonia." **15** Tinanong ni Isaías, "Ano ang nakita nila sa bahay mo?" Sumagot si Hezekias, "Nakita nila lahat ng bagay sa aking bahay. Wala sa mga mahalahaga kong mga gamit ang hindi ko ipinakita sa kanila." **16** Kaya sinabi ni Isaías kay Hezekias, "Makinig sa mensahe ni Yahweh: **17** 'Tingnan mo, paparating na ang araw nang lahat ng nasa iyong palasyo, ang mga bagay na inimbak ng iyong mga ninuno hanggang sa araw na ito, ay dadalhin sa Babilonia. Walang matitira, sabi ni Yahweh. **18** At ang mga anak na laaki na nanggaling sa iyo, na ikaw mismo ang nag-alaga—dadalhin nila palayo, at sila ay magiging mga eunoko sa palasyo ng hari ng Babilonia.' **19** Pagkatapos sinabi ni Hezekias kay Isaías, "Mabuti ang mensahe ni Yahweh na iyong sinabi." Dahil inisip niya, "Hindi ba magkakaroon ng kapayapaan at katatagan sa aking panahon?" **20** Para sa ibang mga bagay tungkol kay Hezekias, at lahat ng kaniyang kapangyarihan, at kung paano nya itinayo ang tubigan at padaluyan ng tubig, at paano nya dinala ang tubig sa lungsod—hindi ba nakasulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa buhay ng mga Hari ng Juda? **21** Nahimlay si Hezekias kasama ng kaniyang mga ninuno, at si Manasses na kaniyang anak ang pumalit sa kanya bilang hari.

21 Labingdalawang taong gulang si Manasses nang magsimula siyang maghari; naghari siya ng limampu't limang taon sa Jerusalem. Hefzibas ang pangalan ng kaniyang ina. **2** Ginawa niya kung ano ang masama sa paninjin ni Yahweh, gaya ng mga nakapandidirng mga bagay ng mga bansa na pinalayas ni Yahweh sa harapan ng bayan ng

Israel. **3** Dahil itinayo niya muli ang mga dambana na winasak ng kaniyang ama na si Hezekias, at nagtayo siya ng mga altar para kay Baal, gumawa ng poste ni Asera, gaya ng ginawa ni Ahab na hari ng Israel, at lumuhod siya sa lahat ng mga bituin ng langit at sinamba ang mga ito. **4** Nagtayo si Manasses ng paganong mga altar sa tahanan ni Yahweh, bagaman inutos ni Yahweh, "Sa Jerusalem mananatili ang aking pangalan magpakailanman."

5 Nagtayo siya ng mga altar para sa lahat ng mga bituin ng kalangitan sa dalawang patyo ng tahanan ni Yahweh. **6** Hinandog niya ang kaniyang anak bilang sinuno ng handog sa apoy, nagsagawa siya ng panghuhula at salamangka, at kumonsulta sa mga nakipagusap sa mga patay at sa mga nakipagusap sa mga espiritu. Gumawa siya ng labis na kasamaan sa paningin ni Yahweh, at pinukaw niya ang Diyos na magatal. **7** Ang inukit niyang imahen ni Asera na ginawa niya, ay inilagay niya sa tahanan ni Yahweh. Ang tahanan na ito ang lugar kung saan nangusap si Yahweh kay David at Solomon na kaniyang anak; na sinasabing, "Sa tahanan na ito at sa Jerusalem, na aking pinili mula sa lahat ng mga tribo ng Israel, mananatili ang aking pangalan magpakailanman. **8** Hindi ko hahayaang maligaw ang landas ng Israel mula sa lupain na aking binigay sa kanilang mga ninuno, kung susundin lang nila ng mabuti ang lahat ng inutos ko sa kanila, at sundin ang lahat ng batas na inutos sa kanila ng aking lingkod na si Moises." **9** Pero hindi nakinig ang mga tao, at inakay sila ni Manasses na gumawa ng higit pang kasamaan kaysa sa mga bansa na winasak ni Yahweh sa harapan ng bayan ng Israel. **10** Kaya nangusap si Yahweh sa pamamagitan ng kaniyang mga lingkod na mga propeta, na sinasabing, **11** "Dahil gumawa ng karumal-dumal na mga bagay si Manasses ang hari ng Juda, at kumilos ng may kasamaan na higit pa sa lahat ng ginawa ng mga Amorita na kaniyang sinundan, at dinulot ding magkasala ang Juda kasama ng kaniyang mga diyus-diyosan." **12** kaya sinasabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, "Tingnan ninyo, malapit na akong magpadala ng labis na kapahamakan sa Jerusalem at Juda na kung sinuman ang makarining nito, kikilabutan ang pareho niyang tainga. **13** Ihalatag ko sa ibabaw ng Jerusalem ang panukat na linya na ginamit laban sa Samaria, at ang panghulog na ginamit laban sa bahay ni Ahab; pupunasan at lilinis ko ang Jerusalem, gaya ng pagpupunas ng pinggan ng isang tao, pinupunasan ito at pagkatapos ay itinatako ito. **14** Itatapon ko ang mga nalalabi ng aking mana at ibibigay sila sa kamay ng kanilang mga kaaway. Magiging biktima sila ng pardarambong para sa lahat ng kanilang mga kaaway, **15** dahil ginawa nila kung ano ang masama sa aking paninig, at pinukaw ako para magalit, simula nang lumabas ang kanilang mga ninuno sa Ehipto, hanggang sa araw na ito." **16** Higit pa roon, nagpadanan si Manasses ng labis na inosenteng dugo, pinuno niya ng kamatayan ang magkabilang dulo ng Jerusalem. Karagdagan pa ito sa kasalanan na pinilit niyang gawin ng Juda, sa paggawa ng masama sa paninig ni Yahweh. **17** Para sa iba pang mga bagay tungkol kay Manasses, lahat ng kaniyang ginawa, at ang kasalanan na kaniyang ginawa, hindi ba nakasulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa buhay ng mga Hari ng Juda? **18** Nahimlay si Manasses kasama ng kaniyang mga ninuno at inilibing sa hardin ng sarili niyang bahay, sa hardin ni Uza. Ang kaniyang anak na si Amon ang pumarlit sa kanya bilang hari. **19** Dalawampu't dalawang taong gulang si Amon nang magsimula siyang maghari; naghari siya ng dalawang taon sa Jerusalem. Meshulemet ang pangalan ng kaniyang ina, na anak ni Haruz ng Jotba. **20** Ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh, gaya ng ginawa ng kaniyang ama na si Manasses. **21** Sinunod ni Amon ang lahat ng landas na tinahak ng kaniyang ama at sinamba ang mga diyus-diyosan na sinamba ng kaniyang ama, at lumuhod sa kanila. **22** Iniiwan niya si Yahweh, ang Diyos ng kaniyang mama at, hindi na lumakad sa daan ni Yahweh. **23** Nagbanta ang mga lingkod ni Amon laban sa kaniya at pinatay ang hari sa sarili niyang tahanan. **24** Pero pinatay ng mga mamamayan ng lupain ang lahat ng nagkaisa laban kay Haring Amon, at ginawa nilang hari si Josias ang anak ng hari bilang kaniyang kapalit. **25** Para sa iba pang mga bagay tungkol sa ginawa ni Amon, hindi ba nakasulat ang mga ito sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Juda? **26** Nilibing siya ng mga tao sa kaniyang puntod sa hardin ni Uza, at si Josias na kaniyang anak ang pumarlit sa kaniya bilang hari.

22 Si Josias ay walong taong gulang nang magsimula siyang maghari; naghari siya nang tatlumpu't isang taon sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Jedida (siya ang anak ni Adaya na taga-Boskata).

2 Ginawa niya kung ano ang tama sa mata ni Yahweh. Lumakad siya sa lahat ng pamamaraan ni David ang kaniyang ninuno, at hindi siya lumiko sa kanan man o sa kaliwa. **3** Nangyari ito sa ika-labing walong taon ni Haring Josias, nang isinugo niya si Safan anak na lalaki ni Azalias anak na lalaki ni Mesulam, ang eskriba, sa tahanan ni Yahweh, na sinasabing, **4** Pumunta ka kay Hilkias ang punong pari at sabihin sa kaniyang bilangin ang pera na dinala sa tahanan ni Yahweh, na nalikom ng mga bantay ng templo mula sa bayan. **5** Ipadala mo ito sa kanila sa mga manggagawa na namamahala sa tahanan ni Yahweh at ipabigay mo ito sa mga manggagawa na nasa tahanan ni Yahweh, para kumpunihin ang mga sira sa templo. **6** Magpabigay ka sa kanila ng pera sa mga carpintero, mga nagtatayo, at mga mason, at para bumili rin ng troso at magtabas ng bato para kumpunihin ang templo." **7** Pero hindi kinailangan ang pagbibigay-sulit para sa pera na ibinigay sa kanila, dahil tapat nila itong pinanghawakan. **8** Sinabi ng punong pari na si Hilkias kay Safan, ang eskriba, "Natagpuan ko ang Aklat ng Batas sa tahanan ni Yahweh. Kaya ibinigay ni Hilkias ang aklat kay Safan, at binasa niya ito. **9** Pumunta si Safan at dinala ang aklat sa hari, at nag-ulat din sa kaniya, na nagsasabing, "Nagastos na ng inyong mga lingkod ang pera na natagpuan sa templo at ibinigay ito sa mga tagapangsiwa na nangalaga sa tahanan ni Yahweh." **10** Pagkatapos sinabi ni Safan ang eskriba sa hari, "Binigyang aki ni Hilkias ang pari ng isang aklat." Pagkatapos binasa ito ni Safan sa hari. **11** Noong marinig ng hari ang mga salita ng batas, pinunit niya ang kaniyang mga damit. **12** Inutusan ng hari sina Hilkias ang pari, Ahikam na anak ni Safan, Akbor na anak ni Mikaias, Safan ang eskriba, at Asaias, ang kaniyang sariling lingkod, na sinasabing, **13** "Pumunta kayo at sumangguni kay Yahweh para sa akin, at para sa bayan at para sa lahat ng Juda, dahil sa mga salita ng aklat na ito na natagpuan. Dahil labis ang galit ni Yahweh na nag-alab laban sa atin. Labis ito, dahil hindi nakinig ang ating mga ninuno sa mga salita ng aklat na ito para sundin ang lahat na isinulat tungkol sa atin." **14** Kaya pumunta sina Hilkias ang pari, Ahikam, si Akbor, Safan at Asaias kay Hulda ang babaeng propeta, ang asawa ni Sallum anak na tiyka anak ni Harhas, tagapang-ingat ng mga kasuotan ng mga pari (nanirahan siya sa Jerusalem sa ikalawang purok), at nagsalita sila sa kaniya. **15** Sinabi niya sa kanila, "Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: "Sabihin mo sa lalaking nagsugo sa iyo sa akin, **16** "Ito ang kung ano ang sinasabi ni Yahweh: "Masdan mo, malapit na akong magdala ng sakuna sa lugar na ito at sa mga naninirahan dito, lahat ng mga salita ng aklat na nabasa ng hari ng Juda. **17** Dahil tinailikuran nila ako at nagsunog ng insenso sa ibang mga diyus-diyosan, para galitin nila ako sa lahat ng kanilang mga ginawa - kaya ang aking galit ay nag-alab laban sa lugar na ito, at hindi ito mapapawi." **18** Pero sa hari ng Juda, na nagsugo sa iyo para tanunin ang kalobuan ni Yahweh, ito ang kung ano ang sasabihin ninyo sa kaniya: 'Sinasabi ito ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: Tungkol sa mga salita na iyong narinig: **19** dahil ang iyong puso ay malambot, at dahil magpukambaba ka sa harap ni Yahweh, nang marinig mo ang kung ano ang aking sinabi laban sa lugar na ito at sa mga naninirahan dito, na sila ay pababaayaan at magiging isang sumpa, at dahil sa pinunit mo ang iyong mga damit na nanangs is harap ko, nakinig din ako sa iyo' - ito ang pahayag ni Yahweh. **20** Masdan mo, isasama kita sa iyong mga ninuno; maisasama ka sa iyong libungan nang may kapayapaan, ni makikita ng iyong mga mata ang anuman sa mga sakuna na dadalhin ko sa lugar na ito at sa mga naninirahan dito." Kaya bumalik sa hari ang mga lalaki dala-dala ang mensaheng ito.

23 Kaya nagpadala ng mga sugo ang hari na tinipon sa kaniya lahat ng mga nakatatandang pinuno ng Juda at ng Jerusalem. **2** Pagkatapos pumunta ang hari sa tahanan ni Yahweh, at kasama niya ang lahat ng mga lalaki ng Juda at lahat ng mga naninirahan sa Jerusalem, at ang mga pari, mga propeta, at lahat ng mga tao, mula sa hamak hanggang sa dakila. Pagkatapos binasa niya sa kanilang pandinig lahat ng mga salita ng aklat na tipan na natagpuan sa tahanan ni Yahweh. **3** Tumayo ang hari sa tabi ng haligi at gumawa ng tipan sa harap ni Yahweh, na susunod kay Yahweh, at susundin ang kaniyang mga utos, mga batas ng tipan, at mga tuntunin, nang kaniyang buong puso at buong kaluluwa, para pagtibayin ang mga salita ng tipan na ito na nakasulat sa aklat na ito. Kaya sumang-ayon ang lahat ng mga tao na panindigan ang tipan. **4** Inutusan ng hari ang punong pari na si Hilkias, ang mga pari sa ilalim niya, at ang mga bantay ng tarangkahon, na ilabas mula sa templo ni

Yahweh lahat ng mga sisidlan na ginawa para kay Baal at Asera, at para sa lahat ng mga bituin ng langit. Sinunog niya ang mga iyon sa labas ng Jerusalem sa mga bukid sa Lambak ng Kidron at dinala ang kanilang abo sa Bethel. **5** Inalis niya ang mga pari ng mga diyus-diyosan na pinili ng mga hari ng Juda para magsunog ng insenso sa mga dambana sa mga lungsod ng Juda at sa mga lugar sa palibot ng Jerusalem - ang mga nagsunog ng insenso para kay Baal, para sa araw at sa buwan, para sa mga planeta at sa lahat ng mga bituin ng langit. **6** Inilabas niya ang poste ni Asera mula sa templo ni Yahweh, sa labas ng Jerusalem sa Lambak ng Kidron at sinunog ito roon. Ipinadurog niya ito at itinapon ang mga abo na iyon sa mga libingan ng mga karaniwang tao. **7** Inalis niya ang mga gamit sa mga silid ng mga gumagawa ng mahahalay na ritwal bilang pagsamba, sa templo ni Yahweh, kung saan humabi ang mga babae ng mga kasuotan para kay Asera. **8** Inilabas ni Josias ang lahat ng mga pari mula sa mga lungsod ng Juda at nilapastangan ang mga dambana kung saan nagsunog ng insenso ang mga pari, mula Geba hanggang Beerseba. Winasak niya ang mga dambana sa mga tarangkahan, ang mga dambana na nasa pasukan patungo sa Tarangkahan ni Josue, na itinayo ng isang gobernador ng lungsod na nagngangalang Josue. Ang mga dambanang ito ay nasa gawing kaliwa ng tarangkahan ng lungsod sa pagpasok ng lungsod. **9** Kahit na hindi pinapayagan ang mga pari ng mga dambanang iyon na paglingkuran ang altar ni Yahweh sa Jerusalem, pinayagan sila na kumain ng tinapay na walang pampaalsa, tulad ng mga kapwa nila pari. **10** Nilapastangan ni Josias ang Tofet, na nasa lambak ng Ben Hinom, para walang makapaghondog ng kaniyang anak na lalaki o kaniyang anak na babae bilang isang sinunog na handog sa apoy para kay Molec. **11** Inalis niya ang mga kabayo na ibinigay ng mga hari ng Juda sa araw. Nasa isang lugar ang mga iyon sa pasukan patungo sa templo ni Yahweh, malipit sa silid ni Natan Melec, ang katiwala. Sinunog ni Josias ang mga karwahe ng araw. **12** Winasak ng haring si Josias ang mga altar na nasa bubong ng kaitaasang silid ni Ahaz, na ginawa ng mga hari ng Juda, at ang mga altar na ginawa ni Manases sa dalawang patyo ng templo ni Yahweh. Winasak ni Josias ang mga ito sa maraming piraso at tinapon ang mga ito sa Lambak ng Kidron. **13** Hinamak ni Josias ang mga dambana na nasa silangan ng Jerusalem, sa katimugan ng Bundok ng Katiawan na itinayo ni Solomon ang hari ng Israel para kay Astoret, ang kasuklam-suklam na diyus-diyosan ng mga Sidon, para kay Quemos, ang kasuklam-suklam na diyus-diyosan ng Moab; at para kay Milcom, ang kasuklam-suklam na diyus-diyosan ng mga mamamayan ng Ammon. **14** Binasag ni Haring Josias ang mga sagradong batong haligi, giniba ang mga poste ni Asera, at pinuno ang kanilang mga lugar ng mga buto ng tao. **15** Giniba rin ni Josias ang altar na nasa Bethel at ang dambana na itinayo ni Jeroboam, anak na lalaki ni Nebat, na nanguna sa Israel para magkasala. Sinunog niya ang altar sa dambana at dinurog ito; sinunog niya rin ang poste ni Asera. **16** Nang makita ni Josias ang lugar, napansin niya ang mga libingan na nasa gilid ng burol. Ipinadalada niya ang mga lalaki para kunin ang mga kalansay mula sa mga libingan; pagkatapos sinunog niya ang mga iyon sa altar, na lumapastangan nito. Ito ay sang-ayon sa salita ni Yahweh na sinabi ng lingkod ng Diyos, ang lalaki na sa simula pa ay nagsabi ng mga bagay na ito. **17** Pagkatapos sinabi niya, "Anong bantayog iyon na nakikita ko?" Sinabi sa kaniya ng mga lalaki ng lungsod, "Iyon ay ang libingan ng lingkod ng Diyos na nanggaling sa Juda at nagsalita tungkol sa mga bagay na ito na kagagawa mo lamang laban sa altar ng Bethel." **18** Kaya sinabi ni Josias, "Pabayaan ninyo ito. Walang dapat gumanlaw ng kaniyang kalansay." Kaya hindi nila ginalaw ang kaniyang kalansay, kasama na kalanasan ng propeta na nanggaling sa Samaria. **19** Ang lahat ng mga templat at dambana na nasa mga lungsod ng Samaria, na dinulot ng mga hari ng Israel na pumukaw ng galit ni Yahweh - ipinagibra ni Josias ang mga iyon. Ginawa niya sa kanila eksakto kung ano ang nagawa sa Bethel. **20** Pinatay rin niya ang lahat ng mga pari ng mga dambana sa mga altar doon, at sinunog ang mga kalansay na tao sa mga iyon. Pagkatapos bumalik siya sa Jerusalem. **21** Pagkatapos inutos ng hari sa lahat ng mga tao, na sinasabing, "Ipagdiwang ang Paskwa para kay Yahweh ang inyong Diyos, tulad ng nasusulat sa aklat ng tipan na ito." **22** Ang gayong pagdiriwang ng Paskwa ay hindi kailanman idinaos mula pa sa mga araw ng mga hukom na namuno sa Israel ni sa loob ng lahat ng mga araw ng mga hari ng Israel o Juda. **23** Ngunit ang Paskwlang ito ay tunay na ipinagdiwang noong ika-labing walong taon ni Haring Josias; ito

ay para kay Yahweh sa Jerusalem. **24** Pinalais din ni Josias ang mga nakipag-usap sa mga patay o sa mga espiritu. Pinalais din niya ang mga anti-anting, ang mga diyus-diyosan, at ang lahat ng mga nakasusuklam na mga bagay na nakita sa lupain ng Juda at sa Jerusalem, para pagtitbayin ang mga salita ng batas na nasusulat sa aklat na natagpuan ng paring si Hilikis sa tahahan ni Yahweh. **25** Bago kay Josias, walang naging hari na tulad niya, na nagtalaga ng sarili kay Yahweh nang kaniyang buong puso, buong kalubong at buong lakas, na sinunod ang lahat ng batas ni Moises. Ni walang sinumang haring kasunod na katulad ni Josias. **26** Pero hindi bumaling si Yahweh mula sa bangis ng kaniyang matinding galit, na nag-alab laban sa Juda dahil sa lahat ng pagsambahang pagano na kung saan inudyok siya ni Manases. **27** Kaya sinabi ni Yahweh, "Alisin ko rin ang Juda mula sa aking paninig, tulad ng pag-alais ko sa Israel, at itatapon ko ang lungsod na ito na aking pinili, Jerusalem, at tahanan na sinabi kong, 'Malalagay doon ang aking pangalan.'" **28** Tungkol sa ibang mga bagay hinggil kay Josias, lahat ng kaniyang ginawa, hindi ba't nasusulat ang mga iyon sa Ang Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Juda? **29** Sa panahon na siya ang hari ng Ehipto, nilabanan ni Faraon Neco ang hari ng Asiria sa Ilog Efrates. Pumunta si Haring Josias para harapin si Neco sa labanan, at pinatay siya ni Neco sa Megido. **30** Binuhut siyang patay ng mga lingkod ni Josias sa isang karwahe mula sa Megido, dinala siya sa Jerusalem, at inilibing siya sa kaniyang sariling puntod. Pagkatapos pinili ng mga mamamayan ng lupain si Jehoahas, anak ni Josias, pinahiran siya ng langis at ginawa siyang hari kapalit ng kaniyang ama. **31** Si Jehoahas ay dalawampu't tatlong taong gulang nang nagsimula siyang maghari, at siya ay naghari nang tatlong buwan sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Hamutal; siya ang anak na babae ni Jeremias ng Libna. **32** Ginawa ni Jehoahas kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh, tulad ng lahat ng ginawa ng kaniyang mga ninuno. **33** Ikinadena siya ni Faraon Neco sa Ribla sa lupain ng Hamat, para hindi siya makapaghari sa Jerusalem. Pagkatapos minultahan ni Neco ang Juda ng isang daang talento ng pilak at isang talento ng ginto. **34** Ginawang hari ni Faraon Neco si Eliakim anak ni Josias, bilang kapalit ng kaniyang amang si Josias, at pinaitan ang kaniyang pangalan sa Jehoakim. Pero dinala niyang palayo si Jehoahas sa Ehipto, at namatay doon si Jehoahas. **35** Ibinayad ni Jehoakim kay Faraon ang pilak at ginto. Binuwisan niya ang lupain para ibayad ang pera, para sundin ang utes ni Faraon. Pinilit niya ang bawat isang lalaki sa mga mamamayan ng lupain na magbaway ng pilak at ng ginto para ibigay ito kay Faraon Neco. **36** Si Jehoakim ay dalawamput limang taong gulang nang nagsimula siyang maghari, at naghari siya ng labing isang taon sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Zebida; siya ay ang anak ni Pedaias ng Ruma. **37** Ginawa ni Jehoakim kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh, tulad ng lahat ng ginawa ng kaniyang mga ninuno.

24 Sa panahon ng paghahari ni Jehoakim, nilusob ni Nebucadnezar ng Babilonia ang Juda; naging lingkod niya si Jehoakim sa loob ng tatlong taon. Pagkatapos nagtaksil si Jehoakim at naghimagsik laban kay Nebucadnezar. **2** Nagpadala si Yahweh laban kay Jehoakim ng mga pangkat ng mga Caldean, Aramean, Moabita, at Ammonita; ipinadalada niya sila laban sa Juda para wasakin ito. Ito ay naaayon sa salita ni Yahweh na sinabi sa pamamagitan ng kaniyang mga lingkod na mga propeta. **3** Tiyak na nangyari ito sa Juda sa utes ni Yahweh, para alisin sila mula sa kaniyang paninig, dahil sa mga kasalanan ni Manases, lahat ng kaniyang mga ginawa, **4** at dahil din sa mga inosenteng dugo na kaniyang pinadanan, dahil pinuno nya ang Jerusalem ng inosenteng dugo. Hindi mapapatawad ni Yahweh ang mga iyon. **5** Sa ibang mga bagay patungkol kay Jehoakim, at lahat ng kaniyang ginawa, hindi ba' narusulat ang mga iyon sa Aklat ng mga Kaganapan sa Buhay ng mga Hari ng Juda? **6** Humimlay si Johoiakim kasama ng kaniyang mga ninuno, at ang kaniyang anak na si Jehoiakin ang naging hari kapalit nya. **7** Hindi na muling sumalakay ang hari ng Ehipto sa labas ng kaniyang lupain, dahil sinakop na ng hari ng Babilonia ang lahat ng mga lupain na hawak ng hari ng Ehipto, mula sa batis ng Ehipto hanggang sa Ilog Efrates. **8** Si Johoiakin ay labing walong taong gulang nang nagsimula siyang maghari; naghari siya sa Jerusalem sa loob ng tatlong buwan. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Nehusta. Siya ay ang anak na babae ni Elzata ng Jerusalem. **9** Ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh - ginawa niya lahat ng nagawa ng kaniyang ama. **10** Nang panahon iyon sinalakay ng hukbo ni Nebucadnezar hari ng Babilonia

ang Jerusalem at pinaligiran ang lungsod. **11** Dumating sa lungsod si Nebucadnezar hari ng Babilonia habang pinaliligiran ito ng kaniyang mga kawal, **12** at si Jehoiakin ang hari ng Juda ay lumabas patungo sa hari ng Babilonia, siya, ang kaniyang ina, mga lingkod, prinsipe, at opisyal. Binihag siya ng hari ng Babilonia sa ika-walong taon ng kaniyang paghahari. **13** Kinuha mula roon ni Nebucadnezar ang lahat ng mga mahahalagang bagay sa tahanan ni Yahweh, at ang mga nasa palasyo ng hari. Pinira-piraso niya ang lahat ng mga gintong bagay na ginawa ni Solomon hari ng Israel sa templo ni Yahweh, gaya ng sinabi ni Yahweh na mangyayari. **14** Dinala niyang bihag ang lahat ng Jerusalem, mga pinuno at mga mandirigma, sampung libong mga bihag, at lahat ng mga mahuhusay na manggagawa at mga panday. Walang nailwan kung hindi ang mga pinakamahihirap na mga tao sa lupain. **15** Itinapon ni Nebucadnezar si Jehoiakin sa Babilonia, pati na ang ina ng hari, mga asawa, opisyal, at ang pangunahing mga lalaki ng lupain. Ipinatapon niya sila sa Babilonia mula sa Jerusalem. **16** Lahat ng mga kawal, pitong libo ang bilang, at isang libong mahuhusay na manggagawa at mga panday, lahat sa kanila may kakayahang lumaban - itinapon ng hari ng Babilonia ang mga lalaking ito sa Babilonia. **17** Ginawa ng hari ng Babilonia si Matanias, ang kapatiid na lalaki ng amia ni Jehoiakin, na hari kapalit niya, at pinalitan sa Zedekias ang kaniyang pangalan. **18** Si Zedekias ay dalawampu't isang taong gulang nang nagsimula siyang maghari; naghari siya nang labing isang taon sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Hamutal; siya ay anak ni Jeremias na taga-Libna. **19** Ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh - ginawa niya ang lahat ng bagay na nagawa ni Jehoiakin. **20** Dahil sa galit ni Yahweh, nangyari sa Jerusalem at Juda ang lahat ng mga kaganapang ito, hanggang sa mapalayas niya sila mula sa kaniyang presensya. Pagkatapos naghimagksik si Zedekias laban sa hari ng Babilonia.

25 Nangyari ito na sa ika-siyam na taon ng paghahari ni Haring Zedekias, sa ika-sampung buwan, at sa ika- sampung araw ng buwan, dumating si Nebucadnezar hari ng Babilonia kasama ng lahat ng kaniyang hukbo laban sa Jerusalem. Nagkampo siya sa harap niyo, at nagtambak ng lupa sa paligid ng mga pader. **2** Kaya kinubkob nila ang lungsod hanggang sa ika-labing isang taon ng paghahari ni Haring Zedekias. **3** Sa ika-siyam na araw ng ika-apat na buwan ng taong iyon, napakatindi ng taggutom sa lungsod kung kaya't walang pagkain para sa mga mamamayan ng lupain. **4** Pagkatapos pinasok ang lungsod, at kinagabihan tumakas ang lahat ng mga lumalabang na kalalakihan sa gabi sa pamamagitan ng tarangkahana sa pagitan ng dalawang pader, sa may hardin ng hari, kahit na nasa buong paligid ng lungsod ang mga Caldean. Pumunta ang hari patungo sa Araba. **5** Pero hinabol ng hukbo ng mga Caldean si Haring Zedekias at inabutan siya sa mga kapatacan ng lambak ng Ilog Jordan malapit sa Jerico. Lahat ng kaniyang hukbo ay nagkaniyangan takas palayo mula sa kanya. **6** Binihag nila ang hari at dinala siya sa hari ng Babilonia sa Ribla, kung saan hinatulan siya nila. **7** Tungkol sa mga anak na lalaki ni Zedekias, pinatay nila sila sa harap ng kaniyang paninig. Pagkatapos dinukot niya ang kaniyang mga mata, ginapos sa mga tansong tanikala, at dinala siya sa Babilonia. **8** Ngayon sa ika-limang buwan, sa ika-pitong araw ng buwan, na nasa ika-labing siyam na taon ng paghahari ni Nebucadnezar hari ng Babilonia at pinuno ng kaniyang mga tanod, dumating sa Jerusalem si Nebuzaradan, isang lingkod ng hari ng Babilonia. **9** Sinunog niya ang tahanan ni Yahweh, ang palasyo ng hari, at ang lahat ng mga bahay sa Jerusalem; sinunog din niya ang bawat mahalagang gusali sa lungsod. **10** Tungkol sa lahat ng mga pader na nakalaligid sa Jerusalem, winasak ang mga iyon ng lahat ng hukbo ng mga taga-Babilonia na nasa ilalim ng pinuno ng mga tanod. **11** Tungkol sa nalalabing mga tao na nailwan sa lungsod, ang mga sumuko sa hari ng Babilonia, at ang nalalabi sa populasyon - itinapon sila ni Nebuzaradan, ang pinuno ng tanod. **12** Pero iniwan ng pinuno ng tanod ang ilan sa pinakamahihirap ng bayan para gumawa sa mga ubasan at mga bukirin. **13** Tungkol sa mga haliging tanso na nasa tahanan ni Yahweh, at ang mga patungan at ang tansong dagat na nasa tahanan ni Yahweh, pinagpira-piraso ang mga iyon ng mga Caldean at dinala ang tanso sa Babilonia. **14** Ang mga palayok, pala, lalagyan ng abo, kutsara, at lahat ng mga kagamitan ng tanso na ginamit ng mga pari para maglingkod sa templo - tinangay rin ng mga Caldean lahat ng mga iyon. **15** Ang mga palayok para alisin ang mga abo at ang mga hugasan na gawa sa ginto, at ang mga

gawa sa pilak - kinuha rin ang mga iyon ng kapitan ng bantay ng hari. **16** Ang dalawang haligi, ang dagat, at ang mga patungan na ginawa ni Solomon para sa tahanan ni Yahweh ay naglalaman ng tanso na higit pa kaysa kayang timbangin. **17** Ang taas ng isang haligi ay labing walang siko, at isang tansong kapitel sa ibabaw nito. Ang kapitel ay tatlong siko ang taas, na may mga sala-salang palamuti at mga granada sa paligid ng kapitel - lahat gawa sa tanso. Ang ikalawang haligi at ang sala-salang palamuti nitó ay kapareho ng una. **18** Binihag ng pinuno ng tanod si Seraya, ang punong pari, kasama ni Zefanias, ang ikalawang pari, at ang tatlong bantay ng tarangkahana. **19** Mula sa lungsod, binihag niya ang isang opisyal na tagapamahala ng mga sundalo, at limang lalaki sa mga tagapayo ng hari, na nasa lungsod pa. Binihag niya rin ang opisyal ng hukbo ng hari na namamahala sa pangangalap ng mga lalaking papasok sa hukbo, kasama ang animnapung mahahalagang lalaki mula sa lupain na nasa lungsod. **20** Pagkatapos kinuha sila at dinala ni Nebuzaradan, ang pinuno ng tanod, sa hari ng Babilonia sa Ribla. **21** Ipinapatay sila ng hari ng Babilonia sa Ribla sa lupain ng Hamat. Sa ganitong paraan, naitinapon ang Juda mula sa lupain nitó. **22** Tungkol sa mga natirang mamamayan sa lupain ng Juda, ang mga inriwan ni Nebucadnezar hari ng Babilonia, itinalaga niya si Gedalias na anak ni Ahikam na anak ni Safan, para mamahala sa kanila. **23** Ngayon nang marinig ng mga pinuno ng mga kawal, sila at ang kanilang mga tauhan, na ginawang gobernador ng hari ng Babilonia si Gedalias, pumunta sila kay Gedalias sa Mizpa. Ang mga lalaking ito ay sina Ismael na anak ni Netanias, Johanan na anak ni Karea, Seraias na anak ni Tanhumet ang Netofatita at Jaazanias na anak ng Maacateo - sila at ang kanilang mga tauhan. **24** Nanumpa si Gedalias sa kanila at sa kanilang mga tauhan, at sinabi sa kanila, "Huwag kayong matakot sa mga opisyal na Caldean. Mamuhay kayo sa lupain at paglikuran ang hari ng Babilonia, at mapapabuti kayo." **25** Pero nangyari ito nang sa ika-pitong buwan dumating si Ismael na anak ni Netanias na anak ni Elisama, mula sa maharlilikang pamilya, na may kasamang sampung lalaki, at nilusob si Gedalias. Namatay si Gedalias, pati na ang mga kalalakihan ng Juda at ang mga taga-Babilonia na kassama niya sa Mizpa. **26** Pagkatapos lahat ng mga tao, mula sa pinakaaba hanggang sa pinakadakila, at ang mga pinuno ng mga kawal, ay tumakas patungong Ehipto, dahil takot sila sa mga taga-Babilonia. **27** Kinalaunan nang ikatatlumpu't pitong taon ng pagkapatapon ni Jehoiakin hari ng Juda, sa ika-labing dalawang buwan, sa ika-dalawampu't pitong araw ng buwan, na pinatalaya ni Evil Merodac hari ng Babilonia si Jehoiakin hari ng Juda mula sa bilangguan. Nangyari ito sa taon na nagsimulang maghari si Evil Merodac. **28** Maayos siyang nakipag-usap sa kanya at binigyan siya ng isang puwesto na mas marangal kaysa sa ibang mga hari na kassama niya sa Babilonia. **29** Hinubad ni Evil Merodac ang mga damit pang bilangguan ni Jehoiakin, at regular na kasalo sa hapag kainan ng hari si Jehoiakin habang siya ay nabubuhay. **30** At araw-araw binigyan siya ng regular na rasyon ng pagkain para sa nalalabing bahagi ng kaniyang buhay.

1 Mga Cronica

1 Si Adan, Set, Enos, **2** Kenan, Mahalalel, Jared, **3** Enoc, Matusalem, Lamec, **4** Noe, Shem, Ham, at Jafet. **5** Ang mga anak na lalaki ni Jafet ay sina Gomer, Magogg, Madai, Javan, Tubal, Meshech, at Tiras. **6** Ang mga anak na lalaki ni Gomer ay sina Askenaz, Difat at Togarma. **7** Ang mga anak na lalaki ni Javan ay sina Elisha, Tarsis, Kitim, at Dodanim. **8** Ang mga anak na lalaki ni Ham ay sina Cus, Misraim, Phuth at Canaan. **9** Ang mga anak na lalaki ni Cus ay sina Seba, Habila, Sabta, Raama, at Sabteca. Ang mga anak na lalaki ni Raama ay sina Sheba at Dedan. **10** Si Cus ay naging ama ni Nimrod, na unang mananakop sa lupa. **11** Si Misraim ay ninuno ni Ludim, Ananiam, Lehabin at Naftuhim, **12** Patrusim, Caslumim (kung saan nagmula ang mga taga-Filesteo), at ang Caftorum. **13** Si Canaan ay ama ni Sidon, ang kaniyang panganay na anak, at ni Heth. **14** Siya din ang naging ninuno ng mga Jeboseo, Amoreo, Gergeseo, **15** Hivita, Arkita, Sinita, **16** Arvadita, Zemareo, at Hamateo. **17** Ang mga anak ni Shem ay sina Elam, Asur, Arfaxad, Lud, Aram, Uz, Hul, Geter at Meshec. **18** Si Arfaxad ang ama ni Selah at si Selah ang ama ni Eber. **19** Nagkaroon si Eber ng dalawang anak na lalaki. Ang pangalan ng isaa ay Peleg, sapagkat sa mga panahon nya ay nahati ang lupa. Joctan ang pangalan ng kaniyang kapatid. **20** Si Joctan ang ama ni Almodad, Selef, Hazarmavet, Jerah, **21** Hadoram, Uzal, Dicla, **22** Ebal, Abimael, Sheba, **23** Ofir, Havila, at Jobab. Ito ang lahat ng mga anak na lalaki ni Joctan. **24** Sina Shem, Arfaxad, Selah, **25** Eber, Peleg, Reu, **26** Serug, Nahor, Terah, **27** at Abram, na si Abraham. **28** Ang mga anak ni Abraham ay sina Isaac at Ismael. **29** Ito ang kanilang mga anak na lalaki: ang panganay na anak ni Ismael ay sina Nebayot, Kedar, Adbeel, at Mibsam, **30** Misima, Duma, Massa, Hadad, Tema, **31** Jetur, Nafis at Kedema. Ito ang mga anak na lalaki ni Ismael. **32** Ang mga anak na lalaki ni Ketura, ang babae ni Abraham, ay sina Zimran, Jocsan, Medan, Midian, Isbak at Sua. Ang mga anak na lalaki ni Jocsan ay sina Sheba at Dedan. **33** Mga anak na lalaki ni Midian ay sina Efa, Efer, Hanoc, Abida, at Eldaa. Ang lahat ng mga ito ay kaapu-apuhan ni Ketura. **34** Si Abraham ang ama ni Isaac. Ang mga anak na lalaki ni Isaac ay sina Esau at Israel. **35** Ang mga anak na lalaki ni Esau ay sina Elifaz, Reuel, Jeus, Jalam, at Korah. **36** Ang mga anak na lalaki ni Elifaz ay sina Teman, Omar, Zefi, Gatam, Kenaz, Timna, at Amalek. **37** Ang mga anak na lalaki ni Reuel ay sina Nahat, Zera, Sammah, at Miza. **38** Ang mga anak na lalaki ni Seir ay sina Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, Dison, Eser at Disan. **39** Ang mga anak na lalaki ni Lotan ay sina Hori at Homan, at si Timna ay kapatid na babae ni Lotan. **40** Ang mga anak na lalaki ni Sobal ay sina Alian, Manahat, Ebal, Sefi, at Onam. Ang mga anak na lalaki ni Zibeon ay sina Aias at Ana. **41** Ang anak na lalaki ni Ana ay si Dison. Ang mga anak na lalaki ni Dison ay sina Hamram, Esban, Itran, at Keran. **42** Ang mga anak na lalaki ni Eser ay sina Bilhan, Saavan, at Jaacan. Ang mga anak na lalaki ni Dison ay sina Hus at Aran. **43** Ito ang mga hari na naghari sa lupain ng Edom bago naghari ang kahit sinong hari sa mga Israelita: Si Bela na anak na lalaki ni Beor, at ang pangalan ng kaniyang lungsod ay Dinhaba. **44** Nang mamatay si Bela, si Jobab na anak na lalaki ni Zera na taga-Bosra ang pumatil sa kaniya bilang hari. **45** Nang mamatay si Jobab, si Husam na mula sa lupain ng Temaneo ang pumatil sa kaniya bilang hari. **46** Nang mamatay si Husam, si Hadad na anak na lalaki ni Bedad, na tumalo sa mga Midian sa lupain ng Moab, ang pumatil sa kaniya bilang hari. Avit ang pangalan ng kaniyang lungsod. **47** Nang mamatay si Hadad, si Samla na taga-Masreca ang pumatil sa kaniya bilang hari. **48** Nang mamatay si Samla, si Saul na taga-Rehobot na narinahan sa ilog Eufrates ang pumatil sa kaniya bilang hari. **49** Nang mamatay si Saul, si Baal-Hanan na anak na lalaki ni Acbor ang pumatil sa kaniya bilang hari. **50** Nang mamatay si Baal-Hanan na anak na lalaki ni Acbor, si Hadad ang pumatil sa kaniya bilang hari. Pai ang pangalan ng kaniyang lungsod. Mehetabel ang pangalan ng kaniyang asawa, na anak ni Matred at babaeng apo ni Mezahab. **51** Namatay si Hadad. Ang mga pinuno ng mga angkan sa Edom ay sina Timna, Alian, Jetet, **52** Aholibama, Ela, Pinon, **53** Kenaz, Teman, Mibzar, **54** Magdiel, at Iram. Ito ang mga pinuno ng mga angkan sa Edom.

2 Ito ang mga anak na lalaki ni Israel: sina Ruben, Simeon, Levi, Juda, Isacar, Zebulun, **2** Dan, Jose, Benjamin, Neftali, Gad, at Asher. **3**

Ang mga lalaking anak ni Juda ay sina Er, Onan, at Sela, na mga anak niya sa babaeng anak ni Bat-sua, na isang Canaanita. Si Er na panganay na anak ni Juda ay masama sa panining ni Yahweh, at pinatay siya ni Yahweh. **4** Sina Peres at Zera ang naging mga anak niya kay Tamar, na kaniyang manugang. Si Juda ay nagkaroon ng limang anak na lalaki. **5** Ang mga anak na lalaki ni Peres ay sina Hezron at Hamul. **6** Ang mga anak na lalaki ni Zera ay sina Zimri, Etan, Heman, Calcol, at Dara, lima silang lahat. **7** Si Acan ang anak na lalaki ni Carmi na nagdalo ng gulo sa Israel, nang nakawin nya ang nakalaan para sa Diyos. **8** Si Azarias ang anak na lalaki ni Etan. **9** Ang mga anak na lalaki ni Hezron ay sina Jerameel, Ram, at Chelubai. **10** Si Ram ang ama ni Aminadab, at si Aminadab ang ama ni Naason, isang pinuno sa mga kaapu-apuhan ni Juda. **11** Si Naason ang ama ni Salma, at si Salma ang ama ni Boaz. **12** Si Boaz ang ama ni Obed, at si Obed ang ama ni Jesse. **13** Si Jesse ang ama ng panganay niyang anak na si Eliab, si Abinadab ang pangalawa, si Simea ang pangatlo, **14** si Netanel ang pang-apat, panglima si Radai, **15** pang-anim si Ozem, at pang-pito si David. **16** Sina Zervias at Abigail ang kanilang dalawang kapatid na babae. Ang mga anak na lalaki ni Zervias ay sina Abisai, Joab, at Asahel, tattol silang lahat. **17** Ipinanganak ni Abigail si Amasa na ang ama ay si Jeter na Ismaelite. **18** Si Caleb na anak na lalaki ni Hezron ang ama ni Jeriot kay Azuba, na kaniyang asawa. Ang kaniyang mga anak na lalaki ay sina Jeser, Sobab, at Ardon. **19** Namatay si Azuba, at napangasawa ni Caleb si Efrata, na nagsilang Hur. **20** Si Hur ang ama ni Uri, at si Uri ang ama ni Bezalel. **21** Pagkatapos, nang si Hezron ay animnapung taong gulang, napangasawa nya ang anak ni Maquir, na ama ni Gilead. Ipinanganak nya si Segub. **22** Si Segub ang ama ni Jair, na namahala sa dalawampu't tatlong lungsod sa lupain ng Gilead. **23** Kinuha nina Gesur at Aram ang mga bayan nina Jair at Kenat, pati na rin ang animnapung nakapalibot na mga bayan. Ang lahat ng mga naninirahang ito ay kaapu-apuhan ni Maquir, na ama ni Gilead. **24** Pagkatapos mamatay ni Hezron, sinipiningan ni Caleb si Efrata, na asawang babae ng kaniyang aming si Hezron. Ipinanganak nya si Asur, ang ama ni Tekoa. **25** Ang mga anak na lalaki ni Jerameel, na panganay ni Hezron ay sina Ram na panganay, Buna, Orem, Ozem, at Ahias. **26** May iba pang asawa si Jerameel na nagngangalang Atara. Ina siya ni Onam. **27** Ang mga anak na lalaki ni Ram na panganay ni Jerameel, ay sina Maaz, Jamin, at Equer. **28** Ang mga anak na lalaki ni Onam ay sina Samai at Jada. Ang mga anak na lalaki ni Samai ay sina Nadab at Abisur. **29** Abihail ang pangalan ng asawa ni Abisur; ipinanganak nya sina Abhan at Molid. **30** Ang mga anak na lalaki ni Nadab ay sina Seled at Apaim, ngunit namatay si Seled ng hindi nagkaanak. **31** Si Ishi ang anak ni Apaim. Ang anak na lalaki ni Ishi ay si Sesan. Ang anak na lalaki ni Sesan ay si Ahlai. **32** Ang mga anak na lalaki ni Jada, na kapatid na lalaki ni Samai ay sina Jeter at Jonatan. Namatay si Jeter na walang anak. **33** Ang mga anak na lalaki ni Jonatan ay sina Pelet at Zaza. Ito ang mga kaapu-apuhan ni Jerameel. **34** Ngayon hindi nagkaroon ng mga lalaking anak si Sesan, mga anak na babae lamang. Mayroong utusan si Sesan, na isang taga-Egypto na ang pangalan ay Jarha. **35** Ibinigay ni Sesan ang kaniyang anak na babae kay Jarha na kaniyang utusan upang maging kaniyang asawa. Ipinanganak nya si Atai. **36** Si Atai ang ama ni Natan, at si Natan ang ama ni Zabad. **37** Si Zabad ang ama ni Ef'lal, at si Ef'lal ang ama ni Obed. **38** Si Obed ang ama ni Jehu, at si Jehu ang ama ni Azarias. **39** Si Azarias ang ama ni Helez, at si Helez ang ama ni Eleasa. **40** Si Eleasa ang ama ni Sismai, at si Sismai ang ama ni Sallum. **41** Si Sallum ang ama ni Jecamias, at si Jecamias ang ama ni Elisama. **42** Ang mga anak na lalaki ni Caleb, ang kapatid na lalaki ni Jerameel ay sina Mesa na panganay, na ama ni Zif. Ang kaniyang pangalawang anak, si Maresa na ama ni Hebron. **43** Ang mga anak na lalaki ni Hebron ay sina Korah, Tapua, Requem, at Sema. **44** Si Sema ang ama ni Raham na ama ni Jorqueam. Si Requem ang ama ni Samai. **45** Ang anak na lalaki ni Samai ay si Maon, at si Maon ang ama ni Beth-sur. **46** Si Efa, na asawang alipin ni Caleb, ay ipinanganak sina Haran, Moza, at Gasez. Si Haran ang ama ni Gasez. **47** Ang mga anak na lalaki ni Jahdai ay sina Regem, Jotam, Gesam, Pelet, Efa, at Saaf. **48** Si Maaca, na asawang alipin ni Caleb ay ipinanganak sina Seber at Tirhana. **49** Ipinanganak din nya si Saaf na ama ni Madmana, si Seva na ama ni Macbena at ama ni Gibe'a. Si Acsa na anak na babae ni Caleb. Ito ang mga kaapu-apuhan ni Caleb. **50** Ito ang mga anak na lalaki ni Hur, na kaniyang panganay kay Efrata: si Sobal, na ama ng Chiriath Jearim,

51 Si Salma na ama ni Betlehem, at si Hareph na ama ni Beth-gader.
52 Si Sobel na ama ng Chiriath Jearim ay may mga kaapu-apuhan: si Haroe, at kalahati ng mga tao ng Menuho, **53** at ang mga angkan ng Chiriath Jearim—ang mga Itrita, mga Putita, mga Sumatita, at mga Misraita. Ang mga Zorita at mga Estaolita ay nagmula sa mga ito. **54** Ang mga angkan ni Salma ay ang mga sumusundan: ang mga taga-Bethlehem, mga Netofatita, mga taga-Atrot-bet-jobat, at ang kalahati ng mga Manahatita—na mga Zorita, **55** ang mga angkan ng mga eskriba na nakatira sa Jabes: ang mga Tiratita, mga Simatita, at mga Sucatita. Ito ang mga Kenita na nagmula kay Hamat, na ninuno ng mga Recab.

3 Ngayon ito ang mga anak ni David na ipinanganak sa kanya sa Hebron:

2 Si Amnon ang panganay, na anak niya kay Ahinoam na taga-Jezreel; **2** si Daniel, ang pangalawa, na anak niya kay Abigail na taga-Carmel; **2** si Absalom ang pangatlo, at si Maaca ang kaniyang ina, na anak ni Talmai na hari ng Gesur. Si Adonias ang pang-apat na anak niya kay Haguit; **3** si Sefatias ang pang-lima na anak niya kay Abital; si Itream ang pang-anim na anak niya kay Eglal na asawa niya. **4** Ang anim na ito ay mga anak ni David na ipinanganak sa Hebron, kung saan naghari siya nang pitong taon at anim na buwan. At pagkatapos noon naghari siya nang tatlumpu't tatlong taon sa Jerusalem. **5** Ang apat na lalaking ito ay anak niya kay Bathseba na babaeng anak ni Amiel, ipinanganak ang mga ito sa Jerusalem sina: Simea, Sobab, Natan, at si Solomon. **6** Ang iba pang siyam na anak ni David ay sina Ibaar, Elisama, Elifelet, **7** Noga, Nefeg, Jafia, **8** Elisama, Eliada at si Elifelet. **9** Ito ang mga anak ni David, hindi kabilang ang mga anak niya sa kaniyang mga asawang alipin. Si Tamar ay kanilang kapatid na babae. **10** Ang anak ni Solomon ay si Rehoboam. Ang anak ni Rehoboam ay si Abia. Ang anak ni Abia ay si Asa. Ang anak ni Asa ay si Jehoshafat. **11** Ang anak ni Jehoshafat ay si Joram. Ang anak ni Joram ay si Ahazias. Ang anak ni Ahazias ay si Joas. **12** Ang anak ni Joas ay si Amasias. Ang anak ni Amasias ay si Azarias. Ang anak ni Azarias ay si Jotam. **13** Anak ni Jotam si Ahaz. Anak ni Ahaz si Ezequias. Anak ni Ezequias si Manases. **14** Anak ni Manases si Amon. Anak ni Amon si Josias. **15** Ang mga lalaking anak ni Josias: ang kaniyang panganay ay si Johahan, ang pangalawa ay si Jehoiakim, ang pangatlo ay si Sedecias, at ang pang-apat ay si Sallum. **16** Ang anak ni Jehoiakim ay si Jeconias. Ang huling hari ay si Zedekias. **17** Ang mga anak ni Jeconias, na bihag, ay sina Seliati, **18** Machiram, Pedaya, Senazar, Jacamias, Hosama, at si Nedabias. **19** Ang mga anak na lalaki ni Pedaya ay sina Zerubabel at si Simei. Ang mga anak naman ni Zerubabel ay sina Mesulam at si Hananias; si Selomit naman ang kapatid nilang babae. **20** Ang lima pa niyang mga anak ay sina Hasuba, Ohel, Berequias, Hasadias, at si Jusab Hesed. **21** Ang mga anak naman ni Hananias ay sina Pelatias at si Jesaias. Ang kaniyang anak ay si Rephaias, at ang iba pang mga kaapu-apuhan ay sina Arnan, Obadias, at Secanias. **22** Ang anak na lalaki ni Secanias ay si Semaias. At ang mga anak ni Semaias ay sina Hatus, Igeal, Barias, Nearias, at si Safat. **23** Ang tatlong anak na lalaki ni Nearias ay sina Elioenai, Ezequias, at si Azricam. **24** Ang pitong anak na lalaki ni Elioenai ay sina Odabias, Eliasib, Pelaias, Akub, Johanan, Delaias, at si Anani.

4 Ang mga anak ni Juda ay sina Peres, Hezron, Carmi, Hur, at si Sobel.

2 Si Sobel ang ama ni Reaias. Si Reaias ang ama ni Jahat: At si Jahat ang ama ni Ahumai at ni Laad. Ito ang mga pinagmulan ng mga angkan ng Zorita. **3** Ito ang mga pinagmulan ng mga angkan sa lungsod ng Etam: si Jezreel, Isma, at si Idbas. Ang panganan ng kanilang kapatid na babae ay Hazzalelonpi. **4** Si Penuel ang pinagmulan ng mga angkan sa lungsod ng Gedor. At si Ezer ang pinagmulan ng mga angkan sa Husa. Ito ang mga kaapu-apuhan ni Hur, na panganay ni Efrata at nagtagtag ng Bethlehem. **5** May dalawang asawa si Asur na ama ni Tekoa, sina Helea at Naara. **6** Ipinanganak sa kanya ni Naara si Auzam, Heper, Temeni at si Haahastari. Ang ito ang mga anak ni Naara. **7** Ang mga anak ni Helea ay sina Zeret, Jesohar, Etnan, **8** at si Kuz, na ama ni Anob, at Zobeba, at ang mga angkan na nagmula kay Aharhel na anak ni Arum. **9** Higit na iginagalang si Jabes kaysa kaniyang mga kapatid na lalaki. Tinawag siya ng kaniyang ina na Jabes. Sinabi niya, "Sapagkat nahirapan ako nang ipinanganak ko siya." **10** Nanalangin si Jabes sa Diyos ng Israel at nagsabi, "Paggpalain mo nawa ako, at palawakin ang aking nasasakupan. Nawa ang iyong kamay ay suma akin; ilayo mo ako sa kasamaan upang hindi ko na kailangang

makaranas ng hirap!" At sinagot ng Diyos ang kaniyang panalangin. **11** Si Celub na kapatid ni Sua ang naging ama ni Mehr na ama ni Eston. **12** Si Eston ang ama ni Beth-rafa, Pasea, at ni Tehina na nagtagtag sa lungsod ng Nahas. Ito ang mga lalaki na nakatira sa Reca. **13** Ang mga anak ni Kenaz ay sina Otniel at Seraias. Ang mga anak ni Otniel ay sina Hatat at Meonotai. **14** Si Meonotai ang ama ni Ofra, at si Seraias ang ama ni Joab, na pinagmulan ng Geharasim, kung saan ang mga tao roon ay mga mahuhusay na manggagawa. **15** Ang mga anak ni Caleb na anak ni Jefone ay sina Iru, Ela at Naam. Ang anak ni Ela ay si Kenaz. **16** Ang mga anak ni Jehalelel ay sina Zif, Sifa, Tirias, at si Asarel. **17** Ang mga anak na lalaki ni Ezra ay sina Jeter, Mered, Efer, at si Jalon. Ipinanganak ng taga-Egiptong asawa ni Mered si Miriam, Samai, at si Isba na ama ni Estemoa. **18** Ito ang mga anak na lalaki ni Bitia na anak na babae ni Faraon, na naging asawa ni Mered. Ipinanganak ng Judiong asawa ni Mered si Jered, na ama ni Gedor, si Heber na ama ni Soco at si Jecutiel na ama ni Zanoa. **19** Sa dalawang anak na lalaki ng asawa ni Hodias, na kapatid na babae ni Naham, ang isa sa kanila ay naging ama ni Keila na Garmita. Ang isa pa ay si Estemoa na Maacateo. **20** Ang mga anak na lalaki ni Simon ay sina Amnon, Rina, Benhanan, at si Tilon. Ang mga anak na lalaki ni Isi ay sina Zohet at si Ben-zohet. **21** Ang mga anak ni Sela, na anak ni Juda ay sina Er na ama ni Leca, si Laada na ama ni Maresa at siyang pinagmulan ng mga angkan ng mga gumagawa ng lino sa Beth-asbea, **22** si Jokim, ang mga lalaki ng Cozeba, si Joas at Saraf, na may ari-arian sa Moab, ngunit bumalik sa Bethlehem. (Ang kaalamang ito ay galing sa sinaunang mga talaan.) **23** Magpapaloyok ang ilan sa mga taong ito na nakatira sa Netaim at Gedera at nagtrabaho para sa hari. **24** Ang mga anak ni Simeon ay sina Nemuel, Jamin, Janib, Zera, at si Saul. **25** Si Sulay ay anak ni Saul, si Mibsam ay anak ni Sallum, at si Misma na anak ni Mibsam. **26** Ang mga kaapu-apuhan ni Misma ay sina Hamuel na kaniyang anak, si Zacur na kaniyang apo, at si Simei na anak ni Zacur. **27** Nagkaroon ng labing-anim na lalaking anak si Simei at may anim na babaeng anak. Hindi nagkaroon ng maraming anak ang kaniyang mga kapatid, kaya hindi dumami ang bilang ng kanilang angkan tulad ng lahi ni Juda. **28** Nanirahan sila sa Beersheba, sa Molada, at sa Hasar-shaul. **29** Nanirahan din sila sa Bilha, sa Ezem, sa Tolad, **30** sa Bethuel, sa Horma, sa Siclag, **31** sa Beth-marcabot, sa Hazar-susim, sa Beth-biri, at sa Saaraim. Ito ang kanilang mga lungsod hanggang sa paghahari ni David. **32** Ang kanilang limang mga nayon ay ang Etam, Ain, Rimon, Toquen, at Asan, **33** kanila rin ang malalayong mga nayon hanggang sa Baal. Ito ang kanilang mga timirhan, at iniingatan nila ang talaan ng kanilang lahi. **34** Ang pinuno ng mga angkan ay sina Mesobab, si Jamlec, at si Josias na anak ni Amasias, **35** si Joel, at si Jehu na anak ni Josibias na anak ni Seraias, na anak ni Asiel, **36** si Elioenai, Jaacob, Jesohaha, Asaias, Adiel, Jesimiel, Benaias, **37** at si Ziza na anak ni Sifi, na anak ni Allon na anak ni Jedaias na anak ni Simri na anak ni Semaias. **38** Ang binanggit na pangalan ay mga pinuno sa kanilang mga angkan, at labis na dumami ang kanilang mga angkan. **39** Pumunta sila malapit sa Gador, sa dakong silangan ng lambak, upang humanap ng mapagpapastulan para sa kanilang mga kawan. **40** Nakatagpo sila ng sagana at mabuting pastulan. Malawak ang lupain, tahimik at payapa. Dating nanirahan ang mga Hamita doon. **41** Ang itinalang mga pangalan na ito ay dumating sa mga panahon na si Ezequias ang hari ng Juda, at nilusob ang mga tirahan ng mga Hamita at ang mga Meunim, na naroon din. Lubos nilang winasak ang mga naroon at nanirahan doon dahil nakatagpo sila ng pastulan ng kanilang kawan. **42** Limang daang kalakalihan mula sa tribu ni Simeon ang nagtungo sa bundok ng Seir, kasama ang kanilang mga pinuno na sina Pelatias, Nearias, Refaias at si Uziel na mga anak na lalaki ni Isi. **43** Tinalo nila ang iba pang mga Amalekitang takas na naroon, at nanirahan sila doon hanggang ngayon.

5 Ito ang mga anak ni Ruben na panganay ni Israel—ngayon si Ruben ang panganay na anak ni Israel, ngunit ang kaniyang karapatan bilang panganay ay ibinrigay sa mga anak ni Jose na anak ni Israel dahil dinungisan ni Ruben ang higaan ng kaniyang ama. Kaya hindi siya itinala bilang panganay na anak. **2** Pinakamatikas sa kaniyang mga kapatid si Juda, at ang pinuno ay manggagaling sa kanya. Ngunit ang karapatan ng kapagpanganay ay kay Jose— **3** ang mga anak ni Ruben, na panganay ni Israel ay sina Hanoc, Pallu, Hezron, at si Carmi. **4** Ito ang mga lalaking kaapu-apuhan ni Joel: anak ni Joel si Semaias. Anak ni Semaias si Gog.

Anak ni Gog si Simei. **5** Anak ni Simei si Mica. Anak ni Mica si Reaias. Anak ni Reaias si Baal. **6** Anak ni Baal si Beera, na dinalang bihag ni Tilgat Pilesar na hari ng Asiria. Si Beera ay pinuno sa tribu ni Ruben. **7** Ang mga kamag-anak ni Beera sa kanilang mga angkan ay ang mga sumusunod, na nakatala sa mga talaan ng kanilang angkan: Si Jeiel na panganay, Zacarias, **8** at si Bela na anak ni Azaz na anak ni Semas na anak ni Joel. Nanirahan sila sa Aroer, hanggang sa Nebo at Baal-meon, **9** at pasilangan sa simula ng ilang na hanggang sa Ilog Efrates. Ito ay dahil marami silang baka sa lupain ng Gilead. **10** Sa panahon ni Saul, nilusob ng tribu ni Ruben ang mga Hagrita at tinalo sila. Nanirahan sila sa mga tolda ng mga Hagrita sa buong lupain sa silangan ng Gilead. **11** Nakatira malapit sa kanila ang tribu ni Gad, sa lupain ng Bashan hanggang sa Saleca. **12** Si Joel ang kanilang pinuno, na pangulo ng angkan, at si Safam naman ang pangulo ng isa pang angkan, at si Janai at si Safat sa Bashan. **13** Ang kanilang kamag-anak sa mga pamilya ng kanilang mga ama ay sina Micael, Mesulam, Sheba, Jorai, Jacan, Zia, at si Eber—pito silang lahat. **14** Ang mga taong ito na nabanggit ay mga anak ni Abihail, at si Abihail ay anak ni Huri. Si Huri ay anak ni Jaroa. Si Jaroa ay anak ni Gilead. Si Gilead ay anak ni Micael. Si Micael ay anak ni Jesisai. Si Jesisai ay anak ni Jaddo. Si Jaho ay anak ni Buz. **15** Si Ahi na anak ni Abdiel na anak ni Guni, ay pinuno ng pamilya ng kanilang ama. **16** Nanirahan sila sa Gilead, sa Basan, sa mga bayan nito, at sa lahat ng lupaing pastulan ng Saron hanggang sa mga hangganan nito. **17** Lahat ng mga ito ay nakatala sa talaan ng mga angkan sa mga araw ni Jotam na hari ng Juda at ni Jeroboam na hari ng Israel. **18** Ang mga Rubenita, ang mga Gadita, at kalahati ng tribu ni Manases ay mayroong apatnaput' apat na libong mga kawal na sinanay para sa digmaan, na may dalang kalsag at espada, at kayang humugot ng pana. **19** Nilusob nila ang mga Hagrita, Jetur, Nafis, at Nodab. **20** Nakatanggap sila ng tulong mula sa Diyos laban sa kanila. Sa ganitong paraan, ang mga Hagrita at ang lahat ng kasama nila ay natatalo. Ito ay dahil hanalangin ang mga Israelite sa Diyos sa digmaan, at tumugon siya sa kanila, dahil nagtiwala sila sa kaniya. **21** Hinul niila ang kanilang mga alagang hayop kabila ng limapung libong mga kamelyo, 250, 000 mga tupa, dalawang libong mga asno at 100, 000 mga kalalakihan. **22** Sapagkat napikaglaban ang Diyos para sa kanila, napatay nila ang marami sa mga kaaway. Nanirahan sila sa kanilang lupain hanggang sa pagkabihagi. **23** Nanirahan ang kalahating tribu ni Manases sa lupain ng Basan hanggang sa Baal Hermon at Semir (iyon ay, ang Bundok Hermon). **24** Ito ang mga pinuno ng kanilang mga pamilya: na sina Ephraim, Isi, Eliel, Azriel, Jeremias, Hodavias at si Jaelind. Malalakas at matatapang silang mga kalalakihan, tanyag na mga kalalakihan, mga pinuno sa kanilang mga pamilya. **25** Ngunit hindi sila naging tapat sa Diyos ng kanilang mga ninuno. Sa halip, sinamba nila ang mga diyos ng mga tao sa lupaing iyon, na nilipol ng Diyos sa kanilang harapan. **26** Hinimok ng Diyos ng Israel si Pul na hari ng Asiria (na tinawag din na Tilgat Pilesar, hari ng Asiria). Dinala niyang bihag ang mga Rubenita, mga Gadita at kalahati ng tribu ni Manases. At dinala niya sila sa Hala, sa Habor, sa Hara, at sa ilog ng Gozan, kung saan sila ay nananatili hanggang ngayon.

6 Ang mga anak na lalaki ni Levi ay sina Gerson, Kohat at Merari. **2** Ang mga anak na lalaki ni Kohat ay sina Amram, Izar, Hebron at Uziel. Ang mga anak ni Amram ay sina Aaron, Moises at Miriam. **3** Ang mga anak na lalaki ni Aaron ay sina Nadab, Abihu, Eleazar at Itamar. **4** Si Eleazar ang ama ni Finehas, at si Finehas ang ama ni Abisua. **5** Si Abisua ang ama ni Buki, at si Buki ang ama ni Uzi. **6** Si Uzi ang ama ni Zerahias at si Zerahias ang ama ni Meraiot. **7** Si Meraiot ang ama ni Amarias, si Amarias ang ama ni Ahitob. **8** Si Ahitob ang ama ni Zadok, at si Zadok ang ama ni Ahimaaz. **9** Si Ahimaaz ang ama ni Azarias, at si Azarias ang ama ni Johanan. **10** Si Johanan ang ama ni Azarias na naglingkod sa templo na ipinatayo ni Solomon sa Jerusalem. **11** Si Azarias ang ama ni Amarias, at si Amarias ang ama ni Ahitob. **12** Si Ahitob ang ama ni Zadok na ama ni Sallum. **13** Si Sallum ang ama ni Hilkias, at si Hilkias ang ama ni Azarias. **14** Si Azarias ang ama ni Seraya, at si Seraya ang ama ni Jehozadak. **15** Nabihag si Jehozadak nang ipinatapon ni Yahweh ang Juda at Jerusalem sa pamamagitan ng kamay ni Nebucadnezar. **16** Ang mga anak na lalaki ni Levi ay sina Gerson, Kohat at Merari. **17** Ang mga anak na lalaki ni Gerson ay sina Libni at Simei. **18** Ang mga anak na lalaki ni Kohat ay sina Amram, Izar, Hebron at Uziel. **19** Ang mga anak na lalaki ni Merari ay sina Mahli at Musi. Sila ang mga naging angkan ng mga Levita

ayon sa pamilya ng kanilang ama. **20** Ang mga kaapu-apuhan ni Gerson ay nagmula sa kaniyang anak na si Libni. Ang anak ni Libni ay si Jahat. Ang anak ni Jahat ay si Zima. **21** Ang anak ni Zima ay si Joah. Ang anak ni Joah ay si Iddo. Ang anak ni Iddo ay si Zara. Ang anak ni Zara ay si Jeatrai. **22** Nagmula ang kaapu-apuhan ni Kohat sa kaniyang anak na lalaki na si Aminadab. Ang kaniyang anak ay si Korah. Ang anak ni Korah ay si Asir. **23** Ang anak ni Asir ay si Elkana. Ang anak ni Elkana ay si Ebiasaf. **24** Ang anak ni Asir ay si Tahat. Ang anak ni Tahat ay si Uriel. Ang anak ni Uriel ay si Uzias. Ang anak ni Uzias ay si Shaul. **25** Ang mga anak na lalaki ng ikalawang Elkana na ito ay si Zofar. Ang kaniyang anak ay si Nahat. **26** Ang anak ni Nahat ay si Eliab. Ang anak ni Eliab ay si Jeroham. Ang anak ni Jehoram ay si Elkana. **28** Ang mga anak na lalaki ni Samuel ay si Joel na panganay at si Abija ang pangalang. **29** Ang anak na lalaki ni Merari ay si Mahli. Ang kaniyang anak ay si Libni. Ang anak ni Libni ay si Simei. Ang anak ni Simei ay si Uza. **30** Ang anak ni Uza ay si Simea. Ang anak ni Simea ay si ni Hagia. Ang anak ni Hagia ay si Asaya. **31** Ang mga sumusunod ay mga pangalan ng mga lalaking itinalaga ni David na mamahala sa musika sa tahanan ni Yahweh, matapos na ilagay doon ang kaban ng tipan. **32** Naglingkod sila sa pamamagitan ng pag-awit sa harap ng tabernakulo, ang toldang tipanan, hanggang sa maipatayo ni Solomon ang tahanan ni Yahweh sa Jerusalem. Tinupad nila ang kanilang mga tungkulín na sinusunod ang mga panuntunang ibinigay sa kanila. **33** Ito ang mga naglingkod kasama ang kanilang mga anak na lalaki. Mula sa angkan ng mga Kohat ay si Heman na manunugtug. Kung babalik ang nakaraang panahon, ito ang kaniyang mga lalaking ninuno: si Heman ay anak ni Joel na anak ni Samuel. **34** Si Samuel ay anak ni Elkana na anak ni Jeroham na anak ni Eliel na anak ni Toah. **35** Si Toah ay anak ni Zuf na anak ni Elkana na anak ni Mahat. Si Mahat ay anak ni Amasa na anak ni Elkana. **36** Si Elkana ay anak ni Joel na anak ni Azarias na anak ni Zefanias. **37** Si Zefanias ay anak ni Tahat na anak ni Asir na anak ni Ebiasaf na anak ni Korah. **38** Si Korah ay anak ni Izar na anak ni Kohat na anak ni Levi. Si Levi ay anak ni Israel. **39** Ang kasamahan ni Heman ay si Asaf na nakatayo sa kaniyang kanan. Si Asaf ay anak na lalaki ni Berequias na anak na lalaki ni Simea. **40** Si Simea ay anak na lalaki ni Micael na anak na lalaki ni Baaseias na anak na lalaki ni Malquias. **41** Si Malquias ay anak na lalaki ni Etri na anak na lalaki ni Zera na anak na lalaki ni Adaivas. **42** Si Adaivas ay anak na lalaki ni Etan na anak na lalaki ni Zima na anak na lalaki ni Simea. **43** Si Simei ay anak na lalaki ni Jahat na anak na lalaki ni Gerson na anak na lalaki ni Levi. **44** Sa gawing kaliwa ni Heman ay ang kaniyang mga kasamahan na mga anak na lalaki ni Merari. Isinama nila si Etan na anak na lalaki ni Quisi na anak na lalaki ni Abdi na anak na lalaki ni Malluc. **45** Si Malluc ay anak na lalaki ni Hashabias na anak na lalaki ni Amazias na anak na lalaki ni Hilkias. **46** Si Hilkias ay anak na lalaki ni Amzi na anak na lalaki ni Bani na anak na lalaki ni Semer. **47** Si Semer ay anak na lalaki ni Mahli na anak na lalaki ni Musi. Si Musi ay anak na lalaki ni Merari na anak na lalaki ni Levi. **48** Ang kanilang mga kasamahan Levita ay itinalaga upang gawin ang lahat ng mga gawain sa tabernakulo na tahanan ng Diyos. **49** Si Aaron at ang kaniyang mga anak ang gumagawa ng lahat ng gawain na may kinialaman sa kabanal-banalang lugar. Ginagawa nila ang mga paghahandog sa altar para sa mga alay na susunugin. Ginagawa nila ang paghahandog sa altar ng insenso. Ang lahat ng ito ay upang mabayaran ang mga kasalanan ng Israel. Sinundot nila ang lahat ng mga iniutos ni Moises na lingkod ng Diyos. **50** Ang mga sumusunod ay kaapu-apuhan ni Aaron. Anak ni Aaron si Eleazar na ama ni Finehas na ama ni Abisua. **51** Anak ni Abisua si Buki na ama ni Uzi na ama ni Zerahias. **52** Anak ni Zerahias si Meraiot na ama ni Amarias na ama ni Ahitob. **53** Anak ni Ahitob si Zadok na ama ni Ahimaaz. **54** Ang mga sumusunod ay ang mga lugar na itinalaga sa mga kaapu-apuhan ni Aaron. Sa mga angkan ni Kohat (sila ang unang itinalaga sa pamamagitan ng palabutan). **55** Itinalaga sila sa Hebron sa lupain ng Juda at sa mga pastulan nito. **56** Ngunit ang mga bukirin ng lungsod at ang mga nayon na nakapalibot dito ay ibinigay kay Caleb na anak na lalaki ni Jefune. **57** Ibinigay sa mga kaapu-apuhan na ito ni Aaron ang Hebron na siyang lungsod-kanlungan, ang Libna kasama ang mga pastulan nito, Jair, Estemoa kasama ang mga pastulan ng mga ito. **58** Ang Hilien at Debir kasama ang mga pastulan ng mga ito. **59** Ibinigay din sa mga kaapu-apuhan na ito ni Aaron ang Asan

at Beth-semes kasama ang mga pastulan ng mga ito. **60** Mula sa tribu ni Benjamin, ibinigay sa kanila ang Geba, Alemet, Anatot kasama ang mga pastulan ng mga ito. Labintatlóng lungsod ang lahat ng natanggap ng mga angkan ni Kohat: **61** Sa pamamagitan ng palabutunan, ibinigay ang sumpung lungsod sa mga natitirang kaapu-apuhan ni Kohat mula sa kalahating tribu ni Manases. **62** Ibinigay sa mga kaapu-apuhan ni Gerson ayon sa ibat iba nilang angkan ang labintatlóng lungsod mula sa mga tribu ni Isacar, Asher, Neftali at ang kalahating tribu ni Manases sa Bashan. **63** Ibinigay sa mga kaapu-apuhan ni Merari ang labindalawang lungsod sa pamamagitan ng palabutunan ayon sa ibat iba nilang angkan mula sa mga tribu ni Ruben, Gad at Zebulon. **64** Kaya ibinigay ng mga Israelita ang mga lungsod na ito kasama ang mga pastulan ng mga ito sa mga Levita. **65** Itinalaga nila sa pamamagitan ng palabutunan ang mga bayang unang nabanggit mula sa mga tribu ni Juda, Simeon at Benjamin. **66** Ibinigay sa ilang mga angkan ni Kohat ang mga lungsod mula sa tribu ni Efraim. **67** Ibinigay sa kanila ang Shekem (isang lungsod-kanlungan) kasama ang mga pastulan nito sa kaburulan ng bansang Efraim, Gezer kasama ang mga pastulan nito. **68** Jocmeam, Beth-horon kasama ang mga pastulan ng mga ito, **69** Ayalon at Gat-rimon kasama ang mga pastulan ng mga ito. **70** Ibinigay sa mga mula sa kalahating tribu ni Manases ang Aner at Bilean kasama ang mga pastulan ng mga ito. Naging pag-aari ito ng mga natitirang angkan ni Kohat. **71** Ibinigay sa mga kaapu-apuhan ni Gerson, mula sa mga angkan ng kalahating tribu ni Manases ang Golan sa Bashan at Astarot kasama ang mga pastulan ng mga ito. **72** Mula sa tribu ni Isacar, natanggap ng mga kaapu-apuhan ni Gerson ang Kades, Daberat kasama ang mga pastulan ng mga ito. **73** pati na rin ang Ramot at Anem kasama ang mga pastulan ng mga ito. **74** Mula sa tribu ni Asher, natanggap nila ang Masal, Abdon kasama ang mga pastulan ng mga ito, **75** ang Hucoc at Rehob kasama ang mga pastulan ng mga ito. **76** Mula sa tribu ni Neftali natanggap nila ang Kades sa Galilea, Hamon kasama ang mga pastulan nito, at Kiryataim kasama ang mga pastulan nito. **77** Ibinigay sa mga natitirang Levita na kaapu-apuhan ni Merari ang Rimon at Tabor kasama ang mga pastulan ng ito mula sa tribu ni Zebulon. **78** Ibinigay din sa kanila ang kabilang bahagi ng Jordan at Jerico, sa gawing silangan ng ilog, ang Bezer na nasa ilang kasama ang mga pastulan nito, ang Jaza, **79** Kedermot, Mefaat kasama ang mga pastulan ng mga ito. Ibinigay ang mga ito mula sa tribu ni Ruben. **80** Mula sa tribu ni Gad, ibinigay sa kanila ang Ramot sa Gilead, ang Mahanaim kasama ang mga pastulan ng mga ito, **81** ang Hesbon at Hazer kasama ang mga pastulan ng mga ito.

7 Ang apat na anak na lalaki ni Isacar ay sina Tola, Pua, Jasub at Simron. **2** Ang mga anak na lalaki ni Tola ay sina Uzi, Refaya, Jeriel, Jahmai, Ibsam at Samuel. Sila ang pinagmulan ng mga angkan na nagmula sa kanilang mga ninuno, ang mga angkan ni Tola. Sila ay mga malakas at matatapang na lalaki. Ayon sa kanilang mga talaan, ang kanilang bilang ay 22, 600 noong panahon ni David. **3** Ang anak na lalaki ni Uzi ay si Izrahias. Ang kaniyang mga anak na lalaki ay sina Micael, Obadias, Joel at Isaia, ang mga pinuno ng limang angkan. **4** Ayon sa talaan ng mga angkan ng kanilang mga ninuno, mayroon silang 36, 000 na mga hukbong pandigma sapagkat maramaan silang mga asawa at mga anak na lalaki. **5** Ang kanilang mga kapatid, ang mga tribu ni Isacar ay mayroong 87, 000 na mga mandirigma ayon sa talaan na pag-aari ng mga angkan ng kanilang mga ninuno. **6** Ang tatlong anak na lalaki ni Benjamin ay sina Bela, Bequer at Jedael. **7** Ang limang anak na lalaki ni Bela ay sina Esbon, Uzi, Uziel, Jeremot at Iri. Sila ay mga mandirigma at pinagmulan ng mga angkan. Ayon sa mga talaan na pag-aari ng mga angkan ng kanilang mga ninuno, nasa 22, 034 ang bilang ng mga mandirigma ng kanilang hukbo. **8** Ang mga anak na lalaki ni Bequer ay sina Zemira, Joas, Eliezer, Elionai, Omri, Jeremot, Abias, Anatot at Alamat. Ang lahat ng ito ay kaniyang mga anak. **9** Ayon sa mga talaan ng kanilang angkan, nasa 20, 200 ang bilang ng mga pinuno ng pamilya at mga mandirigma. **10** Ang anak ni Jedael ay si Bilhan. Ang mga anak ni Bilhan ay sina Jehus, Benjamin, Aod, Canaana, Zetan, Tarsis at Ahisahar. **11** Ang lahat ng ito ay mga anak ni Jedael. Ang nakasulat sa mga talaan ng kanilang mga angkan ay 17, 200 na mga pinuno at mga mandirigma nang nababagay maglingkod sa militar. **12** (Si Supim at Hupim ay mga anak ni Ir at si Husim naman ay anak ni Aher.) **13** Ang mga anak na lalaki ni Neftali ay sina Jahzeel, Guni, Jezer at Sallum. Sila ang mga apo ni Bilha. **14** Si Manases ay may anak na lalaki na

nagngangalang Azriel na anak niya sa kaniyang asawang alipin na Aramea. Isinilang din niya si Maquir na ama ni Gilead. **15** Nakapangasawa si Maquir mula sa angkan niya Hupim at Supim. Ang pangalan ng kapatid na babae ay Maaca. Isa pa sa kaapu-apuhang lalaki ni Manases ay si Zelofehad na mayroon lamang mga anak na babae. **16** Si Maaca na asawa ni Maquir ay nagsilang ng isang batang lalaki at tinawag siyang Peres. Ang pangalan ng kaniyang kapatid na lalaki ay Seres na ang mga anak ay sina Ulam at Requem. **17** Ang anak na lalaki ni Ulam ay si Bedan. Ito ang mga kaapu-apuhan ni Gilead na anak ni Maquir na anak ni Manases. **18** Isinilang ng kapatid na babae ni Gilead na si Hamolequet sina Ishod, Abiezer at Mahla. **19** Ang mga anak na lalaki naman ni Semida ay sina Ahian, Shekem, Likhhi at Aniam. **20** Ang mga sumusunod ay ang mga kaapu-apuhan ni Efraim. Ang anak na lalaki ni Efraim ay si Sutela. Ang anak na lalaki ni Sutela ay si Bered. Ang anak na lalaki ni Bered ay si Tahat. Ang anak na lalaki ni Tahat ay si Elada. Ang anak na lalaki ni Elada ay si Tahat. **21** Ang anak na lalaki ni Tahat ay si Zabad. Ang anak na lalaki ni Zabad ay si Sutela. (Si Ezer at Elad ay pinatay ng mga tao sa Gat nang pumunta sila upang nakawin ang kanilang mga baka. **22** Si Efraim na kanilang ama ay nagluksa para sa kanila sa loob ng maraming araw at dumating ang kaniyang mga kapatid upang aliwin siya. **23** Sinipingay niya ang kaniyang awa. Nabuntis siya at nagsilang ng isang batang lalaki. Tinawag siya ni Efraim na Beria dahil sa kasawiwang dumating sa kaniyang pamilya. **24** Ang kaniyang anak na babae ay si Sera na siyang nagpatayo ng Beth-Horong Ibaba at Beth-Horong Itaas at Uzeensera.) **25** Ang kaniyang anak na lalaki ay si Refa. Ang anak na lalaki na Refa ay si Resef. Ang anak na lalaki ni Resef ay si Tela. Ang anak na lalaki ni Tela ay si Tahan. **26** Ang anak na lalaki ni Tahan ay si Ladan. Ang anak na lalaki ni Ladan ay si Amihud. Ang anak na lalaki ni Amihud ay si Elisama. **27** Ang anak na lalaki ni Elisama ay si Nun. Ang anak na lalaki ni Nun ay si Josue. **28** Ang kanilang mga ari-arian at mga tirahan ay sa Bethel at sa mga nayon sa paligid nito. Nakaboot sa sila pasilangan sa Naaran at paklanuran sa Gezer at sa mga nayon nito at sa Shekem at sa mga nayon nito ay Ayah sa mga nayon nito. **29** Sa hangganan na sakop ni Manases ay ang Beth-sean at ang mga nayon nito, ang Taanach at ang mga nayon nito, ang Megido at ang mga nayon nito at ang Dor at ang mga nayon nito. Sa mga bayang ito naninirahan ang mga kaapu-apuhan ni Jose na anak ni Israel. **30** Ang mga anak na lalaki ni Aser ay sina Imna, Isva, Isvi at Berias. Si Sera ang kanilang kapatid na babae. **31** Ang mga anak na lalaki ni Berias ay sina Heber at Malquiel na ama ni Birzavit. **32** Ang mga anak na lalaki ni Heber ay sina Jaflet, Somer, at Jotam. Si Sua ang kanilang kapatid na babae. **33** Ang mga anak ni Jaflet ay sina Pasac, Bimhal at Asvat. Ito ang mga anak ni Jaffet. **34** Ito naman ang mga anak na lalaki ni Somer na kapatid ni Jaflet, sina Rohga, Jehuba at Aram. **35** Ito ang mga anak na lalaki ni Helem na kapatid ni Shemer, sina Zofa, Imna, Seles at Amal. **36** Ang mga anak na lalaki ni Zofa ay sina Suah, Harnefer, Sual, Beri, Imra, **37** Bezer, Hod, Samna, Silsa, Itran at Beer. **38** Ang mga anak na lalaki ni Jeter ay sina Jefune, Pispa at Ara. **39** Ang mga anak na lalaki ni Ula ay sina Ara, Haniel at Rizia. **40** Sila ang mga kaapu-apuhan ni Aser, mga pinuno ng kanilang mga pamilya, mga kilalang tao, mga mandirigma at mga pangunahin sa mga pinuno. Ayon sa nakasulat sa talaan, mayroong 26, 000 na mga lalaki ang nababagay na maglingkod sa militar.

8 Ang limang anak na lalaki ni Benjamin ay sina Bela na kaniyang pangayaw, sina Asbel, Ahara, **2** Noha at Rafa. **3** Ang mga anak na lalaki ni Bela ay sina Adar, Gera, Abihud, **4** Abisua, Naaman, Ahoa, **5** Gera, Shefupan at Huram. **6** Ito ang mga kaapu-apuhan ni Ehud na mga pinuno ng mga angkan na naninirahan sa Geba, na napilitang lumipat sa Manahat: **7** sina Naaman, Ahias at Gera. Si Gera ang panghuli na nanguna sa kanilang paglipat. Siya ang ama nina Uza at Ahihud. **8** Si Saaraim ang naging ama ng mga taóng nasa lupain ng Moab, matapos niyang hiwalayan ang kaniyang mga asawang sina Husim at Baara. **9** Ang mga anak ni Saaraim sa asawa niyang si Hodes ay sina Jobab, Sibia, Mesa, Malcam, **10** Jeuz, Sachia at Mirma. Ito ang kaniyang mga anak na lalaki na mga pinuno sa kanilang mga angkan. **11** Anak niya rin sina Ahitob at Elpaal kay Husim. **12** Ang mga anak na lalaki ni Elpaal ay sina Eber, Misam at Semed (siya ang nagtayo sa Ono at Lod kasama ang mga nayon sa paligid nito). **13** Anak niya rin sina Berias at Sema. Sila ang mga pinuno ng mga angkan na naninirahan sa Ayalon na naggpalayas sa mga naninirahan sa Gat. **14** Ito ang mga anak na lalaki ni Beria: sina Ahio, Sasac, Jeremot, **15**

Zebadias, Arad, Eder, **16** Micael, Ispa at Joha. **17** Ito ang mga anak na lalaki ni Elpaal: sina Zebadias, Mesulam, Hizki, Heber, **18** Ismerai, Izlia at Jobab. **19** Ito ang mga anak na lalaki ni Sime: sina Jaquim, Zicri, Zabdi, **20** Elienai, Zilletai, Eliel, **21** Adaya, Beraya at Simrat. **22** Ito ang mga anak na lalaki ni Sasac: sina Ispan, Eber, Eliel, **23** Abdon, Zicri, Hanan, **24** Hananias, Elam, Anatotias, **25** Ifdaya at Penuel. **26** Ito ang mga anak na lalaki ni Jeroham: sina Samserai, Seheria, Atalia, **27** Jaaresias, Elias at Zicri. **28** Sila ang mga pinuno ng mga angkan at mga pinuno na nanirahan sa Jerusalem. **29** Si Jeiel na ama ni Gibeon ay nanirahan sa Gibeon. Ang pangalan ng kaniyang asawa ay Maaca. **30** Si Abdon ang panganay niyang anak na sinundan nina Sur, Kish, Baal, Nadab, **31** Gedor, Ahio at Zequer. **32** Ang iba pang anak ni Jeiel ay si Miclot na ama ni Simea. Nanirahan din sila malapit sa kanilang mga kamag-anak sa Jerusalem. **33** Si Ner ang ama ni Kish na ama ni Saul. Si Saul ang ama nina Jonatan, Melquisua, Abinadab at Esbaal. **34** Ang anak ni Jonatan ay si Merib-baal na ama ni Mica. **35** Ang mga anak ni Mica ay sina Piton, Melec, Tarea at Ahaz. **36** Si Ahaz ang ama ni Joada. Si Joada ang ama nina Alemet, Azmavet at Zimri, na ama naman ni Moza. Si Zimri ang ama ni Moza. **37** Si Moza ang ama ni Binea na ama ni Rafa na ama ni Elasa na ama ni Azel. **38** May anim na anak ni Azel: sina Azrikam, Bocru, Ismael, Searias, Obadias at Hanan. Silang lahat ay mga anak na lalaki ni Azel. **39** Ang mga anak ni Esec na kaniyang kapatid ay si Ulam na panganay, si Jesus ang pangalawa at si Elifelet ang pangatlo. **40** Ang mga anak ni Ulam ay magigiting na mandrigma at mahuhusay gumamit ng pana. Nagkaroon sila ng maraming anak at mga apo na binubuo ng 150. Kabilang silang lahat sa kaupo-apuhan ni Benjamin.

9 Kaya, naitala ang lahat ng Israelita sa talaan ng mga angkan. Naitala sila sa Aklat ng mga Hari ng Israel. Sa mga taga-Juda, dinala silang bihag sa Babilonia dahil sa kanilang kasalanan. **2** Ang unang bumalik sa kanilang mga lungsod ay ilan sa mga Israelita, mga pari, mga Levita at mga tagapaglilingkod sa templo. **3** Ang ilan sa mga kaupo-apuhan nina Juda, Benjamin, Efraim, at Manases ay nanirahan sa Jerusalem. **4** Kabilang sa mga nanirahan doon ay si Utai na lalaking anak ni Amihod na anak ni Omri na anak ni Imri na anak ni Bani na isa sa mga kaupo-apuhan ni Peres na anak ni Juda. **5** Kabilang sa mga Silonita ay si Asaya na panganay at ang kaniyang mga anak na lalaki. **6** Kabilang sa kaupo-apuhan ni Zera si Jeuel. Mayroong bilang na 690 ang kanilang mga kaupo-apuhan. **7** Kabilang sa mga kaupo-apuhan ni Benjamin si Sallu na anak ni Mesulam na anak ni Hodavias na anak ni Asenua. **8** Kabilang din si Ibniyas na lalaking anak ni Jeroham, si Elah na anak ni Uzi na anak ni Micri at si Mesulam na anak ni Sefatias na anak ni Reuel na anak ni Ibniya. **9** Ang bilang ng kanilang kamag-anak na nakasulat sa listahan ng talaan ng mga angkan ay 956. Ang lahat ng mga kalalakihang ito ay pinuno sa angkan ng kanilang ninuno. **10** Ang mga pari ay sina Jedaias, Joirib, at Jaquin. **11** At si Azarias na anak ni Hilkias na anak ni Mesulam na anak ni Zadok na anak na Meraiot na anak ni Ahitob, na tagapangasiwa sa tahanan ng Diyos. **12** Kabilang rin si Adaya na anak ni Jeroham na anak ni Pashur na anak ni Malquias. Kabilang din si Masai na anak ni Adiel na anak ni Jazer na anak ni Mesulam na anak ni Mesilemit na anak ni Imer. **13** Mayroong bilang na 1, 760 ang kanilang mga kamag-anak na pinuno ng angkan ng kanilang ninuno. May kakayahan ang mga kalalakihang ito para sa mga gawain sa tahanan ng Diyos. **14** Sa mga Levita naman, kabilang si Semaya na anak ni Hasub na anak ni Azrikam na anak ni Hashabias sa mga kaupo-apuhan ni Merari. **15** Kabilang din siina Bacbarac, Heres, Galal, at Matanias na anak ni Mika na anak ni Zicri na anak ni Asaf. **16** Kabilang din si Obadias na anak ni Semaya na anak ni Galal na anak ni Jeduthun at si Berequias na anak ni Asa na anak ni Elkana na nanirahan sa mga nayon ng Netofatita. **17** Taga-pagbantay namang mga pintuan sina Sallum, Akob, Talmon, Ahiman at ang kanilang mga kaupo-apuhan. Si Sallum ang kanilang pinuno. **18** Dati silang nagbabantay sa tarangkahang ng hari sa silangang bahagi para sa kampo ng mga kaupo-apuhan ni Levi. **19** Tagapamahala sa mga gawain sa templo at nagbabantay sa bungad ng tolda si Sallum na anak ni Kore na anak ni Ebiasaf na anak ni Korah, at ang kaniyang mga kamag-anak, sa angkan ng kaniyang ama, ang angkan ni Korah. Katulad ng kanilang mga ninuno na tagabantay noon sa pasukan ng lugar kung saan nananahan si Yahweh. **20** Si Finehas ang tagapangasiwa sa kanila noon at sinasamahan siya ni Yahweh. **21** Si Zacarias na anak ni Meseleemias

ang tagabantay sa pasukan ng Templo, ang "toldang tipanan." **22** May kabuuang bilang na 212 ang mga piniling tagapagbantay sa tarangkahang ng pasukan. Naitala ang kanilang mga pangalan sa talaan ng mga tao sa kanilang mga nayon. Inilagay sila nina David at propetang si Samuel sa mga tungkuling iyon dahil mapagkakatiwalaan sila. **23** Kaya sila at ang kanilang mga anak ang nagbantay sa mga tarangkahang ng tahanan ni Yahweh, ang tabernakulo. **24** Itinalaga sa apat na sulok ang mga tagapagbantay ng mga tarangkahang, sa dakong silangan, kanluran, hilaga at timog. **25** Ang mga kanilang mga kapatid na nakatira sa kanilang mga nayon ay darating upang palitan sila sa loob ng pitong araw. **26** Ngunit ang apat na pinuno ng mga taga-pagbantay ng mga tarangkahang, na mga Levita, ay itinalaga upang bantayan ang mga silid at silid-imbakang sa tahanan ng Diyos. **27** Magdalam silang nagbabantay sa nakatalaga nilang puwesto sa palibot ng tahanan ng Diyos, dahil tungkulin nilang bantayan ito. Binubusan nila ito tuwing umaga. **28** Ilan sa kanila ang tagapangasiwa sa mga kagamitan sa templo. Binibilang nila ang mga kagamitan ang ito kapag dinadala ang mga ito sa loob at kapag dinadala sa labas. **29** Ilan din sa kanila ang itinalaga upang pangalagaan ang mga nailaan na mga bagay, mga kagamitan at ang mga kasangkapan, kabilang ang mga magagandang harina, alak, langis, insenso at ang mga natatanging mga sangkap. **30** Ang ilan sa mga anak ng mga pari ay naghalo ng mga natatanging sangkap. **31** Si Matitias na isang Levita, na panganay ni Sallum na mula sa angkan ni Korah, ay tagapangasiwa ng paghahanda ng tinapay para sa paghahandog. **32** Ang ilan sa kanilang mga kapatid na kaupo-apuhan ni Kohat ay tagapangasiwa sa mga tinapay na handog, upang ihanda ito tuwing Araw ng Pamamahinga. **33** Nanirahan ang mga mang-aawit at pamilya ng pinuno ng mga Levita sa mga silid sa templo kapag wala silang gawain, dahil kailangan nilang gampanan ang kanilang mga naitakdang tungkulin sa araw at gabi. **34** Ang mga ito ay pinuno ng mga pamilya na kabilang sa mga Levita, ayon sa nakatala sa talaan ng kanilang angkan. Nanirahan sila sa Jerusalem. **35** Nanirahan sa Gibeon si Jelhiel na awasa ni Maaca at ama ni Gibeon. **36** Si Abdon ang kaniyang panganay na anak at ang iba pa niyang mga anak na lalaki ay sina Zur, Kish, Baal, Ner, at Nadab, **37** Gedor, Ahio, Zacarias at Miklot. **38** Si Miclot ang ama ni Simeam. Nakatira rin sila malapit sa kanilang mga kapatid sa Jerusalem. **39** Si Ner ang ama ni Kish na ama ni Saul. Si Saul ang ama nina Jonatan, Melquisua, Abinadab at Esbaal. **40** Anak ni Jonatan si Merib-baal na ama naman ni Mica. **41** Ang mga lalaking anak ni Mica ay sina Piton, Melec, Tarea at Ahaz. **42** Si Ahaz ang ama ni Jara. Si Jara ang ama nina Alemet, Azmavet, at Zimri. Si Zimri ang ama ni Moza. **43** Si Moza ang ama ni Binea. Si Binea ang ama ni Refaya. Si Refaya ang ama ni Elasa. Si Elasa ang ama ni Azel. **44** Ito ang anim na lalaking anak ni Azel: sina Azrikam, Bocru, Ismael, Seraya, Obadias, at Hanan.

10 At ngayon, nakipaglaban ang mga Filisteo laban sa Israel. Tumakas ang bawat Israelita mula sa mga Filisteo at pinatay sa Bundok ng Gilboa. **2** Nagpatuloy ang mga Filisteo sa pagtugis kay Saul at sa kaniyang mga anak na lalaki. Pinatay ng mga Filisteo ang kaniyang mga anak na lalaki na sina Jonatan, Abinadab at Melquisua. **3** Naging matindi ang digmaan laban kay Saul at inabutin siya ng mga mamamana. Lubha siyang nasugat dahil sa mga mamamana. **4** Pagkatapos nito, sinabi ni Saul sa tagadala ng kaniyang mga baluti. "Hugutin mo ang iyong tabak at isaksak mo ito sa akin. Kung hindi, darating ang mga hindi tulì at aabuso hinako". Ngunit ayaw gawin ng tagadala ng kaniyang mga baluti, sapagkat siya ay takot na takot. Kaya hinugot ni Saul ang sariling tabak at sinaksang kaniyang sarili. **5** Nang makita ng tagadala ng kaniyang mga baluti na patay na si Saul, itinusok rin niya ang tabak sa kaniyang sarili at namatay. **6** Kaya namatay si Saul at ang kaniyang tatlong anak na lalaki, kaya ang lahat ng kaniyang sambahanay ay magkakasamang namatay. **7** Nang makita ng bawat Israelitang nasa lambak na tumakas sila, at patay na si Saul at ang kaniyang mga anak, inirwan nila ang kanilang mga lungsod at nagsitakas sila. At dumating ang mga Filisteo at nanirahan doon. **8** At nangyari nga kinabukanan, nang dumating ang mga Filisteo upang pagnakawan ang mga patay, natagpuan nilang patay si Saul at ang kaniyang mga anak na lalaki sa Bundok ng Gilboa. **9** Hinubarang nila si Saul, pinugutan siya ng ulo at kinuha ang kaniyang baluti. Nagpadala sila ng mga mensahero sa buong Filistia upang ikalat ang balita sa kanilang mga diyuys-diyosan at sa lahat ng tao. **10** Inilagay nila ang kaniyang baluti

sa templo ng kanilang mga diyus-diyosan at isinabit ang kaniyang ulo sa templo ni Dagon. **11** Nang marinig ng mga taga-Jabes-Gilead ang lahat ng ginawa ng mga Filisteo kay Saul, **12** pumunta ang lahat ng kanilang mandirigma at kinuha ang katawan ni Saul imaging ang kaniyang mga anak at dinala nila ang mga ito sa Jabes. Inilibing nila ang kanilang mga buto sa ilalim ng puno ng ensina at nag-ayuno sila ng pitong araw. **13** Namatay si Saul dahil hindi siya naging tapat kay Yahweh. Hindi siya sumunod sa mga tagubilin ni Yahweh, sa halip, humingi siya ng pago sa taong naikipag-usap sa patay. **14** Hindi siya humingi ng patnubay mula kay Yahweh, kaya pinatay siya ni Yahweh at ibinigay ang kaniyang kaharian kay David na anak na lalaki ni Jesse.

11 At nagpunta ang lahat ng Israelita kay David sa Hebron at sinabi, "Tingnan mo, kami ay iyong laman at dugo. **2** Sa nakalipas na panahon nang naghari si Saul sa atin, ikaw ang nanguna sa mga hukbong Israelita. Sinabi sa iyo ni Yahweh na iyong Diyos, 'Ikaw ang mangangalaga sa aking bayang Israel at ikaw ang mamumuno sa aking bayang Israel.'" **3** Kaya lahat ng mga matatanda ng Israel ay pumunta sa hari sa Hebron at gumawa si David ng kasunduan sa kanila sa harap ni Yahweh. Binuhusos nila ng langis si David sa hari ng buong Israel. Sa ganiton paraang natupad ang salita ni Yahweh na ipinahayag ni Samuel. **4** Si David at lahat ng Israelita ay nagtungo sa Jerusalem (iyan ay Jebus). Ngayon, naroon ang mga Jebuseo, na narinirahan sa lupain na iyon. **5** Sinabi ng mga narinirahan sa Jebus kay David, "Hindi ka makakapasok dito." Ngunit tinalo ni David ang matibay na tanggulan ng Zion, iyon ay ang lungsod ni David. **6** Sinabi ni David, "Sinuman ang unang lulusob sa mga Jebuseo ay magiging pinuno." Kaya si Joab na anak ni Zuriah ang unang lulusob, kaya ginawa siyang pinuno ng hukbo. **7** Pagkatapos, nagsimulang tumira si David sa matibay na tanggulan. Kaya tinawag nila itong lungsod ni David. **8** Pinatibay niya ang pader ng lungsod mula sa Milo at pinlibutan niya ng pader. Pinatibay ni Joab ang natitirang bahagi ng lungsod. **9** Nagningakila si David sapagkat ang makapangyarihang si Yahweh ay kasama niya. **10** Ito ang mga pinuno na mayroon si David na naggapakita na sila ay malalakas kasama niya sa kaniyang kaharian, kasama ang buong Israel upang gawin siyang hari, na sinusunod ang salita ni Yahweh tungkol sa Israel. **11** Ito ang listahan ng mga piling kawal ni David: Si Jasobeam, na anak ng isang Hacmonita, ay pinuno ng tatlumpu. Pinatibay niya ang tatlongdaang kalalakihan sa pamamagitan ng kaniyang sibat sa isang pagkakataon. **12** Sumunod sa kaniya si Eleazar na anak ni Dodo, na Ahohita na isa sa tatlong malalakas na mga kalalakihan. **13** Kasama niya si David sa Pas-dammim, at doon nagtipon-tipon ang mga Filisteo para sa labanan, kung saan may bukid sebada at tumakas ang hukbo ng mga Israelita mula sa mga Filisteo. **14** Tumayo sila sa gitna ng bukid, ipinagtanggol ito at pinatay ang mga Filisteo. Iniligtas sila ni Yahweh na may malaking tagumpay. **15** At tatlito sa tatlumpung mga pinuno ang bumaba patungo kay David sa malaking bato, sa yungib ng Adullam. Nagkampo ang mga hukbo ng Filisteo sa lambak ng Rephaim. **16** Sa panahon iyon, naroon si David sa kaniyang tanggulan, isang yungib, samantala ng natgatang ang mga Filisteo ng kanilang kampo sa Betlehem. **17** Nanabik sa tubig si David at sinabi, "Kung may magbibigay sana sa akin ng tubig upang inumin mula sa balon ng Betlehem, sa balon na malapit sa tarangkahian!" **18** Kaya sumugod ang tatlong malalakas na kalalakihan sa hukbo ng mga Filisteo at kumuha ng tubig mula sa balon ng Betlehem, ang balon na nasa tarangkahian. Kumuha sila ng tubig at dinala kay David, ngunit tumanggi siyang inumin ito. Sa halip, ibinuhos niya ito para kay Yahweh. **19** At sinabi niya, "Huweg mong ipahintulot, Yahweh, na inumin ko ito. Inumin ko ba ang dugo ng mga kalalakihang nagbuwis ng kanilang mga buhay?" Dahil inilagay nila sa panganib ang kanilang buhay, ayaw niyang inumin ito. Ito ang mga bagay na ginawa ng tatlong matatapang na kalalakihan. **20** Si Abisai na kapatid ni Joab ang namuno sa tatto. Ginamit niya ninsan ang kaniyang sibat laban sa tatlong daan at pinatay sila. Madalas siyang banggitin kasama ng tatlong kawal. **21** Sa tatlito, siya ay labis na pinarangalan at naging kanilang pinuno. Gayunman, ang kaniyang katanyagan ay hindi papantay sa katanyagan ng tatlong mga kawal. **22** Si Benaias na anak ni Joaida ay malakas na lalaki na gumawa ng mga kahanga-hangang gawa. Pinatay niya ang dalawang anak ni Ariel ng Moab. Bumaba din siya sa malalim na hukay at pinatay ang isang leon habang umuulan ng niyebe. **23** Pinatay rin niya ang isang labaking taga-Egipto

na may limang kubit ang taas. Ang taga-Egipto ay may sibat na tulad ng kahoy na panghabí, subalit pumunta siya sa kaniya na tungkod lamang ang dala. Inagaw niya ang sibat sa kamay ng taga-Egipto at pinatay siya gamit ang sarili niyang sibat. **24** Ang mga kahanga-hangang gawa na ito ay ginawa ni Benaias na anak ni Joaida, at pinangalanan siya kasama ng tatlong malakas na kalalakihan. **25** Mas higit siyang iginagalang kaysa sa tatlumpung mga kawal sa pangkalahanan, ngunit hindi siya iginagalang na katulad ng tatlong mga piling kawal. Gayunman, inilagay siya ni David na tagapangasiwa ng kaniyang mga bantay. **26** Ang malakas na mga kalalakihan ay sina Asahel na kapatid ni Joab, Elhanan na anak ni Dodo ng Betlehem, **27** Si Samot na taga-Harod, Si Helez na taga-Pele, **28** Si Ira na anak ni Iques na taga-Tekoa, si Abiezer na taga-Anatot, **29** si Sibecai na taga-Husa, si Ilai na taga-Aho, **30** si Mahair na taga-Netofa, Heled na anak ni Baana na taga-Netofa, **31** si Itai na anak ni Ribai na taga-Gibea na mula sa angkan ni Benjamin, si Benaias na taga-Piraton, **32** si Hurai na mula sa mga lambak ng Gaas, si Abiel na taga-Arba, **33** si Azmavet na taga-Behurim, si Eliaba na taga-Saalbon, **34** ang mga anak ni Hasem na taga-Gizon, si Jonathan na anak ni Sage na taga-Arar, **35** si Ahiam na anak ni Sacar na taga-Arar, si Elifai na anak ni Ur, **36** si Hefer na taga-Mequera, si Ahias na taga-Pelon, **37** si Hezro na taga-Carmel, si Naarai na anak ni Ezbai, **38** si Joel na kapatid ni Nathan, si Mibhar na anak ni Hagri, **39** si Zelec na taga-Ammon, si Naarai na taga-Berot (tagadala ng balut ni Joab na anak ni Zeruiyah), **40** si Ira at Gareb na taga-Jatir, **41** si Urias na Heteo, si Zabad na anak ni Ahlai, **42** si Adina na anak ni Siza (na pinuno sa angkan ni Ruben) at kasama niya ang tatlumpung tao, **43** si Hanan anak ni Maaca, at si Josafat na taga-Mitan, **44** si Uzias na taga-Asterot, Sammahan at Jeiel na mga anak ni Hotam na taga-Aroer, **45** si Jedael na anak ni Simri at si Joha na kaniyang kapatid na taga-Tiz, **46** si Eiel na taga-Mahava, si Jeribai at Josavia ang mga anak ni Elnaam, si Itma na taga-Moab, **47** sina Eiel, Obed, at Jasael na taga-Zoba.

12 Ito ang mga kalalakihang pumunta kay David sa Ziklag, nang siya ay natatago kay Saul na anak ni Kish. Kasama sila sa mga kawal, na mga katulong niya sa pakikipaglaban. **2** Sila ay may dalang mga pana at kaya nilang gamitin ang parehong kakanan at kaliwang kamay sa pagtirador at sa pagpaga ng mga palaso mula sa pana. Sila ay galing sa lahi ni Benjamin, na kalahi ni Saul. **3** Ang pinuno ay si Ahiezer; sumunod si Joas —sila ay parehong anak ni Semaa na taga-Gibea. Sina Jeziel at Pelet na mga anak ni Asmavet. Naroon din si Beraca at Jehu na taga-Anatot, **4** si Ismaias na taga-Gebion na isang sundalo na kasama sa tatlumpu at siyang namumuno sa tatlumpu, sina Jeremias, Jahaziel, Johanan, at Jozabad na mga taga-Gedera, **5** sina Eluzai, Jerimot, Balias, Semarias at Sefatias na taga-Haruf, **6** ang mga taga-Korah na sina Elkana, Isaia, Azarel, Joezer, Jesobeam, at **7** Joela, at Zebadias, na mga anak ni Joram na taga-Gedor. **8** Ilan sa mga taga-Gad ay umanib kay David sa matibay na tanggulan sa ilang. Sila ay mga madirigma, mga kalalakihang sinanay para sa digmaan, na kayang humawak ng kalaasag at sibat; na ang mga Mukha ay kasing bangis ng mga Mukha ng Leon. Sila ay kasing bilis ng mga gasel sa mga bundok. **9** Si Ezer ang pinuno, si Obadias ang ikalawa si Eliab ang ikatlo, **10** si Mismana ang ikaapat, si Jeremias ang ikalima, **11** si Attai ang ikaanim, si Eiel ang ikapito, **12** si Johanan ang ikawalo, si Elzabad ang ikasiyam, **13** si Jeremias ikasampu, si Macbanai ang ikalabing-isá. **14** Itong mga anak ni Gad ay mga pinuno ng hukbo. Ang pinamunuan ng pinakamababa ay isang daan at ang pinamunuan ng pinakadakila ay isanglibo. **15** Tinawid niya ang Jordan sa unang buwan, nang umapaw ang mga pampang nito at pinalayas ang lahat ng mga narinirahan sa mga kapatagan papuntang silangan at papuntang kanluran. **16** Ang ilan sa mga kalalakihan sa lipi ni Benjamin at Juda ay pumunta sa matibay na tanggulan ni David. **17** Lumabas si David upang salubugin sila at sinabi niya: "Kung pumunta kayo na may kapayapaan upang tulungan ako, maari kayong sumama sa akin. Subalit kung kaya ay pumarito upang ipagkarulo ako sa aking mga kalaban, sawayin nawa kayo ng Diyos ng ating mga ninuno, sapagkat wala akong ginawang malí." **18** Pagkatapos, ang Espiritu ay dumating kay Amasai na pinuno ng tatlumpu. Sinabi niya, "Kami ay sa iyo, David. Kami ay nasa iyong panig, anak ni Jesse. Kapayapaan, magkaroon nawa ng kapayapaan sa sinumang tutulong sa iyo. Kapayapaan sa mga tumutulong sa iyo, sapagkat tinutulungan ka ng Diyos." Pagkatapos, tinanggap sila ni David at ginawa silang mga pinuno sa kaniyang mga tauhan. **19** Ang ilan

mula sa Manases ay umalis upang sumama kay David nang dumating siya kasama ang mga Filisteo upang labanan si Saul. Ngunit hindi nila tinulungan ng mga Filisteo, sapagkat ang panginoon ng mga Filisteo ay sumangguni sa isa't isa at pinaalis si David. Sinabi nila, "Iwan niya tayo at sasama sa kaniyang panginoon na si Saul at malalagay sa panganib ang ating buhay." **20** Nang pumunta siya sa Ziklag, ang mga kalalakihan ng Manases na sumama sa kaniya ay sina Adna, Jozabad, Jidael, Micael, Eliu, at Zilletai, na mga kapitan sa libu-libong mula sa Manases. **21** Tinulungan ng mga lalaking mandirigma si David na lumaban sa mga lumilubot na pangkat ng mga magnanakaw. Pagkatapos, naging mga pinuno sila sa mga hukbo. **22** Araw-araw, may mga lalaking pumupunta kay David upang tulungan siya hanggang sa magkaroon ng malaking hukbo tulad ng hukbo ng Diyos. **23** Ito ang talaan ng mga armadong kawal para sa labanan na nagpunta kay David sa Hebron upang ibigay ang kaharian ni Saul sa kaniya, na tumupad sa salita ni Yahweh. **24** Mula sa Juda ang mga nagdala ng kalasag at sibat ay 6, 800, na armado para sa digmaan. **25** Mula sa tribu ni Simeon ay may 7, 100 na lalaking mandirigma. **26** Mula sa mga Levita ay may 4, 600 na mga lalaking mandirigma. **27** Si Joada ang pinuno ng mga kaupo-apuhan ni Aaron at ang kasama niya ay 3, 700. **28** Kasama ni Zadok, isang binatang malakas at matapang, ang dalawampu't dalawang pinuno mula sa angkan ng kaniyang ama. **29** Mula kay Benjamin, na tribu ni Saul ay may 3, 000. Karamihan sa kanila ay nanatiling tapat kay Saul hanggang ngayon. **30** Mula sa tribu ni Efraim ay may 20, 800 na lalaking mandirigma, mga lalaking tanyag sa sambahayan ng kanilang ama. **31** Mula sa kalahating tribu ni Manases ay may 18, 000 na mga lalaking tanyag na dumating upang gawing hari si David. **32** Mula kay Isacar, ay may dalawandaang pinuno na may pag-unawa sa mga panahon at nalalaman kung ano dapat gawin ng Israel. Ang lahat ng kanilang kamag-anak ay nasa ilalim ng kanilang utos. **33** Mula kay Zebulun ay may 50, 000 na lalaking mandirigma, na nakahanda para sa digmaan, na dala ang lahat ng sandata ng digmaan at handang ibigay ang hindi nahahating katapatian. **34** Mula kay Neftali ay may isang libong opisyal at kasama nila ay may 37, 000 na lalaki na may mga kalasag at mga sibat. **35** Mula sa angkan ni Dan ay may 28, 600 na mga kalalakihan na nakahanda para sa labanan. **36** Mula kay Asher ay may apatnapung libong mga kalalakihan na nakahanda para sa labanan. **37** Mula sa kabilang panig ng Jordan, mula sa tribu ni Ruben, Gad, at sa kalahating tribu ni Manases ay may 120, 000 na lalaking armado na lahat ng uring siyang sandata para sa labanan. **38** Ang lahat ng mga kawal na ito, na handa para sa labanan, ay dumating sa Hebron na may matatag na hangarin na gawing hari si David sa buong Israel. Ang lahat ng iba pang Israelita ay sumang-ayon na gawing hari si David. **39** Sila ay naroon ng tatlong araw kasama si David na kumain at uminom, sapagkat pinadalhan sila ng kanilang mga kamag-anak ng kailangang pagkain at inumin. **40** Bukod pa rito, ang mga malapit sa kanila, hanggang Isacar, Zebulun at Neftali, ay nagdala ng tinapay na isinakay sa mga asno, mga camelyo, mga mola at mga baka, at tinapay na gawa sa igos, mga kumpol ng pasas, alak, langis, baka at tupa, sapagkat nagdiriwang ang Israel.

13 Sumangguni si David sa mga pinuno ng libu-libo at daan-daan, sa bawat pinuno. **2** Sinabi ni David sa buong kapulungan ng Israel,

'Kung ito ang mabuti para sa inyo at kung ito ay nagmula kay Yahweh na ating Diyos, magpadala tayo ng mga mensahero sa lahat ng lugar kung saan naroon ang ating mga kapitiran na nananatili sa lahat ng mga rehiyon ng Israel at sa mga pari at mga Levita na nasa kanilang mga lungsod. Sabihin sila na sumama sila sa atin. **3** Ibalik natin ang kabani ng tipan sa atin, sapagkat hindi natin sinangguni ang kaniyang kalooban sa panahon ng paghahari ni Saul.' **4** Sumang-ayon ang buong kapulungan na gawin ang mga bagay na ito, dahil tila tama ito sa parinig ng lahat ng mga tao. **5** Kaya, tinipon ni David ang lahat ng mga Israelita, mula sa ilog ng Sihor sa Egipto hanggang Lebo Hamat, upang kunin ang kabani ng Diyos mula sa Kiriath Jearim. **6** Si David at ang lahat ng Israel ay umakyat sa Baala, iyan ay ang, Kiriath Jearim, na sakop ng Juda, upang kunin doon ang kabani ng Diyos, na ang tawag ay Yahweh, na nakaupo sa trono sa ibabaw ng kerubim. **7** Kaya inilagay nila ang kabani ng Diyos sa bagong kariton. Inilabas nila ito mula sa bahay ni Abinadab. Sina Uza at Ahio ang umaalay sa kariton. **8** Si David at ang lahat ng Israelita ay nagdiriwang sa harapan ng Diyos ng kanilang buong lakas. Sila ay umaawit na may mga instrumentong may kuwerdas, mga tamburin, mga pompiyang at mga

trumpeta. **9** Nang makarating sila sa giikan sa Quidon, biglang hinawakan ni Uza ang kaban, dahil natapos ang baka. **10** Pagkatapos, naglab ang galit ni Yahweh laban kay Uza at pinatay siya ni Yahweh dahil hinawakan ni Uza ang kaban. Namatay siya doon sa harap ng Diyos. **11** Nagalit si David dahil pinarusahan ni Yahweh si Uza. Ang lugar na iyon ay tinawag na Perez Uza hanggang sa araw na ito. **12** Natakot si David sa Diyos sa araw na iyon. Sinabi niya, "Paano ko maiuwagi ang kaban ng tipan ng Diyos?" **13** Kaya hindi iniilipat ni David ang kaban ng tipan sa lungsod ni David, ngunit inilagak ito sa bahay ni Obed-edom na taga-Gat. **14** Ang kabani ng Diyos ay nanatili sa tahanan ni Obed-edom ng tatlong buwan. Kaya pinagpala ni Yahweh ang kaniyang tahanan at ang lahat ng kaniyang ari-arian.

14 Pagkatapos, naugpada si Hiram na hari ng Tiro ng mga mensahero kay David at cedar na kahoy, mga karpintero at mga mason. Nagtayo sila ng bahay para sa kaniya. **2** Alam ni David na hinirang siya ni Yahweh bilang hari sa buong Israel at naitaas ang kaniyang kaharian para sa kapakanan ng kaniyang bayang Israel. **3** Nag-asawa pa ng marami si David sa Jerusalem, at siya ay naging aman ng maramang anak na lalaki at babae. **4** Ito ang pangalan ng kaniyang mga anak na isinilang sa Jerusalem: Sina Samua, Sobab, Natan, Solomon, **5** Ibhar, Elisua, Elpelet, **6** Noga, Nefeg, Jafia, **7** Elisama, Beeliada, at Elifelet. **8** Nang mabalitaan ng mga Filisteo na hinirang si David bilang hari sa buong Israel, umalis silang lahat upang hanapin siya. Ngunit nabalitaan ni David ang tungkol dito at umalis upang labanan sila. **9** Dumating ang mga Filisteo at nilusob ang lambak ng Refaim. **10** Pagkatapos, humingi si David ng tulong mula sa Diyos. Sinabi niya, "Dapat ko bang lusubin ang mga Filisteo? Pagtagatagumpayin mo ba ako laban sa kanila?" Sinabi ni Yahweh sa kaniya, "Lusubin mo sila, sapagkat tiyak na ibibigay ko sila sa iyo." **11** Kaya, pumunta sila sa Baal-perazim at tinalo ang mga Filisteo doon. Sinabi niya, "Nilupig ni Yahweh ang aking mga kaaway sa pamamagitan ng aking mga kamay tulad ng rumaragasang tubig baha." Kaya ang pangalan ng lugar na iyon ay Baal-perazim. **12** Inriwan ng mga Filisteo ang kanilang mga diuy-diysohan doon at nagbigay si David ng utes na dapat sunugin ang mga iyon. **13** Pagkatapos, muling nilusob ng mga Filisteo ang lambak. **14** Kaya muling humingi si David ng tulong sa Diyos. Sinabi ng Diyos sa kaniya, "Huweg mong lusubin ang kanilang harapan, sa halip umikot ka at lusubin mo sila sa likuran sa tapat ng mga puno ng balsam. **15** Kapag narinig mo ang tunog ng martsa sa hangin na umihiip sa itaas ng mga puno ng balsam, lumusob ka hang bung lakas. Gawin mo ito dahil ang Diyos ay mauna sa iyo upang lusubin ang hukbo ng mga Filisteo." **16** Kaya ginawa ni David ang inutos ng Diyos sa kaniya. Tinalo niya ang hukbo ng mga Filisteo mula sa Gibeon hanggang sa Gezer. **17** Pagkatapos, naipamalita ang katanyagan ni David sa lahat ng lupain at ginawa ni Yahweh na matakot ang lahat ng bansa kay David.

15 Nagpatayo si David ng mga bahay para sa kaniyang sa lungsod ni David. Siya ay naghanda ng isang lugar para sa kaban ng Diyos at nagtayo ng tolda para dito. **2** At sinabi ni David, "Ang mga Levita lamang ang maaaring magbuhat ng kaban ng Diyos, sapagkat pinili sila ni Yahweh upang buhatin ito at upang paglingkuran siya magpakailanman." **3** Pagkatapos, ang lahat ng Israel ay tinipon ni David sa Jerusalem upang dalhin ang kaban ni Yahweh sa lugar na kaniyang inihanda para dito. **4** Tinipon ni David ang mga kaupo-apuhan ni Aaron at ang mga Levita. **5** Mula sa kaupo-apuhan ni Kohat, naroon ang pinuno na si Uriel at ang kaniyang mga kamag-anak na 120 na kalalakihan. **6** Mula sa kaupo-apuhan ni Merari, naroon ang pinuno na si Asaias at ang kaniyang mga kamag-anak na 220 na kalalakihan. **7** Mula sa kaupo-apuhan ni Gershom, naroon ang pinuno na si Joel at ang kaniyang mga kamag-anak na 130 na kalalakihan. **8** Mula sa kaupo-apuhan ni Elzafan, naroon ang pinuno na si Semaias at ang kaniyang mga kamag-anak na 200 na kalalakihan. **9** Mula sa kaupo-apuhan ni Hebron, naroon ang pinuno na si Eliel at ang kaniyang mga na kamag-anak na 80 na kalalakihan. **10** Mula sa kaupo-apuhan ni Uziel, naroon ang pinuno na si Amindadab at ang kaniyang mga na kamag-anak na 112 na kalalakihan. **11** Ipinatawag ni David ang mga paring sina Zadok at Abiatar at ang mga Levitang sina Uriel, Asaias, Joel, Semaias, Eliel at Amindadab. **12** Sinabi niya sa kanila, "Kayo ang mga pinuno ng pamilya ng mga Levita. Ilaan ninyo ang inyong sarili kay Yahweh, kayo at ang inyong mga kapatid na laaki upang maaari ninyong dalhin ang kaban ni Yahweh,

ang Diyos ng Israel sa lugar na inihanda ko para dito. **13** Hindi ninyo ito binuhat noong una. Kung kaya si Yahweh na ating Diyos ay nagalit sa atin, sapagkat hindi natin siya hinanap o sinunod ang kaniyang kautusan.” **14** Kaya ang mga pari at ang mga Levita ay iniilaan ang kanilang mga sarili upang buhatin ang kaban ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. **15** Kaya pinasan ng mga Levita ang kaban ng Diyos sa kanilang mga balikat gamit ang mga pingga, tulad ng iniutos ni Moises na alinsunod sa tunturing ibinigay sa pamamagitan ng salita ni Yahweh. **16** Kinausap ni David ang mga pinuno ng Levita upang italaga ang kanilang mga kapatid na tumugtong ng mga instrumentong pangmusika, instrumentong may mga kuwerdas, mga alpa at mga pompiyang, tumugtong ng malakas at masayang itataas ang kanilang mga tina. **17** Kaya, itinalaga ng mga Levita si Heman, ang lakalang anak ni Joel at isa sa kaniyang mga kapatid na lalaki, si Asaf na anak ni Berequias. At itinalaga din ang kanilang mga kamag-anak mula sa kaupo-apuhan ni Merari at si Etan na anak ni Cusaias. **18** Kasama nila ang kanilang mga kamag-anak na nasa ikalawang katungkuluan: sina Zacarias, Jaazael, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Benaias, Maaseias, Matitias, Elifelehu, Micneias, Obed-edom, at Jeiel, ang mga tagapagbanityar ng tarangkahan. **19** Ang mga manunugtot na sina Heman, Asaf at Etan ay itinalaga upang tumugtong ng mga tansong pompiyang na may malakas na tunog. **20** Sina Zacarias, Aziel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Maaseias, at Benaias ang tumugtong ng mga instrumentong may kuwerdas na alinsunod sa Alamot. **21** Ang mga nanguna sa pagtugtug ng mga alpa ay sina Matitias, Elifelehu, Micneias, Obed-edom, Jeiel at Azazias na alinsunod sa Seminit. **22** Si Quenianias na pinuno ng mga Levita sa pag-awit, ang namahala sa pag-awit dahil mahusay siya. **23** Sina Berequias at Elkana ang tagabantay sa kaban. **24** Ang mga paring sina Sebanias, Josphat, Nethanael, Amazias, Zacarias, Benaias at Eliezer ang iihip ng mga trumpeta sa harapan ng kaban ng Diyos. Si Obed-edom at Jehias ang mga tagabantay ng kaban. **25** Kaya pumunta sina David, ang mga nakatatanda sa Israel at ang mga pinuno sa libu-libo upang ilabas sa bahay ni Obed-edom ang kaban ng tipan ni Yahweh na may kagalakan. **26** Sapagkat tinulungan ng Diyos ang mga Levita na nagbuhat sa kaban ng tipan ni Yahweh, naghando sila ng pitong toro at pitong tupa. **27** Nakadamat si David ng balabal na gawa pinong lino, ganoon din ang mga Levitang nagbuhat sa kaban, ang mga mang-aawit, at si Keneniaz, ang nangunguna sa awit kasama ang mga mang-aawit. Nakasut si David ng linong efod. **28** Kaya dinala ng lahat ng Israel ang kaban ng tipan ni Yahweh na may masayang hiawan at may tunog ng mga tambuli, mga pompiyang at mga instrumentong may kuwerdas at mga alpa. **29** Ngunit nang paparating ang kaban ng tipan ni Yahweh sa lungsod ni David, dumungaw sa bintana ang babaeng anak ni Saul na si Mical. Nakita niya si Haring David na sumasyaw at naggidriwang. At kinumuhian niya si Haring David sa kaniyang puso.

16 Ipinasok nila ang kaban ng Diyos at inilagay ito sa gitna ng tolda na ipinagawa ni David para dito. Pagkatapos, naghando sila ng mga alay na susunugin at mga handog pangkapayapaan sa harap ng Diyos. **2** Nang natapos ni David ihandog ang alay na susunugin at handog pangkapayapaan, pinagpala niya ang mga tao sa pangalan ni Yahweh. **3** Nagbabagi siya sa bawat Israelta, sa mga kalakalihan at kababaihan, ng tinapay, at isang pirasong karne, at kumpol ng mga pasas. **4** Nagtalaga si David ng ilang Levita upang maglingkod sa harapan ng kaban ni Yahweh, at upang magdiwang, magpasalamat at magpuri kay Yahweh, ang Diyos ng Israel. **5** Ang mga Levitang ito ay sina Asaf, na pinuno, at pumapangalawa sa kaniya sina Zacarias, Jeiel, Semiramot, Jehiel, Matitias, Eliab, Benaias, Obed-edom at Jeiel. Sila ang tutugot ng mga instrumentong may kuwerdas at mga alpa. Si Asaf naman ang tutugot sa mga pompiyang nang malakas. **6** Ang mga paring sina Benaias at Jahziel ang palaging iihip sa mga sungay sa harapan ng kaban ng tipan ng Diyos. **7** At sa araw na iyon, unang hinirang ni David si Asaf at ang kaniyang mga kapatid upang awitin ang awit na ito ng pasasalamat kay Yahweh. **8** Magpasalamat kay Yahweh, tumawag sa kaniyang pangalan at ipaalam sa lahat ng bansa ang kaniyang mga gawa. **9** Umawit sa kanya, umawit ng mga papuri sa kanya at ipagsabi ang lahat ng kaniyang kamangha-manghang mga gawa. **10** Magmayabang kayo sa kaniyang banal na pangalan, magalak ang puso ng mga naghahanap kay Yahweh. **11** Hanapin si Yahweh at ang kaniyang kalakasan; patuloy na hanapin ang kaniyang presensiya. **12** Alalahanin ang kaniyang mga kamangha-manghang ginawa, ang kaniyang mga himala

at mga utsos na nagmula sa kaniyang bibig, **13** kayo na kaupo-apuhan ng Israel ang kaniyang mga lingkod, kayong mga tao ni Jacob, ang kaniyang pinili. **14** Siya si Yahweh, ang ating Diyos. Ang kaniyang mga utsos ay nasa buong mundo. **15** Panatilihin ninyo sa inyong isipan ang kaniyang tipan magpakailanman, ang salita na kaniyang iniutos sa sanlibong salinlahi. **16** Naaalaala niya ang kasunduan na kaniyang ginawa kay Abraham, at ang kaniyang sinumpaan kay Isaac. **17** Ito ang kaniyang pinutunayan kay Jacob bilang isang kautusan, at sa Israel bilang isang walang hanggang kasunduan. **18** Sinabi niya, “Ibibigay ko sa iyo ang lupain ng Canaan bilang bahagi ng iyong mamanahin.” **19** Sinabi ko ito noong kakaunti pa lamang ang inyong bilang, talagang napakaunti, at mga estranghero sa lupain. **20** Nagpunta sila mula sa isang bansa patungo sa isang bansa, mula sa isang kabarian patungo sa iba. **21** Hindi nihiyawan na apolin sila ng sinumana, pinarushan niya ang mga hari alang-alang sa kanilang kapakanan. **22** Sinabi niya, “Huweg ninyong gagalawin ang aking mga pinili, at huweg ninyong sasaktan ang aking mga propeta.” **23** Umawit kay Yahweh, buong mundo; ihayag araw-araw ang kaniyang paglilitigas. **24** Ipahayag ang kaniyang kaluwalhatian sa mga bansa, ang kaniyang kamangha-manghang mga gawa sa lahat ng bansa. **25** Sapagkat si Yahweh ay dakila at marapat na papurihan, at marapat siyang katakutan higit sa lahat ng ibang diyos. **26** Sapagkat ang lahat ng diyos ng mga bansa ay mga diwus-diyosos, ngunit si Yahweh ang lumikha ng mga langit. **27** Ang kaluwalhatian at kamahalikaan ay nasa kaniyang presensiya. Ang kalakasan at kagalakan ay nasa kaniyang lugar. **28** Ibigay kay Yahweh ang papuri, kayong mga angkan ng mga tao, ibigay kay Yahweh ang kaluwalhatian at kalakasan. **29** Ibigay kay Yahweh ang kaluwalhatiang nararapat sa kaniyang pangalan. Magdala ng handog at lumapit sa kaniyang harapan. Yumuko kay Yahweh sa kaniyang banal na kaluwalhatian. **30** Manginig sa kaniyang harapan, lahat ng nasa daigdig. Ang sanlibutan ay matatag at hindi ito mayayani. **31** Matuwa ang mga langit at ang daigdig ay magalak; sasabihin nila sa lahat ng mga bansa, “maghari si Yahweh.” **32** Dadagundong ang karagatan, at sisigang ng may kagalakan ang mga pumupuno nito. Maggalak ang mga parang, at ang lahat ng nandito. **33** Sisisig ng may kagalakan sa harap ni Yahweh ang mga puno sa kagubatan, sapagkat darating siya upang hatulan ang mundo. **34** Magpasalamat kay Yahweh, sapagkat siya ay mabuti, at ang matapat niyang kasunduan ay magtagtagal magpakailanman. **35** At sabihin, “Iligtas mo kami, Diyos ng aming kaligtasan. Tipunin mo kami ng magkakasama at iligtas mo kami mula sa ibang mga bansa, upang makapagpasalamat kami sa iyong banal na pangalan na kaluwalhatian sa iyong kapurihan.” **36** Nawa si Yahweh, ang Diyos ng Israel ay papurihan magpakailanman hanggang sa magpasawalang-hanggan. Sinabi ng lahat ng tao, “Amen” at pinuri si Yahweh. **37** Kaya inwan ni David si Asaf at ang kaniyang mga kapatid sa harapan ng kaban ng tipan ni Yahweh, upang patuloy na maglingkod sa harapan ng kaban, gaya ng kinakailangan ng gawin araw-araw. **38** Kasama din si Obed-edom at ang animnapu’t walong kamag-anak nito. Si Obed-edom na anak ni Jeduthun, kasama si Hosa ang magiging mga tagapagbantay ng tarangkahan. **39** Ang paring si Zadok at ang kaniyang mga kapwa pari ay maglilingkod sa harapan ng tabernakulo ni Yahweh sa dambana na nasa Gibeon. **40** Sila ay patuloy na maghahando ng mga alay na susunugin para kay Yahweh sa altar para sa mga alay na susunugin umaga at gabi, bilang pagusod sa lahat ng nasusulat sa kautusan ni Yahweh, na ibinigay niya sa Israel bilang kautusan. **41** Kasama nila sina Heman at Jeduthun, gayon din ang mga pinili sa pangalan upang magpasalamat kay Yahweh dahil ang kaniyang matapat na kasunduan ay magtagtagal magpakailanman. **42** Sina Heman at Jeduthun ang namamahala sa mga naugpaputong ng mga trumpet, mga pompiyang, at ang ibang mga instrumento para sa sagradong musika. Ang mga anak ni Jeduthun ang nagbantay sa tarangkahan. **43** Pagkatapos, umuwi ang lahat ng tao sa kanilang mga tahanan, at umuwi si David upang pagpalain ang kaniyang sariling sambahan.

17 At nangyari nang nakatira na ang hari sa kaniyang tahanan, sinabi niya kay propeta Natan, “Tingnan mo, ako ay nakatira sa isang tahanan na sedar, ngunit ang kaban ng tipan ni Yahweh ay nananatili sa ilalim ng isang tolda.” **2** Pagkatapos, sinabi ni Natan kay David, “Humayo ka, gawin mo kung ano ang nasa iyong puso, sapagkat ang Diyos ay sumasayo.” **3** Ngunit nang gabling iyon, ang salita ng Diyos ay dumating kay Natan at sinabi, **4** “Humayo ka at sabihin mo sa lingkod kong si David,

'Ito ang sinasabi ni Yahweh: Hindi mo ako ipagtatayo ng isang bahay na matitirhan. **5** Sapagkat hindi ako tumira sa isang bahay mula sa araw na dinala ko ang Israel hanggang sa kasalukuyang araw na ito. Sa halip, ako ay naninirahan sa isang tolda, isang tabernakulo, sa iba't ibang lugar. **6** Sa lahat ng lugar na nilipatan ko kasama ang buong Israel, mayroon ba akong sinabi na kahit ano sa sinuman sa mga pinuno ng Israel na pinili kong magpastol sa aking mga tao, nagsasabi, "Bakit hindi ninyo ako ipinagtay ng isang tahanan sa sedan?"¹⁷ **7** At ngayon, sabihin mo sa aking lingkod na si David, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh, na pinuno ng hukbo: "Kinuha kita mula sa pastulan, mula sa pagsunod sa mga tupa, nang sa gayon ikaw ay maging pinuno ng bayan kong Israel. **8** At kasama mo ako saan ka man mapunta at nilipug ko ang lahat ng iyong kaaway sa iyong harapan. At gagawin kita ng isang pangalan, katulad ng pangalan ng mga dakila na nasa lupa. **9** Ako ay magtatakdla ng isang lugar para sa bayan kong Israélita at patitirahan ko sila doon, nang sa gayon manirahan sila sa sarili nilang lugar at hindi na sila magagampala. Hindi na sila aapilin ng mga masasamang tao, tulad ng ginawa nila noon, **10** tulad ng ginagawa nila mula sa mga araw na iniutusan ko ang mga hukom na pamahalaan ang bayan kong Israel. At susupilin ko ang lahat ng iyong kaaway. Gayon din, sinasabi ko sa iyo na ako, si Yahweh ay magtatayo ng isang tahanan para sa iyo. **11** At mangyayari na kapag natapos na ang iyong mga araw upang ikaw ay pumunta sa iyong mga ninuno, gagawin kong tagapamuno ang iyong kaapu-apuhan na susunod sa iyo, at sa isa sa iyong sariling kaapu-apuhan, itatatag ko ang kaniyang kaharian. **12** Ipagtatayo niya ako ng isang tahanan, at itatatag ko ang kaniyang trono magpakailanman. **13** Ako ay magiging ama sa kaniya, at siya ay magiging anak ko. Hindi ko babawin ang matapat kong kasunduan sa kaniya, tulad ng pagbawi ko nito mula kay Saulo, na narnuno bago ikaw. **14** Itatalaga ko siya sa aking tahanan at sa aking kaharian magpakailanman, at itatatag ko ang kaniyang trono magpakailaman."¹⁸ **15** Nagsalita si Natan kay David at ibinalita sa kaniya ang lahat ng mga salitang ito, at sinabi niya rin ang tungkol sa kabuuang pangitain. **16** Pagkatapos, pumasok si haring David at umupo sa harapan ni Yahweh, sinasabi nya, "Sino ako, Yahweh na Diyos, at ano ang aking pamilya na ako ay dinala mo sa kalagayang ito? **17** At ito ay isang malit na bagay sa iyong paninig, O Diyos. Ikaw ay nagsalita tungkol sa pamilya ng iyong lingkod tungkol sa panahon na darating, at ipinakita mo sa akin ang mga susunod na salinlahi, O Yahweh na Diyos. **18** Ano pa ang masasabi ko, akong si David, sa iyo? Pinarangan mo ang iyong lingkod. Binigyang mo ang iyong lingkod ng isang natatanging pagkilala. **19** O Yahweh, alang-alang sa iyong lingkod at upang matupad ang iyong sariling layunin, ginawa mo ang dakilang bagay na ito upang ihayag ang lahat ng iyong mga dakilang gawa. **20** O Yahweh, wala kang katulad, at walang ibang Diyos maliban sa iyo, gaya ng lagi naming naririnig. **21** At anong bansa sa mundo ang tulad ng iyong bayang Israel na iniilitgas mo O Diyos mula sa Egipeto bilang mga tao para sa iyo, upang gumawa ng pangalan para sa iyo sa pamamagitan ng mga dakila at mga nakamamanghang gawa? Pinalayas mo ang mga bansa sa harap ng iyong mga tao, na iniilitgas mo mula sa Egipeto. **22** Ginawa mo ang Israel na iyong sariling mga tao magpakailanman, at ikaw, O Yahweh ang naging Diyos nila. **23** Kaya ngayon, O Yahweh, nawa manatili magpakailanman ang ipinangako mo tungkol sa iyong lingkod at sa kaniyang pamilya. Gawin mo kung ano ang iyong sinabi. **24** Nawa ang iyong pangalan ay manatili magpakailanman at maging dakila, upang sabihin ng mga tao, 'Si Yahweh, ang pinuno ng mga hukbong anghel ang Diyos ng Israel,' habang ang tahanan ko, akong si David na iyong lingkod ay manatili sa iyong harapan. **25** Sapagkat ipinahayag mo, o aking Diyos, sa iyong lingkod na ipagtatayo mo siya ng isang tahanan. Kaya ako na iyong lingkod ay nakatagpo ng tapang upang manalangin sa iyo. **26** Ngayon, O Yahweh, ikaw ay Diyos, at ginawa mo ang mabuting pangako na ito sa iyong lingkod: **27** Ngayon, ikinulugod mo na pagpalain ang tahanan ng iyong lingkod upang ito ay magpatuloy magpakailanman sa iyong harapan. Pinagpala mo ito, O Yahweh, at ito ay pagpalain magpakailanman."

18 Pagkatapos nitó, nangyari na sinalakay ni David ang mga Filisteo at tinalo sila. Kinuha niya ang Gat at ang mga nayon nito mula sa pamahala ng mga Filisteo. **2** Pagkatapos tinalo niya ang Moab, at naging mga tagapaglingkod ni David ang mga Moabita at binigyang siya ng parangal. **3** Sunod na tinalo ni David si Hadadezer, ang hari ng Zoba

sa Hamat, habang naglalakbay si Hadadezer upang itatag ang kaniyang pamumuno sa ilog Eufrates. **4** Nabihag ni David mula sa kaniya ang isanlibong karwáhe, pitong libong mangangabayo, at dalawampung libong kawál na naglalakad. Pinílánan ni David ang mga kabayo ng mga karwáhe, ngunit nagtira siya ng sapat sa kanila para sa isandaang karwáhe. **5** Nang dumating ang mga Arameo ng Damasco upang tulungan si Hadadezer na hari ng Zoba, pinatay ni David ang dalawampung dalawampung libong Arameo ng Damasco, at naging mga alipin niya ang mga Arameo at nagdala sa kaniya ng parangal. Binigyan ni Yahweh si David ng katagumpayán saan man siya napunta. **7** Kinuha ni David ang mga gintong panangga na nasa mga alipin ni Hadadezer at dinala sila sa Jerusalem. **8** Kinuha ni David ang napakaraming tanso mula sa Tibia at Cun, ang mga lungsod ni Hadadezer. Ito ang mga tanso na kalaúnan ay ginamit ni Solomon sa paggawa ng tansong dagat, mga haligi, at mga kagamitan tanso. **9** Nang malabaitan ni Tou, ang hari ng Hamat, na tinalo ni David ang lahat ng hukbo ni Hadadezer na hari ng Zoba, **10** ipinadalà ni Tou ang kaniyang anak na si Hadoram kay Haring David upang batín at pagpalain, dahil napikaplagban at tinalo ni David si Hadadezer, at dahil nagdeklara si Hadadezer ng digmaan laban kay Tou. Nagdala si Hadoram ng mga kagamitan na pilak, ginto, at tanso. **11** Inilaínan ni Haring David ang mga kagamitan ito kay Yahweh, kasama ang mga pilak at mga ginto na nakuha niya sa lahat ng bansa: sa Edom, Moab, sa mga Ammonita, sa mga Filisteo, at Amalek. **12** Pinatay ni Abisai na anak ni Zeruías ang 18,000 na Edomita sa lambak ng Asin. **13** Naglagay siya ng mga kuta sa Edom, at naging mga tagapaglingkod ni David ang lahat ng Edomita. Binigyan ni Yahweh si David ng katagumpayán saan man siya napunta. **14** Naghari si David sa buong Israel, at pinangasiwaan niya nang may katarungan at katuwiran ang lahat ng kaniyang mamamayan. **15** Si Joab na anak ni Zeruías ang pinuno ng hukbo, at si Jehosafat na anak ni Ahilud ang tagapagtala. **16** Si Zadok na anak ni Ahítob at si Abimelec na anak ni Abiatar ay mga pari, at si Shavsha ay eskriba. **17** Si Benaias na anak ni Joiada ang tagapagasiwa ng mga Kereteo at mga Peleteo, at ang mga anak ni David ay ang mga pangunahing tagapayo ng hari.

19 Hindi nagtagal, namatay ang hari ng mga Ammonita na si Nahas at ang kaniyang anak ang naging hari kapalit niya. **2** Sinabi ni David,

"Magpapakita ako ng kabaitan kay Hanun na anak ni Nahas sapagkat nagpakiita ng kabaitan ang kaniyang ama sa akin." Kaya napadala si David ng mga mensahero upang damayan siya tungkol sa kaniyang ama. Pumasok ang mga lingkod ni David sa lupain ng mga Ammonita at pumunta kay Hanun upang damayan siya. **3** Ngunit sinabi ng mga pinuno ng mga Ammonita kay Hanun, "Iniiisip mo ba talaga na pinararanganan ni David ang iyong ama dahil napadala siya ng mga kalalakihan upang alivin ka? Hindi kaya naparito ang kaniyang mga lingkod sa iyo upang manmanan at suriin ang lupain upang pabagsakin ito?" **4** Kaya ipinahuli ni Hanun ang mga lingkod ni David, inahítan sila, pinutol ang kanilang mga kasuotan mula sa kanilang baywang, hanggang sa puwitán at saka sila pinaol. **5** Nang isinalaysay nila ito kay David, napadala siya ng mga sasalubong sa kanila, sapagkat labis na napahiya ang mga kalalakihan. Sinabi ng hari, "Manatili kayo sa Jerico hanggang sa muling tumubo ang inyong mga balbas at saka kayo bumalik dito." **6** Nang nakita ng mga Ammonita na naging mabaho sila kay David, napadala si Hanun at ang mga Ammonita ng isang libong talentong pilak upang upahan ang mga karwáhe ng Arameo at mga mangangabayo mula sa Naharaim, Maacah, at Soba. **7** Nakaupta sila ng 32,000 na karwáhe sa hari ng Maacah at ang kaniyang mga tauhan na pumunta at nagkampo sa tapat ng Medeba. Nagsama-sama ang mga Ammonita mula sa kanilang mga lungsod at pumunta sa digmaan. **8** Nang marinig ito ni David, ipinadalà niya si Joab at ang kaniyang buong hukbo upang salubringin sila. **9** Lumabas ang mga Ammonita at humanay para sa labanan sa may tarangkahán ng lungsod, samantalang ang mga haring dumating ay nasa parang na wala silang kásama. **10** Nang makita ni Joab na ang hanay na kaniyang kakalabanin ay kapwa sa harapan at likuran, pumili siya ng ilan sa mga pinakamahusay na mandirigma ng Israel at pinahanay sila laban sa mga Arameo. **11** Samantala ibinigay niya ang pamumuno sa mga natirang hukbo sa kaniyang kapatid na si Abiatal at inilagay niya sila sa hanay ng pakikiplagban sa hukbo ng mga Ammonita. **12** Sinabi ni Joab, "Kung labis na malakas ang mga Arameo para sa akin, kailangan mo akong iligitas Abisai. Ngunit kung labis na malakas ang hukbo

ng mga Ammonita para sa iyo, darating ako at illigtas kita. **13** Maging malakas ka at ipakita natin na tayo ay malakas alang-alang sa ating bayan at alang-alang sa mga lungsod ng ating Diyos, sapagkat gagawin ni Yahweh kung ano ang mabuti para sa kaniyang layunin.” **14** Kaya sumulong si Joab at ang mga kawal ng kaniyang hukbo sa digmaan laban sa mga Arameo, na sapilitan tumakas sa harap ng hukbo ng Israel. **15** Nang makita ng hukbo ng mga Ammonita na tumakas ang mga Arameo, tumakas din sila mula kay Joab na kapatid ni Abisail at bumalik sa lungsod. Pagkatapos, bumalik si Joab mula sa mga Ammonita at bumalik sa Jerusalem. **16** At nang nakita ng mga Arameo na natatalo sila ng Israel, nagpadala sila ng karagdagang mga kawal mula sa ibayong Ilog Efrates, kasama si Sofac, ang pinuno ng hukbo ni Hadadezer. **17** Nang sabihin ito kay David, tinipon niya ang lahat ng Israel, tumawid sila sa Jordan, at pumunta sa kanila. Pinahanay niya ang hukbo para sa digmaan laban sa mga Arameo, at nilabanan niya siya. **18** Tumakas ang mga Arameo mula sa Israel at nakapatay si David ng pitong libong nakakarwaheng Arameo at apatnapung libong mga kawal na naglalakad. Pinatay din niya si Sofac, ang pinuno ng hukbo. **19** Nang makita ng lahat ng haring tagapaglingkod ni Hadadezer na tinalo sila ng Israel, napikagkasundo sila kay David at naglingkod sa kanila. Kaya hindi na pumayag ang mga Arameo na tulungan ang mga Ammonita.

20 Nang sumapit ang tagsibol sa panahon na karaniwang halikipaggidigma ang mga hari. Pinangunahan ni Joab ang hukbo sa labanan at winasak nila ang lupain ng mga Ammonita. Pumunta siya at sinalakay ang Rabba, nanatili si David sa Jerusalem. Nilusob ni Joab ang Rabba at tinalo ito. **2** Kinuha ni David ang korona ng kanilang hari mula sa ulo nito at nalaman niya na nagtitimbang ito ng isang talentong ginto at may mga mamahaling bato. Inilagay ang korona sa ulo ni David at inilabas niya ang napakalaking bilang na sinamsam sa lungsod. **3** Pinalabas niya ang mga tao na nasa lungsod at sapilitan silang pinagtrabaho gamit ang mga lagari, mga matutulis na bakal at mga palakol. Iniuksit si David sa lahat ng mga lungsod ng mga Ammonita na gawin ang trabahong ito. Pagkatapos, bumalik si David at ang lahat ng kaniyang hukbo sa Jerusalem. **4** At nangyari pagkatapos nito, nagkaroon ng digmaan sa Gezer laban sa mga Filisteo. Napatay ni Sibecai na Husatita si Sipai, isa sa mga kaapu-apuhan ng Refaim at nasakop ang mga Filisteo. **5** At muling nangyari sa digmaan laban sa mga Filisteo sa Gob, pinatay ni Elhanan na anak ni Jair na taga-Bethlehem si Lahmi na kapatid ni Goliath na taga-Gat, na ang sibat ay katulad ng kahoy na ginagamit ng manghahabi. **6** At nangyari na sa isa pang labanan sa Gat, may isang lalaking sobrang tangkad na may tigaanim na daliri sa bawat kamay at tig-aanim na daliri sa bawat paa. Mula rin siya sa lahi ng Refaim, **7** Nang kutyain niya ang hukbo ng Israel, pinatay siya ni Jehonadab na anak ni Simea, na kapatid ni David. **8** Ito ay mga kaapu-apuhan ng Refaim sa Gat, at sila ay pinatay sa pamamagitan ng kamay ni David at sa kamay ng kaniyang mga kawal.

21 Lumitaw ang isang kaaway laban sa Israel at inudyukan si David na bilangin ang mga tao sa Israel. **2** Sinabi ni David kay Joab at sa mga pinuno ng hukbo, “Pumunta kayo, bilangin ninyo ang mga tao ng Israel mula Beer-seba hanggang Dan at bumalik kayo at ibalita ninyo sa akin, upang malaman ko ang bilang nila. **3** Sinabi ni Joab, “Nawa ay paramihin ni Yahweh ang kaniyang hukbo ng isandaang beses na mas marami kaysa sa kung ano ito ngayon. Ngunit aking panginoong hari, hindi ba naglingkod silang lahat sa aking panginoon? Bakit gusto ito ng aking panginoon? Bakit ka magdadala ng sanhi ng pagkakasala sa Israel?” **4** Ngunit nanaig ang utos ng hari kay Joab. Kaya umalis si Joab at pumunta sa lahat ng dako ng Israel. Pagkatapos bumalik siya sa Jerusalem. **5** At ibinalita ni Joab ang kabuuang bilang ng mga kalalakihang mandirigma kay David. Mayroong 1, 100, 000 na mga kalalakihan na bumubunot ng espada sa Israel. Mayroong 470, 000 na mga kawal sa Juda lamang. **6** Ngunit hindi kasama sa bilang ang mga tribu ni Levi at Benjamin, sapagkat namuhu si Joab sa utos ng hari. **7** Nasaktan ang Diyos sa ginawa niyang ito, kaya sinalakay niya ang Israel. **8** Sinabi ni David sa Diyos, “Labis akong nagkasala sa paggawa nito. Ngayon, alisin mo ang kasalanan ng iyong lingkod, sapagkat ayo ang naging napakahangal.” **9** Sinabi ni Yahweh kay Gad, na propeta ni David, **10** “Pumunta ka at sabihin kay David: ‘Ito ang sinabi ni Yahweh: ‘Binibigyan kita ng tatlong pagpipilian. Pumili ka ng isa sa mga ito.’” **11** Kaya pumunta si Gad kay David at sinabi sa kaniya,

“Ito ang sinabi ni Yahweh: ‘Mamili ka ng isa sa mga ito: **12** tatlong taon na tag-gutom, tatlong buwan na pagtugis ng iyong mga kaaway at pagkahuli sa pamamagitan ng kanilang mga espada, o kaya tatlong araw na espada ni Yahweh, iyon ay, isang salot sa lupain, wawasanin ng mga anghel ni Yahweh ang buong lupain ng Israel.’ Kaya ngayon, magpasya ka kung anong sagot ang dadalhin sa nagsugo sa akin” **13** Pagkatapos, sinabi ni David kay Gad, “Ako ay nasa mahirap na kalagayan. Hayaan mong mahulog ako sa kamay ni Yahweh kaysa sa kamay ng mga tao, sapagkat napakadakila ng kaniyang mahabaging gawa.” **14** Kaya nagpadalda si Yahweh ng isang salot sa Israel at pitumpung libong taon ang namatay. **15** Nagpadala ang Diyos ng isang anghel sa Jerusalem upang sirain ito. Nang sisirain na niya ito, nanoord si Yahweh at nagbago ang kaniyang isip tungkol sa paninira. Sinabi nya sa naninirang anghel, “Tama na! Ngayon iuromg mo ang iyong kamay.” Sa oras na iyon, nakatayo ang anghel ni Yahweh sa giikan ni Ornan na Jebuseo. **16** Tumingin sa itaas si David at nakita niya ang anghel ni Yahweh na nakatayo sa pagitan ng langit at lupa na may hawak na espada na nakataas sa buong Jerusalem. Pagkatapos dumapa si David at ang mga nakatatanda na nakadamt ng pangluksa sa lupa. **17** Sinabi ni David sa Diyos, “Hindi ba ako ang nag-utos na bilangin ang hukbo? Ginawa ko ang masamang bagay na ito. Ngunit ang mga tupang ito, ano ang kanilang ginawa? Pakiusap Yahweh na aking Diyos, hayaan mong ako at ang aking pamilya ang parusahan ng iyong kamay, ngunit huwag mong parusahan ang iyong mga tao ng salot na ito.” **18** Kaya inutusan ng anghel ni Yahweh si Gad na sabihin kay David, na kailangang pumunta si David at magtayo ng altar para kay Yahweh sa giikan ni Ornan na Jabuseo. **19** Kaya pumunta si David gaya ng itinagubilin sa kaniya ni Gad na gawin sa ngalan ni Yahweh. **20** Habang naggigigil ng trigo si Ornan, lumington siya at nakita ang anghel. Nagtago siya at ang kaniyang apat na anak na lalaki na kasama niya. **21** Nang dumating si David kay Ornan, tumingin si Ornan at nakita niya si David. Iniwani niya ang giikan at yumukod kay David na nasa lupa ang kaniyang Mukha. **22** At sinabi ni David kay Ornan, “Ibenta mo sa akin ang giikan ito upang makapagtayo ako ng altar para kay Yahweh. Babayaran ko ang kabuuang halaga upang maalis ang salot sa mga tao.” **23** Sinabi ni Ornan kay David, “Kunin mo ito na parang pagmamay-ari mo aking panginoon na hari. Gawin mo dito kung ano ang mabuti sa iyong parinigin. Narito, bibigyan kita ng mga baka para sa mga alay na susunugin, mga kahoy na kasakapan sa panggilik para pangatong at trigo para sa handog na butil; Ibibigay ko ang lahat ng ito sa iyo.” **24** Sinabi ni Haring David kay Ornan, “Hindi, igingiti kong babayaran ko ang kabuuang halaga. Hindi ko kukunin ang sa iyo at ihahandog ito bilang handog na susunugin para kay Yahweh, ng walang halaga.” **25** Kaya nagbayad si David ng animmaraang siklong ginto para sa lugar. **26** Nagtago doon si David ng altar para kay Yahweh at naghandog ng mga alay na susunugin at mga handog pangkapayapaan. Tinawag niya si Yahweh, na sumagot sa kanya sa pamamagitan ng apoy mula sa langit patungo sa altar para sa mga handog na susunugin. **27** Pagkatapos nagbigay ng utos si Yahweh sa anghel at ibinalik ng anghel ang kaniyang espada sa lalagyan nito. **28** Nang makita ni David na sinagot siya ni Yahweh sa giikan ni Ornan na Jabuseo, ginawa na niya ang pag-aalay doon sa sandali ring iyon. **29** Sa panahon iyon, ang tabernakulo ni Yahweh na ginawa ni Moises sa ilang at ang altar para sa mga alay na susunugin ay nasa banal na lugar sa Gibeon. **30** Gayun paman, hindi makapunta si David doon upang humingi ng patnubay sa Diyos, dahil natatakot siya sa espada ng anghel ni Yahweh.

22 At sinabi ni David, “Dito itatayo ang tahanan ng Diyos na si Yahweh, kasama ang altar para sa mga handog na susunugin ng Israel.” **2** Kaya inutosan ni David ang kaniyang mga lingkod na tipunin ang mga dayuhang nakatira sa lupain ng Israel. Itinalaga nya sila na maging mga taga-tapyas ng bato, upang tumaypas ng mga malalaking bato, upang maitayo ang tahanan ng Diyos. **3** Nagbigay si David ng maraming bakal para sa mga pako sa mga pintuan patungo sa mga daanan at para sa mga bisagra. Nagbigay rin siya ng maraming tanso na hindi kayang timbangin, **4** at maraming puno ng sedar na hindi mabilang. (Nagdala ng napakaraming troso ng sedar ang mga taga-Sidon at mga taga-Tiron na hindi kayang bilangan ni David.) **5** Sinabi ni David, “Ang aking anak na si Solomon ay bata at wala pang karanasan, at ang tahanan na itatayo para kay Yahweh ay dapat na bukd-tanging kahanga-hanga, nang sa gayon ito ay maging tanyag at maluwalhati sa lahat ng ibang

Iupain. Kaya maghahanda ako para sa pagtatayo nito." Kaya gumawa si David ng malawakang paghahanda bago ang kaniyang kamatayan. **6** Pagkatapos ay tinawag niya ang kaniyang anak na si Solomon at inutusan siya na magtayo ng isang tahanan para kay Yahweh, ang Diyos ng Israel. **7** Sinabi ni David kay Solomon, "Anak ko, hangarin ko ito na ako mismo ang magtayo ng tahanan, para sa pangalan ni Yahweh na aking Diyos. **8** Ngunit dumating si Yahweh sa akin at sinabi, 'Marami ka ng pinadanan na dugo at nakipaglaban sa maraming labanan. Hindi ikaw ang magtatayo ng tahanan para sa aking pangalan, dahil marami ka ng pinadanan na dugo sa munda sa aking paninig. **9** Gayunpaman, magkakaroon ka ng isang anak na lalaki na magiging payapang tao. Bibigyan ko siya ng kapahingahan mula sa lahat ng kaniyang kaaway sa bawat panig. Sapagkat Solomon ang kaniyang magiging pangalan, at bibigyan ko ng kapayapaan at katahimikan ang Israel sa kaniyang mga araw. **10** Magtatayo siya ng isang tahanan para sa aking pangalan. Magiging anak ko siya at ako ang magiging ama niya. Itatatag ko ang trono ng kaniyang kaharian sa buong Israel magpakailanman." **11** "Ngayon, aking anak, samahan ka nawa ni Yahweh at bigyan ka niya ng kakayahan upang magtagumpay. Maitayo mo nawa ang tahanan ni Yahweh na iyong Diyos, gaya ng sinabi niya na gagawin mo. **12** Tangging si Yahweh nawa ang magbigay sa iyo ng kaalaman at pang-unawa upang masundin mo ang batas ni Yahweh na iyong Diyos, kapag inilagay ka niyang tagapamahala sa buong Israel. **13** At magtagumpay ka, kung maingat mong susundin ang mga tuntunin at mga kautusin na ibinigay ni Yahweh kaya Moises para sa Israel. Maging matatag ka at lakasan mo ang iyong loob. Huwag kang matakot o panghinaan ng loob. **14** Ngayon, tingnan mo, buong pagsisikap kong inhanda para sa tahanan ni Yahweh ang 100, 000 talento ng ginto, isang milyong talento ng pilak, tanso at maraming bilang ng bakal. Nagbigay rin ako ng troso at bato. Dapat mo pang dagdagan ang lahat ng mga ito. **15** Mayroon kang maraming manggagawa na makakasama mo, mga taga-taypas ng bato, mga mason, mga carpintero at mga mahuhusay na manggagawa ng iba't ibang mga bagay na hindi mabilang, **16** na may kakayahan gumawa sa ginto, pilak, tanso at bakal. Kaya simulan mo ng magtrabaho at samahan ka nawa ni Yahweh." **17** Ipinag-utos rin ni David sa lahat ng mga pinuno ng Israel na tulungan ang kaniyang anak na si Solomon, sinasabi, **18** "Si Yahweh na inyong Diyos ay kasama ninyo at binigyan kayo ng kapayapaan sa bawat panig. Ibinigay niya sa akin ang lahat ng mga natikra sa rehiyon. Nasakop ni Yahweh ang rehiyon at ang mga tao nito. **19** Ngayon hanapin ninyo si Yahweh na inyong Diyos nang buong puso at kaluluwa. Tumayo kayo at itayo ang banal na lugar ng Diyos na si Yahweh. At maaari na ninyong dalhin ang kaban ng tipan ni Yahweh at ang mga bagay na pag-aari ng Diyos sa tahanan na itinayo para sa pangalan ni Yahweh."

23 Nang matanda na si David at malapit na ang wakas ng kaniyang buhay, ginawa niyang hari sa buong Israel ang kaniyang anak na si Solomon. **2** Tinipon niya ang lahat ng mga pinuno ng Israel, kasama ang mga pari at mga Levita. **3** Binilang ang mga Levita na nasa tatlongtaong gulang at higit pa. Tatlong'ut walong libo ang bilang nila. **4** Sa mga ito, dalawampu't apat na libo ang mangangasiwa ng trabaho sa tahanan ni Yahweh, at anim na libo ang mga opisyal at mga hukom. **5** Ang apat na libo ay mga taga-bantay ng pintuan at apat na libo ang magpupuri kay Yahweh na may mga instrumento "na ginawa ko para sa pagsamba" sabi ni David. **6** Hinati sila ni David sa pangkat na umayon sa mga anak na lalaki ni Levi: Gershon, Kohat at Merari. **7** Mula sa mga angkan na nagmula kay Gershon, si Ladan at Simei. **8** Mayorong tatology sa mga lalaking anak ni Ladan: sina Jehiel na pinuno, Zetam at Joel. **9** Mayorong tatology sa mga lalaking anak ni Simei: sina Zelomit, Haziel at Haran. Ito ang mga pinuno ng mga angkan ni Ladan. **10** Ang apat na anak na lalaki ni Simei: sina Jahat, Zisa, Jeus at Berias. **11** Si Jahat ang panganay at si Zisa ang pangalawa ngunit hindi nagkaroon ng maraming anak na lalaki sina Jeus at Beria, kaya sila ay binilang na isang angkan na may parehong tungkulin. **12** Ang apat na anak na lalaki ni Kohat: sina Amram, Izar, Hebron at Uziel. **13** Ang mga anak ni Amram: sina Aaron at Moises. Napili si Aaron at ang kaniyang kaapu-apuhan sa isang permanenteng batayan upang ihandog ang mga bagay na ganap na pag-aari ni Yahweh, upang maghandog ng insenso kay Yahweh, upang maglingkod sa kaniya, at upang magbigay ng mga pagpapala sa kaniyang pangalan magpakailanman. **14** Tungkol naman kay Moises na lingkod ng Diyos, ang kaniyang mga

anak ay itinuring na mga Levita. **15** Ang mga anak na lalaki ni Moises ay sina Gershon at Eleazar. **16** Si Sebuel ang pinakamatanda sa kaapu-apuhan ni Gershon. **17** Si Rehabias ang kaapu-apuhan ni Eleazar. Wala ng ibang anak na lalaki ni Eleazar, ngunit si Rehabias ay maraming mga kaapu-apuhan. **18** Ang anak na lalaki ni Izar ay si Zelomit na pinuno. **19** Ang kaapu-apuhan ni Hebron ay si Jerias, ang panganay, si Amarias ang pangalawa, si Jahziel ang pangatlo, at si Jecamiam ang pang-apat. **20** Ang mga anak na lalaki ni Uziel ay si Micas na panganay, at si Isias na ikalawang. **21** Ang mga anak na lalaki ni Merari ay sina Mahli at Musi. Sina Eleazar at Kis ang mga anak na lalaki ni Mahli. **22** Namatay si Eleazar na hindi nagkaroon ng mga anak na lalaki. Mayroon lamang siyang anak na mga babae. Sila ay naging asawa ng mga anak na lalaki ni Kis. **23** Ang tatlong mga anak na lalaki ni Musi ay sina Mahli, Eder, at Jeremot. **24** Ito ang mga kaapu-apuhan ni Levi ayon sa kanilang mga angkan. Sila ang mga pinuno na binilang at nilista sa pamamagitan ng pangalan, ng mga angkan na gumawa ng gawain ng paglilingkod sa tahanan ni Yahweh, mula sa dalampung taong gulang pataas. **25** Sapagkat sinabi ni David, "Si Yahweh, na Diyos ng Israel, ay nagbigay ng kapahingahan sa kaniyang mga tao. Ginawa niya ang kaniyang tahanan sa Jerusealem magpakailanman. **26** Hindi ni kinakailangan pang buhatin ng mga Levita ang tabernakulo at lahat ng kagamitan nginagamit sa paglilingkod dito. **27** Sapagkat sa huling mga salita ni David, ang mga Levita ay binilang mula sa gulang na dalampung taon pataas. **28** Ang kanilang tungkulin ay upang tulungan ang kaapu-apuhan ni Aaron sa paglilingkod sa tahanan ni Yahweh. Sila ang mangangalaga sa mga patyo, mga silid, ang seremonya sa paglilinis ng lahat ng mga bagay na pag-aari ni Yahweh, at iba pang gawain sa paglilingkod sa tahanan ng Diyos. **29** Sila rin ang mamamahala sa tinapay na handog, ang pinong harina para sa mga handog na butil, ang manipis na tinapay na walang pampaalsa, ang inihurnong mga handog, ang mga handog na hinuluan ng langis, at lahat ng panukat ng dami at sukat ng mga bagay. **30** Tumatayo rin sila tuwing umaga upang magpasalamat at magpuri kay Yahweh. Ginawaya rin nila ito sa gabi. **31** At sa tuwing iniaalay ang mga handog na susunugin kay Yahweh, sa Araw ng Pamamahala at sa pagdiriwang ng bagong buwan at mga araw ng pista. Ang saktong bilang na itinakda sa pamamagitan ng kautusan, ay kailangan na laging nasa harap ni Yahweh. **32** Sila ang mamamahala sa tolda ng pagtitipon, sa banal na lugar, at tutulungan nila ang mga katulad nilang kaapu-apuhan ni Aaron sa paglilingkod sa tahanan ni Yahweh.

24 Ang mga pangkat ayon sa mga kaapu-apuhan ni Aaron ay ito: **1** sina Nadab, Abihu, Eleazar at Itamar. **2** Sina Nadab at Abihu ay namatay bago namatay ang kanilang ama. Wala silang anak, kaya sina Eleazar at Itamar ay naglilingkod bilang mga pari. **3** Si David kasama si Zadok, na anak ni Eleazar, at si Ahimelec, na anak ni Itamar ang naghati sa kanila sa grupo para sa kanilang tungkulin bilang pari. **4** Mas marami ang mga namumunong kalalakihan mula sa mga kaapu-apuhan ni Eleazar kaysa sa mga kaapu-apuhan ni Itamar, kaya hinati niila ang mga kaapu-apuhan ni Eleazar sa labing anim na pangkat. Ginawa nila ito ayon sa mga pinuno ng mga angkan at ayon sa mga kaapu-apuhan ni Itamar. Ang mga pangkat na ito ay walo ang bilang na kumakatawan sa kanilang angkan. **5** Sila ay hinati ng walang pinapanigan sa pamamagitan ng bunutat sapagkat naroon ang mga itinalagang tagapangasiwa at mga tagapanguna ng Diyos mula sa mga kaapu-apuhan ni Eleazar at mga kaapu-apuhan ni Itamar. **6** Isinulat ni Semaias na anak na netanel na eskriba, na isang Levita, ang kanilang mga pangalan sa harapan ng hari, ng mga opisyal, ni Zadok na pari, ni Ahimelec na anak ni Abiatar, at ng mga pinuno ng mga pari at mga Levitang pamilya. Isang angkan ang napili sa pamamagitan ng palabutan mula sa mga kaapu-apuhan ni Eleazar, at ang susunod ay pipiliin sa pamamagitan ng palabutan mula sa mga kaapu-apuhan ni Itamar. **7** Ang unang napili sa pamamagitan ng sapalaran ay si Jehoiarib, ang pangalawa ay si Jedaias. **8** Ang pangatlo ay si Harim, ang pangapat ay si Seorim, **9** ang ikalima ay si Malaquias, ang ikaanina ay si Mijamin, **10** ang ikapito ay si Hacos, ang ikawalo ay si Abias, **11** ang ikasiyam ay si Jeshua, ang ikasampu ay si Sceanias, **12** ang ikalabing-isaa ay si Eliasib, ang ikalabindalawa ay si Jaquim, **13** ang ikalabintatlo ay si Jupa, ang ikalabing-apat ay si Jesebeab, **14** ang ikalabinglima ay si Bilga, ang ikalabing-anim ay si Imer, **15** ang ikalabingpito ay si Hezer, ang ikalabingwalo ay si Afses, **16** ikalabinsiyam ay si Petaya, ang ay si

Hazaquel, **17** ang ikadalawampu't isa ay si Jaquin, ang ikadalawampu't dalawa ay si Gamul, **18** ang ikadalawampu't tatló ay si Delaias, at ang ikadalawampu't apat ay si Maasias. **19** Ito ang pagkakasunud-sunod ng kanilang paglilingkod nang pumunta sila sa tahanan ni Yahweh, na sinusunod ang altintuning ibinigay sa kanila ni Aaron na kanilang ninuno, gaya ng initos sa kaniya ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. **20** Ito ang iba pang mga kaapu-apuhan ni Levi: Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Amram ay si Subael. Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Subael ay si Jehedias. **21** Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Amram ay si Isias. **22** Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Isharita ay si Zelomot. Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Zelomot ay si Jahat. **23** Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Hebron ay si Jeries ang pinakamatanda, ikalawa ay si Amarias, pangatlo ay si Jahziel, at ang ikapat ay si Jecamiam. **24** Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Uziel ay si Micas. Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Micas ay si Samir. **25** Ang kapatiid na lalaki ni Micas ay si Isias. Kabilang si Zacarias sa mga anak ni Isias. **26** Kabilang si Mahli at Musi sa mga kaapu-apuhan ni Merari. Kabilang si Beno sa mga kaapu-apuhan ni Jaazias. **27** Kabilang din sina Jaazias, Beno, Soham, Zacur at Iibri sa mga kaapu-apuhan ni Merari. **28** Kabilang si Eleazar na walang mga anak sa mga kaapu-apuhan ni Mahli. **29** Kabilang si Jerameel sa mga kaapu-apuhan ni Kish. **30** Kabilang din sina Mahli, Eder at si Jerimot sa mga kaapu-apuhan ni Musi. Ito ang mga Levita na itinala ayon sa kanilang mga pamilya. **31** Nagsapalaran din ang mga kalalakihang ito sa harap ng haring si David, Zadok, Ahimelec, at mga pinuno ng mga pamilya ng mga pari at mga Levita. Ang mga pamilya ng mga pangaray na lalaki ay nagsapalaran kasama ng mga bunso. Nagsapalaran sila gaya ng ginawa ng mga kaapu-apuhan ni Aaron.

25 Si David at ang mga pinuno ng manggagawa ng tabernakulo ay pumili ng ilan sa mga anak nina Asaf, Heman at Jeduthun para sa ilang mga gawain na ito. Nagpahayag ng propesiya ang mga kalalakihang ito nang may arpa, mga instrumentong may kuwerdas at mga pompiyang. Ito ang listahan ng mga kalalakihang gumawa ng gawaing ito: **2** Mula sa mga anak ni Asaf ay sina Zacur, Jose, Netanias, at Asarelas, ang mga anak na lalaki ni Asaf, sa ilalim ng pangunguna ni Asaf, na nagpapahayag sa ilalim ng pangangasiwa ng hari. **3** Mula naman sa mga anak na lalaki ni Jeduthun ay: sina Gedalias, Zeri, Jesaias, Simei, Hashabias at Matitias, anim sa kabuuang bilang, sa ilalim ng pangunguna ng kanilang amang si Jeduthun, na siyang tumugtong ng arpa para sa pagpapasalamat ng pagpupuri kay Yahweh. **4** Mula sa mga anak ni Heman ay: sina Bukias, Matanias, Uziel, Sebuel, Jerimot, Hananias, Hanani, Eliata, Gedalti, Ramanti-ezer, Josbecasa, Maloti, Hotir at Mahaziot. **5** Lahat sila ay mga anak ni Heman na propeta ng hari. Binigyan ng Diyos si Heman ng labing-apat na anak na lalaki at tatlong anak na babae upang siya ay parangalan. **6** Lahat sila ay nasa patubay ng kanilang mga ama. Sila ay mga musikero sa tahanan ni Yahweh, na may mga pompiyang at instrumentong may kuwerdas habang sila ay naglilingkod sa tahanan ng Diyos. Sina Asaf, Jeduthun at Heman ay nasa ilalim ng pangangasiwa ng hari. **7** Sila at ang kanilang mga kapatiid na mahusay at bihasa upang bumuo ng musika para kay Yahweh ay may bilang na **288**. **8** Sila ay nagsapalaran para sa kanilang mga tungkulín, pantay-pantay ang lahat, ang nakababata maging ang matatanda, ang guro maging ang mag-aaral. **9** Ngayon tungkol sa mga anak na lalaki ni Asaf: ang unang napili sa pamamagitan ng palabutan ay napunta sa pamilya ni Jose, ang ikalawa ay napunta sa pamilya ni Gedalias, labindalawang katoa ang bilang. **10** Ang ikatlo ay napunta kay Zacur, sa kaniyang mga anak at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **11** Ang ikaapat ay napunta kay Izri, sa kaniyang mga anak at ang kaniyang kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **12** Ang ikalima ay napunta kay Netanias, sa kaniyang mga anak at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **13** Ang ikaanim ay napunta kay Bukias, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **14** Ang ikapito ay kay Jesharelah, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **15** Ang ikawalo ay pumunta kay Jesaias, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **16** Ang ikasiyam ay napunta kay Matitias, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **17** Ang ikasampu ay napunta kay Simei, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **18** Ang ikalabing-isa ay napunta kay Azarel, sa kaniyang

mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **19** Ang ikalabindalawa ay napunta kay Hashabias, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **20** Ang ikalabintatlo ay napunta kay Subael, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **21** Ang ikalabing-apat ay napunta kay Matitas, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **22** Ang ikalabinlima ay kay Jeremot, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **23** Ang ikalabing-anim ay napunta kay Hananias, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **24** Ang ikalabingpito ay napunta kay Josbecasa, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **25** Ang ikalabingwalo ay napunta kay Hanania, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **26** Ang ikalabingsiyam ay kay Maloti, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **27** Ang ikadalawampu ay napunta kay Eliata, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **28** Ang ikadalawampu't isa ay napunta kay Hotir, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **29** Ang ikadalawampu't dalawa ay napunta kay Gidalti, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **30** Ang ikadalawampu't tatló ay kay Mahaziot, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao. **31** Ang ikadalawampu't apat ay pumunta kay Romanti-Ezer, sa kaniyang mga anak na lalaki at mga kamag-anak, labindalawang bilang ng tao.

26 Ito ang pagkahati-hati ng mga pangkat ng mga nagbabantay ng tarangkahan: Mula sa angkan ni Korah, si Meselemias na anak ni Korah, kaapu-apuhan ni Asaf. **2** Mayoong mga anak na lalaki si Meselemias: si Zacarias ang panganyan, si Jedael ang ikalawa, si Zebadias ang ikatlo, si Jatniel ang ikaapat, **3** si Elam ang ikalima, si Jehohanan ang ikaanim, si Elehoenai ang ikapito. **4** May mga anak na lalaki si Obed Edom: si Semaias ang panganyan, si Jehozabad ang ikalawa, si Joa ang ikatlo, at si Sacar ang ikaapat, at si Natanel ang ikalima, **5** si Amiel ang ikaanim, si Isacar ang ikapito, si Peuleletai ang ikawalo, sapagkat pinagpala ng Diyos si Obed Edom. **6** Si Semaias, na kaniyang anak ay nagkaroon ng mga anak na lalaki na namumuno sa kani-kanihang mga pamilya. Sila ang mga kalalakihang marami ang kakayahan. **7** Ang mga anak na lalaki ni Semaias ay sina Otni, Refael, Obed at Elzabad. Ang mga kamag-anak niya na sina Elihu at Semaquias ay mga kalalakihang may mga kakayahan rin. **8** Lahat sila ay mga kaapu-apuhan ni Obed-edom. Sila at ang kanilang mga anak na lalaki ay may kakayahan gawin ang kanilang mga tungkulín sa paglilingkod sa loob ng tabernakulo. Ang animnapu't dalawa sa kanila ay mga kamag-anak ni Obed-edom. **9** Si Meselemias ay may mga lalaking anak at kamag-anak, mga lalaking may kakayahan, labingwalang silang lahat. **10** Si Hosa, na kaapu-apuhan ni Merari, ay may mga anak na lalaki: si Simri ang pinuno (ginawa siyang pinuno ng kaniyang ama kahit hindi siya ang panganyan), **11** si Hilktas ang ikalawa, si Tebalias ang ikatlo, at si Zacarias ang ikaapat. Lahat ng mga anak ni Hosa at mga kamag-anak ay labintatlo ang bilang. **12** Ang pagkakapangkat-pangkat na ito ng mga tagapagbantay ng tarangkahan, na ayon sa kanilang mga pinuno ay may mga tungkulín na tulad ng kanilang mga kamag-anak, upang maglingkod sa tahanan ni Yahweh. **13** Nagpalabutan nila, maging bata at matanda, ayon sa kanilang mga pamilya, para sa bawat tarangkahan. **14** Nang nagpalabutan nila para sa silangang tarangkahan, napunta ito kay Selemias. Pagkataso ay nagpalabutan uli sila para sa anak niyung si Zacarias, isang matalinong tagapagpayo, at napunta sa kaniya ang hilagang tarangkahan. **15** Kay Obed-edom itinalaga ang tarangkahan sa timog, at itinalaga sa kaniyang mga anak ang mga bayah-imbakan. **16** Itinalaga kina Supim at Hosa ang kanlurang tarangkahan pati na rin ang tarangkahan ng Sallequet, na nasa daang paakyat. Itinakda ang pagbabantay para sa bawat pamilya. **17** Sa bandang silangan ay may anini na Levita, sa hilaga ay may apat sa isang araw, sa timog ay may apat sa isang araw at dalawang pares sa mga bayah-imbakan. **18** Sa kanlurang patyo ay may apat na nakabantay, may apat din sa daanan, at may dalawa sa patyo. **19** Ito ay mga pagkakapangkat-pangkat ng mga nagbabantay ng tarangkahan. Marami sa kanila ay mga kaapu-apuhan nina Korah at Merari. **20** Sa mga Levita, si Ahias ang taga-pangangasiwa ng mga kayamanan sa tahanan ng

Diyos, at ang mga bagay na kayamanan na pag-aari ni Yahweh. **21** Ang mga kaapu-apuhan ni Ladan na nagmula kay Gershon at mga pinuno ng mga pamilya ni Ladan na Gersonita, ay sina Jehiel at ang kaniyang mga anak, **22** si Zetam, at si Joel na kaniyang kapatid, na nangangasiwa sa mga bayah-imbakan sa tahanan ni Yahweh. **23** May mga bantay din na kinuha mula sa mga angkan ni Amram, Ishar, Hebron, at Uzziel. **24** Si Sebuel na anak ni Gershon na anak ni Moises ang nangangasiwa ng mga bayah-imbakan. **25** Ang kaniyang mga kamag-anak mula sa angkan ni Eliezer ay ang anak niyang si Rehabias, ang anak na lalaki ni Rehabias na si Jesaias, ang anak na lalaki ni Jesaias na si Joram, ang anak na lalaki ni Joram na si Zicri, at ang anak na lalaki naman ni Zicri na si Selomit. **26** Sina Selomit at ang kaniyang mga kamag-anak ang namamahala sa lahat ng mga bayah-imbakan kung saan nakatago ang mga bagay na pag-aari ni Yahweh, na inilaan ni Haring David, ng mga pinuno ng mga pamilya, ng mga pinuno ng libo-libo at daan-daan, at ng mga pinuno ng mga hukbo kay Yahweh. **27** Inilaan nila ang ilan sa mga nasamsam sa labanan para sa pagpapaayos ng tahanan ni Yahweh. **28** Nangangasiwa rin sila sa lahat ng mga bagay na inilaan ni propeta Samuel kay Yahweh, mga bagay na inilaan ni Saul na anak ni Kish, ni Abner na anak ni Ner, at ni Joab na anak ni Zeruias. Ang lahat ng mga inilaan kay Yahweh ay nasa ilalim ng pag-iingat ni Selomit at ng kaniyang mga kamag-anak. **29** Sa mga kaapu-apuhan ni Ishar, si Kenarias at ang kaniyang mga anak ang tagapamahala sa mga gawain sa labas ng Israel. Sila ang mga opisyal at mga hukom. **30** Sa mga kaapu-apuhan ni Hebron, sina Hashabaias at ang kaniyang mga kapatid, 1, 700 na kalalakihang may kakayahang, ang tagapamahala sa gawain para kay Yahweh at sa mga gawaing para sa Hari. Sila ay nasa kanlurang bahagi ng Jordan. **31** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Hebron, si Jerijas ang pinuno ng kaniyang mga kaapu-apuhan, na kabilang sa listahan ng kanilang mga pamilya. Sa ika-apatnapung taon ng paghahari ni David sinaliksik nila ang mga talaan at natatpuwan nilang may mga mahuhusay na kalalakihan sa kanila sa Jazer ng Gilead. **32** Si Jerijas ay may 2, 700 na kamag-anak, na mga pinuno ng pamilya. Ginawa sila ni David na tagapangasiwa sa tribu ni Ruben at Gad at sa kalahating tribu ni Manases, para sa lahat ng bagay na may kinalaman sa Diyos at sa Hari.

27 Ito ang talaan ng mga pinuno ng pamilya ng mga Israelita, mga pinuno ng libo-libo at daan-daan, gayun din ang mga pinuno ng hukbo na naglilingkod sa hari sa ibat ibang paraan. Bawat pangkat ng mga hukbo ay naglilingkod sa bawat buwan sa buong taon. Sa bawat pangkat ay mayroong 24, 000 na mga kalalakihan. **2** Ang namahala sa pangkat ng unang buwan ay si Jasobeam na anak ni Zabdil. Si kaniyang pangkat ay mayroong 24, 000 kalalakihan. **3** Kabilang siya sa mga kaapu-apuhan ni Peres at nangangasiwa sa lahat ng mga opisyal ng hukbo para sa unang buwan. **4** Ang namamahala sa pangkat sa ikalawang buwan ay si Dodai, mula sa angkan na nagmula sa mga kaapu-apuhan ni Aho. Si Miclot ang nasa ikalawang tungkulin. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **5** Ang pinuno ng hukbo para sa ikatlong buwan ay si Benaias, na anak ni Joiada, na pari at pinuno. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **6** Ang Benaias na ito ang siyang pinuno ng tatluhumpa at namamahala sa tatluhumpa. Si Amizabad na kaniyang anak ay nasa kaniyang pangkat. **7** Ang pinuno ng mga kawal para sa ikaapat na buwan ay si Asahel na kapatid ni Joab. Ang kaniyang anak na si Zebadias ang naging pinuno ng mga kawal pagkatapos nya. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **8** Ang pinuno ng mga kawal para sa ikalimang buwan ay si Samhut, isa sa mga kaapu-apuhan ni Ishar. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **9** Ang pinuno ng mga kawal para sa ikaanim na buwan ay si Ira na mula sa Tekoa na anak ni Ikes. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **10** Ang pinuno ng mga kawal para sa ikapitong buwan ay si Helez na Pelonita, mula sa mga tao ng Efraim. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **11** Ang pinuno ng mga kawal para sa ikawalong buwan ay si Sibecai na Husatita mula sa angkan ng Zera. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **12** Ang pinuno ng mga kawal para sa ikasiyam na buwan ay si Abiezer na Anathothita, mula sa tribu ni Benjamin. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 mga kalalakihan. **13** Ang pinuno ng kawal para sa ikasampung buwan ay si Maharai mula sa lungsod ng Netofa mula sa angkan ni Zera. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **14** Ang pinuno ng mga kawal para sa ikalabing isang buwan ay si Benaias mula sa lungsod ng Piraton, mula sa tribu ni Efraim.

Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **15** Ang pinuno ng mga kawal para sa ikalabing dalawang buwan ay si Heldai na mula sa Netofa mula sa angkan ni Otniel. Sa kaniyang pangkat ay may 24, 000 kalalakihan. **16** Ito ang mga pinuno ng mga tribo ng Israel: Para sa tribo ni Ruben, si Eliezer na anak ni Zicri ang pinuno. Para sa tribo ni Simeon, si Sefatias na anak ni Maaca ang pinuno. **17** Para sa tribo ni Levi, si Hashabias na anak ni Kemuel ang pinuno at pinangunahan ni Zadok ang mga kaapu-apuhan ni Aaron. **18** Para sa tribo ni Juda, si Elihu na isa sa mga kapatid ni David ang pinuno. Para sa tribo ni Isacar, si Omri na anak ni Micael ang pinuno. **19** Para sa tribo ni Zebulun, si Ismaias na anak ni Obadias ang pinuno. Para sa tribo ni Neftali, si Jerimot na anak ni Azriel ang pinuno. **20** Para sa tribo ni Efraim, si Hosea na anak ni Azarias ang pinuno. Para sa kalahating tribu ni Manases, si Joel na anak ni Pedaias ang pinuno. **21** Para sa kalahating tribu ni Manases na nasa Gilead, si Iddo na anak ni Zacarias ang pinuno. Para sa tribo ni Benjamin, si Jaasiel na anak ni Abner ang pinuno. **22** Para sa tribo ni Dan, si Azarel na anak ni Jeroham ang pinuno. Ito ang mga pinuno ng mga tribo ng Israel. **23** Hindi binilang ni David ang mga may gulang na dalawampu o mas bata pa, sapagkat nangako si Yahweh na pararamihin nya ang Israel gaya ng mga bituin sa langit. **24** Siminulang bilangin ni Joab na anak ni Zeruias ang mga kalalakihan, ngunit hindi nya natapos. Dumating sa Israel ang galit dahil dito. Hindi naisulat ang bilang na ito sa Kasaysayan ni Haring David. **25** Si Azmavet na anak ni Abdiel ang namahala sa kaban ng yaman ng hari. Si Jonatan na anak ni Uzias ang namahala sa mga bayah-imbakan sa bukid, sa lungsod, at sa mga nayon at sa mga pinatibay na mga tora. **26** Si Ezri na anak ni Kelub ang namahala sa mga magasasakang nag-aararo ng lupa. **27** Si Simei na mula sa Rama ang namahala ng mga ubasan, at si Zabdi na mula sa Sephan ang namahala ng mga ubas at ang mga imbakan ng alak. **28** Si Baal Hahan na mula sa Geder ang namahala sa mga punong olibo at mga puno ng sicamoro na nasa mga mabababang lugar, at si Joas ang namahala sa mga imbakang ng langis. **29** Pinamahalaan ni Sitrai na mula sa Saron ang mga kawan na pinapastulan sa Saron, at pinamahalaan ni Safat na anak ni Adlai ang mga kawan na nasa mga lambak. **30** Sa mga kamelyo, si Obil na Ismaelite ang namahala, at si Jedieas na mula sa Meronot ang namahala sa mga babaeng asno. Si Jaziz na Hagrita ang namahala sa mga kawan. **31** Lahat ng ito ay mga tagapamahala ng mga pag-aari ni Haring David. **32** Si Jonatan na tyo ni David, ay isang tagapayo, sapagkat isa siyang marunong na tao at isang eskriba. Si Jehiel na anak ni Hacmoni ang nangalaga sa mga anak na lalaki ng hari. **33** Si Ahitofel ang tagapayo ng hari, at si Husai na mula sa mga tao ng Arkita ay sariling taga-payo ng hari. **34** Kinuha ni Joiada na anak ni Benaias at ni Abiatar ang tungkulin ni Ahitofel. Si Joab ang pinuno ng hukbo ng mga kawal ng hari.

28 Pinulong ni David ang lahat ng mga pinuno sa Israel at Jerusalem: ang mga pinuno ng mga tribo, ang mga pinuno ng bawat pangkat na naglilingkod sa hari sa itinakdang panahon ng kanilang gawain, mga pinuno ng libo-libo at daan-daang mga kawal, ang mga namamahala sa lahat ng mga pag-aari at mga ari-arian ng hari at ng kaniyang mga anak na lalaki, at ang mga pinuno at mga mandirigmang lalaki, kabilang ang mga pinakadalubhasa sa kanila. **2** Pagkatapos tumaya si haring David at sinabi, "Makinig kayo sa akin, mga kapatid at mga mamamayan. Layunin kong magtayo ng isang templo para sa kaban ng tipan ni Yahweh; isang tungtungan na paa ng ating Diyos, at nakapaghanda na ako sa pagpapatayo nito. **3** Ngunit sinabi ng Diyos sa akin, 'Hindi ka magtatayo ng isang templo para sa aking pangalan, sapagkat ikaw ay isang mandirigma at nagpadinan ng dugo.' **4** Ngunit si Yahweh na Diyos ng Israel, pinili nya ako sa lahat ng pamilya ng aking ama na maging hari sa Israel magpakailanman. Pinili nya ang tribo ni Juda bilang pinuno. Sa tribo ng Juda at sa sambahayan ng aking ama, sa lahat ng lalaking anak ng aking ama, ako ang pinili nya na maging hari sa buong Israel. **5** Mula sa maraming anak na ibinigay ni Yahweh sa akin, pinili nya si Solomon, na aking anak, na maupo sa trono ng kaharian ni Yahweh sa buong Israel. **6** Sinabi nya sa akin, 'Ang anak mong si Solomon ang magtatayo ng aking tahanan at ng aking mga patyo, sapagkat pinili ko siya upang maging anak ko at ako ang magiging ama nya. **7** Itatag ko ang kaniyang kaharian magpakailanman kung mananatili siyang matapat sa pagsunod sa aking mga kautusan at mga utos, katulad mo sa araw na ito.' **8** Kaya ngayon, sa harap ng buong Israel, at ng

kapulungan ito para kay Yahweh at sa harapan ng ating Diyos, kailangan na ingatan at sikapin ninyong isagawa ang lahat ng kautusan ni Yahweh na inyong Diyos. Gawin ninyo ito upang makamtan ninyo ang mabuting lupaing ito at maipamana magpakailanman sa inyong mga anak na susunod sa inyo. **9** At ikaw naman Solomon na aking anak, sundin mo ang Diyos ng iyong ama, at paglingkuran mo siya ng buong puso at may isang espiritu na may pagkukusa. Gawin ito sapagkat sinisiyasat ni Yahweh ang lahat ng puso at nauunawaan ang bawat pag-uudyok ng kaisipan ng bawat isa. Kung hahanapin mo siya, matatagpuan mo siya, ngunit kung iiwan mo siya, itatakwil ka niya magpakilaman. **10** Ispin mo na pinili ka ni Yahweh na magtayo ng templong ito bilang kaniyang santuwaryo. Magpakatatakg aat gawin ito.

11 Pagkatapos nitong ibinigay ni David kay Solomon na kaniyang anak ang plano para sa portiko ng templo, ng mga gusali ng templo, ng mga silid imbakán, ng mga silid na nasa itaas, ng mga silid sa loob, at ang silid kung saan ilalagay ang takip ng luklukan ng awa. **12** Ibinigay niya ang plano na kaniyang iguinuhit para sa patyo ng bahay ni Yahweh, ang lahat ng nakalalibot na mga silid, ang silid imbakán sa tahanan ng Diyos, at ang mga kabang-yaman na pag-aari ni Yahweh. **13** Ibinigay niya ang mga tuntunin para sa mga gawain ng bawat pangkat ng mga pari at mga Levita, para sa mga itinalagang responsibilidad para sa paglilingkod sa tahanan ni Yahweh, at para sa lahat ng mga bagay sa paglilingkod sa tahanan ni Yahweh. **14** Ibinigay niya ang timbang ng lahat ng sisidlang ginto, at ng lahat ng sisidlang pilak, at ng lahat ng mga bagay na kailangan para sa bawat uri ng paglilingkod. **15** Ibinigay ang mga detalye ng mga ito, ang timbang, kabilang ang detalye para sa mga ilawang ginto at para sa mga gintong patungon ng mga ito, ang mga detalye ng timbang ng bawat isa nito, pati na ang patungon ng pilak at ang mga detalye para sa tamang paggamit sa bawat patungon ng mga ilawan. **16** Ibinigay niya ang timbang ng mga ginto para sa mga lamesa ng tinapay na handog, para sa bawat lamesa, at ang timbang ng pilak para sa mga lamesang pilak. **17** Ibinigay niya ang timbang ng purong ginto para sa mga panusok ng karne, mga palanggana, at mga tasa. Ibinigay niya ang timbang para sa bawat gintong mangkok, at ang timbang ng bawat pilak na mangkok. **18** Ibinigay niya ang timbang ng pinong ginto para sa altar ng insenso, at ng ginto para sa disenyo ng mga kerubin na nakabuka ang kanilang mga pakpak at tumatakip sa kaban ng tipean ni Yahweh. **19** Sinabi ni David, "Isinulat ko ang mga ito habang pinapatrubayan ako ni Yahweh at ipinaunawa sa akin ang tungkol sa mga disenyo." **20** Sinabi ni David kay Solomon na aking anak, "Magpakatatakg aat maging matapang. Gawin mo ang gawain. Huwag kang matakot o mabalisa, sapagkat si Yahweh na Diyos na aking Diyos ay kasama mo. Hindi ka niya iiwan o pababayaan hanggang sa matapos ang lahat ng gawain para sa paglilingkod sa templo ni Yahweh. **21** Tingnan mo, narito ang mga pangkat ng mga pari at mga Levita para sa lahat ng paglilingkod sa templo ng Diyos. Makakasama mo sila, kasama ng lahat ng mga kalalakihang bisahang at may kusang loob upang tulungan ka sa gawain at upang gampanan ang paglilingkod. Ang mga opisyal at ang lahat ng mga tao ay handang sumunod sa iyong mga utos."

29 Sinabi ni Haring David sa buong kapulungan, "Si Solomon na aking anak, na tanging pinili ng Diyos ay bata pa at walang karanasan at malaki ang gawain. Sapagkat hindi para sa mga tao ang templo ngunit para kay Yahweh na Diyos. **2** Kaya ginawa ko ang lahat ng aking makakaya na magbigay para sa templo ng aking Diyos. Ibibigay ko ang ginto para sa mga bagay na gagawin sa ginto, pilak para sa mga bagay na gagawin sa pilak, tanso para sa mga bagay na gagawin sa tanso, bakal para sa mga bagay na gagawin sa bakal, at kahoy para sa mga bagay na gagawin sa kahoy, Ibinibigay ko rin ang batong onix, mga batong dapat ilagay, mga batong para ilagay sa disenyo na may iba't ibang kulay— ang lahat ng uring niya ng mga mamahaling bato— at maraming mga batong marmol. **3** Ngayon, dahil sa aking kagalakan sa tahanan ng aking Diyos, ibinibigay ko ang aking sariling mga kayamanang ginto at pilak para rito. Ginagawa ko ang ito na karagdagan sa lahat ng aking inihanda para sa banal na templo: **4** tatlong libong talentong ginto mula sa Ofir, at pitong libong talento na pinong pilak upang ilagay sa mga dingding ng mga gusali. **5** Ipinagkakalobog ko ang mga ginto para sa mga bagay na gagawin sa ginto, at pilak para sa mga bagay na gagawin sa pilak, at mga bagay para sa lahat ng uring niya ng gawain na gagawin ng mga mahuhusay na manggagawa. Sino pa ang nais magbigay kay Yahweh ngayon at ibigay ang kaniyang sarili sa

kaniya?" **6** Pagkatapos nagbigay ng kusang-loob na handog ang mga pinuno ng mga pamilya ng kanilang mga ninuno, ang mga pinuno ng mga tribo sa Israel, ang mga pinuno ng libo-libo at daan-daang mga kawal at ang mga opisyal sa mga gawain ng hari. **7** Nagbigay sila para sa paglilingkod sa tahanan ng Diyos ng limang libong talento at sampung libong dariko na ginto, sampung libong talento ng pilak, labing walong libong talento ng pilak, at 100, 000 talento ng bakal. **8** Ang mga may mahalahagang bato ay nagbigay sa kabang-yaman sa tahanan ni Yahweh, sa ilalim ng pamamahala ni Jehiel, isang kaapu-apuhan ni Gershon. **9** Nagalak ang mga tao dahil sa mga kusang-loob na handog na ito, sapagkat buong puso silang nagbigay kay Yahweh. Labis ding nagalak si Haring David. **10** Pinapurihan ni David si Yahweh sa harapan ng lahat ng kapulungan. Sinabi niya, "Papurihan ka nawa, Yahweh, ang Diyos ni Israel na aming ninuno, magpakailaman. **11** Sa iyo, Yahweh, ang kadaikilaan, ang kapangyarihan, ang kaluwalhatian, ang katugumpayan, at ang karangan. Sapagkat sa iyo ang lahat ng nasa langit at nasa lupa. Sa iyo ang kaharian, Yahweh, at ikaw ang itinataas bilang tagapamuno ng lahat. **12** Nagnula sa iyo ang kayamanan at karangan, at namumuno ka sa lahat ng mga tao. Nasa iyong kamay ang kapangyarihan at kalakasan. Taglay mo ang lakas at kalakasan na gawing dakila ang mga tao at magbigay ng lakas sa sinuman. **13** At ngayon, aming Diyos, pinasasalamatn ka namin at pinapurihan ang iyong maluwhating pangalan. **14** Ngunit sino ako, at sino ang aking mga tao, upang maghandog nang kusa ng mga bagay na ito? Totoong galing sa iyo ang lahat ng mga bagay at ibinabalik lamang namin sa iyo kung ano ang sa iyo. **15** Sapagkat kami ay mga dayuhan at mga manlalakbay sa iyong harapan, tulad ng aming mga ninuno. Tulad ng isang anino ang aming mga araw sa mundo at walang pag-asna na manatili sa mundo. **16** Yahweh na aming Diyos, ang lahat ng mga kayamanan ito na aming tinipon upang magtayo ng isang templo upang parangalan ang iyong banal na pangalan—nagnula ang mga ito sa iyo at pag-aari mo. **17** Alam ko rin, aking Diyos, na iyong sinusuri ang puso at nalulugod sa katuiran. Para sa akin, sa katapatan ng aking puso, kusang-loob kong inihandog ang lahat ng mga bagay na ito at nagagalak akong tumitingin sa iyong mga tao na narito na kusang-loob na naghahandog sa iyo. **18** Yahweh, ang Diyos nina Abraham, Isaac, at Israel—na aming mga ninuno—panatilihin ito magpakailaman sa mga kaisipan ng iyong mga tao. Ituon ang kanilang mga puso sa iyo. **19** Bigyan mo si Solomon na aking anak ng buong pusong pagnana sa sundin ang iyong mga kautusan, ang iyong mga utos sa kasunduan, at ang iyong mga tuntunin, at isagawa ang lahat ng mga planong ito na itayo ang palasyo na aking ipinaghanda. **20** Sinabi ni David sa lahat ng kapulungan, "Papurihan ngayon si Yahweh na inyong Diyos." Nagpuri ang lahat ng kapulungan kay Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno, iniyukod ang kanilang mga ulo at sumumba kay Yahweh at napratirapa sila sa harapan ng hari. **21** Kinabukasan, naghain sila ng mga handog kay Yahweh at mga handog na susunugin para sa kaniya. Naghandog sila ng isang libong toro, isang libong lalaking tupa, at isang libong kordero, kabilang ang mga handog na inumin at mga hain na masagana para sa buong Israel. **22** Sa araw na iyon, kumain sila at uminom sa harapan ni Yahweh na may malaking pagdiriwang. Ginawa nilang hari sa ikalawang pagkakataon si Solomon, na anak ni David, at hinirang siya sa kapangyarihan ni Yahweh na maging pinuno. Hinirang din nila si Zadok na maging pari. **23** At umupo si Solomon sa trono ni Yahweh bilang hari sa halip na si David na kaniyang ama. Pinagpala siya, at sinunod siya ng buong Israel. **24** Nagpahayag ng katapatan ang lahat ng mga pinuno, mga kawal, at ang lahat ng mga anak ni David kay Haring Solomon. **25** Lubos na pinarangalan ng Yahweh si Solomon sa harap ng buong Israel at ipinagkaloo sa kaniya ang kapangyarihang higit kaysa sa mga ibinigay niya sa sinumang hari ng Israel. **26** Naghari si David na anak ni Jesse sa buong Israel. **27** Naging hari si David sa Israel sa loob ng apatnapung taon. Namuno siya ng pitong taon sa Hebron at tatlung't tatlong taon sa Jerusalem. **28** Namatay siya na nasa tamang katandaan, pagkatapos niyang tinamasa ang mahabang buhay, kayamanan at karangan. Si Solomon na kaniyang anak ang pumalit sa kaniya. **29** Nakasulat ang mga nagawa ni Haring David sa kasaysayan ni Samuel na propeta, sa kasaysayan ni Natan na propeta, at sa kasaysayan ni Gad na propeta. **30** Nakatala roon ang mga ginawa niya sa kaniyang pamumuno, ang kaniyang nagawa at ang mga pangyayari na nakaapektu sa kaniya, sa Israel, at sa lahat ng mga kaharian sa ibang lupain.

2 Mga Cronica

1 Si Solomon na anak ni David ay naging matatag sa kaniyang pamumuno, at si Yahweh na kaniyang Diyos ay kasama niya at ginawa siyang makapangyarihan. **2** At nagsalita si Solomon sa buong Israel at sa mga pinunong kawal ng libu-libo at sa daan-daan at sa mga hukom at sa bawat prinsipe sa buong Israel, sa mga pinuno ng mga ama na tahanan. **3** Kaya si Solomon at ang buong kapulungan kasama niya ay pumunta sa dambana na nasa Gibeon; dahil naron ang toldang tipanan ng Diyos na ginawa ni Moises na lingkod ni Yahweh sa ilang. **4** Ngunit dinala ni David ang kaban ng Diyos mula sa Chiriat Jearim sa lugar na kaniyang inihanda para rito sapagkat nagtayo siya ng tolda para dito sa Jerusalem. **5** Sa karagdagan, ang altar na tanso na ginawa ni Besalel na anak ni Uri na anak ni Hur ay nasa harapan ng tabernakulo ni Yahweh; pumunta roon sina Solomon at ang kapulungan. **6** Pumunta si Solomon doon sa altar na tanso sa harapan ni Yahweh, na naron sa toldang tipanan at naghando dito ng isang libong sinuno ng mga alay. **7** Nagpakita ang Diyos kay Solomon gabling iyon at sinabi sa kanya, "Humiling ka! Ako ang dapat kong ibigay sa iyo?" **8** Sinabi ni Solomon sa Diyos, "Nagpakita ka ng dakilang katapatan sa tipan kay David na aking ama at ginawa mo akong hari na kahalili niya. **9** Ngayon, Yahweh na Diyos, isakatuparan mo ang iyong pangako kay David na aking ama, dahil ginawa mo akong hari sa mga tau na ang bilang ay kasing dami ng mga alikabok sa lupa. **10** Ngayon bigyan mo ako ng karunungan at kaalaman upang mapamunoan ko ang mga taong ito, sapagkat sino ba ang huhukom sa iyong mga tao na napakarami ang bilang?" **11** Sinabi ng Diyos kay Solomon, "Dahil ito ang nasa iyong puso at dahil hindi ka humiling ng mga yaman, kayamanan, karanganan at hindi mo hiniling ang buhay ng mga may galit sa iyo, o mahabang buhay para sa iyong sarili—ngunit dahil humiling ka ng karunungan at kaalaman para sa iyong sarili, upang mapamunoan mo ang aking mga tau kung saan kita ginawang hari— **12** Ibinibigay ko sa iyo ngayon ang karunungan at kaalaman; bibigyan din kita ng yaman, kayamanan, karanganan, higit pa sa nakamtan ng sinumang mga hari na nauuna sa iyo at higit pa sa makakamtan ng sinuman na susunod sa iyo." **13** At bumalik si Solomon sa Jerusalem mula sa dambana na nasa Gibeon, mula sa harapan ng toldang tipanan; naghari siya sa buong Israel. **14** Nagtipon si Solomon ng mga karwahe at mangangabayao: at nagkaroon siya ng 1, 400 na mga karwahe at labindalawang libong mangangabayao na inilagay niya sa lungsod na pinag-iimbakan ng mga karwahe, at sa kanya rin, na hari ng Jerusalem. **15** Ginawa ng hari ang pilak at ginto na pangkaraniwan sa Jerusalem na parang mga bato at ginawa niyang pangkaraniwan ang sedar na kahoy tulad ng mga puno ng sikamorong nasa mababang mga lupain. **16** Sa pag-aangkat ng mga kabayo mula sa Ehipto at Cilicia para kay Solomon, binili ng kaniyang mga mangangalakal ang mga ito mula sa Cilicia sa mataas na halaga. **17** Nag-angkat sila ng karwahe mula sa Ehipto sa halagang anim na raang siklong pilak at kabayo sa halagang 150 siklo. Iniluwus din nila ang mga ito sa mga hari ng Heteo at sa mga Arameo.

2 Ngayon, iniutos ni Solomon ang pagpapatayo ng tahanan para sa pangalan ni Yahweh at pagpapatayo ng palasyo para sa kaniyang kaharian. **2** Nagtalaga si Solomon ng pitumpung libong kalalakihan na tagahakot at walumpung libong kalalakihan na tagaputol ng mga kahoy sa mga kabundukan at 3, 600 na kalalakihan upang mangasiwa sa kanila. **3** Nagpadala ng mensahe si Solomon kay Hiram, ang hari ng Tiro, na nagsasabi, "Tulad ng ginawa mo sa aking amang si David na pinadalhan mo ng sedar na mga troso upang magpatayo ng tahanan na matitirahan, gawin mo rin iyon sa akin. **4** Tingnan mo, malapit na akong magtayo ng isang tahanan para sa pangalan ni Yahweh na aking Diyos, upang ihandog ito sa kanya, upang magsunog sa harap niya ng matatamis na mga sangkap, para sa tinayap ng presensiya at para sa mga alay na susunugin sa umaga at gabi, sa Araw ng Pamamahinga, sa mga bagong buwan, at sa nakatakdaan mga kapistahan para kay Yahweh na aming Diyos. Ito ay batas ng Israel sa lahat ng panahon. **5** Ang itatayo kong tahanan ay magiging napakalaki, sapagkat mas dakila ang aming Diyos kaysa sa lahat ng mga diyus-diyoisan. **6** Ngunit sino ang makapagtatayo ng isang tahanan para sa Diyos, gayong sa buong kalawakan at maging sa kalanditan mismo ay hindi siya magkasiya? Sino ako upang ipagtayo siya

ng tahanan, maliban na magsunog ng mga alay sa harapan niya? **7** Kaya padalhan mo ako ng isang tao na dalubhasa sa pagpanday ng ginto, pilak, tanso, bakal at marunong humabi ng telang kulay ube, pula at asul, at isang tao na nakakaalam gumawa ng lahat ng uri ng pag-ukit ng kahoy. Siya ay makakasama ng mga dalubhasang kalalakihan na kasama ko sa Juda at Jerusalem, na ibinigay ng aking ama na si David. **8** Padalhan mo rin ako ng mga puno ng sedar, mga puno ng pir at mga puno ng algum mula sa Lebanon; sapagkat alam ko na mahusay ang iyong mga lingkod sa pagputol ng troso sa Lebanon. Sasamahan ng aking mga lingkod ang iyong mga lingkod, **9** upang ihanda ang napakaraming troso para sa akin; sapagkat magiging napakalaki at kahanga-hanga ang tahanan na aking itatayo. **10** Ibibigay ko sa iyong mga lingkod, na puputol ng kahoy, ang dalawampung libong sisidlang puno ng binayong trigo, dalawampung libong sisidlang puno ng sebada, dalawampung libong sisidlang puno ng alak at dalawampung libong sisidlan na puno ng langis." **11** At sumagot si Hiram na hari ng Tiro sa liham, na ipinadala niya kay Solomon: "Sapagkat mahal ni Yahweh ang kaniyang mga tao, ginawa ka niyang hari sa kanila." **12** Sinabi pa ni Hiram, "Purihin si Yahweh, Diyos ng Israel, na lumikha ng langit at lupa, na nagbigay kay haring David ng isang matalinong anak, pinagkaloooban ng mabuting pagpapasiya at karunungan, na magtatayo ng tahanan para kay Yahweh, at tahanan para sa kaniyang kaharian. **13** Ngayon naggadala ako ng bihasang tao, na pinagkaloban ng karunungan, si Huramabi, **14** na lalaking anak ng isang babaeng mula sa angkan ni Dan. Ang kaniyang ama ay mula sa Tiro. Bihasa siyang gumawa gamit ang ginto, pilak, tanso, bakal, bató at troso at humabi ng telang kulay ube, pula at asul at pino na lino. Bihasa rin siya sa paggawa ng lahat ng uri ng pag-ukit at paggawa ng lahat ng uri ng diseryo. Isamo mo siya sa iyong mga bihasang mangagawa, at sa mga bihasang mangagawa ng aking panginoong si David na iyong ama. **15** At ngayon, ang trigo at ang sebada, ang langis at ang alak na sinabi ng aking panginoon, ipadala ninyo ang mga ito sa inyong mga lingkod. **16** Puputol kami ng kahoy mula sa Lebanon, kasindami ng iyong kailangan. Dadahin namin sa ito iyo sa mga balsa na idadaan sa dagat patungong Joppa at bubuhutiñ nito ito patungong Jerusalem." **17** Binilang ni Solomon ang lahat ng mga dayuhang naron sa lupain ng Israel, na sinusundan ang paraan ng pagbilang sa kanila ni David na kaniyang ama. Sila ay 153, 600. **18** Nagtalaga siya ng pitumpung libo sa kanila upang magbuhat, walumpung libo na tagaputol ng mga kahoy sa mga kabundukan at 3, 600 na tagapamahala upang pakilusin ang mga tao.

3 At sinimulang ipatayo ni Solomon ang tahanan ni Yahweh sa Jerusalem sa Bundok ng Moria, kung saan naggapakita si Yahweh kay David na kaniyang ama. Inihanda niya ang lugar na binalak ni David para ito sa giihan ni Ornan na Jebuseo. **2** Sinimulan niyang ipatayo sa ikalawang araw ng ikalawang buwan, sa ika-apat na taon ng kaniyang paghahari. **3** At ganito ang mga sukat ng pundasyong inilatag ni Solomon para sa tahanan ng Diyos. Gamit ang sinaunang paraan ng siko, ang haba ay animnapung siko at ang lapad ay dalawampung siko. **4** Dalawampung siko ang haba ng portiko sa harapan ng tahanan, kapantay ng lapad ng mga gusali. Dalawampung siko rin ang taas nito at binalot ni Solomon ang loob nito ng purong ginto. **5** Ginawa rin niya ang kisame ng pangunahing bulwagan gamit ang kahoy ng pino, na kaniyang binalutan ng purong ginto, at inukutan niya ng mga puno ng palma at mga kadena. **6** Pinalamutian niya ang tahanan ng mga mamahaling bato; ang ginto ay ginto mula sa Parvaim. **7** Binalot niya rin ng ginto ang mga hamba, mga bungad, mga dingding at mga pintuan ng ginto; umukit siya ng kerubin sa mga dingding nito. **8** Ipinataway niya ang kabanal-banalang lugar. Kapantay ng haba nito ang lapad ng tahanan, dalawampung siko at dalawampung siko rin ang lapad nito. Binalutan niya ito ng purong ginto na nagkakahalaga ng anim na raang talento. **9** Limampung siko ng ginto ang bigat ng mga pakpak. Binalot niya ng ginto ang mga ibabaw nito. **10** Gumawa siya ng dalawang imahen ng mga kerubin para sa kabanal-banalang lugar; binalot ito ng ginto ng mga manggagawa. **11** Dalawampung siko ang haba ng lahat ng mga pakpak ng mga kerubin; limang siko ang haba ng pakpak ng isang kerubin, na umaabot sa dingding ng silid; at ang isang pakpak ay limang siko rin na umaabot sa pakpak ng isa pang kerubin. **12** Ang pakpak ng isang pang kerubin ay limang siko rin, na umaabot sa dingding ng silid; ang isang pakpak nito ay limang siko rin, na umaabot sa pakpak ng naunang kerubin. **13** Ang mga pakpak ng mga kerubin na ito ay bumubuka na may kabuuan

sukat na dalawumpung siko. Nakatayo ang mga kerubin, na nakaharap ang kanilang mga mukha sa pangunahing bulwagan. **14** Ginawa niyang kulay ube, asul, at pulang tela at pinong lino ang kurtina at dinisenyuhan niya ito ng mga kerubin. **15** Gumawa rin si Solomon ng dalawang haligi, tatlimput' limang siko ang taas ng bawat isa, para sa harapan ng tahanan; ang ulunan na nasa tuktok ng mga ito ay limang siko ang taas. **16** Gumawa siya ng mga kadena para sa mga haligi at inilagay ang mga ito sa tuktok nito; gumawa rin siya ng isang daang granada at idirugtong ang mga ito sa mga kadena. **17** Inilagay niya ang mga haligi sa harapan ng templo, ang isaa sa kanang bahagi at ang isa ay sa kaliwa; pinangalanang niya ang haliging nasa kanan ng Jaquin at ang haligi sa kaliwa ay Boaz.

4 Bukod dito, gumawa siya ng isang altar na tanso; ang haba nito ay dalawumpung siko, at ang lapad nito ay dalawumpung siko. Ang taas nito ay sampung siko. **2** Ginawa rin niya ang lagayan ng tubig na tinawag na bilog na dagat na gawa sa hinulmang metal, na may sampung siko ang luwang ng labi. Ang taas nito ay limang siko, at ang dagat ay tatlimput' limang siko ang sukat pabilog. **3** Sa ilalim ng labi nito ay mga toro na pumapalibot sa dagat, sampa sa bawat siko na kasamang hinulmang hulmahin ang dagat. **4** Ang lagayan ng tubig na tinawag na dagat ay nakapatong sa labindalawang toro, ang tatio ay nakaharap sa hilaga, ang tatio ay nakaharap sa timog, ang tatio ay nakaharap sa kanluran, at ang tatio ay nakaharap sa silangan. Ang dagat ay nakapatong sa mga ito, at lahat ng kanilang mga puwitan ay nakapaloob. **5** Ang dagat ay kasing kapal ng lapad ng isang kamay, at ang labi nito ay pinanday gawa ng labi ng kopa, gaya ng bulaklak na liryo. Ang dagat ay may lamang tatlong libong baldeng tubig. **6** Gumawa rin siya ng sampung palanggana para sa paghuhugas ng mga bagay; naglagay siya ng lima sa gawing kanan, at lima sa kaliwa; ang mga kasangkapanang ginamit sa pagsasagawa ng handog na susunugin ay huhiugasan sa mga ito. Ngunit ang dagat ay paghuhugas ng mga pari. **7** Ginawa niya ang gintong patungan ng ilawan na ginawa ayon sa tagubilin para sa disenyo ng mga ito; inilagay niya ang mga ito sa templo, lima sa gawing kanan, at lima sa kaliwa. **8** Gumawa siya ng sampung mesa at inilagay sa templo, lima sa gawing kanan, at lima sa kaliwa. Gumawa siya ng sandaang palangganan ginto. **9** Bukod pa rito, ginawa niya ang patyo ng mga pari at ang malaking patyo, at ang mga pinto ng patyo; binalot niya ng tanso ang pinto ng mga ito. **10** Inilagay niya ang dagat sa gawing kanan ng tahanan, sa silangan na nakaharap sa timog. **11** Ginawa ni Hiram ang mga palayok, ang mga pala at ang mga mangkok na pangwisik. Kaya tinapos ni Hiram ang trabahong ginawa niya para kay Haring Solomon sa loob ng tahanan ng Diyos: **12** ang dalawang haligi, at ang tila mangkok na nasa itaas ng dalawang haligi, at ang dalawang hanay ng lambat na pandekorasyon upang takpan ang dalawang tila mangkok na nasa itaas ng mga haligi. **13** Ginawa niya ang apatnaraang granada para sa dalawang hanay ng lambat na pandekorasyon: dalawang hilera ng granada para sa bawat hanay ng lambat upang takpan ang dalawang tila mangkok na nasa itaas ng mga haligi. **14** Ginawa rin niya ang mga patungan at ang mga palangganan ipapatong sa patungan; **15** isang dagat ng maraming tubig at labindalawang toro sa ilalim nito, **16** maging ang mga palayok, mga pala, mga pantusok ng karne, at lahat ng iba pang mga kasangkapan—ginawa ni Huramabi ang mga ito mula sa pinakintab na tanso para kay Haring Solomon, para sa tahanan ni Yahweh. **17** Hinulma ng hari ang mga ito sa kapatagan ng Jordan, sa maputik na lupa sa pagitan ng Sucot at Zaretan. **18** Kaya ginawa ni Solomon ang lahat ng mga sisidlang ito sa labis na kasaganaan; sa katunayan, ang timbang ng tanso ay hindi malaman. **19** Ginawa ni Solomon ang lahat ng mga kasangkapan na nasa loob ng tahanan ng Diyos, maging ang gintong altar, at ang mga mesa kung saan ilalagay ang tinapay na handog; **20** ang mga patungan ng ilawan kasama ang mga ilawan ng mga ito, na dinisenyu ng upang sindihan sa harap ng loobang silid—gawa ang mga ito sa purong ginto; **21** at ang mga bulaklak, ang mga ilawan, at ang mga panipit ay gawa sa ginto, purong ginto. **22** Maging ang mga sindihan ng ilawan, mga palanggana, mga panandok, at mga sunungan ng insenso ay gawa lahat sa purong ginto. Gayon din sa bungad ng tahanan, ang mga loobang pintuan nito patungo sa dakong kabanal-banalan at ang mga pintuan ng tahanan, ang templo, ay gawa sa ginto.

5 Kaya natapos ang lahat ng gawain na ginawa ni Solomon para sa tahanan ni Yahweh. Dinala ni Solomon ang mga bagay na inilay ni David na kaniyang ama, kabilang ang pilak, ang ginto, at ang lahat ng mga kasangkapan, at inilagay ang mga ito sa mga silid-imbakan ng tahanan ng Diyos. **2** Pagkatapos, tinipon ni Solomon sa Jerusalem ang mga nakatatanda ng Israel, ang lahat ng mga pinuno ng mga lipi, at ang mga pinuno ng mga angkan ng mga tao sa Israel, upang kunin ang kaban ng tipan ni Yahweh mula sa lungsod ni David, ang Zion. **3** Lahat ng kabalikahan ng Israel ay nagtipun-tipon sa harapan ng hari sa pagdiriwang, na ginaganap sa ikapitong buwan. **4** Dumating ang lahat ng mga nakatatanda ng Israel, at binuhat ng mga Levita ang kaban. **5** Dinala nila ang kaban, ang toldang tipanan at ang lahat ng banal na kasangkapan na nasa loob ng tolda. Dinala ng mga pari na kabilang sa tribu ni Levi ang mga bagay na ito. **6** Si Haring Solomon at ang buong kapulungan ng Israel ay nagtipon sa harapan ng kaban, na nag-aalay ng mga tupa at mga baka na hindi mabilang. **7** Dinala ng mga pari ang kaban ng tipan ni Yahweh sa lagayan nito, sa loobang silid ng tahanan, sa dakong kabanal-banalan, sa ilalim ng mga pakpak ng mga kerubin. **8** Sapagkat nakabuka ang mga pakpak ng mga kerubin sa kinarooran ng kaban, at tinakpan ng mga ito ang kaban at ang mga pasanan nito. **9** Ang mga pasanan ay napakahaba at ang mga dulo nito ay nakikita mula sa dakong banal sa harap ng silid na nasa loob, ngunit hindi nila ito nakikita mula sa labas. Naroon pa rin ang mga ito hanggang sa araw na ito. **10** Walang laman ang kaban maliban sa dalawang taryas ng baton na inilagay roon ni Moises sa Horeb noong si Yahweh ay gumawa ng kasunduan sa mga tao ng Israel nang makalabas sila sa Ehipto. **11** Nangyari na ang mga pari ay lumabas mula sa dakong banal. Inilaan ng lahat ng mga paring naroon ang kanilang mga sarili kay Yahweh; pinangkat sila ayon sa kanilang pagkakabaha-bahagi. **12** Maging ang mga Levitang mga mang-aawit, lahat sila, kabilang sina Asaf, Heman, Jedutin, at ang kanilang lahalang anak at ang kanilang mga kapatid na laalaki ay nakadamat ni pinong lino at tumutugot ng mga pompiyang, mga alpa, at mga lira, na nakatayo sa silangang dulo ng altar. Kasama nila ang 120 pari na umiihip ng mga trumpeteta. **13** Nangyari na ang mga umiihip ng trumpeteta at ang mga mang-aawit ay sama-samang gumawa ng musika, tumutugot nang iiwas tunog na maririnig para sa pagpupuri at pagpapasalamat kay Yahweh. Nilakasan nila ang kanilang mga tinig kasama ng mga trumpeteta at mga pompiyang at iba pang mga instrumento, at pinuri nila si Yahweh. Umawit sila, "Sapagkat siya ay mabuti, sapagkat ang kaniyang katapatan sa kaniyang kasunduan ay nananatili magpakailanman." At ang tahanan, na tahanan ni Yahweh ay napuno ng ulap. **14** Ang mga pari ay hindi makatayo sa loob upang maglingkod dahil sa ulap, sapagkat pinuno ng kaluwalhatian ni Yahweh ang kaniyang tahanan.

6 At sinabi ni Solomon, "Sinabi ni Yahweh na siya ay titira sa makapal na kadiiliman, **2** ngunit ipinagtayo kita ng isang matayog na tirahan, isang lugar na titirahan mo magpakailanman." **3** At humarap ang hari at binasbasan ang buong kapulungan ng Israel, habang nakatayo ang buong kapulungan ng Israel. **4** Sinabi niya, "Purihin nasa si Yahweh, ang Diyos ng Israel na nakipag-usap kay David na aking ama, at tinupad ito sa pamamagitan ng kaniyang sariling mga kamay, sinasabi, **5** 'Mula noong araw na inilabas ko ang aking mga tao mula sa lupain ng Ehipto, wala akong piniling lungsod mula sa lahat ng lipi ng Israel kung saan magtatayo ng tahanan, upang naroon ang aking pangalan. Ni hindi ako pumili ng sinumang tao upang maging prinsipe sa aking bayang Israel.' **6** Gayunpaman, pinili ko ang Jerusalem, upang naroon ang aking pangalan, at pinili ko si David upang mamuno sa aking bayang Israel." **7** Ngayon nasa puso ni David, na aking ama, na magtayo ng tahanan para sa pangalan ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. **8** Ngunit sinabi ni Yahweh kay David, na aking ama, "Yamang nasa iyong puso ang magtayo ng tahanan para sa aking pangalan, mabuti ang iyong ginawa na ito ay nasa iyong puso." **9** Gayunpaman, hindi mo dapat itayo ang tahanan; sa halip, ang iyong anak, na manggagaling sa iyong pusion, ang siyang magtatayo ng tahanan para sa aking pangalan." **10** Tinupad ni Yahweh ang salitang kaniyang sinabi, sapagkat bumangon ako kapalit ni David na aking ama, at umupo ako sa trono ng Israel, ayon sa ipinangako ni Yahweh. Ipinatayo ko ang tahanan para sa pangalan ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. **11** Initagay ko ang kaban doon, kung saan naroon ang kasunduan ni Yahweh, na ginawa niya kasama ang mga tao ng Israel." **12** Tumayo si Solomon sa harap ng altar ni

Yahweh sa harapan ng buong kapulungan ng Israel, at iniunat ang kaniyang mga kamay. **13** Sapagkat gumawa siya ng tansong entablado, limang siko ang haba, limang siko ang lapad, tatlong siko ang taas. At inilagay niya ito sa gitna ng patyo. Turnayo siya rito at lumuhod sa harapan ng buong kapulungan ng Israel, at itinaas niya ang kaniyang mga kamay patungo sa kalangitan. **14** Sinabi niya, "Yahweh, Diyos ng Israel, walang Diyos na katulad mo sa langit mo sa lupa, na tumutupad sa tipan at sa tipan ng kasunduan sa iyong mga lingkod na lumalakad sa harap mo nang kanilang buong puso; **15** tinupad mo ang iyong pangako sa iyong lingkod na si David na aking ama. Oo, nagsalita ka sa iyong bibig at tinupad mo ito ng iyong kamay, maging sa araw na ito. **16** Kaya ngayon, Yahweh, Diyos ng Israel, tuperin mo ang pangako mo sa iyong lingkod na si David na aking ama, noong sinabi niya. 'Hindi ka magkukulang na magkaroon ng lalaki sa aking paninig na uupo sa trono ng Israel, kung magiging maingat lang ang iyong mga kaupo-apuhan na sumunod sa aking kautusan, tulad ng pagsunod mo sa akin.' **17** Kaya ngayon, Diyos ng Israel, dalangin ko na ang pangako na ginawa mo sa iyong lingkod na si David ay matupad. **18** Ngunit talaga bang titira ang Diyos kasama ng mga tao sa lupa? Tingnan, sa buong kalawakan at maging sa kalangitan mismo ay hindi ka magkasiya—gaano pa kaya sa templong ito na aking itinayo! **19** Gayunpaman isaalang-alang mo ang panalangin ito ng iyong lingkod at ang kaniyang kahilingan, Yahweh na aking Diyos; pakiggan mo ang iyak at panalangin na ipinapanalangin ng iyong lingkod sa iyong harapan. **20** Nawa ay maging bukas ang iyong mga mata sa templong ito araw at gabi, sa lugar kung saan sinabi mong paglalagyin mo ng iyong pangalan—upang dinggin ang mga panalangin na idadalangin ng iyong lingkod sa lugar na ito. **21** Kaya pakiggan mo ang mga kahilingan ng iyong lingkod at ng iyong mga taong Israel kapag kami ay mananalangin paharap sa lugar na ito. Oo, pakiggan mo mula sa lugar kung saan ka nakatira, mula sa kalangitan; at kapag iyong napakigangan, patawarin mo. **22** Kung magkasala ang isang tao laban sa kaniyang kapwa at kailangan na manumpa ng isang panunumpa, at kung siya ay dumating at manumpa ng isang panunumpa sa harapan ng iyong altar sa tahanang ito, **23** dinggin mo mula sa langit at kumilos ka at hutulan mo ang iyong mga lingkod, na papagbayarin ang masama, upang parusahan siya ng nararapat sa kaniyang ginawa. At ipahayag mong matuwid ang walang kasalanan, upang ibigay sa kaniya ang gantimpala dahil sa kaniyang pagkamatuwid. **24** Kapag matalo ng kaaway ang iyong mga taong Israel dahil nagkasala sila sa iyo, kung magbabalik-loob sila sa iyo, at kilalanin ang iyong pangalan, mananalangin, at hihiiling ng kapatawaran sa harapan mo sa templong ito— **25** pakiusap pakiggan mo mula sa kalangitan at patawarin mo ang kasalanan ng iyong mga taong Israel; ibalik mo sila sa lupaing ibinigay mo sa kanila at sa kanilang mga ninuno. **26** Kapag nakasara ang langit at walang ulan dahil nagkasala laban sa iyo ang mga tao—kung mananalangin sila na nakaharap sa lugar na ito, kikilalanin ang iyong pangalan, atatalikod sa kanilang kasalanan kapag pinahirapan mo sila— **27** dinggin mo sa langit at patawarin mo ang kasalanan ng iyong mga lingkod at ng iyong mga taong Israel, kapag pangungunahan mo sila sa mabuting daang dapat nilang lakaran. Magpadala ka ng ulan sa iyong lupain na ibinigay mo sa iyong mga tao bilang mama nila. **28** Ipagpalagay na may taggutom sa lupain, o ipagpalagay na may sakit, tagtuyot o amag, mga balang o mga uod; o ipagpalagay na sasalakayin ng mga kaaway ang mga tarangkahang lungsod sa kanilang lupain, o na may anumang salot o karamdamian— **29** at ipagpalagay natin na nanalangin at humiling ang isang tao o ang lahat ng iyong tao sa Israel—na nalalaman ng bawat isa ang salot at kalungkutan sa kaniyang sariling puso habang itinataasa ang kaniyang mga kamay tungo sa templong ito. **30** Kung gayon, pakiggan mo mula sa langit, ang lugar kung saan ka nakatira; patawarin mo, at gantimpalaan mo ang bawat tao sa lahat ng kaniyang kaparaanan; alam mo ang kaniyang puso, sapagkat tanging ikaw lamang ang nakakaalam sa puso ng mga tao. **31** Gawin mo ito upang sila ay matakot sa iyo, upang sila ay lumakad sa iyong mga kaparaanan sa lahat ng araw na sila ay nabubuhay sa lupain na iyong ibinigay sa aming mga ninuno. **32** Dagdag pa rito, tungkol sa dayuhang hindi kabilang sa iyong mga taong Israel: kapag siya ay dumating mula sa malayong bansa dahil sa iyong dakilang pangalan, sa iyong makapangyarihang kamay, at sa iyong nakataas na bisig; kapag sila ay dumating at mananalangin patungo sa tahanang ito— **33** sa panahong iyong pakiusap pakiggan mo mula sa kalangitan, sa lugar kung saan ka nakatira, at gawin mo ang anumang hihilingin ng dayuhan sa

yo, upang malaman ng lahat ng lahi sa mundo ang iyong pangalan, upang matakot sila sa iyo, katulad ng iyong mga taong Israel, at upang malaman nila na ang tahanang ito na itinayo ko ay tinatatawag sa iyong pangalan. **34** Ipagpalagay nating lumabas ang iyong mga tao upang makipagdigma laban sa kanilang mga kaaway, sa anumang kaparaanang ipadadala mo sila, at ipagpalagay nating nananalangin sila patungo sa lungsod na ito na iyong pinili, at patungo sa tahanang itinayo ko sa iyong pangalan. **35** Sa panahong iyong pakiggan mo mula sa kalangitan ang kanilang panalangin, ang kanilang kahilingan, at tulungan sa kanilang layunin. **36** Ipagpalagay na nagkasala sila laban sa iyo—yamang walang sinuman ang hindi nagkakasala—at ipagpalagay na galit ka sa kanila at ibibigay mo sila sa kanilang kaaway, upang dahlhin sila ng kaaway at gawin silang mga bihag sa kanilang lupain, maging malaya man o malapit. **37** At ipagpalagay na napagtanto nila sa nila ay nasa lupain kung saan sila ay sapilitin dinala, at ipagpalagay na nagisila sila at humingi ng pabor mula sa iyo sa lupain ng kanilang pagkakabihag. Ipagpalagay na sasabihin nila, 'Naging matigas ang aming ulo at nagkasala kami. Gumawa kami ng kasamaan.' **38** Ipagpalagay na sila ay magbabalik-loob sa iyo nang buong puso nila at buong kaluluwa nila sa lupain kung saan sila binihag, kung saan sila dinala bilang mga bihag, at ipagpalagay na mananalangin sila tungo sa kanilang lupain, na ibinigay mo sa kanilang mga ninuno, at tungo sa lungsod na iyong pinili, at tungo sa tahanan na aking itinayo para sa iyong pangalan. **39** Sa panahong iyong makining ka mula sa kalangitan, sa lugar kung saan ka nakatira, sa kanilang panalangin at kanilang mga kahilingan, at tulungan sila sa kanilang adhikain. Patawarin mo ang iyong mga tao, na nagkasala sa iyo. **40** Ngayon, aking Diyos, nagmamakaawa ako sa iyo, buksan mo ang iyong mga mata, at ang iyong mga tainga na dingding ang panalangin na ginawa sa lugar na ito. **41** Kaya ngayon tumindig, Yahweh na Diyos, pumunta ka sa iyong lugar ng pahingahan, ikaw at ang kaban ng iyong lakas, suotan mo ng kaligtasan, Yahweh na Diyos, ang iyong mga pari, at ang iyong mga banal ay magalak sa iyong kabutihan. **42** Yahweh na Diyos, huwag mong italkod ang mukha ng iyong pinili mula sa iyo. Alalahanin mo ang iyong tipan ng katapatan kay David, na iyong lingkod."

7 Ngayon pagkatapos manalangin ni Solomon, bumaba ang apoy mula sa langit at nilamon ang mga handog na susunugin at ang mga Alay, at pinuno ng kaluwalhatian ni Yahweh ang tahanan. **2** Hindi makapasok ang mga pari sa tahanan ni Yahweh, dahil pinuno ng kaniyang kaluwalhatian ang kaniyang tahanan. **3** Tumingin ang lahat ng mga tao ng Israel nang bumaba ang apoy at ang kaluwalhatian ni Yahweh ay nasa tahanan. Yumuko sila na nakasayad ang kanilang mga mukha sa sahig na bato, sumamba, at nagpasalamat kay Yahweh. Sinabi nila, "Sapagkat siya ay mabuti, sapagkat ang kaniyang tipan ng katapatan ay magpakailanman." **4** Kaya naghandog ang hari at ang lahat ng tao ng mga alay kay Yahweh. **5** Naghandog ng alay si Haring Solomon ng dalawampung libong mga baka at 120, 000 na mga tupa at mga kamping. Kaya inihandog ng hari at ng lahat ng mga tao ang tahanan ng Diyos. **6** Turnayo ang mga pari, nakatayo ang bawat isa kung saan sila naglilingkod; ganoon din ang mga Levita dala ang mga kagamitan ng musika ni Yahweh na ginawa ni David sa pagbibigay ng mga pasasalamat kay Yahweh sa awitin, "Mananatili ang kaniyang tipan ng kasunduan magpakailanman." Nagpatunog ng mga trumpeta ang lahat ng pari sa harap nila; at tumayo ang lahat ng Israeltita. **7** Inihandog ni Solomon ang gitna ng patyo na nasa harap ng tahanan ni Yahweh. Hinandog nya roon ang mga handog na susunugin at ang taba ng handog pangkawayapaan, dahil hindi magkasya sa ginawa niyang altar na tanso ang mga handog na susunudin, ang mga butil na handog, at ang taba. **8** Kaya idinao ni Solomon ang pagdiriwang sa panahong iyong sila ay loob ng pitong araw, kasama ang buong Israel, isang napakalaking kapulungan, mula sa Lebo Hamat hanggang sa batis ng Ehipto. **9** At sa ika-walong araw nagdaos sila ng taimtim na pagtitipon, sapagkat ginawa nila ang paghahandog ng altar sa loob ng pitong araw, at ang pagdiriwang sa loob ng pitong araw. **10** Sa ika-dalawampu't tatlong araw ng ika-pitong buwan, pina-uwii ni Solomon ang mga tao sa kanilang mga tahanan na may mga pusong masaya at nagagalak dahil sa kabutihan na ipinakita ni Yahweh kay David, kay Solomon, at sa Israel, ang kaniyang mga tao. **11** Sa gayon natapos ni Solomon ang tahanan ni Yahweh at ang kaniyang sariling tahanan. Lahat ng nasa puso ni Solomon na gawin sa tahanan ni Yahweh at sa kaniyang sariling tahanan, matagumpay niyang nagawa. **12**

Nagpakita si Yahweh kay Solomon sa gabi at sinabi sa kaniya, "Narinig ko ang iyong panalangin, at pinili ko ang lugar na ito para sa aking sarili bilang isang bayah alayan. **13** Ipapalagay na isinara ko ang kalangitan upang walang ulan, o kung utusan ko ang mga balang na lamurin ang lupain, o kung magpadala ako ng sakit sa aking mga tao. **14** Sa panahong iyon kung aking mga tao na tinawag sa pamamagitan ng aking pangalan ay magpapakumbawa, mananalangin, hahanapin ako, at tatalikod sa kanilang masasamang gawain, makikibig ako mula sa langit, patawarin ko ang kanilang kasalanan, at pagagalingin ko ang kanilang lupain. **15** Ngayon magiging bukas ang aking mga mata at makikinig ang aking mga tainga sa mga panalangin na gagawin sa lugar na ito. **16** Sapagkat pinili ko ngayon at inilaan ang tahanang ito, upang ang aking pangalan ay neroon magpapakailanman; at ang aking mga mata at puso ay neroon sa lahat ng panahon. **17** At ikaw, kung lakakad ka sa harap ko tulad ng iyong amang si David, na sinusundog ang lahat ng iniutos ko sa iyo at sinusundog ang aking mga panuntunan at mga kautusahan, **18** kung gayon, itatag ko ang trono ng iyong kaharian, tulad ng sinabi ko sa isang kasunduan kay David na iyong ama, noong sinabi ko, 'Hindi mabibigo kalanman ang isa sa iyong lahi na maging hari ng Israel.' **19** Ngunit kung tatalikod ka, at iwanan ang aking mga panuntunan at ang mga kautusahan na aking ibinigay sa iyo, at kung sasamba ka sa ibang mga diyos at yumuko sa kanila, **20** sa panahong iyon ay bubunutin ko sila mula sa aking lupain na ibinigay ko sa kanila; at ang tahanang ito na itinalaga ko sa aking pangalan—palayasin ko ito mula sa aking harapan, at gagawin ko itong kawikaan at isang katatawanan sa gitna ng lahat ng lahi ng tao. **21** At kahit na ang templong ito sa ngayon ay matayog, magugulat ang lahat na dadaanito sa susutsut. Tatanungan niya, 'Bakit ginawa ito ni Yahweh sa lupain ito at sa tahanang ito?' **22** Sasagot ang iba, 'Dahil tinalikuran nila si Yahweh, ang kanilang Diyos, na naglabas sa kanilang mga ninuno mula sa lupain ng Ehipto, at bumaling sila sa ibang diyos at yumuko sa kanila at sinambal sila. Iyon ang dahilan kung bakit dinala ni Yahweh ang lahat ng sakunang ito sa kanila.'

8 Nangyari na sa pagtatapos ng ika-dalawampung taon ng pagpapatayo ni Solomon ng tahanan ni Yahweh at ng kaniyang sariling tahanan, **2**

ipinatayo muli ni Solomon ang mga bayan na ibinigay sa kaniya ni Hiram at pinatira nya ang mga Israelita doon. **3** Nilusob at tinalo ni Solomon ang Hamat-Zoba. **4** Ipinatayo nya ang Tadmor sa ilang at ipinatayo nya ang lahat ng mga lungsod-imbakan sa Hamat. **5** Ipinatayo din nya ang Bet-horong Itaas at Bet-horong Ibaba, mga lungsod na napapalibutan ng mga pader at mayroon ding mga tarangkahang panghangarang. **6** Ipinatayo nya ang Baatal at ang lahat ng mga lungsod-imbakan na pag-aari nya at ang lahat ng mga lungsod para sa kaniyang mga karwah, mga mangangabayao at anumang naisin niyang ipatayo para sa kaniyang kasiyahan sa Jerusalem, sa Lebanon at sa lahat ng mga lupaing kaniyang pinamumunuan. **7** Tungkol naman sa lahat ng taong naibaan na Heteo, Amoreo, Perezeo, Hivita at Jebuseo na hindi kabilang sa Israel, **8** ang kanilang mga kaapupuhan na naibaan sa lupain na hindi nilipol ng mga Israelita—Sila ay ginawa ni Solomon na mga sapilitang manggagawa hanggang sa panahong ito. **9** Gayunpaman, hindi isinama ni Solomon ang mga Israelita sa mga sapilitang manggagawa. Sa halip, sila ay naging kaniyang mga kawal, mga pinuno ng kaniyang mga hukbo, mga tagapangasiwa at pinuno ng kaniyang mga mangangarwahae at kaniyang mga mangangabayao. **10** Sila rin ang mga punong tagapangasiwa sa mga namamahala na kabilang kay Haring Solomon, 250 sa kanila ang namamahala sa mga manggagawa. **11** Dinala ni Solomon ang anak ng Faraon sa labas ng lungsod ni David, sa tahanan na ipinatayo nya para rito, sapagkat sinabi nya, "Hindi maaaring tumira ang aking asawa sa tahanan ni David na hari ng Israel, sapagkat banal ang lugar kung saan naroroon ang kabani ni Yahweh." **12** Pagkatapos nito, naghandog si Solomon ng mga alay na susunugin kay Yahweh sa ipinagawa niyang altar sa harap ng portiko. **13** Naghandog siya ng mga alay ayon sa kailangan sa bawat araw, inihandog nya ang mga ito na sinusundog ang mga altitunturing nakasaad sa kautusahan ni Moises, sa mga Araw ng Pamamahinga, sa bawat paglabas ng bagong buwan, sa mga itinakdang kapistahan, tatlong beses sa bawat taon: ang pagdiriwang ng Pista ng Tinapay na Walang Pampaalsas, Pista ng mga Linggo at ang Pista ng mga Tolda. **14** Bilang pagsundot sa mga utes ng kaniyang amang si David, itinalaga ni Solomon ang mga pangkat ng pari sa kanilang gawain at ang mga Levita sa kanilang mga posisyon upang purihin ang Diyos at upang

maglengkod sa mga pari ayon sa kailangan sa bawat araw. Itinalaga din nya sa bawat tarangkahang ang mga tagapagbantay ng mga tarangkahang ayon sa kanilang pangkat, sapagkat iniutos din ito ni David na lingkod ng Diyos. **15** Hindi lumabag ang mga taong ito sa mga utes ng hari sa mga pari at sa mga Levita tungkol sa anumang bagay o tungkol sa mga silid-imbakan. **16** Ngayon, natapos ang lahat ng mga gawain ni Solomon, simula sa araw ng pagtatago ng pundasyon ng tahanan ni Yahweh hanggang sa matapos ito. Sa ganitong paraang natapos at nagamit ang tahanan ni Yahweh. **17** Pagkatapos, pumunta si Solomon sa Ezion-geber at Elot sa baybaying dagat sa lupain ng Edom. **18** Pinadhalan siya ni Hiram ng mga barko na pinangangasiwaan ng mga opisyal na may kaalamang tungkol sa karagatan. Pumunta sila sa Ofir kasama ang mga lingkod ni Solomon. Mula doon, nag-uwis sila ng 450 talentong ginto para kay Haring Solomon.

9 Nang mabalitaan ng reyna ng Sheba ang katanyagan ni Solomon, pumunta siya sa Jerusalem upang subukin siya ng mga mahihirap na tanong. Dumating siya nang may napakaraming dala at kasama, mga kamelyo na may pasang mga pampalasa, maraming ginto, at maraming mamahaling bato. **2** Nang pumunta siya kay Solomon, sinabi nya sa kanya ang lahat ng nasa kaniyang peso. Sinagot ni Solomon ang lahat ng kaniyang tanong; walang mahirap para kay Solomon; walang tanong na hindi nya nasagot. **3** Nang makita ng reyna ng Sheba ang karunungan ni Solomon, at ang palasyo na kaniyang itinayo, **4** ang pagkain sa kaniyang mesa, ang ayos ng kaniyang mga lingkod, ang mga gawain ng kaniyang mga lingkod at ang kanilang kasuotan, gayundin ang kaniyang mga tagahawak ng saro at ang kanilang kasuotan, at ang pamamaraan ng kaniyang paghahandog ng handog na susunugin sa tahanan ni Yahweh, nawalan siya ng loob. **5** Sinabi nya sa hari, "Totoo nga ang balita na narinig ko sa aking sariling lupain tungkol sa iyong mga salita at karunungan. **6** Hindi ako naniwala sa aking narinig hanggang sa nakarating ako dito at ngayon, nakita ito ng aking mga mata. Wala pa sa kalahati ang sinabi sa akin tungkol sa iyong karunungan at kayamanan! Nahigit mo ang katanyagan na aking narinig. **7** Pinagpala ang iyong mga tao at ang iyong mga tagapaglingod na palaging nakatayo sa iyong harapan dahil narinig nila ang iyong karunungan. **8** Purihin si Yahweh na iyong Diyos na nalugod sa iyo at naglagay sa iyo sa trono upang maging hari ni Yahweh na iyong Diyos. Dahil mahal ng iyong Diyos ang Israel, giriawa ka niyang hari na lahat upang patatagin sila magpakaikanman upang gawin mo kung ano ang makatarungan at makatuwiran!" **9** Binigyan nya ang hari ng 120 talento ng ginto at napakaraming sangkap at mga mamahaling bato. Hindi na nakatanggap si Haring Solomon ng kasing dami ng mga sangkap na ibinigay sa kaniya ng reyna ng Sheba. **10** Ang mga lingkod ni Hiram at ang mga lingkod ni Solomon, na nag-uwis ng mga ginto mula sa Ofir ay nagdala rin ng mga kahoy na algum at mga mamahaling bato. **11** Gamit ang kahoy na algum, gumawa ang hari ng mga hagdan para sa tahanan ni Yahweh at para sa kaniyang tahanan, at ng mga arpa at liro para sa mga musikero. Walang pang nakikitang kahoy na katulad nito nang panahong iyon sa lupain ng Juda. **12** Ibinigay ni Haring Solomon sa reyna ng Sheba ang lahat ng gusto nya, anuman ang hiniling nya, na karagdaghan sa kaniyang dinala sa hari. Kaya umalis siya at umuwi sa kaniyang sariling lupain kasama ang kaniyang mga lingkod. **13** Ang timbang ng gintong dumadating kay Solomon sa loob ng isang taon ay 666 talento ng ginto, **14** hindi pa kabilang ang ginto na idinadal sa kaniya ng mga negosyante at mangangalakal. Nagdala rin ng ginto at pilak kay Solomon ang lahat ng hari sa Arabia at mga gobernador sa bansa. **15** Gumawa si Haring Solomon ng dalawang daan na malalaking mga kalasag na gawa sa pinanday na ginto. Anim na raang siklo ng ginto ang nagamit sa paggawa sa bawat isa. **16** Gumawa rin siya ng tatlong daang mga kalasag na gawa sa pinanday na ginto. Tatlong mina ng ginto ang nagamit sa paggawa sa bawat isa. Inilagay ng hari ang mga ito sa Palasyo ng Kagubatang Lebanon. **17** At nagpagawa ang hari ng isang napakalaking trono ng garing at binatalit ito ng pinakamagandang ginto. **18** Mayroon anim na baitang paakyat sa trono at pabilog ang likod ng tuktot ng trono. May mga patungan ng kamay sa magkabilang bahagi ng trono at may dalawang leon na nakatayo sa magkabilang bahagi ng patungan ng kamay. **19** May labindalawang imahe ng leon ang nakatayo sa bawat baitang, isa sa bawat gilid ng bawat anim na baitang. Walang tronong katulad nito sa ibang kaharian. **20** Ang lahat ng kopang iniihuminan ni Haring Solomon ay mga ginto at ang lahat ng kopang iniihuminan sa Palasyo ng

Kagubatang Lebanon ay mga purong ginto. Walang pilak dahil ang pilak itinuturing na hindi mahalaga sa kapanahunan ni Solomon. **21** Ang hari ay may pangkat ng mga barko sa karagatan kasama ang mga barko ni Hiram. Minsan sa bawat ika-tatlóng taon, nagdadala ang pangkat ng mga barko ng ginto, pilak at garing at ng mga gorilya at malalaking unggoy. **22** Kaya nahigpit ni Haring Solomon ang lahat ng mga hari sa buong mundo sa kayamanan at karunungan. **23** Hinahangad ng buong daigdig na makaharap si Solomon upang mapakinggan ang kaniyang karunungan na inilagay ng Diyos sa kaniyang puso. **24** Nagdadala ang mga bumibisita ng mga pagpaparangal, mga sisidlang gawa sa pilak at ginto, mga damit, baluti at mga sangkap, gayundin ng mga kabayo at mola. Nagpatuloy ito taun-taon. **25** May apat na libong kuwadra si Solomon para sa mga kabayo at mga karwahe at labindalawang libong mangangabayo, na kaniyang inilagay sa mga lungsod ng mga karwahe at sa kaniya sa Jerusalem. **26** Pinamumunuan niya ang lahat ng hari mula sa Ilog Efrates hanggang sa lupain ng mga Filisteo at sa hangganan ng Ehipto. **27** May pilak ang hari sa Jerusalem, na kasindami ng mga bato sa lupa. Ginawa niyang sagana ang kahoy na sedar katulad ng punong sikamoro na nasa mababang lugar. **28** Nagdala sila ng mga kabayo para kay Solomon galing sa Ehipto at mula sa lahat ng lupain. **29** Ang iba pang mga pangayari tungkol kay Solomon mula sa simula hanggang sa wakas, hindi ba ito nakasulat sa Kasaysayan ni Propeta Natan at sa Pahayag ni Ahias na taga-Shilo at sa mga Pangitain ni Propeta Iddo tungkol kay Reboam na anak ni Nebat? **30** Naghari si Solomon sa Jerusalem sa buong Israel ng apatnapung taon. **31** At namatay siya at inilibing ng mga tao sa lungsod ni David na kaniyang ama. Si Rebooba na kaniyang anak ang pumalit sa kaniya bilang hari.

10 Pumunta sa Shekem si Reboobaom, dahil darating ang lahat ng mga taga-Israel sa Shekem upang gawin siyang hari. **2** Narinig ito ni

Rebooba na anak ni Nebat (dahil nasa Ehipto siya, kung saan siya tumakas mula kaya haring Solomon, ngunit bumalik si Rebooba mula sa Ehipto). **3** Kaya ipinatawag nila siya, dumating si Rebooba at ang lahat ng Israélita. Kinausap nila si Rebooba at sinabi, **4** "Ginawang mahirap ng iyong ama ang aming mga pasanin. Kaya ngayon, gawin mong mas madali ang mahirap na gawain ng iyong ama, at pagaanin mo ang mabigat na pasanin na ibinigay niya sa amin at paglilingkuran ka namin." **5** Sinabi ni Rebooba sa kanila, "Bumalik kayo sa akin pagkatapos ng tatlong araw." Kaya, umalis na ang mga tao. **6** Sumangguni si Haring Rebooba sa mga matandang kalalakihan na nagpago kay Solomon na kaniyang ana noong nabubuhay pa siya. sinabi nya, "Paano ninyo ako papayuhan upang mabigyan ng kasagutan ang mga taóng ito?" **7** Nakipag-usap sila sa kaniya at sinabi, "Kung magiging mabuti ka sa mga taóng ito at bibigyang-lugod mo sila at magsasabi ng mga mabubuting salita sa kanila, magiging alipin mo sila sa habang panahon." **8** Ngunit hindi pinakanggini ni Reboobaom ang payo na ibinigay ng mga matandang kalalakihan sa kaniya at sumangguni siya sa mga kabataang lalaki na kasabayang niyang lumaki at nagpapayo sa kaniya. **9** Sinabi nya sa kanila, "Ano ang maibibigay ninyong payo sa akin upang sagutin natin ang mga taóng ito na nakipag-usap sa akin at sinasabi, "Pagaanin mo ang mga pasanin na ibinigay ng iyong ama sa amin?" **10** Nagsalita ang mga kabataang lalaki na kasabayang lumaki ni Rebooba na nagsasabi, "Makipag-usap ka sa mga taóng nagsabi sa iyo na ginawang mabigat ng iyong amang si Solomon ang kanilang mga pasanin, na kailangan mong gawing mas magaan. Dapat mong sabihin sa kanila, 'Mas makapal ang aking hiniliit kaysa sa baywang ng aking ama.' **11** Kaya ngayon, bagaman pinapasan Kayo ng aking ama ng isang mabigat na pasanin, dadagdagon ko pa ang inyong mga pasanin. Pinarusahan Kayo ng aking ama ng mga latigo, ngunit parurusahan ko Kayo sa pamamagitan ng mga alakdan." **12** Kaya pumunta si Reboobaom at ang lahat ng tao kay Rebooba sa ikatlong araw, kagaya ng iniutos ng hari sa kanila ng sabihin nya, "Bumalik kayo sa akin sa ikatlong araw." **13** Marahas silang sinagot ng hari. Hindi pinansin ni Haring Reboobaom ang payo ng mga matandang kalalakihan. **14** Nakipag-usap siya sa kanila na sinunod ang payo ng mga kabataang lalaki at sinabi, "Gagawin kong mas mabigat ang iyong mga pasanin at dadagdagon ko pa ito. Pinarusahan Kayo ng aking ama ng mga latigo, ngunit parurusahan ko Kayo sa pamamagitan ng mga alakdan." **15** Hindi nakinig ang hari sa mga tao, sapagkat ito ang isang pangayayaring pinahintulutan ng Diyos, upang matupad ni Yahweh ang kaniyang salita na sinabi nya sa pamamagitan ni Ahias na Silonita kay Reboobaom na anak ni

Nebat. **16** Nang makita ng mga taga-Israel na hindi nakinig ang hari sa kanila, sinagot siya ng mga tao at sinabi, "Anong bahagi mayroon kami kay David? Wala kamang mana sa anak ni Jesse! Bumalik na kayong mga taga-Israel sa inyong mga tolda. Ngayon David, bahala ka ng tumingin sa iyong sariling tolda." Kaya, bumalik na ang bawat isa sa mga Israélita sa kaniang mga tolda. **17** Ngunit ang mga taga-Israel na nakatira sa mga lungsod ng Juda, pinamunuan sila ni Reboobaom. **18** Pagkatapos, ipinadila ni Haring Rebooba om si Adoram na namumuno sa sapilitang panggawa, ngunit binato siya ng mga Israélita hanggang sa namatay siya. Kaagad na tumakas si Haring Rebooba sakay ng kaniyang karweha patungo sa Jerusalem. **19** Kaya, nagrerebelde ang Israel laban sa sambahan ni David hanggang sa mga panahong ito.

11 Nang makarating si Reboobaom sa Jerusalem, tinipon niya ang sambahan ni Juda at Benjamin, 180,000 na piling mga lalaking mandirigma na makikiplabanan sa Israel upang maibalik kay Reboobaom ang kaharian. **2** Ngunit natanggap ni Semaias na lingkod ng Diyos ang salita ni Yahweh, na nagsasabi, **3** "Sabihin mo kay Reboobaom na anak ni Solomon na hari ng Juda at sa buong Israel na nasa Juda at Benjamin. **4** Sinabi ito ni Yahweh, "Hindi ninyo dapat salakayin o kalabanin ang iyong mga kapatid. Dapat bumalik ang bawat isa sa kaniyang tahanan sapagkat ang bagay na ito ay pinahintulutan kong mangyari." Kaya nakinig sila sa mga salita ni Yahweh at hindi na nila kinalaban si Reboobaom. **5** Nanirahan si Reboobaom sa Jerusalem at nagpatayo ng mga lungsod sa Juda upang maging pananggalang. **6** Ipinatayo nya ang Bethlehem, Etam, Tekoa, 7 Beth-sur, Soco, Adullam, **8** Gat, Maresa, Zif, **9** Adoraim, Laquis, Azeka, **10** Zora, Ajalon, at Hebron. Itay ay mga pinatibay na lungsod sa Juda at Benjamin. **11** Pinatibay nya ang mga tanggulan at naglagay ng mga pinuno sa mga ito na may kasamang imbakan ng mga pagkain, langis at alak. **12** Naglagay siya ng mga kalasag at mga sibat sa bawat lungsod at labis na pinatibay ang mga lungsod. Sakop nya ang Juda at Benjamin. **13** Pumunta sa kaniya ang mga pari at ang mga Levitang nasa buong Israel na mula sa loob ng kaniang hangganan. **14** Sapagkat iniwian ng mga Levita ang kaniang mga pastulan at mga pag-aari upang pumunta sa Juda at Jerusalem; sapagkat itinaboy sila ni Reboobaom at ng kaniyang mga anak, kaya hindi na sila makagagawa pa ng mga tungkulín ng pari para kay Yahweh. **15** Nagtalaga si Reboobaom ng mga pari para sa mga dambana at sa mga diyuys-diyosang guya at kambing na kaniyang ipinagawa. **16** Sumunod sa kanila ang mga tao mula sa lahat ng mga tribu ng Israel na itinuon ang kaniang puso na hanapin ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. Pumunta sila sa Jerusalem upang maghandog kay Yahweh, ang Diyos ng kaniang mga ninuno. **17** Kaya pinalakas nila ang kaharian ng Juda at pinatatak sa loob ng tatlong taon si Reboobaom na anak ni Solomon sapagkat sa loob ng tatlong taon, sinunod nila ang paraan ng pamumuhay nina David at Solomon. **18** Napangasawa ni Reboobaom si Mahalat, ang anak na babae ni Jerimot na anak ni David at ni Abihail na anak ni Eliab na na anak ni Jesse. **19** Nagsilang siya ng mga batang lalaki na sina Jeus, Semaias at Zaham. **20** Kasunod ni Mahalat, napangasawa ni Reboobaom si Maaca na anak ni Absalom. Isinilang nya sina Abiaz, Atai, Ziza at Selomit. **21** Minahal ni Reboobaom si Maaca na anak ni Absalom nang higit sa lahat ng kaniyang ibang mga asawa at sa kaniyang mga asawang alipin (mayroon siyang labing-walang asawa at animnapung asawang alipin at naging ama ng labing-walang mga anak na lalaki at animnapung mga anak na babae). **22** Itinalaga ni Reboobaom si Abias na anak ni Maaca upang maging pinuno sa kaniyang mga kapatid. Naisip niyang gawing hari si Abias. **23** Namuno ng may karunungan si Reboobaom, ikinalat nya ang lahat ng kaniyang lalaking anak sa buong lupain ng Juda at Benjamin hanggang sa mga matitibay na lungsod. Binigyan rin nya sila ng saganang pagkain at naghahanap siya ng maraming asawa para sa kanila.

12 Nangyari nang naging matatag na ang paghahari ni Reboobaom at malakas siya, tinalikuran nya ang mga kautusan ni Yahweh—kasama ang buong Israel. **2** Nangyari na sa ikalimang taon ng paghahari ni Haring Reboobaom, sinalakay ni Shishak na hari ng Ehipto ang Jerusalem dahil hindi naging tapat ang mga tao kay Yahweh. **3** Kasama niyang dumating ang kaniyang mga kawal na isang libo at dalawang daang karweha at animnapung libong mangangabayo. Kasama nya ang hindi mabilang na mga kawal mula sa Ehipto: mga taga-Libya, mga taga-Sukium

at mga taga-Etiopia. **4** Sinakop niya ang mga matatag na lungsod na pag-aari ng Juda at nakarating siya sa Jerusalem. **5** Ngayon, pumunta ang propetang si Semaias kay Rehoboam at sa mga pinuno ng Juda na nagtipun-tipon sa Jerusalem dahil kay Shishak. Sinabi ni Semaias sa kanila, "Ito ang sinasabi ni Yahweh. 'Tinalikuran ninyo ako, kaya ibinigay ko rin kayo sa mga kamay ni Shishak." **6** Kaya nagpakkumbaba ang mga prinsipe ng Israel at ang hari at sinabi, "Matuwid si Yahweh." **7** Nang makita ni Yahweh na nagpakkumbaba sila, nagsalita si Yaweh sa pamamagitan ni Semaias, sinabi niya ito, "Nagpakkumbaba sila. Hindi ko sila pupusain. Sasagipin ko sila sa ganap na kapahamakan at hindi maibubuhos ang aking poot sa Jerusalem sa pamamagitan ng mga kamay ni Shishak. **8** Gayon pa man, magiging mga tagapaglingkod niya sila, upang maunawaan nila kung paano ang maglingkod sa akin at ang maglingkod sa mga pinuno ng ibang mga bansa." **9** Kaya nilusob ni Shishak na hari ng Egipto ang Jerusalem at kinuha ang mga kayamanan sa tahanan ni Yahweh at ang mga kayamanan sa bahay ng hari. Kinuha niya ang lahat, kinuha rin niya ang mga gintong kalasag na ginawa ni Solomon. **10** Nagpagawa si Haring Rehoboam ng mga tansong kalasag bilang kapalit ng mga ito at ipinagtikwala ang mga ito sa mga kamay ng pinuno ng mga tagabantay, na nagbabantay ng mga pintuan sa bahay ng hari. **11** Nangyari na sa tuwing pumapasok ang hari sa tahanan ni Yaweh, binubuhut ng mga tagabantay ang mga kalasag at pagkatapos ay ibabalik sa siliid ng mga tagabantay. **12** Nang magpakkumbaba si Rehoboam, nawala ang poot ni Yaweh sa kanya, at hindi na niya pinuksa si Rehoboam ngan lubusan; bukod dito may matatauguan paring mabuti sa Juda. **13** Kaya, pinalakas ni Haring Rehoboam ang kaniyang paghahari sa Jerusalem at nagpatuloy ang kaniyang pagiging hari. Apatna't isang taon si Rehoboam nang magisimula siyang maghari, at naghari siya ng labing pitong taon sa Jerusalem, ang lungsod na pinili ni Yaweh sa lahat ng mga lipi ng Israel upang maipahayag ang kaniyang pangalan doon. Naama ang pangalan ng kaniyang ina na isang Ammonita. **14** Masama ang kaniyang ginawa, dahil hindi niya itiuon ang kaniyang puso sa paghahanap kay Yahweh. **15** Tungkol sa iba pang mga bagay na may kinahaman kay Rehoboam, mula umpusa at hanggang sa huli, hindi ba isinulat ang mga ito sa sulat ng propetang si Semaias at ng propetang si Iddo, na mayroon ding mga talaan ng mga angkan at ang malimit na digmaan sa pagitan ni Rehoboam at Jeroboam? **16** Namatay si Rehoboam at inilibing siyang kasama ang kaniyang mga ninuno sa lungsod ni David. Si Abija na kaniyang anak ang pumatid sa kanya bilang hari.

13 Sa ika-labingwalong taon ni Haring Jeroboam, nagsimulang maghari si Abias sa Juda. **2** Naghari siya ng tatlong taon sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ya Maacah na anak ni Uriel na taga-Gibeaa. Nagkaroon ng digmaan sa pagitan ni Abias at Jeroboam. **3** Nagtungo si Abias sa digmaan dala ang malakas na hukbo, magigiting na mga kawal at 400, 000 na piniling mga kalalakihan. Humanay naman si Jeroboam laban sa kanya ng 800, 000 na piling mga kalalakihan, malalakas at magigiting na mga kawal. **4** Tumayo si Abias sa Bundok ng Zemaraim, sa may lupaing maburol ng Efraim at nagsabi, "Makinig ka sa akin Jeroboam at lahat ng Israel! **5** Hindi ba ninyo alam na si Yahweh, ang Diyos ng Israel, ang nagbigay kay David ng pamumuno sa buong Israel magpakailman, sa kanya at sa kaniyang mga anak sa pamamagitan ng isang kasunduan? **6** Ngunit si Jeroboam na anak na lalaki ni Nebat, ang lingkod ni Solomon na anak ni David ay nakipaglaban at naghimagsik sa kaniyang panginoon. **7** Mga walang kabuluhang lalaki na mga hamak na tao ang nakipagtipon sa kanya. Dumating sila laban kay Rehoboam na anak ni Solomon, nang bata pa si Rehoboam at walang pang karanasan at hindi sila kayang tapatan. **8** Ngayon ay sinasabi ninyo na kaya ninyong labanan ang makapangyarihang pamumuno ni Yahweh sa kamay ng mga kaupo-apuhan ni David. Kayo ay isang malaking hukbo at kasama ninyo ang mga ginintuang guya na ginawa ni Jeroboam bilang mga diyos ninyo. **9** Hindi ba't pinaalis ninyo ang mga pari ni Yahweh na mga anak ni Aaron at ang mga Levita? Hindi ba gumawa kayo ng mga pari para sa inyong sarili ayon sa pamamaraan ng ibang lahi ng ibang lupain? Ang sinumang dumamarang upang italaga ang kaniyang sarili sa pamamagitan ng isang batang toro at pitong falaking tupa ay maaaring maging isang pari sa mga hindi tunay na diyos. **10** Ngunit para sa amin, si Yahweh ang aming Diyos at hindi namin siya tinalikuran. Mayroon kaming mga pari na mga anak ni Aaron na naglilingkod kay Yahweh at ang mga Levita na nasa kanilang mga gawain. **11** Nagsusunog sila sa bawat

umaga at gabi ng mga alay na susunugin at mga mababangong insenso para kay Yahweh. Sila rin ay naghahanda ng tinapay na handog sa ibabaw ng dinalisay na hapag. Sisinindihan rin nila ang ilawang gintong patungan upang ang mga ito ay magliwanag sa bawat gabi. Sinusund namin ang mga kautusan ni Yahweh na aming Diyos, ngunit tinalikuran ninyo siya. **12** Tingnan ninyo, kasama namin ang Diyos na siyang namumuno at ang kaniyang mga pari ay narito dala ang mga trumpeta upang magpatunog ng babala laban sa inyo. Bayang Israel, huwag niryong labanan si Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ninuno, sapagkat hindi kayo magtatagumpay." **13** Ngunit naghanda si Jeroboam ng isang lihim na pagsalakay sa kanilang likuran. Ang kaniyang hukbo ay nasa harapan ng Juda at ang lihim na pagsalakay na nasa kanilang likuran. **14** Nang lumington sa likuran ang mga taga-Juda, naktita nila na ang labanan ay parehong nasa karilang harapan at likuran. Sumigaw sila ng malakas kay Yahweh at hinipan ng mga pari ang mga trumpeta. **15** At sumigaw ang mga kalalakihan ng Juda at habang sumisigaw sila, nangyari nga na hinampas ng Diyos si Jeroboam at ang lahat ng Israel sa harapan ni Abias at ng taga-Juda. **16** Tumakas ang mga Israeltera mula sa Juda at ipinasakamay sila ng Diyos sa mga taga-Juda. **17** Pinataya sila ni Abias at ng kaniyang hukbo; 500, 000 na piling laaki ng Israel ang namatay. **18** Sa ganiton paraan, natalo ang Israel nang panahong iyon. Nagtagumpay ang mga taga-Juda dahil umasa sila kay Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno. **19** Tinugis ni Abias si Jeroboam at sinakop niya ang mga lungsod mula sa kanya, ang Bethel, Jesana at Efron, kasama ang mga nayon ng mga ito. **20** Hindi na nabawi ni Jeroboam ang kapangyarihan sa panahon ng paghahari ni Abias, hinampas siya ni Yahweh at namatay siya. **21** Subalit naging makapangyarihan si Abias, nagkaroon siya ng labing-apat na asawa at naging ama ng dalawampu't dalawang anak na lalaki at labing-anim na anak na babae. **22** Ang iba pang ginawa at sinabi ni Abias ay naisulat sa kasaysayan ni proteta Iddo.

14 Namatay si Abias at inilibing siya kasama ng kaniyang mga ninuno sa lungsod ni David. Ang kaniyang anak na si Asa ang naging hari.

Sa kaniyang kapanahunan, mapapaya ang lupain nang sumpang taon. **2** Ginawa ni Asa ang mabuti at matuwid sa paninig ni Yahweh na kaniyang Diyos, **3** sapagkat tinanggal niya ang mga altar ng mga diyus-diyosyan at mga dambana. Giniba niya ang mga sagradong batong poste at binuwal ang mga imaha ni Ashera. **4** Inutusan niya ang mga taga-Juda na hanapin si Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno at tuparin ang kaniyang batas at mga kautusan. **5** Tinanggal din niya sa lahat ng lungsod ng Juda ang mga dambana at ang mga altar na sunugan ng insenso. Naging mapapaya ang kaharian sa kaniyang pamamahala. **6** Nagpatayo siya ng matibay na pader sa lungsod ng Juda, sapagkat mapapaya ang lupain at walang digmaan sa mga panahong iyon dahil binigyan siya ni Yahweh ng kapayapaan. **7** Sapagkat sinabi ni Asa sa Juda, "Itayo natin ang mga lungsod na ito at gumawa tayo ng mga pader sa paligid nito, mga tore, tarangkahon at rehas. Sa atin pa rin ang lupain dahil hinanap natin si Yahweh na ating Diyos. Hinanap natin siya at binigyan niya tayo ng kapayapaan sa bawat dako." Kaya nagtayo sila at nagtagumpay. **8** May mga kawal si Asa na nagdadalda ng mga kalasag at mga sibat. Mula sa tribu ni Juda ay mayroon siyang 300, 000 na tauhan at mula sa tribu ni Benjamin ay 280, 000 na tauhan na nagdadala ng mga kalasag at mga pana. Malakas at matatapang ang mga kalalakihang ito. **9** Nilusob sila ni Zera na taga-Etiopia na may hukbong isang milyong kawal at tatlong daang karwaha at nagtungo siya sa Maresa. **10** Pagkataso, lumabas si Asa upang harapin siya at itinakda nila ang hanay para sa labanan sa lambak ng Sefata at Maresa. **11** Tumangis si Asa kay Yahweh na kaniyang Diyos at sinabi, "Yahweh, walang iba kundi ikaw lamang ang tumutulong sa mga mahihina kapag humaharap sa mga kaaway. Tulungan mo kami Yahweh na aming Diyos sapagkat umaasa kami sa iyo at sa iyong panig, narito kami laban sa ganito karaming bilang. Yahweh, ikaw ang aming Diyos, huwag mong hayaang matalo ka ng tao." **12** Kaya hinampas ni Yahweh ang mga taga-Etiopia sa harapan ni Asa at ng Juda, tumakas ang mga taga-Etiopia. **13** Hinabol sila ni Asa at ang kaniyang mga kawal hanggang Gerar. Kaya marami sa mga taga-Etiopia ang namatay at ang iba ay hindi na nakabawi pa, dahil lubos silang nawasak sa harapan ni Yahweh at sa kaniyang hukbo. Marami ang nasamsam ng hukbo. **14** Winasak ng hukbo ang lahat ng nayon sa paligid ng Gerar, dahil natakor ang lahat ng naninirahan doon kay Yahweh. Sinamsam ng hukbo ang lahat ng nayon

at marami silang nakuhang mahalagang bagay. **15** Winasak din ng hukbo ang mga toldang tinirhan ng mga pastol na pagala-gala, kinuha nila ang napakaraming tupa, gayundin ang mga kamelyo at bumalik na sila sa Jerusalem.

15 Bumaba ang Espiritu ng Diyos kay Azarias na anak na lalaki ni Oded. **2** Umalis siya upang makipagkita kay Asa at sinabi sa kaniya,

"Makinig ka sa akin Asa at ang lahat ng mga tao sa tribu nina Juda at Benjamin. Kasama ninyo si Yahweh habang kayo ay nasa kaniya. Kung siya ay inyong hahanapin, matatagpuan ninyo siya. Ngunit kung itatakwil ninyo siya, itatakwil rin niya kayo." **3** Ngayon, sa napakahabang panahon, hindi kasama ng Israel ang tunay na Diyos, walang nagtuturong pari at wala ang kautusan ng Diyos. **4** Ngunit sa kanilang kapitolyo, naghalkilooib sila kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, hinanap nila si Yahweh at siya ay natagpuan nila. **5** Sa mga panahong iyon, walang kapayapaan sa taong naglalakbay palayo, ni sa taong naglalakbay papunta roon. Sa halip, malaki ang kapahamakan ng nasa lahat ng naninirahan sa mga lupain.

6 Nagkawat-watak sila, bansa laban sa bansa at lungsod laban sa lungsod sapagkat pinahirapan sila ng Diyos ng lahat ng uri ng pagdurusia. **7** Ngunit magpakatatag kayo at huwag kayong panghinaan ng loob sapagkat gagantimpalaan kayo sa inyong mga gawa." **8** Nang marining ni Asa ang mga salitang ito, ang propesiya ni propeta Oded, lumakas ang kaniyang loob at ipinalis ang mga bagay na kasuklam-suklam sa buong lupain ng Juda at Benjamin at sa mga lungsod na nabihag niya mula sa bayan sa burol ng Efraim. Muli niyang ipinatayo ang dambana ni Yahweh na nasa harapan ng portiko ng tahanan ni Yahweh. **9** Tinipon niya ang lahat ng mga taga-Juda at Benjamin at ang mga naninirahan kasama nila, mga taong nagsmula kay Efraim at Manases at Simeon. Sapagkat nang makita nila na kasama niya si Yahweh na kaniyang Diyos, napakarami nilang pumunta sa kaniya na nagsmula sa Israel. **10** Kaya naugtipun-tipon sila sa Jerusalem sa ikatlong buwan, sa ika-labiniimang taon ng paghahari ni Asa. **11** Nang araw na iyon, inihandog nila kay Yahweh ang ilan sa kanilang mga nasamsam: pitong daang baka at pitong libong tupa at mga kambing ang kanilang dinala. **12** Gumawa sila ng kasunduan na hahanapin nila nang buong puso at kaluluwa si Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno. **13** Nagkasundo sila na dapat ipapatay ang sinumang tumangging hanapin si Yahweh, ang Diyos ng Israel. Hamak man o dakila ang taong ito, lalaki man o babae. **14** Nangako sila kay Yahweh nang may malakas na tinig, may sigawan, may mga trumpeta at may mga tambuli. **15** Nagalak ang buong Juda sa pangako, sapagkat buong puso silang nangako kay Yahweh at hinanap nila ang Diyos nang may buong pagnanais at siya ay natagpuan nila. Binigyang sila ni Yahweh ng kapayapaan sa buong lupain. **16** Inalis din niya sa pagiging reyna si Maaca na kaniyang lola dahil gumawa siya ng kasuklam-suklam na imaha ng diyosang si Ashera. Giniba ni Asa ang kasuklam-suklam na imaha, dinurog niya iyon at sinunog sa batis ng Kidron. **17** Ngunit hindi tinanggal ang mga dambana sa Israel. Gayunpaman, naging tapat ang puso ni Asa noong mga panahong nabubuhay pa siya. **18** Dinala niya sa tahanan ng Diyos ang mga kagamitan ng kaniyang ama at ang kaniyang sariling kagamitan na pag-aari ni Yahweh: mga pilak at mga gintong kagamitan. **19** Wala nang digmaan hanggang sa ika-tatlumpu't limang taon ng paghahari ni Asa.

16 Sa ikatatlumpu't anim na taon ng paghahari ni Asa, agrisibong kilumos si Baasa na hari ng Israel laban sa Juda at itinayo ang

Rama upang walang sinumang makalabas o makapasok sa lupain ni Asa na hari ng Juda. **2** Pagkatapos, kinuha ni Asa ang pilak at ginto mula sa silid imbakan sa templo ni Yahweh at sa sambahayan ng hari at ipinadala kay Ben-hadad, ang hari ng Aram na nakatira sa Damascus. Sinabi niya, "Magkaroon tayo ng kasunduan, gaya ng aking ama at ng iyong ama. Tingnan mo, pinadalhan kita ng pilak at ginto. Putulin mo na ang iyong kasunduan kay Baasha na hari ng Israel, upang ako ay lubayan niya." **4** Pinakigtingan ni Ben-hadad si Haring Asa at ipinadala niya ang mga pinuno ng kaniyang mga hukbo laban sa mga lungsod ng Israel. Sinalakay nila ang Ijon, Dan at Abelmain at ang imbakang lungsod ng Neftali. **5** Nang mabaitaan ito ni Baasha, itinigil niya ang pagpapatayo sa Rama at itinigil niya ang kaniyang gawain. **6** Pagkatapos, tinawag ni haring Asa ang lahat ng Juda. Kinuha nila ang mga bato at mga troso sa Rama na ginagamit ni Baasha sa pagtatayo ng lungsod. Pagkatapos, ginamit ni Haring Asa ang mga kagamitan iyon upang itayo ang Geba at Mizpah. **7**

Sa panahong iyon, pumunta ang manghuhulang si Hanani kay Asa, ang hari ng Juda at sinabi sa kaniya, "Dahil umasa ka sa hari ng Aram at hindi ka umasa kay Yahweh na iyong Diyos, ang hukbo ng hari ng Aram ay nakatakwas mula sa iyong mga kamay. **8** Hindi ba malaking hukbo ang mga taga-Ethiopia at mga taga-Libya na may mga napakaraming karwahe at manggabay? Ngunit, dahil umasa ka kay Yahweh, pinagtugumpay ka niya laban sa kanila. **9** Sapagkat nagmamasid si Yahweh sa lahat ng dako ng mundo upang ipakita niya ang kaniyang kapangyaran sa ngalan ng mga buong pusong nagtitwala sa kaniya. Ngunit ikaw ay naging hangal sa mga bagay na ito. Mula ngayon, makakaranas ka ng digmaan." **10** Pagkatapos, nagalit si Asa sa propeta; ikinulong niya ito, sapagkat nagalit siya sa kaniya sa mga bagay na ito. Sa araw na iyon, pinahirapan ni Asa ang ilan sa mga tao. **11** Ang lahat ng mga ginawa ni Asa mula sa umpsisa hanggang sa wakas, tingnan ninyo, nakasulat ang mga ito sa Aklat ng mga Hari ng Juda at Israel. **12** Sa ikatatlumpu't siyam na taon ng kaniyang paghahari, si Asa ay nagkaroon ng sakit sa paa; napakalubha ng kaniyang sakit. Gayunpaman, hindi siya humingi ng tulong kay Yahweh, kundi sa mga manggagamot lamang. **13** Namatay si Asa kasama ang kaniyang mga ninuno; namatay siya nang ikaapatnapu't isang taon ng kaniyang paghahari. **14** Inilibing nila siya sa kaniyang sariling libangan, na ipinahukay niya sa lungsod ni David para sa kaniyang. Inilagay siya sa kabonga na puno ng mababangong amoy at iba't ibang uri ng pabango na inihanda ng mga taong mahusay gumawa ng pabango. Pagkatapos, gumawa sila ng napakalaking apoy bilang parangal sa kaniya.

17 Si Jehoshafat na kaniyang anak ang pumatid sa kaniya bilang hari at nagpakalakas siya laban sa Israel. **2** Naglagay siya ng mga hukbo sa lahat ng pinatibay na lungsod ng Juda at naglagay ng mga kampo sa lupain ng Juda at sa mga lungsod ng Efraim na sinakop ng kaniyang amang si Asa. **3** Kasama ni Jehoshafat si Yahweh dahil lumakad siya sa unang kaparaanan ng kaniyang ama na si David at hindi siya bumaling sa mga Baal. **4** Sa halip, nagtitwala siya sa Diyos ng kaniyang ama, at lumakad siya ayon sa kaniyang mga kautusan, hindi ayon sa gawain ng Israel. **5** Kaya itinatag ni Yahweh ang pamamahala sa kaniyang kamay, nagbibigay ng parangal kay Jehoshafat ang lahat ng Juda. Nagkaroon siya ng napakaraming yaman at karangan. **6** Ang kaniyang puso ay naktuon sa kaparaanan ni Yahweh. Inalis din niya ang mga altar at imahen ni Ashera sa Juda. **7** Sa ikatlong taon ng kaniyang paghahari ipinadala niya ang kaniyang mga opisyal na sina Benhayil, Obadias, Zecharias, Netanel at Micaias upang magturo sa mga lungsod ng Judah. **8** Kasama nila ang mga Levita: Sina Semaias, Netanias, Zebadias, Asahel, Semiramot, Jehonatan, Adonias, Tobias at Tobadonjas at kasama nila ang mga paring sina Elisama at Jehoram. **9** Nagturo sila sa Juda, dala-dala Ang Aklat ng Kautsun ni Yahweh. Nagtungo sila sa lahat ng lungsod ng Juda at nagturo sa mga tao. **10** Nagkaroon ng Malaking Takot kay Yahweh ang lahat ng kaharian ng mga lupaing nasa palibot ng Juda kaya hindi sila nakipagdigma laban kay Jehoshafat. **11** Nagdala ang ilang mga Palestina kay Jehoshafat ng mga kalooib at pilak bilang pagkilala. Nagdala din sa kaniya ang mga Arabo ng mga kawan, 7, 700 na lalaking tupa at 7, 700 na kambing. **12** Naging labis na makapangyarihan si Jehoshafat. Nagpatayo siya ng mga matibay na tanggulan at imbakang lungsod sa Juda. **13** Nagkaroon siya ng maraming kagamitan sa mga lungsod ng Juda at mga kawal—malalakas, matatapang na mga lalaki—sa Jerusalem. **14** Ito ang listahan ng lahat sa kaniya, ayon sa pangalang ng sambahayan ng kanilang ama: Mula sa Juda, ang mga pinuno ng libo; si Adna ang pinunong kawal at kasama niya ang 300, 000 na lalaking panglaban; **15** sumunod sa kaniya si Jehohanan ang pinunong kawal at kasama niya ang 280, 000 na lalaki; **16** sumunod sa kaniya si Amasias na anak ni Zicri, na nagkusang-loob upang maglingkod kay Yahweh at kasama niya ang 200, 000 na lalaking panglaban. **17** Mula sa Benjamin: si Eliada isang makapangyarihan na lalaking matapang at kasama niya ang 200, 000 na may dalang mga pana at panangga; **18** sumunod sa kaniya si Jehosabad at kasama niya ang 180, 000 na banda sa pakipagdigma. **19** Ito ang mga naglingkod sa hari, maliban pa sa mga inilagay ng hari sa mga pinatibay na lungsod sa buong Juda.

18 Ngayon, nagkaroon ng maraming kayamanan at karangan si Jehoshafat. Umanib siya kay Ahab sa pamamagitan ng pagpapakasal ng isa sa kaniyang pamilya sa anak na babae ni Ahab. **2** Pagkatapos

ng ilang taon, bumaba siya sa Samaria kung nasaan si Ahab. Nagkatay si Ahab ng maraming tupa at mga baka para sa kaniya at para sa mga taong kasama niya. Hinikayat din siya ni Ahab na lusubin ang Ramot-gilead kasama niya. 3 Sinabi ni Ahab, na hari ng Israel, kay Jehoshafat, na hari ng Juda, "Sasama ka ba sa akin sa Ramot-gilead?" Sumagot si Jehoshafat sa kaniya, "Ako ay gaya mo at ang aking mga tao ay gaya ng iyong mga tao, sasamahan namin kayo sa digmaan." 4 Sinabi ni Jehoshafat sa hari ng Israel, "Pakuusap alamin mo muna ang salita ni Yahweh para sa kasagutan." 5 Pagkatapos, tinipon ng hari ng Israel ang mga propeta, apat na raang lalaki, at sinabi sa kanila, "Dapat ba tayong pumunta sa Ramot-gilead upang makipagdigma o hindi dapat?" Sinabi nila, "Sumalakay kayo, sapagkat ibibigay ng Diyos sa hari ang tagumpay." 6 Ngunit sinabi ni Jehoshafat, "Wala na bang ibang propeta ni Yahweh dito na maaari nating hingian ng payo?" 7 Sinabi ng hari ng Israel kay Jehoshafat, "Mayroon pang isang tao na maaari nating hingian ng payo ni Yahweh, si Micaias na anak ni Imla ngunit kinamumuhian ko siya dahil kahit kailan ay hindi siya nagpahayag ng magandang propesiya tungkol sa akin kundi mga paghihirap lamang." Ngunit sinabi ni Jehoshafat, "Huweg naman sanang sabihin ng hari iyan." 8 Pagkatapos, tinawag ng hari ng Israel ang isang opisyal at iniutos, "Dalhin mo dito si Micaias na anak ni Imla, ngayon din." 9 Ngayon ang hari ng Israel at si Jehoshafat na hari ng Juda ay nakaupo sa kani-kanilang trono, suot ang kanilang damit na panghari, sa lantad na lugar sa pasukan ng tarangkahan ng Samaria, at lahat ng propeta ay nagpapahayag ng propesiya sa harap nila. 10 Si Zedekias na anak ni Quenaana ay gumawa ng mga sungay na bakal at sinabi, "Sinabi ni Yahweh ito: 'Sa pamamagitan nito itutulok mo ang mga taga-Aram hanggang sila ay maubos.'" 11 At pareho ang ipinahayag ng lahat ng propeta, sinasabi, "Salakayin ninyo ang Ramot-gilead at magtagumpay, sapagkat ibinigay ito ni Yahweh sa kamay ng hari." 12 Ang mensahero na pumunta upang tawagin si Micaias ay nagsalita sa kaniya, sinasabi, "Ngayon tingnan mo, ang mga salita ng mga propeta ay naghahayag ng mabubuting bagay sa hari na isa ang sinasabi. Pakiusap hawagan mong ang iyong salita ay maging tulad ng salita ng isa sa kanila at sabihin mo ang mabubuting bagay." 13 Sumagot si Micaias, "Sa ngalan ni Yahweh na buhay magpakailanman, ang sinasabi ng Diyos ang aking sasabihin." 14 Nang dumating siya sa hari, sinabi ng hari sa kaniya, "Micaias, dapat ba kaming pumunta sa Ramot-gilead upang makipagdigma o hindi?" Sumagot si Micaias sa kaniya, "Sumalakay kayo at maging matagumpay! Sapagkat ito ay magiging malaking tagumpay." 15 Pagkatapos, sinabi ng hari sa kaniya, "Ilang beses ba kitang dapat utusan na mangakong wala kung ibang sasabihin sa akin kundi ang katotohanan sa ngalan ni Yahweh?" 16 Kaya sinabi ni Micaias, "Nakita ko ang lahat ng Israel na nagkalat sa mga bundok gaya ng tupa na walang pastol, at sinabi ni Yahweh, 'Ang mga ito ay walang pastol. Hayaang umuwi ang bawat tao sa kaniyang bayahng ng payaya.'" 17 Kaya sinabi ng hari ng Israel kay Jehoshafat, "Hindi ba sinabi ko sa iyo na hindi siya maghahayag ng magandang propesiya tungkol sa akin, kundi kapahamakan lamang?" 18 Pagkatapos ay sinabi ni Micaias, "Kaya dapat pakiginan ninyo lahat ang salita ni Yahweh. Nakita ko si Yahweh na nakaupo sa kaniyang trono, at lahat ng hukbo ng langit ay natatakayo sa kaniyang kanang kamay at sa kaniyang kaliwa. 19 Sinabi ni Yahweh, "Sino ang mag-udyok kay Ahab na hari ng Israel upang siya ay pumunta at bumagsak sa Ramot-gilead?" At sumagot ang isa sa ganiton paraan, at ang isa pa ay sumagot sa ganoong paraan. 20 Pagkatapos ay pumunta sa harap ang espiritu, tumayo sa harap ni Yahweh at sinabi, 'Ako ang mag-udyok sa kaniya.' Sinabi ni Yahweh sa kaniya, 'Paano?' 21 Sumagot ang espiritu, 'Lalabas ako at magjiging isang sinungaling na espiritu sa bibig ng lahat ng kaniyang mga propeta.' Sumagot si Yahweh, 'Ikaw ang mag-udyok sa kaniya at magtagumpay ka. Pumunta ka na ngayon at gawin mo.' 22 Ngayon tingnan mo, naglagay si Yahweh ng sinungaling na espiritu sa bibig ng mga propeta mo, at iniutos ni Yahweh ang kapahamakan para sa iyo." 23 Pagkatapos, lumapit si Zedekias na anak ni Quenaana at sinampal sa pisngi si Micaias, at sinabi, "Saan dumaan ang Espiritu ni Yahweh na umalis mula sa akin upang magsalita sa iyo?" 24 Sinabi ni Micaias, "Tingnan mo, malalaman mo iyan sa araw na ikaw ay tataktob sa pinakaloob na silid upang magtago." 25 Sinabi ng hari ng Israel sa ilang utusan, "Kayong mga tao, hulihin ninyo si Micaias at dalhin kay Ammon, na gobernador ng lungsod, at kay Joas na aking anak. 26 Sasabihin ninyo sa kaniya, 'Sinabi ng hari, Ikulong mo ang lakaliking ito at pakainin siya ng

kaunting tinapay at kaunting tubig lamang, hanggang sa makabalik ako nang ligtas.'" 27 Pagkatapos ay sinabi ni Micaias, "Kung babalik ka nang ligtas, kung gayon ay hindi nagsalita si Yahweh sa pamamagitan ko." At idinagdag niya, "Makinig kayo rito, lahat kayong mga tao." 28 Kaya si Ahab, ang hari ng Israel, at si Jehoshafat, ang hari ng Juda, ay napikaglaban sa Ramot-gilead. 29 Sinabi ng hari ng Israel kay Jehoshafat, "Magbabalatkayo ako at pupunta sa labanan, ngunit isuot mo ang iyong damit na panghari." Kaya ngbalatkayo ang hari ng Israel, at pumunta sa labanan. 30 Nagutos ang hari ng Aram sa mga kapitan ng kaniyang karwah, sinasabi, "Huweg ninyong salakayin ang mga hindi mahalaga o mahalagang kawal. Sa halip, salakayin lamang ninyo ang hari ng Israel." 31 At nangyari, nang nakita ng mga kapitan ng karwah si Jehoshafat, sinabi nila, "Iyon ang hari ng Israel." Umikot sila upang salakayin siya, ngunit sumirug si Jehoshafat, at tinulungan siya ni Yahweh. Pinalisila sila ni Yahweh palayo sa kaniya. 32 At nangyari, nang nakita ng mga kapitan ng karwah na hindi iyon ang hari ng Israel, tumigil sila sa paghahabol sa kaniya. 33 Ngunit may isang taong humatak sa kaniyang pana nang sapalaran at tinamaan ang hari ng Israel, sa pagitan ng pinagdugtungan ng kaniyang baluti. Pagkatapos ay sinabi ni Ahab sa nagpapatakbo ng kaniyang karwah, "Lumiko ka at dalhin mo ako palayo sa labanan, sapagkat malubha akong nasugatan." 34 Lumala ang labanan sa araw na iyon, at ang hari ng Israel ay nanatili sa kaniyang karwah na nakaharap sa mga taga-Aram hanggang gabi. Nang lumulubog na ang araw, namatay siya.

19 Bumalik nang ligtas si Jehoshafat na hari ng Juda sa kaniyang bahay sa Jerusalem. 2 Lumabas si propetang Jehu na anak ni Hanani upang salubringin siya at sinabi kay Haring Jehoshafat, "Dapat mo bang tulungan ang masama? Dapat mo bang mahalin ang mga namumuhin kay Yahweh? Dahil sa ginawa mong ito, nasa iyo ang galit mula kay Yahweh. 3 Gayon pa man, may ilang mabuting makikita sa iyo, iyon ay ang pagtanggal mo ng mga imahen ni Ashera palabas sa lupain, at itinakda mo ang iyong puso na hanapin ang Diyos." 4 Sa Jerusalem tumira si Jehoshafat, at muli niyang pinuntahan ang mga tao, mula sa Beer-seba hanggang sa burol na lupain ng Efraim at pinanumbalik sila kay Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno. 5 Naglagay siya ng mga hukom sa lupain, sa bawat pinatibay na lungsod ng Juda. 6 Sinabi niya sa mga hukom, "Pag-aralan ninyo ang dapit ninyong gawin, dahil hindi kayo humahatol para sa mga tao, ngunit para kay Yahweh, siya ay nasa inyo sa paghahatol. 7 At ngayon, hayaan ninyong ang takot kay Yahweh ang sumainyo. Maging maigat kapag kayo ay hahatol, sapagkat walang kawalan ng katarungan kay Yahweh na ating Diyos, ni walang pinapanigan o pagtanggap ng suhol." 8 Bukod dito, nagtalaga si Jehoshafat ng ilan sa mga Levita at mga pari sa Jerusalem, at ilan sa mga pinuno ng mga sinaunang sambahayan ng Israel, para sa pagsasagawa ng paghatol para kay Yahweh, at para sa mga pagtatalo. Tumira sila sa Jerusalem. 9 Tinagubilinan niya sila, sinasabi, "Bilang paggalang kay Yahweh, ito ang gagawin ninyo nang tapat at may matuwid na puso: 10 Kapag may dumating na pagtatalo mula sa inyong mga kapatid na nakatira sa kanilang lungsod, kung dahil sa pagdanak ng dugo, kung dahil sa mga batas o kautusan, palatuntunan o utsos, dapat ninyo silang balaaran upang hindi sila magkasala laban kay Yahweh, at upang ang galit ay hindi bumaba sa inyo at sa inyong mga kapatid. Kung kikilos kayo sa ganiton paraan, hindi kayo magkakasala. 11 Tingnan ninyo, si Amarias na pinakupunong pari ang siyagon mangangasiwa sa inyo sa lahat ng bagay na nauukol kay Yahweh. Si Zebedias na anak ni Ismael na pinuno ng sambahayan ng Juda, ang mamamahala sa lahat ng bagay patungkol sa hari. Gayon din naman, ang mga Levita ay magiging opisyal na maglilingkid sa inyo. Kumilos nang may tapang, at manahanawa si Yahweh sa mga mabubuti.

20 At nangyari pagkatapos nitong, ang mga tao sa Moab at Ammon, kasama ang ilang mga Meunita ay dumating upang makipagdigma laban kay Jehoshafat. 2 At may ilang dumating na nagsabi kay Jehoshafat, "May isang malaking grupo ng mga tao ang paparating laban sa iyo mula sa ibabaw ng Dagat na Patay, sa Aram. Tingnan mo, sila ay nasa Hazazon-tamar" (ito ay ang En-gedi). 3 Natakit si Jehoshafat at itinalaga niya ang kaniyang sarili upang hanapin si Yahweh. Nagpahayag siya ng pag-aayuno sa buong Juda. 4 Nagtipun-tonipon ang Juda upang hanapin si Yahweh; dumating sila upang hanapin si Yahweh mula sa lahat ng lungsod

ng Juda. **5** Tumayo si Jehoshafat sa kapulungan ng Juda at Jerusalem, sa tahanan ni Yahweh, sa harap ng bagong patyo. **6** Sinabi niya, "Yahweh, ang Diyos ng aming mga ninuno, hindi ba ikaw ang Diyos ng kalanitan? At hindi ba ikaw ang namumuno sa lahat ng kaharian ng mga bansa? Ang kapangyarihan at kalakasan ay nasa iyong kamay, kaya walang sinuman ang makakatalo sa iyo. **7** Aming Diyos, hindi ba ikaw ang nagpalayas sa mga naninirahan sa lupainito bago ang bayan mong Israel upang ibigay ito magpakaikanan sa mga kaapu-apuhan ni Abraham?" **8** Nanirahan sila dito at ipinagpatayo ka ng isang banal na lugar para sa iyong ngalan, nagsasabi, **9** "Kung dumating ang sakuna sa amin, ang tabak ng paghatol, o karamdaman, o tag-gutom, kami ay tatayo sa harap ng tahanang ito, at sa harap mo (dahil ang iyong ngalan ay nasa tahanang ito), at kami ay daadang siy a sa aming mga paghihirap, at maririnig mo kami at illigtas. **10** Ngayon tingnan mo, narito ang mga tao ng Ammon, Moab, at Bundok ng Seir, na hindi mo hiyaang malusob ng Israel nang sila ay umalis sa lupain ng Ehipto, sa halip, tumalikod sa kanila ang Israel at hindi sila winasak. **11** Tingnan mo kung paano nila kami gantihan; sila ay darating upang palayasin kami sa iyong lupain na ibinigay mo sa amin upang manahin. **12** Aming Diyos, hindi mo ba sila hahatulan? Dahil wala kaming kakayahang laban sa malaking hukbo na ito na paparating laban sa amin. Hindi namin alam kung ano ang aming gagawin, ngunit ang aming mga mata ay nasa iyo." **13** Lahat ng Juda ay tumayo sa harapan ni Yahweh, kasama ang kanilang mga sanggol, mga asawang babae, at mga anak. **14** At sa kalagitnaan ng kapulungan, ang espiritu ni Yahweh ay dumating kay Jahaziel na lalaking anak ni Zacarias, na isang Levita, isa sa mga lalaking anak ni Jeiel na lalaking anak ni Matanias, na isang Levita, isa sa amin. **15** Sinabi ni Jahaziel, "Makinig, lahat ng Juda at kayong lahat na naninirahan sa Jerusalem, at Haring Jehoshafat: Ito ang sinasabi sa inyo ni Yahweh: 'Huweg kayong matakot, huwag kayong panghinaan ng loob dahil sa malaking hukbo na ito. Dahil ang laban ay hindi sa inyo kundi sa Diyos. **16** Kailangan ninyong bumaba laban sa kanila bukas. Tingnan ninyo, sila ay paparating mulá sa daan ng Ziz. Makikita ninyo sila sa dulo ng lambak, bago ang ilang sa Jeruel. **17** Hindi ninyo kailangang makipaglaban sa labanan na ito. Manatili lamang kayo sa inyong kinatatayan, manatiling nakatayo, at makikita ninyo ang paglilitgas ni Yahweh sa inyo, mga Juda at Jerusalem. Huwag kayong matakot o panghinaan ng loob. Lumabas kayo laban sa kanila bukas, dahil kasama ninyo si Yahweh.' **18** Yumuko si Jehoshafat na ang kaniyang mukha ay nasa lupa. At ang lahat ng Juda at mga naninirahan sa Jerusalem ay lumuhod sa harap ni Yahweh na nagpupuri sa kaniya. **19** Ang mga Levita, ang mga angkan ni Kohat at Korah ay tumayo upang papurihan si Yahweh, ang Diyos ng Israel na may napakalakas na tinig. **20** Kinabukanan, maaga pa lamang ay gumising na sila at lumabas patungo sa disyerto ng Tekoa. Sa kanilang pag-alis, si Jehoshafat ay tumayo at nagsabi, "Makinig kayo sa akin, Juda, at kayo na mga naninirahan sa Jerusalem! Magtiwala kayo ngayon, kaya ang inyong Diyos, at kayo ay tutulungan. Magtiwala kayo sa kaniyang mga propeta, at kayo ay magtagumpay." **21** Nang masabihan niya ang mga tao, itinalaga niya ang mga awit kay Yahweh at magpupuri para sa kaniyang banal na kalusuhian, na mauuna bago ang mga hukbo, at magsasabi, "Pasalamatn si Yahweh; dahil ang kaniyang tipan ng katapatan mananatili magpakaikanan." **22** Nang nagsimula silang umawit at magpuri, nagtalaga si Yahweh ng mga kalalakihang lihim na sasalakay sa mga tao ng Ammon, Moab, at Bundok ng Seir na paparating laban sa Juda. Sila ay natalo. **23** Dahil ang mga tao ng Ammon at Moab ay dumating upang labanan ang mga naninirahan sa Bundok ng Seir, upang tuluyan silang patayin at wasakin. Nang matapos sila sa mga naninirahan ng Bundok ng Seir, nagtulungan silang lahat upang wasakin ang bawat isa. **24** Nang makarating ang Juda sa isang lugar kung saan natatanaw ang disyerto, nakita nila ang mga hukbo. Sila ay patay na, nakahandusay sa lupa; walang nakaligtas. **25** Nang lumapit si Jehoshafat at ang kaniyang mga tao upang mangsamsam sa kanila, nakita nila ang napakaraming kayamanan at mahahalagang hiyas na kanilang sinamsam para sa kanilang mga sarili, higit pa sa kaya nilang buhatin. Umabot sila ng tatlong araw upang makuhang mga nasamsam, napakarami nitó. **26** Sa ika-apat na araw, nagtipun-tipon sila sa lambak ng Berakah. Doon sila nagpuri kay Yahweh, kaya ang pangalan ng lugar na iyon ay "Lambak ng Berakah" hanggang sa araw na ito. **27** Pagkatapos, sila ay bumalik, bawat kalalakihan ng Juda at Jerusalem, at sa pangunguna sa kanila ni Jehoshafat sila ay bumalik sa Jerusalem ng

may galak; sapagkat pinagalak sila Yahweh sa kanilang mga kaaway. **28** Dumating sila sa Jerusalem at sa tahanan ni Yahweh na may mga lira, alpa, at trumpeta. **29** Ang malaking takot sa Diyos ay nasa lahat ng kaharian ng mga bansa nang kanilang marinig na si Yahweh ang napipaglaban sa mga kaaway ng Israel. **30** Kaya ang kaharian ni Jehoshafat ay tahimik, sapagkat binigyan siya ng Diyos ng kapayapaan sa palibot niya. **31** Si Jehoshafat ang naghari sa Juda: siya ay nasa tatlumput' limang taong gulang nang siya ay nagsimulang maghari, at naghari siya sa Jerusalem sa loob ng dalawamput' limang taon. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Azuba, ang babaeng anak ni Silhi. **32** Lumakad siya sa mga kaparaanan ni Asa, ang kaniyang ama; hindi niya tinalikuran ang mga ito; ginawa niya kung ano ang tama sa paninig ni Yahweh. **33** Cayunman, ang mga altar ay hindi pa inaaisa o ni hindi pa itinuno ng mga tao ang kanilang mga puso sa Diyos ng kanilang mga ninuno. **34** Para sa iba pang mga bagay tungkol kay Jehoshafat, mula una at hanggang sa huli, tingnan, nakasulat ito sa kasaysayan ni Jehu na lalaking anak ni Hanani, na nakatala sa Aklat ng mga Hari ng Israel. **35** Pagkatapos nito, si Jehoshafat, ang hari ng Juda ay napipagkasundo kay Ahazias, ang hari ng Israel, na nagsasagawa ng labis na kasamaan. **36** Nakipagkasundo siya sa kaniya upang gumawa ng mga barkong pangkaragatan. Ginawa nila ang mga barko sa Ezion-geber. **37** At si Eleizer, ang lalaking anak ni Dodavahu sa Maresa ay nagpahayag ng propesiya laban kay Jehoshafat; sinabi niya, "Dahil nakipagkasundo ka kay Ahazias, winasak ni Yahweh ang inyong mga ginawa." Winasak ang mga barko kaya hindi sila nakapaglayag.

21 Si Jehoshafat ay namahinga kasama ang kaniyang mga ninuno at inilibing kasama nila sa lungsod ni David; si Jehoram, na kaniyang anak ang pumatid sa kaniya bilang hari. **2** Si Jehoram ay may mga kapatid na lalaki, ang mga lalaking anak ni Jehoshafat ay sina Azarias, Jehiel, Zacarias, Azarias, Micael at Sefatias. Ang lahat ng ito ay mga lalaking anak ni Jehoshafat na hari ng Israel. **3** Binigyan sila ng kanilang aña ng mga malaking handog na pilak, ginto, at iba pang mga mahahalagang bagay, at gayundin ang mga matitbay na lungsod sa Juda; gayunman, ibinigay niya ang trono kay Jehoram dahil siya ang panganay. **4** Ngayon, nang si Jehoram ay naghari sa kaharian ng kaniyang aña at matatag na itinalaga ang kaniyang sarili bilang hari, pinatay niya ang lahat ng kaniyang mga kapatid na lalaki gamit ang tabak, at ang lahat din na iba pang mga pinuno ng Israel. **5** Si Jehoram ay nasa tatlumput' dalawang taong gulang nang siya ay nagsimulang maghari, at naghari siya ng walong taon sa Jerusalem. **6** Siya ay lumakad sa mga kaparaanan ng mga hari ng Israel gaya ng ginagawa ng sambahayan ni Ahab; dahil nasa kaniya ang babaeng anak ni Ahab bilang kaniyang asawa; at ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh. **7** Gayunman, ayaw ni Yahweh na wasakin ang sambahayan ni David, dahil sa kasunduan na kaniyang ginawa kay David; siya ay nangako na lagi siyang bibigyan ng buhay at ang kaniyang mga kaupo-apuhan. **8** Sa mga araw ni Jehoram, naghimagsik ang Edom mula sa kapangyarihan ng Juda, at nagtalaga sila ng kanilang sariling hari. **9** At tumawid si Jehoram kasama ang kaniyang mga pinuno at ang lahat ng kaniyang kawahe. Nangyari na, siya bumangon nang gabi at sinalakay ang mga Edom na pumatid sa kaniya at ang mga pinuno ng mga kawahe. **10** Kaya nagrebelde ang Edom mula sa kapangyarihan ng Juda hanggang sa araw na ito. Sumabay ding naghimagsik ang Libna mula sa kaniyang kapangyarihan, dahil si Jehoram ay tumalikod kay Yahweh, ang Diyos ng kaniyang mga ninuno. **11** Dagdag pa nito, nagtagyo rin si Jehoram ng mga dambana sa mga bundok ng Juda; Pinakilos niya ang mga naninirahan sa Jerusalem sa tulad ng isang nagbebenta ng aliw. Sa ganiton paraan, iniligaw niya ang Juda. **12** Isang liham mula kay propetang Elias ang dumating para kay Jehoram. Sabi sa liham, "Ito ang sinabi ni Yahweh, ang Diyos ni David na iyong ninuno: Dahil hindi ka lumakad sa kaparaanan ni Jehoshafat na iyong aña, o sa kaparaanan ni Asa na hari ng Juda, **13** sa halip ay lumakad ka sa kaparaanan ng mga hari ng Israel, at nagdulot sa Juda at ang mga naninirahan sa Jerusalem upang kumilos na gaya ng nagbebenta ng aliw, na tulad ng ginawa ng tahanan ni Ahab, at dahil pinatay mo rin gamit ng tabak ang iyong mga lalaking kapatid sa pamilya ng iyong aña, ang mga kalalakihan na mas mabuti kaysa sa iyong sarili, **14** tingnan mo, ipapadanas ni Yahweh ang matinding salot sa iyong mga tao, mga anak, mga asawa at ang lahat ng iyong mga kayamanan. **15** Magkakaroon ka ng malubhang sakit dahil sa isang karamdaman sa iyong

bituka, hanggang sa lumabas ang iyong bituka dahil sa sakit, araw-araw." **16** Inudyukan ni Yahweh ang mga espiritu ng mga Filisteo at ng mga Arabo na malapit sa Etiopia upang labanan si Jehoram. **17** Sinalakay nila ang Juda, nilusob ito at kinuha ang lahat ng kayamanan na natagpuan sa sambahanay ng hari. Kinuha rin nila ang kaniyang mga anak na lalaki at ang kaniyang mga asawa. Walang nawalan na lalaking anak sa kaniya maliban kay Ahazias, ang kaniyang bunsong anak. **18** Matapos ang lahat ng ito, binigyan siya ni Yahweh ng isang hindi malunasang karamdaman sa kaniyang bituka. **19** At nangyari na sa takdang panahon, pagkalipas ng dalawang taon, ang kaniyang bituka ay lumabas dahil sa kaniyang sakit at namatay siya dahil sa malubhang karamdaman. Ang kaniyang mga tao ay hindi nag-sunog bilang parangal sa kaniya gaya ng kanilang ginawa para sa kaniyang mga ninuno. **20** Nag-simula siyang maghari nang siya ay tatlumpu't dalawang taong gulang; naghari siya sa Jerusalem ng walong taon at namatay siya nang walang nadgandalhamti. Siya ay kanilang inilibing sa lungsod ni David, ngunit hindi sa mga libingan ng mga hari.

22 Hinirang ng mga naninirahan sa Jerusalem si Ahazias na bunsong anak ni Jehoram bilang hari kapalit niya; sapagkat pinatay ng pangkat ng mga kalalakihang dumating sa kampo na kasama ng mga Arabo ang kaniyang mga nakatatandang anak na lalaki. Kaya naging hari si Ahazias na anak ni Jehoram na hari ng Juda. **2** Apatnapu't dalawang taong gulang si Ahazias nang siya ay nagsimulang maghari; naghari siya ng isang taon sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Atalia; siya ang babaeng anak ni Omri. **3** Siya ay lumakad din sa mga kapaaraanan ng sambahanay ni Ahab dahil ang kaniyang ina ang tagapayo sa paggawa ng mga masasamang bagay. **4** Ginawa ni Ahazias ang mga masasamang bagay sa paninig nni Yahweh, tulad ng mga ginagawa ng sambahanay ni Ahab dahil sila ang kaniyang mga naging tagapayo matapos mamatay ang kaniyang ama, sa kaniyang pagkawasaki. **5** Sinundin din nya ang kanilang mga payo; sumama siya kay Joram na lalaking anak ni Ahab na hari ng Israel, upang labanan si Hazael na hari ng Aram, sa Ramot-gilead. Nasugatan ng mga taga-Aram si Joram. **6** Si Joram ay bumalik sa Jezreel upang magamot ang kaniyang mga sugat na kaniyang naukuha sa Ramah, nang lumaban siya kay Hazael na hari ng Aram. Kaya si Ahazias na lalaking anak ni Jehoram na hari ng Juda ay bumaba sa Jezreel upang makita si Joram na lalaking anak ni Ahab, dahil si Joram ay sugatan. **7** Ngayon, ang pagkawasaki ni Ahazias ay kalooban ng Diyos sa pamamagitan ng pagbisita ni Ahazias kay Joram. Nang siya ay dumating, pumunta siya kasama ni Jehoram upang salakayin si Jehu na lalaking anak ni Namsi, ang pinili ni Yahweh upang wasakin ang sambahanay ni Ahab. **8** Nangyari naga, ngan dala-dala ni Jehu ang kahutulan sa sambahanay ni Ahab, natagpuan niya ang mga pinuno ng Juda at ang mga lalaking anak ng kapatiit ni Ahazias na naglilingkod kay Ahazias. Sila ay pinatay ni Jehu. **9** Hinanap ni Jehu si Ahazias; nahuli nilang naqtatago siya sa Samaria, dinala siya kay Jehu at siya ay pinatay. At siya ay kanilang inilibing, dahil sinabi nila, "Siya ay anak ni Jehoshafat, na buong pusong sunudon kay Yahweh." Kaya ang sambahanay ni Ahazias ay wala nang kapangyarihan upang mamuno sa kaharian. **10** Ngayon, nang makita ni Atalia, ang ina ni Ahazias, na patay na ang kaniyang anak, kumilos siya at pinatay ang lahat ng anak ng hari sa sambahanay ng Juda. **11** Ngunit si Jehosabet, isang babaeng anak ng hari ay kinuha si Joas, isang lalaking anak ni Ahazias, at matapang niyang tinakas mula sa mga anak ng hari na pinatay. Inilagay siya sa isang silid kasama ang kaniyang tagapag-alaga. Kaya itinago siya ni Jehosabet, isang babaeng anak ni Haring Jehoram, at asawa ng paring si Joiada (sapagkat siya ay kapatiit ni Ahazias), mula kay Atalia, kaya hindi siya napatay ni Atalia. **12** Siya ay kasama nila, nakatago sa bahay ng Diyos sa loob ng anim na taon, habang si Atalia ang namumuno sa buong lupain.

23 Sa ika-pitong taon, naging makapangyarihan si Joiada. Nakipagkasundo siya sa mga pinuno ng hukbo ng daan-daan, sina Azarias na anak na lalaki ni Jeroham, Ismael na anak na lalaki ni Jehohan, Azarias na anak na lalaki ni Obet, Maasias na anak na lalaki ni Adaya at si Elisafat na anak na lalaki ni Zicri. **2** Nilibot nila ang Juda at tinipon ang mga Levita mula sa lahat ng lungsod ng Juda, gayundin ang mga pinuno ng mga sinatura ng sambahanay ng Israel, at nakarating sila sa Jerusalem. **3** Nakipagkasundo ang buong kapulungan sa hari sa tahanan ng Diyos. Sinabi ni Joiada sa kanila, "Tingnan ninyo, maghahari ang anak

ng hari, gaya ng sinabi ni Yahweh tungkol sa mga kaapu-apuhan ni David. **4** Ito ang dapat niryong gawin: ang ikatlong bahagi ng mga pari at ng mga Levita na pupunta upang maglilingkod sa Araw ng Pamamahinga ay magiging mga bantay sa mga pintuan. **5** Ang isa pang ikatlong bahagi ay sa bahay ng hari; at ang natirang ikatlo ay sa Saligang Tarangkahan. Ang lahat ng tao ay pupunta sa payto ng tahanan ni Yahweh. **6** Walang papasok sa tahanan ni Yahweh, maliban sa mga pari at mga Levita na naglilingkod; dapat silang pumasok, sapagkat naitalaga sila para sa kanilang gawain sa ngayon. Dapat nilang sundin ang lahat ng utes ni Yahweh. **7** Dapat palibutan ng mga Levita ang hari sa lahat ng mga parang, ang bawat tao ay may sandata sa kanilang kamay. Patayin ang sinumang papasok sa tahanan. Samahan ninyo ang hari kapag siya ay papasok at kapag siya ay labatas." **8** Kaya naglilingkod ang mga Levita at lahat ng Juda sa bawat kaparaanang iniutos ng pari na si Joiada. Isinama ng bawat isa ng kanilang mga tauhan, sila na papasok upang maglilingkod sa Araw ng Pamamahinga, at sila na aalis sa paglilingkod sa Araw ng Pamamahinga; sapagkat hindi pinaiwas ni Joiada ang kanilang mga pangkat. **9** At binigyan ni Joiada na pari ang mga pinuno ng hukbo ng mga sibat, at mga mallit at malalaking panangga, na pag-aari ni haring David, na tahanan ng Diyos. **10** Inilagay ni Joiada ang lahat ng kawal, ang bawat isa sa kanila ay may hawak na sandata, mula sa kanan bahagi ng templo hanggang sa kaliwang bahagi ng templo, sa tabi ng altar at sa templo, na pinaliligiran ang hari. **11** Pagkatapos, inilabas nila ang anak na lalaki ng hari, inilagay ang korona sa kaniya at ibinigay ang kautusan. At ginawa nila siyang hari, at pinahiran siya ni Joiada at ng kaniyang mga anak. At sinabi nila, "Mabuhay ang hari." **12** Nang marinig ni Atalia ang ingay ng mga taong tumatakbo at nagpupuri sa hari, pumunta siya sa mga tao na tahanan ni Yahweh. **13** At turningin siya, at masdan, ang hari ay nakatayo sa kaniyang haligi sa pasukan, at nasa tabi ng hari ang mga pinuno at mga taga-ihip ng trumpeta. Nag-sasaya at umiihip ng mga trumpeta ang lahat ng tao sa lupain at ang mga mang-aawit ay tumutugot ng mga instrumentong pangmusika at nangunguna sa pagkanta ng papuri. At pinunit ni Atalia ang kaniyang damit at sumigaw, "Pagtataksi! Pagtataksi!" **14** At inilabas ni Joiada na pari, ang mga pinuno ng daan-daan na namumuno sa hukbo at sinabi sa kanila, "Ilabas siya sa gitna ng mga hanay, patayin sa pamamagitan ng espada ang sinumang susunod sa kaniya." Sapagkat sinabi ng pari, "Huwag ninyo siyang patayin sa tahanan ni Yahweh." **15** Kaya nagbigay daan sila para sa kaniya, at lumabas siya sa daan na Tarangkahan ng Kabayo papunta sa tahanan ng hari at doon siya ay pinatay nila. **16** At gumawa si Joiada ng isang kasunduan, sa lahat ng tao at sa hari, na sila ay dapat maging mga tao ni Yahweh. **17** Kaya pumunta ang lahat ng tao sa bahay ni Baal at giniba ito. Binasa nila ang mga altar ni Baal, dinurog ang kaniyang mga imaha at pinatay nila si Matan, ang pari ni Baal, sa harap ng mga altar na iyon. **18** Nagtalaga si Joiada ng mga opisyal para sa tahanan ni Yahweh sa ilalim ng kamay ng mga pari, na mga Levita, na siyang itinalaga ni David sa tahanan ni Yahweh, upang mag-alay ng mga handog na susunugin kay Yahweh, gaya ng nasusulat sa kautusan ni Moises, kasama ng pagsasaya at pag-aawitan, gaya ng ibinigay na tagubilin ni David. **19** Naglagay si Joiada ng mga bantay sa mga tarangkahan sa tahanan ni Yahweh, nang sa gayon ay walang sinumang marumi ang makapasok sa. **20** Isinama ni Joiada ang mga pinuno ng daan-daan, ang mga mararangal na tao, ang mga gobernador ng mga tao, at lahat ng mga tao sa lupain. Ibinaba niya ang hari mula sa tahanan ni Yahweh; pumasok ang mga tao sa Mataas na Tarangkahan sa bahay ng hari at pinaupo ang hari sa trono ng kaharian. **21** Kaya naglakal ang lahat ng mga tao sa lupain at ang lungsod ay tumahimik. Tungkol naman kay Atalia, siya ay pinatay nila ng espada.

24 Pitong taong gulang si Joas nang magsimulang maghari; naghari siya ng apatnapung taon sa Jerusalem. Sibias ang pangalan ng kaniyang ina na taga-Beer-seba. **2** Ginawa ni Joas kung ano ang matuwid sa mata ni Yahweh sa lahat ng araw ni Joiada na pari. **3** Ikinuha siya ni Joiada ng dalawang asawa at naging ama siya ng mga anak na lalaki at mga babae. **4** At nangyari pagkatapos nito, na si Joas ay napasya na muling itayo ang tahanan ni Yahweh. **5** Tinipon niya ang mga pari at mga Levita at sinabi sa kanila, "Pumunta kayo taun-taon sa mga lungsod ng Juda at kolektahan ang pera mula sa lahat ng Israelita upang isaayos ang tahanan ng inyong Diyos. Tiyakin ninyo na masimulan ninyo kaagad." Noong una, walang ginawa ang mga Levita. **6** Kaya ipinatawag ng hari

si Joiada, ang pinakuponung pari, at sinabi sa kanya, "Bakit hindi mo inatasan ang mga Levita na kunin mula sa Juda at Jerusalem ang buwis na ipinataw ni Moises, ang lingkod ni Yahweh, at ng kapulungan ng Israel, para sa tolda ng tipanan?" 7 Sapagkat giniba ng mga anak ni Atalia, na masamang babae, ang tahahan ng Diyos at ibinigay sa mga Baal ang lahat ng kagamitan na iniilaan sa tahahan ni Yahweh. 8 Kaya nag-utos ang hari, at gumawa sila ng isang kaban at inilagay ito sa labas sa may pasukan sa tahahan ni Yahweh. 9 At gumawa sila ng proklamasyon sa buong Juda at Jerusalem, para sa mga tao upang dalhin kay Yahweh ang buwis na ipinataw ni Moises na lingkod ng Diyos sa Israel sa ilang. 10 Nagalak ang lahat ng pinuno at lahat ng tao at dinala ang pera at inilagay sa kaban, hanggang sa napuno nila ito. 11 At nangyari na sa tuwing dinadala ng mga Levita ang kaban sa mga opisyal ng hari, at sa tuwing nakikita nila na maaraming perang nasa loob nito, darating ang mga eskriba ng hari at ang opisyal ng pinakuponung hari, aalisil nila ang laman ng kaban at dadalhin nila at ibabalik sa kinalalagyan nito. Ginagawa nila ito araw-araw, at nakakalikom sila ng malaking halaga ng pera. 12 Ibinigay ng hari at ni Joiada ang pera sa mga gumawa ng gawaing paglilingkod sa tahahan ni Yahweh. Umupa ng mga lalaking ito ng mga kantero at mga karpintero upang ibalik sa dating kalagayan ang tahahan ni Yahweh, at maging ang mga gumagawa gamit ang bakal at tanso. 13 Kaya nagtrahabang mga manggagawa, at umusad ang gawaing pag-aayos sa pamamagitan ng kanilang mga kamay; itinayo nila ang tahahan ng Diyos sa dati nitong disenyo at pinatibay ito. 14 Nang kanilang matapos, dinala nila ang natirang pera sa hari at koy Joiada. Ang perang ito ay ginamit sa paggawa ng muwebles para sa bayan ni Yahweh, mga kasangkapan sa paglilingkod at paghahandog, mga sandok at mga kasangkapang ginto at pilak. Patuloy silang nag-alay ng mga handog na susunugin sa tahahan ni Yahweh sa lahat ng mga araw ni Joiada. 15 Tumanda si Joiada at napsusong mga araw, at siya ay namatay. Siya ay 130 taong gulang nang siya mamatay. 16 Siya ay inilibing nila sa lungsod ni David kasama ng mga hari, dahil mabuti ang ginawa niya sa Israel, sa Diyos, at sa tahahan ng Diyos. 17 Ngayon pagkatapos ng kamatayan ni Joiada, nagsputa ang mga pinuno ng Juda at pinarangalan ang hari. At nakinig sa kanila ang hari. 18 Pinabayana nila ang tahahan ni Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno, at sinamba ang mga diyos na Ashera at ang mga diyuys-diyosan. Dumating ang galit ng Diyos sa Juda at Jerusalem dahil sa kanilang maling gawain. 19 Gayunman, nagpadala siya ng mga propeta sa kanila upang muli silang ibalik sa kanya, kay Yahweh. Nagpatooto ang mga propeta laban sa mga tao, ngunit ayaw nilang makining. 20 Dumating ang Espiritu ng Diyos kay Zacarias na anak ng paring si Joiada. Tumayo si Zacarias sa itaas ng mga tao at sinabi sa kanila, "Ito ang sinasabi ng Diyos, 'Bakit ninyo nilalabag ang mga kautusan ni Yahweh, nang sa gayon hindi kayo sumagana? Yamang tinalikuran na ninyo si Yahweh, tinalikuran rin niya koy.'" 21 Ngunit nagsabuwatan sila laban sa kanya at sa utos ng hari, siya ay binato nila ng mga bato sa patyo ng tahahan ni Yahweh. 22 Sa paraang ito, pinagsawalang-bahala ni haring Joas ang kabaitan na ginawa sa kanya ni Joiada, ang ama ni Zacarias. Sa halip, pinatay niya ang anak ni Joiada. Nang si Zacarias ay naghihingalo, kaniyang sinabi, "Makita nawa ito ni Yahweh at papanagutin ka." 23 At nangyari, sa katapusan ng taon na ang hukbo ng Arami ay dumating laban kay Joas. Pumunta sila sa Juda at Jerusalem, pinatay nila lahat ng mga pinuno ng mga tao at ipinadala ang lahat ng kanilang ninakaw sa hari ng Damasco. 24 Pumunta ang hukbo ng mga Arameo na may munting bilang, ngunit ibinigay sa kanila ni Yahweh ang katugumpay laban sa isang nakapalaking hukbo dahil tinalikuran ng taga-Juda ni Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno. Sa paraang ito, ang mga Arameo ang nagdala ng hatol kay Joas. 25 Nang nakaalis na ang mga Arameo, malubhang nasugatan si Joas. Nagsabuwatan ang kaniyang saniling mga lingkod laban sa kanya dahil sa pagpatay sa mga anak ng paring si Joiada. Siya ay pinatay nila sa kaniyang higaan, at namatay siya. Siya ay inilibing nila sa lungsod ni David, ngunit hindi sa mga libingan ng mga hari. 26 Ito ang mga taong nagsabuwatan laban sa kanya, si Sabad na anak ni Simeat na Ammonita at si Jehosabad na anak ni Smirt na Maobita. 27 Ngayon ang kasaysayan tungkol sa kaniyang mga anak, ang mahalagang mga propesiya na sinabi tungkol sa kanya, at ang muling pagtatayo ng tahahan ng Diyos, tingnan, nakasulat ang mga ito sa Ang Paliwanag sa Aklat ng mga Hari. At si Amazias na kaniyang anak ang pumatid sa kanya bilang hari.

25 Dalawamput-lihang taong gulang si Amazias nang magsimula siyang maghari. Naghari siya ng dalawamput-siyam na taon sa Jerusalem. Joadan ang pangalan ng kaniyang ina na taga-Jerusalem. 2 Ginaawa niya kung ano ang matuwid sa mata ni Yahweh, ngunit hindi niya ginawa ito nang may ganap na pusong tapat. 3 At nangyari, nang ganap na matatag ang kaniyang pamumuno, pinatay niya ang mga lingkod na pumatay sa kaniyang ama na hari. 4 Ngunit hindi niya pinatay ang mga anak ng mga pumatay sa kaniyang ama, sa halip ginawa niya kung ano ang nakasulat sa kautusan, sa aklat ni Moises, gaya ng iniutos ni Yahweh, "Ang mga ama ay hindi dapat mamatay para sa kanilang mga anak, at hindi rin dapat mamatay ang mga anak para sa mga ama. Sa halip, ang bawat tao ay dapat mamatay para sa kaniyang sariling kasalanan." 5 Bukod dito, tinipon ni Amazias ang mga taga-Juda at itinala sila ayon sa mga bayan ng kanilang mga ninuno, sa ilalim ng mga pinuno ng hukbong libu-libo at mga pinuno ng hukbong daan-daan, ang lahat ng taga-Juda at taga-Benjamin. Sila ay binilang niya mula dalawampung taong gulang at pataas at may 300, 000 na piling lalaki na may kakayahang sumabak sa digmaan, at may kakayahang humawak ng sibat at panangga. 6 Umupa din siya ng 100, 000 na mga lalaking mandirigmaan mula sa Israel ng nagkakahalaga ng sandaang talento ng pilak. 7 Ngunit pumunta sa kanya ang isang lingkod ng Diyos at sinabi, "Hari, huwag mong pasamahan sa iyo ang hukbo ng Israel, sapagkat hindi kasama ng Israel si Yahweh, wala sa mga tao ng Efraim. 8 Ngunit kahit na pumunta ka nang may katapangan at kalakasan sa labanan, papabagsakin ka ng Diyos sa harap ng kaaway sapagkat may kapangyarihan ang Diyos na tumulong at may kapangyarihan magpabagsak." 9 Sinabi ni Amazias sa lingkod ng Diyos, "Ngunit ano ang aming gagawin sa isandaang talento na aking ibinigay sa hukbo ng Israel?" Sumagot ang lingkod ng Diyos, "Kaya ni Yahweh na bigyan ka ng higit pa roon." 10 Kaya inihiwala'y ni Amazias ang hukbong sasama sa kanya mula sa Efraim, sila ay muli niyang pinauwi. Kaya lubhang sumiklab ang kanilang galit laban sa Juda at sila ay umuwi nang may matinding galit. 11 Tumapang si Amazias at pinangunahan ang kaniyang mga tao na pumunta sa lambak ng Asin. Doon niya tinalo ang sampung-libong mga lalaki ng Seir. 12 Dinala ng hukbo ng Juda ang sampung-libong buhay na lalaki. Sila ay dinala nila sa tutok ng bangin at inihulog sila mula doon, at silang lahat ay nagkabali-bali. 13 Ngunit ang mga lalaki ng hukbong pinauwi ni Amazias upang hindi sila sumamama sa kanya sa labanan, ay nilusob ang mga lungsod ng Juda mula sa Samaria hanggang sa Bet-horon. Pinatay nila ang tatlong-libong tao at maraming ninakaw. 14 Ngayon nangyari na pagkatapos bumalik si Amazias mula sa pagpatay sa mga Edomita, dinala niya ang mga diyos ng mga tao ng Sier at itinayo niya ang mga ito upang maging kaniyang mga diyos. Yumuko siya sa harap ng mga ito at nagsunog ng insenso para sa mga ito. 15 Kaya sumiklab ang galit ni Yahweh laban kay Amazias. Nagpadala siya ng isang propeta sa kanya, na nagsabi, "Bakit mo sinamba ang mga diyos ng mga tao na hindi man lamang napakaligtas ng sarili nitong mga tao laban sa iyong mga kamay?" 16 At nangyari na habang kinakausap siya ng propeta, sinabi sa kanya ng hari, "Ginawa ka ba naming tagapayo ng hari? Tumigil ka. Bakit ka kailangan patayin?" At tumigil ang propeta at sinabi, "Alam kong nagpasya ang Diyos na wasakin ka dahil ginawa mo ito at hindi ka nakinig sa aking payo." 17 Pagkatapos, sumangguni si Amazias na hari ng Juda sa mga tagapayo at nagpadala ng mga mensahero kay Joas na hari ng Israel na anak ni Joahaz na anak ni Jehu, nagsasabi, "Halika, magharapan tayo sa isang labanan." 18 Ngunit nagpadala din ng mga mensahero si Joas na hari ng Israel kay Amazias na hari ng Juda, nagsasabi, "Nagpadala ang isang dawag na nasa Lebanon ng isang mensaha sa isang sedar na nasa Lebanon, nagsasabi, 'Ibigay mo ang iyong anak na babae upang maging asawa ng aking anak,' ngunit dumaan ang isang mabangis na hayop sa Lebanon at tinapakan ang dawag. 19 Sinabi mo, 'Tingnan mo, napabagsak ko ang Edom' at itinaas ka ng iyong puso. Magmalaki ka sa iyong tagumpay ngunit manatili ka sa tahahan, sapagkat bakit mo ipapahamak at ibabagsak ang iyong sarili, ikaw at ang Juda na kasama mo?" 20 Ngunit hindi nakinig si Amazias dahil ang kaganapang ito ay mula sa Diyos, upang maipasakamay niya ang mga tao ng Juda sa kanilang mga kaaway dahil humingi sila ng payo sa mga diyos ng Edom. 21 Kaya lumusob si Joas na hari ng Israel, siya at si Amazias na hari ng Juda ay nagsagupaan sa Beth-semes na sakop ng Juda. 22 Bumagsak ang Juda sa harap ng Israel at tumakas papunta sa mga tahahan ang bawat lalaki. 23 Binihag ni Joas na hari ng Israel si

Amazias na hari ng Juda na anak ni Joas, na anak ni Ahazias, sa Beth-Semes. Siya ay dinala niya sa Jerusalem at giniba ang pader ng Jerusalem mula sa Tarangkahan ng Efraim hanggang sa Tarangkahan sa Sulok, apatnaraang kubit ang layo. **24** Kinuha niya lahat ng ginto at pilak, lahat ng kagamitan na matatagpuan sa tahanan ng Diyos na kay Obed-Edom, at ang mahahalagang mga kagamitan sa tahanan ng hari, kasama ang mga bihag at bumalik sa Samaria. **25** Nabuhay si Amazias na hari Juda na anak ni Joas, ng labing-limang taon pagkatapos ng kamatayan ni Joas na hari ng Israel na anak ni Joahas. **26** Ang ibang mga bagay tungkol kay Amazias sa simula hanggang sa kahuli-hulihan, hindi ba nakasulat ang mga ito sa Ang Aklat ng mga Hari ng Juda at Israel? **27** Ngayon, mula sa panahon na tumalikod si Amazias sa pagsunod kay Yahweh, sinimulan nilang gumawa ng sabuwatan laban sa kaniya sa Jerusalem. Tumakas siya patungong Laquis, ngnunit nagpadala sila ng mga tao na susunod sa kaniya sa Laquis at pinataya siya doon. **28** Siya ay ibinalik nilang nakasakay sa mga kabayo at inilibing siya kasama ng kaniyang mga ninuno sa Lungsong ng Juda.

26 Kinuha ng lahat ng tao ng Juda si Uzias na labing-anim na taong gulang, at ginawa siyang hari na kapalit ng kaniyang ama na si Amazias. **2** Siya ang muling nagtayo ng Elat at pinanumbalik ito sa Juda. Pagkatapos mamatay ang hari. **3** Si Uzias ay labing-anim na taong gulang nang magsimula siyang maghari. Naghari siya ng limampu't dalawang taon sa Jerusalem. Jecolias ang pangalan ng kaniyang ina, na mula sa Jerusalem. **4** Ginawa niya kung ano ang matuwid sa mata ni Yahweh, sinusunod niya ang lahat ng halimbawa ng kaniyang ama na si Amazias. **5** Inilaan niya ang kaniyang sarili upang hanapin ang Diyos sa mga araw ni Zaccarias, na siyang nagbigay sa kaniya ng mga tagubilin para sa pagsunod sa Diyos. Habang hinahanap niya si Yahweh, pinaggala siya ng Diyos. **6** Lumabas si Uzias at napikaglaban sa mga Filisteo. Giniba niya ang mga pader sa lungsod ng Gat, Jabne at Asdod. Nagtayo siya ng mga lungsod sa bansa ng Asdod at sa mga Filisteo. **7** Tinulungan siya ng Diyos laban sa mga Filisteo, laban sa mga Arabo na nakatira sa Gurbaal at laban sa mga Meunita. **8** Nagbigay ang mga Ammonita ng kayamanang parangal kay Uzias at lumaganap ang kaniyang katanyagan sa ibang mga lupain, maging sa hangangan ng Ehipto, sapagkat siya ay naging lubos na makapangyarihan. **9** Dagdag pa rito, nagtayo si Uzias ng mga tore sa Jerusalem sa may Tarangkahan sa Sulok, sa Tarangkahan sa Lambak at sa paikot ng pader at pinatibay ang mga ito. **10** Nagtayo siya ng mga toreng bantayan sa ilang at naghukay ng maraming balon, sapagkat marami siyang mga baka sa mababang lugar gayon din sa mga kapatacan. Mayroon siyang mga magsasaka at mga nagtatanim ng ubas sa mga burol sa bansa at sa mabungang mga bukirin, sapagkat mahal niya ang pagsasaka. **11** Bukod dito, si Uzias ay mayroon isang hukbo ng mga lalaking mandirigma na nagpunta sa digmaan na nakapangkat na binuo sa pamamagitan ng kanilang bilang na binilang ni Jeiel, ang eskriba at Maaseias, ang pinuno, sa ilalim ng pamumuno ni Hananias, ang isa sa mga tagapag-utos ng hari. **12** Ang buong bilang ng mga pangulo ng mga sinaunang sambahanay ay 2,600 na mandirigmang mga lalaki. **13** Sa ilalim ng kanilang kamay ay isang hukbong 307,500 na mga lalaki, na nakidigma na may malakas na kapangyarihan upang tulungan ang hari laban sa kaaway. **14** Naghanda si Uzias para sa kanila, para sa lahat ng hukbo, ng mga panangga, mga sibat, mga helmet, mga baluti, mga pana at mga bato para sa tirador. **15** Nagtayo siya sa Jerusalem ng mga makina na inimbento ng mga bihasang lalaki upang ilagay sa mga tore at sa mga kuta, kung saan papana ng mga pana at ng mga malalaking bato. Lumaganap sa malayong mga lupain ang kaniyang katanyagan, sapagkat siya ay lubos na tinulungan hanggang sa siya ay naging lubos na makapangyarihan. **16** Ngunit nang naging makapangyarihan si Uzias, nagmataas ang kaniyang puso kaya siya gumawa ng masama. Sumuwaya siya laban kay Yahweh, ang kaniyang Diyos, sapagkat pumasok siya sa tahanan ni Yahweh na magsunog ng insenso sa altar ng insenso. **17** Sinundan siya ni paring Azarias at kasama niya ang walumpung matatapang na pari ni Yahweh. **18** Pinigilan nila si haring Uzias at sinabi sa kaniya, "Hindi ito para sa iyo, Uzias, na magsunog ng insenso para kay Yahweh, kundi para sa mga pari, ang mga kaapuan乎 ni Aaron na siyang itinalaga kay Yahweh na magsunog ng insenso. Lumabas ka sa banal na lugar, sapagkat sumuwaya ka. Dahil do, wala kang magiging karanganan mula kay Yahweh na Diyos." **19** At nagalit si Uzias. May hawak siyang insensaryo sa kaniyang kamay upang magsunog ng

insenso. Habang nagagalit siya sa mga pari, may tumubong ketong sa kaniyang noo sa harap ng mga pari sa tahanan ni Yahweh sa tabi ng altar ng insenso. **20** Tiningnan siya ng pinakapunong pari na si Azarias at ng lahat ng mga pari, at tingnan, siya ay may ketong sa kaniyang noo. Siya ay agad nilang pinalabas mula doon. Sa katunayan, nagmadali siyang lumabas dahil hinampusi siya ni Yahweh. **21** Si haring Uzias ay isang ketongin hanggang sa araw ng kaniyang kamatayan, at tumira sa isang hiwalya na bahay, sapagkat siya ay isang ketongin, sapagkat pinaalis siya mula sa tahanan ni Yahweh. Ang kaniyang anak na si Jotam ang namahala sa tahanan ng hari at namuno sa mga tao sa lupain. **22** Ang iba pang mga bagay tungkol kay Uzias sa simula hanggang sa kahuli-hulihan ay isinulat ni propetang Isaiaas na anak ni Amos. **23** Namatay si Uzias at inilibing siya kasama ng kaniyang mga ninuno sa isang lupang libigan na pag-aari ng mga hari sapagkat sabi nila, "Siya ay ketongin." Si Jotam, ang kaniyang anak, ang pumatid sa kaniya bilang hari.

27 Si Jotam ay dalawampu't limang taong gulang nang magsimula siyang maghari at naghari siya sa Jerusalem ng labing-anim na taon.

Ang pangalan ng kaniyang ina ay Jerusa; siya ang anak na babae ni Zadok. **2** Ginawa niya ang tama sa mga mata ni Yahweh, sinusunod ang lahat ng halimbawa ng kaniyang amang si Uzias. Pinigilan din niyang punta sa loob ng templo ni Yahweh. Ngunit patuloy pa rin ang mga tao sa kanilang mga masasamang gawain. **3** Itinayo niya ang mataas na tarangkahan sa tahanan ni Yahweh, at sa burol ng Ofel ay nagtayo pa siya ng marami. **4** Bukod pa roon, nagtayo siya ng mga lungsod sa maburol na bahagi ng Juda, at nagtayo siya ng mga kastilyo at mga tore sa sagubatan. **5** Lumaban din siya sa hari ng Ammon at tinalo sila. Sa taon ding iyon, nagbigay sa kaniya ng isandaang talento ng pilak ang mga Ammonita, sumpang libong sukat ng trigo, sumpang libong sukat ng sebada. Patuloy na nagbigay sa kaniya ang mga Ammonita sa ikalawa at ikatlong taon. **6** Kaya naging makapangyarihan si Jotam dahil lumakad siya ng may katatagan kay Yahweh na kaniyang Diyos. **7** At sa iba pang mga bagay tungkol kay Jotam, lahat ng kaniyang pakikipagdigma at pamumuhay, tingnan ninyo, nakasulat ang mga ito sa Aklat ng mga Hari ng Israel at Juda. **8** Siya ay dalawampu't limang taong gulang nang magsimulang maghari at naghari siya sa Jerusalem sa loob ng labing-anim na taon. **9** Si Jotam ay namatay at siya ay kanilang inilibing sa lungsod ni David. Si Ahaz, na kaniyang anak ang pumatid sa kaniya bilang hari.

28 Si Ahaz ay dalawampung taong gulang nang magsimula siyang maghari at naghari siya sa Jerusalem ng labing-anim na taon. Hindi niya ginawa ang tama sa mga mata ni Yahweh, katulad ng ginawa ni David na kaniyang ninuno. **2** Sa halip, lumakad siya sa mga pamamaraan ng mga hari ng Israel, gumawa rin siya ng mga metal na imahan para sa mga Baal. **3** Bukod pa roon, nagsunog siya ng insenso sa lambak ng Ben Hinom at inilay niya ang mga anak niya bilang mga alay na susunugin, alinsunod sa kalapastanganan ng mga lahing pinayala ni Yahweh bago dumating ang mga Israelita. **4** Nag-alay at nagsunog siya ng insenso sa mga dambana, sa mga burol, at sa ilalim ng bawat luntiang puno. **5** Kaya ipinasakamay siya ni Yahweh na Diyos ni Ahaz sa hari ng Aram. Tinalo siya ng mga Arameo at kinuha mula sa kaniya ang napakalaking bilang ng mga bilanggo at dinala sila sa Damasco. Napasakamay din si Ahaz sa hari ng Israel, na tumalo sa kaniya sa isang matinding labanan. **6** Si Peka na anak ni Remalias ay nakapatay ng 120,000 na mga kawal sa Juda sa loob ng isang araw, lahat ng mga matatapang nilang kawal, dahil tinalikuran nila si Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno. **7** Pinatay ni Zicri na isang malakas na lalaki mula sa Efraim si Maasias na anak na lalaki ng hari, si Azrikam na tagapamahala sa palasyo, at si Elkana na kanang kamay ng hari. **8** Nagdala ng mga bihag ang hukbo ng Israel mula sa 200,000 na asawang babae ng kanilang mga kamag-anak, mga anak na lalaki at babae. Marami rin silang sinamsam na dinala nila pabalik sa Samaria. **9** Ngunit naroon ang isang propeta ni Yahweh, Oded ang kaniyang pangalan. Siya ay lumabas upang salubingin ang hukbo na papasok sa Samaria. Sinabi niya sa kanila, "Dahil nagalit si Yahweh sa Juda, ang Diyos ng inyong mga ninuno, ipinasakamay niya sila sa inyo. Ngunit pinagpapatay niryo sila sa galit na abot hanggang langit. **10** At ngayon, gusto pa ninyong gawing alipin ang mga kalalakihan at kababaihan ng Juda at Jerusalem. Ngunit hindi ba kayo mismo ay nagkasala kay Yahweh na inyong Diyos? **11** Makinig kaya

ngayon sa akin: ibalik ninyo ang mga bilanggo na inyong binihag mula sa inyong mga kapatid, sapagkat ang matinding poot ni Yahweh ay nasa inyo.” **12** Pagkatapos, may ilang pinuno ng Efraim ang tumayo laban sa mga bumatilik mula sa digmaan, ang mga lalaking sina Azarias na anak ni Johanan, si Berquias na anak ni Mesillemot, si Jehizkias na anak ni Sallum at si Amasa na anak ni hadlai. **13** Sinabi nila sa kanila, “Hindi ninyo dapat dalhin ang mga bilanggo rito, sapagkat ang gusto ninyo ay isang bagay na magdadala sa atin ng kasalanan laban kay Yahweh na magdaragdagdaga sa ating mga kasalanan at mga paglabag; sapagkat napakalaki ng ating paglabag at mayroong matinding poot laban sa Israel.” **14** Kaya iuriwan ng mga kawal ang mga bilanggo at ang mga sinamsam sa harapan ng mga pinuno at sa buong kapulungan. **15** Ang mga lalaking itinalaga ay tumayo at kinuha ang mga bilanggo at dinamitan ang mga walang kasuotan mula sa mga nasamsam. Dinamitan nila sila at binigyan sila ng sandalyans. Binigyan sila ng makakain at inumin. Ginamot nila ang kaniilang mga sugat at isinakay ang mga nanghihina sa mga asno. Ibinalik sila sa kaniilang mga pamilya sa Jerico, (na tinatawag na lungsod ng mga Palma). Pagkatapos bumalik sila sa Samaria. **16** Nang mga panahong iyon, nagpadala si Haring Ahaz ng mga mensahero sa mga hari ng Asiria upang pakiusapan silang tulungan siya. **17** Sapagkat muling nagbalik ang mga Edomita at sinalakay ang Juda at kumuha ng mga bilanggo. **18** Sinakop din ng mga Filitleo ang mga lungsod sa mga mabababang lupain at ang Negev ng Juda. Kinuha nila ang Beth-semes, Aijalon, Gederot, Soco kasama ang mga nayon nito, Timna kasama ang mga nayon nito, at gayon din ang Gimzo kasama ang mga nayon nito. Nagpunta sila upang manirahan sa mga lugar na iyon. **19** Sapagkat ibinaba ni Yahweh ang Juda dahil kay Ahaz, ang hari ng Israel; sapagkat napakasama ng kaniyang ginawa sa Juda at labis na nagkasala kay Yahweh. **20** Si Tiglat-Pileser, hari ng Asiria, ay nagpunta at ginulo siya sa halip na palakasin siya. **21** Sapagkat sinamsam at pinagnakawan ni Ahaz ang tahanan ni Yahweh at ang mga tahanan ng mga hari at mga pinuno upang ibigay sa mga hari ng Asiria, ngunit hindi ito nakatulong sa kaniya. **22** Ang Haring ito na si Ahaz ay nagkasala pa ng mas matindang laban kay Yahweh sa tahanan ng kaniyang pagdurusa. **23** Sapagkat nag-alay siya sa mga diyos ng Damasco, mga diyos na tumalo sa kanya. Sinabi niya, “Dahil tinulungan sila ng mga diyos ng mga hari ng Syria, mag-alay ako sa kanila, upang matulungan nila ako.” Ngunit sila ang sumira sa kaniya at sa buong Israel. **24** Tinipon ni Ahaz ang mga kagamitan sa tahanan ng Diyos at pinagputul ang mga ito. Ipinasara niya ang mga pintuan ng tahanan ni Yahweh at gunnawa siya ng mga altar para sa kaniyang sarili sa bawat sulok ng Jerusalem. **25** Gumawa siya ng mga dambana sa bawat lungsod ng Juda upang pagsunungan ng mga alay sa ibang mga diyos, at ito ang naging dahilan upang magalit si Yahweh, ang Diyos ng kaniyang mga ninuno. **26** Ngayon, ang lahat ng kaniyang mga ginawa at lahat ng kaniyang kapamaraanan mula umipsa hanggang wakas, tingnan ninyo, nakasulat ang mga ito sa Aklat ng mga Hari ng Juda at Israel. **27** Namatay si Ahaz at siya ay kaniilang inilibing sa lungsod sa Jerusalem, ngunit siya ay hindi nila dinala sa mga libingan ng mga hari ng Israel. Si Ezequias na kaniyang anak ang pumatid sa kaniya bilang hari.

29 Nagsimulang maghari si Ezequias noong siya ay dalawampu’t limang taong gulang at naghari siya ng dalawampu’t siyam na taon sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Abija na anak ni Zacarias. **2** Ginawa niya ang tama sa mga mata ni Yahweh at sinusundin ang lahat ng halimbawang ginawa ni David, na kaniyang ninuno. **3** Sa unang taon ng kaniyang paghahari, sa unang buwan, binuksan ni Ezequias ang mga pintuan ng tahanan ni Yahweh at isinaayos ang mga ito. **4** Dinala niya ang mga pari at mga Levita at tinipon silang lahat sa patyo sa silangang bahagi. **5** Sinabi niya sa kanila, “Makini ng kayo sa akin, kayong mga Levita! Italaga ninyo ang inyong mga sarili kay Yahweh, at italaga ninyo ang tahanan ni Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ninuno, at inyong alisin ang karumihan mula sa banal na lugar. **6** Sapagkat lumabag ang ating mga ninuno at ginawa nila ang masama sa parinjin ni Yahweh na ating Diyos; siya ay finalikuran nila, tumalikod sila mula sa lugar na pinanahanahan ni Yahweh. **7** Isinara din nila ang mga pintuan ng mga portiko at pinatay ang mga lampara; hindi sila nagsunog ng mga insenso o naghandog ng mga alay na susunugin sa banal na lugar para sa Diyos ng Israel. **8** Kaya ang poot ng Diyos ay bumagsak sa Juda at Jerusalem, at sila ay ginawa niyang halimbawa ng pagkatakom, pagkasindak at kahiiyan,

gaya ng inyong nakikita sa sarili ninyong mga mata. **9** Ito ang dahilan kung bakit namatay sa tabak ang ating mga ama, at nabihag ang ating mga anak at mga asawa dahil dito. **10** Ngayon, nasa aking puso na gumawa ng isang kasunduan kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, nang sa gayon ay maaaring mawala ang kaniyang matinding galit sa atin. **11** Mga anak ko, huwag na kayong maging tamad, sapagkat pinili kayo ni Yahweh upang tumayo sa harapan niya at sumamba, at upang kaya ay maging mga lingkod niya at magsunog ng insenso.” **12** At nagsituyan ang mga Levita, ang mga lalaking sina Mahat na anak ni Amasai, si Joel na anak ni Azarias, mula sa angkan ni Kohat; at mula naman sa mga angkan ni Merari, si Kish na anak ni Abdi, at Azarias na anak ni Jehalele; at mula sa mga Gershonita, si Joah na anak ni Zimra at Eden na anak ni Joah; **13** at sa mga anak naman ni Elizafan, sina Simri at Jeiel; at sa mga anak ni Asaf, sina Zacarias at Matanias; **14** sa mga anak ni Heman, sina Jehiel at Simei; at sa mga anak ni Jeduthun, sina Semias at Uziel. **15** Tinipon nila ang kaniilang mga kapatid, itinalaga nila ang mga sarili nila kay Yahweh at pumasok gaya ng iniutos ng hari, na sumusundod sa mga salita ni Yahweh upang linisin ang tahanan ni Yahweh. **16** Pumasok ang mga pari sa kalob-loobang bahagi ng tahanan ni Yahweh upang linisin ito, inilabas nila sa may patyo ng bayah ang lahat ng mga maruruming nakita nila sa templo ni Yahweh. Kinuha ng mga Levita ang mga ito upang dalhin sa batis ng Kidron. **17** Ngayon, nagsimula sila sa unang araw ng unang buwan upang italaga ang tahanan kay Yahweh, at sa ika-walong araw ng buwan, nagpunta sila sa portiko ni Yahweh. Itinalaga nila ang tahanan ni Yahweh sa loob ng walong araw. Natapos sila sa ikalabing-anim na araw ng unang buwan. **18** Pagkatapos nagpunta sila kay haring Ezequias sa loob ng palasyo at sinabi, “Nalinis na namin ang buong tahanan ni Yahweh, ang altar para sa mga handog na susunugin kasama ang lahat ng mga kasangkapan nito, at ang mesa ng tinapay na handog kasama ang lahat ng mga kasangkapan nito. **19** Higit pa rito, naihanda at naitalaga na namin kay Yahweh ang lahat ng bagay na itinapon ni Haring Ahaz nang lumabag siya noong panahon ng kaniyang paghahari. Tingnan ninyo, nasa harapan ng altar ni Yahweh ang mga ito.” **20** Pagkatapos, gumising ng maaga si haring Ezequias at tinipon ang mga pinuno ng lungsod; pumunta siya sa tahanan ni Yahweh. **21** Nagdala sila ng pitong lalaking baka, pitong lalaking tupa, pitong kordero, at pitong lalaking kambing, bilang handog para sa kasalanan ng kaharian, para sa santuwaryo, at para sa Juda. Inutusan niya ang mga pari, ang mga anak ni Aaron, na ilay ang mga ito sa altar ni Yahweh. **22** Kaya kinatay nila ang mga lalaking baka, at kinuha ng mga pari ang dugo at iwinisik ito sa altar. Kinatay nila ang mga lalaking tupa at iwinisik ang dugo sa altar; kinatay din nila ang mga kordero at iwinisik ang dugo sa altar. **23** Dinala nila sa harapan ng hari at ng kapulungan ang mga lalaking kambing para sa handog sa kasalanan, ipinatong nila ang kaniilang mga kamay sa mga ito. **24** Pinatay ng mga pari ang mga ito, at ginawa nila ang handog para sa kasalanan sa pamamagitan ng dugo ng mga ito sa altar, upang maging kabayaran sa mga kasalanan para sa buong Israel sapagkat iniutos ng hari na ang alay na susunugin at handog para sa kasalanan ay dapat gawin para sa buong Israel. **25** Inilagay ni Ezequias ang mga Levita sa tahanan ni Yahweh na may mga pompyang, mga alpa at mga lira, isinasaoy ang mga ito ayon sa utsi ni David, ni Gad na propeta ng hari, at ng propeta si Natan, sapagkat ang utsi ay mula kay Yahweh sa pamamagitan ng kaniyang mga propeta. **26** Tumayo ang mga Levita na may mga instrumento ni David at ang mga pari na may mga trumpeta. **27** Inutusan sila ni Ezequias na ihandog sa altar ang alay na susunugin. Nang magsimula ang pag-alay, nagsimula rin ang awit para kay Yahweh na may kasamang mga trumpeta, kasama ang mga instrumento ni David na hari ng Israel. **28** Sumamba ang buong kapulungan, umawit ang mga mang-aawit at tumugtog ang mga manunugtog ng trumpeta, nagpatuloy ang mga ito hanggang sa natapos ang pagsusunog ng mga alay. **29** Nang matapos nila ang mga pag-alay, yumukod at sumamba ang hari at ang lahat ng kasama niyang naroon. **30** Bukod pa rito, inutusan ni haring Ezequias at ng mga pinuno ang mga Levita na umawit ng mga papuri kay Yahweh gamit ang mga awit ni David at ng propeta si Asaf. Umawit sila ng mga papuri nang may kagalakan at nagsiyukod sila at sumamba. **31** At sinabi ni Ezequias, “Ngayon, pinabanal ninyo ang inyong mga sarili kay Yahweh. Pumunta kayo rito sa tahanan ni Yahweh at magdala ng mga alay at handog ng pagpapasalamat.” Nagdala ang kapulungan ng mga alay at mga handog ng pagpapasalamat, lahat ng may pusong nagnanais ay nagdala ng mga alay

na susunugin. **32** Ang bilang ng mga handog na susunugin na dinala ng kapulungan ay pitumpung lalaking baka, isandaang lalaking tupa at dalawandaang lalaking kordero. Lahat ng mga ito ay para sa alay na susunugin para kay Yahweh. **33** Ang mga hayop na itinalaga kay Yahweh ay anim na raang baka at tatlong libong tupa. **34** Ngunit kakaunti ang bilang ng mga pari upang balatan ang lahat ng mga alay na susunugin, kaya tinulungan sila ng mga kapatid nilang mga Levita, hanggang matapos ang gawain, at hanggang sa maitalaga ng mga pari ang kanilang mga sarili kay Yahweh, sapagkat higit na maingat ang mga Levita sa pagtatalaga ng kanilang mga sarili kaysa sa mga pari. **35** Sa karagdagan, mayroong napakaraming alay na susunugin; ginawa ang mga ito kasama ang taba ng mga alay pangkapayapaan, at mayroong inuming handog sa bawat alay na susunugin. At nagawa nang may kaayusan ang seremonya sa tahanan ni Yahweh. **36** Nagsysip si Ezequias, gayon din ang mga tao, dahil sa inihanda ng Diyos para sa mga tao, sapagkat mabilis na natapos ang gawain.

30 Nagpapunta si Ezequias ng mga mensahero sa buong Israel at Juda, at sumulat din ng liham sa Efraim at Manases, na kinakailangan nilang pumunta sa tahanan ni Yahweh sa Jerusalem, upang ipagdiwang ang Paskwa ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. **2** Sapagkat ang hari, ang kaniyang mga pinuno, at ang lahat ng kapulungan sa Jerusalem ay nagsanggunian, at napagpasiyahan ng ipagdiwang ang Paskwa sa ikalawang buwan. **3** Hindi nila ito maipagdiwang kaagad, sapagkat hindi sapat ang bilang ng mga paring nakapaglaan ng kanilang sarili para kay Yahweh, at hindi rin nagtipon-tipon ang mga tao sa Jerusalem. **4** Ang planong ito ay tama sa paninig ng hari at ng buong kapulungan. **5** Kaya gumawa sila ng kautusan na kinakailangan ipahayag sa buong Israel, mula sa Beer-seba hanggang sa Dan, na kinakailangan pumunta ang mga tao sa Jerusalem upang ipagdiwang ang Paskwa ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. Sa katunayan, hindi nila ginanap ito sa napakaraming bilang na gaya ng iniutos sa kasulatan. **6** Kaya pumunta sa buong Israel at Juda ang tagapagdala ng sulat na dala-dala ang sulat mula sa hari at sa kaniyang mga pinuno, ayon sa utos ng hari. Sinabi nila, "Kayong mga taga-Israel, manumbalik kayo kay Yahweh, ang Diyos ni Abraham, Isaac, at Israel, upang muli siyang bumalik sa mga nalalabai sa inyo na nakatakbas mula sa kamay ng mga hari ng Asiria. **7** Huwag kayong maging katulad ng inyong mga ninuno o kaya ng inyong mga kapatid, na nagkalsala laban kay Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno, kaya ibinigay niya sila sa pagkawasaki, gaya ng inyong nakita. **8** Ngayon huwag maging matigas ang inyong ulo, tulad ng inyong mga ninuno; sa halip, ibigay ninyo ang inyong sarili kay Yahweh at pumunta kayo sa kaniyang banal na lugar, na kaniyang itinalaga kay Yahweh magpakailanman, at sambahan ninyo si Yahweh, ang inyong Diyos, upang mawala ang kaniyang malaking galit sa inyo. **9** Sapagkat kung muli kayong babalik kay Yahweh, makakatago ng kahabagan ang inyong mga kapatid at mga anak sa harapan ng mga bumihiag sa kanila, at muli silang babalik sa lupaina ito. Sapagkat si Yahweh, ang inyong Diyos, ay mapagbataan at maawain, at hindi niya ibabaling ang kaniyang Mukha palayo sa inyo, kung babalik kayo sa kaniya. **10** Kaya dumaan ang mga tagapagdala ng sulat sa bawat lungsod sa buong rehiyon ng Efraim at Manases, hanggang sa Zebulon; ngunit pinagtawanan at kinutya sila ng mga tao. **11** Gayunpaman, may mga katalakihan sa Aser at Manases at Zebulon na naggapakumbaba, at pumunta sa Jerusalem. **12** Nasa Juda rin naman ang kamay ng Diyos, upang bigyan sila ng isang puso, upang sumunod sa utsos ng hari at mga pinuno ayon sa salita ni Yahweh. **13** Maraming tao, isang napakalaking kapulungan, ang nagsamasama sa Jerusalem upang ipagdiwang ang Pista ng Tinapay na Walang Lebadura sa ikalawang buwan. **14** Tumindig sila at inalis ang mga altar na nasa Jerusalem at ang lahat ng mga altar ng insenso; at itinapon ang mga iyong sa batis ng Kidron. **15** At sa ikalabing-apat na araw ng pangalawang buwan, pinatay nila ang kordero ng Paskwa. Nahiyang mga pari at mga Levita, at inihandog nila ang kanilang mga sarili kay Yahweh at nagdala sila ng mga handog na susunugin sa tahanan ni Yahweh. **16** Tumayo sila sa kanilang lugar ayon sa kanilang pangkat, sinusunod ang utsos na nasa kautusan ni Moises, na lingkod ng Diyos. Iwinisik ng mga pari ang dugo na tinanggap nila mula sa mga kamay ng mga Levita. **17** Dahil marami ang naroroon sa kapulungan na hindi itinalaga ang kanilang mga sarili kay Yahweh, kaya ang mga Levita ang namahala sa pagkakatay ng korderong pampaskwa para sa lahat ng hindi nakapaglinis upang ilaan ang kordero

kay Yahweh. **18** Sapagkat marami sa mga tao, ang karamihan sa kanila ay mula sa Efraim, Manases, Isacar at Zebulon, ang hindi nakapaglinis ng kanilang sarili, gayon pa man kumain sila ng pagkaing pampaskwa, labag sa nakasulat na tagubilin. Ipinanalangin sila ni Ezequias, na nagsasabing, "Patarawin nawa ng mabuting Yahweh ang bawa't isa **19** na nagtakda ng kanilang mga puso na hanapin ang Diyos, na si Yahweh, ang Diyos ng kaniyang mga ninuno, kahit na hindi siya malinis ayon sa pamantayan ng paglinis ng banal na lugar." **20** Kaya pinakiggan ni Yahweh si Ezequias at pinagaling niya ang mga tao. **21** Ipinadiwang ng mga Israelita naron sa Jerusalem ang pista ng tinapay na walang lebadura sa loob ng pitong araw na may labis na kagalakan. Araw-araw nagpuri ang mga Levita at mga pari kay Yahweh, kumakanta kay Yahweh na may mga instrumentong malakas na tunog. **22** Kinausap ni Ezequias nang may panghihimok ang mga Levita na nakuunaan sa paglilingod kay Yahweh. Kaya kumain sila sa kabuuan ng pista sa pitong araw, nag-alay sila ng mga handog na pangkapayapaan, at ipinagtatapil nila ang kanilang kasalanan kay Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno. **23** Nagpasya ang buong kapulungan na magdiwang ng pitong araw pa, at ginawa nga nila nang may kagalakan. **24** Sapagkat nagbigay sa kapulungan si Ezequias na hari ng Juda ng isang libong toro at pitong libong tupa bilang alay; at nagbigay ang mga pinuno sa kapulungan ng isang libong toro at sampung libong tupa at mga kambing. Maraming bilang ng mga pari ang nagtalaga ng kanilang mga sarili kay Yahweh. **25** Nagalak ang buong kapulungan ng Juda, kasama ang mga pari at mga Levita, at ang lahat ng mga taong dumating mula sa Israel, pati na rin ang mga dayuhan na mula sa lupain ng Israel at ang mga naninirahan sa Juda. **26** Kaya may labis na kagalakan sa Jerusalem, sapagkat simula sa panahon ni Solomon na anak ni David, na hari ng Israel, ay wala pang nangyaring katulad nito sa Jerusalem. **27** Pagkatapos, tumayo ang mga pari at mga Levita at pinagpala ang mga tao. Narinig ang kanilang tinig at umabot ang kanilang dalangin sa kalangitan, ang banal na lugar kung saan naninirahan ang Diyos.

31 Ngayon nang matapos ang lahat ng ito, pumunta sa lungsod ng Juda ang lahat ng mga Israelita naron at dinurog ang sagradong haligay mga bato, pinutol ang mga imahen ni Ashera, at giniba ang mga dambana at mga altar sa buong Juda at Benjamin. Ginawa rin nila ito sa Efraim at Manases, hanggang sa mawasak nilang lahat ang mga ito. At bumalik ang mga tao ng Israel, bawat isa sa kaniyang sariling lupain at lungsod. **2** Itinalaga ni Ezequias ang mga pari sa kanila mga pangkat at ang mga Levita at isinaayos ayon sa kanilang mga pangkat, itinalaga ang bawat isa sa kani-kaniyang gawain, ang mga pari at mga Levita. Itinalaga niya sila upang ihanda ang mga handog na susunugin at mga handog para sa pangkapayapaan, upang maglingkod, upang magbibigay pasasalamat, at upang magpuri sa mga tarangkahang ng templo ni Yahweh. **3** Itinalaga rin niya ang ibabahagi ng hari para sa handog na susunugin mula sa kaniyang sariling ari-arian, ita ay, para sa umaga at sa gabing handog na susunugin, at ang mga handog na susunugin para sa araw ng mga pamamahinga, sa mga bagong buwan, at sa mga nakatakda ng pista, ayon sa nakasulat sa kautusan ni Yahweh. **4** Bukod dito, inutusan niya ang mga taong nakatira sa Jerusalem na ibigay ang mga nakalaan para sa mga pari at sa mga Levita, upang mapag-ukulan nila ng panahon ang kanilang pagsundot sa kautusan ni Yahweh. **5** Nang mailabas ang kautusan, nagbigay agad ng masagana ang mga Israelita ng unang bunga ng butil, bagong alak, langis, pulot, at lahat ng mula sa kanilang inani sa mga bukirin; at masagana rin nilang dinala ang ikasumpang bahagi ng lahat ng bagay. **6** Nagdala rin ang mga tao ng Israel at judah na naninirahan sa lungsod ng Juda ng ikasumpang bahagi ng bakahan, kawan ng tupa, at ang ikasumpang bahagi ng mga bagay na nailaan kay Yahweh na kanilang Diyos, at inilatag ang mga ito sa maraming bunton. **7** Inumpisahan nilang ilatag ang mga bunton noong ikatlong buwan at natapos nila sa ikapitong buwan. **8** Nang pumunta si Ezequias at ang mga namumuno at nakita ang napakaraming bunton, pinagpala nila si Yahweh at ang mga taga-Israel. **9** At tinanong ni Ezequias ang mga pari at ang mga Levita tungkol sa mga napakaraming bunton. **10** Sinagot siya ni Azarias, ang pinakapunong pari sa tahanan ni Zadok, at sinabing, "Nang magsimulang magdala ng mga handog sa tahanan ni Yahweh ang mga tao, nakakain kami ng higit sa sapat at marami pang natira, sapagkat pinagpala ni Yahweh ang kaniyang mga tao. At malaking bilang pa rin ang nailwan sa mga ito."

11 Pagkatapos, nag-utos si Ezequias na maghanda ng silid imbakan sa tahanan ni Yahweh, at inhanda ang mga ito. **12** At tapat silang dagdagdala ng mga handog, ng ikapu at ng lahat ng bagay na para kay Yahweh. Si Conanias, na isang Levita, ang tagapangangasiwa sa mga ito, at si Simee na kaniyang kapatid ang pumapangalawa sa kaniya. **13** sina Jehiel, Azazias, Nahat, Asael, Jerimot, Josabad, Eliel, Ismaquias, Mahat, at Benias ang mga tagapangangasiwa sa ilalim ng pamamahala ni Conanias at si Simee na kaniyang kapatid, sa pamamagitan ng pagtalaña ni Ezequias, na hari at si Azarias, na tagapangangasiwa sa tahanan ng Diyoys. **14** At si Korah na anak ni Imna na Levita, na bantay sa silangang tarangkahan, ang namamahala sa mga kusang kaloo na handog sa Diyoys, at siya ang namamahala sa pamamahagi ng mga handog kay Yahweh at ng mga handog na iniilaan kay Yahweh. **15** Sa ilalim ng kaniyang pamamahala ay sina Eden, Minyamin, Jeshua, Semaya, Amarias, Semaya, Amarias at si Secanias sa mga lungsod ng mga pari. Sila ang nasa taktando katungkuluan upang maibigay ang handog na ito sa kanilang mga kapatid sa bawat pangkat, sa mahalaga at hindi mahalaga. **16** Nagbigay din sila sa mga lakaling may tatlong gulang at pataas sa kabilang sa talaan ng mga angkan—ang lahat ng pumasok sa tahanan ni Yahweh, ayon sa nakatakda araw-araw, upang gawin ang kanilang tungkulin sa bawat pangkat. **17** Nagbigay din sila sa mga kabilang sa mga talaan ng angkan ng kanilang mga ninuno, at sa mga Levitang dalawampu at pataas ang gulang, bawat pangkat ay nabigyan ng kani-kanilang tungkulin. **18** Nagbigay sila sa mga—kabilang sa talaan ng angkan—kasama ang kanilang mga maliliit na anak, ang kanilang mga asawa, kanilang mga anak na lalaki at mga anak na babae, sa lahat ng kabuuhan ng mga tao—sapagkat iniilaan nila ang kanilang mga sarili kaya Yahweh upang maging banal para sa kanilang tungkulin na ipinagktiwala sa kanila. **19** Ang mga pari na kaapu-apuhan ni Aaron, na nakatira sa mga bukirin sa mga nayon na kabahagi ng kanilang mga lungsod, o sa bawat lungsod, doon ay may pinangalanan na mga kalalakihan na nakatalaga upang magbigay ng bahagi para sa lahat ng mga kalalakihan kasama ng mga pari, at ang lahat na kabilang sa talaan ng angkan na kasama ng mga Levita. **20** Ginawa ni Ezequias ang mga ito sa buong Juda. Ginawa niya kung ano ang mabuti, tama, at tapat sa harapan ni Yahweh na kaniyang Diyoys. **21** Sa bawat proyekto na kaniyang sinimulan sa paglilingkod sa tahanan ng Diyoys, sa batas, at sa mga kautusan, upang hanapin ang kaniyang Diyoys, ginawa niya ito nang buong puso, at nagtagumpay siya.

32 Pagkatapos ng mga bagay na ito at ang mga gawaing ito na nagpapakita ng katapatan, si Sinaquerib, ang hari ng Asiria, ay dumating at pumasok sa Juda; nagkampo siya upang lusubin ang mga matibay na lungsod, na binatal niyang sakupin. **2** Nang makita ni Ezequias na dumating si Sinaquerib at nilaloyan na labanan ang Jerusalem, **3** sumangguni siya sa kaniyang mga pinuno at sa kaniyang mga makapangyarihang tauhan upang harangan ang tubig ng mga bukal na nasa labas ng lungsod; tinulungan nila siyang gawin ito. **4** Kaya maraming tao ang nagtipon-tipon at hinarangan ang lahat ng mga bukal at ang sapa na dumadaloy sa kalagitnaan ng lupain. Sinabi nila, "Bakit paririto ang mga Hari ng Asiria at makakusumpung ng maraming tubig?" **5** Nagkaroon si Ezequias ng lakas ng loob at itinayo ang lahat ng mga pader na nasira; pinataas niya ang mga ito hanggang sa mga tore, gayon din ang iba pang mga pader na nasa labas. Pinatibay din niya ang Millo sa lungsod ni David, at gumawa siya ng maraming bilang ng mga sandata at mga kalasag. **6** Naglagay siya ng mga pinunong kawal na mangangasiwa sa mga tao. Tinipon niya silang sama-sama sa kaniyang harapan sa malawak na lugar sa tarangkahan ng lungsod at pinalakas niya ang kanilang kalooban. Sinabi niya, **7** "Magpakalakas at magpaketapang kayo. Huwag kayong matakot o panghinaan ng loob dahil sa hari ng Asiria at sa lahat ng mga hukbo na kasama niya. Sapagkat kasama natin ang mas malakas kaysa sa mga kasama niya. **8** Kawal lamang sa laman ang mga kasama niya, ngunit kasama natin si Yahweh, na ating Diyoys, upang tulungan tayo, at upang makipaglaban para sa atin." At pinalakas nila ang loob ng bawat isa ayon sa sinalita ni Ezequias, na hari ng Juda. **9** Pagkatapos nito, si Sinaquerib, na hari ng Asiria ay nagpadala ng kaniyang mga lingkod sa Jerusalem (ngayon siya ay nasa harap na ng Laquis at ang lahat ng kaniyang mga kawal ay kasama niya), para kay Ezequias, na hari ng Juda, at sa lahat ng taga-Juda na nasa Jerusalem. Sinabi niya, **10** "Ito ang sinabi ni Sinaquerib, na hari ng Asiria: 'Sa ano kayo umaaasa upang mapagtisiwan ninyo ang

isang nakaambang paglusob sa Jerusalem? **11** Hindi ba nililinlang kayo ni Ezequias, upang mamatay kayo sa pamamagitan ng pagkagutom at pagkahuwag, nang sinabi niya sa inyo, "Iligitas tayo ni Yahweh mula sa kamay ng hari ng Asiria?" **12** Hindi ba ito rin ang Ezequias na nag-alis sa kaniyang mga dambana at sa kaniyang mga altar, at inutusan ang Juda at Jerusalem, "sa isang altar kayo sasamba at dito ninyo susunugin ang inyong mga alay?" **13** Hindi ba ninyo alam kung ano ang ginawa ko at ng aking mga ninuno sa lahat ng mga lahi ng ibang mga lupain? Nailigtas ba ng mga diyos ng mga ibang mga lahi sa anumang paraaan ang kanilang lupain mula sa aking kapangyarihan? **14** Sa lahat ng mga diyos ng mga bansang iyon na lubusang sinira ng aking mga ninuno, mayroon bang diyos na may kakayahang iligtas ang kaniyang bayan mula sa aking mga kamay? Bakit kayo mailigtas ng inyong Diyoys mula sa aking kapangyarihan? **15** Ngayon huwag ninyong hayaan na linlangin o hikayatin kayo ni Ezequias sa paraang ito. Huwag kayong maniwala sa kaniya, sapagkat wala diyos ng anumang bansa o kaharian ang nakapagligtas ng kaniyang bayan mula sa aking mga kamay, o mula sa kamay ng aking mga ninuno. Gaano pa kaya kayo illigtas ng ang inyong Diyoys mula sa aking kamay?" **16** Nagsalita pa ang mga alipin ni Sinaquerib ng mas marami laban kay Yahweh na Diyoys at sa lingkod niyang si Ezequias. **17** Sumulat din si Sinaquerib ng liham upang kuityan si Yahweh, ang Diyoys ng Israel, at upang magsalita ng laban sa kaniya. Sinabi niya, "Gaya ng mga diyos ng mga tao sa mga lupain na hindi nailigtas ang kanilang mga tao sa aking mga kamay, gayundin ang Diyoys ni Ezequias na hindi kayang iligtas ang kaniyang mga tao sa aking mga kamay." **18** Sumigaw sila ng malakas gamit ang salita ng mga Judio sa mga taga-Jerusalem na nasa pader, upang takutin at guluhin sila, nang sa gayon, masakop nila ang lungsod. **19** Nagsalita sila sa Diyoys ng Jerusalem gaya ng pagsasalita nila sa diyos ng ibang mga tao sa lupa, na gawa lamang ng kamay ng tao. **20** Si haring Ezequias, at si propetang Isaia na anak ni Amos ay nanalangin dahil sa mga panggayaing ito at nagmakaawa sa langit. **21** Nagsugo si Yahweh ng isang anghel, na pumatay sa mga mandirigma, sa mga pinuno ng kawal, at sa mga pinuno ng hari sa kampo. Kaya kahiya-hiyang bumalik si haring Sinaquerib sa kaniyang sariling lupain. Nang pumunta siya sa tahanan ng kaniyang diyos, pinatay siya ng ilan sa kaniyang sariling anak gamit ang espada. **22** Sa ganiton paraan, iniligtas ni Yahweh si Ezequias at ang mga nannirahan sa Jerusalem mula sa kamay ni Sinaquerib, ang hari ng Asiria, at mula sa lahat ng kamay ng iba, at pinatrabuhin sila sa lahat ng paraan. **23** Maraming naggadla ng kaloo kay Yahweh sa Jerusalem, at mga mahalagang bagay kay Ezequias, ang hari ng Judah, kaya naging tanyag siya sa paninig ng lahat ng bansa mula sa panahong iyon at sa sumunod pang mga panahon. **24** Sa mga panahong iyon nagkasakit si Ezequias na halos malapit na niyang ikamatay. Kaya nanalangin siya kay Yahweh, na nagsalita sa kaniya na nagbigay ng tanda sa kaniya na siya ay gagaling. **25** Ngunit hindi tumanaw ng utang na loob si Ezequias kay Yahweh sa tulong na ibinigay sa kaniya, sapagkat nagmalaki ang kaniyang puso. Kaya dumating ang galit sa kaniya, sa Judah at sa Jerusalem. **26** Gayunman, sa bandang huli na nagsakumbaba siya sa pagmamataas ng kaniyang puso, siya at kasama ang mga mamayaman ng Jerusalem, kaya hindi dumating ang galit ni Yahweh sa kanila sa panahon ng paghahari ni Ezequias. **27** Nagkaroon ng maraming kayamanan at karanganan si Ezequias. Nagpagaawa siya para sa kaniya ng silid imbakan para sa mga pilak, ginto, mamahaling mga bato at para sa mga pampalasa, at para din sa mga kalasag at para sa lahat ng uri ng mamahaling bagay. **28** Mayroon din siyang mga bahay imbabak para sa mga inanang butil, bagong alak, at langis; at kuwidra para sa lahat ng uri ng mga hayop; mayroon din siyang mga kawan sa kanilang kural. **29** Bukod pa rito, nagpatayo siya para sa kaniyang sarili ng mga lungsod at nagkaroon siya ng napakaraming mga tupa at mga kawan, sapagkat binigyan siya ng Diyoys ng napakaraming kayamanan. **30** Si Ezequias din na ito ang nagpatigil sa bukal ng tubig sa itaas ng Gihon, at pinaagos ito papaba patungo sa gilid ng karlurang bahagi ng lungsod ni David. Nagtagumpay si Ezequias sa lahat ng kaniyang gawain. **31** Gayun pa man, tungkol sa mga sugo ng mga prinsipe ng Babilonia na pinapunta sa kaniya upang magtanong tungkol sa mga kamangha-manghang nangyari sa lupain, hinayaan siya ng Diyoys, upang subukin siya, at upang alamin ang lahat ng nasa kaniyang puso. **32** Sa iba pang mga bagay tungkol kay Ezequias, kabilang ang kaniyang mga gawa na nagpapakita ng katapatan, makikita ninyo na nakasulat ang mga ito sa Pangitain ni Propeta Isaias na

Anak ni Amoz, at sa Aklat ng mga Hari ng Judah at Israel. **33** Namatay si Ezequias gaya ng kaniyang mga ninuno, at inilibing siya sa burol ng libingan ng mga kaupo-apuhan ni David. Sa kaniyang burrol pinarangalan siya ng lahat ng mga taga-Juda at lahat ng mga naninirahan sa Jerusalem. Pumalit sa kanya bilang hari ang kaniyang anak na lalaki na si Manases.

33 Labing dalawang taong gulang si Manases nang nagsimula siyang maghari; naghari siya ng limampu't limang taon sa Jerusalem.

2 Ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh, tulad ng mga kasuklam-suklam na ginawa ng mga tao na pinalayos ni Yahweh bago dumating ang mga mamamayan ng Israel. **3** Sapagkat itinayo niyang muli ang dambana na giniba ni Ezequias, na kaniyang ama, nagpaggawa siya ng altar para kay Baal, at nagtayo siya ng imahen ni Ashera, at lumuhod siya upang sambahin ang lahat ng mga bituin sa langit. **4** Nagtayo si Manases ng mga altar ng mga pagano sa tahanan ni Yahweh, bagaman iniutos ni Yahweh na, "Dito sa Jerusalem sasambahin ang aking pangalan magpakaikanman." **5** Nagtayo siya ng mga altar para sa lahat ng bituin sa langit sa dalawang patyo sa tahanan ni Yahweh. **6** Inihandog niya ang kaniyang mga anak bilang mga handog na susunugin sa lambak ng Ben Hinnom; nagsagawa siya ng panghuhula, pangkukulam at salamangka, at sumanggini sa mga nakipag-usap sa mga patay at sa mga nakipag-usap sa espiritu. Marami siyang isinasagawang masasama sa paninig ni Yahweh, at ginalit niya ang Diyos. **7** Ang inukit na imahen ni Ashera na kaniyang pinagawa, inilagay niya ito sa tahanan ng Diyos. Tahanang ito ang tinutukoy ng Diyos kay David at sa kaniyang anak na si Solomon. Sinabi niya "Sa bahay na ito at sa Jerusalem, na aking pinili mula sa lahat ng mga tribu ng Israel, dito sasambahin ang aking pangalan magpakaikanman." **8** Hindi ko palalayasin ang mga Israelti kailanman sa lupain na aking ibinigay sa kanilang mga ninuno, kung maingat lamang nilang susundin ang lahat ng iniutos ko sa kanila, susundin ang lahat ng mga batas, kautusin, at alituntunin na ibinigay ko sa kanila sa pamamagitan ni Moises." **9** Pinamunuan ni Manases ang mga taga-Judah at ang mga nakatira sa Jerusalem na gumawa ng masasama ng higit pa sa ginawa ng mga bansang pinuksa ni Yahweh bago dumating ang mga mamamayan ng Israel. **10** Nakipag-usap si Yahweh kay Manases, at sa kaniyang mga tao; ngunit hindi nila pinakigangan. **11** Kaya ipinasalakaya sila ni Yahweh sa pinuno ng hukbo ng Hari ng Asiria, na bumihag kay Manases nang nakakadena, at nilagyan ng tanikala ng kanyang mga paa, at dinala siya sa Babilonia. **12** Nang nagdurusia si Manases, nagsakaawa siya kay Yahweh, na kaniyang Diyos at labis siyang nagpapakumbaba sa Diyos ng kaniyang mga ninuno. **13** Nanalangin siya sa kanya; at nagmakaawa siya sa Diyos, at diniring ng Diyos ang kaniyang pagmakaawa at dinala siya pabalik sa Jerusalem, sa kaniyang pagiging hari. At napagtonto ni Manases na Diyos si Yahweh. **14** Pagkatapos nitó, gumawa si Manases ng panlabas na pader sa lungsod ni David, sa kanlurang bahagi ng Gihon, sa lambak, hanggang sa pasukan na tinatataw na Iasdang Tarangkahán. Pinalibutan niya ang burol ng Ofel ng mga napakataas na pader. Naglagay siya ng mga matatapang na pinuno ng kawal sa lahat ng mga pinatibay na lungsod ng Juda. **15** Inalis niya ang mga diyos ng mga dayuhan, inalis niya ang mga diyus-diyosang mula sa tahanan ni Yahweh at lahat ng altar na itinayo niya sa bundok ng tahanan ni Yahweh at sa Jerusalem, at itinapon ang mga ito palabas ng lungsod. **16** Ipinatayo niyang muli ang altar ni Yahweh at naghandog doon ng mga handog pangkapayapaan at handog ng pasasalamat; inutusan niya ang Juda na maglingkid kay Yahweh, ang Diyos ng Israel. **17** Gayuman nag-alay pa rin ang mga tao sa dambana, ngunit ang kanilang alay ay kay Yahweh lamang, na kanilang Diyos. **18** Tungkol naman sa iba pang mga bagay ukol kay Manases, ang panalangin niya sa kaniyang Diyos, at ang sinabi ng mga Propetang nakipag-usap sa kanya sa pangalan ni Yahweh, na Diyos ng Israel, nakasulat ang mga ito sa mga ginawa ng mga hari ng Israel. **19** Gayundin, ang kaniyang panalangin at kung paano siya nagmakaawa sa Diyos, lahat ng kaniyang kasalanan at paglabag, at ang mga lugar kung saan siya nagtayo ng mga dambana at naglagay ng mga imahen ni Ashera at ng mga inukit na imahen bago siya nagpapakumbaba—nakasulat ang mga ito sa Kasaysayan ng mga Propeta. **20** Namatay si Manases kasama ang kaniyang mga ninuno at inilibing siya sa kaniyang sariling bahay. Si Ammon, na kaniyang anak, ang pumalit sa kanya bilang hari. **21** Dalawampu't dalawang taon si Ammon nang siya na nagsimulang maghari; naghari siya ng dalawang taon sa Jerusalem.

22 Ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh, gaya ng ginawa ng kaniyang amang si Manases. Naghandog siya sa lahat ng inukit na imahen na ginawa ng kaniyang amang si Manases, at sinamba niya ang mga ito. **23** Hindi siya nagpapakumbaba sa harapan ni Yahweh, gaya ng ginawa ng kaniyang amang si Manases. Sa halip, lalo pang nagkasala si Ammon. **24** Ang kaniyang mga lingkod ay nagsabwatan laban sa kanya at pinatay siya sa kaniyang sariling bahay. **25** Ngunit pinatay ng mga tao ang lahat ng mga nagsabwatan laban kay haring Ammon, at ginawa nila si Josias, na kaniyang anak, bilang hari na kapalit niya.

34 Walong taong gulang si Josias nang magsimula siyang maghari. Tatluumpu't isang taon siyang naghari sa Jerusalem. **2** Ginawa niya kung ano ang tama sa mga mata ni Yahweh at sumunod sa mga yapak ni David na kaniyang ninuno, at hindi lumington sa kanan man o sa kaliwa. **3** Dahil sa ikawalong taon ng kaniyang paghahari, habang siya ay bata pa, sinimulan niyang hanapin ang Diyos ni David na kaniyang ninuno. Sa ikalabing dalawang taon, sinimulan niyang linisin ang Juda at Jerusalem mula sa mga dambana, mga imahen ni Ashera, at mga inukit na mga imahen, at ang mga molde ng imaha na gawa sa metal. **4** Giniba niya ang mga tao ang mga altar ng mga Baal sa kaniyang harapan. Binasag niya ang mga altar ng insenso na nasa ibabaw nila. Giniba niya ang mga imahen ni Ashera at ang mga inukit na imaha sa pira-piraso hanggang sa maging abo ang mga ito. Ikinatal niya ang abo sa mga libingan ng mga taong nag-alay sa mga ito. **5** Sinunog niya ang mga buto ng kanilang mga pari sa kanilang mga altar. Sa ganiton paraan, nilinis niya ang Juda at ang Jerusalem. **6** Ginawa rin niya ito sa mga lungsod ng Manases, Efraim, at Simeon, hanggang sa Neftali, at sa mga nawasak na lugar na nakapalibot sa kanila. **7** Giniba niya ang mga altar, dinurog ang mga imahen ni Ashera at ang mga inukit na imaha hanggang sa naging pulbos ang mga ito, at hinati-hati ang lahat ng altar ng insenso sa lahat ng dako ng lupain ng Israel. Pagkatapos ay bumalik siya sa Jerusalem. **8** Ngayon sa ikalabing-walang taon ng kaniyang paghahari, matapos linisin ni Josias ang lupain at ang templo, ipinadala niya si Safan na anak ni Azalias, si Maasias, ang gobernador ng lungsod, at si Joas na anak ni Joahaz na nakalihim upang ipaayos ang tahanan ni Yahweh na kaniyang Diyos. **9** Pumunta sila kay Hilkias, ang pinakapunong pari at ipinagkatiwala sa kanya ang pera sa dinala sa tahanan ng Diyos na tinipon ng mga Levita, ng mga bantay ng mga pintuan mula sa Manases at Efraim, mula sa lahat ng mga naninirahan sa Israel, mula sa buong Juda at Benjamin at mula sa mga naninirahan sa Jerusalem. **10** Ipinagkatiwala nila ang pera sa mga kalai-kalihang namamahala sa mga gawain sa templo ni Yahweh. Binayaran ng mga kalalakihang ito ang mga manggagawang nag-ayos muli ng templo. **11** Ibinayad nila ito sa mga carpentero at mga manggagawa, upang bumili ng mga tabas na bato, at mga kahoy na panghalang at para gumawa ng mga barakilan para sa mga gusali na pinabayaan ng ilang mga hari na magiba. **12** Ginawa ng mga kalalakihang ang kanilang trabaho nang tapat. Ang kanilang mga tagapamahala ay sina Jahat at Obadias, ang mga Levita, na mga anak ni Merari; at sina Zacarias at Mesulam, mula sa mga anak ng mga taga-Kohat. Ang ibang mga Levita, na mahuhusay na manunugtot ay pinamahalaan ang mga trabahador. **13** Ang mga Levitang ito ang namahala sa mga nagbuhut ng mga materyales na kinakailangan sa gawain at sa lahat ng mga kalalakihang nagtrabaho sa kahit na anong paraan. Mayroon ding mga Levita na mga kahilim, mga administrador at mga bantay ng tarangkahán. **14** Nang inilabas nila ang salapi na ipinasok sa tahanan ni Yahweh, natagpuan ni Hilkias na pari Ang Aklat ng Kautusan ni Yahweh na ibinigay sa pamagat ni Moises. **15** Sinabi ni Hilkias sa eskribang si Safan, "Natagpuan ko ang Aklat ng Kautusan sa tahanan ni Yahweh." Dinala ni Hilkias ang aklat kay Safan. **16** Dinala ni Safan ang aklat sa hari at ibinalita sa kanya, "Ginagawa ng inyong mga lingkod ang lahat ng ipinagkatiwala sa kanila. **17** Ibinuhos nila ang salaping natagpuan sa loob ng tahanan ni Yahweh, at ipinagkatiwala nila ito sa mga tagapamahala at sa mga trabahador." **18** Sinabi ng eskribang si Safan sa hari, "Binigyan ako ng paring si Hilkias ng isang aklat." Pagkatapos ay binasa ito ni Safan sa hari. **19** At nangyari nang marinig ng hari ang mga salita ng kautusan, pinunit niya ang kaniyang mga kasutuan. **20** Inutusan ng hari si Hilkias, si Ahiikam na anak ni Safan, si Abdon na anak ni Mica, sa eskribang si Safan, at si Asias na kaniyang sariling lingkod, sinabi niya. **21** "Pumunta kayo at itanong ninyo ang kagustuhan ni Yahweh para sa akin at para sa mga

naiwan sa Israel at sa Juda dahil sa mga salita ng aklat na natagpuan. Sapagkat malaki ang galit ni Yahweh na ibinuhos sa atin. Dahil ang ating mga ninuno ay hindi nakinig sa mga salita ng aklat na ito upang sundin ang lahat ng nakasulat dito.” 22 Kaya si Hilkias at ang lahat ng inutusan ng hari ay pumunta kay Hulda na isang babaeng propeta, ang asawa ni Sallum na anak ni Tokat na anak ni Hasra, ang tagapag-ingat ng kasuotan (nanirahan siya sa Jerusalem sa Ikalawang Distrito) at nakipag-usap sila sa kanya sa ganitong paraan: 23 Sinabi nya sa kanila, “Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: ‘Sabihin ninyo sa taong nagpadala sa inyo sa akin, 24 ‘Ito ang sinasabi ni Yahweh: ‘Tingnan ninyo, magpapadala ako ng sakuna sa lugar na ito at sa mga naninirahan dito, ang lahat ng mga sumpong naisulat sa aklat na kanilang nabasa sa harapan ng hari ng Juda.’ 25 Dahil tinakurian nila ako at nagsunog sila ng insenso sa ibang mga diyos, upang galitin ako sa lahat ng kanilang mga ginawa—kung gayon ibubohos ko ang aking galit sa lugar na ito, at hindi ito mapapawi.’” 26 Ngunit sa hari ng Juda, na siyang nagpadala sa inyo upang tanungin ang kagustuhan ni Yahweh, ito ang sasabihin ninyo sa kanya: “Ito ang sinabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: Tungkol sa mga salitang narinig mo: 27 ‘dahil malambot ang iyong puso at nagpakumbaba ka sa harapan ng Diyos nang marinig mo ang kaniyang mga salita laban sa lugar na ito at sa mga naninirahan dito, at dahil nagpakumbaba ka sa aking harapan at pinunti mo ang iyong kasuotan at umiyak sa aking harapan, nakinig din ako sa iyo’—ito ang pahayag ni Yahweh. 28 Tingnan mo, titipunin kita kasama ng iyong mga ninuno at magsasama-sama kayo sa inyong libingan nang payapa, at hindi mo makikita ang anuman sa mga sakunang ibibigay ko sa lugar na ito at sa mga naninirahan dito.”” Kaya dinala ng mga kalalakihan ang mensaheng ito sa hari. 29 Pagkatapos nagpadala ng mga mensahero ang hari at tinipon ang lahat ng mga nakatatahnan ng Juda at Jerusalem. 30 Pagkatapos ay umakyat ang hari sa tahanan ni Yahweh, at ang lahat ng mga tao sa Juda at ang mga naninirahan sa Jerusalem, ang mga pari, ang mga Levita, at ang lahat ng tao mula sa mga dakila hanggang sa mga hamak. Binasa nya sa kanila ang lahat ng salita ng Aklat ng Kautusan na natagpuan sa tahanan ni Yahweh. 31 Tumayo ang hari sa kaniyang lugar at nakipagtikan sa harap ni Yahweh, na susunod siya kay Yahweh, at susundin nya ang kaniyang mga kautusan, ang kaniyang tipan ng katapatian, at ang kaniyang mga batas nang buong pusat at kaluluwa, na susundin nya ang mga salita ng kasunduan na nakasulat sa aklat na ito. 32 Pinanumpa nya ang lahat ng taong matatagpuan Jerusalem at Benjamin na sumundot sa kasunduan. Ang mga mamamayan ng Jerusalem ay sumundot sa kasunduan ng Diyos, ang Diyos ng kanilang mga ninuno. 33 Tinanggal ni Josias ang lahat ng mga kasuklam-suklam na bagay mula sa mga lupain na pagmamay-ari ng mga Israelita. Pinasamba nya ang lahat ng mga Israelita kay Yahweh, na kanilang Diyos. Sa lahat ng kaniyang mga araw, hindi sila tumalikod sa pagsunod kay Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno.

35 Ipinagdiwang ni Josias ang Paskwa para kay Yahweh sa Jerusalem at pinatay nila ang mga tupang pampaskwa sa ikalabing apat na araw ng unang buwan. **2** Itinalaga nya ang mga pari sa kani-kanilang mga posisyon at hinikayat silang maglilingkod sa tahanan ni Yahweh. **3** Sinabi nya sa mga Levitang nagturo sa buong Israel, na tapat kay Yahweh, “Ilagay ninyo ang banal na kaban sa bahay na itinayo ni Solomon na anak ni David, hari ng Israel. Huwag na ninyo itong buhatin sa inyong mga balikat. Ngayon ay sambahin ninyo si Yahweh, na inyong Diyos, at paglikuran ang kaniyang sambayanang Israel. **4** Ayusin ninyo ang inyong mga sarili ayon sa pangalan ng inyong mga sambahayan at inyong mga pangkat, na sinusunod ang mga nakasulat na tagubilin ni David, ang hari ng Israel at ni Solomon na kaniyang anak. **5** Tumayo kayo sa banal na lugar, ayon sa inyong posisyon kasama ang inyong mga pangkat sa loob ng mga sambahayan ng inyong mga kapatid, ang mga kaapu-apuhan ng mga tao, at ayon sa inyong posisyon sa inyong mga pangkat sa loob ng sambahayan ng mga Levita. **6** Katayin ninyo ang mga tupang pampaskwa at ilaan ninyo ang inyong mga sarili kay Yahweh. Ihanda ninyo ang mga tupa para sa inyong mga kapatid na mga Israelita. Gawin ninyo iyon bilang pagsunod sa salita ni Yahweh na ibinrigay kay Moises.” **7** Nagbigay si Josias sa lahat ng taong naroon ng tatlumpung libong tupa at mga batang kambing mula sa mga kawan para sa mga handog para sa Paskwa. Nagbigay din siya ng tatlong libong toro, ang mga ito ay mula sa mga pagmamay-ari ng hari. **8** Ang kaniyang mga

tagapamuno ay nagbigay ng kusang loob na handog sa mga tao, mga pari, at mga Levita. Sina Hilkias, Zacarias at Jehiel, ang mga opisyal na namamahala sa bahay ng Diyos ay nagbigay sa mga pari para sa mga handog sa Paskwa ng 2,600 na maliliit na mga kambing at tatlong daang baka. **9** Gayun din sina Conaniahs, at Semaya, Natanael, ang kaniyang mga kapatid, sina Hosabias, Jehiel at Jozabad, ang mga pinuno ng mga Levita ay nagbigay sa mga Levita ng mga handog sa Paskwa ng limang libong maliliit na kambing at limang daang mga baka. **10** Kaya ang paglilingkod ay nakahanda na at tumayo ang mga pari sa kani-kanilang mga puwesto, kasama ng mga Levita sa kani-kanilang mga pangkat bilang pagsunod sa utos ng hari. **11** Kinatay nila ang mga tupang pampaskwa at isinaboy ng mga pari ang dugo na kanilang tinanggap mula sa mga kamay ng mga Levita at binatalan naman ng mga Levita ang mga tupa. **12** Inalis nila ang mga handog na susunugin upang ibigay ito sa mga pangkat ng mga sambahayan ng mga tao, upang ihandog ang mga ito kay Yahweh, gaya ng nasusulat sa Aklat ni Moises. Ganoon din ang ginawa nila sa mga toro. **13** Inihaw nila sa apoy ang mga tupang pampaskwa gaya ng sinasabi ng tagubilin. Para naman sa mga handog na nakalaan, pinakuluan nila ito sa mga palayok, kaldero at mga kawali, at mabilis nila itong dinala sa mga tao. **14** Hindi nagtagal ay inihanda nila ang mga handog para sa kanilang mga sarili at para sa mga pari, dahil ang mga pari, ang mga kaapu-apuhan ni Aaron ay abala sa paghahandog ng mga handog na susunugin at ang taba hanggang sa gumabi, kaya inihanda ng mga Levita ang mga handog para sa kanilang sarili at para sa mga pari, ang mga kaapu-apuhan ni Aaron. **15** Ang mga mang-aawit, ang mga kaapu-apuhan ni Asaf ay nasa kanilang mga puwesto, gaya ng iniutos ni David, sina Asaf, Heman at Jeduthun, ang mga propeta ng hari. Nasa bawat tarangkahang ang mga bantay, hindi nila kinakailangang umalis sa kanilang mga puwesto dahil ang kanilang mga kapatid na mga Levita ang naghanda ng mga handog para sa kanila. **16** Kaya, sa panahon iyon, ang kabuuhan ng paglilingkod kay Yahweh ay ginawa para sa pagdiriwang ng Paskwa at para maghandog ng handog na susunugin sa altar ni Yahweh, gaya ng iniutos ni Haring Josias. **17** Ipinagdiwang ng mga Israelita ng naroon ang Paskwa sa panahong iyon at pagkatapos ay ang Pista ng Tinapay na Walang Lebadura sa loob ng pitong araw. **18** Hindi pa nagkaroon ng ganiton pagdiriwang ng Paskwa mula sa panahon ng propetang si Samuel, at hindi ipinagdiwang ng kahit sino sa mga naging hari ng Israel ang Paskwa na gaya ng ginawa ni Josias, kasama ang mga pari, ang mga Levita, at lahat ng mga tao ng Juda at Israel na naroon at ang mga mamamayan ng Jerusalem. **19** Ipinagdiwang ang Paskwang ito sa ikalabing-walong taon ng paghahari ni Josias. **20** Pagkatapos ng lahat ng ito, pagkatapos isaayos ni Josias ang templo, si Neco na hari ng Ehipto ay pumunta upang makipaglaban sa Carquemis sa ilog ng Eufrates at pumunta si Josias upang labanan siya. **21** Ngunit napagdalang ng mga sugo si Neco sa kaniya at sinabing, “Ano ang gagawin ko sa iyo, hari ng Juda? Hindi ako naparito upang labanan ka sa araw na ito kundi laban sa sambahayan na aking kinakalaban. Inutusan ako ng Diyos na magmadali, kaya huwag mong hadlangan ang Diyos, na siyang kasama ko, kung hindi ay wawasanin ka niya.” **22** Gayun pa man, ayaw tumalikod ni Josias sa kaniya. Nagbalatkayo siya upang makipaglaban sa kaniya. Hindi siya nakinig sa mga salita ni Neco na nagmula sa bibig ng Diyos, kaya pumunta siya upang makipaglaban sa lambak ng Megido. **23** Napana ng mga mamamaya si Haring Josias, at sinabi ng hari sa kaniyang mga lingkod, “Ilayo ninyo ako, dahil malubha akong nasugatan.” **24** Kaya inilabas siya ng kaniyang mga lingkod sa karwaha at isinakay sa ibang karwaha. Siya ay dinala sa Jerusalem, kung saan siya namatay. Inilibing siya sa libungan ng kaniyang mga ninuno. Ang lahat ng Juda at Jerusalem ay nagluksa para kay Josias. **25** Nagdadalambati si Jeremias para kay Josias. Nagdadalamhati ang lahat ng mga lalaki at mga babaeng mang-aawit kay Josias hanggang sa araw na ito. Naging kaugalian sa Israel ang mga awit na ito kaya isinulat ang mga ito sa mga awiting pangluksa. **26** Para sa mga iba pang usapin tungkol kay Josias at ang kaniyang mga mabubuting gawa bilang pagsunod sa nasusulat sa kautusan ni Yahweh—**27** at ang kaniyang mga gawain, mula sa umpsisa hanggang sa huli ay nakasulat sa Aklat ng mga Hari at Israel.

36 Pagkatapos ay pinili ng mga tao ng lupain si Jehoahaz na anak ni Josias at ginawa siyang hari bilang kapalit ng kaniyang ama sa Jerusalem. **2** Si Jehoahaz ay dalawampu’t tatlong taong gulang

nang magsimula siyang maghari, at naghari siya ng tatlong buwan sa Jerusalem. **3** Tinanggal siya ng hari ng Ehipto sa Jerusalem at pinagmulta ang lupain ng isang daang talentong pilak at isang daang talentong ginto. **4** Ginawa ng hari ng Ehipto si Eliakim, na kaniyang kapatid bilang hari ng Juda at Jerusalem at binago ang kaniyang pangalan sa Jehoiakim. Pagkatapos, dinala niya ang kapatid ni Eliakim na si Jehoahaz at dinala siya sa Ehipto. **5** Dalawampu't limang taong gulang si Jehoiakim nang magsimula siyang maghari, at labing-isang taon siyang naghari sa Jerusalem. Ginawa niya kung ano ang masamang sa paninig ni Yahweh na kaniyang Diyos. **6** At nilusob siya ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia at iginapos siya ng kadena upang dalhin sa Babilonia. **7** Dinala rin ni Nebucadnezar ang ilan sa mga bagay sa tahanan ni Yahweh sa Babilonia at inilagay ang mga iyon sa kaniyang palasyo sa Babilonia. **8** Para naman sa mga ibang usapin tungkol kay Jehoiakim, ang mga kasuklam-suklam na bagay na ginawa niya at ang mga nalaman laban sa kanya ay nasusulat sa Aklat ng mga Hari ng Juda at Israel. Pagkatapos, ang kaniyang anak na si Jehoiakin ang pumalit sa kanya bilang hari. **9** Walong taong gulang si Jehoiakin nang magsimula siyang maghari. Naghari siya ng tatlong buwan at sumpung araw sa Jerusalem. Ginawa niya kung ano masama sa paninig ni Yahweh. **10** Noong tagsibol, nagpadala si Haring Nebucadnezar ng mga kalalakihan at dinala siya sa Babilonia, kasama ng mga mahahalagang bagay mula sa tahanan ni Yahweh at ginawa niyang hari ng Juda at Jerusalem ang kaniyang kamag-anak na si Zedekias. **11** Dalawampu't-isang taong gulang si Zedekias nang magsimula siyang maghari. Naghari siya ng labing-isang taon sa Jerusalem. **12** Ginawa niya kung ano ang masama sa paninig ni Yahweh na kaniyang Diyos. Hindi siya nagpakumbaba sa harapan ng propetang si Jeremias, na nagsasalita mula sa bibig ni Yahweh. **13** Naghihiksik din si Zedekias laban kay Haring Nebucadnezar, na siyang nagpasumpa sa kanya ng katapatian sa pamamagitan ng Diyos. Ngunit pinatigas ni Zedekias ang kaniyang ult at pinatigas ang kaniyang puso sa pagsunod kay Yahweh, ang Diyos ng Israel. **14** Dagdag pa rito, ang lahat ng mga pinuno ng mga pari at ng mga tao ay nagkasala ng labis, sinusundog ang mga kasuklam-suklam na mga bagay na ginagawa ng ibang lahi. Nilapastangan nila ang tahanan ni Yahweh na inilaan niya para sa kaniyang sarili sa Jerusalem. **15** Si Yahweh, ang Diyos ng kanilang mga ninuno ay nagpadala ng mensahe sa kanila sa pamamagitan ng kaniyang mga mensahero nang paulit-ulit, dahil mayroon siyang habag sa kaniyang mga tao at sa lugar kung saan siya naninirahan. **16** Ngunit kinutya nila ang mga mensahero ng Diyos, kinamuhian ang kaniyang mga salita, at hinamak ang kaniyang mga propeta, hanggang sa ang galit ni Yahweh ay nagsimula laban sa kaniyang mga tao hanggang sa ito ay hindi na maiwasan. **17** Kaya dinala ng Diyos sa kanila ang hari ng mga Caldeo, na siyang pumatay sa kanilang mga kabataan sa pamamagitan ng mga tabak sa santuwarto at walang habag sa mga kabataang lalaki o mga birhen, mga matatandang lalaki o ang mga puti na ang buhok. Ibinigay silang lahat ng Diyos sa kaniyang kamay. **18** Lahat ng kagamitan ng tahanan ng Diyos, malaki at maliit, ang mga kayamanan sa tahanan ni Yahweh at ang mga kayamanan ng hari at kaniyang mga opisyal—ang lahat ng mga ito ay dinala niya sa Babilonia. **19** Sinunog nila ang tahanan ng Diyos, giniba nila ang pader ng Jerusalem, sinunog ang lahat ng mga palasyo nito, at winasak ang mga magagandang bagay sa loob nito. **20** Dinala ng hari sa Babilonia ang mga nakaligtas sa tabak. Sila ay naging lingkod niya at ng kaniyang mga anak hanggang sa nangyari ang pamumuno ng kaharian ng Persia. **21** Nangyari ito upang maganap ang salita ni Yahweh sa pamamagitan ng bibig ni Jeremias, hanggang sa misiyahan ang lupain sa kaniyang Araw ng Pamamahinga. Sapagkat habang ang lupain ay pinabayaan ipinagdiwang nito ang Araw ng Pamamahinga sa loob ng pitumpung taon. **22** Ngayon sa unang taon ni Ciro, ang hari ng Persia, upang maganap ang salita ni Yahweh sa pamamagitan ng bibig ni Jeremias, inudyukan ni Yahweh ang espiritu ni Ciro, ang hari ng Persia, kaya gumawa siya ng pahayag sa lahat ng kaniyang kaharian at isinulat din ang mga ito. Sinabi niya, **23** “Ito ang sinabi ni Ciro, ang hari ng Persia: Ibinigay sa akin ni Yahweh na Diyos ng langit ang lahat ng kaharian sa mundo. Inutusan niya ako na magtayo ng isang tahanan para sa kanya sa Jerusalem, na nasa Juda. Kung sino man sa inyo ang kabilang sa kaniyang mga tao, nawa si Yahweh na inyong Diyos ay sumainyo. Pinaihihilutulan kitang pumunta sa lupain.”

Ezra

1 Noong unang taon ni Ciro, hari ng Persia, tinupad ni Yahweh ang kaniyang salita na dumating mula sa bibig ni Jeremias at inudyukan ang espiritu ni Ciro. Ang tiniq ni Ciro ay narinig sa kaniyang buong karahian. Ito ang nasulat at nasabi: **2** Sabi ni Ciro, hari ng Persia: Ibinigay sa akin ni Yahweh, ang Diyos ng Langit, ang lahat ng mga karahian sa daigdig, at itinalaga niya ako na magtayo ng isang templo para sa kanya ni Jesusalem na nasa Judea. **3** Sinurian sa inyo na nagmulan sa kaniyang mga tao, sumainyo nawa ang kaniyang Diyos, para kayo ay umakyat sa Jerusalem at magtayo ng templo para kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, na siyang Diyos ng Jerusalem. **4** Ang mga tao saaamhang bahagi ng kaharian kung saan naninirahan ang mga nakaligtas sa lupaing inyon ay dapat magbigay sa kanila ng pilak at ginto, mga ari-arian at mga hayop, gayundin ang kusang-kaloob na handog para sa templo ng Diyos sa Jerusalem. **5** Pagkatapos, ang mga pinuno ng mga angkan ng mga ninuno ng Juda at Benjamin, mga pari at mga Levita, at bawat' isa na ang espiritu ay ginising ng Diyos na pumunta at magtayo ng kaniyang tahanan ay tumayo. **6** Ang mga nakapalibot sa kanila ay tumulong sa kanilang gawain sa pilak at gintong mga kagamitan, mga ari-arian, mga hayop, mga mahahalagang bagay, at mga kusang-kaloob na mga handog. **7** Ibinilalik din ni Haring Ciro ang mga kagamitanang nabibilang sa templo ni Yahweh na dinala ni Nebucadnezar mula sa Jerusalem at inilagay sa tahanan ng kaniyang sariling mga diyos. **8** Ipinagkatiwala lahat ni Ciro kay Mitedrat na tagapag-ingat yaman, na nagbilang ng mga ito para kay Sesbazar, na tagapamahala ng Judea. **9** Ito ang kanilang bilang: Tatlumpung gintong palanggana, isang libong pilak na palanggana, dalawampu't siyam na iba pang palanggana, **10** tatlumpung gintong mangkok, 410 na malilit na pilak na mangkok, at isang libong karagdagang kagamitan. **11** Mayroong 5, 400 na ginto at pilak na kagamitan sa lahat. Dinala ni Sesbazar ang lahat ng mga ito nang ang mga taong tinapon ay napunta sa Jerusalem mula sa Babilonia.

2 Ito ang mga tao sa lalawan ng umakyat mula sa pagkabihag ni Haring Nebucadnezar, na siyang nagpatapon sa kanila sa Babilonia, ang mga taong bumalik sa kani-kanilang mga lungsod sa Jerusalem at sa Judea. **3** Sila ay bumalik kasama si Zerubabel, Josue, Nehemias, Seraias, Reelaias, Mordecai, Bilsan, Mispar, Bigvai, Rehum at Baana. Ito ang talaan ng mga kalalakihan ng mga tao ng Israel. **3** Ang mga kaapu-apuhan ni Paros: 2, 172. **4** Ang mga kaapu-apuhan ni Sefatias: 372. **5** Ang mga kaapu-apuhan ni Arah: 775. **6** Ang mga kaapu-apuhan ni Pahat Moab sa pamamagitan ni Josue at Job: 2, 812. **7** Ang mga kaapu-apuhan ni Elam: 1, 254. **8** Ang mga kaapu-apuhan ni Zatu: 945. **9** Ang mga kaapu-apuhan ni Zacai: 760. **10** Ang mga kaapu-apuhan ni Bani: 642. **11** Ang mga kaapu-apuhan ni Bebai: 623. **12** Ang mga kaapu-apuhan ni Azgad: 1, 222. **13** Ang mga kaapu-apuhan ni Adonikam: 666. **14** Ang mga kaapu-apuhan ni Bigvai: 2, 056. **15** Ang mga kaapu-apuhan ni Adin: 454. **16** Ang mga kaapu-apuhan ni Ater sa pamamagitan ni Ezequias: siyamnapu't walo. **17** Ang mga kaapu-apuhan ni Bezael: 323. **18** Ang mga kaapu-apuhan ni Jora: 112. **19** Ang mga kaapu-apuhan ni Hasum: 223. **20** Ang mga kaapu-apuhan ni Gibar: siyamnapu't lima. **21** Ang mga kalalakihan ng Bethlehem: 123. **22** Ang mga kalalakihan ng Netofa: limampu't anim. **23** Ang mga kalalakihan ng Anatot: 128. **24** Ang mga kalalakihan ng Azmavet: apatnapu't dalawa. **25** Ang mga kalalakihan ng Jeairim, Cafira at Beerot: 743. **26** Ang mga kalalakihan ng Rama at Geba: 621. **27** Ang mga kalalakihan ng Micmas: 122. **28** Ang mga kalalakihan ng Bethel at Ai: 223. **29** Ang mga kalalakihan ng Nebo: limampu't dalawa. **30** Ang mga kalalakihan ng Magbisi: 156. **31** Ang mga kalalakihan ng ibang Elam: 1, 254. **32** Ang mga kalalakihan ng Harim: 320. **33** Ang mga kalalakihan ng Lod, Hadid at Ono: 725. **34** Ang mga kalalakihan ng Jerico: 345. **35** Ang mga kalalakihan ng Senaa: 3, 630. **36** Ang mga pari: Ang mga kaapu-apuhan ni Jedaias ng tahanan ni Josue: 973. **37** Ang mga kaapu-apuhan ni Imer: 1, 052. **38** Ang mga kaapu-apuhan ni Pashur: 1, 247. **39** Ang mga kaapu-apuhan ni Harim: 1, 017. **40** Ang mga Levita: Ang mga kaapu-apuhan ni Jeshua at Kadmiel na mga kaapu-apuhan ni Hodavias: pitumpu't apat. **41** Ang mga mang-aawit sa templo, ang mga kaapu-apuhan ni Asaf: 128. **42** Ang mga kaapu-apuhan ng mga bantay-pinto, ang mga kaapu-apuhan ni Salum, Ater, Talmon, Akub, Hatita at Sobai: may kabuuang 139.

43 Ang mga inatasan na maglingkod sa templo: Ang mga kaapu-apuhan ni Ziha, Hasufa, Tabaot, **44** Keros, Siaha, Padon, **45** Lebana, Hagaba, Akub, **46** Hagab, Samlai at Hanan; **47** ang mga kaapu-apuhan ni Gidel, Gahar, Reaias, **48** Rezin, Nekoda, Gazam, **49** Uza, Pasea, Besal, **50** Asna, Meunim at Nefisim; **51** ang mga kaapu-apuhan ni Bakbuk, Hakufa, Harhur, **52** Basluz, Mehida, Harsa, **53** Barkos, Sisera, Tema, **54** Nezias, at Hatifa. **55** Ang mga kaapu-apuhan ng mga alipin ni Solomon, ang mga kaapu-apuhan ni Totai, Hasoferet, Peruda, **56** Jaala, Darkin, Gidel, **57** Sefatias, Hatil, Poqueret-hazebazin, at Ami. **58** 392 ang kabuuang bilang ng mga kaapu-apuhan ng mga alipin ni Solomon. **59** Ang mga lumisan mula sa Tel-mela, Tel-harsa, Kerub, Addon, at Imer —ngunit hindi naputnayan ang kanilang kanunu-nunuhan mula sa Israel —kabilang ang **60** 652 na mga kaapu-apuhan ni Delaia, Tobia at Nekoda. **61** At sa mga kaapu-apuhan ng mga pari: Ang mga kaapu-apuhan ni Haibais, Hakoz, Barzilai, (na kinuha ang kaniyang asawa mula sa mga kababaihan ni Barzilai ng Gilead at tinawag sa kanilang pangalan). **62** Sinubukan nilang tuklasin ang kanilang tala-angkanan sa talaan ngunit hindi ito matagpuan dahil dinungisan nila ang kanilang pagkapari. **63** Kaya sinabi ng gobernador sa kanila na hindi sila dapat kumain ng anumang mula sa banal na mga alay hanggang sa pahintulotan sila ng isang pari sa Umium at Tumium. **64** Ang kabuuang grupo ay may bilang na 42, 360, **65** hindi kabilang ang kanilang mga aliping lalaki at aliping babae (ito ay 7, 337) at ang kanilang mga lalaki at babaeng mang-aawit sa templo. **66** Ang kanilang kabayo: 736. Ang kanilang mola: 245. **67** Ang kanilang kamelyo: 435. Ang kanilang asno: 6, 720. **68** Nang pumunta sila sa tahanan ni Yahweh sa Jerusalem, ang mga punong matatanda ay naghangdog ng mga kusang-loob na handog upang maipatayang tahanan ni Yahweh. **69** Sila ay nagbigay para sa pondo ayon sa kanilang kakayahang: 61, 000 na gintong darika, 5, 000 pilak na mina at 100 na tunikang pangpari. **70** Kaya ang mga pari at mga Levita, ang mga tao, ang mga mang-aawit at mga bantay-pinto ng templo at ang mga inatasang maglingkod sa templo ay nanirahan sa kanilang mga lungsod. Lahat ng tao sa Israel ay nasa kanilang mga lungsod.

3 Ito ang ikapitong buwan matapos bumalik ang mga tao ng Israel sa kanilang mga lungsod, nang magkatipon sila ng sama-sama bilang isang mamamayan sa Jerusalem. **2** Si Josue na lalaking anak ni Jozadak at ang kaniyang mga kapatid na mga pari, at si Zerubabel na lalaking anak ni Sealiel, at ang kaniyang mga kapatid ay umakyat at itinayo ang altar ng Diyos ng Israel upang mag-alay ng mga handog na susunugin tulad ng iniutos na kautusan ni Moises, na lingkod ng Diyos. **3** Pagkatapos ay itinatataag nila ang altar sa kinatatayan nito, sapagkat nasa kanila ang pangamba dahil sa mga mamamayan sa lupain. Sila ay nag-alay ng mga handog na susunugin kay Yahweh sa umaga at gabi. **4** Pinagdiriwang din nila ang Pista ng mga Tolda ayon sa nasusulat, at nag-alay sila ng mga handog na susunugin sa bawat araw alinsunod sa kautusan, ang gawain ng bawat isa sa bawat araw. **5** Bilang karagdagang, mayroon ding arawan at buwanang mga handog na susunugin, at mga handog para sa lahat ng nakatalagang mga pista ni Yahweh, kasama sa lahat ng mga kusang-kaloob na handog. **6** Sila ay nagsimulang mag-alay ng handog na susunugin kay Yahweh sa unang araw ng ikapitong buwan, kahit na ang templo ay hindi pa naitatataag. **7** Kaya sila ay nagbigay ng pilak sa mga manililikong bato at mga mahusay na manggagawa; at pagkain, inumin, at langis na mamamayan ng Sidon at Tiro, para sila ay magpadala ng mga puno ng sedar galang sa Lebanon patung sa Joppa sa pamamagitan ng dagat, katulad ng pahintulot sa kanila ni Ciro, hari ng Persia. **8** At sa ikalawang buwan ng ikalawang taon matapos na magpunta sila sa tahanan ng Diyos sa Jerusalem, si Zerubabel, si Josue na lalaking anak ni Jozadak, ang iba pang mga pari, ang mga Levita, at ang mga nganggaling sa pagkabihag pabalik sa Jerusalem ay nagsimula sa paggawa. Itinalaga nila ang mga Levitang dalawampung taong gulang patatas upang pangasiwaan ang gawain sa tahanan ni Yahweh. **9** Itinalaga ni Josue ang kaniyang mga anak at ang kaniyang mga kapatid, si Kadmiel at ang kaniyang mga anak, at ang mga kaapu-apuhan ni Juda upang pangasiwaan ang mga taong gumagawa sa gawain sa tahanan ng Diyos. Kasama sa kanila ang mga kaapu-apuhan ni Henadad, ang kanilang mga kaapu-apuhan, at ang kanilang kapwa mga Levita din. **10** Ang mga tagapagtayo ay inaglagay ang pundasyon para sa templo ni Yahweh. Binigyang daan nito ang mga paring nakatayo na suot

ang kanilang mga kasuotan kasama ang mga trumpeta, at mga Levita, mga anak ni Asaf, upang papurihan si Yahweh sa pamamagitan ng pompyang, gaya ng iniutos ng mga kamay ni David, na hari ng Israel. **11** Umawit sila ng papuri at pasasalamat kay Yahweh, "Siya ay mabuti! ang kaniyang tipan ng katapatan sa Israel ay mananatili magpakailanman." Ang lahat ng mamamayan ay humiyaw nang may kagalakan sa pagpupuri kay Yahweh dahil ang pundasyon ng templo ay nailagay na. **12** Ngunit marami sa mga pari, mga Levita, mga punong ama ng lipi, at matatandang mga taong nakakita sa unang tahanan ang tumangis ng malakas nang mailagay ang mga pundasyon ng tahanang ito sa harap ng kanilang mga mata. Ngunit marami ang sumisigaw sa tuwa na may galak at isang nasasabik na tunog.

13 Ang Kinahinatnan, ang mamamayan ay hindi makilala ang ingay ng nagagalak at masaya sa ingay ng pagtangis ng mga tao, sapagkat ang mga tao ay umiyak nang may malaking tuwa, at narinig ang ingay hanggang sa malayo.

4 Narinig ng mga kaaway ng Juda at Benjamin na ang templo para kay Yahweh, ang Diyos ng Israel ay itinatayo ng mga taong galing sa pagkakatapon. **2** Dahil dito, nilapitan nila si Zerubabel at ang mga pinuno ng bawat angkan. At sinabi sa kanila, "Hayaan ninyo kaming sumama sa pagtatayo ninyo dahil katulad ninyo, sinasaliksik din namin ang iyonng Diyos at nag-aalay din kami sa kanya mula sa panahon ni Esar-haddon, na hari ng Asiria, na siyang nagdala sa amin sa lugar na ito" **3** Ngunit sinabi nina Zerubabel, Josue, at ng mga pinuno ng mga angkan, "kami dapat ang magtayo ng tahanan ng aming Diyos at hindi kayo, dahil kami ang magtatayo para kay Yahweh, ang Diyos ng Israel, ayon sa iniutos ni Haring Ciro ng Persia." **4** Kaya pinahina ng mga tao sa lupain ang mga kamay ng mga taga-Judea; tinakot nila ang mga taga-Judea sa pagtatayo.

5 Sinuhulan din nila ang mga tagapayo para hadlangan ang kanilang mga plano. Ghinawa nila ito sa buong panahon ni Ciro at hanggang sa paghahari ni Dario na hari ng Persia. **6** At sa simula ng paghahari ni Assuero sumulat sila ng paratang laban sa mga nakatira sa Juda at Jerusalem. **7** Ito ay nangyari sa panahon ni Assuero na sumulat sina Bislam, Mitredat, Tabeel, at ang kanilang mga kasamahan kay Assuero. Ang liham ay nakasulat sa Aramaico at isinalin. **8** Si Rehum na kumander at si Simsai na eskriba ang sumulat sa ganiton paraan kay Artaxerxes tungkol sa Jerusalem. **9** Pagkatapos, sumulat ng isang liham sina Rehum, Simsai at ang kanilang mga kasamahan, na mga hukom at ibang mga opisyal sa pamahalaan, mula sa Erec, Babilonia, at Susa sa Elam, **10** at sinamahan sila ng mga taong pinilit pinatira sa Samaria ng dakila at marangal na si Asurbanipal, kasama ang iba pang nasa Lalawigan lampas ng ilog. **11** Ito ang kopya ng liham na kanilang ipinadala kay Artaxerxes: "Ito ang sinusulat ng iyong mga lingkod, ang mga tao sa ibayo ng ilog: **12** Malaman nawa ng hari na ang mga Judieng nanggaling sa iyo ay pumunta sila laban sa atin sa Jerusalem para magtayo ng isang mapaghimagsik na lungsod. Natapos na nila ang mga pader at inayos na ang mga pundasyon. **13** Ngayon malaman nawa ng hari na kung ang lungsod na ito ay naitayo at ang pader ay natapos, hindi sila magbibigay ng kahit na anong pagkilala at buwis, subalit pipinsalain nila ang mga hari. **14** Siguradong dahil nakain namin ang asin ng palasyo, hindi ito naaangkop para sa amin na makita ang kahit na anong kahihiyang mangyayari sa hari. Dahil dito kaya ipinababatid namin sa hari

15 upang hanapin ang talaan ng iyong ama at para maputunayan na ito ay isang mapaghimagsik na lungsod na pipinsala sa mga hari at sa mga lalawigan. Ito ay nagdulot ng maraming suliranin sa mga hari at sa mga lalawigan. Ito ay naging isang sentro para sa paghihimagsik noon pa man. Dahil sa kadalilanang ito, nawasak ang lungsod. **16** Pinababatid namin sa hari na kung ang lungsod na ito at ang pader ay maitayo, wala nang matitira para sa iyo sa ibayo ng malaking ilog, ang Eufrates." **17** Kaya ang hari ay napadala ng tugon kay Rehum at Simsai at sa kanilang mga kasamahan sa Samaria at ang iba pa sa ibayo ng ilog: "Sumainyo nawa ang kapayapaan. **18** Ang liham na ipinadala ninyo sa akin ay naisalin at binasa sa akin. **19** Kaya nag-utos ako ng isang pagsisiyasat at natuklasan na sila ay naghimagsik at nag-alsa sa mga hari. **20** Ang mga makapangyarihang hari ay namuno sa Jerusalem at may kapangyarihan sa lahat ng bagay hanggang sa ibayo ng ilog. Kinilala at nagbabayad sila ng mga buwisi sa kanila. **21** Ngayon, gumawa kayo ng isang utos para sa mga taong ito na ihinto at huwag itayo ang lungsod na ito hanggang ako ay makagawa ng isang utos. **22** Maging maingat na hindi ito makaligtaan. Bakit kailangang

palakihin ang pinsala para saktan ang mga hari?" **23** Nang binasa ang utos ni Haring Artaxerxes sa harap nina Rehum, Simsai, at kanilang mga kasamahan, sila ay mabilis na lumabas sa Jerusalem at sapilitan pinahintang ang mga Judio sa pagtatayo. **24** Kaya ang paggawa sa tahanan ng Diyos sa Jerusalem ay nahinto hanggang sa ikalawang taon ng paghahari ni Dario na hari ng Persia.

5 Pagkatapos, si propetang Hagai at si Zacarias na anak ng propetang si Idio ay nagpropesiya sa mga Judio sa ngalan ng Diyos ng Israel sa loob ng Juda at Jerusalem. **2** Umakyat si Zerubabel na anak ni Sealtiel at Josue na anak ni Jozadak at sinimulang itayo ang tahanan ng Diyos sa Jerusalem kasama ang mga propeta na nanghikayat sa kanila. **3** At dumating siina Tatenai na gobernador ng Lalawigan sa ibayo ng Illog, Setar Bozenai, at ang kanilang mga kasamahan at sinabi sa kanila, "Sino ang nag-utos na itayo ninyo ang tahanang ito at ganap na tapusin ang mga pader na ito?" **4** Sinabi pa nila, "Ano ang mga pangalan ng mga lalaking gumagawa sa gusaling ito?" **5** Ngunit ang mata ng Diyos ay nasa mga nakatatanda ng mga Judio, at hindi sila pinigilan ng kanilang mga kalaway. Naghihintay sila ng isang liham na ipapadala ng hari at para sa isang utos na ibabakil sa kanila patungkol dito. **6** Ito ang liham nina Tatenai, Setar Bozenai, at ang kanilang mga kapwa opisyal kay haring Dario. **7** Nagpadala sila ng isang ulat, isisumulat ito kay haring Dario, "Sumainyo nawang lahat ang kapayapaan. **8** Malaman nawa ng hari na kami ay pumunta ng Juda sa tahanan ng dakilang Diyos. Ito ay itinatayo sa pamamagitan ng malalaking bato at ang mga trosong nakalapat sa mga pader. Ang gawaing ito ay ginagawa ng lubos at umuusad ng mabuti sa kanilang mga kamay. **9** Tinanong namin ang mga nakatatanda, 'Sino ang nagbigay sa inyo ng utos para itayo ang tahanang ito at ang mga pader na ito?' **10** Tinanong pa namin ang kanilang mga pangalan nang sa gayon ay maaari mong malaman ang mga pangalan ng bawat taong nanguna sa kanila. **11** Tumugon sila at sinabi, 'Kami ay mga lingkod ng nag-isang Diyos ng langit at lupa, at muli naming itinatayo ang tahanang ito na itinayo ng dakilang hari ng Israel maraming taon na ang nakalilipas at binubuo namin ito. **12** Gayunman, nang ginalit ng aming mga ninuno ang Diyos ng langit, ibinigay niya sila sa kamay ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia, na siyang sumira ng bayah na ito at ipinatapon ang mga tao sa Babilonia. **13** Gayumpaman, sa unang taon nang si Ciro ay hari ng Babilonia, naglabas si Ciro ng isang utos na itayong muli ang tahanan ng Diyos. **14** Ibinilik din ni haring Ciro ang ginto at pilak na nabibilang sa tahanan ng Diyos na kinuha at dinala ni Nebucadnezar mula sa templo sa Jerusalem tungo sa templo sa Babilonia. Isinali niya ang mga ito kay Sesbazar, na siyang iniluklok niyang gobernador. **15** Sinabi niya sa kaniya, "Kunin mo ang mga kagamitan ito. Pumunta ka at ilagay ang mga ito sa templo sa Jerusalem. Nawa maitayong muli ang tahanan ng Diyos doon." **16** At dumating itong si Sesbazar at inilagay ang pundasyon para sa tahanan ng Diyos sa Jerusalem; na ginagawa ngayon ngunit hindi pa tapos. **17** Ngayon kung mainam ito para sa hari, masuri nawa ito sa tahanan ng mga talaan sa Babilonia kung may isang pasya doon mula kay Haring Ciro para itayo ang tahanang ito ng Diyos sa Jerusalem. Kung gayon, maaring ipadala ng hari ang kaniyang pasya sa amin."

6 Kaya si Haring Dario ay nag-utos ng isang imbestigasyon sa tahanan ng mga talaan sa Babilonia. **2** Sa tanggulang lungsod ng Ecbatana sa Media natagpuan ang isang kasulatang binalumbon; ito ang nakasulat sa talaan: **3** Sa unang taon ni Haring Ciro, ngaglabas siya ng isang utos tungkol sa tahanan ng Diyos sa Jerusalem: 'Maitayo nawa ang tahanan para sa paghahandog. Maitayo nawa ang mga pader nito na may animnapung siko ang taas at animnapung siko ang lapad. **4** na may tatlong patong ng malalaking bato at isang patong ng bagong troso. At ang tahanan ng hari ang magbabayad ng gastusin. **5** Ibalik din ninyo ang ginto at pilak na nabibilang sa tahanan ng Diyos na dinala ni Nebucadnezar mula sa templo ng Jerusalem patungko sa templo ng Babilonia. Ipadala ninyo ang mga iyon sa templo ng Jerusalem at ilagay ang mga iyon sa tahanan ng Diyos.' **6** Ngayon, Tatenai, Setar Bozenai, at ang iyong mga kapwa opisyal na nasa ibayo ng Eufrates, lumayo kayo sa lugar na iyon. **7** Pabayanan ninyo ang paggawa sa tahanan ng Diyos. Ang gobernador at ang mga nakatatandang Judio ay itatayo ang tahanang ito ng Diyos sa lugar na iyon. **8** Ipinag-uutos ko sa inyo na dapat ninyong gawin ito para sa mga nakatatandang Judiong

nagtatayo ng tahanan ng Diyos: Ang mga pondo mula sa pagkilala sa hari sa ibayo ng Eufrates ay gagamitin para bayaran ang mga lalaking ito na hindi tumitigil sa kanilang paggawa. **9** Anuman ang kakailanganan—mga batang toro, mga lalaking tupa, o mga batang tupa para sa mga alay na susunugin sa Diyos ng Kalangitan, butil, asin, alak, o langis ayon sa utos ng mga pari sa Jerusalem—ibigay ninyo ang mga bagay na ito sa kanila araw-araw nang walang palya. **10** Gawin ninyo ito para sila ay makapagdala ng handog sa Diyos ng Kalangitan at ipanandalang ako, ang hari, at ang aking mga anak. **11** Ipinag-utos ko na kung sinuman ang lalabag sa utos na ito, isang barakilan ang dapat hilahin mula sa kaniyang bahay at dapat siyang ituhog dito. Dahil dito, ang kaniyang tahanan ay dapat gawing isang tambak ng gumuhong mga bato. **12** Nawa ang Diyos na nabubuhay doon ay ibabagsak ang sinumang hari at mga tao na lalabag sa tahanan ito ng Diyos sa Jerusalem. Akong, si Dario, ang siyano nag-utos nito: “Gawin ninyo ito nang lubusan!” **13** At ginawa nina Tatenai, Setar Bozenai, at ng kanilang mga kasamahan ang lahat ng bagay na inutos ni Haring Dario. **14** Kaya ang mga nakatatakdang Judio ay nagtayo sa paraang ipinagbilin nina Hagai at Zacarias sa pamamagitan ng pagprosesya. Itinayo nila ito ayon sa utsos ng Diyos ng Israel at ni Ciro, ni Dario, at ni Artaxerxes, mga hari ng Persia. **15** Ang tahanan ay natapos sa ikatlong araw ng buwan ng Adar, sa ikainan na taon ng paghahari ni Haring Dario. **16** Itinalaga ng mga Israelita, mga pari, mga Levita, at ng iba pang nalalabing mga bihag ang tahanan ng Diyos nang may kagalakan. **17** Naghandog sila ng isandaang toro, isandaang lalaking tupa, at apatnaaang batang tupa para sa pagtatalaga sa tahanan ng Diyos. Ladindalawang lalaking kambing ay inilay din bilang isang handog para sa kasalan ng lahat ng Israelita, isa para sa bawat tribu ng Israel. **18** Itinalaga rin nila ang mga pari at mga Levita na gumawa ng kanya-kaniyang gawain para sa paglilingkod sa Diyos sa Jerusalem, gaya ng nasusulat sa Aklat ni Moises. **19** Kaya ang mga galing sa pagkakatapon ay nadigwang ng Paskua sa kalabing-apat na araw ng unang buwan. **20** Nilinis ng mga pari at mga Levita ang kanilang mga sarili at kinatay ang mga Pampaskua na mga alay para sa lahat ng mga nanggaling sa pagkakatapon, kasama ang mga pari at Levita. **21** Ang mga Israelitang kumain nang ilan sa karne ng Paskua ay ang mga bumalik galing sa pagkakatapon at ihiniwalay ang kanilang mga sarili mula sa karumihan ng mga tao sa lupain at hinanap si Yahweh, ang Diyos ng Israel. **22** Buong kagalakan nilang ipinagdiwang ang Pista ng Tirapay na Walang Pampaalsa nang pitong araw, dahil binigyan sila ni Yahweh ng kagalakan at binago ang puso ng hari ng Asiria upang palakasin ang kanilang mga kamay sa gawain ng kaniyang tahanan, ang tahanan ng Diyos ng Israel.

7 Pagkatapos ng mga bagay na ito, sa panahon ng paghahari ni Haring Artaxerxes, si Ezra, na ang kaniyang mga ninuno ay sina Seraias, Azarias, Hilcias, **2** Sallum, Sadoc, Ahitub, **3** Amarias, Azarias, Meraiot, **4** Zeraias, Uzzi, Buki, **5** Abisua, Finehas, Eleazar, at si Aaron na pinakapunong pari - **6** Umalis si Ezra mula sa Babilonia. Isa siyang dalubhasang eskriba sa batas ni Moises na ibinigay ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. Ibinigay ng hari sa kanya ang kahit anong bagay na kaniyang hingin yamang ang kamay ni Yahweh ay kasama niya. **7** Ang ilan sa mga kaapu-apuhan ng Israel at ng mga pari, mga Levita, mga mang-aawit sa templo, mga bantay-pinto, at ang mga itinalaga na maglingkod sa templo ay umakyat sa Jerusalem sa ikapitong taon ni Haring Artaxerxes. **8** Siya ay dumating sa Jerusalem sa ikalimang buwan ng parehong taon. **9** Siya ay umalis ng Babilonia sa unang araw ng unang buwan. Noong unang araw ng ika-limang buwan nang siya ay dumating sa Jerusalem, yamang kasama niya ang mabuting kamay ng Diyos. **10** Pinatatak ni Ezra ang kaniyang puso sa pag-aaral, sa pagsasagawa, at pagtuturo sa mga alituntunin at mga utsos ng batas ni Yahweh. **11** Ito ay ang utsos na ibinigay ni Haring Artaxerxes kay Ezra na pari at eskriba ng mga kautusan at mga alituntunin ni Yahweh para sa Israel: **12** “Ang Hari ng mga haring si Artaxerxes, kay paring Ezra, isang eskriba ng kautusan ng Diyos na langit: **13** Aking iniutos na ang sinumang mula sa Israel sa aking kaharian, kasama ang kanilang mga pari at mga Levita, na nagnanais na pumunta ng Jerusalem, ay maaring sumama sa iyo. **14** Ako, ang hari, at ang aking pitong mga tagapayo, ay ipapadala ko kayong lahat upang siyasatin ang tungkol sa Juda at Jerusalem ayon sa batas ng Diyos na iyonig naunawaan, **15** at upang dalhin sa Jerusalem, na kaniyang tahanan, ang pilak at ginto na kanilang malayang ihandog sa Diyos ng Israel. **16** Ibigay ng libre

ang lahat ng pilak at ginto na binigay ng mga taga-Babilonia kasama ang anumang malayang inilay sa pamamagitan ng mga tao at mga pari para sa tahanan ng Diyos sa Jerusalem. **17** Kaya bilhin ninyo sa kabuuan halaga ang baka, mga lalaking tupa at mga batang tupa, at butil at inuming mga handog. Ihandog ninyo ang mga ito sa altar na nasa tahanan ng inyong Diyos sa Jerusalem. **18** Gawin ninyo sa natitirang pilak at ginto ang anumang tingin ninyong mabuti para sa inyo at sa inyong mga kapatid, pati malugod ninyo ang inyong Diyos. **19** Ilagay ninyo ang mga bagay na malayang ibinigay sa inyo sa harap niya para sa paglilingkod sa tahanan ng inyong Diyos sa Jerusalem. **20** Anumang bagay na kakailanganan sa tahanan ng inyong Diyos, kunin ninyo ang mga gastos mula sa aking kabang-yaman. **21** Ako, si Haring Artaxerxes, ang gumagawa ng utsos sa lahat ng mga ingat-yaman sa ibayong Ilog, na ang kahit anong hingin ni Ezra mula sa inyo ay dapat ninyong maibigay ng buo, **22** hanggang sa isang daang talentong pilak, isang daang takal ng butil, isang daang malaking sisidlan ng alak, at isang daang malaking sisidlan ng langis, pati asin na walang limitasyon. **23** Anumang nagmula sa utsos ng Diyos ng Langit, gawin ninyo ito nang may malasakit para sa kaniyang tahanan. Sapagkat bakit kailangang dumating ang kaniyang poost sa aking kaharian at sa aking mga anak? **24** Ipinababatid namin sa kanila ang tungkol sa iyo hindi upang magpatawag ka ng kahit na anong pagkilala o mga buwis sa sinuman sa mga pari, mga levita, mga musikero, mga bantay-pinto, o sa mga taong itinalaga sa paglilingkod sa templo at sa mga tagapaglilingkod sa tahanan ito ng Diyos. **25** Ezra, sa karunungan ipinagkalooob sa iyo ng Diyos, ikaw ay dapat magtalaga ng mga hukom at mga lalaking may mahusay na pagpapasya upang maglingkod sa lahat ng tao sa ibayong Ilog, at upang maglingkod sa sinumang nakakaalam sa batas ng Diyos. Ikaw ay dapat ring magturo sa mga hindi pa nakakaalam sa batas. **26** Parusahan mo ang sinumang hindi buo ang pagsunod sa batas ng Diyos o sa batas ng hari, maging sa pamamagitan ng kamatayan, pagpapalayas, pagsamsam ng kanilang mga kalakal, o pagkakabilanggo.” **27** Sinabi ni Ezra, “Purihin si Yahweh, ang Diyos ng ating mga ninuno, ang siyano naglagay ng lahat ng ito sa puso ng hari para sa kapuriran ng tahanan ni Yahweh sa Jerusalem. **28** At siyano nagpaabot ng tipan ng katapatian sa akin sa harap ng hari, sa kaniyang mga tagapayo, at sa lahat ng kaniyang makapangyarihang mga opisyal. Ako ay napalakas sa pamamagitan ng kamay ni Yahweh na aking Diyos, at ako ay nagkalap ng mga piriuno mula sa Israel na humayong kasama ko.”

8 Ito ang mga pinuno ng mga pamilya ng kanilang mga ninuno na umalis mula sa Babilonia kasama ko sa panahon ng paghahari ni Haring Artaxerxes. **2** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Finehas: si Gersom, sa mga kaapu-apuhan ni Itamar: si Daniel, sa mga kaapu-apuhan ni David: si Hatus. **3** sa mga kaapu-apuhan ni Sechanias, mga kaapu-apuhan ni Paros: si Zacarias, Kasama niyang nakalista ang 150 na mga lalaki. **4** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Pahat-Moab: si Eliehoenai na anak ni Zeraias. Kasama niyang nakalista ang dalawandang lalaki. **5** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Sechanias: si Ben Jahziel. Kasama niyang nakalista ang tatlong daang lalaki. **6** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Adin: si Ebed na anak ni Jonatan. Kasama niyang nakalista ang limampung lalaki. **7** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Elam: si Jesaias na anak ni Atalias. Kasama niyang nakalista ang pitumpung lalaki. **8** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Sefatias: si Zebadias na anak ni Micael. Kasama niyang nakalista ang walumpung lalaki. **9** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Joab: si Obadias na anak ni Jehiel. Kasama niyang nakalista ang 218 na lalaki. **10** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Selomit na anak ni Josifas. Kasama niyang nakalista ang 160 na lalaki. **11** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Bebai: si Zacarias na anak ni Bebai. Kasama niyang nakalista ang dalawampu't walong lalaki, **12** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Azgad: si Johanan na anak ni Hacatan. Kasama niyang nakalista ang 110 na lalaki, **13** Ang mga kaapu-apuhan ni Adonicam ay huling dumating. Ito ang kanilang mga pangalan: sina Elifelet, Jeiel, at Semaias. Kasama nilang dumating ang animnapung lalaki. **14** Mula sa mga kaapu-apuhan ni Bigvai: sina Utai at Zetur. Kasama niyang nakalista ang pitumpung lalaki. **15** Sinabi ni Ezra, “Trinipon ko ang mga manlalakbay na lagusang papunta sa Ahava, at nanatili kami roon ng tatlong araw. Sinuri ko ang mga tao at mga pari, ngunit wala akong nakitang kaapu-apuhan ni Levi roon. **16** Kaya pinapunta ko sina Eliezer, Ariel, Semaías, Elnatan, Jarib, at Elhanat na Natan, Zacarias, at Mesulam—na mga pinuno—at sina

Joarib at Elnatan—na mga guro. **17** Sumunod, ipinadala ko sila kay Ido, ang pinuno sa Casifia. Sinabi ko sa kanila kung ano ang sasabihin nila kay Ido at sa kaniyang mga kamag-anak, ang mga tagapaglingkod sa templo na nanihirahan sa Casifia, ito ay upang magpädala sa amin ng mga tagapaglingkod para sa tahanan ng Diyos. **18** Kaya nagpädala sila sa amin sa pamamagitan ng mabuting kamay ng ating Diyos ng isang lakalang nagngangalang Serebias, isang matalinong tao. Siya ay kaupo-apuhan ni Mali na anak ni Levi na anak ni Israel. Dumating siya kasama ang kaniyang labing walang mga anak na lalaki at mga kapatid na lalaki. **19** Kasama niyang dumating si Hasabias. Naroon din sina Jesaias, isa sa mga anak ni Merari, kasama ang kaniyang mga kapatid na lalaki at kaniyang mga anak na lalaki, dalawampung lalaki lahat. **20** Mula sa mga itinalagang maglingkod sa templo, na ibinigay ni David at kaniyang mga opisyal na maglingkod sa mga Levita: 220, ang bawat isa sa kanila ay itinalaga ayon sa kanilang pangalan. **21** Pagkatapos nagdeklara ako ng pag-aayuno sa Lagusan ng mga Ahava upang magpakumbaba kami sa harap ng Diyos, upang humingi ng tuwid na landas mula sa kanya para sa amin, sa aming mga anak, at sa lahat ng aming mga ari-arian. **22** Nahiya akong humingi sa hari ng hukbo o mga mangangabayaro pa ipagtanggol kami laban sa mga kaaway sa aming daramaan, yamang sinabi namin sa hari, 'Ang kamay ng aming Diyos ay nasa lahat ng humahanap sa kanya para sa kabutihan, ngunit ang kaniyang kapangyarihan at poot ay nasa lahat ng sinumang nakakalimot sa kanya.' **23** Kaya nag-aayuno kami at humingi sa Diyos tungkol dito, at nagmakaawa kami sa kanya. **24** Sumundot, pumili ako ng labindalawang lalaki mula sa mga opisyal ng pagkapari: sina Serebias, Hasabias, at sampu sa kanilang mga kapatid na lalaki. **25** Tumimbang ako para sa kanila ng pilak, ginto, at ng mga kagamitan at mga handog para sa tahanan ng Diyos na malayang inihandog ng hari, ng kaniyang mga tagapayo at mga opisyal, at lahat ng Israélita. **26** Kaya tinimbang ko sa kanilang mga kamay ang 650 talentong pilak, isandaang talento ng mga kagamitan pilak, isandaang talentong ginto, **27** dalawampung gintong mangkok na kapag pinagsama ay nagkakahalaga ng isarlóbong darika, at dalawang makinang na tansong sisidlan na kasinghalaga ng ginto. **28** Pagkatapos, sinabi ko sa kanila, 'Kayo ay inilaan para kay Yahweh, maging ang mga kagamitan ito. At ang pilak at ginto na ito ay kusang-kaloob na handog kay Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ninuno. **29** Bantayan ninyo ang mga ito at ingatan hanggang matimbang ninyo sa harap ng mga opisyal sa pagkapari, mga Levita, at mga pinuno ng mga angkan ng mga ninuno ng Israélita sa Jerusalem sa mga siliid ng tahanan ng Diyos.' **30** Tinanggap ng mga pari at mga Levita ang aking tinimbang na pilak, ginto, at mga kagamitan upang madala nila sa Jerusalem, sa tahanan ng ating Diyos. **31** Umalis kami mula sa Lagusan ng Ahava noong ika-labindalawang araw ng unang buwan para pumunta sa Jerusalem. Ang kamay ng ating Diyos ay nasa amin; pinagtanggol niya kami mula sa kamay ng kaaway at sa sinumang nagnais na lusubin kami habang nasa daan. **32** Kaya pumasok kami sa Jerusalem at nanatili roon ng tatlong araw. **33** At noong ikaapat na araw, ang pilak, ginto, at mga kagamitan ay tinimbang sa tahanan ng aming Diyos sa kamay ni Meremot na anak ni Urias, na pari. Kasama niya sina Eleazar na anak ni Finehas, si Jozabad na anak ni Josue, at Noadias na anak ni Binui na Levita. **34** Ang bilang at timbang ng bawat isay na nalaman; lahat ng timbang ay naisulat sa oras na iyon. **35** Ang mga bumulik mula sa pagkabihag, ang mga tao sa pagkakatapon ay nag-alay sila ng mga handog na susunugin para sa Diyos ng Israel: labindalawang toro para sa buong Israel, siyamnapút' anim na tupang lalaki, pitumpút' pitong batang tupa, at labindalawang lalaking kambing bilang handog sa kasalanan. Lahat ay handog na susunugin para kay Yahweh. **36** At ibinigay nila ang mga utos ng hari sa mataas na mga opisyal ng hari at sa mga gobernador sa ibayo ng Illog, at tinulungan nila ang mga tao at ang tahanan ng Diyos."

9 "Nang matapos na ang mga bagay na ito, nilipitan ako ng mga opisyal at sinabi, 'Hindi pa inihiihiwalay ng mga tao ng Israel, mga pari at mga Levita ang kanilang mga sarili mula sa mga bayan ng iba pang lupain at sa mga karumal-dumal na gawain: sa mga Cananeo, mga Heteo, mga Perezeo, mga Jebuseo, mga Amonita, mga Moabit, mga taga-Ehipto at mga Amoreo. **2** Dinala nila ang ilan sa kanilang mga anak na babae at anak na lalaki, at pinagsama nila ang mga taong banal sa mga mamamayan ng ibang mga lupain. At ang mga opisyal at mga pinuno ang nanguna sa kawalan ng pananampalatayang ito. **3** Nang marinig ko ito, pinunit ko

ang aking damit at balabal at ginupit ko ang aking buhok at balbas. At umupo ako na hiyang-hiya. **4** Ang lahat ng mga nanginig sa salita ng Diyos ng Israel tungkol sa kawalan ng pananampalatayang ito ay lumapit sa akin habang ako ay nakaupong hiyang-hiya hanggang sa gabi ng pag-aayal. **5** Ngunit sa gabi ng pag-aayal tumayo ako mula sa aking kahiya-hiya nginalayang na suot ang aking mga gulugulanit na mga damit at balabal, lumuhod ako at itinaas ko ang aking mga kamay kay Yahweh na aking Diyos. **6** Sinabi ko, 'Akíng Diyos, hiyang-hiya ako at nasa lubos na kahihiyan upang itingala ang aking mukha sa iyo, sapagkat ang aming mga kasamaan ay lumagpas na sa aming mga uto at umabot na ang aming kasalanan sa kalangitan. **7** Simula noong panahon ng aming mga ninuno hanggang ngayon kami ay nasa matinding pagkakasala. Sa aming mga kasamaan, kami, ang aming mga hari, at mga pari ay ipinasakamay mo sa mga hari ng mundong ito, sa espada, sa pagkabihag, at pagpagnakanlabat at sa mga mukhang hiyang-hiya, tulad namin ngayon. **8** Subalit ngayon sa maikling panahon, dumating ang habag mula kay Yahweh na aming Diyos upang mag-iwan sa aming ilang mga nakaligtas at bigyan kami ng bahagi sa kaniyang dakong banal. Ito ay upang paliwanagin ng aming Diyos ang aming mga mata at bigyan kami ng kaunting ginhawa sa aming pagkakaalpin. **9** Sapagkat kami ay mga alipin, ngunit hindi kami kinalimutan ng aming Diyos bagkus hinabaan niya ang kaniyang tipan ng katapatan sa aming. Ginawa niya ito sa harap ng hari ng Persia upang bigyan niya kami ng kalakasan, upang muli naming maitayo ang tahanan ng Diyos at buuin ang mga nawasak. Ginawa niya ito upang mabigyan niya kami ng isang pader ng kaligtasan sa Juda at Jerusalem. **10** Subalit ngayon, aming Diyos, ano ang masasabi namin pagkatapos nito? Kinalimutan namin ang iyong mga utsos, **11** ang mga utsos na ibinigay mo sa iyong mga lingkod na mga propeta, nang sabihin mo, "Ang lupaing ito na inyong papasukin upang ariin ay isang maruming lupain. Dinumihan ito ng mga tao sa mga lupain sa pamamagitan ng kanilang mga kasuklam-suklam na mga gawain. Pinuno nila ito ng kanilang karumahan hanggang sa magkabilang dulo. **12** Kaya ngayon, huwag ninyong ibigay ang inyong mga anak na babae sa kanilang mga anak; at huwag ninyong kunin ang kanilang mga anak na babae para sa inyong mga anak, at huwag ninyong asamin ang kanilang kasalukayang kapayapaan at mabuting kalalagan, upang manatili kayong malakas at makakain ang bunga ng lupain, upang dulutan ninyo ng inyong mga anak na magmay-ari nito sa lahat ng panahon." **13** Subalit matapos ang lahat ng dumating sa aming dahil sa aming mga masasamang gawain at aming matinding kasalanan—yamang ikaw, aming Diyos, pinigilan mo ang nararapat sa aming mga kasalanan at iniwanan kaming mga nakaligtas—**14** susuwain ba namin muli ang iyong mga kautusan at makikipag-asawa sa mga kasuklam-suklam na taong ito? Hindi ka ba magagalit at pupuskain kami upang wala ni isa ang matira, ni makatakas? **15** Yahweh, Diyos ng Israel, ikaw ay matuwid, sapagkat nanatili kaming ilan na makaligtas sa araw na ito. Tingnan mo! Kami ay nasa iyong harapan sa aming mga kasalanan, sapagkat walang sinuman ang makakatayo sa iyong harapan dahil dito."

10 Habang si Ezra ay nanalangin at nagtatapat, siya ay tumangis at nagpatirapa sa harap ng tahanan ng Diyos. Isang napakalaking kapulungan ng mga Israelitang lalaki, mga babae, at mga bata ay nagtipon sa kanya, sapagkat ang mga tao ay labis na tumatangis. **2** Sinabi ni Sécarias na anak ni Jehiel mula sa kaupo-apuhan ni Elam kay Ezra, 'Kami ng mismo ay nakagawa ng kataksilan laban sa ating Diyos at nanihirahan kasama ng mga dayuhang babae mula sa mga tan ng ibang mga lupain. Ngunit ngayon ay mayroong pag-asa para sa Israel patungkol dito. **3** Kaya ngayon gumawa tayo ng isang tipan sa ating Diyos na palabasin ang lahat ng mga babae at kanilang mga anak ayon sa mga tagubilin ng Panginoon at sa mga tagubilin ng mga nanginig sa mga utsos ng ating Diyos, at mangyari nawa ito ayon sa batas. **4** Tumayo ka, sapagkat ang bagay na ito ay para iyo upang gawin mo, at kasama mo kami. Magpakatag ka at gawin ito.' **5** Kaya tumayo si Ezra at ang mga pinakapunong pari, ang mga Levita, at ang lahat ng mga Israélita ay nanumpa na kumilos sa ganitong paraan. Sila ay nangako. **6** At tumayo si Ezra mula sa harap ng bayan ng Diyos at pumunta sa mga siliid ni Jehohanan na anak ni Eliasib. Hindi siya kumain ng anumang tinapay at uminom ng anumang tubig, yamang siya ay nagluluksa tungkol sa kawalan ng pananampalatayang mga nanggaling sa pagkabihag. **7** Kaya nagpädala sila ng mensahe sa Juda at Jerusalem

sa lahat ng taong nanggaling sa pagkatapon upang magtipun-tipon sa Jerusalem. **8** Sinuman ang hindi pumunta sa loob ng tatlong araw ayon sa tagubilin ng mga opisyal at mga nakatatandang lalaki ay kukunin ang lahat ng kanilang mga ari-arian at hindi ibibilang sa napakalaking kapulungan ng mga taong bumalik mula sa pagkatapon. **9** Kaya lahat ng mga lalaki ng Juda at Benjamin ay nagtipun-tipon sa Jerusalem sa loob ng tatlong araw. Ito ay ang ika-siyam na buwan at ang ika-dalawampung araw ng buwan. Tumayo ang lahat ng tao sa liwasan sa harap ng tahanan ng Diyos at nanginig dahil sa salita at sa ulan. **10** Tumayo ang paring si Ezra at sinabi, "Kayo mismo ay nakagawa ng kataksilan. Nanirahan kayo kasama ang mga dayuhang babaes kaya pinalaki ninyo ang kasalanan ng Israel. **11** Ngunit ngayon purihin si Yahweh, ang Diyos ng inyong mga ninuno, at gawin ang kaniyang kaloooban. Humiwala'y kaya sa mga tao sa lupain at mula sa mga dayuhang babae. **12** Lahat ng kapulungan ay sumagot sa malakas na tinig, "Gagawin namin ang tulad ng iyong sinabi. **13** Gayunpaman, maraming tao, at ito ay maulan na panahon. Wala kaming lakas para tumayo sa labas, at ito ay hindi lamang isa o dalawang araw na gawain, yamang kami ay labis na lumabag sa bagay na ito. **14** Kaya hayaan natin ang ating mga opisyal na kumatawan sa lahat ng kapulungan. Hayaan na ang lahat ng nagpahintulot ng mga dayuhang babaeng tumira sa ating mga lungsod ay lumapit sa panahong pagtitibayin ng mga nakakatanda sa lungsod at mga hukom sa lungsod hanggang sa lumayo mula sa atin ang nagngingitngit na poot ng ating Diyos." **15** Tumutol dito sina Jonatan na lalaking anak ni Asahel at Jazeias na lalaking anak ni Tikva, at sina Mesulam at Sabetai na Levita ay sumang-ayon sa kanila. **16** Kaya ginawa ito ng mga taong bumalik mula sa pagkatapon. Ang paring si Ezra ay pumili ng mga lalaki, ang mga pinuno sa angkan ng kanilang mga ninuno at mga bahay—lahat sila ayon sa pangalan, at siniyasat nila ang usapin sa unang araw ng ika-sampung buwan. **17** Sa unang araw ng unang buwan natapos nilang tuklasin kung sino ang mga lalaking nanirahan kasama ang mga dayuhang babae. **18** Sa mga kaapu-apuhan ng mga pari ay mayroong mga nanirahan kasama ang mga dayuhang babae. Sa mga kaapu-apuhan ni Josue na anak ni Jehozadak at ng kaniyang mga kapatid na lalaki ay sina Maaseias, Eliezer, Jarib, at Gedalia. **19** Kaya nagpasya sila na palayasin ang kanilang mga asawa. Sapagkat sila ay nagkasala, sila ay naghandog ng tupang lalaki mula sa kawani para sa kanilang kasalanan. **20** Sa mga kaapu-apuhan ni Imer: sina Hanani at Zebadias. **21** Sa mga kaapu-apuhan ni Harim: sina Maaseias, Elias, Semaias, Jehiel, at Uzias. **22** Sa mga kaapu-apuhan ni Pashur: Elieoenai, Maaseias, Ismael, Netanael, Jozabad, at Elasa. **23** Sa mga Levita: sina Jozabad, Simei, Kelaias—iyon ay, Kelita, Petahias, Juda, at Eliezer. **24** Sa mga mang-aawit: si Eliasib. Sa mga bantay-pinto: sina Sallum, Telem, at Uri. **25** Kabilang sa mga nalabing Israelita —sa mga kaapu-apuhan ni Paros: Ramias, Izias, Malquijas, Mijamin, Eleazar, Malquijas, at Benaias. **26** Sa mga kaapu-apuhan ni Elam: sina Matanias, Zecarias, Jehiel, Abdi, Jeremot, at Elias. **27** Sa mga kaapu-apuhan ni Zatu: sina Elieoenai, Eliasib, Matanias, Jeremot, Zabad, at Aziza. **28** Sa mga kaapu-apuhan ni Bebai: sina Jehohanan, Hananias, Zabai, at Atlai. **29** Sa mga kaapu-apuhan ni Bani: sina Mesulam, Maluc, Adaias, Jasub, at Seal Jeremot. **30** Sa mga kaapu-apuhan ni Pahat Moab: sina Adna, Helal, Benaias, Maaseias, Matanias, Bezalel, Binui, at Manases. **31** Sa mga kaapu-apuhan ni Harim: sina Eliezer, Isijas, Malquijas, Semaias, Simeon, **32** Benjamin, Maluc, at Semarias. **33** Sa mga kaapu-apuhan ni Hasum: sina Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manases, at Simei. **34** Sa mga kaapu-apuhan ni Bani: sina Maadai, Amram, Uel, **35** Benaias, Bedeias, Heluhi, **36** Vanias, Meremot, Eliasib, **37** Matanias, Matenai, Jaasu, **38** Bani, Binui, Simei, **39** Selemias, Natan, Adaias, **40** Macnadebai, Sasai, Sarai, **41** Azarel, Selemias, Semarias, **42** Salum, Amarias at Jose. **43** Kabilang sa mga kaapu-apuhan ni Nebo: sina Jeiel, Matitias, Zabad, Zebina, Ido, Joel, at Benaias. **44** Lahat ng mga ito ay kumuha ng mga dayuhang asawa at nagka-anak sa ilan sa kanila.

Nehemias

1 Ang mga salita ni Nehemias na anak ni Hacalias: Ngayon ito ay nangyari sa buwan ng Kislev, sa ikadalawumpung taon, habang ako ay nasa tanggulang lungsod ng Susa, **2** na ang isa sa akin mga kapatid, na si Hanani, ay dumating kasama ang ilang mga tao mula sa Juda, at tinanong ko sila tungkol sa mga Judio na natakatas, mga natirang Judio, at tungkol sa Jerusalem. **3** Sinabi nila sa akin, "Silang mga nasa lalawigan na nakaligtas sa pagkabihag ay nasa matinding kaguluhan at kahihian dahil ang pader ng Jerusalem ay gumiho, at ang mga tarangkahan nito ay sinunog." **4** At nang marinig ko ang mga salitang ito, ako ay umupo at umiyak, at ilang araw akong patuloy na nagdaldahati at nag-ayuno at nanalangan sa harap ng Diyos ng langit. **5** Sinabi ko, "Yahweh, ikaw ang Diyos ng langit, ang Diyos na dakiла at kahanga-hanga, na tumutupad sa kaniyang tipan at kagandahan-loob sa mga umiibig sa kaniya at tumutupad sa kaniyang mga kautusan. **6** Pakiggen mo ang aking panalangin at buksan mo ang iyong mga mata, para marinig mo ang panalangin ng iyong lingkod na aking ipinanalangin sa harapan mo araw at gabi para sa mga bayan ng Israel na iyong mga lingkod. Ipinagtatapat ko ang mga kasalan ng mga bayan ng Israel, na kami ay nagkasala laban sa iyo. Ako at ang tahanan ng aking ama ay nagkasala. **7** Kami ay namuhay ng may labis na kasamaan laban sa iyo, at hindi namin iningatan ang mga kautusan, mga batas, at ang mga utos na inutos mo sa iyong lingkod na si Moises. **8** Mangyaring alahanin mo ang salita na iyong iniutos sa iyong lingkod na si Moises, 'Kung kayo ay namumuhay ng hindi tapat, ikakalat ko kayo sa iba ibang mga bansa, **9** pero kung kayo ay magbabalik sa akin at susundin sa aking mga kautusan at gagawin ang mga ito, kahit na ang iyong bayan ay nagkalat sa ilalim ng pinakamalayong kalangitan, titipunin ko sila mula doon at dadalhin ko sila sa lugar na aking pinili para mapanatili ang aking pangalan.' **10** Ngayon sila ang iyong mga lingkod at iyong bayan, na iyong iniilitas sa pamamagitan ng iyong dakilang kapangyarihan sa pamamagitan ng iyong makapangyarihang kamay. **11** Yahweh, ako ay nakikiusap sa iyo, pakiggen mo ngayon ang panalangin ng iyong lingkod at ang panalangin ng iyong mga lingkod na nasisiyahang parangalan ang iyong pangalan. Ngayon bigyan mo ng katagumpayan ang iyong lingkod sa araw na ito, at ipagkalooob mo sa kaniya ang habag sa paniningin ng taong ito." Ako ay naglingkod bilang tagapagdala ng kopa ng hari.

2 Sa buwan ng Nisan, sa ikadalawumpung taon ni Haring Artaxerxes, siya ay pumili ng alak, at kinuha ko ang alak at ibinigay ito sa hari. Ngayon ako ay hindi kailanman naging malungkot sa kaniyang harapan. **2** Kaya sinabi sa akin ng hari, "Bakit malungkot ang iyong mukha? Hindi ka naman mukhang may sakit. Marahil ito ay kalungkutan ng puso." Pakigtapos nito, ako ay lubos na natakot. **3** Sinabi ko sa hari, "Nawa mabuhay ang hari magkailanman! Bakit hindi malulungkot ang aking mukha? Ang lungsod, ang lugar ng mga libingen ng aking ama, ay nananatiling gibra, at ang mga tarangkahan nito ay winasak sa pamamagitan ng apoy." **4** Pakigtapos sinabi sa akin ng hari, "Ano ang gusto mong gawin ko?" Kaya ako ay nanalangan sa Diyos ng kalangitan. **5** Tumugon ako sa hari, "Kung mabuti ito para sa hari, at kung ang iyong lingkod ay gumawa ng mabuti sa iyong paniningin, maaari mo akong ipadala sa Juda, sa lungsod ng libingen ng aking mga ninuno, para maityayo ko itong muli." **6** Tumugon ang hari sa akin (at ang reyna ay nakaupo rin sa tabi niya), "Gaano katagal kang mawawala at kailan ka babalik?" Ang hari ay nagalak na isugo ako mapatos kong maibigay sa kaniya ang mga petsa. **7** Pakigtapos sinabi ko sa hari, "Kung makalulugod sa hari, nawa bigyan ako ng mga liham para ibigay sa mga gobernador sa kabilang ilog, para ako ay pahintulutang makaraan sa kanilang mga lupain sa aking pagpunta sa Juda. **8** Mangyaring mayroon din sanang liham para kay Asaf ang tagapag-ingat ng kagubatan ng hari, nang sa gayon ay maaaring niya akong bigyan ng troso para gawing mga biga sa mga pintuan ng tanggulang kasundot sa templo, at sa pader ng lungsod, at sa aking bahay na aking panahanahan." Dahil ang mabuting kamay ng Diyos ay nasa akin, ipagkalooob sa akin ng hari ang aking mga kahilingan. **9** Pumunta ako sa mga gobernador sa kabilang ilog, at ibinigay sa kanila ang mga liham ng hari. Ngayon ang hari ay nagpadala ng mga opisyal at mga mangangabayong para samahan ako. **10** Nang marinig ito nina Sanballat na Horonita at ni Tobias na lingkod na Ammonita, sila ay labis na nayamat

na may isang taong dumating para tulungan ang bayan ng Israel. **11** Kaya nagpunta ako sa Jerusalem, at nanatili roon ng tatlong araw. **12** Bumangon ako ng gabi, ako at ilan sa mga kalalakihang kasama ko. Hindi ko sinabi kahit kanino kung ano ang inilagay ng aking Diyos sa aking puso na gagawin para sa Jerusalem. Wala akong ibang hayop na kasama, maliban sa isa na aking sinasakyay. **13** Lumabas ako ng gabi sa Tarangkahan ng Lambak, malapit sa Bukal ng Dragon at sa Tarangkahan ng Dumi, at siniyasat ang mga pader ng Jerusalem na nasira at ang mga tarangkahan kahoy na nawasak ng apoy. **14** Pakigtapos pumunta ako sa Tarangkahan ng Bukal at sa paliguan ng hari. Napakasikip ng lugar para daanan ng hayop na aking sinasakyay. **15** Kaya umakyat kami ng gabing iyon sa lambak at siniyasat ang pader, bumalik ako at pumasok sa Tarangkahan ng Lambak, gayundin pabalik. **16** Hindi alam ng mga namumuno kung saan ako pumunta o kung ano ang ginawa ko, at hindi ko pa ipinaalam sa mga Judio, maging sa mga pari, mga maharlika, mga namumuno, at maging sa mga iba pang gumawa ng trabaho. **17** Sinabi ko sa kanila, "Nakikita ninyo ang kaguluhan kung saan tayo naroroon, kung paano nananatiling giba ang Jerusalem at ang mga tarangkahan nito ay winasak ng apoy. Halikayo, itayo nating muli ang pader ng Jerusalem, para hindi na tayo kailaman mapahaya." **18** Sinabi ko sa kanila na ang mabuting kamay ng Diyos ay nasa akin at tungkol din sa mga salita ng hari na kaniyang sinabi sa akin. Sinabi nila "Tayo nang bumangon at magtayo." Kaya pinakas nila ang kanilang mga kamay para sa mabubuting gawain. **19** Pero nang marinig nila Sanballat na Horonita, at ni Tobias ang Ammonitang lingkod, at Gesem na taga-Arabya ang tungkol dito, pinagtagawan nila kami at nilait, at sinabi nila, "Ano ang ginagawa ninyo? Naghihimagsik ba kaya laban sa hari?" **20** Pakigtapos sinagot ko sila, "Bibigyan kami ng Diyos ng kalangitan ng katagumpayan. Kami ay kaniyang mga lingkod at babangon kami at magtayo. Pero kaya ay walang bahagi, walang karapatan, at walang kasaysayan pinanghahawakan sa Jerusalem."

3 Pakigtapos tumayo si Eliasib ang punong pari kasama ng kaniyang mga kapatirang pari, at itinayo nila ang Tarangkahan ng Tupa. Pinagingbanal nila ito at naglagay ng mga pinto. Pinagingbanal nila ito hanggang sa Tore ng Sandaan at hanggang sa Tore ng Hananel. **2** Kasunod niyang nagtrahabo ang mga kalalakihang ng Jerico, at kasunod nilang nagtrahabo si Zucar na anak ni Imri. **3** Itinayo ng mga anak ni Hasenaa ang Tarangkahan ng Isda. Inilagay nila ang mga biga sa lugar at inilagay ang mga pinto nito, mga tornilyo, at mga rehas. **4** Si Meremot ang nag-ayos ng katabing bahagi. Siya ay anak ni Urias na anak ni Hakoz. At Si Mesulam ang kasunod nilang nag-ayos. Siya ang anak ni Berequias na anak ni Mesezabel. Kasunod nilang nag-ayos ay si Zadok. Siya ang anak ni Baana. **5** Kasunod nilang nag-ayos ang mga taga-Tekoa, pero ang kanilang mga pinuno ay tumangging gawin ang inutos ng kanilang mga tagapangasiwa. **6** Sina Joiada anak ni Pasea at Mesulam anak ni Besodeias ang nag-ayos ng Lumang Tarangkahan. Nilagay nila ng mga biga, at inilagay ang mga pinto nito, mga tornilyo, at mga rehas. **7** Kasunod nilang nag-ayos sina Melatias na taga-Gibeon, kasama si Jadon na taga-Meronot. Sila ang namumuno sa mga kalalakihang Gibeon at Mizpa. Ang Mizpa ay tirahan ng gobernador ng lalawigan sa kabilang ilog. **8** Kasunod niya na nag-ayos ang anak ni Harhaia na si Uziel, isa sa mga platero, at kasunod niya si Hanania, mangagawa ng mga pagbago. Itinayo nilang muli ang Jerusalem hanggang sa Malapad na Pader. **9** Kasunod nilang nag-ayos si Refaias na anak ni Hur. Siya ang pinuno ng kalahating distrito ng Jerusalem. **10** Kasunod nila si Jedor anak ni Harumaf na nag-ayos katabi ng kaniyang bahay. Kasunod niyang nag-ayos si Hatus na anak ni Hasabneias. **11** Sina Malquias anak ni Harim at Hasub anak ni Pahath Moab ang nag-ayos ng isa pang bahagi sa gawi na Tore ng mga Pugon. **12** Kasunod nila si Sallum anak ni Haloes, pinuno ng kalahating distrito ng Jerusalem, ang nag-ayos kasama ang kaniyang mga anak na babae. **13** Sila Hanun at ang mga nanihirahan sa Zanoa ang nag-ayos ng Lambak na Tarangkahan. Itinayo nila ito at inilagay ang mga pinto nito, mga tornilyo, at mga rehas nito. Sila ang nag-ayos ng isang libong siko hanggang sa Tarangkahan ng Dumi. **14** Si Malquias anak ni Recab, ang pinuno ng distrito sa Beth Hakerem, ang nag-ayos ng Tarangkahan ng Dumi. Itinayo niya ito at inilagay ang mga pinto nito, mga tornilyo, at mga rehas nito. **15** Si Sallun anak ni Col hoze, ang pinuno ng distrito ng Mizpa, ang nagtayo muli ng Bukal na Tarangkahan. Itinayo niya ito, at inilagay ang isang takip sa ibabaw nito at

at inilagay ang mga pinto nito, mga tornilyo, at mga rehas nito. Itinayo niyang muli ang pader ng Paliguan ng Siloam sa hardin ng hari, hanggang sa dagdag patungo sa ibaba mula sa lungsod ni David. **16** Si Nehemias anak ni Azbuk, ang pinuno ng kalahating distrito ng Beth Zur, ang nag-ayos ng lugar sa kabilang mula sa mga libingan ni David, hanggang sa paliguan na gawa ng tao, at sa bayah ng malalakas na lalaki. **17** Pagkatapos niya ang mga Levita ang nag-ayos, kasama si Rehum anak ni Bani at kasunod niya si Hashabias, ang pinuno ng kalahating distrito ng Keila, para sa kaniyang distrito. **18** Pagkatapos niya ang kanilang mga kababayang nag-ayos, kabilang si Bavia, anak ni Henedad, pinuno ng kalahating distrito ng Keila. **19** Si Ezer ang sumunod sa kanya na nag-ayos. Siya ay anak ni Jeshua, pinuno ng Mizpa, na nag-ayos sa isa pang bahagi sa kabilang paakyat patungo sa taguan ng mga armas, sa tukod. **20** Pagkatapos niya, si Baruch anak ni Zabai ang buong pusong nag-ayos ng isa pang bahagi mula sa tukod hanggang sa pintura ng bayah ng punong paring si Eliasib. **21** Pagkatapos niya, si Meremot anak ni Urias na anak ni Hakoz ang nag-ayos ng isa pang bahagi, mula sa pintuan ng bayah ni Eliasib hanggang sa dulo ng bayah ni Eliasib. **22** Kasunod niya ang mga pari, ang mga kalaalihan mula sa lugar sa palibot ng Jerusalem ang nag-ayos. **23** Pagkatapos nila, sina Benjamin at Hassub ang nag-ayos sa kabilang sariling bayah. Pagkatapos nila, si Azarias anak ni Maaseias na anak ni Ananias ang nag-ayos sa tabi ng kanilang sariling bayah. **24** Pagkatapos niya, si Binui anak ni Henedad ang nag-ayos ng isa pang bahagi, mula sa bayah ni Azarias hanggang sa tukod. **25** Si Palai anak ni Uzai ang nag-ayos sa itaas salungat sa tukod at toreng aabot pataas mula sa itaas ng bayah ng hari sa patyo ng mga guwardiya. Pagkatapos niya, si Pedieas anak ni Pobras ang nag-ayos. **26** Ngayon ang mga lingkod ng templo na narinirahan sa Ofel ang nag-ayos sa kabilang bahagi ng Tarangkahang Tubig sa silangan ng nakausing tore. **27** Pagkatapos niya ang mga taga-Tekoa ang nag-ayos ng isa pang bahagi, sa kabilang malaking tore na namumukod tangi, hanggang sa pader ng Ofel. **28** Inayos ng mga pari ang ibabaw ng Tarangkahang mga Kabayo, bawat tapat ng sarili nilang bayah. **29** Pagkatapos nila, si Zadok anak ni Immer ang nag-ayos ng katapat na bahagi ng sarili niyang bayah. At pagkatapos niya, inayos ni Semias anak ni Secanias, ang tagapagbantay ng silangang tarangkahan. **30** Pagkatapos niya, sina Hananias anak ni Selemias, at Hanun ang ikaanini na anak ni Zalap ang nag-ayos ng kabilang bahagi. Pagkatapos niya, inayos ni Mesulam anak ni Berequias ang tapat na kaniyang tinitirahanh mga silid. **31** Pagkatapos niya ay si Malquias, isa sa mga platero, ang nag-ayos hanggang sa bayah ng mga lingkod sa templo at mga mangangalakal na nasa kabilang ng Tarangkahang Tipan at silid sa sulok na tinitirahan sa itaas. **32** Nag-ayos ang mga platero at ang mga mangangalakal sa gitna ng itaas na silid at ang Tarangkahang ng mga Tupa.

4 Ngayon nang narinig ni Sanbalat na itinatayo namin ang pader, ito ay nagpaalab ng kaniyang kalooban, at siya ay galit na galit, at kinutuya niya ang mga Judio. **2** Sa harapan ng kaniyang mga kapatid at ng hukbo ng Samaria, sinabi niya, "Ano ang ginagawa ng mga mahihinang Judiong ito? Nais ba nilang maibalik sa dating kalagayan ang lungsod para sa kanila? Sila ba ay maghahandog ng mga alay? Matatapos ba nila ang trabaho sa isang araw? Nais ba nilang buhayin ang mga bato mula sa mga tumpok ng durog na bato pagkatapos itong masunog? **3** Si Tobias na Ammonita ay kasama niya, at sinabi niya, "Kung ang isang asong-gubat ay aakyat sa kanilang itinatayo, maaaring ikabagsak ito ng kanilang pader na bato!" **4** Makinig ka, aming Diyos, dahil kami ay hinahamak. Ibalik mo ang kanilang mga panunuya sa sarili nilang mga ulo at pagbayaan mo sila para nakawanila sila sa lupain kung saan mga bilanggo sila. **5** Huwag mong pagtakpan ang kanilang mabigat na sala at huwag mong burahin ang kanilang kasalanhan mula sa harap mo, dahil ginalit nila ang mga tagapagtayo. **6** Kaya itinayo namin ang pader at lahat ng pader ay naitayo hanggang sa kalahating taas nito, dahil ang mga tao ay may pagnais na magtrabaho. **7** Pero nang marinig nina Sanbalat, Tobias, na mga taga-Arabia, ang mga Ammonita, at ang mga Asdod na nagpapatuloy ang gawain sa pagsasaayos ng mga pader sa Jerusalem, at isinasara na ang mga nasirang bahagi ng pader, nag-alab ang matinding galit sa kanilang kalooban. **8** Silang lahat ay sama-samang nagsabwatan, at pumonti sila para makipag-away laban sa Jerusalem at magdulot ng pagkalito rito. **9** Pero nalangin ang kami sa aming Diyos at naglagay ng bantay bilang

tagapagtanggol laban sa kanila araw at gabi dahil sa kanilang pananakot. **10** Pagkatapos sinabi ng mamamayan ng Juda, "Ang lakas nilang mga umako ng trabaho ay nanghihina. Napakarami ng durog na bato, at hindi na namin kayang itayong muli ang pader." **11** At sinabi ng aming mga kaaway, "Hindi niya malalaman o makikita hanggang makalapit kami sa kanila at mapatay sila, at mapatigil ang trabaho." **12** Sa panahong iyon, ang mga Judiong narinirahan malapit sa kanila ay dumating mula sa lahat ng direksyon at napakig-usap sa amin ng sampung beses, binalaan kami tungkol sa mga pamamaraan na kanilang ginagawa laban sa amin. **13** Kaya naglagay ako ng mga tao sa pinakamababang bahagi ng pader sa lantad na mga lugar. Nagbigay ako ng pwesto sa bawat pamilya. Sila ay may kanya-kanyang tabak, mga sibat, at mga pana. **14** Tumingin ako at tumayo, at sinabi sa mga mahalika, at sa mga namumuno, at sa natitirang ibang mga tao, "Huwag kayong matatakot sa kanila. Alalahanin ninyo ang Panginoon, na dakila at kahanga-hanga. Ipaglaban ninyo ang inyong mga pamilya, ang inyong mga anak na lalaki at babae, ang inyong mga asawa, at ang inyong mga tahanan. **15** Nangyari na nang narinig ng aming mga kalaban na batid na namin ang kanilang mga balak, at binigo ng Diyos ang kanilang mga balak, lahat kami ay bumalik sa pader, bawat isa sa kaniyang trabaho. **16** Kaya mula noon kalahati ng aking mga lingkod ay nagtrabaho lamang sa pagtayo tulip ng pader, at kalahati sa kanila ay may hawak na mga sibat, panangga, mga pana at nagsuot ng kalasag, habang ang mga pinuno ay nakatayo sa likuran ng lahat ng mamamayan sa Juda. **17** Kaya ang parehong mga manggagawa na nagtatayo ng pader at nagdadalang mga pasinan ay nagbabantay din ng kanilang mga kinalalagyan. Ang bawat isa ay nagtatrabaho sa pamamagitan ng isang kamay, at sa kabilang kamay naman ay hawak ang kaniyang sandata. **18** Bawat tagapagtayo ay nagsuot ng kaniyang espada sa kaniyang tagiliran at ganoon siya nagtatrabaho. At nanatili sa aking tabi ang nagpapatunog ng trumpeteta. **19** Sinabi ko sa mga mahalika at sa mga opisyales sa na titirang mga tao, "Ang gawain ay malaki at malawak, at kami ay napahilalay doon sa pader, malayo sa isatin." **20** Bilisan ninyo ang takbo sa lugar kung saan maririnig ninyo ang trumpeteta at kayo ay magtipon doon. Ang ating Diyos ang labaran para sa atin." **21** Kaya ginagawa namin ang trabaho. Kalahati sa kanila ay may hawak-hawak na mga sibat mula sa pagsikat ng araw hanggang sa paglabas ng mga bituin. **22** Sinabi ko rin sa mga tao sa oras na iyon, "Hayaan ninyo ang bawat lalaki at ang kaniyang lingkod na magpalipas ng gabi sa kalagitnaan ng Jerusalem, sa gayon sila ay magiging bantay natin sa gabi at manggagawa sa araw." **23** Kaya kahit ako, maging ang aking mga kapatid na lalaki, aking mga lingkod, mga lalaki na nagbabantay na sumunod sa akin, ay hindi nagpalit ng aming mga damit, at bawat isa sa aming ay nagdala ng kanya-kanyang sandata, kahit na siya ay kumukuha ng tubig.

5 Pagkatapos, ang mga lalaki at ang kanilang mga asawa ay dumaina ng napakalakas laban sa kanilang mga kapwa Judio. **2** Dahil may mga iba na nagsabi "Kasama ng aming mga anak na lalaki at babae, kami ay marami. Kaya hayaan ninyong makakuhang kami ng butil para makakain kami at patuloy na mabuhay." **3** May mga iba rin na nagsabing, "Sinasanla namin ang aming mga bukirin, ang aming ubasan, at ang aming mga bahay para makakuhang butil sa panahon ng taggutom." **4** May mga iba rin na nagsabing, "Humiram kami ng pera para bayaran ang buwis ng hari sa aming mga bukirin at sa aming mga ubasan. **5** Pero ngayon ang aming laman at dugo ay pareho na ng sa mga kapatid namin, at ang aming mga anak ay pareho na ng kanilang mga anak. Napilitan kaming ipagbili ang aming mga anak na lalaki at babae para maging mga alipin. Ang iba naming mga anak na babae ay inalipin na. Pero wala sa aming kapangyarihan na baguhin ito dahil ibang mga tao na ngayon ang nagmamay-ari ng aming mga bukirin at aming mga ubasan." **6** Galit na galit ako nang narinig ko ang kanilang daing at ang mga salitang ito. **7** Pagkatapos ay pinagsisipan ko ito, at nagharap ng sakdal laban sa mga mahalika at opisyales. Sinabi ko sa kanila, "Naniningil kayo ng tubo, bewatisa sa kanyang sariling kapatid." Nagdaos ako ng isang malaking pagpupulong laban sa kanila **8** at sinabi sa kanila, "Tayo, hangga't makakaya natin, ay muling binili mula sa pagkaalipin ang ating mga kapatid na Judio na ipagbili sa mga bansa, pero kayo ipinagbibili pa ninyo ang inyong mga kapatid na lalaki at babae para muling maipagbili sa amin!" Tahimik sila at ni minsan ay walang masabi ni isang salita. **9** Sinabi ko rin, "Hindi mabuti ang ginagawa ninyo.

Hindi ba dapat kayong lumakad na may takot sa ating Diyos para maiwasan ang paghamak ng mga bansa na mga kaaway natin? **10** Ako at ang aking mga kapatid at ang mga lingkod ko ay nagpapautang sa kanila ng pera at butil. Pero dapat nating itigil ang paninigil ng tubo sa mga pautang na ito. **11** Ibalik sa kanila ngayon mismong araw na ito ang kanilang mga bukirin, ang kanilang ubasan, at kanilang taniman ng olibo at ang kanilang mga bahay at ang porsiyo ng pera, ng butil, ng bagong alak, at ng langis na siniling niyong mula sa kanila. **12** Pagkatapos sinabi nila, "Ibabalik namin kung ano ang kinuha namin sa kanila, at wala kaming hihingin mula sa kanila. Gagawin namin ang sinabi mo." Pagkatapos tinawag ko ang mga pari, at pinanumpa sila na gagawin ang kanilang ipinangako. **13** Ipinagpag ko ang tiklop ng aking kasuotan at sinabi, "Ganito nawa ipagpag ng Diyos mula sa kanyang bahay at mga ari-arian ang bawat taong hindi tutupad ng kanyang pangako. Ganito nawa siya maipagpag at mawalan." Lahat ng kapulungan ay nagsabing, "Amen," at pinuri nila si Yahweh. At ginawa ng mga tao ang ipinangako nila. **14** Kaya mula ng pahanon na itinalaga ako bilang gobernador nila sa lupain ng Juda, mula sa ika-dalawampung taon hanggang sa ika-tatlumpu't dalawang taon ni Artaxerxes ang hari, labindalawang taon, hindi ako kumain, maging ang aking mga kapatid na lalaki, ng pagkain na inilaan para sa gobernador. **15** Pero ang mga dating gobernador na nauna sa akin ay nagpatong ng mabibigat na mga pasanin sa mga tao, at kinuha mula sa kanila ang apatnapung sekel ng pilak para sa kanilang pang-araw-araw na pagkain at alak. Kahit ang kanilang mga lingkod ay pinahirapan ang mga tao. Pero hindi ko ito ginawa dahil sa takot sa Diyos. **16** Patuloy rin akong gumawa sa pader, at wala kaming biniling lupa. At lahat ng mga lingkod ko ay nagtipon doon para sa gawain. **17** Sa mesa ko ay mga Judio at opisyales, 150 lalaki, maliban pa sa mga dumating sa amin mula sa mga kasamang bansa na nakapaligid sa amin. **18** Ngayon ang hinanda bawat araw ay isang baka, anim na piling tupa, at mga ibon din, at sa bawat sumpang araw sagana sa lahat ng uri ng alak. Gayumpaman para sa lahat ng ito hindi ko hiniring ang nakalaang halaga para sa pagkain ng gobernador, dahil ang mga hiniring ay masyadong mabigat sa mga tao. **19** Alalahanin mo ako, aking Diyos, sa kabutihan, dahil sa lahat ng aking ginawa para sa mga taong ito.

6 Ngayon nang narinig nila Sanbalat, Tobias, at Gesem ang taga-Arabia at ng iba pang mga kabalan natin na muli ko nang naitayo ang pader at wala nang ibang mga bahagi na nananatiling sira, bagamat hindi ko pa nailalagay ang mga pinto sa mga tarangkahan, **2** nagpadala sina Sanbalat at Gesem sa akin na sinasabing, "Halika, sama-sama tayong magpulong kahit saan sa kapatagan ng Ono." Pero binalak nila na gawan ako ng masama. **3** Nagpadala ako ng mga sugo sa kanila, na nagsasabing, "Gumagawa ako ng mahalagang gawain at hindi ako makabababa. Bakit kailangang mahinto ang gawain habang iniiwan ko ito at bumaba sa inyo?" **4** Pinadalhan nila ako ng parehong mensahe nang apat na beses, at sumagot ako sa kanila sa parehong paraaan sa bawat pagkakataon. **5** Ipinadala ni Sanbalat ang kanyang lingkod sa akin sa parehong paraan nang ika-limang beses, na may isang bukas na liham sa kanyang kamay. **6** Nasusulat dito, "Ito ay nauulat sa mga bansa, at sinasabi rin ito ni Gesem, na ikaw at ang mga Judio ay nagbabalaik na maghimagsik, iyan ang dahilan kung bakit mo muling tinatayo ang pader. Mula sa sinasabi ng mga ulat na ito, ikaw ay malapit ng maging hari nila." **7** At nagtalaga ka rin ng mga propeta para ipahayag ang tungkol sa iyo sa Jerusalem, na nagsasabing, 'May isang hari sa Juda!' Matitikyong maririni ng hari ang mga ulat na ito. Kaya halika, mag-usap tayo." **8** Pagkatapos nagpadala ako sa kanya ng kasagutan na nagsasabing, "Walang ganyang mga bagay ang nangyari gaya ng sinabi mo, dahil sa loob ng iyong puso gawa-gawa mo lang ang mga iyan." **9** Dahil gusto nilang lahat na takutin kami, nag-isip na, "Bibitwan ng mga kamay nila ang kanilang trabaho, at hindi ito magagawa." Pero ngayon, O Diyos, palakasin mo ang mga kamay ko. **10** Pumunta ako sa bahay ni Semaya anak ni Delaias anak ni Mehetabel, na nananatili sa kanyang tahanan. Sinabi nya, "Sama-sama tayong magpulong sa tahanan ng Diyos, sa loob ng templo, at isara natin ang mga pinto ng templo, dahil darating sila para patayin ka. Sa gabi, darating sila para patayin ka." **11** Sumagot ako, "Tatakas ba ang isang lalaking katulad ko? At ang isa bang lalaking tulad ko ay papasok sa templo para lang manatiling buhay? Hindi ako papasok." **12** Napag-isip-isip ko na hindi ang Diyos ang nagpadala sa kanya, kundi nagpropesiya siya laban sa akin. Binayaran siya nina Tobias

at Sanbalat. **13** Binayaran nila siya para takutin ako, para gawin ko kung ano ang sinabi nya at magkasala, para mabigyan nila ako ng masamang pangalan para hiyain ako. **14** Alalahanin mo sina Tobias at Sanbalat, aking Diyos, at lahat ng ginawa nila. Alalahanin mo rin ang babaeng propeta si Noadias at ang iba pang mga propeta na sinubukan akong takutin. **15** Ang pader ay natapos sa ika-dalawampu't limang araw ng buwan ng Elul, pagkaraan ng limampu't dalawang araw. **16** Nang narinig ng lahat ng mga kabalan namin ang tungkol dito, lahat ng mga bansa na nakapaligid sa amin, natoktak sila at malaki ang nawalang tiwala sa kanilang sarili. Dahil alam nila na nagawa ang gawain sa tulong ng aming Diyos. **17** Sa panahong ito nagpadala ang mga maharlika sa Juda ng maraming liham kay Tobias, at dumating sa kanila ang mga liham ni Tobias. **18** Dahil marami sa Juda ang nakatalta sa panunumpa sa kanya dahil siya ang manugang ni Sceanias ni Arah. Ang kanyang anak na si Jehohanan ay napangasawa ang anak ni Mesulam anak ni Berequias. **19** Sinabi rin nila sa akin ang tungkol sa mabubuting mga gawa niya at iniulat ang mga salita ko pabalik sa kanya. Ang mga liham ay ipinadala sa akin mula kay Tobias para takutin ako.

7 Nang matapos maitayo ang pader at nailagay ko na ang mga pinto nito, at naitalaga na ang mga bantay ng mga tarangkahan at mga mang-aawit at mga Levita, **2** ibinig ko sa aking kapatid na si Hanani ang pamamahala sa Jerusalem, kasama ni Hananias na namuno sa tanggulan, dahil siya ay taong tapat at may takot sa Diyos higit pa kaysa sa karamihan. **3** At sinabi ko sa kanila, "Huweg ninyong buksan ang mga tarangkahan ng Jerusalem hangga't hindi pa tirik ang araw. Habang may nagbabantay sa tarangkahan, maaari ninyong isara ang mga pinto at lagyan ng harang ang mga ito. Magtala ko ng mga tagapagbantay mula doon sa mga narinirahan sa Jerusalem, ang ilan ay italaga sa kanilang himpilan, at ang ilan sa harap ng kanilang mga bahay." **4** Ngayon ang lungsod ay malawak at malaki, pero kaunti lang ang mga taong nasa loob nito, at wala pang mga bahay ang muling naitatayo. **5** Inilagay ng aking Diyos sa aking puso na tipunin ang mga maharlika, ang mga opisyales, at ang mga tao na itala ang kanilang mga pangalan ayon sa kanilang mga pamilya. Natagpuan ko ang Talaan ng Lahi ng unang pangkat ng mga bumatik at aking natagpuan ang mga sumusunod na nakasulat dito. **6** "Ito ang mga mamamayan ng walawigan na umakyat mula sa pagkatapon at naging bihag ni Nebucadnezar, ang hari ng Babilonia. Bumali sila sa Jerusalem at sa Judah, ang bawat isa sa kani-kaniyang lungsod. **7** Dumating sila na kasama sila Zerubbabel, Jeshua, Nehemias, Azarias, Raamias, Nahamani, Mordecai, Bilsan, Misperet, Bigvai, Nehum, at Baana. Ang bilang ng mga kalalakihan ng bayan ng Israel ay kabilang ang mga sumusunod. **8** Ang mga kaapu-apuhan ni Paros, 2, 172. **9** Ang mga kaapu-apuhan ni Shefatias, 372. **10** Ang mga kaapu-apuhan ni Arah, 652. **11** Ang mga kaapu-apuhan ni Pahath Moab, sa pamamagitan ng mga kaapu-apuhan ni Jeshua at Joab, 2, 818. **12** Ang mga kaapu-apuhan ni Elam, 1, 254. **13** Ang mga kaapu-apuhan ni Zatu, 845. **14** Ang mga kaapu-apuhan ni Zacai, 760. **15** Ang mga kaapu-apuhan ni Binui, 648. **16** Ang mga kaapu-apuhan ni Bebai, 628. **17** Ang mga kaapu-apuhan ni Azgad, 2, 322. **18** Ang mga kaapu-apuhan ni Adonikam, 667. **19** Ang mga kaapu-apuhan ni Bigvai, 2, 067. **20** Ang mga kaapu-apuhan ni Adin, 655. **21** Ang mga kaapu-apuhan ni Ater, ni Hezekias, 98. **22** Ang mga kaapu-apuhan ni Hasum, 328. **23** Ang mga kaapu-apuhan ni Bezai, 324. **24** Ang mga kaapu-apuhan ni Harif, 112. **25** Ang mga kaapu-apuhan ni Gibeon, 95. **26** Ang mga lalaki mula sa Bethlehem at Netofa, 188. **27** Ang mga lalaki mula sa Anatot, 128. **28** Ang mga lalaki ng Beth Azmavet, 42. **29** Ang mga lalaki ng Kiriat Jearim, Chephira, at Beerot, 743. **30** Ang mga lalaki ng Rama at Geba, 621. **31** Ang mga lalaki ng Micmas, 122. **32** Ang mga lalaki ng Bethel at Ai, 123. **33** Ang mga lalaki sa iba pang Nebo, 52. **34** Ang mga tao sa iba pang Elam, 1, 254. **35** Ang mga lalaki ng Harim, 320. **36** Ang mga lalaki ng Jerico, 345. **37** Ang mga lalaki ng Lod, Hadid, at Ono, 721. **38** Ang mga lalaki ng Senaa, 3, 930. **39** Ang mga pari: Ang mga kaapu-apuhan ni Jedaias (sa bahay ni Jeshua), 973. **40** Ang mga kaapu-apuhan ni Imer, 1, 052. **41** Ang mga kaapu-apuhan ni Pashur, 1, 247. **42** Ang mga kaapu-apuhan ni Harim, 1, 017. **43** Ang mga Levita: ang mga kaapu-apuhan ni Jeshua, ni Kadmiel, ang kaapu-apuhan ni Hodavias, 74. **44** Ang mga mang-aawit: ang mga kaapu-apuhan ni Asaf, 148. **45** Ang mga tagapagbantay ng tarangkahan na kaapu-apuhan ni Sallum, ang mga kaapu-apuhan ni Ater, ang mga

kaapu-apuhan ni Talmon, ang mga kaapu-apuhan ni Akub, ang mga kaapu-apuhan ni Hatita, ang mga kaapu-apuhan ni Sobai, 138. **46** Ang mga lingkod ng templo: ang mga kaapu-apuhan ni Ziha, ang mga kaapu-apuhan ni Hasufa, ang mga kaapu-apuhan ni Tabaoet, **47** ang mga kaapu-apuhan ni Keros, ang mga kaapu-apuhan ni Sia, ang mga kaapu-apuhan ni Padon, **48** ang mga kaapu-apuhan ni Lebana, ang mga kaapu-apuhan ni Hagaba, ang mga kaapu-apuhan ni Salmi, **49** ang mga kaapu-apuhan ni Hanan, ang mga kaapu-apuhan ni Gidel, ang mga kaapu-apuhan ni Gahar. **50** Ang mga kaapu-apuhan ni Realias, ang mga kaapu-apuhan ni Rezin, ang mga kaapu-apuhan ni Nekoda, **51** ang mga kaapu-apuhan ni Gazam, ang mga kaapu-apuhan ni Uza, ang mga kaapu-apuhan ni Pasea, **52** ang mga kaapu-apuhan ni Besai, ang mga kaapu-apuhan ni Meunim, ang mga kaapu-apuhan ni Nefusesim. **53** Ang mga kaapu-apuhan ni Bakbuk, ang mga kaapu-apuhan ni Hakufa, ang mga kaapu-apuhan ni Harhur, **54** ang mga kaapu-apuhan ni Bazlit, ang mga kaapu-apuhan ni Mehida, ang mga kaapu-apuhan ni Harsa, **55** ang mga kaapu-apuhan ni Barkos, ang mga kaapu-apuhan ni Sisera, ang mga kaapu-apuhan ni Tema, **56** ang mga kaapu-apuhan ni Nezias, ang mga kaapu-apuhan ni Hattifa. **57** Ang mga kaapu-apuhan ng mga lingkod ni Solomon: ang mga kaapu-apuhan ni Sotai, ang mga kaapu-apuhan ni Soferet, ang mga kaapu-apuhan ni Perida, **58** ang mga kaapu-apuhan ni Jaala, ang mga kaapu-apuhan ni Darkon, ang mga kaapu-apuhan ni Gidel, **59** ang mga kaapu-apuhan ni Shefatias, ang mga kaapu-apuhan ni Hatil, ang mga kaapu-apuhan ni Pohereth Hazebaim, ang mga kaapu-apuhan ni Amon. **60** Lahat ng mga lingkod ng templo, at lahat ng mga kaapu-apuhan ng mga lingkod ni Solomon, ay 392. **61** At ang mga sumusunday ay ang mga pumunta mula sa Tel Mela, Tel Charsa, Cherub, Adon, at Imer; pero hindi nila maputnayan na sila o ang mga pamilya ng kanilang mga ninuno ay mga kaapu-apuhan mula sa Israel: **62** Ang mga kaapu-apuhan ni Delaias, ang mga kaapu-apuhan ni Tobias, ang mga kaapu-apuhan ni Nekoda, 642. **63** At ang mga pari: ang mga kaapu-apuhan ni Hobaias, ang mga kaapu-apuhan ni Hakoz, ang mga kaapu-apuhan ni Barzilai na ginawang awawa ang mga anak na baba ni Barzilai na taga-Galaad at tinawag ayon sa kanilang pangalan. **64** Sinaliksik nila ang pagkakatala ng kanilang pangalan kung kasama sa mga nakatala ayon sa kanilang lahi, pero hindi nila matagpuan, kaya sila ay ibinukod mula sa pagkapi bilang marumi. **65** At sinabi ng gobernador sa kanila na hindi dapat sila payagan na kumain sa bahagi ng pagkain ng mga pari na mula sa mga alay hanggang sa pagkakataon na may lumitaw na pari na may Urim at Tumim. **66** Ang buong kapulungan na magkakasama ay 42, 360, **67** maliban pa sa kanilang mga lalaking lingkod at kanilang mga babaeng lingkod, na ang bilang ay 7, 337. Sila ay mayroon 245 na mang-aawit na mga Lalaki at mga Babae. **68** Ang kanilang mga kabayo ay 736, ang kanilang mga mola, 245, **69** ang kanilang mga kamelyo, 435, at ang kanilang mga asno, 6, 720. **70** Ang ilan sa mga pinuno ng mga angkan ng mga ninuno ay nagbigay ng mga kaloo para sa gawain. Ang gobernador ay nagbigay sa pananalapi ng isang libong daric ng ginto, 50 mga mangkok, at 530 mga kasuotang pang-pari. **71** Ang ilan sa mga pinuno ng angkan ng mga ninuno ay nagbigay sa pananalapi para sa gawain ng 20, 000 mga daric ng ginto at 2, 200 na mga mina ng pilak. **72** Ang natirang mga tao ay nagbigay ng 20, 000 na mga daric ng ginto, at 2, 200 na mga mina ng pilak, at animnaput' pitong mga balabal para sa mga pari. **73** Kaya ang mga pari, ang mga Levita, ang mga tagapagbantay ng tarangkahan, ang mga mang-aawit, ang ilan sa mga mamayahan, ang mga lingkod sa templo, at lahat ng Israeltiyay na nanirahan sa kani-kanilang mga lungsod. Nang ika-pitong buwan ang mga bayan ng Israel ay nanahan sa kanilang mga lungsod."

8 Ang lahat ng tao ay nagtipon-tipon para sa isang layunin sa liwasan sa harap ng Tarangkahan ng Tubig. Sinabi nila kay Ezra, ang eskriba na dalihin ang Aklat na Batas ni Moises, na iniutos ni Yahweh sa Israel. **2** Sa unang araw ng ika-pitong buwan, si Ezra, ang pari ay dinala ang batas sa harap ng pagpupulong, sa kapwa mga Lalaki at babae, at sa lahat ng nakakarining at nakakaunawa. **3** Humarap siya sa liwasan sa harap ng Tarangkahan ng Tubig, at binasa niya ito mula umaga hanggang tanghalan, sa harap ng mga Lalaki at babae, at sinumang Nakauunawa. At ang lahat ng tao ay nakinig nang masigasig sa Aklat ng Batas. **4** At si Ezra, ang eskriba ay tumayo sa isang mataas na entabladong kahoy na ginawa ng mga tao para sa layuning iyon. Ang mga nakatayo sa kaniyang tabi ay sina Matanias, Sema, Anaya, Urias, Hilkiyas, at Maaseisias, sa kaniyang

kanan; at Pedaias, Misael, Malquias, Hasum, Hasbadana, Zacarias at Mesulam ay nakatayo sa kaniyang kaliwa. **5** Binuksan ni Ezra ang aklat sa panigin ng lahat ng mga tao, dahil siya ay nakatayo nang mataas sa mga tao, at nang binuksan niya ito, ang lahat ng tao ay tumayo. **6** Si Ezra ay nagbigay ng pasasalamat kay Yahweh, ang dakilang Diyos, at lahat ng mga tao ay itinaas ang kanilang mga kamay at sumagot, "Amen, Amen!" Pagkatapos, iniyuko nila ang kanilang mga ulo at sumamba kay Yahweh na nakasayad ang kanilang muha sa lupa. **7** Maging sila Jeshua, Bani, Serebias, Jamin, Akub, Sabetai, Hodias, Maaseisias, Kelita, Azarias, Jozabad, Hanan, Pelaias at ang mga Levita ay tumulong sa mga tao na maintindihan ang batas, habang ang mga tao ay nanatili sa kanilang lugar. **8** At kanilang binasa ang aklat, ang batas ng Diyos, pinapalwanig nang malinaw at binibigyan ng kahulugan para maintindihan nila ang binabasa. **9** Sinabi nina Nehemias, ang gobernador, at si Ezra, ang pari at eskriba, at ang mga Levita na nagbibigay-kahulugan sa mga tao sa kanila, "Ang araw na ito ay banal kay Yahweh na inyong Diyos. Huwag kayong mamighati at umiyak." Dahil ang lahat ng tao ay umiyak nang marinin nila ang mga salita ng batas. **10** Pagkatapos, sinabi ni Nehemias sa kanila, "Humayo na kayo, kainin ninyo ang taba at kumuhang kayo ng matamis na maiinom, at ipadala ang ilan nito sa mga walang naibanda, dahil ang araw na ito ay banal sa ating Panginoon. Huwag kayong magdalamhati, dahil ang kagalakan ni Yahweh ang inyong lakas." **11** Kaya pinatahimik ng mga Levita ang mga tao, na sinasabing, "Tumahimik kayo! Dahil ang araw na ito ay banal. Huwag kayong magdalamhati." **12** At lahat ng tao ay humayo para kumain, uminom, magbahagi ng pagkain at magdiwang ng may matinding kagalakan dahil naunawaan nila ang mga salitang ipinahayag sa kanila. **13** Sa ikalawang araw ang mga pinuno ng mga pamilya ng kanilang mga ninuno mula sa lahat ng tao, ang mga pari at mga Levita, ay nagpunta nang sama-sama kay Ezra, ang eskriba para makatanggap ng kaalaman mula sa mga salita ng batas. **14** At kanilang natagpuan na nakasulat sa batas kung paano iniutos ni Yahweh sa pamamagitan ni Moises na ang bayan ng Israel ay kailangan manirahan sa mga kubol sa panahon ng kapistahan sa ikapitong buwan. **15** Kailangan nilang gumawa ng isang panukala sa lahat ng kanilang mga lungsod, at sa Jerusalem, na nagsasabing, "Pumunta kayo sa burol, at magdala kayo ng mga sanga pabalik mula sa mga puno ng olibo at ligawa ni olibo, at mula sa mirto, mga palma at mayabong na mga puno, para gumawa ng pansamantalang bahay, katulad nang nasusulat." **16** Kaya ang mga tao ay punta at nagdala ng mga sanga pabalik at ginawinan nila ang kanilang mga sarili ng kubol, bawat isla sa kanilang mga bubong, sa kanilang mga patyo, sa mga hukuman ng bahay ng Diyos, sa bukas na lugar sa Tarangkahan ng Tubig, at sa bukas na lugar sa Tarangkahan ng Efraim. **17** At lahat ng kapulungan ng mga bumalik mula sa pagkabihag ay gumawa ng mga kubol at tumira doon. Dahil simula noon mga araw ni Josue, anak na laalaki ni Nun, hanggang sa araw na iyon, ang bayan ng Israel ay hindi ipinagdiwang ang kapistahanito. At ang kagalakan nila ay lubos-lubos. **18** Gayundin araw-araw, mula sa unang araw hanggang sa huli, si Ezra ay nagbasa mula sa Aklat ng Batas ng Diyos. Pinanatili nila ang kapistahan nang pitong araw at sa ikawalong araw ay isang taimitim na pagpupulong, bilang pagpusod na kautusan.

9 Ngayon sa ika-dalawampu't-apat na araw ng parehong na buwan, ang bayan ng Israel ay nagpulong at sila ay nagayuno, at nagsuot sila ng telang sako, at naglagay ng alikabok sa kanilang mga ulo. **2** Inhiwalay ng mga kaapu-apuhan ng Israel ang kanilang sarili mula sa lahat ng mga dayuhan. Tumayo sila at nagtapat ng kanilang sariling mga kasalan at masasamang mga gawain ng kanilang mga ninuno. **3** Tumayo sila sa kanilang mga lugar, at sa ika-apat na araw nagbasa sila mula sa Aklat ng Batas ni Yahweh na kanilang Diyos. Sa isa pang ika-apat na araw sila ay nagtatapat at yumuyuko sa harap ni Yahweh na kanilang Diyos. **4** Ang mga Levita, sila Jeshua, Bani, Kadmiel, Sebanias, Buni, Serebias, Bani, at Kenani, ay tumayo sa mga hagdan at sila ay tumawag ng may malakas na tinig kay Yahweh na kanilang Diyos. **5** Tapos ang mga Levita, Jeshua, at Kadmiel, Bani, Hasabneias, Serebias, Hodias, Sebanias at Petahias, ay sinabing, "Tumayo kayo at magbigay ng papuri kay Yahweh na inyong Diyos magpakailanman." "Nawa pagpalain nila ang iyong maluwalhatting pangalan, at madakila ito nang higit sa anumang pagpapala at pagpupuri. **6** Ikw si Yahweh. Ikaw lamang. Ginawa mo ang langit, ang pinakamatataas na kalangitan, kasama ng lahat ng kanilang mga anghel na nakahanda

para sa digmaan, at ang lupa at lahat nang naroon, at ang mga dagat at lahat ng nasa kanila. Nagbigay ka ng buhay sa kanilang lahat, at ang hukbo ng mga anghel ng langit ay sumasamba sa iyo. **7** Ikaw si Yahweh, ang Diyos na pumili kay Abram, at ang naglabas sa kaniya sa Ur ng Caldea, at ang nagbigay sa kaniya ng pangalang Abraham. **8** Natagpuan mong tapat ang kaniyang puso sa iyong harapan, at gumawa ka ng tipan sa kaniya na ibibigay mo sa kaniyang mga kaupo-apuhuan ang lupain ng Cananeo, Heteo, Amoreo, Perezeo, Jebuseo at ng Gergeseo. Pinaniltri mo ang iyong pangako dahil ikaw ay matuwid. **9** Nakita mo ang paghihirap ng aming mga ninuno sa Ehipto at narinig mo ang kanilang mga hinagpis sa dagat ng mga Tambo. **10** Nagbigay ka ng mga tanda at kababalaghan laban sa Paraon, at sa lahat ng kaniyang mga alipin, at sa lahat ng mga tao sa kaniyang lupain, dahil alam mo na ang mga taga-Ehipto ay kumilos nang may pagmamataas laban sa kanila. Pero gumawa ka ng pangalan para sa iyong sarili na nananatili hanggang sa araw na ito. **11** At hinati mo ang dagat sa kanilang harapan, kaya dumaan sila sa tuyong lupa sa gitna ng dagat; at tinapon ang mga humabol sa kanila papunta sa mga kailaliman, gaya ng isang bato sa malalim na katubigan. **12** Ginabayang mo sila sa pamamagitan ng isang haliging ulap sa araw, at sa pamamagitan ng haliging apoy sa gabi, para ilawan ang kanilang daan nang sa gayon makalakad sila sa liwanag nitó. **13** Sa bundok ng Sinai bumaba ka at kininausap sila mula sa langit at bininiyáng mo sila ng makatuwirang mga kautusan at totoong mga batas, mabuting mga alituntunin at mga kautusan. **14** Pinaalam mo ang iyong Banal na Pamamahinga sa kanila, at bininiyáng mo sila ng mga kautusan at alituntunin at batas sa pamamagitan ni Moises na iyong lingkod. **15** Bininigay mo sila ng tinapay mula sa langit para sa kanilang gutom, at tubig mula sa isang bato para sa kanilang uhaw, at sinabi mo sa kanila na pumunta para angkinin ang lupain na piñangako mo na ibibigay sa kanila. **16** Pero sila at ang aming mga ninuno ay kumilos ng may kalapastanganan, at matigas ang ulo nila, at hindi nakinig sa iyong mga kautusan. **17** Tumanggi silang makinig, at hindi nila iniisip ang tungkol sa mga kababalaghan na iyong ginawa sa kanilang kalagitnaan, pero naging mapagmatigas sila, at sa kanilang paghihimagsik sila ay nagtalaga ng pinuno na magbabalik sa kanila sa pagkakaalipin. Pero ikaw ang Diyos na puno ng kapatawaran, mapagbigay-loob at mahabagin, hindi madaling magalit, at sagana sa pagibig na hindi nagbabago. Hindi mo sila iniwan. **18** Hindi mo sila iniwan kahit na sila ay gumawa ng guya mula sa tinuraw na bakal at sinabing, 'Ito ang inyong Diyos na nag-alis sa inyo sa Ehipto,' habang sila ay gumagawa ng labis na mga kalapastanganan. **19** Ikaw, at ang iyong kababagan, ay hindi nagpabaya sa kanila sa ilang. Ang haliging ulap na gagabay sa kanila sa kanilang daan ay hindi sila iniwan sa araw, maging ang haliging apoy sa gabi para bigyan ng liwanag ang kanilang daan kung saan sila maglalakad. **20** Bininigay mo ang mabuti mong Espiritu para turuan sila, at ang iyong manna ay hindi mo ipinagkait sa kanilang mga bibig, at bininigay mo sila ng tubig para sa kanilang pagkauhaw. **21** Sa apatnating taon ibinigay mo ang kanilang pangangailangan sa ilang, at hindi sila nagkulang. Ang kanilang mga kasuotan ay hindi nasira at ang kanilang mga paa ay hindi namaga. **22** Bininigay mo sila ng mga kaharian at mamamatay, at nagtakda ka sa kanila ng lupain sa bawat malalayong sulok. Kaya kinuha nila bilang pag-aari ang lupain ni Haring Sihon ng Hesbon, at ang lupain ng Og na hari ng Bashan. **23** Ginawa mo ang kanilang mga anak na kasing dami ng bituin sa langit, at dinala mo sila sa lupain. Sinabi mo sa kanilang mga ninuno na pumunta at angkinin iyon. **24** Kaya ang mga tao ay pumunta doon at inangkin ang lupain, at sinakop mo bago pa man sila minirahan sa lupain, ang mga Cananeo. Bininigay mo sila sa kanilang mga kamay, kasama ng kanilang mga hari at mga mamamatayan ng lupain, para magawa ng Israel ang anumang naisin nila sa kanila. **25** Nasakop nila ang mga matatagtag na lungsod at masaganang lupain, at nasakop nila ang mga bahay na puno ng lahat ng mabubuting bagay, ang mga balon ay nahukay na, ang mga ubasan at halamanan ng olibo, at punong prutas ay nananagana. Kaya sila ay kumain, nabusog, nasyahan, at labis na natuwa sa kanilang mga sarili dahil sa iyong dakilang kabutihan. **26** Pagkatapos, sila ay naging suwai at naghimagsik laban sa iyo. Tinapay nila ang iyong batas sa kanilang likuran. Pinatay nila ang iyong mga propeta na nagbabala sa kanila na bumalik sa iyo, at gumawa sila ng matinding mga kalapastanganan. **27** Kaya bininigay mo sila sa kamay ng kanilang mga kaaway, na nagdulot ng kanilang paghihirap. At sa oras ng kanilang paghihirap, sila ay umiyak sa iyo at dininig mo sila mula sa langit at maraming beses mo silang iniligtas.

sa kamay ng kanilang mga kaaway dahil sa inyong dakilang awa. **28** Pero pagkatapos nilang makapagpahinga, gumawa ulit sila ng kasamaan sa harapan mo, at ipinaubaya mo sila sa kamay ng kanilang mga kaaway, kaya pinamahalaan sila ng kanilang mga kaaway. Pero nang bumalik sila at umiyak sa iyo, dininig mo sila mula sa langit, at maraming beses, dahil sa iyong habag, na iniligtas mo sila. **29** Binalaan mo sila para manumbalik sila sa iyong batas. Pero kumilos sila nang may pagmamataas at hindi nakinig sa iyong mga kautusan. Sila ay nagkalsala laban sa iyong mga kautusan na nagbibigay ng buhay sa sinumang sumusundit. Hindi nila sinunod ang mga iyon, at hindi nila ito binigyan ng pansin, at tinanggihan nilang makinig sa mga iyon. **30** Sa maraming taon, sila ay pinagtisiisan mo at binalaan ayon sa iyong Espiritu sa pamamagitan ng iyong mga propeta. Gayumpaman hindi pa rin sila nakinig. Kaya ibinigay mo sila sa mga kalapit-bansa. **31** Pero sa iyong dakilang habag hindi mo sila labusang nilipol, o pinabayanan, dahil ikaw ay mahabagin at maawain na Diyos. **32** Kaya ngayon, aming Diyos, ang dakiña, ang makapangyarihan, at ang kamangha-manghang Diyos, na siyang tumutupad sa kaniyang tipan at tapat na pagmamahal, huwag mong malitî ang lahat ng paghihirap na dumating sa amin, sa aming mga hari, sa aming mga prinsepe, sa aming mga pari, sa aming mga propeta, at sa aming mga ninuno, at sa lahat na iyong mga tao mula sa araw ng mga hari ng Asiria hanggang sa araw na ito. **33** Ikaw ay makatuwiran sa lahat ng bagay na dumating sa amin, dahil matapat mo kaming pinakitunguhan, at kami ay kumilos nang may kasamaan. **34** Ang aming mga hari, mga prinsepe, mga pari, at mga ninuno ay hindi pinanatili ang iyong batas, ni binigyang pansin ang iyong mga kautusan o ang mga utos mo sa tipan na babala sa kanila. **35** Kahit na sa kanilang sariling kaharian, habang sila ay nagsasaya sa iyong dakilang kabutihan sa kanila, sa malaki at masaganang lupain na hinanda mo sa kanila, hindi sila naglingkod sa iyo o lumayo mula sa kanilang masasamang gawi. **36** Ngayon sa lupain na binigay mo sa aming mga ninuno para misayahan sa mga prutas at mabubuting kaloob, kami ay mga alipin, tingnan mo, kami ay mga alipin! **37** Ang masaganang ani mula sa aming mga lupain ay napupunta sa mga hari na iyong itinakda para sa amin dahil sa aming mga kasalanan. Sila ang namamahala sa aming mga katawan at sa aming mga alagang hayop ayon sa kanilang kagustuhan. Kami ay nasa labis na pagdurusa. **38** Dahil sa lahat ng ito, kami ay gumawa ng isang matatag na tipan sa kasulatan. Sa selyadong dokumento ay ang mga pangalan ng aming mga prinsepe, mga Levita at mga pari."

10 Ang mga naglagay ng mga pangalan nila sa selyadong kasulatan ay sina: Nehemias anak ni Hachalias, ang gobernador, at ang mga pari na siyang lumagda ay sila Zedekias, **2** Seraias, Azarias, Jeremias, **3** Pashur, Amarias, Malchias, **4** Hattus, Sebanias, Maluch, **5** Harim, Meremot, Obadias, **6** Daniel, Ginnethon, Baruch, **7** Mesullam, Abias, Miamim, **8** Maazias, Bilgai, at Semeias. Ito ang mga pari. **9** Ang mga Levita ay sina: Jeshua anak ni Azanias, Binui mula sa pamilya ni Henadad, Kadmiel, **10** at ang kapwa nila mga Levita, Sebanias, Hodias, Kelita, Pelaias, Hanan, **11** Mica, Rehob, Hashabias, **12** Zacur, Serebias, Sebanias, **13** Hodias, Bani, at Beninu. **14** Ang mga pinuno ng bayan ay sina: Paros, Pahat-moab, Elam, Zatu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Bebai, **16** Adonijas, Bigvia, Adin, **17** Ater, Hezekias, Azur, **18** Hodias, Hasum, Besai, **19** Hariph, Anathoth, Nebai, **20** Magpias, Mesulam, Hezir, **21** Mesezabel, Zadok, Jaddua, **22** Pelatias, Hanan, Anaias, **23** Oseas, Hananias, Hasub, **24** Halohesh, Pilha, Sobek, **25** Rehum, Hasabna, Maaseias, **26** Ahias, Hanan, Anan, **27** Maluc, Harim, at Baana. **28** At sa mga nattirating mga tao, na mga pari, Levita, mga tagapagpabtang ng tarangkahán, mga mang-aawit, mga tagapaglingkod sa templo, at lahat ng binukod ang kanilang mga sarili mula sa mga tao ng mga kalapit-bayan at ipinangako ang kanilang mga sarili sa batas ng Diyos, kasama ang kanilang mga asawa, mga anak na lalaki at babae, lahat ng mayroong kaalaman at pang-unawa, **29** sumama sila kasama ng kanilang mga kapatid, mga maharlika, at tinali nila ang kanilang mga sarili sa isang sumpaan at pangako na lalakad sa batas ng Diyos, na ibinigay sa pamamagitan ni Moises ang lingkod ng Diyos, at sisiyasatin at susunod sa lahat ng mga kautusan ni Yahweh na ating Panginoon at sa kaniyang utos at alituntunin. **30** Nangako kami na hindi namin ibibigay ang aming mga anak na babae para sa mga tao sa lupain o kukuha ng kanilang mga anak na babae para sa mga anak naming lalaki. **31** Nangako rin kami na kung ang mga tao sa lupain ay nagdala ng mga

kalakal o anumang butil para itindta sa Araw ng Pamamahinga, hindi kami bibili sa kanila sa anumang banal na araw. Tuwing ikapitong taon hayahanan namin ang aming kabukiran na mapahinga, at aalisin namin ang lahat ng utang na pinagkasunduan ng ibang mga Judio. **32** Tinanggap namin ang mga utos na magbigay ng ikatlo ng siklo bawat taon para sa paglilingkod sa tahanan ng ating Diyos, **33** na magkalobog ng tinapay sa kaniyang presensiya, at para sa karaniwang handog na butil, ng mga sinusunog na handog sa mga Araw ng Pamamahinga, para sa pagdiriwang ng bagong buwan at mga tinakdang kapistahan, at para sa banal na mga handog, at para sa mga handog sa kasalanan para mabayaran ang kasalanan ng Israel, gayundin sa lahat ng gawain sa tahanan ng ating Diyos. **34** At ang mga pari, ang mga Levita, at ang mga tao ay naggabalubutan para sa handog na kahoy. Ang palabutanan ay pipili kung sino sa mga pamilya ang magdadala ng kahoy sa tahanan ng ating Diyos sa mga itinalagang panahon bawat taon. Ang kahoy ay susunugin sa altar ni Yahweh na ating Diyos, katulad ng nasusulat sa batas. **35** Pinangako namin na magdadala sa tahanan ni Yahweh ng mga unang bunga na tumubo sa aming lupain, at ng unang bunga ng bawat puno sa bawat taon. **36** At tulad ng nasusulat sa batas, nangako kami na dadalhin namin sa tahanan ng Diyos at sa mga pari na siyang naglilingkod doon, ang aming mga anak na lalaki at ang aming mga kawan at kalupunan. **37** Dadalhin namin ang unang minasang tinapay at ang aming mga handog na butil, at ang bunga ng bawat puno, at ang bagong alak at ang langis na dadalhin namin sa mga pari, sa mga imbakna sa tahanan ng ating Diyos. Dadalhin namin sa mga Levita ang mga ikapu mula sa aming lupa dahil ang mga Levita ang lumilikom ng mga ikapu mula sa lahat ng bayan kung saan kami naghahanapbhuhay. **38** Isang pari, mula sa kaupo-apuhan ni Aaron, ay kailangan sumama sa mga Levita kapag tumatanggap sila ng mga ikapu. Ang mga Levita ay kailangang dalhin ang ikasampu ng mga ikapu sa tahanan ng ating Diyos sa mga imbakna ng ingat-yaman. **39** Dahil ang bayan ng Israel at ang mga kaupo-apuhan ni Levi ay magdadala ng ambag na butil, bagong alak, at langis sa mga imbakna kung saan nilalagay ang mga kagamitan ng santuwaryo at kung saan nananatili ang mga pari na naglilingkod, ang mga tagapagbantay ng tarangkahan, at ang mga mang-aawit. Hindi namin pababayaan ang tahanan ng ating Diyos.

11 Ang mga pinuno ng bayan ay nanirahan sa Jerusalem, at ang naivawng mga tao ay naggabalubutan para dalhin ang isang pamilya mula sa sumpa na manirahan sa Jerusalem, ang banal na lungsod, at ang iba pang siyam ay nanatili na sa ibang mga bayan. **2** At pinagpala ng mga tao ang lahat ng mga nagkusang manirahan sa Jerusalem. **3** Ito ang mga pinuno sa lawalagan na manirahan sa Jerusalem. Gayumpaman, sa mga bayan ng Juda, bawat isa ay nanirahan sa kaniyang sariling lupa, kasama ang ilang mga Israelite, mga pari, mga Levita, mga tagapaglilingkod sa templo at mga kaupo-apuhan ng mga lingkod ni Solomon. **4** Nanirahan sa Jerusalem ang ilan sa mga kaupo-apuhan ni Juda at ilan sa mga kaupo-apuhan ni Benjamin. Ang mga mamamayan mula sa Juda kasama: si Ataias na anak ni Uzias na anak ni Zacarias na anak ni Amarias na anak ni Sefatias na anak ni Mahael, na kaupo-apuhan ni Peres. **5** At naroon si Maaseias na anak ni Baruc na anak Colhoze na anak ni Hazaia na anak ni Adaias na anak ni Joiarib na anak ni Zacarias, na anak ng Silonita. **6** Lahat ng mga anak ni Peres na nanirahan sa Jerusalem ay 468. Sila ay mga tanyag na kalalakihan. **7** Ang mga ito ay mula sa kaupo-apuhan ni Benjamin: sina Salu na anak ni Mesulam na anak ni Joed na anak ni Pedaias na anak ni Kolaias na anak ni Maaseias na anak ni Itiel na anak ni Jesaias. **8** Ang sumunod sa kanya ay sina Gabai at Salai, na may kabuuang 928 katao. **9** Si Joel na anak ni Zicri ay tagapamahala, nila at si Juda na anak ni Hesenua ay ang pangalawang tagapamahala sa buong lungsod. **10** Mula sa mga pari: sina Jedaias na anak ni Joiarib, Jaiquin, **11** Seraias na anak ni Helkias na anak ni Mesulam na anak ni Zadok na anak ni Meraiot na anak ni Ahitub, ang pinuno sa tahanan ng Diyos, **12** at ang kanilang mga kasamahan na gumawa ng trabaho ng angkan, 822 na mga kalalakihan, kasama si Adaias na anak ni Jeroham na anak ni Pelalias na anak ni Amzi na anak ni Zacarias na anak ni Pashur na anak ni Malquijas. **13** At ito ang kaniyang mga kasamahan na pinuno ng mga sambahanay, 242 na mga lalaki, at si Amasai ang na anak ni Azarel na anak ni Azai na anak ni Mesilemot na anak ni Immer, **14** at kanilang mga kapatid, mga matatapang na mandirigma, ang bilang ay 128; ang kanilang

pangunahing pinuno ay si Zabdiel na anak ni Hagedolim. **15** At mula sa mga Levita: si Semaias na anak ni Hasub na anak ni Azrikam na anak ni Hashabias na anak ni Buni, **16** at si Sabitai at Jozabad, na mula sa mga pinuno ng mga Levita na nakatalaga sa gawaing panlabas ng tahanan ng Diyos. **17** Doon si Matanias na anak ni Mica na anak ni Zabdi, mula sa kaupo-apuhan ni Asaf, ang tagapangasiwa na nanguna sa panalangin ng pagpapasalamat, at si Bakbukuias, na pangalawa sa kaniyang mga kasamahan, at si Abda na anak ni Samua na anak ni Galal na anak ni Jeduthun. **18** Sa kabuuan ng banal na lungsod ay may 284 na mga Levita. **19** Ang mga tagapagbantay ng tarangkahan: sina Akub, Talmion, at kanilang mga kasamahan, na nagbabantay ng mga tarangkahan, 172 mga lalaki. **20** At ang natira mula sa Israel at sa mga pari at sa mga Levita ay naroon sa lahat ng mga bayan ng Juda. Bawat isa ay nanirahan sa sariling minanang lipuin. **21** Ang mga manggagawa ng templo ay nanirahan sa Ofel, at sina Ziba at Gispa ang namahala sa kanila. **22** Ang pangunahing pinuno ng mga Levita na naglilingkod sa Jerusalem ay si Uzi na anak ni Bani na anak ni Hashabias na anak ni Matanias na anak ni Mica, mula sa mga kaupo-apuhan ni Asap na mga mang-aawit na namamahala sa gawain sa tahanan ng Diyos. **23** Sila ay nasa ilalim ng mga kautusan ng hari at mahigpit na kautusan ang ibinibigay sa mga mag-aawit na araw-araw kailangang gawin. **24** At si Petahias na anak ni Mesezabel, mula sa kaupo-apuhan ni Zera na anak ni Juda, ay palaging nasa tabi ng hari sa lahat ng usapin tungkol sa mga tao. **25** Tungkol sa mga nayon at kanilang mga bukirin, ilan sa mga mamamayan ng Juda ay nanirahan sa Kiriath Arba at sa mga nayo nito, at sa Dibon at mga nayon nito, at sa Jekabzeel at mga nayon nito. **26** Sila ay nanirahan din sa Jeshua, Molada, Beth-Pele, **27** Hazar-shual, Beer-seba at mga nayon nito. **28** At sila ay nanirahan sa Ziklag, Mecon, at mga nayon nito, **29** sa En-rimon, Zora, Jarmut, **30** Zanoa, Adullam, at mga nayon nito, at sa Laquis sa kabukiran nito at sa Azeka at mga nayon nito. Kaya nanirahan sila mula sa Beer-seba patungo sa lambak ng Ben Hinom. **31** Ang mga lipi ni Benjamin ay nanirahan din mula paakyat sa Geba, at Micmas, at Ajia, at sa Bethel at kanilang mga nayon. **32** Sila ay nanirahan din sa Anatot, Nob, Ananias, **33** Hazor, Rama, Gitaim, **34** Hadid, Zeboim, Nebalat, **35** Lod, at Ono, ang lambak ng mga manggagawa. **36** Ilan sa mga Levita na nanirahan sa Juda ay itinalaga sa bayan ni Benjamin.

12 Ito ang mga pari at mga Levita na umakyat kasama sina Zerubabel na anak ni Sealtiel at kasama ni Joesue: sina Sereias, Jeremias, Ezra, **2** Amarias, Maluc, Hatus, **3** Secanias, Rehum, at Meremot. **4** Naroon sina Ido, Gineto, Abijas, **5** Mijamin, Maadias, Bilga, **6** Semaias, at Joiarib, Jedaias. **7** Sina Saul, Amok, Hilkias, at Jedaias. Ito ang mga pinuno ng mga pari at kanilang mga kasamahan sa mga araw ni Joesue. **8** Ang mga Levita ay sina Joesue, Binui, Kadmiel, Serebias, Juda, at Matanias, na siyang tagapangasiwa sa mga awit ng pasasalamat, kasama ang kaniyang mga kasamahan. **9** Sina Bakbukuias at Uno, ang kanilang mga kasamahan, ay nakatayo sa tapat nila habang may gawain. **10** Si Joesue ang ama ni Jehoiakim, si Joiakim ang ama ni Eliasib, si Eliasib ang ama ni Joiada, **11** si Joiada ang ama ni Jonatan, at si Jonatan ang ama ni Jadua. **12** Sa mga araw ni Jehoiakim ito ang mga pari, ang mga pinuno ng mga ama ng mga pamilya: Si Meraias ang pinuno ni Seraias, si Hananias ang pinuno ni Jeremias, **13** si Mesulam ang pinuno ni Ezra, si Jehohanan ang pinuno ni Amarias, **14** si Jonatan ang pinuno ni Maluqui, at si Jose ang pinuno ni Sebanias. **15** Sa pagpapatuloy, si Adna ang pinuno ni Harim, si Helkai ang pinuno ni Meraiot, **16** si Zacarias ang pinuno ni Ido, si Mesulam ang pinuno ni Gineton, at **17** si Zicri ang pinuno ni Abijas. Mayroon ding pinuno si Miniamin. Si Piltai ang pinuno ni Moadias. **18** Si Samua ang pinuno ni Bilga, si Jehonatan ang pinuno ni Semaias, **19** si Matenai ang pinuno ni Joiarib, si Uzi ang pinuno ni Jedaias, **20** si Kalai ang pinuno ni Salai, si Eber ang pinuno ni Amok, **21** si Hashabias ang pinuno ni Hilkias, at si Nathanael ang pinuno ni Jedaias. **22** Sa mga araw ni Eliasib, ang mga Levitang sina Eliasib, Joiada, Johanan, at Jadua ay naitala bilang mga pinuno ng mga pamilya, at ang mga pari ay naitala habang naghahari si Dario ang Persiano. **23** Ang mga kaupo-apuhan ni Levi at ang mga pinuno ng kanilang mga pamilya ay naitala sa Aklat ng mga Salaysay hanggang sa mga araw ni Johanan na anak ni Eliasib. **24** At ang mga pinuno ng mga Levita ay sina Hashabias, Serebias, at Josue na anak ni Kadmiel, kasama ang kanilang mga kasamahan na nakatayo sa tapat nila para magbigay ng papuri at magbigay ng pasasalamat, tumutugon ng pangkat

sa pangkat, bilang pagsunod sa utsos ni David, ang lingkod ng Diyos. **25** Sina Matanias, Bakbukuias, Obadias, Mesulam, Talmon at Akub ay mga tagapagbantay ng tarangkahan na nakatayong nagbabantay sa mga bodega ng mga tarangkahan. **26** Naglingkod sila sa mga araw ni Joakim na anak ni Josue na anak ni Jehozadak, at sa mga araw ni Nehemias ang gobernador at ni Ezra ang pari at eskriba. **27** Sa pagtatalaga ng pader ng Jerusalem, hinanap ng mga tao ang mga Levita saanman sila nanirahan, para dalihin sila sa Jerusalem para magdiwang ng pagtatalaga ng may kagalakan, may pasasalamat at umaawit na may mga pompiyang, alpa, at may mga lira. **28** Ang samahan ng mga mang-aawit ay sarma-samang nagtipon mula sa distrito sa paligid ng Jerusalem at mula sa mga nayon ng mga taga-Netofa. **29** Sila ay nagmula rin sa Beth Gilgal at mula sa mga kabukiran ng Geba at Azmatvez, dahil ang mga mang-aawit ay gumanawa ng mga nayon para sa kanilang mga sarili sa paligid ng Jerusalem. **30** Ang mga pari at ang mga Levita ay dinanalisyang kanilang mga sarili, at pagkatapos ay dinanalisy nila ang mga tao, ang mga tarangkahan, at ang pader. **31** Pagkatapos ay kasama ko ang mga pinuno ng Juda na umakyat sa taas ng pader, at ngatalaga ako ng dalawang malaking pangkat ng mang-aawit na magbibigay pasasalamat. Ang isa ay pumunta sa kanan ng pader patungo sa Tarangkahan ng Dumi. **32** Si Hoshaias at kalahati ng mga pinuno ng Juda ay sumunod sa kanila, **33** at pagkatapos nila ay pumunta sina Azarias, Ezra, Mesulam, **34** Juda, Benjamin, Semaias, Jeremias, **35** at ilan sa mga anak ng mga pari na may mga trumpeta, at si Zaccarias na anak ni Jonatan na anak ni Semaias na anak ni Matanias na anak ni Micaias na anak ni Zucar, ang kaapu-apuhan ni Asaf. **36** Naroon din ang mga kamag-anak ni Zaccarias, sina Semaias, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Nathanael, Juda, Hanani, na may instrumento sa musika ni David ang lingkod ng Diyos. Si Ezra ang eskriba ay nasa harap nila. **37** Sa pamamagitan ng Tarangkahan ng Bukal, sila ay pumanhik sa pamamagitan ng mga haggданan sa lungsod ni David paakyat ng pader, sa itaas ng palasyo ni David, patungo sa Tarangkahan ng Tubig sa silangan. **38** At ang ibang pangkat ng mang-aawit na nagbigay pasasalamat ay pumunta sa ibang direksyon. Sinundan ko sila sa pader kasama ang kalahati ng mga tao, sa itaas ng Tore ng mga Pugon, sa Malapad na Pader, **39** at sa itaas ng Tarangkahan ng Efraim, at sa pamamagitan ng Lumang Tarangkahan, at sa pamamagitan ng Tarangkahan ng Isda, at ng Tore ni Hananel at ng Tore ng Sandaan, patungo sa Tarangkahan ng mga Tupa, at huminto sila sa Tarangkahan ng Bantay. **40** Kaya ang parehong mga pangkat ng mang-aawit na nagbigay pasasalamat ay pumunta kung saan sila nakatalaga sa tahanan ng Diyos, at pumunta rin ako kung saan ako nakatalaga kasama ang kalahati ng mga pinuno. **41** At ang mga pari ay pumunta rin kung saan sila nakatalaga: sina Eliakim, Maaseias, Miniamin, Micaias, Eloenai, Zaccarias, at Hananias, na may mga trumpeta, **42** sina Maaseias, Semaias, Eleazar, Uzi, Jehohanan, Malquijas, Elam, at Ezer. Ang mga mang-aawit ay umawit kasama si Jezrahias bilang tagapanguna. **43** At ngahandog sila ng maraming mga alay ng araw na iyon, at nagsaya, dahil dinulot ng Diyos na sila ay magdiwang ng may labis na kagalakan. Ang mga babae rin at mga bata ay nagsaya. Kaya ang kagalakan ng Jerusalem ay maririn mula sa malayo. **44** Sa araw na iyon ang mga lakali ay itinalaga na maging tagapangasiwa sa mga silid-imbakan para sa mga kontribusyon, mga unang bunga, at mga ikapu, para ipurni nila ang mga bahagi na hiningi ng kautusan para sa mga pari at para sa mga Levita. Ang bawat isa ay inatasang magtrabaho sa mga bukirin malapit sa mga bayan. Dahil ang mga taga-Juda ay nagsaya para sa mga pari at mga Levita na nakatayo sa harapan nila. **45** Naisagawa nila ang paglilingkipod sa kanilang Diyos, at sa gawain ng pagdaddalsay, bilang pagpapanatili sa utsos ni David at ni Solomon na kaniyang anak, at gayundin ang mga mang-aawit at mga tagapagbantay ng tarangkahan. **46** Sa mahabang panahon, sa mga araw ni David at Asaf, ay mayroong mga tagapamahala ng mga mang-aawit, at mayroon mga awiting papuri at pasasalamat sa Diyos. **47** Sa mga araw ni Zerubabel at sa mga araw ni Nehemias, lahat ng mga Israelita ay nagbigay ng kanilang pang-araw-araw na mga bahagi para sa mga mang-aawit at mga tagapagbantay ng tarangkahan. Itinabi nila ang bahagi na para sa mga Levita, at ang mga Levita ay itinabi ang bahagi para sa mga kaapu-apuhan ni Aaron.

13 Nang araw na iyon binasa nila ang Aklat ni Moises na naririnig ng mga tao. Natuklasan nila na nakasulat doon na walang Ammonita o

Moabitang dapat sumali sa kapulungan ng Diyos, magpakailaman. **2** Ito ay dahil hindi sila lumapit sa mga mamamayan ng Israel nang may tinapay at tubig, sa halip binayaran nila si Balaam para sumpain ang Israel. Gayumpaman, ginawa ng ating Diyos na isang pagpapala ang sumpa. **3** Nang narinig nila ang Batas, pinaalis nila mula sa Israel ang bawat dayuhan. **4** Bago nito, si Eliasib na pari ay itinalaga sa mga imbakan ng tahanan ng ating Diyos. Siya ay kamag-anak ni Tobias. **5** Naghanda si Eliasib ng isang malaking imbakan para kay Tobias, kung suna pinaglalagyan dati ng mga handog na pagkaing butil, ng insenso, mga kagamitan, at ng mga ikapu ng butil, bagong alak, at ng langis, na itinalaga para sa mga Levita, mga mang-aawit, mga tagapagbantay ng tarangkahan, at ang mga ambag para sa mga pari. **6** Pero wala ako sa Jerusalem nang mga panahong ito. Dahil pumunta ako sa hari ng Babilonia na si Artaxerxes sa kaniyang itatlongtulup ng dalawang taon. Pagkatapos ng ilang panahon ay humingi ako ng pahintulot sa hari para umalis, **7** at bumalik ako sa Jerusalem. Nabatid ko ang kasamaan na ginawa ni Eliasib sa pagbibigay kay Tobias ng isang imbakan sa patyo ng bayah ng Diyos. **8** Nagalit ako nang lubos at itinapon ko ang lahat ng mga kagamitan sa bayah ni Tobias palabas ng imbakan. **9** Iniuutos ko na gawin nilang dalisay ang mga imbakan, at ibinalik ko sa loob ng mga ito ang mga kagamitan sa tahanan ng Diyos, ang mga handog na pagkaing butil, at ang insenso. **10** At nalaman ko na ang mga bahaging nakatakda para sa mga Levita ay hindi naibigay sa kanila, kaya naman mabilis nilang nilisan ang templo, ang bawat isa sa kani-kaniyang bikuid, tulad din ng ginawa ng mga mang-aawit. **11** Kaya hinrap ko ang mga opisyales at sinabi, "Bakit napabayaan ang bayah ng Diyos?" Tinipon ko sila at inilagay sila sa kanilang mga puwesto. **12** Pagkatapos, dinala ng buong Juda ang ikapu ng butil, ng bagong alak, at ng langis sa mga imbakan. **13** Itinalaga ko bilang mga tagapag-ingat yaman sa mga kamalig na imbakan si Selemias, ang pari, at si Sadoc, ang eskriba, at mula sa mga Levita, si Pedias. Sunod sa kanila ay si Hanan na anak ni Zucar na anak ni Matanias, dahil itinuring silang mapagkakatiwalaan. Ang kanilang mga tungkulay ang ibigay ang mga panustos sa kanilang mga kasamaan. **14** Alalahanin mo ako, aking Diyos, tungkol dito, at huwag niyo ng burahin ang mga ginawa kong magaganda para sa tahanan ng aking Diyos at ang mga pakinabang nitó. **15** Sa mga araw na iyon nakita ko sa Juda ang mga taong umaapak sa mga pigaan ng ubas sa Araw ng Pamamahinga at nagpapasok ng mga tumpok ng butil at isinakay ang mga ito sa mga asno, at pati alak, mga ubas, mga igos, at lahat ng uri ng mga mabibigat na pasanin, na dinala nila sa Jerusalem sa Araw ng Pamamahinga. Tinutulan ko sila sa pagtitinda ng pagkain sa araw na iyon. **16** Ang mga lalaking mula sa Tiro na nakatira sa Jerusalem ay naggadalang mga isda at lahat ng uri ng mga kalakal, at itininda nila ang mga iyon sa Araw ng Pamamahinga sa mga mamamayan ng Juda at sa lungsod! **17** Kaya hinrap ko ang mga pinuno ng Juda, "Ano itong masamang bagay na iyonng ginagawa, nilalapastangan ninyo ang Araw ng Pamamahinga? **18** Hindi ba ito ang ginawa ng iyonng mga amá? At hindi ba naggadalang ating Diyos ng lahat ng kasamaang ito sa atin at sa lungsod na ito? Ngayon naggadala kayo ng mas higit pang poot sa Israel dahil sa paglalapastangan ng Araw ng Pamamahinga." **19** Nang dumilim na sa mga tarangkahan ng Jerusalem bago ang Araw ng Pamamahinga, iniutios ko na ang mga pinto ay isara at hindi dapat buksan ang mga ito hanggang sa matapos ang Araw ng Pamamahinga. Inilagay ko ang ilan sa aking mga lingkod sa mga tarangkahan para walang kargada ang maipasok sa Araw ng Pamamahinga. **20** Ang mga mangangalakal at tagapagtinda ng lahat ng uri ng panindia ay nanatili sa labas ng Jerusalem ngisa o dalawang beses. **21** Pero binalaan ko sila, "Bakit kayo nananatili sa labas ng pader? Kung uulitin niyo iyon, pagbubuhutan ko kungo ng kamay!" Mula nang panahong iyon hindi na sila pumunta sa Araw ng Pamamahinga. **22** At inutusan ko ang mga Levita na gawing dalisay ang kanilang mga sarili, at lumapit at bantayan ang mga tarangkahan, para gawing banal ang Araw ng Pamamahinga. Alalahanin mo rin ako dahil dito, aking Diyos, at kaawaan mo ako dahil sa katapatan ng pangako mo na mayroon ka para sa akin. **23** Sa mga araw na iyon nakita ko rin ang mga Judio na nag-asawa ng mga babae mula sa Asdod, Ammon, at Moab. **24** Kalahati sa kanilang mga anak ang nakakapagsalita ng wika ng Asdod, pero hindi sila makapagsalita ng wika ng Juda, liban sa isang wika ng ibang mga bansa. **25** Kaya hinrap ko sila, at isinumpa, at sinaktan ko ang iba sa kanila at sinabunutan ko sila. Pinasumpa ko sila sa Diyos, na nagsasabing, "Hindi niyo dapat ibigay ang iyonng mga anak na babae sa kanilang mga anak na lalaki, o kunin ang

kanilang mga anak na babae para sa inyong mga anak na lalaki, o para sa inyong mga sarili. **26** Hindi ba si Solomon na hari ng Israel ay nagkasala nang dahil sa mga babaeng ito? Sa maraming mga bansa walang haring tulad niya, at siya ay minahal ng kaniyang Diyos. At ginawa siya ng Diyos na hari ng buong Israel. Gayunpaman, ang kaniyang mga dayuhang asawa ang nagtulak sa kaniyang magkasala. **27** Dapat nga ba kaming makining sa inyo at gawin ang lahat ng malaking kasamaang ito, at kumilos ng may pagtataksil laban sa ating Diyos sa pamamagitan ng pag-aasawa ng mga dayuhang babae?" **28** Isa sa mga anak ni Joiada anak ni Eliasib na punong pari ay manugang na lalaki ni Sanbalat ang Horonita. Kaya, inalis ko siya sa aking presensya. **29** Alalahanin mo ang mga ito, aking Diyos, dahil sa nilapastangan nila ang kaparian, at ang tipan ng kaparian at ang mga Levita. **30** Kaya nilinis ko sila mula sa lahat ng dayuhan, at itinatag ang mga tungkulin ng mga pari at ng mga Levita, bawat isa sa kani-kanyang mga tungkulin. **31** Naglaan ako para sa handog ng mga kahoy sa itinakdang mga oras at para sa mga unang bunga. Alalahanin niyo ako, aking Diyos, magpakailanman.

Ester

1 Sa mga araw ni Assuero (ito ang Assuero na naghari mula India hanggang sa Ethiopia, mahigit 127 lalawigan), **2** sa mga araw na iyon naupo si Haring Assuero sa kanyang maharlilikang trono sa kuta ng Susa. **3** Sa ikatlong taon ng kanyang paghahari, nagbigay siya ng isang pista sa lahat ng kanyang mga opisyal at kanyang mga lingkod. Ang hukbo ng Persia at Media, ang magigiting na mga Lalaki, ang mga gobernador ng mga lalawigan ay nasa kanyang harapan. **4** Ipinakita niya ang yaman ng karangyaan ng kanyang kaharian at ang dangan ng kaluwalhatian ng kanyang kadaikilaan nang maraming araw, sa loob ng 180 araw. **5** Nang natapos ang mga araw na ito, nagbigay ang hari ng pista na tumagal ng pitong araw. Ito ay para sa lahat ng tao sa palasyo ng Susa, mula sa pinakadakila hanggang sa pinakahamak. Ildinao ito sa bulwagan ng hardin ng palasyo ng hari. **6** Ang bulwagan ng hardin ay pinalamanut ng mga kurtina na kulay puti ang tela at kulay-ube, na may mga tali ng pinong lino at kulay-ube, ibininti sa sabitang pilak mula sa mga haliging marmol. May mga sopang ginto at pilak na nasa bangketang may dibuhong palamuti na yari sa batong kristal, marmol, ina ng perlas, at mga batong parilatang na may kulay. **7** Ang mga inumin ay inihain sa mga gintong tasa. Di-pangkaraniwan ang bawat tasa, at maraming maharlilikang alak na dumating dahil sa pagiging mapagbigay ng hari. **8** Ang inuman ay isinagawa alinsundot sa kautusang, "Dapat walang pilitan." Nagbigay ng mga utos ang hari sa lahat ng mga tauhan ng kanyang palasyo na gawin para sa kanila ang anumang naisin ng bawat panauhin. **9** Pati si Reyna Vashti ay nagbigay ng pista para sa mga kababihan sa maharlilikang palasyo ni Haring Assuero. **10** Sa ikapitong araw, nang ang puso ng hari ay nasisiyahan dahil sa alak, sinabihan niya sina Memuhan, Biztha, Harbona, Bigtha, Abagtha, Zethar at Carcas (ang pitong opisyal na naglilingkod sa harap niya), **11** na dalhin si Reyna Vashti sa harap niya dala ang kanyang maharlilikang korona. Gusto niyang ipakita sa mga tao at mga opisyal ang kanyang kagandahan, sapagkat ang mga katangan niya ay napakaganda. **12** Ngunit tumangging sunudon si Reyna Vashti sa salita ng hari na ipinadala sa kanya ng mga opisyal. Pagkatapos labis na nagalit ang hari; nag-alab ang matinding galit sa kalooban niya. **13** Kaya sumangguni ang hari sa mga Lalaking kilalang matalino, na nakakaintindi sa mga panahon (dahil ito ang pamamarahan ng hari sa lahat ng mga bihasa sa batas at paghahatol). **14** Ngayon ang mga taong malapit sa kanya ay sina Carshena, Shethar, Admatha, Tarshish, Meres, Marsena at Memucan, pitong prinsipe ng Persia at Media. May paraan sila ng paglapit sa hari, at may pinakamataas na mga katungkuluan sa loob ng kaharian. **15** "Alinsundot sa batas, ano ang gagawin kay Reyna Vashti dahil hindi niya sinundot ang utos ni Haring Assuero, na dinala sa kanya ng mga opisyal?" **16** Sinabi ni Memucan sa harap ng hari at ng mga opisyal, "Hindi lamang laban sa Hari nakagawa ng mali si Reyna Vashti, kundi pati na rin sa lahat ng mga opisyal at lahat ng taong nasa loob ng lahat ng lalawigan ni Haring Assuero. **17** Dahil ang paksa ng reyna ay malalamang lahat ng kababaihan. Magdudulot ito sa kanila na ituring nang may paghamak ang kanilang mga asawa. Sasabihin nilang, 'Inutusan ni Haring Assuero si Vashti ang reyna na pumunta sa kanyang harapan, ngunit tumanggi siya.' **18** Bago pa matapos ang mismang araw na ito ang mararangal na mga babae ng Persia at Media na nakaririn sa paksa ng reyna ay magsasabi ng parehong bagay sa lahat ng mga opisyal ng hari. Magkakaroon ng matinding paghamak at galit. **19** Kung ito ay makalulugod sa hari, hayaang isang maharlilikang kautusang palabasin mula sa kanya, at hayaan itong maiwasul sa mga batas ng mga Persiano at ng mga Medeo, na hindi na maaaring pawalang-bisa, upang si Vashti ay hindi na muling makapunta sa harap niya. Hayaan ang hari na ibigay ang kanyang kalagayan bilang reyna sa ibang higit na mabuti kaysa kanya. **20** Nang maihayag na ang utos ng hari sa lahat ng kabuuang lawak ng kaharian, lahat ng asawa ay pararangalan ang kanilang mga asawa, mula sa pinakadakila hanggang sa pinakamaliit ang kahalagahan." **21** Ang hari at kanyang mga marangal na kalakihan ay nasisiyahan sa kanyang payo, at ginawa ng hari ang panukala ni Memucan. **22** Nagpadala siya ng mga liham sa lahat ng maharlilikang lalawigan, sa bawat lalawigan sa sarili nitong pagsulat, at sa bawat tao sa kanilang sariling wika. Iniuos niya na ang bawat Lalaki ay dapat maging amo ng kanyang sariling sambahan. Ang utos na ito ay ibinigay sa wika ng bawat tao sa imperyo.

2 Pagkatapos ng mga bagay na ito, nang humupa ang galit ni Haring Assuero, naisip niya si Vashti at kung ano ang ginawa niya. Inisip din niya ang tungkol sa kautusang ginawa niya laban kay Vashti. **2** Pagkatapos ay sinabi ng mga binatang tauhan ng Hari na naglilingkod sa kanya, "Hayaang magsagawa ng paghahanap sa ngalan ng hari para sa mga magagandang dalagang birhen." **3** Hayaang humirang ang hari ng mga opisyal sa lahat ng mga lalawigan ng kanyang kaharian, upang pagsama-samahan ang lahat ng magagandang mga dalagang birhen sa harem sa palasyo ng Susa. Hayaan silang mailagay sa ilalim ng pangangalaga ni Hegai, ang opisyal ng hari, na siyang namamahala sa mga babae, at hayaang ibigay niya ang kanilang mga pampaganda. **4** Hayaan ang sinumang dalagang babaeng makalugod sa hari na maging reyna kapalit ni Vashti." Naibigan ng hari ang payong ito at ginawa niya ito. **5** Mayroong isang Judio na nakatira sa siyudad ng Susa na nagngangalang Mordecai, anak na Lalaki ni Jair na apo ni Simei na anak na Lalaki ni Kis na lipi ni Benjamin. **6** Kinuha siya palayo mula sa Jerusalem kasama ng mga tinapon pati na mga dinakip na kasama ni Jehoiakin, hari ng Juda, na tinangay ni Nebuchadezzar na hari ng Babilonia. **7** Siya ang nag-aalaga kay Hadasa, iyon ay, si Esther, ang anak na babae ng kanyang tiyo, sapagkat wala ni siyang ama o ina. Ang dalaga ay may magandang hugis at kaibig-ibig ang parilabas na anyo. Inaruga siya ni Mordecai na parang sariling anak. **8** Nang pinahayag ang utos at batas ng hari, maraming dalaga ang dinala sa palasyo ng Susa. Sila ay inilagay sa ilalim ng pangangalaga ni Hegai. Dinala rin si Esther papuntang palasyo ng hari at inilagay sa ilalim ng pangangalaga ni Hegai, ang siyang tagapangasiwa sa mga dalaga. **9** Ang dalaga ay nakapag-bigay lugod sa kanya, at nauhuwa niya ang pabor nito. Agad niya itong binigyan ng mga pampaganda at bahagi ng pagkain niya. Itinalaga niya sa kanya ang pitong aliping babae mula sa palasyo ng hari, at siya at mga aliping babae ay inilipat niya sa pinakamagandang lugar sa bayah ng mga kababaihan. **10** Walang sinumang sinabihan si Esther kung sino ang kanyang lahi o mga kamag-anak, sapagkat sinabihan siya ni Mordecai na huwag sabihin. **11** Araw-araw naglalakad si Mordecai papunta at pabalik sa harapan ng patyo sa labas ng bayah ng mga kababaihan, upang malaman ang tungkol sa kapakanan ni Esther, at tungkol sa kung ano ang gagawin sa kanya. **12** Nang dumating ang pagkakataon para sa bawat dalaga upang pumunta kay Haring Assuero—sa pagtundong mga alintuntunin para sa mga babae, ang bawat babae ay kinakailangang tapusin ang labindilawang buwan ng pagpapaganda, anim na buwan na may langis ng mira, at anim na may pabango at pampaganda — **13** Kapag ang dalaga ay pumunta sa hari, anuman ang kagustuhan nito ay ibinibigay sa kanya mula sa bayah ng mga kababaihan, para madala niya sa palasyo. **14** Sa gabi siya ay papasok, at sa umaga siya ay babalik sa ikalawang tahanan ng mga babae, at sa pangangalaga ni Saasgaz, ang opisyal ng hari, na siyang namamahala sa ibang mga asawa. Hindi na siya muling makakababalik sa hari maliban na lamang kung siya ay malugod sa kanya at ipatawag siyang muli. **15** Ngayon nang dumating ang panahon para kay Esther (anak na babae ni Abihail, ang tiyo ni Mordecai, na siyang kumuhang sa kanya bilang sariling anak) na pumunta sa hari, hindi siya humingi ng anumang bagay subalit kung ano ang iminungkah ni Hegai na namamahala sa mga babae. Ngayon naibigan si Esther ng sinumang makakita sa kanya. **16** Dinala si Esther kay Haring Assuero sa maharlilikang tirahan sa ika-sampung buwan, ang buwan ng Tebeth, sa ikapitong taon ng kanyang pamumuno. **17** Higit na minamahal ng hari si Esther sa lahat ng mga babae, nauhuwa nito ang pabor at kabaitan sa harapan niya, higit sa lahat ng ibang mga birhen, kaya ipinatong niya ang maharlilikang korona sa ulo nito at ginawa siyang reyna sa halip na si Vasti. **18** Nagbigay ang hari ng isang malaking handaan para sa lahat ng mga opisyal at mga aliping niya, "Handaan ni Esther," at nagbigay siya ng kaluwagan mula sa pagbubuwis sa mga lalawigan. Nagbigay rin siya ng mga regalo na may pangmaharlilikang pagkabukas-palad. **19** Nang tipunin ang mga birhen sa ikalawang pagkakataon, si Mordecai ay naka-upo sa tarangkahang ng Hari. **20** Hindi pa sinabi ni Esther ang tungkol sa kanyang mga kamag-anak o kanyang lahi, tulad ng tagubilin ni Mordecai sa kanya. Patuloy niyang sinunod ang payo ni Mordecai tulad ng ginawa niya nang pinapalaki siya nito. **21** Sa panahon ngayon, habang si Mordecai ay nakaupo sa tarangkahang ng hari, dalawa sa mga opisyal ng hari na sina Bigtan at Teres, na nagbabantay sa daanan ng pintuan, ay nagalit at naghanap ng paraan para gumawa ng masama kay Haring Assuero. **22** Nang mapag-

alamang ni Mordecai ang bagay na ito, sinabihan niya si Reyna Esther, at kinausap ni Esther ang hari sa ngalan ni Mordecai. **23** Ang ulat ay siniyasat at naputunayan, kaya binitay ang dalawang lalaki sa bitayan. Isinulat ang pangyayaring ito sa Aklat ng mga Alaala sa presensya ng hari.

3 Pagkatapos ng mga bagay na ito, itinaas ni Haring Assuero ang tungkulin ni Haman na anak na lalaki ni Hammedatha na Agageo, at inilagay ang sentro ng kanyang kapangyarihan na mataas sa lahat ng opisyal na kasama niya. **2** Lahat ng mga lingkod ng hari na nasa tarangkahang hari ay palaging lumuluhod at nagpapatirata kay Haman tulad ng inutos ng hari na gawin nila. Ngunit si Mordecai ay hindi lumuhod ni pinatirata ang kanyang sarili. **3** Pagkatapos ng mga lingkod ng hari na nasa tarangkahang hari ay sinabihani si Mordecai, "Bakit mo sinusweldo ang utes ng hari?" **4** Kinausap nila siya araw-araw, ngunit tumanggi siyang sundin ang kanilang kagustuhan. Kaya kinausap nila si Haman upang alamin kung ang usapin tungkol kay Mordecai ay mananatiling ganoon, sapagkat sinabi niya na siya ay isang Judio. **5** Nang makita ni Haman na si Mordecai ay hindi lumuhod at yumuko sa kanya, napuno si Haman ng matinding galit. **6** May paghamak na inisip niya ang pagpatay lamang kay Mordecai, sapagkat sinabi ng mga lingkod ng hari kung sino ang lahi ni Mordecai. Gustong lipulin ni Haman lahat ng mga Judio, ang lahi ni Mordecai, na nasa buong kaharian ni Assuero. **7** Sa unang buwan (yon ay ang buwan ng Nisan), sa ikalabindalawang taon ni Haring Assuero, nagtapon sila ng Pur—iyon ay, nagpalabutanila sila—sa harapan ni Haman—palabutan sa bawat araw matapos ang araw at buwan, upang pumili ng araw at buwan— hanggang mapili nila ang ikalabindalawang buwan (ang buwan ng Adar). **8** Pagkatapos sinabi ni Haman kay Haring Assuero, "May isang lahiang nagkalat at natatira sa lahat ng lalawigan ng iyong kaharian. Ang kanilang mga batas ay iba mula sa ibang mga tao, at hindi nila sinusunod ang mga batas ng hari, kaya hindi nararapat para sa hari na hayaan silang manatili. **9** Kung mamarapatin ng hari, magbibigay ng utes upang patayin sila, at maglalagay ako ng sampung libong talentong pilak sa kamay ng namamahala sa kalakalan ng hari, upang ilagay nila ito sa kabang-yaman ng hari." **10** Pagkatapos ay hinubad ng hari ang pansyong singsing sa kanyang kamay at ibinigay ito kay Haman na anak na lalaki ni Hammedatha ng Agageo, ang kaaway ng mga Judio. **11** Sinabi ng hari kay Haman, "Sisiguraduhin kong maibalki ang pera sa iyo at sa iyong lahi. Magagawa mo anuman ang iyong naaisin para dito." **12** Pagkatapos ay pinatawag ang mga manunulat ng hari sa ikalabintatlong araw ng unang buwan, at isang utes na naglalaman ng lahat ng inutos ni Haman ang sinulat para sa mga panlalawigang gobernador ng hari, iyong mga namumuno sa lahat ng lalawigan, sa mga gobernador ng iba't ibang mga lahi, at sa lahat ng mga opisyal ng lahat ng tao, sa bawat lalawigan sa sarili nilang pagsulat, at sa bawat tao sa sarili nilang wiwa. Ito ay isinulat sa pangalan ni Haring Assuero at sinelyuhan ng kanyang singsing. **13** Ang mga kasulatan ay inihatiid sa pamamagitan ng tagahatiid ng liham sa lahat ng lalawigan ng hari, upang lipulin, patayin, at wasakin ang lahat ng Judio, mula bata hanggang matanda, mga bata at kababaian, sa isang araw—sa ikalabintatlong araw ng ikalabindalawang buwan (ang buwan ng Adar)—at samsamang kanilang mga ari-arian. **14** Ang kopya ng liham ay ginawang batas sa bawat lalawigan. Sa bawat lalawigan ito ay ipinagbigay-alam sa lahat ng mga tao na dapat silang maghahanda para sa araw na ito. **15** Lumabas ang mga tagahatiid at nagmadaling ipinamahagi ang kautusuan ng hari. Ang batas ay ipinamahagi rin sa palasyo ng Susa. Ang hari at si Haman ay umupo upang uminom, ngunit ang siyudad ng Susa ay nasa kaguluan.

4 Nang malaman ni Mordecai ang lahat ng ginawa, pinunit niya ang kanyang mga damit at isinuot ang telang magaspang at mga abo.

Lumabas siya sa gitna ng siyudad, at umiyak ng isang malakas at mapait na iyak. **2** Pumunta lamang siya hanggang sa tarangkahang ng hari, dahil walang sinuman ang pinaihintulutang makadaan dito na nakadamit ng telang magaspang. **3** Sa bawat lalawigan, saan man nakarating ang utes at batas ng hari, mayroong matinding pagluluksa ang mga Judio, may pag-aayuno, iyakan, at taghuyan. Marami sa kanila ang nakahiga sa telang magaspang at mga abo. **4** Nang ang mga kabataang babae ni Esther at kanyang mga lingkod ay dumating at sinabihan siya, ang reyna ay nagdalamhati. Nagpadala siya ng mga damit upang damitan si Mordecai

(para mahubad niya ang kanyang telang magaspang), subalit ayaw niyang tanggapin ang mga ito. **5** Pagkatapos pinatawag ni Esther si Hathach, isa sa mga opisyal ng hari na naatasan para paglingkuran siya. Inutusan niya ito na pumunta kay Mordecai para alamin kung ano ang nangyari at ano ang ibig sabihin nito. **6** Kaya nagpunta si Hathach kay Mordecai sa plasa ng siyudad sa harap ng tarangkahang ng hari. **7** Iniuulat ni Mordecai sa kanya ang lahat ng nangyari sa kanya, at ang kabuuang halaga ng pilak na pinangako ni Haman para timbangin at ilagay sa pananalapi ng hari upang ipapatay ang mga Judio. **8** Binigyan niya rin siya ng kopya ng batas na nilathala sa Susa para sa pagkawasak ng mga Judio. Ginawa niya ito upang maipakita ito ni Hathach kay Esther, at mabigyan niya siya ng pananagutan ng pagpunta sa hari para hingin ang kanyang pabor, at magmakaawa sa kanya ngalan ng kanyang lahi. **9** Kaya pumunta si Hathach kay Esther at sinabi sa kanya kung ano ang sinabi ni Mordecai. **10** Pagkatapos kinausap ni Esther si Hathach at sinabi sa kanya bumalik kay Mordecai. **11** Sinabi niya, "Ang lahat ng mga lingkod ng hari at mga tao sa mga lalawigan ng hari ay nakakaalam na kung sinumang lalaki o babae ang pumunta sa hari sa panloob na bulwagan nang hindi pinapatawag, mayroon lamang isang batas: na siya ay dapat patayin—maliban sa sinuman na iunat ng hari sa kanya ang gintong setro upang mabuhay siya. Hindi pa ako pinapatawag upang pumunta sa hari sa tatlumpung araw na ito." **12** Kaya iniuulat ni Hathach ang sinabi ni Esther kay Mordecai. **13** Pinabalik ni Mordecai ang mensaheng ito: "Hindi mo dapat isipin na sa palasyo ng hari, makakatakas ka higit pa sa ibang mga Judio. **14** Kung mananatili kang tahimik sa oras na ito, ang pagsaklolo at paglilitgas ay darating para sa mga Judio mula sa ibang lugar, subalit ikaw at ang sambahan ng iyong ama ay mamamatay. Sinong nakakaalam kung dumating ka sa maharlikang kalagayan para sa panahong tulad nito?" **15** Pagkatapos pinadala ni Esther ang mensaheng ito kay Mordecai, **16** "Pumunta ka, tipunin mo ang lahat ng mga Judio na naninirahan sa Susa, at mag-aayuno kayo para sa akin. Huwag kayong kumain o uminom ng tatlong araw, gabi o araw. Ako at ang aking mga kabataang babae ay mag-aayuno sa parehong paraan. Pagkatapos pupunta ako sa hari, kahit na labag ito sa batas. At kung ako ay mamamatay, ako ay mamamatay." **17** Pumunta si Mordecai at ginawa ang lahat ng sinabi ni Esther na kanyang gagawin.

5 Makilipas ng tatlong araw, isinuot ni Esther ang kanyang damit pangreyna at nagtunto upang tumayo sa panloob na patyo ng palasyo ng hari, sa tapat ng bahay ng hari. Nakaupo ang hari sa kanyang trono sa loob ng palasyo, parahap sa pasukan ng maharlikang tahanan. **2** Nang makita ng hari si Reyna Esther na nakatayo sa patyo, nakasumpong ito ng pabor sa kanyang paninig. Itinuro niya sa kanya ang kanyang gintong setro na nasa kanyang kamay. Kaya lumpat at hinawakan ni Esther ang dulo ng kanyang setro. **3** Pagkatapos sinabi ng hari sa kanya, "Ano ang naais mo, Reyna Esther? Ano ang iyong kahilingan?" Ibibigay sa iyo hanggang sa kalahati ng aking kaharian." **4** Sinabi ni Esther, "Kung mamarapatin ng hari, hayaan dumalo ang hari at si Haman sa handaan inihanda ko ngayon para sa kanya." **5** Pagkatapos sinabi ng hari "Dalhin agad si Haman, upang gawin kung ano ang sinabi ni Esther." Kaya pumunta ang hari at si Haman sa handaan inihanda ni Esther. **6** Nang inihahain na ang alak sa handaan, sinabi ng hari kay Esther, "Ano ang iyong kahilingan? Ipagkakalooob sa iyo. Ano ang iyong pakiusap? Hanggang kalahati ng aking kaharian, ito ay ipagkakalooob." **7** Sumagot si Esther, "Ito ang aking kahilingan at pakiusap, **8** kung nakasumpong ako ng pabor sa paninig ng hari at mamarapatin ng hari na ipagkakalooob ang aking kahilingan, at igalang ang aking pakiusap. Hayaan na ang hari at si Haman ay dumalo sa ihahanda kong handaan para sa inyo bukas, at sasagutin ko ang katanungan ng hari." **9** Masayang lumabas si Haman nang araw na iyon at may galak sa puso. Ngunit nang makita ni Haman si Mordecai sa tarangkahang ng hari na hindi tumayo ni hindi nangingi sa takot sa kanyang harapan, napuno siya ng matinding galit laban kay Mordecai. **10** Gayunman, nagrimpi si Haman sa kanyang sarili at umuwi sa kanyang sariling bahay. Pinatawag niya ang kanyang mga kaibigan at tinipon sila, kasama si Zeresh na kanyang asawa. **11** Ipinagmalaki ni Haman sa kanila ang karangyaan ng kanyang kayamanan at ang bilang ng kanyang maraming anak na lalaki, kung paano siya sumulong angat sa lahat ng mga opisyal at mga lingkod ng hari. **12** Sinabi ni Haman, "Kahit si Reyna Esther ay walang ibang inimbita na pumunta maliban sa akin kasama ng hari sa handaan na kanyang inihanda. Kahit

bukas muli nya akong inimbitahan kasama ang hari. **13** Ngunit lahat ng ito na aking nararanasan ay walang halaga sa akin, hanggang sa nakikita ko si Mordecai na Judio na nakaupo sa tarangkahaan ng hari.” **14** Kaya sinabi ni Zeres kay Haman na kanyang asawa at sa lahat ng kanyang kaibigan, “Hayaan mo silang gumawa ng bitayang may taas na limampung kubit. Sa umaga makipag-usap ka sa hari na ibitay nila roon si Mordecai. Pagkatapos pumunta kang masaya kasama ng hari sa handaan. Naging kasiya-siya ito kay Haman, at nagpagawa siya ng bitayan.

6 Nang gabing iyon hindi makatulog ang hari. Inutusan nya ang kanyang mga lingkod na dalhin ang mga talaan ng mga pangyayari sa kanyang paghahari, at ito ay basihan nang malakas sa harap ng hari. **2** At natagpuan nakatala roon na isinumbong ni Mordecai ang tungkol kina Bigthana at Teres, dalawa sa mga opisyal ng hari na nagbabantay sa pasukan, na siyang sinubukang saktan si Haring Assuero. **3** Nagtanong ang hari, “Anong karangan at pagkilala ang nagawa kay Mordecai sa paggawa nito?” Pagkatapos sinabi ng kanyang mga kabataang lalaki, na lingkod niya, “Walang anumang nagawa para sa kanya.” **4** At sinabi ng hari, “Sino ang nasa patyo?” Ngayon si Haman ay pumasok sa panlabas na patyo ng bahay ng hari upang kausapin siya tungkol sa pagbitay kay Mordecai sa bitayang inihanda niya para sa kanya. **5** Sinabi ng mga lingkod ng hari sa kanya, “Si Haman ay nakatayo sa patyo.” Sinabi ng hari, “Hayaan siyang pumasok.” **6** Nang pumasok si Haman, sinabi ng hari sa kanya, “Anong dapat gawin sa lalaki na kinalulugdang parangalan ng hari?” Ngayon sinabi ni Haman sa kanyang puso, “Sino ang kinalulugdang parangalan ng hari na higit kaysa sa akin?” **7** Sinabi ni Haman sa hari, “Sa lalaki na kinalulugdang parangalan ng hari, **8** hayaang dalhin ang mga maharalikang balabal, mga balabal na isinuot ng hari, at isang kabayong sinakyan ng hari at sa ulo nito ay ang sagisag ng hari.” **9** Pagkatapos payagang ibigay ang mga balabal at ang kabayo sa isa sa pinakamaramang na opisyal ng hari. Hayaang silang bihisang ang lalaking kinalulugdang parangalan ng hari, at hayaang pasakayin siya sa kabayong liblit sa mga lansangan ng bayan. Hayaang ipahayag nila sa harapan niya, ‘Ganito ang ginagawa sa kinalulugdang parangalan ng hari!’ **10** Pagkatapos sinabi ng hari kay Haman, “Magmadali, kunin mo ang mga balabal at ang kabayo, gaya ng iyong sinabi, at gawin mo iyon kay Mordecai na Judio na nakaupo sa tarangkahaan ng hari. Huwag mabigo sa isa mang bagay na iyong sinabi.” **11** Pagkatapos kinuha ni Haman ang mga balabal at ang kabayo. Binihisan niya si Mordecai at pinasakay sa kabayo patungo sa mga lansangan ng siyudad. Ipinahayag sa unahan niya, “Ganito ang ginagawa sa tao na kinalulugdang parangalan ng hari!” **12** Bumalik si Mordecai sa tarangkahaan ng hari. Ngunit nagmadali si Haman sa kanyang bahay, nagluluksa, na may takip ang ulo. **13** Sinabi ni Haman kay Zeres na kanyang asawa at sa lahat niyang mga kaibigan ang lahat ng bagay na nangyari sa kanya. Pagkatapos sinabi sa kanya ng kanyang mga kalalakihang kilala sa kanilang karunungan, at Zeres na kanyang asawa, “Kapag si Mordecai, ang tao na siyang nagsimula kang bumagsak, ay Judio, hindi mo siya matatalo, ngunit ikaw ay tyik na babagsak sa harap niya. **14** Habang nakikipag-usap sila sa kanya, dumating ang mga opisyal ng hari. Nagmadingal dinala si Haman sa handaang inihanda ni Esther.

7 Kaya pumunta ang hari at si Haman sa pista kasama ni Reyna Esther. **2** Sa ikalawang araw na ito, habang nagsisilbi sila ng alak, sinabi ng hari kay Esther, “Ano ang iyong kahilingan, Reyna Esther? Ipagkakaloob ito sa iyo. Ano ang iyong pakiusap? Hanggang sa kalahati ng karahian, ipagkakaloob ito.” **3** Pagkatapos ay sumagot si Reyna Esther, “Kung nakasumpong ako ng kagandahan loob sa iyong mga mata, hari, at kung ito ay mamarapatin mo, hayaang ibigay sa akin ang aking buhay—ito ang aking kahilingan, at pakiusap ko rin ito para sa aking lahi.” **4** Dahil kami ay ipinagbili, ako at ang aking lahi, upang wasakin, patayin, at lipulin. Kung kami ay ipinagbili lamang sa pagkaalipin, bilang lalaki at babaeng alipin, tatahimik na lang sana ako, sapagkat walang kapighatiang tulad nitong magbigay-katarungan para gagambalan ang hari.” **5** Pagkatapos sinabi ni Haring Assuero kay Esther na reyna, “Sino siya? Nasaan ang taong pumuno sa kanyang puso na gumawa ng ganyang bagay?” **6** Sinabi ni Esther, “Ang taong napoopoot, ang kaaway na iyon, ay itong masamang si Haman!” Pagkatapos lubhang nasindak si Haman sa harap ng Hari at ng reyna. **7** Tumayo ang hari sa matinding galit mula sa pag-inom ng alak sa kapistahan at pumunta sa hardin ng palasyo, ngunit niwai si

Haman upang magmakaawa para sa kanyang buhay mula kay Reyna Esther. Nakita nya na ang kapahamakan ay pinapapasyahan ng hari laban sa kanya. **8** Pagkatapos bumalik ang hari mula sa hardin ng palasyo patungo sa sillig kung saan isinilbi ang alak. Kababagsak lamang ni Haman sa upuan kinarooroon ni Esther. Sinabi ng hari, “Pagsasamantalahan ba niya ang reyna sa aking harapan sa sarili ko pang pamamahay?” Pagkalabas mismo ng mga salitang ito mula sa bibig ng hari, tinakpan ng mga lingkod ang mukha ni Haman. **9** Pagkatapos si Harbona, isa sa mga opisyal na paglilingkod sa hari, ay nagsabing, “Isang bitayang limampung kubit ang taas ang nakatayo sa tabi ng bahay ni Haman. Itinayo nya ito para kay Mordecai, ang nagsalita upang mapangalagaan ang hari.” Sinabi ng hari, “Bitayin siya roon.” **10** Kaya binitay nila si Haman sa bitayang kanyang inihanda para kay Mordecai. Pagkatapos humupa ang matinding galit ng hari.

8 Sa araw na iyon ibinigay ni Haring Assuero kay Reyna Esther ang ari-arian ni Haman, na kaaway ng mga Judio. At nagsimulang maglingkod si Mordecai sa hari, dahil sinabihan ni Esther ang hari kung ano ang kaugnayan niya sa kanya. **2** Kinuha ng hari ang panselyong singsing, na binawi nya mula kay Haman, at ibinigay ito kay Mordecai. Itinalaga ni Esther si Mordecai na maging tagapamahala ng lahat ng ari-arian ni Haman. **3** Pagkatapos nakipag-usap muli si Esther sa hari. Iniyuko nya ang kanyang mulukha sa lupa at umiyak habang nagmamakaawa sa kanya na tapusin na ang masamang balak ni Haman na Agapeo, ang pakanang binuio nya laban sa mga Judio. **4** Pagkatapos itinuro ng hari ang gintong setro kay Esther; bumangon at tumayo siya sa harap ng hari. **5** Sinabi nya, “Kung mamarapatin ng hari, at kung nakasumpong ako ng kagandahan-loob sa iyong parinigin, kung ang bagay ay parang wasto sa harap ng hari, at ako ay kalugud-lugod sa iyong mga mata, hayaang isang kautusan ang maisulat upang mapawalang-bisa ang mga liham ni Haman na anak ni Hammedanda na Agapeo, ang mga liham na kanyang sinulat para wasakin ang mga Judio na nasa lahat ng mga lalawigan ng hari. **6** Sapagkat paano ko makakayang tingnan ang kapahamakan mangyayari sa aking lahi? Paano ko matitiis na panoorin ang pagkalipol ng aking mga kamag-anak? **7** Sinabi ni Haring Assuero kina Esther at Mordecai na Judio, “Tingnan ninyo, ibinigay ko kay Esther ang bahay ni Haman, at binitay nila si Haman sa bitayan, dahil sasalakayin nya ang mga Judio. **8** Sumulat ka ng iba pang kautusan para sa mga Judio sa pangalan ng hari, at selyuhan ito sa pamamagitan ng singsing ng hari. Sapagkat ang kautusang na isulat na sa pangalan ng hari at nasesulyuhan sa pamamagitan ng singsing ng hari ay hindi maaaring mapawalang-bisa.” **9** Kaya pinatawag ang mga manulupot ng hari sa oras na iyon, sa ikatlong buwan, na buwan ng Sivan, sa ikadalawampu’t tatlong araw ng buwan. Isang kautusan ang isinulat na naglalaman ng lahat ng iniuutos ni Mordecai na may kinalaman sa mga Judio. Isinulat ito para sa mga panalawigang gobernador, ang mga gobernador at mga opisyal ng mga lalawigang matatagpuan mula India hanggang Ethiopia, 127 na lalawigan, sa bawat lalawigan ang liham ay isinulat sa kanilang sariling pagsulat, at sa bawat lahi sa kanilang wika, at sa mga Judio sa kanilang pagsulat at wika. **10** Sumulat si Mordecai sa pangalan ni Haring Assuero at sinelyuhan ito ng panselyong singsing ng hari. Pinadala ang mga kasulatan sa pamamagitan ng mga tagahatid na nakasakay sa mabilis na mga kabayo na siyang ginagamit sa paglilingkod sa hari, pinarami mula sa maharlikang palahiang hayop. **11** Pinahintulutan ng hari ang mga Judio na nasa bawat siyudad na magtipun-tonipon at gumawa ng paninindigan upang pangalagaan ang kanilang buhay; upang ubusin, patayin, at lipulin ang anumang sandatahang lakas mula sa alinmang lahi o lalawigang gustong sumalakay sa kanila, kasali ang mga bata at mga kababaihan o dambungan ang kanilang mga ari-arian. **12** Ippapairal ito sa lahat ng lalawigan ni Haring Assuero, sa ikalabintatlong araw ang ikalabindalawang buwan, na buwan ng Adar. **13** Ang kopya ng utes ay ilalathala bilang batas at ilalantad ito sa lahat ng tao. Ang mga Judio ay dapat handa sa araw na iyon upang maghiganti sa kanilang mga kaaway. **14** Kaya sumakay ang mga tagahatid sa maharlikang mga kabayong ginagamit para sa paglilingkod sa hari ang mga tagahatid. Humayo sila nang walang antala. Ang kautusan ng hari ay inilathala rin mula sa palasyo ng Susa. **15** Pagkatapos umalis si Mordecai sa presensya ng hari na nakasuo ng maharlikang damit na bugwash at puti, na may malaking gintong korona at kulay-ubeng balabal ng pinong lino. At sumigaw at nagsaya ang siyudad ng Susa. **16** Nagkaroon ng

kaliwanagan, kagalakan, kasiyahan, at karanganan ang mga Judio. **17** Sa bawat lalawigan at sa bawat siyudad, saanman makarating ang kautusan ng hari, may kagalakan at kasiyahan ang mga Judio, isang pagdiriwang at isang araw ng pangilin. Maraming naging Judio ang nagmula sa ibat-ibang lahi ng mga tao, dahil ang takot ng mga Judio ay bumagsak sa kanila.

9 Ngayon sa ikalabintdalawang buwan, ang buwan ng Adar, sa ikalabintatlong araw, nang ang batas ng hari at ang kautusan ay malapit nang ipatupad, sa araw na ang mga kaaway ng mga Judio ay umaasang makakuha ng kapangyarihan sa ibabaw nila, ito ay nabaliktad. Ang mga Judio ang nakakuha ng kapangyarihan sa ibabaw ng mga galit sa kanila. **2** Nagpulong ang mga Judio sa kanilang mga siyudad sa kabuuang lahat ng mga lalawigan ni Haring Ahasuerus, upang pagbuhutan ng kamay ang mga sumubok na magdala ng kapahamakan sa kanila. Wala ni isa ang makapanindigan laban sa kanila, dahil ang takot sa kanila ay bumagsak sa lahat ng mga lahi. **3** Lahat ng mga opisyal ng mga lalawigan, ang mga parlalawigang gobernador, ang mga gobernador, at ang mga tagapangasiwa ng hari, tumulog sa mga Judio dahil sa takot kay Mordecai na bumagsak sa kanila. **4** Dahil si Mordecai ay dakila sa bahay ng hari, at ang kanyang kasikatan ay kumalat sa kabuuang lahat ng mga lalawigan, dahil ang taong si Mordecai ay nagiging dakila. **5** Sinalakay ng mga Judio ang kanilang mga kaaway gamit ang espada, pinagpatay at pinagwawasan sila, at ginawa ang anumang naaisin nila sa mga galit sa kanila. **6** Sa mismong kuta ng Susa, pinatay at winasak ng mga Judio ang limandaang kalakilahan. **7** Pinatay nila sina Parshandatha, Dalphon, Aspatha, **8** Poratha, Adalia, Aridatha, **9** Parmashtha, Arisai, Arida, Vaizatha, **10** at ang sampung anak na lalaki ni Haman na anak na lalaki ni Hammedatha, ang kaaway ng mga Judio. Nguni hindi sila kumuha ng kahit anong nakaw. **11** Sa araw na iyon ang bilang ng namatay sa Susa, ang pinatibay na siyudad, ay ibinalita sa hari. **12** Sinabi ng hari kay Reyna Esther, "Pinatay ng mga Judio ang limandaang lahat sa siyudad ng Susa, kasama ang sampung anak na lalaki ni Haman. Pagkatapos ano pa ang ginawa nila sa mga natitirang lalawigan ng hari? Ngayon ano ang iyong kahilingan? Ito ay ipagkakaloob sa iyo. Ano ang pakiusap mo? Ito ay ipagkakaloob sa iyo." **13** Sinabi ni Esther, "Kung makalulugod ito sa Hari, hayaang ang mga Judio na nasa Susa ay pahintulutang dalhin ang kautusan ng araw na ito bukas din, at hayaang bitayan ang katawan ng mga anak na lalaki ni Haman sa mga bitayan." **14** Kaya iniutios ng hari na ito ay gawin. Isang kautusan ang pinalabas sa Susa at binitay nila ang sampung anak na lalaki ni Haman. **15** Ang mga Judio na nasa Susa ay dumating na magkakasma sa ikalabing-apat na araw ng buwan ng Adar, at pumatay ng karagdagang tatlongdaang lalaki sa Susa, ngunit walang gumalaw sa mga nakaw. **16** Ang natirang mga Judio na nasa mga lalawigan ng hari ay nagsama-sama upang ipagtanggol ang kanilang mga buhay, at nagkaroon sila ng kaginhawaan mula sa kanilang mga kaaway at pumatay ng pitumpu't-limang libo sa mga namumuhin sa kanila, ngunit hindi nila ginalaw ang mga mahahalagang bagay ng mga pinatay nila. **17** Sa ikalabintatlong araw ng buwan ng Adar, sa ikalabing-apat na araw, nagpahinga sila at gumawa ng isang araw ng kapistahan at pagsasaya. **18** Ngunit ang mga Judio na nasa Susa ay magkakasamang nagtipon sa ikalabintatlo at ikalabing-apat na araw. Sa ikalabiniimang araw nagpahinga sila at ginawa nila itong isang araw ng kapistahan at pagsasaya. **19** Iyan ang dahilan kung bakit ang mga Judio ng mga nayon, na gumagawa ng kanilang mga tahanan sa mga bayang bukirin, ay ipinagdiriwang ang ikalabing-apat na araw sa buwan ng Adar bilang isang araw ng pagsasaya at kapistahan, at bilang isang araw kung saan nagpapadala sila ng mga regalang pagkain sa isa't-isa. **20** Itinala ni Mordecai ang mga bagay na ito at nagpadala ng mga liham sa lahat ng mga Judio na nasa lahat ng mga lalawigan ni Haring Ahasueros, kapwa malapit at malayo, **21** pinipilit silang tandaan ang ikalabiniimang araw ng Adar bawat taon. **22** Ito ang mga araw na nakakuha ng kaginhawaan ang mga Judio mula sa kanilang mga kaaway, at ang panahon kung kailan ang kanilang pighati ay napalitan ng kagalakan, at mula sa pagluluksa naging isang araw ng pangilin. Gagawin nila ang mga iyon na araw ng kapistahan at pagsasaya, at ng pagpapadala ng mga regalang pagkain sa isa't-isa at mga regalo para sa mahirap. **23** Kaya nagpatuloy ang mga Judio sa pagdiriwang ng kanilang nasimulan, paggawa sa kung anong isinulat ni Mordecai sa kanila. **24** At sa panahong iyon si Haman na anak na lalaki ni Hammedatha na Agageo,

ang kaaway ng lahat ng mga Judio, ay nagpaka laban sa mga Judio para lipulin sila at nagtapon siya ng Pur (yon ay, nagpalabutan), upang durugin at wasakin sila. **25** Ngunit nang dumating iyon sa harapan ng Hari, nagbigay siya ng mga kautusan sa pamamagitan ng mga liham na ang masamang balak ni Haman na kanyang binuo laban sa mga Judio ay dapat ibalik sa kanyang sariling ulo at siya at ang kanyang mga anak na lalaki ay dapat bitayin sa bitayan. **26** Kaya tinawag nila ang mga araw na ito na Purim, sunod sa pangalan ng Pur. Dahil sa lahat ng bagay na naitala sa liham na ito at lahat ng bagay na kanilang nakita at nangyari sa kanila, **27** tinanggap ng mga Judio ang isang bagong kaugalian at tungkulin. Itong kaugalian ay para sa kanilang mga sarili, kanilang mga kaapu-apuhan, at bawat isang sasama sa kanila. Ipagdiriwang nila ang dalawang araw na ito bawat taon. Ipagdiriwang nila sa tiyak na paraan at sa parehong panahon bawat taon. **28** Itong mga araw ay ipagdiriwang at tatandaan ng bawat salinlahi, bawat pamilya, bawat lalawigan at bawat siyudad. Itong mga Judio at kanilang mga kaapu-apuhan ay hindi hihinto sa matapat na pagdiriwang ng mga araw na ito ng Purim, upang hindi nila makalimutan. **29** Si Reyna Esther na anak ni Abihail at Mordecai na Judio, sumulat na man ganap na kapangyahiran at pinutnayan ang pangalawang liham na ito patungkol sa Purim. **30** Ipinadalang ang mga liham sa lahat ng mga Judio sa 127 na mga lalawigan ng kaharian ni Ahasuerus, ninanais ang kaligtasan at katotohanan ng mga Judio. **31** Ang mga liham na ito ay nagpatunay sa mga araw ng Purim sa kanilang mga itinakdang panahon, ayon sa ibinilin sa mga Judio ni Mordecai na Judio at Reyna Esther. Tinanggap ng mga Judio at tungkuling ito para sa kanilang mga sarili at sa kanilang mga kapu-apuhan, katulad din ng pagtaggap nila sa mga panahon ng pag-aayuno at pagdaing. **32** Ang utes ni Esther ay pinagtibay ang mga alituntuning ito hinggil sa Purim, at nakasulat ito sa aklat.

10 Pagkatapos nagpataw ng isang buwis sa lupain at sa mga lupang baybayin sa tabing-dagat si Haring Ahasueros. **2** Lahat ng mga nagawa ng kanyang kapangyarihan at kalakasan, kasama ang buong kasaysayan ng kadalikan ni Mordecai kung saan inangatan siya ng hari, nakasulat ang mga iyon sa Aklat ng mga Alaala ng mga Hari ng Media at Persia. **3** Si Mordecai na Judio ay pangalawa sa antas kay Haring Ahasueros. Siya ay dakila sa gitna ng mga Judio at tanyag sa kanyang maraming kapatid na Judio, sapagkat hinahangad niya ang kapakanan ng kanyang lahi, at siya ay nagsalita para sa kapayapaan ng lahat ng kanyang lahi.

Job

1 May isang lalaki sa lupain ng Uz na ang pangalan ay Job; walang maipiptas kay Job at siya ay matuwid, may takot siya sa Diyos at tumatalikod sa anumang kasamaan. **2** Binigyan siya ng pitong anak na lalaki at tatlong anak na babae. **3** May pag-aari siyang pitong libong mga tupa, tatlong libong kamelyo, limang daang pares ng mga baka, at limang daang mga asno at napakaraming mga lingkod. Ang lulaking ito ang pinaka-dakila sa lahat ng tao sa Silangan. **4** Sa bawat araw na may kani-kaniyang pagdiriwang ang mga anak na lalaki, ipinapatawag nila ang kanilang tatlong kapitid na babae para kumain at uminom kasama nila. **5** Pagkatapos ng mga araw ng pista, sila ay ipinapatawag at miliang itatalaga ni Job sa Diyos. Babango siya nang maagang-maaga at mag-aayaw ng sinung na handog para sa bawat kaniyang mga anak, dahil iniisip niya na, "Marahil nagkasala ang aking mga anak at isinumpa ang Diyos sa kanilang mga puso." Ito ay laging ginagawa ni Job. **6** At dumating naman ang isang araw para humarap ang mga anak ng Diyos kay Yahweh, at si Satanas ay dumalo kasama nila. **7** Ang tanong ni Yahweh kay Satanas, "Saan ka naman nanggaling?" Sumagot si Satanas kay Yahweh, "Galing ako sa isang paglalakad-lakad sa mundo, nagpabalik-balik ako rito." **8** Nagtanong muli si Yahweh, "Ano naman ang masasabi mo sa lingkod kong si Job? Dahil wala siyang katulad sa mundong ito, walang maipiptas at tapat na tao, may takot sa Diyos at tumatalikod sa lahat ng kasamaan." **9** Saka sumagot si Satanas kay Yahweh, "Basta na lang ba magkakaroon ng takot sa iyo si Job nang walang kadalinan?" **10** Hindi ka ba gumawa ng bakod sa kaniyang paligid, sa paligid ng kaniyang bayah, at sa lahat ng kaniyang mga pag-aari? Pinaggala mo ang kaniyang hanap-buhay at pinarami mo ang kaniyang kayamanan. **11** Pero iunat mo ang iyong kamay laban sa kaniyang mga pag-aari, at makikita mo na itatanggi ka niya sa iyong harapan. **12** Sinabi ni Yahweh sa kaniya, "Makinig ka, ang lahat ng kaniyang pag-aari ay hawakan mo, pero huwag mo siyang pagbubuhutan ng kamay." Saka umalis si Satanas sa presensiya ni Yahweh. **13** Dumating ang isang araw habang nagkakainan at nag-iiuman ng kaniyang mga anak sa bayah ng kanilang panganay na kapitid, **14** isang mensahero ang pumunta kay Job at nagbalita, "Habang ang mga baka ay nag-aararo at ang mga asno ay nanginginan sa kanilang tabi; **15** lumusob ang mga Sabano at tinangay sila. Pinatay niga niilang ibang mga lingkod gamit ang espada; ako lang ang nag-iisang nakatakbas para ibalita sa iyo." **16** Habang siya ay nagsasalita pa, dumating ang isa pang lingkod at nagbalita, "Umulan ng apoy ng Diyos mula sa langit at tinupok ang mga tupa kasama na ang mga lingkod; at ako lang ang tanging nakaligtas para sabihin sa iyo." **17** Habang siya rin ay nagsasalita, may dumating pang isang lingkod at nagbalitang "Gumawa ng tatlong pangkat ang mga Caldea, nilusob ang mga kamelyo, at tinangay silang lahat. Tooto ito, at pinatay pa niilang mga lingkod gamit ang espada, at ako lang ang nakaligtas para ibalita sa iyo." **18** Habang siya ay nagsasalita dumating ang isa pa at nagbalitang, "Nagkakainan at nag-iiuman ng alak ang iyong mga anak sa bayah ng kanilang panganay na kapitid. **19** Isang malakas na hangin ang umihiip mula sa disyerto at giniba ang apat na haligi ng bayah, nadaganan nito ang mga kabataan, at namatay silang lahat, at ako na lang ang nakatakas para sabihin ito sa iyo." **20** Napatayo si Job, pinunit ang kaniyang damit, inahit ang kaniyang buhok, nagpatirapa sa lupa at sinamba ang Diyos." **21** Sabi niya, "Hubad akong lumabas sa sinapupunan ng aking ina, hubad din akong babalik doon. Si Yahweh ang nagbigay, si Yahweh rin ang babawi; ang pangalan nawa ng Diyos ang mapapurihan." **22** Sa lahat ng mga pangayaring ito, hindi nagkasala si Job at hindi siya naging hangal para akusahan ang Diyos.

2 Muling dumating ang araw para humarap kay Yahweh ang mga anak ng Diyos, pumunta rin si Satanas para iharap ang kaniyang sarili kay Yahweh. **2** Tinanong ni Yahweh si Satanas, "Saan ka naman nanggaling ngayon?" Sumagot si Satanas, "Galing ako sa paglalakad sa lupa nang pabalik-balik." **3** Nagtanong muli si Yahweh kay Satanas, "Ano naman ang masasabi mo sa lingkod kong si Job? Sapagkat wala siyang katulad sa mundong ito, walang maipiptas at tapat na tao, may takot sa Diyos at tumatalikod sa lahat ng kasamaan. Nananatili pa rin siya sa kaniyang integridad kahit na pinilit mo akong gumawa ng laban sa kaniya,

para sirain siya nang walang dahlilan." **4** Sumagot si Satanas kay Yahweh at sinabing, "Balat sa balat naman; kayang ibigay ng tao ang lahat-lahat ng pag-aari niya para lamang siya mabuhay. **5** Pero subukan mong iunat ang iyong kamay at galawin ang kaniyang mga buto at katawan, tingnan mo kung hindi ka niya isumpa nang harapan." **6** Sinabi ni Yahweh kay Satanas, "Sige, siya ay nasa iyong mga kamay, pero huwag mo lang siyang babawian ng buhay." **7** Kaya umalis si Satanas sa presensiya ni Yahweh at nilagyan ng mga malubhang pigsa si Job mula sa kaniyang talampakan hanggang sa bumbunyan. **8** Pumulot si Job ng isang piraso ng basag na palayok para kayurin ang sarili gamit nito, saka siya umupo sa ibabaw ng mga abo. **9** Saka sinabi sa kaniya ng kaniyang asawa, "Panghahawakan mo pa rin ba ang iyong integridad? Isumpa mo na ang Diyos at mamatay ka na." **10** Pero sinabi niya sa kaniyang asawa, "Kung makapagsalita ka parang wala kang isip, hindi mo ba naisip na hindi lang kabutihan ang maaari nating maranasan sa kamay ng Diyos at maaari rin tayong makaranas ng masama?" Saka lahat ng pangayaring ito, hindi nagkasala si Job sa kaniyang mga labi. **11** Ngayon naman, nabalitaan ng tatlong kaibigan ni Job ang lahat ng masamang nangyari sa kaniya, nilisan nila ang kani-kaniang lugar para puntahan si Job: Si Eliphaz na Temaneo, Bildad na Shuhita, at Zophar na Naamita. Naglaan sila ng panahon para makidalahati sa kaniya at aliwin siya. **12** Nang tumanan sila sa kalayuan, hindi nila agad nakilala si Job, napahiyaw sila at humagulgol sa iyak; pinunit ng bawat isa ang kani-kaniyang damit, nagsaboy ng abo sa hangin at sa kanilang mga ulo. **13** Saka sila umupo sa tabi ni Job sa loob ng pitong araw at pitong gabi, wala niisa sa kanila ang nangahas magsalita sa kaniya, dahil nakita nila ang sobrang hipiran ni Job.

3 Pagkatapos nito, binuksan ni Job ang kaniyang bibig at isinumpa ang araw ng kapanganakan niya. **2** Sinabi niya, **3** "Sana napuksa na lang ang araw na ipinanganak ako, ang gabi na binalitang 'isang sanggol na laaki ang ipinanganak.' **4** Sana napuno na lang ng kadiliman ang araw na iyong, huwag na sana itong maalala ng Diyos, o kaya sikatan pa ito ng araw. **5** Sana angkinin na lang ito ng kadiliman at ng anino ng kamatayan; balutan na lang ng madilim na ulap at ang lahat na nagpapadilim sa umaga ay gawing mas kalamig-lagim. **6** At sa gabing iyon, hayaan na lang na makapal na kadiliman ang bumalot dito: huwag na itong hayaan na magalak sa mga araw ng taon, huwag na itong paabutin sa hustong bilang ng mga buwan. **7** Masdang mo, sana naging baog na lang ang gabing iyon, at walang masayang tinig ang narinig. **8** Hayaan na lang na isumpa ang araw na iyong ng mga marunong gumising sa Leviatan. **9** Hayaan na ang mga bituin sa hating-gabi ay magdilim. Hayaan na maghanap ng liwanag ang araw na iyong pero walang matagpuan, o kaya ang mga talukap ng mga mata ay huwag nang makakita ng bukang liwayway, **10** dahil hindi nito sinara ang pintuan ng sinapupunan ng aking ina, ni itinago ang kaguluhan mula sa aking mga mata. **11** Bakit hindi pa ako namatay noong ako ay lumabas sa sinapupunan? Bakit hindi ko pa isinuko ang aking espiritu noong ako ay ipinagbubutis pa lang ng aking ina? **12** Bakit pa ako kinandong sa kaniyang mga tuhod? O tinanggap ng kaniyang didibdib para ako ay makasuso? **13** Dapat sana tahimik na akong nakahiga ngayon, nakatulog na sana ako at namamahinga. **14** Kasama ng mga hari at taga-payo sa lupa, na nagtagay ng mga puntod para sa kanilang mga sarili na ngayon ay gumuhu na. **15** O kaya naman ay nakahiga na kasama ang mga prinsipe na minsan nang nagkakaroon ng maraming ginto, na pinuno ang kanilang mga bayah ng pilak. **16** O kaya, patay na ako nang ipinanganak, tulad ng mga sanggol na hindi na nasilayan ang liwanag. **17** Sa lugar na iyon, ang mga masasama ay wala nang kaguluhan, at ang mga pagod ay nakakapagpahinga. **18** Na kung saan ang mga bilanggo ay nagkakasundo, hindi na nila maririnig ang boses ng mga tagapamahala sa kanila. **19** Ang mga karaniwan at mga tanyag na tao ay naroroon, ang lingkod doon ay malaya mula sa kayang amo. **20** Bakit pa ibinigay ang liwanag sa isang taong naghihirap, bakit pa ibinigay ang buhay sa taong ang kaluluwa ay puno ng pait; **21** ang taong gusto nang mamatay pero hindi mamatay-matay, ang taong naghahanap ng kamatayan higit pa sa paghahanap ng kayamanan? **22** Bakit pa ibinigay ang liwanag sa isang taong lubos na masaya at nagagalak kung hinahanaan naman niya ay libingan? **23** Bakit ibinibigay ang liwanag sa isang taong inillihim ang kaniyang pamamarasan, isang tao kung saan naglagay ang Diyos ng mga bakod? **24** Dahil mas nangyayari ang aking hikbi kaysa kumain; ang

aking panaghoy ay ibinubhos na parang tubig. **25** Dahil ang bagay na kinatatakutan ko ay dumating na sa akin; kung ano ang ikinatatakot ko ay narito na. **26** Wala akong kaginhawaan, katahimikan at kapahingahan bagkus ang dumating sa akin ay kabalisan.

4 Sumagot si Elifaz ang Temaneo at sinabing, **2** "Kung sakaling may kumausap sa iyo, malulungkot ka ba? Pero sino ba ang makakapigil sa kaniyang sarili para magsalita? **3** Tingnan mo nga naman, nagturo ka sa marami, pinalakas mo ang mga nanghihinang kamay. **4** Inalalayan ng iyong salita ang mga nahuhulog, at ang mga nanlalambot na tuhod ay pinatigas mo. **5** Pero ngayong ikaw naman ang may kaguluhan, nanghihinang ka; ikaw ay dinapuan ng kaguluhan, at ikaw ay naguluhan. **6** Hindi ba dapat ang takot mo sa Diyos ang nagbibigay sa iyo ng lakas ng loob? Hindi ba ang integridad mo sa iyong mga ginagawa ang nagbibigay sa iyo ng pag-aswa? **7** Parang awa mo na, isipin mo itong mabuti: may inosente bang naghirap? O kaya may matuwid bang pinalayas? **8** Ayon sa aking natunghang, siyag nagbungkal ng kasalan, at nagtanig ng kaguluhan, ay umani rin nito. **9** Sila ay mamamatay sa pamamagitan ng hiniling ng Diyos; sa pagsabog ng kaniyang galit sila ay matutopok. **10** Ang atunggal ng mga leon, ang tinig ng mabangis na leon, maging ang pangil ng mga batang leon—ang lahat ay nabasag. **11** Ang matandang leon ay namatay dahil sa kawalan ng mga biktima; ang mga batang leon ng inahin ay nagkakalat saan mang lugar. **12** Subalit ngayon, may lihim na dumating sa akin, may bumulong sa aking tainga tungkol dito. **13** Sa mga kahulugan ng mga pangitain sa gabi, habang ang mga tao ay natutolong mahimbing. **14** Matinding takot ang siyang lumukob sa akin, at sa aking mga buto ay nanginig. **15** Pagkatapos isang espiritu ang dumaan sa aking harapan, at ang mga balahibo ko ay nagsipagtuyan. **16** Ang espiritu ay tumigil at tumayo, pero di ko maaninag ang kaniyang anyo. Isang anyo ang nasa aking harapan, tahimik ang paligid at may bigla akong narinig, **17** "Ang isang mortal na tao ba ay mas matuwid kaysa sa Diyos? Mas dalisay ba ang tao kaysa sa kaniyang Manlilikha? **18** Tingnan mo, kung hindi pinakakatiwalaan ng Diyos ang kaniyang mga lingkod, at pinaparatanang ang kaniyang mga anghel nang Kahanganan, **19** ano pa kaya silang mga nakatira sa mga bahay na gawa sa putik, at ang mga pundasyon ay nasa buhangin, na mas marupok sa mga kulipas na madaling drugin? **20** Sa pagitan ng umaga at gabi sila ay winasak; naglalo na sila magpakailanman nang walang nakakapsansin sa kanila. **21** Hindi ba nabunot ang tali ng kanilang mga tolda? Namatay sila, namatay sila nang walang karunungan.

5 Manawagan ka na ngayon, mayroon bang makikinig sa iyo? Sino sa mga banal ang malalapitan mo? **2** Dahil papatayin ng galit ang isang hangan, papatayin ng selos ang walang isip. **3** Nakakita na ako ng isang hangan na lumalalin na ang ugat, pero bigla kong sinumpa ang kaniyang tahanan. **4** Ang kaniyang mga anak ay malayo sa kaligtasan; naipit sila sa mga tarangkahang ng lungsod. Wala kahit isa ang magliligst sa kanila — **5** ang ari nila ay kinain ng mga nagugutom, ng mga taong kumukuha nitong mula sa mga matinik na lugar; ang mga kayamanan nila ay sinimot ng mga taong nauuhaw dito. **6** Sapagkat ang mga paghihirap ay hindi tumutubog mula sa lupa; kahit ang kaguluhan ay hindi umuusbong mula sa lupa; **7** Pero gumagawa ang sangkutahan ng sarili niyang kaguluhan, gaya ng mga apoy na lumiliipad paitas. **8** Pero ako, sa Diyos ako lalapit, ipagkakatiwala ko sa Diyos ang aking kalagayan — **9** siya na gumagawa ng mga dakila at makabuluhang mga bagay, mga kamangha-manghang bagay na hindi na mabilang. **10** Nagbibigay siya ng ulan sa lupa, at nagpapadalda ng tubig sa mga taniman. **11** Ginawa niya ito para itaas ang mga mabababa; para illikas ang mga taong nagdadalambhati sa mga abo. **12** Binibigo niya ang mga balak ng mga tuso, para hindi makamit ang mga binalak nila. **13** Binibitig niya ang mga matatalino sa kanilang katusuhan; ang mga plano ng matatalino ay matatapos din. **14** Nagpupulong sila sa dilim tuwing umaga, at nangangapa sa tanghali na tulad nang sa gabi. **15** Pero iniligtas niya ang mga mahihirap mula sa mga espada na nasa kanilang mga bibig, at ang mga nangangailangan mula sa mga mayayaman. **16** Kaya may pag-aswa ang mahihirap, at ang kawalan ng katarungan ay itinikom ang kaniyang sariling bibig. **17** Tingnan mo, masaya ang taong tinutuwid ng Diyos; kaya huwag mong kamuhian ang pagtutuwid ng Makapangyarihan. **18** Dahil siya ay sumusugat at tumatapal, sumusugat siya at siya rin ang gumagamot. **19** Iliigtas ka niya sa anim na kaguluhan; lalo na, sa pitong

kaguluhan, walang anumang masama ang makagagalaw sa iyo. **20** Sa tag-gutom ikaw ay kaniyang iliigtas mula sa kamatayan; sa digmaan mula sa kapangyarihan ng espada. **21** Ikuubli ka mula sa latay ng mga dila; at hindi ka matatakor kapag ang pagkawasaki ay dumating. **22** Tatawan mo ang pagkawasaki at tag-gutom, at hindi ka matatakor sa mga mababangis na hayop. **23** Sapagkat may kasunduan ka sa mga bato sa iyong taniman; magiging mapapaya ka sa mga mababangis na hayop. **24** Matiyak mo na ang iyong tolda ay liqtas; dadalawin mo ang iyong kawan at makikita ng hindi ito nabawasan. **25** Matiyak mo na dadami ang iyong lahi, na ang iyong mga anak ay matutulad sa mga damo sa lupa. **26** Uwi ka sa iyong puntod sa iyong katandaan, tulad ng mga naipong mga tangkay ng palay na dinadala sa giikan. **27** Tingnan mo, siniyasat namin ang bagay na ito; ganito talaga ito; pakiggan mo ito at patunayan sa iyong sarili."

6 Pagkatapos sumagot si Job at sinabing, **2** "O, kung titimbang lamang ang aking paghihirap, at susukatin ang lahat ng aking mga sakuna! **3** Sa ngayon mas magiging mabitig pa ito kaysa sa lahat ng buhangin sa dagat. Kaya nga naging padalos-dalos ako sa aking mga salita. **4** Dahil ang mga palaso ng Makapangyarihan ay nakaabang sa akin, ang aking espiritu ay iniinom ang lason; ang mga kaparusahan ng Diyos ay nagsunod-sundot laban sa akin. **5** Ang isa bang mabangis na aso ay ungal kung marami namang damo? O ang mga baka ba ay ungal kung may dayami naman silang makakain? **6** Ang isang pagkain ba na walang lasa ay makakain kung walang asin? O may kung arong lasa ba sa puti ng itlog? **7** Tumatanggi akong hawakan sila; tulad sila ng mga nakakapandirig pagkain sa akin. **8** O, sana matanggap ko na ang aking hinihiling, oh, ibigay na sana ng Diyos ang aking minimithi; **9** na malugod ang Diyos na durugin niya ako ng isang beses, na bitawan niya ako at putulin sa buhay na ito. **10** Sana ito na lang ang aking maging pampalubag-loob—kahit na magsaya ako sa hindi napapawing hapdi: na hindi ko sinuway ang mga salita ng Tangig Banal. **11** Ano ba ang aking lakas, na kailangan ko pang maghintay? Ano ba ang aking katapusang, na kailangan Kong pahabain ang aking buhay? **12** Ang lakas ko ba ay kasing lakas ng mga bato? O ang aking mga kalamnan ay gawa sa tanso? **13** Hindi ba totoo na hindi ko kayang tulungan ang aking sarili, at ang karunungan ay tinanggal sa akin? **14** Para sa isang taong malapit nang malawan ng malay, dapat ipakita ng kaniyang kaibigan ang katapatian; kahit na pinabayanan niya pa ang kaniyang takot sa Makapangyarihan. **15** Pero naging matapat ang mga kapatid ko sa akin, na tulad ng mga batis sa diserto, na tulad ng mga daluyan ng tubig na natutuyo, **16** na dumidilim dahil sa mga yelong tumatakip sa mga ito, at dahil sa mga niyebe na ikinubli ang sarili sa kanila. **17** Kapag sila ay natunaw, sila ay mawawala; kapag ang panahon ay mainit, nalulusaw sila sa kanilang kinatalagyan. **18** Ang mga karawan ay gumigilid para maghanap ng tubig, nagpapaikot-ikot sila tuyon lupain at saka mamamatay. **19** Ang mga karawan mula sa Tema ay pinagmamasdan sila, gayun din sa pangkat ng mga taga-Sheba na umaasa sa kanila. **20** Sila ay nabigo dahil umaasa sila na makakahanap ng tubig; pumunta sila roon pero sila ay nilinlang. **21** Kaya ngayon, kayong mga kaibigan ko ay wala nang halaga sa akin; nakita ninyo ang aking kaawa-awang kalagayan pero kayo ay natatakot. **22** 'Sinabi ko ba sa inyo na bigyan ninyo ako ng kahit ano?' O, reguluhan ninyo ako mula sa iyong kawayanan? **23** O, 'iliigtas ako mula sa kamay ng aking kabalan?' O, 'Tubusin ako sa kamay ng mga nang-aapi sa akin?' **24** Ituro ninyo sa akin, at ako ay mananahimik, ipaintindi ninyo sa akin kung saan ako ngakmal. **25** Sadya ngang napakasakti ng katotohanan! Pero ang inyong mga sinasabi, paano ba nito ako maitutuwid? **26** Balak ba ninyong hindi pansiñin ang aking mga sinasabi, ituring ito ang salita ng isang tao na parang ito ay hangin? **27** Tooto nga, pinagpupustahan ninyo ang naulila sa ama, at pinagtatalunan ang inyong kaibigan na tulad ng isang kalakal. **28** Subalit ngayon, tingnan ninyo ako at papatunayan ko sa inyo na hindi ako nagsisinsungaling. **29** Pigilan ninyo ang inyong sarili, parang awa ninyo na; maging makatarungan kayo, maghunos-dili kayo dahil nasa tamang panig ako. **30** May kasamaa ba sa aking dila? Hindi ba malalaman ng aking bibig ang malisyosong mga bagay?

7 Hindi ba't may mabitig na gawain ang bawat isang tao sa ibabaw ng lupa? **2** Hindi ba na ang kaniyang mga araw ay gaya ng isang taong upahan? **3** Katulad ng isang alipin na maalab na ninanais

ang mga anino ng gabi, katulad ng isang taong upahan na naghihintay sa kaniyang mga sahod- kaya nagtis ako sa mga buwan ng kahirapan; nagkakaroon ako ng mga gabing punong-puno ng kaguluhan. **4** Kapag ako ay humihiga, sinasabi ko sa akin sarili, "Kailan ako babangon at kailan lilipas ang gabi? Punong-puno ako ng kabalisanhang hanggang sa magbukang-iwayway. **5** Ang aking laman ay nadamatnam ng mga uod at mga tipak ng alikabok; narigan sa ang mga sugat sa aking balat at saka malulusaw at mananariwng muli. **6** Ang aking mga araw ay mas mabilis kaysa sa panghabí; lilipas sila nang walang pag-asa. **7** Alalahanin mo O Diyo sa ang aking buhay ay isa larmang hinining; ang aking mata ay hindi na makakakita pa ng kabutihan. **8** Ang mata ng Diyo, na nakikita ako, ay hindi na muli ako makikita; Ang mga mata ng Diyo ay tutoon sa akin pero hindi na ako mabuhay. **9** Gayang isang ulap na napapawi at nawawala; gayon din ang siyang bumababa sa sheol ay hindi na aahon pa. (**Sheol h7585**). **10** Siya ay hindi na babalik pa sa kaniyang tahanan; ni makikilala pa siya muli sa kaniyang lugar. **11** Kaya hindi ko pipigilin ang aking bibig; Magsasalita ako sa kadalamanhatian ng aking espiritu; Ako ay dadaing sa kapaitan ng aking kaluluwa. **12** Ako ba ay isang dagat, o isang halimaw sa dagat para lagan mo ng bantay? **13** Kapag sinasabi ko, 'Aaliwin ako ng aking higaan, at pakakalmahnin ng aking upuan ang aking daing, **14** pagkatapos finataktok mo ako sa mga panagnipit at ako ay sinisindak sa mga pangitain, **15** kaya pipiliin ko ang magbigti at kamatayan sa halip na panatilihin pang buhay ang aking mga buto. **16** Kinasusuklaman ko ang aking buhay; Hindi ko hinahangad na patuloy akong mabuhay; hayaan mo akong mag-isá dahil walang silbi ang aking mga araw. **17** Ano ang tao na dapat bigyan mo ng pansiñ, na dapat iyong ituon ang isip sa kaniya, **18** na dapat mong bantayan tuwing umaga at sinusubok mo siya sa bawat sandali? **19** Gaano katagal bago mo alisin ang iyong tingin sa akin? bago mo ako hayaang mag-isá nang may sapat na panahon para lunukin ang aking sariling laway? **20** Kahit ako ay nagkasala, ano ang magagawa nito sa iyo, ikaw na nagbabantay sa mga tau? Bakit mo ako ginawang isang pakay, para ba ako ay maging pasanin sa iyo? **21** Bakit hindi mo mapatawid ang aking mga pagsusway at alisin ang aking kasamaan? Sa ngayon ako ay hihihiga sa alikabok; maingat mo akong hahanapin, pero wala na ako."

8 Pagkatapos sumagot si Bildad ang Suhita at nagsabing, **2** "Hanggang kailan mo sasabihin ang mga bagay na ito? Gaano katagal magiging kayaga ng malakas na hangin ang mga salita sa iyong bibig? Binabaluktot ba ng Diyo sa katarungan? **3** Maaari bang baluktutuin ng Makapangyarihang Diyo ang katuiran? **4** Ang iyong mga anak ay nagkasala laban sa kaniya; Alam namin ito, dahil pinurusanhan niya sila sa kanilang mga kasalan. **5** Sabihin nating masigasig mong hinanap ang Diyo at iyong inilahad ang iyong mga kahilingan sa Makapangyarihan. **6** Sabihin nating ikaw ay dalisay at matuwid; pagkatapos siguradong gagawa siya para sa iyo at gagantipalaan ka ng tahanan na tunay mong pag-aari. **7** Kahit na malit ang iyong simula, ang iyong huling kalagayan ay magiging mas higit. **8** Para sa kaalaman, nagmamakaawa ako sa iyo, tungkol sa mga dumaung panahon, ihanda ang iyong sarili para matutunten kung ano ang mga natuklasan ng ating mga ninuno. **9** (Ipinanganak lamang tayo kahapon at wala tayong nalalaman sapagkat ang ating mga araw sa daigdig ay isang anino.) **10** Hindi ba nila ituturo at sasabihin sa iyo? Hindi ba sila magsasalita mula sa kanilang mga puso? **11** Maaari bang tumubo ang papirus na walang lati? Maaari bang tumubo ang tambo na walang tubig? **12** Habang sila ay mga sariva pa at hindi pinuputol, sila ay natutuyo bago ang anumang halaman. **13** Kaya gayon din ang mga landas ng lahat nang nakakalimot sa Diyo, ang pag-asa ng mga walang diyo ay maglalaho — na ang may pagtitiwala ay nagkakahiwaga-hiwaley, **14** na ang may tiwala ay marupok tulad ng isang sapot ng gagamba. **15** Ang ganoong tao ay sasandig sa kaniyang buhay, pero hindi ito magtagtagal. Hawakaw siya dito, pero hindi ito mananatili. **16** Siya ay sariwa sa ilalim ng araw, at ang kaniyang mga ugat ay pumupulupot sa tambak ng bato; naghahanap sila ng magagandang lugar sa gitna ng batuhan. **18** Pero kung ang taong ito ay sinira sa kaniyang lugar, saka siya ipagkakaila ng lugar na iyon at sasabihing, 'Hindi kailamman kita nakita.' **19** Masdan mo, ito ay ang "agalakan" ng ganoong pag-uugali ng isang tau; Sibol muli ang ibang halaman sa parehong lupa sa kaniyang lugar. **20** Masdan mo, hindi itatakwil

ng Diyo ang isang taong walang kasalan; ni aalayahan ang kamay ng mga gumagawa ng masama. **21** Pupunin pa niya ang iyong bibig ng tuwa, at ang iyong mga labi ng sigawan. **22** Sila na mga napoopoot sa iyo ay dadamitan ng kahiyahan; Ang tolda ng mga masasama ay maglalaho."

9 Pagkatapos sumagot si Job at sinabi, " **2** Tunay na alam ko na ganito nga ito. Pero paano magiging matuwid ang isang tao sa harap ng Diyo? **3** Kung gusto niyang makipagtalo sa Diyo, hindi niya siya sasagutin kahit minsan lang sa libong beses. **4** Ang Diyo ay marunong sa puso at makapangyarihan sa lakas; Sino ang nagmatigas laban sa kaniya ang nagtagumpay kailanman? — **5** siya na nagtatanggap ng mga bundok na walang babala sa sinunah kapag pinapataob niya ang mga ito dahil sa kaniyang galit— **6** siyang yumanyag sa daigdig mula sa kinatalagan ng ito at pinapanginang mga sandigan nito. **7** Ito rin ang Diyo na nagsasabi sa araw na huwag sumikat, at ito nga ay hindi sumikat, at siyang nagtatakip sa mga bituin, **8** siya na mismong naglatag ng mga kalangitan at siyang yumuyarak at sumusupil sa mga alon ng dagat, **9** siya na gumawa sa Oso, sa Orion, sa Pleyades, at sa kumpol ng mga bituin sa katimugan. **10** Ito rin ang Diyo na umagawa ng mga dakilang bagay, mga bagay na hindi kayang maunawaan—sa katunayan, mga kahanga-hanggang bagay na hindi mabilang. **11** Masdan mo, sinasamahan niya ako, at hindi ko siya nakikita; Dumadaan din siya, pero hindi ko siya napapansin. **12** Kung makakahuli siya ng biktima, sini ang makakapigil sa kaniya? Sino ang magsasabi sa kaniya, "Ano ang iyong ginagawa?" **13** Hindi babawiin ng Diyo ang kaniyang galit; ang mga katulong ni Rahab ay yunuko sa ilalim niya. **14** Paano ako makakasagot sa kaniya, maaari ba akong mamili ng mga salita para ikatwiran sa kaniya? **15** Kahit na ako ay matuwid, hindi ko siya kayang sagutin; ang puwele ko lang gawin ay magmakaawa sa aking hukom. **16** Kahit na ako ay tumawag at sinagot niya ako, hindi ako naniniwala na nakikinig siya sa aking tinge. **17** Dahil binabasag niya ako sa pamamagitan ng bagyo at pinaparami ang aking mga sugat nang walang dahilan. **18** Hindi man lamang ako hinayaang mahabol ang aking hinining; sa halip ay pinuno niya ako nang kapaitan. **19** Kung kami ay nagsasalita tungkol sa kalakasan, bakit, siya ay makapangyarihan! At kung pinag-uusapan natin ang tungkol sa katarungan, 'Sino,' sabi nya, 'ang magtagtanong sa akin?' **20** Kahit na ako ay matuwid, ang sarili kong bibig ang hahatol sa akin; kahit na ako ay walang kasalan, patutunayan pa rin nito na ako ay may pagkakasala. **21** Ako ay walang kapitanson pero wala na akong pakialam sa aking sarili; kinasusuklaman ko ang sarili kong buhay. **22** Wala itong pagkakaliba, kaya ko sinasabi na magkasama niyang sinisira ang mga taong walang kasalan at ang mga masasamang tao. **23** Kung ang isang salot ay biglang pumatay, tatawanhan niya ang mga pagdurusa ng mga taong walang kasalan. **24** Ang lupa ay ibinigay sa kamay ng mga masasamang tao; tinatakpan ng Diyo ang mga Mukha ng mga hukom nito. Kung hindi siya ang gumagawa nito, kung gayon sino? **25** Ang aking mga araw ay mas matulin kaysa tumatakborg mensahero; lumilipas ang aking mga araw; wala silang nakikitung mabuti kahit saan. **26** Sila ay kasing-bilis ng mga bangko tambo ng papirus, at kasing-bilis ng pagsalakay ng agila na dumadagit sa kaniyang biktima. **27** Kung sinabi kong kakalimutan ko ang aking mga hinaing, na huhubarin ko ang malungkot kong mukha at magpapakasaya, **28** ako ay maaring matakot sa lahat ng aking mga kalungkutan dahil alam ko na hindi mo Isaalaang-alan na ako ay walang sala. **29** Ako ay hahatulan; kung gayon, bakit pa ako susubok nang wala namang kahihinatnan? **30** Kung huhugasan ko ang aking sarili ng tubig-nyiebe at gagawin kong napakalinis ang aking mga kamay, **31** itutulak ako ng Diyo sa isang hukay, at ang aking mga kasuotan ay mayayamot sa akin. **32** Dahil ang Diyo ay hindi tao, kagaya ko, na maaari ko siyang sagutin, na pareho kaming pupunta sa hukuman. **33** Walang hukom sa pagitan namin na maaaring magpatong ng kaniyang kamay sa aming dalawa. **34** Walang ibang hukom na maaring mag-alis ng pamalo ng Diyo sa akin, na maaaring pumigil sa kaniyang bagsik para hindi ako matakot. **35** Sa gayon magsasalita ako at hindi matatakot sa kaniya. Pero sa kasalukuyang kalagayan, hindi ko iyon magagawa.

10 Napapagod ako sa aking buhay; magbibigay ako ng malayang pagpapahayag sa aking hinaing; magsasalita ako sa kapaitan ng aking kaluluwa. **2** Sasabihin ko sa Diyo, huwag mo akong basta isumpa; ipakita mo kung bakit mo ako inaakusahan. **3** Makakabuti ba para

sa iyo na ako ay iyong aphiin, na kasuklaman ang mga gawa ng iyong mga kamay habang ikaw ay nakangiti sa mga plano ng masasama? **4** Mayroon ka bang mga mata? Nakakakita ka ba kagaya ng nakikita ng tao? **5** Ang mga araw mo ba ay kagaya ng mga araw ng sangkatauhan o ang mga taon mo ba ay kagaya ng mga taon ng mga tao, **6** na nag-uusisa sa aking mga kasamaan at nagsasaliksik ng aking mga kasalan, **7** kahit na alam mong wala akong kasalanan at walang sinumang makakasagip sa akin mula sa iyong mga kamay? **8** Ang iyong mga kamay ang nagbalangkas at humubog sa akin, pero sinisira mo ako. **9** Alalahanin mo, nagsusumamo ako sa iyo, na hinubog mo ako gaya ng putik; ibabalik mo ba muli ako sa alabok? **10** Hindi ba't ibinuhos mo ako na parang gatas at binuo mo ako na parang keso? **11** Binihisan mo ako ng balat at laman at hinabi mo akong magkakasama ng mga buto at mga litid. **12** Pinagkaloooban mo ako ng buhay at katapatan sa tipan; ang tulong mo ang nagbantay sa aking espiritu. **13** Gayon man itinago mo ang mga bagay na ito sa iyong puso—alano ko ito ang iyong iniisip: **14** na kung ako ay nagkasala, napapansin mo ito; Hindi mo ako ipapawalang-sala sa aking mga kasamaan. **15** Kung ako ay masama, sumpain ako; kahit ako ay matuwid, hindi ko maaring itaas ang aking ulo, yamang puno ako nang kahiyahan at pinagmamasdan ang sarili kong paghihirap. **16** Kung titingala ang aking ulo, hinuhuli mo ako tulad ng isang leon; muli mong ipinapakita sa akin na ikaw ay makapangyarihan. **17** Nagdadalaga ka ng mga bagong saksi laban sa akin at dinadagdaghan mo ang iyong galit sa akin; sinasalakay mo ako ng mga bagong hukbo. **18** Bakit, kung gayon, inilabas mo ako mula sa sinapupunan? Sana ay isinuko ko na ang aking espiritu para wala ng mata ang nakakita sa akin kailangan. **19** hindu na sana ako nabuhay; binitbit na sana oako mula sa sinapupunan direto sa libingan. **20** Hindi ba kaunting na lang ang aking mga araw? Kung gayon ay tapusin na, hayaan akong mag-isá, para magkaroon naman ako ng kaunting pahinga **21** bago ako pumunta kung saan hindi na ako makakabalií, sa lupain ng kadiliman at sa anino ng kamatayan, **22** ang lupain na kasing-dilim ng hatinggabi, sa lupain ng anino ng kamatayan, walang kahit anong kaayusan, kung saan ang liwanag ay kagaya ng hatinggabi.”

11 Pagkatapos sumagot si Zofar ang Naamita at nagsabi, **2** Hindi ba dapat sagutin ang ganyang napakaraming salita? Nararapat ba sa taong ito, na puno ng mga salita, na paniwalaan? **3** Nararapat ba na ang iyong pagmamagaling ay nagpapanatili sa iba na manahimik? Kapag kinutya mo ang aming katuruan, wala bang sinuman na magpapahiya sa iyo? **4** Dahil sinasabi mo sa Diós, ‘Ang aking mga paniniwala ay dalisay, ayo ay walang kasalanan sa iyong mga mata.’ **5** Pero, kung sana lang magsalita ang Diós at buksan ang kaniyang bibig laban sa iyo; **6** na ipakita sa iyo ang mga lihim ng karunungan. Dahil dakila siya sa pang-unawa. Saka mo alamin na ang hinihingi sa iyo ng Diós ay mas magaan sa nararapat sa iyong kasalanan. **7** Maitindihan mo ba ang Diós sa pamamagitan ng paghahanap sa kanya? Maari mo bang mauunawaan ang Makapangyarihan nang lubusán? **8** Ang mga bagay ay kasing-taas ng langit; ano ang magagawa mo? Mas malalim pa ito kaysa sa sheol; ano ang malalaman mo? (Sheol h7585) **9** Ang kaniyang suklat ay mas mahaba pa kaysa daigdig, mas malawak pa kaysa dagat. **10** Kung siya ay dumadaan at ikinukulong ang sinuman, kung tinatawag ang sinuman sa hukuman, sa gayon sino ang makapagkilig sa kanya? **11** Sapagkat kilala niya ang mga taong mapagpanggap; kapag nakakakita ng kasamaan, hindi ba niya napapansin ito? **12** Pero ang mga taong hangal ay walang pang-unawa; Makukhu nila ito kapag ang isang ligaw na asno ay magsilang ng isang tao. **13** Pero ipagpalagay na itinakda mong ayusin ang iyong puso at iniunat ang iyong mga kamay patungo sa Diós; **14** ipagpalagay mo na ang kasamaan ay nasa iyong mga kamay, kung gayon ilayo mo ito mula sa iyo, at hindi hinaiyan ang kasamaan na manahan sa iyong mga tolda. **15** Sa gayon ay tiyak na maitataas mo ang iyong mukha na walang tanda ng kahiyahan; tunay nga, magiging matatag ka at hindi matatakot. **16** Makakalimitan mo ang iyong paghihirap; maaalala mo lamang ito gaya ng tubig na umagos palayo. **17** Ang iyong buhay ay magiging mas maliwanag kaysa katanghalian ng tapat; kahit na mayroong kadiliman, ito ay magiging gaya ng umaga. **18** Magiging ligtas ka dahil may pag-asá; sa katunayan, matatagpuan mo ang iyong kaligtasan at ikaw ay makapagpapahinga nang ligtas. **19** At walang pwedeng tumakot sa iyo; tunay, marami ang Lalapit sa iyo para humingi ng pabor. **20** Pero ang mga mata ng mga masasamang

tao ay mabibigo; wala silang paraan para tumakas. Ang kanilang tanging pag-asá ay ang huling hinga ng buhay.”

12 Pagkatapos sumagot si Job at sinabi, **2** walang pag-aalinlangan na kayo ang bayan; ang karunungan ay mamamatay na kasama ninyo. **3** Pero mayroon din akong pang-unawa na kagaya ninyo; Hindi ako mas mababa kaysa sa iyo. Sa katunayan, sino ang hindi nakaka-alam ng mga bagay na gaya nito? **4** Ako ay isang katatawan para sa aking kapwa—ako, na siyang tumawag sa Diós at kaniyang sinagot! Ako, isang taong makatarungan at walang kasalanan—ako ngayon ay isá ng katawanan. **5** Sa isip ng isang taong matiwasa, may paglait para sa kasawan; Iniiisip niya sa paraang magdadala nang mas marami pang kasawian sa mga nadudulas ang paa. **6** Sumasaganang mga tolda ng mga manlooloob, at ang mga nagpapagalit sa Diós ay dama ang katiyakan; ang kanilang mga sariling mga kamay ang kanilang mga diyos. **7** Pero ngayon tanungin mo ang mga mababangsa na hayop; at tuturuan ka nila: Tanungin mo ang mga ibon sa mga himppapawid at sasabihin nila sa iyo. **8** O magsalita ka sa lupa, at ikaw ay tuturuan: Ang mga isda sa dagat ay magpapahayag sa iyo. **9** Alin sa mga hayop ang hindi alam na ang kamay na Yahweh ang gumawa nito—ang nagbigay sa kanila ng buhay— **10** Yahweh, sa kaniñong kamay ang bawat bagay na may buhay at ang hininga ng sangkatauhan? **11** Hindi ba ang tainga ang sumusuri sa mga salita gaya ng dilá na tumitikim sa pagkain? **12** Sa mga taong may edad ay karunungan; sa kahabaan ng mga araw ay pang-unawa. **13** Sa Diós ay may karunungan at kalakasan; mayroon siyang mabuting kaisípan at pang-unawa. **14** Tingnan mo, siya ay nasisira, at hindi na ito maitatayong muli; kung ikinukulong niya ang isang tao, hindi na maaring palayain. **15** Masdan mo, kung pinipigil niya ang mga tubig, natutyo ang mga ito, at kung pakakawalan ang mga ito, natatabunan nila ang lupain. **16** Nasa kaniña ang kalakasan at karunungan; ang mga taong nilinlang at ang mga lumilinlang ay parehong nasa ilalim ng kaniyang kapangyarihan. **17** Pinapangunahan niyang ilayo ang mga tagapayo ng nakayapak sa kalungkutan; inililikó niya ang mga hukom para maging hangal. **18** Tinatanggal niya ang hanay ng kapangyarihan mula sa mga hari; binábalutani niya ang tela ang kanilang mga baywang. **19** Pinapangunahan niyang ilayo ang mga pari na nakayapak sa kalungkutan at patsalsikin ang mga makapangyarihang tao. **20** Inalis niya ang pananalita ng mga taong mapagkakatiwalaan at inaalis niya ang pang-unawa ng mga matatanda. **21** Ibinuhos niya ang paghamak sa mga prinsipe at kinanakalas niya ang sinturon ng mga malalakas na tao. **22** Inilalantad niya ang mga malalalim na bagay mula sa kadiliman at inilalabas sa liwanag ang mga anino kung saan naroon ang mga patay. **23** Ginagawa niyang malakas ang mga bansa, at iniwásakan dín niya ang mga ito. Pinapalabot niya ang mga bansa, at dinadalandan dín niya ang mga ito bilang mga bihag. **24** Tinatanggal niya ang pang-unawa mula sa mga pinuno ng mga bayan sa daigdig; Idinulot niyang magpaikot-kilot sila sa ilang kung saan walang daan. **25** Nangangapa sila sa dilim na walang liwanag; Ginagawa silang parang lasing na pasuray-suray.

13 Tingnan mo, nakikita ko ang lahat; Nakikinig at nauunawaan ko ito. **2** Kung ano ang alam mo, alam ko rin; hindi ako mas mababa sa iyo. **3** Gayunman, mas gugustuhin ko na lang na makipag-usap sa Makapangyarihan; aking hihiilingin na makapagdahilan sa Diós. **4** Pero inyong pinagtakpan ang katotohanan ng kasinungalingan; kayo ay manggagamot na walang silbi. **5** O, nais mo bang hawakang mabuti ang iyong kapayapaan! Lyon ang inyong karunungan. **6** Pakinggan mo ang aking mga paliwanag; pakinggan mo ang panawagan ng aking mga labi. **7** Magsasabi ka ba ng hindi matuwid sa Diós, at magsasala ka ba ng mapanlinlang sa kanya? **8** Dapat mo ba talagang ipakita ang kabaitan sa kanya? Ginusto mo ba talagang makipagtalo sa hukuman bilang mga manananggal para sa Diós? **9** Makabubuti ba talaga sa iyo kung siya na hukom ay titignan at suriin ka? O tulad ng ibang nangloloko ng iba, talaga bang magiging maling kinatawan sa kanya sa hukuman? **10** Siguradong susumbatan ka niya kung lihim mong ipapakita ang pagtatanggi sa kanya. **11** Hindi ka ba magawang matakot ng kaniyang kamahalan? Hindi ba babagsak ang pagkatakot niya sa iyo? **12** Hindi malilimutang kasabihan mo ay kawikaan na gawa sa mga abo; ang mga panananggal mo ay panananggal na gawa sa putik. **13** Manahimik ka muna, hayaan mo muna ako, para makapagsalita ako, dumating na kung anuman ang nararapat sa akin. **14** Kukunin ko ang sarili kong laman sa aking ngipin; kukunin ko ang

aking buhay sa aking mga kamay. **15** Tingnan mo, kung papatayin niya ako, mawawalan ako ng pag-asa; gayon pa man, ipagtatanggol ko ang aking mga pamamaraan sa harapan mo. **16** Ito ang magiging dahan ko para sa aking pagpapawalang-sala, hindi na ako pupunta sa harapan mo tulad ng isang taong walang diyos. **17** O Diyos, pakiggan ng mabuti ang aking sasabihin; hayaan mong madring ng iyong mga tainga ang aking pagpapahayag. **18** Tingnan mo ngayon, inilagay ko ang aking tanggulan sa ayos; Alam ko na ako ay inosente. **19** Sinong maaaring makipagtalo sa akin laban sa akin sa hukuman? Kung pupunta ka para gawin iyon, at kung mapapatunayan mong mali ako, kung gayon mananahimik at isusuko ko ang aking buhay. **20** O Diyos, gumawa ka ng dalawang bagay para sa akin, at pagkatapos hindi ko na itatago ang aking sarili sa iyong mukha: **21** babawin mo ang mapang-aping kamay mo, at huwag morganhayaan ang iyong mga paninindik para takutin ako. **22** Pagkatapos tatawag ka, at tutugon ako; O hayaan mong ako ay magsalita, at iyong tugurin. **23** Ilan ang aking mga kasamaan at kasalanan? Hayaan mong malaman ko ang aking pagsuway at kasalanan. **24** Bakit mo itinatago ang iyong mukha sa akin at itinuring mo akong tulad ng iyong kaaway? **25** Uusigin mo ba ang isang tinangay na dahon? Nahabulin mo ba ang tuyong dayami? **26** Dahil sumulat ka ng mga mapapait na mga bagay laban sa akin; ipinamana mo sa akin ang mga kasamaan ng aking kabataan. **27** Inilagay mo rin ang aking paa sa mga kandadong kahoy; tinitingnan mong mabuti ang lahat ng aking mga landas; sinusuri mo ang lupa kung saan ang mga nilakaran ng talampakan ng aking paa. **28** bagaman tulad ako ng isang mabahong bagay na nabubulok, tulad ng isang damit na kinakain ng gamugamo.

14 Ang mga tao, na ipinanganak ng babae, na nabubuhay ng kaunting araw at puno ng kaguluhan. **2** Umuusbong siya mula sa lupa tulad ng isang bulaklak at pinuputol; tumatakas siya tulad ng isang anino at hindi nagtagtagal. **3** Tumitingin ka ba alinman sa mga ito? Dinadala mo ba ako sa paghatol kasama mo? **4** Sinong magdadalda ng mga bagay na malinis mula sa mga bagay na marumi? Walang sinuman. **5** Ang mga araw ng tao ay tiyak; Ang bilang ng kaniyang mga buwan ay nasa iyo; itinakda mo ang kaniyang mga hangganan para hindi siya makalampus. **6** Lumayo ka mula sa kaniya para siya ay maaaring makapahinga, sa gayon siya ay maaaring masiyahan sa kaniyang araw tulad ng isang inupahang tao kung magagawa niya. **7** Maaaring magkaroon ng pag-asa roon para sa isang puno; kung puputulin ito, maaaring sumibol muli, itong sariwang sanga ay hindi matatapos. **8** Kahit tumanda na ang ugat nito sa lupa, at ang mga tangkay nito ay mamatay sa lupa, **9** kahit na ito ay nakakaamoy ng tubig lamang, uusborg ito at magkakasanga tulad ng isang halaman. **10** Pero ang tao ay namamatay; magiging mahina; sa katunayan nga, nalalagutan ng hininga ang tao, at kung gayon nasaan siya? **11** Gaya ng tubig na nawawala sa isang lawa, at tulad ng isang ilog na nauubusan ng tubig at natutuyo, **12** gayundin ang mga tao ay humimlay at hindi na bumangon muli. Hanggang mawala ang kalangitan, hindi na sila gigising ni magigising man sa kanilang pagkakatulog. **13** O, nais mo akong itagong palayo sa sheol na malayo mula sa mga kaguluhan, at nais mo akong panatilihing itago hanggang matapos ang iyong poot, nais mo akong ilagay sa takdang panahon para matutlo doon at pagkapatagos alalahanin mo ako! (**Sheol h7585**) **14** Kung ang isang tao ay mamamatay, mabubuhay ba siyang muli? Kung gayon, hinahangad kong maghintay sa nakakapagod na panahon doon hanggang dumating ang aking paglaya. **15** Tatawag ka, at sasagutin kita. Nais mong magkaroon ng hangarin para sa gawa ng iyong mga kamay. **16** Binilang mo at iningatan ang aking mga yapak; hindi mo nais panatilihing ang bakas ng aking kasalanan. **17** Ang aking mga kasalanan ay itinayo sa isang lalagyan; nais mong takpan ang aking kasalanan. **18** Pero kahit ang mga bundok ay gumuguhio at nawawala; kahit ang mga bato ay nilipat sa kanilang lugar; **19** sinisira ng tubig ang mga bato; tinatangay ng mga baha ang mga alikabok sa lupa. Tulad nito, winawasak mo ang pag-asa ng tao. **20** Lagi mo siyang tinatalo, at siya ay pumapanaw; pinailitan mo ang kaniyang mukha at pinaylas mo siya para mamatay. **21** Ang kaniyang mga anak na lalaki ay maaaring dumating para magparangal, pero hindi nya ito nalalaman; maari silang ibaba, pero hindi nya ito nakikita ng nangayayari. **22** Nararamdamang lamang niya ang kirot sa kaniyang sariling katawan, at siya ay nadgdadalhamati para sa kaniyang sarili.

15 Pagkatapos sumagot si Elifaz ang Temanita at sinabi, **2** Nararapat bang sumagot ang isang matalinong tao nang walang kabuluhang kaalaman at pupunuin ba ng kaniyang sarili ng hanging silangan? **3** Nararapat ba siyang magdahilan nang walang pakinabang na pakikipag-usap o mga pananalita na maaaring hindi makakagawa sa kaniya ng mabuti? **4** Tunay nga, inalis mo ang paggalang para sa Diyos; pinigilan mo ang debosyon para sa kaniya, **5** dahil ang iyong kasalanan ang nagtuturo sa iyong bibig; pinili mong magkaroon ka ng dilig na isang taong mapanlinlang. **6** Ang sarili mong bibig ang sumusumpa sa iyo, hindi sa akin; sa katunayan nga, ang sarili mong mga labi ang nagpapatunay laban sa iyo. **7** Ikaw ba ang unang taong ipinanganak? Dinala ka ba na mabuhay bagong mga burol? **8** Narinig mo ba ang ihihim na kaalaman ng Diyos? Nilimitahan mo ba ang karunungan sa iyong sarili? **9** Anong nalalaman mo na hindi namin nalalaman? Anong nauunawaan mo na wala rin sa amin? **10** Kasama namin ang kapwa puti ang buhok at napakatandang tao na mas matanda pa kaysa sa iyong ama. **11** Ang mga kaaliwan ba ng Diyos ay napakaliit para sa iyo, ang mga salitang mahinahan sa iyo? **12** Bakit ka nadaig ng iyong puso? Bakit ang iyong mga mata ay nangilisik, **13** sa gayon ibaling mo ang iyong espiritu laban sa Diyos at maglabas ka ng ganoon mga salita mula sa iyong bibig? **14** Ano ang tao na siya ay dapat maging malinis? Ano siya na ipinanganak ng isang babae na dapat maging matuwid? **15** Tingnan mo, hindi nagtitiwala ang Diyos kahit sa kaniyang mga hinirang; sa katunayan nga, ang kalangitan ay hindi malinis sa kaniyang paniningi; **16** gaano kaunti ang isang malinis na karumal-dumal at makasalanan, isang tao na umiinom ng kasalanan tulad ng tubig! **17** Ipapakita ko sa iyo; pakiggan ng mo ako; ipapahayag ko sa iyo ang mga bagay na aking nakita, **18** ang mga bagay na ipinasa ng mga tagong matatalino mula sa kanilang mga ama, ang mga bagay na hindi itinago ng kanilang mga ninuno. **19** Ang mga ito ay kanilang mga ninuno, sa nag-iisang binigyan ng lupain, at sa kanilang kalagithaan ay walang dayuhan ang dumaan. **20** Ang masasamang tao na namimilipit sa sakit sa lahat ng araw niya, ang bilang ng mga taon na inilaan para sa taong mapang-api para magdusa. **21** Isang kalilia-kilabot na tunog ay nasa kaniyang mga tainga; habang siya ay nasa kasaganaan, ang tagapagwasak ay darating sa kanila. **22** Hindi nya naaisip na babalik siya sa kadiliman; nakaabang ang espada para sa kaniya. **23** Gumagala siya sa iba-ibang mga lugar dahil sa tinapay, na sinasabing, "Nasaan na ito?" Nalalaman niya ang araw ng kadiliman ay malapit na. **24** Ang pagdadahlamati at pagkahapis ay ginagawa siyang takot, nagwagi sila laban sa kaniya, tulad ng isang hari na handa sa labanan. **25** Dahil inabot nya ng kaniyang kamay laban sa Diyos at kumikilos nang may pagmamalaki laban sa Makapangyarihan, **26** ang masasamang taong ito na lumalaban sa Diyos na may matigas na leeg, na may isang makapal na kasalag. **27** Totoo ito, kahit tinakpan nya ang kaniyang mukha ng kaniyang katabaan at mataba rin ang kaniyang mga pigi, **28** at nanirahan sa mga wasak na lungsod; sa mga bahay na walang taong nakatira ngayon at handa nang maging mga tambakan. **29** Hindi siya magiging mayaman; hindi magtagtagal ang kaniyang yaman; kahit ang kaniyang anino ay hindi magtagtagal sa daigdig. **30** Hindi siya umalis sa kadiliman; isang apoy ang magtutuyo sa kaniyang mga sanga; at sa hininga ng bibig ng Diyos siya ay papanaw. **31** Huwag siyang hayaang magtiwala sa mga walang kabuluhang bagay, nililinlang niya ang kaniyang sarili; dahil ang walang pakinabang ang kaniyang magiging gantimpala. **32** Mangayari ito bago ang panahon ng kaniyang kamatayan; ang kaniyang sanga ay hindi magiging luntian. **33** Ihuhulog nya ang kaniyang mga hilaw na ubas tulad ng puno ng ubas; itatapon nya ang kaniyang mga bulak tulad ng puno ng olibo. **34** Dahil ang mga kasamahan ng hindi makadiyos na tao ay hindi mamumunga; tutupukan ng apoy ang kanilang mga tolda ng panunuhol. **35** Nagbubuntis sila ng kasamaan at nanganganak ng kasalanan; sa kanilang sinapupunan ay nagbubuntis ng panilinlang."

16 Pagkatapos sumagot si Job at sinabi, **2** "Narinig ko ang maraming ganoong mga bagay; kayong lahat ay nakakainis na mga tagapag-aliv. **3** May katapusan ba ang mga walang saysay na mga salita? Ano ang nangayayari sa iyo na ganito ang iyong sagot? **4** Maari din akong magsalita tulad ng ginagawa mo, kung ikaw ay nasa aking kinalalagyan; maari kong pinupin at pagsuma-samahan ang mga salita laban sa iyo at ilingen ang aking ulo sa iyo nang may pangungutya. **5** O, paano ko palalakin ang loob mo gamit ang aking bibig! Paano ko mapapagaan

ang iyong pighati gamit ang aking mga labi! **6** Kung magsasalita ako, ang aking pighati ay hindi mababawasan; kung hindi ako magsasalita, paano ako matutulungan? **7** Pero ngayon, O Diyos, pinahirapan mo ako; pinabayaan mo ang buong pamilya ko. **8** Ginawa mo akong matuyo, na sa sarili nito ay isang saksi laban sa akin; ang pagpayat ng aking katawan ay tumatayo laban sa akin, at nagpapatooto ito laban sa aking mukha. **9** Sa matinding galit ng Diyos nilupig at inusig niya siya; nagnanggalit siya sa akin gamit ang kaniyang ngipin; ipinako ng kaaway ang kaniyang paninig sa akin habang sinisira niya ako. **10** Napanganga sa akin ang mga tao; sinampal niya ako nang may mapanisi sa pisngi; sila ay nagsama-samang nagtipon laban sa akin. **11** Ibinigay ako ng Diyos sa taong hindi makadios, at inihagis ako sa kamay ng masamang tao. **12** Nasa kaginhawahan ako at sinira niya ako. Tunay nga, hinabot ako sa leeg at binasag ako ng pira-piraso; inilagay niya rin ako bilang kaniyang puntiry. **13** Pinalibutan ako ng kaniyang tagapana; O Diyos tinusok mo ang aking laman-loob at hindi ako kinaawaan; pinalabas niya ang aking bituka sa lupa. **14** Dinurog niya ng paulit-ulit ang aking pader; tumakbo siya tulad ng isang mandrigma. **15** Tinaho ko ang sako sa aking balat; sinaksak ko sa lupa ang aking sungay. **16** Mamula-mula ang aking mukha sa pag-iyak; nasa pilik-mata ko ang anino ng kamatayan **17** bagaman walang karahasan sa aking mga kamay, at ang aking panalangin ay dalisay. **18** O lupa, huwag mong tabunan ang aking dugo; hayaan ang aking iyak ay walang lugar ng kapahingahan. **19** Kahit ngayon, tingnan mo, ang aking saksi ay nasa langit; siyang mananogot sa akin ay nasa kaitasaan. **20** Hinahamak ako ng aking mga kaibigan, pero umiiyak ko sa Diyos. **21** Hinilong ko sa saksi ng kalangitan iyon na makipagtalo para sa taong ito kasama ang Diyos tulad ng isang tao na ginagawa sa kaniyang kapwa! **22** Nang lumipas ang ilang taon, pupunta ako sa isang lugar na hindi na ako babalik.

17 Ang aking espiritu ay naubos, at ang aking mga araw ay tapos na; handa na ang libingan para sa akin. **2** Tunay nga na mayroon mangungutyan kasama ko; lagi ko dapat makita ang kanilang pagtatangka. **3** Ibigay ngayon ang isang pangako, maging isang tagapanagot para sa akin sa iyong sarili; sino pa roon ang tutulong sa akin? **4** Dahil sa iyo, O Diyos, iningatan mo ang kanilang mga puso na maunawaan ito; kaya, hindi mo sila maitatas na higit sa akin. **5** Siyang bumabatikos sa kaniyang mga kaibigan para sa isang gantimpala, sa mata ng kaniyang mga anak ay hindu magtatagumpay. **6** Pero ginawa niya akong isang usap-usapan ng mga tao; dinuruan nila ang aking mukha. **7** Malabon rin ang aking mata dahil sa kalungkutan; payat na ang buong katawan ko gaya ng mga anino. **8** Sinisindik nitong mga matutuwid; ang inosente ay ginugulo ang kaniyang sarili laban sa taong hindi maka-diyoys. **9** Nag-iingat ang taong matuwid sa kaniyang landas; siyang may malinis na mga kamay ay latikas nang latikas. **10** Pero para sa iyong lahat, halika ka ngayon; hindi ako makakakita ng matalinong tao sa kalagitnaan ninyo. **11** Lumipas na ang mga araw ko, tapos na ang mga plano ko, kahit ang mga kahilingan ng aking puso. **12** Ang mga taong ito, ang mga mangungutyan, pinalitan ang gabi ng araw; ang liwanag, simbi nila, malapit na sa kadiilan. **13** Nang tumiring ako sa sheol bilang aking tahanan; mula nang lumaganap ang aking higaan sa kadiilan; (**Sheol h7585**) **14** Mula nang sinabi ko sa hukay, 'kaw ang aking ama,' at sa uod, 'kaw ang aking ina o aking kapatid na babae,' **15** nasaan na ngayon ang aking pag-asaya? dahil sa aking pag-asaya, sinong makakakita ng anuman? **16** Ang pag-asaya ba ay bababa sa tarangkahang sheol kapag kami ay pumanao sa alabok? (**Sheol h7585**)

18 Pagkatapos sumagot si Bildad ang Suhita at sinabi, **2** Kailan ka titigil sa iyong pagsasalita? Pag-isipan mo, at pagkatapos saka kami magsasalita. **3** Bakit mo pinapalagay na gaya kami ng mga halimaw; bakit kami naging hangal sa iyong paninig? **4** Ikw na sinisira ang sarili sa iyong galit, dapat bang pabayanan ang daigdig para lang sa iyo o dapat bang alisin ang mga bato mula sa kanilang mga lugar? **5** Tunay nga, ang liwanag ng masamang tao ay papatayin; ang kislap ng kaniyang apoy ay hindi magiliwanag. **6** Magdidilim ang liwanag sa kaniyang tolda; ang kaniyang ilawan sa itaas niya ay papatayin. **7** Ang mga hakbang ng kaniyang lakas ay maging maikli; ang kaniyang sariling mga plano ang magpapabagsak sa kaniya. **8** Dahil siya ay ihahagis sa isang lambat ng kaniyang sariling mga paa; lalakad siya sa isang patibong. **9** Isang bitag ang huhuli sa kaniya sa sakong; isang patibong ang huhuli

sa kaniya. **10** Nakatago sa lupa ang isang silo; at isang bitag para sa kaniyang daaranan. **11** Mga kakila-kilabot ang tatakot sa bawat tabi; siya ay kanilang hahabulin sa kaniyang mga sakong. **12** Ang kaniyang kayamanan ay mapapalitan ng kagutuman, at ang kalamidad ay magiging handa sa kaniyang tabi. **13** Ang mga bahagi ng kaniyang katawan ay lalamuin; tunay nga, ang panganay ng kamatayan ang lalamon sa kaniyang mga bahagi. **14** Siya ay tatanggalin sa kaniyang tolda, ang tahanan na ngayon ay kaniyang pinagkakatiwalinan; dadalhin siya sa kamatayan, ang har ng mga takot. **15** Ang mga tau na hindi kaniyang pag-aari ay maninirahan sa kaniyang tolda pagkatapos nilang makita na kumalat ang asupre sa loob ng kaniyang tahanan. **16** Ang kaniyang mga ugat ay matutuyo sa ilalim; sa ibabaw ay puputulin ang kaniyang mga sanga. **17** Ang kaniyang alaala ay mawawala sa lupa; mawawalan siya ng pangalan sa lungsangan. **18** Itutulak siya mula sa liwanag patungo sa kadiilan at itatapon sa labas ng mundong ito. **19** Hindi siya magkakaroon ng anak o apo sa kalagitaan ng kaniyang bayan, ni anumang natitirang kaanak ang mananatili kung saan siya natira. **20** Silang naninirahan sa kanluran ay nangning sa takot sa kung ano ang mangyayari sa kanya isang araw; silang naninirahan sa silangan ay matatakot sa pamamagitan nito. **21** Tunay na ganoon ang mga tahanan ng mga hindi matutuwid na tao, ang mga lugar ng mga taong hindi nakakakilala sa Diyos."

19 Pagkatapos sumagot si Job at sinabi, **2** "Hanggang kailan ninyo ako pahihirapan at babasigin ng pira-piraso na may mga salita? **3**

Sampung beses ninyo na akong pinagsasabihan; hindi kaya nahihiya na pinagmamaluptan ninyo ako. **4** Kung totoo nga na nagkasala ako, mananatiling panagutan ko ang aking pagkakamali. **5** Kung totoo nga na magmamalaki kayo laban sa akin at mapaniwala ang lahat ng mga tao na nagkasala ako, **6** kung gayon dapat alam ninyo na ginawan ako ng mali ng Diyos at nahuli sa kaniyang lambat. **7** Tingnan ninyo, sumisigaw ako na ginawan ng mal, pero hindi ako narinig; nanawagan ako ng tulong, pero walang katarungan. **8** Pinaderan niya ang aking daanan para hindi ako makatawid, at pinadilim niya ang aking nilalakaran. **9** Hinubad niya ang aking karangalan, at kinuha niya ang korona mula sa ulo ko. **10** Giniba niya ako sa bawat dako, at naglalo na ako; binunot niya ang aking mga pag-asa katulad ng isang puno. **11** Pinasiklab din niya ang kaniyang galit laban sa akin; tinuturing niya ako bilang isa sa kaniyang mga kaaway. **12** Nagtitipon ang mga hubko niya, nagtagay sila ng tungtungan na panlusob laban sa akin at nagkampo sa paligid ng aking tolda. **13** Nilayo niya mula sa akin ang mga kapatid ko, nilayo niya ako mula sa aking mga kakilala. **14** Binigo ako ng aking mga kamag-anak; kinalimutan na ako ng malapit kong mga kaibigan. **15** Ang mga taong minsang tumuloy sa bayahong kong panauhan pati na ang mga lingkod kong babae ay itinuring akong ibang tao; isa akong dayuhan sa paninig nila. **16** Nananawagan ako sa aking lingkod, pero hindi niya ako tinutugon kahit na nagmamakaawa ako sa pamamagitan ng aking bibig. **17** Nakasusulason sa asawa ko ang aking paghinga; nakapandidir ang aking panawagan sa sariling kong mga kapatid na lataki at babae. **18** Kahit ang mga bata ay kinasusuklamon ako; kung babangon ako para magsalita, pinagsasalitaan nila ako. **19** Kinanumuhian ako ng lahat ng aking mga kaibigan; tinikuran ako ng lahat ng mga minamahal ko. **20** Nakakapit ang mga buto ko sa aking balat at laman; buto balat na lamang ang natitira sa akin. **21** Maawa kayo sa akin, maawa kayo sa akin, mga kaibigan ko, dahil hinawakan ako ng kamay ng Diyos. Bakit ninyo ako inaapi na parang kayo ang Diyos? **22** Bakit hindi pa kayo nasisiyahan sa pag-ubos ng lahan ko? **23** O, sana ay maiusulat na ngayon ang mga sinasabi ko! O, sana maitala sa aklat ang mga ito! **24** O, sana ay magpakailanmang maiukit ito ng bakal na panulat at tingga sa isang bato! **25** Pero para sa akin, alam ko na nabubuhay ang aking Manunubos, at balang araw ay tatayo siya sa daigdig; **26** pagkatapos mawasak ang balat ko, iyon ay, ang aking katawan, saka makikita ko ang Diyos sa aking pangangatawan. **27** Makikita ko siya, ako mismo ang makakakita sa kaniya sa aking tabi; makikita siya ng aking mga mata, at hindi bilang isang dayuhan. Bibigay ang lamang-loob ko. **28** Kung sinasabi ninyo, 'Paano natin siya pahihirapan! Nasa kanya ang ugat ng kaniyang mga kaguluhan', **29** matakot kayo sa espada, dahil ang poot ang nagdadala ng kaparusan ng espada, para malaman ninyo na mayroon paghahatol."

20 Pagkatapos sumagot si Zofar ang taga-Naaman, **2** "Mabilis akong pinapasagot ng aking kaisipan dahil sa aking pag-aalala. **3** Nakarining

ako mula sa iyo ng isang pagsaway na nagpahiya sa akin, pero tinutugon ako ng espiritu na higit sa aking pang-unawa. **4** Hindi mo ba alam ang katotohanan na ito noong sinaunang panahon, nang nilagay ng Diyos ang tao sa lupa: **5** saglit lang ang katagumpayan ng masama, at ang kagalakan ng taong hindi naniniwala diyos ay hindi nagtatagal? **6** Bagaman umabot sa kalangan ang tangkad niya, at umabot ang ulo niya sa kaulapan, **7** pero maglalago ang taong iyon katulad ng kaniyang dumis; sasabihin ng mga nakakita sa kanya, 'Nasaan siya?' **8** Lilipad siya palayo tulad ng panaginip at hindi na masusumpungan; itataboy siya palayo katulad ng pangitain sa gabi. **9** Hindi na siya muling makikita ng mga mata na nakakita sa kanya; hindi na siya muling makikita ng pinanggalingan niya. **10** Hihingi ng kapatawanang mga anak niya sa mga dukha, ibabalik ng mga kamay niya ang kaniyang kayamanan. **11** Puno ng kasiglahan ang kaniyang mga buto, pero kasama nya itong hihiga sa kanya sa alabok. **12** Bagaman matamis ang kasamaan sa kaniyang bibig, bagaman itinatago nya ito sa ilalim ng kaniyang dila, **13** bagaman pinripigilan niya ito at hindi pinapakawalan pero pinapanatili pa rin ito sa kaniyang bibig— **14** magiging mapait ang pagkain sa kaniyang bituka, magiging kamandag ito ng mga ahás sa loob niya. **15** Nilulunok niya ang kaniyang mga kayamanan, pero isusuka nya ulit ito; palalabasin ito ng Diyos mula sa kaniyang tyan. **16** Sisisipin niya ang kamandag ng mga ahás; papatayin siya ng dilig na ulupong. **17** Hindi siya mabubuhay para magalak sa panood ng mga ilog at dumadaloy na agos ng pulot at mantikilya. **18** Pagbabayaran niya ang kaniyang mga pinaghriapan; hindi nya ito lulunukan; hindi siya magagalak sa kayamanan na naukuha nya. **19** Dahil inapi nya at pinabayaan ang mga dukha; sapilitan niyang inagaw ang mga bahay na hindi nya itinayo. **20** Dahil hindi siya makahanap ng kasiyahan sa kaniyang sarili, hindi nya maliligtas ang kahit anong bagay na nagbibigay sa kanya ng kaligayahan. **21** Walang naiwang bagay ang hindi nya nilamon; kaya hindi magtatagal ang kaniyang kasaganaan. **22** Sa kasaganaan ng kaniyang kayamanan siya ay mahulog sa kaguluhan; darating sa kanya ang kamay ng lahat ng nasa kahirapan. **23** Kapag naghahanda na siyang magpakabuso, ibubhos ng Diyos ang bagsik ng kaniyang poot sa taong iyon; papaulinian nya ito sa kanya habang kumakain siya. **24** Bagaman tatak ang taong iyon sa bakal na sandata, patataoan siya ng isang tanso na pana. **25** Tatagos ang palaso mula sa likid niya; tunay nga, lababas mula sa atay nya ang kumikinang na dulio nito; katakot-takot na mga bagay ang darating sa kanya. **26** Nakalaan ang ganap na kadiiman para sa kaniyang mga kayamanan; ilamunin siya ng apoy na hindi naapula; ilamunin nito kung ano ang nalabi sa kaniyang tolda. **27** Ipatapika ng kalangitan ang kaniyang mga kasalanan, at babangon ang kalupaan laban sa kanya bilang isang saksi. **28** Maglalaho ang kayamanan ng kaniyang bahay; aanurin ang kaniyang mga kalakal sa araw ng poot ng Diyos. **29** Ito ang bahagi ng masamang tao mula sa Diyos, ang pamana ng Diyos na nakalaan para sa kanya."

21 Pagkatapos sumagot si Job at sinabing, **2** "Pakinggang mabuti ang aking sasabihin, at hayaan niryong maging tulong ninyo ito sa akin.
3 Pagiitisan ako, at magsasalita rin ako; pagkatapos kong magsalita, ipagpatuloy ninyo ang inyong panlalait. **4** Para sa akin, sa tao ba dapat ako magreklamo? Bakit hindi dapat ako mainip? **5** Tingnan ninyo ako at mabigla, at ilagay ninyo ang inyong mga kamay sa inyong mga bibig. **6** Kapag iniisp ko ang aking mga paghihirap, ako ay nababagabag, at nanaaga ang takot sa aking laman. **7** Bakit patuloy pang nabubuhay ang masasamang tao, tumatanda, at umaangat ang antas sa buhay? **8** Natatatag ang mga kaapu-apuhan nila sa kanilang paninig, at natatatag ang kanilang mga anak sa harap ng kanilang mga mata. **9** Ligtas ang tahanan nila mula sa takot; kahit sa pamalo ng Diyos sa kanila. **10** Nanganganak ang kanilang mga tao, at hindi nabibigo ang mga ito; nanganganak ang kanilang mga baka at hindi namamatay ang guya nito dahil sa maagang pagkapanganakan nito. **11** Pinapalaya nila ang kanilang mga anak na parang mga kawan, at sumasaway ang mga ito. **12** Umaawit sila sa tamburin at alpa at nagagalak sa tugot ng plauta. **13** Lumilipas ang mga araw nila sa kasaganaan, at tahimik silang bumababa sa sheol. (**Sheol h7585**) **14** Sinasabi nila sa Diyos, 'Lumayo ka sa amin'; ang mga nagsabing, 'Ano ba ang kayang gawin ng Makapangyarihan sa atin?' **18** Pero pinuno niya ang kanilang mga tahanan ng mabubuting bagay; malayo sa akin ang mga balak ng mga masama. **19** Nakikita ang kanilang kapalaran ng mga taong tuwid at nagagalak; pinigatatawanan sila ng mga taong walang sala para hamakin. **20** Sinasabi nila, 'Siguradong pinuputol ang mga tumayo laban sa atin; tinupok ng apoy ang kanilang mga pagmamay-ari. **21** Ngayon, sumang-ayon ka sa Diyos at makipagpayapaan sa kanya; sa ganoon paraan, darating sa iyo ang kabutihan. **22** Pakiusap, tanggapin mo ang tagubilin mula sa kaniyang bibig; ingatan mo ang kaniyang mga salita sa iyong puso. **23** Kung babalik ka sa Makapangyarihan, kung itataboy mo ang hindi makatuwiran mula sa

ang kanilang kasaganaan? Wala akong gagawin sa payo ng masasamang tao. **17** Gaano kadalas pinapatay ang ilawan ng masasamang tao, o dumadating ang kapahamakan sa kanila? Gaano kadalas kinakalat ng Diyos ang kalungkutan sa kanila dahil sa kaniyang galit? **18** Gaano sila kadalas nagiging katulad ng putol na halaman sa hangin o tulad ng ipa na tinatangay ng bagyo? **19** Sinasabi ninyo, 'Nilalala ng Diyos ang kasalanan ng tao para pagbayaran ng kaniyang mga anak'. Hayaan mo siyang pagbayaran ito mismo, para malaman nya kung ano ang kasalanan niya. **20** Hayaan mong matikta ng kaniyang mga mata ang sarili niyang pagkawasaki, at hayaan mong inumin niya ang poot ng Makapangyarihan. **21** Dahil ano ang pakialam niya sa kaniyang pamilya kapag naputol na ang kaniyang mga araw? **22** Mayroon bang makapagtuturo ng kaalaman sa Diyos dahil siya ang humahatol kahit ng mga nasa nakatataas? **23** Namamatay ang isang too habang malakas pa siya, nang payapa at panatag. **24** Puno ang katawan niya ng gatas, at matibay ang kaniyang mga buto at nasa mabuting kalagayan. **25** Ang iba naman ay namamatay nang may kapaitan sa kaniyang kaluluwa, ang siyang hindi pa nakararanas ng kahit anong mabuti. **26** Pareho silang nahihiwa sa alkabok; pareho silang binabalutan ng mga uod. **27** Tingnan ninyo, alam ko ang nasa isip ninyo, alam ko ang mga paraan kung paano ninyo ako nais hamakin. **28** Dahil sinasabi ninyo, 'Nasaan na ngayon ang tahanan ng prinsipe? Nasaan na ang tolda na minsang pinapamahayan ng masama?' **29** Hindi ninyo pa ba tinatanong ang mga manlalakbay? Hindi ninyo ba alam ang katibayan na kaya nilang sabihin, **30** na ang masamang tao ay iniingatan mula sa araw ng kapahamakan, at nilalayo siya mula sa araw ng pool? **31** Sino ang hatol sa kanya nang harapan dahil sa masasama niyang pamamarawa? Sino ang maghihiganti sa kanya dahil sa kaniyang mga ginawa? **32** Pero ililibing siya; babantayan ng mga tao ang kaniyang puntod. **33** Magiging matamis sa kanya ang mga tipak ng lambak; susundan siya ng latah ng mga tao, dahil hindi mabilang ang tao na nauna sa kanya. **34** Paano ninyo ay ngayon aaliwin sa pamamagitan ng walang kabuluan, dahil walang mabuti sa mga sagot ninyo kung hindi puro kasinungalingan?"

22 Pagkatapos sumagot si Elifaz ang taga-Teman at sinabing, **2** "Magiging kagamítgamit ba ang tao sa Diyos? Magiging kagamítgamit ba ang matalino sa kanya? **3** Kasiyahan ba para sa Makapangyarihan kung ikaw ay matuwid? Kapakinabangan ba para sa kanya kung ginawa mong tuwid ang iyong pamamarawan? **4** Dahil ba sa iyong paggalang para sa kanya kaya ka niya sinasaway at dinadala sa paghuhukom? **5** Hindi ba napakatindi ng kasamaan mo? Wala bang katapusan ang mga kasalanan mo? **6** Dahil naningil ka ng pangseguridad mula sa kapitid mong lakali nang walang dahilan; hinubaran mo ang isang tao. **7** Hindi mo binigyan ng tubig na maiirom ang mga nanghihina; nagdamot ka ng tinapay mula sa mga nagugutom **8** bagaman ikaw, isang makapangyarihan, ay nagmamay-ari ng mundo, bagaman ikaw, na taong pinaparangalan, ay namumuhay dito. **9** Pinalais mo ang mga balo nang walang dala; nabali ang mga bisig ng mga walang ama. **10** Kaya, nakapaligid si iyo ang mga patibong, at binabayagbag ka hindi inaaahang mga takot. **11** Mayroong kadiiman, para hindi ka makakita; binabalutan ka ng kasaganaan ng mga tubig. **12** Hindi ba't nasa kalangitan ang Diyos? Pagmasdan mo ang taas ng mga tala, napakataas nila! **13** Sinasabi mo, 'Ano bang alam ng Diyos? Kaya ba niyang humatol sa makapal na kadiiman? **14** Binabalutan siya ng makapal na mga ulap, para hindi nya tayo makita; lumalakad siya sa ibabaw ng arko ng langit.' **15** Papanatilihin mo ba ang dating daan kung saan lumakad ang masamang mga tao— **16** ang mga dinampot palayo sa panahon nila, ang mga tinangay ang pundasyon katulad ng ilog, **17** ang mga nagsabi sa Diyos, 'Lumayo ka sa amin'; ang mga nagsabing, 'Ano ba ang kayang gawin ng Makapangyarihan sa atin?' **18** Pero pinuno niya ang kanilang mga tahanan ng mabubuting bagay; malayo sa akin ang mga balak ng mga masama. **19** Nakikita ang kanilang kapalaran ng mga taong tuwid at nagagalak; pinigatatawanan sila ng mga taong walang sala para hamakin. **20** Sinasabi nila, 'Siguradong pinuputol ang mga tumayo laban sa atin; tinupok ng apoy ang kanilang mga pagmamay-ari. **21** Ngayon, sumang-ayon ka sa Diyos at makipagpayapaan sa kanya; sa ganoon paraan, darating sa iyo ang kabutihan. **22** Pakiusap, tanggapin mo ang tagubilin mula sa kaniyang bibig; ingatan mo ang kaniyang mga salita sa iyong puso. **23** Kung babalik ka sa Makapangyarihan, kung itataboy mo ang hindi makatuwiran mula sa

iyong mga tolda, maitatatakan ka. **24** Ilatag mo ang iyong mga kayamanan sa alikabok, ang ginto ng Ofir sa gitna ng mga bato ng batis, **25** at ang Makapangyarihan ang iyong magiging kayamanan at mahalagang pilak sa iyo. **26** Dahil sa ganon masisiyahan ka sa Makapangyarihan; itataas mo ang iyong mukha sa Diyos. **27** Mananalangin ka sa kanya, at diringgin ka niya; tutuparin mo ang iyong mga pangako sa kanya. **28** Mag-utos ka rin ng kahit ano, at pagtitibbing ito para sa iyo; magliliwanag ang ilaw sa iyong daan. **29** Binababa ng Diyos ang mga mapagmataas, nililitgas niya ang mga nakababa ang mga mata. **30** Ililitgas niya ang taong walang sala; malilitgas ka sa pamamagitan ng kalinisan ng iyong mga kamay."

23 Pagkatapos sumagot si Job at sinabi, **2** "Kahit ngayon ay mapait ang aking dinadago; mas mabigat ang aking paghihirap kaysa sa aking paghihinapnis. **3** O, sana alam ko kung saan ko siya matatagpuan! O, sana makalapit ako sa kinarooroonan niya! **4** Ilatag ko sa kaniyang harapan ang aking kasu at pupunuin ang aking bibig ng pangangatwiran. **5** Matututunan ko ang mga salita na isasagot niya at mauunawaan ko ang sasabihin niya sa akin. **6** Makikapagtalo ba siya laban sa akin sa kadakilaan ng kaniyang kapangyarihan? Hindi, pakikigungan niya ako. **7** Doon maaring makipagtalo sa kanya ang taong matuwid. Sa ganitong paraan mapapawalang-sala ako magpakailanman ng aking hukom. **8** Tingnan ninyo, pumupunta ako pasilangan, pero wala siya roon, at pumupunta ako pakalnuran, pero hindi ko siya maramdaman. **9** Sa hilaga, kung saan siya gumagawa, pero hindi ko siya makita, at sa timog, kung saan niya tinatago ang kaniyang sarili para hindi ko siya makita. **10** Pero alam niya ang daanan na aking tinatatak; kapag sinubukan na niya ako, lilitaw ako tulad ng ginto. **11** Nanindigan ng aking mga paa sa kaniyang mga yapak; pinanatili ko ang pamamaraan niya at hindi lumihis. **12** Hindi ko tinalikuran ang mga kautusan ng kaniyang mga labi; iningatan ko sa aking puso ang mga salita ng kaniyang bibig. **13** Pero kakaiwa siya, sino ang kaya ng magpatalikod sa kanya? Kung ano ang ninanais niya, ginagawa niya. **14** Dahil isinasakutuparan niya ang mga atas niya laban sa akin; marami ang mga tulad nitó. **15** Kaya, natatakot ako sa kaniyang presensiya; kapag iniisip ko siya, natatakot ako sa kanya. **16** Dahil pinahina ng Diyos ang aking puso; sinindak ako ng Makapangyarihan. **17** Hindi dahil sa pinutol ako ng kadiliman, ni tinatakpan ng makapal na kadiliman ang aking mukha.

24 Bakit hindi tinakda ng Makapangyarihan ang panahon ng paghahatol sa masasamang tao? Bakit hindi nakikita ng mga tapat sa Diyos ang paparating na panahon na kaniyang paghuhukom? **2** Mayroong mga masasama na tinatanggal ng mga hangganan ng tagamarka; mayroong mga masasama na pilit kinukuha ang mga kawan at nilalagay sa sarili nilang mga pastulan. **3** Tinataboy nila ang alagang asno ng mga taong walang ama; kinukuha nila ang kapong baka ng balo bilang kasiguraduhan. **4** Pinapalayas nila ang mga nangangailangan sa kanilang dinaraanan; tinatago ng mga mahihirap sa mundo ang sarili nila mula sa kanila. **5** Tingnan ninyo, pumupunta ang mga mahihirap na ito sa kanilang trabaho gaya ng mga ligaw na asno sa ilang, maingat na naghahanap ng pagkain; marahil pagkakalooban sila ng pagkain ng Araba para sa kanilang mga anak. **6** Umaani sa gabi ang mga mahihirap sa palayan ng ibang tao; namumulot sila ng mga ubas mula sa inani ng mga masasama. **7** Buong gabi silang hubad na nakahiwa nang walang damit; wala silang panakip sa lamig. **8** Basa sila ng mga ambon ng mga bundok; nahihiga sila sa tabi ng malalaking bato dahan wala silang masisilungan. **9** Mayroong masasama na kinukuha ang mga ulila mula sa dibdi ng kanilang ina, at masasamang tao na kinukuha ang mga bata bilang kasiguraduhan mula sa mga mahihirap. **10** Pero naglibot ang mga mahihirap nang walang damit; bagaman sila ay nagugutom, dinadala nila ang bungkos ng mga butil ng iba. **11** Gumagawa ng langis ang mga mahihirap sa loob ng mga pader ng masasama. Tinatapakan nila ang pampiga ng ubas ng masasama, pero sila mismo ay nagdudusa ng kauhawan. **12** Dumadaing ang mga tao sa lungsod, umiiyak ang mga sugatan, pero hindi pinapansin ng Diyos ang kanilang mga panalangin. **13** Ang ilan sa masasama ay naghihimagsik laban sa liwanag; hindi nila alam ang pamamaraan nito, ni napapatuloy sa daan nito. **14** Bumabangon ang mamamatay-tao kasabay ng liwanag; pinapatay niya ang mahihirap at nangangailangan; sa gabi ay tulad siya ng magnanakaw. **15** Gayundin, inaabangan ng mata ng nakikiapiad ang

takipsilim, sinasabi niya, 'Walang mata ang makakita sa akin'. Tinatago niya ang kaniyang mukha. **16** Sa kadiliman ay nagbungkal sa loob ng bahay ang mga masasama; pero kinukulong nila ang kanilang sarili sa araw; wala silang pakialam sa liwanag. **17** Dahil ang umaga para sa kanilang lahat ay gaya ng makapal na kadiliman; maginhawa sila sa mga katak-takot na mga bagay sa makapal na kadiliman. **18** Pero, mabilis silang lumilipas gaya ng bulsa sa ibabaw ng mga tubig; may sumpa ang bahagi ng kanilang lupa; walang nagtatrabaho sa kanilang ubasan. **19** Tinutupok ng tagtuyot at ini ang tubig ng niyebe; gayundin nilalamon ng sheol ang mga nagkasala. (**Sheol h7585**) **20** Makakalimutan siya ng sinapupunang nagdala sa kanya; matamis siyang kakainin ng mga uod, hindi niya siya maaalaala magpakaikanman; sa ganiton paraan, mababali ang kasamaan gaya ng puro. **21** Nilalamon ng masama ang mga baog na babae na kailinan ay hindi nanganak; wala siyang ginagawang mabuti sa balo. **22** Pero tinatangay ng Diyos ang makapangyarihan mga tao sa pamamagitan ng kaniyang kapangyarihan; bumabangon siya at hindi pinalalakas ang kanilang buhay. **23** Hinahayaan ng Diyos na isipin nila ng ligtas sila, at masaya sila roon, pero ang mata niya ay nasa kanilang mga kinikilos. **24** Tinatanghal ang mga taong ito; pero, sa ilang sandali lamang, maglalaho sila; tunay nga, ibababa sila; titipunin sila gaya ng ilan; mapuputol sila gaya ng dulc or butil ng palay. **25** Kung hindi ito totoo, sino ang makapagpapatunay na sinungaling ako; sino ang makapagpapawalang-bisa ng aking mga salita?"

25 Pagkatapos sumagot si Bildad ang Suhita at sinabi, **2** "Nasa kanya ang kapangyarihan at takot; nagtatakdla siya ng kaayusan sa kaniyang mga matataas na lugar sa langit. **3** May katapusan ba sa bilang ng kaniyang mga hukbo? Kanino ba hindi sumisikat ang kaniyang liwanag? **4** Kong gayon, paano magiging matuwid ang tao sa Diyos? Paano ba magiging malinis, katanggap-tanggap sa kanya, siya na ipinanganak ng isang babae? **5** Masdas mo, kahit na ang buwan ay walang liwanag sa kanya; sa kaniyang parangin, ang mga bituin ay hindi dalsay. **6** Gaano pa kaya ang tao, na isa lamang uod — isang anak ng tao, na isang uod!"

26 Pagkatapos sumagot si Job at sinabi, **2** Ganoon mo natulungan ang isang walang kapangyarihan! Ganoon mo iniligtas ang bisig na walang kalakasan! **3** Ganoon mo pinayuhan ang isang walang karunungan at ipinahayag sa kanya ang tamang kaalaman! **4** Karinong tulon ang tinutukoy mo? Karinong espiritu ang lumabas mula sa iyo? **5** Tumugon si Bildad, "Ang mga namatay, ang mga kaluluwa, ay nanginginig, ang mga narinirahan sa ilalim ng karagatan. **6** Hubad ang Sheol sa harap ng Diyos; mismong ang pagkawasak ay walang panakip laban sa kanya. (**Sheol h7585**) **7** Inuunat niya ang hilaga sa walang laman na kalawakan at ibinibitin ang daigdig sa gitna ng kawalan. **8** Binibigkis niya ang mga tubig sa kaniyang mga makapal na ulap, pero hindi sumasabog ang mga ulap sa ilalim nila. **9** Tinatakpan niya ang mukha ng buwan at inilalatag dito ang kaniyang mga ulap. **10** Umrkit siya ng isang pabilog na hangganan sa ibabaw ng mga tubig bilang guhit sa pagitan ng liwanag at kadiliman. **11** Nanginginig ang mga haligi ng langit at nabigla sa kaniyang pagsasaway. **12** Pinakalma niya ang dagat sa pamamagitan ng kaniyang kapangyarihan; sa pamamagitan ng kaniyang pang-unawa, winasak niya si Rahab. **13** Sa pamamagitan ng kaniyang hinirang, pinagliwanag niya ang kalanitan mula sa mga bagyo; ang mga kalanitan ay pinagliwanag mula sa mga bagyo; sinaksak ng kaniyang kamay ang tumataksa naahas. **14** Tingnan mo, ang mga ito ay mga palawit lamang ng kaniyang mga pamamaraan; kai hinay bulong ang naririing natin mula sa kaniya! Sino ang makakaunawa sa kulong ng kaniyang kapangyarihan?

27 Muling nagsalita si Job at sinabi, **2** Habang nabubuhay ang Diyos, na siyang nag-alis ng aking katarungan, ang Makapangyarihan, na may gawa ng kapaitan ko sa aking buhay, **3** na habang nasa akin pa ang aking buhay at ang hininga mula sa Diyos ay nasa mga butas ng aking ilong, **4** tunay nga hindi magsasalita ng hindi matuwid ang aking mga labi, ni magsasalita ng panlinilang ang aking dila. **5** Hinding-hindi ko matatanggap na kayo ay tama; hanggang mamatay ako, hindi ko kailanman itatangi ang aking dangal. **6** Pinaininindigan ko ang aking pagkamatuwid at hindi ko ito bibitiwan; hindi ako susumbatan ng aking mga isipan habang ako ay nabubuhay. **7** Hayaang ang aking kaaway ay maging tulad ng isang

masamang tao; hayaang ang lumalaban sa akin ay maging tulad ng isang makasalanang tao. **8** Para saan ang pag-aso ng isang taong walang diyos kapag kinitil siya ng Diyos, kapag kinuha ng Diyos ang kaniyang buhay? **9** Marinrin ba ng Diyos ang kaniyang iyak kapag dumating ang galuhuan sa kanya? **10** Kaluluguran ba niya ang Makapangyarihan at tawag sa Diyos sa lahat ng oras? **11** Ituturo ko sa inyo ang tungkol sa kamay ng Diyos; hindi ko itatago ang mga isipan ng Makapangyarihan. **12** Tingnan ninyo, kayong lahat mismo ang nakakita nito; kung gayon bakit ninya sinabi ang lahat ng mga walang katuturan na ito? **13** Ito ang kapalaran na itatako ng Diyos para sa isang masamang tao, ang pamana na tinatanggap ng nang-aapi mula sa Makapangyarihan: **14** Kapag dumami ang kaniyang mga anak, ito ay para sa tabak; ang kaniyang mga anak ay hindi kailanman magkakaroon ng sapat na pagkain. **15** Ang mga mananatiiling buhay ay illibing ng salot, at ang kanilang mga byutay ay hindi magluluksa para sa kanila. **16** Kahit na ang masamang tao ay nagtatambak ng pilak na parang alikabok, at nagtatambak ng kasuotan na parang luwad, **17** maaaring magyambak siya ng kasuotan, pero isusot ito ng mga matutuwid na tao, at paghahati-hatiang ng mga inosenteng tao ang pilak. **18** Tinatayo niya ang kaniyang bahay tulad ng isang gagamba, tulad ng isang kubo na ginagawa ng isang bantay. **19** Mayaman siyang humihiga sa kama, pero hindi niya laging gagawin ito; imumulat niya ang kaniyang mga mata, at lahat ng bagay ay wala na. **20** Inaabutan siya ng mga malalaking takot tulad ng tubig sa baha; tinatangay siya ng isang bagyo sa gabi. **21** Tinatangay siya ng hanging silangan, at siya ay nawawala; tinatangay siya nito mula sa kaniyang lugar. **22** Binabayani siya nito nang walang humpay; sinisikap niyang tumakas mula sa mga kamay nito. **23** Ipinapalakpak nito ang kaniyang mga kamay sa kanya sa pangungutya; sinasagisit siya nito mula sa kaniyang lugar.

28 Tiyak na mayroon isang mina ng pilak, isang lugar kung saan dinadalisay nila ang ginto. **2** Hinuhukay ang bakal mula sa lupa; tinutunaw ang tanso mula sa bato. **3** Nagtatakda ang tao ng wakas sa kadiliman at hinahanap sa pinakamalayong hangganan, ang mga bato sa karimilan at makapal na kadiliman. **4** Gumagawa siya ng isang hukay pangminuman malayo sa kung saan nanihirahan ang mga tao, mga lugar na nalimutan ng kaninumang paa. Naglalambitin siya malayo sa ibang mga tao; pabalik-balik na umiindayog. **5** Tungkol sa lupa, mula kung saan nanggagaling ang tinapay, tinutopok ito sa ilalim na parang ng apoy. **6** Ang mga bato nito ay ang lugar kung saan matatagpuan ang mga safiro, at ang alabok nito ay naglalaman ng ginto. **7** Walang ibong mahuhuli ang nakakaalam ng landas patungo rito, ni nakita ito ng mata ng palkon. **8** Hindi pa nalalakaran ang ganiton landas ng mga mapagmalaking hayop, ni dumaan na doon ang mabangis na leon. **9** Ipinapatong ng isang tao ang kaniyang kamay sa matigas na bato; itinatoba niya ang mga bundok sa kanilang mga ugat. **10** Bumubutas siya ng mga lagusan sa mga bato; nakikita ng kaniyang mata ang bawat mahahalagang bagay doon. **11** Ginagapos niya ang mga batis para hindi sila umaagos; anumang nakatago roon kaniyang dinadala sa liwanag. **12** Saan kaya matatagpuan ang karunungan? Saan kaya ang lugar ng pang-unawa? **13** Hindi alam ng tao ang halaga nito; ni hindi ito natatagpuan sa lupain ng mga buhay. **14** Sinasabi ng malalim na mga tubig sa ilalim ng lupa, "Wala ito sa akin"; Sinasabi ng karagatan, "Wala ito sa akin." **15** Hindi ito matatamo kapalit ng ginto; ni hindi matitimbang ang pilak bilang presyo nito. **16** Hindi ito matutumbasan ng ginto ng Ofir, ng mahalagang oniks o safiro. **17** Ang halaga nito ay hindi matutumbasan ng ginto at kristal; ni hindi ito maiapagpalit sa mga alahas ng mainam na ginto. **18** Hindi karapat-dapat banggitin ang koral o haspe; tunay nga, ang presyo ng karunungan ay higit kaysa sa mga rubi. **19** Hindi ito matutumbasan ng topaz ng Etiopia; ni hindi ito mapapahalagahan sa purong ginto. **20** Kung gayon, saan nga nagmumula ang karunungan? Saan ang lugar ng pang-unawa? **21** Natatago ang karunungan mula sa mga mata ng lahat ng mga buhay na bagay at pinanatiling nakatago mula sa mga ibon ng mga kalangitan. **22** Sinasabi ng Pagkawasaki at Kamatayan, 'Isa lamang sabi-sabi tungkol dito ang narinig ng aming mga tainga.' **23** Nunauawaan ng Diyos ang landas patungo rito; Alami niya ang lugar nito. **24** Dahil tumitingin siya hanggang sa mga pinakadulog ng daigdig at nakikita lahat ng nasa ilalim ng mga kalangitan. **25** Sa nakaraan, ginawa niya ang pwersa ng hangin at binahabaghi ang mga tubig ayon sa sukat. **26** Gumawa siya ng isang kautusin

para sa ulan at isang landas para sa kidlat ng kulog. **27** Pagkatapos nakita niya ang karunungan at ipinahayag ito; tunay nga, itinatag niya ito at sinuri niya ito. **28** Sa mga tao sinabi niya, 'Tingnan ninyo, ang takot sa Panginoon — iyan ang karunungan; ang lumayo sa kasamaan ay pang-unawa.'

29 Muling nagsalita si Job at sinabi, **2** "O, na ako ay parang noong mga nakalipas na mga buwan nang pinapangalagaan ako ng Diyos, **3** nang lumiwanag ang kaniyang ilawan sa aking ulo, at nang lumakad ako sa kadiliman ginagabayang ng kaniyang liwanag. **4** O, kung katulad lang sana ako noong nasa kahinugan pa ng aking mga araw nang ang pagkakaibigan ng Diyos ay nasa aking tolda, **5** nang kapiling ko pa ang Makapangyarihan, at aking mga anak ay nakapaligid sa akin, **6** nang ang aking landas ay umaapaw sa gatas, at ibinubuhos sa akin ng bató ang mga batís ng langis! **7** Nang lumabas ako patungo sa tarangkahán ng lungsod, nang naupo ako sa aking lugar sa plasa, **8** natanaw ako ng mga kabataang lalaki at pinanatili ang kanilang distansiya mula sa akin bilang tanda ng paggalang, at ang mga matatanda ay tumidig at tumayo para sa akin. **9** Datì ay itinigil ng mga prinsipe ang kanilang usapan kapag dumadating ako; tinatakpakan nila ng kanilang kamay ang kanilang mga bibig. **10** Tumahimik ang mga boses ng mga maharlilkà, at kumapit ang kanilang dila sa bubong ng kanilang mga bibig. **11** Dahil matapos akong marinig ng kanilang mga tainga, pagpapala nila ako; matapos akong makita ng kanilang mga mata, naggapatalooto sila at sumasang-ayon sa akin **12** dahil dati ay sinasagip ko ang taong mahirap na sumisigaw, pati na ang lahat ng mga walang ama, na walang sinumang tutulong sa kanya. **13** Ang pagpapala ng taóng malapit nang masawi ay dumamarating sa akin; dinulot kong kumanta ang puso ng byuda dahil sa kagalakan. **14** Sinuot ko ang katuiran, at dinamitan ako nito; ang katarungan ko ay tulad ng isang kasuotan at isang turban. **15** Naging mga mata ako ng mga bulag; naging mga paa ako ng mga pilay. **16** Naging isang ama ako ng mga nangangailangan; sinusuri ko ang kaso kahit na ng isang hindi ko kilala. **17** Binasag ko ang mga panga ng masama; hinalbot ko ang biktima mula sa pagitan ng kaniyang mga ngipin. **18** Pagkatapos sinabi ko, "Mamamatay ako sa aking pugad; pararamihin ko ang aking mga araw tulad ng mga butil ng buhangin. **19** Umaabot ang aking mga ugat sa mga tubig, at nasa mga sanga ko ang hamog buong gabi. **20** Ang parangal sa akin ay laging sariwa, at ang pana ng aking kakalasan ay laging bago sa aking kamay; **21** Sa akin naakin ang mga tao; hinintay nila ako; nanatili silang tahimik para marinig ang aking payo. **22** Matapos kong sabihin ang aking mga salita, hindî nila sila muling nagsalita; ang aking pananalita ay pumatak sa kanila tulad ng tubig. **23** Lagi nila akong hinihintay na parang paghaintay nila sa ular; ibinuka nila nang malaki ang kanilang bibig para inumin ang aking mga salita, gaya ng ginagawa nila para sa ulan sa panahon ng tag-araw. **24** Ngumiti ako sa kanila nang hindi nila ito inasahan; hindi nila tinanggihan ang liwanag ng aking mukha. **25** Pinili ko ang kanilang landas at umupo bilang kanilang hepe; namuhay akong tulad ng isang hari sa kaniyang hukbo, tulad ng isang umaaliw sa mga taong nagdadalambhati sa isang libing.

30 Ngayon ang mga mas nakababata sa akin ay walang maidulot kundi pangungnutyá sa akin - ang mga kabataang lalaking ito na ang mga ama ay gusto kong tanggihang magtrabaho katabi ng mga aso at aking kawan. **2** Tunay nga, ang lakas ng mga kamay ng kanilang mga ama - paano nito ako matutulungan - mga lalaki na kung saan ang lakas ng kanilang kaganapan sa gulang ay naglalo na? **3** Sila ay mga payat dahil sa kahirapan at kagutuman, ngumangatngat sila sa tuyong lupa sa kadiliman ng ilang at kapanglawan. **4** Namitas sila ng halaman ng solwtot at mga dahon ng palumpong; ang mga ugat ng puno ng tambo ang kanilang pagkain. **5** Pinalayas sila mula sa mga tao na sumigaw sa kanila na parang isang tao na sinisigawang isang magnanakaw. **6** Kaya kinailangan nilang manirahan sa ilog lambak, sa mga lungga ng lupa at ng mga bato. **7** Sa mga palumpong, umungal sila tulad ng mga asno; sa ilalim ng mga palumpong nagtitipon-tipon sila. **8** Sila ay mga inapo ng mga hangal; tunay nga, na walang kwentang mga tao; pinalayas sila sa lupain sa pamagatian ng mga pamalo. **9** Pero ngayon, para sa kanilang mga anak, naging paksa ako ng isang kanta ng pangungutya; tunay nga, naging isang katatawanan ako sa kanila. **10** Kinasusuklaman nila ako at hindi lumalapit sa akin; hindi sila nag-aatubiling dumura sa aking mukha.

11 Dahil tinanggal ng Diyos ang lubid ng aking pana at pinahirapan ako, kaya sa harapan ko ay nawawala ang lahat ng pagpipigil sa sarili ng mga taong ito. **12** Sa aking kanang kamay naghimagsik ang magulong pulutong ng mga tao; itinaboy nila ako at itinambak laban sa akin ang kanilang punso ng paglusob. **13** Sinisira nila ang aking landas; Itinutulak nila ang kapahamakan para sa akin, mga lalaki na walang sinumang makapipigil. **14** Sinasalakay nila ako tulad ng isang hukbo sa pamamagitan ng isang malaking butas sa pader ng lungsod; sa gitna ng pagkawasak gumulog sila sa akin. **15** Nilukuban ako ng malaking takot; itinaboy ang aking karangalan na parang ng hangin; naglalo ang aking kasaganaan na parang isang ulap. **16** Ngayon ang buhay ko ay ibinubuhos mula sa akin. Hinawakan ako ng maraming araw ng pagdurusa. **17** Sa gabi sinasaksang aking mga buto sa loob ng aking kawayan; ang mga sakit na nagpapahirap sa akin ay walang kapahingahan. **18** Hinabol ng malakas na pwersa ng Diyos ang aking kasuotan; binalutang ako nito tulad ng kwelyo ng aking tunika. **19** Inihagis niya ako sa putik; Naging tulad ako ng alabok at mga abo. **20** Umiiyak ako sa iyo, Diyos, pero hindi mo ako sinasagot; tumatayo ako pero tinitingnan mo lang ako. **21** Nagbago ka na at naging malupit sa akin; sa kapangyarihan ng iyong kamay ay pinapahirapan mo ako. **22** Itinaas mo ako sa hangin at dinulot na tangayin ako nito; tinutunaw mo ako sa bagyo. **23** Dahil alam kong dadahin mo ako sa kamatan, sa bayan na nakatadhana para sa lahat ng mga buhay na bagay. **24** Pero, wala bang umaabot ng kaniyang kamay para humingi ng tulong kapag siya ay bumabagsak? Wala bang nasa kagulohan na nagmakaawa para sa tulong? **25** Hindi ba ako umiyak para sa kanya na nasa kagulohan? Hindi ba ako nagdalamhati para sa taong nangangailangan? **26** Nang naghahanap ako ng kabutihan, ang dumating ay kasamaan; nang ako ay naghintay para sa liwanag, sa halip ay dumating ang kadiliman. **27** Naguguluhang aking puso at hindi nagpapahinga; mga araw ng dalamhati ang dumating sa akin. **28** Patuloy na nangingitin ang aking balat hindi dahil sa araw; tumatayo ako sa kapulungan at humihingi ng tulong. **29** Ako ay kapatid ng asong gubat, isang kasama ng mga ostrich. **30** Maitim ang aking balat at natutuklap; nasunog sa init ang aking mga buto. **31** Kaya ang aking alpa ay nakatono para sa mga kanta ng pagluluksa, ang aking plauta para sa pagkanta ng mga nananaghoy.

31 Gumawa ako ng tipan sa aking mga mata; paano kaya ako makakatingin nang may pagnaanasa sa isang birhen? **2** Dahil ano ang gantimpala mula sa Diyos sa itaas, ang mana mula sa Makapangyarihan na nasa itaas? **3** Dati ay iniisip ko na ang kalamidad ay para sa mga makasalan, na ang kapahamakan ay para sa mga gumagawa ng kasamaan. **4** Hindi ba nakikita ng Diyos ang aking mga pamamaraan at binibilang ang lahat ng aking mga hakbang? **5** Kung ako ay lumakad nang may kasingalingan, kung ang paa ko ay nagmadali patungo sa paniliinlang, **6** (hayaang ako ay timbangin sa isang parehas na timbangan para malaman ng Diyos ang aking integridad). **7** kung nalihiis mula sa tamang daan ang aking hakbang, kung sumundong aking puso sa aking mga mata, kung may anumang bahid ng karumihan ang dumikit sa aking mga kamay, **8** kung gayon hayaang maghasik ako at hayaang iba ang kumain; tunay nga, hayaang bunutin ang ani mula sa aking bukid. **9** Kung naakit ang aking puso sa ibang babae, kung ako ay naghintay sa pinto ng aking kapwa para sa kaniyang asawang babae, **10** kung gayon hayaang gumiling ng butil ang aking asawa para sa ibang lalaki, at hayaang sumiping ang ibang mga lalaki sa kanya. **11** Dahil iyon ay magiging kakila-kilabot na krimen; tunay nga, iyon ay magiging isang krimen na parurusahan ng mga hukom. **12** Dahil iyon ay isang apoy na sumusunog sa lahat ng bagay para sa sheol at susunugin niyon ang lahat ng aking mga ani. **13** Kung hindi ko pinansin ang pagsamo para sa katarungan mula sa aking lalaki o babaeng lingkod nang sila ay nakipagtalo sa akin, **14** ano kung ganoon ang gagawin ko kapag tumayo ang Diyos para akusahan ako? Kapag dumating siya para husgahanako, paano ko siya sasagutin? **15** Hindi ba't ginawa rin sila ng siyang gumawa sa akin sa sinapupunan? Hindi ba' pareho ang nag-iisa na bumuo sa ating lahat sa sinapupunan? **16** Kung ipinagkatao ko ang mga ninanais ng mga mahihirap, o kung idinulot ko na lumabao ang mga mata ng mga biyuda dahil sa pag-iyak, **17** o kung kinain kong mag-isang aking pagkain at hindi pinayagan kumain din nito ang mga walang ama - **18** (sa halip, mula sa aking pagkabata ang ulia ay lumaki kasama ko parang sa isang ama, at ginabayhan ko ang kaniyang ina,

isang biyuda, mula sa sinapupunan ng sarili kong ina) — **19** kung nakita ko ang sinuman na namatay dahil sa kakulangan ng pananamit, o kung nakita ko ang isang nangangailangang tao na walang pananamit; **20** o kung hindi ako binasbasan ng kaniyang puso dahil hindi siya rainitan ng balahibo ng aking tupa, **21** kung iniamba ko ang aking kamay laban sa mga taong walang ama dahil nakita ko ang pagsusuporta para sa akin sa tarangkahang lungsod — **22** kung ganoon hayaang malaglag ang aking balikat mula sa paypay, at hayaang bisig ko ay mabali mula sa hugpungan. **23** Dahil ang sakuna mula sa Diyos ay magiging malakang takot sa akin; dahil sa kaniyang kamahalan, hindi ko kayang gawin ang mga bagay na ito. **24** Kung ginawa kong aking pag-asa ang ginto, at kung sinabi ko sa mainam na ginto, "Sa iyo ako may tiwala;" **25** Kung ako ay nagalak dahil labis ang aking kayamanan, dahil kinuha ng aking kamay ang maraming pag-aari; **26** kung nakita ko ang araw nang ito ay lumiwanag, o ang buwan na naglalakad sa kaniyang kilawanan, **27** at kung lihim na naakit ang aking puso, kaya hinalikan ng aking bibig ang aking kamay sa pagsamba sa kanila - **28** ito rin ay magiging isang krimen na paparusahan ng mga hukom, sapagkat ikakaila ko sana ang Diyos na nasa itaas. **29** Kung nagalak ako sa pagkarsa ng sinumang namumuhia sa akin at binati ang aking sarili nang inabutian siya ng sakuna — **30** (tunay nga, hindi ko pinayagan ang aking bibig na magkasala sa pamamagitan ng paghingi ng kaniyang buhay gamit ang isang sumpa) **31** kung hindu kailanman sinabi ng mga tao sa aking tolda, "Sino ang makakahanap ng isang hindi nabusog sa pagkain ni Job?" **32** (hindi kailanman kinalangan ng dayuhan na manatili sa lansangan; sa halip, lagi kong binubukangan ang aking mga pinto sa manlalakbay) **33** kung, tulad ng sangkatauhan, itinago ko ang aking mga kasalanan sa pamamagitan ng pagttago ng aking kasalanan sa loob ng aking tunika **34** - dahil kinatakutan ko ang napakaraming tao, dahil lubha akong natakit sa paghamak ng mga pamilya, kung kaya't nanahimik ako at hindi lumabas ng aking bayah. **35** O, kung mayroon lang sanang makikinig sa akin! Tingnan ninyo, narito ang aking lagda; hayaang sagutin ako ng Makapangyarihan! Kung nasa akin lang sana ang sakdal na isinulat ng aking labalan! **36** Tiyak na lantaran ng dadalhin ko ito sa aking balikat; isusutu ko ito nang tulad ng isang korona. **37** Magpapahayag ako sa kanya ng isang pagsusulit ng aking mga hakbang; gaya ng isang prinsipeng malakas ang loob, lalapitan ko siya. **38** Kung sakaling sumigaw laban sa akin ang aking lupain, at ang mga daan ng araro nitto ay sama-sama ng umiyak, **39** kung kinain ko ang ani nito nang hindi ito binabayaran o naging dahilan na mamatay ang mga may-ari nito, **40** kung ganoon hayaang tumubo ang mga tinkel sa halip na trigo at damo sa halip na barley." Tapos na ang mga salita ni Job.

32 Kaya tumigil sa pagtago kay Job ang tatlong mga lalaking ito dahil siya ay matuwid sa sarili niyang paniningin. **2** Pagkatapos sumiklab ang galit ni Elihu anak ni Baraquel, apo ni Bus ng pamilya ni Ram; sumiklab ito laban kay Job dahil binigyang katwiran niya ang kaniyang sarili sa halip na ang Diyos. **3** Sumiklab din ang galit ni Elihu laban sa tatto niyang mga kaibigan dahil wala silang nahana na sagot kay Job, gayunman hinatulan nila si Job. **4** Ngayon naghintay si Elihu na makapagsalita kay Job dahil mas matanda sa kanya ang tatlong ibang lalaki. **5** Pero, nang naikit ni Elihu na walang sagot sa bibig ng tatlong mga lalaking ito, sumiklab ang kaniyang galit. **6** Pagkatapos nagsalita si Elihu na anak ni Baraquel, apo ni Bus at sinabi, "Bata pa ako, at kayo ay napakatanda na, Lyon ang kung bakit nagpigmil ako at hindi nangahas na sabihin sa inyo ang aking palagay. **7** Sinabi ko, "Ang haba ng mga araw ay dapat magsalita; ang maraming mga taon ay dapat magturo ng karunungan. **8** Pero may espiritu sa isang tao; binibigyan siya ng pang-unawa ng hiniling na Makapangyarihan. **9** Hindi lamang ang mga dakilang tao ang marunong, ni ang mga matatanda lamang ang nakakaunawa ng katarungan. **10** Dahil dito sinasabi ko sa inyo, "Dinggin ninyo ako; Sasabihin ko rin sa inyo ang aking kaalaman." **11** Tingnan ninyo, naghintay ako para sa inyong mga salita; nakinig ako sa inyong mga pangangatuirawan habang iniisip ninyo tungkol sa ayo ang sasabihin. **12** Tunay nga, nakinig akong mabuti sa inyo, pero, tingnan ninyo, wala isa man sa inyo ang makakumbinsi kay Job o makatugon sa kaniyang mga salita. **13** Ingatan ninyong huwag sabihing, "Natagpuan namin ang karunungan! Kailangang daigin ng Diyos si Job; hindi ito magagawa ng tao lamang. **14** Dahil hindi itinuon ni Job ang kaniyang mga salita laban sa akin, kaya hindi ko siya sasagutin gamit ang inyong mga salita. **15** Hindi makaimik ang tatlong mga lalaking ito; hindi na

nila masagot si Job; ni isang salita ay wala na silang masabi. **16** Dapat ba akong maghintay dahil hindi sila nagsasalita, dahil nakatayo sila doon nang tahimik at hindi na sumasagot? **17** Hindi, sasagot din ako sa aking panig; sasabihin ko rin sa kanila ang aking nalalaman. **18** Puno ako ng mga salita; itinutulak ako ng espiritu nasa akin. **19** Tingnan ninyo, ang aking dibdib ay tulad ng nangangasim na alak na walang singgaw; tulad ng bagong mga sisidlan ng alak, handa nang pumutok. **20** Magsasalita ako para ako ay maginhawahan; ibubuka ko ang aking mga labi at sasagot. **21** Hindi ako magpapakita ng pagtataangi; hindi rin ako magbibigay kaninuman ng titulo ng panggalang. **22** Dahil hindi ko alam kung paano magbibigay ng ganoong titulo; kung ginawa ko iyon, maaga akong kukunin ng aking Tagalikha.

33 Kaya ngayon Job, nagmamaawa ako sa iyo, pakiggan ang aking sasabihin; makinig ka sa lahat ng aking mga salita. **2** Tingnan mo ngayon, binuksan ko ang aking bibig; nagsalita na ang aking dila sa aking bibig. **3** Mga salita ko'y magsasabi ng pagkamatapat ng aking puso; kung ano ang alam ng aking mga labi, matapat silang magsasabi sa iyo. **4** Ang Espiritu ng Diyos ang gumawa sa akin; ang hinining ng Makapangyarihan ang nagbigay buhay sa akin. **5** Kung kaya mo, sagutin mo ako; ihanda mo ang iyong sasabihin sa harap ko at tumayo ka. **6** Tingnan mo, matuwid din ako tulad mo sa paninig ng Diyos; hinulma din ako mula sa luwad. **7** Tingnan mo, hindi ka matatakot sa akin; maging ang aking presensya ay hindi rin magiging mabigat sa iyo. **8** Sa aking pandinig tiyak kang nagsalita; narinig ko ang tunog ng iyong mga salita na nagsasabi, **9** "Malinis ako at walang pagkakasala; ako ay inosente, at ako ay walang kasalan. **10** Tingnan mo, naghanap ng pagkakataon ang Diyos na lusubin ako; tinuring niya akong kaaway. **11** Ginapos niya ang aking mga paa sa mga kahoy na posas; tinititingna niya lahat ng aking daraanan. **12** Tingnan mo, sasagutin kita; nagkakamali ka sa pagsasabi nito, dahil ang Diyos ay mas higit kaysa sa tao. **13** Bakit na nakikiba sa kaniya? Hindi niya kailangan ipaliwanag ang lahat ng kaniyang mga ginagawa. **14** Minsan nang nagsalita ang Diyos - oo, dalawang beses, bagamat hindi ito napapansin ng tao. **15** Sa panaginip, sa pangitaan sa gabi, kapag mahimbing na natulog ang mga tao ay dumating, sa pagkakatulog sa higaan - **16** pagkatapos binubeksan ng Diyos ang mga tainga ng tao, at tatakutin sila ng mga banta, **17** para hilahin sila mula sa kaniyang makasalanang mga layunin, at ilayo ang kayabanang sa kaniya. **18** Nilalayo ng Diyos ang buhay na tao mula sa hukay, ang buhay niya mula sa pagtawid sa kamatayan. **19** Pinarurusahan din ang tao ng may kirot sa kaniyang higaan, na may patuloy na paghihirap sa kaniyang mga buto, **20** para mapoot ang kaniyang buhay sa pagkain, at mapoot ang kaniyang kaluluwa sa masasaran ng pagkain. **21** Inubos ang kaniyang laman para hindi na ito makita; ang kaniyang mga buto na minsan ay hindi na nakikita, ngayon ay nakalitaw na. **22** Sa katunayan, nalalapit na sa hukay ang kaniyang kaluluwa, ang kaniyang buhay sa mga humihiling na wasakin ito. **23** Pero kung mayroong lamang na anghel na maaaring mamagitan para sa kaniya, isang tagapamagitan mula sa libi-libong mga anghel, para ipakita kung ano ang tamang gawin, **24** at kung ang anghel ay mabait sa kaniya at sasabihin sa Diyos na, "Iligtas mo ang taong ito mula sa pagbaba sa hukay; nakahanap ako ng pangtubos para sa kaniya, **25** pagkatapos ang kaniyang laman ay magiging mas sariwa kaysa sa isang bata; babalik siya sa mga araw ng kalakasan ng kaniyang kabataan. **26** Mananalangin siya, at magiging mabait ang Diyos sa kaniya, para makita niya ang mukha ng Diyos nang may kasiyahan at bibigyan siya ng tagumpay. **27** Pagkatapos aawit ang taong iyon sa harap ng mga tao at sasabihin, "Nagsakala ako at binaluktot kung alin ang tama, pero hindi pinarusahan ang aking kasalan. **28** Inilitgas ng Diyos ang aking kaluluwa mula sa pagpunta sa hukay; patuloy na makikita ng aking buhay ang liwanag." **29** Tingnan mo, ginawang lahat ito ng Diyos sa isang tao, dalawang beses, oo, kahit tatlong beses pa, **30** para makuhang kaniyang kaluluwa mula sa hukay, kaya maliliwanagan siya nang liwanag ng buhay. **31** Bigyang-pansin mo ito Job, at makinig ka sa akin; tumahimik ka at magsasalita ako. **32** Kung may sasabihin ka, sagutin mo ako; magsalita ka, dahil hiling ko na mapatunayan na ikaw ay nasa tama. **33** Kung hindi, makinig ka sa akin; manatili kang tahimik, at tuturuan kita ng karunungan."

34 Higit pa rito, nagpatuloy sa pagsasalita si Elihu; **2** "Makinig ka sa aking mga sasabihin, kayong matatalino; pakiggan ninyo ako,

kayong may kaalaman. **3** Sinusubok ng tainga ang mga salita, gaya ng dila na tumitikim ng pagkain. **4** Piliin natin para sa ating sarili kung ano ang matuwid: alamin natin sa ating mga sarili kung ano ang tama. **5** Dahil sinabi ni Job, "Ako ay matuwid, pero kinuha ng Diyos ang aking mga karapatan. **6** Sa kabilang aking mga karapatan, itinuring akong isang sinungaling. Walang lunas ang aking sugat, kahit wala naman akong kasalan." **7** Sino ang katulad ni Job, na umiinom ng pangungutya gaya ng tubig, **8** na sumasama sa mga gumagawa ng masama, at lumalakad kasama ang masasamang tao? **9** Dahil kaniyang sinabi, "walang pakinabang sa isang tao ang magalak sa paggawa ng nais ng Diyos." **10** Kaya makinig kayo sa akin, kayong mga matatalino: malayong gawin ng Diyos na gumawa ng kasamaan; malayong gawin ng Makapangyarihan na magkasala. **11** Dahil kaniyang binabayaran ang gawa ng isang tao; pinapatanggap niya sila ng gantimpala sa kanilang sariling mga pamamaran. **12** Tunay na ng hindi gumagawa ng kasamaan ang Diyos, ni hindi binabaluktot ng Makapangyarihan ang katarungan. **13** Sino ang nagtalaga sa kaniya na pamahalaan ang buong mundo? Sino ang naglagay ng buong daigdig sa kaniyang pamahalaan? **14** Kung itatakda lamang ng Diyos ang kaniyang layunin para sa kaniyang sarili, at kung ipunin nya pabalik para sa kaniyang sarili ang kaniyang espiritu at kaniyang hinining. **15** sama-samang mawawala ang lahat ng laman; babalik muli sa alabok ang sangkatauhan. **16** Kung mayroon kayong pang-unawa, pakiggan ninyo ito; makinig kayo sa tunog ng aking mga sasabihin. **17** Kaya bang mamahala ng taong namumuhil sa katarungan? Hahatulan mo ba ang Diyos na siyang matuwid at makapangyarihan? **18** Ang Diyos, na nagsasabi sa isang hari, "Ikaw a hamak", o sinasabi sa mga mahirap, 'Ikaw ay masama'? **19** Hindi nagpapakita ang Diyos ng pagtatago sa mga pinuno at hindi nya kinikilala ang mayayaman kaysa sa mahirap, dahil silang lahat ay ginawa ng kaniyang kamay. **20** Sa isang sandali sila ay namatay; sa hating-gabi mayayangin ang mga tao at mamamatay; ang mga taong malakasay akunukin, pero hindi sa pamamagitan ng mga kamay na to. **21** Dahil ang mga mata ni Yahweh ay nakatuon sa pamumuhil ng tao; nakikita niya ang lahat ng hakbang nya. **22** Walang kadiliman, walang makapal na karimilan ang makakapagtago sa kanilang sarili sa mga gumagawa ng kasalan. **23** Dahil hindi na kailangan ng Diyos na suriin pa nang maigi ang isang tao; hindi na kailangan pumunta ng sinunuan sa harapan nya para sa paghuhukom. **24** Winawasak niya nang pira-piraso ang mga malakas na tao dahil ang kanilang mga pamumuhil ay hindi na kailangan pang suriin; naglagay siya ng iba sa kanilang mga lugar. **25** Sa paraang ito, mayroong siyang kaalaman sa kanilang mga ginagawa; binabagsak niya ang mga taong ito sa gabi; sila ay winasak. **26** Sa harapan ng lahat ng tao, pinatay nya sila dahil sa kanilang masasamang gawa gaya ng mga kriminal. **27** dahil lumayo sila mula sa pagsunod sa kanya at tumangging kilalanin ang kaniyang mga pamamaran. **28** Sa paraang ito, ginawa nilang ilapit ang iyak ng mahihirap sa kanya; pinakinggan nya ang iyak ng mga taong nahihiiran. **29** Kapag siya ay nanatiling tahimik, sino ang maaring magparatang sa kaniya? Kung itatago nya ang kaniyang mukha, sino ang maaring makakakilala sa kaniya? Namamahala siya sa lahat ng bansa at bawat tao, **30** kaya hindi mamahala ang hindi maka-diyos, kaya walang ni isa ang mabibitig. **31** Ipaggalagay natin na may taong nagsabi sa Diyos, "Ityak akong may sala, pero hindi na ako magkakasala; **32** ituro mo kung ano ang hindi ko nakikita; gumawa ako ng kasalan, pero hindi ko na ito gagawin." **33** Sa tingin mo parurusahan ng Diyos ang kasalan ng taong iyon, dahil sa hindi mo gusto ang ginawa ng Diyos? Dapat kang mamilili, hindi ako. Kaya sabihin mo ang iyong nalaman. **34** Sasabihin sa akin ng matatalinong tao - tunay nga, na sasabihin sa akin ng bawat matatalinong tao na nakaririnig sa akin. **35** "Nagsasalita si Job nang walang kaalaman; walang karunungan ang mga sinasabi niya." **36** Dapat mailagay si Job sa paglilitis sa maliliit na detalye ng kaniyang kaso dahil nagsasalita siya gaya ng masasamang tao. **37** Dahil nagdadagdag siya ng pagrerebelde sa kaniyang kasalan; pinapalakpak niya ang kaniyang mga kamay para inisip kami sa aming kalagitnaan; nagsasabi siya ng mga salita laban sa Diyos."

35 Higit pa rito nagpatuloy si Elihu, sinasabing." **2** Sa tingin mo wala kang sala? Iniiisip mo ba na, "Mas matuwid ako kaysa sa Diyos?" **3** Dahil sabi mo, "Ano pang silbi akin na matuwid ako? Anong kabutihan ang maidudulot nito para sa akin, kung mas mabuti

pa kung nagkasala ako?" 4 Sasagutin kita, ikaw at ang iyong mga kaibigan. 5 Tumingala ka sa himpapawid, at tingnan mo ito; tingnan mo ang himpapawid, na mas mataas kaysa sa iyo. 6 Kung nagkasala ka, anong pinsala ang nagawa mo sa Diyos? Kung maiipon ang iyong mga kasalanan, ano ang ginagawa mo sa kanya? 7 Kung ikaw ay matuwid, ano ang maibibigay mo sa kanya? Ano ang matatanggap niya mula sa iyong kamay? 8 Maarang makasakit ang iyong kasamaan sa tao, na katulad mo at maaring pakinabangan ng ibang mga anak ng tao ang iyong katuwiran. 9 Dahil sa maraming pang-aapi, umiyak ang mga tao; tumawag sila ng tulong mula sa kamay ng mga malalakas na tao. 10 Pero, walang nagsabi, "Nasaan ang aking Diyos na aking manlilikha, na nagbibigay ng mga awitin sa gabi, 11 na natuturo sa amin na mas higit sa pagtuturo niya sa mga hayop sa lupa, at ginagawa kaming mas matalino kaysa sa mga ibon sa himpapawid?" 12 Doon umiyak sila, pero hindi nagbigay ang Diyos ng kasagutan dahil sa pagmamataas ng mga masasamang tao. 13 Tiyak na hindi pakikigangan ng Diyos ang iyak ng isang hangal; hindi papansin ito ng Makapangyarihan. 14 Paano pa kaya siya sasagot sa iyo kung sinasabi mo na hindi mo siya nakikita, na nasa harapan niya ang iyong kaso, at naghihintay ka sa kaniya! 15 Paano pa kaya siya sasagot sa iyo kung sinasabi mo na kailinan hinde niya pinarurusahan ang sinuman dahil sa galit, at wala siyang pakialam sa kayabangan ng mga tao. 16 Kaya binubusan lang ni Job ang kaniyang bibig para lamang magsalita ng kahangan; marami siyang sinasabi na walang kaalaman."

36 Nagpatuloy si Elihu at sinabi, 2 "Hayaan mong magsalita ako nang kaunting pa, at ipakikita ko sa iyo ang ilang mga bagay dahil may konti pa akong sasabihin para ipagtanggol ang Diyos. 3 Marami akong nakuhang karunungan mula sa malayo; kinilala ko ang katuwiran ng aking Manlilikha. 4 Sigurado, hindi kasinungalingan ang aking mga sasabihin; kasama mo ang isang taong matalino. 5 Tingnan mo, ang Diyos ay makapangyarihan, at hindi namumuhin kaninuman; siya ay makapangyarihan sa lawak ng kaunaawaan. 6 Hindi niya pananatilihin ang buhay ng masasamang tao sa halip gagawin niya ang nararapat para sa mga nagdurus. 7 Hindi niya inaalis ang kaniyang mga mata sa mga matutwid na tao sa halip inihahanda sila sa mga trono gaya ng mga hari, at naitaas sila. 8 Gayuman kapag nakagapos sila sa kadena, at kung nahuli sila ng mga lubid ng paghihirap, 9 maka siya ipakikita sa kanila ang kanilang ginawa - ang kanilang mga kasalanan at kung paano sila kumilos nang may pagmamataas. 10 Binubusan din niya ang kanilang mga tainga para sa kaniyang tagubilin, at inutusan niya sila na tumalikod mula sa kasalanan. 11 Kung makikinig sila sa kaniya at sasamba sa kaniya, ilalaan nila ang kanilang mga araw sa kasaganahan, ang kanilang mga taon sa kaligayahan. 12 Gayon pa man, kung hindi sila makikinig, mamamatay sila sa pamamagitan ng espada; mamamatay sila dahil wala silang alam. 13 Ang mga hindi maka-diyos ay nagkikimkim ng galit sa kanilang puso; hindi sila humihingi ng tulog kahit na tinatalli na sila ng Diyos. 14 Mamamatay sila sa kanilang kabataan; magtitatos ang kanilang buhay kasama ang kababaihang sumasambasa sa diyus-diyosan. 15 Iniliilitgas ng Diyos ang mga taong naghihirap sa pamamagitan ng kahirapan; binubusan niya ang kanilang mga tainga sa pamamagitan ng pang-aapi sa kanila. 16 Tunay nga na gusto niyang tanggalin ka mula sa pagkabalisa tungo sa malawak na lugar kung saan walang paghihirap at kung saan nakahanda ang iyong hapag na puno ng pagkain na maraming taba. 17 Pero puno ka ng paghatol sa mamasamang tao; hatol at katarungan ang ginawad sa iyo. 18 Huwag mong hayaan na maakit ka ng kayamanan sa pandaraya; huwag mong hayaan na malihis ka mula sa katarungan dahil sa malaking suhol. 19 May pakinabang ba ang kayamanan sa iyo, para hindi ka na mabalisa, o kaya ba ng buong lakas mo na tulungan ka? 20 Huwag mong naisin ang gabi, para gumawa ng kasalanan laban sa iba, kapag nawala na ang mga tao sa kanilang kinalalagyan. 21 Mag-ingat ka na hindi ka magkasala dahil sinusubukan ka sa pamamagitan ng pagdurusa kaya manatili kang malayo mula sa pagkakasala. 22 Tingnan mo, dakila ang kapangyarihan ng Diyos; sinong tagapagturo ang katulad niya? 23 Sino ang minsang nagturo tungkol sa kaniyang pamumuhay? Sino ang makapagsasabi sa kaniya, "Nakagawa ka ng kasamaan?" 24 Alatalahanin mo na purihin ang kaniyang mga ginawa, na kinanta ng mga tao. 25 Tumingin ang lahat ng tao sa mga ginawa niya, pero nakita lang nila ang mga gawang ito mula sa malayo. 26 Tingnan mo, dakila ang Diyos, pero hindi namin siya

lubos na maintindihan; hindi mabilang ang kaniyang mga taon. 27 Dahil kinukuha niya ang mga singaw mula sa mga patak ng tubig para gawing ulan, 28 na binubuhos ng mga ulap at bumabagsak nang masagana sa sangkatauhan. 29 Tunay nga, mayroon bang makauunawa ng paggalaw ng mga ulap at kidlat mula sa kaniyang tolda? 30 Tingnan mo, kinalat niya ang kaniyang kidlat sa paligid niya; binalot niya ng kadiliman ang dagat. 31 Sa pamamagitan nito, pinakain niya ang mga tao at binigyan sila ng masaganaang pagkain. 32 Binalot niya ang kaniyang kamay ng kidlat hanggang sa inutusan sila na patayin ang kanilang mga target. 33 Ang kanilang ingay ay naghuhudyat sa mga tao na paparating na ang bagyo; alam din ng mga baka ang pagdating nito.

37 Tunay nga, kumakabog dito ang aking dibidib; naalis ito sa kaniyang kinalalagyan. 2 Pakiggen ang ingay ng kaniyang tinig, ang tunog na lumalabas mula sa kaniyang bibig. 3 Pinadadala niya ito sa buong himpapawid, pinadadala niya ang kaniyang kidlat sa lahat ng dako ng mundo. 4 Isang tinig ang dumadugundong pagkatapos nito; kumulog ang kaniyang maluwalhating tinig; hindi niya pinipigilan ang mga kidlat kapag narinig ang kaniyang tinig. 5 Kahanga-hangang kumukulog ang tinig ng Diyos; gumagawa siya ng mga kadakilaan na hindi natin maunawaan. 6 Sabi niya sa niyebe, "Mahulog ka sa lupa"; gaya sa ambon, 'Maging isang malakas na pagbuho ng ulan.' 7 Pinatigil niya ang bawat kamay ng mga tao sa pagtatrabajo, para makita sa lahat ng tao na kaniyang nilalang ang kaniyang mga ginawa. 8 Pagkatapos, pumunta ang mga hayop sa kanilang taguan at nanatili sa kanilang mga lungga. 9 Sa timog nagmula ang bagyo at sa hilaga nagmula ang malamig na hangin. 10 Sa pamamagitan ng hininga ng Diyos ibinrigay ang yelo; nanigas ang tubig gaya ng bakal. 11 Tunay nga, pinupuno niya ang makapal na ulap ng tubig; kinakalat niya ang kidlat mula sa mga ulap. 12 Pinaikot niya ang mga ulap sa pamamagitan ng kaniyang gabay, para magawa nila ang kahit anong inutus niya mula sa ibabaw ng buong daigdig. 13 Ginawa niya ang lahat ng ito na mangyari; minsan nangyayari ito para sa pagtatawa, minsan para sa lupain, at minsan bilang mga pagkilos sa katapatan sa tipan. 14 Makinig ka dito Job; huminto ka at isipin mo ang kamangha-manghang mga ginawa ng Diyos. 15 Alam mo ba kung papaano pinilit ng Diyos ang kaniyang kagustuhan sa mga ulap at pinakislap ang mga kidlat? 16 Naintindihan mo ba ang paglутang ng mga ulap, ang kamangha-manghang mga ginawa ng Diyos, na siyang nakaalam ng lahat? 17 Naintindihan mo ba kung papaano ang iyong mga damit ay natuyo nang walang mainit na hangin na mula sa timog? 18 Kaya mo bang palawakin ang himpapawid gaya ng ginawa niya - ang himpapawid, na kasing tibay ng salaming baka? 19 Turuan mo kami kung ano ang sasabihin namin sa kaniya, dahil hindi namin matanto ang aming mga katuwiran dahil sa kadiliman ng aming mga pag-isip. 20 Dapat ko bang sabihin sa kaniya na nais kung makausap siya? Sinong tao ang nais malulon? 21 Ngayon, hindi makatingin ang mga tao sa araw kapag nagliliwanag ito sa himpapawid pagkatapos umihi ng hangin at naglwanag ang mga ulap nito. 22 Mula sa hilaga ang ginintuang kaluwalhatian - dahil sa kagila-gilatas na kaningngan ng Diyos. 23 Tungkol sa Makapangyarihan, hindi namin siya makita; dakila ang kaniyang kapangyarihan at katuwiran. Hindi siya nang-aapi ng mga tao. 24 Kaya, kinatatakutan siya ng mga tao. Hindi niya pinapansin ang mga nag-isip na matalino sila."

38 Pagkatapos tinawag ni Yahweh si Job sa malakas na bagyo at sinabi, 2 "Sino itong nagdadala ng kadiliman sa aking mga plano sa pamamagitan ng mga salita na walang kaalaman? 3 Talian mo ang iyong baywang gaya ng isang lalaki dahil magtatanong ako sa iyo, at kailangan mo akong sagutin. 4 Nasaan ka nang inilatag ko ang pundasyon ng mundo? Sabihin mo sa akin, kung mayroon kang labis na kaunaawaan. 5 Sino ang nakaalam ng lawak nito? Sabihin mo sa akin, kung alam mo. Sino ang nag-unat ng panukat dito? 6 Saan nakalatog ang mga pundasyon nito? Sino ang naglatag ng mga panulukang-bato nito 7 nang magkakasamang kumanta ang mga bituin sa umaga at sumigaw sa galak ang lahat ng mga anak ng Diyos? 8 Sino ang nagsara ng dagat gamit ang pinto kapag bumubulwak ito, na parang lumabas sa sinapupunan - 9 nang ginawa ko ang mga ulap bilang damit nito, at makapal na kadiliman bilang mga bigkis nito? 10 Lyon ay noong nilagyan ko ng tanda ang hangganang ng dagat, at naglagay ako ng mga rehas at mga pinto, 11 at nang sinabi ko dito, 'Maari

kang pumunta hanggang dito, pero hanggang dito lamang; dito ko ilalagay ang hangganan ng pagmamalaki ng iyong mga alon.¹ **12** Binuksan mo na ba, buhat noong nagsimula ang iyong mga araw, na magbibigay ng utos na magsimula ang umaga, at idulot ang bukang-liwayway na malaman ang lugar nito sa takbo ng mundo, **13** para mahawakan nito ang mga dako ng mundo para yaninig ang mga masasamang tao? **14** Nagbago ng anyo ng mundo gaya ng luwad na nagbabago sa ilalim ng tatak; nangingibaw ang lahat ng naroroon gaya ng mga ticklo na piraso ng damit. **15** Mula sa masasamang tao ang kanilang 'liwanag' ay kinuha; sinira ang nakataas nilang braso. **16** Nakapunta ka na ba sa mga pinagmumulan ng tubig sa dagat? Nakapaglakad ka na ba sa pinakamababang bahagi ng kailaliman? **17** Naipakita na ba sa iyo ang tarangkahang ng kamatayan? Nakita mo na ba ang mga tarangkahang ng anino ng kamatayan? **18** Naintindihan mo ba ang kailawan ng mundo? Sabihin mo sa akin, kung alam mo ang latlag ng ito. **19** Nasaan ang daan patungo sa kininalagyan ng liwanag - para sa kadiilinan, saan ito nakalagay? **20** Kaya mo bang dalahin ang liwanag at kadiilinan sa kanilang pinagtatrabuhuan? Kaya mo bang hanapin ang pabalik sa bayah nila? **21** Siguradong alam mo, dahil pinanganak ka noon; ang bilang ng iyong mga araw ay napakahabal! **22** Nakapasok ka na ba sa mga imbakang niyebe, o nakita mo na ba ang mga imbakang ng yelo, **23** ang mga bagay na itinatago kong ito ay para sa panahon ng kaguluan, para sa araw ng labanan at digmaan? **24** Saang daanan binabahagi ang mga kidlat o saan kinakalat ang mga hangin mula sa silangan para sa buong mundo? **25** Sino ang gumawa ng mga agusan ng mga pagbaha ng ulan, o sino ang gumawa ng mga daanan ng mga dagdundong ng kulos, **26** para idulot ito na umulmahan sa mga lupain kung saan walang tao ang nabubuhay, at sa ilang, kung saan walang ni isang tao, **27** para matugunan ang mga pangangailangan ng baog at malungkot na mga rehiyon, at para pasibulin ang sariwang damo? **28** May ama ba ang ulan? Sino ang nagbunga ng mga patak ng hamog? **29** Kaninong sinapupunan galing ang yelo? Sino ang nagsilang ng puting hamog ng yelo mula sa himpapawid? **30** Tinago ng mga tubig ang kanilang mga sarili at naging gaya ng bato; tumigas ang ibabaw ng kailaliman. **31** Kaya mo bang ikandado ang mga kadena sa Pleyades, o kalaagan ang mga tali ng Orion? **32** Kaya mo bang patnubayan ang mga bituin para lumitaw sa kanilang nararapat na mga panahon? Kaya mo bang patnubayan ang Oso sa kaniyang mga anak? **33** Alam mo ba ang mga batas sa himpapawid? Kaya mo bang ipatupad ang batas ng himpapawid sa mundo? **34** Kaya mo bang sumigaw sa mga ulap, para masaganang bumuhos ang ulan sa iyo? **35** Kaya mo bang ipadala ang mga kidlat para makalabas sila, na sasabihin nila sa iyo, 'Narito na kami'? **36** Sino ang naglagay ng karunungan sa mga ulap o nagbibigay ng pang-unawa sa mga ambon? **37** Sino ang makabilislang ng mga ulap sa pamamagitan ng kaniyang kahusayan? Sino ang kayang magbuhos ng tubig sa himpapawid **38** kapag nagsama-sama ang maraming alikabok at nagkumpulkan nang magkakasama ang tipak ng lupa? **39** Kaya mo bang maghanap ng biktima para sa babaeng leon o pawin ang gutom ng mga batang leon **40** kapag yumuyukoy sila sa kanilang mga lungga at nakahihang naghihintay sa kanilang taguan? **41** Sino ang nagbibigay ng biktima sa mga uwak kapag umiiyak ang mga batang uwak sa Diyos at sumusuray dahil sa kakulangan ng pagkain?

39 Alam mo ba kung anong panahon ipinapanganak ng ligaw na kambing sa mga bato ang kaniyang anak? Kaya mo bang pagmasdan ang mga usa habang ipinapanganak nila ang mga batang usa? **2** Kaya mo bang bilangin ang mga buwan na sila ay nagbubuntis? Alam mo ba ang panahon na karilang dinadala ang kanilang mga anak? **3** Yumuyukod sila at pinapanganak ang kanilang anak, at pagkatapos winawakasan nila ang kanilang mga sakit sa panganganak. **4** Ang kanilang mga anak ay lumalakas at lumalaki sa mga damuhan; lumalabas sila at hindi na bumabalik muli. **5** Sino ang nagpalaya sa ligaw na asno? Sino ang nagkalag sa mga gapos ng mabilis na asno, **6** na ang tahahan ay ginawa ko sa Araba, ang kaniyang bahay sa asin na lupain? **7** Tumatawa siya nang may panghamak sa mga ingay sa lungsod; hindi nya naririnig ang mga sigaw ng kutsero. **8** Gumagala siya sa mga bundok bilang kaniyang pastullan; doon siya humahanap ng mga luntiang halaman para kainin. **9** Masaya bang maglilingkod sa iyo ang mabangis na toro? Pahirintulutan niya bang manatili sa iyong sabsaban? **10** Gamit ang lubid, kaya mo bang pasunurin ang mabangis na toro para mag-araro ng mga tudling? Susuyurin

niya ba ang mga lambak para sa iyo? **11** Magtitiwala ka ba sa kanya dahil kahanga-hanga ang kaniyang lakas? liwan mo ba sa kaniya para gawin ang iyong tungkulin? **12** Aasahan mo ba siyang dadahin sa bahay ang iyong butil na titipunin para sa iyong giikan? **13** Ang mga pakpak ng ostrich ay nagmamalaking pumapagpaspas, pero sila ba ang mga pakpak at balahibo ng pag-ibig? **14** Dahil iniwiwan niya ang kaniyang mga ilog sa lupa, at hinahayaan niyang malimliman sila sa alikabok; **15** nalilimitan niyang maaari silang madurog ng paa o maapakan ng isang mabangis na hayop. **16** Magaspang ang kaniyang pakikitungo sa kanila na parang sila ay hindi kanya; hindi siya natataket na ang kaniyang hirap ay mawalan ng kabuluan, **17** dahil pinagkaitan siya ng Diyos ng karunungan at hindi siya biniyang ng anumang pang-unawa. **18** Kapag mabilis siyang tumatakbo, tumatawa siya sa paniliblik sa kabayo at sa sakay nitó. **19** Binirying mo ba ng lakas ang kabayo? Dinamitan mo ba ang leeg niya ng kaniyang malambot na buhok? **20** Napatalon mo na ba siya na parang balang? Ang katanyagan ng kaniyang pagsinghal ay nakakataket. **21** Yumayabag siya sa kapangyarian at naggalak sa kaniyang kalakasan; tumatakbo siya nang mabilis para salubugin ang mga sandata. **22** Kinutuya niya ang takot at hindi nasisira ng loob; hindi siya umatras sa espada. **23** Ang suksuan ng mga palaso ay kumakalampag sa kaniyang tagiliran, kasama ang kumikintab na sibat at dyabelin. **24** Nilulunok niya ang lupa nang may bagsik at matinding galit; sa tunog ng trumpet, hindi siya makatayo sa isang lugar. **25** Tuwing tutunog ang trumpet, sinasabi niyang, 'Ahal! Naaramoy niya ang labanan sa malayo— ang dumadagdungond na mga sigaw ng mga kumander at mga hiwayan. **26** Sa pamamagitan ba ng karunungan mo nakakalipad ang lawin, na iniuunat niya ang kaniyang mga pakpak papuntang timog? **27** Sa mga utos mo ba umaakyat ang agila at gumagawa ng kaniyang pugad sa mataataas na lugar? **28** Naminirahan siya sa mga bangin at ginagawa ang kaniyang tahanan sa mga tuktuk ng mga bangin, isang matibay na tanggulan. **29** Mula roon naghahana ang mga biktima; nakikita sila ng kaniyang mga mata mula sa malayo. **30** Ang kaniyang anak ay umiinom din ng dugo; kung nasaan ang mga taong pinataya, naroona siya."

40 Patuloy na kinausap ni Yahweh si Job; sinabi nya, **2** "Dapat bang itama ang Makapangyarihan ng sinumang naghahangad na magbatikos? Siya na nakikipagtalo sa Diyos, hayaan siyang sumagot." **3** Pagkatapos sumagot si Job kay Yahweh at sinabing, **4** "Tingnan mo, ako ay walang halaga; paano kita sasagutin? Nilagay ko ang kamay ko sa aking bibig. **5** Minsan akong nagsalita, at hindi ako sasagot; sa katunayan, dalawang beses, pero hindi na ako magpapatuloy." **6** Pagkatapos sumagot si Yahweh kay Job sa isang malakas na bagyo at sinabing, **7** "Ngayon, bigkisin mo ang iyong damit bilang isang tunay na lalaki, dahil tatanungan kita, at dapat mo akong sagutin. **8** Sasabihin mo ba talaga na hindi ako makatarungan? Hahatulan mo ba ako para masabi mo tung tama ka? **9** Mayroon ka bang bisig na katulad ng sa Diyos? Kaya mo bang magpakuhol sa bases na katulad ng sa kanya? **10** Ngayon damitan mo ang iyong sarili ng kaluwalhatian at dignidad; gayawan mo ang iyong sarili ng karangalan at karangyaan. **11** Ikalat mo ang labis sa iyong galit; tingnan mo ang bawat isang mayabang at ibagsak siya. **12** Tingnan mo ang lahat ng mayabang at pabagsakin mo siya; tapakan mo ang mga masasamang tao kung saan sila nakatayo. **13** Samá-samá mo silang liblib sa lupa; ikulong mo ang kanilang mga mukha sa isang liblib na lugar. **14** Pagkatapos kikilalanin ko rin ang tungkol sa iyo na ang iyong sariling kanang kamay ay kaya kag maligtas. **15** Masdan mo ngayon ang dambuhang hayop, na ginawa ko na katulad ng paggawa ko sa iyo; kumakain siya ng damo katulad ng toro. **16** Tingnan mo ngayon, ang kaniyang kalakasan ay nasa kaniyang mga hita; ang kaniyang kapangyarihan ay nasa kalamnan ng kaniyang tiyan. **17** Ginagalaw niya ang kaniyang buntot na parang sedar; ang kalamnan ng kaniyang mga hita ay magkakarugtong. **18** Ang kaniyang mga buto ay parang mga tubo ng tanso; ang kaniyang mga binti ay parang mga rehas ng bakal. **19** Siya ang puno ng mga nilikha ng Diyos. Tanging ang Diyos, na gumawa sa kanya, ang makatatalo sa kanya. **20** Dahil ang mga burol ay nagbibigay sa kanya ng pagkain; ang mga hayop sa damuhan ay naglalaro sa malapit. **21** Nahihiga siya sa ilalim ng mga halamang tubig sa silungan ng mga talahib, sa putikan. **22** Tinatatakpan siya ng mga halamang tubig gamit ang kanilang lilim; ang mga puno sa batis ay nakapaligid sa kanya. **23** Tingnan mo, kung umapaw ang ilog sa mga

pampang nito, hindi siya nanginginig; panatag siya, kahit na ang Ilog Jordan ay umapaw hanggang sa nguso niya. **24** Kaya ba ng sinuman na hulihin siya gamit ang isang kawit, o butasin ang ilong niya gamit ang patibong?

41 Kaya mo bang palabasin ang levianan gamit ang kawit sa pangingisa? O igapos ang mga panga niya gamit ang talis? **2** Kaya mo bang maglagay ng lubid sa ilong niya, o butasin ang panga niya gamit ang kawit? **3** Magsusumamo ba siya sa iyo nang paulit-ulit? Magsasabi ba siya ng mga malumanay na salita sa iyo? **4** Gagawa ba siya ng kasunduan sa iyo, na dapat mo siyang gawing alipin magpakailanman? **5** Makikipaglaro ka ba sa kaniya nang katulad sa ibon? Itatali mo ba siya para sa iyong mga aliping babae? **6** Tatawad ba ang mga pangkat ng mga mangingisa para sa kaniya? Hahatiin ba nila siya para makipagkalakalan sa mga mangangalakal? **7** Kaya mo bang punuin ang tagiliran niya ng mga salapang o ang ulo niya ng mga sibat sa pangingisa? **8** Ilagay mo ang iyong kamay sa kaniya minsan lamang, at maalala mo ang labanan at hindi na ito gagawin. **9** Tingnan mo, ang pag-aswa ng sinumang ginagawa iyong kasinungalingan; hindi ba mapapatirapa sa lupa sa pagtingin lamang sa kaniya? **10** Walang matapang na maglalakas-loob na pukawin ang levianan; sino ngayon, ang makatataway sa harap ko? **11** Sino ang unang nagbigay sa akin ng anumang bagay na dapat ko siyang bayaran pabalik? Anuman ang nasa ilalim ng buong kalangitan ay sa akin. **12** Hindi ako mananahimik tungkol sa mga binti ng levianan, maging ang tungkol sa kaniyang kalakasan, maging ang kaniyang kaaya-ayang anyo. **13** Sino ang makatatawag ng kaniyang panlabas na takip? Sino ang makapapason sa kaniyang dobleng balut? **14** Sino ang makapagbubukas ng mga pinto ng kaniyang mukha—napalilibutan ng kaniyang mga ngipin na kakila-kilabot? **15** Ang kaniyang likod ay gawa sa mga hanay ng mga kalasag, magkakalapit na katulad ng saradong selyo. **16** Magkakalapit sila sa isat'isa na walang hangin na nakapapason sa gitna nila. **17** Magkadugtong sila; magkadikit sila, para hindi sila mapaghiihiwaway. **18** Kumikisláp ang liwanag mula sa kaniyang pagsinghal; ang kaniyang mga mata ay tulad ng talukap ng bukang-liwayway. **19** Mula sa bibig niya ay mga nag-aapoy na sulo, ang mga kisláp ng apoy ay ngatnalsikan. **20** Mula sa mga butas ng kaniyang ilong ay usok katulad ng kumukulong palayok sa apoy na pinaypayan para maging sobrang init. **21** Ang kaniyang hiniling ay sinisisindihan ng mga uling para lumagablab; apoy ang lumalabas sa bibig niya. **22** Kalakasan ang nasa leeg niya, at sumasaway ang takot sa harap niya. **23** Magkakadugtong ang mga tupi ng kaniyang laman; nakakapit sila sa kaniya; hindi sila magagalaw. **24** Ang kaniyang puso ay kasing tigas ng bato—sa katunayan, kasing tigas ng batong gilingan. **25** Kapag tinataas niya ang kaniyang sarili, kahit ang mga diyos ay natatakot; dahil sa takot, umastras sila. **26** Kung tatamaan siya ng espada, wala itong magagawa—at maging ang sibat, palaso at iba pang matulis na sandata. **27** Ang tingin niya sa bakal ay parang dayami, at sa tanso ay parang bulok na kahoy. **28** Hindi siya mapapatakbo ng palaso; sa kaniya ang mga bato ng tirador ay naqiging ipa. **29** Ang mga pamalo ay parang dayami; pinagtatawanan niya ang sumusuray na paglipad ng sibat. **30** Ang kaniyang mga pambabang bahagi ay tulad ng mga matatalim na piraso ng basag na palayok; iniwan niya ang malaking bakas sa putik na para siyang karetang giikan. **31** Pinabubula niya ang kailaliman katulad ng kumukulong tubig sa palayok; ginagawa niya ang dagat na parang palayok ng pamahid. **32** Pinakikinang niya ang landas na dinaanan niya; iiispin ng isang tao na ang kailaliman ay puti. **33** Sa lupa ay walang makapantay sa kaniya, na ginawa para mamuhay nang walang takot. **34** Nakikita niya ang lahat ng mayabang; siya ang hari ng lahat ng mga anak ng kayabangan."

42 Pagkatapos sumagot si Job kay Yahweh at sinabing, **2** "Alam kong kaya mong gawin ang lahat ng bagay, na wala kang layunin na mapipigilan. **3** Tinanong mo ako, Sino ba itong walang nalalaman na nagdadalda ng kadiliman sa aking mga plano? Kaya sinabi ako ang mga bagay na hindi ko naintindihan, mga bagay na napakahirap para maunawaan ko, na hindi ko alam. **4** Sinabi mo sa akin, 'Makinig ka, ngayon, at magsasalita ako; magtatanong ako sa iyo ng mga bagay, at sasabihin mo sa akin.' **5** Narinig ko na ang tungkol sa iyo sa pandirin ng aking tainga, pero ngayon nakikita ka na ng aking mata. **6** Kaya kinanumuhian ko ang sarili ko; nagsisisi ako sa alikabot at abo." **7** Mangyaring pagkatapos niyang sabihin ang mga salitang ito kay Job, sinabi ni Yahweh kay Elifaz

ang Temaneo, "Ang aking poot ay sumiklab laban sa iyo at laban sa dalawa mong kaibigan dahil hindi ninyo sinabi ang mga katotohanan tungkol sa akin katulad ng ginawa ng aking lingkod na si Job. **8** Kaya ngayon, kumuhay kayo ng pitong toro at pitong tupa, pumunta kayo sa aking lingkod na si Job, at mag-alay ng handog na susunugin. Ang aking lingkod na si Job ay ipapanalangin kayo, at tatanggapin ko ang kaniyang panalangin, para hindi ko kaya parusahan dahil sa inyong kamangmangan. Hindi ninyo sinabi ang totoo tungkol sa akin, katulad ng ginawa ng aking lingkod na si Job." **9** Kaya sila Elifaz ang Temaneo, Bildad na Suhita, at Zofar ang Naamaita ay umalis at ginawa kung ano ang inutos ni Yahweh sa kanila, at tinanggap ni Yahweh si Job. **10** Nang ipinanalangin ni Job ang kaniyang mga kaibigan, ibinalnik ni Yahweh ang yaman niya. Binigay ni Yahweh ang doble ng kung ano ang pag-aari niya dati. **11** Pagkatapos lahat ng kapatiid na lalaki ni Job, at lahat ng kaniyang kapatiid na babae, at lahat silang naging kasama niya dati—pumunta sila sa kaniya at kumain sa bayah niya. Nakidalamhati sila sa kaniya at inaliw siya dahil sa lahat ng mga sakuna na dinala sa kaniya ni Yahweh. Ang bawat isa ay binigyan si Job ng piraso ng pilak at gintong singsing. **12** Mas pinappala ni Yahweh ang huling bahagi ng buhay ni Job kaysa sa una; nagkaroon siya ng labing-apat na libong tupa, anim na libong kamelyo, isang libong pamatok na baka, at isang libong babaeng asno. **13** Nagkaroon din siya ng pitong anak na lalaki at tatlong anak na babae. **14** Pinangalanan niya ang unang anak na babae na Jermima, ang pangalawa Kezia, at ang pangatlo Keren-hapuc. **15** Sa buong lupain, walang babae ang matataguang kasing ganda ng mga anak ni Job. Binigyan sila ni Job pamanan kasama ng kanilang mga kapatiid na lalaki. **16** Pagkatapos nito, nabuhay pa si Job ng 140 taon; nakita niya ang kaniyang mga anak na lalaki at ang mga anak ng mga anak niya, hanggang sa apat na salinlahi. **17** Pagkatapos namatay si Job, sa katandaan at puspos ng mga kaarawan.

Mga Awit

1 Mapalad ang taong hindi lumalakad sa payo ng masama, o tumatayo sa daanan kasama ang mga makasalanan, o umuupo sa kapulungan ng mga nangungutya. **2** Pero ang kaniyang kagalakan ay nasa batas ni Yahweh, at sa kaniyang batas, nagbubulay-bulay siya araw at gabi. **3** Siya ay matutulad sa isang puno na nakatanim malapit sa mga batis ng tubig na namumunga sa panahon nito, na ang mga dahon ay hindi nalalanta; anuman ang kaniyang gawin ay sasagana. **4** Ang mga masasama ay hindi katulad nito, sa halip (sila) ay katulad ng ipa na tinatangay ng hangin. **5** Kaya ang masama ay hindi makatatayo sa paghahatol, maging ang mga makasalanan sa kapulungan ng matuwid. **6** Dahil sinasang-ayunan ni Yahweh ang daanan ng matuwid, pero ang daanan ng masama ay mapupuksa.

2 Bakit naghihimsik ang mga bansa, at ang mga tao ay nagsasabutan nang walang kabuluan? **2** Ang mga hari ng lupa ay nagsasabutan sa at ang mga namamahala ay nagsasabutan laban kay Yahweh at laban sa kaniyang Mesias, sinasabing, **3** "Tanggalin natin ang mga posas na nilagay nila sa atin at itapon ang kanilang mga kadena." **4** Siya na nakaupo sa kalangitan ay hahamakin (sila) kinukuya (sila) ng Panginoon. **5** Pagkatapos, kakausapin niya (sila) sa kaniyang galit at tatakutin (sila) sa kaniyang poot, sinasabing, **6** "Ako mismo ang naghirang sa aking hari sa Sion, ang aking banal na bundok." **7** Ihahayag ko ang kautusan ni Yahweh. Sinabi nya sa akin, "Ikaw ay aking anak! Ngayon araw, ako ay naging iyong ama. **8** Hilingin mo sa akin, at ibibigay ko sa iyo ang mga bansa para sa iyong mana at ang pinakamalalayong mga bahagi ng lupain para sa iyong pag-aari. **9** Wawasakin mo (sila) gamit ang isang bakal na setro; dudurugin mo (sila) tulad ng isang banga ng magpapatayok." **10** Kaya ngayon, kayong mga hari, maging maingat; magpatuwid kayong mga namamahala sa mundo. **11** Sambahan si Yahweh nang may takot at magdiwang nang may pangginginig. **12** Ibigay ang tootoong katapanan sa kaniyang anak para hindi siya magalit sa iyo, at para hindi kayo mamatay kapag mabilis na sumiklab ang kaniyang galit. Mapalad ang lahat ng kumukubli sa kaniya.

3 Yahweh, napakarami ng aking mga kaaway! Marami ang tumalikod at nilusob ako. **2** Maraming nagsasabi tungkol sa akin, "Walang tulog mula sa Diyos na darating para sa kaniya." (Selah) **3** Pero ikaw, Yahweh, ay isang kalasag sa aking paligid, aking kaluwahlitan, at ang siyang nag-aangat ng aking ulo. **4** Tinataas ko ang aking trinig kay Yahweh, at sinasagot niya ako mula sa kaniyang banal na burol. (Selah) **5** Nahiga ako at natulog; nagising ako, dahil inalagaan ako ni Yahweh. **6** Hindi ako matatakor sa maraming tao sa bawat dako na inihanda ang kanilang mga sarili laban sa akin. **7** Bumangon ka, Yahweh! Iligtas mo ako, aking Diyos! Dahil sasaktan mo ang lahat ng aking mga kalaban sa panga; sisirain mo ang mga ngipin ng masasama. **8** Ang kaligtasan ay nanggagaling kay Yahweh. Nawa makamit ang iyong mga pagpapala ng iyong bayan. (Selah)

4 Tumugon ka kapag ako ay nananawagan, Diyos ng aking katuwiran; bigyan mo ako ng silid kapag ako ay napapalibutan. Kaawaan mo ako at makining ka sa aking pananalangin. **2** Kayong mga tao, gaano ninyo katagal papalitan ang aking karanganal ng kahiiyan? Gaano ninyo katagal mamahalin ang mga walang halaga at maghahangad ng mga kasisnungalingan? (Selah) **3** Pero alamin ninyo na hiniihiwalay ni Yahweh ang mga maka-Diyos para sa kaniyang sarili. Didinig si Yahweh kapag tumatwaga ako sa kaniya. **4** Manginig kayo sa takot, pero huwag kayong magkasala! Magnilay-nilay sa inyong puso sa inyong higaan at manahimik. (Selah) **5** Ihandog ang mga alay ng katuwiran at ilagay ang inyong tiwala kay Yahweh. **6** Maraming nagsasabi, "Sino ang magpapakita ng anumang kabutihan sa atin?" Yahweh, itaas mo ang liwanag ng iyong mukha sa amin. **7** Binigyan mo ang aking puso ng higit na kagalakan kaysa sa iba tuwing sumasagana ang kanilang mga butil at bangon alak. **8** Sa kapayapaan, ako ay hihiaga at matutulog, dahil tanging ikaw, Yahweh, ang naglilitas at nagpapatiwasay sa akin.

5 Makinig ka sa aking panawagan sa iyo, Yahweh; isipin mo ang aking mga daing. **2** Makinig ka sa tunog ng aking panawagan, aking Hari

at aking Diyos, dahil sa iyo ako nananalandin. **3** Yahweh, sa umaga naririnig mo ang aking iyak; sa umaga dadalhin ko ang aking kahilingan sa iyo at maghihintulutan ang kasamaan; ang mga masasamang tao ay hindi mo magiging mga panauhin. **5** Ang mayabang ay hindi tatayo sa harapan mo; kinamumuhin mo ang lahat nang kumikilos nang masama. **6** Wawasakin mo ang mga sinungaling; hinahamak ni Yahweh ang mga mararahas at mandarayang mga tao. **7** Pero para sa akin, dahil sa iyong dakilang katapanan sa tipan, papasok ako sa iyong tahanan; sa paggalang, ako ay yuyuko sa dako ng iyong banal na templo. **8** O Panginoon, akayin mo ako sa iyong katuwiran dahil sa aking mga kaaway; gawin mong tuwid ang iyong landas sa harap ko. **9** Dahil walang katotohanan sa kanilang bibig; ang kanilang panloob na pagkatao ay masama; ang kanilang lalamunan ay isang bukas na libbingan; nang-uuto (sila) gamit ang kanilang dila. **10** Ihayag mong (sila) ay may sala, O Diyos; nawa ang kanilang mga balakin ang magpabagsak sa kanila! Itaboy mo (sila) dahil sa maraming kasalanan nila, dahil (sila) ay sumuwy laban sa iyo. **11** Pero nawa ang lahat ng kumukubli sa iyo ay magalak; hayaan mo silang laging sumigaw sa galak dahil ipinagtatanggol mo (sila) hayaan mo silang magalak sa iyo, (sila) na nagmamahala sa iyong pangalan. **12** Dahil pagpapalain mo ang matuwid, Yahweh; palibutan mo (sila) ng pagpapala tulad ng isang kalasag.

6 Yahweh, huwag mo akong sawayin sa iyong galit o ituwid sa iyong poot. **2** Maawa ka sa akin, Yahweh, dahil mahina ako; pagaliganin mo ako, Yahweh, dahil nangginginig ang aking mga buto. **3** Labis ding nababagabag ang aking kaluluwa. Pero ikaw, Yahweh—hanggang kailan ito magpapatuloy? **4** Bumalik ka, Yahweh! Sagipin mo ako. Iligtas mo ako dahil sa iyong katapanan sa tipan! **5** Dahil walang ala-ala tungkol sa iyo sa kamatayan. Sino ang magbibigay ng pasasalamat sa iyo sa sheol? (**Sheol h7585**) **6** Pagod na ako sa aking paghihinapigis. Buong gabi kong binabasa ng luha ang aking higaan; hinuhugasan ko ng luha ang aking upuan. **7** Lumalabo ang aking mga mata dahil sa kalungkutan; nanghihina ang mga ito dahil sa aking mga kaaway. **8** Lumayo kayo sa akin, kayo na gumagawa ng kasalanan; dahil narinig ni Yahweh ang inay ng aking pagtangis. **9** Narinig ni Yahweh ang aking pagmamakaawa; tinanggap ni Yahweh ang aking pananalangin. **10** Lahat ng mga kaaway ko ay mapapahiya at labis na mababalisa. Aatras (sila) at agad silang hahamakin.

7 Yahweh aking Diyos, sa iyo ako kumukubli! Iligtas mo ako mula sa lahat ng humahabol sa akin, at iyong sagipin. **2** Kung hindi, gugutay-gutayin nila ako tulad ng leon, luluray-lurayin ako ng pira-piraso nang walang sinuman ang makakapagligtas sa akin. **3** Yahweh aking Diyos, kailanman ay hindi ko ginawa ang ibinibintang sa akin ng mga kaaway ko; walang kawalan ng katarungan sa mga kamay ko. **4** Hindi ako kailanman gumawa ng mali sa mga taong may kapayapaan sa akin, o sinuktan nang walang katuturan ang mga laban sa akin. **5** Kung hindi ako nagsasabi ng katotohanan hayaan mong habulin ng aking kaaway ang buhay ko at sagasaan ako; hayaan mo siyang tapak-tapakan ang katawan ko sa lupa at iwanan akong nakahiga sa kahihianan sa alikabok. (Selah) **6** Bumangon ka, Yahweh, sa iyong galit; tumayo ka laban sa matinding galit ng mga kaaway ko; gumising ka para sa kapakanan ko at isakutuparan ang makatuwirang mga kautusan para sa kanila. **7** Ang mga bansa ay nagsama-sama sa paligid mo; bawigin mong muli mula sa kanila ang lugar na nararapat sa iyo. **8** Yahweh, hatulan mo ang mga bansa; ipawalang-sala mo ako, Yahweh, dahil ako ay matuwid at walang kasalanan, Kataas-taasan. **9** Nawa dumating na sa katupasan ang mga gawain ng mga masasamang tao, pero patatagin mo ang mga taong matuwid, makatuwirang Diyos, ikaw na sumisiyasat ng mga puso at mga isipan. **10** Ang aking kalasag ay nanggagaling mula sa Diyos, ang naglilitas ng mga pusong matuwid. **11** Ang Diyos ay makatuwirang hukom, ang Diyos na galit bawat araw. **12** Kung hindi magsisisi ang isang tao, hasahasin ng Diyos ang kaniyang espada at ihahanda ang kaniyang pana para sa labanan. **13** Naghahanda siya para gumamit ng mga sandata laban sa kaniya; ginagawa niya ang kaniyang umaayop na palaso. **14** Isipin mo ang isang buntis na may kasamaan, ang nag-iisip ng mapanirang mga balak, ang nanganganak ng mga mapanirang kasisnungalingan. **15** Nagbubungkalsi siya ng hukay, tatakpan ito at saka mahuhulog siya sa hukay na binungkal niya. **16** Ang kaniyang sariling mapanirang mga balak ay babalik din sa kaniya, dahil ang kaniyang kasamaan ay babagsak sa sarili niyang ulo. **17** Pasasalamat ko

si Yahweh dahil sa kaniyang katarungan; aawit ako ng papuri kay Yahweh ang Kataas-taasan.

8 Yahweh aming Panginoon, kahanga-hanga ang pangalan mo sa buong mundo, hinahayag mo ang iyong kaluwalhatian sa kalangitan. **2** Mula sa mga bibig ng mga bata at sanggol ay lumikha ka ng papuri dahil sa mga kaaway mo, para patahimikin ang kaaway at ang tagapaghiganti. **3** Kapag tumitingin ako sa iyong mga kalangitan, na ginawa ng iyong mga daliri, ang buwan at mga tala, na nilagay mo sa lugar, **4** ano ang halaga ng sangkatauhan na pinapansin mo (sila) o ang mga tao na pinapakipangan (sila) **5** Gayumpaman ginawa mo (sila) ng mababa ng kaunti kaysa sa mga nilalang sa kalangitan at kinorohanahan (sila) ng may kaluwalhatian at karangalan. **6** Ginawa mo siyang tagapamahala ng lahat ng ginawa ng iyong mga kamay; niligay mo ang lahat ng bagay sa ilalim ng kaniyang mga paa: **7** lahat ng mga tupa at mga baka, at kahit ang mga hayop ng bikid, **8** ang mga ibon ng langit, at ang mga isda ng dagat, lahat ng dumadaan sa mga agos ng dagat. **9** Yahweh aming Panginoon, kahanga-hanga ang pangalan mo sa buong mundo!

9 Para sa punong manunugot; nakatakda sa estilo ng Muth Laben. Isang awit ni David. Buong puso akong maprapasalamat kay Yahweh; hinahayag ko ang lahat ng kamangha-mangha mong mga gawain.

2 Magagalaako at magsasaya sa iyo; aawit ako ng papuri sa iyong pangalan, Kataas-taasan! **3** Kapag bumalik ang mga kaaway ko, madadapa (sila) at mapupusa sa harapan mo. **4** Dahil pinagtanggol mo ang aking makatuwirang layunin; nakaluklok ka sa iyong trono, makatuwirang hukom! **5** Sinindih mo ang mga bansa sa pamamigitan ng iyong panlabang sigaw; winasak mo ang masama; binura mo ang kanilang alaala magpakailanman. **6** Nagiba ang mga kaaway tulad ng mga lugar na gumuhoo nang gapiin mo ang kanilang mga lungsod. Lahat ng alaala tungkol sa kanila ay naglalo. **7** Pero nananatili si Yahweh magpakailanman; tinatatag niya ang kaniyang trono para sa katarungan. **8** Hinahatulan niya ang mundo ng pantay. Gumagawa siya ng makatarungang mga pasya para sa mga bansa. **9** Magiging matibay na tanggulan din si Yahweh para sa mga inaapi, isang matibay na tanggulan sa panahon ng kaguluhan. **10** Nagtitiwala ang nakakakilala ng pangalan mo, dahil ikaw, Yahweh, ay hindi nang-iwian ng mga lumalalapit sa iyo. **11** Umawit ng mga papuri kay Yahweh, ang namumuno sa Sion; sabihin sa lahat ng bansa ang kaniyang ginawa. **12** Dahil ang Diyos na naghihiganti sa pagdanak ng dugo ay nakaalalal; hindi niya nakalilimitan ang daing ng mga inaapi. **13** Maawa ka sa akin, Yahweh; tingnan mo kung paano ako inaapi ng mga kinamumuhian ako, ikaw na kayang agawin ako mula sa mga tarangkahang kamatayan. **14** Para mahayag ko ang lahat ng kapurilan mo. Sa mga tarangkahang anak na babae ng Sion magsasasa ko sa iyong kaligtasan! **15** Lumubog ang mga bansa sa hukay na ginawa nila; nahuli ang mga paa nila sa lambat na tinago nila. **16** Hinayag ni Yahweh ang kaniyang sarili; nagsagawa siya ng paghatol; nahuli sa patibong ang masama dahil sa sarili niyang mga ginawa. (Selah) **17** Ang mga masasama ay binalik at pinadal sa sheol, ang patutunguhan ng mga bansa na lumimot sa Diyos. (**Sheol h7585**) **18** Dahil ang mga nangangailangan ay hindi kailaman makalilimitan, o itataboy ang mga pag-aso ng mga inaapi. **19** Bumangon ka, Yahweh; huwag mo kaming hayaang lupigin ng tao; nawa mahatulan ang mga bansa sa iyong pariningin. **20** Sindakin mo (sila) Yahweh; nawa malaman ng mga bansa na (sila) ay tao lamang. (Selah)

10 Yahweh, bakit ka nakatayo sa malayo? Bakit tinatago mo ang iyong sarili sa oras ng kaguluhan? **2** Dahil sa kanilang kayabangan,

hinahabol ng masasamang tao ang mga api; pero pakiusap hayaan mong mahuli ang mga masasama sa ginawa nilang sariling mga balakin. **3** Dahil ipinagyayabang ng masasamang tao ang kaniyang pinakamalalim na mga hanarin; pinagpapala niya ang sakim at iniinsulo si Yahweh. **4** Ang masasamang tao ay nakataas-noo; hindi niya hinanahan ang Diyos. Hindi niya kailinan iniisip ang tungkol sa Diyos dahil siya ay wala talagang pakialam sa kaniya. **5** Siya ay matatag sa lahat ng oras, pero ang iyong mga makatuwirang mga kautusan ay labis na mataas para sa kaniya; sinisinghalan niya ang lahat ng kaniyang mga kaaway. **6** Sinasabi niya sa kaniyang puso, "Hindi ako mabibigo; hindi ako makahaharap ng pagkatalo sa lahat ng salinlahi." **7** Ang kaniyang bibig ay puno ng pagsusumpa at mapanlinlang, mapaminsalang mga salita; ang kaniyang dila ay nakasasakit

at nakasisira. **8** Siya ay naghihintay sa pagtambang malapit sa mga nayon; sa lihim na mga lugar niya pinapatay ang inosente; ang kaniyang mga mata ay naghahanap ng ilang biktimang walang laban. **9** Siya ay nagtagato ng palihim katulad ng leon sa masukal na lugar; siya ay nag-aabang para humuli ng api. Nahuhuli niya ang api kapag hinihila niya ang kaniyang lambat. **10** Ang kaniyang mga biktima ay dinudurog at binubugbog; (sila) ay nahulog sa kaniyang matibay na mga lambat. **11** Sinasabi niya sa kaniyang puso, "Nakalimot ang Diyos; tinakpan niya ang kaniyang Mukha; hindi siya mag-aabang lamang." **12** Bumangon ka, Yahweh; itaas mo ang iyong kamay sa paghatol, O Diyos. Huwag mong kalimutan ang mga api. **13** Bakit itinatangi ng masamang tao ang Diyos at sinasabi sa kaniyang puso, "Hindi mo ako panaagutin?" **14** Biniriyang pansiin mo, dahil lagi mong nakikita ang gumagawa ng paghihirap at kalungkutan. Pinagkakatiwala ng ulila ang kaniyang sarili sa iyo; inililitgas mo ang mga walang ama. **15** Balin mo ang bisig ng masama at buktot na tao; panagutin siya sa kaniyang mga masasamang gawain, na akala niya hindi mo matutuklasan. **16** Si Yahweh ay Hari magpakailanpan; ang mga bansa ay pinalalayas mo sa kanilang mga lupain. **17** Yahweh, narinig mo ang mga pangangailangan ng mga api; pinalalakos mo ang kanilang puso, pinakikigangan mo ang kanilang pananalangin; **18** Ipinatagtanggol mo ang walang mga ama at ang mga api para walang tao sa mundo ang magdudulot muli ng malaking takot.

11 Kumukubli ako kay Yahweh; paano mo sasabihin sa akin, "Tumakas ka katulad ng isang ibon sa bundok?" **2** Tingnan mo! Inihahanda ng mga masasama ang kanilang mga pana. Inihahanda nila ang kanilang mga palas sa tali para panain sa dilim ang pusong matuwid. **3** Dahil kung ang mga pundasyon ay nasira, ano ang kayang gawin ng matuwid? **4** Si Yahweh ay nasa kaniyang banal na templo; ang kaniyang mga mata ay nagmamasid, sinusuri ng kaniyang mga mata ang mga anak ng mga tao. **5** Parehong sinusuri ni Yahweh ang matuwid at masama, pero kinapootaan niya ang mga gumagawa ng karahasanan. **6** Nagpapaulan siya ng mga nagbabagang uling at aspure sa mga masasama; nakakapasong hangin ang kanilang magiging bahagi sa kaniyang kopala! **7** Dahil si Yahweh ay matuwid, at mahal niya ang katuwiran; makikita ng matuwid ang kaniyang Mukha.

12 Tulong, Yahweh, dahil ang mga maka-diyos ay naglaho; ang mga matatapat ay nawala. **2** Ang lahat ay nagsasabi ng walang kabuluhang mga salita sa kaniyang kapwa; ang lahat ay nagsasalita ng hindi matatapat na papuri at may salawahan puso. **3** Yahweh, putulin mo ang lahat ng labing hindi matatapat ang papuri, bawat dila na ngapapahayag ng dakilang mga bagay. **4** Ito ang mga nagsabing, "Sa pamamigilan ating dila, tayo ay manggingibabaw. Kapag ang ating mga labi ang nagsalita, sino ang maaaring maging panginoo sa atin?" **5** "Dahil sa karahasanan laban sa mahirap, dahil sa mga daing ng nangangailangan, ako ay babangon," sinasabi ni Yahweh. "Magbibigay ako ng kaligtasan na kanilang hinahangad." **6** Ang mga salita ni Yahweh ay daislyas, katulad ng pilak na dinalisay sa pugon sa lupa, na tinunaw ng pitong beses. **7** Ikaw si Yahweh! Iniiaganan mo (sila) Pinangangalagahan mo ang maka-diyos mula sa masamang salinlahing ito at magpakailanman. **8** Ang masasama ay naglalakad sa bawat panig kapag ang masama ay naitaas sa mga anak ng mga tao.

13 Yahweh, gaano katagal mong kaliliman ang tungkol sa akin? Gaano katagal mo itatago ang iyong mukha sa akin? **2** Gaano katagal ako dapat mag-alala at magkaroon ng kalungkutan sa aking puso sa buong araw? Gaano katagal magtagatagumpay ang aking mga kaway? **3** Tumingin ka sa akin at sagutin mo ako, Yahweh aking Diyos! Paliwanagin ang aking mga mata, o ako ay matutulog sa kamatayan. **4** Huwag mong hayaan na sabihin ng aking kaaway, "Natalo ko siya", para ang aking kaaway ay hindi magsabing, "Ako ay nanaig sa aking kalaban"; kung hindi, ang aking mga kaaway ay magdiriwang kapag ako ay bumagsak. **5** Pero nagtiwala ako sa katapatan mo sa tipan; ang aking puso ay naggalak sa iyong kaligtasan. **6** Aawit ako kay Yahweh dahil pinakitunguhan niya ako nang mabuti.

14 Sinasabi ng mangmang sa kaniyang puso, "Walang Diyos." (Sila) ay masama at nakagawa ng kasuklam-suklam na kasalanan; walang sinuman ang gumagawa ng mabuti. **2** Si Yahweh ay tumingin sa

baba mula sa langit sa mga anak ng sangkatauhan para makita kung mayroong sinuman ang nakauunawa, kung sino ang naghahanap sa kanya. **3** Ang lahat ay tumalikod; ang lahat ay naging marumi; walang sinuman ang gumagawa ng mabuti, wala, kahit isa. **4** Hindi ba nila alam ang kahit na ano, (sila) na nakagawa ng kasalan, (sila) na nilalamon ang aking mga tao gaya ng pagkain ng tinapay, pero hindi tumatawag kay Yahweh? **5** (Sila) ay nanginginig ng may pangamba, dahil kasama ng Diyos ang matuwid na kapulungan! **6** Gusto mong hiyain ang taong mahirap kahit na si Yahweh ang kaniyang karlungan. **7** Oh, ang kaligtasan ng Israel ay manggagaling mula sa Sion! Kapag binalik ni Yahweh ang kaniyang bayan mula sa pagkabibig, magagalak si Jacob at matutuwa ang Israel!

15 Sinong puwedeng manatili sa iyong tabernakulo, Oh Yahweh? Sinong maaaring manirahan sa iyong banal na burol? **2** Siya ay lumalakad sa katuwiran at gumagawa ng tame at nagsasabi ng katotohanan mula sa kaniyang puso. **3** Hindi siya naninirang-puri gamit ang kaniyang dila, o nananakit ng iba, o nang-iinsulto ng kaniyang kapwa. **4** Ang taong walang halaga ay kasuklam-suklam sa kaniyang paninig, pero pinararangan niya ang lahat ng may takot kay Yahweh. Sumusuma siya sa kaniyang sariling kakulungan at hindi tumatalikod sa kaniyang mga pangako. **5** Hindi siya naniningil ng tubo sa tuwing siya ay naggapautang. Hindi rin siya tumatanggap ng suhol para tumestigo laban sa walang-sala. Sinumang gumagawa ng mga bagay na ito ay hindi kailanman mayayanan.

16 Ingatan mo ako, O Diyos, dahil sa iyo ako kumukubli. **2** Sinasabi ko kay Yahweh, "Ikaw ang aking Diyos; ang kabutihan ko ay walang saysay nang malayo sa iyo. **3** Para sa mga taong banal na nasa daigdig, (sila) ay mararangal na tao; ang kasiyahan ko ay nasa kanila. **4** Ang kanilang kapahamakan ay lauwig, silang naghahanap ng ibang diyos. Hindi ako magbubuhos ng inuming handog na dugo sa kanilang mga diyos o magtataas ng kanilang mga pangalan gamit ang aking mga labi. **5** Ikwang ang aking bahagi at aking kopa, O Yahweh. Hawak mo aking tadhana. **6** Mga panukat na guhit ay inalagay para sakin sa mga kalugod-lugod na lugar; tiyak na magandang pamana ang inilaan para sa akin. **7** Pupurihin ko si Yahweh na naggagabay sa akin; maging sa gabi, ang isipan ko ay nagtuturo sa akin. **8** Inuinna ko si Yahweh sa lahat ng oras, kaya't hindi ako mayayano mula sa kaniyang kanang kamay! **9** Kaya naga ang puso ko ay magagalak, ang naggaparangal kong puso ay mapagpuri sa kaniya; tiyak na mabuhay ako nang panatag. **10** Dahil hindi mo iwan ang aking kaluluwa sa Sheol. Hindi mo pababayaan ang tapat sa iyo na masilayan ang hukay. (**Sheol h7585**) **11** Tinuturo mo sa akin ang landas ng buhay; nag-uumpaw na kagalakan ay nananahanan sa iyong piling; labis na tuwa ay nananatili sa iyong kanang kamay magpakailanman!

17 Pakigman mo ang pagsamo ko ng katarungan, O Yahweh; pansiin mo ang aking panawagan ng tulong! Paglaanahan mo ng iyong tainga ang panalangin ko, mula sa mga labi na walang parilinlang. **2** Hayaan mong ang pagpapawalang-sala sa akin ay magmula sa iyong piling; makita nawa ng iyong mga mata kung ano ang tamai. **3** Kung susubukan mo ang puso ko, kung daratnan mo ako sa gabi, ililinis mo ako at wala kung makikitaan anumang masamang balakin; ang bibig ko ay hindī magkakasala. **4** Patungkol sa gawi ng sangkatauhan, sa salita ng mga labi mo kaya lumayo ako sa kasamaan. **5** Ang mga yapak ko ay nanatiling nakatuon sa iyong gabay; ang paanan ko ay hindi lumihis. **6** Nanawaganan ako sa iyo, dahil tinutugon mo ako, O Diyos; ibaling mo ang pandinig mo sa akin at pakiggan mo ako sa aking sasabihin. **7** Ipakita mo ang katapatian mo sa tipan sa kaaya-ayang paraan, ikaw na naglilitgas, sa pamamagitan ng iyong kanang kamay, ng mga kumukubli si yo mula sa kanilang mga kaaway. **8** Ingatan mo ako tulad ng sinta mong irog; itago mo ako sa ilalim ng anino ng iyong mga pakpak. **9** mula sa presensiya ng masasama na nananakit sa akin, mga kaaway kong pumapaligid sa akin. **10** Wala silang awa kaninuman; ang mga bibig nila ay nagsasalita nang may kayabangan. **11** Pinaligiran nila ang aking mga yapak. Binabalak nila na pabagsakin ako. **12** Tulad (sila) ng isang leon na sabik para sa isang biktima, tulad ng isang batang leon na nakaabang sa mga liblib na lugar. **13** Tumayo ka, O Yahweh! Lusubin mo (sila) Iligtas mo ako mula sa masasama sa pamamagitan ng iyong tabak! **14** Sagipin mo ako mula sa mga tao sa pamamagitan ng iyong kamay, O Yahweh, mula sa mga tao ng

mundong ito na ang yaman ay sa buhay na ito lamang! Pupuniin mo ng yaman ang mga tiyan ng iyong mga pinahahalagahan; magkakaroon (sila) ng maraming anak at iwan ang kanilang yaman sa kanilang mga anak. **15** Ako, makikita ko ang iyong mukha sa katuwiran; masisiyahan ako sa paggising ko nang ikaw at aking nakikita.

18 Mahal kita, O Yahweh, ang aking lakas. **2** Si Yahweh ang aking bato, ang aking tanggulan, ang siyang nagdadala sa akin sa kaligtasan; siya ang aking Diyos, ang aking bato; sa kanya ako kumukubli. Siya ang aking kalasag, ang tambuli ng aking kaligtasan, at ang aking muog. **3** Mananawagan ako kay Yahweh na siyang karapat-dapat na purihin, at maligtas ako mula sa aking mga kaaway. **4** Nakapalibot sa akin ang mga lubid ng kamatayan, at inanod ako ng rumaragasang tubig ng kawalan ng halaga. **5** Nakapaligid sa akin ang mga lubid ng Sheol; ang patibong ng kamatayan ay binitig ako. (**Sheol h7585**) **6** Sa aking pagkabalisa, tumawag ako kay Yahweh, tumawag ako para humingi ng tulong sa aking Diyos. Pinakinggan niya ang tinig ko mula sa kaniyang templo; ang aking panawagan ng tulong ay nakarating sa kaniyang presensiya; nakarating ito sa kaniyang tainga. **7** Kaya nayugygog at nayanig ang lupa; maging ang mga pundasyon ng mga bundok, nayanig at nayugygog dahil nagalit ang Diyos. **8** Umangat ang usok na lumabas mula sa kaniyang ilong, at naglagalaglab na apoy ang lumabas mula sa kaniyang bibig. Nagbaga ang mga uling dahil dito. **9** Biruksaan niya ang kalaniganit at siya ay bumaba, at makapal na kadiiliman ay nasa ilalim na kaniyang paanan. **10** Sumakay siya sa isang anghel at lumpad; sumagaspas siya sa mga pakpak ng hangin. **11** Ginawa niyang tolda sa kaniyang paligid ang kadiiliman, mabitig na mga ulap-ulap sa kalaniganit. **12** Mula sa kidlat sa kaniyang harapan, bumagsak ang mga yelo at nag-aapoy na uling. **13** Dumagundong si Yahweh sa mga kalaniganit! Ang Kataas-taasan ay sumigaw at naggapadal ng mga yelo at kidlat. **14** Pinana at ikinalat niya ang kaniyang mga kaaway; pinaghawa-hiwalay (sila) ng maraming kidlat. **15** Pagkatapos, ang daluyan ng mga tubig ay lumitaw; ang mga pundasyon ng mundo ay nahayag sa iyong sigaw na pandigma, O Yahweh—sa pagbuga ng hiniling ng iyong ilong. **16** Bumaba siya mula sa itaas; hinawakan niya ako! Iniahan niya ako mula sa rumaragasang tubig. **17** Sinajip niya ako mula sa aking malakas na kalaban, mula sa mga namumuhil sa akin, dahil (sila) ay higit na malakas kaysa sa akin. **18** Sinugod nila ako sa araw ng aking pagdadalamhati pero si Yahweh ang aking tagapagtanggol! **19** Pinalaya niya ako tungo sa isang malawak na lugar; iniligtas niya ako dahil siya ay nalulugod sa akin. **20** Ginaintipalaan ako ni Yahweh dahil sa aking katuwiran; tinulungan niya akong bumangon dahil ang aking mga kamay ay malinis. **21** Dahil pinanatili ko ang mga pamaraan ni Yahweh at hindi tumalikod sa aking Diyos patungko sa kasamaan. **22** Dahil ang lahat ng kaniyang maktuwirang mga kautusan ay nanguna sa akin; maging sa kaniyang mga alintuntunin, hindi ako tumalikod. **23** Nanatili akong walang-sala sa kaniyang harapan, at lumayo ako mula sa kasalan. **24** Kaya tinulungan akong bumangon ni Yahweh dahil sa aking katuwiran, dahil ang aking mga kamay ay malinis sa kaniyang paninig. **25** Sa sinumang tapat, ipakita mo na ikaw ay tapat; sa taong walang-sala, ipakita mo na ikaw ay walang-sala. **26** Sa sinumang dalisay, ipakita mo na ikaw ay dalisay; pero ikaw ay tuso sa sinumang baluktot. **27** Dahil nilligtas mo ang mga hinahamak, pero ibinabagsak mo ang lahat ng nagayabang, ang mapagmataas na mga mata! **28** Dahil nagbibigay ka ng liwanag sa aking ilawan; si Yahweh na aking Diyos ang nagbibigay liwanag sa aking kadiiliman. **29** Sa pamamagitan mo, kaya kong lampasan ang isang barikada; sa pamamagitan ng aking Diyos, kaya kong talunan ang isang pader. **30** Patungkol sa Diyos: ang kaniyang pamaraan ay ganap. Ang salita ni Yahweh ay dalisay! Siya ang panangga sa sinumang kumukubli sa kanya. **31** Dahil sino ang Diyos maliban kay Yahweh? Sino ang bato maliban sa ating Diyos? **32** Ang Diyos ang nagbibigay ng laksas aakin tulad ng isang sinturon, na nagdadala sa isang matuwid na tao sa kaniyang landas. **33** Pinabilis niya ang aking mga paa na parang isang usa at inilalagay niya ako sa kabundukan! **34** Sinasanay niya ang aking mga kamay para sa digmaan at ang aking mga braso para matutong gumamit ng tansong pana. **35** Ibinigay mo sa akin ang panangga ng iyong kaligtasan. Ang iyong kanang kamay ay sumusupatra sa akin, at ang pabor mo ay ginawa akong tanyag. **36** Gumawa ka ng isang malawak na lugar para sa aking paanan sa ilalim kaya ang aking paanan ay hindi lumihis. **37** Hinabol ko ang aking mga kaaway at hinuli ko

(sila) hindi ako tumalikod hangga't hindi (sila) nawawasak. **38** Hinambalos ko (sila) hangga't hindi na nila kayang bumangon; bumagsak (sila) sa ilalim ng aking paanan. **39** Dahil binigyan mo ako ng lakas tulad ng sinturon para sa digmaan; inilagay mo ako sa ilalim ng mga nag-aalsla laban sa akin. **40** Ibinigay mo sa akin ang batok ng aking mga kaaway; nilipol ko lahat ng namumuhin sa akin. **41** Humingi (sila) ng tulong pero walang sumagip sa kaniila; tumawag (sila) kay Yahweh, pero hindi niya (sila) pinakangging. **42** Dinurog ko (sila) tulad ng alikabok sa hanjin; itinapon ko (sila) tulad ng putik sa kalsada. **43** Inilitgas mo ako mula sa pagtatalo ng mga tao. Cinawa mo akong pinuno sa lahat ng bansa. Mga taong hindi ko kilala ay naglingkod sa akin. **44** Sa oras na narinig nila ako, sumunod (sila) sa akin; ang mga dayuhan ay napilitang yumuko sa akin. **45** Ang mga dayuhan ay dumating na nangingin mula sa kanilang mga tanggulan. **46** Buhay si Yahweh; nawa ang aking bato ay purihin. Nawa ang Diyos ng aking kaligtasan ay maitas. **47** Ito ang Diyos na naghigiganti para sa akin, ang nadudulot sa mga bayan na sumailalim sa akin. **48** Napalaya ako mula sa aking mga kaaway! Totoo, itinaas mo ako nang higit sa mga tumuligsa sa akin. Inilitgas mo ako mula sa mga marahas na kalahakihan. **49** Kaya magpapasalamat ako sa iyo, O Yahweh, sa lahat ng bansa; awit ako ng mga papuri sa iyong pangalan! **50** Ang Diyos ay nagbibigay ng tagumpay sa kaniyang hari, at ipinakikita niya ang kaniyang katapatan sa tipan sa kaniyang hinirang, kay David at sa kaniyang kaapu-apuhan magpakailanman.

19 Ang kalangitan ay nagpapahayag ng kalinwalhatian ng Diyos, at ipinapaalam ng himpapawid ang ginawa ng kaniyang kamay! **2** Bawat araw ang pananalita ay bumubuhos; bawat gabi nagpapahayag ito ng kaalaman. **3** Walang pananalita o salaysay; ni hindi naririnig ang kanilang tinig. **4** Gayumpaman ang kanilang mga salita ay umaabot sa buong mundo; at ang kanilang pananalita ay hanggang sa dulo ng mundo. Nagtayo siya ng tolda para sa araw sa kagalitnaan nila. **5** Ang araw ay parang lalaking ikakasal na lumalabas sa kaniyang silid at parang isang lalaking malakas na naggalak kapag siya ay tumatakbo sa kaniyang karera. **6** Ang araw ay sumisikat mula sa isang dako at tumatawid sa himpapawid hanggang sa kabilin; walang makatatakas sa init nito. **7** Ang batas ni Yahweh ay perpektu, pinasisigla ang kaluluwa; ang patooto ni Yahweh ay maaasahan, ginagawang marunong ang payak ang kaisipan. **8** Ang mga tagubilin ni Yahweh ay matuwid, pinasanggahan ang puso; ang kautusan ni Yahweh ay dalisay, nagdadalaga ng liwanag sa mga mata. **9** Ang takot kay Yahweh ay dalisay, nananatili magpakailanman; ang makatuwiran ng mga kautusan ni Yahweh ay totoo at matuwid sa kabuuan! **10** Ang mga ito ay mas mahalaga kaysa ginto, mas higit pa kaysa pinong ginto; mas matamis kaysa pulot na tumutolo mula sa pulot-pukuyan. **11** Oo, sa pamamagitan ng mga ito ay iyong lingkod ay binataan; sa pagsunod dito ay malaking gantimpala. **12** Sino ang makababatid sa lahat ng kaniyang sariling mga kamalian? Linisip mo ako sa mga lihim na kasalanan. **13** Ingatan mo rin ang iyong lingkod sa mga kasalangan mapagmataas; huwag mong hayaan na ang mga ito ay maghain sa akin. Sa gayon ako ay magiging ganap, at inosente sa maraming kasalanan. **14** Nawa ang mga salita ng aking bibig at mga saloobin ng aking puso ay maging katanggap-tanggap sa iyong paninig, Yahweh, aking bato at aking manunubos.

20 Nawa ay tulungan ka ni Yahweh sa araw ng kaguluhan; nawa ang pangalan ng Diyos ni Jacob ang mangalaga sa iyo **2** at magpadala ng tulong mula sa banal na lugar para magtaguyod sa iyo sa Sion. **3** Nawa maalala niya ang lahat ng iyong mga alay at tanggapin ang iyong sinunog na handog. (Selah) **4** Nawa ay ipagkaloob niya sa iyo ang hinahangad ng iyong puso at tuparin ang lahat ng iyong mga plano. **5** Pagkatapos maggalak kami sa iyong tagumpay, at, sa pangalan ng ating Diyos, itataas namin ang mga bandila. Nawa ay ipagkaloob ni Yahweh ang lahat ng iyong kahilingan. **6** Ngayon alam ko na illigitas ni Yahweh ang kaniyang hinirang; sagasutin siya mula sa kaniyang banal na kolangitan na may lakas ng kaniyang kanang kamay na maaari siyang sagipin. **7** Nagtitwala ang ilan sa mga kalesang pandigma at ang iba ay sa mga kabayo, pero ang tinatawagan namin ay si Yahweh na aming Diyos. **8** (Sila) ay ibababa at ibabagsak, pero tayo ay babangon at tatayong matuwid! **9** Yahweh, sagipin mo ang hari; tulungan mo kami kapag kami ay nananawagan.

21 Nagagalak ang hari sa iyong lakas, Yahweh! Labis siyang nagagalak sa kaligtasan na iyong ibinibigay! **2** Ibinigay mo sa kaniya ang inaasam ng kaniyang puso at hindi mo pinigilan ang kahilingan ng kaniyang mga labi. (Selah) **3** Dahil dinaduhan mo siya ng mayamang mga pagpapala; inilagay mo sa kaniyang ulo ang pinakadalisay na gintong korona. **4** Humihiling siya sa iyo ng buhay; ibinigay mo ito sa kaniya; binigyan mo siya ng mahabang buhay magpakailanman. **5** Ang kaniyang kalinwalhatian ay dakila dahil sa iyong tagumpay; iginawad mo sa kaniya ang kaningningan at pagiging mahalika. **6** Dahil pinagkalobohan mo siya ng mga pangmatagalang pagpapala; hinayaan mo siyang magalak nang may kasiyahan sa iyong presensya. **7** Dahil ang hari ay nagtitiwala kay Yahweh; sa pamamagitan ng katapatan sa tipan ng Kataas-taasan siya ay hindi matinig. **8** Dadakpin ng iyong kamay ang lahat ng iyong mga kaaway; dadakpin ng iyong kanang kamay ang mga napopoot sa iyo. **9** Sa panahon ng iyong galit; susunugin mo (sila) na parang nasa maalab na pugon. Lilipulin (sila) ni Yahweh sa kaniyang matinding galit, at lalamunin (sila) ng apoy. **10** Pupuskaan mo ang kanilang mga anak mula sa lupa at ang kanilang mga kaapu-apuhan na kabilang sa sangkatauhan. **11** Dahil hinangad nila ang masama laban sa iyo; bumuo (sila) ng masamang balak na kung saan hindi (sila) magtagatagumpay! **12** Dahil (sila) ay iyong paastris; (sila) ay iyong papanain. **13** Maitanghal, ka Yahweh, sa iyong lakas; aawitin at pupurihin namin ang iyong kapangyarihan.

22 Diyos ko, Diyos ko, bakit mo ako pinabayaan? Bakit napakalayo mo mula sa pagliligtas sa akin at malayo mula sa mga salita ng aking paghihirap? **2** Diyos ko, maghapon akong nananawagan sa iyo, pero hindi ka sumasagot, at maging sa gabi ako ay walang katahimikan! **3** Pero ikaw ay banal; ikaw ay nakauko bilang hari kasama ang mga papuri ng Israel. **4** Ang aming mga ninuno ay nagtitwala sa iyo; nagtitwala (sila) sa iyo at (sila) ay illigitas mo. **5** Dumaing (sila) sa iyo at (sila) ay illigitas mo. Nagtitwala (sila) sa iyo at hindi (sila) nabigo. **6** Pero ako ay parang isang uod at hindi isang tao, isang kahihiyahan sa sangkatauhan at pinagtatawan ng mga tao. **7** Silang lahat na nakakakita sa akin ay kinukuta ako; hinahamak nila ako; ang kanilang mga ulo ay napapailing sa akin. **8** Sinasabi nila, "Nagtitwala siya kay Yahweh, hayaan natin na illigitas siya ni Yahweh. Hayaan natin na sagipin siya ni Yahweh, dahil nalulugod siya sa kanya." **9** Dahil kinuha mo ako mula sa sinapupunan; hinayaan mong magtiwala ako sa iyo habang ako ay nasa dibidib ng aking ina. **10** Ipinagkitiwala na ako sa iyo mula pa sa sinapupunan; ikaw ang aking Diyos simula pa ng ako ay nasa sinapupunan ng aking ina! **11** Huwag kang lumayo mula sa akin dahil malapit lang ang kagulahan; walang sinurang ang tutulong. **12** Pininaligiran ako ng maraming mga toro; pinapaligiran ako ng malakas na mga toro ng Bashan. **13** Binubeksan nila ang kanilang bibig para sa akin na parang isang umeatunggal na leon na niluruyang kaniyang biktima. **14** Ako ay parang natapong tubig, at lahat ng aking mga buto ay nalinsad. Ang aking puso ay tulad ng pagkit; natutunaw ito sa kaloob-loobang bahagi ko. **15** Ang aking lakas ay parang natuyong piraso ng palayukan; ang dila ay dumidikit sa aking ngalangala. Inilagay mo ako sa alabok ng kamatayan. **16** Dahil pinapaligiran ako ng mga aso; napalibutan ako ng samahan na mga mapaggawa ng masama; turisok nila ang aking mga kamay at mga paa. **17** Nabibilang ko na ang aking mga buto. Tumitingin at tumitiig (sila) sa akin. **18** Pinaghahatiwan nila ang aking mga kasuotan sa kanilang mga sarili, pinapigililan nila ang aking mga damit. **19** Huwag kang lumayo, Yahweh; hinihiling kong magmadali ka para tulungan ako, aking kalakasan! **20** Illigitas mo ang aking kaluluwa mula sa espada, ang tangging buhay ko mula sa mga kuko ng mabangis na mga aso. **21** Illigitas mo ako mula sa bibig ng leon; illigitas mo ako mula sa mga sungay ng mabangis na toro. **22** Ihahayag ko ang iyong pangalan sa aking mga kapatid; sa gitna ng kapulungan ay pupurihin kita. **23** Kayo na may takot kay Yahweh, purihin siya! Kayong lahat na mga kaapu-apuhan ni Jacob, parangalan siya! Ipakita niyo ang iyong pagkamanga sa kaniya, kayong lahat na mga kaapu-apuhan ng Israel! **24** Dahil hindi niya hinamak o pinabayaan ang pagdurusa ng naghihirap; hindi tinago ni Yahweh ang kaniyang mukha mula sa kaniya; nang umiyak ang naghihirap sa kaniya, dinining niya. **25** Ang aking pagpupuri ay dahil sa iyo sa gitna ng napakalaking kapulungan; tutuparin ko ang aking mga panata sa harap nilang may takot sa kaniya. **26** Ang mga naaapi ay makakakain at mabubusog; (sila) na naghahanap kay Yahweh ay magpupuri sa kaniya. Nawa ang inyong mga puso ay mabuhay

magpakailanman. **27** Ang lahat ng mga tao sa lupa ay aalalahin at babalik kay Yahweh; lahat ng mga pamilya ng mga bansa ay luluhod sa iyong harapan. **28** Dahil ang kaharian ay kay Yahweh; siya ang namumuno sa mga bansa. **29** Lahat ng mga mayayaman sa lupa ay magpipista at sasamba; silang lahat na mapupunta sa alabok ay luluhod sa harapan niya, (sila) na hindi kayang panatilihin ang kanilang sariling buhay. **30** Ang isang salinlahi ay darating para siya ay paglilingkuran; sasabihin nila sa susunod na salinlahi ang tungkol sa Panginoon. **31** Darating (sila) at ipapahayag ang kaniyang katuwiran; ipamamalita nila sa mga taong hindi naipapanganak kung ano ang kaniyang nagawa!

23 Si Yahweh ang aking pastor; hindi ako magkukulang. **2** Pinahihiga niya ako sa luntiang mga pastullan; inaakay niya ako sa tabi ng papayang tubigan. **3** Binabalik niya ang aking buhay; ginagabayani niya ako sa tamang landas alang-alang sa kaniyang pangalan. **4** Kahit na lumakad ako sa gitna ng napakadilim na anino ng lambak, hindi ko katatakutan ang kapahamakan dahil ikaw ang kasama ko; ang iyong pamalo at iyong tungkod ang nagpapaya sa akin. **5** Ipinaghahanda mo ako ng isang hapag sa harapan ng aking mga kaaway; binuhusan mo ng langis ang aking ulo; ang saro ko ay nag-uumpaw. **6** Tiyak na kabutinan at katapatan sa tipan ang hahabol sa akin sa lahat ng mga araw ng aking buhay; at ako ay manahanahan sa tahanan ni Yahweh habang buhay!

24 Ang buong lupain ay kay Yahweh, ang daigdig at ang lahat ng naninirahan dito. **2** Dahil itinatag niya ito sa mga karagatan at itinagyud sa mga ilog. **3** Sino ang aakyat sa bundok ni Yahweh? Sino ang tatayo sa kaniyang banal na lugar? **4** Siya na may malinis na mga kamay at dalisay na puso; siyang hindi nagtatanghal ng mga kasinungalingan, at hindi nanunumpa para lang marlinlang. **5** Makatatanggap siya ng pagpapala mula kay Yahweh at katuwiran mula sa Diyos ng kaniyang kaligtasan. **6** Iyan ang salinlahi ng mga naghahanap sa kaniya, (sila) na humahana sa mukha ng Diyos ni Jacob. (Selah) **7** Bumukas kayo, kayong mga tarangkahan, bumukas kayo, kayong walang-hanggang mga pintuan, para ang Hari ng kaluwalhatian ay makapasok! **8** Sino ang Hari ng kaluwalhatian? Si Yahweh, ang malakas at makapangyarihan; si Yahweh, ang makapangyarihan sa digmaan. **9** Bumukas kayo, kayong mga tarangkahan, bumukas kayo, kayong walang-hanggang mga pintuan, para ang Hari ng kaluwalhatian ay makapasok! **10** Sino ang Hari ng kaluwalhatian? Si Yahweh ng mga hukbo, siya ang Hari ng kaluwalhatian. (Selah)

25 Sa iyo Yahweh, Itinataas ko ang aking buhay! **2** Aking Diyos, ako ay nagtitiwala sa iyo. Huwag mo akong hayaang mapahiya; huwag mong hayaan na magalak ng may katugumpayan sa akin ang aking mga kaaway. **3** Nawa walang sinumang umaasa sa iyo ang maalipusta; nawa ang mga nagsisigawa ng kataksilan na walang dahilan ay mapahiya! **4** Ipaalam mo sa akin ang iyong mga kaparaanan, Yahweh, ituro mo sa akin ang iyong mga landas. **5** Patnubayan mo ako sa iyong katotohanan at turuan mo ako, dahil ikaw ang Diyos ng aking kaligtasan; Ako ay umaasa sa iyo buong araw. **6** Alalahanin mo, Yahweh, ang iyong mga gawa ng kahabagan sa at kataswan sa tipan; dahil lagi silang nananatili magpakaikanman. **7** Huwag mong alalahanin ang tungkol sa mga kasalanan ng aking kabataan o ang aking pagrerebelde; alalahanin mo ako na may katapatan sa tipan dahil sa iyong kabutihan, Yahweh! **8** Si Yahweh ay mabuti at matuwid; kaya itinuturo niya ang daan sa mga makasalanan. **9** Pinapatnubayan niya ang mapagpukumbaba na may katarungan at itinuturo niya ang kanyang daan sa mga mapagpukumbaba. **10** Ang lahat ng mga landas ni Yahweh ay ginawa mula sa katapatan sa tipan at pagiing mapagkakatiwalaan sa mga nag-ingat ng kanyang tipan at kanyang mga tapat na kautusan. **11** Alang-alang sa iyong pangalan, Yahweh, patawarin mo ang aking kasalanan, dahil ito ay napakalaki. **12** Sino ang taong may takot kay Yahweh? Tuturuan siya ng Panginoon sa daan na dapat niyang pilih. **13** Ang kanyang buhay ay magpapatuloy sa kabutihan; at ang kanyang mga kaupo-apuhan ay magmamana ng lupain. **14** Ang pakikipagkaibigan ni Yahweh ay para sa mga nagbibigay karanganan sa kanya, at pinapahayag ang kanyang tipan sa kanila. **15** Ang aking mga mata ay laging nakatuon kay Yahweh, dahil pakakawalan niya ang aking mga paa mula sa lambat. **16** Bumaling ka sa akin at kaawaan moako;

dahil ako ay nag-iisa at nahihiapan. **17** Ang mga kaguluhan ng aking puso ay lumalawak; hanguin mo ako mula sa aking pagkabalisa. **18** Masdan mo ang aking paghihirap at mga pasakit; patawarin mo lahat ng aking mga kasalanan. **19** Masdan mo ang aking mga kaaway, dahil (sila) ay marami; kinamumuhin nila ako nang may malupit na pagkagalit. **20** Pangalagaan mo ang aking buhay at sagipin mo ako; hindi ako mapapahiya, dahil nagkukubli ako sa iyo! **21** Nawa ingatan ako ng dangan at pagkamatwiran, dahil umaasa ako sa iyo. **22** Sagipin mo ang Israel, O Diyos, sa lahat ng kaniyang mga kaguluhan!

26 Hatulan mo ako, Yahweh, dahil lumakad ako nang may dangan; Nagtiwala ako kay Yahweh nang walang pag-aalinlangan. **2**

Siyasatin mo ako, Yahweh, at ako ay iyong subukin; subukin mo ang kadalisan ng aking mga kaloob-looban at ang aking puso! **3** Dahil ang iyong katapatan sa tipan ay nasa harap ng aking mga mata, at ako ay lumalakad sa iyong katotohanan. **4** Hindi ako nakikisama sa mga mandaraya, o nakikisalumuha sa mga hindi tapat. **5** Napopoot ako sa kapulungan ng mga gumagawa ng kasamaan, at hindi ako nakikipamuhay sa mga masasama. **6** Hinuhugasan ko ang aking mga kamay sa kawalan ng kasalanan, at pumupunta ako sa paligid ng iyong altar, Yahweh, **7** para umawit ng isang malakas na awitin ng papuri at ibalita ang lahat ng iyong mga kahanga-hangang mga gawa. **8** Yahweh, mahal ko ang tahanan kung saan ka naninirahan, ang lugar na pinanahanahan ng iyong kaluwalhatian. **9** Huwag mo akong walisin kasama ng mga makasalanan, o ang aking buhay kasama ng mga taong hayok sa dugo, **10** kung saan ang mga kamay ay may masamang balak, at sa kananang kamay ay puno ng mga suhol. **11** Pero para sa akin, lalakad ako nang may dangan; tubusin mo ako at maawa ka sa akin. **12** Nakatayo ang aking paa sa pantay na tuntungan; sa mga kapulungan ay pupurihin ko si Yahweh!

27 Si Yahweh ang aking liwanag at aking kaligtasan; kanino ako matataket? Si Yahweh ang kanlungan ng aking buhay; kanino ako mangangamba? **2** Nang lumapit sa akin ang mga gumagawa ng kasamaan para lamunin ang aking laman, ang aking mga kabalan at ang aking mga kaaway ay nadapa at nabuwal. **3** Kahit ang isang hukbo ay nagsasama-sama laban sa akin, ang aking puso ay hindi matataket; kahit digmaan ay umusbong laban sa akin, kahit ganoon ay mananatili akong nagtitiwala. **4** Isang bagay ang aking hiniling kay Yahweh, at iyon ay aking hahanapin: na ako ay manahanan sa tahanan ni Yahweh sa lahat ng mga araw ng aking buhay, para makita ang kagandahan ni Yahweh at parang magnilyar nilay sa kanyang templo. **5** Dahil sa araw ng kaguluhan ay ikukubli niya ako sa kanyang kubol; sa loob ng kanyang tolda ay itatago niya ako. Itataas niya ako sa ibabaw ng isang malaking bato! **6** Pagkatapos ay itataas ang aking ulo nang mas angat kaysa aking mga kaaway na nasa paligid ko, at ako ay maghahain ng mga handog ng kagalakan sa kanyang tolda! Aawit ako at gagawa ng mga awitin kay Yahweh! **7** Pakigmingo, Yahweh, ang aking tingi kapag ako ay umiiyak! Maawa ka sa akin, at sagutin mo ako! **8** Sinasabi ng aking puso tungkol sa iyo, "Hanapin ang kaniyang mukha!" Hanapin ko ang iyong mukha, Yahweh! **9** Huwag mong itago ang iyong mukha sa akin; huwag mong saktan ang iyong lingkod sa galit! Ikaw ang aking naging katuwang; huwag mo akong pabayaan o iwanan, Diyos ng aking kaligtasan! **10** Kahit na pabayaan ako ng aking ama o ng aking ina, si Yahweh ang mag-arauraga sa akin. **11** Ituro mo sa akin ang iyong daan, Yahweh! Pangunahan mo ako sa patag na landas dahil sa aking mga kaaway. **12** Huwag mo akong ibigay sa mga hangarin ng aking mga kaaway, dahil ang mga sinungaling na saksi ay nagsitindig laban sa akin, at (sila) ay bumuga ng karahanan! **13** Ano kaya ang nangyari sa akin kung hindi ako naniwala na makikita ko ang kabutihan ni Yahweh sa lupain ng mga buhay? **14** Maghintay kayo kay Yahweh; maging matatag, at hayaan na maging matapang ang inyong puso! Maghintay kayo kay Yahweh!

28 Sa iyo, Yahweh, ako ay umiiyak; aking malaking Muog, huwag mo akong pabayaan. Kung hindi mo ako tutugunan, mabilang ako sa mga bumababa sa libangan. **2** Dinggin ang tinig ng aking pagsusumamo kapag ako ay humihingi ng tulong sa iyo, kapag itinataas ko ang aking mga kamay sa iyong pinakabanal na lugar! **3** Huwag mo akong kaladkarin palayo kasama ng masasama, silang gumagawa ng malaking kasalanan, na nagsasalita ng kapayapaan sa kanilang kapwa pero

may kasamaan sa kanilang mga puso. **4** Ibigay sa kanila kung ano ang nararapat sa kanilang mga gawa at ibalik sa kanila kung ano ang hinihinlang ng kanilang kasamaan; ibalik sa kanila ang mga gawa ng kanilang mga kamay; igawad sa kanila ang nararapat. **5** Dahil hindi nila nauunawaan ang mga paraan ni Yahweh o ang gawa ng kaniyang mga kamay, (sila) ay kaniyang pupuksaan at hindi kailamanan itatayong muli. **6** Paggpalain si Yahweh dahil dinining niya ang tinig ng aking pagsusumamoto! **7** Si Yahweh ang aking kalakalan at ang aking kalasag; ang puso ko ay nagtitiwala sa kaniya, at tinulungan ako. Kaya labis na nagagalak ang aking puso, at pupurihin ko siya nang may pag-awit. **8** Si Yahweh ang kalakasan ng kaniyang bayan, at kanlungang naglilitigas sa kaniyang hinirang. **9** Iilitgas mo ang iyong bayan at pagpalain ang iyong pamana. kayo ay maging pastol nila at aalagaan (sila) magpakailanman.

29 Kilalanin na si Yahweh— kaya na mga anak ng makapangyarihan— kilalanin na si Yahweh ay may kaluwalhatian at kapangyarihan!

2 Ibigay kay Yahweh ang karanganan na nararapat sa kaniyang pangalan; sambahin si Yahweh sa pananamit na naaangkop para sa kaniyang kabanalan. **3** Ang tinig ni Yahweh ay naririnig sa ibabaw ng mga katubigan; dumadugundong ang Diyos ng kaluwalhatian, dumadugundong si Yahweh sa ibabaw ng katubigan. **4** Ang tinig ni Yahweh ay makapangyarihan; ang tinig ni Yahweh ay kamangha-mangha. Ang tinig ni Yahweh ay nakawawasak ng mga sedar; **5** Ang tinig ni Yahweh ay napagpipira-piraso ang mga sedar ng Lebanon. **6** Pinataluko niya ang Lebanon tulad ng isang guya at ang Sirion tulad ng isang batang baka. **7** Bumubuga ng lumalagablab na apoy ang tinig ni Yahweh. **8** Ang tinig ni Yahweh ang yumayaniq sa ilang; si Yahweh ang yumayaniq sa ilang ng Kades. **9** Ang tinig ni Yahweh ang nagdudulot na manganak ang babaeng usa; kinakalbo nito ang mga gubat; pero sa kaniyang templo ang lahat ay nagsasabing, "Kaluwalhatian!" **10** Si Yahweh ay umuupo bilang hari sa ibabaw ng baha; si Yahweh ay umuupo bilang hari magpакailanman. **11** Si Yahweh ang nagbibigay-lakas sa kaniyang bayan; Pinagpapala ni Yahweh ng kapayapaan ang kaniyang bayan.

30 Itinataas kita, Yahweh, dahil ibinangon mo ako at hindi pinahintulutan ang aking mga kabalan na magalak dahil sa akin. **2** Yahweh aking Diyo, humingi ako sa iyo ng tulong, at pinagaling mo ako. **3**

Yahweh, hinango mo ang aking kaluluwa mula sa Sheol; pinanatili mo akong buhay mula sa pagbaba sa libingen. (**Sheol h7585**) **4** Umawit ng mga papuri kay Yahweh, kayong bayan niyang matapat! Magbigay ng pasasalamat kapag naalaala ninyo ang kaniyang kabanalan. **5** Dahil ang kaniyang galit ay isang saglit lamang; pero ang kaniyang pabor ay panghabangbuhay. Ang pag-iyak ay dumarating sa gabi, pero ang kagalakan ay dumarating sa umaga. **6** Buong tiwala kong sinabi, "Hindi ako kailanman mayayanig." **7** Yahweh sa pamamagitan ng iyong pabor ako ay itinatag mo tulad ng isang matatag na bundok; pero kapag itinago mo ang iyong mukha, ako ay naliglig. **8** Umiyak ako sa iyo, Yahweh, at naghinanap ng pabor mula sa aking Panginoon! **9** Anong pakinabang mayroon sa aking kamatayan, kung ako ay bababa sa libingen? Mapapurihan ka ba ng alabok? Maipapahayag ba nito na ikaw ay mapagkakatiwalaan? **10** Pakiggan mo, Yahweh, at ako ay kaawaan! Yahweh, ikaw ay maging katuwang ko. **11** Pinalitan mo ang aking pagluluksa ng pagsasaway; hinubad mo ang aking sako at dinamitan ako ng kagalakan. **12** Kaya ngayon ang naparangalan kong puso ay awit nang papuri sa iyo at hindi mananahimik; Yahweh aking Diyos, magbibigay ako ng pasasalamat sa iyo magpакailanman!

31 Sa iyo, Yahweh, kumukubli ako; huwag mo akong hayaan na mapahiya. Iilitgas mo ako sa iyong katuwiran. **2** Makinig ka sa akin; sagipin mo ako agad; ikaw ang aking maging bato ng kanlungan,

isang matibay na tanggulan para iligitas ako. **3** Dahil ikaw ang aking bato at aking tanggulan; alang-alang sa iyong pangalan, gabayan at patubayan mo ako. **4** Kunin mo ako sa lambat na kanilang ikinubli para sa akin, dahil ikaw ang aking kanlungan. **5** Ipinagkakatiwala ko sa iyong mga kamay ang aking espiritu; tutubusin mo ako, Yahweh, Diyos ng katapatan. **6** Kinimumuhian ko ang mga naglilingkod sa mga walang kwentang diyos-diyosan, pero nagtitiwala ako kay Yahweh. **7** Matutuwa ako at magagalak sa iyong katapatan sa tipan, dahil nakita mo ang aking kapighatian; alam

mo ang pagkabalisa ng aking kaluluwa. **8** Hindi mo ako isinuko sa aking mga kaaway. Inilagay mo ang aking mga paa sa isang malawak na lugar. **9** Maawa ka sa akin, Yahweh, dahil ako ay nasa kahirapan; ang aking mga mata ay napapagod sa kalungkutan kasama ang aking kaluluwa at aking kataban. **10** Dahil ang aking buhay ay pagod sa kalungkutan at ang mga taon ko na pura daing. Ang aking lakas ay nabibigo dahil sa aking kasalanan, at ang aking mga buto ay unti-unting nanghihin. **11** Dahil sa lahat ng aking mga kaaway, hinahamak ako ng mga tao; ang aking mga kapitbahay ay nangngilabot dahil sa aking kalagayan, at mga taong nakakakilala sa akin ay nangangamba. Ang mga nakakakita sa akin sa kalye ay tumatakbo palayo sa akin. **12** Niilimot ako na parang patay na walang sinunang ang nakakaalaala. Ako ay tulad ng isang basag na paylok. **13** Dahil aking naririg ang bulong-bulungan ng nakararami, nakakasindak na balita mula sa lahat ng dako habang ang mga iba ay parang nagpaplano na magkakasama laban sa akin. (Sila) ay nagpapalon kunin ng aking buhay. **14** Pero umaasa ako sa iyo, Yahweh; sinasabi ko, "Ikaw ang aking Diyos." **15** Ang aking kapalaran ay nasa iyong mga kamay. Iilitgas mo ako sa kamay ng aking mga kaaway at mula sa mga humahabol sa akin. **16** Paliwanagin mo ang iyong mukha sa iyong lingkod; iilitgas mo ako sa iyong katapatan sa tipan. **17** Huwag mong hayaan na mapahiya ako, Yahweh; dahil nananawagan ako sa iyo! Nawa ang masama ay mapahiya! Nawa (sila) ay mapatahimik sa Sheol. (**Sheol h7585**) **18** Nawa mapatahimik ang mga sinungaling na labi na nagsasalita ng suwail laban sa matuwid ng may pagmamataas at paghamak. **19** Napakadakila ng iyong kabutihang hinanda mo para sa mga sumasama ba iyo, na tinupad mo para sa mga nagkukubli sa iyo sa harap ng buong sangkatauhan! **20** Sa kanlungan ng iyong presensya, ikinukubli mo (sila) mula sa mga balakin ng mga tao. Ikinukubli mo (sila) sa isang kanlungan mula sa marahas na mga dila. **21** Purihin si Yahweh, dahil ipinakita niya sa akin ang kaniyang kagila-gilalas na katapatan sa tipan noong ako ay nasa isang nilusob na lungsod. **22** Kahit na nabanggit ko sa aking pagmamadal, "Ako ay napalayo mula sa iyong mga mata," gayumpaman dininiq mo ang aking pagmamakaawa, nang ako ay dumaya sa iyo. **23** O, ibigin si Yahweh, kayong lahat na mga matatapatan na tagasunod. Iniiingatan ni Yahweh ang tapat, pero pinagbabayad niya ng buo ang mapagmataas. **24** Maging matatag at panatag, lahat kaya na nagtitiwala kay Yahweh para sa tulong.

32 Mapalad ang tao na pinatawid ang kaniyang pagsuway, na tinakpan ang kaniyang kasalanan. **2** Mapalad ang tao na siyang pinapalagay

ni Yahweh na walang pagkakasala at ang espiritu na walang panlinilinlang. **3** Kapag nanatili akong tahimik, ang aking mga buto ay unti-unting nadudurog habang ako ay dumadaing buong araw. **4** Dahil araw at gabi ang iyong kamay ay mabigat sa akin. Nalanta ang aking kagalasan tulad ng tagtuyot sa tag-araw. (Selah) **5** Pagkatapos inamin ko ang aking kasalanan sa iyo, at hindi ko na ikinubli ang aking kasamaan. Sinabi ko, "aaminin ko ang pagsuway ko sa iyo Yahweh," at pinatawid mo ang kabigatan ng aking kasalanan. (Selah) **6** Dahil dito, ang lahat ng makadiyos ay dapat manalangin sa iyo sa oras ng mabigat ng paghihirap. Pagkatapos kapag ang daluyong ng tubig ay umapaw, hindi niita maabot ang mga tao. **7** Ikaw ang aking kubliban; babantayan mo ako sa kagulahan. Papalibutan mo ako ng mga awit ng pagtagumpay. (Selah) **8** Pangangaranan kita at ituturo sa iyo ang daan na dapat mong lakaran. Pangangaranan kita habang nagmamasid ako sa iyo. **9** Huwag kang tumulad sa isang kabayo o katulad ng isang asno, na walang pagkakaintindi; dahil lamang sa renda sa bibig kaya napapasunod (sila) kung saan mo (sila) gustong papuntahan. **10** Ang mga masasama ay maraming kapighatian, pero ang katapatan sa tipan ni Yahweh ang papalibot sa nagtitiwala sa kaniya. **11** Magalak kay Yahweh, at magalak kayo, kayong mga matutuwid; sumigaw sa galak, ang lahat ng pusong matuwid.

33 Magalak kay Yahweh, kayong mga matuwid; ang papuri ay angkop para sa matuwid. **2** Pasalamat si Yahweh na may alpa; awitan siya ng mga papuri niya ng may alpa na sumpang kuwerdas. **3**

Awitan siya ng bagong awit; tumugtog nang mahusay at umawit ng may kagalakan. **4** Dahil ang salita ni Yahweh ay matuwid, at ang lahat ng kaniyang ginagawa ay patas. **5** Inilibig niya ang katuwiran at katarungan. Ang lupa ay puno ng katapatan sa tipan ni Yahweh. **6** Sa pamamagitan ng salita ni Yahweh ang mga langit ay nalikha, at ang lahat ng mga bituin

ay nagawa sa pamamagitan ng hinining ng kaniyang bibig. **7** Tinitipon niya ang tubig ng dagat na parang isang tumpok; nilalagay niya ang mga karagatan sa mga imbakan. **8** Hayaan ang buong mundo na matakot kay Yahweh; hayaan ang lahat ng nananahanan sa mundo ay mamangha sa kanya. **9** Dahil siya ay nagsalita, at nangyari ito; siya ay nag-utos, at tumayo ng matayog. **10** Binibigo ni Yahweh ang paggasasanib ng mga bansa; siya ang nananaig sa mga plano ng mga tao. **11** Ang mga plano ni Yahweh ay nananatili magpakaikanman, ang mga plano ng kanyang puso para sa lahat ng salinlahi. **12** Mapalad ang bansa na ang Diyos ay si Yahweh; ang bayan na kaniyang pinili bilang kanyang sariling pag-aari. **13** Nagmamasid si Yahweh mula sa kalangitan; nakikita niya ang lahat ng mga tao. **14** Mula sa lugar kung saan siya nananahanan, siya ay tumitingin sa lahat ng nananahanan sa lupa. **15** Siya na humuhubog ng mga puso nilang lahat ay nagmamasid sa lahat ng kanilang mga gawi. **16** Walang hari ang naligtas sa pamamagitan ng isang malaking hukbo; ang isang mandirigma ay hindi naligtas sa pamamagitan ng kanyang dakilang lakas. **17** Ang isang kabayo ay hindi tunay na kasiguruhan ng tagumpay; sa kabilang ng kanyang kaklasaan, ay hindi siya makakapagtligtas. **18** Tingnan ninyo, ang mata ni Yahweh ay nasa kanila na may takot sa kaniya, sa mga taong umaasa sa kaniyang katapatan sa tipan **19** para mailigtas ang kanilang mga buhay mula sa kamatawan at panatilihin silang buhay sa mga panahon ng taggutom. **20** Kami ay naghihintay kay Yahweh; siya ang aming saklolo at aming kalasag. **21** Ang aming mga puso ay nagagalak sa kaniya, dahil kami ay nagtitwala sa kaniyang banal na pangalan. **22** Hayaan mo ang iyong katapatan sa tipan, Yahweh, ay mapasaamin habang nilalagay namin ang aming pag-asa sa iyo.

34 Pupurihin ko si Yahweh sa lahat ng oras; ang kaniyang kapurihan ay laging mamumutawii sa aking bibig. **2** Pupurihin ko si Yahweh; nawa marinig ito ng api at (sila) ay matiuwa. **3** Purihin natin si Yahweh; sama-sama nating itaas ang kaniyang pangalan. **4** Hinanap ko si Yahweh, at tumugon siya, at sa lahat ng mga takot ko tagumpay ang ibinigay niya. **5** Nagnininingning ang mga tumitingin sa kaniya, at ang kanilang mga Mukha ay hindi nahihiya. **6** Ang inapi ay umiyak, at narinig siya ni Yahweh at niligtas mula sa lahat ng kaniyang mga kaguluhan. **7** Ang anghel ni Yahweh ay nagkakampo sa paligid ng may mga takot sa kaniya, at (sila) ay nililitgas niya. **8** Tkman at masdan na si Yahweh ay mabuti; mapalad ang taong kumukubli sa kaniya. **9** Katakutan ninyo si Yahweh, kayo na kaniyang banal na bayan; hindi nagkukulang ang mga may takot sa kaniya. **10** Ang batang leon minsan ay nagkukulang sa pagkain at nagugutom; pero ang mga humahanap kay Yahweh ay hindi magkukukulang ng anumang bagay na mabuti. **11** Halikayo, mga bata, makinig kayo sa akin; ituturo ko sa inyo ang takot kay Yahweh. **12** Sinong naghahangad ng buhay at naghahangad ng mahabang panahon na mabuhay at magkaroon ng magandang buhay? **13** Kung ganoon, lumayo kayo sa pagsasabi ng masama, at ilayo ang iyong mga labi sa pagsasabi ng mga kasinungalingan. **14** Tumalikod kayo sa kasamaan at gumawa ng mabuti; hangarin ninyo ang kapayapaan at ito ay palaganapin. **15** Ang mga mata ni Yahweh ay nasa mga matutuwid, at sa kanilang mga iyak nakatuon ang kaniyang pandinig. **16** Si Yahweh ay laban sa mga gumagawa ng masama, para burahin ang kanilang alala sa mundo. **17** Ang mga matutuwid ay umiyak, at narinig ito ni Yahweh at mula sa lahat ng kanilang mga kaguluhan, nililitgas (sila). **18** Si Yahweh ay malapit sa mga wasak ang puso, at inililitgas niya ang mga nadurog ang espiritu. **19** Maraming mga problema ang mga matutuwid, pero sa lahat ng iyon si Yahweh ang nagbibigay ng tagumpay. **20** Iniiingatan niya ang lahat ng kaniyang mga buto; niisa sa kanila ay walang masisira. **21** Papatayin ng masama ang makasalan; ang mga galit sa matutuwid ay mahatulan. **22** Ang mga kaluluwa ng kaniyang mga lingkod ay tinutubos ni Yahweh; walang mahatulan sa mga kumukubli sa kaniya.

35 Kumilos ka laban sa mga kumikilos laban sa akin O Yahweh; labanan mo ang mga lumalaban sa akin. **2** Kunin mo ang iyong malit na pananggalang at malaking pananggalang; bumangon ka at ako ay iyong tulungan. **3** Sa mga humahabol sa akin gamitin mo ang iyong mga sibat at palakol; sa kaluluwa ko ay iyong sabihin, "Ako ang iyong kalgitasan." **4** Nawa ang mga naghahangad sa aking buhay ay mapahiya at masira ang puri. Nawa ang mga nagbabalak na saktan ako ay tumalikod at malito. **5** Nawa (sila) ay maging tulad ng hinanging ipa, sa pagtataboy

ng anghel ni Yahweh sa kanila. **6** Nawa ang kanilang daraanan ay maging madilim at madulas, habang tinutugis (sila) ng anghel ni Yahweh. **7** Nang walang dahilan, naglagay (sila) ng lambat para sa akin; nang walang dahilan nagbungkal (sila) ng hukay para sa aking buhay. **8** Hayaan mo na dumating sa kanila nang hindi inaaasan ang pagkawasaki. Hayaan mo na mahuli (sila) ng inilagay nilang lambat. Sa kanilang pagkawasaki, hayaan mong (sila) ay bumagsak. **9** Pero magsasaya ako kay Yahweh at magagalak sa kaniyang kaligtasan. **10** Sa aking buong lakas sabihin ko, "Sino ang katulad mo, Yahweh, na siyang nagliligtas sa mga api mula sa mas malakas kaysa sa kanila at ang mahihirap at nangangailangan mula sa mga nagtatatangka na nakawan (sila). **11** Dumarami ang masasamang saksi; pinararatan nila ako nang hindi totoo. **12** Binayaran nila ng kasamaan ang aking kabutihan. Ako ay nagdadalamhati. **13** Pero, nang maysakit (sila) nagsuot ako ng sako; nag-ayuno ako para sa kanila na nakatungo ang aking dibdib. **14** Nagdalamanhati ako para sa aking mga kapatid; lumuhod ako sa pagluluksa para sa aking ina. **15** Pero nang ako ay natisos, natuwa (sila) at nagsama-sama; nagsama-sama (sila) laban sa akin, at ako ay ginulat nila. Winarak nila ako nang walang humpay. **16** Walang galang nila akong hinamak; nangalit ang kanilang mga ngipin sa akin. **17** Panginoon hanggang kailan ka titingen? Iligtas mo ang aking kaluluwa mula sa kanilang mga mapangwasak na pag-atake, ang buhay ko mula sa mga leon. **18** Pagkatapos magpapasalamat ako sa iyo sa dakilang pagpupulong; pupurihin kita sa maraming tao. **19** Huwag mong hayaang magdiwang sa akin ang mapanlinlang kong mga kaway; huwag mo silang hayaang magawa ang kanilang masasamang mga balak. **20** Dahil hindi (sila) nagsasalita ng kapayapaan, sa halip, nagpaplanu (sila) ng mga salitang mapanlinlang laban sa narinirahan sa aming lupain na mapayapang namumuhay. **21** Binubuka nila ng malaki ang kanilang mga bibig laban sa akin; sabi nila, "Ha, ha, nakita namin ito." **22** Nakita mo ito, Yahweh, huwag kang manahimik; huwag kang lumayo sa akin Panginoon. **23** Bumangon ka at gumising para pagtagtanggol ako; aking Diyos at Panginoon, ipagtanggol mo ang aking parin. **24** Ipagtanggol mo ako, Yahweh aking Diyos, dahil sa iyong katuwiran; huwag mo silang hayaang magalak sa akin. **25** Huwag mong hayaang sabihin nila sa kanilang puso na, "Aha, nakuh na namin ang aming nais." Huwag mong hayaan na sabihin nila, "Nilamon namin siya." **26** Ilagay mo (sila) sa kahiriyan at lituhin mo silang nagnanais na saktan ako. Nawa ang mga gustong humamak sa akin ay mabalot ang kahiriyan at kasiraan. **27** Hayaan mong ang mga nagnanais ng paglaya ko ay sumigaw sa galak at matuwa; nawa patuloy nilang sabihin, "Purihin si Yahweh, siya na nasisiyahan sa kapakanan ng kaniyang lingkod." **28** Pagkatapos nito ang katarungan mo at kapurihan ay buong araw kong ihahayag.

36 Nagsasalita ang kasalanan gaya ng mensahe sa puso ng taong masama; walang pagkatakot sa Diyos sa kaniyang mga mata. **2** Dahil pinagiginhawa niya ang kaniyang sarili, iniisip na ang kaniyang kasalanan ay hindi matutuklasan at kasusuklamang. **3** Ang kaniyang mga salita ay makasalan at mapanlinlang; ayaw niyang maging matalino at gumawa ng mabuti. **4** Habang siya ay nakahiga sa kaniyang kama, nagbabalaki siya ng mga paraan para magkasala; siya ay nagtatakdang masamang paraan; hindi niya iniiswasan ang kasalanan. **5** Ang iyong katapatan sa tipan, Yahweh, ay umaabot sa kalanditan; ang iyong katapatan ay umaabot sa mga kaulapan. **6** Ang iyong katarungan ay gaya ng pinakamataas na mga bundok; ang iyong katarungan ay gaya ng pinakamalalim na dagat. Yahweh, pinangangalagaan mo ang kapwa sangkatauhan at mga hayop. **7** Napakahalaga ng iyong katapatan sa tipan, O Diyos! Ang sangkatauhan ay kumakanlong sa ilalim ng anino ng iyong mga pakpak. **8** (Sila) ay masaganang masisiyahan sa kayamanan ng mga pagkain sa iyong bahay; hahayaan mo silang uminom mula sa ilog ng iyong mahalagang mga pagpapala. **9** Dahil kasama mo ang bukal ng buhay; sa iyong liwanag ay aming makikita ang liwanag. **10** Palawigin mo ang iyong katapatan sa tipan nang lubusan sa mga nanakakilala sa iyo, ang pagtanggol mo sa matuwid ang puso. **11** Huwag mong hayaan ang paa ng mayabang na makalipit sa akin. Huwag mong hayaan ang kamay ng masama na palayasin ako. **12** Doon ang masasama ay natalo; (sila) ay bumagsak at wala ng kakayahang bumangon.

37 Huwag kang mainis dahil sa masasamang tao; huwag kang mainggit sa mga umasal nang hindi makatuwiran. **2** Dahil (sila) ay malapit nang matuyo gaya ng damo at malanta gaya ng luntiang mga halaman. **3** Magtiwala ka kay Yahweh at gawin kung ano ang matuwid; tumira ka sa lupain at gawin mong tungkulin ang katapatan. **4** Pagkatapos hanapin mo ang kaligayahan kay Yahweh, at ibibig niya sa iyo ang mga naisin ng iyong puso. **5** Ibigay mo ang iyong pamaramaan kay Yahweh; magtiwala ka sa kanya, at siya ang kilikos para sa iyo. **6** Itatanghal niya ang iyong katarungan gaya ng liwanag ng araw at ang iyong kawalang-muwang gaya ng araw sa tanghali. **7** Tumigil ka sa harap ni Yahweh at matiyagang maghintay sa kanya. Huwag kang mag-alala kung may taong mapagtatagumpayang kaniyang masamang balakin kung ang tao ay gumagawa ng masamang mga plano. **8** Huwag kang magalit at madismaya. Huwag kang mag-alala, ito ay gumagawa lamang ng problema. **9** Ang mga mapaggawa ng kasamaan ay aalisin, pero ang mga naghihaintay kay Yahweh ay magmamana ng lupain. **10** Sa maikling panahon ang masama ay mawawala, mamamasdan mo ang kaniyang kinalulugaran, pero siya ay mawawala. **11** Pero ang mapagkumbaba ay mananahin ang lupain at magagalak sa lubos na kasaganahan. **12** Ang makasalanay ay nagbababalak laban sa matuwid at nginangalit ang kaniyang ngipin laban sa kanya. **13** Ang Panginoon ay tinatawanin siya, dahil nakikita niya na ang kaniyang araw ay parating na. **14** Binunot ng masama ang kanilang mga espada at binaluktot ang kanilang mga pana para ilugmok ang mga naaapi at nangangaalangan, para patayin ang mga matuwid. **15** Ang kanilang mga espada ang sasaksak sa kanilang mga puso, at ang kanilang mga pana ay misisira. **16** Mas mabuti ang kaunting na mayroon ang matuwid kaysa sa kasaganahan ng masasama. **17** Dahil ang mga bisig ng masasama ay mababali, pero si Yahweh ang sumusuporta sa mga matutuwid. **18** Binabantayan ni Yahweh ang mga walang kasalanay araw-araw, at ang kanilang mana ay mananatili magpakailanman. **19** Hindi (sila) mahihiya sa panahon ng problema. Sa panahon na dumating ang tagtutom, (sila) ay may sapat na kakainin. **20** Pero ang masasama ay mamamatay. Ang mga kaaway ni Yahweh ay magiging tulad ng kasaganahan ng mga pastulan; (sila) ay mawawala at maglalaho sa usok. **21** Ang masama ay nangungutang pero hindi nagbababayad, pero ang matuwid ay mapagbigay at nagbibigay. **22** Ang mga pinipalaya ni Yahweh ay mananahin ang lupain; ang mga isinurup niya ay tatanggalin. **23** Sa pamamagitian ni Yahweh naitatang ang mga hakbang ng isang tao, ang tao na ang balakin ay kapuri-puri sa parinig ng Diyos. **24** Bagama't siya ay nadapa, siya ay hindi babagsak, dahil hinahawakan siya ni Yahweh sa kaniyang kamay. **25** Ako ay naging bata at ngayon ay matanda na; hindi pa ako nakakakita ng matuwid na pinabayaan o mga anak niyang nagmamakaawa para sa tinapay. **26** Sa kababaan ng araw siya ay mapagbigay-loob at nagpapahiram, at ang kaniyang anak ay naging isang pagpapala. **27** Tumalikod ka mula sa kasamaan at gawin mo kung ano ang tama; pagkatapos, magiging ligtas ka magpakailanman. **28** Dahil iniibig ni Yahweh ang katarungan at hindi pinabayaan ang kaniyang tapat na mga tagasunduan. (Sila) ay pag-iingatan magpakailanman, pero ang kaapu-apuhan ng masama ay tatanggalin. **29** Mamanahin ng matuwid ang lupain at mamumuhay (sila) roon magpakailanman. **30** Ang bibig ng matuwid ay nagsasalita ng karunungan at nagdaragdag ng katarungan. **31** Ang batas ng kaniyang Diyos ay nasa kaniyang puso; ang kaniyang paa ay hindi maduldas. **32** Binabantayan ng masamang tao ang matuwid at binabalak siyang patayin. **33** Hindi siya pababayaan ni Yahweh na mapunta sa kamay ng masama o hatulan kapag siya ay nahusgahan. **34** Maghintay ka kay Yahweh at panatilhin mo ang kaniyang kaparaanan, at ikaw ay kaniyang itataas para angkinin ang lupain. Makikita mo kapag ang masasama ay tatanggalin. **35** Nakita ko ang masama at nakakikilabot na tao na nagkalat gaya ng luntiang puno sa likas nitong lupa. **36** Pero nang ako ay dumaan muli, siya ay wala na roon. Hinanap ko siya, pero hindi na siya matagpuan. **37** Pagmasdan mo ang taong may dandal, at tandaan mo ang matuwid; mayroong mabuting kinabukasan para sa taong may kapayapaan. **38** Ang mga makasalanay ay tuluyang mawawasak; ang kinabukasan para sa masasamang tao ay mapuputol. **39** Ang kaligtasan ng matutuwid ay nagnumula kay Yahweh; (sila) ay kaniyang pinangangalagaan sa mga panahon ng kaguluan. **40** (Sila) ay tinutulungan at sinasagip ni Yahweh. Sinasagip niya (sila) mula sa masasama at inilitas (sila) dahil (sila) ay kumubli sa kanya.

38 Yahweh, huwag mo akong sawayin sa iyong galit at huwag akong parusahan sa iyong poot. **2** Dahil tumatagos sa akin ang iyong mga palaso at ibinagsak ako ng iyong kamay. **3** May karamdaman ang aking buong katawan dahil sa iyong galit; walang kalakasan ang aking mga buto dahil sa akin ang kasalanay. **4** Dahil nilunod ako ng aking mga kasalanay; napakabigat ng pasanin na ito para sa akin. **5** Lumalat na nangamoy ang aking mga sugat dahil sa mga hangal kong kasalanay. **6** Tinatapakan ako at pinahihiya araw-araw; buong araw akong nagluluklusa. **7** Dahil dinaig ako ng kahihyan, may karamdaman ang aking buong katawan. **8** Manhid na ako at labis na namlulupaypay; naghihinapnis ako dahil sa galit ng aking puso. **9** Panginoon, naiintindihan mo ang masidhing pagnanais ng aking puso at ang aking mga paghihinapnis ay hindi ko maitatago mula sa iyo. **10** Kumakabog ang aking puso, naglalaho ang aking lakas, at nanalabang ang aking paninig. **11** Iniiwasan ako ng aking mga kaibigan dahil sa aking kalagayan; nilalayuan ako ng aking kapwa. **12** Silang mga naghahangad ng masama sa aking buhay ay naglagay ng mga patibong para sa akin. Silang naghahangad ng aking kapahamakan ay nagsasabi ng mga mapanira at mapanirlang na mga salita buong araw. **13** Pero ako, tulad ako ng isang bingi na walang naririnig; tulad ako ng isang pipi na walang sinasabas. **14** Tulad ako ng isang taong hindi nakaririnig at walang katugunan. **15** Siguradong maghihaintay ako para sa iyo, Yahweh; ikaw ay sasagot, Panginoong aking Diyos. **16** Sinasabi ko ito para hindi ako malitiin ng aking mga kaaway. Kung madudulas ang aking paa, gagawan nila ako ng mga nakakakilabot na mga bagay. **17** Dahil matitisor na ako at ako ay patuloy na naghihinanakit. **18** Inaaamin ko ang aking pagkakasala; nababahala ako sa aking kasalanay. **19** Pero napakarami ng aking mga kaaway; ang mga napopoot ng mali ay marami. **20** Gumaganti (sila) ng masama sa aking kabutihan; nagbabato (sila) ng paratang sa akin kahit pinagpatuloy ko kung ano ang mabuti. **21** Huwag mo akong pabayaan, Yahweh; aking Diyos, huwag kang lumayo sa akin. **22** Magmadali kang pumunta para tulungan ako, Panginoon, na aking kaligtasan.

39 Nagapasyahan ko, "Itingtan ko kung ano ang aking sasabihin para hindi magkasala dahil sa aking dila. Bulusban ko ang aking bibig habang nasa harapan ng masamang tao." **2** Nanatili akong tahimik; pinigilan ko ang aking mga salita kahit na sa pagasabas ng mabuti, at ang aking paghihirap ay lalong lumala. **3** Nag-aalab ang aking puso; kapag iniisip ko ang tungkol sa mga bagay na ito, nakapapaso ito tulad ng isang apoy. Kaya sa wakas nagsalita na ako. **4** Yahweh, ipaalaman mo sa akin kung kailan ang katapusan ng aking buhay at ang kahabaan ng aking mga araw. Ipakita mo sa akin kung paano ako lilipas. **5** Tingnan mo, ginawa mo lamang kasing lapad ng aking kamay ang aking mga araw, at ang haba ng aking buhay ay balewala para sa iyo. Tunay na ang bawat tao ay parang isang hininga. (Selah) **6** Tunay nga na ang bawat tao ay lumalakad tulad ng isang anino. Tunay nga na ang lahat ng tao ay nagmamadali sa pag-iiyon ng kayaamanan kahit na hindi nila alam kung kanino mapupunta ito. **7** Ngayon, Panginoon, para saan ang aking paghihaintay? Ikaw lamang ang aking pag-asa. **8** Ako ay bigyan mo ng katagumpayan sa lahat ng aking mga kasalanay: huwag mo akong gawing paksa ng pangungutya ng mga mangmang. **9** Nananahimik ako at hindi binubeksang aking bibig dahil sa iyong ginawa. **10** Itigil mo na ang pagpapahirap sa akin; nalulula ako sa pamamagitan ng hampsas ng inyong kamay. **11** Kapag itinutuwid mo ang mga tao dahil sa kasalanay, dahan-dahan mong inuubos ang kaniyang laking tulad ng isang gamu-gamo; tunay na balewala ang lahat ng tao tulad ng singaw. (Selah) **12** Pakigangan mo ang aking dalangin, Yahweh, makinig ka sa akin, makinig ka sa aking pag-iyak! Huwag kang maging bingi sa akin, dahil tulad ako ng isang dayuhang kasama ninyo, isang nangibang-bayan tulad ng lahat ng aking mga ninuno. **13** Ibalig mo ang iyong pagtitig mula sa akin para muli akong makangiti bago ako mamatay."

40 Matiyaga akong naghintay kay Yahweh; pinakington niya ako at dininig ang aking pag-iyak. **2** Inahon niyo din ako mula sa kaklikilabot na hukay, mula sa putikan, at itinayo niya ang aking mga paa sa isang bato at itinatag ang aking paglalakbay. **3** Siya ang naglagay sa aking mga bibig ng bagong awit, papuri sa ating Diyos. Marami ang makakaalam nito at pararangan siya at magtitwala kay Yahweh. **4** Mapalad ang taong ginagawa niyang sandigan si Yahweh at hindi nagpaparangal sa mayayabang o silang tumalikod mula sa kanya

tungo sa kasinungalingan. **5** Marami, Yahweh aking Diyo, ang kamanghang bagay na iyong ginawa at hindi mabilang ang iyong mga iniisip para sa akin; kung ihahayag ko at sasabihin ang mga ito, higit pa sa maaaring mabilang ang mga ito. **6** Hindi kayo nagagalak sa pag-aalay o paghahandog pero binuksan mo ang aking tainga; hindi mo hiniling ang mga sinunog na alay o mga alay sa kasalanan. **7** Pagkatapos sinabi ko, "Masdán mo, dumating ako; nususulat sa balunon nang kasulatan ang tungkol sa akin. **8** Natulugod akong gawin ang iyong kalooban, aking Diyo; ang iyong mga batas ay nasa aking puso." **9** Pinahayag ko ang magandang balita ng iyong katuwiran sa malaking pagtitipon; Yahweh, alam mong hindi ko mapipigilan ang labi ko sa pagsasabi nito. **10** Hindi ko ikinubli ang iyong katuwiran sa aking puso; inihayag ko ang iyong katapatan at kaligtasan; hindi ko itinago ang iyong katapatan sa tipan o iyong pagiging mapagkakatiwalalaan sa malaking pagtitipon. **11** Huwag mong ipagkait ang iyong mga maawing pagkilos sa akin, Yahweh; hayaan mong ang katapatan mo sa tipan at ang iyong pagiging mapagkakatiwalalaan ay lagi pag-ingatanako. **12** Nakalalibot sa akin ang hindi mabilang na kaguluhan; naipit ako ng aking kasamaan kaya wala na akong makitang anumang bagay; marami pa (sila) kaysa sa mga buho sa aking ulo, at binigo ako ng aking puso. **13** Malugod ka, Yahweh, na ako ay iyong sagipin; magmadali kang tulungan ako, Yahweh. **14** Hayaan mo silang mapahaya at ganan na mabigo, silang mga naghahangad na kunin ang aking buhay. hayaan mo silang tumalikod at madala sa kahihyan, silang mga nagagalak na saktanako. **15** Hayaan mo silang masindak dahil sa kanilang kahihyan, silang mga nagsasabi sa akin ng, "Aha, aha!" **16** Pero magalak nawa silang mga naghahanap siya at sana iyo ay maging masaya; hayaan mong langhat ng nagmamahal sa iyong paglilitig ang patuloy na magsabi, "Nawa si Yahweh ay mapapurihan." **17** Ako ay mahirap at nangangailangan; pero iniisip pa rin ako ng Panginoon. Ikaw ang aking katuwang at dumating ka para sagipin ako; huwag kang magtagal aking Diyo.

41 Mapalad siya na may malasakit para sa mga mahihina; sa araw ng paguluhang Si Yahweh ang maglilitgas sa kaniya. **2** Pangangalagaan siya ni Yahweh at buhay niya ay pananatilihin, at sa lupa siya ay pagpapalaín. Hindi siya ibibigay ni Yahweh sa kapangyarihan ng kaniyang mga kaaway. **3** Si Yahweh ang aalalay sa kaniya sa higaan ng paghihirap; gagawin mong higaan ng kagalingan ang kaniyang higaan ng karamdaman. **4** Sinabi ko, "Yahweh, maawa ka sa akin! Pagalingin mo ako dahil nagkasala ako laban sa iyo." **5** Ang mga kaaway ko ay nagsasalita ng masama laban sa akin, nagsasabing, "Kailan kaya siya mamamatay at maglalaho ang kaniyang pangalan?" **6** Kapag pumupunta ang kaaway ko para makita ako, nagsasabi siya ng mga bagay na walang kwenta; iniipon ng kaniyang puso ang aking sakuna para sa kaniyang sarili, kapag lumayo siya mula sa akin, ipinagsasabi niya sa iba ang tungkol dito. **7** Lahat ng mga napoopot sa akin ay sama-samang nagbubulungan laban sa akin; laban sa akin, umaasa (sila) na masaktan ako. **8** "Isang masamang karamdaman," sinasabi nila, "ang kumakapit ng mahigpit sa kaniya; ngayon na nakahiya na siya, hindi na siya makakabango pa." **9** Sa katunayan, kahit ang sarili kong malapit na kaibigan na aking pinagkakatiwalalaan, ang siyang kumain ng aking tinapay, ay inangat ang sakong niya laban sa akin. **10** Pero ikaw, Yahweh, ay naawa sa akin at ibinangon ako para pagbaryarin ko (sila) **11** Sa pamamagitan nito nalaman ko na nasisiyahan ka sa akin, dahil ang mga kaaway ko ay hindi nagtagatagumpay laban sa akin. **12** Para sa akin, tinulungan mo ako sa aking katapatan at iingatan ako sa harap ng iyong mukha magpakaílanman. **13** Nawa si Yahweh, ang Diyoys ng Israel, ay puriin magpakaílan pa man. Amen at Amen. Ikalawang Aklat

42 Gaya ng usa na hinihingal at nananabik para sa tubig na umaagos, gayon ang pagkauhaw ko para sa iyo, O Diyo. **2** Nauuhaw ako para sa Diyo, para sa Diyo na buhay; kailan kaya ako makapupunta at makahaharap sa Diyo? **3** Ang mga luha ko ang naging pagkain ko araw at gabi, habang ang mga kaaway ko ay laging nagsasabi sa akin, "Nasaan ang Diyo mo?" **4** Inaalala ko ang mga bagay na ito habang binubuhos ko ang aking kaluluwa: kung paano ako pumunta kasama ang napakaraming tao at pangunahan (sila) patungo sa tahanan ng Diyo sa may tinig ng kagalakan at pagpupuri, ang napakaraming tao na nadiriwang ng kapistahan. **5** Bakit ya yumuyukod, aking kaluluwa, at baki ka nababalisa sa aking kalooban? Umasa ka sa Diyo, dahil pupurihin ko siya sa tulong

ng kaniyang presensya. **6** Diyo ko, ang aking kaluluwa ay yumuyukod sa aking kalooban, kaya inaalala kita mula sa lupain ng Jordan, mula sa tatlong tuktok ng Bundok ng Hermon, at mula sa burol ng Mizar. **7** Tumatawág ang kalaliman sa kalaliman ng ingay ng iyong mga talon, lahat ng iyong mga alon at mga nagtataasang alon ay dumating sa akin. **8** Pero ututus ni Yahweh ang kaniyang katapatan sa tipan sa umaga; sa gabi kasama ko ang kaniyang awit, ang panalangin sa Diyo ng buhay ko. **9** Sasaibin ko sa aking Diyo na aking malaking bato, "Bakit mo ako kininaluman? Bakit ako naglulukso dahil sa pang-aapi ng aking kaaway?" **10** Gaya ng espada sa aking mga buto, kinukutya ako ng aking mga katunggali habang palagi nilang sinasabi sa akin, "Nasaan na ang Diyo mo?" **11** Bakit ka yumuyukod, aking kaluluwa? Bakit ka nababalisa sa aking kalooban? Umasa ka sa Diyo, dahil magpupuri pa ako sa kanya, na saklolo ng aking mukha at aking Diyo.

43 Hatulan mo ako, O Diyo, at ipagtanggol ang aking kapakanan laban sa makasalanang bansa; **2** Dahil ikaw ang Diyo ng aking kalakasan; bakit mo ako itinapon palayo? Bakit ako naglulukso dahil sa pang-aapi ng kaaway? **3** O, ipadala mo ang iyong liwanag at katotohanan; hayaan mong pangunahan nila ako; hayaan mong dalhin ako sa banal mong burol at sa iyong tabernakulo. **4** Pagkatapos, pupunta ako sa altar ng Diyo, sa Diyo na aking lubos na kagalingahan; at sa aking alpa pupurihin kita, O Diyo, aking Diyo. **5** Bakit ya yumuyukod, aking kaluluwa? Bakit ka nababalisa sa aking kalooban? Umasa ka sa Diyo; dahil magpupuri pa ako sa kanya, siya na aking saklolo at aking Diyo.

44 Narinig ng aming mga tainga, O Diyo, ang sinabi ng aming mga ninuno sa amin tungkol sa ginawa mo sa kanilang mga araw, noong unang panahon. **2** Pinalayas mo ang mga bansa gamit ang iyong kamay, pero itinanim mo ang aming bayan; pinahirapan mo ang mga tao, pero ikinalat mo ang aming bayan sa buong lupain. **3** Dahil nila nakhuwa ang lupain para maging ari-arian nila sa pamamagitan ng sarili nilang espada; ni ang kanilang sandata ang nagligtas sa kanila; kundi ang iyong kanang kamay, ang iyong bisig at ang ningning ng iyong mukha, dahil sinang-ayunan mo (sila) **4** O Diyo, ikaw ang aking hari; pamahalaan mo ang tagumpay para kay Jacob. **5** Sa pamamagitan mo, ibabagsak namin ang aming mga kalaban; sa pamamagitan ng iyong pangalan, tatapakan namin silang mga tumitindig laban sa amin. **6** Dahil hindi ako nagtitiwala sa aking pana, ni sa aking espada na illigtas ako. **7** Pero iniligtas mo kami mula sa aming mga kalaban at inilagay sa kahihyan ang mga napoopot sa amin. **8** Ang Diyo ang aming ipinagmamalaki buong araw, at magpapasalamat kami sa iyong pangalan magpakaílanman. (Selah) **9** Pero ngayon, kami ay iyong itinapon, at dinala kami sa kahihyan, at hindi mo na sinasamahan ang aming mga hukbo. **10** Pinaatras mo kami mula sa aming kalaban; at ang mga napoopot sa amin ay kinakamang yaman para sa kanilang mga sarili. **11** Ginawa mo kaming tulad ng tuna na nakaalan para kainin at ikinalat kami sa mga bansa. **12** Ipinagbibilo mo ang iyong bayan para sa wala; hindi mo napalago ang iyong kayamanan sa paggawa nito. **13** Ginagawa mo kaming katawa-tawa sa aming mga kapwa, hinamak at kinutya kami ng mga taong nakapaligid sa amin. **14** Ginagawa mo kaming isang panlalait sa kagalinginan ng mga bansa, isang pag-iilng sa kagalinginan ng mga tao. **15** Buong araw nasa harapan ko ang aking kasiraan, at nababot ng kahihyan ang aking mukha **16** dahil sa tinig niyang nanalait at nanghahamak, dahil sa kaaway at naghigihanti. **17** Lahat ng ito ay dumating sa amin, pero hindi ka namin kininaluman o pinakitunguhan ng maligayang tipan. **18** Hindi tumalikod ang aming mga puso; hindi lumayo ang aming mga hakbang mula sa iyong daan. **19** Pero lubha mo pa rin kaming pinahirapan sa lugar ng mga aso at bataan kami ng anino ng kamatayan. **20** Kung nakalimot kami sa pangalan ng aming Diyo o nag-unat ng aming mga kamay sa hindi kilalang diyo, **21** hindi kaya ito sisiyasatin ng Diyo? Dahil nalalaman niya ang mga lihim ng puso. **22** Sa katunayan, para sa iyong kapakanan, kami ay pinapatay buong araw; itinuring kaming mga tupa para katayin. **23** Gumising ka, bakit ka natutulog, Panginoon? **24** Tumindig ka, huwag mo kaming ilayo ng tuluyan. Bakit mo tinatago ang iyong mukha at kinakalimutan ang aming paghihirap at kaapihan? **25** Dahil natunaw kami sa alabok; ang aming mga kawatanay ay kumakapit sa lupa. **26** Bumangon ka para sa aming tulong at tubusin kami alang-alang sa iyong katapatan sa tipan.

45 Nag-uumpawap ang aking puso sa mabuting paks; babasahin ko nang malakas ang mga salita na aking isinulat tungkol sa har; ang aking dila ang panulat ng isang manunulat na handa. **2** Ikaw ay mas makisig kaysa mga anak ng tao; biyaya ay binuhos sa iyong mga labi; kaya alam namin na pinagpala ka ng Diyos magpakailaman. **3** Ilagay mo ang iyong espada sa iyong hita, ikaw na makapangyarihan, sa iyong kaluwalhatian at kamaharlikahan. **4** Sa iyong kamaharlikahan matagumpay kang sumakay dahil sa pagiging mapagkakatiwalaan, kapakumbabaan at katuwiran; ituturo ng iyong kanang kamay ang mga katakot-takot na mga bagay. **5** Ang iyong mga palaso ay matatalim; ang mga tao ay babagsak sa iyong ilalim; ang iyong mga palaso ay nasa puso ng mga kalaban ng hari. **6** Ang iyong trono, O Diyos, ay magpakailanpan; ang setro ng katarungan ay setro ng iyong kaharian. **7** Minamahal mo ang matuwid at kinasusuklaman ang kasamaan; kaya O Diyos, ang iyong Diyos, ay hinirang ka sa pamamagitan ng langis ng kasayahan na higit sa iyong mga kasamaan. **8** Ang lahat ng iyong kasuotan ay amoy mira, mga sabila at kasia; mula sa mga palasyong gawa sa garing pinasasaya kayo ng mga instrumentong may kwerdas. **9** Ang mga anak na babaes ng mga hari ay kabilang sa mga kagalang-galang na kababaihan; sa iyong kanang kamay nakatayo ang reyna na nadaramtan ng ginto o Ophir. **10** Makinig ka, anak na babaes, isaalang-alang mo at ikiling ang iyong pandini; kalimutan mo ang iyong sariling bayan at ang tahanan ng iyong ama. **11** Sa ganiton paraaan nanaisin ng hari ang iyong kagandahan; siya ang iyong panginoo; igalang mu siya. **12** Ang anak na babaes ng Tiro ay pupunta na may dalang isang handog; ang mga mayawayan kasama ng mga tao ay magmakaawa ng iyong tulong. **13** Ang maharlika na anak na babaes sa palasyo ay lahat maluwalhati; ang kaniyang kasuotan ay ginto ang palamuti. **14** Dadalhin siya sa hari na may binurdahang damit, ang mga birhen, ang mga kasama niyang sumisunod sa kanya ay dadalhin sa iyo. **15** Pangungunaan (sila) ng kagalakan at pagasaya; at sa palasyo ng hari papasok (sila). **16** Sa lugar ng iyong mga ama naeroon ang iyong mga anak, na siyang gagawin mong mga prinsipe sa buong mundo. **17** Gagawin ko ang lahat para ang iyong pangalan ay maalala ng lahat ng salinlahi; kaya ang mga tao ay bibigyan ka ng pasasalamat magpakailanpan.

46 Ang Diyos ang ating kublihan at kalakasan, ang handang tumulong kapag may kaguluan. **2** Kaya nga, hindi kami matatakot, kahit na ang lupa ay mabago, kahit na ang mga kabundukan ay mayanig papunta sa puso ng karagatan, **3** kahit na ang mga tubig nito ay umugong at mangalit, at kahit ang mga kabundukan ay mayanig sa pagragsasa ng tubig. (Selah) **4** Doon ay may isang ilog, na ang agos ay pinasasaya ang lungsod ng Diyos, ang banal na lugar ng mga tabernakulo ng Kataastaasan. **5** Ang Diyos ay nasa gitna niya; siya ay hindi matitingat; tutulungan siya ng Diyos, at gagawin niya ito sa pagbubukang-liwayway. **6** Ang mga bansa ay napoot at ang mga kaharian ay nayanig; ang tinig niya ay kaniyang itinaas, at ang lupa ay naagnas. **7** Si Yahweh, ang Diyos ng mga hukbo ay kasama natin; ang Diyos ni Jacob na kublihan natin. (Selah) **8** Lumapit kayo, masdan ang mga ginawa ni Yahweh, ang pagkawasan na kaniyang idinulot sa mundo. **9** Pinahihinti niya ang mga diigmaan sa dulo ng mundo; binali niya ang mga pana at ang mga sibat ay pinagpira-piraso; ang mga panangga ay kaniyang sinunog. **10** Tumahimik kayo at kilalanin ninyo na ako ay Diyos; itatanghal ako sa gitna ng mga bansa; itatanghal ako sa mundo. **11** Si Yahweh ng mga hukbo ay sasaatin; ang Diyos ni Jacob ang kublihan natin. (Selah)

47 Kayong lahat na mga tao, ipalakpak ninyo ang iyong mga kamay; sumigaw kayo sa Diyos sa tunog ng tagumpay. **2** Dahil kasindak-sindak ang Kataas-taasang si Yahweh; sa buong mundo siya ang dakilang Hari. **3** Nilulupig niya ang mga tao sa ilalim natin at ang mga bansa sa ilalim ng ating mga paa. **4** Pinipili niya ang ating mamahanin para sa atin, ang kaluwalhatian ni Jacob na minahal niya. (Selah) **5** Sa pamamagitan ng isang sigaw ang Diyos ay naitaas, si Yahweh sa pamamagitan ng tunog ng isang trumpeta. **6** Umawit ng mga papuri sa Diyos, umawit ng mga papuri; umawit ng mga papuri sa ating Hari, umawit ng mga papuri. **7** Dahil ang Diyos ang Hari ng buong mundo; umawit ng papuri na may pang-unawa. **8** Ang Diyos ay naghahari sa lahat ng mga bansa; ang Diyos ay nakaupo sa kaniyang banal na trono. **9** Ang mga prinsipe ng mga tao ay nagtipon-tipon kasama ang bayan ng Diyos ni

Abraham; dahil ang mga pananggalang ng mundo ay pag-aari ng Diyos; siya ay pinarangalan ng lubos.

48 Dakila si Yahweh at lubos na dakila para purihin, sa lungsod ng ating Diyos sa kaniyang bundok na banal. **2** Ang pagiging matayog nito ay kay gangdang pagmasdan, ang kagalakan ng buong mundo, ay ang Bundok ng Sion, sa mga dako ng hilaga, ang lungsod ng Haring dakila. **3** Nagpakilala ang Diyos sa kaniyang mga palasyo bilang isang kublihan. **4** Pero, tingnan niyo, ang mga hari ay pinulong ang kanilang mga sarily; (sila) ay dumaan nang magkakasama. **5** Nakita nila ito, pagkatapos (sila) ay namangha, (sila) ay nasiraan ng loob at nagmamadolad lumayo. **6** Pangangatog ang bumalot sa kanila doon, sakit gaya ng isang babaeng nanganangan. **7** Sa pamamagitan ng hangin ng silangan sinira mo ang mga barko ng Tarsis. **8** Gaya ng aming narinig, ay ganoon din ang aming nakita sa lungsod ni Yahweh ng mga hukbo, sa lungsod ng ating Diyos; itatatag ito ng Diyos magpakailanman. (Selah) **9** Naalala namin ang tungkol sa iyong katapatan sa tipan, O Diyos, sa gitna ng iyong templo. **10** Gaya ng iyong pangalan, O Diyos, gayundin ang papuri sa iyo hanggang sa mga dulo ng mundo; ang iyong kanang kamay ay puno ng katuwiran. **11** Hayaan mong ang Bundok ng Sion ay matuwa, hayaan mong ang mga anak na babaes ng Juda ay magsaya dahil sa iyong makuaturang mga kautusan. **12** Maglakad sa palibot ng Bundok Sion, umikot ka sa kaniya; bilangin mo ang kaniyang mga tore, **13** masdan mong mabuti ang kaniyang mga pader, at tingnan ang kaniyang mga palasyo nang sa gayon masabi mo ito sa susunod na salinlahi. **14** Dahlil ang Diyos na ito ang ating Diyos magpakailanpan; siya ang ating magiging gabay hanggang sa kamatayan.

49 Pakiggan ninyo ito, lahat kayong mga mamamayan; ibaling ang iyong pandinig, lahat kayong mga naninirahan sa mundo, **2** kapwa mababa at mataas, mayaman at mahirap na magkakasama. **3** Magsasabi ang aking bibig ng karunungan at ang magiging pagbubulaybulay ng aking puso ay pang-unawa. **4** Ikkiling ko ang aking pandinig sa isang parabol; sisimulan ko ang aking parabol gamit ang alpa. **5** Bakit kailangang matakot ako sa mga araw ng kasamaan, kapag napapaligiran ako ng kasamaan sa aking mga sakong? **6** Ang mga nagtitwila sa kanilang yaman at ipinagmamalaki ang halaga ng kanilang yaman - **7** tiyak na walang makatutubos sa kaniyang kapatid o makapagbibigay sa Diyos ng panubos para sa kaniya, **8** Dahlil mahal ang pagtubos ng buhay ng isang tao, at sa ating pagkakautang walang makakapagbayad. **9** Walang mabubuhay ng magpakailanman nang hindi mabubulok ang kanyang kawan. **10** Dahlil makararanas siya ng pagkabulok. Ang mga marurunong ay namamatay; ang mga hangal at ang mga malupit ay parehong mamamatay at iiwanan nila ang kanilang kayamanan sa iba. **11** Ang nasa kaloob-looban ng kaisipan nila ay magpapatuloy ang kanilang mga pamilya magpakailanman, pati na ang mga lugar kung saan (sila) naninirahan, sa lahat ng mga salinlahi; tinawag nila ang kanilang mga lupain ayon sa kanilang mga pangalan. **12** Pero ang tao na may taglay na yaman ay hindi nananatiling buhay; tulad siya ng mga hayop na namamatay. **13** Ito, ang kanilang pamamaaraan, ay kanilang kahangan; pero pagkatapos nila, ang mga tao ay sumasang-ayon sa kanilang mga sinasabi. (Selah) **14** Itinatalaga (sila) tulad ng isang kawan na pupunta sa sheol; kamatayan ang kanilang magiging pastor; ang matuwid ay magkakaroon ng kapangyarihan sa kanila pagsapit ng umaga; lalamanin ng sheol ang kanilang mga katawan at wala silang lugar na matitirahan. (**Sheol h7585**) **15** Pero tutubusin ng Diyos ang aking buhay mula sa kapangyarihan ng sheol; ako ay kaniyang tatanggapin. (Selah) (**Sheol h7585**) **16** Huwag matakot kapag may isang taong yumayaman, kapag ang kapangyarihan ng kaniyang pamilya ay ilanlawak, **17** dahil kapag siya ay namatay, wala siyang dadalhin kahit anong bagay; hindi niya kasamang babava ang kanyang kapangyarihan. **18** Pinagpala niya ang kaniyang kaluluwa habang siya ay nabubuhay - at pinupuri ka ng mga tao kapag namumuhay ka para sa iyong sarily - **19** pupuni siya sa salinlahi ng kanyang mga ama at hindi nila kailanman makikita muli ang liwanag. **20** Ang isang taong may yaman pero walang pang-unawa ay tulad ng mga hayop na namamatay.

50 Ang Tanging Makapangyarihan, ang Diyos, si Yahweh, ay nagsalita at tinawag ang daigdig mula sa pagsikat ng araw hanggang sa paglubog nito. **2** Mula sa Sion, ang kaganapan ng kagandahan, ang Diyos ay nagningning. **3** Dumarating ang ating Diyos at hindi nananatiling

tahimik; isang apoy ang lumalamon sa harapan niya, at bumabagyo nang napakalakas sa kanyang paligid. **4** Nananawagan siya sa kalangitan at sa lupa para mahatulan niya ang kaniyang bayan: **5** "Tipunin ang mga matatapat sa akin, ang mga nakipagtibsan sa akin sa pamamagitan ng pag-aalay." **6** Ipahahayag ng kalangitan ang kaniyang katuwiran, dahil ang Diyos mismo ay hukom. (Selah) **7** "Makinig, aking bayan, at ako ay magsasalita; ako ang Diyos, ang inyong Diyos. **8** Hindi ko kayo susumbatan dahil sa inyong mga alay; ang sinunog ninyong mga handog ay lagging nasa aking harapan. **9** Wala akong kunkunin toro mula sa inyong bahay, o lalaking mga kambing mula sa inyong mga kawan. **10** Dahil ang bawat hayop sa kagubatan ay sa akin, at ang mga baka na nasa isang libong burol. **11** Kilala ko ang lahat ng mga ibon sa mga bundok, at ang mga mababangis na hayop sa bukid ay sa akin. **12** Kung ako ay nagugutom, hindi ko sa inyo sasabihin; dahil ang mundo ay sa akin, at ang lahat ng mga bagay dito, ay sa akin din. **13** Kakainin ko ba ang laman ng mga toro o iiumin ang dugo ng mga kambing? **14** Maghandog kayo sa Diyos ng alay ng pasasalamat, at tuperin ninyo ang inyong mga banal na panata sa Kataas-taasan. **15** Tumawag kayo sa akin sa araw ng kaguluhan; sasagipin ko kayo, at ako ay inyong luluwalhatiin." **16** Pero sa mga makasalanang sinasabi ng Diyos, "Ano ang kinalamnan mo sa pagpapahayag ng aking mga kautusan, at sinasambit mo ang aking tipan, **17** gayong ang aking tagubilin ay inyong kinamumuhian at ang aking mga salita ay inyong itinatapon? **18** Kapag nakakakita kayo ng isang magnanakaw, sumasang-ayon kayo sa kanya; nakkikisali kayo sa mga nangangaluna. **19** Nagssabi kayo ng kasamaan, at naghahayag ang inyong dila ng kasinungalingan. **20** Umuupo kayo at nagsasalita laban sa inyong kapatid; ang anak ng sarili ninyong ina ay inyong sinisiraang puri. **21** Ginawa ninyo ang mga bagay na ito, pero nanatili akong tahimik, kaya iniisip ninyo na isa lamang akong katulad ninyo. Pero susumbatan ko kayo at ipapakita ko ang lahat ng mga bagay na inyong ginawa. **22** Ngayon isaalang-alang niyo ito, kayong nakakalimot sa Diyos; dahil kung hindi ay dudurugin ko kayo at walang sinumang darating para tulungan kayo: **23** Sinumang naghahandog ng alay ng pasasalamat ay nagsupuri sa akin, at sa sinumang nagpaplano ng kaniyang landas sa tamang paraan, ipakikita ko sa kanya ang pagliligtas ng Diyos."

51 Kaawaan mo ako, Diyos, dahil sa inyong katapatan sa tipan; alang-alang sa inyong mga maawaing gawa, burahin mo ang aking mga kasalanan. **2** Mula sa aking mabigat na pagkakasala ako ay hugasan mo nang lubusan at linisin ako mula sa aking kasalanan. **3** Dahil alam ko ang aking mga paglabag, at laging naaalala ang aking kasalanan. **4** Laban sa iyo, sa iyo lamang ako nagkasala at sa inyong panigin ginawa kung ano ang napakasama; matuwid ka kapag nagsasalita; tama ka kapag humahatol. **5** Masdan mo, ako ay isinilang sa malaking kasalanan; nang ipinagdadlang-tao ako ng aking ina, ako ay naroon na sa kasalanan. **6** Masdan mo, sa aking puso ang ninanais mo ay ang pagiging-mapagkatitwalaan; sa aking puso ipaalam mo ang karunungan. **7** Dalisayin mo ako ng isopo, at ako ay magiging malinis; hugasan mo ako at magiging mas maputi ako kaysa niyебе. **8** Iparinig mo sa akin ang kasiyahan at kagalakan para magsaya ang mga buto na iyong binili. **9** Itago mo ang iyong mukha sa aking mga kasalanan at pawin ang lahat ng mga nagawa kong kasamaan. **10** Likhain mo sa akin ang isang malinis na puso, Diyos, at ipanumbalik sa akin ang isang matuwid na espiritu. **11** Sa iyong presensiya huwag mo akong paalisin, at huwag alisin ang iyong Banal na Espiritu mula sa akin. **12** Ibalik mo sa akin ang kagalakan ng iyong paglilitas, at pagkaloban mo ako ng espiritu handang sumundot. **13** Pagkatapos ituturo ko sa mga lumalabag sa inyong mga utos ang iyong mga pamamaraan, at magbabalik-loob sa iyo ang mga makasalanang. **14** Patawarin mo ako dahil sa pagdadanak ng dugo, Diyos ng aking kaligtasan, at sisigaw ako nang buong kagalakan sa inyong katuwiran. **15** Panginoon, buksan mo ang aking mga labi, at ipahahayag ng aking bibig ay iyong kapurihan. **16** Pero hindi ka nagagalak sa alay, kundi ito ay aking ibibigay; sa mga sinunog na handog hindi ka nasisiyahan. **17** Ang mga alay na karapat-dapat sa Diyos ay isang basag na kalooban. Hindi mo hahamakin, O Diyos, ang isang basag at nagsisising puso. **18** Gawan mo ng mabuti ang Sion ayon sa iyong kasiyahan; itayo mong muli ang mga pader ng Jerusalem. **19** Kunig magkagayon ay malulugod ka sa mga alay ng katuwiran, sa sinunog na mga handog at lubusang sinunog na mga handog; pagkatapos, ang aming bayan ay maghahandog ng mga toro sa inyong altar.

52 Bakit mo ipinagyayabang ang iyong panggugulo, ikaw malakas na lalaki? Ang katapatan ng Diyos sa tipan ay dumarating araw-araw. **2** Nagbabalak ang iyong dila tulad ng matalim na labaha na mapandayang gumagawa. **3** Minamahal mo ang kasamaan kaysa sa kabutihan at kasinungalingan kaysa sa pagsasabi ng katuwiran. (Selah) **4** Mahal mo ang lahat ng mga salitang sumisira sa iba, ikaw na mandarayang dila. **5** Kaya wawasakin ka rin ng Diyos magpakailanman; siya ang mag-aalis sa iyo at hahatikan kang palabas sa iyong tolda at bubuntunin ka mula sa lupain ng mga nabubuhay. (Selah) **6** Ang matuwid ay makikita rin ito at matatakot; tatawanan siya nila at sasabihing, **7** "Tingnan mo, ito ang taong hindi ang Diyos ang ginawang kalakasan pero nagtiwala sa kasaganahan ng kaniyang kayamanan at pinutnayan ang kaniyang sarili sa kasamaang kaniyang ginawaga." **8** Pero para sa akin, katulad ko ang isang berdeng punong olibo sa tahanan ng Diyos; ako ay magtitiwala sa katapatan ng Diyos sa tipan mapagkailanpanan. **9** Ako ay magbibigay pasasalamat, O Diyos, magpakailanman dahil sa mga bagay na inyong ginawa. Umaasa ako sa inyong pangalan, dahil ito ay mabuti sa harapan ng mga matatapat.

53 Sinasabi ng mangmang sa kaniyang puso, "Walang Diyos." Masama (sila) at gumawa ng kasuklam-suklam na pagkakasala; walang sinuman ang gumagawa ng mabuti. **2** Mula sa langit nakatanaw na Diyos sa mga anak ng tao para tingnan kung may naukaunawa na naghahanap sa kanya. **3** Ang bawat isa sa kanila ay tumalikod; ang lahat ay naging marumi; wala ni isang gumagawa ng mabuti, wala, wala kahit isa. **4** Wala ba silang nalaman, silang gumagawa ng pagkakasala, silang mga kumakain ng aking bayan gaya ng pagkain ng tinapay pero hindi tumatawag sa Diyos? **5** (Sila) ay nasa kalagitnaan ng matinding pagkakatok, kahit na walang dahilan para matakor; dahil ikakalat ng Diyos ang mga buto ng sinumang nagsasama-sama laban sa inyo; ang ganyang mga tao ay ilalagay sa kaihiyan dahil (sila) ay tinanggihan ng Diyos. **6** O, ang kaligtasan ng Israel ay darating mula sa Sion! Kapag ibinalik na ng Diyos ang kaniyang bayan mula sa pagkakabihag, magdiriwang si Jacob at ang Israel ay magagalak!

54 Iligtas mo ako, O Diyos, sa pamamagitan ng inyong pangalan, at sa iyong kalakasan, hatulan mo ako. **2** Pakinggan mo ang aking panalangin, O Diyos; pakinggan mo ang mga salita ng aking bibig. **3** Dahil ang mga dayuhan ay naghimagsik laban sa akin, at ang mga walang awang mga labaki ay pinagtangkaan ang aking buhay; hindi nila itinakda ang Diyos sa kanilang harapan. (Selah) **4** Masdan mo, ang Diyos ang tumutulog sa akin; ang Panginoon ang siyag na nagsagawa sa akin. **5** Ibabalik niya sa aking mga kaaway ang kasamaan; sa inyong katapatan, wasakin mo (sila) **6** Mag-aalay ako ng kusang-loob na handog; ako ay magbibigay pasasalamat sa inyong pangalan, Yahweh, dahil ito ay mabuti. **7** Dahil siya ang sumagip sa akin mula sa bawat kaguluhan; ang aking mata ay nakanakit ng matagumpay laban sa aking mga kaaway.

55 Pakinggan mo aking panalangin, O Diyos; at huwag mong itago ang iyong sarili sa aking pagsamo. **2** Pakinggan mo ako at ako ay inyong sagutin; wala akong kapahagingan sa aking mga kaguluhan. **3** dahil sa tinig ng aking mga kaaway, dahil sa pang-aapi ng masasama; dahil naggadal (sila) ng kaguluhan sa akin at galit akong inuisig. **4** Lubhang nasaktan ang aking puso, at binagsakan ako ng malaking takot sa kamatayan. **5** Dumating sa akin ang pagkatakor at pangtingin, at kilabot ang nanaig sakin. **6** Aking sinabi, "O, kung mayroon lamang akong mga pakpak tulad ng kalapat! Kunig magkagayon lilipad akong palayo at magpahinga." **7** Tingnan, ako ay gagala sa malayo; doon ako mananahan sa ilang. (Selah) **8** Magmamadali ako para sumilong mula sa malakas na hangin at unos". **9** Wasakin mo (sila) Panginoon, at guluhin ang kanilang mga wika, dahil nakita ko ang karahasan at kaguluhan sa lungsod. **10** Lumiligid (sila) araw at gabi sa ibabaw ng kanyang pader, kasalanan at kalokohan ay nasa kalagitnaan niya. **11** Kasamaan ang nasa gitna nito; ang pang-aapi at pandaraya sa mga lansangan nito ay hindi umalis. **12** Dahil hindi isang kaaway ang sumasaway sa akin, kaya maaari ko itong tiisin; ni hindi siya ang napoopot sa akin na itinaas ang kaniyang sarili laban sa akin, dahil kung hindi itinago ko sana ang aking sarili sa kanya. **13** Pero ikaw iyon, isang laalaking kapantay ko, aking kasama at aking malapit na kaibigan. **14** Mayroon tayong matamis na pagsasamahan; naglakad tayo kasama ang maraming tao sa tahanan ng Diyos. **15** Hayaang mong biglang

dumating ang kamatayan sa kanila; hayaang mo silang bumaba ng buhay sa Sheol, dahil sa kalagitnaan nila, sa kasamaan (sila) namumuhay. (**Sheol h7585**) **16** Para sa akin, tatawag ako sa Diyos, at ililitgas ako ni Yahweh. **17** Magsusumbong ako at dadáing sa gabi, sa umaga at sa tanghaling tapat; maririnig niya ang aking tinig. **18** Ligtas niyang sasagipin ang aking buhay mula sa digmaang laban sa akin, dahil marami silang mga lumaban sa akin. **19** Ang Diyos, ang nananatili mula noon pang unang panahon, ay makikinig at tumutugon sa kanila. (Selah) Ang mga taong iyon ay hindi nagbago; (sila) ay hindi natatakot sa Diyos. **20** Itinataas ng aking kaibigan ang kaniyang mga kamay laban sa kaniyang mga kasundo; hindi niya iginalang ang tipan na mayroon siya. **21** Ang kaniyang bibig ay kasindulás ng mantikilya, pero ang kaniyang puso ay naghahamon; mas malambot pa kaysa sa langis ang kaniyang mga salita, pero ang totoo (sila) ay mga binunot na espada. **22** Ilagay mo ang iyong pasanin kay Yahweh, at ikaw ay kaniyang alalayahan; hindi niya papayagang sumuray- suray sa paglalakad ang taong matuwid. **23** Pero ikaw, O Diyos, ay dadalhin sa hukay ng pagkawasaki ang masama; ang mga uhaw sa dugo at mandaraya ay hindi mabuhay kahit kalahati ng buhay ng iba, pero ako ay sa iyo magtitwala.

56 Maawa ka sa akin, o Diyos, dahil may naghahangad na lamunin ako; buong araw ay nilalaban niya ako at inaapi. **2** Hinahangad ng aking mga kaaway na lamunin ako buong araw; dahil marami ang mayabang na kumakalaban sa akin. **3** Kapag ako ay natatakot, magtitwala ako sa iyo. **4** Sa Diyos, na ang salita ay aking pinupuri - sa Diyos ako nagtitwala; hindi ako matatakot; ano ang magagawa sa akin ng mga pawang tao lamang? **5** Buong araw, binabaluktot nila ang aking mga salita; lahat ng kanilang iniisip ay laban sa akin para sa kasamaan. **6** Nagtitipon-tipon (sila) tinatago nila ang kanilang mga sarili, at tinatandaan ang aking mga hakbang, katulad ng kanilang paghihintay sa aking buhay. **7** Huwag mo silang haayaang makatakas na gumagawa ng kasamaan. Pabagsakin mo ang mga tao sa iyong galit, O Diyos. **8** Binibilang mo ang aking mga paglalakbay at inilalagay mo ang aking mga luha sa iyong bote; wala ba ang mga ito sa iyong aklat? **9** Pagkatapos tatatalikod ang aking mga kaaway sa araw ng aking pagtawag sa iyo; ito ang aking nalalaman, na ang Diyos ay para sa akin. **10** Sa Diyos, na ang salita ay pinupuri ko - kay Yahweh, na ang salita ay pinupuri ko - **11** sa Diyos ako ngagtitwala; hindi ako matatakot; ano ang magagawa sa akin ng pawang tao lamang? **12** Ang tungkulín na tuparin ang lahat ng panata ko sa iyo ay nasa akin, O Diyos; magbibigay ako ng mga handog ng pasasalamat sa iyo. **13** Dahil sinagip mo ang aking buhay mula sa kamatayan; pinigilan mo ang aking mga paa na mahulog, para ako ay makalakad sa harapan ng Diyos sa liwanag ng mga nabubuhay.

57 Maging maawain ka sa akin, o Diyos, maging maawain ka, dahil kumukubli ako sa iyo hanggang matapos ang mga kaguluhan na ito. Nananatili ako sa ilalim ng iyong mga pakpak para sa pag-iingat hanggang matapos na ang pagwasak na ito. **2** Mananawaganako sa Kataas-taasang Diyos, sa Diyos, sa ginagawa ang lahat ng bagay para sa akin. **3** Magpapadala siya ng tulog mula sa langit at ililitgas ako, kapag ang taong gusto akong lamunin ay nagagatil sa akin; (Selah) ipadadala ng Diyos sa akin ang kaniyang katapatan sa tipan at kaniyang pagiging mapagkakatiwalaan. **4** Ang aking buhay ay nasa kalagitnaan ng mga leon; ako ay nasa kalagitnaan ng mga handang lumapa sa akin. Ako ay nasa kalagitnaan ng mga tao na ang mga ngipin ay mga sibat at palaso, at ang mga dila ay matalim na mga espada. **5** Maitanghal ka, O Diyos, sa taas ng kalangitan; nawa ang iyong kaluwalhatian ay maitaas pa sa buong mundo. **6** Naglalatag (sila) ng isang lambat sa aking mga paa; ako ay nabagabag. Nagbungkal (sila) ng hukay sa harap ko. (Sila) mismo ang nahulog sa gitna nito! (Selah) **7** Ang aking puso ay naninindigan, O Diyos, ang aking puso ay naninindigan; aawit ako, oo, aawit ako ng mga papuri. **8** Gumising ka, marangal kong puso; gumising kayo, plauta at alpa; gigisingin ko ang bukang-liwayway. **9** Magpapasalamat ako sa iyo, Panginoon, sa gitna ng mga tao; aawit ako sa iyo ng mga papuri sa gitna ng mga bansa. **10** Dahil ang iyong katapatan sa tipan ay dakila sa kalangitan at ang iyong pagiging mapagkakatiwalaan ay umaabot sa himpapawid. **11** Maitanghal ka, O Diyos, sa taas ng kalangitan; nawa ang iyong kaluwalhatian ay maitaas pa sa buong mundo.

58 Nagsasabi ba kayong mga tagapamahala ng katuwiran? Tuwid ba kayong humatol, kayong mga tao? **2** Hindi, gumagawa kayo ng kasamaan sa inyong puso; naghahasik kayo ng karahasán sa buong kalupaan gamit ang inyong mga kamay. **3** Ihihihiwalay ang mga masasama mula sa sinapupunan; naliligaw na (sila) simula nang kapanganakan pa lamang, na nagsasabi ng mga kasinungalingan. **4** Ang kanilang kamandag ay katulad ng kamandag ng ahás; katulad (sila) ng binging ulupong na tinatakpan ng kanilang mga tainga. **5** Na hindi pinapansin ang tinig ng mga nang-aamo, kahit gaano pa (sila) kagalugan. **6** Sirain mo ang mga ngipin ng kanilang mga bibig, O Diyos; sirain mo ang mga malalaking ngipin ng mga batang leon, Yahweh. **7** Hayaan mong matunaw (sila) katulad ng tubig na dumadalo; kapag pinapana nila ang kanilang mga palaso, hayaan mong ang mga ito ay parang walang mga tulis. **8** Hayaan mo silang maging parang kuhol na natutunaw at namamatay, katulad ng sanggol na kulang sa buwan na ipinangangka ng isang babae, na hindi kailanman makikita ang sikat ng araw. **9** Bago pa maramdaman ng iyong mga paso ang nakakapasong init ng mga tinik, aalisin niya ang mga iyon sa pamamagitan ng buhawi, ang parehong luntian at nakakapasong mga tinik. **10** Ang matuwid ay magagalak kapag nakita niya ang paghihiganti ng Diyos; hu hugasan niya ang kaniyang mga paa sa dugo ng mga masasama, **11** para ang mga tao ay makapagsabing, "Tunay nga, may gantimpala para sa taong matuwid; tunay ngang mayroong Diyos na humahatol sa mundo."

59 Sagipin mo ako mula sa aking mga kaaway, aking Diyos; itaas mo ako na malayo mula sa mga kumakalaban sa akin. **2** Panatilihin mo akong ligtas mula sa mga gumagawa ng malaking kasalanan, at iligitas mo ako mula sa mga taong uhaw sa dugo. **3** Dahil, tingnan mo, nag-aabang (sila) para kunin ang buhay ko. Ang mga makapangyarihang gumagawa ng kasamaan ay nagsasama-sama laban sa akin, pero hindi dahil sa aking pagsuway o kasalanan, Yahweh. **4** Naghahanda silang tumakbo tungo sa akin kahit na wala akong kasalanan; gumising ka at tulungan mo ako at tingnan. **5** Ikaw, Yahweh ang Diyos ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel, bumangon ka at parusahan mo ang lahat ng mga bansa; huwag kang maging maaawan sa sinumang gumagawa ng masasama. (Selah) **6** Bumabalik (sila) sa gabi, umalulong (sila) na parang mga aso at lumilobot sa lungsod. **7** Tingnan mo, dumidighay (sila) sa kanilang mga bibig; mga espada ay nasa kanilang mga labi, dahil sinasabi nila, "Sino ang nakaririnig sa atin?" **8** Pero ikaw, Yahweh, ay tinatawan (sila) kinukutya mo ang mga bansa. **9** O Diyos, aking kalakasan, magbibigay pansiñ ako sa iyo; ikaw ang aking matayog na tore. **10** Katatagpuin ako ng Diyos sa kaniyang katapatan sa tipan; hayaan ng Diyos na makita ko ang aking nais sa aking mga kaaway. **11** Huwag mo silang papatayin, o makakilimutan ito ng aking bayan. Ikalat mo (sila) ganit ang iyong kapangyarihan at ilaglag (sila) Panginoon na aming kalasag. **12** Dahil sa mga kasalanan ng kanilang mga bibig at sa mga salita ng kanilang mga labi, hayaan mo silang madakip ng kanilang kayabangan, at para sa mga sumpat at kasinungalingan na ipinapahayag nila. **13** Tupukan mo (sila) sa poot, tupukan mo (sila) para (sila) ay mawala na; hayaan mo silang malaman na namumuno ang Diyos at sa dulo ng mundo. (Selah) **14** Sa gabi hayaan mo silang bumalik, hayaan mo silang umalulong na parang mga aso at lumibot sa lungsod. **15** Maglalakbay (sila) pataas at pababa para sa pagkain at maghihintay buong gabí kung hindi (sila) masiyahan. **16** Pero aawit ako tungkol sa iyong kalakasan; dahil ikaw ang naging matayog kong tore at isang kubilhan sa araw ng aking kapighatan. **17** Sa iyo, aking kalakasan, aawit ako ng mga papuri; dahil ang aking Diyos ang aking matayog na tore, ang Diyos ng katapatan sa tipan.

60 O Diyos, itinakwil mo kami; nilupig mo kami; ikaw ay nagalit; ibalik mo aming muli sa aming kalagayan. **2** Pinayaranig mo ang lupain; pinaghawa-hiwalay mo ito; pagaltingin mo ang pagkakasira nito, dahil ito ay nayayanig. **3** Ipinakita mo sa iyong bayan ang mga matitinding bagay; pinainom mo sa amin ang alak na nagpapasuray. **4** Nagbigay ka ng isang bandera sa mga nagpaparangal sa iyo para maiapakita ito dahil sa katotohanan. (Selah) **5** Para silang mga minamahal mo ay masagip, sagipin mo kami ng iyong karanang kamay at sagutin ako. **6** Ang Diyos ay nagsalita sa kaniyang kabanalán, "Ako ay nagagalak; hahatin ko ang Shekem at ipamamahagi ang lambak ng Sucot. **7** Sa akin ang Galaad, at sa akin ang Manases; sanggalang ko sa ulo ang Efraim; setro ko ang Juda.

8 Ang Moab ay aking hilamusan; sa ibabaw ng Edom ihahagis ko ang aking sapatos; sisigaw ako sa tagumpay dahil sa Filistia. **9** Sino ang magdadala sa akin sa malakas na lungsod? Sino ang maghahatid sa akin sa Edom?" **10** Pero ikaw, O Diyos, hindi mo ba kami itinakwil? Hindi mo sinamahan sa laban ang aming hukbo. **11** Tulungan mo kami laban sa kaaway, dahil ang tulong ng tao ay walang sibil. **12** Magtagatugpuy kami sa pamamagitan ng tulong ng Diyos; yurukan niya ang aming mga kaaway.

61 O Diyos pakinggan mo ako; pansiñin mo ang aking panalangin. **2** Tumatawag ako mula sa dulo ng daigdig kapag nagapi ang aking puso; dalihi mo ako sa bato na mataas kaysa sa akin. **3** Dahil naging kanlungan ka sa akin, isang matatag na muog mula sa kaaway. **4** Magpakaílanman akong mananahan sa iyong tolda; magtatago ako sa ilalim ng iyong mga pakpak. (Selah) **5** Dahil narinig mo, O Diyos, ang aking mga panata; binigyan mo ako ng mana para sa mga nagpaparangal sa iyong pangalan. **6** Pahahabain mo ang buhay ng hari; ang kaniyang mga taon ay magiging katulad ng maraming salinlahi. **7** Mananatili siyang nasa harapan ng Diyos magpakaílanman; **8** Magpupuri ako sa iyong pangalan magpakaílanman para araw-araw kong magawa ang aking mga panata.

62 Sa Diyos lamang ako naghihintay nang tahimik; magmumula sa kaniya ang aking kaligtasan. **2** Siya lamang ang aking muog at aking kaligtasan; siya ang aking mataas na tore; ako ay hindi matitinaq. **3** Hanggang kailan kayong lahat sasalakay sa isang tao, para pagbagsakin siya tulad ng isang pader o isang maugang bakuran? **4** Sumasangguni (sila) sa kaniya para ibagsak siya mula sa kaniyang marangal na posisyon; mahilig silang magsabi ng mga kasinungalingan; siya ay pinagpapala nila sa kanilang mga bibig, pero sa kanilang mga puso siya ay kanilang isinusubay. (Selah) **5** Naghihintay ako nang tahimik para lamang sa Diyos; dahil nakatuon ang aking pag-asa sa kaniya. **6** Siya lamang ang aking muog at kaligtasan; siya ang aking mataas na tore; ako ay hindi matitinaq. **7** Sa Diyos ang aking kaligtasan at kuluwalhatian; nasa Diyos ang saligan ng aking kalakasan at kanlungan. **8** Magtitwala kayo sa kaniya sa lahat ng oras, kayong mga tao; ibuhos ninyo ang iyong puso sa kaniyang harapan; kanlungan natin ang Diyos. (Selah) **9** Tunay na walang kabuluhang ang mga lalaking mahina ang kayutan, at kasinungalingan ang mga lalaking mataas ang kayutan; magaan silang tinimbang sa sukatang pareho silang tinimbang, (sila) ay magaan kaysa sa wala. **10** Huwág kang magtitwala sa pang-aapi o paginanakaw; at huwág umasa sa walang kabuluhang na mga kayamanan, dahil wala itong maibubunga; huwág mong itutuo ang iyong puso sa mga ito. **11** Minsang nagsalita ng Diyos, dalawang beses kong narinig ang mga ito: sa Diyos nauukol ang kapangyarihan. **12** Gayundin sa inyo, Panginoon, nauukol ang katapatan sa tipan, dahil binabayaran mo ang bawat tao kung ano ang kaniyang ginawa.

63 O Diyos, ikaw ang aking Diyos! Masigasig kitang hinahanap, nauuhaw ang aking kaluluwa sa iyo, at nananabik ang aking laman sa iyo, sa tuyot at tigang na lupa na walang tubig. **2** Kaya tumingin ako sa iyo sa mga banal na mga tao para makita ko ang iyong kapangyarihan at kuluwalhatian. **3** Dahil higit pa sa buhay ang iyong katapatan sa tipan, magpupuri ang aking mga labi sa iyo. **4** Kaya pagpapalaín kita habang ako ay nabubuhay; itataas ko ang aking mga kamay sa iyong pangalan. **5** Parang tulad ito ng pagkain ng utak sa buto at mga taba; sa aking mga labing nagagalak pupurihin ka ng aking bibig. **6** Kapag naiisip ko ang tungkol sa iyo sa aking higaan at pinagninilay-nilayan kita sa mga oras ng gabi. **7** Dahil ikaw ang aking tulong, at magagalak ako sa anino ng iyong mga pakpak. **8** Kumakapit ako sa iyo; inaalayalan mo ako ng iyong kanang kamay. **9** Pero mapupunta sa káilaliman ng bahagi ng mundo (sila) na naghahanap para wasakin ang buhay ko. **10** Ibibigay (sila) sa ilalim ng kapangyarihan ng espada, at magiging pagkain (sila) para sa mga asong ligaw. **11** Pero magagalak ang hari sa Diyos; ang lahat ng nanunumpa sa kaniya ay ipagmamalaki siya, pero ang bibig ng mga nagsasalita ng kasinungalingan ay mahihinto.

64 Dinggin mo ang aking tinig, O Diyos, pakinggan mo ang aking daing; ingatan mo ang aking buhay mula sa takot mula sa aking mga kaaway. **2** Itago mo ako mula sa lihim na pakana ng mga mapaggawa ng masama, mula sa kagulohan ng mga gumagawa ng masama. **3** Hinasa nila ang kanilang mga dila gaya ng mga espada;

itinutok nila ang kanilang mga palaso, mapapait na mga salita, **4** para panain nila mula sa lihim na mga lugar ang mga taong walang kasalanan; agad nilang papanain siya at walang kinatatakutan. **5** Pinalalakas nila ang kanilang loob sa masamang plano; palihim silang nagpulong para maglagay ng mga patibong; sinasabi nila, "Sino ang makakikita sa atin?" **6** Lumikha (sila) ng mga planong makasalanan; "Natapos namin," sinasabi nila, "ang isang maingat na plano." Malalim ang saloobin at puso ng aking puso. **7** Pero papanain (sila) ng Diyos; kaagad silang masusugatan ng kaniyang mga palaso. **8** Madarapa (sila) dahil laban sa kaniila ang kanilang mga dila; ililing sa kanilang mga ulo ang lahat ng makakakita sa kaniila. **9** Matatakot ang lahat ng mga tao at ihahayag ang mga gawa ng Diyos. Pag-iisipan nilang mabuti ang tungkol sa kaniyang mga ginawa. **10** Magagalak kay Yahweh ang matuwid at kukubli (sila) sa kaniya; magnamalaki ang lahat ng matapat sa puso.

65 Dahil sa iyo, Diyos sa Sion, matutupad ang aming mga panata sa iyo; dadahlin namin ang aming mga panata sa iyo. **2** Ikaw na dumidinig ng panalangin, sa iyo pupunta ang lahat ng laman. **3** Nananaig ang kasamaan sa amin; para sa aming mga kasalanan, patatawarin mo (sila). **4** Mapalad ang taong pinipili mo para mapalapit sa iyo para manahan siya sa iyong bakuran. Masisiyahan kami sa kabutihan ng iyong tahanan, ang iyong banal na templo. **5** Sasagutin mo kami sa iyong katuwan sa pamamagitan ng paggawa ng mga kamangha-manghang mga bagay, Diyos ng aming kaligtasan; ikaw na siyang pinagtitiwalaan ng lahat sa dulo ng daigdig at sa malalayong ibayo ng dagat. **6** Dahil ikaw ang siyang napapatag ng mga kabundukan, ikaw na binabalot ng kalakasan. **7** Ikaw ang napapatahitimik sa umaatungal na mga dagat, umaatungal na mga alon, at kagulohan ng mga tao. **8** (Sila) na nabubuhay sa dulong bahagi ng mundo ay matatakot sa katibayan ng iyong mga gawa; pinapasaya mo ang silangan at kanluran. **9** Pumunta ka para tulungan ang mundo; didinidigan mo ito; pinagyayaman ng lubos; ang ilog ng Diyos ay puno ng tubig; pinakalooban mo ng mga butil ang sangkatauhan nang inihanda mo ang daigdig. **10** Tinutubigan mo ang mga bukirin nang masaganan; inaayos mo ang mga taniman; ginagawa mong malambot ang mga ito sa mga patak ng ulan; pinagpapala mo ang mga tumutubo sa pagitan nito. **11** Kinokoronohan mo ang taon ng iyong kabutihan; naghuhulog ng pataba sa lupa ang mga bakas ng iyong karwahe. **12** Nahuhulog ang mga ito sa pastulan sa mga ilang, at ang mga kaburulan ay sinuotan ng sinturon ng kagalakan. **13** Ang mga pastulan ay dinamitan ng mga kawan; ang mga lambak ay nababalutan ng butil; sumisigaw (sila) ng kagalakan, at (sila) ay umaawit.

66 Mag-ingay sa galak para sa Diyos, lahat ng nilalang; **2** Awitin ang kaluwalhatian ng kaniyang pangalan; gawing maluwalhati ang kaniyang kapurahan. **3** Sabihin mo sa Diyos, "Nakakikilabot ang iyong mga gawa! Sa pamamagitan ng kadakilaan ng iyong kapangyarihan, mapagsakop sa iyo ang iyong mga kaaway. **4** Sasamba at aawit sa iyo ang lahat ng nasa lupa; aawit (sila) sa iyong pangalan." (Selah) **5** Halika at tingnan ang mga gawa ng Diyos; kinatatakutan siya sa kaniyang mga ginagawa sa mga anak ng mga tao. **6** Ginawa niyang tuyong lupa ang dagat; tumawid (sila) sa ilog nang naglalakad; nagalak kami sa kaniya roon. **7** Namumuno siya magpakaílanman sa pamamagitan ng kaniyang kapangyarihan; pinagmamasdan ng kaniyang mga mata ang mga bansa; huwág hayaña itaas ng mga suwail ang kanilang mga sarili. (Selah) **8** Purihin ang Diyos, kayong mga tao, hayaang marinig ang tinig ng kaniyang kapurahan. **9** Iniingatan niya tayo sa mga nabubuhay, at hindi pinapahintulutang madulas ang ating mga paa. **10** Dahil ikaw, O Diyos, ang sumubok sa amin; sinubok mo kami gaya ng pilak. **11** Dinala mo kami sa isang lambat; nilagyan mo kami ng matinding pagbitig sa aming mga balakang. **12** Pinasakay mo ang mga tao sa aming mga ulo; dumaan kami sa apoy at tubig; pero inilabas mo kami sa malawak na lugar. **13** Pupunta ako sa iyong tahanan na may mga sinunog na handog; tutuparin ko ang aking mga panata. **14** na ipinangako ng aking labi at sinabi ng aking bibig nang ako ay nasa kahirapan. **15** Magsusungko ako ng taba ng mga hayop bilang handog na may mabangong samyo ng mga tupa; mag-aalay ako ng mga toro at kambing. (Selah) **16** Halika at makining, lahat kayo na may takot sa Diyos, at ipahahayag ko kung ano ang ginawa niya para sa aking kaluluwa. **17** Nananawagan ako sa kaniya gamit ang aking bibig, at pinuri siya ng aking dila. **18** Kung alam kong may kasalanan sa aking puso, hindi

makikinig ang Diyos sa akin. **19** Pero tunay ngang nakining ang Diyos; binigyan niya ng pansiñ ang tinig ng aking panalangin. **20** Purihin ang Diyos, na hindi itinakwil ang aking panalangin o kaniyang katapatan sa tipan mula sa akin.

67 Maging maawain nawa ang Diyos sa atin at pagpalain tayo at paahintulutan na magninching ang kaniyang mukha sa atin. **2** nang sa gayon ang iyong mga pamamaaran ay maitabay sa lupa, ang iyong kaligtasan sa lahat ng mga bansa. **3** Hayaan mong purihiñ ka ng mga tao, O Diyos; hayaan mong purihiñ ka ng lahat. **4** O, hayaan mong matuwâ at umawit sa galak ang mga bansa para sa iyo, dahil hahatulan mo ang mga tao nang may katarungan at pamumuno mo ang mga bansa sa lupa. (Selah) **5** Hayaan mong purihiñ ka ng mga tao, O Diyos; hayaang mong purihiñ ka ng lahat. **6** Pinalago ng lupa ang ani nito at ang Diyos, ang ating Diyos, ang napgala sa atin. **7** Pinagpala tayo ng Diyos, at pinararanganlan siya sa lahat ng sulok ng mundo.

68 Hayaang tumayo ang Diyos; hayaang kumalat ang kaniyang mga kaaway; hayaan ding magtakbuhan palayo ang mga napopoot sa kaniya. **2** Kung paano itinaboy ang usok, gayundin ang pagtaboy mo sa kanila; kung paano natutunaw ang kandila sa harap ng apoy, hayaang maglalo ang mga masama sa presensiya ng Diyos. **3** Pero hayaang matuwâ ang mga matutwid; hayaan silang magpakasaya sa harap ng Diyos; nawa ay magalak (sila) at maging masaya. **4** Umawit sa Diyos, umawit ng mga papuri sa kaniyang pangalan; gumawa ng daan sa kapatagan para sa naglalakbay sa gitna ng lambak sa Ilog Jordan; Yahweh ang kaniyang pangalan; magalak kayo sa harap niya. **5** Ang ama ng mga walang ama, ang hukom ng mga balo, ay Diyos sa banal na lugar kung saan siya nananahan. **6** Inilalagay ng Diyos ang mga nalulungkot na magkaroon ng mga pamilya; pinatalaya niya ang mga bilangko na nag-aawitan; pero maninirahan sa tigang na lupa ang mga suwail. **7** O Diyos, nang lumabas ka sa harap ng iyong bayan, nang lumakad ka sa ilang, **8** nanginig ang lupa; nagbuhos din ng ulan ang kalangitan sa presensiya ng Diyos, sa presensiya ng Diyos nang pumunta siya sa Sinai, sa presensiya ng Diyos, ang Diyos ng Israel. **9** Ikaw, O Diyos, ay napgapadalang saganang ulan; pinalakas mo ang iyong pamana noong nanghina ito. **10** Dito nanirahan ang iyong bayan; ikaw, O Diyos, ay nagbigay sa mga mahihirap mula sa iyong kabutihan. **11** Nag-utos ang Panginoon, at isang malaking hukbo ang nagpamalita sa mga ito. **12** Nagtitakas ang mga hari ng mga hukbo, tumakbo (sila) kaya pinaghati-hatiang ng mga kababaihan na naghihintay sa tahahanan ang mga nasamsam: **13** mga kalapati na balot na pilak na may mga pakpak na ginto. Nang napgwaiyan kayo sa mga kuwadra, bakit ninyo nagawa ito? **14** Itinaboy ng Maykapal ang mga hari roon; kagaya nang pag-ulan ng niyebe sa Bundok ng Salmon! **15** Ang bulubunduking bayan ng Bashan ay isang matatag na bundok; isang matayog na bundok ang bulubunduking bayan ang lugar na nais ng Diyos na panahanan? Tunay nga na maninirahan si Yahweh doon magpakaikanman. **17** Dalawampung-libo ang karwahe ng Diyos, libo-libo; kasama nila ang Panginoon sa banal na lugar, gaya ng sa Sinai. **18** Naitanghal ka; pinalaya mo ang mga bihag; at tumanggap ka ng mga kaalob mula sa mga tao, maging sa mga lumabas sa iyo, nang sa gayon ikaw, Panginoong Diyos, ay manahan doon. **19** Purihin ang Panginoon, siya na bumubuhut ng ating mga pasanin araw-araw, ang Diyos ng ating kaligtasan. (Selah) **20** Ang ating Diyos ay ang Diyos na naglilitas; Si Yahweh ang Panginoon ang siyang may kakayahang magligtas sa atin mula sa kamatayan. **21** Pero papaluin ng Diyos ang mga ulo ng kaniyang mga kaaway, sa anit ng mga nagkasala laban sa kaniya. **22** Sinabi ng Panginoon, "Ibabalik ko ang aking mga kaaway mula sa Bashan; ibabalik ko (sila) mula sa kailimanang dagat **23** para madurog mo ang iyong mga kaaway, na parang sinasawaw ang iyong paa sa dugo, at para magkaroon ng bahagi ang mga dila ng iyong mga aso mula sa iyong mga kaaway. **24** Nakita nila ang iyong mga prusisyon, O Diyos, ang mga prusisyon ng aking Diyos, aking Hari, tungo sa banal na lugar. **25** Naunaang lumakad ang mga mang-aawit, sumunod ang mga manunugtot, at sa gitna ang mga dalagang tumutugot ng mga tamburin. **26** Purihin ang Diyos sa kapulungan; purihiñ si Yahweh, kayong totoong kaapu-apuhan ng Israel. **27** Nauna roon ang Benjamin, ang pinakamaliit na tribu, pagkatapos ang mga

pinuno ng Juda at kanilang kapulungan, ang mga pinuno ng Zebulun at ang mga pinuno ng Napulti. **28** Ang iyong Diyos, Israel, ang nagsaad ng iyong kalakasan; ipakita mo sa amin ang iyong kapangyarihan, O Diyos, gaya ng ipinakita mo noon. **29** Ipakita mo ang iyong kapangyarihan mula sa iyong templo sa Jerusalem kung saan nagdadala ng mga kaloob ang mga hari sa iyo. **30** Sumigaw sa paglaban sa mga mababangis na hayop sa mga kasukanan, laban sa mga tao, na gaya ng mga toro at guya. Ipahiya mo (sila) at padalhin mo (sila) ng mga kaloob sa iyo; ikalat mo ang mga tao na gusto-gusto ang digmaan. **31** Magsisilabas ang mga prinsipe sa Ehipto; magmamadali ang Etiopia na i-abot ang kaniyang mga kamay sa Diyos. **32** Umawit sa Diyos, kayong mga kaharian sa mundo; Umawit ng mga papuri kay Yahweh. **33** Sa kaniya na nakasakay sa langit ng mga kalangitan, na namuhay mula pa noong unang panahon; tingnan ninyo, itinataas niya ang kaniyang tiniq ng may kapangyarihan. **34** I-ukol ang kalakasan sa Diyos; ang kaniyang kadakilaan ay nasa Israel; ang kaniyang kalakasan ay nasa kalangitan. **35** O Diyos, ikaw ay kinatatakutan sa iyong banal na lugar; ang Diyos ng Israel—nagbibigay siya ng kalakasan at kapangyarihan sa kaniyang bayan. Purihin ang Diyos.

69 Iligtas mo ako, O Diyos, dahil nilagay ng katubigan ang buhay ko sa panganib. **2** Lumulubog ako sa malalim na putikan kung saan walang lugar na matatuyan; pumunta ako sa malalim na katubigan kung saan rumaragasa ang baha sa akin. **3** Napagpal ng aking pag-iyak; nanunuyo ang aking alalamun; nanlalabo ang aking mga mata habang naghihintay ako sa Diyos. **4** Higit pa sa aking mga buhok sa ulo ang mga napopoot sa akin ng walang dahilan; ang mga pumapatay sa akin, ang naging mga kaaway ko dahil sa mga maling dahilan, ay makapangyarihan; ang mga hindi ko ninakaw ay kailangan kong ibalik. **5** O Diyos, alam mo ang aking kahangalan, at hindi naililihim ang mga kasalanhan ko sa iyo. **6** Huwag mong hayaang malagay sa kahiiyan ang mga naghihintay sa iyo dahil sa akin, Panginoong Diyos ng mga hukbo; huwag mong hayaang malagay sa kasiraang-puri ang mga naghahanap sa iyo dahil sa akin, O Diyos ng Israel. **7** Para sa iyong kapakanan, tinanggap ko ang panlalait; kahiiyan ang bumalot sa aking mukha. **8** Naging dayuhanako sa aking mga kapatid, dayuhan sa mga anak ng aking ina. **9** Dahil nilamon ako ng kasigasigan sa iyong tahanan, at ang mga lait ng mga nanlalait sa iyo ay bumagsak sa akin. **10** Noong umiyak ako at hindi kumain, hinamak nila ako. **11** Noong ginawa kong kasuotan ang sako, naging paksa ako ng kawikaan sa kanila. **12** Pinag-uusapan ako ng mga Nakauapo sa tarangkahang lungsood; ako ang awit ng mga mangginginom. **13** Pero para sa akin, sa iyo ang aking panalangin, Yahweh, sa panahon na tatanggap ka; sagutin mo ako sa pagiging mapagkakatiwalan ng iyong kaligtasan. **14** Hilahin mo ako mula sa putikan, at huwag mo akong hayaang lumubog; hayaan mo akong malayo mula sa napopoot sa akin at sagipin mo mula sa malalim na katubigan. **15** Huwag mong hayaang tabunan ako ng baha, ni hayaang lamurin ako ng kailiman. Huwag mong hayaang isara ng hukay ang bibig nito sa akin. **16** Sagutin mo ako Yahweh, dahil mabuti ang iyong katapatan sa tipan; dahil labis ang iyong kababagan sa akin, humarap ka sa akin. **17** Huwag mong itago ang iyong mukha sa iyong mga lingkod, dahil ako ay nasa kalungkutan; sagutin mo ako agad. **18** Lumapit ka sa akin at tubusin ako. Dahil sa aking mga kaaway, iligtas mo ako. **19** Alam mo ang aking paghirap, kahiiyan at kasiraang-puri; nasa harap mo ang lahat ng aking mga kabalan. **20** Winasak ng pagtutuwid ang aking puso; punong-puno ako ng kabigatan; naghahanap ako ng sinumang maaawa sa akin, pero wala ni isa man. Naghahanap ako ng mga mag-aaliw, pero wala akong nakita. **21** Binigyan nila ako ng lason para kainin ko; sa aking pagka-uhaw binigyan nila ako ng suka para inumin. **22** Hayaan mong maging bitag ang mesa sa harap nila; kapag iniisip nila na ligtas (sila) hayaan mong maging patibong ito. **23** Hayaan mong magdilim ang kanilang mga mata para hindi (sila) makakita; lagi mong yuguyang ang mga baywang nila. **24** Ibuhos mo ang iyong labis sa galit sa kanila, hayaang mong abutan (sila) ng bagsik ng iyong galit. **25** Hayaan mong ang kanilang lugar ay maging kapanglawan; hayaang mong walang sinuman ang manirahan sa kanilang mga tolda. **26** Dahil inuisig nila ang siyang sinaktan mo; ibinalita nila sa iba ang hapdi ng mga sinugatan mo. **27** Isakdal mo (sila) dahil sa paggawa ng sunod-sunod na kasalanhan; huwag mo silang hayaang pumasok sa matuwid mong katagumpayan. **28** Hayaan mo silang mabura sa aklat ng buhay at hindi maisulat kasama ng mga

matutwid. **29** Pero ako ay naghihirap at ngadadalambati; hayaan mo, O Diyo, na parangalan ako ng iyong kaligtasan. **30** Pupurihin ko ang pangalan ng Diyo ng may awit at dadakilain siya ng may pasasalamat. **31** Higit na kalulugdan ito ng Diyo kaysa sa isang baka o toro na may mga sungay at paa. **32** Nakita ito ng mga mapagpakumbaba at natuwa; kayo na mga naghahanap sa Diyo, hayaan niyong mabuhay ang iyong mga puso. **33** Dahil naririn ni Yahweh ang mga nangangailangan at hindi hinahamak ang mga bilanggo. **34** Purihin siya ng langit at lupa, ng mga dagat at lahat ng mga gumagalaw dito. **35** Dahil iligitas ng Diyo ang Sion at itatayong muli ang mga lungsod sa Juda; maninirahan ang mga tao roon at aangkinin ito. **36** Mamanahin ito ng mga lingkod ng kaniyang mga kaapu-apuhan; maninirahan doon silang mga nagmamahala sa kaniyang pangalan.

70 Iligitas mo ako, O Diyo! Yahweh, pumunta ka agad at tulungan ako. **2** Hayaan mong mapahiya ang mga ngagtatangka sa aking buhay at mapahamak; hayaan mo silang tumalikot at madala sa kahiyahan, silang nakuhang magsaya sa aking kalungkutan. **3** Hayaan mo silang tumalikot dahil sa kanilang kahiyahan, silang mga nagsasabi ng, "Aha, aha." **4** Hayaan mong ang mga iyon na naghahanap sa inyo ay matuwa at magalak sa inyo; hayaan mong ang mga umiibig sa iyong kaligtasan na sabihin lagi, "Purihin nawa ang Diyo." **5** Pero ako ay mahirap at nangangailangan; magmadali ka sa akin, O Diyo; ikaw ang tutulong at sasagip sa akin. Yahweh, huwag kang maantala.

71 Sa iyo, Yahweh, ako ay kumukubli; huwag mo ako kailinan ilagay sa kahiyahan. **2** Sajipin mo ako at iligit sa iyong katuwiran; ibailing mo ang iyong tainga sa akin at iligitas ako. **3** Maging batong kubilhan ka para sa akin kung saan man ako pumunta; nagbigay ka ng utos para iligitas ako, dahil ikaw ang aking bato at tanggulan. **4** Sajipin mo ako, aking Diyo, mula sa kamay ng masasama, mula sa kamay ng makasalan at malupit. **5** Dahil ikaw ang aking pag-aso, Panginoong Yahweh. Nagtiwala ako sa iyo mula noong ako ay bata pa. **6** Habang ako ay nasa sinapupunan, inalalayan mo ako; ikaw ang siyang kumhuha sa akin palabas sa tiyan ng aking ina; ang aking papuri ay tungkol palagi sa iyo. **7** Isa akong halimbawa sa maraming tau; ikaw ang aking matibay na kubilinan. **8** Ang aking bibig ay mapupuno ng iyong papuri, na may karangan mo sa buong araw. **9** Sa panahon ng aking pagtanda huwag mo akong itapon; huwag mo akong iwanan kapag ang aking lakas ay manghina. **10** Dahil ang aking mga kaaway ay pinag-uusapan ako, silang mga nagmamasid sa aking buhay ay sama-samang nagbabala. **11** Sinasabi nila, "Pinabayana siya ng Diyo" habulin at kunin siya, dahil wala niisa ang magililitas sa kaniya." **12** O Diyo, huwag kang lumayo sa akin; aking Diyo, magmadali ka sa pagtulog sa akin. **13** Hayaan mo silang mapunta sa kahiyahan at masira, silang mga laban sa aking buhay; hayaan mo silang mapuno ng pagswaway at kasiraan, silang naghahangad na ako ay saktan. **14** Pero lagi akong aasa sa iyo at pupurihin kita nang higit pa. **15** Buong araw sasabihin ng aking bibig ang tungkol sa iyong katuwiran at iyong kaligtasan, bagamat hindi ko ito kayang unawain. **16** Pupunta ako sa kanila kasama ang mga makapangyarihang gawa ng Panginoong Yahweh; Aking babanggitin ang iyong katuwiran, ang iyo lamang. **17** O Diyo, tinuruhan mo ako mula pa sa aking pagkabata; kahit ngayon ihinahayag ko ang iyong mga kahanga-hangang gawa. **18** Tunay nga, kahit na matanda na ako at maputi na ang buhok, O Diyo, huwag mo akong pabayaan, dahil ihinahayag ko ang iyong kalakasan sa susunod na salinlahi, at iyong kapangyarihan para sa lahat ng darating. **19** Maging ang iyong katuwiran, O Diyo, ay napakatawa; ikaw na gumawa ng mga dakilang bagay, O Diyo, sino ang katulad mo? **20** Ikaw na nagpapatulungan sa amin ng mga mattinding suliranin ay bubuhay sa amin at mag-aangat sa amin mula sa kailaliman ng mundo. **21** Dagdaghan mo nawa ang aking karangan; bumalik kang muli at aliwin ako. **22** Magpapasalamat din ako sa iyo gamit ang alpa para sa iyong pagiging mapagkakatiwalaan, aking Diyo; awit ako sa iyo ng mga papuri gamit ang alpa, nag-iisang Banal na Diyo ng Israel. **23** Sisigaw sa galak ang aking mga labi habang inaawit ko ang mga papuri sa iyo, maging ako na iyong tinubos. **24** Sasabihin rin ng aking dila ang tungkol sa iyong katuwiran buong araw; dahil inilagay (sila) sa kahiyahan at nilito, (sila) na hinahangad ang aking kapahamakan.

72 Ibigay mo sa hari ang iyong mga matuwid na mga tuntunin, O Diyo, ang iyong katuwiran sa anak na lalaki ng hari. **2** Hatulan niya

nawa ang mga tao nang may katuwiran at ang mahihiirap na may katarungan. **3** Magbunga nawa ang mga kabundukan ng kapayapaan sa bayan; magbunga nawa ng katuwiran ang mga burol. **4** Hatulan niya nawa ang mahihiirap sa bayan; iligtas niya nawa ang mga anak ng nangangailangan at pira-pirasuhin ang mga mapang-api. **5** Parangalan nila nawa ikaw habang nananatili ang araw, at hangga't ang buwan ay nananatili sa lahat ng salinlahi. **6** Bumaba siya nawa tulad ng ulan sa tuyom damo, tulad ng ambon na dinidiligan ang mundo. **7** Umulad nawa ang matuwid sa kaniyang mga araw at magkaroon nawa ng kasaganahan ng kapayapaan hanggang sa mawala ang buwan. **8** Magkaroon nawa siya ng kapangyarihan mula mga dagat, at mula sa illog hanggang sa dulo ng mundo. **9** Yumuko nawa sa harapan niya silang mga naninirahan sa ilang; dilaan nawa ng kaniyang mga kaaway ang alkabok. **10** Magbigay nawa ng handog ang mga hari ng Tarsiis na ng mga isla; mag-alay nawa ng mga handog ang mga hari ng Sheba at Seba. **11** Tunay nga, magisyuiko nawa sa harapan niya ang lahat ng mga hari; maglingkod nawa sa kanya ang lahat ng mga bansa. **12** Dahil tinutulungan niya ang mga nangangailangan na tumatawag at mahihiirap na walang ibang katulong. **13** May awa siya sa mga mahihiirap at nangangailangan, at niiligitas niya ang buhay ng mga nangangailangan. **14** Tinutubos niya ang mga buhay nila mula sa pang-aapi at karahasan, at ang kanilang mga dugo ay mahalaga sa kaniyang panarin. **15** Mabuhay ang hari! Ipagkalooob nawa sa kanya ang mga ginto ng Sheba. Manalangin nawa ang mga tao sa kanya; pagpalain siya nawa ng Diyo buong araw. **16** Magkaroon nawa ng kasaganahan ng binhi sa tuktok ng mga kabundukan ng mundo; kumampay nawa sa hangin ang kanilang mga ani tulad ng mga puno sa Lebanon, at ang mga tao sa mga lungsod ay dumami gaya ng mga damo sa lupa. **17** Manatili nawa ang pangalan ng hari magpakaikanman; nawa tumagal ang pangalan niya gaya ng araw; pagpalain nawa ang mga tao sa kanya; nawa ang lahat ng bansa ay tawagin siyang pinapagpala. **18** Pagpalain nawa si Yahweh, ang Diyo ng Israel, siya lamang na gumagawa ng mga kahanga-hangang mga bagay. **19** Pagpalain nawa ang kaniyang maluwahating pangalan magpakaikanman, at mapuno nawa ang mundo ng kaniyang maluwahitan. Amen at Amen. **20** Ang mga panalangin ni David, na anak ni Jesse, ay tapos na. Ikatlong Libro

73 Sadyang mabuti ang Diyo sa Israel sa mga may dalisay na puso. **2** Pero para sa akin, halos dumulas ang aking mga paa; halos dumulas ang aking mga paa sa aking paghakbang. **3** dahil nainggit ako sa arrogante nang makita ko ang kasaganahan ng masasama. **4** Dahil wala silang sakit hanggang sa kanilang kamatayan, kundi (sila) ay malakas at nakakakan ng mabuti. **5** Malaya (sila) mula sa mga pasanin tulad ng ibang mga tao; hindi (sila) nahihiapan katulad ng ibang mga tao. **6** Ang pagmamalaki ay nagpapaganda sa kanila na tulad ng kwintas na nakapalibot sa kanilang leeg; dinadamanit (sila) ng karahasan tulad ng balabal. **7** Mula sa ganoong pagkabulag nagmumula ang kasalanan; ang masamang mga kaisipan ay tumatagos sa kanilang mga puso. **8** Nangungutaya silang nagsasabi ng mga masasamang bagay; nagmamalaki silang nagbabanta ng karahasan. **9** Nagsasalita (sila) laban sa kalanditan, at ang kanilang mga dila ay gumagal sa daigdig. **10** Kaya, ang bayan ng Diyo ay nakikinig sa kanila at ninanamnam ang kanilang mga salita. **11** Sinasabi nila, "Paano nalaman ng Diyo? Alam ba ng Diyo kung ano ang nangyayari?" **12** Pansin ninyo: ang mga taong ito ay masama; wala silang inaalala, lalo pa silang nagiging mayaman. **13** Sadyang walang kabuluan na bantayan ko ang aking puso at hugasan ang aking mga kamay sa kawalang-kasalanan. **14** Dahil buong araw akong pinahirapan at dinisiplina bawat umaga. **15** Kung aking sinabi, "Sasabihin ko ang mga bagay na ito," parang pinagtaksilan ko ang salinlahi ng iyong mga anak. **16** Kahit na sinubukan kong unawain ang mga bagay na ito, napakahirap nito para sa akin. **17** Pagkatapos pumasok ako sa suntarwaryo ng Diyo at naunawaan ang kanilang kapalaran. **18** Sadyang inilalagay mo (sila) sa maduludlas na mga lugar; dinadala mo (sila) sa pagkawasaki. **19** Paano (sila) naging disyerto sa isang iglap! Sumapit (sila) sa kanilang wakas at natapos sa khindik-hindik na takot. **20** Katulad (sila) ng panaginip matapos magising; Panginoon, kapag ikaw ay tumidig, wala kang iiisiping ganoong mga panaginip. **21** Dahil ngadalamhati ang aking puso, atako ay labis na nasugatan. **22** Ako ay mangmang at kulang sa pananaw; ako ay katulad ng walang alam na hayop sa harapan mo. **23** Gayumpaman, ako ay palaging

kasama mo; hawak mo ang aking kanang kamay. **24** Gagabayon mo ako ng iyong payo at pagkatapos tanggapin mo ako sa kaluwalhatian. **25** Sino ang hahanapin ko sa langit bukod sa iyo? Walang sinuman na nasa daigdig ang aking ninanais kundi ikaw. **26** Humina man ang aking katawan at ang aking puso, pero ang Diyos ang lakas ng aking puso magpakailanman. **27** Ang mga malayo sa iyo ay mamamatay; wawasakin mo ang lahat ng mga taksil sa iyo. **28** Pero para sa akin, ang kailangan ko lang gawin ay lumapit sa Diyos. Ginawa kong kubliban si Yahweh na aking Panginoon. Ipalahayag ko ang lahat ng iyong mga gawa.

74 O Diyos, bakit mo kami laging tinatanggihan? Bakit ang iyong galit ay nag-aalab laban sa mga tupa ng iyong pastulan? **2** Alalaharin mo ang iyong bayan, na iyong tinubos noong sinaunang panahon, na iyong binili para maging sarili mong pamaana, at sa Bundok ng Sion, kung saan ka nananahan. **3** Hallika, tingnan mo ang mga lubos na pagkawasaki, lahat ng pininsala na ginawa ng kaaway sa banal na lugar. **4** Ang iyong mga kalaban ay umatunggal sa gitna ng iyong itinakdang lugar; inilagay nila ang kanilang mga bandila. **5** Sinibak nila gamit ang mga palakol gaya ng sa makapal na gubat. **6** Dinurog at sinira nila ang lahat ng mga inukit; sinira nila iyon gamit ang mga palakol at maso. **7** Sinunog nila ang iyong santuwaryo; nilapastangan nila kung saan ka narinirahan, at giniba ito. **8** Sinabi nila sa kanilang mga puso, "Wawasakin namin silang lahat." Sinunog nila ang lahat ng iyong mga tagpuang lugar sa lupain. **9** Hindi na kami nakakikita ng anumang mga himala mula sa Diyos; wala ng propeta, at walang sinuman sa atin ang nakakaalam kung gaano ito tatagal. **10** O Diyos, gaano katagal ka lahatin ng mga kaaway? Lalapastanganin ba ng kaaway ang iyong pangalan habang panahon? **11** Bakit mo pinipigilan ang iyong kamay, ang iyong kanang kamay? Gamitin mo ang iyong kanang kamay mula sa iyong kasuotan at wasakin (sila) **12** Gayumpaman, ang Diyos ang aking naging hari mula pa noong sinaunang panahon, na nagdadala ng kaligtasan sa daigdig. **13** Hinati mo ang dagat sa pamamagitan ng iyong lakas; dinurog mo ang mga ulo ng halimaw na nasa dagat. **14** Dinurog mo ang mga ulo ng leviatan; pinakain mo siya sa mga narinirahan sa ilang. **15** Binuksan mo ang mga bukal at batis; tinuysa mo ang mga dumadalo ay ilog. **16** Ang araw ay sa iyo, at ang gabi ay sa iyo rin; nilagay mo ang araw at buwan. **17** Inilagay mo ang lahat ng mga hangganan sa daigdig; ginawa mo ang tag-araw at taglamig. **18** Alalaharin mo, Yahweh, kung paano ka binato ng kaaway ng mga parnlalait, at nilapastangan ng mga hangal ang iyong pangalan. **19** Huwag mong ibigay ang buhay ng iyong kalipati sa isang mabangis na hayop. Huwag mong tuluyang kalmutinan ang buhay ng iyong inaping bayan magpakailanman. **20** Alalaharin mo ang iyong tipan, dahil ang madidilim na mga rehiyon sa daigdig ay puno ng mga lugar ng karasahan. **21** Huwag mong hayaang maibalik ang mga inapi sa kahiyahan; nawa purihin ng mahirap at inaapi ang iyong pangalan. **22** Tumindig ka, O Diyos; ipagtanggol mo ang iyong sariling karanganan; alalaharin mo kung paano ka nilait ng mga hangal buong araw. **23** Huwag mong kalmutinan ang tinig ng iyong mga kalaban o sigaw ng mga patuloy na sumasalungat sa iyo.

75 O Diyos, kami ay magbibigay ng pasasalamat sa iyo; nagpapasalamat kami sa iyo dahil ipinakita mo ang iyong presensya; sinasabi ng

mga tao ang iyong kahanga-hanggang mga gawa. **2** Sa takdang panahon, hahatol ako ng patas. **3** Kahit na ang mundo at lahat ng mga narinirahan ay nanginjing na takot, papanatagin ko ang mga haligi ng daigdig. (Selah) **4** Sinabi ko sa mga arogante, "Huwag kayong maging mayabang," at sa masasama, "Huwag kayong magtiwala sa tagumpay. **5** Huwag magpaksiguro na magtatacupay kayo; huwag kayong taas-noong magsalita. **6** Hindi dumatarang tagumpay mula sa silangan, mula sa kanluran, o mula sa ilang. **7** Pero ang Diyos ang hukom; binababa niya ang isa at itinataas ang iba. **8** Dahil hawak ni Yahweh ang kopanya may bumbubulang alak sa kaniyang kamay, na may halong mga pampalasa, at ibinubuhos ito. Tunay nga, ang lahat ng masasama sa daigdig ay inumin ito hanggang sa huling patak. **9** Pero patuloy kong sasabihin kung ano ang iyong nagawa; awit ako ng papuri sa Diyos ni Jacob. **10** Sinasabi niya, "Aking puputulin ang lahat ng mga sungay ng masasama, pero ang mga sungay ng matutwid ay itataas."

76 Ipinakilala ng Diyos ang kaniyang sarili sa Juda; ang kaniyang pangalan ay dakila sa Israel. **2** Ang kaniyang tolda ay nasa Salem;

ang kaniyang pinanahanan ay nasa Sion. **3** Doon, sinira ang mga palaso ng pana, ang kalsag, ang espada, at ang ibang mga sandata sa labanan. (Selah) **4** Kumikinang ka at ipinakita mo ang iyong kaluwalhatian, habang bumababa ka mula sa mga bundok, kung saan pinatay mo ang iyong mga biktima. **5** Ang mga matatapang ay nanakawan; nakatulog (sila) Lahat ng mga mandirigma ay walang nagawa. **6** Sa iyong pagsayaw, Diyos ni Jacob, parehong natukatolog ang kabayo at ang sakay nito. **7** Totoong ikaw nga ay dapat katakutan; sino ang makatagalat sa iyong panirgin kapag ikaw ay nagalit? **8** Ang iyong paghatol ay nagnula sa langit; ang mundo ay takot at tahimik. **9** Ikaw, O Diyos, ay tumindig para isagawa ang paghatol at para iligtas ang lahat ng naapi sa mundo. (Selah) **10** Tunay nga, na ang iyong galit na paghatol sa mga taong iyon ay magdadala sa iyo ng papuri. Ganap mong ipinakita ang iyong galit. **11** Gumawa kayo ng mga pangako kay Yahweh na iyong Diyos at tuparin ang mga ito. Nawa lahat ng nakapaligid sa kaniya ay magdala ng kalobor, na siyavon dapat katakutan. **12** Ibinababa niya ang lakas ng loob ng mga prinsipe; siya ay kinatatakutan ng mga hari sa mundo.

77 Tatawag ako sa Diyos gamit ang aking tinig; tatawag ako sa Diyos gamit ang aking tinig, at diringgan ako ng aking Diyos. **2** Sa mga araw ng aking mga kaguluhan, hinanap ko ang Panginoon; sa gabi, inunat ko ang aking mga kamay, at hindi nito nagawang mapagod. Tumangi akong mapanatag. **3** Inisip ko ang Diyos habang nanghihinapigis ako; inisip ko siya habang nanghihinaya ako. (Selah) **4** Binuksan mo ang aking mga mata; labis akong nabahala para magsalita. **5** Inisip ko ang nakaraan, tungkol sa mga panahong matagal nang nakalipas. **6** Sa kahabaan ng gabi inaalala ko ang awit na minsan kong inawit. Nag-isip akong mabuti at sinubukang unawaan ang nangyari. **7** Tatanggihan ba ako ng Panginoon habang buhay? Hindi na ba niya muli ipakikita ang kaniyang tulong? **8** Ang kaniya bang katapatan sa tipan ay wala na habang buhay? **9** Habanghabuy na bang bigo ang kaniyang pangako? Nakalimitan na ba ng Diyos na maging mapagbigay-loob? Napigil na ba ng galit ang kaniyang habag? (Selah) **10** Sabi ko, "Ito ang aking hinapigis: ang pagbabago ng kanang kamay ng Makapangyarihang Diyos sa atin." **11** Pero, aalaharin ko ang mga ginawa mo Yahweh; lisipin ko ang mga kahanga-hangang mga ginawa mo noon. **12** Pagninilay-nilayan ko ang lahat ng mga ginawa mo at pagmumuni-munihiin ko ang mga iyon. **13** Ang paraan ninyo O Diyos ay banal; anong diyos-diyosan ang maihahambing sa aming dakilang Diyos? **14** Ikaw ang Diyos na gumagawa ng mga kababalaghan; ipinakita mo ang iyong lakas sa mga tao. **15** Binigyan mo ng tagumpay ang iyong bayan sa pamamagitan ng iyong dakilang kapangyarihan - ang mga kaupo-apuhan ni Jacob at Jose. (Selah) **16** Nakita ka ng katubigan O Diyos; nakita ka ng katubigan, at natakit (sila) ang kailiman ng tubig ay nanginig. **17** Nagbuhos ng tubig ang mga ulap; ang kalangitan ay kumulog; kumikislip ang iyong mga palaso sa buong paligid. **18** Ang madagundong mong boses ay narinig sa hangin; inilawan ng kidlat ang mundo; nanginig at naryang ito. **19** Papunta sa dagat ang iyong landas at ang iyong daan ay patungo sa umaalang tubig, pero ang mga bakas ng iyong mga paa ay hindi nakita. **20** Inakay mo ang iyong bayan tulad ng isang kawan sa pamamagitan ng mga kamay ni Moises at Aaron.

78 Dinggin ninyo ang aking mga tinuturo, aking bayan, makinig kayo sa mga salita ng aking bibig. **2** Bubuksan ko ang aking bibig sa mga talinhaga; awit ako tungkol sa mga bagay na lihim tungkol sa nakaraan. **3** Ito ang mga bagay na narinig at natutunan natin, mga bagay na sinabi sa atin ng ating mga ninuno. **4** Hindi natin ito itatago sa kanilang mga kaupo-apuhan. Sasabihin natin sa susunod na salinlahi ang tungkol sa kapuri-puring mga bagay na ginawa ni Yahweh, ang kaniyang kalakasan, at ang mga kababalaghan na kaniyang ginawa. **5** Dahil tinatag niya ang mga utos sa tipan kay Jacob at nagtalaga ng batas sa Israel. Inutusan niya ang ating mga ninuno na ituro ito sa kanilang mga anak. **6** Inutus niya ito para malaman ng darating na salinlahi ang kaniyang mga tuntunin, ang mga bata na hindi pa ipinapangaray ay dapat din nilang sabihin ito sa kanilang mga magiging anak. **7** Pagkatapos, ilagak nila ang kanilang pag-asa sa Diyos at hindi kalmutinan ang mga ginawa niya pero susundin ang kaniyang mga kautusan. **8** Pagkatapos, hindi (sila) magiging katulad ng kanilang mga ninuno, na matigas ang ulo at rebeldeng salinlahi, salinlahi na hindi tama ang mga puso, at hindi mapagkakatiwalaan at hindi tapat sa Diyos. **9** Ang mga taga-Efraim ay armado ng mga pana, pero

umtras (sila) sa araw ng labanan. **10** Hindi nila iningatan ang tipan sa Diyos, at tumanggi silang sumunod sa kaniyang batas. **11** Nakalimutan nila ang kaniyang mga ginawa, ang mga kamangha-manghang bagay na ipinakita niya sa kanila. **12** Gumawa siya ng kahanga-hangang mga bagay sa harap ng kanilang mga ninuno sa lupain ng Ehipto, sa lupain ng Soan. **13** Hinati nya ang dagat at dinala (sila) sa kabila nito; pinatayo nya ang mga tubig na gaya ng mga pader. **14** Sa umaga, pinangunahan nya (sila) ng ulap at sa buong gabì sa liwanag ng apoy. **15** Biniyak nya ang mga bato sa ilang, at binigyan (sila) ng maraming tubig, sapat para punuin ang kailaliman ng dagat. **16** Nagpaagos siya ng tubig mula sa bato at pinadaloy ang tubig gaya ng mga ilog. **17** Pero pinagpatuloy pa rin nilang magkasala sa inyo, nagrerebelde laban sa Kataas-taasang Diyos sa ilang. **18** Hinamonti nila ang Diyos sa kanilang mga puso sa pamamagitan ng paghingi ng pagkain para pawiin ang kanilang gutom. **19** Nagsalita (sila) laban sa Diyos: Sabi nila, "Kaya ba talaga ng Diyos na maglatag ng lamesa para sa atin sa ilang?" **20** Tingnan ninyo, nang hinampas nya ang bato, bumulwak ang tubig at nag-umapaw ang pagdaloy nito. Pero kaya din ba nya na magbigay ng tinapay? Magbibigay ba nya ng karne para sa kaniyang bayan? **21** Nang narinig ito ni Yahweh, nagalit siya; kaya nag-alab ang kaniyang apoy laban kay Jacob, nilusob ng galit nya ang Israel, **22** dahil hindi (sila) naniwala sa Diyos at hindi (sila) nagtitiwala sa kaniyang kaligtasan. **23** Gayumpaman, inutusan nya ang mga kalangitan at binuksan ang pinto nito. **24** Nagpaulan siya ng manna para sa kainin nila, at binigyan (sila) ng butil mula sa langit. **25** Kinain ng mga tao ang tinapay ng mga anghel. Nagpadala siya sa kanila ng masagangang pagkain. **26** Pinaihpi nya ang silangang hangin sa kalangitan, at sa pamamagitan ng kaniyang kapangyarihan, ginabayani nya ang katimugang hangin. **27** Nagpaulan siya ng karne para sa kanila gaya ng alikabok, mga ibon na singdamí ng mga buhangin sa dagat. **28** Nahulog ito sa gitna ng kanilang kampo, sa buong paligid ng kanilang mga tolda. **29** Kaya kumain (sila) at nabusog. Binigay nya ang gusto nila. **30** Pero hindi pa rin (sila) nabusog; ang kanilang pagkain ay nasa mga bibig pa rin nila. **31** Pagkatapos, nilusob (sila) ng galit ng Diyos at pinatay ang pinakamatatakás sa kanila. Tinumba niya ang mga batang lalaki ng Israel. **32** Sa kabila nito, patuloy pa rin silang magkasala at hindi (sila) naniwala sa kaniyang kahanga-hangang mga ginawa. **33** Dahil dito, pinaiki ng Diyos ang kanilang mga awar; ang kanilang mga taon ay napuno ng takot. **34** Sa tuwing pinapahirapan (sila) ng Diyos, magsisimula siya hanapin siya, at babalik (sila) at misidhing hahanapin siya. **35** Maaalala nila na ang Diyos ang kanilang bata at ang Kataas-taasang Diyos ang kanilang tagapagligtas. **36** Pero bobolahnin siya nila sa pamamagitan ng kanilang bibig at magsisunungaling (sila) sa pamamagitan ng kanilang mga salita. **37** Dahil ang kanilang mga puso ay hindi matatag na nakatuon sa kanya, at hindi (sila) tapat sa kaniyang tipan. **38** Gayumpaman, siya ay naging maawain, pinatawid nya ang kanilang labis na kasalanan at hindi (sila) winasak. Oo, maraming beses niyang pinigil ang kaniyang galit at hindi pinukaw lahat ang kaniyang matinding galit. **39** Inalala nya na (sila) ay gawa sa laman, isang hangin na umiihíp at hindi na bumalik. **40** Napakadálas nilang nagrebelde laban sa kanya sa ilang at pinagdalamhati siya sa tigang na mga rehiyon! **41** Paultulit nilang sinubok ang Diyos at sinkantan ang Banal ng Israel. **42** Hindi nila inisip ang kaniyang kapangyarihan, kung paano nya (sila) niligtas mula sa mga kalaban. **43** nang ipinakita nya ang nakasisindak na mga tanda sa Ehipto at kababalaghan niya sa rehiyon ng Soan. **44** Ginawa niyang dugo ang mga ilog ng Ehipto para hindi (sila) makainom mula sa kanilang mga batis. **45** Nagpadala siya ng kulupon ng mga langaw na lumamon sa kanila at mga palaka na kumulat sa kanilang lupain. **46** Binigay nya ang kanilang mga pananira sa mga tipaklong at ang trabaho nila sa mga balang. **47** Winasak nya ang kanilang mga taniman gamit ang yelo at ang kanilang mga punong sikamore ng mas maraming pang yelo. **48** Nagpaulan siya ng yelo sa kanilang mga baka at naghagis ng mga kidlat sa kanilang mga baka. **49** Ang bagsik ng kaniyang galit ay humagutí laban sa kanila. Pinadala nya ang kaniyang poot, matinding galit, at kaguluhulan tulad ng mga kinatawan na sinugo para magdala ng sakuna. **50** Itinaas nya ang landas ng kaniyang galit; hindi nya (sila) niligtas mula sa kamatayan pero ibinigay nya (sila) sa salot. **51** Pinatay nya ang lahat ng panganay sa Ehipto, ang panganay ng kanilang lakas sa mga tolda ni Ham. **52** Inakay nya ang sarili niyang bayan gaya ng tupa at ginabayani (sila) mula sa ilang gaya ng isang kawan. **53** Inakay nya (sila) nang may kapanatagan

at walang takot, pero nagapi ng dagat ang kanilang mga kaaway. **54** Pagkatapos, dinala nya (sila) sa hangganang kaniyang banal na lupain, sa kaniyang bundok na nakuhang kaniyang kanang kamay. **55** Tinaboy nya ang mga bansa sa kanilang mga harapan at itinalaga (sila) sa kanilang pamana; pinatira nya ang mga tribu ng Israel sa kanilang mga tolda. **56** Pero hinamon at sumuway (sila) sa Kataas-taasang Diyos at hindi sinunod ang kaniyang banal na mga kautusán. **57** Hindi (sila) tapat at kumilos (sila) nang may kataksilan gaya ng kanilang mga ama; hindi (sila) maasahan tulad ng isang sirang pana. **58** Dahil siya ay ginalit nila sa kanilang paganong mga templo at pinukaw siya na magalit dahil sa kanilang mga diyos-diyosan. **59** Nang marinig ito ng Diyos, nagalit siya at lubusang itinakwil ang Israel. **60** Iniwani nya ang banal na santuuario ng Shilo, ang tolda kung saan siya nanirirahan kasama ng mga tao. **61** Hinrayaan niyang mahuli ang kaniyang lakas at ibinigay nya ang kaniyang kaluwalhatian sa kamay ng kaniyang mga kaaway. **62** Ibinigay nya ang kaniyang bayan sa mga espada, at nagalit siya sa kaniyang pamana. **63** Nilamon ng apoy ang kanilang mga binata, at ang mga dalaga nila ay walang mga kantang pangkasal. **64** Nahulog ang kanilang mga pari sa espada, at ang kanilang mga balo ay hindi makayak. **65** Pagkatapos, gumising ang Diyos mula sa pagkakatulog, gaya ng isang mandirigma na sumisigaw dahil sa alak. **66** Pinaatras nya ang kaniyang mga kaaway; inilagay nya (sila) sa walang hanggang kahihian. **67** Tinanggihan nya ang tolda ni Jose, at hindi nya pinili ang tribu ni Efraim. **68** Pinili nya ang tribu ng Juda at Bundok ng Sion na iniibig nya. **69** Itinayo nya ang kaniyang banal na santuuario gaya ng langit, gaya ng daigdig na kaniyang itinatag magpakailanman. **70** Pinili nya si David, ang kaniyang lingkod, at kinuha siya mula sa kulungan ng mga tupa. **71** Kinuha siya mula sa pagsundot sa mga babaeng tupa kasama ng mga kanilang anak, at dinala siya para maging pastol ni Jacob, ng kaniyang bayan, at ng Israel, na kaniyang pamana. **72** Pinatnubayan (sila) ni David nang may dangan sa kaniyang puso, at ginabayani (sila) sa pamamagitan ng kahusayan ng kaniyang mga kamay.

79 O Diyos, ang mga dayuhang bansa ay dumating sa iyong pamana; dinungisan nila ang iyong banal na templo; ginawa nilang isang bunton ng pagkawasak ang Jerusalem. **2** Ibinigay nila ang mga patay na katanan ng iyong mga lingkod bilang pagkain ng mga ibon sa himpapawid, ang mga katawan ng iyong tapat na bayan sa mga halimaw ng daigdig. **3** Ibinuhos nila ang kanilang dugo na parang tubig sa paligid ng Jerusalem, at walang naglilibing sa kanila. **4** Kami ay naging isang kasíraan para sa aming mga kapwa para magawain ng panunuya at pangungutaya ng mga nakapaligid sa amín. **5** Gaano katagal, Yahweh? Mananatili ba ang iyong galit magpakailanman? Gaano katagal mag-iinit tulad ng apoy ang galit ng iyong pagseselos? **6** Ibuhos mo ang iyong poot sa mga bansa na hindi nakakakilala sa iyo at sa mga kaharian na hindi tumatawag sa iyong pangalan. **7** Dahil nilamon nila si Jacob at winasak ang kaniyang mga nayon. **8** Huwag ibilang ang mga kasalanan ng aming mga ninuno laban sa amín; dumating nawa ang mga mahabagignan pagkilos mo sa amín, dahil napakahiná namin. **9** Tulungan mo kami, Diyos ng aming kaligtasan, alang-alang sa kaluwalhatian ng iyong pangalan; iligtas mo kami at patawarin ang aming mga kasalanan alang-alang sa iyong pangalan. **10** Bakit kailangan sabihin ng mga bansa, "Nasaan ang kanilang Diyos?" Nawa ang dugo ng iyong mga lingkod na ibinuhos ay maipaghantí sa mga bansang nasa harap ng aming mga mata. **11** Nawa ang mga pagdaing ng mga bilanggo ay dumating sa harap mo; sa kadakilaan ng iyong kapangyarihan panatilihin mong buhay ang mga anak ng kamatayan. **12** Pagbayařin mo sa mga kandungan ng aming mga karatig-bansa ng pitong beses ang mga pang-iinsulto sa iyo, Panginoon. **13** Kaya kami na bayan mo at tupa ng iyong pastulan ay magbibigay ng pasasalamat sa iyo magpakailanman. Sasabihin namin ang iyong mga papuri sa lahat ng mga salinlahi.

80 Bigyang pansiñ mo, Pastol ng Israel, ikaw na nangunguna kay Jose tulad ng isang kawan; ikaw na nakuapo sa ibabaw ng kerubín, magliwanag ka sa amín! **2** Sa paninig ni Efraim at Benjamin at Manases, palakasin mo ang iyong kapangyarihan; lumapit ka at iligtas kami. **3** O Diyos, panumbalikin mo kaming muli; pagliwanagin mo ang iyong mukha sa amín, at kami ay malilitas. **4** Yahweh Diyos ng mga hukbo, hanggang kailan ka magaaglit sa iyong bayan kapag (sila) ay nananalangin? **5** Pinakain mo (sila) ng tinapay ng luha at binigyan (sila) ng

napakaraming luha para mainom. **6** Ginagawan mo kami ng bagay para pagtalunan kami ng aming kapwa, at pinagtawanan kami ng aming mga kaaway. **7** Diyos ng mga hukbo, panumbalikin mo kami; pagliwanagin mo ang iyong mukha sa amin, at kami ay malilitgas. **8** Nagdala ka ng puno ng ubas mula sa Egipto; pinatalaysa mo ang mga bansa at itinanim ito sa ibang lugar. **9** Nilinis mo ang lupain para dito; nag-ugat ito at pinuno ang lupain. **10** Ang mga bundok ay natakpan ng lilim nito, ang pinakamataas na mga puno ng sedar ng Diyos sa mga sanga nito. **11** Umaabot ang mga sanga nito hanggang sa dagat at mga usbong nito hanggang sa Ilog Eufrates. **12** Bakit mo winasak ang mga pader nito para ang lahat ng dumaraan ay pipitas ng bunga nito? **13** Sinisira ito ng mga baboy-ramong nasa gubat, at kinakain ito ng mga halimaw sa bukid. **14** Bumalik ka, Diyos ng mga hukbo; pagmasdan mo mula sa langit at pansin at alagaan ang puno ng ubas na ito. **15** Ito ang ugat na itinanim ng iyong kanang kamay, ang usbong na pinalago mo. **16** Ito ay sinunod at pinutol; nawa mapuksa ang iyong mga kaaway dahil sa iyong pagsaway. **17** Nawa ang iyong kamay ay maipatong sa taong iyong kanang kamay, sa anak ng tao na pinalakas mo para sa iyong sarili. **18** Sa gayon hindi kami tatalikod mula sa iyo; pasiglahin mo kami, at tatawag kami sa iyong pangalan. **19** Ibalik mo kami, Yahweh, Diyos ng mga hukbo; magliwanag ka sa amin, at kami ay malilitgas.

81 Umawit nang malakas sa Diyos ng aming kalakasan; sumigaw nang may kagalakan para sa Diyos ni Jacob. **2** Umawit at tumugtug ng tamburin, ng kaaya-ayang lira kasanag ng alpa. **3** Hipan ang sungay ng lalaking tupa sa araw ng bagong buwan, sa araw ng kabilugan ng buwan, kapag nagsimula ang araw ng aming kapistahan. **4** Dahil ito ay isang batas para sa Israel, isang kautusan na ibinigay ng Diyos ni Jacob. **5** Nagpalabas siya nito bilang isang patakaran kay Jose noong siya ay nagtungo sa lupain ng Ehipto, kung saan nakarino ng wika na hindi ko naintindihan. **6** “Inalis ko ang pasanin mula sa kaniyang balikat; ang kaniyang mga kamay ay nakalaya mula sa pagkakahawak ng basket. **7** Sa iyong pagdadahilhati ikaw ay tumawag, at tinulungan kita; Tinugon kita mula sa isang madilim na ulap na may kasamang kulog. Sinubok kita sa mga tubig ng Meriba. (Selah) **8** Makinig kayo, aking bayan, dahil babaean ko kayo, Israel, kung makikinig lamang kayo sa akin! **9** Walang dapat na maging dayuhang diyos sa inyo; hindi ninyo dapat sambahin ang anumang dayuhang diyos. **10** Ako si Yahweh na iyong Diyos, na naglabas sa inyo mula sa lupa ng Ehipto. Ibuka ninyo nang malaki ang iyong bibig, at pupunuin ko ito. **11** Pero hindi nakinig ang aking bayan sa aking mga salita; hindi ako sinunod ng Israel. **12** Kaya hinayaan ko (sila) na sundin ang katigasan ng sarili nilang pamamaraan para maaari nilang gawin kung ano sa tingen nila ang tama. **13** O, nawa makinig ang aking bayan sa akin; O, nawa lumakad sa aking mga landas ang aking bayan. **14** Pagkatapos agad kong pasusukuin ang kanilang mga kaaway at ibabaling ko ang aking kamay laban sa mga nang-aapi sa kanila. **15** Nawa ang mga napopoot kay Yahweh ay yumuko nang may takot sa harap niya! Nawa (sila) ay mapahiya magpakailanman. **16** Pakakainin ko ang Israel ng pinakamainan na trigo; pasisiyahan ko kayo ng pulot na lumalabas mula sa bato.”

82 Tumatayo ang Diyos sa banal na pagtitipon; sa kalagitnaan ng mga diyos, nagbibigay siya ng paghatol. **2** Gaano katagal kung hadtol nang walang katarungan at magpapakita ng pagtatangi sa masasama? (Selah) **3** Ipagtanggol mo ang mahihirap at mga ulila sa ama; panatilihin mo ang mga karapatan ng pinapahirapan at dukha. **4** Sagipin mo ang mahihirap at nangangailangan; alisin mo (sila) sa kamay ng masasama. **5** Hindi niла nalalaman ni nauunawaan; nagpapalabuy-laboy (sila) sa kadiliman; lahat ng mga pundasyon ng lupa ay gumuguhon. **6** Sinabi ko, “Kayo ay mga diyos, at lahat kayong mga anak ng Kataas-taanan. **7** Gayumpaman mamamatay kayo tulad ng mga tao at babagsak tulad ng isa sa mga prinsipe.” **8** Bumangon, O Diyos, hatulan mo ang daigdig, dahil mamanahin mo ang lahat ng mga bansa.

83 O Diyos, huwag kang manahimik! Huwag mo kaming isawalang bahala at manatiling hindi kumikilos, O Diyos. **2** Tingnan mo, ang iyong mga kaaway ay nanggugulo, at ang mga napopoot sa iyo ay nagmamataas. **3** (Sila) ay nagsasabutan laban sa iyong bayan at magkakasamang nagbabalak laban sa iyong mga pinangangalagaan. **4** Sinabi niila, “Halina, at wasakin natin (sila) bilang isang bansa. Sa gayon

ang pangalan ng Israel ay hindi na maaalaala pa.” **5** Sama-sama silang nagbalak ng isang mahusay na paraan; gumawa (sila) ng alyansa laban sa iyo. **6** Kabilang dito ang mga tolda ng Edom at ang mga Ismaelita, at ang mga mamamayan ng Moab at ang Agarenos, na nagbalak ng masama kasama nina. **7** Gebal, Ammon, Amalek; kabilang din dito ang Filistia at ang mga nakatira sa Tiro. **8** Ang Asiria ay kaanib din nila; (sila) ay tumutulog sa kaupo-apuhan ni Lot. (Selah) **9** Gawin mo sa kanila ang tulad ng ginawa mo sa Midian, sa Sisera at sa Jabi sa Ilog ng Kison. **10** Namatay (sila) sa Endor at naging tulad ng pataba sa lupa. **11** Gawin mo tulad nina Oreb at Zeeb ang kanilang mga maharlita, at lahat ng kanilang mga prinsipe tulad nina Zeba at Zalmuna. **12** Sinabi nila, “Kunin natin ang mga pastulan ng Diyos.” **13** Aking Diyos, gawin mo silang tulad ng ipo-pong alikabok, tulad ng ipa sa hanjin, **14** tulad ng apoy na sumusunog sa gubat, at tulad ng apoy na sumusunog sa kabundukan. **15** Habulin mo (sila) ng iyong malakas na hanjin, at sindakin (sila) ng iyong bagyo. **16** Balutan mo ang kanilang mga mukha ng kahiiyan para hanapin nila ang iyong mukha, Yahweh. **17** Nawa mailagay (sila) sa kahiiyan at masindak magpakailanman; nawa ay mamatay (sila) sa kahiiyan. **18** At malalaman nila na ikaw lamang, Yahweh, ang Kataas-taanan sa buong mundo.

84 Kaibig-ibig ang lugar kung saan kayo nakatira, Yahweh ng mga hukbo! **2** Nananabik ako sa mga patyo ni Yahweh, pinagod ako ng aking pagنانais para dito. Ang aking puso at ang buo kong pagkatao ay tumatawag sa buhay na Diyos. **3** Kahit ang maya ay nakahanap ng isang tirahan para sa kaniya na maging ang pugad ng inayak ng layang-layang ay malapit sa inyong mga altar, Yahweh ng mga hukbo, aking Hari, at aking Diyos. **4** Pinagpala mo (sila) na nakatira sa inyong tahanan; patuloy ka nilang pinupuri. (Selah) **5** Pinagpala ang tao na ang lakas ay nasa iyo, na ang puso ay mga daanan papunta sa Sion. **6** Sa pagdaan sa lambak ng Pag-iyak, nakanahanap (sila) ng bukal ng tubig para inumin. Ang mga maagang ulan ay tinatatakpan ito ng maraming tubig. **7** (Sila) ay naglalakbay mula sa kalakasan patungo sa kalakasan; ang bawat isa sa kanila ay humaharap sa Diyos sa Sion. **8** Yahweh ang Diyos ng mga hukbo, dgingin mo ang aking panalangin; Diyos ni Jacob, pakiggam mo ang aking sinasabil (Selah) **9** O Diyos, bantayan ang aming kalasag; magpakita ka ng pag-aalala sa inyong hinirang. **10** Dahil ang isang rawa ay iyong patyo ay mas mabuti kaya isang libo sa ibang dako. Mas nanaaisin kong maging bantay sa pinto ng tahanan ng aking Diyos, kaysa mabuhay sa tolda ng mga masasama. **11** Dahil si Yahweh na Diyos ay ang ating araw at kalasag; si Yahweh ay magbibigay ng biyaya at kaluwalhatian; hindi nya pinakakaitang anumang mabuting bagay mula sa lumalakad na may dangal. **12** Yahweh ng mga hukbo, pinagpala ang taong nagtitwala sa inyo.

85 Yahweh, nagpakita ka ng pabor sa iyong lupain; ibinalik mo ang kagalinan ni Jacob. **2** Pinatatawid mo ang kasalanan ng iyong mamamayan; tinakpan mo ang lahat ng kanilang kasanalan. (Selah) **3** Binawo mo ang lahat ng iyong poot; tumalikid ka mula sa iyong galit. **4** Panumbalik mo kami, Diyos ng aming kaligtasan, at bitawan ang iyong inis sa amin. **5** Magagalit ka ba sa amin magpakailanman? Mananatili ka bang galit hanggang sa mga salinlahi sa hinaharap? **6** Hindi mo ba kami bubuhayin muli? Pagkatapos ang iyong bayan ay magagalak sa iyo. **7** Ipkakita mo sa amin ang iyong katapatan sa tipan, Yahweh, ipagkalo mo sa amin ang iyong kaligtasan. **8** Makikinig ako sa sasabihin ni Yahweh na Diyos, dahil siya ay makikipag-ayos sa kaniyang bayan, ang kaniyang matapat na tagasunod. Pero hindi (sila) dapat bumalik sa hangal na pamamaraan. **9** Tiyak na ang kaniyang kaligtasan ay malapit sa mga may takot sa kaniya, kaya ang kaluwalhatian ay mananatili sa ating lupain. **10** Ang katapatan sa tipan at pagiging mapagkakatiwalanay ay nagkatago, ang katuiran at kapayapaan ay hinalinang isat'isa. **11** Ang pagiging mapagkakatiwalanay uusborg mula sa lupa, at ang tagumpay ay dudungaw mula sa langit. **12** Oo, si Yahweh ay magbibigay ng kaniyang mabubuting pagpapala, at mamumonga ang mga pananim sa ating lupain. **13** Pangungunahan siya ng katuiran at gagawa ng daan para sa kaniyang mga yapak.

86 Makinig ka, Yahweh, at sagutin mo ako, dahil ako ay mahirap at inapi. **2** Pangalagaan mo ako, dahil ako ay matapat; aking Diyos, iligtas mo ang iyong lingkod na nagtitwala sa iyo. **3** Maawa ka sa akin, Panginoon, dahil ako ay tumatawag sa iyo buong araw. **4** Pasayahan

mo ang iyong lingkod, dahil sa iyo, Panginoon, ako nagdarasal. **5** Ikaw, Panginoon, ay mabuti, at handang magpatawid, at nagpapakita ka ng malaking awa sa lahat ng tumatawag sa iyo. **6** Yahweh, makining ka sa aking panalangin, dinggin mo ang aking pagsamo. **7** Sa araw ng aking kaguluhan tumatawag ako sa iyo, dahil sasagutin mo ako. **8** Walang sinuman ang maibahamig sa iyo sa mga diyos, Panginoon. Walang mga gawa ang makatulad sa mga ginawa mo. **9** Lahat ng bansa na iyong ginawa ay pupunta at yuyuko sa iyo, Panginoon. Pararanganil na ang iyong pangalan. **10** Dahil ikaw ay dakila at gumagawa ng kamangahan-manghang mga bagay, ikaw lamang ang Diyos. **11** Turuan mo ako ng iyong mga pamamaraan, Yahweh. At ako ay lalakad sa iyong katotohanan. Pag-isahan mo ang aking puso sa pagumba sa iyo. **12** Panginoon aking Diyos, pupurihin kita ng buong puso, luluhaltiin ko ang iyong pangalan magpakailanman. **13** Dahil dakila ang iyong katapanan sa tipan para sa akin, iniligtas mo ang aking buhay mula sa kailiman ng sheol. (**Sheol h7585**) **14** O Diyos, ang mayayabang ay naghimagsik laban sa akin. Ang isang pangkat ng marahas na mga lalaki ay nagbabanta sa aking buhay. Wala silang pagsasaalang-alang para sa iyo. **15** Pero kayo, Panginoon, ay maawain at mabait na Diyos, matagal magalit, at sagana sa pagiging tapat at mapagkakatiwaan sa tipan. **16** Harapin mo ako at maawa ka sa akin, ibigay mo ang iyong kalakasan sa iyong lingkod; iligtas mo ang anak ng babaeng lingkod mo. **17** Magpakita kayo sa akin ng tanda ng iyong pabor. Kung ganoon sinumang napopoot sa akin ay makikita ito at malalagay sa kahihiyan dahil ikaw, Yahweh, ang tumulong at umaliw sa akin.

87 Ang lungsod ng Panginoon ay naitatag sa banal na mga kabundukan. **2** Mas minamahal ni Yahweh ang mga tarangkahang ng Sion kaysa

sa lahat ng mga tolda ni Jacob. **3** Mga maluwalhating bagay ay sinabi sa iyo, lungsod ng Diyos. (Selah) **4** Binanggit ko ang Rahab at Babilonia sa mga tagasunduk ko. Masdan ninyo, may Filiistia, at Tiro, kasama ang Etiopia. Ang isang ito ay ipinanganak doon. **5** Sa Sion ay sasabihin ito, "Bawat isa rito ay ipinanganak sa kaniya; at ang Kataas-taasan mismo ang magtatatag sa kaniya." **6** Tinatandaan ni Yahweh habang inillista niya ang mga tao, "Ang isang ito ay ipinanganak doon." (Selah) **7** Kaya sinasabi ng mang-aawit at mananayaw, "Ang lahat ng aking bukal ng tubig ay nasa iyo."

88 Yahweh, Diyos ng aking kaligtasan, araw at gabi akong umiiyak sa iyo. **2** Pakiggan mo ang aking panalangin; pansiin mo ang aking pag-iyak. **3** Dahil puno ako ng mga kaguluhan, at umabot na ang buhay ko sa Sheol. (**Sheol h7585**) **4** Tinuturing ako ng mga tao na gaya ng mga bumababa sa humuk; ako ay isang taong walang lakas. **5** Iriwanako sa gitna ng mga patay; katulad ako ng mga patay na nakahilmay sa libbingan, na wala ka nang pakialam dahil naalis na (sila) mula sa iyong kapangyarihan. **6** Inilagak mo ako sa pinakamalalin na bahagi ng humuk, sa madilim at malalim na mga lugar. **7** Nakadagan sa akin ang bigat ng iyong poot, at lahat ng iyong mga alon ay humahampas sa akin. (Selah) **8** Dahil sa iyo, iniwasan ako ng mga kasama ko. Ginawa mo akong katakot-takot na tanawin sa kanila. Nakagapos ako at hindi ako makatakas. **9** Namaramaga ang mga mata ko dahil sa pighati; Buong araw akong tumatawag sa iyo, Yahweh; inuunat ko ang aking mga kamay sa iyo. **10** Gagawa ka ba ng mga himala para sa patay? Babangon ba ulit silang mga namatay para papurihan ka? (Selah) **11** Maihahayag ba sa libbingan ang iyong katapanan sa tipan, ang iyong pagiging tapat sa lugar ng mga patay? **12** Malalaman ba ang kamangahan-manghang mong ginawa sa kadiiman, o ang iyong katuwiran sa lugar ng pagkakamalimitun? **13** Pero dumadago ako sa iyo, Yahweh; sa umaga ay idinudulog ko sa iyong harapan ang aking mga panalangin. **14** Yahweh, bakit mo ako tinatanggihan? Bakit mo tinatago ang iyong mukha mula sa akin? **15** Matagal na akong naghiihirap at nasa biniti na ng kamatayan simula pa nang aking kabataan. Nagdusa na ako sa labis mong galit; wala na akong magagawa. **16** Dinaanan na ako ng iyong galit, at pinuksa ako ng katakot-takot mong mga gawain. **17** Buong araw nila akong pinailigiran katulad ng tubig; pinailibutan nila ako. **18** Tinanggal mo ang bawat kaibigan at kasama mula sa akin. Ang tanging kasama ko lang ay ang kadiiman.

89 Magpakailanman kong aawitin ang mga ginawa ni Yahweh sa kaniyang katapanan sa tipan. Ihahayag ko sa mga susunod na salinlahi ang iyong pagiging totoo. **2** Dahil aking sinabi, "Ang

katapanan sa tipan ay naitatag magpakailanman; itinatag mo ang iyong pagkamatapat sa kalanitan." **3** "Nakipagtipan ako sa aking pinili, nangako ako sa aking lingkod na si David. **4** Itataguyod ko ang iyong mga kaapu-apuhan magpakailanman, at itataguyod ko ang iyong trono sa bawat salinlahi." (Selah) **5** Pinupuri ng kalanitan ang iyong kamangahan, Yahweh; ang iyong pagiging totoo ay pinupuri sa pagtitipon ng mga banal. **6** Dahil sino sa kalanitan ang maibahamig kay Yahweh? Sino sa mga anak ng mga diyos ang katulad ni Yahweh? **7** Siya ay Diyos na lubos na pinararangan sa konseho ng mga banal at ang kamangahan-manghang sa gitna ng lahat ng nakalalibot sa kaniya. **8** Yahweh, Diyos ng mga hukbo, sino ang kasing lakas mo, Yahweh? Pinapaligiran ka ng iyong katapanan. **9** Pinaghaharian mo ang nagnangangalit na mga dagat; kapag gumugulog ang mga alon, pinapayapa mo ang mga ito. **10** Dinurog mo si Rahab katulad ng isang taong pinatay. Kinalat mo ang mga kaaway mo sa pamamagitan ng malakas mong bisig. **11** Sa iyo ang kalanitan, pati na ang kalupaan. Nilikha mo ang mundo at lahat ng nilalamang nito. **12** Nilikha mo ang hilaga at timog. Nagsasaya ang Tabor at Hermon sa pangalan mo. **13** Mayroon kang makapangyarihang bisig at malakas na kamay, at nakataas ang iyong kanan kamay. **14** Katuwiran at hustisa ang saligan ng iyong trono. Katapanan sa tipan at pagiging mapagkakatiwaanang nasa harapan mo. **15** Mapalad ang mga sumasamba sa iyo! Yahweh, lumalakad (sila) sa liwanag ng iyong mukha. **16** Buong araw silang nagsasaya sa pangalan mo, at itinataas ka nila sa katuwiran mo. **17** Ikaw ang kanilang dakilang kalakasan, at sa iyong pabor kami ay nagtitatagumpay. **18** Dahil ang kalasag namin ay pagmamay-ari ni Yahweh; ang hari namin ay Ang Banal ng Israel. **19** Matagal na ang nakalipas nang nagsalita ka sa matatapat sa iyo sa pamamagitan ng pangitain; sinabi mo, "Pinutungan ko ng korona ang isang taong magiting; humirang ako mula sa mga tao. **20** Pinili ko si David na aking lingkod; hinirang ko siya gamit ang aking banal na langis. **21** Aalayahan siya ng aking kamay; palalakin siya ng aking bisig. **22** Walang kaaway ang makapaniliinlang sa kaniya; walang anak ng kasamaan ang mang-aapi sa kaniya. **23** Durdurigin ko ang mga kaaway niya sa kaniyang harapan; papatutin ko ang mga namumuhil sa kaniya. **24** Makakasama niya ang aking katotohanan at ang aking katapanan sa tipan; sa pamamagitan ng pangalan ko siya ay magtitatagumpay. **25** Ipapatong ko ang kaniyang kamay sa ibabaw ng dagat at ang kanan kamay niya sa ibabaw ng mga ilog. **26** Tatawagin niya ako, "Ikaw ang aking Ama, aking Diyos, ang bato ng aking kaligtasan." **27** Gagawin ko rin siyang panganay kon ang nalakali, ang pinaka-tinatanghal sa mga hari ng lupa. **28** Ipagpatuloy ko ang aking katapanan sa tipan sa kaniya magpakailanman; at ang tipan ko sa kaniya ay magiging matatag. **29** Itataguyod ko ang kaniyang mga kaapu-apuhan magpakailanman at ang kaniyang trono ay magiging kasing tatag ng kalanitan. **30** Kung iiwanan ng kaniyang mga anak ang aking batas at susuwayin ang aking mga kautusang, **31** kung labagin nila ang aking mga patakaran at hindu sisundin ang aking mga kautusang, **32** parurusahan ko ang kanilang paghihimag sik gamit ang isang pamalo at ang kanilang mga kasalanan ng aking mga suntok. **33** Pero hindi ko aalisin ang aking katapanan sa tipan mula sa kaniya o hindi magiging totoo sa aking pangako. **34** Hindi ko puputulin ang aking tipan o babaguhin ang mga salita ng aking mga labi. **35** Higit kailamanan ako ay nangako sa aking kabanalan - hindi ako magsisiningaling kay David: **36** ang kaniyang mga kaapu-apuhan at ang kaniyang trono ay magpapatuloy magpakailanman na kasing tagal ng araw sa aking harapan. **37** Magiging matatag ito magpakailanman katulad ng buwan, ang tapat na saksi sa kalanitan." (Selah) **38** Pero itinangi mo itiinakwil; nagtalik ka sa iyong hinirang na hari. **39** Tinikuran mo ang tipan ng iyong lingkod. Nilapastangan mo ang kaniyang korona sa lupa. **40** Giniba mo ang lahat ng kaniyang mga pader. Sinira mo ang kaniyang mga tanggulan. **41** Ninakawan siya ng lahat ng dumaan sa kaniya. Siya ay naging kasuklam-suklam sa mga kapitbahay niya. **42** Itinias mo ang kanan kamay ng mga kaaway niya; pinasaya mo ang lahat ng mga kaaway niya. **43** Binaliktd mo ang dulo ng kaniyang espada at hindi mo siya pinagtatagumpay kapag nasa labanan. **44** Tinapos mo ang kaniyang karangyaan; giniba mo ang kaniyang trono. **45** Pinaiqli mo ang araw ng kaniyang kabataan. Biniihisan mo siya ng kahihiyan. (Selah) **46** Hanggang kailan, Yahweh? Itago mo ba ang iyong sarili, habang buhay? Hanggang kailan maglalagablab ang iyong galit tulad ng apoy? **47** Isipin mo kung gaano na lang kaikli ang oras ko, at ang kawalan ng pakinabang ng lahat ng mga anak ng tao na nilikha mo! **48** Sino ang kayang mabuhay

at hindi mamamatay, o sino ang makapaglilitas ng kaniyang buhay mula sa kapangyarihan ng sheol? (Selah) **Sheol h7585**) 49 Panginoon, nasaan na ang dati mong mga gawain ng katapatan sa tipan na pinangako mo kay David sa iyong katotohanan? 50 Alalahanin mo, Panginoon, ang pangungutya sa iyong mga lingkod at kung paano ko kinikimkim sa aking puso ang napakaraming panlalait mula sa mga bansa. 51 Nagbabato ng panlalait ang mga kaaway mo, Yahweh; kinukuta nila ang mga hakbangin ng iyong hinirang. 52 Pagpalain nawa si Yahweh magpakailanman. Amen at Amen.

90 Ika-apat na aklat. Isang panalangin ni Moises ang lingkod ng Diyos. Panginoon, ikaw ang aming kubilhan sa mga nakalipas na mga salinlahi. 2 Bago nahubog ang mga bundok, o hinubog mo ang lupa at ang mundo, hanggang sa habang panahon, ikaw ay Diyos. 3 Binabalik mo sa alabok ang tao, at sinasabi mo, "Bumalik ka, ikaw na lahi ng tao." 4 Dahil ang isang libong taon ay parang kahapon na lumipas, na tulad ng hudyt sa gabi. 5 Tinatangay mo (sila) tulad ng baha at nakakatulog (sila) sa umaga ay tulad (sila) ng sumisibol na damo. 6 Sa umaga ito ay namumulaklak at tumutubo; sa gabi ito ay nalalanta at natutuyot. 7 Tunay nga na nilalamon kami ng iyong galit, at sa iyong poot kami ay lubhang natatakot. 8 Nilagay mo ang mga kasalanan namin sa iyong harapan, ang aming mga nakatagong kasalanan sa liwanag ng iyong presensiya. 9 Lumilipas ang aming buhay sa ilalim ng iyong poot; ang aming mga taon ay madaling lumilipas na tulad ng buntong-hininga. 10 Ang aming mga taon ay pitumpo, walumpu kung kami ay malusog; pero kahit na ang aming pinakamaina na taon ay may suliranin at kapighatian. Oo, mabilis itong lumilipas, at tinatangay kami palayo. 11 Sino ang nakakaalam ng tindi ng iyong galit; ang poot mo na katumbas sa takot na dinudulot nito? 12 Kaya turuan mo kaming isaalang-alang ang aming buhay para mamuhay kami ng may karunungan. 13 Bumalik ka, Yahweh! Gaano pa ba katagal? Maawa ka sa iyong mga lingkod. 14 Bigyan mo kami sa umaga ng kasiyahan sa iyong katapatan sa tipan para magsaya kami at magalak sa lahat ng mga araw namin. 15 Hayaan mo kaming magalak katumbas ng mga araw nang sinktan mo kami at sa mga taon na nakaranas kami ng suliranin. 16 Hayaan mong makita ng iyong mga lingkod ang iyong mga gawa, at hayaang makita ng aming mga anak ang iyong kaluwalhatian. 17 Nawa ang pabor ng Panginoon ay mapasaaamin; pasaganahan ang gawa ng aming mga kamay; tunay nga, pasaganahan mo ang gawa ng aming mga kamay.

91 Siya na nanahanan sa kanlungan ng Kataas-taasan ay mananatili sa ililim ng Makapangyarihan sa lahat. 2 Aking sasabihin kay Yahweh,

"Siya ang aking kanlungan at aking tanggulan, aking Diyos, na aking pinagkakatiwalaan." 3 Dahiil sasagipin ka niya mula sa patibong ng mangangaso at mula sa nakamatay na salot. 4 Tatakpan ka niya ng kaniyang mga pakpak, at sa ilalim ng kaniyang mga pakpak ay makakatago ka ng kanlungan. Ang kanyang pagiging mapagkakatiwalaan ay isang kalasag at proteksyon. 5 Hindi ka matatakok sa kilabot ng gabi, o sa palaso na lumilipas sa araw, 6 o ang salot na gumagala sa kadiiman, o ang sakit na nanggagaling sa katanghalian. 7 Libo ang maaaring mabuwal sa iyong tabi, at sumpang libo sa iyong kanang kamay, pero hindi ito makaakabot sa iyo. 8 Mamamasdan mo lamang at makikita ang mga kaparusan ng masasama. 9 Dahil si Yahweh ang aking kanlungan! Gawin mo ring kanlungan ang Kataas-taasan. 10 Walang kasamaang makakaabot sa iyo; walang paghihirap ang makakalapit sa iyong tahanan. 11 Dahil uutusan niya ang kaniyang mga anghel na protektahan ka, para ingatan ka sa lahat ng iyong mga kaparaanan. 12 Itataas ka niila gamit ang kanilang mga kamay para hindi ka madulas at mahulog sa bato. 13 Dudurugin mo ang mga leon at ulupong sa iyong mga paa; iyong yuyurakan ang mga batang leon at mga ahas. 14 Dahil matapat siya sa akin, illigitas ko siya. Propektetahan ko siya dahil matapat siya sa akin. 15 Kapag tumatawag siya sa akin, ako ay tutugon sa kaniya. Makakasama niya ako sa kagulohan; bibigyan ko siya ng katagumpayan at pararangan siya. 16 Bibigyan ko siya ng kasiyahan sa mahabang buhay at ipapakita ko sa kanya ang aking kaligtasan.

92 Ito ay isang mabuting bagay para magbigay ng pasasalamat kay Yahweh at para umawit ng papuri sa iyong ngalan, Kataas-taasan, 2 para ipahayag ang iyong katapatan sa tipan sa umaga at ang

iyong katotohanan tuwing gabi, 3 na may alpa na may sumpang kuwerdas at may himig ng lira. 4 Dahil ikaw, Yahweh, ay pinasaya mo ako sa pamamagitan ng iyong mga gawa. Aawit ako sa tuwa dahil sa gawa ng iyong mga kamay. 5 Napakadakila ng iyong mga gawa, Yahweh! Ang iyong kaisipan ay napakalalim. 6 Hindi alam ng malupit na tao, ni maiintindihan ng hangal: 7 Kapag sumisibol ang masasama katulad ng damo, at kahit ang lahat ng gumagawa ng masama ay magtagumpay, mananatili silang nasa tiyak na kapahamakan ng mapagkailinan. 8 Pero ikaw, Yahweh, ay maghabahi magpakaikanman. 9 Sa katunayan, tingnan mo ang iyong mga kaaway, Yahweh; lahat ng gumagawa ng masama ay nakakalat. 10 Itinaas mo ang aking sungay katulad ng sungay ng mabangis na toro; pinahiran mo ako ng sariwang langis. 11 Nakita ng aking mga mata ang pagkabagsak ng aking mga kaaway; ang aking mga tainga ay narinig ang katapusang ng aking mga masasamang kaaway. 12 Ang mga matutwid ay yababon katulad ng puno ng palma; ito ay laalo ng katalud ng isang sedar sa Lebanon. 13 (Sila) ay nakataniman sa tahanan ni Yahweh; (sila) ay yababong sa patyo ng ating Diyos. 14 Namumunga (sila) kahit (sila) ay matanda na; nanatili silang sariwa at luntian, 15 para ihayag na si Yahweh ay makatuwiran. Siya ang aking bato, at walang hindi matuwid sa kanya.

93 Si Yahweh ay naghahari; siya ay binabalutan ng kamaharlikahan; si Yahweh ay nakadamtir ng kalakasan; sinusot niya ito na parang isang sinturon. Ang mundo ay matatag na itinayo; hindi ito matitinaq. 2 Ang iyong trono ay naitayo mula noong unang panahon; ikaw ay mula sa magpakaikanman. 3 Tumatas ang karagatan, Yahweh; kanilang itinaya ang kanilang mga tinig; ang alon ng karagatan ay nagsasalpukan at dumadagundong. 4 Sa ibabaw ng nagsasalpukang mga alon, ang mga makapangyarihang naghahati ng dagat, si Yahweh na kataas-taasan ay makapangyarihan. 5 Ang iyong taos pusong mga kautusan ay tunay na mapagkatiwalaan; ang iyong kabanalan ang nagpapalamuti ng iyong tahanan, Yahweh, magpakaikanman.

94 Yahweh, ang Diyos na naghihiganti, magliwanag ka sa amin. 2 Bumangon ka, hukom ng mundo, ibigay mo sa mapagmalaki kung ano ang nararapat sa kanila. 3 Yahweh, gaano magtatagal ang kasamaan, gaano magtatagal ang kaligayahan ng masasama? 4 Nagbubuhos (sila) ng pagmarmataa at mapanghamon na mga salita, at nagmamayabang silang lahat. 5 Wawasakin nila ang iyong bayan, Yahweh; sinasaktan nila ang bansa na nabibilang sa iyo. 6 Pinapatay nila ang balat at ang dayuhan, at pinapaslang nila ang mga ulila. 7 Sinasabi nila, "Hindi makikita ni Yahweh, ang Diyos ni Jacob ay hindi mapapansin ito." 8 Unawain ninyo, kayong mangmang; kayong mga hangal, kailan kayo matututo? 9 Siya na lumikha ng tainga, hindi ba niya narinrig? Siyang nagkulma ng mata, hindi ba siya nakakakita? 10 Siya na dumidisiplina ng mga bansa, hindi ba niya tinatama? Siya ang nagbigay ng kaalaman sa tao. 11 Alam ni Yahweh ang isipan ng mga tao, na (sila) ay masama. 12 Pinagpalaya siya na iyong tiniruan, Yahweh, siya na tiniruan mo mula sa iyong batas. 13 Binigyan mo siya ng kapahigahanan sa oras ng kagulohan hanggang ang isang hukay ang binungkal para sa masasama. 14 Dahil hindi iiwanan ni Yahweh ang kaniyang mga tao o pababayaan ang kanyang pag-aari. 15 Dahil mananaig ang katarungan; at lahat ng matuwid ay susunod. 16 Sino ang babangon para ipagtanggol ako mula sa mga gumagawa ng masama? Sino ang tatayo para sa akin laban sa mga masasama? 17 Maliban na lang kung si Yahweh ang aking naging tulong, sa kalaunan, ako ay hihiiga sa lugar ng katahimikan. 18 Nang sinabi ko, "Ang aking paa ay nadudulas," ang iyong katapatan sa tipan, Yahweh, ay itinaas ako. 19 Kapag ang mga alalahanin na nasa akin ay nagbabadya na tabunan ako, ang iyong kaginhawaan ang naggapsapasya sa akin. 20 Kaya ba ng masasamang mga pinuno na makiisa sa iyo, silang mga gumawa ng walang katarungan sa pamamagitan ng alituntunin? 21 (Sila) ay magkasama na nagsasabwatan para kunin ang buhay ng matuwid at kanilang sinsusumba sa kamatayan ang walang sala. 22 Pero si Yahweh ang naging matayog kong tore, at ang aking Diyos ang naging bato sa aking kanlungan. 23 Dadalhin niya sa kanila ang kanilang sariiling labis na kasalan at puputulin niya ang sarili nilang kasamaan. Si Yahweh ang ating Diyos ang puputol sa kanila.

95 O halika, tayo ay umawit kay Yahweh; tayo ay umawit ng may galaklanan para sa bato ng ating kaligtasan. 2 Tayo ay pumasok sa

kaniyang presensiya ng may pasasalamat; tayo ay umawit sa kanya ng may salmong papuri. **3** Dahil si Yahweh ay dakilang Diyos at dakilang Hari na nananaig sa lahat ng diyos. **4** Sa kaniyang kamay ay ang kalariman ng kalupaan; ang katayagan ng bundok ay sa kanya. **5** Ang dagat ay kanya, dahil nilikha niya ito, at hinulma ng kaniyang mga kamay ang tuyong lupa. **6** O halika, tayo ay magpuri at yumukod; tayo ay lumuhod sa harapan ni Yahweh, ang ating tagapaglikha. **7** Dahil siya ang ating Diyos, at tayo ang mga tao sa kanyang pastuluan at ang mga tupa ng kaniyang kamay. Ngayon, marinig niyo nawa ang kaniyang tinig! **8** "Huwa niyong patigasin ang inyong puso, tulad sa Meribah, o sa araw ng Masah sa ilang, **9** nang sinubukan ng inyong ninuno na hamunin ang aking kapangyarihan at sinubukan ang aking pasensiya, kahit na nakita nila ang aking mga gawa. **10** Sa apatnapping taon ako ay galit sa salinlahi na iyon at sinabi, 'Ito ang mga tao na ang mga puso ay lumihis ng landas; hindi nila alam ang aking mga pamamaraan.' **11** Kaya ng nangako ako sa aking poonti na hindi na (sila) kailanman makakapasok sa aking lugar ng kapahingahan."

96 O, umawit kay Yahweh ng isang bagong awitin; umawit kay Yahweh, buong daigdig. **2** Umawit kay Yahweh, purihiin ang kanyang pangalan; ipahayag ang kanyang kaligtasan araw-araw. **3** Ipahayag ang kanyang kaluwalhatian sa gitna ng mga bansa, ang kanyang kahanga-hangang mga gawa sa gitna ng lahat ng mga bansa. **4** Dahil si Yahweh ay dakila at marapat siyang papurihan ng lubos. Dapat siyang katalukan higit sa lahat ng ibang mga diyos. **5** Dahil lahat ng mga diyos ng mga bansa ay mga diyus-diyoisan, pero si Yahweh ang lumikha ng kalangitan. **6** Kaninnginan at kamahalan ang nasa kanyang presensiya. Kalakasan at kagandahan ang nasa kanyang santiwaryo. **7** Lukol kay Yahweh, kayong mga angkan ng mga tao, lukol kay Yahweh ang kaluwalhatian at kalakasan. **8** Lukol kay Yahweh ang kaluwalhatian nararapat sa kanyang pangalan. Magdala ng handog at magsipasok sa kanyang mga silid. **9** Magbigay galang kay Yahweh sa kanyang banal na kaninnginan. Manginig kayo sa kanyang harapan, buong daigdig. **10** Sabihin ninyo sa gitna ng mga bansa, si Yahweh ang naghahari. Ang mundo rin ay itinatag; hindi ito mayayaniq. Hinahatulan niya ang mga tao nang patas. **11** Hayaang ang kalangitan ay magalak, at ang daigdig ay magdiwang; hayaang ang dagat ay rumagasa at ang mga laman nito ay sumigaw nang may kagalakan. **12** Hayaang magalak ang mga bukirin at lahat ng nasa kanila. Pakgatapos hayaang ang mga puno sa kagubatan sumigaw sa kagalakan **13** sa harapan ni Yahweh, dahil siya ay darating. Siya ay darating para hatulan ang daigdig batay sa katuwiran at ang mga tao batay sa kanyang katapatan.

97 Naghahari si Yahweh; hayaang magalak ang daigdig; hayaang matuwa ang maraming kapuluan. **2** Pumapalibot sa kanya ang mga ulap at kadiiman. Katuwiran at katarungan ang saligan ng kanyang trono. **3** Ang apoy ang nasa kanyang unahan at tumutupok sa kanyang mga kaaway sa lahat ng dako. **4** Ang kanyang kidlat ang lumiliwanag sa mundo; nakikita ng daigdig at mayayaniq. **5** Ang mga bundok ay natutunaw gaya ng kandila sa harapan ni Yahweh, ang Panginoon ng buong daigdig. **6** Ipinahayag ng kalangitan ang kanyang katarungan, at nakikita ng lahat ng mga bansa ang kanyang kaluwalhatian. **7** Ang lahat ng sumasamba sa mga inukit na bagay ay mapapahiya, ang mga nagayabang sa mga walang katuturan mga diyos-diyoisan— yumukod kayo sa kanya, kayong lahat na mga diyos! **8** Narinig ng Sion at natuwa, at ang mga baya ng Juda ay nagalak dahil sa iyong matuwid na mga kautusan, Yahweh. **9** Dahil ikaw, Yahweh, ay kataas-taasan sa buong daigdig. Ikaw ay dinadikila higit sa lahat ng mga diyos. **10** Kayong mga nagmamahal kay Yahweh, kamuihan ninyo ang masama! Ipinagtatanggol niya ang buhay ng kanyang mga banal at inilligtas niya (sila) sa kamay ng mga masasama. **11** Ang liwanag ay itinatanom para sa mga matuwid at katuwaan para sa mga may matapat na puso. **12** Magalak kay Yahweh, kayong matutuwid; at magbigay ng pasasalamat sa kanyang banal na pangalan.

98 O, umawit kay Yahweh ng bagong awitin, dahil gumawa siya ng mga kahanga-hangang mga bagay; ang kanyang kanang kamay at ang kanyang banal na bisig, ay nagbibigay sa atin ng tagumpay. **2** Inihayag ni Yahweh ang kanyang kaligtasan; hayagan niyong ipinakita ang kanyang katarungan sa lahat ng mga bansa. **3** Inaalala niya ang kaniyang tipan ng kagandahan loob at katapatan para sa sambahan ng Israel; lahat ng mga hangganang ng daigdig ay makikita ang katugumpayan ng ating

Diyos. **4** Sumigaw kay Yahweh ng may kagalakan, buong daigdig; isambulat sa awit at umawit ng may kagalakan, umawit ng mga papuri. **5** Umawit kay Yahweh ng mga papuri sa pamamagitan ng alpa, sa pamamagitan ng alpa at malambing na awit. **6** Sa pamamagitan ng mga trumpeta at mga tunog ng tambuli, mag-ingay kayo na may kagalakan sa harapan ng Hari, si Yahweh. **7** Hayaang sumigaw ang dagat at ang lahat ng bagay sa loob nito, ang buong mundo at ang mga naninirahan dito. **8** Hayaang ang mga ilog na ipalpakang kanilang mga kamay at hayaan ang mga bundok na sumigaw sa kagalakan. **9** Darating si Yahweh para hatulan ang daigdig. Hahatiwan niya ang mundo nang may katuwiran at ang mga bansa nang patas.

99 Naghahari si Yahweh; hayaang manginig ang mga bansa. Siya ay nakakuklok sa itaas ng mga kerubin; ang daigdig ay yumayaniq. **2** Si Yahweh ay dakila sa Sion; itinataas siya sa lahat ng mga bansa. **3**

Hayaang mong purihi nila ang iyong dakila at kahanga-hangang pangalan; siya ay banal. **4** Ang hari ay malakas, at minamahal niya ang katarungan. Itinatago mo ang pagkakapantay-pantay; nilikha mo ang makatarungang pamamahala kay Jacob. **5** Purihi si Yahweh ang ating Diyos at sambahin siya sa kanyang tungtungan. Siya ay banal. **6** Sina Moises at Aaron ay kabilang sa kanyang mga pari, at si Samuel ay kabilang sa mga nanalangin sa kanya. Nanalangin (sila) kay Yahweh, at sinagot niya (sila) **7** Kinausap niya (sila) mula sa haliging ulap. Iningatan nila ang kanyang tapat na mga kautusan at mga batas na ibinigay sa kanila. **8** Sinagot mo (sila) Yahweh na aming Diyos. Ikaw ang Diyos na naggatawad sa kanila, kahit na purihsahan mo ang kanilang mga kasalanan. **9** Purihi si Yahweh ang ating Diyos, at sambahin siya sa kanyang banal na burol, dahil si Yahweh ang ating Diyos na banal.

100 Sumigaw na may kagalakan kay Yahweh, buong daigdig. **2** Maglingkod kay Yahweh ng may kasiyahan; magsilipat sa kanyang presensiya na umaawit nang may kagalakan. **3** Kilalalarin ninyo na si Yahweh ay Diyos; siya ang gumawa sa atin, at tayo ay sa kanya. Tayo ang kanyang bayan at mga tupa sa kanyang pastulan. **4** Magsipasok kayo sa loob ng kanyang mga tarangkahang na may pagpapasalamat at sa loob ng kanyang mga silid na may pagpupuri. Pasalamatang at purihi ang kanyang pangalan. **5** Dahil si Yahweh ay matabut; ang kanyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakailanman at ang kanyang pagiging totooy ang magpapatuloy sa lahat ng mga salinlahi.

101 Aawit ako tungkol sa katapatan sa tipan at katarungan; sa iyo, Yahweh, ako ay aawit ng mga papuri. **2** Lalakad ako sa daan ng katapatan. O, kailan ka lalapit sa akin? Lalakad ako ng may katapatan sa loob ng aking tahanan. **3** Hindi ako gagawa ng mga pagkakamali sa harapan ng aking mga mata; nasusuklam ako sa walang katuturan kasamaan. Hindi ito kapakipat sa akin. **4** Liwanang ako ng mga taong matigas ang ulo; hindi ako tapat sa kasamaan. **5** Lilipulin ko ang sinumang lihim na naninirang puri sa kanyang kapwa. Hindi ko papayagan ang sinumang may mapagmataas at aroganteng pag-ugnali. **6** Babantayan ko ang mga tapat sa kalupaan na uupo sa aking gilid. Ang mga taong lumalakad na may katapatan ay makakapaglingkd sa akin. **7** Ang mga mandarayang tao ay hindi mananatili sa loob ng aking tahanan; ang mga sinungaling ay hindi malugod na tatanggapin sa aking harapan. **8** Sa bawat umaga ay wawasakin ko ang mga masasama mula sa lupain. Aalisin ko ang lahat ng masamang tao mula sa lungsod ni Yahweh.

102 Dinggin mo ang aking panalangin, Yahweh; dinggin mo ang aking pag-iyak sa iyo. **2** Huwa ng mungit ang iyong mukha mula akin sa oras ng aking kaguluhan. Makinig ka sa akin. Kapag ako ay nanawagan sa iyo, agad mo akong sagutin. **3** Dahil lumilipas na parang usok ang aking mga araw, at hasusunog ang aking mga buto tulad ng apoy. **4** Nadudurog ang aking puso, at tulad ako ng damo na natutuyo. Nallimitan kong kumain ng anumang pagkain. **5** Sa patuloy kong pagdaing, labis akong pumayat. **6** Tulad ako ng isang pelikano sa kaparangan; ako ay naging tulad ng isang kwago sa wasak na lugar. **7** Gising akong nakahiga na parang isang malungkot na ibon, nag-iisa sa bubungan. **8** Buong araw akong tinutuya ng aking mga kaaway; ginagamit ang aking pangalan sa mga pagsuma ng mga naniplibak sa akin. **9** Kumakain ako ng abo tulad ng tinipay at hinahaluan ng mga luha ang aking inumin. **10** Dahil sa iyong matinding galit, binuhat mo ako para ibagsak. **11** Ang aking mga araw ay

tulad ng isang anino na unti-unting nawawala, at natutuyo ako tulad ng damo. **12** Pero ikaw, Yahweh, ay nabubuhay magpakailanman, at ang katanyagan mo ay para sa lahat ng mga salinlahi. **13** Babangon ka at maaawa sa Sion. Panahon na ngayon para kaawaan siya; dumating na ang takdang oras. **14** Dahil minamahal ng iyong mga lingkod ang kanyang mga bato at nahahabag sa alikabok ng kanyang pagkawasak. **15** Igagalang ng mga bansa ang iyong pangalan, Yahweh, at pararangan ng lahat ng mga hari sa daigdig ang iyong kaluwalhatian. **16** Muling itatayo ni Yahweh ang Sion at makikita sa kanyang kaluwalhatian. **17** Sa oras na iyon, tutugon siya sa panalangin ng dukha; hindi niya tatanggihan ang kanilang panalangin. **18** Ito ay masusulat para sa mga darating na salinlahi, at pupurihin si Yahweh ng isang bayan na hindi pa ipinapanganak. **19** Dahil tumingin siya pababa mula sa kanyang banal na kaitasaan; mula sa langit tiningnan ni Yahweh ang daigdig, **20** para dinggin ang pagdaing ng mga bilanggo, para palain ang mga natatalun ng kamatayan. **21** Pagkatapos ihalayang ng mga tao ang pangalan ni Yahweh sa Sion at ang kanyang papuri sa Jerusalem **22** sa panahon na ang mga tao at mga kaharian ay magtitipon para paglingkuran si Yahweh. **23** Inalis niya ang aking kalakasan sa kalagitnaan ng aking buhay. Pinaikli niya ang aking mga araw. **24** Sinabi ko, "Aking Diyos, huwag mo akong kunin sa kalagitnaan ng aking buhay; nariito ka sa lahat ng mga salinlahi." **25** Nang mga sinaunahan panahon inilagay mo sa lugar ang daigdig; ang kalangitan ay gawa ng iyong mga kamay. **26** Mawawala (sila) pero mananatili ka; tatanda silang lahat tulad ng isang damit; tulad ng pananamit, huhubarin mo (sila) at maglalaho (sila). **27** Pero wala kung pagbabago, at ang mga taon mo ay hindi magwawakas. **28** Patuloy na mabubuhay ang mga anak ng iyong mga lingkod, at ang kanilang mga kaapu-apuhan ay mabubuhay sa iyong presensya.

103 Binibigyang papuri ko si Yahweh ng buong buhay ko, at ng lahat ng mayroon ako, binibigyang papuri ko ang kanyang banal na pangalan. **2** Binibigyang papuri ko si Yahweh ng buong buhay ko, at naaalaala ko ang lahat ng kanyang mga mabubuting gawa. **3** Pinapatawad niya lahat ng inyong mga kasalanan; pinapagaling niya lahat ng inyong mga sakit. **4** Tinutubos niya ang inyong buhay mula sa pagkawasaki; kinokoronaan niya kayo ng kanyang katapatan sa tipan at mga gawain ng pagkahabag. **5** Binibigyang kasiyahan niya ang inyong buhay ng mabubuting bagay para mapanumbalik ang inyong kabataan tulad ng agila. **6** Ginagawa ni Yahweh kung ano ang maktarungan at gumagawa ng mga gawain ng katarungan para sa lahat ng mga naaapi. **7** Ipinaalami niya ang kanyang mga pamamaaraan kay Moises, ang kanyang mga gawa sa mga kaapu-apuhan ng Israel. **8** Si Yahweh ay maaawain at mapagbigay-loob; siya ay mapagpaumanhin; mayroon siyang labis na katapatan sa tipan. **9** Hindi siya laging magdidisiplina; hindi siya laging nagagatil. **10** Hindi niya tayo tinatratayo ayon sa nararapat sa ating mga kasalanan o ginagantahan ayon sa kung ano ang hinihinigi ng ating mga kasalanan. **11** Dahil kung gaano kataas ang kalangitan sa ibabaw ng daigdig, ganoon kadakila ang kanyang katapatan sa tipan sa mga nagbibigay ng parangal sa kanya. **12** Kung gaano kalayo ang silangan mula sa kanluran, ganoon kalayo niya inalis mula sa atin ang ating mga kasalanan. **13** Kung paanong may pagkahabag ang isang ama sa kanyang mga anak, gayundin pagkahabag ni Yahweh sa mga nagbibigay ng parangal sa kanya. **14** Dahil alam niya kung paano tayo binuo; alam niya na tayo ay alabok. **15** Pero ang tao, parang damo ang kanyang mga araw; lumalago siya tulad ng isang bulaklak sa isang bukid. **16** Hinihiyan ito ng hangin, at ito ay naglalaho, at wala man lamang makapagsabi kung saan ito minsang tumubo. **17** Pero ang katapatan sa tipan ni Yahweh ay magpasawalang-hanggan sa mga nagbibigay parangal sa kanya. Ang kanyang katuwiran ay umaabot sa kanilang mga kaapu-apuhan. **18** Iniiingatan nila ang kanyang tipan at tinatandaang sumunod sa kanyang mga tagubilin. **19** Itinatag ni Yahweh ang kanyang trono sa mga kalangitan, at pinamahalaan ang bawat isa ng kanyang kaharian. **20** Bigyang papuri si Yahweh kayong mga anghel na napakalakas at sumusunod sa kanyang salita, na masunurin sa kanyang mga kautusan. **21** Bigyang papuri si Yahweh lahat ng kanyang hukbo ng mga anghel, kayo ay kanyang mga lingkod na nagsasagawa ng kanyang kalooaan. **22** Bigyang papuri si Yahweh lahat ng kanyang mga nilalang, sa lahat ng mga lugar kung saan siya naghahari. Pupurihin ko si Yahweh ng buong buhay ko.

104 Pupurihin ko si Yahweh nang buong buhay ko, Yahweh aking Diyos, lubhang kahanga-hanga ka; dinadamanit ka ng kanihinginan at kamahalan. **2** Nilulukban mo ang iyong sarili ng liwanag gaya ng isang damit; inilalatag mo ang kalangitan na parang isang kurtina ng tolda. **3** Nilalagay mo ang mga biga ng iyong mga silid sa ibabaw ng mga ulap; ginagawa mong sariling karwaheng mga ulap; lumalakad ka sa ibabaw ng mga pakpak ng hangin. **4** Ginagawa nang mensahero niya ang mga hanjin, mga liyab ng apoy ay kanyang mga lingkod. **5** Inilagay niya ang mga pundasyon ng daigdig, at hindi ito kailanman matitinaq. **6** Binalot mo ang daigdig ng tubig tulad ng isang damit; binalot ng tubig ang mga bundok. **7** Ang pagsusuway mo ang nagpaaurong ng mga tubig; sa tunog ng iyong dumadagdungon na tinig, (sila) ay lumayo. **8** Lumitaw ang mga bundok, lumatag ang mga lambak sa mga lugar na itinalaga mo sa kanila. **9** Nagtakda ka ng isang hangganan para sa kanila na hindi nila tatawidin; hindi nila muling balabutin ang daigdig. **10** Pinadaloy niya ang mga bukal sa mga lambak; Dumadaloy ang mga batis sa pagitan ng mga bundok. **11** Nagdadala (sila) ng tubig para sa lahat ng mga hayop sa bikid; napapawi ang pagkauhaw ng mga maillap na asno. **12** Sa may tabing-ilog, ginagawa ng mga ibon ang kanilang mga pugad; umaawit (sila) sa mga sanga. **13** Nadidiligan niya ang mga bundok mula sa kanyang mga silid ng tubig sa kalangitan. Napupuno ang daigdig ng bunga ng kanyang mga gawain. **14** Pinapatubo niya ang damo para sa mga baka at mga halaman para linangin ng tao nang sa gayon ay makapag-anil ang tao ng pagkain mula sa lupa. **15** Gumagawa siya ng alak para pasayahan ang tao, langis para magliwanag ang kanyang mukha, at pagkain para magpatuloy ang kanyang buhay. **16** Nadidiligan nang mabuti ang mga puno ni Yahweh; itinanini niya ang mga sedar ng Lebanon. **17** Doon ginagawa ng mga ibon ang kanilang mga pugad. Ginagawang tahanan ng tagak ang puno ng pir. **18** Nanirahan sa matataas na bundok ang mababangis na kambing; ang kaitaasan ng bundok ay isang kanlungan para sa mga kuneiha. **19** Itinalaga niya ang buwan bilang tanda ng mga panahon; alam ng araw ang oras ng kanyang paglubog. **20** Ginawa mo ang kadiiliman ng gabii kailan lahat ng mga hayop sa gubat ay lumalabas. **21** Umuungoi ang mga batang leon para sa kanilang huli at naghahanap (sila) ng pagkain mula sa Diyos. **22** Sa pagisikat ng araw, bumabalik at natutulog (sila) sa kanilang mga lungga. **23** Samantala, nagtratrabajo ang mga tao at gumagawa hanggang gabi. **24** Yahweh, kayrami at ibat iba ang iyong mga gawa! Ginawa mo ang lahat ng mga iyon nang may karunungan; umaawap ang daigdig sa mga gawa mo. **25** Banda roon ay ang dagat, malalim at malawak, punong-puno ng hindi mabilang na mga nilalang, kapwa maliit at malaki. **26** Naglalakbay doon ang mga barko, at naroroon din si Leviatan, na hinubog mo para maglaro sa dagat. **27** Ang lahat ng mga ito ay tumitingin sa iyo para bigyan (sila) ng pagkain sa tamang oras. **28** Kapag nagbibigay ka sa kanila, (sila) ay nagtitipon; kapag binubeksan mo ang iyong palad, (sila) ay nasisiyahan. **29** Kapag itinatago mo ang iyong mukha, (sila) ay nababagabag; kapag nilalagot mo ang kanilang hinininga, (sila) ay namamatay at nauwi sa alabok. **30** Kapag ipinapadala mo ang iyong Espiritu, (sila) ay nailikha, at pinapanumbalik mo ang kanayunan. **31** Nawa manatiit magpakailanman ang kaluwalhatian ni Yahweh; masiyahan nawa si Yahweh sa kanyang nilikha. **32** Pinagmamasdan niya ang daigdig, at ito ay nayyanin; hinahawakan niya ang kabundukan, at ang mga iyon ay umuuos. **33** Aawit ako kay Yahweh ng buong buhay ko; aawit ako ng papuri sa aking Diyos habang ako ay nabubuhay. **34** Nawa maging matamis ang aking mga isipan sa kanya; magagalak ako kay Yahweh. **35** Mawala nawa ang mga makasalanan mula sa daigdig, at ang mga masasama ang maglalo. Nagbibigay ako ng papuri kay Yahweh ng buong buhay ko. Purihin si Yahweh.

105 Magpasalamat kayo kay Yahweh, tumawag kayo sa kaniyang pangalan; ipaalam niyo ang kaniyang mga gawa sa mga bansa. **2** Umawit sa kaniya, umawit sa kaniya ng mga papuri; ipahayag ang lahat ng kaniyang mga kamangha-manghang gawa. **3** Magmalaki sa kaniyang banal na pangalan; hayaang magalak ang puso nilang naghahanap kay Yahweh. **4** Hanapin si Yahweh at ang kaniyang kalakasan; patuloy na hanapin ang kaniyang presensya. **5** Alalahanin ang mga kahanga-hanggang bagay na kaniyang ginawa, ang kaniyang mga himala at ang mga kautusan mula sa kaniyang bibig, **6** kayong mga kaapu-apuhan ni Abraham na kaniyang lingkod, kayong mga anak ni

Jacob, na kaniyang mga pinili. **7** Siya si Yahweh, ang ating Diyos. Ang kaniyang mga kautusan ay sumasaklaw sa buong mundo. **8** Inaalala niya ang kaniyang tipan magpakailanman, ang salita na kaniyang iniutos sa sanlibong salinlahi. **9** Inisip niya ang tipan na kaniyang ginawa kasama ni Abraham at ang kaniyang panunumpa kay Isaac. **10** Ito ay kung ano ang pinagtibay kay Jacob na alituntunin at sa Israel na magpasawalang-hanggang tipan. **11** Sinabi niya, "Ibibigay ko ang lupain ng Canaan bilang bahagi ng iyong mana." **12** Sinabi niya ito noong kaunting pa lamang ang bilang nila, labis na kaunting, at mga dayuhan pa sa lupain. **13** Galing (sila) mula sa isang bansa tungo sa ibang bansa at mula sa isang kaharian patungo sa isa pa. **14** Hindi niya ipinahintulutang apihin (sila) ng sinuman; kaniyang sinuway ang mga hari dahil sa kanilang kapakanan. **15** Sinabi niya, "Huwag ninyong galawin ang mga hinirang, at huwag ninyong gawin ng masama ang aking mga propeta." **16** Nagdala siya ng taggutom sa lupa; pinutol niya ang lahat ng pinagkukunan ng tinapay. **17** Pinauna niya ang isang lakali sa kanila; ipinagbili si Jose bilang isang alipin. **18** Ginapos ang kaniyang mga paa ng kadena; mga bakal na kadena ang itinali sa kaniya. **19** Hanggang sa panahon na ang kaniyang hula ay nagkototoo. Pinatunayan ng salita ni Yahweh na siya ay matuwid. **20** Nagpadala ang hari ng mga lingkod para pakawalan siya; pinatalaya siya ng pinuno ng mga tao. **21** Siya ay itinalagang mamahala sa kaniyang bayan bilang pinuno ng lahat ng kaniyang mga ari-arian. **22** para pangunahan ang kaniyang mga prinsipe ayon sa kaniyang hiling at para turuan ang mga nakatatanda ng karunungan. **23** Pagkatapos, dumating ang Israel sa Ehipto, at si Jacob ay nanirahan ng malagat sa lupain ng Ham. **24** Pinarami ng Diyos ang kaniyang bayan at ginawa niyang mas marami kaysa sa kanilang mga kalaban. **25** Siya ang nagdulot sa kanilang mga kaaway na kapootan ang kaniyang bayan, para abusuhin ang kaniyang mga lingkod. **26** Pinadala niya si Moises, ang kaniyang lingkod, at si Aaron, na kaniyang pinili. **27** Isinagawa nila ang kaniyang mga himala sa mga taga-Ehipto, ang kaniyang mga kababalaghan sa lupain ng Ham. **28** Nagpadala siya ng kadiilan at pinadilim ang lupain, pero hindi sumundot sa kaniyang mga uts at mga tao rito. **29** Cinawa niyang dugo ang tubig at pinatay ang kanilang mga isda. **30** Ang kanilang lupain ay napuno ng mga palaka, kahit sa mga silid ng kanilang mga pinuno. **31** Nagsalita siya, at dumating ang mga pulutong ng langaw at niknik sa buong bansa nila. **32** Nagpadala siya ng yelo at ulan na may kasamang kidlat at kuglo sa kanilang lupain. **33** Winasak niya ang kanilang ubasan at mga puno ng igos; at binali niya ang mga puno sa kanilang bansa. **34** Nagsalita siya, at dumating ang mga balang, napakaraming mga balang. **35** Kinain ng mga balang ang lahat ng gulayan sa kanilang lupain; at kinain nila ang lahat ng mga pananim sa lupa. **36** Pinatay niya ang lahat ng panganyan sa kanilang lupain, ang mga unang bunga ng lahat ng kanilang kalakasan. **37** Inilabas niya ang mga Israelita na may dalang pilak at ginto; walang sinuman sa kaniyang angkan ang natisod sa daan. **38** Natuwa ang Ehipto nang (sila) ay umalis, dahil takot sa kanila ang mga taga-Ehipto. **39** Ikinatal niya ang ulap para maging takip at gumawa ng apoy para magbigay liwanag sa gabi. **40** Humingi ng pagkain ang mga Israelita, at naggdala siya ng mga pugo at binusog (sila) ng tinapay mula sa langit. **41** Biniyaki niya ang makalaking bato, at bumulwak ang tubig mula rito; umagos ito sa ilang tulad ng ilog. **42** Dahil inaalala niya ang kaniyang banal na pangako na kaniyang ginawa kay Abraham na kaniyang lingkod. **43** Inilabas niya ang kaniyang bayan na may kagalakan, ang kaniyang pinili na may sigaw ng katagumpay. **44** Ibinigay niya sa kanila ang mga lupain ng mga bansa; inangkin nila ang mga kayamanan ng mga tao. **45** Nang sa gayon ay mapanatili nila ang kaniyang mga alituntunin at sundin ang kaniyang mga kautusan. Purihin si Yahweh.

106 Purihin si Yahweh. Magpasalamat kay Yahweh, dahil siya ay mabuti, dahil ang kaniyang katapanan sa tipan ay mananatili magpakailanman. **2** Sinong makapagsasalaysay ng mga makapangyarihang gawa ni Yahweh o makapagpapahayag sa lahat ng kaniyang mga kapuri-puring gawa nang buong-buo? **3** Mapalad silang gumagawa ng tama, at laging makatuwiran ang mga gawa. **4** Alalahanin mo ako, Yahweh, noong nagpakita ka ng kabutihang-loob sa iyong bayan; tulungan mo ako kapag iniligtas mo (sila). **5** Pagkatapos, makikita ko ang kasaganahan ng iyong hinirang, nagdilirwang ng may katuwaan ang iyong bansa, at kauwalhatian sa iyong mana. **6** Nagkasala kami tulad ng aming mga niinuno; nakagawa kami ng mali, at nakagawa kami ng kasamaan. **7**

Ang aming ama ay hindi pinahalagahan ang iyong kamangha-manghang mga gawa sa Ehipto; hindi nila pinansin ang karamihan sa iyong mga ginawa sa katapanan sa tipan; (sila) ay rebelde sa dagat, sa Dagat ng Tambo. **8** Gayumpaman, iniligtas niya tayo para sa kapakanan ng kaniyang pangalan para maihayag ang kaniyang kapangyarihan. **9** Sinuway niya ang Dagat na Tambo, at natuyo ito. Pagkatapos pinatruhayan niya (sila) sa mga kalaliman, gaya ng sa ilang. **10** Iniligtas niya (sila) mula sa kamay ng mga napopoot sa kanila, at iniligtas niya (sila) mula sa kapangyarihan ng kaaway. **11** Pero tinabunan ng tubig ang kanilang mga kalaban; walang nakaligtas sa kanila ni isa. **12** Pagkatapos, naniwala (sila) sa kaniyang mga salita, at inawit nila ang kaniyang papuri. **13** Pero mabilis nilang kinalimutan ang kaniyang mga ginawa; hindi nila hinintay ang mga tagubilin niya. **14** Mayroon silang masidhing paghahangad sa ilang, at sinubok nila ang Diyos sa disyerto. **15** Biniyaki niya sa kanila ang kanilang hiling, pero nagpadala siya ng karamdamang sumisira sa kanilang mga katawan. **16** Sa kampo, nagselos (sila) kay Moises at Aaron, ang banal na pari ni Yahweh. **17** Bumuka ang lupa at nilamon si Dathan at tinakpan ang mga tagasundot ni Abiram. **18** Nagningas ang apoy sa kanilang kalagitnaan; sinunog ng apoy ang mga masamas. **19** Gumawa (sila) ng guya sa Horeb at sumamba sa larawan metal. **20** Ipinagpalit nila ang kauwalhatian ng Diyos para sa larawan ng isang toro na kumakain ng damo. **21** Nilimot nila ang Diyos na kanilang tagapagligtas, ang gumawa ng mga dakilang gawa sa Ehipto. **22** Gumawa siya ng mga kahanga-hangang bagay sa lupain ng Ham at makapangyarihang gawa sa Dagat ng Tambo. **23** Ipag-utus niya ang kanilang pagkalipol, kung hindi si Moises, na kaniyang hinirang, ay namagitan sa kanya si puwangs para pwawi ang kaniyang galit mula sa pagkalipol nila. **24** Hinamak nila ang masaganang lupain; hindi (sila) naniniwala sa kaniyang pangako. **25** pero nagrereklamo (sila) sa loob ng kanilang mga tolda, at hindi (sila) sumundot kay Yahweh. **26** Kaya itinaas niya ang kaniyang kamay at sumunpa sa kanila na hindi niya hayahanang mamatay (sila) sa disyerto, **27** ikakalat ang mga kaupapuan sa mga bansa, at ikakalat (sila) sa lupain ng mga dayuhan. **28** Sumamba (sila) kay Baal sa Peor at kinain ang mga alay na handog sa mga patay. **29** Siya ay inuudyukan nila sa kanilang mga gawa, at ang salot ay kumalat sa kanila. **30** Pagkatapos tumayo si Pinehas para magamitan, at ang salot ay tumigil. **31** Ibinilang ito sa kanya na isang matuwid na gawa sa lahat ng salinlahi magpakailanman. **32** Ginalit nila si Yahweh sa katubigan ng Meriba, at nagdusa si Moises dahil sa kanila. **33** Pinasama nila ang loob ni Moises, at nagsalita siya ng masakit. **34** Hindi nila nilipol ang mga bansa gaya ng iniutos ni Yahweh sa kanila, **35** pero nakalsalamuha (sila) sa mga bansa at ginaya ang kanilang mga pamamaran. **36** at sinambang kanilang mga diyuys-diyosan, na naging patibong sa kanila. **37** Inalay nila ang kanilang mga anak na lalaki at babae sa mga demonyo. **38** Dumanak ang dugo ng mga walang kasalanan, ang dugo ng kanilang mga anak na lalaki at babae, na kanilang inalay sa diyusdiyosan ng Canaan, at nilapastangan nila ang lupain sa pagdanak ng dugo. **39** Nadungisan (sila) dahil sa kanilang mga gawa; sa kanilang mga kilos, katulad (sila) ng mga babaeng bayaran. **40** Kaya nagalit si Yahweh sa kaniyang bayan, at hinamak niya ang kaniyang sariing bayan. **41** Biniyaki niya (sila) sa kamay ng mga bansa, at pinamunuan (sila) ng mga napopoot sa kanila. **42** Inapi (sila) ng kanilang mga kaaway, at (sila) ay pinasakop sa kanilang kapangyarihan. **43** Maraming beses, pumunta siya para tulungan (sila) pero nanatili silang naghihimagsik at ibinaba (sila) dahil sa sarili nilang kasalanan. **44** Gayumpaman, biniryan niya ng pansi ang kanilang kahirapan nang narining niya ang kanilang daing para sa tulong. **45** Inalala niya ang kaniyang pangako at nahabag dahil sa kaniyang katapanan sa tipan. **46** Dinulot niya na maawa sa kanila ang lahat ng kanilang mga mananakop. **47** Iilitas mo kami, Yahweh, aming Diyos. Tipunin mo kami mula sa mga bansa para magbigay kami ng pasasalamat sa iyong banal na pangalan at luwalhati sa iyong mga papuri. **48** Si Yahweh nawa, ang Diyos ng Israel, ay purihin mula sa lahat ng panahon. Ang lahat ng tao ay sumagot ng, "Amen." Purihin si Yahweh. Ikalimang Aklat

107 Magpasalamat kay Yahweh, dahil sa kaniyang kabutihan at ang kaniyang katapanan sa tipan ay mananatili magpakailanman. **2** Hayang magsalita ang mga tinubos ni Yahweh, ang kaniyang mga sinagip mula sa kapangyarihan ng kaaway. **3** Tinipon niya (sila) mula sa ibang mga lupain ng dayuhan, mula sa silangan at kanluran, mula sa

hilaga at mula sa timog. **4** Naligaw (sila) sa ilang sa disyertong daan at walang lungsod na natagpuan para matirhan. **5** Dahil gutom at uhaw (sila) nanghina (sila) sa kapaguran. **6** Pagkatapos tumawag (sila) kay Yahweh sa kanilang pagkabalisa, at sinagip niya (sila) mula sa kagipitan. **7** Pinangunahan niya (sila) sa tuwid na landas para mapunta (sila) sa lungsod para manirahan. **8** O papupurihan si Yahweh ng mga tao dahil sa kaniyang katapatan sa tipan at para sa mga kamangha-manghang bagay na kaniyang ginawa sa sangkatauhan! **9** Dahil panapawi niyang pananabik nilang mga nauuhaw, at ang mga pagnanasa nilang mga gutom ay kaniyang pinupuno ng magagandang bagay. **10** Naupo ang ilan sa kadiliman at sa lumbay, mga bilanggo sa kalungkutan at pagkagapos. **11** Dahil nagrebeldé (sila) laban sa salita ng Diyos at tinanggihan ang tagubilin ng nasa Kataas-taasan. **12** Ibinaba niya ang kanilang mga puso sa paghihirap; Natisos (sila) at wala ni isa ang tumulong sa kanila. **13** Kaya tumawag (sila) kay Yahweh sa kanilang problema at inalis niya (sila) mula sa kanilang kagipitan. **14** Inalis niya (sila) mula sa kadiliman at lumbay at nilagot ang kanilang pagkakatali. **15** Magpupuri ang mga taong iyon kay Yahweh dahil sa kaniyang katapatan sa tipan at para sa mga kamangha-manghang bagay na kaniyang ginawa sa sangkatauhan! **16** Dahil winasak niya ang mga tarangkahang na tanso at pinutol ang mga bakal na rehas. **17** Hangan (sila) sa kanilang suwai na mga pamamararaat na naghinirap dahil sa kanilang mga kasalan. **18** Nawalan (sila) ng pagnanais na kumain ng kahit na anong pagkain at napalapit (sila) sa mga tarangkahang ng kamatayan. **19** Kaya (sila) ay tumawag kay Yahweh sa kanilang problema at inalis niya (sila) mula sa kagipitan. **20** Ipinadala niya ang kaniyang salita at pinagdagil (sila) at sinagip niya (sila) mula sa kanilang pagkawasak. **21** Papupurihan nang mga taong iyon si Yahweh dahil sa kaniyang katapatan sa tipan at dahil sa mga kamangha-manghang bagay na kaniyang ginawa para sa sangkatauhan! **22** Hayaan mo silang maghandog ng pasasalamat at magpahayag ng kaniyang mga ginawa sa pag-aawitan. **23** Naglakbay ang iba sa dagat sa barko at nagnegosyo sa ibang bansa. **24** Nakita nila ang mga gawa ni Yahweh at kaniyang kababalaghan sa mga dagat. **25** Dahil ipinag-utos niya at ginising ang hangin ng bagyo na nagsapaon sa karagatan. **26** Umabot ito sa himpapawid; bumabo (sila) sa pinakamalilim na lugar. Ang kanilang mga buhay ay nalusaw ng pagkabalisa. **27** Nayanig (sila) at sumuray-suray tulad ng mga lasinggero at (sila) ay nasa dulo ng kanilang diwa. **28** At tumawag (sila) kay Yahweh sa kanilang problema at inalis niya (sila) sa kanilang pagkabalisa. **29** Pinayapa niya ang bagyo at pinatahimik ang mga alon. **30** Nagdiwang (sila) dahil kumalma ang dagat at dinala niya (sila) sa nais nilang daungan. **31** Nawa papupurihan ng mga taong iyon si Yahweh dahil sa kaniyang katapatan sa tipan at dahil sa mga kamangha-manghang bagay na kaniyang ginawa para sa sangkatauhan! **32** Hayaan silang dakilain siya sa pagtitipon ng mga tao at papurihan siya sa samahan ng mga nakatatanda. **33** Ginagawa niyang ilang ang mga ilog, tuyong lupa ang mga bukal na tubig, **34** at tigang na lupa ang matabang lupa dahil sa kasamaan ng mga tao rito. **35** Ginagawa niyang paliguan ang ilang at mga bukal na tubig ang tuyong lupa. **36** Doon pinapatira niya ang nagugutom at (sila) ay nagtayo ng isang lungsod para tirahan. **37** Gumagawa (sila) ng isang lungsod para maglagay ng bukirin para taniman ng ubasan, at para mamunga ito ng masaganang ani. **38** Pinagpala niya (sila) para maging napakarami. Hindi niya hinayaan ang kanilang mga baka na mabawasan ng bilang. **39** Nawala (sila) at ibinaba sa pamamagitan ng kagipitan at paghihirap. **40** Nagbuhos siya ng galit sa mga pinuno at nagdulot sa kanila na maligaw sa ilang, kung saan walang mga daan. **41** Pero iniingatan niya ang nangangailangan mula sa sakit at inilagaan ang kaniyang mga pamilya tulad ng isang kawan. **42** Makikita ito ng matuwid at magdiriwang at mananahimik ang kasamaan. **43** Dapat tandaan ng sinuman ang mga bagay na ito at magnilay-nilay sa tipan na pagkilos ni Yahweh.

108 Nakatuon ang aking puso, O Diyos; aawit ako, oo, aawit ako ng mga papuri kasama ng aking naparangalang puso. **2** Gising, lira at alpa; gigisingin ko ang madaling araw. **3** Magbibigay ako ng pasasalamat sa iyo, Yahweh, sa gitna ng mamamayan; aawit ako ng mga papuri sa iyo sa mga bansa. **4** Dahil ang iyong katapatan sa tipan ay dakila sa ibabaw ng kalangitan; at ang iyong pagiging mapagkakatiwalawaan ay umaabot sa himpapawid. **5** Itanghal ka, O Diyos, sa ibabaw ng kalangitan, at nawa ang iyong kaluwalhatian ay maparangalan sa buong mundo. **6**

Para ang iyong mga minahal ay maligtas, sagipin mo kami ng iyong kanang kamay at sagutin kami. **7** Nagsalita ang Diyos sa kaniyang kabanalan; "Magdiriwang ako; hahatin ko ang Shekem at hahatiin ang lambak ng Sucot. **8** Akin ang Gilead, at akin ang Manases; akin rin ang salakot ang Efraim; ang Juda ang aking setro. **9** Ang Moab ang aking palanggana; sa Edom itatapon ko ang aking sapatatos; sisigaw ako sa pagtatacupay dahil sa Filistia. **10** Sino ang magdadala sa akin sa matatag na bayan? Sino ang papatrubay sa akin sa Edom?" **11** O Diyos, hindi mo kami tinilikuran? Hindi ka pumunta sa digmaan kasama ng aming mga sundalo. **12** Bigyan mo kami ng tulong laban sa kaaway, dahil walang saysay ang tulong ng tao. **13** Magtatagcupay kami sa tulong ng Diyos; tatapakan niya ang aming mga kaaway.

109 Diyos na aking pinupuri, huwag kang manahimik, **2** dahil nilulusob ako ng masasama at mapanlinlang; nagsasabi (sila) ng mga kasingnalingan laban sa akin. **3** Pinailibutan nila ako at nagsasabi nang mga bagay na nakamumuhi, at nilulusob nila ako nang walang dahilan. **4** Kapalit ng pag-ibig ko ay ang paninirang-puri nila, pero ipinapanalangin ko (sila). **5** Ginantihan nila ako ng kasamaan para sa kabutihan at namumuhi (sila) sa aking pag-ibig. **6** Maghirang ka ng masamang tao sa kaaway na katulad nila; magtagala ka ng tagapagbintang para tumayo sa kaniyang kanang kamay. **7** Kapag siya ay hinatulan, nawa mapatunay siyang may-sala; nawa maituring na makasalan ang kaniyang panalangin. **8** Nawa umiigsi ang kaniyang mga araw; nawa may ibang kumaha ng kaniyang katungkulanan. **9** Nawa ang kaniyang mga anak ay mawalan ng ama, at nawa ang kaniyang asawang babae ay maging balo. **10** Nawa mahibang at magmakaawa ang kaniyang mga anak, na nanghihingi ng limos sa kanilang pag-alis sa kanilang wasak na tahanan. **11** Nawa kunin ng pinagkakautangan ang lahat ng kaniyang pag-aari; nawa nakawin ng mga dayuhan ang kaniyang kinikita. **12** Nawa walang sinuman ang mag-abot ng kabutihan sa kanya; nawa walang sinuman ang magkaroon ng awa sa kaniyang mga anak na walang ama. **13** Nawa ang kaniyang mga anak ay mawala; nawa ang kanilang mga pangalan ay mabura sa susunod na salinlahi. **14** Nawa mabanggit ang kasalan ng kaniyang mga ninuno kay Yahweh; at nawa ang kasalan ng kaniyang ina ay hindi malimutan. **15** Nawa ang kanilang pagkakasala ay palaging nasa harapan ni Yahweh; nawa buruin ni Yahweh ang kanilang alala mula sa mundong ito. **16** Nawa gawin ito ni Yahweh dahil ang taong ito ay hindik kailanman nag-abala na magpakita ng kahit anong katapatan sa tipan, pero sa halip ay ginugulo ang mga api, mga nangangailangan, at mga pinanghinaan ng loob sa kamatayan. **17** Inibig niya ang pagsusumpa; nawa bumalik ito sa kanya. Kinasuklamani niya ang pagpapala; nawa walang pagpapala ang dumating sa kanya. **18** Sinuotan niya ang kaniyang sarili ng sumpa bilang kaniyang damit, at ang kaniyang sumpa ay pumasok sa kaniyang kalooaan gaya ng tubig, gaya ng langis sa kaniyang mga buto. **19** Nawa ang mga sumpa ay maging gaya ng mga damit na kaniyang sinusut para balutan ang kaniyang sarili, gaya ng sinturon na palagi niyang suot-suot. **20** Nawa ito ang maging gantimpala ng aking mga tagapagbintang mula kay Yahweh, mga nagsasabi ng masasamang bagay tungkol sa akin. **21** Yahweh aking Panginoon, pakitunguhan mo ako nang mabuti alang-alang sa ngalan mo. Dahil ang iyong katapatan sa tipan ay mabuti, iligtas mo ako. **22** Dahil sa ako ay naaapi at nangangailangan, at ang aking puso ay sugatan. **23** Naglalaho ako gaya ng anino sa gabi; niyugyg ako gaya ng isang balang. **24** Humina ang aking mga tuhod mula sa pag-aayuno; nagiging balat at buto na ako. **25** Hinamak ako ng mga nagbibintang sa akin; kapag nakikita nila ako, iniling nila ang kanilang mga ulo. **26** Tulungan mo ako, O Yahweh na aking Diyos; iligtas mo ako sa pamamagitan ng iyong katapatan sa tipan. **27** Nawa malaman nila na ito ay iyong gawain, na ikaw, Yahweh ang gumawa nito. **28** Kahit sumpain nila ako, pakiusap pagpalain mo ako; kapag sinalakay nila ako, nawa (sila) ay mapahiya, pero nawa ang iyong lingkod ay magalak. **29** Nawa ang mga kaaway ko ay mabalutan ng kahihiyahan; nawa suotin nila ang kanilang kahihiyahan gaya ng isang balabal. **30** Sa pamamagitan ng aking bibig magbibigay ako ng labis na pasasalamat kay Yahweh; pupurihin ko siya sa gitna ng maraming tao. **31** Dahil siya ay tatayo sa kanang kamay ng nangangailangan, para iligtas siya mula sa mga nanghuhusga sa kanya.

110 Sinabi ni Yahweh sa aking panginoon, "Umupo ka sa aking kanan kamay hanggang ang iyong mga kaaway ay gawin kong iyong tuntungan." 2 Hahawakan ni Yahweh ang setro ng iyong kalakasan mula sa Sion; mamuno ka sa iyong mga kaaway. 3 Ang iyong bayan ay susunod sa iyo sa banal na kasuotan ng kanilang sariling kaloooban sa araw ng iyong kapangyarihan; mula sa sinapupunan ng bukang liwayway ang iyong pagkabata ay mapapasaayo gaya ng hamog. 4 Sumumpa si Yahweh, at hindi magbabago. "Ikaw ay isang pari magpakailanman, zyon sa paraan ni Melkisedek." 5 Ang Panginoon ay nasa iyong kanan kamay. Papatayin niya ang mga hari sa araw ng kaniyang galit. 6 Hahatulan niya ang mga bayan; pupunin niya ang lugar ng digmaan ng mga bangkay; papatayin niya ang mga pinuno ng maraming mga bansa. 7 Linom siya sa batis sa tabi ng daan, at pagkatapos ay ititingala niya ang kaniyang ulo pagkatapos ng tagumpay.

111 Purihin si Yahweh. Magbibigay ako ng pasasalamat kay Yahweh ng buong puso sa kapulungan ng matutuwid, sa kanilang pagtitipon. 2 Ang mga gawain ni Yahweh ay dakila, nananabik na hinintay ng lahat nang nagnanais sa kanila. 3 Ang kaniyang mga gawain ay dakila at maluwalhati, at ang kaniyang katuwiran ay mananatili magpakailanman. 4 Gumagawa siya ng mga kahanga-hangang mga bagay na maaalala; si Yahweh ay mapagbigay-loob at maawain. 5 Nagbibigay siya ng pagkain sa kaniyang tapat na mga tagasurod. Palagi niyang inaalala ang kaniyang tipan. 6 Ipinamalas niya ang kaniyang makapangyarihang mga gawa sa kaniyang bayan sa pamamagitan ng pagbibigay sa kanila ng mana sa mga bansa. 7 Ang mga gawain ng kaniyang mga kamay ay mapagkakatiwalaan at makatarungan; lahat ng kaniyang mga tagubilin ay maaasahan. 8 Pinatatak (sila) magpakailanman, para masiyasat nang tapat at nang wasto. 9 Nagbigay siya ng tagumpay sa kaniyang bayan; itinalaga niya ang kaniyang tipan magpakailanman; banal at kahanga-hanga ang kaniyang pangalan. 10 Ang paranganan si Yahweh ay simula ng karunungan; ang mga gumagawa ng kaniyang mga tagubilin ay mayroong mabuting pang-unawa. Ang kaniyang kapurihan ay mananatili magpakailanman.

112 Purihin si Yahweh. Mapalad ang tao na sumusunod kay Yahweh, na siyang labis na nagagalak sa kaniyang mga kautusan. 2

Ang kaniyang mga kaupo-apuhan ay magiging makapangyarihan sa mundo; ang salinlahi ng maka-diyos ay pagpapalain. 3 Kasagaranan at kayaamanan ay nasa kaniyang tahanan; ang kaniyang katuwiran ay mananatili magpakailanman. 4 Nagliliwanag ang ilaw sa kadiliman para sa maka-diyos; siya ay mapagbigay-loob, maawain, at makatarungan. 5 Umaayos ang buhay ng taong nakikitungo nang may kahabagan at nagpapahiram ng salapi, ng nagsasagawa ng kaniyang mga gawain nang may katapanan. 6 Dahil siya ay hindi kailanman matitining; ang matuwid ay maaalala magpakailanman. 7 Hindi siya natatakot sa masamang balita; siya ay panatag at nagtitiwala kay Yahweh. 8 Mapayapa ang kaniyang puso, walang takot, hanggang siya ay magtagumpay laban sa kaniyang mga kaaway. 9 Bukas-palad siyang nagbibigay sa mga mahihirap; ang kaniyang katuwiran ay nananatili magpakailanman; siya ay maitataas nang may karanganan. 10 Makikita ito ng masamang tao at magagalit; magngangalit ang kaniyang mga ngipin at matutunaw; ang pagnanais ng masasama ay mawawala.

113 Purihin si Yahweh. Purihin siya, kayong mga lingkod ni Yahweh; purihi ang pangalan ni Yahweh. 2 Pagpalain ang pangalan ni Yahweh, ngayon at magpakailanman. 3 Mula sa pagsikat ng araw hanggang sa paglubog nito, ang pangalan ni Yahweh ay dapat papurihan. 4 Itataas sa lahat ng mga bansa si Yahweh, at umaabot hanggang kalangitan ang kaniyang kaluwalhatian. 5 Sino ang katulad ni Yahweh ang ating Diyos, na nakaupo sa kataas-taasan, 6 na nakatingin sa langit at sa lupa? 7 Ibinabangon niya ang mahihirap mula sa alabok at itinataas ang nangangailangan mula sa bunton ng abo, 8 para siya ay makaupo kasama ng mga prinsipe, mga prinsepe ng kaniyang bayan. 9 Binibigyan niya ng upuan ang babaeng baog na nasa bahay tulad ng isang masayahing ina ng mga anak. Purihin si Yahweh.

114 Nang lumabas ang Israel sa Ehipto, ang sambahayan ni Jacob mula sa mga dayuhan na iyon, 2 ang Juda ang naging banal

niyang lugar, ang Israel ang kaniyang kaharian. 3 Nakita ito ng dagat, at tumakas ito; umatras ang Jordan. 4 Ang mga bundok ay lumukso na parang mga tupa, ang mga burol ay lumukso na parang mga batang tupa. 5 Bakit ka tumakas, O dagat? Jordan, bakit ka tumakas? 6 mga bundok, bakit kayo lumukso na parang mga tupa? Kayong maliliit na burol, bakit kayo lumukso na parang batang tupa? 7 Mayang ka, O lupa, sa harap ng Panginoon, sa presensiya ng Diyos ni Jacob. 8 Ginawa niyang lawa ng tubig ang malaking bato, ginawa niyang bukal ng tubig ang matigas na bato.

115 Huwag sa amin, O Yahweh, huwag sa amin, pero sa iyong pangalan maibigay ang karangalan, dahil sa iyong katapatan sa tipan. 2 Bakit sasabihin ng mga bansa, "Saan naroon ang kanilang Diyos?" 3 Ang aming Diyos ay nasa langit; ginagawa niya ang kaniyang maibigan. 4 Ang diyos-diyosan ng mga bansa' ay pilak at ginto, gawa sa mga kamay ng mga tao. 5 Silang mga diyos-diyosang ay may mga bibig, pero (sila) ay hindi nagsasalita; mayroon silang mga mata, pero hindi (sila) nakakakita; 6 mayroong silang mga tainga, pero hindi (sila) nakakarinig; mayroon silang mga ilong, pero hindi (sila) nakakaamoy; 7 Mayroon silang mga kamay, pero hindi (sila) nakakararamdaman; mayroon silang mga paa, pero hindi (sila) nakakalakad; ni hindi nila magawang magsalita sa kanilang mga bibig. 8 Silang mga gumawa sa kanila ay tulad nila, gaya ng lahat ng nagtitiwala sa kanila. 9 O Israel, magtiwala kayo kay Yahweh; siya ang iyong saklolo at kalasag. 10 Ang tanan ni Aaron, magtiwala kayo kay Yahweh; siya ang iyong saklolo at kalasag. 11 Kayong gumagalang kay Yahweh, magtiwala sa kaniya; siya ang iyong saklolo at kalasag. 12 Pinapansin at pagpapalain tayo ni Yahweh; kaniyang pagpapalain ang sambahayan ng Israel; kaniyang pagpapalain ang sambahayan ni Aaron. 13 Kaniyang pagpapalain ang nagpaparangal sa kaniya, kapwa bata at matanda. 14 Nawa palalquin ni Yahweh ang inyong bilang ng higit pa, kayo at ang inyong mga kaupo-apuhan. 15 Pagpalain kayo ni Yahweh, na siyang gumawa ng langit at lupa. 16 Ang kalanditan ay kay Yahweh; pero ang lupa ay kaniyang ibinigay sa sangkatauhan. 17 Ang patay ay hindi magpupuri kay Yahweh, ni simunang bumaba sa katahimikan; 18 Pero aming pagpapalain si Yahweh ngayon at magpakailanman. Purihin si Yahweh.

116 Mahal ko si Yahweh dahil naririnig niya ang aking tingit at mga pakiusap para sa awa. 2 Dahil siya ay nakinig sa akin, ako ay tatawag sa kaniya habang ako ay nabubuhay. 3 Ang mga tali ng kamatayan ay pinaligiran ako, at ang mga patibong ng Sheol ay nasa harapan ko; aking nadama ang hapis at kalungkutan. (*Sheol h7585*) 4 Pagkatapos tumawag ako sa pangalan ni Yahweh: "Pakuusap O Yahweh, iligtas mo ang buhay ko." 5 Maawain at makatarungan si Yahweh; ang ating Diyos ay mahabagin. 6 Pinagtatanggol ni Yahweh ang walang muwang; ako ay ibinaba, at kaniyang iniligtas. 7 Maaaring bumalik ang aking kaluluwa sa lugar ng kaniyang kapahingahan, dahil si Yahweh ay naging mabuti sa akin. 8 Dahil iniligtas mo ang buhay ko mula sa kamatayan, at ang mata ko mula sa mga luha, at ang mga paa ko mula sa pagkatisod. 9 Maglilingkod ako kay Yahweh sa lupain ng mga buhay. 10 Naniwala ako sa kaniya, kahit sinabi kong "Lubha akong nahirapan." 11 Padalos-dalos kong sinabing, "Lahat ng tao ay mga sinungaling." 12 Paano ako makakabayad kay Yahweh sa lahat ng kabutuan niya sa akin? 13 Aking itataas ang saro ng kaligtasan, at tatawag ako sa pangalan ni Yahweh. 14 Aking tutuparin ang mga panata ko kay Yahweh sa harapan ng kaniyang buong bayan. 15 Mahalaga sa paninig ni Yahweh ang kamatayan ng kaniyang mga santo. 16 O Yahweh, tunay nga, ako ay iyong lingkod; ako ang iyong lingkod, na anak ng iyong lingkod na babae; iyong kinalag ang aking mga pagkakatali. 17 Aking iaalay sa iyo ang handog na pasasalamat at tatawag sa pangalan ni Yahweh. 18 Aking tutuparin ang mga panata ko kay Yahweh sa harapan ng kaniyang buong bayan, 19 sa mga silid ng tahanan ni Yahweh, sa inyong kalagitnaan, sa Jerusalem. Purihin si Yahweh.

117 Purihin si Yahweh, lahat ng bansa; siya ay parangan, lahat ng mga tao. 2 Dahil ang kanyang katapatan sa tipan ay dakila para sa atin, at ang pagiging mapagkakatiwalaan ni Yahweh ay mananatili magpakailanman. Purihin si Yahweh.

118

Magpasalamat kay Yahweh, dahil siya ay mabuti, ang kaniyang katapatan sa tipan ay magpakailanman. 2 Hayaang magsabi ang Israel, "Ang kaniyang katapatan sa tipan ay manananatili magpakailanman. 3 Hayaang magsabi ang sambahayan ni Aaron, "Ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakailanman. 4 Hayaang magsabi ang mga matapat na tagasundin ni Yahweh, "Ang kaniyang katapatan sa tipan ay manananatili magpakailanman." 5 Sa aking pagdurusua ay tumawag ako kay Yahweh; sinagot ako ni Yahweh at pinaluna ako. 6 Si Yahweh ay kasama ko; hindi ako matatakot; among magagawa ng tao sa akin? 7 Si Yahweh ay katulong ko sa aking panig: kaya nakikita ang tagumpay ko sa kanila na napoopot sa akin. 8 Mas mabuting kumanlong kay Yahweh kaysa magtiwala sa tao. 9 Mas mabuting magkubli kay Yahweh kaysa magtiwala sa mga tao. 10 Nakalibot sakin ang buong bansa; sa pangalan ni Yahweh ay pinutol ko (sila) 11 Ako ay pinalibutan nila; oo, ako ay pinalibutan nila; sa pangalan ni Yahweh ay pinutol ko (sila) 12 Ako ay pinalibutan nila na parang mga bubuyog; (sila) ay mabilis na naglalo na parang apoy sa gitna ng mga tinik; sa pangalan ni Yahweh ay pinutol ko (sila) 13 Nilusob nila ako para patumbahan, pero tinulungan ako ni Yahweh. 14 Kalakasan at kagalakan ko si Yahweh, at siya ang nagligtas sa akin. 15 Ang sigaw ng galaganang tagumpay ay narinig sa mga tolda ng matuwid; ang kanang kamay ni Yahweh ay nananakop. 16 Ang kanang kamay ni Yahweh ay itinaas; ang kanang kamay ni Yahweh ay nananakop. 17 Hindi ako mamamatay, pero mabubuhay at magpapahayag ako ng mga gawa ni Yahweh. 18 Pinarusahan ako ng malupit ni Yahweh; pero hindi niya ako inilagay sa kamatayan. 19 Buksan para sa akin ang mga tarangkahang katuviran; pasokapako sa kanila at magpapasalamat kay Yahweh. 20 Ito ang tarangkahang ni Yahweh; ang mga matuwid ay papasok dito. 21 Ako ay magpapasalamat sa iyo dahil sinagot mo ako, at ikaw ang naging kaligtasan ko. 22 Ang bato na tinanggihan ng mga nagtayo ay naging panulukang bato. 23 Ito ay gawa ni Yahweh; kagila-gilalas ito sa harap ng ating mga mata. 24 Ito ang araw na kumilos si Yahweh; tayo ay magalak at magsaya. 25 Pakiusap, O Yahweh, bigyan mo kami ng tagumpay! Pakiusap, O Yahweh, bigyan mo kami ng tagumpay! 26 Pagpapalain siyang dumarating sa pangalan ni Yahweh; pinaggapala ka namin mula sa tahanan ni Yahweh. 27 Si Yahweh ay Diyos, at binigyan niya kami ng liwanag; itali ninyo ang handog ng mga panali sa mga sungay ng altar. 28 Ikaw ang aking Diyos, at magpapasalamat ako sa iyo; ikaw ang aking Diyos, ikaw ang aking itataas. 29 O, magpasalamat kay Yahweh; dahil siya ay mabuti; ang kaniyang katapatan sa tipan ay manananatili magpakailanman.

119

Mapalad silang malinis ang mga kaparaanen, silang lumalakad ayon sa batas ni Yahweh. 2 Mapalad silang pinapanatili ang kaniyang banal na mga kautusan, silang buong pusong naghahanap sa kaniya. 3 Wala silang ginagawang kamalian; lumalakad (sila) sa kaniyang mga kaparaanen. 4 Inutusan mo kaming ingatan ang iyong mga tagubilin para masunod namin ito nang mabuti. 5 O, tatatag ako sa pagsunod sa iyong mga alituntunin! 6 Pagkatapos, hindi ako malalagay sa kahiiyan kapag iniisip ko ang lahat ng iyong mga kautusan. 7 Taos-puso akong magpapasalamat sa iyo kapag ang matuwid mong mga utes ay natutunan ko. 8 Susundin ko ang iyong mga alituntunin; huwag mo akong iwanang nag-iisa. BETH 9 Paano pananatilihing dalisay ng isang kabataan ang kaniyang landas? Sa pamamagitan ng pagsunod sa iyong salita. 10 Busong puso kitang hahanapin; huwag mo akong hayaang malihis mula sa iyong mga kautusan. 11 Iningatan ko ang iyong salita sa aking puso para hindi ako magkasala laban sa iyo. 12 Purihin ka, O Yahweh; ituro mo sa akin ang iyong mga alituntunin. 13 Ipinalahayag ng aking bibig ang lahat nang matuwid na utes na ipinakita mo. 14 Nagagalak ako sa paglakad sa mga utes mo sa tipan higit pa sa lahat ng kayamanan. 15 Pagninilayan ko ang iyong mga tagubilin at bibigyang-pansin ang mga kaparaanen mo. 16 Nasisiyahan ako sa iyong mga alituntunin; salita mo ay hindi ko kailimutan. GIMEL. 17 Magin mabuti ka sa iyong lingkor para mabuhay ako at mapanatili ang iyong salita. 18 Buksan mo ang aking mga mata para makita ko sa batas mo ang mga kahanga-hangang bagay. 19 Isa akong dayuhan sa lupain, huwag mong itago ang mga kautusan mo sa akin. 20 Dinidurog ang mga nasa ko ng pananabik na malaman ang matuwid mong mga utes sa lahat ng oras. 21 Itinutuwid mo ang mga mapagmataas, ang mga isinumpa at ang mga naligaw mula sa iyong mga kautusan. 22 Ilayo mo ako mula sa kahiiyan at panghahamak dahil sinunod ko ang mga utes

mo sa tipan. 23 Kahit na pinagpaplanuhan ako ng masama at sinisiraan ng mga namumuno, pinag-isipan nang mabuti lingkor mo ang iyong mga alituntunin. 24 Ang mga utes mo sa tipan ang kasiyahan ko, at ito ang aking mga tagapayo. DALETH 25 Nakakapit sa alabok ang buhay ko! Bigyan mo ako ng buhay sa pamamagitan ng salita mo. 26 Sinabi ko sa iyo ang aking mga kaparaanen at tinugon mo ako; ituro mo sa akin ang iyong mga alituntunin. 27 Ipaunawa mo sa akin ang mga kaparaanen ng mga tagubilin mo, para mapag-isipan ko nang mabuti ang mga kamanghang katuruan mo. 28 Tinabunan ako ng kalungkutan! Palakasin mo ako sa pamamagitan ng iyong salita. 29 Ilayo mo ako sa landas ng pandaraya; magililiw mong ituro sa akin ang iyong batas. 30 Pinili ko ang landas ng katapatan; lagi kong ginagawa ang matuwid mong mga utes. 31 Kumakapit ako sa mga utes mo sa tipan; huwag mo akong hayaang mapahiya, Yahweh. 32 Tatakbo ako sa landas ng mga kautusan mo dahil pinataba mo ang aking puso na gawin ito. HE. 33 Ituro mo, Yahweh, ang pamamaaran ng iyong mga alituntunin, at iingatan ko ang mga ito hanggang sa katapusan. 34 Bigyan mo ako ng pang-unawa at iingatan ko ang iyong utes; buong puso ko itong susundin. 35 Gabayan mo ako sa landas ng mga kautusan mo dahil nasisiyahan akong lumakad dito. 36 Akayin mo ang aking puso sa iyong tipan at ilayo mula sa mga bagay na hindi makatuwiran. 37 Ibalong mo aking mga mata mula sa pagtingin sa mga bagay na walang halaga; pasiglahin mo ako sa mga kaparaanen mo. 38 Tuparin mo alang-alang sa iyong lingkor ang mga pangakong ginawa mo para sa mga nagpaparangal sa iyo. 39 Alisin mo sa akin ang mga panlalait na kinatatakutan ko, dahil mabuti ang matuwid mong paghatol. 40 Tingnan mo, nananabik ako para sa iyong tagubilin; panatilhin mo akong buhay sa pamamagitan ng iyong matuwid na pagpapalaya. VAV. 41 Iparanas mo sa akin, Yahweh, ang pag-ibig mong hindi nagmamaliw— ang kaligtasan mo ayon sa iyong pangako; 42 para may itutugon ako sa mga hangungutya sa akin, dahil nagtitwala ako sa iyong salita. 43 Huwag mong alisin sa aking bibig ang salita ng katotohanan, dahil naghintay ako para sa matuwid mong mga utes. 44 Patuloy kong susundin ang iyong batas magpakaillanpan. 45 Maglalakad ako nang ligtas, dahil hinahanaan ko ang iyong mga tagubilin. 46 Magsasalita ako tungkol sa mga banal mong utes sa harap ng mga hari at hindi mahihiya. 47 Nasisiyahan ako sa iyong mga kautusan, na lubos kong minamahala. 48 Itataas ko ang aking mga kamay sa iyong mga kautusan, na aking minamahala. Pag-isipan kong mabuti ang iyong mga alituntunin. ZAYIN. 49 Alalahanin mo ang mga ipinangako mo sa iyong lingkor dahil binigyan mo ako ng pag-asawa. 50 Ito ang kaaliwan ko sa aking paghirip: na pinapanatili akong buhay ng pangako mo. 51 Hinahamak ako ng mga mapagmalaki, pero hindi ako tumalikod sa iyong batas. 52 Inisip ko ang tungkol sa mga matuwid mong utes noong unang panahon, Yahweh, at inaiwil ko ang aking sarili. 53 Napuno ako ng matinding galit dahil sa mga masasama na hindi sumusunod sa iyong batas. 54 Ang mga alituntunin mo ang naging mga awit ko sa bahay na pansamtala kong tinitirhan. 55 Inisip ko ang pangalan mo sa gabi, Yahweh, at iniiingatan ang iyong batas. 56 Ito ang naging gawain ko dahil sinunod ko ang mga tagubilin mo. HETH. 57 Si Yahweh ang kabahagi ko; napagpasiyahan kong sundin ang kaniyang mga salita. 58 Buong puso kong hinihiling ang iyong kagandahang-loob; maging mahabagin ka sa akin gaya ng pinangako ng iyong salita. 59 Siniyasat ko ang aking mga pamumuhay at binaling ko ang aking mga paa sa iyong mga utes. 60 Nagmamamadali ako at hindi ipinagpalibin ang pagsunod sa iyong mga kautusan. 61 Nabigat ako ng lubid ng masasama; hindi ko kinalimutan ang iyong batas. 62 Bumabangon ako nang hatiggabi para magpapasalamat sa iyo dahil sa matuwid mong mga utes. 63 Kasamahan ako ng lahat ng mga nagpaparalay sa iyo, ng lahat nang mga sumusunod sa mga tagubilin mo. 64 Ang mundo, Yahweh, ay puno ng katapatan mo sa tipan; ituro mo sa akin ang iyong mga alituntunin. TETH 65 Gumawa ka ng kabutihan sa iyong lingkor, Yahweh, sa pamamagitan ng iyong salita. 66 Turuan mo ako ng tamang pagpapasya at pang-unawa, dahil naniniwala ako sa mga kautusan mo. 67 Bago ako nasaktan, nailigaw ako, pero ngayon, sumusunod ako sa salita mo. 68 Mabuti ka at ikaw lang ang siyang gumagawa ng kabutihan; ituro mo sa akin ang iyong alituntunin. 69 Siniiraan ako sa mga kasinungalingan ng mayayabang, pero buong puso kong pinapanatili ang mga tagubilin mo. 70 Tumigas ang kanilang mga puso, pero nasisiyahan ako sa batas mo. 71 Nakabubuti para sa akin na naghirap ako para matutunan ko ang mga alituntunin mo. 72 Mas mahalaga ang mga tagubilin mula sa iyong bibig kaysa sa libo-libong piraso

ng ginto at pilak. YOD **73** Ang mga kamay mo ang gumawa at humubog sa akin; bigyan mo ako ng pang-unawa para matutunan ko ang mga kautusan mo. **74** Matutuwa ang mga nagpaparangal sa iyo kapag nakikita nila ako dahil nakatago ako ng pag-aso sa iyong salita. **75** Alam ko, Yahweh, na makatarungan ang mga utes mo, at sa kapatatan ito, pinahirapan mo ako. **76** Hayaan mong aliwin ako ng katapanan mo sa tipan gaya ng ipinangako mo sa iyong lingkod. **77** Kahabagan mo ako para mabuhay ako, dahil ang batas mo ang kasiyahan mo. **78** Hayaan molog malagay sa kahiyahan ang mga mapagmalaki, dahil siniraan nila ako; pero magniniyal ako sa mga tagubilin mo. **79** Nawa bumalik sa akin ang mga nagpaparangal sa iyo, silang mga nakakaalam ng mga utes mo sa tipan. **80** Maging malinis nawa ang aking puso na may paggalang sa mga alituntunin mo para hindi ako malagay sa kahiyahan. KAPH. **81** Nanghihina ako nang may pananabik na ako ay iyong sagipin! Umaasa ako sa iyong salita! **82** Nananabik ang aking mga mata na makita ang iyong pinangako; kailan mo kaya ako aliwin? **83** Dahil naging tulad ako ng pinauusukang sisidlan ng alak; hindi ko kinakalimutan ang iyong mga alituntunin. **84** Gaano katagal ito pagtitisan ng iyong lingkod; kailan mo hahatulan ang mga umuusig sa akin? **85** Naghukay ng malalin ang mga mapagmalaki para sa akin, na nilalabag ang iyong batas. **86** Lahat ng mga kautusan mo ay maaasanahan; iniusig ako ng mga tao nang may kamalian; tulungan mo ako. **87** Halos tapusin nila ang buhay ko sa mundo, pero hindi ko itinakwil ang mga tagubilin mo. **88** Panatilihin mo akong buhay gaya ng ipinangako ng katapanan mo sa tipan, para maingatan ko ang sinabi mo sa mga utes mo sa tipan. LAMEDH. **89** Mananatili ang salita mo, Yahweh, magpakaikanman; matatag ang salita mo sa kalangitan. **90** Mananatili ang katapanan mo sa lahat ng salinlahi; itinatag mo ang mundo, at ito ay mananatili. **91** Nagpapatuloy hanggang ngayon ang lahat ng mga bagay, gaya ng sinabi mo sa matuwid mong mga utes, dahil mga lingkod mo ang lahat ng mga bagay. **92** Kung hindi ko naging kasiyahan ang iyong batas, namatay na sana ako sa aking paghihirap. **93** Hindi ko kailanman makakalimutan ang mga tagubilin mo, dahil sa pamamagitan nito, pinanatili mo ang buhay. **94** Ako ay sa iyo; iligtas mo ako, dahil hinahanag ko ang mga tagubilin mo. **95** Ang mga masasama ay naghahanda para ako ay sirain, pero uunawain ko ang mga utes mo sa tipan. **96** Nakita ko na may hangganan ang lahat ng bagay, pero malawak ang iyong mga kautusan at walang hangganan. MEM. **97** O iniibig ko ang iyong batas! Ito ang pinagnirilayan ko buong araw. **98** Higit akong pinatalatino ng mga kautusan mo kaysa sa mga kaaway ko, dahil lagi kong kasama ang mga kautusan mo. **99** Mayroon akong higit na pang-unawa kaysa sa lahat ng aking mga guro, dahil pinagnirilayan ko ang mga utes mo sa tipan. **100** Higit akong nakauunawa kaysa sa mga nakatatanda sa akin; dahil ito sa pagsunod ko sa iyong mga tagubilin. **101** Tumalikod ako mula sa landas ng kasamaan para masunod ko ang salita mo. **102** Hindi ako tumalikod mula sa matuwid mong mga utes dahil tinuruan mo ako. **103** Napakatamis sa aking panlasya ang iyong mga salita, oo, mas tamatis kaysa sa pulot sa aking bibig! **104** Sa pamamagitan ng mga tagubilin mo, natamo ko ang tamang pagpapasiya; kaya nga kinapootan ko ang bawat maling paraan. NUN. **105** Ang salita mo ay ilawan ng aking mga paa at liwanag para sa aking landas. **106** Nangako ako at pinagtitbay ko ito, na susundin ko ang mga utes mo. **107** Labis akong nasasaktan; panatilihin mo akong buhay, Yahweh, gaya ng ipinangako mo sa iyong salita. **108** Pakiusap, tanggapin mo Yahweh ang kusang-loob na mga alay ng aking bibig, at ituro mo sa akin ang matuwid mong mga utes. **109** Nasa kamay ko palagi ang aking buhay, pero hindi ko kinalimutan ang iyong batas. **110** Naglagay ng patibong para sa akin ang mga masasama, pero hindi ako nalgaw mula sa mga tagubilin mo. **111** Inaangkin ko ang mga utes mo sa tipan bilang aking mana magpakaikanman, dahil ito ang kagalakan ng aking puso. **112** Nakalaan ang aking puso sa pagsunod sa mga alituntunin mo magpakaikanman hanggang sa wakas. SAMEKH. **113** Galit ako sa mga walang paninindigan, pero mahal ko ang iyong batas. **114** Ikaw ang aking kubilhan at kalasag; naghiihintay ako para sa iyong salita. **115** Lumayo kayo sa akin, kayong mga gumagawa ng masama, para masunod ko ang mga kautusan ng aking Diyoys. **116** Palakasin mo ako sa pamamagitan ng iyong salita para mabuhay ako at hindi mapahiya sa aking inaasanahan. **117** Tulungan mo ako at magiging ligtas ako; lagi kong pinagnirilayan ang mga alituntunin mo. **118** Itinatkwil mo ang lahat ng mga nalilis mula sa iyong mga alituntunin, dahil mapanlinlang at hindi maaasanahan ang mga taong iyon. **119** Inaalis mo ang lahat ng masasama sa mundo katulad ng dumi;

kaya nga, minamahal ko ang banal mong mga kautusan. **120** Nangjinig ang aking katawan sa takot sa iyo, at natatakot ako sa matuwid mong mga utes. AYIN. **121** Ginagawa ko kung ano ang makatarungan at matuwid; huwag mo akong iwanan sa mga nang-aapi sa akin. **122** Siguraduhin mo ang kapakanan ng iyong lingkod, huwag mong hayaang apihin ako ng mga mapagmalaki. **123** Napapagalang aking mga mata sa paghihintay para sa iyong kaligtasan at sa matuwid mong salita. **124** Ipakita mo sa iyong lingkod ang katapanan mo sa tipan, at ituro mo sa akin ang iyong mga alituntunin. **125** Ako ay iyong lingkod; bigyan mo ako ng pang-unawa para malaman ko ang mga utes mo sa tipan. **126** Oras na para kumilos si Yahweh, dahil nilalabag ng mga tao ang iyong batas. **127** Tunay ngang minamahal ko ang iyong mga kautusan higit sa ginto, higit sa purong ginto. **128** Kaya nga, sumusunod ako nang mabuti sa lahat ng mga tagubilin mo, at napopoot ako sa bawat landas ng kamalian. PE. **129** Kahanga-hanga ang mga patakaran mo, kaya nga sinusundin ko ang mga ito. **130** Ang paglalahad ng mga salita mo ay nagbibigay ng liwanag; nagbibigay ito ng pang-unawa sa mga hindi naturuan. **131** Binubeksan ko ang aking bibig at humihingad dahil nananabik ako para sa mga kautusan mo. **132** Humarap ka sa akin at mahabag, gaya ng lagi mong ginagawa para sa mga nagmamahal sa iyong pangalan. **133** Akayin mo ang aking mga yapak sa pamamagitan ng iyong salita; huwag mong hayaang pamunuan ako ng kahit anong kasalanan. **134** Tubusin mo ako mula sa pang-aapi ng mga tao para masunod ko ang mga tagubilin mo. **135** Hayaan mong magliwanag ang iyong mukha sa iyong lingkod, at ituro mo sa akin ang iyong mga alituntunin. **136** Napakaraming mga luha ang umaagos mula sa aking mga mata dahil hindi sinusundin ng mga tao ang iyong batas. TSADHE. **137** Matuwid ka, Yahweh, at makatarungan ang mga utes mo. **138** Matuwid at matapat mong ibinigay ang mga utes mo sa tipan. **139** Winasak ako ng galit dahil kinakalimutan ng mga kalaban ko ang mga salita mo. **140** Labis nang nasubok ang iyong salita, at iniibig ito ng iyong lingkod. **141** Ako ay walang halaga at inalipusta, pero hindi ko pa rin kininalimutan ang mga tagubilin mo. **142** Ang katurungan mo ay matuwid magpakaikanman, at ang batas mo ay mapagkakatiwalaan. **143** Kahit na natagpuan ako ng bagabag at paghihirap, ang kautusan mo pa rin ang aking kasiyahan. **144** Ang mga utes mo sa tipan ay matuwid magpakaikanman; bigyan mo ako ng pang-unawa para ako ay mabuhay. QOPH. **145** Nanawagan ako ng buong puso, "Sagutin mo ako, Yahweh, iingatan ko ang mga alituntunin mo." **146** Tumatawag ako sa iyo; iligtas mo ako, at susundin ko ang mga utes mo sa tipan. **147** Burnabangon ako bago sumikat ang araw at humihingad ng tulong. Umaasa ako sa mga salita mo. **148** Mulat ang aking mga mata bago magpalit ng mga Yugto ang gabi, para mapagnilayan ko ang mga salita mo. **149** Dinggin mo ang aking trinig sa katapanan mo sa tipan; panatilihin mo akong buhay, Yahweh, gaya ng ipinangako mo sa matuwid mong mga utes. **150** Papalapit nang papalapit sa akin ang mga umuusig sa akin, pero malayo (sila) sa iyong batas. **151** Ikaw ay malapit, Yahweh, at lahat ng mga kautusan mo ay mapagkakatiwalaan. **152** Natutunan ko noon mula sa mga utes mo sa tipan na itinakda mo ang mga ito magpakaikanman. RESH **153** Tingnan mo ang aking mga paghihirap at tulungan mo ako, dahil hindi ko kininalimutan ang batas mo. **154** Ipagtanggol mo ang aking kapakanan at tubusin ako; ingatan mo ako gaya ng ipinangako mo sa iyong salita. **155** Malayo ang kaligtasan mula sa masasama, dahil hindi nila minamahal ang iyong alituntunin. **156** Dakila ang iyong mahabagin mga gawa, Yahweh; panatilihin mo akong buhay gaya ng lagi mong ginagawa. **157** Marami ang aking mga taga-usig at kaaway, pero hindi pa rin ako tumalikod sa mga utes mo sa tipan. **158** Tinitingnan ko ng may pagkasuklam ang mga mandaraya dahil hindi nila sinusundin ang iyong salita. **159** Tingnan mo kung gaano ko minamahal ang mga tagubilin mo; panatilihin mo akong buhay, Yahweh, gaya ng ipinangako mo sa pamamagitan ng katapanan mo sa tipan. **160** Ang diwa ng iyong salita ay mapagkakatiwalaan; bawat isa sa mga utes mo ay mananatili magpakaikanman. SHIN. **161** Inuuusig ako ng mga prinsipe ng walang dahilan; nangingin ang aking puso, takot na suwayin ang iyong salita. **162** Nagagalak ako sa iyong salita tulad ng nakaahanap ng malaking gantimpala. **163** Kinapootan ko at kinasusklaman ang kasinungalingan, pero minamahal ko ang iyong batas. **164** Pitong beses sa isang araw kitang pinupuri dahil sa matuwid mong mga utes. **165** Malaking kapayapaan ang nakakamtan ng mga nagmamahal sa batas mo, walang makatitisor sa kanila. **166** Naghihintay ako para sa iyong kaligtasan, Yahweh, at sinusundod ko ang iyong mga kautusan. **167**

Sinusunod ko ang mga banal mong kautusan at labis ko itong minamahal.

168 Iningatan ko ang mga tagubilin mo at banal na kautusan, dahil alam mo ang lahat ng ginagawa ko. TAV. **169** Pakigangan mo ang aking iyak ng paghini ng tulong, Yahweh; bigyan mo ako ng pang-unawa sa iyong salita. **170** Makarating nawa ang aking pagsamo sa harap mo; tulungan mo ako gaya ng ipinangako mo sa iyong salita. **171** Nawa ay magbuhos ng papuri ang aking mga labi, dahil itinuro mo sa akin ang alituntunin mo. **172** Hayaang mung umawit ang aking dila tungkol sa iyong salita, dahil matuwid lahat ng mga kautusang mo. **173** Nawa tulungan ako ng iyong kamay, dahil pinili ko ang mga tagubilin mo. **174** Nananabik ako para sa pagliligtas mo, Yahweh, at ang batas mo ang aking kasiyahan. **175** Nawa mabuhay ako at mapapurihan ka, at matutungan ako ng matuwid mong mga utos. **176** Naligaw ako tulad ng nawalang tupa; hanapin mo ang iyong lingkod, dahil hindi ko kininaluman ang mga kautusang mo.

120 Sa aking kahirapan tumawag ako kay Yahweh, at sinagot niya ako. **2** Iilitgas mo ang aking buhay, O Yahweh, mula sa mga sinungaling na labi at mula sa mandarayang dila. **3** Paano ka niya parurusan, at ano pa ang magagawa sa iyo, ikaw na may sinungaling na dila? **4** Papanain ka niya ng matalim na mga pana ng mandirigma, kung saan hinulma sa mainit na mga uling ng puno ng tambo. **5** Kaawaan ako dahil pansomantala akong nanirahan sa Mesech; nanirahan ako dati sa mga tolda ng Kedar. **6** Matagal akong nanirahan kasama silang napopoot sa kapayapaan. **7** Ako ay para sa kapayapaan, pero kapag ako ay nagsasalita, (sila) ay para sa digmaan.

121 Itataas ko ang aking mga mata sa mga bundok. Mula saan manggagaling ang aking saklolo? **2** Ang saklolo sa akin ay nanggagaling kay Yahweh, na gumawa ng langit at lupa. **3** Hindi niya papayagang madulas ang paa mo; siya na nag-iingat sa iyo ay hindi iidlip. **4** Tingnan mo, ang tagapangalaga ng Israel ay hindi kailanman iidlip o matutolog. **5** Tagapangalaga ninyo si Yahweh; si Yahweh ay lilim sa iyong kanang kamay. **6** Hindi ka masasaktan ng araw sa umaga, ni ng buwan sa gabi. **7** Lingatan ka ni Yahweh sa lahat ng kapahamakan, at iingatan niya ang iyong buhay. **8** Lingatan ni Yahweh ang lahat ng iyong ginagawa ngayon at magpakailanman.

122 Ako ay naglak nang kanilang sabihin sa akin, "Tayong pumunta sa tahanan ni Yahweh." **2** Ang mga paa natin ay nakatayo sa loob ng iyong tarangkahon, O Jerusalem. **3** Ang Jerusalem ay itinayo tulad ng isang lungsod na matatag. **4** Ang mga angkan ni Yahweh ay umakyat doon, ang mga angkan ni Yahweh, bilang isang batas para sa Israel para magbigay pasasalamat sa pangalan ni Yahweh. **5** Doon ang mga pinuno ay naakaupo sa mga trono para sa hatol ng sambahanay ni David. **6** Manalangin para sa kapayapaan ng Jerusalem! (Sila) ay giginhawa na nagmamahal sa inyo. **7** Magkaroon nawa ng kapayapaan sa loob ng iyong mga pader at kaginhawahan sa inyong mga tore. **8** Para sa mga kapakanan ng aking mga kapatid at kasamahan, sasabihin ko ngayon, "Magkaroon nawa ng kapayapaan sa inyo." **9** Para sa kapakanan ng tahanan ni Yahweh na ating Diyos, mananalangin ako para sa inyong ikabubuti.

123 Sa iyo ko itataas ang aking mga mata, ikaw na Nakalupo sa kalangitan. **2** Tingnan mo, kung paanong tumitingin ang mga mata ng mga alipin sa kamay ng kanilang amo, kung paanong tumitingin ang mga mata ng isang aililang babae sa kamay ng kaniyang among babae, gayundin ang pagtingin ng aming mga mata kay Yahweh na aming Diyos hanggang siya ay magkaroon ng awa sa amin. **3** Maawa ka sa amin, O Yahweh, maawa ka sa amin, dahil kami ay puno ng kahihayan. **4** Kami ay higit na punong-puno ng pangungutya ng mga walang-galang at paghamak ng mapagmalaki.

124 "Kung wala si Yahweh sa ating panig," hayaang sabihin ng Israel ngayon, **2** "kung hindi si Yahweh ang nasa ating panig nang lumusob ang mga tao laban sa atin, **3** tiyak lalamuin nila tayo ng buhay nang sumiklab ang kanilang matinding galit laban sa atin. **4** Tatangayin tayo ng tubig; lalamuin tayo ng malakas na agos ng tubig. **5** Pagkatapos lulunurin tayo ng rumaragtasang tubig." **6** Purihin si Yahweh, siyang hindi nagpahintulot na magutay-gutay tayo sa pamamagitan ng

kanilang mga ngipin. **7** Nakatakwas tayo tulad ng isang ibon mula sa patibong ng mga manghuhuli; ang patibong ay nasira at tayo ay nakatakwas.

8 Ang ating saklolo ay na kay Yahweh, na siyang gumawa ng langit at lupa.

125 Silang mga nagtitiwala kay Yahweh ay tulad ng bundok ng Sion, hindi matitinaq, at mananatili magpakailanman. **2** Gaya ng mga bundok na nakapalibot sa Jerusalem, gayundin nakapalibot si Yahweh sa kaniyang bayan ngayon at magpakailanman. **3** Ang setro ng kasamaan ay hindi dapat mamuno sa lupain ng mga matutuwid. Kung hindi, ang mga matutuwid ay maaring gawin kung ano ang mali. **4** Yahweh, gumawa ka ng mabuti, sa kanilang mga mabuti at sa mga matuwid sa kanilang mga puso. **5** Pero para naman sa kanilang mga lumilihis para sa kanilang masasamang pamamaraan, itataboy (sila) ni Yahweh kasama ang mga gumagawa ng masasama. Kapayapaan nawa ang makamtan ng Israel.

126 Nang ibinalik ni Yahweh ang magandang kapalaran sa Sion, tulad kami nilang mga nananagipin. **2** Pagkatapos napuno ang arning mga bibig ng tawanan at ang aming mga dila ng may awitan. Pagkatapos sinabi nila sa mga bansa, "Si Yahweh ay gumawa ng mga dakilang bagay para sa kanila." **3** Gumawa si Yahweh ng dakilang bagay para sa atin; labis kaming nagalak! **4** Yahweh, ibalik mo ang aming kayamanan tulad ng batis sa Negeb. **5** Silang mga naghahasisik ng mga luha ay mag-aani ng sigaw para sa kagalakan. **6** Siyang umiiyak na lumabas, dala-dala ang binhing ihahasisik, babalik muli nang may sigaw ng kagalakan, dala-dala ang kaniyang mga bungkos.

127 Maliban na lang kung si Yahweh ang magtatayo ng bahay, walang saysay ang trabaho ng mga nagtayo nito. Maliban na lang na si Yahweh ang magbabantay ng lungsod, walang saysay ang pagbabantay ng mga tagapagbantay nito. **2** Walang saysay na ikaw ay gumising ng maaga at umuwi nang gabing-gabi, o kainin ang tinapay na pinaghironan, dahil si Yahweh ang nagbibigay ng pinakaasasan na tulog. **3** Masdon mo, ang mga bata ay isang pamana mula kay Yahweh at ang bunga ng sinupuniran ay isang gantimpala mula sa kaniya. **4** Tulad ng mga palaso sa kamay ng isang mandirigma, gayundin ang mga anak ng iyong kabataan. **5** Mapalad ang taong puno ang kaniyang talangga ng palaso. Hindi siya malalagay sa kahihiyan kapag hinaram niya ang kaniyang mga kaaway sa tarangkahon.

128 Mapalad ang lahat ng nagpaparangal kay Yahweh, siyang lumalakad sa kaniyang kaparaanan. **2** Kung ano ang ibinigay ng iyong mga kamay, ikaw ay masisiyahan; ikaw ay pagpapala at mananagana. **3** Ang iyong asawang babae ay tulad ng mabungang ubasan sa iyong tahanan; at ang iyong mga anak ay magiging tulad ng tanim ng olibo habang (sila) ay naakaupo sa palibot sa iyong lamesa. **4** Oo, tunay na, ang tao ay pagpapala, siyang nagpaparangal kay Yahweh. **5** Nawa pagpalain ka ni Yahweh mula sa Sion; nawa makita mo ang kasaganahan ng Jerusalem sa lahat ng araw ng iyong buhay. **6** Nawa mabuhay ka para makita ang anak ng iyong mga anak. Kapayapaan nawa ang makamtan ng Israel.

129 "Mula pa ng aking kabataan madalas akong lusubin nila," hayaang sabihin ng Israel. **2** "Mula pa ng aking kabataan, nilusob nila ako, pero hindi nila ako natalo. **3** Inararo ng mga mang-aararo ang aking likuran; gumawa (sila) ng mahabang ukit na daan. **4** Si Yahweh ay matuwid, pinutol niya ang mga lubid ng masama." **5** Nawa malagay silang lahat sa kahihiyan at tumalikod silang mga napopoot sa Sion. **6** Nawa maging tulad (sila) ng mga damo na nasa bubungan na nalalanta bago pa ito lumago, **7** na hindi na maaaring punuin ang kamay ng manggapapas o ang dibdib nilang nagtatali ng mga bungkos. **8** Nawa huwag sabihin ng mga dumadaan, "Nawa ang pagpapala ni Yahweh ay sumainyo; pinagpapala namin kayo sa pangalan ni Yahweh."

130 Yahweh, mula sa kaililiman ako ay umiiyak sa iyo. **2** Panginoon, pakigangan mo ang aking boses; hayaan ang iyong mga tainga na tumuon sa aking mga pagsusumamo ng iyong awa. **3** Yahweh, kung tatandaan mo ang mga kasamaan, Panginoon, sino ang makatatagal? **4** Pero mayroong kapatawaran sa iyo, para ikaw ay sambahin. **5** Naghihintay

ako para kay Yahweh, naghihintay ang aking kaluluwa, at sa kaniyang salita ako ay umaasa. **6** Naghihintay ang aking kaluluwa para sa Panginoon ng higit kaya sa tagabantay na naghihintay na mag-umaga. **7** O Israel, umasa ka kay Yahweh. Si Yahweh ay maawain, at siya ay labis na nagnanais magpatawad. **8** Siya ang tutubos sa Israel mula sa lahat ng kanilang mga kasalanan.

131 Yahweh, ang aking puso ay hindi nagmamalaki o aking mga mata ay hindi nagmamataas, wala akong mataataas na pangarap para sa aking sarili o pag-aalala sa mga bagay na hindi ko naaabot. **2**

Tunay nga na pinanatili ko at pinatihimik ang aking kaluluwa; tulad ng batang nawalya na sa kaniyang ina, ang aking kaluluwa ay nasa loob ko tulad ng isang batang nawalya na. **3** Israel, umasa ka kay Yahweh ngayon at magpakaikanman.

132 Yahweh, para sa kapakanan ni David alalahanin mo ang lahat ng kaniyang paghihirap. **2** Alalahanin mo kung paano siya nangako kay Yahweh, paano siya namanaata sa Makapangyarihang Diyos ni Jacob. **3** Sinabi nya, "Hindi ako papasok sa aking bahay o pupunta sa aking higaan, **4** hindi ko bibigyan ng tulog ang aking mga mata o pagpapahingahin ang aking mga talukup. **5** hanggang mahanap ko ang lugar para kay Yahweh, isang tabernakulo para sa Makapangyarihang Diyos ni Jacob." **6** Tingnan mo, narinig namin ang tungkol dito sa Efrata; natagpuan namin ito sa bukturin ng Jaar. **7** Pupunta kami sa tabernakulo ng Diyos; sasamba kami sa kaniyang tuntungan. **8** Bumangon ka Yahweh; pumunta ka sa lugar ng iyong kapahingahan. **9** Nawa ang iyong mga pari ay madamitan ng katapatan; nawa ang siyag tapat sa iyo ay sumigaw para sa kagalakan. **10** Para sa kapakanan ng iyong lingkod na si David, huwag kang tumalikod mula sa hinirang mong hari. **11** Nangako si Yahweh na magiging matapat kay David; hindi siya tatalikod mula sa kaniyang pangako: "Ilalagay ko ang isa sa iyong mga kaupo-apuhan sa iyong trono. **12** Kung pananatilihin ng iyong mga anak ang aking tipan at ang mga batas na ituturo ko sa kanila, ang kanilang mga anak ay mauupo rin sa iyong trono magpakaikanman." **13** Totoong pinili ni Yahweh ang Sion; siya ay ninais niya para sa kaniyang upuan. **14** Ito ang aking lugar ng kapahingahan magpakaikanman; mamumuhay ako rito, dahil ninais ko siya. **15** Pagpapalaín ko siya ng masaganang pagpapala; Papawiin ko ang kaniyang kahirapan sa pamamagitan ng tinapay. **16** Dadamitan ko ang kaniyang mga pari ng kaligtasan; ang mga tapat sa kaniya ay sisigaw ng malakas para sa kagalakan. **17** Doon palalakihin ko ang sungay ni David; inilagay ko ang lampara doon para sa hinirang ko. **18** Dadamitan ko ang kaniyang mga kaaway na may kahihian, pero ang kaniyang korona ay magnininingning.

133 Masdan niyo, napakabuti at kaaya-aya para sa mga kapatiran na sama-samang manatili ng may pagkakaisa! **2** Tulad ito ng mamahaling langis sa ulo na dumaloy papababa sa balbas ni Aaron, na dumaloy sa kaniyang mga kasuotan. **3** Tulad ito ng hamog sa Hermon, na bumababa sa bundok ng Sion. Dahil doon nag-utos si Yahweh ng pagpapala, buhay magpakaikanman.

134 Halikayo, pagpalain si Yawheh, lahat kayong mga lingkod ni Yahweh, kayong mga naglilingkod sa tahanan ni Yahweh tuwing gabi. **2** Itaas ninyo ang inyong mga kamay sa banal na lugar at pagpalain si Yahweh. **3** Nawa pagpalain kayo ni Yahweh mula sa Sion, siya na gumawa ng langit at lupa.

135 Purihin si Yahweh. Purihin ang pangalan ni Yahweh, Purihin siya, kayong mga lingkod ni Yahweh, **2** kayong mga nakatayo sa tahanan ni Yahweh, sa mga patyo ng tahanan ng ating Diyos. **3**

Purihin si Yahweh, dahil siya ay mabuti; umawit ng mga papuri sa kaniyang pangalan, dahil ito ay nakalulugod na gawin. **4** Dahil pinili ni Yahweh si Jacob para sa kaniyang sarili, ang Israel bilang kaniyang pag-aari. **5** Alam kong si Yahweh ay dakila, na ang ating Panginoon ay mataas sa lahat ng diyos. **6** Kahit na anong naisin ni Yahweh, ginagawa niya sa langit, sa lupa, sa dagat at sa kailaliman ng karagatan. **7** Inilagay niya ang mga ulap mula sa malayo, na gumagawa ng lumiliwanag na kidlat kasama ng ular at nagdadala ng hangin mula sa kaniyang imbakan. **8** Pinatay niya ang panganay na anak ng Ehipto, maging tao at mga hayop. **9** Nagpadala

siya ng mga tanda at mga kababalaghan sa inyong kalagitnaan, Ehipto, laban sa Paraon at sa lahat ng kaniyang mga lingkod. **10** Maraming bansa ang nilusob niya at pinatay ang malalakas na hari, **11** sina Sihon hari ng Amoreo at Og hari ng Bashan at lahat ng kaharian sa Canaan. **12** Ibinigay niya ang kanilang mga lupain para ipamana, isang pamana sa kaniyang bayang Israel. **13** Yahweh, ang iyong pangalan ay mananatili magpakaikanman: Yahweh, ang iyong katanyagan ay mananatili sa lahat ng henerasyon. **14** Dahil ipinagtanggol ni Yahweh ang kaniyang bayan at may habag siya sa kaniyang mga lingkod. **15** Ang mga bansa ng mga diyos-diyosan ay pilak at ginto, gawa sa kamay ng mga tao. **16** Ang mga diyos-diyosan ay may mga bibig, pero hindi (sila) nagsasalita; mayroon silang mga mata, pero hindi nakakikita; **17** mayroon silang mga tainga, pero hindi nakarinirig, ni hininya ay wala sa kanilang mga bibig. **18** Ang mga gumagawa sa kanila ay tulad din nila, gaya ng lahat ng tagtitibla sa kanila. **19** Mga kaupo-apuhan ng Israel, purihi ninyo si Yahweh; mga kaupo-apuhan ni Aaron, purihi ninyo si Yahweh. **20** Mga kaupo-apuhan ni Levi, purihi ninyo si Yahweh; kayong nagpaparangal kay Yahweh, purihi ninyo si Yahweh. **21** Purihi ninyo si Yahweh sa Sion, siyang naninirahan sa Jerusalem. Purihi si Yahweh.

136 O, magpasalamat kay Yahweh; dahil siya ay mabuti, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman.

2 O, magpasalamat sa Diyos ng mga diyos, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman. **3** O, magpasalamat sa Panginoon ng mga panginoon, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman. **4** Sa kaniya na nag-iisang gumagawa ng labis na kamanghaan, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **5** sa kaniyang karunungan ginawa ang kalangitan, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **6** sa kaniya na nagkalat ng lupa sa ibabaw ng katubigan, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **7** sa kaniya na gumawa ng kahanga-hangang mga liwanag, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **8** ng araw na naghahari sa umaga, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **9** ng buwan at bituin na naghahari sa gabì, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **10** na siyang pumatay sa mga panganay na anak ng Ehipto, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **11** at naglabas sa Israel mula sa kanila, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **12** na may malakas na kamay at nakataas na braso, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **13** na siyang naghati sa dagat na Pula dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **14** at nagawang padaanin ang Israelita sa kalagitnaan nito, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **15** pero ipinatapon ang Paraon at ang kaniyang hukbo sa dagat na Pula, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **16** siya na nagdala sa kaniyang bayan sa ilang, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **17** siya na nagpapatay sa mga dakilang hari, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **18** at pinatay ang tanyag na mga hari, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **19** sina Sihon hari ng mga Amoreo, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **20** at Og hari ng Bashan, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **21** at binigay ang kanilang lupain bilang pamana, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **22** isang pamana sa Israel na kaniyang lingkod, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **23** siyang umalala sa atin at tumulong sa ating kahihian, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **24** at siyang nagbibigay sa atin ng katugumpayan sa ating mga kaaway, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman— **25** siyang nagbibigay ng pagkain sa lahat ng nabubuhay, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman. **26** O, magpasalamat sa Diyos sa langit, dahil ang kaniyang katapatan sa tipan ay mananatili magpakaikanman.

137 Kami ay naupo sa tabi ng ilog ng Babilonia at umiyak nang aming naisip ang tungkol sa Sion. **2** Sa mga puno ng alamo namin isinabit ang aming mga alpa. **3** Doon ang aming mga manlulupig

ay pinakanta kami, at silang mga nangutya sa amin ay inatasan kaming maging masaya, sinasabing, "Awitan niyo kami ng isa sa mga awit ng Sion." 4 Paano kami makakakanta ng isang awitin tungkol kay Yahweh sa isang dayuhang lupain? 5 Jerusalem, kung aking babalewalain ang alaala mo, hayaan mo ang aking kanang kamay na makalimutan ang kaniyang kakayahang. 6 Hayaan mo ang aking dila na kumapit sa aking ngangalang kung hindi na kita muling iiispin pa, kung hindi ko gugustuhan na ang Jerusalem ang maging aking pinakadililing kasiyahan. 7 Alalahanin mo, Yahweh, kung ano ang ginawa ng mga Edomita noong araw na bumagsak ang Jerusalem. Sinabi nila, "Wasakin ito, wasakin ito hanggang sa pundasyon nito." 8 Anak na babae ng Babilonia, na malapit na ang pagkawasak—nawa ang tao ay pagpalain, kung sinuman ang magbalik ng kabayaran sa kung ano ang iyong ginawa sa amin. 9 Nawa ang taong iyong ay pagpalain, sinuman ang kumuha at nagpira-piraso ng iyong maliliit na anak sa bat.

138 Magpapasalamat ako sa iyo ng buong puso; aawitan kita ng mga papuri sa harap ng mga diyos-diyosan. 2 Luluhod ako sa iyong banal na templo at magpapasalamat sa iyong ngalan para sa katapatan sa tipan at sa iyong pagiging mapagkakatiwalaan. Dinikila mo ang iyong salita at iyong pangalan higit sa lahat. 3 Sa araw na tumawag ako sa iyo, sinagot mo ako; pinakalas mo ang aking loob at aking kaluluwa. 4 Yahweh, lahat ng hari sa mundo ay magpapasalamat sa iyo dahil maririn nila ang mga salita ng iyong bibig. 5 Tunay nga na aawitin nila ang mga ginawa ni Yahweh, dahil dakila ang kaluwalhatian ni Yahweh. 6 Kahit na mataas si Yahweh, sa mga mabababa siya nag-aaruga, pero malayo sa kanya ang mga mapagmalaki. 7 Kahit na lumakad ako sa kalagitnaan ng kapamahakan, pangangalaagan mo ang aking buhay; iunat mo ang iyong kamay laban sa galit ng aking mga kaaway, at illigtas ako ng iyong kanang kamay. 8 Kasama ko si Yahweh hanggang sa huli; Yahweh panatilihin mo ang iyong katapatan sa tipan ngkapakailanman; huwag mong pabayaan ang mga nilikha ng iyong mga kamay.

139 Yahweh, sinayasat mo ako at kilala. 2 Alam mo kung kailan ako uupo at babangon; kahit malayo ka sa akin nauunawaan mo ang aking saloobin. 3 Minamasdan mo ang aking daan at kapag ako ay nahihiga; alam mo ang lahat sa aking pamumuhay. 4 Yahweh, wala akong sinasabi na hindi mo lubos na alam. 5 Sa likuran at harapan ay nandoon ang iyong mga kamay sa akin. 16 Ang ganoong kaalaman ay labis para sa akin; ito ay labis na mataas at hindi ko ito kayang maunawaan. 7 Saan ako maaring pumunta para makatakas mula sa iyong Espiritu? Saan ako makakalayo mula sa iyong presensiya? 8 Kung aakyat ako sa kalangitan, naroon ka; kung gagawko ako ng higaan sa sheol, makikita na naroon ka. (**Sheol h7585**) 9 Kung ilipad ako palayo sa mga pakpak ng umaga at pupunta para manuhay sa pinakamalayong mga bahagi sa kabila ng karagatan, 10 kahit doon ang iyong kamay ang aakay sa akin, at ang iyong kanang kamay ang hahawak sa akin. 11 Kung sasabihin ko, "Tiyak na itatago ako ng kadiliman at ang gabi ang aking magiging liwanag;" 12 hindi makakapagtogo kahit ang kadiliman mula sa iyo. Lumiliwanag ang gabi tulad ng umaga, dahil ang kadiliman at liwanag ay magkatulad sa iyo. 13 Ikaw ang humulma sa aking pagkatao; ikaw ang humulma sa akin sa sinapupuan ng aking ina. 14 Magpapasalamat ako sa iyo, dahil ang iyong mga gawa ay kahanga-hanga at kamangha-mangha. Alam na alam mo ang aking buhay. 15 Ang aking katawan ay hindi naitago mula sa iyo noong ako ay lihim na binuo, noong ako ay magulong niilikha sa kaailaliman ng mundo. 16 Nakita mo ako sa loob ng sinapupuan; ang lahat ng araw na nakatalaga para sa akin ay nakatala sa iyong ibro kahit bago pa ito ang unang nangyari. 17 Napakahalaga ng iyong kaisipan sa akin, O Diyos! Napakalawak ng kanilang kabuuan. 18 Kung susubukan ko itong bilangan, (sila) ay higit pa sa bilang ng mga buhangin. Sa aking paggising, ako ay nasa iyo pa rin. 19 Kung iyo lamang papatayin ang masasama, O Diyos; lumayo sa akin, ikaw na marahas na tao. 20 (Sila) ay naghihimagsik laban sa iyo at kumikilos nang may pandaraya; ang iyong mga kaaway ay nagsisunngaling. 21 Hindi ko ba kapootaan ang mga napoopoot sa iyo, Yahweh? Hindi ko ba kasusuklaman silang lulumaban sa iyo? 22 Lubos ko silang kinapootaan; (sila) ay naging mga kaaway ko. 23 Siyasatin mo ako, O Diyos, at kilalanin mo ang aking puso; subukin mo ako at alamin ang aking saloobin. 24 Tingnan mo kung mayroong masamang paraan sa akin, at pangunahan mo ako sa daan ng walang hanggan.

140 Yahweh, sagipin mo ako mula sa masama; pangalagaan mo ako mula sa mararahas na mga tao. 2 Nagpapalo (sila) ang pasinuno ng hindi pagkakasundo araw-araw. 3 Ang kanilang dila ay nakakasugat tulad ng mga ahas, ang lason ng ulupong ay nasa kanilang mga labi. (Selah) 4 Ilayo mo ako sa mga kamay ng masasama, Yahweh; pangalagaan mo ako sa mararahas na mga tao na nagpapalo na patumbahan ako. 5 Ang mapagmalaki ay naghanda ng patibong para sa akin; ngaklat (sila) ng labat; ngaghaba (sila) ng silo para sa akin. (Selah) 6 Sinabi ko kay Yahweh, "Ikaw ang aking Diyos; makinig ka sa aking mga paghingi ng awa." 7 Yahweh, aking Panginoon, ikaw ay malakas para maglitas; sa araw ng labanan nilayagan mo ng panangga ang aking ulo. 8 Yahweh, huwag mong ipagkaloo ng nais ng masasama; huwag mong hayaan ang kanilang mga plano na magtagumpay. (Selah) 9 Silang mga nakapalibot sa akin ay itinigala ang kanilang mga ulo; hayaan mo silang tabunun ng kalokohan ng kanilang labi. 10 Hayaan mong bumagsak ang nagbabagang mga uling sa kanila; itapon mo (sila) sa apoy, sa napakalitim na hukay, na hindi na kailinan makakabangon. 11 Nawa ang sinumang nagsasabi ng masasamang mga bagay tungkol sa iba ay hindi mailigtas sa mundo; nawa hanapin ng kasamaan ang mararahas para ibagsak siya. 12 Alam Kong si Yahweh ang mapagpanatili ng kapakanan ng mga nsakantan, at siyang mapapataloy ng katarungan para sa mga nangangailangan. 13 Tiyak na ang mga maktuwiran ay magpapasalamat sa ngalan mo; ang matutuwid na mga tao ay mamumuhay sa iyong presensya.

141 Yahweh, ako ay tumatawag sa iyo; lumapit ka agad sa akin. Makinig ka sa akin kapag tumawag ako sa iyo. 2 Nawa ang aking panalangin ay maging gaya ng insenso sa harapan mo; nawa ang nakataas kong mga kamay ay maging katulad ng alay sa gabi. 3 Yahweh, maglagay ka ng isang bantay sa aking bibig; bantayan mo ang pintuan ng aking mga labi. 4 Huwag mong hayaan ang aking puso na magnais ng kahit anong masamang bagay o sumama sa makasalanang mga gawain kasama ang mga taong kumikilos ng masama. Nawa ang kanilang masarap na pagkain ay hindi ko kainin. 5 Hayaan mong saktan ako ng taong matuwid; ito ay isang kabutihan sa akin. Hayaan mo siyang itamaako; ito ay magiging gaya ng langis sa aking ulo; nawa hindi ito tanggihan ng aking ulo. Pero aking panalangin ay palaging laban sa mga gawa ng masasama. 6 Ang kanilang mga pinuno ay ihuhulog mula sa itaas ng bangin; maririn nila na aking sariling mga salita ay kaaya-aya. 7 Kanilang sasabihin, "Gaya ng isang nag-aararo at nagbubungkals ng lupa, gayundin ang ating mga buto na kakalat sa bibig ng sheol." (**Sheol h7585**) 8 Tiyak na ang aking mga mata ay nasa iyo, Yahweh, Panginoon; sa iyo ako nagkukibili; huwag mong iwanan ang aking kaluluwa ng walang pagtatanggol. 9 Pangalagaan mo ako mula sa mga bitag na kanilang inilatag para sa akin, mula sa mga patibong ng mga gumagawa ng masama. 10 Hayaan mong mahulog ang masasama sa kanilang sariling labat habang ako ay tumatakas.

142 Gamit ang aking boses ako ay tumatawag kay Yahweh; nagsumamo ako gamit ang aking boses kay Yahweh. 2 Ibinuhos ko ang aking pagdadalhamati sa harap niya; sinabi ko sa kanya ang aking mga kaquilahan. 3 Kapag nanghina ang aking espiritu, alam mo ang aking landas. Sa aking paglalakad (sila) ay nagtago ng patibong para sa akin. 4 Tumingin ako sa aking kanan at nakita na walang sinuman ang nagmamalasakit sa akin. Hindi na ako makakatakas; walang nag-aalala sa aking buhay. 5 Ako ay tumawag sa iyo, Yahweh; at sinabi, "Ikaw ang aking kubilhan, ang aking bahagi sa lupain ng mga buhay. 6 Makinig ka sa aking tawag, dahil napakalungkot ko; sagipin mo ako mula sa aking mga taga-usig, dahil (sila) ay mas malakas kaysa sa akin. 7 Ilabas mo ang aking kaluluwa mula sa kulungan paraako ay makapagpasalamat sa iyong pangalan. Ang matutuwid ay magtitipon sa aking paligid dahil ikaw ay naging mabuti sa akin."

143 Dinggin mo ang aking panalangin, Yahweh; makinig ka sa aking pagsamo. Dahil sa iyong katapatan at katuwiran, sagutin mo ako! 2 Huwag mong hatulan ang iyong lingkod, dahil walang matuwid sa iyong paninig. 3 Hinangad ng kaaway ang aking kaluluwa; ako ay kaniyang ibinaona sa lupa; pinatira niya ako sa kadiliman tulad ng mga matagal ng namatay. 4 Ang aking espiritu ay nanglulupaypay; ang aking

puso ay nawalan ng pag-asa. 5 Inalala ko ang nakalipas, nagnilay ako sa iyong mga gawa; nagmuni-muni ako sa iyong mga katagumpayan. 6 Itinataas ko ang aking mga kamay sa iyo sa panalangin; ang aking kaluluwa ay nananabik sa iyo sa isang tuyong lupain. (Selah) 7 Yahweh, sumagot ka agad sa akin dahil ang aking espiritu ay nanghihina. Huwag mong itago ang iyong mukha sa akin, o ako ay magiging gaya ng mga bumbaba sa hukay. 8 Hayaan mong marinig ka ang iyong katapatan sa tipan sa umaga, dahil nagiitwala ako sa iyo. Ipkita mo sa akin ang daan kung saan dapat lumakad, dahil itinataas ko ang aking kaluluwa sa iyo. 9 Sagipin mo ako mula sa aking mga kaaway, Yahweh; ako ay tumakas sa iyo para magtago. 10 Turuan mo ako na gawin ang iyong kalooban dahil ikaw ang aking Diyos. Nawa ang iyong mabuting Espiritu ay pangunahanako sa lupain ng katuiran. 11 Yahweh, para sa kapakanan ng ngalan mo, panatilihin mo akong buhay; sa iyong katuiran ilayo mo ang aking kaluluwa sa kagulohan. 12 Sa iyong katapatan sa tipan alisin mo ang aking mga kaaway at wasakin ang lahat ng mga kaaway ng aking buhay dahil ako ay iyong lingkod.

144 Purihin si Yahweh, aking muog, na siyang nagsasanay ng aking mga kamay para sa digmaan at sa aking mga daliri para sa labanan. 2 Ikaw ang aking katapatan sa tipan at aking tanggulan, ang aking matayog na tore at siyang sumasagip sa akin, ang aking pananggangal at siyang aking kanlungan, na siyang nagsasuko ng mga bayan sa ilalim ko. 3 Yahweh, ano ang tao na nakukuha niya ang iyong pansiñ o sa anak ng tao na iniisip mo ang tungkol sa kaniya? 4 Ang tao ay gaya ng isang hiniling, ang kaniyang mga araw ay gaya ng isang dumaraang anino. 5 Yahweh, palugugin mo ang kalangitan at bumaba ka; hawakan mo ang mga bundok at pausukin (sila) 6 Magpadala ka ng mga kislap ng kidlat at bulabugin mo ang aking mga kaaway; pakawalan mo ang iyong palaso at ibalik (sila) sa kagulohan. 7 labot mo ang iyong kamay mula sa itaas, sagipin mo ako sa maraming tubig mula sa mga kamay ng mga dayuhan. 8 Ang kanilang mga bibig ay nagsisinsungaling, at ang kanilang kanang kamay ay kabulaanan. 9 Ako ay aawit ng bagong awitin sa iyo, O Diyos; sa isang alpa na may sampung kwerdas, aawitan kita ng mga papuri. 10 Nagbibigay ka ng kaligtasan sa mga hari; sinagip mo si David na iyong lingkod mula sa masamang espada. 11 Sagipin mo ako at palayain mula sa mga kamay ng mga dayuhan. Ang kanilang mga bibig ay nagsisinsungaling, at ang kanilang kanang kamay ay kabulaanan. 12 Nawa ang aming mga anak na lalaki ay maging tulad ng halaman na lumago ng buong laki sa kanilang kabataan at ang mga anak na babae ay tulad ng inukit na sulok na poste, na may magandang hubog gaya ng mga nasa palasyo. 13 Nawa ang ating kamalig ay mapuno ng sari-saring bunga, at ang ating tupa ay manganang ng libo-libo sa ating mga bukirin. 14 Pagkatapos ang ating mga baka ay magkakaroon ng maraming anak. Walang sinuman ang makakasira ng ating mga pader; doon ay walang taong itatapon at hihiyaw sa aming mga lansangan. 15 Mapalad ang mga tao na may ganitong mga pagpapala; maligaya ang tao na ang Diyos ay si Yahweh.

145 Ipagbubunyi kita, aking Diyos na Hari; pupurihin ko ang iyong pangalan magpakailanman. 2 Araw-araw pupurihin kita, pupurihin ko ang ngalan mo magpakailanman. 3 Dakila si Yahweh at karapat-dapat na papurihan; ang kaniyang kadaikilaan by hindi matatagpuan. 4 Ang isang henerasyon ay papurihan ang iyong mga gawa hanggang sa mga susunod at ipahahayag ang iyong makapangyarihang mga gawa. 5 Magnimilay ako sa katanyagan ng iyong kaluwalhatian at sa iyong kahanga-hangang mga gawa. 6 (Sila) ay magsasalita tungkol sa iyong makapangyarihang mga gawa; ipahahayag ko ang iyong kaluwalhatian. 7 Ihahayag nila ang iyong masaganang kabutihan, at (sila) ay aawit tungkol sa iyong katuiran. 8 Mapagbibigay-loob at maawain si Yahweh, hindi mabilis magalit at sagana sa katapatan sa tipan. 9 Si Yahweh ay mabuti sa lahat, ang kaniyang mapagmahal na awa ay nasa kaniyang mga gawa. 10 Yahweh, ang lahat ng iyong nilikha ay magpapasalamat sa iyo; silang matatapat sa iyo ay pagpalain ka. 11 Silang matatapat sa iyo ay magsasalita ng kaluwalhatian ng iyong kaharian, at (sila) ay magsasabi ng iyong kapangyarihan. 12 Kanilang ipapakilala ang makapangyarihang mga gawa ng Diyos sa sangkatauhan at ang maluwalhating kadakilaan ng kaniyang kaharian. 13 Ang iyong kaharian ay walang hanggang kaharian, at ang iyong kapangyarihan ay mananatili sa lahat ng henerasyon. 14 Itinataguyod ni Yahweh ang lahat ng bumabagsak at ibinabangon silang

mga nanghihinang loob. 15 Ang mga mata na lahat ay nanghihintay para sa iyo; ibinigay mo sa tamang oras ang kanilang pagkain. 16 Binuksan mo ang iyong kamay at pinupunan ang nais ng bawat may buhay. 17 Si Yahweh ay matuwid sa lahat ng kaniyang kaparaaan at mapagbibigay-loob sa lahat ng kaniyang ginagawa. 18 Si Yahweh ay malapit sa lahat ng mga tumatawag sa kaniya, ang lahat ng tumatawag sa kaniya ng may pagtitwala. 19 Tinutupad niya ang nais na mga nagsaparangal sa kaniya; dinindin niya ang kanilang iyak at inilligtas (sila) 20 Pinagmamasdan ni Yahweh ang lahat ng nagmamahal sa kaniya, pero siya ang wawasak sa lahat ng masasama. 21 Sasabihin ng aking bibig ang papuri kay Yahweh; hayaang pagpalain ng sanlibutan ang kaniyang banal na pangalan magpakailanman.

146 Purihin si Yahweh. Aking kaluluwa, purihin si Yahweh. 2 Ako ay magpupuri kay Yahweh habang ako ay nabubuhay; ako ay aawit ng mga papuri sa aking Diyos habang ako ay nabubuhay. 3 Huwag mong ilagay ang iyong pagtitwala sa mga prinsipe o sa sangkatauhan, kung saan walang kaligtasan. 4 Kapag ang hinining ng isang tao ay huminto, siya ay bumabalik sa lupa; sa araw na iyon matatapos ang kaniyang mga plano. 5 Mapalad siya na may Diyos ni Jacob para tulungan siya, na ang pag-asa ay na kay Yahweh na kaniyang Diyos. 6 Nilikha ni Yahweh ang langit at lupa, ang dagat, at ang lahat ng mayroon (sila) kaniyang pinagmamasdan ang pagiging mapagkakatiwalaan magpakailanman. 7 Siya ang nagpapatupad ng katarungan sa mga inaapi na agbibigay ng pagkain sa nagugutom. Pinapalaya ni Yahweh ang mga bilanggo; 8 minumulat ni Yahweh ang mga mata ng bulag; ibinabangon ni Yahweh ang mga nalulugmok; inibig ni Yahweh ang mga matuwid. 9 Inaalagaan ni Yahweh ang mga dayuhan sa lupain; kaniyang pinapanas ang mga walang ama at mga balo, pero siya ang sumasalungat sa masasama. 10 Si Yahweh na iyong Diyos, ang maghahari magpakailanman, Sion, para sa lahat ng henerasyon. Purihin si Yahweh.

147 Purihin si Yahweh! Mabuting umawit sa ating Diyos. Kasiyasiya at nararapat lang na gawin ito. 2 Nawasak ang Jerusalem, pero tinutulungan tayo ni Yahweh na itayo ulit ito. 3 Ibinabalik niya ang mga taong dinala sa ibang bayan. Pinalalakas nya ultil ang mga pinanghihinan ng loob at pinagagalang ang kanilang mga sugat. 4 Siya ang lumikha ng mga bituin. 5 Dakila at makapangyarihan si Yahweh, at walang kapantay ang kaniyang karunungan. 6 Itinataas ni Yahweh ang mga inaapi, at ibinababa niya ang mga masasama. 7 Umawit kay Yahweh ng may pasasalamat; gamit ang alpa, umawit ng papuri para sa ating Diyos. 8 Tinatakpan niya ang kalangitan ng mga ulap at hinahanda ang ulan para sa lupa, na napapalago ng mga damo sa mga kabunkulan. 9 Binibigyan niya ng pagkain ang mga hayop at mga inakay na uwak kapag (sila) ay umiiyak. 10 Hindi siya humahanga sa bilis ng kabayo o nasisiyahan sa lakas ng binti ng isang tao. 11 Nasisiyahan si Yahweh sa mga nagsaparangal sa kaniya, sa mga umaasa sa katapatan nya sa tipan. 12 Purihin niyo si Yahweh, kayong mga mamayaman ng Jerusalem! Purihin niyo ang iyong Diyos, Sion. 13 Dahil pinalalakas nya ang rehas ng iyong mga tarangkahang pinapapala nya ang mga batang kasama ninyo. 14 Pinagyayaman niya ang mga nasa loob ng iyong hangganang, pinasasaya nya kaya sa pamamagitan ng pinakamaiinam na trigo. 15 Pinadadalda niya ang kaniyang kautusan sa mundo, dumadaloy ito nang maayos. 16 Ginagawa niyang parang nyobe ang lana, pinakakalat nya ang mga yelo na parang abo. 17 Nagpapaulan siya ng yelo na parang mumo, sinong makatitiis ng ginawa na pinadala niya? 18 Ipinahahayag niya ang kaniyang utos at tinutunaw ito, pina-ihiip niya ang hangin at pinadadaloy niya ang tubig. 19 Ipinahahayag niya ang kaniyang salita kay Jacob, ang mga alituntunin nya at makatuwang mga utos sa Israel. 20 Hindi nya ginawa ito sa ibang bayan, wala silang alam sa kaniyang mga utos. Purihin si Yahweh.

148 Purihin si Yahweh. Purihin niyo si Yahweh, kaya na nasa kalangitan; purihin niyo si Yahweh, kaya na nasa kaitaas-taasan. 2 Purihin niyo siya, lahat kayong mga anghel; purihin niyo siya, lahat kayong mga hukbo ng anghel. 3 Purihin niyo siya, araw at buwan; purihin niyo siya, kayong mga nagninching na bituin. 4 Purihin niyo siya, kayong pinakamatataas na kalangitan at kayong mga katubigan sa kaulapan. 5 Hayaan silang purihin ang pangalan ni Yahweh, dahil binigay niya ang utos at (sila) ay nalikha. 6 Itinatag niya rin (sila) magpakailanman; nagbigay

siya ng utos na hindi magbabago. **7** Purihin si Yahweh mula sa mundo, kayong mga hayop sa lahat ng karagatan, **8** apoy at yelo, nyebe at mga ulap, malakas na hangin, sa pagtupad ng kaniyang salita, **9** mga bundok at mga burol, mga bungang-kahoy at lahat ng sedar, **10** mga mabangis at maamong hayop, mga hayop na gumagapang at mga ibon, **11** mga hari sa mundo at lahat ng bansa, mga prinsipe at lahat ng namamahala sa lupa, **12** mga binata at dalaga, mga nakatatanda at mga bata. **13** Hayaang silang purihin ang pangalan ni Yahweh dahil ang pangalan niya lamang ang itinatanghal at ang kaniyang kadakilaan ay bumabalot sa buong mundo at kalangitan. **14** Itinaas niya ang tambuli ng kaniyang bayan para sa pagpupuri mula sa kaniyang mga tapat na lingkod, mga Israelita, mga taong malapit sa kaniya. Purihin si Yahweh.

149 Purihin si Yahweh! Umawit ng bagong awit para kay Yahweh; purihin siya sa pagtitipon ng mga tapat! **2** Hayaang magdiwang ang Israel sa kanya na ginawa silang isang bayan; magdiwang ang mga mamayang ng Sion sa kanilang hari. **3** Purihin nila ang kaniyang pangalan na may sayawan; umawit (sila) ng papuri sa kanya nang may tamburin at alpa. **4** Dahil nasisiyahan si Yahweh sa kaniyang bayan; dinadakila niya ang mapagkumbaba ng kaligtasan. **5** Magdiwang ang mga maka-diyois sa tagumpay; umawit (sila) sa galak sa kanilang mga higaan. **6** Nawa mamutawi sa kanilang mga bibig ang mga papuri para sa Diyos at sa kanilang kamay, isang espadang may magkabilang-talim, **7** para maghiganti sa mga bayan at parusahan ang mga tao. **8** Igagapos nila ang mga hari sa kadena at ang mararangya sa mga bakal na posas. **9** Isasagawa nila ang hatol na nasusulat. Ito ay magiging karangalan para sa mga tapat. Purihin si Yahweh.

150 Purihin si Yahweh. Purihin ang Diyos sa kaniyang banal na lugar; purihin siya sa mataas na kalangitan. **2** Purihin siya dahil sa kaniyang dakilang mga gawain; purihin siya sa kaniyang kadakilaang walang katumbas. **3** Purihin siya sa ihip ng tambuli; purihin siya gamit ang plawta at alpa. **4** Purihin siya gamit ang tamburin at sayawan; purihin siya gamit ang mga instrumentong may kuwerdas at mga instrumentong hinihipan. **5** Purihin siya gamit ang maitingay na pompyang; purihin siya gamit ang matitinis na pompyang. **6** Purihin si Yahweh ng lahat ng may hininga. Purihin si Yahweh.

Mga Kawikaan

1 Ang kawikaan ni Solomon na anak na lalaki ni David, ang hari ng Israel. **2** Ang mga kawikaan na ito ay para magturo ng karunungan at tagubilin, para magturo ng mga salita ng kaalaman, **3** upang kayo ay makatanggap nang pagtutuwid para mamuhay kayo sa paggawa ng kung ano ang tama, makatarungan at patas. **4** Ang mga kawikaan ay para din magbibigay ng karunungan sa mga hindi pa naituro at para magbigay kaalaman at mabuting pagpapasya sa mga kabataan. **5** Hayaan ang mga mattatalinong tao na makinig at dagdagan ang kanilang nalalaman, at hayaan ang mga nakakaintinding tao na makakuha ng patnubay, **6** para maunawaan ang mga kawikaan, mga kasabihan, at mga salita ng matatalinong tao at kanilang mga palaisipan. **7** Ang pagkatakot kay Yahweh ay ang simula ng kaalaman - ang mga hangal ay kinamumuhang ang karunungan at disiplina. **8** Aking anak, pakigigan ang tagubilin ng iyong ama at huwag isang tabi ang mga utos ng iyong ina; **9** ito ay magiging kaaya-ayang korona sa iyong ulo at mga palawit sa iyong leeg. **10** Aking anak, kung sinusubukan kang udyan ng mga makasalanan sa kanilang mga pagkakasala, tumangging sumundot sa kanila. **11** Kung kanilang kasabihin na, "Sumama ka sa amin, tayo ay mag-abang upang makagawa ng pagpatay, tayo ay magtagot at sugurin ang mga walang malay na mga tao ng walang kadahilan. **12** Lunukin natin sila ng buhay, katulad ng paglayo ng sheol sa mga malulusog at gawin silang katulad ng mga nahlug sa hukay. (**Sheol h7585**) **13** Dadapti nating hanapin ang lahat ng klaseng mga mahahalagang bagay; pupunuin natin ang ating tahanan ng mga bagay na ating ninakaw sa iba, **14** Makipagsapalaran ka sa amin, tayo ay magkakaroon ng iisang lalagyanan." **15** Aking anak, huwag kang maglalakad sa daanang iyon kasama nila; huwag mong hayaang dumampi ang iyong paa kung saan sila naglalakad; **16** ang kanilang mga paa ay tumatakbo sa kasamaan at sila ay nagmamadali para sa pagdanak ng dugo. **17** Sapagkat walang saysay na ikalat ng lambat upang bumitig ng isang ibon habang nanoodong ibon. **18** Ang mga Lalaking ito ay nag-aabang para patayin ang kanilang mga sarili - sila ay naglagay ng bitag para sa kanilang mga sarili. **19** Ganoon din ang mga paraan ng lahat na nagtamo ng kayaman sa pamamagitan ng hindi makatarungan; ang hindi makatuwirang pagtamo ay nag-aalis ng buhay sa mga kumakapit dito. **20** Umiyak ng malakas sa lansangan ang karunungan, kaniyang nilakasan ang kaniyang boses sa isang liwasang-bayan, **21** sa gitna ng maingay na lansangan siya ay umiyak, sa pasukan ng lungsod ng tarangkahang siya ay nagsalita. **22** "Kayong mga walang karunungan, Gaano katagal ninyo mamahalin ang iyong hindi naintindihan? Kayong mga nangungutya, gaano kayo katagal magalak sa pangungutya at kayong mga hangal, gaano kayo katagal mamumuhi sa kaalaman? **23** Bigyang pansiñ ang aking paninata; ibubuhos ko ang aking saloobin sa inyo, ipapaalam ko ang salita ko sa inyo. **24** Ako ay tumawag, at kayo ay tumangging makinig; inaabo't ko sila ng aking kamay, ngunit walang nagbigay pansiñ. **25** Ngunit isinawalang bahala ninyo ang aking mga bilin at hindi ninyo binigyan ng pansiñ ang aking pagsasaway. **26** Tatawaran ko kayo sa inyong kapamahakan, kukutayin ko kayo kapag dumating ang malaking takot — **27** kapag dumating ang inyong kinakatakan ng pangamba tulad ng bagyo at tinangay kayo ng sakuna na parang buhawi, kapag ang kabalisanan at dalamhati ay dumating sa inyo. **28** Pagkatapos sila ay tatawag sa akin at hindi ako sasagot; desperado silang tatawag sa akin, ngunit hindi nila ako mahahanap. **29** Dahil kanilang kinapootang ng karunungan at hindi pinili ang pagkatakot kay Yahweh, **30** hindi nila susundin ang aking tagubilin, at kanilang kinamuhay ang aking mga pagtatawa. **31** Kakainin nila ang bunga sa kanilang pamamaaran, at sa bunga ng kanilang mga balak sila ay maaaring mabusog. **32** Ang mga hindi naturuan ay pinapatay kapag sila ay umalis, at ang kakulangan ng mga hangal ang sisira sa kanila. **33** Pero ang sinumang makikinig sa akin ay mamuhay nang ligtas at magtatamo ng walang pagkatakot sa mga sakuna."

2 Anak, kung tatanggapin mo ang aking mga salita at paka-ingatan ang aking mga kautusan, **2** makinig sa karunungan at ituuto mo ang iyong puso sa pang-unawa. **3** Kung ikaw ay magmakaawa para sa kaunawaan at sumigaw para dito, **4** kung hahanapin mo ito kagaya ng paghahanap ng pilak at hahanapin mo ang pang-unawa kagaya ng

paghahanap mo ng mga nakatanggap kayamanan, **5** saka mo mauunawaan ang pagkatakot kay Yahweh at matatagpuan mo ang kaalaman ng Diyos. **6** Sapagkat si Yahweh ang nagbibigay ng karunungan, mula sa kanyang bibig nanggagaling ang kaalaman at kaunawaan. **7** Nag-iimbak siya ng tamang karunungan para sa mga taong nagbibigay kaluguran sa kanya, siya ay kalasag para sa mga lumalakad na may katapatan **8** binabantayan niya ang mga daan ng katarungan at pananatilihin niya ang landas ng mga tapat sa kanya. **9** Pagkatapos ay mauunawaan mo ang katuwiran, katarungan, pagkamakatuo at bawat mabuting landas. **10** Sapagkat ang karunungan ay darating sa iyong puso, at ang kaalaman ay magiging kalugod-lugod sa iyong kaluluwa. **11** Ang mabuting pagpapasya ang magmamasid sa iyo, at pang-unawa ang magbabantay sa iyo. **12** Sila ang sasajio sa iyo sa daan ng masama, mula sa mga taong nagsasalita ng masasamang bagay, **13** silang mga tumulokid sa mga tamang landas at lumakad sa mga pamamaaraan nang kadiiman. **14** Sila ay nagagala kapag gumagawa ng kasamaan at naggalak sa katiwalian ng kasamaan. **15** Sila ay sumusunod sa mga maling landas, at gumagamit nang pandaraya para itago ang kanilang pinagdaanan. **16** Ang karunungan at mabuting pagpapasya ang maglilitigas sa iyo mula sa imoral na babae, mula sa babaeng naghahanap ng pakikipagsapalaran at sa kanyang mga matatamis na pananalita. **17** Siya ay tumulokid sa kasamaan ng kaniyang kabataan at nakalimutan ang tipan ng kaniyang Diyos. **18** Dahil ang kaniyang tahanan ay sumasamba sa kamatayan at ang kaniyang mga landas ang maghahatid sa iyo doon sa mga nasa libigan. **19** Lahat nang pumupunta sa kaniya ay hindi makakabalik muli at hindi na matatagpuan ang landas ng buhay. **20** Kaya ikaw ay lalakad sa daan ng mga mabubuting tao at sundin ang mga landas ng mga matutuwid. **21** Magtatayo ng tahanan sa lupain ang mga gumagawa ng mabuti, at mananatili doon ang namumuhay nang may katapatan. **22** Ngunit puputulin sa lupain ang mga masasama, at ang hindi tapat ay aalisin mula rito.

3 Aking anak, huwag kalimutan ang aking utos, at isapuso ang aking mga katuruan, **2** dahil ang haba ng mga araw at mga taon ng buhay at kapayapaan ang idadagdag ng mga ito sa iyo. **3** Huwag hayaang lisinan ka ng pagiging tapat sa tipan at pagiging katiwa-tiwa, itali ito ng magkasama sa iyong leeg, isolat ito sa kalooob-looban ng iyong puso. **4** Pagkatapos ikaw ay makakahanap ng pabor at mabuting reputasyon sa panining ng Diyos at ng tao. **5** Magtiwala kay Yahweh ng buong puso at huwag umasa sa sarili mong pang-unawa; **6** sa lahat ng iyong ginagawa ay kilalanin siya at gagawin niyang matuwid ang iyong mga landas. **7** Huwag maging marunong sa iyong sariling mga mata; matakot kay Yahweh at talikuran ang kasamaan. **8** Ito ay kagalingan sa iyong laman at inuming makapagpanibagong sigla para sa iyong katawan. **9** Parangalan si Yahweh ng iyong kayamanan at ng mga unang bunga ng lahat ng iyong ani, **10** at ang iyong mga kamalig ay mapupuno at ang iyong mga bariles ay apawp, puno ng bagong alak. **11** Aking anak, huwag hamakin ang disiplina ni Yahweh at huwag mapoot sa kaniyang pagsaway, **12** dahil dinidisiplina ni Yahweh ang kaniyang mga minamahal, katulad ng pakikitungo ng ama sa kaniyang anak na nakalulogod sa kaniya. **13** Siya na nakasusumpung ng karunungan ay masaya, siya din ay nakakuha ng kaunawaan. **14** Ang matatamo ninyo sa karunungan ay mas mabuti kaysa sa maibibigay ng pilak at ang pakinabang ay mas mabuti kaysa sa ginto. **15** Ang karunungan ay mas mahalaga kaysa sa mga hiyas at wala sa mga ninanais mo ang maikukumpara sa kaniya. **16** Mayroon siyang haba ng mga araw sa kaniyang kanang kamay; sa kaniyang kaliwang kamay ay mga kayamanan at karanganan. **17** Ang kaniyang mga daan ay mga daan ng kabaitan at lahat ng kaniyang mga landas ay kapayapaan. **18** Siya ay isang puno ng buhay sa mga humahawak dito, ang mga kumakapit dito ay masasaya. **19** Sa pamamagitan ng karunungan itinatag ni Yahweh ang mundo, sa pamamagitan ng pang-unawa itinayo niya ang kalangitan. **20** Sa pamamagitan ng kaniyang kaalaman, ang mga kaililman ay bumukas at ibinagsak ng mga ulap ang kanilang hamog. **21** Aking anak, panatilihin ang mahusay na pagpapasya at talas ng pag-iisip, at huwag mawala ang panining sa mga ito. **22** Ang mga ito ay buhay sa iyong kaluluwa at isang palamuti ng pabor para isuot sa iyong leeg. **23** Pagkatapos ikaw ay lalakad sa iyong daan sa kaligtasan at ang iyong paa ay hindi madarap; **24** kapag ikaw ay humiga, hindi ka matatakot; kapag ikaw ay humiga, ang iyong tulog ay magiging mahimbing. **25** Huwag matakot sa biglaang pagkakilabot o

pagkawasak na idinulot ng mga masasama, kapag dumating ang mga ito, **26** dahil si Yahweh ay nasa iyong tabi at iingatan ang iyong paa na huwag mahuli sa bitag. **27** Huwag ipagkait ang mabuti sa mga karapatan dito, kapag nasa iyong kapangyarihan upang kumilos. **28** Huwag sabihin sa iyong kapwa, "pumunta ka, at bumalik muli at bukas ibibigay ko ito," kapag ang pera ay nasa iyo. **29** Huwag gumawa ng plano para makasakit ng iyong kapwa—siya na nakatira sa malapit at nagtitiwala sa iyo. **30** Huwag makipagtalo sa isang tao ng walang dahilan, kapag wala siyang ginawa para saktan ka. **31** Huwag kainggitinan ang isang marahas na tao o pilin ang kahit na ano sa kaniyang mga paraan. **32** Dahil ang sinungaling na tao ay kasuklam-suklam kay Yahweh, ngunit dinadala niya ang matuwid na tao sa kaniyang pagtitiwala. **33** Ang sumpa ni Yahweh ay nasa tahanan ng masasamang tao, ngunit pinagpapala niya ang tahanan ng mga matuwid. **34** Kinukutaya niya ang mga nangungutaya, ngunit ibinibigay niya ang kaniyang pabor sa mga taong may mababang loob. **35** Ang mga marunong na tao ay nagmamana nang karangan, ngunit ang mga hangal ay iaangat sa kamilang kahiiyan.

4 Makinig, mga anak na lalaki, sa tagubilin ng ama, at bigyang pansiñ para malaman ninyo kung ano ang pang-unawa. **2** Ibinibigay ko sa inyo ang mga mabuting tagubilin; huwag niryong pabayaan ang aking katuruan. **3** Nung ako ay anak na lalaki ng aking ama at tanging anak ng aking ina, **4** tinuruan niya ako at sinabi sa akin, "Panghawakan mong mabuti sa iyong puso ang aking mga salita; panatilihin ang aking mga utos at ipamuhay. **5** Pagsumikapan na magkaroon ng karunungan at kaunawaan; huwag kalilimutan at huwag tatanggihan ang mga salita sa aking bibig; **6** huwag iiwanan ang karunungan at ikaw ay kaniyang babantayan; mahalin mo ito at panatilihin kang ligtas. **7** Ang karunungan ay ang pinakamahalagang bagay, kaya pagsumikapan ang karunungan at gamitin lahat ng mayroon ka para ikaw ay maaaring makakuha nang pang-unawa. **8** Pahalagahan ang karunungan at ikaw ay kaniyang itataas; pararangalan ka kapag niyakap mo ito. **9** Ito ay maglalagay ng isang korona ng karanganan sa iyong ulo; bibigyan ka nito ng isang magandang korona." **10** Makinig, aking anak, at pansiñ ang aking mga salita, at ikaw ay magkakaron ng maraming mga taon sa iyong buhay. **11** Papatubayan kita sa daan ng karunungan; pangunungan kita sa matuwid na mga landas. **12** Kapag ikaw ay lumalakad, walang hahadlang sa iyong daanan at kapag ikaw ay tatakbo, hindi ka matitisod. **13** Kumapit ka sa disciplina, huwag itong bibitawan; bantayan ito, dahil ito ay iyong buhay. **14** Huwag sumundan sa landas ng masama at huwag sumama sa káparaan ng mga gumagawa ng masama. **15** Iwasan ito, ito ay huwag magpatuloy; tumalikod mula dito at tumunggo sa ibang daan. **16** Dahil hindi sila nakakatulog hanggang sila ay makagawa ng masama at nanakawan sila ng tulog hanggang sila ay magdulot ng pagkatisod ng isang tao. **17** Dahil sila ay kumakain ng tinapay ng kasamaan at iniinom ang alak ng karahasán. **18** Ngunit ang landas ng isang tao na gumagawa ng matuwid ay katulad ng unang lwanag na patuloy na nagliliwanag; ito ay lalong nagliliwanag hanggang sa kapunuan ng araw ay dumating. **19** Ang daan ng masama ay katulad ng kadiiman—hindi nila alam kung ano itong kanilang kinatitsuran. **20** Aking anak na lalaki, bigyang pansiñ ang aking mga salita; makinig sa aking mga kasabihan. **21** Huwag hayaan silang malayo mula sa iyong paninig; panatilihin sila sa iyong puso. **22** Dahil ang aking mga salita ay buhay sa mga nakakatagro sa kanila at kalusugan sa kanilang buong kawayan. **23** Panatilihin ligtas ang iyong puso at bantayan ito nang may buong sigasig, dahil mula dito dumadalo ng mga bukal ng buhay. **24** Ilayo ang baluktot na pananalita mula sa iyo at ilayo ang maruruming salita mula sa iyo. **25** Hayaan mong tumingin nang tuwid ang iyong mga mata at ipirmi ng tuwid ang iyong pagtitig sa harap mo. **26** Gumawa ng isang patag na landas para sa iyong paa; sa gayon lahat ng iyong mga daraanay ay magiging ligtas. **27** Huwag kang liliko sa kanan o sa kaliwa; ipihit ang iyong paa palayo mula sa kasamaan.

5 Aking anak na lalaki, bigyang pansiñ ang aking karunungan; makinig mabuti sa aking kaunawaan, **2** upang ikaw ay matuto tungkol sa mabuting pagpapaya, at ang iyong mga labi ay maaaring pangalagaan ang kaalaman. **3** Sapagkat ang labi ng isang nangangaluyang babaey ay dinadaluhan ng pulot, at ang kaniyang bibig ay mas madulas kaysa sa langis, **4** pero sa huli siya ay katulad ng halamang mapait, humihihi tulad

ng isang matahimik na espada. **5** Ang kaniyang mga paa ay humahakbang papunta sa kamatayan; at tumutungo papunta sa sheol. (**Sheol h7585**) **6** Hindi niya binibigyang pansiñ ang landas ng buhay. Ang kaniyang mga yapak ay gumagal; hindi niya alam kung saan siya patungo. **7** At ngayon, aking mga anak, makinig sa akin; huwag tumalikod mula sa pakikinig sa mga salita ng aking bibig. **8** Lumayo kayo sa kaniyang landas, at huwag kayong lumpat sa pintuan ng kaniyang bahay. **9** Sa ganoong paraan hindi ninyo ipamimigay ang iyong karanganan sa iba o ang mga taon na iyong buhay sa isang malupit na tao; **10** ang mga taong hindi kilala ay hindi magdiriwang sa iyong kayamanan; ang iyong pinaghironan ay hindi mapupunta sa bahay ng mga taong hindi kilala. **11** Sa katapusang iyong buhay kayo ay dadaing kapag ang iyong laman at iyong kawayan ay nabulok. **12** Sasabihin ninyo, "Kinapootan ko ang disciplina at hinamak ng aking puso ang pagtatawag!" **13** Hindi ako sumunod sa aking mga guro o nakinig sa aking mga tagapagturo. **14** Malapit na akong ganap na masira sa gitna ng kapulungan, sa pagtitipon ng mga tao." **15** Uminom ng tubig mula sa iyong sariling sisidlan, at uminom ng bukal na tubig mula sa iyong sariling balon. **16** Dapat bang ang iyong mga bukal ay umapaw sa lahat ng dako, at ang iyong mga batis ng tubig ay umagos sa mga liwasang-bayan? **17** Hayaan na ang mga ito ay sa inyo lamang, at hindi para sa mga hindi kilalang taong kasama ninyo. **18** Nawala'y ang iyong bukal ay pagpalain, at nawala'y kayo ay magalak sa asawa sa iyong kabataan. **19** Sapagkat siya ay isang mapagmahal at kaaya-aya tulad ng usang babae. Hayaan ninyo ang kaniyang dibidib ay punuin kayo ng galak sa lahat ng panahon; laging maging bihag ng kaniyang pag-ibig. **20** Sapagkat bakit ikaw, aking anak, ay dapat na mabihag ng isang babaeng nangangaluyan; bakit mo kailangang yakapin ang dibidib ng isang hindi kilalang babae? **21** Nakikita ni Yahweh ang lahat ng ginagawa ng isang tao at pinanood ang lahat ng landas na kaniyang tinatahak. **22** Ang isang masasamang tao ay mabibitig ng kaniyang sariling mga kasalanan; ang mga lubid ng kaniyang kasalanan ay pipigilan siya ng mahigpit. **23** Siya ay mamamatay dahil kulang siya ng disciplina; siya ay inilligaw ng kaniyang labis na kamangmangan.

6 Anak ko, kapag ikaw ay nagtabi ng pera bilang isang pag-aako ng pagkakautang ng iyong kapit-bahay, kapag nagbigay ka ng pangako sa pagkakautang ng isang tao na hindi mo kilala, **2** kung gayon naglatag ka ng isang patibong para sa iyong sarili sa pamamagitan ng iyong pangako, at ikaw ay nahuli ng mga salita ng iyong bibig. **3** Kung gayon, anak kong lalaki, gawin mo ito at iligtas mo ang iyong sarili, dahil sa ikaw ay nasa habag ng iyong kapitbahay. Pumunta ka at magpakumbaba ka ng iyong sarili at magsumamo sa iyong kapitbahay na pakawalan ka. **4** Bigyan mo ang iyong mga sumamo ng walang tulog at ang iyong talukap ng walang pagkakaidlip. **5** Iligtas mo ang iyong sarili gaya ng isang usa mula sa kamay ng mangangaso, katulad ng isang ibon mula sa kamay ng tagahuli ng hayop. **6** Tingnan mo ang langgam, ikaw na tamad na tao, pagmasdan mo ang kaniyang mga pamamaran, at maging metalino. **7** Wala siyang tagap-utos, opisyal, o tagapamahala, **8** gayon pa man ay naghahanda siya ng pagkain sa tag-init, at habang sa pag-aari ay nagtabati ito ng kung ano ang kakainin. **9** Gaano katagal ka matutulog, ikaw na tamad na tao? Kailan ka babangon mula sa iyong pagkatulog? **10** "Isa pang kaunting pagtulog, isa pang kaunting pagkaidlip, isa pang kaunting pagtiklop ng mga kamay upang magpahinga"— **11** at ang iyong kahirapan ay darating sa iyo gayang isang magnanakaw at ang iyong pangangailangan gaya ng isang armadong sundalo. **12** Ang isang walang kwentwato— isang masasamang tao—namumuhay sa kabaluktutan ng kaniyang salita, **13** pagkindat ng kaniyang mga mata, gumagawa ng huday gamit ang kaniyang mga paa, at pagturo ng kaniyang mga dalir. **14** Siya ay may balak na masama na may dasa sa kaniyang puso; palagi siyang nag-uudyok ng pag-aalitan. **15** Kaya lulupigin siya sa isang iglap ng kaniyang kapahamakan; sa isang sandali siya ay masisira na higit sa kagalingan. **16** Mayroon anim na bagay na kinimumuhian ni Yahweh, pito na kasuklam-suklam sa kaniya: **17** Ang mga mata ng isang mapagmataas na tao, ang isang dila na nagsisnungaling, ang mga kamay na nagpapadakan ng dugo ng mga inosenteng tao, **18** isang puso na lumikha ng mga masasamang balakid, mga paa na mabilis tumukbo para gumawa ng masama, **19** isang saksi na nagsasabi ng mga kasinungalingan, at ang isa na siyang naghahasilik ng alitan sa kaniyang mga kapatid. **20** Aking anak na lalaki, sundin mo ang utos ng iyong ama, at

huwag mong talikdan ang katuruan ng iyong ina. **21** Palagi mong igapos ang mga ito sa iyong puso; itali mo ang mga ito sa iyong leeg. **22** Kapag ikaw ay lumakad, papatnubayin ka ng mga ito; kapag ikaw ay natulog, pagmamsasdan ka nila; at kapag ikaw ay nagsising, tuturuan ka nila. **23** Sapagkat ang mga utos ay isang ilawan, at ang katuruan ay isang liwanag; ang mga pagsaway ng disiplina ay ang mga daan ng buhay. **24** Lingatan ka nito mula sa imoral na babae, mula sa mapang-akit na mga salita ng nangangalunyung babae. **25** Huwag kag magnasa sa iyong puso sa kaniyang kagandahan, at huwag mo siyang hayaang mabihag ka ng kaniyang mga pilik mata. **26** Ang pagtulog na kasama ang isang bayarang babae ay maaaring kabayaran ng halaga ng tinapay, pero ang babaeng asawa ng iba ay maaaring kabayaran ng buhay mo mismo. **27** Kaya ba ng isang lalaki na magbitbit ng apoy sa kaniyang dibidib na hindi nasusunog ang kaniyang mga damit? **28** Kaya ba ng isang lalake na lumakad sa ibabaw ng mainit na mga uling na hindi napapaso ang kaniyang mga paa? **29** Gayon din sa lalakeng nakikiapid sa asawang babae ng kaniyang kapwa; ang siyang natutulog kasama niya ay hindi maparusahan. **30** Hindi hinahamak ng mga tao na ang isang magnanakaw kung siya ay nagnanakaw upang mabusog sa panahon gutom siya. **31** Gayon pa man kapag siya ay nahuli, siya ay magbabayad ng pitong beses kung ano ang kaniyang ninakaw; kailangan niya isuko ang lahat ng mahahalagang bagay sa kaniyang tahanan. **32** Ang isa na nagkasala ng pangangalunya ay walang kaisipan; ang siyang gumagawa nito ay sinisira ang kaniyang sarii. **33** Sugat at kahiliyan ay nararapat sa kanya, at ang kaniyang kasiraang puri ay hindi maaalis. **34** Dahil ang pagseselos ay ginagawang galit na galit ang isang lalaki; kapag siya ay gumanti hindi siya magpapakita ng awa. **35** Sila walya siyang tatanggaping kabayaran, at hindi siya mabilibili, kahit maghandog ka ng maraming regalo sa kanya.

7 Aking anak na lalaki, sundin ang aking mga salita at ipunin ang aking mga utos sa iyong kalooban. **2** Sundin ang aking mga utos upang mabuhay at sundin ang aking tagubilin tulad ng mansanas sa iyong paninig. **3** Itali ang mga ito sa iyong mga daliri; isulat ang mga ito sa talaan ng iyong puso. **4** Sabihin sa karunungan, "Ikaw ang aking kapatid na babae," at tawagin ang kaunawaan na inyong kamag-anak, **5** upang ikaw ay ilayo mula sa mapunxsong babae, mula sa babaeng mapangalunya kasama ng kaniyang mapang-akit na mga salita. **6** Sa bintana ng aking bahay ay tumitingin ako sa pamamagitan ng dungawan **7** at aking nakita ang karamihan ng batang lalaki na hindi pa natuturuan. Nakita ko sa karamihan ng kabataan ang isang batang lalaking na wala sa kaisipan. **8** Ang batang lalaking iyon ay naglalakad sa kalye malapit sa sulok ng kaniyang kalye at siya ay tumuloy patungo sa kaniyang bahay— **9** iyon ay takip-silim, sa gabi ng araw na iyon, sa oras ng gabi at kadiilman. **10** At doon kinatago sya ng isang babae, nakadamat tulad ng isang bayarang babae at alami niya kung bakit siya naroon. **11** Siya ay maingay at magulo, ang kaniyang mga paa ay hindi mapanatili sa tahanan— **12** ngayon nasa mga kalye, ngayon nasa pamilihan, at bawat sulok siya ay nag-aabang. **13** Kaya siya ay hinawakan niya at pinaghahalikan, na may katapangan ng mukha, sinabi niya sa kanya, **14** natupad ko ang handog ng kapayapaan ngayon, naibigay ko ang aking mga panata, **15** kaya lumabas ako para makita ka, kinasasabikan ko na makita ang iyong mukha, at ikaw ay aking natagpuan. **16** Inilatag ko ang mga panakip sa aking higaan, mga linong makukulay mula sa Egipto. **17** Pinabanguhan ko ang aking higaan ng mira, mga aloe, at kanel. **18** Halina't, hayaang umapaw ang ating pagmamahalan hanggang umaga; hayaan nating makakuhay tayo ng labis na ligaya sa iba't ibang gawi ng pagtatalik. **19** Ang aking asawa ay wala sa bahay; siya ay nasa malayo sa isang matagal na paglalakbay. **20** May dala siyang isang supot ng pera sa kanya; siya ay babalik sa araw ng kabilugan ng buwan." **21** Sa kaniyang mapang-akit na salita ay hinihikayat siya, at sa kaniyang mahusay na pagsasalita siya ay mapipilit niya. **22** Sumunod siya sa kanya na tulad ng isang bakang lalaki na papunta sa katayan, o tulad ng isang usa na nahuli sa isang patibong. **23** Hanggang ang isang palaso ay tumatagos sa kaniyang atay— o katulad ng ibong sumusugod sa isang patibong, hindi alam na ito ang magiging kabayaran ng kaniyang buhay. **24** At ngayon, ang aking mga anak na lalaki, makinig kayo sa akin; bigyang pansiun kung ano ang aking sinasabi. **25** Huwag ninyong hayaan ang iyong puso na lumihiis sa kaniyang mga kaparaanan; huwag maligaw sa kaniyang mga landas. **26** Maraming biktima ang nadala niya pababa; hindi sila mabilang.

27 Ang kaniyang bahay ay daan patungo sa sheol; ito ay patungo pababa sa mga silid ng kamatayan. (**Sheol h7585**)

8 Hindi ba nananawagan ang Karunungan? Hindi ba itinataas ng Pang-unawa ang kaniyang tingi? **2** Sa mga taluktok ng bundok sa tabi ng daan, sa mga daang nagsasalubong, ang Karunungan ay ninanindigan. **3** Sa tabi ng mga pasukan sa lungsod, malapit sa tarangkahang ng mga lungsod, siya ay nananawagan. **4** Mga mamamayan, tinatawag ko kayo at itinataas ko ang aking tinig sa mga anak ng sangkatauhan. **5** Kayong mga hindi naturuan, dapat niryong maintindihan ang katalinuhan at kayong kinasusuklaman ang kaalamian, kayo ay dapat magkaroon ng isang maunawaing puso. **6** Makining kayo at magsasalita ako ng mga mararangal na bagay at kapag bumuka ang aking mga bibig ay sasabihin ko kung ano ang tama— **7** dahil ang aking bibig ay nagsasalita kung ano ang mapagkakatiwalan, at ang aking mga labi ay napopoot sa kasamaan. **8** Lahat ng mga salita sa aking bibig ay makatarungan; walang baluktot at nakaliligaw sa kanila. **9** Ang lahat ng aking mga salita ay matuwid para sa nakaukauna; ang mga salita ko ay matuwid sa mga nakatatago ng kaalamian. **10** Pilii ninyo ang aking katuruan kaysa sa pilak at kaalamian kaysa purong ginto. **11** Dahil ako, ang Karunungan, ay mas mabuti kaysa sa mga hiyas; wala sa inyong ninanais ang maaaring maihalintulad sa akin. **12** Ako, ang Karunungan, ay namumuhay nang may Kabaitan, at aking taglay ang kaalamian at kahinahunaan. **13** Ang pagkakatok kay Yahweh ay para kapootan ang kasamaan — kinapopootan ko ang pagmamataas at kayabangan, ang masamang paraan, at malaswang pananalita — kinapopootan ko sila. **14** Mayroon akong mabuting payo at maayos na karunungan; mayroon akong mahusay na pananaw, at taglay ko ang kalakasan. **15** Sa pamamagitan ko, ang mga hari ay naghahari—pati na taong mararangal, at lahat ng mga namumuno ng makatarungan. **16** Sa pamamagitan ko, ang mga prinsipe ay naghahari at ang mga mararangal at lahat ng namamahala nang may katarungan. **17** Mahal ko silang mga nagmamahala sa akin, at silang mga masisipag na humahanap sa akin ay matatagpuan ako. **18** Nasa akin ang mga kasaganaan at karangalan, walang maliw na kayamanan at katuwiran. **19** Ang aking bunga ay mas mabuti pa kaysa ginto, mas mabuti pa kahit sa pinong ginto; ang aking ibinibigay ay mas mabuti pa sa purong pilak. **20** Lumalakad ako sa daan na matuwid, sa mga landas na patungo sa katarungan, **21** para makapagbigay ako ng pamana sa mga nagmamahala sa akin at punuin ang kanilang mga imbakan ng yaman. **22** Nilikha ako ni Yahweh mula pa noong pasimula — ang una sa kaniyang mga ginawa noong unang panahon. **23** Mula pa noong unang panahon, inilagay na ako sa pagkalalagyan—mula ng una, mula pa sa pasimula ng mundo. **24** Bago pa magkaroon ng mga karagatan, ako ay isinilang na—bago pa magkaroon ng mga bukal na may masaganang tubig, bago pa ilagay ang mga bundok, **25** at bago pa ang mga burol, ako ay ipinanganak na. **26** Ipinanganak na ako bago pa likhain ni Yahweh ang lupa o mga bukirin, o kahit ang unang alikabok sa mundo. **27** Naroon na ako nang naitatag niya ang kalanditan, nang kaniyang ginuhit ang hangganan sa ibabaw ng kailiman. **28** Naroon na ako nang naitatag niya ang mga kalanditan sa itaas at nang ginawa niya ang mga bukal sa kailiman. **29** Naroon na ako nang ginawa niya ang hangganan para sa dagat, kaya ang katubigan ay hindi kumalat lagpas kung saan niya iniutos, at kung saan niya iniutos ilagay ang mga pundasyon ng lupa. **30** Ako ay nasa tabi niya, bilang isang dalubhasang manggagawa, at ako ng kanyang kasiyahan sa araw araw, laging nagagalak sa harap niya. **31** Nagagalak ako sa kanyang buong daigdig, at ang kasiyahan ko ay nasa sangkatauhan. **32** At ngayon, aking mga anak na lalaki, makinig kayo sa akin, dahil silang mga nananatili sa aking mga pamamaraan ay magiging masaya. **33** Makining kayo sa aking katuruan at mageing marunong; huwag kaligtaanito. **34** Ang siyang nakikinig sa akin ay magiging masaya — nagmamasid bawat araw sa aking mga tarangkahang, naghihintay sa akin sa tabi ng mga pintuan ng aking tahanan. **35** Dahil ang sinurang nakakatago sa akin ay nakakatago ng buhay, at matatagpuan niya ang kagandahan loob ni Yahweh. **36** Pero siya na nabibigong matagpuan ako ay pinapahamak ang kaniyang sarii; ang lahat ng namumuhui sa akin ay umiibig sa kamatayan."

9 Ang karunungan ay nagtayo ng kaniyang tahanan; nag-ukit siya ng pitong mga poste mula sa bato. **2** Hinanda niya ang mga karne niya para ihain sa hapunan; hinalo niya ang kaniyang alak; at inihanda niya ang kaniyang hapag-kainan. **3** Nagpadala siya ng mga paanyaya kasama

ang mga lingkod niyang babae at tumatawag siya mula sa pinakamataas na dako ng lungsod: **4** "Hayaan ang mga hindi naturuan na lumapit dito!" sinasabi niya roon sa mga walang alam. **5** "Lumapit kayo, kainin ninyo ang aking pagkain, at inumin ang alak na aking hinalo." **6** Iwanan na ninyo ang mga kaparaanan ng kamangmangan upang kayo ay mabuhay; lumakad sa daan ng pang-unawa. **7** Kung sinuman ang magtama ng mangungutya ay nag-aaryaya ng pag-abuso, at kung sinuman ang magtuwid ng masamang tao ay masaktaan. **8** Huwag sawayin ang mangungutya, o kamuruhang ka niya; magtuwid ng matalinong tao, at mamahalin ka niya. **9** Magbigay ng gabay sa matalinong tao, at siya ay magiging mas matalino; turuan ang matuwid na tao, at dadagdag ang kaniyang pagkatuto. **10** Ang takot kay Yahweh ang simula ng karunungan, at ang kaalaman sa Isang Banal ay kaunawaan. **11** Dahil sa pamamagitan ko ang mga araw mo ay dadami, at dadagdag ang taon ng buhay mo. **12** Kung matalino ka, matalino ka para sa sarili mo, pero kung mangungutya ka, dadalhin mo ito nang magisa." **13** Ang isang mangmang na babae ay maingay—hindi siya naturuan at wala siyang alam. **14** Nauupo siya sa pinto ng bahay niya, sa upuan ng pinakamataas na lugar ng bayan. **15** Tinatawag niya ang mga taong dumadaan, ang mga taong naglalakad ng tuwid sa kanilang daan. **16** "Hayaan ang mga hindi naturuan na lumapit dito!" sinasabi niya doon sa mga walang alam. **17** "Ang ninakaw na tubig ay matamis, at ang tinapay na kinain ng palihim ay kaaya-aya." **18** Pero hindi niya alam na nandoon ang mga patay, na ang mga panauhin niya ay nasa kailaliman ng sheol. (**Sheol h7585**)

10 Ang mga kawikaan ni Solomon. Ang isang marunong na anak ay ikinagagalak ng kaniyang ama ngunit ang isang hangal na anak ay ngadadalda ng pighati sa kaniyang ina. **2** Ang mga yamang naipon sa pamamagitan ng kasamaan ay walang halaga, ngunit ang paggawa ng kung ano ang tama ay naglalayo sa kamatayan. **3** Hindi hinahayaan ni Yahweh na magtumog ang mga gumagawa ng masama, ngunit kaniyang binibigo ang mga pagnahanan ng masama. **4** Ang kamay na tamad ay nagdudulot sa isang tao para maging mahirap, ngunit ang kamay ng masipag na tao ay magtatamo ng kayamanan. **5** Ang marunong na anak ay magtipon ng pananim sa tag-araw, ngunit kahihiyan sa kanya para matulog habang anihan. **6** Ang mga kalooob mula sa Diyos ay nasa isipan ng mga gumagawa ng tama, ngunit ang bibig ng masama ay pinagtagtakpan ang karahanan. **7** Ang taong gumagawa ng tama ay natutuwa tuwing siya ay ating naiisip ang tungkol sa kanya, ngunit ang pangalan ng masama ay mabubulok. **8** Silang mga maunawain ay tumatanggap ng mga utos, ngunit ang isang madaldal na hangal ay mapapahamak. **9** Ang siyang lumalakad sa katapatan ay lumalakad sa kaligtasan, subalit ang isa na gumagawa ng kabuktutan, siya ay malalantad. **10** Siya na kumikindat ang mata ay nagdudulot ng kalungkutan, ngunit ang isang madaldal na hangal ay masisira. **11** Ang bibig ng gumagawa ng tama ay isang bukal ng buhay, ngunit ang bibig ng masama ay nagtatako ng karahanan. **12** Ang galit ay nagpapasimula ng mga kaguluhan, subalit ang pag-ibig ay matatakpan ang lahat ng pagkakasala. **13** Ang karunungan ay matatagpuan sa labi ng isang taong marunong umunawa, ngunit ang isang pamalo ay para sa likod ng isang walang pang-unawa. **14** Ang mga taong marunong ay nag-ipoon ng kaalaman, ngunit ang bibig ng isang hangal ay nagpapalapit ng kapahamakan. **15** Ang kayamanan ng isang mayamang tao ay ang kaniyang pinatibay na lungsod, ang kasalatan ng mahirap ay kanilang pagkawasaki. **16** Ang kabayaran ng mga gumagawa ng tama ay patungo sa buhay; ang pakinabang ng masama ay patungo sa kasalan. **17** Doon ay may isang daan sa buhay para sa isang sumusunod sa disciplina, ngunit ang tumatanggi sa pagpuna ay inaagos sa pagkaligaw. **18** Ang sinumang magtago ng pagkagalit ay may mga sinungaling na labi, at sinumang magkalat ng paninirang puri ay isang hangal. **19** Kung maraming salita, pagkakasala ay hindi nagkukulang, ngunit ang siyang nag-iingat sa kaniyang sasabihin ay isang matalino. **20** Ang dila na siyang gumagawa nang matuwid ay purong pilak; ito ay may malit na halaga sa piso ng masama. **21** Ang labi ng isa na gumagawa ng tama ay nagpapalusog ng marami, ngunit ang mga mangmang ay mamamatay dahil sa kakulangan ng kanilang pang-unawa. **22** Ang mga mabuting kalooob ni Yahweh ay ngadadalda ng kayamanan at hindi ito nagdagdag ng sakti. **23** Ang kasamaan ay laro ng isang hangal, ngunit ang karunungan ay isang kasiyahan para sa isang tao ng pang-unawa. **24** Ang takot ng masama ay sasaklawan siya, ngunit

ang pagnanais ng isang matuwid ay ibibigay. **25** Ang masama ay tulad ng isang bagyo na dumadaan, at sila ay wala na, ngunit silang gumagawa ng tama ay isang pundasyon na magtitagal kailanman. **26** Tulad ng suka sa ngipin at usok sa mata, ganoon din ang batugan na napadala sa kanya. **27** Ang takot kay Yahweh na papahaba ng buhay, ngunit ang mga taon ng masama ay mapapaiksi. **28** Ang pag-asa ng mga gumagawa ng tama ay kanilang kagalakan, ngunit ang mga taon ng mga masama ay mapapaiksi. **29** Ang paraan ni Yahweh ay nag-iingat sa kanila na may katapatan, ngunit ito ay pagkawasak para sa masama. **30** Silang mga gumagawa ng tama ay hindi kailanman maibabagsak, ngunit ang masama ay hindi mananatili sa lupain. **31** Mula sa bibig ng mga gumagawa ng tama ay dumarating ang bunga ng karunungan, ngunit ang masamang dila ay mapuputol. **32** Alam ng mga labing gumagawa nang tama kung ano ang katanggap-tanggap, ngunit ang bibig ng masama ay alam kung ano ang masama

11 Kinapootan ni Yahweh ang timbangang hindi tama, ngunit siya ay naggalak sa wastong timbang. **2** Kapag dumating ang pagmamataas, saka dumarating ang kahihiyan, pero sa kapakumbabaan dumarating ang karunungan. **3** Ang katapatan ng matuwid ay gumagabay sa kanila, pero ang mga baluktot na pamamaaran ng mga taksil ay sumisira sa kanila. **4** Ang kayamanan ay walang halaga sa araw nang matinding kapootan, pero ang paggawa ng matuwid ay maglalayo sa iyo mula sa kamatayan. **5** Ang matuwid na pag-uugali ng taong walang kapintasan ay ginagawang matuwid ang kaniyang daan, pero ang masama ay babagsak dahil sa kaniyang sariling kasamaan. **6** Ang matuwid na pag-uugali ng mga nakalulugod sa Diyos ang siyang nag-iingat sa kanila, pero ang taksil ay nabitog ng kanilang sariling mga pagnana. **7** Kapag ang taong masama ay namatay, ang kaniyang pag-asa ay mamamatay, at ang pag-asa na naging kaniyang kalakasan ay mapupunta sa wala. **8** Ang isang taong gumagawa ng tama ay laging nailalayo sa kagulohan, at sa halip ito ay dumarating sa mga masasama. **9** Sinisira ng bibig ng mga walang Diyos ang kaniyang kapwa, ngunit sa pamamagitan ng kaalaman ang mga gumagawa ng tama ay pinanatiling ligtas. **10** Kapag ang mga gumagawa ng tama ay sumasagana, ang isang lungsod ay nadiriwang; kapag ang masama ay namatay, ay may mga sigaw ng kagalakan. **11** Sa pamamagitan ng mabuting mga kalooob ng mga nakalulugod sa Diyos, ang lungsod ay magiging tanyag; sa bibig ng mga masasama, ang lungsod ay mawawasak. **12** Ang taong may paghamak sa kaniyang kaibigan ay walang ulirat, pero ang isang may pang-unawa ay tumatahirik. **13** Sinumang tao na patuloy na narinirang puri ay nagbubunyag ng mga lihim, ngunit ang isang taong tapat ay laging iniingatang pagtakpan ang isang bagay. **14** Kung saan walang matalinong direksyon, ang isang bansa ay bumabagsak, pero ang tagumpay ay dumarating sa pag-sangguni sa maraming tagapayo. **15** Sinumang mananogot sa utang ng isang hindi niya kilala ay tiyak na mapapahamak, pero ang isa na siyang kinapootang magbigay ng isang garantiya sa ganiyang uring pangako ay ligtas. **16** Makakamit ng isang mahabang babae ang karangalan ngunit ang mga taong walang habag ay mahigpit na kakapit para sa kayamanan. **17** Ang isang mabait na tao ay makikinabang sa kanyang sarili, pero ang isang taong malupit ay sinasakta ang kaniyang sarili. **18** Ang taong masama ay nagsisiningaling para makuhang kaniyang kabayaran, pero ang isang nagtitanim ng kung ano ang tama ay mag-aani ng kabayaran ng katotohanan. **19** Ang isang taong tapat na gumagawa kung ano ang tama ay mabubuhay, pero ang isa na humahabol sa masama ay mamamatay. **20** Si Yahweh ay napopoot sa mga pusong tiwali, pero siya ay nagagalak sa kanila na kung saan ang pamamaaran ay walang kapintasan. **21** Maging tiyak dito—ang mga taong masama ay hindi maaaring hindi maparusahan, pero ang mga kaapu-apuhan ng mga gumagawa ng tama ay mananatiling ligtas. **22** Kululad ng isang gintong singsing sa ilong ng baboy ang isang magandang babae na walang hinahon. **23** Ang hangarin ng mga yaong gumagawa ng tama ay nagbubunga ng mabuti, pero ang masamang mga tao ay makaka-asa lamang sa matinding galit. **24** May isa na siyang naghahasilik ng binhi—siya ay makaipon nang higit pa; ang isa pa ay hindi naghahasilik—siya ay darating sa kahirapan. **25** Ang taong mapagbigay ay asasagana, at ang isa na siyang nagbibigay ng tubig sa iba ay magkakaroon ng tubig para sa kaniyang sarili. **26** Sinusumpa ng mga tao ang taong ayaw magbenta ng butil, pero ang mabuting mga kalooob ay kumu-korona sa ulo ng nagbebenta nito. **27** Ang isa na nagsisipag na hanapin ang mabuti

ay naghahanap din ng kagandahan-loob, pero ang isa na naghahanap sa masama ay makatatago nito. **28** Sila na nagitiwala sa kanilang kayamanan ay babagsak, pero tulad ng dahon, sila na gumagawa ng tama ay lalago. **29** Ang isa na siyang nagdadalang gulo sa kaniyang sariling sambahayan ay magmamana ng hangin, at ang mangmang ay magiging isang alipin sa matalinong puso. **30** Sila na gumagawa ng tama ay tulad ng isang puno ng buhay, pero ang karahasan ay bumabaw ni mga buhay. **31** Kung sila na gumagawa ng matuwid ay tumatanggap kung kono ang karapat-dapat sa kanila, paano pa kaya ang masama at ang makasalan!

12 Sinumang umiibig sa disciplina ay iniibig ang kaalaman, pero sinumang namumuhia sa pagtatawag ay mangmang. **2** Nagbibigay si Yahweh ng pabor sa mabuting tao, pero pinirarushan hiya ang taong gumagawa ng masasamang plano. **3** Ang isang tao ay hindi tatatag sa pamamagitan ng kasamaan, pero silang gumagawa ng katuwiran ay hindi mabubunot kailanman. **4** Ang isang karapat-dapat na asawang babae ay korona ng kaniyang asawang lalaki, ngunit ang babaeng nagdadalang kahiliyan ay tulad ng isang sakit na sumisira ng kaniyang mga buto. **5** Ang mga balakin ng lahat ng gumagawa ng tama ay makatarungan, ngunit ang payo ng masasama ay mapanlinlang. **6** Ang mga salita ng masasamang tao ay bitag na nakaabang ng pagkakataong pumatay, ngunit ang mga salita ng matutuwid ang siyang nag-iingat sa kanila. **7** Ang masasama ay bumabagsak at naglalaho, pero ang bahay ng mga taong gumagawa ng tama ay mananatili. **8** Pinupuri ang isang tao sa kaniyang karunungan, ngunit sinumang gumagawa ng baluktot na mga pagpili ay kinamumuhian. **9** Mas mabuti na magkaroon ng mababang katayuan—ang maging isang lingkod lamang, kaysa ang magmalaki patungkol sa iyong katayuan ngunit walang namang makain. **10** Nagmamasakit ang matuwid sa pangangailangan ng kaniyang alagang hayop, pero maging ang habag ng masasama ay kalupitan. **11** Sinumang nagbubungkal ng kaniyang lupain ay magkaroon ng kasaganaan ng pagkain, pero sinumang naghahabol ng mga proyekto ng walang halaga ay hindi nag-isip. **12** Hinahangad ng masama ang mga ninakaw ng makasalanan mula sa iba, pero ang bunga ng mga matuwid ay galing sa kanilang mga sarili. **13** Ang masamang tao ay nababigat ng kaniyang masamang pananalita, pero ang mga taong gumagawa ng tama ay nakaliligtas sa kapahamakan. **14** Mula sa bunga ng kaniyang mga salita, ang tao ay napupuno ng mabuting mga bagay, tulad ng paggantimpala ng mga kamay niyang natagtatrabaho. **15** Ang kaparaanan ng isang mangmang ay tama sa kaniyang paninig, pero ang taong may karunungan, sa payo ay hakikinig. **16** Ang mangmang ay kaagad na gagapakita ng galit, pero ang nagsasawalang-kibo sa insulto ay maingat. **17** Sinumang nagsasabi ng totoo ay nagsasalita ng tama, pero ang bulaang saksi ay nagsasabi ng kasisnungalingan. **18** Ang mga salitang padolos-dulos ay tulad ng saksak ng isang espada, pero ang dila ng matalino, kagalingan ang dinadala. **19** Ang makatotohanang mga labi ay tumatagal habang-buhay, pero ang sinungaling na dila ay panandalian lamang. **20** Mayroong parilinlang sa puso ng mga taong nagbabala ng kasamaan, pero kagalakan ang dumurating sa mga tagapagpayo ng kapayapaan. **21** Walang karamdamang dumurating sa mga matuwid, pero ang masasama ay puno ng paghihirap. **22** Galit si Yahweh sa sinungaling na mga labi, pero ang mga namumuhay nang tapat ay ang kasiyahan ng Diyos. **23** Itinatago ng taong maingat ang kaniyang kaalaman, pero ang puso ng hangal ay sumisigaw ng kamangmangan. **24** Ang kamay ng matiyaga ay maghahari, pero ang tamad ay sasaaliman sa sapilitang pagtatrabaho. **25** Ang pangamba sa puso ng tao ay nagpapabitig sa kaniya, ngunit naugpapaglabat ng mabuting salita. **26** Ang matuwid ay gabay sa kaniyang kaibigan, pero ang paraan ng masama ay nag-aakay sa kanila sa lihiis na daan. **27** Ang mga tamad ay hindi niluluto ang kanilang sariling huli, pero ang matiyaga ay magkaroon pa ng yamang natatangi. **28** Ang mga lumalakad sa tamang daan, buhay ang nasusumpungan at sa kaniyang landas ay walang kamatayan.

13 Ang matalinong anak ay nakikinig sa tagubilin ngunit ang manunuwa ay hindi makikinig sa pagtutuwid. **2** Mula sa bunga ng kaniyang bibig, sa mga mabubuting bagay ang isang tao ay nasisiyahan, pero ang gana ng taksil ay para sa karahasan. **3** Ang binabantayan ang kaniyang bibig ay pinapangalagaan ang kaniyang buhay, pero sisirain ang sarili nang nagbubukas ng labi ng maluwang. **4** Ang gana ng taong

tamad ay nananabik nang labis pero walang makukuha, pero ang gana ng mga taong masisipag ay masisiyahan nang masagana. **5** Napoopoot sa mga kasinungalingan ang siyang gumagawa ng tama, pero ang isang masamang tao ay ginagawang kamuhu-muhu ang sarili, at ginagawa niya kung ano ang kahiya-hiya. **6** Silang walang kapintasan sa kanilang landas ay ipinagtatanggol ng katuwiran, ngunit ang kasamaan ay inililigaw ang mga gumagawa ng kasalanan. **7** May isang tao na pinayawayan ang sarili, pero halos walang-wala, at may isang tao na pinamimigay ang lahat ng bagay, pero siyang tunay na masagana. **8** Ang taong mayaman ay maaaring tubusin ang kaniyang buhay sa pamamagitan ng kaniyang mga ari-arian, pero ang taong mahirap ay hindi makatatanggap ng ganiyang uri ng pagbabanta kailanman. **9** Ang ilaw nang gumagawa ng matuwid ay nagsasaya, pero papatayin ang lampara ng masama. **10** Ang pagmamataas ay nagbubunga lamang ng pag-aaway-away, pero mayroong karunungan para sa mga nakikinig ng mabuting payo. **11** Ang kayamanan ay nauubos kapag mayroong labis na kalawayan, pero ang siyang kumikita ng salapi sa pamamagitan ng pagtatrabaho gamit ang kaniyang kamay ay mapapalago ang kaniyang salapi. **12** Kapag ang pag-asa ay ipinagpalibin, dinudurog nito ang puso, pero ang isang natupad na pananabik ay isang puno ng buhay. **13** Ang nagsasawalang-bahala ng tagubilin ay magiging sakop pa rin nito, pero ang nagsaparangal sa utsos ay gagantimpalaan. **14** Ang katuruan ng isang matalinong tao ay bukal ng buhay, ilalayo ka mula sa patibong ng kamatayan. **15** Kagandahan-loob ang tinatamo ng mabuting pananaw, pero ang daan ng taksil ay walang katapusnan. **16** Ang taong marunong ay kumikilos sa bawat pagpapsusa mula sa kaalaman, pero pinapangalandonan ng isang mangmang ang kaniyang kamangmangan. **17** Ang isang masamang tagapagbalita ay nahuhulog sa gulo, pero ang isang tapat na sugo ay nagdadalang ng pagkakasundo. **18** Magkakaroong ng kahirapan at kahiliyan ang hindi pumapansin sa disciplina, pero karangalan ang darating sa kaniya na natutuo mula sa pagtutuwid. **19** Ang pananabik na nakamit ay matamis sa gana ng panlasa, pero ang mangmang ay nasusuklam na tumalikod mula sa masama. **20** Lumakad kasama ang mga matatalinong tao at ikaw ay magiging matalino, pero ang kasamahan ng mga mangmang ay magdurusa ng kapamahakan. **21** Sakuna ang humahabol sa mga makasalanan, pero silang mga gumagawa ng tama ay gagantimpalaan ng kabutihan. **22** Nag-iwas ng mana para sa kaniyang mga apo ang taong mabuti, pero ang kayamanan ng makasalanan ay inipon para sa gumagawa ng matuwid. **23** Ang hindi pa nabubungkal na bukirin na pag-aari ng mahirap ay maaaring magbunga ng maraming pagkain, pero ito ay natangay dahil sa kawalan ng katarungan. **24** Ang hindi dimidisiplina ang kaniyang anak ay napopoot dito, pero ang nagsamahal sa kaniyang anak ay maingat na disiplinahan ito. **25** Ang gumagawa ng tama ay kumakain hanggang masiyahan ang kaniyang gana, pero laging nagugutom ang tiyan ng masama.

14 Ang marunong na babae ay nagtatayo ng kaniyang bahay, ngunit ang hangal na babae ay sinisira ito ng kaniyang sariling mga kamay. **2** Ang lumalakad ng matuwid ay may takot kay Yahweh, ngunit ang hindi tapat sa kaniyang pamumuhay ay hinahamak siya. **3** Mula sa bibig ng isang hangal ay lumalabas ang isang sanga ng kaniyang pagmamataas, ngunit ang mga labi ng marunong ay inigatan sila. **4** Kung saan walang baka ang sabbasan ay malinis, ngunit ang isang masaganang pananay ay maaaring dumating sa pamamagitan ng lakas ng isang baka. **5** Ang tapat na saksi ay hindi nagsisnungalingan, ngunit ang huwed na saksi ay nabubuhay sa kasinungalingan. **6** Ang nangungutya ay naghahanap ng karunungan at walang makita, ngunit ang kaalaman ay madaling dumating sa taong may pang-unawa. **7** Umiwas mula sa isang taong hangal, dahil ikaw ay hindi makakakita ng kaalaman sa kaniyang mga labi. **8** Ang karunungan ng taong maingat ay para maunawaan ang kaniyang sariling paraan, ngunit ang kamangmangan ng mga hangal ay parilinlang. **9** Ang mga hangal ay nangungutya kapag ang handog sa pagkakasala ay inialay, ngunit sa matuwid ang kagandahan-loob ay ibinabahagi. **10** Alam ng puso ang sarili niyang kapaitan, at walang sinuman ang nakikibahagi sa kagalakan nito. **11** Ang bahay ng mga taong masama ay wawasakin, ngunit ang tolda ng taong matuwid ay sasagana. **12** Mayroong isang landas na tila tama sa isang tao, ngunit ang dulo nito ay naghahatiid lamang sa kamatayan. **13** Ang puso ay maaaring tumawa ngunit nananatiling nasasaktan, at ang kagalakan ay maapang magtapos sa kapighatan. **14** Ang hindi tapat ay makukuha kung

ano ang karapat-dapat sa kaniyang pamumuhay, ngunit ang taong mabuti ay makukuha kung ano ang kanya. **15** Ang hindi naturuan ay naniniwala sa lahat ng bagay, ngunit ang taong maingat, iniisip ang kaniyang mga hakbang. **16** Ang marunong ay may takot at lumalayo mula sa kasamaan, ngunit ang hangal ay panatag na hindi pinapansin ang babala. **17** Ang isang madaling magalit ay nakagagawa ng mga kahanganan, at ang tao na gumagawa ng masasamang pamamaraan ay kinamumuhian. **18** Ang mga taong hindi naturuan ay magmamana ng kahanganan, ngunit ang taong maingat ay napapaligiran ng kaalaman. **19** Ang mga masasama ay yuyuko sa harap ng mabubuti, at ang mga masama ay luluhod sa tarangkahan ng mga matuwid. **20** Ang mahihirap ay kinamumuhian kahit ng kaniyang sariling mga kasamaan, ngunit ang mga mayawayan ay maraming kaibigan. **21** Ang isang nagpapakita ng paghamak sa kaniyang kapwa ay nagkakasala, ngunit ang isang nagpapakita ng kagandahan-loob para sa maahirap ay masaya. **22** Hindi ba ang mga nagbabala ng masama ay naililigaw? Ngunit ang mga nagbabala ng gumawa ng mabuti ay makatatanggap nang katapatan sa tipan at pagtitiwala. **23** Sa lahat ng mahirap na gawain ay may darating na kapakinabangan, ngunit kung puro salita lamang, ito ay hahantong sa kahirapan. **24** Ang korona ng mga taong marunong ay ang kanilang kawayanan, ngunit ang kamangmangan ng mga hangal ay nagdadalaga ng lalong maraming kahanganan. **25** Ang matapat na saksi ay naglilitas ng mga buhay, ngunit ang isang huwad na saksi ay nabubuhay sa kasinungalingan. **26** Kapag ang isang tao ay takot kay Yahweh, siya rin ay mag higit na tiwala sa kanya; ang mga bagay na ito ay magiging katulad ng isang matatag na lugar na proteksyon para sa mga anak ng taong ito. **27** Ang pagkatakot kay Yahweh ay isang bukal ng buhay, para ang tao ay makalayo mula sa patibong ng kamatayan. **28** Ang kuluwalhatian ng hari ay matatagpuan sa malaking bilang ng kaniyang mga tao, ngunit kung walang mga tao ang prinsipe ay napapahamak. **29** Ang matiyaga ay may malawak na pang-unawa, ngunit ang taong mabilis magalit ay itinataas ang kamangmangan. **30** Ang pusong panatag ay buhay para sa katawan, ngunit ang inggit ay binubulok ang mga buto. **31** Ang isang nagmamaliput sa maahirap ay isinusumpa ng kaniyang Maykapal, ngunit ang isang nagpapakita ng kagandahan-loob para sa nangangailangan ay pinaparangalan siya. **32** Ang masama ay ibinagsak sa pamamagitan ng kaniyang masamang mga gawa, ngunit ang matuwid ay may isang karungan kahit sa kamatayan. **33** Ang karunungan ay nasa puso ng nakakakilala ng mabuti, ngunit sa kasamaan ng mga hangal ay ibinunyag niya ng kaniyang sarili. **34** Ang paggawa ng tama ay ngatataas ng isang bansa, ngunit ang kasalanan ay isang kahiiyan para sa sinuman. **35** Ang kagandahan-loob ng hari ay para sa maingat na lingkod, ngunit ang kaniyang galit ay para sa isang kumikilos nang kahiya-hiya.

15 Ang malumanan na sagot ay nag-aalis ng poot, pero ang maliput na salita ay nagsasanihi ng galit. **2** Ang dila ng mga matatalinong tao ay sinasang-ayunan ng kaalaman, pero ang bibig ng mga mangmang ay nagbubugso nang kamangmangan. **3** Ang mga mata ni Yahweh ay nasa lahat ng dako, patuloy na nagmamasid sa masama at mabuti. **4** Ang dilang nagpapagaling ay puno ng buhay, pero ang mapanlinlang na dila ay sumisira ng kalooban. **5** Hinahamak ng mangmang ang disciplina ng kaniyang ama, pero ang siyang natututo mula sa pagtatawa ay marunong. **6** Sa bahay ng mga gumagawa ng tama ay mayroong labis na kayamanan, pero ang kinikita ng mga masasamang tao ay magbibigay ng gulo sa kanila. **7** Ang labi ng mga matatalinong tao ay nagbabahagi ng kaalaman, pero hindi ang puso ng mga mangmang. **8** Kinasusuklaman ni Yahweh ang mga pag-aayla ng mga masasamang tao, pero kasiyahan sa kanya ang panalangin ng mga matuwid na tao. **9** Kinasusuklaman ni Yahweh ang paraan ng mga masasamang tao, pero mahal niya ang siyang nanatili sa tama. **10** Ang maliput na disciplina ay hinimintay ang sinumang tatlikod sa tamang daan at ang siyang galit sa pagtatawa ay mamamatay. **11** Ang Sheol at pagkawasak ay nasa harap ni Yahweh; gaano pa kaya ang puso ng mga kaapu-apuhan ng sangkatauhan? (**Sheol h7585**) **12** Ang mangungutya ay galit sa pagtatawa; hindi siya magiging marunong. **13** Ang pusong nagagalak ay ginagawang maaya ang mukha, pero ang matinding lungkot ay sumisira ng diwa. **14** Ang puso ng umuunawa ay humahanap ng kaalaman, pero ang bibig ng mga mangmang ay kumakain ng kahanganan. **15** Lahat ng araw ng mga taong inaapi ay napakahirap, pero ang nagagalak na puso ay piging na walang katapusang. **16** Mas mabuti ang kaunta ni

may takot kay Yahweh kaysa sa labis na kawayanan na may galuguhuan. **17** Mas mabuti ang pagkain na may mga gulay na may mayroong pag-ibig kaysa sa isang pinatabang guya na hinain na may galit. **18** Ang galit na tao ay pumupukaw ng mga pagtatalo, pero ang taong matagal magalit ay pinapayapa ang isang alitan. **19** Ang daanan ng taong tamad ay tulad ng isang lugar na may bakod na tinik, pero ang daanan ng matuwid ay gawa sa daanang tuloy-tuloy. **20** Ang matatalinong anak na lakali ay nagdadalaga ng kasiyahan sa kaniyang ama, pero ang mangmang ay namumuhia sa kaniyang ina. **21** Ang kahanganan ng kasiyahan ng hindi nag-isip, pero siyang nauunawa ay naglalakad sa tuwid na daanan. **22** Ang mga balak ay namamali kapag walang pago, pero kapag marami ang tagapayo sila ay nagtagatagumpay. **23** Ang tao ay nakakahanap ng kaligayahan kapag siya ay nagbibigay ng matatalinong sagot; Napakabuti ng napapanahong salita! **24** Ang landas ng buhay ay gabay patas para sa marunong na tao, upang siya nawa ay makalayo mula sa sheol na nasa ilalim. (**Sheol h7585**) **25** Winawasak ni Yahweh ang pamana ng mapagmataas, pero pinapangalagaan niya ang ari-arian ng balo. **26** Kinasusuklaman ni Yahweh ang mga kaisipan ng mga masasamang tao, pero ang mga salita ng kagandahan-loob ay busilak. **27** Nagdadala ng gulo ang magnanakaw sa kaniyang pamilya, pero mabubuhay ang siyang galit sa mga suhol. **28** Ang pusong gumagawa ng tama ay nag-isip bago sumagot, ngunit ang bibig ng masasama ay ibinubuhos ang lahat ng kasamaan nito. **29** Si Yahweh ay malayo sa mga masasamang tao, pero naririnig niya ang panalangin ng mga gumagawa ng tama. **30** Ang ilaw ng mga mata ay nagdadalaga ni Yahweh sa puso, at ang mabuting mga balita ay mabuti sa katawan. **31** Kung ikaw ay magbibigay ng pansi sa taong ngatatama sa kung papao ka mamuhay, ikaw ay mananatiling kabilang sa mga matatalino. **32** Ang siyang tumatanggi sa disciplina ay namumuhia sa kaniyang sarili, pero ang siyang nakikinig sa pagtatawa ay ngatatable ng kaunawaan. **33** Ang takot kay Yahweh ay ngagtuturo ng karunungan, at ang pagpapakumbaba ay nauuna bago ang karangalan.

16 Ang mga balak ng puso ay pag-aari ng isang tao, ngunit mula kay Yahweh ang sagot mula sa kaniyang dila. **2** Lahat ng pamamaraan ng isang tao ay dalisay sa kaniyang sariling paninig, pero titiimbing ni Yahweh ang mga kalooaan. **3** Ipagkatiwala mo ang iyong mga gawain kay Yahweh at magtagatagumpay ang mga balak mo. **4** Ginawa ni Yahweh ang lahat ng bagay ukol sa kaniyang layunin, maging ang mga masama para sa araw ng galuguhuan. **5** Kinamumuhian ni Yahweh ang bawat isa na may mapagmataas na puso, kahit na tumayo pa sila nang magkakahawak, hindi sila maliligtas sa karupusan. **6** Sa pamamagitan ng katapatan sa kasunduan at pagtitiwala ang pagkakasala ay nabayaran at sa pamamagitan ng takot kay Yahweh, tinatalikuran ng mga tao ang kasamaan. **7** Kapag ang pamamaraan ng isang tao ay kalugod-lugod kay Yahweh, ginagawa niya kahit na ang mga kaaway nito ay makipagbatì sa kanya. **8** Mabuti pa ang may kakaunti nang nasa tama, kaysa sa malaking kita na may kaakibat na kawalan ng katarungan. **9** Sa kaniyang puso, ang isang tao ay nagpaplano ng kaniyang landas, pero si Yahweh ang ngagtuturo ng kaniyang mga hakbang. **10** Ang isang pahayag na may karunungan ay nasa labi ng isang hari, sa paghahatol ang kaniyang bibig ay hindi nagsasalita nang may paniliinlang. **11** Ang tapat na mga timbangang ay nagmumula kay Yahweh; lahat ng mga patigat sa sako ay kanyang gawain. **12** Kapag gumagawa ng napakasamang mga bagay ang mga hari, ito ay isang bagay na dapat kasuklaman sapagkat ang trono ay itinatag sa pamamagitan ng paggawa ng kung ano ang tama. **13** Nalulugod ang isang hari sa mga labi na nagsasabi ng kung ano ang tama at kinagigiliwan niya ang isang nagsasalita nang tuwiran. **14** Ang matinding galit ng isang hari ay sugo ng kamatayan pero ang isang marunong na tao ay magsisikap na pahupain ang kanyang galit. **15** Sa liwanag ng mukha ng isang hari ay buhay, at ang kanyang pagkiling ay parang isang ulap na nagdadalaga ng ulan sa tagsibol. **16** Higit na mainam ang pagtamo ng karunungan kaysa ginto. Ang pagtamo ng kaunawaan ay dapat higit na pilin kaysa pilak. **17** Ang daang-bayan ng mga matuwid na tao ay palayo sa kasamaan; ang taong nangangalaga ng kanyang buhay ay nag-iingat sa kanyang landas. **18** Nauunawa ang kayaabang bago sa kapahamakan at ang mapagmataas na kalooban ay nauuna bago sa isang pagbagsak. **19** Mas mabuti pang maging mapagpukumbaba kasama ng mga maahirap na tao kaysa makipaghatiwan ng mga nasamsam na bagay sa mga mayayabang na tao. **20** Sinumang pinagninilay-nilayan ang

itinuturo sa kanila ay makakasumpong nang mabuti at iyong mga nagtitiwala kay Yahweh ay masisiyahan. **21** Ang isang marunong sa kanyang puso ay tatawaging marunong makita ang kaibhan, at pinahuhusay ng matamis na pananalita ang kakayahang magturo. **22** Ang kaunawaan ay isang bukal ng buhay sa isang mayroon nito, pero ang kaparusahan ng mga hangal ay ang kanilang kahangalan. **23** Ang puso ng isang marunong na tao ay nagbibigay ng mahusay na panananaw sa kaniyang bibig at nagdadagdag ng panghihiayat sa kaniyang mga labi. **24** Ang kaaya-an ng mga salita ay isang pulot-pukyutan - matamis sa kaluluwa at kagalingan sa mga buto. **25** May daan na tama sa tingin ng isang tao ngunit ang dulo nito ay ang daan sa kamatayan. **26** Ang gana ng isang manggawa ay kapaki-pakinabang sa kanya, ang kanyang gutom ang patuloy na nagtutulak sa kanya. **27** Ang isang walang kwentang tao ay naghuhukay ng kapilyuhan, at ang kaniyang pananalita ay tulad ng isang nakapakasong apoy. **28** Ang isang napakasamang tao ay pupukupaw ng pagtatalo at ang isang tsismoso ay naghiihiwalay ng malalipit na magkaibigan. **29** Ang isang taong marahas ay nagsisinungaling sa kaniyang kapwa at naghahatiid sa kaniya pababa sa isang landas na hindi mabuti. **30** Ang isang kumikindat ay nagbabalak ng napakasamang mga bagay; iyong mga natgitikom ng mga labi ay gagawa ng kasamaan. **31** Ang uban ay isang korona ng karangan; nakukuhita ito sa pamamagitan ng pamumuhay sa tamang paraaan. **32** Mas mabuting maghinay-hinay sa galit kaysa maging isang mandirigma; ang isang nagpipigil sa kanyang sarili ay mas malakas kaysa sa isang sumasakop sa isang lungsod. **33** Ang mga palabutan ay hinahagis sa kandungan, pero ang kapasyahan ay nagmumula kay Yahweh.

17 Mas mabuti na magkaroon ng tahimik na may isang subong tuyong tinapay kaysa sa isang bahay na puno ng kapistahan na mayroong pagkaka-alitan. **2** Ang isang matalinong alipin ay mamamahala sa isang anak na gumagawa ng kahihian at makikibahagi ng mana gaya ng isa sa magkakapatid. **3** Ang tunawan ng metal ay para sa pilak at ang hurno ay para sa ginto, ngunit dinadalisay ni Yahweh ang mga puso. **4** Ang taong gumagawa ng masama ay nakikinig sa mga taong nagsasalita ng kasamaan; Ang sinungaling ay nagbibigay pansin sa mga taong nagsasalita ng mga masasamang bagay. **5** Ang sinumang nanglalait sa mahirap ay hinahamak ang kanyang Tagapaglikha, at ang taong nagagalak sa kasawayan ay hindi makakaligtas sa kaparusahan. **6** Ang mga apo ay korona ng mga matatanda, at ang mga magulang ay nagbibigay dangal sa kanilang mga anak. **7** Ang mahusay na pananalita ay hindi angkop para sa isang mangmang; lalong hindi angkop ang mga labing sinungaling para sa isang maharlika. **8** Ang suhol ay parang isang mahikang-bato sa isang nagbibigay nito; saan man siya dumako, siya ay magtagtugumpay. **9** Ang sinumang nagpapaumanhin sa paglabag ay naghahanap ng pagmamahal, pero ang sinumang umuulit sa isang bagay ay napapalayo sa mga malalipit na kaibigan. **10** Ang pagsaway ay taimtim na tumutungo sa isang tao na may pang-unawa kaysa sa isang daang dagok sa isang hangal. **11** Ang masamang tao ay naghahanap lamang ng himagsikan, kaya ang isang maliput na mensahero ay ipapadala laban sa kanya. **12** Mabuti pa na makasalubong ang isang inahing oso na ninakawan ng anak kaysa makatago ng isang mangmang sa kanyang kahangalan. **13** Kung ang isang tao ay nagbabalik ng masama para sa mabuti, hindi kailanman iiwan ng kasamaan ang kaniyang tahanan. **14** Ang simula ng hindi pagkakasundo ay gaya ng isang taong nagpapakawala ng tubig sa lahat ng dako, kaya lumayo ka sa mga pagtatalo bago ito magsimula. **15** Ang sinumang nagpapawalang-sala sa mga masasamang tao o humahitol sa mga taong gumagawa ng tama—kapwa ang mga taong ito ay karumal-dumal kay Yahweh. **16** Bakit kailangang magbayad ng salapi ang isang mangmang para matuto tungkol sa karunungan, kung wala naman siyang kakayahang matutunan ito? **17** Ang kaibigan ay mapagmahal sa lahat ng oras, at ang kapatid ay isinilang para sa mga oras ng kagulohan. **18** Ang taong walang isip ay gumagawa ng mga pangakong kailangang tuperin at mananagot sa mga utang ng kaniyang kapwa. **19** Ang sinuman na nagmamahal sa mga hidwaan ay nagmamahal sa kasalanan; Ang taong gumagawa ng mataas na pintuan ay sanhi para ang buto ay mapilayan. **20** Ang taong may mandarayang puso ay walang mabuting bagay na matataguuan. Ang taong may napakasamang dila ay nahuholog sa kapahamakan. **21** Kung sinumang umanak ng isang hangal ay magdudulot ng kapighatan sa kanyang sarili; Kung sinumang umaruga ng isang hangal ay hindi

makakapagdiwang. **22** Ang isang masayahing puso ay mainam na gamot, pero ang mabigat na kalooban ay nakakatuyo ng mga buto. **23** Ang masamang tao ay tumatanggap ng suhol na palihim para iligaw ang mga daan ng katarungan. **24** Ang taong mayroong pang-unawa ay itinutuo ang kanyang mukha sa karunungan, pero ang mga mata ng isang hangal ay naktuon sa dulo ng daigdig. **25** Ang isang mangmang na anak ay pighati sa kanyang ama at kapaitan sa babaeng nagsilang sa kanya, **26** At saka, hindi kailanman mabuting parusahan ang sinumang gumagawa ng tama; ni hindi mabuting paluin ang mga taong marangal na taglay ang katapanan. **27** Ang isang may kaalaman ay gumagamit ng kaunting mga salita at ang mahinahon ay may pang-unawa. **28** Kahit ang isang mangmang ay iiisip ng marunong kapag siya ay nanahanhimik; kung pinapanatili niyang tikom ang kaniyang bibig, siya ay itinuturing na matalino.

18 Sinumang ihihiwalay ang kaniyang sarili ay naghahangad ng sariling kagustuhan at siya ay nakikipagtalo sa lahat ng kaisipang may katuturan. **2** Hindi nakusasumpong ng kasiyahan sa pag-unawa ang isang hangal maliban sa paghahayag ng lamar ng kaniyang puso. **3** Sa pagdating ng masama, kasama niya ay paghamak, kahihiyan at kasiraan. **4** Ang mga salitang mula sa bibig ay tao ay malilim na katubigan, ang bukal na pinagdaduluyan ng karunungan. **5** Hindi mabuti na pumanig sa masama o ang ipagkait ang katarungan sa mga matuwid. **6** Ang labi ng mangmang ay nagdadala ng alitan at ang kaniyang bibig ay nag-aanyaña ng kagulohan. **7** Ang bibig ng mangmang ay ang kaniyang pagkasira, at ang kaniyang sarili ay natilinlang ng kaniyang mga labi. **8** Ang mga salitang tsismis ay tulad ng masarap na pagkain, bumababa ito sa kalooban ng katawan. **9** Sinumang tamad sa gawain ay kapatid sa taong mapanira. **10** Ang pangalan ni Yahweh ay matibay na tore; ang matuwid na tumatakbo patungo rito ay ligtas. **11** Ang kayamanan ng mayaman ay ang kaniyang tanggulang-lungsod, at sa kaniyang imahinasyon ito ay tulad ng isang matusa na pader. **12** Bago ang kaniyang pagbigsak, ang puso ng tao ay mapagmataas, pero ang kababaang-loob ay nauuna bago ang karangan. **13** Sinumang sumasagot bago pa man makining ay mangmang at kahiya-hiya. **14** Ang espiritu ng tao ay mananaig sa karamdaman, ngunit ang espiritu ng mahina, sino ang makanitis? **15** Ang puso ng matalino ay nagkakamig ng kaalamang at ang pandini ng marunong ay naghahangad nito. **16** Ang kaloob ng tao ay maaaring magbukas ng daan para dalhin siya patungo sa isang mahalagang tao. **17** Ang unang magsumamo ng kaniyang kaso ay mukhang tama hangga't ang kaniyang kalaban ay dumating at tanunin siya. **18** Ang palabutan ay nag-aayos ng gulo at naghiihiwalay ng malakas na katunggal. **19** Ang kapatid na nasaktan ang damdamin ay mas mahirap na amuin kaysa isang matatag na lungsod, at ang pakikipagtalo ay tulad ng mga harang ng isang kastilyo. **20** Mula sa bunga ng kaniyang bibig, ang kaniyang tiyan ay napupuno; sa ani ng kaniyang mga labi, siya ay nasisiyahan. **21** Ang kamatayan at ang buhay ay nasa kapangyarihan ng dila, at ang mga nagmamahal dito ay kakain ng bunga nito. **22** Ang sinumang nakatataugo ng asawang babae ay nakahahanap ng mabuting bagay at tatanggap ng pagpapala mula kay Yahweh. **23** Ang mahirap ay nailnilimos ng awa, pero ang sagot ng mayaman ay magaspang. **24** Sinumang umaangkin ng maraming kaibigan ay nadadala sa pagkasira ng mga kaibigan lyon, pero mayroong isang kaibigan na mas malapit pa sa isang kapatid.

19 Mas mabuti ang isang mahirap na lumalakad nang may karangan kaysa sa isang baluktot magsalita at isang mangmang. **2** Gayon din, hindi mabuting magkaroon ng nais na walang karunungan at ang tumatakbo nang mabilis ay lumilihis sa landas. **3** Pinapahamak ng kamangmangan ng tao ang kaniyang buhay, at ang puso niya ay nagagalit laban kay Yahweh. **4** Ang kayamanan ay nakadaragdag ng maraming kaibigan, pero ang mahirap ay hiwalay mula sa kaniyang mga kaibigan. **5** Ang bulaang saksi ay hindi makakatandas ang siyang nabubuhay sa mga kasinungalingan. **6** Maraming hihingi ng tulong mula sa mapagbibigay na tao, at lahat ay kaibigan ng siyang nagbibigay ng mga regalo. **7** Lahat ng mga kapatid ng mahirap ay napoopot sa kaniya; paano pa ang kaniyang mga kaibigan na lumalayo mula sa kaniya! Siya ay nanahanawan sa kanila, pero sila ay naglaho na. **8** Ang nagsisikap na magkaroon ng karunungan ay nagmamahal sa kaniyang sariling buhay; ang nagpapanatili sa pang-unawa

ay makatata>tago ng kabutihan. **9** Ang bulaang saksi ay hindi maaalis ng hindi mapaparusahan, ngunit mapahamak ang mga nabubuhay sa kasinungalingan. **10** Hindi angkop para sa isang mangmang na mamuhay ng may karangyaan— lalong hindi para sa isang alipin ang marmuno sa mga prinsipe. **11** Ang pag-iingat ay nagdudulot sa isang tao na hindi agad magalit at ang kaniyang dangan ay ang hindi pagpansin sa kasalan. **12** Ang poot ng hari ay parang batang leon na umaatungal, pero ang kaniyang gagandahanhang loob ay katulad ng hamog sa mga damuhan. **13** Kasiraan sa kaniyang ama ang isang mangmang na anak at ang mapang-away na asawang babae ay tulo ng tubig na walang tigil. **14** Ang bayah at kayamanan ay namamana mula sa mga magulang, ngunit mula kay Yahweh ang masinop na asawang babae. **15** Hinahagis ng katamaran ang isang tao sa mahimbing na tulog, pero magugutom ang isang tao na ayaw maghanapbuhay. **16** Ang tumutupad ng kautusan ay nag-iingat ng kaniyang buhay, pero ang hindi pinagsisipan ang kaniyang mga pamamaaran ay tyik na mamamatay. **17** Ang sinumang mabait sa mahihirap ay nagpapahiram kay Yahweh, at babayaran siya ni Yahweh dahil sa kaniyang ginawa. **18** Disiplinahan mo ang iyong anak habang may pag-asa pa, at huwag mong patatagin ang iyong kagustuhan na ilagay siya sa kamatayan. **19** Ang taong mainitin ang ulo ay dapat magbabayad kung siya ay iyong sinagip, gagawin mo ito uli sa pangalawang pagkakataon. **20** Dingin mo at sundin ang aking katuruan, at ikaw ay magiging marunong hanggang sa katapusan ng iyong buhay. **21** Marami ang mga plano sa puso ng isang tao, pero ang layunin ni Yahweh ang siyang mananaig. **22** Katapatian ang ninanais ng isang tao, at higit na mainam ang mahirap kaysa sa isang sinungaling. **23** Ang paggalang at pagsundot kay Yahweh ay nagbibigay ng buhay; ang gumagawa nito ay masisiyahan at ligtas sa kapahamanan. **24** Binabaon ng batugan ang kaniyang kamay sa pagkain; hindi man lamang niya ito maibalki pataas sa kaniyang bibig. **25** Kapag iyong pinarushan ang isang mangungutya, matututo pati ang walang pinag-aralan; itama mo ang may pang-unawa at Lalawak ang kaniyang kaalaman. **26** Ang isang ninanakawan ang kaniyang ama at pinapalaya ang kaniyang ina ay isang anak na nadagdala ng kahiliyan at kasiraan. **27** Kung hindi ka na makikinig sa katuruan, aking anak, ikaw ay mapapalayo mula sa mga salita ng kaalaman. **28** Ang masamang saksi ay kinukutya ang katarungan, at ang bibig ng masama ay lumulunok ng malaking kasalan. **29** Nakahanda ang paghatol sa mga mapangutya, at paghahagupit sa likod ng mga mangmang.

20 Ang alak ay mangungutya at ang matapang na inumin ay basagulo; ang sinumang naliligaw sa pamamagitan ng pag-inom ay hindi matalino. **2** Ang takot sa hari ay katulad ng takot sa batang leon na umaatugal; ang sinumang maging dahilan ng kaniyang galit ay itinatapon ang kaniyang buhay. **3** Isang karangalan para sa sinuman ang umiwas sa hindi pagkakasundo, ngunit ang bawat hangal ay sumasali sa isang pagtatalo. **4** Ang taong tamad ay hindi nag-aararo sa taglagas; siya ay naghahanap ng isang bunga sa panahon ng tag-aní ngunit hindi magkakaroon nang anuman. **5** Ang mga layunin ng puso ng isang tao ay katulad ng malalim na tubig, ngunit ang isang taong may pang-unawa ay aalamin ito. **6** Maraming tao ang nagnapahayag na sila ay tapat, ngunit sino ang makakahanap ng isang taong matapat? **7** Ang taong gumagawa ng tama ay naglalakad sa kaniyang dangan, at ang kaniyang mga anak na lalaki na sumusundot sa kanya ay masaya. **8** Ang isang hari na nakauupo sa trono na ginagampanan ang mga tungkulín ng isang hukom ay pinipili sa kaniyang mga mata ang lahat ng masasama na nasa harapan nya. **9** Sino ang maaaring magsabi, "Pinapanitili kong malinis ang aking puso; Ako ay malaya mula sa aking kasalan?" **10** Ang magkakaibang timbang at hindi pantay na mga sukat— parehong kinapootaan ang mga ito ni Yahweh. **11** Maging ang isang kabataan ay nakikilala sa kaniyang mga kilos, kung ang kaniyang pag-uugali ay dalisay at matuwid. **12** Ang mga tainga na nakakarinig at ang mga mata na nakakakita— parehong ginawa ito ni Yahweh. **13** Huwag mahalin ang pagtulog o ikaw ay darating sa paghihirap; buksan mo ang iyong mga mata at ikaw ay magkakaroon ng maraming kakainin. **14** "Masama! Masama!" sabi ng mga bumbibili, pero kapag umalik siya, siya ay nagmamayabang. **15** Mayroong ginto at kasaganaan sa mamahaling mga bato, ngunit ang mga labi ng kaalaman ay isang mamahaling hiyas. **16** Ang sinumang nagbibigay ng kasiguruan para sa utang ng iba, kuhanan mo ng damit bilang sangla. **17** Ang tinapay

na nakamit sa pamamagitan ng pantilinlang ay matamis sa panlasa, ngunit pagkatapos ang kaniyang bibig ay mapupuno ng graba. **18** Ang mga plano ay pinagtibay sa pamamagitan ng payo, at sa marunong na patrubay lamang ay dapat kung makipaglaban. **19** Ang tsismis ay nagbubunyag ng mga lihim, at kaya hindi ka dapat makisama sa mga taong nagsasalita ng sobra. **20** Kapag isinusumpa ng isang tao ang kaniyang ama o kaniyang ina, ang kaniyang ilawan ay papayatin sa kalagitnaan ng kadiiman. **21** Ang isang mana na madaling nakamit sa simula ay gagawa ng mas kaunting kabutihan sa bandang huli. **22** Huwag sabihing, "Gaganitan kita para sa pagkakamaling ito!" Hintayin si Yahweh at siya ang sasagip sa iyo. **23** Kinamumuhian ni Yahweh ang mga hindi parehas na timbang, at ang hindi tapat na mga timbangay ay hindi mabuti. **24** Ang mga hakbang ng isang tao ay pinapatrubayan ni Yahweh; paano niya mauunawaan ang kaniyang paraan kung gayon? **25** Isang patibong para sa isang tao ang pagsasabi nang padalus-dalos, "Ang bagay na ito ay banal," at iniisip lamang ang kahulugan pagkataspos niyang masabi ang kaniyang panata. **26** Ang marunong na hari ay iniihihiwalay ang masama, at pagkatapos sinasagasaan ng panggilik ng kariton sa ibabaw nila. **27** Ang espiritu ng isang tao ay ang ilawan ni Yahweh, hinahanap ang lahat ng kaniyang kaloob-loobang mga bahagi. **28** Ang tipan ng katapatan at pagtitibaya ay nangangalaga sa hara; ang kaniyang trono ay iniiingatan sa pamamagitan ng pag-ibig. **29** Ang dangan ng mga kabataang lalaki ay ang kanilang kalakasan, at ang karangyaan ng matatanda ay ang kanilang mga uban. **30** Ang mga hampus na sumusugat, nililinis ang kasamaan, at ang mga palo ay nililinis ang mga kaloob-loobang mga bahagi.

21 Ang puso ng hari ay isang batis ng tubig sa kamay ni Yahweh; siya ang pumapatnubay dito kahit saan niya naisin. **2** Ang bawat pamamaraan ng tao ay maaaring tama sa kaniyang paningin, ngunit si Yahweh ang sumusukat ng mga puso. **3** Ang paggawa ng kung ano ang tama at makatarungan ay mas katanggap-tanggap kay Yahweh kaysa sa sakripiso. **4** Ang mapagmalaking mga mata at mapagmataas na puso - ang ilawan ng masama - ay kasalan. **5** Ang mga plano ng masipag ang tanging daan sa kasaganahan, ngunit ang lahat ng kumikilos ng masyadong mabilis ay sasapit lamang sa kahirapan. **6** Ang pagtamo ng kayamanan ng isang sinungaling na dila ay panandalang singaw at isang patibitung na nakamamatay. **7** Ang karahasan ng kasamaan ay tatangayin sila palayo, sapagkat sila ay tumatanggi na gawin kung ano ang patas. **8** Ang paraan ng makasalanang tao ay liku-liko; ngunit ang taong dalisay ay gumagawa ng tama. **9** Mas mabuti pang mamuhay sa sulok ng bubungan kaysa sa bahay na kahati ang palaway na asawang babae. **10** Ang gana ng masama ay nagmimithi ng labis na kasamaan; ang kaniyang kalapit-bahay sa kaniyang mga mata ay walang nakikita kabataan. **11** Kapag ang nangungutya ay naparusahan, ang mangmang ay nagiging matalino, at kapag ang taong marunong ay naturuan, nadadagdaginan siya ng kaalaman. **12** Ang isang gumagawa ng tama ay binabantayan ang bahay ng masama; kaniyang dinadala ang masama sa kasiraan. **13** Ang isa na hindi dinining ang iyak ng mga mahihirap na tao, kapag siya din ay umiyak, hindi siya maririnig. **14** Ang lihim na regalo ay nagpapahupwa ng galit at ang isang tagong regalo ay nag-aalis nang matindigan. **15** Kapag ang katarungan ay tapos na, nagbibigay ito ng kagalakan sa gumagawa ng tama, ngunit ito ay nagdadala ng takot sa mga masasamang tao. **16** Ang siyang naliligaw sa daan ng pang-unawa, ay mamamahinga sa pagpupulong ng mga walang buhay. **17** Ang sinumang minamahal ang aliw ay magiging mahirap, ang togo minamahal ang alak at langis ay hindi magiging mayaman. **18** Ang masamang tao ay magiging katubusan sa gumagawa ng tama, at ang hindi tapat ay katubusan para sa matuwid. **19** Mas mabuti pang mamuhay sa disyerto kaysa makasama ang babaeng nagdudulot nang alitan at sobrang makapagreklemo. **20** Ang pinakamalahal na yaman at langis ay nasa tahanan ng matalino, ngunit inaaksaya ito ng mangmang na lalaki. **21** Ang gumagawa ng tama at mabait—ang taong ito ay makasusumpung ng buhay, katwiran at karangalan. **22** Isang matalinong tao ang pumunta laban sa lungsod nang makapangyarihan, at kaniyang ginigiba ang matibay na moog na nagtatanggol nito. **23** Sinumang nagbabantay sa kaniyang bibig at dila ay nag-iingat na hindi makasali sa gulo. **24** Ang hamboog at mapagmataas na tao - "mangungutya" ang kaniyang pangalan - kumikilos nang may pagmamataas na kayabangan. **25** Ang pagnanais ng tamad ay pumapatay sa kaniyang sarili, dahil ang kaniyang mga kamay ay tumatanggi

sa pagtatabaho. **26** Buong araw siyang nagmimithi at nagmimithi nang labis, ngunit ang isang gumagawa ng tama ay nagbibigay at hindi nagpipigil. **27** Ang alay ng masamang tao ay kasuklam-suklam; ito ay mas kasuklam-suklam pa kapag dinala niya ito ng may masasamang motibo. **28** Ang hindi toteong saksi ay mamamatay, ngunit ang isang nakikinig ay magsasalita sa lahat ng oras. **29** Ang masamang lalaki ay ginagawa ang sarili na tila malakas, pero ang matuwid na tao ay maingat sa kaniyang mga kilos. **30** Walang karunungan, pag-unawa o poyo na kayang makatalo kay Yahweh. **31** Ang kabayo ay handa para sa araw ng labanan, ngunit kay Yahweh ang tagumpay ay nabibang.

22 Ang isang magandang pangalan ay dapat piliin higit pa sa labis na kayamanan, at mas mainam ang kagandahan ng loob kaysa

pilak at ginto. **2** Ang mayaman at mahirap na mga tao ay mayroong pagkakatulad— si Yahweh ang tagapaglikha nilang lahat. **3** Ang isang marunong na tao ay nakikita ang kaguluhan at itinatago ang kaniyang sarili, pero ang walang karanasan na mga tao ay magpapatuloy at magdurusua dahil dito. **4** Ang gantimpala sa pagpapakumbaba at takot kay Yahweh ay kayamanan, karanganan at buhay. **5** Ang mga tinik at mga patibong ay nakalatag sa daan ng sutil; kung sino man ang mag-ingat ng kaniyang buhay ay papanatilihing malayo mula sa kanila. **6** Turuan ang isang bata sa daan kung saan siya nararapat pumunta, at kapag siya ay matanda na hindi siya tatalikod mula sa bilin na iyon. **7** Ang mayayamang tao ay pinamumunuan ang mahihirap na tao, at ang isa na siyang humihiram ay isang alipin sa isa na siyang ngapapahiram. **8** Siyang naghahasil ng kasamaan ay mag-aani ng kaguluhan, at ang pamalo ng kaniyang matinding galit ay magiging walang pakinabang. **9** Ang isang mapagbigay na mata ay pagpapalain, sapagkat siya ay nagbabahagi ng kaniyang tinapay sa mahihirap. **10** Itaboy ang mangungutaya at aalis ang alitan; ang mga hindi pagkakaunaunaan at mga panlalait ay matitigil. **11** Ang siyang nagmamahal ng isang busilak na puso at ang salita ay magilini, siya ay magiging kaibigan ng hari. **12** Ang mga mata ni Yahweh ay nanatiling nakamasisa sa kaalaman, ngunit ibabagsak niya ang mga salita ng taksil. **13** Sinasabi ng tamad na tao, “Mayroong isang leon sa lansangan! Ako ay mapapatay sa mga hayag na lugar.” **14** Ang bibig ng isang babaeng nangangalunya ay isang malalim na hukay; ang galit na ito ay Yahweh ay sumiklab laban sa sinuruan na mahulog dito. **15** Ang hangalang ay nasa puso ng isang bata, pero ang pamalo ng pagdisiplina ay ngapapaalis dito. **16** Ang Isa na siyang ngapapahirap sa mahihirap na tao para lumago ang kaniyang karangyaan, o nagbibigay para sa mayayamang tao, ay magiging isang mahirap. **17** Magbigay pansin at pakigangan ang mga salita ng mga matalino at idulog ang iyong puso sa aking kaalaman, **18** dahil magiging kaaya-aya ito para sa iyo kung panatilihin mo ang mga ito sa iyo, kung lahat ng ito ay handa sa iyong mga labi. **19** Sa gayon, mailagakay Yahweh ang iyong tiwala, ituturo ko ang mga ito sa inyo ngayon— maging sa iyo. **20** Hindi ko ba naisulat sa iyo ang tatlumpung kasabihan ng tagubilin at kaalaman, **21** para ituro sa iyo ang katotohanan sa mga mapagkakatiwaang mga salitang ito, sa gayon maaaring kang makapagbigay ng mapagkakatiwaang mga sagot sa mga nagpadala sa iyo? **22** Huwag mo pagnakawan ang mahirap na tao, dahil siya ay mahirap, o wasakin ang nangangailangan tao sa tarangkahang **23** dahil si Yahweh ang mangangatwiran sa kanilang kaso, at nanakwin niya ang buhay na siyang nagnakaw sa kanila. **24** Huwag ka makipagkaibigan sa isang tao na siyang pinamumuan ng galit, at huwag kang sumama sa isang nagagalit nang labis, **25** o matututon mo ang kaniyang mga pamamaran, at papalutan mo ang iyong sarili sa isang patibong. **26** Huwag kang makiisa sa nagbibigay ng nakakagapos na mga panunumpa tungkol sa pera, at huwag kang magbibigay ng kasiguraduhan para sa mga pagkakautang ng iba. **27** Kung kulang ka ng pamamaran para magbayad, ano ang makakapigil sa isang tao mula sa pagkuha ng iyong higaan mula sa iyo? **28** Huwag mong alisin ang sinairuna batong nagtatatda ng hangganan na inalagay ng iyong mga ama. **29** Nakikita mo ba ang isang bihasang lalaki sa kaniyang gawain? Siya ay tatayo sa harapan ng mga hari; hindi siya tatayo sa harapan ng pangkaraniwang mga tao.

23 Kapag ikaw ay umupo para kumain kasama ang isang pinuno, magmasid ng mabuti kung ano ang nasa harap mo, **2** at maglagay

ng isang kutsilyo sa iyong lalamunan kung ikaw ay isang tao na gustong kumain ng maraming mga pagkain. **3** Huwag naisin ang kaniyang

napakasarap na pagkain, dahil ito ay pagkain nang kasinungalingan. **4** Huwag magtrabaho ng sobrang hirap para lang ikaw ay maging mayaman; maging marunong para malaman kung kailan titigil. **5** Kapag ang iyong mga mata ay naglilwanag sa pera, nawala na ito, at bigla itong nagkakaroon ng mga pakpak at lumilipad sa himpapawid tulad ng isang agila. **6** Huwag kakainin ang pagkain ng isang masamang tao— isang tao na nakatingin nang napakatagal sa iyong pagkain— at huwag naisin ang kaniyang masarap na mga pagkain, **7** sapagkat siya ang uri ng tao na inaalam ang halaga ng pagkain. “Kumain at uminom!” sabi niya sa iyo, pero ang kaniyang puso ay wala sa iyo. **8** Iyong isusuka ang kakaunting kinain mo, at sasayangin mo ang iyong mga mabubuting sasabihin. **9** Huwag magsasalita na naririnig ng isang mangmang, sapagkat kaniyang hahamakin ang karunungan ng iyong mga salita. **10** Huwag mong aalisin ang sinaunang hangganang bato o angkinin ang mga bukirin ng mga ulila, **11** sapagkat ang kanilang Tagapaglitigas ay malakas, at ipangangatwiran niya ang kanilang kapakanan laban sa iyo. **12** Ilagay ang iyong puso sa pagtuturo at buksan ang iyong mga tainga sa mga salita ng karunungan. **13** Huwag pigilan ang disciplina sa isang bata, **14** dahil kung siya ay iyong papaluin, siya ay hindi mamamatay. Kung siya ay iyong papaluin, iyong illigtas ang kaniyang kaluluwa mula sa sheol. (**Sheol h7585**) **15** Aking anak, kung ang iyong puso ay marunong, sa gayon ang aking puso ay magiging masaya rin; **16** ang aking kaloob-looban ay magagalak kapag ang iyong labi ay magsasalita ng nang matuwid. **17** Huwag mong hayaang mainggit ang iyong puso sa mga makasalanan, pero magpatuloy sa takot kay Yahweh sa buong araw. **18** Siguradong may kinabukasan at ang iyong pag-asa ay hindi mapuputo. **19** Makinig, aking anak, at maging matalino at patnubayan ang iyong puso sa daan. **20** Huwag makikisama sa mga lasenggero, o sa mga matatakaw na kumakain ng karne, **21** dahil ang lasenggero at ang matakaw ay nagiging mahirap, at ang naiidlip ay madadamitan ng mga basahan. **22** Makinig sa iyong ama na nag-alaga sa iyo at huwag hamakin ang iyong ina kung matanda na siya. **23** Bilhin ang katotohanan, ngunit huwag itong ipagbilhi; bilhin ang karunungan, disciplina at pang-unawa. **24** Ang ama na isang gumagawa ng matuwid ay labis na magagalak at siya na nag-alaga sa isang matalinong bata ay matutuwa sa kanya. **25** Hayaang matuwa ang iyong ama at ang iyong ina at hayaang magsaya ang siyang nagsilang sa iyo. **26** Aking anak, ituron mo sa akin ang iyong puso, at hayaan mong mamasdan ng iyong mga mata ang aking mga paraan. **27** Dahil ang isang bayaramg babae ay isang malalin na hukay at ang asawa ng ibang labaki ay isang makitid na hukay. **28** Siya ay nag-aabang katulad ng isang magnanakaw at siya ay nagdadagdag ng bilang ng mga traydor sa sangkatauhan. **29** Sino ang may kasawian? Sino ang may kalungkutan? Sino ang may mga laban? Sino ang nagrereklemo? Sino ang may mga sugar na walang dahilan? Sino ang may matang namumalo? **30** Silang sugapa sa alak, sila na sinusubukan ang pinaghaholong alak. **31** Huwag turningin sa alak kung ito ay mapula, kung ito ay kumikinang sa tasa at bumaba nang tuloy-tuloy. **32** Sa bandang huli ito ay tumutuklaw katulad ng isang ulupong at ito ay kumakagat tulad ng isang ahas. **33** Ang iyong mga mata ay makakabit ng kakaihang mga bagay at ang iyong puso ay magsasabi ng napakasamang mga bagay. **34** Ikaw ay magiging gaya ng isang natutolog sa mataas na karagatan o humihiga sa ibabaw ng isang duyan. **35** “Tinamaan nila ako!” iyong sasabihin, “pero ako ay hindi nasaktan. Binugbog nila ako, pero hindi ko ito naramdaman. Kailan ako magigising? Maghahanap ako ng isa pang maiinom.”

24 Huwag kang mainggit sa mga masasama, ni hangarin na makisama sa kanila, **2** dahil ang kanilang mga puso ay nagbabala ng karahasan, at ang kanilang mga labi ay nag-uusap tungkol sa kaguluhan. **3** Sa pamacigitan ng karunungan ang isang bahay ay naitatayo at sa kaunawaan ito ay naitatagtag. **4** Sa kaalaman ang mga silid ay puno ng lahat ng mga mamahalin at kaaya-ayang kayamanan. **5** Ang isang matalinong tao ay nagpaputunay na malakas, at ang isang taong mayroong kaalaman ay mas maigi kaysa sa isang malakas, **6** sapagkat sa matalinong mga utes kaya mong itaguyod ang iyong digmaan, at kasama ang maraming mga tagapangaral mayroong tagumpay. **7** Ang karunungan ay masyadong mataas para sa isang mangmang; sa tarangkahang hindi niya binubuksan ang kaniyang bibig. **8** Mayroong isang nagbabala ng gumawa ng masama— tinatawag siya ng mga tao na bihasa sa mga masamang balakin. **9** Ang isang hangal na hangarin ay kasalanan, at ang mga tao

ay hinahamak ang nangungutya. **10** Kung ipinapakita mo ang iyong kaduwagan sa araw ng kaguluhan, kung gayon ang iyong lakas ay hindi sapat. **11** Sagipin mo silang mga initialyo papunta sa kamatayan, at pigilan mo silang mga nalilito papunta sa pagpatay. **12** Kung sinabi mo, "Diyan! Wala kami ng alam tungkol dito." Hindi ba't ang Siyang nagtitimbang ng puso ay naiintindihan kung ano ang sinasabi mo? At Siyang nagbabantay ng iyong buhay, hindi ba niya alam ito? At hindi ba ibibigay ng Diyos sa bawat isa kung ano ang karapat-dapat sa kanya? **13** Aking anak, kumain ng pulot dahil ito ay mabuti, dahil ang mga katás ng pulut-pukytan ay matamis sa iyong panlasa. **14** Katulad nito ang karunungan para sa iyong kaluluwa—kung nahanap mo ito, magkakaroon ng kinabukanan at ang iyong pag-asá ay hindi mapuputol. **15** Huwag kang mag-abang tulad ng mga masasamang tao na lumulusob sa bahay ng mga gumagawa ng mabuti. Huwag mong wasakin ang bahay niya! **16** Sapagkat kung ang isang taong gumagawa ng tama ay bumagsak ng pitong beses, siya ay tatayo muli, nungunit ang mga masasama ay ibabagsak ng kalamidad. **17** Huwag magdiwang kapag ang iyong kaaway ay bumagsak at huwag hayaan ang iyong puso ay magalak kapag siya ay nadapa, **18** o si Yahweh ay makikita at tututulan at tatalikuran ang kaniyang galit mula sa kanya. **19** Huwag kang mag-alala dahil sa kanila na gumagawa ng mga masasamang bagay, at huwag kang mainggit sa mga masasamang tao, **20** sapagkat ang masasamang tao ay walang kinabukanan, at ang ilawan ng masama ay mamamatay. **21** Matakot kay Yahweh, at matakot sa hari, aking anak; huwag makisama sa mga naghiihimagkis laban sa kanila, **22** sapagkat darating nang biglaan ang kanilang kapamahakan at sino ang nakakaalam nang lawak ng pagkawasak na parehong darating mula sa kanila? **23** Ito rin ang mga kasabihang matalino. Ang pagkiling sa paghahatol ng isang kaso sa batas ay hindi mabuti. **24** Sinuman ang nagsasabi sa may kasalanan, "Ikaw ay nasa tama," ay susumpain ng mga tao at kapopootan ng mga bansa. **25** Pero sila na pinagsasabihin ang masama ay magkakaroon ng galak, at ang mga kaloob nang kabutihan ay darating sa kanila. **26** Ang isang nagbibigay ng tapat na sagot ay nagbibigay ng halik sa mga labi. **27** Ihanda mo ang iyong parlabas na gawain, at gawin mong handa ang lahat para sa iyong sarili sa bukirin; pagkatapos noon, itayo mo ang iyong bahay. **28** Huwag kang sumaksi laban sa iyong kapwa nang walang dahlilan at huwag kang manlináng gamit ang iyong mga labi. **29** Huwag mong sabihing, "Gagawin ko sa kanya kung ano ang ginawa niya sa akin; babalikan ko siya dahil sa kaniyang ginawa." **30** Dumaan ako sa bukirin ng isang tamad na tao, lagpas sa ubasan ng taong walang isip. **31** Ang mga tiník ay tumubo sa lahat ng dako, ang lupa ay nababalot ng halamang matinik at ang batong pader nito ay sira. **32** Pagkatapos ay nakita ko at pinag-isipan ito; tumingen ako at natanggap ng katuruan. **33** Kaunting tulog, kaunting idlip, kaunting pagtitiklop ng mga kamay para magpahinga— **34** at ang kahirapan ay pupunta sa iyo tulad ng isang magnanakaw at ang iyong mga pangailangan ay pupunta sa iyo tulad ng isang armadong sundalo.

25 Ito ay mga karagdagan pang mga kawaikaan ni Solomon, na kinopya ng mga tauhan ni Hezekias, hari ng Juda. **2** Kaluwalhatian ng Diyo na ikubli ang isang bagay, pero kaluwalhatian ng mga hari na saliksikin ito. **3** Tulad ng kalangitan ay para sa taas at ang lupa para sa lalim, gayun din ang puso ng mga hari ay hindi malirip. **4** Alisin ang kalawang mula sa pilak, at magagamit ng panday ang pilak para sa kaniyang kasanayan. **5** Gayun din, alisin ang masamang mga tao mula sa harapan ng hari, at ang kaniyang trono ay maitatagtag sa pamamagitan ng paggawa kung ano ang tama. **6** Huwag mong parangalan ang iyong sarili sa harapan ng hari, at huwag kang tumayo sa lugar na nakalaan para sa mga kilang mga tao. **7** Mas mabuti para sa kanya na sabihin sa iyo, "Umakyat ka rito," kaysa sa mapahiya ka sa harapan ng marangal na tao. Kung ano ang iyong nasaksikan, **8** huwag mo agad dalhin sa paglilitis. Dahil ano ang gagawin mo sa bandang huli, kapag pinahiya ka ng kapwa mo? **9** Ipagtawiran mo ang kaso mo sa kapwa mo mismo, at huwag ipaalam ang lihim ng isa pang tao; **10** kung hindi, ang isa na nakakarinig sa iyo ay magdadala ng kahihyan sa iyo at ng masamang balita tungkol sa iyo na hindi mabibigyang katahimikan. **11** Ang pagsasabi ng salitang napili ng mabuti, ay katulad ng mga disenyo ng ginto na nakalagay sa pilak. **12** Katulad ng gintong singsing o alahas na gawa sa pinóng ginto ay ang matalinong pag saway sa nakikinig na tainga. **13** Tulad ng lamig ng niyебе sa oras ng pag-aani ay ang tapat na mensahero para sa mga nagpadalda sa

kaniya; ipinunumbalik niya ang buhay ng kaniyang mga amo. **14** Tulad ng mga ulap at hangin na walang ulan ay ang taong nagmamalaki sa regalo na hindi niya binibigay. **15** Kapag may pagtitis maaaring mahikayat ang isang pinuno, at ang malambot na dila ay kayang makabali ng buto. **16** Kapag nakahanap ka ng pulot, kumain ka lang ng sapat—kung hindi, ang kalabasan nito, ay isusuka mo. **17** Huwag mong ilagay ang iyong paa ng napakadalas sa bahay ng iyong kapwa, maaari siyang magsawa sa iyo at kamuhian ka. **18** Ang taong nagdagdala ng huwad na patooto laban sa kaniyang kapwa ay katulad ng pamalo na ginagamit sa digmaan, o isang espada, o isang matahim na palaso. **19** Ang taong hindi tapat na pinakaktiwalaan mo sa oras ng gulo ay katulad ng sirang ngipin o isang naduldas na pa. **20** Tulad ng tao na naghubud ng kaniyang damit sa malamig na panahon, o tulad ng suka na binuhos sa matapang na inumin, ang siyang umawaít ng mga kanta sa isang nabibigatang puso. **21** Kung nagugonto ang kaaway mo, bigyan mo siya ng makakain, at kung nauuhaw siya, bigyan mo siya ng tubig na maiinom, **22** dahil lalagyan mo siya sa kaniyang ulo ng isang pala ng umaapoy na uling, at gagantimpalaan ka ni Yahweh. **23** Gaya ng katiyakan na ang hanging mula sa hilaga ay may dalang ulan, ang taong naghahayag ng mga lihim ay nagpapagalit ng mga mukha. **24** Mas mabuti pa na mamuhay sa sulok ng bubungan kaysa sa makibahagi sa taahanan ng baabeng palaaway. **25** Tulad ng malamig na tubig sa taong uhaw, gayun din ang mabuting balita mula sa malayong bansa. **26** Tulad ng maruming batis o nasirang bukal ng tubig ang mabuting tao na naglalakad kasama ang masamang tao. **27** Hindi mabuting kumain ng napakaraming pulot; iyon ay parang naghahanap ng labis na karangan. **28** Ang tao na walang pagpipigil sa sarili ay tulad ng lungsod na napasok at walang pader.

26 Tulad ng niyебе sa tag-araw o ulan sa panahon ng tag-aní, ang isang hangal na hindi karapat-dapat sa karangan. **2** Gaya ng isang maya na mabilis na nagpapalipat-lipat at ng layanglayang na humahibis kapag sila ay lumilipid, gayundin hindi tatalab ang isang sumpa na hindi nararapat. **3** Ang latigo ay para sa kabayo, ang kabisada ay para sa asno, at ang pamalo ay para sa likod ng mga hangal. **4** Huwag sagutin ang isang hangal at sumali sa kanyang kahanganan, o magiging tulad ka niya. **5** Sumagot sa isang hangal at sumali sa kaniyang kahanganan upang hindi siya maging marunong sa kaniyang sariling paninig. **6** Sinirumang magpadala ng isang mensahe sa pamamagitan ng kamay ng isang hangal ay pinuputol ang kaniyang sariling mga paa at umiimón nang karahanan. **7** Ang mga binti ng isang paralitiko na nakabitin ay tulad ng isang kawikaan sa bibig ng mga hangal. **8** Ang pagtatali ng bato sa isang tirador ay gaya ng pagbibigay karanganan sa isang hangal. **9** Ang halamang tiník na hawak ng isang lasing ay tulad ng isang kawikaan sa bibig ng mga hangal. **10** Ang isang mamaramba na sumusugat ng lahat ay tulad ng isang umuuna ng isang hangal o ng kahit sinumang dumadaan. **11** Gaya ng isang asong bumabalik sa kanyang sariling suka, ganoon din ang isang hangal na inuinlit ang kanyang kahanganan. **12** Nakikita mo ba ang taong marunong sa kanyang sariling paninig? Higit na may pag-asá ang isang hangal kaysa sa kanya. **13** Ang tamad na tao ay nagsasabing, "May isang leon sa kalsada! May isang leon sa pagitan ng mga lantad na lugar!" **14** Kung paonang ng isang pinto ay bumabaling sa kaniyang bisagra, ang tamad na tao naman ay sa ibabaw ng kaniyang kama. **15** Nilalagay ng isang tamad na tao ang kaniyang kamay sa pagkain, pero wala siyang lakas na isubo ito sa kaniyang bibig. **16** Ang tamad na tao ay mas marunong sa kanyang paninig kaysa sa pitong lalaking may kakayahang kumilatis. **17** Tulad ng isang humahawak ng mga tainga ng isang aso ay isang taong dumadaan na naggalit sa alitan na hindi kanya. **18** Tulad ng isang baliw na pumapaná ng nagliliyab na mga palaso, **19** ay ang isang nandaraya ng kanyang kapwa at nagsasabing, "Di ba't nagbibiro lang ako?" **20** Dahil sa kakulangan ng gatong, namamatay ang apoy, at kung saan walang tsismoso, tumitigil ang pag-away. **21** Tulad ng isang uling na nagbababa at pangangton ay sa apoy, ganoon din ang isang palaaway na tao na nagpapasiklab ng alitan. **22** Ang mga salita ng isang tsismoso ay tulad ng masarap na mga pagkain; bumababa sila sa kaloob-loobang mga bahagi ng katanwan. **23** Ang pampakintab na bumabalot sa isang banga ay tulad ng nagbabagang mga labi at isang napakasamang puso. **24** Ang isang namumuhhi sa iba ay kinukubli ang kanyang damdamian sa pamamagitan ng kaniyang mga labi at nag-iimbak ng panilinlang sa kaniyang sarili.

25 Magiliw siyang mangungusap, pero huwag siyang paniwalaan, dahil may pitong mga pagkasuklam sa kaniyang puso. **26** Kahit na natatakpan ng panlinilang ang kaniyang pagkamuhi, ang kaniyang kabuktutan ay malalantad sa kapulungan. **27** Sinumang gumagawa ng isang hukay ay mahuhulog dito at ang bato ay gugulong pabalik sa taong tumulak nito. **28** Ang isang nagssisunungan sa dila ay namumuhin sa mga taong dinudurog nito at ang nambobolang bibig ay nagiging dahilan ng pagkawasaki.

27 Huwag ipagyabang ang patungkol bukas, dahil hindi mi alam kung ano ang maaaring dala ng isang araw. **2** Hayaan mong purihin ka ng isang tao at hindi ang sarili mong labi; isang hindi mo kilala at hindi sa sarili mong mga labi. **3** Isaalang-alang ang mga kabigatan ng isang bato at ang timbang ng buhangin, at ang pagpapagalit ng isang hangal ay mas mabigat kaysa sa dalawa. **4** Mayroon kalupitan ang kapootan at baha ng galit, ngunit sino ang kayang makatatagal sa pagseselos? **5** Mas mabuti ang lantaran na pagsaway kaysa sa lihim na pag-ibig. **6** Tapat ang mga sugat na sanhi ng isang kaibigan, ngunit ang kaaway maaaring humalik sa iyo ng maraming beses. **7** Ang isang tao na kumaintay hanggang mabusog ay tinatanggihan kahit isang bayah-pukyutan, pero sa isang taong gutom, bawat mapait na bagay ay matamis. **8** Ang isang ibon na pagala-gala mula sa pugad nito ay katulad ng isang taong naililigaw sa kaniyang tinitirhan. **9** Ang pabango at insenso ay nagpapagalak ng puso, ngunit ang katanisan ng isang kaibigan ay mas mabuti pa sa kaniyang payo. **10** Huwag pababayaan ang iyong kaibigan at kaibigan ng iyong ama, at huwag pupunta sa bayah ng iyong kapatid sa araw ng kalamidad. Mas mabuti ang isang kapwa na malapit kaysa sa isang kapatid na malayo. **11** Maging matalino, aking anak, at gawin mong masaya ang aking puso; pagkatapos sasagot ako sa taong kumukutya sa akin. **12** Ang isang mangat na tao ay hakikita ang gulo at itinatago ang kaniyang sarili, pero ang taong walang karasanan ay sumusulong at nagdurusa dahil dito. **13** Kunin ang isang kasutusan kung ang may-ari nito ay nagbibigay ng pera bilang panagot para sa utang ng isang hindi kilala; at kunin ito kung siya ay maglalagay ng panagot para sa isang nanganganluna. **14** Kung sinuman ang nagbibigay sa kaniyang kapwa ng isang pagpapala nang may isang malakas na tinig ng maagang-maaga, ang pagpapalang iyon ay ituturing na isang sumpa! **15** Ang isang nakikipag-away na asawang babae ay tulad ng pumapatat lagi sa araw na maulan; **16** ang pagpipigil sa kaniya ay tulad ng pagpipigil sa hangin, o sinusubukang huluhin ang langis sa iyong kanang kamay. **17** Bakal ang nagpapatatalas sa bakal; gaya ng parehong paraan, ang isang tao ay nagpapatatalas sa kaniyang kaibigan. **18** Ang isa na siyang nag-aalaga ng puno ng igos ang siyang kakain ng bunga nito, at ang isa na siyang nag-iingat sa kaniyang panginoon ay pararangan. **19** Gayundin naman ang tubig na sumasalamin sa mukha ng isang tao, gayundin ang puso ng isang tao ay sinasalamin ang kaniyang pagkatao. **20** Gayundin naman ang sheol at Abaddon na hindi kailinanman nasisiyahan, kaya ang mga mata ng isang tao ay hindi nasisiyahan kailanman. (**Sheol h7585**) **21** Ang tunawan ng bakal ay para sa pilak at ang isang humno ay para sa ginto, at nasusubok ang isang tao kapag siya ay pinuri. **22** Kahit na durugin mo ang isang hangal ng pangbayo - kasanala ng butil — gayon pa man hindi siya iiwanan ng kaniyang kahangalan. **23** Tiyakin na alam mo ang kalagayan ng iyong kawan at magmalasakit ka sa iyong mga kawan, **24** dahil ang kayamanan ay hindi panghabang panahon. Ang isang korona ba ay nanatili sa lahat ng mga henerasyon? **25** Ang damo ay nawawala at lumilitaw ang bagong tubo at tinipon ang pagkain ng baka sa kabundukan. **26** Ang mga tupa ay magbibigay ng iyong kasutusan, at ang mga kambing ay magbibigay ng halaga para sa bukid. **27** Magkakaroon ng gatas ng kambing para sa iyong pagkain—ang pagkain para sa iyong sambahayan—at pagkain para sa iyong mga aliipng babae.

28 Ang masamang tao ay tumatakbo kahit walang humahabol sa kaniila, ngunit ang mga gumagawa ng tama ay kasintapan ng batang leon. **2** Dahil sa kasalanan ng isang lupain, ito ay papalit-palit ng mga pinuno, ngunit ang isang taong may pang-unawa at kaalaman, ito ay magtagtalag sa mahabang panahon. **3** Ang taong dukha na nagpapahirap sa kapwa nya dukha ay tulad ng isang humahampus sa ulan na nag-iwilang pagkain. **4** Sila na mga tumalikod sa batas ay pinupuri ang masamang tao, ngunit silang nagpapanatili ng batas ay lumalaban sa kaniila. **5** Ang mga masasamang tao ay hindi naaintindihan ang katarungan, ngunit

sila na naghahanap kay Yahweh ay naaintindihan ang lahat ng bagay. **6** Mas mainam sa isang dukha na lumakad sa kaniyang katapatan, kaysa sa isang mayaman na baluktot sa kaniyang mga paraan. **7** Ang siyang nagpapanatili ng batas ay isang bata na may pang-unawa, ngunit ang isa na kasama ang mga matatakaw ay hiniiya ang kaniyang ama. **8** Siya na nagpapayaman sa pamamagitan ng labis na pagsingil ng tubo ay nag-ipon ng kaniyang yaman para sa iba na maaawa sa mga dukha. **9** Kung ang isa na hindi ibinalang ang kaniyang tainga sa pakikinig ng batas, kahit na ang kaniyang panalangin ay kasuklam-suklam. **10** Ang sinumang maglis hi sa matuwid sa isang masamang paraan ay babagsak sa kaniyang sariling hukay, ngunit ang walang sala ay magkakaroon ng mabuting pamana. **11** Ang mayaman ay maaaring matalino sa kaniyang sariling mga mata, ngunit ang dukha na may pang-unawa ay matutulaksan siya. **12** Kung may katagumpayahan sa mga gumawa ng kung ano ang tama, mayroong dakilang kaluwalhatian, ngunit kung ang masama ay bumangon, tinatago ng mga tao ang kanilang sarili. **13** Ang isa na nagttagoto ng kaniyang mga kasalanan ay hindi yayaman, ngunit ang nagpapahayag at nagpapabayab sa kanila ay pakikitaan ng habag. **14** Masaya ang isa na laging namumuhay na may paggalang, ngunit ang sinumang nagmamatigas ng kaniyang puso ay babagsak sa kaguluhan. **15** Katulad ng isang umaatung na leon o isang lumulusbob na oso ang isang masamang pinuno sa lahat ng mga dukha. **16** Ang pinuno na nagkukukulang ng pang-unawa ay isang mabagsik na nagpapahirap, pero ang isa na namumuhin sa di matapat ay mapapahaba ang kaniyang mga araw. **17** Kung ang isang tao ay maysala dahil nagdanak siya ng dugo sa isang tao, siya ay magiging isang pugante hanggang sa kamatayan, at wala niisa ang tutulong sa kaniya. **18** Ang sinumang maglalakad ng may katapatan ay pinapanatiling ligtas, pero ang isa na paraan ay baluktot ay biglang babagsak. **19** Ang isa na siyang nagtitrabaho sa kaniyang lupa ay magkakaroon ng maraming pagkain, pero ang sinumang sumusunod sa walang kabuluhang gawain ay magkakaroon ng maraming kahirapan. **20** Ang isang tapat na tao ay magkakaroon ng malaking mga biyya, ngunit ang nagmamadaling yumaman ay tiyak na hindi makakaiwas sa kaparusahan. **21** Hindi mabuti magpakanta ng may pinapanigan, ngunit para sa isang pirasong tinapay ang isang tao ay maaaring gumawa ng masama. **22** Ang isang maramot na tao ay nagmamadaling yumaman, pero hindi niya alam na ang kahirapan ay darating sa kaniya. **23** Sinumang nagsasaway sa isang tao ay makakahanap nang higit na pabor mula sa kaniya kaysa sa mga pumupuri sa kaniya gamit ang kaniyang dila. **24** Sinumang magnanakaw sa kaniyang ama at kaniyang ina at sasabihing, "hindi iyon kasalanan," kasama siya ng mga maniniira. **25** Ang taong sakim ay lumilikha nang away, ngunit ang isa na nagtitiwala kay Yahweh ay magtatagumpay. **26** Ang isa na nagtitiwala sa kaniyang sariling puso ay isang hangal, pero ang isang lumalakad sa karunungan ay latayo mula sa kapahamanan. **27** Ang nagbibigay sa mahirap ay hindi magkukulang, pero sinumang magsara ng kaniyang mga mata sa kanila ay tatanggap ng maraming mga sumpa. **28** Kapag nagtagumpay ang mga masasamang tao, itinatago ng mga tao ang kanilang mga sarili, kung masusugpo ang masasamang tao, dadami ang gumagawa ng tama.

29 Ang isang tao na nakatanggap ng maraming pagsaway pero pinatitigas ang kaniyang leeg ay mababali sa isang sandali na hindi na mapapagaling. **2** Kapag silang mga gumagawa ng tama ay umaangat, ang mga tao ay nagdidiwang, pero kapag ang isang masamang tao ang namuno, ang mga tao ay maghihinagpis. **3** Sinuman ang nagmamamahal sa karunungan ay nagagawa ang kaniyang ama na magdiwang, ngunit ang isang nananatiling kasama ang mga masasamang tao ay sinisira ang kaniyang kayamanan. **4** Ang hari ay itinatatag ang lupa sa pamamagitan ng katarungan, ngunit wawasakin ito ng isang humuhingi ng suhol. **5** Ang isang tao na pumupuri sa kaniyang kapit-bahay ay inilalatag ang isang lambat para sa kaniyang mga paa. **6** Ang isang masamang tao ay nahuli sa isang patibong sa pamamagitan ng kaniyang sariling kasalanan, pero ang isang gumagawa ng tama ay umaawit at nagsasaya. **7** Siyang gumagawa ng tama ay nakikiusap sa kapakanan ng mahirap; ang masamang tao ay hindi naaintindihan ang ganyang kaalaman. **8** Inilalagay ng mga mangungutya ang isang lungsod sa apoy, pero silang mga matatalino ay naq-aalis ng poot. **9** Kapag nakikipagtalo ang isang taong matalino sa isang mangmang, siya ay galit na galit at natatawa at ito ay walang tigil. **10** Ang uhaw sa dugo ay galit sa isang walang kasalanan

at hinahanangad ang buhay nang matuwid. **11** Ang isang mangmang ay ipinahahayag ang lahat ng kaniyang galit, pero ang isang taong matalino ay pinipigilan ito at kinakalma ang kaniyang sarili. **12** Kung ang isang pinuno ay nagbibigay pansin sa mga kasinungalingan, lahat ng kaniyang mga opisyal ay magiging masama. **13** Ang taong mahirap at mapang-api ay magkatulad, sapagkat si Yahweh ay parehong nagbibigay liwanag sa kanilang mga mata. **14** Kung ang isang hari ay humahatol sa mga mahihiirap sa pamamagitan ng katotohanan, ang kaniyang trono ay maitatag nang walang hanggan. **15** Ang pamalo at pagsaway ay nagbibigay ng karunungan, pero ang isang batang malaya mula sa pagdidisiplina ay inilalagay ang kaniyang ina sa kahihiyan. **16** Kapag ang mga masasamang tao ay nasa kapangyarihan, ang pagsway ay dumadami, ngunit sila na gumagawa nang matuwid ay makikita ang pagbigsak ng taong masama. **17** Disiplinahan ang iyonng anak at bibigyan ka niya nang kapahingahan; bibigyan ka niya ng mga kagalakan sa iyonng buhay. **18** Kapag walang paayaw na pangitain, ang mga tao ay mamumuhay nang marahas, ngunit pinagpala ang isang pinapanatili ang batas. **19** Ang isang alipin ay hindi maitatama ng mga salita, dahil kahit na naintindihan niya, walang magiging tugon. **20** Tingnan ang isang tao na padusos-dalos sa kaniyang mga salita? Mayroong higit pang pag-asa para sa isang taong mangmang kaysa sa kanya. **21** Ang siyang nagbibigay ng layaw sa kaniyang alipin mula sa kaniyang pagkabata, sa huli nitto ay magkakaroon ng kaguluhan. **22** Ang isang taong galit ay pumupukaw ng away at ang isang pinuno ng pagkapoot ay gumagawa ng maraming kasalanan. **23** Ang pagmamataas ng isang tao ay ang magdadala sa kanya pababa, pero ang siyang may mapagpakumbawang kalooban ay bibigyan nang karangan. **24** Ang siyang nakikibahagi sa isang magnanakaw ay nasusuklam sa kaniyang sariling buhay; naririnig niya ang sumpa at walang anumang sinasabi. **25** Ang takot ng tao ay gumagawa ng isang bitag, ngunit ang taong nagtitwala kay Yahweh ay mapapangalagaan. **26** Marami ang humahanap sa mukha ng mga namumuno, ngunit kay Yahweh nanggagaling ang katarungan para sa kanya. **27** Ang isang taong hindi makatarungan ay kasuklam-suklam sa kanilang mga gumagawa ng matuwid, ngunit ang isang may daang matuwid ay kasuklam-suklam sa mga taong masasama.

30 Ang mga kasabihan ni Agur, anak na lalaki ni Jakeh—isang orakulo: *Ipinahayag ng lalaking ito kay Itiel, kay Itiel at Ucal: 2 Tiyak na* *ako ay mas katulad ng isang hayop kaysa sa sinumang tao, at wala* *akong pang-unawa ng isang tao. 3 Hindi ko natutunan ang karunungan,* *ni mayroon akong kaalaman ng Tangi Banal. 4 Sino ang umakyat sa* *langit at bumaba? Sino ang nagtipon ng hangin sa ilalim ng kaniyang mga* *camay? Sino ang nagtipon ng mga tubig sa balabal? Sino ang nagtatag ng* *lahat ng mga hanungan ng lupa? Ano ang kaniyang pangalan, at ano* *ang pangalan ng kaniyang anak? Tiyak na alam mo! 5 Bawat salita ng* *Diyos ay nasubok, siya ay isang panangga sa mga nagkukubli sa kanya.* **6** Huwag magdagdag sa kaniyang mga salita, o pagsasabihin ka niya at ikaw ay mapapatunayan ang isang shinungaling. **7** Dalawang bagay ang hinihingi ko sa iyo, huwag mo silang ipagkait sa akin bago ako mamatay. **8** Ilayo mo sa akin ang kayabangan at kasinungalingan. Bigyan mo ako ng hindi kahirapan ni kayamanan, bigyan mo lamang ako ng pagkain na aking kailangan. **9** Dahil kung mayroon akong labis, itatangi kita at sasabihin, “Sino si Yahweh?” O kung ako ay magiging mahirap, magnanakaw ako at lalapastanganin ka ang pangalan ng aking Diyos. **10** Huwag mong siraan ng puri ang isang alipin sa harapan ng kaniyang panginooon, o isusumpa ka niya at papaniwalaang ikaw ang may kasalanan. **11** Ang isang salinlahi na sinusumpa ang kanilang ama at hindi pinagpapala ang kanilang ina, **12** iyan ang isang salinlahi na dalisay sa kanilang sariling mga mata, ngunit hindi sila nahugasan sa kanilang karumihan. **13** Iyan ang isang salinlahi—gaano mapagmataas ang kanilang mga mata at ang kanilang takipmata ay nakaangat! — **14** sila ang isang salinlahi na ang mga ngipin ay mga espada, at kanilang mga panga ay mga kutsilyo, para lapain nila ang mahirap mula sa lupa at ang nangangailangan mula sa sangkatauhan. **15** Ang linta ay mayroong dalawang anak na babae, “Magbigay at magbigay,” sigaw nila. May tatlong bagay na hindi kailinanman nasisiyahan, apat na hindi kailinanman nagsabing, “Tama na”. **16** Ang Sheol, ang baog na sinapupunan, ang lupa na uwah sa tubig, at ang apoy na hindi kailinanman nagsabing, “Tama na.” (**Sheol h7585**) **17** Ang mata na nangungutya sa isang ama at nasusuklam sa pagsundod sa isang ina, ang

kaniyang mga mata ay tutukain ng mga uwak sa lambak, at siya ay kakainin ng mga buwitre. **18** May tatlong bagay na labis na kamangha-mangha para sa akin, apat na hindi ko maintindihan: ang daan ng isang agila sa langit; **19** ang ginagawa ng isang ahas sa isang bato; ang ginagawa ng isang barko sa puso ng karagatan; at ang ginagawa ng isang lalaki kasama ang isang dalaga. **20** Ito ang ginagawa ng isang nangangalunyang babae—siya ay kumakain at kaniyang pinupunasang kaniyang bibig at sinasabi, “Wala akong ginawang mali.” **21** Sa ilalim ng tatlong bagay ang lupa ay nayayanig, at ang pang-apat ay hindi na makakayahan nito: **22** ang isang alipin kapag siya ay naging hari; ang isang hangal kapag siya ay puno ng pagkain; **23** kapag ang isang kinamumuhian na babae ay nagnapkasal; at kapag ang isang babaeng utusan ay pumalit sa pwesto ng kaniyang babae amo. **24** May apat na bagay sa lupa na malilit, pero napakatalino: **25** ang mga langgam ay mga nilalang na hindi malalakas, pero hinahanda nila ang kanilang pagkain sa tag-araw; **26** ang mga kuneho ay hindi makapangyarihang nilalang, pero ginagawa nila ang kanilang mga tahanan sa mga batuhan. **27** Ang mga balang ay walang hari, pero lahat sila ay lumalakad ng maayos. **28** Para sa butiki, maaari mo itong hawakan ng iyong dalawang kamay, pero sila ay natatagpuan sa mga palasyo ng mga hari. **29** Mayroong tatlong bagay na marangal sa kanilang mahabang hakbang, apat na marangal kung paano lumakad: **30** ang isang leon, ang pinakamalakas sa mga mababangis na hayop— hindi ito tumatalikod mula sa kahit ano; ang isang tandang mayabang sa paglalakad; **31** isang kambing; at isang hari kung saan ang mga sundalo ay nasa tabi niya. **32** Kung ikaw ay naging hangal, dinadakila ang iyong sarili, o kung ikaw ay nag-isip ng kasamaan— ilagay mo ang iyong kamay sa iyong bibig. **33** Katulad ng hinalong gatas na nakakagawa ng mantikilya, at katulad ng ilong ng sinuman na magdurugo kapag piningot, kaya ang gawain na ginawa sa galit ay lumilikha nang kaguluhan.

31 Ang mga salita ni Haring Lemuel—ang pananalita na itinuro ng kaniyang ina sa kanya. **2** Ano, aking anak? At ano, anak sa aking sinapupunan? At ano, anak ng aking mga panata? — **3** Huwag mong ibigay ang lakas mo sa mga babae, o ang mga kaparaan mo sa mga naninira sa mga hari. **4** Hindi ito para sa mga hari, Lemuel, hindi para sa mga hari ang uminom ng alak, ni para sa mga namumuno ang magtanong, “Nasaan ang matapang na inumin? **5** Dahil kung sila ay iniom, makakalimutan nila kung ano ang naisabatas, at mababaluktot ang mga karapatan ng lahat ng mga naghihirap. **6** Bigyan ang mga taong nasasawi ng inuming matapang at alak sa mga taong may mapait na kalungkutan. **7** Linom siya at makakalimutan niya ang kaniyang kahirapan, at hindi niya maaalala ang kaniyang kabalisanan. **8** Magsalita ka para sa mga hindi nakakapagsalita, para sa mga kapakanan ng lahat ng mga napapahamak. **9** Magpahayag at humatol sa pamamagitan ng panukat na matuwid at ipagtanggol ang kapakanan ng mga mahihiirap at ng mga taong nangangailangan. **10** Sino ang makatataupo ng may kakayahang asawang babae? Ang halaga niya ay higit sa mamaahang hiyas. **11** Ang uso ng kaniyang asawang walaki ay nagtitwala sa kanya, at kailanman hindi siya maghihirap. **12** Mga mabubuting bagay ang ginagawa niya para sa kanya at hindi masama sa lahat ng mga araw ng kaniyang buhay. **13** Pumipili siya ng balahibo at lana at gumagawa ng may kasiyahan ang kaniyang mga kamay. **14** Katulad siya ng mga barko ng mangangalakal; nadagdala siya ng pagkain mula sa malayo. **15** Bumabangon siya habang gabi pa at nagbibigay ng pagkain sa kaniyang sambahayan, at ipinamamahagi niya ang mga gawain sa kaniyang mga aliping babae. **16** Isinasaalang-alang niya ang bukirin at ito ay binibili, sa pamamagitan ng bunga ng kaniyang mga kamay, nakapagtanim siya ng ubasan. **17** Dinadamtinan niya ang kaniyang sarili ng lakas at pinalakas niya ang kaniyang mga braso. **18** Nauunawaan niya kung ano ang magbibigay ng malaking kita para sa kanya; buong gabi ay hindi namatay ang kaniyang lampara. **19** Inilalagay niya ang kaniyang mga kamay sa ikiran, at buhol na sinulid ay kaniyang hinahawakan. **20** Ang mga taong mahihiirap ay inaabot niya ng kaniyang kamay; ang mga taong nangangailangan ay inaabot niya ng kaniyang mga kamay. **21** Hindi siya natatakot sa lamig ng niyebe para sa kaniyang sambahayan, dahil ang kaniyang buong sambahayan ay nababalot ng pulang makapal na kasuotan. **22** Gumagawa siya ng mga sapin para sa higaan niya at mga lilang damit na pinong lino ang sinusut niya. **23** Ang kaniyang asawa ay kilala sa mga tarangkanan, kapag umuupo siya

kasama ng mga nakatatanda sa bayan. **24** Gumagawa at nagbebenta siya ng linong kasuotan, at nagsumula sa kaniya ang mga sintas ng mga mangangalakal. **25** Ang kalakasan at karangan ay suot niya, at sa oras na darating, siya ay tumatawa. **26** Binubeksan niya ang kaniyang bibig ng may karunungan, at nasa kaniyang dila ang batas ng kabaitan. **27** Binabantayan niya ang pamamaraan ng kaniyang sambahayan at hindi kumakain ng tinapay ng pagkabatugan. **28** Ang kaniyang mga anak ay babangon at tinatawag siyang pinagsala; ang kaniyang asawang lalaki ay pupurihin na nagsasabing, **29** "Maraming mga babaeng gumawa ng mabuti, ngunit hinihigitan mo silang lahat." **30** Ang pagjiging elegante ay mapanlinlang, ang kagandahan ay walang kabuluhan, pero ang babaeng may takot kay Yahweh ay mapapurihan. **31** Ibigay mo sa kaniya ang bunga ng mga kaniyang kamay, at hayaan mong ang kaniyang mga gawa, sa mga tarangkahan, siya ay papurihan.

Mangangaral

1 Ito ang mga salita ng Mangangaral, ang anak ni David at hari sa Jerusalem. **2** Sabi ng Manganagaral. "Tulad ng isang singaw ng ambon, tulad ng isang simoy sa hangin, lahat ay maglalaho, mag-iwan ng maraming katanungan. **3** Anong mapapala ng sangkatauhanan natin sa lahat ng gawain na kanilang pinaghironan sa ilalim ng araw? **4** Isang angkan ng lumilipas, ita na isang angkan ang dumatarating, ngunit mananatili ang daigdig magpakailaman. **5** Sumisikat ang araw at lumulubog ito at nagmamadaling babalik sa lugar kung saan muli itong sisikat. **6** Umihiip ang hangin sa timog at magpapaikot-ikot hanggang sa hilaga, laging ilibot sa ganiton landas at magpapabalik-balik muli. **7** Umaagos patungo sa dagat ang lahat ng mga ilog, ngunit ang dagat ay di mapupuno. Kung saan patungo ang ilog, doon muli ito tutungo. **8** Ang lahat ay nakakapagod, at wala ni isa man makapagpapaliwanag nito. Ang mata ay walang kasiyahan sa nakikita nito, ni tanga man ay napupuno ng naririnig nito. **9** Anuman ang nangyari ay siya rin ang mangyayari, at anuman ang nagawa ay siyang magagawa. Walang bago sa ilalim ng araw. **10** Mayroon bang anumang bagay na maaaring masabi, 'Masdan mo, ito ay bago?' Anuman ang nangyayari ay nangyayari na sa matagal na panahon, noong mga panahong nauna pa sa atin. **11** Tila wala ni isa man ang nakakaalala sa mga bagay na naganap sa sinaunang panahon. At ang mga bagay na nangyari sa nauna pang panahon at ang mangyayari sa hinaharap ay malamang na hindi rin maaalala." **12** Ako ang Mangangaral, at ako ay naging hari ng buong Israel sa Jerusalem. **13** Inilaan ko ang aking pag-isip sa pag-aaral at pagsisiyasat gamit ang karunungan sa lahat ng ginawa sa ilalim ng kalangitan. Ang pagsisiyasat na ityon ay isang mabigat na gawain na ibinigay ng Diyos sa mga anak ng tao upang pagka-abalahan. **14** Nakita ko ang lahat ng gawawa ginaanap sa ilalim ng araw, at masdan, lahat ng mga ito ay magiging singaw at isang pagtangkang habulin ang hangin. **15** Ang baluktot ay hindi na maitutwid. Ang nawala ay hindi na mabilang. **16** Sinabi ko sa aking puso, "Masdan, ang nakamit kong karunungan ay higit kaysa mga nauna sa akin sa Jerusalem. Nakita ng aking isip ang malawak na karunungan at kaalaman. **17** Kaya inilagay ko sa aking puso na matutunan ang karunungan at maging kabaliwan at kahanganan din. Naintindihan ko rin na ito ay isang pagtangkang habulin ang hangin. **18** Dahil sa kasaganaan ng karunungan ay maraming kabiguan, at siya na nagdaragdag nang kaalaman ay nagdaragdag nang kalungkutan.

2 Sinabi ko sa aking puso, "Pumarito ka ngayon, susubukan kita sa kasayahan. Kaya magsawa ka sa kalawayan." Ngunit masdan, ito rin ay pansamtala lamang. **2** Sabi ko tungkol sa halakhak, "ito ay kabaliwan," at tungkol sa kasiyahan, "Anong silbi nito?" **3** Sinaliksik ko sa aking puso kung paano ko mapagbibigyan ang aking mga pagnanasa sa pag-inom ng alak. Hinayaan kong gabayan ako ng karunungan kahit na pinanghahawakan ko pa rin ang kahanganan. Nais kong malaman kung ano ang makabutih para sa tao na gawin sa ilalim ng kalangitan sa mga araw ng kanilang mga buhay. **4** Nagawa ko ang mga dakilang bagay. Nagtayo ako ng mga bahay para sa aking sarili at nagnaniniwala ng mga ubasan. **5** Nagtayo ako ng mga hardin at mga liwasan para sa aking sarili; sa loob ng mga ito ay nagnaniniwala nang lahat ng uri ng bungang kahoy. **6** Lumikhala ako ng mga lawa ng tubig upang diligan ang isang kagubatan kung saan naglalakihan ang mga puno. **7** Bumili ako ng mga aliipin lalaki at aliipin babae; mayroon akong mga aliipin isinilang sa aking palasyo. Mayroon din akong mga malalaking pag-aari na mga bakahehan at mga kawan, higit na marami kaysa sa sinumang haring namuno sa Jerusalem bago ako. **8** Nakapag-ipyon ako para sa aking sarili ng pilak at ginto, ang mga kayamanan ng mga hari at mga lalawigan. Mayroon akong mga lalaki at babaeng mang-aawit para sa aking sarili; sa pagmamagitan ng maraming asawa at mga iba pang babaeng kinakasama, ginawa ko ang mga bagay na maaaring magdulot nang kailigayahan sa sinumang lalaki sa ibabaw ng mundo. **9** Kaya ako ay naging higit na dakila at mas mayaman kaysa sa lahat ng nauna sa akin sa Jerusalem, at ang aking karunungan ay nanatili sa akin. **10** Anuman ang hangarin ng aking mga mata, hindi ako nagpipingil sa kanila. Hindi ko pinipigil ang aking puso sa anumang kasiyahan, dahil ang puso ko ay natuwa sa lahat ng pinaghironan ko, at ang kasiyahan ay ang aking gantimpala sa lahat ng aking gawain. **11**

Pagkatapos minasdan ko ang lahat ng mga gawain na tinapos gawin ng aking mga kamay, at sa pinagsikapang gawin, ngunit muli, ang lahat ng bagay ay parang singaw at isang pagtangkang habulin ang hangin. Wala itong pakinabang sa ilalim ng araw. **12** Pagkatapos bumaling ako para pagtuunan ang karunungan, gayundin ang kabaliwan at kahanganan. Para ang maaring gawin ng susundin na hari, na hindi pa rin nagagawa? **13** Pagkatapos nagsimula kong maunawaan na ang karunungan ay mayroong kalamangan sa kamangmangan, gaya ng liwanag na mas mabuti kaysa kadiiman. **14** Ang matalinong tao ay ginagamit ang kaniyang mga mata sa kaniyang ulo para makita ang kaniyang patutunguhan, pero ang mangmang ay naglalakad sa kadiiman, kahit na alam kong iisang kapalaran ang nakalaan sa lahat. **15** Pagkatapos sinabi ko sa aking puso, "Kung ano ang mangyayari sa mangmang ay mangyayari rin sa akin. Kaya anong mayroong pagkakaiba kung ako ay napakatalino?" Napagpasyahan ko na sa aking puso, "Ito man ay parang singaw lamang." **16** Para sa matalinong tao, tulad ng mangmang, ay hindi na maaalala sa mahabang panahon. Sa mga darating na mga panahon ang lahat ay matagal na kahiluman. Ang taong matatalino ay mamamatay katulad lang ng mangmang. **17** Kaya kinamuhian ko ang buhay dahil lahat ng ginawa sa ilalim ng araw ay masama para sa akin. Ito ay dahil ang lahat ay parang singaw at isang pagtangkang habulin ang hangin. **18** Kinamuhian ko ang lahat ng aking natupad na aking pinaghironan sa ilalim ng araw dahil kailangang iwanan ko sila sa taong susundin sa akin. **19** At sino ang nakakaalam kung siya ay magiging matalinong tao o isang mangmang? Gayunman siya ay magiging panginoon sa lahat ng bagay sa ilalim ng araw kung saan naitayo ang aking gawa at naitatag ang aking karunungan. Ito rin ay usok. **20** Dahil doon nag-umpisang malungkot ang aking puso sa lahat ng paghihirap na aking ginawa sa ilalim ng araw. **21** Sapagkat maaaring may isang taong gumagawa nang may karunungan, may kaalaman, at kahusayan, ngunit iiwan niya ang lahat na mayroon siya sa isang taong walang nagawa sa anuman dito. Ito rin ay usok at isang malaking kapahamakan. **22** Para sa anong pakinabang ang makukuha ng tao na nagsisikap magtrabaho at sa kaniyang puso ay pinipilit tapusin ang kaniyang mga gawain sa ilalim ng araw? **23** Bawat araw, ang kaniyang trabaho ay masakit at mahirap, kaya sa gabi ang kaniyang kaluluwa ay hindi makahanap nang kapahingahan. Ito rin ay usok. **24** Walang mabuti sa isang tamaliban lamang sa kumain at uminom at masyahan sa kung ano ang mabuti sa kaniyang ginagawa. Nakita ko na ang katotohanan ito ay nagmumula sa kamay ng Diyos. **25** Kaya sino ang makakakain o sino ang magkakamit ng kahit anong uri nang kasiyahan na hiwalay sa Diyos? **26** Kaya sa isang taong nagbibigay lugod sa kanya, ibinibigay ng Diyos ang karunungan, kaalaman at kagalakan. Gayun man, sa makasalanan ibinibigay niya ang gawain ng pag-ipyon at pagtabati para maaari niyang ibigay ito sa isang taong nagbibigay kaluguran sa Diyos. Ito rin ay katumbas ng singaw at isang pagtangkang habulin ang hangin.

3 Sa lahat ng mga bagay ay mayroong isang itinakdang panahon, at isang kapanahunan sa bawat layunin sa ilalim ng langit. **2** Panahon ng kapanganakan at panahon ng kamatayan, panahon ng pagtatanim at panahon ng pagbubunot ng mga pananim, **3** panahon ng pagpatay at panahon ng pagpapagaling, panahon ng paggiba at panahon ng pagtatayo, **4** panahon ng pag-iyak at panahon ng pagtawa, panahon ng pagtangis at panahon ng pagsaway, **5** panahon ng paghahagis ng mga bato at panahon ng pag-ipyon ng mga bato, panahon na pagyakap sa ibang tao, at panahong hindi pagyakap, **6** panahon sa paghahanap sa mga bagay at panahon ng paghinto sa paghahanap, panahon ng pag-ingat ng mga bagay at panahon ng pagtatapon ng mga bagay, **7** panahon ng pagpunit ng kasuotan at panahon ng pananahi ng kasuotan, panahon ng panahanhimik at panahon ng pagsasalita, **8** panahon ng pag-ibig at panahon ng pagkamuhi, panahon ng digmaan at panahon ng kapayapaan. **9** Anong pakinabang ang makukuha ng manggagawa sa kaniyang gawain? **10** Nakita ko na ang gawain na ibinigay ng Diyos sa tao para tapusin. **11** Ginawang angkop ng Diyos ang lahat ng bagay para sa bawat panahon. Inilagay din niya ang kawalang hanggan sa kanilang mga puso. Ngunit hindi nauunawaan ng sangkatauhanan ang mga gawawin ng Diyos, mula sa simula hanggang sa wakas. **12** Alam ko na walang mabuti sa isang taong malibin sa magsaya at gumawa nang kabutihan habang siya ay nabubuhay— **13** at ang bawat isa ay dapat kumain at uminom, at dapat maunawaan kung paano matuwa

sa kabutihang nagmumula sa lahat ng kanyang ginawa. Ito ay isang kalooban mula sa Diyos. **14** Alam ko na anuman ang ginawa ng Diyos ay magtatagal ng magpakaalamman. Walang maaring maidagdag pa o maalis, dahil ang Diyos ang siyam gumawa dito upang lumapit ang mga tao sa kanya nang magkarangan. **15** Anuman ang nangyayari ay nangyari na; anuman ang mangyayari pa ay nangyari na. Hinahayaan ng Diyos na hanapin ng tao ang mga nakatagong bagay. **16** At nakita ko sa ilalim ng araw na kasamaan ang nangyayari kung saan dapat naroon ang katarungan, at sa lugar nang katuwiran, kasamaan ay madalas matagpuan. **17** Sinabi ko sa aking puso, "Hahatulan ng Diyos ang matuwid at ang masama sa tamang panahon sa bawat bagay at sa bawat ginawa." **18** Sinabi ko sa aking puso, "Sinusubok ng Diyos ang tao para ipakita sa kanila na sila ay tulad ng mga hayop. **19** Dahil parehong kapalaran ang nagaganap sa mga tao na nagaganap sa mga hayop. Katulad ng mga hayop, ang mga tao aylahat namamatay. Lahat sila ay dapat ihinga ang parehong hangin, upang sa gayong paraan ang mga tao ay walang kalamangan sa mga hayop. Hindi ba ang lahat ng bagay ay isang mabilis na paghinga lamang. **20** Lahat ng bagay ay mapupunta sa iisang lugar. Lahat ng bagay ay nagmula sa alabok, at lahat ng bagay ay nagbabalik sa alabok. **21** Sinong nakakaalam kung ang kaluluwa ng mga tao ay mapupunta paitas at ang kaluluwa ng mga hayop ay mapupunta sa lupa? **22** Kaya muli kong naunawaan na walang mainam sa kahit na sinong tao kundi magalak sa kaniyang gawain, dahil ito ang kaniyang bahagi. Sino ang maaring magpabalik sa kaniya upang maipakita kung ano ang magaganap pagkatapos niya?

4 Minsan inisip ko ang tungkol sa lahat nang pag-uusig na ginagawa sa ilalim ng araw. Pagmasdan ang mga luha ng mga taong inuisig. Wala silang taga-aliv. Ang kapangyarihan ay nasa kamay ng kanilang mang-uusig, ngunit walang taga-aliv ang mga taong inuisig. **2** Kaya binabati ko ang mga patay na tao, silang mga namatay na, hindi ang nabubuhay, silang nanatiling buhay pa. **3** Subalit mas mapalad kaysa sa kanilang dalawa ang isang hindi pa nabubuhay, ang isang hindi nakakita ng anumang masamang gawain na ginawa sa ilalim ng araw. **4** Pagkataso aking nakita na ang bawat paggawa at bawat mahusay na paggawa ay kinaingitan ng kanilang kapwa. Iti rin ay parang singaw at isang pagtangkang habulin ang hangin. **5** Ang mangmang ay naghahalupkipik ang kaniyang mga kamay at hindi gumagawa, kaya ang kaniyang pagkain ay kaniyang sariling laman. **6** Ngunit mas mabuti ang isang dakot na pakinabang sa matahimik na gawain kaysa dalawang dakot ng gawain na sinusubukang habulin ang hangin. **7** Pagkataso muli kong naisip ang tungkol sa marami pang walang kabulungan, marami pang naglalahugan usok sa ilalim ng araw. **8** Mayroon isang uri ng tao na nag-iisa. Wala siyang kahit na sino, walang anak o kapatid. Walang katapusang lahat ng kaniyang gawain, at ang kaniyang mga mata ay hindi nasisiyahan sa pagdami ng kayamanan. Nagtatako siya, "Para kanino ang aking pagbubungkál at inaalis sa sarili ko ang kasiyahan?" Ito rin ay usok, isang masamasang kalagayan. **9** Ang gawain ng dalawang tao ay mas mabuti kaysa sa isa; sabay silang makikinabang sa isang mainam na kabayaran sa kanilang gawain. **10** Kapag nabuwalo ang isa, maaaring ibangon ng isa ang kaniyang kaibigan. Subalit, kalungkutan ang sumusunod sa nag-iisa kapag nabuwalo siya kung walang magbabagong sakanya. **11** At kung ang dalawa ay magkasamang mahilihiga, maaari silang mainitan, ngunit paanong maaaring mainitan ang nag-iisa. **12** Ang isang taong nag-iisa ay maaaring madaig, ngunit maaaring mapagtugumpayang dalawa ang isang pagsalakay, at ang isang tatlong iki na lubid ay hindi agad malalagot. **13** Mainam pa ang maging isang mahirap pero matalinong kabataan kaysa sa isang matanda at hangal na haring hindi na marunong makini ng mga babala. **14** Ito ay totoo kahit maging hari ang kabataang mula sa bilangguan, o kahit ipinanganak siyang mahirap sa kaniyang kaharian. **15** Subalit, nakita ko ang lahat nang nabubuhay at naglibot sa ilalim ng araw ipinapasailalim ang kanilang mga sarili sa isa pang kabataang tumayo bilang hari. **16** Walang katapusang lahat ng taong nais sundin ang bagong hari, pero kalaunan marami sa kanila ay hindi na pupuri sa kanya. Sigurado ang kalagayang ito ay parang singaw at isang pagtangkang habulin ang hangin.

5 Ingatan ang inyong pag-uggali kapag kayo ay nasa tahanan ng Diyos. Magtungo doon para makinig. Mas mabuti ang pakikinig kaysa mga handon ng mga mangmamo habang hindi nalalaman na ang kanilang

ginagawa sa buhay ay masama. **2** Huwag agad-agad magsasalita ang inyong bibig, at huwag hayaan ang inyong puso ay agad-agad maghain ng anumang bagay sa harapan ng Diyos. Ang Diyos ay nasa langit, ngunit ikaw ay nasa ibabaw ng mundo, kaya hayaang kakaunti ang iyong mga salita. **3** Kapag ikaw ay napakaraming ginagawa at iniintindi, ikaw ay maaaring magkaroong mga masamang panaginip. At habang dumadami ang iyong sinasabi, lalong dumadami ang mga kahangalang maaaring masasabi mo pa. **4** Kapag ikaw ay mamamanat sa Diyos, huwag patagalin ang pagtupad nito, dahil walang kasiyahan ang Diyos sa mga mangmang. Gawin ang iyong panata. **5** Mas mainam pa na hindi magbibigay ng isang panata kaysa magbibigay ng isa na hindi mo naman matutupad. **6** Huwag hayaan ang inyong mga bibig ay magdulot ng kasalan sa inyong katawan. Huwag ninyong sabihin sa tagapagbalita ng pari, "Ang panatang iyon ay isang pagkakamali." Bakit ginagaling ang Diyos sa maling panata, hinahamon ang Diyos upang wasakin ang gawa ng iyong mga kamay? **7** Kaya sa maraming mga panaginip, katulad ng maraming mga salita, ito ay walang kabuluhang parang singaw. Kaya matakot sa Diyos. **8** Kapag nakikita mong inaapi ang mahihirap at pinagnanakawan ng katarungan at wastong pagtrato sa iyong lalawigan, huwag magtaka na para bang walang nakakalam, dahil mayroong mga taong nasa kapangyarihan na nangangalaga sa kanilang nasasakupan at mayroon pang mas mataas sa kanila. **9** Karagdaghan pa, ang ari ng lupain ay para sa lahat, at nakinabang ang hari mismo sa ari mula sa mga bukirin. **10** Sinumang nagmamahal sa pilak ay hindi masisiyahan sa pilak, at sinuman ang nagmamahal sa yaman ay maghahangad pa nang marami. Ito din ay parang singaw. **11** Habang nadaragdagang kasaganaan, gayon din naman ang mga taong nangangailangan nito. Anong pakinabang sa may-ari ng yaman ang mayroon ito kundi pagmasdan ito ng kaniyang mga mata? **12** Ang tulog ng isang manggagawa ay mahimbing, kahit kaunting ang kinain o napakarami, ngunit ang kayamanan ng taong mayaman ay hindi siya pinahihiuntulutang matulog nang mahimbing. **13** Mayroon isang malubhang kasaamaan na aking nakita sa ilalim ng araw: mga kayamanang inimbak ng may-ari, nadugdulot ng sarili niyang kapighatan. **14** Kapag nawala ng mayaman na tao ang kaniyang kayamanan dahil sa kamalasan, ang sarili niyang anak, na kaniyang inaruga ay walang naiwang anuman sa kaniyang mga kamay. **15** Gaya ng isang taong ipinanganak nang hubad mula sa sinapupunan ng kaniyang ina, gayon din hubad niyang iwiwan ang buhay na ito. Walang madadalang ang kaniyang kamay mula sa kaniyang paggawa. **16** Isa pang malubhang kasaamaan ay kung paanong dumating ang isang tao, gayon din siya dapat umalis. Kaya anong pakinabang ang makukuha ng sinuman na gumagawa para sa hangin? **17** Sa kaniyang kapanahunan, kumakain siya kasaama ang kadiiman at lubhang balisa sa kaniyang karamdamman at galit. **18** Pagmasdan mo, ang nakita kong mabuti at karapat-dapat ay kumain at uminom at magsaya sa pakinabang mula sa lahat ng ating gawain, habang tayo ay gumagawa sa ilalim ng araw sa lahat ng mga araw nitong buhay na ibinigay ng Diyos sa atin. Dahil ito ang bahagi ng tao. **19** Ang sinumang pinagkaloooban ng Diyos ng kayamanan, kasaganaan at ang kakayahang tanggapin ang kaniyang bahagi at magalak sa kaniyang gawain – ito ay isang kaloop mula sa Diyos. **20** Sapagkat hindi niya madalas inaalala ang mga araw ng kaniyang buhay, dahil ginagawa ng Diyos na siya ay maging abala sa mga bagay na nasisiyahan niyang gawin.

6 Mayroon akong nakitang masama sa ilalim ng araw, at ito ay malubha para sa mga tao. **2** Maaaring magbigay ang Diyos ng kayamanan, kasaganaan at karanganan sa isang tao upang hindi siya magkulang sa mga hinahanginan niya para sa kaniyang sarili, ngunit pagkatapos, hindi ibibigay ng Diyos ang kakayahang upang magsaya sa mga ito. Sa halip, iba pa ang makikinabang ng kaniyang mga kaganitan. Ito ay parang singaw, isang masamang kalungkutan. **3** Kung ang isang lalaki ay maging ama ng isang daang anak at mabuhay ng maraming taon, sa gayon ang mga araw ng kaniyang mga taon ay marami, ngunit kung hindi nasiyahan ang kaniyang puso sa kabutihan at siya ay hindi iniililing nang may karanganan, kaya aking sasabihin na ang isang sanggol na patay ipinanganak ay mas mabuti pa kaysa sa kaniya. **4** Kahit pa ang isang sanggol ay isinilang nang walang kabuluhanan at mamamatay sa kadiliman at ang kaniyang pangalan ay mananatiling lihim. **5** Kahit hindi na nakita ng batang ito ang araw o nalaman ang anumang bagay, ito ay may kapahapanhang bagaman ang taong iyon ay wala. **6** Kahit mabuhay ang isang tao, no dewarayo libong

taon ngunit hindi matutunang matuwa sa mabuting mga bagay, mapupunta siya sa parehong lugar kagaya ng iba pa. **7** Kahit na lahat ng gawain ng isang tao ay para punuin ang kaniyang bibig, gayon man ang kaniyang gana sa pagkain ay hindi mapupunan. **8** Kaya, anong pakinabang mayroon ang matalinong tao na higit pa sa hangal? Anong pakinabang mayroon ang isang mahirap na tao kahit pa malaman niya kung paano kumilos sa harapan ng iba? **9** Mabuti pang masiyahan sa nakikita ng mga mata kaysa sa paghahangad ng isang lumalawak na pananabik sa pagkain, na para ring singaw at isang pagtangkang habulin ang hangin. **10** Anumang bagay ang narito ay nabigyan na ng kaniyang pangalan, at nalalaman na kung ano ang katulad ng sangkatauhan. Kaya walang saysay makipagtalo sa isang makapangyarihang hukom ng lahat. **11** Kapag mas maraming sinasabi, lalong walang kabuluhuan, kaya ano nga ba pakinabang niyan sa isang tao? **12** Dahil sino ang nakakaalam ng mabuti sa buhay ng tao sa kaniyang walang kabuluhuan at bilang na mga araw na kaniyang dadaanan tulad ng isang anino? Sino ang makapagsasabi sa isang tao kung ano ang sasapitin sa ilalim ng araw pagkatapos siyang mamatay?

7 Ang mabuting pangalan ay mas mahalaga sa mamahaling pabango at ang araw ng kamatayan ay higit na mabuti sa araw nang kapanganakan.

2 Mas mabuting magtungo sa lamayan kaysa bahay ng kasayahan, dahil dumarating sa lahat ng tao ang pagluluksa sa katapusan ng buhay, kaya dapat ilagay ito sa puso ng mga taong nabubuhay pa. **3** Ang kalungkutan ay mas mabuti sa katuwaan, dahil pagkatapos ng kalungkutan ng Mukha sasapit ang kagalakan ng puso. **4** Ang puso ng matalino ay nasa bahay ng pagluluksa, ngunit ang puso ng mangmang ay nasa bahay nang kasayahan. **5** Mas mabuting makinig sa pagsuway ng matalino kaysa pakinggan ang awit ng mga mangmang. **6** Dahil tulad ng nasusunog na mga tinik sa ilalim ng isang palayok, gayon din ang halakhak ng mga mangmang. Ito man ay usok. **7** Tunay na ang pangingikil ay nagpapamangmang sa mga matalatinong tao, at ang suhol ay nagdudungis ng puso. **8** Mas mabuti ang katapusan ng isang bagay kaysa sa simula; at ang taong may diwang mahinahon ay mas mabuti kaysa ang palalong kaisipan. **9** Huwag madaling magalit sa iyong diwa, dahil naninirahan ang galit sa puso ng mga mangmang. **10** Huwag sabihin, "Bakit ang mga nakaraang mga araw ay mas mabuti kaysa sa mga ito?" Ngunit ito ay hindi dahil sa karunungan kaya tinanong n'yo ito. **11** Ang karunungan ay kasing-inam ng mahahalagang mga bagay na ating minana mula sa ating mga ninuno. Nagdudulot ito ng mga pakinabang sa mga nakakakita sa araw. **12** Sapagkat ang karunungan ay nagdudulot ng pangangalaga gaya ng pagdudulot sa salapi nang pangangalaga, ngunit ang kalamangan ng kaalaman ay nagbibigay ng buhay ang karunungan sa sinumang mayroon nito. **13** Pag-isipan ang mga ginawa ng Diyos: Sino ang maaaring magtuwid ng anumang bagay na ginawa niyang baluktot? **14** Kapag mabuti ang mga panahon, masayang mamuhay sa kabutihang iyon, ngunit kapag masama ang mga panahon, pag-isipan ito: ipinahintulot ng Diyos na magkatabing mamalagi ang dalawang ito. Sa kadhilangan ito, walang isa man ang makaakaalam ng anumang bagay na darating sa kaniya. **15** Nakita ko ang maraming bagay sa aking walang kahulugan mga panahon. Mayroon mga matuwid na taong naglalaho sa kabilang pagkamatuwiran, at mayroon masasamang taong nabubuhay nang mahabang buhay kahit na sila ay masama. **16** Huwag maging mapagmatuwid sa sarili, matalino sa iyong sariling mga mata. Bakit dapat mong sirain ang iyong sarili? **17** Huwag maging napakasoma o mangmang. Bakit dapat kag mamatay ng wala pa sa iyong oras? **18** Makakabuti na iyong panghahawakan ang karunungan ito, at huwag nang ilalayo ang iyong mga kamay sa katuwiran. Dahil ang taong may takot sa Diyos ay makatutupad sa lahat ng kaniyang mga tungkulin. **19** Ang karunungan ay makapangyarihan sa matalinong tao, higit pa sa sampung pinuno ng isang lungsod. **20** Walang isang matuwid na tao sa ibabaw ng mundo na gumagawa nang kabutihant at kailanman hindi nagkasala. **21** Huwag mong pakiggaan ang bawat salitang sinasabi, dahil maaaring mong marining ang sumpa ng alipin mo sa iyo. **22** Sapagkat madalas ding nalalaman ng iyong sarili na sa iyong puso ay malimit mong sinusuma ang iba. Katulad nang pagkilala mo sa iyong sarili na sa iyong sariling puso ay madalas mong sumpaine ang iba. **23** Ang lahat ng ito ay napatunayan ko sa pamamagitan ng karunungan. Sinabi ko, "Magiging matalino ako," ngunit ito ay higit sa ninais ko. **24** Napakalayo at napakalalim ng karunungan. Sino ang makakahanap nito? **25** Ibinaling ko

ang aking puso sa pag-aarial at pagsusuri at pagsaliksik sa karunungan at ang mga paliwanag ng katotohanan, at maunawaan na ang kasamaan ay kahanganan at ang kamangmangan ay kabaliwan. **26** Natuklasan ko na mas mapait kaysa kamatayan ang sinumang babaee na ang puso ay puno ng mga patibong at mga bitag at ang kaniyang mga kamay ay mga tanikal. Sinumang nakalulugod sa Diyos ay makakatakbas sa kaniya, ngunit ang makasalan ay makukuha niya. **27** "Pag-isipan kung ano ang aking natuklasan," sabi ng Mangangaral. Idinadagdag ko ang isang natuklasan sa iba pa para magkaroon ng isang paliwanag ng katotohanan. **28** Ito pa rin ang aking hinahanap, ngunit hindi ko pa rin ito natatagpuan. May natatagpuan akong isang matuwid na lalaki sa gitna ng isang libo, ngunit hindi ko natataguuan ang isang babaee sa kanilang lahat. **29** Natuklasan ko ang isang ito: na nilikha ng Diyos ang sangkatauhan na matuwid, ngunit sila ay lumayong naghahanap sa maraming kahirapan.

8 Ano ang isang taong matalino? Ito ay isang taong nakakaalam ng kahulugan ng mga kaganapan sa buhay. Ang karunungan sa isang tao ay nagpapaningning ng kaniyang mukha, at ang katigasan sa kaniyang mukha ay nagbabago. **2** Pinapayuhan ko kayong sundin ang utos ng hari dahil sa pangako ng Diyos na ipagtatanggol siya. **3** Huwag magmadaling lumayo sa harapan niya at huwag kang mamalagi sa maling bagay, dahil magagawa ng hari ang anumang ninanais niya. **4** Ang salita ng hari ay maghaberi, kaya sino ang magsasabi sa kaniya, "Ano ang iyong ginagawa?" **5** Sinumang sumusunod sa mga utsos ng hari ay lumalayo sa kapahamakan. Ang isang matalinong puso ng tao ay nakikilala ng nararapat na landas at oras ng pagkilos. **6** Sapagkat sa bawat bagay ay mayroong wastong pagtugon at oras sa pagtugon, dahil ang mga galuhinan ng tao ay napakalaki. **7** Walang nakakaalam kung ano ang susunod. Sino ang makapagsasabi sa kaniya kung ano ang susunod? **8** Walang may kapangyarihang pigilan ang paghinga ng hangin ng buhay, at walang may kapangyarihan sa araw ng kaniyang kamatayan. Walang tinitiwala sa hanay ng hukbo habang nasa isang digmaan, at ang kasamaan ay hindi maglilitas sa mga alipin nito. **9** Naintindihan ko ang lahat ng ito; iniilagay ko sa aking puso ang bawat uri ng gawa na naganap sa ilalim ng araw. Mayroon isang panahon kung saan ang isang tao ay may kakayahang gumawa ng masama sa iba. **10** Kaya nakita kong lantaran ng ibilbing ang masama. Sila ay dinala mula sa lugar at ibilbing saka pinuri ng mga tao sa lungsod kung saan nila ginagawa ang masasamang mga gawain. Ito rin ay walang pakinabang. **11** Kapag ang isang hatol sa isang masasamang krimen ay hindi agad ipinatupad, hinihikayat nito ang puso ng taong gumawa ng masama. **12** Kahit isang daang ultil gumagawa ng masama ang isang makasalan at nabubuhay pa rin sa mahabang panahon, gayon man alam ko na magiging mabuti sa mga gumagalang sa Diyos, siyang pinararangan ang kaniyang presensiya sa kanila. **13** Ngunit hindi magiging mabuti sa isang taong masama; ang kaniyang buhay ay hindi pahahabain. Ang kaniyang mga araw ay katulad ng isang naglalohang anino dahil hindi nya pinararangan ang Diyos. **14** May isa pang walang silbing usok - isang bagay pa na naganap sa ibabaw ng mundo. Ang mga bagay na nangyayari sa taong matuwid ay nangyayari din sa taong masama, at ang mga bagay na nangyayari sa taong masama ay nangyayari din sa taong matuwid. Sinasabi ko na ito rin ay walang silbing parang singaw. **15** Kaya ipinayo ko ang kasayahan, dahil ang isang tao ay walang mas mabuting gawin sa ilalim ng araw maliban sa kumain at uminom at maging masaya. Itong kasisiyahan ang makakasama niya sa kaniyang gawain sa lahat ng mga araw ng kaniyang buhay na ibinrigay ng Diyos sa kaniya sa ilalim ng araw. **16** Nang ginamit ko ang aking puso upang malaman ang karunungan at maunawaan ang gawaing naganap sa ibabaw ng mundo, ang gawaing madalas nagaganap nang walang tulog para sa mga mata sa gabi o sa araw, **17** at namasdan ko lahat ng gawain ng Diyos at hindi maunawaan ng tao ang gawaing ginawa sa ilalim ng araw. Gaano man ang pagsisikap ng tao para hanapin ang mga kasagutan, hindi nya ito mahahanap. Kahit na sa paniwala ng isang matalino ay alam na nya ang lahat, sa totoo lang hindi nya alam.

9 Dahil inisip kong mabuti ang lahat ng mga ito para maintindihan ang mga matuwid at matalino at ang kanilang mga gawa. Lahat sila ay nasa mga kamay ng Diyos. Dahil walang nakakaalam kung pag-ibig o pagkamuhi ang darating sa isang tao. **2** Ang lahat ng tao ay may parehong kapalaran. Parehong kapalaran ang naghihintay sa mga matuwid

na tao at makasalan, mabuting mga tao at masama, ang malinis at marumi, at ang nag-aalay at ang hindi nag-aalay. Tulad ng pagkamatay ng mabubuting tao, ganoon din ang makasalan. Tulad ng pagkamatay ng nanunumpa, ganoon din ang taong takot gumawa ng panunumpa. **3** Mayroong masamang kapalaran para sa lahat ng ginawa sa ilalim ng araw, isang tadhana para sa lahat ng tao. Ang mga puso ng tao ay puno ng kasamaan, at kahibangan ay nasa kanilang mga puso habang sila ay nabubuhay. Kaya pagkatapos noon, pupumunta sila sa mga patay. **4** Dahil mayroon pang pag-asa para sa nabubuhay, katulad ng buhay na aso na mas maigi pa kaysa sa patay na leon. **5** Dahil alam ng mga nabubuhay na tao na mamamatay sila, ngunit walang alam ang mga patay. Wala na silang gantimpala dahil ang kanilang alaala ay nakalimutan na. **6** Ang kanilang pag-iibig, pagkamuhi, at inggit ay matagal hang naghalo. Hindi na sila magkakaron ng lugar sa anumang bagay na ginawa sa ilalim ng araw. **7** Humayo ka, masaya mong kainin ang tinapay mo, at inumin ang alak mo nang may masayang puso, dahil pinapayagan ng Diyos ang pagdiriwang ng mga mabubuting gawa. **8** Lagi mong panatilihing puti ang iyong mga damit at ang iyong ulo ay pinahiran ng langis. **9** Masaya kang mamuhay kasama ang iniibig mong asawa sa lahat ng araw ng buhay mo nang walang pakinabang, ang mga araw na ibinigay sa iyo ng Diyos sa ilalim ng araw sa mga araw nang walang pakinabang, Iyon ang gantimpala ng buhay mo para sa ginawa mo sa ilalim ng araw. **10** Anuman ang gawin ng mga kamay mo, gawin mo ito gamit ang iyong lakas, dahil walang gawain o palawanag o kaalaman o karunungan sa libangan, ang lugar kung saan ka pupunta. (**Sheol h7585**) **11** Nakakita ako ng ilang kawili-wiling bagay sa ilalim ng araw: Ang takbuhan ay hindi para sa mabilis na tao. Ang labanan ay hindi para sa malakas na tao. Ang tinapay ay hindi para sa matatalinong tao. Ang kayamanan ay hindi para sa mga taong may pang-unawa. Ang pabor ay hindi para sa mga taong may kaalaman. Sa halip, ang oras at pagkakataon ang nakakaapektu sa kanilang lahat. **12** Dahil walang nakakaalam ng oras ng kaniyang pagkamatay, tulad ng isda na nahuli sa lambat ng karmatay, o katulad ng mga ibon na nahuli sa patibong. Katulad ng mga hayop, ang mga tao ay nakakulong sa masasamang panahon na biglang dumarating sa kanila. **13** Nakita ko rin ang karunungan sa ilalim ng araw sa paraan na kahanga-hanga para sa akin. **14** Mayroong isang maliliit na lungsod na may kaunting mamayaman, at may isang malakas na haring dumating laban dito, sinalakay ito at nagtayo ng mga malalaking rampang pangsalakay dito. **15** Ngayon sa lungsod na iyon, mayroong isang mahirap na matalinong lalaki, na sa pamamagitan ng kaniyang karunungan ay nailigtas niya ang lungsod. Ngunit kinalaunan, walang nakaalala sa mahirap na taong iyon. **16** Kaya pinagpalagay ko, "Ang karunungan ay mas mainam kaysa sa kalakasan, ngunit ang karunungan ng mahirap na tao ay hinamak at ang kariyang mga salita ay hindi pinakigangan." **17** Ang mga salita ng matatalino na sinabi ngabangay ay mas naririnig kaysa sa mga sigaw ng sinumang pinuno sa mga mangmang. **18** Ang karunungan ay mas mabuti kaysa sa mga sandata sa digmaan, ngunit kayang sirain ng isang makasalan ang maraming kabutihan.

10 Katulad ng mga patay na langaw na nagpapabaho ng pabango, ganoon din ang munting kamangmangan ay kayang mahigit ang karunungan at karangan. **2** Ang puso ng matalinong tao ay papunta sa kanan, ngunit ang puso ng mangmang ay papunta sa kaliwa. **3** Kapag naglalakad ang mangmang sa lansangan, kulang ang kaniyang pag-iisip, pinatutunayan sa lahat na siya ay mangmang. **4** Kapag ang mga damdamin ng pinuno ay sumiklab laban sa iyo, huwag mong iwan ang gawain mo. Kayang patahimikin ng kahinuhanan ang labis na galit. **5** May nakita akong kasamaan sa ilalim ng araw, isang uri ng pagkakarni na nanggagaling sa isang pinuno: **6** Ang mga mangmang ay binibigyan ng posisyon sa pagkapinuno, habang ang mga taong matagumpay ay binibigyan ng mababang posisyon. **7** Nakakita ako ng mga alipin na nakasakay sa mga kabayo, at ang mga taong matagumpay ay naglalakad na parang mga alipin sa lupa. **8** Sinuman ang nagbubungkal ng hukay ay maaaring mahulog dito, at kapag mayroong sumisira sa pader, maaari siyang katagin ng ahas. **9** Sinuman ang nagtatapayas ng bato ay masasaktan nito, at ang taong nagpuputol ng kahoy ay nanganganib dito. **10** Kung ang talim ng bakal ay mapurot, at hindi ito hinahasa ng isang tao, kailangan niyang gumamit nang mas maraming lakas, ngunit nagbibigay ng kalamangan ang karunungan para sa katagumpayan. **11** Kung ang ahas ay

nanuklaw bago pa ito mapao, walang kalamangan para sa nang-aamo. **12** Magiliw ang mga salita ng bibig ng matalinong tao, ngunit nilululon ang mangmang ng kaniyang sariling mga labi. **13** Sa pag-agos ng mga salita mula sa bibig ng mangmang, ang kamangmangan ay lumalabas, at sa huli umaagos sa bibig niya ang masamang kahibangan. **14** Pinaparami ng mangmang ang mga salita, ngunit walang nakakaalam kung ano ang paparating. Sino ang nakaalam kung ano ang parating pagkataspo niya? **15** Pinapagod ng mga mabibigat na gawain ang mga mangmang, kaya hindi man lang nila alam ang daan papuntang bayan. **16** Mayroong gulo sa inyong lupain kapag bata pa ang inyong hari, at ang mga pinuno ninyo ay magdiriwang sa umaga! **17** Ngunit masaya ang lupain kapag ang hari ay anak ng mga maharlika, at kumakain ang mga pinuno ninyo kapag oras na nang kainan at ginawna nila iyon para lumakas, hindi para sa paglalasing! **18** Dahil sa katamaran nalaglag ang bubong, at dahil sa mga tamad na kamay may tagas ang bahay. **19** Naghahanda ang mga tao ng pagkain para sa pagtawa, nagbibigay ng kasiyahan sa buhay ang alak, at pinupuno ng pera ang pangangailangan sa lahat ng bagay. **20** Huwag mong sumpain ang hari, kahit sa iyong isipan, at huwag mong sumpain ang mayayaman sa iyong silid-tulugan. Sapagkat maaaring dalhin ng ibon sa himpapawid ang mga salita mo; maaaring ikalat ng anumang may pakpak ang bagay na iyon.

11 Magtapon ka ng tinapay sa katubigan, at makikita mo ulit ito pagkataspo ng ilang araw. **2** Ibahagi ito sa pito, maging sa walong tao, dahil hindi mo alam kung anong mga sakuna ang darating sa mundo. **3** Kung puno ng ulan ang mga ulap, ipinapatok ito sa lupa, at kung natumba ang puno sa dakong timog o hilaga, saan man ito natumba, doon ito mananatili. **4** Sinuman ang pinanood ang hangin ay maaaring hindi makapagtanim, at sinuman ang pinanood ang ulap ay maaaring hindi makapag-an. **5** Kung paanong hindi mo alam kung saan manggagaling ang hangin, maging kung paano lumalaki ang mga buto ng sanggol sa sinupupunan ng kaniyang ina, gayon din hindi mo rin maunuwaan ang gawa ng Diyos, na siyang lumikha ng lahat. **6** Sa umaga, itanim mo ang binhi; hanggang sa gabi, magtrabajo ka gamit ang iyong mga kamay ayon sa pangangailangan, dahil hindi mo alam kung alin ang sasagana, umaga man o gabi, o ito o iyan, o pareho man silang magiging mabuti. **7** Tunay nga na matamis ang liwanag, at kaaya-ayang makita ng mga mata ang araw. **8** Kung may taong nabubuhay ng maraming mga taon, hayaan mo siyang sumaya sa lahat ng iyon, ngunit hayaan mo siyang isipin ang paparating na mga araw ng kadiliman, dahil marami sila. Lahat ng darating ay naglalahong usok. **9** Magalak ka, batang lalaki, sa iyong kabataan, at hayaang magalak ang iyong puso sa mga araw ng iyong kabataan. Ipagpatuloy ang mga mabubuting hanigar ng iyong puso at anumang nakikita ng iyong mga mata. Gayunpaman, isipin mo na hahatulan ka ng Diyos para sa lahat ng mga bagay na ito. **10** Palayasin mo ang galit mula sa iyong puso, at huwag mong paminsin ang anumang sakit ng iyong katawan, dahil ang kabataan at ang lakas nito ay usok.

12 Alalahanin mo rin ang iyong Manlilikha sa araw ng iyong kabataan, bago dumating ang araw ng paghihirap, at bago dumating ang mga taon na sasabihin mong, "Hindi ako nasisiyahan sa kanila," **2** bago dumilim ang liwanag ng araw at buwan at mga bituin, at bumalik ang mga maiitim na ulap pagkataspo ng ulan. **3** Lyon ang panahon na mangningin ng mga tagapagbangtag ng palasyo, at yuyuko ang mga malalakas na tao, at ang mga babaeng nagdidikdik ay titigil dahil kaunting sila, at ang mga tumatanaw sa mga bintana ay hindi na makakakita nang malinaw. **4** Lyon ang panahon na isasara ang mga pinto sa lansangan, at titigil ang tunog ng pagdidikdik, kapag nasisindak ang mga lalaki sa tingin ng ibon, at kapag lumilipas na ang mga kanta ng mga babae. **5** Lyon ang panahon na matatakot ang mga lalaki sa mga matataas na lugar at sa mga kapahamakan sa lansangan, kapag sumagana ang puno ng pili, at kapag hinahatak ng mga tipaklong ang mga sarili nila, at kapag naglaho ang mga likas na pagnana. Pagkatapos, pupunta ang tao sa kaniyang walang hanggang tahanan at ang mga nagdadahalami ay tutungo sa mga lansangan. **6** Alalahanin mo ang iyong Manlilikha bago maputol ang pilak na tali, o madurog ang gintong mangkok, o mabasag sa batis ang labagyan ng tubig, o masira ang gulong ng tubig sa balon, **7** bago bumalik ang alabok sa lupa kung saan ito nanggaling, at bumalik sa Diyos ang

espiritu na siyang nagbigay nito. **8** “Usok,” ang sabi ng Mangangaral, “ang lahat ay naglalahong usok.” **9** Ang Mangangaral ay matalino, at tinuruan niya ang mga tao nang kaalaman. Inaral, inisip at iniyos niya ang maraming kawikaan. **10** Hinangad ng Mangangaral na magsulat ng mga malinaw at tuwid na mga salita nang katotohanan. **11** Ang mga salita ng mga matatalinong tao ay parang mga panusok. Gaya ng mga pako na ibinaon nang malalim ang mga salita ng mga dalubhasa sa maraming mga kawikaan na itinuro ng isang pastol. **12** Aking anak, maging maingat ka sa mas higit na mga bagay: ang paggawa ng maraming libro, na walang katapusan. Ang matinding pag-aaral ay nagbibigay pagod sa katawan. **13** Sa huli, pagkatapos marinig ang lahat ng bagay, ay dapat kang matakot sa Diyos at ingatan ang kaniyang mga utos, dahil ito ang buong tungkulin ng sangkatauhan. **14** Dahil hahatulan ng Diyos ang bawat gawain, kasama ang bawat nakatagong bagay, mabuti man ito o masama.

Awit ng mga Awit

1 Ang Awit ng mga Awit ni Solomon. Nagsasalita sa kaniyang kasintahan ang dalaga. 2 O, halikan mo ako ng mga halik ng iyong bibig, dahil mas mainam kaysa sa alak ang iyong pag-ibig. 3 May kaaya-ayang halimuyang ang iyong mga langis na pamahid; parang pabangong dumadaloy ang iyong pangalan, kaya iniibig ka ng mga dalaga. 4 Isama mo ako, at tayo ay tatakbo. Nagsasalita sa kaniyang sarili ang dalaga. Dinala ako ng hari sa kaniyang mga silid. Nagsasalita sa kaniyang kasintahan ang dalaga. Masaya ako, nagagalak sa iyo; hayaan mong ipagdiwang ko ang iyong pag-ibig, mas mainam ito kaysa sa alak. Tama lang na hanganan ka ng ibang mga kababaihan. Nagsasalita ang babae sa ibang kababaihan. 5 Nagsasalita ang babae sa ibang mga kababaihan. Ako ay kayumanggi pero maganda, kayong mga dalaga ng mga kalalakihan ng Jerusalem; kayumanggi tulad ng mga tolda ng Kedar, maganda tulad ng mga kurtina ni Solomon. 6 Huwag akong titigan dahil sa ako ay kayumanggi, dahil ako ay bahagyang sinunog ng araw. Ang mga lalaking kapatid ko sa ina ay galit sa akin; ginawa nila akong taga-pangalaga ng ubasan, pero ang sarili kong ubasan hindi ko napanatili. Nagsasalita sa kaniyang kasintahan ang babae. 7 Sabihin mo sa akin, ikaw na aking mahal, saan mo pinapakain ang iyong kawan? Saan mo pinapapahinga ang iyong kawan sa katanghalian? Bakit ako dapat maging katulad ng isang tao na nagpapalakad-lakad sa tabi ng mga kawan ng iyong mga kasamahan? Sumasagot sa kanya ang kaniyang manginibig. 8 Kunhido mo alam, pinakamaganda sa mga kababaihan, sundan mo ang dinaraanan ng aking kawan, at ipastol mo ang iyong mga batang kambing malapit sa mga tolda ng mga pastol. 9 Inihahambing kita, aking mahal, sa isang inahing kabayo na nabibilang sa mga kabayo ng mga karwahe ni Paraon. 10 Ang iyong mga pisngi ay magandang may palamuti, ang iyong leeg may kwintas ng mga hiyas. 11 Gagawan kita ng gintong mga palamuti na may mga batik-batik na pilak. Nagsasalita sa kaniyang sarili ang babae. 12 Habang nahagiwa ang hari sa kaniyang papag, ngalbas ng halimuyak ang aking nardo. 13 Para sa akin, tulad ng isang sisidlan ng mira ang aking minamahal na nagpapalipas ng gabi nahagiwa sa pagitan ng aking mga dibdib. 14 Para sa akin, ang aking minamahal ay tulad ng isang kumpol ng mga bulaklak ng hena sa ubasan ng En-gedi. Nagsasalita sa kanya ang kaniyang kasintahan. 15 Tingnan mo, maganda ka aking mahal, tingnan mo, maganda ka; parang mga kalapati ang iyong mga mata. Nagsasalita ang babae sa kaniyang manginibig. 16 Tingnan mo, makisig ka, aking minamahal, o anong kisisig mo. Ang mga malalagong halaman ay nagsisilbing ating higaan. 17 Ang mga biga ng ating bahay ay mga sanga ng puno ng sedar, at ang pamakuan ng ating bubong ay mga sanga ng pir.

2 Ako ay isaa lamang bulaklak na nasa isang kapatagan, isa lamang liryo na nasa isang lambak. Nagsasalita sa kanya ang lalaki. 2 Gaya ng isang liryo sa mga tinik, gayon ka rin, aking mahal, sa mga dalaga ng aking mga kababayan. Nagsasalita sa kaniyang sarili ang babae. 3 Gaya ng puno ng aprikot sa mga puno ng kagubatan, gayon din ang aking minamahal sa gitna ng mga kabinataan. Umuupo ako sa ilalim ng kaniyang anino na may labis na kasiyahan, at ang kaniyang bunga ay matamis sa aking panlasa. 4 Dinala niya ako sa bulwagan ng salu-salo, ang kaniyang bandila sa akin ay pag-ibig. Nagsasalita sa kaniyang manginibig ang babae. 5 Muli akong palakasin sa pamamagitan ng keyk na pasas at pasiglahin muli sa pamamagitan ng mga aprikot, dahil ako ay mahina sa pag-ibig. Nagsasalita sa kaniyang sarili ang babae. 6 Ang kaniyang kalinwan kamay ay nasa ilalim ng aking ulo, at ang kaniyang kanan kamay ay niyayakap ako. Nagsasalita sa ibang mga kababaihan ang babae. 7 Nais kong ipangako ninyo, mga anak na dalaga ng Jerusalem, kasama ng mga gasel at ng mga babaeng usa ng kabukiran, na hindi ninyo gagambalain ang aming pagtatalik hanggang ito ay matapos. Nagsasalita sa kaniyang sarili ang babae. 8 Nanjan na ang tingi ng aking minamahal! O, parating na siya rito, lumulukso sa ibabaw ng mga bundok, tumatalon sa ibabaw ng mga burol. 9 Ang aking minamahal ay tulad ng isang gasel o isang batang lalaking usa, masdan mo, siya ay nakatayo sa likod ng aming pader, sumisilip sa bintana, sumusungaw sa sala-sala. 10 Ang aking minamahal ay nagsalita sa akin at nagsabi, "Bumangon ka, aking mahal; aking magandang sinta, sumama ka sa aking pag-alis. 11 Tingnan mo, lumipas na ang tag-famig; tapos na ang tag-ulan at ito ay wala na. 12

Lumitaw na ang mga bulaklak sa lupain; ang oras ng pagpuputol ng puno at ang pag-aawitan ng mga ibon ay dumating na, at ang tingi ng mga kalapati ay naririnig sa ating lupain. 13 Hiniihong ng puno ng igos ang kaniyang mga berdeng igos, at ang mga puno ng ubas ay namumulaklak; ngalabalas ang mga ito ng halimuyak. Bumangon ka, aking mahal, aking magandang sinta, at sumama ka. 14 Aking kalapati, sa mga siwang ng mga batuhan, sa lihim na siwang ng mga bundok, hayaan mong makita ko ang iyong mukha. Hayaan mong marinig ko ang iyong tingi, dahil matamis ang iyong tingi, at ang iyong mukha ay kaibig-ibig". Nagsasalita sa kaniyang sarili ang babae. 15 Hullihin ang mga soro para sa atin, ang mga maliliit na soro na sumisira ng mga ubasan, dahil ang ating ubasan ay namumulaklak. 16 Ang aking minamahal ay akin, at ako ay sa kanya; siya ay nanginginain sa mga liryo na may kasiyahan. Nagsasalita sa kaniyang kasintahan ang babae. 17 Lumayo ka, aking minamahal, bago umihip ang mahinang hangin ng bukang-liwayway at ang mga anino ay maglaho. Lumayo ka; maging tulad ng isang gasel o ng isang batang lalaking usa sa baku-bakong bundok.

3 Sa gabi sa aking higaan ako ay nananabik sa aking mahal, hinanap ko siya, pero hindi ko siya matagpuan. 2 Sabi ko sa aking sarili, "Babangon ako at pupunta sa iba't ibang dako ng lungsod, sa mga lansangan at mga plasa; hahanapin ko ang aking minamahal". Hinanap ko siya pero, hindi ko siya matagpuan. 3 Natagpuan ako ng mga bantay habang sila ay nag-iikot sa lungsod. Tinanong ko sila, "Nakita ba ninyo ang aking minamahal?" 4 Ilang sandali palang ang nakalipas pagkatapos ko silang malampasan nang natagpuan ko siya na minamahal ng aking kaluluwa. Hinawakan ko siya at hindi siya binitiwan hanggang nadala ko siya sa bahay ng aking ina, sa silid ng nagbuntis sa akin. Nagsasalita sa ibang kababaihan ang babae. 5 Nais kong mangako kayo, mga anak na dalaga ng bayang Jerusalem, kasama ng mga gasel at mga babaing usa sa parang, na hindi ninyo gagambalain ang aming pagtatalik hanggang ito ay matapos. Nagsasalita sa kaniyang sarili ang babae. 6 Ano iyon na dumarating mula sa ilang tulad ng isang hanay ng usok, pinabanguhan ng mira at kamanyang, kasama ng lahat ng mga pulbos na ipinagbibili ng mga mangangalakal? 7 Tingnan mo, ang arag-arag ni Solomon na binubuhat; animnapung mga mandriga ang nakapaligid dito, animnapung mga sundalo ng Israel. 8 Sila ay mga dalubhasa sa espada at bihaba sa digmaan. Bawa't lalaki ay may espada sa kaniyang tagiliran, armado laban sa mga kilabot ng gabi. 9 Ginawan ni Haring Solomon ang kaniyang sarili ng isang upuan na yari sa kahoy na Sedan na mula sa Lebanon. 10 Ang mga poste nito ay gawa sa pilak, ang likuran ay gawa sa ginto, at ang upuan sa lilang tela. Ang panloob nito ay pinatalumutan ng may pag-ibig ng mga anak na dalaga ng bayang Jerusalem. Nagsasalita sa ibang kababaihan ng Jerusalem ang dalaga. 11 Lumabas kayo, mga dalaga ng bayang Sion, at masdang mabuti si Haring Solomon, suot-suot ang korona na siyang ikinorona sa kanya ng kaniyang ina sa araw ng kaniyang kasal, doon sa masayang araw ng kaniyang buhay.

4 O, kay ganda mo, aking mahal; kay ganda mo. Ang iyong mga mata ay katulad ng mga kalapati sa likuran ng iyong belo. Ang iyong buhok ay tulad ng isang kawan ng mga kambing na bumababa mula sa Bundok ng Gilead. 2 Ang iyong mga ngipin ay katulad ng isang kawan ng mga tupang babae na bagong gupit, na umaahan mula sa lugar ng pinagpaliguan. Bawa't isa ay may isang kakambal at walang isa sa kanila ang namatayan. 3 Ang labi mo ay katulad ng isang hibla ng eskarlata; ang bibig mo ay kaibig-ibig. Ang mga pisngi mo ay katulad ng kabiyaq na granada sa likuran ng iyong belo. 4 Ang leeg mo ay katulad ng tore ni David na itinayo sa mga hanay ng bato, na may isang libong mga kalasag na nakasabit dito, lahat ng mga kalasag ng mga sundalo. 5 Ang dalawang dibdib mo ay katulad ng dalawang munting usa, magkakambal na gasel, na nanginginain sa kalagitnaan ng mga liryo. 6 Hanggang dumating ang bukang-liwayway at ang mga anino ay naglaho, aki ay magpupunta sa bundok ng mira at sa burol ng kamanyang. 7 Kay ganda mo sa lahat ng paraan, aking mahal at walang kapintasan sa iyo. 8 Sumama ka sa akin mula sa Lebanon, babaeng aking pakakasalan. Sumama ka sa akin mula sa Lebanon; sumama ka mula sa tuktok ng Bundok ng Arama, mula sa tuktok ng Bundok ng Senir at Hermon, mula sa mga lungga ng leon, mula sa lunggang bundok ng mga leopardo. 9 Ninakaw mo ang puso ko, aking kapatid, babaeng aking pakakasalan; nabihag mo ang puso ko, sa isang sulyap lamang sa akin, sa isang hiyas lamang ng iyong kuwintas. 10 Kay

ganda ng iyong pag-ibig, aking kapatid, babaeng aking pakakasalan! Mas mainam ang pag-ibig mo kaysa sa alak, at ang halimuyak ng pabango mo kaysa sa anumang sangkap ng pabango. **11** Ang iyong labi, babaeng aking pakakasalan, tumutulong pulot; ang pulot at gatas ay nasa ilalim ng iyong dila; ang halimuyak ng iyong mga kasuotan ay katulad ng halimuyak ng Lebanon. **12** Aking kapatid, babaeng aking pakakasalan ay isang harding nakakandado, isang harding nakakandado, isang bukal na nakasarado. **13** Ang mga sanga mo ay isang kahuyan ng mga puno ng granada na may piling bunga, at ng hena at mga halamang nardo, **14** Pakong nardo at safron, kalamo at kanelia kasama ang lahat ng mga uri ng sangkap ng pabango, mira at mga aloe kasama lahat ng pinakamainam na mga sangkap ng pabango. **15** Ikaw ay bukal sa hardin, isang balon na may sariwang tubig, mga batis na umaagos pababa mula sa Lebanon. Ang dalaga ay nagsasalita sa kaniyang mangingibig. **16** Gumising ka, hanging hilaga; lumapit ka hanging timog; umihiip ka sa aking hardin para itong mga sangkap ng pabango ay maaaring maglabas ng kanilang halimuyak. Nawa ang aking minamahal ay pumarito sa kaniyang hardin at kumain ng ilang piling bunga nito.

5 Dumating ako sa aking hardin, aking kapatid na babae, babaeng aking pakakasalan; Tinipon ko ang aking mira na may sangkap ng aking pabango. kinain ko ang aking pulot-pukuytan kasama ng aking pulot; Ininom ko ang aking alak kasama ang aking gatas. Kumain, ka kaibigan, kumain, kaibigan; uminom ka nang malaya, aking mahal. Kinakausap ng dalaga ang kaniyang sarili. **2** Ako ay natutulog, pero ang puso ko ay gising sa isang panajinip. Naroroon ang tunog ng aking minamahal na kumakatok at sinasabi, "Pagbuksan mo ako, aking kapatid na babae, aking mahal, aking kalapati, aking dalisay, dahil ang ulo ko ay basa sa hamog, ang buhok ko sa gabing mamaosa-masa." **3** Hinubad ko ang aking balabal; dapat ko ba itong iitusot muli? Hinugasan ko ang aking mga paa; dapat ko ba silang dumihuan muli? **4** Ililagay ng aking minamahal ang kaniyang kamay sa bungad ng trangkahan ng pintuan, at sumigla ang puso ko para sa kaniya. **5** Bumangon ako para pagbuksan ng pintuan ang aking minamahal; ang aking mga kamay ay may tumutulong mira, ang aking mga daliri ay mamaosa-masang may mira, sa hawakan ng pintuan. **6** Pinagbuksan ko ng pintuan ang aking minamahal, pero ang aking minamahal ay umalis at wala na. Ang puso ko ay nalugmok; Nawalan ako ng pag-asa. Hinanap ko siya, pero hindi ko siya natagpuan; Tinawag ko siya, pero hindi niya ako sinagot. **7** Natagpuan ako ng mga bantay na napunta malapit sa lungsod; hinugupit at sinugatan nila ako; kinuha mula sa akin ng mga nagbabatay ng pader ang aking balabal. Ang dalaga ay nakikipag-usap sa mga kababaihan ng lungsod. **8** Nais ko kayong mangako, mga anak na babae ng Jerusalem, na kung makilala ninyo ang aking minamahal, sabihin ninyo sa kaniya ako ay may sakit dahil sa aking pag-ibig sa kaniya. Ang mga kababaihan ng lungsod ay nagsasalita sa dalaga. **9** Paanong mas mabuti ang iyong minamahal kaysa sa ibang laikang minamahal, ikaw na maganda sa lahat ng mga babae? Bakit mas higit ang iyong minamahal kaysa sa ibang minamahal, na hiniling mo sa amin para manumpa tulad nito? Ang dalaga ay nagsasalita sa mga kababaihan ng lungsod. **10** Ang aking minamahal ay nagningning at mamula-mula, namumukod tangi sa kalagitnaan ng sampung libo. **11** Ang kaniyang ulo ay ang pinakadalisay na ginto; kulot ang kaniyang buhok at kasing itim ng isang uwak. **12** Ang kaniyang mga mata ay katulad ng mga kalapati sa tabi ng mga dumadaloy na tubig, hinugasan sa gatas, ikinabit katulad ng mga hiyas. **13** Ang kaniyang mga pisngi ay katulad ng mga nakatainini na mga sangkap ng pabango, nagbibigay ng mabangong mga amoy. Ang kaniyang labi ay mga liryo, tumutulong mira. **14** Ang kaniyang mga bisig ay mabilog na ginto na may nakalagay na mga hiyas; ang kaniyang tiyan ay nababutan ng garing na may mga sapiro. **15** Ang kaniyang mga binti ay mga poste na marmol, nakalagay sa mga patungan ng dalisay na ginto; ang kaniyang mukha ay katulad ng Lebanon, pinili gaya ng mga cedar. **16** Ang kaniyang bibig ay napakatamis; siya ay ganap na kaibig-ibig. Ito ang aking minamahal, at ito ang aking kaibigan, mga anak na babae ng mga laalaki sa Jerusalem.

6 Saang direksyon napapunta ang iyong minamahal, pinakamaganda sa lahat ng babae? Sa anong direksyon napapunta ang iyong minamahal, sa gayon hahanapin namin siya para sa iyo? Nagsasalita ang dalaga sa kaniyang sarili. **2** Ang aking minamahal ay bumaba sa kaniyang hardin, sa mga nakatanim na mga sangkap ng pabango, para manginain sa hardin at

magtipon ng mga liryo. **3** Pag-aari ako ng aking mangingibig, at pag-aari ko ang aking mangingibig; nangginginain siya sa mga liryo na may kasiyahan. Ang mangingibig ng babae ay nagsasalita sa kaniya sarili. **4** Kasing ganda mo ang Tirsa, aking mahal, kasing kaibig-ibig tulad ng Jerusalem, kahanga-hanga katulad ng isang hukbo na may mga bandera. **5** Ilayo mo ang iyong paninig mula sa akin, dahil ako ay nadadaig ng mga ito. Ang iyong buhok ay tulad ng isang kawangan ng mga kambing na bumababa mula sa mga libis ng Bundok ng Gaalad. **6** Ang mga ngipin mo ay katulad ng kawan ng mga babaeng tupa na umaahon mula sa lugar na pinagliligan ng mga ito. Bawat isa ay may kakambal, at wala isa man sa kanila ang namatayan. **7** Ang mga pisngi mo ay tulad ng kabiayak na granada sa likuran ng iyong belo. Ang mangingibig ng babae ay nagsasalita sa kaniyang sarili. **8** Mayroong animnapung reyna, walumpung babaeng kinakasama ng hari, at mga dalaga na hindi mabilang. **9** Ang aking kalapati, aking dalisay, ay nag-iisa lamang; siya ang natatanging anak na babae ng kaniyang ina; siya ang nag-iisang paborito ng babae na nag-silang sa kaniya. Ang mga anak na babae ng mga kababayen ko ay nakita siya at tinawag siyang pinagpala; nakita rin siya ng mga reyna at ng mga babaeng kinakasama ng hari, at siya ay pinuri nila: Ano ang sinabi ng mga reyna at ng mga babaeng kinakasama ng hari **10** "Sino ito na lumilitaw katulad ng bukang-liwayway, kasing ganda ng buwan, kasing liwanag ng araw, na kahanga-hanga tulad ng isang hukbo na may mga bandera nito?" Ang mangingibig ng babae ay nagsasalita sa kaniyang sarili. **11** Burnaba ako sa mga kahuyan ng mga puno ng pili para tingnan ang murang usborg sa lambak, para tingnan kung sumibol ang mga puno ng ubas, at kung namulaklak ang mga bunga ng granada. **12** Napakasaya ko na maramdamang nakasakay ako sa karweha ng isang prinsipe. Ang mangingibig ng babae ay nagsasalita sa kaniyang sarili. **13** Magbalik ka, bumalik ka, ikaw na babaeng walang kapintasan; magbalik ka, magbalik para ikaw ay aking mapagmasdan. Nagsasalita ang dalaga sa kaniyang mangingibig. Bakit ka natatigis sa akin, babaeng walang kapintasan, na parang sumasaway ako sa pagitan ng dalawang hanay ng mga mananayaw?

7 Kay ganda ng iyong mga paa sa iyong sandalyas, anak na babae ng prinsipe! Ang hugis ng iyong mga hita ay katulad ng hiyas, gawa ng mga kamay ng isang daluhbung. **2** Ang puso mo ay katulad ng isang bilugang mangkok; nawa ito ay hindi kailanman magkukulang ng pinaghahalong alak. Ang pusion mo ay tulad ng isang tambak ng trigo na napaligiran ng mga liryo. **3** Ang dalawang dibdib mo ay tulad ng dalawang munting mga usa, magkakambal na gasel. **4** Ang iyong leeg ay tulad ng isang tore ng garing; ang iyong mga mata ay tulad ng mga lawa sa Hesbon sa tarangkahang ng Bat Rabim. Ang iyong ilong ay tulad ng tore sa Lebanon na nakamasid patungo sa Damasco. **5** Parang bundok ng Carmelo ang iyong ulo; ang buhok sa iyong ulo ay itim na lila. Ang hari ay nabihag sa pamamagitan ng mga tirintas nito. **6** Kay ganda at kaibig-ibig mo, nag-iisang minamahal, kasama ang iyong kagalakan! **7** Ang iyong taas ay katulad ng isang puno ng palmang daities, at ang mga dibdib mo ay tulad ng mga kumpol na bunga. **8** Iniiisp ko, "Nais ko kayaatin ang punong palmang iyon; Ako ay hawakaw sa mga sanga nito." Nawa maging katulad ng kumpol na mga ubas ang iyong mga dibdib, at nawa ang halimuyak ng iyong ilong ay maging katulad ng mga aprikot. **9** Nawa ang iyong bibig ay maging katulad ng pinakamasarap na alak, banayad na dumandaloy sa aking minamahal, dumudulus sa ating mga labi at mga ngipin. Ang dalaga ay nagsasalita sa kaniyang mangingibig. **10** Ako sa aking minamahal, at ninanais niya ako. **11** Lumapit ka, aking minamahal, lumabas tayo sa kabukiran; hayaan nating magpalipas ng gabi sa mga nayon. **12** Halina tayo ay bumangon ng maaga para magtungo sa mga ubasan; tingnan natin kung umusborg ang mga puno ng ubas, kung ang kanilang mga bulaklak ay namukadkad, at kung ang bunga ng granada ay namulaklak. Doon ibibigay ko sa iyo ang aking pag-ibig. **13** Nagbibigay ng kanilang halimuyak ang mga mandragora; sa pintuan kung saan tayo nananatili ay may mga uri lahat ng piling mga bunga, bago at luma, na aking inimbak para sa iyo, aking minamahal.

8 Hinahangad kong maging tulad ka ng aking kapatid na lalaki, na sumuso sa dibdib ng aking ina. At, sa tuwing nakikita kita sa labas, mahahalikan kita, at walang maaaring humamak sa akin. **2** Pangungunahan kita at dadalhin kita sa bayah ng aking ina, at ako ay tuturuan mo. Bibigyan kita ng alak na hinaluan ng pampalasa para inumin at kaunting katas ng

aking mga bunga na granada. Ang dalagang babae ay nagsasalita sa kaniyang sarili. **3** Hinahawakan ng kaniyang kaliwang kamay ang aking ulo; niyayapos nya ako ng kaniyang kanang kamay. Ang babae ay nagsasalita sa ibang kababaihan. **4** Nais kong manumpa kayo, mga anak na babae ng kalalakihan ng Jerusalem, na hindi ninyo gagambalain ang aming pagtatalik hanggang ito ay matapos. Ang mga kababaihan ng Jerusalem ay nagsasalita. **5** Sino ito na dumarating mula sa ilang, na sumasandal sa kaniyang minamahal? Ang dalaga ay nagsasalita sa kaniyang manggigibig ginising kita sa ilalim ng puno ng aprikot kung saan ipinagbuntis ka ng iyong ina, kung saan ka niya isinilang. **6** Ilagay mo ako bilang isang tatak sa iyong puso, katulad ng isang selyo sa iyong bisig, dahil ang pag-ibig ay kasing laking tulad ng kamatayan. Ang madamdaming debosyon ay tulad ng pagpupumilit ng sheol; ang mga apoy nito ay lumalagablab; ito ay isang nagliliyab na apoy, isang apoy na mas mainit kaysa sa anumang apoy. (**Sheol h7585**) **7** Hindi kayang pawiin ng mga tubig na dumadaluyong ang pag-ibig, kahit mga baha ay hindi kayang tangayin nito. Kung ibinigay ng isang lalaki ang lahat ng mga pag-aari sa kaniyang tahanan para sa pag-ibig, ang inaalot nya ay maaaring lubos na hamakin. Ang mga kapatiid na lalaki ng dalagang babae ay nagsasalita sa kanilang mga sarili. **8** Kami ay mayroong isang batang kapatiid na babae, at hindi pa lumalaki ang kaniyang mga dibdib. Ano ang magagawa namin para sa aming kapatiid na babae sa araw na siya ay ipapangakong ikakasal? **9** Kung siya ay isang pader, magtatayo kami sa kanya ng isang tore na pilak. Kung siya ay isang pintuan, siya ay aming pagagandahin na may mga tabla ng cedar. Ang dalaga ay nagsasalita sa kaniyang sarili. **10** Ako ay isang pader, pero ang dibdib ko ay katulad ng kuta ng mga tore; kaya ako ay ganap ng hinog sa kaniyang paningin. Ang dalaga ay nagsasalita sa kaniyang sarili. **11** May isang ubasan si Solomon sa Baal Hamon; pinaupahan nya ang ubasan sa mga nais mag-alaga nito. Bawa't isa ay magdadala ng isang libong halaga ng pilak para sa bunga nito. **12** Ang aking ubasan ay talagang akin; ang libong pera ay iyong pag-aari, minamahal kong Solomon, at ang dalawang daang pera ay para sa mga nag-alaga para sa bunga nito. Ang kasintahan ng babae ay nagsasalita sa kanya. **13** Ikaw na naninirahan sa mga hardin, ang aking mga kasama ay nakikinig sa iyong tinig; hayaan mong ako ay makarinig din nito. Ang dalaga ay nagsasalita sa kaniyang kasintahan. **14** Magmadali ka, aking minamahal, at maging katulad ng isang gasel o isang batang usang barako sa mga bundok ng mga sangkap ng pabango.

Isaias

1 Ang pangitain ni Isaias, anak ni Amos, na kaniyang nakita patungkol sa Judah at Jerusalem, sa mga araw ni Uzias, Jotam, Ahaz at Hezekias, ang mga hari ng Juda. **2** Makinig kayong mga langit, at pakinggan mo ako lupa; dahil nagsalita si Yahweh: "Nag-alaga at nag-aruga ako ng mga bata pero nagrebelde sila sa akin. **3** Kilala ng baka ang nagmamay-ari sa kaniya, at alam din ng asno ang pakainan ng kaniyang amo, pero ang Israel hindi, hindi naukauunawa ang Israel. **4** Nakalulungkot —ang mga bansa, mga makasalanan, mga taong lubog sa kasalanan, mga anak ng mga mapaggawa ng masama, mga anak ng tiwali! Inwan nila si Yahweh, kinasuklaman nila ang Banal ng Israel, lumayo sila mula sa kaniya. **5** Bakit pa kayo nasasaktan? Bakit pa kayo nagrerebelde nang paulit-ulit? May sakit ang inyong buong ulo, nanghihina ang buong puso niyo. **6** Mula talampakan hanggang sa ulo, walang bahagi na katawan niyo ang walang pinsala; mga gasgas, at pasa at mga sariwang sugat; hindi sila nagsara, ni nilinisani, ni ginamot o nilagyan ng langis. **7** Wasak ang bansa niyo; sinunog ang mga lungsod niyo; sa harapan niyo, sinisira ng mga dayuhan ang lupain niyo; iniwan nila itong wasak at sira-sira, pinabagsak ng mga dayuhan. **8** Ang anak na babae ng Sion, iniwan na parang kubo sa ubasan, gaya ng isang silong sa hardin ng pipino, gaya ng isang lungsod na sinakop. **9** Kung hindi nag-iwan si Yahweh ng mga hukbo ng ilan sa ating mga kababayhan, naging tulad na sana tayo ng Sodoma, naging gaya tayo ng Gomorra. **10** Dinggin niyo ang salita ni Yahweh, kayong mga tagapamahala ng Sodoma; makining kayo sa batas ng ating Diyos, kayong bayan ng Gomorra: **11** "Ano ang silbi ng marami niryong mga alay sa akin?" sabi ni Yahweh. "Sawa na ako sa mga tupa, at taba ng mga hayop na sinunog niyo para ihandog; at sa dugo ng toro, tupa at kambing, hindi ako nalulugod. **12** Sa tuwing jalapit kayo sa harapan ko, sinong nagsabi sa inyo na maaari niyong yurakan ang aking mga patyo? **13** Huwag na kayong magdala ng mga handog na walang halaga; kasuklam-suklam sa akin ang insenso; ang mga pagtitipon niyo tuwing bagong buwan at araw ng pamamahinga —hindi ko na matusis ang lahat ng makasalanan niyong mga pagtitipon. **14** Namumuhi ako sa mga bagong buwan at mga pista ninyo; pabigat sila sa akin; pagod na akong tiisin sila. **15** Kaya sa tuwing itinataas ninyo ang mga kamay ninyo, tinatago ko ang mga mata ko sa inyo; kahit na nag-alay kayo ng maraming panalangin, hindi ako makikinig; puno ng dugo ang mga kamay ninyo. **16** Maghugas kayo, linisin ninyo ang mga sarili niyo; alisin ninyo ang kasamaan sa mga gawain ninyo sa parinigin ko; tigilan ninyo na ang pagiging masama; **17** alamin ninyo paano maging mabuti; isulong ninyo ang katarungan, tulungan nyo ang mga inaapi, bigyan ninyo ng katarungan ang mga walang ama, protektahan ninyo ang mga balo." **18** "Halika at pag-usapan natin ito," sabi ni Yahweh; "bagaman ang mga kasalanan ninyo ay tulad ng iskilarla, magiging kasing-puti ng bulak ang mga ito; bagaman pula sila tulad ng krimson, magiging tulad sila ng lana. **19** Kung handa kayo at susunod, kakainin ninyo ang maiinam na bunga ng lupain. **20** Pero kung magmamatigas kayo at magrererebelde, lalamunin kayo ng espada dahil ang bibig ni Yahweh ay nagsalakta." **21** Naging babaeng bayaran ang tapat na lungsod! Siya na dating puno ng katarungan ay puno ng katuwiran, pero ngayon puno siya ng mamamatay-tao. **22** Nagling marumi ang mga pilak ninyo, at ang alak ninyo hinaluan ng tubig. **23** Mga rebelde at kasama ng mga magnanakaw ang mga prinsipe niyo; ang bawat isa, nagnanais ng suhol at naghahabol ng bayad. Hindi nila pinoprotektahan ang mga ulila, maging ang mga hinaiang pang-legal ng mga balo sa kanilang harapan. **24** Kaya, ito ang pahayag ng Diyos, si Yahweh ng mga hukbo, ang Magiting ng Israel: "Kaawa-awa sila! Maghigiganti ako laban sa mga kaaway ko, at ipaghigiganti ko ang aking sarili laban sa mga kalaban ko; **25** ituuton ko sa inyo ang kamay ko para alisin ang kalawang sa inyo at para tanggalin ang lahat ng karumihan ninyo. **26** Ibabali ko ang mga hukom ninyo gaya noon, at ang mga taga-payo ninyo gaya noong simula; matapos nito, tatawagin kayong lungsod ng katuwiran, isang tapat na bayan. **27** Mababawi ang Sion sa pamamagitan ng katarungan, maging ang mga nagsisisi sa pamamagitan ng katuwiran. **28** Parehong madudurog ang mga rebelde at mga makasalanan, at ang mga tumalikod kay Yahweh ay maglalaho. **29** Dahil ikahihiya ninyo ang banal na mga punong owk na ninais ninyo, at ipapahiya kayo ng mga hardin na pinili ninyo. **30** Dahil magiging tulad kayo ng mga owk, na ang mga dahon ay nalalanta, at

tulad ng isang hardin na walang tubig. **31** Ang malakas ay magiging tulad kusot, at ang ginagawa nila ay magiging tulad ng kislap; magkasama silang masusunog at walang aapula sa mga ito."

2 Ang mga nakita ni Isaias, anak ni Amos, sa isang pangitain patungkol sa Juda at Jerusalem. **2** Sa mga huling araw, ang bundok ng tahanan ni Yahweh ay itataguyod bilang pinakamataas sa mga bundok, at itataas sa tuktok ng mga burol; at dadaloy ang lahat ng bansa mula dito. **3** Maraming tao ang pupunta at magsasabing, "Halika, umakyat tayo sa bundok ni Yahweh, sa tahanan ng Diyos ni Jacob para turuan niya tayo ng kaniyang mga pamamaraan at sa gayon lumakad tayo sa kaniyang landas." Dahil sa Sion magmumula ang batas, at ang salita ni Yahweh mula sa Jerusalem. **4** Hahatulan niya ang mga bansa at magbababa siya ng mga desisyon para sa mga tao; papandayin nila ang mga espada nila para gawing pang-araro at ang mga sibat nila para gawing tabak; hindi na hu hugot ng espada ang isang bansa laban sa isang bansa o magsasanay pa para sa digmaan. **5** Lumapit ka, angkan ni Jacob, at lumakad tayo sa liwanag ni Yahweh. **6** Dahil iniwan mo ang iyong bayan, ang angkan ni Jacob, dahil puno sila ng kaugaling galing sa silangan at sila ay mga manghuhula gaya ng mga Filisteo, at nakikipagkamay sila sa mga anak ng mga dayuhan. **7** Puno ng pilak at ginto ang lupain nila, at walang hanggan ang yaman nila; puno ng mga kabayo ang lupain nila, maging ang mga karwahe nila, hindi rin mabilang. **8** Puno rin ng diyusdiyosan ang lupain nila; sinasamba nila ang mga inukit ng sarili nilang mga kamay, mga bagay na hinulma ng mga daliri nila. **9** Yuyukong mga tao at magpapatirapa ang bawat isa; huwag mo silang tanggapin. **10** Pumunta kayo sa mababatong lugar at magtago kayo sa ilalim ng lupa dahil sa pagkatakot kay Yahweh at dahil sa kaluwalhatian at karangyaan niya. **11** Ibababa ang mapagmataas na titig ng mga tao, ibabagsak ang kahibungan ng mga tao at si Yahweh lang ang itataas sa araw na iyon. **12** Dahil darating ang araw ni Yahweh ng mga hukbo laban sa bawat hambug at matatayog, at laban sa mapagmataas, at siya ay babagsak — **13** at laban sa lahat ng sedar ng Lebanon na mataas at inangat, at laban sa mga owk ng Bashan, **14** at laban sa lahat ng mataas na bundok, at laban sa lahat ng itinaas na burol, **15** at laban sa bawat mataas na tore, at laban sa bawat matitibay na pader, at laban sa mga barko ng Tarsis, **16** at laban sa lahat ng magagandang barkong panglayag. **17** Ang yabang ng tao ay ibababa at ang kapalaluan ng mga tao ay babagsak; tanging si Yahweh lang ang itataas sa araw na iyon. **18** Ganap na maglalaho ang mga diyusdiyosan. **19** Pupunta ang mga tao sa mga kweba ng mga bato at mga butas ng lupa mula sa pagkatakot kay Yahweh, at mula sa kaluwalhatian ng kaniyang karangyaan kapag tumayo siya para sindakin ang mundo. **20** Sa araw na iyon, itatapon ng mga tao ang mga diyusdiyosan nila na yari sa pilak at ginto na ginawa nila para sambahin nila —itatapon nila ito sa mga mowl at paniki. **21** Pupunta ang mga tao sa mga kweba ng mga bato tungo sa siwang ng mga sira-sirang bato, mula sa pagkatakot kay Yahweh at sa kaluwalhatian ng karangyaan niya, kapag tumayo siya para sindakin ang mundo. **22** Huwag na kayong magtiwala sa tao, na ang hiniring ng buhay ay nasa mga ilong niya, sapagkat ano ang halaga niya?

3 Masdan ninyo, aalisin ng Panginoon, si Yahweh ng mga hukbo, ang mga tauhan at kawan ni Juda at Jerusalem; ang lahat ng pinagkukunan ng tinapay, at ang lahat ng pinagkukunan ng tubig; **2** ang magiting, ang mandirigma, ang hukom, ang propeta, ang manghuhula, ang nakatatanda, **3** ang kapitan ng limampu, ang tinitingalang mamamayan, ang tagapayo, ang dalubhasang mang-ukit, ang mahusay na mambabarang. **4** "Magtatalaga ako ng mga kabataan bilang pinuro nila, at ang mga nakabataan ang mamamahala sa kanila. **5** Aapihin ang mga tao, bawat isa ng isa pa, at bawat isa ng kapwa nila; buong pagmamataas na tutuligsain ng bata ang nakatatanda, at hahamunin ng mga minamaliti ang mga kagalang-galang. **6** Kukunin maging ng isang lahat ang kapatid nya mula sa bahay ng kaniyang ama at sasabihing, 'May balabal ka, pamunuan mo kami, at pangasiwaan mo ang kaguluhang ito.' **7** Sa araw na iyon, sisigaw siya at sasabihing, 'Hindi ako magiging manggagamot; wala akong tinapay ni damit. Hindi mo ako maaaring gawing tagapamahala ng mga tao.' **8** Sapagkat wasak na ang Jerusalem, at bumagsak ang Juda, dahil ang mga sinasabi nila at ang mga ginagawa nila ay laban kay Yahweh, pagsuway sa marangal niyang kapangyarian. **9** Ang mga mukha nila ay tumetestigo laban sa kanila; at pinagsasasa niila ng mga kasalanan nila gaya ng

Sodom; hindi nila itinatago ito. Kaaawa-awa sila! Dahil nagdulot sila ng sakuna sa mga sarili nila. **10** Sabihin mo sa matuwid na magiging maayos ang lahat sa kaniya; dahil kakainin niya ang bunga ng mga gawain niya. **11** Kaaawa-awa ang masasama! Mamalasin siya, dahil aanilin niya ang ginawa ng mga kamay niya. **12** Bayan ko —mga bata ang nag-uusig, at ang mga babae ang namamahala sa kanila. Bayan ko, niliniilang kayo ng mga pinuno niyo ni litilito ang direksyon ng inyong landas. **13** Tumatayo si Yahweh para humulot sa hukuman; tumatayo siya para hatulan ang kaniyang bayan. **14** Ibababa ni Yahweh ang hatol sa mga nakatatanda at sa mga opisyales ng kaniyang bayan: "Kinain niyo ang ubasan; ang mga nakaw sa mahihirap ay nasa inyong mga bahay. **15** Bakit niyo dinudurog ang mga tao at inginungudngod ang mukha ng mahihirap?" Ito ang pahayag ng Panginoon, si Yahweh ng mga hukbo. **16** Sinasabi ni Yahweh na hambo ang mga anak ng babae ni Sion at lumalakad sila nang nakatingala, nang-aakit gamit ang mga mata nila, kunwaruy' mahinching naglalakad, at pinututong ang mga palawit sa mga paa nila. **17** Kaya bibigyan ng Diyos ng galis ang mga anak na babae ni Sion, at kakalbuhin sila ni Yahweh. **18** Sa araw na iyon, aalisin ng Panginoon ang magaganda nilang mga alahas sa paa, mga panila nila ng buhok, mga agimat, **19** mga hikaw, mga pulseras at mga belo, **20** mga panakip ng ulo, mga kadena sa paa, ang mga laso, at kahong-kahong pagbango at mga pampaswerteng palamuti. **21** Aalisin niya ang mga singsing nila at mga alahas sa ilong; **22** ang mga pangpistang balabal, ang mantel, ang belo, at ang mga sisidlan, **23** ang salamin, ang magandang lino, ang mga palamuti sa ulo at mga pambalot. **24** Sa halip na matamis na pagbango, magkakaroon ng masangsang na amoy, at sa halip na laso ay lubid, sa halip na buhok na maganda ang upit ay pagkakalbo, at sa halip na balabal ay panakip sa sako, at kahihyan sa halip na kagandahan. **25** Mamatay ang inyong mga kalalakihan sa espada, at ang malalakas niyong kalalakihan ay babagsak sa digmaan. **26** Ang tarangkahang Jerusalem ay magluluksa at maghihinapnis, at mag-isiyang uupo sa lupa.

4 Sa araw na iyon, pitong babae ang kukuha ng isang lalaki para maging awawa at magsasabing, "Kami na ang bahala sa sarili naming pagkain,

Kami na rin ang bahala sa aming isusuot pero hayaan mong dalhin namin ang iyong pangalan para maalis ang aming kahihyan." **2** Sa araw na iyon, ang sanga ni Yahweh ay gaganda at maluluhulat, at ang bunga ng lupain ay magiging masarap at kasiya-siya para sa mga nakaligtas sa Israel. **3** Pagkatapos, siya na niwanan sa Sion, at siya na nanatili sa Jerusalem, ang bawat isa na nakatala na nannirahan sa Jerusalem, ay tatawaging banal, **4** kapag nahugasan na ng Panginoon ang karumungan ng mga anak na babae ng Sion, at nalinis na ang mga bakas ng dugo sa kalagitnaan ng Jerusalem, sa pamamagitan ng espiritu ng katarungan at espiritu ng naglalagablab na apoy. **5** Pagkatapos, lilihi si Yahweh ng ulap at usok sa umaga at ningning ng nag-aalab na apoy sa gabii para sa buong kampo sa Bundolo ng Sion at sa kaniyang lugar kung saan sila nagtitipon; isang silungan ng lahat ng kaluwalhatian. **6** Magsisibili itong liliim para sa init sa araw at kubilhan at silungan sa bagyo at ulan.

5 Hayaan mong umawit ako para sa aking pinakamamahal, isang awit ng aking pinakamamahal tungkol sa kaniyang ubasan. Ang aking pinakamamahal ay nagkaroong ng ubasan sa isang napakatabang lupain sa burol. **2** Hinukay niya ito at inalis ang mga bato, at tinaniman ito ng pinakamasasarap na ubas. Nagtayo siya ng isang tore sa gitna nito, at nagtayo rin siya ng isang pigaa ng ubas. Umasa siyang mamumunga ito ng matatamis na ubas, pero namunga ito ng maaasim. **3** Kaya ngayon, mga nannirahan sa Jerusalem at mga mamamayan sa Juda, kayo ang humulot sa akin at sa aking ubasan. **4** Ano pa ang maaari kong gawin na hindi ko nagawa para sa aking ubasan? Nang inasahan kong mamunga ito ng matatamis na ubas, bakit namunga ito ng maaasim? **5** Ngayon, ipaalam ko sa inyo kung ano ang gagawin ko sa aking ubasan; puputulin ko ang mga halamang nakapaligid dito; gagawin ko itong isang pastulan; wawasakin ko ang pader nito, at tatapak-tapakan ito. **6** Pabayabaya ko itong naktatiwangwang, at hindi ito mapuputol ni mabubungkal. Pero tutubuan ito ng madawaq at matinik na halaman, uutusan ko rin ang mga ulap na hindi magpaulan dito. **7** Dahil ang ubasan ni Yahweh ng mga hukbo ay ang tahanan ng Israel, at ang mga tao sa Juda ang kaniyang kinasisiyang pananim; naghintay siya ng katarungan, pero sa halip, nagkaroong ng patayan; naghintay siya para sa katuwiran, sa halip, umiyyak na humihingi

ng tulong. **8** Kaaawa-awa ang mga kumakamkam sa mga bayah-bayah, kumakamkam sa mga bukirin, hanggang wala ng natira para sa iba, at kaya na lang ang nakatira sa lupain! **9** Sinabi sa akin ni Yahweh ng mga hukbo, maraming bayah ang mawawalan ng mga taong nakatira, kahit pa ang mga malalaki at magagandang bayah, ay walang nakatira. **10** Dahil ang sampung ectaryang ubasan ay makapagbibigay lamang ng isang banyerang alak, at ang isang horner ng binhi ay makapagbibigay lamang ng isang epa. **11** Kaaawa-awa sila na bumabangon nang maaga para maghanap ng matapang na alak; sila na nagkakasiyahan sa hating-gabi hanggang malunod sila sa kalasingan! **12** Nagsasalo-salo sila ng may alpa, lira, tamburin, plauta, at alak, pero hindi nila kinikilala ang gawa ni Yahweh, ni iniisip ang mga ginawa ng kaniyang mga kamay. **13** Kaya nga, ang bayan ko ay binihag dahil sa kakulangan ng pang-unawa; nagutom ang kanilang mga pinuno, at walang mainom ang kanilang mga tao. **14** Kaya na lang naging matakaw ang kamatayan at ibinuka ang bibig nito nang malaki; ang mga maharlika, ang mga tao, ang kanilang mga pinuno at ang mga nagdiriwang at nagsasaya, ay bumagsak sa sheol. (**Sheol H7585**) **15** Ang tao ay ibinagsak, ang dakila ay ibinaba, at ang mga mata ng mayabang ay inilugmok. **16** Si Yahweh ng mga hukbo ay itinaas dahil sa kaniyang katarungan, at ang Diyos, ang Banal ay ipinakita ang kaniyang kabanalan sa pamamagitan ng kaniyang katuwiran. **17** Pagkatapos, ang mga tupa ay kakain tulad ng sa sarili nilang pastulan, at sa mga guho ng mayayaman, ang mga batang tupa ay mangginginain ng damo. **18** Kaaawa-awa sila na hinahatakan ang kasamaan gamit ang tali ng kawalan at kinakaladkad ang kasalanan ng lubid ng kariton; **19** sila na nagsasabi, "Hayaan nating magmadali ang Diyos, hayaan natin siyang kumilos agad, para makita natin na mangyayari ito; at hayaan natin na ang mga plano ng Banal ng Israel ay mabuo at dumating, para makilala natin sila!" **20** Kaaawa-awa silang nagsasabing mabuti ang kasamaan, at masama ang kabutihan; silang nagsasabing liwanag ang kadiliman, at kadiliman ang liwanag; silang nagsasabing matamis ang mapait, at mapait ang matamis! **21** Kaaawa-awa silang matatalino sa sarili nilang mga mata, at marunong sa sarili nilang pang-unawa! **22** Kaaawa-awa silang mga pasimuno sa pag-inom ng alak, at dalubhasa sa paghahalo-halo ng matatapang na alak; **23** silang nagpapawalang-sala sa masasama kapalit ng kabayaran, at nag-aalis ng karapatan ng mga inosente! **24** Kaya nga, gaya ng pinaggapasan na nilamon ng dila ng apoy at tuyong damo na sinunog, gayundin ang ugat nila ay matutuyot, at bulaklak nito ay tatangayin na parang alikabok, dahil itinakwil nila ang batas ni Yahweh ng mga hukbo, at nilapastangan ang salita ng Banal ng Israel. **25** Kaya nga, ang galit ni Yahweh ay sumiklab laban sa kaniyang bayan, at inabot niya sila ng kaniyang kamay at pinurasahan; nangning ang mga bundok, at ang kanilang mga bangkay ay naging tulad ng basura sa mga lansangan. Sa kabilia ng lahat ng ito, hindi napawi ang kaniyang galit, kaya ang kaniyang kamay ay nakataas pa rin para handang humampsas muli. **26** Itataas niya ang bandila na nagbibigay-hudyat para sa malayong bansa at sisipol para sa kanila mula sa dulo ng mundo. Masdan ninyo, magmamadali at maagap silang darating. **27** Walang mapapagod o matitisod sa kanila, walang idlip ni matutulog; walang matatanggalan ng sinturon, ni masisiraan ng sandalyas; **28** matatalim ang kanilang mga palaso at nakaumang na ang lahat ng kanilang mga pana; ang paa ng kanilang mga kabayo ay tulad ng bato, at ang mga gulong ng kanilang karweha ay tulad ng mga bagyo. **29** Ang kanilang atunggal ay magiging tulad sa isang leon; atunggal sila tulad ng mga batang leon. Atunggal sila at susunggaban ang biktima at kakaladkarin ng walang sinunuan ang tutulong. **30** Sa araw na iyon, atunggal sila laban sa kanilang biktima gaya ng pag-ugong ng dagat. Kung titingen ng isang tao ang lupain, kadiliman at kalungkutan ang kaniyang makikita, at tatakpan ng mga ulap ang liwanag.

6 Sa taon ng kamatayan ni Haring Uzias, nakita ko ang Panginoon na nakuupo sa isang trono; siya ay mataas at nakaangat; at ang laylayan ng kaniyang kasuotan ay bumalot sa templo. **2** Nasa taas niya ang mga serapin, bawat isa ay mayroong anim na pakpak, dalawa ang nakatakip sa kaniyang mukha, at dalawa ang nakatakip sa kaniyang mga paa, at ang dalawa ay ginagamit niya sa paglipad. **3** Bawat isa ay nagsasabi sa isa't isa, "Banal, banal, banal si Yahweh na pinuno ng mga hukbo! Puno ng kaniyang kaluwalhatian ang buong mundo." **4** Nayang ang mga pinto at mga pundasyon sa mga tinig ng mga nananawagan, at napuno ng usok ang bayah. **5** Pagkatapos sinabi ko, "Kaaawa-awa ako! Mapapahamak

ako dahil ako ay isang taong marumi ang labi, at namumuhay kasama ng mga taong marurumi ang mga labi, dahil nakita ng aking mga mata ang Hari, si Yahweh, si Yahweh na pinuno ng mga hukbo!" 6 Pagkatapos, isang serapin ang lumipad papalapit sa akin; mayroon siyang hawak na nagbabagang uling na kinuha niya gamit ang panipit mula sa altar. 7 Idinampi niya ito sa aking bibig at sinabi, "Masdan mo, naidampi na ito sa iyong labi; ang iyong kasilangan ay nilinis at tinubos na." 8 Narinig ko ang tingi ng Panginoon na nagsasabing, "Sino ang aking isusugo? Sino ang magpapahayag para sa akin? Pagkatapos sinabi ko, "Narito ako; ako ang iyong isugo." 9 Sinabi niya, "Humayo ka at sabihin mo sa mga taong ito, makinig man kayo, hindi kayo makauunawa; tumingin man kayo, hindi kayo makakikita. 10 Patigasin mo ang puso ng mga taong ito, gawin mong bingi ang kanilang mga tainga, at bulagin mo ang kanilang mga mata para hindi sila makakita o hindi sila makarinig at hindi makanawa ang kanilang mga puso, at manumbalik sila sa akin at sila ay gagaling." 11 Pagkatapos sinabi ko, "Panginoon, hanggang kailan?" Sumagot siya, "Hanggang sa mawasak ang mga lungsod at mawalan ng naninirahan dito, at mawalan ng tao ang mga bayah, at nakatiwangwang ang lupain, 12 at hanggang ipatapon ni Yahweh ang mga tao palayo, at tuluyang mawalan ng pakinabang ang lupain. 13 Manatili man ang ikasampusang baghi ng mga tao roon, muli itong wawasan; gaya ng isang robe o okw na pinutol at naiwan ang katawan nito, ang banal na binhi naman ay nasa tuod na ito."

7 Sa panahon ni Ahaz na anak ni Jotam na anak ni Uzias, ang hari ng Juda, si Rezin ang hari ng Aram, at si Peka anak ni Remalias, ang hari ng Israel, ay umakyat sa Jerusalem para makipagdigma, pero hindi sila ntagtagumpay. 2 Naibalta sa bayah ni David na nakipagkasundo ang Aram sa Efraim. Kumabog ang dibdib nya pati ng kaniyang bayan, gaya ng mga puno sa gubat na hinahampas ng hangin. 3 Pagkatapos, sinabi ni Yahweh kay Isaías, "Lumabas ka kasama ng iyong anak na si Sear-Yasub para makipagkita kay Ahaz sa dulo ng daluyan ng paliguian sa taas, sa daan kung saan naroon ang lugar na pinaglabahan ng mga kababaihan. 4 Sabihin mo sa kaniya, 'Mag-ingat ka, at mapanatag, huwag kang matakot at masindak sa dalawang nagbabagang piraso ng mga kahoy na ito at sa nagaapoy na galit ni Rezin ng Aram, at ni Peka na anak ni Remalias. 5 Ang Aram, Efraim at ang anak ni Remalias ay nagplano ng masama laban sa iyo. Sinabi nila, 6 "Usubin natin ang Juda at takutin siya, usubin natin siya at maglukloktayo ng hari doon, ang anak ni Tabeel." 7 Sinasabi ng Panginoong si Yahweh, "Hindi ito magaganap, hindi ito mangyayari, 8 dahil ang kabisera ng Aram ay Damascus, at ang pinuno ng Damascus ay si Rezin. Sa loob naman ng animnapu't limang taon, ang Efraim ay magkakawatak-watak at hindi na muling magjiging bayan. 9 Ang kabisera ng Efraim ay Samaria, at ang pinuno ng Samaria ay ang anak ni Remalias. Kung hindi kayo magpapakatataq, tiyak na hindi kayo mananatiling ligtas." 10 Nagsalita muli si Yahweh kay Ahaz, 11 "Humingi ka ng tanda ni Yahweh, ang iyong Diyo; hingin mo ito sa kailaliman o sa kataas-taasan." 12 Pero sinabi ni Ahaz, "Hindi ako hihiingi, ni hindi susubukan si Yahweh." 13 Kaya tumugon si Isaías, "Makinig ka, sambahanay ni David. Hindi pa ba sapat para inyo na subukin ang pagtitimpli ng mga tao? Kailangan mo bang subukin din ang pagtitimpli ng aking Diyo?" 14 Dahil diyan, ang Panginoon mismo ang magbibigay sa iyo ng tanda: masdan mo, nagbubuntis ang isang babae, magsisilang ng isang sanggol na lalaki, at tatawagin ang kaniyang pangalan na Immanuel. 15 Kakain siya ng namuon gatas at pulot kapag natutunan na niyang tumangi sa kasamaan at pilin ang kabutihan. 16 Dahil bago matutunan ng bata na tumangi sa kasamaan at pilin ang kabutihan, wawasanin muna ang lupain ng dalawang hari na kinatatakutan mo. 17 Si Yahweh ay magbibigay sa inyo, sa bayan ninyo at sambahanay ng iyong ama ng mga araw na walang katulad simula nang humiwalay ang Efraim sa Juda—ipasasakop niya kaya sa hari ng Asiria." 18 Sa panahong iyon, sisipol si Yahweh para sa isang langaw mula sa malayaw batis sa Ehipto, at isang bubuyog mula sa lupain ng Asiria. 19 Pupunta silang lahat at mananatili sa lahat ng mga bangin, sa bitak ng mga malalaking bato, at lahat ng matitnik na halaman, at sa lahat ng mga pastulan. 20 Sa panahong iyon, mag-aahit ang Panginoon gamit ang labaha na inupahan niya mula sa kabilang ibayo ng Ilog ng Eufrates—sa hari ng Asiria—aahitin niya ang iyong buhok, buhok sa iyong hita; at aahitin niya rin ang iyong balbas. 21 Sa araw na iyon, pananatilihing buhay ng isang lalaki ang isang batang baka at dalawang tupa, 22 at dahil

sa kasaganahan ng gatas na kanilang binibigay, kakain siya ng namuon gatas, dahil lahat ng naiwan sa lupain ay kakain ng namuon gatas at pulot. 23 Sa panahong iyon, sa lugar kung saan ang isang libong salaping pilak, magiging dawagan at puro tinik lang ito. 24 Pupunta roon ang mga kalalakihan para mangaso gamit ang palaso, dahil ang buong lupain ay puro dawag at tinik. 25 Layalo sila mula sa lahat ng mga burol na kanilang binungkal gamit ang asarol, dahil sa takot sa mga dawag at tinik; pero magiging lugar ito kung saan mangningain ang mga baka at tupa.

8 Sinabi sa akin ni Yahweh, "Kumuha ka ng malapad na bato at iukit mo dito ang ' Maher Shalal Has Baz.' 2 Tatawag ako ng mga tapat na mga saksi para magpatooto para sa akin, ang paring si Urias, at Zacarias na anak ni Jeberequias." 3 Pumunta ako sa babaeng propeta, at siya ay nagbuntis at nagsilang ng anak na lalaki. At sinabi sa akin ni Yahweh, "Pangalanan mo siyang Maher Shalal Has Baz." 4 Sapagkat bago pa lang matutong sumigaw ang bata ng 'Aking tatay' at 'Aking nanay,' ang kayamanan ng Damasco at ang nasamsam ng Samaria ay dadalhin ng hari ng Asiria. 5 Nangusap muli si Yahweh sa akin, 6 "Dahil tinanggihan ng mga tao ang banayad na tubig ng Shiloh, at masaya pa sila kay Rezin at sa anak ni Remalias, 7 kaya ipapadala sa kanila ng Panginoon ang mga tubig ng Ilog, malakas at marami, ang hari ng Asiria at ang lahat ng kaniyang kaluwahlitan. Dadaloy sa lahat ng mga kanal nito at aapaw sa mga pampang, 8 at palulubugin nito ang Juda, bababa at aagos, hanggang sa umabot ito sa inyong mga leeg. Ang kaniyang nakabukang mga pakpak ang tatabon sa buong lupain, Immanuel." 9 Madudurog kung mga tao ng pira-piraso. Makinig, kayong malalayong bansa: maghanda kayo para sa digmaan at kayo ay dudurugin ng pira-piraso. Ihanda ang inyong sarili at kayo ay dudurugin. 10 Gumawa kayo ng plano, pero hindi ito maisasakatuparan; magbigay kayo ng utes pero hindi itsusundin, dahil ang Diyo ay kasama namin. 11 Nangusap sa akin ni Yahweh, ang kaniyang makapangyarihang kamay ay nasa akin, at bimalaan akong huwag sumunod sa pamumuhay ng mga taong ito. 12 Huwag niryong tawaging pagsasabutan ang alinmang tinuturing na pagsasabutan ng mga taong ito; huwag kang matakot sa kinakatakutan nila, at huwag kang magpasindak. 13 Si Yahweh ng mga hukbo, pararanganan ninyo siya bilang banal, katatakutan ninyo siya, at siya ang dapat niryong pangambahana. 14 Siya ay magjiging santuario; pero siya ay tulad ng isang bato na tatama sa kanila, at isang malaking bato na makakapagpatumba sa dalawang bayah ng Israel. At siya ay magjiging patibong at silo sa mamamayan ng Jerusalem. 15 Marami ang matitiso dito, madadapa at masisira, masisilo at mabibihag. 16 Ibalumbon mo ang aking patotoo, selyuhan ang opisyal na tala, at ibigay ito sa aking mga alagad. 17 Maghihintay ako kay Yahweh, siya na itinatago ang kaniyang mukha mula sa bahay ni Jacob; maghihintay ako sa kaniya. 18 Tingnan, ako at ang mga anak na lalaki na binigay sa akin ni Yahweh ang magisisilbing tanda at himala sa Israel mula kay Yahweh ng mga Hukbo, na nanahanan sa Bundok ng Sion. 19 Sasabihan ka nila, "Kumunsulta ka sa mga manghuhulang at mga salamangkerò," silang mga nagsasambit at bumulbulang ng mga dasal. Pero hindi ba dapat sa Diyo kumunksulta ang mga tao? Mas nararapat bang konsultahin nila ang patay para sa mga nabubuhay? 20 Kaya inyong ituon ang inyong atensyon sa batas at patotoo! Kapag hindi nila sinabi ang bagay na ito, ito ay dahil wala silang liwanag ng umaga. 21 Sila ay maglalakbay sa lupain na naghiihрап at nagugutom. Kapag sila ay nagutom, magagalit sila at susupin nila ang kanilang hari at ang Diyo, habang sila ay nakatingala. 22 Pagmamasdan nila ang lupa at makikita ang paghiihrap, kadiliman at mapang-aping kalungkutan. Sila ay itataboy tungo sa lupain ng kadiliman.

9 Mapapawi ang lungkot ng siyang nasa pagdadalamhati. Sa nakaraang panahon, pinahiya niya ang lupain ng Zebulon at ang lupain ng Neftali, pero sa darating na panahon ay gagawin niya itong maluwalhati, ang landas tungo sa dagat, ang malayong dako mula sa Jordan, ang Galilea ng mga bansa. 2 Ang mga taong naglalakad sa silim ay nakakita ng isang dakilang liwanag; silang mga naninirahan sa lambak ng anino ng kamatayan, ang liwanag ay sumikat sa kanila. 3 Pinarami mo ang bansa, dinagdaghan mo ang kanilang kagalakan; nagagalaik sila sa iyo gaya nang sa anihan, gaya ng mga kalalakihan kapag pinaghahatiwan na nila ang nasamsam sa labanan. 4 Dahil ang pasan niyang pamatok,

ang kahoy sa kaniyang balikat, ang pamalo ng kaniyang mang-aapi, ay iyon sinira na gaya noong araw sa Midian. **5** Sapagkat ang mga bota ay lumalakad sa kagulahan, ang damit na nababab sa dugo ay susunugin, bilang pandingas sa apoy. **6** Dahil para sa atin, isang sanggol ang isinilang, isang anak na lalaki ang binibigay; at ang kapamahalaan ay nasa kaniyang balikat; at ang pangalang itatawag sa kaniya ay Kahango-hangang Tagapayo, Makapangyarihang Diyos, Walang-hanggang Ama, Prinsipe ng Kapayapaan. **7** Sa paglalaw sa kaniyang kapamahalaan, mananatili ang kapayapaan, habang siya ay nakalukluk sa trono ni David, sakop ang kaniyang kaharian, patatatagin niya at panatilihin ito nang may katarungan at katuwiran mula ngayon at magpakailanman. Ang kasigasigan ni Yahweh ng mga hukbo ang tutupad nito. **8** Nagpadala ng mensahe ang Panginoon laban kay Jacob, at ito ay naipatawan sa Israel. **9** Malalaman ng lahat, maging ng Efraim at ng mga taga-Samarria, na nagmamayabang at nagmamataas sa puso nang sinabi nila, **10** "Nagiba ang mga laryo, pero bubuin namin muli sa pamamagitan ng inukit na bato; naputol ang mga sikamore, pero magtatanim kami ng mga sedar pamalit sa kanila." **11** Kaya lalabanan siya ni Yahweh, si Rezin, ang kaniyang kalaban, at hihiimukan ang kaniyang mga kalabang. **12** Mga Arameo sa Silangan, at ang mga Filisteo sa Kanluran. Lalapain nila ang Israel nang may nakabukang bibig. Dahil sa kanyang galit hindi hinhihihi si Yahweh, at nakataas pa rin ang kaniyang kamay para humampsas. **13** Pero hindi babalik ang mga tao sa humampsas sa kanila, ni hahanapin si Yahweh ng mga hukbo. **14** Kaya puputulin ni Yahweh mula sa Israel ang ulo at ang buntot, ang sanga ng palma at tangkay, sa loob lang ng isang araw. **15** Ang mga pinuro at ang mga mayayaman ay ang ulo; at ang propetang nagtuturo ng kasinungalingan ay ang buntot. **16** Inilibigil sila ng mga taong nangunguna sa kanila, at ang mga sumundot ay nilamon. **17** Kaya hindi magsasaya ang Diyos sa kanilang mga kabataang lalaki, o kaya magkakaroon ng awa sa mga naulila sa ama at mga balo, dahil ang karamihan ay walang Diyos at masasama, at ang bawat bibig ay nagsasalita ng kahanganan. Dahil sa lahat ng mga ito, ang kaniyang galit ay hindi huhupa, pero nakataas pa rin ang kaniyang kamay para humampsas. **18** Ang kasamaan ay tumutupok na parang apoy, inuuubos nito ang mga damo at mga tinik; at sinusunog pa nito maging ang kasukalan ng kagubatan, na umaangat ang usok na parang haligi. **19** Sa pamamagitan ng nag-uumapaw na galit ni Yahweh ng mga hukbo, ang lupain ay nasunog at ang mga tao ay tulad ng langis para sa apoy. Walang patatakasan sa kaniyang mga kapatid. **20** Hiniwa sila ng lamang sa kanilang kanang kamay pero magugutom pa rin sila; kakainin nila ang lamang ng kanilang lupain kamay pero hindi sila mabubusog. **21** Ang bawat isa ay kakainin ang kanilang sariling kamay. Lalapain ng Manases ang Efraim, at ang Efraim ang Manases at ang dalawa ay lulusob sa Juda. Sa lahat ng mga ito ang galit ni Yahweh ay hindi huhupa, pero nakataas pa rin ang kaniyang kamay para humampsas.

10 Anong kapighatian ang nakalaan sa mga gumagawa nang hindi makatuwiran ng mga batas at hindi patas na mga tuntunin. **2** Pinagkaitan nila ng katarungan ang mga nangangailangan, ninakawan ng karapatan ang naghiihirap kong bayan, ninanakawan ang mga balo, at binibiktima ang mga ulila sa ama! **3** Ano ang gagawin mo sa araw ng paghuhukom kapag dumating na ang pagkawasak mula sa malayo? Kanino ka tatakbo para magkubli at ilalagak ang iyong kayamanan? **4** Walang matitira, gagapang ka kasama ng mga bihag, o babagsak kasama ng mga napaslang. Sa lahat ng mga ito, hindi pa humuhupa ang galit ni Yahweh, pero nakataas pa rin ang kaniyang kamay para humampsas. **5** Anong kapighatian ang nakalaan sa mga taga-Asiria, ang pamalo ng aking galit, ang pamalo ng aking poot! **6** Ipatapada ko siya laban sa isang mayabang na bansa at laban sa mga taong pasan ang nag-uumapaw kong poot. Inutusan ko siyang samsamin ang mga kayamanan, para kunin ang biktima, at para apakan sila tulad ng mga putik sa mga lansangan. **7** Pero hindi ito ang kaniyang intensyon, o hindi niya inisip ang ganitong pamamaraan. Nasa kaniyang puso ang wasakin ang maraming bansa. **8** Dahil sinabi niya, "Hindi ba lahat ng aking mga prinsipe ay mga hari?" **9** Hindi ba tulad ng Calno ang Carquemis? Hindi ba ang Hamat ay tulad ng Arpad? Hindi ba ang Samaria ay tulad ng Damasco? **10** Gaya ng pagsakop ko sa mga pagtanong kaharian, na ang mga inukit na rebulto ay mas malaki kaysa sa Jerusalem at Samaria, **11** tulad ng ginawa ko sa Samaria at sa mga walang kwenta niyang diyus-diyosan, hindi ko rin ba ito

gagawin sa Jerusalem at sa kaniyang mga diyus-diyosan?" **12** Kapag natapos na ang ginagawa ng Diyos sa Bundok ng Sion at sa Jerusalem, siya ay magsasabi ng "paparusahan ko ang mga kayabangan na sinabi ng hari ng Asiria at kaniyang mapagmataas na hitsura." **13** Dahil sinabi niya, "Sa pamamagitan ng aking lakas at katalinuhan kaya ko ito nagawa, at tinanggal ko ang mga hangganan ng mga tao. Ninakaw ko ang kanilang mga kayamanan, at tulad ng isang makapangyarihang tao winasin ko silang mga naakupo sa mga trono." **14** Kinuha ng aking kamay, na tila mula sa isang pugad, ang kayamanan ng mga bansa, na parang kumukuha lang ng mga naiwang ililog, ganoon ko kinamkam ang buong mundo. Walang nagpagaspas ng kanilang pakpak o nagbukas sa kanilang bibig para humuni." **15** Makakapagmayabang ba ang palakol sa taong gumagamit nito? Pupurihin ba ng lagari ang kaniyang sarili nang higit pa kaysa sa mamumot na gumagamit nito? O kaya naman kaya bang iangat ng pamalo ang namamalo o ang pamalo ba ay kaya batihin ang bumubuhut sa kaniya? **16** Kaya magpapadala ng pagkagutom ang Panginoong Yahweh ng mga hukbo sa kaniyang mga magigiting na mandirigma, at sa silong ng kaniyang kaluwalhatian ay may nagninigas na apoy. **17** Ang liwanag ng Israel ay magiging isang apoy, at ang kaniyang Banal ay alab; tutupukan niya ang mga damo at mga tinik sa loob lang ng isang araw. **18** Tutupukan ni Yahweh ang kaluwalhatian ng kaniyang kagubatan at ang kaniyang masaganang lupain, ang parehong kaluluwa at katawan, ito ay magiging tulad ng isang lalaking may sakit na unti-unting nawawalan ng buhay. **19** Ang mga maiwan na bahagi ng mga puno sa kaniyang kagubatan ay kakautti lamang, na kaya itong bilangin ng isang bata. **20** Sa araw na iyon, ang mga naiwan sa Israel, ang pamilya ni Jacob na nakatakas, ay hindi na patuloy aasa sa sumakop sa kanila, bagkus kay Yahweh na sila aasa, Ang Banal ng Israel. **21** May mga naiwan kay Jacob ang babalik kay Yahweh. **22** Kahit na ang iyon mamayahan, Israel, ay kasing dami ng mga hangarin sa dalampasigan, kakautti lamang mula sa kanila ang babalik. Ang pagkawasak ay naitalaga na, ayon sa hinihinig ng nag-uumapaw na katuwiran. **23** Dahil ipapatupad na ng Panginoon Yahweh ng mga hukbo, ang hatol na wasakin ang lupain. **24** Kaya sinabi ng Panginoong Yahweh ng mga hukbo, "Ang aking bayan na nakatira sa Sion ay hindi natatakot sa mga taga-Asiria. Hahampsin niya kayo ng kaniyang pamalo, at papaluin ng kaniyang tungkod, na tulad ng ginawa sa mga taga-Ehipto. **25** Huwag kayong matakot sa kaniya, dahil sa konting sandali na lang ang aking galit sa inyo ay matatapos na, at itutuon ko naman sa kaniya ang aking galit na wawasak sa kaniya." **26** At hahampsin sila ni Yahweh ng mga hukbo ng latigo, tulad nang pagtalo niya sa Midian sa bato ng Oreb. Itataas niya ang kaniyang pamalo sa ibabaw ng dagat tulad nang ginawa niya sa Ehipto. **27** Sa araw na iyon, ang mga pabigat ay aalisin sa iyonng balikat at ang pamatok ay tatanggalin mula sa iyonng mga leeg, at sisirain ang mga pamatok dahil malayo na ang iyonng mga leeg mula rito. **28** Tinahak ng mga kalaban ang Migron at dumating sa Aiath, at inilagak ang kanilang mga kagamitan sa Micmas. **29** Tinawid nila ang lambak at gumawa ng kuta sa Geba. Nanginig sa takot ang Ramah at ang Gibeon ni Saul ay tumakas. **30** Sumigaw kaya nang malakas, mga dalaga ng Galim! Makinig kayo, Laisa! Kayong mga kaawa-awang Anatot! **31** Tumatakas ang Madmenah, at ang mga nananahan sa Gebim ay naghanap ng mapagkakalunungan. **32** Ngayong araw mismo, titigil siya sa Nob at iuumbang ang kaniyang kamao sa bundok ng anak ng Sion, sa bulubundukin ng Jerusalem. **33** Masdan, puputulin ng Panginoong Yahweh ng mga hukbo ang mga sanga ng puno sa isang kasindak-sindak na pagbagsak; ang mga matataas na puno ay puputulin, at ang mga matatayog ay pagbagsak. **34** puputulin niya ang kasukulan ng kagubatan gamit ang palakol, at ang tanyag na Lebanon ay pagbagsak.

11 Isang sibol ang magmumula sa ugat ni Jesse, at ang isang sanga mula sa kaniyang ugat ang magbubunga. **2** Mapapasakanya ang espiritu ni Yahweh, espiritu ng karunungan at pang-unawa, espiritu ng paggabay at kapangyarihan, ang espiritu ng kaalaman at takot kay Yahweh. **3** Ang pagkatakot kay Yahweh ang magiging kagalakan niya; hindi siya manghahatol ayon sa nakikita ng kaniyang mga mata, ni magpapasya ayon sa naririnig ng kaniyang tainga. **4** Sa halip, hahatulan niya ang mahihirap nang makatuwiran at magpapasya ng patas sa mga mapagkumbaba sa mundo. Hahampsin niya ang mundo ng pamalo ng kaniyang bibig, at sa pamamagitan ng kaniyang mga labi, papatayin niya

ang masasama. **5** Ang katuwiran ang magiging sinturon niya sa kaniyang baywang, at katapatan ang sinturon na nakasut sa kaniyang balakang. **6** Mamumuhay ang lobo kasama ng kordero, at hihiaga ang leopardo kasama ng batang kambing, guya, batang leon at pinatabang guya. Isang malit na bata ang mamumuno sa kanila. **7** Magkasamang kakain ang baka at oso, at magkakasamang matutolog ang kanilang mga anak. Kakain ang leon ng damo gaya ng baka. **8** Makapaglalaro ang isang sanggol sa bahay ng ahas, at mailalagay ng batang hindi na sumususo sa kaniyang ina ang kaniyang mga kamay sa lungga ng ahas. **9** Hindi nila sasaktan ni wawasanin ang lahat ng banal na bundok; dahil mapupuno ang mundo ng maraming kaalaman kay Yahweh, gaya ng tubig na binabalutang ang dagat. **10** Sa araw na iyon, titindig ang ugat ni Jesse bilang isang bandila para sa mga tao. Hahanapin siya ng mga bansa, at magiging maluwalhati ang kaniyang lugar ng kapahagingahan. **11** Sa araw na iyon, muling iuunat ng Panginoon ang kaniyang kamay para mabawi ang nalabi sa kaniyang mga tao sa Asiria, Ehipto, Patros, Etiopia, Elam, Sinar, Hamat, at mga isla sa karagatan. **12** Maglagay siya ng bandila para sa mga bansa at titipunin ang mga taga-Israel at Juda na tinapon mula sa apat na sulok ng mundo. **13** Itigil niya ang inggit ng Efraim, at aalisin niya ang mga laban sa Juda. Hindi na maitinggit ang Efraim sa Juda, at hindi na laban ang Juda sa Efraim. **14** Sa halip, luluso sila sa mga burol ng Filisteo sa kanluran, at sama-sama nilang susugurin ang mga tao sa silangan. Lulusubin nila ang Edom at Moab, at susundot sa kanila ang bayan ng Ammon. **15** Lubusang wawasanin ni Yahweh ang gulpo ng dagat ng Ehipto. Sa pamamagitan ng tuyong hanjin, iwawagwayway niya ang kaniyang kamay sa ilog ng Efrates at hadatiin siya sa pitong batis, para matalwiran gamit ang mga sandalyas. **16** Magkakaroon doon ng malapad na daanan para sa mga nalabing tau na bumalik mula sa Asiria, kung paanong nakadaan ang Israel palabas mula sa lupain ng Ehipto.

12 Sa araw na iyon, sasabihin ninyo, "Magbibigay kami ng papasalamat sa iyo, Yahweh. Kahit na galit ka sa amin, nawala na ang iyong poot, at inaliw mo kami. **2** Tingnan ninyo, ang Diyos ang aming kaligtasan; magtitwala kami at hindi matatakot, dahil si Yahweh, oo, si Yahweh ang aming makalakasan at awitin. Siya ang aming naging kaligtasan." **3** Masaya kayong kukuha ng tubig mula sa mga balon ng kaligtasan. **4** Sa araw na iyon, inyong sasabihin, "Magbibigay ng pasasalamat kay Yahweh at tumawag sa kaniyang pangalan; sabihin ang kaniyang mga ginawa sa kaligtitaan ng mga tao, ihayag ang dakila niyang pangalan. **5** Umawit kay Yahweh, dahil gumawa siya ng mga dakilang bagay; ipaalam ito sa buong mundo. **6** Umiyak nang malakas at sumigaw sa tuwa, kayong mga naninirahan sa Sion, dahil nasa inyong kaligtitaan ang Banal na Diyos ng Israel."

13 Isang pahayag tungkol sa Babilonia, na natanggap ni Isaías anak ni Amoz: **2** Sa kalborg bundok maglagay ka ng isang bandilang panghuduyat, umiyak kayo ng malakas sa kanila, iwawagway ang inyong kamay para pumunta sila sa mga tarangkahang ng mga mahariika. **3** Inutusan ko ang aking mga banal, oo, tinawag ko ang malalakas kong mandirigma para isagawa ang aking galit, pati ang malalakas kong mandirigma ay matutuwa. **4** Ang ingay ng karamihan sa mga bundok, ay gaya ng maraming tau! Ang ingay ng kagulhanan sa mga kaharian ay gaya ng maraming bansa na nagtipon-tipon! Tinitipon ni Yahweh ng mga hukbo ang mga kawal para sa labanan. **5** Nangngaling sila mula sa malayong bansa na hindi na natatanaw. Si Yahweh ang wawasan ng buong lupain gamit ang kaniyang mga instrumento ng paghahatol. **6** Umungol kayo, dahil papalapit na ang araw ni Yahweh; darating ito nang may pagwasak mula sa Makapangyarihan. **7** Dahil dito, manalambot ang lahat ng kamay at matutunaw ang bawat puso; Matatakot sila; matinding kirot at kalungkutan ang lulupig sa kanila, gaya ng isang baabang nanganganak. **8** Titingin sila ng may pagkamangha sa isa't-isa; mag-aalab ang kanilang mga mukha. **9** Tingnan ninyo, dadating ang araw ni Yahweh nang may mabagsik na poot at nag-uumpaw na galit, para gawing maligam ang lupain at para wasakin ang mga makasalan doon. **10** Hindi ibibigay ng mga bituin sa langit at mga grupo ng bituin ang kanilang liwanag. Magdidilim ang araw kahit na bukang-iwayway, at hindi magninchingning ang buwan. **11** Parurusan ka ang daigdig dahil sa kasamaan nito at dahil sa kanilang kasalanan. Tatapusiin ko ang kayabangan ng mga mapagmataas at ibababa ko ang

kayabangan ng mararahas. **12** Gagawin kong mas madalang ang mga tao kaysa sa pinong ginto at mas mahirap hanapin kaysa sa purong ginto ng Ofir. **13** Dahil dito, papanginigin ko ang kalangitan, at yayanigin ang lupa sa kinalalagyan nito, sa pamamagitan ng matinding poot ni Yahweh ng mga hukbo, at sa araw ng kaniyang matinding galit. **14** Gaya ng isang hinahabol na gasel o gaya ng isang tupang walang pastol, bablik ang bawat tao sa kanilang sariling bayan at tatakas patungo sa sarili nilang lupain. **15** Ang bawat taong matataguayan ay papatayin, at ang bawat taong mahuhuli ay mamamatay sa pamamagitan ng espada. **16** Dudurugin din ng pira-piraso ang kanilang mga anak sa kanilang harapan. Nanakawan ang kanilang mga bayah at huholihin ang kanilang mga asawa at sisipungan. **17** Tingnan ninyo, pupukawin ko ang Medes para lusubin sila, na hindi iiisipin ang tungkol sa pilak, ni hindi matutuwa sa ginto. **18** Tutusok ang mga palaso nila sa mga kabataan. Hindi sila maaawa sa mga sanggol at walang ititirang mga bata. **19** At Babilonia, ang pinakahinahangaan sa mga kaharian, ang pinagmamalaking kaluwalhatian ng Chaldea ay itatapon ng Diyos gaya ng Sodoma at Gomorra. **20** Hindi na ito matitirahan o pamumuhan mula sa saling-lahi hanggang sa isa pang saling-lahi. Hindi na itatayo ng Arabo ang kaniyang tolda doon, ni pagpapahingahan ng pastol ang kawan ng tupo doon. **21** Pero ang mga mababangis na hayop ng ilang ang hihiaga doon. Mapupuno ang kanilang mga bayah ng mga kwago; at mga ostrich at mga ligaw na kambing ang magluluksuhan doon. **22** Aatunggal ang hiyena sa kanilang mga kuta, at mga asong-gubat sa magagandang palasyo. Nalalapit na ang oras niya, at hindi na magtatagal ang kaniyang mga araw.

14 Mahahabag si Yahweh sa Jacob; pipili niya muli ang Israel at ibabalik sila sa sarili nilang lupain. Sasapi ang mga dayuhan sa kanila at iaanib ang kanilang mga sarili sa bayan ng Jacob. **2** Dadalhin sila ng mga bansa sa kanilang lugar. Pagkatapos, kukunin sila ng bayan ng Israel sa lupain ni Yahweh bilang lalaki at babaeng mga alipin. Mabibihag nila ang mga bumihag sa kanila, at pamumuno nilang lahat ng mga nang-api sa kanila. **3** Sa araw na bibigyan kayo ni Yahweh ng kapahingahan mula sa paghihirap at pagdurusa, at mula sa mahirap na pagtratrabajo na kailangan ninyong gawin, **4** awit kayo ng awiting panghamak laban sa hari ng Babilonia, "Paano natapos ang nang-api, ang pagmamataas nila ay tapos na!" **5** Sinira na ni Yahweh ang tungkod ng masasama, ang setro ng mga namamahala. **6** Na pumapalo sa mga tao nang paulit-ulit, na galit na pinamahalaan ang mga bansa, sa pamamagitan ng walang tigil na paglusob. **7** Nasa kapayapaan at katahimikan ang buong mundo; nagsimula silang magdiwang na may awitan. **8** Nagdiriwang maging ang mga puno ng pirla sa mga sedar ng Lebanon; sabi nila, "Ngayong naputol ka na, walang tagaputol ng puno ang pupunta dito para putulin tayo." **9** Sabik kang kasalubungan ng Sheol kapag bumaba ka doon. Papabangunin nito ang mga patay para sa iyo, lahat ng hari sa mundo, itataas sila mula sa kanilang mga trono. (**Sheol h7585**) **10** Kakausapin ka nilang lahat at sasabihin sa'yo, 'haging mahina ka na gaya namin. Gayo ka na namin. **11** Binaba ang iyong karangyaan sa Sheol kasama ng tunog ng iyong instrumentong may kuwerdas. Nakakalat ang mga uod sa iyong ilalim, at nakabalot ang mga bulate sa iyo. (**Sheol h7585**) **12** Paano ka nahulog mula sa kalangitan, ikaw na bituin sa araw, anak ng umaga! Paano ka naputol sa lupa, ikaw na sumakop sa mga bansa! **13** Sabi mo sa iyong puso, 'Aakyat ako sa langit, itataas ko ang aking trono sa taas ng mga bituin ng Diyos, at upo ako sa bundok ng kapulungan, sa malayong bahagi ng hilaga. **14** Aakyat ako na mas mataas sa mga ulap; gagawin kong Kataas-taasang Diyos ang aking sarili.' **15** Pero ngayon nadala ka dito pababa sa Sheol, sa ilalim ng hukay. (**Sheol h7585**) **16** Titiningan ka nila at iiisipin ang nangyari sa iyo. Sasabihin nila. 'Ito ba ang taong nagpanginig sa mundo, na nagpayanig ng mga kaharian, na siyang ginawang ilang ang daigdig, **17** na siyang nagbagsak ng mga lungsod at ang siyang hindi nagpauwi sa mga bilanggo sa kanilang mga tahanan?' **18** Lahat ng hari sa mga bansa, matutulog sa kaluwalhatian, sa bawat libringan nila. **19** Pero hindi ka kabilang sa iyong libringan gaya ng isang sangang tinapon, matatabunan ka ng mga patay gaya ng isang damit, sa mga natusok ng espada - sa mga nahulog sa mga batuhan ng hukay. **20** Gaya ng isang bangkay na tinapon sa ilalim, hindi ka makakasama sa kanila sa libringan, dahil winasak mo ang iyong lupain. Ikaw na pumatay sa iyong kababayyan ay anak ng mga gumagawa ng masama at hindi na muling babanggitin kailanman." **21** Maghanda ka sa pagkatay sa kaniyang mga anak, dahil sa

kasalan ng kanilang mga ninuno, upang hindi sila tumaas at makuhang mundo at punuin ang buong daigdig ng mga lungsod. **22** "Labalan ako sa kanila" - pahayag ito ni Yahweh ng mga hukbo." Puputulin ko ang pangalan ng Babilonia, kaapu-apuhan, at saling-lahi sa hinaharap" - pahayag ito ni Yahweh. **23** Gagawin ko din silang papunta sa lugar ng mga kuwago, at sa mga sapa, at wawalisan ko siya ng walis ng pagkawasaki" - pahayag ito ni Yahweh ng mga hukbo. **24** Nanumpa si Yahweh ng mga hukbo, "Sigurado, gaya ng nais ko, mangyayari iyon; at gaya ng layunin ko, mangyayari iyon: **25** Wawasakin ko ang mga taga-Asiria sa aking lupain, at tatapakan ko sila sa aking mga bundok. Pagkatapos, maiaangat ang pamatok sa kaniyang pasanin sa kaniyang mga balikat." **26** Ito ang plano na nais ko para sa buong mundo, at ito ang kamay na nakataas sa lahat ng mga bansa. **27** Dahil binakli ni Yahweh ng mga hukbo ito; sino ang makapipigil sa kaniya? Nakataas ang kaniyang kamay, at sino ang makabababa nito?

28 Sa panahon na namatay si haring Ahaz, dumating ang pahayag na ito: **29** Huwag kayong magalak, Filisteo, dahil nasira na ang pamalong hinampas sa inyo. Dahil sa pinanggalingan ng ahas ay may paparating na isa pa, at magiging lumilipad na ahas ang kaniyang anak. **30** Kakain ang panganay ng mahirap, at makakatulog ng ligtas ang mga nangangailangan. Papatayin ko ang pinanggalingan mo sa pamamagitan ng kagutuman na papatay sa lahat ng nakaligtas sa inyo. **31** Umungol kayo, umiyak kayo; lungsod; matutunaw ang lahat ng mayroon ka; Filistio. Dahil mula sa hilaga, darating ang ulap na usok, at walang nakahiwalay sa hanay niya. **32** Paano sasagutin ng isang tao ang mga mensahero ng bansang iyon? Si Yahweh ang nagtalaga ng Sion, at sa Sion makatatago ng kanlungan ang mga nahirapang bayan niya.

15 Pahayag tungkol sa Moab. Tunay nga, sa loob ng isang gabi, nasalaula at nawasak ang Ar ng Moab; tunay nga, sa loob ng isang gabi, nasalaula at nawasak ang Kir ng Moab. **2** Pumunta sila sa templo, pumunta sa matataas na lugar ang mga tao sa Dibon para umiyak; nagluksa ang Moab dahil sa Nebo at Medeba. Kinalbo ang kanilang mga ulo at pinutol ang kanilang mga balbas. **3** Sa kanilang mga lansangan, nagsuot sila ng sako; nanangis sila sa tuktuk ng kanilang mga bayah at sa plasa. **4** Tumawag ng tulong ang Hesbon at Eleale; narinig ang kanilang tunog sa kasing layo ng Jahaz. kaya tumawag ng tulong ang mga armadong kalakalihan ng Moab; nangingin sila. **5** Umiyak ang aking puso para sa Moab; pumunta ang mga takas sa kanila sa Zoor at Eglat-Selisia. Pumunta sila sa taas ng Luhit nang umiyak; papunta sa Horonaim, malakas silang nanangis dahil sa kanilang pagkawasaki. **6** Natuyo ang mga tubig sa Nimrim; natuyot ang mga damo at namatay ang mga bagong tubong damo; wala ng luntiang makikita. **7** Ang kasaganahanhang pinalaki nila at inipon ay natangay palayo sa batis ng mga poplar. **8** Maririnig ang kaniang mga iyak sa buong territoryo ng Moab; maririnig ang kanilang pagtagtangis na kasing layo ng Eglaim at Beer-elim. **9** Dahil puno ng dugo ang mga tubig ng Dimon; pero magdadala pa ako ng mas marami sa Dimon. Isang leon ang aatake sa mga tatakas mula sa Moab at pati ang mga naiwan sa lupain.

16 Magpadala ka ng mga tupa sa tagapamahala ng lupain mula sa Sela sa ilang, sa mga babaing anak sa bundok ng Sion. **2** Gaya ng naggagalang mga ibon, gaya ng isang nakakalat na pugad, kaya ang mga babae ng Moab ay nasa mga tawiran ng ilog Arnon. **3** Magbigay ng tagubilin, gawin ang makatirwan; magbigay ng ilang silungan gaya ng gabii sa kalagjtinaan ng araw; itago ang mga takas; huwag pagtakilsan ang mga takas. **4** Hayaan silang manuhay kasama ninyo, mga takas mula sa Moab; maging taguan kayo para sa kanila mula sa tagapagwasak." Dahil hihihinto ang pang-aapi, at titigil ang pagkawasaki, mawawala sa lupain ang mga yumuyurak. **5** Isang trono ang maitatagang katapatan sa tiyan; at isa mula sa tolda ni David ang matapatan na uupo doon. Maghuhusga siya habang naghahanap ng katarungan at gumagawa ng katwiran. **6** Narinig natin ang pagmamataas ng Moab, kaniyang kayabangan, kaniyang kahambungan at kaniyang galit. Pero ang kaniyang kahambungan ay walang lamang mga salita. **7** Kaya mananangis ang Moab para sa Moab, mananangis ang lahat. Maglulukso kayo para sa mamom na may pasas ng Kir-Hareset na lubos na nawasak. **8** Natuyo ang mga taniman sa Hesbon pati ang mga ubasan ng Sibma. Tinapakan ng mga namamahala sa mga bansa ang napiling mga ubusan na umabot sa Jazer at kumalat sa ilang. Malawak na kumalat ang mga sibol; napunta sila lagpas sa dagat. **9** Tunay nga na iiyak

ako kasama ng Jazer dahil sa taniman ng ubas ng Sibma. Tutubigan kita ng aking luha, Hesbon, at Eleale. Dahil sa iyong taniman ng mga prutas at tinapos ko ang aking pag-anil nang may sigaw ng kagalakan. **10** Nawala ang kagalakan at kasiyahan mula sa mga prutasan; at wala ng awitan ni masasayang sigawan sa iyong taniman ng ubas. Wala ng taga-tapak ang umaapak sa pagawaan ng alak; ginawa kong pahintulutang antigong sigawan. **11** Kaya naghinagnapis ang aking puso gaya ng isang alpa para sa Moab, at aking kalooaban para sa Kir-heres. **12** Nang pinagod ng Moab ang kaniyang sarili sa mataas na lugar at pumasok sa kaniyang templo para manalangin, walang magagawa ang kaniyang panalangin. **13** Ito ang salita na nakaraang sinabi ni Yahweh tungkol sa Moab. **14** Muli nagsalita si Yahweh, "Sa loob ng tatlong taon, mawawala ang kaluwalhatian ng Moab; kahit na marami siyang mga tao, kakaunti lang ang matitira at hindi pa malahaga."

17 Isang kapahayagan tungkol sa Damasco. Pagmasdan ninyo, hindi na magiging lungsod ang Damasco; ito ay magiging tambak ng mga guho. **2** Iwiwan ang mga lungsod ng Aroer. Ito ay magiging lugar na hihiigaan ng mga kawan, at walang makakapanakot sa kanila. **3** Maglalaho ang matitibay na lungsod mula sa Efraim, ang kaharian mula sa Damasco, at ang mga nababigay ng Aram—magiging gaya sila ng kaluwalhatian ng bayan ng Israel—ito ang kapahayagan ni Yahweh ng mga hukbo. **4** Sa araw na iyon ay manghirinha ang kaluwalhatian ni Jacob, at papayat ang katabaan ng kaniyang laman. **5** Ito ay magiging gaya ng mga nag-aani kapag tinitipon nila ang mga butil, at inaani ng kaniyang mga bisig ang mga ulo ng butil. Ito ay magiging gaya ng mga namumulot ng butil sa lambak ng Refaim. **6** Pero, ititigil ang pamumulot kapag nayanig ang puno ng olibo: dalawa o tatlóng olibo sa tuktuk ng mataas na bahagi ng sanga, apat o lima sa pinaka mataas na sanga ng masagang puno—ito ang kapahayagan ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. **7** Sa araw na iyon, ang matitibay nilang lungsod ay magiging gaya ng mga iniwan na kahoy na dalusdos sa rurok ng mga burol, na pinabayaan dahil sa bayan ng Israel at iyon ay magiging isang bayan na pinabayaan. **10** Dahil kinalimutan ninyo ang Diyos ng inyong kaligtasan, at iniwan ang bato ng inyong kalakasan. Kaya nagtatanim kayo ng mga kaaya-ayang mga halaman, at naghahasik ng kakaibang mga binhi. **11** Sa araw ng inyong pagtatanim, pagbabakod ng halaman, at paglilinang. Balang araw ay tutubo ang mga binhi ninyo, pero mabibigo ang pag-aani sa araw ng kapighatan at labis na kahungkutan. **12** Kaawaawa! Ang paghihiwayan ng mga tao, ang pag-ugong gaya ng pag-ugong ng mga dagat, at ang pagragasa ng mga bansa, gaya ng rumaragasang malalakas na tubig! **13** Uugong ang mga bansa gaya ng rumaragasang mga tubig, pero sasawayin sila ng Diyos. Tatakbo sila palayo at hahabulin gaya ng mga patay na damo sa bundok na nasa harap ng mga hanjin, at gaya ng mga damo na umiikot sa harap ng bagyo. **14** Sa gabi, tingnan ninyo, ang lagim! At maglalaho sila bago dumating ang umaga; ito ang bahagi ng mga nagnakaw sa atin, ang kapalaran ng mga nanloob sa atin.

18 Pighati sa lupain ng kumakaluskos na mga pakpak, na nasa kabilang ibayo ng mga ilog ng Etiopia; **2** ang nagpapadala ng mga kinatawan sa karagatan, sakay ng mga bangkang gawa sa papirus sa katubigan. Kayong mabibilis na mga mensahero, pumunta kanya sa banya ng matatangkad at makikinis, sa bansang kinakatautan ng mga malapit at malayo dito, isang bansang malakas at manlulupig, na nagmamay-ari ng lupain kung saan hinahati ang mga ilog! **3** Lahat kayong nanahanan sa mundo at lahat kayong namumuhay sa lupain, kapag may itinaas na panghudyat sa mga kabundukan, tingnan ninyo; at kapag hinipan ang trumpeta, pakigngan ninyo. **4** Ito ang sinabi sa akin ni Yahweh, "Tahimik akong magmamasid mula sa tahanan ko, gaya ng matinding init sa sikat ng araw, gaya ng ulap ng hamog sa init ng pag-aani." **5** Bago ang pag-aani, kapag natapos na ang pagsisibol, at kapag ang mga bulaklat ay naging ubas na, puputulin niya ang mga sanga gamit ang pamutol na karit, at kaniyang puputulin at itatapon ang mga kumakalat na mga sanga. **6** Iwiwan sila para sa mga ibon ng kabundukan at para sa mga hayop ng kalupaan. Magsisilbi silang pagkain para sa mga ibon sa tag-araw, at sa mga hayop sa lupa sa panahon ng tag-lamig. **7** Sa panahon na iyon,

dadahlin kay Yahweh ng mga hukbo ang mga parangal na mula sa mga taong matatangkad at makikinis, mula sa mga taong kinakatakutan ng lahat, isang bansang makapangyarihan at manlulupig, sa nagmamay-ari ng lupaing humahati ng mga ilog, sa kinarooanan ng pangalan ni Yahweh ng mga hukbo, sa Bundok Sion.

19 Isang kapahayagan tungkol sa Ehipto. Pagmasdan ninyo, nakasakay si Yahweh sa mabilis na ulap at paparating sa Ehipto; nayanganig ang mga diyos-diyosan ng Ehipto sa kaniyang harapan, at natutunaw ang mga puso ng mga taga-Ehipto. **2** “Paglabanin ko ang mga taga-Ehipto laban sa kapwa taga-Ehipto: lababan ng isang tao ang kaniyang kapatid, at ang isang tao laban sa kaniyang kapwa; ang lungsod ay lababan sa lungsod, at kaharian laban sa kaharian. **3** Mapanghihinaan ng loob ang Ehipto. Wawasanin ko ang kaniyang payo sa kanya, bagamat humingi sila ng payo mula sa mga diyos-diyosan, mga espiritu ng patay, manghuhula, at mga espirista. **4** Ibibigay ko sa kamay ng malupit na amo ang mga taga-Ehipto, at pamamahalaan sila ng makapangyarihang hari—ito ang kapahayagan ng Panginoon, Yahweh ng mga hukbo.” **5** Matutyo ang tubig ng karagatan, matutyo ang ilog at mawawalan ng laman. **6** Babao ang mga ilog; mauubos ang agos ng mga ilog ng Ehipto at matutyo; malalanta ang mga tambo at mga halaman. **7** Ang mga tambo sa pampang ng Nilo, sa may bibig ng Nilo, at ang lahat ng bukirin na pinagtaniman sa Nilo ay matutyo, magiging alikabok, at tatangayin ng hangin. **8** Magluluksa at iiyak ang mga manggingisa, ang lahat ng naghagis ng mga pamingwit sa Nilo ay iiyak gaya ng pagdadalamhati ng mga naghahagis sa kanilang lambat sa mga tubig. **9** Mamumutla ang mga nagtatrabaho sa sinuklay na hibla ng bulaklak pati ang mga naghahabi ng puting tela. **10** Dudurugin ang mga gumagawa ng tela sa Ehipto; magdadalamhati sa kanilang kalooban ang lahat ng mga nagtatrabaho para kumita. **11** Ganap na hangal ang mga prinsipe ng Soan. Naging walang kabuluhan ang payo ng pinakamatatalinong taga-payo ng Paraoh. Paano mo nasasabi sa Paraoh, “Ako ang anak ng matatalinong tao, isang anak ng sinaunang mga hari”? **12** Nasaan ngayon ang matatalino mong mga tao? Hayaan mong sabihin nila sa iyo at ipahayag kung ano ang mga plano ni Yahweh ng mga hukbo tungkol sa Ehipto. **13** Naging hangal ang mga prinsipe ng Soan, nalinlang ang mga prinsipe ng Memfis; niligaw nila ang Ehipto, ang panulukang bato ng kaniyang mga tribu. **14** Nilagay ni Yahweh sa kanilang kalagitnaan ang espiritu ng kaguluhan, at niligaw nito ang Ehipto sa lahat ng kaniyang ginagawa, gaya ng isang lasing na sumusuray-suray sa kaniyang suka. **15** Walang sinuman ang may magagawa para sa Ehipto, ulo man o buntot, sanga man ng palma o tambo. **16** Sa panahon na iyon, ang mga taga-Ehipto ay magiging tulad ng mga babae. Manggingin sila at matatakot dahil sa nakatakas na kamay ni Yahweh ng mga hukbo na kaniyang itinataas sa kanila. **17** Ang kalupaan ng Juda ang magiging sanhi ng pagkasuray ng Ehipto. Sa tuwing may magpapaalala sa kanila ng tungkol sa kaniya, matatakot sila, dahil sa mga plano ni binabalak ni Yahweh laban sa kanila. **18** Sa panahon na iyon, magkakaroon ng limang mga lungsod sa lupain ng Ehipto na nagsasalita ng wika sa Cana at manunumpa ng katapatan kay Yahweh ng mga hukbo. Ang isa sa mga lungsod na iyon ay tatawaging Ang Lungsod ng Araw. **19** Sa araw na iyon, magkakaroon ng altar kay Yahweh sa gitna ng kalupaan ng Ehipto, at isang batong haligi sa hangganan para kay Yahweh. **20** Ito ay magiging tanda at patootoo kay Yahweh ng mga hukbo sa kalupaan ng Ehipto. Kapag tumawag sila kay Yahweh dahil sa mga nang-aapi sa kanila, magpapadalha sila ng tagapagligtas at ng tagapagtanggol, at kaniyang illigitas sila. **21** Makikilala si Yahweh sa Ehipto, at sa araw na iyon ay makikilala si Yahweh ng mga taga-Ehipto. Sasamba sila nang may mga alay at mga handog, at manunumpa sila kay Yahweh at kanilang tutuparin ito. **22** Pahirapan ni Yahweh ang Ehipto, pahirapan niya at paggalingin ito. Babalik sila kay Yahweh; pakikilingon niya ang kanilang mga panalangin at paggalingin niya sila. **23** Sa araw na iyon, magkakaroon ng malawak na daanan mula Ehipto hanggang Asiria, at pupunta ang mga taga-Asiria sa Ehipto, at ang mga taga-Ehipto sa Asiria; at sasamba ang mga taga-Ehipto kasama ng mga taga-Asiria. **24** Sa panahon na iyon, magiging pangalto ang Israel kasama ng Ehipto at Asiria, isang pagpapala sa gitna ng sanlibutan; **25** pagpapalaan sila ni Yahweh ng mga hukbo at sasabihin, “Paggpalain ang Ehipto, ang aking bayan; ang Asiria, ang gawa ng aking mga kamay; at ang Israel, ang aking mana.”

20 Sa taon nang pumunta si Tartan sa Asdod, nang pinadala siya ni Sargon ang hari ng Asiria, nilabanan niya at sinakop ang Asdod.

2 Sa panahon na iyon, nagsalita si Yahweh kay Isaia ang anak na lalaki ni Amoz at sinabing, “Hubarin mo ang iyong sako sa iyong baywang, at tanggalin mo ang iyong sandalyas”. Ginawa niya ito, naglalakad ng hubad at nakayapak. **3** Sinabi ni Yahweh, “Gaya ng lingkod kong si Isaia na naglakad ng hubad at nakayapak ng tatlong taon, iya iyong palatandaan at pangitain tungkol sa Ehipto at tungkol sa Etiopia— **4** sa ganiton paraan dadalhin ng hari ng Asiria ang mga bihag ng Ehipto, ang mga tapon ng Etiopia, bata at matanda, hubad at nakayapak, at walang panakip sa pigi, sa kahihiyan ng Ehipto. **5** Sila ay malulungkot at mapapahiya, dahil sa Etiopia na kanilang pag-asaya at dahil sa Ehipto na kanilang kaluwalhatian. **6** Sa araw na iyon, sasabihin ng mga nanirahan sa mga pampang na ito, ‘Tunay nga, ito ang naging pinaggagalingan ng ating mga pag-asaya, kung saan tayo tumakbo para masajip mula sa hari ng Asiria, pero ngayon, paano tayo makakatakas?’

21 Isang kapahayagan tungkol sa disyerto sa may dagat. Gaya ng mga hanging bagyo na umiihip sa Negev umiihip ito mula sa ilang, mula sa nakakatakot na lupain. **2** Isang nakakabagabag na pangitain ang ipinakita sa akin: ngtataksil ang taksil, at nagwawasak ang tagawasak. Umakayato kaya at lumusob, Elam; lupigin ninyo, Media; ihihinto ko ang lahat ng kaniyang paghihinagpis. **3** Kaya napupuno ng kirog ang aking laman; kirot na gaya ng kirog na babaeng nanganganak ang nanaig sa akin; napaluhod ako sa aking narining; nabagabago ako sa aking nakita. **4** Kumakabog ang aking puso; nanaig sa akin ang pangginginig; ang gabi na aking ninanais ay naging pangginginig para sa akin. **5** Hinahanda nila ang hapag kaiman, nilalatag nila ang sapin at kumakain at umilinom; bumangon kaya, mga prinsipe, at pahiran ninyo ng langis ang inyong mga kalasag. **6** Dahil ito ang sinabi ng Panginoon sa akin, “Maglagay ka ng bantay sa tore; dapat iulat niya ang kaniyang nakikita. **7** Kapag nakakita siya ng karwahe, ng pares ng mangangabayo, ng mga nakasakay sa asno, ng mga nakasakay sa kamelyo, dapat siyang magbigay pansiin at maging alerto.”

8 Sumisigaw ang bantay ng tore, “Panginoon, nagbabantay ako sa tore buong araw, bawat araw, at nakatayo ako sa aking himpilan buong gabii.” **9** Paparating na ang mangangarwahe nang may kasamang hukbo, mga pares ng mangangabayo. Sumisigaw siya, “Bumagsak na, bumagsak na ang Babilonia, at nawasak ang lahat ng rebulto ng mga diyos-diyosan na sira sa lupa.” **10** Ang aking mga giniik at mga tinahip, mga anak ko sa aking giikan! Ipinahayag ko sa inyo ang aking narining mula kay Yahweh ng mga hukbo, Diyos ng Israel. **11** Isang kapahayagan tungkol sa Duma. Ang tumatawag sa akin mula sa Seir, “Bantay, ano na lang ang natira sa gabii? Bantay, ano na lang ang natira sa gabii?” **12** Sinabi ng bantay ng tore, “Paparating na ang umaga, at gayun din ang gabii: kung magtatanong ka, magtanong ka, at bumalik ka na lang muli.” **13** Isang kapahayagan tungkol sa Arabia. Pinapalipis ninyo ang gabii sa disyerto ng Arabia, kayong mga karawan ng taga-Dedan. **14** Magdala ng tubig para sa mga nauuhaw; mga nanirahan sa lupain ng Tema, saluburing nang may dalang tinapay ang mga takas. **15** Dahil tumakas sila mula sa espada, mula sa inilabas na espada, mula sa nakaumang na pana, at mula sa bigat ng digmaan. **16** Dahil ito ang sinabi ng Diyos sa akin, “Sa loob ng isang taon, gaya ng makikita ng isang manggagawa, lahat ng kaluwalhatian ng Kedar ay magwawakas. **17** Ilan lang sa mga mamamana, sa mga mandirigma ng Kedar ang matitira, dahil nagsalita na si Yahweh, ang Diyos ng Israel.”

22 Isang kapahayagan tungkol sa lambak ng pangitain: Ang ang dahilan na pagkyat ninyong lahat sa mga bubungan? **2** Isang maingay na lungsod, isang bayan na puno ng katuwaan; hindi napatay ng espada ang inyong mga patay, at hindi sila namatay sa labanan. **3** Samasamang tumakas ang lahat ng inyong mga pinuno, pero nahuli sila nang walang dalang mga pana, nahuli silang lahat at sama samang nabihag; tumakas sila papunta sa malalayong lugar. **4** Kaya sinabi ko, “Huweg ninyo akong tingnan, mapait akong habagulgol; huweg nyo akong subukang aliwin dahil sa pagkawasak ng anak na babae ng aking bayan.” **5** Dahil ang Panginoon, ang Diyos ng mga hukbo ay may araw ng kaguluhan, pagwasak, at kalituan. At sa lambak ng pangitain, magkakaroon ng pagkagiba ng mga pader, at pagtawag ng mga tao mula sa mga kabundukan. **6** Dinala Elam ang lalagyan ng palaso, kasama ang mga karwahe ng mga laake

at mangangabayo, at hinahanda ng Kir ang kalasag. 7 Mapupuno ng karwae ang inyong mabubuting lambak, at magbabantay sa tarangkahan ang mga mangangabayo. 8 Tinanggal niya ang proteksyon ng Juda; at sa panahon na iyon ay tumingin kayo sa mga sandata ng Palasyo ng Gubat. 9 Nakita niyo ang mga butas ng lungsod ni David, na napakarami ng mga ito, at nag imbak kayo ng tubig mula sa ibabang tubigan. 10 Binilang ninyo ang mga tahanan ng Jerusalem, giniba ninyo ang mga bahay para patibayin ang pader. 11 Gumawa kayo ng imbakang ng tubig sa pagitan ng dalawang pader para sa tubig ng lumang tubigan. Pero hindi ninyo isinaalang-alang ang manilikha ng lungsod, ang nagplano nito noon pa. 12 Ang Panginoon, si Yahweh ng mga hukbo sa ay tumawag sa panahong iyon para sa pagtatangis, panaaghoy, pag-aahit ng buhok sa ulo, at pagsusuto ng sako. 13 Pero tingnan ninyo, sa halip na magdiwang at magalak, magkatay na bata at magpakatay ng tupa, kumain ng karne at uminom ng alak; tayo ay kumain at uminom, dahil bukas ay mamamatay na tayo. 14 Ipinahayag ito ni Yahweh ng mga hukbo sa aking pandinig: "Tiyak na hindi patatawarin ang inyong mga kasalanan na ito, kahit na mamatay na kayo!" iyon ang sinasabi ng Panginoon, Yahweh ng mga hukbo. 15 Sinasabi ito ng Panginoon, Yahweh ng mga hukbo, "Pumunta ka sa tagapamahala, kay Shebna, na siyang namamahala sa tahanan na iyon, at sabihin mo, 16 'Ano ang pagmamay-ari mo dito, sino ka, na naghukway ka ng libilingan? Naghukway ng libilingan sa kaitaasan, umukit sa bato ng sarili mong libilingan!'" 17 Tingnan mo, malapit ka nang itapon ni Yahweh, ikaw na makapangyarihan, malapit ka na niyang itapon; hahawakan ka niya ng mahigpit. 18 Tiyak na pailikot-ikutin ka niya, at itatapon ka sa malayong bansa gaya ng bola. Mamamatay ka roon, at papupunta doon ang dakila mung mga karwae; magiging kahiyahan ka ng tahanan ng iyong amo! 19 "Aalisin kita mula sa iyong tungkulin at mula sa iyong himpilan. Mahihila ka pababa. 20 Sa panahon na iyon, tatawigin ko ang aking lingkod na si Eliakim ang anak na lalaki ni Hilikas. 21 Idamit ko sa kaniya ang iyong tunika at ilalagay ko sa kaniya ang iyong bigkis, at ililipat ko ang iyong kapangyarihan sa kaniyang kamay. Siya ang magiging ama ng mga naninirahan sa Jerusalem at sa tahanan ng Juda. 22 Ilalagay ko sa kaniyang balikat ang susi ng tahanan ni David; bubeksan niya, at walang sinuman ang makapagsasara; isasara niya, at walang sinuman ang makapagbubukas. 23 Patatatagin ko siya gaya ng isang pako na nakabaon ng maigi, at siya ay magiging trono ng kaluwalhatian sa tahanan ng kaniyang ama. 24 Ilalagay nila sa kaniya ang lahat ng kaluwalhatian ng tahanan ng kaniyang ama, ang anak at mga kaupo-apuhuan, bawat maliliit na sisidlan mula sa mga kopa papunta sa lahat ng mga tapayan. 25 Sa panahon na iyon—ito ang kapahayagan ni Yahweh ng mga hukbo—bibigay ang pakong kahoy na nakabaon, mababali, at malalaglag, at mapuputol ang pagbigat na nakalagay dito—dahil nagsalita na si Yahweh.

23 Isang pahayag tungkol sa Tiro: Umungol kayo, kayong mga barko ng Tarsis; dahil wala na kayong tahanan ni daungan; naihayag ito sa kanila mula sa lupain ng Kittim. 2 Mamangha, kayong mga naninirahan sa baybayin, kayong mangangalakal ng Sidon, na naglalayag sa karagatan, na ang mga kinatawan ang nagtutustos sa inyo. 3 At sa malawak na katubigan ang butil ng rehiyon ng Sihor, ang anig ni Nilo ay dinala sa Tiro; siya ang pamilihang lugar ng mga bansa. 4 Mahiya kayo lupain ng Sidon; dahil nagsalita na ang dagat, ang isang makapangyarihang dagat. Sinasabi niya, "hindi ako naghira ng oanganan, ni nag-alaga ng mga batang lalaki o naggpalik ng mga batang babae." 5 Kapag dumating ang balita sa Ehipto, magdadalamhati sila tungkol sa Tiro. 6 Tumawid kayo sa Tarsis; manangis, kayong mga naninirahan sa baybayin. 7 Nangyari ba ito sa inyo, ang masayahing lungsod, na nagmula sa sinaunang panahon, na dinala siya ng kaniyang mga paa sa napakalayong dayuhan lugar para manirahan? 8 Sino ang nagplano nito laban sa Tiro? ang tagapagbigay ng mga korona, na ang mga negosyante ay mga prinsipe, na ang mga mangangalakal ay silang may karangalan sa lupa? 9 Si Yahweh ng mga hukbo ang nagplano nito para ilagay sa kahiyahan ang kaniyang pagmamataas at lahat ng kaniyang kaluwalhatian, para ipahiya ang lahat ng kaniyang pinarangalan sa lupa. 10 Araruin ninyo ang inyong lupain, gaya ng nag-araro ng Nilo, anak na babae ng Tarsis. Wala nang pamilihan sa Tiro. 11 Inabot ni Yahweh ang kaniyang kamay sa karagatan, at niyang ang mga karahan; nagbigay siya ng utos ukol sa Ponecia, para sirain ang matibay na kutang tanggulan. 12 Sinabi niya, "Hindi ka na muling makapagdiriwang,

pinahirapang birheng dalagang anak ng Sidon; bumangon ka, dumana ka sa Sayprus; pero kahit doon ay wala kang kapahingahan." 13 Tingnan mo ang lupain ng mga Caldea. Wala na ang mga tao nito; ginawa itong ilang ng mga taga-Asiyya para sa mga mababangis na hayop. Inilagay nila ang kanilang mga toreng taguan. Sinira nila ang mga palasyo nito; Ginawa nila itong tambakan ng mga guho. 14 Umungol kayo, kayong mga barko ng Tarsis; dahil nasira na ang inyong kanlungan. 15 Sa araw na iyon, makalimutan ang Tiro nang pitumpung taon, tulad ng mga araw na isang hari. Pagkatapos ng pitumpung taon may isang bagay na mangayari sa Tiro tulad ng awit ng babaeng bayaran. 16 Kumuhang ka ng alpa, pumunta sa lungsod, ikaw na kinalimutan taong bayaran; tugtugin mo ito ng mabuti, at umawit ng maraming mga awit, para ikaw ay maaalaala. 17 Darating ito pagkatapos ng pitumpung taon, si Yahweh ang tutulong sa Tiro, at babalik siya sa kaniyang pagpapaupa. Ipagbibili niya ang kaniyang sarili sa lahat ng kaharian sa lahat ng sulok ng mundo. 18 "Lahat ng kaniyang mga tinubo at mga kinita ay ilalaan kay Yahweh. Hindi maiimbak ang mga ito o maitatabi. Ang mga nananahanan sa presensya ni Yahweh— ang kaniyang paninda ay magiging pagkain sa kanila at para magkaroon ng pangmatagalang kasuotan.

24 Masdan, malapit nang ubusin ni Yahweh ang laman ng mundo, para sirain ito, dungisan ang ibabaw nito, at ikalat ang mga naninirahan dito. 2 Mangayari ito, sa mga tao, ganun din sa mga pari; sa mga lingkod, ganun din sa kaniyang amo; sa mga katulog na babae, ganun din sa kaniyang among babae; sa mga mamimili, ganun din sa nagbebenta; sa mga pinakakautangan, ganun din sa mga nangungutang; sa mga tumatanggap ng tubo, ganun din sa mga tagapagbigay ng tubo. 3 Ganap na masisira ang mundo at ganap na huhubaran; dahil sinabi na ni Yahweh ang salitang ito. 4 Manunuyo at malalanta ang mundo, mabubulok at maglalaho ang mundo, mabubulok ang mga kilalang tao sa lupa. 5 Ang mundo ay narumihan dahil sinuway ng mga naninirahan dito ang mga batas, nilabag ang mga kautusan, at winasak ang walang hanggang tipan. 6 Kaya nilamion ng sumpa ang mundo, at napatunayan na ang naninirahan dito ay maysala. Sinunog ang mga naninirahan sa mundo, at kaunting lahat lang ang natira. 7 Natuya ang bagong alak, nabulok ang ubasan, lahat ng masasayang puso ay naghinihagnapis. 8 Huminto ang masayang tunog ng mga tamburin, at ang maingay at magulóng pagasaya ng mga nagdidiwang; ang kagalakan ng mga lira ay naglalaho. 9 Hindi na sila umiinom ng alak at nag-aawitan, at mapait ang alak sa mga umiinom nito. 10 Buragsak ang lungsod ng kagulahan; sarado at walang laman ang bawat bayan. 11 Sa bawat lansangan ay may umiyyak dahil sa alak; nagdilim ang lahat ng kagalakan, ang kasiyahan sa lupa ay naglaho. 12 Isang lagim na lungsod ang naiwan, at ang tarangkahan ay basag sa pagkawasaki. 13 Dahil ito ang mangayari sa buong mundo sa kalagitnaan ng mga bansa, gaya ng pagpalo sa puno ng olibo, gaya ng pamumulot ng mga natira nang matapos ang pag-anil ng ubas. 14 Ilalakas nila ang kanilang mga boses at isisigaw ang kapurhan ni Yahweh, at magagalak silang sisigaw mula sa dagat. 15 Kaya sa silangan luluhulatiin si Yahweh, at sa maliliit na mga pulo ng dagat magbigay ng kaluwalhatian sa pangalan ni Yahweh, ang Diyos ng Israel. 16 Mula sa pinakamalayong bahagi ng mundo aming narinig ang mga awit, "Kaluwalhatian sa matuwid!" Pero sinabi ko, "Sinayang ko lang, sinayang ko lang, kasawayan ay sa akin! Ang taksil ay gumagawa ng pagtakatsil; oo, ang taksil ay gumagawa ng matinding pagtakatsil." 17 Matindring takot, ang hukay, at ang patibong ang sasainyo, mga naninirahan sa mundo. 18 Silyang tumakas mula sa tunog ng takot ang mahuhulog sa hukay, at siyang umahon sa kalagitnaan ng hukay ay mahuhuhli sa silo. Magbubukas ang bintana ng kalangitan, at ang pundasyon ng mundo ay mayayaniq. 19 Ang mundo ay ganap na masisira, ang mundo ay mahahati sa gitna; ang mundo ay marahas na mayayaniq. 20 Ang mundo ay magsusuray-suray tulad ng isang lasing na lalaki at gumihiwang-gihiwang at pabalik-balik tulad ng isang duyan. Ang kasalanan nito ay magiging mabigat dito, at babagsak ito at hindi na muling babargon. 21 Darating ang araw na paparusahan ni Yahweh ang hukbo na dika sila katas-aasan, at mga hari ng mundo sa lupa. 22 Sila ay samasamang titipunin, mga bilanggo sa hukay, at ikukulong sa isang bilangguan; at pagkatapos ng maraming araw sila ay hahatulan. 23 At ang buwan ay mahihiya, at ang araw ay mapapahiya, dahil si Yahweh ng mga hukbo

ay maghahari sa Bundok Sion at sa Jerusalem, at sa harap ng kaniyang nakatatahan sa kaluwalhatian.

25 Yahweh, ikaw ang aking Diyo; dadakilain kita, pupurihin ko ang pangalan mo; dahil gumawa ka ng mga Kahanga-hangang bagay, mga bagay na matagal mo nang binalak, sa ganap na katapatian.

2 Dahil ginawa mong isang tambakan ang lungsod, isang pinatibay na lungsod, isang guho at ang isang tanggulan ng mga dayuhan na maging walang lungsod. **3** Kaya ang malalakas na tao ay luluhalti ka; metatakot ang lungsod ng mga walang-awang bansa. **4** Dahil ikaw ay proteksyon sa mahirap, isang tagabantay para sa mga nangangailangan na nasa pagkabalisa, isang silungan mula sa bagyo, isang lilim mula sa init, kapag ang ihip ng isang walang awa ay tulad ng isang bagyo na laban sa pader. **5** Gaya ng init sa tagtuyo, patatahimikin mo ang ingay ng mga dayuhan; gaya ng init sa lilim ng ulap, ang awit ng walang-awa ay ibababa. **6** Sa bundok na ito maghahanda si Yahweh ng mga hukbo para sa lahat ng mga tao ng isang pista ng matatabang bagay, ng mga piling alak, ng malalambot na karne, isang pista ng mga pinakamainam na halak. **7** Sisirain niya sa bundok na ito ang tumatakip sa lahat ng marmayan, ang bahay na hinabi sa lahat ng mga bansa. **8** Lulunukin niya ang kamatayan habang buhay, at ang Panginoong Yahweh ay pupunasang ang mga luha mula sa lahat ng mga muha; ang mga kahihiyan ng kaniyang bayan ay aalisin niya sa mundo, dahil sinabi na ito ni Yahweh. **9** Sasabihin ito sa araw na iyon. Masdan, ito ang ating Diyo, hinintay natin siya at ililitgas niya tayo. Ito si Yahweh; Naghintay tayo para sa kanya, magagalak tayo at magdidiwang sa kaniyang kaligtasan.” **10** Dahil dito sa bundok na ito mamalagi ang kamay ni Yahweh; at tatapakan ang Moab sa kaniyang lugar, kahit na ang dayami na yinapakan sa isang patabá na puno ng dumí. **11** Luunat nila ang kanilang mga kamay sa gitna nito; gaya ng manlalangoy na inuinuan ang kaniyang kamay para lumangoy; pero ibababa ni Yahweh ang kanilang kayabangan kahit na nagpupumiglas ang kanilang mga kamay. **12** Ang iyong mataas na kuta ng pader ay ibaba niya sa lupa, sa alikabok.

26 Sa araw na iyon ang awit na ito ay aawitin sa lupain ng Juda: Mayroon tayong malakas na lungsod; ginawa ng Diyo ang kaligtasan nitong mga pader at mga kuta. **2** Buksan ang mga tarangkahan, para ang matuwid na bansa na nananatiling tapat na nananampalataya ay maaring makapasok. **3** Nanatili sa iyo ang kaisipan, pananatalihin mo siya sa ganap na kapayaapan, dahil nagtitwala siya sa iyo. **4** Magtiwala kay Yahweh magpakailanman; dahil kay Yahweh, ay ang walang hanggang tanggulan. **5** Dahil ibabagsak niya ang mga namumuhay ng mapagmataas; ang matibay na lungsod ay ibaba niya, kaniyang ibababa sa lupa; ipapantay niya ito sa alikabok. **6** Tatapakan ito sa pamamagitan ng mga paa ng mahirap at ang pagtutungtungan ng nangangailangan. **7** Ang daan ng matuwid ay patag, Siyagan Matuwid; ginawa mong tuwid ang daan ng mga matuwid. **8** Oo, sa paraan ng iyong paghuhukom, Yahweh, kami ay maghihintay para sa iyo; ang iyong pangalan at iyong reputasyon ay aming ninanais. **9** Nananabik ako sa iyo sa gabi; oo, ang espiritu sa aking kaloooban ay masigasig kang hinahana. Dahil kapag dumating ang iyong paghuhukom, ang mga naninirahan sa mundo ay malalaman ang tungkol sa katuwan. **10** Hayaang makita ng masama ang iyong kabutihan, pero hindi niya matututunan ang katuwan. Sa lupain ng katapatian siya ay gumagawa ng kasamaan at hindi nakikita ang kadakilaan ni Yahweh. **11** Yahweh, nakataas ang iyong kamay, pero hindi nila ito napapsansin. Pero makikita nila ang iyon kasigasigan para sa mga tao at sila ay mapapahiwa, dahil ang apoy ng iyong mga kaaway ay lamurin sila. **12** Yahweh, ikaw ay magbibigay ng kapayaan para sa amin, dahil tunay nga, tinapos mo na ang lahat ng aming mga gawain para sa amin. **13** Yahweh aming Diyo, ang ibang mga pinuno maliban sa iyo ay namuno sa amin, pero pangalan mo lamang ang aming pinupuri. **14** Sila ay patay, hindi na sila mabubuhay; pumanaw na sila, hindi na sila muling babangon. Tunay nga, na dumating ka sa paghuhukom at winasak sila, at pinatay ang bawat alaala nila. **15** Pinaunlad mo ang bansa, Yahweh, pinaunlad mo ang bansa; pinarangalan ka; pinalawak mo ang mga hangganang lupain. **16** Yahweh, sa kanilang kaguluhang turningin sila sa iyo; nagsabi rin sila ng mga bulong laban sa masama nang ang iyong pagtutuwid ay nasa kanila. **17** Tulad ng isang babaeng buntis na malapit na ang oras ng panganganak, siya ay nasa kirot at sumisigaw sa sakit ng panganganak; kaya kami ay nasa harapan mo, Panginoon. **18** Nakapagdalang-tao na kami, Nakapaghilab na kami sa

panganganak, pero para bang kami ay nanganak lang ng hangin. Hindi namin nadala sa mundo ang kaligtasan, at ang mga naninirahan sa mundo ay hindi bumagsak. **19** Ang iyong patay ay mabubuhay; ang aming mga patay na katanan ay babangon. Ang mga namalagi sa alikabok; gising na at umawit ng may galak dahil ang iyong hamog ay hamog ng halamang damo, at ang mundo ay ibabagsak ang patay, ang mga sisilain. **20** Aking bayan, pumasok sa inyong mga silid at isara ang pinto; panandalang magtago, hanggang ang galit ay lumipas na. **21** Tingnan ninyo, dahil, si Yahweh ay parating na mula sa kaniyang lugar para parusahan ang mga naninirahan sa mundo dahil sa kanilang kasalanan; ihahayag ng mundo ang pagdanak ng kaniyang dugo, at hindi na itatago ang kaniyang patay.

27 Sa araw na iyon si Yahweh at ang kaniyang matigas, malaki at mabalasik na espada ay parurusahan ang Levitan, ang madulas na ahás, ang Levitan na namamatuktot na ahás, at papatayin niya ang halimaw na nasa dagat. **2** Sa araw na iyon: Isang ubasan ng alak, aawit nitó. **3** “Ako si Yahweh, ang tagapag-ingat nitó; dinidiligan ko itó ibawat sandali; para walang manakit ditó, binabantayan ko itó sa gabi at araw. **4** Hindi ako galit, dahil mayroon mga dawág at tinik! Sa digmaan nagmamartsa ako laban sa kanila; susunugin ko silang lahat ng magkakasama; **5** kung hahawakan nila ng maígi ang aking pag-íingat at makipag kasundo sa akin; hayaan silang makipag kasundo sa akin. **6** Sa darating na araw, lalalim ang ugat ni Jacob; at ang Israel ay mamumulaklak at uusbong; at pupunin nila ng bunga ang ibabaw ng lupa.” **7** Nilusob ba ni Yahweh si Jacob at Israel gaya ng pagsugod niya sa mga bansa? Si Jacob ba at Israel ay pinatay gaya ng pagpatay sa bayan na kanilang pinatay? **8** Sa wastong panukat ikaw ay nakipaglaban, itinaboy si Jacob at ang Israel palayo; hinayaan mo silang matangay palayo sa pamamagitan ng iyong matinding hangin, sa araw ng hanging silanganan. **9** Sa ganitong paraan, ang matindig kasalanan ni Jacob ay mapapawalang sala, dahil ito ang magiging bung bunga sa pagtalikod niya sa kaniyang kasalanan: Gagawin niyang tisa at ginawang pulbos ang lahat ng altar na bato at walang mga poste ni Asera o mga altar ng insenso ang mananatiling nakatayo. **10** Dahil winasak ang matibay na lungsod, ang tahanan ay iniwanan at pinabayanan tulad ng ilang. Doon isang guya ang nanginginain, at doon siya nagpahinga at kinain ang mga sanga nito. **11** Kapag nalanta ng mga sanga, sila ay puputulin. Dadaating ang mga babae at gagawa ng apoy sa pamamagitan ng mga ito, dahil ang mga ito ay mga taóng walang pang-unawa. Sa gayon ang kanilang manlilikha ay hindi mahahabag sa kanila, at siyang gumawa sa kanila ay hindi maaawa sa kanila. **12** Mangayari sa araw na iyon na ihiiwalay ni Yahweh ang dumadaloý na agos ng ilog ng Efrates, hanggang sa batis ng Ehipto, at isa-isa kayong titipunin, bayan ng Israel. **13** Sa araw na iyon hihiyan ang malaking trumpeta; at ang mga nowasak mula sa lupain ng Asirya ay dàdáting, at ang mga itinakwil sa lupain ng Ehipto, sila ay sasabasa kay Yahweh sa banal na bundok ng Jerusalem.

28 Kaawaan ang ipinagyayabang na kwintas na bulaklak ng mga lasenggo ng Efraim at sa kumukupas na bulaklak ng kanyang maluwalhating kagandahan, na nasa tuktok ng masaganang lambak ng mga lango sa alak! **2** Masdan ninyo, may isang makapangyarihan at malakas na tao mula sa Panginoon; gaya ng isang ulan ng yelo, isang namiminslang bagyo, gaya ng isang laganaip na napakalakas na ulan. Papaluuin niya ang daigdig ng kanyang kamay. **3** Ang ipinagmamayabang na kwintas na bulaklak ng mga lasenggo ng Efraim ay tatapakan. **4** Ang kumukupas na bulaklak ng kanyang maluwalhating kagandahan, na nasa tuktok ng mayamang lambak, ay magiging gaya ng unang hinog na igos bago magtag-araw, na kapag naktita ito ng isang tao, habang ito ay nasa kamay pa lamang niya, nilulunok na niya ito. **5** Sa araw na iyon si Yahweh na pinuno ng mga hukbo ng mga anghel ay magiging isang magandang korona at isang putong ng kagandahan para sa mga natitira pa sa kanyang bayan, **6** isang espiritu ng katarungan para sa kanya na nakaupo sa paghuhukom, at lakas para sa mga nagpapaatras sa kanilang mga kaaway sa kanilang mga tarangkahan. **7** Pero kahit na ang mga ito ay humahapay-hapay sa alak, at nagpapasuray-suray sa inuming matapang. Ang pari at ang propeta ay humahapay-hapay sa malakas na alak, at nalululon sila ng alak. Nagpapasuray-suray sila sa malakas na alak, nagsusuray-suray sa pangitain at humahapay-hapay sa pagpasya. **8** Tunay nga, lahat ng mesa ay natatakpan ng suka, kung

kaya't walang malinis na lugar. **9** Kanino niya ituturo ang kaalaman, at kanino niya ipapaliwanag ang mensahe? Sa mga naawat na sa pagsusulat ina o sa mga kakaawat pa lamang mula sa mga dibdib? **10** Sapagkat ito ay utsong pagkaraan ng utsos, utsong pagkaraan ng utsos; panuntunan pagkaraan ng panuntunan, panuntunan pagkaraan ng panuntunan; kaunting dito, kaunting doon. **11** Tunay nga, gamit ang mapanuyang mga labi at isang banyagang dila, magsasalita siya sa bayang ito. **12** Sa nakalipas sinabi niya sa kanila "Ito ang kapahingahan, bigyan ng kapahingahan ang siyang napapagod; at ito ang pagpapanarawa," pero ayaw nilang makinig. **13** Kaya ang salita ni Yahweh ay mapapasanila, utsong pagkaraan ng utsos; panuntunan pagkaraan ng panuntunan, panuntunan pagkaraan ng panuntunan; kaunting dito, kaunting doon; nang sa gayon sumulong sila at mabuwah, at masaktan, mahulog sa bitag at mabihag. **14** Kaya makinig sa salita ni Yahweh, kayo na nangungutaya, na namamahala sa bayang ito sa Jerusalen. **15** Sinabi ninyo, "Nakipagtikan kami sa kamatayan; nakipagkasundo kami sa Sheol. Kaya kapag dumaan ang umaapaw na paghatol, hindi nito kami aabutan, sapagkat ginawa naming kanlungan ang isang kasinungalingan, at sa kabulaan kami ay nagtagto." (**Sheol h7585**) **16** Kaya sinasabi ni Yahweh, "Tingnan ninyo: Maglalagay ako ng isang pundasyong bato sa Sion, isang subok na bato, isang tangging panulukang bato, isang tyak na pundasyon. Siya na nariniwala ay hindi mapapahiya. **17** Gagawin kong panukat na kahoy ang katarungan, at panukat na hulog ang kattuwiran. Tatangayin ng ulan na yelo ang tanggulan ng mga kasinungalingan, at tatabunan ng mga tubig baha ang taguan. **18** Mawawalang bisa ang inyong tipan sa kamatayan, at ang kasunduan ninyo sa Sheol ay hindi magkakabisa. Kapag dumaan ang rumaragasang baha, tatabunan kayo nito. (**Sheol h7585**) **19** Tuwing dumadaan ito, aaurin kayo nito, at tuwing umaga dadaan ito at sa araw at sa gabi ay darating ito. Kapag naunawaan ang mensahe, ito ay magdudulot ng matinding takot. **20** "Dahil napakaili ng kama para makapag-unat ang isang tao, at napakaitid ng kumot para talukbungan niya ang kanyang sarili." **21** Aakyat si Yahweh tulad ng sa Bundok ng Perazim; gigisingin niya ang kanyang sarili tulad ng sa lambak ng Gideon para gawin ang kanyang gawain, ang kanyang kakaibang trabaho, at isakatuparan ang kanyang kakaibang gawa. **22** Kaya ngayon huwag kayong mang-inis o ang mga gapos ninyo ay hihiugpit. Nakarinig ako mula sa Panginoon, Yahweh na pinuno ng mga hukbo ng mga anghel, isang kautusin ng pagkawasaki sa daigdig. **23** Bigyan ninyo ng pansiñ at makining sa aking tinig; bigyan ninyo ng masusing pansiñ at makining sa aking mga salita. **24** Ang magsasaka ba na buong araw nag-aararo para maghasik, ay nag-aararo lang ng lupa? Patuloy ba niyang binubungkal at sinusuyod ang bukid? **25** Kapag naihanda na niya ang lupa, hindi ba niya ikinakalat ang buto ng anis, inihahasik ang linga, inilalagay ang trigo sa mga hanay at ang sebada sa tamang lugar, at ang espelta sa mga gilid nito? **26** Tinatagubilinan siya ng Diyos; tinuturuan niya siyang may karunungan. **27** Higit pa rito, ang linga ay hindi ginigiiik gamit ang isang paragos, ni pinapagulungan ang linga ng gulong ruweda ng karieta; pero ang anis ay binabayong isang kahoy, at ang linga ng isang pamalo. **28** Ang butil ay ginigiling para sa tinapay pero hindi napakapinio, at kahit na ikinakalat ito ng mga gulong ng kanyang karieta at ng kanyang mga kabayo, hindi iti dimudurog ng kanyang mga kabayo. **29** Ito rin ay nanggagaling mula kay Yahweh na pinuno ng mga hukbo ng mga anghel, na kahanga-hanga sa pagpapayo at mahusay sa karunungan.

29 Kaawa-awa kay Ariel, Ariel, ang lungsod na pinagkampohan ni David! Magdagdag ng taon sa taon; hayaang dumating ang mga pista. **2** Pero sasalakayin ko ang Ariel, at siya ay magluluksa at mananaghoy; siya ay magiging tulad ng Ariel sa akin. **3** Magkakampo ako laban sa inyo sa paligid ninyo at lulusob laban sa inyo gamit ang isang tulos, at magtitatag ng mga armas pagkubkob laban sa inyo. **4** Ibabagsak kayo at magsasalita kayo mula sa lupa; ang pananalita ninyo ay magiging mababa mula sa alabok. Ang tinig ninyo ay magiging tulad ng isang multo mula sa lupa, at ang pananalita ninyo ay magiging napakahina mula sa alabok. **5** Ang kawan ng mga sumasalakay sa inyo ay magiging tulad ng maliliit na alikabok at ang maraming mga malulupit tulad ng ipa na naglalaho. Mangyayari ito nang biiglaan, sa isang saglit. **6** Paparusahan kayo ni Yahweh na pinuno ng mga hukbo ng mga anghel na may kulog, lindol, malakas na ingay, ng malakas na mga hangin at matinding bagyo, at mga liyab ng isang lumalamongan apoy. **7** Ito ay magiging tulad ng isang

panaginip, isang pangitain ng gabi: Lalaban si Ariel at ang kanyang kutang tanggulan ng isang kawan ng lahat ng mga bansa. Sasalakayin siya at ang kanyang mga tanggulan para siluhin siya. **8** Ito ay tulad ng isang nagugutom na tao na nananaginip na siya ay kumakain, pero nang siya ay gumising, walang laman ang kanyang tiyan. Ito ay tulad ng nananaginip na uhaw na tao na umiinom, pero nang siya ay gumising, siya ay nahihilohi, dahil ang kanyang pagka-uhaw ay hindi mapawi. Oo, ganoon ang mangyaryaya sa kawan ng mga bansa na lumalaban sa Bundok ng Sion. **9** Pahangain ninyo ang inyong mga sarili at mamangha; bulagin ninyo ang inyong sarili at mabulag! Malasing kayo, pero hindi sa alak; magsuray-suray kayo, pero hindi sa serbesa. **10** Dahil ibinuhos sa inyo ni Yahweh ang espiritu ng mahimbang na tulog. Isinara niya ang inyong mga mata, mga propeta, at tinakpan ang inyong mga ulo, mga manghuhulua. **11** Ang lahat ng mga paghahayag ay naging sa inyo tulad ng mga salita sa isang aklat na selyado, na maaaring ibigay ng mga tao sa isang may pinag-aralan, na sinasabing "Basahin mo ito". Sinasabi rin niya, "Hindi maaari, dahil ito ay selyado." **12** Kung ang aklat na ito ay ibinigay sa isa na hindi makabasa, na sinasabing, "Basahin mo ito", sinasabi niya, "hindi ako makabasa". **13** Sinabi ng Panginoon, "Ang bayang ito ay lumalapit sa akin gamit ang kanilang bibig at pinararangan alang gamit ang kanilang mga labi, pero malayo ang kanilang pusô sa akin. Ang pagpaparangal nila sa akin ay isang kautusan na itinuro ng mga tao. **14** Kaya nga, tingnan ninyo, magpapatuloy akong gumawa ng kamangha-manghang bagay sa mga taong ito, kababalaghan kasunod ng isa pang kababalaghan. Ang karunungan ng kanilang matatalinong tao ay mawala, at ang pang-unawa ng kanilang mga nakakaunawang mga tao ay maglalaho." **15** Kaawa-awa ang mga lubos na itinatago ang kanilang mga plano mula kay Yahweh, at na ang kanilang mga gawa ay nasa kadiiliman. Sinasabi nila, "Sino ang nakakakita sa atin, at sino ang nakakakilala sa atin? **16** Ibinabaligtad ninyo ang mga bagay! Dapat bang ituring ang magpapaloyok na tulad ng luwad, para sabihin na ang bagay na ginawa niya ay tungkol sa kanya na siyang gumawa nito, "Hindi niya ako ginawa," o ang bagay na hinubog ay sasabihin sa kanyang manghuhubog, "Hindi niya nauunaawan?" **17** Hindi magtatagal, magiging isang bukid ang Lebanon, at ang bukid ay magiging isang gubat. **18** Sa araw na iyon, maririnig ng bingi ang mga salita ng aklat, at ang mga mata ng bulag ay makakakita mula sa malaim na kadiiliman. **19** Muling magagalak kay Yahweh ang mga api, at magagalak sa Ang Banal ng Israel ang mga mahihirap. **20** Mawawala na ang malupit, at maglalaho ang mapangutya. Alaisin ang lahat ng mga mahilig gumawa ng kasamaan, **21** na sa pamamagitan ng isang salita ay pinapalabas na may sala ang isang tao. Naglalatag sila ng isang silo para sa kanya na naghahanap ng katarungan sa tarangkahang at ibinababa ang matuwid sa pamamagitan ng walang laman na mga kasinungalingan. **22** Kaya nito ang sinasabi ni Yahweh tungkol sa sambahan ni Jacob — si Yahweh, na tumubos kay Abraham, "Hindi na mapapahiya si Jacob, ni mamututla ang kanyang mukha. **23** Pero kapag nakita niya ang kanyang mga anak, na gawa ng aking mga kamay, gagawin nilang banal ang aking pangalan. Gagawin nilang banal ang pangalan ng Banal ni Jacob at hahanga sila sa Diyos ng Israel. **24** Ang mga nagkamali sa kanilang iniisip ay magkakaron ng pang-unawa, ang mga mareklamo ay matututo ng kaalaman."

30 "Kaawa-awa ang mga suwail na anak," ito ang pahayag ni Yahweh. "Gumagawa sila ng mga plano, pero hindi mula sa akin; gumagawa sila ng mga alaysa na mga ibang bansa, pero hindi sila ginabayan ng aking Espiritu, kaya nagdagdagdag sila ng kasalanan sa kasalan. **2** Pumunta sila sa Ehipto, pero hindi hiningi ang aking direksyon. Naghahanap sila ng proteksyon mula sa Faraon at kumubli sa anino ng Ehipto. **3** Kaya nga ang proteksyon ni Faraon ay magiging kahiliyan ninyo, at ang kubilhan sa Ilim ng Ehipto, ay inyong kahiliyan, **4** kahit na nasa Zoan ang kanilang mga prinsipe, at ang kanilang mga menshero ay dumating sa Hanes. **5** Mapapahiya silang lahat dahil sa bayan na hindi sila matulungan, na hindi tulong o sakloilo, kundi kahiliyan, at isa pang kadungisan. **6** Isang pagpapahayag tungkol sa mga halimaw ng Negev: Sa iba't ibang dako ng lupain ng kagulungan at pangarib, ng babaeng leon at ng lakaling leon, ang ulupong at ang umaopoy na dragon, ikinakarga nila ang kanilang mga kayamanan sa likod ng mga asno, at ang kanilang yaman sa mga umbok ng mga kamelyo, patungo sa isang grupo ng mga tao na hindi sila matutulungan. **7** Dahil ang tulong ng Ehipto ay walang halaga; kaya ng

tinawag ko siyang Rahab, na walang ginagawa. **8** Ngayon humayo kayo, isulat ninyo sa kasama sila sa isang bato, at itala ito sa isang balumbon, para mapanatili ito para sa darating na panahon bilang isang katibayan. **9** Dahil ang mga ito ay mga suwail na bayan, mga sinungaling na bata, mga bata na hindi nakikinig sa tagubilin ni Yahweh. **10** Sinasabi nila sa mga manghuhula, "Huweg kayong manghula", at sa mga propeta, "Huweg kayong magpahayag sa amin ng tuwirang katotohanan; magsabi kayo sa amin ng mga bagay na magandang pakigkisan; magpahayag ng mga panliliinlang: **11** lumiko mula sa daan; lumiko mula sa landas; alisin Ang Diyos na Banal ng Israel mula sa aming harapan." **12** Kaya nga sinasabi ng Diyos na Banal ng Israel, "Dahil tinatanggihan ninyo ang salitang ito at nagtitwala kayo sa pang-aapi at panliliinlang at umaasa dito, **13** kaya ang kasalanang ito ay magiging sa inyo tulad ng isang sirang bahagi na handa nang bumagsak, tulad ng isang umbok sa isang mataas na pader na kung saan ang kanyang pagbagsak ay mangyayari nang biglaan, sa isang saglit. **14** Babasagin niya ito na parang ang sisidlan ng isang magpapalayok na nabasag; hindi niya ititira ito, kung kaya't walang matatagpuan sa mga piraso nito ng isang matalas na piraso na maaaring gamitin para kayurin ang apoy mula sa apuyan, o salukin ang tubig mula sa malaking imbakang ng tubig. **15** Dahil ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, Ang Banal ng Israel, "Sa panunumbalik at pagpapahinga kayo ay maliligtas; sa katahimikan at sa pagtitwala ang inyong magiging kalakasan. Pero hindi kayo pumapayag. **16** Sinabi ninyo, 'Hindi, dahil tatakas kami sakay ng mga kabayo,' kaya tatakas nga kayo; at, 'Sasakay kami sa matutulin na mga kabayo,' kaya ang mga hababol sa inyo ay magiging matulin. **17** Isang libo ang tatakas sa banta ng isa; sa banta ng lima tatakas kayo hanggang ang mga nalalabi sa inyo ay magiging tulad ng isang poste ng bandila sa tuktok ng isang bundok, o tulad ng isang bandila sa isang burol." **18** Gayunman naghihintay si Yahweh na magjing mapagbibigay-biyaya sa inyo. Kaya nga siya ay itataas, handa na bigyan kayo ng awa. Dahil si Yahweh ay isang Diyos ng katarungan; pinagpala ang lahat na naghihintay sa kanya. **19** Dahil isang pangkat ng mga tao ang maninirahan sa Sion, sa Jerusalem, at hindi na kayo iiyak. Tiyak na magbibigay-biyaya siya sa inyo sa tunog ng inyong pag-iyak. Kapag narinig niya ito, sasagot siya sa inyo. **20** Kahit na binibigyan kayo ni Yahweh ng tinapay ng kahirapan at tubig ng kalungkutan, kahit gayon, hindi na itatago ng inyong guro ang kanyang sarili, pero makikita ninyo ang inyong guro sa sarili ninyong mga mata. **21** Maririnig ng inyong mga tainga ang salita sa inyong likuran na nagsasabing, "Iti ang daan, lakanan ninyo ito," kapag lumiko kayo sa kanan o kapag lumiko kayo sa kaliwa. **22** Lalapastanganin ninyo ang inyong mga inukit na imahe na nababalutan ng pilak at ang inyong mga pigurang hinulma sa ginto. Itatapon ninyo ang mga iyon tulad ng isang pasador. Sasabihin ninyo sa kanila, "Umalis kayo dito." **23** Ibibigay niya ang ulan para sa inyong binhi kapag maghasikay sa lupa, at tinapay na masagana mula sa lupa. At magiging masagana ang mga pananim. Sa araw na iyon, ang inyong mga baka ay manginginain ng damo sa mga malawak na mga pastulan. **24** Ang mga baka at mga asno, na nag-aararo ng lupa, ay kakain ng tinimplahang pagkain na tinahip ng isang pala at isang pangkalaykay. **25** Sa bawat mataas na bundok at sa bawat mataas na burol, magkakaroon ng mga umaagos na batis at mga sapag na mga tubig, sa araw ng walang habas na pagpatay sa panahon na bumabagsak ang mga tore. **26** Ang liwanag ng buwan ay magiging tulad ng liwanag ng araw, at ang liwanag ng araw ay magiging pitong beses na mas maliwanag, tulad ng liwanag ng araw ng pitong araw. Bibigkisin ni Yahweh ang pagkabali ng kanyang bayan at pagagaltingin ang mga sugat ng kanyang panunugat sa kanila. **27** Masad ninyo, ang pangalan ni Yahweh ay dumaramat mula sa malayong lugar, lumiliyab sa kanyang galit at nasa makapal na usok. Ang kanyang labi ay puno ng matinding galit, at ang kanyang dila ay tulad ng isang lumalaman na apoy. **28** Ang kanyang hininga ay tulad ng isang umaapaw na malakas na agos na umaabot patas sa gitna ng leeg, para salain ang mga bansa ng salaan ng pagkawasak. Ang kanyang hininga ay isang kabisada sa mga panga ng mga tao para dulutin silang magpagala-gala. **29** Magkakaroon kayo ng awitin sa gabi kapag ipinagdiriwang ang isang banal na pista, at kagalakan ng puso, kapag ang isa ay pumunta dala ang isang plauta sa bundok ni Yahweh, sa Bato ng Israel. **30** Ipaparinig ni Yahweh ang karangyaan ng kanyang tinig at ipapakita ang galaw ng kanyang bisig nang may silakbo ng galit at mga liyab ng apoy, kasama ng bagyo na may malakas na hangin, ulan kasama ng unos, at mga yelo. **31** Dahil, sa tinig ni

Yahweh, mawawasak ang Asiria; sila ay hahampsin niya ng baston. **32** At bawat paghampsas ng inilaang pamalo na ipapatama ni Yahweh sa kanila ay sasamahan ng musika ng mga tamburin at mga alpa habang sila ay giningyera at nilalaban niya. **33** Dahil may isang lugar ng pagsusunigan ang matagal nang inihanda. Tunay nga, ito ay inihanda para sa hari, at ginawa ito ng Diyos na malaim at malawak. Handa na ang salansanan na may apoy at maraming kahoy. Sisindihan ito ng hininga ni Yahweh, na tulad ng isang batis ng aspure.

31 Nakakawa ang mga bumababa sa Ehipto para humingi ng tulong at umaasa sa mga kabayo, at magtitwala sa mga karwah (dahil sila ay marami) at sa mangangabayao (dahil sila ay hindi mabilang). Pero hindi nila isinasaalang-alang ang Banal ng Israel, ni hinahanap nila si Yahweh! **2** Gayunman siya ay marunong, at nagdadala siya ng sakuna at hindi niya binabawi ang kaniyang mga salita. At siya ay babuong laban sa masamang sambahanay at laban sa mga alipin na nakagawa ng kasalanang. **3** Ang Ehipto ay isang taو at hindi Diyos, ang kaniang mga kabayo ay laman at hindi espiritu. Kapag inurat ni Yahweh ang kaniyang kamay, parehas na matitisod ang tumulog, at mahulog ang tinulungan; parehas silang maglalaho. **4** Ito ang sinasabi sa akin ni Yahweh, "Tulad ng isang leon, kahit ang batang leon, na umaatunggal sa gutay-gutay na biktima nito, pagkatapos na ang isang pangkat ng mga pastol ay tinawag laban dito, pero hindi ito manginginig sa kanilang mga tinig, ni tatakas sa kanilang ingay; kaya si Yahweh ng mga hukbo ng mga anghel ay bababa para lumabas sa Bundok ng Sion, sa burol na iyon. **5** Tulad ng mga ibon na lumilipad, si Yahweh ng mga hukbo ng mga anghel ay pangangalagaan ang Jerusalem; mangangalaga at magliliigtas siya habang dumadaan dito at pinapanatili ito. **6** Bumalik kayo sa kaniya kayong malalim na tumalikod, bayan ng Israel. **7** Dahil sa araw na iyon aalisin ng bewat isa ang kaniyang mga diyus-diyo sang pilak at ang kaniyang mga diyus-diyo sang ginto na makasalanang ginawa ng inyong sariling mga kamay. **8** Babagsak ang Asiria sa pamamagitan ng espada, isang espada na hindi ginawa ng tao ang papatay sa kaniya. Makatatakasya mula sa espada, at ang kaniyang mga binata ay pipiliting gumawa nang mabibigat na trabaho. **9** Panghihinaan sila ng loob dahil sa takot, at ang kaniyang mga prinsipe ay matatakot sa pagtanaw nila ng bandilang pandigma ni Yahweh." - Ito ang pagpapahayag ni Yahweh, na ang apoy ay nasa Sion at ang pugon niya ay nasa Jerusalem.

32 Pagmasdan mo, isang hari ang maghahari sa katuwiran, at mga prinsipe ang mamumuno sa katarungan. **2** Bawat isa ay magiging tulad ng isang kanlungan sa hangin at isang kubilhan sa bagyo, tulad ng tubig sa batis sa isang tuyong lugar, tulad ng lilim ng isang malaking bato sa isang lupain ng kapaguran. **3** Pagkatapos ang mga mata ng nakakikita ay hindi labalo, at ang mga tainga ng mga nakarinig ay makakarinig ng mabuti. **4** Ang walang pag-iingat ay mag-iisip ng mabuti na may pagkaunawa, at ang nauautay a magksasalita ng malinaw at madali. **5** Hindi magtatagal ang hangal ay tatawaging marangal, ni ang mandaraya ay tatawaging may prinsipo. **6** Dahil nagsasalita ang hangal ng kahangalan, at ang kaniyang puso ay nagapaplano ng masama at hindi maka-diyos na gawain, at nagsasalita siya ng malis laban kay Yahweh. Ginugutom niya ang gutom, at inuuah niya ang mga uhaw. **7** Ang mga paraan ng mandaraya ay masama. Mag-iisip siya ng mga masamang balak nang may kasinungalingan para wasakin ang mahirap, kahit na sinasabi ng dukha kung ano ang tama. **8** Pero ang taong marangal ay gumagawa ng mga marangal na plano; at dahil sa kaniyang mga marangal na kilos siya ay mananatili. **9** Bumangon kayo, kayong mga babaeng kampante, at makining sa aking tinig; kayong mga anak na babae na walang inaalala, makining kayo sa akin. **10** Dahil pagkalipas ng isang taon ang iyong kumpiyansa ay masisira, kayong mga babae na walang inaalala, dahil ang aring ubas ay magkukulang, ang pagtitipon ay hindi darating. **11** Manginig kayo, kayong mga babaeng kampante; maging maligalig, kayong mga panatag; hubarin ninyo ang inyong magagandang kasuotan at ilantad ninyo ang inyong kahubaran; magsuot kayo ng sako sa inyong mga baywang. **12** Mananangis kayo para sa mga bukid na kaaya-aya, para sa mabungang puno ng mga ubas. **13** Ang lupain ng aking bayan ay labis na tutubuan ng mga tinik at mga dawag, kahit ang lahat na minsang may kagalakan ng mga bayah sa lungsod ng katuwaan. **14** Dahil ang palasyo ay iiwan, ang matataong

lungsod ay pababayaan; ang burol at ang bantayang tore ay magiging mga kwebla habang-buhay, isang kagalakan para sa mga ligaw na asno, isang pastulan ng mga kawan; **15** hanggang ibuhos sa atin ang Espíritu mula sa kaitaasan, at ang ilang ay magiging isang bukid na mabunga, at ang bukid na mabunga ay ituturing na isang gubat. **16** Pagkatapos ang katarungan ay maninirahan sa ilang; at ang katuwiran ay maninirahan sa mabungang bukid. **17** Ang gawa ng katuwiran ay magiging kapayapaan; at ang bunga ng katuwiran, katabimikan at pagtitipon maagpailaanman. **18** Ang bayan ko ay maninirahan sa isang mapayapang tirahan, sa mga ligtas na tahanan, at sa matahimik na mga lugar ng kapahingahan. **19** Pero kahit kung umulan ng mga yelo at ang gubat ay mawasak, at ang lungsod ay ganap na nalipol, **20** kayong naghahasisik sa tabi ng lahat ng mga batis ay magiging mapalad, kayong nagnapalabas ng inyong baka at asno para manginain.

33 Kayo ay kaawa-awa, kayong mga tagawasak na hindi pa nawawasak! Kaawa-awa kayong mga taksil na hindi pinagtaksil! Kapag itinigil ninyo ang pangawasak, kayo ay mawawasak. Kapag itinigil ninyo ang pagtakasil, silya ay magtataksil sa inyo. **2** Yahweh, magiging maawain ka sa amin; maghihintay kami para sa iyo; magiging aming bisig tuwing umaga, aming kaligtasan sa panahon ng kaguluan. **3** Sa lakas ng ingay tumatakas ang mga tao; kapag bumangon ka, ang mga bansa ay nagkakawatak-watak. **4** Ang iyong nasamsam ay tinitipon gaya ng mga balang na nagtitipon; gaya ng paglukso ng mga balang, ang mga tao ay lumulukso dito. **5** Si Yahweh ay itinaas. Siya ay naninirahan sa isang mataas na lugar. Pupunuin niya ang Sion ng katarungan at katuwiran. **6** Siya ay magiging katatagan sa mga panahon ninyo, kasaganaan ng kaligtasan, karunungan, at kaalaman; ang pagkatakot kay Yahweh ay kaniyang kayamanan. **7** Pagmasdan mo, umiyak ang kanilang mga sugo sa mga lansangan; kinatawang umaasa para sa kapayapaan ay nanangis nang may kalungkutan. **8** Ang mga malawak na daanan ay napababayaan; wala ng mga manlalakbay. Ang mga kasunduan ay nasira, ang mga saksi ay hinamakat, at ang mga lungsod ay hindi igininalang. **9** Ang lupain ay nagdadalamhati at natutuyot; ang Lebanon ay nalalanta at natutuyot; ang Sharon ay tulad ng isang patag na disyerto; at ang Bashan at Carmelo ay nagpapaggap ng kanilang mga dahon. **10** "Ngayon babangon ako," sabi ni Yahweh; "Ngayon maitataas ako; ngayon ayo at itataas. **11** Nagbuntis kayo ng ipa, at ipanganganak ninyo ay dayami; ang inyong hinininga ay isang apoy na tutupok sa inyo. **12** Ang bayan ay masusunog sa apog, gaya ng mga mayabong na halamang tnik na pinuputol at sinusunog. **13** Kayo na nasa malayo, pakigng ninyo kung ano ang aking nagawa; at, kayo na nasa malapit, kilalanin ninyo ang aking kakayahan." **14** Ang mga makasalanan sa Sion ay natatakot; panggingin ang lumukob sa mga hindi maka-Diyos. Sino sa atin ang kayang manirahan ng ilang araw sa lumalagablab na apoy? Sino sa atin ang kayang manirahan sa walang hanggang pagkakasuno? **15** Siya na lumalakad nang matuwid at nagsasalita nang matapat; siyang namumuhhi sa pakinabang sa pang-aapi, na tumatanggi para tumatanggap ng suhol, na hindi nagbabalak ng marahas na krimen, at hindi tumitingin sa masama. **16** Siya ay gagawa ng kaniyang tahanan sa kaitaasan; ang lugar ng kaniyang kuta ay magiging mga batong tanggulan; ang kaniyang pagkain at tubig ay magpapatuloy na dadaloy. **17** Makikita ng inyong mga mata ang hari sa kaniyang kagandahan; silya ay tatanaw ng isang malawak na lupain. **18** Magugunita ng inyong puso ang kilabot; nasaan ang eskriba, nasaan siya na nagtimbang ng pera? Nasaan siya na bumilang ng mga tore? **19** Hindi na ninyo makikita ang bayan na suwil, isang bayan na may isang kakaibang wika, na hindi ninyo mauunawaan. **20** Pagmasdan ang Sion, ang lungsod ng aming mga pista; makikita ng inyong mga mata ang Jerusalem bilang isang tahimik na matitiran, isang tolda na hindi maalis, na ang mga tulos ay hindi mahihila ni anuman sa mga tali nitong masisira. **21** Sa halip, ang kadakilaan ni Yahweh ay mapapasaatin, sa isang lugar na malawak na mga ilog at batis. Walang bapor na pandigma na may mga sagwan ang maglalakbay dito, at walang mga malalaking barko ang maglalayag dito. **22** Dahil si Yahweh ay ating hukom, si Yahweh ay ating tagapagbibigay ng batas, si Yahweh ay ating hari; illigitas niya tayo. **23** Ang inyong mga palubid at palayag ay maluwag; hindi nila mapipigilan ang poste ng bapor sa lugar; hindi nila mataladlad ang layag; kapag ang malaking samsam ay nahati, kahit ang pilay ay hihihilhan ang nasamsam. **24** Hindi sasabihin ng mga naninirahan, "Ako ay may sakit;" ang bayan na naninirahan doon ay patatawarin sa kanilang kasalanan.

34 Lumapit kayo, kayong mga bansa, at makinig; bigyang-pansin, kayong bayan! Ang lupa at lahat ng pumupuno rito ay dapat makinig, ang mundo, at lahat ng mga bagay na nanggagaling mula rito. **2** Dahil si Yahweh ay galit sa lahat ng mga bansa, at galit na galit laban sa lahat ng kanilang mga hukbo; silya ay lubos niyang winasak, ibinigay niya silya para katayin. **3** Ang mga pinatay nila ay maiiwang hindi nakalibing; ang masangang na amoy ng kanilang mga bangkay ay nasa lahat ng dako, at ang mga bundok ay mabababad ng kanilang dugo. **4** Lahat ng bituin sa kalawakan ay maglalaho, at ang kalawakan ay ibabalumbon gaya ng isang balumbon ng kasulatan; at lahat ng kanilang mga bituin ay maglalaho, gaya ng dahon na nalalagas mula sa patay na puno ng ubas, at gaya ng labis na hinog ng mga igos mula sa puno ng igos. **5** Sa oras na mabusog ang aking espada sa langit mula sa pag-inom; pagmasadan ninyo, bababa ito sa Edom, sa bayan na ibinukod ko para wasakin. **6** Ang espada ni Yahweh ay puno ng dugo at nababalutan ng taba, may tumutulong dugo ng mga batang tupa at mga kambing, nababalutan ng taba ang mga lamang-loob ng mga lalaking tupa. Dahil si Yahweh ay may isang handog sa Bosra at may isang malaking katayan sa lupain ng Edom. **7** Ang mababangis na baka ay kakatayin kasama nila, at ang mga batang toro na kasama ang mas nakatatanda. Ang kanilang lupain ay magiging lango sa dugo, at ang kanilang alikabok ay pinatabata ng katabaan. **8** Dahil ito ay magiging araw ng paghihiganti para kay Yahweh at taon kung saan maghihiganti siya laban sa kanila para sa kapakanan ng Sion. **9** Ang mga batis ng Edom ay mapapalitan ng alkiran, ang kaniyang alikabok ay asupre, at kaniyang lupain ay magiging sunog na alkiran. **10** Masusunog ito sa gabi at araw; ang usok nito ay tataas magpakaikanman; mula sa bawat salinlahi ito ay magiging isang tambakan ng basura; walang sinuman ang makararaan dito magpakaikanman pa man. **11** Pero ang mga mailap na ibon at hayop ay maninirahan doon; ang kuwago at ang uwak ay gagawa ng kanilang pugad dito. Luuhat niya sa ibabaw nito ang hangganan ng pagkawasak at ang panukat ng pagkasira. **12** Ang kaniyang mga mahariha ay mawawalan ng matatawag na kaharian, at ang lahat ng kaniyang mga prinsipe ay mababalewala. **13** Ang mga tnik ay lubos na lalaki sa kaniyang mga palasyo, kulitis at mga dawag sa kaniyang tanggulan. Magiging tahanan ito ng mga asong-gala, ang lugar para sa mga ostrich. **14** Ang mga mabangis na hayop at ang mga asong-gubat ay magtatago doon, at ang mabangis na mga kambing ay nagsisigaw sa isat-isá. Ang mga panggabing hayop ay mammalagi doon at maghahanap para sa kanila ng isang lugar na mapapahingahan. **15** Ang mga kuwago ay gagawa ng mga pugad, mangingitlog at pipisain ang kanilang mga itlog, pipisain at pangangalagaan ang kanilang inakay. Oo, magtitipon doon ang mga lawin, bawat isa ay may kapareha. **16** Maghanap kayo mula sa balumbon ng kasulatan niyahweh; wala isa man sa mga ito ang mawawala. Walang magkukulang ng kapareha; dahil inutos ito ng kaniyang bibig, at silya ay trinipon ng kaniyang espiritu. **17** Nagpalabutan siya para sa kanilang nasasakupan, at sinukat ito ng kaniyang kamay para sa kanila sa pamamagitan ng isang tali. Aangkinin nila ito magpakaikanman, mula sa bawat salinlahi sila ay maninirahan doon.

35 Ang ilang at ang Araba ay magagalak; at ang ilang ay magsasaya at mamumulaklak gaya ng rosas. **2** Ito ay mamumulaklak ng masagana at magsasaya na may kagalakan at awitan; ang kaluwalhatian ng Lebanon ay ibibigay dito, ang karangyan ng Carmelo at Sharon; makikita nila ang kaluwalhatian niyahweh, ang karangyan ng ating Diyos. **3** Palakasin ninyo ang mahihinang kamay, at patatagin ninyo ang mga tuhod na nangangatog. **4** Sabihin ninyo sa mga taong natatakot na puso, "Maging matapang kayo, huwag matakot! Pagmasdan ninyo, ang inyong Diyos ay darating na may paghihiganti, kasama ang paniniringil ng Diyos. Darating siya at illigitas kayo." **5** Pagkatapos ang mga mata ng bulag ay makakakita, at ang mga tainga ng bingi ay makakarinig. **6** Pagkatapos ang taong pilay at lulukso tulad ng isang usa, at ang piping dila ay aawit, dahil magkakatubig sa bukal mula sa Araba, at magkakabatis sa ilang. **7** Ang nasusunog na buhangin ay magiging isang lawa, at ang uhaw na lupa ay magiging mga bukal na tubig, sa tinitirahan ng mga asong-gubat, kung saan silya ay minsang humihiga, ay magiging damo na may mga tambo at mga talabih. **8** Isang malawak na daanan ang narooron at tinawag iyon na Ang Banal na Daan. Hindi makapaglalakbay dito ang marumi. Pero ito ay magiging sa kanya na maglalakad dito. Walang hangal ang

makapupunta dito. **9** Hindi magkakaroon ng leon at mabangis na hayop doon; hindi sila matatagpuan doon, pero ang tinubos ay lalakad doon. **10** Ang tinubos ni Yahweh ay babalik at darating na may pag-aawitan sa Sion, at magkakaroon ng walang hanggang kagalakan sa kanilang mga ulo; kasiyahan at kagalakan ang pupuno sa kanila; kalungkutan at pagbuntong-hininga ay mawawala.

36 Sa ika-labing-apat na taon ni Haring Hezekias, si Senaquerib, Hari ng Asiria, ay nilusob ang lahat ng pinagtibay na lungsod ng Juda at nabihag ang mga ito. **2** Pagkatapos ang Hari ng Asiria ay isinugo ang pangunahing pinuno mula sa Laquis sa Jerusalem kay Haring Hezekiaz kasama ng isang malaking hukbo. Lumapit siya sa daluyan ng tubig ng lawang nasa itaas, sa daang patungo sa bukid ng labahan, at nanatili dito. **3** Ang opisyales ng Israel na sumulubong sa labas ng lungsod para kausapin sila ay sina Eliakim anak ni Hilkias, ang administrador ng palasyo, Sebna ang kahilim ng hari, at Joa anak ni Asaf, na may-akda ng mga kapasyahan ng pamahalaan. **4** Sinabi ng pangunahing pinuno sa kanila, "Sabihin kay Hezekias na ang dakilang hari, ang hari ng Asiria, sinasabing, 'Ano ang pinagmumulan ng iyong lakas ng loob?' **5** Nagsasabi kayo ng walang kabuluhang mga salita, sinasabing mayroong pagpapayo at kaka'yahan para sa pakikidigma. Ngayon kanino kayo nagtitiwala? Sino ang nagbigay ng tapang sa inyo para labanan ako? **6** Tingnan ninyo, kaya ay nagtitiwala sa Ehipto, iyang buhong may lamat na ginagamit mong tungkod, pero kung madiin ito, babaon ito sa kanyang kamay at susugat ito. Iyon ay kung ano ang Faraon hari ng Ehipto sa sinumang magtitiwala sa kanya. **7** Pero kung sasabihin mo sa akin, "Kami ay nagtitiwala kay Yahweh aming Diyo," hindi ba siya ang isang ang mga bantayog at altar ay giniba ni Hezekias, at nagsabi kay Juda at sa Jerusalem, "Dapat kayong sumamba sa harap ng altar na ito sa Jerusalem?" **8** Kaya ngayon, gusto ko kayong bigyan ng magandang alok mula sa aking panginoon na hari ng Asiria. Bibigyan ko kayo ng dalawang libong kabayo, kung makakahanang kayo ng sasakay sa mga ito. **9** Paano kayo mananaig kahit sa isang kapitan ng pinakamahina ng mga alipin ng aking panginoon. Inilagay mo ang iyong pagtitiwala sa Ehipto para sa mga karwaheng pandigma at manggabayao! **10** Kaya ngayon, naglakbay ba ako dito nang wala si Yahweh para labanan at lipulin ang lupaing ito? Sinabi ni Yahweh sa akin, "Lusubin at wasakin ang lupaing ito!" **11** Pagkatapos sinabi ni Eliakim anak ni Hilkias, at Sebna, at Joa sa pangunahing pinuno, "Maari bang kausapin ang iyong mga lingkod sa wikang Araminia, ang Aramaic, dahil naiintindihan namin ito. Huwag ninyo kaming kausapin sa wika ng Juda na narinig ng mga tao na nasa itaas ng pader. **12** Pero sinabi ng pinunong kumander, "Ipinadala ba ako ng aking panginoon sa iyonng panginoon at sa inyo para sabihin ang mga salitang ito? Hindi ba ipinadala niya ako para sa mga naukaupo sa pader, silang mga kakain ng kanilang sariling dumi at iirom ng kanilang sariling ihi kasama ninyo?" **13** pagkatapos tumayo ang pangunahing pinuno at sumigaw ng malakas sa wika ng mga Judio, sinasabing, "Pakinggan ang mga salita ng dakilang hari, ang hari ng Asiria. **14** Sinasabi ng hari, "Huwag hayaang linlangin kayo ni Hezekias, dahil hindi niya kayo kayang sagipin. **15** Huwag ninyong hayaan pagtiwalain kayo ni Hezekias kay Yahweh, sinasabing, "Totoong illigtas tayo ni Yahweh; hindi niya ibibigay ang lungsod na ito sa hari ng Asiria!" **16** Huwag kayong makining kay Hezekias, dahil ito ang sinasabi ng hari ng Asiria: Makipagsusundo kayo at lumapit sa akin. Pagkatapos ang lahat ay makakain mula sa kanyang sariling ubasan at mula sa kaniyang sariling puno ng igos, at uminom mula sa tubig ng kanyang sariling balon. **17** Gagawin mo ito hanggang ako ay dumating at aalisin ka sa iyonng sariling lupaing, lupaing ng butil at bagong alak, lupaing ng tinapay at mga ubasan." **18** Huwag ninyong hayaan na iligaw kayo ni Hezekias, sinasabing, 'sasagipin tayo ni Yahweh'. Mayroon bang mga diyo ng mga tao ang sasagip sa kanila mula sa kapangyarihan ng hari ng Asiria? **19** Nasaan ang mga diyo ng Hamat at Arpad? Nasaan ang mga diyo ng Sefarvaim? Sinagip ba nila ang Samaria mula sa aking kapangyarihan? **20** Sa lahat ng mga diyo ng mga lupaing ito, mayroon bang sinumang diyo na sumagip ng kanyang lupaing mula sa aking kapangyarihan, na parang maililiigtas ni Yahweh ang Jerusalem mula sa aking kapangyarihan?" **21** Pero namatiilng tahimik ang mga tao at hindi sumagot, dahil ang kautusin ng hari ay, "Huwag ninyo siyang sasagutin." **22** Kaya si Eliakim anak ni Hilkias, na namumuno sa sambahan, Sebna ang escriba, at Joa anak ni

Asaf, ang tagapagtala, ay nagtungo kay Hezekias nang punit ang kanilang damit, at iniulat sa kanya ang mga sinabi ng pinunong kumander.

37 Ito ang nangyari nang narinig ni Haring Hezekias ang kanilang ulat, pinunti niya ang kanyang kasuotan, sinuotan ang sarili ng sako, at nagtungo sa tahanan ni Yahweh. **2** Ipinadala niya ni Eliakim, na namumuno sa sambahan, at Sebna ang escriba, at ang mga natatandaan ng mga pari, lahat nakasuot ng sakong tela, kay Isaias anak ni Amos, ang propeta. **3** Sinabi nila sa kanya, "Sinasabi ni Hezekias, 'Ang araw na ito ay araw ng paghihirap, pagasawayat at kahihyan, tulad kapag ang isang sanggol ay handa ng isilang, pero ang ina ay walang kalakasang ilugal ang kanyang sanggol.' **4** Maaaring marinig ni Yahweh inyong Diyo ang mga salita ng pangunahing pinuno, na siyang ipinadala ng hari ng Asiria kanyang panginoon para hamunin ang buhay na Diyo, at sasawayin ang mga salitang narinig ni Yahweh inyong Diyo. Itaas ninyo ngayon ang inyong panalangin para sa mga nalalabi na naroroon pa.'" **5** Kaya ang mga lingkod ni Haring Hezekias ay nagtungo kay Isaias **6** at sinabi sa kanila ni Isaias, "Sabihin ninyo sa inyong panginoon: sinabi ni Yahweh, 'Huwag kayong matakot sa mga salitang inyong narinig, na kung saan hinamak ako ng mga lingkod ng hari ng Asiria. **7** Pagmasdan ninyo, maglagay ako ng isang espiritu sa kanya, at makakarinig siya ng isang ulat at magbabalik sa kanyang sariling lupaing. Dudulutan kong siyang mahulog sa espada sa kanyang sariling lupaing.'" **8** Pagkatapos ang pinunong kumander ay nagbalik at inabot ang Hari ng Asiria ng nakikipagdigma kay Libna, dahil narinig niya na ang hari ay umalis mula sa Laquis. **9** Pagkatapos narinig ni Senaquerib na si Tirhaka hari ng Etiopia at Ehipto ay naghahanda para lumaban sa kanya, kaya muli siyang nagpadalha ng tagapagbalita kay Hezekias kasama ng isang mensahe: **10** "Sabihin kay Hezekias, hari ng Juda, "Huwag hayaang linlalingin kaya ng inyong Diyo na inyong pinagtitiwalaan, nagsasabing, 'Hindi ibibigay sa kamay ng hari ng Asiria ang Jerusalem.'" **11** Masdas ninyo, narinig ninyo kung ano ang ginawa ng mga hari ng Asiria sa lahat ng lupaing na ganap nang winasak. Kaya maililigtas ba kaya? **12** Nailigtas ba sila ng mga diyo ng mga bansa, mga bansang winasak ng aking mga ama: ang Gozan, Haran, Resef, at mamayagan ng Eden sa Telasar? **13** Nasaan ang hari ng Hamat, hari ng Arpad, hari ng mga lunsod ng Sefarvaim, ng Hena at Iva?" **14** Tinanggap ni Hezekias ang liham na ito mula sa mensahero at binasa ito. Pagkatapos umakyat siya sa bahay ni Yahweh at inilatag ito sa kanyang harapan. **15** Nanalangin si Hezekias kay Yahweh: **16** Yahweh ng mga hukbo, Diyo ng Israel, ikaw na nakaupo sa ibabaw ng kerubin, ikaw ang tangging Diyo sa lahat ng kaharian ng mundo. Ikaw na gumawa ng mga langit at lupa. **17** Ibalang mo ang inyong tainga, Yahweh, at makining. Imulat mo ang inyong mga mata, Yahweh, at tingnan mo, at dingin mo ang mga salita ni Senaquerib, na kanyang ipinadala para alipustahan ang Diyo na buhay. **18** Totoo ito, Yahweh, winasak ng mga hari ng Asiria lahat ng mga bantsa at kanilang mga lupaing. **19** Inilagay nila sa apoy ang kanilang mga diyo, dahil sila ay hindi mga diyo pero gawa ng kamay ng mga tao, kahoy lamang at bato. Kaya winasak sila ng mga taga-Asiria. **20** Pero ngayon, Yahweh aming Diyo, iligtas mo kami mula sa kanyang kapangyarihan, para malaman ng lahat ng kaharian sa mundo na ikaw Yahweh ang nag-iisa." **21** Pagkatapos magpadala ni Isaias anak ni Amos ng mensahe kay Hezekias, nagsasabing, "Yahweh, ang Diyo ng Israel ay sinasabing, 'Dahil ikaw ay nanalangin sa akin tungkol kay Senaquerib hari ng Asiria, **22** ito ang salitang sinalita ni Yahweh tungkol sa kanya: "Ang birheng anak ng Sion ay kinumumuhian ka at tinatawanan ka para kutyain; ang mga anak na babae ng Jerusalem ay iniieling ang kanilanh ulo para sa iyo. **23** Sino ang iyong nilapastangan at hinamak? at laban kanino mo itinaas ang iyong tinig at agmatataas sa iyong mga tinggin? Laban sa Ang Banal ng Israel. **24** Sa iyong mga lingkod nilapastangan mo ang Panginoon at nagsabing, 'Sa dami ng aking mga karwaheng pandigma umagat ako ng kasingtaas ng mga bundok, sa pinakamatataas na sukat mula sa lupa ng Lebanon. Puputulin ko ang kanyang mataas na mga punong cedar at piling puno ng pir doon, at papasukin ko ang dulo ng kanilang mataatas ng mga lugar, sa kanilang mayaramg gabut. **25** Nakapaghukay ako ng mga balon at uminom ng kanilang tubig; tinuyo ko ang mga ilog ng Ehipto sa ilalim ng aking mga paa.' **26** Hindi mo ba narinig kung paano ko binalak ito noon pa man at gawin ito sinuaunang panahon? Ngayon, gagawin ko na itog mangyari. Ikaw ay naririto para gawing tumpok ng batong durog ang mga hindi matinag na

mga lunsod. **27** Ang mga naninirahan dito, na walang kalakasan, ay litong-lito at hiyang-hiya. Sila ay mga pananim sa bukid, damong luntian, ang damo sa ibabaw ng bubong o sa bukid, sa harap ng hanging silangan. **28** Pero alam ko ang iyong pag-upo, ang iyong paglabas, ang iyong pagpasok, at iyong labis na galit sa akin. **29** Dahil sa labis mong galit sa akin, at dahil sa iyong pagmamataas ay nakaabot sa akin mga tainga, ilalagay ko ang aking kawit sa iyong ilong, at aking lubid sa iyong bibig; ibabalik kita sa pinanggalingan mo." **30** Ito ang magiging palatandaan sa iyo: Sa taong ito kakain ka ng ligaw na halaman, at sa ikalawang taon kung ano ang bunga nito. Pero sa ikatlong taon kailangan mong magtaniam at mag-anii, magtaniam ng ubasan at kainin ang kanilang bunga. **31** Ang nalalabing lahi ni Juda ay muling mag-uugat at mamumunga. **32** Kaya may nalalabi mula sa Jerusalem ang lalabas; may mga nakaligtas mula sa Bundok ng Sion ang darating.' Ang kasigasigan ni Yahweh ng mga hukbo ang gagawa nito." **33** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh sa hari ng Asiria: "Hindi siya makarating sa lungsod na ito, ni papana ng palaso dito. Ni makakalapit ito ng may panangga o gumawa ng taguan laban dito. **34** Ang daang pinanggalingan niya ay ang daan din na kanyang pag-aalsan; hindi siya makakaspok sa lungsod na ito. Ito ang kapahayagan ni Yahweh. **35** Dahil ipagtatanggol ko ang lungsod na ito at sasagipin ito, sa aking kapakanan at sa kapakanan ni David aking lingkod." **36** Pagkatapos ay dumating ang angel ni Yahweh at lumusob sa kampo ng Asiria, pinatay ang 185, 000 na sundalo. Nang maagang gumising ang mga kawal, nagkalat ang patay kahit saan. **37** Kaya si Senaquerib hari ng Asiria ay umwi at nanatili sa Nineveh. **38** Kalaunan, habang siya ay nagsupuri sa tahanan ng kanyang diyos na si Nisroc, pinatay siya ng kanyang mga anak na si Adramelec at Sarezer gamit ang espada. Pagkatapos sila ay nagtago sa lupain ng Ararat. Tapos ang kanyang anak si Esarhadon ang naghari kapalit nya.

38 Nang mga araw na iyon, malubhang nagkasakit si Hezekias. Kaya dinalaw siya ni Isaías anak ni Amos, ang propeta, at sinabi sa kaniya, "pinasasabi ni Yahweh, 'Ilagay mo sa ayos ang iyong sambahan; dahil mamamtay ka na at hindi na mabuhuhay.'" **2** Pagkatapos humarap sa pader si Hezekias at nanalangin kay Yahweh. **3** Kanyang sinabi, "Pakisusap, Yahweh, alalahin ang kanya paanong matapat akong namuhay ng buong puso sa iyong harapan at ginawa ko kung ano ang mabuti sa iyong paninig." At tumangis si Hezekias. **4** Pagkatapos dumating ang salita ni Yahweh kay Isaías, sinasabing, **5** Magtungko ka at sabihin kay Hezekias, ang lider ng aking bayan, 'Ito ang sinabi ni Yahweh, ang Diyos ni David inyong ninuno, nagsasabing: narinig ko ang iyong panalangin, at nakita ko ang iyong mga luha. Tingnan mo, labinlimang taon ang idadagdag ko sa iyong buhay. **6** At illigtas kita at ang lunsod na ito sa kapangyarihan ng hari ng Asiria, at ipagtatanggol ko ang lunsod na ito. **7** At ito ang magiging palatandaan sa iyo mula sa akin, Yahweh, na aking gagawin ang sinabi ko: **8** Masdan, paaatrasin ko ng sampung hakbang ang anino ni Ahaz sa hagdan." Kaya umatras ng sampung hakbang ang anino sa hagdan na kung saan ito ay nagauna. **9** Ito ang nakasulat na panalangin ni Hezekias hari ng Juda, noong siya ay nagkasakit at gumingal: **10** sinabi ko na sa kalahati ng aking buhay na mapupunta ako sa tarangkahang sheol; mananatili ako doon sa nalalabing mga taon ko. (**Sheol h7585**) **11** Sinabi kong hindi ko na makikita pa si Yahweh, nasa lupain ng mga buhay si Yahweh; hindi ko na makikita pa ang sangkatauhan o ang mga naninirahan sa mundo. **12** Inalis at tinangay ang aking buhay mula sa akin tulad ng isang tolda ng pastol; binalumbon ko ang aking buhay tulad ng isang manghabibi; tinatabas mo ako mula sa habibian; araw at sa gabi, winawakasan mo ang aking buhay. **13** Lumuluhok ang hanggang umaga; tulad ng isang leon na binabali lahat ng aking mga buto; sa araw at sa gabi winawakasan mo ang buhay ko. **14** Tulad ng isang layang-layang ako ay sumisiyap; tulad ng isang kalapati ako ay humuhuni; aking mata ay napagod sa kakatingala. Panginoon, inapi ako: tulungan mo ako. **15** Ano ang dapat kong sabihin? Parehong siyang nagaahay sa akin at tinupad ito; dahan-dahan kong lalakarin ang lahat ng aking taon dahil binabalot mo ako ng kalungkutan. **16** Panginoon, ang mga pagdurusang mula sa iyo ay mabuti sa akin; nawa ay ibilis mo sa akin ang aking buhay; naibalik mo ang aking buhay at kalusugan. **17** Ito ay sa kabutihan ko na naranasan ko ang ganoong kalungkutan. Niliigtas mo ako sa hukay ng pagkawasaki; dahil tinapon mo lahat ng aking kasalan sa iyong likuran. **18** Dahil hindi nagpapasalamat sa iyo ang sheol; hindi ka pinupuri ng kamatayan; silang nananaog sa hukay ay hindi umaasa sa

iyong pagkamapagkakatiwalaan. (**Sheol h7585**) **19** Ang taong nabubuhay, ang taong nabubuhay, siya ay ang isang magbibigay pasasalamat sa iyo, tulad ng ginagawa ko sa araw na ito; ipinaalam ng isang ama sa mga anak ang iyong pagkamapagkakatiwalaan. **20** Malapit na akong iligtas ni Yahweh, at magdiriwang kami na may kantahan sa araw ng ating mga buhay sa bahay ni Yahweh."**21** Ngayon sinabi ni Isaías, "Hayaan silang pumitas ng isang bungkos na igos at itapal sa iyong pigsa, at ikaw ay gagaling. **22** Sinabi din ni Hezekias, "Ano ang magiging tanda na ako ay aakyat sa tahanan ng Diyos?"

39 Sa mga oras na iyon si Merodac Baladan anak ni Baladan, hari ng Babylonia, ay naggpadala ng mga liham at regalo kay Hezekias; dahil narinig niya na nagkasakit si Hezekias at gumaling. **2** Si Hezekias ay nagalak sa mga bagay na ito; ipinakita niya sa mensahero ang kanyang imbakang ng mga mahahalagang bagay - ang pilak, ang ginto, ang pabango at mamahaling langis. ang imbakang ng kanyang mga sandata, at lahat ng matatagpuan sa kaniyang mga imbakang. Wala siyang hindi ipinakita sa kanila, sa kaniyang tahanan, ni sa kaniyang kaharian. **3** Pagkatapos lumapit si Isaías ang propeta kay Haring Hezekias at tinanong siya, "Ano ang sinabi sa iyo ng mga taong ito? Saan sila nagmul?" Sumagot si Hezekias, "Naparito sila sa akin mula sa malayong bansa ng Babilonia." **4** Tinanong ni Isaías, "Ano ang nakita nila sa tahanan mo?" Sagot ni Hezekias, "Nakita nilang ang lahat sa tahanan ko. Walang mahalagang bagay ang hindi ko ipinakita sa kanila." **5** Pagkatapos sinabi ni Isaías kay Hezekias, "Makinig ka sa salita ni Yahweh ng mga hukbo: **6** 'Masdan mo, darating ang araw na ang lahat sa iyong kaharian, mga bagay na itinabing ng iyong ninuno hanggang sa mga panahong ito, ay dadalhin sa Babilonia. Walang matitira, sabi ni Yahweh. **7** At ang mga lalaking nagmula sa iyo, na ikaw mismo ang ama - sila ay kukunin palayo, at sila ay magiging mga eunuko sa palasyo ng hari ng Babilonia.'" **8** Pagkatapos sinabi ni Hezekias kay Isaías, "Ang sinabi ni Yahweh na iyong binanggit ay mabuti." Dahil kanyang inakala, "Magkakaron ng kapayapaan at tatataang aking mga araw."

40 "Aliwin, aliwin mo ang aking bayan," sabi ng inyong Diyos. **2** "Kausapin mo nang may pagmamahal ang Jerusalem; at ihayag sa kaniya na ang kaniyang pakikipagdigmaan ay tapos na, pinatawid na ang kaniyang mabitig na pagkakasala, na doble ang kaniyang natanggap na mula sa kamay ni Yahweh dahil sa lahat ng kaniyang mga kasalanan." **3** May isang tinig na sumisigaw, "ihanda ang daan ni Yahweh sa ilang; sa Araba, lumikha ng tuwid na daanan para sa ating Diyos." **4** Ang bawat lambak at itataas, at bawat bundok at burol ay papatagin; at ang bakubakong lupa ay gagawing patag, at papantayin ang mabatong mga lugor; **5** at ang kaluwalhatian ni Yahweh ay maihahayag, at magkakasama itong makikita ng lahat; dahil ang bibig ni Yahweh ang nagsabi nito. **6** Sinabi ng tinig, "umiyak". Sumagot ang isa "Ano ang dapat kong iityak?" "Ang lahat ng laman ay damo, at lahat ng kanilang katapatan sa tipan ay tulad ng bulaklak sa bukid. **7** Ang damo ay natutuyot at ang bulaklak ay nalalanta kapag ang hinininga ni Yahweh ay umihiptito; totoo ang sangkatauhan ay damo. **8** Ang damo ay natutuyot, ang bulaklak ay nalalanta, ngunit ang salita ng Diyos ay mananatili magpakailanman." **9** Umakyat ka sa mataas na bundok Sion, tagapagdala ng mabuting balita; buong lakas mong itaas ang iyong tinig, ipahayag mo sa Jerusalem ang mga mabuting balita. Sumigaw ka nang malakas; huweg kang matakot. Sasabihin mo sa mga lungsod ng Juda, "Narito ang inyong Diyos!" **10** Masdan niyo, ang Panginoon na si Yahweh ay dumadating bilang matagumpay na mandirigma, at ang kaniyang malakas na bisig ang namumuno para sa kaniya. Tingnan mo, ang kaniyang gantimpala ay nasa kaniya, at ang kaniyang gantimpala ay nauuna sa kaniya. **11** Papakainin niya ang kaniyang kawan tulad ng isang pastol, titipunin niya ang mga tupa sa kaniyang bisig, at dadalhin sila ng malapit sa kaniyang puso, at dahan-dahan pangungunahan ang mga babaing tupa na inaalagaan ang kanilang anak. **12** Sino ang sumukat ng katubigan sa guwang ng kaniyang palad, sinukat ang lapad ng himpapawid, hinawakan ng alikabok ng mundo sa isang sisidlan, timbangin ang mga kabundukan o ang mga burol sa timbangan? **13** Sino ang nakakaunawa ng isipan ni Yahweh, o nagturo sa kaniya bilang kaniyang tagapayo? **14** Mula kanino siya kailanman nakatanggap ng tagubilin? Sino ang nagturo sa kaniya ng tamang paraan para gawin ang mga bagay, at nagturo sa kaniya ng kaalaman, o nagpaka sa kaniya ng daan sa kaunawaan? **15**

Masdan, ang mga bansa ay tulad ng isang patak sa isang sisidlan, at itinuturing na tulad ng alikabok sa timbang; tingnan, kaniyang tinimbang ang maliliit na mga isla na gaya ng isang puwing. **16** Ang Lebanon ay hindi sapat na panggatong, ni ang mga mababangis na hayop ay sapat para sa isang susunuging handog. **17** Ang lahat ng mga bansa ay hindi sapat sa harap niya; ito ay itinuturing niyang walang halaga. **18** Kanino mo ihahambing ang Diyos? Sa anong diyus-diyusan mo siya itutulad? **19** Isang diyus-diyusan! Isang mahusay na manggagawa ay hinubog ito; ang panday-ginto ay pinapatungulan ito ng ginto at dinikinitan ito ng pilak na kuwintas. **20** Sa paggawa ng alay ang isa ay mamimili ng kahoy na hindi mabubulok; siya ay naghahanap ng dalubhasang sanay sa paggawa ng diyus-diyusan na hindi babagsak. **21** Hindi niyo ba nalaman? Hindi niyo ba narinig? Hindi ba nasabi sa inyo ito mula simula? Hindi niyo ba nauunawaan mula sa mga pundasyon ng mundo? **22** Siya ang naukupo sa itaas ng kapatawan ng lupa; at ang mga nanirihaya'y tulad ng tipaklong sa harap niya. Kaniyang nilatag ang kalangitan tulad ng isang kurtina at inuuun ito tulad ng isang tolda para matirhan. **23** Binabawasan niya ang mga pinuno at ginagawang walang halaga ang mga pinuno sa mundo. **24** Tingnan, sila ay bahagyang nakatanim; tingnan, sila ay bahagyang inani; tingnan, sila ay bahagyang nagkaugat sa mundo, bago niya sila hiyan, at sila ay nalalanta, at ang hanjin ay hihipiran sila tulad ng dayami. **25** "Kung ganoon, kanino niyo ako ihahambing, sino ang katulad ko?" sinabi ng Banal. **26** Tumingala ka sa himpapawid! Sino ang lumikha ng lahat ng mga bituin? Pinangungunaan niya ang kanilang mga pagkakaayos at tinatawag silang lahat sa pangalan. Sa kadakilaan ng kaniyang lakas at sa kalakasan ng kaniyang kapayangan, walang isang mawawala. **27** Bakit mo sinasabi, Jacob at pinapahayag, Israel, "ang aking paraan ay nakatago mula kay Yahweh, at ang aking Diyos ay hindi nababahala tungkol sa aking pagtatanggol? **28** Hindi mo ba alam? Hindi mo ba narinig? Ang walang hanggang Diyos, si Yahweh, ang Manlilikha ng mga dulo ng mundo, ay hindi napapagod o nanghihina; walang hangganang kaniyang kaunawaan. **29** Naghibigay siya ng kalakasan sa mga pagod; sa mga mahihina naghibigay siya ng bagong lakas. **30** Kahit ang mga kabataan ay napapagod at nanghihina, at ang kabataang lalaki ay nadadapa at nahuholog: **31** pero silang naghahintay kay Yahweh ay panumabalikin ang kanilang kalakasan; pumailanglang sila ng may pakpak tulad ng mga agila; sila ay tatakbo at hindi manghihina; sila ay maglalakad at hindi mahihimatay.

41 Sa aking harapan ay makining kayo nang tahimik, kayong mga nakatira sa baybayin; hayaan niyong bumalik ang lakas ng mga bansa; hayaan silang lumpit at magsalita; hayaan tayong magkasaamang lumpit para pag-usapan ang hindi pagkakaunawaan. **2** Sinong nagbuoy ng isang ito sa silangan? Sino ang tumatawag sa kaniya sa mabuting kaayusan sa kaniyang paglililingkod? Siya ang nagbibigay ng mga bansa sa kaniya at ginawa siyang may kakayahan na pasukuin ang mga hari; sila ay ginawang tulad ng alikabok sa kaniyang espada, parang hinipang pinaggapanan gamit ang palaso. **3** Hinabol niya sila at ligtas na nakalagpas, sa isang matulung paglalakbay na ang doon na ang kaniyang paa ay madaling matapakan. **4** Sino ang nakawaga at nagtupad ng mga gawang ito? Sino ang nagpatawag ng mga hererasyon mula sa simula? Ako, si Yahweh, ang una, at kasama ang mga nahuli, ako ay siya. **5** Nakita ng mga maliit na polo at sila'y natakor; ang mga dulo ng mundo ay narayan; sila ay dumating. **6** Ang lahat ay tumulong sa kaniyang kapit-bahay, at ang bawat isa ay nagsabi sa isa't isa, 'lakasan mo ang loob mo'. **7** Kaya sinikap ng karpintero ang pagpapanday ng ginto, at ang siyagan ngagtatrabaho gamit ang martyilo ay hinikayat ang siyagan ngagtatrabaho gamit ang maso, na sinasabi ng nanghihina, 'ito ay maganda' Ito ay kanilang ikinabit gamit ang mga pako para hindi ito bumaliktao. **8** Pero kayo, Israel, na aking lingkod, Jacob na siyang aking pinili, ang anak ni Abraham na aking kaibigan, **9** ikaw na ibabalok ko mula sa dulo ng mundo, at siyagan tinawag ko mula sa malalayong mga lugar, at sa aking sinabihan, "Ikaw ang aking lingkod," pinili kita at hindi tinanggihan. **10** Huwag kang matakot, sapagkat ako ay kasama mo. Huwag kang mabalisa, sapagkat ako ang iyong Diyos. Pagtitibayin kita, at tutulungan kita, at aalalayan kita sa pamamagitan ng aking kanang kamay ng aking marapat na tagumpay. **11** Tingnan mo, sila ay mahihiya at manliliit, lahat nang naggalit sa iyo; sila ay paparanaw at maglalaho, silang kumakalaban sa iyo. **12** Hahanapin mo at hindi matatagpuan silang mga nakipaglaban sa iyo; silang nakipagdigma laban sa iyo ay papapanaw,

ganap nang mawawala. **13** Sapagkat ako, si Yahweh na iyong Diyos, ay hahawakan ang iyong kanang kamay, sasabihin sa iyo, 'Huwag kang matakot; tutulungan kita.' **14** Huwag matakot, Jacob ikaw na uod, at kaying mga Israelita; tutulungan ko kayo" — ito ang pahayag ni Yahweh, ang iyong tagapaglitig, ang Banal ng Israel. **15** Tingnan, ginagawa ko kayong katulad ng isang matalas na karetang panggilik; bago at dalawang talim; inyong gigiiikin ang mga kabundukan at pudurungan sila; ang mga burol ay gagawin mong tulad ng ipa. **16** Tatahikan mo at tatanggayin sila ng hanjin; ikakalat sila ng hanjin. Ikaw ay magagalak kay Yahweh, ikaw ay magagalak sa Banal ng Israel. **17** Naghahanap ng tubig ang mga api at nangangailangan, pero doon ay wala, at ang kanilang mga dila ay tigang sa uhaw; Ako, si Yahweh, ang tutugon sa kanilang panalangin; Ako, ang Diyos ng Israel, ay hindi sila pababayan. **18** Gagawa ako ng batis na aagos sa mga hilig ng lupa, at mga bukal sa kalagitnaan ng mga lambak; ang diserto ay gagawin kong lawa ng tubig, at ang tuyong lupain sa bukal ng batis. **19** Sa ilang, ang sedro, ang akasya, at ang mertel, at ang puno ng oliba ay lalago; ako ang magsasansi para lumago sa diserto ang puno ng igos, puno ng pino, at ng saypres. **20** Gagawin ko ito para makita ng mga tao, kilarinan at maunawaan ng lahat, na ang kamay ni Yahweh ang gumawa nito, na ang Banal ng Israel ang lumikha nito. **21** "Ihain mo ang iyong kaso", sabi ni Yahweh, "sasabihin mo ang iyong pinakamagagaling na katuwiran para sa iyong mga diyus-diyusan", sabi ng Hari ni Jacob. **22** Hayaan mong dalhin nila sa atin ang kanilang sariling mga argumento, hayaan mo silang lumapit sa atin at ipahayag sa atin ang mangyayari, para malaman nating mabuti ang mga bagay na ito. Hayaan mong sabihin nila sa atin ang mga bagay na noon'y ipinahayag na mangyayari, para ang mga ito ay mapag-isipan namin at para malaman kung paano ito natupad. **23** Magsabi kayo ng mga bagay tungkol sa hinaharap, para malaman natin kung kaya ay mga diyos; gumawa kayo ng mabuti o masama, para kami ay matakot at mapabilis. **24** Tingnan mo, ang iyong diyus-diyusan ay walang kwenta, at ang inyong mga gawa ay walang kabuluhuan, sinumang pumili sa inyo ay kasuklam-suklam. **25** Ako ay may isang itinalaga mula sa hilaga, at siya ay dumating na; mula sa pagsikat ng araw tinawag ko siyang tumatawag sa aking pangalan, at kaniyang yuyurakan ang mga pinuno gaya ng putik, gaya ng manggagawa ng palayok na nakatungtong sa luad. **26** Sino ang naghahayag nitó mula nung umpsisa, para maaari nating malaman? At bago ang panahon maaari nating sabihin, "Siya ay tama?" Tunay nga na wala nag-utos nito, oo, walang nakarino na nagsabi ka ng kahit ano. **27** Una kong sinabi kay Sion, "masdan ninyo, nandito na sila," ngapadala ako ng tagapagbalita sa Jerusalem. **28** Walang sinuman ang nandoon nang ako ay tumingin, walang niisa sakanila ang makapagbibigay ng mabuting payo, sino, kapag ako ay nagtanong, ang makakasagot. **29** Masdan na, lahat sila ay walang kabuluhuan, at ang kanilang mga gawa ay walang kahulugan; ang kanilang mga diyus-diyusan ay hingan at walang alam.

42 Masdan, aking lingkod, na aking itinataas; ang aking pinili, sa kanya ako ay nagagalak. Ang aking Espiritu ay nasa kanya; siya ang magdudulog ng katarungan sa mga bansa. **2** Hindi siya iiyak o hihiyaw o mgataatas ng bosses sa lansangan. **3** Ang napitpit na tambo ay hindi niya mababali, at hindi niya maaapula ang mahinang apoy ng mitsa: siya ay matapat na magsasagawa ng katarungan. **4** Siya ay hindi manglulupaypay o mapanghihinaan ng loob hanggang matatag niya ang katarungan sa mundo; at ang mga nakatira sa babayin ay maghahintay sa kaniyang batas. **5** Ito ang sinabi ni Yahweh ating Diyos, na siyang lumikha ng kalangitan at naglatag sa kanila; siyang naglatag ng mundo at binigyang buhay ito; siyang nagbibigay ng hininga sa mga tao doon, at buhay sa mga namumuhay doon: **6** "Ako, si Yahweh, ang tumawag sa iyo sa katuwiran at hahawak sa iyong kamay, lingatan kita at itatakda kita bilang tipan para sa mga tao, bilang isang liwanag para sa mga dayuhan, **7** para buksan ang mga mata ng bulag, para palayain ang mga bilanggo mula sa pitian, at mula sa tahanan ng pagkakulong silang mga nakaupo sa kadiliman. **8** Ako si Yahweh, iyon ang aking pangalan; at ang aking kaluwalhatian ay hindi ko ibabahagi sa iba ni ang aking papuri sa mga inukit na mga diyus-diyusan. **9** Tingnan mo, ang mga nakaraang mga bagay ay nangyari na, ngayon ay ipapahayag ko ang mga bagong kaganapan. Bago sila magsimulang mangyari sasabihin ko sa iyo ang tungkol sa kanila." **10** Umawit kay Yahweh ng bagong awitin, at ang kaniyang kapurilan mula sa dulo ng mundo; ikaw na bumaba sa dagat, at ang lahat ng nakapaloob dito,

ang mga baybayin at silang naninirahan doon. **11** Hayaan ang disyerto at ang mga lungsod na tumawag, ang mga nayon kung saan na namumuhay ang Cedar, sumigaw ng may kagalakan! Hayaang umawit ang mga nakatira sa Sela; hayaan silang sumigaw mula sa tuktok ng mga bundok. **12** Hayaan silang magbigay kaluwalhatian kay Yahweh at magpahayag ng kaniyang papuri sa mga baybayin. **13** Si Yahweh ay labas bilang isang mandirigma; siya ay magpapataloy bilang isang lakalang pangdigmaan. Kaniyang ipupukaw ang kasigasigan. Siya ay sisigaw, oo, siya ay hihiyaw ng kaniyang hiyaw na pandigmaan; ipapakita niya sa kaniyang mga kaaway ang kaniyang kapangyarihan. **14** Nanahimik ako ng mahabang panahon; ako ay hindi kumibo at nagpigmil sa sarili; ngayon iiyak ako gaya ng isang babaeng nanganganak; ako ay maghababol ng hiniring at hihingalin. **15** Aking wawasanin ang mga bundok at mga burol at patutuyin ko ang lahat ng kanilang pananom; at ang mga ilog ay gagawin kong mga isla at patutuyin ko ang mga sapa. **16** Dadalhin ko ang bulag sa daan na hindi nila alam; dadalhin ko sila sa mga landas na hindi nila alam na dadalhin ko sila. Ang kadiliman ay gagawin kong liwanag sa harap nila at itutuwid ang baluktot na mga lugar. Ang mga bagay na ito ay aking gagawin, at hindi ko sila pababayaan. **17** Sila ay tatalikuran, at sila ay ganap na mailalagay sa kahihiyan, silang nagtitiwala sa mga inukit na mga diyus-diyyusan, na nagsasabi sa mga hinulmang bakal na mga diyus-diyyosan, "kayo ang aming mga diyos." **18** Makinig kayo, kayong mga bingi; at tumingin, kayong bulag, para kayo ay makakita. **19** Sino ang bulag kundi ang aking lingkod? O bingi gaya ng mensaherong aking pinadala? Sino ang kasing bulag gaya ng aking tipan ng kasunduan, o bulag gaya ng lingkod ni Yahweh? **20** Maraming kung nakikitung maa bagay, pero hindi nauunawaan; ang mga taonga nila ay nakabukas, pero walang nakanarinig. **21** Nagpapalugod kay Yahweh ang mapapurihan ang kaniyang katarungan at maluwalhati ang kaniyang mga kautusin. **22** Pero ito ang mga taong nanakawan at nasamsaman; silang lahat ay nakulong sa mga hukay, nabihag sa mga bilangguan; sila ay naging isang inagaw na walang sinumang makakasagip sa kanila at walang makakapagsabi, "ibalik sila!" **23** Sino sa inyo ang makikinig nito? Sino ang makikinig at pakikigangan ang hinaharap? **24** Sino ang nagbigay kay Jacob sa mga magnanakaw, at ang Israel sa mga mandarambong? Hindi ba si Yahweh, laban sa kanya na nagawan natin ng kasalanan, kaninong daan tayo nakagawa ng kasalanan, kaninong mga daan tayo turnangging lumakad, at kaninong batas tayo turnangging sumunod? **25** Kaya ibinuhos niya ang kaniyang mabangis na galit laban sa kanila, kasama ang pagkawasaki ng digmaan. Ito ay naglyab sa kanilang kapaligiran, pero hindi nila ito maunawaan; tinupok sila nito, pero hindi nila ito isinapuso.

43 Pero ngayon ito ang sinasabi ni Yahweh, ang siyang lumikha sa iyo, Jacob, at siyang humubog sa iyo, Israel: "huwag kang matakot, sapagkat tinubos kita; tinawag kita sa iyong pangalan, ikaw ay akin. **2** Kapag ikaw ay dumaraan sa mga tubigan, ako ay kasama mo; at sa mga ilog, hindi ka malulunod. Kapag ikaw ay lumalakad sa apoy, hindi ka masusunog, ni sa apoy ay hindi ka masasaktan. **3** Dahil ako si Yahweh ang iyong Diyos, ang Banal ng Israel, iyong Tagapagligtas. Ibinigay ko na pang tubos sa iyo ang Ejipto, Etiopia at ang Seba kapalit mo. **4** Dahil ikaw ay mahalaga at natatangi sa aking paninig, mahal kita; kaya magbibigay ako ng mga tao kapalit mo, at ibang mga tao sa iyong buhay. **5** Huwag kang matakot, dahil ako ay kasama mo; aking dadalhin ang iyong lahi mula sa silangan, at titipunin kayo mula sa kanluran. **6** Aking sasabihin sa hilaga, 'ibalik sila'; at sa timog, 'huwag silang pigilan!' Dahil ang aking mga anak na lalaki mula sa malayo, at aking mga anak na babae mula sa malayong mga lugar ng mundo, **7** ang lahat ng tumatawag sa aking pangalan, na aking nilikha para sa aking kaluwalhatian, na aking hinubog, oo, na aking ginawa. **8** Ilabas ang mga bulag na may mga mata, at ang bingi, kahit siya ay may mga taonga. **9** Ang lahat ng bansa ay sama-samang magtitipon, at magpupulong ang mga bayan. Sino sa kanilang ang maaaring makapagsasabi nitó at makapapahayag ng mga unang kaganapan? Hayaan silang dalhin ang kanilang saksi para patuyan na sila ay tama, hayaan silang makinig at pagtibayan, 'ito ay katotohanan,' **10** Kaya ang aking mga saksi, 'ipinapahayag ni Yahweh, "at aking lingkod na aking pinili, para malaman ninyo at maniwala kayo sa akin, at inyong maunawaan na Ako ay siya nga. Walang nilikhang ibang diyos sa aking harapan, at walang makasusunod sa akin. **11** Ako, Ako ay si Yahweh,

at wala nang ibang tagapaglitgas maliban sa akin. **12** Nagsalita ako, nagligtas, at napahayag na walang ibang diyos sa gitna ninyo. Kayo ang aking mga saksi," Ipinapahayag ni Yahweh, "Ako ang Diyos. **13** Mula sa araw na ito Ako ay siya, at walang makakasajip sa sinuman mula sa aking kamay. Ako ang gagawa, at sinong ang makakabalik nito?" **14** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang inyong Manunubos, ang Banal ng Israel: "Dahil sa inyong kapakanan nagsugo ako sa Babilonia at pinangunahan ang pagbaksak nila gaya ng mga pugante, ginawang mga awit ng panaghoy ang kapahayagan ng kasiyahan ng Babilonia. **15** Ako si Yahweh, ang Banal, ang lumikha ng Israel, ang inyong Hari." **16** Ito ang sinasabi ni Yaweh (na siyang nagbukas ng isang daan sa dagat, at isang landas sa malawak na katubigan, **17** na siyang naglabas ng mga karwah at kabayo, ang kawal at ang makapangyarihang hukbo. Sila ay magkakasamang nahulog sa baba; sila ay hindu na babangon muli; sila ay malilipol, pinatay tulad ng isang nag-aapoy na mitsa.) **18** Huwag ninyong isipin ang mga dating pangayayari, ni alalahanin ang mga bagay na nangyari noong unang panahon. **19** Masdan mo, ako ay gagawa ng isang bagong bagay; ngayon ito ay magsisimulang mangyari; hindi mo ba ito naunawaan? Gagawa ako ng isang daanan sa disyerto at batis ng tubig sa ilang. **20** Pararanganalo ako ng mga mababangis na hayop sa bukid, ang mga asong-gubat at mga ostrich, dahil ako ay magbibigay ng tubig sa ilang, at ng mga ilog sa disyerto, para painumin ang aking bayan na pinili. **21** Ang bayang ito na aking hinubog para sa aking sarili, para isalaysay nila ang aking kapurihan. **22** Pero hindi ka tumawag sa akin, Jacob; ikaw ay nagsawa na sa akin, O Israel. **23** Hindi mo dinala sa akin ang alinman sa iyong mga tupa bilang handog na susunugin; ni pinaranganalo mo ako ng iyong mga alay. Hindi ko kaya pinahirapan sa mga handog na butil, ni pinagod kayo sa mga handog na insenso. **24** Hindi mo ako binilahan ng mabangong tubo gamit ang pera, o binigyan man ng taba ng iyong mga alay; pero binigyan mo ako ng pagbibigay dahil sa ginawa mong mga kasalanan, pinagod mo ako sa iyong mga masasamang gawain. **25** Ako, oo, ako, ang siyang nag-aalis ng iyong mga kasalanan para sa aking kapakanan; at hindi ko tatandaan pa ang iyong mga kasalanan kahit kailan. **26** Ipaalaala mo sa akin kung anong nangyari. Magkasama tayong pagusapan ito; Ihain mo ang iyong hangarin, para mapatunayang ikaw ay walang kasalanan. **27** Nagkasala ang iyong unang ama, at ang iyong mga pinuno ay lumabag laban sa akin. **28** Kaya aking dudurisan ang mga banal na pamuriwan; ibibigay ko sa ganap na pagkawasaki si Jacob at sa labis na kahihiyan ang Israel."

44 Ngayon makinig ka, Jacob aking lingkod, at Israel, na aking pinili: **2** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang lumikha sa iyo at humubog sa iyo sa sinupurapan at siyang tutulong sa iyo: Huwag kang matakot, O Jacob na aking lingkod; at ikaw, Jeshurun, na aking pinili. **3** Dahil aking ibubuhos ang tubig sa uhaw na lupa, sa tuyong lupa dadaloy ang mga batis, at ibubuhos ko sa iyong mga supling ang aking Espiritu, at ang mga anak mo ay pagpapalaín. **4** Sila ay sisibol sa gitna ng damo, gaya ng mga puno sa tabi ng mga tubig sa batis. **5** Sasabihin ng isa, 'Ako ay kay Yahweh; at ang isa ay ipapanganal kay Jacob; at ang isa pa ay isusulat sa kaniyang kamay 'Pag-aari ni Yahweh' at tatawagin sa pangalan ng Israel.' **6** Ito ang sinasabi ni Yahweh - ang Hari ng Israel at kaniyang Manunubos, Yahweh ng mga hukbo: "Ako ang una, at ako ang huli; walang ibang Diyos kundi ako. **7** Sino ang katulad ko? Hayaan siyang ipahayag ito at ipaliwanag sa akin ang mga nangyari simula nang aking itinatag ang sinaunang bayan, at hayaang silang ipahayag ang mga pangayayaring darating. **8** Huwag matakot o mangamba. Hindi ba ipinahayag ko sa iyo nang unang panahon, at ipinaalam ito? Kayang aking mga saksi: May ibang Diyos ba maliban sa akin? Walang ibang Bato; wala akong ibang kilala." **9** Silang nagbibigay anyo sa diyus-diyyosan ay walang halaga; at ang mga bagay na kanilang kinututwaan ay walang saysay; ang kanilang mga saksi ay hindi nakakikita o nakakaalam ng anumang bagay, at sila ay malalagay sa kahihiyan. **10** Sino ang huwilma ng isang diyos o maghuhugis ng diyus-diyyos na walang halaga? **11** Masdan mo, ang lahat ng kaniyang mga kasama ay ilalagay sa kahihiyan; ang mga mang-uukit ay tao lamang. Hayaan mo silang magsama-sama sa kanilang paninindigan; sila ay yuyukod at malalagay sa kahihiyan. **12** Ang panday at gumagawa sa pamamagitan ng kaniyang mga kagamitan, naghuhulma ito, gumagawa sa init ng nagbabagbag bato. Gamit ang maso at kaniyang malalakas na bisig hinubog nya ito. Siya ay nagugutom, at ang kaniyang lakas ay nawawala; siya ay hindi umiinom ng

tubig at nanghihina. **13** Sinusukat ng karpintero ang kahoy ng isang pisi at tinatandaan ng pantanda. Nagkakahugis ito sa pamamagitan ng kaniyang mga kagamitan at tinatandaan ito gamit ang mga kompas. Kaniyang hinuhubog ito sa anyo ng isang tao gaya ng isang kaakit-akit na tao, para ito ay ilagay sa isang altar. **14** Pumputol siya ng mga cedar, o pumipili siya ng pino ng sipres o isang puno ng ensena. Siya ay kumukuhang mga puno sa kabuturan para sa kaniyang sarili. Siya ay nagtatanung ng puno ng pir at pinalalaki ito ng ulan. **15** Pagkatapos ginagamit ito ng tao bilang pangsga kung saan siya nagsapainit. Oo, pininalibay niya ang isang apoy at pinangluluto ng tinapay. Pagkatapos ginagawa niya mula dito ang isang diyos at sasambahan ito. **16** Kaniyang iginagatong ang ilang bahagi ng kahoy sa apoy, inihiw ang kaniyang karne dito, kumain siya at nabubusog. Kaniyang nadarama ang init at sinasabi, "Ah, ako ay nailitan, aking nakita ang apoy." **17** Siya ay gumagawa ng diyos sa pamamagitan ng tirang kahoy, kaniyang inukit na imahen; at kaniyang niluluhuran ito at ginagalang ito, at nananalangin dito at sinasabing, "Iligtas mo ako, sapagkat ikaw ang aking diyos." **18** Hindi nila nalalaman, ni naiintindihan, dahil ang kanilang mga mata ay bulag at hindi nakakakita, at ang kanilang mga puso ay hindi nakakaunawa. **19** Walang sinumang nakaka-isip, ni nakakaunawa at sinasabi, "Aking iginatong ang bahagi ng kahoy sa apoy; oo, ako ay nagluto rin ng tinapay sa mga baga nito; ako ay nag-ihow ng karne sa baga nito at kumain. Ngayon gagawin ko ba ang ibang bahagi ng kahoy sa isang bagay na kasuklam-suklam para sambahin? Dapat ba akong lumuhod sa isang piraso ng kahoy?" **20** Para bang siyang kumakain ng abo; ang kaniyang nadayang puso ay niligaw siya. Hindi niya mailigtas ang kaniyang sarili, ni masabi, "Ang bagay na ito sa aking kanang kamay ay isang bawalang diyos." **21** Iyong alalahanin tungkol sa mga bagay na ito, O Jacob, at Israel, dahil kayo ay aking lingkod: kayo ay aking nilikha; ikaw ang aking lingkod: Israel, ikaw ay hindi ko malilimitan. **22** Isinantabi ko, tulad ng makapal na ulap, ang iyong mga mapanghimagsik na mga gawain; at gaya ng isang ulap, ang iyong mga kasalanan; manubalki ka sa akin, sapagkat tinubos kita. **23** Umawit kayo, kayong mga kalanganit, dahil si Yahweh ay kumilos; sumigaw kayo, kayong mga nasa kailaliman ng lupa; magisimula kayong umawit, kayong mga bundok, at kayo, mga gubat, sa bawat puno; dahil tinubos ni Yahweh si Jacob, at ipapakita ang kaniyang kuluwalhatian sa Israel. **24** Ito ang sinasabi ni Yahweh, iyong Manunubos, na siyang humubog sa iyo mula sa sinapupunan: Ako si Yahweh, na gumawa ng lahat ng bagay, na nag-iisang naglatag ng kalangitan, na nagisigsang naghugis ng kalupaan. **25** Ako na humahadlang sa mga hula ng mga sinungaling at silang mga bumabasa ng mga hula; Binabaliktad ko ang karunungan ng mga pantas at ginagawang kamangmangan ang kanilang payo. **26** Ako si, Yahweh! - ang nagpapatupad ng mga pahayag ng kaniyang lingkod at isinasagawa ang payo ng kaniyang mga mensahero, na nagsasabi ng tungkol sa Jerusalem, 'Siya ay panahanahan' at ang mga lungsod ng Juda, sila ay muling itatatag, at ibabangon ko ang kanilang mga wasak na lugar! **27** Na sinasabi sa malalim na karagatan, 'matuyo ka, at aking tutuyuin ang iyong mga agos— **28** na siyang nagsasabi tungkol kay Ciro, 'Siya ang aking pastor, gagawin niya ang lahat ng naisin ko' - kaniyang ipag-utos tungkol sa Jerusalem, 'Hayaan siyang muling maitatag,' at ang tungkol sa templo, 'Hayaan na ang pundasyon mo ay mailatag.'

45 Ito ang sinasabi ni Yahweh, sa kaniyang hinirang, kay Ciro na ang kanang kamay ay aking hawak, para lupigin ang mga banse sa harap niya, para tanggalan ng sandata ang mga hari, at para buksan ang mga pintuan sa kaniyang harapan, kaya ang mga tarahangan ay mananatiling nakabukas: **2** Ako ay maunu sa iyo at ang mga bundok ay aking papatagin; aking wawasanin ang mga pintuang tanso at puputol-putulin ang kanilang bakal na rehas, **3** at ibibigay ko sa iyo ang mga kayamanan nasa kadiliman at ang mga natatagong kayamanan, para inyong malaman na ako ito, si Yahweh, na tumatawag sa iyong pangalan, ako, ang Diyos ng Israel. **4** Para sa kapakanan ni Jacob na aking lingkod, at sa Israel na aking pinili, tinawag kita sa iyong pangalan: bibigyan ka ng isang pangalan na may karanganan, kahit hindi mo ako kinilala. **5** Ako si Yahweh, at walang iba; walang ibang Diyos maliban sa akin. Bibigyan kita ng sandata para sa digmaan, kahit hindi mo ako kinilala; **6** Para malaman ng mga tao mula sa pagsikat ng araw, at mula sa karluran, na walang ibang diyos maliban sa akin: ako si Yahweh, at wala ng iba. **7** Ako ang lumikha ng liwanag at dilim; Ako ang nagbibigay ng kapayapaan at lumilikha ng

kapanahaman; Ako si Yahweh, na gumagawa ng lahat ng bagay na ito. **8** Kayong mga langit, ibagsak ninyo ang ulan mula sa ita! Hayaan ang mga himpapawid na umulan ng makatarungang kaligtasan. Hayaan ito ay sisipin ng lupa, nang kaligtasan ay sumibol, at kasama nito tutubo ang katwiran. Ako, si Yahweh, ang lumikha sa kanilang dalawa. **9** Kaawa-awa ang sinumang nakikapagtalo sa lumalang sa kanya! Isang basag na palayok sa kalaigtaan ng lahat ng basag na palayok sa lupa! Dapat bang sabihin ng putik sa manilihik! 'Ano ang iyong ginagawa? o, Ano ang iyong nilikha— wala ka bang mga kamay noong likhain mo ito?' **10** Kaawa-awa ang nagsasabi sa isang ama, Para saan pa ang iyong pagiging ama? o sa isang babae, 'para saan at ikaw ay manganganak pa?' **11** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Banal ng Israel, kaniyang Manilihik: tungkol sa mga bagay na darating, titatanong ninyo ba ako tungkol sa aking mga anak? Sasabihin niyo ba sa akin kung ano ang gagawin ko sa gawa ng aking mga kamay? **12** Aking nilikha ang lupa at nilalang ang tao mula rito. Itong aking mga kamay ang naglatag ng kalangitan, at aking inutos sa lahat ng mga bituin na lumitaw. **13** Pinakilos ko si Ciro sa katuwiran, at tutuwirin ang lahat ng kaniyang mga landas. Itatayo niya ang aking lungsod; pauwiin niya ang aking bayang ipinatapon, nang walang kapalit na bayad o suhol, "sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo. **14** Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Ang yaman ng Ehipto, at pangangalakal ng Ethiopia sa mga Sabeo, mga taong matataas ang kalagayan, ay dadalhin sa iyo. Sila ay magiging inyo. Sila ay magsisisunod sa inyo, magsisidating na may mga tanikala. Sila ay magpapatirapa sa iyo, at sila ay makikusap sa iyo na sinasabing, Tunay na ang Diyos ay nasa iyo, at walang iba liban sa kanya. **15** Tunay nga na ikaw ay isang Diyos na kinukubli ang iyong sarili, Diyos ng Israel, na Tagapaglitigas. **16** Mapapahiyat at kahiy-hiya silang lahat; silang mga gumagawa ng diyus-diyosan ay lalakad sa kahiliyan. **17** Pero ang Israel ay ililigtas ni Yahweh nang walang hanggang kaligtasan; kayo ay hindi na muli mapapahiya. **18** Ito ang sinasabi ni Yahweh, na lumikha ng kalangitan, ang tunay na Diyos na gumawa ng lupa at lumikha nito, na siyang nagtagtag nito. Kaniyang nilikha ito, hindi para masayang, para panahanan: "Ako si Yahweh, at wala akong kapantay. **19** Ako ay hindi nagsalita ng palihim, sa mga tagong lugar; hindi ko sinabi sa lahi ni Jacob, 'Hanapin ninyo ko ng walang katuturan!' Ako si Yahweh, ay nagsasalita ng totoo; inihahayag ko ang mga bagay na matuwid. **20** Tipunin ang inyong mga sarili at lumapit! Magsama-sama kayong mga nakasumpung ng karlungan mula sa mga bansa! Sila ay walang nalalaman, sila na nagdadalda ng larawang inukit at nananalangin sa mga diyos na hindi napakapagilitgas. **21** Magsilapit at ipahayag ito sa akin, magdala ng katibayan! Hayaan silang magsisabutan. Sino ang nagpakita nito mula nang unang panahan? Sinong nagpahayag nito? Hindi ba ako, na si Yahweh? At walang ibang Diyos maliban sa akin, ang makatarungang Diyos at ang Tagapaglitigas; walang iba maliban sa akin. **22** Bumalik kayo sa akin at mailigtas, lahat ng nasa sulok ng mundo; dahil ako ang Diyos, at walang ibang diyos. **23** Ako ay sumusuma sa aking sarili, sinasabi ang aking makatarungang atas, at hindi ito babalik: Sa akin ang bawat tuhod ay luluhod, bawat dila ay susuma, **24** na nagsasabing, "Kay Yahweh lamang ang kaligtasan at kalakasan. Ang lahat ng nagagalit sa kaniya ay maniliit sa kahiliyan sa kaniyang harapan. **25** Kay Yahweh, ang lahat ng kaapu-apuhan ng Israel ay mapapawalang sala; ipagmalakali nila siya.

46 Si Bel ay nagpatirapa, si Nebo ay yumuyukod; nabigatan ang mga hayop na nagdadala ng kanilang diyus-diyosan. Ang mga diyus-diyosan na kanilang dala ay mabitig na pasarin sa mga pagod na mga hayop. **2** Magkakasama silang yumuyukod at lumuluhod; hindi nila mailigtas ang imahe, at sila mismo ay mapupunta sa pagkabihag. **3** Makining kayo sa akin, sambahayan ni Jacob, at lahat kayo, ang mga nalabi sa sambahayan ni Jacob, kayong inalagaan ko mula sa inyong pagsilang, na maalagaan mula sa sinapupunan: **4** Hanggang sa katandaan ay Ako ay siya nga, at hanggang sa magkauban ay dadalhin kita. Ginawa kita, at tutulungan kita, akin kitang dadalhin sa kaligtasan. **5** Karino ninyo ako itutulad? at kanino niryo ako ipaparis, para kami ay ihambing? **6** Sila ay nagbuhos ng ginto mula sa supot at nagtitimbang ng pilak sa timbang. Sila ay umuupa ng isang panday, at ginagawa niya ito ng isang diyos; sila ay nagpapatirapa at sinasamba ito. **7** Pinapasalan nila ito sa balikat at dinadala nito; inilalagay ito sa kaniyang lugar, at ito ay nakatayo sa kaniyang lugar at hindi gumagalaw mula dito. Tumatawag

sila dito, gayun man hindi ito makakasagot ni makapagligtas ng sinuman sa kanilang kaguluhan. **8** Tandaan ninyo ang mga bagay na ito; huwag ninyo itong balewalain, kayong mga suwahl! **9** Isipin ninyo ang mga unang pangyayari, mga nakaraang panahon, dahil ako ang Diyos, wala ng iba, Ako ay Diyos, at walang ibang katulad ko. **10** Ipinapahayag ko ang wakas mula sa pasimula, at mga bagay na mangyayari na hindi pa mangyayari; Sinasabi ko, "magaganap ang lahat ng balak ko, at gagawin ko ang lahat ng nais kong gawin." **11** Tumatawag ako ng ibong mangdadagat mula sa silangan, ng taong aking pinili mula sa malayong lupa; Oo, ako ay nagsalita; tutuparin ko rin ito; ako ang nagplano; ako rin ang gagawa nito. **12** Makinig kayo sa akin, kayong mga taong matitigas ang ulo; na malayo sa paggawa ng matuwid. **13** Aking inilalapit ang aking kabanalnan; ito ay hindi malayo at ang pagligtas ko ay hindi maghihintay; at ibibigay ko ang kaligtasan sa Sion at ang aking kagandahan sa Israel.

47 Bumababa ka at umupo ka sa alikabok, birkeng anak na babae ng Babilonia; maupo ka sa lupa nang walang trono, anak na babae ng mga taga-Caldea. Hindi ka na magiging kaakit-akit at kahal-halina. **2** Kunin mo ang batong gilingan at gilingin mo ang harina; tanggalin mo ang iyong belo, punitin mo ang iyong magandang kasuotan, alisin mo ang takip ng iyong mga binti, tawirin mo ang mga batis. **3** Malalantad ang iyong kahubaran, oo, makikita ang iyong kahiyahan: Maghihiganti ako at walang taong makakaligtas. **4** Ang arming Tagapaglitig, Yahweh ng mga hukbo ang kaniyang pangalan, ang Banal ng Israel. **5** Maupo ka sa katahimikan at pumunta ka sa kadiiliman, anak na babae ng mga taga-Caldea; dahil hindi ka na tatawigin na Reyna ng mga kaharian. **6** Nagalit ako sa aking bayan; dinungisan ko ang aking pamana at binigay ko sila sa iyong kamay, pero hindi mo sila pinakitaan ng awa; napatong ka ng napakabigat na pamatok sa mga matatanda. **7** Sinabi mo, "Mamumuno ako bilang pinakamataas na reyna ng magpakaailmanan." Hindi mo isinapsuso ang mga bagay na ito, maging inisip kung anong mangyayari sa mga ito. **8** Kaya ngayon pakiggen mo ito, ikaw na mahilig sa kasiyahan at nauupo nang may kasiguraduhan, ikaw na sinasabi sa iyong puso, "Nabubuhay ako, at wala akong katulad; hindi ako mauupo bilang isang balo kailanman, maging ar maranasan ang mawalan ng mga anak." **9** Pero ang dalawang bagay na ito ay biglang darating sa iyo sa isang araw: ang pagkawala ng mga anak at pagiing balo; darating sila sa iyo nang buong lakas, sa kabila ng mga pangkukulam mo at maraming mga dasal at anting-anting. **10** Nagtiwala ka sa iyong kasamaan; sinabi mo, "Walang nakakakita sa akin," nililigaw ka ng iyong karunungan at kaalaman, pero sinasabi mo sa iyong puso, "Nabubuhay ako, at walang akong katulad." **11** Magagapi ka ng sakuna; hindi mo matataboy ito gamit ang iyong mga dasal. Babagsak sa iyo ang pagkawasaki; hindi mo ito makakayang salagin. Bigla kung tatamaan ng kalamidad, bago mo pa ito malaman. **12** Magpatuloy ka sa paggamit ng salamangka at maraming pangkukulam na tapat mong binibigkas mula pa nang iyong pagkabata; marahil ay magtagumpay ka, marahil ay matataboy mo ang sakuna. **13** Pagod ka na sa marami mong pagsangguni; hayaan mong tumayo at iligtas ka ng mga lalaking iyon—sila na tinatala ang kalangitan at tumitingin sa mga bituin, sila na nagpapahayag ng mga bagong buwan—hayaan mo silang iligtas ka mula sa mangyayari sa iyo. **14** Tingnan mo, sila ay magiging parang mga pinaggaspasan. Susunugin sila ng apoy. Hindi nila malilitgas ang mga sarili nila mula sa kamay ng apoy. Walang uling na magpapainit sa kanila at walang apoy para tabihin nila. **15** Para sa iyo, wala silang silbi kundi kapaguran, sila na mga nakasama mo sa pangangalakal simula noong kabataan mo pa; gagala sila sa kani-kaniyang landas; kaya walang maglilitgas sa iyo.

48 Pakinggan ninyo ito, sambahanay ni Jacob, na tinawag sa pangalang Israel, at mula sa semilya ni Juda; kaya na nanunumpa sa pangalan ni Yahweh at tinatawag ang Diyos ng Israel, pero hindi taos-puso o sa matuwid na paraan. **2** Dahil tinatawag nila ang mga sarili nilang mga mamayanan ng banal na lungsod at nagtitwala sa Diyos ng Israel; Yahweh ng mga hukbo ang kaniyang pangalan. **3** "Pinahayag ko ang mga bagay na mula pa dati; lumabas sila sa aking bibig, at hinayag ko sila; at ginawa ko sila, at mangyari sila. **4** Dahil alam kong matigas ang ulo ninyo, kasing tigas ng bakal ang mga leeg ninyo, at parang tanso ang iryong noo, **5** kaya pinahayag ko ang mga bagay na ito sa simula pa; ipinaalam ko sa inyo bago sila mangyari, para hindi ninyo masasabing, 'Ang aking diyus-diyosan

ang gumawa nito,' o 'ang aking inukit na rebulto, o ang aking bakal na rebulto ang nagtala ng mga bagay na ito.' **6** Narinig ninyo ang tungkol sa mga bagay na ito; tingnan ninyo ang lahat ng mga patunay na ito; at kayo, hindi ba ninyo aaminin na totoo ang sinabi ko? Mula ngayon, mga bagong bagay ang ipapakita ko sa inyo, mga nakatagong bagay na hindi ninyo alam. **7** Ngayon, at hindi mula nung una, mangyari sila, at bago ngayon hindi ninyo narinig ang tungkol sa kanila, kaya hindi ninyo masasabing, 'Oo, alam ko ang tungkol sa kanila.' **8** Hindi ninyo narinig kailanman; hindi ninyo alam; ang mga bagay na ito ay hindi isiniwalat sa mga tainga ninyo nung simula pa. Dahil alam ko na kaya ay napakamapanlinlang, at mapaghimsik mula sa kapanganakan. **9** Para sa kapakanan ng pangalan ko ipagpapalibtan ko ang aking galit, at para sa aking karanganal pipigilin ko ang pagwasak sa inyo. **10** Tingnan ninyo, nililang ko kaya, pero hindi bilang pilak; ginawa ko kayong dalisay sa pugon ng pagdurusa. Para sa kapakanan ko, para sa kapakanan ko ay kilikos ako; dahil paano ko pahihintulutang malagay sa kahiiyan ang aking pangalan? **11** Hindi ko ibibigay ang aking kaluwalhatian sa sinuman. **12** Makinig kayo sa akin, Jacob, at Israel, na tinawag ko: Ako ay siya; Ako ang una, Ako rin ang huli. **13** Oo, ang kamay ko ang naglagay ng pundasyon ng mundo, at ang aking kananang kamay ang naglatag ng kalangitan; kapag tinatatawag ko sila, sama-sama silang tumatayo. **14** Magtipon kayo, lahat kayo, at pakiggen; Sino sa inyo ang nagpahayag ng mga bagay na ito? Ang kakampi ni Yahweh ay tatapusin ang kaniyang layunin laban sa Babilonia. Gagawin niya ang kaloooban ni Yahweh laban sa mga taga-Caldea. **15** Ako, Ako ay nagsalita, oo, Ako ang tumawag sa kaniya, Ako ang nagdala sa kaniya, at magtagumpay siya. **16** Lumapit kayo sa akin, makining kayo dito; mula sa simula hindi ako nagsalita nang palihim; kapag nangyari ito, nandoon ako; at ngayon si Yahweh na Panginoon ay pinadala ako, at ang kaniyang Espiritu." **17** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang inyong Tagapaglitig, ang Banal ng Israel, "Ako si Yahweh na Diyos ninyo, na nagtituro sa inyo kung paano magtagumpay, na nangunguna sa inyo sa landas na dapat ninyong tahakin. **18** Kung sinundin ninyo lamang ang aking mga utos! Ang inyong kapayapaan at kasaganaan sana ay umagos tulad ng ilog, at ang inyong kaligtasan ay tulad ng mga alon ng dagat. **19** Ang inyong mga kaapu-apuhan sana ay kasing dami ng buhangin, at ang mga anak mula sa inyong sinupunyan ay kasing dami ng mga butil ng buhangin; ang pangalan nila ay hindi sana pinutol o inalis mula sa aking harapan. **20** Lumabas kayo mula sa Babilonia! Tumakas kaya mulo sa mga taga-Caldea! Sa tunog ng hiyavay ay ipahayag ninyo ito! Ipaalam ninyo ito, paabutin ninyo ito sa dulo ng mundo! Sabihin ninyo, 'Niligtas ni Yahweh ang kaniyang lingkod na si Jacob.' **21** Hindi sila nauhaw nang hinatid niya sila sa mga disyerto; pinaagos niya ang tubig mula sa bato para sa kanila; biniyak niya ang bato, at bumulwak ang tubig. **22** Walang kapayapaan para sa mga masasama—ang sabi ni Yahweh."

49 Makinig kayo sa akin, kayong mga baybayin! At magbibigay kayo ng pansiñ, kaying maayong malalayong tao. Tinawag ako ni Yahweh sa pangalan mula sa kapanganakan, nang dinala ako ng aking ina sa mundo. **2** Ginawa niyang parang matalim na espada ang aking bibig; tinago niya ako sa anino ng kaniyang kamay; ginawa niya akong pinakinis na palaso; tinago niya ako sa kaniyang laalagyan ng palaso. **3** Sinabi niya sa akin, "Ikaw ang aking lingkod, Israel, na gagamitin ko para ipakita ang aking kaluwalhatian." **4** Kahit na inakala kong nagsikapiko para sa wala, ginamit ko ang aking lakas para sa wala, pero ang aking katarungan ay na kay Yahweh, at ang aking gantimpala ay nasa Diyos ko. **5** At ngayon ay nagsalita si Yahweh, siya na hinubog ako mula sa kapanganakan para maging lingkod niya, para ibalik si Jacob ulit sa kaniyang sarili, at tipunin ang Israel sa kaniya. Marangal ako sa mga mata ni Yahweh, at ang aking Diyos ang naging kalakasan ko. **6** Sinasabi niya, "Maliit na bagay para sa iyo na maging aking lingkod para itatag muli ang mga tribu ni Jacob, at ibalik ang mga nakaligtas sa Israel. Gagawin kitang ilaw ng mga dayuhan, na ikaw ang aking kaligtasan sa dulo ng mundo." **7** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Tagapaglitig ng Israel, ang kanilang Banal, sa isang hinamak ang buhay, kinamuhian ng mga bansa, at isang alipin ng mga pinuno, "Makikita ka ng mga hari at tatayo sila, at makikita ka ng mga prinsipe at luluhod sila, dahil kaya Yahweh na tapat, kahit ang Banal ng Israel, na pumili sa iyo." **8** Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Sa oras na napagpasayaan kong ipakita ang aking pabor, sasagutin kita, at sa araw ng kaligtasan tutulungan

kita; pangangalagaan kita, at ibibigay kita bilang isang tipan para sa mga tao, para itayo muli ang lupain, para itakda muli ang pinabayaang pamana.

9 Sasabihin mo sa mga bilanggo, 'Lumabas kayo;' sa mga nasa madidilim na kulungan, 'Ipakita ninyo ang iryong mga sarili.' Manginginanil sila sa mga daanan, at magiging pastulan nila ang mga kalborg dalusdos.

10 Hindi sila magugutom o mauhaw; maging ang init o araw ay hindi sila tatamaan, dahil siyang may awa sa kanila ay pangungunahan sila; gagabayon niya sila sa mga bukal ng tubig.

11 At gagawin kong daanan ang lahat ng aking mga bundok, at papatagin ko ang aking mga malawak na daanan."

12 Tingnan mo, ang mga ito ay nanggaling pa mula sa malayo, ang iba ay mula sa hilaga at kanluran; at ang iba ay mula sa lupain ng Syene.

13 Umawit kayo, mga kalangan, at magpakasaya ka, kalupaan; umawit kayo, mga bundok! Dahil inaaliw ni Yahweh ang kaniyang bayan, at mahahabag sa mga nasasaktan.

14 Pero sinabi ng Sion, "Pinabayaan ako ni Yahweh, at kinalimutan ako ng Panginoon."

15 "Makakalimutan ba ng isang babae ang kaniyang sanggol, na pinasususo sa kaniyang suso, kaya wala siyang habag sa kaniyang anak na ipinanganak? Oo, maaring makalimutan nila, pero hindi kita makakalimutan.

16 Tingnan mo, sinulat ko ang pangalan mo sa aking mga palad; nasa harapan ko palagi ang iyong mga pader.

17 Nagmamadolalig bumalik ang mga anak mo, habang ang mga nagwasak sa iyo ay umaalisan.

18 Tingnan mo ang paligid mo at masdan, lahat sila ay tagtitipon at papunta sa iyo. Habang ako ay nabubuhay—ito ang pahayag ni Yahweh—tiyak na isusot mo sila na parang mga alahas; isusot mo sila, tulad ng babaing ikakasal.

19 Kahit na basura at pinabayakan ka, isang lupain na nasa mga guho, ngayon ay masyado kang liliti para sa mga nanirahan, at silang mga lumamon sa iyo ay lalayo.

20 Ang mga batang pinanganak sa panahon ng iyong pangungulila ay sasabihin sa iyong pandinig, 'Masyadong masikip ang lugar na ito para sa atin, bigyan ninyo kami ng lugar, para manirahan kami dito.'

21 Pagkatapos ay tatanungin mo ang iyong sarili, "Sino ang nagpaanak ng mga batang ito para sa akin? Nangulila ako at baog, tinapon at hiniwalayan. Sino ang nagpalaki sa mga batang ito?" Tingnan mo, naiwan akong nag-iisa; saan nanggaling ang mga ito?"

22 Ito ang sinasabi ni Yahweh na ating Panginoon, "Tingnan mo, itataas ko ang aking kamay sa mga bansa; itataas ko ang aking bandilang panghudayat sa mga tao. Dadalhin nila ang mga anak mong laalaki sa kanilang mga bisig at bubuhutan nila ang mga anak mong babae sa kanilang mga balikat."

23 Magiging mga ama-amahan mo ang mga hari, at mga tagapag-alaga mo ang mga reyna nila; yuyuko sila sa iyo na nasa lupa ang mga mukha nila at didilaan nila ang alikabok sa mga paa mo; at malalaman mo na ako si Yahweh; silang naghihintay sa akin ay hindi mapapahiya."

24 Maari bang makhuwa ang mga nasamsam mula sa mandriga, o masagip ang mga bihag mula sa taong malupit?

25 Pero ito ang sinasabi ni Yahweh, "Oo, makukuha ang mga bihag mula sa mandriga, at ang mga nasamsam ay masasagip; dahil kabalakanin ko ang iyong kaaway at iligitas ang iyong mga anak."

26 At ipapakain ko sa mga nang-aapi sa iyo ang sarili nilang laman; at malalasing sila sa sarili nilang dugo, na para bang alak ito; at ang buong sangkatauhan ay malalaman na Ako, si Yahweh, ang iyong Tagapagligtas at Manunubos, ang Makapangyarihan Jacob."

50 Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Nasaan ang katibayan ng paghihiwalay na ginimit ko para hiwalayan ang inyong ina? At kanino sa mga tagapagbili ko kayo pinagbil? Tingnan ninyo, pinagbili kayo dahil sa iyyong mga kasalanan, at dahil sa iyyong paghihimagsik, pinapataton ang iyyong ina.

2 Bakit napuntuako pero walang naroroon? Bikit tumawag ako pero walang sumagot? Masyado bang maiksi ang kamay ko para tubusin kayo? Wala ba akong kapangyarihan para iligtas kayo? Tingnan ninyo, sa aking pagsasaway natutuyo ko ang dagat; ginagawa kong diserto ang mga ilog; namamatay ang mga isda nito dahil sa kakulangan ng tubig at nabubulok.

3 Dinadamtan ko ang himpapawid ng kadiilan; tinatakpan ko ito ng sako."

4 Binigyan ako ng Panginoon si Yahweh ng dila na katulad ng mga marunong, kaya nagsasabi ako ng nakakatulong na salita sa napapagod; ginigising niya ako bawat umaga; ginigising niya ang tainga ko para makarining tulad ng mga marunong.

5 Binuksan ng Panginoong si Yahweh ang aking tainga, at hindi ako mapaghimsik, maging ang tumalikod.

6 Binigay ko ang aking likod sa mga bumubugbog sa akin, at ang aking mga pisngi sa mga bumunot ng aking balbas; hindi ko tinago ang aking mukha mula sa pamamahiya at panunura.

7 Dahil tutulungan ako

ng Panginoong si Yahweh; kaya hindi ako napahiya; kaya ginawa kong matigas na bato ang mukha ko, dahil alam kong hindi ako malalagay sa kahihiyen.

8 Siya na magpapawalang-sala sa akin ay malapit lang. Sino ang sasalungat sa akin? Turnayo tayo at harapin ang bawat isa. Sino ang nag-aakusa sa akin? Hayaan ninyo siyang lumapit sa akin.

9 Tingnan ninyo, tutulungan ako ng Panginoong si Yahweh. Sino ang magpapahayag na makasalanan ako? Tingnan ninyo, masisira sila tulad ng damit; kakaibin sila ng gamu-gamo.

10 Sino sa inyo ang natatakot kay Yahweh? Sino ang sumusunod sa boses ng kaniyang lingkod? Sino ang naglalakad sa malalim na kadiliman nang walang liwanag? Dapat siyang magtiwala sa pangalan ni Yahweh at sumandal sa kaniyang Diyos.

11 Tingnan ninyo, lahat kayong nagsisindi ng apoy, kayong nagdadala ng mga sulo: maglakad kayo sa liwanag ng iryong apoy at sa alab na sinindihan ninyo. Ito ang natanggap ninyo mula sa akin: hihiyalin kayo sa lugar ng kirot.

51 Makinig kayo sa akin, kayong mga naghahabol ng katuiran, kayong naghahanap kay Yahweh: tingnan ninyo ang bato kung saan kayo tinapay at sa ibagan ng bato kung saan kaya tinibag.

2 Tingnan ninyo si Abraham, ang iyyong ama, at si Sara, na napanganak sa inyo; dahil nang siya ay mag-isa, tinawag ko siya. Pinapala ko siya at pinarami.

3 Oo, aaliwin ni Yahweh ang Sion; aaliwin niya ang kaniyang mga napabayaang lugar; at kaniyang ilang ay ginawa niyang parang Eden, at ang kaniyang mga diserto sa tabi ng lambak ng Ilug Jordan na parang hardin ni Yahweh; gagalakan at kaligayahan ay matatagpuan sa kaniya, pasasalamat, at ang tunog ng pag-awit.

4 Pansin ninyo ako, aking bayan; at makinig kayo sa akin, aking bayan! Dahil maglalabas ako ng kautusan, at gagawin kong ilaw ang aking katarungan para sa mga bansa.

5 Ang aking katuiran ay malapit na; labatas ang aking kaligtasan, at hahatulan ng aking bisig ang mga bansa; hihintayin ako ng mga baybyn; sabik nilang hihintayin ang aking bisig.

6 Itaas ninyo ang iyyong mga mata sa himpapawid, at tingnan ninyo ang lupa sa ibaba, dahil maglalaho ang kalangitan tulad ng usok, masisira ang mundo tulad ng damit, at mamamatay ang mga nanirahan dito na parang mga langaw. Pero ang aking kaligtasan ay magpapatuloy magpakailanman, at ang aking katuiran ay hindi titigil na kumilos.

7 Makinig kayo sa akin, kayong Nakakalama ng katakutan ang mga insulto ng mga tao, maging ang mapanghinaan ng loob dahil sa kanilang abuso.

8 Dahil kakainin sila ng gamu-gamo tulad ng damit, at kakainin sila ng bulate tulad ng lana; pero ang aking katuiran ay magpakailanman, at ang aking kaligtasan sa lahat ng salinlahi."

9 Gumising ka, gumising ka, damitan mo ng kalakasan ang iyong sarili, bisig ni Yahweh. Gumising ka tulad nung nakaraang, ang mga salinlahi ng mga sinaunaang panahon. Hindi ba ikaw ang dumurog sa halimaw ng dagat, ikaw na sumaksak sa dragon?

10 Hindi ba ikaw ang nagpatuoy ng dagat, ang tubig ng kailaliman, at ginawang daanan ang kailaliman ng dagat para makadang ang mga iligitas?

11 Babalik ang mga tinubos ni Yahweh at pupunta sa Sion nang may mga sigaw ng kagalakan at may kaligayahan magpakailanman sa kanilang mga ulo; at kaligayahan at kagalakan ang mananaig sa kanila, at lalayo ang kalungkutan at pagluluksa.

12 "Ako, Ako, ang siyang umaaliv sa inyo. Bakit kayo natatakot sa mga tao, na mamamatay, ang mga anak ng tao, na ginawa tulad ng damo?

13 Bakit ninyo nakalimutan si Yahweh na iyyong Marilikhha, na umut na kalangitan at naglatag ng mga pundasyon ng mundo? Kaya ay nasa patuloy na pangamba araw-araw dahil sa nag-aalab na galit ng mang-aapi kapag nagpasya siyang magwasak. Nasaan ang galit ng mang-aapi?

14 Ang isang nakayuko, magmamadol si Yahweh na pakawan; hindi siya mamamatay at pupunta sa hukay, maging ang mawalan ng tinapay.

15 Dahil ako si Yahweh na iyyong Diyos, na ginagambala ang dagat, para dumagudong ang mga alon—Yahweh ng mga hukbo ang kaniyang pangalan.

16 Nilagay ko ang aking mga salita sa iyyong bibig, at tinakpan ko kayo ng anino ng aking kamay, para matanim ko ang kalangitan, mailatag ang mga pundasyon ng mundo, at sabihin sa Sion, 'Kayo ang aking bayan.'

17 Gumising ka, gumising ka, bumangon ka, Jerusalem, ikaw na ininom ang mangkok ng galit ni Yahweh mula sa kaniyang kamay; ikaw na ininom ang mangkok, ang mangkok ng pagsuray, at inubos mo ito.

18 Wala sa lahat ng mga anak niya ang gagabay sa kanila; wala sa lahat ng mga anak niyang pinalaki ang kukuhang kaniyang kamay.

19 Nangyari sa iyo ang dalawang kaguluhan na ito—sino ang makikidalamhati

sa iyo? —pangungulila at pagkawasak, at ang taggutom at ang espada. Sino ang aaliw sa iyo? **20** Nahimamatay ang mga anak mo; nakahiga sila sa bawat sulok ng lansangan, tulad ng antilope sa lambat; puno sila ng galit ni Yahweh, ang pagsaway ng iyong Diyos. **21** Pero ngayon pakigtingnan mo ito, ikaw na inapi at lasing, pero hindi lasing sa alak: **22** Ang iyong Panginoong si Yahweh, na iyong Diyos, na nakikusap para sa kapakanan ng kaniyang bayan, ay sinasabi ito, "Tingnan mo, kinuha ko ang kopa ng pagsuray mula sa iyong kamay—ang kopa ng tasa ng aking galit—para hindi mo na ito iinumin muli. **23** Ilalagay ko ito sa kamay ng mga nagpapahirap sa iyo, silang sinabi sa iyo, 'Mahiga ka, para malakaran ka namin'; ginawa mong tulad ng lupa ang likod mo at tulad ng lansangan para malakaran nila."

52 Gumising ka, gumising ka, Sion; isuot mo ang iyong kalakasan, Isuot mo ang iyong magagandang kasuotan, Jerusalem, banal na lungsod; dahil hindi na muling makakapasok sa iyo ang mga hindi tuli o ang mga marurumi. **2** Pagpagin mo ang mga alikabok mula sa iyong sarili; bumangon ka at umupo, Jerusalem; tanggalin mo ang kadena mula sa iyong teeg, bihag, na anak na babae ng Sion. **3** Dahil ito ang sinasabi ni Yahweh, "Kayo ay ipinagbibili ng walang bayad, at kayo ay tutubusin ng walang salapi." **4** Dahil ito ang sinasabi ng Panginoon na si Yahweh, "Sa panimula ang bayan ko ay bumaba sa Ehipto para mamuhay doon pansamantala; kamakailan lamang ay inapi sila ng Asiria. **5** Ngayon, ano ang mayroon ako dito—itò ang pahayag ni Yahweh—nakikita ko ang aking bayan na inilalayo ng walang dahilan? Humahagulgol ang mga namumuno sa kanila—itò ang pahayag ni Yahweh—ang aking pangalan ay patuloy na sinisiraan buong araw. **6** Kaya makikiala ng aking bayan ang pangalan ko; malalaman nila sa araw na iyon na ako nga ang siyang nagsabi nito. Oo, ako nga ito!" **7** Kay ganda sa mga kabundukan ang mga paa ng mensahero na naggadalda ng mabuting balita, na siyang nagpapahayag ng kapayapaan, na naggadalda ng mga mabuting balita, na nagpapahayag ng kaligtasan, na sinasabi sa Sion, "Ang Diyos ninyo ay naghahari!" **8** Makining kayo, ang inyong mga bantay ay nilalakasan ang kanilang mga tinig, sabay sabay silang sumisigaw sa kagalakan, dahil makikita nila, sa kanilang bawat mata ang pagbabalik ni Yahweh sa Sion. **9** Magsimula kayong umawit ng sabay-sabay ng may kagalakan; kayong mga guho ng Jerusalem, dahil inaliw ni Yahweh ang kanyang bayan: tinubos niya ang Jerusalem. **10** Inilantad ni Yahweh ang kanyang makapanghangkamay sa paninig na lahat ng mga bansa; makikita ng buong daigdig ang pagliligitas ng ating Diyos. **11** Umalis kayo, umalis kayo, lumabas kayo roon; huwag kayong humipo ng kahit anong maruruming bagay; umalis kayo sa kaniyang kalagitnaan; dalisayin ninyo ang inyong mga sarili, kayong mga nagdadalai ng mga sisidlan ni Yahweh. **12** Dahil hindi kayo magmamadaling lumabas, ni aalis kayo nang may pagkatakom; dahil si Yahweh ang mangunguna sa inyo; at ang Diyos ng Israel ang magiging bantay sa inyong likuran. **13** Masdan, ang aking lingkod ay makikipagkasundo ng may karunungan at katagumpayan: siya ay itataas at dadakilain; siya ay magiging kapuri-puri. **14** Gaya nang maraaming nasisindak sa iyo—ang kanyang anyo ay pinapangit, kaya ang kanyang hitsura ay malayo sa anumang anyo ng tao— **15** kaya gugulitan niya ang maraming bansa; ititikom ng mga hari ang kanilang mga bibig dahil sa kanya. Na kung saan sila hindi nasabihan, makikita nila, na kung saan sila hindi narinig, ay mauunawaan nila.

53 Sino ang maniniwala sa aming narinig? At ang bisig ni Yahweh, kanino ito ipinahayag? **2** Dahil lumaki siya sa harapan ni Yahweh gaya ng isang supling, at gaya ng isang usbong sa tigang na lupa; wala siyang taglay na kapansin-pansin na hitsura o kaninnginan; noong makita namin siya, walang kagandahan para kami ay maakit. **3** Siya ay hinamak at itinakwil ng mga tao; isang taong maraaming kalungkutan, at siyang pamilyar sa sakit. Kagaya ng isang pinagtataguhan ng mga tao ng kanilang mga mukha, siya ay hinamak; Itinuring namin siyang hindi mahalaga. **4** Pero tiyak na pinasasain niya ang ating mga karamdamian at dinala ang ating mga kalungkutan; gayon man ay inakala natin na pinurasahan siya ng Diyos, pinalo siya ng Diyos, at pinahirapan. **5** Pero sinaksak siya dahil sa ating mga ginawang paghihimagsik; nadurog siya dahil sa ating mga kasalanan. Ang kapurasahan para sa ating kapayapaan ay nasa kanya, at pinagaling niya tayo sa pamamagitan ng kanyang mga sugat. **6** Tayong lahat ay gaya ng mga tupang ligaw; ang bawat isa ay nagkanya-kanyang daan, at ipinataw sa kanya ni Yahweh ang kasamaan

nating lahat. **7** Siya ay pinahirapan; gayon man nang nagpakumbaba siya, hindi niya ibinuka ang kanyang bibig, gaya ng isang kordero na dinadala sa katayan, at gaya ng tupa na bago ito gupitan ay tahimik, kaya hindi niya ibinuka ang kanyang bibig. **8** Sa pamamagitan ng pamimilit at paghuhusga siya ay hinatulan; sino mula sa henerasyon iyon ang nakaaalala pa sa kanya? Pero siya ay nahiwalay mula sa lupain ng mga buhay; dahil sa mga kasalanan ng aking bayan ay ipinataw sa kanya ang parusa. **9** Sinadya nilang gumawa ng libingan para sa kanya kasama ang mga pumatapay, kasama ang isang mayaman sa kanyang kamatayan, kahit na hindi siya nakagawa ng anumang karahasán, ni nagkaroon ng anumang pandaraya sa kanyang bibig. **10** Ito ay kalooban ni Yahweh para durugin siya at gawin siyang masama; at kung ginagawa niyang handog ang kanyang buhay para sa kasalanan, makikita niya ang kanyang mga anak, pahahabain niya ang kanyang mga araw, at ang kalooban ni Yahweh ay matutupad sa pamamagitan niya. **11** Pagkatapos niyang magdusa, makikita niya at masisiyahan sa pamamagitan ng kaalaman kung ano ang kanyang nagawa. Ang aking matuwid na lingkod ay ipawawalang-sala ang marami; dadalhin niya ang kanilang kasamaan. **12** Kaya ibibigay ko sa kanya ang kanyang kabahagi sa gitna ng maraming tao, at hahatiin niya ang mga nasamsam sa karamihan, dahil inilantad niya ang kanyang sarili sa kamatayan at ibinilang siyang kasama ng mga makasalanan. Dinala niya ang kasalanan ng marami at namagitan siya para sa mga makasalanan.

54 "Umawit ka, baog na babae, ikaw na hindi pa nagkakaanak; ikaw ay biglang umawit nang may galak at umiyak nang malakas, kayong mga hindi pa kailanman nakaranas manganak. Dahil ang mga anak ng nauilila ay mas marami kaysa sa mga anak ng babaeng may asawa," ang sinasabi ni Yahweh. **2** Gawin ninyong mas malaki ang inyong tolda at ilatag ang inyong mga kurinta ng tolda nang mas malawak; nang walang panghihinayang, pahabain ang inyong mga lubid at patibayin ang inyong mga tulos. **3** Dahil ilaganap kayo sa kanang kamay at sa kaliwa, at lulupigin ng inyong mga kaapu-apuhan ang mga bansa at muling maninirahan sa pinabayaang mga lungsod. **4** Huwag kayong matakot dahil hindi kayo mapapahiya, ni panghinaan ng loob dahil hindi kayo dudulutan ng kahihiyahan; makakalimutan ninyo ang kahihiyahan ng inyong kabataan at ang kahihiyahan ng inyong pagpapabayabaya. **5** Dahil ang inyong Manlilikha ay ang inyong asawa; Yahweh ng mga hukbo ang kanyang pangalan. At Ang Banal ng Israel ay ang inyong Manunubos; Tinatawag siyang Diyos ng buong daigdig. **6** Dahil tinatawag kayo muli ni Yahweh bilang asawa napabayaan at nagdadalamhati sa espiritu, gaya ng isang babaeng maagang nag-asawa at itinakwil, Ang sabi ng iyong Diyos. **7** Sa maikling sandali ng pinabayaan ko kayo, pero sa matinding kahabagan ay titipunin ko kayo. **8** Sa pagbaba ng aking galit ay pansamtala kong itinago ang aking mukha sa inyo; pero sa pamamagitan ng walang hanggang katapatan sa tipan ay maaawa ako sa inyo—sinasabi ni Yahweh, ang siyang naglilitgas sa inyo. **9** Katulad ito ng mga tubig sa panahon ni Noe sa akin: kagaya ng pagsumpa ko sa mga tubig noong panahon ni Noe na hindi na muli babahain ang ibabaw ng mundo, kaya isinumpa kong hindi na ako magagalit sa inyo o sawayin kayo. **10** Kahit na ang mga bundok ay maaring bumagsak at yayanigin ang mga burol, gayon man ang aking katapatan sa tipan ay hindi hihiwalay mula sa inyo, ni ang aking tipan ng kapayapaan ay mayayangin—sinasabi ni Yahweh, siyang naaawa sa inyo. **11** Kayo na sinugatan, kaya na tinangay ng bagyo at walang kaaliwan, masdan ninyo, ilalatag ko ang inyong daaran sa turkesa at latatagan ko ng mga safiro ang inyong mga pundasyon. **12** Gagawin kong mga rubi ang inyong mga tore at ang inyong mga tarangkahang ng mga nagnininingning na bato, at magagandang bato sa labas ng inyong pader. **13** At tuturuan ni Yahweh ang lahat ng inyong mga anak; at ang kapayapaan ng inyong mga anak ay magiging dakila. **14** Sa katuwiran ay itatatag ko kayo muli. Hindi na kayo makakararanas ng pag-uusig, dahil hindi kayo matatakot, walang anumang nakakatakom at makakalapit sa inyo. **15** Masdan, kung sinuman ang mag-uumpisa ng kaguluhan, hindi ito magmumula sa akin; ang simunang mag-uumpisa ng kaguluhan sa inyo ay babagsak sa pagkatalo. **16** Masdan, nilikha ko ang panday na siyang umiihíp sa mga nagbabagang uling at nagpapanday ng mga sandata bilang kanyang hanapbuhay, nilikha ko ang maniliplor para lumipol. **17** Walang sandata na ginawaan laban sa inyo ang magtagumpay; at isusumpa ninyo ang lahat nang nagpaparatang sa inyo.

Ito ang pamana ng mga lingkod ni Yahweh, at kanilang pagbibigay-matuwid mula sa akin—itong pahayag ni Yahweh.

55 Lumapit kayo, ang bawat isang nauuhaw, magsiparito kayo sa tubig! At kaya na walang salapi, bumili kayo at kumain! Halikayo, bumili

kayo ng alak at gatas na walang pera at walang bayad. 2 Bakit ninyo tinifimbang ang pilak na hindi naman tinapay? At gumagawa ng hindi naman nakasisiya? Makinig mabuti sa akin at kainin kung ano ang mabuti, at malugod kayo sa taba. 3 Ikiling ang inyong mga tainga at lumapit sa akin! Makinig, upang kayo ay mabuhay! Tyik na gagawa ako ng walang hanggang tipan sa inyo, ang mga gawa ng katapatian sa tipan na ibinigay kay David. 4 Masdan, itinalaga ko siyang saksi sa mga bansa, bilang pinuno at tagapagtawag ng mga bansa. 5 Masdan, tatawag kayo sa bansa na hindi ninyo nakikilala; at ang isang bansa na hindi ninyo kilala ay pupunta sa inyo dahil si Yahweh ang inyong Diyos, Ang Banal ng Israel, na siyang dumakila sa inyo.” 6 Hanapin si Yahweh habang siya ay maaari pang matapagwun; tumawag sa kanya habang siya ay nasa malapit. 7 Hayayaan ang masasama na umalis sa kaniyang landas, at ang mga kaisipan ng taong nasa kasalanan. Hayayaan siyang manumbalik kay Yahweh, at maaawa siya sa kanya, at sa ating Diyos, na siyang lubusang magpapatawad sa kanya. 8 Dahil ang aking mga kaisipan ay hindi ninyo mga kaisipan, ni ang inyong mga kaparaanay aking kaparaanay—ito ay pahayag ni Yahweh tungkol sa kanyang sarili— 9 dahil gaya ng mga langit na mas mataas kaysa sa lupa, kaya ang aking mga pamamaraan ay mas mataas kaysa sa inyong mga pamamaraan, at ang aking mga kaisipan kaysa sa inyong mga kaisipan. 10 Dahil ang ulan at niyebe na bumabagsak mula sa langit at hindi na bumabalik doon maliban kung binababarang nila ang lupa at nagpapatubo at nagpapasilob at nagbibigay binhi sa maghahasiuk at tinapay sa mga kumakain, 11 gaya rin ng aking salita na lumalabas sa aking bibig; hindi ito babalik sa akin nang walang kabuluhuan, pero tutuparin nito ang aking nais, at magtatagumpay kung saan ko ito ipinadala. 12 Dahil lababas kayo ng may galakalan at magpapatuloy ng may kapayapaan; ang mga bundok at mga burol ay mag-uumpisang sumigaw nang may galakalan sa inyong harapan at lahat ng mga puno sa mga bukirin ay ipapalakpak ang kanilang mga kamay. Sa halip na mga matitinan na halaman, tutubo ang mga luntiang halaman; 13 Sa halip na dawag, tutubo ang puno ng mirel, at magiging para kay Yahweh, para sa kaniyang pangalan, bilang isang walang hanggang tanda na hindi maputulot.

56 Ito ang sinasabi ni Yahweh. “Sundin kung ano ang tama, gawin kung ano ang maktatarungan; dahil malapit na ang aking paglilitigas,

at ang aking katuwiran ay ibubunya ng na. 2 Mapalad ang taong gumagawa nito, at sa sinumang mahigpit na humahawak dito. Sumusunod siya sa Araw ng Pamamahinga, hindi nya ito dinudungisan, at iniingatan ang kanyang kamay mula sa paggawa ng anumang kasamaan.” 3 Huwag ninyong hayaan ang sinumang dayuhan na naging tagasunod ni Yahweh ang magasabi na. “Tyik na ihihiwalay ako ni Yahweh mula sa kanyang bayan. “Huwag sasabihin ng isang eunuko na, “Tingnan mo, ako ay isang tuyot na puno.” 4 Dahil ito ang sinasabi ni Yahweh, “Sa mga eunuko na sumusunod sa aking mga Araw ng Pamamahinga at pumipili kung ano ang nakalulugod sa akin at mahigpit na pinanghahawakan ang aking tipan— 5 Itatatag ko sa kanila sa loob aking tahanan at sa loob ng aking mga padere, ang isang bantayog na mas mabuti kaysa pagkakaroon ng mga anak na lalaki at mga babae; bibigyan ko sila ng walang hanggang bantayog na hindi maputulot. 6 Gayon din ang mga dayuhan na umanib kay Yahweh, para maglingkod sa kanya, at nagmamahala sa pangalan ni Yahweh, para sambahan siya, lahat na tumutupad sa Araw ng Pamamahinga at mga nag-iliang na dungisan ito, at mahigpit na pinanghahawakan ang aking tipan, 7 dadalhin ko ang mga ito sa aking banal na bundok at gagawin ko silang maligaya sa aking bahay-dalangin; at kanilang mga handog na susunugin at kanilang mga alay ay tatanggapin sa aking altar. Dahil ang aking tahanan ay tatawagin na bahay dalangin para sa lahat ng mga bansa, 8 ito ang pahayag ng Panginoon na si Yahweh, na siyang nagtitipon sa mga taong pinabayanan sa Israel—tipunin ko pa rin ang iba para idagdag sa kanila.” 9 Lahat kayong mga ligaw na hayop sa parang, magsiparito kayo at lumamon, lahat kayong mga hayop sa kagubatan! 10 Lahat ng kanilang mga bantay ay mga bulag; hindi sila nakakauna; silang lahat ay mga asong pipi; sila ay hindi makatahol; nanaganinip, nakahiga at

mahilig matulog. 11 Ang mga aso ay matatakaw; hindi kailanman sila mabubusog; sila ay mga pastol na walang mabuting pasya; silang lahat ay bumaling sa kanilang sarilying pamamaraan, bawat isa ay mapag-imbot sa hindi makatarungan ng pakinabang. 12 Halikayo, “sabi nila, uminom tayo ng alak at matapang na alak; bukas ay magiging tulad ng araw na ito, isang daikang araw na hindi kayang sukatin.”

57 Ang mga matutuwid ay pupuksain, pero hindi isinasaalang-alang ito ng sinuman, at ang mga tao ng katapatian sa tipan ay titipuning palayo, pero walang nakaka-unawa na ang mga matuwid ay ilaloy mula sa kasamaan. 2 Siya ay pumapasol sa kapayapaan;

magpapahinga sila sa kanilang mga higaan, silang mga lumalakad sa kanilang katapatian. 3 Ngunit magislipit kayo, kayong mga anak na laalaki ng babaeng mangkukulam, mga anak ng mapakiapid at ang masamang babae na ipinabili ang kanyang sarili. 4 Para kanino ang masaya ninyong panunukso? Laban kanino ang pagbuka ng inyong bibig at ang inyong pandidila? Hindi ba kayo mga anak ng paghihilimagsik, mga anak ng pandaraya? 5 Pinapainit ninyo ang inyong mga sarili na magkasamang nagsisipang sa ilalim ng mga puno ng ensena? sa ilalim ng bawat luntiang puno, kayong mga pumapatay ng inyong mga anak sa mga tuyong ilog, sa ilalim ng mga mabatong bangin. 6 Sa gitna ng mga makikinis na bagay sa ilog ng lambak ay ang mga bagay na itinalaga sa inyo. Sila ang pinagtitutan ng inyong debosyon. Ibinubuhos ninyo ang inyong inuming handog sa kanila at nagtatawas ng handog na butil. Dapat ba akong masiyahan sa mga bagay na ito? 7 Inihanda ninyo ang inyong higaan sa isang mataas ng bundok; umakyat din kayo doon para maghandog ng mga alay. 8 Sa likod ng pinto at mga haligi ay inilagay ninyo ang iyong mga simbolo; iniwanan ninyo ako at hinubarang ninyo ang inyong mga sarili, at kaya ay umakyat; pininalawak ninyo ang inyong higaan. Gumawa kayo ng tipan sa kanila; nagustuhan ninyo ang kanilang mga higaan; nakita ninyo ang kanilang mga maseselang bahagi. 9 Kayo ay pumunta sa hari na may langis; pinarami ninyo ang inyong mga pabango. Ipinadala ninyo sa malayo ang inyong mga kinatawan; kayo ay bumaba sa sheol. (**Sheol h7585**)

10 Kayo ay napagod mula sa inyong mahabang paglalakbay, pero hindi ninyo kailanman sinabi “Ito ay walang pag-asa.” Natagpuan ninyo ang buhay sa inyong mga kamay; kaya hindi kayo nangninha. 11 Kanino ba kaya nag-alala? Kanino ba kaya labis na natatakot na siyang nagdudulot para kumilos kayo nang may parilinilang, kaya halos hindi ninyo maala-ala o maisip ang tungkol sa akin? Dahil nanahimik ako nang napakatagal, hindi na kayo natatakot sa akin. 12 Ipapahayag ko ang inyong mga matuwid na gawain at sabihin ang lahat ng inyong mga nagawa, pero hindi nila kaya tutulungan. 13 Kapag kayo ay umiyak, hayaan ninyong sagipin kayo ng mga inipon ninyong mga diyus-diyosan. Sa halip ay tatangayin silang lahat ng hangin palayo, ang isang hinining ang tatangay sa kanila palayo. Ngunit ang nagkukubli sa akin ay magmamana ng lupain at magmamay-ari ng aking banal na bundok. 14 Sasabihin nya, “Magtayo kayo, magtayo kayo! Linisin ninyo ang daan! Alisin lahat ang mga hadlang sa landas ng aking bayan!” 15 Dahil ito ang sinasabi ng Nag-iisang mataas na matayog, na nabubuhay magpakailangan, na ang pangalan ay banal.” Namumuhay ako sa dakila at banal na lugar, kasama rin nya ang durog at mapagpakumbabang espiritu, para muling buhayin ang espiritu ng mga mabababang loob at muling buhayin ang puso ng mga nagsisisi. 16 Dahil hindi ako magpaparatang magpakailanganman; ni magagalit nang walang katapusan, dahil pagkatapos ang espiritu ng tao ay manilulupay sa harapan ko, ang mga buhay na aking ginawa. 17 Dahil sa kasalanan ng kanyang marahas na pakinabang, ako ay nagalit, at pinarusahan ko siya; itinago ko ang aking mukha at ako ay nagalit, pero siya ay nanumbalik sa pamamaraan ng kanyang puso. 18 Nakita ko ang kanilang mga pamamaraan, pero pagagalingin ko sila. Papatnubyan ko sila at pagiginhawain at aaliwin ang mga nagdadalamhati para sa kaniya, 19 at nilikha ko ang bunga ng mga labi. Kapayapaan, kapayapaan, sa mga malalayo at sa mga malalapit—sinasabi ni Yahweh—pagagalingin ko sila. 20 Pero ang mga masasama ay gaya nang maalon na dagat, kung saan hindi nagpapahinga, at ang tubig nito ay umaalimbukay ng burak at putik. 21 Walang kapayapaan para sa isang masama—sinasabi ng Diyos.”

58 “Umiyak ka ng malakas, huwag mong pigilin, lakasan mo ang iyong tingi katulad ng isang trumpet, harapin mo ang aking bayan sa

kanilang pagrerebelde, at ang angkan ni Jacob kasama ng kanilang mga kasalanan. **2** Gayun pa man ako ay sinisiyasat nila araw-araw at nasisiyahan sa kaalaman ng aking mga paraan, katulad ng isang bansa na isinasabuhay ang katuwiran at hindi tinalikuran ang batas ng kanilang Diyos. Sila ay humingi sa akin ng makatuwirang mga paghatol; sila ay nasisiyahan na lumalapit sa Diyos. **3** Bakit tayo nag-aayuno; sinabi nila, "pero hindi ninyo nakikita ito? Bakit tayo nagpakumbaba, pero hindi ninyo napapansin?" Pagmasdan ninyo, sa araw ng inyong pag-aayuno ang sarili ninyong kasiyahan ang inyong hinahapan at pinapahirapan ang lahat ng inyong mga manggagawa. **4** Pagmasdan ninyo, kayo ay nag-aayuno para makipag-away at makipag-laban, at para sumuntok sa pamamagitan ng inyong kamaong makasalanan; hindi kayo nag-aayuno ngayon para marining ang inyong tingi sa kaitaasan. **5** Ito ba talaga ang uring pag-aayuno na ninanais ko: Isang araw para sinuman ang magpakumbaba, para iyuko niya ang kaniyang ulo tulad ng isang tambo, at para ilata ng magaspang na tela at mga abo sa ilalim niya? Ito ba talaga ang tinatawag mong isang pag-aayuno, isang araw na nakalulugod kay Yahweh? **6** Hindi ba ito ang pag-aayuno na pinili ko: na palaiyan ang mga masamang pagkakagapos, na kalagin ang mga lubid ng pamatok, na palaiyan ang mga dinurog, at baliin ang bawat pamatok? **7** Hindi ba ito para ipamahagi ang inyong tinapay sa nagugutom at dalhin ang dukha at walang tahanan sa inyong bahay? Kapag nakikita kayo ng isang taong nakahubad, dapat ninyo siyang bihisang; at hindi ninyo dapat itago ang inyong sarili mula sa sarili ninyong mga kamag-anak. **8** Pagkatapos ang inyong liwanag ay magbubukas tulad ng pagsikat ng araw, at mabilis na manunumbalik ang inyong kagalingan; pangungunaan kayo ng inyong katuwiran, at ang kaluwalhatian ni Yahweh ay maaari ninyong maging bantay sa inyong likuran. **9** Pagkatapos kayo ay tatawag, at si Yahweh ay sasagot; kayo ay tatangis para tulungan, at kaniyang sasabihin, "Naririto ako." Kung aalisin ninyo mula sa inyong mga sarili ang pamatok, ang naggaparatang na daliri, at ang pananalita ng kasamaan, **10** kung kayo mismo ay nagbibigay para sa nagugutom at tumutog sa pangangailangan ng nagdurusa; sa gayon ang inyong liwanag ay sisikat sa kadiiman, at ang inyong kadiiman ay magiging katulad sa katanghalian. **11** Kung ganoon patuloy kayong pagungunaan ni Yahweh at bibigyan kayo ng kasiyahan sa mga rehiyon kung saan walang tubig, at palakasin niya ang inyong mga buto. Kayo ay magiging katulad ng isang nadiligang hardin, at katulad ng isang bukal ng tubig, na hindi natutuyan ng tubig kailanman. **12** Ang ilan sa inyo ay muling magtatayo ng mga sinaunang gusali na gumumo; itatayo ninyo ang mga gumuhong lungsod ng maraming mga salinlahi; tatawigin kayong "Ang tagakumpuni ng pader," "Ang tagapanumbalik ng mga lansangan para matirahan." **13** Ipaggalagay ninyo na tumalikod kayo mula sa paglalakbay sa Araw ng Pamamahinga, at mula sa ginagawa ninyong sariling kasiyahan sa aking banal na araw. Ipaggalagay ninyo na ang Pamamahinga ay tinatawag ninyong isang kasiyahan, at tinatawag ninya na banal at pinarangalan ang mga bagay ni Yahweh. Ipaggalagay ninyo na pinarangalan ninyo ang Araw ng Pamamahinga sa pamamagitan ng pag-iwan ng inyong sariling negosyo, at sa pamamagitan ng hindi paghabahan ng sarili ninyong kasiyahan at sa pamamagitan ng hindi pagsasalita ng sarili ninyong mga salita. **14** Kung ganoon makatatago kayo ng kasiyahan kay Yahweh; at pasasakain ko kayo sa mga matataas na lugar ng daigdig; pakakainin ko kayo mula sa minana ni Jacob na inyong ama—dahil ang bibig ni Yahweh ang nagsalita."

59 Pagmasdan ninyo, Ang kamay ni Yahweh ay hindi napakaigsi para hindi ito makapagligtas; ni ang kaniyang pandinig ay napakahina, para hindi ito makarinig. **2** Ang inyong makasalangan mga kilos, gayunman, ay naghilaway sa inyo mula sa inyong Diyos, at dahil sa inyong mga kasalanan ay nagawa niyang maitago ang kaniyang mukha mula sa inyo at mula sa pakikinig sa inyo. **3** Dahil ang inyong mga kamay ay narumihan ng dugo at ang inyong mga daliri ng kasalanan. Ang inyong mga labi ay nagsasalita ng mga kasinungalingan at ang inyong dilá ay nagsasalita ng may malisya. **4** Walang isa man ang tumatawag sa katuwiran, at walang nagsusumamo ng kaniyang kalagayan nang totoo. Sila ay nagtitiwala sa walang kabuluhang mga salita, at nagsasalita ng mga kasinungalingan; sila ay nagbabalak ng kagulohan at nagbubunga ng kasalan. **5** Sila ay nagpipisa ng mga itlog ng isang makamandag na ahás at naghahabi ng sapot ng gagamba. Sinuman ang kumakain ng kanilang

mga itlog ay namamatay, at kung ang isang itlog ay mapisa, ito ay napipisa para maging isang makamandag na ahás. **6** Ang kanilang mga sapot ay hindi maaaring magamit para sa mga kasutan, ni maaaring takpan nila ang kanilang mga sarili sa pamamagitan ng kanilang mga gawain. Ang kanilang mga gawa ay mga gawa ng kasalanan, at ang mga gawain ng karahanan ay nasa kanilang mga kamay. **7** Ang kanilang mga paa ay tumatakbo sa kasamaan, at sila ay tumatakbo para magbuhos ng dugo ng walang kasalanan. Ang kanilang mga kaisipan ay mga kaisipan ng kasalanan; karahanan at kasiiraan ay kanilang mga daan. **8** Ang daan ng kapayapaan ay hindi nila nalalaman, at walang katarungan sa kanilang mga landas. Sila ay gumawa ng mga likong mga landas; ang sinumang naglalakbay sa mga landas na ito ay hindi nalalaman ang kapayapaan. **9** Kaya ang katarungan ay malayo mula sa amin, ni ang katuwiran ay nakararating sa amín. Kami ay naghiihintay sa liwanag, pero kadiliman ang nakikita, naghahanap kami ng kaniningnan, pero naglalakad kami sa kadiliman. **10** Kinakapa namin ang pader katulad ng bulag, katulad ng mga hindi nakikita. Kami ay natitisod sa katanghalian na parang sa takip-silim; sa kalagitnaan ng malakas kami ay katulad ng mga patay. **11** Kami ay umuong katulad ng mga oso at dumadaing katulad ng mga kalapati; kami ay naghiihintay ng katarungan, pero wala; para masagip, pero ito ay malayo mula sa amin. **12** Dahil ang aming maraming paglabag sa iyong kautusan ay nasa harapán mo, at ang aming mga kasalanan ay magpapatotoo laban sa amin; dahil ang aming mga pagkakasala ay nasa amin, at nalalaman namin ang aming mga kasalanan. **13** Kami ay nagrebeldé, itinatanggi si Yahweh at tumatalikod mula sa pagsunod sa aming Diyos. Kami ay nagsalita ng paniniil at sa paghihihig, nag-isip ng reklamo mula sa puso at mga salita ng kasinungalingan. **14** Ang katarungan ay ipinagkait, at ang katuwiran ay nananatiling malayo; dahil ang katotohanan ay nakatitisod sa liwasang-bayan, at ang matuwid ay hindi makararating. **15** Ang mapagkakatiwalaan ay naglalo ng tuluyan, at siya na tumalikod mula sa kasamaan ay ginagawang biktima ang kaniyang sarili. Nakita ito ni Yahweh at naglit siya na wala ng katarungan. **16** Nakita niya na wala ng tao, at nagtaka na walang isa man para mamagitan. Kaya ang kaniyang sariling bisig ang nagdala ng kaligtasan para sa kaniya, at ang kaniyang katuwiran ay pinalakas siya. **17** Isinuot niya ang katuwiran bilang isang baluti sa dibdib at isang helmet ng kaligtasan sa kaniyang ulo. Dinamitan niya ang kaniyang sarili ng mga kasutan ng paghihiganti at nagsuot ng kasiagsagan bilang isang balabal. **18** Sila ay kaniyang pinagbayad sa kanilang ginawa, galit na paghatol sa kaniyang mga kaaway, paghihiganti para sa kaniyang mga kalaban, sa mga isla ng kaparusahan bilang gantimpala nila. **19** Kaya sila ay matatakot sa pangalan ni Yahweh mula sa kanluran, at ang kaniyang kaluwalhatian mula sa pagsikat ng araw; dahil siya ay darating tulad ng isang batis na mabilis na umaagos, pinadadaloy sa pamamagitan ng paghinga ni Yahweh. **20** Isang manunubos ay darating sa Sion at sa mga tumalikod mula sa kanilang pagrerebeleng mga gawain kay Jacob—Ito ang kapahayagan ni Yahweh. **21** At para sa akin, ito ang aking tipan sa kanila—sinasabi ni Yahweh—ang aking espiritu na nasa inyo, at ang aking mga salita na inilagay ko sa inyong bibig, ay hindi mawawala sa inyong bibig, o mawawala sa bibig ng inyong mga anak, o mawawala sa bibig ng mga anak ng inyong mga anak—sinabi ni Yahweh—mula sa panahon na ito at magpakaílanman."

60 Bumangon kayo, magliwanag kayo; dahil ang inyong liwanag ay dumating na, at ang kaluwalhatian ni Yahweh ay sumikat na sa inyo.

2 Kahit na ang kadiiman ay magtatakip sa mundo, at makapal na kadiiman sa mga bansa; gayon man si Yahweh ay magliliwanag sa inyo, at ang kaniyang kaluwalhatian ay makikita sa inyo. **3** Ang mga bansa ay laplat sa inyong liwanag, at ang mga hari sa inyong maliliwanag na ilaw na sumisikat. **4** Pagmasdan ninyo ang buong paligid at tingnan. Tinipon nilang lahat ang kanilang mga sarili at lumalapit sa iyo. Ang inyong mga anak na lahat ay darating mula sa malayo, at ang inyong mga anak na babae ay bubuhatin sa kanilang mga bisig. **5** Pagkatapos pagmamasdan mo at magiging makinang, at ang inyong puso ay magagalak at mag-uumpaw, dahil ang kasaganaan ng dagat ay ibubuhos sa inyo, ang kayamanan ng mga bansa ay darating sa inyo. **6** Ang mga karawan ng kamelyo ay magtatakip sa inyo, ang mga dromedario ng Midian at Efa; lahat sila ay darating mula sa Seba; sila ay magdagdag ng ginto at kamanyang, at aawit ng mga papuri ni Yahweh. **7** Lahat ng mga kawan ng Kedar ay

sama-samang titipunin para sa inyo, paglilingkuran kayo sa inyong mga pangangailangan ng mga lalaking tupa ng Nebaioth, sila ay magiging katanggap-tanggap na mga handog sa aking altar; at aking luluwalhatiin ang aking maluwalhating bayah. **8** Sino ang mga ito na lumiliipat katulad ng isang ulap, at katulad ng mga kalapat patungo sa kanilang mga silungan? **9** Ang mga baybaying-lugar ay maghahanap sa akin, at nangunguna ang mga barko sa Tarsi, para dala hin ang inyong mga anak na lalaki mula sa malayo, ang kanilang pilak at kanilang ginto na dala nila, para sa pangalan ni Yahweh na inyong Diyos, at para sa Banal ng Israel, dahil kayo ay pinarangalan niya. **10** Ang mga anak ng mga dayuhan ay muling magtatayo ng inyong mga pader, at ang kanilang mga hari ay maglilingkod sa inyo; kahit sa aking matinding galit kayo ay pinurasahan ko, gayon pa man sa aking pabor kinahahabagán ko kayo. **11** Ang inyong mga tarangkahán din ay mananatiling bukas palagi; ang mga ito ay hindi isasara araw o gabi, sa gayon ang kayaman ng mga bansa ay maaaring dalhin, kasama ang kanilang mga hari na pinangungunahan. **12** Sa katunayan, ang mga bansa at kaharian na hindi maglilingkod sa inyo ay maglalaho; ang mga bansang iyon ay ganap na mawawasak. **13** Ang kaluwalhatian ng Lebanon ay darating sa inyo, ang punong sipes, ang pir, at puno ng pino na magkakasama, para pagandahin ang aking santuwaryo; at luluwalhatiin ko ang lugar ng aking mga paa. **14** Sila ay lapalit sa inyo para yumuko, ang mga anak na lalaki na humamak sa inyo; sila ay yuyuko sa inyong mga paanan; kayo ay tatawagin nilang, Ang Lungsod ni Yahweh, Sion ang Banal ng Israel. **15** Sa halip na kayo ang nananatiling napabayanan at kinapootaan, na walang sinurian ng pumapansin sa inyo, gagawin ko kayong isang bagay na ipagmamalaki magpakailanman, isang kagalakan mula sa bawat salinlahi. **16** Linumin din ninyo ang gatas ng mga bansa, at sususo sa dibdib ng mga hari; malalaman niryo na Akong, si Yahweh, ako ang inyong Tagapaglitgas at inyong Manunubos, ang Tanging Kalakasan ni Jacob. **17** Sa halip na tanso, ako ay magdadala ng ginto, sa halip na bakal ako ay magdadala ng pilak; sa halip na kahoy, tanso, at sa halip na mga bato, bakal. Maghihirang ako ng kapayapaan bilang inyong mga gobernador, at katarungan sa inyong mga namumuno. **18** Ang karahasan ay hindi na kailanman maririnig sa inyong lupain, o ang pagkawasak, ni panirira sa loob ng inyong mga nasasakupan; pero tatawagin ninyong Kaligtasan ang inyong mga pader, at Papuri ang inyong mga tarangkahán. **19** Ang araw ay hindi mo na kailanman magiging liwanan sa maghapon, ni ang liwanag ng buwan ay magliliwanag sa inyo; pero si Yahweh ang inyong magiging walang hanggang liwanag, at ang inyong Diyos ang inyong kaluwalhatian. **20** Ang inyong araw ay hindi na kailanman lulubog, ni ang inyong buwan ay lulubog at mawawala; dahil si Yahweh ang inyong magiging walang hanggang liwanag, at ang mga araw ng inyong pagluluksa ay matatapos na. **21** Lahat ng inyong mamamayan ay magiging matuwid; sila ang magmamay-ari ng lupain sa lahat ng panahon, ang sanga ng aking pagtatanim, ang gawa ng aking mga kamay, para ako ay maaaring luwalhatiin. **22** Ang isang kakaunti ay magiging isang libo, at ang isang maliit, isang malakas na bansa; akong si Yahweh, agad na tutuparin ang mga bagay na ito kapag dumating ang panahon.

61 Ang Espíritu ng Panginoong Yahweh ay sumasaakin, dahil hinirang ako ni Yahweh para ipahayag ang mabuting balita sa mapaggakumbaba. Sinugo nya ako para pagaligin ang sugatang-puso, para ipahayag ang kalayaan sa mga nakabilango, at ang pagbubukas ng bilangguan sa mga nakagapos. **2** Pinadalá nya ako para ipahayag ang taon ng pabor ni Yahweh, ang araw ng paghihiganti ng aming Diyos, at para aliwín ang lahat ng nagluluksa— **3** para ilagay sa lugar ang mga tumatangis sa Sion—para bigyan sila ng isang turban sa halip na mga abo, langis ng kagalakan sa halip na pagtatangis, isang balabal ng papuri kapalit ng isang espiritu ng kalungkutan, para tawagin silang mga puno ng katuwiran, ang pagtatanim ni Yahweh, para siya ay maaaring luwalhatiin. **4** Muli nilang itatayo ang mga sinaunang lugar na gumuhó; papanumbalikin nila ang mga dating pinabayaan. Panunumbalikin nila ang mga gumuhong lungsod, ang mga kasiraan mula sa maraming naunang salinlahi. **5** Ang mga dayuhan ay tatayo at magpapakain ng inyong mga kawan, at ang mga anak ng mga dayuhan ay magtatrabajo sa inyong mga bukid at mga ubasan. **6** Kayo ay tatawaging mga pari ni Yahweh; kayo ay tatawagin nilang mga lingkod ng aming Diyos. Kakairin ninyo ang kayamanan ng mga bansa, at ipagmamalaki ninyo ang kanilang mga yaman. **7** Sa

halip ng inyong kahiyahan magkakaroon kayo ng kasaganaan; at sa halip ng kasiraang-puri sila ay magagalak sa kanilang bahagi. Kaya sila ay magkakaroon ng isang dobleng bahagi ng kanilang lupa; walang-hanggang kagalakan ay mapapasakalnila. **8** Dahil Ako, si Yahweh, ay maibigin sa katarungan, at kinasusuklaman ko ang pagnahanak at marahas na kawalan ng katarungan. Tapat akong gaganti sa kanila, at aking puputulin ang walang hanggang tisan pa kanila. **9** Ang kanilang mga kaapu-apuhan ay makikilala sa kagalitnaan ng mga bansa, at ang kanilang mga anak sa kagalitnaan ng mga tao. Lahat ng nakakakita sa kanila ay kikilalanin sila, silang bayan na pinagpala ni Yahweh. **10** Ako ay lubos na magagalak kay Yahweh; sa aking Diyos ako ay labis na magsasaya. Dahil ako ay binihisan niya ng mga kasuotan ng kagalitasan; binihisan niya ako ng may balabal ng katuwiran, tulad ng isang lalaking ikakasal na ginagayakan ang kaniyang sarili sa pamamagitan ng isang turban, at tulad ng isang babaeng ikakasal na nagpapaganda sa kaniyang sarili ng kaniyang mga hiyas. **11** Kung paanong pinagsisibol ng lupa ang mga halaman nitó, at tulad sa hardin na pinalalago ang itinanim na halaman dito, gayon din ang Panginoong Yahweh ay idudulot na ang katuwiran at papuri ay sumibol sa harapan ng lahat ng mga bansa.

62 Para sa kapakanan ng Sion ako ay hindi mananahimik, at para sa kapakanan ng Jerusalem ako ay hindi tatahimik, hanggang tuloy-tuloy na magliwanag ang kaniyang katuwiran, at ang kaniyang kagalitasan tulad ng isang nag-aapoy na sulo. **2** Makikita ng mga bansa ang inyong katuwiran, at ang inyong kaluwalhatian ng lahat ng mga hari. Ikaw ay tatawagin sa isang bagong pangalan na si Yahweh ang pipili. **3** Kayo rin ay magiging isang korona ng kagandahan sa kamay ni Yahweh, at isang turban ng pagkahari sa kamay ng inyong Diyos. **4** Hindi ka na kailanman tatawaging, "Pinabayaan"; ni ang inyong lupain ay kailanman tatawaging, "Malungkot." Sa katunayan, kayo ay tatawaging "Ang aking kaluguran ay nasa kaniya," at ang inyong lupain "May awasa," dahil si Yahweh ay nasisiyahan sa inyo, at ang inyong lupain ay ikakasal. **5** Tulad ng isang lalake na ikinakasal sa isang babae, sa gayon kayo ay pakakasalan ng inyong mga anak na laaki. Tulad ng isang lalaking ikakasal na nagagalak sa babaeng kaniyang pakakasalan, ang inyong Diyos ay magagalak sa inyo. **6** Ako ay naglagay ng mga bantay sa inyong mga pader, Jerusalem; sila ay hindi nananahimik araw at gabi. Ikaw na patuloy na nagpapaalala kay Yahweh, huwag tumigil sandali. **7** Huwag mo siyang papayagang magpahinga hanggang maitatag niya muli ang Jerusalem at gawin itong isang papuri sa daigdig. **8** Si Yahweh ay nangako sa pamamagitan ng kaniyang kanang kamay at sa pamamagitan ng lakas ng kaniyang bisig, "Siguradong hindi ko na kailanman ibibigay ang inyong butil bilang pagkain para sa inyong mga kaaway. Ang mga dayuhan ay hindi iirom ng inyong bagong alak, na inyong pinagtubuhan. **9** Dahil ang mga umaani ng butil ang kakain nito at magpupuri kay Yahweh, at ang mgaumpinitas ng mga ubas ay iirom ng alak sa mga patyo ng aking banal na santuwaryo." **10** Lumabas kayo, lumabas kayo sa mga tarangkahán! Ihanda ang dáan para sa bayan! Itayo ito, itayo ang daanang-bayan! Alisin ang mga bato! Magtaas ng isang huday na bandera para sa mga bansa! **11** Pagmasdan ninyo, si Yahweh ay nagpapahayag sa dulo ng daigdig, "Sabihin sa anak na babae ng Sion: Pagmasdan mo, dumarating ang inyong Manunubos! Tingnan ninyo, dala niya ang kaniyang gantimpala," at ang kaniyang pabuya ay mauuna sa kaniya. **12** Kayo ay tatawagin nilang, "Ang bayang banal; ang tinubos ni Yahweh," at tatawagin kayong "Tanyag; isang lungsod na hindi makipayaan."

63 Sino itong dumarating mula sa Bozra, nasa Edom, na nakadamt na pula? Sino siyang naka maharlíkang kasuotan, nagmamartsa na ang may katiyakan dahil sa kanyang dakilang kalakasan? Ako ito na nagsasalita ng katuwiran at may makapangyarihang kakayahan magligtas. **2** Bakit pula ang suot mo na mukhang nagpipisa ka ng mga ubas sa pigaan nito? **3** Mag-isá kong tinapakan ang mga ubas sa pigaan, at walang sinuman mula sa mga bansa ang sumama sa akin. Tinapakan ko sila sa aking poot at dinurog ko sila sa aking matinding galit. Tumilamsik ang kanilang dugo at minantsahan ang lahat ng aking kasuotan. **4** Dahil inaasam-asam ko ang araw ng paghihiganti, at dumating na ang taon para sa aking pagtubos. **5** Naghanap ako pero walang sinuman ang makakatulong. Nagtaka ako na walang makakatulong, pero ang aking

sariling bisig ang nagdala sa akin sa katagumpayan at pinalakas ako ng aking matinding galit. **6** Sa aking galit dinurog ko ang mga mamamayan at sa aking poot nilasing ko sila, at isinaboy ko ang kanilang dugo sa lupa. **7** Sasabihin ko ang mga gawa ng katapatan sa tipan ni Yahweh, ang mga kapuri-puring mga ginawa niya para sa atin at ang kanyang dakilang kabutihan sa bayan ng Israel. Ang kahabagang ito ay naipakita niya sa atin dahil sa kanyang awa at sa maraming mga gawa ng katapatan sa tipan. **8** Dahil sinabi niya, "Tiyak na sila ang aking bayan, mga anak na hindi taksil." Siya ay kanilang naging Tagapagligtas. **9** Nagdusa rin siya sa lahat ng kanilang pagdurusa at ang anghel mula sa kanyang presensya ang nagligtas sa kanila. Sa kanyang pag-ibig at habag sila ay kanyang iniilitas, sila ay kanyang itinaas at iningatan sa buong sinaunang panahon. **10** Pero sila ay nagrebelde at pinirighat ang kanyang Banal na Espiritu. Kaya siya ay naging kaaway nila at nakipaglaban sa kanila. **11** Naalala ng kanyang bayan ang tungkol sa sinaunang panahon ni Moises. Sinabi nila, "Nasaan ang Diyos, na naglabas sa kanila sa dagat kasama ang mga pastol ng kanyang kawan? Nasaan ang Diyos na naglagay sa kanila ng kanyang Banal na Espiritu? **12** Nasaan ang Diyos, na naglagay ng kanyang dakilang kapangyarihan sa kanang kamay ni Moises, at hinawi ang tubig ng dagat sa kanilang harapan para gumawa ng walang hanggang pangalan para sa kanyang sarili? **13** Nasaan ang Diyos na pinangunahan sila sa pagtawid sa malalim na dagat? Tulad ng isang kabayo na tumatakbo sa patag na lupa, sila ay hindi nadapa. **14** Gaya ng baka na bumababa papunta sa lambah, ganun din sila binigyan ng kapahingahan ng Espiritu ni Yahweh. Kaya ginabayon mo ang iyong bayan para sa kapurihan ng iyong sarilying pangalan. **15** Tumingin ka mula sa langit at magbigay pansiñ mula sa iyong banal at maluwalhatiing tahanan. Nasaan ang iyong kasigasigan at makapangyarihang mga gawa? Ipinagkait sa amin ang iyong awa at habag. **16** Dahil ikaw ay aming ama, kahit hindi kami kilala ni Abraham at hindi kinikilala ng Israel, ikaw, Yahweh, ang aming ama. 'Aming Manunubos' ang naging pangalan mo mula pa noong sinaunang panahon. **17** Yahweh, bakit mo kami hinayaang maligaw mula sa iyong mga landas at tumigas ang aming mga puso kaya hindi ka na namin sinusundot? Bumalit ka para sa kapakanan ng iyong mga lingkod, ang mga lipi ng iyong pamana. **18** Ang bayan mo ang nagmay-ari ng iyong banal na lugar sa maiksing panahon, pero pagkatapos niyurakan ito ng aming mga kaaway. **19** Kami ay naging tulad ng mga hindi mo kailanman pinamahalaan at tinawag sa pamamagitan ng iyong pangalan."

64 O Yahweh, kung binuksan mo ang kalangitan at ikaw ay bumaba! Nayanong sana ang mga bundok sa iyong presensya. **2** tulad nang pagningas ng apoy sa kasukalan, o ng apoy na nagpapakulo ng tubig. O, na malalaman ng iyong mga kaaway ang iyong pangalan, na manginirig ang mga bansa sa iyong presensya! **3** Noon, nang gumawa ka ng mga kamangha-manghang mga bagay na hindi namin inaasahan, bumaba ka, at ang mga bundok ay nayanig sa iyong presensya. **4** Mula noong sinaunang panahon wala pang sinuman ang nakarinig o nakakilala, ni nakakita ng unumang Diyos maliban sa iyo, na gumagawa ng mga bagay para sa sinumang umaasa sa kanya. **5** Dumarating ka para tulungan ang mga nagagalak na gumawa kung ano ang tama, sila na nakakaalala ng iyong mga paraan at sumusunod sa mga ito. Nagalit ka ng kami ay nagkasala. Sa iyong mga paraan lagi kaming maliligtas. **6** Dahil kaming lahat ay naging tulad ng isang taong marumi, at lahat ng aming matutwid na gawa ay parang pasador. Kaming lahat ay nalanta na parang dahan; ang aming mga kasamaan, tulad ng hangin, ay naglayo sa amin. **7** Walang sinumang tumatawag sa pangalan mo ang nagsikap na humawak sa iyo, dahil itinago mo sa amin ang iyong mukha at pinaubaya kami sa aming mga kasalanan. **8** Gayun pa man, Yahweh, ikaw ang aming ama, kami ang putik. Ikaw ang nagbibigay hugis sa amin, at kaming lahat ay gawa ng iyong kamay. **9** Yahweh, huwag kang magalit nang labis sa amin, ni laging alalahain ang aming mga kasalanan. Pakiusap masdan mo kaming lahat, ang iyong bayan. **10** Ang iyong mga banal na lungsod at ang Sion ay naging isang ilang, ang Jerusalem isang kalungkutan. **11** Ang aming banal at magandang templo, kung saan ang aming mga ninuno ay nagpuri sa iyo, ay nawasak ng apoy, at lahat ng mga mamahalin ay wasak na. **12** Paano ka pa nakakapagpigi, Yahweh? Paano mo nagagawang manatiling tahimik at nakapagpatuloy na hiyain kami?"

65 Nakahanda akong tanggapin ng sinumang hindi humihingi; handa na akong matagpuan ng sinumang hindi naghahanap. Sinabi ko, "Narito ako! Narito ako! sa isang bansa na hindi tumatawag sa aking pangalan. **2** Buong maghapong naakunat ang aking mga kamay sa isang bayang matigas ang ulo, na lumalakad sa masamang daan, na sumunod sa sarii nilang mga kaisipan at mga plano. **3** Sila ang mga taong patuloy na sinasaktan ang damdamin ko, nag-aalay ng mga handog sa mga hardin at nagsusunog ng insenso sa mga tisang bato. **4** Umuupo sila sa mga libingan at nananatiling nakabantay buong gabì, at kumakain ng baboy na may sabaw ng napakaruming karne sa kanilang mga pinggan. **5** Sinasabi nila, "Lumayo kayo, huwag kayong laplat sa akin dahil ako ay mas banal kaysa sa inyo." Ang mga bagay na ito ay parang usok sa aking ilong, isang apoy na nagninringas buong maghapon. **6** Masdán ninyo, nakasulat sa aking harapan: hindi ako mananatiling tahimik, dahil gagantihan ko sila, paparusahan ko sila ng sukdulan. **7** sa kanilang mga kasalanan at sa kasalanan ng kanilang mga ninuno," sinabi ni Yahweh. "Gagantihan ko sila sa pagsusunog ng insenso sa mga kabundukan at sa pangungutya sa akin sa mga kaburulan. Kaya susukatin ko ang nakalipas nilang mga gawa sa kanilang kandungan. **8** Ito ang sinabi ni Yahweh, "Tulad nang katas na makukuha mula sa isang kumpol ng ubas, kapag sinabi ng sinuman, "Huwag itong sirain, dahil may mabuti rito, ganun din ang gagawin ko alang-alang sa aking mga lingkod, hindi ko sila lahat wawasakin. **9** Dadalhin ko ang mga kaapu-apuhan mula kay Jacob, at mula kay Juda ang mga magmamay-ari ng aking mga kabundukan. Ang aking mga pinili ay magmamay-ari ng lupain at doon maninirahan ang aking mga lingkod. **10** Ang Sharon ay magiging isang pastulon para sa mga kawan at ang lambak ng Anchor isang pahingahang lugar para sa mga kawan, para sa aking bayan na naghahanap sa akin. **11** Pero kayo na tumalikod kay Yahweh, na lumimot ng aking banal na bundok at naghanda ng isang mesa para sa diyos ng Suverte, at nagguppuno ng hinalong alak sa mga baso para sa diyos na tinawag na Kapalaran. **12** itatada ko kayo para sa espada, at lahat kaya ay yuyukod sa magkakatay, dahil nang tumawag ako, hindi kaya sumagot; nang nagsalita ako, hindi kaya nakinig, sa halip, ginawa ninyo kung ano ang masama sa aking harapan, at piniling gawin yung mga hindi nakalulugod sa akin. **13** Ito ang sinabi ng Panginoon na si Yahweh, "Masdán ninyo, ang aking mga lingkod ay magsisikain at magsisiñom, pero kaya ay magugutom at mauuhaw; sila ay magsasaya, pero kaya ay malalagay sa kahihiyan. **14** Masdán ninyo, ang aking mga lingkod ay sisigaw sa tuwa dahil sa kasayaan ng puso, pero kaya ay iyak dahil sa sama ng loob, at mananaghoy dahil sa pagkadurog ng espiritu. **15** Liwanan ninyo ang iyong pangalan para maging isang sumpa para sa aking mga pinili; ako, ang Panginoon na si Yahweh, ang papatay sa inyo; tatawagin ko ng ibang pangalan ang aking mga lingkod. **16** Sinumang nasa lupa ang magpahayag ng isang pagpapala ay pagpapalaik ko, ang Diyos ng katotohanan. Sinumang nasa lupa ang mangako ay nangangako sa akin, ang Diyos ng katotohanan, dahil malilimitan na ang nakaraang kaguluhan, dahil ang mga ito ay matatago na sa aking paninig. **17** Kaya masdán ninyo, malapit na akong lumikha ng bagong langit at bagong lupa, at ang nakaraang mga bagay ay hindi na maaalala o maiisip. **18** Pero kayo ay magagalak at magsasaya nang walang hanggan sa aking liliikhan. Masdán ninyo, malapit ka nang likhan ang Jerusalem bilang isang kaligayahan, at ang kanyang mamamayan bilang isang kagalakan. **19** Ako ay magsasaya sa Jerusalem at magagalak sa aking bayan; ang pag-iyak at pananangis sa pagdurusa ay hindi na marinig sa kaniya. **20** Hindi ni ang muling mabubuhay doon ang isang sanggol ng ilang araw lamang; ni ang isang matandang lalaki ay mamamatay bago ang kaniyang takdang oras. Sinumang mamamatay ng isang daang taong gulang ay ituturing na isang kabataan. Ang isang makasalanan na namatay ng isang daang taong gulang ay ituturing na isinumpa. **21** Magtatayo sila ng mga bahay at titirahan ang mga ito, magtata nim sila sa mga ubasan at kakainin ang mga bunga nitó. **22** Hindi na sila magtatayo ng isang bahay at titirahan ng iba, hindi na sila magtata nim at iba ang kakain, dahil magiging kasing haba ng buhay ng mga puno ang magiging buhay ng aking bayan. Ganap na mabubuhay ang aking mga pinili higit pa sa gawa ng kanilang mga kamay. **23** Hindi mawawalan ng kabuluan ang kanilang pagtatrabaho, ni maghihirap ang kanilang mga anak. Dahil sila ay mga anak ng mga pinagpalia ni Yahweh, kasama ang kanilang mga kaapu-apuhan. **24** Bago pa sila manalangin, tutugunin ko na; at habang nagsasalita pa lang sila, diriggin ko na. **25** Ang

asong-gubat at ang tupa ay magkasamang mangginginain, at ang leon ay kakain ng damo tulad ng baka; pero alikabok ang magiging pagkain ng ahas. Hindi na sila makakapanakit ni makakapinsala sa lahat ng aking banal na bundok," sinabi ni Yahweh.

66 Ito ang sinabi ni Yahweh, "Ang langit ay aking trono, at ang daigdig ay aking tuntungan. Nasaan na ang bayah na itatayo ninyo para sa akin? Nasaan ang lugar na maari kong pagpahingahan? 2 Ang kamay ko ang gumawa ng lahat ng mga bagay na ito; ganoon nilikha ang lahat ng mga ito — ito ang pahayag ni Yahweh. Ang taong sinasangayunko ko ay ang mga nagpapakumbaba at nagsisipagsisi, at nangginginig sa aking salita. 3 Sinumang pumapatay ng baka ay pupamatay din ng isang tau; ang siyang nag-aalay ng isang tupa ay bumabalini ng leeg ng isang aso; ang siyang naghahandog ng isang butil ay naghahandog din ng dugo ng baboy; ang siyang naghahandog ng isang pang-alala na insenso ay nagpapala rin ng kasamaan. Pinili nila ang kanilang sariling mga paraan, at natutuwa sila sa kanilang kalapastangan. 4 Sa ganun ding paraan ko pipiliin ang kanilang sariling kaparusan; ipaparanas ko sa kanila kung ano ang kanilang kinatatakutan, dahil ng ako ay tumawag, walang tumugon kahit isa; nang ako ay nagsalita, walang sinumang nakinig. Ginawa nila kung ano ang masama sa aking paninig, at piniling gawin kung ano ang hindi nakalulugod sa akin." 5 Pakinggan ang salita ni Yahweh, kayong mga nangingin si kanyang salita: "Ang mga kababayan ninyo na napoopot at napapalaya sa inyo ng dahil sa aking pangalan ay nagsabi, "Maluwalhati nawa si Yahweh, para makita namin ang inyong kagalakan," pero sila ay malalagay sa kahiiyan. 6 Isang tunog ng kaguluhan sa labanan ay dumарат ng mula sa lungsod, isang tunog mula sa templo, ang tunog ng paghihiganti ni Yahweh sa kanyang mga kaaway. 7 Bago humilab ang kanyang tiyan, siya ay manganganak; bago siya lukuban ng sakit, siya ay nagsilang ng isang lalaki. 8 Sino ang nakarinig at nakakita na ng ganung bagay? Maaari bang isilang ang isang lupain sa isang araw? Maaari bang maitatag ang isang bansa sa isang sandali? Gayuman sa sandaling humilab ang tiyan ng Sion, nagsilang siya sa kanyang mga anak. 9 Dadalhin ko ba ang isang sanggol sa may labasan ng panganganak at hindi pahihintulutan ang pagluwahito? — tinatanong ni Yahweh. O dadalhin ko ba ang isang bata sa panahon dapat nang iluwat at pagkatapos pipigilan ang pagsilang nito? — tinatanong ng inyong Diyo. 10 Makisaya sa Jerusalem at magalak para sa kanya, lahat kayong nagmamahal sa kanya, kayo'y makisaya sa kanya, lahat kayong nagdalamhati para sa kanya! 11 Dahil kayo ay pasususuhin at masisiyahan; sa kanyang dibdib kayo ay magiginhawahan, dahil makakainom kayo ng lubos at masisiyahan kayo sa kasaganaan ng kanyang kaluwalhatian. 12 Ito ay kung anong sinabi ni Yahweh, "Palalaganapin ko na ang kasaganaan sa kanya tulad ng isang ilog, at ang kayamanan ng mga bansa tulad ng umaapaw na batis. Ikaw ay pasususuhin sa kanyang tabi, bubuhatin sa kanyang mga bisig, at ihehele sa kanyang kandungan. 13 Gaya ng pag-aaliw ng isang ina sa kanyang anak, gayun din aalivin ko kayo, at kayo ay aalivin sa Jerusalem. 14 Makikita ninyo ito at masisiyahan ang inyong puso, at ang inyong mga buto ay uusbong gaya ng murang damo. Mahayahag ang kamay ni Yahweh sa kaniyang mga lingkod, pero magagalit siya sa kaniyang mga kaaway. 15 Kaya masdan ninyo, darating si Yahweh na may apoy, at ang kaniyang mga karweha ay darating tulad ng malakas na bagyo para dalhin ang sidhi ng kaniyang galit at ang kaniyang pagsaway na may lagablab ng apoy. 16 Dahil pinapatupad ni Yahweh ang paghahatol sa sangkatauhan sa pamamagitan ng apoy at kaniyang espada. Marami ang mapapatay ni Yahweh. 17 Itinatalaga at ginagawa nilang dalisay ang kanilang mga sarili kay Yahweh para makapasok sila sa mga hardin, kasunod ng mga kumakain ng laman ng baboy at kasuklam-suklam na mga bagay gaya ng mga daga. "Darating sila sa pagwawakas — ito ang pahayag ni Yahweh. 18 Dahil nalaman ko ang kanilang mga ginagawa at iniisip. Darating ang panahon na titipunin ko lahat ng mga bansa at mga wika. Darating sila at makikita nila ang aking kaluwalhatian. 19 Maglalagay ako ng isang makapangyarihang tanda sa kanila. Pagkatapos ipapadala ko ang mga nakaligts mula sa kanila sa mga bansa: Sa Tarsis, Put, at Lud, mga mamamana na gumagamit ng kanilang mga palaso, sa Tubal, Javan at sa mga malalayong baybayin kung saan sila ay hindi pa nakarinig ng tungkol sa akin ni nakakita ng aking kaluwalhatian. Ipapahayag nila ang aking kaluwalhatian sa mga bansa. 20 Bilang isang handog kay Yahweh, ibabalik

nila ang lahat ng inyong mga kababayan sa lahat ng mga bansa. Sila ay darating na sakay ng mga kabayo, at mga nasa karwaha, sa bagon, sa mga asno, at mga kamelyo patungo sa aking banal na bundok sa Jerusalem — sinabi ni Yahweh. Dahil ang bayan ng Israel ay magdadala ng handog na butil na nasa malinis na sisidlan patungo sa tahanan ni Yahweh. 21 Ang iba sa mga ito ay pipiliin ko bilang mga pari at mga Levita — sinabi ni Yahweh.

22 Ito ang pahayag ni Yahweh — kung gaano katagal mananatili sa harapan ko ang bagong langit at ang bagong lupa na aking gagawin, ganoon din katagal mananatili ang inyong kaupo-apuhan, at ang inyong pangalan ay mananatili. 23 Sinabi ni Yahweh — Mula sa isang buwan hanggang sa mga susunod, at mula sa isang Araw ng Pamamahinga hanggang sa mga susunod, lahat ng mga tao ay darating para yumukod sa akin. 24 Lalabas sila at makikita nila ang mga bangkay ng mga taong nagrebeldé laban sa akin, dahil ang mga uod na kakain sa kanila ay hindi mamamatay, at ang apoy na laalon sa kanila ay hindi maaapula; at ito ay magiging nakakadiri sa buong sangkatauhan."

Jeremias

1 Ito ang salita ni Jeremias na anak ni Hilkias, isa siya sa mga pari sa Anatot sa lupain ng Benjamin. **2** Dumating sa kanya ang salita ni Yahweh noong ikalabintatlong taon ng paghahari ni Josias na anak ni Ammon na harì ng Juda. **3** Muli itong dumating sa mga araw ni Jehoiakim na anak ni Josias na harì ng Juda hanggang sa ikalimang buwan ng ikalabing isang taon ng paghahari ni Zedekias na anak ni Josias na harì ng Juda, nang binihang ang mga taga-Jerusalem bilang mga bilanggo. **4** Dumating sa akin ang salita ni Yahweh na nagsasabi, **5** "Bago kita binuo sa sinapupunan, pinili na kita. Bago ka ipanganak, itinalaga na kita. Ginawa kitang propeta sa mga bansa." **6** "O! Panginoong Yahweh!" Sinabi ko, "Hindi ako marunong magsalita sapagkat napakabata ko pa." **7** Ngunit sinabi sa akin ni Yahweh, "Huwag mung sabihin na, 'Napakabata ko pa.' Dapat kung pumunta saanman kita ipadala at dapat mung sabihin ang unumang iuutos ko sa iyo!" **8** Huwag kang matakot sa kanila sapagkat sasamahan kita upang iligtas ka. Ito ang pahayag ni Yahweh." **9** Pagkatasos, iniabot ni Yahweh ang kaniyang kamay, hinipo niya ang aking bibig at sinabi, "Ngayon, inilagay ko ang aking mga salita sa iyong bibig. **10** Hinirhang kita ngayon sa mga bansa at sa mga kaharian upang magbunot at magpabagsak, magsira at magwasak, magtayo at magtagtag. **11** Dumating ang salita ni Yahweh sa akin na nagsasabi, "Ano ang iyong nakikita Jeremias?" Sinabi ko, "Nakikita ko ang sanga ng almendra." **12** Sinabi sa akin ni Yahweh, "Nakita mong mabuti, sapagkat nagbabantay ako sa aking mga salita upang maisakutaparan ito." **13** Dumating sa akin ang salita ni Yahweh sa pangalawang pagkakataon at sinabi, "Ano ang iyong nakikita?" Sinabi ko, "Nakikita ko ang isang pinakuluan na palayok, na nakatagliid mula sa hilaga." **14** Sinabi sa akin ni Yahweh, "Kapahamakan ang mangayayari sa lahat ng nininirahan sa lupaing ito na magmumula sa hilaga." **15** Sapagkat tinatawagan ko ang lahat ng tribu sa mga hilagang kaharian, pahayag ni Yahweh. Darating sila at ilalagay nila ang kanilang trono sa pasukan sa mga tarangkahan ng Jerusalem, laban sa lahat ng pader na nakapaligid dito, at laban sa lahat ng mga lungsod ng Juda. **16** Ihahayag ko ang hatol laban sa kanila dahil sa lahat ng kanilang kasamaan sa pagtalikod sa akin, sa pagsusunog ng mga insenso sa ibang mga diyos at sa pagsamba sa mga ginawa ng sarili nilang mga kamay. **17** Ihanda mo ang iyong sarili! Tumayo ka at sabihin mo sa kanila ang lahat ng iniuutos ko sa iyo. Huwag kang manlupayap sa kanila, baka panlupayapin kita sa harapan nila! **18** Tingnan mo! Ngayong araw, ginawa kitang matatag na lungsod, isang haliging bakal at mga pader na tanso laban sa buong lupain, laban sa mga hari ng Juda at sa kanilang mga opisyal, sa mga pari at ng mga tao sa lupain. **19** Kakalabanin ka nila ngunit hindi ka nila matatalo sapagkat sasamahan kita upang iligtas ka. Ito ang pahayag ni Yahweh."

2 Dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **2** "Pumunta ka at ipahayag mo sa pandinig ng Jerusalem. Sabihin mo, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: Alang-alang sa iyo, inaalala ko ang iyong pangako ng katapatan sa iyong kabataan, ang iyong pag-ibig nang magkasundo tayong magpakasal, nang sundan mo ako sa ilang, ang lupain na walang tanim. **3** Nakalaan ang Israel para kay Yahweh, ang unang bunga ng mga ani! Nagkakasala ang lahat ng kumain mula sa mga unang bungta! Darating ang kasamaan sa kanila. Ito ang pahayag ni Yahweh.' **4** Pakiggan ninyo ang salita ni Yahweh, sambahanay ni Jacob at bawat pamilya sa sambahanay ng Israel. **5** Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Ano ang pagkakamalang nakita sa akin ng iyong mga ama upang lumaya sila sa pagusunod sa akin? At sumunod sila sa mga walang kabuluhang diyus-diyosan at sila mismo ay naging walang kabuluhan? **6** Hindi nila sinabi, 'Nasaan si Yahweh, ang nagpalaya sa atin mula sa lupain ng Egipto? Nasaan si Yahweh, ang nanguna sa atin sa ilang sa lupain ng Araba, sa may tuyong hukay at madilim na lupain, ang lupaing hindi nilalakaran at walang sinuman ang nininirahan?' **7** Ngunit dinala ko kayo sa lupain ng Carmel upang kainin ang mga bunga nito at iba pang mga magagandang bagay! Ngunit nang dumating kayo, dinungisan ninyo ang aking lupain, ginawa ninyong kasuklam-suklam ang aking mana! **8** Hindi sinabi ng pari, 'Nasaan si Yahweh?' at hindi ako inalala ng mga dalibuhasa sa batis! Lumabag ang mga pastol laban sa akin. Nagpahayag ang mga propeta para kay Baal at lumakad sa hindi kapaki-pakinabang na mga bagay. **9** Kaya pararatingan

ko pa rin kayo at ang anak ng inyong mga anak. Ito ang pahayag ni Yahweh. **10** Tumawid kayo sa baybayin ng Chittim at inyong tingnan. Magpadala kayo ng mga mensahero sa Cedar upang malaman at makikita ninyo kung mayroong nangyari noon na gaya nito. **11** May bansa bang ipinagpalit ang mga diyos kahit hindi naman sila mga diyos? Ngunit ipinagpalit ng aking mga tao ang kanilang kaluwalhatian sa hindi makakatulong sa kanila. **12** Manginig kaya, mga kalangitan dahil dito! Masindak kayo at mangilabot. Ito ang pahayag ni Yahweh. **13** Sapagkat nagkawaga sa akin ang aking mga tao ng dalawang kasamaan. Pinabayaan nila ang mga bukal na nagbibigay-buhay sa paggawa ng mga balon para sa kanilang mga sarili, mga sirang balon na walang tubig! **14** Alipin ba ang Israel? Hindi ba siya isinilang sa tahanan? Kung gayon, bakit siya ninikawan? **15** Umautangal ang mga batang leon laban sa kanya. Naghiyawan sila at ginawang katak-takot ang kaniyang lupain! Nawasak ang kaniyang mga lungsod ng walang sinuman ang nininirahan. **16** Inahinat rin ng mga taga-Memfis at taga-Tafnes ang iyong bungo at ginawa kang alipin! **17** Hindi mo ba ito ginawa sa iyong sarili nang talikuran mo si Yahweh na iyong Diyos habang pinangungunaan ka niya sa iyong paglalakbay? **18** Kaya ngayon, bakit ka pupunta sa Egipto at iinom ng tubig sa Sikor? Bakit ka pupunta sa Asiria at iinom ng tubig sa ilog ng Eufrates? **19** Sinasaway ka ng iyong kasamaan at pinarusahan ka ng iyong katusilan. Kaya pag-isipan mo ito, unawain mo na masama at mapait para sa iyo na talikuran ako at hindi na ako katakutan, akong si Yahweh na iyong Diyos. Ito ang pahayag ni Yahweh, ang Panginoon ng mga hukbo. **20** Sapagkat sinira ko ang iyong pamatok na mayroon ka noong mga sinaunang araw, sinira ko ang iyong mga tanikal. Ngunit sinabi mo pa rin, "Hindi ako maglilingkipod!" sapagkat yumoku ka sa bawat matataas na burol at sa ilalim ng bawat madahong puno, ikaw na mangangaluna. **21** Ngunit ako mismo ang nagtanim sa iyo bilang isang piniling puno ng ubas, na isang tunay na binihi. Ngunit papaaong nagbago ka sa akin, isang hindi tapat mula sa ibang puno ng ubas! **22** Sapagkat kahit linisin mo ang iyong sarili sa ilog o maghugas ka ng matapang na sabon, ang iyong pagkakasala ay isang bahid sa aking harapan. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **23** Paano mo nasasabi, "Hindi ako nadungisan! Hindi ako sumunod sa mga Baal? Tingnan mo ang iyong pag-ugnali sa mga lambak! Unawain mo ang iyong ginawa, para kang kamelyo na nagmamadaling tumakbo sa sarili nitong daan!" **24** Isa kaang mailap na asno, na sanay sa ilang, nananabik sa buhay at huminggil sa walang kabuluhang hangin! Sino ang makapagbabalik sa kaniya kapag siya ay nag-iinit? Hindi mapapagod ang sinunumang maghabahanap sa kaniya. Pinupuntahan siya sa kabuwanan ng kaniyang pag-iinit. **25** Dapat mong iwasan na walang suot ang iyong mga paa at ang iyong labulan sa pagkauhaw! Ngunit sinabi mo, 'Walang pag-asa! Hindi, inii bigib ko ang mga dayuhan at sasaanako sa kanila!' **26** Katulad ng kahihiyan ng isang magnanakaw kapag siya ay nahuli, gayon din ang kahihiyan ng sambahanay ng Israel. Sila, ang kanilang mga hari, mga prinsipe, mga pari, at mga propeta! **27** Sila ang mga nagsabi sa puno, 'Ikaw ang aking ama,' at sa bato, 'Ipinanganak mo ako.' Sapagkat nakaharap sa akin ang kanilang likuran at hindi ang kanilang mga Mukha. Gayumpaman, sinasabi nila sa oras ng mga kagulohan, 'Tumayo ka at iligtas mo kami!' **28** Ngunit nasaan ang mga diyos na inyong ginawa para sa inyong mga sarili? Patayuin ninyo sila kung nais nila kayong iligtas sa oras ng inyong mga kagulohan, sapagkat kasindami ng inyong diyos ang inyong mga lungsod, oh Judal! **29** Kaya bakit ninyo ako pinaratangan na gumagawa ng masama? Nagkasala kayong lahat sa akin. Ito ang pahayag ni Yahweh. **30** Pinarusahan ko ang inyong mga tao ng walang kabuluhan. Hindi nila tinanggap ang pagtutwid. Nilamon ng inyong mga tabak ang mga propeta gaya ng mapaminsalang leon! **31** Kayong mga nabibilang sa salinlahing ito! Bigyan ninyo ng pansiñ ang aking salita, ang salita ni Yahweh! Naging ilang ba ako sa Israel? O naging lupain ng matinding kadiliman? Bakit sinasabi ng aking mga tao, 'Maglibot tayo, hindi na kami pupunta sa iyo kailaman?' **32** Makakalimutan ba ng isang birhen ang kaniyang alahas, o ang tulbung ng babaing ikakasal? Ngunit nakalimutan na ako ng aking mga tao sa hindi na mabilang na mga araw! **33** Ganoon ka na lamang kahusay na humanap ng pag-ibig. Itinuro mo pa ang iyong mga pamamaaraan sa mga makasalanang kababaihan. **34** Nakita sa iyong mga kasuotan ang dugo ng mga dukha at walang kasalanang tao. Sila ang mga taong hindi nahuli sa mga gawaing paginanakaw. **35** Sa halip, sa lahat ng bagay na ito, patuloy mong sinasabi, 'Wala akong kasalanan, tiyak na hindi

ibabaling ni Yahweh ang galit sa akin.' Ngunit tingnan mo! Mahahatulan ka sapagkat sinabi mo, 'Hindi ako nagkasala.' **36** Bakit ninyo itinuturing na napakadali ng pagbabagong ito sa iyong pamamaraan? Bibiguin ka rin ng Egipto gaya ng ginawa sa iyo ng Asiria. **37** Malulungkot ka ring lalabas mula roon na nakapatong ang iyong mga kamay sa iyong ulo, sapagkat tinanggihan ni Yahweh ang iyong mga pinagtikwaalaan upang hindi ka nila matulungan."

3 "Sinabi nila, 'Pinapaalis ng isang lalaki ang kaniyang asawa, kaya umalis siya at naging asawa ng ibang lalaki. Dapat ba siyang bumalik muli sa kaniyang asawang babae? Hindi ba siya ganap ng marumi? Ang babaing iyan ay ang lupaing ito! Kumilos ka na gaya ng babaing bayaran na may maraming kakampi at ngayon nais mo bang bumalik sa akin? Ito ang pahayag ni Yahweh. **2** Tumingala ka sa mga tigang na burrol at tingnan mo! Saan ka hindi nakipagsiping? Nakaupo ka sa mga tabingdaan at hinihintay ang iyong mga manggingibig, gaya ng isang taong paggalaga sa ilang. Dinungisan mo ang lupain ng iyong kahalayan at kasamaan. **3** Kaya pinigilan ko ang pagbuhos ng ular ng tagsibol at hindi na pumatak ang huling ular. Ngunit mapagmataas ang iyong mukha, gaya ng mukha ng babaing bayaran. Tinanggihan mong maramdamang kahiiyan. **4** Hindi ka ba tatawag sa akin simula sa oras na ito, 'Aking amá! Ikaw ang pinakamatatalik kong kaibigan magnula pa sa aking kabataaan. **5** Magagalit ka ba magpakaikanman? Palagi mo bang itatago ang iyong galit? Tingnan mo! Ipinahayag mo na gagawa ka ng kasamaan at ginawa mo ito. Kaya ipagpatuloy mo itong gawin!" **6** Kaya sinabi sa akin ni Yahweh sa mga araw ni Josias na hari, 'Nakikita mo ba kung gaano katalksil ang Israel sa akin? Nagtutungo siya sa bawat mataas na bundok at sa ilalim ng bawat mayabong na punong kahoy at doon, siya ay kumikilos gaya ng babaing bayaran. **7** Sinabi ko, 'Paggatapos niyang gawin ang lahat ng mga bagay na ito, babalik siya sa akin,' ngunit hindi siya bumalik. At nakita ng taksil niyang kapatid na Juda ang kaniyang ginawa. **8** Kaya nakita ko na sa lahat ng mga dahilang ito, nangaluna siya. Israel na tuluyang tumalikod! Pinalayas ko siya at binigyan ng mga atas ng pakikipaghiwalay. Ngunit hindi natakor ang taksil niyang kapatid na Juda, lumabas at kumilos din siya gaya ng babaing bayaran! **9** Walang halaga sa kaniya na dinungisan niya ang lupain, kaya gumawa sila ng mga diyus-diyoysan mula sa bato at punongkahoy. **10** At pagkatapos ng lahat ng ito, hindi bumalik sa akin nang buong puso ang taksil niyang kapatid na Juda, kundi isang kasinungalingan! Ito ang pahayag ni Yahweh." **11** At sinabi ni Yahweh sa akin, "Ang taksil na Israel ay mas matuwid kaysa sa taksil na Juda! **12** Pumunta ka at ihayag ang mga salitang ito sa hilaga. Sabihin mo, 'Magbalik ka taksil na Israel. Ito ang pahayag ni Yahweh. Sapagkat tapak ako, hindi ako mananatiling galit magpakaikanman. Ito ang pahayag ni Yahweh." **13** Aminin mo ang iyong malaking kasalanan, sapagkat lumabag ka laban kay Yahweh na iyong Diyos, nakisama ka sa mga dayuhan sa ilalim ng bawat mayabong na punongkahoy! Sapagkat hindi mo pinakinggan ang aking tinig! Ito ang pahayag ni Yahweh. **14** Magbalik kayo mga taksil na tao! Sapagkat pinakasalan ko kayo! Kukunin ko kayo, isa sa isang lungsod, dalawa sa isang angkan at dadalhin ko kayo sa Zion! Ito ang pahayag ni Yahweh. **15** Bibigyan ko kayo ng mga pastol na umiibig sa akin at pamumunuan nila kayo nang may katalinuhan at kaalaman. **16** At mangyayari nga na dadami kayo at mamumunga sa lupain sa mga araw na iyon. Ito ang pahayag ni Yahweh. Hindi na nila sasabihin, "Ang kabán ng tipan ni Yahweh!" Hindi na aalalahanin ng kanilang mga puso ang bagay na ito, sapagkat hindi na nila iiispin ang tungkol dito o bibigyan pansin ito. Ang pahayag na ito ay hindi na gagawin." **17** Sa oras na iyon iahayag nila ang tungkol sa Jerusalem, 'Ito ang trono ni Yahweh at magtitipon ang lahat ng bansa sa Jerusalem sa ngalan ni Yahweh. Hindi na sila maglalakad sa katigasan ng kanilang mga masasamang puso. **18** Sa mga araw na iyon, maglalakad ang sambahanay ng Juda kasama ang sambahanay ng Israel. Magkasama silang pupunta mula sa lupain sa hilaga patungo sa lupain ibinigay ko sa iyon ng mga ninuno bilang kanilang mana. **19** Para sa akin, sinabi ko, 'Gayon na lamang kita nais parangalan bilang aking anak na lalaki at bigyan ka ng kaaya-ayang lupain, isang mana na mas maganda kaysa sa anumang nasa ibang bansa!' Sasabihin ko, 'Tatawigin mo ako, "aking Amá"! Sasabihin ko na hindi ka dapat tumalikod sa pagsunod sa akin. **20** Ngunit gaya ng isang babaing taksil sa kaniyang asawa, pinagtaktsilan mo ako, sambahanay ng Israel. Ito ang pahayag ni Yahweh." **21** "Isang ingay ang narinig sa mga

kapatagan, ang pag-iyak at pagsusumamo ng mga Israelita! Sapagkat binago nila ang kanilang mga pamamaraan, nilimot nila ako, si Yahweh na kanilang Diyos. **22** Magbalik kayo, mga taong taksil! Pagagalingin ko kayo sa iyong kataksilan!" "Masdán! Lalápit kami sa iyo, sapagkat ikaw si Yahweh na aming Diyos! **23** Kasinungalingan lamang ang nagmumula sa mga burol, mula sa mga kabundukan. Tiyak na ang kaligtasan ng Israel ay na kay Yahweh lamang ating Diyos. **24** Ngunit inubos ng kahihiyang mga diyus-diyoysan ang pinaghírapan ng ating mga ninuno, ang kanilang mga kawan at baka, ang kanilang mga anak na lalaki at babae! **25** Humiga tayo sa kahihiyan. Takpán nawa tayo ng ating kahihiyan, sapagkat nagkasala tayo kay Yahweh na ating Diyos! Tayo mismo at ang ating mga ninuno, mula sa panahon ng ating kabataan hanggang sa kasalukuyan ay hindi nakinig sa tinig ni Yahweh na ating Diyos.

4 Ito ang pahayag ni Yahweh. "Kung babaik ka Israel, dapat lamang na sa akin ka bumalik. Kung inalis mo ang mga kasuklam-suklam na bagay sa aking harapan at hindi na lilihis muli sa akin **2** at kung ipapangako mo, 'Namumuhay si Yahweh sa katotohanan, katarungan at katuwiran, hihiilingin ng mga bansa ang aking pagpapala at pupurihin nila ako.' **3** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh sa bawat tao sa Juda at Jerusalem, 'Bungkalin ninyo ang sarili ninyong lupain at huwag kayong maghasik sa mga matitnik. **4** Maging tuli kay Yahweh at alisin ninyo ang kasamaang bumabalot sa inyong puso, mga kalalakihan ng Juda at mga naninirahan sa Jerusalem, kung hindi, lalabas ang aking galit gaya ng apoy at sunog na walang sinumang makapapatay nito. Mangyayari ito dahil sa kasamaan ng inyong mga gawa. **5** Ibalita sa Juda at hayaan itong marining sa Jerusalem. Sabihin ninyo, 'Hipan ang trumpeta sa lupain.' Ihayag ninyo, 'Magtipuntipon. Pumunta tayo sa matitibay na mga lungsod.' **6** Itaas ang bandilang panghuday at ituro ito sa Zion at tumakbo para sa kaligtasan! Huwag kayong manatili sapagkat magdudulot ako ng sakuna mula sa hilaga at isang malaking pagkawasak. **7** Isang leon ang paparating mula sa kasukalan at naghahanda na ang wasawas ng mga bansa. Iwan niya ang kaniyang lugar upang magdala ng matinding takot sa inyong lupain, upang wasakin ang inyong mga lungsod kung saan walang sinuman ang maninirahan. **8** Dahil dito, magsuot kayo ng damit pantulksa, magsipanaghoy at magsitangis. Sapagkat hindi nawala ang matinding poot ni Yahweh sa atin. **9** Ito ang pahayag ni Yahweh. At mangyayari ito sa araw na iyon, na ang puso ng hari at ng kaniyang mga opisyal ay mamamatay. Manululom ang mga pari at manggingin sa takot ang mga propeta." **10** Kaya sinabi ko, 'Oh! Panginoong Yahweh. Tunay nga na nilinlang mo ng lubusan ang mga taong ito at ang Jerusalem sa pagsasabi, 'Magkakaroon kayo ng kapayapaan.' Ngunit nag-aaklas ang mga espada laban sa kanilang mga buhay. **11** Sa oras na iyon, sasabihin ito sa mga tao at sa Jerusalem, 'Isang nag-aapoy na hangin mula sa mga kapatagan sa disyerto ang darating sa anak na babae ng aking mga tao. Hindi ito ang magtatahip o maglilinis sa kanila. **12** Isang hangin na mas malakas pa dito ang darating sa aking utos, at ngayon ay hahatulan ko sila. **13** Tingnan ninyo, lumulusob siya katulad ng mga ulan at ang kaniyang mga karwahe ay gaya ng isang bagyo. Ang kaniyang mga kabayo ay mas mabilis pa kaysa sa mga agila. Kaawa-awa tayo sapagkat mawawasak tayo!" **14** Linis mo ang iyong puso mula sa kasamaan, Jerusalem, upang ikaw ay maaaring maligtas. Gaano katagal mong iiispin ng malalim ang tungkol sa kung paano magkasala? **15** Sapagkat ang isang tinig ay nagdadala ng mga balita mula sa Dan at narinig ang paparating na sakuna mula sa kabundukan ng Efraim. **16** Hayaang iiispin ng mga bansa ang tungkol dito. Tingnan ninyo, ipahayag ninyo sa Jerusalem na paparating ang mga mananakop sa malayong lupain upang sumigaw ng pakikidigma laban sa mga lungsod ng Juda. **17** Magiging tulad sila ng mga kalalakihan tagapagbantay na nakapalibot sa sinasakang bukid, sapagkat naghiihimagisk siya laban sa akin. **18** At ang iyong mga pag-uugali at mga gawain ang gumawa ng mga bagay na ito sa iyo. Ito ang magiging keparusahan mo. Magiging katak-takot ito! Tatagos ito sa kaibutan ng iyong puso. Ito ang pahayag ni Yahweh. **19** Aking puso! Aking puso! Nagdadalamhati ang aking puso. Gulung-gulo ang aking puso. Hindi ako matahimik sapagkat naririnig ko ang tunog ng tambuli, isang huday ng labanan. **20** Pagkagiba pagkatapos ng pagkagiba ang inihayag, sapagkat biglang nawasak ang lahat ng lupain. Bigla nilang winasak ang aking tabernakulo at ang aking tolda. **21** Gaano katagal kong makikita ang pamantayan? Maririnig ko ba ang tunog ng tambuli? **22**

Sapagkat ang kahangalan ng aking mga tao ay hindi nila ako kilala. Mga hangal silang tao at wala silang pang-unawa. Mahusay sila sa paggawa ng kasamaan ngunit hindi nila alam ang gumawa ng kabutihan. **23** Nakita ko ang lupain at tingnan mo! Wala itong hugis at walang laman. Sapagkat walang liwanag sa kalangitan. **24** Tiningnan ko ang mga kabundukan. Masdan, nanggingin sila at nayayanig ang lahat ng mga burol. **25** Tumingin ako. Masdan, wala ni isa man at nagsitakas ang lahat ng ibon sa kalangitan. **26** Tumingin ako. Masdan, ang mga halamanan ay naging isang ilang at ang lahat ng mga lungsod ay pinabagsak sa harapan ni Yahweh, sa harap ng kaniyang matinding poot.” **27** Ito ang sinasabi ni Yahweh, “Ang lahat ng lupain ay mawawasak, ngunit hindi ko sila lubos na sisirain. **28** Sa kadahilangan ito, magdadahilat ang lupain at ang kalangitan sa itaas ay magdidilim. Sapagkat inihayag ko ang aking mga layunin, hindi ko ito babawiin, hindi ko totalikuran ang pagpapatupad ng mga ito. **29** Ang bawat lungsod ay tatakas mula sa ingay ng mga mangangabayot at mamaramana, tatakbo sila sa kugubatan. Bawat lungsod ay aakyat sa mga mabatong lugar. Mapapabyaan ang mga lungsod, sapagkat walang sinuman ang maninirahan dito. **30** Ngayong nawasak ka na, ano ang gagawin mo? Bagaman nakasuo ng may pulang damit, nakagayak ng gintong alahas at pinalalaki ng pintang pampaganda ang iyong mga mata, itinakwil ka na ng mga kalalakihang nagnasa sa iyo. Sa halip, sinusubukan ka nilang patayin. **31** Kaya narinig ko ang ingay ng pagdadalamhati, pagdaing gaya ng pagsilang sa panganay na anak, ang ingay ng anak na babae ng Zion. Hinihingal siya. Iniuut na ang kaniyang mga kamay. ‘Kaawa-awa ako! Nanghihina ako dahil sa mga mamamatay-taongo ito.’”

5 “Magmadali ka sa mga lansangan ng Jerusalem, maghanap din sa mga pamilihan ng kaniyang lungsod. Tingnan at pag-isipan ang tungkol dito.

Kung makakatago ka ng tao o sinumang kumikilos nang makatarungan at sinusubukang kumilos nang tapat, patatawarin ko ang Jerusalem. **2** Kahit na sinasabi nila, ‘Sa pamamagitan ng buhay ni Yahweh,’ sumusumpa sila ng hindi totoo.” **3** Yahweh, hindi ba’t tumitingin ka sa katapatan? Hinampas mo ang mga tao ngunit hindi sila nakaramdam ng sakit. Ganap mo silang nilipol, ngunit tumanggi pa rin silang tanggapin ang iyong pagdidisiplina. Ginawa nilang mas matigas kaysa sa bato ang kanilang mga mukha sapagkat tumanggi silang magsisi. **4** Kaya sinabi ko, “Totoong mahihirap lamang ang mga taong ito. Mga hangal sila, sapagkat hindi nila alam ang mga pamamaran ni Yahweh ni ang mga atas ng kanilang Diyos. **5** Pupuntahan ko ang mga mahalahagang tao at ihahayag sa kanila ang mga mensahe ng Diyos, dahil kahit papaaano ay alam nila ang mga pamamaran ni Yahweh, ang mga atas ng kanilang Diyos. Ngunit sama-sama nilang sinira ang kanilang mga pamatok, sinira nila ang mga tanikalang nag-uugnay sa kanila sa Diyos. **6** Kaya isang leon mula sa kasukalan ang sasaklakay sa kanila. Isang lobo mula sa Araba ang wawasak sa kanila. Isang nagkukubling leopardo ang darating laban sa kanilang mga lungsod. Ang sinumang lalabas sa kaniyang lungsod ay lalapain. Sapagkat tumundi ang kanilang mga pagkakasala. Ang kanilang kataksilan ay walang hangganan. **7** Bakit ko patatawarin ang mga taong ito? Tinailikuran ako ng iyong mga anak at sumumpa sa mga hindi diyos. Binusog ko sila, ngunit nangalunaya sila at ginugol ang mga panahon sa bayah alian. **8** Mga kabayo silang sag-iitin. Naglilibot sila sa kagustuhang makipagtalik. Bawat lalaki ay humahalinghin sa asawa ng kaniyang kapwa. **9** Kaya hindi ko ba sila dapat parusahan at hindi ko ba dapat ipaghiganti ang aking sarili sa bansang gaya nitó? Ito ang pahayag ni Yahweh. **10** Akyatin ninyo ang bakuran ng kaniyang mga ubasan at wasakin. Ngunit huwag silang lubusang wasakin. Putulin ang kanilang mga puno ng ubas, sapagkat ang mga puno ng ubas na iyon ay hindi galing kay Yahweh. **11** Sapagkat labis akong pinagtaksilan ng mga sambahayan ng Israel at Juda. Ito ang pahayag ni Yahweh. **12** At ikinala nila ako. Sinabi nila, ‘Hindi siya totoo. Hindi darating sa atin ang kasamaan, ni hindi tayo makakakita ng espada o tagguton.’ **13** Sapagkat naging walang silbi ang mga propeta gaya ng hangin at wala ni isa ang magpapahayag sa atin ng mga mensahe ni Yahweh. Hayaang dumating sa kanilang mga sarili ang kanilang mga pagbabanta.” **14** Kaya sinabi ito ni Yahweh na Diyos ng mga hukbo, “Dahil sinabi ninyo ito, tingnan mo, ilalagay ko na ang aking salita sa iyong bibig. Magijing tulad ito ng apoy at ang mga taong ito ay magiging tulad ng mga kahoy! Sapagkat tutupukan sila nito. **15** Tingnan ninyo! Magpapadala ako ng isang bansa mula sa malayo laban sa iyo, sambahayan ng Israel. Ito ay magtagtagal na

bansa at sinaunang bansa! Ito ay isang bansang hindi ninyo alam ang kanilang wiwa, ni maiintindihan ang kanilang sinasabi. Ito ang pahayag ni Yahweh. **16** Ang lalagyan nito ng palaso ay tulad ng isang bukas na libigan. Lahat sila ay mga kawal. **17** Kaya maubos ang inyong ari, gayon din ang inyong mga anak at ang inyong pagkain. Kakainin nila ang inyong mga kawan at baka, kakainin nila ang mga bunga mula sa mga puno ng inyong ubas at mga puno ng igos. Pababagsakin nila sa pamamagitan ng espada ang inyong mga matibay na lungsod na inyong pinagakutawaan. **18** Ngunit kahit sa mga araw na iyon, hindi ko ninais na lubusan kayong wasakin. Ito ang pahayag ni Yahweh. **19** Mangayayari ito kapag sinabi ninyo, Israel at Juda, ‘Bakit ginawa ni Yahweh na ating Diyos ang lahat ng mga bagay na ito sa atin?’ At sasabihin mo Jeremias sa kanila, ‘Kung paonong tinailikuran ninyo si Yahweh at sumamba sa mga dayuhang diyos na inyong lupain, maglilingkid din kayo sa mga dayuhan sa isang lupaing hindi ninyo pag-aari.’ **20** Ibalita ito sa sambahayan ni Jacob at hayaang marinig ito sa Juda. Sabihin mo, **21** ‘Pakinggan ninyo ito mga hangal na tao! Sapagkat ang mga diyuys-diyosan ay walang kakayahan, may mga mata sila ngunit hindi sila nakakakita. May mga tanga sila ngunit hindi sila nakaririnig. **22** Hindi ba ninyo ako kinatatakutan o manginig sa aking harapan? Naglagay ako ng mga buhangin na hangganan sa dagat, isang patuloy na atas na hindi nila labag, kahit na tumataas at bumababa ang dagat, hindi pa rin nito nilalabag. Kahit pa dumagundong ang mga alon nito, hindi nito nilalagpasan. Ito ang pahayag ni Yahweh. **23** Ngunit matitigas ang puso ng mga taong ito. Naghihiksik sila at lumayo. **24** Sapagkat hindi nila sinabi sa kanilang mga puso, “Matakot tayo kay Yahweh na ating Diyos, ang siyang nagdadalaga ng ulan, ang maaga at huling ulan sa kanilang takdang panahon at naglalaa ng mga takdang linggo ng pag-aani para sa atin.” **25** Ang inyong mga kasamaan ang pumigil upang mangyari ang mga bagay na ito. Ang inyong mga kasalanan ang pumigil sa mga mabubuting bagay na dumating para sa iyo. **26** Sapagkat ang mga masasamang kalalakihan ay matatagpuan sa aking mga tao. Nagbabantay sila gaya ng taong nakahandang manghuli ng mga ibon, naglagay sila ng bitag at nanghuhuli ng mga tao. **27** Katulad ng hawila na punung-puno ng mga ibon, ang kanilang mga bahay ay punung-puno ng parilinlinlang. Kaya dumami sila at naging mayaman. **28** Naguing mataba sila at naging tanyag nang may kagalungan. Ginawa nila ang lahat ng kasamaan. Hindi nila ipinaglaban ang kapakanan ng mga tao o ang kapakanan ng mga ulla. Nagtagumpay sila kahit na hindi sila nagbigay ng katarungan sa mga nangangailangan. **29** Hindi ko ba sila dapat parusahan dahil sa mga bagay na itó? At hindi ko ba ipaghiganti ang aking sarili sa isang bansang gaya nitó? Ito ang pahayag ni Yahweh. **30** Naganap ang mga kasamaan at katakot-takot ang nangyari sa lupain. **31** Nagpahayag ang mga propeta nang may parilinlinlang at namuno ang mga pari gamit ang kanilang sariling kapangyarian. Inibig ng aking tao ang mga pamamarang ito, ngunit ano ang mangyayari sa hil?

6 Humanap kayo ng kalgitasan, mga tao mula sa tribo ni Benjamin, sa pamamagitan ng paglisan sa Jerusalem. Hipan ang trumpeta sa Tekoa.

Magbigay ng hudayat sa Beth-Hakerem, sapagkat ang kasamaan ay lumilitaw mula sa hilaga, isang matinding pagkawasaki ang paparating. **2** Ang anak na babae ng Zion, mawawasak ang babaeng maganda at mahinhin. **3** Pupunta sa kanila ang mga pastol at ang kanilang mga kawan. Magtatayo sila ng mga tolda sa palibot niya, magpapastol ang bawat isa sa pamamagitan ng kaniyang sariling kamay. **4** Sasabihin ng mga hari, “Ilaan ninyo ang inyong mga sarili sa mga diyuys-diyosan para sa labanan. Tumayo kayo, lulusob tayo sa tanghali. Napakasama nito na naglalaho ang liwanag ng araw at dumaraing ang mga animo ng gabi. **5** Ngunit lulusob tayo sa gabi at sirain ang kaniyang mga kuta.” **6** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: Putulin ang kaniyang mga puno at gumawa ng mga plausob laban sa Jerusalem. Ito ang lungsod na dapat lusubin dahil puno ito ng pang-aapi. **7** Gaya ng balon na patuloy na nagbibigay ng tubig, patuloy din na gumagawa ng kasamaan ang lungsod na ito. Narinig sa kanya ang karahasan at kagulohan. Patuloy sa aking harapan ang pagdurusa at salot. **8** Jerusalem, tanggapin mo ang pagtutuwid, kung hindi totalikuran kita at wasakin, isang lupain na walang maninirahan.” **9** Sinabi ito ni Yahweh ng mga hukbo, “Tiyan na pupulutin nila ang mga naiwan sa Israel tulad ng isang ubasan. Muli ninyong iabot ang inyong mga kamay upang pitasin ang mga ubas mula sa mga puno nito. **10** Kanino

ako magsasabi at magbibigay ng babala upang makining sila? Tingnan ninyo! May takip ang kanilang mga tainga. Hindi nila kayang bigyan ng pansi! Tingnan ninyo! Dumating sa kanila ang salita ni Yahweh upang itama sila ngunit hindi nila ito na!“ **11** Ngunit napuno ako ng matinding poot ni Yahweh. Napagod ako sa pagpipingil nito. Sinabi nya sa akin, “Ibuhos mo ito sa mga bata sa mga lansangan at sa mga pangkat ng mga binata. Sapagkat kukunin ang bawat walakai kasama ang kaniyang asawa at ang bawat matanda na nabibigatan ng mga taon. **12** Ibibigay sa iba ang kanilang mga bahan, gayundin ang kanilang mga bukirin at mga asawa. Sapagkat lulusubin ko sa pamamagitan ng aking kamay ang mga nanirahan sa lupain. Ito ang pahayag ni Yahweh. **13** Sapagkat mula sa pinakahamak sa kanila hanggang sa pinakadakila, ang bawat isa sa kanila ay makasarili para sa hindi tapat na kapakinabangan. Mula sa propeta hanggang sa pari, ang bawat isa sa kanila ay nandaraya. **14** Ngunit pinagaling lamang nila ng bahagya ang sugat ng aking mga tao, nang sabihin nila, ‘Kapayapaan! Kapayapaan!’ ngunit walang kapayapaan. **15** Nahiya ba sila nang gumawa sila ng mga kasuklam-suklam na gawain? Hindi talaga sila nahiya, hindi sila nakaranas ng anumang kapakumbabaan. Kaya babagsak sila kasama ng mga babagsak sa panahon na parurusan ko sila. Ipapatapon sila,” sabi ni Yahweh. **16** Ito ang sinasabi ni Yahweh, “Tumayo kayo sa panulukan-daan at tumining, mactanong para sa mga lumang daan. ‘Nasaan ang magandang daan na ito?’ At pumunta kayo doon at maghanap ng lugar na mapagpapahingahan para sa inyong mga sarili. Ngunit sinabi ng mga tao, ‘Hindi kami pupunta.’ **17** Nagtagala ng aksa para sa inyo ng mga bantay upang pakiggan ng trumpeta. Ngunit sinabi nila, ‘Hindi kami makikinig.’ **18** Kaya, mga bansa, makinig kayo! Tingnan ninyo, kayong mga saksi, kung ano ang mangayari sa kanila. **19** Dingding mo, daigdig! Tingnan mo, maghahatid ako ng sakuna sa mga tao na ito, ang bunga ng kanilang mga pag-iisip. Hindi nila binigyan ng pansi ang aking salita o kautusan, sa halip itinakwil nila ito.” **20** “Ano ang kahulugan para sa akin ng pag-angat ng kamanyang mula sa Sheba? O ng mga mabangong samyo na ito mula sa malayong lupain? Hindi katanggap-tanggap sa akin ang inyong mga handog na susunugin ni ang inyong mga alay. **21** Kaya sinabi ito ni Yahweh, ‘Tingnan ninyo, maglalagay ako ng katitisan laban sa mga taong ito. Matitisod sila dito, ang mga ama kasama ang mga anak na lakali. Ang mga nanirahan sa lugar na iyon at ang kanilang kapwa ay mamamatay rin.’ **22** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ‘Tingnan ninyo, dumating ang mga tao mula sa lupain sa hilaga. Sapagkat nahikayat na pumunta ang isang dakilang bansa mula sa malayong lupain. **23** Kukuhang sila ng mga pana at mga sibat. Malulupit sila at walang awa. Gaya ng dagundong ng dagat ang kanilang tunog at nakasakay sila sa mga kabayo na nakahanay bilang mga mandriga, anak na babae ng Zion.’ **24** Narinig natin ang balita tungkol sa kanila. Nabali ang ating mga kamay dahil sa kaguluan. Napupuno tayo ng pagdadalamhati gaya ng isang babaeng magsisilang ng sanggol. **25** Huwag kayong pupunta sa mga bukirin at huwag kayong maglakad sa mga lansangan sapagkat ang espada ng kaaway at ang matinding takot ay nasa paligid. **26** Anak na babae ng aking mga tao, magsuot kayo ng damit-panluksa at gumulong sa alikabot ng isang paglibilng para sa kaisa-isang anak. Magsasaya kayo ng mapait na paglibilng para sa inyong mga sarili sapagkat biglang darating sa atin ang taga-waskas. **27** “Ginawa kita, Jeremias, na susubok sa aking bayan tulad ng isang tao na sumusubok sa metal, kaya sisiyasatin mo at susubukan ang kanilang mga kaparaanan. **28** Silang lahat ang pinakamatitigas ang ulo na patuloy na sinisiraan ang iba. Silang lahat ay mga tanso at bakal na nandaraya. **29** Ang pang-ihip ay pinainit sa pamamagitan ng apoy na sumusunog sa kanila. Natunaw na apoy ang tingga. Patuloy ang pagdalisay sa kanila, ngunit wala itong saysay dahil hindi natanggal ang kasamaan. **30** Tatawagin silang mga itinakwil na pilak sapagkat itinakwil sila ni Yahweh.”

7 Ito ang salita na dumating kay Jeremias mula kay Yahweh, **2** “Tumayo ka sa tarangkahang tahanan ni Yahweh at ipahayag mo ang mga salitang ito! Sabihin mo, ‘Pakinggan ninyo ang salita ni Yahweh, lahat kayong mga taga-Juda, kayong mga pumasok sa mga tarangkahang na ito upang sambahin si Yahweh. **3** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo na Diyo ng Israel: Gawin ninyo nang may kabutihan ang inyong mga kaparaanan at kaugalian at hahayaan ko kayong mamuhay sa lugar na ito. **4** Huwag ninyong ipagkatiwala ang inyong mga sarili sa mga mapanlinlang na salita at sabihin, ‘Templo ni Yahweh! Templo ni Yahweh! Templo ni

Yahweh!’” **5** Sapagkat kung ganap ninyong gagawing mabuti ang inyong mga kaparaanan at mga kaugalian, kung ganap ninyong ipinapakita ang katarungan sa pagitan ng isang tao at ng kaniyang kapwa. **6** Kung hindi ninyo sinasamantala o inaabuso ang isang tao na nanirahan sa lupain, ang ulila o ang balo at hindi dumanak ang inosenteng dugo sa lugar na ito at hindi kayo sumunod sa ibang mga diyos para sa inyong sariling kapahamakan. **7** Hayahanay ko kayong manatili sa lugar na ito, sa lupain na ibinigay ko sa inyong mga ninuno magnmula pa noong unang panahon at magpakailanman. **8** Masdan ninyo! Nagtitwala kayo sa mga mapanlinlang na salita na hindi nakatutlong sa inyo. **9** Nagnakaw ba kayo, pumatay at nangalunay? At nangako ba kayo nang may panlinilinlang at nag-alay ng inseno kay Baal at sumunod sa iba pang mga diyos na hindi ninyo kilala? **10** Kung gayon, pumunta ba kayo at tumayo sa aking harapan sa tahanan ito kung saan inihayag ang aking pangalan at sinabi, “Naligtas kami,” kaya magagawa ninyo ang lahat ng mga kasuklam-suklam na bagay na ito? **11** Ang tahanan bang ito na nagtataglay ng aking pangalan ay isang kuta ng mga magnanakaw sa inyong paninig? Ngunit masdan ninyo, nakita ko ito. Ito ang pahayag ni Yahweh.” **12** ‘Kaya pumunta kayo sa aking lugar na nasa Shilo, kung saan hinayaan ko ang aking pangalan at manatili doon sa simula pa at tingnan ninyo kung ano ang ginawa ko doon dahil sa kasamaan ng aking mga taong Israel. **13** Kaya ngayon dahil sa paggawa ninyo ng lahat ng mga kaugalian ito, ito ang pahayag ni Yahweh, ‘Paulit-ulit ko kayong sinabihan ngunit hindi kayo nakinig. Tinawag ko kayo ngunit hindi kayo sumagot. **14** Kaya, kung ano ang ginawa ko sa Shilo, gagawin ko rin sa tahanan ito na tinawag sa aking pangalan, ang tahanan kung saan kayo nagtiwala, ang lugar na ito na ibinigay ko sa inyo at sa inyong mga ninuno. **15** Sapagkat palayasan ko kayo sa aking harapan gaya ng pagpapalayas ko sa lahat ng inyong mga kapatid, ang lahat ng mga kaapu-apuhan ni Efraim.’ **16** At ikaw, Jeremias, huwag kang manalangin para sa mga taong ito at huwag kang tumangis ng panaghoy o manalangin para sa kanila at huwag kang makiusap sa akin sapagkat hindi kita pakikinggan. **17** Hindi mo ba nakikita kung ano ang ginagawa nila sa lungsod ng Juda at sa mga lansangan ng Jerusalem? **18** Nagtitipon ng kahoy ang mga bata at sinisindihan ito ng kanilang mga ama! Nagmamasa ng harina ang mga kababaihan upang gumawa ng mga tinapay para sa reyna ng kalangitan at nagbubuhos ng mga inuming handog para sa ibang mga diyos upang galitin ako. **19** Ito ang pahayag ni Yahweh. Sinasaktan ba talaga nila ako? Hindi ba ang sarili nila ang kanilang sinasaktan, kaya nasa kanila ang kahiliyan? **20** Kaya ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, ‘Tingnan ninyo, bubuhos ang aking poot at galit sa lugar na ito, sa tao at sa hayop, sa puno sa mga bukirin at sa bungang kahoy sa lupa. Aapoy ito at hindi mapapatay kailanman.’ **21** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo na Diyo ng Israel, ‘Idagdag ninyo ang mga handog na susunugin sa inyong mga alay at ang mga karne mula sa mga ito. **22** Sapagkat nang pinalaya ko mula sa lupain ng Egipcio ang inyong mga ninuno, wala akong hinining na anuman mula sa kanila. Wala akong ibinigay na utos tungkol sa handog na susunugin at sa mga alay. **23** Ibinigay ko lamang sa kanila ang utos na ito, ‘Makinig kayo sa aking tingi at ako ang magiging Diyo ninyo at kayo ay magiging aking mga tao. Kaya lumakad kayo sa lahat ng kaparaanan na iniutuksa ko sa inyo upang maging mayaos ito sa inyo.’ **24** Ngunit hindi sila nakinig o naigbigay pansi. Namuhay sila sa pamamagitan ng mga mapagmataas na balak ng kanilang mga masasamang puso, kaya sila ay paurong at hindi pasulong. **25** Simula pa noong araw na lumabas sa lupain ng Egipcio ang inyong mga ninuno hanggang sa araw na ito, ipinadalda ko sa inyo ang lahat ng aking mga lingkod at mga propeta. Nagtitaya akong ipadalda sila. **26** Ngunit hindi sila nakinig sa akin. Hindi nila binigyan ng pansi. Sa halip, pinaitigas nila ang kanilang mga leeg. Mas masama sila kaysa sa kanilang mga ninuno.’ **27** Kaya ipahayag mo sa kanila ang lahat ng mga salitang ito, ngunit hindi ka nila pakikinggan. Ipahayag mo sa kanila ang mga bagay na ito, ngunit hindi ka nila sasagutin. **28** Sabihin mo sa kanila, ‘It’s ay isang bansa na hindi nakikinig sa tinig ni Yahweh na kaniyang Diyo at hindi tumatanggap ng pagtutwid. Nasira at naalis ang katotohanan mula sa kanilang mga bibig. **29** Gupitin ninyo ang inyong buhok at mag-ahit kayo at itapon ninyo ang inyong buhok. Umawit kayo ng mga awiting panlibing sa mga bukas na lugar. Sapagkat itinakwil at tinallikuran ni Yahweh ang salinlahing ito dahil sa kaniyang matinding galit. **30** Sapagkat gumawa ng kasamaan sa aking paninig ang mga anak ni Juda, inilagay nila ang mga bagay na

kasuklam-suklam sa tahanan kung saan inihayag ang aking pangalan, upang dungisan ito. Ito ang pahayag ni Yahweh. **31** Pagkatapos, itinayo nila ang dambana ng Tofet na nasa lambak ng Ben Hinom. Ginawa nila ito upang sunugin sa apoy ang kanilang mga anak, bagay na hindi ko ipinagutos. Hindi ito kailanman sumagi sa aking isipan. **32** Kaya tingnan ninyo, paparating na ang panahon na hindi ni ito tawagin sa Tofet o nayon ng Ben Hinom. Magiging lambak ito ng Paggatay, illibing nila sa Tofet ang mga bangkay hanggang wala nang maiwlang silid doon. Ito ang pahayag ni Yahweh. **33** Magiging pagkain ng mga ibon sa himpapawid at ng mga hayop sa lupa ang mga bangkay ng mga tao na ito at walang sinumang makakapagpaalis sa mga ito. **34** Wawakasan ko ang mga lungsod ng Juda at ang mga lansangan ng Jerusalem, ang mga himig ng pagpaparangal at pagsasaya, ang mga himig ng mga lalaki at babaing ikakasal, yamang magiging isang malagim ang lupain."

8 Ito ang pahayag ni Yahweh, "Sa panahong iyon, ilalabas nila mula sa mga libingan ang mga buto ng mga hari ng Juda at ng mga opisyel nito, ang mga buto ng mga pari at ng mga propeta at ang mga buto ng mga nanirahan sa Jerusalem. **2** Pagkatapos, ikakalat nila ang mga ito sa liwanag ng araw, ng buwan at ng mga bituin sa kalangitan, ang mga bagay na ito sa langit na kanilang sinunod at pinanglingkuran, na kanilang nilipatan at hinanap at kanilang sinamba. Hindi na muling titipunin o illibing ang mga buto. Magiging gaya sila ng dumis sa ibabaw ng lupa. **3** Sa bawat natitirang lugar kung saan ko sila ipinatapon, pipiliin nila ang kamatayan sa halip na buhay para sa kanilang mga sarili, ang lahat ng mga natitira pa mula sa masamang bansa na ito. Ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo. **4** Kaya sabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh, May tao bang nadapa at hindi bumangon? May tao bang naligaw at hindi sinubukang bumalik?' **5** Bakit ang mga taong ito, ang Jerusalem, ay tumalikod ng walang hanggang pagtalikod? Nagpatuloy sila sa pagtataksil at tumangging magsisi. **6** Binigyan ko sila ng pansiñ at pinakiggan ngunit hindi tama ang kanilang sinabi. Walang sinuman ang nagsisi sa kaniyang kasamaan, walang sinuman ang nagsabi, "Ano ang nagawa ko?" Pumupunta silang lahat kung saan nila nais, gaya ng kabayong pandigma na tumatakbo patungo sa labanan. **7** Kahit ang ibon sa langit, mga kapalati, mga layang-layang at ang mga tagak ay nalalaman ang mga tamang panahon. Pumupunta ang mga ito sa kanilang mga paglilipatan sa tamang panahon ngunit hindi alam ng aking mga tao ang mga atas ni Yahweh. **8** Bakit sinasabi ninyo, "Marunong kami! At nasa amin ang kautusan ni Yahweh?" Sa katanungan tingnan ninyo! Lumikha ng panliliinlang ang mapanliliinlang na panulat ng mga eskriba. **9** Mapapahiya ang mga marurunong na tao. Nabigo sila at nabitig. Tingnan ninyo! Itinakwil nila ang salita ni Yahweh, kaya anong silbi ng kanilang karunungan? **10** Ibibigay ko sa iba ang kanilang mga asawang babae at ang kanilang mga bukirin ay sa mga magnamay-ari ng mga iyon, sapagkat magmula sa pinakabatahanggang sa pinakadakila, napakasakim nilang lahat! Magmula sa propeta hanggang sa pari, lahat sila ay nagsasagawa ng panliliinlang. **11** Sapagkat ginagamot nila ang balí ng anak na babae ng aking mga tao na para bawal wala itong halaga. Sinabi nila, "Kapayapaan, Kapayapaan" ngunit walang kapayapaan. **12** Nahihiya ba sila kapag gumagawa sila ng mga kasuklam-suklam na gawain? Hindi sila nahihiya. Wala silang kapakumbabaan. Kaya babagsak sila sa panahon ng kanilang kaparushan kasama ng mga bumagsak na. Ibabsak sila, sabi ni Yahweh. **13** Ganap ko silang aalisin, ito ang pahayag ni Yahweh, hindi magkakaroon ng mga ubas sa puno ng ubas, ni magkakaroon ng mga igos sa mga puno ng igos. Sapagkat malalanta ang mga dahon at mawawala ang ibinigay ko sa kanila. **14** Bakit tayo nakaupo dito? Magsama-sama tayo, pumunta tayo sa mga matitibay na lungsod at magiging tahimik atting kamatayang doon. Sapagkat patatahimikin tayo ni Yahweh na ating Diyos. Paiiniumin niya tayo ng lason yamang nagkasala tayo laban sa kaniya. **15** Umaasa tayo para sa kapayapaan ngunit walang magiging mabuti. Umaasa tayo sa oras ng kagalingan, ngunit tingnan ninyo, magkakaroon ng kaguluhan. **16** Narinig mula sa Dan ang pagsinghal ng kaniyang mga kabayong lalaki. Nayayang ang buong daigdig sa tunog ng halinghing ng kaniyang mga malalakas na kabayo. Sapagkat darating sila at kukunin ang lupain at ang kayamanan nito, ang lungsod at ang mga nanirahan dito. **17** Sapagkat tingnan ninyo, magpapadala ako sa inyo ng mga ahas, mga ulupong na hindi ninyo kayang paamuhin. Tutuklawin kayo ng mga ito, ito ang pahayag

ni Yahweh." **18** Walang katapusang aking kalungkutan at nasasaktan ang aking puso. **19** Pakigngan ninyo! Ang hiyaw ng anak na babae ng aking mga tao mula sa malayong lupain! Hindi ba nasa Zion si Yahweh? O hindi ba nasa kaniya ang kanilyang hari? Bakit kaya nila sinasaktan ang aking damdam sa pamagatian ng kanilang mga inukit na imahan at mga walang kabuluhang diyuys-diyosan ng mga dayuhan? **20** Lumiipas na ang anihan, tapos na ang tag-init. Ngunit hindi tayo naligtas. **21** Nasakan ko dahil sa sakit na naramdaman ng anak na babae ng aking mga tao. Nagluksa ako dahil sa mga katakot-takot na bagay na nangyari sa kaniya, pinanghinaan ako ng loob. **22** Wala bang lunas sa Galaad? Wala bang manggagamot doon? Bakit hindi gumagalang ang anak ng aking mga tao?

9 Kung maari lamang magpalabas ng tubig ang aking ulo at maging bukal ng luha ang aking mga mata! Sapagkat nais kong umiyak sa umaga at gabi para sa mga anak ng aking mga tao na pinatay. **2** Kung may makapagbibigay lamang sa akin ng isang lugar sa ilang na para sa mga manlakbay upang panirahan, na aking mapupuntahan upang talikuran ang aking bayan. Kung maari ko lamang silang yamang mga nakikapiad silang lahat, isang pangkat ng mga taksil! **3** Ipinahayag ni Yahweh, "Nagsasabi ang kanilang mga dila ng mga kasinungalingan, na kanilang mapanliliinlang na sandata, ngunit hindi sila dakila sa katapatan sa lupa. Patuloy silang gumagawa ng masama sa iba. Hindi nila ako kilala." **4** Bantayan ng bawat isa sa inyo ang inyong kapwa at huwag magtiwala sa sinumang kapatid. Sapagkat mandaraya ang bawat kapatid at namumuhay sa paninirang-puri ang bawat kapwa. **5** Kinukuta ng bawat isa ang kaniyang kapwa at hindi nagsasabi ng katotohanan. Nagtuturo ng mga mapanliliinlang na bagay ang kanilang mga dila. Pagod na pagod sila sa paggawa ng malaking kasalan. **6** Namuhay kayo sa gitna ng pandarya. Sa kanilang panliliinlang, tinanggihan nila akong kilalanin. Ito ang pahayag ni Yahweh." **7** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, "Tingnan ninyo, susubukan at susuriin ko sila. Ano pa ang aking gagawin para sa anak ng babae ng aking mga tao?" **8** Matatalas na palaso ang kanilang mga dila at nagsasalta sila ng mga bagay na kasinungalingan. Sa pamagatian ng kanilang mga bibig, naghahayag sila ng kapayapaan sa kanilang kapwa, ngunit sa kanilang mga puso inaabangan nila sila. **9** Hindi ko ba sila dapat parusahan dahil sa mga bagay na ito at hindi ko ba ipaghiganti ang aking sarili sa bansang tulad nitó? Ito ang pahayag ni Yahweh. **10** Aawit ako ng mga awiting panluksa at panaghoy para sa mga kabundukan, at isang awit na panlibing ang aawitin para sa kaparangan. Sapagkat nasunog ang mga ito kaya walang sinuman ang makadadaan dito. Hindi sila makarinig ng anumang huni ng baka. Nagsilayo lahat ang mga hayop at ang mga ibon sa kanilangan. **11** Kaya gagawin kong bunton ng pagkásira ang Jerusalem, isang taguan ng mga asong-gubat. Gagawin kong mga wasak na lugar ang mga lungsod ng Juda na walang manirahan. **12** Sino ang matalinong tao na makuunawa nito? Ano ang ipinahayag ni Yahweh sa kaniya upang maaari niya itong iulat? Bakit nawasak ang kalupaan? Nawasak ito tulad ng ilang, kung saan walang sinuman ang makadadaan dito. **13** Sinasabi ni Yahweh, "Dahil ito sa pagtalikod nila sa kautusan na aking ibinigay sa kanila at dahil hindi nila pinakigangan ang aking tinig o ipinamuhay ito. **14** Ito ay dahil namuhay sila sa pamagatian ng kanilang mga matitigas na puso at sa pagsunod sa mga Baal tulad ng itinura sa kanila ng kanilang mga ama na gagawin nila. **15** Kaya, ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel. Tingnan ninyo, pakakainin ko ang mga taong ito ng mapapait na halaman at paínumi ng nakalalongs tungub. **16** At ikakalat ko sila sa mga bansa na hindi nila nakikilala maging ng kanilang mga ninuno. Magpapadalá ako ng espadang tutugis sa kanila hanggang sa ganap ko silang mawasak." **17** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, "Unawain ninyo ito: Tawagin ninyo ang mga mang-aawit sa paglilibing at hayaan silang lumapit, magpadala kayo ng mga babaeng mahuhusay sa pagdadalamhati at hayaan silang lumapit. **18** Madalíin sila at paawitin ng awiting panluksa sa atin, upang dumalo ang luha sa ating mga mata at daluyan ng tubig ang talukap ng ating mga mata. **19** Sapagkat narinig sa Zion ang hiyaw ng panaghoy. 'Ganap kaming nawasak. Labis kaming nahiya, sapagkat nilisan namin ang lupain matapos nilang gibain ang aming mga tahanan.' **20** Kaya kayong mga kababaihan, pakigngan ang salita ni Yahweh, biygyang pansiñ ang mga mensahe na nagmula sa kaniyang bibig. At turuan ninyo ang inyong mga anak na babae ng awiting panluksa at sa kapwa babae ng awiting panlibing. **21** Sapagkat dumating na ang kamatayan sa ating mga

bintana, pupunta ito sa ating mga palasyo, pupuksain nito ang mga bata na nasa labas at mga kabataang nasa mga pamilihan ng lungsod. **22** 'Ito ang pahayag ni Yahweh. "Ipahayag ninyo ito, Malalaglag ang mga bangkay ng mga tao tulad ng dumis sa kabukiran at tulad ng mga tangkay ng butil sa likod ng manggagapas at walang sinuman ang magtitipon sa kanila." **23** Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Huwag ninyong hayaang maygabang ang mga matatalino sa kanilang karunungan o ang mandirigma sa kaniyang kalakasan. Huwag ninyong hayaang maygabang ang mayamang tao sa kaniyang kayamanan. **24** Sapagkat kung maygabang ang isang tao sa anumang bagay, ito dapat ang mayroon sa kanya, na mayroon siyang pang-unawa at pagkilala sa akin. Sapagkat ako si Yahweh, na gumagawa ng matapat na kasunduan, katarungan at katuwiran sa sanlibutan. Sapagkat ito ang mga bagay na aking kinagagalak. Ito ang pahayag ni Yahweh." **25** Tingnan ninyo, darating ang mga araw na parurusahan ko ang lahat ng tulip lamang sa kanilang mga katawan. Ito ang pahayag ni Yahweh. **26** Parurusahan ko ang Egipto, Juda, Edom, mga tao sa Ammon, Moab at lahat ng tao na nagpaputol ng kanilang mga buhok sa ulo, na naninirahan sa disyerto. Sapagkat hindi tulip ang lahat ng bansang ito at matigas ang puso ng lahat ng nasa sambahanay ng Israel."

10 Pakinggan ninyo ang mga salitang ihahayag sa inyo ni Yahweh, sambahanay ng Israel. **2** Ganito ang sinasabi ni Yahweh, "Huwag ninyong pag-aralan ang mga kaparaaan ng ibang mga bansa at huwag kayong mabahala sa mga palatandansa sa mga kalangitan, sapagkat nababahala ang mga bansa ng dahil dito. **3** Sapagkat walang kabuluhang ang mga kaugalian ng mga tao. Sapagkat may pumuputol ng punong kahoy sa kagubatan. Ang mga kamay ng manlilikol ang gumagawa nito sa pamamagitan ng palakol. **4** Pagkatapos, pinapalamanutin nila ito ng pilak at ginto. Pinatitibay nila ito gamit ang martyilo at mga pako upang hindi ito bumagsak. **5** Tulad ng panakot ng ibon sa taniman ng pipino ang mga diyus-diyosang ito sapagkat hindi sila makapagsalita ng anuman. Kailangan silang buhatin, sapagkat hindi man lang sila makahakbang. Huwag ninyo silang katakutan, sapagkat hindi nila kayang gumawa ng masama ni makagagawa ng anumang mabuti." **6** Wala kang katulad, Yahweh. Dakila ka at dakila ang kapangyarihan ng iyong pangalan. **7** Sino ang hindi matatakot sa iyo, hari ng mga bansa? Sapagkat ito ang karapat-dapat sa iyo, sapagkat wala kang katulad sa lahat ng matatalino ng tao sa mga bansa o sa lahat ng kanilang mga maharlikang kaharian. **8** Pare-pareho silang lahat, malulupit sila at hangal, mga alagad ng diyus-diyosan na mga kahoy lamang. **9** Nagdadalala sila ng pilak na pinanday mula sa Tarsis at ginto mula sa Upaz na gawa ng mga manggagawa at ng kamay ng mga panday. Asul at lila ang kanilang mga damit. Ang kanilang mga dalubhasang tauhan ang gumawa ng lahat ng bagay na ito. **10** Ngunit si Yahweh ang tunay na Diyos. Siya ang buhay na Diyos at hari magpakaikanman. Nayayaniq ang mundo at hindi kayang tiisin ng mga bansa ang kaniyang galit. **11** Ganito ang sasabihin mo sa kanila, "Malilipol sa lupa at sa ilalim ng kalangitan ang mga diyos na hindi lumikha ng kalangitan at ng lupa. **12** Ang lumikha ng daigdig sa kaniyang kapangyarihan ang nagtatag ng kalupaan sa pamamagitan ng kaniyang karunungan at nagpalaganap ng kalangitan sa pamamagitan ng kaniyang pang-unawa. **13** Ang kaniyang tinig ang lumilikha ng dagundong ng katubigan sa kalangitan at siya ang nagpapaangat ng hamog mula sa bawat sulok ng daigdig. Lumilikha siya ng kidlat para sa ulan at nagpapabalbas ng hangin mula sa kaniyang kamalig. **14** Naging mangmang ang mga tao na walang kaalaman. Nailagay sa kahiliyan ang bawat panday dahil sa kaniyang diyus-diyosan sapagkat mantilinlang ang mga ginawa niyang imahan at walang buhay ang mga ito. **15** Walang silbi ang mga ito, ang gawa ng mga mangungutya. Malilipol sila sa panahon ng kanilang kaparusan. **16** Ngunit hindi nito katulad ang Diyos na kabahagi ni Jacob sapagkat siya ang humubog sa lahat ng bagay. Ang Israel ang tribu ng kaniyang mana, Yahweh ng mga hukbo ang kaniyang pangalan. **17** Tipunin ang iyong bigkis at umalis sa lupain, kayong mga taong namumuhay sa ilalim ng pananankop. **18** Sapagkat ganito ang sinasabi ni Yahweh, "Tingnan ninyo, ipapatapon ko sa panahong ito ang mga naninirahan sa lupain. Pahirapan ko sila at malalaman nila ito." **19** Aba sa akin! Dahil sa mga nabali kong buto, malubha ang aking sugat. Kaya sinabi ko, "Tiyyak na matinding paghihirap ito, ngunit dapat ko itong tiisin." **20** Ganap na nawasak ang aking tolda at nahati sa dalawala ang lahat ng tali nito. Kinuha sa akin ang aking mga anak, kaya wala na sila.

Wala ng maglalatag ng aking tolda o magtataas ng aking mga kurinta. **21** Sapagkat naging hangal ang mga pastol. Hindi nila hinanap si Yahweh kaya hindi sila nagtagumpay at nagsikat ang lahat ng kanilang kawan. **22** Dumating na ang ulat ng mga balita, "Tingnan ninyo! Parating na ito! Isang malakas na lindol ang paparating mula sa hilagang lupain upang sirain ang mga lungsod ng Juda at maging taguan ng mga asong-gubat." **23** Alam ko Yahweh na ang landas ng tao ay hindi nagnula sa kaniyang sarili. Walang tao ang nangunguna sa sarili ninyo mga hukbang. **24** Itwido mo ako Yahweh ng may katarungan ngunit hindi sa pamamagitan ng iyong galit at baka mapuksa mo ako. **25** Ibuhos mo ang iyong matinding galit sa mga bansa na hindi nakakakilala sa iyo at sa mga pamilya na hindi tumatawag sa pangalan mo. Sapagkat nilamon nila si Jacob at inubos siya upang ganap na wasakin at buwagin ang kaniyang tirahan.

11 Ito ang salita na dumating kay Jeremias mula kay Yahweh, at sinabi niya, **2** "Makinig ka sa mga salita ng kasunduang ito, at ipahayag ang mga ito sa bawat tao sa Juda at sa mga naninirahan sa Jerusalem. **3** Sabihin mo sa kanila, "Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: Sumpaine ang sinumang hindi makikinig sa mga salita ng kasunduang ito. **4** Ito ang kasunduan na iniutos ko sa inyong mga ninuno na dapat alalahanin simula ng araw na inilabas ko sila sa lupain ng Egipto, mula sa pugon ng tunawan ng bakal. Sinabi ko, "Makinig kayo sa aking tinig at gawin ninyo ang lahat ng mga bagay na ito gaya ng iniutos ko sa inyo, sapagkat kayo ang magiging tao ko at ako ang inyong magiging Diyos." **5** Sundin ninyo ako upang mapatunayan ko ang sumpa na aking ipinangako sa inyong mga ninuno, ang panunumpa na ibigay ko sa kanila ang lupain na umeapaap sa gatas at pulot-pukyutan kung saan kaya naninirahan ngayon." At, akong si Jeremias ay sumagot at nagsabi, "Oo, Yahweh!" **6** Sinabi sa akin ni Yahweh, "Ipahayag ang lahat ng mga bagay na ito sa mga lungsod ng Juda at sa mga lansangan ng Jerusalem. Sabihin mo, "Makinig kayo sa mga salita ng kasunduan ito at gawin ninyo ang mga ito. **7** Sapagkat nagbigay ako ng taimtim na mga utsos sa inyong mga ninuno mula ng araw na inilabas ko sila sa Egipto hanggang sa kasalukuyang panahon, patuloy na nagbabala sa kanila at nagsasabi, "Makinig kayo sa aking tinig." **8** Ngunit hindi sila nakinig o nagbigay ng pansiin. Lumalakad ang bawat tao sa katigasan ng kaniyang masamang puso. Kaya dinala ko ang lahat ng sumpa sa kasunduan ito na inutusan kong dumating laban sa kanila. Ngunit hindi pa rin sumunod ang mga tao." **9** Sumunod na sinabi sa akin ni Yahweh, "Natuklasan ang pagsasabutan ng mga kalalakihan ng Juda at ng mga naninirahan sa Jerusalem. **10** Bumaling sila sa mga kasamaan ng kanilang sinaunang mga ninuno na tumangging makinig sa aking salita, sa halip namuhay sila sa pagumba sa ibang mga diyos. Sinira ng sambahanay ng Israel at sambahanay ng Juda ang aking kasunduan na itinatag ko sa kanilang mga ninuno. **11** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh, "Tingnan ninyo, magpapadala ako ng kapahamakan sa kanila, isang kapahamakan na hindi nila maaaring takasan. Pagkatapos, tatawag sila sa akin, ngunit hindi ako makikinig sa kanila. **12** Pupunta at tatawag ang mga lungsod ng Juda at ang mga naninirahan sa Jerusalem sa mga diyos na pinabigyan nila ng mga alay, ngunit tiyak na hindi sila maililigtas ng mga ito sa oras ng kanilang kapahamakan. **13** Sapagkat dumilami ang bilang ng iyong mga diyos na pumantay sa bilang ng iyong mga lungsod, Juda. At gumawa kayo ng kahiya-hiyang bilang ng mga altar sa Jerusalem, mga altar ng insenso para kay Baal na pumantay sa bilang ng kaniyang mga lansangan. **14** Kaya ikaw mismo Jeremias, hindi mo dapat ipanalangin ang mga taong ito. Hindi ka dapat tumangis o manalangin para sa kanila. Sapagkat hindi ako makikinig kapag tumawag sila sa akin sa kanilang kapahamakan. **15** Bakit nasa aking tahanan ang minamahal kong mga tao na may napakaraming masamang hangarin? Sapagkat hindi makakatulong sa inyo ang mga nakalaang karne para sa inyong mga alay dahil gumawa kayo ng kasamaan at nagalak kayo dito. **16** Sa nakaraan, tinawag kayo ni Yahweh na mayabong na puro ng olibo, maganda na may kaibig-ibig na bunga. Ngunit magsisindi siya ng apoy dito na katulad ng tunog ng dagundong ng bagyo, kaya mababali ang mga sanga nito. **17** Sapagkat si Yahweh ng mga hukbo ang nagtanim sa inyo, ang nag-atas ng kapahamakan laban sa inyo dahil sa mga gawaing masama na ginawa ng sambahanay ng Israel at ng sambahanay ng Juda. Ginalit nila ako sa pamamagitan ng pagbibigay ng mga alay kay Baal." **18** Ipinaalam ni Yahweh sa akin ang mga bagay na ito, kaya alam ko ang mga

ito. Ikaw Yahweh, ang nagpakita sa akin ng kanilang mga gawain. **19** Tulad ako ng isang maamong tupa na dinala sa mangangatay. Hindi ko alam na may binalak sila laban sa akin, "Siraín natin ang puno maging ang mga bunga nito! Putulin natin siya sa lupain ng mga buhay upang hindi na maalala pa ang kaniyang pangalan." **20** Ngunit matuwid na hukom si Yahweh ng mga hukbo na siyang sumisiyasat ng puso at isipan. Magiging saksi ako sa iyong paghihigantil laban sa kanila, sapagkat iniharap ko ang aking kahalagan sa iyo. **21** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh tungkol sa mga taga-Anatot na umusig sa iyong buhay. "Sinabi nila, 'Hindi ka dapat mag-propesiya sa ngalan ni Yahweh, o mamamatay ka sa pamamagitan ng aming mga kamay.' **22** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, 'Tingnan mo, parurusahan ko sila. Mamamatay sa pamamagitan ng espada ang malalakas nilang mga kabataan. Mamamatay sa gutom ang mga anak nilang lalaki at babaে. **23** Walang matitira sa kanila dahil magdadalda ako ng kapahamakan sa mga taga-Anatot, ang panahon ng kanilang kaparusan."

12 Sa tuwing nakikipagtalo ako sa iyo, Yahweh, ikaw ay matuwid. Tunay nga na dapat kong sabihin sa iyo ang aking dahlilan upang magreklemo. Bakit nagtagatagumpay ang pamamaraan ng mga masasama? Nagtagatagumpay ang lahat ng mga taong walang pananapatlataya. **2** Itinanim mo sila at nagkaroon ng mga ugat. Nagpatuloy sila upang makapamungko. Malapit ka sa kanilang mga labi, ngunit malayo sa kanilang mga puso. **3** Ngunit ikaw mismo Yahweh, kilala mo ako. Nakikita mo ako at sinusuri ang aking puso. Dalhin mo sila sa katayan tulad ng isang tupa. Ibukod mo sila para sa araw ng pagkatay. **4** Gaano katagal magpapatuloy ang lupain sa pagluluksa at nalalanta na ang mga halaman sa bawat bukirin dahil sa kasamaan ng mga naninirahan ditó? Nawala lahat ang mga maililap na hayop at mga ibon. Sa katunayan, sinasabi ng mga tao, "Hindi alam ng Diyos kung ano ang mangyayari sa atin." **5** Sinabihin ni Yahweh, "Sapagkat kung ikaw, Jeremias ay nakipagtakbuhan sa mga nakapaang kawal at pinagod ka nila, paano ka makikipag-unahan sa mga kabayo? Kung nadapa ka sa kapatagan sa ligtas na kabukiran, paano mo gagawin sa mga kasakulan sa daan ng Jordan?" **6** Sapagkat nagtakasil din sa iyo at labis kag tinuligsa ng iyong mga kapatid na lalaki at pamilya ng iyong ama. Huwag kang migtiwala sa kanila, kahit magbsabi pa sila ng mga mabubuting bagay sa iyo. **7** Pinabayaan ko ang aking tahanan at tinalikuran ang aking mana. Ibinigay ko ang aking mga minamahal na tao sa mga kamay ng kaniyang mga kaaway. **8** Naging katulad na ng isang leon sa isang kasakulang ang aking mana, ibinukod niya ang kaniyang sarili laban sa akin sa pamamagitan ng sarili niyang tingi, kaya kinamumuhian ko siya. **9** Ang aking mga mahalagang pag-aari ay isang mabangis na aso at pinaillibutan ng mga ibong mandaragat ang itaas ng kaniyang ulo. Pumunta kayo at tipunin ang lahat ng mga nabubuhay na nilalang sa mga bukirin at dalhin ang mga ito upang kainin sila. **10** Sirina ng maraming pastol ang aking ubasan. Tinapanan nila ang buong bahagi ng aking lupain, ginawa nilang isang ilang at malagim ang aking kaakit-akit na bahagi. **11** Ginawa nila siyang isang lagim. Nagluluksa ako para sa kanya dahil pinabayahan siya. Pinabayaan ang buong lupain dahil wala ni isa ang tumanggap nitó sa kanilang puso. **12** Dumating ang mga maninira laban sa lahat ng mga tigang na lugar sa ilang, sapagkat ang espada ni Yahweh ang umuubos sa dulo ng lupain hanggang sa iba pa. Walang kaligtasan sa lupain para sa anumang nabubuhay na nilalang. **13** Naghasik sila ng trigo ngunit umani ng tinik ng mga palumpung. Nagpapakagod sila sa pagtartabaho ngunit walang napakinabangan. "Kaya, mahiya kayo sa iyong gawa dahil sa poot ni Yahweh." **14** Ito ang sinasabi ni Yahweh laban sa lahat ng aking mga kapwa, ang mga taong masasama na sumира sa aking mga pag-aari na ipinamana ko sa aking mga taong Israelita, "Tingnan niyo, ako ang siyang bubunot sa kanila mula sa kanilang sariling lupain at bubunot ko ang sambahan ng Juda mula sa kanila. **15** At pagkatapos kong bunutin ang mga bansang iyon, mangyayari na magkakaroon ako ng habag sa kanila at pabalikin ko sila. Ibabalik ko sila, ang bawat tao sa kaniyang mana at ang kaniyang lupain. **16** Mangyayari na kapag maingat na natutunan ng mga bansang iyon ang mga pamamaraan ng aking mga tao na sumumpa sa aking pangalan "Dahil buhay si Yahweh!" tulad ng itinuro nila sa aking mga tao na sumumpa kay Baal, kung gayon maitatayo sila sa kalagftina ng aking mga tao. **17** Ngunit kung sinuman ang hindi makikinig, bubunutin

ko ang bansang iyon. At tiyak itong mabubunot at mawawasak. Ito ang pahayag ni Yahweh."

13 Sinabi ito sa akin ni Yahweh, "Pumunta ka at bumili ng isang lino na damít-panloob at isuot mo ito sa palibot ng iyong baywang, ngunit huwag mo muna itong ilagay sa tubig." **2** Kaya bumili ako ng isang damít-panloob gaya ng iniutos ni Yahweh at isinuot ko ito sa palibot ng aking baywang. **3** At dumating ang salita ni Yahweh sa akin sa pangalawang pagkakaataon at sinabi, **4** "Kunin mo ang damít-panloob na iyong binili na nakapalibot sa iyong baywang, tumayo ka at maglakbay sa Eufrates. Itago mo ito doon sa siwang ng isang bato." **5** Kaya pumunta ako at itinago ito sa Eufrates gaya ng iniutos sa akin ni Yahweh. **6** Makalipas ang maraming araw, sinabi sa akin ni Yahweh, "Tumayo ka at bumalik sa Eufrates. Kunin mo mula doon ang damít-panloob na sinabi kong itago mo." **7** Kaya, bumalik ako sa Eufrates at hinukay ang damít-panloob kung saan ko ito itinago. Ngunit, masdan mo! Nawasak ang damít-panloob, hindi na ito maganda. **8** At muling dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **9** "Sinasabi ito ni Yahweh: Sa parehong paraan, wawasakin ko ang labis na kayabangan ng Juda at Jerusalem. **10** Ang mga masasamang taong ito na tumangging makinig sa aking mga salita, mga taong lumalakad sa katigasan ng kanilang mga puso, mga taong sumusunod sa ibang mga diyos upang sumamba at yumukod sa kanila, magiging katulad sila ng damít-panloob na ito na maganda na naging walang halaga. **11** Sapagkat gaya ng isang damít-panloob na dumikit sa baywang ng isang tao, ginawa ko ang buong sambahayan ng Israel at ang buong sambahayan ng Juda na kumapit sa akin, na magiging aking mga tao na magbibigay sa akin ng katanyagan, kapuriran at karangalan. Ngunit hindi sila nakikinig sa akin. Ito ang pahayag ni Yahweh. **12** Kaya dapat mong sabihin ang salitang ito sa kanila, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh na Diyos ng Israel: Mapupuno ng alak ang bawat banga.' Sasabihin nila sa iyo, 'Hindi nga ba talaga namin alam na mapupuno ng alak ang bawat banga?' **13** Kaya sabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: Tingnan niyo, pupunuin ko ng kalasingan ang bawat naninirahan sa lupaing ito, ang mga hari na nakauupo sa trono ni David, ang mga pari, ang mga propeta, at ang lahat ng mga naninirahan sa Jerusalem. **14** At pag-aawayin ko ang bawat tao laban sa iba, ang mga ama at mga anak. Hindi ko sila kaaawaan o habahabagan at hindi ko sila iligitas mula sa pagkawasaki. Ito ang pahayag ni Yahweh." **15** Makinig kayo at bigyang pansi. Huwag kayong maging mayabang, sapagkat sinasabi Yahweh. **16** Bigyan ng karangalan si Yahweh na inyong Diyos bago siya magdulot ng kadiliman at bago siya maging dahilan ng pagkatisod ng inyong mga paa sa mga bundok sa takip-silim. Sapagkat naghahangad kayo para sa liwanag ngunit labis niyang padidilim ang lugar na magiging isang maitim na ulap. **17** Kaya, kung hindi kayo makikinig, iiyak akong mag-isa dahil sa inyong kayabangan. Tiyak na iiyak ako at dadaloy ang mga luha mula sa aking mga mata, sapagkat mabibihag ang mga kawan ni Yahweh. **18** "Sabihin niyo sa harí at sa inang reyna, 'Magpakumbaba kayo at umupo, sapagkat bumagsak na ang mga korona sa inyong ulo, ang inyong pagmamataas at ang inyong karangalan.' **19** Maisasara ang mga lungsod sa Negev at walang sinuman ang makapagbubukas ng mga ito. Mabibihag ang mga taga-Juda at ipapatapon ang lahat ng nasa kanya. **20** Imulat mo ang iyong mga mata at pagmasdan ang mga parating mula sa hilaga. Nasaan ang kawan na ibinrigay niya sa iyo, ang kawan na pinakamaganda sa iyo? **21** Ano ang sasabihin mo kapag inilagay ng Diyos sa iyong itaas ang mga inaakala mong mga kaibigan mo? Hindi ba ito ang umpisa ng mga paghihirap na sasakop sa iyo gaya ng isang babaing nanganganak? **22** At maaari mong sabihin sa iyong puso, 'Bakit nangyayari sa akin ang mga bagay na ito?' Sapagkat dahil ito sa napakarami mong kasamaan na itinaas ang iyong mga palda at nilapastangan ka. **23** Maaari bang baguhin ng mga tao sa Cus ang kulay ng kanilang balot o baguhin ng isang leopardo ang kaniyang mga batik? Kung gayon, ikaw mismo, kaya mong gumawa ng kabutihan bagaman nasanay ka sa kasamaan. **24** Kaya, ikakalat ko sila tulad ng mga ipa na naglalaho sa hangin sa disyerto. **25** Ito ang ibinrigay ko sa inyo, ang bahagi na initias ko para sa inyo, dahil kinialaman niyo ako at nagtiwala kayo sa kasinungalingan. Ito ang pahayag ni Yahweh. **26** Kaya, ako rin mismo ang huhubad ng inyong mga palda at makikita ang mga maseselang bahagi ng inyong kawan. **27** Ang inyong pangangaluna at paghalinghing, ang inyong kahiya-hiyang kahalayan sa mga burol at sa mga parang! Ilalantad ko ang mga ito, ang

mga nakasusuklam na mga bagay na ito! Kaawa-awa ka, Jerusalem! Hindi ka pa malinis. Gaano katagal ito magpapatuloy?"

14 Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay Jeremias tungkol sa tagtuyot, 2 "Hayaang magluksa ang Juda, hayaang gumuhong kaniyang mga tarangkahon. Tumatahoy sila para sa lupain, lumalakas ang kanilang pag-iyak para sa Jerusalem. 3 Pinadadalag ng kanilang mga makapangyarihang tao ang kanilang mga lingkod para sa tubig. Kapag pumunta sila sa mga balon wala silang mahahanap na tubig. Babalik silang lahat na bigo, tinatakpan nila ang kanilang mga ulo na kahiya-hiya at hindi iginagalang. 4 Dahil dito, nabikat ang lupa sapagkat walang sara sa lupain. Nahihiya ang mga mag-aararo at tinatakpan nila ang kanilang mga ulo. 5 Sapagkat iniwan din maging ng babaeng usa ang kaniyang maliliit na anak sa parang at pinababayaan ang mga ito sapagkat walang damo. 6 Tumatayo sa mga tigang na kapatagan ang mga maiilap na asno at humihinga sa hangin tulad ng mga asong-gubat. Lumalabo ang kanilang mga mata dahil walang halaman." 7 Kahit na ngapapatotoo laban sa amin ang aming mga kasamaan, Yahweh, kumilos ka para sa kapakanan ng iyong pangalan. Nagkalsala kami sa iyo sapagkat lumalala ng kawalan ng aming pananampalataya. 8 Ang pag-asa ng Israel, ang siyang naglitas sa kanya sa panahon ng matinding pagkabalisa, bakit ka magiging katulad ng isang dayuhan sa lupain, katulad ng isang banyagang gurmagala na ngapapalipas at nananilot lamang ng isang gab? 9 Bakit ka magiging katulad ng isang taong naililit, katulad ng isang mandirigma na hindi kayang sagipin ang sinuman? Sapagkat nasa kalagifnaan ka namin, Yahweh! Ipinahayag sa amin ang iyong pangalan. Huwag mo kaming iwanan. 10 Sinabi ito ni Yahweh sa mga taong ito: "Yamang ibig nilang maglibot at hindi nila pinigil ang kanilang mga paa na magpatuloy." Hindi nalugod si Yahweh sa kanila. Ngayon, inalala niya ang kanilang kasamaan at pinurusahan niya ang kanilang mga kasalanan. 11 Sinabi ni Yahweh sa akin, "Huwag kang manalangin para sa ikabubuti ng mga taong ito. 12 Sapagkat, kapag nagayuno sila, hindi ako makikinig sa kanilang pagdaa at kapag nag-alay sila ng mga handog na susunugin at mga handog na pagkain, hindi ako malulugod sa mga ito. Sapagkat lilipulin ko sila sa pamamagitan ng espada, taggutom at salot." 13 At sinabi ko, "O, Panginoong Yahweh! Tingnan mo! Sinasabi ng mga propeta sa mga tao, 'Hindi kayo makakakita ng espada, walang taggutom para sa iyo, sapagkat bibigyan ko kayo ng tunay na katiwasayan sa lugar na ito.'" 14 Sinabi sa akin ni Yahweh, "Panlilinlang sa aking pangalan ang pahayag ng mga propeta. Hindi ko sila isinugo, ni binigyan ng anumang utos o kinausap sila. Ngunit ang mapanlilang nilang mga pangtitain, ang walang kabuluhan at ang mga mapanlilang na hula ay nagmumula sa kanilang mga sariling puso, ito ang mga ipinahahayag nila sa inyo." 15 Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh, "Tungkol sa mga propeta na ngapapahayag sa aking pangalan ngunit hindi ko ipinadala at ang mga nagsasabing walang espada at taggutom sa lupaing ito. Mamamatay ang mga propetang ito sa pamamagitan ng espada at taggutom. 16 At ang mga tao na kanilang pinapahayagan ay maitatapon sa labas ng mga lansangan ng Jerusalem dahil sa taggutom at espada, sapagkat walang sinuman ang maglilibing sa kanila. Sa kanila, sa kanilang mga asawang babae o sa kanilang mga anak. Sapagkat ibubuhos ko sa kanila ang kanilang mga kasamaan. 17 Sabihin mo ang salitang ito sa kanila: 'Hayaang dumaloy sa aking mata ang mga luha sa araw at gab. Huwag itong pigilan, sapagkat magkakaroon ng isang matinding pagkawasak ang birhen na anak ng aking mga tao. Isang napakalaki at walang lunas na sugar.' 18 Kung lababas ako sa parang at tumingin! mayroong mga pinayat na pamamagitan ng espada. At kung pupunta ako sa lungsod at tumingin! mayroong mga nagkasakit dahil sa taggutom. Kahit na ang mga propeta at ang mga paring naglilibot sa lupain ay walang nalamanan." 19 Ganap mo bang tinalikuran ang Juda? Galit ba sa Zion? Bakit mo kami hinahayaang magkasakit gayong walang kagalungan sa amin? Naghangad kami ng kapayapaan, ngunit walang anumang kabutihan. Ngunit tingnan ninyo, para sa oras ng kagalungan, kaguluhan lamang ang mayroon. 20 Inaamin namin, Yahweh, ang aming mga kasalanan at ang kasamaan ng aming mga ninuno, sapagkat nagkalsala kami sa iyo. 21 Huwag mo kaming itakwil! Huwag mong gawing kahihiyan ang iyong maluwahating trono para sa kapakanan ng iyong pangalan. Alalahanin at huwag sirain ang iyong kasunduan sa amin. 22 Mayroon ba sa mga diyuys-diyosan ng mga bansa na kayang gawin ang sinuman na paulanin ang kalanditan sa panahon ng

tagsibol? Hindi ba ikaw Yahweh, na aming Diyo ang gumawa ng mga ito? Umaasa kami sa iyo, sapagkat ikaw ang gumawa ng lahat ng mga bagay na ito.

15 At sinabi sa akin ni Yahweh, "Kahit na tumayo sa aking harapan si Moises o si Samuel, hindi pa rin ako maaawa sa mga taong ito.

Paalisin sila sa aking harapan para makapunta sa malayo. 2 At mangayari na sasabihin nila sa iyo, 'Saan kami dapat pumunta?' At dapat mong sabihin sa kanila, 'Sinasabi ito ni Yahweh: Dapat mamatay ang mga nakatakda sa kamatayan; dapat sa espada ang mga nakatakda sa espada. Dapat magutom ang mga nakatakda sa pagkagutom at dapat mabihag ang mga nakatakda sa pagkabihag.' 3 Ito ang pahayag ni Yahweh: Sapagkat itatalaga ko sila sa apat na pangkat. Ang espada ay upang patayin ang ilan, ang mga aso ay upang kaladkarin ang ilan palayo, ang mga ibon sa kalangitan at ang mga mababangis na hayop sa daigdig ay upang kainin at wasakin ang ilan. 4 Gagawin ko sa kanila ang mga katakut-takot na bagay sa lahat ng mga kabaharian sa daigdig, sa pananagutan ni Manases na anak ni Hezekias na hari ng Juda dahil sa ginawa niya sa Jerusalem. 5 Sapagkat sino ang mahahabag para sa iyo, Jerusalem? Sino ang magluluska para sa iyo? Sino ang lilingon upang magtanong tungkol sa iyong kapakanan? 6 Ito ang pahayag ni Yahweh: Tinalikuran mo ako at lumayo ka sa akin. Kaya hahampsin kita ng aking mga kamay at wawasakin kita. Pagod na akong magkaroon ng awa sa iyo. 7 Kaya, tatahikan ko sila sa mga tarangkahon ng lupain sa pamamagitan ng isang pantuhog ng mga dayami. Gagawin ko silang ulila. Wawasakin ko ang aking mga tao yang hindi sila tumatalikod sa kanilang mga gawain. 8 Gagawin kong mas marami ang bilang ng kanilang mga balo kaysa sa mga buhangin sa dalampasigan. Sa katanghalian, ipadadala ko ang mga manirira laban sa mga ina ng mga batang lalaki. Hahayagan kong dumating sa kanila ng biglaan ang pagkasindak at pagkatakot. 9 Mawawalan ng malay ang isang ina na mamamatay ang pitong anak. Kakapusin siya sa paghinga. Magdidilim ang kaniyang araw habang maliwanag pa. Mahihiya at mapapahiya siya, sapagkat ibibigay ko ang mga natira sa espada ng kanilang mga kaaway. Ito ang pahayag ni Yahweh. 10 Kaawa-awa ako, aking ina! Dahil isinilang mo ako, isa akong tao na pinag-uusapan at pinagtatalunan sa buong lupain. Hindi ako ngapautang, ni walang sinuman ang umutang sa akin, ngunit sinusunila nipa akong lahat. 11 Sinabi ni Yahweh: "Hindi ba kita sagipin para sa iyong kabutihan? Titiyakin ko na hihiingi ng tulong sa panahon ng kalamidad at matinding pagkabalisa ang iyong mga kaaway. 12 Kaya ba ng isang tao na durugin ang bakal? Lalung-lalo na ang mga bakal na nagmula sa hilaga na may halong mga tanso? 13 Ibibigay ko sa iyong mga kaaway ang iyong karangyan at mga kayamanan bilang malayang pagnapanakan. Gagawin ko ito dahil sa lahat ng mga kasalanang ginawa ninyo sa lahat ng iyong nasasakupan. 14 At hahayaan kong dalhin kayo ng iyong mga kaaway sa isang lupain na hindi ninyo alam, sapagkat magliliyab ang isang apoy at sisiklab ang aking poot sa inyo." 15 Alam mo sa iyong sarili, Yahweh! Alalahanin mo ako at tulungan ako. Ipaghiganti mo ako laban sa aking mga manunugis. Sa iyong pagtitis, huwag mo kong ilayo. Kilalanin mo na nadusa ako sa pagsisia para sa iyo. 16 Natagpuan ng iyong mga salita at naintindihan ko ang mga ito. Kagalakan sa akin ang iyong mga salita, isang kagalakan sa aking puso, sapagkat ipinahayag sa akin ang iyong pangalan, Yahweh na Diyo ng mga hukbo. 17 Hindi ako umupo sa gitna ng mga nadigwahang at nagsaya. Umupo akong nag-iisa sa makapangyarihan mong kamay, sapagkat pinuno mo ako ng iyong pagkagalit. 18 Bakit hindi nawawala ang sakit at walang lunas ang aking mga sugat at hindi gumagaling? Magiging katulad ka ba ng mapanlilang na tubig sa akin, mga tubig na natuyo? 19 Kaya sinabi ito ni Yahweh, "Kung magsisisi ka Jeremias, panunumbalikin kita at tatayo ka sa aking harapan at maglilingkod sa akin. Sapagkat kapag pinaghilwayal mo ang mga bagay na walang kabuluhan sa mga mahahalagang bagay, magiging tulad ka ng aking bibig. Babalik sa iyo ang mga tao, ngunit dapat hindi ikaw ang mismong bumalik sa kanila. 20 Gagawin kitang tulad ng isang tansong pader na hindi matitbag ng mga taong ito at magsasagawa sila ng digmaan laban sa iyo. Ngunit hindi ka nila matatalo sapagkat kasama mo ako upang iligtas at sagipin ka. 21 Sapagkat sagipin kita mula sa kamay ng mga masasama at tutubusin kita mula sa kamay ng mga mang-aapi. Ito ang pahayag ni Yahweh."

16 At dumating ang salita ni Yahweh sa akin, nagsasabi, **2** "Huwag kang mag-aasawa, at huwag magkaroon ng mga anak na lalaki o babae sa lugar na ito. **3** Sapagkat sinasabi ito ni Yahweh sa mga anak na lalaki at babae na ipinanganak sa lugar na ito, sa mga ina na nagsilang sa kanila, at sa mga ama na naging dahilan ng pagkakasilang nila sa lupaing ito. **4** Sila ay mamamatay sa sakit. Walang magluluksa para sa kanila at manilibing. Magiging katulad sila ng dumis na nasa lupa. Sapagkat darating ang kanilang wakas sa pamamagitan ng espada at taggutom, at ang mga bangkay nila ay magiging pagkain ng mga ibon sa kalangitan at ng mga hayop sa lupa." **5** Sapagkat sinasabi ito ni Yahweh, "Huwag kang pumasok sa anumang bahay kung saan may nagluluksa. Huwag kang pupunta sa may nananaghoy, at huwag kang makidalamhati sa mga taong ito. Dahil tinipon ko ang aking kapayaapan, tisan na may katapatatan, at mga gawang may kaawaan, mula sa mga taong ito! —Itó ang pahayag ni Yahweh— **6** kaya ang dakila at ang hamak ay mamamatay sa lupa ng ito. Sila ay hindi illibing, at walang sinumang magluluksa para sa kanila. Isa man ay walang magsusugat sa kanilang sarili o mag-aahit ng kanilang mga ulo para sa kanila. **7** Wala isa mang magbabahagi ng pagkain sa pagluluksa upang aliwin sila dahil sa kamatayan, at walang dapat magbigay ng pangaliw na baso sa kaniyang ama o ina para aliwin sila. **8** Hindi ka dapat pumunta sa handaan sa isang tahanan upang makipuso sa kanila na kumain at uminom. **9** Sapagkat si Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel, ang nagsasabi nito, "Tingnan mo, sa harapan mo, sa iyong mga araw at sa lugar na ito, wawakasan ko ang inyong mga tugtugang masasaya at pagdiriwang, ang mga tinig ng lalaki at ng babaeng ikakasal." **10** At kung nangyari ito, ibalita mo sa lahat ang mga salitang ito sa mga tao, at sasabihin nila sa iyo, "Bakit niloob ni Yahweh ang lahat ng malaking sakunang ito sa atin? Anong kasamaan at kasalanan ang aming nagawa laban sa ating Diyos na si Yahweh? **11** Kaya sabihin mo sa kanila, "Dahil iniwan ako ng inyong mga ninuno—Itó ang pahayag ni Yahweh—at sumundot sila sa ibang mga diyos at sumamba at lumuhod sa mga ito. Iniwan nila ako at hindi sinundin ang aking kautusan." **12** Ngunit ngadla kaya ng higit na kasamaan kaysa sa inyong mga ninuno, sapagkat tingnan ninyo, bawat tao ay lumalakad sa katigasan at kasamaan ng kaniyang puso; wala isa mang nakikinig sa akin. **13** Kaya ipapatapon ko kayo mula sa lupaing ito patungo sa isang lupaing hindi niryo kilala, kaya o ang inyong mga ninuno, at sasamba kayo roon sa ibang mga diyos sa araw at gabi, sapagkat wala na akong ibibigay sa inyo na anumang tulong." **14** Kaya tingnan ninyo! Darating ang mga araw—itó ang pahayag ni Yahweh—at hindi na magtatagal wala ng magsasabi nito, "Buhab si Yahweh, na siyang ngadala sa mga tao ng Israel mula sa lupaing ng Egipto." **15** Sapagkat buhab si Yahweh, ang ngadala sa mga tao ng Israel sa hilagang lupaing at sa mga lupaing na kung saan ikinalat niya sila, ibabalik ko sila sa lupaing na ibinigay ko sa kanilang mga ninuno. **16** Tingnan ninyo! mapgapadala ako ng maraming mangmgingisa—Itó ang pahayag ni Yahweh—upang hulihin nila ang mga tao. Pagkatapos nito, ipadadala ko ang maraming mangangaso upang hanapin sila sa lahat ng kabundukan at mga burol, at sa mga bitak ng bato. **17** Sapagkat ang aking paninig ay laging nasa kanilang mga gawa. Hindi sila makapagtatago sa harapan ko. Ang kanilang mga kasamaan ay hindi naililignid sa aking mga paninig. **18** Una kong pagbabayarin ng dalawang beses ang kanilang kasamaan at kasalanan dahan dinungisan nila ang aking lupaing ng kanilang mga kasuklam-suklam na diyus-diyosang imahen, at dinungisan nila ang aking mana ng kanilang mga kasuklam-suklam na mga diyus-diyosan." **19** Yahweh, ikaw ang aking matibay na tanggulan, aking kanlungan, aking ligtas na lugar sa panahon ng kabagabagan. Ang mga bansa ay pupunta sa iyo mula sa wakas ng lupa at magsasabi, "Tunay na ang aming mga ninuno ay nagmana ng parilinlang. Wala silang alam; walang pakinabang sa kanila. **20** Gumawa ba ang mga tao ng diyus-diyosan para sa kanilang mga sarili? Ngunit sila ay hindi mga diyos. **21** Kaya tingnan niryo! Ipapaalam ko sa kanila sa panahong ito, ipapakilala ko sa kanila ang aking kamay at ang aking kapangyarihan, kaya makikilala nila na ang pangalan ko ay Yahweh."

17 "Ang kasalanan ng Juda ay nasulat gamit ang isang panulat na bakal na may diyamante sa dulo. Ito ay nauakuít sa kanilang mga puso at sa mga sunugay ng inyong mga altar. **2** Naalala ng kanilang mga anak ang kanilang mga altar at ang imahen ni Ashera na nasa madahong mga puno sa mataas na mga burol. **3** Naalala nila ang kanilang mga altar na nasa mga bundok sa rayon. Gagawin ko ang inyong mga

kayamanan bilang samsam para sa iba. Sapagkat ang inyong kasalanan ay nasa lahat ng mga hangganan. **4** Mawawala sa inyo ang mga mana na ibinigay ko sa inyo. Aalipin kayo ng inyong mga kaaway sa lupaing hindi ninyo alam, sapagkat kayo ang napaalabi ng aking galit, kung saan mag-aapoy magpakailanman." **5** Sinasabi ni Yahweh, "Sumpain ang mga tao na nagtitwala sa kapwa tao; ang kaniyang kakalasan ay sa laman ngunit itinalikod niya ang kaniyang puso palayo kay Yahweh. **6** Sapagkat siya ay tulad ng malit na halaman sa Araba at hindi makikita ang anumang kabutihang darating. Siya ay nananatili sa mabatong lugar sa ilang, tigang na lupain na walang nanahanan. **7** Ngunit mapalad ang tao na nagtitwala kay Yahweh, sapagkat si Yahweh ang kaniyang pag-aso. **8** Sapagkat magiging katulad siya ng halaman na itinanim sa tabi ng tubig-batis; ang kaniyang mga ugat ay kakalat. Hindi niya makikita ang init na parating, sapagkat ang kaniyang mga dahon ay malalapad at maganda. At sa panahon ng tag-tuyot hindi siya mangangamba, ni titigil ang kaniyang pamumunga. **9** Ang puso ay higit na mapanlinlang sa anumang bagay. Ito ay sakit; sino ang nakakaunawa rito? **10** Ako si Yahweh, ang nakakasaliksik ng kaisipan, ang sumusubok sa puso. Ibibigay ko sa bawat tao ang nararapat sa kaniya, parurusahan ko siya sa bunga ng kaniyang mga nagawa. **11** Nililikimlan ng isang pugo ang itlog na hindi naman siya ang nangitlog. Maaring may taong sayaran sa kalikuan. Ngunit sa panahon ng kakalasan sa kaniyang buhay, iiwan siya ng mga kayamanang iyon at magiging mangmang sa huli." **12** Ang lugar ng ating templo ay isang maluwalhatiñron, nakaataas mula sa simula. **13** Si Yahweh ang pag-asa ng Israel. Lahat ng mang-iwan sa iyo ay mapapahiya. Ang mga tumalikod sa iyo na nasa lupain ay puputulin. Sapagkat iniwan nila si Yahweh, ang bukal ng tubig ng buhay. **14** Pagalingin mo ako, Yahweh, at ako ay gagaling! Iligtas mo ako, at ako ay malilitgas. Sapagkat ikaw ang aking awit ng papuri. **15** Tingnan ninyo, sinasabi nila sa akin, "Nasaan na ang salita ni Yahweh? Hayaang ito ay pumarot!" **16** Para sa akin, hindi ako tumakbo sa pagiging isang pastor na sumusunod sa inyo. Hindi ko hinangad ang araw ng sakuna. Alam mo ang mga pahayag na lumabas sa aking mga labi. Sila ay ginawa sa iyong harapan. **17** Huwag maging katatakutan sa akin. Ikaw ang aking kanlungan sa panahon ng kalamidad. **18** Nawa ang mga tumutugis sa akin ay mapapahiya, ngunit huwag mo akong gawing kahiyaha-hiya. Nawa sila ay panghiinaan ng loob, ngunit huwag mong hayaang panghiinaan ako ng loob. Ipadala ang araw na sakuna laban sa wasakin sila ng ibayong pagkawasak." **19** Sinabi ni Yahweh ito sa akin: "Pumunta ka at tumayo sa tarangkahang ng mga tao kung saan pumapasok at lumalabas ang mga hari ng Juda, at sa lahat ng ibang tarangkahang ng Jerusalem. **20** Sabihin mo sa kanila, "Pakinggan ninyo ang salita ni Yahweh, mga hari ng Juda at lahat ng mga tao ng Juda, at sa bawat naninirahan sa Jerusalem na pumapasok sa mga tarangkahang ito. **21** Ito ang sinasabi ni Yahweh: "Magig maingat kayo alang-alang sa inyong mga buhab at huwag kayong magpapasan ng mabibigat sa Araw ng Pamamahinga upang dalhin ito sa tarangkahang ng Jerusalem. **22** At huwag kayong magdala ng pasan mula sa inyong bahay sa Araw ng Pamamahinga. Huwag kayong gagawa ng anumang gawain, kundi ilaan ninyo ang Araw ng Pamamahinga kay Yahweh, gaya ng aking inutos sa inyong mga ninuno na gawin. **23** Hindi sila nakinig o nagbigay pansiñ, kundi pinatigas nila ang kanilang mga leeg upang hindi na nila ako pinakinggan ni tanggapin ang aking pagtutuwid. **24** Ito ay mangayari kung tunay na nakinig kayo sa akin—itó ang pahayag ni Yahweh—at huwag kayong magbuhat ng pasan sa mga tarangkahang ng lungsod na ito sa Araw ng Pamamahinga ngunit sa halip ilaan ninyo kay Yahweh ang Araw ng Pamamahinga at huwag kayong gagawa ng anumang gawain— **25** At ang mga hari, mga prinsipe, at sa mga umupo sa trono ni David na pupunta sa mga tarangkahang ng lungsod na ito na nakakarwahe at may mga nakakabayo, sila at ang kanilang mga pinuno, mga kalalakihan ng Juda at lahat ng naninirahan sa Jerusalem. At ang lungsod na ito ay mananatili magpakailanman. **26** Darating sila mula sa mga lungsod ng Juda at sa lahat ng nasa palibot ng Jerusalem, at mula sa lupaing ng Benjamin at mula sa mababang lupaing, mula sa mga bundok at mula sa Negev, magdadala ng mga susunuging handog, mga alay, at mga pagkaing handog at kamanyang. At magdadala sila ng mga handog pasasalamat sa aking tahanan. **27** Ngunit kung hindi kayo makikinig, upang ilaan ang Araw ng Pamamahinga kay Yahweh—kung magpapasan kayo ng mga pasanin sa mga tarangkahang ng Jerusalem sa Araw ng Pamamahinga, kung gayon

sisindihan ko ng apoy ang mga tarangkahan, apoy na susunog sa mga tungulan ng Jerusalem, at hindi ito mapapatay."

18 Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay Jeremias at sinabing, **2** "Bumangon ka at pumunta sa bahay ng magpapalayok, sapagkat ipaparinig ko sa iyo ang aking salita roon." **3** Kaya pumunta ako sa bahay ng magpapalayok, at masdani! Gumagawa ang magpapalayok sa kaniyang gawaan. **4** Ngunit ang hawak niyang malagkit na lupa na kaniyang hinuhulma ay nasira sa kaniyang kamay, kaya nagbago ang kaniyang isip at gumawa ng isa pang bagay na sa tingin niya ay mabuti na gawin. **5** Pagkatapos, dumating ang salita ng Panginoon sa akin at sinabing, **6** "Wala ba akong kakayahon na kumilos sa inyo ng tulad ng magpapalayok na ito, sambahayan ng Israel? — Ito ang pahayag ni Yahweh. Tingnan mo tulad ng malagkit na lupa sa kamay ng isang magpapalayok— ganyan kayo sa aking kamay, sambahayan ng Israel. **7** Sa isang sandali, maaari akong magpahayag ng isang bagay tungkol sa isang bansa o isang kaharian, na aking alaisin, gigibain, o wawasanin ito. **8** Ngunit, kung ang bansa na aking pinahayagan ayatalikod sa kasamaan nito, kung gayon mahahabak ako mula sa sakuna na binabalak kong dalhin dito. **9** Sa isang sandali, maaari kong ipahayag ang tungkol sa isang bansa o isang kaharian, na aking itatayo o itatanim ito. **10** Ngunit kung gagawa ito ng masama sa aking paninigan sa pamamagitan ng hindi pakikinig sa aking tiring, ititigil ko ang aking sinabi na gagawin kong mabuti para sa kanila. **11** Kaya ngayon, magsalita ka sa mga kalalakihan ng Juda at sa mga naninirahan sa Jerusalem at sabihin, "Ito ang sinasabi ni Yahweh: Tingnan mo, bubuo ako ng sakuna laban sa inyo. May binabalak ako laban sa inyo. Magsisi, ang bawat tao mula sa kaniyang masamang landas, kaya ang inyong mga pamaraan at inyong mga nakaugalian ang magdadala ng mabuti sa inyo. **12** Ngunit sasabihin nila, "Hindi ito mahalaga. Kikilos kami ayon sa aming sariling mga balak. Gagawin ng bawat isa kung ano ang masama sa kaniya, ang mga ninanais ng kanilang matitigas na puso." **13** Samakatwid ito ang sinasabi ni Yahweh, "Tanungin mo ang mga bansa, sino ang nakarining ng ganitong bagay? Ang bireheng Israel ay nakagawa ng isang kakila-kilabot na gawa. **14** Mawawala ba ang niyebe ng Lebanon sa mga mabatong mga burol sa mga parang? Ang mga batis ng kabundukan na mula sa malayo ay natutuyan ba ng tubig? **15** Ngunit kininaluman ako ng aking mga tao. Gumawa sila ng mga handog para sa walang kabuluhang diyuys-diyoys at gumawa ng ikakatisod sa kanilang daraanan; iniwan nila ang sinaunang daan upang lumakad sa maikling daan. **16** Ang kanilang mga lupain ay magjiging isang katabutan, isang bagay ng walang hanggang panutusut. Bawat isa na dadaan sa kaniya ay mangangatog at ililing ang kaniyang ulo. **17** Pangalangatin ko sila sa harap ng kanilang mga kaaway tulad ng hangin sa silangan. Ipapakita ko sa kanila ang aking likuran, at hindi ang aking mukha, sa araw ng kanilang sakuna." **18** Kaya sinabi ng mga tao, "Halikayo, gumawa tayo ng masamang balak laban kay Jeremias, sapagkat ang kautusan ay hindi mawawala sa mga pari, o poyo sa mga taong marurunong, o mga salita sa mga propeta. Halikayo, atin siyang labanan ng ating mga pananalita at huwag nang magbibigay pansi sa anumang bagay na kaniyang ipapahayag." **19** Magbigay pansi sa akin, Yahweh! At makinig sa ingay ng aking mga kaaway. **20** Talaga bang ang sakuna mula sa kanila ang aking gantimpala sa pagiging mabuti sa kanila? Sapagkat humukay sila ng isang malalim na hukay para sa akin. Alalahanin kung paano sila tumayo sa iyong harapan upang magsalita sa kanilang mga pangangailangan, upang ay iyong matinding galit ay ilayo mula sa kanila. **21** Samakatwid ipasakamay mo ang kanilang mga anak sa pagkagutom, at ibigay sila sa ilalim ng kapangyarihan ng espada. Kaya hayaan ang kanilang mga kababaihan na mawalan at maging mga balo, at ang kanilang mga kalalakihan ay mapatay, at ang mga batang kalalakihan nila ay mamatay sa labanan sa pamamagitan ng espada. **22** Hayaang marinig ang isiyaw ng pagkabalisa mula sa kanilang mga tahanan, kapag biglaang magpapadala ka ng mga tao laban sa kanila. Sapagkat humukay sila ng isang malalim na hukay upang bihagin ako at may nakatagong patibong para sa aking paa. **23** Ngunit ikaw Yahweh, nalamanan mo ang kanilang mga balak laban sa akin upang patayin ako. Huwag mong patawarin ang kanilang mga kasamaan at mga kasalanan. Huwag mong alisin ang kanilang mga kasalanan mula sa iyo. Sa halip, hayaan silang matanggal mula sa harapan mo. Kumilos laban sa kanila sa panahon ng iyong poot.

19 Sinabi ito ni Yahweh, "Pumunta ka at bumili ng banga ng magpapalayok habang kasama mo ang mga nakatatanda sa mga tao at ang mga pari. **2** At pumunta ka sa lambak ng Ben Hinom kung saan nakabukas ang tarangkahan ng Magpapalayok, at ipahayag mo roon ang mga salitang sasabihin ko sa iyo. **3** Sabihin mo, 'Pakinggan ang salita ni Yahweh, mga hari ng Juda at mga naninirahan sa Jerusalem! Sinasabi ito ni Yahweh ng mga hukbo, Diyos ng Israel, "Tingnan ninyo, magpapadala ako ng sakuna sa lugar na ito at papanting ang mga tainga ng bawat makikinig nito. **4** Gagawin ko ito dahil tinakluran nila ako at hindi igininalang ang lugar na ito. Sa lugar na ito, nag-aalay sila sa ibang mga diyos na hindi nila kilala. Pinuno rin ng kanilang mga ninuno at mga hari ng Juda ang lugar na ito ng walang-salang dugo. **5** Nagtago sila ng mga dambana para kay Baal upang sunugin ang kanilang mga anak na lalaki sa apoy bilang mga handog na susunugin para sa kanya—isang bagay na hindi ko iniutos. Hindi ko sinabi sa kanilang gawin ito ni sumagi man lang sa aking puso. **6** Kaya, tingnan ninyo, darating ang mga araw na hindi na tatawaging Tofet ang lugar na ito, ang lambak ng Ben Hinom, sapagkat ito ay magjiging lambak ng Patayan. Ito ang pahayag ni Yahweh. **7** Sa lugar na ito, gagawin kong walang saysay ang mga balak ng Juda at Jerusalem. Bubuwalan ko sila sa pamamagitan ng espada sa harapan ng kanilang mga kaaway at sa pamamagitan ng kamay ng mga naghahangad ng kanilang mga buhay. At ibibigay ko ang kanilang mga bangkay bilang pagkain ng mga ibon sa kalangitan at ng mga hayop sa lupa. **8** At gagawin kong wasak at paks sa panutusut ang lungsod na ito, sapagkat ang lahat ng daraan dito ay mangangatog at susutsut dahil sa lahat ng salot nito. **9** Irapakain ko sa kanila ang laman ng kanilang mga anak, kakainin ng bawat isa ang laman ng kaniyang kapwa sa pagkakulong at sa kagipitan na dinala sa kanila ng kanilang mga kaaway at ng mga naghahangad ng kanilang buhay." **10** Pagkatapos, babasagin mo ang banga sa harapan ng mga kalalakihang sumama sa iyo. **11** Sasabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: Gagawin ko ang ganiton bagay sa mga taong ito at sa lungsod na ito—itong pahayag ni Yahweh—gaya ng pagbasag ni Jeremias sa banga upang hindi na mabuong muli. Ilibil ng mga tao ang mga patay sa Tofet hanggang sa wala nang matirang lugar para sa mga namatay. **12** Ito ang gagawin ko sa lugar na ito at sa mga naninirahan dito kapag gagawin kong tulad ng Tofet ang lugar na ito—itong pahayag ni Yahweh— **13** kaya magjiging katulad ng Tofet ang mga bawat ng Jerusalem at ng mga hari ng Juda—lahat ng mga tahanan na ang bubungan ay pinagsasambahan ng mga hindi malinis na tao sa lahat ng mga bituin sa langit at nagbubuhos ng inuming mga alay sa ibang mga diyos." **14** Pagkatapos, pumunta si Jeremias mula sa Tofet, kung saan siya isinugo ni Yahweh upang magpahayag ng propesiya. Tumayo siya sa patyo ng tahanan ni Yahweh at sinabi nya sa lahat ng tao, **15** "Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, Diyos ng Israel, 'Makinig kayo, magdadala ako sa lungsod na ito at sa lahat ng bayan nito ng sakuna na aking ipinahayag laban dito, sapagkat pinatigas nila ang kanilang leeg at tumangging makinig sa aking mga salita."

20 Si Pashur na lalaking anak ni Imer na pari—siya ang namumunong opisyal—narinig si Jeremias na nagpapahayag ng mga salitang ito sa harapan ng tahanan ni Yahweh. **2** Kaya hinamps ni Pashur si Jeremias na propeta at pagkatapos inilagay siya sa mga pangawan na nasa Itaas na Tarangkahan ni Benjamin sa tahanan ni Yahweh. **3** Nangyari sa sumunod na araw, pinalaya ni Pashur si Jeremias mula sa mga pangawan. At sinabi ni Jeremias sa kaniya, "Hindi ka pinangalanan ni Yahweh na Pashur, ngunit ikaw ay si Magot Missabib. **4** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, 'Tingnan mo, gagawin kitang isang bagay na kakikilabutan—ikaw at lahat ng iyong minamahal—sapagkat mabubuwala sila sa pamamagitan ng espada ng kanilang mga kaaway at makikita ito ng iyong mga mata. Ibibigay ko ang buong Juda sa kamay ng hari ng Babilonia. Gagawin nya silang mga bihag sa Babilonia o lulusbigin sila gamit ang espada. **5** Ibibigay ko sa kaniya ang lahat ng karangyaan at lahat ng kasaganaan ng lungsod na ito, lahat ng mahahalagang bagay at lahat ng kayaamanan ng mga hari ng Juda. Ilalagay ko ang mga bagay na ito sa kamay ng inyong mga kaaway at sasamsamin nila ang mga ito. Kukunin nila ang mga ito at dadalhin sa Babilonia. **6** Ngunit ikaw Pashur at ang lahat ng naninirahan sa iyong tahanan ay mabibihag. Pupunta ka sa Babilonia at mamamatay doon. Ikaw at ang lahat ng iyong minamahal na

siyang pinagpahayagan mo ng mapantlinlang na mga bagay ay maililibing doon". 7 Hinikayat mo ako, Yahweh. Tunay nga akong nahiayat. Tinalo at nilupig mo ako. Ako ay naging katatawanan. Araw-araw akong kinukutya ng mga tao, sa lahat ng araw. 8 Sapagkat sa tuwing magsasalita ako, isinisigaw at ipinapahayag ko ang, 'Karahanan at pagkawasak.' At ang salita ni Yahweh ay naging paninihi at pangungurya para sa akin araw-araw. 9 Kung sasabihin kong, 'Hindi ko na iisipin si Yahweh. Hindi ko na ipapahayag kaniyang pangalan.' Magiging tulad ito apoy sa aking puso na nasa aking mga buto. Kaya nagsusumikap akong piligan ito ngunit hindi ko kaya. 10 Nakarining ako ng usap-usapan ng katakutan mula sa maraming tao sa paligid. 'Iulat! Dapat natin itong iulat!' Ang mga malapit sa akin ay nanood upang makita kung babagsak ako. 'Marahil maaari siyang madaya. Kung gayon, maaari natin siyang mahigitan at makapaghigant sa kanya.' 11 Ngunit kasama ko si Yahweh tulad ng makapangyarihang mandirigma, kaya ang mga humahabol sa akin ay matitisod. Hindi nila ako matatalo. Labis silang mapapahiya dahil hindi sila magtagtagumpay. Magkakaroon sila ng walang katapusang kahiiyan at hindi ito kailanman malilimutan. 12 Ngunit ikaw, Yahweh ng mga hukbo, ikaw na sumusuri sa matuwid at nakakaalam ng isip at puso. Hayaan mong makita ko ang iyong paghihiganti sa kanila sapagkat ipinakita ko ang aking kalagayan sa iyo. 13 Umawit kay Yahweh! Purhin si Yahweh! Sapagkat iniligtas niya ang mga buhay ng mga naapi mula sa kamay ng mga gumagawa ng masama. 14 Isumpa nawa ang araw ng aking kapanganakan. Huwag pagpalain ang araw na ipinanganak ako ng aking ina. 15 Isumpa ang taong nagsabi sa aking ama na, 'Isang sanggol na lalaki ang ipinanganak para sa iyo,' na nagdulot ng labis na kagalakan. 16 Hayaan ang taong iyon ay maging tulad ng mga lungsod na winasak ni Yahweh nang nawala ang kaniyang awa. Nawa ay marinig niya ang isang panawagan ng tulong sa madaling araw at ang sigaw ng labanan sa tanghali. 17 Mangyari nawa ito, yamang hindi ako pinatay ni Yahweh sa sinapupunan o ginawang libangan ko ang aking ina, isang sinapupunan buntis magpakaikanman. 18 Bakit ako lumabas sa sinapupunan upang makita ang mga kagulohan at matinding paghihirap, upang mapuno ng kahiiyan ang aking mga araw?"

21 Ito ang salita na nagmula kay Yahweh para kay Jeremias nang ipinadala ni Haring Zedekias si Pashur na anak ni Malchias at ang pari na si Zefanias na anak ni Maaseis sa kaniya. Sinabi nila sa kanya, 2 "Humingi ka ng pago mula kay Yahweh para sa amin, sapagkat nakikipagdigma sa amin si Nebucadnezar na hari ng Babilonia. Marahil ay gagawa si Yahweh ng mga himala para sa amin gaya ng mga nakalipas na panahon at gagawa siya ng paraan para umurong siya sa amin." 3 Kaya sinabi ni Jeremias sa kanila, "Ito ang dapat ninyong sabihin kay Zedekias, 4 sinabi ito ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: Tingnan ninyo, ibabalil ko ang mga sandatang pandigma na nasa inyong kamay, na inyong ginagamit sa pakikipaglaban sa hari ng Babilonia at sa mga Caldeo na pumapalibot sa inyo mula sa labas ng mga pader! Sapagkat tipunin ko sila sa gitna ng lungsod na ito. 5 At ako mismo ang lalaban sa inyo na nakataas ang kamay at malakas na bisig, at may matinding poot, kabangisan at matinding galit. 6 Sapagkat lulusubin ko ang mga naninirahan sa lungsod na ito, maging tao at hayop. Mamamatay sila sa matinding salot. 7 Pagkatapos nito—ito ang pahayag ni Yahweh—si Zedekias na hari ng Juda, ang kaniyang mga lingkod, ang mga tao, at ang sinumang natira sa lungsod na ito pagkatapos ng salot, ang espada at ang kagutuman—ipapasakamay ko silang labat kay Nebucadnezar na hari ng Babilonia, na kanilang mga kaaway at sa mga naghahangad ng kanilang buhay. At papatayin niya sila gamit ang talim ng espada. Hindi niya sila kaaawaan, iligitas, o kahahabagan." 8 At dapat mong sabihin sa mga taong ito, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: Tingnan ninyo, inilalagay ko sa harapan ninyo ang daan ng buhay at ang daan ng kamatayan. 9 Ang sinumang mananatili sa lungsod na ito ay mamamatay sa pamamagitan ng espada, kagutuman at salot; ngunit sinuman ang lalabas at magpapatirapa sa harapan ng mga Caldeo na nasa palibot ninyo ay mabubuhay. Mailligitas niya ang kaniyang sarili. 10 Sapagkat nagpasya ako laban sa lungsod na ito upang magdala ng sakuna, at hindi ang magdala ng kabutuhan—ito ang pahayag ni Yahweh. Ito ay naibigay sa kamay ng haring Babilonia, at susunugin niya ito.' 11 Tungkol sa sambahanay ng haring Juda, makining sa salita ni Yahweh. 12 Sa sambahanay ni David, sinasabi ni Yahweh, 'Magdala ka ng katarungan sa umaga. Iligitas ang isang ninakawan sa kamay ng mapang-api, kung

hindi lalabas ang aking matinding galit na kagaya ng apoy at magliliyab. Dahil walang makakaapula nito dahil sa masama ninyong mga gawain. 13 Tingnan ninyo, mga naninirahan sa lambak! Ako ay laban sa inyo, bato sa kapatagan—itong pahayag ni Yahweh—Ako ay laban sa sinumang nagsasabing, "Sino ang bababa upang lusubin kami?" o "Sino ang papasok sa aming mga tahanan?" 14 Nagtakda ako ng bunga ng inyong mga gawain na maging laban sa inyo—itong pahayag ni Yahweh—at magsisindi ako ng apoy sa mga kasukulan, at lalamanin ang lahat ng nakapalibot dito."

22 Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Bumaba ka sa tahanan ng hari ng Juda at ipahayag mo ang salitang ito doon. 2 Sabihin mo, 'Hari ng Juda, ikaw na nakaupo sa trono ni David, makining ka sa salita ni Yahweh. At makining, kayo na mga lingkod niya, at kayo na kaniyang mamamayan na pumasok dito sa mga tarangkahang. 3 Ito ang sinasabi ni Yahweh, 'Maging makatarungan at makatuwiran, at sinuman ang ninakawan—iligitas siya sa kamay ng mang-aapi sa kanya. Huwag apihin ang mga dayuhan sa inyong bayan, o anumang ulila o balo. Huwag gagawa ng karahanan o magbubuhos ng dugo ng walang kasalanan sa lugar na ito. 4 Sapagkat kung talagang gagawin ninyo ang mga bagay na ito, ang mga haring umupo sa trono ni David ay papasok sa mga tarangkahang ng tahanan niya na nakasakay ng karweah at mga kabayo. Siya, ang kaniyang mga lingkod, at ang kaniyang mga tao! 5 Ngunit kung hindi kayo makikinig sa mga salitang ito mula sa akin na inihayag ko—itong pahayag ni Yahweh—kung gayon ang mahalikang palasyong ito ay massisira.'" 6 Sapagkat ganito ang sinasabi ni Yahweh tungkol sa palasyo ng hari ng Juda, 'Para sa akin, ikaw ay gaya ng Gilead, o gaya ng tuktok ng bundok ng Lebanon. Ngunit gagawin kitang isang ilang, mga lungsod na walang mga naninirahan. 7 Dahil may itinalaga akong mga taqapagwasak upang pumunta laban sa inyo! Mga kalalakihan na may dalang sandata at puputulin ang inyong mga piling puno ng sedar at ilalaglag ang mga ito sa apoy. 8 Pagkatapos maraming bansa ang dadaan sa lungsod na ito. Bawat taong daraan ay sasabihin sa kaniyang kasunduan, 'Bakit haya ngawawa ni Yahweh ang ganito sa dakilang lungsod na ito?'" 9 At sumagot ang isa, "Dahil pinabayanan nila ang kasunduan nila kay Yahweh na kanilang Diyos at yumukod sa ibang mga diyos at sumamba sa kanila." 10 Huwag iyakan ang namatay. Huwag siyang ipagluksa. Ngunit tiyak na tatangisan ninyo ang sinuman na bibihagin, dahil hindi na siya kailanman makakabalik upang makitang muli ang lupain kung saan siya ipinanganak. 11 Dahil ito ang sinasabi ni Yahweh tungkol kay Jehoahaz na anak ni Josias na hari ng Juda, na naglingkod bilang hari sa halip na si Josias na kaniyang ama, 'Umalis siya mula sa lugar na ito at hindi na babalik. 12 Doon siya mamamatay sa lugar kung saan niya siya binihag, at hindi niya kailanman makikitang muli ang lupain na ito.' 13 Aba sa sinuman na magpapatayo ng kaniyang tahanan sa paraan na hindi makatuwiran at ang kaniyang mga silid sa itaas na hindi makatarungan; sapagkat pinagawa niya sa ibang manggagawa, ngunit hindi niya sila binayaran. 14 Aba sa sinuman na magsasabi, 'Magpapatayo ako ng sarili kong tahanan na napakataas at maluluwang na mga silid sa itaas, at malalaki ang pinagawang mga bintanta para sa kaniyang sarili at mga dingding na may sedar, at pininturhanan lahat ito ng pulo.' 15 Ito ba ang magpapakita na ikaw ay mabuting hari, kaya gusto mong magkaroon ng sedar na mga dingding? Hindi ba kumain at uminom din ang iyong ama, ngunit gumawa siya ng makatarungan at makatuwiran? Kaya mabuti ang mga bagay na nangyari sa kanya. 16 Ang paghuhukom niya ay panig sa mga mahihirap at mga nangangailangan. At mayaos ang lahat noon. Hindi ba ito ang kahulugan ng pagkilala sa akin? —Ito ang pinahayag ni Yahweh. 17 Ngunit walang laman ang inyong mga mata at puso maliban ang pag-aalala sa hindi makatarungan na kikitain ninyo at pagbuhos sa mga dugo ng walang kasalanan, at sa paggawa ng pagpapahirap at pagmamalupit sa mga iba. 18 Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh tungkol kay Jehoiakim na anak ni Josias, hari ng Juda: Hindi nila siya tatangisan ng 'Aba, ang aking kapatid na lalaki!' o 'Aba, ang aking kapatid na babae!' At hindi sila tatangis ng 'Aba, panginoo!' o 'Aba, kamahalan!' 19 Maililibing siya tulad ng paglibing ng isang patay na asno, kakaladkarin palayo at ihahagis sa kabilang mga tarangkahang ng Jerusalem. 20 Umakyat ka sa mga bundok ng Lebanon at sumigaw. Lakasan mong sumigaw sa Bashan. Sumigaw mula sa mga bundok ng Abarim, dahil lilipulin ang lahat ng inyong mga kaibigan. 21 Kinausap kita noong panahon na ikaw ay ligtas, ngunit ang sinabi mo, 'Hindi ako makikinig.' Ito ang dati mong kaugalian mula pa ng

kabataan mo, dahil hindi ka nakinig sa aking tinig. **22** Ang hangin ang siyang aakay palayo sa lahat ng iyong mga pastol, at ang mga kaibigan mo ay mapupunta sa pagkabihag. Pagkatapos ay tiyak na mapapahiyá at hahamakin ka dahil sa mga masasama ninyong gawa. **23** Ikaw na hari, kayo na nakatira sa Tahanan sa Kagubatan ng Lebanon, kayo na nagpupugad sa mga sedar, paano ninyo matiis kapag darating sa inyo ang pagpapahirap na gaya ng sakit ng panganganak." **24** Dahil buhay ako—ito ang pahayag ni Yahweh—kahit na ikaw, Jehoiakin na anak ni Jehoiakin, hari ng Juda, ay ang singsing na pantakata na nasa aking kanang kamay, sisirain kita. **25** Dahil ibinigay na kita sa mga kamay ng mga naghahangad sa buhay mo at sa mga dati mong kinatatakutan, ang kamay ni Nebucadrezañ na hari ng Babilonia at ang mga Caldeo. **26** Itatapon kita at ang iyong ina na nagsilang sa iyo, sa ibang lupain na hindi ka doon ipinanganak. Doon ka mamamatay. **27** At tungkol sa bansang ito kung saan nila gustong bumalik, hindi na sila makababalik dito. **28** Ito ba ay hamak at basag na sisidlan? Ito bang lalaking si Jehoiakin ay isang palayok na walang magkagusto? Bakit kailangan siyang itapon palabas at ang kaniyang mga kaapu-apuhan, at ibuhos sila sa lupaina hindi nila alam? **29** O Lupa, Lupa, Lupa! Pakinggan mo ang salita ni Yahweh! **30** Ito ang sinasabi ni Yahweh, 'Isulat ang tungkol sa lalaking ito na si Jehoiakin: Siya ay mawawalaan ng anak. Hindi siya naging masaganan sa kaniyang panahon, at wala sa kaniyang mga angkan ang magtagatugpuyap o kailanman ay hindi makauupo sa trono ni David at maghari sa buong Juda."

23 "Aba sa inyong mga pastol na sumisira at nagsisingalat sa mga tupa ng aking pastulan—Ito ang pahayag ni Yahweh." **2** Kaya si

Yahweh, ang Diyos ng Israel, sinasabi ito tungkol sa mga pastol na nagpapastol sa kaniyang mga tao, "Inyong pinapangalat ang aking kawan at itinaboy ninyo sila palayo. Hindi ninyo sila inalagaan kailanman. Alamin ninyo ito! Pagbabayarin ko kayo sa mga kasaamaang ginagawa ninyo—Ito ang pahayag ni Yahweh. **3** Ako mismo ang magtitipon sa mga nalabi sa aking mga kawan mula sa lahat ng mga lupain kung saan ko sila dinala, at ibabalik ko sila sa isang masaganang lugar, kung saan sila ay magiging mabunga at dadami. **4** Pagkatapos ay magbabangon ako ng mga pastol na magpapastol sa kanila upang hindi na sila matatatakot o magugulo. Wala ng maliliwag sa kanila—Ito ang pahayag ni Yahweh. **5** Tinginan ninyo, ang mga araw ay paparating—itó ang pahayag ni Yahweh—kapag magbabangon ako para kay David ng isang matudwid na sanga. Mamumuno siya bilang hari; magdadala siya ng kasaganaan at magpapatupad siya ng katarungan at katuwiran sa lupain. **6** Sa kaniyang mga kapanahunan, malilitas ang Juda at mamumuhay ang Israel ng may katiwasayan. At ito ang pangalan na itatawag sa kanya: Si Yahweh ang ating Katuwiran. **7** Samakatwid tingnan, paparating ang mga araw—itó ang pahayag ni Yahweh—kapag hindi na nila sasabihin: 'Sapagkat buhay si Yahweh, na naglabas sa mga tao ng Israel mula sa lupain ng Egipto.' **8** Sa halip sasabihin nila, 'Sapagkat buhay si Yahweh, na naglabas at nagbalik sa mga kaapu-apuhan ng sambahayan ng Israel mula sa hilagang lupain at sa lahat ng mga lupain kung saan sila dinala.' At mamumuhay sila sa kanilang sariling lupain." **9** Tungkol sa mga propeta, nawasang aking puso, at nangrinig ang lahat ng aking mga buto. Naging tulad ako ng isang lasing na lalaki, tulad ng isang lalaking nadaig ng alak, dahil kay Yahweh at sa kaniyang mga banal na salita. **10** Sapagkat ang lupain ay puno ng mga mangangalunya. Dahil sa mga ito ang lupain ay tumatangis. Ang mga parang sa ilang ay natuyo. Ang mga landas ng mga propeta ito ay masama; ang kanilang kapangyarihan ay hindi ginamit sa tamang paraan. **11** 'Sapagkat ang mga propeta at ang mga pari ay parehong marumi. Maging sa aking tahanan ay natagpuan ko ang kanilang kasamaan!—ito ang pahayag ni Yahweh— **12** samakatwid ang kanilang mga landas ay magiging tulad ng isang madulas na lugar sa kadiliman. Itutulak sila pababa. Mahuhulog sila rito. Sapagkat magpapadala ako ng sakuna laban sa kanila sa taon ng kanilang kapurusan—itó ang pahayag ni Yahweh— **13** Sapagkat nakita ko ang mga kasalanan ng mga propeta sa Samaria. Nagpahayag sila sa pamamagitan ni Baal at iniligaw ang aking Israelita sa maling landas. **14** At maging sa mga propeta sa Jerusalem ay nakita ko ang mga kakilabot na mga bagay: Nangalunya at lumalakad sila sa kasinungalingan. Pinapalakas nila ang mga kamay ng mga gumagawa ng masama: walang isla man ang tumalikod mula sa kaniyang ginagawang kasamaan. Lahat sila ay naging tulad ng Sodoma sa akin at ang mga naninirahan dito ay

tulad ng Gomorra!" **15** Samakatwid ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo tungkol sa mga propeta, "Tingnan ninyo, pakakainin ko sila ng halamang mapait at paiinumin ng tubig na nakakalason, sapagkat lumabas ang karumihan mula sa mga propeta ng Jerusalem sa buong lupain." **16** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, "Huweg ninyong pakinggan ang mga salita ng mga propeta na nagpapahayag sa inyo. Dinaya nila kayo! Naghahayag sila ng mga pangitain mula sa kanilang sariling mga kaisipan, hindi nagnula sa bibig ni Yahweh. **17** Patuloy nilang sinasabi sa mga taong hindi nagpaparangal sa akin, 'Ipinapahayag ni Yahweh na magkakaroon ng kapayapaan para sa inyo.' At ang bawat isa na lumalakad sa katigasan ng kanilang puso ay sinasabing, 'Ang sakuna ay hindi darating sa inyo.' **18** Ngayon, sino ang tatayo sa konseho ng pagtitipon ni Yahweh? Sino ang makakakita at makakarinig sa kaniyang salita? Sino ang magbibigay pansin sa kaniyang salita at makikinig? **19** Tingnan, may isang bagyo na parating mula kaya Yahweh! Ang kaniyang matinding galit ay labatas na, at ang bagyo ay paikot-ikot. Ito ay ikot-ikot sa palibot ng mga ulo ng masasama. **20** Ang galit ni Yahweh ay hindi huhipa hanggang sa maisagawa ang mga ito at maisakuturan ang layunin ng kaniyang puso. Maiintindihan ninyo ito, sa mga huling araw. **21** Hindi ko ipinadala ang mga propetang ito. Lumitaw lamang sila. Hindi ako nagpahayag ng anumang bagay sa kanila, ngunit patuloy silang nagpapahayag. **22** Sapagkat kung sila ay tumayo sa aking konsehong pagtitipon, ipaparinig nila sa aking mga tao ang aking salita; ito ang dahilan upang tumalikod sila sa kanilang mga masasamang salita at maruruning mga gawain. **23** Diyos lamang ba ako sa malapit—ito ang pahayag ni Yahweh—at hindi rin ba Diyos sa malayo? **24** Maaari bang makapagtago ang sinuman sa tagong lugar na hindi ko siya nakikita?—ito ang pahayag ni Yahweh—at hindi ba ako ang napuno ng mga langit at ang lupa?—ito ang pahayag ni Yahweh. **25** Narinig ko kung ano ang sinabi ng mga propeta, doon sa mga nagpapahayag ng may panlinilang sa aking pangalan. Sinabi nila, 'Mayroon akong isang panaginip! Mayroon akong isang panaginip!' **26** Gaano katagal ito magpapataloy, ang mga propetang nagpapahayag ng kasinungalingan mula sa kanilang mga kaisipan, at sa mga nagpapahayag ng panlinilang sa kanilang mga puso? **27** Binabalak nilang gawin na kalimutan ng aking mga tao ang aking pangalan ayon sa mga panaginip na kanilang ibinalita, bawat isa sa kaniyang kapwa, gaya lamang ng kanilang mga ninuno na kinailuman ang aking pangalan alang-alang sa pangalan ni Baal. **28** Ang propetang may panaginip, hayaang ibalita ng kaniyang panaginip. Ngunit sa isla na pinahayagan ko ng ilang bagay, ipahayag niya ng makatotohanan ang aking salita. Ano ang gagawin ng dayami sa kaniyang butil?—ito ang pahayag ni Yahweh— **29** at ang aking salita ay hindi ba tulad ng apoy?—ito ang pahayag ni Yahweh—at tulad ng maso na dinudurog ang bato? **30** Kaya tingnan ninyo, hindi ako sang-ayon sa mga propeta—itó ang pahayag ni Yahweh—sinunang magnanakaw ng salita mula sa ibang tao at sinasabi nilang sila ay galing sa akin. **31** Tingnan, hindi ako sang-ayon sa mga propeta—itó ang pahayag ni Yahweh—na gumagamit ng kanilang mga dila upang magpahayag ng mga babala. **32** Tingnan ninyo, hindi ako sang-ayon sa mga propeta na nananaginip ng mapanlinlang—itó ang pahayag ni Yahweh—at pagkatapos ay ipapahayag ang mga ito at sa paraang ito naliligaw ang aking mga tao sa kanilang panlinilang at pagmamaetas. Hindi ako sang-ayon sa kanila, sapagkat hindi ko sila isinugo ni binigyang ng mga utos. Kaya tiyak na hindi nila tutulungan ang mga taong ito—itó ang pahayag ni Yahweh. **33** Kapag ang mga taong ito isang propeta o isang pari ang magtatanong sa inyo, 'Ano ang pahayag ni Yahweh?' at dapat mong sabihin sa kanila, 'Anong pahayag? Sapagkat iniwai ko na kaya'—ito ang pahayag ni Yahweh. **34** Para sa mga propeta, mga pari at ang mga taong nagsasabing, 'Ito ang pahayag ni Yahweh,' Parurusan ko ang taong iyon at ang kaniyang sambahayan. **35** Patuloy ninyong sinasabi, bawat tao sa kaniyang kapwa at bawat tao sa kaniyang kapitid na lalaki. 'Ano ang sagot ni Yahweh?' at 'Ano ang pahayag ni Yahweh?' **36** Ngunit hindi na ninyo kailangan pang magsalita tungkol sa pahayag ni Yahweh, sapagkat sa bawat pahayag mula sa bawat tao ay naging kaniyang sariling mensahe, at binago ninyo ang mga salita ng buhay na Diyos, si Yahweh ng mga hukbo, na ating Diyos. **37** Ito ang inyong tinatanong sa propeta, 'Ano ang isinagot ni Yahweh sa inyo? Ano ang ipinahayag ni Yahweh? **38** Pagkatapos ibabalita ninyo ang isang pahayag mula kay Yahweh, ngunit ito ang sinasabi ni Yahweh, 'Sinasabi mo, 'Narito ang pahayag ni Yahweh,' kahit na magpapadala ako ng utos sa inyo at sinabing, 'Huweg mong sabihin: Ito ang isang pahayag mula kay

Yahweh." **39** Kaya, tingnan ninyo, pupulutin ko kayo at itatapon palayo mula sa akin, kasama ang lungsod na ibinigay ko sa inyo at sa inyong mga ninuno. **40** Pagkatapos ay ilalagay ko kayo sa walang hanggang kahihiyan at lalaitin kayo ng hindi mallimutan."

24 Nagpakita si Yahweh ng isang bagay sa akin. Masdan, dalawang basket ng igos ang nakalagay sa harapan ng templo ni Yahweh. (Ang pangitain na ito ay nangyari pagkatapos dalhin ni Nebucadnezar, na hari ng Babilonia, sa pagkakabihag si Jeconias na anak ni Jehoiakim, na hari ng Juda, ang mga pinuno ng Juda, mga mang-ukuit at mga manggagawa ng bakal mula sa Jerusalem at dinala sila sa Babilonia.) **2** Ang isang basket ng igos ay napakaganda, tulad ng mga unang nahinog na igos, ngunit ang ibang mga basket ng igos ay napakasama na hindi maaring kainin. **3** Sinabi ni Yahweh sa akin, "Ano ang nakikita mo, Jeremias?" sinabi ko, "Mga igos. Mga igos na napakaganda at igos na napakasama na hindi ito maaring kainin." **4** Pagkatapos, ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, "Sinasabi ito ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: Titingnan ko ang pagkakabihag ng Juda para sa kanilang kapakinabangan, tulad ng mabubuting igos na ito, ang mga bihag na aking ipinadala mula sa lugar sa lupain ng Caldeo. **6** Ibabaling ko ang aking mga mata sa kanila para sa kabutihan at muli silang ibabalik sa lupaing ito. Itatayo ko sila at hindi ibabagsak. Itatanihan ko sila, at hindi bubunutin. **7** At bibigyan ko sila ng isang puso upang kilalarin ako, sapagkat ako si Yahweh. Sila ay magiging aking mga tao at ako ay magiging kanilang Diyos, kaya babalik sila sa akin nang buong puso. **8** Ngunit tulad ng masamang igos na hindi maaring kainin—itong sinasabi ni Yahweh—gagawin ko ang paraang ito kina Zedekias, na hari ng Juda, kasama ang kaniyang mga opisyal, at ang ilan pa sa mga taga-Jerusalem na nananatili sa lupaing ito o pupunta upang manatili sa lupain ng Egipto. **9** Ibabaling ko sila sa isang nakakatakot na bagay, isang sakuna, sa panining ng lahat ng karahian sa lupa, isang kahihiyan at isang sentro ng mga salawikain, mga paghamak, at mga sumpa sa lahat ng lugar kung saan ko sila dinala. **10** Magpapadala ako ng espada, taggutom, at salot laban sa kanila, lubos silang mauubos mula sa lupain na aking ibinigay sa kanila at sa kanilang mga ninuno."

25 Ito ang salitang dumating kay Jeremias tungkol sa lahat ng mga tao ng Juda. Dumating ito sa ikaapat na taon ni Jehoiakim na anak ni Josias, hari ng Juda. Iyon ang unang taon ni Nebucadnezar, na hari ng Babilonia. **2** Ipinahayag ito ni Jeremias na propeta sa lahat ng taga-Juda at sa lahat ng naninirahan sa Jerusalem. **3** Sinabi niya, "Sa dalawampu't tatlong taon, mula sa ikalabing-tatlong taon ni Josias na anak ni Amon, na hari ng Juda hanggang sa araw na ito, dumating ang mga salita ni Yahweh sa akin. Ipinapahayag ko ang mga ito sa inyo. Misagisig kong ipinapahayag ang mga ito, ngunit hindi kayo nakinig. **4** Isinugo ni Yahweh ang lahat ng kaniyang mga lingkod na mga propeta sa inyo. Misagisig silang humayo, ngunit hindi kayo nakinig ni nagbigay-pansin. **5** Sinabi ng mga propetang ito, 'Hayaan niryong tumalikod ang bawat tao mula sa kaniyang masasamang gawa at ang katiwalian na kanilang mga kinagawian at bumalik sa lupain na ibinigay ni Yahweh noong unang panahon sa iroyong mga ninuno at sa inyo, bilang isang permanenteng kaloob.' **6** Kaya huwag kayong lumakad sa ibang diyos upang sambahin sila o yumukod sa kanila, at huwag niryong silang uduyan sa pamamagitan ng gawa ng iroyong mga kamay upang gawan nila kayo ng ikakasakit niryong.' **7** Ngunit hindi kayo nakinig sa akin—itong sinabing lahat ng mga tao sa hilaga—itong sinabing lahat ng kaniyang mga kamay upang saktan ko kayo. **8** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh na pinuno ng mga hukbo, 'Dahil hindi kayo nakinig sa aking mga salita, **9** tingnan niryong magpapadala ako ng isang utes na tipunin ang lahat ng mga tao sa hilaga—itong sinabing lahat ng kaniyang kasama ni Nebucadnezar na aking lingkod, ang hari ng Babilonia, at dalhin sila laban sa lupaing ito at ang bawat naninirahan dito, at laban sa lahat ng mga bansa na nakalobilot sa inyo. Sapagkat ininihiwalay ko sila para sa pagkasira. Gagawin ko silang isang katatakutan, sila ang paksa ng mga panunutsot, at walang hanggang pagkawasaki. **10** Ang mga tunog ng kagalakan at pagdiriwang—ang mga tinig ng ikakasal na lalake at babae, ang tunog ng mga batong gilingan at ang liwanag ng mga ilawan—pahihintulutan kong mawala ang lahat ng mga bagay na ito mula sa mga bansang ito. **11** Pagkatapos mawawasaki ang lahat ng lupaing ito at magiging isang katatakutan, at maglilingkod sa hari ng Babilonia ang mga bansang ito ng pitumpung taon. **12** At mangyayari ang mga ito kapag

nabuo na ang pitumpung taon, na aking parurusahan ang hari ng Babilonia at ang bansang iyon, ang lupain ng mga Caldeo—Ito ang pahayag ni Yahweh—dahil sa kanilang mga kasalanan at gagawin ito ng walang katapusang pagkawasaki. **13** Pagkatapos dadalhin ko laban sa lupaing iyon ang lahat ng mga salita na aking sinabi, at lahat ng mga bagay na isinulat sa aklat na ito na inihula ni Jeremias laban sa lahat ng mga bansa. **14** Sapagkat marami rin sa ibang bansa at mga dakilang hari ang gagawing mga alipin mula sa mga bansang ito. Pagbabawayin ko sila sa kanilang mga gawa at sa mga ginawa ng kanilang mga kamay." **15** Sapagkat ito ang sinabi sa akin ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, "Kunin mo ang saro ng alak ng matinding galit sa aking mga kamay at painumin mo ang lahat ng mga bansa kung saan kita isinusug. **16** Sapagkat iinom sila at pagkatapos madarapa at tatakbo ng may kabalwan bago ang espada na aking isusugo sa kanila." **17** Kaya kinuha ko ang saro mula sa kamay ni Yahweh, at pinainom ko ang lahat ng mga bansa kung saan ako isinugo ni Yahweh—**18** Jerusalem, ang mga lungsod ng Juda at ang kaniyang mga hari at mga opisyal—na gawin silang pagkawasaki at isang bagay na nakakatakot, at isang paksa para sa panunutsot at pagsusuma, nanatili silang gayon hanggang ngayon. **19** Kinakailangan inumin din ito ng ibang bansa: Si Faraon na hari ng Egipto at ang kaniyang mga alipin; ang kaniyang mga opisyal at ang lahat ng kaniyang mga tao; **20** ang lahat ng mga tao na may ibat-ibang lahi at lahat ng mga hari sa lupain ng Uz; ang lahat ng mga hari sa lupain ng Filisteo—Ascalon, Gaza, Ekron, at ang mga natira sa Asdod; **21** Edom at Moab at lahat ng mga tao sa Ammon; **22** ang mga hari ng Tiro at Sidon; ang mga hari sa mga baybayin sa kabilang bahagi ng dagat; **23** Dedan, Tema, at Buz kasama ang lahat ng mga naputol ng buhok sa mga gilid ng kanilang mga ulo. **24** Kinakailangan inumin din ito ng mga taong ito: ang lahat ng mga hari sa Arabia at sa lahat ng mga hari ng mga tao na may ibat-ibang mga lahi na naninirahan sa ilang; **25** lahat ng mga hari ng Zimri, lahat ng mga hari ng Elam, at lahat ng mga hari ng Media; **26** lahat ng mga hari sa hilaga, lahat ng malalipat at mga malalayo—bawat isang kasama ng kaniyang kapatid at lahat ng mga karahian ng mundo na nasa ibabaw ng lupa. Sa wakas, ang hari ng Babilonia ay iinom pagkatapos ng lahat. **27** Sinabi ni Yahweh sa akin, "Ngayon kinakailangan mong sabihin sa kanila, 'Si Yahweh na pinuno ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel, sinasabi niya ito: Uminom kayo at malasing, pagkatapos ay sumuka, bumagsak, at huwag bababong bago ang espada na ipadadalda ko sa inyo.' **28** At mangyayari ito kung tatanggi silang kunin ang saro mula sa iyong mga kamay upang inumin, sasabihin mo sa kanila, 'Sinasabi ni Yahweh na pinuno ng mga hukbo: Kinakailangan ninyo itong inumin. **29** Sapagkat tingnan ninyo, magpapadala ako ng sakuna sa lungsod na tatawag sa aking pangalan, at dapat ba na hindi kayo kasama sa kaparusan? Hindi kayo magiging malaya, sapagkat tatawag ako ng isang espada laban sa lahat ng naninirahan sa lupain! —Ito ang pahayag ni Yahweh na pinuno ng mga hukbo.' **30** Kaya ikaw mismo, Jeremias, ay dapat magpropesiya sa kanila ng mga salitang ito. Kinakailangan mong sabihin sa kanila, 'Dumagundong ang tinig ni Yahweh mula sa itaas at inilakas niya ang kaniyang tinig mula sa nilaan niyang lugar na pinanahanahan. Dumagundong siya mula sa lugar na kaniyang pinanahanahan; sumisigaw siya laban sa lahat ng naninirahan sa lupain, gaya ng mga taong umaawit kapag sila ay magsisiyapak sa mga ubas. **31** Isang ingay ang dumating sa dulo ng lupain, sapagkat ang isang hindi pagkakasundo kay Yahweh ay magdadala ng isang pagsasakdal laban sa mga bansa. Mangangasiwa siya ng katarungan sa lahat ng laman. I�apsakamay niya ang mga masasama sa espada—Ito ang pahayag ni Yahweh.' **32** Ito ang sinabi ni Yahweh na pinuno ng mga hukbo, 'Tingnan niryong labatas ang sakuna mula sa bansa patungko sa bansa, at isang napakalakas na bagyo ang pasimula mula sa pinakamalayong bahagi ng mundo. **33** Pagkatapos, silang mga napatay ni Yahweh ng araw na iyon ay madaragdag mula sa dulo ng mundo hanggang sa kabilang dulo; hindi sila pagluluksaan, titipunin, o ililibing. Magiging tulad sila ng mga dumili sa lupa. **34** Tumangis kayo, mga pastol, at sumigaw para humingi ng tulong! Gumulong sa lupa, kayo na mga kamahalan sa mga kawan. Sapagkat ang iroyong mga araw ay kakatayin at ang paghihiwalay ay darating. Babagsak kayong gaya ng mga piniling tupang lalaki. **35** Ang kanlungan ng mga pastol ay nawala. Walang makakatakas para sa kamahalan sa mga kawan. **36** May pagkabalisa ng mga panaghoy ng mga pastol at ang pagtangis ng kamahalan sa kawan, sapagkat wawasanin ni Yahweh ang kanilang mga pastulan. **37** Kaya ang mapayapang pastulan

ay mawawasak sapagkat labis ang galit ni Yahweh. **38** Tulad ng isang batang leon, na ininiw niya ang kaniyang yungib, dahil ang kanilang mga lupain ay magiging isang katakutan dahil sa kaniyang mapang-aping galit, dahil sa kaniyang matinding galit."

26 Sa pasimula ng paghahari ni Jehoiakim na anak ni Josias, ang hari ng Juda, dumating ang salitang ito mula kay Yahweh at sinabi, **2**

"Sinasabi ito ni Yahweh: Tumayo ka sa patyo ng aking tahanan at magsalita sa lahat ng mga lungsod ng Juda na pumupunta upang sumamba sa aking tahanan. Ipahayag mong lahat ang mga salitang iniutos ko sa iyo na iyong sasabilin sa kanila. Huwag mong babawasan ng kahit na anumang salita! **3** Baka sakaling making sila, na bawat tao ayatalikad sa kanilang mga masasamang kaparaanan, upang bawiin ko ang tungkol sa kapahamakan binabalaik kong ipadala sa kanila dahil sa kasamaan ng kanilang mga nakasanayan. **4** Kaya dapat mong sabihin sa kanila, 'Sinasabi ito ni Yahweh: Kung hindi kayo makikinig sa akin at susundat sa kautusan na aking inilagok na mga propeta na siyang patuloy kong isinusugo sa iyo—ngunit hindi ninyo pinakakangan! — **6** kaya gagawin ko ang tahanang ito na tulad ng Shilo. Gagawin kong isinumpa ang lungsod na ito sa paningin ng lahat ng mga bansa sa lupa." **7** Narinig ng mga pari, ng mga propeta, at ng lahat ng mga tao ang mga salita na ipinapahayag ni Jeremias sa tahanan ni Yahweh. **8** Kaya nangyari na, nang matapos ipahayag ni Jeremias sa lahat ng tao, sa mga pari, at sa mga propeta ang ipinapasihi ni Yahweh sa kaniya, hinili siya ng lahat ng tao at sinabi, "Tiyak na mamamatay ka! **9** Bakit ka nagpahayag sa pangalan ni Yahweh at sinabi na magiging gaya ng Shilo ang tahanang ito at mapapabayaan ang lungsod na ito na walang maninihiran?" Sapagkat ang lahat ng tao ay nakabuo ng isang nagkakagulong mga tao laban kay Jeremias sa tahanan ni Yahweh. **10** At narinig ng mga opisyal ng Juda ang mga salitang ito kaya mula sa tahanan ng hari tagtungo sila sa tahanan ni Yahweh. Umupo sila sa daanan sa may Bagong Tarangkahang tahanan ni Yahweh. **11** Nakipag-usap ang mga pari at ang mga propeta sa mga opisyal at sa lahat ng tao. Sinabi nila, "Marapat lamang na mamamatay ang taong ito, sapagkat nagpahayag siya laban sa lungsod na ito, gaya ng mga narinig ng iyong mga tainga!" **12** Kaya nagsalita si Jeremias sa lahat ng opisyal at sa lahat ng tao at sinabi, "Isinugo ako ni Yahweh upang magpahayag laban sa tahanan at sa lungsod na ito upang sabihin sa inyo ang lahat ng mga salita na inyong narinig. **13** Kaya nangyari, ayusin ninyo ang inyong pamumuhay at mga nakasanayan at making kaya sa tingi ni Yahweh na inyong Diyos upang mahabag siya tungkol sa kapahamakan na kaniyang ipinahayag laban sa inyo. **14** Tumingin kaya sa akin! Ako mismo ay nasa inyong mga kamay. Gwin ninyo sa akin kung ano ang mabuti at matuwid sa inyong mga mata. **15** Ngunit dapat ninyong malaman na kapag pinatay ninyo ako, nagdadalaga kayo ng walang-salang dugo sa inyong mga sarili, sa lungsod na ito at sa mga naninirahan ditto, sapagkat tunay na isinugo ako sa inyo ni Yahweh upang ipahayag ko ang lahat ng mga salitang ito sa inyong mga tainga." **16** Pagkatapos, sinabi ng mga opisyal at ng lahat ng tao sa mga pari at sa mga propeta, "Hindi tama para sa taong ito na mamamatay, sapagkat nagpahayag siya sa atin ng mga bagay sa pangalan ni Yahweh na ating Diyos." **17** Pagkatapos, tumayo ang mga lalaki mula sa mga nakatatanda at nagsalita sa buong kapulungan ng mga tao. **18** Sinabi nila, "Si Mikas na isang Morastita ay nagpahayag sa mga panahon ni Hezekias, na hari ng Juda. Nagsalita siya sa lahat ng taga-Juda at sinabi, 'Sinabi ito ni Yahweh ng mga hukbo: Magiging gaya ng isang parang na binubungkal ang Zion, magiging isang bunton ng mga durog na bato ang Jerusalem at magiging isang masukal na burol ang bundok na kinatatayan ng templo.' **19** Ipinapatay ba siya ni Hezekias na hari ng Juda at ng buong Juda? Hindi ba niya kinatakutan si Yahweh at pinahinahon ang mukha ni Yahweh upang bawiin ni Yahweh ang tungkol sa kapahamakan ipinahayag nya sa kanila? Kaya, gagawa ba tayo nang mas matinding kasamaan laban sa ating mga sariling buhay?" **20** Samantala, may isa pang taong nagpahayag sa pangalan ni Yahweh, si Urias na anak ni Semaya na taga-Kiriat Jearim. Nagpahayag din siya laban sa lungsod at sa luapaing ito na sumasang-ayon sa lahat ng sinabi ni Jeremias. **21** Ngunit nang marinig ni Haring Jehoiakim at ng lahat ng kaniyang mga kawal at mga opisyal ang kaniyang sinabi, sinubukan siyang ipapatay ng hari ngunit nalaman ito ni Urias at natakot, kaya tumakas siya at nagtungo sa Egipto. **22** Gayunpaman, nagpadala si

Haring Jehoiakim ng mga tauhan sa Egipto, si Elnatan na anak ni Achbor at mga tauhan na kasama niya sa Egipto. **23** Dinakip nila si Urias mula sa Egipto at dinala kay Haring Jehoiakim. Pagkatapos, pinatay siya ni Jehoiakim gamit ang espada at ipinadala ang kaniyang bangkay sa libingan ng mga karaniwang tao. **24** Ngunit na kay Jeremias ang mga kamay ni Ahikam na anak ni Safan, kaya hindi siya ibinigay sa mga kamay ng mga tau upang kanilang patayin.

27 Sa pasimula ng paghahari ni Jehoiakim na anak ni Josias, na hari ng Juda, dumating ang salitang ito kay Jeremias mula kay Yahweh.

2 Ito ang sinabi sa akin ni Yahweh, "Gumawa ka ng mga tanikalat at pamatok para sa iyong sarili. Ilagay mo ang mga ito sa iyong leeg. **3** At ipadala mo ang mga ito sa hari ng Edom, sa hari ng Moab, sa hari ng mga Amonita, sa hari ng Tiro, at sa hari ng Sidon. Ipadala mo ang mga ito sa pamamagitan ng mga kamay ng mga sugo ng hari na pumunta sa Jerusalem kay Zedekias na hari ng Juda. **4** Magbigay ka ng mga utos sa kanila para sa kanilang mga panginoon at sabihin, 'Sinabi ito ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel: Ganito ang dapat ninyong sabihin sa inyong mga panginoon, **5** 'Ako mismo ang gumawa ng lupa sa pamamagitan ng aking dakilang kapangyarihan at ng aking nakataas na braso. Ginawa ko rin ang mga tao at mga hayop sa lupa at ibibigay ko ito sa sinumang nararapat sa aking paningin. **6** Kaya ngayon, ako mismo ang magbibigay ng lahat ng lupaing ito sa kamay ni Nebucadnezar, ang hari ng Babilonia, na aking lingkod. Gayundin, ibinibigay ko sa kaniya ang mga bagay na nabubuhay sa mga parang upang maglilingkod sa kaniya. **7** Sapagkat maglilingkod sa kaniya ang lahat ng mga bansa, sa kaniyang mga anak at sa kaniyang mga apo hanggang sa dumating ang panahon na magwakas ang kaniyang lupain. At maraming bansa at mga makapangyarihang hari ang tatalo sa kaniya. **8** Kaya ang bansa at kahariang hindi maglilingkod kay Nebucadnezar, na hari ng Babilonia at hindi maglalagay ng kaniyang leeg sa pamatok ng hari ng Babilonia, parurusan ko ang bansang iyon sa pamamagitan ng espada, taggutom at salot hanggang sa mawasak ko sila sa pamamagitan ng kaniyang kamay. Ito ang pahayag ni Yahweh. **9** At kaya! Itigil na ninyo ang pakikinig sa inyong mga propeta, sa inyong mga manghuhula, sa mga nagpapalawanang iyong mga panaginip at sa mga salamangkero na nagsasalita sa inyo at sinasabi, 'Huwag ninyong paglilingkuran ang hari ng Babilonia.' **10** Sapagkat nagpapahayag sila ng paniliinlang sa inyo upang sa gayon maipatapon kayo sa malayo mula sa inyong mga lupain, sapagkat ipatatapon ko kayo at kaya ay mamamatay. **11** Ngunit ang bansa na naglalagay ng leeg nito sa pamatok ng hari ng Babilonia at maglilingkod sa kaniya, pahihintulutan kong magpahinga sa lupain nito at ihahanda nila ito at gagawa ng kanilang mga tahanan dito. Ito ang pahayag ni Yahweh." **12** Kaya sinabi ko kay Zedekias na hari ng Juda at ibinigay ko sa kaniya ang mensaheng ito, "Ilagay ninyo sa inyong mga leeg ang pamatok ng hari ng Babilonia at paglilingkuran siya at ang kaniyang mga tao at mabubuhay kayo. **13** Bakit kayo mamamatay, kaya at ang inyong mga tao sa pamamagitan ng espada, taggutom at salot, gaya ng ipinahayag ko tungkol sa bansa na tumanggi na paglilingkuran ang hari ng Babilonia? **14** Huwag kayong making sa mga salita ng iyong mga propeta na nagsasalita sa inyo at sinasabi, 'Huwag ninyong paglilingkuran ang hari ng Babilonia,' sapagkat mga kasinungalingan ang ipinapahayag nila sa inyo. **15** Sapagkat hindi ko sila isinugo dahil nagpapahayag sila ng paniliinlang sa aking pangalan upang ipatapon ko kayo at mamamatay, kaya at ang mga propeta na nagpapahayag sa inyo. Ito ang pahayag ni Yahweh." **16** Ipinahayag ko ito sa mga pari at sa lahat ng tao at sinabi, "Ito ang sinasabi ni Yahweh: Huwag kayong making sa mga salita ng iyong mga propeta ng nagpapahayag sa inyo at sinasabi, 'Tingnan ninyo! Ang mga bagay na pag-aari ng tahanan ni Yahweh ay ibinabalik ngayon mula sa Babilonia!' Nagpapahayag sila ng mga kasinungalingan sa inyo. **17** Huwag kayong making sa kanila. Dapat ninyong paglilingkuran ang hari ng Babilonia at mabuhay. Bakit kailangang maging isang lungsod ng pagkawasak ang lungsod na ito? **18** Kung mga propeta sila at totoo na dumating ang salita ni Yahweh sa kanila, hayaan mong magmakaawa sila kay Yahweh ng mga hukbo na huwag ipadala sa Babilonia ang mga bagay na nananatili sa kaniyang tahanan, ang tahanan ng hari ng Juda at Jerusalem. **19** Sapagkat si Yahweh ng mga hukbo ay nagpapahayag tungkol sa mga haligi, sa ipunan ng tubig at sa pundasyon at sa iba pang mga bagay na nananatili sa lungsod na ito, **20** ang mga bagay na hindi kinuha ni Nebucadnezar, na

hari ng Babilonia, nang dinala niya sa pagkabihag si Jeconias na anak ni Jehoiakim, na hari ng Juda mula sa Jerusalem patungo sa Babilonia kasama ang lahat ng mga maharlika ng Juda at Jerusalem. **21** Ito ang sinabi ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel, tungkol sa mga bagay na nananatili sa tahanan ni Yahweh, ang tahanan ng hari ng Juda at Jerusalem. **22** 'Dadahlin ang mga ito sa Babilonia at mananatili doon hanggang sa dumating ang araw na aking itinakda para sa mga ito at dadahlin ko ang mga ito at ibabalik sa lugar na ito.' Ito ang pahayag ni Yahweh.

28 Nangyari ito sa taong iyon, sa simula ng paghahari ni Zedekias na hari ng Juda, sa ika-apat na taon at sa ika-limang buwan, si Ananias na anak ni Azur na propeta, na mula sa Gibeon ay nagsalita sa akin sa tahanan ni Yahweh sa harap ng mga pari at sa lahat ng mga tao. Sinabi niya, **2** Si Yahweh ng mga hukbo, Diyos ng Israel, ang nagsasabi nito: Binali ko ang pamatok na ipinataw ng hari ng Babilonia. **3** Sa loob ng dalawang taon ibabalik ko sa lugar na ito ang lahat ng mga bagay na pag-aari ng tahanan ni Yahweh na kinuha ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia mula sa lugar na ito at dinala sa Babilonia. **4** At ibabalik ko sa lugar na ito si Jeconias na anak ni Jehoiakim, na hari ng Juda at lahat ng mga bihag ng Juda na ipinadala sa Babilonia, sapagkat sisirain ko ang pamatok ng hari ng Babilonia.' Ito ang pahayag ni Yahweh. **5** Kaya nagsalita si Jeremias na propeta kaya Ananias na propeta sa harap ng mga pari at sa lahat ng mga taong nakatayo sa tahanan ni Yahweh. **6** Sinabi ni Jeremias na propeta, "Gawin nawa ito ni Yahweh! Patunayan nawa ni Yahweh ang mga salita na iyong ipinahayag at ibabalik sa lugar na ito ang mga bagay na pag-aari ng tahanan ni Yahweh at ang lahat ng mga bihag mula sa Babilonia. **7** Gayunpaman, makinig sa mga salita na aking ipapahayag sa inyong pandinig at sa pandinig ng lahat ng mga tao. **8** Ang mga propeta na nauna sa akin at sa inyo matagal ng panahon ang lumpis ay nagpapahayag din tungkol sa maraming bansa at laban sa mga dakilang kaharian, tungkol sa digmaan, tag-gutom at salot. **9** Kaya ang propetang nagpapahayag na magkakaroon ng kapayapaan, kung magkakatotoo ang kaniyang sinabi, kung gayon malalaman na tunay siyang propeta na isinugo ni Yahweh." **10** Ngunit kinuha ni Ananias na propeta ang pamatok sa leeg ni Jeremias na propeta at binali ito. **11** At nagsalita si Ananias sa harap ng lahat ng tao at sinabi, "Ito ang sinasabi ni Yahweh, Katulad lamang nitó, sa loob ng dalawang taon babalí ko mula sa leeg ng bawat bansa ang pamatok na ipinataw ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia." At nagpatuloy sa kaniyang daan si Jeremias na propeta. **12** Pagkatapos baliin ni Ananias na propeta ang pamatok mula sa leeg ni Jeremias na propeta, ang salita ni Yahweh ay dumating kay Jeremias at sinabi, **13** "Pumunta ka at magsalita kay Ananias at sabihin mo, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: binali mo ang pamatok na kahoy, ngunit, sa halip gagawa ako ng pamatok na bakal.' " **14** Sapagkat si Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel, ang nagsasabi nito: Inilagay ko ang pamatok na bakal sa leeg ng lahat ng mga bansang ito upang paglingkuran si Nebucadnezar na hari ng Babilonia at maglilingkod sila sa kanya. Ibinigay ko rin sa kanya ang mababangis na hayop sa mga parang upang pamunuan." **15** Sumunod na sinabi ni Jeremias na propeta kay Ananias na propeta, "Makinig ka Ananias! hindi ka sinug ni Yahweh, ngunit ikaw mismo ang naging dahilan upang maniwala sa kasinungalingan ang mga taong ito. **16** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh: Tingnan mo palalayasin na kita sa mundong ito. Mamamatay ka sa taon na ito, yamang ipinahayag mo ang paghihimagsik laban kay Yahweh." **17** At namatay si Ananias na propeta sa ika-pitong buwan sa taong iyon.

29 Ito ang mga salitang nakasulat sa kasulatang binalumbon na ipinadala ni Jeremias na propeta mula Jerusalem para sa mga natirang nakatatanda na kasama sa mga bihag at sa mga pari, sa mga propeta at sa lahat ng tao na sapilitang dinala ni Nebucadnezar mula Jerusalem hanggang Babilonia. **2** Ito ay pagkatapos na palayasin mula Jerusalem si Jeconias na hari, ang inang reyna, ang mga mataatas na pinuno, ang mga pinuno ng Juda at Jerusalem, at ang mga manggagawa. **3** Ipinadala niya ang kasulatang binalumbon sa pamamagtipon ng kamay ni Elasa na anak ni Safan at Gemarias na lakabang anak ni Hilkias na ipinadala ni Zedekias na hari ng Juda kay Nebucadnezar na hari ng Babilonia. **4** Ang nakasaad sa kasulatang binalumbon, "Si Yahweh ng mga hukbo, Diyos ng Israel, ang nagsasabi nito sa lahat ng mga bihag na ipinadala ko nang

sapilitan sa Babilonia mula Jerusalem, **5** 'Magtayo kayo ng mga bahay at manirahan sa mga ito. Magtanim kayo at kainin ang mga bunga nito. **6** Kumuhay kayo ng mapapangasawang babae at magsilang ng mga anak na lalaki at babae. At kumuhay kayo ng mga asawang babae para sa inyong mga anak na lalaki at ibigay ang inyong mga anak na babae sa mga asawang lalaki. Hayaan ninyong magsilang sila ng mga anak na lalaki at babae at magparami kaya roon upang sa gayon, hindi kayo maging napakaunti. **7** Hanapin ninyo ang kapayapaan ng lungsod kung saan ko kaya ipinadala nang sapilitan, at maramitan kayong kasama ko alang-alang dito sapagkat magkakaroon ng kapayapaan para sa inyo kung ito ay mapayapa.' **8** Sapagkat si Yahweh ng mga hukbo, na Diyos ng Israel, ang nagsasabi nito, "Huweg ninyong hayaan na linlangin kayo ng inyong mga propeta at inyong mga manghuhula na nasa inyong kalagitaan at huweg kayong makining sa mga panaginip na mayroon kayo. **9** Sapagkat nagpapahayag sila ng panalinlang sa inyo sa aking pangalan. Hindi ko sila ipinadala, ito ang pahayag ni Yahweh." **10** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, 'Kapag pinamunuan kayo ng Babilonia sa loob ng pitumpung taon, tutulungan ko kaya at ipagpapatuloy ang mabuting salita ko para sa inyo upang ibabalik kayo sa lugar na ito. **11** Sapagkat ako mismo ang nakakaalam ng mga plano na mayroon ako para sa inyo, mga plano para sa kapayapaan at hindi para sa sakuna, upang bigyan kayo ng isang kinabukasan at pag-asa. Ito ang pahayag ni Yahweh. **12** At tatawag kayo sa akin, pupunta kayo at mananalangin sa akin, at pakikigangan ko kaya. **13** Sapagkat hahanapin ninyo ako at masusumpungan, sapagkat hahanapin ninyo ako nang buong puso. **14** At matatagpuan ninyo ako at ibabalik ko ang inyong mga kawayanan. Ito ang pahayag ni Yahweh. Titipunin ko kaya mula sa lahat ng mga bansa at mga lugar kung saan ko kaya ikinalat, sapagkat ibabalik ko kaya mula sa lugar kung saan ko kaya ipinadala nang sapilitan.' Ito ang pahayag ni Yahweh. **15** Yamang sinabi ninyo na ngagtala si Yahweh ng mga propeta para sa amin sa Babilonia. **16** Ito ang sinasabi ni Yahweh sa hari na nakuupo sa trono ni David at sa lahat ng mga tao na nananatili sa lungsod na iyon, ang inyong mga kapatid na hindi ninya kasama sa inyong pagkabihag. **17** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, 'Tingnan ninyo, ipadadala ko na ang espada, taggutom at sakit sa kanila. Sapagkat gagawin ko silang katulad ng mga bulok na igos na hindi maaring kainin. **18** At habulin ko sila ng espada, taggutom, at salot at gagawin silang isang kakila-kilabot sa parinig ng lahat ng kaharian sa mundo, isang katatakutan, isang bagay tungkol sa mga sumpa at panunutos na mga salita, at isang kahihiyan sa lahat ng mga bansa kung saan ko sila ikinalat. **19** Ito ay dahil hindi sila nakinig sa aking mga salita na ipinadala ko sa kanila sa pamamagitan ng aking mga lingkod na propeta, ito ang pahayag ni Yahweh. Paulit-ulit ko silang isinugo, ngunit hindi kayo nakinig. Ito ang pahayag ni Yahweh." **20** Kaya kayo mismo ang makinig sa salita ni Yahweh, kayong lahat na ipinatapon at ipinadala niya sa Babilonia mula Jerusalem. **21** Akong si Yahweh ng mga hukbo, Diyos ng Israel, ang nagsabi nito tungkol kay Ahab na anak ni Kolaias at kay Zedekias na anak ni Maasias, na nagpahayag ng kasinungalingan sa inyo sa aking pangalan: Tingnan ninyo, ibibigay ko sila sa kamay ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia. Papatayin niya sila sa inyong harapan. **22** At isang sumpa ang bibigkasin tungkol sa mga taong ito sa lahat ng mga bihag ng Juda sa Babilonia. Sasabihin sa sumpa: 'Gawin nawa kayo ni Yahweh na katulad ni Zedekias at Ahab na inihaw sa apoy ng hari ng Babilonia. **23** Mangyayari ito dahil sa mga kahiya-hiyang bagay na ginawa nila sa Israel nang mangaluna sila sa asawa ng kanilang kapwa at nagpahayag ng mga salitang kasinungalingan sa aking pangalan, bagay na hindi ko kailangan iniutis upang sabihin nila. Sapagkat ako ang siyang nakakaalam, ako ang saksi. Ito ang pahayag ni Yahweh.' **24** Tungkol kay Semaias na Nehelamita, sabihin mo ito: **25** 'Si Yahweh ng mga hukbo, Diyos ng Israel, ang nagsasabi nito: Dahil nagpadala ka ng mga sulat sa inyong sariling pangalan sa lahat ng mga tao sa Jerusalem, kay Zefanias na anak ni Maasias na pari, at sa lahat ng mga pari at sinabi, **26** "Ginawa kang pari ni Yahweh sa halip na si Joiada na pari, upang maging tagapangasiwa ka ng tahanan ni Yahweh. Ikwang namamahala sa lahat ng mga tao nagmamagaling at ginawang propeta ang kanilang mga sarili. Kailangan mo silang laganay ng mga pangawan at mga tanikal. **27** Kaya ngayon, bakit hindi mo sinaway si Jeremias ng Anatot, na ginawang propeta ang kaniyang sarili laban sa iyo? **28** Sapagkat sinugo siya sa atin sa Babilonia at sinabi, 'Ito ay magiging mahabang panahon. Magtayo kayo ng mga

bahay at manirahan sa mga ito, magtarin at kainin ang mga bunga nito.””

29 Binasa ni Zefanias na pari ang sulat na ito na naririnig ni Jeremias na propeta. **30** Kaya dumating ang salita ni Yahweh kay Jeremias at sinabi, **31** “Magpadala ka ng balita sa lahat ng mga sapilitang dinala at sabihin, ‘Ito ang sinasabi ni Yahweh tungkol kay Semaías na Nehelamita. Dahil nagpahayag sa iyo si Semaías nang hindi ako mismo ang nagsugo sa kaniya, dahil pinangunahan niya kayo upang maniwala sa mga kasinungalingan, **32** samakatwid ito ang sinasabi ni Yahweh. Tingnan ninyo, parurusan ko si Semaías na Nehelamita at ang kaniyang mga kaapu-apuhan. Hindi magkakaroon ng isang tao para sa kaniya upang manatili sa gitna ng mga taong ito. Hindi niya makikita ang kabutihang gagawin ko para sa aking mga tao, sapagkat ipinahayag niya ang kawalan ng pananampalataya laban sa akin, si Yahweh.’’ Itong pahayag ni Yahweh.

30 Ito ang salita na dumating kay Jeremias mula kay Yahweh at sinabi,

2 “Ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, ‘Isulat mo mismo sa kasulatang binalumbon ang lahat ng salita na ipinahayag ko sa iyo sa kasulatang binalonbon. **3** Sapagkat tingnan mo, parating na ang mga araw—ito ang pahayag ni Yahweh—kapag pinanumbalik ko ang mga kayamanan ng aking mga tao, ang Israel at Juda. Ang siyah ang nagsabi nito. Sapagkat ibabalik ko sila sa lupain na ibinigay ko sa kanilang mga ninuno at aariin nila ito.’’ **4** Ito ang mga salita na ipinahayag ni Yahweh tungkol sa Israel at Juda, **5** “Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, ‘Narinig namin ang isang nanginginig na tinig ng pangamba at hindi ng kapayapaan. **6** Magtanatang at tingnan, kung magsisilang ng isang sanggol ang isang lalaki. Bakit nakikita ko ang bawat batang lalaki na nasa kanilang puson ang kanilang mga kamay? Gaya ng isang babaeng nagsisilang ng isang sanggol, bakit namumutla ang lahat ng kanilang mga mukha?’’ **7** Aba! Sapagkat magjiging dakila at walang katulad ang araw na ito. Ito ay magjiging panahon ng pagkabalsa para kay Jacob, ngunit maliligtas siya mula rito. **8** Ito ang pahayag ni Yahweh, ang pinuno ng mga hubko. Sapagkat sa araw na iyon, babalilin ko ang pamatok sa inyong leeg at sisirain ko ang inyong mga tanikala, upang hindi na kayo alipin ng mga dayuhan kailanman. **9** Ngunit sasamba sila kay Yahweh na kanilang Diyos at maglilingkod kay David na kanilang hari na siyang gagawin kong hari na mamumuno sa kanila. **10** Kaya ikaw Jacob na aking lingkod, huwag kang matakot at huwag kang panghinaan ng loob, Israel. Ito ang pahayag ni Yahweh. Sapagkat tingnan ninyo, ibabalik ko na kayo sa malayo at ang inyong mga kaapu-apuhan sa lupain ng pagkabihag. Babalik si Jacob at magjiging mapayapa at magjiging ligtas siya at wala ng katatakutan kailanman. **11** Sapagkat ako ay nasa inyo upang iligtas ka—itong pahayag ni Yahweh. At magdadala ako ng isang ganap na katapusan sa lahat ng bansa kung saan ko kaya ikinalat. Ngunit trintiyak ko na hindi ako maglalagay ng katapusan sa inyo, bagaman didisiplinahan ko kayo na may katarungan at trintiyak kong hindi ko kayo iiwan na hindi naparusahan.’’

12 Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, ‘Ang inyong pinsala ay hindi na magagamot at ang inyong mga sugat ay naimpeksyon na. **13** Walang sinuman ang nakuwas tungkol sa iyong kalagayan; wala ng lunas ang inyong sugat para ikaw ay pagalingin. **14** Kinalimutan ka na ng lahat ng inyong mga manggingibig. Hindi ka nila hahanapin sapagkat sinugnatan kita kagaya ng sugat ng isang kalaban at pagdidisiplina ng isang malupit na panginoon dahil sa inyong napakaraming kasamaan at mga hindi mabilang mong mga kasalanan. **15** Bakit ka humihingi ng tulong para iyong pinsala? Hindi na magagamot ang iyong sakit. Dahil sa napakarami mong kasamaan at hindi mabilang mong mga kasalanan, ginawa ko ang mga bagay na ito sa iyo. **16** Kaya ang lahat ng umubos sa iyo ay mabubos at ang lahat ng inyong mga kaaway ay mabibihag. Sapagkat sa mga nagnakaw sa iyo ay mananakawan at sasamsami ang lahat ng sumamsam sa iyo. **17** Sapagkat magdadala ako ng kagalingan sa iyo, pagagalingin ko ang iyong mga sugat, ito ang pahayag ni Yahweh. Gagawin ko ito dahil tinawag ka nilang: Itinakwil. Walang nagmamalasakit sa Zion na ito.’’ **18** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ‘‘Tingnan mo, ibinabalik ko na ang mga kasaganaan sa mga tolda ni Jacob at magkakaroon ng pagkahabag sa kaniyang mga tahanan. At itatayo ang lungsod sa buntos ng mga pagkawasak at magkakaroon ng isang matibay na tanggulan na muling magagamit. **19** At ang isang awit ng papuri at isang tunog ng kasiyahan ay lababas mula sa kanila, sapagkat pararamihin ko sila at hindi babawasan; Pararanganan ko sila upang hindi sila hamakin. **20** At magjiging tulad ng dati ang kanilang mga tao at itatatag ang kanilang

kalipunan sa aking harapan kapag pinarusahan ko ang lahat ng mga nagpapahirap sa kanila ngayon. **21** Manggagaling mula sa kanila ang kanilang pinuno. Lilitaw siya mula sa kanilang kalagitnaan kapag palapatin ko siya at kapag lumapit siya sa akin. Kung hindi ko ito gagawin, sino pa ang maglalakas-loob na lumapit sa akin? Ito ang pahayag ni Yahweh. **22** At kayo ay magjiging aking mga tao at ako ay magjiging Diyos ninyo. **23** Tingnan ninyo, ang silakbo ng matinding galit ni Yahweh ay lumabas na. Ito ay silakbo ngapapatuloy, likot ito sa ulo ng mga masasamang tao. **24** Ang matinding poot ni Yahweh ay hindi babalik hanggang hindi natutapad ito at naisasakatuparan ang ninanais ng kaniyang puso. Maiintindihan mo ito sa mga huling araw.

31 “Sa panahong iyon—ito ang pahayag ni Yahweh— Ako ang magjiging Diyos ng lahat ng mga angkan ng Israel at sila ay magjiging mga tao ko.”

2 Ito ang sinasabi ni Yahweh, “Ang mga tao na nakaligtas sa dumating na pagpatay sa Israel sa pamamagitan ng espada ay nakasumpong ng biyya sa ilang.” **3** Nagpakita sa akin si Yahweh noong nakaraan at sinabi, “Minahal kita Israel, ng walang hanggang pagmamahal. Kaya inilapit kita sa aking sarili na may matapat na kasunduan. **4** Itatayo kitang muli, upang sa gayon ikaw ay makatatayo, birheng Israel. Maari mong dampinti muli ang iyong mga tamburin at lumabas nang may mga masasayang sayaw. **5** Muli kayong makapagtatanim ng mga ubasan sa kabundukan ng Samaria; magtatanig ang mga magsasaka at gagamitin ang mga bunga sa mabuti. **6** Sapagkat darating ang araw kapag ipinahayag ng taga-bantay sa kabundukan ng Efraim, ‘Tumindig kayo at pumunta tayo sa Sion kay Yahweh na ating Diyos.’’ **7** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, ‘Sumigaw sa galak para kay Jacob! Sumigaw ng may galakalan para sa pinuno ng mga tao sa mga bansa! Hayaang marinig ang papuri. Sabihing, ‘Iniligtas ni Yahweh ang kaniyang mga tao, ang natitira ng Israel.’’ **8** Tingnan mo, dadalhin ko na sila sa hilagang mga lupain. Titipunin ko sila sa mga pinakamalayong dako ng mundo. Kasama nila ang mga bulag at pilay, ang mga nagdadalang tao at ang mga malapit nang manganak ay kasama nila. Isang malaking kapulungan ang babalik dito. **9** Darating sila na umiyak, pangungunahan ko sila habang sila ay nagsusumamo. Paglalakbayin ko sila sa mga batis ng tubig sa isang tuwid na daan. Hindi sila madadapa dito, sapagkat ako ang magjiging isang ama ng Israel at ang Efraim ang magjiging una kong anak.” **10** Dingding ninyo mga bansa ang salita ni Yahweh. Ibalik sa mga baybayin na nasa kalyawan. Kayong mga bansa, dapat ninyong sabihin, ‘‘Ang nagkalat sa Israel ang nagtitipon at nag-iingat sa kaniya kagaya ng pag-iingat ng isang pastol sa kaniyang tupá’’ **11** Sapagkat tinubos ni Yahweh si Jacob at iniligtas siya sa kamay ng napakalakas para sa kaniya. **12** Pagkatapos, darating sila sa taas ng Sion na may galak. Magagalak sila dahil sa kabutihan ni Yahweh, dahil sa mais at sa bagong alak, sa langis at sa anak ng mga kawan at mga inahin. Sapagkat ang kanilang pamumuhay ay magjiging katulad ng isang dimidiliang hardin at hindi na sila muling makakaramdam ng anumang kalungkutan **13** At sasayaw nang may galak ang mga birhen at mga binata at mga matatandang kalakalihan. Sapagkat papalitan ko ang kanilang pagdadalamhati ng pagdiriwang. Kahahabagan ko sila at magagalak sa halip na nagluluksa. **14** Pagkatapos, panaratilin ko na sagana ang pamumuhay ng mga pari. Mapupuno ang aking mga tao ng aking kabutihan. Ito ang pahayag ni Yahweh.” **15** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ‘‘Isang tinig ang narinig sa Rama na nananaghoy at mapait na nagluluksa. Ito ay si Raquel na umiyak para sa kaniyang mga anak. Tumangi siyang paaliw sa kanila, sapagkat sila ay patay na.’’ **16** Ito ang sinasabi ni Yahweh, ‘Pigilin mo ang iyong tinig sa pagluluksa at ang iyong mga mata sa pagluha, dahil mayroong kabayaran para sa iyong paghilihlap. Ito ang pahayag ni Yahweh babalik ang iyong mga anak mula sa lupain ng kalaban. **17** Mayroong pag-asa sa iyong hinaharap, ito ang pahayag ni Yahweh, babalik ang iyong mga kaapu-apuhan sa loob ng kanilang mga hangganan.’’ **18** Tiyak na narinig kong ngadnlalamhati ng Efraim, ‘Pinarusahan mo ako at ako ay naparusahan. Ibalik mo ako kagaya ng baka na hindi pa naturuan at ako ay babalik, sapagkat ikaw si Yahweh na aking Diyos. **19** Sapagkat matapos akong tumalikod sa iyo, ako ay nagsisisi; matapos akong maturuhan, pinaghahampas ko ang aking hita dahil sa kalungkutan. Ako ay nahihiya at napahiya sapagkat dala-dala ko ang pag-usig sa aking kabataan. **20** Hindi ba si Efraim ang mahal kong anak? Hindi ba siya ang minamahal at kinalulugdan kong anak? Sapagkat sa

tuwing magsasalita ako laban sa kanya, tinitiyak kong inaalala ko pa rin siya sa aking mapagmahal na isipan. Sa ganitong paraan nananabik ang puso ko sa kanya. Tinitiyak kong kahahabagan ko siya. Ito ang pahayag ni Yahweh.²¹ Maglagay ka ng mga palatandaan sa daan para sa iyong sarili. Magtayo ka ng mga posteng-patrubay para sa iyong sarili. Itoon mo ang iyong isipan sa tamang landas, ang daan na dapat mong tahakin. Bumalik kayo, bирхенг Israel! Bumalik kayo sa mga lungsod na ito na pagmamay-ari ninyo.²² Gaano katagal mong ipagpapatuloy ang pag-aalinlangan anak kong walang pananampalataya? Sapagkat lumikha si Yahweh ng isang bagay na bago sa mundo: nakalibot ang mga babae sa mga malalakas na lalaki upang protektahan sila.²³ Si Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel ang nagsabi nito, "Kapag ibinalik ko na ang aking mga tao sa kanilang lupain, sasabihin nila ito sa lupain ng Juda at sa kaniyang mga lungsod, "Paggalain ka nawa ni Yahweh, ikaw na matuwid na lugar kung saan siya nanahanan, ikaw na banal na bundok.²⁴ Sapagkat ang Juda at ang lahat ng kaniyang mga lungsod ay sama-samang maninirahan sa kanya. Naroong ang mga magsasaka at mga pasto kasama ang kanilang mga kawan.²⁵ Sapagkat bibigyan ko ng tubig na maiinom ang mga napapagod at papawiin ko ang pagdurusa ng bawat isa mula sa pagkakauhaw."²⁶ Pagkatapos nito, nagising ako at napagtanto ko na ang pagtulog ko ay naging kagirin-ginhawa.²⁷ Mo, ang mga araw ay dumarating, Ito ang pahayag ni Yahweh, kapag hasahisan ko ang mga tahanan ng Israel at Juda kasama ang mga kaapu-apuhan ng tao at hayop.²⁸ Sa nakalipas, pinasubaybayan ko sila upang bunutin sila at upang sirain, pabagsakin, wasakin at magdala ng pinsala sa kanila. Ngunit sa darating na mga araw, babantayan ko sila upang itayo sila at upang itanim sila. Ito ang pahayag ni Yahweh.²⁹ Sa mga araw na iyon, wala nang magsasabi na, "Kumain ang mga ama ng mga maaasim na ubas, ngunit mapurol ang mga ngipin ng mga bata."³⁰ Sapagkat mamamatay ang bawat tao sa kaniyang sariling kasalanan. Magiging mapurol ang mga ngipin ng sinumang kumain ng mga maaasim na ubas.³¹ Tingnan mo, paparating na ang mga araw. Ito ang pahayag ni Yahweh. Kapag magtatatastag ako ng isang bagong kasunduan sa sambahayan ng Israel at sa sambahayan ng Juda.³² Hindi na ito kagaya ng kasunduan na itinatag ko sa kanilang mga ama sa mga panahong kinuha ko sila sa kanilang mga kamay upang ilabas mula sa lupain ng Egipto. Iyon ang mga araw na nilabag nila ang aking kasunduan, bagaman, ako ay isang asawang lalaki para sa kanila. Ito ang pahayag ni Yahweh.³³ Ngunit ito ang kasunduan na aking itatatastag sa sambahayan ng Israel pagkatapos ng mga araw na ito. Ito ang pahayag ni Yahweh. Ilalagy ko ang aking kautusan sa kanilang kaloooban at isusulat ito sa kanilang puso, sapagkat ako ang kanilang magiging Diyos at sila ay magiging aking mga tao.³⁴ At hindi na tutururan ng bawat tao ang kaniyang kapwa o tururuan ng isang tao ang kaniyang kapatid at sabihin, "Kilalanin si Yahweh!" Sapagkat lahat sila mula sa pinakamababa hanggang sa pinakadakila sa kanila ay makikilala ako. Ito ang pahayag ni Yahweh. Sapagkat patatawarin ko ang kanilang mga kasalanan at hindi na aalalahanin pa ang kanilang mga kasalanan."³⁵ Ito ang sinasabi ni Yahweh. Si Yahweh ang nagdudulot sa araw upang magliwanag sa umaga at umaayos sa buwan at sa mga bituin upang magliwanag sa gabi. Siya ang nagpapagpalaw ng dagat upang ang alon nito ay dadagundong. Yahweh, ng mga hukbo ang kaniyang pangalan. Ito ang sinasabi niya,³⁶ "Kung kusang mawawala ang mga permanenteng bagay na ito sa aking paninig—ito ang pahayag ni Yahweh—hindi titigil ang mga kaapu-apuhan ng Israel sa pagiging isang bansa sa harapan ko."³⁷ Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Kung ang pinakamataas na kalangitan ay masusukat, at kung malalaman ang pundasyon ng mundo, tatangiin ko ang lahat ng mga kaapu-apuhan ng Israel dahil sa lahat ng kanilang mga ginawang iyon. Ito ang pahayag ni Yahweh."³⁸ Tingnan mo, paparating na ang mga araw—kapag muling itatayo ang lungsod para sa akin, mula sa Tore ng Hananel hanggang sa Sulok ng Tarangkahian. Ito ang pahayag ni Yahweh.³⁹ At ang liranya panukat ay muling pupunta sa malalayo, sa bulor ng Gareb at sa palibot ng Goah.⁴⁰ Ang buong lambak ng libingan at mga abo at ang lahat ng mga parang sa Kapatagan ng Kidron hanggang sa sulok ng Tarangkahian ng Kabayo sa silangan ay ilalaan para sa akin, kay Yahweh. Hindi na ito kayang hugutin o kaya patumbahing muli.

32 Ito ang salitang dumating kay Jeremias mula kay Yahweh sa ikasumpang taon ni Zedekias na hari ng Juda, sa ikalabing-walong

taon ni Nebucadnezar. **2** Sa panahong iyon, sinasalakay ng hukbo ng hari ng Babilonia ang Jerusalem, at si Jeremias na propeta ay nakakulong sa patyo ng bantay sa tahanan ng hari ng Juda. **3** Ikinulong siya ni Zedekias na hari ng Juda at sinabi, "Bakit ka naggapahayag at sinasabi, ito ang sinasabi ni Yahweh: Tingnan mo, ibibigay ko ang lungsod na ito sa kamay ng hari ng Babilonia at sasakupin nya ito. **4** Hindi makatatakas si Zedekias na hari ng Juda sa kamay ng mga Caldeo, sapagkat tunay ngang ipinasakamay siya sa hari ng Babilonia. Ang bibig niya ay makikipag-usap sa bibig ng hari, at makikita ng kaniyang mga mata ang mga mata ng hari. **5** Sapagkat pupunta si Zedekias sa Babilonia at mananatili siya roon hanggang sa may gawin ako sa kanya, ito ang pahayag ni Yahweh, sapagkat nilabanan ninyo ang mga Caldeo. Hindi kaya magiging matagumpay." **6** Sinabi ni Jeremias, "Ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **7** Tingnan mo, pupunta sa iyo si Hanamel ang lalaking anak ng iyong tiyuhin na si Salum at sasabihin, "Bilhin mo ang aking bukid na nasa Anatot para sa iyong sarili, sapagkat nasa iyo ang karapatang bilhin ito." **8** At gaya ng ipinahayag ni Yahweh, pumunta sa akin si Hanamel na lalaking anak ng aking tiyuhin sa patyo ng mga bantay, at sinabi sa akin, "Bilhin mo ang aking bukid na nasa Anatot sa lupain ng Benjamin, sapagkat nasa iyo ang karapatang sa mana, at nasa iyo ang karapatang bilhin ito. Bilhin mo ito para sa iyong sarili." At alam ko na salita ito ni Yahweh. **9** Kaya binili ko ang bukid na nasa Anatot mula kay Hanamel, ang lalaking anak ng aking tiyuhin, at tinimbang ko ang pilak para sa kanya, labing-pitong siklo. **10** At sumulat ako sa isang kasulatang binalumbon at sinelyuhan ko ito, at may mga saksing nakasaksi nito. At tinimbang ko ang pilak sa timbangtan. **11** Pagkatapos, kinuha ko ang katabian ng pagkabilin na naselyuhan, bilang pagsunod sa uts at sa mga kautusan, gayon din ang hindi naselyuhang katabian. **12** Ibinigay ko ang selyadong kasulatang nakabalumbon kay Baruc na lalaking anak ni Nerias na anak naman ni Maaseias sa harapan ni Hanamel, ang lalaking anak ng aking tiyuhin, at ng mga saksing nakasulat sa selyadong kasulatang binalumbon, at sa harapan ng lahat ng taga-Juda na nakaupo sa patyo ng bantay. **13** Kaya nagbigay ako ng isang utsos kay Baruc sa harap nila. Sinabi ko, **14** 'Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel: Kunin mo ang mga kasulatang binalumbon na ito kasama ang resibo ng pagbili na naselyuhan at itong hindi naselyuhan na kasulatang binalumbon. Ilagay mo ang mga ito sa bagong labagyan upang tumugat ang mga ito sa mahabang panahon. **15** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel: Ang mga tahanan, mga bukirin, at mga ubasan ay muling bibilhin sa lupaing ito.' **16** Pagkatapos kong ibigay ang resibo ng pagbili kay Baruc na lalaking anak ni Nerias, nanalangin ako kay Yahweh at sinabi, **17** 'Oh, Panginoong Yahweh! Tingnan mo! Ikaw lamang ang lumikha sa kalangitan at sa lupa sa pamamagitan ng iyong dakilang lakas at sa pamamagitan ng iyong nakataas na braso. Wala kang sinabi na napakahirap para sa iyo na gawin. **18** Nagpakita ka ng tipan ng katapatan sa libu-libo at ibinuhos mo ang kasamaan ng mga tao sa mga kandungan ng kanilang magiging mga anak. Ikaw ang dakila at makapangyarihang Diyos, Yahweh ng mga hukbo ang iyong pangalan. **19** Ikaw ay dakila sa karunungan at makapangyarihan sa mga gawa, sapagkat bukas ang iyong mga mata sa lahat ng ginagawa ng mga tao, upang ibigay sa bawat tao kung ano ang nararapat sa kaniyang pag-uugali at mga gawa. **20** Gumawa ka ng mga tanda at mga kababalaghan sa lupain ng Egipto. Maging sa kasalukuyang panahon dito sa Israel at sa lahat ng sangkatauhan, ginawa mong tanyag ang iyong pangalan. **21** Sapagkat inilabas mo ang iyong mga Israelita sa lupain ng Egipto sa pamamagitan ng mga tanda at mga kamangha-mangha, sa isang malakas na kamay, isang nakataas na braso, at nang may matinding takot. **22** At ibinigay mo sa kanila ang lupaing ito, na iyong ipinangako sa kanilang mga ninuno na ibibigay sa kanila, isang lupaing umaapaw sa gatas at pulot-pukuytan. **23** Kaya pumasok sila at inangkin ito. Ngunit hindi nila sinunod ang iyong tinig o namuhay sa pagsunod sa iyong kautusan. Wala silang ginawa sa mga iniutos mo na kanilang gagawin, kaya dinala mo sa kanila ang lahat ng sakunaton. **24** Tingnan mo! Ang mga bunton ng paglusob ay nakaabot sa lungsod upang sakupin ito. Sapagkat dahil sa espada, taggutom at salot, ang lungsod ay naipasakamay sa mga Caldeo na siyang na hakikipglaban dito. Sapagkat nangyayari na ang sinabi mong mangyayari, at tingnan mo, pinanonood mo. **25** At ikaw mismo ang nagsabi sa akin, "Bumili ka ng isang bukid para sa iyong sarili sa pamamagitan ng pilak at tumawag ng mga saksi upang

saksihan ito, bagaman ibinigay ang lungsod na ito sa mga Caldeo." **26** Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay Jeremias at sinabi, "Tingnan mo! Ako si Yahweh, ang Diyos ng sangkatauhan. Mayroon bang bagay na napakahirap gawin para sa akin? **28** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh, 'Tingnan, ibibigay ko ang lungsod na ito sa kamay ng mga Caldeo at kay Nebucadnezar, ang hari ng Babilonia. Sasakupin niya ito. **29** Darating ang mga Caldeo na nakikipaglaban sa lungsod na ito at susunugin ang lungsod na ito, kasama ang mga bagay kung saan ang mga bungbungan ay pinagsambahan ng mga tao kay Baal at pinagbuhusan ng mga inuming handog sa ibang diyos upang galitin ako.' **30** Sapagkat tiyak na ang mga Israelita at ang mga taga-Juda ay mga tao na gumagawa ng kasamaan sa harap ng aking mga mata mula sa pa kanilang pagkabata. Ang mga Israelita ay talagang sinaktan ako sa pamamagitan ng mga gawa ng kanilang mga kamay. Ito ang pahayag ni Yahweh. **31** Sapagkat ang lungsod na ito ang nagaaplaab ng aking poot at matinding galit mula noong araw na itinayo nila ito. Ganito pa rin hanggang sa kasalukuyan. Kaya aalisin ko ito mula sa aking harapan. **32** dahil sa lahat ng kasamaan ng mga tao sa Israel at Juda, ang mga bagay na kanilang ginawa upang galitin ako... Sila, ang kanilang mga hari, mga prinsipe, mga pari, mga propeta, at bawat tao sa Juda at mga naninirahan sa Jerusalem. **33** Tinalikuran nila ako, sa halip na harapin, kahit pa masigasig ko silang tinuruan. Sinubukan kong turuan sila, ngunit wala ni isa sa kanila ang nakinig upang tumanggap ng pagtutuwid. **34** At inilagay nila ang kanilang mga kasuklam-suklam na bagay sa tahanan upang dumihani ito, sa tahanan kung saan tinawag ang aking pangalan. **35** Pagkatapos, nagtagay sila ng dambana para kay Baal sa lambak ng Ben Hinom upang ilay ang kanilang mga anak na lalaki at babae kay Molec, isang bagay na hindi ko iniutos na gawin nila, isang bagay na hindi kailanman sumagi sa aking puso't isipan. Itong kasuklam-suklam na bagay para gawin nila upang magkasala ang Juda.' **36** At kaya ngayon, akong si Yahweh, ang Diyos ng Israel ang nagsasabi nitó tungkol sa lungsod na ito, ang lungsod na sinasabi ninyong, 'Naipasakamay na ito sa hari ng Babilonia sa pamamagitan ng espada, tagutom, at salot.' **37** Tingnan mo, malapit ko na silang tipunin sa bawat lupain kung saan itinaboy ko sila sa aking galit, poot, at matinding galit. Malapit ko na silang ibalik sa lugar na ito at mamumuhay sila nang matiwasay. **38** At sila ay magiging aking mga tao, at ako ay magiging Diyos nila. **39** Bibigyan ko sila ng isang puso at isang paraan upang parangalan ako sa bawat araw kaya magiging mabuti ito para sa kanila at sa magiging mga kaupo-apuhan nila. **40** At magtatatag ako ng isang panghabang panahon na kasunduan sa kanila kaya hindi ko na sila tatalikuran. Gagawin ko ito upang magdala ng kabutihan sa kanila at maglagay sa kanilang mga puso ng parangal para sa akin. Kaya hindi na sila tatalikod sa pagsundot sa akin. **41** At magagalak ako sa paggawa ng kabutihan sa kanila. Matapat ko silang patitirahan sa lupaing ito nang buong puso at buong buhay ko. **42** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, 'Tulad ng pagdala ko sa lahat ng matitindig sakunang ito sa mga taong ito, gayon din, dadalhin ko sa kanila ang lahat ng mabubuting bagay na sinabi kong gagawin ko para sa kanila. **43** At bibilhin ang mga bukirin sa lupaing ito, na inyong sinasabi, "Ito ay nawasak na lupain, na walang tao o hayop. Naipasakamay na ito sa mga Caldeo." **44** Bibili sila ng mga bukirin sa pamamagitan ng pilak at isusulat sa mga selyadong kasulatang binalumbot. Titipunin nila ang mga saksi sa lupain ni Benjamin, sa palibot ng buong Jerusalem at sa mga lungsod ng Juda, sa mga lungsod sa maburol na bansa at sa mga mababang lugar, at sa mga lungsod ng Negeb. Sapagkat ibabalik ko ang kanilang kayamanan. Ito ang pahayag ni Yahweh."

33 At ang salita ni Yahweh ay dumating kay Jeremias sa ikalawang pagkakataon, habang nakakulong siya sa loob ng patyo ng bantay. At kaniyang sinabi, **2** "Ito ang sinasabi ni Yahweh na manlilikha, Si Yahweh na umaanyo upang magtagat, Yahweh ang kaniyang pangalan, **3** Tumawag ka sa akin at sasagutin kita. Magpapakita ako ng dakilang mga bagay sa iyo, mga hiwaga na hindi mo nauunawaan." **4** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Diyos ng Israel tungkol sa mga tahanan sa lungsod na ito at sa mga tahanan ng mga hari ng Juda na nagiba dahil sa mga bunton ng paglusob at sa espada, **5** Parating na ang mga Caldeo upang makipaglaban at upang punuin ang mga tahanan ng mga bangkay ng mga tao na aking papatayin sa aking galit at poot, kapag ikukubli ko ang aking mukha mula sa lungsod na ito dahil sa lahat na kasamaan nila. **6** Ngunit tingnan mo, magdadala ako ng kagalingan at isang lunas,

sapagkat pagagalingin ko sila at magdadala ako sa kanila ng kasaganahan, kapayapaan at katapatan. **7** Sapagkat ibabalik ko ang mga kayamanan ng Juda at Israel. Itatayo ko silang muli gaya noong simula. **8** At ilinisin ko sila mula sa lahat ng kasamaang kanilang ginawa laban sa akin. Patatawarin ko ang lahat ng kanilang mga kasamaang kanilang nagawa laban sa akin, at ang lahat ng kanilang paghihimagksik laban sa akin. **9** Sapagkat ang lungsod na ito ay magiging kagalakan sa akin, isang awit ng papuri at karangan para sa lahat ng bansa sa daigdig na makaririn ng lahat ng mabubuting bagay na aking gagawin para dito. At mangining sila dahil sa lahat ng mabubuting bagay at sa kapayapaang aking ibibigay dito." **10** Ito ang sinasabi ni Yahweh, 'Sa lugar na ito na inyong sinasabi ngayon, "Ito ay napabayaan. Walang tao ni hayop sa mga lungsod ng Juda at walang nanirahan sa mga lansangan ng Jerusalem, tao man o hayop." **11** Muling makaririn dito ng mga ingay ng kagalakan at pagdiriwang, mga ingay ng mga lalaki at mga babaeng ikakasal, mga ingay ng mga taong nagsasabi, "Magpasalamat kay Yahweh ng mga hukbo, sapagkat siya ay mabuti at ang kaniyang tipan ng katapatan ay walang hanggan." Magdala ng handog ng pasasalamat sa aking tahanan, sapagkat panunumbalikin ko ang kayamanan ng lupain gaya noong simula,' sabi ni Yahweh. **12** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, 'Sa napabayaang lugar na ito, na ngayon ay mayroon nang tao at hayop, magkakaroon muli ng pastulan sa lahat ng lungsod nito para sa mga pastol na umaakay sa kanilang mga kawan upang mamahinga. **13** Sa mga lungsod sa maburol na lugar, sa mga kapatagan, at sa Negeb, sa lupain ng Benjamin at sa buong paligid ng Jerusalem, at sa mga lungsod ng Juda, daraan muli ang mga kawan sa ilalim ng mga kamay ng bibilang sa kanila,' sabi ni Yahweh. **14** Tingnan mo! Dumarating ang mga araw, ito ang pahayag ni Yahweh, na gagawin ko ang aking ipinangako sa sambahayan ng Israel at sa sambahayan ng Juda. **15** Sa mga araw na iyon at sa panahong iyon, gagawa ako ng isang matuwid na sanga na magmumula sa lahi ni David, at kaniyang ipatutupad ang katarungan at katuwiran sa lupain. **16** Sa mga araw na iyon, maliitgas ang Juda, at mamumuhay nang matiwasay ang Jerusalem, sapagkat ito ang itatawag sa kaniya, "Si Yahweh ay ang ating katuwiran." **17** Sapagkat ganito ang sinasabi ni Yahweh, 'Ang isang lalaki na magmumula sa lahi ni David ay hindi kailanman kukulangin na uupo sa trono sa tahanan ng Israel **18** ni ang isang lalaki mula sa mga Levitang pari ay magkukulang sa aking harapan na maftaas ng mga sinunog na handog, upang maghandog ng mga pagkaing susunugin, at upang maghandog ng mga butil sa lahat ng panahon.' **19** Dumating ang salita ni Yahweh kay Jeremias at sinabi, 'Hindi mo ba isinaalang-alang ang ipinahayag ng mga taong ito nang sabihin nila, 'Ang dalawang angkan na pinili ni Yahweh, ngayon sila ay tinanggihan niya?' Sa paraang ito, hinamak nila ang aking mga tao, sinasabi na hindi na sila isang bansa sa kanilang paninig. **25** Akong si Yahweh ang nagsabi nitó, 'Kung wala na ang aking tipan para sa araw at gabi, o hindi ko pinanatili ang kaayusan ng langit at lupa, **26** at kung gayon, hindi ko tatanggapin ang mga kaupo-apuhan ni Jacob at David na aking lingkod, at hindi ako magdadala sa kanila ng isang taong mamumuno sa lahat ng kaupo-apuhan ni Abraham, Isaac, at Jacob. Sapagkat ibabalik ko ang kanilang kayamanan at magiging mahabagin ako sa kanila.'

34 Ito ang salitang dumating kay Jeremias mula kay Yahweh. Dumating ang salitang ito nang si Nebucadnezar na hari ng Babilonia at ang lahat ng kaniyang hukbo, kasama ang lahat ng mga kaharian sa lupa, ang mga lupain sa ilalim ng kaniyang kapangyarihan at lahat ng kanilang tao ay naakikipagdigma sa Jerusalem at sa lahat ng kaniyang mga lungsod. Sinabi ng salitang ito, **2** 'Sinasabi ito ni Yahweh, ang Diyos ng Israel: Pumunta ka at magsalita kay Zedekias na hari ng Juda at sabihin mo sa kaniya, "Ito ang sinasabi ni Yahweh: Tingnan mo, aking ibibigay ang

lungsod na ito sa kamay ng hari ng Babilonia. Susunugin niya ito. **3** Hindi ka makakatakas mula sa kaniyang kamay, sapagkat tiyak na masasakop at mapapasakamay ka niya. Titingin ang iyong mga mata sa mata ng hari ng Babilonia, kakausapin ka niya ng harap-harapan sa pagpunta mo sa Babilonia. **4** Makining ka sa salita ni Yahweh, Zedekias na hari ng Juda! Sinasabi ito ni Yahweh tungkol sa iyo, "Hindi ka mamatay sa pamamagitan ng espada. **5** Mamatay ka sa kapayapaan. Gaya ng pagsusungo sa paglilibing sa iyong mga ninuno, na mga haring nauna sa iyo, susunugin nila ang iyong kawan. Sasabihin nila, "Aba sa iyo, panginoon!" Tatangis sila para sa iyo. Ngayon, nagsalita ako—ito ang pahayag ni Yahweh." **6** Kaya ipinahayag ng propetang si Jeremias kay Zedekias na hari ng Juda ang lahat ng salitang ito sa Jerusalem. **7** Nakipagdigma ang hukbo ng hari ng Babilonia laban sa Jerusalem at lahat ng natitirang mga lungsod ng Juda: ang Laquis at Azeka. Ang mga lungsod na ito ng Juda ay nanatili bilang matatag na mga lungsod. **8** Ito ang salitang dumating kay Jeremias mula kay Yahweh pagkatapos na itinatag ni Haring Zedekias ang isang kasunduan sa lahat ng tao sa Jerusalem upang ipahayag ang kalayaan: **9** Dapat palayaan ng bawat tao ang kaniyang aliping Israelita, lalaki at babae. Walang sinuman ang dapat mang-alipin sa kapwa Israelita sa Juda kailanman. **10** Kaya sumunod ang lahat ng mga pinuno at mga tao na sumali sa kasunduan. Palalayaan ng bawat tao ang kaniyang aliping lalaki at babae at hindi na sila aalipin ni kailanman. Pinakinggan nila at pinalaya sila. **11** Ngunit pagkatapos nito, nagbago ang kanilang mga isip. Pinabalik nila ang mga aliping kanilang pinalaya. Pinilit nila silang maging mga alipin muli. **12** Kaya ang salita ni Yahweh ay dumating kay Jeremias at sinabi. **13** "Sinasabi ito ni Yahweh, ang Diyos ng Israel, 'Ako mismo ang nagtagtag ng isang kasunduan sa inyong mga ninuno sa panahong inlabas ko sila mula sa lupain ng Egipto, mula sa tahanan ng pagkakaalipin. Iyon ay nang sinabi ko, **14** "Sa pagtatapos ng bawat ika-pitong taon, ang bawat tao ay dapat palayaan ang kaniyang kapatid, mga kapwa niyang Hebreo na ibinenta ang kaniyang sarili sa inyo at naglingkod sa inyo ng anim na taon. Palayaan ninyo siya sa paglilingkod sa inyo." Ngunit hindi nakining o naaigbigay ng pansiñ ang iyong mga ninuno sa akin. **15** Ngayon, kayo mismo na nagsisi at nagsimulang gawin ang tama sa aking paninig. Ipinahayag ninyo ang kalayaan, sa bawat tao sa kaniyang kapwa. At itinatag ninyo ang isang kasunduan sa aking harapan sa tahanan na tinawag sa aking pangalan. **16** Ngunit tumalikod kayo at dinungisan ang aking pangalan, pinabalik ninyo sa bawat tao ang kanilang mga aliping lalaki at babae, ang mga pinalaya ninyo upang pumunta kung saan nila naisin. Pinilit ninyo sila na maging mga alipin ninyong muli." **17** Kaya sinasabi ito ni Yahweh, "Kayo mismo ay hindi nakining sa akin. Dapat ipinahayag ninyo ang kalayaan, bawat isa sa inyo, sa inyong mga kapatid at kapwa Israelita. Kaya tingnan ninyo! Ipapahayag ko na ang kalayaan sa inyo—ito ang pahayag ni Yahweh—kalayaan sa espada, sa salot at tagutom, sapagkat gagawa ako ng kakila-kilabot na bagay sa paninig ng bawat kaharian sa lupa. **18** At parurusahan ko ang mga taong lumabag sa aking kasunduan, silang hindi sumunod sa mga salita ng kasuduangan ipinatupad nila sa aking harapan noong hinati nila ang isang toro sa dalawa at lumakad sa pagitan ng mga bahagi nito, **19** at pagkatapos lumakad sa pagitan ng mga bahagi ng toro ang mga pinuno ng Juda at Jerusalem, mga eunuko at mga pari, at lahat ng mga tao sa lupain. **20** Ibinibigay ko sila sa kamay ng kanilang mga kaaway at sa mga naghahangad ng kanilang buhay. Magiging pagkain ng mga ibon sa kalangitan at mga hayop sa lupa ang kanilang mga katawan. **21** Kaya ibinibigay ko si Zedekias na hari ng Juda at ang kaniyang mga pinuno sa kamay ng kanilang mga kaaway at sa mga naghahangad ng kanilang buhay at sa kamay ng hukbo ng hari ng Babilonia na tumindig laban sa inyo. **22** Tingnan ninyo, magbibigay ako ng isang utos—ito ang pahayag ni Yahweh—at ibabalik ko sila sa lungsod na ito upang makipagdigma laban dito at sasakupin, at sunugin nila ito. Sapagkat gagawin kong nawasak na mga lugar ang mga lungsod ng Juda kung saan walang makakatira roon."

35 Ito ang salitang dumating kay Jeremias mula kay Yahweh sa mga panahon ni Jehoiakim na anak ni Josias na hari ng Juda, at sinabi niya, **2** "Pumunta ka sa angkan ng mga Recabita at magsalita ka sa kanila. At dalhin mo sila sa aking tahanan, sa issa sa mga silid doon at bigyan mo sila ng alak na mainom." **3** Kaya dinala ko si Jaazanas na anak ni Jeremias na anak ni Habasiniyas at ang kaniyang mga kapatid na lalaki, ang lahat ng kaniyang mga anak na lalaki at ang lahat ng angkan ng

Recabita. **4** Dinala ko sila sa tahanan ni Yahweh, sa mga silid ng mga anak ni Heman na anak ni Igdalias, na lingkod ng Diyos. Ang mga silid na ito ay katabi ng silid ng mga pinuno kung saan nasa itaas ng silid ni Maaseias na anak ni Sallum, na tagapagbantay ng tarangkahian. **5** Pagkatapos, naglagay ako ng mga mangkok at mga kopang puno ng alak sa harapan ng mga Recabita at sinabi ko sa kanila, "Uminom kayo ng alak." **6** Ngunit sinabi nila, "Hindi kami iinom ng anumang alak, sapagkat inutusan kami ng aming ninuno si Jonadab na anak ni Recab na, 'Huweg kayong uminom ng anumang alak, kaya o ng inyong mga kaupo-apuhan, magpakailanman.' **7** Huweg din kayong magtayo ng anumang mga bayah, maghasik ng anumang mga butil o magtaniam ng anumang mga ubasan, hindi ito para sa inyo. Sapagkat dapat kayong manirahan sa mga tolda sa buong buhay ninyo, upang sa gayon kaya ay mamumuhay ng mahabang panahon sa lupain kung saan kayo nananatili gaya ng mga dayuhan." **8** Sinund namin ang trinig ni Jonadab na anak ni Recab, na aming ninuno sa lahat ng kaniyang iniutos sa amin, na huweg kailanmang uminom ng alak sa buong buhay namin, kami ng aming mga asawa, ng aming mga anak na lalaki at babae. **9** At huweg kailanman kami magtayo ng mga bayah upang tirahan, at hindi kami magkakaroon ng ubasan, bukirin o binhi na aming pag-aari. **10** Nanirahan kami sa mga tolda at nakinig at sumunod sa lahat ng iniutos ng aming ninuno si Jonadab. **11** Ngunit nang nilusob ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia ang lupain, sinabi namin, 'Halikayo, dapat tayong pumunta sa Jerusalem upang tumakas mula sa mga hukbo ng Caldeo at ng taga-Siria.' Kaya naninirahan kami sa Jerusalem." **12** At dumating ang salita ni Yahweh kay Jeremias at sinabi, **13** "Sinasabi ito ni Yahweh ng mga hukbo, na Diyos ng Israel, 'Pumunta ka sa sabihin sa mga kalalakihan ng Juda at sa mga naninirahan sa Jerusalem, "Hindi ba ninyo tatanggapin ang pagtutuwid at hindi pakikigean ang aking mga salita?"—ito ang pahayag ni Yahweh. **14** Ang mga salita ni Jonadab na anak ni Recab na ibinigay niya sa kaniyang mga anak bilang utos, na huweg uminom ng anumang alak ay sinusundog hanggang sa panahong ito. Sinund nila ang utos ng kanilang ninuno. Ngunit para sa akin,ako mismo ang patuloy na naggapahayag sa inyo, ngunit hindi kayo nakining sa akin. **15** Ipinadalaga ko ang lahat ng aking mga lingkod, na mga propeta. Patuloy ko silang ipinapadala upang sabihin, "Tumalikod ang bawat tao sa kaniyang masamang pamaraan at gumawa ng mabubuting bagay, huweg nang sumundog ang sinuman sa ibang diyos at sambahin ang mga ito. Sa halip, bumalik kayo sa lupain na ibinigay ko sa inyo at sa inyong mga ninuno.' Ngunit hindi kayo makikinig sa akin o magbibigay pansiñ. **16** Sapagkat sinundog ng mga kaupo-apuhan ni Jonadab na anak ni Recab ang mga utos ng kanilang mga ninuno na ibinigay niya sa kanila, ngunit hindi nakikinig ang mga taong ito sa akin." **17** Kaya sinasabi ni Yahweh, na Diyos ng mga hukbo at Diyos ng Israel, "Tingnan ninyo, ang lahat ng mga sakunang aking ipinahayag laban sa kanila—dadahlin ko ang mga sakunang ito sa Juda at sa lahat ng naninirahan sa Jerusalem, dahil nagbabala ako sa kanila, ngunit hindi sila nakining. Tinawag ko sila, ngunit hindi sila sumagot." **18** Sinabi ni Jeremias sa sambahayan ng mga Recabita, "Sinasabi ito ni Yahweh ng mga hukbo, na Diyos ng Israel: Pinakinggan ninyo ang mga utos ni Jonadab na inyong ninuno at ginawa ang lahat ng mga ito—sinundog ninyo ang lahat ng kaniyang iniutos na gawin ninyo— **19** kaya sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, na Diyos ng Israel, 'Laging magkakaroon ng taong nagmula kay Jonadab na anak ni Recab na maglilingkod sa akin.'"

36 Nangyari ito sa ika-apat na taon ni Jehoiakim na anak ni Josias na hari ng Juda, na dumating ang salitang ito kay Jeremias mula kay Yahweh, at sinabi niya, **2** "Kumuha ka nang isang kasulatang balumbon para sa iyong sarili at isulat dito ang lahat ng mga salitang sinabi ko sa iyo tungkol sa Israel at Juda, at bawat bansa. Gawin ito para sa lahat ng sinabi ko mula sa mga araw ni Josias hanggang sa araw na ito. **3** Marahil, pakikigean ng mga tao ng Juda ang lahat ng mga sakuna na nais kong dalhin sa kanila. Marahil, tatalikod ang bawat isa mula sa kaniyang masamang landas, kaya patatawarin ka ang kanilang kasamaan at kanilang kasalanan." **4** At ipinatawag ni Jeremias si Baruc na anak ni Nerias at isinulat ni Baruc sa isang kasulatang balumbon, sa pagpasalaysay ni Jeremias, ang lahat ng mga salita ni Yahweh na sinabi sa kaniya. **5** Kasunod nito, nagbibigay ng utos si Jeremias kay Baruc. Sinabi niya, "Nasa kulungan ako at hindi makakapunta sa tahanan ni Yahweh. **6** Kaya kailangan mong pumunta at basahin mula sa kasulatang balumbon

na iyon isinulat mula sa aking pagsasalaysay. Sa araw ng pag-aayuno, kailangan mong basahin sa kaniyang tahanan ang mga salita ni Yahweh sa pakikining ng mga tao, at sa pakikining ng buong Juda na dumating mula sa kanilang mga lungsod. Ipahayag mo ang mga salitang ito sa kanila. **7** Marahil, ang kanilang pagsamo ng habag ay makakarating sa harapan ni Yahweh. Marahil, ang bawat tao ayatalikod mula sa kanilang masasamang gawa, dahil matindi ang poot at galit na ipinahayag ni Yahweh laban sa mga taong ito.” **8** Kaya ginawa ni Baruc na anak ni Nerials ang lahat ng iniutos ni propeta Jeremias na kaniyang gagawin. Binasa niya ng malakas ang mga salita ni Yahweh sa tahanan ni Yahweh. **9** Nangyari ito sa ika-limang taon at ika-siyam na buwan ni Jehoiakim na anak ni Josias, na hari ng Juda, na ang lahat ng mga tao sa Jerusalem at ang mga tao na dumating sa Jerusalem sa mga lungsod ng Juda na napaghayag ng pag-aayuno sa pagpaparangal kay Yahweh. **10** Binasa ni Baruc ng malakas ang mga salita ni Jeremias sa tahanan ni Yahweh, mula sa silid ni Gemarias na anak ni Safan na eskriba, sa itaas ng patyo, malapit sa tarangkahang patungo sa tahanan ni Yahweh. Ginawa niya ito sa pakikining ng lahat ng mga tao. **11** Ngayon, si Micaias na anak ni Gemarias na anak ni Safan ay narinig ang lahat ng mga salita ni Yahweh sa kasulatang balumpon. **12** Bumaba siya sa tahanan ng hari, sa silid ng kalihim. Tingnan ninyo, lahat ng mga opisyal ay nakaupo roon, si Elisama na eskriba, si Delaias na anak ni Semias, si Elnatan na anak ni Acbor, si Gemarias na anak ni Safan at Zedekias na anak ni Hananias at ang lahat ng mga opisyal. **13** At ibinalita ni Micaias sa kanila ang lahat ng mga salita na kaniyang narinig na binasa ng malakas ni Baruc sa pakikining ng mga tao. **14** Kaya ipinadala ng lahat ng mga opisyal si Jehudi na anak ni Netanias na anak ni Selemias na anak ni Cusi kay Baruc. Sinabi ni Jehudi kay Baruc, “Kunin mo ang kasulatang balumpon na iyong binasa sa pakikining ng mga tao at ikaw ay lumapit.” Kaya kinuha ni Baruc na anak ni Nerials ang kasulatang binalumbon at pumunta sa mga opisyal. **15** At sinabi nila sa kanya, “Maupo ka at basahin mo ito sa aming pakikining.” Kaya binasa ni Baruc ang kasulatang balumpon. **16** At nangyari nang kanilang narinig ang lahat ng mga salitang ito, natakor ang bawat tao at sinabi kay Baruc, “Nararapat nating ibalita ang lahat ng mga salitang ito sa hari.” **17** Pagkatapos, tinanong nila si Baruc, “Sabihin mo sa amin, paano mo nagawang isulat ang lahat ng mga salitang ito, sa pagsasalaysay ni Jeremias?” **18** Sinabi ni Baruc sa kanila, “Isinalaysay niya sa akin ang lahat ng mga salitang ito at isinulat ko ang mga ito sa tinta sa balumpon na ito.” **19** At sinabi ng mga opisyal kay Baruc, “Umalis ka at magtago, at ganoon din si Jeremias. Huwag ninyong ipaalam kahit kanino ang kinaroroongan ninyo.” **20** Pagkatapos, pumunta sila sa bulwagan ng hari at ibinalita ang mga salitang ito sa kanya. Ngunit una nilang inilagay ang kasulatang balumpon sa silid ng kalihim na si Elisama. **21** At isinugo ng hari si Jehudi upang kunin ang kasulatang balumpon. Kinuha iyon ni Jehudi sa silid ng kalihim na si Elisama. At binasa ito na ang malakas sa hari at sa lahat ng mga opisyal na nakatayo sa kaniyang tabi. **22** Ngayon, nanatili ang hari sa tahanang pang-taglamig sa ika-siyam na buwan, at isang apuyan na nagninigas sa kaniyang harapan. **23** Nangyari ito nang mabasa ni Jehudi ang tatio o opat na mga hanay, nais itong tanggalin nang hari gamit ang isang kutsilyo at itapon ito sa apuyan hanggang masira ang lahat ng kasulatang balumpon. **24** Ngunit wala sa hari ni ang sinuman sa kaniyang mga lingkod ang nakarining sa lahat ng mga salitang ito ang natakor, ni punitin ang kanilang mga kasuotan. **25** Maging sina Elnatan, Delaias at Gemarias ay hinimok ang hari upang hindi sunugin ang kasulatang balumpon, ngunit hindi siya nakinig sa kanila. **26** At inutusan ng hari si Jerameel, isang kamag-anak, si Seraias na anak ni Azriel at Selenias na anak ni Abdeel upang tulhin si Baruc na eskriba at ang propetang si Jeremias, ngunit itinago sila ni Yahweh. **27** At dumating ang salita ni Yahweh kay Jeremias pagkatapos sunugin ng hari ang kasulatang balumpon at ang mga salita na isinulat ni Baruc sa pagsasalaysay ni Jeremias, at sinabi niya. **28** “Bumalik ka, kumuha ka ng ibang balumpon para sa iyon ng sarili at isulat doon ang lahat ng mga salitang naroon sa naunang kasulatang balumpon, na sinunog ni Jehoiakim na hari ng Juda. **29** At kailangan mo itong sabihin kay Jehoiakim na hari ng Juda: ‘Sinunog mo ang kasulatang balumpon na iyon! At sinabi mo: Bakit mo isinulat iyon, “Tiyak na darating ang hari ng Babilonia at wawasakin ang lupaing ito, sapagkat wawasakin niya ang tao at mga hayop dito?”’” **30** Samakatwid, sinabi ito ni Yahweh tungkol sa iyo, Jehoiakim na hari ng Juda, “Wala sa mga kaapu-apuhan mo ang makakaupo kahit kailan sa trono ni David. Para

sa iyo, ang iyon bangkay ay itatapon sa init ng araw at sa lamig ng gabi. **31** Sapagkat parurusahan kita, ang iyon mga kaapu-apuhan, at iyon mga lingkod para sa mga kasamaan ninyong lahat. Dadalhin ko sa iyo, sa lahat ng mga narinirahan sa Jerusalem, at bawat tao sa Juda, ang lahat ng mga sakuna na aking ibinanta sa iyo, ngunit hindi mo ito binigyang pansi.” **32** Kaya kumuha pa ng ibang balumpon si Jeremias at ibinigay ito kay Baruc na anak ng eskribang si Nerials. Isinulat iyon ni Baruc sa pagsasalaysay ni Jeremias sa lahat ng mga salitang nasa kasulatang balumpon na sinunog ni Jehoiakim na hari ng Juda. At saka, maraming ibang magkatulad na mga salita ang idinagdag sa balumpon na ito.

37 Ngayon, si Zedekias na anak ni Josias ang namuno bilang hari sa halip na si Jehoiakim na anak ni Jehoiakim. Ginawang hari ni Nebucadreza na hari ng Babilonia si Zedekias sa buong lupain ng Juda. **2** Ngunit si Zedekias, ang kaniyang mga lingkod, at ang mga tao sa lupain ay hindi nakinig sa mga salita ni Yahweh na kaniyang ipinahayag sa pamamagitan ng kamay ni Jeremias na propeta. **3** Kaya si Haring Zedekias, at Jehucal na anak ni Selemias, at Zefanias na anak ni Maasias na pari ay napagdala ng isang mensahe kay Jeremias na propeta. Sinabi nila, “Manalangin ka para sa amin kay Yahweh na ating Diyos.” **4** Ngayon, paparating na si Jeremias at pupunta sa mga tao, sapagkat hindi pa siya nakakulong. **5** Lumabas ang mga hukbo ng Faraon mula sa Egipo at ng narinig ng mga Caldeo na sumalakay sa Jerusalem ang mga balita tungkol sa kanila, at umalis sa Jerusalem. **6** At dumating ang salita ni Yahweh kay Jeremias na propeta at sinabi, **7** “Ito ang sinasabi ni Yahweh na Diyos Israel: Ito ang sasabihin mo sa hari ng Juda, sapagkat ipinadala ka niya upang humingi ng payo mula sa akin, ‘Tingnan ninyo, ang hukbo ng Faraon na dumating upang tulungan kayo ay pabalik na sa Egipo sa kanilang sariling lupain. **8** Babalik ang mga Caldeo. Makikpaglaban sila laban sa lungsod na ito, bibihagin at susunugin ito.’” **9** Ito ang sinasabi ni Yahweh: Huwag ninyong linlangin ang iyon ng mga sarili sa pamamagitan ng pagsasabi, “Tiyak na iiwanan tayo ng mga Caldeo,” ngunit hindi sila aalis. **10** Kahit na matalo ninyo ang buong hukbo ng Caldeo na napikaglaban sa inyo, kaya, ang mga sugatan na kalahukan na natitira sa kanilang mga tolda, babangon sila at susunugin ang lungsod na ito.” **11** At nang paalis na ang hukbo ng mga Caldeo sa Jerusalem, paparating din ang hukbo na Faraon, **12** at lumabas si Jeremias mula sa Jerusalem upang pumunta sa lupain ng Benjamin. Ninasilang kunin ang kaunting bahagi ng isang ari-arian sa lupain doon sa kaniyang mga tao. **13** Habang nasa Tarangkahang siya ng Benjamin, nandoon ang isang pinunong bantay. Ang kaniyang pangalan ay Irijas na anak ni Selemias na anak ni Hananias. Hinawakan niya ng mahigpit si Jeremias na propeta at sinabi, “Tumatakas ka upang kumansi sa mga Caldeo.” **14** Ngunit sinabi ni Jeremias, “Hindi iyan totoo. Hindi ako tumatakas upang kumansi sa mga Caldeo.” Ngunit hindi nakinig si Irijas sa kanya. Kinuha iyon si Jeremias at dinala siya sa mga opisyal. **15** Nagalit ang mga opisyal kay Jeremias. Binugog nila siya at inilagay sa bilangguan na tahanan ni Jonatan na eskriba, sapagkat ginawa nila itong bilangguan. **16** Kaya inilagay si Jeremias sa seldang nasa ilalim ng lupa, kung saan siya nanatili ng maraming araw. **17** At nagpadala si Haring Zedekias ng isang tao na ngadala sa kanya sa palasyo. Sa kaniyang tahanan, tinanong siya ng hari ng sarilinan, “Mayroon bang ibang salita mula kay Yahweh?” Sumagot si Jeremias, “Mayroon pang isang salita: Ibibigay kayo sa kamay ng hari ng Babilonia.” **18** At sinabi ni Jeremias kay Haring Zedekias, “Paano ako nagkasala laban sa iyo, sa iyon mga lingkod o sa mga taong ito upang ilagay mo ako sa bilangguan?” **19** Nasaan ang iyon ng propeta, ang mga nanghula para sa iyo at sinabing ang hari ng Babilonia ay hindi darating laban sa iyo o laban sa lupaing ito? **20** Ngunit ngayon, makinig ka aking panginoon na hari! Hayaan mo na ang aking pagسامواهيا ay makarating sa iyon ng harapan. Huwag mo akong ibalik sa tahanan ni Jonatan na eskriba, kung hindi mamamatay ako roon.” **21** Kaya nagbigay ng isang utos si Haring Zedekias. ipinasok ng kaniyang lingkod si Jeremias sa loob utos ng patyo ng mga bantay. Binibigay siya ng isang tinapay araw-araw mula sa lansangan ng mga panadero, hanggang maubos ang lahat ng tinapay sa lungsod. Kaya nanatili si Jeremias sa patyo ng mga bantay.

38 Narinig ni Sefatias na anak ni Matan, ni Gedalias na anak ni Pashur, ni Jucal na anak naman ni Selenias, at ni Pashur na anak ni

Malquias ang mga salita na ipinahayag ni Jeremias sa mga tao. Sinasabi niya. 2 "Sinasabi ito ni Yahweh: Ang sinumang mananatili sa lungsod na ito ay papatayin sa pamamagitan ng espada, taggutom, at salot. Ngunit makakaligtas ang sinumang lalabas sa mga Caldeo. Tatakas siya at mabubuhay. 3 Sinasabi ito ni Yahweh: Ibibigay ang lungsod na ito sa kamay ng hukbo ng hari ng Babilonia, at bibihagi niya ito." 4 Kaya sinabi ng mga opisyal sa hari, "Patayin ang taong ito, sapagkat sa paraang ito pinahihiya niya ang mga kamay ng mga mandirigmang kalalakihan na nananatili sa lungsod na ito, at ang mga kamay ng lahat ng mga tao. Pinahayag niya ang mga salitang ito, sapagkat ang taong ito ay hindi gumagawa ng kaligtasan para sa mga taong ito, kundi kapahamakan." 5 Kaya sinabi ni Haring Zedekias, "Tingnan ninyo, siya ay nasa inyong kamay sapagkat wala namang hariing may kakayahang pigilan kayo." 6 At dinala nila si Jeremias at hinagis siya sa balon ni Malquias na anak ng hari. Nasa patyo ng mga bantay ang balon. Ibinaba nila si Jeremias sa pamamagitan ng mga lubid. Walang tubig ang balon, ngunit maputik ito, at lumubog siya sa putik. 7 Ngayon, si Ebed-Melec na taga-Cush ay isa sa mga eunuko sa tahanan ng hari. Nabalitaan niya na inilagay nila si Jeremias sa balon. Ngayon ang hari ay nakauko sa Tarangkahan ng Benjamin. 8 Kaya pumunta si Ebed-Melec mula sa tahanan ng hari at nakipag-usap sa hari. Sinabi niya, 9 "Aking panginoong hari, masama ang ginawa ng mga kalalakihang ito sa ginawang pagtrato nila sa propetang si Jeremias. Siya ay hinagis nila sa balon upang mamatay doon mula sa gutom, sapagkat wala ng pagkain sa lungsod." 10 At nagbibigay ng utos ang hari kay Ebed-Melec na taga-Cush. Sinabi niya, "Pangunahan mo ang tatlumpung kalalakihang mula rito at iahon ninyo si propeta Jeremias na nasa balon bago siya mamatay." 11 Kaya pinangunahan ni Ebed-Melec ang tatlumpung mga kalalakihang iyon at pumunta sa tahanan ng hari, sa isang silid-imbakan ng mga damit sa ilalim ng tahanan. Mula roon kumuha siya ng mga basahan at mga lumang damit at ibinaba nila ang mga ito sa pamamagitan ng mga lubid kay Jeremias na nasa balon. 12 Sinabi ni Ebed-Melec na taga-Cush kay Jeremias, "Ilagay mo ang mga basahan at lumang damit sa ilalim ng iyong mga braso at sa dulo ng mga lubid." Kaya ginawa ito ni Jeremias. 13 At hinila nila si Jeremias sa pamamagitan ng mga lubid. Sa ganitong paraan nila siya iniahan mula sa balon. Kaya nanatili si Jeremias sa patyo ng mga bantay. 14 At nagpadala ng salita si Haring Zedekias at dinala si propeta Jeremias sa kaniya, sa pangatlong pasukan sa tahanan ni Yahweh. Sinabi ng hari kay Jeremias, "May nais akong itanong sa iyo. Huwag mong ilihim ang sagot sa akin." 15 Sinabi ni Jeremias kay Zedekias, "Kung sasagot ako sa iyo, hindi mo ba talaga ako papatayin? At kung bibigyan kita ng payo, hindi ka makikinig sa akin." 16 Ngunit sumumpa si Haring Zedekias nang palihim kay Jeremias at sinabi, "Sapagkat buhay si Yahweh, ang gumawa sa atin, hindi kita papatayin o ibibigay sa kamay ng mga kalalakihang iyon na naghahangad sa iyong buhay." 17 Kaya sinabi ni Jeremias kay Zedekias, "Sinasabi ito ni Yahweh, ang Diyos ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel: Kung lalabas ka patungo sa mga opisyal ng hari ng Babilonia, mabubuhay ka, at hindi masusunog ang lungsod na ito. Mabubuhay ka at ang iyong pamilya." 18 Ngunit kapag hindi ka lalabas patungo sa mga opisyal ng hari ng Babilonia, ibibigay ang lungsod na ito sa kamay ng mga Caldeo. Susunugin nila ito, at hindi ka makakatakas sa kanilang mga kamay." 19 Sinabi ni Haring Zedekias kay Jeremias, "Ngunit natatakot ako sa mga tao na tumakas patungo sa mga Caldeo, dahil maaaring ibigay ako sa kanilang mga kamay, upang trahin nila ako ng masama." 20 Sinabi ni Jeremias, "Hindi ka nila ibibigay sa kanila. Sumunod ka sa mensaheng mula kay Yahweh na sinasabik ko sa iyo, upang maging mabuti ang mga bagay para sa iyo, at upang ikaw ay mabuhay." 21 Ngunit kung tatangi kang lumabas, ito ang ipinakita sa akin ni Yahweh. 22 Tingnan mo! Lahat ng mga naiwang babae sa iyong tahanan, hari ng Juda, ay dadalhin sa mga opisyal ng hari ng Babilonia. Sasabihin ng mga babaing ito sa iyo, "Nililang ka ng iyong mga kaibigan; sinira ka nila. Nakalubog na ngayon sa putik ang iyong mga paa, at tatakbo palayo ang iyong mga kaibigan." 23 Sapagkat ang lahat ng iyong mga asawa at mga anak ay dadalhin patungo sa mga Caldeo, at ikaw mismo ay hindi makakatakas mula sa kanilang mga kamay. Mabibihag ka sa pamamagitan ng kamay ng hari ng Babilonia, at masusunog ang lungsod na ito." 24 Pagkatapos sinabi ni Zedekias kay Jeremias, "Huwag mong ipaalam kaninuman ang mga salitang ito, upang hindi ka mamatay. 25 Kung marinig ng mga opisyal na nakipag-usap ako sa iyo—kung pupunta

sila at sasabihin sa iyo, 'Sabihin mo sa amin kung ano ang pinag-usapan ninyo ng hari. Huwag mo itong itago sa amin, kung hindi ay papatayin ka namin. At sabihin mo sa amin kung ano ang sinabi sa iyo ng hari'— 26 pagkatapos sabihin mo sa kanila, 'Nakuuisap ako sa hari na huwag niya akong ibalik sa bahay ni Jonatan upang mamatay doon.' 27 Pagkatapos, pumunta ang lahat ng mga opisyal kay Jeremias at tinanong siya, kaya sumagot siya sa kanila ayon sa ibinilin ng hari sa kaniya. Kaya tumigil sila sa pakikipag-usap sa kaniya, dahil hindi nila napakangan ang pinag-usapan sa pagitan ni Jeremias at ng hari. 28 Kaya nanatili si Jeremias sa patyo ng mga bantay hanggang sa araw na nasakop ang Jerusalem.

39 Sa ikasiyam na taon at ikasampung buwan ni Zedekias na hari ng Juda, dumating si Nebucadnezar na hari ng Babilonia kasama ang lahat ng kaniyang hukbo laban sa Jerusalem at sinakop ito. 2 Sa ikalabing isang taon at ika-apat na buwan ni Zedekias, sa ikasiyam na araw ng buwan, nawasak ang lungsod. 3 At dumating ang lahat ng opisyal ng hari ng Babilonia at umupo sa gitnang tarangkahan: Ang mga ito ay sina Nergal-salezer, Samgar-nebo, at Sarsequiu, isang mahalagang opisyal. Isang mataas na opisyal si Nergal-salezer, at ang iba pa ay mga opisyal ng hari ng Babilonia. 4 Nangyari nang makita sila ni Zedekias, na hari ng Juda, at ng lahat ng kaniyang mga mandirigmang kalalakihan, tumakas sila. Lumabas sila sa gabi mula sa lungsod sa pamamagitan ng daanan sa hardin ng hari, sa tarangkahan sa pagitan ng dalawang mga pader. Umalis ang hari patungo sa Araba. 5 Ngunit hinabol sila ng hukbo ng mga Caldeo naaabutan si Zedekias sa mga kapatagan sa lambak ng Ilog Jordan malapit sa Jerico. Pagkatapos, binihag nila siya di dinala kay Nebucadnezar na hari ng Babilonia, sa Ribla sa lupain ng Hamat, kung saan binigyan siya ng hatol ni Nebucadnezar. 6 Pinatay ng hari ng Babilonia ang mga anak na lalaki ni Zedekias sa kaniyang harapan sa Ribla. Pinatay din niya ang lahat ng mga maharlikang tao ng Juda. 7 At tinanggal niya ang mga mata ni Zedekias at iginapos sa kadenang tanso upang dalhin siya sa Babilonia. 8 At sinunog ng mga Caldeo ang tahanan ng hari at ang mga tahanan ng mga tao. Ibinagsak din nila ang mga pader ng Jerusalem. 9 Si Nebuzaradan, ang kapitan ng mga tagapagbantay ng hari ay dinalang bihag ang natirang mga tao sa lungsod. Kabilang dito ang mga taong tumakas upang kumampi sa mga Caldeo at ang mga taong nauwan sa lungsod. 10 Ngunit pinayagan ni Nebuzaradan na kapitan ng mga tagapagbantay ng hari ang pinakamahirap na mga taong walang wala para sa kanilang mga sarili upang manatili sa lupain ng Juda. Binigyan niya sila ng mga ubasan at mga bukid sa araw ding iyon. 11 Nagbigay si Nebucadnezar na hari ng Babilonia ng isang utos tungkol kay Jeremias kay Nebuzaradan na kapitan ng mga tagapagbantay ng hari. Sinabi niya, 12 "Kunin at alagaan mo siya. Huwag mo siyang saktan. Gawin mo ang anumang sasabihin niya sa iyo." 13 Kaya nagpadala ng mga kalalakihan si Nebuzaradan na kapitan ng mga tagapagbantay ng hari, si Nebuzaradan ang mataas na eunuko, si Nergal Sarezer ang punong opisyal, at lahat ng pinakamahalagang opisyal ng hari ng Babilonia. 14 Kinuha ng kanilang mga kalalakihan si Jeremias mula sa patyo ng mga bantay at ipinagktiwala siya kay Gedalias na anak ni Ahikam na anak naman ni Safan, upang iuwi siya, kaya nanatili si Jeremias kasama ng mga tao. 15 Ngayon dumating ang salita ni Yahweh kay Jeremias habang siya ay nakakulong sa patyo ng mga bantay, at sinabi niya, 16 "Magsalita ka kay Ebed-Melec na taga-Cush, 'Sinasabi ito ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel: Tingnan mo, gagawin ko na ang aking mga salita laban sa bayang ito para sa kapahamakan at hindi sa kabutihan. Sapagkat magkakatotohanan ang lahat ng mga ito sa iyong harapan sa araw na iyon.' 17 Ngunit ililigtas kita sa araw na iyon—itong pahayag ni Yahweh—at hindi ka na ibibigay sa mga kalalakihang na iyong kinatatakutan. 18 Sapagkat tiyak ililigtas kita. Hindi ka babagsak sa pamamagitan ng espada. Makakatakas ka dahil nagtitiwala ka sa akin—itong pahayag ni Yahweh."

40 Ito ang salitang dumating kay Jeremias mula kay Yahweh pagkatapos siyang ipinadala mula sa Rama ni Nebuzaradan, na kapitan ng tagapagbantay ng hari. Na kung saan nadala na roon si Jeremias, at kung saan ginapossiya ng mga kadena. Kasama niya ang mga bihag sa Jerusalem at sa Juda na ipapatapon sa Babilonia. 2 Kinuha ng punong tagapagbantay si Jeremias at sinabi sa kaniya, "Si Yahweh na iyong Diyos ang nag-utos sa kapahamakang ito laban sa lugar na ito. 3 Kaya dinala ito

ni Yahweh. Ginawa niya ang kaniyang iniutos, sapagkat kayong mga tao ay nagkakasala laban sa kanya at hindi sumunod sa kaniyang tinig. Kaya nangyari ang bagay na ito sa inyong mga tao. 4 Ngunit tingnan mo ngayon! Pinakawalan kita sa araw na ito mula sa mga kadenang nasa iyong mga kamay. Kung mabuti sa iyong paninig na sumama sa akin sa Babilonia, halika, at aalagaan kita. Ngunit kung hindi mabuti sa iyong paninig ang sumama sa akin sa Babilonia, kung gayon huwag mung gawin. Tumingin ka sa lahat ng lupaing nasa iyong harapan. Pumunta ka kung saan mabuti at tama sa iyong panining puntahan.” 5 Nang hindi sumagot si Jeremias, sinabi ni Nebuzaradan, “Pumunta ka kay Gedalias na anak ni Ahikam na anak naman ni Safan, na itinalaga ng hari ng Babilonia sa mga lungsod ng Juda. Manatili ka sa kaniya kasama ang mga tao o pumunta ka kung saanman ang mabuti sa iyong parining puntahan.” Binigyan siya ng pinuno ng mga tagapagbantay ng hari ng pagkain at ng isang kalao, at pinayala siya. 6 Kaya pumunta si Jeremias kay Gedalias na anak ni Ahikam, sa Mizpa. Nanatili siya sa kaniya kasama ang mga tao na naiwan sa lupain. 7 Ngayon, narinig ng ilang mga pinuno ng mga kawal ng Juda na nasa kabukiran—sila at ng kanilang mga kalalakihang—na ginawang gobernador ng hari ng Babilonia sa lupain si Gedalias na anak ni Ahikam. Narinig din nila na itinalaga niya siyang mamahala sa mga kalalakihan, kababaian at sa mga batang pinakamahirap na mga tao sa lupain, ang mga hindi binihag sa Babilonia. 8 Kaya pumunta sila kay Gedalias sa Mizpa. Ang mga kalalakihang ito ay sina Ismael na anak ni Netanias; Johanan at Jonatan na mga anak ni Karea; Serias anak ni Tanhumet; ang mga anak nlalaki ni Efai na taga-Metofat; at si Jezanias na anak ng taga-Maaca—sila at ng kanilang mga kalalakihang. 9 Si Gedalias na anak ni Ahikam na anak ni Safan ay sumumpa sa kaniila at sa kanilang mga kalalakihang, at sinabi sa kaniila, “Huwag kayong matakot na maglingkod sa mga opisyal na mga Caldeo. Manirahan kayo sa lupain at paglilingkuran ang hari ng Babilonia, at makakabuto ito sa inyo. 10 At tingnan ninyo, naninirahan ako sa Mizpa upang makipagkita sa mga Caldeo na dumating sa atin. Kaya mag-anii kayo ng mga alak, mga bunga sa tag-araw, at langis at ilagay ninyo sa inyong mga lalagyan. Manirahan kayo sa mga lungsod na inyong tinirahan.” 11 At narinig ng lahat ng mga taga-Juda na nasa Moab, kasama ng mga tao ng Amon, at sa Edom, at sa bawat lupain na pinahintulutang manatili ng hari ng Babilonia ang nalalabi ng Juda, na itinalaga niya sa kaniila si Gedalias na anak ni Ahikam na anak ni Sapan. 12 Kaya bumalik sa bawat lugar ang lahat ng mga taga-Juda kung saan sila ikinatal. Bumalik sila sa lupain ng Juda, kay Gedalias sa Mizpa. Inaani nila ang alak at mga bunga sa tag-araw sa labis na kasaganaan. 13 Pumunta kay Gedalias sa kabukiran ng Mizpa si Johanan na anak ni Karea at ang lahat ng mga pinuno ng hukbo. 14 Sinabi nila sa kaniya, “Alam mo ba na ipinadala ni Baalis na hari ng mga tao ng Amon si Ismael na anak ni Netania upang patayin ka?” Ngunit hindi niniwala sa kaniila si Gedalias na anak ni Ahikam. 15 Kaya nakipag-usap nang palihim si Johanan na anak ni Karea kay Gedalias sa Mizpa at sinabi, “Pahintulutan mo akong pumunta at patayin si Ismael na anak ni Netania. Hindi ako paghihinalaan ng sinuman. Bakit ka niya papatayin? Bakit pinahintulutan mo na ang lahat ng mga taga Juda na tinipon mo ay maikalat at malipol ang mga nalalabi sa Juda?” 16 Ngunit sinabi ni Gedalias na anak ni Ahikam kaya Johanan na anak ni Karea, “Huwag mong gawin ang bagay na ito, sapagkat nagsasabi ka ng mga kasinungalingan tungkol kay Ismael.”

41 Ngunit nangyari na sa ikapitong buwan, si Ismael na anak ni Netanias na anak ni Elisa, mula sa maharlilikang pamilya at ilan sa mga opisyal ng hari ay dumating kasama ang sumpung lalaki kay Gedalias na anak ni Ahikam, sa Mizpa. Sama-sama silang kumain ng pagkain doon sa Mizpa. 2 Ngunit si Ismael na anak ni Netanias at ang sumpung mga lalaki na kasama niya ay tumayo at sinalakay si Gedalias na anak ni Ahikam na anak ni Safan gamit ang espada. Pinatay ni Ismael si Gedalias na itinakdla ng hari ng Babilonia na mangasiwa sa lupain. 3 At pinatay lahat ni Ismael ang mga Judio na kasama ni Gedalias sa Mizpa at ang mga lalaking mandirigmang taga-Caldeo ang natagpuan doon. 4 At ito ang ikalawang araw pagkatapos nang pagpatay kay Gedalias, ngunit walang sinuman ang nakaalam. 5 May ilang lalaki ang dumating galing Shekem, galing sa Shilo, at galing sa Samaria—walumpung kalalakihan ang nag-ahit ng kanilang mga balbas, pinuntang ang kanilang mga damit at sinugatan ang kanilang mga sariili—na may dalang mga pagkaing ihahandog

at kamanyang sa kanilang mga kamay upang pumunta sa tahanan ni Yahweh. 6 Kaya lumabas si Ismael na anak ni Netanias mula sa Mizpa upang salubringin sila habang naglalakad at umiyyak. At nangyari ito nang masalubong niya sila, sinabi niya sa kaniila, “Pumunta kayo kay Gedalias na anak ni Ahicam!” 7 Nangyari ito nang pagpasok nila sa lungsod, pinatay sila ni Ismael na anak ni Netanias at itinapon sila sa isang hukay, siya at ang mga kalalakihang kasama niya. 8 Ngunit mayroong sumpung kalalakihan na kasama nila ang nagsabi kay Ismael, “Huwag mo kaming patayin, sapagkat may mga pagkain sa aming bukid: trigo at sebada, langis at plutopuytan.” Kaya hindi niya sila pinatay pati ang iba pa nilang mga kasama. 9 Ang hukay kung saan itinapon ni Ismael ang lahat ng mga bangkay ng mga kalalakihang na kaniyang pinatay kasama si Gedalias—ang malaking hukay na ito ay hinukuy ni Haring Asa nang salakayin sila ni Haring Baasa ng Israel. Pinuno ito ni Ismael na anak ni Netanias ng kaniyang mga napayat. 10 Kasunod nito, binihag ni Ismael ang lahat ng taong naiwan sa Mizpa na itinalaga ni Nebezardan na punong tagapagbantay ni Gedalias na anak ni Ahicam. Kaya binihag sila ni Ismael na anak ni Netanias at tumawid sa mga Ammonita. 11 Ngunit narinig ni Johanan na anak ni Karea at ng lahat ng mga pinunong hukbo na kasama niya ang lahat ng ginawang pinsala ni Ismael na anak ni Netanias. 12 Kaya dinala nila ang lahat ng kanilang mga tauhan at pumunta upang makipaglaban kay Ismael na anak ni Netanias. Natagpuan nila siya sa malaking lawa ng Gibeon. 13 At nangyari ito nang nakita ng lahat ng mga taong kasama ni Ismael si Johanan na anak ni Karea at ang lahat ng mga pinuno ng hukbo na kasama niya, labis silang natuwa. 14 Kaya ang lahat ng mga taong nabihag ni Ismael sa Mizpa ay bumalik at pumunta kay Johanan na anak ni Karea. 15 Ngunit tumakas si Ismael na anak ni Netanias kasama ang walong kalalakihang mula kay Johanan. Pumunta siya sa mga Ammonita. 16 Kinuha ni Johanan na anak ni Karea at ang lahat ng mga pinuno ng hukbo na kasama niya mula Mizpa ang lahat ng mga taongnaligtas mula kay Ismael na anak ni Netanias. Ito ay matapos patayin ni Ismael si Gedalias na anak ni Ahicam. Kinuha ni Johanan at ng kaniyang mga kasama ang malalakas na kalalakihan, mga lalaking mandirigma, mga kababaian at mga bata, at ang mga eunuko na nailigtas sa Gibeon. 17 Pagkatapos pumunta sila at nanatili ng isang saglit sa Gerut-quimani na malapit sa Bethlehem. Pupunta sila patungong Egipto 18 dahil sa mga Caldeo. Natakok sila sa kaniila matapos patayin ni Ismael na anak ni Netanias si Gedalias na anak ni Ahicam, na inilagay ng hari ng Babilonia upang mangasiwa sa lupain.

42 At lumapit kay propeta Jeremias ang lahat ng mga pinuno ng hukbo at sina Johanan na anak ni Karea, Azarias na anak ni Hosaias at lahat ng mga tao mula sa pinakamaliit hanggang sa pinakadakila. 2 Sinabi nila sa kaniya, “Hayaan na ang aming mga kahilingan ay makarating sa iyong harapan. Ipanalangin mo kami kay Yahweh na iyong Diyos sapagkat kakaunting bilang na lamang ng mga tao ang natira, tulad ng nakikita mo. 3 Tanungin mo kay Yahweh na iyong Diyos upang sabihin sa amin ang daang dapat naming puntahan at kung ano ang dapat naming gawin.” 4 Kaya sinabi ni propeta Jeremias sa kaniila, “Narinig ko kayo. Tingnan ninyo, ipapanalangin ko kay Yahweh na inyong Diyos gaya ng inyong hiniling. Anuman ang mga tugon ni Yahweh, sasabihin ko sa inyo. Wala akong ililihim sa inyo.” 5 Sinabi nila kay Jeremias, “Nawa ay maging tunay at tapat na saksi laban sa atin si Yahweh, kung hindi namin gagawin ang lahat ng bagay na pinagagawa sa amin ni Yahweh na iyong Diyos. 6 Maging mabuti man ito o masama, susundin namin ang tinig ni Yahweh na ating Diyos, na aming isinusugo sa iyo, nang sa gayon ay makakabuti ito sa amin kapag susundin namin ang tinig ni Yahweh na ating Diyos.” 7 At nangyari nga ito pagkaraan ng sumpung araw, dumating kay Jeremias ang salita ni Yahweh. 8 Kaya tinawaig ni Jeremias si Johanan na anak ni Karea at ang lahat ng mga pinuno ng hukbo kasama niya at ang lahat ng mga tao mula sa pinakamaliit hanggang sa pinakadakila. 9 At sinabi niya sa kaniila, “Yahweh, ang Diyos ng Israel, na sa kaniya ninyo ako ipinadala upang maaari kong mailipat ang inyong paggamo sa kaniya. Sinasabi ito ni Yahweh, 10 ‘Kung babalik kayo at maninirahan sa lupaing ito, itatayo ko kayo at hindi ko kayo ibabagsak; itatanim ko kayo at hindi bubunutin, sapagkat aalisin ko ang mga sakuna na dinala ko sa inyo. 11 Huwag kayong matakot sa hari ng Babilonia, na inyong kinatatakutan. Huwag kayong matakot sa kaniya sapagkat kasama ninyo ako upang iligtas kyo

at sagipin kayo mula sa kaniyang kamay, ito ang pahayag ni Yahweh. **12** Sapagkat kaaawaan ko kayo. Mahahabag ako sa inyo at ibabalik ko kaya sa inyong lupain. **13** Ngunit ipagpalagay na sinabi ninyo na, "Hindi na kami mananatali sa lupaing ito"—kung hindi kayo makikinig sa aking tinig, ang tinig ni Yahweh na inyong Diyos. **14** Ipagpalagay na sinabi ninyo na, "Hindi! Pupunta kami sa lupaing ng Egipto, kung saan wala kaming makikitang anumang digmaan, kung saan hindi namin maririnig ang tunog ng trumpeta, at hindi kami magugutom sa pagkain. Manirahan kami roon." **15** Ngayon, makikinig kayo sa salitang ito ni Yahweh, kayong natira ng Juda. Si Yahweh ng mga hukbo na Diyos ng Israel ang nagsasabi nito, 'Kung nais ninyo talagang umalis papuntang Egipto, upang pumunta at manirahan doon, **16** at ang espada na inyong kinatatakutan ay maunuan kayo roon sa lupaing ng Egipto. Ang taggutom na inyong inaalala ang hababol sa inyo sa Egipto. At mamamatay kayo roon. **17** Kaya mangyayari ito na ang lahat ng mga kalakihang umalis upang mapunta sa Egipto na manirahan doon ay mamamatay sa pamamagitan ng espada, taggutom o salot. Walang makakaligtas sa kanila, walang sinuman ang makakatakas sa sakuna na aking dadahlin sa kanila. **18** Sapagkat si Yahweh ng mga hukbo na Diyos ng Israel ang nagsasabi nito: Tulad ng aking matinding poot at galit na ibuhos sa mga ninanirahan sa Jerusalem, ganoon din ang aking galit na ibuhos ko sa inyo kung pupunta kayo sa Egipto. Kaya ay magising isang sinumpaang bagay at isang katatakutan, isang bagay sa pagsasabi ng mga sumpa, at isang bagay na kahiya-hiya. At ang lugar na ito ay hindi na ninyo muli makikita.' **19** Pagkatapos, sinabi ni Jeremias, "Nagsalita si Yahweh tungkol sa inyo—ang natira ng Juda. Huwag kayong pumunta sa Egipto! Natitiyak ko na alam ninyo na ako ang nagting saksi laban sa inyo ngayon. **20** Sapagkat babayarang ninyo ng inyong mga buhay nang isugo ninyo ako kay Yahweh na inyong Diyos at sinabi na, 'Ipanalangin mo kami kay Yahweh na ating Diyos. Lahat ng mga bagay na sinasabi ni Yahweh na ating Diyos, sabihin mo sa amin, at gagawin namin ito. **21** Sapagkat ibinalita ko sa inyo ngayon, ngunit hindi kayo nakining sa tinig ni Yahweh na inyong Diyos o sa anumang bagay tungkol sa kaniyang ipinadala sa akin para sa inyo. **22** Kaya ngayon, tiyak na dapat ninyong malaman na mamamatay kayo sa pamamagitan ng espada, taggutom, at salot sa lugar kung saan nais ninyong puntahan upang manirahan."

43 Nangyari na matapos ang pagpapahayag ni Jeremias sa lahat ng tao at ang lahat ng mga salita ni Yahweh na kanilang Diyos ang nagsabi sa kaniya na sabihin. **2** Sina Azarias na anak ni Osias, Johanan na anak ni Karea at lahat ng mga lalaking mayayabang ay sinabi kay Jeremias na, "Nagsasabi ka ng mga kasinungalingan. Hindi ka isinu ni Yahweh na ating Diyos upang sabihin, 'Huwag pumunta sa Egipto upang manirahan doon.' **3** Sapagkat inuudyukan ka ni Baruc na anak ni Nerias laban sa amin upang ibigay kami sa kamay ng mga Caldeo, upang maipapatay mo kami at upang maging mga bihag kami sa Babilonia." **4** Kaya si Johanan na anak ni Karea, lahat ng mga prinsipe ng hukbo at lahat ng mga tao ay tumangi ng pakigangan ang tinig ni Yahweh na manirahan sa lupaing Juda. **5** Kinuha lahat ang natira ng Juda nina Johanan na anak ni Karea at lahat ng mga pinuno ng hukbo na bumalik mula sa lahat ng bansa kung saan sila nagkahiwa-hiwalay upang manirahan sa lupaing Juda. **6** Kinuha nila ang mga Lalaki at mga babae, mga anak at ang mga anak na babae ng hari at ang bawat tao na hinayaang manatili ni Nebuzeradan na pinuno ng tagabantay ng hari kasama si Gedalias na anak ni Ahicam na anak ni Safan. Kinuha din nila si propeta Jeremias at si Baruc na anak ni Nerias. **7** Pumunta sila sa lupaing ng Egipto, sa Tafnes, dahil hindi sila nakining sa tinig ni Yahweh. **8** Kaya dumating ang salita ni Yahweh kay Jeremias sa Tafnes at sinabi, **9** "Kumuha ka ng ilang malalaking mga bato sa iyong kamay, at sa paninig ng mga tao sa Juda, itago mo ito sa latag ng semento sa pasukan ng bahay ng Farao na Tafnes. **10** At sabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo na Diyos ng Israel, 'Tingnan ninyo, malapit ko ng isugo ang mga mensahero upang kunin si Nebucadnezar na hari ng Babilonia bilang aking lingkod. Iilagay ko ang kaniyang trono sa ibabaw ng mga batong ito na iyong ibinaon, Jeremias. Iilagay ni Nabucadnezar ang kaniyang pablyon sa ibabaw ng mga ito. **11** Sapagkat darling siya at lulusubin ang lupaing ng Egipto. Sinuman ang itinalagang mamatay ay ibibigay sa kamatawan. Sinuman ang itinalagang mabihag ay bibihagin. At ang sinumang itinalaga sa espada ay maibihagay sa espada. **12** At susunugin ko ang mga templo ng mga diyus-diyosan ng

Egipto. Susunugin sila o sasakupin ni Nebucadnezar. Lilinisin niya ang lupaing ng Egipto tulad ng mga pastol na nagtatanggol ng kuto sa kanilang kasuotan. Lalabas siya na matagumpay sa lugar na iyon. **13** Babasagin niya ang mga batong haligi sa Heliopolis sa lupaing ng Egipto. Susunugin niya ang mga templo ng mga diyus-diyosan sa Egipto.

44 Ito ang salitang dumating kay Jeremias tungkol sa lahat ng mga taga-Juda na ninanirahan sa lupaing ng Egipto, ang mga ninanirahan sa Migdol, Tafnes, Memfis, at sa lupaing ng Patros. **2** Si Yahweh ng mga hukbo, na Diyos ng Israel ang nagsasabi nito: nakita ninyo mismo ang lahat ng kapahamakan na dinala ko sa Jerusalem at sa lahat ng lungsod ng Juda. Tingnan ninyo, nawasak sila ngayon. Wala nang kahit isang ninanirahan sa kanila. **3** Ito ay dahil sa mga masasamang bagay na kanilang ginawa upang saktan ako sa pamamagitan ng pagsungo ng insenso at pagsamba sa ibang mga diyos. Ang mga ito ay mga diyos na kahit sila sa kanilang sarili, kahit kayo, kahit ang inyong mga ninuno ay hindi kilala. **4** Kaya paulit-ulit kong ipinadala sa kanila ang lahat ng mga lingkod kong propeta. Ipinadala ko sila upang sabihin, 'Itigil ang paggawa ng mga kasuklum-suklum na mga bagay na aking kinaopootan.' **5** Ngunit hindi sila nakining. Tumanggi silang magbigay pansiin o tumalikod sa kanilang kasamaan sa pagsungo ng insenso sa ibang mga diyos. **6** Kaya ibuhos ko ang aking matinding galit at poot at nagpaskilab ng apoy sa mga lungsod ng Juda at sa mga lansangan ng Jerusalem. Kaya sila ay naging lugar ng pagkasira at pagkawasak, gaya ng sa kasalukuyan." **7** Kaya ito ang sinasabi ngayon ni Yahweh, ang Diyos ng mga hukbo at ang Diyos ng Israel, "Bakit kayo gumagawa ng matinding kasamaan laban sa inyong mga sarili? Bakit nagiging sanhi kayo sa inyong mga sarili na maihiwalay mula sa Juda—mga kalalakihan at kababaihan, mga bata at mga sanggol? Walang natira sa inyo ang maitawan. **8** Sa pamamagitan ng inyong kasamaan sinaktan ninyo ako sa mga gawa ng inyong mga kamay, sa pamamagitan ng pagsusunog ng insenso sa ibang mga diyos sa lupaing ng Egipto, na inyong pinuntahan upang manirahan. Pumunta kayo roon upang kayo ay malipol, upang kayo ay magising sumpa at kahiiyan sa lahat ng mga bansa sa lupa. **9** Nakalimutan na ba ninyo ang kasamaang ginawa ng inyong mga ninuno at ang kasamaang ginawa ng mga hari ng Juda at ng kanilang maaagawa? Nakalimutan na ba ninyo ang mga kasamaang inyong ginawa at ng inyong mga asawa sa lupaing ng Juda at sa mga lansangan ng Jerusalem? **10** Hanggang sa araw na ito, hindi pa rin sila nagpukumbaba. Hindi nila ginagalang ang aking kautusan o mga atas na inilagay ko sa kanilang harapan at sa kanilang mga ninuno, ni lumakad sila sa mga ito." **11** Kaya sinabi ito ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel, "Tingnan ninyo, malapit ko ng ibaling ang aking mukha laban sa inyo upang magdala ng kapahamakan sa inyo at upang lipulin ang buong Juda. **12** Sapagkat kukunin ko ang natira sa Juda na nakatakadang lumabas upang pumunta sa lupaing ng Egipto upang manirahan doon. Gagawin ko ito upang silang lahat ay mamatay sa lupaing ng Egipto. Mamamatay sila sa pamamagitan ng espada at taggutom. Mula sa pinakahamak hanggang sa pinakadakila mamamatay sila sa pamamagitan ng espada at taggutom. Mamamatay sila at magising kaganapan ng panunumpa, pagsusuma, paninihi at isang kakila-kilabot na bagay. **13** Sapagkat parurusan ko ang mga taong ninanirahan sa lupaing ng Egipto tulad ng pagparusa ko sa Jerusalem sa pamamagitan ng espada, taggutom at salot. **14** Walang makalikas o nakaligtas sa mga natira ng Juda ang pupunta at manirahan doon sa lupaing ng Egipto na makababalik sa lupaing ng Juda, kahit nais nilang bumalik at manirahan doon. Walang makababalik sa kanila, maliban sa ilang makatatakas mula rito." **15** Kaya sumagot ang lahat ng mga kalakihang nakakaalam na ang kanilang mga asawa ay nagsusunog ng insenso sa ibang mga diyos at ang lahat ng kababaihan na nasa malaking pagtitipon, at lahat ng mga taong ninanirahan sa lupaing ng Egipto sa Patros kay Jeremias. **16** Sinabi nila, "Tungkol sa salita na sinabi mo sa amin sa pangalan ni Yahweh: Hindi kami makikinig sa iyo. **17** Sapagkat tiyak na gagawin namin ang lahat ng mga bagay na aming sinabi na gagawin: magsusunog kami ng insenso sa Reyna ng Langit at magbubuhos ng mga handog na inumin sa kaniya, na gaya ng ginawa namin, ng aming mga ninuno, ng aming mga hari at ng aming mga pinuno sa mga lungsod ng Juda at sa mga lansangan sa Jerusalem. At mapupuno tayo ng mga pagkain at sasagana, na hindi dadanas ng anumang sakuna. **18** Kapag itinigil namin ang paggawa ng mga bagay na ito, ang hindi maghahandog

ng insenso sa Reyna ng Langit at hindi magbubuhos ng handog na inumin sa kaniya, makararanas kaming lahat ng kahirapan at mamamatay sa pamamagitan ng espada at taggutom.” **19** Sinabi ng mga kababaihan, “Noong gumawa kami ng mga handog na insenso sa harapan ng Reyna ng Langit at nagbuhos ng inuming mga handog sa kaniya, ginawa ba namin ang mga bagay na ito na hindi nalalaman ng aming mga asawa?” **20** Pagkatapos sinabi ni Jeremias sa lahat ng mga tao—sa mga kalalakihan at kababaihan, at sa lahat ng mga taong sumagot sa kanya—nagpahayag siya at sinabi, **21** “Hindi ba naaala ni Yahweh ang insenso na inyong sinunog sa mga lungsod ng Juda at sa mga lansangan ng Jerusalem—kayo at ang inyong mga ninuno, inyong mga hari at mga pinuno, at ang mga tao sa lupain? Sapagkat naaalala ito ni Yahweh, at pumasok ito sa kaniyang isipan. **22** Kaya hindi na niya kayang tiisin ito dahil sa inyong mga masasamang gawain, dahil sa mga kasuklam-suklam na inyong ginawa. Kaya ang inyong lupain ay naging malungkot, nakakatakot at isinumpa kaya wala ng nakatira mula sa araw na ito. **23** Sapagkat kayo ay nagsunog ng insenso at nagkasala laban kay Yahweh at dahil hindi kayo nakinig sa kaniyang tingi, sa kaniyang kautusan, sa kaniyang mga alituntunin, o mga atas ng kasunduan, kaya nangyari laban sa inyo ang kapahamakan ito hanggang sa kasalukuyan.” **24** Pagkatapos sinabi ni Jeremias sa lahat ng tao at sa lahat ng kababaihan, “Pakinggan niyo ang salita ni Yahweh, sa buong Juda na nasa lupain ng Egipto. **25** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo na Diyos ng Israel, ‘Kayo at ang inyong mga asawang babae ang parehong nagsabi sa pamamagitan ng inyong mga bibig at ginawa niyo sa inyong mga kamay kung ano ang inyong sinabi, ‘Tiyak na gagawin namin ang panunumpa na aming ginawa upang sumamba sa Reyna ng Langit, upang magbuhos ng inuming mga handog sa kaniya.’ Ngayon tunarin ninyo at gawin ninyo ang inyong mga sinumpa.” **26** Kaya ngayon, pakigangan ang salita ni Yahweh, buong Juda na naninirahan sa lupain ng Egipto, “Tingnan ninyo, sumumpa ako sa pamamagitan ng aking daikilang pangalan—sabi ni Yahweh. Hindi na muling tawatagin kailanman ang aking pangalan sa pamamagitan ng mga bibig ng kahit na sinumang kalalakihan ng Juda sa buong lupain ng Egipto, kayang mga nagsasabi ngayon, “Sapagkat ang Panginoong si Yahweh ay buhay.” **27** Tingnan ninyo, binabantayan ko sila sa kapahamakan at hindi sa kabutihan. Ang bawat tao ng Juda sa lupain ng Egipto ay mamamatay sa pamamagitan ng espada at taggutom hanggang silang lahat ay maubos na. **28** At ang mga nakaligtas sa espada ay magbabalik mula sa lupain ng Egipto tungo sa lupain ng Juda, kaunting lamang ang bilang nila. Kaya lahat ng natirang taga-Juda na nagnuppa sa lupain ng Egipto upang doon manirahan ay malalaman kung kaninong salita ang mangyayari: sa akin o sa kanila. **29** Ito ang magiging tanda para sa inyo—itong pahayag ni Yahweh—na aking itinakda laban sa inyo sa lugar na ito, upang malaman ninyo na ang aking mga salita ay tiyak na sasalakay sa inyo sa pamamagitan ng kapahamakan.” **30** Ito ang sinasabi ni Yahweh, “Tingnan ninyo, aking ibibigay si Faraon Hophra, na hari ng Egipto, sa mga kamay ng kaniyang mga kaaaway at sa mga nagnanais sa kaniyang buhay. Gaya ito ng pagbigay ko kay Zedekias na hari ng Juda sa kamay ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia, at sa kaniyang kaaway na naghahangad ng kaniyang buhay.”

45 Ito ang salita na sinabi ni propeta Jeremias kay Baruc na anak ni Nierias. Nangyari ito nang isinulat niya sa isang balumbon ang mga salitang ito sa pagpasalaysay ni Jeremias—itong ay sa ika-apat na taon ni Jehoiakim na anak ni Josias na hari ng Juda, at sinabi niya, **2** “Baruc, sinasabi ito sa iyo: **3** Sinabi mo, ‘Aba ako, sapagkat nagdagdag si Yahweh ng matinding paghihirap sa aking kirot. Pinapahina ako ng aking paghihinapnis; Wala akong masumpungang kapahingahan.’ **4** Ito ang dapat mong sabihin sa kaniya: ‘Ito ang sinasabi ni Yahweh: Tingnan mo, kung ano ang aking itinayo, ako ngayon ang tumitibag nito. Kung ano ang aking itinanim, ako ngayon ang bumubunot nito. Ito ay totoo sa buong daigdig. **5** Ngunit umasa ka ba ng daikilang mga bagay para sa iyong sarili? Huwag kang umasa ng ganoon. Sapagkat tingnan mo, darating ang kapahamakan sa buong sangkatauhan—itong pahayag ni Yahweh—ngunit ibinibigay ko sa iyo ang iyong buhay bilang iyong ninakaw sa lahat ng dakong iyong puputahan.’”

46 Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay propeta Jeremias tungkol sa mga bansa. **2** Para sa Egipto: “Tungkol ito sa hukbo ni Faraon Neco na hari ng Egipto, na nasa Carquemis sa tabi ng Ilog

Efrates. Ito ang hukbong tinalo ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia sa ika-apat na taon ni Jehoiakim na anak ni Josias, na hari ng Juda: **3** Ihanda ninyo ang mga malliit at mga malalaking kalasag, at sumugod sa labanan. **4** Isingkaw ninyo ang mga kabayong lalaki at sakyang ninyo ang mga helmet na nasa inyong mga ulo. Hasin ninyo ang mga sabat at isuot ang inyong mga baluti. **5** Ano ang aking nakkikita rito? Napuno sila ng matinding takot at tumatakbo palayo, sapagkat natalo ang kanilang mga kawal. Tumatakbo sila upang makaligtas at hindi lumilingon. Ang matinding takot ay nasa lahat ng dako—itong pahayag ni Yahweh—**6** ang matulin ay hindi makatatakbo palayo, at ang mga kawal ay hindi makatatakbas. Natitisod sila sa hilaga at bumabagsak sa tabi ng Ilog Efrates. **7** Sino itong bumabangon tulad ng Nilo, na iniinita pataas at papaba ang tubig tulad ng mga ilog? **8** Bumabangon ang Egipto tulad ng Nilo, at iniinita pataas at papaba ang tubig nito tulad ng mga ilog. Sinasabi nito, ‘Babangon ako, tatakpan ko ang lupa. Wawasan ko ang mga lungsod at ang mga naninirahan sa mga ito. **9** Bumabangon kayo, mga kabayo. Magalit kayo, kayong mga karweha. Palabasin ang mga kawal, Cus at Puth, mga kalalakihang dalubhasa sa kalasag, at Ludio, mga kalalakihang dalubhasa sa paghatak ng kanilang mga pana.’ **10** Ang araw na iyon ang magiging araw ng paghihiganti para sa Panginoong Yahweh ng mga hukbo, at ipaghihiganti niya ang kaniyang sarili sa kaniyang mga kaaway. Lalamon at mabubusog ang espada. Linumin nito ang kanilang dugo hanggang sa mapuno. Sapagkat magkakaroon ng alay sa Panginoong Yahweh ng mga hukbo sa hilagang lupain sa tabi ng Ilog Efrates. **11** Umakyat ka sa Gilead at kumuha ng gamot, birkhang anak na babae ng Egipto. Wala itong saysay na naglalagy ka ng maraming gamot sa iyong sarili. Walang luna para sa iyo. **12** Nababitaan ng mga bansa ang iyong kahiiyan. Napuno ng iyong mga pagtangis ang lupa, sapagkat natitisod ang kawal laban sa kawal, pareho silang bumabagsak. **13** Ito ang salitang sinabi ni Yahweh kay propeta Jeremias nang dumating si Nebucadnezar na hari ng Babilonia at sinalakay ang lupain ng Egipto: **14** “Ulalat ninyo sa Egipto at hayaang mabalitaan sa Migdol at sa Memfis. Sa Tafnes, sinabi nila, ‘Lumugar kayo at tumindig, sapagkat nilalamon ng espada ang lahat ng nasa paligid ninyo. **15** Bakit tumakbo palayo ang inyong diyos na si Apis? Bakit hindi tumatayo ang inyong diyos na toro? Ibinagsak siya ni Yahweh. **16** Dinagdagdan niya ang bilang ng mga natitisod. Bumabagsak ang bawat kawal sa sumusunod. Sinasabi nila, ‘Bumangon kayo. Umuwi na tayo. Bumalik na tayo sa ating sarilying mga tao, sa ating katutubong lupain. Iwanan na natin ang espadang ito na tumatalo sa atin.’ **17** Ipinahayag nila roon, ‘Ang Faraon na hari ng Egipto ay isang ingay lamang, na hinayaang makawala ang kaniyang pagkakaatao.’ **18** “Sapagkat buhay ako—itong pahayag ng hari—Yahweh ng mga hukbo ang pangalan, may darating tulad ng Bundok ng Tabor at Bundok ng Carmelo sa tabing-dagat. **19** Ihanda ninyo para sa inyong mga sarili ang inyong dalahin para sa pagkabihag, kayong mga anak na babae na naninirahan sa Egipto. Sapagkat magiging isang katatakutan at isang pagkawasaki ang Memfis upang walang sinuman ang maninirahan doon. **20** Ang Egipto ay isang napakagandang batang baka, ngunit dumating ang isang nangangatang na insektong mula sa hilaga. Dumarating na ito. **21** Ang mga upahang kawal sa kaniyang kalagitanay ay tila mga pinatabang toro, ngunit tatalikod at tatakbo rin sila. Hindi sila titidig ng magkakasama, sapagkat ang araw ng kanilang kapahamakan ay dumarating sa kanila, ang oras ng kanilang kaparusahan. **22** Sumusutot at gumagapang papalayo ang Egipto tulad ng isang ahas, sapagkat lumalakad laban sa kaniya ang kaniyang mga kaaway. Lumalakad sila patungo sa kaniya tulad ng mga namumutol ng kahoy na may mga palakol. **23** Puputulin nila ang mga kakahuyan—itong pahayag ni Yahweh—bagaman ito ay labis na masikop. Sapagkat mas magiging marami ang mga kaaway kaysa sa mga balang, hindi sila mabilisang. **24** Mapapahiya ang anak na babae ng Egipto. Ibibigay siya sa kamay ng mga taong mula sa hilaga.” **25** Sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel, “Tingnan mo, parurusahan ko si Ammon na taga-Tebes, ang Faraon, ang Egipto at ang kaniyang mga diyos, ang kaniyang mga haring Faraon, at ang mga naqitiwala sa kanila. **26** Ibinibigay ko sila sa kamay ng mga humahangad sa kanilang mga buhay, sa kamay ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia at sa kaniyang mga lingkod. At pagkatapos nito, pananahanan ang Egipto gaya noong unang panahon—itong pahayag ni Yahweh.” **27** “Ngunit ikaw, lingkod kong Jacob, huwag kang matakot. Huwag kang mangamba, Israel, sapagkat

tingnan mo, ibabalik ko kayo mula sa malayo, at ang inyong mga anak mula sa lupain ng kanilang pagkabihag. Pagkatapos, manunumbalik si Jacob, makakatago ng kapayapaan, at magiging ligtas, at wala ng sisindak sa kaniya. **28** Ikaw, lingkod kong Jacob, huwag kang matakot—ito ang pahayag ni Yahweh—sapagkat kasama mo ako, kaya magdadala ako ng ganap na pagkawasaki laban sa lahat ng bansa kung saan ko kayo ikinalat. Ngunit hindi kita lubusang wawasan. Gayon pa man, makatarungan kitang didisiplinahan at tiyak na hindi kita iiwang hindi napaparusahan.”

47 Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay propetang Jeremias tungkol sa mga Filisteo. Dumating ang salitang ito sa kaniya bago sinilakay ni Faraon ang Gaza. **2** ‘Sinasabi ito ni Yahweh: Tingnan mo, tumataas ang maraming tubig sa hilaga. Magiging tulad ng umaapaw na ilog ang mga ito! Pagkatapos, aapaw ang mga ito sa lupain at sa lahat ng naroon, sa mga lungsod niito at sa mga naninirahan dito! Kaya sisigaw ng tulong ang bawat isa, at tatangis ang lahat ng mga naninirahan sa lupain. **3** Sa tunog ng malalakas na pagpadyak ng mga paa ng kanilang mga kabayo, sa dagdundong ng kanilang mga karwaha at ingay ng kanilang mga gulon, hindi tutulungan ng mga ama ang kanilang mga anak dahil sa kanilang sariling kahinaan. **4** Sapagkat darating araw na wawasan sa lahat ng mga Filisteo, upang ihiwalay sa Tiro at Sidon ang bawat nakaligtas na nagnanais silang tulungan. Sapagkat winawasan ni Yahweh ang mga Filisteo, ang mga nalalabi mula sa pulo ng Caftor. **5** Makakalbo ang Gaza. Sa Ashkelon naman, patatahimikin ang mga taong naiwan sa kanilang mga lambak. Gaano katagal ninyong susugatan ang inyong mga sarili sa pagluluksa? **6** Kapiglihan, ang espada ni Yahweh! Gaano katagal hanggang sa manahimik ka? Bumalik ka sa iyong kaluban! Tumigil ka at manahimik. **7** Paano ka manahimik, sapagkat inutusan ka ni Yahweh. Tinawag ka niya upang salakayin ang Ashkelon at laban sa mga kapatagan sa tabi ng dagat.”

48 Sinabi ito ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyos ng Israel para sa Moab, “Kaawa-awa ang Nebo sapagkat winasak na ito. Ang Kiryataim ay nasakop na at hinamak. Ang kaniyang kutang tanggulan ay dinurog at naging kahiiyan. **2** Nawala na ang karanganan ng Moab. Ang kanilang mga kaaway sa Hesbon ay may masamang balak laban sa kaniya. Sinabi nila, ‘Halikayo at wasakin natin siya bilang isang bansa. Ang Madmena ay mawawala din—hababulin kayo ng isang espada.’ **3** Pakigangan ninyo! Isang tunog ng sumisigaw ang dumating mula sa Horonaim kung saan may pagguho at malaking pagkawasaki. **4** Nawasak na ang Moab. Ipinarinig ng kaniyang mga anak ang kanilang pag-iyak. **5** Umiyak silang umakyat sa burol ng Luhit, sapagkat sa daanan papaba ng Horonaim, ang mga hiwayan ay naririnig dahil sa pagkawasaki. **6** Tumakas na kayo! Iligtas ninyo ang inyong mga buhay at maging tulad ng mga puno ng juniper sa ilang. **7** Nang dahil sa tiwala ninyo sa inyong mga kaugalian at kayamanan, kaya ay masasakop. At si Quemos ay ilalayo at bibihagin kasama ng kaniyang mga pari at mga pinuno. **8** Sapagkat darating ang mga tagawasaki sa bawat lungsod, walang lungsod ang makakatakas. Kaya ang lambak ay mamatamat at ang kapatagan ay mawawasan, gaya ng sinabi ni Yahweh. **9** Bigyan ng pakpak ang Moab sapagkat tiyak na lilipad ito palayo. Ang kaniyang mga lungsod ay magiging isang kaparangan kung saan walang maninirahan sa kanila. **10** Sumpain nawa ang mga tamaad sa paggawa ng mga gawain ni Yahweh! Isumpa nawa ang sinumang patuloy na ginagamit ang espada sa pagdanak ng dugo! **11** Narandaman ng Moab na ligtas siya mula pa sa pagkabata. Katulad siya ng kaniyang alak na hindi pa naibuhos sa mga banga. Hindi siya nakaranas ng pagkabihag. Samakatuwid, ang lasa niya ay nanatiling masarap gaya ng dati, ang kaniyang linamnang ay hindi nagbago. **12** Kaya tingnan mo, ang mga araw ay paparating—itò ang pahayag ni Yahweh—paparating na ang panahon na ipadadalda ko ang mga makapangyarihang mandirigmang lalaki? **15** Mawawasan ang Moab at sasalakayin ang kanilang mga lungsod. Sapagkat ang mga makikisig na binata nito ay napunta na sa lugar ng patayan. Ito ang pahayag ng Hari! Yahweh ng mga hukbo ang kaniyang pangalan. **16** Ang kapahamakan ng Moab ay malapit

ng mangyari, ang mga sakuna ay mabilis na darating. **17** Kayong lahat na nasa paligid ng Moab, tumangis kayo. Kayong lahat na nakakaalam sa kaniyang katanyagan, isigaw ninyo ito, ‘Kaawa-awa, ang matibay na tungkod at ang ikinararangal na pamalo ay nawasak na’. **18** Bumaba kayo mula sa inyong mga dakilang lugar at umupo kayo sa tuyong lupa, kayong mga babaeng anak na naninirahan sa Dibon. Sapagkat sinasalakay ka ng wawasan sa Moab, siya na sisira sa iyong mga matibay na tanggulan. **19** Timayo kaya sa mga lansangan at magbantay, kayong mga tao na nakatira sa Arer. Tanunin ninyo ang mga nagsisitakuhan at nagsisitakas, sabihin ninyo, ‘Ano ang mangyari?’ **20** Ipinahiya na ang Moab, sapagkat dinurog na ito. Tumangis at tumaghay. Sumigaw para sa tulong. Sabihin ito sa mga tao malapit sa ilog ng Arnon na ang Moab ay winasak na. **21** Dumating na ngayon ang kaparusahan sa maburol na lupain, sa Holon, Jaza at Mefata, **22** sa Dibon, Nebo at Beth-Diblataim, **23** sa Kiryataim, Bethgamul at Bethmeon, **24** sa Keriot at Bozra at sa lahat ng lungsod sa lupain ng Moab, sa mga pinakamalayo at pinakamalapit na mga lungsod. **25** Ang sungay ng Moab ay sinibak na, ang kaniyang bisig ay nabali na. Ito ang pahayag ni Yahweh. **26** Lasingin siya, sapagkat nagmayabang siya laban sa akin, akong si Yahweh. Ngayon ay ipinapalakpak ng Moab ang kaniyang mga kamay sa kahihuyan sa sarili niyang suka, kaya naging tumpulan na rin siya ng katatawanan. **27** Sapagkat, hindi ba naging tumpulan ng katatawanan sa inyo ang Israel? Natagpuan ba siyang isa sa mga magnanakaw kaya umiiling kayo sa tuwing sinasabi ninyo ang tungkol sa kaniya? **28** Kayong mga naninirahan sa Moab, lisani ninyo ang mga lungsod at magkampo kayo sa mga matrik na dalisid. Maging tulad ng isang kalapati na nakapugad sa bunganga ng butas sa mga batuhan. **29** Naring namin ang pagmamataas ng Moab, ang kaniyang kapaluan, ang kaniyang kayabangan, ang kaniyang pagmamalaki, ang kaniyang pansariling kaluwalhatian, at ang kaniyang kahambungan sa kaniyang puso. **30** Ito ang pahayag ni Yahweh—alam ko mismo ang kaniyang mga mapanghamon na pananalitang walang pakinabang, tulad ng kaniyang mga gawa. **31** Kaya habaguhul ako ng pagtatangis para sa Moab at sisigaw ako sa pighati para sa lahat ng tao ng Moab. Mananaghoy ako para sa mga tao ng Kir-heres. **32** Tatangis ako sa inyo ng higit sa pagtatangis ko sa Jazer, sa iyo na puno ng ubas ng Sibma! Ang iyong mga sanga ay lumampsas sa Dagat na Asin at umabot hanggang sa Jazer. Nilisob ng mga tagawasaki ang iyong mga bunga sa tag-araw at ang iyong alak. **33** Kaya ang pagdiriwang at pagsasaya ay kinuha na mula sa mga bungang-kahoy sa lupain ng Moab. Pinatigil ko na ang alak mula sa mga pigaan ng ubas. Hindi na sila yayapak ng may sigaw ng kasiyahan. Anumang sigaw ay hindi na magiging sigaw ng kasiyahan. **34** Mula sa mga sigaw sa Hesbon hanggang sa Eleae, ang kanilang tunog ay naring sa Jajaz, mula sa Zoar hanggang sa Horonaim at Eglat-selisiya, sapagkat kahit ang mga katubigan sa Nimrim ay natuyo na. **35** Sapagkat tatpusin ko ang sinurun sa Moab na mag-aalay ng handog sa mga dambana at sa sinumang magsusunog ng insenso sa kaniyang mga diyos. Ito ang pahayag ni Yahweh. **36** Kaya ang puso ko ay tumatangis para sa Moab na katulad ng isang plauta. Ang puso ko ay tumatangis na katulad ng mga plauta para sa mga tan ng Kir-Heres. Ang mga kayaamanan natamo nila ay nawala na. **37** Sapagkat ang bawat ulo ay kinalbo na, lahat ng balbas ay inahit na. May mga hiwa sa bawat kamay at ang telang magaspang ay nasa kanilang mga baywang. **38** Mayroong pagtatangis sa lahat ng dako, sa bawat bubungan sa Moab at sa kaniyang mga plasa. Sapagkat sinira ko ang Moab na gaya ng paso na walang may gusto. Ito ang mga pahayag ni Yahweh. **39** Paano ito nadurog! Paano sila humagulgol sa kanilang pananaghoy! Tumalikod ang Moab sa kahiiyan. Kaya ang Moab ay magiging tumpulan ng panunuko at katatakutan sa lahat ng nakapalibot sa kaniya. **40** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, ‘Tingnan, ang mga kaaway ay darating na katulad ng lumilipad na agila, na nakaunat ang mga pakpak sa ibabaw ng Moab. **41** Ang Keriot ay nabihag at ang kaniyang mga matibay na tanggulan ay nasakop. Sapagkat sa araw na iyan, ang puso ng mga kawal ng Moab ay magiging katulad ng mga puso ng mga babaeng nanganganan. **42** Kaya ang Moab ay mawawasan na tulad ng isang tao dahil sila ay ngamalaki laban sa akin, akong si Yahweh. **43** Mga naninirahan sa Moab, darating sa inyo ang katatakutan at ang hukay at isang patibong. Ito ang pahayag ni Yahweh. **44** Ang sinumang tumakas dahil sa malaking takot ay mahuhulog sa hukay at sinumang aakyat palabas ng hukay ay mahuhuli sa patibong. Sapagkat ipadadalda ko ang lahat ng ito sa taon ng aking paghihiganti laban

sa kanila. Ito ang pahayag ni Yahweh. **45** Ang mga tumatakas ay tatayo sa anino ng Hesbon na walang anumang lakas, sapagkat magmumula ang sunog sa Hesbon, liliyab mula sa kalagitaan ng Sihon. Lalamunin nito ang noo ng Moab at ang ibabaw ng mga ulo ng mga taong mayayabang. **46** Kaawa-awa ka, Moab! Ang mga tao ni Quemos ay nawasak na. Sapagkat ang iyong mga anak na laraki ay kinuhang bihag at binihang ang iyong mga anak na babae. **47** Ngunit ibabalik ko ang kayamanan ng Moab sa mga huling araw. Ito ang pahayag ni Yahweh." Dito ngatbatapos ang paghuhukom sa Moab.

49 Tungkol sa mga tao ng Ammon, ito ang sinasabi ni Yahweh, "Wala bang mga anak ang Israel? Wala bang magmamana ng anumang bagay sa Israel? Bakit naninirahan si Molek sa Gad at naninirahan ang kaniyang mga tao sa mga lungsod nito? **2** Kaya tingnan ninyo, darating ang mga araw—itó ang pahayag ni Yahweh—na patutunugin ko ang hudyat para sa digmaan laban sa Rabba sa mga tao ng Ammon, kaya ito ay magiging pinabayaang buntot at ang mga anak na babae nito ay magsisindi ng apoy. Sapagkat aangkinin ng Israel ang mga umangkin sa kanya," sinabi ni Yahweh. **3** "Humagulgol ka sa pagtangis, Hesbon, sapagkat mawasak ang Al! Sumiagaw kayo, mga anak na babae ng Rabba! Magsuot kayo ng telang magaspang. Tumangis at magsitakbo kaya nang walang saysay sapagkat mabibihag si Molek kasama ng kaniyang mga pari at mga pinuno. **4** Bakit ninyo ipinagmamalaki ang iyong lakas? Ang iyong lakas ay liipas, mga anak na baabeng walang pananapalmata, kaya no ngitiwala sa iyong kayamanan. Sinasabi ninyo, 'Sinong labalan sa akin?' **5** Tingnan ninyo, padadhanan ko kaya ng matinding takot—itó ang pahayag ni Yahweh, ang Panginoon ng mga hukbo—magmumula ang matinding takot na ito sa lahat ng pumapalibot sa inyo. Ang bawa't isa sa inyo ay kakalat sa harapan nito. Walang magtitipon sa mga tumataktob palayo. **6** Ngunit ngatbatapos nito, ibabalik ko ang kayamanan ng mga tao ng Amnon—itó ang pahayag ni Yahweh." **7** Tungkol sa Edom, ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, "Wala na bang karunungan na matatagpuan sa Teman? Naglalo na ba ang magandang payo mula sa mga may pang-unawa? Nawala na ba ang kanilang karunungan? **8** Tumakos kayo! Umalis kayo! Manatili sa mga butas sa lupa, mga naninirahan sa Dedan. Sapagkat dadalhin ko ang kapahamakan ni Esau sa kaniya sa panahon na parurusanhan ko siya. **9** Kung pununta sa inyo ang mga taga-aní ng ubas, hindi ba magtitira sila ng kaunti? Kung dumating ang mga magnanakaw sa gabi, hindi ba nanakawin lamang nila ang kasindami ng naisin nila? **10** Ngunit hinubarang ko si Esau. Inilantad ko ang kaniyang mga taguan kaya hindi niya maitatago ang kaniyang sarili. Nilipol ang kaniyang mga anak, mga kapatiid na laraki at mga kapitbahay at siya ay wala na. **11** Iwan ninyo ang iyong mga ullang anak. Lingatan ko ang kanilang buhay at mapagkakatiwalain ako ng iyong mga balo." **12** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh, "Tingnan ninyo, ang mga hindi nararapat dito ay dapat uminom ng kaunti sa tasa. Iniiisp ba ninyo na aalis kaya ng walang kaparusan? Hindi, sapagkat tiyak na iinom kayo. **13** Sapagkat sumumpa ako sa aking sarili—itó ang pahayag ni Yahweh—na ang Bozra ay magiging katatakutan, kahihiyan, kasiraan at isang bagay na gagamitin sa pagsuma. Ang lahat ng lungsod nito ay magiging wasak magpakailanman. **14** Narinig ko ang balita mula kaya Yahweh, at isang mensahero ang ipinadala sa mga bansa, 'Magsama-sama kaya at salakayin siya. Maghanda kaya para sa digmaan.' **15** "Sapagkat tingnan ninyo, ginawa ko kayong malit kumpara sa ibang bansa na kinusuklaman ng mga tao. **16** Sa inyong pagiging nakakatakot, nilinlang kayo ng pagmamalaki ng inyong puos, kaying mga naninirahan sa mga lugar sa talampas, kayo na tumira sa mga pinakamatanda na burol upang pataasin ang inyong mga pugad tulad ng agila. Ibababa ko kaya mula roon—itó ang pahayag ni Yahweh. **17** Magiging katatakutan ang Edom sa lahat ng mapapadaan dito. Ang bawat taong iyon ay manginhi ng susutsot dahil sa lahat ng kapahamakan nito. **18** Katulad ng pagbagsak ng Sodoma at Gomora at ng kanilang mga kalapit na bayan," sinasabi ni Yahweh, "Wala ni isang titira roon; walang taong mananatili roon. **19** Tingnan ninyo, aakyat siya na gaya ng isang leon na mula sa gubat ng Jordan papunta sa berdeng lupaing pastulan. Sapagkat bigla kong patatakbuhan ang Edom mula rito at maglalagay ako ng isang taong mapipiling mamahala rito. Sapagkat sino ang katulad ko, at sino ang magpapatawag sa akin? Anong pastol ang may kakayahang labanan ako? **20** "Kaya makinig kaya sa mga balak na ipinasya ni Yahweh laban sa Edom, ang mga balak na kaniyang binuo laban sa mga

naninirahan sa Teman. Tiyak na kakaaladkarin sila palayo, kahit na ang pinakamaliit na kawan. Magiging wasak na lugar ang kanilang mga lupang pastulan. **21** Sa tunog ng kanilang pagbagsak, mayayani ng mundo. Maririnig sa dagat ng Tambo ang tunog ng mga sigaw ng pagkabalisa. **22** Tingnan ninyo, may sasalakay na gaya ng isang agila, at liipad papaba at ibubuka ang kaniyang pakpat sa Bozra. At sa araw na iyon, ang mga puso ng mga kawal ng Edom ay magiging katulad ng puso ng babaga malapit ng manganak." **23** Tungkol sa Damasco: "Mapapahiya ang Hamat at Arpad sapagkat nakarining sila ng balita ng kapahamakan. Natutunaw sila! Nabagabag sila katulad ng dagat, na hindi mapanatiling mapayapa. **24** Naging napakahina ng Damasco. Tumatalikod ito upang tumakas; binalot ito ng matinding takot. Binalot ito ng pagkabalisa at sakit, katulad ng sakit ng babaiang nanganganak. **25** Sinasabi ng mga tao, 'Kumusta ang tanyag na lungsod, ang lungsod kung saan ako nagalak, hindi pa nililisan?' **26** Kaya ang mga binata nito ay bagsak sa mga plasa nito na lahat ng mandirigmang kalalakihan ay mamamatay sa araw na iyon—itó ang pahayag ni Yahweh ng mga Hukbo." **27** "Sapagkat magsisindi ako ng apoy sa pader ng Damasco, at lalamunin nito ang mga batibay ng tanggulan ni Ben-hadad." **28** Tungkol sa Kedar at sa mga kaharian ng Hazor, ito ang sinasabi ni Yahweh kay Nebucadnezar (sasalakayin ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia ang mga lugar na ito): "Bumangon ka at salakayin ang Kedar at sirain ang mga taong iyon sa silangan. **29** Kukunin ng kaniyang hukbo ang kanilang mga tolda at ang kanilang mga kawan, ang kanilang mga tabing ng tolda at lahat ng kanilang mga kagamitan. Kukunin nila ang kanilang mga kamelyo mula sa mga tao ng Kedar at isisigaw sa kanila, 'Katakot-takot ang nasa lahat ng dako!' **30** Tumakos kayo! Magpagala-gala kaya sa malayo! Manatili kaya sa mga butas sa lupa, mga nananahan sa Hazor—itó ang pahayag ni Yahweh— sapagkat bumuo ng plano si Nebucadnezar na hari ng Babilonia laban sa inyo. Tumakos kayo! Bumalik kayo! **31** Burnangon kayo! Salakayin ninyo ang bansang payapa, na naninirahan ng ligtas," sinabi ni Yahweh. "Wala silang tarangkahon o rehas, at namumuhay ng mag-isa ang mga tao nito. **32** Sapagkat ang kanilang mga kamelyo ay magiging nakaw, at ang kasaganaan ng kanilang ari-arian ay magiging nakaw sa digmaan. Pagkatapos ay ikakalat ko sa bawat hangin ang mga pumutol ng kanilang mga buhok at magdadala ako sa kanila ng kapahamakan mula sa bawat panig—itó ang pahayag ni Yahweh. **33** Magiging lungga ng asong-gubat ang Hazor, isang ganap na pinabayang lupa. Walang maninirahan doon, walang taong mananatili roon." **34** Ito ang salita ni Yahweh na dumating kaya Jeremias na propeta tungkol sa Elam. Nangyari ito sa simula ng paghahari ni Zedekias na hari ng Juda, at sinabi niya, **35** "Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga Hukbo: Tingnan ninyo, babasagin ko ang laalaking mamamana ng Elam, ang pangunahing bahagi ng kanilang kapangyarihan. **36** Sapagkat dadalhin ko ang apat na hangin mula sa apat na sulok ng kalangitan at ikakalat ko ang mga tao ng Elam sa lahat ng hangin na iyon. Walang bansang hindi pupuntahan ng mga taong nakakalat mula sa Elam. **37** Kaya dedurugin ko ang Elam sa harapan ng kaniyang kaaway at sa harapan ng mga naghahangad ng kaniyang buhay, sapagkat magdadala ako ng kapahamakan laban sa kanila, ang bagsik ng aking galit—itó ang pahayag ni Yahweh—at ipadadal ko ang espada hanggang sa mapuksa ko sila. **38** Pagkatapos ay ilalagay ko kung aking trono sa Elam at wawasanin ko roon ang hari at mga pinuno nito—itó ang pahayag ni Yahweh— **39** at mangayari sa darating na araw na ibabalik ko ang kayamanan ng Elam—itó ang pahayag ni Yahweh."

50 Ito ang salita na ipinahayag ni Yahweh tungkol sa Babilonia, ang lupain ng mga Caldeo sa pamamagitan ni Jeremias na propeta. **2** "Ipahayag mo sa mga bansa at maging dahlilan upang makinig sila. Magbigay ka ng isang hudyat at maging dahlilan upang makinig sila. Huwag mo itong ilihim at sabihin mo, 'Nasakop na ang Babilonia at nalagay na sa kahihiyan ang Bel. Nanlupaypay na ang Merodac. Nalagay sa kahihiyan ang kanilang mga diyus-diyoasan, nasira ang mga imahen nito.' **3** Isang bansa mula sa hilaga ang liitaw laban dito, upang gawing malagim ang kaniyang lupain. Walang maninirahan dito, tao man o mabangis na hayop. Tatakas sila palayo. **4** Sa mga araw na iyon at sa oras na iyon, ang mga tao ng Israel at ang mga tao ng Juda ay sama-samang iiyak at hahanapin si Yahweh na kanilang Diyos. Ito ang pahayag ni Yahweh. **5** Tatanunin nila ang daan papuntang Zion at tutungo sila roon. Pupunta sila at makikipagisa kaya Yahweh para sa isang tipan na hindi masisira kailanman. **6** Mga

nawawalang kawan ang aking mga tao. Hinayaan sila ng kanilang mga pastol na maligaw sa mga bundok at inilayo sila sa mga burol. Pumunta sila at nakalimutan nila ang lugar kung saan sila nanihahan. 7 Nilapa sila ng mga nakatagpo sa kanila. Sinabi ng kanilang mga kaaway, "Wala kaming kasalanan dahil nagkasala sila kay Yahweh, ang tunay nilang tahanan, si Yahweh ang pag-asa ng kanilang mga ninuno." 8 Umalis kayo sa kalagitnaan ng Babilonia, umalis kayo sa lupain ng mga Caldeo at maging gaya ng isang lalaking kambing na umalis bago pa magawa ng ibang kawan. 9 Dahil makikita ninyo, pakikilusin at pababunyon ko ang isang grupo ng mga dakilang bansa mula sa hilaga laban sa Babilonia. Ihahanay nila ang kanilang mga sarili laban sa kanya. Dito mabibihag ang Babilonia. Tulad ng isang bihasang mandirigma ang kanilang mga palaso na hindi bumabalik na walang dala. 10 Magjigis isang nakaw ang Caldeo. Masisiyahan ang lahat ng magnanakaw nito. Ito ang pahayag ni Yahweh. 11 Nagalak kayo, ipinagdiwani ninyo ang pagnakanakaw sa aking mana; tumalon kayo na gaya ng isang baka na pumapadyak sa kaniyang pastulan, at humalinghing kayo na gaya ng isang malakas na kabayo. 12 Kaya malalagay sa kahihiyan ang inyong ina at mapapahiya ang nagluwal sa inyo. Tingnan ninyo, siya ang magjiging pinakamaliit sa mga bansa, magiging isang ilang, isang tuyong lupain at isang disyerto. 13 Dahil sa galit ni Yahweh, walang maninirahan sa Babilonia, bagkus, magjiging ganap na wasak. Manginginig ang lahat ng dadaan dito dahil sa Babilonia at susutot dahil sa lahat ng kaniyang mga sugat. 14 Ihanay ninyo ang inyong mga sarili na nakapalibot laban sa Babilonia. Kailangan patamaan siya ng bawat papana sa kanya. Huwag kayong magtitira ng inyong mga palaso, dahil nagkasala siya laban kay Yahweh. 15 Sumigaw kayo ng katagumpayan laban sa kanya ang lahat ng nakapalibot sa kanya. Isinuko na niya ang kaniyang kapangyarihan, bumagsak na ang kaniyang mga tore. Nasira na ang kaniyang mga pader dahil ito ang paghihiganti ni Yahweh. Maghiganti kayo sa kanya! Gawin ninyo sa kanya kung ano ang ginawa niya sa ibang mga bansa! 16 Wasakin ninyo ang manghahasik at ang gumagamit ng karit sa oras ng pag-aari sa Babilonia. Hayaan niryong bumalik ang bawat tao sa kaniyang sariling bayan mula sa espada ng mga taong mapang-api, hayaan ninyo silang makatakas sa kanilang sariling lupain. 17 Parang isang tupa ang Israel na nakakalat at itinataboy ng mga leon. Una, nilipa siya ng hari ng Asiria at matapos nito, si Nebucadnezar na hari ng Babilonia ay binili ang kaniyang mga buto. 18 Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo na Diyos ng Israel: Tingnan ninyo, parurusahan ko ang hari ng Babilonia at ang kaniyang lupain, katulad ng pagparusa ko sa hari ng Asiria. 19 Ibabalik ko ang Israel sa kaniyang sariling bayan; manginginai siya sa Carmel at sa Basan. At masisiyahan siya sa burol ng bansom Efraim at Gilead. 20 Sa mga araw na iyon at sa oras na iyon, sinabi ni Yahweh, ususigin ang kasamaan sa Israel, ngunit walang matatagpuan. Tatanunin ko ang mga kasalanan ng Juda ngunit walang matatagpuan dahil patatawarin ko ang natira na aking iniligtas." 21 "Tumindig kayo laban sa lupain ng Merataim, labanan ninyo ito at ang mga naninirahan na Pekod. Patayin ninyo sila ng mga espada at itakda ang mga ito para sa pagkawasak, gawin ninyo ang lahat ng aking iniuutos. Ito ang pahayag ni Yahweh. 22 Ang ingay ng digmaan at matinding pagkawasak ay nasa lupain. 23 Kung gaano nasira at nawasak ang pamukok sa lahat ng mga lupain. Kung gaano naging katakot-takot ang Babilonia sa buong bansa. 24 Naghanda ako ng isang bitag para sa inyo. Nabihag kayo Babilonia at hindi ninyo ito alam! Natagpuan kayo at nasakop nang hinamon ninyo ako, si Yahweh. 25 Binukisan ni Yahweh ang kaniyang taguan ng sandata at ilalabas niya ang kaniyang mga sandata dahil sa kaniyang galit. May gawain ang Panginoong Yahweh ng mga hukbo sa lupain ng mga Caldeo. 26 Salakayin ninyo siya sa kalayuan. Buksan ninyo ang kaniyang mga kamalig at isalansan siya na parang tambak ng butil. Itakda ninyo siya para sa pagkawasak. Huwag kayong magtitira para sa kanya. 27 Patayin ninyo ang lahat ng kaniyang mga toro at dalhin ninyo sila sa lugar ng ketayan. Kaawa-awa sila dahil dumating na ang kanilang araw, ang oras ng kanilang kaparusahan. 28 Magkakaroon ng ingay sa mga tumatakas, sa mga nakaligtas mula sa lupain ng Babilonia. Ito ang magjiging kapahayagan sa paghihiganti ni Yahweh na ating Diyos para sa Zion, at ang paghihiganti sa kaniyang templo." 29 "Ipatawag ang mga mamamana laban sa Babilonia, ang lahat ng mga bumabalikut ng kanilang mga pana. Magkampo kayo laban sa kanya, at huwag hayaang may makatakas. Gantihan ninyo siya sa kaniyang mga nagawa. Gawin din

ninyo sa kanya ayon sa sukat na kaniyang ginamit. Dahil kinalaban niya si Yahweh, ang Banal ng Israel. 30 Kaya babagsak ang kaniyang mga tauhan sa lansangan ng mga lungsod at mawawasak ang lahat ng kaniyang mga mandirigma sa araw na iyon. Ito ang pahayag ni Yahweh." 31 "Tingnan ninyo, ako ay laban sa inyo, kayong mga palalo, sapagkat dumating na ang inyong araw, kayong mga palalo, ang oras na parurusahan ko kayo. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh ng mga hukbo. 32 Kaya madadapa at babagsak ang mga palalo. Walang sinuman ang makapagpapabangon sa kanila. Magpapaningas ako ng apoy sa kanilang mga lungsod at tutupukan nito ang lahat ng nakapalibot sa kanya. 33 Sinabi ito ni Yahweh ng mga hukbo: pinahirapan ang mga tao sa Israel kasama ang mga tao sa Juda. Hawak pa din sila ng lahat ng mga dumakip sa kanila at tumangi sila na hayaan silang makatakas. 34 Malakas ang magliliitgas sa kanila. Yahweh ng mga hukbo ang kaniyang pangalan. Tiyan ng ipagtatanggol niya ang kanilang kalagupan upang magkaroon ng kapahigangan sa lupain at upang magkaroon ng alitan ang mga naninirahan sa Babilonia. 35 Laban sa mga Caldeo ang espada at laban sa mga naninirahan sa Babilonia, sa kaniyang mga pinuno at sa kaniyang mga matatalinong kalalakihan. Ito ang pahayag ni Yahweh. 36 Darating ang espada laban sa mga magsasabi ng mga salitang paghula upang ihayag ang kanilang mga sarili bilang mga hanap. Darating ang espada laban sa kaniyang mga kawal kaya mababalot sila ng matinding takot. 37 Darating ang espada laban sa kanilang mga kabayo, sa kanilang mga karwahe at ang lahat ng mga taong nasa kalagitnaan ng Babilonia upang maging katulad sila ng isang babae. Darating ang espada laban sa kaniyang mga imbakat at mananakaw ang mga ito. 38 Darating ang espada laban sa kaniyang mga katubigan kaya matutuyo ang mga ito. Sapagkat lupain siya ng mga walang makabuluhang diyuys-diyosan at kumikilos sila na tulad ng mga taong nababalwi sa kanilang kakila-kilabot na mga diyuys-diyosan. 39 Kaya maninirahan ang mga mababangis na hayop sa disyerto kasama ng mga asong-gubat at maninirahan din sa kanya ang mga inakay ng mga avestruz. At kahit kailan, wala ng maninirahan dito. Hindi na maninirahan dito ang anumang salit' salinlahi. 40 Tulad nang kung paano pinabagsak ni Yahweh ang Sodoma at Gomorra at ang kanilang mga karatig na walang maninirahan doon, walang sinuman ang mananatili roon. Ito ang pahayag ni Yahweh." 41 Tingnan ninyo, darating ang mga tao mula sa hilaga, sapagkat magsasama-sama ang mga makapangyarihang bansa at mga hari mula sa malayong lupain. 42 Magdadalat sila ng mga pana at mga sibat. Malulupit sila at walang awa. Gaya ng ugong ng dagat ang kanilang tungut na nakasakay sila sa mga kabayo na tila nakaayos na mandirigma laban sa inyo, anak ng Babilonia. 43 Narinig ng hari ng Babilonia ang kanilang balita at nailupaypay ang kaniyang mga kamay dahil sa pagkabalisa. Nilamon siya ng pagdadalamhati na tulad ng isang babaeng manganganak. 44 Tingnan ninyo! Aakyat siya na parang isang leon sa kaitaan ng Jordan patung sa lugar ng kanilang pastulan sapagkat agad ko silang itatabay mula rito at ako ang magtatalaga kung sino ang mapipiling mamamahala rito. Sapagkat sino ang katulad ko at sino ang magpapatawag sa akin? Sinong pastol ang labalan sa akin? 45 Kaya makining kayo sa mga balak ni Yahweh na kaniyang napagpasiyahan na gawin laban sa Babilonia, ang mga layunin na kaniyang binalak laban sa lupain ng mga Caldeo. Tiyan na maitataboy sila palayo kahit pa ang mga maliliit na kawan. Magjigis wasak na lugar ang kanilang mga pastulan. 46 Mayayang ang lupa sa ingay ng pagkabihag ng Babilonia, at maririnig sa buong bansa ang kanilang sigaw ng pagdadalamhati."

51 "Ito ang sinasabi ni Yahweh, tingnan ninyo, pupukawin ko ang isang hangin ng pagkawasak laban sa Babilonia at laban sa mga nakatira sa Leb Kamai. 2 Magpapadala ako ng mga dayuhan sa Babilonia. Ikakalat nila ito at wawasaking ganap ang kaniyang lupain, sapagkat darling sila laban sa kanya mula sa lahat ng dako sa araw ng malaking sakuna. 3 Huwag ninyong hayaang mahatak ng mga mamamana ang kanilang mga pana, huwag ninyo silang hayaang makapagsuot ng baluti. Huwag kayong magtitira ng mga kabataang lalaki, itakda ninyo ang kaniyang buong hukbo sa pagkawasak. 4 Sapagkat ang mga taong sugatan ay babagsak sa mga lupain ng mga Caldeo, ang mga pinatay ay babagsak sa kaniyang mga lansangan. 5 Sapagkat ang Israel at ang Juda ay hindi pinabayaan ng kanilang Diyos, si Yahweh ng mga hukbo, kahit na ang kanilang lupain ay puno ng mga ginawang paglabag laban sa Kanya na Banal ng Israel. 6 Lumayo kayo sa kalagitnaan ng Babilonia,

hayaang iligtas ng bawat tao ang kaniyang sarili. Huwag kayong malilipol sa kaniyang labis na malaking kasalanan. Sapagkat ito na ang panahon ng paghihiganti ni Yahweh. Pabayaran niya ang lahat ng ito sa kanya. 7 Ang Babilonia ay isang gintong kopa sa karmay ni Yahweh na naging dahilan ng pagkalasing ng buong lupain, ininom ng mga bansa ang kaniyang alak at nabaliw. 8 Ang Babilonia ay biglaang babagsak at mawawasak. Tumangis para sa kanya! Bigyan siya ng gamot para sa kaniyang karamdaman, bala sakaling siya ay gumaling. 9 'Hinangad naming lunasan ang Babilonia ngunit hindi siya gumaling. Siya ay iwanan nating lahat at lumayo patungo sa sarili nating lupain. Sapagkat ang kaniyang pagkakasala ay umaabot na sa mga kalangitan, patung-patong ang mga ito hanggang sa mga ulap.' 10 'Inihayag ni Yahweh ang ating kawalan ng kasalanan. Halina kayo, sabihin natin sa Zion ang mga ginawa ni Yahweh na ating Diyos.' 11 Patalasin ninyo ang inyong mga palaso at kunin ang mga panangga. Pinapakilos na ni Yahweh ang espiritu ng harig Medes para sa layuning wasakin ang Babilonia. Ito ay para sa paghihiganti ni Yahweh, paghihiganti para sa pagkawasak ng kaniyang templo. 12 Itaas ninyo ang bandila sa ibabaw ng mga pader ng Babilonia at ilagay sa pwesto ang mga taga-bantay. Itлага ninyo ang mga magbabantay at ikubli ang mga kawal upang hulihin ang sinumang tumataktbo mula sa lungsod, sapagkat gagawin ni Yahweh ang kaniyang mga plano. Gagawin niya ang kaniyang ipinahayag laban sa mga naninirahan sa Babilonia. 13 Kayong mga taong naninirahan sa maraming dumadaloy na tubig, kayong mga taong sagana sa kayamanan, dumating na ang inyong katapusang. Ang mitsa ng inyong buhay ngayon ay pinaikli na. 14 Si Yahweh ng mga hukbo ay nanumpa ayon sa kaniyang sariling buhay, "Pupunin ko kayo ng inyong mga kabalan, katulad ng isang salot ng mga balang, isisigaw sila ng isang pandigma laban sa iyo." 15 Ginawa niya ang lupa sa pamamagitan ng kaniyang kapangyarihan, inilagay niya sa kaayusan ang mundo ayon sa kaniyang karunungan. Sa pamamagitan ng kaniyang pang-unawa, pinawak niya ang kalangitan. 16 Kapag ginagawa niya ang mga kulog, mayroong dagundong ng mga tubig sa mga kalangitan, sapagkat itinataas niya ang ambon mula sa mga hangganang ng sanlibutan. Gumagawa siya ng kidlat para sa ulan at nagpapadala ng hangin mula sa kaniyang mga kamalig. 17 Ang bawat tao ay nagjiging tulad ng isang hayop na walang kaalaman, ang bawat manggagawa ng bakal ay ipinapahiya ng kaniyang mga diyus-diyoysan. Sapagkat ang inanyuang mga imaha ay mga parililihang, walang buhay sa kanila. 18 Wala silang pakinabang, gawa ng mga manloloko, malilipol sila sa oras ng kanilang kaparusaahan. 19 Ngunit ang Diyo sa kabahagi ni Jacob ay hindi katulad ng mga ito, sapagkat siya ang humuhubog sa lahat ng bagay. Ang Israel ang tribu ng kaniyang mana. Yahweh ng mga hukbo ang kaniyang pangalan. 20 Ikaw ang aking martyliyong pandigma, ang aking sandata sa labanan. Sa pamamagitan mo, dudurugin ko ang mga bansa at sisirain ang mga kaharian. 21 Sa pamamagitan mo, dudurugin ko ang mga binata at ang kanilang mga sakay. Sa pamamagitan mo dudurugin ko ang mga pandigmang karwaha pati ang nagpapatokbo nito. 22 Sa pamamagitan mo, dudurugin ko ang bawat lalaki at babae, sa pamamagitan mo, dudurugin ko ang matanda at bata. Sa pamamagitan mo, dudurugin ko ang mga binata at mga babaeng birhen. 23 Sa pamamagitan mo, dudurugin ko ang mga naugpapistol at ang kanilang mga kawan, Sa pamamagitan mo, dudurugin ko ang mga ngagaararo at ang kanilang mga kasama. Sa pamamagitan mo, dudurugin ko ang mga namumuno at ang mga opisyal. 24 Para sa inyong paninig, pagbabayarin ko ang Babilonia at lahat ng naninirahan sa Caldea dahil sa lahat ng masamang ginawa nila sa Zion—ito ang pahayag ni Yahweh." 25 "Tingnan mo, ako ay laban sa iyo, sa iyo na bundok, sa iyo na pumatay sa ibang bato—ito ang pahayag ni Yahweh—na winawasak ang lahat sa mundo. Hahampasin kita sa pamamagitan ng aking karmay at ihuhulog ka sa mga bangin. Pagkatapos ay gagawin kitang bundok na lubusang nasunog. 26 Upang hindi sila kailanman kukuha ng mga bato mula sa iyo upang gumawa ng pundasyon ng isang gusali, dahil magjiging ganap kang kasiraan magpakailanman—ito ang pahayag ni Yahweh." 27 "Magtaas kayo ng isang bandila sa mundo. Hipan ninyo ang trumpeta sa lahat ng mga bansa. Itлага ninyo ang mga bansa upang lubusin siya. Ipamalita ninyo sa mga kaharian ng Ararat, Mini at Askenaz ang tungkol sa kanya, magtalaga kayo ng isang pinuno ng mga kawal upang salakayin siya, magdala kayo ng mga kabayo tulad ng napakaraming balang. 28 Itлага ninyo ang mga bansa upang salakayin siya, ang mga hari ng Medes at ang kaniyang mga namumuno, lahat ng mga opisyal at lahat ng mga lupain sa ilalim ng

kaniyang pamumuno. 29 Sapagkat ang lupain ay mayayang at labis na malulungkot, sapagkat patuloy ang plano ni Yahweh laban sa Babilonia, upang gawing kaparangan ang lupain ng Babilonia kung saan walang naninirahan. 30 Tumigil na sa pakikipagdigma ang mga kawal ng Babilonia, nanatili sila sa kanilang mga tanggulan. Ang kanilang lakas ay nanghina na, sila ay naging mga babae na—ang kaniyang mga tahanan ay tinutupok na ng apoy, at ang mga rehas ng kaniyang tarangkahang ay nasira na. 31 Ang isang mensahero ay tumatuko upang ipahayag sa iba pang mensahero, at ipinapahayag ng mananakbo sa iba pang mananakbo sa Hari ng Babilonia na ang kaniyang lungsod ay nasakop na sa magkabilang dulo. 32 Kaya hinuhuli ang lahat ng mga tumatawid sa ilog, sinusunog ng kaaway ang mga tuyong tambo sa mga sapa, at ang mga lalaking mandriga ng Babilonia ay nalito na." 33 Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyo ng Israel: Ang baibaong anak ng Babilonia ay katulad ng isang giikan. Panahon na upang tapak-tapakan siya. Hindi magtagtagal at sasapit na sa kaniya ang oras ng anihan. 34 Sinasabi ng Jerusalem, 'Nilamon ako ni Nebucadnezar na hari ng Babilonia. Piniga niya ako hanggang sa matuyo at ginawa niya akong banga na walang laman. Nilunok niya ako na tulad ng isang dragon. Binusog niya ang kaniyang tiyan ng masarap kong pagkain at ako ay kaniyang isniuka.' 35 Sasabihin ng mga taga-Zion, 'Maibalik nawa laban sa Babilonia ang pagmamalupit na ginawa sa akin at sa aking pamilya.' Sasabihin ng Jerusalem, 'Maibalik nawa laban sa mga naninirahan sa Caldea ang kanilang kasalanan nang dumanak ang aking dugo.' 36 Kaya nga, ito ang sinasabi ni Yahweh: Tingnan mo, ipagtatanggol ko kayo sa inyong kalagayan at ipaghihiganti ko kayo. Sapagkat tutuyuin ko ang mga tubig sa Babilonia at tutuyuin ko ang kaniyang mga bukal. 37 Ang Babilonia ay magjiging buntong ng mga durog na bato, pugad ng mga asong-gubat, isang katatakutan at tumpulan ng panunotsot, kung saan walang maninirahan. 38 Ang mga taga-Babilonia ay sama-samang aatngal katulad ng mga batang leon. Sila ay aangil na tulad ng mga batang leon. 39 Kapag sila ay uminit sa kanilang kasakiman, gagawa ako ng handaan para sa kanila. Lalasingin ko sila upang sumaya sila, at pagkatapos ay matutulog sila nang walang katapusang at hindi na magigising pa—ito ang pahayag ni Yahweh. 40 Ipadadala ko sila na tulad ng mga batang tupa sa katayan, tulad ng mga lalaking tupa na may kasamang mga lalaking kambing. 41 Paanon ngasakop ang Babilonia! Kaya ang papuri ng mundo ay inagaw. Paanon ang Babilonia ay naging wasak na lugar na lamang sa lahat ng bansa. 42 Sinakluban na ng dagat ang Babilonia. Natakpan na ito ng kaniyang mga umiuugong na alon. 43 Ang kaniyang mga lungsod ay pinabayaan na, isang tuyong lupain at ilang, isang lupain na walang naninirahan, at walang taong dumaraan. 44 Kaya parurusahan ko si Bel sa Babilonia, ilalabas ko mula sa kaniyang bibig ang kaniyang nilunok, at hindi na muling dadaloz sa kanya ang handog ng mga bansa. Babagsak ang mga pader ng Babilonia. 45 Umalis kayo sa kaniyang Kalagitnaan, aking bayan. Iligtas ninyo ang sarili ninyong buhay mula sa bangis ng aking galit. 46 Huwag ninyong hayaan na manghina ang inyong mga puso o matakot sa mga narinig ninyong mga balita sa lupain, sapagkat ang mga balita ay darating sa isang taon. Pagkatapos nito, sa susundin na taon ay magkakaroon ng mga balita at darating ang mga karahasanan sa lupain. Maglalaban-laban ang mga namumuno. 47 Kaya ng tingnan, darating ang mga araw na parurusahan ko ang mga inukit na diyus-diyoysan ng Babilonia. Mapapahiya ang lahat ng kaniyang lupain at lahat ng kaniyang mga pinatay ay mahuhulog sa kaniyang Kalagitnaan. 48 Magdiriwang ang kalangitan at ang lupa, ang lahat ng nilalaman nito ay magagalak sa Babilonia. Sapagkat darating sa kanya ang mga maninirahan mula sa hilaga—ito ang pahayag ni Yahweh. 49 "Gaya ng ginawa ng Babilonia, kung saan pinabagsak niya ang kaniyang mga pinatay sa Israel, kaya ang mga namatay sa kaniyang lupain ay babagsak din sa Babilonia." 50 Kayong mga nakaligtas mula sa espada, lumayo kayo. Huwag kayong manatili. Tumawag kayo kay Yahweh mula sa malayo, isipin ninyo ang Jerusalem. 51 Tayo ay napahiya sapagkat nakarinig tayo ng pang-iinsulto, nabablot ng pagsisisi ay ating mga mukha sapagkat ang mga dayuhan ay pumasok sa mga banal na dako ng templo ni Yahweh. 52 Samakatuwid, tingnan ninyo, dumarating na ang mga araw, ito ang pahayag ni Yahweh, na parurusahan ko ang kaniyang mga inukit na diyus-diyoysan at ang mga taong sugatan ay tatangis sa lahat ng kaniyang lupain, ito ang pahayag ni Yahweh. 53 Sapagkat kahit na pupunta sa kalangitan ang Babilonia o patibayin pa niya ang kaniyang mga pinakamatataas na tanggulan, darating ang mga wawasak sa kanya mula

sa akin. Ito ang pahayag ni Yahweh. **54** Isang sigaw ng pagkabahala ang manggagaling sa Babilonia, isang malaking pagguhu mula sa lupain ng mga Caldeo. **55** Sapagkat winawasak ni Yahweh ang Babilonia. Siya ang dahilan na mawawala ang kaniyang malakas na tirig. Ang kanilang mga kalaban ay umuugong na gaya ng maraming alon ng tubig, ang kanilang ingay ay magjiging napakalakas. **56** Sapagkat dumating ang mga wawasak sa kanya, wawasak sa Babilonia, at nahuli na ang kaniyang mga mandirigma. Ang kanilang mga para ay nabali sapagkat si Yahweh ay ang Diyos ng paghihiganti, tiyak na gagawin niya ang pagbabaway na ito. **57** Dahil lalasingin ko ang lahat ng kaniyang mga prinsipe, mga pantas, mga opisyal at mga kawal, at matutulog sila nang walang hanggan at hindi na magjigising pa. Ito ang pahayag ng Hari. Ang kaniyang pangalan ay Yahweh ng mga hukbo. **58** "Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo. Ang makapal na pader sa Babilonia ay lubusang guguso at ang kaniyang mataas na tarangkahay an susunugin. Pagkatapos, ang lahat ng tutulungan sa kanya ay magpapagal ng walang kabuluhan at lahat ng sisikaping gawin ng mga bansa sa kanya ay masusunog. **59** Ito ang salitang ipinahayag ni Jeremias na propeta kay Seraias na lalaking anak ni Neraias na lalaking anak ni Macsaias noong magkasama silang pumunta ni Zedekias na hari ng Juda sa Babilonia sa ikaapat na taon ng kaniyang pamumuno. Ngayon, si Seraias ay isang punong opisyal. **60** Sapagkat isinulat ni Jeremias sa isang kasulatang balumbon ang mga pahayag ng lahat ng malaking kapahamakan na darating sa Babilonia—ang lahat ng salitang ito na nakasulat tungkol sa Babilonia. **61** Sinabi ni Jeremias kay Seraias, "Kapag pumunta ka sa Babilonia, tiyaking basahin mong lahat ang mga salitang ito. **62** At sasabihin mo, 'Ikaw Yahweh, ikaw ang nagsabi na wawasakin mo ang lugar na ito. Walang maninirahan ditto, maging mga tao mo o mga hayop. Ityong ay magjiging ganap na kaparangan.' **63** At pagkatapos mong basahin ang balumbon na ito, magtali ka dito ng isang bato at ihagis mo ito sa ilog Euphrates. **64** Sabihin mo, 'Lulubog ang Babilonia tulad nito. Hindi na ito muling lulutang pa dahil babagsak dito ang kapahamakan na aking ipinapadala laban dito.' Dito nagtatapos ang mga salita ni Jeremias.

52 Si Zedekias ay dalawampu't isang taon nang siya ay magsimulang maghari; naghari siya ng labing-isang taon sa Jerusalem. Ang pangalan ng kaniyang ina ay Hamutal; siya ang anak na babae ni Jeremias na mula sa Libna. **2** Ginawa niya ang masama sa paninig ni Yahweh at ginawa niya ang lahat ng ginawa ni Jehoiakim. **3** Sa galit ni Yahweh, nangyari ang lahat ng pangyayaring ito sa Jerusalem at Juda, hanggang sa itakwil niya sila sa kaniyang harapan. Pagkatapos ay naghimagsik si Zedekias laban sa hari ng Babilonia. **4** Nangyari na sa ikasiyam na taon ng paghahari ni Haring Zedekias, sa ikasampung buwan, at sa ikasampung araw ng buwan, dumating si Nebucadnezar na hari ng Babilonia, kasama ang lahat ng kaniyang mga hukbo laban sa Jerusalem. Nagkampo sila sa kabilia nitó, at nagtayo sila ng pader sa palibot nitó. **5** Kaya ang lungsod ay nilusob hanggang sa ikalabing-isang taon ng paghahari ni Haring Zedekias. **6** Sa ikaapat na buwan, sa ikasiyam na araw ng taon na iyon, matindi ang taggutom sa lungsod na walang pagkain para sa mga tao ng lupain. **7** Pagkatapos nilusob at winasak ang lungsod, at ang lahat ng mga kalalakihang mandirigma ay tumakas at lumabas sa lungsod sa gabi, dumaan sila sa tarangkahay na nasa pagitan ng dalawang pader, malapit sa hardin ng hari, kahit na ang mga Caldea ay nakalalibot sa lungsod. Kaya nagtungo sila sa direksiyon ng Araba. **8** Ngunit hinabol ng mga Caldean ang hari at inabot ni Zedekias sa kapatagan ng Ilog Jordan na malapit sa Jerico. Ang lahat ng kaniyang hukbo ay nagkalat palayo sa kanya. **9** Binihag nila ang hari at dinala sa hari ng Babilonia sa Ribla sa lupain ng Hamat, kung saan niya ibinigay ang hatol sa kanya. **10** Pinatay ng hari ng Babilonia ang mga anak na lalaki ni Zedekias sa kaniyang harapan, at pinatay din niya sa Ribla ang lahat ng mga pinuno ng Juda. **11** Pagkatapos dinukot niya ang mga mata ni Zedekias, at iginapos siya ng tansong tanikala at dinala siya sa Babilonia. Ikinulong siya ng hari ng Babilonia hanggang sa araw ng kaniyang kamatayan. **12** Ngayon sa ikalimang buwan, sa ikasampung araw ng buwan, na siyang ikalabinsiyam na taon ng paghahari ni Haring Nebucadnezar, na hari ng Babilonia, dumating si Nebuzaradan sa Jerusalem. Siya ang pinuno ng mga bantay ng hari at isang lingkod ng hari ng Babilonia. **13** Sinunog niya ang tahahan ni Yahweh, ang palasyo ng hari, at lahat ng mga bahay sa Jerusalem. Ganoon din sinunog niya ang lahat ng mga mahahalagang

gusali sa lungsod. **14** Ang mga pader naman sa palibot ng Jerusalem ay winasak ng lahat ng hukbo ng Babilonia kasama ng pinuno ng mga bantay. **15** At ang mga pinakamahirap na tao, ang mga taong naiwan sa lungsod, ang mga nagsitakas patungo sa hari ng Babilonia, at ang mga nalabing manggagawa—dinalang bihag ni Nebuzaradan, na pinuno ng mga bantay, ang ilan sa kanila ay ipinatapon. **16** Ngunit inwan ni Nebuzaradan, na pinuno ng bantay, ang ilan sa mga pinakamahirap sa lungsod upang magtrahabo sa ubasan at sa mga bukid. **17** Ang mga posteng tano naman na nasa tahahan ni Yahweh, at ang mga patungan at ang dagat na tano na nasa tahahan ni Yahweh, sinira at dinurog ng mga Caldea sa malilit na piraso ang tano at dinala sa Babilonia. **18** Ang mga palayok, mga paga, mga gunting, mga mangkok, at lahat ng mga kagamitan tano na ginagamit ng mga pari sa paglilingkod sa templo ay kinuha ng lahat ng mga Caldea. **19** Ang mga palanggang at ang mga sunugar ng insenso, ang mga mangkok, mga palayok, mga kandeler, at mga palanganga na gawa sa ginto, at ang mga gawa sa pilak ay kinuha rin ng kapitan ng bantay ng hari. **20** Ang dalawang poste, ang dagat-dagatan, at ang labindalawang tansong toro na nasa ilalim ng mga patungan, ang mga bagay na ginawa ni Solomon para sa tahahan ni Yahweh ay naglalaman ng maraming tano na higit sa kanilang kayang timbangin. **21** Ang poste ay may taas na labing walong kubit bawat isa, at ang bawat pakitol ay nasukat ang bawat isa ng labindalawang kubit. Ang bawat isa ay may apat na daliri ang kapal ngunit walang laman sa loob. **22** May pangunaing tano sa ibabaw nito. Ang sukat nito ay may limang kubit ang taas, na may palamuti at mga granada sa palibot. Ang lahat ay gawa sa tano. Ang ibang poste at mga granada ay kapareho ng nauna. **23** Kaya mayroong siyamnapu't anim na granada sa tagiliran ng kapitel, at isandaang granada sa itaas ng nakalalibot na palamuti. **24** Dinalang bihag ng pinuno ng bantay si Seraias, na pinakapunong pari, kasama si Zepanias, na pangalawang pari, at ang tatlong bantay ng tarangkahay. **25** Mula sa lungsod dinala niyang bihag ang isang opisyal na namamahala sa mga kawal, at pitong mga kalalakihan na tagapayo ng hari, na nananatili sa lungsod. Kinuha din niyang bilanggo ang opisyal ng hukbo ng hari na tumatawag sa mga kalalakihan para maging kawal, kasama ang animnapung mahahalagang mga kalalakihan mula sa lupain na nasa lungsod. **26** Pagkatapos kinuha at dinala sila ni Nebuzaradan, na pinuno ng bantay, sa hari ng Babilonia sa Ribla. **27** Ipinapatay sila ng hari ng Babilonia sa Ribla sa lupain ng Hamat. Sa ganiton paraan lumabas ang Juda sa lupain nitó sa pagpapatapon. **28** Ito ang mga taong dinalang bihag ni Haring Nebucadnezar: sa ikapitong taon ay 3, 023 na mga taga-Judea. **29** Sa ikalabing-walong taon ni haring Nebucadnezar kinuha niya ang 832 mga tao mula sa Jerusalem. **30** Sa ikadawampu't tatlong taon ni Nebucadnezar, dinalang bihag ni Nebuzaradan, na pinuno ng bantay ng hari ang 745 na mga Judio. Ang lahat ng kabuuhan ng mga taong ipinatapon ay 4, 600. **31** Nangyari na sa ika-tatlumpu't pitong taon ng pagpapatapon kay Jehoiakin, na hari ng Juda, sa ikalabindalawang buwan, sa ikadawampu't limang araw ng buwan, na pinalaya ni Evil-merodac na hari ng Babilonia si haring Jehoiakin mula sa Kulungan. Nangyari ito sa taon nang simulang maghari si Evil-merodac. **32** Siya ay nagsalita ng kagandahan loob at binigyan siya ng upuan na mas kagalang-galang kaysa sa ibang hari na kasama niya sa Babilonia. **33** Inalin ni Evil-merodac ang dami pangbilanggo ni Jehoiakin at palaging kumakain si Jehoiakin sa hapag ng hari sa natirang taon ng kaniyang buhay. **34** At binigyan ng pagkain sa araw-araw sa natitira pang taon ng kaniyang buhay hanggang sa araw ng kaniyang kamatayan.

Panaghoy

1 Ang lungsod na minsan ay puno ng mga tao ay nakaupo ngayong ganap na malungkot! Naging katulad siya ng isang balo, bagaman isa siyang makapangyarihang bansa! Naging prinsesa siya sa mga bansa, ngunit ngayon ay sapilitang inalipin! **2** Tumatangis at humahagulog siya sa gabi, at tinatakpan ng kaniyang mga luha ang kaniyang mga pisngi. Wala sa kaniyang mangingibig ang umaaliw sa kanya. Pinagtakasilan siya ng lahat ng kaniyang mga kaibigan. Naging mga kaaway niya sila. **3** Pagkatapos ng kahirapan at dalamhati, nabihag ang Juda. Nanirahan siya kasama ang mga bansa at hindi nakataigo ng kapahingahan. Naabutan siya ng lahat ng mga humahabol sa kanya sa kaniyang kawalan ng pag-asaya. **4** Tumangis ang mga daan ng Zion dahil walang dumating sa itinakdang mga pista. Pinabayana ang lahat ng kaniyang mga tarangkahang Naghihinapis ang kaniyang mga pari. Nalulungkot ang kaniyang mga birhen at siya mismo ay ganap na nabalisa. **5** Naging panginoon niya ang kaniyang mga kaaway; sumagana ang kaniyang mga kaaway. Pinahirapan siya ni Yahweh sa kaniyang maraming kasalanan. Binihag ng kaniyang mga kaaway ang kaniyang mga maliliit na anak. **6** At nawala ang kagandahan ng anak na babae ng Zion. Naging tulad ng usa ang kaniyang mga prinsipe na hindi makahanap ng pastulan at umalis sila na walang lakas sa harap ng mga humahabol sa kanila. **7** Sa mga araw ng kaniyang pagdadalamhati at kawalan ng tahanan,aalalhanin ng Jerusalem ang lahat ng kaniyang mga mamahaling kayamanang moyroon siya sa nakaaraang mga araw. Nang bumagsak ang kaniyang mga tao sa kamay ng kaniyang mga kaaway, wala ni isang tumulong sa kanya. Nakita at pinagtawanan siya ng kaniyang mga kaaway sa kaniyang pagkawasak. **8** Matindi ang pagkakasala ng Jerusalem, kaya, hinamak siya na gaya ng isang bagay na marumi. Hinamak siya ngayon ng lahat ng pumuri sa kanya simula nang makita nila ang kaniyang kabuhayan. Dumaing siya at sinubukang tumalikod. **9** Naging marumi siya sa ilalim ng kaniyang mga palda. Hindi niya insip ang tungkol sa kaniyang kinabukanan. Kakila-kilabot ang kaniyang pagbagsak. Walang sinuman ang umaaliw sa kanya. Sumigaw siya, "Tingnan mo ang aking dalamhati, Yahweh, nagiging napakalakas ng mga kaaway!" **10** Inilagay ng kaaway ang kaniyang kamay sa lahat ng kaniyang mamahaling mga kayamanan. Nakita niya ang mga bansa na pumasok sa kaniyang santuuario, kahit na ipinag-utos mo na hindi sila maaring pumasok sa lugar ng pagpupulong. **11** Dumadaing ang lahat ng kaniyang mga tao habang naghahanap sila ng tinapay. Ibinigay nila ang kanilang mga mamahaling kayamanan para sa pagkain upang mapanatili ang kanilang buhay. Tingnan mo, Yahweh, at isalang-alang mo ako, sapagkat ako ay naging walang kabuluhan. **12** Wala bang halaga sa inyo, kayong lahat na dumaraan? Pagmasdan at tingnan kung mayroon kalungkutan kaninuman tulad ng kalungkutan na nagpahirap sa akin, yamang pinahirapan at niyahweh sa araw ng kaniyang mabagsik na galit. **13** Nagpadala siya ng apoy mula sa itaas sa aking mga buto, at tinalo sila ng mga ito. Naglatag siya ng lambat sa aking mga paa at pinabalik ako. Patuloy niya akong pinabayaan at ginawang mahina. **14** Iginapos nang sama-sama sa pamamagitan ng kaniyang kamay ang pamatok ng aking mga paglabag. Pinagsama-sama at inilagay sa aking leeg. Pinanglulupaypay niya ang aking kalakasan. Ibinigay ako ng Panginoon sa kanilang mga kamay, at wala akong kakayahang tumayo. **15** Itinaboy ng Panginoon ang lahat ng aking mga makapangyarihang kalalakihang nagtatanggol sa akin. Tinawag niya ang kapulungan laban sa akin upang durugin ang aking malalakas na mga kalalakihan. Niypakan ng Panginoon ang bireng anak na babae ng Juda tulad ng mga ubas sa isang pigaan ng alak. **16** Tumatangis ako dahil sa mga bagay na ito. Ang aking mga mata, dumadaloy ang tubig pababa mula sa aking mga mata dahil ang tagapag-alii na dapat magpanumbalik ng aking buhay ay malayo sa akin. Napabayana ang aking mga anak dahil nagtagumpay ang kaaway. **17** Inunat ng Zion ang kaniyang mga kamay; wala ni isa ang umaaliw sa kanya. Iniuot ni Yahweh na ang mga nasa paligid ni Jacob ang dapat na maging mga kaaway niya. Isang bagay na marumi sa kanila ang Jerusalem. **18** Matuwid si Yahweh, sapagkat naghimagsik ako laban sa kaniyang kautusan. Makining kayo, lahat kayong mga tao, at tingnan ang aking kalungkutan. Napasok sa pagkabihag ang aking mga birhen at mga malalakas na kalalakihan. **19** Tinawag ko ang aking mga mangingibig ngunit hindi sila tapat sa akin. Namatay ang aking mga pari at

mga nakatatanda sa lungsod, habang naghahanap sila ng pagkain upang mailigtas ang kanilang mga buhay. **20** Tingnan mo, Yahweh, sapagkat ako ay nasa pagkabalisa; nababagabag ang aking kaloob-loobang mga bahagi. Naglumuhian ang aking puso sapagkat labis akong naghimagsik. Pinatay sa mga lansangan ang aming mga anak sa pamamagitan ng espada; ang sa tahanan ay magiging tulad ng mundo ng mga patay. **21** Pakigtan ng aking mga kaaway ang aking kahirapan. Nagtalak sila na natapos mo ito. Parating ang araw na iyong ipinahayag; maging tulad nawa nila ako. **22** Hayaang dumating ang kanilang kasamaan sa iyong harapan. Pahirapan mo sila gaya ng pagpapahirap mo sa akin sa lahat ng aking mga paglabag; sapagkat marami ang aking mga [pag]daing, at mahina ang aking puso.

2 Ganap na tinakpan ng Panginoon ang anak na babae ng Zion sa pamamagitan ng isang maitim na ulap sa kaniyang galit. Inilugmok niya ang kagandahan ng Israel mula sa langit hanggang sa lupa; ipinagsawalang-bahala niya ang kaniyang tungtungan sa araw ng kaniyang galit. **2** Nilamon at nawalan ng habag ang Panginoon sa buong bayan ni Jacob. Sa kaniyang poot pinabagsak niya ang mga matibit na lungsod ng anak na babae ng Juda; ihinampsila nya sa lupa sa kawalan ng dandal at kahihyan ang kaharian at ang kaniyang mga prinsipe. **3** Pinutol niya ang lahat ng kalakasan ng Israel sa pamamagitan ng kaniyang matinding galit. Iniuong niya ang kaniyang kanang kamay sa harap ng kaaway. Sinung niya ang Jacob tulad ng isang nagliliyab na apoy na tumutupok sa lahat ng nasa paligid nito. **4** Ilinampsila nya ang kaniyang pana sa atin tulad ng isang kaaway. Tumayo siya sa laban bilang isang kaaway na nahakanda ang kamay upang pumana. Pinatay niya ang lahat ng mga taong pinakamahalaga sa kaniyang paninig. Ibinuhos niya ang kaniyang poot gaya ng apoy a tolda ng anak na babae ng Zion. **5** Naging tulad ng isang kaaway ang Panginoon. Nilamon niya ang Israel. Nilamon niya ang lahat ng kaniyang mga palasyo; winasak niya ang kaniyang mga matibay na tanggulan. Dinagdaghan niya ang pagluluksa at pananaghoy sa anak na babae ng Juda. **6** Sinalakay niya ang tabernakulo tulad ng isang kubo sa hardin. Winasak niya ang mataimtim na lugar ng kapulungan. Ipinalinom ni Yahweh ang mataimtim na pagtitipon at Araw ng Pamamahinga sa Zion, sapagkat hinamak niya ang hari at pari sa pagngingitngit ng kaniyang galit. **7** Tinanggihan ng Panginoon ang kaniyang altar; kinumihani niya ang kaniyang santuuario. Ibinigay niya sa kamay ng mga kaaway ang ang mga pader ng kaniyang mga palasyo. Gumawa sila ng isang ingay ng tagumpay sa tahanan ni Yahweh, gaya sa araw ng mataimtim na pagtitipon. **8** Walang pag-aalinlangang nagsipasi si Yahweh na wasakin ang lungsod na pader ng anak na babae ng Zion. inunat niya ang lubid na panukat at hindi pinigilan ang kaniyang kamay sa pagwasak sa pader. At kaniyang pinapanaghoy ang mga kuta at naging mahina ang mga pader. **9** Lumubog ang kaniyang mga tarangkahang sa lupa; winasak at sinira niya ang mga rehas ng kaniyang mga tarangkahang. Mula sa mga Gentil ang kaniyang hari at mga prinsipe, kung saan walang kautusan ni Moises. Maging ang kaniyang mga propeta ay walang masumpungang pangitain mula kay Yahweh. **10** Nakaupo sa lupa at tahimik na nagdadalamhati ang mga nakatatanda ng anak na babae ng Zion. Nasabog sila ng alabok sa kanilang mga ulo; nakasuoit sila ng telang magaspang. Ibinaba ng mga birhen ng Jerusalem ang kanilang mga ulo sa lupa. **11** Natapos na ang aking mga luha; mapula ang aking mga mata; naliglig ang aking kalooban. Naibuhos sa lupa at aking atay dahil sa pagkadurog ng anak na babae ng aking mga tao sapagkat mahinig mahina ang mga bata at mga pasusuhing sangaol sa lansangan ng nayon. **12** Sinasabi nila sa kanilang mga ina, "Nasaan ang butil at alak?" nahihiimatay tulad ng mga sugatang kalalakihan sa mga lansangan ng lungsod, ibinubuhos ang kanilang mga buhay sa mga kandungan ng kanilang mga ina. **13** Ano ang masasabi ko tungkol sa iyo, anak na babae ng Jerusalem? Birheng anak ng Zion, ano ang maihahambing ko sa iyo upang aliwin ka? Kasing lawak ng dagat ang iyong pagguho. Sino ang magpapagaling sa iyo? **14** Nakakita ng mga pandaraya at kamangmangang pangitain ang inyong mga propeta sa inyo. Hindi nila inihayag ang inyong matinding kasalanan upang panumbalikin ang inyong mga kapalaran, ngunit nakahiwatig ng mapanilang na mga pagpapahayag at mga tuksu sa inyo. **15** Ipinapalakpak ng lahat ng mga dumadaang kanilang kamay sa inyo. Sumusotsut sila at iniiling ang kanilang mga ulo laban sa anak na babae ng Jerusalem at sinasabi, "Ito ba ang lungsod na

tinatawag nilang 'Ang Kasakdalan ng Kagandahan,' 'Ang Kagalakan ng buong Lupa?" 16 Lahat ng iyonng mga kaaway ay bubuksan ang kanilang mga bibig at kukutayain kayo. Sisipol sila at nagngangalit ang kanilang mga ngipin; sinasabi nila, "Nillamon namin siya! Tunay na ito ang araw na ating hinihintay! Nakita natin ito!" 17 Ginawa ni Yahweh ang kaniyang napagsasyahan. Tinupad niya ang kaniyang salita na kaniyang ipinahayag matagal na ang nakalipas. Siya ay ibinagsak niya; hindi siya ngapakita ng habag, sapagkat pinahintulutan nya upang maglakal sa iyo ang kaaway; itinaas nya ang lakas ng iyonng mga kaaway. 18 Sumisigaw ang kanilang mga puso sa Panginoon, "Mga Pader ng anak na babae ng Zion, hayaang dumaloy ang mga luha tulad ng isang ilog sa araw at gabi. Huwag mong pagpahingahin ang iyong sarili. Huwag mong pigilin ang pag-agos sa iyong mga mata. 19 Tumayo at sumigaw ka sa gabii; sa pasimula ng oras ibuhos mo ang iyonng puso tulad ng tubig sa harapan ng Panginoon. Itaas mo ang iyong mga kamay sa kaniya dahil ang buhay ng iyong mga anak na nakahigang mahina sa gutom sa dulo ng bawat lansangan." 20 Tingnan mo, Yahweh, at tingnan mo ng mabuti ang mga pinakitunguhan mo ng napakatindi. Kinakailangan bang kainin ng mga kababahan ang kanilang sarilying bunga, ang mga anak na kanilang inalagaan? Kinakailangan bang patayin ang pari at propeta sa suntawryo ng Panginoon? 21 Humiga sa lupa sa mga lansangan ang mga bata at mga matatanda. Namatay sa pamamagitan ng espada ang aking mga birhen at malalakas na mga kalalakihan. Pinatay mo sila sa araw ng iyong matinding galit; walang awa mo silang pinatay at hindi ngapakita ng kahabagan. 22 Ipinatawag mo ang aking kinatatakutan sa lahat ng dako gaya sa araw ng mataimtin na pagtitipon; walang nakatakatas, at walang nakaligtas sa araw ng matinding galit ni Yahweh. Nilipol ng aking mga kaaway ang aking mga inalagaan at pinalaki.

3 Ako ay isang taong nakakita ng paghihirap sa ilalim ng pamalo ng matinding galit ni Yahweh. 2 Itinaboy niya ako at pinalakad sa kadiilinan sa halip na liwanag. 3 Tunay siyang bumaling laban sa akin, buong araw niyang ibinabaling ang kamay niya laban sa akin. 4 Ang aking laman at balat ay ginutay niya, ang aking mga buto ay binali niya. 5 Gumawa siya ng mga gawaing paglusob na sa akin ay laban, at pinaligiran ako ng kapaitan at kahirapan. 6 Sa mga madilim na lugar niya ako pinatira, tulad nilang mga patay na noon pa. 7 Gumawa siya ng pader sa paligid ko at hindi ako makatakatas. Pinabigat niya ang aking mga posas. 8 Kahit na tumawag at sumigaw ako ng tulong, aking mga panalangin ay kaniyang kinukulong. 9 Hinarangan niya ang aking landas ng mga pader na gawa sa sinibak na bato, hindi tuwid ang bawat daanang aking tinatahak. 10 Tulad siya ng osong naghiihintay upang tambangan ako, isang leon na nasa pagtagato. 11 Inililis niya ang mga landas ko. Ginugutay at pinapabayanan niya ako. 12 Iniuuti niya ang kaniyang pana at minarkahan ako bilang tudlaan ng palaso. 13 Ipinadala niya ang mga palaso mula sa kaniyang sisidlan upang pumasok sa aking mga bato. 14 Ako ay naging katatawanan sa lahat ng aking mga kababayan, ang paksa sa mapanuyang awit nila sa araw-araw. 15 Pinuno niya ako ng kapaitan at pinilit paumumin ng ajenjo.

16 Dinurog niya ang aking mga ngipin ng bato, sa alikabok ay isinubos niya ako. 17 Sa aking buhay ay tinanggal mo ang kapayaapan, hindi ko na maalala pa ang alirinmang kaligayahan. 18 Kaya sinabi ko, "Ang aking tataq ay nawala na at ang aking pag-aso kay Yahweh ay naubos na." 19 Inaalala ko ang aking kahirapan at ang aking pagkaliyaw sa ajenjo at kapaitan. 20 Tiyak na ito ay aking inaalala, at sa loob ko ay yumuyukod ako sa kawalan ng pag-aso. 21 Ngunit ito ang aking inaalala, at ito ang dahilang ako ay may pag-aso: 22 Ito ay sa pamamagitan ng katapatian sa kasunduan ni Yahweh kaya hindi tayo nailipol, sapagkat ang kaniyang mga kilos ng kahabagan ay hindi nagwakas. 23 Ang mga kilos ng kahabagan niya ay muling nagaganap sa bawat umaga, katapatian mo ay daki! 24 "Si Yahweh ay aking mana," sinabi ko sa aking sarili, kaya aasa ako sa kaniya. 25 Si Yahweh ay mabuti sa sinumang naghiihintay sa kaniya, sa buhay na naghahanap sa kaniya. 26 Mabuti ang maghintay sa pagliliigtas ni Yahweh nang tahimik. 27 Mabuti sa isang tao na ang pamatok sa kaniyang kabataan ay kaniyang natitiis. 28 Hayaang siyang manahimik at umupong mag-isa, dahil inilagay ito ni Yahweh sa kaniya. 29 Hayaang ilagay niya sa alikabok ang bibig niya, at marahil mayroong pag-aso. 30 Hayaang ang kaniyang pisngi ay ibigay niya sa sinumang humahampas sa kaniya. Hayaang mapuno siya ng kahiiyan, 31 sapagkat hindi siya tatanggihan ng Panginoon magpakailanman! 32

Sapagkat kahit na nagdadalda siya ng kalungkutan, nagpapakita rin siya ng kahabagan na lulumabas mula sa kaniyang kadakilaan ng kaniyang katapatan sa kasunduan. 33 Sapagkat hindi siya nagmamalupit mula sa kaniyang puso, o naggapahirap sa mga anak ng mga tao. 34 Sa pagdurog sa lahat ng mga bihag sa lupa sa ilalim ng kaniyang paa, 35 sa paglilis sa katarungan ng mga tao sa harapan ng mukha ng Kataas-taasan, 36 sa paghadlang sa isang tao sa kaniyang katwiran—hindi ba nakikita ng Panginoon? 37 Sino ang naagtasalita at nangyayari kapag hindi ito iniutos ng Panginoon? 38 Hindi ba parehong kapahamakan at katugumpayang nagmumula sa bibig ng Kataas-taasan? 39 Paano makakadaing ang sinumang taong nabubuhay? Paaano makakadaing ang sinumang tao tungkol sa kaparusaan ng kaniyang mga kasalanan? 40 Siyasatin at surin natin ang ating mga pamamaaran, at muling manumbalik kay Yahweh. 41 Itaas natin ang ating mga puso at mga kamay sa Diyos sa kalangitan at manalangin: 42 "Laban sa iyo kami ay nagkasala at naghimsik, kaya kami ay hindi mo pinatawad. 43 Tinakpan mo ang iyong sarili ng galit at hinabol kami. Pinaggpatay mo kami, at hindi mo kami kinahabagan. 44 Tinakpan mo ang iyong sarili ng ulap, upang walang panalangin ang makakalampsas. 45 Ginawa mo kaming mga taong itinakwil at dumi sa ibat ibang mga lahi. 46 Ibinuka ng lahat ng aming mga kaaway ang kanilang bibig nang may pangungutya laban sa amin. 47 Dumating sa amin ang takot sa hukay, pagkasira at pagkaluray." 48 Umaagos ng daloy ng tubig ang mata ko dahil sa pagkaluray ng anak na babae ng mga kababayan ko. 49 Umaagos ang mga mata ko, at hindi tumitigil ang mga ito, sapagkat wala itong katapusang 50 hanggang sa tumunhay at tumining si Yahweh mula sa kalangitan. 51 Nagbibigay ng matinding sakit sa aking buhay ang mata ko dahil sa lahat ng mga anak na babae sa lungsod ko. 52 Walang tigil akong tinutugis tulad ng isang ibon ng aking mga kaaway nang walang dahilan. 53 Sinira niila sa balon ang buhay ko at sa ibabaw ko ay naglagay ng isang bato. 54 Dumaloy ang tubig sa aking ulo, sinabi ko, "Nilagot ako!" 55 Tinawag ko ang iyong pangalan, Yahweh, mula sa pinakamababang hubik. 56 Narinig mo ang aking tingin nang sinabi ko, "Huwag mong itago ang iyong tainga sa aking pagtawag ng tulong, sa aking pagsigaw ng saklolo! 57 Lumapit ka sa araw na tinawag kita, sinabi mo sa akin, "Huwag kang mangamba!" 58 Panginoon, ipinagtanggol mo ako nang ako ay nasa pagliliits para sa buhay ko, iniligtas mo ang buhay ko! 59 Yahweh, nakita mo ang kanilang pang-aapi sa akin. Hatulan mo nang makaturbanang aking usapin. 60 Nakita mo ang lahat kanilang mga kilos ng paghihiganti, lahat ng kanilang binabalak laban sa akin. 61 Narinig mo ang panghahamak nila, Yahweh, at lahat ng kanilang mga balak tungkol sa akin. 62 Narinig mo ang mga labi ng mga tumindig laban sa akin, narinig mo ang kanilang malaim na kaisipang laban sa akin sa buong araw. 63 Maging sa kanilang pag-upo o sa kanilang pagtayo, tingnan mo Yahweh! Ako ang paksa sa kanilang awit ng pangungutya. 64 Gumanti ka sa kanila, Yahweh, gaya ng pinsalang ginawa ng kanilang mga kamay. 65 Lagyan mo ng takot ang kanilang mga puso, lagyan mo sila ng sumpa. 66 Habulin mo sila sa iyong galit at lipulin mo sila saanman sa ilalim ng kalangitan, Yahweh!

4 Ganap na nawalan ng kinang ang ginto; nagbago ang pinakadalisay na ginto. Naibuhos ang mga banal na bato sa dulo ng bawat lansangan. 2 Mahalaga ang mga anak na laaki ng Zion, higit na mahalaga kaysa sa dalisay na ginto. Ngunit ngayon itinuturing silang walang halaga kundi ng mga tapayan na gawa sa pamamagitan ng mga kamay ng magpapalayok. 3 Maging ang mga asong gubat ay ngapakita ng suso upang pasusuhin ang kanilang mga anak, ngunit ang anak na babae ng aking mga tao ay gaya ng mabagsik na ostrits sa ilang. 4 Nakadikit sa ngalangala ng kaniyang bibig ang dila ng sumususong sanggol dahil sa uhaw; humihingi ng tinapay ang mga bata, ngunit wala ng para sa kanila 5 Napabayahan ngayon ang mga taong kumakain dati ng mamahaling pagkain, na nagugutom sa mga lansangan; silang mga nagsuot ng matingkad na pulang kasuotan ay nasa ibabaw na ngayon ng tambak ng basura. 6 Ang mabigat na pagkakasala ng anak na babae ng aking mga tao ay higit na malaki kaysa sa kasalanan ng Sodoma, na itinapon sa isang iglap, bagaman walang mga kamay na sumunggap sa kaniya. 7 Makinang tulad ng niyebe at maputi gaya ng gatas ang kaniyang mga pinuro. Ang kanilang katabawan ay mas mapula kaysa sa koral; tulad ng safiro ang kanilang anyo. 8 Pinaitim ng kadiiliman ang kanilang itsura ngayon, hindi sila makilala sa

mga lansangan, sapagkat kumapit ang kanilang balat sa kanilang tuyong mga buto. Naging gaya ito ng tuyong kahoy! **9** Mas mabuti ang mga napatay sa gutom kaysa sa mga namatay sa pamamagitan ng espada; mas mabuti sila kaysa sa mga nanghihina, tinuhog sa gutom sa kakulungan ng anumang mga ani mula sa mga bukirin. **10** Pinakuluan ng mga kamay ng mga mahabagang kababaian ang kanilang sariling mga anak; ang mga batang ito ang naging pagkain nila sa panahon ng pagkawasak ng anak na babae ng aking mga tao. **11** Nasisiyahan si Yahweh sa kaniyang pagkapoot. Ibinuhos niya ang kaniyang nag-aapoy na galit; nagpaninges siya ng apoy sa Zion, at nilamon nito ang kaniyang mga pundasyon. **12** Maging ang mga hari sa lupa o sinumang narinirahan sa mundo ay hindi maniniwalang makakapasok sa mga tarangkahian ng Jerusalem ang kalaban at kaaway. **13** Ngunit nagawa nila, dahil sa mga kasalanan ng kaniyang mga propeta, at sa mga mabibigat na pagkakasala ng kaniyang mga pari na nagdanan ng dugo ng matuwid sa kaniyang kalagitnaan. **14** Gumagala ngayon ang mga propeta at mga paring iyon sa mga lansangan tulad ng mga bulag na lalaki. Nadungisan sila ng dugong iyon kaya walang sinuman ang maaaring makahawak sa kanilang mga damit. **15** "Magsilayo kayo! Marurumi," isinisigaw ng mga propeta at mga paring ito. "Magsilayo kayo, magsilayo kayo! Huwag ninyo kaming hawakan!" Kaya nagpagalagala sila sa ibang mga lupain, ngunit sinasabi maging ng mga Gentil, "Hindi na sila maaaring manirahan dito bilang mga dayuhan." **16** Ikinatalat sila ni Yahweh mula sa kaniyang harapan; hindi na niya sila tinitingnan pa nang may pagpanig. Kailanman walang anumang paggalang ang tumanggap sa mga pari, at hindi na sila nagpapakita ng pagmamalasakit sa mga nakatatanda. **17** Patuloy na nabigo ang aming mga mata sa paghahanap ng kahit na walang kabuluhang tulong, bagaman sabik silang nagbantay sa isang bansang hindi makapaglitigas sa amin. **18** Inaabangan nila ang aming mga hakbang patungo sa aming mga lansangan. Malapit na ang aming wakas at natapos na ang aming mga kaarawan, sapagkat dumating na ang aming wakas. **19** Mas matulin pa sa mga agilang nasa alapaap ang aming mga manunugis. Hinahabol nila kami sa mga kabundukan at nag-aabang sila sa amin sa ilang. **20** Ang hinigma sa mga butas ng aming ilong, ang pinahiran ni Yahweh—na aming hari, ay nahuli sa kanilang mga hukay; siya ang aming hari na aming sinasabi, "Mabubuhay kami sa ilalim ng kaniyang pangangalaga kasama ng mga bansa." **21** Magalak at matuwa, anak na babae ng Edom na narinirahan sa lupain ng Uz, sapagkat dadaan din ang kopa sa iyo. Malalasing ka at huhubaran ang iyong sarili. **22** Natapos na ang iyong kasamaan, anak na babae ng Zion. Hindi ka na niya bibihagin. Ngunit kaniyang parurusahan ang iyong kasamaan, anak na babae ng Edom. Kaniyang ilalantad ang iyong mga kasalanan.

5 Iyong alahanin, Yahweh, kung ano ang nangyari sa amin. Masdan at tingnan ang aming kahihyan. **2** Ibinigay sa mga dayuhan ang aming mana; ang aming mga tahanan sa mga dayuhan. **3** Naging mga ullila kami, sapagkat wala na kaming mga ama, at katulad ng mga balo ang aming mga ina. **4** Nagkakahalaga ng pilak ang tubig na aming iiumin, at ipinagbibili sa amin ang aming sariling kahoy. **5** Hinahabol kami ng aming mga kaaway; sila ay napakalapit na humihinga na sa aming mga leeg. Pagod na kami; wala ng kapahingahan para sa amin. **6** Iniaabot namin ang aming mga kamay sa mga taga-Egipto at mga taga-Asiria upang mabusog sa pagkain. **7** Nagkasala ang aming mga ama; wala na sila, at pinasan namin ang kanilang mga kasalanan. **8** Pinamunuan kami ng mga alipin, at wala ni isang makapaglitgas sa amin sa kanilang mga kamay. **9** Inilagay namin sa panganib ang aming mga buhay upang kunin ang aming mga tinayap sa pagharap sa mga espada sa ilang. **10** Tulad ng isang hurno ang aming mga balat, nasunog mula sa init ng pagkagutom. **11** Pinagsamantalahan nila ang mga kababaihan sa Zion, ang mga birhen sa mga lungsod ng Juda. **12** Ibinitin nila ang mga prinsipe sa pamamagitan ng sarili nilang mga kamay, at hindi nila iginagalang ang mga nakatatanda. **13** Dinala nila ang mga masisiglang na kalalakihan sa gilingan, at ang mga susuray-suray na binata sa ilalim ng mga puno ng kahoy. **14** Tinanggal nila ang mga nakatatanda sa tarangkahian sa lungsod at ang masisiglang kalalakihan mula sa kanilang tugtugin. **15** Tumigil ang kagalakan ng aming mga puso; napalitan ng pagluluksa ang aming pagsasayaw. **16** Nahulog ang korona mula sa aming mga ulo! sa aba namin! Sapagkat nangagkasala kami. **17** Nagkasakit ang aming mga puso, at lumabo ang aming mga mata, **18** dahil gumagala ang mga asong gubat sa Bundok ng Zion na

iniwanan. **19** Ngunit ikaw si Yahweh, maghari ka magpakailiman, at ang iyong luklukan ay mula sa sali't salinlahi. **20** Bakit mo kami kakalimutan ng magpakailiman? Pababayaan mo ba kami ng napakatagal? **21** Panumbalikin mo kami sa iyo, Yahweh at magsisisi kami. Papanumbalikin mo ang aming mga araw gaya nang unang panahon, **22** maliban na lamang kung kami ay tunay na tinanggihan at labis ang iyong galit sa amin.

Ezekiel

1 Sa ikatatlumpung taon, sa ikaapat na buwan, at sa ikalimang araw ng buwan, nangyaring naninirahan akong kasama ng mga bihag sa tabi ng Kanal Kebar. Nabuksan ang kalangitan, at nakakita ako ng mga pangitain ng Diyos! **2** Noong ikalimang araw ng buwan na iyon—itó ang ikalimang taon ng pagkatawan kay Haring Jehoiakin, **3** dumating nang may kapangyaranan ang salita ni Yahweh kay Ezekiel na anak ni Buzi at ang pari sa lupain ng mga Caldeo sa tabi ng Kanal Kebar. Dumating ang kamay ni Yahweh sa kaniya roon. **4** Pagkatapos, tumingin ako, at mayroong dumarating na malakas na hangin mula sa hilaga—isang malaking ulap na may kumikinang na apoy sa loob nito, at liwanag ang nasa palibot at loob nito, at kulay ng ambar ang apoy sa loob ng ulap. **5** Sa gitna ay anyo ng apat na buhay na nilalang. Ito ang kanilang wangi: mayroon silang anyong tao, **6** ngunit ang bawat isa sa kanila ay mayroong apat na mukha, at ang bawat isa sa mga nilalang ay may apat na pakpak. **7** Tuwid ang kanilang mga binti, ngunit ang talampakan ng kanilang mga paa ay tulad ng mga kuko ng isang guya na makinang tulad ng pinakatibat na tanso. **8** Gayon pa man, mayroon silang mga kamay ng tao sa ilalim ng kanilang mga pakpak sa lahat ng apat na dako. Sa kanilang apat, ang kanilang mga mukha at mga pakpak ay ganito: **9** ang kanilang mga pakpak ay sumasagi sa mga pakpak ng kasunod na nilalang, at hindi sila lumilikid habang umiusad, sa halip, ang bawat isa ay umusad pasulong. **10** Ang wangi ng kanilang mga mukha ay tulad ng mukha ng isang tao, sunod, ang mukha ng isang leon sa kanan, sunod, ang mukha ng isang toro sa kaliwa, at sa huli, ang mukha ng isang agila. **11** Ganyan ang kanilang mga mukha, at ang kanilang mga pakpak ay nakabuksa sa itaas, upang ang bawat nilalang ay may pares ng mga pakpak na nakasagi sa pakpak ng isa pang nilalang, at isang pares din ng mga pakpak ang nakatakip sa kanilang mga katawan. **12** Ang bawat isa ay umusad pasulong, upang saanman sila utusang pumunta ng Espiritu, pumunta sila nang hindi lumilingon. **13** Tulad ng mga nagliliyab na baga ang mga buhay na nilalang, o tulad ng mga sulo, may malinwanag na apoy din na gumagalaw kasama ng mga nilalang, at may mga kumikislip na kidlat. **14** Mabilis na gumagalaw nangpabalik-balik ang mga buhay na nilalang, at mukha silang kidlat! **15** At tumingin ako sa mga buhay na nilalang, may isang gulong sa ilalim na nasa tabi ng mga buhay na nilalang. **16** Ito ang wangi at balangkas ng mga gulong: ang bawat gulong ay tulad ng berilyo, at magkakatulad lahat ang apat, tila binabatas ng isang gulong ang isa pang gulong. **17** Kapag gumulong ang mga gulong, nakakapunta sila sa bawat direksyon nang hindi lumilingon. **18** Para naman sa mga gilid naman ng mga ito, matataas at nakakatakom, sapagkat ang mga gilid ay puno ng mga mata paikot! **19** Kapag gumagalaw ang mga buhay na nilalang, gumagalaw ang mga gulong sa tabi nila. Kapag pumapaitaas ang mga buhay na nilalang mula sa lupa, pumapaitaas din ang mga gulong. **20** Saanman pumupunta ang Espiritu, pumupunta sila kung saan tumutungo ang Espiritu, pumapaitaas sa tabi nila ang mga gulong, sapagkat ang espíritu ng mga buhay na nilalang ay nasa mga gulong. **21** Kapag gumagalaw ang mga nilalang, gumagalaw rin ang mga gulong, at kapag tumitigil ang mga nilalang, tumitigil ang mga gulong, kapag pumapaitaas mula sa lupa ang mga nilalang, pumapaitaas ang mga gulong sa tabi nila, sapagkat ang espíritu ng mga buhay na nilalang ay nasa mga gulong. **22** Sa ibabaw ng mga ulo ng mga buhay na nilalang ay may tulad ng isang napakalaking pabilog na bubong, tulad ito ng hahanga-hangang kristal na nakabuksa sa ibabaw ng kanilang mga ulo. **23** Sa ilalim ng pabilog na bubong, ang bawat isa sa mga pakpak ng nilalang ay nakabukba nang tuwid at nakasagi sa mga pakpak ng isa pang nilalang. Ang bawat buhay na nilalang ay may isang pares din upang takpan ang kanilang mga sarili—ang bawat isa ay may isang pares upang takpan ang kaniyang sarilieng katawan. **24** At narinig ko ang tunog ng kanilang mga pakpak! Tulad ng ingay ng rumaragasang tubig. Tulad ng tinig ng Makapangyarihan. Kapag gumagalaw sila, nagkakaroon ng tunog ng isang bagyong ulan. Tulad ito ng tunog ng isang hubko. Kapag tumitigil sila, ibinababa nila ang kanilang mga pakpak. **25** At isang tinig ang nagmula sa itaas ng pabilog na bubong sa ibabaw ng kanilang mga ulo kapag tumitigil sila at ibinababa ang kanilang mga pakpak. **26** Sa itaas ng pabilog na bubong sa ibabaw ng kanilang mga ulo ay may anyo ng isang tronong tulad ng safiro, at nasa trono ay ang wangis ng isang tulad ng tao. **27** Nakita

ko ang isang anyong tulad ng nagliliwanag na metal na may apoy sa loob mula sa kaniyang baywang pataas, mula sa kaniyang baywang papabaya ay tulad ng apoy at liwanag ang nasa buong paligid. **28** Tulad ito ng isang bahagharing lumilitaw sa mga ulap sa isang maulang araw—at tulad ng maliwanag na ilaw ang pumapaligid dito. Nagpakaíta ito tulad ng anyo ng kaluwalhatian ni Yahweh. Nang makita ko ito, nagpatirapa ako, at narinig ko ang isang tinig na nagsasalita.

2 Sinabi sa akin ng tinig, "Anak ng tao, tumayo ka at magsasalita ako sa iyo." **2** At dinala ako ng Espíritu habang siya ay nagsasalita sa akin at itinayo niya ako, at narinig ko siyang nagsasalita sa akin. **3**

Sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, sinusugo kita sa mga tao ng Israel, sa suwail na bansang naghimagisk laban sa akin—ngakasala sila at ng kanilang mga ninuno laban sa akin hanggang sa panahong ito!" **4** Ang kanilang mga kaapu-apuhan ay may mga matitigas na mukha at mga matitigas na puso. Isinusugo kita sa kanila. At sasabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh.' **5** Makining man sila o hindi sila makikinig. Sila ay suwail na sambahanay, ngunit malalaman man lamang nila na isang propeta ang kabiling sa kanila. **6** At ikaw, anak ng tao, huwag kang matakot sa kanila o sa kanilang mga salita. Huwag kang matakot, kahit na kasama mo ang mga dawag at mga tinik, at kahit na ikaw ay namumuhay kasama ng mga alakdan. Huwag kang matakot sa kanilang mga salita o panghinaan ng loob sa kanilang mga mukha, sapagkat sila ay suwail na sambahanay. **7** Ngunit sasabihin mo sa kanila ang aking mga salita, makining man sila o hindi, dahil sila ay napakasuwail. **8** Ngunit ikaw, anak ng tao, makining ka sa sinasabi ko sa iyo. Huwag kang maging suwail tulad ng suwail na sambahanayang iyon. Buksan mo ang iyong bibig at kainin ang ibibigay ko sa iyo!" **9** Pagkatapos, tumingin ako at isang kamay ang nag-abot sa akin, dito ay may kasulatang binalumbon. **10** Inilatag niya ito sa aking harapan, nasulatan ang harap at ang likod nito, at mga panaghoy, pagluluksa, at kapighatian ang nakasulat dito.

3 Sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, kainin mo kung ano ang natagpuan mo! Kainin mo itong kasulatang binalumbon, pagkatapos ay humayo sa sambahanay ng Israel at magsalat." **2** Kaya ibinuka ko ang aking bibig, at ipinakain niya sa akin ang kasulatang binalumbon. **3** Sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, pakainin mo ang iyong sikmura at busugin ang iyong tiyan sa pamamagitan ng kasulatang binalumbong ito na ibinigay ko sa iyo!" Kaya kinain ko ito, at ito ay kasintamas ng pulot-pukyutan sa aking bibig. **4** Pagkatapos, sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, pumunta ka sa sambahanay ng Israel at sabihin sa kanila ang aking mga salita. **5** Sapagkat hindi ka isinugo sa mga taong may kakaibang salita o isang mahirap na wika, kundi sa sambahanay ng Israel—**6** hindi sa makapangyarihang bansang may kakaibang salita o mahirap na wika, na ang mga salita ay hindi mo maintindihan! Kung isusugo kita sa kanila, makikinig sila sa iyo! **7** Ngunit ang sambahanay ng Israel ay hindi nahahandang makining sa iyo, sapagkat sila ay hindi nahahandang makining sa akin. Kaya lahat ng sambahanay ng Israel ay mataas ang kilay at matigas ang puso. **8** Masdan mo! Ang iyong mukha ay ginawa kong kasintigas ng kanilang mga kilay. **9** Ginawa kong tulad ng isang diamante ang iyong kilay, mas matigas kaysa pingkian! Huwag kang matakot sa kanila o panghinaan ng loob sa pamamagitan ng kanilang mga mukha, yamang sila ay mga suwail na sambahanay." **10** At sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, ang lahat ng mga salitang ipinahayag ko sa iyo—ilagay mo ang mga ito sa iyong pusô at pakiginan mo sila sa pamamagitan ng iyong mga tainga!" **11** At pumunta ka sa mga bihag, sa iyong mga kababayen, at magsalita ka sa kanila. Sabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh,' makining man sila o hindi." **12** Pagkatapos, itinaas ako ng Espíritu, at nakarining ako ng tunog sa aking likuran na tulad ng isang malakas na lindol, na nagsasabi, "Pagpalain ang kaluwalhatian ni Yahweh mula sa kaniyang lugar!" **13** Kaya narinig ko ang tunog ng mga pakpak ng mga buhay na mga nilalang habang sumasag sa isa't isa, at ang tunog ng mga gulong na nasa kanila, at ang tunog ng isang malakas na lindol! **14** Itinaas ako ng Espíritu at dinala ako palayo; at pumunta akong may kapaitan sa galit ng aking espíritu, sapagkat ubod ng lakas na nakadiin sa akin ang kamay ni Yahweh! **15** Kaya pumunta ako sa mga bihag sa Tel Abib na nakatira sa tabi ng ilog Kebar, at nananatili ako roon sa loob ng pitong araw, punong-puno ako

ng pagkamangha kasama nila. **16** At nangyari na makalipas ang pitong araw ay dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **17** Anak ng tao, ginawa kitang tagapagbantay para sa sambahayan ng Israel, kaya makinig ka sa salita mula sa aking bibig, at ibigay sa kanila ang aking babala! **18** Kapag sinabi ko sa masama, 'Tiyak na mamamatay ka' at hindi mo siya binigyan ng babala o nagsabi ng isang babala sa masama tungkol sa kaniyang masamang mga gawa upang siya ay mabuhay—mamamatay ang masama sa kaniyang kasalan, ngunit sisingilin ko mula sa iyong kamay ang kaniyang dugo. **19** Ngunit kung bibigyan mo ng babala ang masama, at hindi siya tumalikod mula sa kaniyang kasamaan o sa kaniyang masasamang gawain, mamamatay siya sa kaniyang kasalan, ngunit maililitas mo ang iyong sariling buhay. **20** At kung tatalikod ang isang matuwid na tao mula sa kaniyang pagiging matuwid at gumawa ng hindi makaturingan, maglalagay ako ng batong kaitisuran sa kaniyang harapan, at mamamatay siya, dahil hindi mo siya binigyan ng babala. Mamamatay siya sa kaniyang kasalan, at hindi ko aalalahanin ang kaniyang mabuting mga gawa na kaniyang ginawa, ngunit sisingilin ko mula sa iyong kamay ang kaniyang dugo. **21** Ngunit kung babalaan mo ang matuwid na tao na tumigil sa pagkakasala upang hindi na siya magkasala, tiyak na mabuhay siya dahil nabigyan siya ng babala; at maililitas mo ang iyong sariling buhay." **22** Kaya nasa akin doon ang kamay ni Yahweh, at sinabi niya sa akin, "Tumayo ka! Pumunta sa kapatagan, at makikipag-usap ako sa iyo doon! **23** Bumangon ako at pumunta sa patag, at natatili doon ang kaluwalhatian ni Yahweh, tulad ng kaluwalhatiang nakita ko sa gilid ng kanal Kebar; kaya nagpatirapa ako. **24** Dumating sa akin ang Espiritu at itinuyo ako sa aking mga paa; at nagsalita siya sa akin, at sinabi sa akin, "Pumunta ka at pagsarhan ang iyong sarili sa loob ng iyong bahay, **25** kaya ngayon, anak ng tao, igagapos ka nila ng lubid at itatili ka upang hindi ka makapunta sa kanila. **26** Gagawin kong nakadikit ang iyong dila sa ngalangang iyong bibig, upang ikaw ay magiging pipi at hindi mo sila mapagsasabihan, yamang sila ay mapanghimsik silang sambahayan. **27** Ngunit kapag magsalita ako sa iyo, bubuskan ko ang iyong bibig upang sabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh; Siya na makakarini ng aking makinig; at siya na hindi makinig ng hindi makikinig, yamang sila ay suwail na sambahayan!"

4 Ngunit ikaw, anak ng tao, kumuha ka ng isang laryo para sa iyong sarili at ilagay ito sa iyong harapan. At iukit mo rito ang lungsod ng Jerusalem. **2** At lagyan mo ng panglusob laban dito, at magtayo ng mga tanggulan laban dito. Maglagay ng daanan na pangsalakay laban dito at maglagay ng mga kampo sa palibot nito. Maglagay ng mga pambayo sa buong palibot nito. **3** At ikaw, magdala ka ng kawaling bakal, at gamitin mo ito bilang bakal na pader sa pagitan mo at ng lungsod. Iharap mo ang iyong mukha sa dakong iyon at sa lungsod, sapagkat lulusubin ito. Kaya maglagay ka ng panglusob dito! Magiging isang palatandaan ito ng sambahayan ng Israel. **4** Pagkatapos, humiga ka ng patagilid sa iyong kalwa at ilagay mo sa iyong sarili ang kasalan ng sambahayan ng Israel; papasanin mo ang kanilang kasalan sa bilang ng mga araw na ikaw ay nakahiga parahap sa sambahayan ng Israel. **5** Ako mismo ang magtatalaga sa iyo ng isang araw upang kumatawan sa bawat taon ng kanilang kaparusahan: 390 araw! Sa ganitong paraan, papasanin mo ang kasalan ng sambahayan ng Israel. **6** Kapag natapos mo na ang mga araw na ito, humiga ka ng patagilid sa iyong kanan sa pangalawang pagkakaota, sapagkat papasanin mo ang kasalan ng sambahayan ng Juda sa loob ng apatnapung araw. Magtatalaga ako sa iyo ng isang araw sa bawat taon. **7** At iharap mo ang iyong mukha sa Jerusalem na kasalukuyang linulusob na hindi natatakpan ang iyong bisig, at maghahayag ka ng propesiya laban dito. **8** Sapagkat masdan mo! Maglalagay ako ng panali sa iyo upang hindi ka lumington sa magkabilang bahagi hanggang sa matapos mo ang mga araw ng iyong pagkalusob. **9** Magdala ka ng trigo, sebada, bitsuwelas, lentil, dawa at espelta; ilagay mo sila sa isang sisidlan at gumawa ka ng tinapay para sa iyong sarili ayon sa bilang ng mga araw na nakahiga kang patagilid. Kakaibin mo ito nang 390 na araw! **10** Ito ang pagkaing kakaibin mo: Dalawampung siklo ang timbang sa bawat araw. Kakaibin mo ito sa bawat oras. **11** At iinom ka ng tubig, na may sukat na anim na bahagi ng hinlinumin mo ito mayat'-maya. **12** Kakaibin mo ito tulad ng mga tinapay na gawa sa sebada, ngunit lilitutuin mo ito gamit ang dumi ng tao sa kanilang paningin!" **13** Sapagkat sinasabi ni Yahweh, "Nangangahulugan ito na

magiging marumi ang tinapay na kakainin ng mga tao ng Israel, doon sa mga bansa kung saan ko sila itataboy." **14** Ngunit sinabi ko, "O, Panginoong Yahweh! Kailan man ay hindi ako naging marumi! Hindi ako kailanman kumakain ng anumang namatay o anumang pinatay ng mga hayop, mula sa aking pagkabata hanggang ngayon, at hindi kailanman nakapasok sa aking bibig ang maruming karne!" **15** Kaya sinabi niya sa akin, "Tingnan mo! Binigyan kita ng dumi ng baka sa halip na dumi ng tao upang maaari mo nang lilituin ang iyong tinapay sa ibabaw ng dumi ng baka." **16** Sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, masdan mo! Sinisira ko ang imbakban ng tinapay sa Jerusalem, at kakain sila ng tinapay habang nirarasyon ito sa kabalisaan at iinom ng tubig habang nirarasyon ito na may panggingin. **17** Dahil kukulangin sila ng tinapay at tubig, panghihinan ng loob ang bawat tao sa kaniyang kapatid na lalaki at matutunaw dahil sa kanilang kasalan."

5 At ikaw, anak ng tao, kumuha ka ng matalim na espada na parang isang pang-ahit ng barbero para sa iyong sarili. At padaanin mo ang pang-ahit sa iyong ulo at sa iyong balbas, at kumuha ka ng mga timbangan upang timbangin at hatin ang iyong buhok. **2** Sunugin ang ikatlong bahagi nito sa apoy sa gitna ng lungsod kapag natapos na ang mga araw ng paglusob. At kunin mo ang ikatlong bahagi ng buhok at ihamps mo ito sa pamamagitan ng espada sa buong palibot ng lungsod. At ikalat ang isang ikatlong bahagi nito sa hangin, at huhugot ako ng isang espada upang habulin ang mga tao. **3** Ngunit kumuha ng kaunting buhok mula sa kanila at itali ang mga ito sa iyong manggas. **4** At kumuha ng mas maraming buhok at ihagis ito sa gitna ng apoy, at sunugin ito sa apoy; mula roon ang apoy ay labalas sa lahat ng sambahayan ng Israel." **5** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh, "Ito ang Jerusalem sa gitna ng mga bansa, kung saan ko siya inilagay, at kung saan pinalibutan ko siya ng ibang mga lupain. **6** Ngunit tinanggihan niya ang aking mga kautusan sa pamamagitan ng kasamaan higit sa mga bansa, at ang aking mga palatuntunan higit pa sa mga bansang nakapalibot sa kanya. At tinanggihan nila ang aking mga hatol at hindi lumalakad sa aking mga palatuntunan!" **7** Kaya sinasabi ito ng Panginoong Yahweh, "Sapagkat ikaw ay higit na mapanggulu kaysa mga bansang nakapalibot sa iyo at hindi lumalakad sa aking mga utos o kumilos ayon sa aking mga kautusan, o kumilos ayon sa mga kautusan ng mga bansang nakapalibot sa iyo." **8** Kaya sinasabi ito ng Panginoong Yahweh, "Masdan ninyo! Ako mismo ay kiliklos laban sa inyo! Isasagawa ko ang mga hatol sa iyong kalagitnaan upang makita ng mga bansa. **9** Gagawin ko sa inyo kung ano ang hindi ko pa nagagawa at ang katulad nito na hindi ko na gagawing muli, dahil sa lahat ng inyong kasuklam-suklam na mga gawa. **10** Kaya kakaibin ng mga ama ang mga bata sa iyong kalagitnaan, at kakainin ng mga anak na lalaki ang kanilang mga ama, yamang magsasagawa ako ng paghatol sa inyo at ikakalat sa bawat dako kayong lahat na naiwan! **11** Samakatuwid, habang ako ay buhay - ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh - tiyak ito sapagkat dinungisan ninyo ang aking santuwoyo sa pamamagitan ng lahat ng inyong Kamuhi-muhing mga bagay at sa lahat ng inyong kasuklam-suklam na gawa, ako mismo ang babawas ng inyong bilang; hindi maaawa sa inyo ang aking mata at hindi ko kaya patatawarain. **12** Mamamatay sa salot ang ikatlong bahagi ninyo, at mauubos sila ng kagutuman sa iyong kalagitnaan. Ang ikatlong bahagi sa inyo ay mamamatay sa pamamagitan ng espada sa paligid ninyo. At ikakalat ko ang ikatlong bahagi sa inyo sa bawat dako, at huhugot ng espada upang habulin din sila. **13** At magiging ganap ang aking poot, at ititigil ko ang aking matinding galit sa kanila. Masisiyahan ako, at makilala nila na akong si Yahweh ang nagsasabi ng mga bagay na ito dahil sa aking poot nang matapos ko ang aking matinding galit laban sa kanila. **14** Gagawin ko kayong isang lagim at kahiiyan sa mga bansang nakapalibot sa inyo sa panigin ng bawat isna daumadaan. **15** Kaya magiging isang bagay ang Jerusalem para sa ibang tao upang isumpa at kuytain, isang babala at isang katatakutan para sa mga bansa na ngakaligid sa inyo. Isasagawa ko ang paghahatol laban sa inyo sa poot at matinding galit, at sa pamamagitan ng isang matinding pagasaway—Ako, si Yahweh ang nagpahayag nito! **16** Magpapadala ako ng malulupit na mga pana ng taggutom laban sa inyo na magiging dahilan upang sirain ko kaya. Sapagkat dadagdagkan ko ang taggutom sa inyo at babaliin ko ang inyong tungkod ng tinapay. **17** Magpapadala ako ng taggutom at mga sakuna laban sa inyo upang hindi kaya magkaaanak. Dadaan sa inyo ang salot at dugo, at magdadala ako ng espada sa inyo—Ako, si Yahweh ang nagpahayag nito.

6 Dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **2** "Anak ng tao, iharap mo ang iyong mukha laban sa mga bundok ng Israel at magpropesiya sa kanila. **3** Sabihin mo, 'Mga bundok ng Israel, makinig kayo sa salita ng Panginoong Yahweh! Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh sa mga bundok at sa mga burol, sa mga batis at sa mga lambak: Tingnan ninyo! magdadalako ng isang espada laban sa inyo at wawasakin ko ang iyong matataas na lugar. **4** Pagkatapos, magiging ulila ang iyong mga dambana at mawawasak ang iyong mga haligi at itatapon ko ang iyong mga patay sa harapan ng iyong mga diyus-diyosan. **5** Ihalatag ko ang patay na mga katawan ng mga tao ng Israel sa harapan ng kanilang mga diyus-diyosan at ikakalat ang iyong mga buto sa palibot sa inyong mga altar. **6** Saanman kayo manirahan, masasayang ang iyong mga lungsod at maging ulila ang iyong matataas na lugar upang ang iyong mga altar ay masasayang at magiging ulila. Pagkatapos, mawawasak ang mga ito at maglalaho, ang iyong mga poste ay ibabagsak at mabubura ang iyong mga gawa. **7** Babagsak ang patay sa inyong kalagitnaan at malalaman ninyo na ako si Yahweh! **8** Ngunit magpapanatili ako ng isang natira sa inyo, at may ilan na makakatakas sa espada sa mga bansa, nang maikalat kayo sa buong mga bansa. **9** At silang mga nakatakdas ay alalahanin ako sa mga bansa kung saan sila binihag, naggdalhati ako sa kanilang hindi matinong puso na tumalikod mula sa akin at sa pamamagitan ng kanilang mga mata na sumumpa sa kanilang mga diyus-diyosan. At nagpakapita sila ng pagkamuhi sa kanilang sarili sa kasamaan na kanilang nagawa kasama ang lahat ng kanilang pagkasuklam. **10** Upang kanilang malaman na ako si Yahweh. Ito ay isang kahadilan na sinabi kong dadalhin ko ang masamang bagay na ito sa kanila. **11** Ang Panginoong Yahweh ang nagsabi nito: Ipakapak ang iyong kamay at ipadyak ang iyong paa! Sabihin, "Ol!" dahil sa lahat ng kasamaang kasuklam-suklam ng sambahanay ng Israel! Sapagkat babagsak sila sa pamamagitan ng espada, taggutom at salot. **12** Ang isang nasa malayo ay mamamatay sa pamamagitan ng salot at ang isang nasa malapit ay babagsak sa pamamagitan ng espada. Silang mga natira at nakaligtas ay mamamatay sa pamamagitan ng taggutom; sa ganiton paraan ko gagawin ang aking poot laban sa kanila. **13** At malalaman ninyo na ako si Yahweh, kapag ang kanilang mga patay ay nakahiga kasama ng kanilang mga diyus-diyosan sa palibot ng kanilang mga altar sa bawat matalas na burol—sa lahat ng mga taluktok ng bundok at sa ilalim ng bawat malagong punong kahoy at mayabong na ensena—ang mga lugar kung saan sila nagsusunog ng mga insenso sa kanilang mga diyus-diyosan. **14** Ipatapaki ko ang aking kapangyarihan at gagawin kong uila at masasayang ang lupain, mula sa ilang hanggang sa Diblah, sa buong lugar kung saan sila ninirahan. At malalaman nila na ako si Yahweh."

7 Dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **2** "Ikaw, na anak ng tao—Ang Panginoong Yahweh ang nagsasabi nito sa lupain ng Israel, 'Isang wakas! Isang wakas ang darating sa apat na hangganan ng lupain! **3** Ngayon, ang wakas ay sumasainyo, sapagkat ipinapadala ko sa inyo ang aking poot at hahatulan ko kayo ayon sa inyong mga pamamaraan, pagkatapos dadalhin kong lahat sa inyo ang iyong mga pagkasuklam. **4** Sapagkat hindi kayo titingnan ng aking mga mata ng may habag at hindi ko kaya kaaawaan, kundi dadalhin ko ang iyong pamamarawaan sa inyo at ang iyong mga pagkasuklam ay nasa inyong kalagitnaan, upang malaman ninyo na ako si Yahweh! **5** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Sakuna! Sunod-sunod na sakuna! Tingnan ninyo, paparating na ito! **6** Isang pagtatapos ang tiyak na darating, ang wakas ay nagising laban sa inyo! Masdan ninyo, paparating na ito! Ang iyong katapusan ay paparating na sa inyong mga ninirahanan sa lupa. **7** Dumating na ang oras, malapit na ang araw ng pagkawasak at hindi na magagalak ang mga bundok. **8** Ngayon, hindi magtagtagal ay ibubuhos ko ang aking poot laban sa inyo at mapupundo ang aking matinding galit sa inyo kapag hahatulan ko kayo ayon sa inyong pamaraan, pagkatapos dadalhin ko ang lahat ng mga pagkasuklam sa inyo. **9** Sapagkat hindi kayo titingnan ng aking mata ng may habag at hindi ko kaya kaaawaan. Ayon sa inyong nagawa, gagawin ko sa inyo, at ang iyong mga pagkasuklam ay nasa inyong kalagitnaan upang malaman ninyo na ako si Yahweh, ang siyang nagpaparuswa sa inyo. **10** Masdan ninyo! Ang araw ay parating na. Naririto na ang kaparusahan. Namukadkad sa tungkol ang bulaklak ng pagmamataas. **11** Lumago ang karahasan ng isang tungkol ng kasamaan—wala sa kanila at wala sa karamihan, wala sa kanilang kayamanan at wala sa kanilang kahalagahan ang magtagtagal!

12 Paparating na ang oras, papalapit na ang araw. Huwag magalak ang mamimili, ni tumangis ang manininda, sapagkat ang aking galit ay nasa buong sangkatauhan! **13** Sapagkat hindi na babalikan ng manininda ang ipinagbibili habang sila ay nabubuhay, sapagkat ang pangitain ay laban sa buong sangkatauhan, hindi na sila babalik, sapagkat walang sinumang tao na namumuhay sa kasalanang mapapalakas! **14** Hinipan na nila ang trumpeta at inihanda na ang lahat, ngunit wala ni sa ang lumakad upang makilaban, sapagkat ang aking galit ay nasa buong sangkatauhan! **15** Nasa labas ang espada at nasa loob ng gusali ang salot at taggutom. Ang mga nasa bukirin ay mamamatay sa pamamagitan ng espada, habang ang mga nasa lungsod ay uubusin ng taggutom at salot. **16** Ngunit ang ilang mga nakaligtas ay tatakas mula sa kanila at pupunta sila sa mga bundok. Tulad ng mga kalapati sa mga lambak, mananaghoy silang lahat—bawat tao dahil sa kaniyang kasalan. **17** Bawat kamay ay manghihina at bawat tuhod ay magiging kasing lambot ng tubig. **18** At magususot sila ng magaspang na tela at mababalot sila ng takot at ang kahiiyan ay nasa bawat mukha at ang pagkakalbo sa lahat ng kanilang mga ulo. **19** Itatapon nila ang kanilang pilak sa mga lansangan at ang kanilang ginto ay magiging tulad ng hindi katanggap-tanggap. Hindi sila kayang iligitas ng kanilang pilak at ginto sa panahon ng matinding galit ni Yahweh. Hindi malligtas ang kanilang buhay at hindi mapapawi ang kanilang gutom, sapagkat naging isang nakakatistod na hadlang ang kanilang kasalan. **20** Kumuha sila ng palamuting hiyas sa kanilang pagmamataas at gumawa sila ng diyus-diyosang imahan na naglalarawan ng kanilang pagkasuklam—ang kanilang kamuh-muhing mga kilos na kanilang ginawa ay kasama nila, kaya, ginagawa kong marumi ang mga bagay na ito sa kanila. **21** At ibibigay ko ang mga bagay na iyon sa kamay ng mga dayuhan bilang samsam at sa masasama sa mundo bilang samsam at dudungisan nila ang mga ito. **22** Pagkatapos itatlikod ko ang aking mukha mula sa kanila nang dinudungisan nila ang aking itinatanging lugar, papasukin ito ng mga tulisan at dudungisan ito! **23** Gumawa ka ng isang tanika, sapagkat pinuno ang lupain ng paghahatol ng dugo at puno ng karahanan ang lungsod. **24** Kaya magdadalako ako ng pinakamasama sa mga bansa at aangkinin nila ang kanilang mga tahanan at wawakasan ko ang pagmamataas ng makapangyarihan, sapagkat madudungisan ang kanilang banal na mga lugar. **25** Darating ang takot! Hahanapin nila ang kapayapaan, ngunit hindi ito masusumpungan! **26** Sunod-sunod na sakuna ang darating at magkakaron ng sunod-sunod na bulang-bulungan! Pagkatapos, maghahanap sila ng pangitain mula sa isang propeta, ngunit mawawala ang kautusin mula sa mga pari at payo mula sa sa mga nakatatanda. **27** Magluluksa ang hari at ang prinsipe ay magdadamit ng kawalan, habang ang mga kamay ng mga tao sa lupain ay manginginig sa takot. Ayon sa sarili nilang kaparaaan, gagawin ko ito sa kanila! At hahatulan ko sila sa kanilang mga sariling pamantayan hanggang malaman na ako si Yahweh!"

8 At nangyari na sa ika-anim na taon at ika-anim na buwan sa ika-limang araw ng buwan, habang Nakauko ako sa aking bahay at Nakauko sa aking harapan ang mga nakatatanda ng Juda, ang kamay ng Panginoong Yahweh ay muling dumating sa akin doon. **2** Kaya tumingin ako, at pinagmasdan, mayroong larawan na tulad ng isang laalka na may anyong tulad ng apoy mula sa kaniyang balakang papababa! At mayroong isang nagniningning na anyo na tulad ng kumikinang na metal mula sa kaniyang balakang pataas! **3** At inabot niya ang hugis ng isang kamay at dinala ako sa pamamagitan ng buhok ng aking ulo; itinaya ng Espiritu sa pagitan ng lupa at langit at sa mga pangitain mula sa Diyos, dinala niya ako sa Jerusalem, sa pasukan ng pinakalooob ng hilagang tarangkahan, kung saan nakatayo ang diyus-diyosang pumupukaw ng matinding paninibugho. **4** At ang kalulwathian ng Diyos ng Israel ay naroon, na ang anyo ay tulad ng aking nakita sa kapatagan. **5** Pagkatapos, sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, ibaling mo ang iyong mga mata sa hilaga." Kaya ibimaling ko ang aking mga mata sa hilaga, at sa hilaga ng tarangkahan patungo sa altar, doon sa pasukan ay mayroong diyus-diyosan ng paninibugho. **6** Kaya sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, nakikita mo ba ang kanilang ginagawa? Ito ay malaking pagkasuklam na ginawa ng sambahanay ng Israel dito upang lumayo ako mula sa aking sariling santuwarto! Ngunit lumington ka at makakatiba ng mas malaking pagkasuklam!" **7** At dinala niya ako sa pintuan ng patyo at tumingin ako, at mayroong isang butas sa pader. **8** Sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, maghukay ka sa pader na ito." Kaya

naghukay ako sa pader at mayroong isang pintuan! **9** At sinabi nya sa akin "Pumasok ka at tingnan ang kasamaang kasuklam-suklam na kanilang ginagawa rito." **10** Kaya pumasok ako at tumingin, at hala! Mayroong ibat-ibang anyo mula sa mga gumagapang hanggang sa mga kamuhimuhing hayop! Bawat diyus-diyosan ng sambahayan ng Israel ay iniukit sa pader sa palibot. **11** Pitumpung nakatatanda ng sambahayan ng Israel ang nandoon at sa kanilang kalagitnaan ay nakatayo si Jaazanias na anak na lalaki ni Safan. Nakatayo sila sa harapan ng mga imahen at ang bawat tao ay may pangsubi sa kaniyang kamay upang ang amoy ng ulap ng insenso ay pumaitaas. **12** Pagkatapos, sinabi nya sa akin, "Anak ng tao, nakikita mo ba kung ano ang ginagawa sa dilim ng mga nakatatanda ng sambahayan ng Israel? Ginagawa ito ng bawat tao sa kaniyang nakatagong kamara kasama ng kaniyang diyus-diyosan, sapagkat sinasabi nila, "Hindi kami nakikita ni Yahweh! Pinabayanan ni Yahweh ang lupain!" **13** At sinabi nya sa akin, "Lumington ka muli at tingnan ang ibang mas malaking pagkusaklum na kanilang ginagawa." **14** Ang sumunod, dinala nya ako sa pasukan ng tarangkahan ng tahanan ni Yahweh na neroon sa hilagang bahagi, at masdansin ninyo! Ang mga kababaihang nakaupo roon ay nagluluksa para kay Tammuz. Kaya sinabi nya sa akin, **15** "Nakikita mo ba ito, anak ng tao? "Lumington ka muli at tingnan ang ibang mas malaking pagkusaklum kaysa sa mga ito." **16** At dinala nya ako sa loobang patyo sa tahanan ni Yahweh, at halal! Sa pasukan ng templo ni Yahweh sa pagitan ng portiko at ng altar, mayroong halos dalawampu't limang kalalakihan na nakatalikod sa templo ni Yahweh at ang kanilang mga mukha ay nakaharap sa silangan at sumasamba sila kay Shemesh. **17** Sinabi nya sa akin, "Nakikita mo ba ito anak ng tao? Ito ba ay napakaliit na bagay para sa sambahayan ng Juda upang gawin ang mga nakasusaklum na ito na kanilang ginagawa rito? Sapagkat pinuno nila ang lupain ng karahasan at bumalik muli upang pukawin ang aking galit, naglalagay ng mga sanga sa kanilang mga ilong. **18** Kaya kikilos din ako sa kanila, hindi mahahabag ang aking mata sa kanila at hindi ko sila kaaawaan. Kahit tatawag sila sa aking mga tainga na may isang malakas na tinig, hindi ko sila diriginin!"

9 Pagkatapos, narinig ko siyang umiyak ng may malakas na tinig, at sinabi, "Hayaan ninyong umakyat ang mga bantay sa lungsod, may pangwasak na sandata ang bawat isa sa kaniyang kamay." **2** At masdansin! Dumating ang anim na lalaki mula sa daanan ng itaas na tarangkahan na nakaharap sa hilaga, may pangpatay na sandata ang bawat isa sa kaniyang kamay. At mayroong isang lalaki sa kanilang kalagitnaan na nakasuot ng lino na may kasamang kagamitan ng eskriba sa kaniyang tagiliran. Kaya pumasok sila at tumayo sa tabi ng altar na tanso. **3** At umakyat ang kaluwalhatian ng Diyos ng Israel mula sa kerubin na nasa bungad ng pintuan ng tahanan. At tinawag niya ang lalaking nakasuot ng lino na may kagamitan ng eskriba sa kaniyang tagiliran. **4** Sinabi ni Yahweh sa kanya, "Dumaan ka sa kalagitnaan ng lungsod, ang kalagitnaan ng Jerusalem, at gumawa ng isang palatandaan sa mga noo ng mga lalaking naghilinanapis at nagbubuntong-hininga tungkol sa lahat ng mga kasuklamsuklam na naganap sa kalagitnaan ng lungsod." **5** Pagkatapos, narinig ko siyang nagsalita sa iba, "Dumaan kayo sa lungsod na kasunod niya at pumatay! Huwag ninyong hayaang magkaroon ng awa ang inyong mga mata, at huwag mahabag. **6** maski alin sa matatanda, binata, dalaga, malilit na mga bata o kababaihan. Patayin ninyo silang lahat! Ngunit huwag ninyong lipatan ang sinumang lalaki na may palatandaan sa kaniyang ulo. Magsimula kayo sa aking santuaryo!" Kaya sinimulnila sa matatandang lalaki na nasa harap ng bahay. **7** Sinabi nya sa kanila, "Dungisan ninyo ang bahay, at punuin ang mga patay nito ng mga patay. Magpatuloy kayo!" Kaya lumabas sila at sinatalakay ang lungsod. **8** At habang sinasalakay nila ito, natapuan ko ang aking sariling nag-lisa at nagpatirap ko at umiyak at sinabi, "O, Panginoong Yahweh! Lilipulin mo ba ang lahat ng natira sa Israel sa pagbubuhos ng iyong matinding galit sa Jerusalem?" **9** Sinabi nya sa akin, "Ang kasalanan ng sambahayan ng Israel at Juda ay napakalaki. Ang lupain ay puno ng dugo at ang lungsod ay puno ng kabuktutan, yamang sinasabi nila, 'Kinalimutan ni Yahweh ang lupain,' at 'Hindi na tinitingnan ni Yahweh!' **10** Kung gayon, hindi titigin nang may awa ang aking mata, at hindi ko sila kaaawaan. Sa halip, dadalhin ko ang lahat ng mga ito sa kanilang mga ulo." **11** At masdansin ninyo! Bumalik ang taong nakasuot ng lino na may kagamitan ng eskriba sa kaniyang tagiliran. Ibinalita nya at sinabi, "Nagawa ko na ang lahat ng iyong ipinag-uutos."

10 At tumingin ako sa pabilog na bubong na nasa itaas ng ulo ng kerubin; may lumiitaw sa itaas nila tila isang sapiro na may anyong gaya ng isang trono. **2** At nagsalita si Yahweh sa lalaking nakasuot ng lino at sinabi, "Pumunta ka sa pagitan ng mga gulong, sa ilalim ng kerubin, at pareho mong punuin ang iyong mga kamay ng mga nagliliyab na baga mula sa pagitan ng kerubin at ikalat ang mga ito sa buong lungsod." At pumasok ang lalaki habang ako ay naktinigin. **3** Cumayo ang kerubin sa kanan bahagi ng tahanan nang pumasok ang lalaki, at pinuno ng ulap ang dakong loob ng patyo. **4** Pumaitaas ang kaluwalhatian ni Yahweh mula sa kerubin at tumayo sa bungad ng pintuan ng bahay; pinuno nito ang tahanan ng ulap, at puno ng liwanag ang patyo ng kaluwalhatian ni Yahweh. **5** At narinig ko ang tunog ng mga pakpak ng kerubin sa labas ng patyo, tulad sa tinig na Makapangyarihang Diyos kapag siya ay nagsasalita. **6** At nangyari ito nang inutusan ng Diyos ang lalaking nakasuot ng lino at sinabi, "Kumura ka ng apoy mula sa pagitan ng dalawang gulong na nasa pagitan ng kerubin," at pumasok ang lalaki at tumayo sa tabi ng isang gulong. **7** Inabot ng isang kerub ang kaniyang kamay sa pagitan ng kerubin sa apoy na nasa gitna ng kerubin, at itinaas ito at inalagay ito sa mga kamay ng isang nakasuot ng lino. Kinuha ito ng lalaki at nappunta sa labas. **8** Nakita ko sa kerubin ang isang bagay na tulad ng isang kamay ay tao sa ilalim ng kanilang mga pakpak. **9** Kaya tumingin ako, at halal! Apat na gulong ang nasa tabi ng kerubin—isang gulong bawat kerub—at ang anyo ng mga gulong ay tulad ng isang batong berila. **10** Lumitaw silang apat na may pagkakahawig, tulad ng isang gulong na pinagsalikupan sa isa pang gulong. **11** Kapag gumarlaw sila, pumunta sila sa kahit saanmang dako; hindi sila lumington nang sila ay gumarlaw sapagkat gumarlaw sila patungsa lugar kung saan nakaharap ang ulo. Hindi sila lumilingom kapag gumarlaw na sila. **12** Ang kanilang buong katawan—kasama ang kanilang mga likod, mga kamay, at mga pakpak—ay natakpan ng mga mata, at tinakpan din ng mga mata ang palibot ng apat na mga gulong. **13** Habang nakikinig ako, tinawag ang mga gulong na, "Umiiokit." **14** May apat na mukha ang bawat isa; ang unang mukha ay mukha ng isang kerub, ang ikalawang mukha ay mukha ng isang tao, ang ikatlo ay mukha ng isang leon, at ang ika-apat ay mukha ng isang agila. **15** At pumaitaas ang kerubin—ito ang mga nabubuhay na nilalang na nakita ko sa ilog Kebar. **16** Kapag gumarlaw ang kerubin, ang mga gulong ay sumasama sa kanilang tabi; at kapag itataas ng kerubin ang kanilang mga pakpak upang pumaitaas mula sa lupa, hindi umiikot ang mga gulong. Nananatili ang mga ito sa kanilang gulong. **17** Kapag nakatayo pa rin ang mga kerubin, nananatili din ang mga gulong, at kapag pumapaitaas sila, pumapaitaas din ang mga gulong kasama nila, sapagkat ang espiritu ng nabubuhay na nilalang ay nasa mga gulong. **18** At umalis ang kaluwalhatian ni Yahweh mula sa ibabaw ng bungad ng pintuan ng bahay at tumayo sa ibabaw ng kerubin. **19** Itinaas ng kerubin ang kanilang mga pakpak at pumaitaas mula sa lupa sa aking paninig nang sila ay lumabas, at ganoon din ang ginawa ng mga gulong sa kanilang tabi. Tumayo sila sa silanganang pasukan sa tahanan ni Yahweh, at ang kaluwalhatian ng Diyos ng Israel ay dumating sa kanila mula sa itaas. **20** Ito ang mga nabubuhay na nilalang na nakita ko sa ibabaw ng Diyos ng Israel sa kanal Kebar, kaya alam kong mga kerubin sila! **21** Mayroon silang apat na mukha bawat isa at apat na mga pakpak, at ang pagkakahawig ng mga kamay ng tao sa ilalim ng kanilang mga pakpak; **22** at ang pagkakahawig ng kanilang mga mukha ay tulad ng mga mukha na nakita ko sa pangitain sa kanal Kebar, at naunang pumaroon ng tuwiran ang bawat isa sa kanila.

11 Pagkatapos itinaas ako ng Espiritu at dinala sa silanganang tarangkahan ng tahanan ni Yahweh na nakaharap sa silangan; at masdansin ninyo! Sa pintuang-daanan ng tarangkahan ay may dalawampu't limang kalalakihan. Nakita ko si Jaazanias na anak na lalaki ni Azur, at Pelatia na anak na lalaki ni Benaias, mga pinuno ng mga tao ang nasa gitna nila. **2** Sinabi ng Diyos sa akin, "Anak ng tao, ito ang mga lalaking nag-isip ng kasamaan, at ang nagpapasiya ng mga masamasang plano sa lungsod na ito. **3** Sinasabi nila, 'Ang panahon ng pagtataway ng mga bahay ay hindi rito; ang lungsod na ito ang palayok, at tayo ang karne.' **4** Kaya magpropsiya ka laban sa kanila. Magpropsiya ka, anak ng tao!" **5** Pagkatapos, bumaba ang Espiritu ni Yahweh sa akin at sinabi nya sa akin, "Sabihin mo: Ito ang sinasabi ni Yahweh: gaya ng iyong sinasabi, Sambahayan ng Israel; sapagkat alam ko ang mga bagay na naiisip ninyo. **6** Pinarami ninyo ang mga taong inyong pinatay sa lungsod na ito at pinuno

ninyo ang mga lansangan sa pamamagitan nila. **7** Kaya, ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Ang mga taong pinatay ninyo, na inyong inalatang ang mga katawan sa gitna ng Jerusalem, ay ang mga karne, at ang lungsod na ito ay ang palayok. Ngunit palatalayasin kayo mula sa gitna ng lungsod na ito. **8** Kinatakutan ninyo ang espada, kaya dadalhin ko ang espada sa iyo—Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **9** Dadalhin ko kayo palabas sa gitna ng lungsod, at ibibigay sa mga kamay ng mga dayuhan, sapagkat magdadalako ang hatol laban sa iyo. **10** Babagsak kayo sa pamamagitan ng espada. Hahatulan ko kayo sa loob ng mga hangganan ng Israel kaya malalaman ninyo na ako si Yahweh! **11** Ang lungsod na ito ay hindi ninyo magiging lutuang palayok, ni magiging karne kayo sa kaniyang kalagitnaan. Hahatulan ko kayo sa loob ng mga hangganan ng Israel. **12** At malalaman ninyo na ako si Yahweh, ang kautusan na hindi ninyo nilakaran at ang mga utos na hindi ninyo tinupad. Sa halip, tinupad ninyo ang mga utos ng mga bansang nakapalibot sa iyo.” **13** At nangyari ito habang ako ay nagpapahayag, namatay si Pelatia na anak na lalaki ni Benaias. Kaya nagpatirapa ako at umiyak ng may isang malakas na ting at sinabi, “O, Panginoong Yahweh! Ganap mo bang liilipulin ang nalalabi sa Israel?” **14** Dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **15** “Anak ng tao, ang iyong mga kapatid! Ang iyong mga kapatid! Ang mga kalalakihan sa iyon ang ankan at ang lahat ng sambahanay ng Israel! Silang lahat na nagsabing mga naninirahan sa Jerusalem, ‘Malayo na sila kay Yahweh! Ibinigay ang lupainito sa atin bilang ating pag-aari!’ **16** Kaya sabihin mong, ‘Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: bagaman inalis ko sila palayo sa mga bansa, at bagaman ikinalat ko sila sa mga lupain, gayunpaman ako ang naging isang santuwalay para sa kanila sa isang sandali sa mga lupain kung saan sila pumunta.’” **17** Kaya sabihin mong, ‘Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Titipunin ko kayo mula sa mga tao, at iipunin mula sa mga lupain kung saan kayo ikinalat, at ibibigay ko sa inyo ang lupain ng Israel!’ **18** Pagkatapos, pupunta sila doon at tatanggalin ang bawat kamuhu-muhing bagay at pagkasuklam mula sa lugar na iyon. **19** At bibigyan ko sila ng isang puso, at lagayin ng bagong espiritu kapag lumapit sila sa akin; tatanggalin ko ang pusong bato mula sa kanilang laman at bibigyan ko sila ng isang pusong laman, **20** upang lumakad sila sa aking mga kautusan, tutuparin nila ang aking utos at gawin ang mga ito. At magising mga tao sila, at ako ang magiging Diyos nila. **21** Ngunit sa mga lumalakad ng may pagkabighani tungo sa kanilang kamuhu-muhing mga bagay at kanilang mga pagkasuklam, dadalhin ko ang kanilang gawa sa sarili nilang mga ulo. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh.” **22** At itinaas ng kerubin ang kanilang mga pakpak at ang mga gulong na nasa tabi nila, at ang kaluwalhatian ng Diyos ng Israel ay pumaitaas sa ibabaw nila. **23** At umakyat ang kaluwalhatian ni Yahweh mula sa loob sa gitna ng lungsod at tumayo sa bundok sa silangan ng lungsod. **24** At itinaas ako ng Espiritu at dinala sa Caldea, sa mga binihag, sa pangitain mula sa Espiritu ng Diyos. At ang pangitaing aking nakita ay umakyat mula sa akin. **25** Pagkatapos, ihinayag ko sa mga bihag ang lahat ng mga bagay na ipinakita sa akin ni Yahweh.

12 Dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **2** “Anak ng tao, naninirahan ka sa kalagitnaan ng mapanghimagsik na sambahanay kung saan may mga mata sila upang makakita ngunit hindi sila nakakakita at kung saan may mga tainga sila upang makaring ngunit hindi kinakiniñ dahil mapanghimagsik sila na sambahanay! **3** Kaya ikaw, anak ng tao, ihanda mo ang iyong mga gamit para sa pagkakatapon at simulan mong umalis sa umaga sa kanilang mga paninig, sapagkat sa kanilang mga paninig, ipapatapon kita mula sa iyong lugar patungo sa isa pang lugar. Marahil masisimulan nilang makita kahit pa mapanghimagsik sila na sambahanay. **4** At ililabas mo sa umaga ang iyong mga gamit para sa pagkakatapon sa kanilang mga paninig, lumabas ka sa gabi sa kanilang mga paninig sa paraan kung paano maipapatapon ang sinuman. **5** Maghukay ka ng isang butas sa pader sa kanilang mga paninig at lumabas ka sa pamamagitan nito. **6** Sa kanilang mga paninig, pasanin mo ang iyong mga gamit sa iyong balikat at ilabas ang mga ito sa kadiliman. Takpan mo ang iyong mukha sapagkat hindi mo dapat makita ang lupain, yamang itinalaga kita bilang isang tanda sa sambahanay ng Israel.” **7** Kaya ginawa ko ito gaya ng inutos sa akin. Inilabas ko ang aking mga gamit ng pagkakatapon sa umaga at sa gabi naghukay ako ng butas sa pader gamit ang aking kamay. Inilabas ko sa kadiliman ang aking mga

gamit at pinasan ko ang mga ito sa aking balikat sa kanilang mga paninig. **8** At noong madaling araw, dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **9** “Anak ng tao, hindi ba nagtatanong sa iyo ang sambahanay ng Israel, ang mapanghimagsik na sambahanay iyon kung, ‘Ano ang iyong ginagawa?’ **10** Sabihin mo sa kanila, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: para sa prinsipe ng Jerusalem ang gawain ng pagpapahayag na ito at sa lahat ng sambahanay ng Israel na kinalalakipan nila.’” **11** Sabihin mo, “Ia akong tanda sa inyo. Tulad ng aking ginawa, guyandin ang mangyayari sa kanila, maipapatapon sila at malalagay sa pagkabihag. **12** Papasanin ng kasama nilang prinsipe sa kaniyang mga balikat ang kaniyang mga gamit sa kadiliman at lalabas sa pamamagitan ng pader. Maghuhukay sila sa pader at ilalabas ang kanilang mga gamit. Tatakpan niya ang kaniyang mukha upang hindi nya makita ang lupain gamit ang kaniyang mga mata.” **13** Sasacluban ko siya ng aking lambat at mahuhuli siya sa aking bitag at dadahin ko siya sa Babilonia, ang lupain ng mga Caldeo, ngunit hindi nya ito makikita. Doon siya mamamatay. **14** Ikakalat ko rin sa lahat ng dako ang lahat ng mga nakapalibot sa kaniya na tutulong sa kaniya at ng kaniyang buong hukbo at magpapadala ako ng espada sa kanilang likuran. **15** At malalaman nila na Ako si Yahweh, kapag ikinalat ko sila sa mga bansa at pinaghwihi-walay ko sila sa buong lupain. **16** Ngunit magtitira ako ng ilang mga kalalakihan sa kanila mula sa espada, taggutom at salot nang sa gayon ay maitala nila ang lahat ng kanilang mga kasuklam-suklam na mga gawain sa lupain kung saan ko sila dinala upang malalaman nila na Ako si Yahweh!” **17** Dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **18** “Anak ng tao, kainin mo ang iyong tinapay nang may panginig at inumin mo ang iyong tubig nang may pangangatal at pag-aalala. **19** At sabihin mo sa mga tao sa lupain, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh para sa mga naninirahan sa Jerusalem at sa lupain ng Israel: Kakainin nila ang kanilang tinapay nang may panginig at iiunumin ang kanilang tubig habang nangangatal, yamang masasamsam ang lupain at kabuuan nito dahil sa karahasan ng lahat ng mga naninirahan doon. **20** Kaya mapapabayana ang mga pinaninirahang lungsod at magising kaparangan ang lupain; kaya malalaman ninyo na Ako si Yahweh!” **21** Muling dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **22** “Anak ng tao, ano itong kasabihang mayroon kayo sa lupain ng Israel na nagsasabing, ‘Matagal pa ang mga araw at hindi natutupad ang bawat pangitain?’” **23** Kaya sabihin mo sa kanila, ‘Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Lalayagan ko ng katapusang ang kasabihang ito upang hindi na ito magamit pa ng mga Israelita kailanman.’ At ipahayag mo sa kanila, ‘Nalalapit na ang mga araw at maihahayag ang bawat pangitain!’ **24** Sapagkat hindi na magkakaroon ng anumang mga pangitaing hindi totoo o mga pagtatangging panghuhula sa loob ng sambahanay ng Israel. **25** Sapagkat ako si Yahweh! Nagsasalita ako at isinasagawa ko ang lahat ng mga salitang sinasabi ko. Hindi na magtagtagal ang bagay na ito. Sapagkat ihahayag ko ang mga salitang ito sa iyonng mga araw, kaya na mga mapanghimagsik na sambahanay, at isasagawa ko ang mga ito! —Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh.” **26** Muling dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **27** “Anak ng tao, tingnan mo! Sinabi ng sambahanay ng Israel, ‘Matagal pang mangyayari mula sa araw na ito ang pangitain na kaniyang nakikita at matatalagan pa ang kaniyang mga ipinahayag.’” **28** Kaya sabihin mo sa kanila, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Hindi na maaantala ang aking mga salita ngunit mangyayari ang mga salitang sinabi ko! —Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh!’”

13 Muling dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **2** “Anak ng tao, mapapahayag ka laban sa mga propeta ng pagpapahayag sa Israel at sabihin mo sa mga nagpapahayag mula sa kanilang mga sariling isipan, ‘Makinig kayo sa salita ni Yahweh!’ **3** Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh, ‘Kaawa-awa ang mga hangal na propeta na sinusunod ang kanilang sariling diwa, ngunit wala namang nakita! **4** Israel, parang naging mga asong gubat sa mga kaparangan ang iyonng mga propeta. **5** Hindi ninyo pinuntahan ang mga bitak sa pader sa palibot ng sambahanay ng Israel para ayusin ito upang makalaban sa digmaan sa araw ni Yahweh. **6** May mga pangitaing hindi totoo, ang mga nagsasabi, “Ito ang mga pahayag ni Yahweh.” Hindi sila isnugo ni Yahweh, ngunit gayon pa man, pinapaaasa nila ang mga tao na magkakatotoo ang kanilang mga mensahe. **7** Hindi ba may mga pangitain kaya na hindi totoo at gumagawa

kayo ng mga panghuhulang hindi totoo, kayo na mga nagsasabi, "Ito ang mga pahayag ni Yahweh" kahit hindi ko naman ito sinabi?" 8 Kaya ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, "Dahil nagkaroon kayo ng mga pangitaing hindi totoo at nagsabi ng mga kasinungalingan—kaya ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh laban sa inyo: 9 Magiging kalaban ng aking kamay ang mga propetang may mga pangitaing kasinungalingan at gumagawa ng mga panghuhulang hindi totoo. Hindi sila mapapabilang sa pagtitipon ng aking mga tao o maitatala sa talaan ng sambahan ng Israel, hindi sila dapat makapunta sa lupain ng Israel. Sapagkat malalaman niyo na Ako ang Panginoong Yahweh! 10 Dahil dito at dahil pinangunahan nila ang aking mga tao upang mailigaw at sinabi, "Kapayapaan! kahit walang namang kapayapaan, nagpapatayo sila ng mga pader na kanilang pipintahan ng kalburong pampinta." 11 Sabihin mo sa mga nagpripinta ng kalburong pampinta sa pader, "Gugulo ito, magkakaroon ng malakas na pagbuhos ng ulan at magpapadala ako ng mga ulan na may kasamang yelo upang pabagsakin ito at isang napakalakas na hangin upang masira ito. 12 Tingnan niyo, babagsak ang pader. Hindi ba sinabi ng iba sa inyo, "Nasaan na ang kalburong pampinta na inyong itinapal ditto?" 13 Kaya ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, "Magpapadala ako ng napakalakas na hangin dahil sa aking galit at magkakaroon ng pagbaba ng ulan dahil sa aking poot! Ganap na sisirain ito ng ulan na may kasamang yelo dahil sa aking galit! 14 Sapagkat pabagsakin ko ang pader na pinintahan ng kalburong pampinta at pabagsakin ko ito sa lupa at mabubuwal hanggang sa pundasyon nito. Kaya babagsak ito at malilipol kayong lahat sa kalagitnaan nito. At malalaman niyo na Ako si Yahweh! 15 Sapagkat lilipulin ko sa aking matinding galit ang pader at ang mga nagpinta nito ng kalburong pampinta. Sasabihin ko sa inyo, "Mawawala na ang pader maging ang mga taóng nagpinta nito ng kalburong pampinta— 16 ang mga propeta ng Israel na nagpahayag tungkol sa Jerusalem at ang mga may pangitain ng kapayapaan para sa kaniya. Ngunit walang kapayapaan! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh." 17 Kaya ikaw, anak ng tao, humarap ka laban sa mga babaeng anak ng iyong mga tao na nagpapahayag mula sa kanilang mga sariling isipan at magpahayag ka laban sa kanila. 18 Sabihin mo, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: "Kaawa-awa ang mga kababaihang gumagawa ng mga agimat sa lahat ng bahagi ng kanilang mga kamay at gumagawa ng mga talukbong na may ibat ibang sukat para sa kanilang mga ulo na ginagamit upang makabihag ng mga tao. Bibihagin ba niyo ang aking mga tao ngunit ililigtas ang inyong mga sariling buhay? 19 Nilapastangan niyo aka sa haraga ng aking mga tao para lamang sa sandakot na sebada at mga durog na tinapay upang patayin ang mga tao na hindi naman dapat mamatay at upang pangalagaan ang buhay ng mga hindi dapat manatiling buhay, dahil sa mga kasinungalingan niyo sa aking mga tao na nakarinig sa inyo. 20 Kaya ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, "Tutol aka sa mga agimat na inyong ginamit upang mabitag ang buhay ng mga tao na parang mga ibon. Sa katunayan, hahablutin ko ang mga ito mula sa inyong mga braso at hahayaan kong lumaya ang mga taóng nabihag niyo na parang mga ibon—pakakawalan ko sila. 21 Pupuntin ko ang inyong mga talukbong at ililigtas ko ang aking mga tao mula sa inyong kamay upang hindi na sila muling mabihag sa inyong mga kamay. At malalaman niyo na Ako si Yahweh! 22 Dahil pinahina ninyo ang puso ng matuwid na tao sa pamamagitan ng mga kasinungalingan, kahi na hindi ko ninais ang kaniyang kawalan ng pag-asa, at sa halip, hinimok ninyo ang gawain ng masasamang tao upang hindi siya tumalikod mula sa kaniyang kaparaaan upang mailitgas ang kaniyang buhay— 23 kaya hindi na kayo magkakaroon pa ng mga pangitang hindi totoo o magpatuloy na gumawa ng mga panghuhulang hindi totoo sapagkat ililigtas ko ang aking mga tao mula sa inyong kamay. At malalaman niyo na Ako si Yahweh!"

14 Pumunta sa akin ang ilang mga nakatandata ng Israel at umupo sa aking harapan. 2 At dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, 3 "Anak ng tao, taglay ng mga kalalakihang ito ang kaniyang mga diyuys-diyosan sa kanilang mga puso at inilagay ang katitisuran ng kanilang kasamaan sa harap ng kanilang mga sariling mukha. Dapat ba silang sumangguni sa akin? 4 Kaya ipahayag mo ito sa kanila at sabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: 'Ang bawat tao sa sambahan ng Israel na nagtataglay ng kaniyang diyuys-diyosan sa kaniyang puso o ang naglalagay ng katitisuran ng kaniyang kasamaan sa kaniyang harapan at ang pupunta sa propeta—ako si Yahweh, sagasutin ko

siya ayon sa bilang ng kaniyang mga diyuys-diyosan. 5 Gagawin ko ito upang mabawi ko ang sambahan ng Israel, ang kanilang mga puso na inilayo sa akin sa pamamagitan ng kanilang mga diyuys-diyosan!" 6 Kaya sabihin mo sa sambahan ng Israel, "Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Magsisi na kayo at talikuran na ninyo ang inyong mga diyuys-diyosan! Tumalikod na kayo sa lahat ng inyong mga kasuklam-suklam na gawain! 7 Sapagkat ang bawat isa na mula sa sambahan ng Israel at ang bawat isa na mga dayuhang nanimirahan sa Israel na lumayo sa akin, na taglay ang kaniyang mga diyuys-diyosan sa kaniyang puso at inilagay ang katitisuran ng kaniyang kasamaan sa harap ng kaniyang sariling mukha, at pupunta sa isang propeta upang hanapin ako—Ako, si Yahweh ang mismong sasagot sa kaniya! 8 Kaya haharap ako laban sa taong iyon at gagawin ko siyang isang tanda at isang kawikaan, sapagkat ihihiwalay ko siya sa kalagitnaan ng aking mga tao, at malalaman niyo na Ako si Yahweh! 9 Kapag nilinlang ang isang propeta at nagsabi ng isang mensahe, at ako, si Yahweh, nilinlangin ko ang propetang iyon, iuunat ko ang aking kamay laban sa kaniya at wawasakin ko siya sa kalagitnaan ng aking mga Israelita. 10 At papasanin nila ang kanilang sariling kasamaan; ang kasamaan ng propeta ay magiging katulad ng kasamaan ng mga sumasangguni sa kaniya. 11 Dahil dito, hindi na ililihas sa pagsunod sa akin ang sambahan ng Israel o ni dudungisan ang kanilang mga sarili sa lahat ng kanilang mga pagsuway kailanman. Magiging mga tao ko sila at ako ang kanilang magiging Diyos—Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh!" 12 At dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, 13 "Anak ng tao, kapag nagkasala ang isang lupain laban sa akin sa pamamagitan ng paggawa ng kasalanan upang iunat ko ang aking kamay laban dito at babalili ang tungkod ng timpay nito at magpapadala ako sa kaniya ng taggutom at papatayin ang tao at hayop mula sa lupain; 14 at kahit na ang tatlong kalalakihang ito—Noe, Daniel, at Job—ay nasa kalagitnaan ng lupain, mailitgas lamang nila ang sarili nilang buhay sa pamamagitan ng kanilang pagiging matuwid—Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. 15 Kung magpapadala ako ng mga mababangis na hayop sa lupain at gawin itong tigang upang maging kaparangan na walang mga tao ang makakadaan dahil sa mga mababangis na hayop, 16 at kahit pa naroon ang mga dating tatlong kalalakihan na ito—habang ako ay nabubuhay, ang pahayag ng Panginoong Yahweh—hindi nila mailitgas kahit pa ang kanilang mga sariling anak na lalaki at babae, ang sariling buhay lamang nila ang mailitgas, ngunit magiging kaparangan ang lupain! 17 O kung magpapadala man ako ng espada laban sa lupain na iyon at sabihin, 'Espada, pumunta ka sa mga lupain at patayin mo ang tao at hayop mula rito'— 18 at kahit pa nasa kalagitnaan ng lupain ang tatlong kalalakihang ito—habang ako ay nabubuhay, ang pahayag ng Panginoong Yahweh—hindi nila mailitgas kahit pa ang kanilang mga sariling anak na lalaki at babae, ang sarili lamang nilang buhay ang kanilang mailitgas. 19 O kung magpapadala man ako ng salot laban sa lupain na ito at ibubuhos ko ang aking matinding galit laban dito sa pamamagitan ng pagdanak ng dugo upang patayin ang mga tao at hayop 20 at kahit pa nasa lupaing iyon sina Noe, Daniel, at Job—habang ako ay buhay, ang pahayag ng Panginoong Yahweh—hindi nila mailitgas kahit pa ang kanilang mga sariling anak na lalaki at babae, ang sarili lamang nilang buhay ang kanilang mailitgas sa pamamagitan ng kanilang pagiging matuwid. 21 Sapagkat ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: tinitiyak kong magiging malala ang lahat ng bagay sa pamamagitan ng ipapadala kong apat na kaparusahan—taggutom, espada, mababangis na hayop at salot—laban sa Jerusalem upang patayin ang mga tao at hayop mula sa kaniya. 22 Gayuman, tingnan mo! May mga matitira sa kaniya, mga nakaligtas na labalbas kasama ang mga anak na lalaki at babae. Tingnan mo! Lalabas sila mula sa iyo at makikita mo ang kanilang mga kaparaaan at mga kilos at maaaliw hinggil sa kaparusahan na aking ipinadala sa Jerusalem at tungkol sa lahat ng mga bagay na aking ipinadala laban sa lupain. 23 Aaliwin ka ng mga nakaligtas kapag makikita mo ang kanilang mga kaparaaan at ang kanilang mga kilos kaya malalaman mo na ginawa ko ang lahat ng bagay na ito laban sa kaniya na hindi ko ito ginawa sa kanila nang walang kabuluan! —Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh!"

15 Pagkatapos, dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, 2 "Anak ng tao, paanong mas higit ang isang puno ng ubas kaysa sa anumang punong may mga sanga na nasa isang kagubatan?

3 Makakakuha ba ng kahoy ang mga tao mula sa puno ng ubas upang gumawa ng anumang bagay? O makakagawa ba sila ng tulos mula dito upang pagsabitan ng anumang bagay? **4** Tingnan mo! Kung iahagis ito sa apoy bilang panggatong, at kung natupok na ng apoy ang magkabilang dulon nito, pati na ang gitna, may pakinabang pa ba ito? **5** Tingnan mo! Nang ito ay buo pa, walang magagawang anumang bagay dito, kapag nasunog ng apoy, tiyak na hindi pa rin ito mapakikinabangan! **6** Kaya ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh, di gaya ng mga puno sa mga kabutuan, ibinigay ko ang puno ng ubas bilang panggatong sa apoy; ganoon ding paraan ang gagawin ko sa mga naninirahan sa Jerusalem. **7** Sapagkat itatakdak ko ang aking mukha laban sa kanila. Kahit na makalabas sila mula sa apoy, matutopok parin sila ng apoy, kaya malalaman ninyo na ako si Yahweh, kapag itinakda ko ang aking mukha laban sa kanila. **8** At gagawin kong tinlikuran at walang naninirahan ang kanilang lupain dahil sa ginawa nilang kasalanan—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh!

16 At dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinabi, **2** “Anak ng tao, ipaalam mo sa Jerusalem ang tungkol sa kaniyang mga gawang kasuklam-suklam, **3** at ipahayag, ‘Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh sa Jerusalem: Nangyari ang iyong pasimula at kapanganakan sa lupain ng Canaan; isang Amoreo ang iyong ama at isang Heteo ang iyong ina. **4** Sa araw ng iyong kapanganakan, hindi pinutol ng iyong ina ang iyong pusod, ni hindi ka niya nilinrasan sa tubig o kinuskos ng asin o binatal ng tela. **5** Walang matang nahabag sa iyo upang gawin sa iyo ang alinman sa mga bagay na ito, ang mahabag sa iyo! Sa araw na ipinanganak ka, habang nailigil sa sarili mong dugo, mayroong nasuklam sa iyong buhay, itinapon ka sa isang malawak na kaparangan. **6** Ngunit nadaanan kita at nakita kitang nailigil sa iyong sariling dugo, kaya sinabi ko sa iyo habang duguan, ‘Mabuhay ka!’ **7** Pinalaki kitang katulad ng isang halaman sa isang kaparangan. Dumami ka at naging tanyag, at napalamanutian ng mga hiyas. Namuo ang iyong dibdib at kumapal ang iyong buhok, ngunit ikaw ay hubo’t hubad parin. **8** Nadaanan kitang muli, at nakita kita at tingnan mo! Dumating na sa iyo ang oras ng pag-ibig kaya sinuotan kita ng balabal at tinakpan ang iyong kahubaran. Pagkatapos, nangako ako sa iyo at dinala kita sa isang kasunduan—itong pahayag ng Panginoong Yahweh—at ikaw ay naging akin. **9** Kaya hinugasan kita ng tubig at binanulan ko ang iyong dugo mula sa iyo, at pinahiran kita ng langis. **10** Dinamitan kita ng mga naburdahang damit at nilagyan ng balat na sandalyas ang iyong paa, binalot kita ng pinong lino at tinakpan ng sedang damit. **11** Ang sumundu, pinalamanutian kita ng mga alahas at nilagyan ko ng pulseras ang iyong mga kamay at kuwintas sa iyong leeg. **12** Nilagyan ko ng hikaw ang iyong ilong at tainga at isang magandang korona sa iyong ulo. **13** Kaya napalamanutian ka ng ginto at pilak at nadamitan ka ng pinong lino, sedang damit at mga binurdahang damit; kumain ka ng pinakamainam na harina, pulot-pukyutan, at langis, at napakaganda mo, at ikaw ay naging isang reyna. **14** Lumaganap ang iyong katanyagan sa mga bansa dahil sa iyong kagandahan, sapagkat ito ay ganap sa karangyaang ibinigay ko sa iyo—itong pahayag ng Panginoong Yahweh. **15** Ngunit nagtiwala ka sa iyong sariling kagandahan, at kumilos kang tulad ng mga babaeng bayaran dahil sa iyong katanyagan; ibinuhos mo ang iyong gawaing kahalayan sa sinumang dumaraan. Naging pag-aari ka ng mga kalalakihang iyon! **16** Pagkatapos, hinubad mo ang iyong mga damit at gumawa kung kasama nila ng mga dambanang pinalamanutian ng iba’t ibang kulay, at kumilos ka sa kanilang tulad ng isang babaeng bayaran. Hindi ito dapat dumating! Hindi ito dapat nangyari! **17** Kinuha mo ang mga magagandang alahas na ginto at pilak na ibinigay ko sa iyo, at gumawa ka ng mga anyong lalaki para sa iyong sarili, at gumawa kung kasama nila ng mga gawaing katulad ng ginagawa ng babaeng bayaran. **18** Kinuha mo ang iyong mga naburdahang kasuotan at ibinalot mo sa kanila, at inilagay mo sa kanila ang aking mga langis at mga pangabong. **19** At ang aking mga tinapay na gawa sa mga pinong harina, langis at pulot-pukyutan na ibinigay ko sa iyo—mga ipinakain ko sa iyo! —inilagay mo sa harapan nila upang magdulot ng matamis na amoy. Tunay nga itong nangyari! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **20** Pagkatapos ay kinuha mo ang iyong mga lalaki at babaeng anak na iyong isinilang para sa akin at iyong inilay sa mga imahe upang lamuin bilang pagkain. Malilit na bagay ba ang iyong ginagawang kahalayan? **21** Pinatay mo ang aking mga anak at inilay mo silang handog sa mga imahe sa pamamagitan ng apoy. **22** Sa lahat ng iyong gawaing

kasuklam-suklam at kahalayan, hindi mo inisip ang tungkol sa mga araw ng iyong kabataan, nang ikaw ay hubo’t hubad na nagugumon sa iyong dugo. **23** Kaawa-awa! Kaawa-awa ka! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—samakatuwid, daagdag pa sa lahat ng iyong kasamaan, **24** nagtayo ka sa iyong sarili ng altar at gumawa ka ng dambana sa bawat pampublikong lugar. **25** Nagtayo ka ng mga dambana sa ulo ng bawat lansangan at nilapastangan mo ang iyong kagandahan sapagkat ibinuha mo ang iyong mga hita sa bawat isang dumaraan at gumawa ka ng marami pang mga gawaing kahalayan. **26** Kumilos kang parang bayarang babae sa mga taga-Egipto, ang iyong karatig-bansang may labis na mahalay na pagpanasa, at gumawa ka ng maraming mga mahalay na gawain upang galitin ako. **27** Kaya tingnan mo! Hahampsin kita gamit ang aking kamay at ititigil ko ang iyong pagkain. Ibibigay ko ang iyong buhay sa iyong mga kaaway, ang mga babaeng anak ng mga Filesto, upang hiyain ka dahil sa iyong mahalay na pag-uugali. **28** Kumilos kang tulad ng mga babaeng bayaran kasama ang mga taga-Asiria sapagkat hindi ka nasiyahan. Kumilos ka tulad ng isang babaeng bayaran at hindi pa rin nasiyahan. **29** At patuloy kang gumawa ng marami pang kahalayan sa mga lupain ng mga mangangalakal ng Caldea, ngunit maging dito ay hindi ka nasiyahan. **30** Bakit napakahina ng iyong puso? —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—upang gawin mo ang mga bagay na ito, gawain ng isang mapangaluna at walang hiyang babae? **31** Noong itinayo mo ang mga dambana sa ulo ng bawat lansangan at gumawa ka ng iyong mga dambana sa bawat pampublikong lugar, hindi ka talaga isang babaeng bayaran, sapagkat tumanggi kang magpabayad sa iyong mga ginawa! **32** Ikaw babaeng nakikapiid, titatanggap mo ang mga hindi mo kilalang tao sa halip na ang iyong asawa! **33** Binabayaran ng mga tao ang bawat babaeng bayaran, ngunit ibinibigay mo ang iyong mga kinita sa iyong mga manggingibig at sinusuhulan mo sila upang pumunta sa iyo mula sa lahat ng dako para sa iyong mga mahalay na gawain. **34** Kaya mayroon kang kaibahan sa ibang mga babaeng iyon, yamang walang tumatawag sa iyo upang makisiping sa kanila. Sa halip, binabayaran mo sila! Walang nagbabayad sa iyo. **35** Kung gayon, ikaw babaeng bayaran, makining ka sa salita ni Yahweh! **36** Sinabi ito ng Panginoong Yahweh: Dahil ibinuhos mo ang iyong pagpanasa at inihayag mo ang iyong mga nakatagong bahagi sa pamamagitan ng iyong mahalay na gawain kasama ang iyong mga manggingibig at ang iyong mga kasuklam-suklam na mga diyuys-diyosan, at dahil sa mga dugo ng iyong mga anak na ibinigay mo sa iyong mga diyuys-diyosan; **37** kaya tingnan mo! Titipunin ko ang lahat ng mga nakikila mong manggingibig, lahat ng inibig mo at lahat ng kinamuhian mo, at titipunin ko sila laban sa iyo sa lahat ng dako. Ilalantad ko sa kanila ang mga pribado mong bahagi upang makita nila ang lahat ng iyong kahubaran! **38** Sapagkat parurusan kita sa iyong pangangaluna at sa pagdanon ng dugo at dadalhin ko sa iyo ang dugo ng aking galit at paninibugo! **39** Ibibigay kita sa kanilang mga kamay upang kanilang pagbasakin ang iyong mga altar at wasakin ang iyong mga dambana, pagkatapos ay huhubarin nila ang iyong damit at kukunin ang lahat ng iyong alahas, at iiwanan ka nilang hubo’t hubad. **40** At magdadala sila ng maraming tao laban sa iyo at babatuhin ka ng mga bato, at hahatiin ka nila sa pamamagitan ng kanilang mga espada. **41** At susunugin nila ang iyong mga bahay at gagawa sila ng maraming pagpaparusa sa iyo sa harap ng maraming mga babae, sapagkat patitigilin ko na ang iyong pagbebenta ng aliw at hindi ka na muling magbabayad ng kahit sino pa sa kanila! **42** Pagkatapos, pahuhupain ko ang aking poot laban sa iyo, mawawala ang galit ko sa iyo, sapagkat ako ay masisiyahan at hindi na ako magagalit. **43** Sapagkat hindi mo inalala ang mga araw ng iyong kabataan nang hinayaan mong manginig ako sa galit sa lahat ng mga bagay na ito—pagmasdan! Ako mismo ang magdadala ng kapurusan sa ikinilos mo sa sarili mong ulo dahil sa iyong gawain—itong pahayag ng Panginoong Yahweh—upang hindi ka na muling gagawa ng mga kasamaan sa lahat ng iyong kasuklam-suklam na kaparaanan! **44** Masdan ninyo! Bawat isang nagsasabi ng mga kawikaan tungkol sa iyo ay magsasabing, “Katulad ng ina, gayon din ang kaniyang anak.” **45** Ikaw ang babaeng anak ng iyong ina, na kinamuhian ang kaniyang asawa at mga anak; at ikaw ang kapatid ng mga babae mong kapatid na kinamuhian ang kanilang mga asawa at kanilang mga anak. Isang Heteo ang iyong ina at isang Amoreo ang iyong ama. **46** Ang Samaria ang iyong nakatatandang kapatid na babae at ang kaniyang mga anak na babae ay ang mga naninirahan sa hilaga, habang ang iyong nakababatang kapatid na babae ay ang

naninirahan sa katimugan mong bahagi, na ang Sodoma at ang kaniyang mga anak babae. **47** Ngayon, huwag ka nang lumakad sa kanilang mga pamamaraan o batay sa kanilang mga ginagawang kasuklam-suklam, na para bang napakallili na bagay ang mga iyon. Totoo ngang sa lahat ng iyong kaparaanan, naging mas masahol ka pa kaysa sa kanila. **48** Ako ay buhay—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—Sodoma, ang iyong mga kapatid na babae at ang kaniyang mga anak na babae ay hindi gumawa ng kasamaang higit kaysa sa mga ginawa mo at ng iyong mga anak na babae! **49** Pakigangan mo! Ito ang naging kasalanang Sodoma na iyong kapatid: malaya siyang nagmataas, walang malasakit at walang pakialam sa anumang bagay. Hindi niya pinilakas ang mga kamay ng mga mahihirap at mga taong nangangalangan. **50** Siya ay nagmataas at gumawa ng mga gawaing kasuklam-suklam sa aking harapan, kaya inalis ko sila gaya ng nakita mo. **51** Hindi gumawa ang Samaria ni kahit kalahati man lang ng iyong mga kasalanan; sa halip, mas marami ka pang ginawang kasuklam-suklam na bagay kaysa sa kanila, at ipinakita mong mas mabuti pa sa iyo ang mga kapatid mong babae dahil sa lahat ng mga kasuklam-suklam na mga bagay na iyong ginagawa! **52** Lalong lalo ka na, ipakita mo ang sarili mong kahiiyan, sa ganiton paraan, ipinakita mong mas mabuti ang iyong mga kapatid kaysa sa iyo, dahil sa lahat ng mga ginawa mong kasuklam-suklam na pagkakasala. Ang iyong mga kapatid ay parang mas mabuti sa iyo. Lalong lalo ka na, ipinakita mo ang iyong sariling kahiiyan, sa ganiton paraan, ipinakita mong mas mabuti ang iyong mga kapatid kaysa sa iyo. **53** Sapagkat ibabalik ko ang kanilang mga kayamanan—ang mga kayamanan ng Sodoma at ng kaniyang mga babaeng anak, at ang mga kayamanan ng Samaria at ng kaniyang mga babaeng anak; ngunit ang iyong kayamanan ay nasa kanilang kalagitnaan. **54** Sa pananagutan ng mga bagay na ito, ipapakita mo ang iyong kahiiyan, mapapahiya ka dahil sa lahat ng mga bagay na iyong ginawa, at sa ganiton paraan, magiging kaaliwan ka para sa kanila. **55** Kaya ang iyong kapatid na Sodoma at ang kaniyang mga babaeng anak ay maibabalik sa kanilang dating kalagayan, at maibabalik sa Samaria at sa kaniyang mga babaeng anak ang kanilang dating kayamanan. Pagkatapos, ikaw at ang iyong mga babaeng anak ay maibabalik sa inyong dating kalagayan. **56** Ang Sodoma na iyong kapatid ay hindi man lang nabanggit ng iyong bibig sa mga araw na ikaw ay nagmataas, **57** bago naihayag ang iyong kasamaan. Ngunit ngayon, ikaw ay tumpulan ng pagkasuklam sa mga babaeng anak ng Edom at ng lahat ng mga babaeng anak ng mga Filisteo sa kaniyang palibot. Kinimumuhian ka ng lahat ng tao. **58** Ipatapita mo ang iyong kahiiyan at ang iyong mga kasuklam-suklam na kilos! —ito ang pahayag ni Yahweh! **59** Sinabi ito ng Panginoong Yahweh: Ituturing kita katulad ng pagturing ko sa sinumang taong lumimot sa kaniyang sinumpaan pangako upang sirain ang isang tipan. **60** Nguni't aalalahanin ko sa aking isipan ang ginawa kong kasunduan sa iyo noong bata ka pa, at gagawa ako sa iyo ng isang kasunduan walang hanggan. **61** Pagkatapos, maaalala mo ang iyong dating pamumuhat at mapapahiya kapag tinanggap mo ang iyong mga nakatatanda at nakababatang kapatid na babae. Ibibigay ko sila sa iyo bilang mga babaeng anak, ngunit hindi dahil sa iyong tipan. **62** Itatag ko mismo ang aking kasunduan sa iyo at malamanong moko si Yahweh! **63** Dahil sa mga bagay na ito, maaalala mo ang lahat ng bagay sa iyong isipan at mapapahiya ka, kaya hindi mo na muling maibubuka ang iyong bibig upang magsalita dahil sa iyong kahiiyan, kapag pinatawid na kita sa lahat ng iyong ginawa—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh.”

17 Ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **2** “Anak ng tao, maghayag ka ng isang bugtong at magsalita ka ng isang talinghaga sa sambahayan ng Israel. **3** Sabihin mo, ‘Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh: Ang isang malaking agila na may malaki at mahabang pakpak, makapal ang mga balahibo, at may ibat’ ibang kulay ay nagtungso sa Lebanon at dumapo sa itaas na bahagi ng puno ng sedar. **4** Pinutol nito ang mga dulo ng mga sanga at dinala ng mga ito sa lupain ng Canaan; itinanim niya ito sa lungsod ng mga mangangalakal. **5** Kumuhang rin siya ng ilang binhi sa lupa at itinanim ito sa lupang handa nang taniman. Itinanim niya ito sa tabi ng malawak na bahagi ng tubig katulad ng punong kahoy na tinatawag na wilow. **6** At pagkatapos tumuboo ito at naging isang gumagapang na baging pababa sa lupa. Ang bawat mga sanga nito ay patungo sa kaniya, at ang mga ugat nito ay lumago sa ilalim nito. Kaya ito ay naging isang baging at nagkaroon ng mga

sanga at umusborg. **7** Subalit may isa pang napakalaking agila na may mga malaking pakpak at maraming balahibo. At tingnan mo! Ang baging at ang kaniyang mga ugat ay humarap sa agila, at kumalat ang mga sanga patungo sa agila mula sa lugar kung saan ito nakatanim upang ito ay matubigan. **8** Ito ay nakatanim sa magandang lupa sa tabi ng malawak na bahagi ng tubig upang ito ay magkaroon ng maraming sanga at mamunga, upang maging kahanghanghang baging! **9** Sabihin mo sa mga tao, ‘Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Ito ba ay bayabuhay? Hindi ba niya bubuntin ang mga ugat at pipitasin ang mga bunga nito kaya ang lahat ng malagong mga dahon ay matutuyo? Walang malakas na braso o maraming tao ang mga makakabunot ng mga ugat nito. **10** Kaya tingnan mo! Pagkatapos itong maitanim, laalo ba ito? hindi ba ito malalanta kapag ito ay dadampian ng hanging mula sa silangan? Ito ay ganap na matutuyo sa kaniyang kinatataniman.’” **11** Pagkatapos, ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi. **12** “Sabihin mo sa mga mapanghimagsik na sambahayan, ‘Hindi ba ninyo alam ang ibig sabihin ng mga bagay na ito? Tingnan mo! Ang hari ng Babilonia ay nagpunta sa Jerusalem at kinuha ang hari at ang kaniyang mga prinsipe at dinala sila sa kanya sa Babilonia. **13** Pagkatapos ay kumuhang siya ng maharlikan kaupapuan at gumawa sila ng kasunduan, at pinanumpa siya nito. At dinala niya ang mga makapangyarihang sao sa lupain, **14** upang ang kaharian ay maging mababa at hindi na ito maibangon ang sarili. Sa pamamagitan ng pagtupad sa kaniyang kasunduan ang lupain ay makalilitgas. **15** Nguni’t ang hari ng Jerusalem ay naghimagsik laban sa kanya sa pamamagitan ng pagpapadala ng mga kinatawan sa Egipto upang kumuhang ng mga kabayo at ng hukbo. Siya ba ay magtatagumpay? Makatatakbas ka ang taong gumagawa ng mga bagay na ito? Kung jalabagin niya ang kasunduan, makatatakbas ba siya? **16** Habang ako ay nabubuhay! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh— siya ay tiyak na mamamatay sa lupain ng hari na gumawa sa kanya bilang hari, ang hari na siyang gumawa ng panunumpang hinamak niya at sa kasunduan na hindi niya sinunod. Siya ay mamamatay sa gitna ng Babilonian. **17** At ang Parao, kasama ang kaniyang malakas na hukbo at ang pagtitipon ng maraming kalailakan para sa digmaan ay hindi siya kayang protektahan sa labanan, kapag ang hukbo ng Babilonia ay gagawa ng tambak ng lupa at mga pader upang sirain ang maraming buhay. **18** Sapagkat hinamak ng hari ang kaniyang panunumpa sa pamamagitan ng hindi pagtupad sa kasunduan. Tingnan mo, iniabot niya ang kaniyang kamay upang mangako, subalit ginawa niya ang lahat ng mga bagay na ito. Hindi siya makatatakbas. **19** Kung gayon—ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh—habang Ako ay nabubuhay, hindi ba ang aking panunumpa na kaniyang hinamak at hindi sinunod at kasunduan na kaniyang hindi tinupad na inyong winasak? Kaya dadalhin ko ang kaparusan niya sa kaniyang ulo! **20** Ilalatag ko ang aking lambat sa kanya at mahuhuli siya sa aking lambat. Pagkatapos ay dadalhin ko siya sa Babilonia at habatalan ko siya doon dahil ang pagtakasil na ginawa niya nang ipagkaluno niya ako! **21** At lahat ng mga bihag sa kaniyang mga hukbo ay babagsak sa pamamagitan ng espada, at ang mga matitira ay kakalat sa lahat ng dako. At malaman ninyo na ako si Yahweh; ipinahayag ko na ito ay mangyayari!” **22** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh, ‘Kaya ako mismo ang magtatanghal ng pinakamataas na bahagi ng puno ng sedan, at itatinanim ko ito nang malayo ang mga malambot na sanga nito. Babaliin ko ito, at ako mismo ang magtatanim niyo sa mataas na bundok! **23** Itatanim ko ito sa mga bundok ng Israel kaya ito ay lalago magkakaroon ng mga sanga at mamumunga, at magiging kahanga-hanggang sedar kaya mamumuhay sa ilalim nito ang mga ibon. Sila ay mamumugad sa ililim ng mga sanga nito. **24** Pagkatapos lahat ng puno sa bukid ay malamanan na ako si Yahweh. Ibinababa ko ang mga matatayog na puno; itinataas ko ang mga mababang puno! tinutuyo ko ang punong nadiligan Pinapayabong ko ang tuyong puno! Ako si Yahweh; ipinahayag ko na mangyayari ito at nagawa ko na ito!”

18 Ang salita ni Yahweh ay muling dumating sa akin at sinabi, **2** “Ano ibig mong sabihin, ikaw na gumamit ng kwikaang ito tungkol sa lupain ng Israel at nagsasabi, ‘Ang mga ama na kumain ng mga maaasim na ubas, at ang ngipin ng mga anak ay nangilo?’ **3** Habang Ako ay nabubuhay—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—tiyak na hindi na magkakaroon pa ng anumang okasyon upang gamitin ninyo ang kwikaang ito sa Israel. **4** Tingnan mo! Ang bawat buhay ay sa akin! At

gayon din ang buhay ng ama at ang buhay ng anak sila ay sa akin! Ang taong nagkakasala ay mamamatay! **5** Sapagkat ang tao, kung siya ay matuwid at taglay ang katarungan at katuwiran— **6** kung hindi siya kumain sa mga dambana sa bundok, at hindi itinaas ang kaniyang mga mata sa mga diyus-diyosan ng sambahayan ng Israel— kung hindi niya dinungisan ang asawa ng kaniyang kapitbahay, o ni hindi lumapit sa isang babae sa panahong siya ay may regla— **7** kung wala siyang inaping sinuman sa halip ay nagsa-sangla ng sangla sa umutang—kung hindi niya kinuha ang ninakaw, ngunit sa halip ay ibinibigay niya ang kaniyang pagkain sa mga nagugutom at tinatakpan ng mga damit ang hubad; **8** kung hindi siya nagpapatong ng anumang tubo sa pagpaputang, o kumuha ng labis na kita—kung isinasagawa niya ang katarungan at pinatitibay ang katapanan sa pagitan ng mga tao— **9** kung lumalakod siya sa aking mga kautusan at sinusunod ang aking mga alituntunin upang kumilos nang tapat—taong ito ay matuwid; siya ay mabubuhay! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **10** Subalit kung may anak siyang marahas na nagpapadanan ng dugo at ginagawa alinman sa mga bagay na ito— **11** kahit na hindi ginagawa ng kaniyang ama ang alinman sa mga bagay na ito— subalit kung ang kaniyang anak na lalaki ay kumain sa mga dambana sa bundok at sipingin ang asawa ng kapitbahay— **12** kung inaapi niya ang mahirap at nangangailangan, kung sumasamsam siya at nagnakanaw at hindi ibinabalik ang sangla, kung itinataas niya ang kaniyang mga mata sa mga diyus-diyosan o gumagawa ng mga kasuklam-suklam na gawain; **13** at kung nagpapautang siya na nagpapabayad ng tubo at kumukuha ng hindi makatarungang kita, dapat ba siyang mabuhay? Siya ay hindi mabubuhay! Ginawa niya ang lahat ng kasuklam-suklam na ito. Siya ay tiyak na mamamatay; ang kaniyang dugo ay nasa kaniya. **14** Subalit tingnan mo! Kung magkaanak siya ng isang lalaking nakikita ang lahat ng kasalanang ginawa ng kaniyang ama, at kung siya mismo ay may takot sa Diyos at hindi ginagawa ang mga ganoong bagay— **15** at kung hindi siya kumain sa mga dambana sa bundok o itinaas ang kaniyang mga mata sa mga diyus-diyosan ng sambahayan ng Israel—kung hindi niya sumipig sa asawa ng kaniyang kapitbahay; **16** Kung hindi niya inaapi ang sinuman, sinasamsam ang sangla, o kinukuha ang mga nakaw na bagay, ngunit sa halip ibinibigay ang kaniyang pagkain sa nagugutom at tinatakpan ng mga damit ang hubad— **17** kung iniurong niya ang kaniyang kamay sa paghatol sa mahirap at hindi kumukuha ng tubo o hindi makatarungang kita; kung sinusunod niya ang aking mga alituntunin at lumalakad ayon sa aking mga kautusan, hindi siya mamamatay para sa kasalanang kaniyang ama. Siya ay tiyak na mabubuhay! **18** Ang kaniyang ama, sapagkat inaapi niya ang iba sa pamamagitan ng pagkuha nang sapilitan at ninakawan ang kaniyang kapatid na lalaki, at ginawa ang hindi mabuti sa mga tao—tingnan mo, siya ay mamamatay sa kaniyang malaking kasalanang. **19** Subalit sinasabi mo, 'Bakit hindi magawang aukin ng anak ang katampasan ng kaniyang ama?' Dahil isinasagawa ng lalaking anak ang katarungan at katuwiran; at iniingatan ang aking mga utos at ginagawa niya ang mga ito. Tiyak na mabubuhay siya! **20** Ang siyang nagkasala, siya ang mamamatay. Hindi dadalhin ng anak ang kasalanang kaniyang ama, at hindi dadalhin ng ama ang kasalanang kaniyang anak. Ang katuwiran ng taong kumikilos nang makatarungan ay sa kaniyang sarili, at ang kasamaan ng masamang tao ay sa kaniyang sarili. **21** Ngunit kung ang taong makasalanay ang tatalikod sa lahat ng kaniyang mga ginawang kasalanang, at iingatan ang aking mga kautusan at isasagawa ang katarungan at katuwiran, tiyak na mabubuhay siya at hindi mamamatay. **22** Lahat ng pagswuy na kaniyang ginawa ay hindi na aalalahanin laban sa kanila. Siya ay mabubuhay sa pamamagitan ng katuwiran na kaniyang ginagawa na patuloy na ginagawa. **23** Labis ko bang ikinagagalak ang pagkamatay ng makasalanay—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—at hindi ang kaniyang pagtalikod mula sa kaniyang kaparaanan upang siya ay mabuhay? **24** Subalit kung ang matuwid na tao ay tumalikod sa kaniyang pagkamatuwiran at isinagawa ang mga kasuklam-suklam tulad ng lahat ng kasuklam-suklam na ginagawa ng masamang tao, mabubuhay ba siya? Lahat ng matuwid na kaniyang ginawa ay hindi aalalahanin kapag ipinagkulo niya ako sa kaniyang katarsilan. Kaya siya ay mamamatay sa mga kasalanang kaniyang ginawa. **25** Subalit sinabi mo, 'Ang pamamaraan ng Panginoon ay hindi makatarungan! Makinig ka sambahayan ng Israel! Ang pamamaraan ko ba ay hindi makatarungan?' **26** Kung ang matuwid na tao ay tumalikod sa kaniyang pagkamatuwiran, at gumawa ng kasalanang at mamamatay dahil sa mga ito, mamamatay siya sa

kasalanang ginawa niya. **27** Ngunit kapag ang masamang tao ay tumalikod sa kasamaang ginawa niya at gumawa ng katarungan at katuwiran, kung gayon pinangangalagaan niya ang kaniyang buhay! **28** Sapagkat nakita niya at tumalikod mula sa lahat ng mga kasalanang ginawa niya. Siya ay mabubuhay; hindi siya mamamatay! **29** Sinabi ng sambahayan ng Israel, 'Ang kaparaanan ng Panginoon ay hindi makatarungan! Paanong ang aking kaparaanan ay hindi makatarungan, sambahayan ng Israel? At paanong ang iyong pamamaraan ay makatarungan?' **30** Kaya hahatulan ko ang bawat isa sa inyo ayon sa inyong kaparaanan, sambahayan ng Israel! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. Magsisi kayang talikuran ninyo ang lahat ng inyong mga pagsalangsang upang ang mga ito ay hindi maging kasalanang na katisisuran laban sa inyo. **31** Itapon palayo mula sa inyong sarili ang lahat ng mga pagswuy na inyong ginawa; magkaroong kayang bagong puso at bagong espiritu para sa inyong sarili. Sapagkat bakit kayo mamamatay, sambahayan ng Israel? **32** Sapagkat hindi ako nagagalak sa pagkamatay ng isang namatay—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—kaya magsisi at mabuhay!"

19 "Kaya ikaw! Maghayag ka ng isang panaghoy laban sa mga pinuno ng Israel **2** at sabihin mo, 'Sino ang iyong ina? Isang babaing leon, namuhay siya kasama ng lalaking anak ng leon; sa kalagitnaan ng mga batang leon, inalaagan niya ang kaniyang mga anak. **3** At pinalaki niya ang isa sa kaniyang mga anak upang maging batang leon na natutong lumapa ng kaniyang mga biktima. Nilamon niya ang mga tao. **4** Pagkatapos ay narinig ng mga bansa ang tungkol sa kaniya. Nahuli siya sa kanilang patibong, at dinala siya sa lupain ng Egipto gamit ang mga kawit. **5** At nakita niya na kahit naghintay siya para sa kaniyang pagbabalik, wala na ngayon ang kaniyang pag-asa, kaya kumuha siya ng isa pa sa kaniyang mga anak at pinalaki niya ito upang maging isang batang leon. **6** Nagpagala-gala ang batang leon na ito sa kalagitnaan ng mga leon. Siya ay isang batang leon at natutong lumapa ng kaniyang mga biktima; nilamon niya ang mga tao. **7** At hinalay niya ang kanilang mga balo at winasak ang kanilang mga lungsod. Ang lupain at ang kabuuhan nito ay iniwan dahil sa tunog ng kaniyang atunggal! **8** Ngunit dumating laban sa kaniya ang mga bandsang mula sa mga napakalibot na probinsiya; inilatag nila ang kanilang lambat sa ibabaw niya. Nahuli siya sa kanilang patibong. **9** Inilagay siya sa kulungan na may mga kawit at dinala siya sa hari ng Babilonia. Dinala nila siya sa bundok na tanggulan upang hindi na muling marinig ang kaniyang tinig sa mga kabundukan ng Israel. **10** Ang iyong ina ay tulad ng isang puno ng ubas na nakataniman sa iyong dugo sa tabi ng tubig. Mabunga siya at puno ng mga sanga dahil sa kasaganaan ng tubig. **11** Mayroon siyang mga matitibay na sanga para sa mga setro ng mga pinuno at hinangaan ang kaniyang taas sa gitna ng mga sanga ng kasukalan. **12** Ngunit binutontang puno ng ubas dahil sa matinding galit at itinapon sa lupa, at tinuyo ng hanging mula sa silangan ang kaniyang bunga. Nabali at nalanta ang kaniyang mga matitibay na sanga; tinupok sila ng apoy. **13** Kaya ngayon, nakataniman siya sa ilang, sa isang tuyo at uhaw na lupain. **14** Sapagkat lumabas ang apoy mula sa kaniyang mga malakaling sanga at tinupok ang mga bunga nito. Walang matibay na sanga sa kaniya, walang setro upang mamuno.' Ito ay isang panaghoy at ito ay aawitin bilang isang panaghoy."

20 At nangyari nang ikapitong taon, sa ikasampung araw ng ikalimang buwan, dumating ang mga nakatandata ng Israel upang sumanguni kay Yahweh at umupo sila sa aking harapan. **2** Pagkatapos, dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **3** "Anak ng tao, ihayag mo sa mga nakatandata ng Israel at sabihin mo sa kanila, 'Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Pumarito ba kayo upang sumanguni sa akin? Habang ako ay nabubuhay, hindi ninyo ako mapagsasanggunian!' —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh." **4** Hahatulan mo ba sila? Hahatulan ka ba, anak ng tao? Ipaalam mo sa kanila ang kasuklam-suklam na ginawa ng kanilang mga ama! **5** Sabihin mo sa kanila, 'Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Sa araw na pinili ko ang Israel at itinaas ko ang aking kamay upang manumpa ng isang pangako sa mga kaupo-apuhan ng sambahayan ni Jacob, at ipinakilala ko ang aking sarili sa kanila sa lupain ng Egipto, nang itinaas ko ang aking kamay upang manumpa ng isang pangako sa kanila. Sinabi ko, 'Ako si Yahweh na inyong Diyos'— **6** sa araw na iyong itinaas ko ang aking kamay upang manumpa ng isang pangako sa kanila na ilalabas ko sila sa lupain ng Egipto papunta sa isang lupain na maingat kong pinili para sa kanila. Ito ay dinaduluyan ng gatas at pulot-pukyutan; ito

ay pinakamagandang palamuti sa lahat ng mga lupain! 7 Sinabi ko sa kanila, "Hayaang itapon ng bawat tao ang mga kasuklam-suklam na bagay mula sa kaniyang mga mata at ang mga diyus-diyosan ng Egipto. Huwag ninyong gawing marumi ang inyong mga sarili; ako si Yahweh na inyong Diyos." 8 Ngunit naghimagsik sila laban sa akin at ayaw nilang makinig sa akin. Hindi itinapon ng bawat tao ang mga kasuklam-suklam na bagay mula sa kaniyang mga mata, ni hindi nila tinakluran ang mga diyus-diyosan ng Egipto, kaya ipinasaya kong ibuhos sa kanila ang aking matinding galit upang mapawi ang aking poot sa kanila sa kalagitnaan ng lupain ng Egipto. 9 Kumilos ako alang-alang sa aking pangalan upang hindi ito malapastangan sa mata ng mga bansa kung saan sila nananatili. Ipinakilala ko ang aking sarili sa kanila, sa kanilang mga mata, sa pamamagitan ng paglalabas ko sa kanila mula sa lupain ng Egipto. 10 Kaya pinaalis ko sila sa lupain ng Egipto at dinala sila sa ilang. 11 Pagkatapos ay ibinigay ko sa kanila ang aking mga kautusan at ipinatalam ko sa kanila ang aking mga alituntunin, na kung susundin ng tao ang mga ito ay mabubuhay siya. 12 Ibinigay ko rin sa kanila ang aking mga Araw ng Pamamahinga bilang palatandaan sa akin at sa kanila upang malaman nila na ako si Yahweh, na siyang naglaan sa kanila sa aking sarili. 13 Ngunit naghimagsik ang sambahayan ng Israel laban sa akin sa ilang. Hindi sila lumakad sa aking mga kautusan; sa halip, tinanggihan nila ang aking mga alituntunin, na kung susundin ng tao ang mga ito ay mabubuhay siya. Labis nilang nilapastangan ang aking mga Araw ng Pamamahinga, kaya sinabi kong, ibuhos ko sa kanila sa ilang ang aking matinding galit upang tapusin sila. 14 Ngunit kumilos ako alang-alang sa aking pangalan upang hindi ito malapastangan sa mata ng mga bansa, na nakakitang inilabas ko sila sa Egipto. 15 Kaya itinaas ko ang aking kamay upang manumpa ng isang pangako sa kanila sa ilang na hindi ko sila dadalhin sa lupaing ibibigay ko sa kanila, ang lupaing dinadaluyan ng gatas at pulot-pukyutan, na siyang pinakamagandang palamuti sa lahat ng mga lupain. 16 Isinumpa ko ito dahil tinanggihan nila ang aking mga alituntunin at hindi sila lumakad sa aking mga kautusan, at nilapastangan nila ang aking mga Araw ng Pamamahinga, sapagkat lumakad ang kanilang puso batay sa kanilang mga diyus-diyosan. 17 Ngunit nahabag ang aking mata sa kanila dahil sa kanilang pagkawasaki, kaya hindi ko sila pinuksa sa ilang. 18 Sinabi ko sa kanilang mga anak na labaki at babae sa ilang, "Huwag kayong lumakad ayon sa mga kautusan ng inyong mga magulang; huwag ninyong sundin ang kanilang mga alituntunin o lapastanganin ang inyong sarili sa mga diyus-diyosan. 19 Ako si Yahweh na inyong Diyos! Lumakad kayo sa aking mga kautusan; ingatan ninyo ang aking mga alituntunin at sundin ang mga ito! 20 Panatilihin ninyong banal ang aking mga Araw ng Pamamahinga upang ang mga ito ay maging palatandaan sa akin at sa inyo, upang malaman ninyo na ako si Yahweh na inyong Diyos." 21 Ngunit naghimagsik laban sa akin ang kanilang mga anak na labaki at babae. Hindi sila lumakad sa aking mga kautusan o sinunod ang aking mga alituntunin, na kung susundin ng tao ang mga ito ay mabubuhay siya. Nilapastangan nila ang aking Araw ng Pamamahinga, kaya ipinasaya kong ibuhos sa kanila ang aking matinding galit upang mapawi ang aking poot laban sa kanila sa ilang. 22 Ngunit binawi ko ang aking kamay at kumilos ako alang-alang sa aking pangalan, upang hindi ito malapastangan sa mata ng mga bansa na siyang nakakita na inilabas ko ang mga Israelita. 23 Itinaas ko rin ang aking kamay sa kanila sa ilang, upang manumpa na ikakalat ko sila sa mga bansa at ikakalat ko sila sa mga lupain. 24 Ipinasaya kong gawin ito sapagkat hindi nila sinunod ang aking mga alituntunin, at dahil tinanggihan nila ang aking mga kautusan at nilapastangan ang aking mga Araw ng Pamamahinga. Nasasabik ang kanilang mga mata sa diyus-diyosan ng kanilang mga ama. 25 At binigyan ko rin sila ng mga hindi mabubuting utos, at mga alituntunin na hindi nila ikabubuhay. 26 Ginawa ko silang marumi sa pamamagitan ng kanilang mga kaloob, nang ipinadaan nila sa apoy ang bawat pangany mula sa sinapupunan. Ginawa ko ito upang sindakin sila upang malaman nila na ako si Yahweh!" 27 Kung gayon, anak ng tao, ipahayag mo ito sa sambahayan ng Israel; sabihin mo sa kanila, "Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh: Nilapastangan ako ng inyong mga ama sa pamamagitan ng pagtataksil laban sa akin. Ginawa nila ito sa ganiton paraan: 28 nang dinala ko sila sa lupaing ipinangako kong ibibigay sa kanila, at nang nakita nila ang mga matatayog na burol at mga mayayabong na puno, at inialay nila ang kanilang mga handog doon at ginailit ako sa pamamagitan ng kanilang mga handog doon. Nagsunog din sila roon ng mabangong insenso at nagbuhiros ng mga

inuming handog. 29 At sinabi ko sa kanila, "Ano itong matayog na lugar na inyong pinaggadalhan ng inyong mga handog?" Kaya ang pangalan ay tinawag na Bama hanggang sa araw na ito." 30 Kaya sabihin mo sa sambahayan ng Israel, "Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh: Bakit ninyo ginagawang marumi ang inyong mga sarili sa mga pamamaraya ng inyong mga ama? At bakit kayo kumikilos na tulad ng mga babaeng bayaran, naghahanap ng mga kasuklam-suklam na bagay?" 31 Sapagkat kapag inialay ninyo ang inyong mga kaloob at ipinapadaan ninyo sa apoy ang inyong mga anak na labaki, ginagawa ninyong marumi ang inyong mga sarili dahil sa lahat ng inyong mga diyus-diyosan hanggang sa araw na ito. Kaya dapat ba kayong sumangguni sa akin, sambahayan ng Israel? Habang ako ay nabubuhay—itó ang pahayag ni Yahweh—hindi kayo makasasangguni sa akin! 32 Ang kaisipang nabubuo sa inyong mga isipan ay magkakatotoo. Sabini ninyo, "Tularan natin ang ibang bansa, tulad ng mga angkan sa ibang mga lupaing sumasamba sa kahoy at bato!" 33 Habang ako ay nabubuhay—itó ang pahayag ni Yahweh—tiyak na pamumunuan ko kayo nang may makapangyarihang kamay, nakataas na braso, at matinding galit na maibuhos sa inyo! 34 Ilalabas ko kayo mula sa ibang mga lahi at titipunin ko kayo mula sa mga bansa kung saan kayo nakakalat. Gagawin ko ito nang may makapangyarihang kamay at may buhos ng matinding galit. 35 Pagkatapos ay dadalhin ko kayo sa ilang ng ibang mga lahi, at doon ay hahatulan ko kayo nang harap-harapan. 36 Katulad ng paghatol ko sa inyong mga ama sa ilang sa lupain ng Egipto, gayon ko rin kaya hahatulan!—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. 37 Padadaanin ko kayo sa ilalim ng aking pamalo at dadalhin ko kayo sa bigkis ng tipan; 38 Aalisin ko mula sa inyo ang mga mapanghimagsik at ang mga sumusuway laban sa akin. Paalisin ko sila mula sa lupain kung saan sila naninirahan bilang mga dayuhan, ngunit hindi sila papasok sa lupain ng Israel. Kaya malalaman ninyo na ako si Yahweh! 39 Kaya sa inyo, sambahayan ng Israel, ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh: Ang bawat isa sa inyo ay dapat pumunta sa kaniyang sariling diyus-diyosan. Sambahin ninyo sila kung ayaw ninyong makinig sa akin, ngunit hindi na ninyo dapat lapastanganin ang aking banal na pangalan sa pamamagitan ng inyong mga kaloob at mga diyus-diyosan. 40 Sapagkat sa aking banal na bundok, sa tuktok ng bundok ng Israel—itó ang pahayag ng Panginoong Yahweh—pupurihin ako ng lahat ng sambahayan ng Israel doon sa lupain. Malulugod akong hingin ang inyong mga handog doon, at gayon din ang mga unang bunga ng inyong kaloob kasama ng lahat ng inyong banal na bagay. 41 Tatanggapin ko kayo na parang mabangong insenso kapag inilabas ko kayo mula sa ibang mga lahi at titipunin ko kayo palabas sa mga bansa kung saan kayo ikinatalat. Ipatapakita ko sa inyo ang aking sarili na banal upang makita ng mga bansa. 42 Pagkatapos, kapag dinala ko kayo sa lupain ng Israel, sa lupain na pinagtaasan ko ng aking kamay upang ibigay sa inyong mga ama, malalaman ninyo na ako si Yahweh. 43 At maalala ninyo roon ang inyong mga masasamang kaparaanan at ang lahat ng inyong gawaing nagparumu sa inyong mga sarili, at kamumuhian ninyo ang inyong sarili sa sarili ninyong paninig dahil sa lahat ng masasamang gawaain ng inyong ginawa. 44 Kaya malalaman ninyo na ako si Yahweh kapag ginawa ko ito sa inyo alang-alang sa aking pangalan, hindi dahil sa inyong mga masasamang kaparaanan o sa inyong mga masasamang gawa, sambahayan ng Israel!—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh..." 45 Pagkatapos, dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, 46 "Anak ng tao, humarap ka sa mga lupain sa timog at magsalita ka laban sa timog, maghayag ka ng propesiya laban sa kagubatan ng Negev. 47 Sabihin mo sa kagubatan ng Negev, 'Pakinggan mo ang pahayag ni Yahweh! Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh: Tingnan mo, magpapasilik labo ng apoy sa inyo. Lalamanin nito ang bawat sariwang puno at bawat tuyong puno sa inyo. Hindi maaapula ang naglagalagblab na apoy; ang bawat mukha mula sa timog at hilaga ay masusunog. 48 Pagkatapos, makikita ng lahat ng laman na ako si Yahweh kapag sinindihan ko ang apoy, at ito ay hindi maaapula.'" 49 At sinabi ko, "Ah! Panginoong Yahweh, sinasabi nila tungkol sa akin, 'Hindi ba isa lamang siyang tagasalaysay ng mga talinghaga'?"

21 At ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, 2 "Anak ng tao, iharap mo ang iyong mukha sa Jerusalem at magsalita ka laban sa mga santuwaryo; magpropesiya ka laban sa lupain ng Israel. 3 Sabihin mo sa lupain ng Israel, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh: Masdan mo! Ako ay laban sa inyo! Bubunutin ko ang aking espada mula sa kaluban at

papatayin kong pareho ang matuwid at ang masasamang tao mula sa iyo! **4** Upang mapatay kong pareho ang matuwid at ang masasama na mula iyo, lalabas mula sa kaluban ang aking espada laban sa lahat ng laman mula sa timog hanggang sa hilaga. **5** At malalalaman ng lahat ng laman na Ako, si Yahweh, ang naglabas ng aking espada mula sa kaluban. Hindi na ito magpapapigil! **6** At ikaw, anak ng tao, maghinagpis ka gaya ng pagkabali ng iyong balakang! Maghinagis ka na may kapaitan sa harapan ng kanilang mga paningin! **7** At mangyayari magtatatanong sila sa iyo, ‘Sa anong dahilan ka naghinagpis?’ At sabihin mo, ‘Dahil sa balitang dumarating, sapagkat bawat puso ay manlulumo at bawat kamay ay manghihina! Bawat espiritu ay panghihina ng loob, at bawat tuhod ay mangangatog tulad ng tubig. Masdan mo! Darating at magiging gaya nitó! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh.’ **8** At dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinabi, **9** ‘Anak ng tao, magpropesiya ka at sabihin mo, ‘Ganito ang sinasabi ng Panginoon: Sabihin mo: Isang espada! Isang espada! Patatalimmo ito at pakikintabin! **10** Patatalimmo ito para magamit sa malakihang pagpatay! Pakikintabin ito para maging gaya ng kidlat! Dapat ba tayong magsaya sa setro ng aking anak? Ang darating na espada ay namumuhia sa bawat ganyang tungkol! **11** Kaya ipapahawak ang espada para pakikintabin at pagkatapos ay dadamitin ng kamay! Ang espada ay pinatalim! At ito ay napakaintab upang ibigay sa kamay ng isang pumapatay! **12** Tumawag ka ng tulong at managhoy, anak ng tao! Sapagkat ang espada ay dumating na sa aking mga tao! Ito ay nasa lahat ng mga pinuno ng Israel na inihagis sa espada! Sila ang aking mga tao, kaya paluín mo ang iyong hita sa kalkutkan! — **13** Sapagkat may isang pagsubok, ngunit paano kung ang setro ay hindi magtagtagal? —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **14** Ngayon ikaw, anak ng tao, magpropesiya ka at pagsuntik mo ang iyong dalawang kamay, sapagkat ang espada ay lulusob kahit tatlong beses pa! Isang espada para sa mga papatayin! Ito ang espada na papatay sa marami, tatagos sa kanila saanmag dako! **15** Upang tunawin ang kanilang puso at paramihin ang kanilang mga kinatitsuran, inihanda ko ang pagpatay ng espada sa kanilang mga tarangkahani! Sa Aba! Ito ay ginawa tulad ng kidlat, pinakawalan upang kumataw! **16** Ikaw, espada! Itaga mo sa kanan! itaga mo sa kaliwa! Pumunta ka kung saan naisin ng iyong matlas na talim. **17** Sapagkat isusuntok ko rin ang aking dalawang kamay, at pagkatapos ay hihihona ng aking galit! Ako, si Yahweh, ang nagpahayag nitó! **18** Ang salita ni Yahweh ay dumating muli sa akin at sinabi, **19** Ngayon ikaw, anak ng tao, magtalaga ka ng dalawang daanan para sa espada ng hari ng Babilonia na darating. Ang dalawang daanan ay magsisimula sa parehong lupain, at isang posteng pananda ang magtuturo ng papunta sa isang lungsod. **20** Tatakaw mo ang isang daanan para sa hukbo ng Babilonia na pupunta sa Raba, sa lungsod ng mga Amonita. Tatakaw mo ang isa pa upang ituro ang hukbo patungo sa Juda at sa lungsod ng Jerusalem, na pinatibay. **21** Sapagkat ang hari ng Babilonia ay hihihinta sa krus na daan, sa sangang daan, sa pagnanaais na makakuha ng isang propesiya ng mensahe mula sa manghuhula. Kakalugin niya ang ilang mga palaso at hihihingi ng gabay mula sa ilang mga diyus-diyosan. Susuriin niya ang isang atay! **22** Sa kaniyang kanang kamay ay mayroong isang hula tungkol sa Jerusalem, para malihanda niya ang isang malaking trosong panggiba laban dito! Para ibuka niya ang kaniyang bibig upang iutos ang pagsisimula ng pagpatay! Para isigaw niya ang isang labanan! Para ihanda nya ang mga malaking trosong panggiba sa tarangkahani! Para ibuhos nya ang tambak na lupa upang itayo sa kinubkob na mga pader! **23** Ito ay parang walang kabuluhang panghuhula sa paninig ng mga nasa Jerusalem, silang mga naunumpa ng isang panata sa mga taga-Babilonia! Ngunit aakusahan sila ng hari ng paglabag sa kanilang kasunduan upang makubkub sila! **24** Kaya sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Dahil dinala ninyo ang inyong kasalanan sa aking alaala, ang inyong mga pagsuway ay maihahayag! Ang inyong mga kasalanan ay makikita sa inyong mga kilos! Sa kadalilanang ito ay maipaalaña ninyo sa bawat isa na kayo ay mabibihag sa kamay ng inyong mga kaaway! **25** At ikaw, walang galang at masamang pinuno ng Israel kung saan ang mga araw ng kaparusanay ay dumating na, ang mga araw ng paggawa ng kasalanan ay natapos na, **26** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Hubarin mo ang turbante at tanggalin mo ang korona! Hindi na magiging gaya ng dati ang mga bagay! Itinaas ang nasa mababa at ibinaba ang nataas! **27** wawasanin ko ang lahat ng mga bagay! Isang pagkawasaki! Isang pagkawasaki! Ang korona ay mawawala na, hanggang hindi dumarating ang siyang nararapat para dito. Saka ko ito

ibibig sa kaniya. **28** Kaya ikaw, anak ng tao, magpropesiya at sabihin, ‘Ang Panginoong Yahweh ay nagsasabi sa mga Ammonita patungkol sa darating nilang kahihian: Isang espada, isang espada ay hinugot! Ito ay pinatalim para sa pagpatay upang lumamon, kaya ito ay magiging gaya ng kidlat! **29** Habang ang mga propeta ay nakakakita ng mga walang saysay na pantain para sa iyo, habang gumagawa sila ng mga ritwal upang makabuo ng mga kasinungalingan para sa iyo, itong espada ay nakaabang na sa mga leeg ng masasama na siyang papatayin, ang mga araw ng kanilang kaparusahan ay dumating na at ang oras ng kanilang kalkutan ay magtatapos na. **30** Ibalik mo ang espada sa kaluban nito. Sa lugar ng iyong pagkalikha, sa lugar ng iyong pinagmulan, hahatulan kita! **31** Ibibuhos ko ang aking pagkagalit sa iyo! Hihipan ko ang apoy ng aking galit laban sa iyo at ilalagay kita sa kamay ng mga malulupit na tao, mga bisaha sa pagwasak! **32** Ikaw ay magiging pangtagot sa apoy! Ang iyong dugo ay mapapagitna sa lupain. Hindi ka na maaalala, sapagkat ako si Yahweh ang nagpahayag nitó!’

22 At dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinabi. **2** Ngayon ikaw, anak ng tao, haholto ka ba? Hahatulan mo ba ang lungsod ng dugo?

Ipaalam mo sa kaniya ang lahat ng kaniyang kasuklam-suklam na gawain. **3** Dapat mong sabihin, ‘Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Ito ang lungsod na napagdanak ng dugo sa kaniyang kalagitnaan sa gayon ang kaniyang panahon ay dumating na; isang lungsod na gumagawa ng mga diyus-diyosan upang gawing marumi ang kaniyang sariñi. **4** Ikaw ay nagkasala sa dugo na iyong pinadanan, at naging marumi dahil sa mga diyus-diyosan na iyong ginawa! Sapagkat pinalalapit mo ang iyong mga araw at nalalapit na ang iyong mga huling taon. Kaya gagawin kitang kahihian sa mga bansa at isang kakutyaan sa paninig ng bawat lupain. **5** Ang mga malalapit at sila na malalayo ay parehong manilibak sa iyo, ikaw na maruming lungsod, kasama ang karanganan na kilala sa bawat lugang puno ng kaguluhan! **6** Masdan! ang mga pinuno ng Israel, bawat isa sa kaniyang kapangyarihan ay pumunta sa iyo upang magpaganak ng dugo! **7** Hindi na nila iginialang ang mga ama at mga ina na nasa iyo, at inapi nila ang mga dayuhan na nasa kalagitnaan ninyo. Inabuso nila ang mga ulila at mga balo na nasa iyo. **8** Kinasuklaman ninyo ang aking mga banal na bagay at nilapastangan ninyo ang aking mga Araw ng Pamamahinga! **9** Pumunta ang mga kalalakihang maninirang puri sa inyo upang magpaganak ng dugo, at sila ay kakain sa mga bundok. Gagawa sila ng kasamaan sa iyong kalagitnaan! **10** Ang kahubaran ng isang ama ay inilantad sa iyo. Inabuso nila ang maruming babae sa kalagitnaan ng kaniyang pagrereglia. **11** Mga kalalakihang gumagawa ng mga kasuklam-suklam sa asawa ng kanilang kapwa, at mga kalalakihang gumawa ng karumihang kahiya-hiya sa kani-kanilang mga manugang na babae, mga kalalakihang nang-abuso ng kanilang mga kapatid na babae, mga ama na nang-abuso sa kanilang mga anak na babae—ang lahat ng ito ay nasa iyo. **12** Kumukuha ang mga kalalakihang ito ang mga suhol sa iyo upang magpaganak ng dugo. Kinuha ninyo ang tubo at labis na kinita, sinira mo ang iyong kapwa sa pamamagitan ng panggigipit, at kinalimutan mo ako—itó ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **13** Kaya tumingin ka! Hinimaps ko ng aking kamay ang kumikita sa pandaraya, at ang pagdanak ng dugo sa gitna mo. **14** Matatag ba ang iyong puso, malakas ba ang iyong mga kamay sa panahon na ikaw ay aking haharapin? Ako, si Yahweh, na nagpapahayag nitó, at gagawin ko ito. **15** Kaya ikakalat ka sa mga bansa at paghiwa-hiwalayin kita sa mga lupain. Sa paraang ito, papawiin ko ang karumihang mo. **16** Kaya magiging marumi ka sa paninig ng mga tao. Sa ganoon malalaman mo na ako si Yahweh! **17** Sumunod nito dumating muli ang salita ni Yahweh sa akin at sinabi, **18** ‘Anak ng tao, ang sambahanay ng Israel ay kalawang na sa akin. Lahat sila ay mga tira-tirang tanso at lata, bakal, at tingga sa iyong kalagitnaan. Sila ay magiging gaya ng kalawang ng tanso sa iyong pugon. **19** Kaya sinasabi ito ng Panginoong Yahweh, ‘Dahil lahat kaya ay naging gaya ng latak, kaya masdan! Titipunin ko kaya sa gitna ng Jerusalem. **20** Gaya ng naipong pilak at tanso, bakal, tingga at lata na nailagay sa gitna ng pugon ay dapat mahipan ang apoy nitó, tutunawin ko kaya. Kaya ipunin ko kaya sa aking galit at poot. Ilalagay ko kaya doon at bubugahan ng apoy ito upang matunaw; Kaya ipunin kaya sa aking galit at poot, at ilalagay ko kaya doon at ibuhos. **21** Kaya ipunin kaya kaya at bubugahan ng apoy ng aking poot kaya mabuhos kaya sa kaniyang kalagitnaan. **22** Gaya ng natutunaw na pilak sa gitna ng pugon,

matutunaw kayo sa gitna nito, at malalaman ninyo na ako, si Yahweh, ang nagbuhos ng aking galit laban sa inyo!" 23 Dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinasabi, 24 "Anak ng tao, sabihin mo sa kaniya, 'Ikaw ang lupain na hindi pa nalilinis. Walang ulan sa araw ng poot! 25 Mayroong sabwatan ang kaniyang mga propeta sa kaniyang kalagitnaan, tulad ng isang umataatng na leon na nilalapa ang biktima; inubos nila ang buhay at kinukhaha ang mahahalagang yaman! Pinaparamili nila ang mga balo sa kaniyang kalagitnaan! 26 Ang kaniyang mga pari ay gumagawa ng karahanan sa aking kautusan, at nilapastangan nila ang aking mga banal na bagay. Hindi nila nalalaman ang pagkakaiba ng banal na mga bagay at sa mga bagay na kalapastangan, at hindi itinuro ang pagkakaiba ng marumi at ng malinis. Hindi nila binigyan pansiñ ang mga Araw ng Panamahinga kaya hindi ako ginalang sa kanilang kalagitnaan! 27 Ang kaniyang mga prinsipe sa nasa kaniya ay tulad ng mga asong lobo na niluluray ang kanilang mga biktima. Pinapadakan nila ang dugo at sinsiria nila ang buhay, para kumita sa pamamagitan ng pandaraya. 28 At pinintahan pa siya ng kaniyang mga propeta gamit ang apog na pampinta; mga huwad ang kanilang mga pangitañ at kasinungalingan ang kanilang mga ipinapahayag sa kanila, ang sinasabi nila "Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh" kahit hindi naman nagsalita si Yahwehi! 29 Ang mga tao ng lupain ay nang-aapi sa pamamagitan ng panguhuhutut at pandarambong dahil sa paginanakaw, at inaibuso ang mahihirap at mga kapos, at inapi ang mga dayuhan nang walang katarungan. 30 Kaya naghanap ako ng isang tao mula sa kanila na magtatayo ng pader at siyang tatayo sa harapan ko sa paglabag na ito para sa lupain upang hindi ko na siraín ito, ngunit wala akong natagpuan isa man. 31 Kaya ibubuhos ko ang aking galit sa kanila! Tatapusin ko sila sa apoy ng aking galit at ilalagay sila sa paraan na kanilang sariling iniisip—itò ang Pahayag ng Panginoong Yahweh."

23 Dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinabing, 2 "Anak ng tao, mayroong dalawang babae, mga anak na babae na iisa ang kanilang ina. 3 Kumilos sila bilang mga nagbebenta ng aliw sa Egipto sa panahon ng kanilang kabataan. Nagbenta sila ng aliw roon. Pinisil ang kanilang mga suso at kinakarinyo roon ang kanilang mga birheng utong. 4 Ang kanilang mga pangalan ay sina Ohola—ang nakatatandang kapatid na babae—at si Oholiba—ang kaniyang nakababatang kapatid na babae. Pagkatapos naging akin sila at nangaran ng mga anak na lalake at mga anak na babae. Ito ang ibig sabihin ng kanilang mga pangalan: Samaria ang kahulugan ng Ohola, at Jerusalem ang kahulugan ng Oholiba.

5 Ngunit kumilos si Ohola bilang isang nagbebenta ng aliw kahit nang siya ay akin pa; pinagnasahan niya ang kaniyang mga manggingibig, para sa mga taga-Asiria na makapangyarihan, 6 ang gobernador na nagsusuo ng kulay ube, at para sa kaniyang mga opisyal, na malalakas at makikisig, lahat sila ay mga kalakalihan na nakasakay sa mga kabayo! 7 Kaya ibinigay niya ang kaniyang sarili bilang isang nagbebenta ng aliw sa kanila, sa lahat ng pinakamahusay na kalakalihan ng Asiria! At ginagawa niyang marumi ang kaniyang sarili kasama ng bawat isa na kaniyang pinagnasaaan, kasama ng kanilang mga diyuys-diyosan na kaniyang pinagnasaaan. 8 Sapagkat hindi nya inwan ang kaniyang ugaling nagbebenta ng aliw sa Egipto, nang sumiping sila sa kaniya noong siya ay bata pa, nang una nilang sinimulang kariyuhiñ ang kaniyang birheng suso, nang una nilang sinimulang ibuhos ang kanilang walang kahiiyang pag-uugali sa kanya. 9 Kaya ibinigay ko siya sa kamay ng kaniyang mga manggingibig, sa kamay ng mga taga-Asiria kung kanino siya nagnanasa! 10 Hubot hubad nila siyang hinubarang. Kinuha nila ang kaniyang mga anak na lalake at mga anak na babae, at pinayat siya sa pamamagitan ng espada, at naging kahiya-hiya siya sa ibang mga kababaihan, kaya hinatalan nila siya. 11 Nakita ito ni Oholiba na kaniyang kapatid na babae, ngunit mas higit na mapusok siyang nagnasa kumilos ng parang isang nagbebenta ng aliw nang mas higit kaysa sa kaniyang kapatid na babae! 12 Pinagnasaan niya ang mga taga-Asiria, ang mga gobernador at ang mga makapangyarihan na mga pinuno na nagdamiñ ng kahanga-hanga, mga lakaling nakasakay sa mga kabayo! Malalakas silang lahat, makikisig na lalake! 13 Nakita ko na ginawa niyang marumi ang kaniyang sarili. Magkareho ito para sa dalawang magkapatid na babae. 14 Pagkatapos dinagdaghan pa niya ang pagbebenta niya ng aliw! Nakita niya ang mga kalakalihan nakaukit sa mga pader, anyo ng mga Caldeo na iginuhit ng kulay pula, 15 nakasuot ng mga sinturon sa kanilang baywang, na may kasamang humahampay na

turbante sa kanilang mga ulo! Nagpakita silang lahat na parang mga pinuno ng mga hukbo ng mga karwahe, mga kalakalihan sa Babilonia ang lugar ng kanilang kapanganakan. 16 Nang makita agad sila ng kaniyang mga mata, pinagnasahan na niya sila, kaya nagsugo siya ng mga mensahero sa kanila sa Caldea. 17 Pagkatapos dumating ang mga taga-Babilonia sa kaniya at sa kaniyang higaña ng pagnanasa, at ginawa nila siyang marumi sa pamamagitan nila na walang kahiiyan. Sa pamamagitan kung ano ang kaniyang ginawa siya ay naging marumi, kaya tumalikod siya palayo mula sa kanila dahil sa pagkayamot. 18 Ipinakita niya ang kaniyang mga gawa ng pagbebenta ng aliw at ipinakita niya ang kaniyang hubad na kawayan, kaya tumalikod ang aking Espiritu mula sa kaniya, tulad lamang ng pagtalikod ng aking Espiritu mula sa kaniyang kapatid na babae! 19 At nakagawa siya ng napakaraming gawa ng pagbebenta ng aliw, na kaniyang inilagay sa kaniyang kaisipan at ginaya niya ang mga panahon ng kaniyang kabataan, Nang kumilos siya bilang isang nagbebenta ng aliw sa lupain ng Egipto! 20 Kaya nagnasa siya para sa kaniyang mga manggingibig, na ang maselang bahagi ng kawayan ay tulad ng sa asno, at ang lumalabas upang mag-kaaan ay tulad ng sa kabayo. 21 At nakagawa siyang muli ng kahiya-hiyang pag-uugali sa kaniyang kabataan, nang kinakarinyo ang kaniyang mga suso ng mga taga-Egipto sapagkat nasa kasariwaan ang kaniyang mga suso! 22 Kung gayon, Oholiba, ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, 'Masdan ninyo, papatalikurin ko ang iyong manggingibig laban sa iyo, dadalhin ko sila laban sa iyo mula sa bawat dako! 23 Sa mga Taga-Babilonia at sa lahat ng taga Caldeo! Pecod, Soa, at Koal! At sa lahat ng mga taga-Asiria na kasama nila! Malakas, makisig na kalakalihan! Mga gobernador at mga pinuno, lahat sila ay mga pinuno at mga kalakalihan may dangan! Nakasakay silang lahat sa mga kabayo!' 24 Darating sila laban sa iyo na may mga sandata, at na may mga karwahe at mga karitob, at kasama ng napakaraming mga tao! Maghahanda sila ng malaking panangga, maliit na panangga, at mga helmet, laban sa inyong lahat na nakalipbot! Bibigyan ko sila ng pagkakataon upang parusahan kayo, at parusahan nila kaya ayon sa inyong mga kinikilios! 25 Dahil itatadka ko ang aking galit sa inyo, at pakikitunguhan nila kayo ng may matinding galit! Tatapayin nila ang iyong mga ilong at inyong mga tenga, at ang mga natira sa inyo ay papatayin sa pamamagitan ng espadal! Kukunin nila ang inyong mga anak na lalake at inyong mga anak na babae, kaya lalamuin ng apoy ang inyong mga kaapu-apuhan! 26 Huhubarin nila ang inyong mga kasuotan at kukunin ang lahat ng inyong mga alahas! 27 Kaya aalisin ko ang pag-uugaling kahiya-hiya mula sa inyo at ang inyong mga gawa ng pagbebenta ng aliw mula sa lupain ng Egipto. Hindi ninyo itataas ang inyong mga paninig sa harapan nila na may pananabik, at hindi na ninyo lisipan pa ng Egipto! 28 Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, 'Masdan ninyo! Ibibigay ko kaya sa kamay ng mga kinamumuhian ninyo, ibabalik sa kamay kung kanino kaya tumalikod! 29 Pakikitunguhan nila kayo ng may pagkamuhi; Kukunin nila ang lahat ng inyong pag-aari at iwan kayong walang kasuotan at hubad. Mahayahay ang hubad na kahiiyan ng inyong pagbebenta ng aliw, ang inyong kahiya-hiyang pag-uugali at kawalan ninyo ng delikadesa! 30 Mangyayari ang mga bagay na ito sa inyo sa inyong pagkilos tulad ng isang nagbebenta ng aliw, nagnanasa sa mga bansa sa pamamagitan kung saan kaya naging marumi kasama ng kanilang mga diyuys-diyosan. 31 Lumakad kayo sa daan ng inyong mga kapataid na babae, kaya ilalagay ko ang saro ng kaparusahan sa inyong mga kamay!' 32 Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, 'linum ka sa saro ng iyong kapatid na babae, kung saan ito ay malalim at malawak; magiging katatawanan ka at isang paksa para sa panunuña—naglagalaman ang saro ito ng napakarami! 33 Mapupuno ka ng may kalasigan at kalumbayan, ang saro ng katatakutan at pagkawasaki! Saro ito ng iyong kapatid na babaeng si Samaria! 34 Linumin mo ito at ubusin; at dudurugin mo ito at tatanggalin ang iyong mga suso ng pira-piraso. Dahil ito ang ipinahayag ko! Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh! 35 Samakatuwid, ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh 'Sapagkat kinalimutan ninyo ako at tinalikuran ninyo ako, kaya dadalhin din ninyo ang kahihinatnan ng inyong kahiya-hiyang pag-uugali at mga gawa ng sekwal na immoralidad!' 36 Sinabi ni Yahweh sa akin, "Anak ng Tao, iyo bang hahatulan sina Ohola at Oholiba? Kaya ipakita mo sa kanila ang kanilang nakasusuklam na mga pagkilos, 37 yamang nakagawa sila ng pangangalunya, at mula noong may dugo sa kanilang mga kamay! Nakagawa sila ng pangangalunya, kasama ng kanilang mga diyuys-diyosan at kahit na ipinasa nila ang kanilang

mga anak na lalaki kung saan nayamot sila sa akin sa pamamagitan ng apoy upang masunog! **38** At nagpatuloy sila na gawin ito sa akin: Ginawa nilang marumi ang aking santuario, at sa araw ring iyon ay nilapastangan nila ang aking mga Araw ng Parlamahinga! **39** Dahil nang pinatay nila ang kanilang mga anak para sa kanilang mga diyus-diyosan, pagkatapos pumunta sila sa aking santuario ng araw ding iyon upang lapastanganin ito! Kaya masdan ninyo! Ito ang kanilang ginawa sa kalagitnaan ng aking tahanan! **40** Isinugo mo para sa mga kalakihan na dumating mula sa malayo, kung kanino ang mga mensaherong isinugo—ngayon masdan mo! Sa katunayan dumating sila, sa kanilang iyong pinaliguan, iginuhit ang iyong mga mata, at pinaganda ang iyong mga sarili sa pamamagitan ng alahas. **41** At nakaupo ka sa ibabaw ng isang magandang higaan at isang dulang na nakagayaw sa harapan nito. Pagkatapos inilagay ninyo ang aking insenso at aking langis sa ibabaw nito! **42** Kaya ang tinig ng maraming tao na may mga alalahanin ay kasama ninyo, at mga maginginon dinala sa ilang na kasama ng ibang kalakihan na walang halaga. Naglagay sila ng mga pulseras sa inyong mga kamay at mapalumatung mga korona sa inyong mga ulo. **43** Pagkatapos sinabi ko ang tungkol sa napagod sa mga gumagawa ng pangangalunya, 'Ngayon makikipagtalik sila sa kanya, at siya ay makikipagtalik sa kanila.' **44** Pagkatapos pumunta sila at sumiping sa kanya gaya ng naais nila sa sinumang nagbebenta ng aliw; sa ganoon ding pamamaraan sinipingan nila sina Ohola at Oholiba, mga babaeng nagkasala ng pangangalunya! **45** Ngunit hahatulan sila ng mga lalaking matuwid sa kaparusan ng pangangalunya at kaparusan sa mga nagbubo ng dugo, mula noong nagkasala sila ng pangangalunya at nagkaroon ng dugo sa kanilang mga kamay. **46** Kaya sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Magbabango ako ng isang kapulungan laban sa kanila at ibibigay sila upang sindakin at nakawan. **47** Pagkatapos babatuhin sila ng bato ng kapulungan at tatagain sila ng mga espada. Papatayin nila ang kanilang mga anak na lalake at mga anak na babaes at susunugin ang kanilang mga bayah! **48** Sapagkat aalisin ko ang nakahihiyang pag-uugali mula sa lupain at susupilin ang lahat ng mga kababahayan kaya hindi na sila gagawin ang tulad sa isang nagbebenta ng aliw. **49** Kaya ihahanda nila ang inyong nakahihiyang pag-uugali laban sa inyo. Inyong dadalhin ang kahatulan ng inyong mga kasalanan kasama ng inyong mga diyus-diyosan, at sa pamamaaring ito malalaman ninyo na ako ang Panginoong Yahweh!"

24 Muling dumating ang salita ni Yahweh sa akin sa ika-siyam na taon, ang ika-sampung buwan sa ika-sampung araw ng buwan, at sinabi,

2 "Anak ng tao, isulat mo ang pangalan ng araw na ito para sa iyo, ang mismong araw na ito; sapagkat ang mismong araw na ito, sinalakay ng hari ng Babilonia ang Jerusalem. **3** At magsalita ng kawikaan laban sa mapanghimagisk na bahay na ito, isang talinghaga, at sabihin sa kanila, 'Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Ilagay ang lutuang palayok! Ilagay ito! Lagyan din ng tubig ang loob nito! **4** Pagsama-samahin ang mga sangkap ng pagkain sa loob nito, bawat magagandang bahagi—ang hita at ang balikat; puniu ito nang pinakamainam na mga buto! **5** Kunin ang pinakamainam na kawan at ibuntun ang mga buto sa ilalim nito; pakulukan ito ng maigi at lutuin din ang mga buto na nasa gitna nito. **6** Samakatuwid sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Aba sa lungsod ng dugo, isang lutuang palayok na may kalawang sa loob nito at hindi matatanggal ang kalawang na iyon! Tanggalin man ito ng pira-piraso, ngunit huwag magsapalaran para rito. **7** Sapagkat ang kaniyang dugo ay nasa kaniyang kalagitnaan! Inilagay niya ito sa makinis na bato; hindi niya ito ibinuhos sa lupa upang matakpan ito ng alikabok, **8** kaya magdadalda ito nang matinding galit upang maging ganap na paghihiganti! Inilagay ko ang kaniyang dugo sa makinis na bato upang hindi ito matakpan! **9** Samakatuwid, sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Aba sa lungsod ng dugo! Lalakihan ko rin ang bunton ng kahoy! **10** Dadamihan ang kahoy! Sindihan ng apoy! Lutuin ang karne nang maigi at lagyan ng pampalasa? ang sabaw! At hayaang masunog nang mabuti ang mga buto! **11** Pagkatapos, ilagay ang palayok na walang laman sa uling, upang painitin at sunugin ang tanso nito, upang malusaw ang karumihan nito, masisira nito ang kalawang! **12** Siya ay mapapagod dahil sa mabigat na trabaho, ngunit ang kaniyang kalawang ay hindi matatanggal sa kanya sa pamamagitan ng apoy. **13** Ang iyong nakakahiyang pag-uugali ay nasa iyong karumihan, dahil nilinis kita, ngunit natatili ka paring marumi. Hindi ka parin magiging malaya mula sa iyong karumihan hanggang humupang ang matinding galit ko sa iyo. **14** Ako, si Yahweh, ipinahayag na mangayari ito,

at gagawin ko ito! Hindi ako magbabalik-loob ni manghihinayang dito. Gaya ng inyong mga pamamaraan, at ayon sa iyong mga gawain, hahatulan ka nila! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh." **15** Pagkatapos, ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **16** "Anak ng tao, masdan! Aalisin ko ang nais ng iyong mga mata sa pamamagitan ng isang salot, ngunit hindi ka dapat tumangis ni umiyak at hindi dapat umagos ang iyong mga luha. **17** Dapat kap maghinagnip nang tahimik. Huwag magsagawa ng pagluluksa para sa patay. Itali ang iyong turbante at isuot mo ang sandalyas sa iyong paa, ngunit huwag mng takpan ng belo ang iyong balbas o kainin ang tinapay ng mga kalakalihan ngadadalamhati sapagkat namatay ang kanilang mga asawa." **18** Kaya nakipag-usap ako sa mga tao sa umaga, at kinagabihan namatay ang aking asawa. At ginawa ko kinabukasan ang iniutos sa akin. **19** Tinanong ako ng mga tao, "Hindi mo ba sasabihin sa amin kung ano ang ibig sabihin ng mga bagay na ito, ang mga bagay na iyong ginagawa?" **20** Kaya sinabi ko sa kanila "Ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **21** 'Sabihin mo sa sambahayan ng Israel, sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Masdan! Ang kapalaluan ng inyong lakas, ang nais ng inyong mga mata, at ang inyong mga pagnana ang dumudungis sa aking santuwarto! Kaya ang inyong mga anak na lalaki at mga anak na babaes na inyong iniwani aybabagsak sa pamamagitan ng espada. **22** At gagawin ninyo ang mismong ginawa ko: hindi ninyo tatakipan ng belo ang iyong balbas, ni kumain ng mga tinapay ng mga kalakalihan ngagliuluksa! **23** Sa halip, ang inyong mga turbante ay ilalagay sa inyong mga ulo at ang inyong mga sandalyas sa inyong mga paa; hindi kayo tatangis ni iyak, sapagkat matutunaw kayo sa inyong mga kasamaan at ang bawat kalakalihan ay maghinagnip para sa kaniyang kapatid na lalaki. **24** Kaya si Ezekiel ay magjiging tanda para sa inyo, ang lahat ng mga bagay na kaniyang ginawa ay inyong gagawin kapag ito ay dumating. At malalaman ninyo na ako ang Panginoong Yahweh!" **25** "Ngunit ikaw, anak ng tao, sa araw na mabibihag ko ang kanilang templo, na kanilang galakan, ang kanilang kapalaluan at kung ano ang kanilang nikikita at hinahangad—at kapag kinuha ko ang kanilang mga anak na lalaki at mga babaes— **26** sa araw na iyon, isang nakatakas ang pupunta sa inyo upang ipaalam sa inyo ang balita! **27** Sa araw na iyon, bubuka ang iyong bibig sa nakatakas na iyon at ikaw ay magsasalita—hindi ka na mananahimik kailanman. Ikaw ay magjiging tanda sa kanila upang malaman nila na ako si Yahweh!"

25 Pagkatapos dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinabing,

2 "Anak ng tao, iharap mo ang iyong mukha laban sa mga tao ng Ammon at magpropesiya ka laban sa kanila. **3** Sabihin mo sa mga mamamayan ng Ammon, 'Pakinggan ang salita ng Panginoong Yahweh. Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Sinabi ninyo, "Aha" laban sa aking santuwarto nang lapastanganin ito, at laban sa lupain ng Israel nang pinabayaan ito, at laban sa sambahayan ng Juda nang sila ay dalhang bihag. **4** Kaya masdan ninyo! Ibibigay ko kayo sa mga tao sa silangan bilang kanilang mga pag-aari; maghahanda sila ng mga kampamento laban sa inyo at gagawa ng mga tolda sa inyo. Kakaibain nila ang inyong prutas, at inuinim nila ang inyong mga gatas! **5** At gagawin kong isang pastulan si Rabba ng mga kamelyo at ang mga mamamayan ng Ammon ay isang pastulan ng mga tupa, kaya inyong malalaman na ako si Yahweh! **6** Sapagkat ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Ipinalakpak ninyo ang inyong mga kamay at ipinadyak ang inyong mga paa, at nagalak sa lahat ng mga paghamak sa inyo laban sa lupain ng Israel. **7** Kaya masdan ninyo! Hahampsin ko kayo ng aking kamay at ibibigay ko kayo bilang mga samsam sa mga bansa. Ihihiwalay ko kayo mula sa mga tao at kayo lamang ang pupuksain mula sa maraming mga bansa! Wawasakin ko kayo, at inyong malalaman na ako si Yahweh! **8** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, "Dahil sinasabi ng Moab at Seir, 'Masdan ninyo! Ang sambahayan ni Juda ay tulad ng ibang mga bansa!' **9** Kaya nga masdan ninyo! bubuskan ko ang libis ng Moab, simula sa mga hangganan ng kaniyang mga lunsod—Ang karangaan ng Beth-jesimot, Baal-meon, at **10** Kiryataim—Sa mga tao ng silangan na laban sa mga tao ng Ammon. Ibibigay ko sila na parang isang pag-aari kaya hindi na maaalala pa ang mga mamamayan ng Ammon sa mga bansa. **11** Kaya magsasagawa ako ng mga kahatulan laban sa Moab, at kanilang malalaman na ako si Yahweh!" **12** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, 'Maghihiganti ang Edom laban sa sambahayan ng Juda at sa nakagawa rin ng pagkakamali na gawin ito. **13** Kaya, ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Hahampsin ko ang Edom ng aking

kamay at wawasakin ang bawat tao at hayop doon. Gagawin ko silang isang sira, iniwang lugar, mula sa Teman at Dedan. Sila ay mahuhulog sa pamamagitan ng mga espada! **14** Sa ganitong pamamaaraan maghihiganti ako sa Edom sa pamamagitan ng kamay ng aking mamamayang Israel, at gagawin nila sa Edom ang ayon sa aking poot at matinding galit! Kaya malalaman nila ang aking paghihiganti! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh! **15** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, 'naghiganti ang mga Filisteo ng may masamang hangarin at mula sa kanilang mga sari ni paulit-ulit nilang sinubukang wasakin ang Juda. **16** Kaya ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Masdan ninyo! Iaabot ko ang aking kamay laban sa mga Filisteo, at ihiiwalay ko ang mga taga-Creta at wawasakin ang mga nalabi na nasa gilid ng baybayin ng dagat! **17** Maghihiganti ako ng labis sa kanila na may matinding galit ng kaparusahan, kaya malalaman nila na ako si Yahweh, kapag isinagawa ko ang paghihiganti sa kanila!"

26 Sa ika-labing isang taon, sa unang araw ng buwan, dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **2** "Anak ng tao, dahil sinabi ng

Tiro laban sa Jerusalem na, 'Aha! Nasira na ang mga tarangkahan ng mga tao! Humarap na siya sa akin; Ako ay mapupuno habang siya ay nasisira! **3** Kaya sinasabi ito ng Panginoong Yahweh, 'Makinig! Ako ay laban sa iyo, Tiro, at magtatataug ako ng maraming bansa laban sa iyo tulad ng pagtaas ng dagat sa mga alon nitó! **4** Wawasakin nila ang mga pader ng Tiro at gigibain ang kaniyang mga tore. Wawalisin ko ang kaniyang alikabok at gagawin ko siyang tulad ng isang hubad na bato. **5** Magiging isang lugar siya na patuyuan ng mga lambat sa gitna ng dagat, yamang ipinahayag ko ito —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh —at magiging samsam siya para sa mga bansa! **6** Papatayin sa pamamagitan ng mga espada ang kaniyang mga anak na babae sa nasa bukid at malalaman nilang ako si Yahweh! **7** Sapagkat sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Masdan! Dadalhin ko si Nebucadnezar, ang hari ng Babilonia, laban sa Tiro na nasa silangan, ang hari ng mga hari na may mga kabayo, mga karwahe, at kabalyero! Isang malaking hukbo ng maraming tao! **8** Papatayin niya ang iyong mga anak na babae sa mga bukirin gamit ang espada at magtatayo ng mga tanggulan laban sa iyo. Gagawa siya ng mga rampang panglusob laban sa iyo at itataas ang mga kalasag laban sa iyo! **9** Ilalagay niya ang kaniyang malalaking trosong panggibupang hampasin ang iyong mga pader at ang kaniyang mga kagamitan ang gigiba sa iyong mga tore! **10** Tatabunan ka niya ng alikabok ng napakaraming kabayo! Yanyang ang iyong mga pader sa tunog ng mga kabayo at mga gulong ng mga karwahe kapag pumasok na siya sa iyong mga tarangkahan gaya ng pagsalakay sa mga tarangkahan ng lungsod! **11** Tatapak-tapakan ng kaniyang mga kabayo ang lahat ng iyong mga lansangan; papatayin niya ang iyong mga tao gamit ang espada at babagsak sa lupa ang iyong matitibay na mga haligi. **12** Sa paraang ito nanakwin nila ang iyong lakas at ang iyong mga kalakal! Gigibain nila ang iyong mga pader at ang iyong mga maririwasang bahay hanggang ang iyong bato at kahoy at alikabok ay mailatag sa gitna ng katubigan. **13** Sapagkat patitigilin ko ang ingay ng iyong mga awitin at hindi na maririnig pa ang tunog ng iyong mga lira! **14** Sapagkat gagawin kitang puro bato lamang; magiging isang lugar ka na patuyuan ng mga lambat. Hindi ka na muling maitatayo pa, dahil ako, si Yahweh, ay ipinahayag ito! -ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh! **15** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh sa Tiro, 'Hindi ba mayayang ang mga isla sa tunog ng iyong pagbagsak at sa pagdaing ng mga nasugatan kapag ang katakot-takot na pagpatay ay nasa iyong kalagitnaan? **16** Dahil bababa sa kanilang mga trono ang lahat ng mga namumuno ng karagatan at isasantabi ang kanilang mga balabal at huhubarin ang kanilang mga makukulay na kasuturan! Babalutin nila ng takot ang kanilang mga sari nili! Uupo sila sa lupa at tuloy-tuloy na mangangatog at manginingin sa takot sa iyo! **17** Aawitan ka nila ng awit ng panaghoy para sa iyo at sasabihin nila sa iyo, Paanong ikaw, na siyang tinirahan ng mga mandaragat, ay nawasak! Ang tanyag na lungsod na napakalakas - ngayon ay naglalo na sa dagat! At ang mga nanahanan sa kanya ay minsang nagbigay takot sa lahat ng iba pang naninirhan malapit sa kanila. **18** Yumayanig ngayon ang mga baybayin sa araw ng iyong pagbagsak! Nasisindak ang mga isla sa karagatan dahil ikaw ay namatay. **19** Dahl sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Kapag ginawa kitang isang mapanglaw na lungsod, tulad ng ibang mga lungsod na walang naninirhan, kapag itinaas ko ang kaililinan laban sa iyo at kapag tinabunan ka ng malalaking katubigan, **20** pagkatapos ay

ibababa kita sa mga tao ng sinaunang panahon tulad ng iba na bumaba sa hubuk; dahil gagawin kitang naninirhan sa pinakamababang bahagi ng lupa gaya ng mga nasira noong sinaunang panahon. Dahil dito hindi ka na makakabalik sa lupain kung saan nabubuhay ang mga tao. **21** Ipaparanas ko sa iyo ang mga kapahamakan, at ganap kang mawawala. Pagkatapos ikaw ay hahanapin, ngunit hindi ka na muli pang mahahanap - ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh!"

27 Muling dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **2** "Ngayon ikaw, anak ng tao, magsimula ka ng panaghoy tungkol sa Tiro,

3 at sabihin sa Tiro, 'Ikaw na nanahanan sa pasukan ng dagat, mga mangangalakal ng mga tao sa maraming mga isla, sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Tiro! Sinabi mo, "Wala akong kapintasan sa kagandahan!" **4** Nasa pusod ng mga karagatan ang iyong mga hangganan; ginawang walang kapintasan ng iyong mga manggagawa ang iyong kagandahan. **5** Ginawa nila ang iyong mga tabla mula sa mga pirs na galing sa Bundok ng Hermon; kumuhila sila ng sedar mula sa Lebanon upang makagawa ng poste ng barko para sa iyo. **6** Ginawa nila ang iyong mga sagwan mula sa mga okw mula sa Bashan; ginawa nila ang iyong mga palapag mula sa kahoy na galing sa Cyprus at pinalamutian nila ito ng garing. **7** Makukulay na lino ang iyong mga layag na galing sa Egipto na parang iyong mga bandera! **8** Ang mga taong naninirhan sa Sidon at Arvad ay ang iyong mga taga-Sagwan; ang mga taga-Tiro ay nasa sa iyo; sila ang iyong mga kapitan. **9** Ang iyong mga lamat ay pinunon ng mga bisangas manggagawa; dala-dala ng lahat ng mga barko sa dagat at ng kanilang mga manlalayag ang iyong mga kalakal na pangkalakal! **10** Nasa iyong hukbo ang mga taga-Persia, Lydia at Libya, ang iyong mga mandrigma! Isinabit nila sa iyo ang mga kalasag at mga helmet; ipinakita nila ang iyong kaluwahlitan! **11** Nakapalibot sa iyong mga pader ang mga kalalakihan ng Arvad at Helec sa iyong hukbo at ang mga tao sa Gamad ay nasa iyong mga tore! Isinabit nila ang kanilang mga kalasag sa iyong mga pader sa palibot mo! Kinumpletido nila ang iyong kagandahan! **12** Naging suki mo ang Tarsis dahil sa napakaraming uri ng kayamanan: pilak, bakal, lata, at tingga. Binili at ibinilang nila ang iyong mga panindila! **13** Ang Javan, Tubal, at Meshec—nagpalitan sila ng mga alipin at mga kagamitan gawa sa tanso. Sila ang namahala sa iyong mga kalakal. **14** Nagbibigay ang Beth-Togarma ng mga kabayo, mga lalekang kabayo at mola bilang iyong mga pangkalakal. **15** Ang mga kalalakihan ng Rodes ang iyong naging mga mangangalakal sa maraming mga baybayin. Nasa iyong mga kamay ang mga kalakal; nagpadala sila pabalik ng mga sungay, garing, at itim na kahoy bilang pagpaparangalan! **16** Naging mangangalakal mo ang Aram sa karamihan ng iyong produkto; nagbibigay sila ng mga esmeralda, mga telang kulay lila, pinong tela, mga perlas at mga pulang rubi bilang iyong mga kalakal. **17** Nakikipagpalitan sa iyo ang Juda at ang lupain ng Israel. Nagbibigay sila ng trigo mula sa Minith, trigo, pulot, langis at balsamo bilang iyong mga kalakal. **18** Ang Damasco ay iyong mangangalakal sa lahat ng iyong mga produkto, lahat ng iyong napakalaking kayamanan, at ng alak ng Helbon at lana ng Zahar. **19** Brinigan ka ng mga taga-Dan at mga taga-Javan na mula sa Uzal ng mga kalakal ng yari sa bakal, kanelan at kalamo. **20** Naging kalakal ang mga ito para sa iyo. Mga pinong upuang kumot naman ang kinakalakal sa iyo ng Dedan. **21** Ang Arabia at ang lahat ng mga pinuno ng Kedar ay mga nakikipagkalakalan sa iyo; sa kanila nanggagaling ang mga tupa, mga lalekang tupa at mga kambing. **22** Pumupunta sa iyo ang mga mangangalakal ng Seba at Raama upang ibenta sa iyo ang bataw ng pinakamasarap na pampalasa at ang lahat ng uring mga mamahaling bato; at nakikipagkalakalan sila ng gintang para sa iyong mga kalakal. **23** Nakikipagkalakalan sa iyo ang Haran, Canne at ang Eden, kasama ng Seba, Assur at Kilmad. **24** Ito ang mga mangangalakal sa iyo ng pinalamutiang balabal na kulay lila ang tela na may makukulay na habi at mga sari-saring kulay ng mga kumot, naburdahan at telang pulido ang pagkakababi sa iyong mga pamilyan. **25** Ang mga barko ng Tarsis ang mga tagapagdala ng iyong mga kalakal! Kaya ikaw ay napuno lulang mabibigat na mga kalakal sa pusod ng mga karagatan! **26** Dinala ka ng iyong mga tagasagwan sa mga malalawak na karagatan; winasak ka ng hangin ng silangan sa kanilang kalagitnaan. **27** Ang iyong kayamanan, produkto at mga kalakal; ang iyong mga marino, mandaragat, at mga manggagawa ng barko; ang iyong mga mangangalakal ng mga produkto at ang lahat ng mga kalalakihang mandirigmang nasa iyo at lahat ng

iyong mga tauhan - lulubog sila sa kaililinan ng dagat sa araw ng iyong pagkawasaki. **28** Yanyanig ang mga lungsod sa karagatan sa tunog ng sigaw ng iyong kapitan; **29** Bababa ang lahat ng mga humahawak ng sagwan mula sa kanilang mga barko; tatayo sa lupa ang mga marino at bawat manlalayag ng dagat. **30** Pagkatapos ay ipaparinig nila sa iyo ang kanilang mga boses at mananaghoy ng buong kapitaan; lalegyan nila ng alikabok ang kanilang mga ulo. Gugulong-gulong sila sa mga abo. **31** Kakalibhuni nila ang kanilang mga ulo para sa iyo at babalutin ang kanilang mga sarili gamit ang sako, at tatangis sila nang may pait at sila ay sisigaw. **32** Lalakasan nila ang kanilang pagdaing ng panaghoy para sa iyo at aawit ng panambitan sa iyo, Sino ang tulad ng Tiro, na ngayon ay nadala sa katahimikan sa kalagitnaan ng dagat? **33** Nang dumaong ang iyong mga kalakal mula sa dagat, nasiyahan ang maraming tao; pinayaman mo ang mga hari ng mundo sa iyong labis na kayamanan at kakala! **34** Ngunit nang mawasak ka ng karagatan, sa pamamagitan ng mga katubigan, lumubog ang iyong mga kalakal at ang lahat ng iyong mga tripulante! **35** Nanlumo sa iyo ang lahat ng mga naninirahan sa mga baybayin at nanginig sa takot ang kanilang mga hari! Nanginig ang kanilang mga mukha! **36** Pinalatakan ka ng mga mangangalakal ng mga tao; ikaw ay naging isang katatakutan at hindi ka na muling mabubuhay kailanman."

28 Pagkatapos nagsalita si Yahweh sa akin at sinabi, **2** "Anak ng tao, sabihin mo sa namumuno ng Tiro, 'It's ang sinasabi ng Panginoong

Yahweh: Mapagmataas ang iyong puso! Sinabi mo, "Ako ay isang diyos! Uupo ako sa upuan ng mga diyos sa kalagitnaan ng dagat!" Kahit na ikaw ay tao at hindi Diyos, ginawa mo ang inyong puso na gaya ng puso ng isang diyos; **3** iniisip mo na mas matalino ka kaysa kay Daniel, at walang lihim na nakamamangha sa iyo! **4** Pinayaman mo sa karunungan at kahusayan mo ang iyong sarili at nagtama ka ng ginto at pilak sa iyong kabang yaman! **5** Sa pamamagitan ng iyong labis na kaalaman at sa iyong pangangakalakal, naparami mo ang iyong kayamanan, kaya ang iyong puso ay mapagmataas dahil sa iyong kayamanan! **6** Kaya, sinabi ito ng Panginoong Yahweh: Dahil ginawa mo ang iyong puso na tulad ng puso ng isang diyos, **7** kaya magpapadala ako ng mga dayuhan laban sa iyo, kakilakilabot na mga kalalakihan mula sa ibang mga bansa! At dadalhin nila ang kanilang mga espada laban sa Kagandahan ng iyong karunungan at hindi nila igagalong ang iyong kaninnginan! **8** Dadalhin ka nila sa hukay at ang kamatayan mo ay kamatayan ng mga namatay sa ilalim ng mga dagat! **9** Masasabi mo pa kaya na, "Ako ay isang diyos" sa harapan ng taong papatay sa iyo? Ikaw ay isang tao at hindi Diyos at ikaw ay nasa kamay ng sasakas sa iyo! **10** Ang ikamatay mo ay ang kamatayan ng hindi natuli sa kamay ng mga dayuhang, sapagkat ipinahayag ko ito—ito ang kapahayagan ng Panginoong Yahweh!" **11** Nagsalitang muli sa akin si Yahweh at sinabi, **12** "Anak ng tao, lakasan mo ang pagtangis para sa hari ng Tiro at sabihin sa kaniya, 'Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh: Ikaw ang halimbawa ng walang kapintasan, punong-puno ng karunungan at walang Kapintasan na kagandahan!' **13** Ikaw ay nasa Eden, ang hardin ng Diyos! Bumabalot sa iyo ang bawat mahahalagang bato: carnelian, krisolait, at onise! Topaz, at diyamanteng nagnininingning, at jasper! Safiro, esmeraldo at berilo! Sa ginto nakahulma ang mga batong ito para sa iyo! Inihanda nila ang mga ito upang ipasuet sa iyo sa araw na ikaw ay liliikhain! **14** Inilagay kita sa banal na bundok ng Diyos gaya ng kerubin na itinalaga ko upang magbantay sa sangkatauhan! Nasa gitna ka ng mga kumikinang na mga bato kung saan ka naglakad. **15** Mayroon kang karanganlan sa iyong mga pamamaraan mula sa araw na ikaw ay nilikha hanggang sa nakita sa iyo ang kawalan ng katarungan. **16** Sa dami ng bilang ng iyong kakalakal napuno ka ng karahasanaan, kaya ka nagkasala! Itinapon kitang narumihan mula sa bundok ng Diyos at sinira kita, ikaw, na bantay na kerubin, mula sa mga kumikinang na bato. **17** Ang iyong puso ay mapagmataas dahil sa iyong kagandahan; sinira mo ang iyong karunungan dahil sa inyong kaninnginan! Inihagis kita sa lupa! Inilagay kita sa harapan ng mga hari upang makita ka nila! **18** Dahil sa marami mong kasalanan at sa iyong hindi tapat na pangakalakal, dinungisan mo ang iyong mga banal na lugar! Kaya nagpalabas ako ng apoy galing sa iyo; tutupukan ka nito. Gagawin kitang abso mundo sa harapan ng lahat na manonodox sa iyo. **19** Lahat ng mga nakakilala sa iyo na kabilang sa mga tao ay ililing sa iyo; masisindak sila at hindi ka na mabubuhay muli!"" **20** At nagsalita sa akin si Yahweh at sinabi, **21** "Anak ng tao, ibaling mo ang iyong mukha laban sa

Sidon at magpahayag laban sa kaniya! **22** Sabihin mo, 'Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Masdan! Ako ay laban sa iyo, Sidon! Dahil ako ay maluluwalhati sa gitna mo upang malaman ng iyong mga tao na ako si Yahweh kapag iginawad ko na ang katarungan sa iyo. Makikita nila sa inyo na ako ay banal!' **23** Magpapadala ako ng salot sa iyo at dugo sa inyong mga lansangan at ang mga pinaslang ay babagsak sa kalagitnaan mo. Kapag dumating ang espada laban sa iyo mula sa lahat ng dako, dito mo malaman na ako si Yahweh! **24** Pagkatapos noon ay wala ng dawag na nakakasalubsoob at mga tinik na nagpapahirap sa sambahanay ng Israel sa alin man sa nakapalibot sa kaniya na nannalait sa kaniyang mga tao, kaya malalamnan nila na ako ang Panginoong Yahweh! **25** Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh, "Kapag tinipon ko ang sambahanay ng Israel mula sa mga tao na kung saan sila naikalaat, at kapag ako ay naitalaga sa kanila, upang makita ng ibang mga bansa. Pagkatapos ay gagawa sila ng kanilang mga tahanan doon sa lupain na ibibigay ko kay Jacob na aking lingkod! **26** At sila ay mamuhay ng matiwasyo roon at magtatayo sila ng mga bahay, magtanim ng mga ubasan at mamuhay sila ng matiwasyo kapag isakutuparan ko ang kahatulan sa lahat ng namumuhu sa kanila mula sa iba't-ibang dako; upang malaman nila na ako si Yahweh ang Diyos nila!"

29 Sa ika-sampung taon, sa ika-siyam na buwan at ika-labing dalawang araw ng buwan, nagsalita sa akin si Yahweh at sinabi, **2** "Anak ng tao, ihanda mo ang iyong sarili laban sa Paraon, ang hari ng Egipto; magpahayag ka laban sa kaniya at laban sa lahat ng taga Egipto!

3 Ipahayag mo at sabihin, 'Ang Panginoong Yahweh ang nagsabi nitó: Masdan! Laban ako sa iyo, Paraon, hari ng Egipto! Ikaw, ang dambuhalang nilalang sa dagat na nakahiga sa ilalim ng ilog, na nagsasabi sa akin, "Pinagawa ko ang ilog para sa sarili ko!" **4** Dahil maglalagay ako ng pangawil sa iyong panga at ang mga isda ng iyong Nilo ay kakapit sa iyong mga kaliskis; iaangat kita paitaas mula sa gitna ng iyong ilog kasama ang lahat ng isda sa ilog na kumparit sa iyong kaliskis. **5** Itatapon kita pababa sa ilang, ikaw at ang lahat ng isda mula sa iyong ilog. Malalaglag ka sa ibabaw ng parang, hindi ka pupulutin ni itataas. Ibibigay kita bilang pagkain ng mga nabubuhay na mga bagay sa mundong ito at mga ibon sa mga kalawan! **6** At malalamnan ng lahat ng mga naninirahan sa Egipto na ako si Yahweh, dahil sila ay naging tungkod na tambo sa sambahanay ng Israel! **7** Nang mahawakan ka nila sa kanilang kamay, nabali ka at nagkaputol-putol at tinusok mo ang kanilang balikat, at nang sumandal sila sa iyo, dinurug mo ang kanilang mga hita at pinanginig mo ang kanilang balakang. **8** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh: Masdan! Magdadala ako ng espada laban sa iyo; papatayin kong pareho mula sa inyo ang tao at ang hayop. **9** Kaya magjigiba at misisira ang lupain ng Egipto; at malamalan nila na ako si Yahweh, dahil sinabi ng dambuhala sa dagat, "Ang ilog ay akin, dahil ako ang gumawa nitó!" **10** Kaya, masdan! Laban ako sa iyo at laban sa iyong ilog, kaya gagawin kong ilang ang lupain ng Egipto at hindi mapakinabangan, kaya ikaw ay magiging lupain na walang pakinabang magmula sa Midgol hanggang Sevene at sa mga hangganian ng Kush. **11** Walang paa ng tao ang dadaan ditó! Walang paa ng mga hayop ang dadaan ditó! At hindi ito matirahan ng apatnapung taon! **12** Dahil gagawin kong ilang sa gitna ng mga lupain ng Egipto na hindi natirahan at ang kaniyang mga lungsod sa gitna ng mga walang pakinabang na lungsod at magjigiba ng apatnapung mga taon; pagkatapos ay ikakalat ko ang mga taga-Egipto sa mga bansa at paghihiwa-hiwalayin ko sila sa mga lupain. **13** Sapagkat ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Sa pagtatapos ng apatnapung taon, titipun ko ang mga taga-Egipto mula sa mga tao kung saan sila ikinalat. **14** Ibabalik ko ang mga kabuhayan sa Egipto at ibabalik ko sila sa lupain ng Patros, sa lupain kung saan sila nagmula. Pagkatapos sila ay magiging isang mababang kaharian doon. **15** At ito ang magiging pinakamababa sa mga kabahian at hindi na siya kailanman makakahigit sa ibang mga bansa. At babawasan ko sila upang hindi sila muling mamumuno sa mga bansa. **16** At hindi na ang mga taga-Egipto ang idadahilan na sasandalan ng mga sambahanay ng Israel. Sa halip, ipaalaala nila sa mga sambahanay ni Israel ang kanilang nagawawang kasalanan noong sila ay nagpunta sa Egipto upang humungi ng tulong. Pagkatapos ay malalamnan nila na Ako ang Panginoong Yahweh!"" **17** At nangyari na noong ika-dalawampu't pitong taon sa unang araw ng unang buwan, nagsalita sa akin si Yahweh at sinabi, **18** "Anak ng tao, inihanda na nebulcadnezzar na hari ng Babilonia ang kaniyang mga kawal upang

gawin ang mabigat na gawain laban sa Tiro. Bawat ulo ay naahit at bawat balikat ay nalapnos ngunit kahit kailan wala silang bayad mula sa Tiro para sa kaniya at sa kaniyang hukbo sa mabigat na trabaho na ginawa nila laban sa Tiro. **19** Kaya ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh, 'Masdan! Ibibigay ko ang lupain ng Egipio kay Nebucadnezar na hari ng Babilonia at hahakutin nila ang mga kayamanan nila at liimasin ang mga ari-arian at dadalhin lahat ang kaniyang matagpuan doon; at iyan ang maging sahod ng kaniyang mga kawal! **20** Ibinigay sa kanya ang lupain ng Egipio para sa mga sahod sa ginawa nilang trabaho para sa akin - ito ang ipinahayag ng Panginoong Yahweh. **21** Sa araw na iyon ay palilitawin ko ang isang sungay para sa sambahayan ni Israel, at pagsasalitain ko kayo sa gitna nila, upang malaman nila na ako si Yahweh!"

30 Ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **2** "Anak ng tao, magpropesiya ka at sabihin, 'ito ang sinasabi ng Panginoong

Yahweh: Managhoy, "Aba sa darating na araw!" **3** Ang araw ay malapit na! Malapit na ang araw para kay Yahweh! Magiging maulap ang araw na ito, isang panahon ng katapusuan para sa mga bansa! **4** At isang espada ng darating laban sa Egipio at magkakaroon ng pagdadalamhati sa Cush kapag babagsak sa Egipio ang mga taong pinatay—kapag kinuha nila ang kaniyang kayamanan at kapag gumuhit ang kaniyang mga pundasyon! **5** Ang Cush, Libya at Lidyá at ang lahat ng mga dayuhan kasama ang mga taong kabilang sa kasunduan—babagsak silang lahat sa pamamagitan ng espada! **6** Sinasabi ito ni Yahweh: Kaya ang sinumang tutulong sa Egipio ay babagsak, at ang kapalauan ng kaniyang lakas ay manghihina. Mula sa Midgal patungo sa Sevène ang kanilang mga kawal ay babagsak sa pamamagitan ng espada! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh! **7** Manlulumo sila sa gitna ng nilayasan ng mga lupain, at ang kanilang mga lungsod ay magiging kabilang ng lahat ng mga nasirang lungsod! **8** At malaman nilang ako si Yahweh, kapag susunugin ko ang Egipio, at kapag nawasak ang lahat ng kaniyang mga katulong! **9** Sa araw na iyon magsisilbasan ang mga mensahero mula sa harapan ko sa mga barko upang kilabutan ang matiwasya ng Cush, at magkakaroon ng pagdadalamhati sa kanila sa araw ng pagwakas ng Egipio. Sapagkat masdan! Ito ay paraparat! **10** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Wawakasan ko ang karamihan sa Egipio sa pamamagitan ng kamay ni Nebucadnezar, ang hari ng Babilonia. **11** Siya at ang kaniyang hukbong kasama niya, ang kinatatakutan ng mga bansa ay dadalhin upang sirain ang lupain; ilalabas nila ang kanilang mga espada laban sa Egipio at pupunuin ang lupain ng mga patay na tao! **12** Gagawin kong tuyong lupa ang mga ilog, at ibebenta ko ang lupain sa kamay ng mga masasamang tao. Pababayaan ko ang lupain at ang kabuwan nito sa pamamagitan ng kamay ng mga banya! Ako, si Yahweh, ang nagpapahayag nito! **13** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Sisirain ko ang mga diyuys-diyosan at wawakasan ko ang mga walang silbing diyuys-diyosan ng Memfis. Wala ng magiging prinsipe sa lupain ng Egipio at maglalagay ako ng kataktutan sa lupain ng Egipio! **14** Pagkatapos, pababayaan ko ang Patros at susunugin ko ng apoy ang Zoan, at magsasagawa ako ng mga kahutulan sa Tebez. **15** Sapagkat ibubuhos ko ang aking matinding galit sa Pelesium, ang tanggulan ng Egipio, at papatayin ang karamihan ng Tebez. **16** Pagkatapos, susunugin ko ng apoy ang Egipio. Magiging labis ang kahirapan ng Pelesium at ang Tebez ay mawawasak. Araw-araw ay magkakaroon ng mga kaaway ang Memfis! **17** Ang mga binata sa Heliopolis at Bubastis ay babagsak sa pamamagitan ng espada at ang kanilang mga lungsod ay mabibihag. **18** Sa Tafnes, hindi magliliwanag ang araw na iyon kapag sisirain ko ang pamatok ng Egipio roon at ang kapalauan ng kaniyang lakas ay magwawaksan. Magkakaroon ng ulap na kukukbok sa kaniya at ang kaniyang mga anak na babae ay dadaan sa pagkakabihag. **19** Magsasagawa ako ng paghuhukom sa Egipio, at malaman nila na ako si Yahweh." **20** At nangyari nga sa ika-labingisang taon, sa unang buwan, sa ika-pitong araw ng buwan, na ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **21** "Anak ng tao, binali ko ang braso ng Paraon, ang hari ng Egipio. Masdan! Hindi ito nabendahan at hindi makatataktanggap ng gamot; walang sinurian ang makakapaglagay ng benda nito, kaya wala itong magiging sapat na lakas upang humawak ng espada. **22** Samakatuwid sinasabi ito ng Panginoong Yahweh, 'Masdan ang Paraon, ang hari ng Egipio! Sapagkat babalíin ko ang kaniyang braso, ang malakas at ang bali na, at pababagsakin ko ang espada mula sa kaniyang kamay. **23** Pagkatapos ay ikakalat ko ang Egipio

sa mga bansa at pagwawatakin sila sa mga lupain. **24** Palalakasin ko ang mga braso ng hari ng Babilonia at ilalagay ko ang aking espada sa kaniyang kamay upang maaari kong masira ang mga braso ng Paraon. Maghihinagnis siya sa harapan ng hari ng Babilonia tulad ng paghihinagnis ng taong mamamatay na. **25** Sapagkat palalakasin ko ang mga braso ng hari ng Babilonia, habang bumabagsak ang mga braso ng Paraon. Pagkatapos, malalaman nila na ako si Yahweh, kapag inilagay ko ang aking espada sa kamay ng hari ng Babilonia; sapagkat kaniyang lulusubin ang lupain ng Egipio gamit ito. **26** Kaya ikakalat ko ang Egipio sa mga bansa at pagwatakin sila sa mga lupain. At malalaman nila na ako si Yahweh!"

31 At nangyari ito sa ikalabing isang taon sa unang araw ng ikatlong buwan na ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi,

2 "Anak ng tao, sabihin mo kay Faraon, ang hari ng Egipio, at sa kaniyang mga tagapaglingkod na nakapalibot sa kaniya. 'Sa iyong kadamkaan, sino ang katulad mo? **3** Masdan ninyo! Ang Asiria ay isang punong sedar sa Lebanon na may mga magagandang sanga, mayayabong na lilim, at napakataas! At ang dulo nito ay nasa itaas ng mga sanga. **4** Pinataas ito ng maraming tubig; pininaliki ito ng mga malalalim na tubig. Umaagos ang mga ilog sa lahat ng palibot nito kung saan ito nakatanim, sapagkat ang kanilang mga lagusan ay umaabot sa lahat ng mga punongkahoy sa parang. **5** Ang labis na taas nito ay higit sa kahit na anong punongkahoy sa parang, at naging napakarami ang mga sanga nito; humabang ang mga sanga nito dahil sa maraming tubig habang lumalalim ang mga ito. **6** Pinamugaran ng lahat ng ibon sa kalangitan ang mga sanga nito, habang ang lahat ng nabubuhay sa parang ay nagsisilang ng kanilang mga anak sa ilalim ng mga dahon nito. Nakatira ang lahat ng maraming bansa sa ilalim ng lilim nito. **7** Sapagkat ang kagandahan nito ay sa kalakihan at sa haba ng mga sanga nito, sapagkat ang mga ugat nito ay nasa maraming tubig! **8** Hindi ito kayang tumbasan ng mga punong sedar sa halamanan ng Diyos! Wala sa mga punong abeto ang makapantay sa mga sanga nito, at walang anumang mga punongkahoy ang makatutumbas sa mga sanga nito. Walang punongkahoy sa halamanan ng Diyos ang makatutumbas sa ganda nito! **9** Pinaganda ko ito sa kaniyang maraming mga sanga; at kinaaingitan ito ng lahat ng mga punongkahoy sa Eden na nasa halamanan ng Diyos. **10** Kaya, ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Dahil sa napakataas nito, at dahil sa itinaas niya ang dulo ng kaniyang punongkahoy sa itaas ng mga sanga at itinaas niya ang kaniyang puso sa taas na iyon— **11** kaya ibinigay ko siya sa kamay ng mga pinaka-makapangyarihang pinuno ng mga bansa! Kumilos ang pinunong ito laban sa kaniya at pinaylasa siya dahil sa kaniyang kásamaan! **12** Pinutol siya ng mga dayuhang kinatatakutan ng lahat ng mga bansa at pagkatapos ay iniwan siya. Ang mga sanga nito ay nagsihulog sa mga bundok at sa mga lambak, at nasira ang mga sanga nito sa lahat ng mga batis sa mundo. At lumabas ang lahat ng mga bansa sa mundo mula sa lilim nito at iniwan siya. **13** At nagpahinga sa mga puno nito ang lahat ng mga ibon sa mga kalangitan, at umupo sa mga sanga nito ang lahat ng mga mababangis na hayop sa parang. **14** Nangyari ito upang walang mga punongkahoy na sagana sa tubig ang lalago nang ganoong kataas, upang hindi nila itaas ang kanilang mga dulo sa itaas ng mga dahon, sapagkat wala ng iba pang punongkahoy na nakainom ng tubig ang muling lalago nang ganoong kataas. Sapagkat ipinasakamay silang lahat sa kamatayan hanggang sa pinakamababang bahagi ng mundo, sa gitna ng mga tao ng sangkatauhan na bumaba sa hukay. **15** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Sa araw na bumaba siya sa sheol, nagdala ako ng pagtangis sa mundo. Tinakpan ko ang mga malalalim na tubig dahil sa kaniya, at pinigilan ko ang mga tubig sa karagatan. Ipinagkait ko ang mga malalawak na tubig at nagdala ako ng pagtangis sa Lebanon para sa kaniya! Kaya ang lahat ng mga punongkahoy sa parang ay tumangis sa kaniya. (**Sheol h7585**) **16** Nagdala ako ng panginig sa mga bansa sa ugong ng kaniyang pagbagsak, nang itinapon ko siya sa sheol kasama ng mga bumaba sa hukay! At napanatang ko ang lahat ng mga punongkahoy ng Eden sa mga pinakamababang bahagi ng mundo! Ito ang mga pinakapili at pinakamagandang punongkahoy ng Lebanon, ang mga puno na nagsisilom ng mga tubig! (**Sheol h7585**) **17** Sapagkat bumaba din silang kasama niya sa sheol, silang mga pinatay sa pamamagitan ng mga espada! Ito ang mga malalakas niyang braso, ang mga bansa na nanirahan sa kaniyang lilim. (**Sheol h7585**) **18** Alin sa mga

punongkahoy sa Eden ang papantay sa iyong kaluwalhatian at kadakilaan? Sapagkat dadalhin ka pababa kasama ng mga punongkahoy ng Eden sa mga pinakamababang bahagi ng mundo kasama ng mga taong hindi tul; mamumuhay ka kasama ng mga taong pinatay sa pamamagitan ng espada! Ito ay si Faraon at ang lahat ng kaniyang mga tagapaglingkod! —ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh!"

32 At nangyari ito sa unang araw ng ikalabinalawang buwan ng ikalabinalawang taon, na ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi. **2** "Anak ng tao, managhoy ka tungkol kay Faraon, ang hari ng Egipto; sabihin mo sa kanya, 'Para kang isang batang leon sa gitna ng mga bansa, parang isang dambuhala sa mga karagatan; pinatalabo mo ang tubig, pinapagalaw mo ang mga tubig sa pamamagitan ng iyong mga paa at pinaputik mo ang kanilang mga tubig!' **3** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Kaya ilaladlad ko sa iyo ang aking lambat sa kapulungan ng maraming tao, at iaahon ka nila sa aking lambat! **4** Pababaya kita sa lupain! Ihahagis kita sa isang parang at padapudup ko sa iyo ang lahat ng mga ibon sa kalangitan; ang pagka-gutom ng lahat ng mga nabubuhay na mga hayop sa lupa ay mabubusog sa iyo. **5** Sapagkat ilalagay ko ang iyong mga laman sa mga kabundukan at pupunuin ko ang mga lambak ng mga inuuod mong bangkay! **6** Pagkatapos ibubuhos ko ang iyong dugo sa mga kabundukan at mapupuno ang mga sapa ng iyong dugo! **7** At kapag patayin ko ang iyong ilawan, tatakpan ko ang kalangitan at padidilim ko ang mga bituin nito. Tatakpan ko ang araw sa pamamagitan ng mga ulap, at hindi magliwilanang ang buwan! **8** Padidilim ko sa iyo ang lahat ng maniningning na liwanag sa kalangitan at ilalagay ko ang kadiliman sa iyong lupain! Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **9** Kaya sisindakin ko ang puso ng maraming tao sa mga lupain na hindi mo nakikilala; kapag dadalhin ko ang iyong pagkabagsak sa mga bansa. **10** Gugulatin ko ang maraming mga tao tungkol sa iyo; ang kanilang mga hari ay mangangatog sa takot tungkol sa iyo kapag aking ikakampay ang aking espada sa kanilang harapan. Bawat sandali, manggingin ang bawat isa dahil sa iyo, sa araw ng iyong pagkabagsak. **11** Sapagkat ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Ang espada ng hari ng Babilonia ay darating laban sa iyo! **12** Pababagsakin ko ang iyong mga tagapaglingkod sa pamamagitan ng mga espada ng mga mandirigma—kakila-kilabot sa mga bansa ang bawat mandirigma! Ganap na sisirain ng mga mandirigmang ito ang kaluwalhatian ng Egipto at ang lahat ng mga tao nito! **13** Sapagkat wawasanin ko ang lahat ng mga alagang hayop mula sa tabi ng mga saganang tubig; hindi na kailanman pagagalawin ng paa ng tao ang mga tubig, o kaya pagagalawin ng mga ita sa kuko ng baka! **14** Pagkatapos pakakalmahan ko ang kanilang mga tubig at padadaluyin ko ang kanilang mga ilog na parang langis. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh! **15** Kapag gagawin ko ang lupain ng Egipto—ang lupaina puno—isang lugar ng pagkawasaki, isang lugar na pinabayaan; kapag sasalakayin ko ang lahat na naninirahan dito, saka nila malalaman na ako si Yahweh! **16** Magkakaroon ng isang panahoy! Sapagkat mananaghoy sa kaniya ang mga anak na babae ng mga bansa; mananaghoy sila para sa Egipto. Mananaghoy sila para sa lahat ng mga tagapaglingkod nito! Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh!" **17** At nangyari ito sa ikalabinalawang taon, sa ikalabinlimang araw ng buwan, na ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **18** "Anak ng tao, tumangis ka para sa mga tagapaglingkod ng Egipto at ihagis mo sila pababa, siya at ang mga anak na babae ng maharlilikang mga bansa—sa pinakamababang bahagi ng lupa kasama ng mga bumababa na sa hukay! **19** Tanungin mo sila, 'Talaga bang mas maganda kayo kaysa sa sinuman? Bumababa kayo at humiga kasama ang mga hindi tul!' **20** Babagsak sila sa gitna ng mga pinatay sa pamamagitan ng espada! Ibinigay ang Egipto sa espada; sasakupin siya ng kaniyang mga kaaway at ang kaniyang mga tagapaglingkod! **21** Ang pinakamalakas na mandirigma sa sheol ay magpapahayag tungkol sa Egipto at sa kaniyang mga kaanib, 'Bumababa na sila rito! Hihiga sila kasama ang mga hindi tul' na matay sa pamamagitan ng espada!" (**Sheol h7585**) **22** Naroon ang Asiria kasama ang lahat ng kaniyang kapulungan! Nakalabot ang kanilang mga libingen sa kanya; lahat sila ay pinatay sa pamamagitan ng espada. **23** Sa mga libingen na nakatalaga sa pinakamalalim na hukay ay nandoon, kasama ang lahat ng kaniyang kapulungan. Nakalabot sa kaniyang libingen ang lahat ng pinatay, at bumagsak sa pamamagitan ng espada. Sa mga nagdala ng kakila-kilabot sa lupain ng mga buhay! **24** Naroon si Elam kasama ang

lahat ng kaniyang mga tagapaglingkod! Nakalabot sa kanya ang kaniyang mga libingen; lahat sila ay pinatay! Sa mga bumagsak sa pamamagitan ng espada, sa mga hindi tul; na bumaba sa pinakamababang bahagi ng lupa, na siyang nagdala ng kanilang kakila-kilabot/matinding takot sa lupain ng buhay at ngayon ay dala-dala nila ang kanilang kahiiyan, sila ay pababa sa hukay! **25** Naglatag sila ng isang niroylon/binilot na higaan para kay Elam at lahat niyang mga lingkod sa gitna/kalagitnaan ng mga pinatay; Nakalabot sa kanya ang kaniyang mga libingen! Silang lahat ay mga hindi tul; silang mga pinatay sa pamamagitan ng espada, sila na nagdala ng kanilang mga kakila-kilabot sa lupain ng mga buhay! Kaya dala-dala nila ang kanilang sariling kahiiyan na nasa kanila, kasama ang mga bumababa sa hukay sa gitna ng mga pinatay, iyong mga pababa sa hukay. Si Elam ay nasa gitna ng lahat ng mga pinatay. **26** Sina Mesech, Tubal at ang lahat ng kaniyang mga tagapaglingkod ay naroon! Ang kanilang mga libingen ay nakalabot sa kanila! Lahat sila ay hindi tul; na pinatay sa pamamagitan ng espada, dahil dinala nila ang kanilang mga kakila-kilabot sa lupain ng buhay. **27** Hindi ba sila hihiuga kasama ng mga bumagsak na mandirigma na hindi tul; na bumaba sa sheol dala-dala ang lahat ng kanilang mga sandata sa pakikipagdigdigm, at ang kanilang mga espada na nakalagay sa ilalim ng kanilang mga ulo? Ang kanilang mga kalasag ay nakalagay sa ibabaw ng kanilang mga buto. Sapagkat sila ang mga mandirigmang kakila-kilabot sa lupain ng mga buhay! (**Sheol h7585**) **28** Kaya ikaw, Egipto ay mawawasak sa gitna ng mga hindi tul! At ikaw ay hihiuga kasama ng mga pinatay sa pamamagitan ng espada! **29** Ang Edom ay naroon kasama ang kaniyang mga hari at lahat ng kaniyang mga pinuno. Makapangyarihan sila, ngunit nahakiga sila ngayon kasama ang mga pinatay sa pamamagitan ng espada, kasama ang hindi tul; sila na bumababa na sa hukay. **30** Ang mga prinsipe ng hilaga ay naroon—silang lahat at lahat ng mga taga-Sidon na bumaba kasama ang mga patay! Makapangyarihan sila at nagagawang takutin ang iba, ngunit ngayon nahakiga sila roon na kahiiyan, sa mga hindi tul kasama ang mga pinatay sa pamamagitan ng espada. Dala-dala nila ang kanilang sariling kahiiyan, kasama ang mga iba pang bumababa sa hukay. **31** Makikita ng Faraon at mapapanatag tungkol sa lahat ng kaniyang mga tagapaglingkod na pinatay sa pamamagitan ng espada. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **32** Pinahintulutan ko siyang gumawa ng kakila-kilabot sa lupain ng buhay, ngunit hihiuga siya sa gitna ng mga hindi tul; kasama ang mga pinatay sa pamamagitan ng espada. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh!"

33 dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinabi, **2** "Anak ng tao, ipahayag mo ito sa iyong mga tao; sabihin mo sa kanila, 'Kapag magdala ako ng isang espada laban sa ariumang lupain, at ang mga tao sa lupaina iyon ay ukukha ng isang lalaki mula sa kanila at gagawin siyang isang tagapagbantay para sa kanila.' **3** Titingnan niya kung may paparating na espada sa lupain, at hihiyan niya ang kaniyang trumpeta upang bigyan ng babala ang mga tao! **4** Kung marinig ito ng mga tao at hindi nila biniryang pansin, at kung dumating ang espada at pinatay silang lahat, at ang dugo ng bawat isa ay nasa sarii na nitong ulo. **5** Kung sinumang makarinig sa tunog ng trumpeta ngunit hindi nya biniryang pansin, ang kaniyang dugo ay nasa sa kanya; ngunit kung biniryang nya ng pansi, mailligtas nya ang sariling buhay. **6** Gayunman, kung makita ng tagapagbantay na paparating ang espada, ngunit hindi nya hinipan ang trumpeta, ang kahihinatnan nito ay hindi nabiryang babala ang mga tao, at kung dumating ang espada at kukunin ang buhay ng sinuman, kung gayon, namatay ang taong iyon sa kaniyang sariling kasalan, ngunit hahanapin ko ang kaniyang dugo mula sa tagapagbantay. **7** Ngayon ikaw mismo, anak ng tao! Ginawa kitang isang tagapagbantay sa buong sambahayan ng Israel; mapapakinggan mo ang mga salita mula sa aking bibig at balaan mo sila sa halip na ako. **8** Kung sasabihin ko sa isang masamang tao, 'Masamang tao, ikaw ay tyak na mamamatay!' ngunit kung hindi mo ito ipinahayag para bigyang babala ang masama tungkol sa kaniyang pamamaraan at siyang masama ay mamamatay sa kaniyang kasalan, ngunit hahanapin ko ang kaniyang dugo mula sa iyong kamay! **9** Ngunit ikaw, kung binalaan mo ang masama tungkol sa kaniyang pamamaraan, para sa ganoon ay matalikuran niya ito, at kung hindi nya tatalkuran ang kaniyang pamamaraan, mamamatay siya sa kaniyang kasalan, ngunit malilitgas mo ang iyong sariling buhay. **10** Kaya ikaw, anak ng tao, sabihin mo sa sambahayan ng Israel, 'Sinasabi ninyo ito: Ang aming

pagsuway at ang aming mga kasalanan ay nasa amin, at nabubulok kami dahil dito! Paano kami mabubuhay? **11** Sabihin mo sa kanila, 'Buhay ako—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—. Hindi ko ikinagagalak ang kamatayan ng masama, sapagkat kung pagsisisihan ng masama ang kaniyang pamamaaran, kung gayon mabubuhay siya! Magsisi kayo! Magsisi kayo mula sa mga masasama ninyong pamamaaran! Sapagkat bakit ninyo kailangang mamatay, sambahayan ng Israel?' **12** At ikaw, anak na tao, sabihin mo sa iyong mga tao, 'Ang pagkamatuwid ng isang matuwid na tao ay hindi makapagligtisa sa kaniya kung magkakasala siya! At ang kasamaan ng masamang tao ay hindi magdudulot sa kaniya ng kamatayan kung pagsisisihan niya ang kaniyang kasalanan. Sapagkat ang taong matuwid ay hindi mabubuhay dahil sa kaniyang pagkamatuwid kung sija ay magkakasala.' **13** Kung sasabihin ko sa matuwid na "Tiyak na mabubuhay siya!" at kung magtitila siya sa sarili niyang pagkamatuwid at pagkatapos makagawa siya ng hindi makatarungan, hindi ko na isipin pa ang anumang kaniyang pagkamatuwid, mamamatay siya sa kasamaan na kaniyang nagawa. **14** At kung sasabihin ko sa masama, "siguradong mamamatay ka!" ngunit kung pagsisisihan niya ang kaniyang mga kasalanan at gagawin kung ano ang makatarungan at tama— **15** kung isasauli niya ang garantiya ng sangla na sapilitang hiniling niya, o kung isasauli niya kung ano ang kaniyang ninakaw, at lakad sa mga alituntunin ng batas na nagbibigay buhay at hindi na kailanman gagawa ng anumang kasalanan, tiyak na mabubuhay siya at hindi mamamatay. **16** Wala na sa kaniyang mga nagawang kasalanan ang aking iiisip para sa kaniya. Kumilos siya ng makatarungan at makatuwiran, kaya siguradong mabubuhay siya! **17** Ngunit sinasabi ng iyong mga tao, "Hindi patas ang kaparaanan ng Panginoon!" ngunit ang iyong mga kaparaanan ang hindi patas! **18** Kapag tinilirkuran ng isang matuwid na tao ang kaniyang pagkamatuwid at gagawa ng kasalanan, kung gayon mamamatay siya dahil dito! **19** At kapag ang masama ay tumalikod sa kaniyang mga kasamaan at gawin ang makatarungan at matuwid, mabubuhay siya dahil sa mga bagay na iyon! **20** Ngunit sinasabi ninyong mga tao, "Hindi patas ang kaparaanan ni Yahweh!" Hahatulan ko ang bawat isa sa iyo ayon sa kaniyang kaparaanan, sambahayan ng Israel. **21** Nangyari ito sa ikalabindalawang taon, sa ikalimang araw sa ikasampung buwan ng ating pagkabihag, isang pugante ang dumating sa akin mula sa Jerusalem at sinabi, "Nabihag na ang lungsod!" **22** Nasa akin na ang kamay ni Yahweh sa gabi bago dumating ang pugante, at nabuksan ang aking bibig sa pagkataoan na dumating siya sa akin ng madaling araw. Kaya nabuksan ang aking bibig at nakakapagsalita na ako/hindi na ako pipi! **23** At dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinabi, **24** "Anak ng tao, nagsasalita at nagsasabi ang mga naninirahan sa lugar ng pagkawasak sa lupain ng Israel ay nagsasalita at sinasabi, 'Nag-iisang tao lamang si Abraham, at minana niya ang lupain, ngunit marami tayo! Ang lupain ay ibinigay na sa atin bilang isang ari-arian.' **25** Kaya nga sabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Kumain kayo ng dugo at ibinaling ninyo ang iyong mga mata sa iyong mga diyuys-diyosan at ibinuhos ninyo ang dugo ng mga tao. Dapat ba ninyong ariin ang lupain?' **26** Nagtiwala kayo sa iyong mga espada at gumawa ng kasuklam-suklam na mga bagay. Dinudungisan ng bawat lakali ang asawang babae ng kanilang kapwa. Dapat ba ninyong ariin ang lupain?' **27** Maari mong sabihin ito sa kanila, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Habang buhay ako, siguradong ang mga nasa wasak na lungsod ay babagsak sa pamacigilan ng espada at ibibigay ko ang mga nasa parang sa mga nilalang na nabubuhay bilang pagkain at sa mga nasa tanggulan at mga kuweba ay mamamatay sa mga salot. **28** At gagawin kong isang malagim at isang katakot-takot ang lupain at matatapos ang pagmamataas nito. At magiging napabayanan ang mga kabundukan ng Israel, at walang simunan ang dadaan sa mga ito. **29** Kaya malaman nila na ako si Yahweh, kapag gagawin kong isang malagim ang lupain at katakot-takot dahil sa lahat ng mga kasuklam-suklam na mga bagay na kanilang ginawa. **30** At ikaw, anak ng tao—nagsasabi ang iyong mga tao ng mga bagay tungkol sa iyo sa tabi ng mga pader at sa mga tarangkahang mga tahanan, at nagsasabi ang isa—sa bawat lakali sa kapatiyahan, 'Pumaroon tayo at makining sa salita ng propeta na mula kay Yahweh!' **31** Kaya pupunta ang aking mga tao sa iyo gaya ng madalas nilang ginagawa, at uupo sa iyong harapan at makikinig sa iyong mga salita, ngunit hindi nila ito susundin. Nasa kanilang mga bibig ang mga mabubuting salita ngunit sa kanilang mga puso, naghahangad sila ng hindi makatarungang pakinabang. **32** Sapagkat

ikaw ay parang isang kaibig-ibig na awitin sa kanila, isang magandang tunog na maayos na tinutugtog sa isang instrumentong may kuwerdas, kaya makikinig sila sa iyong mga salita ngunit wala sa kanila ang susunod nito. **33** Kaya kapag mangyayari ang lahat ng ito—masdan! mangyayari ito at malalamang nila na may isang propeta na kasama nila."

34 At ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **2** "Anak ng tao, magpahayag ka laban sa mga pastol ng Israel! Magpahayag ka at sabihin sa kanila, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh sa mga pastol. Sa Aba ng mga pastol ng Israel na ipinapastol ang kanilang mga sarili! Hindi ba ang mga pastol dapat ang magbabantay sa kawan?' **3** Kinakain ninyo ang mga matatabang bahagi at nakadamtay kayo ng lana! Kinatay ninyo ang mga pinatabang kawan! Hindi talaga kayo pagpapasto. **4** Hindi ninyo pinalakas ang mga may sakit, at hindi ninyo pinagaling ang mga may karamdaman. Hindi ninyo binendahan ang mga may pilay, at hindi ninyo pinanumbalik ang mga naitaboy o hinanap ang nawawala. Sa halip, pinanunuan ninyo sila sa pamamagitan ng lakas at karahanan. **5** At nangagkalat sila na walang pastol, at sila ay naging pagkain para sa lahat ng mga mababangis na hayop na nabubuhay sa mga parang, pagkatapos na sila ay nangagkalat. **6** Ang aking kawan ay nagkalat sa lahat ng mga kabundukan at sa bawat mataas na burol, at nagkawatak-watakan ang mga ito sa ibabaw ng buong mundo. Ngunit wala kahit isa ang naghaharap sa kanila. **7** Kaya nga, mga pastol, pakigangan ang pahayag ni Yahweh: **8** Dahil buhay ako—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—dahil ang aking kawan ay tinangay at naging pagkain ng lahat ng mga mababangis na hayop sa mga parang (dahil walang pastol at wala sa aking mga pastol ang humanap sa aking kawan, ngunit binantayan ng mga pastol ang kanilang mga sarili at hindi ang aking kawan ang ipinastol)— **9** Kaya nga, mga pastol, pakigangan ang pahayag ni Yahweh: **10** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh, Masdan ninyo! Ako ay laban sa mga pastol, at kukunin ko ang aking kawan mula sa kanilang kamay. At paaalisin ko sila sa pagpapastol ng kawan; Ni maging ang mga pastol ay hindi na magpapastol sa kanilang sarili yamang kukunin ko ang aking kawan mula sa kanilang mga bibig, upang ang aking mga kawan ay hindi na magiging pagkain para sa kanila. **11** Sapagkat ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Masdan ninyo! Ako mismo ang hahanap sa aking kawan at ako ang mag-aalaga sa kanila, **12** tulad ng isang pastol na hinahanap ang kaniyang kawan sa araw na siya ay nasa kalaigtaan ng kaniyang nangagkalat na kawan. Ganoon ko hahanapin ang aking kawan, at sasagipin ko sila mula sa lahat ng mga lugar kung saan sila nangagkalat sa araw ng mga kaulapan at kadiliman. **13** At ilalabas ko sila mula sa mga tao; Titipunin ko sila mula sa mga lupain at dadalhin sila sa iyong lupain. Ilalagay ko sila sa mga pastulan sa mga bahagi ng kabundukan ng Israel, sa tabi ng mga bukal, at sa bawat pamawayan sa lupain. **14** Ilalagay ko sila sa magandang mga pastulan; ang mataas na kabundukan ng Israel ang magiging lugar na kanilang pangginginan. Hihiga sila roon sa mga magagandang lugar na pangginginan, sa masasaganang mga pastulan, sa sila ay mangginginan sa mga kabundukan ng Israel. **15** Ako mismo ang magpapastol sa aking kawan, at ako mismo ang magpapahiga sa kanila—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh— **16** Hahanapin ko ang mga nawawala at panunumbalikin ang mga naitaboy; Bebendahan ko ang napilay na tupa at pagagalingin ang may sakit na tupa. At aking lilipulin ang mga pinataba at malalakas! Magpapastol ako nang may katarungan! **17** At kayo, aking kawan—ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh—masdan ninyo! Ako ang magiging hukom sa mga tupa, sa mga lakalang tupa, at sa mga kambing! **18** Maliti na bagay ba ang maipastol sa magandang pastulan, kaya ninanais rin ninyong tapakan ng iyong mga paa kung ano ang natira sa pastulan? O malit na bagay ba ang makainom mula sa mga malinaw na tubig, na kailangang gawin ninyong maputik ang mga ilog sa pamamagitan ng iyong mga paa? **19** Ngunit ang aking mga tupa ay ipinapastol ngayon kung saan tinapakan ng iyong mga paa; sila ngayon ay umilnom sa mga tubig na ginawa ninyong maputik gamit ang iyong mga paa! **20** Kaya ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh sa kanila: Masdan ninyo! Ako mismo ang hahatol sa pagitan ng matabang tupa at sa mapapayat, **21** sapagkat tinulak ninyo sila gamit ang iyong mga tagiliran at mga balikat, at sinuwag ninyo ang lahat ng mga mahihina gamit ang iyong mga sungay hanggang sa naikatal ninyo sila palayo mula sa lupain! **22** Kaya ililigtas ko ang aking kawan; hindi na sila maitatangay. At ako

ang hahatol sa mga tupa! **23** Hihirang ako ng isang pastol sa kanila, at siya ang magpapastol sa kanila— ang aking lingkod na si David! Siya ang magpapastol sa kanila; siya ang magjiging pastol sa kanila! **24** Sapagkat akong si Yahweh ang magjiging Diyos nila, at ang aking lingkod na si David ang magjiging tagapamuno sa kanilang kalagitnaan— Akong si Yahweh, ang pagpahayag nito! **25** At gagawa ako ng isang tipan ng kapayapaan sa kanila at aalisin ang mga masasama at mababangis na hayop mula sa lupain, kaya ang aking tupa ay mamumuhay ng ligtas sa ilang at matutolog sa mga kagubatan. **26** Magdadala rin ako ng mga pagpapala sa kanila at ang aking nakapalibot na mga burol, sapagkat magpapadala ako ng mga ambon sa takdang panahon. Ito ay mga ambon ng pagpapala! **27** At ang mga punongkahoy sa bukirin ay mamumunga, at ang lupa ang siyang mag-aani sa mga bunga nito. Ang aking tupa ay magjiging matiwasya sa kanilang lupain; at malaman nila na ako si Yahweh, kapag pinutol ko ang mga kabilya ng kanilang pamatok, at kapag sinagip ko sila mula sa kamay ng mga umalipin sa kanila. **28** Hindi na sila madadambong pa ng mga bansa, at hindi na sila lalamunin ng mga mababangis na hayop sa lupa! Sapagkat sila ay mamumuhay nang matiwasya, at hindi na sila matatakom. **29** Sapagkat liilikha ako ng mapayapang lugar na taniman para sa kanila kaya hindi na sila mamamatay sa gutom sa lupain, at hindi na sila lalaitin pa ng mga bansa. **30** At malaman nila na akong si Yahweh na kanilang Diyos ay kasama nila. Sila ay aking mga tao, ang sambahayan ng Israel— ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **31** Sapagkat kayo ay aking tupa, ang kawan ng aking pastulan, at aking mga tao! Ako ang magjiging Diyos ninyo—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh.”

35 At dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **2** “Anak ng tao, iharap mo ang iyong mukha sa Bundok ng Seir at magpahayag (magpropesiya) ka laban dito. **3** Sabihin mo rito, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Pagmasdan mo! Ako ay laban sa iyo, Bundok ng Seir, at hahampasin kita sa pamamagitan ng aking kamay at gagawin kitang isang mapanglaw at isang katatakutan.’ **4** Wawasan ko ang iyong mga lungsod, at ikaw mismo ay magjiging mapanglaw; at malaman mong Ako si Yahweh. **5** Dahil napoot ka lagi sa mga Israelita, at dahil ibinuhos mo sila sa mga kamay ng espada sa panahon ng kanilang paghihirap, sa panahon na nasa sukdulan sila ng kaparusan, **6** samakatid dahil Ako ay buhay, ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh, ihahanda kita para sa pagdanak ng dugo, at habulin ka ng pagdanak ng dugo! Yamang hindi mo kinamuhian ang pagdanak ng dugo, susundan ka ng pagdanak ng dugo. **7** Gagawin kong isang mapanglaw ang Bundok ng Seir, isang mapanglaw kapag papatayin ko mula rito ang sinumang dumadaan at muling bumabalik. **8** At pupunuin ko ang mga bundok nito ng mga patay. Ang iyong matataas na mga burol at mga kapatawan, at lahat ng iyong batis, mahuhulog sa mga ito ang mga napatay sa pamamagitan ng espada. **9** Gagawin kitang mapanglaw habang-buhay. Hindi na matitirhan ang iyong mga lungsod, ngunit malaman mong Ako si Yahweh. **10** Iyong sinabi, “Itong dalawang bansa at itong dalawang lupain ay magjiging akin, at aangkinin namin ang mga ito,” nang kasama nila si Yahweh. **11** Kaya, dahil ako ay buhay—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—Kaya gagawin ko ayon sa iyong galit at ayon sa iyong paninibughong nasa iyong pagkapoot sa Israel, at ipapakilala ko ang aking sarili sa kanila kapag hinatulan na kita. **12** Kaya malaman mong Ako si Yahweh! Narinig ko lahat ang iyong pang-aalipusta nang magsalita ka laban sa mga kabundukan ng Israel at sinabi, “Sila ay mapanglaw! Ibinigay sila atin upang lamunin.” **13** Narinig kita nang magmalakila ka laban sa akin sa pamamagitan ng iyong bibig; nagsalita ka ng maraming bagay laban sa akin. Narinig ko ang mga ito. **14** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Gagawin kitang isang mapanglaw, habang nagagalak ang buong mundo. **15** Kung gaano ka nagalak sa buong mana ng mga Israelita dahil sa pagkawasak nito, ganito rin ang gagawin ko sa iyo. Ikaw ay magjiging mapanglaw, Bundok ng Seir, at buong Edom, lahat ng ito! At malaman nilang Ako si Yahweh!”

36 Ngayon, ikaw anak ng tao, magpahayag ka sa mga kabundukan ng Israel at sabihin, ‘Mga kabundukan ng Israel, makinig kayo sa salita ni Yahweh! **2** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Sinabi ng kaaway tungkol sa iyo, “Ahal!” at “Ang mga sinuunaang matataas na lugar ay naging pag-aari namin.” **3** Kaya magpahayag ka at sabihin, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Dahil sa inyong kapanglawan at

dahil sa mga pagsalakay na dumating sa inyo mula sa lahat ng dako, kayo ay naging pag-aari ng ibang mga bansa; kayo ay naging paksa ng mga mapanirang-labi at mga dila, at ng kuwentuhan ng mga tao. **4** Kaya nga, mga kabundukan ng Israel, makinig sa salita ng Panginoong Yahweh: Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh sa mga kabundukan at sa matataas na mga burol, sa mga daanan ng tubig at mga lambak, sa mga walang nakatira at mapanglaw na lugar at sa napabayang mga lungsod na sinamsam at isang paksa ng panunuko para sa ibang mga bansa na nakapalibot sa kanila— **5** kaya ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Ako ay tiyak na nagsasalita sa alab ng aking poot laban sa ibang mga bansa, laban sa Edom at sa lahat ng mga umangkin sa aking lupain bilang pag-aari para sa kanilang mga sarili, laban sa lahat nang may galak sa kanilang mga puso at may panghahamak sa kanilang mga espiritu, habang sinasakop nila ang aking lupain na baka sakaling maangkin nila ang pastulan nito para sa kanilang mga sarili.’ **6** Kaya, magpahayag ka sa mga lupain ng Israel at sabihin sa mga kabundukan at sa matataas na mga burol, sa mga daanan ng tubig at sa mga lambak, ‘ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Pagmasdan ninyo! Sa aking poot at sa aking galit, aking ipinahahayag ito dahil taglay ninyo ang pang-aalipusta ng mga bansa. **7** Kaya, ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Ako mismo ang magtataas ng aking kamay upang manumpra na ang mga bansa na nakapalibot sa iyo ay tiyak na dadalhin nila ang sarili nilang kahiiyan. **8** Ngunit kayo, mga kabundukan ng Israel, magpapalago kayo mga sanga at mamumunga para sa aking mga taong Israelita, yamang malapit na silang bumalik sa iyo. **9** Sapagkat masdang ninyo, Ako ay para sa inyo, at pakikitunguhan ko kayo nang may kagandahan-loob;aaruarhin kayo at tataniman ng binhi. **10** Kaya magpaparami ako sa inyo mga tao ng kabundukan sa lahat ng sambahayan ng Israel. Lahat! At ang mga lungsod ay titirahan at itatayong muli ang lugar ng pagkasira. **11** Pararamihin ko ang tao at ang mababangis na hayop sa inyo mga kabundukan upang sila ay dumami at maging mabunga. At panahanahan kita gaya nang dati mong kalagayan, at gagawin kitang mas masaganaya kaysa sa iyong nakalipata, sapagkat malaman mo na Ako si Yahweh. **12** Magdadala ako ng mga tao, aking taong Israel, upang lumakad sa ibabaw mo. Aangkinin ka nila, at ikaw ang magjiging mana nila, hindi ka na magjiging dahilan ng pagkamatay ng kanilang mga anak. **13** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Dahil sinasabi nila sa iyo, “Nilamon ninyo ang mga tao, at ang mga anak ng inyong bansa ay nangamatay,” **14** kaya hindi na ninyo muling uubusin ang mga tao, at hindi na ninyo pagdadalamitaing muli ang inyong bansa sa kanilang kamatayan. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **15** At hindi ko na hahayaang marinig ninyo ang mga pang-aalipusta ng mga bansa; hindi na ninyo kailangang tiisin pa ang kahiiyan ng mga tao o magdulot sa inyong bansa ng pagbagsak—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh.” **16** At ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **17** “Anak ng tao, kapag ang sambahayan ng Israel ay nanirahan sa kanilang lupain, dinungisan nila ito ng kanilang mga kaparaanan at ng kanilang mga gawa. Ang kanilang mga kaparaanan ay gaya ng maruming regla ng isang babae sa aking harapan. **18** Kaya ibinuhos ko ang aking poot laban sa kanila para sa dugo na pinadanan nila sa lupain at para sa kanilang pagdungis rito sa pamamagitan ng kanilang mga diyus-diysan. **19** Iknalok siila sa mga bansa; nagkahiwi-hiwalay sila sa mga lupain. Hinatulan ko sila ayon sa kanilang mga kaparaanan at sa kanilang mga gawa. **20** Pagkatapos sila ay pumunta sa mga bansa, at saanman sila pumunta, nilalapastangan nila ang aking banal na pangalan nang sabihin ng mga tao sa kanila, Mga tao ba talaga ito ni Yahweh? Sapagkat itinopon sila palabas sa kaniyang lupain.” **21** Ngunit mayroon akong kabahagan para sa aking banal na pangalan na dinungisan ng sambahayan ng Israel sa ang mga bansa, nang pumunta sila doon. **22** Kaya sabihin sa sambahayan ng Israel, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Hindi ko ito ginagawa para sa inyong kapakanan, sambahayan ng Israel, ngunit para sa aking banal na pangalan, kung saan nilapastangan ninyo sa mga bansa sa lahat ng dako na inyong pinanggalingan. **23** Sapagkat gagawin kong banal ang aking dakilang pangalan, na nilapastangan ninyo sa mga bansa—sa gitna ng mga bansa, ito ay nilapastangan ninyo. At malaman ng mga bansa na ako si Yahweh— ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—kapag nakita ninyo na ako ay banal. **24** Kukunin ko kayo mula sa mga bansa at titipunin ko kayo mula sa bawat lupain, at dadalhin ko kayo sa inyong lupain. **25** Pagkatapos ay wiwisikan ko kayo ng dalisay na tubig upang maging dalisay

kayo mula sa lahat ng inyong karumihan. At dadalisayin ko kayo mula sa lahat ng inyong mga diyuys-diyosan. **26** Bibigyan ko kayo ng isang bagong puso at isang bagong espiritu sa mga kaloob-loobang bahagi ninyo, at aalisin ko ang pusong bato mula sa inyong laman. Sapagkat bibigyan ko kayo ng isang pusong laman. **27** Ilalagay ko ang aking Espiritu sa inyo at palakaran ko kayo sa aking mga kautusin at inyong iingatan ang aking mga utos, upang magawa ninyo ang mga ito. **28** At titirahan ninyo ang lupain na ibinigay ko sa inyong mga ninuno; kayo ay magiging mga tao ko, at ako ang magiging Diyos ninyo. **29** Sapagkat illigtas ko kayo mula sa lahat ninyong karumihan. Ipatatawag ko ang butil at pararamihin ito. Hindi na ako maglalagay ng taggutom sa inyo. **30** Pararamihin ko ang bunga ng punongkahoy at ang ani ng bukirin upang hindi na ninyo mararanasan ang kahiliyan ng taggutom sa mga bansa. **31** At maiisip ninyo ang inyong masasamang mga kaparaanan at ang mga gawa ninyong hindi mabuti, at kamumuhian ninyo ang inyong mga sarili dahil sa inyong mga sariling kasalanan at ang kasuklam-suklam ninyong mga gawa. **32** Hindi ko ito ginagawa para sa inyong kapakanan—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—dapat ninyo itong malaman. Kaya mahiya kayo at magkaroong ng kahiliyan dahil sa iyong mga kaparaanan, sambahanay ng Israel. **33** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Sa araw na dadalisayin ko kayo mula sa lahat ng inyong kasamaan, patitirainin ko kayo sa mga lungsod at upang maitayong muli ang mga lugar na nawasak. **34** Sapagkat aararuin ninyo ang mga nawasak na lupain hanggang ng hindi na ito isang lugar ng pagkawasak sa paninig ng lahat ng nagdaraan. **35** At kanilang sasabihin, “Ang lupaite ito ay napabayaan, ngunit naging gaya ito nang hardin ng Eden; ang pinabayaang mga lungsod at ang mga lugar ng pagkawasak na walang nakatira na hindi nalarating ay tiniriting na ngayon.” **36** At malalamnan ng ibang mga bansa na nakapalibot sa inyo na ako si Yahweh, na ako ang nagtayo ng mga lugar ng pagkawasak at muling nagtanim sa mga lugar na pinabayaan. Ako si Yahweh. Ipinahayag ko ito at gagawin ko ito. **37** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Hihilingin muli sa akin ng sambahanay Israel na gawin ito para sa kanila, upang paramihin sila tulad ng isang kawan ng mga tao. **38** Katulad ng mga kawan na itinalaga kay Yahweh, tulad ng mga kawan sa Jerusalem sa kaniyang nakatakdang mga kapistahan, ang pinabayaang mga lungsod ay mapupuno ng mga kawan ng mga tao, at malalamnan nila na ako si Yahweh.”

37 Ang kamay ni Yahweh ay dumating sa akin, dinala ako sa gitna ng isang lambak sa pamamagitan ng Espiritu ni Yahweh. Punong-puno ito ng mga buto. **2** At inilibot nya ako sa mga ito. Masdan! Napakarami ng mga ito sa lambak. At masdan! Tuyong-tuyo ang mga ito. **3** Sinabi nya sa akin, “Anak ng tao, mabubuhay pa bang muli ang mga butong ito?” Kaya sinabi ko, “Panginoong Yahweh, ikaw lamang ang nakakaalam!” **4** At sinabi nya sa akin, “Magpahayag ka sa mga butong ito at sabihin mo sa kanila, ‘Mga tuyong buto! Makinig kayo sa salita ni Yahweh. **5** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh sa mga butong ito: Masdan ninyo! ‘Magdadalo ako ng espiritu sa inyo, at mabubuhay kayo. **6** Maglalagay ako ng mga litid sa inyo at magbibigay ng laman sa inyo. Babalutin ko kayo ng balat at bibigyan ko kayo ng hinining upang kayo ay mabuhay. At malalamnan ninyo na ako si Yahweh.” **7** Kaya nagpahayag ako gaya ng iniutos sa akin; habang nagpapahayag ako, narito, isang tunog ng pagyanig ang dumating. At ang mga buto ay nagkakidit-dikit—buto sa buto. **8** Tiningnan ko at, masdan, nagkaroon na sila ng mga litid! At nagkaroon na ng laman at binalot ng balat ang mga ito! Ngunit wala pa rin silang mga buhay. **9** At sinabi sa akin ni Yahweh, “Magpahayag ka sa hangin! Magpahayag ka, anak ng tao, at sabihin sa hangin, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Espiritu! Pumunta ka mula sa apat na hangin. At hingahan ang mga patay na ito upang mabuhay silang muli.’” **10** Kaya nagpahayag ako gaya ng iniutos sa akin; dumating ang Espiritu sa kanila at sila ay nabuhay! Pagkatapos ay tumayo sila, isang napakalaking hukbo! **11** At sinabi sa akin ng Diyos, “Anak ng tao, ang mga butong ito ay ang buong sambahanay ng Israel. Masdan mo! Sinasabi nila, ‘Natuyo na ang aming mga buto, at nawala na ang aming pag-asa. Pinutol kami para sa pagkawasak!’ **12** Kaya magpahayag ka at sabihin sa kanila, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Pagmasdan ninyo! Aking mga tao! Bubukson ko ang inyong mga libingan at ilalabas ko kayo mula sa mga ito. At ibabalik ko kayo sa lupain ng Israel! **13** Kaya aking mga tao, malalamnan ninyo na ako si Yahweh, kapag binuksan ko ang inyong mga libingan at

ilabas kayo sa mga ito. **14** Ilalagay ko ang aking Espiritu sa inyo upang kayo ay mabuhay, at pagpapahingain ko kayo sa inyong lupain kapag nalaman ninyo na ako si Yahweh. Ipinahayag ko at gagawin ko ito—ito ang pahayag ni Yahweh.” **15** At dumating ang salita ni Yahweh sa akin at sinabi, **16** “Ngayon, ikaw na anak ng tao, kumuha ka ng isang patpat at at sulatan ito, ‘Para sa Juda at para sa mga Israelita na kasama niya.’ At kumuha ka muli ng isa pang patpat at at sulatan ito, ‘Para kay Jose, ang sanga ng Efraim, at para sa lahat ng mga Israelita namang kasama nila.’ **17** At pagsamahan mo ang dalawang ito upang maging isang patpat, upang maging iisa ang mga ito sa iyong kamay. **18** Kapag makipag-usap sa iyo ang iyong mga tao at sasabihin, ‘Hindi mo ba sasabihin sa amin kung ano ang ibig sabihin ng mga bagay na ito?’ **19** At sabihin mo sa kanila, ‘Ito ang sinasabi ni Yahweh: Pagmasdan ninyo! Kukunin ko ang sanga ni Jose na nasa kamay ng Efraim at sa mga tribu ng Israel na mga kasama niya at isasama ko ito sa sanga ng Juda, upang sila ay maging isang sanga, at magiging isa sila sa aking kamay!’ **20** At hawakan mo sa iyong kamay ang mga sanga na simulatan mo sa harapan ng kanilang mga mata. **21** At ipahayag mo sa kanila, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Masdan! Kukunin ko ang Israelita mula sa mga bansa kung saan sila pumunta. Titipunin ko sila mula sa mga nakapalibot na mga lupain. Sapagkat dadalhin ko sila sa kanilang lupain. **22** Gagawin ko silang isang bansa sa lupain, sa mga bundok ng Israel; at magkakaroon ng isang hari na maghahari sa kanilang lahat, at hindi na sila kailanman magiging dalawang bansa; hindi na sila kailanman mahahati sa dalawang kaharian. **23** At hindi na nila kailanman dumungisan ang kanilang mga sarili sa pamamagitan ng kanilang mga diyuys-diyosan, sa kanilang mga kasuklam-suklam na mga bagay o anuman sa iba pa nilang mga kasalanan. Sapagkat illigtas ko sila mula sa lahat ng kanilang mga gawaing walang pananamplataway kung saan sila ay nagkasala, at illinisin ko sila, upang sila ay maging aking mga tao at ako ang kanilang magiging Diyos. **24** Si David na aking lingkod ang maghahari sa kanila. Kaya magkakaroon ng isang pastol sa kanilang lahat, at lalakad sila ayon sa aking mga utos at tutuparin nila ang aking mga panuntunan at susundin nila ang mga ito. **25** Maninirahan sila sa lupaing ibinigay ko sa lingkod kong si Jacob, kung saan nanatili ang inyong mga ama. Maninirahan sila dito magpakaikanman—silá, ang kanilang mga anak, at ang kanilang mga apo, sapagkat ang lingkod kong si David ang kanilang magiging pinuno magpakaikanman. **26** Magtatagtag ako ng isang tipan ng kapayapaan sa kanila. Magiging walang hanggang kasunduan ito sa kanila. Kukunin at pararamihin ko sila at ilalagay ko ang aking banal na lugar sa kanilang kalagitnaan magpakaikanman. **27** Dala-dala nila ang tirahan kung saan ako nananahan; Ako ang kanilang magiging Diyos, at sila ang aking magiging mga tao! **28** At malalamnan ng mga bansa na ako si Yahweh, na siyang nagtatalaga sa Israel sa aking sarili, kapag ang aking banal na lugar ay nasa kanilang kalagitnaan magpakaikanman!”

38 Ang salita ni Yahweh ay dumating sa akin at sinabi, **2** “Anak ng tao, iharap mo ang iyong mukha kay Gog, ang lupain ng Magog, ang pinuno ng Mesech at Tubal; at magpahayag ka laban sa kaniya! **3** Sabihin mo, ‘Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Pagmasdan mo! Ako ay laban sa iyo, Gog, ang pinuno ng Mesech at Tubal. **4** Kaya, ihaharap kita at kakawitan sa iyong panga; Ipadadala ko kayo kasama ang lahat ng iyong hukbo, mga kabayo, at mangangabay, lahat sila ay nakasuo ng buong baluti, isang napakaraming pulutong na may malalaki at maliliit na mga kalasag, lahat sila ay may hawak na mga espada! **5** Ang Persia, ang Cush, at ang Put ay kasama nila, lahat sila ay may mga kalasag at mga helmet! **6** Ang Gomer at ang lahat ng kaniyang mga pangkat, at ang Bethogarma, mula sa malayong bahagi ng hilaga, at ang lahat ng mga pangkat nitó! Marami kang mga kasamang tao! **7** Maghanda ka! Oo, ihanda mo ang iyong sarili at tipunin mo ang iyong mga pangkat na kasama mo, at maging ang kanilang pinuno. **8** Tatawagin ka pagkalipas ng maraming araw, at pagkatapos ng ilang mga taon, pupunta ka sa isang lupain na nakabangon mula sa espada at tinipon mula sa mga maraming tao, tinipon pabalik sa mga bundok ng Israel sa patuloy na pagbagsak. Ngunit ang mga taong naninirahan sa lupain ay ilalabas sa mga tao, at mamumuhay silang lahat ng ligtas! **9** Kaya sasalakay ka na gaya ng pagdating ng isang bagyo; magiging katalud ka ng isang ulap na babilot sa lupain, ikaw at ang lahat ng iyong mga pangkat, lahat ng napakaraming kawal na kasama mo. **10** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: mangayayari ito sa araw na ang mga

plano ay mabubuo sa iyonong mga puso, at gagamit ka ng masasamang pamamaaraan.' **11** At sasabihin mo, 'Pupunta ako sa bukas na lupain; Pupunta ako sa mga taong namumuhay nang tahimik at ligtas, silang lahat na narinirahan kung saan walang mga pader o mga harang, at kung saan ang lungsod ay walang mga tarangkahan.' **12** Kukunin ko ang mga nasamsam at nanakawin ko ang mga bagay na kinuha sa pandarambong, upang madala ko ang aking kamay laban sa mga lugar na winasak na ngayon ay tinirahan, at laban sa mga taong tinipon mula sa mga bansa, mga taong maraming hayop at ari-arian, at silang mga nakatira sa gitna ng mundo.' **13** Ang Sheba at Dedan, at ang mga mangangalakal ng Tarsis kasama ang lahat ng kanilang mga batang mandirigma—sasabihin nilang lahat sa iyo, 'Pumunta ka bato para kunin ang mga nasamsam? Tinipon mo ba ang iyong hukbo upang nakawin ang mga bagay na kinuha sa pandarambong, upang magbutah ng pilak at ginto, upang kumuha ng baka at ari-arian, upang kumuha pa ng mas maraming bagay na kinuha sa pagdarambong?' **14** Kaya magpahayag ka, anak ng tao, at sabihin mo kay Gog, 'Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Sa araw na iyon, kapag ang mga tao kong Israelita ay namumuhay nang matiwasyay, hindi mo kaya malalaman ang tungkol sa kanila?' **15** Pupunta ka mula sa iyong lugar sa dulong hilaga kasama ang napakalaking hukbo, lahat sila ay nakasakay sa mga kabayo, isang napakalaking pulutong, isang malaking hukbo? **16** At sasalakayin mo ang mga tao kong Israelita na gaya ng isang ulap na bumabalot sa lupain. Mangyayari ito sa mga darating na araw, dadalhin ko kayo laban sa aking lupain, upang makilala ako ng mga bansa kapag nakita na ni Gog ang aking kabanalan.' **17** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Hindi ba ikaw ang aking kinausap noong mga nakalipas na araw sa pamamagitan ng kamay ng aking mga lingkod, ang mga propeta ng Israel na nagpahayag sa kanilang sariling kapanahunan sa loob ng maraming taon na dadalhin ko kayo laban sa kanila? **18** Kaya darating ito sa araw na iyon kapag sasalakayin na ni Gog ang lupain ng Israel—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—ang matindi kong galit ay labatas sa mga butas ng aking ilong! **19** Sapagkat inihayag ko ito sa alab ng aking galit at sa nag-aapoy kong poot: tiyak na magkakaroon ng isang napakalakas na lindol sa araw na iyon sa lupain ng Israel. **20** Manginginig sila sa aking harapan—ang isda sa dagat at ang mga ibon sa mga kalangitan, ang mga mababangis na hayop sa mga kaparangan, at ang lahat ng mga gumagapang sa kalupaan, at ang bawat tao na nasa ibabaw ng lupain. Guguh ang mga bundok at babagsak ang mga matatarik na dalisid, hanggang ang bawat pader ay babagsak sa kalupaan. **21** Sapagkat ipatatawag ko ang isang espada laban sa kaniya sa lahat ng aking mga bundok—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—ang bawat espada ng isang tao ay laban sa kaniyang kapatiid. **22** At hahatulan ko sila sa pamamagitan ng salot, duro, napakalakas na mga ulan, at malalaking yelo ng apoy. Paullanin ko ng asure sa kaniya at sa kaniyang mga pangkat at sa maraming mga tao na kasama niya. **23** Sapagkat ipapakita ko ang aking kadakilaan at ang aking kabanalan at ipakikilala ko ang aking sarili sa mga mata ng maraming bansa, at malalaman nila na ako si Yahweh!"

39 Ngayon, ikaw, anak ng tao, magpahayag ka ng propesiya laban sa Gog at magsabi, 'Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh: Masdan mo! Laban ako sa iyo, Gog na pinuno ng Meshec at Tubal.' **2** Palilitukan kita at pangungunaan kita, laangat kita mula sa malayong hilaga at dadalhin kita sa mga kabundukan ng Israel. **3** At ilalaglag ko ang iyong pana mula sa iyong kaliwang kamay at ibabagsak ko ang mga palaso mula sa iyong kanang kamay. **4** Mamamatay ka sa mga kabundukan ng Israel, ikaw at ang lahat ng iyong mga hukbo at mga kawal na kasama mo. Ibibigay kita sa mga ibong mandaragit at sa mga mababangis na hayop sa kaparangan upang imaging pagkain. **5** Mamamatay ka sa ibabaw ng bukid, sapagkat ako mismo ang nagpahayag nito. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **6** Pagkatapos, susunugin ko ang Magog at ang mga nabubuhay nang ligtas sa mga baybayin at makikilala nila na ako si Yahweh. **7** Sapagkat ipakikilala ko ang aking banal na pangalan sa kalagitnaan ng aking mga taong Israel at hindi ko na hahayaang lapastanganin ang aking banal na pangalan. Makikilala ng mga bansa na ako si Yahweh, ang Isang Banal ng Israel. **8** Masdan ninyo! Parating na ang araw na ipinahayag ko at magaganap ito. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **9** Lalabas ang mga narinirahan sa mga lungsod ng Israel at susunugin ang mga sandata, mga maliliit at malalaking kalasag, mga pana, mga palaso, mga pamalo at

mga sibat. Susunugin nila sa apoy ang mga ito sa loob ng pitong taon. **10** Hindi sila magtitipon ng mga kahoy mula sa mga bukirin o puputol ng mga punong kahoy sa kagubatan, yamang susunugin nila ang mga sandata. Kukuha sila mula sa mga kumuha mula sa kanila, sasamsam nila ang mga nagsamsam sa kanila. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **11** At mangyayari ito sa araw na iyon na gagawa ako ng isang lugar para sa Gog, isang libigan ng Israel, isang lambak para sa mga ngagalakbay sa silangan ng dagat. Hadadlangan nito ang mga nagnanais na makatawid. Ilibilng nila doon ang Gog kasama ang lahat ng kaniyang napakaraming mga tao. Tatawagin nila itong lambak ng Hamon Gog. **12** Sa loob ng pitong buwan, ilibilng sila ng sambahan ng Israel upang dalisayin ang lupain. **13** Sapagkat ilibilng sila ng lahat ng tao sa lupain. Magjiging isang hindi makakalimutan araw ito para sa kanila kapag linuwahlati ako. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **14** Pagkatapos, magtatalagaan sila ng ilang mga kalakihikan para sa tungkulin ng pagdaan sa mga lupain upang ilibilng ang mga natitira sa balat ng lupa, upang dalisayin ito. Sisimulan nila ang tungkuling ito pagkatapos ng ika-pitong buwan. **15** Habang dumadaan sa lupain ang mga kalakihikan ito, kapag nakakita sila ng anumang buto ng tao, lagayan nila ito ng palatandaan, hanggang sa dumating ang mga tagapaghukay ng libigan at ilibilng ito sa lambak ng Hamon Gog. **16** May lungsod doon na ang pangalan ay Hamonah. Sa ganiton paraaan nila dadalisayin ang lupain.' **17** Ngayon sa iyo, anak ng tao, ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Sabihin mo sa lahat ng mga ibong may pakpak at sa lahat ng mga mababangis na hayop sa mga bukirin, 'Halikayo at magtipun-tipon! Magtipun-tipon mula sa lahat ng dako patungko sa handog at ako mismo ang gumagawa para sa iyo, isang malaking handog sa mga kabundukan ng Israel upang maaari ninyong kainin ang laman at inumin ang dugo. **18** Kakainin ninyo ang laman ng mga mandirigma at inumin ninyo ang dugo ng mga prinsipe sa daigdig; magjiging mga malaking tupa sila, mga kordero, mga kambing at mga toro, pinataba silang lahat sa Bashan. **19** At kakain kang taba hanggang sa mabusog kayo; linom ng dugo hanggang sa malasing kayo, ito ang magjiging alay na aking kakaatayin para sa iyo. **20** Mabubusog kayo sa aking hapag ng kabayo, karwahe, mandirigma at sa bawat lalaki sa digmaan. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **21** At ipapakita ko ang aking kaluwahatiang sa mga bansa at makikita ng lahat ng bansa ang paghatol na aking ginawa at ang aking kamay na inirinanda ko laban sa kanila. **22** Mula sa araw na iyon, makikilala ng sambahan ng Israel na ako si Yahweh na kanilang Diyos. **23** At malalaman ng mga bansa na nabihag ang sambahan ng Israel dahil sa kanilang mabigat na kasalanan kung saan pinagtaksilan nila ako, kaya itinago ko ang aking mukha mula sa kanila at ipinasakamay sila sa kanilang mga kaaway upang marmatay silang lahat sa pamamagitan ng espada. **24** Ginawa ko ito sa kanila ayon sa kanilang mga kurumihan at sa kanilang mga kasalanan kapag itinago ko ang aking mukha mula sa kanila. **25** Kaya ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh: Ngayon panunumbalikin ko ang mga kayamanan ni Jacob at kahahabagan ko ang buong sambahan ng Israel, kapag kumilos ako nang masigasig para sa aking banal na pangalan! **26** At makakalimutan nila ang kanilang kahihiyan at ang lahat ng kanilang kataksilan kung saan pinagtaksilan nila ako. Makakalimutan nila ang lahat ng ito kapag mamahinga sila nang ligtas sa kanilang lupain na walang sinumang makapagbibigay ng takot sa kanila. **27** Kapag pinunumbalik ko sila mula sa mga tao at tinipon sila mula sa mga lupain ng kanilang mga kaaway, ipapakita ko ang aking sarili na banal sa paninig ng maraming bansa. **28** At makikilala nila na ako si Yahweh na kanilang Diyos, sapagkat pinabihag ko sila sa mga bansa, gayunpaman, tinipon ko silang muli pabalik sa kanilang lupain. Wala akong iniwani ni isa man sa kanila sa mga bansa. **29** Hindi ko na itatago ang aking mukha mula sa kanila kapag ibinuhos ko ang aking Espiritu sa sambahan ng Israel. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh."

40 Sa ikadalawampu't limang taon ng ating pagkabihag sa simula ng taon sa ika-sampung araw ng buwan, sa ikalabing-apat na taon matapos mabihag ang lungsod. Sa araw ding iyon, nasa akin ang kamay ni Yahweh at dinala ako roon. **2** Dinala ako ng Diyos sa lupain ng Israel sa pamamagitan ng mga pangaitan. Dinala niya ako upang tumuntong sa isang napakataas na bundok, sa timog ay ang mga tulad ng gusali ng isang lungsod. **3** At dinala niya ako roon. Masdan mo, may lumitaw na isang lalaki na tulad ng tanso. May linong panali at isang patpat na panukat

sa kaniyang kamay at nakatayo siya sa tarangkahan ng lungsod. **4** Sinabi sa akin ng lalaki, "Anak ng tao, tumingin ka sa pamamagitan ng iyong mga mata at makining ka sa pamamagitan ng iyong mga tainga at ituon mo ang iyong isipan sa lahat ng inihahayag ko sa iyo sapagkat dinala ka rito upang ihayag ko sa iyo ang mga ito. Ipmalitila mo sa sambahayan ng Israel ang lahat ng makikita mo." **5** Mayoong pader sa palibot ng templo at may isang panukat na patpat sa kamay ng lalaki, anim na siko ang haba—ang bawat "mababang" siko ay katumbas ng isang siko at isang dangkal. Sinukat ng lalaki ang lawak ng pader, isang patpat ang lawak at isang patpat ang taas. **6** At pumunta siya sa tarangkahan ng templo na nakaharap sa silangan at umakyat sa mga baitang nito. Sinukat niya ang pasukan ng tarangkahan, isang patpat ang lalim. **7** Isang patpat ang haba at isang patpat ang lapad ng mga silid ng mga tagapagbantay, limang siko ang pagitan ng dalawang silid ng mga tagapagbantay. At isang patpat ang lalim ng pasukan ng templo patungo sa portiko ng templo. **8** Sinukat niya ang portiko ng tarangkahan, isang patpat ang haba nito. **9** Sinukat niya ang portiko ng tarangkahan, isang patpat ang lalim nito. At dalawang siko ang lawak ng mga haligi ng pinto. Ito ang portiko ng tarangkahan na nakaharap sa templo. **10** Talo ang bilang ng mga silid ng mga tagapagbantay sa magkabilang bahagi ng tarangkahan at pareho ang sukat ng mga ito at pareho rin ang sukat ng pader na naghihiwalay sa lahat ng mga ito mula sa isat'isa. **11** At sinukat ng lalaki ang lapad ng pasukan ng tarangkahan—sampung siko at sinukat niya ang haba ng pasukan ng tarangkahan—labintatlong siko. **12** Sinukat niya ang pader na nakalplibot sa harapan ng mga silid, isang siko ang taas. At ang mga silid, anim na siko sa bawat bahagi. **13** Pagkatapos, sinukat niya ang pasukan ng tarangkahan, mula sa bubong ng isang silid hanggang sa kasunod na silid—dalawampu't-limang siko, mula sa pasukan ng unang silid hanggang sa pangalawa. **14** At sinukat niya ang pader na patungo sa pagitan ng mga silid ng tagapagbantay, animumpung siko ang haba. Sinukat niya hanggang sa portiko ng tarangkahan. **15** Limampung siko ang pasukan mula sa harapan ng tarangkahan hanggang sa kabilang dulo ng portiko ng tarangkahan. **16** Mayoong masisikip na bintana sa mga silid at sa mga pader na naghihiwalay sa mga ito, gayundin sa portiko at nasa panloob na bahagi ang lahat ng mga bintana. Mayoong mga nakaukit na puno ng palma sa mga pader. **17** Pagkatapos, dinala ako ng lalaki sa panlabas na patyo ng templo. Masdan mo, mayoong mga silid at mayoong latag na bato sa patyo, may tatlumpung silid kasunod ng latag na bato. **18** Pataas ang latag na bato patungo sa bahagi ng mga tarangkahan at pareho ang lapad nito sa haba ng mga tarangkahan. Ito ang pang-ibabang latag na bato. **19** At sinukat ng lalaki ang layo mula sa harapan ng pang-ibabang tarangkahan hanggang sa harapan ng panloob na tarangkahan; isandaang siko ito sa silanganang bahagi at gayundin naman sa hilagang bahagi. **20** At sinukat niya ang haba at lapad ng tarangkahan na nasa hilaga ng panlabas na patyo. **21** Mayoong tatlong silid sa bawat bahagi ng tarangkahan na iyon at pareho ang sukat ng tarangkahan at ng portiko nito sa pangunahing tarangkahan, limampung siko ang kabuuang haba at dalawampu't-limang siko ang lapad. **22** Halos katumbas ng nasa tarangkahan na nakaharap sa silangan ang mga bintana nito, portico, mga silid at ang mga puno ng palma nito. Pitong baitang paakyat dito at sa portico nito. **23** May isang tarangkahan patungo sa panloob na patyo sa harap ng tarangkahan na nakaharap sa hilaga gaya rin ng tarangkahan sa silangan. Sinukat ng lalaki mula sa isang tarangkahan hanggang sa isa pang tarangkahan, isandaang siko ang layo. **24** Pagkatapos, dinala ako ng lalaki sa tarangkahan ng timog na pasukan, pareho sa panlabas na tarangkahan ang sukat ng mga pader at ng portico. **25** Mayoong mga masisikip na bintana sa pasukan ng tarangkahan at sa portiko nito gaya ng nasa tarangkahang iyon. Limampung siko ang haba at dalawampu't-limang siko ang lapad ng tarangkahan sa timog at ng portiko nito. **26** Mayoong pitong baitang pataas patungo sa tarangkahan at sa portico nito at may mga nakaukit na puno ng palma sa magkabilang bahagi ng mga pader. **27** Mayoong tarangkahan patungo sa panloob na patyo sa bahaging timog at sinukat ng lalaki mula sa tarangkahang iyon hanggang sa tarangkahan ng pasukan sa timog, isandaang siko ang layo. **28** At dinala ako ng lalaki sa panloob na patyo sa pamamagitan ng daanan sa tarangkahan sa timog na pareho ang sukat sa iba pang mga tarangkahan. **29** Pareho ang sukat ng mga silid, mga pader at mga portiko nito sa iba pang mga tarangkahan; mayoong mga bintana sa buong palibot ng portiko. Limampung siko ang haba at dalawampu't-limang siko ang lawak ng panloob na tarangkahan at

ng portiko nito. **30** May mga portiko rin sa buong palibot ng panloob na pader. Dalawampu't lima ang haba ng mga ito at limang siko ang lawak. **31** Nakaharap sa panlabas na patyo ang portiko na ito na may nakaukit na mga puno ng palma sa mga pader nito at walong baitang patungo sa itaas nito. **32** At dinala ako ng lalaki sa panloob na patyo sa pamamagitan ng silanganang daanan at sinukat ang tarangkahan na pareho ang sukat sa iba pang mga tarangkahan. **33** Pareho ang sukat ng mga silid, mga pader at portiko nito sa iba pang mga bintana sa buong palibot. Limampung siko ang haba at dalawampu't limang siko ang lawak ng panloob na tarangkahan at ng portiko nito. **34** Nakaharap sa panlabas na patyo ang portiko nito. Mayoong mga puno ng palma sa magkabilang bahagi nito at walong baitang patungo sa itaas nito. **35** Pagkatapos, dinala ako ng lalaki sa tarangkahan sa hilaga at sinukat ito, pareho ang sukat nito sa iba pang mga tarangkahan. **36** Pareho ang sukat ng mga silid, mga pader at portiko nito sa iba pang mga tarangkahan at may mga bintana sa buong palibot. Limampung siko ang haba at dalawampu't limang siko ang lawak ng daanan sa tarangkahan at ng portico nito. **37** Nakaharap ang portiko nito sa panlabas na patyo, mayoong mga puno ng palma sa magkabilang bahagi nito at walong baitang patungo sa itaas nito. **38** May isang silid na may pinto patungo sa bawat panloob na daanan ng tarangkahan. Dito nila niliinis ang mga alay na susunugin. **39** May dalawang hapag sa magkabilang bahagi ng portiko kung saan kinakatay ang alay na susunugin at gayundin ang alay para sa kasalanan at ang alay para sa pagkakasala. **40** May dalawang hapag sa tabi ng pader ng patyo, pataas patungo sa tarangkahan sa hilaga. Mayroon ding dalawang hapag sa kabilang bahagi, sa portico ng tarangkahan. **41** Mayoong apat na hapag sa magkabilang bahagi ng tarangkahan. Kinakatay nila ang mga hayop sa walong hapag. **42** Mayoong apat na hapag na tinaypas na bato para sa mga handog na susunugin, isa at kalahating siko ang haba, isa at kalahating siko ang lawak at isang siko ang taas. Inilatag nila sa mga ito ang mga kagamitan kung saan nila sinusunog ang mga alay na susunugin para sa mga handog. **43** Nakalagay sa palibot ng portiko ang kalawit na may dalawang ngipin na isang dangkal ang haba at ilalagay sa mga hapag ang laman ng mga alay. **44** Malapit sa panloob na tarangkahan, sa panloob na patyo ay mayoong mga silid ng mga mang-aawit. Nasa dakong hilaga ang isa sa mga silid na ita at nasa timog ang isa. **45** At sinabi sa akin ng lalaki, "Para sa mga pari na naglilingkipod sa templo ang silid na ito na nakaharap sa timog. **46** At para naman sa mga pari na naglilingkipod sa altar ang silid na nakaharap sa hilaga. Ito ang mga anak ni Zadok na lumapit kay Yahweh upang paglilingkuran siya; kabilang sila sa mga anak ni Levi." **47** Pagkatapos, sinukat niya ang patyo, isandaang siko ang haba at isandaang siko ang lawak sa isang kuwadrado na may altar sa harapan ng tahanan. **48** At dinala ako ng lalaki sa portiko ng tahanan at sinukat niya ang mga haligi ng pinto, limang siko ang kapal sa magkabilang bahagi. Ang pasukan mismo ay labing-apat na siko ang lawak, at tatlong siko ang lawak ng mga pader sa bawat bahagi nito. **49** Dalawampung siko ang haba at labing-isang siko ang lalim ng portiko ng santuwarto. May mga baitang patungo sa itaas nito at mga haligi na nakatayo sa magkabilang bahagi nito.

41 Pagkatapos, dinala ako ng lalaki sa banal na lugar ng templo at sinukat ang mga haligi ng pinto, anim na siko ang lawak sa magkabilang dako. **2** Sampung siko ang lapad ng pintuan, limang siko ang haba ng pader sa bawat bahagi nito. Pagkatapos, sinukat ng lalaki ang banal na lugar, apatnapung siko ang haba at dalawampung siko ang lawak. **3** Pagkatapos, pumunta ang lalaki sa kabanal-banalamg lugar at sinukat ang mga haligi ng pintuan, dalawang siko at arim na siko ang lawak ng pintuan. Pitong siko ang lawak ng mga pader sa magkabilang dako. **4** Pagkatapos, sinukat niya ang haba ng silid, dalawampung siko. At ang luwang nito ay dalawampung siko patungo sa harap ng bulwagan ng templo. Pagkatapos, sinabi niya sa akin, "Ito ang kabanal-banalamg lugar." **5** Pagkatapos, sinukat ng lalaki ang pader ng tahanan (bahay), anim na siko ang kapal nito. Apat na siko ang lapad ng mga tagilirang silid sa buong palibot ng tahanan (bahay). **6** Mayoong tatlong palapag na mga tagilirang silid, sapagkat may mga silid sa ibabaw ng mga silid, tatlimpu sa bawat palapag. At may mga pasimano sa pader sa palibot ng tahanan (bahay) sa mga tagilirang silid sa buong palibot upang maging suporta sa mga silid sa itaas, sapagkat walang inilagay na suporta sa pader ng tahanan (bahay). **7** Kaya pinaluwang ang mga tagilirang silid at paikot patungo sa

itaas, sapagkat paikot ang tahanan (bahay) na pataas nang pataas sa buong palibot, pinaluwang ang mga silid habang pataas nang pataas ang tahanan (bahay). At papunta sa pinakamataas na palapag ang hagdanan sa pamamagitan ng gitnang palapag. **8** At may nakita akong tunitungan sa buong palibot ng tahanan (bahay), ang pundasyon para sa mga tagilirang silid, may sukat itong buong patpat na anim na siko ang taas. **9** Limang siko ang lapad ng pader na mga tagilirang silid sa labas. May isang bantanteng lugar sa labas ng mga silid na ito sa santuwarto. **10** Sa kabila ng bahagi ng bantanteng lugar na ito ay ang mga panlabas na tagilirang silid ng mga pari. Ang lugar na ito ay may lawak na dalawampung siko sa buong palibot ng santuwarto. **11** May mga pinto patungo sa mga tagilirang silid mula sa isa pang bantanteng lugar. Ang isang pintuan ay nasa hilagang bahagi at ang isya ay nasa bahaging timog. Limang siko ang lapad ng bantanteng lugar na ito sa buong palibot. **12** Pitumpung siko ang lawak ng gusali na nakaharap sa patyo sa dakong kanluran. Ang sukat ng pader nito sa buong palibot ay limang siko ang kapal at siyamnapung siko ang haba nito. **13** Pagkatapos, sinukat ng lalaki ang santuwarto, isandaang siko ang haba. At ang hiwalay na gusali, ang pader nito at ang patyo ay mayroon ding sukat na isandaang siko ang haba. **14** Isandaang siko rin ang lapad ng harapan ng patyo sa harap ng santuwarto. **15** Pagkatapos, sinukat ng lalaki ang haba ng gusali sa likod ng santuwarto, patungo sa kanluran nito at ang mga galeriya sa magkabilang bahagi ay isandaang siko. Ang banal na lugar at ang portiko, **16** ang panloob na mga pader at ang mga bintana kabilang ang masisikip na mga bintana at ang mga galeriya sa buong palibot ng tatlong palapag ay nababalutan lahat ng taba. **17** Sa itaas ng pasukan patungo sa santuwarto at ang puwangsab tabi ng lahat ng pader na nakapalibot ay may mga nakaukit na kerubin at mga puno ng palmera, nagsasalitang bawat isa. **18** At pinalumatian ito ng kerubin at mga puno ng palmera, may puno ng palmera sa pagitan ng bawat kerubin. At ang bawat kerubin ay may dalawang mukha. **19** Ang mukha ng tao na nakatingin sa puno ng palmera sa isang dako at ang mukha ng isang batang leon na nakatingin sa puno ng palmera sa kabilang dako. Pinalumatian nito ang buong palibot ng tahanan, **20** mula sa ibaba hanggang sa itaas ng pintuan ay mayroong mga palamutin ng kerubin at mga puno ng palmera sa pader ng templo. **21** Ang mga haligi ng tarangkahang ay parisukat at magkakatulad ang mga ito. **22** Ang kahoy na altar sa harap ng banal na lugar ay tatlong siko ang taas at dalawang siko ang haba sa bawat bahagi. Ang mga panulukang haligi nito, pundasyon at balangkas ay gawa sa kahoy. Pagkatapos, sinabi sa akin ng lalaki, "Iti ang hapag na nakatayo sa harapan ni Yahweh." **23** Mayroong dalawahang pinto para sa banal at kabanal-banalan ng lugar. **24** May dalawang bisagra ang bawat isang pinto na ito, dalawang bisagra para sa isang pinto at dalawang bisagra para sa isa pa. **25** Iniuikit sa mga pinto ng banal na lugar ang kerubin at mga puno ng palmera gaya ng ipinalumatutuon sa mga pader at mayroong kahoy na dibong sa ibabaw ng portiko sa harap. **26** Mayroong masisikip na mga bintana at mga puno ng palmera sa magkabilang bahagi ng portiko. Ito ang mga tagilirang silid ng tahanan (bahay) at mayroon din itong mga nakausing bubungan.

42 Pagkatapos, dinala ako ng lalaki palabas patungo sa panlabas na patyo sa dakong hilaga at dinala niya ako sa mga silid sa harap ng panlabas na patyo at sa hilagang panlabas na pader. **2** Sa tapat ng mga silid na iyon ay isandaang siko ang haba at limampung siko ang lawak. **3** Ang ilan sa mga silid na iyon ay nakaharap sa panloob na patyo at dalawampung siko ang layo mula sa santuwarto. Mayroong tatlong palapag na mga silid, ang mga nasa itaas ay nakatanaw sa mga nasa ibaba at bukas sa mga ito na mayroong daanan. At ang ilan sa mga silid ay nakatanaw sa panlabas na patyo. **4** Sampung siko ang lawak at isandaang siko ang haba ng isang daanan na nasa harapan ng mga silid. Ang mga pinto ng mga silid ay nasa dakong hilaga. **5** Ngunit mas malilit ang mga pang-itaa na bulwagan, sapagkat kinuha ng mga daanan ang mas higit na espasyo nito kayasa sa ibaba at gitnang palapag ng gusali. **6** Sapagkat tatlong palapag ang mga ito at wala itong mga haligi, hindi katulad ng mga patyo na may mga haligi. Kaya ang pang-itaa na palapag ay binawasan ang sukat kaysa sa pang-ibaba at gitnang palapag. **7** At ang mga nasa labas na pader na nasa tabi ng mga silid patungo sa panlabas na patyo, ang patyo na nasa harap ng mga silid. Ang pader na iyon ay limampung siko ang haba. **8** Limampung siko ang haba ng mga silid ng panlabas na patyo at isandaang siko ang haba ng mga silid na nakaharap

sa santuwarto. **9** Mayroong pasukan sa pinakaibabang mga silid mula sa dakong silangan na nagmumula sa panlabas na patyo. **10** Mayroon ding mga silid sa tabi ng pader ng panlabas na patyo sa dakong silangan ng panlabas na patyo, sa harap ng panloob na patyo ng santuwarto. **11** Ang daanan sa harap ng mga ito ay katulad ng haba at lapad ng nasa harap ng mga silid sa dakong hilaga. Magkapareho rin ang bilang ng mga pasukan ng mga ito. **12** Sa dakong timog ay may mga pinto patungo sa mga silid na katulad ng mga nasa dakong hilaga. Ang daanan sa loob ay may pinto sa ulunyan nito at ang daanan ay nakabukas patungo sa iba't ibang mga silid. Sa dakong silangan ay may pintuan sa daanan sa isang dulo. **13** Pagkatapos, sinabi sa akin ng lalaki, "Ang timog at hilagang mga silid na nasa harap ng panlabas na patyo ay mga banal na silid kung saan maaring kainin ng mga paring naugtatrabajo na pinakamalapit kay Yahweh ang pinakabalan na pagkain. Ilalagay nila doon ang mga pinakabalan na bagay, ang handog na pagkain, ang handog para sa kasalan ng alay para sa pagkakasala, sapagkat ito ay banal na lugar. **14** Kapag pumasok doon ang mga pari, hindi sila dapat lumabas sa banal na lugar patungo sa panlabas na patyo nang hindi hinuhubad ang mga pansibling kasuotan, yamang banal ang mga ito. Kaya dapat silang magsuot ng ibang mga damit bago lumapit sa mga tao." **15** Tinapos ng lalaki ang pagsusukat sa kaloobbohan ng bayah at inilabas ako sa tarangkahang na nakaharap sa silangan at sinukat ang lahat ng nakapalibot na lugar doon. **16** Sinukat niya ang silanganang bahagi gamit ang panukat na patpat, limandaang siko gamit ang panukat na patpat. **17** Sinukat niya ang hilagang bahagi, limandaang siko gamit ang panukat na patpat. **18** Sinukat din niya ang katimugang bahagi, limandaang siko gamit ang panukat na patpat. **19** Tumalikod din siya at sinukat ang kanlurang bahagi, limandaang siko gamit ang panukat na patpat. **20** Sinukat niya ito sa apat na panig, ang pader nito at ang lahat na nakapalibot dito ay may haba na limandaang siko at may lapad na limandaang siko upang ihiwalay ang banal at ang hindi banal.

43 Pagkatapos, dinala ako ng lalaki sa tarangkahang na nakabukas sa silangan. **2** Masdan mo! Dumating mula sa silangan ang kaluwalhatian ng Diyos ng Israel. Ang kaniyang tinig ay tulad ng tunog ng maraming tubig at nagniningning ang lupa dahil sa kaniyang kaluwalhatian! **3** At katulad ito ng pangitaing nakita ko nang dumating siya upang wasakin ang lungsod at katulad ng pangitaing na nakita ko sa ilog Kebar at nagpatirapa ako! **4** Kaya dumating ang kaluwalhatian ni Yahweh sa tahanan sa pamamagitan ng tarangkahang na nakabukas sa silangan. **5** Pagkatapos, itinayo ako ng Espiritu at dinala ako sa panloob na patyo. Masdan mo! Pinupuno ng kaluwalhatian ni Yahweh ang tahanan! **6** Nakatayo sa aking tabi ang lalaki at narinig ko na may isaa pang kumakausap sa akin na mula sa bayah. **7** Sinabi nya sa akin, "Anak ng tao, ito ang lugar ng aking trono at ang lugar na tuntungan ng aking mga paa, kung saan ako maninirahan magpakaikanman sa kalagitnaan ng mga tao ng Israel. Hindi na lalapastanganin ng sambahanay ng Israel ang aking banal na pangalan, sila ang kanilang mga hari dahil sa kanilang kawalan ng pananampalataya o sa 'mga bangkay' ng kanilang mga hari sa kanilang mga dambana. **8** Hindi na nila lalapastanganin ang aking banal na pangalan sa pamamagitan ng paglalagay ng mga pintuan ng kanilang dambana sa tabi ng aking pintuan at ang mga haligi ng tarangkahang ng kanilang mga dambana sa tabi ng mga haligi ng aking sariling tarangkahang na walang namamagitan sa amin kundi pader. Nilapastangan nila ang banal kong pangalan sa pamamagitan ng kanilang mga kasuklam-suklam na gawain, kaya nilipol ko sila ng aking galit. **9** Ngayon, hayaan silang alisin ang kanilang kawalan ng pananampalataya, ang 'mga bangkay' ng kanilang mga hari sa aking harapan at maninirahan ako sa kanilang kalagitnaan magpakaikanman! **10** Anak ng tao, ikaw mismo ang dapat magsabi sa sambahanay ng Israel tungkol sa tahanan ito upang mahiya sila dahil sa kanilang mga kasalanan. Dapat nilang isipin ang tungkol sa paglalarawang ito. **11** Sapagkat kung mahiiyahi sila dahil sa lahat ng kanilang ginawa, ihayag mo sa kanila ang disenyo ng tahanan, ang mga detalye nito, ang mga labasan nito, ang mga pasukan nito, ang lahat ng detalye nito at ang lahat ng atas at patakaran nito. Pagkatapos, isulat mo ito sa harapan ng kanilang mga mata upang maigtingan nila ang lahat ng disenyo at lahat ng patakaran nito upang masunod nila ang mga ito. **12** Ito ang alituntunin para sa tahanan. Mula sa tutok ng burol patungo sa lahat ng nakapalibot na hangganan dito ay magiging kabalang-balanan. Tingnan mo! Ito ang alituntunin para sa tahanan. **13** Ito ang magiging sukat ng altar

sa mahabang siko, ang bawat mahabang siko sa pangkaraniwan ay isang siko at isang kamay ang haba. Kaya ang kanal sa palibot ng altar ay isang siko ang lalim at isang siko din ang lapad. At ang gilid sa palibot ng dulo nito ay isang dangkal. Ito ang magiging tuntungan ng altar. **14** Mula sa kanal sa lupa pataas sa mas mababang pasimano ng altar ay dalawang siko at ang pasimano mismo ay dalawang siko ang lawak. At mula sa malit na pasimano hanggang sa malaking pasimano ng altar, ito ay apat na siko at ang malaking pasimano ay isang siko ang lawak. **15** Ang sunugan sa altar ng mga sinusunog na alay ay apat na siko ang taas at mayroong apat na sungay na nakaturo sa itaas sa sunugan. **16** Labindalawang siko ang haba ng sunugan at labindalawang siko ang lawak, isang parisukat. **17** Laging apat na siko ang haba ng hangganan nito at labing apat na siko ang lawak ng bawat isa sa apat nitong bahagi at ang gilid nito ay kalahating siko ang lawak. Ang kanal ay isang siko ang lawak sa buong palibot na may mga baitang na nakaharap sa silangan.¹⁸ Pagkatasos, sinabi niya sa akin, "Anak ng tao, sinasabi ito ng Panginoong Yahweh. Ito ang mga alituntunin para sa altar sa araw na gawin nila ito, para sa paghahandog ng mga alay na susunugin dito at para sa pagwiwisk ng dugo dito. **19** Ikaw ay magbibigay ng toro mula sa mga baka bilang alay para sa kasalanan sa mga paring Levita na mga kaupo-apuhon ni Zadok, ang mga lumalapit sa akin upang paglilingkuran ako. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **20** Pagkatasos, ikaw ay kukuha ng kaunting dugo nito at ilalagy ito sa apat na sungay ng altar, sa apat na sulok ng dulo nito at sa gilid sa palibot nito. Lilinisin mo ito at gagawing kabayaran para sa kasalanan. **21** Pagkatasos, kunin mo ang toro para sa alay para sa kasalanan at sunugin mo ito sa iniilaang bahagi ng templo sa labas ng santuwaryo. **22** At sa ikalawang araw, ikaw ay mag-aalay ng lalaking kambing na walang kapintasan mula sa mga kambing bilang handog para sa kasalanan. Lilinisin ng mga pari ang altar gaya ng paglinilis nila sa pamamagitan ng toro. **23** Kapag natapos mo ang paglinilis dito, mag-alay ka ng walang kapintasan toro mula sa mga baka at walang kapintasan ng lalaking tupa mula sa kawan. **24** Lalay mo ang mga ito kay Yahweh, sasabuyan ng mga pari ang mga ito ng asin at itataas nila ang mga ito kay Yahweh bilang alay na susunugin. **25** Ikaw ay dapat maghanda ng lalaking tupa bilang alay para sa kasalanan araw-araw sa loob ng pitong araw at dapat ding maghanda ang mga pari ng walang kapintasan toro mula sa mga baka at walang kapintasan ng lalaking tupa mula sa kawan. **26** Dapat silang mag-alay para sa altar sa loob ng pitong araw at dalisayin ito at sa ganitong paraaan dapat nila itong gawing banal. **27** Dapat nilang buuin ang mga araw na ito, sa ikawalong araw at sa susunod pang araw ay mangyayaring ihahanda ng mga pari ang inyong mga alay na susunugin at ang inyong mga alay para sa kapayapaan sa altar at tatanggapin ko kayo. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh."

44 At dinala ako ng lalaki pabalik sa panlabas na santuwaryong tarangkahana na nakaharap sa silangan, mahigpit itong isinara. **2**

Sinabi sa akin ni Yahweh, "Mahigpit na isinara ang tarangkahang ito at hindi ito mabubeksan. Walang taong makakadaan dito, sapagkat dumaaan dito si Yahweh na Diyos ng Israel, kaya mahigpit itong isinara. **3** Uupo sa loob nito ang pinuno ng Israel upang kumain sa harapan ni Yahweh. Papasok siya sa pamamagitan ng daan sa tarangkahang portiko at lalabas sa daan din na iyon." **4** Pagkatasos, dinala niya ako sa daanang nasa hilagang tarangkahana na nakaharap sa tahanan. Kaya tumingin ako at pinagmasdan, napuno ng kaluwalhatian ni Yahweh ang kaniyang tahanan at nagpatirapa ako! **5** At sinabi sa akin ni Yahweh, "Anak ng tao, ihanda mo ang inyong puso, tumingin ka at makining sa lahat ng mga ipipapahayag ko sa iyo, sa lahat ng mga batas sa tahanan ni Yahweh at sa lahat ng mga panuntunan nito. Isipin mo ang tungkol sa mga pasukan at mga labasan ng tahanan. **6** At sabihin mo sa mga suwail na sambahayan ng Israel, 'Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Itigil na ninyo ang inyong mga kasuklam-suklam na gawain, sambahayang Israel— **7** na dinala ninyo ang mga dayuhang hindi tulì ang mga puso at hindi tulì sa laman upang pumunta sa aking santuwaryo at lapastanganin ito— ang aking tahanan! — Habang dinadala ninyo sa akin ang aking tinapay, taba at dugo— sinusuway ninyo ang aking tipan sa pamamagitan ng inyong mga kasuklam-suklam na gawain. **8** Hindi ninyo ginampangan mabuti ang inyong mga tungkulin sa akin. Sa halip, ibinigay ninyo sa iba ang tungkuling pangalagaan ang aking banal na lugar. **9** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Walang maaring pumasok sa aking santuwaryo sa sinuman sa mga dayuhang iyon na nasa

kalagitnaan ng mga tao ng Israel na mga hindi tulì sa puso at laman. **10** Ngunit ang mga Levitang lumayo sa akin nang malihis ang Israel, mga taong lumihis sa akin upang sumamba sa kanilang mga diyuys-diyosyan— ngayon magbabaway sila sa kanilang kasalanan. **11** Mga lingkod sila sa aking santuwaryo, nagbabantay sa mga tarangkahana at naglilingkod sa tahanan. Kinakatila nila ang mga alay na susunugin at mga handog ng mga tao; tumatayo sila sa harapan nila upang paglilingkuran sila. **12** Ngunit dahil nagsagawa sila ng mga paghahandog sa harapan ng kanilang mga diyuys-diyosyan, naging mga kattisuran sila nang kasalanan para sa sambahayan ng Israel. Kaya itataas ko ang aking kamay upang sumumpa nang isang pangako laban sa kanila na magbabayad sila para sa kanilang kasalanan! Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **13** Hindi sila makakalapit sa akin upang kumilos bilang aking mga pari o makakalapit sa anuman sa aking mga banal na bagay, sa mga kabanal-banalog mga bagay! Sa halip, dadalhin nila ang kanilang kahihiyan at ang kanilang mga pagkakasala dahil sa mga kasuklam-suklam na gawaing kanilang ginawa. **14** Ngunit itatalaga ko sila bilang tagapangasiwa ng mga gawain sa tahanan para sa lahat ng mga tungkulin at lahat ng mga ginagawa rito. **15** At ang mga paring Levita na mga anak na lalaki ni Zadok ang tumupad sa mga tungkulin ng aking santuwaryo nang lumiliis sa pagsunod sa akin ang mga Israelita— laplat sila sa akin upang sambahay ang atakayo sa aking harapan upang magdala ng taba at dugo sa akin— ito ang pahayag ng Panginoong Yaweh. **16** Pupunta sila sa aking santuwaryo; laplat sila sa aking mesa upang sambahay ako at upang tunparin ang kanilang mga tungkulin sa akin. **17** Kaya mangyayari na kapag pumasok sila sa mga tarangkahang panloob na patyo, kailangan nilang magsuot ng mga linong damit, sapagkat hindi sila dapat pumasok sa loob na nakasutog ng lana sa mga tarangkahang ng panloob na patyo at sa tahanang ito. **18** Kailangang mayroong mga linong turbante sa kanilang mga ulo at linong pamigkis sa kanilang mga balakang. Hindi sila dapat magsuot ng mga damit na nagpapapawis sa kanila. **19** Kapag lumabas sila sa panlabas na patyo upang pumunta sa mga tao, kailangan nilang hubarin ang damit na isinuot nila nang maglilingkod sila; dapat nilang hubarin ang mga ito at ilagay sa isang banal na silid, upang hindi nila gawing banal ang ibang mga tao sa pamamagitan ng pagsagi sa kanilang natatanging kasuotan. **20** Hindi rin nila dapat ahitin ang kanilang mga ulo, ni hayaang nakalugay ang kanilang buhok, ngunit dapat nilang gupitin ang kanilang buhok sa kanilang mga ulo. **21** Walang pari ang maaaring uminom ng alak kapag pumunta siya sa panloob na patyo, **22** ni kumuha ng isang balo o isang babaeng hiwaya sa awasa bilang kaniyang asawa, ngunit isang birhen lamang mula sa hanay ng sambahayan ng Israel o isang balo na dating asawa ng isang pari. **23** Sapagkat ituturo nila sa aking mga tao ang pagkakaiba sa pagitan ng banal at hindi banal. Ipapaalam nila sa kanila ang pagkakaiba ng marumi at malinis. **24** Sa isang alitan, mamamagitan sila upang humatol sa pamamagitan ng aking mga atas at dapat silang imaging makatarungan. At pananatilihin nila ang aking mga kautusan at ang aking mga batas sa bawat pista at ipagdiriwang nila ang aking mga banal na Araw ng Pamamahinga. **25** Hindi sila dapat pumunta sa isang patay na tao upang imaging marumi, maliban lamang kung ama o inila ito, anak na lalaki o anak na babae, kapatid na lalaki o kapatid na babae na hindi pa nakisipng sa isang lalaki; dahil kung hindi, magiging marumi sila. **26** Pagkatasos imaging marumi ng isang pari, magbibilang ang mga tao ng pitong araw para sa kaniya. **27** Bago ang araw ng pagpunta niya sa banal na lugar, sa panloob na patyo upang maglilingkod sa banal na lugar, dapat siyang magdala ng isang handog dahil sa kasalanan para sa kaniyang sarili— Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **28** At ito ang kanilang mana: Ako ang magiging mana nila! Kaya hindi ninyo dapat sila bigyan ng ari-arian sa Israel; Ako ang kanilang ari-arian! **29** Kakainin nila ang mga handog na pagkain, ang mga handog dahil sa kasalanan at ang mga handog dahil sa pagkakasala; magiging pag-aari nila ang lahat ng mga bagay na inilaan kay Yahweh sa Israel. **30** Ang pinakamainan na mga unang bunga ng lahat ng mga bagay at ang bawat ambag, anumang bagay na magmumula sa lahat ng inyong mga ambag ay magiging pag-aari ng mga pari, at ibibigay ninyo ang pinakamainan ninyong handog na pagkain sa mga pari upang manatili ang pagpapala sa inyong tahanan. **31** Hindi kakain ang mga pari ng anumang patay na hayop o hayop na ginutay-gutay ng mabangis na hayop, maging ibon o mabangis na hayop.

45

Kapag nagpalabutan kayo upang paghatian ang lupain bilang isang mana, dapat kayong gumawa ng isang handog kay Yahweh. Magiging isang banal na bahagi ng lupain ang handog na ito na dalawampu't limang libong siko ang haba at sampung libong siko ang lawak. Magiging banal ang lahat ng lugar na nakapalibot dito. **2** Mula dito, magkakaroon ng limang daang siko ang haba at limang daang sikong parisukat ang lawak na nakapalibot sa banal na lugar na may hangganang limampung siko ang lawak. **3** Mula sa lugar na ito, susukat kayo ng isang bahagi na dalawampu't limang libong siko ang haba at sampung libo ang lawak. Magiging isang banal na lugar ito para sa inyo, isang kabanalanlang lugar. **4** Magiging isang banal na lugar ito sa lupain para sa mga paring naglilingkod kay Yahweh, ang mga lumapit kay Yahweh upang maglingkod sa kaniya. Magiging isang lugar ito para sa kanilang mga tahanan at isang banal na bahagi para sa banal na lugar. **5** Kaya magiging dalawampu't limang libong siko ang haba at sampung libong siko ang lawak nito, at magiging para sa bayan ito ng mga Levitang naglilingkod sa tahanan. **6** Maglalaan kayo ng isang bahagi para sa lungsod na limang libong siko ang lawak at dalawampu't limang libong siko ang haba, iyan ang magiging kasunod sa bahagi na nakalaan para sa banal na lugar. Magiging pag-aari ng buong sambahanay ng Israel ang lungsod na ito. **7** Dapat nasa magkabilang giid ng lugar na nakalaan para sa banal na lugar at lungsod ang lupain ng mga prinsipe. Nasa dakong kanluran at sa dakong silangan ng mga ito. Tutugma ang haba nito sa haba ng isa sa mga bahaging iyon, mula sa kanluran hanggang sa silangan. **8** Magiging pag-aari ng prinsipe ng Israel ang lupaing ito. Hindi na kailaman aapihin ng aking mga prinsipe ang aking mga tau; sa halip, ibibigay nila ng lupain sa sambahanay ng Israel para sa kanilang mga tribu. **9** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Tama na para sa inyong mga prinsipe ng Israel! Alisin na ninyo ang karahasan at pag-aawayan, gawin ang makatarungan at makatuwiran! Itigil na ninyo ang pagpapalaya sa aking mga tau! —Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **10** Dapat magkaroong kayo ng tamang mga timbangin, tamang mga efa at tamang mga bath! **11** Magiging pantay ang dami ng efa at bath upang magiging ikasampu ng isang homer ang isang bath at magiging ikasampu ng isang homer ang efa. Dapat tumugma sa homer ang sukat ng mga ito. **12** Magiging dalawampung gera ang siklo at gagawa ng animnapung siklo ng isang mina para sa iyo. **13** Ito ang ambag na dapat ninyong ibigay: ang ikaanim na bahagi ng isang efa para sa bawat homer ng trigo, at magbibigay kayo ng ikaanim na bahagi ng isang efa para sa bawat homer ng sebada. **14** Ang alituntunin para sa paghahandog ng langis ay magiging ikasampung bahagi ng isang bath para sa bawat kor (na sampung bath) o para sa bawat homer, sapagkat sumpang bath din ang isang homer. **15** Gagamitin para sa anumang handog na susunugin o handog pangkapayapaan bilang kabayaran para sa mga tau ang isang tupa o kambing mula sa kawan sa bawat dalawang daang hayop mula sa matubig na mga reliyon ng Israel—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh. **16** Ibibigay ng lahat ng mga tau sa lupain ang ambag na ito sa prinsipe sa Israel. **17** Magiging tungkulin ng prinsipe na magbibigay ng mga hayop para sa mga alay na susunugin, mga handog na butil, mga handog na inumin sa mga pagdiriwang at ang mga pagdiriwang ng Bagong Buwan, at sa mga Araw ng Pamamahinga—sa lahat ng mga itinakdang pagdiriwang ng sambahanay ng Israel. Magbibigay siya ng mga handog dahil sa kasalanan, mga handog na butil, mga handog na susunugin at mga handog pangkapayapaan para sa kabayaran sa kapakanan ng sambahanay ng Israel. **18** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Sa unang buwan, sa unang araw ng unang buwan, kukuha kayo ng isang torong walang kapintasan mula sa kawan at magsagawa ng isang paghahandog dahil sa kasalanan para sa santuwarto. **19** Kukuha ang pari ng kaunting dugo ng handog dahil sa kasalanan at ilalagay niya ito sa mga haligi ng pintuan ng tahanan at sa apat na sulok ng hangganan ng altar, at sa mga haligi ng pintuan ng tarangkahang sa panloob na patyo. **20** Gagawin ninyo ito sa ikapito ng buwan para sa bawat taong nagkasal ng hindi sinasadya o dahil sa kamangmangan; sa paraang ito, malilinis ninyo ang templo. **21** Sa ikalabing apat na araw ng unang buwan, magkakaron sa inyo ng isang pagdiriwang, pitong araw na pagdiriwang. Kakain kayo ng tinapay na walang pampaalsa. **22** Sa araw na iyon, maghahanda ang prinsipe ng isang toro bilang handog dahil sa kasalanan, para sa kaniyang sarili at para sa lahat ng tau sa lupain. **23** Para sa pitong araw ng pagdiriwang, maghahanda ang prinsipe ng handog na susunugin para kay Yahweh:

pitong toro at pitong walang kapintasanang lalaking tupa sa bawat araw para sa pitong araw, at isang lalaking kambing sa bawat araw bilang handog dahil sa kasalanan. **24** Pagkatapos, magsasagawa ang prinsipe ng isang handog na pagkain ng isang efa para sa bawat toro at isang efa para sa bawat lalaking tupa kasama ang isang hin ng langis para sa bawat efa. **25** Sa ika labinlimang araw ng ikapitong buwan, sa pagdiriwang, magsasagawa ang prinsipe ng mga paghahandog sa pitong araw na ito: mga handog dahil sa kasalanan, mga handog na susunugin, handog na pagkain at mga handog na langis.

46 Sinabi ito ng Panginoong Yahweh: Isasara sa loob ng anim na araw ng pagtatrabahe ang tarangkahang ng panloob na patyo na nakaharap sa silangan, ngunit bubuskan ito sa Araw ng Pamamahinga at sa araw ng Bagong Buwan. **2** Papasok ang prinsipe sa panlabas na patyo sa pamamagitan ng daan sa tarangkahang at sa portiko nito mula sa labas, at tatayo siya sa harapan ng mga haligi ng pintuan ng panloob na tarangkahang habang isinasagawa ng mga pari ang kaniyang handog na susunugin at handog pangkapayapaan. Pagkatapos, sasamba siya sa pasukan ng panloob na tarangkahang at labalas siya, ngunit hindi isasara ang tarangkahang hanggang gabi. **3** Sasamba rin ang mga tau ng lupain sa harapan ni Yahweh sa pasukan ng tarangkahang ito sa mga Araw ng Pamamahinga at mga Bagong Buwan. **4** Ang handog na susunugin na iaalay ng prinsipe kay Yahweh sa Araw ng Pamamahinga ay anim na walang kapintasan ng mga kordero at isang walang kapintasan ng lalaking tupa. **5** Ang handog na butil kasama ng lalaking tupa ay magiging isang efa at ang handog na butil na kasama ng mga kordero ay kung aano lamang ang naisin niyang ibigay at isang hin ng langis sa bawat efa ng butil. **6** Sa araw ng Bagong Buwan, dapat mag-alay kayo ng isang walang kapintasan toro mula sa isang kawan, anim na kordero, at isang walang kapintasan ng lalaking tupa. **7** Dapat siyang gumawa ng handog na butil ng isang efa sa toro at isang efa sa lalaking tupa, at kung anuman ang naisin niyang ibigay sa mga kordero at isang hin ng langis para sa bawat efa ng butil. **8** Kapag pumasok ang prinsipe sa pamamagitan ng daan sa tarangkahang at sa portiko nito, dapat siyang lumabas sa daanan din na iyon. **9** Ngunit kapag pumunta ang mga tao ng lupain sa harapan ni Yahweh sa mga itinalagang pagdiriwang, ang sinumang papasok sa tarangkahang nasa hilaga upang sumumba ay dapat umalis sa pamamagitan ng tarangkahang nasa timog; at ang sinumang papasok sa tarangkahang nasa timog ay dapat umalis sa pamamagitan ng tarangkahang nasa hilaga. Walang sinuman ang maaaring bumalik sa tarangkahang kung saan siya pumasok sapagkat dapat siyang lumabas nang tuwiran. **10** At dapat nasa Kalagitnaan nila ang prinsipe. Kapag pumasok sila, dapat din siyang pumasok at kapag umalis sila, dapat din siyang umalis. **11** At sa mga pagdiriwang, ang handog na butil ay dapat isang efa ng butil para sa toro at isang efa sa lalaking tupa at anumang naisin niyang ibigay sa mga kordero, at isang hin ng langis para sa bawat efa. **12** Kapag nagbibigay ang prinsipe ng isang kusang handog, maging isang handog na susunugin man o handog pangkapayapaan kay Yahweh, dapat niyang buksan ang tarangkahang nakaharap sa silangan para dito, at magsagawa ng kaniyang handog na susunugin at ng kaniyang handog pangkapayapaan gaya ng kaniyang ginagawa sa Araw ng Pamamahinga. Pagkatapos, dapat siyang lumabas at isara ang tarangkahang pagkatapos niyang makalabas. **13** Magbibigay rin kayo araw-araw ng isang walang kapintasan kordero na isang taong gulang bilang handog na susunugin para kay Yahweh. Gagawin ninyo ito tuwing umaga. **14** At magbibigay kayo ng isang handog na butil kasama nito tuwing umaga, ikaanim na bahagi ng isang efa at ikatlong hin ng langis upang basain ang harina ng handog na butil para kay Yahweh, ayon sa panuntunang hindi maaaring baguhin. **15** Ihahanda nila ang kordero, ang handog na butil at ang langis tuwing umaga bilang isang permanenteng handog na susunugin. **16** Sinasabi ito ng Panginoong Yahweh: Kung magbibigay man ang prinsipe ng isang kalooob sa sinuman sa kaniyang mga anak na lalaki, ito ay kaniyang mana. Isang mana ito at magiging ari-arian ito ng kaniyang mga anak na lalaki. **17** Ngunit kung magbibigay siya ng isang kalooob sa isa sa kaniyang mga lingkod mula sa kaniyang mana, kung gayon, magiging pag-aari ito ng lingkod hanggang sa taon ng kaniyang kalayaan, at pagkatapos maibabalik ito sa prinsipe. Tiyak na para lamang sa kaniyang mga anak na lalaki ang kaniyang mana. **18** Hindi kukunin ng prinsipe ang mana ng mga tau mula sa kanilang mga sariling ari-arian; dapat siyang magbibigay para sa

kaniyang mga anak na lalaki mula sa kaniyang sariling ari-arian upang hindi magkahiwalay ang aking mga tao, ang bawat tao mula sa kaniyang sariling ari-arian." **19** Pagkatapos, dinala ako ng lalaki sa pasukan ng tarangkahang patungo sa mga banal na siliid para sa mga pari na nakaharap sa hilaga at pinagmasdan ko! May isang lugar sa gawing kanluran. **20** Sinabi niya sa akin, "Ito ang lugar kung saan dapat pakuluan ng mga pari ang handog sa pagkakasala, ang handog dahil sa kasalanahan di kung saan nila dapat lutuin ang handog na butil. Hindi nila dapat ilabas ang mga ito sa panlabas na patyo upang ilaan ang mga tao kay Yahweh." **21** At dinala niya ako sa panlabas na patyo at sinamahan niya akong dumaan sa apat na sulok ng patyong iyon, at nakita ko na sa bawat sulok ng patyo, may iba pang mga patyo. **22** Sa apat na sulok ng panlabas na patyo, may apat na sulok na mga patyo na apatnapan siko ang haba at tatumpu ang lawak. Magkakareho ang mga sukat para sa lahat ng apat na sulok ng mga patyo. **23** Mayoong isang hilera sa buong paligid ng apat na ito na gawa sa bato, at nasa ilalim ng hilera ng bato ang mga lutuang sunungan. **24** Sinabi sa akin ng lalaki, "Ito ang mga lugar kung saan pakuluan ng mga lingkod ng templo ang alay ng mga tao."

47 At dinala ako ng lalaki pabalik sa pasukan ng templo at masdang ninyo! Umaagos ang tubig mula sa ilalim ng bungad ng tahanan ng templo sa gawing silangan, sapagkat nakaharap sa silangan ang harapan ng templo at umaagos ang tubig sa gawing timog ng templo, sa may kanan ng altar. **2** Kaya dinala niya ako palabas sa hilagang tarangkahang at hinatid sa palibot ng tarangkahang na nakaharap sa silangan. Masdang ninyo, umaagos ang tubig mula sa tarangkahang ito sa gawing timog nito. **3** Habang naglalakad ang lalaki patungong silangan, mayroong isang sumukat na lubid sa kaniyang kamay, sumukat siya ng isang libong siko at dinala ako sa tubig na hanggang bukung-bukong ang ilalim. **4** At sumukat siyang muli ng isang libong siko at dinala ako sa tubig na hanggang tuhod ang ilalim at sumukat siya muli ng isang libong siko at dinala ako sa tubig na hanggang balakang ang ilalim. **5** Pagkatapos sumukat pa siya ng isang libong siko ng mas malayo, dito isa na itong ilog na hindi ko kayang tawirin, napakalalim nito. Kailangan lamang itong languyin ng sinunuan. **6** Sinabi sa akin ng lalaki: "Anak ng tao, nakikita mo ba ito?" at dinala niya ako palabas at sinamahan ako sa paglalakad pabalik sa tabing-ilog. **7** Habang naglalakad ako pabalik, masdang ninyo, mayroon ng maraming puno sa bahaging ito ng tabing-ilog at pati na rin sa kabilang bahagi. **8** Sinabi ng lalaki sa akin: "Ang tubig na ito ay lalabas sa lupain sakop ng silangan at bababa sa Araba, dadaloy ang tubig na ito sa Dagat na Maalat at maibabalik ang kasariwaan nito. **9** Nag-uumpukan ang bawat nabubuhay na nilalang kung saan pumupunta ang tubig, magkakaron ng maraming isda sapagkat dumadaloy roon ang mga tubig na ito. Gagawin nitong sariwa ang tubig alat. Mabubuhay ang lahat kung saan dumadaloy ang ilog." **10** At mangyayari na tatayo sa tabi ng tubig ang mga manggingisa ng En-gedi at magkakaroon ng isang lugar na patuyuan ng mga lambat sa Engelaim. Magkakaroon ng maraming uri ng isda sa Dagat na Maalat, tulad ng isda sa Malaking Dagat para sa kanilang kasaganahan. **11** Ngunit hindi magiging sariwa ang mga latian at mga lat at Dagat na Maalat, ito ang mga magiging tagapagbigay ng asin. **12** Sa tabi ng ilog sa mga pampang nito, sa magkabilang dako, tutubo ang lahat ng uri ng puno na nakakain ang bunga. Hindi malalanta ang mga dahon nito at hindi kailanman titigil sa pamumunga ang mga ito. Mamumunga ang mga puno sa bawat buwan, yamang nanggaling sa Santuario ang tubig ng mga ito. Magiging pagkain ang mga bunga nito at magiging gamot ang mga dahon nito. **13** Ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: Ito ang magiging paraan ng paghati ninyo sa lupain para sa labin-dalawang tribu ng Israel: Magkakaroon ng dalawang bahagi si Jose. **14** At ikaw, bawat tao at kapatid na lalaki sa inyo ang magmamana nito. Gaya ng pagtaas ko ng aking kamay upang sumumpang ibigay ito sa inyong mga ama, sa parehong paraan na itong lupain ang naging inyong mana. **15** Ito ang magiging hangganan ng lupain sa hilagang bahagi mula sa Malaking Dagat papuntang Hetlon at sa Lebo Hamat hanggang Sedad. **16** At ang hangganan ay aabot sa Berota hanggang Sibraim na nasa pagitan ng Damasco at Hamat, hanggang Haser-hatticon na malapit sa hangganan ng Hauran. **17** Kaya ang hangganan ay aabot mula sa dagat hanggang Hazar-enon sa hangganan ng Damasco at Hamat hanggang sa hilaga. Ito ang magiging hilagang bahagi. **18** Sa silanganang bahagi, sa pagitan ng Hauran at Damasco at sa pagitan ng Gilead at sa

Iupain ng Israel ang magiging ilog Jordan. Aabot hanggang sa Tamar ang hangganang ito. **19** At ang bahaging timog: sa timog ng Tamar hanggang sa katubigan ng Meriba-kades, ang batis sa Egipto hanggang sa Malaking Dagat at sa katimugang bahagi patungo sa timog. **20** At ang hangganan ng kanluranan ay ang Malaking Dagat hanggang sa kung saan pumupunta ito sa kabila ng Hamat. Ito ang magiging kanluranan bahagi. **21** Sa ganiton paraan ninyo hahatiin ang lupain ito para sa inyong mga sarili, para sa mga tribo ng Israel. **22** At mangyayari na magpapalabutan kayo para sa mga mana para sa inyong mga sarili at para sa mga dayuhan na nasa inyong kalagitnaan, ang mga nagsilang ng mga bata sa inyong kalagitnaan at nakasama ninyo, tulad ng mga katutubong naipanganak na mga tao ng Israel. Magpapalabutan kayo para sa mga mana sa mga tribo ng Israel. **23** At mangyayari na makakasama ng dayuhan ang tribo kung saan siya nakikirita. Dapat ninyo siyang bigyan ng mana. Ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh."

48 Ito ang mga pangalan ng mga tribo. Ang tribo ng Dan ay makakatanggap ng isang bahagi ng lupain: ang hangganan nito ay aabot sa tabi ng hangganan sa hilaga ng Israel papunta sa Hethlon at Lebo Hamat. Ang hangganan nito ay aabot hanggang sa Hazar-enan at sa mga hangganan ng Damasco hanggang sa hilaga at hanggang sa Hamat. Ang hangganan ng Dan ay aabot mula sa timog hanggang sa Dagat ng Mediteraneo. **2** Isang bahagi ng lupain sa timog ng hangganan ng Dan ang magiging lupain ng Aser na aabot mula sa silangan hanggang sa kanluran. **3** Sa timog ng hangganan ng Aser ay magiging isang bahagi ng Neftali mula sa silangan bahagi hanggang sa kanlurang bahagi. **4** Ang hangganan ng timog ng Neftali ang magiging isang bahagi ng Manases na mula sa silangan bahagi hanggang sa kanlurang bahagi. **5** Sa timog ng hangganan ng Manases mula sa dakong silangan hanggang sa dakong kanluran ang magiging isang bahagi ng Efraim. **6** Sa timog ng hangganan ng Efraim mula sa dakong silangan hanggang sa dakong kanluran ang magiging isang bahagi ng Ruben. **7** Sa tabi ng hangganan ni Ruben mula sa dakong silangan hanggang sa dakong kanluran ang magiging isang bahagi ng Juda. **8** Ang handog na lupain na inyong gagawin ay sa tabi ng hangganan ng Juda at pinalawak mula sa dakong silangan hanggang sa dakong kanluran at magiging dalawampu't-limang libong siko ang lawak. Tumutugma ang haba nito sa isang bahagi ng tribo mula sa dakong silangan hanggang sa dakong kanluran at ang templo ang magiging gitna nito. **9** Itong lupain na ihahandog ninyo kay Yahweh ay dalawampu't-limang libong siko ang haba at sampung libong siko ang luwang. **10** Ito ang mga nakatakda para sa bahaging ito ng banal na lupain: magkakaroon ng lupain ang mga pari na maitatalaga sa kanila na may sukat na dalwampu't-limang libong siko ang luwang sa dakong hilaga, sampung libong siko ang luwang sa dakong kanluran, sampung libong siko ang haba sa dakong silangan at dalawampu't-limang libong siko ang haba sa dakong timog na nasa gitna nito ang banal na lugar ni Yahweh. **11** Ito dapat ang para sa mga tao na inilaan kay Yahweh: ang mga pari sa lahi ni Zadok na matapat na naglingkod sa akin na hindi naligaw nang naligaw ang mga tao ng Israel, gaya ng ginawa ng mga Levita. **12** Ang handog para sa kanila ay magiging isang bahagi nitong pinakabanal na lupain na palalawakin hanggang sa hangganan ng mga Levita. **13** Ang lupain ng mga Levita sa tabi ng hangganan kasama ang lupain ng mga pari ay magiging dalawampu't-limang libong siko ang haba at sampung libong siko ang lawak. Ang kabuuwan haba ng dalawang sukat ng lupain ay magiging dalawampu't-limang libong siko at dalawampung libong siko ang lawak. **14** Hindi nila ito dapat ibenta o ipaggalit, wala sa unang mga bunga ng lupain ng Israel ang dapat maihiwalay mula sa mga sukat nito, sapagkat lahat ng ito ay banal kay Yahweh. **15** Ang natitirang lupain na limang-libong siko ang lawak at dalawampu't limang libong siko ang haba ay para sa karaniwang kagamitan ng lungsod, mga tahanan at ang pastulan. Ang lungsod ang nasa gitna nito. **16** Ito ang magiging mga sukat ng lungsod: ang dakong hilaga ay magiging 4, 500 siko ang haba, ang dakong timog ay magiging 4, 500 siko ang haba, ang dakong silangan ay magiging 4, 500 siko ang haba at ang dakong kanluran ay magiging 4, 500 siko ang haba. **17** Magkakaroon ng pastulan para sa lungsod sa dakong hilaga, na may 250 siko ang ilalim, sa timog na may 250 siko ang ilalim, sa silangan na may 250 siko ang ilalim at sa kanluran na may 250 siko ang ilalim. **18** Pahahabain ng sampung libong siko sa

silangan at sampung libong siko sa kanluran ang natitirang sukat ng banal na handog. Pahahabain ito sa tabi ng hangganan ng banal na handog at ang bunga nito ang magiging pagkain para sa mga nagtatrabaho sa lungsod. **19** Sasak hin ang lupain iyon ng mga tao na kabilang sa buong tribo ng Israel, mga tao na siyang nagtatrabaho sa lungsod. **20** Lahat ng handog na lupain ay may sukat na dalawampu't limang libong siko ang haba at dalawampu'tlimang libong siko ang luwang. Sa paraang ito gagawin ninyong isang lupain ang handog na banal, gayun din ang lupaing para sa lungsod. **21** Ang natitirang lupain sa magkabilang bahagi ng banal na handog at ang bahagi ng lungsod ay para sa prinsipe. Ang sukat ng lupain ng prinsipe sa silangan ay aabot ng dalawampu't-limang libong siko mula sa hangganan ng banal na handog hanggang sa silanganing hangganan at ang kaniyang sukat sa kanluran ay palalawakin ng dalawampu't-limang libong siko hanggang sa kanluruning hangganan. Sa gitna nito ay ang banal na handog at ang banal na lugar ng templo. **22** Ang lupain na palalawakin mula sa pag-aari ng mga Levita at ang bahagi ng lungsod sa gitna nito ay para sa prinsipe. Ito ay sa pagitan ng hangganan ng Juda at hangganan ng Benjamin. Para sa prinsipe ang lupaing ito. **23** Para sa mga natitirang tribo, aabot ang kanilang mga bahagi mula dakong silangan hanggang sa dakong kanluran. Makakatanggap ang Benjamin ng isang bahagi. **24** Sa timog ng hangganan ng Benjamin na aabot mula sa dakong silangan hanggang sa kanluran ang magiging isang bahaging lupain ng Simeon. **25** Sa timog ng hangganan ng Simeon na aabot sa dakong silangan hanggang sa kanluran ang magiging isang bahagi ng lupain ng Issachar. **26** Sa timog ng hangganan ng Issachar na aabot mula sa dakong silangan hanggang sa dakong kanluran ang magiging isang bahagi ng lupain ng Zebulon. **27** Sa timog ng hangganan ng Zebulon na aabot mula sa dakong silangan hanggang sa kanluran ang magiging isang bahagi ng lupain ng Gad. **28** Ang katimugang hangganan ng Gad ay aabot mula sa Tamar hanggang sa mga katabigan ng Meribat-cadesh at mas malayo sa batis ng Egipto at sa Malaking Dagat. **29** Magpapalabutanunyo kayo para sa lupaing ito at ito ang magiging mana ng mga tribo ng Israel. Ito ang kanilang mga magiging bahagi. Ito ang payahag ng Panginoong Yahweh. **30** Ito ang magiging mga labasan mula sa lungsod: sa gawing hilaga na may sukat na 4, 500 siko ang haba. **31** ang tatlong tarangkahan na nakapangalan sa mga tribo ng Israel: isang tarangkahan para kay Ruben, isang tarangkahan para kay Juda at isang tarangkahan para kay Levi. **32** May tatlong tarangkahan sa gawing silangan na may sukat na 4, 500 siko ang haba: isang tarangkahan para kay Jose, isang tarangkahan para kay Benjamin at isang tarangkahan para kay Dan. **33** May tatlong tarangkahan sa gawing silangan na may sukat na 4, 500 siko ang haba: isang tarangkahan para kay Simeon, isang tarangkahan para kay Issachar at isang tarangkahan para kay Zebulon. **34** May tatlong tarangkahan sa gawing kanluran na may sukat na 4, 500 siko ang haba: isang tarangkahan para kay Gad, isang tarangkahan para kay Asher at isang tarangkahan para kay Nephtali. **35** Ang lawak ng palibot ng lungsod ay labing-walang libong siko at mula sa araw na iyon, ang magiging pangalan ng lungsod ay "Naroon si Yahweh."

Daniel

1 Sa ikatlong taon ng paghahari ni Jehoiakim na hari ng Juda, dumating si Nebucadnezar na hari ng Babilonia sa Jerusalem at kinubkob ang lungsod upang putulin ang lahat ng mga tulong para rito. **2** Binigyan ng Panginoon si Nebucadnezar ng katagumpayang laban kay Jehoiakim na hari ng Juda at ibinigay sa kanya ang ilan sa mga sagradong bagay mula sa tahanan ng Diyos. Dinala niya ang mga ito sa lupain ng Babilonia, sa tahanan ng kaniyang diyos at inilagay ang sagradong mga bagay sa kabang-yaman ng kaniyang diyos. **3** At nakipag-usap ang hari kay Aspenaz, ang kaniyang pinunong opisyal upang dahlhin ang ilan sa mga Israelita, sa mahalikang angkan at mga dakilang tao—**4** mga binatang walang kapintasan, kaakit-akit ang itsura, at mahusay sa lahat ng karunungan, puno ng kaalaman at pang-unawa at karapat-dapat na maglingkod sa palasyo ng hari. Tutaruan niya sila ng panitikan at wika ng mga taga-Babilonia. **5** At ibinilang sila ng hari ng bahagi sa araw ng kaniyang mga pagkain at sa alak na kaniyang iiunimin. Sasanayin ang mga binatang ito sa tatlong taon at pagkatapos, maglilingkod sila sa hari. **6** Kabilang sa mga ito ay sina Daniel, Hananiahas, Misael, at Azarias, ilan sa mga tao ng Juda. **7** Binigyan sila ng mga pangalan ng pinunong opisyal: tinawag si Daniel na Beltesazar, tinawag si Hananiahs na Shadrac, si Misael na Meshac, at si Azarias na Abednego. **8** Ngunit ipinasiya ni Daniel sa kaniyang isipan na hindi nya dedungisan ang kaniyang sarili sa mga pagkain ng hari o sa mga alak na kaniyang iiunimin. Kaya humiling siya ng pahintulot mula sa pinunong opisyal na hindi nya maaaring dungisan ang kaniyang sarili. **9** Binigyang pabor at habag ng Diyos si Daniel sa pamamagitan ng pagkakaron ng paggalang ng pinuno ng mga opisyal sa kaniya. **10** Sinabi ng pinunong opisyal kay Daniel, "Natatakot ako sa aking panginoong hari. Ipinag-utos ng hari kung ano ang inyong kakainin at ang inyong iiunimin. Bakit kailangan niyang makita na mukhang mahina kayo kaysa sa mga binata na kasing-edad ninyo?" Pupugutan ako ng ulo ng hari dahil sa inyo." **11** At nakipag-usap si Daniel sa katiwala na siyang itinalaga ng pinunong opisyal kina Daniel, Hananiahs, Misael at Azarias. **12** Sinabi nya, "Nakikiusap ako na subukin mo kami, ang inyong mga lingkod, sa sumpung araw. Bigyan mo lamang kami ng ilang mga gulay na makakain at tubig upang iiunimin. **13** At ihambing ang aming itsura sa itsura ng mga binatang nagsikain ng pagkain ng hari, at pakitunguhan mo kami, na iyong mga lingkod, batay sa kung ano ang inyong nakita." **14** Kaya sumangayon ang tagapamahala sa kanya na gawin ito. At sinubukan nya sila sa loob ng sumpung araw. **15** At pagkatapos ng sumpung araw ang kanilang itsura ay naging mas malusog, at malakas ang pangangatawan kaysa sa lahat ng mga binata na kumain ng pagkain ng hari. **16** Kaya kinuha ng mga katiwala ang kanilang mga pagkain at ang kanilang alak at binigyan lamang sila ng mga gulay. **17** Para sa apat na binatang ito, pinakalooban sila ng Diyos ng kaalaman at maliwanag na pagkaunaawa sa lahat ng panitikan at karunungan at nauunawaan ni Daniel ang lahat ng uri ng mga pangitaan at mga panaginip. **18** At sa pagtatapos ng araw na itinakda ng hari upang sila ay dalhin, dinala sila ng pinunong opisyal sa harapan ni Nebucadnezar. **19** Kinausap sila ng hari, at sa kanilang lahat walang mahahalintulad kay Daniel, Hananiahs, Misael, at Azarias. Nakatayo sila sa harap ng hari, nakahandang paglingkuran siya. **20** At sa bawat katanungan ng karunungan at pang-unawa na itinanong sa kanila ng hari, nasumpungan nya na sila ay sumpung beses na mas mainam kaysa sa lahat ng salamangkero at ang mga umaangking nakakausap ng mga patay na nasa kaniyang buong kaharian. **21** Namalagi si Daniel hanggang sa unang taon ng haring Ciro.

2 Sa ikalawang taon ng paghahari ni Nebucadnezar, nagkaroon siya ng mga panaginip. Nagulohan ang kaniyang isip, at hindi siya makatulog.

At ipinatawag ng hari ang mga salamangkero at ang mga nagsasabing nakakausap ang patay. Ipinatawag din nya ang mga mangkukulam at matatalinong kalalakihan. Nais nya na sabihin nila sa kanya ang tungkol sa kaniyang mga panaginip. Kaya dumating sila at tumayo sa harapan ng hari. **3** Sinabi ng hari sa kanila, "Nagkaroon ako ng isang panaginip, at nababahala ang aking isipan na malaman ang kahulugan ng panaginip." **4** Pagkatapos, nagsalita ang matatalinong kalalakihan sa wikang Aramaico, "Hari, mabuhay ka magpakailanman! Sabihin mo ang panaginip sa akin,

ang inyong mga lingkod at iahayag namin ang kahulugan." **5** Sumagot ang hari sa matatalinong kalalakihan, "Nalutas na ang usaping ito. Kung hindi ninyo maihahayag ang panaginip sa akin at bigyang kahulugan ito, pagpuputul-putulin ko ang inyong katawan at gagawin kong tambakan ng basura ang inyong mga tahanan." **6** Ngunit kung sasabihin ninyo sa akin ang panaginip at kahulugan nito, makakatanggap kayo ng mga kaloob mula sa akin, isang gantimpala at dakilang karangan. Kaya sabihin ninyo sa akin ang panaginip at kahulugan nito." **7** Sumagot silang muli at sinabi, "Hayaang sabihin ito sa amin ng hari, ang kaniyang mga lingkod, ang panaginip at sasabihin namin sa inyo ang kahulugan nito." **8** Sumagot ang hari, "Nakatitiyak ako na nangangailangan pa kayo ng mas maraming panahon dahil nakita ninyo kung gaano katatag ang aking pagpapasaya tungkol dito. **9** Ngunit kung hindi ninyo sasabihin sa akin ang panaginip, may iisang hatol lamang para sa inyo. Napaggipasihay ninyong maghanda ng bulaan at mapanlinlang na mga salita na sinang-ayunan ninyo upang sabihin sa akin hanggang magbago ang aking isip. Kung kaya, sabihin ninyo sa akin ang panaginip at pagkatapos ay alam ko na mabibigyang kahulugan ninyo ito para sa akin." **10** Sumagot ang matatalinong kalalakihan sa hari, "Walang tao sa lupa ang may kakayahan ng matugunan ang pangangailangan ng hari. Walang dakila at makapangyarihang hari ang mangangailangan ng ganoong bagay mula sa sinumang salamangkero, o mula sa sinumang umaangkin na makipag-usap sa patay, o mula sa isang matatalinong tao. **11** Ang pangangailingan ng hari ay mahirap, at walang sinuman ang makakapagsabi nito sa hari maliban sa mga diyos at hindi sila naninirahan kabilang sa mga tao." **12** Ito ang ikinagatal at labis na naggagalit sa hari, at nagbigay siya ng utsa na lipulin ang lahat ng mga nasa Babilonia na kinikilala sa kanilang karunungan. **13** Kaya halabas ang kautusan. Lahat ng mga nakilala sa kanilang karunungan ay nahatulan ng kamatayan; hinanap din nila si Daniel at ang kaniyang mga kaibigan upang mailagay din sila sa kamatayan. **14** Pagkatapos, sumagot si Daniel ng may hinahan at mabuting pagpapasaya kay Arioc na pinuno ng mga tagabantay ng hari, na dumating upang patayin ang lahat ng mga nasa Babilonia na kinikilala sa kanilang karunungan. **15** Tinanong ni Daniel ang pinuno ng tagabantay ng hari, "Bakit pabigla-bigla ang kautusan ng hari?" Kaya sinabi ni Arioc kay Daniel ang nangyari. **16** Pagkatapos, pumasok si Daniel at humiling ng kasunduan sa hari upang maiharap niya ang pagpapalwanag sa hari. **17** Pagkatapos, pumunta si Daniel sa kaniyang tahahan at ipinalwanag niya kay Hananiahs, Misael, at Azarias kung ano ang nangyari. **18** Hinimok nya sila na hanapin ang habag mula sa Diyos ng langit tungkol sa hiwagang ito upang siya at sila ay hindi maaaring patayin kasama ang mga natirang kalalakihan sa Babilonia na kilala sa kanilang karunungan. **19** Nang gabing iyon, naihayag ang lihim kay Daniel sa isang pangtitain. At pinuri ni Daniel ang Diyos ng kalanditan **20** at sinabi, "Purihin ang pangalan ng Diyos ng walang hanggan at magpakailanman; sapagkat ang karunungan at kapangyarihan ay sa kanya." **21** Binabago nya ang mga panahon at mga kapanahunan; tinatanggal niya ang mga hari at inilagay ang mga hari sa kanilang mga trono. Nagbibigay siya ng karunungan sa matalino at kaalaman sa mga mayroong pag-unawa. **22** Inihahayag nya ang malalim at nakatagong mga bagay dahil alam nya ang mga nasa kadiiliman at ang liwanag ay nanahanan sa kanya. **23** Diyos ng aking mga ninuno, pinasasalamatan at pinupuri ko kayo para sa karunungan at kapangyarihan na ibinigay ninyo sa akin. Ngayon, ipinaalam mo sa akin kung ano ang aming ipinapananalangin sa iyo; ipinaalam mo sa amin ang bagay na nagpapaalala sa hari." **24** Sa lahat ng mga ito, pumunta si Daniel upang makipagkita kay Arioc, ang isa na itinakda ng hari upang patayin ang lahat ng matatalino sa Babilonia. Lumipat siya at sinabi sa kanya, "Huweg mong patayin ang matatalinong kalalakihan sa Babilonia. Samahan mo ako sa harapan ng hari at sasabihin ko ang kahulugan ng panaginip ng hari. **25** At dinala agad ni Arioc si Daniel sa harapan ng hari at sinabi, "Natagpuan ko na ang lalaki sa mga bihag ng Juda na makapaghahayag ng kahulugan sa panaginip ng hari." **26** Sinabi ng hari kay Daniel (na tinatawag na Beltesazar), "May kakayahan ka bang sabihin sa akin ang panaginip na nakita ko at ang kahulugan nito?" **27** Sumagot si Daniel sa hari at sinabi, "Ang hiwagang pangangailangan ng hari ay hindi maihahayag sa pamamagitan ng mga may karunungan, ni sa pamamagitan ng mga nagsasabi na nakikipag-usap sa patay, ni sa mga salamangkero, at hindi sa mga manghuhula. **28** Gayon pa man, mayroong isang Diyos na naninirahan sa langit, na naghahayag ng mga lihim, at ipinaalam nya sa iyo, Haring Nebucadnezar kung ano ang mangyayari sa

mga darating na araw. Ang iyong panaginip at mga pangitain ng iyong isip habang nakahiga ka sa iyong higaan ay ang mga ito: **29** Para sa iyo, hari, ang iyong mga pag-iisip ay dumating sa iyo sa iyong higaan kung ano ang mangyayari sa panahong darating, at ang isang makapaghahayag ng mga lihim na ipaalam sa iyo ay malapit ng mangyari. **30** Para sa akin, hindi maihahayag ang lihim na ito sa akin dahil sa anumang karunungan na mayroon ako higit pa sa kahit sinong nabuhay na tao. Inihayag ang lihim na ito sa akin upang ikaw na hari ay maaaring maunawaan ang kahulugan nito at upang maaari mong malaman ang mga pag-iisip na nasa iyong kalooban. **31** Hari, tumingala ka at nakita mo ang isang malaking imahen. Ang imaheng ito ay napaka-makapangyarihan at maliwanag na nakatayo sa iyong harapan. Kakila-kilabot ang liwanag nito. **32** Gawa sa purong ginto ang ulo ng imahen. Gawa sa pilak ang dibit at mga braso nito. Ang gitna at hita nito ay gawa sa tanso, **33** at gawa sa bakal ang mga binti nito. Gawa sa pinaghalong bakal at putik ang mga paa nito. **34** Tumingala ka, at natibag ang isang bato, bagaman hindi sa pamamagitan ng mga kamay ng tao, at tumarma ito sa bakal at putik na paa ng imahen at nabasag nila ito. **35** At magkakasabay na nabasag ang bakal, putik, tanso, pilak at ginto nang pira-piraso at naging parang dayami sa giikan sa tag-awar. Tinangay sila ng hangin palayo at walang niwang bakas sa kanila. Ngunit ang batong tumama sa imahen ay naging malaking bundok at pinuno nito ang buong mundo. **36** Ito ang iyong panaginip. Ngayon, sasabilhin na namin sa hari ang kahulugan. **37** Ikaw hari, ay hari ng mga hari na siyang binigyan ng kaharian ng Diyos sa langit, ang kapangyarihan, ang kalakasan, at ang karanganan. **38** Ibinigay niya sa iyong kamay ang lugar kung saan naninirahan ang mga tao. Ibinigay niya ang lahat ng hayop sa parang at mga ibon sa kalanitan sa iyong kamay, at ipinamahala niya ang lahat ng ito sa iyo. Ikaw ang gintong ulo ng imahen. **39** Pagkatapos mo, isa pang kaharian ang babargon na mas mababa sa iyo, at gayunman ang ikatlong kaharian ng tanso ang mamamahala sa buong mundo. **40** Magkakaroon ng ikaapat na kaharian, kasintibay ng bakal, dahil winawasak ng bakal ang ibang bagay nang pira-piraso at dudurugin ang lahat ng bagay. Dudurugin niya ang lahat ng mga bagay at wawasakin ang mga ito. **41** Tulad lamang ng nakita mo, ang paa at mga daliri ng paa na bahagyang gawa sa lutong putik at bahagyang gawa sa bakal, kaya ito ay magiging nahating kaharian; ilan sa kalahasan ng bakal ay naroon, tulad lamang ng nakita mong pinaghalong bakal kasama ang malambot na putik. **42** Habang ang mga daliri sa paa ay bahagyang gawa sa bakal at bahagyang gawa sa putik, kaya ang kaharian ay bahagyang matibay at bahagyang marupok. **43** Habang nakita mo na inihalo ang bakal sa malambot na putik, kaya magkakahalo ang mga tao; hindi na sila mananatiling magkasama, gaya ng bakal na hindi inihalo sa putik. **44** Sa mga panahon ng mga haring iyon, magtatayo ang Diyos ng langit ng kaharian na hindi kailanman mawawasak, ni masasakop ng ibang mga tao. Dudurugin nito ng ibang mga kaharian nang pira-piraso at maglalagay ng wakas sa kanilang lahat at mananatili ito magpakailanman. **45** Gaya ng iyong nakita, isang batong natibag sa bundok, ngunit hindi sa pamamagitan ng mga kamay ng tao. Dinurog nito ang bakal, tanso, putik, pilak at ginto nang pira-piraso. Ipinaaalam sa iyo ng dakilang Diyos, hari, ang mangyayari pagkatapos nito. Ang panaginip ay totoo at ang papapaliwanag na ito ay maaasanahan. **46** Nagpatirapis si Haring Nebucadnezar sa harap ni Daniel at pinaranganan siya; iniutos niya na magsagawa ng handog at ang insensong iyon ay maihandog sa kaniya. **47** Sinabi ng hari kay Daniel, "Totoo na ang iyong Diyos ay Diyos ng mga diyos, ang Panginoon ng mga hari, at ang siyang naghahayag ng mga lihim, sapagkat may kakayahan kang makapaghayag ng hiwagang ito." **48** Pagkatapos, binigyan ng mataas na parangal ng hari si Daniel at binigyan siya ng maraming kamangha-manghang mga kaloob. Ginawa niya siyang pinuno sa buong lalawigan ng Babilonia. **49** Si Daniel ang naging punong gobernador sa lahat ng matatalinong kalalakihan ng Babilonia. Gumawa ng kahilingan si Daniel sa hari, at hinirang ng hari sina Shadrac, Meshac at Abednego na maging tagapangasiwa sa buong lalawigan ng Babilonia. Ngunit nanatili si Daniel sa palasyo ng hari.

3 Gumawa ng isang gintong imahen si Nebucadnezar na animnapung siko ang taas at anim na siko ang lapad. Ipinatayo niya ito sa Kapatawan ng Dura sa lalawigan ng Babilonia. **2** Pagkatapos, nagpadala ng mga mensahe si Nebucadnezar upang sama-samang tipunin ang mga gobernador ng lalawigan, mga gobernador ng rehiyon at lokal na mga

gobernador kasama ng mga konsehal, mga taga-ingat yaman, mga hukom, mga mahistrado at lahat ng matataas na opisyal ng lalawigan upang pumunta sa pagtatalaga ng imahen na kaniyang ipinatayo. **3** Pagkatapos, ang mga gobernador ng lalawigan, mga gobernador ng rehiyon at lokal na mga gobernador kasama ang mga konsehal, mga tagapag-ingat yaman, mga hukom mga mahistrado at lahat ng matataas na opisyal ng lalawigan ay sama-samang nagtipon sa pagtatalaga ng imahen na ipinatayo ni Nebucadnezar. Tumayo sila sa harapan nito. **4** At sumigaw ng malakas ang isang tagapamalita, "Inuutusan kayo, mga tao, mga bansa at mga wika, **5** sa oras na marinig ninyo ang tunog ng mga tambuli, mga plauta, mga sitar, mga lira, mga alpa at mga saltero at lahat ng uri ng instrumentong panugtong, magpatirapis kayo at magsisamba sa harapan ng gintong imahen na ipinatayo ni Haring Nebucadnezar. **6** Sinuman ang hindi magpatirapis at sumamba sa sandaling iyon ay itatapon sa naglagablab na pugon." **7** Kaya nang marinig ng mga tao ang mga tunog ng mga tambuli, mga plauta, mga sitar, mga lira, mga alpa at mga saltero at lahat ng uri ng instrumentong panugtong, ang lahat ng mga tao, mga bansa at mga wika ay nagpatirapis at nagsisamba sa harapan ng gintong imahen na ipinatayo ni haring Nebucadnezar. **8** Ngayon, sa panahon ito dumating ang ilan sa mga taga-Caldeo at ngadla ng mga paratang laban sa mga Judio. **9** Sinabi nila kay haring Nebucadnezar, "Hari, mabuhay ka magpakailanman! **10** Ikaw, na hari ay gumawa ng kautusan na ang bawat tao na makakarinig ng tunog ng mga tambuli, mga plauta, mga sitar, mga lira, mga alpa at mga saltero at lahat ng uri ng instrumentong panugtong ay magpatirapis at dumapa sa harapan ng gintong imahen **11** Sinuman ang hindi magpatirapis at sumamba ay kailangang itapon sa naglagablab na pugon. **12** Ngayon, may ilang mga Judio na iyon itinalaga sa mga gawain sa Lalawigan ng Babilonia, ang kanilang mga pangalan ay sina Shadrac, Meshac at Abednego. Ang mga kalalakihang ito, o hari, ay hindi nakinig sa inyo. Hindi nila sinamba, pinaglingkuran ang iyong diyos o naggpatirapis sa harapan ng gintong imahen na iyong ipinatayo." **13** At napuno ng galit at poot si Nebucadnezar at iniutos na dalhin sa kaniya sina Shadrac, Meshac at Abednego. Kaya dinala nila ang mga kalalakihang ito sa harapan ng hari. **14** Sinabi ni Nebuchadnezar sa kanila, nakapagpasya na ba kayo, Shadrac, Meshac at Abednego upang hindi sambahin ang aking mga diyos o magpatirapis sa harapan ng gintong imahen na aking ipinatayo? **15** Ngayon, kung handa na kayo—kapag marinig ninyo ang mga tunog ng mga tambuli, mga plauta, mga sitar, mga lira, mga alpa at mga saltero at lahat ng uri ng tugtugin—magpatirapis at dumapa sa imahen na aking ginawa at magiging maayos ang lahat. Ngunit kapag hindi kayo sasamba, kaagad kayong itatapon sa naglagablab na pugon. Sinong diyos ang maaring magligtas sa inyo mula sa aking mga kamay?" **16** Sumagot sa hari sina Shadrac, Meshac at Abednego, "Nebucadnezar, hindi namin kailangang sumagot sa usaping ito. **17** Kung mayroon mang sagot, ito ay ang aming Diyos na aming pinaglililingkuran ang may kakayahang na magligtas sa amin mula sa naglagablab na pugon at illigtas niya kami mula sa inyong mga kamay, o hari. **18** Ngunit kung hindi man, nais naming malaman mo ito, o hari, na hindi kami sasamba sa iyong mga diyos at hindi kami magpatirapis sa gintong imahen na iyong ipinatayo." **19** Pagkatapos, napuno ng poot si Nebucadnezar, nagbago ang kaniyang Mukha laban kay Shadrac, Meshac at Abednego. Iniutos niya na pinaitin ang pugon ng pitong beses na mas mainit kaysa sa karaniwang init nito. **20** At iniutos niya sa ilan ng kaniyang pinakamalakas na mga kalalakihan ng kaniyang hubko upang gapusin sina Shadrac, Meshac at Abednego at itapon sila sa naglagablab na pugon. **21** Tinalian sila na suot pa ang kanilang mga balabal, mga tunika, mga turban at iba pang mga kasuotan at itapon sila sa loob ng naglagablab na pugon. **22** Dahil mahigpit na sinundot ang utsong ng hari at pinainit ang pugon, ang apoy ang pumatay sa mga kalalakihan na ngadla kina Shadrac, Meshac at Abednego. **23** Bumagsak ang tatlong kalalakihang ito sa naglagablab na pugon nang nakagapos. **24** At namangha ang haring si Nebucadnezar at agad na tumayo. Tinanong niya ng kaniyang mga tagapayo, Hindi ba't tatlong kalalakihan na nakagapos ang ating itapon sa apoy?" Sumagot sila sa hari, "totoo mahal na hari." **25** Sumagot siya, "Ngunit apat na kalalakihan ang aking nakikita na hindi nakagapos at naglalakad sa gitna ng apoy at hindi sila nasaktan. Ang kinang ikatlong ay tulad ng anak ng mga diyos." **26** Pagkatapos, lumapit si Nebucadnezar sa pintuan ng naglagablab na pugon at tumatawayag, "Shadrac, Meshac at Abednego, mga lingkod ng Kataas-taasang Diyos,

lumabas kayo! Halikayo rito" Pagkatapos, lumabas mula sa apoy sila Shadrac, Meshac at Abednego. **27** Nakita ang mga kalalakihang ito ng mga gobernador ng lalawigan, mga gobernador ng rehiyon at iba pang mga gobernador at nang mga konsehal ng mga hari na sama-samang nagtitipon. Hindi nasaktan ng apoy ang kanilang mga katawan, hindi natupok ang buhok sa kanilang mga ulo, hindi nsira ang kanilang mga balabal at hindi sila nag-amoy sunog. **28** Sinabi ni Nebucadnezar, "Purihin natin ang Diyos nina Shadrac, Meshac at Abednego na napagdala ng kaniyang mensahero at nagbigay ng kaniyang mensaha sa kaniyang mga lingkod. Nagtiwala sila sa kanya nang isinantabi nila ang aking utos at isinuko ang kanilang mga katawan kaysa sumamba o magpatirapa sa sinumang diyos maliban sa kanilang Diyos. **29** Kaya gagawa ako ng isang kautusan na sinumang tao, bansa o wika ang magsalita ng anumang laban sa Diyos nina Shadrac, Meshac at Abednego ay pagpipira-pirasuhin at gagawing tambakan ng basura ang kanilang mga tahanan sapagkat walang ibang diyos ang makakapagligtas tulad nito. **30** At itinaas niya sa tungkulin sina Shadrac, Meshac at Abednego sa lalawigan ng Babilonia.

4 Ipinadala ni Haring Nebucadnezar ang atas na ito sa lahat ng mga lahi, mga bansa, at mga wikang naninirahan sa lupa: "Sumagana nawa ang iyong kapayapaan. **2** Tila mabuti sa aking sabihin sa inyo ang tungkol sa mga tanda at mga himalang ginawa sa akin ng Kataas-taasan, **3** Kahanga-hanga ang kaniyang mga tanda at makapangyarihan ang kaniyang mga himala! Walang hanggang kaharian ang kanyang kaharian, at nananatili sa salit' saling lahi ang kaniyang kapangyarihan. **4** Ako, si Nebucadnezar, masayang naninirahan sa aking tahanan at nagpapakasaya sa kasagaanan sa aking palasyo. **5** Ngunit natakot ako sa isang panaginip ko. Habang nakahiga ako roon, nabagabag ako sa mga larawang aking nakita at sa mga pangitain sa aking isipan. **6** Kaya nagbigay ako ng isang atas na daliin sa aking harapan ang lahat ng mga kalalakihan sa Babilonia na may karunungan upang maipaliwanag nila ang panaginip sa akin. **7** At dumating ang mga salamangkero, mga nagsasabing nakikipag-usap sa mga patay, mga matatalinong kalalakihan, at mga astrologo. Sinabi ko sa kanila ang panaginip, ngunit hindi nila ito maipaliwanag sa akin. **8** Ngunit sa huli, pumasok si Daniel—na pinanganlanang Beltesazar ayon sa pangalan ng aking diyos, at sumasakanya ang espiritu ng mga banal na diyos. Sinabi ko sa kanya ang panaginip. **9** "Beltesazar, pinuno ng mga salamangkero, alam kong sumasaiyo ang espiritu ng mga banal na diyos at walang hiwaga ang labis na mahirap sa iyo. Sabihin mo sa akin kung ano ang aking nakita sa aking panaginip at kung ano ang kahulugan nito. **10** Ito ang mga pangitaing aking nakita sa aking isipan habang nakahigaako sa aking higaan. Tumingin ako, at may isang puno sa gitna ng lupa, at labis na kahanga-hanga ang taas nito. **11** Lumaki ang puno at naging matata. Umabot hanggang sa kalangitan ang tuktuk nito at makikita ito hanggang sa mga dulo ng buong daigdig. **12** Magaganda ang mga dahon, sagana ang bunga at narito ang pagkain para sa lahat. Sumisilong sa ilim nitong mga mababangis na hayop at namumugad ang mga ibon sa mga sanga nito. Mula dito, napapakinang lahat ng nilalang. **13** Nakita ko sa aking isipan habang nakahigaako sa aking higaan, at isang banal na mensahero ang bumaba mula sa kalangitan. **14** Sumigaw siya at sinabing, 'Sibakin ang puno at putulin ang mga sanga nito, tanggalin ang mga dahon, at ikalat ang mga bunga. Hayaang umalis ang mga hayop mula sa ilalim nito at lumpad ang mga ibon mula sa mga sanga nito. **15** Iwan ang tuod ng mga ugat nito sa lupa, na nakagapos ng isang gapos na bakal at tanso sa gitna ng mga murang damo sa parang. Hayaang mabasa ito ng hamog mula sa kalangitan. Hayaang mamuhay ito kasama ng mga hayop sa mga halaman sa lupa. **16** Hayaang mapalitan ang kaniyang isipan mula sa isipan ng tao at hayaang isang isipan ng hayop ang maibigay sa kanya hanggang sa pagkaraan ng pitong taon. **17** Ang pasyong ito ay sa pamamagitan ng atas na iniulat ng mensahero. Ito ay pasyong ginawa ng mga banal upang malaman ng mga nabubuhay na ang Kataas-taasan ang naghahari sa mga kaharian ng mga tao at ibinibigay ang mga ito sa sinumang naisin niyang mamuno sa mga ito, maging sa mga pinakamabababang tao.' **18** Ako, si Haring Nebucadnezar ay nagkaroon ng ganitong panaginip. Ngayon, ikaw Beltesazar, sabihin mo sa akin ang paliwanag, dahil wala sa mga may karunungan kalalakihan sa aking kaharian ang makapagpaliwanag nito sa akin. Ngunit makakaya mong gawin, dahil sumasaiyo ang espiritu ng mga banal na diyos." **19** At labis na nabahala nang sandali si Daniel na

pinanganlanang Beltesazar, at nangamba siya sa kaniyang mga saloobin. Sinabi ng hari, "Beltesazar, huwag mong pangambahan ang panaginip o ang paliwanag nito." Sumagot si Beltesazar, "Aking panginnoon, nawa sa mga namumuhin sa iyo mangyari ang panaginip, nawa para sa iyong mga kaaway ang paliwanag nito. **20** Ang punong nakita mo—na lumaki at naging matata, at umabot hanggang sa kalangitan ang tuktuk nito, at nakikita sa mga dulo ng buong daigdig—**21** na magaganda ang mga dahon, at sagana ang bunga, upang ito ay pagkain para sa lahat, at sumisilong sa ilim nitong mga hayop, at kung saan namumugad ang mga ibon sa kalangitan—**22** ang punong ito ay ikaw, hari, ikaw na lumaking napakatatag. Lumaki ang iyong kadakilaan at umaabot sa kalangitan, at umaabot sa mga dulo ng daigdig ang iyong kapangyarihan. **23** Nakita mo, hari, ang isang banal na mensahero bumababa mula sa langit at sinabing, 'Sibakin ang puno at wasakin ito, ngunit iwan ang tuod ng mga ugat nito sa lupa, na nakagapos ng isang gapos na bakal at tanso sa gitna ng mga murang damo sa parang. Hayaang mabasa ito ng hamog mula sa kalangitan. Hayaang mamuhay ito kasama ng mga mababangis na hayop sa parang hanggang sa pagkaraan ng pitong taon.' **24** Ito ang paliwanag, hari. Isang atas ito ng Kataas-taasan na nakarating sa iyo, aking panginoong hari. **25** Itataboy ka mula sa mga tao, at maninirahan ka kasama ng mga mababangis na hayop sa parang. Kakain ka ng damo tulad ng isang baka, at mababasa ka ng hamog mula sa kalangitan, at lilipas ang pitong taon hanggang kilalanin mong ang Kataas-taasan ang naghahari sa mga kaharian ng mga tao at ibinibigay niya ang mga ito sa sinumang naisin niya. **26** Gaya ng initutos na iwan ang tuod ng mga ugat ng puno, sa paraang ito, maibabalik ang kaharian sa iyo sa panahong kilalanin mong naghahari ang langit. **27** Kaya hari, hayaang maging katanggap-tanggap ang payo ko sa iyo. Tumigil ka sa pagkakasala at gawin kung ano ang matuwid. Talikuran mo ang iyong mga kasamaan sa pamamagitan ng pagpapakita ng habag sa mga inaapi, at maaring magpatuloy pa ang iyong kasaganahan." **28** Nangyari ang lahat ng ito kay Haring Nebucadnezar, **29** pagkaraan ng labindalawang buwan, Naglalakad siya sa mahalikang palasyo sa Babilonia. **30** Sinasabi ng hari, "Hindi ba ito ang dakilang Babilonia, na aking itinatag para sa aking mahalikang tirahan, para sa kaluwalhatian ng aking kapangyarihan?" **31** Habang sinasabi pa ito ng hari, isang tinig ang nagmula sa langit: "Haring Nebucadnezar, iniatas laban sa iyo na hindi mo na pag-aari pa ang kahariang ito. **32** Itataboy ka palayo mula sa mga tao, at sa parang ang iyong magiging tahanan kasama ng mga mababangis na hayop. Kakain ka ng damo tulad ng isang baka. Lilipas ang pitong taon hanggang sa kilalanin mong ang Kataas-taasan ang naghahari sa mga kaharian ng tao at ibinibigay niya ang mga ito sa sinumang naisin niya." **33** Natupad kaagad kay Nebucadnezar ang atas na ito. Itinaboy siya palayo mula sa mga tao. Kumain siya ng damo tulad ng isang baka, at nabasa ang kaniyang katawan ng hamog mula sa kalangitan. Humaba ang kaniyang buhok na kasing haba ng mga balahibo ng mga agila, at naging tulad ng mga pangalmot ng mga ibon ang kaniyang mga kuko. **34** At sa katapusang mga araw, ako, si Nebucadnezar ay tumingin sa langit, at ibinalik sa akin ang aking katinuan. "Pinuri ko ang Kataas-taasan, at pinarangalan at niluwralhi ko ang siyam na nabubuhay magpakailanman. Sapagkat ang kaniyang paghahari ay walang hanggang paghahari, at nananatili ang kaniyang kaharian sa lahat ng salit' saling lahi." **35** Itinuturing niyang walang halaga ang lahat ng mga naninirahan sa lupa, ginagawa niya sa hukbo ng langit at sa mga naninirahan sa lupa ang anumang naaayon sa kaniyang kagustuhan. Walang makakapigil o makakatulot sa kanya. Walang makakapagsabasi sa kaniyang, "Bakit mo ito ginawa?" **36** Sa gayundin panahong nanumbalik sa akin ang aking katinuan, nanumbalik sa akin ang aking kapangyarihan at kaninigrinang para sa kaluwalhatian ng aking kaharian. Hinangad ng aking mga tagapayo at aking mga tagapamahala ang aking pagpanig. Ibinalik ako sa aking trono, at higit pang kadakilaan ang ibinigay sa akin. **37** Ngayon, ako, si Nebucadnezar ay nagpupuri, nagbubunyi, at nagpaparangal sa Hari ng langit, sapagkat matuwid ang lahat ng kaniyang mga gawa, at makatarungan ang kaniyang mga pamamaraan. Kaya niyang ibaba ang mga namumuhay sa kanilang sariling kapalawan.

5 Nagdaos si haring Belsazar nang napakalaking handaan para sa isang libo niyang mahalikang tauhan, at uminom siya ng alak at harapan nilang lahat na isang libo. **2** Habang tinitikman ni Belsazar ang alak, nagbigay siya ng mga utes na ilabas ang mga sisidlan na gawa sa

ginto at pilak na kinuha sa templo ng Jerusalem ng kaniyang amang si Nebucadnezar, upang mainuman niya at ng kaniyang mga maharlilikang tauhan at ng kaniyang mga asawa at mga asawang tagapaglingkod. **3** Dinala ng mga tagapaglingkod ang mga gintong sisidlan na kinuha sa templo, ang bayah ng Diyos sa Jerusalem. At ito ang pinag-inuman ng hari at ang mga maharlika niyang tauhan at kaniyang mga asawa at mga asawang niyang taga-paglingkod. **4** Ininom nila ang alak at nagpuri sa kanilang mga diyus-diyosan na gawa sa ginto at pilak, tanso, bakal, kahoy at bato. **5** Sa sandaling iyon, lumitaw ang mga daliri ng isang kamay ng tao sa harapan ng patungan ng ilaw at nagsulat sa napalitadahang pader sa palasyo ng hari. At nukikita ng hari ang bahagi ng kamay habang nagsusulat. **6** Nagbago ang mukha ng hari at tinakot siya ng kaniyang isipan; ang kaniyang mga hita ay hindi siya kayang suportahan at ang kaniyang mga tuhod ay nag-uumpukan. **7** Sumigaw ang hari at nag-utos na papasukin ang mga nagsasabing nakikipag-usap sa mga patay, mga matatalinong kalalakihan at mga astrologo. At sinabi ng hari sa mga kilala dahil sa kanilang mga karunungan sa Babilonia, "Kung sino man ang makapagpapaliwanag sa nakasulat at makapagsasabi ng kahulugan nito ay dadamitan ng kulay ube at lalagyan ng gintong kuwintas sa kaniyang leeg. Magkakaron siya ng kapangyarihan ng ikatlong pinakamataasa na pinuno sa kaharian." **8** At ang lahat ng mga kalalakihan ng hari na kilala sa kanilang karunungan ay pumasok, ngunit hindi nila mabasa ang nakasulat o maipaliwanag sa hari ang kahulugan nito. **9** At labis na nabagabag si haring Belsazar at nagbago ang anyo ng kaniyang mukha. At namangha ang mga maharlika niyang tauhan. **10** Ngayon, pumasok ang inang reyna sa loob ng pinapigtingang bayah kung saan ang handaan dahil sa sinabi ng hari at ng kaniyang mga maharlilikang tauhan. Sinabi ng inang reyna, "Hari, mabuhay ka magpakailanman! Huwag mong hayaang guluhin ka ng iyong pag-isip. Huwag mong hayaang magbago ang anyo ng iyong mukha." **11** May isang lalaki sa iyong kaharian na natataglay ng espiritu ng mga banal na diyos. Sa mga panahon ng iyong ama, nukikita sa kaniya ang ilaw, pang-unawa at karunungan gaya ng karunungan ng mga diyos. Si haring Nebucadnezar, na iyong amang hari, ang nagtalaga sa kaniya na maging pinuno ng mga salamangkero at siya rin ang pinuno ng mga nakikipag usap sa patay, ng matatalinong kalalakihan at ng mga astrologo. **12** Ang lahat ng mga katanganian na ito, natatanging espiritu, karunungan, pang-unawa, pagbibigay kahulugan sa mga paranginip, nagpapaliwanag sa mga matalinhang salita, paglulutas ng mga suliranin ay matatagpuan sa mismong Daniel na pinanganalan ng hari na Beltesazar. Ipatawag mo si Daniel ngayon at sasabihin nya sa iyo ang kahulugan ng nakasulat." **13** Pagkatapos dinala si Daniel sa harapan ng hari. Sinabi ng hari sa kaniya, "Ikaw iyong Daniel, na isa sa mga taong binihag sa Juda, na kinuha ng aking ama mula sa Juda. **14** Nababita ko ang tungkol sa iyo, na ang espiritu ng mga diyos ay nasa iyo, ang ilaw, ang pang-unawa at natatanging karunungan ay matatagpuan sa iyo. **15** At dinala sa harapan ko ang mga kalalakihan na kilala sa kanilang mga karunungan at ang mga nagsasabing nakikipag-usap sa mga patay, upang basahin ang nakasulat at sabihin sa akin ang kahulugan nito, ngunit hindi nila kayang sabihin ang kahulugan nito. **16** Narinig ko na kaya mong magbigay ng kahulugan at lumutas ng mga suliranin. Ngayon kapag nabasa mo ang nakasulat at sabihin sa akin ang kahulugan nito, dadamitan ka ng kulay ube at lalagyan ng iyong leeg ng gintong kuwintas, at ipagkakaloob sa iyo ang kapangyarihan ng ikatlong pinakamataasa na pinuno sa kaharian." **17** At sumagot si Daniel sa harapan ng hari, "Hayaang mong sa iyo ang iyong mga kalob at ibigay ang iyong mga gantimpala sa ibang tao. Ganoon pa man, babasihin ko sa iyo ang nakasulat, hari, at sasabihin ko sa iyo ang kahulugan. **18** Para sa iyo, hari, ang Kataas-taasang Diyos ang nagbigay ng kaharian kay Nebucadnezar na iyong ama nang may kadakilaan, karanganan at kapangyarihan. **19** At dahil sa kadakilaang ibinigay ng Diyos sa kaniya, ang lahat ng tao, mga bansa at mga wika ay nanginig at natakot sa kaniya. Ipinapatay niya ang mga gusto niyang mamatay at pinapanatili niyang buhay ang mga gusto niyang mabuhay. Binigyan niya ng karanganan ang mga gusto niyang paranganan, at ibinababa niya ang mga gusto niyang ibaba. **20** Ngunit nang nagmataas ang kaniyang puso at naging matigas ang kaniyang espiritu kaya kumilos siya ng may kapaluan, ibinaba siya mula sa pagkahari, at tinanggal niya ang kaniyang kapangyarihan. **21** Itinaboy siya mula sa mga tao, at siya ay nagkaroon ng pag-isip ng isang hayop, at nabuhay siya na kasama ang mailap na mga asno. Kumakain siya ng damo tulad ng baka. Nababasa ang

kaniyang katawan sa hamog na mula sa kalangitan hanggang sa natutuhan niyang ang Kataas-taasang Diyos ang naghahari sa mga kaharian ng mga tao at itinatalaga niya ang sinumang nais niyang maghari sa kanila. **22** Ikaw Belsazar, na kaniyang anak na lalaki, hindi mo ipinakumbaba ang iyong puso, kahit na alam mo ang lahat ng mga ito. **23** Itinaas mo ang iyong sarili laban sa Panginoon ng langit. Mula sa kaniyang tahanan dinala sa iyo ang mga sisidlang ininuman mo ng alak at iyong mga maharlilikang tauhan at ng iyong mga asawa at ng iyong mga asawang lingkod at nagpuri kayo sa inyong mga diyus-diyosang gawa sa pilak at ginto, tanso, bakal, kahoy at bato—mga diyus-diyosang hindi makakita, hindi makarinig, o hindi nakakaalam ng anumang bagay. Hindi mo iginalang ang Diyos na may hawak ng iyong hiniring sa kaniyang kamay at nakakaalam sa lahat ng iyong mga pamamaraan. **24** Kaya nagpadala ang Dios ng isang kamay mula sa kaniya at isinulat ito. **25** At ito ang kaniyang isinulat: MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN. **26** Ito ang kahulugan nito: MENE, "Binilang" ng Diyos ang iyong kaharian at ito ay kaniyang winakasan. **27** TEKEL, ikaw ay "tinimbang" sa mga timbangang at nakita na ikaw ay nagkulang. **28** PERES, ang iyong kaharian ay "nahati" at ibinigay sa Medes at Persia." **29** Pagkatapos nito, nagbigay ng utos si Belsazar na darmitan ng kulay ube si Daniel. Isang kuwintas na ginto ang isinuot sa kaniyang leeg at nagpahayag ang hari tungkol sa kaniya na siya ay magkakaroon ng kapangyarihan sa ikatlong pinakamataasa na pinuno sa kaharian. **30** Sa gabing iyon pinatay si Belsazar, ang hari ng Babilonia, **31** at natanggap ni Darius na taga-Mede ang kaharian nang siya ay mag-aanimnapu't dalawang taong gulang.

6 Nalugod si Dario na magtalaga sa buong kaharian ng 120 na mga gobernador ng lalawigan na mamahala sa buong kaharian. **2** Sa kanila ay may tatlong punong tagapamahala, at si Daniel ang isa sa kanila. Naitalaga ang mga punong tagapamahala upang pangasiwaan ang mga gobernador ng lalawigan, upang ang hari ay hindi makaranas pa na kawalan. **3** Higit na natatangi si Daniel sa lahat ng mga punong tagapamahala at sa mga gobernador ng mga lalawigan dahil siya ay may natatanging espiritu. Binabalak ng hari na siya ay hiranging mamahala sa buong kaharian. **4** Kaya ang ibang punong tagapamahala at ang mga gobernador ng lalawigan ay naghahanaan ng mga kamalian sa trabaho ni Daniel sa kaharian, ngunit wala silang makitang katiwalian o kakulangan sa kaniyang trabaho dahil matapat siya. Walang pagkakamali o kapabayaan ngatapuan sa kaniya. **5** Kaya sinabi ng mga kalalakihang ito, "Wala tayong makitang anumang dahilan upang magreklemo laban sa Daniel na ito maliban lamang kung may makita tayong laban sa kanya tungkol sa kautusan ng kaniyang Diyos. **6** Kaya nagdala ng plano ang mga namamahala at mga gobernador sa harapan ng hari na. Sinabi nila sa kaniya, "Haring Dario, mabuhay ka nawa magpakailanman!" **7** Lahat ng mga pinunong tagapamahala ng kaharian, ang mga gobernador ng mga rehiyon, at ang mga gobernador ng lalawigan, ang mga tagapayo, at ang mga gobernador ay sumangguni sa isa't-isa at nagpasya na ikaw, ang hari, ay kailangang maglabas ng isang batas at kailangan itong ipatupad, upang ang sinumang gumawa ng panalangin sa anumang diyos o tao sa loob ng tatlumpung araw, maliban sa iyo, o hari, dapat maihagis ang taong iyon sa yungib ng mga leon. **8** Ngayon, o hari, magpalabas ka ng isang atas at lagdaan ang kasulatan upang sa gayon hindi na ito maaaring mabago, ayon sa mga batas na itinuturo ng mga Medo at Persia, sa gayon hindi ito mapawalang bisa. **9** Kaya nilagdaan ni Haring Dario ang dokumento na gawing batas ang kautusan. **10** Nang nalaman ni Daniel na nalagdaan na ang kasulatan na isina-batas, pumunta siya sa kaniyang bahay (ngayon ang kaniyang bintana sa itaas ay nakabukas sa dakong Jerusalem) at siya ay lumuhod, gaya ng ginagawa niya ng tatlong beses sa isang araw, at nanalangin at nagpapasalamat sa harapan ng kaniyang Diyos, gaya ng kaniyang dating ginagawa. **11** At nukikita ng mga kalalakihang ito na magkakasamang bumuo ng masamang balak si Daniel na humihiling at humahanap ng tulong mula sa Diyos. **12** Pagkatapos, sila ay lumapit sa hari at nagsalita sa kaniya tungkol sa kaniyang batas: "Hindi ba gumawa ka ng batas na sinumang gumawa ng kahilingan sa anumang diyos o tao sa loob ng tatlumpung araw, maliban sa iyo hari ay dapat ihagis sa yungib ng mga leon?" Sumagot ang hari, "Naiayos na ang mga bagay na ito, ayon sa batas ng mga taga-Medo at mga taga-Persia; hindi na ito mapapawalang bisa." **13** At, sumagot sila sa hari, "Ang taong si Daniel, na isa sa mga taong bihag mula sa Juda ay hindi nakinig

sa iyo, o hari, o sa iyong batas na iyong nilagdaan. Nanalangin siya sa kaniyang Diyos ng tatlong beses sa isang araw.” **14** Nang marinig ito ng hari, labis siyang nabalis sa naghahap siya ng paraang iligtas si Daniel sa ganitong kapasyahan. Pinagsikapan niya hanggang sa paglubog ng araw na subukang iligtas si Daniel. **15** Pagkatapos, ang mga kalalakihang ito na nagbalak ng masama ay nagtítosan komisa ang hari at sinabi sa kaniya, “Alam mo, o hari, nabatas ng Medo at Persia, na walang batas o kautusán na pinalabas ng hari ang maaaring mabago.” **16** At nagbigay ng utos ang hari, at dinala nila sa loob si Daniel at inihihagis nila siya sa yungib ng mga leon. At sinabi ng hari kay Daniel, “Iligtas ka nawa ng iyong Diyos na patuloy mong pinaglilingkuran.” **17** Dinala ang isang bato sa pasukan ng yungib, at tinatakan ito ng hari na kaniyang singsing na pangtatak at kasama ng mga tatak ng singsing ng mga maharlika upang walang anumang mabago tungkol kay Daniel. **18** Pagkatapos, pumunta ang hari sa kaniyang palasyo at magdamaq siyang nag-ayun. Walang mang-aaliw na dinala sa harapan niya at hindi siya nakatulog. **19** At nang madaling araw, bumangon ang hari at nagmamadaling nagtungo sa yungib ng mga leon. **20** Habang siya ay papalapít sa yungib, tinawag niya si Daniel, na may tinig na puno ng pagdadalamhati. Sinabi niya kay Daniel, “Daniel, lingkod ng buhay na Diyoys, nailigts ka ba ng iyong Diyoys na lagi mong pinaglilingkuran mula sa mga leon?” **21** Pagkatapos sinabi ni Daniel sa hari, “Hari, mabuhay ka magpakailanman!” **22** Nagsugo ang aking Diyoys ng kaniyang mensahero at tinikom ang mga bibig ng mga leon at hindi nila ako sinaktan. Sapagkat nalaman nilang wala akong sala sa harapan niya at gayundín sa harapan mo, hari at hindi kita ginawan ng anumang kasamaan.” **23** Pagkatapos, ang hari ay masayang masaya. Nagbigay siya ng utos na kailangang ilabas sa yungib si Daniel. Kaya itinaas nila si Daniel palabas ng yungib. Walang nakitang sugat sa kaniya, dahil siya ay nagtiwala sa kaniyang Diyoys. **24** Nagbigay ng isang utos ang hari, na dalhin ang mga kalalakihang naparapatang kay Daniel at ihagis sila sa yungib ng mga leon, sila at ang kanilang mga anak, at ang kanilang mga awasa. Bago sila sumayad sa sahig ay sinirunggaban na sila ng mga leon at pinagbabalo ang kanilang mga buto nang pira-piraso. **25** Pagkatapos, sumulat si Haring Dario sa lahat ng mga tao, mga bansa at mga wiña na naninirahan sa buong mundo: “Sumagana nawa ang kapayapaan sa inyo. **26** Ipinag-utos ko na sa lahat ng nasasakupan ng aking kaharian, ang manginig at matakot ang mga tao sa harap ng Diyoys ni Daniel, sapagkat siya ay buhay na Diyoys at nabubuhay magpakailanman at hindi newawasak ang kaniyang kaharian; ang kaniyang kapangyarihan ay maging hanggang sa wakas.” **27** Iniiingatan niya tayo at iniliigtas at gumagawa siya ng mga tanda at kababalaghan sa langit at sa lupa; iningatan niyang ligtas si Daniel mula sa kapangyarihan ng mga leon.” **28** Kaya sumagana ang Daniel na ito sa panahon ng paghahari ni Dario at sa panahon ng paghahari ni Ciro ang Persiano.

7 Sa unang taon ni haring Belsazar ng Babilonia, nagkaroon si Daniel ng panaginip at mga pangitain habang siya ay nakahiga sa kaniyang higaan. Pagkatapos, isinulat niya kung ano ang kaniyang nakita sa panaginip. Isinulat niya ang mga pinakamahalagang kaganapan. **2** Ipinaliwanag ni Daniel, “Sa aking pangitain kagabi, nakita ko na pinapagalagang apat na hangin ng langit ang malaking dagat. **3** Lumitaw mula sa dagat ang apat na malalaking hayop, bawat isa ay hindi magkakapareho. **4** Ang una ay tulad ng isang leon ngunit mayroon mga pakpak ng agila. Habang ako ay nagmamasid, natanggal ang mga pakpak nito at iniangat ito mula sa lupa at pinatayo sa dalawang paa tulad ng tao. Ibinigay rito ang pag-isip ng isang tao. **5** At mayroon ikalawang hayop na tulad ng isang oso, nakayuko at mayroon itong tatlong tadyang sa pagitan ng mga ngipin sa bunganga nito. Sinabihan ito na, ‘Tumayo ka at lamunin ng maraming tao.’ **6** Pagkatapos, muli akong tumingin. Mayroon pang isang hayop na kahawig ng isang leopardo. Sa likod nito ay mayroon apat na pakpak na tulad ng mga pakpak ng ibon at mayroon itong apat na ulo. Biniryan ito ng karanasan upang mamahala. **7** Pagkatapos nito, nakita ko sa aking panaginip kagabi ang ika-apat na hayop na nakakasindak, nakakatakot at napakalakas. Mayroon itong malaking bakal na ngipin. Lumalaman ito, dumudurog ng mga piraso at tinapak-tapakan ang natira. Kakaiba ito sa iba pang mga hayop at mayroon itong sumpang sungay. **8** Habang pinagmamasdan ko ang mga sungay, tumingin ako at nakita ko ang isa pang sungay na tumubo mula sa kanila, isang maliit na sungay. Tatlo mula sa mga sungay ang pinihit palabas sa kanilang mga ugat. Nakita ko sa

sungay na ito ang mga mata na tulad ng mga mata ng tao at isang bibig na nagmamayabang tungkol sa dakilang mga bagay. **9** Habang nakatingin ako, inihanda ang mga trono sa lugar nito at naupo sa kaniyang upuan ang Sinaunang mga Araw. Kasing puti ng niyебе ang kaniyang damit at ang buhok sa kaniyang ulo ay tulad ng balahibo ng tupa. Nagliliyab na apoy ang kaniyang trono at nagliliyab na apoy ang mga gulong nito. **10** Isang ilog na apoy ang umaagos palabas sa kaniyang harapan, milyon-milyon ang naglilingkod sa kaniya, at isang daang milyon ang nakatayo sa kaniyang harapan. Nasa pagpupulong ang hukuman at nabuksan ang mga libro. **11** Patuloy akong tumingin dahil sa mayayabang na mga salitang binanggit ng sungay. Pinanood ko ang hayop habang pinapatay, nawasak ang katawan nito at ibinigay upang sunugin. **12** Para sa mga natitira sa apat na hayop, inalis ang kanilang kapangyarihan ng pamamahala, ngunit pinahaba ang kanilang buhay para sa nalalabing panahon. **13** Sa aking pangitain ng gabinet iyón, nakita ko ang isang dumamarang kasabay ang mga ulap ng langit tulad ng isang anak ng tao. Lumapit siya sa Sinaunang mga Araw at iniharap siya sa kaniya. **14** Ibinigay sa kaniya ang karapatan upang mamuno, ang kaluwalhatian at ang makaharing kapangyarihan upang ang lahat ng mga tao, mga bansa, at mga wiña ay dapat maglingkod sa kaniya. Walang hanggan ang kaniyang karapatang mamuno na hindi ilipas at hindi kailanman mawawasak ang kaniyang kaharian. **15** Ngunit para sa akin, na si Daniel, nagdadamahati sa aking kaloob-looban ang aking espiritu at ginagambala ako ng mga pangitain na aking nakita sa aking isipan. **16** Nilipitan ko ang isa sa kanila na nakatayo roon at hiniling ko sa kaniya na ipakita sa akin ang kahulugan ng mga bagay na ito. **17** Ang malalaking hayop na ito, na apat ang bilang, ay apat na haring manggagaling mula sa daigdig. **18** Ngunit tatanggapin ng mga taong banal ng Kataas-taasan ang kaharian at aangkinin nila ito magpакailanman. **19** At nais ko pang malaman ang tungkol sa ikaapat na hayop, labis itong kakaiba sa mga iba at labis na kakila-kilabot ang bakal na ngipin at ang tansong mga kuko nito. Lumalaman ito, dumudurog ng mga piraso at tinatapakan ang anumang natira. **20** Nais kong malaman ang tungkol sa sumpang sungay na kaniyang ulo at ang tungkol sa ibang sungay na tumubo bago pa mahulog ang tatlong sungay. Nais ko pang malaman ang tungkol sa sungay na mayroong mga mata at tungkol sa bibig na nagyayabang tungkol sa mga dakilang mga bagay na parang mas nakataatas ito sa kaniyang mga kasamaan. **21** Habang nakatingin ako, nagtaguyod ng digmaan ang sungay na ito laban sa mga taong banal at titinalo ang mga ito. **22** Hanggang dumating ang Sinaunang mga Araw at ibinigay ang katarungan sa mga taong banal ng Kataas-taasan. At dumating ang panahon na tinanggap ng mga taong banal ang kaharian. **23** Ito ang sinabi ng taong iyón, ‘Ngunit para sa ikaapat na hayop, magiging ikaapat na kaharian ito sa daigdig na magiging kakaiba mula sa iba pang mga kaharian. Lalamunin, apakan at dudurugin nito nang pira-piraso ang buong daigdig.’ **24** Ngunit para sa sumpang sungay, mula sa kahariang ito manggagaling ang sumpang hari at isa pa ang lilitaw pagkatapos nila. Magiging kakaiba siya mula sa mga nauna. At masasakop niya ang tatlong hari. **25** Magsasabi siya ng mga salita laban sa Kataas-taasan at aapihin niya ang mga taong banal ng Kataas-taasan Diyos. Susubukan niyang palitan ang mga pagdiriwang at ang kautusán. Maibibigay ang mga bagay na ito sa kaniyang mga kamay sa isang taon, dalawang taon at kalahating taon. **26** Ngunit magpupulong ang hukuman at kukunin ang kaniyang makaharing kapangyarihan upang tupukan at wasakin sa huli. **27** Maibibigay sa mga taong kabilang sa mga banal na tao ng Kataas-taasan ang kaharian, at ang kapangyarihan, ang mga kadakilaan ng mga kaharian sa ibaba ng buong kalangitan. Walang hanggang kaharian ang kaniyang kaharian, paglilingkuran at susundin siya ng lahat ng iba pang mga kaharian. **28** Narito ang katapusán ng lahat ng bagay. Ngunit para sa akin, na si Daniel, labis na nabahala ang aking isipan at nabago ang itsura ng aking mukha. Ngunit itinago ko ang mga bagay na ito sa aking sarili.”

8 Sa ikatlong taon ng paghahari ni Haring Belsazar, may pangitaing lumitaw sa akin, akong si Daniel (pagkatapos ng naunang ipinakita niya sa akin). **2** Nakita ko sa pangitain habang tumitingin ako, na ako ay nasa matatag na lungsod ng Susa sa lalawigan ng Elam. Nakita ko sa pangitain na nasa tabi ako ng ilog Ulaí. **3** Tumingin ako sa itaas at nakita ko sa aking harapan ang isang lalaking tupa na may dalawang sungay na nakatayo sa tabi ng ilog. Mas mahaba ang isang sungay kaysa sa isa. Ngunit mas mabagal ang paglaki ng mas mahaba kaysa sa mas maiki at

nalampasan nito ang haba. **4** Nakita kong sumasalakay ang lalaking tupa sa kanluran, sa hilaga at sa timog; walang ibang hayop ang kayang tumayo sa kaniyang harapan. Wala sa mga ito ang may kakayahang iligtas ang sinuman mula sa kaniyang kamay. Ginagawa niya ang anumang naisin niya at naging dakila siya. **5** Habang iniisip ko ang tungkol dito, nakakita ako ng isang lalaking kambing na nagmula sa kanluran, sa ibabaw ng buong mundo, tumatako ng mabilis na parang hindi sumasaya sa lupa. Ang kambing ay may isang malaking sungay sa pagitan ng kaniyang mga mata. **6** Lumapit siya sa lalaking tupa na may dalawang sungay—nakita ko ang lalaking tupa na nakatayo sa pampang ng ilog—at galit na galit na tumakbo ang kambing patungo sa lalaking tupa. **7** Nakita ko na lumapit ang kambing sa lalaking tupa. Galit na galit siya sa lalaking tupa, sinugod niya ang lalaking tupa at binali ang dalawang sungay nito. Walang kapangyarihan ang lalaking tupa upang tumayo sa harapan niya. Ibinuwala siya ng kambing sa lupa at tinapakan siya. Walang sinuman ang makapagligtas sa lalaking tupa mula sa kaniyang kapangyarihan. **8** At naging napakalaki ng kambing. Ngunit nang maging malakas siya, nabali ang malaking sungay at tumubo sa lugar nito ang apat na iba pang mga sungay na natukero sa apat na hangin ng kalangitan. **9** Tumubo ang isa pang sungay mula sa isa sa mga ito, maliit sa una, ngunit naging napakalaki sa timog, sa silangan at sa maluhulang lupain ng Israel. **10** Naging napakalaki nito upang makipagdigma sa hukbo ng langit. Ang ilan sa mga hukbo at ilan sa mga bituin ay itinapon sa lupa at tinapakan sila. **11** Naging dakila ito, kasindakila ng banal na pinuno ng hukbo. Kinuha mula sa kanya ang karaniwang alay na susunugin, ang kasalanan na nagdadala ng kapahamakan, ang pagpapasmakay ng santuwarto at ang pagtaptap sa hukbo ng langit? **12** Dahil sa paghihimagsik, ibibigay ang hukbo sa sungay ng kambing at itigil ang alay na susunugin. Ihahagis ng sungay ang katotohanan sa lupa at magtagumpay ito sa kaniyang ginagawa. **13** At narinig ko na nagsasalita ang isang banal at sinasagot siya ng isa pang banal, "Gaano katagal mananatili ang mga bagay na ito, ang pangitain ito tungkol sa alay na susunugin, ang kasalanan na nagdadala ng kapahamakan, ang pagpapasmakay ng santuwarto at ang pagtaptap sa hukbo ng langit?" **14** Sinabi niya sa akin, "Magtagtagal ito sa loob ng 2, 300 na araw at gabi. Pagkatapos nito, magiging maayos ang santuwarto." **15** Nang akong si Daniel ay nakita ang pangitain, sinubukan kong unawain ito. At may tumayo sa harapan ko na katulad ng isang lalaki. **16** Narinig ko ang tinig ng isang lalaking tumatawag sa pagitan ng mga pampang ng ilog Ulei. Sinabi niya, "Gabriel, tulungan mo ang lalaking ito na maunawan ang pangitain." **17** Kaya lumapit siya sa kinatayawan ko. Nang lumapit siya, natakot ako at nagpatirapa sa lupa. Sinabi niya sa akin, "Unawain mo, anak ng tao, na ang pangitain ay para sa panahon ng pagwawakas." **18** Nang kausapin niya ako, nakatulog ako nang mahimbing na nasa lupa ang aking mukha. Pagkatapos, hinawakan niya ako at pinatayo. **19** Sinabi niya, "Tingnan mo, ipapakita ko sa iyo kung ano ang susunod na mangyayari sa panahon ng matinding galit dahil may kinalaman ang pangitain sa mangyayari sa panahon na nakatakdahan para sa wakas. **20** Ang lalaking tupa na iyong nakita, ang isa na may dalawang sungay—sila ang mga hari ng Media at Persia. **21** Ang lalaking kambing ang hari ng Grecia. Ang malaking sungay sa pagitan ng kaniyang mga mata ay ang unang hari. **22** Ang napulot na sungay sa lugar kung saan lumitaw ang apat na iba pa—lilitaw mula sa kaniyang bansa ang apat na kaharian, ngunit hindi kasiinlakas ng kaniyang dakilang kapangyarihan. **23** Sa huling panahon ng mga kahariang iyon, kapag umabot na sa sukdulan ang mga lumalabag sa batas, lilitaw ang isang harang may mabagsik na mukha na napakatalino. **24** Magiging dakila ang kaniyang kapangyarihan—ngunit hindi sa pamamagitan ng kaniyang sariling kapangyarihan. Magdudulot siya nang malawakang pagkawasaki at magtagumpay siya sa anumang gagawin niya. Lilipulin niya ang mga makapangyarihang tao, ang mga taong banal. **25** Sa pamamagitan ng kaniyang katusuhan, pasasaganain niya ang panilinilang sa ilalim ng kaniyang kamay. Lilitaw din siya laban sa Hari ng mga hari at mawawasak siya—ngunit hindi sa pamamagitan ng kapangyarihan ng tao. **26** Totoo ang pangitain na sinabi tungkol sa mga gabi at mga umaga. Ngunit selyohan mo ang pangitain, sapagkat tumutukoy ito sa maraming araw sa hinaharap." **27** At akong si Daniel ay napagod at nanghina sa loob ng ilang araw. Pagkatapos, bumangon ako at pumunta sa gawain ng hari. Ngunit kinilabutan ako dahil sa pangitain at walang sinumang nakaunawa nito.

9 Si Dario ay ang anak ni Assuero, isang kaapu-apuhan ng Medo. Ito ay si Dario na ginawang hari sa buong kaharian ng mga taga-Babilonia. **2** Ngayon sa unang taon ng paghahari ni Dario, ako si Daniel, ay pinag-aaralan ko ang mga aklat na naglalaman ng salita ni Yahweh, ang salitang dumating kay Jeremias na propeta. Napag-aranlan kong may pitumpung taon hanggang sa matapos ang pagpapabaya sa Jerusalem. **3** Iniharap ko ang aking mukha sa Panginoong Diyo, upang hanapin siya sa pamamagitan ng palangin at mga kahilingan, pag-aayuno, at pagsuot ng magaspang na tela at pag-upo sa mga abo. **4** Nanalangin ako kay Yahweh na aking Diyo, at ipinahayag ko ang aming mga kasalanan. Sinabi ko, "Nagsusumamo ako sa iyo, Panginoon, ikaw ay dakila at kahanga-hangang Diyo na siyang tumutupad ng kasunduan at tapat sa mga umiibig sa iyo at sumusunod sa iyong mga kautusan. **5** Nagkalsala kami at gumawa ng malu. Gumawa kami ng masama at kami ay naghimagsik, tumalikod mula sa iyong mga kautusan at mga atas. **6** Hindi kami naking siyong mga lingkod na propetang nagsalita sa iyong pangalan sa aming mga hari, sa aming mga pinuno, sa aming mga ninuno at sa lahat ng tao sa lupain. **7** Sa iyo ang katuwiran, Panginoon. Gayuman sa amin ngayon, ang kahiiyanay ay sa aming mga mukha—para sa aming mga hari, sa aming mga pinuno at sa aming mga ninuno—dahil nagkalsala kami laban sa iyo. **9** Sa aming Panginoong Diyo ang pinanggagalingan nang habag at kapatawaran, sapagkat naghimagsik kami laban sa kanya. **10** Hindi namin sinunod ang tinig ni Yahweh na aming Diyo sa pamamagitan ng paglakad sa kaniyang mga kautusan na ibinigay sa pamamagitan ng kaniyang lingkod na mga propeta. **11** Lahat ng taga-Israel ay lumabag sa iyong mga utes at tumalikod sa iyong mga kautusan, tinatanggihang sundin ang iyong tinig. Ang sumpa at mga panunuhpon na naisulat sa kautusan ni Moises, ang lingkod ng Diyo, ay naibuhos sa amin, sapagkat nagkalsala kami laban sa kanya. **12** Pinatunayan ni Yahweh ang mga salitang kaniyang sinabi laban sa amin at laban sa mga namumuno sa amin, sa pamamagitan ng pagdadala sa amin ng malaking kapahamakan. Sapagkat sa ilalim ng kabuuhan ng langit wala pang nangyaring anumang bagay na maaaring ihambing sa kung ano ang nangyari sa Jerusalem. **13** Gaya ng nasusulat na kautusan ni Moises, dumating ang lahat ng kapahamakan sa amin, ngunit hindi parin kami nagmakaawa mula kay Yahweh na aming Diyo sa pamamagitan ng pagtalikod mula sa aming mga kalikuan at bigyang pansin ang iyong katotohanan. **14** Samakatwid inihanda ni Yahweh ang kapahamakan at dinala ito sa amin, sapagkat matuwid si Yahweh na ating Diyo sa lahat ng mga gawang kaniyang ginagawa, ngunit hindi parin matin sinunod ang kaniyang tinig. **15** Ngayon, Panginoon na aming Diyo, inilabas mo ang iyong mga tao mula sa lupain ng Egipto sa pamamagitan ng isang makapangyarihang kamay, at gumawa ka ng tanyag na pangalan para sa iyong sarili, maging sa kasalukuyan. Ngunit nagkalsala parin kami; gumawa parin kami ng masasamang bagay. **16** Panginoon, dahil sa lahat ng iyong mga matuwid na mga gawa, hayaan mong mawala ang iyong galit at ang iyong poot mula sa iyong lungsod na Jerusalem, ang iyong banal na bundok. Dahil sa aming mga kasalanan, at dahil sa kalikuan ng aming mga ninuno, naging isang paksa ng pangungutya ang Jerusalem at ang iyong mga tao sa lahat ng nakalabot sa amin. **17** Ngayon, aming Diyo, pakinggan mo ang dalangin ng iyong lingkod at sa kaniyang pagsusumamo para sa habag; para sa iyong kapakanan, Panginoon, pagliwanagin mo ang iyong mukha sa iyong santuwarto na pinabayanan. **18** Aking Diyo, buksan mo ang iyong mga tainga at makining; buksan mo ang iyong mga mata at tingnan. Ganap kaming nawasak; tingnan mo ang lungsod na tinawag sa pamamagitan ng iyong pangalan. Hindi kami nagsumamo sa iyo ng tulong dahil sa aming katuwiran, ngunit dahil sa iyong labis na habag. **19** Panginoon makini! Panginoon magpatawid! Panginoon, magbigay pansin at kumilos ka! Para sa iyong kapakanan, huwag mong ipagpalibutan, aking Diyo, sapagkat ang iyong lungsod at ang iyong tao ay tinawag sa pamamagitan ng iyong pangalan." **20** Habang ako ay nagsasalita—nananalangin at nagpapahayag ng aking mga kasalanan at ang kasalanan ng aking kababayang taga-Israel, at idinudulog ang aking mga kahilingan kay Yahweh na aking Diyo alang-alang sa banal na bundok ng Diyo—**21** habang ako ay nananalangin, ang lalaking si

Gabriel, na nakita ko sa unang pangitain ay mabilis na lumipad papababa sa akin, sa panahon ng pag-aalay sa gabi. **22** Binigyan niya ako ng pang-unawa at sinabi sa akin, "Daniel, pumunta ako ngayon upang bigyan kita ng kaalaman at pang-unawa. **23** Nang ikaw ay humihingi ng habag, ibinigay ang atas at pumunta ako upang sabihin sa iyo ang sagot, sapagkat labis kung iniibig. Samakatwid isaalang-alang ang salitang ito at unawain ang pahayag. **24** Pito na tig-pipitumpong taon ang iniatas para sa iyong mga tao at sa iyong banal na lungsod upang wakasan ang pagkakasala at wakasan ang kasalanan, upang pagbayaran ang kasamaan, upang dalhin ang walang hanggang katuwiran, upang tuperin ang pangitain at propesiya at upang gawing banal ang dakong kabanal-banalang. **25** Alamin at unawain na mula sa pagpapalaganap ng utos na panunumbalikin at itatayong muli ang Jerusalem sa pagdaging ng isang hinirang (na magiging isang pinuno), magkakaroon ng pito na tig-pipito at pito na tig-animnaputdalawa. Muling maitatayo ang Jerusalem kasama ang mga lansangan at isang kanal kahit pa sa mga panahon ng kabalisanan. **26** Pagkatapos ng pito na tig-animnaputdalang taon, ang isang hinirang ay malilipol at mawawalan. Wawasakin ng hukbo ng isang parating na pinuno ang lungsod at ang banal na lugar. Darating ang katapusan nito sa pamamagitan ng baha at magkakaroon ng digmaan hanggang sa huli. Ang pagkawasak ay itinabang na. **27** Pagtitibayin niya ang isang kasunduan sa marami sa loob ng isang pito. Sa kalagitnaan ng pito wawakasan niya ang pag-aalay at ang paghahandog. Sa pakpak ng mga kasuklam-suklam darating ang isang tao na siyang gagawa ng pagkasira. Isang ganap na pagwawakas at pagkawasak ang itinakdang ibubuhos sa gumawa ng pagkasira."

10 Sa ikatlong taon ng paghahari ni Ciro na hari ng Persia, isang mensahe ay ipinahayag kay Daniel, (na tinawag na Beltesazar)

at ang mensaheng ito ay totoo. Tungkol ito sa isang malaking digmaan. Naunawaan ni Daniel ang mensahe nang ipinakita sa kaniya sa pamamagitan ng pangitain. **2** Sa mga araw na iyon akong si Daniel ay tumatangis ng tatlong linggo. **3** Hindi ako kumain ng masasaraap na pagkain, hindi ako kumain ng karne, hindi ako uminom ng alak, at hindi ko pinahiran ng langis ang aking sarili hanggang sa matapos ang buong tatlong linggo. **4** Sa ika dalawampu't apat na araw ng unang buwan, samantalang ako ay nasa tabi ng malaking ilog (ito ang Tigris), **5** Tumingala ako at nakita ko ang isang lakali na nakadamat ng telang lino, na may sinturon na nakapalibot sa kaniyang baywang na yari sa purong ginto mula sa Uphas. **6** Ang kaniyang katawan ay katulad ng topaz, ang kaniyang mukha ay katulad ng kidlat, ang kaniyang mga mata ay katulad ng ningas ng mga tanglaw, ang kaniyang mga braso at kaniyang mga paa ay katulad ng makinis na tanso, at ang tunog ng kaniyang salita ay katulad ng ingay ng napakaraming tao. **7** Akong si Daniel lamang ang nakakita ng pangitain, sapagkat hindi nakita ng mga lahatang kasama ko ang pangitain. Gayunman, isang malaking takot ang dumating sa kanila at tumakbo sila upang magtago. **8** Kaya naiwan akong mag-isá at nakita ko ang dakilang pangitain na ito. Nawalan ako ng lakas; ang aking maniringning na anyo ay binago ng takot at wala akong natirang lakas. **9** Pagkatapos narinig ko ang kaniyang mga salita- at nang marinig ko ang mga ito, bumagsak ako sa mahimbing na pagkakatulog na nakasubsoob sa lupa ang aking mukha. **10** May kamay na humawak sa akin, at sobrang nangatog ang aking mga tuhod at ang palad ng aking mga kamay. **11** Sinabi ng anghel sa akin, "Daniel, lalaking lubos na iniibig, unawain mo ang mga salitang sasabihin ko sa iyo, at tumayo ka ng matuwid sapagkat ipinadada ko sa iyo. "Nang sabihin niya ang salitang ito sa akin, tumayo akong nanginginig. **12** Pagkatapos, sinabi niya sa akin, "Huweg kung matakot, Daniel. Samantalang sa unang araw na itinakda mo ang iyong isipan upang unawain at upang magpakumbaba ang iyong sarili sa harapan ng Diyos, ang iyong mga salita ay narinig at dumating ako dahil sa iyong mga salita. **13** Tinanggihan ako ng prinsipe ng kaharian ng Persia, at ako ay nanatili roon kasama ang mga hari ng Persia na dalawampu't-isang araw. Subalit si Miguel, isa sa mga pinakapunong prinsipe, pumunta at tinulungan ako. **14** Ngayon ay naparito ako upang tulungan kung unawain kung ano ang mangyayari sa iyong mga tao sa mga huling araw. Sapagkat ang pangitain ay para sa mga araw na darating." **15** "Nang magsalita siya sa akin gamit ang mga salitang ito, iniharap ko ang aking mukha sa lupa at hindi ako makapagsalita. **16** May isang anyong tulad ng tao ang humipo sa aking mga labi, at ibinukas ko ang aking bibig at nakipag-usap sa kaniya na nakatayo sa aking harapan, "Aking panginoon, ibinalik ng

pangitain ang dalamhati sa akin at wala na akong natirang lakas. **17** Ako ang iyong lingkod. Paano ako makikipag-usap sa aking panginoon? Na ngayon ay wala na akong lakas, at walang natirang hiniring sa akin." **18** Hinawakan ako ng isang anyong tulad ng tao at pinalakas ako. **19** Sabi niya, "Lalaki na lubos na iniibig, huwag kang matakot. Sumaiyo ang kapayapaan. Magpaketatakg ka ngayon; magpaketatakg ka! "Nang magsalita siya sa akin, napalakas ako at sinabi ko, "Hayaan mong magsalita ang aking panginoon, sapagkat pinalakas mo ako." **20** Sinabi niya, "Alam mo ba kung bakit o pumunta sa iyo? Babalik na ako ngayon para labanan ang prinsipe ng Persia. Kapag lumabas ako, darating ang prinsipe ng Grecia. **21** Subalit sasabihin ko sa iyo kung ano ang nakasulat sa Aklat ng Katotohanan- walang sinuman ang magpapakita sa akin ng kaniyang sarili na malakas, maliban kay Miguel na iyong prinsipe."

11 "Sa unang taon ni Dario na taga-Media, dumating ako mismo upang tulungan at pangalagaan si Miguel. **2** At ngayon, ipapahayag ko sa iyo ang isang katotohanan. Tatlong hari ang lilitaw sa Persia at ang ika-apat ay higit na mayaman kaysa sa kanilang lahat. Nang magkaroon siya ng kapangyarihan sa pamamagitan ng kaniyang mga kayamanan, himikulin niya ang bawat isa laban sa kaharian ng Grecia. **3** At mamumuno ang isang makapangyarihan hari sa isang napakalaking kaharian at gagawin niya ang lahat ng bagay na kaniyang naisin. **4** Sa kaniyang paglitaw, mawawasak ang kaniyang kaharian at mahahati sa apat na hangin ng langit. Ngunit hindi ito maibibigay sa kaniyang mga kaupo-apuhan, at hindi ito magkakaroon ng dati nitong kapangyarihan nang pinamumunuan niya ito. Sapagkat mabubunot ang kaniyang kaharian at ibibigay sa hindi niya sariling kaupo-apuhan. **5** Magiging malakas ang hari ng Timog ngunit isa sa kaniyang mga pinuno ng hukbo ang magiging mas malakas sa kaniya at pamumunuan ang mas malaki pang kaharian. **6** Pagkatapos ng ilang taon, sa tamang panahon, gagawa sila ng isang kasunduan. Pupunta ang babaeng anak ng hari ng Timog sa hari ng Hilaga upang patunayan ang kasunduan. Ngunit mawawala ang kaniyang kapangyarihan, at iwanan siya—siya at ang mga nagdala sa kaniya, ang kaniyang ama, at ang isang taong tumulong sa kaniya sa mga panahong iyon. **7** Ngunit lilitaw ang isang sanga mula sa kaniyang mga ugat na papalit sa kaniyang puwesto. Sasalakayin niya ang mga hukbo at papasukin ang mga tanggulan ng hari ng Hilaga. Labalanang sila at sasakupin. **8** Dadalhin niya sa Egipto ang kaniang mga diyos kasama ang kaniang mga inukit na imaheng metal at ang kaniang mahahalagang lahalang ng pilak at ginto sa loob ng ilang taon, iiwasan niyang salakayin ang hari ng Hilaga. **9** Sasakupin ng hari ng Hilaga ang kaharian ng hari ng Timog, ngunit atras siya sa kaniyang sariling lupain. **10** Magsisimula ng digmaan ang kaniyang mga anak at magtitipon ng isang malaking hukbong patuloy na darating at aapaw na tulad ng isang baha, makakapasok at muling sasalakay hanggang sa kaniyang tanggulan. **11** Ang hari ng Timog ay galit na magmamartsa at makikipaglaban sa hari ng Hilaga. Magpapalakas ng malaking hukbo ang hari ng Hilaga, ngunit ibibigay ito sa hari ng Timog. **12** Kapag nagtagumpay na ang mga hukbo, mapupuno ng pagmamataas ang hari ng Timog, at papatayin ang libu-libo sa kaniyang mga kaaway. Ngunit hindi siya magtatagumpay. **13** Muling bubo ng isa pang hukbo ang hari ng Hilaga, mas malaki kaysa nauna. Pagkatapos ng ilang taon, ang hari ng Hilaga ay tiyak na babalik na may isang malaking hukbo na natustusan ng maraming kagamitan. **14** Sa mga panahong iyon, marami ang lilitaw laban sa hari ng Timog. Ang mga pinakamarahas sa iyong mga tao ay tatayo sa kanihang mga sarili upang tuperin ang pangitain, ngunit matitisod sila at mahulog. **15** Darating ang hari ng Hilaga at magtatayo ng mga tumbak na daraanang at bibihagin ang pinatibay na lungsod. Hindi makakayanan tumayo ng puwersa ng Timog, maging ang kaniang pinakamalalakas na kawal ay walang lakas upang tumayo. **16** Ngunit gagawin ng hari ng Hilaga ang lahat ng gusto niyang gawin laban sa hari ng Timog at walang sinumang pipigil sa kaniya; itatagtag niya ang kaniyang sarili sa mainam na lupaing dala-dala ng kaniyáng kamay ang ganap na pagkawasak. **17** Ang hari ng Hilaga ay magpapasyang pumunta na taglay ang lakas ng kaniyang buong kaharian, at dala-dala niya ang isang makatarungang kasunduan na kaniyang ipatutupad kasama ang hari ng Timog. Ibibigay niya sa hari ng Timog ang isang babaeng anak na ipapakasal upang wasakin ang kaharian ng Timog. Ngunit hindi magtatagumpay o makakatulong sa kaniya ang balak na ito. **18** Pagkatapos nito, bibigyang pansiñ ng hari ng

Hilaga ang mga baybaying lugar at bibihagin ang marami sa kanila. Ngunit isang pinuno ang pipigil sa kaniyang kalikuan at ibabalik ng pinunong ito ang kaniyang kalikuan sa kaniya. **19** At bibigyan niya ng pansiñ ang mga kutang tanggulan sa kaniyang sariling lupain, ngunit matitisod siya at babagsak; hindi na siya matatagpuan. **20** Pagkatapos ay may isang lilitaw na kapalit niya at sapilitang maniringil ng pambayad sa buwés para tustusán ang kayamanan ng kaharian. Ngunit sa loob lamang ng ilang araw, siya ay mawawasak, ngunit hindi sa pamamagitan ng galit o labanan. **21** Lilitaw na kapalit niya ang isang hamak na tao, taong hindi pinararanganlang ng mga tao ng pangharing parangal; tahimik siyang papasok at kukunin niya ang kaharian dahil sa hindi tapat na papuri. **22** Isang malaking hukbo ang matatangyá tulad ng isang baha sa kaniyang harapan. Mawawasak ang hukbong iyon at ang pinunong itinatang ng tipan. **23** Mula sa oras ng pakikipagkasundo sa kaniya, kikilos siya nang may pandaraya; at sa kaunting bilang ng mga tao ay magiging malakas siya. **24** Pupunta siya sa mga pinakamayayamang lalawigan nang walang pasabi at gagawin niya ang mga bagay na hindi man lamang ginawa ng kaniyang ama ni ginawa ng ama ng kaniyang ama—na ikakalat sa kaniyang mga tagasundot ang mga nasamsam, ang mga ninakaw at ang kayamanan. Balik niyang alisin ang pinagtibay na tanggulan, ngunit sa sandaling panahon lamang. **25** Palalakin niya ang kaniyang kapangyarihan at ang kaniyang tapang laban sa hari ng Timog taglay ang isang malaking hukbo. Magsisimula ng digmaan ang hari ng Timog kasama ang makapangyarihang hukbo, ngunit hindi siya makatakyo dahil sa dami ng banta laban sa kaniya. **26** Maging ang mga kasama ng haring kumakain sa hapag-kainan ay susubukan siyang wasakin. Tatangayin ng agos ang kaniyang mga hukbo tulad ng baha at marami sa kanila ang papatayin. **27** Ang dalawang haring ito ay upo sa parehong hapag-kainan taglay ang kasamaan ng kanilang mga puso laban sa isa't isa, at magsisungaling sa bawat isa, ngunit walang layunin. Sapagkat darating ang katapusán sa nakatakdang panahon. **28** At babalik ang hari ng Hilaga sa kaniyang lupain na may maraming kayamanan, ngunit lalabag ang kaniyang puso laban sa banal na tipan. Gagawin niya ang kaniyang ninanais at babalik siya sa kaniyang sariling lupain. **29** Sa nakatakdang panahon, babalik siya at sasakuping muli ang Timog. Ngunit sa pagkakaataong ito, hindi ito magiging tulad ng dati. **30** Sapagkat darating ang mga barko ng Kitim laban sa kaniya at mawawalan siya ng pag-asá at babalik. Sisiklab ang galit niya laban sa banal na tipan at masisiyahan siya sa mga taong sumasalungat sa banal na tipan. **31** Lilitaw ang kaniyang mga hukbo at lalapastanganin ang santuwanyo at ang kutang tanggulan; kukunin nila ang mga karaniwang handog na susunugin at magsisimula sila ng pagkasuklam na magiging sanhi ng ganap na pagkawasak. **32** Lilinlangin ang mga lumabag sa tipan at aakin sila, ngunit ang mga taong nakakakilala sa kanilang Diyos ay magiging malakas at kikilos. **33** Magbibigay nang pang-unawa sa marami ang mga matatalinong too. Ngunit sa loob ng ilang araw ay mamamatay sila sa espada at sa apoy, bibihagin sila bilang mga bilanggo at nanakawin ang kanilang mga pag-aari. **34** Kapag natisod sila, makatatanggap sila ng kaunting tulong at marami ang sasama sa kanila na walang isang salita. **35** Ang ilan sa mga matatalino ay matitisod upang maging dalisay, malinis at malinang hanggang sa panahon ng katapusán. Sapagkat ang nakatakdang panahon ay paparating pa lamang. **36** Gagawin ng hari ang lahat ng kaniyang ninanais. Itataas niya at palalakiin ang kaniyang sarili sa ibabaw ng bawat diyus-diyosan, at magsasalita ng mga bagay na kagulat-gulat laban sa Diyos ng mga diyos. Magtagumpay siya hanggang sa maganap ang poot. Sapagkat matutupad ang ipinasyang magaganap. **37** Hindi niya isasaalang-alang ang mga diyos ng kaniyang mga ninuno, ang diyos na ninanais ng mga kababaihan, o iba pang mga diyos. Magmamataas siya at aangkingin mas mataas siya sa kanilang lahat. **38** Sa halip na sila, sasambahin niya ang diyos ng mga tanggulan. Paparanganan niya ng ginto at pilak ang isang diyos na hindi kilala, kasama ang mga mahahalagang bato at mamahaling handog. **39** Sasalakayin niya ang mga pinakamalalakes na tanggulan sa tulong ng mga taong kabilang sa isang hindi kilalang diyos. Pararanganan niya ang mga humahanga sa kaniya. Gagawin niya silang mga pinuno ng maraming tao at hahatiin niya ang lupain na may kabayaran. **40** Sa mga huling panahon, sasalakay ang hari ng Timog. Mabilis na sasalakay sa kaniya ang hari ng Hilaga na tulad ng isang bagyo na may kasamang mga karweha at mga mangangabayo at maraming barko. Sasakupin niya ang maraming bansa at tatangayin niya sila tulad ng isang baha. **41** Darating

siya sa maluwalhating lupain, at sampung libong Israelita ang matitisod at babagsak, ngunit maraming taga-Edom at Moab at mga natitirang tao ng Amon ang makakatakas mula sa kaniyang kamay. **42** Palalawakin niya ang kaniyang kapangyarihan sa maraming bansa; hindi makakatakas ang lupain ng Egipto. **43** Magkakaroon siya ng kapangyarihan sa lahat ng mga ginto at pilak, at sa lahat ng kayamanan ng Egipto; paglilingkuran siya ng mga taga-Libya at Etiopia. **44** Ngunit mangangamba siya sa mga ulat mula sa silangan at hilaga at labalas siya nang may napakatinding galit upang ibukod ang karamihan para sa pagkawasak. **45** Itatayo niya ang mga tolda ng kaniyang palasyo sa pagitan ng mga karagatan, at sa magandang banal na bundok. Darating siya sa kaniyang katapusán at walang sinumang tutulong sa kaniya.

12 “Sa panahong iyon, tatayo si Miguel, ang dakilang prinsipe na nagbabantay sa iyong mga kababayan. Magkakaroon ng panahon ng kaguluhan na hindi pa nararanasan kailanman magmula nang nagkaroon ng anumang bansa hanggang sa panahong iyon. Sa panahong iyon, mailligtas ang iyong mga kababayan, ang lahat ng pangalang matatagpuan nakasulat sa aklat. **2** Marami sa mga natutulog sa alabok ng daigdig ang babagon, ang ilan ay sa walang hanggang buhay at ang ilan ay sa kahihuyan at walang hanggang pagdurusa. **3** Ang mga marunong ay magliliwanag tulad ng liwanag ng kalangitan sa kaitaan sa at ang mga nakapagpanumbalik ng marami sa katuwiran ay tulad ng mga bituin magpakailanman. **4** Ngunit ikaw Daniel, isara mo ang mga salitang ito; panatilihin mong selyado ang iklat hanggang sa panahon ng pagwawakas. Marami ang magsisitakbuhan paroo' pitó at madaragdagán ang kaalaman.” **5** At ako, si Daniel ay tumingin, at may dalawa pang nakatayo roon. Ang isa ay nakatayo sa dakong gilid ng ilog na ito at ang isa ay nakatayo sa pampang sa kabilang dako ng ilog. **6** Sinabi ng isa sa kanila sa lalaking nakasuot ng telang lino na nasa ibabaw ng tubig, “Gaano katagal matatapos ang mga kamangha-manghang pangyayaring ito?” **7** Narinig ko ang lalaking nakasuot ng telang lino na nasa ibabaw ng tubig—itinaas niya ang kaniyang kanang kamay at kaliwag kamay sa langit at nangako sa nabubuhay magpakailanman na mangyayari ito sa isang panahon, mga panahon at kalahati, ito ay tatló at kalahating taon. Kapag natapos ang pagsira sa kapangyarihan ng mga banal na too, matatapos ang lahat ng mga bagay na ito. **8** Narinig ko ngunit hindi ko naunawaan. Kaya nagtanong ako, “Panginoon ko, ano ang magiging kahihatinan ng lahat ng mga bagay na ito?” **9** Sinabi niya, “Makakaalis ka na Daniel sapagkat nakasara ang mga salita at selyado hanggang sa panahon ng pagwawakas. **10** Marami ang dadalisayin, liliinis at liliinangin ngunit ang mga masasama ay magpakasama. Wala ni isa sa mga masasama ang makakaunawa, ngunit ang mga marunong ay makakaunawa. **11** Mula sa panahon inalis ang karaniwang handog na susunugin at ang pagkasuklam na sanhi ng ganap na pagkawasak ay handa na, magkakaroon ng 1, 290 na mga araw. **12** Mapalad ang mga naghiihintay hanggang sa matapos ang 1, 335 na mga araw. **13** Kinakailangan mong manatili sa iyong kaparaanhang hanggang sa huli at mamahaling ka. Tatayo ka sa lugar na itinalaga sa iyo sa mga huling araw.”

Hosea

1 Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay Hosea, na anak na lalaki ni Beer si panahon nina Uzias, Jotam, Ahaz, at Hezekias na mga hari ng Juda, at sa panahon ni Jeroboam, na anak na lalaki ni Jehoas na hari ng Israel. **2** Noong unang magsalita si Yahweh sa pamamagitan ni Hosea, sinabi nya sa kanya, "Humayo ka, mag-asawa ka ng babaing nagbebenta ng aliw. Magkakaroon siya ng mga anak na bunga ng kaniyang pagbebenta ng aliw. Sapagkat nagkakasala ng lupain ng matinding gawain ng pagbebenta ng aliw habang tinalikuran ako." **3** Kaya, humayo si Hosea at pinakasan si Gomer na anak na babae ni Diblaim, at nagbuntis siya at nagsilang siya sa kaniya ng isang anak na lalaki. **4** Sinabi ni Yahweh kay Hosea, "Tawagin mo siya sa pangalang Jezreel. Sapagkat hindi magtatalag, paparusahan ko ang sambahan ni Jehu dahil sa pagdanang dugo sa Jezreel at wawakasan ko ang kaharian ng sambahan ni Israel. **5** Mangyayari ito sa araw na iyon na babaliin ko ang pana ng Israel sa lambak ng Jezreel." **6** Nagbuntis muli si Gomer at nagsilang ng isang anak na babae. At sinabi ni Yahweh kay Hosea, "Tawagin mo siya sa pangalang Lo-ruhama, sapagkat hindi na ako mahabag sa sambahan ni Israel, ni dapat ko pa silang patawarin. **7** Ngunit mahabag ako sa sambahan ni Juda, at ako mismo, si Yahweh na kanilang Diyo ang magliligitas sa kanila. Hindi ko sila illigtas sa pamamagitan ng pana, espada, digmaan, mga kabayo, o ng mga mangangabay." **8** Nang maawat ni Gomer si Lo-ruhama sa paguso, nagbuntis siya at nagsilang ng isa pang anak na lalaki. **9** At sinabi ni Yahweh, "Tawagin mo siya sa pangalang Lo-ammi, sapagkat hindi ko siya mga tao at hindi ako ang inyong Diyo. **10** Ngunit ang bilang ng mga tao ng Israel ay magiging tulad ng buhangin sa dalampasigan, na hindi masusukat o mabilang. Mangyayari ito kung saan sinabi sa kanila na, 'Hindi ko kayo mga tao,' sapasibhin ito sa kanila, 'Kayo ay mga tao ng buhay na Diyo.' **11** Titipunir ang mga tao ng Juda at mga tao ng Israel. Magtatalaga sila ng isang pinuno para sa kanila at labatas sila mula sa lupin, sapagkat magiging dakila ang araw ng Jezreel.

2 Sabihin ninyo sa inyong mga kapatid na lalaki, 'Aking mga tao!' at sa inyong mga kapatid na babae, 'Pinakitaan kayo ng habag.' **2** Isakdal mo ang inyong iwa, isakdal mo, sapagkat hindi ko siya asawa, at hindi rin nya ako asawa. Hayaan mong alisin nya ang kaniyang pagbebenta ng aliw mula sa kaniyang harapan, at ang kaniyang mga gawaing panganganuna sa pagitan ng kaniyang mga suso. **3** Kung hindi, huhubaran ko siya at ipapakita ang kaniyang kahubaran gaya sa araw ng kaniyang pagkasilang. Gagawin ko siyang tulad ng ilang, tulad ng isang titig na lupa at paputian ko siya sa uhaw. **4** Hindi ako mahabag sa kaniyang mga anak, sapagkat sila ay mga anak sa pagbebenta ng aliw. **5** Sapagkat ang kanilang ina ay naging babaing nagbebenta ng aliw, at siya na nagbuntis sa kanila ay gumawa ng kahiya-hiya. Sinabi nya, "Susundan ko ang aking mga manginigibig, sapagkat ibinibigay nila sa akin ang aking tinayap at tubig, ang aking lana at lino, ang aking langis at inumin." **6** Kaya gagawa ako ng bakod ng mga tirkil upang harangan ang kaniyang daraanan. Gagawa ako ng pader laban sa kaniya upang hindi nya makita ang kaniyang daraanan. **7** Hahabulin nya ang kaniyang mga manginigibig, ngunit hindi nya sila maaabutan. Hahanapin nya sila, ngunit hindi nya sila matatagpuan. Pagkatapos, sasabihin nya, "Babalik ako sa aking unang asawa, sapagkat mas mabuti para sa akin noon kaysa ngayon." **8** Sapagkat hindi nya nalaman ang nagbigay sa kaniya ng butil, ng bagong alak at ng langis, at ang nagbigay sa kaniya ng labis-labis na pilak at ginto, na ginamit naman nila para kay Baal. **9** Kaya babawiin ko ang kaniyang butil sa panahon ng anihan at ang aking bagong alak sa kapanahanun nito. Babawiin ko ang aking lana at lino na ginamit upang takpan ang kaniyang kahubaran. **10** Pagkatapos, huhubaran ko siya sa harapan ng kaniyang mga manginigibig, at walang magliligitas sa kaniya mula sa aking kamay. **11** Patitigilin ko rin ang lahat ng kaniyang mga pagdiriwang—ang kaniyang mga pista, ang kaniyang mga pagdiriwang sa bagong buwan, ang kaniyang mga Araw ng Pamamahinga, at ang lahat ng kaniyang mga itinakdang kapistahan. **12** Wawasakin ko ang kaniyang mga puno ng ubas at ang kaniyang mga puno ng igos, na sinabi nya, "Ito ang mga kabayaran ibinigay sa akin ng aking mga manginigibig." Gagawin kong gubat ang mga ito, at kakainin ng mga hayop sa parang ang mga ito. **13** Paparusahan ko siya dahil

sa mga araw ng pista ng mga Baal, nang nagsunog siya ng insenso sa kanila, nang pinalamutan nya ang kaniyang sarili ng kaniyang mga singsing at alahas, at sinundan nya ang kaniyang mga manginigibig at nililitok ako." Ito ang pahayag ni Yahweh. **14** Kaya susuyuin ko siya upang manumbalik. Dadalhin ko siya sa ilang at magliliw ko siyang kakausapin. **15** Ibablik ko sa kanya ang kaniyang mga ubasan, at ang lambak ng Anchor bilang pintuan ng pag-aso. Sasagot siya sa akin doon gaya ng ginawa nya sa panahon ng kaniyang kabataan, gaya sa panahon nang lumabas siya sa lupain ng Egipto. **16** "Mangyayari ito sa araw na iyon"—ito ang pahayag ni Yahweh—"na tatawagin mo akong, 'Aking asawa,' at hindi mo na ako tatawagin pang, 'Aking Baal!'" **17** Sapagkat tatanggalin ko ang mga pangalan ng mga Baal mula sa kaniyang bibig, hindi na maalaala pa ang kaniyang mga pangalan." **18** "Sa araw na iyon, gagawa ako ng kasunduan para sa kanila sa mga hayop sa parang, sa mga ibon sa himpapawid, at sa mga bagay na gumagapang sa lupa. Paalisin ko ang pana, ang espada, at ang digmaan mula sa lupain at pahihigilan kita nang ligtas. **19** Ipatangako kong magiging asawa mo ako magpakailman. Ipatangako kong magiging asawa mo ako sa katuwiran, sa katarungan, sa katapatan sa kasunduan at sa kabahagan. **20** Ipatangako kong magiging asawa mo ako sa katapatan. At makikilala mo ako, si Yahweh. **21** At sa araw na iyon, sagot ako"—ito ang pahayag ni Yahweh. "Sasagutin ko ang mga langit at sagutin ng mga ito ang lupa. **22** Sasagutin ng lupa ang butil, ang bagong alak at ang langis at sagutin ng mga ito ang Jezreel. **23** Itatanim ko siya sa lupain para sa akin, at kahahabagan ko si Lo-ruhama. Sasabihin ko kay Lo-Ammi, 'Ikaw si Ammi Attah,' at sasabihin nya sa akin, 'Ikaw ang aking Diyo.'"

3 Sinabi sa akin ni Yahweh, "Humayo kang muli, umibig ka sa isang babae, na inibig ng kaniyang asawa, ngunit isang manganganunya. Ibigin mo siya gaya ko, si Yahweh, na inibig ang mga tao ng Israel, kahit na bumabaling sila sa ibang mga diyo at inibig ang mga tinapay na may pasas." **2** Kaya binili ko siya para sa akin sarili ng labinlimang pirasong pilak at ng isang Homer at isang letek ng sebada. **3** Sinabi ko sa kanya, "Mamuhay ka kasama ko ng mahabang panahon. Hindi ka na magiging babaing nagbebenta ng aliw o magiging pag-aari ng sinumang ibang lalaki. gayundin naman, makakasama mo ako." **4** Sapagkat mamumuhay sa mahabang panahon ang mga tao ng Israel nang walang hari, prinsipe, alay, haliging bato, efod o mga diyuys-diyoysan sa sambahan. **5** Pagkatapos, manumbalik at hahanapin ng mga tao ng Israel si Yahweh na kanilang Diyo at si David na kanilang hari. At sa huling mga araw, labilat silang nanginginig sa harapan ni Yahweh at sa kaniyang kabutuhan.

4 Pakinggan ninyo ang salita ni Yahweh, kayong mga tao ng Israel. May hindi pagkakasunduan si Yahweh laban sa mga naninirahan sa lupain, sapagkat walang katotohanan o katapatan sa kasunduan at walang kaalaman ng Diyo sa lupain. **2** May pagsusuma, pagsisinungaling, pagpatay, pagnanakaw at panganganuna. Nilabag ng mga tao ang lahat ng hangganan at sunod-sunod ang pagdanak ng dugo. **3** Kaya natutuyo ang lupain at mawawala ang bawat isa na nakatira roon. Ang mga hayop sa mga bukirin at ang mga ibon sa himpapawid; maging ang mga isda sa dagat ay ukukuniin. **4** Ngunit huwag payagang magsakdal ang sinuman; huwag haang paratangan ng sinuman ang iba. Sapagkat kayo, ang mga pari, na aking pinaparatangan. **5** Matitisod kayong mga pari sa araw; matitisod din kasama ninyo ang mga propeta sa gabii at aking wawasakin ang inyong ina. **6** Malilipol ang aking mga tao dahil sa kakulangan ng kaalaman. Sapagkat tinanggihan ninyong mga pari ang kaalaman, tatanggihan ko rin kayo bilang mga pari sa akin. Sapagkat kinailuman ninyo ang aking kautusan, bagaman ako ang inyong Diyo, kakalimutan ko din ang inyong mga anak. **7** Kung gaano dumarami ang mga pari, mas lalo silang nagkakasala laban sa akin. Papalitan ko nang kahihiligan ang kanilang karangalan. **8** Pinakain sila sa kasalanan ng aking mga tao; sakim sila sa labis pa nilang kasamaan. **9** Magiging pareho ang para sa mga tao gaya ng sa mga pari: paparusahan ko silang lahat para sa kanilang mga ginagawa; pagbabayarin ko sila sa kanilang mga ginagawa. **10** Makakakain sila ngunit hindi sapat; magbebenta sila ng aliw ngunit hindi sila darami, sapagkat lumayo sila sa akin, na si Yahweh at iwanan ako. **11** Ang mahalay na gawain, ang alak at bagong alak ang nag-alis sa kanilang pang-unawa. **12** Sumasangguni ang aking mga tao sa kanilang mga diyuys-diyoysan na kahoy, ang kanilang mga tungkod ang nagbibigay sa kanila ng mga hula. Sapagkat ang espiritu ng

kahalayan ang nagligaw sa kanila at iniwan nila ako, na kanilang Diyos. **13** Nag-aayla sila sa mga tuktok ng mga bundok at nagsusunog ng insenso sa mga burol, sa ilalim ng mga ensina, mga alamo at mga robe, sapagkat mabuti ang lilim ng mga iyon. Kaya naman nakagawa ng sekswal na imoralidad ang inyong mga anak na babae at nanganganluna ang inyong mga manugang na babae. **14** Hindi ko parurusahan ang inyong mga anak na babae nang pinili nilang gumawa ng sekswal na imoralidad ni ang inyong mga manugang na babae nang gananganluna sila. Sapagkat ibinigay din ng mga kalalakihang kanilang mga sarili sa mga babaing nagbebenta ng aliw, at nag-alay sila ng mga handog upang makagawa sila ng mga imoral na mga gawain kasama ang mga babaing nagbebenta ng aliw. Kaya ang mga taong ito na hindi nakakaunawa ay malilipol. **15** Bagaman, ikaw Israel ay nakagawa ng panganganluna, nawa ay hindi magkasala ng Juda. Huwag kayong pumunta sa Gilgal, kayong mga tao; huwag umakyat sa Beth-aven. At huwag sumumpa, "Sapagkat buhay si Yahweh." **16** Sapagkat matigas ang ulo ng Israel, tulad ng isang babaing guya na matigas ang ulo. Paano sila dadalhin ni Yahweh sa pastulan tulad ng mga tupa sa isang malawak na pastulan? **17** Nakisa ang Efraim sa mga diyus-diyosan, pabayaan siyang mag-isa. **18** Kahit maubos na ang kanilang matatapang na inumin, patuloy silang gumawaga ng panganganluna; iniibig ng kaniyang mga pinuno ang kanilang kahiyahan. **19** Babalutin ng hangin sa kaniyang mga pakpak; at mapapahiya sila dahil sa kanilang mga handog.

5 Pakiggen ninyo ito, mga pari! Bigyan ninyo ng pansiñ, sambahanay ng Israel! Makining, sambahanay ng hari! Sapagkat paparating na ang paghuhukom laban sa inyong lahat. Naging isang bitag kayo sa Mizpa at isang nakalatag na lambat sa buong Tabor. **2** Nalunod sa pagkakatay ang mga maghihimagsik, ngunit sasawayin ko silang lahat. **3** Kilala ko ang Efraim at hindi lingid sa akin ang Israel. Efraim, ngayon na naging tulad ka ng isang babaing nagbebenta ng aliw; nadungisan ang Israel. **4** Hindi sila pahihintulutan ng kanilang mga gawa upang manumbalik sa akin, na kanilang Diyos, sapagkat nasa kanila ang espiritu ng panganganluna, at hindi nila ako nakikilala, si Yahweh. **5** Nagpapatotoo ang pagmamataas ng Israel laban sa kaniya; kaya matitisod ang Israel at Efraim sa kanilang mga kasalan; at matitisod din ang Juda kasama nila. **6** Aalis sila kasama ang kanilang mga kawan at mga bakahan upang hanapin si Yahweh, ngunit hindi nila siya matatagpuan, sapagkat lumayo siya sa kanila. **7** Hindi sila naging tapat kay Yahweh, sapagkat nagkaroon sila ng mga anak sa labas. Lalamuin sila ngayon ng mga pista ng bagong buwan kasama ng kanilang mga bukirin. **8** Hipan ang tambuli sa Gibea, at ang trumpeta sa Rama. Patunugin ang huday ng pakikipaglaban sa Beth-aven: 'Susunod kami sa iyo, Benjamin!' **9** Magiging isang lagim ang Efraim sa araw ng pagpaparusa. Kabilang sa mga tribu ng Israel na aking ipinahayag kung ano ang tunay na mangyayari. **10** Ang mga pinuno ng Juda ay tulad ng mga naglilipat ng batong palatandaan. Ibumbos ko sa kanila ang aking galit na tulad ng tubig. **11** Nadurog ang Efraim, nadurog siya sa paghuhukom, dahil disidido siyang yumukod sa mga diyus-diyosan. **12** Para akong isang tanga sa damit sa Efraim, at tulad ng bulok sa tahanan ng Juda. **13** Nang makita ng Efraim ang kaniyang pagkakasakit, at nakita ng Juda ang kaniyang sugat, pumunta ang Efraim sa Asiria at napagdala ang Juda ng mga mensahero sa dakilang hari. Ngunit wala siyang kakayahán upang pagalingin kayong mga tao o pagalingin ang inyong sugat. **14** Kaya magiging tulad ako ng isang leon sa Efraim, at tulad naman ng isang batang leon naman sa sambahanay ng Juda. Ako, maging ako, ang gugutay at aalis; ako ang mag-aalis sa kanila at walang sinuman ang makapagligtis sa kanila. **15** Aalis ako at babalik sa aking lugar, hanggang sa aminin nila ang kanilang kasalan at hanapin ang aking mukha, hanggang sa hanapin nila ako ng masigasig sa kanilang pagdadalamhati."

6 Halikayo, manumbalik tayo kay Yahweh. Sapagkat pinagpira-pirasó niya tayo, ngunit paggalingin niya tayo; Sinugatan niya tayo, ngunit tatalian niya ang ating mga sugat. **2** Pagkatapos ng dalawang araw, bubuhayin niya tayo; ibabangon niya tayo sa ikatlong araw, at mabubuhay tayo sa kaniyang harapan. **3** Kilalanin natin si Yahweh; sikapin nating makilala si Yahweh. Ang kaniyang paglabas ay tiyak na parang bukang-liwayway; darating siya sa atin tulad ng ambon, tulad ng ulan sa tigsibol na dumidilig ng lupain." **4** Ano ang gagawin ko sa inyo, Efraim? Ano ang gagawin ko sa inyo, Juda. Ang inyong katapatan ay tulad ng ulap sa

umaga, tulad ng hamog na mabilis na nawawala. **5** Kaya pinutol ko sila ng pira-piraso sa pamamagitan ng mga propeta, pinatay ko sila ng mga salita ng aking mga bibig. Ang iyong utes ay tulad ng ilaw na nagliliwanag. **6** Sapagkat hangad ko ang katapatan at hindi mga handog at ang aking kaalaman, ang Diyos ay higit pa sa mga susunusing handog. **7** Tulad ni Adan, sinira nila ang kasunduan; hindi sila naging tapat sa akin. **8** Ang Gilead ay isang lungsod ng mga gumawaga ng kasamaan, puno ng bakas ng dugo. **9** Gaya ng pangkat ng mga magnanakaw na naghihintay sa isang tao, kaya nagsama-sama ang mga pari upang pumatay sa daan patungong Shekem; nakagawa sila ng kahiya-hiyang mga kasalan. **10** Nakita ko sa sambahanay ng Israel ang mga kakila-kilabot na bagay. Nandoon ang pagbebenta ng aliw ng Efraim, at nadungisan ang Israel. **11** Sa iyo man, Juda, ay may nakatakadang pag-aani, kapag naibalik ko na ang mabuting kapalaran ng aking mga tao.

7 Kapag nais kong pagalingin ang Israel, mabubunyag ang kasalan ng Efraim, ganun din ang masamang mga gawa ng Samaria, sapagkat gumawaga sila ng parlinlinlang, pumasok ang isang magnanakaw at isang pangkat ng mandarambong ang lumusob sa lansangan. **2** Hindi napagtanto ng kanilang mga puso na naalala ko ang lahat ng kanilang masasamang gawa. Ngayon, naplibutan sila ng kanilang masasamang gawa, sila ay nasa aking harapan. **3** Pinasaya nila ang hari sa kanilang kasamaan at ang mga opisyal sa kanilang mga kasinungalingan. **4** Mangangaluna silang lahat, tulad ng pinapainit na isang pugon ng panadero, na humihinto sa paggalaw sa apoy mula sa pagmamasa hanggang sa pag-alsaa nito. **5** Sa araw ng ating hari, nilasing ng mga opisyal ang kanilang mga sarili sa pamamagitan ng init ng alak. Iniabot niya ang kaniyang kamay sa mga nangutya. **6** Sapagkat tulad ng isang pugon ang kanilang mga puso, binabalangkas nila ang maparinlinlang nilang mga balak. Magdagdag na nagbabaga ang kanilang galit; nagliliyab ito na tulad ng apoy sa umaga. **7** Mainit silang lahat tulad ng isang pugon, at pinagpapatay nila ang mga namumuno sa kanila. Bumagsak ang lahat ng kanilang mga hari; wala kahit isa sa kanila ang tumawag sa akin. **8** Nakihalo ang Efraim sa mga tao, isang manipis na tinapay ang Efraim na hindi pa nabaliktad. **9** Inubos ng mga dayuhan ang kaniyang lakas, ngunit hindi niya ito nalaman. Nagkalat ang kaniyang puting buhok, ngunit hindi niya ito nalaman. **10** Ang pagmamataas ng Israel ay nagpatooto laban sa kanya; gayunpaman, hindi sila nagbalikloob kay Yahweh na kanilang Diyos, ni hinanap nila siya, sa kabilis ng lahat ng ito. **11** Tulad ng isang kalapati ang Efraim, mapaniwalain at walang pang-unawa, tumatawag sa Egipto at ilipid patungong Asiria. **12** Kapag aalis sila, ilalatag ko sa kanila ang aking lambat, ibabagsak ko sila tulad ng mga ibon sa kalangitan. Parurusahan ko sila sa kanilang pagsasama-sama. **13** Kahabag-habag sila! Dahil kumawala sila mula sa akin. Darating sa kanila ang pagkawasak! Naghimagsik sila laban sa akin! Ililitas ko sana sila, ngunit nagsalita sila ng kasinungalingan laban sa akin. **14** Hindi sila tumawag sa akin ng buong puso, ngunit humagulgol sila sa kanilang mga higaan. Sinusugatan nila ang kanilang mga sarili upang magkaroon ng trigo at bagong alak at lumayo sila mula sa akin. **15** Bagama't sinanay ko sila at pinalakas ang kanilang mga bisig, nagbabalak sila ngayon ng masama laban sa akin. **16** Bumalik sila, ngunit hindi sila bumalik sa akin, ang Kataas-taasan. Tulad sila ng isang sirang pana. Babagsak ang kanilang mga opisyal sa pamamagitan ng espada dahil sa kawalang-galang ng kanilang mga dila. Magiging dahilan ito ng pangungutya sa kanila sa lupain ng Egipto.

8 "Maglagay ng isang trumpetá sa inyong mga labí. Paparating ang isang agila sa aking tahanan, si Yahweh. Nangyayari ito dahil sinuway ng mga tao ang aking kasunduan at naghimagsik laban sa aking kautusán. **2** Tumawag sila sa akin, 'Aking Diyos, kami sa Israel ay kilala ka.' **3** Ngunit tinatalikuran ng Israel kung anong mabuti, at tutugisin siya ng kaniyang kaaway. **4** Nagtalaga sila ng mga hari, ngunit hindi sa pamamagitan ko, gumawa sila ng mga prinsipe, ngunit hindi ko nalaman. Sa pamamagitan ng kanilang mga pilak at ginto gumawa sila ng mga diyus-diyosan para sa kanilang mga sarili, ngunit ito ay nangyari upang sila ay mapapahamak." **5** Sinabi ng propeta, "itinapon niya ang inyong guya, Samaria." sinabi ni Yahweh, "Nagliliyab ang aking galit laban sa mga taong ito. Hanggang kailan sila mananatiling marumi?" **6** Sapagkat nagmula ang diyus-diyosang ito sa Israel; ginawa ito ng manggagawa; hindi ito Diyos! Dudurugin ng pira-

piraso ang guya ng Samaria. 7 Sapagkat itinanim ng mga tao ang hangin at umani ng ipu-ipo. Ang nakatayong trigo ay walang mga uhay; hindi ito makapagbibigay ng harina. Kung mahihinog man ito, uubusin ito ng mga dayuhan. 8 Nilunok ang Israel, ngayon nagsinungaling sila sa mga bansa tulad ng walang pakinabang. 9 Sapagkat pumunta sila sa Asiria tulad ng mailap na asno na nag-isisa. Umupa ng Efraim ng manggingibig para sa kaniyang sarili. 10 Kahit na umupa sila ng manggingibig sa mga bansa, muli ko silang titipunin. Sisimulan ko silang itatapon dahil sa pang-aapi ng hari at mga prinsipe. 11 Sapagkat nagparami ng mga altar ang Efraim na alayan para sa kasalanan, subalit nagtingna ang mga ito para makagawa ng mga kasalanan. 12 Maaari kong isulat ng sumpung libong beses ang aking kautusan para sa kanila, ngunit titingnan lang nila ito tulad ng isang bagay na kakaiiba sa kanila. 13 Patungkol sa mga alay na mga handog sa akin, nag-alay sila ng karne at kinain ito, ngunit ako, si Yahweh, ay hindi tinatanggap ang mga ito. Ngayon alalahanin ko ang kanilang kasamaan at parurushan ang kanilang mga kasalanan. Babalik sila sa Egipto. 14 Kinalimutan ako ng Israel, ang kaniyang manlilikha at nagpatayo ng mga palasyo. Pinatibay ni Juda ang maraming mga lungsod, ngunit magpapadala ako ng apoy sa kaniyang mga lungsod at sisirain nito ang kaniyang mga kuta.

9 Huwag kang magalak, Israel, sa tuwa na tulad ng ibang mga tao. Sapagkat hindi ka naging tapat, tinallukan ang iyong Diyos. Kinagiliwan mo ang magbayad ng sahod na hinihiling ng isang babaing nagbebenta ng aliw sa lahat ng mga giikan. 2 Ngunit ang giikan at ang pisaan ng ubas ay hindi magpapakain sa kanila; bibiguin siya ng bagong alak. 3 Hindi sila patuloy na maninirahan sa lupain ni Yahweh, sa halip, babalik sa Egipto ang Efraim, at isang araw kakain sila ng maruming pagkain sa Asiria. 4 Hindi na sila magbubuhos ng mga handog na alak kay Yahweh, ni hindi na nakalulugod sa kanya ang mga ito. Magiging tulad sa pagkain ng nagluluksa ang kanilang mga alay: ang lahat ng kakain nito ay magiging marumi. Sapagkat para sa kanila lamang ang kanilang pagkain, hindi ito makakarating sa tahanan ni Yahweh. 5 Ano ang gagawin mo sa araw ng itinakdang kapistahan, sa araw ng kapistahan para kay Yahweh? 6 Sapagkat, tingnan ninyo, kung nakatakas man sila mula sa pagkawasaki, titipunin sila ng Egipto at ililibig sila ng Memfis. Ang kanilang kawayanan na pilak—matatakapan ang mga ito ng matatalim na dawag at mapupund ng mga tinik ang kanilang mga tolda. 7 Parating na ang mga araw ng pagpaparusa, parating na ang araw ng paghihiganti. Hayaang malaman ng buong Israel ang mga bagay ito. Ang isang propeta ay hangal, nasiraan ng ulo ang lakaling kinasyahan, dahil sa labis ng inyong kasamaan at labis na poot. 8 Ang propeta na kasama ng aking Diyos ay ang bantay para sa Efraim, ngunit ang patibong sa mga ibon ay nasa lahat ng kaniyang mga daanan, ang poot para sa kanya ay nasa tahanan ng kaniyang Diyos. 9 Lubha nilang sinira ang kanilang mga sarili tulad sa mga panahon ng Gibea. Alalahanin ng Diyos ang kanilang kasamaan at parurusan niya ang kanilang mga kasalanan. 10 Sinasabi ni Yahweh, "Nang nataguuan ko ang Israel, tulad ito ng paghahanap ng mga ubas sa ilang. Tulad ng unang bunga sa panahon ng puno ng igos, natagpuan ko ang inyong mga ama. Ngunit nagpunta sila kay Baal Peor, at ibinigay nila ang kanilang mga sarili sa kahiya-hiyang diyus-diyo sang iyon. Naging kasuklam-suklum sila tulad ng diyus-diyo sang iyon. 11 Patungkol kay Efraim, ilipad na parang ibon ang kanilang kaluwalhatian. Wala nang isisislang, wala nang pagbubuntis at wala nang paglililihi. 12 Bagamat nagkaroon sila ng mga anak, kukunin ko sila upang wala ng matira sa kanila. Kahabag-habag sila kapag tumalikod ako sa kanila! 13 Nakita ko ang Efraim, katulad ng Tiro, na naitanim sa isang parang, ngunit dadahlin ng Efraim ang kaniyang mga anak sa isang tao na papatay sa kanila." 14 Bigyan mo sila, Yahweh—ano ang ibibigay mo sa kanila? Bigyan mo sila ng sinapupunan na makukunan at mga susong walang gatas. 15 Dahil sa lahat ng kanilang kasamaan sa Gilgal, doon nagsimula ang aking pagkasuklum sa kanila. Dahil sa makasalanang mga gawa, paalisin ko sila sa aking tahanan. Hindi ko na sila iibigin, suwail ang lahat ng kanilang mga opisyal. 16 Nagkasakit ang Efraim at natuyo ang kanilang mga ugat, hindi na sila namumunga. Kahit may mga anak sila, ilalagay ko ang kanilang minamahal na mga anak sa kamatayan." 17 Itatakwil sila ng aking Diyos dahil hindi sila sumunod sa kanya. Magiging mga palaboy sila sa mga bansa.

10 Ang Israel ay isang malagong puno ng ubas na namumunga. Habang dumarami ang kaniyang bunga, mas dumarami ang mga altar na kaniyang itinatayo. Habang namumunga ng marami ang kaniyang lupain, pinapabuti niya ang kaniyang mga banal na haligi. 2 Mapanlinlang ang kanilang puso; kinakailangan nila ngayong pasanin ang kanilang kasalanan. Bubuwagin ni Yahweh ang kanilang mga altar; at wawasakin niya ang kanilang mga banal na haligi. 3 Sapagkat sasabilhin niya ngayon, "Wala kaming hari, sapagkat hindi kami natatakot kay Yahweh. At sa isang hari—ano ang magagawa niya para sa atin?" 4 Nagsalita sila ng mga salitang walang kabuluhan at gumagawa ng mga kasunduan sa pamamagitan ng pagsumpa ng hindi totoo. Kaya lunitaw ang katarungan tulad ng mga nakakalasok damo sa mga tudling ng isang bikid. 5 Matatakot ang mga ninirahan sa Samaria dahil sa mga guya ng Beth-aven. Ipinagluksta sila ng mga tao nito, gaya ng ginawa ng mga paring sumasamba sa mga diyus-diyo sang iyon. 6 Dadalhin sila tungo sa Asiria bilang isang kaloob para sa dakilang hari. Malalagay sa kahihiyan ang Efraim, at mapapahiya ang Israel dahil sa pagsunod sa mga pago ng mga diyus-diyo sang iyon. 7 Wawasakin ang hari ng Samaria, tulad ng isang malit na piraso ng kahoy na nasa ibabaw ng tubig. 8 Ang mga dambana ng kasamaan—ang kasalanan ng Israel—ay mawawasak. Tutubo ang mga tinik at mga dawag sa kanilang mga altar. Sasabilhin ng mga tao sa mga bundok, "Takpan ninyo kami!" at sa mga burol, "Bumagsak kayo sa amin!" 9 "Israel, nagkasala ka mula pa noong mga araw ng Gibea; nanatili ka roon. Hindi ba nalampasan ng digmaan ang mga gumagawa ng kasamaan sa Gibea? 10 Kung nanaisin ko ito, itutwid ko sila. Magtitipiton ang lahat ng mga bansa laban sa kanila at gagapusin sila dahil sa kanilang dalawahang kasamaan. 11 Naturuang isang dumalagang baka si Efraim na kinagigiliwang mag-giik ng butil, kaya maglalagay ako ng isang pamatok sa kaniyang magandang leeg. Lalagyan ko ng pamatok ang Efraim; mag-aararo ang Juda; si Jacob mismo ang hihila sa pangusuyod. 12 Magtanim ng katuwiran para sa inyong sarili, at anihin ang bunga ng matapat na kasunduan. Bungkalin ninyo ang hindi pa naaarorong lupa, sapagkat panahon na upang hanapin si Yahweh, hanggang sa siya ay dumating at magpa-ulang ng katuwiran sa inyo. 13 Nag-araro kayo ng kasamaan; umani kayo ng kawalan ng katarungan. Kinain ninyo ang bunga ng pandaraya dahil nagtiwala kayo sa inyong mga plano at sa inyong maruming mga kawal. 14 Kaya isang ingay ng digmaan ang babangon sa gitna ng inyong mga tao, at ang lahat ng inyong matitibay na mga lungsod ay mawawasak. Magiging tulad ito sa pagwasak ni Salman sa Beth-arbel sa araw ng labanan, nang ang mga ina ay ginutay-gutay ng pira-piraso kasama ng kanilang mga anak. 15 Kaya mangyayari din ito sa inyo, Bethel, dahil sa napakalaki mong kasamaan. Tiyak na mamamatay ang hari ng Israel sa pagsapit ng bukang-liwayway."

11 Minahal ko noong binata pa si Israel, at tinawag ko ang aking anak mula sa Egipto. 2 Lalo ko silang tinawag, lalo silang tumalikod palayo. Nag-alay sila sa mga Baal at nagsungon ng insenso sa mga diyus-diyo sang iyon. 3 Gayunpaman ako ang nagturo kay Efraim na lumakad. Ako ang nag-angat sa kanila sa pamamagitan ng kanilang mga bisig, ngunit hindi nila alam na iniingatan ko sila. 4 Pinangungunaan ko sila nang mga tali ng sangkatauhan, may mga tali ng pag-ibig. Katulad ako sa isang tao na nagpapagaan ng pamatok sa kanilang mga panga, at yumuko ako upang pakainin sila. 5 Hindi ba sila babalik sa lupain ng Egipto? Hindi ba mamumuno ang Asiria sa kanila dahil tumangi silang bumalik sa akin? 6 Babagsak sa kanilang mga lungsod ang espada at wawasakin ang mga harang ng kanilang mga tarangkahian; sisirain sila nitto dahil sa kanilang sariling mga plano. 7 Determinado ang aking mga tao na tumalikod palayo sa akin. Bagaman tumatawag sila sa akin, Ako na nasa itaas, walang sinumang tutulong sa kanila. 8 Paano ba kita ususoko, Efraim? Paano ba kita ibibigay, Israel? Paano ba kita gagawing katulad sa Adma? Paano ba kita gagawing katulad sa Zeboim? Nagbago ang saloobin ng aking puso; naghahalo ang lahat ng aking habag. 9 Hindi ko isakatuparan ang aking matinding galit; Hindi ko sisiraing muli ang Efraim. Sapagkat ako ay Diyos at hindi isang tao; Ako ang Banal sa kalagitnaan ninyo, at hindi ako darating sa matinding galit. 10 Lalakad silang sumusundot sa akin, Yahweh. Aatungal ako katulad ng isang leon. Sa katunayan aatungal ako, at manggingin na paparito ang mga tao mula sa kanluran. 11 Mangingin sila na paparito

katulad sa isang ibon na mula sa Egipto, katulad ng isang kalapati mula sa lupain ng Asiria. Patitirahan ko sila sa kanilang mga bayah." Ito ang pahayag ni Yahweh. **12** Pinalilibutan ako ni Efraim ng kasinungalingan, at paniliinlang ng sangbahayan ng Israel. Ngunit nananatiling sumusunod parin si Juda sa akin, na Diyos, at tapat sa akin, ang Banal."

12 Pinapakain si Efraim sa hangin at sumusunod sa hanging silangan. Patuloy siyang nagpaparami ng mga kasinungalingan at karahanan.

Gumawa sila ng kasunduan kasama ang Asiria at naggdala ng langis ng Olibo sa Egipto. **2** May paratang din si Yahweh laban kay Juda at parurusahan si Jacob sa kaniyang nagawa; magbabadya siya sa kaniyang mga ginawa. **3** Hinawakan ni Jacob sa sinapupunan ng mahigpit ang sakong sa kaniyang kapatid, at sa kaniyang paglaki nakipagbuno siya sa Diyos. **4** Nakipagbuno siya sa Anghel at nanalo. Umiyak siya at humingi ng awa. Nakatagpo niya ang Diyos sa Bethel; at doon nakipag-usap sa kaniya ang Diyos. **5** Si Yahweh ito, ang Diyos ng mga hubko; "Yahweh" ang kaniyang pangalan na tatawagan. **6** Kaya magbalik-loob ka sa inyong Diyos. Panghawakan ang matpat na kasunduan at katarungan, at patuloy na maghintay sa inyong Diyos. **7** Hindi tama ang timbangnan ng mga mangangalakal sa kanilang mga kamay; kinagigiliwan nila ang mandaya. **8** Sinasabi ni Efraim, "Talagang naging napaka-yaman ko; nakananap ako ng kayamanan para sa aking sarii. Wala silang makitang anumang kasamaan sa akin sa lahat ng aking ginagawa, anumang bagay na kasalanan." **9** Ako si Yahweh na inyong Diyos, na kasama ninyo mula pa sa lupain ng Egipto. Patitirahan ko kayong muli sa mga tolda, katulad nang itinakdang mga araw ng pista. **10** Kinausap ko narin ang mga propeta, at binigyan ko sila ng maraming mga pangitain para sa inyo. Binigyan ko kayo ng mga talinghaga sa pamamagitan ng mga propeta." **11** Kung mayroon ng kasamaan sa Galaad, tiyak na walang kabuluhan ng mga tao. Nag-aalay sila sa Gilgal ng mga toro; Magiging tulad sa mga tambak na bato na dinaanan ng araro sa mga bukid ang kanilang mga altar. **12** Tumakas si Jacob sa lupain ng Aram; nagtrabaho si Israel upang magkaroon ng asawa; at nangangalaga ng mga kawan ng mga tupa upang magkaroon ng isang asawa. **13** Inilabas ni Yahweh ang Israel mula sa Egipto sa pamamagitan ng isang propeta, at iningatan niya sila sa pamamagitan ng isang propeta. **14** Labis na ginalit ni Efraim si Yahweh. Kaya iiwanan ng kaniyang Panginoon ang kasalanan ng kaniyang dugo sa kaniya at pagbaryaran siya sa kaniyang kahiya-hiyang mga gawa.

13 "Nang nagsalita si Efraim ay mayroong pangginginig. Itinaas niya ang kaniyang sarii sa Israel, ngunit siya ay nagkasala dahil sa pagsamba kay Baal, at namatay siya. **2** Ngayon sila ay mas lalong nagkakasala. Gumagawa sila ng mga larawang hinulma mula sa kanilang pilak, mga diyus-dyosan na hanggat maaraay ginawa ng mahusay, lahat ng mga ito ay gawa ng mga mahuhusay na manggaagawa. Sinasabi ng mga tao tungkol sa kanila, 'Ang mga kalakalihang ito na nag-aalay ay humalik sa mga guya.' **3** Kaya sila ay magiging tulad ng ulap sa umaga, tulad ng hamog na nawawala ng maaga, tulad ng ipa na tinatangay ng hangin palayo mula sa giikan, at tulad ng usok na lumalabas mula sa isang pausukan. **4** Ngunit ako si Yahweh na inyong Diyos, na naggalabas sa inyo mula sa lupain ng Egipto. Wala kung dapat kilalanin Diyos kundi ako; dapat ninyong kilalanin na liban sa akin, wala nang ibang tagapaglitgas. **5** Nakilala kita sa ilang, sa lupain ng may malaking katuyuan. **6** Nang kayo ay nagkaroon ng pastulan, saka kayo nabusog; nang kayo ay nabusog, ang inyong puso ay naging mapagmalaki; dahil doon kinalimutan ninyo ako. **7** Naging tulad ako ng isang leon sa kanila; tulad ng isang leopardo, ako ay magbabantay sa tabi ng daan. **8** Sasalakayin ko sila tulad ng isang oso na ninakawan ng kaniyang mga anak. Ialasasin ko ang kanilang mga dibdib, at doon ay lalapain ko sila tulad ng isang leon— tulad ng isang mabangis na hayop na pipilasin sila ng pira-piraso. **9** Ito ang iyong kapahamakan na darating, Israel, dahil ikaw ay laban sa akin, na tumutulong sa iyo. **10** Nasaan ngayon ang iyong hari, upang mailigtas ka sa lahat ng iyong mga lungsod? Nasaan ang iyong mga pinuno, na sinabi mo sa akin, 'Bigyan mo ako ng hari at mga prinsipe?' **11** Sa aking galit, binigyan kita ng hari, at sa aking poot, tinanggal ko siya. **12** Ang kasamaan ni Efraim ay nakatago; ang kaniyang pagkakasala ay nakatago. **13** Darating sa kaniya ang mga sakit ng panganganak, ngunit siya ay isang hindi matalinong anak, sapagkat sa panahon na isisilang, hindi siya lumabas mula sa sinapupunan. **14** Iilitgas

ko ba talaga sila mula sa kapangyarihan ng sheol? Iilitgas ko ba talaga sila mula sa Kamatayan? Kamatayan, nasaan ang iyong mga salot? Dalhin mo sila rito. Sheol, nasaan ang iyong pagwawasak? Dalhin mo ito dito. Nakatago mula sa aking mga mata ang kahabagan." (**Sheol h7585**) **15** Kahit na masagana si Efraim sa kaniyang mga kapatid, darating ang isang hanging silangan; ihip ang hangin ni Yahweh mula sa ilang. Matutuyo ang bukal ni Efraim, at mawawalan ng tubig ang kaniyang balon. Sasamsamin ng kaniyang mga kaaway ang bawat mamahaling bagay sa kaniyang kamalig. **16** Nagkasala ang Samaria, sapagkat siya ay naghimagsik laban sa kaniyang Diyos. Mamamatay sila sa pamamagitan ng espada; ang kanilang mga sanggol ay gugutayin ng pira-piraso at lalasasin ang tiyan ng kanilang mga nagdadalandao.

14 Manumbalik ka Israel, kay Yahweh na inyong Diyos, sapagkat ikaw ay bumagsak dahil sa iyong kasamaan. **2** Magpahayag kayo ng mga salita ng pagsisisi at manumbalik kay Yahweh. Sabihin ninyo sa kaniya, "Tanggalin mo ang lahat ng aming mga kasamaan at tanggapin mo kami sa pamamagitan ng iyong habag, upang makapaghangandog kami sa iyo ng aming papuri, ang bunga ng aming mga labi. **3** Hindi kami iilitgas ng Asiria; hindi kami sasakay sa mga kabayo sa digmaan. Ni magasabi ng anupaman sa gawa ng aming mga kamay, 'Kayo ang aming mga diyos,' sapagkat sa iyo nakatagpo ng habag ang mga taong ulila." **4** Pagagalingin ko sila kapag manumbalik sila sa akin pagkatapos nila akong iwan; Malaya ko silang mamahalin, sapagkat nawala na ang galit ko sa kanila. **5** Magiging tulad ako ng hamog sa Israel; mammulaklak siya tulad ng liryo at magkaka-ugat na tulad sa isang sedar sa Lebanon. **6** Lumatag ang kaniyang mga sanga; magiging tulad sa mga puno ng olibo ang kaniyang kagandahan, at ang kaniyang halimuyak na tulad ng mga sedar sa Lebanon. **7** Babalik ang mga taong nanirahan sa kaniyang liim; sila ay muling mabubuhay tulad ng butil at mammulaklak tulad ng mga puno ng mga ubas. Tulad ng alak ng Lebanon ang kaniyang katanyagan. **8** Sasabihin ni Efraim, 'Ano pa ang aking gagawin sa mga diyus-diyosan? Tutugon ako sa kaniya at panganganlagaan ko siya. Tulad ako ng isang sipres na ang mga dahon ay laging luntian; nanggagaling sa akin ang iyong bunga. **9** Sino ang matalino upang maunawaan niya ang mga bagay na ito? Sino ang nakakaunawa sa mga bagay na ito upang kaniyang makilala ang mga ito? Sapagkat ang mga daan ni Yahweh ay matuwid, at ang matuwid ay lakad sa mga ito, ngunit ang mga sumusuway ay madadapa sa mga ito.

Joel

1 Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay Joel na anak ni Petuel. **2** Pakiggen ito, kayong mga nakatatanda, at makining kayo, lahat kayong naninirahan sa lupain. Nangyari na ba ito noon sa inyong panahon o sa panahon ng inyong mga ninuno? **3** Sabihin ninyo sa inyong mga anak ang tungkol dito at sabihin ng inyong mga anak sa kanilang mga anak at ng kanilang mga anak sa susunod na henerasyon. **4** Ang iniwan ng napakaraming nagliliparang balang ay kinain ng mga malalaking balang, ang iniwan ng mga malalaking balang ay kinain ng mga tipaklong, at ang iniwan ng mga tipaklong ay kinain ng mga uod. **5** Gumising kayo, kayong mga lasenggi at tumangis! Humagulhol kayo, lahat kayong mga manginom ng alak dahil ang matamis na alak ay pinahinto na sa inyo. **6** Sapagkat dumating ang isang bansang malakas at hindi mabilang sa aking lupain. Ang kaniyang ngipin ay ngipin ng leon at mayroon siyang ngipin ng babaeng leon. **7** Ginawa niyang katakot-takot na lugar ang aking ubasan at tinalupon ang aking puno ng igos. Binaklas niya ang upak at itinapon ito, ang mga sanga nito ay namuti. **8** Magluksa kayo gaya ng isang birhen nakadamat ng telang magaspang dahil sa pagkamatay ng kaniyang batang asawa. **9** Ang butil na handog at inuming handog ay pinahinto sa tahanan ni Yahweh. Nagdadalamhati ang mga paring lingkod ni Yahweh. **10** Winasak ang mga bukirin at ang lupa ay nagdadalamhati. Sapagkat sinira ang butil, natuyo ang bagong alak at nabulok ang langis. **11** Mahiya kayo, kayong mga magsasaka at humagulhol kayo, kayong mga nagpapalaki ng puno ng ubas, para sa trigo at sebada. Sapagkat namatay ang ari ng mga bukirin. **12** Nalanta ang mga puno ng ubas at natuyo ang mga puno ng igos, ang mga puno ng granada, gayon din ang mga puno ng palma at mga puno ng mansanas— ang lahat ng puno ng bukirin ay nalanta. Sapagkat nalanta ang kagalakan mula sa mga kaapu-apuhan ng tao. **13** Magsuot kayo ng telang magaspang at magdalaminhati kayo, kayong mga pari! Humagulhol kayo, kayong mga lingkod ng altar. Halikayo, humiga nang buong gabi na nakasut ng telang magaspang, kayong mga lingkod ng aking Diyo. Sapagkat itinigil ang butil na handog at inuming handog sa tahanan ng inyong Diyo. **14** Magpatawag kayo para sa isang banal na pag-aayuno at magpatawag kayo para sa isang banal na pagtitipon. Tipunin ninyo sa tahanan ni Yahweh, na inyong Diyo, ang mga nakatatanda at lahat ng naninirahan sa lupain at umiyak kay Yahweh. **15** Oh sa araw na inyon! Sapagkat araw ni Yahweh ay malapit na. Kasama nitong darating ang pagkawasak na mula sa Makapangyarihan. **16** Hindi ba't nawala sa ating mga paninig ng pagkain, kagalakan at kasayahan mula sa tahanan ng ating Diyo? **17** Nabulok ang mga buto sa ilalim ng tumpok ng lupa, pinabayaan ang mga kamalig at giniba ang mga kamalig sapagkat nalanta ang butil. **18** Ganoon na lamang ang atungal ng mga hayop! Nagdurusa ang mga kawan ng baka dahil wala silang pastulan. Ganoon din, ang mga kawan ng tupa ay nagdurusa. **19** Yahweh, dumadaing ako sa iyo. Sapagkat nilamon ng apoy ang mga pastulan sa ilang, at sinunog ng apoy ang lahat ng puno sa parang. **20** Kahit ang mga hayop sa parang ay nagsisihingal sa iyo, sapagkat natuyo ang tubig sa batis, at nilamon ng apoy ang mga pastulan sa ilang.

2 Hipan ninyo ang trumpeta sa Zion, at magpatuno ng hudyat sa aking banal na bundok! Manginig sa takot ang lahat ng nakatira sa lupain sapagkat dumarating ang araw ni Yahweh, tunay nga na ito ay malapit na. **3** Ito ay araw ng kadiilinan at kapanglawan, araw ng mga ulap at makapal na kadiilinan. Katulad ng bukang liwayway na lumalaganap sa mga bundok, paparating ang napakarami at malakas na hukbo. Hindi pa nagkaroon ng hukbong ganito at hindi na muling magkakaroon ng katulad nito, lumipas man ang maraming henerasyon. **3** Nilalamon ng apoy ang lahat ng nasa harapan nito at lumiliyab ang apoy sa likuran nito. Katulad ng hardin ng Eden ang lupain na nasa harapan nito ngunit sa likuran nito ay wasak na ilang. Tunay nga na walang makatatakas mula rito. **4** Ang anyo ng hukbo ay tulad ng mga kabayo, at tumatakbo sila na gaya ng mga mangangabay. **5** Tumatalon sila nang may ingay na gaya ng mga karwaha sa ibabaw ng mga bundok, gaya ng ingay ng naglagalagblab na apoy na tumutupok sa pinaggpasasan, gaya ng napakaraming hukbo na banda para sa labanan. **6** Sa kanilang pagdating, nagdadalamhati ang mga tao at namumutla ang kanilang mga mukha. **7** Tumatakbo sila na gaya

ng malalakas na mandirigma at inaakyat nila ang mga pader na gaya ng mga kawal; nagmamartsa sila, ang bawat isa sa kani-kaniyang hakbang at hindi sila humihiwalya sa kanilang mga hanay. **8** Hindi sila nagtutulukan, nagmamartsa sila, bawat isa sa kaniyang daanan, pinapasok nila ang pananggalang at hindi sila nawawala sa kanilang hanay. **9** Sumusugod sila nang mabilis sa lungsod, tumatakbo sila sa pader, umaakyat sila sa mga bayah at pupumasok sila sa mga bintana na gaya ng mga magnanakaw. **10** Nayangan ng lupa sa harapan nila, nayangan ang kalangitan, dumilim ang araw at buwan at tumigil sa pagningning ang mga bituin. **11** Pinalakas ni Yahweh ang kaniyang tinig sa harap ng kaniyang hukbo sapagkat napakarami ng kaniyang mandirigma, sapagkat sila ay malakas, ang mga gumagawa ng kaniyang mga utos. Sapagkat ang araw ni Yahweh ay dakila at nakatatakot. Sino ang makaligtas dito? **12** "Gayon pa man," sinabi ni Yahweh, "Manumbalik kayo sa akin nang buong puso. Mag-aayuno kayo, tumangis at magdalamhati." **13** Punitin ninyo ang inyong puso at hindi lamang ang inyong mga kasuotan, at manumbalik kay Yahweh na inyong Diyo. Sapagkat siya ay mapagbigay-loob at maawain, hindi madaling magalit, sagana sa pagmamahal at nais niyang tumigil sa pagbibigay ng parusa. **14** Sinong nakakaalam? Marahil ay manumbalik siya at mahabag, at mag-iwan ng biyaya sa likuran niya, butil na handog at inuming handog para kay Yahweh na inyong Diyo. **15** Hipan ninyo ang trumpeta sa Zion, magpatawag kayo para sa isang banal na pag-aayuno at magpatawag kayo para sa isang banal na pagtitipon. **16** Tipunin ninyo ang mga tao, magpatawag kayo para sa banal na pagtitipon. Tipunin ninyo ang mga nakatatanda, ang mga bata at ang mga sanggol. Lumabas ang mga ikasal na lalaki sa kanilang silid at ang mga babaeng ikasal sa kanilang silid. **17** Manangs ang mga paring lingkod ni Yahweh sa pagitan ng balkonahe at altar. Sabihin nilang, "Maaawa ka sa iyong mga tao, Yahweh, at huwag mong dalhin sa kahihyan ang iyong pamana upang pamahalaan sila ng mga bansa. Bakit sasabihin ng mga bansa, nasaan ang kanilang Diyo?" **18** At si Yahweh ay masikap para sa kaniyang lupain at naawa sa kaniyang mga tao. **19** Sumagot si Yahweh sa kaniyang mga tao, "Titingnan ninyo, magpapadala ako sa inyo ng butil, bagong alak at langis. Masisiyahan kayo sa mga ito at hindi ko na kayo gagawing kahiya-hiya sa mga bansa. **20** Aalisin ko ang hilagang mananalakay mula sa inyo at itataboy sila sa tuyo at pinabayaaang lupain. Ang unahan ng kanilang hukbo ay pupunta sa silangang dagat at ang kanilang hulihian ay sa kanlurang dagat. Aalingasaw ang baho at masamang amoy nito. Gagawa ako ng mga dakilang bagay." **21** Huwag matakot, lupain, matuwa at magalak sapagkat gumawa si Yahweh ng mga dakilang bagay. **22** Huwag kayong matakot, mga hayop sa parang, sapagkat tutubo ang mga pastulan sa ilang, mamumunga ang mga puno at mamumunga ng maraming anig ang mga puno ng igos at ubas. **23** Matuwa kayo, mga tao ng Zion at magalak kay Yahweh na inyong Diyo. Sapagkat ibibigay niya sa inyo ang ulan ng taglagas sa nararapat na sukat at papababaing ulan para sa inyo, ang ulan ng taglagas at ang ulan ng tagsibol katulad noon. **24** Mapupuno ng trigo ang mga giikan, aapaw ang mga lalagyan ng bagong alak at langis. **25** "Ibablik ko sa inyo ang mga taon ng mga pananim na kinain ng napakaraming nagliliparang mga balang, ng mga malalaking balang, ng mga tipaklong, at ng mga uod, ang aking malakas na hukbo na aking ipinadala sa inyo. **26** Kakaain kayo nang sagana at mabubusog, at pupurihin ninyo ang pangalan ni Yahweh na inyong Diyo na gumawa ng mga kamangha-mangha sa inyo at hindi ko na muling ilalagay sa kahihyan ang aking bayan. **27** Malamanan ninyo na ako ay nasa Israel, na ako si Yahweh na inyong Diyo, at wala ng iba, at hindi ko na muling ilalagay sa kahihyan ang aking bayan. **28** At mangayari pagkatapos, ibubuhos ko ang aking Espiritu sa lahat ng laman, at maghahayag ng propesiya ang inyong mga anak na lalaki at babae. Mananaginip ng mga panaginip ang inyong mga matatandang lalaki, makakakita ng mga pangitain ang inyong mga kabataang lalaki. **29** Gayon din sa mga utusan at babaeng utusan, ibubuhos ko ang aking Espiritu sa mga araw na iyon. **30** Magpapakita ako ng mga kamangha-mangha sa kalanitan at sa lupa ng duro, apoy at mga haligi ng usok. **31** Magiging kadiilinan ang araw at duro ang buwan, bago dumating ang dakila at kakila-kilabot na araw ni Yahweh. **32** Mangayari na ang lahat ng tatawag sa pangalan ni Yahweh ay malligtas. Sapagkat may mga makatatakas sa Bundok ng Zion at sa Jerusalem, gaya ng sinabi ni Yahweh, at sa mga makaligtas, ang mga tinawag ni Yahweh.

3 Tingnan ninyo, sa mga araw na iyon at sa oras na iyon, kapag ibinalik ko ang pagkakabihag ng mga Juda at Jerusalem, **2** tipunin ko ang lahat ng mga bansa at dadalhin sila pababa sa bayan ni Jehoshafat. Hahatulan ko sila doon, dahil sa aking mga tao at ang aking tagapagmanang Israel na kanilang ikinalat sa mga bansa at dahil hinati-hati nila ang aking lupain. **3** Naggalaburutan sila para sa aking mga tao, ipinagpalit ang batang lalaki para sa nagbebenta ng aliv at ipinagbili ang batang babae para sa alak upang sila ay makainom. **4** Ngayon, bakit kayo nagagalit sa akin mga taga-Tiro, Sidon at sa lahat ng nasa rehiyon ng Filisteia? Gagantihan ba ninyo ako? Kahit pa gumanting kayo sa akin, kaagad kong ibabalik ang paghihiganti sa inyong mga sariling ulo. **5** Sapagkat kinuha ninyo ang aking pilak at ang aking ginto, at idinala ninyo ang aking mga mahahalagang kayamanan sa inyong mga templo. **6** Ipinagbili ninyo ang mga tao ng Juda at Jerusalem sa mga Grego, upang mailayo ninyo sila sa kanilang lupain. **7** Tingnan ninyo, paalaisin ko na sila mula sa mga lugar kung saan ninyo sila ipinagbili at ibabalik ko sa inyong mga ulo ang inyong ganti. **8** Ipagbibili ko ang inyong mga anak sa pamamagitan ng mga kamay ng mga tao ng Juda. Ipagbibili sila sa mga Sabeo, isang malayong bansa sapagkat ito ang sinabi ni Yahweh. **9** Ipahayag ninyo ito sa mga bansa: 'Ilaan ninyo ang inyong sarili para sa isang digmaan, gisingin ninyo ang mga malalakas na kalalakihan, hayaan silang lumapit at hayaang sumalakay ang lahat ng mandirigma. **10** Gawin ninyong mga espada ang inyong mga araro at ang inyong mga pangtabas na mga sibat. Hayaang sabihin ng mga mahihina, "Ako ay malakas." **11** Magmadali kayo at pumarito, kayong mga karatig bansa at magtipun-tipon kayo.' Ipadala mo doon ang iyong mga malalakas na mandirigma, Yahweh. **12** Hayaan mong gisingin ng mga bansa ang kanilang mga sarili at pumunta sa lambak ni Jehoshafat. Sapagkat doon ako uupo upang hatulan ang lahat ng nakapalibot na mga bansa. **13** Gamitin ninyo ang karit dahil hinog na ang anि. Halikayo, durugin ninyo ang mga ubas dahil puno na ang mga pigaan ng ubas, umaapaw na ang mga kawa dahil katakut-takot ang kanilang kasamaan. **14** Mayroong kaguluhan, isang kaguluhan sa lambak ng Paghuhukom. Dahil ang araw ni Yahweh ay malapit sa lambak ng Paghuhukom. **15** Didilim ang araw at buwan, mawawalan ng liwanag ang mga bituin. **16** Sisigaw si Yahweh mula sa Zion, at lalakas ang kaniyang tinig mula sa Jerusalem. Mayayanig ang kalangitan at lupa, ngunit si Yahweh ang magiging karlungan ng kaniyang mga tao at sandigan para sa mga tao ng Israel. **17** "Upang malaman ninyo na ako si Yahweh ang inyong Diyo sa nanahanan sa Zion, sa aking banal na bundok. At magiging banal ang Jerusalem, at wala nang hukbo ang muling sasalakay pa sa kanya. **18** At mangyayari nga sa araw na iyon na papatak ang matamis na alak sa mga bundok, aapaw ang gatas sa mga burol, dadaloy ang tubig sa lahat ng mga batis ng Juda, at isang bukal ang manggagaling sa tahanan ni Yahweh at didiligan ang lambak ng Acacia. **19** Magiging wasak na lugar ang Egipto at magiging napabayaang ilang ang Edom dahil sa ginawa nilang karahasan sa mga tao ng Juda, dahil nagpadanak sila ng dugo ng mga walang kasalanan sa kanilang lupain. **20** Ngunit manahanan ang Juda magpakailanman, at manahanan ang mga salinlahi ng Jerusalem. **21** Ipaghihiganti ko ang kanilang dugo na hindi ko pa naipaghiganti," sapagkat nanahanan si Yahweh sa Zion.

Amos

1 Ito ang mga bagay tungkol sa Israel na natanggap sa pamamagitan ng pagpapahayag kay Amos na isa sa mga pastol sa Tekoa. Natanggap niya ang mga bagay na ito noong panahon ni Uzias na hari ng Juda, at sa panahon din ni Jeroobaam na anak ni Joas na hari ng Israel, dalawang taon bago ang lindol. **2** Sinabi niya, "Umaatungal si Yahweh mula sa Zion; nilakasan niya ang kaniyang tingi mula sa Jerusalem. Ang mga pastulang mga pastol ay nagluluksa, ang tuktok ng Carmelo ay nalalanta." **3** Ito ang sinasabi ni Yahweh: "Dahil sa tatlong kasalanan ng Damasco, kahit na apat pa, hindi ko babawiin ang kaparusahan, sapagkat giniik nila ang Gilead sa pamamagitan ng mga instrumentongbakal. **4** Magpapadala ako ng apoy sa bahan ni Hazeel, at tutupukan nito ang mga tanggulan ng Ben-Hadad." **5** Babaliin ko ang mga bakal na tarangkahang ng Damasco atatalunin ang lalaking naninirahan sa Biqt Aven, at maging ang lalaking humahawak sa setro mula sa Beth-eden; ang mga taga-Aram ay mabibihag sa Kir," sabi ni Yahweh. **6** Ito ang sinasabi ni Yahweh: "Dahil sa tatlong kasalanan ng Gaza, o kahit na apat pa, hindi ko babawiin ang kaparusahan, dahil kinuha nilang bihag ang lahat ng mga tuo upang ipasakamay sila sa Edom. **7** Magpapadala ako ng apoy sa mga pader ng Gaza at tutupukan nito ang kaniyang mga tanggulan. **8** Lilipulin ko ang lalaking naninirahan sa Asdod at ang lalaking humahawak sa setro mula sa Ashkelon. Ibabaling ko ang aking kamay laban sa Ekon at ang ibang mga Filisteo ay mamamatay," sabi ng Panginoong Yahweh. **9** Ito ang sinasabi ni Yahweh: "Dahil sa tatlong kasalanan ng Tiro, kahit na apat pa, hindi ko babawiin ang kaparusahan, dahil ipinasakamay nila ang buong pangkat ng mga tao sa Edom at sinira nila ang kanilang kasunduan ng kapatiran. **10** Magpapadala ako ng apoy sa mga pader ng Tiro, at tutupukan nito ang kaniyang mga tanggulan." **11** Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Dahil sa tatlong kasalanan ng Edom, kahit na apat pa, hindi ko babawiin ang kaparusahan, dahil tinugis niya ang kaniyang kapatid ng espada at hindi man lang naawa. Nagpatuloy ang kaniyang matinding galit at ang kaniyang poot ay tumagal nang walang hanggan. **12** Magpapadala ako ng apoy sa Teman, at tutupukan nito ang mga palasyo ng Bozra." **13** Ito ang sinasabi ni Yahweh, "Dahil sa tatlong kasalanan ng mga Ammonita, kahit na apat pa, hindi ko babawiin ang kaparusahan, dahil nilasila ang tiyan ng mga buntis na kababaian ng Gilead, upang maaari nilang palawakin ang kanilang mga nasasakupan. **14** Magsisindi ako ng apoy sa mga pader ng Rabba, at tutupukan nito ang mga palasyo, na may kasamang sigaw sa araw ng labanan, na may kasamang bagyo sa araw ng ipu-ipo. **15** Ang kanilang hari at ang kaniyang mga opisyal ay sama-samang mabibihag," sabi ni Yahweh.

2 Ito ang sinasabi ni Yahweh: "Dahil sa tatlong kasalanan ng Moab, kahit na apat pa, hindi ko babawiin ang kaparusahan, dahil sinunog niya ang mga buto ng hari ng Edom hanggang sa naging apog. **2** Magpapadala ako ng apoy sa Moab at tutupukan nito ang mga tanggulan ng Keriot. Mamamatay ang mga taga-Moab sa isang kagulohan, na may sigaw at may tunog ng trumpeta. **3** Sisirain ko ang hukom sa kaniya, at papatayin ko ang lahat ng mga prinsipeng kasama niya," sabi ni Yahweh. **4** Ito ang sinasabi ni Yahweh: "Dahil sa tatlong kasalanan ng Juda, kahit na apat pa, hindi ko babawiin ang kaparusahan, dahil hindi nila sinunod ang kautusan ni Yahweh at hindi iningatan ang kaniyang mga palatuntunan. Ang kanilang kasingnalingan ang naging sanhi ng kanilang pagkakasala, katulad ng tinahak ng kanilang mga ama. **5** Magpapadala ako ng apoy sa Juda at tutupukan nito ang mga tanggulan ng Jerusalem." **6** Ito ang sinasabi ni Yahweh: "Dahil sa tatlong kasalanan ng Israel, kahit na apat pa, hindi ko babawiin ang kaparusahan, dahil ibinenta nila ang mga walang kasalanan para sa pilak at ang nangangailangan ang para sa pares ng sandalias. **7** Tinatapakan nila ang ulo ng mga mahihirap gaya nang pagtaptak ng mga tao sa alikabok sa lupa; palayo nilang ipinagtutulakan ang naapi. Ang magama ay sumisipis sa iisang babae at nilalapastangan ang aking banal na pangalan. **8** Nahiga sila sa tabi ng bawat altar sa ibabaw ng kasutongan kinuha bilang mga panunumpa, at sa tahahan ng Diyos ay ininom nila ang alak na multa. **9** Kaya winasak ko ang mga Amoreo sa harap nila, na kasingtaas ng puno ng sedar; siya ay kasinglakas ng ensina. Ngunit winasak ko ang kaniyang bunga sa taas at kaniyang mga ugat sa ilalim. **10** Gayundin, inilabas ko kayo sa lupaing Egipto at pinangunahan ko kayo

sa ilang ng apatnapung taon upang maangkin ninyo ang lupain ng mga Amoreo. **11** Pumili ako ng mga propetang mula sa inyong mga anak na lalaki at mga Nazareo mula sa inyong mga nakababatang kalalakihan. Hindi ba tama iyon, mga Israelita? —ito ang pahayag ni Yahweh." **12** "Ngunit hinimok ninyo ang mga Nazareo upang inumin ang alak at inutusan ang mga propetang huwag magprosesiya. **13** Tingnan ninyo, dudurugin ko kayo gaya ng pagdurog ng kariton na puno ng butil na maaaring durugin ang sinuman. **14** Ang mabilis na tao ay hindi makakatakas; ang malakas ay hindi na madadagdag pa ang kaniyang kalakasan; maging ang magiting ay hindi niya maililitas ang kaniyang sarili. **15** Ang mamamana ay hindi makatatayo; ang pinakamabilis tumakbo ay hindi makakatakas; ang mangangabayay ay hindi niya maililitas ang kaniyang sarili. **16** Kahit na ang mga pinakamatapang na mandrigma ay tatakas na hubad sa araw na inyo—ito ang pahayag ni Yahweh."

3 Pakiginan ninyo ang salitang ito na sinabi ni Yahweh laban sa inyong mga Israelita, laban sa buong pamilya na aking inilabas sa lupain ng Egipto. **2** Kayo lamang ang pinili ko sa lahat ng mga pamilya sa lupa. Dahil dito parurusahan ko kayo sa inyong mga kasalanan. **3** Lalakad bang magkasama ang dalawa nang walang pinakasunduan? **4** Umaatungal ba ang isang leon sa gubat kapag wala itong nabiktima? Umungol ba ang isang batang leon sa kaniyang yungib kung wala siyang nahulung anuman? **5** Mabibitag ba ang isang ibon sa lupa kung walang paing nahakanda sa kaniya? ligkas ka ang isang bitag sa lupa kung wala itong nahulung anuman? **6** Tutunog ba ang trumpeta sa lungsod at hindi manggingin sa takot ang mga tao? Darating ba ang sakuna sa isang lungsod kung hindi si Yahweh ang nagpadala nito? **7** Tiyak na walang gagawing anuman ang Panginoong Yahweh hanggang hindi nya naipapahayag ang kaniyang plano sa kaniyang mga lingkod na mga propeta. **8** Ang leon ay umatungal; sino ang hindi matatakot? Nagsalita ang Panginoong Yahweh; sino ang hindi magpapahayag? **9** Ipahayag ito sa mga tanggulan ng Asdod at sa mga tanggulan sa lupain ng Egipto; na sinabi: "Magtipon-tipon kayo sa mga bundok ng Samaria at tingnan ninyo kung ano ang malaking kagulahan at pang-aapi ang nasa kaniya. **10** Sapagkat hindi nila alam kung paano gumawa ng mabuti"—ito ang pahayag ni Yahweh—"Nag-ipon sila ng pagkawasak at kasisiraan sa kanilang mga tanggulan." **11** Kaya, ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: "Isang kaaway ang papalibot sa inyong lupain. Ibabagsak ang inyong pinatibay na moog at loloban ang inyong mga tanggulan." **12** Ito ang sinasabi ni Yahweh: Gaya ng pagsagip ng pastol sa bunganga ng leon na dalawang hita lamang ang makukuha o isang piraso ng tenga, kaya ang masasagip ng mga Israelita na naninirahan sa Samaria ay kapiraso ng sopa lamang o isang piraso ng pantakip sa higaan." **13** Pakiginan at magpatootoo laban sa sambahan ni Jacob—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh na Diyos ng mga hukbo. **14** "Sapagkat sa araw na parurursahan ko ang Israel sa kanilang mga kasalanan, parurusahan ko rin ang mga altar ng Bethel. Ang mga sungay sa altar ay mapuputol at babsak sa lupa. **15** Wasawakin ko ang bahay na para sa taglamig kasama ang bahay para sa tag-init. Ang mga bahay na gawa sa garing ay mawawala, at ang malalaking mga bahay ay mawawala rin,"—ito ang pahayag ni Yahweh.

4 Pakiginan ninyo ang salitang ito, kayong mga baka sa Bashan, kayong nasa bundok ng Samaria, kayo na nagmamalupit sa mga mahihirap, kayo na nagkakait sa mga nangangailangan, kayo na nagsasabi sa inyong mga asawang lalaki, "Dalhin ninyo kami ng maiinom." **2** Ang Panginoong Yahweh ay sumumpa sa pamamagitan ng kaniyang kabanalan: "Tingnan ninyo, darating ang mga araw na kukunin nila kayo sa pamamagitan ng mga kalawit, ang mga huli sa inyo ay bibingwitin. **3** Makakalabas kayo sa mga nasirang pader ng lungsod, bawat isa na magpapatuloy palabas dito, at kayo ay itatapon sa Harmon—ito ang pahayag ni Yahweh." **4** Pumunta kayo sa Bethel at magkasala, sa Gilgal at magparami ng kasalanan. Dalhin ninyo ang inyong mga handog tuwing umaga, ang inyong mga ikapu sa bawat ikatlong araw. **5** Mag-alay ng handog pasasalamat na may tinipay; ipaalam ang kusang-loob na paghahandog. Sasabihin ninyo sa kanila, sapagkat ito ay nakalulugod sa inyo, kayong mga Israelita—itko ang pahayag ng Panginoong si Yahweh." **6** "Ibinigay ko sa inyo ang kalinisan ng mga ngipin sa lahat ng inyong mga lungsod at kakulangan ng tinapay sa lahat ng inyong mga lugar. Gayumpama'y hindi kayo bumalik sa akin—itko ang pahayag ni Yahweh." **7**

"Pinigilan ko din ang ulan sa inyo nang mayroon pang tatlong buwan para mag-aní. Nagpaulan ako sa isang lungsod, at sa ibang lungsod ay hindi ko pinaulan. Sa isang bahagi ng lupain ay naulanan, ngunit sa isang bahagi ng lupain na hindi naulanan ay natuyo. **8** Nagpagaala ang dalawa o tatlong lungsod sa ibang lungsod upang uminom ng tubig, ngunit hindi sila nasiyahan. Ngunit hindi pa rin kayo bumalik sa akin—ito ang anyong pahayag ni Yahweh." **9** "Pahihirapan ko kayo ng pagkalanta at amag. Marami sa inyong mga halamanan, ng inyong mga ubasan, ng inyong mga puno ng igos at olíbo—kakaín silang lahat ng balang. Gayunpamáy hindi pa rin kayo bumalik sa akin—Ito ang pahayag ni Yahweh." **10** Pinadala ko sa inyo ang salot na gaya sa Egipto. Pinatay ko sa espada ang inyong mga kabataan at laaki, kinuha ang inyong mga kabayo, at ginawa kong mabaho ang inyong kampo na umabot sa inyong mga pang-amoy. Gayunpamáy hindi kayo bumalik sa akin—Ito ang pahayag ni Yahweh." **11** "Sinira ko ang inyong mga lungsod, gaya ng pagsira ng Diós sa Sodoma at Gomorra. Katulad kayo ng nasusunog na patpat na hinango sa apoy. Gayunpamáy hindi pa rin kayo bumalik sa akin—Ito ang pahayag ni Yahweh." **12** Dahil dito gagawa ako ng kakila-kilabot na bagay sa inyo, Israel; at dahil sa gagawin kong kakila-kilabot na bagay, maghanda kayo upang harapin ang inyong Diós, Israel! **13** Kaya, tingnan ninyo, ang bumuo sa mga bundok pati na rin ang lumikháng hanig, nagsahayag ng kaniyang kaisipan sa sangkatauhan, ang nagpapadilim ng umaga, at tumutungtong sa mga matataas na lugar sa Lupa." Ang kaniyang pangalan ay Yahweh, Diós ng mga hukbo.

5 Pakinggan ninyo ang mga salitang ito na itinataghoy ko sa inyo, o sambahayan ng Israel. **2** Bumagsak na ang bîrheng Israel; hindi na siya muling makatatayo; pinabayaan siya sa kaniyang bayan; at wala ni isang tutulong upang itayo siya. **3** Sapagkat ito ang sinasabi ng Panginoong Yahweh: "Ang lungsod na isang libo ang labas ay isang daan ang matitira, at ang isa na labas na may isang daan ay sampa ng matitira na pagmamay-ari ng sambahayan ng Israel." **4** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh sa sambahayan ng Israel: "Hanapin ako at mabuhay!" **5** Huwag hanapin ang Bethel; ni pumasok sa Gilgal, at huwag dumaan sa Beerséba. Dahil tiyan na bibihagin ang Gilgal, at magdadalamhati ang Bethel. **6** Hanapin si Yahweh at mabuhay, kung hindi, magliliyi saya na parang apoy sa tahanan ni Jose. Ito ay tutupok, at wala kahit isa na makapapatay nitó sa Bethel. **7** Ang mga taóng ginagawang mapait na bagay ang katarungan at itinatapon sa lupa ang katuwiran!" **8** Nilikha ng Diós ang Pleiades at Orion; ginawa niyang umaga ang dilim; pinagdilim niya ang araw na maging gabí at tinawag niya ang mga tubig sa dagat; ibinubuhos niya ang mga iyon sa ibabaw ng mundo. Yahweh ang kaniyang pangalan! **9** Nagdudulot siya ng biglang pagkawasak sa malakas upang sa gayon masisira ang mga tanggulan! **10** Kinamumuhian nila ang sinumang magtutubo sa kanila sa tarangkahan ng lungsod at kinapootan nila ang sinumang magsasabi ng katotohanan. **11** Dahil tinatapakan ninyo ang mahihirap at kinukuha ninyo ang mga bahagi ng trigo mula sa kanila—at kahit na nagtagay kayo ng mga bahay na gawa sa bato, hindi ninyo mattitirahan ang mga ito. Mayroon kayong masaganang ubasan, ngunit hindi ninyo maiinom ang mga alak nito. **12** Sapagkat alam ko kung gaano karami ang inyong nagawang pagkakasala at kung gaano karami ang inyong mga kasalanan—kayo na nagpapahirap sa mga matutuwid, tumatanggap ng mga suhol, at tinalikuran ang mga nangangailangan sa tarangkahan ng lungsod. **13** Kaya sinumang taong matino ang pag-isip ay tatalimik sa panahon iyon, sapagkat panahon ito ng kasamaan. **14** Hanapin ang mabuti at hindi ang masama, upang kayo ay mabuhay. Upang si Yahweh, na Diós ng mga hukbo, ay tiyak na makakasama ninyo, tulad ng inyong sinabi. **15** Karmuhian ang kasamaan, ibigin ang mabuti, magtagat kayo ng katarungan sa tarangkahan ng lungsod. Baka sakaling mahabag si Yahweh, ang Diós ng mga hukbo, sa mga nalalabi ni Jose. **16** Kaya, ito ang sinasabi ni Yahweh, ang Diós ng mga hukbo, ang Panginoon: "May tumataghoy sa lahat ng mga liwasan, at sasabihin nila sa lahat ng lansangan, 'Abal! Abal!' Tawawigin nila ang mga magsasaka upang maglulksa at ang mga manglulksa upang managhay. **17** May tumatangis sa lahat ng ubasan, sapagkat dadaan ako sa kalagtnaan ninyo," sabi ni Yahweh. **18** Aba sa inyo na naghahangad sa araw ni Yahweh! Bakit ninyo hinahangad ang araw ni Yahweh? Ito ay kadiiliman at hindi liwanag. **19** Gaya ng isang tao na tinataksan niya ang isang leon at isang oso ang sumasalubong sa kaniya, o kaya pumapasok

siya sa tahanan at inihawak ang kaniyang kamay sa pader at isang ahás ang tutuklaw sa kaniya. **20** Hindi ba kadiiliman ang araw ni Yahweh at hindi liwanag? Makulimlim at walang liwanag? **21** "Kinamumuhian ko, at kinasusuklamán ko ang inyong mga kapistahan, hindi ako nasisiyahan sa inyong mga taimtim na mga pagpupulóng. **22** Kahit na ihandog ninyo sa akin ang inyong mga handog na susunugin at mga handog na butil, hindi ko tatanggapin ang mga iyan, ni hindi ko titingnan ang mga pinataba ninyong hayop na iahandog ninyong pangkapayapaan. **23** Huwag ninyong iparinig ang ingay ng inyong mga awit; hindi ko pakikigangan ang mga tunog ng inyong mga alpa. **24** Sa halip, paaagusin ninyo ang katarungan na tulad ng tubig na umaagos, at paaagusin ninyo ang katuwiran tulad ng batis na patuloy sa pag-agos. **25** Kayong mga sambahayan ni Israel, naggalda ba kayo ng mga alay at mga handog ninyo sa akin sa ilang ng apatnapung taon? **26** Bubuhatin ninyo si Sakut bilang inyong hari, at si Kaiwan, na bituwang diyuys-diyosan ninyo—mga diyos diyuysan na ginawa ninyo para sa inyong sarili. **27** Kaya ipabibihag ko kayo sa kabilang ng Damasco," sabi ni Yahweh, na ang pangalan ay ang Diós ng mga hukbo.

6 Aba sa mga taóng panatag sa Zion, at sa mga taóng ligtas na nasa burol ng bansang Samaria, ang mga tanyag na kalahakihang pinakamahuhusay sa mga bansa, na silang hinihinginan ng tulong ng sambahayan Israel! **2** Sinasabi ng inyong mga pinuno, "Pumunta kayo sa Calne at tingnan ninyo; mula roon pumunta kayo sa Hamat, ang tanyag na lungsod; pagkatapos bumaba kayo sa Gat ng mga Filisteo. Mas mabuti ba sila kaysa sa dalawa ninyong kaharian? Mas malawak ba ang kanilang nasasakupan kaysa sa inyong nasasakupan?" **3** Aba sa inyong nagpapalibar ng araw ng kapahamakan at naglalapit sa trono ng karahasan. **4** Humihiga sila sa mga higaang gawa sa garing at nagpapahinga sa kanilang mga malalambot na upuan. Kinakain nila ang mga batang tupa mula sa kawan at mga pinatabang guya mula sa kuwadra. **5** Umaawit sila ng mga walang kabuluhang mga awitin sa tugtugin ng alpa; gumagawa sila ng mga pansarili nilang instrumento gaya ng ginawa ni David. **6** Umiinom sila ng alak mula sa mga mangkok at pinahiran ang kanilang mga sarili ng mga pinakapurong langis, ngunit hindi sila naglulukluk sa pagkawasak ni Jose. **7** Kaya dadalhin silang bihang ngayon kasama ng mga naunang bihang, at ang mga pista ng mga nagpapahinga ay ilipas na. **8** Ako, ang Panginoong Yahweh, ang mismóng nangako—it ang pahayag ng Panginoong Yahweh, ang Diós ng mga hukbo: "Kinamumuhian ko ang pagmamalaki ni Jacob. Kinamumuhian ko ang kaniyang mga tanggulan. Samakatuwid ipapasakamay ko ang lungsod kasama ang lahat ng nasa loob nito." **9** At mangayára na kung may sampung kalahakihang naiwan sa isang bahay, mamamatay silang lahat. **10** Kapag dumating ang kamag-anak ng isang laíki upang kunin ang kanilang mga bangkay—na magsusunog sa kanilang mga bangkay pagkatapos nitong ilabas sa bahay—kung sasabihin niya sa taóng nasa loob ng bahay na, "Mayroon ka bang kasama?" At kapag sumagot ang taóng iyon ng, "Wala," kung gayon, sasabihin niya, "Tumahimik ka, dahil hindi natín dapat banggitin ang pangalan ni Yahweh." **11** Sapagkat, tingnan ninyo, magbibigay si Yahweh ng utos, at madudorg sa malilit na mga piraso ang malaking bahay at pagpipira-pirasuhin ang malilit na bahay. **12** Tumatakbo ba ang mga kabayo sa mga mabatong bangin? May nag-aararo bang baka roon? Ngunit ginawa ninyong lason ang katarungan at kaptain ang bunga ng katuwiran. **13** Kayong mga nagagalak sa Lo Debar, na nagsasabi, "Hindi ba namin nasakop ang Karnaim sa aming sariling kalaasan?" **14** "Ngunit tingnan ninyo, pipili ng isang bansang laban sa inyo, sambahayan ni Israel!"—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh, ang Diós ng mga hukbo. "Pahihirapan nila kayo mula sa Lebo Hamat hanggang sa batis ng Araba."

7 Ito ang ipinakita sa akin ng Panginoong si Yahweh. Tingnan, lumikha siya ng isang pulutong ng mga balang nang magsimula ang tagsibol ng mga pananim, at, tingnan, ito ang huling pananim pagkatapos ng pag-aní ng hari. **2** Nang matapos nitong kainin ang mga halaman sa lupain, pagkatapos sinabi ko, "Panginoong Yahweh, isinasamo ko patawarin mo sila; paano makaliligas si Jacob? sapagkat napakalitít niya." **3** Nahabag si Yahweh tungkol dito. "Hindi ito mangayára," sinabi niya. **4** Ito ang ipinakita sa akin ng Panginoong Yahweh. Tingnan, turawag ang Panginoong Yahweh ng apoy upang humatol. Tinuyo nito ang napakalawak, malalim na tubig sa ilalim ng lupa at sisirain pati na rin ang kalupaan. **5**

Ngunit sinabi ko, "Panginoong Yahweh, isinasamo ko na itigil mo na; paano makaligtas si Jacob? Sapagkat napakalit niya." **6** Nahabag si Yahweh tungkol dito. "Hindi rin ito mangayari," sinabi ng Panginoong Yahweh. **7** Ito ang ipinakita niya sa akin: Tingnan, nakatayo ang Panginoon sa gilid ng isang pader, na may isang hulog sa kaniyang kamay. **8** Sinabi ni Yahweh sa akin. "Amos, ano ang nakikita mo?" sinabi ko, "Isang hulog." Pagkatapos sinabi ng Panginoon, "Tingnan mo, ilalagay ko ang isang hulog kasama ng aking mga taong Israelita. Hindi ko na sila kaaawaan pa. **9** Mawawasak ang matataas na lugar ni Isaac, masisira ang mga santuwaryo ni Israel, at tatayo ako laban sa sambahan ni Jeroboam na may kasamang espada." **10** Pagkatapos si Amazias na pari ng Bethel, nagpadala ng isang mensahe kay Jeroboam na hari ng Israel: "Nakipagsabwanan si Amos laban sa iyo sa pagitan ng sambahan ni Israel. Hindi kayang pasanin ng lupain ang lahat ng kaniyang mga salita. **11** Sapagkat ito ay sinabi ni Amos: 'Mamatay si Jeroboam sa pamamagitan ng espada, at tiyak na dadalhin bihag ang Israel palayo sa kaniyang lupain.' **12** Sinabi ni Amazias kay Amos. "Propeta, humayo ka, tumakbo ka pabalik sa lupain ng Juda, at doon ka kumain ng tinapay at magpropesiya. **13** Ngunit huwag ka ng magpropesiya pa kailaman dito sa Bethel, sapagkat ito ay santuwaryo ng hari at isang maharlikang tahanan." **14** Pagkatapos sinabi ni Amos kay Amazias, "Hindi ako isang propeta o anak ng isang propeta. Isa akong pastor, at ako ang nangangalaga sa mga puno ng sikamoro. **15** Ngunit kinuha ako ni Yahweh mula sa pagbabantay ng mga tupa at sinabi sa akin, 'Humayo ka, magpropesiya ka sa aking mga taong Israelita.' **16** Pakinggan mo ngayon ang salita ni Yahweh. Sinasabi mo, 'Huweg akong magpropesiya laban sa Israel, at huweg akong magsalita laban sa sambahan ni Isaac.' **17** Samakatwid ito ang sinasabi ni Yahweh: 'Ang iyong asawa ay magiging babaing nagbebenta ng aliw sa lungsod; mamamatay sa pamamagitan ng espada ang iyong mga anak na lalaki at mga anak na babae; susukatin ang iyong mga lupain at paghahati-hatiyan; mamamatay ka sa maruming lupain, at tiyak na dadalhin sa pagkabihag ang Israel mula sa kaniyang lupain.'

8 Ito ang ipinakita sa akin ng Panginoong Yahweh. Tingnan, isang basket ng mga bungang pantag-araw! **2** Sinabi niya, "Ano ang nakikita mo,

Amos? "Sinabi ko, "Isang basket ng mga bungang pantag-araw." At sinabi ni Yahweh sa akin, parating na ang katapusang aking bansang Israel; hindi ko na sila kaaawaan pa. **3** Ang mga awit sa templo ay magiging pagtangis. Sa araw na iyon"—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—"Magiging marami ang mga bangkay, sa bawat lugar itatapon nila ang mga ito sa katahimikan!" **4** Pakigangan ninyo ito, kayong mga umaapak sa mga nangangailangan at nagpapaalis sa mga mahihirap sa lupain. **5** Sinabi nila, "Kailan matatapos ang bagong buwan, upang muli kaming makapagbenta ng butil? At ang Araw ng Pamamahinga, kailan matatapos, upang makapagbenta kaming muli ng trigo? Gagawin naming mababa ang sukat at tataasan ang halaga, upang makapandaya kami ng maling timbang. **6** Upang makapagbenta kami ng hindi magandang trigo at bilhin ng pilak ang mga mahihirap, isang pares ng sandalyas para sa nangangailangan." **7** Sumumpa si Yahweh sa kapalauan ni Jacob, "Tiyak na hindi ko malilimutan kailanman ang anumang ginawa nila." **8** Hindi ba mayayaniang ang lupain dahil sa mga ito at tatangis ang bawat isang nakatira rito? Ang lahat ng ito ay babangon tulad ng Ilog ng Nilo at tataas ang mga ito at muling lulubog tulad sa ilog ng Egipto. **9** "Darating ang mga ito sa araw na iyon"—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—"na palulubog ko ang araw sa tanghaling tapat at padidilim ki ang buong daigdig sa liwanag ng araw. **10** Gagawin kong pagdadalamhati ang iyong mga pista at ang lahat ng iyong mga awit ay sa panaghoy. Pagsusuitin ko kayong lahat ng telang magaspang at ang bawat ulo ay kakabuhin. Gagawin kong pagdadalamhati tulad sa nag-iisang anak, at isang araw ng kapaitan sa bawat pagtatapos. **11** Tingnan, parating na ang mga araw"—ito ang pahayag ng Panginoong Yahweh—"Kapag magpapadala ako ng taggutom sa lupain, hindi sa kagutuman sa tinapay, ni pagkauhaw sa tubig, kundi sa pakining ng mga salita ni Yahweh. **12** Susuray-suray sila sa magkabilang dagat; tatakbo sila mula sa hilaga patungo sa silangan upang hanapin ang salita ni Yahweh, ngunit hindi nila ito masusumpungan. **13** Sa araw na iyon ang mga magagandang dalaga at ang mga binata ay manghihina mula sa pagkauhaw. **14** Sinumang sumusumpa sa kasalan ng Samaria at sabihing, 'Buhay ang diyos mo, Dan' at, 'Buhay ang diyos ng Beerseba, —sila ay babagsak at kailanman ay hindi na muling mabubunot mula sa lupain na ibinigay ko sa kanila,' sinabi ni Yahweh na inyong Diyos.

9 Nakita ko ang Panginoon na nakatayo sa tabi ng altar, at sinabi niya, "Hampasin mo ang mga ibabaw ng mga haligi upang mayanig ang mga pundasyon. Durugin ng pira-piraso ang mga ito sa kanilang mga ulo, at papatayin ko sa espada ang mga nalabi sa kanila. Walang isa man sa kanila ang makakalayo at makakataks. **2** Kahit na maghukay sila hanggang sa Sheol, neroon ang aking kamay upang kunin sila. Kahit na umakyat sila patungo sa langit, mula roon hihilain ko sila pababa. (**Sheol h7585**) **3** Kahit na magtago sila sa tutok ng Carmelo, doon ay hanapin ko sila at kukunin. Kahit na magtago sila mula sa aking paninigin sa kailiman ng dagat, mula roon utusan ko ang ahas at tutuklawn sila. **4** Kahit pumunta sila sa pagkabihag, pamunuan man sila ng kaaway, doon ay mag-utuos ako ng espada, at ito ang papatay sa kanila. Pananatilihin ko ang aking paninigin sa kanila para saktan at hindi para sa matutubut." **5** Ang Panginoon, Yahweh ng mga hukbo na hihipto sa lupa at ito ay matutunaw; magdadalamhati ang lahat ng mga nanirahanin dito; ang lahat ng ito ay aahon tulad ng Ilog, at muling lulubog tulad sa Ilog ng Egipto. **6** Ito ang siyáng magtatayo ng kaniyang mga silid sa langit at ipinatayo niya ang mga malalaking pundasyon sa mundo. Tatawagin niya ang mga tubig sa dagat, at ibubuhos ang mga ito sa ibabaw ng lupa, Yahweh ang kaniyang pangalan. **7** "Hindi ba tulad kayo ng mga tao ng Etiopia sa akin, mga tao ng Israel? —ito ang pahayag ni Yahweh. Hindi ba ako ang nagpalabas sa Israel mula sa lupain ng Egipto, ang mga Filisteo mula sa Caftor, at ang mga Aramean mula sa Kir? **8** Tingnan, ang mga mata ng Panginoong Yahweh ay nakaatingin sa makasalanang kaharian, at wawasakin ko ito mula sa ibabaw ng lupa, maliban sa sambahan ni Jacob hindi ko ito lubusang wawasakin — "Ito ang pahayag ni Yahweh." **9** Tingnan, magbibigay ako ng utos, liiligin ko ang sambahan ng Israel sa lahat ng mga bansa, tulad ng isang pagkakaliglig ng butil sa salaan, kaya kahit na ang pinakamaliliit na bato ay hindi malalaglag sa lupa. **10** Ang lahat ng mga makasalanan sa aking mga tao ay mamamatay sa pamamagitan ng espada, 'sinurang magsabi, 'Hindi tayo mauunahan ng sakuna ni masasalubong natin.'" **11** Sa araw na iyon muli kong ibabangon ang tolda ni David na bumagsak, at pagdudugtingin ko ang mga tuokd nitó. Ibabangon ko ang mga nowasak, Itatayo ko ang mga ito tulad ng dati. **12** Upang kanilang ariin ang mga natira sa Edom at ang lahat ng bansang tumawag sa aking pangalan —ito ang pahayag ni Yahweh, na siyang gumawa nito." **13** Tingnan, darating ang mga araw—"Ito ang pahayag ni Yahweh—"Kapag mauunahan ng mang-aararo ang mag-aani, at ang taga-pisa ng ubas ay mauunahan ang mga taga-pagtanim ng binhi. Papatak sa mga bundok ang matatamis na alak, at aagos ito sa mga burol. **14** Ibabalik ko mula sa pagkabihag ang aking mga taong Israel. Itatayo nila ang nasirang lungsod at maniniranhan doon, magtatanim sila sa ubasan at iinumin ang mga alak nito, gagawa sila ng hardin at kanilang kakainin ang mga bunga nito. **15** Itatanim ko ang mga ito sa kanilang mga lupain, at kailan man ay hindi na sila muling mabubunot mula sa lupain na ibinigay ko sa kanila," sinabi ni Yahweh na inyong Diyos.

Obadias

1 Ang Pangitain ni Obadias. Ito ang sinabi ng Panginoong Yahweh tungkol sa Edom: Nakarinig kami ng ulat na mula kay Yahweh, at isang kinatawan ang ipinadala sa mga bansa, na nagsasabi, "Tumindig kayo! Tayo ay tumindig laban sa kaniyu para sa digmaan!" **2** Tingnan mo, gagawin kitang malit sa lahat ng mga bansa, ikaw ay labis na hahamakin. **3** Nilinlang ka ng pagmamaatas ng iyong puso, ikaw na naminirahan sa mga siwang ng bato, sa iyong matayog na tahanan, sinasabi mo sa iyong puso, "Sino ang makapagpapabagsak sa akin sa lupa? **4** Kahit na ang iyong tore ay mataas ka gaya ng paglipad ng agila, at kahit na nakalagay na ang iyong pugad kasama ng mga bituin, ibababa kita mula roon sabi ni Yahweh. **5** Kung pumunta sa iyo ang mga magnanakaw, kung dumating sa gabi ang mga magnanakaw (paano ka nahiwalay!), hindi ba nanakawin lamang nila ang sapat para sa kanilang mga sarili? Kung pumunta sa iyo ang mga magnanaki ng ubas, hindi ba iwan nila ang mga nalaglag? **6** Paano nawasak si Esau at nakita ang kaniyang mga nakatagong kayamanan! **7** Ang lahat ng kalalakihan na iyong kaaib ay ipadadala ka sa hangganan ng daraanan. Nilinlang ka ng mga taong kasundo mo, at nanaig sila laban sa iyo. Ang mga kumain ng iyong tinapay ang naglagay ng bitag sa ilalim mo. Walang pang-unawa sa kaniya. **8** Sabi ni Yahweh, hindi ba wawasakin ko sa araw na iyon ang mga matatalinong lalaki ng Edom, at aalisin ang kaalaman sa bundok ni Esau? **9** At panghinaan ng loob ang iyong mga malalakas na kalalakihan, Teman, upang maihiwalay ang bawat lalaki sa bundok ni Esau sa pamamigitan ng malupit na pagpatay. **10** Dahil sa karahasang ginawa sa iyong kapatid na si Jacob, ikaw ay matatakpan ng kahihian at mahihiwalay magpakailanman. **11** Nang araw na tumayo ka sa malayo, nang araw na kinuha ng mga dayuhan ang kaniyang kayamanan at pinasok ng mga dayuhan ang kaniyang mga tarangkahaan, at nagsapalaran sila sa Jerusalem, para ka na ring katulad nila. **12** Ngunit huwag mong ikalugod ang araw ng iyong kapatid, ang araw ng kaniyang kasawian, at huwag mong ikagalak ang mga tao ng Juda sa araw ng kanilang pagkawasaki; huwag magyabang sa araw ng kanilang paghihirap. **13** Huwag kang pumasok sa tarangkahaan ng aking bayan sa araw ng kanilang kapahamakan; huwag mong ikalugod ang kanilang paghihirap sa araw ng kanilang sakuna, huwag mong nakawin ang kanilang kayamanan sa araw ng kanilang pagkawasaki. **14** At huwag kang tumayo sa sangang daan, upang pigilan ang kaniyang mga tumatakas; at huwag mong ibigay ang mga nakaligtas sa araw ng kanilang pagkabalisa. **15** Sapagkat ang araw ni Yahweh ay malapit na sa lahat ng mga bansa. Anuman ang iyong ginawa, ay gagawin din sa iyo; at lahat ng iyong mga ginawa ay babalik sa iyong saniling ulo. **16** Sapagkat kung paano kayo uminom sa aking banal na bundok, ganoo na patuloy na iinom ang lahat ng bansa. Linom sila, at lulunok, at para bang hindi sila kailanman nabuhay. **17** Ngunit sa Bundok n Sion mayroong mga nakatakas, magiging banal ito; aariin muli ng sambahanay ni Jacob ang sarili nilang mga ari-arian. **18** Magiging isang apoy ang sambahanay ni Jacob, at isang liyab ang sambahanay ni Jose, at ang magiging pinaggapanan ang sambahanay ni Esau, at susunugin nila sila, at sila ay tutupukan. Walang makaligtas sa sambahanay ni Esau, sapagkat sinabi ito ni Yahweh. **19** At aariin ng mula sa Negeb ang bundok ni Esau, at aariin ang mga nasa Shepelah ang lupain ng mga Filisteo; at aariin nila ang lupain ng Efraim, at ang lupain ng Samaria; at aariin ng Benjamin ang Gilead. **20** Aariin ng mga ipinatapon na mga Israelita ang lupain ng Canaan hanggang sa Zarefat. Aariin ng mga ipinatapon na taga-Jerusalem na nasa Sardis ay aariin ng Negeb. **21** Pupunta ang mga magliliigtas sa bundok ng Zion upang hatulan ang bundok ni Esau, at ang kaharian ay magiging kay Yahweh.

Jonas

1 Ngayon ang salita ni Yahweh ay dumating kay Jonas na anak ni Amitai, na nagsasabing, **2** "Bumangon ka at pumunta sa Ninive, iyong malaking lungsod, at magsalita ka laban dito, dahil ang kasamaan nila ay umabot sa akin." **3** Subalit bumangon si Jonas at tumakbo palayo mula sa presensya ni Yahweh at nagtungo sa Tarsis. Bumaba siya sa Joppa at nakakita ng isang barko patungong Tarsis. Kaya nagbayad siya ng pamasahet at sumakay sa barko upang sumama sa kanila patungong Tarsis, palayo mula sa presensya ni Yahweh. **4** Subalit nagpadala si Yahweh ng malakas na hangin sa dagat at ito ay naging malakas na bagyo sa dagat. Hindi nagtagal ang barko ay parang masisira na. **5** Kaya lubhang natakot ang mga mandaragat at tumatawag ang bawat tao sa kanya-kanyang sariling diyos. Tinapon nila ang mga kargamento ng barko sa dagat upang mapagaan ito. Ngunit bumaba si Jonas doon sa mga kaloo-loobang bahagi ng barko, at nakahiga roon mahimbing na natutulog. **6** Kaya pumunta ang kapitan sa kanya at sinabi sa kanya, "Anong ginagawa mong natutulog? Bumangon ka! Tumawag ka sa iyong diyos! Marihil mapapansin tayo ng iyong diyos at hindi tayo mamamatay." **7** Sinabi nilang lahat sa bawat isa, "Halikayo, magpalabutan tayo, para malaman natin kung sino ang dahilan ng kasamaang ito na nangayari sa atin." Kaya nagpalabutan nila at ang bunot ay napunta kay Jonas. **8** Pagkatapos sinabi nila kay Jonas, "Pakiusap sabihin sa amin kung sino ang dahilan nitong kasamaang nangayari sa atin. Ano ang iyong hanap-buhay, at saan ka nanggaling? Ano ang iyong bansa at mula sa aling lahi ka?" **9** Sinabi ni Jonas sa kanila, "Ako ay isang Hebrew; at kinatatakutan ko si Yahweh, ang Diyos ng langit, na siyang gumawa ng dagat at ng tuyong lupa." **10** Pagkatapos lalong natakot ang mga tao at sinabi kay Jonas, "Ano itong ginawa mo?" Dahil nalaman ng mga tao na siya ay tumatakbo palayo mula sa presensya ni Yahweh, dahil sinabi nya sa kanila. **11** Pagkatapos sinabi nila kay Jonas, "Ano ang dapat naming gawin sa iyo upang humupang ang dagat para sa atin?" Sapagkat ang dagat ay lalong naging marahas. **12** Sinabi ni Jonas sa kanila, "Buhatin ninyo ako at itapon ninyo ako sa dagat. Pagkatapos huhupa ang dagat para sa inyo, sapagkat alam kong dahil sa akin kaya nangayari sa inyo ang malakas na bagyong ito." **13** Gayunpaman, ang mga lalaki ay nagsumikap sumagwян ng matindi upang makabálik sila sa lupa, ngunit hindi nila ito magawa dahil ang dagat ay lalong nagiging marahas laban sa kanila. **14** Kaya tumawag sila kay Yahweh at sinabing, "Nagmamaawa kami sa iyo, Yahweh, nagmakaawa kami, huwag mo kaming hayaang mamamatay dahil sa buhay ng taong ito, at huwag mong ipataw sa amin ang pagkakasala sa kanyang kamatayan, dahil ikaw, Yahweh ang gumawa kung ano ang makalulugod sa iyo." **15** Kaya binuhutnila si Jonas at itinapon siya sa dagat, at tumigil ang matinding galit ng dagat. **16** Pagkatapos lalong natakot ang mga tao kay Yahweh. Naghandog sila ng mga alay kay Yahweh at gumawa ng mga panata. **17** Ngayon inihanda ni Yahweh ang isang malaking isda upang lunukin si Jonas, at si Jonas ay nasa loob ng tiyan ng isda nang tatlong araw at tatlong gabi.

2 Pagkatapos nanalangin si Jonas kay Yahweh na kaniyang Diyos mula sa tiyan ng isda. **2** Sinabi nya, "Tumawag ako kay Yahweh tungkol sa aking pagdadalamhati at sinagot nya ako; mula sa tiyan ng lugar ng Sheol sumigaw ako para sa tulog! Narinig mo ang aking tinig. (Sheol h7585) **3** Itinapon mo ako sa kailiman, sa puso ng karagatan, at pinilubtan ako ng alon; lahat ng iyong mga alon at gumugulang na alon ay dumaan sa ibabaw ko. **4** At aking sinabi, "Pinalais ako mula sa harapan ng iyong mga mata; gayuman ako ay muling tatanaw sa dako ng iyong banal na templo?" **5** Nilukuban ako ng mga tubig hanggang sa aking leeg; nakapalibot sa akin ang kalaliman; nakabalot sa aking ulo ang damong-dagat. **6** Bumaba ako sa mga paanan ng kabundukan; ang lupa kasama ang mga rehas nito ay lumukob sa akin magpakailanman. Gayunman iniangat mo ang aking buhay mula sa hukay, Yahweh, aking Diyos! **7** Nang narupaypay ang aking kaluluwa, naalala ko si Yahweh; pagkatapos dumating sa iyo ang aking dalangin, sa iyong banal na templo. **8** Ang mga nagbigay pansiñ sa mga walang kabuluhang diyos ay tinatanggihan ang iyong katapatan para sa kanilang sarili. **9** Subalit para sa akin, mag-aalay ako sa iyo ng isang tinig ng pasasalamat; tutuparin ko kung alin ang aking ipinangako. Ang kaligtasan ay nagmumula kay Yahweh!" **10** Pagkatapos

nangusap si Yahweh sa isda, at iniliwa nito si Jonas paitas sa ibabaw ng tuyong lupa.

3 Ang salita ni Yahweh ay dumating kay Jonas sa pangalawang pagkakataon, na nagsasabing, **2** "Tumindig ka, pumunta ka sa Ninive, iyong malaking lungsod, at ipahayag dito ang mensaheng iniuot ko sa iyo para ibigay." **3** Kaya tumayo si Jonas at pumunta sa Nineve bilang pagsunod sa salita ni Yahweh. Ngayon ang Nineve ay isang napakalaking lungsod, isang lungsod na may tatlong araw na paglalakbay. **4** Nagsimulang pumasok si Jonas sa lungsod at pagkatapos ng isang araw na paglalakbay sumigaw siya at sinabing, "Sa loob ng apatnaung araw ang Nineve ay ibabagsak." **5** Ang mga tao sa Nineve ay naniwala sa Diyos at nagpahayag sila ng isang pag-aayuno. Nagsuot silang lahat ng magaspang na tela, mula sa pinakamatasas sa kanila hanggang sa pinakamababa sa kanila. **6** Madaling nakarating ang balita sa hari ng Nineve. Tumayo siya mula sa kaniyang trono, hinubad ang kaniyang balabal, tinakpan ang kaniyang sarili ng magaspang na tela, at umupo sa mga abo. **7** Nagpadala siya ng isang paahayag na nagsasabing, "Sa Nineve, sa pamamagitan ng kapangyaran ng hari at kanyang mga tauhang mahalika, huwag hayaan na ang tao man ni hayop, pangkat ng mga hayop ni kawan, ay tumikim ng anuman. Huwag silang hayaang kumain ni uminom ng tubig. **8** Ngunit hayaan ang kapwa tao at hayop ay matakpan ng magaspang na tela at hayaan silang sumigaw nang malakas sa Diyos. Hayaan ang bawat isa na tumalikod mula sa kanyang masamang gawi at mula sa karahasan ng kanyang mga kamay. **9** Sinong nakakaalam? Maaring mahabag ang Diyos at mabago ang kanyang isip at tumalikod mula sa kanyang mabangis na galit upang hindi tayo mamamatay." **10** Nakita ng Diyos kung ano ang kanilang ginawa, na tumalikod sila mula sa kanilang masasamang mga gawi. Kung kaya binago ng Diyos ang kanyang isipan tungkol sa parusang sinabi niyang gagawin niya sa kanila, at hindi niya ginawa ito.

4 Ngunit naghinanakit si Jonas, at naganit siya nang labis. **2** Kaya nanalangin si Jonas kay Yahweh at sinabi, "A, Yahweh, hindi ba ito ang sinabi ko nang bumalik ako sa aking sariling bansa? Kaya nga kumilos muna ako at sinubukang tumakas papuntang Tarsis—dahil alam kong ikaw ay mapagbigay na Diyos, mahabagin, mabagal magalit, sagana sa katapatan, at naawaang kung magpadala ng kapahamakan. **3** Kaya ngayon, Yahweh, nagmamakaawa ako, kunin mo ang aking buhay, dahil higit na mabuti para akin ang mamamatay kaysa sa mabuhay." **4** Sinabi ni Yahweh, "Mabuti bang ikaw ay lubos na magalit?" **5** Pagkatapos lumabas si Jonas mula sa lungsod at umupo sa dakong silanganang bahagi ng lungsod. Doon gumawa siya ng silungan at umupo sa ilalim nito sa ililim upang makita niya kung ano ang maaaring mangyari sa lungsod. **6** Naghanda ang Diyos na si Yahweh ng isang halaman at pinatubo nya ito sa ibabaw ng ulo ni Jonas para maging ililim sa ibabaw ng ulo nya para mapagaan ang kanyang pagkabalisa. Labis na natuwa si Jonas nang dahil sa halaman. **7** Ngunit kinabukasan sa pagisikat ng araw naghanda ang Diyos ng isang uod. Sinalakay nito ang halaman at nalanta ang halaman. **8** Nangyari na nang sumikat ang araw ng sumunod na umaga, ang Diyos ay naghanda ng isang mainit na hangin mula sa silangan. At saka, tinamaan ng sinag ng araw ang ulo ni Jonas at naging maputla siya. Pagkatapos hinangad ni Jonas na mamamatay siya. Sinabi ni Jonas sa kanyang sarili, "Mas mabuti pang mamamatay ako kaysa sa mabuhay." **9** Pagkatapos sinabi ng Diyos kay Jonas, "Tama bang labis kang magalit dahil sa halaman? At sinabi ni Jonas, "Tama lang na magalit ako, kahit hanggang sa kamatayan." **10** Sinabi ni Yahweh, "Nagkaroon ka ng habag sa halaman, na hindi mo naman pinaghironan, ni pinatubo ito. Tumubo ito sa isang gabi at namamatay sa isang gabi." **11** Kaya para sa akin, hindi ba dapat akong mahabag sa Nineve, ang malaking lungsod na iyon, kung saan may mas marami pa sa isandaan at dalawampung libong tao na hindi alam ang kaibahan sa pagitan ng kanilang kanang kamay at kaliwang kamay, at saka maraming rin baka?"

Mikas

1 Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay Mikas na Morasita sa mga araw nina Jotam, Ahaz at Hezekias na mga hari ng Juda, ang salita na kaniyang nakita tungkol sa Samaria at Jerusalem. **2** Makinig, lahat kayong mga tao. Makinig ka lupa at ang lahat ng nasa iyo. Hayaan na ang Panginoon si Yahweh ang maging saksi laban sa iyo, ang Panginoon na mula sa kaniyang banal na templo. **3** Tingnan ninyo, labalas si Yahweh sa kaniyang lugar; bababa siya at tatapakan ang mga dambana ng pagano sa lupa. **4** Matutunaw ang mga bundok sa ilalim niya; mahahati ang mga lambak gaya ng pagkit sa harap ng apoy, gaya ng mga tubig na bumuhos sa isang matalik na lugar. **5** Ang lahat ng ito ay dahil sa paghihimagksik ni Jacob at dahil sa mga kasalanan ng sambahanay ng Israel. Ano ang dahilan ng paghihimagksik ni Jacob? Hindi ba ang Samaria? Ano ang dahilan ng mga dambana ni Juda? Hindi ba ang Jerusalem? **6** "Gagawin ko ang Samaria na isang bunton ng pagkawasaki sa parang, gaya ng isang lugar para sa taniman ng mga ubas. Hihilahin ko ang mga bato ng kaniyang gusali sa lambak; Bubksan ko ang kaniyang mga pundasyon. **7** Ang lahat ng kaniyang mga larawang inukit ay magkakadurog-durog at lahat ng kaloob sa kanya ay masusunog. Ang lahat ng kaniyang mga diyus-diyoysan ay aking wawasanin. Sapagkat sa mga kaloob sa kaniyang prostitusyon ay tinipon niya ang mga ito at babalik ang mga ito bilang kabayaran sa babaeng nagbebenta ng aliw." **8** Sa kahalilang ito, mananaghoy ako at tatangis; Pupunta akong nakapaa at nakahubad; Tatangis ako na gaya ng asong gubat at magdadalamhati na gaya ng mga kuwaga. **9** Sapagkat walang lunas ang kaniyang mga sugat, sapagkat dumating sila sa Juda. Narating nila ang tarangkahaan ng aking mga tao sa Jerusalem. **10** Huwag mong sabihin sa Gat ang tungkol dito; huwag na huwag kang iiyak. Sa Bet Leafra, pagugulungan ko ang aking sarili sa alikabok. **11** Dumaan kayo sa kabuharan at kahiiyan, mga taga-Safir. Huwag kayong lumabas mga taga-Zaanan. Nagdadalamhati ang Bethzel, sapagkat kinuha sa kanila ang proteksyon. **12** Sapagkat balisang naghihintay sa magandang balita ang mga taga-Marot, dahil dumating ang sakuna mula kay Yahweh hanggang sa mga tarangkahaan ng Jerusalem. **13** Isingkaw ang karwahe sa pangkat ng mga kabayo, mga taga-Laquis. Ikaw Laquis, ang pinagsimulan ng kasalanan para sa anak na babae ng Zion, sapagkat nasumpungan sa iyo ang mga pagsuway ng Israel. **14** Kaya magbibigay ka ng isang kaloob ng pamamaalam ng Moreset-Gat, bibiguin ng bayan ng Acizib ang mga hari ng Israel. **15** Mga taga-Maresa, dadalhin ko sa iyo ang kukuha ng mga pag-aari mo. Pupunta sa kuweba ng Adullam ang mga pinuno ng Israel. **16** Ahit mo ang iyong ulo at gupitan ang iyong buhok para sa kinalulugdan mong mga anak. Kalbuhan mo ang iyong sarili gaya ng mga agila, sapagkat patuloy na dadalhin ng sapilitan ang iyong mga anak mula sa iyo.

2 Aba sa mga nagbabalak ng kasamaan, sa mga nagbabalak sa kanilang higaan na gumawa ng masama. Isinasagawa nila ito sa pagliwanag ng umaga dahil mayroon silang kapangyarian. **2** Naghahangad sila ng mga bukid at inaangkin ang mga ito; naghahangad sila ng mga bahay at kinukhu ang mga ito. Inaapi nila ang isang tao at ang kaniyang sambahanay, ang tao at ang kaniyang mana. **3** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh: "Tingnan ninyo, magdadala ako ng sakuna laban sa angkan na ito, kung saan hindi ninyo maialis ang inyong mga leeg. Hindi kayo makakalakad nang may kayabangan, sapagkat magiging isang panahon ito ng kasamaan. **4** Sa araw na iyon, ang inyong mga kaaway ay awit ng isang awitin tungkol sa iyo at mananaghoy na may kasamang pagtanggihan. Awit sila ng, 'Kaming mga Israelita ay ganap na nawasak, binabago ni Yahweh ang territoryo ng aking mga (kababay) tao. Paano niya ito aalisin mula sa akin? Ibinabahagi niya sa mga taksil ang amin ng mga bukid!'" **5** Kaya, kayong mga mayayamang tao ay hindi magkakaroon ng mga kaupo-apuhan na maghahati-hati ng lupain sa territoryo sa kapulungan ni Yahweh. **6** "Huwag kayong magpahayag ng propesiya," sinasabi nila. "Hindi nila dapat ipahayag ang mga bagay na ito, hindi dapat dumating ang kahiiyan." **7** Dapat ba talaga itong sabihin, sambahanay ni Jacob, "Galit ba ang Espiritu ni Yahweh? Talaga bang gawa niya ang mga ito?" Hindi ba gumagawa ng kabutinan ang aking mga salita sa sinumang lumalakad nang matuwid? **8** Kamakailan lang, naghimagsik ang aking mga tao tulad ng isang kaaway. Inyong hinahabol ang balabal, ang kasuotan, mula sa mga

dumadaan nang biglaan, gaya ng pagbalik ng mga kawal mula sa digmaan na kung saan iniisip nilang ligtas na. **9** Tinataboy ninyo ang mga babaeng nabibilang sa aking mga tao mula sa kanilang masasayang mga tahanan; kinuha ninyo mula sa kanilang mga batang anak ang aking pagpapala magpakailanman. **10** Tumayo kayo at umalis, sapagkat hindi ito ang lugar kung saan maaari kayong manatili, dahil sa karumihan nito, nawasak ito nang lubusang pagkawasaki. **11** Kung may sinumang pupunta sa inyo sa espiritu ng kabulaanang at kasinungalingan at sasabihin, "magpapahayag ako sa inyo ng propesiya tungkol sa alak at matapang na inumin," ituturing siyang isang propeta para sa mga taong ito. **12** Tiyak na titipunin ko kayong lahat, Jacob. Tiyak na titipunin ko ang mga natitirang Israelita. Dadalhin ko silang magkakasama tulad ng tupa sa isang kulungan, tulad ng isang kawan sa gitna ng kanilang pastulang. Magkakaroon ng malakas na ingay dahil sa napakaraming tau. **13** Mauuna sa kanila ang isang taong magbubukas ng kanilang daraanan. Bubksan nila ang tarangkahaan at labatas, mauuna sa kanilang labatas ang kanilang hari. Mauuna si Yahweh sa kanila.

3 Sinabi ko, "Ngayon makining kayong mga pinuno ni Jacob at mga tagapamahala sa sambahanay ng Israel. Hindi ba matuwid para sa inyo na unawain ang katarungan? **2** Kayong napopoot sa kabutihan at umiibig sa kasamaan, kayo na pumilas ng kanilang balat, ng kanilang laman mula sa kanilang mga buto— **3** kayo rin na kumakain ng laman ng aking mga tao at pumipilas ng kanilang balat, bumabali ng kanilang mga buto at tumatadtad sa mga ito, tulad ng karne sa palayok, tulad ng karne sa kaldero. **4** At kayong mga tagapamahala ay dadaang kay Yahweh, ngunit hindi niya kayo sasagutin. Ikukulbi niya ang kaniyang mukha mula sa inyo sa panahong iyon, dahil gumawa kayo ng mga masamang gawa." **5** Ito ang sinasabi ni Yahweh tungkol sa mga propeta na nagliligaw sa aking mga tao: "Sapagkat sinasabi nila sa mga nagpapakinai sa kanila, 'Magkakaroon ng kasaganan.' Ngunit para sa mga walang maisubo sa kanilang mga bibig, nagsisimula sila ng isang digmaan laban sa kaniya. **6** Kaya, ito ay magiging gabii sa inyo na hindi na kayo magkakaroon ng pangitain; ito ay magiging madilim upang hindi kayo makapanghuhula. Lulubog ang araw sa mga propeta at magdidilim ang umaga sa kanila. **7** Mapapahiya ang mga propeta at malilito ang mga manghuhula. Tatakpan nilang lahat ang kanilang mga labi, sapagkat walang sagot na magmumula sa akin." **8** Ngunit para sa akin, puno ako ng kapangyarian sa pamamagitan ng Espiritu ni Yahweh at puno rin ako ng katarungan at lakas, upang ipahayag kay Jacob ang kaniyang pagsuway, at kay Israel ang kaniyang kasalanan. **9** Ngayon pakigkamit ninyo ito, kayong mga pinuno ng sambahanay ni Jacob at mga tagapamahala sa sambahanay ng Israel, kayong napopoot sa katarungan at bumabaluktot sa lahat ng matuwid. **10** Itinayo ninyo ang Sion sa pamamagitan ng dugo at ang Jerusalem sa pamamagitan ng kasamaan. **11** Humahatol ang inyong mga pinuno para sa isang suhol, nagtuturo ang inyong mga pari para sa isang gantimpala at nanghuhula ang inyong mga propeta para sa pera. Gayuman, umaasa kayo kay Yahweh at sinasabi, "Hindi ba't kasama natin si Yahweh? Walang darating sa atin na kapahamakan." **12** Kaya, dahil sa inyo, aarahrin ang Sion tulad ng isang bukid, ang Jerusalem ay magiging isang bunton ng mga guho at magiging masukal na burol ang burol ng templo.

4 Ngunit sa mga huling araw, mangayari na ang bundok na kinatatayuan ng tahanan ni Yahweh ay itatataq sa ibabaw ng iba pang mga bundok. Ito ay dadakilain nang higit sa mga burol, at magpupuntahan ang mga tao rito. **2** Maraming bansa ang pupunta at sasabihin, "Halikayo, umakyat tayo sa bundok ni Yahweh, sa tahanan ng Diyos ni Jacob. Ituturing niya sa atin ang kaniyang mga kaparaanan at lulakad tayo sa kaniyang mga landas." Sapagkat mula sa Zion labatas ang kautusan, at ang salita ni Yahweh mula sa Jerusalem. **3** Hahatulan niya ang karamihan sa mga tao at magpapasiya tungkol sa maraming bansa na malalayo. Papandayin nila ang kanilang mga espada upang maging mga talim ng araro at ang kanilang mga sibat upang maging mga kutsilyong pamutol. Ang bansa ay hindi na magtataas ng espada laban sa bansa, ni kailanman matuturan kung paano magsimula ng digmaan. **4** Sa halip, uupo ang bawat tao sa ilalim ng kaniyang tanim na ubas at sa ilalim ng kaniyang puno ng igos. Walang sinuman ang mananakot sa kanila, sapagkat nagsalita si Yahweh, ang pinuno ng mga hukbo. **5** Sapagkat lumalakad ang lahat ng tao, ang bawat isa, sa pangalan ng kanilang diyos. Ngunit lulakad tayo sa pangalan ni Yahweh na ating Diyos magpakailan pa man. **6** "Sa araw na iyon," sinabi

ni Yahweh, "Pag-iisahan ko ang mga pilay at titipunin ko ang mga itinakwil, sila aking sinaktan. **7** Gagawin kong natitira ang mga pilay at ang mga itinaboy sa isang matatag na bansa, at Ako si Yahweh, ang maghahari sa kanila sa Bundok ng Zion ngayon at magpakailan man. **8** At ikaw, ang bantayan para sa kawan, ang burol ng anak na babae ng Zion, darating ito sa iyo—darating ang dating pamumuno, ang kaharian ng anak na babae ng Jerusalem. **9** Ngayon, bakit ka umiyilik nang malakas? Wala na ba sa iyo ang hari, namatay na ba ang iyong tagapayo, sumapit sa iyo ang matinding kirot katulad ng babaeng manganganak? **10** Magdusa ka at maghirap sa panganganak, anak na babae ng Zion, katulad ng isang babaeng manganganak. Sapagkat ngayon aalis ka sa iyong lungsod, titira sa parang at pupunta sa Babilonia. Doon ay malilitgas ka. Iilitgas ka ni Yahweh doon mula sa kamay ng iyong mga kaaway. **11** Ngayon, maraming mga bansa ang nagtipon laban sa iyo; sabi nila, 'Hayaan siyang madungisian; ititig natin ang ating mga mata sa Zion.' **12** Sinabi ng propeta, Hindi nila alam ang mga kaisipan ni Yahweh, ni nauunawaan man ang kaniyang mga plano, sapagkat tinipon niya sila na gaya ng mga bigkis para sa giikan. **13** Sinabi ni Yahweh, "Tumindig ka at gumiik, anak na babae ng Zion, sapagkat gagawin kong bakal ang iyong sungay at gagawin kong tanso ang iyong mga kuko. Dudurugin mo ang maraming tao. Itatalaga ko ang kanilang mga kayaranan na kinuha sa hindi makatarungan pamamarahan at ang kanilang mga ari-arian sa akin, ako si Yahweh, ang Panginoon ng buong mundo."

5 Ngayon ay humanay kayong lahat para sa labanan, mga taga-Jerusalem. Napapabilutan ng pader ang iyong lungsod, ngunit hahampasin nila ang pinuno ng Israel sa pisngi gamit ang isang pamalo. **2** Ngunit ikaw Bethlehem Efrata, kahit ikaw ay maliliit sa mga angkan ni Juda, mula sa iyo ay may darating sa akin upang pamumuan ang Israel, na ang pinagmulan ay sa mga unang panahon, mula sa walang hanggan. **3** Kaya nga hahayaan na lang sila ng Diyos hanggang sa panahon na isang babae ang mahihirapan sa panganganak ng isang sanggol at ang iba niyang mga kapatid na lalaki ay babalik sa mga tao ng Israel. **4** Tatayo siya at ipapastol ang kaniyang kawan sa lakas ni Yahweh, sa kaluwalhatian ng pangalan ni Yahweh na kaniyang Diyos. Mananatili sila sapagkat magjiging dakila siya sa bawat sulok ng mundo. **5** Siya ang magiging kapayapaanang natin. Kung darating ang mga taga-Asiria sa ating lupain, kapag nagmartsa sila laban sa ating mga tanggulan, tatayo tayo laban sa kanila, pitong pastol at walong pinuno ng mga kalalakihan. **6** Pamumuan ng mga kalalakihang ito ang lupain ng Asiria sa pamamagitan ng espada at ang lupain ng Nimrod dala ang mga espada sa kanilang mga kamay. Iilitgas nya tayo mula sa mga taga-Asiria kung darating sila sa ating lupain, kapag nagmartsa sila sa loob ng ating mga hangganan. **7** Ang mga natitira mula kay Jacob ay mapapabilang sa maraming tao, tulad ng hamog mula kay Yahweh, tulad ng ambon sa mga damo na hindi naghihintay sa tao, hindi sa mga tao. **8** Ang mga natitira kay Jacob ay mapapabilang sa mga bansa, kasama ng maraming tao. Tulad ng isang leon na kasama ng mga hayop sa kagubatan, tulad ng isang batang leon na kasama sa mga kawan ng tupa. Kapag daraan siya sa kanila, sila ay kaniyang tatapakan at pagpipiri-pirasuhin sila at walang sinuruan ang makapagligtas sa kanila. **9** Maitataas ang inyong kamay laban sa inyong mga kaaway at wawasakin sila nito. **10** "Mangyayari ito sa araw na iyon," sinabi ni Yahweh "na aking wawasakin ang inyong mga kabayo kasama niyyo at gigibain ko ang inyong mga karwahe. **11** Wawasakin ko ang mga lungsod sa inyong lupain at papabagsakin ko ang inyong mga tanggulan. **12** Sisirain ko ang pangkululan sa inyong kamay at hindi na kailanman magkakaroon ng anumang manghulhuha. **13** Sisirain ko ang mga imahen na inukit ng inyong mga kamay at ang mga batong haligi na kasama ninyo. Hindi na kailanman sasamba sa mga ginawa ng inyong mga kamay. **14** Bubunutin ko ang haligi ni Ashera na kasama ninyo at wawasakin ko ang inyong mga lungsod. **15** Paiiralin ko ang paghihiganti sa galit at poot sa mga bansa na hindi nakikiniq.

6 Ngayon makinig kayo kung ano ang sinasabi ni Yahweh. Sinabi ni Mikas sa kaniya, "Tumayo ka at sabihin ang iyong paratang sa harap ng mga bundok, hayaang mapakigangan ng mga burol ang iyong tinig. **2** Makinig sa paratang ni Yahweh, kayong mga bundok at kayong matatag na pundasyon ng mundo. Sapagkat may paratang si Yahweh sa kaniyang mga tao at ipaglabalan niya sa hukuman laban sa Israel. **3** Aking mga tao, ano

ang nagawa ko sa inyo? Paano ko kayo pinagod? Magpatotoo kayo laban sa akin! **4** Sapagkat inilabas ko kayo mula sa lupain ng Egipto at iniligtas ko kayo mula sa tahanan ng pagka-alipin. Pinadala ko si Moises, Aaron at Miriam sa inyo. **5** Aking mga tao, alalahanin ninyo ang mga inisip ni Balak na Hari ng mga Moab at ang sagot sa kaniya ni Balaam anak ni Boar sa iyong pagpunta sa Sิตim hanggang Gigal upang malaman ninyo ang matuwid kong mga ginawa, si Yahweh." **6** Ano ang aking dadalhin kay Yahweh bilang pagpapakumbaba sa kataas-taasang Diyos? Pupunta ba ako sa kaniya na may dalang isang taong gulang na mga guyang susunugin upang iaway? **7** Malulugod ba si Yahweh sa isang libong lalaking tupa o kaya sampung libong mga ilog ng langis? Dapat ko bang ibigay ang aking unang anak para sa aking pagsuway, ang bunga ng aking katarawan para sa aking sariling kasalanan? **8** Sinabi nya sa inyo, tao, kung ano ang mabuti at kung ano ang nais ni Yahweh mula sa iyo: Kumilos ng makatarungan, umibig na may kabaitan at lumakad na may pagpapakumbaba kasama ang inyong Diyos. **9** Gumagawa ng pagpapahayag ang tinig ni Yahweh sa mga lungsod, kahit ngayon kinikilala ng karunungan ang inyong pangalan: "Bigyang pansin ang pamalo at kung sino ang naglagay sa lugar nito. **10** Mayroong kayamanan sa mga tahanan ng mga masasamang hindi tapat at may mandarayang mga panukat na kasuklam-suklam. **11** Ituturing ko ba na walang sala ang isang tao kung gumagamit siya ng mapandayang panukat, kasama ang isang lalagyang na may dayang timbang? **12** Puno ng karahanan ang mga mayayaman, ang naninirahan sa kanya ay nagsasalita ng kasinungalingan at maparinilang ang kanilang mga dila sa kanilang mga bibig. **13** Samakatwid hinampas ko kayo ng isang maluhhang sugat, winasak ko kayo dahil sa inyong mga kasalanan. **14** Kakain kayo ngunit hindi mabubusog, ang iyong kawalan ay mananatili sa iyo. Mag-imbak ka ng mga pagkain ngunit hindi makapagtatabi at kung ano ang iyong itinabi ay ibibigay ko sa espada. **15** Ikaw ay magtatanim ngunit hindi ka mag-aani, ikaw ay magpipiga ng olibo ngunit hindi mo mapapahiran ng langis ang iyong sarili. Ikaw ay magpipisa ng ubas ngunit hindi ka makakainom ng alak. **16** Ang mga kautusan na ginawa ni Omri ay sinundot, at lahat ng mga gawa ng sambahanay ni Abah. Lumakad kayo sa pamamagitan ng kanilang payo. Kaya gagawin ko kayo na isang sirang lungsod at isang mangungutya ang mga naninirahan sa inyo at magdadala kayo ng kahiiyan bilang aking mga tao."

7 Sa aba ko! Para sa akin ito ay katulad ng pagtatapos ng pag-aani ng mga bunga sa tag-araw, at kahit na maging ang pamumulot ng mga natitirang ubas sa ubasan. Wala ng mga kumpol ng bunga na makikita, ngunit nananabik pa rin ako sa unang hingot na mga bunga ng igo. **2** Namatay na ang mabuting tao sa lupa, ni isay na wala ng natira na matuwidi sa mga tao. Sila ay nakahigang naghihintay upang magbubog ng dugo ng iba; ang bawat isa at ang kaniyang kapatid ay naghahangap ng mahuhuli sa pamamagitan ng isang lambat. **3** Ang kanilang mga kamay ay napakahusay sa paggawa ng pinsala. Ang mga pinuno ay humihingi ng pera, ang hukom ay handa sa mga suhol, at sinasabi ng makapangyarihang taos sa iba kung ano ang gusto niyang makuhu. Kaya nagbalak sila ng masama. **4** Ang pinakamahusay sa kanila ay tulad ng dawag, ang pinakamatuwid ay isang bakod na mga tinikian. Ang araw na inihula sa pamamagitan ng inyong mga bantay, ang araw ng inyong kaparusan. Ngayon, ang kanilang pagkalito ay dumating. **5** Huwag magtiwala sa kahit na sinong kalapit bahagi. Huwag magtiwala sa kahit na sinong kaibigan. Mag-ingat tungkol sa inyong sinasabi magjiging sa babaeng nakahiga sa inyong mga kamay. **6** Sapagkat hindi igagaling ng isang anak ang kaniyang ama, ang anak na babae ay titidig laban sa kaniyang ina, at ang manugang na babae ay laban sa kaniyang biyenang babae. Ang mga kaaway ng tao ay ang mga tao sa kaniyang sariling sambahanay. **7** Ngunit para sa akin, ako ay tititingin kay Yahweh. Maghihintay ako sa aking Diyos ng aking kaligtasan, pakigkilingan ako ng aking Diyos. **8** Huwag kag malagal para sa akin, aking kaaway. Pagkatapos kung bumagsak, titidig ako. Kapag ako ay uupo sa kadiiliman, si Yahweh ang magsisilbing liwanag para sa akin. **9** Dahil nagkasala ako laban kay Yahweh, titiisin ko ang kaniyang galit hanggang sa patawarin niya ang ang aking pagkasala, at isagawa ang paghatol para sa akin. Dadalhin nya ako sa liwanag, at makikita ko siyang iilitgas nya ako sa kaniyang katarungan. **10** At makikita ito ng aking mga kaaway, at kahiiyan ang babalot sa nagsabi sa akin na, "Nasaan si Yahweh na iyong Diyos?" Tititingnan siya ng aking mga mata, yayapakan siya tulad ng isang

putik sa mga lansangan. **11** Darating ang araw na itatayo ninyo ang inyong mga pader. **12** Sa araw na iyon, ang mga hangganan ay lalong lalawak ang nasasakupan. Sa araw na iyon, darating ang mga sa inyo, mula sa Asiria at sa mga lungsod ng Egipcio, mula sa Egipcio hanggang sa napakalaking ilog Eufrates, mula sa malalayong dagat, at mula sa kabundukan. **13** At ang mga lupaing iyon ay mapapabayaan dahil sa mga taong naninirahan ngayon dito, dahil sa bunga ng kanilang mga kilos. **14** Patnubayan mo ang iyong mga tao gamit ang iyong tungkod, ang kawan ng iyong mana. Kahit na sila ay namumuhay mag-isa sa kagubatan ng Bundok ng Carmelo, pakainin mo sila sa Basan at Galaad na gaya noong mga unang araw. **15** Gaya noon araw nang inilabas mo sila sa lupain ng Egipcio. Sinabi ni Yahweh, "Magpapakita ako sa kanila ng mga kamangha-manghang mga bagay." **16** Makikita ng mga bansa at mapapahiya sa lahat ng kanilang kapangyarihan. Ilalagay nila ang kanilang mga kamay sa kanilang mga bibig, ang kanilang mga tainga ay mabibungi. **17** Didilaan nila ang alikabok ng gaya ng isang ahas, gaya ng nilalang na gumagapang sa lupa. Lalabas sila sa kanilang mga lungga na may takot, lalapit sila sa iyo na may takot, Yahweh na aming Diyos, at sila ay matatakot dahil sa iyo. **18** Sino ang Diyos na gaya mo, ikaw na nag-aalis ng kasalanan, ikaw na pinapalagpas ang mga pagkakasala ng mga natira ng iyong mana? Hindi mo pinapanatili ang iyong galit magpakailanman, dahil gustong-gusto mong ipakita sa amin ang iyong kasunduan ng katapatan. **19** Magkakaroon ka muli ng kahabagan sa amin. Tatapakan mo ang aming kasalanan at itatapon mo ang lahat ng aming kasalanan sa kailiman ng dagat. **20** Ibibigay mo ang katotohanan kay Jacob at ang kasunduan ng katapatan kay Abraham, gaya ng iyong ipinangako sa aming mga ninuno noong unang mga araw.

Nahum

1 Ang pahayag tungkol sa Ninive. Ang Aklat ng Pangitain ni Nahum, ang Elkoshita. **2** Si Yahweh ay mapanibughuing Diyos at mapaghiganti; si Yahweh ay mapaghiganti at puno ng poot; naghigiganti si Yahweh sa kaniyang mga kabalan, at ipinagpapatuloy ang galit niya sa kaniyang mga kaaway. **3** Banayad si Yahweh sa pagkagait, at dakila sa kapangyarian; hindi niya ipahahayag na walang sala sa kaniyang mga kaaway. Si Yahweh ay gumagawa ng kaniyang daan sa ipu-ipo at sa bagyo, at ang mga ulap ay mga alabok ng kaniyang mga paa. **4** Sinasaway niya ang dagat at ginagawa itong tuyo; tinutuyo niya ang lahat ng ilog. Mahina ang Bashan, at gayon din ang Carmel; nanlulupaypay rin ang mga bulaklak sa Lebanon. **5** Nayawayang ang mga bundok sa kaniyang presensiya at natutunaw ang mga burol; nagsisugho ang lupa sa kaniyang presensiya, sa katunayan, ang sanlibutan at ang lahat ng taong nabubuhay dito. **6** Sino ang makakaharap sa kaniyang poot? Sino ang makakapigil sa bagsik ng kaniyang galit? Ibinubuhos na tulad ng apoy ang kaniyang poot, at nahahati ang mga bato sa pamamagitan niya. **7** Si Yahweh ay mabuti, isang tanggulan sa panahon ng kagulahan at tapat siya sa mga naglalagak ng kanilang tiwala sa kanya. **8** Ngunit gagawa siya ng isang lubos na pagwawakas sa kaniyang mga kaaway sa pamamagitan ng isang malaking baha, at hababulin niya sila hanggang sa kadiliwan. **9** Ano ang masamang binabalak ninyong mga tao laban kay Yahweh? Wawakasan niya ito nang lubusan at hindi na magkakaroon ng kagulahan sa ikalawang pagkakataon. **10** Sapagkat magiging sala-salabat silang tulad ng matinik na mga halaman; malulundon sila sa kanilang sariling inumin; lubos silang lalamuin sa pamamagitan ng apoy tulad ng tuyong pinaggapanan. **11** May isang titindig mula sa iyo, Ninive, ang siyang nagbalak ng masama laban kay Yahweh, isang taong nagtaguyod ng kasamaan. **12** Ito ang sinasabi ni Yahweh: "Kahit na napakalakas at napakarami ang bilang nila, gayon pa man, sila ay gugupitin; mawawala ang kanilang mga tao. Ngunit ikaw, Juda: Kahit na pinahirapan kita, hindi na kita pahihirapang muli. **13** Ngayon aking babaliin ang pamatok ng mga taong iyon paalis sa iyo; sisirain ko ang iyong mga tanikala." **14** At nagbigay si Yahweh ng isang utos tungkol sa iyo, Ninive: "Wala nang kaupo-apuhan ang magdadala ng iyong pangalan. Aking ihiiwalay ang inukit na mga larawan at ang minoldeng mga larawang gawa sa metal mula sa mga tahanan ng iyong mga diyos. Huhukayin ko ang iyong mga libingan, sapagkat napakasama mo." **15** Tingnan mo, nasa mga kabundukan ang mga paa ng isang taong nagdadala ng magandang balita, na siyang naghahayag ng kapayapaan! Ipagdiwang mo ang iyong mga kapistahan, Juda, at tuparin ang iyong mga pangako, sapagkat hindi ka na sasalakayin pa ng masasama, siya ay lubos na naihiwalay.

2 Ang siyang dudurog sa iyo ng pira-piraso ay parating na laban sa iyo. Maglagay ng bantay sa mga pader ng siyudad, bantayan ang mga kalye, palakasin ang iyong mga sarili, tipunin ang iyong mga hukbo. **2** Sapagkat pinanunumbalik ni Yahweh ang pagkamarhaliha ni Jacob, tulad ng kamaharlikan ng Israel, kahit na sinira ang mga ito ng mga mandarambong at winasak ang mga sanga ng puno ng kanilang ubas. **3** Pula ang mga kalasag ng kaniyang mga magigiting na lalaki at nakadamat ng matingkad na pula ang mga matatapang na lalaki; kumikislap ang metal ng kanilang mga karwahe sa araw na iyon na sila ay nakahanda, at ang mga sibat na saypres ay iwinagaway sa hanig. **4** Rumaraagasi ang mga karwahe sa mga lansangan; mabilis silang pumaroo't pumarito sa mga maluluwang na mga lansangan. Para silang mga sulo, at tumatakbo sila na parang mga kidlat. **5** Tinatawag ng siyang dudurog sa iyo ng pira-piraso ang kaniyang mga pinuno; natisid sila sa isat'isa sa kanilang paglakad; nagmamadali sila upang lusubin ang pader ng lungsod. Inihanda na ang malaking kalasag upang pangalagaan itong mga manlulusob. **6** Pilip na binuksan ang mga tarangkahang sa mga ilog, at ang palasyo ay babagsak sa pagkawasaki. **7** Hinubarang ng damit ang reyna at dinala siya palayo, nanaghoy ang kaniyang mga lingkod na babae na parang mga kalapati, dinadagukan ang kanilang mga dibdib. **8** Ang Ninive ay parang isang lawa ng tubig na tumatagas, kasama nitong tumatakas ang kaniyang mga tao na parang rumaragasang tubig. Sumisigaw ang iba, "Tumigil kayo, tumigil kayo," ngunit walang lumilingon. **9** Kunin ninyo ang sinamsam na pilak, kunin ninyo ang sinamsam na ginto, sapagkat wala

itong katapusang, ang karangyaan ng lahat ng bagay na magaganda sa Ninive. **10** Walang nakatira sa Ninive at nawasak. Natutunaw ang puso ng lahat, nag-uumpungan ang mga tuhod ng bawat isa, at ang naggadalamhati ang bawat isa, maputang lahat ang kanilang mga mukha. **11** Nasaan na ngayon ang lungga ng mga leon, ang lugar kung saan pinapakain ang mga batang leon, at lugar kung saan dumadaan ang leon at ang babaeng leon, kasama ang mga batang leon, kung saan wala silang kinatatakutan? **12** Niluray ng leon ng pirara-piraso ang kaniyang biktima para sa kaniyang mga anak, sinakmal niya ang mga biktima para sa kaniyang mga asawang leon, at pinupuno ang kaniyang kuweba ng mga biktima, puno ang kaniyang mga lungga ng mga nilapang patay na hayop. **13** "Masdan mo, ako ay laban sa iyo," ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo. "Susunugin ko ang iyong mga karwahe sa usok at lalamuin ng espada ang iyong mga batang leon. Ihihiwalay ko ang iyong mga sinamsam mula sa iyong lupain at hindi na maririnig ang mga tinig ng iyong mga mensahero."

3 Aba sa lungsod na puno ng dugo! Puno ito ng lahat ng kasinungalingan at ninakaw na ari-arian; at laging nasa kaniya ang mga biktima.

2 Ngunit ngayon naroon ang ingay ng pamamalo at tunog ng mga dumadagundong na mga gulong, tumitigid na mga kabayo, at rumaragasang mga karwahe. **3** May mga lumulusob na mangangabayao, kumikislap na mga espada, kumikinang na mga sibat, mga tambak ng mga bangkay, mataas na tumpok ng mga bangkay. Walang katapusan sa mga katabaan, natisid ang mga manlulusob sa kanila. **4** Nangyayari ito dahil sa mahahalay na kilos ng magandang nagbebenta ng aliv, ang bihasa sa pangkukulam na siyang nagbebenta ng mga bansa sa pamamagitan ng kaniyang pagbebenta ng aliv, at ang mga tao sa pamamagitan ng kaniyang paggawa ng pangkukulam. **5** "Pagmasdan mo, ako ay laban sa iyo," ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo. "Aking itataas ang iyong palda hanggang sa iyong mukha at ipapakita ang iyong mga maseselang bahagi sa mga bansa, ang iyong kahihilyan sa mga kaharian." **6** Magtatapon ako ng nakakadiring dumi sa iyo at gagawin kang mabaho; Gagawin kitang isang bansa na titignan ng lahat. **7** Mangyayari ito na ang lahat ng makakakita sa iyo ay latayo at sasabihin, 'Nawasak ang Ninive, sino ang iiyak para sa kanya?' Saan ako makakahanap ng sinumang aaliw sa iyo?" **8** Ninive, ikaw ba ay mas mabuti kaysa sa Tebes, na itinayo sa ilog Niло, na napalibutan ng tubig, na ang kaniyang depensa ay ang karagatan, na ang kaniyang pader ay ang dagat mismo? **9** Etiopia at Egjipto ang kaniyang mga kalakasan, at wala itong katapusan; kaanib niya ang Put at ang Libya. **10** Gayon pa man, dinala ang Tebes palayo; napunta siya sa pagkabihag; nadurog ang kaniyang mga batang anak sa dulo ng bawat lansangan; napalabutan ang kaniyang mga kaaway para sa kaniyang mga mararangal na tao, at lahat nang kaniyang mga dakilang tao ay ginipos ng mga tanikala. **11** Ikaw rin ay malalasing; susubukan mong magtago, at maghahanap ka rin ng isang mapagkukubilan mulà sa iyong mga kaaway. **12** Lahat ng iyong mga kuta ay magiging tulad ng puno ng mga igos na may maagang nahihiog na mga bunga: kung nayuyugog ang mga ito, nahuholog ang mga ito sa bibig ng mangangain. **13** Tingnan mo, ang mga taong kasama mo ay mga babae; maluwang na nabuksan ang mga tarangkahang iyong lupain para sa iyong mga kaaway; nilamon ng apoy ang kanilang mga baras. **14** Sumalok ka ng tubig para sa paglusob; pagtitibayin mo ang iyong mga kuta; pumasok ka sa pitikan at tapakan mo ang lusong; tibayan mo ang mga hulmahan ng mga laryo. **15** Lalamuin ka roon ng apoy, at sisirain ka ng espada. Lalamuin na kito naga ng paglamon ng mga batang balang sa lahat ng bagay. Paramihin mo ang iyong sarili gaya ng batang mga balang, kasindimi ng malalaking mga balang. **16** Pinarami mo ang iyong mga mangangalakal nang mas marami kaysa sa mga bituin sa kalangitan; ngunit para silang mga batang balang; sinasamsam nila ang lupain at pagkatapos ay lumilipad palayo. **17** Marami ang iyong mga prinsipe na gaya ng malalaking mga balang, at ang iyong mga heneral ay katulad ng mga dumapong balang na nagkampo sa mga pader sa isang malamig na panahon. Ngunit kapag sumikat ang araw nagsisilipad sila palayo sa walang nakakaalam kung saan. **18** Hari ng Asiria, natutulog ang iyong mga pastol; naggapapahinga ang iyong mga pinuno. Nakakalat sa mga bundok ang iyong mga tao, at walang sinuman ang titipon sa kanila. **19** Walang maaraang kagalingan para sa iyong mga sugat. Malala ang iyong mga sugat. Lahat ng makakarining ng balita tungkol sa iyo ay ipapalakpak ang

kanilang mga kamay sa kagalakan dahil sa iyo. Sino ang makatatakas sa iyong patuloy na kasamaan?

Habacuc

1 Ang pahayag na tinanggap ni propetang Habakuk: 2 "Yahweh, hanggang kailan ako dapat humingi ng tulong, at hindi mo pakikigangan?

Sumisigaw ako sa iyo dahil sa matinding takot, "Karahanan!" ngunit hindi mo ako illigitas! 3 Bakit mo ipinapakita sa akin ang kasamaan at ipinamamasid ang maling gawain? Pagkawasaki at karahanan ang nasa aking harapan; may alitan, at pagtatalong nabubuo! 4 Kaya ang kautusin ay humina, at ang katarungan ay hindi na umiiral. Dahil pinalibutan ng masama ang matuwid; kaya hindi totoong katarungan ang lumalabas." Tumugon si Yahweh kay Habakuk. 5 "Tingnan mo ang mga bansa at suriin ang mga ito; magtaka at mamangha! Sapagkat tinitiyak ko na mayroon akong gagawin sa mga araw mo na hindi mo paniniwalaan kapag ito ay ibinalita sa iyo. 6 Sapagkat tingnan mo! Ibabong ko ang mga Caldeo—ang malupit at marahas na bansa—sila ay lumalakad sa buong kaluwanigan ng lupain upang sakupin ang mga tahanan na hindi sa kanila. 7 (Sila) ay nakakasindak at nakakatakom; ang kanilang paghuhukom at karangyaan ay mula sa kanilang sarili! 8 Ang kanilang mga kabayo ay mas matulin kaysa sa mga leopardo, mas mabilis kaysa sa mga lobo sa gab! Ang kanilang mga mangangabayao ay mula sa malayo kaya ang kanilang mga kabayo ay mabilis tumakbo—lumilipad silang gaya ng agila na nagmamadaling manakmal! 9 Dumating silang lahat para sa karahanan, ang karamihan sa kanila ay pumunta na tulad ng hangin ng disyerto at tinitipon nila ang mga bihag na tulad ng buhangin! 10 Kaya kinukuta nila ang mga hari, at ang mga namumuno ay kakutyaan lang sa kanila! Tinatawayan nila ang bawat kutang tanggulan, dahil nagbubuntun (sila) ng lupa at kinukuna ang mga ito! 11 At ang hangin ay mabilis na daraan; labalpas ito—mga taong may kasalanan, (sila) na ang kanilang diyos ay ang kanilang kapangyarihan!" Nagtanong si Habakuk kay Yahweh ng isa pang katanungan. 12 "Hindi ba mula ka sa walang hanggan, Yahweh na aking Diyos, ang aking Banal? Hindi kami mamamatay. Itinalaga (sila) ni Yahweh para sa paghatol, at ikaw na Bato ang nagtagat sa kanila para sa pagtutuwid! 13 Ang iyong mga mata ay napakadalisy upang tumitingi sa kasamaan, at hindi mo kayang tumingin sa maling gawain nang may pagsang-ayon; ngunit bakit ka tumingin nang may pagsang-ayon sa mga nagkakano? Bakit ka tahimik habang nitulunok ng mga taong masama ang mga higit na matuwid kaysa sa kanila? 14 Ginawa mong gaya ng mga isda sa dagat ang mga tao, gaya ng mga bagay na gumagapang na walang namumuno sa kanila. 15 Inangat silang lahat sa pamamagitan ng pamingwit, kinakaladkad nila palayo ang mga tao gamit ang mga lambat at iniipon (sila) sa kanilang lambat. Ito ang dahilan kaya (sila) ay nagagalak at sumisigaw nang masayang-masaya! 16 Kaya (sila) ay naghahandog sa kanilang lambat at nagsusunog ng insenso sa kanilang lambat, sapagkat ang mga pinatabang hayop ang kanilang bahagi, at ang matatabang karne ang kanilang pagkain! 17 Kaya aalisin ba nila ang lahat ng laman ng kanilang lambat at ipagpapatuloy na patayin ang mga bansa, nang walang pagkahabag?"

2 Tatayo ako sa aking bantayan at ipupwesto ang aking sarili sa toreng bantayan, at magbabantay ako nang mabuti upang malaman kung

ano ang sasabihin niya sa akin at kung paano ako dapat tumalikod mula sa aking daing. 2 Sumagot si Yahweh sa akin at sinabi, "Itala mo ang pangitaing ito at isulat mo nang malinaw sa mga tapyas ng bato upang ang bumabasa sa mga ito ay makatakbo! 3 Sapagkat ang pangitain ay sa panahong hinaharap pa at sa wakas ay magsasalita at hindi mabibigo. Kahit na ito ay maaantala, hintayin mo ito! Sapagkat ito ay tiyak na darating at hindi magtatalog! 4 Tingnan ninyo! Ang tao na siyang naghahangad nang higit para sa kaniyang sarili nang hindi matuwid, ay isang hambog. Ngunit ang matuwid ay mabuhay sa pamamagitan ng kaniyang pananampalataya! 5 Sapagkat ang alak ay isang mapanlinlang sa mayabang na binata upang hindi siya manatili, ngunit pinapalawak ang kaniyang nais gaya ng libingen at gaya ng kamatayan, at hindi nasiyahan kailanman. Tinitiponi niya sa kaniyang sarili ang bawat bansa at lahat ng mga tao para sa kaniyang sarili. (Sheol h7585) 6 Hindi ba magbabadya ang lahat ng taong ito ng talinghaga laban sa kaniya at nanghamahamak na kawikaan tungkol sa kaniya, at sasabihin, 'Aba sa taong nagpaparami nang hindi sa kaniya! Hanggang kailan mo palalakiin ang bigat ng mga panunumpa na iyong kinuha?' 7 Hindi ba tatayo ang mga nagngangalit sa

io, at hindi ba babango ang nananakot sa iyo? Ikaw ay magjiging biktima para sa kanila! 8 Dahil sinamsam mo ang maraming bansa, lahat ng mga natirang tao ay sasamsamiin ka, dahanan sa dugo ng tao at sa karahanan na ginawa sa lupain, sa lambak at sa mga ninirahan dito. 9 'Aba sa taong nag-iipon nang mula sa kasamaan para sa kaniyang sambahayan, upang mailagay niya ang kaniyang pugad sa mataas para mapanatili niyang ligtas ang kaniyang sarili mula sa kamay ng masama!' 10 Nag-isip ka ng kahiiyan para sa iyong sambahayan sa pamamagitan ng paglipol mo sa maraming tao, at nagkasala ka laban sa iyong sarili. 11 Sapagkat dadaing ang mga bato mula sa pader, at ang tahilan ng troso ay sasagot sa kanila: 12 'Kaawa-awa ang taong nagtatayo ng lungsod nang may dugo, at nagtatataog ng bayan sa kasamaan!' 13 Hindi ba ito dahil kay Yahweh ng mga hukbo kaya nagtratrabajo ang mga tao para sa apoy at pinapagod ng bansa ang kanilang mga sarili para sa wala? 14 Kahit ganoon ang lupain ay mapupuno ng kaalaman ng kaluwalhatian ni Yahweh kagaya ng tubig na tinatakpan ang dagat. 15 'Aba sa taong nagpapainom sa kaniyang kapit-bahay, ikaw na nagdadagdag ng iyong lason hanggang sa malasing mo (sila) upang makita mo ang kanilang kahubaran!' 16 Mapupuno ka ng kahiiyan at hindi ng karanganlan! Inumin mo rin ito, at ipakita ang iyong kahubaran! Ang saro ng kanang kamay ni Yahweh ay darating at babalisa sa iyo, at tatakpan ng kahiiyan ang iyong karanganlan. 17 Tatakpan ka ng karahanan ginawa sa Lebanon, at kakikilabutan ka sa pagkawasaki ng mga mababangis na hayop dahil sa dugo ng mga tao at dahil sa karahanan ginawa sa lupain, sa mga lungsod at sa lahat ng mga naninirahan doon. 18 Ano ang pakinabang mo sa inukit na anyo? Sapagkat ang taong nag-ukit nito, o siyang gumawa ng anyo mula sa nilusuan na metal ay tagapagtuong ng kasinungalingan; dahil nagtitiwala siya sa kaniyang sariling gawa nang ginawa niya ang mga piping diyos na ito. 19 'Kaawa-awa sa taong nagsasabi sa mga kahoy, Gumising ka! O sa mga tahimik na bato, Bumangon ka!' Nagtuturo ba ang mga bagay na ito? Tingnan ninyo, ito ay nababalot ng ginto at pilak, ngunit wala itong hinining man lang. 20 Ngunit si Yahweh ay nasa loob ng kaniyang banal na templo! Manahimik ka sa harapan niya, lahat ng lupain!"

3 Ang panalangin ni Habakuk na propeta: (Dinaragdag ng teksto ng Hebreo ang "sa Sigionoth" na maaaring tumutukoy sa musical na direksyon para sa mga mang-aawit) 2 Yahweh, narinig ko ang iyong ulat, at ako ay natakot! Yahweh, buhayin mo muli ang iyong gawain sa gitna ng mga panahong ito; sa gitna ng mga panahong ito ipaalam mo; alalahanin mo na magkaroon ng habag sa iyong galit! 3 Ang Diyos ay nanggaling mula sa Teman, at ang Banal mula sa Bundok Paran! (Selah) Tinakpan ng kaniyang kaluwalhatian ang mga kalangitan, at ang mundo ay puno ng kaniyang kapurihan. 4 Ang sinag ng kaniyang kamay ay kumikinang gaya ng liwanag, at pinanatili nya roon ang kaniyang kapangyarihan. 5 Ang salot ay nasa kaniyang harapan, at sinusundan ng kamatayan ang kaniyang paa. 6 Tumayo siya at sinukat ang mundo; tumingin siya at niyanig ang mga bansa! Maging ang mga walang hanggang bundok ay gumiho, at ang mga walang hanggang burol ay yumukod! Ang kaniyang landas ay walang hanggan! 7 Nakita ko ang mga tolda ng Cusan sa paghihirap, at ang tala ng mga tolda sa lupain ng Midian ay nanginginig. 8 Nagalit ba si Yahweh sa mga ilog? Ang iyong poot ba ay laban sa mga ilog, o ang iyong matinding galit ay laban sa dagat nang sumakay ka sa iyong mga kabayo, ang iyong karweha nang kaligtasan? 9 Inilabas mo ang iyong pana nang walang takip; inilagay mo ang iyong palaso sa iyong pana! (Selah) Hinati mo ang mundo sa pamamagitan ng mga ilog. 10 Nakita ka ng mga bundok at namimilipit sa sakin! Ang malakas na buhos ng tubig ay dumaloy sa kanila; at ang kailaliman ng dagat ay sumigaw! Itinaas nito ang kaniyang mga alon! 11 Ang araw at ang buwan ay nanatiling nakatayo sa kanilang matayog na lugar, umalis (sila) sa liwanag ng iyong mga palaso at sa kumikinang na liwanag ng iyong sibat! 12 Lumakad kayo sa mga lupain nang may galit. Sa poot ay giniklik ninyo ang mga bansa. 13 Lumabas ka para sa kaligtasan ng iyong mga tao, para sa kaligtasan ng iyong pinili! Winasak mo ang pinuno ng sambahayan ng masama para ipakita ang puno ng leeg! (Selah) 14 Tinusok mo ang ulo ng kaniyang mga mandirigma sa pamamagitan ng kaniyang sariling mga palaso yamang pumarito (sila) gaya ng isang taong sinasakmal ang mahihirap sa isang taguan. 15 Naglakbay kayo sa dagat kasama ang inyong mga kabayo, at pinaapaw ang malaking tubig. 16

Narinig ko, at ang aking kaloob-loobang bahagi ay nanginig! Ang aking mga labi ay nangatal sa tunog! Kabulukan ay pumasok sa aking mga buto, at sa ilalim ng katawan ko ay nanginig habang tahimik kong hinihintay na dumating ang araw nang kaguluhan sa mga taong lumulusob sa amin. **17** Bagaman ang mga puno ng igos ay hindi sumibol at walang bunga mula sa mga puno ng ubas; bagaman ang puno ng olibo ay hindi namunga, at ang mga bukirin ay walang naibibigay na pagkain; bagaman ang kawan ay naihiwalay sa kulungan, at walang baka sa mga kuwadra— **18** Gayon man, magagalak ako kay Yahweh! Matutuwa ako dahil ang Diyos ang aking kaligtasan! **19** Ang Panginoong Yahweh ang aking lakas, at ginagawa niya ang aking paa na tulad ng paa ng usang babae at pinangungunahan ako sa aking mga lugar na matataas! —Sa direktor ng musika, sa aking mga instrumentong may kuwerdas.

Zefanias

1 Ito ang salita ni Yahweh na dumating kay Zefanias na anak ni Cusi na anak ni Geldias na anak ni Amarias na anak ni Hezekias, sa mga araw ni Josias na anak ni Ammon na hari ng Juda. **2** "Ganap kong lilipulin ang lahat ng nasa lupa! Ito ang pahayag ni Yahweh. **3** Lilipulin ko ang mga tao at mga hayop, ang mga ibon sa kalangitan at ang mga isda sa dagat, ang sanhi ng pagkasira kasama ng mga masasama! Sapagkat lilipulin ko ang sangkatauhan sa lupa!" Ito ang pahayag ni Yahweh. **4** "Iuunat ko ang aking kamay sa buong Juda at sa lahat ng nininirahan sa Jerusalem. Papatayin ko ang bawat nalalabi ni Baal sa lugar na ito at ang mga pangalan ng mga taong sumasamba sa diyuys-diyosan na kabilang sa mga pari, **5** ang mga taong nasa mga bubungan ng bayah na sumasamba sa mga natatanaw sa kalawakan at ang mga tao ngayon sumasamba at nangangako kay Yahweh ngunit nangangako rin kay Milcom. **6** Gayundin ang gagawin ko sa mga tumalikod sa pagsunod kay Yahweh, maging ang mga hindi naghahanap kay Yahweh, ni humihingi ng kaniyang patrubay." **7** Manahimik ka sa harap ng Panginoong Yahweh sapagkat paparating na ang araw ni Yahweh, sapagkat naghanda si Yahweh ng alay na itinalaga niya sa kaniyang mga panauhin. **8** "Mangyayari ito sa araw ng pag-aayaw ni Yahweh na parurusahan ko ang mga prinsipe at ang mga anak ng hari at ang lahat ng nakasuot ng mga pandayuhang kasuotan. **9** Sa araw na iyon, parurusahan ko ang mga nagsisiluko sa pintuan, ang mga taong pupumpuno sa bayah ng kanilang panginoon sa pamamagitan ng karahasan at panliliinlang! **10** Ito ang pahayag ni Yahweh. Kaya mangyayari ito sa araw na iyan, na ang pag-iyak ng pagkabahala ay magmumula sa Tarangkahang tinawag na Isda, pananaghoy mula sa Ikalawang Distrito at isang napakalakas na ingay ng pagbagsak mula sa mga bulo. **11** Tumaghoy kayong mga nininirahan sa Pamilihang Distrito, sapagkat lilipulin ang lahat ng mangangalakal at mamamatay ang lahat ng nagtitibang mga pilak. **12** Darating ito sa panahong iyon na maghahanap ako sa Jerusalem gamit ang mga ilawan at parurusahan ko ang mga kalalikhang nasiyahan sa kanilang mga alak at nagsabi sa kanilang mga puso, 'Walang anumang gagawin si Yahweh, mabuti man o masama!' **13** Nanakawin ang kanilang mga kayamanan at hahayaang ganap na mawasak ang kanilang mga bayah! Magtatayo sila ng mga bayah ngunit hindi marinirahan sa mga ito at magtatanim sila ng mga ubasan ngunit hindi iiynom ng alak nito! **14** Malapit na ang dakilang araw ni Yahweh, malapit na at nagmamadali! Ang tunog ng araw ni Yahweh ay magiging tulad ng mandirigmang umiyak nang may kapaitan! **15** Ang araw na iyan ay magiging araw ng matinding galit, araw ng pagkabahala at pagdadalamhati, araw ng unos at pagkawasaki, araw ng kadiliman at kalingkutan, araw ng mga ulap at pumapaитаas na kadiliman! **16** Magiging araw ito ng mga trumpeta at mga hudyat laban sa mga matitibay na lungsod at mga mataatas na kuta! **17** Sapagkat magdadalako ng pagkabahala sa sangkatauhan, upang lumakad sila na gaya ng mga bulag na tao sapagkat nagkasala sila kay Yahweh! Ibibuhos ang kanilang dugo na gaya ng alabok at ang kanilang mga lamanloob gaya ng dumi! **18** Hindi sila malilligts maging ng kanilang mga pilak o ginto sa araw ng matinding galit ni Yahweh! Tutupukan ng apoy ng matinding poot ni Yahweh ang buong lupain sapagkat nakasisindak ang paglipol na kaniyang idudulot laban sa lahat ng nininirahan sa lupain!"

2 Bansang walang kahihiyan, mactulungan kayo at magtipun-tipon, **2** bago isagawa ng kautusan ang kahihiinant, bago lumipas ang araw na gaya ng ipa, bago dumating ang matinding galit ni Yahweh sa inyo! Bago dumating ang araw ng matinding poot ni Yahweh sa inyo! **3** Hanapin ninyo si Yahweh, kayong mga mapagpakumbabang tao sa lupa na sumusunod sa kaniyang mga kautusan! Hanapin ninyo ang katuiran! Hanapin ninyo ang kababaang-loob at marahil na iiingatan kayo sa araw ng matinding poot ni Yahweh! **4** Sapagkat pababaean ang Gaza at mawawasak ang Ashkelon! Palalayasin nila ang mga Asdon sa tanghal at bubunutin nila ang Ekon! **5** Kaawa-awa ang mga nininirahan sa tabindagat, ang bansa ng mga Queretita! Nagsalita si Yahweh laban sa inyo, Canaan, ang lupain ng mga Filisteo! Lilipulin ko kayo hanggang sa walang matira sa mga nininirahan! **6** Kaya ang tabing-dagat ay magiging pastulan para sa mga pastor at para sa kulungan ng mga tupa. **7** Mapapabilang ang baybayeng rehiyon sa mga nalalabi sa sambahayan ng Juda na

magpapastol ng kanilang mga kawan doon. Sa gabi, mahihiga ang kanilang mga tao sa mga tahanan ng Ashkelon, sapagkat iiingatan sila ni Yahweh na kanilang Diyoos at panunumbalikin ang kanilang mga kapalaran. **8** "Narinig ko ang mga panghahamak ng mga Moabit at ang pagsisiwatal ng mga Ammonita nang hamakin nila ang aking mga tao at nilabag ang kanilang mga hangganan. **9** Kaya, ako ay nabubuhay, ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo, ang Diyoos ng Israel, "Magiging katulad ng Moab ang Sodoma at tulad ng mga Ammonita ang Gomorra, isang madamong lugar at hukay na asin, na pinabayaan magpakaikanman! Ngunit nanakawan sila ng mga nalalabi kong tao at mamarahin ng aking mga natitirang tao ang mga nagmula sa kanila!" **10** Mangyayari ito sa Moab at Amon dahil sa kanilang pagmamataas, sapagkat hinamak at kinutina nila ang mga tao ni Yahweh ng mga hukbo! **11** At metatakot sila kay Yahweh sapagkat hamakin niya ang lahat ng diyuys sa lupa. Sasambihan siya ng lahat, lahat ng nagmula sa kaniyang sariling lupain at mula sa bawat dala-pasigan! **12** Mamamatay din kayong mga taga-Kush sa pamamagitan ng aking espada **13** at sasalakayin ng kamay ng Diyoos ang hilaga at wawasakin ang Asiria upang pabayaang ganap na mawasak ang Nineve gaya ng tuyong diserto. **14** Pagkatapos, hihihingi ang mga kawan sa kalagitnaan ng Asiria, ang bawat hayop ng mga bansa at magpupugad ang mga ibon at mga kuwago sa taas ng kaniyang mga haligi. Magkakaroon ng tunog na huhan ni maibintaan at tatawag ang mga uwak sa kanilang pintuan sapagkat inilantad niya ang mga kahoy na cedar. **15** Ito ang pinakamasayang lungsod na namuhay nang walang takot, na nagsabi sa kaniyang puso, "Ako nga, at wala akong katulad!" Paano siya naging isang katatakutan, isang lugar na hinihigaan ng mga mababangis na hayop! Susutot ang bawat daraan sa kaniya at ikukumpas ang kaniyang kamao sa kaniya!

3 Kaawa-awa ang mapanghimsik na lungsod! Nadungisan ang marahas na lungsod! **2** Hindi siya nakinig sa tinig ng Diyoos, o tumanggap ng pagtutwid mula kaya Yahweh! Hindi siya nagtiwala kay Yahweh at hindi lumapit sa kaniyang Diyoos. **3** Umaatunggal na mga leon ang kaniyang mga prinsipe sa kaniyang kalagitnaan! Ang kaniyang mga hukom ay mga lobo sa gabi na walang iniwanang ngangatngatin sa umaga! **4** Ang kaniyang mga propeta ay walang galang at taksil na mga tao! Nilapastangan ng kaniyang mga pari ang banal at gumawa ng karahasan sa batas! **5** Matuwid si Yahweh sa kaniyang kalagitnaan! Wala siyang ginagawang malit! Araw-araw niyang ibinibigay ang kaniyang katarungan! Hindi ito maitatago sa liwanag ngunit hindi nahihiya ang mga makasalanan! **6** "Nilipol ko ang mga bansa, nawasak ang kanilang mga kuta. Winasak ko ang kanilang mga lansangan upang walang sinuman ang makadaan sa mga ito. Nawasak ang kanilang mga lungsod upang walang tao ang manirahan sa mga ito. **7** Sinabi ko, 'Tiyyak na metatakot kayo sa akin! Taggapin ninyo ng pagtutwid at hindi kayo maihihiwalay sa inyong mga tahanan sa pamamagitan ng binalak kong gawin sa inyo! Ngunit sabi silang magsimula tuwing umaga sa pamamagitan ng pagsira ng lahat ng kanilang mga gawain. **8** Kung gayon hintayin ninyo ako" - ito ang pahayag ni Yahweh." hanggang sa araw na babango ako upang manloob! Sapagkat napasya akong tipunin ang mga bansa upang buuin ang mga Kaharian at upang ibuhos sa kanila ang aking galit, ang lahat ng aking matinding poot upang tupukan ng apoy ng aking galit ang lahat ng lupain. **9** Ngunit magbibigay ako ng dalisay na mga labi sa mga tao, upang tawagin silang lahat sa pangalan ni Yahweh, upang paglikuran nila ako nang may pagkakaisa. **10** Mula sa ibayo ng ilog ng Etopia, magdadalako sa akin ng mga handog ang mga taong sumasamba sa akin at ang aking mga taong nagkakawatak-watak. **11** Sa araw na iyon, hindi kaila malalagay sa kahihiyan dahil sa lahat ng kasamaang ginawa ninyo laban sa akin sapagkat mula sa araw na iyon, aalisin ko mula sa inyo ang mga taong nagdiwang ng inyong pagmamataas at dahil hindi na kayo magayabang sa aking banal na bundok. **12** Ngunit iwanan ko kayo gaya ng isang mababa at mahihirap na mga tao at magiging karlungan ninyo ang pangalan ni Yahweh. **13** Hindi na magkakasala ang mga nalalabi sa Israel o magsasalita ng mga kasinungalingan at hindi sila mahahanapan ng mapanlinlang na dila sa kanilang bibig, kaya kakain sila, hihihingi at walang sinuman ang mananakot sa kanila." **14** Umawit ka anak ng Zion! Sumigaw ka Israel! Magsaya at magalak ka nang buong puso, anak ng Jerusalem! **15** Inalis ni Yahweh ang iyong kaparusahan, pinalayas niya ang iyong mga kaaway! Si Yahweh ang hari ninyong mga taga-Israel. Hindi na kayo muling metatakot sa kasamaan! **16** Sa araw na iyon, sasabihin nila sa

Jerusalem, "Huwag kang matakot, Zion. Huwag mong hahayaang manghina ang iyong mga kamay. **17** Nasa iyong kalagitnaan si Yahweh na iyong Diyos, isang makapangyarihang maglilitas sa iyo. Magdiriwang siya sa iyo nang may kagalakan at mananahimik siya dahil sa kaniyang pag-ibig sa iyo. Masisiyahan siya sa iyo at sisigaw nang may kagalakan. **18** Tinipon ko mula sa iyo ang mga nagdadalamhati sa itinalagang kapistahan, naging pasanin sila at naging dahilan ng kahihyan sa iyo. **19** Pakinggan mo, sa panahong iyon, makikipagtus o ako sa mga lumapastangan sa iyo. Sasajipin ko ang lumbo at titipunin ko ang mga palaboy. Aalisin ko ang kanilang kahihyan at bibigyan sila ng papuri at parangal sa buong lupa. **20** Sa panahong iyon, pangungunahan kita at titipunin. Igagalang at pupurihin ka ng lahat ng bansa sa lupa kapag nakita mong ibinalik kita", sabi ni Yahweh.

Hagai

1 Sa ikalawang taon ni haring Dario, sa unang araw ng ikaanim na buwan, dumating ang salita ni Yahweh sa pamamagitan ng kamay ni

Hagai na propeta para sa gobernador ng Juda na si Zerubabel na anak ni Sealtil, at sa pinakapungon pari na si Josue na anak ni Josadac, at sinabi, **2** "Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Sinasabi ng mga taong ito, 'Hindi pa ito ang panahon para pumunta kami o para itayo ang tahanan ni Yahweh.'" **3** At dumating ang salita ni Yahweh sa pamamagitan ng kamay ni Hagai na propeta at sinabi, **4** "Ito ba ay ang oras para kayo ay manirahan sa inyong mga sariling tahanan, samantalang ang tahanang ito ay napabayaang wasak?" **5** Kaya ngayon ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Isaalang-alang ang inyong mga pamamaraan!' **6** Naghasik kayo ng napakaraming binhi, ngunit kakaunti ang inyong ananin; kumain kayo ngunit hindi nabubusog; uminom kayo ngunit nanatiling uhaw. Nagsuot kayo ng mga damit ngunit hindi kayo naiinitan, at ang mga manggagawa ay kumikita lamang ng pera para ilagay ito sa isang sisidlan na puno ng mga butas! **7** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Isaalang-alang ninyo ang inyong mga kapamaraan!' **8** Umakyat kayo sa bundok, kumuha ng kahoy, at itayo ninyo ang aking tahanan; at kalulugdan ko ito, at ako ay luluwalhatiin!' sabi ni Yahweh. **9** 'Naghahanay kayo ng marami, ngunit masdans ninyo! kaunti ang inyong naiawi sa tahanan, sapagkat hinipan ko ito! Bakit?' -ito ang pahayag ng Yahweh ng mga hukbo! 'Dahil napabayaang wasak ang aking tahanan, samantalang pinapaganda ng lahat ng tao ang kanilang sariling tahanan.' **10** Dahil dito, ipinagkait ng kalangitan ang hamog sa inyo at ipinagkakait ng lupa ang ani nito. **11** Ipinaranas ko ang tagtuyot sa lupain at sa mga kabundukan, sa trigo at sa bagong alak, sa langis at sa mga inaanai sa lupa, sa mga tao at sa mga mababangis na hayop, at sa lahat ng pinaghironan ng inyong mga kamay!' **12** At si Zerubabel na anak ni Sealtil at ang pinakapungon pari na si Josue na anak ni Jehozadak, kasama ang lahat ng mga natitirang tao, na sumunod sa tinig ni Yahweh na kanilang Diyos at sa mga salita ni Hagai na propeta dahil isinugo siya ni Yahweh na kanilang Diyos. At kinatakutan ng mga tao ang mukha ni Yahweh. **13** At si Hagai, na mensahero ni Yahweh, ang nagsalita ng mensahe ni Yahweh sa mga tao at sinabi, 'Ako ay kasama ninyo!' —ito ang pahayag ni Yahweh!" **14** Kaya pinakilos ni Yahweh ang espiritu ng gobernador ng Juda, si Zerubabel na anak ni Sealtil, at ang espiritu ng pinakapungon pari na si Joshua na anak ni Jehozadak, at ang espiritu nang lahat ng mga tao na natira, kaya sila pumunta at ginawa ang tahanan ni Yahweh ng mga hukbo na kanilang Diyos, **15** sa ikadalawampu't apat na araw ng ikaanim na buwan, sa ikalawang taon ng paghahari ni Dario.

2 Sa ikadalawampu't isang araw ng ikapitong buwan, dumating ang salita ni Yahweh sa pamamagitan ng kamay ni Hagai, ang propeta at sinabi,

2 "Magsalita ka sa gobernador ng Juda, kay Zerubabel na anak ni Sealtil at sa punong pari na si Josue na anak ni Josadac at sa mga natitirang tao. Sabihin mo, **3** 'Sino ang nananatili sa inyo na nakakita sa dating kaluwalhatian ng tahananang ito? At paano ninyo ito nakikita ngayon? Parang wala lang ba ito sa inyong paninig? **4** Ngayon, magpakatatakg ka, Zerubabel!' -ito ang pahayag ni Yahweh- at magpakatatakg ka, punong paring Josue anak ni Josadac; at magpakatatakg kayong lahat na mga tao sa lupain!" —ito ang pahayag ni Yahweh— 'at gumawa kayo sapagkat kasama ninyo ako! —ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo. **5** 'Sa pamamagitan ng mga pangakong nakapaloob sa kasunduang itinatag ko sa inyo nang lumabas kayo sa Egipto at ang aking Espiritu ay kasama ninyo, huwag kayong matakot!' **6** Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Sa sandaling panahon yayanigin kong muli ang kalangitan at ang lupa, ang karagatan at ang tuyong lupain! **7** At yayanigin ko ang bawat bansa, at ang bawat bansa ay magdadala ng kanilang mga mahahalagang bagay sa akin, at pupunuin ko ang tahananang ito ng kaluwalhatian!' sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **8** Akin ang pilak at ginto!" —ito ang pahayag ni Yahweh ng mga Hukbo. **9** Magiging mas dakila ang kaluwalhatian ng tahanang ito sa hinaharap kaysa sa simula, sabi ni Yahweh ng mga hukbo, 'at ibibigay ko ang kapayapaan sa lugar na ito!' —ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo." **10** Sa ikadalawampu't apat na araw ng ikasiyam na buwan, sa ikalawang taon ni Dario, dumating ang salita ni Yahweh sa pamamagitan ni Hagai, ang propeta at sinabi, **11** "Ganito ang sinasabi ni Yahweh na

hukbo: 'Tanunig mo ang mga pari tungkol sa kautusan, at sabihin mo: **12** Kung magdadala ang isang tao ng isang karne na naitala ng Yahweh sa laylayan ng kaniyang damit, at kung masagi ng laylayan ng kaniyang damit ang tinapay o sabaw, alak o langis, o anumang pagkain, magiging banal din ba ang mga pagkaing iyon?" Sumagot ang mga pari at sinabi, "Hindi." **13** Pagkatapos, sinabi ni Hagai, "Kung masagi ng isang taong marumi dahil sa patay ang alinman sa mga bagay na ito, magiging marumi ba ang mga ito? Sumagot ang mga pari at sinabi, "Oo, magiging marumi ang mga ito." **14** Kaya sumagot si Hagai at sinabi, "'Gayon din ang mga taong ito at ang bansa na nasa aking harapan! —ito ang pahayag ni Yahweh—'at maging ang lahat ng mga bagay na ginawa ng kanilang mga kamay: ang kanilang mga iniayla sa akin ay marumi. **15** Kaya ngayon, isipin ninyo mula sa araw na ito at sa mga susunod pa, bago maipatong ang alinmang bato sa isa pang bato sa templo ni Yahweh, **16** sa tuwing pupunta ang sinuman sa kamalig para kumuha ng dalawampung sukat ng butil, sampa lamang ang mayroon, at sa tuwing pupunta ang sinuman sa pagawaan ng alak upang kumuha ng limampung sukat ng alak, dalawampu lamang ang mayroon. **17** Pinahirapan ko kayo at ang lahat ng gawa ng inyong mga kamay sa pamamagitan ng pagkabulok at pagkaaamag, ngunit hindi pa rin kayo bumalik sa akin'-ito ang pahayag ni Yahweh. **18** Isipin ninyo mula sa araw na ito at sa mga susunod na mga araw, mula sa ikadalawampu't apat na araw ng ikasiyam na buwan, mula sa araw na nailagay ang pundasyon ng templo ni Yahweh. Isipin ninyo ito! **19** Mayroon pa bang mga binhi sa kamalig? Ang puno ng ubas, ang puno ng igos, ang granada, at ang puno ng olibo ay walang bunga! Ngunit pagpapalain ko kayo mula sa araw na ito!" **20** At sa pangalawang pagkakataon muling dumating kay Hagai ang salita ni Yahweh sa ikadalawampu't apat na araw ng buwan at sinabi **21** "Makipagusap ka sa gobernador ng Juda, kay Zerubabel at sabihin mo, 'Yayanigin ko ang kalangitan at ang lupa. **22** Sapagkat papabagsakin ko ang trono ng mga kaharian at sisirain ko ang kalakasan ng mga kaharian ng bansa, papabagsakin ko ang kanilang mga karwahe at ang mga mangangarwaha nito. Ang mga kabayo at mga mangangabayao ay malalaglag ang bawat isa dahil sa espada ng kaniyang kapatid. **23** Sa araw na iyon' —ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo—' kukunin kita Zerubabel anak ni Sealtil bilang aking lingkod'. Ito ang pahayag ni Yahweh. Gagawin kitang tulad ng isang selyo sa aking singsing, sapagkat ikaw ang aking pinili! -ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo!"

Zacarias

1 Nang ikawalong buwan ng ikalawang taon ng paghahari ni Dario, dumating ang salita ni Yahweh kay Zacarias na anak ni Berequias na anak ni propeta Iddo na nagsasabi, **2** "Lubhang nagalit si Yahweh sa inyong mga ama! **3** Sabihin mo sa kanila, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh sa mga hukbo, "Bumalik kayo sa akin!" Itong paahayag ni Yahweh ng mga hukbo. "At babalik ako sa inyo." Sabi ni Yahweh ng mga hukbo, **4** Huwag kayong maging katulad ng inyong mga amang sinigawang mga propeta noong nakaraan na nagsasabi, "Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo; tumalikod kayo sa inyong mga masasamang gawain at kaugalian!" Ngunit hindi sila naking at hindi nila ako binigyang pansiñ. "Itong paahayag ni Yahweh. **5** "Nasaan ang inyong mga ama? At ang mga propeta, narito ba sila magpakailanman?" **6** Ngunit ang aking mga salita at mga kautusahan na initos ko sa aking mga lingkod na mga propeta, hindi ba nito naabot ang inyong mga ama? Kaya nagsisi sila at sinabi, "Gaya ng binalak gawin sa atin ni Yahweh ng mga hukbo dahil sa ating mga salita at gawain, kaya niya ginawa sa atin." **7** Nang ikadatalawampu't-apat na araw ng ikalabing isang buwan, na siyang buwan ng Sebath, na ikalawang taon ng paghahari ni Dario, dumating ang salita ni Yahweh kay Zacarias na anak ni Berequias na anak ni propeta Iddo na nagsasabi, **8** "Nakita ko sa gabi at tingnan mo! Nakasakay ang isang lalaki sa pulang kabayo at nasa kalagitnaan siya ng mga puno ng mrito na nasa lambak at sa likod niya ay may mga pula, mapula na kayumangi at mga puting kabayo." **9** Sinabi ko, "Ano ang mga ito Panginoon?" At sinabi sa akin ng anghel na kumausap sa akin, "Ipapakita ko sa iyo kung ano ang mga ito." **10** Pagkatapos, sumagot ang lalaking nakatayo sa kalagitnaan ng mga puno ng mrito at sinabi, "Ito ang mga isinugo ni Yahweh upang maglibot sa buong daigdig." **11** Tumugon sila sa anghel ni Yahweh na nakatayo sa kalagitnaan ng mga puno ng mrito, sinabi nila sa kaniya, "Matagal na kaming maglibot sa buong daigdig, tingnan mo, ang buong daigdig ay nananatili at nagpapahinga." **12** Pagkatapos, sinagot ang anghel si Yahweh at sinabi, "Yahweh ng mga hukbo, gaano katagal kang hindi magpapakita ng pagkahabag sa Jerusalem at sa mga lungsod ng Juda na nagdusa ng iyong pagkagalit nitong pitumpung taon?" **13** Sinagot ni Yahweh ang anghel na kumausap sa akin nang may mga magagandang salita at mga salitang pang-aliw. **14** Kaya sinabi ng anghel na nakipag-usap sa akin, "Sumigaw ka at iyong sabihin, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: "Nanibugho ako para sa Jerusalem at Sion nang may matinding damdamin!" **15** At labis akong naggalit sa mga bansang matiwasay sapagkat hindi ako nalugod at tumulong sila sa pagbubungad ng kadalamhatian." **16** Kaya ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: "Bumalik ako sa Jerusalem ng may pagkaawa. Itatagtag ang aking tahanan sa kaniya at iuunat sa Jerusalem ang panukat na linya!" — itong paahayag ni Yahweh ng mga hukbo. **17** Muli sumigaw ka na magsasabi, 'Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Ang aking mga lungsod ay muling mapupuno ng kabutihan at muling aaliwin ni Yahweh ang Sion at muli niyang pipiliin ang Jerusalem.' **18** Pagkatapos, tumingala ako at nakakita ng apat na sungay! **19** Nagsalita ako sa anghel na nakipag-usap sa akin, "Ano ang mga ito?" Sinagot niya ako, "Ito ang mga sungay na nagpaketan sa Juda, Israel at Jerusalem." **20** Pagkatapos, ipinakita sa akin ni Yahweh ang apat na panday. **21** Sinabi ko, "Ano ang gagawin ng mga taong ito?" Sumagot siya at sinabi, "Ito ang mga sungay na nagpaketan sa Juda upang walang sinuman ang makapag-angat ng kaniyang ulo. Ngunit dumarating ang mga taong ito upang palayasin sila, upang ibagsak ang mga sungay ng mga bansang nag-angat ng anumang sungay laban sa lupain ng Juda upang ikalat siya.

2 Pagkatapos nito, itiningala ko ang aking mga mata at nakita ko ang isang lalaki na mayroon panukat na lubid sa kaniyang kamay. **2** Sinabi ko, "Saan ka pupunta?" Kaya sinabi niya sa akin, "Susukatin ko ang Jerusalem, upang malaman ang luwang at haba nito." **3** Pagkatapos, umalis ang anghel na nakipag-usap sa akin at lumabas ang isa pang anghel upang salubungin siya. **4** Sinabi sa kaniya ng ikalawang anghel, "Tumakbo ka at sabihin mo sa binatang iyon: sabihin mo, 'Uupo ang Jerusalem sa bansang walang pader dahil sa napakaraming tao at mga hayop na nasa kaniya. **5** Sapagkat Ako ang magiging pader na apoy sa palibot niya at ako ang magiging kaluwalhatian sa kalagitnaan niya — ito ang

pahayag ni Yahweh. **6** Oy! Oy! Tumakas kayo mula sa lupain ng hilaga' — ito ang pahayag ni Yahweh, 'sapagkat ikinatal ko kayo tulad ng apat na hangin sa himpapawid!' Itong paahayag ni Yahweh, **7** Oy! Tumakas kayo papuntang Zion, kayong mga nanirahan kasama ng mga anak na babae ng Babilonia!" **8** Sapagkat pagkatapos akong parangan ni Yahweh ng mga hukbo at ipadala ako laban sa mga bansa na nanamisan sa inyo — sapagkat sinuman ang sumagi sa inyo ay sumagi sa natatangi sa paninig ni Yahweh! Pagkatapos itong gawin ni Yahweh, sinabi niya, **9** "Ako mismo ang kukumpas ng aking kamay sa kanila, at magiging sinamsam sila para sa kanilang mga alipin." At malalaman ninyo na si Yahweh ng mga hukbo ang nagpadala sa akin. **10** Umawit ka nang may kagalakan, anak na babae ng Zion, sapagkat ako mismo ang darating at mananahan sa inyo! Itong paahayag ni Yahweh." **11** Pagkatapos, makikisa kay Yahweh ang mga malalaking bansa sa araw na iyon. Sinasabi niya, "At kaya ang magiging mga tao sa kopyagat manahanako ako sa inyo kalagitnaan." At malalaman ninyo na si Yahweh ng mga hukbo ang nagpadala sa akin sa inyo. **12** Sapagkat mamanahan ni Yahweh ang Juda bilang kaniyang nararapat na pag-aari sa banal na lupain at muling pipiliin ang Jerusalem para sa kaniyang sarili. **13** Ang lahat ng laman, manahimik kayo sa harapan ni Yahweh, sapagkat siya ay ginising mula sa kaniyang banal na lugar!

3 Pagkatapos, ipinakita sa akin ni Yahweh si Josue na punong pari na nakatayo sa harapan ng anghel ni Yahweh at nakatayo sa kaniyang kanang kamay si Satanas upang paratangyan siya ng kasalan. **2** Sinabi ng anghel ni Yahweh kay Satanas, "Sawayin ka nawa ni Yahweh, Satanas: Sawayin ka nawa ni Yahweh, na siyang pumili sa Jerusalem! Hindi ba ito isang gatong na hinila mula sa apoy? **3** Nakasut si Josue ng maruming kasuotan habang nakatayo siya sa harapan ng anghel, **4** kaya nagsalita ang anghel at sinabi sa mga nakatayo sa harapan niya, "Alisin ang maruming kasuotan mula sa kaniya." At sinabi niya kay Josue, "Tingnan mo! Pinalampus ko ang mabigat mong kasalan at bibihisan kita ng magandang damit." **5** Sinabi niya, "Suotan ninyo siya ng malinis na turbante sa kaniyang ulo!" Kaya sinuotan nila si Josue ng isang malinis na turbante sa kaniyang ulo at binihisan siya ng malinis na kasuotan habang nakatayo sa tabi ang anghel ni Yahweh. **6** Pagkatapos nito, taitim na inutusan si Josue ng anghel ni Yahweh at sinabi, **7** "Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo, 'Kung ikaw ay lakad sa aking pamamaaran at kung pananatilihin mo ang aking mga kautusahan, pamumunuan mo ang aking tahanan at babantayan mo ang aking mga hukuman, sapagkat pahihintulutan kita na pumunta at bumalik kasama nitong mga nakatayo sa aking harapan. **8** Makinig ka, Josue na punong pari, ikaw at ang iyong mga kasamahan na nanirahan sa iyo! Sapagkat ang mga taong ito ay isang katibayan, sapagkat ako mismo ang maglalabas sa aking lingkod, ang Sanga. **9** Ngayon tingnan ninyo ang bato na inilagay ko sa harapan ni Josue. Mayroong pitong taryas sa isang batong ito, at ukuitan ko ng isang tatak — ito ang paahayag ni Yahweh ng mga hukbo — at aalisin ko ang kasalan ng lupaing ito sa loob ng isang araw. **10** Sa araw na iyon, ito ang paahayag ni Yahweh ng mga hukbo, 'aanyayahang ng bawat tao ang kaniyang kapwa upang mamahinga sa ilalim ng kaniyang puno ng ubas at ilalim ng kaniyang puno ng igos."

4 Pagkatapos ang anghel na nakipag-usap sa akin ay bumalik at ginising ako na katulad ng isang lalaking ginising mula sa kaniyang pagkakatulog. **2** Sinabi niya sa akin, "Ano ang nakikita mo?" Sinabi ko, "Nakikita ko ang isang patungan ng lampara na gawa lahat sa ginto, may isang mangkok sa ibabaw nito. May pito itong lampara at pitong mitsa sa ibabaw ng bawat lampara. **3** Dalawang puno ng olibo ang nasa tabi nito, isa sa kanang bahagi ng mangkok at isa sa kaliwang bahagi." **4** Kaya muli akong nagsalita sa anghel na nakipag-usap sa akin. Sinabi ko, "Ano ang kahulugan ng mga bagay na ito, aking panginoon?" **5** Sumagot ang anghel na nakipag-usap sa akin at sinabi, "Hindi mo ba alam kung ano ang kahulugan ng mga bagay na ito?" Sinabi ko, "Hindi, aking panginoon." **6** Kaya sinabi niya sa akin, "Ito ang salita ni Yahweh kay Zerubabel: Hindi sa pamamagitan ng lakas ni sa pamamagitan ng kapangyarihan, ngunit sa pamamagitan ng aking Espiritu," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **7** 'Ano ka, malaking bundok? Magiging isa kang kapatagan sa harapan ni Zerubabel at ilalabas niya ang itaas na bato upang sumigaw ng, "Biyaya! Biyaya!'" **8** Dumating sa akin ang salita ni Yahweh: **9** "Ang mga kamay ni Zerubabel ang naglatag sa pundasyon ng tahanang ito at ang kaniyang

mga kamay ang tatapos nito. At malalaman mo na si Yahweh ng mga hukbo ang nagsugo sa akin sa iyo. **10** Sino ang humamak sa araw ng mga malilit na bagay? Magagalak ang mga taong ito at makikita ang pamantay na bato sa kamay ni Zerubabel. (Ang pitong lamarang ito ang mga mata ni Yahweh na naglilibot sa buong daigdig.) **11** Pagkatapos, tinanong ko ang anghel. "Año itong dalawang puno ng olibo na nakatayo sa kaliwa at sa kanan ng patungan ng lampara?" **12** Muli ko siyang tinanong, "Año ang dalawang sanga ng olibo na ito sa tabi ng dalawang gintong tubo na may gintong langis na bumuhos mula sa mga ito?" **13** "Hindi mo ba alam kung ano ang mga ito?" At sinabi ko, "Hindi, aking panginooon." **14** Kaya sinabi niya, "Ito ang dalawang puno ng olibo na nakatayo upang paglilingkuran ang Panginooon ng buong daigdig."

5 Pagkatapos, lumingon ako at tumingala ako, at nakita ko, masdán ito, nakakita ako ng isang lumilipad na binalumbong kasulatan! **2** Sinabi sa akin ng anghel, "Año ang nakikita mo?" Sumagot ako, "Nakikita ko ang isang lumilipad na binalumbong kasulatan, dalawumpung siko ang haba at sumpung siko ang lawat." **3** Pagkatapos, sinabi niya sa akin, "Ito ang sumpa na darating sa ibabaw ng buong lupain, sapagkat mula ngayon, aalisin ang bawat magnanakaw batay sa sinasabi nito sa isang panig habang aalisin ang lahat ng nangako ng isang hindi totoong panata batay sa sinasabi nito sa kabilang panig, ayon sa kanilang mga salita. **4** 'Ipapadala ko ito' — ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo, 'kaya papasok ito sa tahanan ng magnanakaw at sa tahanan ng isang taong nangako ng hindi totoo sa pamamagitan ng aking pangalan. Mananatili ito sa kaniyang tahanan at tutupukan ang tabla at ang mga bato nito.' **5** Pagkatapos, lumabas ang anghel na nakikipag-usap sa akin at sinabi sa akin, "Tumingin ka sa taas at tingnan kung ano ang dumamarating!" **6** Sinabi ko, "Año ito?" Sinabi niya, "Isang basket ito na naglalaman ng efa na paparating. Ito ang kanilang kasaan na sa buong lupain." **7** Pagkatapos, itinnaas ang isang takip na tingga sa basket at may isang babae sa ilalim nito na nakapulo sa loob nito! **8** Sinabi ng anghel, "Kasamaan ito!" At itinapon niya ang babae pabalik sa loob ng basket at itinapon niya ang takip na tingga sa ibabaw nito. **9** Tumingala ako at nakita ko ang dalawang babaeng papalapit sa akin at ang hangin ay nasa kanilang mga pakpak—sapagkat may mga pakpak sila na tulad ng mga pakpak ng isang tagak. Itinnaas nila ang basket sa pagitan ng lupa at langit. **10** Kaya sinabi ko sa anghel na nakikipag-usap sa akin, "Saan nila dadalhin ang basket?" **11** Sinabi niya sa akin, "Itatayo ang isang templo sa lupain ng Sinar para rito, upang kapag handa na ang templo, ilalagay doon ang basket sa inihandang patungan nito."

6 Pagkatapos, lumingon ako at tumingala, nakakita ako ng apat na karwáhe na palabas sa pagitan ng dalawang bundok at gawa sa tanso ang dalawang bundok. **2** Ang unang karwáhe ay may mga pulang kabayo, ang pangalawang karwáhe ay may mga itim na kabayo, **3** ang pangatlong karwáhe ay may mga puting kabayo at ang pang-apat na karwáhe ay may mga batik na kulay abo na mga kabayo. **4** Kaya sumagot ako at sinabi sa anghel na kumausap sa akin, "Año ang mga ito, aking panginooon?" **5** Sumagot ang anghel at sinabi sa akin, "Ito ang apat na hangin ng langit na lumabas mula sa lugar kung saan sila nakatayo sa harapan ng Panginooon ng buong daigdig. **6** Ang karwáhe na may mga itim na kabayo ay papunta sa hilagang bansa, ang karwáhe na may mga puting kabayo ay papunta sa kanlurang bansa at ang karwáhe na may mga batik na kulay abo na mga kabayo ay papunta sa bansang timog." **7** Lumabas ang mga malalakas na kabayong ito at hinanad na pumunta at maglibot sa buong daigdig, kaya sinabi ng anghel, "Humayo kayo at maglibot sa buong daigdig!" at umalis sila patungo sa buong daigdig. **8** Pagkatapos, tinawag niya ako, nagsalita at sinabi sa akin, "Tingnan mo ang mga paputa sa bansang hilaga, puhipain nila ang aking espíritu patungkol sa bansang hilaga. **9** Kaya dumating sa akin ang salita ni Yahweh at sinabi, **10** "Kumuha ka ng isang handog mula sa mga ipinatapon, mula kina Heldai, Tobias at Jedaías. Pumunta ka rin sa araw na ito at dalhin mo ito sa bahay ni Josias na anak ni Zefanias na dumating mula sa Babilonia. **11** At kunin mo ang pilak at ginto, gumawa ka ng isang korona at ilagay mo ito sa ulo ng pinakapunong pari na si Josue na anak ni Jehozadak. **12** Kausapin mo siya at sabihin, 'Sinasabi ito ni Yahweh ng mga hukbo: "Ang lalaking ito, Sanga ang kaniyang pangalan! At lalago siya kung nasaan siya at itatayo niya ang templo ni Yahweh! **13** Siya ang magtatayo ng templo ni

Yahweh at magtataglay ng karangyaan nito, uupo siya at maghahari sa kaniyang trono. Siya ang magiging pari sa kaniyang trono at ang pang-unawa sa kapayapaan ang iiral sa pagitan ng dalawa. **14** Ilalagay ang isang korona sa templo ni Yahweh upang parangalan sina Heldai, Tobias at Jedaías at bilang pag-alaala sa kabutihang-loob ng anak ni Zefanias. **15** At darating ang mga nasa malayo at itatayo ang templo ni Yahweh, kaya malaman ninyo na ipinadala ako sa inyo ni Yahweh ng mga hukbo, sapagkat mangyayari ito kung tunay kayong nakinig sa tinig ni Yahweh na inyong Diyos!"

7 Nang apat na taon nang pinuno si Haring Dario, sa ikapat na araw ng Kislev (kung saan ito ang ikasiyam na buwan), dumating kay Zacarias ang salita ni Yahweh. **2** Ipinadala ng mga tao ng Bethel sina Sarazer at Regem Melech at ang kanilang mga tao upang humingi ng tulog kay Yahweh. **3** Kinausap nila ang mga pari na nasa tahanan ni Yahweh ng mga hukbo at ang mga propeta, sinabi nila, "Dapat ba akong magdalamhati sa ikalimang buwan sa pamamagitan ng pag-aayuno, gaya ng ginawa ko sa loob ng maraming taon?" **4** Kaya dumating sa akin ang salita ni Yahweh ng mga hukbo at sinabi, **5** "Magsalita ka sa lahat ng tao sa lupa at sa mga pari, sabihin mo, 'Nang nag-aayuno at nagdalamhati kayo sa ikalima at ikapitong buwan sa loob ng pitumpung taon na ito, nag-aayuno ba talaga kayo para sa akin? **6** At nang kumain at uminom kayo, hindi ba kayo kumain at uminom para sa inyong mga sarili? **7** Hindi ba ito katulad ng mga salitang ipinahayag ni Yahweh sa pamamagitan ng bibig ng mga naunang propeta, nang naninirahan pa lamang kayo sa Jerusalem at sa karatig na mga lungsod sa kasaganahan at namalagi sa Negeb at sa mga paanan ng bundok sa kanluran?" **8** Dumating ang salita ni Yahweh kay Zacarias at sinabi, **9** "Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Humatol nang may tunay na katarungan, katapatan sa kasunduan at habag. Gawin ito ng bawat lalaki para sa kaniyang kapatid na lalaki. **10** Tungkol naman sa balo at ulila, ang dayuhan at ang mahirap na tao, huwang silang apihin. At sa paggawa ng anumang masama sa bawat isa, hindi kayo dapat magbalbak ng anumang masama sa inyong puso.' **11** Ngunit tumanggi silang magbigay ng pansiñ at pinatigas ang kanilang mga balikat. Pinigilan nila ang kanilang mga tainga upang hindi sila makarining. **12** Ginawa nilang kasing tigas ng bato ang kanilang mga puso upang hindi nila marinig ang kautusan o ang mga salita ni Yahweh ng mga hukbo. Ipinadala niya ang mga mensaheng ito sa mga tao sa pamamagitan ng kaniyang Espíritu noong unang panahon, sa pamamagitan ng bibig ng mga propeta. Ngunit tumangging makinig ang mga tao, kaya nagalit sa kanya si Yahweh ng mga hukbo. **13** Nangyari ito nang tumawag siya, hindi sila nakinig. 'Sa ganoon ding paraan', sabi ni Yahweh ng mga hukbo, 'tawag sila sa akin ngunit hindi ako makikinig. **14** Sapagkat ikakalat ko sila sa lahat ng bansa na hindi pa nila nakinikta sa pamamagitan ng ipu-ipo at mapapabyaan ang lupain kapag wala na sila. Sapagkat walang sinuman ang makakadaan sa lupain o makakabalik dito yamang pinabayanan ng mga tao ang kanilang kaaya-ayang lupain."

8 Dumating sa akin ang salita ni Yaweh ng mga hukbo at sinabi, **2** "Ito ang sinabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Madamdamin ako para sa Zion nang may matinding kasigasigan, at madamdamin ako para sa kanya nang may matinding galit!' **3** Sinabi ito ni Yahweh ng mga hukbo: 'Babalik ako sa Zion at mananahan ako sa kalaguitaan ng Jerusalem, sapagkat tatawaging Lungsod ng Katotohanan ang Jerusalem at tatawaging Banal na Bundok ang bundok ni Yahweh ng mga hukbo!'" **4** Sinabi ito ni Yahweh ng mga hukbo: 'Muling magkakaron sa mga lansangan ng Jerusalem ng mga matatandang kalalakihan at mga matatandang kababaihan at kakailanganin ng bawat tao ang isang tungkod sa kaniyang kamay dahil napakatanda na niya. **5** At mapupuno ang mga lansangan ng lungsod ng mga batang lalaki at batang babaing naglalaro dito.' **6** "Ito ang sinabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Kung may isang bagay na hindi kapani-paniwala sa mga mata ng nalalabi sa mga taong ito sa mga araw na iyon, hindi rin ba ito kapani-paniwala sa aking mga mata?'" Ito ang pahayag ni Yahweh. **7** "Ito ang sinabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Masdan ninyo, malapit ko ng iligtas ang aking mga tao mula sa lupaing sinisikat ng araw at mula sa lupaing linulubugan ng araw! **8** Sapagkat ibabalik ko sila at maninirahan sila sa kalaguitaan ng Jerusalem, kaya muli silang magiging aking mga tao at ako ang magiging Diyos nila sa katotohanan at sa katuwiran!'" **9** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: Kayong ngayong nagpapatuloy sa

pakikinig sa mga salita na nagmumula sa mga bibig ng mga propeta nang inilatag ang pundasyon ng aking tahanan— itong aking tahanan na Yahweh ng mga hukbo: Palakasin ninyo ang inyong mga kamay upang maitayo ang templo. **10** Sapagkat bago pa ang mga araw na iyon, walang pananim na naipon ang sinuman; walang pakinabang maging para sa mga tao o hayop. At walang kapayapaan mula sa mga kaaway para sa sinumang umaalis o dumamarang. Itinakda ko ang bawat tao laban sa kaniyang kapwa. **11** Ngunit ngayon, hindi na ito tulad ng naunang mga araw, sasamahan ko ang mga nalalabi sa mga taong ito!" Ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo. **12** "Sapagkat maihahasil ang mga butil ng kapayapaan. Mamumunga ang umaakyat na baging ng ubas at ibibigay ng lupain ang ani nito. Ibibigay ng kalangetan ang hamog nito, sapagkat ipapamaná ko ang lahat ng mga bagay na ito sa nalalabing mga taong ito. **13** Isa kayong halimbawa ng sumpa sa ibang mga bansa, sambahanay ng Juda at sambahanay ng Israel. Ngunit ngayon, iligitas ko kayo, at pagpapalaín kayo. Huwag kayong matakot; palakasin ninyo ang inyong mga kamay!" **14** "Sapagkat ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Gaya ng aking binalak na saktan kayo nang galit akin ng inyong mga ninuno at hindi ako naglubag ng loob,' sinabi ni Yahweh ng mga hukbo, **15** hayaan ko rin sa mga panahong ito na muling gumawaya ng mabuti sa Jerusalem at sa sambahanay ng Juda! Huwag kayong matakot!" **16** Ito ang mga bagay na dapat ninyong gawin: Magsabi ang bawat tao ng katotohanan sa kaniyang kapwa. Humatol nang may katotohanan, katarungan, at kapayapaan sa inyong mga tarangkahan. **17** At huwag hayaan ang sinuman sa inyo na magbalak ng masama sa inyong puso laban sa inyong kapwa, ni maakít sa mga hindi toteo panunumpa, sapagkat kinamumuhian ko ang lahat ng mga bagay na ito!" Ito ang pahayag ni Yahweh. **18** At dumating sa akin ang salita ni Yahweh ng mga hukbo at sinabi, **19** "Ito ang sinabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Ang mga pag-aayuno sa ika-apat na buwan, sa ikalimang buwan, sa ika-pitong buwan, at sa ika-sampung buwan ay magiging panahon ng kagalakan, kasiyahan, at masayang pagdiriwang para sa sambahanay ng Juda! Kaya ibigin ang katotohanan at kapayapaan!'" **20** "Ito ang sinabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Muling darating ang mga tao, maging ang mga nanirahan sa iba't ibang mga lungsod. **21** Pupunta ang mga nanirahan sa isang lungsod patungo sa ibang lungsod at sasabihin, "Magmadali tayong pumunta upang humungi ng tulog kay Yahweh at upang hanapin si Yahweh ng mga hukbo! Pupunta rin kami mismo!'" **22** Darating ang maraming tao at malalakas na mga bansa upang hanapin si Yahweh ng mga hukbo sa Jerusalem at hihiingi ng tulog kaya ng Yahweh!" **23** Ito ang sinasabi ni Yahweh ng mga hukbo: 'Sa mga panahong iyon, sampung kalakihan mula sa bawat wika at bansa ang hahawakan nang mahigpit ang laylayan ng iyong balabal at sasabihin, "Sasama kami sa iyo, sapagkat narinig namin na kasama mo ang Diyos!"'

9 Ito ay isang pahayag na salita ni Yahweh tungkol sa lupain ng Hadrac at Damasco. Sapagkat nasa buong sangkatauhan ang mata ni Yahweh at sa lahat din ng tribu ng Israel. **2** Ang pahayag na ito ay tungkol din sa Hamat, kung saan nasa Damasco ang mga hangganan, at tungkol din ito sa Tiro at Sidon, bagaman napakatalino nila. **3** Nagtayo ang Tiro ng sarili nitong matibay na tanggulan at nagbuton ng pilak tulad ng alabok at nilinian na qinto tulad ng putik sa mga lansangan. **4** Masdán ninyo! Aalisin siya ng Panginoon at wawasakin ang kaniyang kalakasan sa dagat, upang lalamunin siya ng apoy. **5** Makikita ng Ascalon at matatakot! Labis din na manginiging ang Gaza! Mabilibigo ang pag-asa ng Ekon! Mamamatay ang hari mula sa Gaza at wala nang maninirahan sa Ascalon! **6** Sinabi ni Yahweh, "Gagawa ang mga dayuhan ng kanilang mga tahanan sa Asdot at aalisin ko ang kayabangan ng mga Filisteo. **7** Sapagkat aalisin ko mula sa kanilang mga bibig ang kanilang dugo at ang kanilang mga kasuklamsuklam mula sa pagitan ng kanilang mga ngipin." At sila ang malalabi para sa ating Diyos tulad ng isang angkan sa Juda, at magiging katulad ng mga Jebuseo ang Ekon. **8** Sinasabi ni Yahweh, "Magtatayo ako ng kampo sa palibot ng aking lupain laban sa mga hukbo ng kaaway kaya walang sinuman ang makadadaan o makakabalik, sapagkat walang mapang-api ang makadadaan dito kailinanman. Sapagkat ngayon, babantayan ko na ang aking lupain sa pamamagitan ng aking sariling mga mata! **9** Sumigaw ka nang may labis na kagalakan, anak na babae ng Zion! Sumigaw ka nang may kasiyahan, anak na babae ng Jerusalem! Masdan ninyo! Parating sa inyo ang inyong hari nang may katuwiran at iligitas kayo. Mapagpakumbaba-

at sasakay siya sa isang asno, sa anak ng isang asno. **10** At aalisin ko ang karwahe mula sa Efraim at ang kabayo mula sa Jerusalem at aalisin ang pana mula sa digmaan; sapagkat magsasalita siya ng kapayapaan sa mga bansa at mula sa bawat dagat ang kaniyang pamamahala at mula sa ilog hanggang sa mga dulo ng daigdig! **11** At kayo, dahil sa dugo ng aking tipan sa inyo, pinalaya ko ang inyong mga bilanggo mula sa hukung kung saan walang tubig. **12** Bumalik sayo na matibay na tanggulan, mga bilanggo ng pag-asal! Kahit ngayon, ihahayag ko na babakil ng aking dalawang beses sa inyo, **13** sapagkat binaluktot ko ang Juda bilang aking pana. Pinuno ko ang aking talanga ng palaso sa pamamagitan ng Efraim. Zion, ginising ko ang iyong mga anak na lalaki laban sa iyong mga anak na lalaki, Grecia, at ikaw Zion, ginawaan kitang tulad ng espada ng isang mandrigma!" **14** Magpapakita sa kanila si Yahweh at ipapara ang kaniyang palaso tulad ng kidlat! Sapagkat hihiyan ng aking Panginoong Yahweh ang trumpeta at mauuna siya sa mga bagyo mula sa Teman. **15** Ipagtatanggol sila ni Yahweh ng mga hukbo at lilipulin niila sila at tatalunin ang mga bato ng mga tirador. Pagkatapos, iirom sila at sisigaw tulad ng mga kalakihang lasing sa alak at mapupuno sila ng alak tulad ng mga mangkok sa altar, tulad ng mga sulok ng altar. **16** Kaya, iligitas sila ni Yahweh na kanilang Diyos sa araw na iyon, magiging katulad sila ng isang kawan na kinabibilangan ng kaniyang mga tao, sapagkat magiging mga hiyas sila ng isang korona, na itinayo sa ibabaw ng kaniyang lupain. **17** Magiging napakabutat at napakaganda nila! Uunlad sa trigo ang mga kabataang lalaki at mga birhen sa matamis na alak!

10 Humingi kayo ng ulan kay Yahweh sa panahon ng tag-ulan ng tagsibol —Si Yahweh na siyang gumagawa ng bagyo! — at ipagkakaloob nya ang pagbuhos ng ulan para sa kanila, at sa mga pananim sa kabukiran para sa sangkatauhan. **2** Sapagkat nagsasabi ng kasinungalingan ang mga diyus-diyosang nasa sambahanay; nagsasabi ang mga manghuhula ng pangitaing kasinungalingan; nagsabi sila ng mga mapanlinlang na mga panaginip at nagbibigay ng aliw na walang kabuluan. Kaya nailigaw sila na kagaya ng tupa at nadurusa dahil walang pastol. **3** Nagliliyab ang aking poot laban sa mga pastol; ito ay ang mga lakalang kambing—ang mga pinuno—na aking parurusan. Aalagaan din ni Yahweh ng mga hukbo ang kaniyang kawan, ang sambahanay ni Juda, at gagawin silang kagaya ng kabayong pandigma sa labanan! **4** Magmumula sa kanila ang panulukang bato, magmumula sa kanila ang tulos ng tolda, magmumula sa kanila ang panang pandigma; magmumula sa kanila ang bawat pinuno. **5** Magiging kagaya sila ng mga mandrigmang tinatapakan ang kanilang mga kaaway sa maputik na mga daan sa labanan; makikipagdigma sila sapagkat nasa kanila si Yahweh, at ipahihiya nila ang mga nakasakay sa mga kabayong pandigma. **6** Palalakin ko ang sambahanay ni Juda at iligitas ang sambahanay ni Jose; sapagkat panunumbalikin ko sila at magkakaroon ako ng awa sa kanila. Parang hindi ko sila itinakwil, sapagkat Ako si Yahweh ang kanilang Diyos, at ako ay tutugon sa kanila. **7** At magiging katulad ng isang mandrigma ang Efraim, at magagalak ang kanilang mga puso na parang nakainom ng alak; makikita ito ng kanilang mga anak at sila ay magagalak. Magagalak ang kanilang mga puso sa akin. **8** Sisisipulan ako sa sila at titipunin, sapagkat sasagipin ko sila at magiging napakarami nila kagaya ng dati. **9** Inhihasik ko sila sa mga tao ngunit naaalala parin nila ako sa malayong mga bansa. Kaya sila at ang kanilang mga anak ay mabubuhay at makakabali. **10** Sapagkat panunumbalikin ko muli sila mula sa lupain ng Egipto at titipunin sila mula sa Asiria, dadalhin ko sila sa lupain ng Gilead at Lebanon hanggang sa wala nang silid para sa kanila. **11** Dadaan ako sa dagat ng kanilang kadalamanhatian; hahampasin ko ang mga alon sa dagat at patutuyuin ko ang lahat ng kalaliman ng Nilo. Babagsak ang karangyan ng Asiria. At ang kapangyaranhan ng setro ng Egipto ay mawawala mula sa mga taga Egipto. **12** Palalakin sa sila sa aking sarili, at lalakad sila ayon sa aking pangalan. Ito ang pahayag ni Yahweh.

11 Buksan mo ang iyong mga pintuan Lebanon, upang tupukan ng apoy ang iyong mga sedar! **2** Managhoy kayong mga puno ng sipres, sapagkat nabuwala na ang mga puno ng sedar! Ang dating karangyan ay ganap nang nawasak. Managhoy kayo, mga ensina ng Bashan, sapagkat bumagsak na ang matatag na kagubatan. **3** Humahulgol ang mga pastol sapagkat nawasak na ang kanilang kaluwalhatian. Ang tinig ng batang

leon ay umaatungal sapagkat ganap nang nawasak ang ipinagmamalaki ng ilog Jordan! **4** Ito ang sinabi ni Yahweh na aking Diyos: "Katulad ng isang pastol na nagbabantay sa mga kawan na nakatalaga para katayin. **5** (Ang sinumang bumili at kumatay sa mga ito ay hindi maparurusahan, at sasabihin ng mga nagbenta sa mga ito 'Purihin si Yahweh!' Ako ay naging mayaman! Sapagkat walang awa sa kanila ang mga pastol na nagtatrabato para sa kawan ng may ar.) **6** Sapagkat hindi na ako maaawa sa mga narinirahan sa lupain!" —Ito ang pahayag ni Yahweh Tingnan mo! Ako mismo ang magpapasakamay ng bawat tao sa mga kamay ng kaniyang kapwa at sa mga kamay ng kaniyang hari. Wawasakin nila ang lupain. Hindi ko sasagipin ang Juda mula sa kanilang kamay." **7** Kaya ako ang naging pastol ng mga kawan na itinalaga upang katayin, para sa mga nagbebenta ng tupa. Kumuha ako ng dalawang tungkod; ang isang tungkod ay tinawag kong "Kagandahan loob" at ang isa ay tinawag kong "Pagkakaisa." Sa ganitong paraan ko ipapastol ang mga kawan. **8** Pinatay ko ang tatlong pastol sa loob ng isang buwan, at napagod na ako sa mga may-ari ng tupa, sapagkat kinasuklaman din nila ako. **9** At sinabi ko sa mga may-ari, "Hindi na ako makapagtatagal na magtatrabaho sa inyo bilang isang pastol. Ang mga tupang namamatay hayaan silang mamatay; ang mga tupang napapahamak hayaan silang mapahamak. Hayaan ang mga naiwang tupa na kakainin ang laman ng kanilang kapwa." **10** Kaya kinuha ko ang aking tungkod ng "Kagandahan loob" at binali ito upang baliin ang kasunduan na aking ginawa sa lahat ng aking mga tribu. **11** Sa araw na iyon ang kasunduan ay nabali, at nalaman ng mga nagtitinda ng tupa at ng mga nanonood sa akin na si Yahweh ang nagsasabi. **12** Sinabi ko sa kanila na "Kung sa palagay ninyong makakabutih sa inyo, bayaran niro ang aking sahod. Ngunit kung hindi, huwag niryong gawin ito." Kaya tinimbang nila ang aking sahod, tatlumpung piraso ng pilak. **13** Pagkatapos sinabi ni Yahweh sa akin, "Ilagay mo ang pilak sa kabang-yaman, ang pinakamahusay na halaga na halagang ibinigay nila sa iyo!" Kaya kinuha ko ang tatlumpung piraso ng pilak at inilagay ko sa kabang-yaman sa tahanan ni Yahweh. **14** Pagkatapos binali ko ang aking pangalawang tungkod ng "Pagkakaisa," upang baliin ang pagkakapatiran sa pagitan ng Juda at Israel. **15** Sinabi sa akin ni Yahweh, "Muli, kunin mo ang mga kagamitan ng isang hangal na pastol para sa iyong sarili. **16** Sapagkat tingnan mo, magtagtala ko ng isang pastol sa lupain, hindi niya pangangalagaan ang mga napapahamak na tupa. Hindi niya hahanapin ang nawawalang tupa o gagamitin man ang mga pilay na tupa. Hindi niya pakakainin ang malusog na tupa, ngunit kakainin niya ang laman ng mga pinatabang tupa at tinatanggal ang kanilang mga kuko. **17** Aba sa mga walang kabuluhang pastol na pinapabayaan ang kawan! Dumating nawa ang espada laban sa kaniyang braso at sa kaniyang kanang mata. Matutuyo nawa ang kaniyang braso at mabubulag nawa ang kaniyang kanang mata!"

12 Ito ang pahayag ng salita ni Yahweh tungkol sa Israel— ang pahayag ni Yahweh na siyang lumikha ng kalangitan at nagtagtag sa pundasyon ng mundo, siya na lumalang sa espiritu ng sangkatauhan sa loob ng tao: **2** "Tingnan mo, gagawin kong isang tasa ang Jerusalem na magdudulot sa lahat ng mga taong nakapalibot sa kanya para magpasuray; magiging ganito rin ang Juda sa panahon ng paglusob laban sa Jerusalem. **3** Mangayari ito sa panahong iyon na gagawin kong mabigat na bato ang Jerusalem para sa lahat ng mga tao. Ang sinumang sumubok na magbuhat sa batong iyon ay labis niyang masasaktan ang kaniyang sarili, at magsasama-sama laban sa lungsod na iyon ang lahat ng mga bansa sa mundo. **4** Ito ang pahayag ni Yahweh"— Sa araw na iyon, hahampasin ko ng malaking pagkatakot ang bawat kabayo at ng pagkabaliw ang bawat manggabay. Titingin ako ng may kagandahan-loob sa sambahayan ng Juda at bulbuligan ang bawat kabayo ng mga hukbo. **5** At sasabihin ng mga pinuno ng Juda sa kanilang mga puso, 'Ang mga narinirahan sa Jerusalem ang aming kalakasan dahil kay Yahweh ng mga hukbo, na kanilang Diyos.' **6** Sa araw na iyon, gagawin kong parang paglultimo sa gitna ng panggotang ang mga pinuno ng Juda at parang umaapoy na sulo sa gitna ng mga nakatayong ginapas na mga trigo, sapagkat tutupukan nila ang lahan ng mga taong nakapalibot sa kanilang kanan at sa kanilang kaliwa. Muling mamumuhay ang Jerusalem sa kanilang sariang lugar." **7** Unang illigitas ni Yahweh ang mga tolda ng Juda, upang ang karanganan ng sambahayan ni David at ang karanganan ng mga narinirahan sa Jerusalem ay hindi magiging higit kaysa sa buong Juda. **8** Sa araw na iyon si Yahweh ang

magiging taga-pagtanggol ng mga narinirahan sa Jerusalem, at sa araw na iyon ang mga mahihina sa kanila ay magiging tulad ni David, habang ang sambahayan ni David ay magiging tulad ng Diyos, tulad ng anghel ni Yahweh sa harapan nila. **9** "Mangayari ito sa araw na iyon na sisimulan kong wasakin ang lahat ng bansa na dumating laban sa Jerusalem." **10** Ngunit ibubuhos ko ang espiritu ng pagkahabag at pagsumusamo sa sambahayan ni David at sa mga narinirahan sa Jerusalem, kaya titingen sila sa akin, na kanilang sinakas. Tatangis sila para sa akin, gaya ng isang tumatangis para sa nag-isang anak na lalaki; Mananaghoy sila nang may kapaitan para sa kaniya tulad ng mga nananaghoy sa pagkamatay ng panganay na anak na lalaki. **11** Sa araw na iyon ang mga panaghoy sa Jerusalem ay magiging katulad ng mga panaghoy sa Hagad-rimon sa kapatacan ng Megido. **12** Ang lupain ay tatangis, ang bawat angkan ay ihiwala mula sa ibang mga angkan. Ang angkan ng sambahayan ni David ay ihihiwala, at ang kanilang mga asawa ay ihihiwala mula sa mga lalaki. Ang angkan ng sambahayan ni Nathan ay ihihiwala, at ang kanilang mga asawang babae ay ihihiwala sa mga lalaki. **13** Ang angkan ng sambahayan ni Levi ay ihihiwala, at ang kanilang mga asawang babae ay ihihiwala sa mga lalaki. **14** Lahat ng natitirang mga angkan— ang bawat angkan ay ihihiwala, at ang kanilang mga asawang babae ay ihihiwala sa mga lalaki."

13 "Sa araw na iyon, isang bukal ang bubeksan para sa sambahayan ni David at sa mga narinirahan sa Jerusalem, para sa kanilang kasalanan at karumihan. **2** At mangayari ito sa araw na iyon,—"ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo—"na tatangalin ko ang mga pangalan ng mga diyuys-diyosan mula sa lupain upang hindi na sila maalala kailanman. Palalabasin ko rin sa lupain ang mga bulaang propeta at ang kanilang marumang espiritu. **3** Kun magpapataloy sa pagpapahayag ang sinuman, sasabihin sa kaniya ng kaniyang ama at ina na siyang nagsilang sa kaniya, 'Hindi ka mabubuhay, sapagkat nagsalita ka ng kasinungalingan sa pangalan ni Yahweh!' At ang ama at ina na siyang nagsilang sa kaniya ang sasaksak sa kaniya kapag magpapahayag siya. **4** At mangayari ito sa araw na iyon na ang bawat propeta ay ikakahiya ang kaniyang pangitain kapag siya ay magpapahayag na. Ang mga propetang ito ay hindi na magsusuet kailanman ng mabalihabong balabag, upang linlangin ang mga tao. **5** Sapagkat sasabihin ng bawat isa, 'Hindi ako isang propeta! Isa kong lalaking nagtatrabaho sa lupa, sapagkat ang lupa ay naging trabaho ko na nang ako ay binata pa lamang!' **6** Ngunit may isang magsasabi sa kaniya, 'Ano ang mga sugat na ito sa pagitan ng iyong mga braso?' at sagot siya, 'Ako ay nasugatan nang nasa bahay ako ng aking mga kaibigan.' **7** "Espada! Gisingin mo ang iyong sarili labanan mo ang aking pastol, ang lalaki na nakatayo ng malapit sa akin"— Ito ang pahayag ni Yahweh ng mga hukbo." Patayin ang pastol, at ang kawan ay magkakawatatak-watak! Sapagkat ipipihit ko ang aking kamay laban sa mga mahihina. **8** At mangayari ito sa buong lupain"— ito ang pahayag ni Yahweh—"na ang dalawa sa tatlong bahagi nitó ay mahihiwala! Ang mga taong iyon ay mamatay; ang ikatlong bahagi lamang ang mananatili doon. **9** Dadalhin ko ang ikatlong bahaging iyon sa apoy at dadalisayin ang mga ito na gaya ng pagdalisay sa pilak; susubkin ko sila gaya ng pagsubok sa ginto. Tatawag sila sa aking pangalan, at sasagutin ko sila at sasabihin, 'Ito ay aking mga tao!' at sasabihin nila, 'Si Yahweh ay aming Diyos!'

14 Masdan ninyo! Darating ang araw para kay Yahweh na hahatiin ang iyong sinamsam sa inyong kalagitnaan! **2** Sapagkat titipunin ko ang bawat bansa laban sa Jerusalem para sa isang labanan, at masasakop ang lungsod! Samsamsain ang mga tahanan at gagawan ng karahasan ang mga kababaihan. Bihabagin ang kalahati ng lungsod, ngunit ang mga matitirang tao ay hindi pupuskain mula sa lungsod. **3** Ngunit Lalabas si Yahweh at magtaguyod ng digmaan laban sa mga bansang iyon gaya nang pagtaguyod niya ng digmaan sa panahon ng labanan. **4** Sa araw na iyon, tatayo ang kaniyang mga paa sa Bundok ng mga Olibo, na nasa tabi ng Jerusalem sa silangan. Ang Bundok ng mga Olibo ay mahahati sa pagitan ng silangan at ng kanluran sa pamamagitan ng isang napakalaking lambak, at kalahati ng bundok ay maililipat sa dakong hilaga at ang kalahati sa dakong timog. **5** At kayo ay magsisikat pababa sa lambak sa pagitan ng mga kabundukan ni Yahweh, sapagkat ang lambak sa pagitan ng mga bundok na iyon ay aabot hanggang sa Azal. Tatakas kayo gaya ng pagtakas ninyo mula sa lindol sa panahon ni Uzias, hari ng

Juda. Pagkatapos, darating si Yahweh na aking Diyos, at kasama niya ang lahat ng mga banal. **6** Mangyayari ito sa araw na iyon na hindi na magkakaroon ng liwanag, ngunit wala nang lamig o ni tubig na namumuo sa lamig. **7** Sa araw na iyon, ang araw na si Yahweh lamang ang nakakaalam, hindi na magkakaroon ng umaga o gabi, sapagkat magiging maliwanag sa oras ng gabi. **8** At mangyayari din sa araw na iyon na ang umaagos na tubig ay dadaloy mula sa Jerusalem. Dadaloy ang kalahati ng tubig sa dagat sa silangan, at dadaloy ang kalahati sa dagat sa kanluran, tag-araw man o taglamig. **9** Si Yahweh ang magiging hari sa buong mundo. Sa araw na iyon, naroon si Yahweh, ang nag-iisang Diyos, at ang kaniyang pangalan lamang. **10** Magiging katulad ng Araba ang lahat ng lupain, mula Geba hanggang Rimmon sa timog ng Jerusalem. At patuloy na maitataas ang Jerusalem; mamumuhay siya sa kaniyang sariling lugar, mula sa Tarangkahan ng Benjamin hanggang sa dating kinarooroonan ng unang tarangkahan—na ngayon ay Tarangkahan sa Sulok, at mula sa tore ng Hananel hanggang sa mga pisaan ng ubas ng hari. **11** Maninirahan sa Jerusalem ang mga tao, at hindi na magkakaroon ng lubusang pagkawasaki mula sa Diyos laban sa kanila; Mamumuhay ng ligtas ang Jerusalem. **12** Ito ang magiging salot na gagamitin ni Yahweh upang lusubin ang lahat ng tao na nakipagdigma laban sa Jerusalem, mabubulok ang kanilang laman kahit na nakatayo sila sa kanilang mga paa. Mabubulok ang kanilang mga mata sa mga ukit nito, at mabubulok ang kanilang mga dila sa loob ng kanilang mga bibig. **13** Mangyayari ito sa araw na iyon na ang lubhang pagkatakot na magmumula sa Diyos ay darating sa kanila. Susunggaban ng bawat tao ang kamay ng kaniyang kapwa; bawat kamay ay laban sa kaniyang kapwa. **14** Makikipaglaban din ang Juda sa Jerusalem. Titipunin nila ang lahat ng kayamanan ng mga karatig bansa—ginto, pilak, at mga magagandang kasuotan na talagang sagana. **15** Magkakaroon din ng salot ang mga kabayo at ang mga mola, ang mga kamelyo at mga asno, at ang bawat hayop na naroon sa mga kampamentong iyon; dadanasin din ng mga ito ang parehong salot. **16** At mangyayari na lahat ng mananatili sa mga bansang iyon na nakipaglaban sa Jerusalem ay aakyat taun-taon upang sumamba sa hari, kay Yahweh ng mga hukbo, at upang ipagdiwang ang Pista ng mga Tolda. **17** At mangyayari na kung hindi aakyat sa Jerusalem ang sinuman mula sa lahat ng bansa sa mundo upang sumamba sa hari, kay Yahweh ng mga hukbo, hindi magbibigay ng ulan si Yahweh sa kanila. **18** At kung ang bansa ng Egipto ay hindi aakyat, hindi sila magkakaroon ng ulan. Isang salot na magmumula kay Yahweh ang lulusob sa mga bansang hindi aakyat upang ipagdiwang ang Pista ng mga Tolda. **19** Ito ang magiging parusa sa Egipto at ang parusa sa bawat bansa na hindi aakyat upang ipagdiwang ang Pista ng mga Tolda. **20** Ngunit sa araw na iyon, sasabihin ng mga kamarilya ng mga kabayo, "Naitalaga kay Yahweh," at ang mga palanggana sa tahanan ng Diyos ay magiging tulad ng mangkok sa harap ng altar. **21** Sapagkat itatalaga kay Yahweh ng mga hukbo ang bawat palayok sa Jerusalem at Juda, at ang bawat isa na magdadala ng alay ay kakain at magpapakulo sa mga ito. Hindi na magkakaroon ng mangangalakal sa tahanan ni Yahweh ng mga hukbo sa araw na iyon.

Malakias

1 Ang pagpapahayag ng salita ni Yahweh para sa Israel sa pamamagitan ng kamay ni Malakias. **2** "Inibig ko kayo," sinabi ni Yahweh. Ngunit sinabi ninyo, "Paano mo kami inibig?" "Hindi ba kapatid ni Jacob si Esau?" ang hayagay ni Yahweh. "Gayon pa man, inibig ko si Jacob **3** ngunit kinamuhian ko si Esau. Ginawa kong wasak na lugar ang kaniyang mga bundok at ginawa kong lugar ng mga asong gubat sa ilang ang kaniyang mga mana." **4** Kung sasabihin ng Edom, "Pinabagsak tayo ngunit ibabalik at itatayo natin ang mga nawasak;" Sinabi ni Yahweh ng mga hukbo, "Itatayo nila ngunit pababagsakin ko; at tatawagin sila ng mga tao, 'Ang bansa ng kasamaan', at 'Ang mga taong kinapopootan ni Yahweh magpakailanman'." **5** Makikita ito ng sarili ninyong mga mata at sasabihin ninyo, "Dakila si Yahweh sa kabilang ng mga hangganan ng Israel." **6** "Pinararanganlang ng isang anak ang kaniyang ama at pinararanganlang ng isang lingkod ang kaniyang panginoon. At kung isa nga akong Ama, nasaan ang aking karanganlan? At kung isa akong panginoon, nasaan ang paggalang para sa akin? Nagsasalita sa inyo si Yahweh ng mga hukbo, mga paring humamak sa aking pangalan. Ngunit sinabi ninyo, 'Paano namin hinamak ang iyong pangalan?' **7** Sa pamamagitan ng paghahandog ng marumang tinapay sa aking altar. At sinabi ninyo, 'Paano ka namin dinungisan?' Sa pamamagitan ng pagsasabing maaaring hamakin ang hapag ni Yahweh. **8** Kapag naghahandog kayo ng mga hayop na bulag para sa pag-aalay, hindi ba masama iyon? At kapag naghahandog kayo ng pilay at may sakit, hindi ba masama iyon? Ihandoq ninyo iyan sa inyong gobernador, tatanggapin pa ba niya kayo o haharapin pa ba niya kayo?" sinabi ni Yahweh ng mga hukbo. **9** At ngayon, sinusubukan ninyong humingi tulong sa Diyos upang maaari siyang mahabag sa atin. "Sa mga ganiton handog ninyo, tatanggapin pa ba niya kayo?" sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **10** "O, kung may isa man sa inyo ang maaaring magsara ng mga tarangkahang ng templo upang hindi kayo makapagsindi ng apoy sa aking altar nang walang kabuluan! Hindi ako nalulugod sa inyo," sabi ni Yahweh ng mga hukbo, "at hindi ko tatanggapin ang anumang handog mula sa inyong kamay. **11** Sapagkat mula sa pagsikat ng araw hanggang sa paglubog nito, magiging dakila ang aking pangalan sa mga bansa; sa bawat lugar na ihahandog ang insenso para sa aking pangalan at maging ang dalisay na handog. Sapagkat magiging dakila ang aking pangalan sa mga bansa," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **12** "Ngunit nilalapastangan ninyo ito nang sabihin ninyong marumi ang hapag ng Panginoon at ang mga prutas nito, dapat hamakin ang pagkain nito. **13** Sinabi rin ninyo, 'Nakakapagod na ito,' at pasinaly ninyo itong hinamak," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. "Dinadala ninyo kung ano ang kinuha ng isang mabangis na hayop o ang pilay o may sakit; at dinala ninyo ito bilang inyong mga handog! Dapat ko ba itong tanggapin mula sa inyong kamay?" sabi ni Yahweh. **14** "Sumpain ang mandaraya na may isang lalaking hayop sa kaniyang kawan at nangakong ibibigay ito sa akin at gayon pa man inihandog sa akin, ang Panginoon, kung ano ang may kapintasan, sapagkat isa akong dakilang Hari," sabi ni Yahweh ng mga hukbo, "at kinakatakutan ng mga bansa ang aking pangalan."

2 At ngayon, kayong mga pari, ang utos na ito ay para sa inyo. **2** Sabi ng Diyos ng mga hukbo, "Kung hindi kayo makikinig at kung hindi ninyo ito tatanggapin sa inyong puso upang bigyan nang kaluwalhatian ang aking pangalan," magpapadala ako ng sumpa na inyong at susumpain ko ang inyong mga biyaya. Sa katunayan, sinumpa ko na sila, dahil hindi ninyo tinanggap sa inyong puso ang aking kautusan. **3** Tingnan ninyo, sasawayin ko ang inyong kaapu-apuhan at ipapahid ko ang dumi sa inyong mga mukha, ang dumi ng inyong mga inayat at alisin kayo kasama nito. **4** At malalaman ninyo na ipinadala ko ang utos na ito sa inyo at upang manatili ang aking kasunduan kay Levi," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **5** Ang aking kasunduan sa kanya ay isang buhay at kapayapaan at ibinigay ko ang mga bagay na ito sa kanya bilang mga bagay na magpaparangal sa akin. Pinaranganlang niya ako, natakat at nagpabababa sa aking pangalan. **6** Ang toteo katuruan ay nasa kaniyang mga bibig at ang kasamaan ay hindi masumpungan sa kaniyang mga labi. Kasama ko siyang lumakad sa kapayapaan at katuwiran at inilayo niya ang marami mula sa kasalanan. **7** Sapagkat ang labi ng pari ay dapat ingatan ang

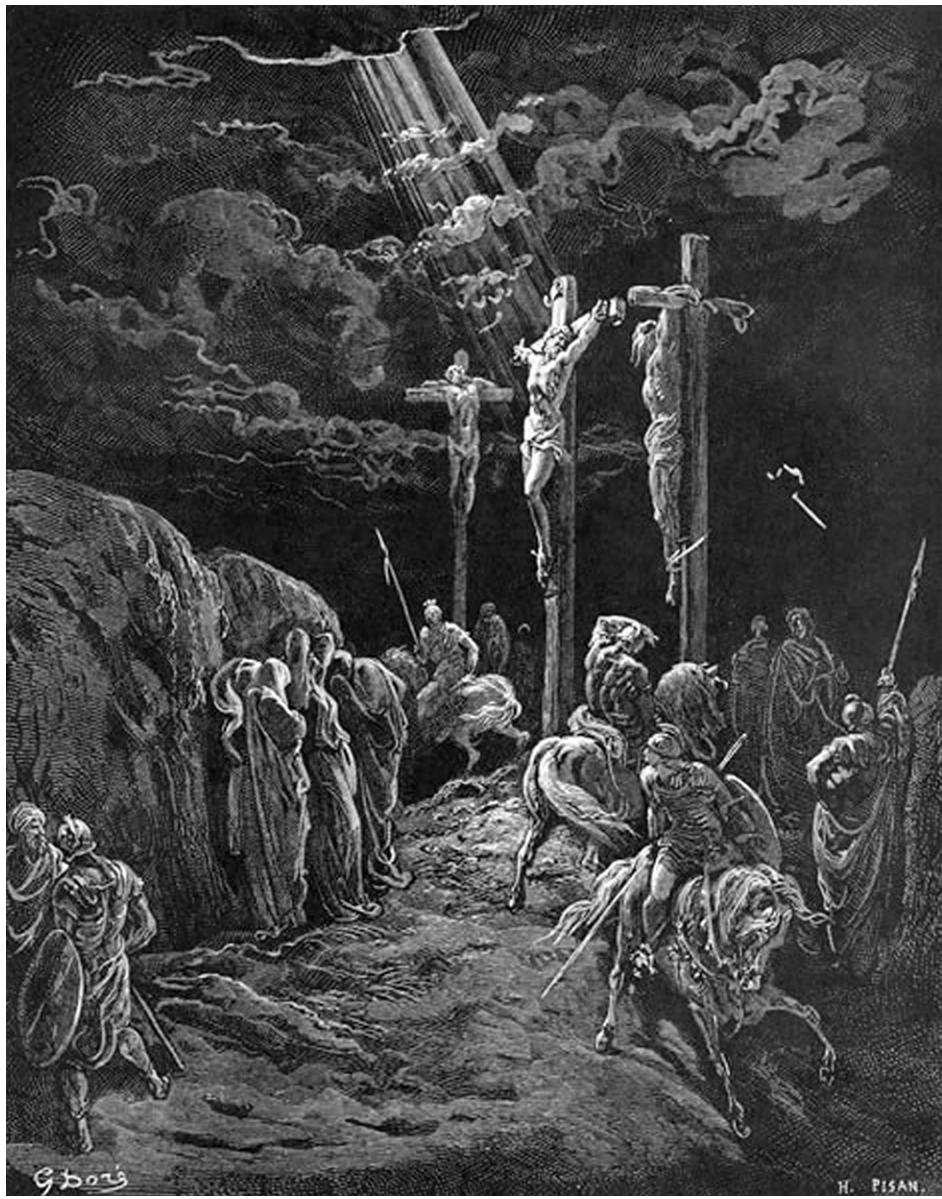
kaalamang dapat sumanguni ang mga tao ng tagubilin sa kaniyang bibig, sapagkat siya ang aking mensahero, ako si Yahweh ng mga hukbo. **8** Ngunit lumihis kayo mula sa toteo daan. Nagdulot kayo ng pagkatisod ng marami sa paggalang sa kautusan. Sinira ninyo ang kasunduan ni Levi," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **9** "Bilang kapatid, gagawin ko rin kayong kalat-lait at kahiya-hiya sa harapan ng lahat ng mga tao, dahil hindi ninyo iningatan ang aking mga pamamarawa, ngunit sa halip ay ipinakita ninyo na may pinapanigan kayo sa inyong pagtuturo." **10** Hindi ba lahat tayo ay may isang ama? Hindi ba isang Diyos ang lumikha sa atin? Bakit tayo nakanikitungo nang may pandaraya laban sa ating kapatid, na nilalapastangan ang kasunduan ng ating mga ama? **11** Gumawa ng pandaraya ang Juda at kasuklam-suklam na mga bagay ang ginawa sa Israel at sa Jerusalem. Sapagkat nilapastangan ng Juda ang banal na lugar ni Yahweh na kaniyong inibig at napangasawa niya ang anak na babae ng isang dayuhang diyuys-diyosan. **12** Ihiwalay nawa ni Yahweh mula sa mga tolda ang sinumang kaapu-apuhan ng taong gumawa nito, kahit na ang isang nagdadala ng alay kay Yahweh ng mga hukbo. **13** At ginawa rin ninyo ito. Tinakpan ninyo ng mga luha ang altar ni Yahweh, nang may pagtatangis at paghihinapis, dahil hindi na siya sumasang-ayon na tingnan ang alay at hindi niya ito tinatanggap nang may kaluguran mula sa inyong kamay. **14** Ngunit sinasabi ninyo, "Bakit ayaw niya?" Sapagkat saksi si Yahweh sa pagitan mo at sa asawa ng inyong kabataan na pinagtaksilan mo, kahit na kasama mo siya at asawa mo sa pamamagitan ng kasunduan. **15** Hindi ba ginawa kayong lisa nang may bahagi ng kaniyang espiritu? At bakit nya kaya ginawang iisa? Dahil umaasa siyang magkakaroon ng maka-Diyos na lahi. Kaya ingatan ninyo ang inyong mga sariling kalooban at huwag hayaan ang sinuman na magtakasil sa asawa ninyo noong kabataan ninyo. **16** "Sapagkat kinamumuhian ko ang paghihiwalay," sabi ni Yahweh na Diyos ng Israel, at siya na tinatakpan ang kaniyang damit nang karahasan" sabi ni Yahweh ng mga hukbo. "Kaya ingatan ninyo ang inyong sariling kalooban at huwag mawalan ng tiwala." **17** Pinagod ninyo si Yahweh sa pamamagitan ng inyong mga salita. Ngunit sinasabi ninyo, "Paano namin siya pinagod?" Sa pagsasabing, "Lahat ng gumagawa ng masama ay mabuti sa paniningi ni Yahweh at nagagalak siya sa kanila," o "Nasaan ang Diyos nang katarungan?"

3 "Tingnan ninyo, malapit ko ng isugo ang aking mensahero at ihabanda niya ang daan sa harapan ko. At ang Panginoon na inyong hinahanap, ay biglang darating sa kaniyang templo; at ang mensahero ng tipan na iyong kinaluluguran, tingnan ninyo, dumarating siya," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **2** Ngunit sino ang makapagtitiis sa araw ng kaniyang pagdating? At sino ang tatayo kapag nagpaktiya siya? Sapagkat siya ay katulad ng apoy nang tagapaglinang at katulad ng sabong panlabla. **3** Uupo siya upang mamuno bilang isang tagapaglinang at tagapagdalisyang pilak at dadalisayin niya ang mga anak na lalaki ni Levi. At lilitangin niya silang katulad ng ginto at pilak at magdadala sila ng mga alay ng katuwiran kay Yahweh. **4** At ang alay ng Juda at Jerusalem ay magiging kalugud-lugod kay Yahweh, gaya ng mga araw noong una at gata ng mga sinaunang panahon. **5** "Pagkatapos lalapit ako sa inyo para sa paghatol. Magiging isa akong mabilis na saksi laban sa mga manghuhula, sa mga manganganluna, sa mga hindi totoong saksi, at laban sa mga nang-aapi sa mga inuupahang manggawa sa kaniyang sahod, sila na nang-aapi sa mga balo at sa mga ulila, at naglalayo sa mga dayuhan sa kanilang mga karapatan, at laban sa mga taong hindi ako pinararanangan," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **6** Sapagkat akong si Yahweh ay hindi nagbabago; kaya kayong mga tao ni Jacob ay hindi pa naililipol. **7** Mula pa sa mga araw ng inyong mga magulang, tinalikuran ninyo ang aking mga batas at hindi ito iningatan. Manumbalik kayo sa akin at manunumbalik din ako sa inyo." sabi ni Yahweh ng mga hukbo. "Ngunit sinasabi ninyo, 'Paano kami manunumbalik?' **8** Maaari bang nakawan ng tao ang Diyos? Gayon pa man, ninanakawan ninyo ako. Ngunit sinasabi ninyo, "Paano ka namin ninakawan?" Sa mga ikapu at sa mga handog. **9** Isinumpa kayo sa pamamagitan ng isang sumpa, sapagkat ninakawan ninyo ako, ang buong bansang ito. **10** Dalhin ang buong ikapu sa silid-imbakan upang may makain sa aking tahahan. At subukan ninyo ako ngayon sa ganito," sabi ni Yahweh ng mga hukbo, "kung hindi ko bubuksan sa inyo ang mga bintana ng langit sa inyo at ibuhos ang mga pagpapala sa inyo, hanggang sa walang sapat na silid na paglagyan nito. **11** Sasawayin

ko ang maninira para sa inyo upang hindi nito sirain ang ani sa inyong lupain; hindi mawawala ang bunga ng mga ubas ninyo sa mga bukid bago ang takdang panahon," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **12** "Tatawagin ka ng lahat ng mga bansa na pinagspala; sapagkat magiging lupain ka nang kagalakan," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **13** "Ang mga salita ninyo ay naging lapastangan laban sa akin," sabi ni Yahweh. "Ngunit sinasabi ninyo, "Ano ang sinabi namin laban sa iyo?" **14** Sinabi ninyo, "Walang kabulahan ang maglingkod sa Diyos. Ano ang napapala natin dito sa pag-ingat ng kaniyang mga tagubilin at lumakad tayo nang may pagdadalamhati sa harapan ni Yahweh ng mga hukbo? **15** At ngayon, tinatawag nating mapalad ang palalo na tao. Hindi lamang pinagpapala ang mga masasama ngunit sinusubukan nila ang Diyos at tumatakas." **16** At ang mga may takot kay Yahweh ay nagsabi sa isat isa; nagbigay pansin si Yahweh at nakinig, at isang aklat ng alaala ang nasulat sa kaniyang harapan para sa mga may takot kay Yahweh at iginagalang ang kaniyang pangalan. **17** "Sila ay magiging akin," sabi ni Yahweh ng mga hukbo, "ang tangi kong kayamanan, sa araw na aking gawin; illigitas ko sila gaya ng pagligtas ng isang tao sa kaniyang anak na naglilingkod sa kaniya. **18** At minsan pa, muli ninyong makikita ang pagkakaiba sa pagitan ng matuwid at masama, sa pagitan ng sumasamba sa Diyos at sa hindi sumasamba sa kaniya.

4 Sapagkat tingnan ninyo, ang araw ay dumarating, na nagliliyab na parang isang pugon, kapag ang lahat ng mayabang at lahat ng gumagawa ng masama ay magiging parang dayami. Susunugin sila sa araw na paparating," sabi ni Yahweh ng mga hukbo, "upang walang maiwan kahit ugat at maging sanga man. **2** Ngunit sa inyong may takot sa aking pangalan, sisikat ang araw nang katuwiran na may kagalingan sa mga pakpak nito. Lalabas kayo na lumulukso katulad ng guya mula sa kulungan. **3** Tatapakan ninyo ang masasama, sapagkat sila ay magiging mga abo sa ilalim ng mga talampakan ng inyong mga paa sa araw na gawin ko," sabi ni Yahweh ng mga hukbo. **4** "Alalahanin ninyong sundin ang utos ng aking lingkod na si Moises, ang mga kasunduan at alituntunin na iniutos ko sa kaniya sa Horeb para sa buong Israel. **5** Tingnan ninyo, isusugo ko sa inyo si Elias, na propeta bago dumating ang dakila at katakut-takot na araw ni Yahweh. **6** At ipapanumbalik niya ang puso ng mga ama sa mga anak, at ang puso ng mga anak sa kanilang mga ama; upang hindi ako darating at lusubin ang lupain nang may ganap na pagkawasaki."

LUMANG TIPAN

Sinabi ni Jesus, "Ama, patawarin mo sila, sapagkat hindi nila alam ang kanilang ginagawa."

At sila ay nagsapalaran, hinati-hati ang kaniyang kasuotan.

Lucas 23:34

Mateo

1 Ito ang aklat ng talaan ng angkan ni Jesu-Cristo na anak ni David na anak ni Abraham. **2** Si Abraham ang ama ni Isaac at si Isaac ang ama ni Jacob, at si Jacob ang ama ni Juda at ng mga kapatid niya. **3** Si Juda ang ama ni Fares at Zara kay Tamar, si Fares ang ama ni Esrom at si Esrom ang ama ni Aram. **4** Si Aram ang ama ni Aminadab, si Aminadab ang ama ni Naason, si Naason ang ama ni Salmon. **5** Si Salmon ang ama ni Boaz kay Rahab, si Boaz ang ama ni Obed, si Obed ang ama ni Jesse, **6** Si Jesse ang ama ni David na hari, si David ang ama ni Solomon sa asawa ni Urias. **7** Si Solomon ang ama ni Rehoboam, si Rehoboam ang ama ni Abias, si Abias ang ama ni Asa. **8** Si Asa ang ama ni Josafat, si Josafat ang ama ni Joram, si Joram ang ama ni Ozias. **9** Si Ozias ang ama ni Jotam, si Jotam ang ama ni Acaz, si Acaz ang ama ni Ezequias. **10** Si Ezequias ang ama ni Manases, si Manases ang ama ni Amon, at si Amon ang ama ni Josias. **11** Si Josias ang ama ni Jeconias at ng mga kapatid niya noong panahon ng pagpapatapon sa Babilonia. **12** Pagkatapos ng pagpapatapon sa Babilonia, anak naman ni Jeconias si Salatiel, si Salatiel ay ninuno ni Jerubabel. **13** Si Jerubabel ang ama ni Abiud, si Abiud ang ama ni Eliakim, at si Eliakim ang ama ni Azor. **14** Si Azor ang ama ni Sadok, si Sadok ang ama ni Aquim, at si Aquim ang ama ni Eliud. **15** Si Eliud ang ama ni Eliasir, si Eliasir ang ama ni Matan, at si Matan ang ama ni Jacob. **16** Si Jacob ang ama ni Jose na asawa ni Maria na nagsilang kay Jesus, na tinatawag na Cristo. **17** Lahat ng salinlahi mula kay Abraham hanggang kay David ay labing-apat na salinlahi, mula kay David hanggang sa pagkakatapon sa Babilonia ay labing-apat na salinlahi, mula sa pagpapatapon sa Babilonia hanggang kay Cristo ay labing-apat na salinlahi. **18** Naganap ang kapanganakan ni Jesu-Cristo sa ganitong kapamaraanan. Si Maria na kaniyang ina ay naipagkasundong maikasal kay Jose. Ngunit bago pa man sila magsuma, nalaman ng nagdadalong tao siya sa pamamagitan ng Banal na Espiritu. **19** Si Jose na asawa niya ay isang matuwid na tao, ngunit ayaw niyang mapahiya si Maria sa mga tao. Kaya palihim niyang tinapos ang kasunduan niyang magpakasal sa kaniya. **20** Habang iniisip ni Jose ang mga bagay na ito, nagpakita sa kaniya ang isang anghel ng Panginoon sa panaginip at sinabi, "Jose, anak ni David, huwag kang matakot na pakasalan si Maria dahil ang kaniyang pinagbubuntis ay sa Banal na Espiritu. **21** Isilislang niya ang isang anak na lalaki at papanganahan mo siyang Jesus, sapagkat iligitas niya ang kaniyang mga tau mula sa mga kasalanan nila." **22** Nangyari ang lahat ng ito upang matupad ang mga sinabi ng Panginoon sa pamamagitan ng propeta, na nagsasabi, **23** "Masdan ito, magdadalog tao ang isang birhen at magsisilang ng isang lalaki at tatawagin nilang Emmanuel"—na nangangahulugang, "kasama natin ang Diyos." **24** Nagising si Jose mula sa kaniyang pagkakatulog at ginawa niya ang inutios ng anghel ng Panginoon sa kaniya at kinuha niya si Maria bilang asawa niya. **25** Gayunpaman, hindi niya ito sinipigan hanggang sa isinilang niya ang anak na lalaki. At tinawag niya ang kaniyang pangalan na Jesus.

2 Pagkatapos maipanganak si Jesus sa Bethlehem ng Judea sa mga araw ni Haring Herodes, dumating sa Jerusalem ang mga pantas na kalahakihan mula sa silangan na nagsasabi, **2** "Nasaan siyang ipinanganak na Hari ng mga Judio? Nakita namin ang bituin niya sa silangan kaya pumarito kami upang sumumba sa kaniya." **3** Nang marinig ito ni haring Herodes, nabagabag siya at ang buong Jerusalem na kasama niya. **4** At tinipon ni Herodes ang lahat ng mga punong pari at mga eskriba ng mga tao, at tinanong niya ang mga ito, "Saan ipapanganak ang Cristo?" **5** Sinabi nila sa kaniya, "Sa Bethlehem ng Judea, sapagkat ito ang isinulat ng propeta. **6** 'At ikaw, Bethlehem, sa lupain ng Judah, ay hindi pinakahamak sa mga pinuno ng Judah, sapagkat sayo magmumalibat ang isang pinuno na magpapasto sa aking mga taong Israelita.'" **7** At lihim na ipinatawag ni Herodes ang mga pantas na kalahakihan upang tanungin kung ano ang tiyak na oras na nagpaktita ang bituin. **8** Pinapunta niya ang mga ito sa Bethlehem at sinabing, "Humayo kayo at hanaping mabuti ang bata. Kung nahanap ninyo siya, ipaalaman ninyo sa akin upang makapunta at makasamaba din ako sa kaniya." **9** Pagkatapos nilang makining sa hari, sila ay tumuloy sa kanilang lakbayin, at pinangunahan sila ng bituin na kanilang nakita mula sa silangan hanggang sa ito ay tumigil kung nasaan naroroon ang

bata. **10** Nang nakita nila ang bituin, sila ay nagalak nang may labis na kagalakan. **11** Sila ay pumunta sa bahay at kanilang nakita ang bata kasama ng kaniyang inang si Maria. Yumukod sila at sumamba sa kaniya. Binuksan nila ang kanilang mga kayamanan at inihandog nila ang kanilang mga kaloob na ginto, kamaryang, at mira. **12** Binalaan sila ng Diyois sa panaginip na huwag nang bumalik kay Herodes, kaya umiba sila ng daan pauwi sa kaniang bayan. **13** Pagkatapos nilang umalis, isang anghel ng Panginoon ang nagpaktita kay Jose sa panaginip at sinabi, "Bumangon ka, dalhin mo ang bata at ang kaniyang ina at tumakas kayo patungong Egipto. Manatili kayo doon hanggang sa sasabihin ko, sapagkat hahanapin ni Herodes ang bata upang patayin siya". **14** Sa gabing iyon, bumangon si Jose at kinuha ang bata at ang kaniyang ina at umalis patungong Egipto. **15** Nanatili siya roon hanggang sa pagkamatay si Herodes. Tinupad nito ang sinabi ng Panginoon sa pamamagitan ng propeta, "Mula sa Egipto tinawag ko ang aking anak." **16** Nang nakita ni Herodes na kinuha siya ng mga pantas na kalahakihan, siya ay nagalit nang labis. Nagsugo siya at ipinapatay ang lahat ng mga batang lalaking neroon sa Bethlehem at sa buong rehiyon, ang mga may dalawang taong gulang pababa ayon sa tiyak na panahon nalaman niya mula sa mga pantas. **17** At natupad nга ang sinabi sa pamamagitan ng propeta na si Jeremias, **18** "Isang tinig ang narinig sa Ramah, pananangis at labis na pagdadalamhati, umiyagi si Raquel para sa kaniyang mga anak at ayaw niyang paaliw sapagkat sila ay wala na." **19** Nang si Herodes ay namatay, masdan ito, nagpakita sa isang panaginip ang isang anghel ng Panginoon kay Jose sa Egipto at sinabi, **20** "Bumangon ka at kunin mo ang bata at ang kaniyang ina at pumunta kayo sa lupain ng Israel, sapagkat ang mga naghahangad sa buhay ng bata ay patay na." **21** Bumangon si Jose at kinuha ang bata at ang kaniyang ina at tumungo sila sa lupain ng Israel. **22** Ngunit nang mabalitaan niya na si Arquelao na ang naghahari sa Judea kapalit ng kaniyang ama na si Herodes, natakot siyang pumunta roon. Pagkatapos siyang balaan ng Diyois sa panaginip, umalis siya patungo sa rehiyon ng Galilea **23** at pumunta siya at narinirahan sa lungsod na tinatawag na Nazaret. Natupad kung ano ang sinabi sa pamamagitan ng mga propeta na siya ay tatawaging Nazareno.

3 Sa mga araw na iyon ay dumating si Juan na Tagapagbautismo na nangangaral sa ilang ng Judea at nagsasabi, **2** "Magsisiyo, sapagkat malapit na ang kaharian ng langit." **3** Sapagkat siya ang binanggit ni propeta Isaia na nagsasabi, "Isang tinig ang sumisigaw mula sa ilang, 'Ihanda ang daan ng Panginoon, gawing matuwid ang kaniyang landas." **4** Ngayon, nagsusuo si Juan ng damit na gawa sa buhok ng kamelyo at sinturon balat sa kaniyang baywang. Ang kaniyang pagkain ay mga balang at pulot-pukytan. **5** Pumunta sa kaniya ang mga taga-Jerusalem, taga-Judea at lahat ng karatig rehiyon ng Ilog ng Jordan. **6** Binabautismuhan niya sila sa Ilog ng Jordan habang sila ay nagpapahayag ng kaniang mga kasalanan. **7** Ngunit nang makita niyang nagsisidating ang maraming mga Pariseo at mga Saduseo upang magpabautismo sa kaniya, sinabi niya sa kaniila, "Kayong mga anak ng mga makamandag na mga ahas, sino ang nagbabala sa inyo na makakaiwas kayo sa poot na darating?" **8** Mamunga kayo na karapat-dapat sa pagsisisisi. **9** Huwag niryong isiping sabihin sa inyong mga sarili na, 'Si Abraham ang aming ama.' Sapagkat sinasabi ko sa inyo na kayang bumuhay ng Diyois ng mga anak ni Abraham kahit pa mula sa mga batong ito. **10** Nakahanda na ang palakoi sa mga ugat ng mga puno. Kaya bawat punong hindi namumunga ng mabuti ay puputulin at itatapon sa apoy. **11** Binabautismuhan ko kayo sa tubig para sa pagsisisisi. Ngunit ang darating kasunod ko ay mas makapangyarihan kaysa sa akin at ako ay hindi karapat-dapat na magdala maging sa kaniyang sandalyas. Babautismuhan niya kayo sa Banal na Espiritu at sa apoy. **12** Hawak niya ang kaniyang kalaykay upang linising maigi ang kaniyang giikan at tipunin ang kaniyang trigo sa bahay-imbakan. Ngunit susunugin niya ang mga ipa sa pamamagitan ng apoy na kailanman ay hindi maapula." **13** Pagkatapos ay dumating si Jesus sa Ilog ng Jordan mula Galilea upang magpabautismo kay Juan. **14** Ngunit pinigilan siya ni Juan at nagsasabi, "Ako ang dapat mong bautismuhan? Bakit ka lumalapit sa akin?" **15** Tumugon si Jesus at sinabi sa kaniya, "Pahintulutan mo ito ngayon sapagkat ito ang nararapat upang matupad natin ang lahat ng katuwiran." Kaya pinahintulutan siya ni Juan. **16** Pagkatapos niyang mabautismuhan, agad umahon si Jesus sa tubig, at masdan ito, bumukas ang mga langit sa kaniya. Nakita niya ang pagbaba ng Espiritu ng Diyois na parang kalpati na dumapo sa kaniya. **17**

Masdán ito, may isang tinig na mula sa mga langit na nagsasabi, "Ito ang pinakamamahal kong Anak. Lubos akong nalulugod sa kaniya."

4 Pagkatapos, pinangunahan ng Espíritu si Jesus sa ilang upang tuksuhin ng diyalbo. **2** Noong nag-ayuno siya sa loob ng apatnapung araw at apatnapung gabi, siya ng agutom. **3** Dumating ang manunuko at sinabi sa kaniya, "Kung ikaw ang Anak ng Diyos, utusán mo ang mga batong ito na maging tinapay." **4** Ngunit sumagot si Jesus at sinabi sa kaniya, "Nasusulat, 'Hindi lamang sa tinapay nabubuhay ang tao kundi sa bawat salitang lumalabas sa bibig ng Diyos.'" **5** Pagkatapos, dinala siya ng diyalbo sa banal na lungsod at dinala siya sa pinakamataas na bahagi ng gusali ng templo **6** at sinabi sa kaniya, "Kung ikaw ang Anak ng Diyos, magpatihulog ka sa baba, sapagkat nasusulat, 'Utusán niya ang kaniyang mga anghel upang pangalagaan ka,' at 'Itataas ka nila sa kanilang mga kamay upang hindi tumama ang iyong mga paa sa bato.'" **7** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "At nasusulat din, 'Huwag mong subukin ang Panginoon mong Diyos.'" **8** Muli, dinala siya ng diyalbo sa isang mataas na lugar at ipinakita ang lahat ng mga kaharian ng mundo pat na ang kanilang karingalan. **9** Sinabi niya sa kaniya, "Ang lahat ng mga bagay na ito ay ibibigay ko sa iyo, kung ikaw ay yuyukod at sasambahin ako." **10** At sinabi ni Jesus sa kaniya, "Umalis ka dito Satanas! Sapagkat nasusulat, 'Dapat mong sambahin ang Panginoon mong Diyos at siya lamang ang iyong paglilingkuran.'" **11** At iniwan siya ng diyalbo at masdán ito, dumating ang mga anghel at naglingkod sa kaniya. **12** Ngayon, nang maring ni Jesus na nadakip si Juan, umalis siya patungong Galilea. **13** Umalis siya sa Nazaret at napunta at nanirahan sa Capernaum, na nasa Dagat ng Galilea, sa mga territoryo ng Zebulon at Neftali. **14** Nangyari ito upang matupad ang sinabi ni propeta Isaías, **15** "Ang lupain ng Zebulon at lupain ng Neftali, sa gawing dagat, sa ibayo ng Jordan, Galilea ng mga Gentil! **16** Ang mga taong naukaupo sa kadiilinan ay nakakita ng matinding liwanag at sumikat ang liwanag sa mga taong naukaupo sa rehiyon at arino ng kamatayan." **17** Mula nang panahong iyon, nagsimulang mangaral si Jesus at sinasabi, "Magsisi na kayo, sapagkat malapit na ang kaharian ng langit." **18** Habang naglalakad si Jesus sa Dagat ng Galilea, nakita niya ang dalawang magkapatid, si Simon na tinatawag na Pedro at ang kapitid niyang si Andres na naghahagis ng lambat sa dagat sapagkat sila ay mga manggingisa. **19** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Halikayo, sununod kayo sa akin at gagawin ko kayong mga manggingisa ng mga tao." **20** Agad nilang iniwan ang kanilang mga lambat at sumunod sa kaniya. **21** Habang naglalakad si Jesus mula doon, nakita niya ang dalawa pang magkapatid, si Santiago na anak na labaki ni Zebedeo at si Juan na kaniyang kapitid. Kasama nila si Zebedeo na kanilang ama sa bangka na ngakukumpuni ng kanilang mga lambat. Tinawag niya ang mga ito, **22** at agad nilang iniwan ang kanilang ama at ang bangka at sumunod sa kaniya. **23** Nilibot ni Jesus ang buong Galilea, nagtuturo siya sa kanilang mga sinagoga, ipinangaral niya ang ebanghelyo ng kaharian, pinapagaling niya ang lahat ng uri ng sakit at karamdaman ng mga tao. **24** Kumalat ang balita tungkol sa kaniya sa buong Siria at dinala ng mga tao sa kaniya ang lahat ng mga may sakit, may iba't ibang uri ng karamdaman at sakit, ang mga sinanibang ng mga demonyo, lahat ng epileptiko at paralizado, pinagaling sila ni Jesus. **25** Maraming tao ang sumunod kay Jesus mula sa Galilea, sa Decapolis, Jerusalem at Judea at maging sa ibayo ng Jordan.

5 Noong nakita ni Jesus ang maraming tao, umakyat siya sa bundok. Nang makaupo na siya, lumpit sa kaniya ang mga alagad niya. **2** Nagsalita siya at tinuruan sila na sinasabi, **3** "Pinagpala ang mahihirap sa espíritu, sapagkat sa kanila ang kaharian ng langit." **4** Pinagpala ang mga nagdadalamhati sapagkat sila ay aaliwin. **5** Pinagpala ang mga maamo, sapagkat maramanhin nila ang mundo. **6** Pinagpala ang mga nagugutom at nauuhaw sa katuwiran, sapagkat sila ay bibusugin. **7** Pinagpala ang mga mahabagin sapagkat sila ay kahahabagan. **8** Pinagpala ang mga pusong dalisay, sapagkat makikita nila ang Diyos. **9** Pinagpala ang mga mapaggapaya, sapagkat tawatagin silang mga anak ng Diyos. **10** Pinagpala ang mga inuisig alang-alang sa katuwiran, sapagkat sa kanila ang kaharian ng langit. **11** Pinagpala kayo kung inaalipusta kayo at inuisig ng mga tao o pagsalitaan ng lahat ng uri ng mga masasamang bagay na pawang mga kasinungalingan ng dahil sa akin. **12** Magsaya kayo at labis na magakap sapagkat malaki ang iyong gantimpala sa langit. Sapagkat sa ganiton paraan inuisig ng mga tao ang mga propetang nabuhay noon bago

pa kayo. **13** Kayo ang asin ng mundo. Ngunit kung nawala ang lasa ng asin, paano muling maibabalik ang alat nito? Wala na itong pakinabang pa kundi itapon at tapak-tapakan ng mga tao. **14** Kayo ang ilaw ng mundo. Ang lungsod na nakatayo sa isang burol ay hindi maitatago. **15** Ni hindi nagsisindi ang mga tao ng lampara at ilagay sa loob ng basket, bagkus sa isang patungon ng ilawan, at magiliwanang ito sa lahat ng nasa bahay. **16** Hayaan ninyong magliwanang ang iyong ilaw sa harapan ng mga tao sa paraang makikita nila ang iyong mga mabubuting gawa at papurihan ang iyong Amang nasa langit. **17** Huwag ninyong isipin na pumarito ako upang sirain ang kautusan o ang mga propeta. Naparito ako hindi upang sirain ang mga ito kundi upang ito ay tuparin. **18** Sapagkat totoo itong sinasabi ko sa inyo, hanggang hindi ilipas ang langit at lupa, wala ni isang tuldok o kudit man ang mawawala sa kautusan, hanggang sa ang lahat ng mga bagay ay maganap. **19** Kong gayon, sinuman ang lababag ng kahit isa sa kalit-litan sa mga kautusang ito at nagtuturo sa iba na gawin ang paglabag nitó ay tatawaging pinakahamak sa kaharian ng langit. Ngunit ang sinumang tumupad sa mga ito at itinuturo sa iba na tupariin ito ay tatawaging dakila sa kaharian ng langit. **20** Sapagkat sinasabi ko sa inyo na hangga't hindi hihihitog ang iyong katuwiran sa katuwiran ng mga eskriba at mga Pariseo, hindi kayo makakapasok sa kaharian ng langit. **21** Iyong narinig na sinabi sa kanila noong mga unang panahon, "Huwag kang pumatay," at "Sinumang papatay ay manganganib sa paghuhukom." **22** Ngunit sinasabi ko sa inyo na sinumang magalit sa kaniyang kapatid ay manganganib sa paghuhukom. At kung sinuman ang magsabi sa kaniyang kapatid na, "Wala kang kuwentang tao!" ay manganganib sa konseho. At sinumang magsabi ng, "Hangal ka!" ay manganganib sa apoy ng impierno. (**Geenna g1067**) **23** Kaya kung ikaw ay naghahandog ng iyong kaloob sa altar at maalala mo doon ang iyong kapatid na may anumang bagay laban sa iyo, **24** iwan mo doon ang iyong kaloob sa harap ng altar at humayo ka. Makipag-ayos ka muna sa iyong kapatid, pagkatapos ay pumunta ka at ihandog mo ang iyong kaloob. **25** Makipagkasundo ka agad sa nagsakdal sa iyo habang siya ay kasama mo pa sa daan patungo sa hukuman, o ipapasakamay ka ng nagsakdal sa iyo sa hukom at ipapasakamay ka ng hukom sa pinuno at ikaw ay ipapatapon sa bilangguan. **26** Totoo itong sinasabi ko sa inyo, hindi ka kailanman makalalabas doon hanggang mapagbayaran mo ang kahulihulihang salapi na iyong inutang. **27** Narinig ninyo na sinabi, "Huwag kang mangangalunya." **28** Ngunit sinasabi ko sa inyo, sinumang tumingin sa isang babaeng upang siya ay pagnasaan ay nangalunya sa babaeng iyon sa kaniyang puso. **29** At kung ang iyong kanang mata ang nagiging sanhi ng iyong pagkatisod, dukutin mo ito at itapon sa malayo sapagkat mas mabuti para sa iyo na mapahamak ang isa sa mga bahagi ng iyong katanwan kaysa maitapon ang buo mong katanwan sa impierno. (**Geenna g1067**) **30** At kung ang iyong kanang kamay ang sanhi ng iyong pagkadapa, putulin mo ito at itapon sa malayo. Sapagkat mas mabuti na mapahamak ang isa sa mga bahagi ng iyong katanwan kaysa ang buo mong katanwan ay mapunta sa impierno. (**Geenna g1067**) **31** At sinabi din, "Kung sinuman ang magpalayas sa kaniyang asawang babae, dapat niya itong bigyan ng kasulatan ng paghihiwalay." **32** Ngunit sinasabi ko sa inyo, sinumang makipaghiwalay sa kaniyang asawang babae maliban lamang kung sa sekwral na immoralidad ang dahilan nitó na nagiging sanhi ng pangangalunya ng kaniyang asawa. At kung sinumang magpakasal sa kaniya pagkatapos siyang hiwalayan ay nangangalunya rin. **33** Narinig ninyo rin na sinabi nang mga tao noong unang panahon, "Huwag kang manunumpa ng kasinungalingan ngunit tuperin mo ang iyong mga sumpa sa Panginoon." **34** Ngunit sinasabi ko sa inyo, huwag na lamang kayong manumpa, huwag sa langit dahil ito ang trono ng Diyos. **35** huwag sa lupa dahil ito ang tapakan ng kaniyang mga paa, huwag din sa Jerusalem dahil ito ang lungsod ng dakilang Hari. **36** Huwag ka ring manumpa sa pamamagitan ng iyong ulo sapagkat niisa mang buhok ay hindi mo kayang gawing puti o itim. **37** Ngunit hayaan mo ang iyong salita ay maging, 'Oo, kung oo' o 'Hindi, kung hindi.' Anuman ang lababis pa sa mga ito ay galing sa kaniya na masama. **38** Narinig ninyo itong sinabi, 'Mata para sa mata at ngipin para sa ngipin.' **39** Ngunit sinasabi ko sa inyo, huwag ninyong labanan ang taong masama, sa halip, sinumang sumampal sa iyong kanang pisngi, iharap mo rin sa kaniya ang kabilä. **40** At kung hiniling ng sinuman na magpunta sa hukuman kasama ka at kunin ang iyong tuniko, hayaan mo rin na mapasakaniya ang iyong balabal. **41** At sinumang pumilit sa iyo na maglakad ng isang milya, lumakad ka ng dalawang milya kasama niya. **42**

Ibigay mo ang nanghihingi sa iyo at huwag mong talikuran ang sinumang nanghihiram sa iyo. **43** Inyong narining na sinabing, 'Mahalin ninyo ang inyong kapwa at kamuhian ang inyong kaaway.' **44** Ngunit sinasabi ko sa inyo, mahalin ninyo ang inyong mga kaaway at ipanalangin ang mga umuuusig sa inyo, **45** upang magiging mga anak kayo ng inyong Amang nasa langit, sapagkat pinasisikat niya ang kaniyang araw sa mga masama at mabuti at kaniyang ipinadadalaga ang ulan sa mga matutuwid at sa mga hindi matutuwid. **46** Sapagkat kung mamahalin ninyo lamang ang mga nagmamahal sa inyo, anong gantimpala ang inyong makakamit? Hindi ba't ganiyan din ang ginagawa ng mga maniningil ng buwis? **47** At kung ang mga kapatid ninyo lamang ang inyong babatiin, ano ang ginawa ninyo na higit sa iba? Hindi ba't ganiyan din ang ginagawa ng mga Gentil? **48** Kaya dapat kayong magjing ganap sapagkat ang inyong Amang nasa langit ay ganap.

6 Pag-ingatan ninyo na hindi ninyo gawin ang inyong mga gawain ng katuwiran sa harap ng mga tao upang makita nila ito, kung hindi ay wala kayong matatanggap na gantimpala mula sa Ama na nasa langit. **2** Kung magbibigay ka ng mga limos, huwag mong patunugin ang isang trumpet para sa iyong sarili tulad ng ginagawa ng mga mapagpanggap sa mga sinagoga at sa mga lansangan, upang sumakanila ang papuri ng mga tao. Totoo itong sasabihin ko sa inyo, natanggap na nila ang kanilang gantimpala. **3** Ngunit kung magbibigay ka ng mga limos, huwag mong hayaang malaman ng kailiwang kamay ang ginagawa ng iyong kanang kamay, **4** upang maibigay mo nang lihim ang iyong handog. At ang iyong Ama na nakakakita sa lihim ang gagantimpala sa iyo. **5** At kung manalangin kayo, huwag kayong maging katulad ng mga mapagpanggap, sapagkat nais nilang tumayo at manalangin sa mga sinagoga at mga sulok ng lansangan upang makita ng mga tao. Totoo itong sasabihin ko sa inyo, natanggap na nila ang kanilang gantimpala. **6** Ngunit ikaw, kung mananalangin ka, pumasok ka sa loob ng iyong silid. Isara ang pinto at manalangin ka sa iyong Ama na nasa lihim. At ang iyong Ama na nakakakita sa lihim ang gagantimpala sa inyo. **7** At kung mananalangin kayo, huwag kayong gumamit ng paulit-ulit ng mga walang kabuluhang salita tulad ng ginagawa ng mga Gentil, sapagkat iniisip nila na mas maririnig sila dahil sa dami ng kanilang sasabihin. **8** Kaya, huwag kayong maging katulad nila, sapagkat alam ng inyong Ama ang mga bagay na inyong kailangan bago pa ninyo hilingin sa kaniya. **9** Kaya manalangin kayo ng katulad nito: 'Ama naming nasa langit, gawing banal ang iyong pangalan. **10** Pumarito ang iyong kaharian, mangyari ang iyong kalooaan, dito sa lupa katulad sa ng langit. **11** Bigyan mo kami ngayon ng aming pang araw-araw na pagkain. **12** Patarawin mo kami sa aming mga pagkakautang katulad din ng pagpapatawid namin sa mga nagkautang sa amin. **13** At huwag mo kaming dalhin sa tuksu, ngunit iligtas mo mula sa masama. **14** Sapagkat kung patatawarin ninyo ang pagkakasala ng mga tao, patatawarin din kayo ng Ama na nasa langit. **15** Ngunit kung hindi ninyo patatawarin ang kanilang pagkakasala, maging ang inyong Ama ay hindi rin patatawarin ang inyong pagkakasala. **16** Bukod doon, kung mag-aayuno kayo, huwag kayong magmukhang nagdadalamhati katulad ng ginagawa ng mga mapagpanggap, sapagkat dinundugisan nila ang kanilang mga mukha upang makita ng mga taong nag-aayuno sila. Totoo itong sasabihin ko sa inyo, natanggap na nila ang kanilang gantimpala. **17** Ngunit ikaw, kung mag-aayuno ka, lagyan mo ng langis ang iyong ulo at maghilamos ka. **18** Sa ganoon ay hindi ka mapansin ng mga tao na nag-aayuno, ngunit sa iyong Ama na nasa lihim lamang. At gagantimpala ka ng iyong Ama na nakakakita sa lihim. **19** Huwag kayong mag-ipon ng mga kayamanan para sa inyong sarili dito sa lupa, kung saan sisirain ng tanga at kalawang, at kung saan papasukin at nanakawin ng mga magnanakaw. **20** Sa halip, mag-ipon para sa inyong sarili ng mga kayamanan sa langit, kung saan maging mga tanga ni kalawang ay di kayang sirain, at kung saan ang mga magnanakaw ay di kayang pasukin at nakawin. **21** Sapagkat kung saan naroon ang iyong kayamanan, naroon din ang iyong puso. **22** Ang mata ay ang ilaw ng katawan. Kaya kung mabuti ang inyong mata, mapupuno ng liwanag ang buong katawan. **23** Ngunit kung masama ang inyong mata, ang inyong buong katawan ay puno ng kadiliman. Kaya kung ang liwanag na nasa inyo ay pawang kadiliman, napakatindi ng kadiliman iyon! **24** Walang sinuman ang maaaring maglingkod sa dalawang amo, sapagkat kakamuhian niya ang isa at mamahalin ang isa, o di kaya tapat siya sa isa at hahamakin ang isa. Hindi ninyo maaaring pagligruruan

ang Diyos at ang kayamanan. **25** Ngayon sasabihin ko sa inyo, huwag kayong mabalsa sa inyong buhay, kung ano ang inyong kakainin o ang inyong iiunum—in tungkol sa inyong katawan, kung ano ang inyong isusot. Sapagkat hindi ba mas higit ang buhay kaysa sa pagkain, at ang katawan kaysa sa mga damit? **26** Tingnan ninyo ang mga ibon sa himpapawid. Hindi sila nagtatanom o nag-aani ni nag-ijpon sa mga kamalig, ngunit pinapakain sila ng inyong Ama na nasa langit. Hindi ba higit kayong mahalaga kaysa sa kanila? **27** At sino sa inyo ang kayang dagdagang ng isang siko ang haba ng kaniyang buhay sa pamamagitan ng pagkabalisa? **28** At bakit kayo nababalisa tungkol sa inyong kasuotan? Isipin ninyo ang mga liryo sa mga bukirin kung papaano sila tumubo. Hindi sila nagtatrabajo, at hindi sila gumagawa ng damit. **29** Gayon pa man, sinasabi ko sa inyo, kahit na si Solomon sa lahat ng kaniyang kaluwalhatian ay hindi nakapagsuot ng tulad sa isa sa mga ito. **30** Kung ganoong dinadaman ng Diyos ang mga doma sa bukirin, na nabubuhay ngayon at itatapon sa hurno kinabukanan, gaano pa kaya na kayo ay higit na kaniyang dadamitan, kayong may maliit na pananampalataya? **31** Kaya huwag kayong mabalsa at sabihin, 'Ano ang aming kakainin?' o 'Ano ang aming iiunum?' o di kaya, 'Ano ang isusot naming mga damit?' **32** Sapagkat hinahanap ng mga Gentil ang mga bagay na ito, at alam ng iyong makalangit na Ama na kailangan ninyo ang lahat ng mga ito. **33** Sapagkat hanapin muna ninyo ang kaniyang kaharian at ang kaniyang katuwiran at ang lahat na ito ay maibigay sa inyo. **34** Kaya huwag kayong mabahala sa kinabukanan, sapagkat ang bukas ang mabahala sa kaniyang sarili. Ang bawat araw ay may sapat na sariling kaguluhan.

7 Huwag kayong humatol, at kayo ay hindi hahatulan. **2** Sapagkat ang paghatol na iyong inihatol ay siyang ihahatol sa inyo. At ang panukat na inyong ginamit ay siya ring panukat na gagamitin sa inyo. **3** At bakit mo tinitingnan ang malit na pirasong dayami na nasa mata ng iyong kapatid, ngunit hindi mo napapansin ang troso na nasa sarili mong mata? **4** Paano mo sasabihin sa iyong kapatid, 'Hayaan mo akong alisin ang pirasong dayami na nasa iyong mata,' habang ang troso ay nasa iyong mata? **5** Mapagpanggap ka! Alisin mo muna ang troso sa iyong mata, at pagkatapos ay malinaw kang makakakita upang alisin ang piraso ng dayami na nasa mata ng iyong kapatid. **6** Huwag ninyong ibigay ang anumang banal sa mga aso, at huwag ninyong ihagis ang inyong mga perlas sa harapan ng mga baboy. Kung hindi, ito ay tatapak-tatapakan lang nila, at kayo ay babalingan at pagpipira-pirasuhin. **7** Humingi kayo, at ito ay ibibigay sa inyo. Humanap kayo, at kayo ay makakatagpo. Kumatók kayo, at bubuskan ito para sa inyo. **8** Sapagkat ang lahat na humihingi, ay makatatagap. At ang lahat na maghahanap, ay makakatagpo. At sa kanila na kumakatok, ito ay mabubusan. **9** O anong tao sa inyo na kapag humingi ng tinapay ang kaniyang anak ay bibigyan niya ng bato? **10** O kapag humihingi siya ng isda, ay bibigyan niya ng ahas? **11** Kaya kung kayong mga masasama ay marunong magbigay ng mga mabubuting kaloob sa inyong mga anak, gaano pa kaya ang inyong Amang nasa langit na nagbibigay ng mga mabubuting bagay sa mga humihingi sa kaniya? **12** Kaya kung anuman ang gusto inyong gawin ng mga tao sa inyo, ganoon din ang gawin ninyo sa kanila, sapagkat ito ang sa kautusin at ng mga propeta. **13** Pumasok kayo sa makipot na tarangkahian. Sapagkat malawak ang tarangkahian at malapad ang daan patungo sa kapahamakan, at maraming tao ang dumaraan doon. **14** Subalit makiitid ang tarangkahian at makiitid ang daan na patungo sa buhay, at kakaunti ang nakakahanap nito. **15** Mag-ingat kayo sa mga bulsaang propeta, na darating sa inyo na nakadamtin na ang mga tupa ngunit ang katotohanan ay para silang mga gutom na gutom na mga lobo. **16** Sa pamamagitan ng kanilang mga bunga sila ay inyong makikilala. Makapipitas ba ang tao ng mga ubas mula sa puno ng dawag, o ng mga igos sa mga matitinkik na halaman? **17** Sa gayon ding paraan, at lahat ng puno na namumunga ng mabuti ay mabuti, ngunit ang masamang puno ay namumunga ng masamang bunga. **18** Ang mabuting puno ay hindi maaaring magbunga ng masamang bunga, hindi rin magbubunga ng mabuti ang masamang puno. **19** Bawat puno na hindi namumunga ng mabuting bunga ay puputulin at itatapon sa apoy. **20** Sa gayon, makikilala ninyo sila sa pamamagitan nang kanilang mga bunga. **21** Hindi lahat ng nagsasabi sa akin, 'Panginoon, Panginoon,' ay makakapasok sa kaharian ng langit, kundi ang gumagawa lamang sa kagustuhan ng aking Amang nasa langit. **22** Maraming tao ang magsasabi sa akin sa raw

na iyon, 'Panginoon, Panginoon, hindi ba kami nagsabi ng propesiya sa iyong pangalan, sa iyong pangalan ay nagpalayas ng mga demonyo, at sa iyong pangalan ay gumawa ng maraming makapangyarihang gawain?' **23** At hayagan kong sasabihin sa kanila, 'Hindi ko kayo nakikilal! Lumayo kayo sa akin, kayong gumagawa ng masama!' **24** Kaya ang lahat ng nakikirin sa aking mga salita at sumusunod sa kanila ay mahahalintulad sa isang matalinong tao na nagtayo ng kaniyang bahay sa isang bato. **25** Bumuhos ang ulan at bumaha, umihiip ang hangin at hinagupit ang bahay ngunit hindi ito bumagsak, sapagkat ito ay natatayo sa bato. **26** Subalit lahat ng nakirin sa aking mga salita at hindi sinusunod ang mga ito ay mahahalintulad sa isang taong mangmang na nagtayo ng kaniyang bahay sa buhanginan. **27** Bumuhos ang ulan, bumaha, umihiip ang hangin at hinagupit ang bahay. At ito ay bumagsak at nawasak nganong tuluyan." **28** At pagkatapos sabihin ni Jesus ang mga salitang ito, namangha ang maraming tao sa kaniyang pagtuturo, **29** sapagkat nagturo siya sa kanila tulad ng isang may kapangyarihan, at hindi kagaya ng kanilang mga eskriba.

8 Noong bumaba si Jesus mula sa burol, maraming tao ang sumunod sa kaniya. **2** Masdan ito, isang lalaking may ketong ang lumapit at

lumuhod sa kaniya na nagsasabi, "Panginoon, kung iyong nais, maaari mo akong gawing malinis." **3** Inabot ni Jesus ang kaniyang kamay at hinawakan siya na nagsasabin, "Nais ko. Maging malinis ka." Agad siyang nalinis sa kaniyang ketong. **4** Sinabi sa kaniya ni Jesus, "Huwag mo itong sabihin kahit kanino man. Humayo ka sa iyong daan at magpakita ka sa pari at ihandog mo ang kalookan na iniutos ni Moises, bilang patooto sa kanila." **5** Pagpasok ni Jesus sa Capernaum, isang senturion ang lumapit at kumausap sa kaniya **6** na nagsasabin, "Panginoon, ang aking lingkod ay nakaratay sa bahay, paralisado at lubhang nahihiirapan." **7** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Pupunta ako at pagagalingin ko siya." **8** Sumagot ang senturion at sinabing, "Panginoon, hindi ako karapat-dapat na papasukin ka sa ilalim ng aking bubong, sabihin mo lamang ang salita at gagaling na ang aking lingkod. **9** Sapagkat ako ma'y isang taong nasa ilalim ng kapangyarihan at may mga kawal ako na napapasalalim sa akin. Sinasabi ko sa isa, 'Humayo ka' at siya ay humayo, sa isa 'Halika' at siya ay Lalapit at sa aking lingkod 'Gawin mo ito' at ginawa nga niya." **10** Nang marinig ito ni Jesus, siya ay namangha at kaniyang sinabi sa mga taong sumusunod sa kaniya, "Totoo ito sasabihin ko sa inyo, hindi pa ako nakakita ng may ganitong pananampalataya sa Israel. **11** Sinasabi ko sa inyo, maraming darating mula sa silangan at kanluran at sila ay sasandal sa mesa ni Abraham, Isaac at Jacob sa kaharian ng langit. **12** Ngunit ang mga anak ng kaharian ay ipatatapon sa kadiliman sa labas na kung saan may pagtangis at pagngangalit ng ngipin." **13** Sinabi ni Jesus sa senturion, "Humayo ka! Mangueri sa iyo ang naaayon sa iyong piniawalaan." At gumaling ngang kaniyang lingkod sa ganap na oras na iyon. **14** Pagkarating ni Jesus sa bahay ni Pedro, nakita niya ang biyenang babae ni Pedro na nakahiga at nilalagnat. **15** Hinawakan ni Jesus ang kaniyang kamay at inibsan siya ng lagnat. Bumangon siya at nagsimulang maglilingkod sa kaniya. **16** Nang sumapit ang gabii, dinala ng mga tao kay Jesus ang maraming taong sinapihan ng mga demonyo. Pinalayas niya ang mga espiritu sa pamamagitan ng salita at pinagaling niya ang lahat ng may sakit. **17** Sa ganitong paraan natupad ang sinabi ni Isaia sa propeta, "Kinuha niya ang ating mga sakit at dinala ng ating mga karamdaman." **18** Ngayon, nang nakita ni Jesus ang maraming tao sa paligid niya, nagbigay siya ng mga tagubilin na aalis siya upang mapunta sa kabilang ibayo ng Dagat ng Galilea. **19** At may lumapit na eskriba sa kaniya at nagsabi, "Guro, susunod ako sa iyo saan ka man magpunta." **20** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "May mga lungga ang mga asong-gubat, may mga pugad ang mga ibon sa himpapawid, ngunit ang Anak ng Tao ay wala man lamang lugar na mapagsandalang kaniyang ulo." **21** May ibang alagad din ang nagsabi sa kaniya, "Panginoon, payagan mo ako ilibing muna ang aking ama." **22** Ngunit sinabi ni Jesus sa kaniya, "Sumunod ka sa akin, hayaan mong patay ang maglibing sa sarili nilang patay." **23** Nang sumakay na si Jesus sa bangka, sumunod sa kaniya ang mga alagad niya. **24** Masdan ito, nagkaroon ng isang malakas na bagyo sa dagat kaya natabunan ng mga alon alang bangka. Ngunit natutulog si Jesus. **25** Pumunta sa kaniya ang kaniyang mga alagad at siya ay ginising nila na nagsasabi, "Iligtas mo tayo, Panginoon, mamamatay na tayo!" **26** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Bakit kayo natatakot, kayong malit ang pananampalataya?" At bumangon si

Jesus at sinaway ang mga hangin at ang dagat. At nagkaroon ng labis na katahimikan. **27** Namangha ang mga laraki at sinabi nila, "Anong uring tao ito, maging ang dagat at hangin ay sumusunod sa kaniya?" **28** Nang dumating si Jesus sa kabilang dako, sa bayan ng mga Gadareno, may sumalubong sa kaniya na dalawang laraki na sinapihan ng mga demonyo. Galing sila sa mga libring at lubhang napakarahas kaya walang mga manlalakbay ang nakaraan sa daan na iyon. **29** Masdan ito, sumigil sila at nagsabi, "Ano ang pakialam namin sa iyo, Anak ng Diyos? Napariba ka ba upang kami ay pahirapan bago ang itinakdang oras?" **30** Ngayon, may kawan ng mga baboy ang nangginginain doon sa hindi kalayuan sa kinaroroohan nila. **31** Patuloy na nagmakaawa kay Jesus ang mga demonyo at nagsasabing, "Kung paaalisin mo kami, ipadala mo kami at papasukin sa kawan ng mga baboy." **32** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Pumunta kayo!" Lumabas ang mga demonyo at pumasok sa mga baboy. At masdan ito, nagmadali ang mga baboy pababa sa isang matarak na burol sa dagat at namatay silang lahat sa tubig. **33** Ang mga lalaking nag-aalaga sa mga baboy ay nagsitakbuhan. Nagpunta sila sa lungsod at ipinamalita ang lahat, lalo na ang nangyari sa mga lalaking sinapihan ng mga demonyo. **34** Masdan ito, lahat ng lungsod ay nagpunta upang makita si Jesus. At nang makita nila siya, nagmakaawa sila na umalis siya sa kanilang rehiyon.

9 Sumakay si Jesus sa bangka, tumawid sa kabilang dako, at nakarating sa kaniyang lungsod. **2** Masdan ito, dininala nila sa kaniya ang isang lalaking paralisado na nakarating sa isang higaan. Nang nakita niya ang kanilang pananampalataya, sinabi ni Jesus sa paralisado, "Anak, magalak ka. Ang iyong mga kasalanan ay napatawid na." **3** Masdan ito, may ilan sa mga eskriba ang nagsabi sa kanilang mga sarili, "Ang taong ito ay lumalapastangan sa Diyos." **4** Batid ni Jesus ang mga nasa isip nila at sinabi, "Bakit kayo nag-iisip ng masama sa inyong mga puso? **5** Sapagkat alin ba ang mas madaling sabihin, 'Napatawid na ang iyong mga kasalanan' o ang sabihin, 'Tumayo ka at lumakad?' **6** Ngunit para malaman ninyo na ang Anak ng Tao ay may kapangyarihan na magpatawid ng kasalanan dito sa lupa, ..." sinabi niya sa paralisado, "Tumayo ka, buhatin mo ang iyong higaan, at umwi ka sa iyong bahay." **7** Pagkatapos ay tumayo ang lalaki at umwi sa kaniyang bahay. **8** Nang makita ito ng napakaraming tao, namangha sila at nagpuri sa Diyos, na siyang nagbigay ng ganoong kapangyarihan sa mga tao. **9** Nang si Jesus ay umalis mula doon, nakita niya ang lalake na nagngangalang Mateo na nakauko sa lugar ng panigilan ng buwis. Sinabi niya sa kaniya, "Sumunod ka sa akin." Tumayo siya at sumunod sa kaniya. **10** Habang nakauko si Jesus upang kumain sa bahay, masdan ito, dumating ang maraming mga maniningil ng buwis at mga makasalanang tao at nakisalo sila kaya Jesus at sa mga alagad niya. **11** Nang makita ito ng mga Pariseo, sinabi nila sa kaniyang mga alagad, "Bakit ang iyong guro ay kumakain kasama ng mga maniningil ng buwis at mga taong makasalan?" **12** Nang marinig ito ni Jesus, sinabi niya, "Hindi nangangailangan ng manggagamot ang mga taong may malakas na pangangatawan, iyon lamang may mga sakit." **13** Dapat kayong humayo at unawain ang ibig sabihin nito, 'Nais ko ay habag at hindi alay.' Sapagkat ako ay pumarito, hindi upang wagin ang matuwid na magsisi, kundi ang mga makasalanan." **14** Pagkatapos ay pumunta ang mga alagad ni Juan sa kaniya at sinabi, bakit kami at ang mga Pariseo ay madalas na nag-aayuno, ngunit ang iyong mga alagad ay hindi nag-aayuno? **15** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Malungkot ba ang mga panauhin habang kasama pa nila ang lalaking ikakasal? Ngunit darating ang mga araw na kukunin na sa kanila ang lalaking ikakasal at saka sila mag-aayuno. **16** Walang tao ang maglalagay ng bagong tela sa lumang damit, sapagkat pupuntin lamang ng tagpi ang bagong damit, at gagawa lamang ito ng mas malalang punti. **17** Ni walang taong maglalagay ng bagong alak sa lumang sisidlang balat. Kung ito ay gagawin, puputok ang sisidlang balat at matatopang lang ang alak, at ang sisidlang balat ay masisira. Sa halip, ilalagay nila ang bagong alak sa bagong sisidlang balat, at pareho silang magtatagal." **18** Habang sinasabi ni Jesus ang mga bagay na ito sa kanila, masdan ito, dumating ang isang opisyal at lumuhod sa kaniya. At nagsabi, "Kamamatay pa lamang ng aking anak na babae, ngunit sumama ka at ipatong mo ang iyong kamay sa kaniya, at siya ay mabuhay." **19** Pagkatapos ay tumayo si Jesus at sumunod sa kaniya, at ganoon din ang ginawa ng kaniyang mga alagad. **20** Masdan ito, may isang babae na dinudugo ng malala sa loob ng labindalawang taon ang lumapit sa likuran ni Jesus at hinawakan ang

laylayan ng kaniyang damit. **21** Sapagkat sinabi niya sa kanyang sarili, "Kung mahawakan ko lamang ang kaniyang damit, ay gagaling na ako." **22** Ngunit lumingon si Jesus at nakita siya at sinabi, "Anak, magpakatataq ka. Pinagaling ka ng iyong pananampalataya." At agad na gumalling ang babae. **23** Nang dumating si Jesus sa bayah ng opisyal nakita niya ang mga tumutugot ng plauta at ang mga tao na gumagawa ng matinding ingay. **24** Sinabi niya, "Umalis kayo, sapagkat hindi patay ang babae kundi natutulog lamang." Ngunit siya ay pinagtawanan nila nang may pangungutaya. **25** Noong napalabas na ang mga tao, pumasok siya sa silid at hinawakan niya ito sa kamay at ang batang babae ay bumangon. **26** Ang balita tungkol dito ay kumalat sa buong rehiyon na iyon. **27** Habang papalayo si Jesus mula roon, dalawang bulag na lalaki ang sumunod sa kaniya. Patuloy silang sumisigaw at nagsasabi, "Maawa ka sa amin, Anak ni David!" **28** Nang dumating si Jesus sa bayah, lumpat ang mga bulag sa kaniya. Sinabi ni Jesus sa kanila, "Naniniwala ba kayo na magagawa ko ito?" Sinabi nila sa kanya, "Opo, Panginoon." **29** At hinawakan ni Jesus ang kanilang mga mata at sinabi, "Mangyari ito sa inyo ayon sa inyong pananampalataya." **30** At nabuksan ang kanilang mga mata. Pagkatapos ay mahigpit silang pinagbilinan ni Jesus, "Tiyakin ninyo na walang makakaalam tungkol dito." **31** Ngunit lumabas ang dalawang lalake at ikinalat ang balitang ito sa buong rehiyon. **32** Habang papalayo ang dalawang lalaki, masdan ito, isang lalaking pipi na sinapian ng demonyo ang dinala kay Jesus. **33** Nang mapalayas na ang demonyo, ang lalaking pipi ay nakapagsalita. Ang mga tao ay namangha at nagsabi, "Kailan man ay hindi pa ito nakita sa Israel!" Ngunit sinabi ng mga Pariseo, **34** "Sa pamamagitan ng pinuno ng mga demonyo, siya ay nakapagpapalaya ng mga demonyo." **35** Pumunta si Jesus sa lahat ng mga lungsod at mga nayon. Nagpatuloy siyang nagtuturo sa kanilang mga sinagoga, ipinangangaral ang mabuting balita ng kaharian, at pinapagaling niya ang lahat ng mga uri ng karamdaman at ang lahat ng uri ng sakti. **36** Nang makita niya ang napakaraming tao, nahabag siya sa kanila, dahil sila ay naguguluhang at pinanghihinaan ng loob. Para silang tupang walang pastol. **37** Sinabi niya sa kaniyang mga alagad, "Marami ang aanihin ngunit kakauti ang manggagawa. **38** Kaya madalin ninyong idalangin sa Panginoon ng pag-aani, upang makapagpadala siya ng mga manggagawa sa kaniyang anihan."

10 Tinawag ni Jesus ang kaniyang labindalawang alagad nang magkakasama at binirigan sila ng kapangyarihan laban sa mga masasamang espiritu, upang palayasin ang mga ito, at upang pagalingin ang lahat ng uri ng karamdaman at lahat ng uri ng sakti. **2** Ngayon ito ang mga pangalan ng labindalawang apostol: Ang una, si Simon (na siya ring tinatawag niyang Pedro), at si Andres na kaniyang kapati; si Santiago na anak ni Zebedeo, at si Juan na kaniyang kapati; **3** si Felipe, at si Bartolome; si Tomas, at si Mateo na maniningil ng buwis; si Santiago na anak ni Alpeo, at si Tadeo; **4** si Simon na Makabayen, at si Judas Escoriote na siyang magkakanulo sa kanya. **5** Ipinadal ni Jesus ang labindalawang ito. Tinagubilinan niya ang mga ito at sinabi, "Huwa ng kayong pumunta sa alin mang lugar na tinitirhan ng mga Gentil, at huwa ng kayong papasok sa alin mang bayan ng mga Samaritano. **6** Sa halip, pumunta kayo sa mga nawawalang tupa sa sambahayan ng Israel. **7** At sa pagpunta ninyo, ipangaral ninyo at sabihing, 'Ang kaharian ng langit ay nalalapit na.' **8** Pagalingin ninyo ang may sakit, buhayin ang patay, linisin ang mga ketongin, at palayasin ang mga demonyo. Tumanggap kayo nang walang bayad, ipamigay ninyo nang walang bayad. **9** Huwa ng kayong magdala ng anumang ginto, pilak o tanso sa inyong mga pitaka. **10** Huwa ng kayong magdala ng panglakbay na lalagan, o dagdag na tunika, ni sandalyas, o di kaya't tungkod, sapagkat nararapat sa manggagawa ang kaniyang pagkain. **11** Anumang lungsod o nayon ang inyong mapuntahan, hanapin ninyo ang karapat-dapat at manatili kayo doon hanggang sa kayo ay aalis. **12** Pagpasok ninyo sa bayah, batii ninyo ang mga nandoon. **13** Kung ang bayah ay karapat-dapat, pumaroon ang inyong kapayapaan. Ngunit kung ito ay hindi karapat-dapat, hayaan ninyong bumalik ang inyong kapayapaan sa inyo. **14** Sa mga hindi naman tumatanggap sa inyo o nakikinig sa inyong mga salita, kapag kayo ay umalis sa bayah o lungsod na iyon, pagpagin ninyo ang mga alikabok mula sa inyong mga paa. **15** Totoo itong sinasabi ko sa inyo, mas mapagtitiisan pa ang lipain ng Sodoma at Gomorra sa araw ng paghuhukom kaysa sa lungsod na iyon. **16** Tingnan ninyo, ipadadala ko kayo na parang mga tupa sa kalagitnaan ng mga asong

lobo, kaya maging marunong kayo tulad ng mga ahas at hindi mapanakit tulad ng mga kalapati. **17** Mag-ingat kayo sa mga tao! Dadalhin nila kayo sa mga konseho, at hahagupitin nila kayo sa kanilang mga sinagoga. **18** At kayo ay dadalhin at ihaharap sa mga gobernador at mga hari dahil sa akin, bilang patotoo sa kanila at sa mga Gentil. **19** Kapag dinala nila kayo, huwa ng mabahala kung paano o kung ano ang inyong sasabihin, sapagkat ibibigay sa inyo ang mga dapat ninyong sabihin sa oras na iyon. **20** Sapagkat hindi kaya ang magsasala subalit ang Espiritu ng inyong Ama ang siyang magsasala sa inyo. **21** Dadalhin ng kapatiid ang kaniyang kapatiid sa kamatayan, at ang ama sa kaniyang anak. Sasalungat ang mga anak laban sa kanilang mga magulang at ipapapatay nila sila. **22** Kamumuhian kayo ng lahat dahil sa aking pangalan. Ngunit sinuman ang makapagtitig hanggang huli, ang taong iyon ay malilitgas. **23** Kapag inusig nila kayo sa lungsod na ito, tumakas kayo sa kabilka, sapagkat totoo itong sinasabi ko sa inyo, hindi ninyo matatapos na puntahan ang mga lungsod ng Israel bago dumating ang Anak ng Tao. **24** Ang alagad ay hindi nakahihihit sa kaniyang guro, ni mas mataas ang lingkod sa kaniyang amo. **25** Sapat na ang alagad ay maging katulad ng kaniyang guro, at ang lingkod na katulad ng kaniyang amo. Kung tinawag nilang Beelzebul ang amo ng bayah, gaano pa kaya nila ipapahiya ang buo niyang sambahayan! **26** Samakatwid huwa ninyo silang katakutan, sapagkat walang lihim ang hindi nabununyag, at walang natatago na hindi malalaman. **27** Ang sinabi ko sa inyo sa kadiliman ay sabihin sa liwanag, at kung anong narinig ninyo mahina sa inyong tainga, ipahayag sa ibabaw ng mga bubungan. **28** Huwa ng kayong matakot sa mga pumapatay ng katawan ngunit walang kakayahang pumatay ng kaluluwa. Sa halip, matakot kayo sa kanya na kayang makapupuka sa kaluluwa at katawan sa impyerno. (**Geenna g1067**) **29** Hindi ba ang dalawang maya ay ibinenta sa isang baryang malit ang halaga? Ngunit wala ni isa sa kanila ang nalaglag sa lupa na hindi malaman ng Ama. **30** At kahit na ang mga buhok ng inyong ulo ay bilang lahat. **31** Huwa ng kayong matakot. Mas mahalaga kayo kaysa sa maraming maya. **32** Samakatwid ang lahat na kumikilala sa akin sa harap ng mga tao ay kikilalanin ko din sa harap ng Ama na nasa langit. **33** Ngunit ang magtanggi sa akin sa harap ng mga tao ay itatangi ko din sa harap ng aking Ama na nasa langit. **34** Huwa ninyong isipin na pumarito ako sa lupa upang magbibigay ng kapayapaan. Hindi ako dumating upang magbibigay ng kapayapaan, kundi isang espada. **35** Sapagkat naparito ako upang paglabanin ang isang lalaki sa kaniyang ama, at ang anak na babae laban sa kaniyang ina, at ang manugang na babae laban sa kaniyang byenyan na babae. **36** Ang magiging kaaway ng tao ay kaniyang sariling sambahayan. **37** Ang nagmamahal sa kaniyang ama at ina nang higit sa akin ay hindi karapat-dapat sa akin. Ang nagmamahal sa kaniyang anak na lalaki at babae nang higit sa akin ay hindi karapat-dapat sa akin. **38** Ang hindi nagbuhutang ng kaniyang krus at sumundod sa akin ay hindi karapat-dapat sa akin. **39** Ang naghahanap ng kaniyang buhay ay mawawalan nito. Ngunit ang mawawalan ng buhay nang dahil sa akin ay makahahanap nito. **40** Ang tumatanggap sa inyo ay tumatanggap sa akin, at ang tumatanggap sa akin ay tumatanggap din sa kanya na nagsugo sa akin. **41** Ang tumatanggap sa isang propeta dahil isang propeta siya ay makatatanggap ng gantimpalan ng isang propeta. At siya na tumatanggap sa isang matuwid na tao dahil matuwid na tao siya ay makatatanggap ng gantimpala ng isang matuwid na tao. **42** Sinuman ang magbibigay sa isa sa mga hamak na mga ito, kahit na isang basong malamig na tubig upang inumin, dahil isa siyang alagad, totoo itong sasabihin ko sa inyo, hindi maaring mawala sa kanya ang kaniyang gantimpala."

11 Nangyari nang matapos tagubilinan ni Jesus ang labindalawa niyang alagad, umalis siya mula doon upang magturo at mangaral sa kanilang mga lungsod. **2** Ngayon, nang marinig ni Juan mula sa bilangguan ang mga bagay tungkol sa mga gawa ng Cristo, nagpadala siya ng mensaje sa pamamagitan ng kaniyang mga alagad **3** at sinabi nito sa kanya, "Ikaw na nga ba Ang Darating o mayroon pang ibang tao na dapat naming hanapin?" **4** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Humayo kayo at iulat ninyo kay Juan kung ano ang inyong nakita at narinig. **5** Ang mga bulag ay nakatatanggap ng paninig, nakapaglakad ang mga lumpo, ang mga may ketong ay nagiging malinis, ang mga bingi ay nakaririnig nang muli, ang mga patay ay muling binuhay, at ang mga mahihirap ay nasabihan na tungkol sa mabuting balita. **6** At pinagpala ang sinumang

hindi makahahanap ng kritisurang sa akin." 7 Habang nagtungo ang mga Lalaking ito sa kanilang daan, sinimulang sabihin ni Jesus sa mga tao ang tungkol kay Juan, "Ano ang nilabas ninyo sa ilang para makita—isang tambo na inaalog-alog ng hangin? 8 Ngunit ano ang nilabas ninyo para makita—isang lalaki na nakasotong malambot na kasuton? Totoo nga, ang nagususot lamang ganoong kasuton ay iyong nanirahanan sa bahay ng mga pari. 9 Ngunit ano ang nilabas ninyo para makita—isang propeta? Oo, sinasabi ko sa inyo at mas higit pa sa isang propeta. 10 Siya itong sinasabi sa naisulat, 'Tingnan ninyo, ipadadalaga ko ang aking mensahero na mauuna sa iyo na siyang maghahanda ng iyong daan.' 11 Sinasabi ko sa inyo, totoo nga na sa lahat ng mga ipinanganak ng mga babae, walang nakahihihit kay Juan na Tagapagbautismo. Ngunit ang pinakahamak na tao sa kaharian ng langit ay mas dakila kaysa sa kanya. 12 Mula sa mga araw ni Juan na Tagapagbautismo hanggang ngayon, ang kaharian ng langit ay nagdurusa sa karahasan ng sapilitan itong kinukuha ng mga taong mararahas. 13 Sapagkat lahat ng mga propeta at ang kautusan ay patuloy na nagpapahayag hanggang kay Juan. 14 At kung nakahanda kayong tanggapin ito, ito ay si Elias na paparating. 15 Ang may taingang pandirig ay makining. 16 Saan ko dapat ihalintulad ang salinhaling ito? Tulad nito ay mga batang naglalaro sa may pamilihan, na nakaupo at tinatawag ang isat isa 17 at magsasabi, 'Kami ay tumugtong ng plauta para sa inyo ngunit hindi kayo nagsaway. Kami ay nagluksa ngunit hindi kayo tumangis.' 18 Sapagkat dumating si Juan na hindi kumakain ng timapay ni umiinom ng alak, at sasabihin nilang, 'May demonyo siya.' 19 Ang Anak ng Tao ay dumating na kumakain at umiinom at sinasabi nilang, 'Tingnan ninyo, siya ay napakatakwang na tao at lasenggero, kaibigan ng mga maniningil ng buwis at ng mga makasalan!' Ngunit ang karunungan ay napawalang-sala sa pamamagitan ng kaniyang mga gawa." 20 At sinimulang sawayin ni Jesus ang mga lungsod kung saan nangyari ang karamihan sa mga makapangyarihan niyang gawa dahil sila ay hindi nagsisi. 21 "Sa abo mo, Korazin! Sa abo mo, Bethsaida! Kung ang mga makapangyarihang gawa na ginawa sa inyo ay nangyari sa Tiro at Sidon, noon pa man nagsisi na sana sila sa pamamagitan ng sako at mga abo. 22 Ngunit mas mapagtitiisan pa ang Tiro at Sidon sa araw ng paghuhukom kaysa sa inyo. 23 Ikaw, Capernaum, sa tingin mo ba ay maitatawa ka sa langit? Hindi, ikaw ay maibababa sa hedes. Kung sa Sodoma girawa ang mga makapangyarihang gawa na ginawa sa iyo, nananatili pa sana mapagharrang ngayon ang bayan na iyon. (**Hadës g86**) 24 Ngunit sinasabi ko sa inyo na mas magiging madali para sa para sa lupain ng Sodoma sa araw ng paghuhukom kaysa sa iyo." 25 Nang mga oras na iyon sinabi ni Jesus, "Pinupuri kita, Ama, Panginoon ng langit at lupa, dahil ikinubli mo ang mga bagay na ito sa mga marurunong at nakauunawaan at iyong inihayag ang mga ito sa mga hindi nakapag-aral, tulad ng mga maliliit na batas. 26 Oo, Ama, sapagkat ito ang labis na nakalulugod sa iyong paninig. 27 Lahat ng mga bagay ay ipinagktiwala sa akin ng aking ama. At walang nakakikilala sa Anak maliban sa Ama at walang nakakikilala sa Ama maliban sa Anak, at sa kahit sinuman na naisin ng Anak na inihayag ang Ama. 28 Lumapit kayo sa akin, kayong lahat na nahihirapan at lubhang nabibigat at bibigyan ko kayo ng kapahingahan. 29 Dahin ninyo ang aking pamatok at matuto kayo sa akin sapagkat ako ay mahinahan at may mapagpukumbabang puso at makakamit ninyo ang kapahingahan para sa inyong mga kaluluwa. 30 Sapagkat madali ang aking pamatok at ang aking pasanin ay magaan."

12 Nang panahong iyon, sa Araw ng Pamamahinga, napadaan si Jesus sa mga triguhan. Ang kaniyang mga alagad ay naugtom at nag-umpisa silang pumitas ng mga uhay at kinain iyon. 2 Ngunit nang makita ito ng mga Pariseo, sinabi nila kay Jesus, "Tingnan mo, ang iyong mga alagad ay gumagawa ng labag sa kautusan sa Araw ng Pamamahinga." 3 Ngunit sinabi ni Jesus sa kanila, "Hindi ba ninyo nabasa ang ginawa ni David nang siya ay naugtom at pati ang mga Lalaking kasama niya? 4 Kung paano siya pumasok sa tahahan ng Diyos at kinain ang tinapay na handog, na labag sa kautusan na kinain niya at labag sa kautusan na kinain din ng kaniyang mga kasama, ngunit nararapat lamang sa mga pari? 5 At hindi ba ninyo nabasa sa kautusan na sa Araw ng Pamamahinga, ang mga pari sa templo ay nilalapastanganan ang Araw ng Pamamahinga ngunit hindi nagkakasala? 6 Ngunit sinasabi ko sa inyo na ang mas dakila sa templo ay narito. 7 At kung alam sana

ninyo ang ibig sabihin nito, 'Ang nais ko ay habag at hindi handog,' hindi sana ninyo hinatulan ang walang kasalanan. 8 Sapagkat ang Anak ng Tao ay Panginoon ng Araw ng Pamamahinga." 9 Pagkatapos, umalis si Jesus mula doon at pumasok sa kanilang sinagoga. 10 Masdan ito, may isang lalake na tuyot ang kamay. Nagtanong ang mga Pariseo kay Jesus, at sinabi, "Naaayon ba sa kautusan ang magpapagalang sa Araw ng Pamamahinga?" upang siya ay maparatangan nila ng pagkakasala. 11 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Sino ka sa inyo, na kung mayroon siyang nag-iisang tupa, at nahulog ang tupang ito sa malalim na butas sa Araw ng Pamamahinga ay hindi ito iaahon sa butas para ilabas? 12 Gaano pa kaya kahalaga ang isang tao kaysa sa isang tupa. Kaya hindi labag sa kautusan ang pagwaga ng mabuti sa Araw ng Pamamahinga." 13 At sinabi ni Jesus sa laalaki, "Unnat mo ang iyong kamay." Iniunat nga niya ito, at bumalik ang dating kalusugan nito, gaya ng kaniyang isang kamay. 14 Ngunit lumabas ang mga Pariseo at nagsabuwat laban sa kanya. Naghahanap sila ng paraan kung paano siya maipapatay. 15 Nang mapansin ito ni Jesus, lumayo siya doon. Maraming tao ang sumunod sa kanya, at pinagaling niya silang lahat. 16 Sila ay pinagbilinan niya na huwag ipapaalam sa iba ang tungkol sa kanya, 17 ito ay upang magkataotto ang sinabi sa pamamagitan ni Isaías na propeta, na nagsasabi, 18 "Tingnan ninyo, ang aking lingkod na aking pinili; ang aking pinakamahalma, na siyang lubos na kinalulugdan ng aking kaluluwa. Ilalagay ko sa kanya ang aking Espiritu, at ihahayag niya ang paghuhukom sa mga Gentil. 19 Hindi siya magpupumilit o makikapagsigawang malakas, ni walang sinumang makarinirig ng kaniyang tirin sa mga lansangan. 20 Hindi niya babaliin ang anumang tambong marupok; hindi rin niya papatayin ang kahit na anong umuusok na pabilo, hanggang maipadala niya ang paghuhukom sa katagumpayan. 21 At ang mga Gentil ay magkakaroon ng pananalig sa kaniyang pangalan." 22 Pagkatapos ay may isang tao na bulag at pipi na sinapihan ng demonyo ang dinala kay Jesus. Pinagaling niya ito at ang laalaki ay nakapagsalita at nakakita. 23 Ang lahat ng napakaraming tao ay namanga, at sinabi, "Anak kayo ni David ang laaking ito?" 24 Ngunit nang marining ng mga Pariseo ang mga himalang ito, kanilang sinabi, "Ang taong ito ay hindi nakapagpapalayas ng mga demonyo maliban sa pamamagitan ni Beelzebul, ang prinsipe ng mga demonyo." 25 Ngunit nalalaman ni Jesus ang kanilang mga iniisip at sinabi sa kanila, "Ang bawat kahariang nahahati laban sa kaniyang sarili ay magiging mapanglaw, at bawat lungsod o bahay na nahahati laban sa kaniyang sarili ay hindi mananatili. 26 Kung pinatalayas ni Satanas ni Satanas, siya ay nahahati laban sa kaniyang sarili. Paano mananatili ang kaniyang kahariang? 27 At kung ako ay nagpapalayas ng mga demonyo sa pamamagitan ni Beelzebul, sa kanino pinatalayas ng inyong mga tagasundot ang mga demonyo? Dahil dito, sila ang inyong magiging mga hukom. 28 Ngunit kung ako ay nagpapalayas ng mga demonyo sa pamamagitan ng Espiritu ng Diyos, samakatuwid, ang kahariang Diyos ay dumating na sa inyo. 29 Paano maloooban ng sinuman ang bahay ng isang malakas na tao at nanakawin ang kaniyang mga pag-aari na hindi muna igagapos ang malakas na tao? Saka pa niya nanakawin ang kaniyang mga pag-aari sa kaniyang bahay. 30 Ang sinuman na hindi kasapi ko ay laban sa akin, at sino man ang hindi nagtitipong kasama ko ay nagkalakal. 31 Kung gayon ay sinasabi ko sa inyo, ang lahat ng kasalanan at kalapastanganan sa tao ay mapapatawad. Ngunit ang lahat ng kalapastanganan sa Espiritu ay hindi mapapatawad. 32 Sinumang magbigkas ng anumang salita laban sa Anak ng Tao, siya ay mapapatawad. Ngunit sinumang magsasalita laban sa Banal na Espiritu, siya ay hindi mapapatawad, maging dito sa mundo o sa darating. (**aiōn g165**) 33 O gawing mabuti ang puno at ang bunga nito ay mabuti, o gawing masama ang puno at ang bunga nito ay masama, sapagkat makikilala ang bawat puno ayon sa bunga nito. 34 Kayong mga anak ng mga ulupong, dahil kayo ay masama, paano kayo magsasabi ng mga mabuting bagay? Sapagkat kung ano ang nilalaman ng puso ay siyang binibigkas ng bibig. 35 Ang mabuting tao mula sa mabuting kayamanan ng kaniyang puso ay naglalabas ng mabuti at ang masamang tao na may masamang kayamanan sa kaniyang puso ay naglalabas ng masama. 36 At sinasabi ko sa inyo na sa araw ng paghuhukom, ang mga tao ay mananagot sa bawat salita na kanilang binitawan na walang kabuluan. 37 Sapagkat sa iyong mga salita ikaw ay mapapawalang-sala, at sa iyong mga salita ikaw ay parurusahan." 38 At sumagot ang ilang mga eskriba at Pariseo kay Jesus at sinabi, "Guro, nais naming makakita ng palatandaan mula sa inyo," 39 Ngunit sumagot si

Jesus at sinabi sa kanila, "Isang masama at mapanganlunyang salinlahi ang naghahanap ng palatandaan. Ngunit walang ibibigay na palatandaan sa kaniya maliban sa palatandaan ni Jonas na propeta. **40** Sapagkat gaya ni Jonas na tatlong araw at tatlong gabi sa tiyan ng malaking isda, gayundin na ang Anak ng Tao ay tatlong araw at tatlong gabi na nasa ilalim ng lupa. **41** Ang mga tao sa Nineve ay tatayo sa paghuhukom kasama ng salinlahing ito at parurusahan ito. Sapagkat sila ay nagsisi sa pangangalili ni Jonas, at tingnan ninyo, ang narito ay mas dakila kay Jonas. **42** Ang Reyna ng Timog ay tatayo sa paghuhukom kasama ng mga tao ng salinlahing ito at parurusahan ito. Naglakbay siya mula sa dulo ng mundo upang dinggit ang karunungan ni Solomon, at tingnan ninyo, ang narito ay mas dakila kay Solomon. **43** Kung ang isang masamang espiritu ay umalis sa isang tao, siya ay dadaan sa lugar na walang tubig, at siya ay maghahanap ng mapagpapahingahan, ngunit hindi niya ito mahananap. **44** At sasabihin nitong, "Ako ay babalik sa dati kong tahanan kung saan ako nanggaling." Nang makabalik, nakita niya ang bayah na malinis at mayaos. **45** Siya ay aalis at magsasama ng pito pang espiritu na mas masama pa sa kaniya at silang lahat ay papasok at maninihiran doon. At ang kalagayan ng taong iyon ay magiging mas malala pa kaysa sa dati. Katulad ng masasamang salinlahing ito." **46** Habang nagsasalita pa si Jesus sa napakaraming tao, masdán ito, ang kaniyang ita at mga kapatid ay nakatayo sa labas, hinahanap siya upang kausapin. **47** May nagsabi sa kaniya, "Tingnan mo, ang iyong ina at ang iyong mga kapatid na lalaki ay nakatayo sa labas, hinahanap ka upang makausap." **48** Ngunit sumagot si Jesus at sinabi sa kaniya, "Sino ang aking ina? At sino ang aking mga kapatid?" **49** Pagkatapos iniunut niya ang kaniyang kamay sa kaniyang mga alagad at sinabi, "Tingnan ninyo, handito ang aking ina at ang aking mga kapatid!" **50** Sapagkat ang sinumang gumagawa sa kagustuhan ng aking Amang nasa langit, ang taong iyon ay aking kapatid at ina."

13 Sa araw na iyon ay lumabas ng bayah si Jesus at umupo sa tabi ng dagat. **2** May napakaraming bilang ng tao ang pumalibot sa kaniya

kaya sumakay siya sa isang bangka at umupo doon. Ang lahat ng tao ay tumayo sa dalampasigan. **3** At nagsabi si Jesus sa kanila ng maraming bagay sa pamamagitan ng talinghaga. Kaniyang sinabi, "Masdán ito, isang manghahasik ang lumabas upang maghasik. **4** Sa kaniyang paghahasik, nahulog ang ilang mga binhi sa tabi ng daan, dumating ang mga ibon at kinain ang mga ito. **5** Ang ibang mga binhi naman ay nahulog sa mabatong lupa kung saan kakautti lamang ang lupa. Ang mga ito ay mabilis na tumubo sapagkat mababaw lamang ang lupa. **6** Ngunit nang sumikat na ang araw, ang mga ito ay natuyo dahil wala itong mga ugat, at nalanta ang mga ito. **7** Ang ibang mga binhi ay nahulog sa maya ng matitnik na halaman. Lumaki ang mga halamang may tinik at sinakal ang mga ito. **8** Ang ibang mga binhi ay nahulog sa mabuting lupa at ang mga ito ay namunga, ang iba ay tig-isandaan, ang iba ay tig-aanimnapu, at ang iba ay titatatalumpu. **9** Ang may taingang pandirig, ay makiniq." **10** Dumating ang mga alagad at sinabi kay Jesus, "Bakit mo kinakausap ang mga tao sa pamamagitan ng mga talinghaga?" **11** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Nabigyan kayo ng pribilehiyo ng pagkaunaawa sa mga hiwaga ng kaharian ng langit, ngunit sa kanila ay hindi naibigay. **12** Dahil kung sinuman ang mayroon na ay higit pang mabibigyan at siya ay magkakaroon ng sagana. Ngunit ang sinumana na wala, kukunin sa kaniya maging ang tanging mayroon siya. **13** Kaya kinakausap ko sila sa pamamagitan ng mga talinghaga, sapagkat kahit na sila ay nakakakita, hindi sila tuyan na nakakakita. At bagaman nakaririnig sila ay hindi naman sila tuyan na nakaririnig, ni hindi sila makaunaawa. **14** Sa kanila natupad ang propesiya ni Isaías, na nagsasabi, 'Habang pinakikigangan ay inyong maririnig, ngunit hindi ninyo talaga maaintindihan; habang tintitingnan ay inyong nakikita, ngunit hindi ninyo talaga maunaawaan.' **15** Sapagkat ang puso ng mga taong ito ay naging mapurot, at hirap sila sa pakikinig, at ipinikit nila ang kanilang mga mata upang hindi sila makakita sa kanilang mga mata, o makarinig sa kanilang mga tainga, o makaintindi sa kanilang mga puso, upang sila ay babalik muli at sila ay aking pagagalingin." **16** Ngunit pinaggala ng inyong mga mata, sapagkat ang mga ito ay nakakakita; at ang inyong mga tainga, sapagkat ang mga ito ay nakakaririnig. **17** Totoo itong sinasabi ko sa inyo na maraming mga propeta at mga taong matuwid ang ninais na makita ang mga bagay na inyong nakikita, ngunit hindi nila ito nakita. Ninais nila na marinig ang mga bagay na inyong nakirinig, ngunit hindi nila ito

napakigangan. **18** Ngayon, makining kayo sa talinghaga ng manghahasik. **19** Kapag mapakinggan ng sinuman ang salita ng kaharian ngunit hindi ito nauunawaan, darating ang masama at nanakawin ang mga binhi na naihasik sa kaniyang puso. Ito ay ang binhi na naihasik sa tabi ng daan. **20** Siya na naihasik sa mabatong lupa ay siyang nakakarinig sa salita at agad itong titatanggap nang galak. **21** Gayunman wala siyang mga ugat at tumatagal lamang ng panandalian. At kung ang kapiglihan at pag-ususig ay dumating dahil sa salita, siya ay agad nadadapa. **22** Siya na naihasik sa may mga matitnik na halaman ay nakaririnig ng salita, ngunit ang pagkabalisa sa mundo at ang panlilinlang ng mga yaman ang siyang sumakal sa salita, at hindi siya namunga. (**aioñ g165**) **23** Siya na naihasik sa mabuting lupa ay siyang nakaririnig sa salita at nakaunaawa dito. Siya ang tunay na namumunga at nagpapayabong nito; ang ilan ay namunga ng tig-isandaan, ang iba ay tig-aanimnapu, at ang iba ay tig-tatatalumpu." **24** Nagkuwentó si Jesus ng isa pang talinghaga sa kanila. Sinabi niya, "Ang kaharian ng langit ay tulad ng isang lalaking naghasik ng mabuting binhi sa kaniyang bukid. **25** Ngunit habang tulog ang mga tao, dumating ang kaniyang kaaway at naghasik din ng mga damo kasama ng mga trigo saka umalis. **26** Nang sumibol ang mga dahon at namunga ay lumitaw din ang mga damo. **27** Dumating ang mga tagapaglingkod ng may-ari ng lupa at sinabi sa kaniya, 'Gino, hindi ba mabuti ang inihasik mong mga binhi sa iyong bukirin? Papaanong nagkaroon ito ng mga damo?' **28** Sinabi niya sa kanila, 'Ginawa ito ng isang kaaway.' Sinabi ng mga tagapaglingkod sa kaniya, 'Nais mo bang puntahan namin at bunutin ang mga ito?' **29** Sinabi ng may-ari ng lupa, 'Huwag, sapagkat kapag binunot ninyo ang mga damo, baka mabunot niyo din ang mga trigo kasama nito.' **30** Hayaan lang silang parehong lumaki hanggang dumating ang anihan. Sa oras na nang pag-aani ay sasabihin ko sa mga tagapag-ani na, 'Unahin ninyong bunutin ang mga damo at bigkisín ang mga ito at inyong sunugin samantalahang ang mga trigo naman ay inyong ipunin sa aking kamalig.'" **31** Muling nagkuwentó si Jesus ng talinghaga sa kanila. Kaniyang sinabi, "Ang kaharian ng langit ay tulad ng binhi ng mustasa na kinuha ng isang tao at inihasik sa kaniyang bukid. **32** Tunay ngang pinakamalit ang binhing ito sa lahat ng ibang mga binhi. Ngunit nang ito ay lumaki, naging mas malaki ito kaysa sa mga halamang panghardin. Ito ay naging puno kaya ang mga ibon sa himpapawid ay pumunta at namugad sa mga sanga nito." **33** Muling nagsabi si Jesus ng talinghaga sa kanila, "Ang kaharian ng langit ay tulad ng isang lebadura na kinuha ng isang babae at inihalo sa tatlong takal ng harina hanggang itay umalsá." **34** Ang lahat ng mga bagay na ito ay sinabi ni Jesus sa mga tao sa pamamagitan ng talinghaga. At kung hindi sa pamamagitan ng talinghaga ay hindi siya nagsalita sa kanila. **35** Ito ay upang magkatotoo ang mga nasabi sa pamamagitan ng mga propeta noong sinabi niyang, "Bubuksan ko ang aking bibig sa pamamagitan ng talinghaga, sasabihin ko ang mga bagay na naitago buhat nang itatag ang mundo." **36** Pagkatapos ay iniwani ni Jesus ang maraming tao at nagtungo sa isang bahay. Lumapit sa kaniya ang kaniyang mga alagad at sinabi, "Ipaliwanag mo sa amin ang talinghaga ng mga damo sa bukid." **37** Sumagot si Jesus at sinabi, "Ang naghasik ng mabuting buto ay ang Anak ng Tao. **38** Ang bukid ay ang mundo; at ang mabuting binhi ay ang mga anak ng kaharian. Ang mga damo ay ang mga anak ng masama, **39** at ang kaaway na naghasik sa kanila ay ang diyalbo. Ang pag-aani ay ang katapusang mundo at ang mga tagapag-ani ay ang mga anghel. (**aioñ g165**) **40** Kaya gaya ng mga damo na inipon at sinunog sa apoy, ganun din sa katapusang mundo. (**aioñ g165**) **41** Magpapadala ng Anak ng Tao ng kaniyang mga anghel at tipunin nila sa labas ng kaniyang kaharian ang lahat ng bagay na sanhi ng kasanalan at ang mga gumagawa ng masama. **42** Itatapon nila ang mga ito sa pugon ng apoy na kung saan mayroon mga iyakan at nagngangalit na ngipin. **43** At ang mga matutuwid na tao ay magliliwanag tulad ng araw sa kaharian ng kanilang Ama. Ang may taingang pandirig ay makiniq. **44** Ang kaharian ng langit ay tulad sa isang kayamananang nakatago sa bukid. Natagpuan ito ng isang tao at itinago. Sa kaniyang kagalakan ay umalis siya at ibinenta niya lahat ng mayroon siya at binili ang bukid na iyon. **45** Gayun din naman, ang kaharian ng langit ay tulad ng isang mangangalakal na naghahanap ng mga mahahalagang perlas. **46** Nang mahananap niya ang isang perlas na may malaking halaga, umalis siya at ibinenta niya lahat ng mayroon siya at binili ito. **47** Gayun din naman, ang kaharian ng langit ay tulad ng isang lambat na inihagis sa dagat at nakahuli ng iba't ibang ubi ng lamang dagat. **48** Nang ito ay

napuno, hinila ito ng mga mangingisda sa dalampasigan. Pagkatapos ay umupo sila at tinipon ang mga mabuting bagay sa mga lalagyan, ngunit kanilang itinapon ang mga bagay na walang pakinabang. **49** Ganito ang mangyayari pagdating ng katapusan ng mundo. Darating ang mga anghel at ihiiwaiw ay masama sa mga matuwid. (*atōn g165*) **50** Sila ay itatapon nila sa pugon ng apoy na kung saan mayroong mga iyakan at nagngangalit na ngipin. **51** Naaiintindihan ba ninyo ang lahat ng mga bagay na ito?" Sinabi ng mga alagad sa kanya, "Oo." **52** At sinabi ni Jesus sa kanila, "Kaya bawat eskriba na naging alagad ng kaharian ang langit ng isang tao na nagmamay-ari ng isang bahay, na naglalabas ng luma at mga bagong bagay mula sa kaniyang kayamanan." **53** At nangyari na nang matapos ni Jesus ang mga talinghang ito ay umalis na siya sa lugar na iyon. **54** Pagkatapos ay pumasok si Jesus sa kaniyang sariling rehiyon at nagturo sa mga ta so kanilang mga sinagoga. Ang kinalabasan nito ay namangha sila at sinabi, "Saan kinuha ng taong ito ang kaniyang karunungan at saan nagmula ang mga himalang ito? **55** Hindi ba siya ang anak ng karpintero? Hindi ba't si Maria ang kaniyang ina? At ang mga kapatiid nya ay sina Santiago, Jose, Simon, at Judas? **56** At hindi ba ang kaniyang mga kapatiid na babae ay kasama din natin? Kaya saan nakuha ng taong ito ang lahat ng mga bagay na ito?" **57** Nasaktan sila nang dahil sa kanya. Ngunit sinabi ni Jesus sa kanila, "Ang propeta ay hindi nawawalan ng karanganan maliban sa kaniyang sariling bansa o sa kaniyang sariling pamilya." **58** At hindi siya gumawa ng maraming himala doon dahil sa kawalan nila ng paniniwa.

14 Nang mga panahon na iyon, narinig ni Herodes na tetrarka ang mga balita tungkol kay Jesus. **2** Sinabi nya sa kaniyang mga lingkod,

"Ito ay si Juan na Tagapagbautismo, muli siyang nabuhay mula sa mga patay. Kaya ang mga kapangyarihang ito ay gumagawa sa kanya." **3** Sapagkat ipinadakip ni Herodes si Juan, iginaplos siya at inilagay sa bilangguan dahil kay Herodias na asawa ng kapatiid niyang si Felipe. **4** Sapagkat sinabi ni Juan sa kanya, "Labag sa batas na gawin mo siyang asawa mo." **5** Nais ni Herodes na siya ay ipapatay subalit natatakot siya sa mga tao sapagkat itinuring nila itong propeta. **6** Ngunit noong dumating ang kaarawan ni Herodes, ang anak na babae ni Herodias ay sumayaw sa gitna at nalugod si Herodes. **7** Bilang tugon, nangako siya na may panunumpa na ipagkalokob ang anumang hihilingin nitó. **8** Pagkatapos matagubilinan ng kaniyang ina, sinabi nya, "Ibigay mo sa akin dito, sa isang bandihido, ang ulo ni Juan na Tagapagbautismo." **9** Lubhang nabalsa ang hari dahil sa kaniyang kahilingan, ngunit dahil sa kaniyang sumpang binitawan at dahil sa lahat ng naroon sa hapunan na kasama nya, iniutios nya na ito ay mangyari. **10** Nag-utos siya at pinapugutan ng ulo si Juan sa bilangguan. **11** Pagkatapos ay dinala ng kaniyang ulong nasa bandihido at ibinigay sa babae at dinala nya ito sa kaniyang ina. **12** Pagkatapos nitó ay dumating ang kaniyang mga alagad at kinuha ang kaniyang bangkay at saka inilibing. Pagkatapos nitó, umalis sila at ibinalita ito kay Jesus. **13** Ngayon, nang marinig ito ni Jesus, umalis siya mula roon sa pamamagitan ng bangka at nagpunta sa isang liblib na lugar. Nang marinig ito ng mga tao, sinundan siya ng mga ito na naglalakad mula sa mga lungsod. **14** At dumating si Jesus na nauna sa kanila at nakita ang maraming tao. Nahabag siya sa kanila at pinagaling ang mga may sakit sa kanila. **15** Nang sumapit ang gabi, lumapit ang mga alagad sa kanya at sinabi, "Ito ay ilang na lugar at natapos na ang araw. Pauwiin na ninyo ang mga taong napakarami, upang sila ay makapunta sa mga nayon at makapamili ng makakain para sa kanilang sarili." **16** Ngunit sinabi ni Jesus sa kanila, "Hindi na nila kailangan pang umalis. Bigyan ninyo sila ng makakain." **17** Sinabi nila sa kanya, "Mayroon lamang kaming limang piraso ng tinapay at dalawang isda rito." **18** Sinabi ni Jesus, "Dalhin ninyo sa akin ang mga iyan." **19** Pagkatapos ay inutusan ni Jesus ang mga maraming tao na maupo sa damuhan. Kinuha nya ang limang pirasong tinapay at dalawang isda. Habang natakingala sa langit, binasbasan nya at pinagpira-piraso ang mga tinapay at saka ibinigay sa mga alagad. Ipinahahagi naman ito ng mga alagad sa mga tao. **20** Lahat sila ay nakakain at nabusog. Pagkatapos ay inipon nila ang mga natira sa mga pinagpira-pirasong pagkain—labindalawang basket ang napuno. **21** Lahat ng kumain ay umabot sa limanlibong kalakalihan bukod sa mga kababaihan at mga bata. **22** Kaagad na pinasakay nya ang mga alagad sa bangka upang mauna silang tumundo sa kabilang dako, habang pina-uuwi nya ang mga tao. **23** Pagkatapos niyang mapauwi ang

mga tao, umakyat siyang mag-isá sa isang bundok upang manalangin. Nang lumalim na ang gabi, mag-isá lamang siya roon. **24** Ngunit ang bangka ay nasa kalagtnaan na ng dagat, halos hindi na ito mapigilan dahil sa mga alon, sapagkat pasalubong ang hangin. **25** Nang madaling araw na, nilapitan sila ni Jesus na naglalakad sa dagat. **26** Nang makita siya ng kaniyang mga alagad na naglalakad sa dagat, natakot sila at sinabi, "Mulo," at sila ay nagsigawán sa takot. **27** Ngunit agad nagsalita si Jesus sa kanila at sinabi, "Magpapataong kayo! Ako ito! Huwag kayong matakot." **28** Sumagot si Pedro sa kanya at sinabi, "Panginoon, kung ikaw iyan, utusan mo akong pumunta sa iyo sa tubig." **29** Sinabi ni Jesus, "Halika." Kaya bumaba si Pedro sa bangka at lumakad sa tubig papunta kay Jesus. **30** Ngunit napansin ni Pedro ang hangin, siya ay natakot. Habang siya ay nagsimulang lumubog, sumigaw siya at sinabi, "Panginoon, iligtas mo ako!" **31** Kaagad iniuniat ni Jesus ang kaniyang kamay at inabot si Pedro at sinabi sa kanya, "Ikaw na may malit na pananampalataya, bakit ka nag-alinlangan?" **32** At nang sumakay si Jesus at Pedro sa bangka, huminto ang hangin sa pag-ihip. **33** At ang mga alagad sa bangka ay sumamba kay Jesus at sinabi, "Tunay ngang ikaw ang Anak ng Diyos." **34** Nang makatawid na sila, nakarating sila sa lupain ng Genasaret. **35** Nang nakikila si Jesus ng mga taong tagaeroon, ipinamalita nila saan mang lugar sa palibotibot at dinala nila sa kanya ang bawat isa na may sakit. **36** Nagmakaawa sila sa kanya na kung maaari ay mahawakan nila ang laylayan ng kaniyang kasuotan, at lahat ng humawak dito ay gumaling.

15 At may ilang mga Pariseo at mga eskriba na mula sa Jerusalem ang pumunta kay Jesus. Sinabi nila, **2** "Bakit nilalabag ng iyon mga alagad ang mga kaugalian ng mga nakatatanda? Sapagkat hindi nila hinuhugasan ang kanilang mga kamay kapag sila ay kakain." **3** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "At kayo—bakit ninyo nilalabag ang kautusan ng Diyos alang-alang sa inyong mga kaugalian?" **4** Sapagkat sinabi ng Diyos, "Igalang mo ang iyong ama at iyong ina," at 'Sinuman ang magsalita ng masama sa kaniyang ama o ina ay tiyak na mamatay.' **5** Ngunit sinabi ninyo, 'Sinuman ang magsabi sa kaniyang ama o ina, "Anumang tulong ang matanggap sana ninyo na galing sa akin, ngayon ay isa nang kaloob na ibinigay sa Diyos.'" **6** hindi na kailangang igalang ng taong iyon ang kaniyang ama. Sa ganiton paraan binalewala ninyo ang salita ng Diyos alang-alang sa inyong mga kaugalian. **7** Kayong mga mapagkunware, tama ang propesiya tungkol sa inyo ni Isaías noong sinabi nya, **8** 'Iginagalang ako ng mga taong ito sa kanilang mga labi ngunit ang kanilang mga puso ay malayo sa akin. **9** Sinasamba nila ako na walang kabulahan, dahil ang itinuro nila bilang mga doktrina ay ang mga utsos ng mga tao.' **10** Pagkatapos ay tinawag nya ang maraming tao palapit sa kanya at sinabi sa kanila, "Makinig kayo at intindihin ninyo— **11** Walang pumapasok sa bibig ang nakapagpaparumi sa isang tao. Sa halip, kung ang lumalabas sa kaniyang bibig, ito ang nakapagpaparumi sa tao." **12** Pagkatapos, lumapit ang kaniyang mga alagad at sinabi kay Jesus, "Alam ba ninyo na nasaktan ang mga Pariseo nang marinig nila ang inyong sinabi?" **13** Sumagot si Jesus at sinabi, "Bawat halaman na hindi itinanim ng aking Amang nasa langit ay bubuntutin. **14** Hayaan ninyo sila, mga bulag sila na gabay. Kung ang isang bulag na tao ay gagabayang ang kapwa niyang bulag, pareho silang mahuhulog sa hukay." **15** Sumagot si Pedro at sinabi kay Jesus, "Ipaliwanag mo sa amin ang talinghang ito." **16** Sinabi ni Jesus, "Kayo din ba ay wala pa ring pang-unawa? **17** Hindi ba ninyo nakikita na kung anumang pumapasok sa inyong bibig ay dadaan sa tiyan at pagkatapos pinapalabas sa palikuran? **18** Ngunit ang mga bagay na lumalabas sa bibig ay galing sa puso. Ang mga bagay na ito ang nakapagpaparumi sa tao. **19** Sapagkat sa puso nanggagaling ang mga masasamang pag-iisip, pagpatay, pangangalunya, sekswal na imoralidad, pag-nanakaw, bulaang saksi at mga paghamak. **20** Ito ang mga bagay na nakapagpaparumi sa tao. Ngunit ang kumain na hindi naghugas ng mga kamay ay hindi nakapagpaparumi sa tao." **21** Pagkatapos, umalis si Jesus mula roon at pumunta patungo sa mga rehiyon sa lungsod ng Tiro at Sidon. **22** Masdan ito, may isang Cananeang babae ang lumabas galing sa rehiyon na iyon. Sumigaw siya at sinabing, "Kahabangan mo ako, Panginoon, anak ni David; ang aking anak na babae ay lubhang pinapahirapan ng isang demonyo. **23** Ngunit hindi siya sinagot ni Jesus kahit isang salita. Lumapit ang kaniyang mga alagad at nagmakaawa sa kanya, sinabi, "Paalisin ninyo siya sapagkat sumisigaw siyang sumusunod sa atin." **24** Subalit sumagot si Jesus at sinabi, "Hindi

ako sinugo sa kaninuman maliban sa mga tupang naliligaw sa tahanan ng Israel." 25 Ngunit lumapit at lumuhod ang babaes sa kaniyang harapan, na nagsasabi, "Panginoon, tulungan mo ako." 26 Sumagot siya at sinabi, "Hindi tama na kurin ang tinapay ng mga anak at ihagis sa mga tutu." 27 Sinabi niya, "Oo nga, Panginoon, ngunit kahit ang mga tutu ay kinakain ang mga katitong tinapay na nahulog mula sa kainan ng kanilang mga amo. 28 Pagkatapos, sumagot si Jesus at sinabi sa kanya, "Babae, napakalaki ng iyong pananampalataya. Mangyari sa iyo ayon sa iyong hinihiling." At gumingal ang kaniyang anak na babaes sa oras na iyon. 29 Umalis si Jesus sa lugar na iyon at pumunta malapit sa Dagaan ng Galilea. Pagkatapos umakyat siya sa isang burol at doon umupo. 30 Napakaraming tao ang lumapit sa kanya. Kasama nila ang mga pilay, bulag, pipi at mga lumpo, at mararini pang iba na may mga sakit. Inrilagay sila sa paanan ni Jesus at sila ay pinagaling niya. 31 Kaya namangha ang maraming tao nang nakita nila ang mga pipi na nakapagsalita, ang lumpo na napagaling, ang pilay na nakakalakad at mga bulag na nakakakita. Pinuri nila ang Diyos ng Israel. 32 Tinawag ni Jesus ang kaniyang mga alagad at sinabi, "Nahahabag ako sa mga tao dahil sila ay natatili kasama ko sa loob na ng tatlong araw at walang makain. Ayaw ko silang pauwiin na hindi kumakain upang hindi sila himatayin sa daan." 33 Sinabi ng mga alagad sa kanya, "Saan naman tayo kukuha ng sapat na tinapay sa ilang para busugin ang napakaramaraming tao?" 34 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ilan ang tinapay na meron kayo?" Sinabi nila, "Pito, at kaunting maliliit na isda." 35 At inutosan ni Jesus ang maraming tao na maupo sa lupa. 36 Kinuha niya ang pitong tinapay at mga isda, at pagkatapos magbigay ng pasasalamat, pinagpira-piras niya ang mga tinapay at ibinigay sa kaniyang mga alagad. At ibinigay ng mga alagad ang mga ito sa mga tao. 37 Ang lahat ng tao ay nakakain at nabusog. At inipon nila ang mga pagkain mula sa pira-pirasong natira, pitong basket ang napuno. 38 Mayroong apat na libong lalaki ang kumain, bukod sa mga babaes at mga bata. 39 Pagkatapos, pinawi ni Jesus ang maraming tao at sumakay siya sa bangka at pumunta sa rehiyon ng Magadan.

16 Lumapit ang mga Pariseo at Saduseo at sinubok si Jesus sa pamamagitan ng paghingi sa kanya na ipakita sa kanila ang isang palatandaan mula sa langit. 2 Ngunit sumagot siya at sinabi sa kanila, "Pagsapit ng gabi, sabasihin ninyo. 'Magiging maganda ang panahon, sapagkat pula ang kalangitan.' 3 At sabasihin ninyo sa umaga, 'Hindi magiging maganda ang panahon ngayon, sapagkat ang langit ay pula at maulap.' Alam ninyo kung paano bigyan ng kahulugan ang anyo ng langit, ngunit hindi ninyo kayang bigyang kahulugan ang mga palatandaan ng mga panahon. 4 Maghahanap ng palatandaan ang mga masama at mapang-apid na salinlahi, ngunit walang maibigay na palatandaan sa kanila maliban sa palatandaan ni Jonas." Pagkatapos ay iniwan sila ni Jesus at umalis. 5 Nagpunta ang mga alagad sa kabilang bahagi, ngunit nakalimutang magdala ng tinapay. 6 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Unawain ninyo at mag-ingat kayo sa lebadura ng mga Pariseo at mga Saduseo." 7 Nagdahilan ang mga alagad sa kanilang mga sarili at sinabi, "Itoy ay dahil wala tayong nadalang tinapay." 8 Batid ito ni Jesus at sinabi, "Kayong malit ang pananampalataya, bakit kayo nagdadahilan sa iyonng mga sarili at sinasabi na ito ay dahil wala kayong nadalang tinapay? 9 Hindi pa rin ba ninyo napapansin o naaalala ang limang tinapay para sa limang-libo, at ilang mga basket na tinapay ang naipon ninyo?" 10 O ang pitong basket na tinapay na para sa apat na libo at ilang mga basket ang iyonng naipon? 11 Paanong hindi ninyo naintindihan na hindi ako nagsasalita sa iyon tungkol sa tinapay? "Unawain ninyo at mag-ingat kayo sa lebadura ng mga Pariseo at Saduseo." 12 Pagkatapos naintindihan nila na sila ay hindi pinag-iingat sa lebadura sa tinapay, kundi upang mag-ingat sa itinuturo ng mga Pariseo at mga Saduseo. 13 Ngayon, nang dumating si Jesus sa mga bahagi ng Cesarea ng Filipos, tinanong niya ang kaniyang mga alagad, na ninasabi, "Ano ang sinasabi ng mga tao kung sino ang Anak ng Tao?" 14 Sinabi nila, "Sabi ng iba na si Juan na Tagapagbawitismo; ang iba, si Elias; at ang iba, si Jeremias, o isa sa mga propeta." 15 Sinabi niya sa kanila, "Ngunit ano ang sinasabi ninyo sa kung sino ako?" 16 Sumagot si Simon Pedro at sinabi, "Ikaw ang Cristo, ang Anak ng buhay na Diyos." 17 Sumagot si Jesus at sinabi sa kanya, "Pinagpala ka, Simon Bar Jonas, sapagkat ito ay hindi nahayag sa iyo ng laman o ng dugo, kundi ng aking Amang nasa langit. 18 Sinasabi ko rin sa iyo na ikaw ay si Pedro at sa ibabaw ng batong ito ay itatayo ko ang aking iglesia. Ang tarangkahang hades ay

hindi mananaig laban dito. (Hadēs g86) 19 Ibibigay ko sa iyo ang mga susi sa kaharian ng langit. Anumang gagupin mo sa lupa ay gagapusin din sa langit, at anumang kalagan ninyo sa lupa ay kakalagan din sa langit." 20 At inutusan ni Jesus ang mga alagad na huwag nilang sabihin sa iba na siya ang Cristo. 21 Magmula sa oras na iyon sinimulang sabihin ni Jesus sa kaniyang mga alagad na kailangan niyang pumunta sa Jerusalem, magdurusa ng maraming bagay sa kamay ng mga nakatatanda at sa mga punong pari at sa mga eskriba, papatayin at mabubuhay muli sa ikatlong araw. 22 Pagkatapos ay hinila siya ni Pedro sa tabi at pinag-sabihin siya, na ninasabi, "Mailayo sana ito sa iyo, Panginoon, hindi sana ito mangyari sa iyo." 23 Ngunit bumaling si Jesus kay Pedro at sinabi, "Lumayo ka sa akin, Satan! Hadlang ka sa akin, sapagkat wala kang pakialam sa mga bagay ng Diyos, kundi sa mga bagay ng mga tao." 24 Pagkatapos, sinabi ni Jesus sa kaniyang mga alagad, "Kung sinuman ang nais sumunod sa akin, kailangan niyang ikaila ang kaniyang sarili, buhatin ang kaniyang krus, at sumunod sa akin. 25 Sapagkat sinuman ang may nais iligtas ang kaniyang buhay ay mawawalan nito, at kung sinuman ang mawala ang buhay alang-alang sa akin ay matatagpuan niya ito. 26 Ano ang mapapala ng isang tao, kung mapasakanya man ang buong mundo ngunit ang kabayaran ay ang kaniyang buhay? Ano ang maibibigay ng tao kapalit ng kaniyang buhay? 27 Sapagkat ang Anak ng Tao ay darating sa kaluwalhatian ng kaniyang Ama kasama ang kaniyang mga anghel. Pagkatapos, bibigyan niya ang bawat tao ayon sa kaniyang mga gawa. 28 Katotohanang sinasabi ko sa inyo, may mga ilan sa inyo na nakatayo dito na hindi makanitikim ng kamatayan hanggang sa makita nila ang Anak ng Tao na dumarating sa kaniyang kaharian."

17 Makalipas ang anim na araw, isinama ni Jesus sina Pedro, Santiago at si Juan na kaniyang kapatid at sila ay dinala niya sa isang mataas na bundok nang sila lang. 2 Siya ay nagbagong anyo sa kanilang harapan. Ang kaniyang mukha ay nagliwanag na katulad ng araw, at ang kaniyang mga damit ay naging puting-puti katulad ng liwanag. 3 Masdang ito, naggapita sa kanila sina Moïses at Elias na nakikipag-usap sa kanya. 4 Nagsalita si Pedro at sinabi kay Jesus, "Panginoon, mabuti na kami ay narito. Kung nais ninyo, gagawa ako dito ng tatlong pagsisilungan—isa para sa inyo, at isa para kay Moïses, at isa para kay Elias." 5 Habang siya ay nagsasalita pa, masdang ito, isang nakakasilaw na ulap ang lumilim sa kanila, at masdang ito, may isang tingin na mula sa ulap na nagsasabi, "Ito ang minamahal kong Anak na lubos kong kinalulugdan. Makinig kayo sa kanya." 6 Nang marinig ito ng mga alagad, sila ay nagpatirapla at lubhang natakot. 7 Pagkatapos, lumapit si Jesus at sila ay hinawakan at sinabi, "Tumayo kayo at huwag kayong matakot." 8 At sila ay tumingala ngunit walang ibang nakita maliban kay Jesus lamang. 9 Nang pababa na sila sa bundok, inutos ni Jesus sa kanila, na nagsasabi, "Huwag ninyong ipagsabi sa sinuman ang pangitaing ito hanggang ang Anak ng Tao ay muling ibangon mula sa mga patay." 10 Tinanong siya ng kaniyang mga alagad, na ninasabi, "Bakit sinasabi ng mga eskriba na kailangan daw munang dumating si Elias?" 11 Sumagot si Jesus at sinabi, "Totoo na darating si Elias at ayusin ang lahat ng mga bagay. 12 Ngunit sinasabi ko sa inyo, si Elias ay dumating na, ngunit siya ay hindi nila nakaikila. Sa halip, ginawa nila ang nais nilang gawin sa kanya. Sa gayon ding paraan, ang Anak ng Tao ay magdurusa rin sa kanilang mga kamay." 13 At naintindihan ng mga alagad na ang tinutukoy niya ay si Juan na Tagapagbautismo. 14 Pagbalik nila sa kinarooroon ng mga tao, lumapit ang isang tao at lumuhod sa kaniyang harapan, at sinabi, 15 "Panginoon, mahabag kayo sa aking anak na lalaki, sapagkat siya ay may epilepsiya at lubhang nahihirom. Sapagkat madalas siyang nahuholog sa apoy o sa tubig. 16 Dinala ko siya sa iyonng mga alagad, ngunit hindi nila siya mapagaling. 17 Sumagot si Jesus at sinabi, "Kayong salinlahi na walang pananampalataya at mga baluktot, hanggang kailan ba ako mananatili kasama ninyo? Hanggang kailan ako magtitis sa iyo? Dalhin niryo siya sa akin." 18 Sinaway siya ni Jesus at umalis ang demonyo sa kanya. Gumaling ang bata sa oras ding iyon. 19 Pagkatapos nito sarilinang lumapit kay Jesus ang kaniyang mga alagad at sinabi, "Bakit hindi namin ito mapalayas?" 20 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Dahil maliit ang iyonng pananampalataya. Sapagkat katotohanang sinasabi ko sa inyo, kung mayroon kayong pananampalataya na kasinilit ng buto ng mustasa, maaari ninyong sabihin sa bundok na ito, 'Lumipat ka roon,' at lilipat ngiha ito at walang magiging imposible sa inyo. 21 (Ngunit

hindi mapapalayas ang ganitong uri ng demonyo maliban sa panalangin at pag-aayuno.) 22 Habang sila ay nanatili sa Galilea, sinabi ni Jesus sa kaniyang mga alagad, "Ang Anak ng Tao ay ibibigay sa kamay ng mga tao. 23 At siya ay papatayin nila, at mabubuhay siya sa ikatlong araw." Labis itong ikinalungkot ng kaniyang mga alagad. 24 Pagdating nila sa Capernaum, lumapit kay Pedro ang mga lakalang naningil ng kalahating siklo ng buwis at sinabi, "Nagbababayad ba ng kalahating siklo ng buwis ang iyong guro?" 25 Sinabi nya, "Oo." Ngunit nang pumunta si Pedro sa bahay, una siyang kinausap ni Jesus at sinabi, "Ano sa palagay mo, Simon? Ang mga hari sa lupa, kanino sila tumatanggap ng buwis o ng pagpupugay? Mula sa kanilang mga mamamayan o mula sa mga dayuhan?" 26 Nag sinabi ni Pedro, "Sa mga dayuhan," sinabi ni Jesus sa kaniya, "Kung ganoon hindi kasama ang kanilang mamamayan sa pagbabayad. 27 Ngunit upang hindi tayo maging sanhi ng pagkakasala ng mga nangongolekta ng buwis, pumunta ka sa dagat, ihagis mo ang iyong pamingnit, at kunin ang unang isda na nahuli. Kapag binruka mo ang bibig nito, makikita mo ang isang siklo. Kunin mo ito at ibigay sa mga nangongolekta ng buwis para sa akin at para sa iyo."

18 Sa oras ding iyon, lumapit kay Jesus ang mga alagad at sinabi, "Sino ang pinakadakila sa kaharian ng langit?" 2 Tinawag ni Jesus ang isang bata sa kaniya, at inilagay nya sa kanilang kalagitnaan, 3 at sinabi, "Totoo itong sinasabi ko sa iyo, maliban na lamang kung kaya ay magsisi at maging katulad ng mga maliliit na bata, hindi talaga kayo makapapasok sa kaharian ng langit. 4 Kaya kung sinuman ang nagpapakumbaba sa kaniyang sarili katulad ng maliliit na batang ito, ang taong iyon ang pinakadakila sa kaharian ng langit. 5 At sinumang tumatanggap sa katulad ng maliliit na batang ito alang-alang sa aking pangalan ay tinatanggap ako. 6 Ngunit ang sinuman ang magiging sanhi ng pagkakasala ng isa sa mga maliliit na bata na sumampalataya sa akin, mas mabuti para sa kaniya na taliwan ang leeg ng malaking batong gilingan, at dapat siyang ilubog sa kaililinan ng dagat. 7 Sa aba sa sanlibutan dahil sa panahon ng pagkatisid! Sapagkat kinakailangang dumating ang mga panahong iyon, ngunit sa aba sa taong sanhi ng pinanggalingan nito! 8 Kung ang iyong kamay o mga paa ay nagiging sanhi ng iyong pagkatisid, putulin ninyo ito at itapon ninyo ito palayo sa iyo. Mas mabuti para sa iyo ang pumasok sa buhay na may isang mata, kaysa itapon sa walang hanggang apoy na may dalawang kamay o dalawang paa. (aiōnios g166) 9 Kung ang iyong mga mata ay maging dahanlang ng iyong pagkatisid, dukutin ninyo ito at itapon ninyo ito palayo sa iyo. Mas mabuti para sa iyo ang pumasok sa buhay na may isang mata, kaysa itapon sa walang hanggang apoy na may dalawang mata. (Geenna g1067) 10 Tingnan ninyo na huwag ninyong hahamakin kahit na isa sa mga maliliit na bata. Sapagkat sasabihin ko sa iyo na sa langit, ang kanilang mga anghel ay laging nakatingin sa mukha ng aking Amang nasa langit. 11 (Sapagkat pumarito ang Anak ng Tao upang maligtas ang mga nawawala.) 12 Ano sa palagay ninyo? Kung may isang taong mayroon isandaang tupa, at ang isa ay naligaw, hindi ba niya iwan ang siyamnapu't siyam sa burol at maghahanaan sa isang naliligaw? 13 At kung matagpuan niya ito, totoo itong sinasabi ko sa iyo, ikagagalak niya ito higit sa siyamnapu't siyam na hindi naligaw. 14 Sa gayon ding paraan, hindi ito ang kalooban ng iyong Ama na nasa langit na ang isa sa mga maliliit na batang ito ay mapahamak. 15 Kung ang iyong kapatid ay nagkasala laban sa iyo, pumuntahan mo, ipakita mo ang kaniyang pagkakamali na ikaw at siya lamang. Kung makikinig siya sa iyo, mapapanumbalik mo ang iyong kapatid. 16 Ngunit kung hindi siya makinig sa iyo, isama mo sa iyo ang isa o dalawa pang mga kapatid, upang sa pamamagitan ng bibig ng dalawa o tatlong mga saksi ang bawat salita ay maaaring mapatunayan. 17 At kung tumanggi siyang makinig sa kanila, sabihin ito sa iglesia. Kung siya ay tumanggi na makinig sa iglesia, ituring ninyo siyang gaya ng isang Gentil at maniningil ng buwis. 18 Totoo itong sinasabi ko sa iyo, anumang mga bagay ang igapos ninyo sa lupa ay igagapos din sa langit. At anumang mga bagay ang iyong kalagan sa lupa ay kakalagan din sa langit. 19 Dagdag pa nito, sinasabi ko sa iyo, na kung ang dalawa sa iyo ay sumang-ayon sa lupa tungkol sa anumang bagay na kanilang hinihiling, mangyayari ito sa kanila sa pamamagitan ng aking Amang nasa langit. 20 Sapagkat kung saan ang dalawa o tatlo ang nagkakipon dahil sa aking pangalan, naroon ako sa kanilang kalagitnaan." 21 Pagkatapos, lumapit si Pedro at sinabi kay

Jesus, "Panginoon, ilang beses ba na magkakasala ang aking kapatid laban sa akin at akin siyang patatawarin? Hanggang pitong beses?" 22 Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Hindi ko sasabihin sa inyo na pitong beses, kundi hanggang pitumpung ulit at pito. 23 Samakatuwid, ang kaharian ng langit ay mahahalintulad sa isang hari na nais makipagsulit sa kaniyang mga utusan. 24 Habang inuumpisahan ang pagsusulit, isang utusan ang dinala sa kaniya na nagkautang na sampung libong mga tala. 25 Ngunit dahil sa wala siyang kakayahan na magbayad, inutusan siya ng kaniyang amo na ipagbil, kasama ng kaniyang asawa at mga anak at lahat na mayroon siya, at nang makabayad. 26 Kaya lumuhod ang utusan, yumuko sa kaniyang harapan, at sinabi, "Amo, pagtiisan mo ako, at babayaran ko ang lahat." 27 Kaya nabahag ang amo sa kaniyang utusan, pinakawalan siya at pinatawad ang kaniyang utang. 28 Ngunit lumabas ang utusan at nakita ang isla sa kaniyang kapwa utusan na nagkautang sa kaniya ng isang daang denario. Sinunggabani ito, sinakat at sinabi, "Bayaran mo ako sa iyong inutang." 29 Ngunit lumuhod ang kaniyang kapwa utusan at nakuisip sa kaniya na nagsasabi, "Pagtiisan mo ako, at babayaran rin kita." 30 Ngunit tumanggi ang naunang utusan. Sa halip, pumunta siya at itinopni siya sa kulungan, hanggang sa mabayaran niya ang kaniyang inutang. 31 Nang makita ng kapwa mga utusan kung ano ang nangyari, labis silang ngaddamdaman. Pumunta sila sa kanilang amo at sinabi ang lahat ng nangyari. 32 Pagkatapos nitong ipinatawag ng amo ang kaniyang utusan, at sinabi sa kaniya, 'Napakasama mong utusan, pinatawad kita sa lahat ng iyong inutang dahil ikaw ay nakuisip sa akin. 33 Hindi ba dapat naawa ka din sa iyong kapwa utusan, gaya ng pagkakahabag ka sa iyo?' 34 Nagalit ang kaniyang amo at ibinigay siya sa mga tagapagpahirap hanggang sa mabayaran niya ang lahat ng kaniyang mga inutang. 35 Kaya ganoon din ang gagawin sa inyo ng aking Ama na nasa langit kung ang bawat isa sa inyo ay hindi magpapatawad sa kaniyang kapatid na mula sa kaniyang puso."

19 Nangyari, nang matapos na ni Jesus ang mga salitang ito, umalis siya mula sa Galilea at nakarating sa hangganang Judea lampas pa ng ilog Jordan. 2 Napakaraming tao ang sumundot sa kaniya at sila ay pinagaling niyo roon. 3 Pumunta sa kaniya ang mga Pariseo upang subukin siya na nagsasabi, "Pinahihintulutan ba sa batas na hiwalayan ng lalaki ang kaniyang asawa sa anumang kahalilan?" 4 Si Jesus ay sumagot at nagsabi, "Hindi ba ninyo nabasa, na ang gumawa sa kanila sa simula pa lamang ay ginawa silang lalaki at babae? 5 At sinabi rin niyang, 'Sa ganiton dahilan iwan ng lalaki ang kaniyang ama at ina upang makiisa sa kaniyang asawa, at ang dalawa ay magiging iisang laman?' 6 Kaya nga sila ay hindi na dalawa, kundi iisang laman. Samakatwid ang ano magpinagsama ng Diyos ay walang sinumang makapaghiihalway." 7 Sinabi nila sa kaniya, "Bakit noon ay inutusan tayo ni Moises na gumawa ng kasulatan ng paghihiwalay at paalisin na siya?" 8 Sinabi nya sa kanila, "Dahil sa katigasan ng iyong puso ay pinayagan ni Moises na hiwalayan ninyo ang iyong mga asawa, subalit mula sa simula hindi gayon." 9 Sinasabi ko sa iyo, ang sinumang makikipaghiihalway sa kaniyang asawa, maliban sa sekwal na immoralidad, at mag-aasawa ng iba, ay nangangalunya. At ang lalaki na magpapakasal sa hiniwalayan na babae ay nakagawa ng pangangalunya." 10 Sinabi ng mga alagad kay Jesus, "Kung ganyan ang kalagayan ng lalaki sa kaniyang asawa, mabuti pang hindi na mag-aasawa." 11 Subalit sinabi ni Jesus sa kanila, "Hindi lahat ay tatanggap sa aral na ito, kundi sila lamang na pinahihintulutan na tanggapin ito. 12 Sapagkat mayroong mga eunuko na ipinanganak sa sinapupunan ng kanilang ina. At may mga eunuko na ginawang eunuko ng mga tao. At may mga eunuko na ginawa nilang mga eunuko ang kanilang sarili alang-alang sa kaharian ng langit. Siya na kayang tumanggap sa aral na ito, tanggapin nya ito. 13 May maliliit na mga bata na dinala sa kaniya upang patungan ng kaniyang mga kamay at ipanalangin sila, ngunit pinagalitan sila ng mga alagad. 14 Ngunit sinabi ni Jesus, "Hayaan ang maliliit na mga bata, at huwag silang pagbawalan na pumunta sa akin, sapagkat ang kaharian ng langit ay para sa mga ganito." 15 At ipinatong niya ang kaniyang mga kamay sa kanila, at pagkatapos umalis mula roon. 16 Masdani ito, isang lalaki ang lumapit kay Jesus at sinabi, "Guro, ano ang mabuting bagay na kinakailangan kong gawin upang ako ay magkaroon ng buhay na walang hanggan?" (aiōnios g166) 17 Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Bakit mo ako tinatanong tungkol sa kung ano ang mabuti? Isla lang ang mabuti, ngunit kung nais

mong pumasok sa buhay, tuparin mo ang mga kautusan." **18** At sinabi ng lalaki sa kanya, "Alin sa mga kautusan? Sinabi ni Jesus, "Huwag kung pumatay, huwag kung mangangalunya, huwag kung magnakaw, huwag kung magsinungaling sa iyong pagaksik." **19** Igalang mo ang iyong ama at ang iyong ina, at ibigin mo ang iyong kapwa tulad ng pagmamahal mo sa iyong sarili. **20** At sinabi ng binatang lalaki sa kanya, ang lahat nang ito ay sinunod ko. Ano pa ba ang kailangan ko?" **21** Sinabi ni Jesus sa kanya, "Kung nais mongs maging ganap, humayo ka at ipagbili mo ang iyong ari-arian at ibigay sa mahihirap, at magkakaroon ka ng yaman sa langit. At halika, sumunod ka sa akin." **22** Subalit ng marinig ng binatang lalaki ang sinabi ni Jesus, umalis siya na malungkot, sapagkat siya ay may napakaraming mga ari-arian. **23** Sinabi ni Jesus sa kaniyang mga alagad, "Totoo itong sinasabi ko sa inyo, mahirap makapasok ang isang mayaman sa kaharian ng langit. **24** Muling sinasabi ko sa inyo, madali pa sa isang kamelyo ang pumasok sa butas ng karayom kaysa sa isang mayaman na makapasok sa kaharian ng Diyos." **25** Nang mapakinggan ito ng mga alagad, sila ay namangha at sinabi, "Sino kung gayon ang maaring maligtas?" **26** Tumingin sa kanya si Jesus at sinabi, "Sa mga tao ito ay impossible ngunit sa Diyos, lahat ay posibleng." **27** Sumagot si Pedro at sinabi sa kanya, "Tingnan mo, iniwain namin ang lahat at sumunod sa inyo. Ano ang makakamtan namin?" **28** Sinabi ni Jesus sa kanya, "Totoo itong sinasabi ko sa inyo, kayo na sumunod sa akin, sa bagong kapanganakan kapagka ang Anak ng Tao ay uupo na sa trono sa kaniyang kaluwalhatian, kayo rin naman ay uupo sa labindalawang mga trono, maghuhukom sa labindalawang mga tribu ng Israel." **29** Ang bawat isa na nag-iwan ng mga bayan, mga kapatid na lalaki, mga kapatid na babae, ama at ina, o lupain alang alang sa akin, ay makakatanggap ng isang daang beses at magmamana ng buhay na walang hanggan. (**aiónios g166**) **30** Subalit marami ang nauna ngayon na mahuhuli at marami sa mga nahuhuli ay mauuna.

20 Sapagkat ang kaharian ng langit ay tulad sa isang nagmamaya-ari ng lupain, na lumabas ng maagang-maaga upang umupa ng mga manggagawa para sa kaniyang ubasan. **2** Pagkatapos niyang makipagsundo sa mga manggagawa sa isang denaryo sa isang araw, pinapunta niya sila sa kaniyang ubasan. **3** Lumabas siya muli sa dakong alas nuwebe noong umagang iyon at nakita niya ang ibang mga manggagawa na nakatayong walang ginagawa sa pamilihan. **4** Sinabi niya sa kanya, 'Pumunta rin kayo sa ubasan, at kung ano ang nararapat sa inyo ay ibibigay ko.' At sila ay pumunta upang magtrabajo. **5** Lumabas siyang muli nang mag-aalas dose ng tanghali at muli nang mag-aalas tres ng hapaon, at ganoon din ang ginawa niya. **6** At sa iisa pang pagkakataon nang mag-aalas singko ng hapon, siya ay lumabas at nakatanggap ng iba pang nakatayong walang ginagawa. Sinabi niya sa kanya, 'Bakit kayo nakatayo rito na walang ginagawa sa maghapon?' **7** Sinabi niya sa kanya, 'Sapagka't wala ni isang umupa sa amin.' Sinabi niya sa kanya, 'Kayo rin ay pumunta sa ubasan.' **8** At nang sumipat ang gabi, sinabi ng may-ari ng ubasan sa kaniyang tagapangasiwa, 'Tawagin ang mga manggagawa at ibigay ang kanilang sahod, mula sa Nahuli ang hanggang sa nauna.' **9** At nang ang mga manggagawa na inupahan nang mag-aalas singko ay dumating, bawat isa sa kanya ay tumanggap ng isang denaryo. **10** At nang ang mga naunang manggagawa ay dumating, inisip nila na higit na marami ang kanilang tatanggapin, subalit bawat isa sa kanya ay tumanggap rin ng tig-iisang denaryo. **11** At nang matanggap nila ang kanilang mga sahod, sila ay nagreklyamo tungkol sa may-ari ng ubasan. **12** Sabi niya, 'Ang mga huling manggagawang ito ay isang oras lang na nagtrabajo, ngunit ipinayant mo sila sa amin, sa amin na nagdala ng pasan sa buong araw at sa nakakasuno ng init.' **13** Subalit sumagot ang may-ari ng ubasan at nagsabi sa isya sa kanya, 'Kaibigan, wala akong nagawang mali sa inyo, Hindi ba't nagkasundo tayo sa isang denaryo?' **14** Tanggapin mo ang para sa iyo at humayo ka. Kagalakan ko ang magbigay sa mga nahulugan mga manggagawa na inupahan katulad ng sa inyo. **15** Hindi ba marapat sa akin na gawin kung ano ang nais kong gawin sa aking mga pag-aari? O ang iyong mata ay masama dahil ako ay mabuti?' **16** Kaya ng ang nauuna ay nahuhuli at ang nahuhuli ay nauuna." **17** Habang si Jesus ay patungo sa Jerusalem, ang labindalawa ay isinama niya at habang nasa daan sinabi nya sa kanya, **18** "Tingnan ninyo, aakyat tayo patungo sa Jerusalem at ang Anak ng Tao ay ibibigay sa mga punong mga pari at mga eskriba. At siya

ay hahatulan nila ng kamatayan **19** at ibibigay sa mga Gentil upang siya ay kutyain, paluin, at ipako siya sa krus. Ngunit sa ikatlong araw siya ay babangunin. **20** At ang ina ng mga anak na lalaki ni Zebedeo ay pumunta kay Jesus kasama ang kaniyang mga anak. Yumukod siya sa kaniyang harapan at humiling ng isang bagay sa kanya. **21** Sinabi ni Jesus sa kanya, "Año ang nais mong hilingin?" Sinabi niya sa kanya, "Ipag-utos mo na aking dalawang anak ay makakaupo sa iyong kaharian, ang isa sa iyong dakong kanang kamay at ang isa naman ay sa iyong dakong kaliwang kamay." **22** Subalit sinagot siya ni Jesus at nagsabi, "Hindi ninyo alam kung ano ang iyong hinihiling. Kaya ba ninyong inumin ang tasa na aking iiunumin?" Sinabi nila sa kanya, "Kaya namin." **23** Sinabi niya sa kanya, "Ang aking tasa ay tunay ninyong inumin. Subalit ang pag-upo sa aking dakong kanang kamay at sa aking dakong kaliwang kamay ay hindi sa aking pagpapasya, ngunit ito ay para sa kanya na pinaghandaan ng aking Ama." **24** At nang mapakinggan ito ng sumpang mga alagad, labis silang hindi nasiyahan sa dalawang magkapatid. **25** Ngunit tinawag sila ni Jesus sa kanya at sinabi, "Alam ninyo na ang mga namumuno sa mga Gentil ay nanglulupig sa kanya, at ang mga mahahalagang mga tao sa kanya ay gumagamit ng kapangyarihan upang sundin sila. **26** Subalit hindi dapat mangyari ito sa inyo. Sa halip, ang sinumang nagnanais na maging dakiila sa inyo ay dapat maging tagapaglingkod ninyo. **27** At ang sinumang nagnanais na maging una sa inyo ay dapat maging tagapaglingkod ninyo. **28** Katulad ng Anak ng Tao hindi siya naparito upang paglingkuran, kundi upang maglingkod, at upang ibigay ang kaniyang buhay bilang pangtubos sa marami. **29** Habang sila ay paalis mula sa Jerico, napaka-raming tao ang sumunod sa kanya. **30** At nakita nila ang dalawang bulag na lalaki na nakupo sa daan. Nang marining nila na si Jesus ay dumaraan, sila ay sumigaw at nagsabi, "Panginoon, Anak ni David, mahabag ka sa amin." **31** Subalit sinaway sila ng mga tao, sinabihan sila na tumahimik. Ngunit, lalo silang nagsisisigaw ng malakas at nagsabi, "Panginoon, Anak ni David, mahabag ka sa amin." **32** At huminto si Jesus at tinawag sila at nagsabi, "Ano ang nais ninyong gawin ko sa inyo?" **33** Sinabi nila sa kanya, "Panginoon, na ang aming mga mata ay mabukasan." **34** At si Jesus, na nakadama ng pagkahabag, hinipo ang kanilang mga mata. Agad agad ay natanggap nila ang kanilang paniningi at sumunod sa kanya.

21 Habang si Jesus at ang kaniyang mga alagad ay papalapit na sa Jerusalem at dumating sa Bethfage, sa Bundok ng mga Olibo, sinugo ni Jesus ang dalawa sa kaniyang mga alagad **2** na nagsasabi sa kanya, "Pumunta kayo sa susunod na nayon at makakakita kaagad kay ng nakataling asno at may kasamang isang batang asno. Kalagan ninyo sila at dalhin sa akin." **3** Kung may magsabi sa inyo ng kahit na ano sa inyo tungkol dito sabihin ninyo, 'Kailangan sila ng Panginoon,' at kaagad-agad ipapadala ng taong iyon ang mga iyon sa inyo. **4** Ngayon nangyari nga ito upang maganap kung ano ang sinabi sa pamamagitan ng propeta. Sinabi niya, **5** "Sabihin sa anak na babae ng Sion, 'Tingnan mo, ang inyong Hary ay darating sa inyo, mapagpukumbaba at nakasakay sa asno at sa batang asno, ang anak ng asno. **6** At ang mga alagad ay nagpunta at ginawa kung ano ang ibinilin sa kanya ni Jesus. **7** Dinala nila ang asno at ang batang asno, at inilagay nila ang kanilang mga damit sa kanya, at umupo roon si Jesus. **8** Karamihan sa mga tao ay naglatag ng kanilang mga damit sa daan, ang iba ay pumutol ng mga sanga ng mga kahoy at inilatag sa daan. **9** Ang mga taong nauna kay Jesus at ang mga sumunod sa kanya ay sumisigaw na nagsasabi, "Hosana sa anak ni David! Pinagpalang ang dumarating sa pangalan ng Panginoon. Hosana sa kataas-taasan!" **10** Nang makarating si Jesus sa Jerusalem, ang buong lungsod ay nagkagulo at nagsabi, "Sino ba ito?" **11** Ang mga tao ay sumagot, "Si Jesus ito na propeta, na taga-Nazaret ng Galilea." **12** Pumasok si Jesus sa templo ng Diyos. At pinaalis palabas ang lahat ng mga namili at nagbebenta sa templo. At pinagbubulwido din niya ang mga mesa ng mga mamamatil ng pera at ang mga upuan ng mga nagbebenta ng mga kalapati. **13** Sinabi niya sa kanya, "Ito ay nasusulat, 'Ang tahanan ay tatawaging bahay-panalanginan,' ngunit ginawa ninyo itong lungga ng mga magnanakaw." **14** At pumunta sa kanya sa templo ang mga pinunong pari at ng mga eskriba ang mga kamanghamhang mga bagay na kaniyang ginawa, at nang mapakinggan nila ang mga bata na sumisigaw sa templo at nagsasabi, "Hosana sa anak ni David," sila ay

lubhang nagalit. **16** Sinabi nila sa kaniya, "Narinig mo ba kung ano ang sinasabi ng mga taong ito?" Sinabi ni Jesus sa kanila, "Oo! Ngunit hindi ba ninyo nababasa, 'Na mula sa mga bibig ng mga sanggol at mga sumususo pa lamang ay ginawa mong ganap ang papuri?'" **17** At iniwan sila ni Jesus at nagtungo sa lungsod ng Betania at natulog doon. **18** Kinaumagahan nang pabalik na si Jesus sa lungsod, nagutom siya. **19** Nakakita siya ng puno ng igos sa tabi ng daan. Pinuntahan niya ito, subwalit wala siyang nakitang bunga kundi mga dahon lamang. At sinabihan niya ito, "Hindi ka na magbubunga mula ngayon at magpakaalan man." Kaagad-agad ang puno ng igos ay natuyo. (**aīōn g165**) **20** At nang makita ito ng kaniyang mga alagad, namangha sila at sinabi, "Paanong ang puno ng igos ay kaagad-agad na natuyo?" **21** Sumagot at sinabi ni Jesus sa kanila, "Totoo itong sinasabi ko sa inyo, kung kaya ay may pananampalataya at hindi mag-alinlangan, hindi lang ninyo magagawa kung ano ang nangyari sa puno ng igos, maari ninyo ring sabihin sa burol na ito, 'Maiangat ka at mahagis sa dagat,' at ito ay magaganap. **22** Lahat ng hihilingin ninyo sa panalangin na may paniniwala, matatanggap ninyo." **23** Nang dumating si Jesus sa templo, pumunta sa kanya ang mga punong pari at mga nakatatanda sa mga tao habang siya ay nagtuturo at sinabi nila sa kanya, "Sa anong kapangyarihan ginawa mo ang mga bagay na ito? At sino ang nagbigay sa iyo ng kapangyarihan na ito?" **24** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Ako rin ay magtatanong sa inyo ng isang tanong. Kung sasagutin ninyo ako, sasagutin ko rin kayo kung sa anong kapangyarihan ginawa ko ang mga bagay na ito. **25** Ang bautismo ni Juan—saan ba ito galing, galing ba sa langit o sa mga tao?" Pinag-usapan nila ito sa kanilang mga sarili, na nagsasabi, "Kung sasabihin natin na, 'Nagmula sa langit,' sasabihin niya sa atin, 'Bakit hindi kaya nauwala sa kanya?' **26** Kung sasabihin natin na, 'Galing sa tao,' ntataktok tayo sa mga tao, sapagkat kinikilala nila si Juan bilang isang propeta." **27** Sumagot sila kay Jesus at nagsabi, "Hindi namin alam." Sinabi rin niya sa kanila, "Kung gayon hindi ko rin sasabihin sa inyo kung sa anong kapangyarihan ginawa ko ang mga bagay na ito. **28** Subalit ano sa palagay ninyo? May isang tao na may dalawang anak na labaki. Pumunta siya sa una at sinabi, 'Anak pumunta ka at magtrabaho sa araw na ito sa ubasan,' **29** Sumagot ang anak at nagsabi, 'Ayaw ko,' subalit, pagkatapos nito nagbago ang kaniyang isip at pumunta siya. **30** At ang taong ito ay pumunta sa kaniyang pangalawang anak at nagsabi ng ganoon din. Sumagot ang anak na ito at nagsabi, 'Gino'o, pupunta ako.' Ngunit hindi siya pumunta. **31** Alin sa dalawang anak na labaki ang sumunod sa kalooban ng kanilang ama?" Sabi nila, "Ang nauna." Sinabi ni Jesus sa kanila, "Totoo itong sinasabi ko sa inyo na ang mga maniningil ng buwis at ang mga babaing nagbebenta ng aliw ay mauunang makapasok sa kaharian ng Diyos bago kayo. **32** Sapagkat si Juan ay pumunta sa inyo sa daan ng katuwiran, subalit hindi ninyo siya pinanirwahan, samantalang ang mga maniningil ng buwis at mga nagbebenta ng aliw ay naniwala sa kaniya. At kayo, noong nakita ninyo na nangyari, hindi man lang kayo nagsisi pagkatapos nito upang maniwala sa kaniya. **33** Pakigangan ang isa pang talinghaga. May isang tao na nagmamay-ari ng napakalawak na lupain. Nagtanig ng mga ubas at binakuran niya ito, at naghukay ng pisaan ng ubas, at nagtagyo ng tore ng bantay, at pinaupahan ito sa mga tagapag-alaga ng ubasan. At siya ay nagtungo sa ibang bayan. **34** Nang ang panahon ng pag-aari ng ubasan ay papalapit na, naugpadala siya ng ilan sa kaniyang mga utusan sa mga tagapag-alaga ng ubasan upang kunin ang kaniyang mga ubas. **35** Subalit sinunggaban ng mga tagapag-alaga ng ubasan ang kaniyang mga utusan, pinalo ang isa, pinatay ang iba, at binato rin ang iba. **36** Minsan pa, ang may ari ay nagpadala ng iba pang mga utusan, mas marami pa sa nauna, subalit ganoon din ang ginawa sa kanila ng mga tagapag-alaga ng ubasan. **37** Pagkatapos noon, pinadala ng may-ari ang kaniyang sariling anak sa kanila, na nagsabi, "Igagalang nila ang aking anak." **38** At nang makita ng mga tagapag-alaga ng ubas ang anak, sinabi nila sa kanilang mga sarili, "Ito ang tagapagamana. Halikayo, patayin natin siya at angkinin natin ang mana." **39** Kaya kinuha nila siya at itinapon palabas ng ubasan, at pinatay siya. **40** Ngayon, kung darating ang may ari ng ubasan, ano ang gagawin niya sa mga tagapag-alaga ng ubasan?" **41** Sinabi nila sa kaniya, "Pupusain niya sila na tormalasan na mga tao sa mabagsik na pamamaraan at ang ubasan ay pauupahan sa ibang tagapagpangalaga ng ubasan, sa mga taong magbabayad kapag ang ubas ay mahinog na." **42** At sinabi ni Jesus sa kanila, "Hindi ba ninyo nabasa sa mga kasulatan, 'Ang bato na tinanggihan ng mga tagapagtayo

ng bayah ay naging batong panulukan. Ito ay galing sa Panginoon, at ito ay kamanghamangha sa ating mga mata.' **43** Kaya sinasabi ko sa inyo, ang kaharian ng Diyos ay kukunin niya sa inyo at ibibigay sa ibang bansa na mag-aalaga sa mga bunga nito. **44** Ang sinumang babagsak sa batong ito ay mababasag ng pirapiraso. At kung kanino man ito babagsak, madudurog siya." **45** Nang napakaging ng mga punong pari at mga Pariseo ang kaniyang mga talinghaga, nakita nila na ang kaniyang sinasabi ay patungkol sa kanila. **46** Subalit sa tuwing naisin nilang dkpin siya, natatakot sila sa mga tao sapagkat tinuturing siya ng mga tao na isang propeta.

22 At muling nagsalita si Jesus sa kanila ng isang talinghaga, at nagsabi, **2** "Ang kaharian ng langit ay katulad sa isang hari na naghanda ng salu-salo sa kasal ng kaniyang anak na labali. **3** Sinuso niya ang kaniyang mga utusan na tawagin ang mga naanyayahan sa salu-salo sa kasal, subalit ayaw nilang pumunta. **4** At muling nagsugo ang hari ng iba pang mga utusan, na nagsabing, 'Sabihin sa mga naanyayahan, "Tingnan ninyo, naihanda ko na ang aking hapunan. Ang aking mga baka at pinatabang mga batang baka ay nakatay na, at ang lahat ay nakahanda na. Pumunta kayo sa salu-salo sa kasal!'" **5** Subalit binabalewala ng mga taong ito ang kaniyang paanyaya. Ang iba ay bumalik sa kanilang sariling mga bukirin, ang iba naman ay nagtungo sa mga lugar ng kanilang negosyo. **6** Ang iba naman ay sinunggaban ang mga utusan ng hari, pinahiya at pinatay sila. **7** Subalit nagalit ang hari. Inutusan niya ang kaniyang mga sundalo na patayin ang mga mamamatay na iyon, at sunugin ang kanilang lungsod. **8** At sinabi niya sa kaniyang mga utusan, 'Ang kasal ay handa na, ngunit ang mga naanyayahan ay hindi karapat-dapat. **9** Kaya pumunta kayo sa mga sangandaan at anyayahan ninyo kung gaano karaming tao ang inyong matatagpuan sa salu-salo sa kasal.' **10** At ang mga utusan ay nagtungo sa mga malalaking daan at inipon ang lahat ng mga taong matatagpuan nila kapwa mabuti at masama. Kaya't ang bulwagan pangkasalan ay napuno ng mga panauhin. **11** Subalit nang dumating ang hari upang tingnan ang mga panauhin, nakakita siya ng tao na hindi nakasuto ng pangkasal na kasuotan. **12** Sinabi ng hari sa kaniya, 'Kaibigan, paano ka nakapasok dito nang walang pangkasal na kasuotan?' At walang maisagot ang tao. **13** At sinabi ng hari sa kaniyang mga utusan, 'Gapsin ang kamay at paa ng taong ito, at ihagis siya sa kadiiman sa labas, kung saan doon ay may pagtatangis at pagnangalit ng mga ngipin.' **14** Sapagkat maraming tao ang tinawag, ngunit kakaunti ang pinili. **15** At umalis ang mga Pariseo at nagbalak kung papaanong mabitag nila si Jesus sa kaniyang sariling salita. **16** At pinadala nila ang kanilang mga alagad sa kaniya, kasama ang mga tagasundin ni Herodes. Sinabi nila kay Jesus, "Guro, alam namin na ikaw ay makatotohanan, at nagtuturo sa pamamaraan ng Diyos ng may katotohanan. At wala kayong pakialam sa sinasabi nang sinuman, at hindi naugpapakita ng pagtatanggi sa mga tao. **17** Kaya sabihin mo sa amin, ano sa palagay mo? Nararapat bang magbayad ng mga buwis kay Cesar o hindi?" **18** Subalit nakakaintindi ng kanilang kasamaan si Jesus at nagsabi, "Bakit ninyo ako sinusubok, kayong mga mapagkunwar? **19** Ipakita ninyo sa akin ang pangbuwis na salapi." Dinala nila ang isang denaryo sa kaniya. **20** At sinabi ni Jesus sa kanila, "Kaninong mukha at pangalan ang narito?" **21** Sinabi nila sa kaniya, "Kay Cesar." At sinabi ni Jesus sa kanila, "Kung gayon ibigay kay Cesar ang mga bagay na kay Cesar, at sa Diyos ang mga bagay na sa Diyos." **22** Nang mapakinggan nila ito, namangha sila. At iniwan nila siya at umalis sila. **23** Sa araw na iyon ilan sa mga Saduseo na mga nagsasabi na walang muling pagkabuhay ay pumunta sa kaniya. Tinanong nila siya, **24** na nagsasabi, "Guro, sinabi ni Moises na, 'Kung ang tao ay mamatay, na walang anak, kailangang pakasalan ng kapatid niya ang kaniyang asawa at magkaroon ng anak alang-alang sa kaniyang kapatid.' **25** Mayoong pitong magkakapatid na lalaki. Ang panayang ay nag-asawa at namatay, at hindi nagkaanak. Iniwan niya ang kaniyang asawa sa kaniyang kapatid na lalaki. **26** At ang pangalawang kapatid na lalaki gayon din ang ginawa niya, at ang pangatlo, hanggang sa pampitong kapatid na lalaki. **27** Pagkatapos nilang lahat, namatay din ang babae. **28** Ngayon sa muling pagkabuhay, kaninong asawa siya sa pitong magkakapatid? Sapagkat siya ay naging asawa nilang lahat." **29** Subalit sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Nagkakamali kayo, sapagkat hindi ninyo alam ang mga kasulatan maging ang kapangyarihan ng Diyos. **30** Sapagkat sa muling pagkabuhay hindi na sila mag-aasawa, o pag-aasawahan. Sa halip, sila ay katulad ng mga anghel sa langit. **31** Ngunit

tungkol sa muling pagkabuhay ng mga patay, hindi ba ninyo nababasa kung ano ang sinabi sa inyo ng Diyos, na nagsasabi, **32** 'Ako ang Diyos ni Abraham, ang Diyos ni Isaac, at ang Diyos ni Jacob?' 'Ang Diyos ay hindi Diyos ng mga patay, kung hindi ng mga buhay.' **33** Nang mapakinggan ito ng mga tao, sila ay namangha sa kaniyang katuruan. **34** Subalit nang mapakinggan ng mga Pariseo na napatahimik ni Jesus ang mga Saduseo, nagtipunipon sila. **35** Isa sa kanila na isang abogado ay nagtanong sa kaniya ng isang katanungan, upang subukin siya— **36** 'Guro, alin ba ang pinakadakilang utos sa kautusan?' **37** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Kinakailangang ibigin mo ang Panginoon mong Diyos, nang buong puso mo, nang buong kaluluwa mo, at nang buong pag-isip mo.' **38** Ito ang dakila at unang kautusan. **39** At ang pangalawang kautusan ay katulad nito— 'Kinakailangang ibigin mo ang iyong kapwa katulad ng pagmamahal mo sa iyong sarili.' **40** Dito sa dalawang mga kautusang ito nakasalalay ang buong kautusan at ang mga propeta." **41** Ngayon habang ang mga Pariseo ay nagkakatipon pa rin, si Jesus ay nagtanong sa kanila ng katanungan. **42** Sinabi niya, "Ano ang iniisip ninyo tungkol kay Cristo? Kanihong anak siya?" Sinabi nila sa kaniya, "Ang anak ni David." **43** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Papaanong si David sa Espiritu ay tumawag sa kaniyang Panginoon, na nagsabi, **44** 'Ang Panginoon ay nagsabi sa aking Panginoon, "Umupo ka sa dako ng aking kanang kamay, hanggang ang iyong mga kaaway ay maging tungtungan ng iyong mga paa.'?" **45** Kung si David nga ay tinawag niya ang Cristo na 'Panginoon', paano siya naging anak ni David?" **46** Walang kahit isa na makasagot sa kaniya ng isang salita, at mula sa araw na iyon walang sinumang sumubok pang magtanong sa kaniya.

23 Pagkatapos nito, nagsalita si Jesus sa maraming tao at sa kaniyang mga alagad. **2** Sinabi niya, "Ang mga eskriba at mga Pariseo ay umuupo sa upuan ni Moises. **3** Kaya kung ano man ang iutos nila na gawin ninyo, gawin at sundin ninyo ang mga bagay na ito. Ngunit huwag ninyong tularan ang mga gawa nila, dahil nagsasabi sila ngunit hindi naman nila ginagawa. **4** Totoo nga, nagbibigkis sila ng mga mabibigat na mga pasanin na mahirap dahlin, at ipinapasanih nila sa balikat ng mga tao. Ngunit sila mismo ay hindi gagalaw ng iisang daliri upang buhatin nila ang mga ito. **5** Lahat ng mga gawa nila, ginawa nila upang makita ng mga tao. Sapagkat pinapalawak nila ang mga pilakteryera nila at pinalakali nila ang mga laylayan ng kanilang mga damit. **6** Gusto nilang umupo sa mga pangunahing lugar ng mga pista at sa mga pangunahing upuan sa sinagoga, **7** at mga natatanging pagbati sa mga pamillihan at tawagin silang, 'Rabi' ng mga tao. **8** Ngunit hindi kayo dapat tawagin na 'Rabi', sapagkat iisa lang ang guro ninyo, at lahat kaya ay magkakapatid. **9** At huwag ninyong tawagin na ama ang kahit sinuman sa lupa dahil iisa lang ang inyong Ama at siya ay nasa langit. **10** At hindi rin dapat kahangin na 'guro' dahil iisa lang ang inyong guro, ang Cristo. **11** Ngunit ang pinakadakila sa inyo ay siyang maging tagapaglingkod sa inyo. **12** Kung sinuman ang nagtataas sa kaniyang sarili ay ibababa. At kung sinumang nagpapakababa sa kaniyang sarili ay itataas. **13** Ngunit aba kayong mga eskriba at mga Pariseo, mga mapagkunwari! Sinarhan ninyo ang kaharian ng langit sa mga tao. Kayo nga mismo ay hindi pumapasok at hindi rin ninyo pinayagan yung ibang papasok pa lamang. **14** (Ngunit aba kayong mga eskriba at mga Pariseo, mga mapagkunwari! Sinakral ninyo ang mga bahay ng mga babaeng balo habang nagpapakita kayo ng mahabang panalangin.) **15** Aba kayong mga eskriba at mga Pariseo, mga mapagkunwari! Sapagkat nilalakbay ninyo ang karagatan at lupain upang makahikayat ng isang mananampalataya. At kung maging mananampalataya na siya, dalawang beses ninyo siyang ginawang anak ng impynero na katulad ninyo mismo. (**Geenna g1067**) **16** Aba kayo, kayong mga bulag na tagapaggabay, kaya na nagsasabi, 'Kung ipanumpa ng ninuman ang templo, balewala lang iyon. Ngunit kung ipanumpa ninuman ang ginto sa templo, nakagapos siya sa kaniyang panunumpa.' **17** Kayong mga bulag, alin ba ang mas mahalaga, ang kalooob o ang altar kung saan iniaalay ang ginto sa Diyos? **18** At, 'Kung ipanumpa ninuman ang altar, balewala lang iyon. Subalit kung ipanumpa ninuman ang handog na nasa altar, nakagapos siya sa kaniyang panunumpa.' **19** Kayong mga bulag, alin ba ang mas mahalaga, ang kalooob o ang altar kung saan iniaalay ang kalooob sa Diyos? **20** Kaya kung ipanumpa ninuman ang altar, ipanumpa niya ito at ang lahat ng mga naroon. **21** At kung ipanumpa ninuman ang templo, ipanumpa niya ito at sa kaniya na nakatira doon. **22** At kung ipanumpa ninuman

ang langit, ipanumpa niya ang trono ng Diyos at sa kaniya na nakaupo roon. **23** Aba kayong mga eskriba at mga Pariseo, mga mapagkunwari! Sapagkat nagbibigay kayo ng ikapu ng mga yerbabuena, anis at kumin, ngunit hindi ninyo ginagawa ang mas mahalagaang mga bagay tungkol sa batas - katarungan, kabahagan at pananampalataya. Subalit dapat sanang gawin ninyo ang mga ito at huwag pabayaang gawin ang iba. **24** Kayong mga bulag na tagagabay, kayong mga nagsasala ng mga niknik ngunit nililunok ang kamelyo! **25** Aba kayong mga eskriba at mga Pariseo, mga mapagkunwari! Sapagkat nililinis ninyo ang labas ng tasa at pinggang, ngunit sa loob puno ang mga ito ng panggingikil at kalabisan. **26** Ikaw bulag na Pariseo, linisin mo muna ang loob ng tasa at pinggang upang ang labas ay magiging malinis din. **27** Aba kayong mga eskriba at mga Pariseo, mga mapagkunwari! Sapagkat tulad kayo ng mga mapuputing puntod na nililinis na magandang tingnan sa labas, ngunit sa loob ay puno ng mga buto ng mga patay at lahat ng karumihan. **28** Gayon din, kaya rin sa panlabas ay matuwid sa panining ng mga tao, ngunit sa loob ay puno kayo ng pagkukunwari at mga katampalasan. **29** Aba kayong mga eskriba at mga Pariseo, mga mapagkunwari! Sapagkat gumagawa kayo ng mga puntod ng mga propeta at pinalamuran ang mga puntod ng mga matuwid. **30** Sinasabi ninyo na, 'Kung nabuhay kami sa kapanahunan ng aming mga ama, hindi kami sasali sa pag-ulug na dugo ng mga propeta.' **31** Sa gayon kayo mismo ang nagpapatotoo na kayo ay mga anak ng mga pumatay sa mga propeta. **32** Pinupuno rin ninyo ang mga kota ng kasalan ng inyong mga ama. **33** Kayong mga ahas, mga anak ng ulupong, paano ninyo matatatakang ang hatol sa impyerno? (**Geenna g1067**) **34** Kaya, tingnan ninyo, magsusugo ako ng mga propeta, mga pantas, at mga eskriba. Ang iba sa kanila ay papatayin ninyo at ipapako sa krus. At yung iba sa kanila hahagutin ninyo sa mga sinagoga ninyo at hahabulin ninyo sila saang lungsod man sila. **35** Ang kalabasan ay mapapasainyo ang lahat ng mga dugo ng mga matuwid na inula sa lupa, mula sa dugo ni Abel na matuwid hanggang sa dugo ni Zacarias na anak ni Baraquois na pinatay ninyo sa gitna ng santuwanyo at altar. **36** Katotohanang sinasabi ko sa inyo, lahat ng mga ito ay mangayari sa salin-laing ito. **37** Jerusalem, Jerusalem, kaya na pumatay sa mga propeta at bumato sa mga sinugo ko sa inyo! Madalas kong ninais na tipunin ang mga anak mo, gaya ng inahin na nililikom ang kaniyang mga siswi sa ilalim ng kaniyang mga pakpak, ngunit hindi kayo sumang-ayon! **38** Tingnan ninyo, miawian na sa inyo ang bahay ninyo na napabayana. **39** Sapagkat sasabihin ko sa inyo, Magmul ngayon hindi na ninyo ako makikita hanggang sa sasabihin ninyong, 'Pinagpala ang darating sa pangalan ng Panginoon.'

24 Lumabas si Jesus mula sa templo at nagpatuloy sa kaniyang pupuntahan. Nilapitan siya ng mga alagad niya upang ipakita sa kaniya ang mga gusali ng templo. **2** Ngunit sumagot siya at sinabi sa kanila, "Hindi ba ninyo nakikita ang lahat ng mga ito? Totoo itong sinasabi ko sa inyo, wala ni isa mang bato na maiwang nakapatong sa isa pang bato na hindi guguh." **3** Habang nakaupo si Jesus sa Bundok ng mga Olibo, sarilinang lumapit ang mga alagad sa kaniya at sinabi nila, "Sabihin mo sa akin, kung kailan mangyari ang mga ito? Ano ang magiging palatandaan sa inyong pagparito at ang katapusinan ng mundo?" (**aiōn g165**) **4** Sumagot si Jesus sa kanila at sinabi, "Mag-ingat kayo na walang makahikayat sa inyo na mailigaw kayo. **5** Sapagkat marami ang paririto sa aking pangalan. Sasabihin nila, 'Ako ang Cristo,' at marami ang mailigaw. **6** Makaririnig kayo ng mga digmaan at mga balita tungkol sa digmaan. Tingnan ninyo na hindi kaya mababalisa, sapagkat kailangan mangyari ang mga ito; ngunit hindi pa ito ang katapusinan. **7** Sapagkat labalanang isang bansa ang kapwa bansa, at kaharian sa kapwa kaharian. Magkakaroon ng mga taggutom at mga lindol sa ibat ibang mga lugar. **8** Ngunit lahat ng mga ito ay simula pa lamang ng sakin ng paghilab ng babaeng manganganak. **9** Pagkatapos nito, dadalhin nila kayo sa kapihigan at papatayin kayo. Kasusuklaman kayo ng lahat ng mga bansa ng dahil sa pangalan ko. **10** At marami ang maitisid at ipagkanulo nila ang isa't isa, at kasusuklaman nila ang isa't isa. **11** Marami ang lilitaw na mga bulaang propeta at illigaw nila ang marami. **12** Dahil laaganap ang katampalasan, ang pag-ibig ng karamihan ay laagan. **13** Ngunit kung sino ang makapagtitiis hanggang sa katapusan, siya ang maliliigtas. **14** Itong ebanghelyo ng kaharian ay ipangangalara sa buong mundo bilang patotoo sa lahat ng mga bansa. At pagkatapos nito darating na ang katapusan. **15** Kaya, kapag makita

na ninyo ang kasuklamsuklam na kagaliman, na sinabi ng propetang si Daniel, na nakatayo na sa banal na lugar (unawain ito ng nagbabasa), **16** kailangang tumakas silang mga nasa Judea patung sa kabundukan, **17** iyong nasa taas ng kanilang bahay huwag nang bumaba upang kumuha ng anumang nasa bahay, **18** at iyong nasa bukid huwag nang bumalik upang kumuha ng kaniyang balabal. **19** Ngunit aba sila na mga nadagdaglaan tao at ang mga nagpapuso ng mga anak nila sa panahong iyon! **20** Ipanalanginan ninyo na ang pagtakas ninyo ay hindi mangyari sa taglamig o sa Araw ng Pamatamahinga. **21** Sapagkat magkaroon ng matinding kapighatian na hindi pa nararanasan mula pa sa simula ng mundo hanggang ngayon, hindi, hindi na muling mangyayari kailanpaman. **22** Maliban na lamang kung paikliin ang mga araw na iyon, wala ni isa mang laman ang malilitgas. Ngunit alang-alang sa mga hinirang, ang mga araw na iyon ay paikliin. **23** Kaya kung mayroon magsasabi sa inyo na, 'Tingnan ninyo, narito ang Cristo!' o 'Nariyan ang Cristo!' huwag ninyong paniwalaan. **24** Sapagkat darating ang mga bulaang Cristo at mga bulaang propeta at magpakapika ng kahanga-hangang palatandaan at kababalaghan, upang iligaw, kung maaari, maging ang mga hinirang. **25** Tingnan ninyo, ipinagpuna ko ng sabihin ito sa inyo. **26** Kaya kapag pagsinasabi nila sa inyo, 'Tingnan ninyo, ang Cristo ay nasa ilang', huwag kayong pumunta sa ilang. O, 'Tingnan ninyo, siya ay nasa loobang siliid, huwag ninyong paniwalaan ito. **27** Sapagkat katulad ng pagliwanag ng kidlat galing sa silangan at pagkislap nito sa kanluran, ganoon din ang pagdating ng Anak ng Tao. **28** Kung saan man naroroon ang patay na hayop, doon din magtitipon ang mga buwitre. **29** Ngunit agad-agad pagkatapos ng kapighatian sa mga araw na iyon, ang araw ay didilim, hindi na magliwanag ang buwan, malalaglag ang mga bituin mula sa langit, at ang mga kapangyarihan ng kalangitan ay mayayangin. **30** Pagkatapos nito, ang palatandaan ng Anak ng Tao ay lilitaw sa himpapawid, at kakabugin ng lahat ng mga tribu ang kanilang mga dibidib. Makikita nila ang Anak ng Tao na darating mula sa langit na may kapangyarihan at dakilang kaluwalhatian. **31** Susuguin niya ang kaniyang mga anghel na may malakas na tunog ng trumpeta, at titipunin nila ang lahat ng kaniyang hinirang mula sa apat na mga hangin, mula sa isang dulo ng kalangitan hanggang sa kabilang dulo. **32** Pag-aralan ninyo ang aral mula sa puno ng igos. Kapag nananariwa na ang mga sanga at nagdadahon na ito, alam na ninyo na malapit na ang tag-araw. **33** Gayun din naman, kung makikita ninyo ang lahat ng mga ito, dapat malaman ninyo na malapit na siya, nasa tarangkahana. **34** Totoo itong sinasabi ko sa inyo, ang salinlahing ito ay hindi ilipas hanggang mangyari ang lahat ng ito. **35** Lilipas ang laagit at ang lupa, ngunit ang mga salita ko ay hindi kailanman lilipas. **36** Ngunit tungkol sa araw at oras na iyon, walang nakakaalam kahit ang mga anghel sa langit, ni ang Anak, tanging ang Ama lamang. **37** Katulad sa kapanahunan ni Noe, ganoon din ang pagparito ng Anak ng Diyos. **38** Dahil katulad sa mga araw bago ang baha, sila ay nagkainan at nag-inuman, nag-sabot at pinahintulutan ang mga anak nila na mag-asawa hanggang sa pumasok si Noe sa arka, **39** at wala silang kaalam-alam hanggang sa dumating ang baha at kinuha silang lahat—ganoon din sa pagparito ng Anak ng Tao. **40** Sa panahong iyon ay may dalawang tao na nasa bukid — ang isa ay kukunin at ang isa naman ay maiiwan. **41** Dalawang babae ang naggigiling sa gilingan — ang isa ay kukunin at ang isa naman ay maiiwanan. **42** Kaya magbantay kayo, dahil hindi ninyo alam kung among araw darating ang inyong Panginoon. **43** Ngunit alamin ninyo ito, kung alam lang sana ng amo ng tahanan kung anong oras darating ang magnanakaw, nagbantay sana siya at hindi niya hinayaang mapusakan ang kaniyang bahay. **44** Kaya kailangang maghanda kayo, sapagkat darating ang Anak ng Tao sa oras na hindi ninyo inaasahan. **45** Kaya siniang matapat, matatalino na utusan na pinagkatilaanang kaniyang amo sa kaniyang sambahanay, upang magbigay ng kanilang pagkain sa tamang panahon? **46** Pinagpala ang utusan na iyon, na maratnan ng kaniyang among gumagawa nito sa kaniyang pagdating. **47** Totoo itong sinasabi ko sa inyo na ipamamahala ng amo sa kaniya ang lahat ng kaniyang ari-arian. **48** Ngunit kung may masamang utusan na magsasabi sa puso niya, 'Naantala ang aking amo,' **49** at nagsimulang mamalo ng kapwa niyang utusan, at makipagkainan at makipag-inuman sa mga lasingero, **50** darating ang amo ng bahay na iyon sa araw na hindi inaasahan ng utusan, sa oras na hindi niya alam. **51** Hahatiin siya sa dalawa ng kaniyang amo at gagawin ang kaniyang kapalaran katulad ng sasapitin ng mga mapagkunwari, kung saan mayroon pagtatangis at pagngangalit ng mga ngipin.

25 Ang kaharian ng langit ay magjiging katulad ng sampung birhen na nagdala ng kanilang mga ilawan at pumunting sumalubong sa laaking ikakasal. **2** Ang lima sa kanila ay hangal at ang lima ay matatalino. **3** Sapagkat noong dinala ng limang hangal na birhen ang kanilang mga ilawan, hindi sila nagdala ng karagdagang langis. **4** Ngunit yung limang matatalinong birhen ay nagdala ng mga langis sa lahayang kaharian ng kanilang ilawan. **5** Ngayon habang naaantala ang laaking ikakasal, lahat sila ay inantok at nakatulog. **6** Ngunit noong hating gabii na ay may sumigaw, 'Tingnan ninyo ang laaking ikakasal! Pumontu na kayo at salubungan siya.' **7** Kaya't tumayo ang lahat ng mga birhen at inayos ang kanilang mga ilawan. **8** Sabi ng mga hangal sa mga matatalino, 'Bigyan ninyo kami ng inyong langis sapagkat nauubusan na ang aming ilawan.' **9** Ngunit sumagot at sinabi ng mga matatalino, 'Dahil hindi na sapat ang mga ito para sa amin at sa inyo, pumontu nalang kayo doon sa mga nagbebenta at bumili kayo para sa inyong mga sarili.' **10** Habang umalis sila upang bumili, dumating ang laaking ikakasal at ang mga nakahanda na ay sumama sa kaniya sa handaan ng kasal at isinara ang pintuan. **11** Pagkatapos nito ang ibang mga birhen ay dumating din at nagsabi, 'Panginoon, panginoon, pagbukas ninyo kami.' **12** Ngunit sumagot siya at nagsabi, 'Totoo itong sinasabi ko sa inyo, hindi ko kayo kilala.' **13** Kaya kailangan kayong magbantay, sapagkat hindi ninyo alam ang araw o ang oras. **14** Sapagkat ito ay katulad ng isang taong maglalakbay sa ibang bansa. Tinawag niya ang sarili niyang mga utusan at ipinagkatiwala sa kaniila ang kaniyang kayamanan. **15** Ang isa sa kanila ay binigyan niya ng limang talento, ang isa naman ay binigyan niya ng dalawa at ang isa naman ay binigyan niya ng isang talento. Nakatanggap ang bawat isa ayon sa kaniya-kaniyang kakayahon, at ang taong iyon ay pumontu sa kaniyang paglalakbay. **16** Agad-agad ang nakatanggap ng limang talento ay umalis at ipinuhunan niya ang mga ito at nagkaroon pa siya ng limang talento. **17** Ganoon din ang nakatanggap ng dalawang talento, nagkaroon din ng dalawa pa. **18** Ngunit ang utusan na nakatanggap ng isang talento ay umalis, naghukay sa lupa at itinago ang pera ng kaniyang amo. **19** Pagkalipas ng matagal na panahon, bumalik ang amo ng mga utusan at nakipusulit sa kanila. **20** Dumating ang utusan na nakatanggap ng limang talento at nagdala ng lima pang talento, at sinabi niya, 'Panginoon, binigyan mo ako ng limang talento. Tingnan mo, nagkaroon ako ng lima pang talento.' **21** Sinabi ng amo sa kaniya, 'Magaling, mabuti at matapat na utusan! Naging tapat ka sa kaunting mga bagay. Gagawin kitang tagapamahala sa maraming bagay. Makibahagi ka sa kagalakan ng iyong amo.' **22** Dumating din ang utusan na nakatanggap ng dalawang talento, at sinabi niya, 'Panginoon, binigyan mo ako ng dalawang talento. Tingnan mo, nagkaroon ako ng dalawa pang talento.' **23** Sinabi ng amo sa kaniya, 'Magaling, mabuti at matapat na utusan! Naging tapat ka sa kaunting bagay. Gagawin kitang tagapamahala sa maraming bagay. Makibahagi ka sa kagalakan ng iyong amo.' **24** Pagkatapos nito, ang utusan na nakatanggap ng isang talento ay dumating at nagsabi, 'Panginoon, alam ko na mahigpit kang tao. Gumagapas ka kung saan hindi ka nagtaniam, at umaani kung saan hindi ka naghasik.' **25** Natakok ato, kaya ako ay umalis at itinago ko ang inyong talento sa lupa. Tingnan mo, nandito ang pagmamay-ari mo.' **26** Ngunit sumagot ang kaniyang amo at sinabi sa kaniya, 'Ikaw na masama at tamad na utusan, alam mo naman na gumagapas ako kung saan hindi ako nagtaniam at umaani kung saan hindi ako naghasik. **27** Kaya ibinigay mo sana ang pera ko sa mga tagabangko, upang sa aking pagdating natanggap ko na may tubo ang aking pera. **28** Kaya kunin ninyo ang talento sa kaniya at ibigay ninyo doon sa mayroon sampung talento. **29** Sapagkat kung sinuman ang mayroon, mas marami pa ang ibigibay — mas masagan pa. Subalit kung sino ang walang pagmamay-ari, kahit ang nasa sa kaniya ay kukunin pa. **30** Itapon ang walang silbing utusan sa kadiliman sa labas, kung saan mayroong pagtatangis at pagngangalit ng mga ngipin. **31** Pagdating ng Anak ng Tao sa kaniyang kaluwalhatian at kasama ang lahat ng kaniyang mga anghel,upo siya sa kaniyang marangal na trono. **32** Sa harap niya magtitipon ang lahat ng mga bansa, at pagbubukud-bukurin niya ang mga tao sa isat'isa, katulad ng pastol na hiniihiwalay ang tupa at kambing. **33** Ilalagay niya ang mga tupa sa kaniyang kahan ngunit ang mga kambing ay sa kaniyang kaliwa. **34** At sasabihin ng Hari sa mga nasa kanan niya, 'Halikayo, pinagpala kayo ng aking Ama, mamanahin ninyo ang kaharian na inihanda para sa inyo mula pa noong likhain ang mundo. **35** Sapagkat ako ngagutom at binigyan

ninyo ako ng pagkain; ako ay nauhaw at binigyan ninyo ako ng inumin; ako ay dayuhan at pinatuloy ninyo ako; **36** ako ay hubad at dinamitan ninyo ako, ako ay may sakit at inalagaan ninyo ako; ako ay nasa kulungan at pinuntahan ninyo ako. **37** At sasagot ang mga matuwid at sasabihin, 'Panginoon, kailan ka namin nakitang nagutom at pinakain, o nauhaw at binigyan ng inumin? **38** At kailan ka namin nakitang dayuhan at pinatuloy ka? O hubad at dinamitan? **39** At kailan ka namin nakita na may sakit, o nakulong at pinuntahan ka namin?' **40** At sasagot ang Hari at sasabihin sa kanila, 'Totoo itong sinasabi ko sa inyo, kung ano man ang nagawa ninyo sa mga hamak kong kapatid dito, ginawa ninyo ito sa akin.' **41** At sasabihin niya sa mga nasa kaniyang kaliwa, 'Lumisan kayo sa akin, kayong sinumpa, sa apoy na walang hanggan na inihanda para sa diyalabo at sa kaniyang mga anghel, (**añtios g166**)' **42** sapagkat ako ay nagutom ngunit hindi ninyo ako binigyang ng pagkain; nauhaw ako ngunit hindi ninyo ako binigyang ng inumin; **43** ako ay isang dayuhan ngunit hindi ninyo ako pinatuloy, hubot' hubad ngunit hindi ninyo ako dinamitan, may sakit at nasa kulungan, ngunit hindi ninyo ako inalagaan. **44** At sasagot din sila at sasabihin, 'Panginoon, kailan ka namin nakitang nagutom, o nauhaw, o dayuhan, o hubad, o may sakit, o nasa kulungan, at hindi kayo pinaglingkuran?' **45** At sasagot siya sa kanila at magsabi, 'Totoo itong sasabihin ko sa inyo, anumang hindi ninyo ginawa sa mga pinakahamak na ito, hindi ninyo ginawa sa akin.' **46** Ang mga ito ay pupunta sa walang katapusang parusa ngunit ang matuwid, sa buhay na walang hanggan.' (**añtios g166**)

26 At nangyari nang matapos ni Jesus ang lahat ng mga salitang ito, sinabi niya sa kaniyang mga alagad, **2** "Alam ninyo na pagkalipas ng dalawang araw darating ang Paskua, at ang Anak ng Tao ay ibibigay upang maipako sa krus". **3** At ang mga punong pari at ang mga nakatatanda ng mga tao ay nagkaitipun-tipon sa palasyo ng pinakapunong pari na nagngangalang si Caifas. **4** Nagabswatan sila na hulihin si Jesus ng panakaw at patayin. **5** Sapagkat sinasabi nila, "Hindi sa araw ng pista, upang hindi magkaroon ng kaguluan ang mga tao. **6** Ngayon, habang si Jesus ay nasa Betania sa bahay ni Simon na ketongin, **7** habang siya ay nakasandal sa mesa, may babae na lumapit sa kaniya na may dalang isang sisidlang alabastro ng mamahaling pabango, at ibinuhos niya ito sa kaniyang ulo. **8** Subalit ng makita ng kaniyang mga alagad ito, sila'y nagalit at sinabi, "Anong dahilan sa pag-aaksayang ito? **9** Maari sana itong ipagbili ng malaking halaga at ipamirigay sa dukha." **10** Ngunit si Jesus, na nalalaman ito, sinabi sa kanila, "Bakit ninyo binabagabag ang babaeng ito? Sapagkat gumagawa siya ng napakabuting bagay sa akin. **11** Nasa inya palagi ang mga dukha, subalit hindi ninyo ako makakasama palagi. **12** Sapagkat nang binuhos niya itong pabango sa aking katawan, ginawa niya ito para sa aking paglililing. **13** Totoo itong sinasabi ko sa inyo, saan man ipangaral ang magandang balita sa buong mundo, ang ginawa ng babaeng ito ay ipagsasabi din sa pag-alala sa kaniya." **14** At ang isa sa Labingdalawa na nagngangalang Judas Iscariote ay pumunta sa mga punong pari **15** at sinabi, "Ano ang nais niryong ibigay sa akin, upang siya'y ibigay ko sa inyo?" At nagtimbang sila ng tatlumpung piraso ng pilak para sa kaniya. **16** Mula ng panahong iyon humanap siya ng pagkakaatao upang ibigay siya sa kanila. **17** Ngayon sa unang araw ng tinapay na walang pampaalsa, nagsilapit ang mga alagad kay Jesus at nagsabi, "Saan mo nais na tayo ay maghanda upang iyong kainin ang pagkain ng Paskwa?" **18** Sinabi niya, "Pumunta kayo sa lungsod sa isang tao roon at sabihin ninyo sa kaniya, 'Sinabi ng Guro, "Ang panahon ko ay malapit na. Gaganapin ko ang Paskwa sa inyong bahay kasama ng aking mga alagad.'" **19** Ginawa ng mga alagad kung ano ang ipinag-utis ni Jesus sa kanila, at inihanda nila ang pagkain ng Paskwa. **20** Nang sumapit ang gabi, umupo siya upang kumain kasama ang mga labingdalawang alagad. **21** Habang sila'y kumakain, sinabi niya, "Totoo itong sinasabi ko sa inyo na ako'y ipagkakanulo ng isa sa inyo." **22** At sila'y lubhang natungkol, at ang bawat isa ay nagsimulang nagsipagtangon sa kaniya, "Tiyak na hindi ako, Panginoon?" **23** Sumagot siya, "Ang sinumang kasabay kong sumawsaw ng kaniyang kamay ay siyang magkanoulo sa akin. **24** Ang Anak ng Tao ay aalis, katulad ng naisulat patungkol sa kaniya. Ngunit aba sa lalaking iyon na magkanoulo sa Anak ng Tao! Mas mabuti pa sa lalaking iyon na hindi na siya ipinanganak." **25** Si Judas, na siyang nagkanoulo sa kaniya ay nagsabi, "Ako ba, Rabi?" Sinabi niya sa kaniya, "Ikaw mismo ang nagsabi." **26** Habang sila'y kumakain, kumuhi si Jesus ng tinapay,

ipinagpasalamat ito, at pinagputol-putol. Binigay niya ito sa kaniyang mga alagad at sinabi, "Kunin ninyo, kainin ninyo. Ito ay aking katawan." **27** Kumhuha siya ng kopa at nagpasalamat, at ibinigay ito sa kanila at sinabi, "Inumin ninyo ito, kayong lahat. **28** Sapagkat ito ay aking dugo ng kasunduan na ibinuhos para sa marami para sa ikapapatawad ng mga kasalanan. **29** Subalit sasabihin ko sa inyo, buhat ngayon hindi na ako muling iinom nitong bunga ng ubas, hanggang sa araw na ako ay iinom nito ng panibago kasama ninyo sa kaharian ng aking Ama." **30** At pagkawit nila ng isang himno, pumunta sila sa Bundok ng mga Olibo. **31** At sinabi ni Jesus sa kanila, "Lahat kayo ay aalis ngayong gabi nang dahil sa akin, sapagkat ito ay nasusulat, 'Hahampasin ko ang pastol ng tupa at ang mga tupa na kawan ay maikakalat.' **32** Ngunit pagkatasop nang aking pagkabuhay, mauna ako sa inyo sa Galilea." **33** Ngunit sinabi ni Pedro sa kaniya, "Kahit ang lahat ay aalis dahil sa iyo, ako ay hindang-hindi aalis." **34** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Totoo itong sinasabi ko sa inyo, sa gabing ito bago tumilaok ang tandang, ikakaila mo ako ng tatlong beses." **35** Sinabi ni Pedro sa kaniya, "Kahit ako ay mamatay, hindi kita ikakaila." At ganoon din ang sinabi lahat ng mga alagad. **36** Pagkatasop, pumunta si Jesus na kasama sila sa isang lugar na tinawag na Getsemani at sinabi sa kaniyang mga alagad, "Umupo kayo dito habang ako ay pupunta doon at manalangin." **37** Sinama niya si Pedro at ang dalawang anak ni Zebedeo at nagsimula siyang nalungkot at nabagabag. **38** At sinabi niya sa kanila, "Ang kaluluwa ko ay lubha na namimighati, maging sa kamatayan. Manatili kayo dito at magbantay kasama ko." **39** Lumakad siya ng medyo malayo, at siya'y nagpatiraya, at nanalangin. Sinabi nya, "Aking Ama, kung maaari, hayaan na ang tasang ito ay ilalampsas sa akin. Gayuman, hindi sa nais ko kundi ayon sa nais mo." **40** Lumapit siya sa mga alagad at sila'y kaniyang nadatnang natutulog at sinabi nya kay Pedro, "Ano, hindi ba ninyo kayang magbantay kasama ko ng isang oras? **41** Magbantay kayo at manalangin upang hindi kayo matukso. Ang espiritu ay nagnanais, ngunit ang laman ay mahina." **42** Umalis siya sa pangalawang pagkakataon at nanalangin, at nagsabi, "Aking Ama, kung hindi ito maaring ilipas maliban na inumin ko ito, ang kaloooban mo ang magaganap." **43** At siya'y nagbalik muli at natikta silang natutulog, sapagkat mabigat na ang kanilang mga mata. **44** At muli nya silang iniwan at siya'y umalis. Nanalangin siya sa ikatlong pagkakataon at sinabi ang ganoon ding mga salita. **45** Pagkatasop, lumapit si Jesus sa kaniyang mga alagad at sinabi sa kanila, "Natutulog pa rin ba kayo at namamahinga? Tingnan ninyo, malapit na ang oras, at ang Anak ng Tao ay ipagkanoulo sa mga kamay ng mga makasalanan. **46** Tumindig kayo, aalis na tayo. Tingnan ninyo, malapit na ang magkanoulo sa akin." **47** Habang siya'y nagsasalita, si Judas na issa sa Labingdalawa ay dumating. Kasama nya ang napakaraming tao na mula sa mga punong pari at mga nakatatanda sa mga tao. Dumating sila na may dalang mga espada at mga pamalo. **48** Ngayon ang tao na magkanoulo kay Jesus ay nagbibigay ng hudyat sa kanila na nagsasabi, "Kung sinuman ang aking halahikan, siya na iyon. Sunggaban siya." **49** Agad-agad lumapit siya kay Jesus at sinabi, "Binabati kita, Rabi!" At hinalikan nya siya. **50** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Kaibigan, gawin mo kung ano ang ipinunta mo dito." Pagkatasop, nagsidatingan sila at hinawakan si Jesus, at sinunggaban siya. **51** Masdan ito, ang isa sa mga kasama ni Jesus ay inunat ang kaniyang kamay at hinugot ang kaniyang espada at tinapays ang alipin ng pinakapunong pari, at tinagpas ang kaniyang tainga. **52** Pagkatasop, sinabi ni Jesus sa kaniya, "Ibalik mo ang espada sa kaniyang kaluban, sapagkat ang lahat ng gagamit ng espada ay masasawi sa pamamagitan din ng espada. **53** Inisip ba ninyo na hindi ko kayang tumawag sa aking Ama, at padadalhan nya ako ng higit pa sa labindalawang pulutong ng mga anghel?" **54** Ngunit paano matutupad ang mga kasulatan, na dapat mangyari?" **55** Sa oras na iyon si Jesus ay nagsabi sa maraming tao, "Pumunta kayo rito na dala-dala ang mga espada at mga pamalo upang hulihin ako katulad ng isang tulisan? Araw-araw ay nakaupo ako sa templo na nagtuturo at hindi ninyo ako hinuli. **56** Ngunit lahat ng ito ay kailangang mangyari upang ang mga sinusulat ng mga propeta ay matupad." At iniwanahan siya ng lahat ng mga alagad at sila'y tumakas. **57** Ang mga humuli kay Jesus ang nagdala sa kaniya sa pinakapunong pari na si Caifas, kung saan ang mga eskriba at mga nakatatanda ay nagkaitipun-tipon. **58** Ngunit sumunod si Pedro sa kaniya na may kataluanhang hanggang sa patyo ng pinakapunong pari. Pumunta siya sa loob at umupo kasama ng mga tagapagbantay upang makita ang kahihinatnan. **59** Ngayon, ang mga punong pari at ang

buong Konseho ay naghahanap ng maling patooto laban kay Jesus, upang siya'y kanilang mapatay. **60** Ngunit wala silang mahanap na kahit ano, bagamat maraming maling mga saksi ang nagsilipit. Ngunit mayamaya may dalawang lumapit. **61** At sinabi, "Sinabi ng taong ito, 'Kaya kong gibain ang templo ng Diyos at muling maipatayo sa loob ng tatlong araw.'" **62** Tumayo ang pinakapunong pari at sinabi sa kaniya, "Wala ka bang isasagot? Ano itong ipinapatooto nila laban sa iyo?" **63** Ngunit si Jesus ay tahimik lamang. Sinabi ng pinakapunong pari sa kaniya, "Inuuutus kita alang-alang sa Diyos na buhay, sabihin mo sa amin kung ikaw nga ba si Cristo, ang Anak ng Diyos. **64** Si Jesus ay sumagot sa kaniya, "Ikaw na mismo ang nagsabi. Ngunit sasabihin ko sa inyo, magmula ngayon ay inyo nang makikita ang Anak ng Tao na nakauko sa kanang kamay ng Kapangyarihan at darating na nasa mga ulap ng langit." **65** At pinunti ng pinakapunong pari ang kaniyang mga damit at nagsabi, "Siya ay nagsalita ng kalapastangan! Bakit kailangan pa natin ang mga saksi?" Ngayon inyo nang naririnig ang kalapastangan. **66** Ano sa tingin ninyo?" Sumagot sila at nagsabi, "Siya'y karapattadat na mamatay." **67** At dinuraan nila siya sa mukha at pinagsusonto at pinagsasampal. **68** At sinabi, "Hulaan mo sa amin, ikaw na Cristo. Sino sa amin ang humaptopsa sa iyo?" **69** Ngayon si Pedro ay nakauko sa labas ng patyo at isang utusang babae ang lumapit sa kaniya at sinabi, "Kasama ka dini ni Jesus na taga-Galilea." **70** Ngunit ikinalia niya ito sa harap nilang lahat, na sinasabi, "Hindi ko alam kung ano ang sinasabi mo." **71** Nang siya ay lumabas sa isang tarangkahan, isa pang utusang babae ang nakakita sa kaniya at sinabi sa mga nandoon, "Ang taong ito ay kasama din ni Jesus na taga-Nazaret." **72** At muli niyang ikinalia na may sumpa, "Hindi ko kilala ang lalaking iyan." **73** At pagkalipas ng ilang sandali ay lumapit kay Pedro ang mga nakatayo doon at sinabi, "Tiyak na ikaw rin ay isa sa kanila, sapagkat halatang-halata ka sa iyong pananalita." **74** Pagkatapos nito, nagsimula siyang magsalita ng masama at nanumpang, "Hindi ko kilala ang lalaking iyan," at agad-agad tumilaok ang tandang. **75** At naaalala ni Pedro ang mga salitang sinabi ni Jesus na, "Bago tumilaok ang tandang ikakaila mo ako ng tatlong beses." At siya'y lumabas at labis na umiyak.

27 Ngayon, nang dumating na ang umaga, ang lahat ng mga punong pari, at mga nakatatanda ng mga tao ay nagsabwatan laban kay Jesus upang siya ay patayin. **2** Siya ay ginapotsila at dinala palabas at ibinigay kay Pilato na gobernador. **3** Pagkatapos nang si Judas na nagkanulo sa kaniya ay nakitang natatulan si Jesus, siya ay nagsisisi at isinaulai ang tatlumpung pirasong pilak sa mga punong pari at mga nakatatanda, **4** at sinabi, "Ako ay nagkasala sa pamamagitan ng pagkakanulo sa dugong walang kasalanan." Ngunit sinabi nila, "Ano ba sa amin iyon? Tingnan mo yan sa iyong sarili." **5** At kaniyang itinapon pababa ang tatlumpung piraso ng pilak sa templo, at umalis, at pumunta sa labas at siya ay nagbigti. **6** At kinuha ng mga punong pari ang tatlumpung pirasong pilak at sinabi, "Labag sa kautusan na ilagay ito sa kaban ng yaman, sapagkat ito ay kabayaran ng dugo." **7** Sama-sama nilang pinag-usapan ang bagay na ito at ang salapi ay ipinambili ng Bukid ng Magpapalayok upang paglibingan ng mga dayuhan. **8** At dahil dito ang bukid na iyon ay tinawag na, "Ang bukid ng dugo" magpa-hanggang ngayon. **9** At ang sinabi ni Jeremias na propeta ay natupad, na nagsasabi, "Kinuha nila ang tatlumpung piraso ng pilak, ang halaga na inilaan sa kaniya ng mga tao ng Israel, **10** at ibinigay nila ito para sa Bukid ng Magpapalayok, ayon sa iniutos sa akin ng Panginoong." **11** Ngayon, nakatayo si Jesus sa harap ng gobernador, at tinanong siya ng gobernador, "Ikaw ba ang Hari ng mga Judio?" Sumagot si Jesus sa kaniya, "Ikaw na ang nagsabi." **12** Ngunit nang siya ay paratangan ng mga punong pari at mga nakatatanda, hindi siya sumagot ng kahit ano. **13** At sinabi ni Pilato sa kaniya, "Hindi mo ba naririnig ang mga paratang laban sa iyo?" **14** Ngunit hindi siya sumagot ng kahit isang salita, kaya ang gobernador ay labis na namangha. **15** Ngayon, sa kapistahan nakaugalian na ng gobernador na magpalaya ng isang bilanggo na napili ng mga tao. **16** At sa panahon na iyon mayroon silang pusakal na bilanggo na ang pangalan ay si Barabas. **17** At nang sila ay nagkatiupn-tipon, sinabi sa kanila ni Pilato, "Sino ang gusto ninyong palayain ko para sa inyo? Si Barabas, o si Jesus na tinatawag na Cristo?" **18** Dahil alam niya na ipinasakamay siya ng mga ito dahil sa inigpit. **19** Habang siya ay nakaupo sa upuan ng hukuman, ang kaniyang asawa ay nagpadala ng pasabi sa kaniya na nagsabi, "Huweg kang makialam

sa matuwid na taong iyan. Sapagkat labis akong pinahirapan ngayon sa panaginip tungkol sa kaniya." **20** Ngayon, ang mga punong pari at ang mga nakatatanda ay hinikayat ang mga tao upang hilingin si Barabas, at si Jesus ay patayin. **21** At tinanong sila ng gobernador, "Sino sa dalawang ito ang nais ninyong pakawalan ko?" Sinabi nila, si Barabas. **22** At sinabi ni Pilato sa kanila, "Ang og gagawin ko kay Jesus na tinatawag na Cristo?" Sumagot silang lahat, "Ipako siya sa krus." **23** At sinabi niya, "Bakit, ano ang krimen sa kaniyang nagawa?" Ngunit sila ay sumigaw pa ng mas malakas, "Ipako siya sa krus." **24** At nang nakita ni Pilato na wala siyang magagawa, dahil nagsimula na ang kaguluhan, kumuha siya ng tubig, naghugas siya ng kamay sa harapan ng maraming tao, at sinabi, "Wala na akong panangutan sa dugo sa matuwid na taong ito. Kayo na ang bahala niyan." **25** Ang lahat ng mga tao ay nagsabi, "Nawaway mapasaamin at sa aming mga anak ang kaniyang dugo." **26** Pagkatapos ay pinakawalan niya si Barabas sa kanila, ngunit hinampsas niya si Jesus at ipinasakamay niya upang mapako sa krus. **27** Pagkatapos, dinala ng mga kawal ng gobernador si Jesus sa pretorio at tinipon ang buong pulutong ng mga kawal. **28** At hinubarang nila siya at nilagyan ng pulang pula na balabal. **29** At gumawa sila ng koronang tinik at inilagay sa kaniyang ulo, at naglagay ng tungkod sa kaniyang kanang kamay. Sila ay nagpatirapa sa kaniyang harapan at kinutuya siya, at nagsabi, "Sambahin, ang Hari ng mga Judio!" **30** At siya ay dinuraan nila, at kinuha nila ang tungkod at hinampsas siya sa ulo. **31** Pagkatapos nilang kutyain siya, tinanggal nila ang kaniyang balabal at isinuot sa kaniya ang sarili niyang damit, at inilabas nila siya upang ipako siya sa krus. **32** Habang sila ay lumalabas, nakakita sila ng taong taga Cirene na nagngangalang Simon, na kanilang pinilit na sumama sa kanila upang pasanin niya ang kaniyang krus. **33** At sila ay nakaratating sa lugar na tinatawag na Golgota, na ang ibig sabihin ay, "Lugar ng mga Bungo." **34** At siya ay binigyan ng alak na may halong apdo. Ngunit nang matikman niya ito, ayaw niya itong inumin. **35** Nang siya ay ipinako nila sa krus, pinaghatis-hati nila ang kaniyang mga kasuotan sa pamamagitan ng pagasapsalaran. **36** At sila ay nagsiupo at binantayan siya. **37** Sa itaas ng kaniyang ulo ay nilagyan nila ng sakdal laban sa kaniya na nagsasabi, "Ito ay si Jesus, ang Hari ng mga Judio." **38** May dalawang magnanakaw na naipako sa krus na kasama niya, ang isa ay sa kaniyang kanan at ang isa ay sa kaniyang kaliwa. **39** At hinamak siya ng mga dumaan, at inilng ang kanilang mga ulo. **40** At nagsasabi, "Ikaw na sisira ng temple at itatayo ito sa loob ng tatlong araw, iligtas mo ang iyong sarili! Kung ikaw ang Anak ng Diyos, bumaba ka riyahn sa krus!" **41** Sa ganoon ding paraan kinutuya siya ng mga punong pari, kasama ng mga eskriba at mga nakatatanda, at sinabi, **42** Siya'y naglitgas ng iba, ngunit hindi niya kayang iligtas ang kaniyang sarili. Siya ay Hari ng Israel. Hayaan mo siyang bumaba mula sa krus at tayo ay maniniwala na sa kaniya. **43** Nagtitwala siya sa Diyos. Iligtas siya ng Diyos ngayon kung nais niya, dahil sinabi niya, 'Ako ay Anak ng Diyos.' **44** At ang mga magnanakaw na kasama niyang naipako sa krus ay nagsalita din ng katulad na pantulait sa kaniya. **45** Ngayon, mula sa tanghaling tapat dumilim ang buong paligid hanggang sa alas tres ng hapon. **46** At dakong alas tres ng hapon, sumigaw si Cristo na may malakas na tinig at sinabi, "Eli, Eli, lama sabachthani?" na ang kahulungan ay, "Diyos ko, Diyos ko, bakit mo ako pinabayanan?" **47** Nang ilan sa mga nakatayo doon ay nakarining nito, sinabi nila, "Tinatawag niya si Elias." **48** Agad-agad ang isa sa kanila ay tumakbo at kumuha ng spongha, pinuno ito ng maasim na alak, inilagay sa dulo ng tungkod at ibinigay ito sa kaniya upang inumin. **49** At ang iba sa kanila ay nagsabi, "Hayaan ninyo siya. Tingnan natin kung darating si Elias upang iligtas siya." **50** Pagkatapos nito muling sumigaw si Jesus na may malakas na tinig at isinuko ang kaniyang espiritu. **51** Masdan ito, ang kurtina sa templo ay nahati sa dalawa mula itaas hanggang sa baba. At ang mundo ay nayanig, at ang mga bato ay nahati. **52** At ang mga libingan ay nabuksan, at ang katawan ng mga banal na tau na nakatulog ay bumangon. **53** At lumabas sila mula sa mga libingan pagkatapos ng kaniyang pagkabuhay, pumasok sa banal na lungsod, at nagpakita sa marami. **54** Ngayon nang masaksihan ng kapitan ng kawal at ng mga nagbabantay kay Jesus ang lindol at ang mga bagay na nangyari, lubha silang natakot at nagsabi, "Tunay na Anak siya ng Diyos." **55** At maraming mga kababaihan na sumunod kay Jesus mula sa Galilea upang mag-aruga sa kaniya ay neroon at nakatinggin sa di kalayuan. **56** Kabilang sa kanila ay si Maria Magdalena, si Maria na ina ni Santiago at Jose, at ang ina ng mga anak na lalaki ni Zebedeo. **57** Nang

sumapit ang gabi, may dumating na mayamang tao na taga-Arimatea na nagngangalang Jose, na isa ding alagad ni Jesus. **58** Kinausap niya si Pilato at hinigang kawayan ni Jesus. Pagkatapos nito nag-utos si Pilato na ibigay ito sa kanya. **59** Kinuha ni Jose ang kawayan, binalot ito ng malinis na lino, **60** at hinimlay niya ito sa kanyang bagong libingan na kanyang inuka sa bato. Pagkatapos, pinagulang ang malaking bato at ipinangtakip sa pinto ng libingan at umalis. **61** Si Maria Magdalena at ang isa pang Maria ay neroon, nakaupo sa tapat ng libingan. **62** Sa sumunod na araw, na ang araw matapos ang Paghahanda, ang mga punong pari at ang mga Pariseo ay nagkatipun-tipon kasama ni Pilato. **63** At sinabi niya, "Gino, naalala namin noong nabubuhay pa ang mapanlinlang, sinabi niya, 'Pagkatapos ng tatlong araw ako ay muling mabubuhay.' **64** Kaya iutos mo na ang libingan ay mabantayang mabuti hanggang sa ikatlong araw. Kung hindi maaring pumunta ang kanyang mga alagad at nakawin siya at sasabihin sa mga tao, 'Nabuhay siya mula sa mga patay.' At ang huling panlilinlang ay malala pa sa nauna." **65** Sinabi ni Pilato sa kanila, "Magdala kayo ng tagapagbantay. Pumunta kayo at tiyakin ninyong ligtas ang libingan, sinelyohan ang bato at naglagay ng tagapagbantay.

28 Nang matapos na ang araw ng Pamamahinga at magsimulang magbukang liwayway sa unang araw ng linggo, si Maria Magdalena at ang isa pang Maria ay pumunta upang tingnan ang libingan. **2** Masdan ito, may maklas na lindol, dahil bumaba mula langit ang anghel ng Panginoon, dumating at ginulong ang bato at naupo sa ibabaw nito. **3** Ang kanyang anyo ay katulad ng kidlat at ang kanyang kasuotan ay kasing puti ng niyebe. **4** At nayanig ng takot ang mga tagapagbantay at naging tulad ng patay na mga tao. **5** Kinausap ng anghel ang mga babae at sinabi sa kanila, "Huwaq kayong matakot, dahil alam kong hinanap ninyo si Jesus na ipinako sa krus. **6** Wala na siya dito, ngunit bumangon na katulad ng kanyang sinabi. Halikayo tingnan ang lugar na hinimlayan ng Panginoon. **7** Pumunta kayo kaagad at sabihin sa kanyang mga alagad, 'Siya ay bumangon na mula sa mga patay. Makinig kayo, siya ay mauuna sa inyo sa Galilea. At doon makikita ninyo siya.' Makinig kayo, nasabi ko na sa inyo." **8** At kaagad na umalis ang mga babae sa libingan na may takot at malaking tuwa at nagsitakbo upang sabihin sa mga alagad. **9** Masdan ito, sinalubong sila ni Jesus at sinabi, "Binabati ko kayo." At lumapit ang mga babae, hinawakan ang kanyang mga paa at sinamba siya. **10** Pagkatapos nito sinabi ni Jesus sa kanila, "Huwaq kayong matakot. Pumunta kayo at sabihin sa akin mga kapatid na pumunta sa Galilea. Doon makikita nila ako." **11** Ngayon habang ang mga babae ay papunta, masdan ito, ang ilan sa mga tagapagbantay ay pumunta sa lungsod at sinabi sa mga punong pari ang lahat ng nangyari. **12** Nang nagtipun-tipon ang mga pari kasama ng mga nakatatanda at pinag-usapan nila ang pangayaring iyon, nagbigay sila ng malaking halaga ng pera sa mga kawal. **13** at sinabi sa kanila, "Sabihin ninyo sa iba, 'Pumunta ang mga alagad ni Jesus noong gabi at ninakaw ang kanyang kawayan habang kami ay natutolog.' **14** Kung makarating sa gobernador ang balitang ito, hihiikayatin namin sila at alisin sa inyo ang anumang pagkabahala." **15** Kaya kinuha ng mga kawal ang pera at ginawa kung ano ang iniutos sa kanila. Ang balitang ito ay kumalat agad sa mga Judio at nagpatuloy magpahanggang ngayon. **16** Ngunit ang labing-isa na mga alagad ay pumunta sa Galilea, sa bundok na kung saan itinuro ni Jesus sa kanila. **17** Nang siya ay nakita nila, sinamba nila siya, ngunit ang iba ay nag-alinlangan. **18** Pumunta si Jesus sa kanila at nagsalita sa kanila at sinabi, "Ibinigay sa akin ang lahat ng kapangyarian sa langit at sa lupa. **19** Humayo kayo at gawing mga alagad ang lahat ng mga bansa. Bautismuhan sila sa ngalan ng Ama, ng Anak, at ng Banal na Espiritu. **20** Turuan sila na sumunod sa lahat ng mga iniutos ko sa inyo. At pakigggan ninyo, Ako ay laging nasa inyo, maging sa katapusang mundo." (aiōn g165)

Marcos

1 Ito ang simula ng ebanghelyo tungkol kay Jesu-Cristo, na Anak ng Diyos. **2** Katulad ng nasusulat sa aklat ni Isaia na propeta, "Tingnan mo, ipapadala ko ang aking taga-pamalita na mauna sa iyo, ang maghahanda ng iyong daan. **3** Ang tinig ng isang sumisigaw sa ilang, 'Ihanda ninyo ang daan ng Panginoon. Itwid ang kaniyang daraan.'"**4** Dumating si Juan na nagbabautismo sa ilang at nangangaral tungkol sa bautismo ng pagsisisi alang-alang sa kapatawan ng mga kasalanan. **5** Ang buong bansa ng Judea at lahat ng taga-Jerusalem ay pumunta sa kaniya. Sila ay binautismuhan niya sa ilog ng Jordan, na nagtatapat ng kanilang mga kasalanan. **6** Nakasuot si Juan ng balabal gawa sa balahibong kamelyo at sinturon balat sa palibot ng kaniyang baywang, at kumakain siya ng mga balang at pulot-pukyut. **7** Nangaral siya at sinabi, "Mayroong darating na kasunod ko na ang mas makapangyarihan kaysa sa akin, at hindi ako karapat-dapat na yumuko para kalasin man lang ang tali ng kaniyang sandalyas. **8** Binautismuhan ko kayo ng tubig, ngunit babautismuhan niya kayo ng Banal na Espiritu." **9** Nangyari sa mga araw na iyon na si Jesus ay dumating mula sa Nazaret sa Galilea at siya ay binautismuhan ni Juan sa ilog ng Jordan. **10** Nang si Jesus ay umahon sa tubig, nakita niya na bumukas ang langit at ang Espiritu ay bumaba sa kaniya na tulad ng kalapati. **11** At isang tinig ang nagmula sa langit, "Ikaw ang minamahal kong Anak. Ako ay labis na nalulugod sa iyo." **12** At agad-agad, sapilitan siyang pinapunta ng Espiritu sa ilang. **13** Nanatili siya sa ilang sa loob ng apatnapung araw na tinutukso ni Satanas. Kasama niya ang mababangis na hayop at pinaglilingkuran siya ng mga anghel. **14** Ngayon matapos madakip si Juan, dumating si Jesus sa Galilea na nagpapahayag ng ebanghelyo ng Diyos, **15** at sinasabi, "Ang panahon ay naganap na, at ang kaharian ng Diyos ay malapit na. Magsiyi kayo at maniwala sa ebanghelyo." **16** At habang dumadaan siya sa tabi ng Dagat ng Galilea, nakita niya si Simon at Andres na kapatid ni Simon na naghahagis ng lambat sa dagat, sapagkat sila ay mga mangingisda. **17** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Halikayo, sunumod kayo sa akin at gagawin ko kayong mga mangingisda ng mga tao." **18** At kaagad na iniwan nila ang mga lambat at sunumod sa kaniya. **19** Habang si Jesus ay naglalakad papalayo, nakita niya si Santiago na anak ni Zebedeo at Juan na kapatid nito, sila ay nasa bangka na nagkukumpuni ng mga lambat. **20** Agad silang tinawag ni Jesus at iniwan nila ang kanilang amang si Zebedeo sa bangka kasama ang mga binayaring katulog at sunumod sila sa kaniya. **21** At nakarating sila sa Capernaum at sa Araw ng Pamamahinga, agad na pumunta si Jesus sa sinagoga at nagturo. **22** Namangha sila sa kaniyang pagtuturo sapagkat siya ay nagtuturo katulad ng isang taong may kapangyarihan at hindi tulad ng mga eskriba. **23** Noon din ay may isang lalaki sa kanilang sinagoga na may masamang espiritu, at sumigaw siya, **24** na nagsasabi, "Ano ang kinalaman namin sa iyo, Jesus ng Nazaret? Pumarito ka ba upang puksain kami? Alam ko kung sino ka. Ikaw ang Banal na mula sa Diyos!" **25** Sinaway ni Jesus ang demonyo at sinabi, "Tumahimik ka at lumabas ka sa kaniya!" **26** At binagsak siya ng masamang espiritu, lumabas mula sa kaniya habang sumisigaw ng malakas. **27** At ang lahat ng tao ay namangha, kaya nagtanungan sila sa isa't isa, "Ano ito? Bagong katuruan na may kapangyarihan? Nauunitan niya kahit ang mga masamasang espiritu at sumusunod naman ang mga ito sa kaniya!" **28** At agad na kumalat sa lahat ng dako ang balita tungkol sa kaniya sa buong rehiyon ng Galilea. **29** At kaagad, nang lumabas sila sa sinagoga, pumunta sila sa tahanan ni Simon at Andres kasama sina Santiago at Juan. **30** Ngayon ang babaeng byenian ni Simon ay nakahigang nilagnat, at agad nilang sinabi kay Jesus ang tungkol sa kaniya. **31** Kaya lumapit siya, hinawakan siya sa kamay at itinayo siya; nawala ang kaniyang lagnat at nagsimula siyang paglingkuran sila. **32** Nang gabing iyon, pagkatapos lumubog ng araw, dinala nila sa kaniya ang lahat ng may sakit at ang mga sinapihan ng mga demonyo. **33** Ang buong lungsod ay nagkatipon sa may pinto. **34** Marami ang pinagaling niya na mayroong iba't ibang sakit at nagspalayas siya ng mga demonyo, ngunit hindi niya pinahintulutan ang mga demonyong magsalita dahil kilala siya ng mga ito. **35** Bumangon siya ng napaka-aga, habang madilim pa; umalis siya at pumunta sa isang lugar kung saan siya maaaring mapag-isla at nanalangin siya doon. **36** Hinanap siya ni Simon at ng mga kasama niyang naroon. **37** Natagpuan nila siya at sinabi sa kaniya, "Naghahanap ang lahat sa

iyo." **38** Sinabi niya, "Pumunta tayo sa ibang lugar, sa mga nakapaligid na mga bayan upang makapangaral din ako doon. Iyon ang dahilan kaya ako naparito." **39** Pumunta siya sa lahat ng dako ng Galilea, nangangaral sa mga sinagoga at naggapalayas ng mga demonyo. **40** Isang ketongin ang lumapit sa kaniya. Siya ay nagmamakaawa sa kaniya, lumuhod siya at sinabi sa kaniya, "Kung iyong nanaisin, maaari mo akong gawing malinis." **41** Sa habag niya, iniabot ni Jesus ang kaniyang kamay at hinawakan siya, sinasabi sa kaniya, "Nais ko. Maging malinis ka." **42** Kaagad na nawala ang kaniyang ketong at siya ay naging malinis. **43** Mahigpit siyang pinagbilinan ni Jesus at agad siyang pinaalis. **44** Sinabi niya sa kaniya, "Siguraduhin mong wala kang sasabilhin sa kahit na sino, ngunit humayo ka at ipakita mo ang iyong sarili sa pari at maghandog kung ano ang iniutos ni Moises para sa iyong pagkalinis, bilang patotoo sa kanila." **45** Ngunit siya ay umalis at sinimulang sabihin sa lahat, at labis na ikinalat ang nangyari, anupat si Jesus ay hindi na malayang makapasok sa kahit anong bayan. Kaya siya ay nanatili sa mga ilang na lugar at pumupunta ang mga tao sa kaniya mula sa lahat ng dako.

2 Nang makabalik si Jesus sa Capernaum makalipas ang ilang araw, napabalita na nakauwi na siya sa kaniyang tahanan. **2** At maraming tao ang nagtipun-tipon doon kaya wala nang puwang, maging sa may pintuan at ipinangaral ni Jesus ang salita sa kanila. **3** At may ilang lalaking pumunta sa kaniyang may dalang paralisadong lalaki; apat na tao ang bumuhut sa kaniya. **4** Nang hindi sila makalapit kay Jesus dahil sa maraming tao, inalis nila ang bubong sa taas kung saan siya naroon. At nang nakagawa sila ng butas doon, ibinaba nila ang higaan kung saan nahahiga ang lalaking paralisado. **5** Nang makita ni Jesus ang kanilang pananampalataya, sinabi niya sa lalaking paralisado, "Anak, pinatawed na ang iyong mga kasalanan." **6** Ngunit nangatwiran sa kanilang mga puso ang ilan sa mga eskriba na nakaupo doon, **7** "Paano ngakapagpasalita ang taong ito ng ganito? Lumapastangan siya! Sino ang makapagpapatawid ng mga kasalanan kundi ang Diyos lamang?" **8** At nalaman agad ni Jesus sa kaniyang espiritu kung ano ang kanilang iniisip. Sinabi niya sa kanila, "Bakit ninyo ito iniisip sa iyong mga puso?" **9** Ano ang mas madaling sabihin sa lalaking paralisado, "Napatawid na ang iyong mga kasalanan' o ang sabihin 'Bumangon ka, kunin ang iyong higaan at lumakad ka?" **10** Ngunit upang malaman ninyo na ang Anak ng Tao ay may kapangyarihan dito sa mundo na magpatawid ng mga kasalanan," sinabi niya sa paralitiko, **11** "Sinasabi ko sa iyo, bumangon ka, kunin ang iyong higaan, at pumunta ka sa iyong bahay." **12** Bumangon siya at kaagad kinuha ang kaniyang higaan at lumabas siya sa bahay na iyon sa harap ng lahat, kaya't silang lahat ay namangha at niluwahlati ang Diyos. At kanilang sinabi, "Kailanman ay hindi pa kami nakakita ng katulad nito." **13** Muli siyang bumalik sa tabi ng lawa at pumunta sa kaniya ang napakaraming tao, at tinuruan sila ni Jesus. **14** Sa kaniyang pagdaan, nakita niya si Levi na anak ni Alfeo na nakauupo sa parangalan ng buwis at sinabi sa kaniya, "Sumunod ka sa akin." Tumayo si Levi at sunumod siya sa kaniya. **15** At nang kumakain si Jesus sa bahay ni Levi, maraming maniringil ng buwis at mga makasalanang tao ang nakikisalo kay Jesus at sa kaniyang mga alagad, sapagkat marami sila na sunumod sa kaniya. **16** Nang makita ng mga eskriba na mga Pariseo si Jesus na kumakain kasama ang mga makasalanang tao at tagasingil ng buwis, sinabi nila sa kaniyang mga alagad, "Bakit siya nakikisalo sa mga tagasingil ng buwis at mga makasalanang tao?" **17** Nang marinig ito ni Jesus, sinabi niya sa kanila, "Ang mga taong malakas ang pangangatawan ay hindi nangangailangan ng manggagamot, ang mga may sakit lamang ang nangangailangan. Hindi ako pumarito upang tawagin ang mga matuwid na tao kundi ang mga taong makasalanan." **18** Ang mga alagad ni Juan at ang mga Pariseo ay nag-aayuno. Lumapit ang ilang tao at sinabi sa kaniya, "Bakit nag-aayuno ang mga alagad ni Juan at mga alagad ng mga Pariseo ngunit ang iyong mga alagad ay hindi nag-aayuno?" **19** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Maaari bang mag-ayuno ang mga tagapaglingkod sa kasal kung kasama pa nila ang lalaking ikakasal? Hanggang kasama pa nila ang lalaking ikakasal ay hindi pa sila maaaring mag-ayuno." **20** Ngunit darating din ang araw na ang lalaking ikakasal ay mailalayo sa kanila at sa mga araw na iyon, mag-aayuno sila. **21** Walang taong magtatahi ng bagong tela sa lumang damit dahil kung ganoon ang itinapagi nitó ay mapupuntit at magkakaroon ng mas malalang punit. **22** Walang taong maglalagay ng bagong alak sa lumang sisidlang-balat dahil kung ganoon ay masisira ng

alak ang sisidlang-balat at kapwa masasayang ang alak at ang sisidlang balat. Sa halip ay maglagay ng bagong alak sa bagong sisidlang-balat.” **23** Sa Araw ng Pamamahinga, pumunta si Jesus at ang kaniyang mga alagad sa triguhan at nagsimulang mamitats ang kaniyang mga alagad ng mga uhay. **24** At sinabi ng mga Pariseo sa kaniya, “Tingnan mo, bakit sila gumagawa ng bagay na ipinagbabawal sa Araw ng Pamamahinga?” **25** Sinabi ni Jesus sa kanila, “Hindi pa ba ninyo nababasa ang ginawna ni David noong siya ay nangailangan at nagutom—siya at ang mga lakalang kasama niya? **26** Kung paano siya pumasok sa tahanan ng Diyos noong si Abiatar ang pinakapunong pari at kinain ang tinapay—na handog na hindi naaayon sa batas na kainin ng kahit na sino maliban sa mga pari—at binigyan pa niya ang kaniyang mga kasama?” **27** Sinabi ni Jesus, “Ang Araw ng Pamamahinga ay ginawna para sa sangkatauhan, at hindi ang sangkatauhan para sa Araw ng Pamamahinga. **28** Kung gayon, ang Anak ng Tao ay Panginoon maging sa Araw ng Pamamahinga.”

3 At muli siyang naglakad papasok sa loob ng sinagoga at doon may isang lalaki na tuyot ang kamay. **2** Ilan sa mga tao ay nagmamatay ng mabuti kung pagpatalin siya ni Jesus sa Araw ng Pamamahinga upang maparatangan nila siya. **3** Sinabi ni Jesus sa lalaki na tuyot ang kamay, “Tumindig ka at tumayo sa gitna ng lahat.” **4** At sinabi niya sa mga tao, “Naaayon ba sa batas ang gumawa ng mabuti sa Araw ng Pamamahinga o ang manakit; ang sumagip ng buhay o ang pumatay?” Ngunit tahimik ang mga tao. **5** Tiningnan niya sila ng may galit, labis siyang nalulungkot dahil sa katigasan ng kanilang mga puso, at sinabi niya sa lalaki, “Lunat mo ang iyong kamay.” Iniuhat niya ang kaniyang kamay at pinagaling ito ni Jesus. **6** Lumabas ang mga Pariseo at agad bumuo ng sabwatan kasama ng mga taga-sundot ni Herodias laban sa kaniya upang ipapatay siya. **7** Pagkatapos, pumunta si Jesus sa dagat kasama ng kaniyang mga alagad at napakaraming tao ang sumunod sa kanila mula sa Galilea, at Judea, **8** Jerusalem at mula sa Idumea at ibayo ng Jordan at sa palibot ng Tiro at Sidon, napakaraming tao ang pumunta sa kaniya nang marinig nila ang lahat ng mga ginagawa niya. **9** Hiniling niya sa kaniyang mga alagad na ipaghanda siya ng isang bangka upang hindi siya maipit ng mga tao. **10** Dahil sa marami na siyang napagaling, lahat ng may mga maluluhang karamdaman ay gustong makalapit sa kaniya upang mahawakan siya. **11** Sa tuwing makikita siya ng mga marumung espiritu, nagpapatirapa sila at sumisigaw, “Ikaw ang Anak ng Diyos.” **12** Mahigpit niyang iniutos sa mga ito na huwag nilang ipapaalam kung sino siya. **13** Umakyat siya sa bundok at tinawag niya ang mga gusto niya at pumunta sila sa kaniya. **14** Itinalaga niya ang Labindalawa (na tinawag niyang mga apostol) para sila ay makasama niya at maaari niya silang isugo upang mangaral, **15** at upang magkaroon sila ng kapangyarihang magpalayas ng mga demonyo. **16** Itinalaga niya ang Labindalawang apostol: Si Simon na pinangalan niyang Pedro, **17** si Santiago na anak ni Zebedeo, si Juan na kapatid ni Santiago, na mga pinangalanang ninyo Boanerges na ang ibig sabihin ay mga anak ng kulong, **18** at sila Andres, Felipe, Bartolomeo, Mateo, Tomas, Santiago na anak ni Alfeo, Tadeo, Simon na makabayani, **19** at si Judas Iskaryote, na magkakanulo sa kaniya. **20** Pagkatapos ay umuwì na siya at muling nagtipon-tipon ang maraming tao, kung kaya hindi man lang sila makakain ng tinapay. **21** Nang marinig ng kaniyang pamilya ang balitang ito, agad silang lumabas upang piliti siyang kunin, dahil sinasabi nilang, “Nahihibang na siya.” **22** Sinabi ng mga eskribang ngangaling sa Jerusalem, “Sinanib na si Beelzebul,” at, “Sa pamamagitan ng pinuno ng mga demonyo, pinapaalis niya ang mga demonyo.” **23** Tinawag sila ni Jesus at nagsalita sa kanila sa pamamagitan ng talinghaga, “Paano maitataboy ni Satanas si Satanas?” **24** Kung nahahati ang isang kaharian laban sa kaniyang sarili, ang kahariang ito ay hindi maaaring manatili. **25** Kung ang isang tahanan ay nahahati laban sa kaniyang sarili, ang tahanang ito ay hindi maaaring manatili. **26** Kung naghimagsik si Satanas laban sa kaniyang sarili at magkabahabahagi, hindi siya maaaring manatili, subalit siya ay magwawakas. **27** Ngunit walang sinuman ang makapapasok sa bahay ng isang malakas na tao at magnakaw ng kaniyang mga kagamitan nang hindi nya ito gagapusin muna, saka pa lang nya mananakawan ang bahay nito. **28** Totoo itong sinasabi ko sa iyo, ang lahat ng mga kasalanan ng mga anak ng tao ay mapapatawid, maging ang lahat ng mga kalapastanganang sinasabi nila, **29** ngunit ang sinumang lumalapastangan laban sa Banal na Espiritu ay

hindi kailanman magkakaroon ng kapatawanan, ngunit mayroong walang hanggang kasalanan.” (**aiōn g165, aiōnios g166**) **30** Sinabi ito ni Jesus dahil sinasabi nilang, “Mayroon siyang marumung espiritu.” **31** Pagkatapos ay dumating ang kaniyang ina at mga kapatid na lalaki at tumayo sila sa labas. Pinasundo nila siya at pinatawag. **32** Umupo ang napakaraming tao sa palibot nya at sinabi sa kaniya, “Nasa labas ang iyong ina at mga kapatid, hinahanap ka nila.” **33** Sinagot niya sila, “Sino ang ina at mga kapatid ko?” **34** Tiningnan niya ang mga taong nakauko sa palibot nya at sinabi, “Tingnan ninyo, ito ang aking ina at mga kapatid! **35** Dahil kung sino man ang tumutupad sa kaloooban ng Diyos, ang taong iyon ay aking kapatid na lalaki, kapatid na babae, at ina.”

4 Muli siyang nagsimulang mangaral sa tabi ng dagat. At nagtipon-tipon ang napakaraming tao sa paligid nya, kaya sumakay siya sa bangka na nasa dagat at naupo. Ang mga tao ay nasa tabi ng dagat sa dalampasigan. **2** At tinuruan niya sila ng maraming bagay sa pamamagitan ng mga talinghaga, at sinabi nya sa kanila sa kaniyang pagtuturo, **3** “Makinig kayo, lumabas ang mangahasik upang maghasik. **4** Habang siya ay naghahasik, mayroong mga binhing napunta sa daan at dumating ang mga ibon at inubos ang mga ito. **5** Ang ibang mga binhi ay napunta sa mababong lupa na kung saan ang lupa ay kakauti lamang. Agad silang tumubo dahil hindi malalim ang lupa nito. **6** Ngunit nang sumikat ang araw, nalanta ang mga ito at dahil wala silang ugat natuyo ang mga ito. **7** Ang ibang mga binhi ay napunta sa tinikan. Lumaki ang mga halamang may tinik at sinakal ang mga ito, at hindi ito nakapamunga ng kahit isang butil. **8** Napunta sa matabang lupa ng ibang binhi at nagkabutil habang lumalago at dumarami, at may nagkabutil ng titatatalumpu, tig-aanimpu, at tig-isandaan”. **9** At sinabi niya, “Sinuman ang may taingang panding, makinig!” **10** Nang nag-isa na si Jesus, nagtanong ang mga malalapit sa kaniya kasama ang Labindalawa tungkol sa talinghaga. **11** Sinabi niya sa kanila, “Ipinagkalooob sa inyo ang hiwaga ng kaharian ng Diyos. Ngunit sa ibang nasa labas ang lahat ay mga talinghaga, **12** nang sa gayon, kapag sila ay tumingin, oo tittingin sila, ngunit hindi sila makakakita, at kapag sila ay nakinig, oo makarinig sila, ngunit hindi sila makauunawa, o kundi sila ay manumbalik at patatawarin sila ng Diyos.” **13** At sinabi nya sa kanila, “Hindi ba ninyo naaintindihan ang talinghaganito? Paano pa kaya ninyo naaintindihan ang iba pang mga talinghaga? **14** Ang mangahasik ay naghakis ng salita. **15** Ang ilan sa mga ito ay ang nauholog sa tabi ng daan, kung saan ang salita ay naihasik. At nang marinig nila ito, agad na dumating si Satanas upang alisin ang salitang naitanim sa kanila. **16** At ang iba ay ang mga naitanim sa mababong lupa, nang makarinig sila ng salita, agad nila itong titatanggap nang may kagalakan. **17** At hindi sila nakapag-ugat kaya sila nakatis lang ng maiking panahon. At dumating ang mga pagdurusa o pag-usig dahil sa salita at agad silang nadapa. **18** At ang iba naman ay naihasik sa tinikan. Narinig nila ang salita at tinanggap ito, **19** ngunit ang mga alalahanin sa mundo, ang pandaraya ng kayamanan at ang pagnapanasa sa iba pang mga bagay ay pumasok at nasakal ang salita, at ito ay hindi nakapamuna. (**aiōn g165**) **20** At mayroon namang naihasik sa mababong lupa. Narinig nila ang salita at tinanggap ito at nakapamunga: may tatlimpu, may animnapu, at may isandaan.” **21** Sinabi ni Jesus sa kanila, “Magdadala ba kayo ng lampara sa loob ng bahay upang ilagay ito sa loob ng basket o sa ilalaim ng higaan? Dadalhin ninyo ito sa loob at ilalagay sa lagayan ng lampara. **22** Sapagkat walang itinatago na hindi maihahayag at walang liham na hindi maibubunyag. **23** Sinuman ang may taingang pandinig, makinig. **24** Sinabi nya sa kanila, “Pakinggan ngayon mabuti ang inyong narinig, ang panukat na inyong ginagamit ay siya ring gagamiting panukat sa inyo, at idadagdag ito sa inyo. **25** Dahil sinumang mayroon ay pagkakaloooban ng higit pa, at simumang wala, kukunin maging ang anumang nasa kaniya.” **26** At sinabi nya, “Ang kaharian ng Diyos ay tulad ng isang taong naghask ng kaniyang binhi sa lupa. **27** Sa gabi nya ay natutulog at sa umaga siya ay bumabangon, at ang binhi ay sumisibol at tumutubo, ngunit hindi nya alam kung paano. **28** Ang lupa sa sarili nya ay namumunga ng butil: una ang sibol, sunod ang mga tangkay, sunod ang mga hinog na butil sa tangkay. **29** At kapag nahihog na ang butil, agad niyang ipinadadalda ang panggapas sapagkat dumating na ang anihan.” **30** At sinabi nya, “Saan natin maihahambing ang kaharian ng Diyos, o anong talinghaga ang magagamit natin upang maipaliwanag ito? **31** Ito ay katulad ng buto ng mustasa na kapag ito ay itinanim, ito ang

pinakamaliit sa lahat ng mga buto sa daigdig. **32** Gayunpaman, kapag ito ay naitanim, tumutubo ito at nagiging pinakamalaki sa lahat ng mga tanim sa bukirin at nagkakaroon ito ng malalaking sanga, kaya ang mga ibon sa himpapawid ay nakakapamugad sa liliim nito. **33** Ipinangaral niya ang salita sa kanila sa pamamagitan ng maraming talinghang katulad nito, hanggang sa kaya nilang maunawaan, **34** at hindi siya nangaral sa kanila nang hindi gumagamit ng talinghang. Ngunit kapag siya ay nag-iisa na lamang, ipinapalwanag niya ang lahat sa kaniyang sariling mga alagad. **35** Kinagabihan, nang araw ding iyon, sinabi niya sa kanila, "Tumawid tayo sa kabilang dako." **36** Kaya iniwani nila ang maraming tao na isinama nila si Jesus dahil nakasakay na siya sa bangka. Mayroon ding ibang mga bangkang sumama sa kanila. **37** Nagkaroon ng matinding unos at hinamps ng mga alon ang bangka kaya halos mapuno na ito ng tubig. **38** Ngunit si Jesus naman ay nasa dulo ng bangka at natutulog sa unan. Ginising nila si Jesus at sinabi, "Guro, hindi ba kayo nababalaha na malapit na tayong mamatay?" **39** At gumising siya at sinaway ang hangin at sinabi sa dagat, "Pumayapa ka, tigil." Tumigil ang hangin, at nagkaroon ng labis na kapayapaan. **40** At sinabi niya sa kanila, "Bakit kayo natatakot? Wala pa rin ba kayong pananampalataya?" **41** Lubha silang natakor at sinabi nila sa isat'isa, "Sino ba talaga siya, dahil maging ang hangin at ang dagat ay sumusunod sa kaniya?"

5 Dumating sila sa kabilang dako ng dagat, sa rehiyon ng Geraseno. **2** At nang bumababa si Jesus sa bangka, agad may isang Lalaking marumung espiritu ang pumunta sa kaniya mula sa mga libingen. **3** Ang Lalaki ay nakatira sa mga libingen. Wala nang makapagpilip sa kaniya, kahit pa kadena. **4** Ilang ulit na siyang ginhaps gamit ang mga tanikala at kadena. Sinisira niya ang mga kadena at winawasak niya ang kaniyang mga tanikala. Walang sinuman ang may lakas na supili siya. **5** Bawat gabi at araw sa mga libingen at sa mga bundok, sumisigaw siya at sinusugatan niya ang kaniyang sarili ng mga matatalas na bato. **6** Nang nakita niya si Jesus sa malayo, tumakbo siya sa kaniya at yumuko sa kaniyang harapan. **7** Sumigaw siya nang may malakas na boses, "Ano ang kinalaman ko sa iyo, Jesus, Anak ng Kataas-taasang Diyos? Nakikiusap ako sa iyo sa Diyos mismo, huwag mo akong pahirapan." **8** Sapagkat sinasabi niya sa kaniya, "Lumabas ka sa lalaking ito, ikaw na marumung espiritu." **9** At tinanong niya ito, "Ano ang pangalan mo?" At sumagot siya, "Ang pangalan ko ay Pulutong, sapagkat marami kami." **10** Paultulit siyang nakiusap sa kaniya na huwag silang papuntahan sa labas ng rehiyon. **11** Ngayon may malaking kawan ng baboy ang naroon na kumakain sa burol, **12** at nagmakaawa sila sa kaniya, na sinasabi, "Papuntahan mo kami sa mga baboy, huwaan mo kaming pumasok sa kanila." **13** Kaya pinayagan niya ang mga ito, lumabas ang mga masamang espiritu at pumasok sa mga baboy, at nagtakbuhan sila patungo sa matrik na burol papunta sa dagat, halos dalawang libong baboy ang nalunod sa dagat. **14** At tumakbo ang mga nagpapakain sa mga baboy at ipinamalita sa lungsod at sa mga karatig-pook kung ano ang nangyari. At maraming tao ang pumunta upang makita kung ano ang nangyari. **15** Pagkatapos ay pumunta sila kay Jesus at nakita nila ang Lalaking sinapihan ng demonyo—na may Pulutong—na naukaupo, nakabihis, at nasa kaniyang tamang kaisipan, at sila ay natakor. **16** Sinabi sa kanila ng mga nakakita ng nangyari sa Lalaking sinapihan ng demonyo kung ano ang nangyari sa kaniya at gayon din ang tungkol sa mga baboy. **17** At nagsimula silang nagmakaawa sa kaniya na umalis sa kanilang rehiyon. **18** At nang sumasakay na siya sa bangka, nakuipsa sa kaniya ang Lalaking sinapihan ng demonyo kung maaari siyang sumama sa kaniya. **19** Ngunit hindi siya pumayag dito, subalit sinabi niya sa kaniya, "Umuwi ka sa iyong bahay at sa mga kasama mo, at sabihin mo sa kanila kung ano ang ginawa ng Panginoon para sa iyo at kung paano ka niya kinahabagan." **20** Kaya siya ay umalis at nagsimulang hiyag ang mga dakilang bagay na ginawa ni Jesus para sa kaniya sa Decapolis at ang lahat ay namangha. **21** At nang si Jesus ay muling tumawid sa kabilang dako, maraming tao ang pumaibot sa kaniya sa bangka, sapagkat siya ay nasa tabing dagat. **22** At isa sa mga pinuno ng sinagoga na nagngangalang Jairo ang dumating, at nang makita niya si Jesus, nagpatirapa siya sa kaniyang paanan. **23** Nagmakaawa siya nang paultulit na nagsasabi, "Ang aking anak na babae ay malapit nang mamatay. Nakikiusap ako sa iyo, halika ka at ipatong ang iyong mga kamay sa kaniya upang siya ay gumaling at mabuhay." **24** Kaya sumama siya sa kaniya at sumunod sa kaniya ang napakaraming tao at sila

ay nag-uumpukan sa palibot niya. **25** Ngayon, mayroong isang babae na walang tigil na dinudugo sa loob ng labing dalawang taon. **26** Dumanas siya ng maraming hirap sa ilalim ng mga manggagamot at naubos na niya ang lahat ng mayroon siya. Ngunit walang nakatulong sa kaniya, sa halip ay lalo pang lumala. **27** Narinig niya ang mga balita tungkol kay Jesus. Kaya pumunta siya sa kaniyang likuran habang siya ay naglalakad sa gitna ng maraming tao, at hinawakan niya ang kaniyang balabal. **28** Sapagkat iniisip niya, "Kung mahawakan ko man lang kahit ang kaniyang damit, ako ay gagaling." **29** Nang mahawakan niya siya, tumigil ang pagdurro, at naramdamian niya sa kaniyang katawan na siya ay gumaling na sa kaniyang paghihirap. **30** At agad napansin ni Jesus na may lumabas na pangaryarian mulà sa kaniya. At lumigon siya sa mga tao at naganong, "Sino ang humawak sa aking damit?" **31** Sinabi sa kaniya ng mga alagad, "Nakita mo ang napakaraming taong nag-uumpukan sa paligid mo, at sasabihin mong 'Sino ang humawak sa akin?'" **32** Ngunit si Jesus ay tumingin sa paligid upang malaman kung sino ang may gawa nito. **33** Nang nalaman ng babae ang nangyari sa kaniya, natakor siya at nanginig. Lumapit siya at nagpatirapa sa kaniyang harapan at sinabi ang buong katotohanan. **34** Sinabi niya sa kaniya, "Anak, ang iyong pananampalataya ang nagpaggaling sa iyo. Umuwi ka nang may kapayapaan at gumaling ka sa iyong karamdaman." **35** Habang siya ay nagsasalita, ilang tao mula sa pinuno ng sinagoga ang dumating at nagsabi, "Patay na ang iyong anak. Bakit mo pa aabalahin ang Guro?" **36** Ngunit nang marinig ni Jesus ang kanilang sinabi, sinabi niya sa pinuno ng sinagoga, "Huwag kang matakot, maniwala ka lang." **37** Hindi niya pinayagan ang kahit sino na sumama sa kaniya maliban kay Pedro, Santiago, at Juan na kapatid ni Santiago. **38** Nakarating sila sa bahay ng pinuno nang sinagoga at nakita niya ang kaguluhan, napakaraming iyakan at pagtangis. **39** Nang pumasok siya sa bahay, sinabi niya sa kanila, "Bakit kayo nababalisa at bakit kayo umiyak? Ang bata ay hindi patay kundi natutulog." **40** Siya ay pinagtawanan nila, ngunit pinalabas niya silang lahat, isinama niya ang ama at ina ng bata at maging ang mga kasama niya, at pumunta sila kung saan narooron ang bata. **41** Kinirua niya ang kamay ng bata at sinabi sa kaniya, "Talitha koum," na ang ibig sabihin ay "Batang babae, sinasabi ko sa iyo, bumangon ka." **42** Agad na tumayo ang bata at naglakad (sapagkat siya ay labindalawang taon). At kaagd labis silang namangha. **43** Mahigpit niya silang pinagbilinan na walang dapat makaalaam ng tungkol dito. At inutusan niya sila na bigyan ang bata ng makakain.

6 Umalis siya doon at pumunta siya sa kaniyang sariling bayan at sumunod ang kaniyang mga alagad. **2** Nang dumating ang Araw ng Pamamahinga, nagturo siya sa sinagoga. Maraming tao ang nakarinig sa kaniya at namangha sila. Sinabi nila, "Saan niya nakuha ang mga katuruhang ito?" "Ano itong karunungan na naibigay sa kaniya?" "Ano itong mga himala na nagagawa niya sa pamamagitan ng kaniyang mga kamay?". **3** "Hindi ba ito ang karpintero, ang anak ni Maria, at kapatid ni Santiago, Jose, Judas at Simon? Hindi ba't kasama natin ang kaniyang mga kapatid na babae dito?" At sumama ang kanilang loob kay Jesus. **4** At sinabi ni Jesus sa kanila, "Ang isang propeta ay hindi nawawalan ng parangal, maliban sa kaniyang sariling bayan at sa kaniyang mga kamag-anak at sa kaniyang sariling sambahayan." **5** Hindi siya makagawa ng kahit na anong makapangyarihang gawain, maliban lamang sa pagpatong ng kaniyang mga kamay sa ilang may sakit at pagalingin sila. **6** Ikinamangha niya ang kanilang kawalan ng pananampalataya. At naglibot siyang nagtuturo sa mga nayon. **7** Tinawag niya ang Labindalawa at sinimulan silang isugo ng dalawahan at binigyan niya sila ng kapangyarian laban sa maruriming espiritu, **8** at ipinagbibili niya sa kanila na huwag magdala ng kahit ano sa kanilang paglalakbay maliban lamang sa tungkod, walang tirapay, walang sisidlan at wala ring era na ilalagay sa kanilang sinturon, **9** kundi magsuot ng sandalias at huwag magsuot ng dalawang tunika. **10** At sinabi ni Jesus sa kanila, "Sa tuwing papaskos kayo sa isang bahay, manatili kayo doon hanggang makaalis kayo sa lugar na iyon. **11** At kung mayroong bayan na hindi tatanggap o makikinig sa inyo, umalis kayo sa lugar na iyon, pagpagininyo ang alikabok mula sa iyon ng mga paa bilang patotoo sa kanila. **12** Humayo sila at inihayag na dapat talkuran ng mga tao ang kanilang mga kasalanan. **13** Pinalayas nila ang maraming demonyo at pinahiran nila ng langis ang mga taong may sakit at pinagaling sila. **14** Nabalitaan ito ni Haring Herodes sapagkat kilalang-kilala na ang pangalan ni Jesus. Sinasabi

ng iba, "Si Juan na Tagapagbautismo ay binuhay mula sa mga patay at dahil dito, ang mga kamangha-manghang kapangyarihang ito ang kumikilos sa kaniya." **15** Sinasabi ng iba, "Siya si Elias." Sinabi pa ng iba, "Siya ay isang propeta, tulad ng isa sa mga propeta noong sinaunang panahon." **16** Ngunit nang marinig ito ni Herodes, sinabi nya, "Si Juan na pinugutan ko ng ulo ay binuhay." **17** Sapagkat mismong si Herodes ang nagpadakip kay Juan at ipinagapos siya sa bilangguan dahil kay Herodias, (asawa ng kapatid niyang si Felipe) dahil naging asawa nya ito. **18** Sapagkat sinabi ni Juan kay Herodes, "Hindi naaayon sa batas na mapasaayo ang asawa ng iyong kapatid." **19** Ngunit nagkikim kung galit si Herodias laban sa kaniya at gusto nya itong patayin, ngunit hindi nya magawa. **20** sapagkat natatakot si Herodes kay Juan, alam niyang matuwid at banal na tao si Juan, at pinanatili nya itong ligtas. At sa pakikirin nito sa kaniya ay labis siyang nabagabag, subalit siya ay nakinig sa kaniya na may galak. **21** At dumating ang araw ng pagkakataon nang ipagdiwagi ni Herodes at kaniyang kaarawan at naghanda siya ng hapunan para sa kaniyang mga opisyal, mga pinuno ng mga kawal at mga pinuno ng Galilea. **22** Dumating ang mismong anak na babae ni Herodias at sumayaw para sa kanila at naaliw niya si Herodes at kaniyang mga panauhin. At sinabi ng hari sa babae, "Humingi ka ng kahit na anong gusto mo at ibibigay ko ito sa iyo." **23** Sumumpa siya sa kaniya at sinabi, "Kahit na anong hingin mo sa akin, ibibigay ko sa iyo, hanggang sa kalahati ng aking kaharian." **24** Lumabas siya at sinabi sa kaniyang ina, "Ano ang dapat kong hingin sa kaniya?" Sinabi nya, "Ang ulo ni Juan na Tagapagbautismo." **25** At kaagad siyang pumasok nang nagmamadolai papunta sa hari at humingi, sinabi, "Gusto kong ibigay mo sa akin ngayon din ang ulo ni Juan na Tagapagbautismo na nakalagay sa bandehado." **26** Lubhang nalungkot ang hari, ngunit dahil sa pangako at sa mga panauhin, hindi niya matanggihan ang kaniyang hinihingi. **27** Kaya pinapunta ng hari ang isang kawal mula sa kaniyang mga bantay at inutusan niyang dalhin sa kaniya ang ulo ni Juan. Pumunta ang kawal at pinugutan siya sa bilangguan. **28** Dinala nya ang ulo na nasa bandehado at ibinigay ito sa dalaga at ibinigay ito ng dalaga sa kaniyang ina. **29** At nang maring ito ng kaniyang mga alagad, pumunta sila at kinuha ang kaniyang katawan at inilagay sa isang libangan. **30** Nagtipun-tipon ang mga apostol sa palibot ni Jesus at sinabi sa kaniya ang lahat ng kanilang nagawa at naituro. **31** At sinabi ni Jesus sa kanila, "Halikayu punta tayo sa ilang na lugar at sandaling magpahinga." Sapagkat maraming dumating at umaalis, at wala man lamang silang oras para kumain. **32** Kaya sumakay sila sa bangka papunta sa ilang na lugar. **33** Ngunit nakita silang umaalis at maraming nakakilala sa kanila, at nagsitakbo ang mga tao mula sa mga bayan at naunahan nila sina Jesus na dumating doon. **34** Nang makarating na sila sa dalampasigan, nakita nya ang napakaraming tao at nahabag siya sa kanila dahil para silang mga tupa na walang pastol. At sinimulan niyang magturo sa kanila ng maraming bagay. **35** Nang dapit-hapon na, nagpunta sa kaniya ang kaniyang mga alagad at sinabi, "Ilang ang lugar na ito at gumagabi na. **36** Paalisin mo nalang sila upang makapunta sila sa karatig-pook at sa mga nayon upang bumili ng makakain para sa kanilang sarii." **37** Ngunit sumagot siya at sinabi sa kanila, "Bigyan ninyo sila ng anumang makakain." Sinabi nila sa kaniya, "Maaari ba kaming pumunta at bumili ng tinapay na nagkakahalaga ng dalawang denario at ibigay sa kanila upang kainin?" **38** Sinabi nya sa kanila, "Ilang pirasong tinapay ang mayroon kayo? Pumunta kayo at tingnan ninyo." Nang napag-alaman nila, sinabi nila, "Limang pirasong tinapay at dalawang isda." **39** Inutusan nya ang lahat ng tao na umupo ng pangkat-pangkat sa may damuhan. **40** Umupo silang pangkat-pangkat, mga pangkat ng tig-iisang daan at tig-lilimampu. **41** Nang kinuha nya ng limang tinapay na labindalawang basket ang napuno, kasama na rin ang pinaghati-hating isda. **44** At may limanilibong mga kalalakin ang kumain ng mga tinapay. **45** Agad niyang pinasakay ang kaniyang mga alagad sa bangka at pinauna sila sa kabilang dako, sa Betsaida, habang pinaalis nya ang mga tao. **46** Nang wala na sila, umakyat siya sa bundok upang manalangin. **47** Sumapit ang gabi, nasa kalagitnaan na ng dagat ang bangka, at siya ay nag-iisa sa lupa. **48** At nakita niyang nahihiiran ang mga alagad habang nagsasagwan dahil ang hangin ay salungat sa

kanila. Nang madaling-araw na pumunta siya sa kanila na naglalakad sa dagat at gusto niyang lagpasan sila. **49** Ngunit nang makita nilang naglalakad siya sa dagat, naisip nila na isa siyang multo at nagsigawian sila, **50** dahil nakita at natakot sila sa kaniya. Agad nya silang kinausap at sinabi sa kanila, "Lakasan ninyo ang inyong loob! Ako ito! Huwag kayong matakot!" **51** Sumakay siya sa bangka at tumigil ang pag-ihip ng hangin at lubos silang namangha sa kaniya. **52** Sapagkat hindi nila naintindihan kung ano ang kahulugan ng tinapay, ngunit mabagal umintindii ang kanilang mga kaisipan. **53** Nang makatawid na sila, nakarating sila sa lupain ng Genesaret at idinaong nila ang bangka. **54** Nang makababa sila sa bangka, agad nilang nakilala siya. **55** At nagtakbuhan sila sa buong rehiyon at nagsimulang dalhin sa kaniya ang mga may sakit na nasa higaan, saan man nila mabalitaan na siya ay pupunta. **56** Sa tuwing pumapasok siya sa mga nayon, o sa mga lungsod, o sa mga bayan, inilalagay nila ang mga may sakit sa mga pamilhan at nagmamakaawa sila sa kaniya na payagan man lamang silang hawakan ang laylayan ng kaniyang damit. At lahat ng humawak sa kaniya ay gumaling.

7 Nagtipun-tipon sa paligid nya ang mga Pariseo at ilang mga eskriba na nanggaling sa Jerusalem. **2** At nakita nila ang ilan sa mga alagad niya na kumain ng tinapay na madungis ang kanilang mga kamay; na hindi naaayon. **3** (Dahil ang mga Pariseo at lahat ng mga Judy ay hindi kumakain hanggang hindi sila naghuhugas ng maigi ng kanilang mga kamay; pinanghahawakan nila ang kaugalian ng mga nakatatanda.) **4** Tuwing nanggagaling sa pamilihan ang mga Pariseo, hindi sila sumakain hanggang hindi sila nakapaligo. At marami pang ibang mga patakaran ang mahigpit nilang sinusunod, kasama na rito ang paghuhugas ng mga tasa, palayok, mga sisidlang gawa sa tanso, pati na ang mga upuan sa hapag-kainan.) **5** Tinanong ng mga Pariseo at ng mga eskriba si Jesus, "Bakit hindi namumuhay alinsunod sa kaugalian ng mga nakatatanda ang iyong mga alagad, sapagkat kumakain sila ng tinapay ng hindi naghuhugas ng kanilang mga kamay?" **6** Ngunit sinabi nya sa kanila, "Malinaw na sinabi ng propetang Isaías ang tungkol sa inyong mga mapagpaimbabaw, isinulat nya, 'Pinaparangalan ako ng mga taong ito sa pamamagitan ng kanilang mga labi, ngunit malayo ang kanilang puso sa akin.' **7** Walang laman ang pagsasamba na inaalay nila sa akin, itinuturo nila ang mga patakaran ng mga tao bilang kanilang doktrina." **8** Tinalikuran ninya ang kautusan ng Diyos at mahigpit ninyong pinanghahawakan ang kaugalian ng mga tao." **9** At sinabi nya sa kanila, "Madali ninyong tinanggihan ang kautusan ng Diyos para masundong inyong kaugalian! **10** Sapagkat sinabi ni Moises, 'Igalang ninyo ang inyong ama at ina,' at 'Ang sinumang nagsasalatang masama tungkol sa kaniyang ama at ina ay tiyak na mamamatay.' **11** Ngunit sinasabi ninyo, 'Kapag sinabi ng isang tao sa kaniyang ama at ina, 'Anumang tulong ang matatanggap ninyo mula sa akin ay Corban,' (ibig sabihin, 'Ibinigay sa Diyos)' - **12** kung gayon hindi na ninyo siya pinapayagang gumanwa ng kahit na ano para sa kaniyang ama at ina. **13** Pinapawalang-bisa ninyo ang kautusan ng Diyos dahil sa mga ipinasa ninyong mga kaugalian. At marami pang mga bagay na katulad nito ang ginagawa ninyo." **14** Tinawag niyang muli ang maraming tao at sinabi sa kanila, "Makinig kayong lahat sa akin, at unawain ninyo ito. **15** Walang kahit anumang pumapasok sa tao ang makapagpadungis sa kaniya. Ang mga bagay na lumalabas sa tao ang nakapagpadungis sa kaniya." **16** (Kung sinuman ang taong ma taingang nakakarinig, hayaang marinig nya.) **17** Ngayon nang iniwan ni Jesus ang maraming tao at pumasok sa bahay, tinanong siya ng kaniyang mga alagad tungkol sa talinghaga. **18** Sinabi ni Jesus, "Hindi pa rin ba ninyo naiintindihan? Hindi ba ninyo alam na kahit anong pumasok sa isang tao mula sa labas, ito ay hindi makapagpadungis sa kaniya, **19** dahil hindi ito maaring mapunta sa kaniyang puso kung hindi sa kaniyang sikmura at labatas ito patungo sa palikuran." Dahil sa pahayag na ito, ginawang malinis ni Jesus ang lahat ng mga pagkain. **20** Sinabi nya, "Ang lumalabas sa tao ang siyang nakapagpadungis sa kaniya. **21** Dahil kung ano ang sinasaloob ng tao, na nanggaling sa kaniyang puso, lalabas ang masasamang pag-iisip, seksual na immoralidad, pagmanakaw, pagpatay, **22** pangalanguna, pag-iimbot, kasamaan, pandaraya, kahalayan, igit, paninira, kayabangan, kahanganan. **23** Ang lahat ng mga ito na masasama ay nanggagaling sa loob, at ito ang mga nakakapagpadungis sa isang tao." **24** Tumayo siya mula doon at umalis papunta sa lupain ng Tiro at Sidon. Pumasok siya sa

isang bahay at hindi nya nais na malaman ng kahit na sino na narooron siya, ngunit hindi nya nagawang makapagtago. **25** Subalit may isang babae na may anak na babae na sinapihan ng maruming espiritu, nang nakarinig ng tungkol sa kaniya ay agad-agad lumapit at nagspatirapa sa kaniyang paanan. **26** Ngayon ang babaeng ito ay isang Griego na taga-Sirofenisa, ayon sa lahi. Nagmakaawa siya sa kaniya na palayasin ang demonyo sa kaniyang anak na babae. **27** Sinabi nya sa kaniya, "Hayaang pakainin muna ang mga bata. Sapagkat hindi tamang kunin ang tinapay ng mga bata at itapon ito sa mga aso." **28** Ngunit sumagot ang babaeng ito sa kaniya, "Opo, Panginoon, kahit ang mga aso na nasa ilalim ng lamesa ay kumakain ng mumo ng mga bata." **29** Sinabi nya sa kaniya, "Dahil sa sinabi mo ito, malaya ka nang makakaalis. Lumayas na ang demonyo sa anak mong babae." **30** Bumalik ang babaeng kaniyang bayah at nakita ang bata na nakahiga sa higaan, at wala na ang demonyo. **31** Pagkatapos ay muli siyang umalis mula sa lupain ng Tiro, at dumaaan sa Sidon patungo sa Dagat ng Galilea, paakyat sa lupain ng Decapolis. **32** At dinala sa kaniya ang isang taong bingi at nahihirapang magsalita, at nagsakaawa sila sa kaniya na ipatong niya ang kaniyang kamay sa lalaki. **33** Inihiwaly niya siya mula sa maraming tao nang sarilinan at hinawakan niya ang kaniyang mga tainga at pagkataspos dumura, hinawakan niya ang kaniyang dila. **34** Tumingala siya sa langit, at ngabngunting-hiringna at sinabi sa kaniya, "Effata," na ang ibig sabihin ay, "Bumukas ka!" **35** Agad bumukas ang kaniyang panding at napuksa ang pumipigil sa kaniyang dila at malinaw na siyang nakapagsasalita. **36** At ipinag-utos niya sa kanilang huwag itong ipagsabi sa kahit na sino. Ngunit habang lalo pa niya itong pinagbabawal, mas lalo nila itong inihahayag. **37** Lubos silang namangha at sinasabi nilang, "Mahusay ang lahat ng kaniyang ginawa. Nagagawa niyang makarinig ang bingi at makapagsalita ang pipi."

8 Sa mga araw na iyon, naroon muli ang maraming tao at wala silang makain. Tinawag ni Jesus ang kaniyang mga alagad at sinabi sa kanila,

2 "Naawa ako sa mga tao dahil patuloy nila akong sinamahan ng tatlong araw at wala silang makain. **3** Kung pauwiin ko sila sa kanilang mga tahanan na hindi pa nakakakain, maaari silang himatayin sa daan. At nagsmula pa sa malayo ang ilan sa kanila." **4** Sinagot siya ng kaniyang mga alagad, "Saan tayo maaring makakuha ng sapat na tinapay sa isang ilang na lugar upang busugin ang mga taong ito?" **5** Tinanong sila ni Jesus, "Ilang tinapay ang mayroon kayo?" Sinabi nila, "Pito." **6** Inutusan niyang umupo sa lupa ang mga tao. Kinuha niya ang pitong tinapay, nagpasalamat at hinati-hati ang mga ito. Ibinigay niya ang mga ito sa kaniyang mga alagad upang ipamigay nila, at ipinamigay nila ang mga ito sa mga tao. **7** Mayroon din silang ilang mallilit na isda, at matapos siyang makapagpasalaman para sa mga ito, inutusan niya ang kaniyang mga alagad na ipamahagi din ito. **8** Kumain sila sa nabusog. At kinuha nila ang mga natirang pinaghahati, umabot ang mga ito sa pitong malakaling basket. **9** May apat na libo ang mga taong naroroon. At pinauwini nya sila. **10** Agad siyang sumakay sa bangka kasama ang kaniyang mga alagad at pumunta sila sa rehiyon ng Dalimanua. **11** At pumunta ang mga Pariseo at nagsimulang makipagtalo sa kaniya. Humingi sila sa kaniya ng palatandaan mula sa langit upang subukan siya. **12** Napabuntong-hiningna siya sa kaniyang espiritu at kaniyang sinabi, "Bakit naghahanap ng palatandaan ang salinlahing ito? Totoong sinasabi ko sa inyo, walang palatandaang ibibigay sa salinlahing ito." **13** Pagkatapos ay inriwan sila ni Jesus, muling sumakay sa bangka, at pumunta sa kabilang dako. **14** Ngayon nakalimutan ng mga alagad na magdala ng tinapay. Mayroon lamang silang natitirang isang tinapay sa bangka. **15** Binalaan nya sila at sinabi, "Magmasid kayo at magbantay laban sa lebadura ng mga Pariseo at sa lebadura ni Herodes." **16** Nangatwiran ang mga alagad sa isa't isa, "Ito ay dahil wala tayong tinapay." **17** Batid ito ni Jesus, at sinabi nya sa kanila, "Bakit ninyo ipinangangatwirang wala kayong tinapay? Hindi pa ba ninyo nababatid? Hindi ba ninyo nauunawaan? Naging titig na ba ang inyong mga puso?" **18** Mayroon kayong mga mata, hindi ba ninyo nakikita? Mayroon kayong mga tainga, hindi ba ninyo naririnig? Hindi pa rin ba ninyo naaalala?" **19** Nang hinati ko ang limang tinapay para sa limang libo, ilang basket ang inyong napuno ng mga hinati-hating tinapay?" Sinabi nila sa kaniya, "Labindalawa." **20** "At nang hinati-hati ko ang pitong tinapay para sa apat na libo, ilang basket ang inyong napuno?" Sinabi nila sa kaniya, "Pito." **21** Sinabi nya, "Hindi pa rin ba ninyo nauunawaan?" **22** Nakarating sila sa Betsaida. Dinala sa

kaniya ng mga tao doon ang isang lalaking bulag at pinakiusapan nila si Jesus na hawakan siya. **23** Inalalayan ni Jesus ang lalaking bulag at dinala sila parabas ng nayon. Nang niluraan niya ang kaniyang mga mata at pinatong ang kaniyang kamay sa kaniya, tinaong niya ito, "May nakikita ka bang anumang bagay?" **24** Tumingla siya at sinabi, "Nakakakita ako ng mga taong parang mga punong naglalakad." **25** Kaya ipinatong niyang muli ang kaniyang mga kamay sa kaniyang mga mata, at imulinat ng lalaki ang kaniyang mga mata, nanumbalik ang kaniyang paninig, at malinaw niyang nakita ang lahat ng mga bagay. **26** Pinauwi siya ni Jesus sa kaniyang tahanan at sinabi, "Huwag kang papasok sa bayan." **27** Umalis si Jesus at ang kaniyang mga alagad patungo sa nayon ng Cesarea Filipo. Sa daan tinanong niya ang kaniyang mga alagad, "Sino ako ayon sa mga sinasabi ng mga tao?" **28** Sumagot sila at sinabi, "Si Juan na Tagabautismo. Sinasabi nila iba, 'si Elias,' at ang iba, 'Isa sa mga propeta.'" **29** Tinanong sila ni Jesus, "Ngunit para sa inyo, sino ako?" Sinabi ni Pedro sa kaniya, "Ikaw ang Cristo." **30** Binalaan sila ni Jesus na huwag ipagsabi sa kahit kanino ang tungkol sa kaniya. **31** At nagsimula siyang magturo sa kanila na ang Anak ng Tao ay kailangang magdusa ng maraming bagay, at hindi tatanggapin ng mga nakatatanda, ng mga punong pari at ng mga eskriba, at ipapatay, at muling babangon matapos ang tatlong araw. **32** Malinaw nya itong sinabi. At dinala sila ni Pedro sa isang tabi at nagsimula siyang pagsabihan. **33** Ngunit lumington si Jesus at tumingin sa kaniyang mga alagad at sinaway niya si Pedro at sinabi, "Layuan mo ako Satanas! Hindi mo pinahahalagahan ang mga bagay tungkol sa Diyo ngunit pinahahalagahan mo ang mga bagay tungkol sa mga tao." **34** Pagkatapos tinawag nya ang maraming tao, kasama ng kaniyang mga alagad, at sinabi nya sa kanila, "Kung sinurun ang nagnanais sumundot sa akin, kailangan niyang ikaila ang kaniyang sarili, pasarin ang kaniyang krus at sumundot sa akin. **35** Sapagkat ang sinumang nais maglitas ng kaniyang buhay ay mawawala nito at sinumang mawawalan ng kaniyang buhay alang-alang sa akin at para sa ebanghelyo ay makapaglilitas nito. **36** Ano ang mapapala ng isang tao, na makuhang ang buong mundo at pagkatapos ay mawala ang kaniyang sariling buhay? **37** Ano ang maibibigay ng isang tao kapalit ng kaniyang buhay? **38** Kapag ikinahiya ako at ang aking salita ng sinuman sa mapangaluna at makasalanang salinlahing ito, ikakahiya rin siya ng Anak ng Tao kapag dumating na siya sa kaluwalhatian ng kaniyang Ama kasama ang mga banal na anghel."

9 At sinabi nya sa kanila, "Totoo itong sasabihin ko sa inyo, mayroong ilan sa inyo na nakatayo rito ang hindi makakaranas ng kamatayan bago nila makita ang kaharian ng Diyos na darating na may kapangyarihan." **2** At makalipas ang anim na araw, sinama ni Jesus si Pedro, Santiago at Juan na umakyat sa mataas na bundok, no sila lang ang naroon. Pagkatapos, nagbago ang kaniyang anyo sa kanilang harapan. **3** Ang kaniyang kasuotan ay kumikinang nang napakaliwanag, labis na maputi, mas maputi kaysa sa anumang pampaputi sa mundo na maaaring makapagpapaputi sa mga ito. **4** Pagkatapos ay nagpakita sa kanila si Elias kasama si Moises, at nakikipag-usap sila kay Jesus. **5** Nagsalasi si Pedro at sinabi kay Jesus, "Guro, mabuti para sa amin na kami ay naririto kaya hayaan mo kaming gumawa ng tatlong silungan, isa para sa iyo, isa para kay Moises at isa para kay Elias." **6** (Sapagkat hindi nya alam kung ano ang sasabihin, sapagkat sila ay lubhang natakot.) **7** Isang ulap ang dumating at lumilim sa kanila. Pagkatapos, isang boses ang nagsmula sa ulap, "Ito ang aking minmahalan na Anak. Makining kayo sa kaniya." **8** Biglang, nang sila ay lumington sa paligid, wala silang ibang nakitang kasama nila kundi si Jesus lamang. **9** Habang sila ay bumababa ng bundok, inutusan niya na walang sinuman ang kanilang pagsasabihan kung ano ang kanilang nakita, hanggang ang Anak ng Tao ay bumangon mula sa patay. **10** Kaya inilimih nila ang nangyari sa kanilang mga sarili, ngunit pinag-usapan nila kung ano ibig sabihin ng "bumangon mula sa patay." **11** Siya ay tinanong nila, "Bakit sinasabi ng mga eskriba na dapat mauunang dumating si Elias?" **12** Sinabi nya sa kanila, "Tunay na mauunang darating si Elias upang ibalik sa dati ang lahat ng bagay. Kung gayon bakit nasusulat na ang Anak ng Tao ay maghihirap ng maraming bagay at kasusuklaman?" **13** Ngunit sinasabi ko sa inyo na si Elias ay dumating na at ginawa nila ang lahat ng gusto nilang gawin sa kaniya, tulad ng sinasabi ng kasulatan tungkol sa kaniya." **14** At nang makablik sila sa mga alagad, nakita nila ang napakaraming tao na nakapalibot sa kanila at nakikipagtalo ang mga eskriba sa kanila. **15** At

nang makita nila si Jesus, namangha ang lahat ng mga tao at kaagad nagsipagtakbuhan papunta sa kaniyang mga alagad, "Ano ang iyong pinagtatalunan sa kanila?" **17** Sinagot siya ng isa sa mga taong narroon, "Guro, dinala ko sa iyo ang aking anak na lalaki, mayroon siyang espiritu na pumipigil sa kaniya na makapagsalita, **18** at nagiging sanhi ito ng kaniyang panginisay at ibinagsak siya nito, bumubula ang kaniyang bibig, nagngangalit ang kaniyang mga ngipin at nanigas. Hiniling ko sa iyong mga alagad na palayasin ito sa kaniya ngunit hindi nila ito magawa." **19** Sinagot sila ni Jesus, "Salinlahing walang pananampalataya, hanggang kailan ba ako kailangang manatili kasama ninyo? Hanggang kailan ko kayo pagtitisan? Daliin ninyo siya sa akin." **20** Dinala nila ang batang lalaki sa kaniya. Nang makita ng espiritu si Jesus, kaagad siya nitong pinangisay. Natumbuhang bata sa lupa at bumula ang bibig. **21** Tinanong ni Jesus ang ama ng bata, "Gaano na siya katagal na ganito?" Sinabi ng ama, "Mula pagkabata. **22** Madalas siyang tinatapon nito sa apoy o sa tubig at sinubukan siya nitong patayin. Kung may magagawa kang kahit ano, kaawaan mo kami at tulungan mo kami." **23** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Kung may magagawa? Ang lahat ay magagawa sa mga naniniwala." **24** Agad na sumigaw ang ama ng bata at nagsabi, "Naniniwala ako! Tulungan mo ang aking kawalan ng paniniwala!" **25** Nang makita ni Jesus ang mga tao na tumatakbo papunta sa kanila, sinaway niya ang masamang espiritu at sinabi, "Ikaw pipi at binging espiritu, inutusutan kita, lumabas ka at huwag nang bumalik pa sa kaniya." **26** Sumigaw ito at matindig pinangisay ang bata at pagkatapos ay lumabas. Nagmukhang parang isang patay ang bata kaya marami ang nagsabi, "Patay na siya." **27** Ngunit hinawakan ni Jesus ang kaniyang kamay at ibinangon siya, at tumaya ng batang lalaki. **28** Nang pumasok si Jesus sa bayan, tinanong siya ng kaniyang mga alagad ng sarilinan. "Bakit hindi namin iyon mapalayas?" **29** Sinabi niya sa kanila, "Ang ganiton uruay ay hindi mapapalayas maliban sa pamamagitan ng panalanganin." **30** Umalis sila mula roon at dumana sa Galilea. Ayaw niyang malaman ng kahit sino kung nasaan sila, **31** sapagkat tinuturuan niya ang kaniyang mga alagad. Sinabi niya sa kanila, "Ang Anak ng Tao ay ibibigay sa kamay ng mga tao, at siya ay papatayin nila. Kung siya ay pinatay na, babango siyang muli pagkalipas ng tatlong araw." **32** Ngunit hindi nila naintindihan ang pahayag na ito, at natakit silang tanunin siya. **33** At dumating sila sa Capernaum. At nang siya ay nasa loob ng bahay, tinanong niya sila, "Ano ang pinagtatalunan ninyo sa daan?" **34** Ngunit sila ay tahimik. Sapagkat habang sila ay nasa daan nanikikipagtalo sila sa isat'isa kung sino ang pinakadakila sa kanila. **35** Umupo siya at tinawag ang Labindalawa nang magkakasama, at sinabi niya sa kanila, "Kung sino man ang nais mauna, dapat siyang maging huli sa lahat at maging tagapaglingod ng lahat." **36** Kumuhang siya ng isang malit na bata at pinaupo sa kanilang kalagitnaan. Binuhat niya ito at sinabi sa kanila, **37** "Sinumang tumanggap sa isang batang katulad nito sa aking pangalan ay tumanggap din sa akin, at kung sinuman ang tumanggap sa akin, hindi lamang ako ang tinanggap niya, kundi maging ang nagsugo sa akin." **38** Sinabi ni Juan sa kaniya, "Guro, may nakita kaming ngapapalays ng demonyo sa iyong pangalan at pinatigil namin siya, dahil hindi siya sumusunod sa atin." **39** Ngunit sinabi ni Jesus, "Huwag ninyo siyang patigilin, sapagkat walang sinuman ang gagawa ng dakilang bagay sa pangalan ko at pagkatapos ay magsasalita ng anumang masama tungkol sa akin. **40** Sinumang hindi laban sa atin ay sumasa atin, **41** sinumang magbigay sa inyo ng isang tasa ng tubig upang inumin dahil kabilang kayo kay Cristo, totoong sinasabi ko sa inyo, hindi mawawala ang kaniyang gantimpala. **42** Ang sinumang nagiging dahilan na madapa ang isa sa mga bata na ito na naniniwala sa akin, mas mabuti pa sa kaniya na talian ang kaniyang leeg ng malaking gilingang bato at itapon siya sa dagat. **43** Kung ang iyong kamay ang dahilan upang ikaw ay madapa, putulin mo ito. Mas mabuti pang pumasok ka sa buhay na walang kamay kaysa may dalawang kamay at pumunta sa impiyerno, sa apoy na hindi namamatay. (**Geenna g1067**) **44** (kung saan ang kanilang mga uod ay hindi kailanman mamamatay at ang apoy ay hindi kailanman mamamatay) **45** Kung ang iyong paa ang dahilan upang ikaw ay madapa, putulin mo ito. Mas mabuti pa para sa iyo na pilay kang papasok sa buhay, kaysa may dalawang paa at maitapon sa impiyerno. (**Geenna g1067**) **46** (kung saan ang kanilang mga uod ay hindi kailanman mamamatay at ang apoy ay hindi kailanman mamamatay.) **47** Kung ang iyong mata ang dahilan upang ikaw ay madapa, duduktin mo ito. Mas mabuti pang pumasok sa kaharian ng

Diyoys na may isang mata kaysa mayroong dalawang mata at maitapon sa impiyerno, (**Geenna g1067**) **48** kung saan hindi namamatay ang kanilang mga uod at hindi namamatay ang apoy. **49** Dahil ang lahat ay maasinan ng apoy. **50** Ang asin ay mabuti, ngunit kung mawala ang pagka-alat nito, paano mo ito mapapaalat muli? Taglayin ninyo ang asin sa inyong mga sarily at magkaroon kayo ng kapayapaan sa isat'-isa."

10 Inwiwan ni Jesus ang lugar na iyon at pumunta sa rehiyon ng Judea at sa lugar lampas sa Ilog ng Jordan at muling pumunta ang mga tau sa kaniya. Tinuruan niyang muli ang mga ito, gaya ng kaniyang nakagawan. **2** A na pumunta sa kaniya ang mga Pariseo upang subukin siya at nagtanong, "Naayon ba sa batas ang hiwalayan ng asawang lalaki ang kaniyang asawa?" **3** Sumagot siya, "Ako ba ang iniutos sa inyo ni Moises?" **4** Sinabi nila, "Pinahintulutan ni Moises ang lalaki na sumulat ng katabyan ng paghihiwalay at pagkatapos ay paaalisin siya." **5** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ito ay dahil sa mattigas ninyong mga puso, kaya isinulat niya ang batas na ito. **6** Ngunit sa simula pa lamang ng paglikha, 'Ginawa sila ng Diyoys na lalaki at babae.' **7** Sa kadahilanang ito, iwanwan ng lalaki ang kaniyang ama at ina upang makipisan sa kaniyang asawa, **8** at ang dalawa ay magiging isang laman." Kaya hindi na sila dalawa, kundi isang laman. **9** Kaya ang pinabuklod ng Diyoys, huwag paghihiwalayin ng tao." **10** Nang nasa bayan sa sila, muli siyang tinanong ng kaniyang mga alagad tungkol dito. **11** Sinabi niya sa kanila, "Sinumang makipaghihiwalay sa kaniyang asawang babae at mag-asawa ng ibang babae ay nangangalonan laban sa kaniya. **12** At kung makikipaghihiwalay ang babae sa kaniyang asawa at mag-asawa ng ibang lalaki, siya ay nangangalonunya." **13** At dinala nila ang kanilang mga anak sa kaniya upang sila ay maaari niyang hawakan, ngunit sinaway sila ng mga alagad. **14** Ngunit nang mabatiit ito ni Jesus, labis na sumama ang kaniyang loob at sinabi sa kanila, "Pahintulutan ninyong pumunta sa akin ang mga malilit na bata at huwag ninyo silang pagbawalan, dahil nabibilang ang mga katulad nila sa kaharian ng Diyoys. **15** Totoo, sinasabi ko ito sa inyo, sinumang hindi tatanggap sa kaharian ng Diyoys na tulad ng isang malit na bata ay tiyak na hindi makakapasok dito." **16** Pagkatapos, kinalong niya ang mga bata at binasbasan niya sila sa pagpatong ng kaniyang kamay sa kanila. **17** At nang simulan niya ang kaniyang paglalakbay, patakborg lumapit sa kaniya ang isang lalaki sa umuhod sa harapan niya at nagtanong, "Mabuting Guro, ano ang dapat kong gawin upang manahin ang buhay na walang hanggan?" (**aionios g166**) **18** At sinabi ni Jesus, "Bakit mo ako tinawag na mabuti? "Walang sinuman ang mabuti, maliban lamang sa Diyoys. **19** Alam mo ang mga kautusan: 'Huwag kang papatay, huwag kang mangangalunya, huwag kang magnakaw, huwag kang magpapatooto ng kasinungalingan, huwag kang mandaraya, igalang mo ang iyong ama at ina'." **20** Ngunit sa kanila, "Guro, sinunod ko ang lahat ng mga bagay na ito magmulia pa sa aking pagkabata." **21** Tiningnan siya ni Jesus at minahal siya. Sinabi niya sa kaniya, "Isang bagay ang kulang sa iyo. Dapat mong ipagbibili ang lahat ng mayroon ka at ibigay sa mga mahihirap at magkakaroon ka ng kayamanan sa langit. Pagkatapos ay sumunod sa kaniya at sinabi sa kanila, "Guro, sinunod ko ang lahat ng mga bagay na ito, umalis siya na lubusang nalungkot sapagkat marami siyang ari-arian. **23** Tumingin si Jesus sa kaniyang paligid at sinabi sa kaniyang mga alagad, "Napakahirap para sa mga mayayaman ang makapasok sa kaharian ng Diyoys!" **24** Namangha ang mga alagad sa kaniyang mga salita. Ngunit muling sinabi ni Jesus sa kanila, "Mga bata, napakahirap ang makapasok sa kaharian ng Diyoys! **25** Mas madali pang makapasok sa butas ng karayom ang kamelyo, kaysa sa isang mayaman na makapasok sa kaharian ng Diyoys." **26** Labis silang namangha at sinabi sa isat'isa, "Kung gayon sino ang maliligots?" **27** Tumingin si Jesus sa kanila at sinabi, "Hindi magagawa ito sa mga tao, ngunit hindi sa Diyoys. Sapagkat magagawa ng Diyoys ang lahat." **28** Nagsumulang magsalita sa kaniya si Pedro, "Tingnan mo, iniwani namin ang lahat at sumunod sa iyo." **29** Sinabi ni Jesus, "Totoo ang sinasabi ko sa iyo, walang sinuman ang nang-iwan ng bahay, mga kapatid, ina, ama, mga anak, o mga lupain alang-alang sa akin at alang-alang sa mabuting balita, **30** ang hindi makatatanggap ng isandaang ulit pa ng mga ito sa mundo ngayon: mga bahay, mga kapatid, mga ina, mga anak at mga lupain na maya pag-uusig, at sa mundong paparating, ang buhay na walang hanggan." (**aion g165, aionios g166**) **31** Ngunit marami ang nauuna sa mahuhuli at ang nahuhuli ay mauuna. **32** Nasa daan sila, paakyat sa Jerusalem at nauuna si Jesus sa kanila.

Namanga ang mga alagad at ang mga sumusunod ay natatakot. At muling ibinukod ni Jesus ang Labindalawa at nagsimulang sabihin sa kanila ang nalalipit na mangyayari sa kaniya, **33** "Tingnan ninyo, pupunta tayo sa Jerusalem, at ihaharap ang Anak ng Tao sa mga punong pari at sa mga eskriba. Hahatulan nila siya ng kamatayan at ibibigay siya sa mga Gentil.

34 Kukutyain nila siya, dudraan, hahagupit at kanilang papatayin. Ngunit mabubuhay siya pagkatapos ng tatlong araw." **35** Pumunta sa kaniya sina Santiago at Juan, mga anak ni Zebedeo at sinabi, "Guro, gusto naming gawin mo para sa amin ang kahit anong hingin namin sa iyo." **36** Sinabi niya sa kanila, "Anong gusto ninyong gawin ko para sa ayo?" **37** Sinabi nila, "Payagan mo kaming umupo na kasama mo sa iyong kaluwahlitan, isa sa iyong kanang kamay at ang isa sa iyong kaliwa." **38** Ngunit sumagot si Jesus sa kanila, "Hindi ninyo alam ang iyong hinilihing. Makakaya ba ninyong uminom sa tasang inuman ko o tisik ang bautismo na ibabautismo sa akin?" **39** Sinabi nila sa kaniya, "Makakaya namin." Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ang tasang inuman ko, inuman ninyo at ang bautismo na ibabautismo sa akin, titisin ninyo." **40** Ngunit kung sino ang upo sa aking kanang kamay o sa aking kaliwang kamay, hindi ako ang magkakaloob kundi para ito sa kaninumang naihanda nina." **41** Nang marinig iba pang sumpang alagad ang tungkol dito, nagsimula silang magalit ng labis kina Santiago at Juan. **42** Tinawag sila ni Jesus at sinabi, "Alam ninyo na ang itinuturing na mga pinuno ng mga Gentil ang nangingibabaw sa kanila, at ang kanilang mga mahahalagang tao ang nagpapatupad ng kapangyarihan sa kanila. **43** Ngunit hindi sa paraang ito ang nararapat sa inyo. Sinumang nagnanais na maging dakila sa inyo ay nararapat ninyong maging lingkod, **44** at sinumang nagnanais na manguna sa inyo ay nararapat na maging alipin ng lahat. **45** Sapagkat hindi dumating ang Anak ng Tao upang paglingkuran, ngunit upang maglingkod at upang ibigay ang kaniyang buhay bilang katibusan ng lahat." **46** Nakarating sila sa Jerico. Nang paalis na si Jesus sa Jerico kasama ang kaniyang mga alagad at ang napakaraming tao, ang anak ni Timeo, na si Bartimeo, isang bulag na pulubi ay nakauupo sa tabi ng daan. **47** Nang marinig niyang si Jesus na taga-Nazaret iyon, nagsimula siyang sumigaw at nagsabi, "Jesus, Anak ni David, maawa ka sa akin!" **48** Maraming sumusuway sa bulag, na nagsasabi na manahimik siya. Ngunit lalo pa siyang sumigaw, "Anak ni David, maawa ka sa akin!" **49** Huminto si Jesus at iniutos na siya ay tawagin. Tinawag nila ang bulag na sinasabi, "Maging matapang ka! Turnayo ka! Tinatawag ka niya." **50** Inihagis niya ang kaniyang balabal, lumuko at pumunta kay Jesus. **51** At sinogot siya ni Jesus at sinabi, "Anong gusto mong gawin ko para sa iyo?" Sinabi ng bulag, "Rabi, gusto kong matanggap ang aking paninig." **52** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Humayo ka. Ang iyong panampalataya ang nagpagaling sa iyo." Kaagad niyang natanggap ang kaniyang paninig at sumunod siya kay Jesus sa daan.

11 Ngayon nang makarating sila sa Jerusalem, nang malapit na sila sa Betfage at Bethania, sa Bundok ng Olibo, inutusan ni Jesus ang dalawa niyang alagad **2** at sinabi sa kanila, "Pumunta kayo sa nayon sa tapat natin. Sa oras na makapasok kayo, makakakita kayo ng isang batang asno hindi pa nasasakyahan. Kalagan ninyo ito at dalthin ninyo sa akin. **3** At kung sinuman ang magtatanong sa inyo, 'Bakit ninyo ginagawa iyan?', sabihin ninyo lang, 'Kailangan ito ng Panginoon at ibabalik din ito agad dito.'" **4** Umalis sila at nakita ang isang batang asno na nakatali sa labas ng isang pintuan sa lansangan at kinalagan nila ito. **5** May ilang mga tao ang nakatayo doon at nagtanong sa kanila, "Anong ginagawa ninyo at kinakalagan ninyo ang bisiro?" **6** Sinagot nila sila gaya ng sinabi sa kanila ni Jesus at pinabayahan sa silang maaikal ng mga tao. **7** Dinala ng dalawang alagad ang bisiro kay Jesus at nilatagan nila ito ng kanilang kasuotan upang masakyahan. **8** Maraming mga tao ang naglalatag ng kanilang mga kasuotan sa daan at mayroon din namang naglalatag ng mga sanga na pinutol nila mula sa bukirin. **9** Ang mga nauuna at sumusunod sa kaniya ay sumisigaw ng, "Hosanna! Pinagpalang ang sinumang pumaparito sa pangalan ng Panginoon. **10** Pagpalain ang pagdating ng kaharian ng ating amang si David! Hosanna sa kataas-taasan!" **11** Pagkatapos ay pumasok si Jesus sa loob ng Jerusalem at tumuloy sa templo at tumingin sa paligid at sa lahat ng mga bagay. Ngayon, dahil hapon na, pumunta siya sa Bethania kasama ang Labindalawa. **12** Kinabukasan, sa kanilang pagbabalik mula sa Bethania, nagutom siya. **13** At nang nakakita siya sa malayo ng puno ng igos na may mga dahon, pumunta siya upang tingnan kung mayroon

ba siyang makukuha rito. At pagkarating niya doon, wala siyang nakita kung hindi puro dahon, dahil hindi pa panahon ng mga igos. **14** Kinasuspila niya ito, "Wala ng makakakain muli ng bunga mula sa iyo." At narinig ito ng kaniyang mga alagad. (**aioN g165**) **15** Nakarating sila sa Jerusalem, pumasok siya sa templo at sinimulan niyang palayasin ang mga nagtitinda na namimili sa templo. Tinaob niya ang mga lamesa ng mga nagpapalit ng salapi at ang mga upuan ng mga nagbebenta ng kalapati. **16** Hindi nya pinayagang makapasok ang kahit na sino na may dalang kahit na anong bagay na maaaring ibenta sa templo. **17** Tinururan niya sila at sinabi, "Hindi ba nasusulat na, 'Ang aking tahanan ay tatawaging Bahay ng Panalangin para sa lahat ng mga bansa?' Ngunit ginawa ninyo itong yungib ng mga magnanakaw." **18** Narinig ng mga punong pari at ng mga eskriba ang sinabi nya, at naghinanap sila ng paraan upang ipapatay siya. Kinatatakutan nila siya dahil ang lahat ng mga tao ay namangha sa kaniyang mga tinuturo. **19** At tuwing sumasapit ang gabii ay umaalis sila sa lungsod. **20** Nang dumaan sila kinaumagahan, nakita nilang nalanta na ang puno ng igos hanggang sa mga ugat nito. **21** Naalala ito ni Pedro at sinabi, "Rabi, tignan mo! Nalanta ang puno ng igos na sinumpa mo." **22** Sinagot sila ni Jesus, "Manampalataya kayo sa Diyos. **23** Totoo itong sinasabi ko sa inyo na kung sinuman ang magsasabi sa bundok na ito na, 'Mapataas ka at ihagais mo ang iyong sarili sa dagat,' at kung hindi siya magdududa sa kaniyang puso ngunit naniniwala siyang mangyayari ang sinabi nya, iyon ang gagawin ng Diyos. **24** Kaya sinasabi ko ito sa inyo: Ang lahat ng inyong ipapanalangin at hinilihing, maniwala kayong natanggap na ninyo, at ito ay mapapasainyo. **25** Kapag tumayo ka at mananalangin, kailangan mong patawarin ang kahit na anong mayroon ka laban sa kahit na sino, nang sa gayon ay mapatawid din ng inyong Amang nasa langit ang iyong mga pagwsuy." **26** (Ngunit kung hindi ka magpapatawid, hindi rin patatawarin ng Amang nasa langit ang inyong mga kasalanan.) **27** Nakarating silang muli ng Jerusalem, habang si Jesus ay naglalakad sa templo, nilapitan siya ng mga punong pari, mga eskriba, at ng mga nakatatandang. **28** Sinabi nila sa kaniya, "Sa anong kapangyarihan mo ginagawa ang mga bagay na ito?" **29** Sinabi sa kanila ni Jesus, "Tatanungan ko kayo ng isang katanungan. Sabihin ninyo sa akin at sasabihin ko rin sa inyo kung sa anong kapangyarihan ko ginagawa ang mga bagay na ito. **30** Ang pagbabautismo ni Juan, nanggaling ba iyon sa langit o sa tao? Sagutin ninyo ako." **31** At sila ay nag-usap-usap at nagtalul-talo at sinabi, "Kung sasabihin nating, 'Sa langit,' sasabihin nating, 'Bakit hindi ninyo siya pinanawalaan?'" **32** Ngunit kung sasabihin nating, "Mula sa tao..." Natakok sila sa mga tao, dahil pinanghahawakan nilang lahat na si Juan ay isang propeta. **33** Pagkatapos ay sinagot nila si Jesus at sinabi, "Hindi namin alam." At sinabi ni Jesus sa kanila, "Hindi ko rin sasabihin sa inyo kung sa anong kapangyarihan ko ginagawa ang mga bagay na ito."

12 Pagkatapos nagsimulang magturo sa kanila si Jesus ng mga talinghaga. Sinabi nya, "May isang tao na gumawa ng ubasan, binakuran ang paligid nito, at gumawa ng hukay para sa pisaan ng ubas. Nagtayo siya ng toreng bantayan at pagkatapos ay pinuaupahan nya ang ubasan sa mga katiwala ng ubas. Pagkatapos ay naglakbay siya. **2** Sa tamang panahon, ipinadala niya ang kaniyang lingkod sa mga tagapagalaga ng ubas upang tanggapin mula sa kanila ang ilan sa mga bunga ng ubasan. **3** Ngunit kinuha nila siya, binugbog at pinalayas na walang dalang anuman. **4** Muli siyang nagpadala sa kanila ng iba pang lingkod, sinugatang nila ito sa ulo at ipinahiya. **5** Nagpadala siya ng isa pa, at pinatay rin nila ito. Ganito din ang pakikitungo nila sa mga iba pa, binugbog ang ilan at pinapatay ang iba. **6** Mayroon pa siyang isang taong maiapadala, ang pinakamamahal niyang anak. Siya ang pinakahulang taong ipinadala nya sa kanila. Sinabi nya, "Igagalang nila ang aking anak." **7** Ngunit sinabi ng mga katiwala sa isa't isa, "Ito ang tagapagmama. Halikayo, patayin natin siya at mapapasaatin ang kaniyang mana." **8** Dinalik nila siya, pinatay at ipinatapon sa labas ng ubasan. **9** Kaya, ano ang gagawin ng may-ari ng ubasan? Darating siya at papatayin ang mga katiwala ng ubas at ibibigay ang ubasan sa iba. **10** Hindi ba ninyo nababasa ang kasulatang ito? 'Ang batong itinakwil ng mga tagapagtayo, ang naging batong-panulukan.' **11** Mula ito sa Panginoon at kamangha-mangha ito sa ating mga mata." **12** Nais nilang tulihin si Jesus ngunit natakok sila sa maraming tao, sapagkat alam nilang sinabi nya ang talinghagang ito laban sa kanila. Kaya iniwan

nila siya at umalis. **13** Pagkatapos, naggadala sila sa kaniya ng ilan sa mga Pariseo at mga tauhan ni Herodes upang bitagin siya sa pamamagitan ng mga salita. **14** Nang makarating sila, sinabi nila sa kaniya, "Guro, alam namin na wala kayong pakialam sa saloobin ninumani at hindi kayo nagpapakita ng pagpanig sa pagitan ng mga tao. Tunay na iyong itinuturo ang daan ng Diyos. Naaayon ba sa kautusan na magbabayad ng buwis kay Cesar o hindi? Kailangan ba kaming magbabayad o hindi?" **15** Ngunit batid ni Jesus ang kanilang pagkukunwari at sinabi nya sa kanila, "Bakit ninyo ako sinusubok? Dalhan ninyo ako ng denario upang matining ko ito." **16** Nagdala sila ng isa kay Jesus. Sinabi nya sa kanila, "Kaninong larawan at tatak ito?" Sumagot sila, "Kay Cesar." **17** Sinabi ni Jesus, "Ibigay kay Cesar ang mga bagay na kay Cesar, at sa Diyos ang mga bagay na sa Diyos." Namangha sila sa kaniya. **18** Pagkatapos pumunta sa kaniya ang mga Saduceo na nagsasabing walang pagkabuhay muli. Tinanong nila siya na nagsasabi, **19** "Guro, sumulat si Moises para sa atin, 'Kung namatay ang kapatid na lalaki ng isang lalaki at maiwan niya ang asawa, ngunit walang anak, kailangang kunin ng lalaki ang asawa ng kaniyang kapatid, at magkaroon ng mga anak para sa kaniyang kapatid.' **20** Mayroong pitong magkakapatid na lalaki; ang una ay nakangaspasawa at pagkatapos ay namatay na walang naiwang anak. **21** Pagkatapos kinuha siya upang mapangaspasawa ng ikalawa at namatay na walang naiwang anak. At gayundin ang ikatlo. **22** At walang naiwang anak ang pito. Sa huli namatay din ang babae. **23** Sa muling pagkabuhay, kapag sila ay bumangon muli, sino ang kaniyang magiging asawa? Gayong napangaspasawa nya ang lahat ng pitong magkakapatid." **24** Sinabi ni Jesus, "Hindi ba ito ang dahilan kaya kayo nagkakamali, dahil hindi ninyo nalaman ang kasulatan maging ang kapangyarihan ng Diyos? **25** Sapagkat kapag bumangon sila mula sa mga patay, hindi na sila mag-aasawa o makapag-aasawa, ngunit katulad sila ng mga anghel sa langit. **26** Ngunit tungkol sa mga patay na ibinangon, hindi ba ninyo nabasa sa Aklat ni Moises, sa salaysay tungkol sa mababang punong kahoy, kung paano nangusap sa kaniya ang Diyos at sinabi, 'Ako ang Diyos ni Abraham at ang Diyos ni Isaac at ang Diyos ni Jacob?' **27** Hindi siya ang Diyos ng mga patay, ngunit ng mga buhay. Nagkakamali kayo. **28** Isa sa mga eskriba ang nagpunta at nakarinig sa kanilang pag-usap, nakita niyang mahusay silang sinagot ni Jesus. Tinanong niya ito, "Ang noong pinakamalahagang kautusan sa lahat?" **29** Sumagot si Jesus, "Ang pinakamalahagang kautusan ay, 'Makinig kayo, Israel, ang Panginoong ating Diyos, ang Panginoon ay iisa. **30** Ibigin ninyo ang Panginoon ninyong Diyos nang buong puso, nang buong kaluluwa, nang buong pag-iisip, at nang buong kalakasan.' **31** Ito ang ikalawang kautusan, 'Ibigin ninyo ang inyong kapwa gaya ng inyong sarili.' Wala nang iba pang kautusang higit na dakila kaysa mga ito." **32** Sinabi ng eskriba, "Mahusay, Guro! Tunay na nasabi ninyong iisa ang Diyos, at wala ng iba pa maliban sa kaniya. **33** Ang ibigin siya nang buong puso, nang buong pang-unawa, nang buong kalakasan, at ang ibigin ang kapwa gaya ng sarili ay higit na mahalaga kaysa sa lahat ng mga susunugang mga alay at mga hain." **34** Nang makita ni Jesus na siya ay nagbibigay ng matalinong kasagutan, sinabi nya sa kaniya, "Hindi ka malayo sa kaharian ng Diyos." Matapos iyon walang sinumang nangahas magtanong kay Jesus ng unumang mga katanungan. **35** At tumugon si Jesus, habang nangangaral siya sa templo, sinabi nya, "Paano ito nasasabi ng mga eskriba na ang Cristo ay anak ni David?" **36** Si David mismo, sa pamamagitan ng Banal na Espiritu ay nagsabi, 'Sinabi ng Panginoon sa aking Panginoon, umupo ka sa aking kanang kamay, hanggang magawa kong tapakan ng paa mo ang iyong mga kaaway.' **37** Mismong si David ay tinawag na Cristo ang 'Panginoon', kaya paano siya naging anak ni David?" Masayang naking sa kaniya ang napakaraming tao. **38** Sa kaniyang pagtuturo, sinabi ni Jesus, "Mag-ingat kayo sa mga eskriba na nagnanais na maglakad ng may mahabang mga balabal at batii sa mga pamilihan **39** at magkaroon ng mga pangunahing upuan sa mga sinagoga at sa mga pangunahing lugar sa mga kapistahan. **40** Kinakamak din nila ang mga bayahay nsa balo at nananalangin sila ng mga mahahabang panalangin upang makita ng mga tao. Makatatanggap ang mga taong ito ng mas mabitig na parusa." **41** Pagkatapos umupo si Jesus sa tapat ng lalagyan ng kaloob sa templo; pinagmamasdan nya ang mga tao habang inihuhulog nila ang kanilang pera sa kahon. Maraming mayayamang tao ang naglagay ng malalaking halagang pera. **42** At dumating ang isang mahirap na balo at naglagay ng dalawang kusing na nagkakahalaga ng isang pera. **43** At tinawag nya ang kaniyang mga alagad at sinabi sa

kanila, "Mahalaga itong sinasabi ko sa inyo, ang mahirap na balong ito ay nakapaglagay ng higit kaysa lahat ng nagbigay sa lalagyan ng kaloob **44** Sapagkat nagbigay ang lahat sa kanila mula sa kanilang kasaganahan. Ngunit ang balong ito, sa kaniyang kahirapan, inilagay ang lahat ng perang mayroon siya na kaniyang ikabuhay."

13 Habang si Jesus ay naglalakad papalayo mula sa templo, sinabi sa kaniya ng isa sa kaniyang mga alagad, "Guro, tingnan mo ang Kamanga-manghang mga bato at mga gusali!" **2** Sinabi nya sa kaniya, "Nakikita ba ninyo ang naglalakihang mga gusali na ito? Walang isa mang bato ang matitira sa ibabaw ng kapwa bato, ang lahat ay magugubo." **3** Nang umupo siya sa Bundok ng mga Olibo sa tapat ng templo, tinanong siya nang sarilinan nina Pedro, Santiago, Juan at Andres, **4** "Sabihin mo sa amin, kailan mangyayari ang mga ito? Ano ang magiging palatandaan na ang lahat na ito ay malapit nang mangyari?" **5** Nagsimulang magsalita si Jesus sa kanila, "Mag-ingat kayo na walang sinuman ang magligaw sa inyo. **6** Marami ang darating sa aking pangalan at magsasabi, 'Ako siya,' at ililigaw nila ang karamihan. **7** Kapag nakarining kayo ng mga digmaan, at mga balita ng digmaan, huwag kayong mag-alala; dapat mangyari ang mga bagay na ito, ngunit hindi pa ito ang wakas. **8** Sapagkat makikipaglaban ang isang bansa sa kapwa nya bansa, at ang kaharian laban sa kapwa kaharian. Magkakaroon ng mga lindol sa maraming lugar at mga tag-gutom. Ito ang mga pasimula ng paghihirap na tulad ng isang babaing manganganak. **9** Maging mapagbantay kayo. Dadalhin nila kayo sa mga konseho, at kayo ay bubugugin sa mga sinagoga. Haharap kayo sa mga hari at mga gobernador alang-alang sa akin, bilang isang patooto sa kanila. **10** Ngunit ang ebanghelyo ay dapat munang maihayag sa lahat ng mga bansa. **11** Kapag hinilu nila kayo at ipasakamay sa iba, huwag kayong mag-alala kung ano ang inyong dapat sabihin. Dahil sa oras na iyon, ibibigay sa inyo kung ano ang dapat ninyong sabihin; hindi kayo ang magsasalita, kundi ang Banal na Espiritu. **12** Itpasakamay ang isang kapatid ang kaniyang kapatid sa kamatayan, at ang isang ama naman ang kaniyang anak. Ang mga anak ay lababan sa kanilang mga magulang at ipapapatay nila sila. **13** Kayo ay kamumuhian ng lahat dahil sa aking pangalan. Ngunit sinuman ang maktatitsi hanggang sa wakas, ang taong iyon ay malilitgas. **14** Kapag nakita ninyo ang kasuklam-suklam na lagim na nakatayo kung sana ito hindi dapat nakatayo (intindihin ng bumabasa), tumakas papunta sa mga bundok ang mga nasa Judea, **15** ang mga nasa bubungan ay huwag ng bumaba pa sa loob ng bahay, o magdala ng ano pa man mula doon, **16** at ang mga nasa bukirin ay huwag ng umwi upang kunin ang kanilang balabal. **17** Ngunit aba silang mga nagdadadalang-tao at nagpapasuso ng mga sanggol sa mga panahong iyon! **18** Ipanalangin ninyong huwag itong mangyari sa panahon ng tag-lamig. **19** Sapagkat magkakaroon ng matinding kahirapan na wala pang Kagaya mula nang simula, nang likhain ng Diyos ang daigdig hanggang sa ngayon at wala nang mangyayari pa na katulad nito. **20** Malibat na lang kung paiksiin ng Panginoon ang mga araw, walang sinuman ang malilitgas. Ngunit alang-alang sa mga hinirang na mga pinili nya, paiksiin nya ang bilang ng mga araw. **21** At kung may nagsabi sa inyong, 'Tingnan ninyo, nandito ang Cristo!' o 'Tingnan ninyo, nandito siya' huwag ninyo itong paniwalaan. **22** Sapagkat lilitaw ang mga bulaang Cristo at bulaang mga propeta at magbibigay ng mga himala at kababalaghan upang linlangin, kung maaari, maging ang mga hinirang. **23** Maging mapagbantay kayo! Ngayon pa lang ay sinabi ko na ang mga bayahay na ito sa iyo. **24** Ngunit pagkatapos ng matinding kahirapan sa mga araw na iyon, ang araw ay didilim at ang buwan ay hindi na magliliwanag, **25** ang mga bituwin ay mahuhulog mula sa langit at ang kapangyarihan na nasa kalangitan ay mayayangig. **26** Pagkatapos, makikita nila ang Anak ng Tao na dumaraing mula sa mga ulap taglay ang dakila nitong kapangyarihan at kaluwalhatian. **27** Pagkatapos ipapadala niya ang kaniyang mga anghel upang tipunin ang kaniyang mga hinirang mula sa apat na sulok ng mundo, mula sa mga dulo ng lupa hanggang sa dulo ng langit. **28** Matuto kayo ng aral mula sa puno ng igos. Sa oras na maging malambot ang sanga nito at magsimulang sumibol ang mga dahon, alam ninyong malapit nang dumating ang tag-araw. **29** Gayon din, kapag nakita ninyong nangyayari ang mga bagay na ito, alam ninyong malapit na siyang darating, malapit sa mga tarangkahon. **30** Totoo ang sinasabi ko sa inyo, hindi lilipas ang salinlahing ito hanggang hindi nangyayari ang lahat ng mga ito. **31** Lilipas ang langit at ang lupa, ngunit ang aking salita ay

hindang-hindi liliaps. 32 Ngunit patungkol sa araw o sa oras na iyon, walang sinuman ang nakakaalam, maging ang mga anghel sa langit o maging ang Anak, tanging ang Ama lamang. 33 Maging handa kayo! Magbantay kayo, sapagkat hindi ninyo alam kung sa anong oras ito. 34 Katulad ito ng isang lalaking naglakbay: umalis siya sa bahay niya at ipinagkatiwala sa kaniyang mga lingkod ang pamamahala sa kaniyang bahay, ang bawat isa ay may kani-kaniyang gawain. At inutusanyi nya ang tagapagbantay na manatiling gising. 35 Kaya magbantay kayo! Sapagkat hindi ninyo alam kung kailan uwii ang amo ng tahanan, maaaring sa gabi, sa hating gabi, kapag tumilaok ang tandang, o sa umaga. 36 Kung bigla siyang dumating, huwag ninyong hayaan na madatnan niya kayong natutulog. 37 Kung ano ang sinasabi ko sa inyo ay sinasabi ko sa lahat: Magbantay kayo!"

14 Dalawang araw pa bago ang Paskua at ang Kapistahan ng Tinapay na Walang Pampaalsa. Nag-iisip ang mga punong pari at ang mga eskriba kung paano nila patagong madakip si Jesus at pagkatapos ay papatayin. 2 Sapagkat sinasabi nila, "Hindi sa panahon ng pista, sa gayon hindi magkaroon ng kaguluhang ang mga tau." 3 Nang si Jesus ay nasa Bethania sa bahay ni Simon na ketongin, habang nakasandal siya sa mesa, isang babae ang pumunta sa kaniya na mayroong dalang alabastrong sisidlan na may lamang napakamahal na likido na purong nardo. Binasag niya ito at ibinuhos ang laman sa kaniyang ulo. 4 Ngunit may ilang nagalit. Nag-usap-usap ang bawat isa at sinabi, "Ano ang dahilan sa pag-aaksayang ito? 5 Ang pagbantay ito ay maaaring ipagbili ng higit pa sa tatlong daang denario at maibigay sa mga mahihirap." At sinasaway nila siya. 6 Ngunit sinabi ni Jesus, "Pabayaan ninyo siya. Bakit ninyo siya ginugulo? Ginawa niya ang isang magandang bagay para sa akin. 7 Nasa inyo lagi ang mga mahihirap, at kung gugustuhin ninyo, matutulungan ninyo sila, ngunit hindi ninyo ako laging kasama. 8 Ginawa niya ang kaniyang makakaya, pinahiran niya ang aking katawan para sa paglilibing sa akin. 9 Totoo ang sinasabi ko sa inyo, saanman maihayag ang mabuting balita sa buong mundo, ang ginawa ng babaeng ito ay pag-usapan bilang alaala sa kaniya." 10 Pagkatapos, pumunta sa mga pangulong pari si Judas Iscariote, isa sa Labindalawa upang ibigay si Jesus sa kanila. 11 Nang marinig ito ng mga punong pari, nasiyahan sila at nangakong bigyan siya ng pera. Nagsimula siyang maghanap ng pagkataapon upang maibigay si Jesus sa kanila. 12 Sa unang araw ng Tinapay na Walang Pampaalsa, nang naghandog sila ng batang tupa alang-alang sa Paskua, sinabi sa kaniya ng kaniyang mga alagad, "Saan mo kami nais pumunta upang maghanda ng hapunan alang-alang sa Paskua?" 13 Ipinadala niya ang dalawa sa kaniyang mga alagad at sinabi sa kanila, "Pumunta kayo sa lungsod, at isang lakali na may dalang tubig na nakalagay sa pitsel ang sasalubong sa inyo. Sundan ninyo siya kung saang bayah siya papasok at sabihin sa may-ari ng bayah na iyon, 'Ipinapatapon ng Guro, "Nasaan ang aking silid na aking kakainan sa Paskua kasama ang aking mga alagad?"' 15 "Ippapakita niya sa inyo ang isang malaking silid sa itaas na kumpleto ang kagamitan na nakahanda na. Gawin ninyo ang mga paghahanda para sa atin doon." 16 Umalis ang mga alagad at pumunta sa lungsod, natagpuan nila ang lahat gaya ng sinabi ni Jesus sa kanila at inihanda nila ang hapunan alang-alang sa Paskua. 17 Kinagabihan, dumating siya kasama ang Labindalawa. 18 Habang nakasandal sila sa lamesa at kumakain, sinabi ni Jesus, "Totoo, sinasabi ko sa inyo. Isa sa inyo na kasama kong kumakain ang magkakanulo sa akin. 19 Labis silang nalungkot at isa-isang naganong sa kaniya, "Siguradong hindi ako, di ba?" 20 Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Isa sa Labindalawa, ang kasama kong ngayon nagsasawaw ng tinapay sa mangkob. 21 Sapagkat tatahakin ng Anak ng Tao ang daan na sinasabi sa kasulatan tungkol sa kaniya. Ngunit aba sa taong magkakanulo sa Anak ng Tao! Mas mabuti pang hindi na siya isinilang." 22 Habang kumakain sila, kinuha ni Jesus ang tinapay, pinagpalas at hinati-hati nya ito at ibinigay sa kanila at sinabi, "Kunin ninyo ito. Ito ang aking katawan." 23 Kumuha siya ng tasa, napgasalamat, ibinigay ito sa kanila at uminom silang lahat mula rito. 24 Sinabi nya sa kanila, "Ito ang aking dugo ng kasunduan, ang dugo na maibubuhos para sa marami. 25 Totoo, sinasabi ko sa inyo, hindi ako muling iirom nitong bunga ng ubas hanggang sa araw na iyon kung kailan ako iirom ng panibago sa kaharian ng Diyos." 26 Pagkatapos nilang umawit ng himno, pumunta sila sa Bundok ng mga Olibo. 27 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Liwanan ninyo akong lahat, sapagkat ito ang

nasusulat, 'Papatayin ko ang pastor at magsisikat ang mga tupa.' 28 Ngunit pagkatapos kong mabuhay muli, mauuna ako sa inyo sa Galilea." 29 Sinabi ni Pedro sa kaniya, "Kahit iwanan kayo ng lahat, hindi kita iwiwan." 30 Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Totoo, sinasabi ko ito sa iyo, ngayong gabi, bago tumilaok ang tandang ng dalawang beses, ipagkakaila mo ako ng tatlong beses. 31 Ngunit sinabi ni Pedro, "Kung kailangan kong mamatay kasama mo, hindi kita ipagkakaila." Ganun din ang pangako na sinabi nilang lahat. 32 Dumating sila sa lugar na tinatawag na Getsemani at sinabi ni Jesus sa kaniyang mga alagad, "Umupo kayo dito habang ako ay nananalangin." 33 Isinama nya sina Pedro, Santiago at Juan. Nagsimula siyang mabalisa at labis na nabahala. 34 Sinabi nya sa kanila, "Ang aking kaluluwa ay labis na nagdadalamhati, kahit sa kamatayan. Manatili kayo dito at magbantay." 35 Pumunta si Jesus sa di kalayuan, ngapatirapa sa lupa at nananalangin na kung maaari ay lampasan siya ng oras na ito. 36 Sinabi nya, "Abba, Ama, kaya mong gawin ang lahat. Alisin mo ang tasang ito sa akin. Ngunit hindi ang aking kalooban, kundi ang iyong kalooban." 37 Bumalik siya at natagpuan silang natutulog, at sinabi nya kay Pedro, "Simon, natutulog ka ba? Hindi ka ba makapagbantay ng isang oras man lang?" 38 Magbantay kayo at mananalangin na hindi kayo matukso. Tunay na ang espiritu ay nakahandang sumunod, ngunit mahina ang laman." 39 Muli siyang umalis at nananalangin at kaniyang sinabi ang ganoon ding mga salita. 40 Muli siyang bumalik at nadatnan silang natutulog, sapagkat antok na ang lahat sila at hindi nila alam kung ano ang kanilang sasabihin sa kaniya. 41 Bumalik siya sa pangatlong pagkakataon at sinabi sa kanila, "Natutulog pa rin ba kayo at nagpapahinga? Tama na! Dumating na ang oras. Tingnan ninyo! Ang Anak ng Tao ay ipinagkakanulo sa mga kamay ng mga makasalanan. 42 Bumangon kayo, umalis na tayo. Tingnan ninyo, malapit na ang taong magkakanulo sa akin. 43 Habang nagsasalita si Jesus, kaagad na dumating si Judas, isa sa Labindalawa, at napakaraming tao ang kasama niya na may mga espada at pamalo, mula sila sa mga punong pari, mga eskriba, at mga nakatatanda. 44 Ngayon, nagbigay na ng palatandaan ang magkakanulo sa kaniya, na nagsasabi, "Kung sino man ang hahalikan ko, siya iyon. Ulihilin ninyo siya at bantayang mabuti sa pagdala ninyo sa kaniya. 45 Pagdating ni Judas, kaagad niyang pinuntahan si Jesus at sinabi "Rabi!" At kaniyang hinalikan. 46 At siya ay sinunggaban nila at dinakip. 47 Ngunit nagbunot ng kaniyang espada ang isa sa kanila na nakatayo sa malapit at tinaga ang tainga ng lingkod ng pinakapunong pari. 48 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Kayo ba ay nagsilabasan na laban sa isang magnanakaw, na may mga espada at pamalo upang dakpin ako?" 49 Nang araw-araw ninyo akong kasama at nagtuturo sa templo, hindi ninyo ako dinakip. Ngunit nangyari ang mga ito upang matupad ang mga kasulatan. 50 Iniwanan si Jesus ng lahat ng kasama nya at nagsitakisila. 51 Sumunod sa kaniya ang isang binatang nakasutol lamang ng isang linong kasuotan na nakabalot sa kaniya; hinuli nila siya ngunit 52 iniwanan nya roon ang linong kasuotan at tinakasan nya sila na nakahubad. 53 Dinala nila si Jesus sa mga pinakapunong pari. Nagkatipun-tipon doon kasama nya ang lahat ng mga punong pari, mga nakatatanda, at mga eskriba. 54 Ngayon sumunod si Pedro sa kaniya mula sa malayo, hanggang sa patyo ng pinakapunong pari. Naupo siya kasama ng mga bantay na malapit sa apoy na ngapapainit. 55 Ngayon ang mga punong pari at ang buong Konseho ay naghahanap ng magpapatorot laban kay Jesus upang maipapatay nila siya. Ngunit wala silang mahanap. 56 Sapagkat marami ang nagsabi ng maling patooto laban sa kaniya, ngunit maging ang kanilang patooto ay hindi nagtugma. 57 Tumayo ang ilan at nagsabi ng maling patooto laban sa kaniya, sinabi nila, 58 "Naring namin siyang nagsabi, 'Wawasanin ko ang templong ito na gawa ng mga kamay at sa tatlong araw muli akong magtitayo ng isang hindi gawa ng mga kamay.'" 59 Gayunpaman, hindi nagtugma maging ang kanilang mga patooto. 60 Tumayo sa kanila ang pinakapunong pari at tinanong si Jesus, "Wala ka bang kasagutan? Ano itong patooto ng mga tau laban sa iyo?" 61 Ngunit tahimik siya at walang isinagot. Tinanong siyang muli ng pinakapunong pari at sinabi, "Ikwab ang Cristo, ang anak ng Pinagpala?" 62 Sinabi ni Jesus, "Ako nga. At makikita ninyo ang Anak ng Tao kapag Nakauko na siya sa bandang kanang kamay ng Kapangyarihan at darating na nasa ulap sa langit." 63 Pinunit ng pinakapunong pari ang kaniyang mga kasuotan at sinabi, "Kailangan pa ba natin ng mga saksi? 64 Naring ninyo ang kalapastanganan na sinabi niya. Ano ang inyong pasya?" At hinatulan siya nilang lahat bilang isang nararapat sa kamatayan. 65 At sinimulan siyang

duraan ng ilan at tinakpan ang kaniyang mukha, hinampas siya at sinabi sa kaniya, "Hulaan mo!" Kinuha siya ng mga opisyal at binugbog siya. **66** Habang si Pedro ay nasa ibaba ng patyo, isa sa mga babaing lingkod ng pinakapunong pari ang pumunta sa kaniya. **67** Nakita niya si Pedro habang nakatayo sa tapat ng apoy na nagpapainit at pinagmasdan niya itong mabuti. Pagkatapos sinabi niya, "Kasama ka rin ng taga-Nazaret na si Jesus." **68** Ngunit itinanggili niya ito at sinabi, "Hindi ko nalalaman o naiintindihan man ang iyong sinasabi." Pagkatapos lumabas siya sa patyo (at tumilaok ang manok). **69** Ngunit nakita siya roon ng babaeng lingkod at muling nagsimulang magsabi sa mga nakatayo roon, "Ang taong ito ay isa sa kanila!" **70** Ngunit muli niya itong itinanggili. Hindi nagtagal sinabi kay Pedro ng mga nakatayo roon, "Siguradong isa ka sa kanila, sapagkat isa ka ring taga-Galilea." **71** Ngunit nagsimula siyang manungayaw at manumpa, "Hindi ko nakikilala ang laaking sinasabi ninyo." **72** Pagkatapos tumilaok ang tandang ng ikalawang beses. At naalala ni Pedro ang mga salitang sinabi ni Jesus sa kaniya, "Bago tumilaok ang tandang ng dalawang ulti, tatlong beses mo akong itatangi." At nanlumo siya at tumangis.

15 Maagang-maaga pa nagtipon-tipon na ang mga punong pari kasama ang mga nakatatanda at mga eskriba, at ang buong Konseho ng

Sanedrin. Pagkatapos ay iginapots nila si Jesus at inilabas siya. Ipinasa nila siya kay Pilato. **2** Tinanong siya ni Pilato, "Ikaw ba ang hari ng mga Judio?" Sinagot niya siya, "Kung yan ang sinasabi mo." **3** Nagpabatas ang mga punong pari ng maraming mga bintang laban kay Jesus. **4** Tinanong siya muli ni Pilato, "Wala ka bang maibibigay na kasagutan? Nakikita mo ba kung ilan ang mga inilalabas nilang mga bintang laban sa iyo?" **5** Ngunit hindi na muling sinagot ni Jesus si Pilato, at dahil doon, namangha siya. **6** Ngayon sa panahon ng pista, kadalasang nagpapalaya si Pilato ng isang bilanggo, isang bilanggong hiniling nila. **7** Doon, sa kulungan kasama sa mga manghihimagsik, kabilang sa mga mamamatay tao na kasapi sa rebelyon, ay isang laaking nagngangalang Barabas. **8** Pumunta ang maraming tao kay Pilato at nagsimula silang humiling sa kaniya na gawin niya ang ginagawa niya noong mga nakaraang panahon. **9** Sinagot sila ni Pilato at sinabi, "Gusto ba niyong palayain ko sa inyo ang Hari ng mga Judio?" **10** Dahil alam niyang dahil sa igitgit ng mga punong pari kay Jesus kung kaya siya ay ipinasa sa kaniya. **11** Ngunit sinulusan ng mga punong pari ang maraming tao para isigaw na si Barabas ang dapat palayain. **12** Sinagot silang muli ni Pilato at sinabing, "Ano ngayon ang gagawin ko sa Hari ng mga Judio?" **13** Sumigaw silang muli, "Ipakoy siya sa krus!" **14** Sinabi sa kanila ni Pilato, "Anong kasalanan ang ginawa niya?" Ngunit mas lalo nilang isinigaw, "Ipako siya sa krus." **15** Gusto ni Pilato na malugod ang mga tao kaya pinatalaya niya si Barabas sa kaniya. Hinampas niya si Jesus at ibinigay siya upang maipako sa krus. **16** Dinala siya ng mga kawal sa loob ng patyo (ng kwartel), at tinawag nila ang buong hukbo ng mga kawal. **17** Nilagyan nila si Jesus ng balabal na kulay lila, at gumawa sila ng isang koronang gawa sa tinik at ipinatong ito sa kaniyang ulo. **18** Nagsimula silang saluduhan siya at sinabi, "Mabuhay, Hari ng mga Judio!" **19** Hinampas nila ang kaniyang ulo ng tambo at dinuraan siya. Nagluhod-luhuran silang nagsapakita ng paggalang sa kaniya. **20** Nang matapos nila siyang kutyain, tinanggal nila mula sa kaniya ang balabal na kulay lila at inilagay sa kaniya ang kaniyang mga damit, at pagkatapos inilabas siya upang ipako sa krus. **21** Pinilit nilang tumulong ang isang taong dumaan na galing sa bukid na nagngangalang Simon na taga-Cirene (ang ama ni Alejandro at Rufo); pinilit nila siyang pasanin ang krus ni Jesus. **22** Dinala si Jesus ng mga kawal sa lugar na kung tagawin ay Golgotha (na ang ibig sabihin ay Lugar ng Bungo). **23** Inalok nila siya ng alak na may halong mira, ngunit hindi niya ito ininom. **24** Ipinako nila siya at pinaghati-hatiang ang kaniyang kasuotan sa pamamagitan ng pagsasapalaran upang malaman kung anong parte ng kasuotan ang makukuhang bawat kawal. **25** Ikatlong oras na nang siya ay ipinako nila. **26** Sinulat nila sa isang karatula ang bintang laban sa kaniya, "Ang Hari ng mga Judio." **27** Kasama niyang ipinako sa krus ang dalawang magnanakaw, isa sa kanan niya, at isa sa kalawa. **28** (At naaisakutapuran ang Kasulatan na nagsasabing: At siya ay ibinilang sa mga suwail.) **29** Iniusito siya ng mga taong dumaraan, umiiling ang kanilang mga ulo at sinasabi, "Oy! Ikaw na wawasak sa templo at magtagtayo muli nitó sa loob ng tatlong araw, **30** iligtas mo ang iyong sarili at bumaba ka mula sa krus!" **31** Sa ganoong paraan din ay kinukuyta siya ng mga punong pari, kasama ng mga eskriba, at sinabi, "Iniligtas

niya ang iba, ngunit hindi niya mailigtas ang kaniyang sarili. **32** Hayaan nating bumaba mula sa krus ang Cristo, ang Hari ng Israel, nang makita natin at mapaniwala tayo." Pati ang mga kasama niyang nakapako sa krus ay nilalait rin siya. **33** Sa ika-anim na oras, nagdilim ang buong lupain hanggang sa ika-siyam na oras. **34** Sa ika-siyam na oras, sumigaw si Jesus ng may malakas na boses, "Eloi, Eloi, lama sabachthanai?" na ang ibig sabihin, "Diyoys ko, Diyoys ko, bakit mo ako pinabayana?" **35** Narinig iyon ng ilan sa mga nakatayo na malapit sa kaniya at sinabing, "Tignan ninyo, tinatawag niya si Elias." **36** May isang tumakbo, naglagay ng maasin na alak sa espomha, inilagay ito sa isang tambong tungkod at ibinigay ito sa kaniya upang inumin. Sinabi ng lalaki, "Tingnan natin kung darating si Elias upang ibaba siya." **37** Pagkatapos ay sumigaw si Jesus ng may malakas na boses at namatay. **38** Napunit sa dalawa ang kurtina ng templo mula itaas hanggang ibaba. **39** At nang makita ng senturion na nakatayo at nakaharap kay Jesus na namatay siya sa ganiton paraan, sinabi niya, "Tunay ngang siya ang Anak ng Diyoys." **40** Mayroon ding mga babaing nakatingin sa malayo. Kabilang sa kanila ay sina Maria Magdalena, Maria (ang ina ni Santiago na nakababata at ni Jose), at si Salome. **41** Nang siya ay nasa Galilea sumunod sila sa kaniya at pinagligkuran siya. Marami ring mga kababahan ang sumama sa kaniya sa Jerusalem. **42** Nang gumabini na, dahil ito ay araw ng Paghahanda, na ang araw bago ang Araw ng Pamamahinga, **43** pumunta si Jose na taga-Arimatea doon. Isa siya sa mga iginagalang na kasapi ng Konseho na naghihintay sa Kaharian ng Diyoys. Naglakas-loob siyang pumunta kay Pilato upang hingin ang katawan ni Jesus. **44** Namangha si Pilato nang malaman niyang patay na si Jesus. Ipinatawag niya ang senturion upang tanungin kung patay na nga si Jesus. **45** Nang malaman niya mula sa senturion na patay na nga siya, ibinigay na niya ang katawan ni Jesus kay Jose. **46** Bumili si Jose ng linong tela. Ibinaba niya siya mula sa krus, ibinalot siya sa linong tela, at ihinimlay siya sa isang libingan na tinaypas mula sa bato. Pagkatapos ay iginulong niya ang isang malaking bato sa pasukan ng libingan. **47** Nakita nila Maria Magdalena at ni Maria na ina ni Jose ang lugar kung saan inilibing si Jesus.

16 Nang matapos ang Araw ng Pamamahinga, si Maria Magdalena, si Mariang ina ni Santiago, at si Salome ay bumili ng pagbango upang makapunta sila at mapahiran ang katawan ni Jesus para sa paglibing. **2** Maagang-maaga sa unang araw ng linggo, nang sumikat ang araw pumunta sila sa libingan. **3** Sinabi nila sa isa't isa, "Sino ang magpapagulong ng bato ng pasukan ng libingan para sa atin?" **4** Nang tumingin sila sa itaas, nakita nila na mayroon ng nagpagulong ng bato na napakalaki. **5** Pumasok sila sa libingan at nakita nila ang isang binatang nasakut ng puting balabal, nakauko sa gawing kakanat na namangha sila. **6** Sinabi niya sa kanila, "Huweg kayong matakot. Hinahapan ninyo si Jesus, ang taga-Nazaret na ipinako sa krus. Bumangon na siya! Wala siya rito. Tingnan ninyo kung saan siya inilagay. **7** Ngunit humayo kayo, sabihin ninyo sa kaniyang mga alagad at kay Pedro na mauuna siyang pupunta sa inyo sa Galilea. Doon makikita ninyo siya, gaya ng sinabi niya sa inyo." **8** Lumabas sila at tumakbo mula sa libingan; natakot sila at namangha. Wala silang sinabi sa sinunahan dahil matindi ang kanilang takot. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Maaga sa unang araw ng linggo iyon, matapos siyang bumangon, una siyang nagsapakita kay Maria Magdalena, na mula sa kaniya napalayas niya ang pitong demonyo. **10** Umalis si Maria Magdalena at sinabi sa mga kasama niya, habang nagluluksa sila at umiyak. **11** Narinig nilang buhay si Jesus at nakita niya ito ngunit hindi sila naniwala. **12** Matapos ng mga pangayaring ito, nagsapakita siya sa kakaibang anyo sa dalawa pang tao, habang naglalakad sila palabas ng bayan. **13** Pumunta sila at nagbalita sa iba pang mga alagad ngunit hindi sila naniwala sa kanila. **14** Sa ibang pagkakataon, nagsapakita si Jesus sa labing-isa habang nakasandal sila sa hapag, at sinaway sila dahil sa kanilang kawalan ng pananampalataya at katigasan ng puso, dahil hindi sila naniniwala sa mga nakakita sa kaniya matapos siyang bumangon mula sa mga patay. **15** Sinabi niya sa kanila, "Humayo kayo sa buong mundo at ipangaral ang mabuting balita sa lahat ng nilikha. **16** Ang sumasampalataya at mabautismuhan ay malilitgas at ang hindi naniniwala ay hahatulan. **17** Ang mga palatandaang ito ay tataglayin ng mga sumasampalataya. Sa aking pangalan sila ay magpapalayas ng mga demonyo. Magsasalita sila sa mga bagong wika. **18** Pupulot sila ng mga ahas, at kung iirom sila ng anumang nakamamatay ay hindi sila

masasaktan nito. Magpapatong sila ng kamay sa mga may sakit at gagaling sila." **19** Matapos magsalita sa kanila ang Panginoon, iniakyat siya patungo sa langit at naupo sa kanang kamay ng Diyos. **20** Humayo ang mga alagad at nangaral sa lahat ng dako, habang ang Panginoon ay kumikilos kasama nila at pinatunayan ang salita sa pamamagitan ng mga sumunod pang mga kahanga-hangang palatandaan.

Lucas

1 Marami ang sumubok na ayusin ang salaysay tungkol sa lahat ng bagay na naganap sa amin kalagitnaan, **2** na gaya ng binigay nila sa amin, sila na sa simula pa ay naging saksi at mga lingkod ng mensahe. **3** Sa akin din naman, nang nasiyasat ko nang mabuti ang lahat ng pangayawitito mula pa noong simula—sa tingin ko ay mabuti na isulat ko ang mga ito ayon sa kanilang pagkasunod-sunod—pinakatohanay na Teopilo. **4** Nang sa gayon ay malaman mo ang katotohanan tungkol sa mga bagay na itinuro sa iyo. **5** Sa mga araw ni Herodes, na hari ng Judea, may isang pari na nagngangalang Zacarias na nagsula sa pangkat ni Abias. Ang kaniyang asawa ay nagsula sa mga babaeng anak ni Aaron, at ang kaniyang pangalan ay Elisabet. **6** Kapwa sila matuwid sa harapan ng Diyos; sila ay namuhay nang walang kapitatasan sa lahat ng mga utos at alituntunin ng Panginoon. **7** Ngunit wala silang anak, sapagkat si Elisabet ay baog, at silang dalawa ay matanda na sa panahong ito. **8** Ngayon ay nangyari na si Zacarias ay nasa presensiya ng Diyos, gumagawa ng mga tungkulin bilang pari sa kapanahunan ng kaniyang pangkat. **9** Ayon sa nakaugaliang paraan ng pagpili kung sinong pari ang maglilingkod, siya ay pinili sa pamamagitan ng sapalaran upang makapasok sa templo ng Panginoon at upang siya ay makapagsungong ng insenso. **10** Napakaraming tao ang nananalangin sa labas sa oras ng pagsusunog ng insenso. **11** Ngayon, isang anghel ng Panginoon ay nagpakita sa kanya at tumayo sa kanang bahagi ng altar ng insenso. **12** Si Zacarias ay nasindak nang makita niya ito, labis ang pagkataok niya. **13** Ngunit sinabi ng anghel sa kanya: "Huwag kang matakot Zacarias, sapagkat ay iyong pananalangin ay pinakigkang. Ipagbubuntis ng asawa mong si Elisabet ang iyong anak na lalaki. Juan ang ipapanganal mo sa kanya. **14** Magkakaroon ka ng kagalakan at saya, at marami ang matutuwa sa pagsilang sa kanya. **15** Sapagkat siya ay magiging dakila sa paninig ng Panginoon. Hindi siya iinom ng alak o matapang na inumin, at siya ay mapupusos ng Banal na Espiritu mula sa sinapupunan ng kaniyang ina. **16** At maraming tao sa bayan ng Israel ang mapapanumbalik sa Panginoon na kanilang Diyos. **17** Mauuna siya sa Panginoon, taglay ang espiritu at kapangyarihan ni Elias. Gagawin niya ito upang mapanumbalik ang puso ng mga ama sa mga anak, upang ang mga hindi sumusunod ay mamuhay sa karunungan ng mga matuwid. Gagawin niya ito upang ihanda para sa Panginoon, ang mga taong inihanda na para sa kanya." **18** Sinabi ni Zacarias sa anghel, "Paano ko malamanan ito? Sapagkat ako ay matanda na at ang aking asawa ay may pataw na ng maraming taon." **19** Ang anghel ay sumagot at sinabi sa kanya, "Ako si Gabriel na nakatayo sa presensiya ng Diyos. Ako ay inutusin upang makipag-usap sa iyo, upang iparating sa iyo ang mabuting balita. **20** Masdan mo, magiging pipi ka, hindi ka makapagsalsita hanggang sa araw na maganap ang mga bagay na ito. Ito ay dahil sa hindi ka naniwala sa aking mga salita na matutupad ito sa tamang panahon." **21** Ngayon ay inaantay ng mga tao si Zacarias. Sila ay nagulat sapagkat siya ay labis na gumugol ng panahon sa loob ng templo. **22** Ngunit nang siya ay lumabas, hindi siya makapagsalsita sa kanila. Naisip ng mga tao na nagkaroon siya ng pangitain habang siya ay nasa loob ng templo. Patuloy siyang gumagawa ng mga senyas sa kanila at nanatiliing hindi makapagsalsita. **23** Dumating ang panahon na natapos ang mga araw ng kaniyang paglilingkod, umalis siya at bumalik sa kaniyang bahay. **24** Pagkatapos ng mga araw na iyon, ang kaniyang asawang si Elisabet ay nagbuntis. Siya ay nanatili sa kaniyang bahay sa loob ng limang buwan. Sinabi niya, **25** "Ito ang ginawa ng Panginoon sa akin nang tinirnan niya ako nang may biyaya upang tanggaliin ang aking kahihiyahan sa harapan ng ibang tao." **26** Ngayon sa kaniyang ikaanim na buwan, ang anghel na si Gabriel ay inutusin ng Diyos sa isang lungsod sa Galilea na ang pangalan ay Nazaret, **27** sa isang birhen na nakatakdang ikasal sa lalaking nagngangalang Jose. Siya ay kabilang sa angkan ni David at ang pangalan ng birhen ay Maria. **28** Siya ay lumapit sa kanya at sinabi, "Binabati kita, ikaw ay lubos na pinagpal! Ang Panginoon ay nasa iyo." **29** Ngunit siya ay lubhang naguluhang sa kaniyang sinabi at siya ay namangha kung anong uri ng pagbati ito. **30** Sinabi ng anghel sa kanya, "Huwag kang matakot, Maria, dahil ikaw ay nakatanggap ng biyaya sa Diyos." **31** At makikita mo, ikaw ay magbubuntis sa iyong sinapupunan at magsisilang ng isang anak na lalaki. Tawagin mo ang kaniyang pangalan

na 'Jesus'. **32** Siya ay magiging dakila at tatawaging Anak ng Kataastaasan. Ang Panginoong Diyos ang magbibigay sa kaniya ng trono ng kaniyang ninunong si David. **33** Siya ay maghahari sa mga angkan ni Jacob magpapakailanman, at walang katapusang ang kaniyang kaharian." (aiōn g165) **34** Sinabi ni Maria sa anghel, "Paano mangyayari ito, yamang hindi pa naman ako nakitabi kasama ang sinumang laalaki?" **35** Sumagot ang anghel at sinabi sa kanya, "Ang Banal na Espiritu ay darating sa iyo, at ang kapangyarihan ng Kataas-taasan ay mapapasaoy. Kaya ang banal na sisilang, ay tatawaging Anak ng Diyos. **36** At tingnan mo, ang iyong kamag-anak na si Elisabet ay nagbuntis din ng isang anak na lalaki sa kaniyang katandaan. Ito na ang kaniyang ikaanim na buwan, siya na tinawag na baog. **37** Sapagkat walang hindu kayang gawin ang Diyos." **38** Sinabi ni Maria, "Tingnan mo, ako ay babaeng lingkod ng Panginoon. Mangyari nawa sa akin ayon sa iyong mensahe." At iniwan na siya ng anghel. **39** Pagkatapos, si Maria ay gumayak noong mga araw na iyon at nagmadaling pumunta sa maburol na bahagi ng lupain, sa isang lungsod sa Judea. **40** Siya ay pumunta sa bahay ni Zacarias at binati si Elisabet. **41** At nangyari nga nang marinig ni Elisabet ang pagbati ni Maria, lumukso ang bata sa kaniyang sinapupunan at si Elisabet ay napuspis ng Banal na Espiritu. **42** Ang kaniyang tingin ay tumaas at nagsabi nang malakas, "Pinagpala ka sa lahat ng mga babae at Pinagpala din ang bunga ng iyong sinapupunan. **43** At bakit ito nangyari sa akin na ang ina ng aking Panginoon ay kailangan pang pumunta sa akin? **44** Sapagkat tingnan mo, nang marinig ko ang iyong pagbati ay tumalon sa galak ang bata sa aking sinapupunan. **45** At pinagpala ang siyáng nanampalataya na mayroong katuparan ang mga bagay na ipinahayag sa kanya mula sa Panginoon." **46** Sinabi ni Maria, "Ang kaluluwa ko ay napupuri sa Panginoon, **47** at ang aking espiritu ay nagalak sa Diyos na aking tagapagligtas." **48** Sapagkat siya ay tumingin sa kababaan ng kaniyang lingkod na babae. Kaya tingnan mo, mula ngayon ang lahat ng salinlahi ay tatawagin akong pinagpala. **49** Sapagkat siya na makapangyarihan ay gumawa ng mga kahanga-hangang bagay para sa akin, at ang kaniyang pangalan ay banal. **50** Ang kaniyang habag ay walang katapusang mula sa lahat ng salinlahi para sa mga nagpaparangal sa kaniya. **51** Nagpakita siya ng lakas ng kaniyang mga bisig; ikinatal niya ang mga nagmamataas ng nilalaman ng kanilang mga puso. **52** Pinabagsak niya ang mga prinsipe mula sa kanilang mga trono at itinaas niya ang mga may mababang kalagayan. **53** Binusog niya ng mabubuting bagay ang mga nagugutom, ngunit ang mga mayayaman ay pinalis niyang gutom. **54** Nagkalooob siya ng tulong sa Israel na kaniyang lingkod, na gaya ng pag-alala niya sa kaniyang pagpapakita ng habag **55** (na sinabi niya sa ating mga ama) kay Abraham at sa kaniyang kaapu-apuan magpapakailanman." (aiōn g165) **56** Nanatili si Maria kina Elisabet sa loob ng mga tatlong buwan at pagkatapos ay bumalik siya sa kaniyang bahay. **57** Ngayon ay dumating ang panahon ng panganganak ni Elisabet at nagsilang siya ng isang lalaki. **58** Naring ng kaniyang mga kapitbahay at mga kamag-anak na ang Panginoon ay nagpakita ng dakilang habag para sa kanya, at sila ay nagalak kasama niya. **59** Ngayon ay nangyari sa ikawalong araw na tulini nila ang sanggol. Tatawagin sana nila siyang "Zacarias" mula sa pangalan ng kaniyang ama, **60** ngunit sumagot ang kaniyang ina at sinabi, "Hindi; siya ay tatawaging Juan." **61** Sinabi nila sa kanya, "Wala pa ni isa sa iyong angkan ang tinawag sa ganyang pangalan." **62** Sumenyas sila sa kaniyang ama kung ano ang gusto niyang ipanganal sa kanya. **63** Huminig ang kaniyang ama ng isang sulatan at nagsulat siya, "Ang kaniyang pangalan ay Juan." Silang lahat ay namangha dito. **64** Agad nabuksan ang kaniyang bibig at napalaya ang kaniyang dila. Nagsalita at napuri sa Diyos. **65** Natakat ang lahat ng nakatira malapit sa kanila. Lahat ng mga bagay na ito ay kumatalat sa lahat ng bahagi ng maburol na lupain ng Judea. **66** At ito ay itinago ng lahat ng nakarining sa kanilang mga puso, na nagsasabi, "Ano kaya ang magiging kapalaran ng batang ito?" Sapagkat ang kamay ng Panginoon ay nasa kanya. **67** Ang kaniyang amang si Zacarias ay napuspis ng Banal na Espiritu at nagpahayag na nagsasabi, **68** "Purihin ang Panginoon, ang Diyos ng Israel, sapagkat tumulong siya at tinubos ang kaniyang mga tao. **69** Itinaas niya ang isang sungay ng kaligtasan para sa atin sa bahay ng kaniyang lingkod na si David, mula sa kaupo-apuhan ng kaniyang lingkod na si David, **70** tulad ng sinabi niya sa pamamagitan ng bibig ng kaniyang mga banal na propeta noong sinaunang panahon. (aiōn g165) **71** Magdadala siya ng kaligtasan mula sa ating mga kaaway at mula sa kamay ng lahat ng mga galit sa atin. **72** Gagawin niya

ito upang ipakita ang habag sa ating mga ama at upang alalahanin ang kaniyang banal na kasunduan, **73** ang pangako na kaniyang sinalita kay Abraham na ating ama. **74** Siya ay nangako na kaniyang tutuparin sa atin, upang tayo, bilang mga pinalaya mula sa kamay ng lahat ng ating mga kaaway, ay makapaglilikod sa kaniya nang walang takot, **75** sa kababanan at katuwiran sa kaniyang harapan sa lahat ng ating panahon. **76** Oo, at ikaw, anak, ay tatawaging propeta ng Kataas-taasan, sapagkat ikaw ay mauuna sa Panginoon upang ihanda ang kaniyang mga daaranan, upang ihanda ang mga tao sa kaniyang pagdating. **77** Upang magbigay kaalamang kaligtasan sa kaniyang mga tao sa pamamagitan ng kapatawanan ng kanilang mga kasalanan. **78** Mangyayari ito dahil sa dakilang habag ng ating Diyos, dahil dito ay dumating sa atin ang pagsikat ng araw mula sa itaas, **79** upang magliwanag sa kanila na nakaupo sa kadiliman at sa anino ng kamataman. Gagawin niya ito upang gabayan ang ating mga paa sa daan ng kapayapaan.” **80** Ngayon ang bata ay lumaki at naging malakas sa espiritu, at siya ay nasa ilang hanggang sa kaniyang pagharap sa Israel.

2 Ngayon sa mga araw na iyon, nangyari na si Cesar Agustus ay naglabas ng isang batas na nag-utos na magkaroon ng sensus sa

lahat ng tao na nabubuhay sa mundo. **2** Ito ang unang sensus na ginawa habang si Cierenio ang gobernador ng Syria. **3** Kaya pumunta ang bawat isa sa kaniyang sariling bayan upang mailista para sa sensus. **4** Si Jose ay umalis din mula sa lungsod ng Nazaret sa Galilea at naglakbay papunta sa Betlehem na bayan ng Judea na kilala bilang lungsod ni David, dahil siya ay kaapu-apahul mula sa pamilya ni David. **5** Pumunta siya doon upang magpalista kasama si Maria na nakatakdang ikasal sa kaniya at kasalukuyang nagdadalandang tao. **6** At nangyari nang habang sila ay naroroon, dumating ang oras para ipanganak niya ang kaniyang sanggol. **7** Siya ay nagsilang ng anak na lalaki, ang kaniyang pangalan na anak, at maayos niya itong binalot ng pirasong tela. Pagkatapos ay inilagay niya ito sa sabsaban dahil wala nang bakanteng silid para sa kanila sa bahay-panuluyan. **8** Sa rehiyon ding iyon, may mga pastor na naninirahan sa parang at nagbabantay sa kanilang mga kawan ng tupa sa gabi. **9** Biglang lumitaw sa kanila ang isang anghel ng Panginoon, at ang kaluwalhatian ng Panginoon ay nagliwanag sa palibot nila at lubha silang natakot. **10** Pagkatapos, sinabi ng anghel sa kanila, “Huweg kayong matakot, sapagkat ako ay may dala sa inyong mabuting balita na magbibigay ng lubos na kagalakan sa lahat ng tao. **11** Ngayong araw, isang tagapagligtas ang ipinanganak para sa inyo sa lungsod ni David! Siya si Cristo ang Panginoon! **12** Ito ang palatandaan na maibibigay sa inyo, matatagpuan ninyo ang isang sanggol na nababalot ng pirasong tela na nakahiga sa isang sabsaban.” **13** Kasama ng anghel, biglang may malaking hukbong makalangit na nagpupuri sa Diyos, at sinasabi, **14** “Kaluwalhatian sa Diyos sa kaitaasan, at nawa ay magkaroon ng kapayapaan dito sa lupa sa mga tao na kaniyang kinalulugdan.” **15** At nangyari nang umalis ang mga anghel mula sa kanila patungong langit, sinabi ng mga pastor sa bawat isa, “Tayo na pumunta sa Betlehem, at tingnan ang bagay na ito na nangyari na ipinaalam ng Panginoon sa atin.” **16** Sila ay nagmadaling pumunta doon at natagpuan sina Maria at Jose, at nakita ang sanggol na nakahiga sa sabsaban. **17** Pagkatapos nilang makita ito, ipinaalam nila sa mga tao kung ano ang sinabi sa kanila tungkol sa batang ito. **18** Lahat ng nakarining ito ay namangha sa sinabi sa kanila ng mga pastor. **19** Ngunit laging iniisip ni Maria ang lahat ng bagay na kaniyang narinig, iniingatang ang mga ito sa kaniyang puso. **20** Bumalik ang mga pastor na niluluwalhati at pinupuri ang Diyos sa lahat ng kanilang narinig at nakita, tulad ng sinabi sa kanila. **21** Noong ikawalong araw at siyang panahon para tuluin ang sanggol, pinangalanan nila siyang Jesus, ang pangalan na ibinigay ng anghel bago pa siya ipinagbuntis. **22** Nang lumpias ang nakatakdang bilang ng mga araw ng kanilang seremonya ng paglilinis, alinsunod sa kautusan ni Moises, dinala siya ni Jose at Maria sa templo sa Jerusalem para iharap siya sa Panginoon. **23** Sapagkat nasusulat sa kautusan ng Panginoon, “Ang bawat anak na lalaki na nagbubukas sa sinapupunan ay tatawaging nakatalaga sa Panginoon.” **24** Sila rin ay dumating upang mag-alay ng handog na alinsunod sa sinabi sa kautusan ng Panginoon, “dalawang kalapat ni dalawang inakay na batu-bato.” **25** Masdansito, may isang lalaki sa Jerusalem na ang pangalan ay Simeon. Ang taong ito ay matuwid at may taos na pananalig. Siya ay naghihintay sa manga-aliv ng Israel, at ang Banal na Espiritu ay nasa kaniya. **26** Ipinahayag sa kaniya ng

Banal na Espiritu na hindi siya mamamatay bago niya makita ang Cristo ng Panginoon. **27** Isang araw, siya ay pumunta sa templo sa pangunguna ng Banal na Espiritu. Nang dinala ng mga magulang ang bata na si Jesus upang gawin para sa kaniya ang nakaugaliang hinihingi ng kautusan, **28** tinanggap siya ni Simeon sa kaniyang mga bisig, at napuri sa Diyos at sinabi, **29** “Ngayon ay hayaan mong pumanaw ang iyong lingkod nang may kapayapaan, Panginoon, ayon sa iyong salita.” **30** Sapagkat nakita ng aking mga mata ang iyong pagliliigtas **31** na iyong inihanda sa paninig ng lahat ng tao. **32** Siya ay liwanag para sa paghahayag sa mga Gentil at kaluwalhatian ng iyong mga taong Israel.” **33** Ang ama at ina ng bata ay namangha sa mga bagay na sinabi tungkol sa kaniya. **34** Pagkatapos ay pinapala sila ni Simeon at sinabi nya kay Maria na ina ng bata, “Makinig kang mabuti! Ang batang ito ay nakatadhana para sa pagbagasak at pagbongon ng maraming tao sa Israel at para sa tanda na tututulan. **35** Gayundin, isang espada ang tagots sa iyong sariling kaluluwa, upang ang mga iniisip ng maraming puso ay maihayag. **36** Naroon din ang isang babaeng propeta na ang pangalan ay Ana. Siya ay anak ni Fanuel na nagmula sa tribu ni Aser. Napakatanda na nya. Siya ay namuhay kasama ng kaniyang asawa sa loob ng pitong taon pagkatapos ng kaniyang pag-aasawa, **37** at pagkatapos ay balo ng walumpu’t apat na taon. Hindi siya kailanman umalis sa templo at patuloy siyang sumasamba sa Diyos sa pamamagitan ng pag-aayuno at pananalangin, gabi at araw. **38** Sa oras ding iyon, lumapit siya sa kanila at nagsimulang magpasalamat sa Diyos. Siya ay nagsalita tungkol sa bata sa lahat ng naghihintay para sa katibusan ng Jerusalem. **39** Nang matapos nila ang lahat ng dapat nilang gawin na naayon sa kautusan ng Panginoon, bumalik sila sa Galilea, sa kanilang sariling bayan na Nazaret. **40** Ang bata ay lumaki at naging malakas, lumalawak sa karunungan at ang biyaya ng Diyos ay nasa kaniya. **41** Ang kaniyang mga magulang ay pupumunta sa Jerusalem taon-taon para sa Pista ng Paskwa. **42** Nang siya ay labindalawang taong gulang, sila ay muling umakyat para sa nakaugaliang panahon para sa pista. **43** Pagkatapos nilang manatili sa buong bilang ng araw para sa pista, nagsimula na silang umwi. Ngunit ang batang Jesus ay manatili sa Jerusalem at ito ay hindi alam ng kaniyang mga magulang. **44** Inakala nila na siya ay nasa pangkat na kasama nilang naglalakbay, kaya sila ay nagpatuloy ng isang araw sa paglalakbay. Pagkatapos ay nagsimula silang hanapin siya sa kanilang mga kamag-anak at kaibigan. **45** Nang siya ay hindi nila matagpuan, bumalik sila sa Jerusalem at sinimulang hanapin siya roon. **46** At nangyari nga na makalipas ang talong araw, natagpuan nila siya sa loob ng templo na nakaupo sa gitna ng mga guro, nakikinig sa kanila at nagtatanong sa kanila ng mga katanungan. **47** Lahat ng nakarining sa kaniya ay namangha sa kaniyang pang-unawa at sa kaniyang mga kasagutan. **48** Nang siya ay nakita nila, naglulat sila. Sinabi sa kaniya ng kaniyang ina, “Anak, bakit mo kami pinakitulguhan ng ganito? Makinig ka, ako at ang iyong ama ay nag-aalaal na naghahanap sa iyo.” **49** Sinabi nya sa kanila, “Bakit ninyo ako hinahanap? Hindi ba ninyo alam na ako ay dapat na narito sa bayan ng aking Ama?” **50** Ngunit hindi nila naintindihan ang ibig niyang sabihin sa mga salitang iyon. **51** Pagkatapos, siya ay sumama sa kanila pabalik sa kanilang tahanan sa Nazaret at naging masunurin sa kanila. Iningatan ng kaniyang ina ang lahat ng bagay na ito sa kaniyang puso. **52** At si Jesus ay patuloy na lumaki sa karunungan at pangangatawan at lalong kinalugdan ng Diyos at ng mga tao.

3 Ngayon, sa ika-labinlimang taon na paghahari ni Tiberio Cesar, habang si Poncio Pilato ay gobernador sa Judea, at si Herodes ang tetrarka sa Galilea, at ang kaniyang kapatid na si Felipe ang tetrarka sa rehiyon ng Iturea at Traconite, at si Lisanias ang tetrarka sa Abilinia, **2** at sa panahon na sina Anas at Caifas ang pinakapunong pari, dumating ang salita ng Diyos ay kay Juan na anak ni Zacarias, sa ilang. **3** Siya ay naglakbay sa buong rehiyon sa palibot ng ilog Jordan, nangangaral ng bautismo ng pagsisipa para sa kapatawanan ng mga kasalanan. **4** Gaya ito ng nasusulat sa libro ng mga salita ni propeta Isaías, “Ang tinig ng isang sumisigaw sa ilang, ‘Ihanda ang daraanan ng Panginoon, gawing tuwid ang kaniyang landas. **5** Ang bawat lambak ay mapupunan, ang bawat bundok at burol ay gagawing patag, ang mga likong daan ay magiging tuwid, at ang mga daang baku-bako ay gagawing maayos. **6** Ang lahat ng tao ay makikita ang pagliliigtas ng Diyos.” **7** Kaya sinabi ni Juan sa napakaraming bilang ng tao na dumating upang magpabautismo sa kaniya, “Kayo na mga anak ng

mga makamandag na ahas, sino ang nagbabala sa inyo na tumakas sa poot na paparating?" 8 Mamunga kayo ng karapat-dapat sa pagsisisi, at huwag ninyong simulan sa sabihin sa inyong mga sarili, 'Mayroon tayong Abraham bilang ama natin,' dahil sinasabi ko sa inyo na ang Diyos ay may kakayahang lumikha ng mga anak para kay Abraham kahit pa mula sa mga batong ito. 9 Ang palakoy nailagay na sa ugat ng mga puno. Kaya ang bawat puno na hindi namumungna nang mabuti ay puputulan at itatapon sa apoy." 10 At ang maraming tao ay nagtanong sa kaniya, nagsasabi "Ano ang dapat naming gawin?" 11 Siya ay sumagot at sinabi sa kanila, "Kung ang isang tao ay may dalawang tunika, dapat niyang ibigay ang isa sa sinumang wala nito at sinuman ang may pagkain ay ganoon din ang dapat gawin." 12 At may ilang mga maninigil ng buwis ang dumating upang mabautismuhan, at sinabi nila sa kaniya, "Guro, ano ang dapat naming gawin?" 13 Sinabi nya sa kanila, "Huwag kayong maningil nang higit sa dapat niyong sinisingil." 14 May ilang mga kawal rin ang nagtanong sa kaniya, nagsasabi, "At paano naman kami? Ano ang dapat naming gawin?" Sinabi nya sa kanila. "Huwag kayong kumuha ng salapi kanino man nang sapilitan, at huwag ninyong paratangan ang sinuman ng hindi totoo. Masiyahan kayo sa inyong mga sahod." 15 Ngayon, habang ang mga tao ay sabik na naghihintay na dumating si Cristo, nagtataktak ang bawat isa sa kanilang mga puso kung si Juan mismo ang Cristo. 16 Sinagot sila ni Juan na nagsabi sa kanilang lahat; "Para sa akin, binabautismuhan ko kayo ng tubig, ngunit may isang paparating na mas higit na makapangyarihan kaysa sa akin, at hindi ako karapat-dapat na magkalag man lang ng tali ng kaniyang mgapayapaks. Siya ang magbabautismo sa inyo ng Banal na Espiritu at ng apoy." 17 Ang kaniyang kalayay ang hawak nya sa kaniyang kamay upang linsin nang mabuti ang kaniyang gilkilan at upang tipunin ang trigo sa kaniyang kamalig. Ngunit susunugin nya ang dayami sa apoy na hindi mamamatay kailanman." 18 Sa pamamagitan ng iba pang madaming panghihikayat, ipinangaral nya ang mgandang balita sa mga tao. 19 Sinaway din ni Juan si Herodes na tetrarka, dahil pinakasalan nya ang asawa ng kaniyang kapitid na lalaki, na si Herodias, at sa lahat ng iba pang kasamaan na ginawa ni Herodes. 20 Ngunit gumawa pa ng napakasamang bagay si Herodes. Ipinakulong nya sa bilangguan si Juan. 21 At nangyari ngang habang ang lahat ng tao ay binabautismuhan, si Jesus ay nabautismuhan din. Habang siya ay nananalangin, ang kalanitan ay bumukas. 22 Ang Banal na Espiritu ay bumaba sa kanya na may aryo na gaya ng kalapati, habang may isang tinig ang nanggaling sa langit, "Ikaw ang aking minamahal na Anak. Lubos akong nalulugod sa Iyo." 23 Ngayon si Jesus mismo, nang siya ay nagsimulang magturo, ay nasa edad na tatlumpung taon. Siya ang anak na lalaki (ayon sa pagpapalagay ng mga tao) ni Jose na anak ni Eli. 24 na anak ni Matat na anak ni Levi na anak ni Melqui na anak ni Janai na anak ni Jose. 25 na anak ni Matatias na anak ni Amos na anak ni Nahum na anak ni Esli na anak ni Nagai. 26 na anak ni Maat na anak ni Matatias na anak ni Semsei na anak ni Josec na anak ni Joda. 27 na anak ni Joanan na anak ni Resa na anak ni Zerubabel na anak ni Salatiel na anak ni Neri. 28 na anak ni Melqui na anak ni Adi na anak ni Cosam na anak ni Elmadam na anak ni Er. 29 na anak ni Josue na anak ni Eliezer na anak ni Jorim na anak ni Matat na anak ni Levi. 30 na anak ni Simeon na anak ni Juda na anak ni Jose na anak ni Jonan na anak ni Eliaquim. 31 na anak ni Melea na anak ni Menna na anak ni Matata na anak ni Natan na anak ni David. 32 na anak ni Jesse na anak ni Obed na anak ni Boaz, na anak ni Salmon na anak ni Naason. 33 na anak ni Aminadab na anak ni Admii na anak ni Arni na anak ni Esrom na anak ni Farez na anak ni Juda. 34 na anak ni Jacob na anak ni Isaac na anak ni Abraham na anak ni Terah na anak ni Nahor. 35 na anak ni Serug na anak ni Reu na anak ni Peleg na anak ni Eber na anak ni Sala. 36 na anak ni Cainan na anak ni Arfaxad na anak ni Shem na anak ni Noe na anak ni Lamec na anak ni Metusalem na anak ni Enoc. 37 na anak ni Jared na anak ni Mahalaleel na anak ni Kenan. 38 na anak ni Enos na anak ni Set na anak ni Adam na anak ni Diyos.

4 Nang si Jesus ay napusos ng Banal na Espiritu, bumalik siya mula sa ilog Jordan at pinangunahan ng Espiritu sa ilang 2 sa loob ng apatnapung araw at siya ay tinukso ng diyabulo. Sa mga araw na iyon, hindi siya kumain ng anuman at sa huling mga araw siya ay nagutom. 3 Sinabi ng diyabulo sa kaniya, "Kung ikaw ang Anak ng Diyos, utusin mo ang batong ito na maging tinapay." 4 Sinagot siya ni Jesus, "Nasusulat,

"Hindi lang sa tinapay nabubuhay ang tao." 5 At dinala siya ng diyabulo sa mataas na lugar, at ipinakita sa kanya ang lahat ng mga kaharian ng mundo nang ilang sandali. 6 Sinabi ng diyabulo sa kaniya, "Bibigyan kita ng kapangyarihang mamuno sa lahat ng mga kahariang ito, pati na ang kanilang kadakilaan. Kaya kong gawin ito dahil ibinigay ang mga ito sa akin upang pamunuan, at maaari ko itong ibigay sa sinumang gustuhin ko. 7 Kaya kung ikaw ay yuyuko at sasamba sa akin, ang lahat ng ito ay mapapasaiyo." 8 Ngunit sumagot si Jesus at sinabi sa kaniya, "Nasusulat, 'Dapat mong sambahan ang Panginoon mong Diyos, at siya lang ang dapat mong paglingkuran.' 9 Pagkatapos dinala ng diyabulo si Jesus sa Jerusalem at inilagay siya sa pinakamataas na bahagi ng templo, at sinabi sa kaniya, "Kung ikaw ang Anak ng Diyos, magpatihulog ka mula dito. 10 Sapagkat nasusulat, 'Ututusan niya ang kaniyang mga anghel upang alagaan ka at ingatan ka.' 11 at, 'laagang ka nila sa kanilang mga kamay, upang hindi tumama ang iyong paa sa bato.' 12 Sumagot si Jesus na sinabi sa kaniya, "Nasasabi, 'Hindi mo dapat subukin ang Panginoon mong Diyos.' 13 Nang matapos tuksuhin ng diyabulo si Jesus, umalis siya at iniwanan siya hanggang sa ibang pagkakataon. 14 Pagkatapos, bumalik si Jesus sa Galilea as kapangyarihan ng Espiritu, at kumalat ang balita tungkol sa kaniya sa buong paligid ng rehiyon. 15 Nagturo siya sa kanilang mga sinagoga, at ang bawat isa ay nagpuri sa kaniya. 16 Isang araw, siya ay pumunta sa Nazaret, ang lungsod na kung saan siya pinalaki. Sa kaniyang nakagawian, pumasok siya sa sinagoga sa Araw ng Pamamahinga, at tumayo upang basahin ang kasulatan. 17 Ang balumpon ni propeta Isaia ay inirabot sa kaniya, kaya binuksan niya ang balumpon at nakita ang bahagi kung saan nakasulat, 18 "Ang Espiritu ng Panginoon ay nasa akin, dahil itinalaga niya ako upang ipangaral ang magandang balita sa mga mahihirap. Isinugo nya ako upang ipahayag ang kalyeaya sa mga bihag, at manumbalik ang paningin ng mga bulag, upang palayain ang mga inaapi, 19 ipahayag ang pinagpalang panahon ng Panginoon." 20 Pagkatapos ay inirolyo nya ang kasulatang binalumpon, ibinalik sa tagapangasiwa ng sinagoga, at umupo. Ang mga mata ng lahat ng tao sa sinagoga ay nakatuo sa kaniya. 21 Siya ay nagsimulang magsalita sa kanila, "Ngayon itong kasulatan ay natupad sa inyong pandiriig." 22 Bawat isa sa kanila ay nasaksihan ang lahat ng kaniyang mga sinabi at lahat sila ay namangha sa mga mapagpalang salitang lumalabas sa kaniyang bibig. Sinasabi nila, "Ito ay anak lamang ni Jose, hindi ba?" 23 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Tinitiyak kong sasabihin ninyo ang kawikaang ito sa akin, 'Manggagamot, gamutin mo ang iyong sarili. Anuman ang aming narinig na ginawa mo sa Capernaum, gawin mo din dito sa iyong bayang kinalakihan.'" 24 Sinabi din nya, "Tapat kong sinasabi sa inyo, walang propeta ang tinanggap sa sarili niyang bayan. 25 Ngunit sinasabi ko sa inyo ang katotohanan na maraming mga balo sa Israel sa panahon ni Elias, noong sumara ang kalanitan na walang ulan sa loob ng tatto at kalahating mga taon, noong nagkaroon ng matinding taggutom sa lahat ng kalupaan. 26 Ngunit hindi ipinadala si Elias sa kahit sinuman sa kanila, ngunit sa isang balo lamang na nanirahan sa Sarepta na malapit sa lungsod ng Sidon. 27 Mayroon ding maraming mga ketongin sa Israel sa panahon ni propeta Eliseo, ngunit wala sa kanila ang gumaling maliban kay Naaman na taga-Siria." 28 Lahat ng tao sa sinagoga ay napuno ng matinding galit nang marinig nila ang mga baigay na ito. 29 Tumayo sila at ipinagtubayan siya paalis ng lungsod, at dinala siya sa gilid ng burol kung saan itinayo ang kanilang lungsod, upang siya ay maari nilang ihulog sa bangin. 30 Ngunit siya ay lumakad palusot sa kanilang kalanitan at siya ay umalis. 31 At siya ay bumaba patungong Capernaum, isang lungsod ng Galilea. Sa isang Araw ng Pamamahinga siya ay nagturo sa mga tao sa sinagoga. 32 Sila ay namangha sa kaniyang itinuturo, dahil nagsalita siya nang may kapangyarihan. 33 Ngayon, sa sinagoga sa araw na iyon may isang tao na may espiritu ng maruming demonyo, at siya ay sumigaw nang may malakas na tinig. 34 "Ano ang nais mong gawin sa amin, Jesus na taga-Nazaret? Ikaw ba ay pumarito para kami ay puksain? Alam ko kung sino ka! Ikaw ang Banal ng Diyos!" 35 Sinaway ni Jesus ang demonyo, na nagsasabi, "Manahimik ka at lumabas ka sa kaniya!" Nang naibagis ng demonyo ang lalaki sa kalanitan nila, siya ay lumabas mula sa kanya na walang nangyaring masama sa lalaki. 36 Lahat ng tao ay lubhang namangha, at sila ay patuloy na nag-uusap sa isa't isa sa nangyari. Sinabi nila, "Anong uri ang mga salitang ito? Inutusan nya ang mga maruruming espiritu na may kakayahan at kapangyarihan at sila ay lumabas." 37 Kaya nagsimulang

kumalat ang balita tungkol sa kanya sa bawat bahagi ng nakapaligid na rehiyon. **38** Pagkatapos, umalis si Jesus sa sinagoga at pumunta sa bahay ni Simon. Ngayon, ang biyenan ni Simon ay nahihiapan dahil sa mataas na lagnat, at sila ay nakiusap para sa kanya. **39** Kaya tumayo siya malapit sa kanya at sinaway ang kaniyang lagnat, at umalis ito. Agad siyang tumayo at nagsimulang maglengkod sa kanila. **40** Nang palubog na ang araw, dinala ng mga tao kay Jesus ang bawat may sakit at may ibat ibang karamdaman. Ipinatong niya ang kaniyang kamay sa bawat isa sa kanila at sila ay gumaling. **41** May mga demonyo din na lumabas mula sa kanila, sumusigaw at nagsasabi, "Ikaw ang Anak ng Diyos!" Sinaway ni Jesus ang mga demonyo at hindi niya sila pinayagang magsalita, dahil alam nila na siya ang Cristo. **42** Nang dumating ang dapiit-umaga, pumunta siya sa isang tahimik na lugar. Maraming mga tao ang naghahanap sa kanya at pumunta kung saang lugar siya neroon. Sinubukan nila na pigilan siya sa pag-alis sa kanila. **43** Ngunit sinabi nya sa kanila, "Dapat ko ring ipangaral ang magandang balita tungkol sa kaharian ng Diyos sa marami pang lungsod, dahil ito ang dahilan kung bakit ako ipinadala dito." **44** At siya ay nagsatuloy na nangaral sa mga sinagoga sa buong Judea.

5 Ngayon nangyari na habang nagsisiksan ang maraming tao sa palibot ni Jesus at nakikinig sila sa salita ng Diyos, si Jesus ay nakatayo sa tabi ng lawa ng Genesaret. **2** Nakakita siya ng dalawang bangka na nakapagjil sa pampang ng lawa. Nakababa na ang mga manginigisa mula dito at naglilinis sila ng kanilang mga lambat. **3** Sumakay si Jesus sa isaa sa mga bangka, na pagmamay-ari ni Simon at hiniling niya sa kanya na dalhin niya ito sa tubig na hindi kalayuan sa dalampasigan. Pagkatapos ay umupo siya at nagturo sa mga tao habang nasa bangka. **4** Nang matapos na siyang magsalita, sinabi nya kay Simon, "Dalhin mo ang bangka sa mas malalim na tubig at ibaba ang inyong mga lambat para manghuli". **5** Sumagot si Simon at sinabi, "Panginoon, magdamag kaming nginisid ngunit wala kaming nahuli, ngunit sa iyong salita, ibababa ko ang mga lambat." **6** Nang ginawa nila ito, nakahuli sila ng napakaraming bilang ng isda, at ang kanilang mga lambat ay nagsimulang mapunit. **7** Kaya't kumaway sila kanilang kasamaan sa kabilang bangka upang puntahan at tulungan sila. Dumating sila at napuno ang dalawang bangka, kaya't sila ay nagsimulang lumubog. **8** Ngunit nang makita ito ni Simon Pedro, siya ay lumuhod sa paanan ni Jesus, na nagsasabi, "Lumayo ka sa akin, Panginoon, sapagkat ako ay taong makasalan." **9** Sapagkat siya ay namangha at ang lahat din na kaniyang mga kasama, sa dami ng isdang kanilang nahuli. **10** Kasama dito sina Santiago at Juan na mga anak ni Zebedeo, na mga kasama ni Simon. At sinabi ni Jesus kay Simon, "Huweg kang matakot, sapagkat mula ngayon, manginigisa ka na ng tao." **11** Nang madala nila sa dalampasigan ang kanilang mga bangka, iniwan nila ang lahat at sumunod sa kanya. **12** At nangyari nga na habang siya ay nasa isa sa mga lungsod, isang taong puno ng ketong ang neroon. Nang makita niya si Jesus, siya ay nagpatratawa at nagmakaawa sa kanya, na nagsabi, "Panginoon, kung iyong nanaisin, ako ay maaari mong linisin." **13** Pagkatapos, inabot ni Jesus ang kaniyang kamay at hinawakan siya, na sinasabi, "Nais ko. Maging malinis ka." At agad nawala ang kaniyang ketong. **14** Siya ay pinagbilinan niya na huweg ipagsabi kahit kanino, sa halip, sinabi sa kanya, "Pumunta ka sa iyong pupuntahan, at magpakita ka sa mga pari at mag-alay ka ng handog para sa iyong ikalilinis, batay sa mga kautusan ni Moises, bilang pagpapatotoo sa kanila." **15** Ngunit ang balita tungkol sa kanya ay lalong kumalat, at maraming mga tao ang dumating upang pakigangan siyang magturo at upang pagapagaling sa kanilang mga sakin. **16** Ngunit siya ay madalas pumunta sa mga lugar na ilang at nanalangin. **17** At nangyari nga sa isa sa mga araw na iyon na siya ay nagtuturo, at mayroon mga Pariseo at mga tagapagturo ng kautusan ang nakaupo roon na nagmula pa sa mga ibat-ibang lugar sa mga rehiyon ng Galilea at Judea, at mula rin sa lungsod ng Jerusalem. Ang kapangyarian ng Panginoon ay nasa kanya upang magpapagaling. **18** Ngayon ay may mga lalaking dumating, binubuhat ang isang paralitikong lalaki na nakalagay sa higaan, at sila ay naghahanap ng paraan upang maipasok siya at mailagay sa harapan ni Jesus. **19** Hindi sila makahanap ng paraan upang siya ay maipasok dahil sa dami ng tao, kaya sila ay umakyat sa bubungan ng bayah at ibinaba nila ang lakaking nasa higaan sa kalagitnaan ng mga tao, sa mismong harapan ni Jesus. **20** Pagkakita niya sa kanilang pananampalataya, sinabi ni Jesus, "Lalaki, pinatawid ka na

sa iyong mga kasalanan." **21** Ang mga eskriba at ang mga Pariseo ay nagsimulang magtanong tungkol dito, na sinasabi, "Sino itong nagsasalita ng kalapastanganan sa Diyos?" Sino ang nagpapatawid ng kasalanan, hindi ba't ang Diyos lamang?" **22** Ngunit si Jesus, na nalalaman ang kanilang mga inisiip, sumagot at sinabi sa kanila. "Bakit ninyo ito inuuksisa sa inyong mga puso?" **23** Alin ang mas madaling sabihin, "Napatawid ka na ng iyong mga kasalanan o ang sabihing 'Tumayo ka at maglakad?'" **24** Ngunit upang malaman ninyo na ang Anak ng Tao ay may kapangyarian sa mundo upang magpatawid ng mga kasalanan, sinasabi ko sa iyo, "Tumayo ka, buhatin mo ang iyong higaan at pumunta ka sa iyong bahay." **25** Agad siyang tumayo sa kanilang harapan at binuhat ang kaniyang higaan; pagkatapos ay bumalik siya sa kaniyang bahay, na niluluwalhati ang Diyos. **26** Ang lahat ay namangha at niluluwalhati nila ang Diyos. Sila ay napuno ng takot na sinasabi, "Nakakita tayo ng mga hindi pangkaraniwang bagay sa araw na ito." **27** Pagkatapos mangyari ang mga bagay na ito, si Jesus ay umalis doon at nakita ang isang maniningil ng buwis na nagngangalang Levi, na nakauko sa lugar kung saan siya nangongolekta ng buwis. Sinabi nya sa kanya, "Sumunod ka sa akin." **28** Kaya't iniwan ni Levi ang lahat, tumayo, at sumunod sa kanya. **29** Pagkatapos ay naghanda si Levi sa kaniyang bahay na malaking handaan para kay Jesus, at maraming mga maniningil ng buwis ang nandoon, at iba pang mga taong nakasandal sa mesa ang kumakain kasama nila. **30** Ngunit ang mga Pariseo at kanilang mga eskriba ay nagreklemo sa kaniyang mga alagad, na nagsasabi, "Bakit kayo kumakain at umiinom kasama ang mga naniningil ng buwis at iba pang mga taong makasalan?" **31** Sumagot si Jesus sa kanila, "Ang mga taong malulusog ay hindi nangangailangan ng manggagamot, ang mga taong may sakit lamang ang nangangalangan nitó." **32** Hindi ako dumating upang tawagin sa pagsisisi ang mga taong matuwid, kundi tawagin sa pagsisisi ang mga taong makasalan." **33** Sinabi nila sa kanya, "Ang mga alagad ni Juan ay madalas nag-aayuno at nananalangin, gayundin ang mga alagad ng mga Pariseo. Ngunit ang iyong mga alagad ay kumakain at umiinom." **34** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Mayroon bang mag-uutos sa mga panauhin ng kasal na mag-aayuno habang kapiling pa nila ang lalaking ikakasal?" **35** Subalit darating ang mga araw na aalisin mula sa kanila ang lalaking ikakasal, at sa mga araw na iyon sila ay mag-aayuno." **36** Pagkatapos ay nagbahagi din si Jesus ng isang talinghaga sa kanila, "Walang tao ang gugupit ng kapirasong tela mula sa bagong damit upang tagpiin ang lumang damit. Kung ganyan ang gagawin niya, mapupunti nya ang bagong damit, at ang kapirasong tela mula sa bagong damit ay hindi babagay sa tela ng lumang damit. **37** Gayundin naman, walang tao ang naglalagay ng bagong alak sa lumang sisidlang balat. Kapag ginawa niya ito, puputokin ng bagong alak ang mga sisidlang balat, at matatapon ang mga alak, at ang mga sisidlang ay masisira. **38** Ngunit ang mga bagong alak ay marapat na ilagay sa bagong sisidlang balat. **39** Walang tao na pagkatapos uminom ng lumang alak, ay maghahangad na uminom ng bagong alak, dahil sasabihin nya, 'Ang luma ay mas mabuti.'"

6 Ngayon ay nangyari na sa Araw ng Pamamahinga, si Jesus ay naglalakad sa triguhan at ang kaniyang mga alagad ay nangunguhang mga uhay, ang mga ito ay kinikisksa sa kanilang mga palad at kinakain ang mga butil. **2** Ngunit sinabi ng ibang mga Pariseo, "Bakit kayo gumagawa ng isang bagay na labag sa kautusan na gawin sa Araw ng Pamamahinga?" **3** Sumagot si Jesus sa kanila na sinabi, "Hindi man lamang ba ninyo nabasa ang tungkol sa ginawa ni David nang siya ay magutom, siya at ang kaniyang mga kasamang kalalakihan?" **4** Pumasok siya sa bahay ng Diyos, at kinuha ang tinapay na handog at kumain ng ilan sa mga ito, at ibinigay din ang ilan sa kaniyang mga kasamang kalalakihan, kahit na ayon sa batas mga pari lamang ang pwedeng kumain." **5** Pagkatapos ay sinabi nya sa kanila, "Ang Anak ng Tao ay Panginoon ng Araw ng Pamamahinga." **6** Nangyari sa ibang Araw ng Pamamahinga na siya ay pumunta sa sinagoga at nagturo sa mga tao doon. Isang tao ang neroon na tuyot ang kanang kamay. **7** Ang mga eskriba at mga Pariseo ay nagmamanman sa kanya upang makita kung si Jesus ay magpapagaling sa Araw ng Pamamahinga, upang sila ay makahanap ng dahilan upang siya ay paratangan na gumagawa ng masama. **8** Ngunit alam niya kung ano ang kanilang inisiip at sinabi nya sa tao na may tuyot na kamay, "Tumayo ka, at pumunta ka dito sa gitna ng lahat." Kung kaya't ang tao ay tumayo at pumaroon. **9** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Itinatanong ko sa inyo, naaayon

ba sa batas ang gumawa ng mabuti o gumawa ng masama sa Araw ng Pamamahinga, ang magligtas ng buhay o siraín ito?" **10** Pagkatapos ay tumingin siya sa kanilang lahat at sinabi sa lalaki, "lunat mo ang iyong kamay." Ginawa nya niya at ang kaniyang kamay ay nanumbalik sa dati. **11** Ngunit sila ay napuno ng galit, at sila ay nag-usap-usap kung ano ang maari nilang gawin kay Jesus. **12** Nangyari sa mga araw na iyon na siya ay pumunta sa bundok upang manalangin. Siya ay patuloy na nanalangin sa Diyos ng buong gabí. **13** Kinaumagahan, tinawag nya ang kaniyang mga alagad at pumili siya sa kanila ng labindawala, na tinawag din niyang "mga apostol." **14** Ang pangalan ng mga apostol ay sina Simon (na kaniya ring pinanganlangan Pedro) at ang kaniyang kapatid na si Andres, Santiago, Juan, Felipe, Bartolome, **15** Mateo, Tomas, Santiago na anak ni Alfeo, Simon na tinawag na Masigasig, **16** Judas na anak ni Santiago at Judas Iscariote na siyang naging taksil. **17** Pagkatapos, si Jesus ay bumaba mula sa bundok kasama sila at tumayo sa patag na lugar. Naroon ang napakaraming bilang ng kaniyang mga alagad, ganoon din ang malaking bilang ng tao na mula sa Judea at Jerusalem at mula sa dalampasigan ng Tiro at Sidon. **18** Sila ay dumating upang makining sa kaniya at para gumaling sa kanilang mga karamdaman. Ang mga taóng binabagabag ng mga maruming espiritu ay pinagalang din. **19** Ang lahat ng napakaraming tao ay sinusubakan siyang hipuin dahil ang kapangyarihang magpagaling ay lumalabas mula sa kaniya, at pinagaling niya silang lahat. **20** Pagkatapos ay tumingin siya sa kaniyang mga alagad at sinabi, "Pinagpala kayong mga mahihirap sapagkat sa inyo ang kaharian ng Diyos. **21** Pinagpala kayo na nagugutom ngayon, sapagkat kayo ay mapupuno. Pinagpala kayo na tumatangis ngayon sapagkat kayo ay tatawo. **22** Pinagpala kayo kung kayo ay kinamumuhian ng mga tao at kung kayo ay ihihihiwalyat at itinuturing ang inyong pangalan na masama alang-alang sa Anak ng Tao. **23** Magalak sa araw na iyon at tumalon sa galak sapagkat tiyak na kayo ay may dakilang gantimpala sa langit, sapagkat ang kanilang mga ninuno ay pinakitunguhan ang mga propeta sa ganoon ding paraan. **24** Ngunit aba kayo na mayayaman! Sapagkat natanggap na ninyo ang inyong ginhawa. **25** Aba kayo na busog ngayon! Sapagkat kayo ay magugutom. Aba kayo na tumatawa ngayon! Sapagkat kayo ay magdadalamhati at tatangis. **26** Aba kayo kung ang lahat ng tao ay nagsasabi ng mabuti tungkol sa inyo! Sapagkat pinakisamahan ng kanilang mga ninuno ang mga bulaang propeta sa ganoon ding paraan. **27** Ngunit sinasabi ko sa inyo na nakikinig, mahalin ninyo ang inyong mga kaaway at gumawa kayo ng mabuti sa mga namumuhia sa inyo. **28** Paggpalain ninyo ang mga sumusumpa sa inyo at ipanalangin ang mga umaapi sa inyo. **29** Sa sumasampal sa iyong pisngi, ilakol mo rin sa kaniya ang kabilä. Kung may kumuha ng iyong panlabas na damít, huwag mong ipagkait pati na ang iyong panloob na tunika. **30** Magbigay sa lahat ng humihingi sa iyo. Kung may kumuha ng isang bagay na pag-aari mo, huwag mong hingiin sa kaniya na ibalik ito sa iyo. **31** Kung anuman ang nais ninyong gawin ng mga tao sa inyo, ganoon din ang dapat ninyong gawin sa kanila. **32** Kung ang minamahal lamang ninyo ay ang mga taóng nagmamahal sa inyo, anong kapurihan iyon sa inyo? Sapagkat kahit ang mga makasalan ay minamahal din ang mga nagmamahal sa kanila. **33** Kung sa mga taóng gumawa sa inyo ng mabuti lamang kayo gumagawa ng mabuti, anong kapurihan iyon sa inyo? Sapagkat kahit ang mga makasalan ay ganoon din ang ginagawa. **34** Kung ang inyong pinapahiraman lamang ay ang mga tao na inaabanan ninyong magbibigay ng mga ito pabalik sa inyo, anong kapurihan iyon sa inyo? Kahit ang mga makasalan ay nagpapahiram sa mga makasalan at umaasang iyon ding halaga ang muling matatanggap. **35** Ngunit mahalin ninyo ang iyong kaaway at gawin ang mabuti sa kanila. Pahiramin ninyo sila na hindi kailanman nag-aalala kung may babalik pa sa inyo at ang inyong gantimpala ay magiging dakila. Kayo ay magiging mga anak ng Kataas-taasan, sapagkat siya mismo ay mabuti sa mga taóng hindi marunong magpasalarat at masasama. **36** Maging maawain, gaya ng inyong Ama na maawain. **37** Huwag humatol at hindi kaya hahatulan. Huwag magparusa at hindi kaya parurusahan. Patarawin ninyo ang iba at kaya ay patatawarin. **38** Magbigay sa iba at ito ay maibibigay sa inyo. Labis-labis na halaga—siksik, ligil at umaapaw—ang ibubuhos sa inyong kandungan. Sapagkat kung anumang batayan ng panukat ang inyong ginamit sa pagsukat, iyon din ang gagamiting batayan ng panukat para sa iyo." **39** At sinabi rin nya sa kanila ang isang talinghaga. "Maaari bang gabayan ng isang bulag ang kapwa bulag? Kung gagawin nya ito, kapwa

sila mahuhulog sa hukay, hindi ba? **40** Ang isang alagad ay hindi higit kaysa sa kaniyang guro, ngunit ang bawat isa na ganap na sinanay ay magiging kagaya ng kaniyang guro. **41** At bakit mo tinitingnan ang maliit na piraso ng dayami sa mata ng iyong kapatid ngunit hindi mo napapansin ang troso sa iyong sariling mata? **42** Paano mo masasabi sa iyong kapatid, 'Kapatid, hayaan mong tanggallin ko ang malit na dayami na nasa iyong mata,' kung ikaw mismo ay hindi nakikita ang troso sa iyong sariling mata? Ikaw na mapagkunwarî! Tanggalo mo muna ang troso sa iyong mata, at nang sa gayon ay malinaw kang makakakita para ailsin ang piraso ng dayami sa mata ng iyong kapatid. **43** Sapagkat walang mabuting puno ang namumunga ng bulok na bunga, ni walang bulok na puno ang namumunga ng mabuting bunga. **44** Sapagkat ang bawat puno ay nakikilala sa uri ng kaniyang bunga. Sapagkat ang mga tao ay hindi umaani ng igos sa matirik na damo, ni hindi sila umaani ng ubas sa matinik na baging. **45** Inilalabas ng mabuting tao ang kabutuhan na nagmumula sa kayamanan ng kaniyang puso, at inilalabas ng masamang tao ang masama mula sa masamang kayamanan ng kaniyang puso. Sapagkat mula sa kasaganaan ng kaniyang puso, nagsasalita ang kaniyang bibig. **46** Bakit mo ako tinatatawag na, 'Panginoon, Panginoon,' ngunit hindi mo sinusunod ang mga bagay na sinasabi ko? **47** Ang bawat tao na lumalapit sa akin at nakikinig ay aking mga salita at sinusundong mga ito, sasabihin ko sa inyo kung ano ang kaniyang katulad. **48** Siya ay tulad ng isang tao na nagtatayo ng bahay, na humukay nang malalim sa lupa at itinayo ang pundasyon ng bahay sa matatag na bato. Nang dumating ang baha, umagos ang malakas na tubig sa bahay ngunit hindi nito kayang yanigin dahil ito ay itinayo nang mahusay. **49** Ngunit ang tao na nakikinig sa aking mga salita at hindi ito sinusunod, siya ay tulad ng isang tao na nagtayo ng bahay sa ibabaw ng lupa na walang pundasyon. Nang umagos ang malakas na tubig sa bahay, agad-agad itong gumoho at ganap ang pagkasira ng bahay na iyon.

7 Pagkatapos ng lahat ng mga bagay na sinabi ni Jesus sa mga taóng nakikinig, pumunta siya sa Capernaum. **2** Isang alipin ng senturion, na mahalaga sa kaniya ang may malubhang sakit at nasa bingit na ng kamatayan. **3** Ngunit nang mabalitaan ang tungkol kay Jesus, nagsugo ang senturion sa kaniya ng mga nakatatanda ng mga Judío upang pakiusapan siya na pumunta at iligtas sa kamatayan ang kaniyang alipin. **4** Nag malapit na sila kay Jesus, taimtim silang nakuusap sa kaniya, na nagsasabi, "Karapat-dapat na gawin mo ito sa kaniya, **5** dahil mahal niya ang aming bansa, at isa siya sa nagtayo ng sinagoga para sa amin." **6** Kaya si Jesus ay ngapputolya sa kaniyang lakad kasama nila. Ngunit nang malapit na siya sa bahay, ang senturion ay ngapdadala ng mga kaibigan para sabihin sa kaniya, "Panginoon, huwag na kayong mag-abala, dahil hindi ako karapat-dapat na puntahan sa aking tahanan. **7** Sa dahilang ito, hindi ko rin iniisip na karapat-dapat ako na humarap man lamang sa iyo, magbigay lang kayo ng salita at gagaling na ang aking alipin. **8** Sapagkat ako rin ay isang tao na itinalaga sa ilalim ng isang may kapangyarihan at may mga kawal sa ilalim ko. Kapag sinabi ko sa isa, 'Pumunta ka,' pupunta siya roon, at sa isa naman, 'Halika,' at lumalapit siya, at sa aking alipin, 'Gawin mo ito,' ginagawa niya ito." **9** Nang marinig ito ni Jesus, siya ay namangha sa kaniya, at habang humarap sa mga maraming taóng sumusundot sa kaniya, sinabi nya, "Sinasabi ko sa inyo, hindi pa ako nakakita ng may ganitong kalaking panamplatahay kahit na sa Israel." **10** Pagkatapos, bumaik sa bahay ang mga isinugo at natagpuang magaling na ang alipin. **11** Ilang panahon pagkatapos nitó, nangyari na si Jesus ay naglakbay sa lungsod na tinatawag na Nain. Ang kaniyang mga alagad ay sumarma sa kaniya kasama ang maraming mga tao. **12** Nang palapit na siya sa tarangkahán papasok ng lungsod, masdan ito, isang taóng patay ang dinadala palabas, ang kaisa-isang anak ng kaniyang ina. Siya ay isang balo, at kasama nya ang isang malaking grupo ng mga tao na galing sa lungsod. **13** Pagkakita sa kaniya, ang Panginoon ay labis na nabahag sa kaniya at sinabi sa kaniya, "Huwag kang umiyak." **14** Pagkatapos lumapit siya at hinipo ang kinalalagyán ng bangkay, at ang mga nagdadala ay napatigil. Sinabi nya, "Binata, sinasabi ko sa iyo, bumangon ka." **15** Ang taóng patay ay bumangon at nagsimulang magsalita. At ibinigay siya ni Jesus sa kaniyang ina. **16** At silang lahat ay nadaig ng takot. Nagpatuloy silang napuri sa Diyos, na nagsasabi, "Isang dakilang propeta ang nakasama natin" at "Tiningnan ng Diyos ang kaniyang mga tao." **17** Itong balita tungkol kay Jesus ay kumalat sa buong Judea at sa lahat ng kalapit na

mga rehiyon. **18** Sinabi kay Juan ng mga alagad niya ang lahat ng mga bagay na ito. **19** Pagkatapos ay tinawag ni Juan ang dalawa sa kaniyang mga alagad at sila ay pinapunta sa Panginoon upang sabihin, "Ikaw ba ang Siyang Darating, o mayroon pa bang iba na aming hahanapin?" **20** Nang malapit na sila kay Jesus, sinabi ng mga lalaki, "Kami ay ipinadala ni Juan na Tagapag-bautismo sa iyo upang sabihin, 'Ikaw ba ang Siyang Darating, o mayroon pang ibang tao na aming hahanapin?'" **21** Sa oras na iyon siya ay nagpagalang ng maraming tao mula sa pagkakasakit at mga paghihirap at mula sa mga masamang espiritu, at maraming mga bulag ang kaniyang binigyan ng paniningin. **22** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Kapag nakaalis na kayo, ibaliti ninyo kay Juan kung ano ang inyong nakita at narinig. Ang mga bulag ay nakatatanggap ng paniningin, ang mga pilay ay nakakalakad, ang mga ketongin ay naillinis, ang mga bingi ay nakaririnig, ang mga patay ay nabuhay, at ibinahagi ang magandang balita sa mga taong mahihirap. **23** Pinapala ang taong hindi tumitigil sa pananampalataya sa akin dahil sa aking mga ginawa." **24** Pagkatapos nang umalis ang mga tagapagbalita ni Juan, si Jesus ay nagsimulang magsalita sa maraming tao tungkol kay Juan, "Ano ang ipinunta ninyo sa disyerto upang makita, isang tambo na inaalog ng hangin?" **25** Ngunit ano ang ipinunta ninyo upang makita, isang taong nakadamat ng marilag na kasuotan? Tingnan ninyo, ang mga taong nagsusuo ng marilag na damit at namumuhay sa karangyaan ay nakatira sa palasyo ng mga hari. **26** Ngunit ano ang ipinunta ninyo upang makita, isang propeta? Oo, sinasabi ko sa inyo, at higit pa sa isang propeta. **27** Siya ang tinutukoy sa nasusulat, "Tingnan mo, aking ipinapadala ang aking mensahero na mauuna sa iyo, na siyang maghahanda sa iyong daraanan bago ka dumating." **28** Sinasabi ko sa inyo, sa mga ipinanganak ng mga babae, walang mas hihiigpit kay Juan, ngunit ang pinakamababang tao sa kaharian ng Diyos ay mas higit pa sa kaniya." **29** Nang marinig ito ng lahat ng tao, kabilang ang mga maniningil ng buwis, ipinahayag nila na ang Diyos ay matuwid. Sila ay kabilang sa mga nabautismuhan sa bautismo ni Juan. **30** Ngunit ang mga Pariseo at ang mga dalubhasa sa kautusan ng mga Judio, na hindi niya nabautismuhan, ay tinanggihan ng karunungan ng Diyos para sa kanilang mga sarili. **31** "Sa ano ko ihahambing ang mga tao sa salinlahing ito? Ano ang katulad nila?" **32** Katulad sila ng mga batang naglalaro sa pamilihan, na umupo at tumatawag sa bewat isa at sinasabi, "Tumugtog kami ng plauta para sa inyo, ngunit hindi kayo sumayaw. Nagdalamang kami, ngunit hindi kayo umiyak." **33** Sapagkat naparito si Juan na Tagapagbautismo na hindi kumakain ng tinapay at hindi umiinom ng alak, at inyong sinabi, 'Sya ay may demonyo.' **34** Ang Anak ng Tao ay dumating na kumakain at uminom at inyong sinabi, 'Masdan ninyo, siya ay isang napakatakaw na tao at isang mangginginom, isang kaibigan ng mga maniningil ng buwis at mga makasalan!' **35** Ngunit ang karunungan ay napawalang-sala ng lahat ng kaniyang mga anak." **36** Ngayon, may isang Pariseo ang nakuwasup kay Jesus na makisalo siya sa kaniya. Kaya nang pumasok si Jesus sa bahay ng Pariseo, sumandal siya sa mesa upang kumain. **37** Masdan ito, may isang babae sa lungsod na makasalan. Nalaman niya na si Jesus ay nakasandal sa hapagkainan sa bahay ng Pariseo, at naggala siya ng isang alabastro ng pabango. **38** Tumayo siya sa likuran ni Jesus malapit sa kaniyang mga paa at umiyak. At sinimulang niyang basain sa kaniyang mga luha ang kaniyang mga paa, at pinunasan ang mga ito ng kaniyang buhok, hinalikan ang kaniyang mga paa, at binuhusan ang mga ito ng pabango. **39** Nang makita ito ng Pariseong nag-anyaya kay Jesus, inisip niya sa kaniyang sarili, na nagsasabi, "Kung ang taong ito ay isang propeta, malalaman niya sana kung sino at anong klaseng babae ang humuhawak sa kaniya, na siya ay isang makasalan." **40** Sumagot si Jesus at sinabi sa kaniya, "Simon, mayroon akong sasabihin sa iyo." Sinabi niya, "Sabihin mo, Guro!" **41** Sinabi ni Jesus, "May dalawang tao na may utang sa isang taong nagpapahiram. Ang isa ay may utang ng limang daang denaryo, at ang isa ay may utang ng limampung denaryo. **42** Dahil sila ay walang pera na pangbayad, sila ay pareho niyang pinatawad. Kaya, sino sa kanila ang higit na magmamahala sa kanya?" **43** Sinagot siya ni Simon at sinabi, "Sa palagay ko ay ang pinatawad niya nang lubos." Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Tama ang iyong paghatol." **44** Humarap si Jesus sa babae at sinabi niya kay Simon, "Nakikita mo itong babae. Ako ay pumasok sa iyong bahay. Hindi mo ako binigyan ng tubig para sa aking mga paa, ngunit siya, ay binasa niya ang aking mga paa sa pamamagitan ng kaniyang mga luha, at pinunasan ang mga ito ng kaniyang buhok. **45** Hindi mo ako binigyan ng

isang halik, ngunit siya, mula nang ako ay dumating, ay hindi tumigil sa paghalik sa aking mga paa. **46** Hindi mo binuhusan ng langis ang aking ulo, ngunit binuhusan niya ng pabango ang aking mga paa. **47** Dahil dito, sinasabi ko sa iyo na siya na may maraming kasalanan at pinatawad nang lubos, ay nagmahal din nang lubos. Ngunit siya na pinatawad lamang nang kaunti, ay nagmamahala lamang nang kaunti." **48** At sinabi niya sa babae, "Napatawad na ang iyong mga kasalanan." **49** Ang mga magkakasamang kasandal sa hapag kainan, nagsimulang magsalita sa kanilang mga sarili, "Sino ito na nagpapatawad pa ng mga kasalanan?" **50** At sinabi ni Jesus sa babae, "Ang iyong pananampalataya ang nagligtas sa iyo. Humayo ka nang payapa."

8 Pagkatapos, nangyari agad na si Jesus ay nagsimulang maglakbay sa iba't ibang mga lungsod at mga nayon, nangangaral at nagpapahayag ng magandang balita tungkol sa kaharian ng Diyos at ang Labindalawa ay sumama sa kaniya, **2** at gayundin ang mga ilang kababaihan na napagaling mula sa mga masasamang espiritu at mga karamdaman. Sila ay sina Maria na tinatawag na Magdalena, na mula sa kaniya ay pitong demonyo ang pinalag, **3** si Juana ang asawa ni Cusa, na tagapangasiwa ni Herodes, si Susana at marami pang ibang mga kababaihan na nagbigay sa kanilang pangangailangan mula sa kanilang sariling mga pinakukunan. **4** Ngayon, nang ang napakaraming bilang ng tao ay nagtipun-tipon, kasama ang mga tao na pumupunta sa kaniya mula sa iba't-ibang mga lungsod, siya ay nagsalita sa kanila gamit ang isang talinghaga. **5** "May isang manghahasisik na lumabas upang maghaisik ng mga butil. Sa kaniyang paghahasisik, ang ilang mga butil ay nahulog sa tabi ng daan at ang mga ito ay natapakan, at nilamon ang mga ibon sa langit ang mga ito. **6** Ang ibang mga butil ay nahulog sa mabatong lupa, at agad sa kanilang pagtubo, ang mga ito ay nalanta dahil sa kawalan ng halimig. **7** Ang ibang mga butil naman ay nahulog sa mga matitnik na halaman, at ang mga matitnik na halaman ay tumubo kasabay ng mga butil at sinakal ang mga ito. **8** Ngunit ang ilang mga butil ay nahulog sa mabuting lupa at namunga ng higit pa sa isandaan." Pagkatapos na sabihin ni Jesus ang mga bagay na ito, siya ay nangusap, "Sinuman ang may taingang pandinig, makining siya." **9** Pagkatapos, ang kaniyang mga alagad ay nagnatong kung ano ang ibig sabihin ng talinghagan ng ito. **10** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ipinakaloob sa inyo ang karapatan maunawaan ang mga hiwaga sa kaharian ng Diyos, ngunit ang ibang mga tao ay tuturuan lamang sa mga talinghaga, kaya tumingen man sila ay hindi talaga sila makakakita, at makining man sila ay hindi talaga sila makakaunawa. **11** Ngayon, ito ang ibig sabihin ng talinghaga. Ang butil ay ang salita ng Diyos. **12** Ang mga butil na nahulog sa tabi ng daan ay ang mga taong nakarinig ng salita ngunit sa kanilang pagtaghay na daan, sila ay nasaikal ng kanilang mga alalahanin at mga kayamanan at mga kaligayahan sa buhay na ito, kaya wala silang bungang madala sa paglago. **13** Ngunit ang mga butil na nahulog sa mabuting lupa, ito ay ang mga tao na may tapat at mabuting puso, pagkatapos nilang marinig ang salita, ito ay kanilang pinanghawakan nang mabuti at nagbunga nang may pagtitiyaga. **14** Ngayon, walang sinuman, na kung kaniyang sisindihan ang ilawan ay tatakip ito ng mangkok o ilagay ito sa ilalim ng kama. Sa halip ito ay kaniyang ilagay sa patungan ng ilawan, upang ang lahat ng papasok ay makikita ang ilawan. **15** Sapagkat walang nakatago na hindi malalaman, ni anumang lihim na hindi malalaman at mabubunyag sa iwanag. **16** Kaya mag-ingat kung paano kayo makining, dahil kung sinuman ang mayroon, siya ay bibigyan pa ng mas marami, at kung sinuman ang wala ay kukunin kahit na ang inaakala niyang mayroon siya." **17** Pagkatapos, ang ina at mga kapatid na lalaki ni Jesus ay lumpat sa kaniya, ngunit sila ay hindi makalapit dahil sa napakaraming tao. **18** At ito ay sinabi sa kaniya, "Ang iyong ina at ang iyong mga kapatid na lalaki ay nakatayo sa labas, ninanais kang makita." **19** Ngunit sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Ang aking ina at ang aking mga kapatid na lalaki ay ang mga nakikining ng salita ng Diyos at sinusunod ito." **20** Ngayon, nangyari isa sa mga araw na iyon na

si Jesus at ang kaniyang mga alagad ay sumakay sa isang bangka, at sinabi niya sa kanila, "Pumunta tayo sa kabilang dako ng lawa." At sila ay naglayag. **23** Ngunit sa kanilang paglalayag, si Jesus ay nakatulog, at isang bagyo na may napakalakas na hangin ang dumating sa buong lawa, at ang kanilang bangka ay nagsimulang mapuno ng tubig, at sila ay nasa matinding panigarb. **24** At lumapit ang mga alagad ni Jesus sa kaniya at siya ay ginising, nagsasabi, "Panginoon! Panginoon! Tayo ay nasa binitig ng kamayatin!" Siya ay gumingis at sinaway ang hangin at ang nagngangalibot na tubig at ang mga ito ay humupot, at nagkaroon ng kapanatagan. **25** Pagkatapos, sinabi niya sa kanila, "Nasaan ang inyong pananampalataya?" Sa pagkatakot, sila ay lubos na namangha, at sinabi sa isa't isa. "Sino naga kaya ito, na kaniyang nauutusinan kaht na ang mga hangin at tubig at ang mga ito ay sumusundot sa kaniya?" **26** Dumating sila sa rehiyon ng Geraseno, na katapat ng Galilea. **27** Nang nakababa si Jesus sa lupa, may isang lalaki mula sa lungsod ang sumulungob sa kaniya at ang lalaking ito ay may mga demonyo. Sa matagal na panahon, siya ay walang suot na damit at hindi tumira sa isang bahay, sa halip, ay sa mga libingan. **28** Nang makita niya si Jesus, sumigaw siya at lumuhod sa harap niya. Sa malakas na tinig kaniyang sinabing, "Año ang kinalaman ko sa iyo, Jesus, Anak ng Kataas-taasang Diyos? Nakiusap ako sayo, huwag mo akong pahirapan." **29** Sapagkat inuutusin ni Jesus ang maruming espiritu na umalis sa lalaking iyon, dahil maraming beses na siyang sinanib nito. Kahit na siya ay nakagapos sa mga kadena at mga tanikala at binabantayan nang mabuti, napuputo niya ang mga gapos at dinadala ng demonyo sa ilang. **30** At nagtanong sa kaniya si Jesus, "Año ang inyong pangalan?" At siya ay sumagot, "Pulutong", dahil maraming demonyo ang sumanib sa kaniya. **31** Patuloy silang nagsusumamo sa kaniya na huwag silang utusang itapon sa bangin na napakalalim. (*Abyssos g12*) **32** Ngayon, may kawan ng mga baboy na kumakain sa burol, at nakuusap ang mga demonyo na payagan silan pasukin ang mga baboy. Pinahintulutan niya silang gawin ito. **33** Kaya ang mga demonyo ay lumabas sa lalaki at pumasok sa mga baboy, at ang kawan ng baboy ay tumakbo ngan mabilis papabago ng matarik na burol papunta sa lawa at nalunod. **34** Nang makita ng mga lalaki na nagbabantay sa mga baboy ang nangyari, tumakbo sila at ibinalita ito sa lungsod at sa kabukiran. **35** Kaya ang mga taong nakarinig tungkol dito ay lumabas upang makita kung ano ang nangyari, at sila ay pumunta kay Jesus at nakita nila ang lalaki na pinatalaya mula sa mga demonyo. Siya ay nakadamat at nasa matinong pag-isip, nakaupo sa paanan ni Jesus at sila ay nataket. **36** Pagkatapos, ang mga nakakita sa nangyari ay sinabi sa iba kung paanong ang lalaking dating nasasanib ng mga demonyo ay nailigtas. **37** Lahat ng taong nasa rehiyon ng Geraseno at sa palibot na mga lugar ay humiling kay Jesus na lumayo sa kanila, sapagkat sila ay nababalot ng matindang takot. Kaya siya ay sumakay sa bangka upang bumalik. **38** Ang lalaki na napatalaya mula sa mga demonyo ay nagmakaawa kay Jesus na siya ay hayaang sumama kasama niya, ngunit siya ay pinaalis ni Jesus, na sinasabing. **39** "Bumalik ka sa iyong bahay at sabihin ang lahat ng mga kahanga-hangang bagay na ginawa ng Diyos para sa iyo." Ang lalaki ay umalis, ipinahayag sa buong lungsod ang lahat ng mga kamangha-manghang bagay na ginawa ni Jesus para sa kaniya. **40** Sa pagbabalik ni Jesus, sinalubong siya ng napakaraming tao, dahil sa sila ay naghihintay sa kaniya. **41** Masdian ito, may isang lalaki na dumating na nagngangalang Jairo, at siya ay isa sa mga pinuno ng sinagoga. Si Jairo ay lumuhod sa paanan ni Jesus at nakuusap na pumunta sa kaniyang bahay. **42** dahil sa siya ay may kaisa-isang anak na babae, na nasa labindalawang taon ang edad, at siya ay nag-aagaw-buhay. Ngunit nang papunta siya kay Jesus, maraming tao ang nagsisisikan sa kaniya. **43** Isang babae ang naroroon na labindalawang taon nang dinudugo at ginugol ang lahat ng kaniyang pera sa mga manggagamot, ngunit hindi siya mapagaling ng kahit sinuman sa kanila. **44** Siya ay pumunta sa likuran ni Jesus at hinipo ang laylagan ng kaniyang damit, at agad na huminto ang kaniyang pagdurugo. **45** Sinabi ni Jesus, "Sino ang humipo sa akin?" Nang ang lahat ay tumanggi, sinabi ni Pedro, "Panginoon, napakaraming tao ang nagsisisikan sa inyo at sila ay nanggigigit sa iyo." **46** Ngunit sinabi ni Jesus, "May isa ngang humipo sa akin, dahil alam ko na may kapangyarihang lumabas sa akin." **47** Nang makita ng babae na hindi niya maitago ang kaniyang ginawa, siya ay lumapit na nangginginig. Habang lumuluhod sa harap ni Jesus, ipinahayag niya sa harap ng lahat ng tao ang dahilan ng paghipo niya sa kaniya at kung paano siya gumaling agad. **48**

Pagkatapos, sinabi niya sa kaniya, "Anak, ang iyong pananampalataya ang siyang nagpagaling sa iyo. Humayo ka nang may kapayapaan." **49** Habang siya ay patuloy pang nagsasalita, may isang lumapit mula sa bahay ng pinuno ng sinagoga, na nagsasabi, "Ang iyong anak na babae ay patay na. Huwag mong gandalain ang guro." **50** Ngunit nang marinig iyon ni Jesus, siya ay sumagot sa kaniya, "Huwag kang matakot. Manampalataya ka lang, at siya ay maliligits." **51** Pagkatapos, nang siya ay dumating sa bahay, hindi niya pinayagan ang sinuman na pumasok kasama niya, maliban kina Pedro, Juan, at Santiago, ang ama ng batang babae, at ang kaniyang ina. **52** Ngayon, lahat ng taong naroroon ay nagluluksa at tumataghoy para sa kaniya, ngunit sinabi niya, "Huwag kayong tumaghoy. Hindi siya patay, ngunit natutulog lamang." **53** Ngunit siya ay pinagtawanan nila nang may pangungutya, sa pagkakaalam na siya ay patay na. **54** Ngunit hinirawan niya ang batang babae sa kaniyang mga kamay, tumawag, na nagsasabing, "Bata, tumayo ka." **55** Ang espiritu ng bata ay bumalik, at siya ay agad na bumangon. Nag-utos si Jesus na bigyan siya ng makakain. **56** Namangha ang mga magulang ng bata, ngunit inutusan sila ni Jesus na huwag sabihin kanino man kung ano ang nangyari.

9 Tinawag niya ang Labindalawa at binigyan sila ng kapangyarihan at karapatan laban sa lahat ng mga demonyo at upang magpagaling ng mga sakit. **2** Sila ay isinugo niya upang ipangaral ang kaharian ng Diyos at upang pagalingin ang mga may sakit. **3** Sinabi niya sa kanila, "Huwag kayong magdadala ng anuman para sa inyong paglalakbay—maging tungkod, o pitaka, o tinapay o salapi—ni magdala ng dalawang parloob na tunika." **4** Saanmang bahay kayo pumasok, manatili kayo doon hanggang sa pag-alis ninyo sa lugar na iyon. **5** Para naman sa mga hindi tatanggap na inyo, kung kaya ay aalis sa lungsod na iyon, pagpapinay ang alikabok sa inyong mga paa bilang patotoo laban sa kanila." **6** Pagkatapos sila ay umalis at pumunta sa mga nayon, ipinapahayag ang magandang balita at nagpagaling ng mga tao sa lahat ng dako. **7** At ngayon, narinig ni Herodes na tetrarka ang tungkol sa lahat ng mga nangyayari at siya ay lubhang nabahala, sapagkat sinasabi ng iba na si Juan na Tagapagbautismo ay nabuhay muli mula sa kamatayan, **8** at sinabi ng iba na nagpakita si Elias, at sabi ng iba na isa sa mga sinaunang propeta ang muling nabuhay. **9** Sinabi ni Herodes, "Pinapugutan ko si Juan, ngunit patungkol kanino itong mga bagay na naririnig ko?" At sinubukan ni Herodes na gumawa ng paraan upang makita si Jesus. **10** Nang bumalik ang mga isinugo ni Jesus, sinabi nila sa kaniya ang lahat ng kanilang mga ginawa. Pagkatapos, isinama niya sila sa isang lungsod na tinatawag na Betsaida. **11** Ngunit narinig ito ng mga tao at sumunod sa kaniya, at sila ay tinanggap niya, at siya ay nagsalita sa kanila tungkol sa kabahian ng Diyos, at pinagaling ang mga nangailangan ng kagalingan. **12** Nang patapos na ang araw, lumapit sa kaniya ang Labindalawa at sinabi, "Pauwiin mo na ang mga tao upang sila ay makapunta sa mga kalapit na nayon at kabukiran upang makapaghanaan ng matutulyan at makakain sapagkat tayo ay nasa ilang na lugar." **13** Ngunit sinabi niya sa kanila, "Bigyan niryu sila ng makakain." Sinabi niya, "Ang mayroon po tayo ay hindi hihiigit sa limang tinapay at dalawang isda, maliban na lamang kung kami ay bibili ng pagkain para sa mga taong ito. **14** Mayroong nasa limanilibong lalaki ang naron. Sinabi niya sa kaniyang mga alagad, "Paupuin ninyo sila sa grupong may tiglilikampung bilang." **15** At ginawa nila iyon at lahat ng mga tao ay umupo. **16** Kinuha niya ang limang tinapay at dalawang isda, at habang nakatengin sa langit, pinagpasalamanan niya ang mga ito, at pinapigara-piraso, at ibinigay niya ito sa kaniyang mga alagad upang ipamahagi sa mga tao. **17** Silang lahat ay nakakain at nabusog, at ang mga tira sa mga pagkain ay pinulot at napuno ang labindalawang basket. **18** Nangyari nga, na habang siya ay mag-isang nananalangin, kasama ang kaniyang mga alagad, at sila ay kaniyang tinanong na sinasabi, "Ano ang sinasabi ng maraming tao kung sino ako?" **19** Sumagot sila at nagsabi, "Si Juan na Tagapagbautismo, ngunit ang iba ay nagsasabing ikaw ay si Elias, ang iba ay nagsasabing isa ka sa mga propeta mula noong unang panahon na nabuhay muli." **20** Sinabi niya sa kanila, "Ngunit sino ako para sa inyo?" Sumagot si Pedro at sinabi, "Ang Cristo na nagmula sa Diyos." **21** Ngunit nagbigay siya ng babala sa kanila, binilin sa kanila ni Jesus na huwag nila itong ipagsabti sa kahit kaninuman, **22** sinasabi niya na ang Anak ng Tao ay kailangang dumanas ng maraming bagay at hindi tatanggapin ng mga nakatatanda, mga punong-pari at mga eskriba, at siya ay papatayin, at sa ikatlong araw

ay bubuhayin muli. **23** Sinabi nya sa kanilang lahat, "Kung sinuman ang may gustong sumunod sa akin, kailangan niyang tanggihan ang kaniyang sarili, pasanin nya ang kaniyang krus araw-araw, at sumunod sa akin. **24** Sinumang sumubok na iligtas ang kaniyang buhay ay mawawalan nito, at kung sinuman ang mawawalan ng kaniyang buhay alang-alang sa akin ay malilitgas ito. **25** Ano ang mapapala ng tao kung makamit nya ang buong mundo, ngunit mawawala o mapapahamak naman ang kaniyang sarili? **26** Ang sinuman na ikakahiya ako at ang aking mga salita, siya din ay ikakahiya ng Anak ng Tao kapag siya ay dumating na nasa kaniyang sariling kaluwalhatian, at sa kaluwalhatian ng Ama, at ng mga banal na anghel. **27** Ngunit katotohanang sinasabi sa inyo, mayroong iba sa inyong nakatayo dito, na hindi makatitikim ng kamatayan hanggang sa makita nila ang kaharian ng Diyos." **28** At nangyari, pagkalipas ng mga walong araw pagkatapos sabihin ni Jesus ang mga salitang ito, dinala niya sina Pedro, Juan, at Santiago, at umakyat ng bundok upang manalangin. **29** Habang siya ay nananalangin, nag-iba ang anyo ng kaniyang Mukha, ang kaniyang damit ay naging puti at nagniningning. **30** Masdan ito, may dalawang lalaking nakikipag-usap sa kaniya! Sila ay sina Moises at Elias. **31** Na nag-anyong maluwalhati. Nagsalita sila patungkol sa kaniyang paglisan na malapit na niyang maisakutuparan sa Jerusalem. **32** Ngayon, si Pedro at ang kaniyang mga kasama ay mahibbing na natutolog. Ngunit nang sila ay magising, nakita nila ang kaniyang kaluwalhatian, at ang dalawang lalaking nakatayo kasama nya. **33** At nangyari nga, habang ang mga lalaki ay papalayo na kay Jesus, sinabi ni Pedro sa kaniya, "Panginoon, mabuti at nandito kami at marapat na magtayo kami ng tatlong kanlungan, isa para sa iyo, isa para kay Moises, at isa para kay Elias." Hindi nya naintindihan kung ano ang kaniyang mga sinasabi. **34** Pagkatapos, habang sinasabi nya ang mga bagay na ito, may ulap na dumating at nililiman sila; at sila ay natakor habang sila ay napapalibutan ng ulap. **35** Isang tinig ang nanggaling sa ulap, na nagsasabi, "Iti ang aking Anak na pinili. Makirig kayo sa kaniya." **36** Nang matapos ang trinig, mag-isá na si Jesus. Sila ay tumahimik, at sa mga araw na iyon ay wala silang pinagbabian sa mga bagay na kanilang nakita. **37** At nangyari nga sa sumunod na araw, nang nakababa sila sa bundok, sumalubong sa kaniya ang napakaraming tao. **38** Masdan ito, mayroong isang ama na sumisigaw mula sa maraming tao na nagsasabi, "Guro, nagmamakaawa ako na tingnan ninyo ang aking anak na lalaki, sapagkti siya ay nag-iisa kong anak. **39** Sinasarinbi siya ng isang espiritu, at bigla siyang sumisigaw, kaya siya ay nanggingisay na bumubula ang bibig. Pahirapan itong umalis sa kaniya, lubha siyang sinasaktan nito kapag ito ay umaalis. **40** Nagmakaawa ako sa iyong mga alagad na piliting palabasin ito sa kaniya, ngunit hindi nila magawa." **41** Sumagot si Jesus at sinabi, "Kayong mga hindi nananampalataya at masamang salinlahi, gaano katagal ko kailangang manatili sa inyo at pagtiisan kayo?" Dalhin mo dito ang iyong anak." **42** Habang lumalapit ang batang lalaki ay ihinagis siya ng demonyo pababa at pinangisay nang marahas. Ngunit sinaway ni Jesus ang maruming espiritu, at pinagaling ang batang lalaki, at ibinalik siya sa kaniyang ama. **43** Silang lahat ay namangha sa kadakilaan ng Diyos. Ngunit habang sila ay namamangha parin sa mga bagay na kaniyang ginawa, sinabi nya sa kaniyang mga alagad, **44** "Palalimin ninyo ang mga salitang ito sa iyong mga tainga, sapagkat ang Anak ng Tao ay ibibigay sa mga kamay ng mga tao." **45** Ngunit hindi nila naintindihin ang ibig sabihin ng mga pahayag na ito, at ito ay lingid sa kanila, kaya hindi nila ito maintindihin. Natakor silang magtanong sa kaniya tungkol sa pahayag na iyon. **46** Pagkatapos, isang pagtatalo ang nagsimula sa kanila tungkol sa kung sino ang magiging lubos na dakila. **47** Ngunit nang malaman ni Jesus ang kanilang mga pangangatwiran sa kanilang mga puso, kumuha siya ng isang bata at nilipat sa kaniyang tabi, **48** at sinabi sa kanila, "Kung sinuman ang tumanggap sa isang maliti na batang katulad nito sa aking pangalan, siya rin ay tumatanggap sa akin, at kung sinuman ang tumatanggap sa akin, siya rin ay tumatanggap sa kaniya na nagsugo sa akin. Dahil kung sinuman ang pinakamababa sa iyong lahat ay siyang dakila." **49** Sumagot si Juan at sinabi, "Panginoon, may nakita kaming isang tao na nagpapalayas ng demonyo gamit ang iyong pangalan at pinigilan namin siya sapagkat siya ay hindi sumusunod sa atin." **50** Ngunit sinabi ni Jesus sa kaniya, "Huweg ninyo siyang pigilan, sapagkat siya na hindi laban sa inyo ay kasama ninyo." **51** Nangyari ng habang papalapit na ang kaniyang pag-akyat sa langit, lubos niyang inihanda ang kaniyang sarili na pumunta sa Jerusalem. **52** Nagpadala siya ng mga mensahero bago

siya pumunta, at sila ay pumunta at nakarating sa isang Samaritanong bayan upang maghanda para sa kaniya. **53** Ngunit siya ay hindi tinanggap ng mga tao roon, sapagkat nagpasya siyang pumunta sa Jerusalem. **54** Pagkatapos, nang makita ito ng kaniyang mga alagaan na sina Santiago at Juan, sinabi nila, "Panginoon, nais mo bang iutos naming bumaba ang apoy mula sa langit at puksain sila?" **55** Ngunit hinarap nya sila at sinaway sila. **56** Pagkatapos, sila ay pumunta sa ibang bayan. **57** Habang sila ay papunta sa kanilang daaranan, may nagsabi sa kaniya, "Ako ay susunod sa iyo saan ka man pumunta." **58** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Ang mga asonggubat ay may mga lungga, ang mga ibon sa himpapawid ay may mga pugad, ngunit ang Anak ng Tao ay walang malatagan ng kaniyang ulo." **59** At sinabi nya sa isa pang tao, "Sumunod ka sa akin." Ngunit sinabi nya, "Panginoon, hayaan mong ilibing ko muna ang aking ama." **60** Ngunit sumagot siya sa kaniya, "Hayaan ninyo ang patay na maglibing sa sarili nilang mga patay, ngunit kayo ay humayo at ipahayag sa lahat ng dako ang kaharian ng Diyos." **61** Isa pang tao naman ay nagsabi din, "Ako ay susunod sa iyo, Panginoon, ngunit hayaan mo muna akong magpaalam sa kanila na nasa aking bahay." **62** Ngunit si Jesus ay sumagot sa kaniya, "Walang sinumang naglagay ng kaniyang mga kamay sa araro at tumitingin sa likuran, ang karapat-dapat para sa kaharian ng Diyos."

10 Ngayon, pagkatapos ng mga bagay na ito, ang Panginoon ay naghirang ng pitumpung iba pa, at isinugo sila nang dalawahan para mauna sa kaniya sa bawat lungsod at lugar na ninanais niyang puntahan. **2** Sinabi nya sa kanila, "Marami ng aanuin, ngunit ang manggagawa ay kakauti. Kaya nga madaling manalangin sa Panginoon ng anि, upang magpadala siya ng manggagawa sa kaniyang anि. **3** Humayo kayo sa inyong lakad. Tingnan, Sinusugo ko kayo bilang mga tupa sa gitna ng mga lobo. **4** Huwag kayong magdala ng lalegyan ng pera, lalegyang panglakbay, ni mga sandalyas, at huweg nintyong batii ang sinunuan sa daan. **5** Anumang mga bahaay na inyong tutuluyan, una ninyong sabihin, 'Magkaroon nawa ng kapayapaan sa bahay na ito.' **6** Kung ang isang taong payapa ay naroon, ang inyong kapayapaan ay mapapasakaniya, ngunit kung hindi, ito ay babalik sa iyo. **7** Manatili kayo sa bahay na iyon, kumain at uminom ng anumang ibigay nila, sapagkat ang manggagawa ay karapat-dapat sa kaniyang sahod. Huwag kayong magpalipat-lipat ng bahay. **8** Sa lungsod na inyong tutuluyan, at kaya ay tinanggap, kumain kayo ng anumang ihanai sa inyong harapan, **9** at pagaliganin ninyo ang may sakit na narooron. Sabihin nya sa kanila, 'Ang kaharian ng Diyos ay malapit na sa inyo.' **10** Ngunit sa anumang mga lungsod na inyong pupuntahan, at hindi nila kina tinanggap, pumunta kayo sa mga lansangan nito at sabihin, **11** 'Kahit ang alikabok mula sa inyong lungsod na kumapit sa aming mga paa ay aming pinupunasang laban sa inyo!' Ngunit alamin ito, ang kaharian ng Diyos ay malapit na.' **12** Sinasabi ko sa inyo na sa araw ng paghuhukom, higit na mapagtitisan ang Sodoma kaysa sa lungsod na iyon. **13** Aba sa inyo, Corazin! Aba sa inyo Betsaida! Kung ang makapangyarihang mga gawa na nagawa sa inyo ay nagawa sa Tiro at Sidon, matagal na sana silang nagsisi, na nakaupo sa telang magaspang at sa mga abo. **14** Ngunit mapagtitisan pa ang Tiro at Sidon sa panahon ng paghuhukom kaysa sa inyo. **15** Ikaw, Capernaum, naiisip mo ba na ikaw ay itataas sa langit? Hindi, kaya ay ibababa sa Hades. (**Hadés g86**) **16** Ang nakikinig sa inyo ay nakikinig sa akin, at ang tumatanggi sa inyo ay tumatanggi sa akin, at ang tumatanggi sa akin ay tumatanggi sa nagsugo sa akin." **17** Bumalik ang pitumpu na may kagalakan, nagsasabing, "Panginoon, kahit ang mga demonyo ay nagpasakop sa amin sa iyong pangalan." **18** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Pinanood ko si Satanas na nahulog mula sa langit gaya ng kidlat. **19** Tingnan, binigyan ko kayo ng kapangyarihan na tapakan ang mga ahas, at ang mga alakdan, at sa lahat ng kapangyarihan ng kaaway, at walang makapananakit sa inyo sa anumang paraan. **20** Gayon pa man huweg kayong magalak lamang sa mga ito, na ang mga espiritu ay sumusunod sa inyo, ngunit higit na magalak na ang inyong mga pangalan ay nakasulat sa langit." **21** Sa parehong oras na iyon, siya ay naglak nang lubusan sa Banal na Espiritu, at sinabi, "Pinupuri kita, O Ama, Panginoon ng langit at lupa, dahil itinago mo ang mga bagay na ito mula sa matatalino at nakakaunawa, at ipinayahang mga ito sa mga walang muwang, tulad ng mga malilit na bata. Oo, Ama, sapagkat ito ay nakalulugod sa inyong panining." **22** Ang lahat ng mga bagay ay ipinagkatwala sa akin mula sa aking Ama, at walang nakakakilala sa Anak maliban sa Ama, at walang

nakakakilala sa Ama maliban sa Anak, at kanino man na naisin ng Anak na ipahayag siya." 23 Nang humarap siya sa mga alagad, sinabi niyang naukod, "Pinagpala ang mga nakakakita sa mga bagay na nakikita ninyo. 24 Sinasabi ko sa inyo, mararaming mga propteta at mga hari na hinangad na makita ang mga bagay na inyong nakikita, at hindi nila ito nakita, at marinig ang mga bagay na inyong naririring, at hindi nila narining." 25 Masdán ito, may isang guro ng kautusan ng Judio na tumindig at sinubuin siya, sinabi, "Guro, aron dapat kong gawin upang magmmana ng walang hanggang buhay?" (aiōnios g166) 26 Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Ano ang nakasulat sa kautusan? Paano mo ito binabasa?" 27 Sumagot na nagsabi siya, "Ibigin mo ang Panginoon mong Diyos nang buong puso, nang buong kaluluwa, nang buong lakas, at nang buong kaisipan, at ang iyong kapwa gaya ng iyong sarili." 28 Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Tama ang iyong sinabi. Gawin mo ito, at mabuhay ka." 29 Ngunit ang guro no naghahangad na na bigyang katuiranang kaniyang sarili, ay nagsabi kay Jesus, "At sino ang aking kapwa?" 30 Sumagot na nagsabi si Jesus, "May isang tao na bumaba sa Jerico mula sa Jerusalem. Nahulog siya sa kamay ng mga magnanakaw, na sumamsam sa kaniyang mga ari-arian, at binugbog siya, at iniwan siyang halos patay na. 31 Nagkataon na may isang pari ang bumaba sa daang iyon, at nang siya ay nakita nito, siya ay dumaan sa kabila ng daan. 32 Gayon din naman sa isang Levita, nang siya ay dumating sa lugar at nakita siya, ay dumaan sa kabila ng daan. 33 Ngunit isang Samaritano, sa kaniyang paglalakbay, ay dumating sa kinaroroonaan niya. Nang makita siya, siya ay nahabag. 34 Lumapit siya sa kaniya at binendahan ang kaniyang mga sugat, nilagyan ng langis at alak ang mga ito. Sinakay siya sa kaniyang sariling hayop, at dinala siya sa bahay-panuluyan, at inalagaan siya. 35 Nang sumundon na araw, siya ay kumuha ng dalawang demaryo, at ibinigay sa katiwala ng bahay-panuluyan, at sinabi, 'Alagaan mo siya at anumang magagastos mong labis, sa aking pagbalik, babayaran kita.' 36 Sino sa tatlong ito, sa tingin mo, ang naging isang kapwa sa kaniya na nahulog sa mga magnanakaw?" 37 Sinabi ng guro, "Ang nagpakita ng awa sa kaniya." Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Humaya ka at gayon din ang gawin mo." 38 Ngayon sa pagpapatuloy ng kanilang paglalakbay, siya ay pumunta sa isang nayon, at isang babaeng nagngangalang Marta ang tumanggap sa kaniya sa loob ng kaniyang bahay. 39 Mayroon siyang isang kapatid na nagngangalang Maria, na nakaupo sa paanan ng Panginoon at nakirin sa kaniyang salita. 40 Ngunit si Marta ay sobrang abala sa paghahanda ng pagkain. Lumapit siya kay Jesus, at sinabi, "Panginoon, pababayaan mo ba na inwan ako ng aking kapatid na mag-isang maglilingkor? Kaya sabihin mo sa kaniya na tulungan ako." 41 Ngunit sumagot ang Panginoon at sinabi sa kaniya, "Marta, Marta, masyado kang abala tungkol sa maraming bagay, 42 ngunit iisang bagay lamang ang kinakalangan. Pinilih ni Maria kung ano ang pinakamabuti, na hindi makukuha mula sa kaniya."

11 At nangyari nang si Jesus ay nananalangin sa isang lugar, sinabi sa kaniya ng isa sa kaniyang mga alagad, "Panginoon, turuan mo kaming manalangin na gaya ng tinuro ni Juan sa kaniyang mga alagad." 2 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Kung kaya ay mananalangin, sabihin ninyo, 'Ama, sambahin ang iyong pangalan. Ang kaharian mo ay dumating. 3 Bigyan mo kami ng aming tinapay sa araw-araw. 4 Patawarin mo kami sa aming mga kasalan gaya ng pagpapatawad namin sa may pagkakautang sa amin. Huwag mo kaming itungo sa tuksu." 5 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Sino sa inyo ang mayroong kaibigan, at pupunta ka sa kaniya sa hating gabi, at sasabihin mo sa kaniya, 'Kaibigan, pahiramin mo ako ng tatlong tinapay, 6 sapagkat kararating lamang ang isang kaibigan ko mula sa paglalakbay at wala akong anumang maihahanda sa kaniya.' 7 At ang nasa loob na sasagot na magsasabi na, 'Huwag mo akong gambalain. Sarado na ang pinto, ako at ang aking mga anak ay nakahiga na. Hindi ako makabangon at makapagbigay sa iyo ng tinapay.' 8 Sinasabi ko sa inyo, kahit na siya ay hindi bumangon at magbigay sa iyo ng tinapay dahil ikaw ay kaibigan niya, ngunit dahil sa iyong hindi nahihiyang pagpupumilit, siya ay babangon at bibigyan ka ng tinapay ayon sa dami ng iyong kailangan. 9 Sinasabi ko rin sa inyo, humingi kayo at ito ay maibibigay sa inyo, maghanap at inyong matatagpuan. Kumatok, at ito ay mabubuksan para sa inyo. 10 Sapagkat ang bawat tao na humihingi ay makatatanggap at ang tao na naghahanap ay makatatacgpo at sa tao na kumakatok, ito ay mabubuksan. 11 Aling ama sa inyo, kung ang iyong anak na laalaki ay humingi ng isda ay bibigyan mo ng ahas sa halip na isda? 12 O kung

siya ay humingi ng itlog, bibigyan mo ba siya ng alakdan? 13 Kaya, kung kayang masasama ay marunong magbigay ng mabubuting kaloo sa inyong mga anak, gaano pa kaya ang inyong Ama mula sa langit na ibibigay ang Banal na Espiritu sa mga humihingi sa kaniya?" 14 Pagkatapos, si Jesus ay nagpapalayas ng demonyo at ito ay pipi. At nangyari nang lumabas ang demonyo, nagsalita ang pipi. Namangha ang napakaraming tao! 15 Ngunit sinabi ng ilang mga tao, "Sa pamamagitan ni Beelzebub, ang pinuno ng mga demonyo, siya ay nagpapalayas ng mga demonyo." 16 Sinubok siya ng iba at naghahanap sa kaniya ng palatandaan mula sa langit. 17 Ngunit alam ni Jesus ang kanilang iniisip at sinabi sa kanila, "Bawat kaharian na nagkakabaha-bahagi laban sa kaniyang sarili ay napababayaan at ang bayan na nagkakabaha-bahagi laban sa kaniyang sarili ay bumabagsak. 18 Kung si Satanas ay nagkakabaha-bahagi laban sa kaniyang sarili, paano mananatili ang kaniyang kaharian? Sapagkat sinasabi ninyo na ako ay nagpapalayas ng demonyo sa pamamagitan ni Beelzebub. 19 Kung ako ay nagpapalayas ng mga demonyo sa pamamagitan ni Beelzebub, sa pamamagitan nino nagpapalayas ang inyong mga tagasunod? Dahil dito, sila ang inyong magjiging mga hukom. 20 Ngunit kung ako ay nagpapalayas ng mga demonyo sa pamamagitan ng daliri ng Diyos, kung gayon ang kaharian ng Diyos ay dumating sa inyo. 21 Kung ang isang malakas na tao na lubos na armado ay binabantayan ang kaniyang bahay, at kaniyang mga ari-arian ay ligtas 22 ngunit kung siya ay dinaig ng mas malakas sa kaniya, kukunin ng mas malakas ang kaniyang baluti at nanakawin ang pag-aari ng tao. 23 Ang hindi ko kasama ay laban sa akin at ang hindi nagtitipon na kasama ako ay naghihiwa-hiwalay. 24 Kung ang maruming espiritu ay umalis mula sa isang tao, ito ay dumadana sa mga tuyong lugar at maghahanap ng mapagpapahingaan. Nang wala itong mahananap, sasabihin nito, 'Ako ay babakil sa aking bahay kung saan ako nanggaling.' 25 Sa kaniyang pagbabalik, natagpuan nito ang bahay na iyon na nawalisang at maayos. 26 Pagkatapos, ito ay napapatuloy at nagsama ng pitong iba pang espiritu na mas masama pa sa kaniya na pumasok silang lahat para tumira doon. Kaya ang kalaugan ng tao ay naging mas malubha kaysa noong unta. 27 Nangyari na, habang sinasabi niya ang mga bagay na ito, may isang babae na sumigaw sa gitna ng napakaraming tao at nagsabi sa kaniya, "Pinagpala ang sinapupunan na nagsilang sa iyo at ang napagususo sa iyo." 28 Ngunit sinabi niya, "Higit pa na pinagpalang mga nakarining ng salita ng Diyos at iningatan ito." 29 Nang nagtitipon ang napakaraming tao, sinimulan niyang sabihin, "Ang salinlahi na ito ay masamang salinlahi. Naghahanap ito ng palatandaan ngunit walang palatandaan na maibibigay dito, kung hindi ay ang palatandaan ni Jonas. 30 Sapagkat katulad ni Jonas na naging palatandaan sa mga taga-Nineveh, ganoon din na ang Anak ng Tao ay magiging palatandaan sa salinlahi na ito. 31 Ang Reyna ng Timog ay tatayo sa paghuhukom kasama ng mga tao sa salinlahi na ito at sila ay hathulan niya, sapagkat siya ay nanggaling sa dulo ng mundo upang making sa karunungan ni Solomon, at tingnan ninyo, narito ang higit na dakila kaysa kay Solomon. 32 Ang mga tao ng Nineveh ay tatayo sa paghuhukom kasama ng mga tao sa salinlahi na ito at hathulan ito, sapagkat sila ay nagsisi sa pangangalang ni Jonas, at tingnan ninyo, narito ang higit na daki kaysa kay Jonas. 33 Wala kahit sino na matapos sindihan ang ilawan ay ilalagay ito sa madilim na silid o sa ilalim ng basket, kung hindi ay patunggan ng ilawan para magkaroon ng ilaw ang pumapasok. 34 Ang iyong mata ay ilawan ng iyong katawan. Kapag ang iyong mata ay malinaw, ang buong katawan ay napupuno ng liwanag. Ngunit kung ang iyong mata ay malabog, ang iyong buong katawan ay puno ng kadiliman. 35 Samakatuwid kayo ay mag-ingat na ang liwanag na nasa inyo ay hindi kadiliman. 36 Kung ganoong nga, na ang iyong buong katawan ay puno ng liwanag, na walang bahagi nito na nasa kadiliman, ang iyong buong katawan ay magiging tulad ng ilawan na kumikinang ang liwanag sa iyo." 37 Nang matapos siyang magsalita, isang Pariseo ang humiling sa kaniya na kumain kasama niya sa kaniyang bahay, kung kaya pumasok si Jesus at sumandal. 38 At ang Pariseo ay nagulat dahil hindi muna siya naghugas bago ang hapunan. 39 Ngunit sinabi ng Panginoon sa kaniya, "Kayong mga Pariseo, nililinis ninyo ang labas ng mga tasa at mga mangkok, ngunit ang inyong loob ay puno ng kasakiman at kasamaan. 40 Kayong mga walang saysay na tao! Hindi ba ang gumawa ng labas ay siya ring gumawa ng loob? 41 Ibigay ninyo sa mga mahihirap ang nasa loob at ang lahat ng bagay ay magjiging malinis para sa inyo. 42 Sa aba ninyong mga Pariseo, sapagkat ibinibigay ninyo ang ikapu ng yerbabuena at ruda

at ang bawat ibang halaman sa hardin ngunit pinababayaan ninyo ang katarungan at ang pag-ibig ng Diyos. Kinakailangan na kumilos nang may katarungan at may pagmamahal sa Diyos na hindi rin pinababayaan na gawin ang ibang mga bagay. **43** Sa abá ninyong mga Pariseo, sapagkat gustong gusto ninyo ang mga upuan sa unahan sa mga sinagoga at mga magalang na pagbati sa mga pamilyan. **44** Sa abá ninnyo sapagkat kayo ay katulad ng libungan na walang marka na nilalakaran ng mga tao nang hindi nila nalalaman.” **45** At isang tagapagturo ng mga kautusan ng Judío ang sumagot sa kaniya at nagsabi, “Guro, ang sinabi mo ay isang insulto rin sa amin.” **46** Sinabi ni Jesus, “Sa abá ninyo, mga tagapagturo ng kautusan! Sapagkat ipinapapanasan ninyo sa mga tao ang mga pasanin na mahirap daliin ngunit hindi man lang ninyo hinahawakan ang mga pasanin na iyon sa isa sa inyong sariling mga daliri.” **47** Sa abá ninyo, sapagkat ntagtatayo kayo ng mga bantayog para sa libungan ng mga propeta subalit ang inyong mga ninuno ang pumutay sa kanila. **48** Kaya kayo ay mga saksi at nagpahintulot sa ginawa ng inyong mga ninuno dahil tunay nga na pinatay nila ang mga propeta na siyang pinatayuan ninyo ng mga bantayog. **49** Sa kadalilan ding ito, sinabi ng karunungan ng Diyos, ‘Ako ay magpapadala sa kanila ng mga propeta at mga apostol, at uusig nila at papatayin ang iba sa kanila.’ **50** Kung gayon ang salinlahi na ito ang may pananagutan sa lahat ng dugo ng mga propeta na dumanaik mula sa simula ng mundo, **51** mula sa dugo ni Abel hanggang sa dugo ni Zacarias, na pinatay sa pagitan ng altar at santuwaryo. Oo, sinasabi ko sa inyo, ang salinlahi na ito ang may pananagutan. **52** Sa abá ninyong mga tagapagturo ng mga kautusan ng Judío sapagkat kinuha ninyo ang susi ng kaalaman, kayo mismo ay hindi pumapasok at hinahadlangan ninyo ang mga pumapasok.” **53** Pagkatapos umalis ni Jesus doon, ang mga eskriba at ang mga Pariseo ay tutol sa kaniya at nakipagtalo sa kaniya tungkol sa maraming bagay, **54** sinusubukan siyang hulihin sa kaniyang mga salita.

12 Samantala, nang ang libu-libong mga tao ay nagkatipon-tipon, na halos ang bawat isa ay nagkakatapak-tapakan, sinimulan muna

niyang sabihin sa kaniyang mga alagad, “Mag-ingat sa lebadura ng mga Pariseo, ang pagkukunwari. **2** Ngunit walang nakatago ang hindi maiisiswalat, at walang lihim ang hindi malalaman. **3** Kaya kung anuman ang inyong nasabi sa kadiilinan ay maririnig sa liwanag, at anuman ang inyong ibinulong sa pinakalooob ng mga silid ay maihahayag sa ibabaw ng mga bubong. **4** Sinasabi ko sa inyo aking mga kaibigan, huwag kayong matakot sa mga pumapatay ng katawan, at pagkatapos iyon, ay wala ni silang magqagawa. **5** Ngunit babalaan ko kayo tungkol sa dapat ninyong katakutan. Katakutan ang taong pagkatapos pumatay ay may kapangyarihang itapon kayo sa impierno. Oo, sinasabi ko sa inyo, katakutan siya. (**Geenna 9:067**) **6** Hindi ba ang limang mga maya ay ipinagbibili sa dalawang maliit na barya? Ganun pa man, wala ni isa sa kanila ang naillimutan sa paninig ng Diyos. **7** Ngunit kahit ang mga buhok ninyo sa ulo ay bilang na lahat. Huwag matakot. Higit kayong mas mahalaga kaysa sa maraming maya. **8** Sinasabi ko sa inyo, ang bawat taong kumikilala sa akin sa harap ng mga tao, kikilalanin di niya ang Anak ng Tao sa harap ng mga anghel ng Diyos. **9** ngunit ang magkaila sa akin sa harap ng mga tao ay ikakaila sa harap ng mga anghel ng Diyos. **10** Ang bawat taong magsasabi ng salita laban sa Anak ng Tao, ito ay patatawarin, ngunit ang lumpastangan sa Banal na Espíritu, ay hindi patatawarin. **11** Kung kayo ay dinila nila sa harap ng mga sinagoga, ng mga pinuno, at mga may kapangyarihan, huwag kayong matakot kung paano kayo magsasalita upang ipagtanggol ang inyong sarili, o kung ano ang inyong sasabihin. **12** dahil ang Banal na Espíritu ang magtuturo sa inyo sa oras na iyon kung ano ang dapat ninyong sabihin. **13** At isang lalaki mula sa napakaraming tao ang nagsabi sa kaniya, “Guro, sabihin mo sa aking kapatid na paghatian na namin ang mana”, **14** Sinabi ni Jesus sa kaniya, “Gino, sino ang naglagay sa akin upang maging hukom o tagapamagtan ninyo?” **15** At sinabi niya sa kanila: “Mag-ingat na kayo ay hindi masakop ng lahat ng kasakimang pagnanasa, dahil ang buhay ng isang tao ay hindi batay sa kasaganaan ng kaniyang mga ari-arian.” **16** Pagkatapos, nagsabi sa kanila si Jesus ng isang talinghaga, na nagsasabi, “Ang bukid ng isang mayamang tao ay umani ng masaganá, **17** at nangatwiran sa kaniyang sarili, na nagsasabi, “Ano ang aking gagawin, dahil wala na akong paglalayag ng aking mga ani?” **18** Sinabi niya, “Ito ang aking gagawin. Gigibán ko ang aking mga kamalig at tatuyan ko ng mas malalaki at doon ko ilalagay ang lahat ng aking butil

at iba pang mga ari-arian. **19** Sasabihin ko sa aking kaluluwa, “Kaluwuwa, marami kang mga ari-arian na naitago sa maraming taon. Magpahinga ng mabuti, kumain, uminom, at magpakasaya.” **20** Ngunit sinabi ng Diyos sa kaniya, ‘Hangal na tao, ang iyong kaluluwa ay kukunin ngayong gabi, at ang mga bagay na iyong inihanda, kanino mapupunta ang mga ito?’ **21** Ganyan ang isang tao na nag-ipon ng kayamanan para sa kaniyang sarili at hindi mayaman para sa Diyos.” **22** Sinabi ni Jesus sa kaniyang mga alagad, “Kaya sinasabi ko sa inyo, huwag kayong mabahala tungkol sa inyong buhay—kung ano ang inyong kakainin, o tungkol sa inyong katawan—kung ano ang inyong susuotin. **23** Sapagkat ang buhay ay mas higit kaysa sa pagkain at ang katawan ay mas higit kaysa sa mga damit. **24** Isipin ninyo ang mga uwak, hindi sila naghahasisik o umaana. Wala silang bodega o kamalig, ngunit sila ay pinapakain ng Diyos. Gaano na lamang kaya kahalaga kaysa sa mga ibon! **25** At sino sa inyo ang sa pag-aalala ay makapagdaragdag ng kahit isang kubit sa haba ng kaniyang buhay? **26** Kung gayon na hindi ninyo magawa ang kahit pinakamalilit na bagay, bakit kayo nababahala sa ibang mga bagay? **27** Isipin ninyo ang mga liryo—kung paano sila lumalaki. Sila ay hindi nagtatrabaho o ni nagsusulid man lang. Gayon pa man, sinasabi ko sa inyo, kahit si Solomon sa lahat ng kaniyang kaluwalhatian ay hindi nakapagdamit na tulad ng isa sa mga ito. **28** Kung dinamitan ngā ng Diyos ang dama sa bikid, na nananatili ngayon, at bukas ay itatapon sa pugon, gaano pa kayo na kaniyang dadamitan, O kayong mga maliit ang pananampalataya! **29** Huwag hanapin kung ano ang inyong kakainin, at kung ano ang inyong iiunin, at huwag kayong mabahala. **30** Dahil ang mga bagay na ito ang hinahanan ng lahat ng mga bansa sa mundo, at alam ng inyong Ama na kailangan ninyo ang mga bagay na ito. **31** Ngunit hanapin ang kaniyang kaharian, at ang lahat ng bagay na ito ay maidagdag sa inyo. **32** Huwag matakot, maliit na kawan, dahil ang inyong Ama ay lubos na natulugod na ibigay sa inyo ang kaharian. **33** Ipagbili ang inyong mga ari-arian at ibigay ito sa mahihirap. Gumawa kayo ng inyong mga sariling mga pitaka na hindi nasisira—mga kayamanan sa kalangitan na hindi nawawala, na hindi nilalapitan ng magnanakaw, at hindi sinisira ng tanga. **34** Sapagkat kung nasaan ang inyong kayamanan ay neroon din ang inyong puso. **35** Isuksok ninyo ang inyong mahabang damit sa inyong sinturon, at panatilihing nag-aapoy ang inyong mga ilawan, **36** at maging katulad kayo ng mga taong naghihintay sa kanilang amo na bumalik mula sa kasalan, upang kung siya ay bumalik at kumatók, agad nilang bubuskan ang pinto para sa kaniya. **37** Pinagpala ang mga lingkod na iyon, na masusumpungan ng amo na naghabantay sa kaniyang pagbabalik. Totoo, sinasabi ko sa inyo na isusuksok niya ang mahaba niyang damit sa kaniyang sinturon, pauupuin sila para sa pagkain, at laplat at pagsisilbihan sila. **38** Kung ang amo ay dadating sa pangalawang pagbantay sa gabí o kahit sa pangatlong pagbantay at nakita silang handa, pinagpala ang mga lingkod na iyon. **39** Dagdag pa nito alamin ninyo ito, na kung alam ng amo ang oras ng pagdating ng magnanakaw, hindi niya hahayaang mapasok ang kaniyang tahanan. **40** Maging handa din, dahil hindi niyo alam ang oras ng pagdating ng Anak ng Tao.” **41** Sinabi ni Pedro, “Panginoon, sa amín mo lamang ba sinasabi ang talinghagang ito o para rin sa lahat?” **42** Sinabi ng Panginoon, “Sino ngayon ang tapat at matalinong tagapamahala na itatatakda ng kaniyang panginoon para sa ibang lingkod upang ibigay sa kanila ang kanilang bahagi ng pagkain sa tamang panahon? **43** Pinaggala ang lingkod na iyon, na masusumpungan ng kaniyang panginoon na gumagawa niyan sa kaniyang pagdating. **44** Totoong sinasabi ko sa inyo na siya ay gagawing tagapamahala sa lahat ng kaniyang ari-arian. **45** Ngunit kung sinasabi ng lingkod na iyon sa kaniyang puso, “Matatalan pa ang pagbabalik ng aking panginoon,” at sinimulan niyang bugbugin ang mga lalaki at babaeng lingkod, at kakain at iinom, at malalasing, **46** ang panginoon ng lingkod na iyon ay darating sa araw na hindi niya inaaahanan, at sa oras na hindi niya nalalaman, at siya ay pagpipira-pirasuhin at magtatalaga siya ng lugar para sa kaniya kasama ang mga hindu tapat. **47** Ang lingkod na iyon, na alam ang kalooban ng kaniyang panginoon at hindi naging handa o ginawa ang ayon sa kaniyang kalooban, ay mabubugbog nang madami. **48** Ngunit ang hindi nakakaalam, at gumawa ng mga bagay na karapat-dapat sa pagbugbog, ay mabubugbog nang kaundi. Ang lahat ng binigyan ng marami, marami din ang hihihihi sa kaniya, at ang pinagktiwalaan ng marami, marami ang hihihihi nila sa kaniya. **49** Pumarito ako upang magbaba ng apoy sa mundo, at ninanais ko na ito ay magninges. **50** Ngunit mayroon akong bautismo na kailangang

danasin, at labis akong naminighati hanggang sa ito ay matapos! **51** Iniiisp ba ninyo na ako ay naparito upang magdala ng kapayapaan sa mundo? Hindi, sinasabi ko sa inyo, sa halip ay pagkabaha-bahagi. **52** Dahil mula ngayon may lima sa isang tahanan na magkakabaha-bahagi—tatlong tao laban sa dalawa at dalawang tao laban sa tatlito. **53** Sila ay magkakabaha-bahagi, ama laban sa anak na lalaki at anak na lalaki laban sa ama; ina laban sa anak na babae laban at anak na babae laban sa ina; ang biyenan na babae laban sa manugang na babae laban sa biyenan na babae. **54** Sinasabi din ni Jesus sa napakaraming tao, “Kung nakikita ninyong namumuo ang ulap sa kanluran, agad ninyong sinasabi, ‘May ulan na paparating’, at gayon ang nangyayari. **55** At kung iihip ang hangin sa timog, sinasabi ninyo, ‘Magkakaroon ng matinding init,’ at ito ay nangyayari. **56** Mga mapagkuwari, alam ninyo kung paano ipakahulugan ang anyo ng mundo at kalangitan, ngunit paanon hindu ninyo alam bigyang-kahulugan ang kasalukuyang panahan? **57** Bakit hindi ninyo hatulan kung ano ang tama para sa inyong mga sarili? **58** Sapagkat kung ikaw ay pupunta sa harapan ng hukom kasama ang iyong kaaway, sa daan ay sikapin mong ayusin ang hindi pagkakaintidhan sa kanya upang hindi ka niya kaladkarin sa hukom, upang hindi ka dalhin ng hukom sa opisyal at hindi ka ilagay ng opisyal sa bilangguan. **59** Sinasabi ko sa iyo, hindi ka makakalaya mula doon hanggang mabayaran mo ang kahuli-hulihang salapi.”

13 Nang panahong iyon, sinabi sa kanya ng ilang tao na neroon ang tungkol sa mga taga-Galilea, na ang dugo ng mga ito'y inihalo ni Pilato sa kanilang mga sariling alay.

2 Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, “Sa tingin ba ninyo ay mas makasalanan ang mga taga-Galilea na ito kaysa sa ibang mga taga-Galilea dahil nagdusa sila sa ganiton paraan? **3** Hindi, sinasabi ko sa inyo. Ngunit kung hindi kayo magsisisi, mamamatay kayong lahat sa ganoon ding paraan. **4** O iyong labing walong tao sa Siloam na nabagsakan ng tore at namatay, sa tingin ba ninyo ay mas makasalanan sila kaysa sa ibang tao sa Jerusalem? **5** Hindi, sinasabi ko. Ngunit kung hindi kayo magsisisi, lahat kayo ay mamatay din.” **6** Sinabi ni Jesus ang talinghangag ito, “May isang taong may isang puno ng igos na nakatanim sa kaniyang ubasan at dumating siya at naghari ng bunga nito ngunit wala siyang matagpuan. **7** Sinabi nya sa hardinero, ‘Tingnan mo, tatlong taon na akong pumaripito, at sinubukang maghahanap ng bunga ng puno na ito ngunit wala akong matagpuan. Putulin mo ito. Bakit hahayaang sayangin nito ang lupa?’ **8** Sumagot ang hardinero at sinabi, ‘Pabayaan mo muna ito sa taong ito hanggang sa aking mahukayang ang palibot nito at malayang ito ng pataba. **9** Kung mamungo ito sa susunod na taon, mabuti; ngunit kung hindi, putulin mo ito!’ **10** Ngayon, nagtuturo si Jesus sa isa sa mga sinagoga sa Araw ng Pamamahinga. **11** Masdan, may isang babaeng neroon na labing-walong taon nang may masamang espiritu ng panghihina, at siya ay baluktot at hindi siya lubusang makatayo. **12** Nang makita siya ni Jesus, tinawag niya ito at sinabi, ‘Babae, napalaya ka na mula sa iyong panghihina.’ **13** Ipinontong nya ang kaniyang mga kamaya sa babae, at kaagad siyang naunat at niluwalhati nya ang Diyos. **14** Ngunit nagalit ang pinuno ng sinagoga dahil nagpaggaling si Jesus sa Araw ng Pamamahinga. Kaya sumagot ang pinuno at sinabi sa maraming mga tau, “May anim na araw kung saan kinakailangang magtrabaho. Pumarito kayo at mapagaling sa mga araw na iyon, huwag sa Araw ng Pamamahinga.” **15** Sinagot siya ng Panginoon at sinabi, “Mga mapagkuwari! Hindi ba kinakalag ng bawat isa sa inyo ang tali ng kaniyang asno o baka mula sa sabsab nito upang painumin sa Araw ng Pamamahinga? **16** Kaya ito ring babaeng anak ni Abraham, na labing-walong taon nang iginaplos ni Satanas, hindi ba nararapat kalagan ang kaniyang gapos sa Araw ng Pamamahinga?” **17** Nang sinabi niya ang mga bagay na ito, lahat ng sumalungat sa kaniya ay napahiya, ngunit nagagalak ang maraming tau sa mga maluwalhating bagay na kaniyang ginawa. **18** At sinabi ni Jesus, “Ano ang katulad ng kaharian ng Diyos, at ano ang maaari kong ihambing dito? **19** Ito ay tulad ng isang buto ng mustasa na kinuha ng isang tao at inihagis sa kaniyang halamanan, at ito ay tumubo at naging isang malaking puno, at namugad sa mga sanga nito ang mga ibon sa langit.” **20** Muli, sinabi niya, “Saan ko maaring ihambing ang salita ng Diyos? **21** Ito ay tulad ng lebadura na kinuha ng isang babae at inihalo sa tatlong takal ng harina hanggang sa ito ay umalsa.” **22** Binisita ni Jesus ang bawat bayan at baryo sa daan patungong Jerusalem at tinuruan sila. **23** May nagsabi sa

kaniya, “Panginoon, kakaunti lamang bang tao ang maliligtas?” Kaya sinabi nya sa kanila, **24** ‘Pagsikapan ninyong pumasok sa makipot na pintuan, dahil marami ang susubok ngunit hindi sila makakapasok. **25** Kapag tumayo na ang may-ari ng bahay at isinara ang pintuan, at kayo ay tatayo sa labas at kakalabugin ang pinto at sasabihin, ‘Panginoon, Panginoon, papasukin mo kami.’ At siya ay sasagot at sasabihin sa inyo, ‘Hindi ko kayo kilala o kung taga-saan kayo.’ **26** Pagkatapos ay inyong sasabihin, ‘Kami ay kuman at uminom sa iyong harapan at nagturo na sa aming mga lansangan.’ **27** Ngunit sasagot siya, ‘Sinasabi ko sa inyo, hindi ko alam kung taga-saan kayo. Lumayo kayo sa akin, kayong mga gumagawa ng masama!’ **28** Magkakaroon ng pagنانانس at pagngangalit ng ngipin kapag nakita ninyo sina Abraham, Isaac, Jacob at ang lahat ng propeta sa kaharian ng Diyos, ngunit kayo—kayo ay itinapon sa labas. **29** Darating sila mula sa silangan, kanluran, hilaga, at timog at sila ay uupo sa hapagkainan sa kaharian ng Diyos. **30** At alamin ninyo ito, ang mga pinakahulugan ay ang mga una, at ang una ay magiging huli.” **31** Hindi nagtaggal, may ilang mga Pariseong dumating at sinabi sa kanya, “Pumunta ka at umalis dito dahil nais kang patayin ni Herodes.” **32** Sinabi ni Jesus, “Pumunta kayo at sabihin sa asong-gubat na iyon, ‘Tingnan mo, nagpapalayas ako ng mga demonyo at nagpapagaling ako ngayon at bukas, at sa ikatlong araw ay maaabot ko ang aking layunin.’ **33** Gayuman, kinakailangan na ako ay magpatuloy ngayon, bukas at sa susunod na araw, sapagkat hindi katanggap-tanggap na pumatay ng isang propeta sa labas ng Jerusalem. **34** Jerusalem, Jerusalem, na pumapatay ng mga propeta at bumabato sa mga ipinadala sa iyo. Kaydalas kong ninais na tipunin ang iyong mga anak tulad ng pagtitipon ng inahing manok sa kaniyang mga siswi sa ilalim ng kaniyang mga pakpak, ngunit hindi mo ito ninais. **35** Tingnan mo, iniwini ang iyong bahay. Sinasabi ko sa iyo, hindi mo ako makikita hanggang sabihin mo, ‘Pinagpala siya na dumarating sa pangalan ng Panginoon.’”

14 Nangyari sa isang Araw ng Pamamahinga, nang pumunta si Jesus sa bahay ng isa sa mga pinuno ng mga Pariseo upang kumain

ng tinapay, na minamanmanan nila si Jesus. **2** Masdan ito, doon sa kaniyang harapan ay may isang laraking nagdurusa dahil sa pamamanan. **3** Tinanong ni Jesus ang mga dalubhasa sa kautusan ng Judio at ang mga Pariseo, ‘Naanay ba sa batas na magpaggaling sa Araw ng Pamamahinga o hindi?’ **4** Ngunit nanatili silang tahimik. Kaya hinawakan siya ni Jesus, pinagaling siya at pinaalis. **5** Sinabi nya sa kanila, “Sino sa inyo ang may isang laraking anak o isang baka na kapag mahulog sa balon sa Araw ng Pamamahinga, ang hindi kaagad mag-aahon sa kaniya?” **6** Hindi sila nakapagbigay ng sagot sa mga bagay na ito. **7** Nang mapansin ni Jesus kung paano pinili ng mga inanyayahan ang mga upuang pandangal, nagsabi siya ng isang talinghaga, sinasabi sa kanila, **8** ‘Kapag inanyayahan ka ng isang tao sa isang kasalan, huwag kang umupo sa mga upuang pandangal dahil maaring may isang taong naanyayahan na mas pimararangalan kaysa sa iyo. **9** Kapag dumating ang taong nag-anyaya sa inyong dalawa, sasabihin nya sa iyo, ‘Ibigay mo sa taong ito ang iyong upuan.’ at sa kahihiyang ilipat ka sa kabababaang dako. **10** Ngunit kapag ikaw ay inanyayahan, pumunta ka at umupo sa kabababaang dako, upang kung dumating ang taong nag-anyaya sa iyo, maaari niyang sabihin sa iyo, ‘Kaibigan, lumipat ka sa mas mataas.’ At ikaw ay mapararangalan sa harapan ng lahat ng kasalo mo sa hapag. **11** Sapagkat ang bawat nagmamataas ay maibabaya at siya na ngapagkababaay ang maitatawa. **12** Sinabi rin ni Jesus sa taong nag-anyaya sa kaniya, ‘Kapag naghanda ka ng pananghalian o hapunan, huwag mong anyayahan ang iyong mga kaibigan, o ang iyong mga kapatid, o ang iyong mga kamag-anak o ang mga mayayaman mong kapit-bahay, sapagkat maaari ka din nilang anyayahan at ikaw ay mababayaran. **13** Ngunit kapag ikaw ay maghahanda ng salusalo, anyayahan mo ang mga mahihirap, ang mga lumpo, ang mga pilay, at ang mga bulag, **14** at ikaw ay pagpapalaan dahil hindi ka nila mababayaran. Sapagkat ikaw ay mababayaran sa muling pagkabuhay ng mga matuwid.’

15 Nang marinig ng isa sa mga taong kasalo ni Jesus ang mga bagay na ito, sinabi nya kay Jesus, “Pinagpala siya na kakain ng tinapay sa kaharian ng Diyos!” **16** Ngunit sinabi ni Jesus sa kaniya, “May isang taong naghanda ng malaking hapunan at inanyayahan ang marami. **17** Nang maihanda na ang hapunan, inutusan nya ang kaniyang utusan na sabihin sa mga naanyayahan, ‘Halikayo, dahil nakahanda na ang lahat.’ **18** Silang lahat ay pare-parehong nagsimulang magdahilan. Sabi ng una sa kaniya,

'Bumili ako ng bukid at kinakailangan kong umalis at tingnan ito.' Pakiusap ipagpaumanhin mo ako.' **19** At sinabi naman ng isa, 'Bumili ako ng limang pares na baka, at pupunta ako upang subukan ang mga ito. Pakiusap ipagpaumanhin mo ako.' **20** At sabi naman ng isang lalaki, 'Kakasalok ko pa lamang sa aking asawa, at kaya hindi ako makakadaloy.' **21** Dumating ang utusan at sinabi sa kaniyang panginoon ang mga bagay na ito. Pagkatapos, nagalit ang panginoon ng bayah at sinabi sa kaniyang utusan, 'Bilisan mo, pumunta ka sa mga kalye at sa mga daanan ng lungsod at dalhin mo dito ang mga mahihirap, ang mga bulag, at ang mga pilay.' **22** Sinabi ng utusan, 'Panginoon, ang iyong iniutos ay nagawa na, ngunit mayroon pa ring sild.' **23** Sinabi ng panginoon sa utusan, 'Pumunta ka sa mga kalsada at sa mga bakuran at pilitin mo silang pumasok, upang mapuno ang aking bayah.' **24** Sapagkat sinasabi ko sa iyo, wala sa mga taóng naunang naaryayahan ang makakatikim ng aking hapunan.' **25** Ngayon maraming tao ang sumasama sa kanya, at bumaling siya at sinabi sa kanila, **26** 'Kung sinuruan ang lumapit sa akin at hindi namumuhi sa kaniyang sariling ama, ina, asawa, anak, mga kapatid—oo, at pati ang kaniyang sariling buhay—hindi siya maaaring maging alagad ko.' **27** Ang sinumang hindi magbubuhat ng kaniyang sariling krus at sumunod sa akin ay hindi maaaring maging alagad ko. **28** Sapagkat sino sa inyo, ang naghahangad na magtayo ng isang tore, ang hindi muna mauupo at bibilangan ang gastos upang kuwentuhan kung nasa kanya ang mga kailangan niya upang ito ay tapusin? **29** Kung hindi, kapag nagtayo siya ng pundasyon at hindi ito natapos, sisimulan siyang kuyatin ng lahat ng mga makakakita nito. **30** Sinasabi, 'Ang taóng ito ay nagsimulang magtayo at hindi niya natapos.' **31** O anong hari, sa kaniyang pagpunta upang sagupain sa digmaan ang isa pang hari, ang hindi muna mauupo at hihingi ng pago kung kaya ba niya kasama ang sumpang libong tao na labanan ang isa pang hari na dumárating laban sa kanya na may kasamang dalawampung libong tao? **32** At kung hindi, habang malayo pa ang hukbo na iyon, magpapadala siya ng kinatawan at hihingi ng mga kailangan sa pagkakasundo. **33** Kaya, hindi maaaring maging alagad ko ang sinuman sa inyo na hindi magsusuko ng lahat ng nasa kanya. **34** Ang asin ay mabuti, ngunit kung nawala ang lasa ng asin, paano ito magiging maalat muli? **35** Ito ay wala nang pakinabang sa lupa o kahit pa sa tumpok ng dumi. Itinatapon ito. Siya na may tainga upang makarinig, makinig."

15 Ngayon, ang lahat ng mga maniningil ng buwis at iba pang mga makasalanan ay lumalapit kay Jesus upang makinig sa kanya. **2**

Nagbulung-bulungan ang mga Pariseo at mga eskriba sa isat'isa, sinasabi, 'Malugod na timatanggap ng taong ito ang mga makasalanan, at kumakain pa kasama nila.' **3** Sinabi ni Jesus ang talinghang ito sa kanila, sinasabi, **4** 'Sino sa inyo, kung mayroon siyang isang daang tupa at pagkatapos nawala ang Isa sa kanila, ang hindi iwanan ang siyamnapú't siyam sa ilang, at hahanapin ang nawawala hanggang sa matagpuan niya ito?' **5** Pagkatapos, kapag matagpuan niya ito, pinapasan niya ito sa kaniyang mga balikat at nagagalak. **6** Pagdating niya sa bayah, tinitipon niya ang kaniyang mga kaibigan at mga kapitbahay, sinasabi sa kanila, 'Makisaya kayo sa akin, sapagkat natagpuan ko ang aking nawawalang tupa.' **7** Sinasabi ko sa inyo na gayon din, magkakaroon ng kagalakan sa langit sa isang makasalanang nagsisisi, higit pa sa siyamnapú't siyam na taong matuwid na hindi kailangang magsisi. **8** O sinong babaeng may sumpang pilak na barya, kung mawalan siya ng isang barya, ang hindi magsisindi ng ilawan, magyawalis sa bayah, at masikap na maghahanap hanggang sa matagpuan niya ito? **9** At kapag matagpuan niya ito, tinitipon niya ang kaniyang mga kaibigan at mga kapitbahay, sinasabi, 'Makisaya kayo sa akin, sapagkat natagpuan ko ang baryang nawala ko.' **10** Gayon din, sinasabi ko sa inyo, may kagalakan sa kinarooronan ng mga anghel ng Diyos sa isang makasalanang nagsisisi. **11** Pagkatapos, sinabi ni Jesus, 'May isang lalaking may dalawang lalaking anak, **12** at sinabi ng nakababata sa kanila sa kaniyang ama, 'Ama, ibigay mo na sa akin ngayon ang ari-arian na nararapat na manahin ko.' Kaya hinati niya ang kaniyang kayamanan sa pagitan nila. **13** Pagkaraan ng ilang mga araw, tinipon ng nakababatang anak ang lahat ng kaniyang pag-aari at pumunta sa isang malayong bansa, at doon ay winaldas niya ang kaniyang pera sa pagbibili ng mga bagay na hindi niya kailangan, at pag-aaksaya ng kaniyang pera sa masamang pamumuhay. **14** Ngayon, nang naubos na niya ang lahat, matinding taggutom ang lumaganap sa buong bansang iyon, at siya ay nagsimulang mangailangan. **15** Siya ay pumunta at namasukan sa issa sa

mga mamamayan ng bansang iyon, na nagpapunta sa kaniya sa kaniyang bukirin upang magpakin ng mga baboy. **16** At nais na sana niyang kainin ang mga balat ng buto na kinakain ng mga baboy dahil walang nagbigay sa kaniya ng anumang makakain. **17** Ngunit nang nakapag-isip-isip ang nakababatang anak, sinabi niya, 'Napakaraming mga upahang utusan ng aking ama ang may higit pa sa sábat na pagkain, at ako ay nandito, namamatay sa gutom! **18** Aalis ako rito at pupunta sa aking ama, at sasabihin ko sa kaniya, "Ama, ako ay nagkasala laban sa langit at sa iyong paninig. **19** Hindi na ako karapat-dapat na tawaging anak mo; gawin mo akong isa sa iyong mga upahang utusan." **20** Kaya umalis ang nakababatang anak at pumunta sa kaniyang ama. Habang siya ay malayo pa, nakita siya ng kaniyang ama, at siya ay nahabag, at tumakbo, at niyakap at hinakgan siya. **21** Sinabi ng anak sa kaniya, "Ama, ako ay nagkasala laban sa langit at sa iyong paninig. Hindi ako karapat-dapat na tawaging anak mo." **22** Sinabi ng ama sa kaniyang mga utusan, 'Kunin ninyo kaagad ang pinakamagandang balabal, at isuot sa kaniya, at lagyan ng sing-sing ang kaniyang kamay, at sandalyas ang kaniyang mga paa. **23** Pagkatapos, dalhin ninyo dito ang pinatabang guya at katayin. Tayo ay magsikain at magdiwang. **24** Sapagkat ang anak ko ay namatay, at ngayon siya ay nabuhay. Siya ay nawala, at ngayon siya ay natagpuan.' At sila ay nagsimulang magdiwang. **25** Sa panahong iyon, ang kaniyang nakatatandang anak ay nasa bukid. Nang siya ay dumating at palapit na sa bayah, narinig niya ang tugtugan at sayawan. **26** Tinawag niya ang isa sa mga utusan at tinanong kung ano ang mga bagay na ito. **27** Sinabi ng utusan sa kaniya, 'Dumating ang iyong kapatid at nagpakatay ang iyong ama ng pinatabang guya, dahil nakabalik siya nang ligtas.' **28** Nagalit ang nakatatandang anak, at ayaw niyang pumasok, at lumabas ang kaniyang ama, at pinakiusapan siya. **29** Ngunit sumagot ang nakatatandang anak at sinabi sa kaniyang ama, 'Tingnan mo, nagpapa-alipin ako sa iyo sa loob ng maraming taon, at kailanman ay hindi ako sumuway sa iyong utos, ngunit kailanman ay hindi mo ako binigyan ng isang batang kambing upang magdiwang ako kasama ng aking mga kaibigan. **30** Ngunit nang dumating ang iyong anak, na umubos ng iyong kabuhayan sa mga babaing nagbebenta ng aliw, nagpakatay ka ng pinatabang guya para sa kaniya.' **31** Sinabi ng ama sa kaniya, 'Anak, lagi kitang kasama, at lahat ng sa akin ay sa iyo. **32** Ngunit dapat lang na tayo ay magdiwang at maging masaya, sapagkat ang kapatid mong ito ay namatay, at ngayon ay nabuhay; siya ay nawala, at ngayon ay natagpuan.'

16 Sinabi rin ni Jesus sa mga alagad, "May isang mayamang lalaki na may tagapamahala, at isinumbong sa kaniya na nilulustay ng tagapamahala ito ang kaniyang pag-aari. **2** Kaya pinatawag siya ng mayamang lalaki at sinabi sa kaniya, 'Ano itong narinig ko tungkol sa iyo? Magbigay-ulat ka ng iyong pamamahala, dahil ka na maaring maging tagapamahala.' **3** Sinabi ng tagapamahala sa kaniyang sarili, 'Anong gagawin ko, dahil aalisin sa akin ng amo ko ang pagiging tagapamahala? Wala akong lakas na magbungkal, at nahihiya akong magpalimos. **4** Alam ko na ang aking gagawin, para kapag natanggap ko sa pagiging tagapamahala, malugod akong tatanggapin ng mga tao sa kanilang mga baha.' **5** At tinawag ng tagapamahala ang mga tao na may utang sa kaniyang amo, at tinanong niya ang una, 'Magkano ang utang mo sa amo ko?' **6** Sinabi niya, 'Isang daang takal na langis ng olibo'. At sinabi niya sa kaniya, 'Kunin mo ang iyong kasulatan, umupo kang madali at isulat mong limampu.' **7** At sinabi ng tagapamahala sa issa pa, 'Magkano ang utang mo?' Sumagot siya, 'Isang daang takal ng trigo.' Sinabi niya sa kaniya, 'Kunin mo ang iyong kasulatan at isulat mong walumpu.' **8** At pinuri ng amo ang hindi makatarungan tagapamahala dahil kumilos siya nang may katusuhan. Sapagkat ang mga anak ng mundong ito ay mas tuso sa pakikitungo sa kanilang sariling tayo kaysa mga anak ng liwanag. (**aíón g165**) **9** Sinasabi ko sa inyo, makipagkaibigan kayo sa pamamagit ng perang hindi makatarungan, para kapag ito ay naubos na, maari ka nilang tanggapin sa walang hanggang tirahan. (**aíónios g166**) **10** Ang tapat sa kakaunti ay tapat din sa marami, at ang hindi makatarungan sa kakaunti ay hindi rin makatarungan sa marami. **11** Kung hindi ka naging tapat sa paggamit ng perang hindi makatarungan, sino ang magtitiwala sa iyo ng tunay na kayamanan? **12** At kung hindi ka naging tapat sa paggamit sa pera ng ibang tao, sino ang magbibigay sa iyo ng sarili mong pera? **13** Walang lingkod ang magkapaglilingkod sa dalawang amo, sapagkat

kasusuklaman niya ang isa at mamahalin niya ang isa, o magiging tapat siya sa isa at kamumuhian niya ang isa. Hindi ninyo maaaring paglingkuran ang Diyos at ang kayamanan.” **14** Ngayon ang mga Pariseo, na manginibig ng pera, ay narinig ang lahat ng mga ito, at siya ay kanilang kinutya. **15** At sinabi niya sa kanila, “Pinapawalang-sala ninyo ang inyong mga sarili sa paninig ng mga tao, ngunit nalalaman ng Diyos ang inyong mga puso. Ang siya na dinadiklat ng mga tao ay kasuklaman-suklaman sa paninig ng Diyos. **16** Ang kautusan at ang mga propeta ang umiiral hanggang sa dumating si Juan. Mula noon, ipinangaral ng ebanghelyo ng kaharian ng Diyos, at ang lahat ay sinusubukang pumasok nang pilit doon. **17** Ngunit mas madaling maglalo ang langit at lupa kaysa mawalan ng bisa ang isang kudlit ng isang letra ng kautusan. **18** Ang bawat taong hinihiwalaan ang kaniyang asawang babae at mag-asawa ng iba ay gumagawa ng panggalunya, at ang mag-asawa sa babaing hiwalay sa kaniyang asawa ay makakasala ng panggalunya. **19** Ngayon, may isang mayamang lalaki na nakadmit ng kulay lila na gawa sa pinong lino, at araw-araw nagsasaya sa kaniyang labis na kayamanan. **20** May isang pulubi na nagngangalang Lazarus na pinahiga sa kaniyang tarangkahang na lipos ng sugat, **21** at inaasam-asam niyang kainin ang nahuhulog sa mesa ng mayamang tao—at maliban doon, lumipat ang mga aso at dimilaan ang kaniyang mga sugat. **22** At nangyari na natamatay ang pulubi at dinala ng mga anghel sa kinarooroon ni Abraham. Natamatay din ang mayamang tao at inilibing, **23** at doon sa hades, sa kaniyang pagdurusia, tumingala siya at nakita si Abraham sa malaya at si Lazarus na nasa tabi nya. (**Hades g86**) **24** At sumigaw siya at sinabi, ‘Amang Abraham, maawa ka sa akin at papuntahan mo si Lazarus, upang isawsaw niya ang dulo ng kaniyang daliri sa tubig at palamigin ang aking dila, dahil naghiihirap ako sa apoy na ito.’ **25** Ngunit sinabi ni Abraham, ‘Anak, alalahanin mo na sa buong buhay mo, natanggap mo ang mga magagandang bagay, at si Lazaro sa ganoon ding paraan ay masasamang bagay. Ngunit ngayon, siya ay inailiw dito, at ikaw ay nagdurusia. **26** At maliban sa lahat ng ito, may malaking bangin na nakalagay upang ang mga gustong tumawid mula rito papunta sa iyo ay hindi makakatawid, at wala ring makakatawid mula ryan papunta sa amin.’ **27** At sinabi ng mayamang tao, ‘Nagmamaakaawa ako, Amang Abraham, na papuntahan mo siya sa bahay ng aking ama— **28** sapagkat ako ay may limang kapatid na Lalake—upang balaan niya sila, dahil bala pumunta rin sila sa lugar na ito ng pagdurusia.’ **29** Ngunit sinabi ni Abraham, ‘Nasa kanila si Moises at mga propeta; makinig sila sa kanila.’ **30** Sumagot ang mayamang tao, ‘Hindi, Amang Abraham, ngunit kung may pumunta sa kanila mula sa mga patay, magsisisi sila.’ **31** Ngunit sinabi ni Abraham sa kaniya, ‘Kung hindi sila makikinig kay Moises at sa mga propeta, hindi rin sila mahihikayat kung may mabuhay mula sa mga patay.’

17 Sinabi ni Jesus sa kaniyang mga alagad, “Tiyak na darating ang mga bagay na magiging dahanan upang tayo ay magkasala, ngunit abba sa taong pagmumulan ng mga ito! **2** Mas mabuti pa sa kaniya kung bitinan ang kaniyang leeg ng isang gilingang bato at ihagis siya sa dagat, kaysa maging sanhi ng pagkakatisod ng malliliit na ito. **3** Mag-ingat kayo. Kung nagkasala ang iyong kapatid na Lalaki, sawayin mo siya, at kung siya ay nagsisi, patawarin mo siya. **4** Kapag nagkasala siya laban sa iyo ng pitong beses sa isang araw, at pitong beses na bumalik sa iyo, sinasabi, ‘Nagsisisi ako,’ dapat mo siyang patawarin!” **5** Sinabi ng mga apostol sa Panginoon, “Dagdagon mo ang aming pananampalataya.” **6** Sinabi ng Panginoon, “Kung may pananampalataya kaya na tulad ng isang butil ng mustasa, sasabihin ninyo sa puno ng sicamorong ito, ‘Mabunot ka, at matanim sa dagat,’ at kayo ay susundin nito. **7** Ngunit sino sa inyo, na may lingkod na nag-aararo o nag-aalaga ng tupa, ang magsasabi sa kaniya kapag nakabalik na siya mula sa bukid, ‘Pumarito ka kaagad at umupo upang kumain?’ **8** Hindi ba niya sasabihin sa kaniya, ‘Maghanda ka ng kakainin ko, magbigkis ka at pagsilbihan mo ako hanggang sa matapos akong kumain at uminom. At pagkatapos, kumain ka at uminom?’ **9** Hindi siya nagpapasalamat sa lingkod dahil ginawa niya ang mga bagay na iniutos, nagpapasalamat ba siya? **10** Ganoon din kayo, kapag nagawa ninyo ang lahat ng bagay na iniutos sa inyo, dapat ninyong sabihin, ‘Hindi kami karap-dapat na mga lingkod. Ginawa lang namin ang dapat naming gawin.’ **11** Nangyari na habang sila ay nasa daan patungong Jerusalem, siya ay naglalakbay sa lupaing pagitan ng Samaria at Galilea. **12** At sa kaniyang pagpasok sa isang nayon, doon ay sinalubong siya ng sumpang

lalaking ketongin. Tumayo sila nang malayo sa kaniya **13** at nilakasan nila ang kanilang tinig, sinasabi, “Jesus, Amo, maawa ka sa amin.” **14** Nag makita niya sila, sinabi niya sa kanila, “Pumunta kayo at ipakita ninyo ang inyong mga sarili sa mga pari.” At nangyari nga na habang sila ay papunta, sila ay nalinisan. **15** Nag makita ng isa sa kanila na gumaling siya, bumalik siya nang may malakas na trinig na nilulualhati ang Diyos. **16** Yumuko siya sa paanan ni Jesus, nagpapasalamat sa kaniya. Isa siyang Samaritano. **17** Sumagot si Jesus, sinabi, “Hindi ba sampa ug nilinis?” **18** Nasaan ang siyam? Wala bang ibang bumalik upang luwalhatiin ang Diyos, maliban sa dayuhang ito?” **19** Sinabi niya sa kaniya, “Tumayo ka, at humayo. Pinagaling ka ng iyong pananampalataya.” **20** Nang naitanong sa kaniya ng mga Pariseo kung kailan darating ang kaharian ng Diyos, sinagot sila ni Jesus at sinabi, “Ang kaharian ng Diyos ay hindi isang bagay na mapagmasadan. Ni hindi nila sasabihin, ‘Tumingin kayo rito!’ o, ‘Tumingin kayo room!’ dahil ang kaharian ng Diyos ay nasa inyo.” **22** Sinabi ni Jesus sa mga alagad, “Darating ang mga araw na nanaisin ninyong makita ang isa sa mga araw ng Anak ng Tao, ngunit hindi ninyo ito makikita. **23** Sasabihin nila sa inyo, ‘Tingnan ninyo, naron!’ o, ‘Tingnan ninyo, narito!’ Ngunit huwag kayong pumunta, ni sumunod sa kanila, **24** sapagkat gaya ng paglitaw ng kidlat kapag ito ay kumislap bahaat sa isang panig ng kalandigan tungo sa ibang panig ng kalandigan, gayon din naman ang Anak ng Tao sa kaniyang araw. **25** Ngunit kailangan muna niyang magdusa ng labis at itakwil ng salinlahing ito. **26** Katulad ng nangyari sa panahon ni Noe, gayon din ang mangyayari sa mga araw ng Anak ng Tao. **27** Nagsisikain sila, nagsisiiom, nagsisipag-asawa at ibiniibigay sila upang mag-asawa, hanggang sa araw na pumasok sa arko si Noe—at dumating ang baha at pinatay silang lahat. **28** Gayon din naman, katulad ng nangyari sa panahon ni Lot, sila ay nagsisikain, nagsisiiom, nagsisibili, nagsisitinda, nagsisipagtanim at sila ay nagsisipatayo ng gusali. **29** Ngunit nang araw na lumabas mula sa Sodoma si Lot, umulan ng apoy at asupre mula sa langit, at pinuksa silang lahat. **30** Ganoon din naman ang mangyayari sa araw na maihayag ang Anak ng Tao. **31** Sa araw na inyo, ang nasa taas ng bayah ay huwag nang bumaba upang ilabas ang kaniyang mga kagamitan sa bayah. At ang nasa bukid ay huwag nang bumatik. **32** Alalahanin ninyo ang asawa ni Lot. **33** Sinumang naghahangad na iligtas ang kaniyang buhay ay mawawalan nito, ngunit ang sinumang mawalan ng kaniyang buhay ay makapaglibigtas nitó. **34** Sinasabi ko sa inyo, sa gabing iyon ay mayroong dalawang tao sa isang higaan. Ang isa ay kukunin, at ang isa ay iwan. **35** Mayroong dalawang babaeng magkasamang gigiling. Ang isa ay kukunin at ang isa ay iwan.” **36** (Mayroong dalawang tao sa bukid, ang isa ay kukunin at ang isa ay iwan.) **37** Tinanong nila sa kaniya, “Saan, Panginoon?” At sinabi niya sa kanila, “Kung saan neroon ang bangkay, doon din nagtitipon ang mga buwitire.”

18 Pagkatapos, sinabi niya ang isang talinghaga sa kanila tungkol sa kung paano sila dapat laging manalangin, at huwag panghinaan ng loob, **2** sinasabi, “Sa isang lungsod, may isang hukom na hindi natatakot sa Diyos at hindi niya iginagalang ang mga tao. **3** Ngayon may isang babaeng balo sa lungsod na iyon, at madalas itong pupumputa sa kaniya, sinasabi, ‘Tulungan mo akong makamit ang katarungan laban sa aking kaaway.’ **4** Sa loob ng mahabang panahon hindi nya ito nais na tulungan, ngunit pagkatapos ng maikling panahon, sinabi niya sa kaniyang sarili, ‘Bagaman hindi ako natatakot sa Diyos o hindi ko iginagalang ang tao, **5** ngunit dahil ginagambala ako ng balong ito, tutulungan ka siyang makamit ang katarungan, upang hindi nya ako pagurin sa kaniyang palagiang pagpunta rito.’ **6** Pagkatapos sinabi ng Panginoon, “Pakiganganin ang inyo na agad niyang dadalhin ang katarungan sa kanila. Ngunit kapag dumating ang Anak ng Tao, may matatagpuan ba siyang pananampalataya sa lupa?” **9** At sinabi din niya ang talinghang ito sa mga taong nagsasabi sa kanilang mga sarili na sila ay matuwid at humahamak sa ibang tao, **10** “Dalawang lalaki ang pumunta sa templo upang manalangin—ang isa ay Pariseo at ang isa naman ay maniningil ng buwis. **11** Tumayo ang Pariseo at ipinanalangin ang mga bagay na ito tungkol sa kaniyang sarili, ‘Diyos, nagpapasalamat ako sa iyo dahil hindi ako katulad ng ibang taong magnanakaw, mga hindi matuwid, mga mangangalunya, o tulad ng

maniningil ng buwis na ito. **12** Nag-aayuno ako ng dalawang beses bawat linggo. Ibinibigay ko ang ikapu ng lahat ng aking nakukuha.' **13** Ngunit ang maniningil ng buwis, na nakatayo sa di-kalayuan, ayaw man lang tumingin sa langit, ngunit dinadagukan niya ang kaniyang dibdib, sinasabi, 'Diyoys, kaawaan mo ako, na isang makasalan.' **14** Sinasabi ko sa inyo, umuwì ang taong ito sa kaniyang bahay na napawalang-sala kaysa sa isa, dahil maibababa ang bawat taong nagpapakababa ng kaniyang sarili at maitataas ang bawat taong nagpapakababa ng kaniyang sarili.' **15** Dinadala rin ng mga tao kay Jesus ang kanilang mga sanggal, upang sila ay kaniyang mahawakan, ngunit nang makita ito ng mga alagad, sinaway nila ang mga ito, **16** Ngunit pinalapit sila ni Jesus sa kanya, sinasabi, "Payagan ninyo ang mga maliliit na bata na lumapit sa akin at huwag ninyo silang pagbabawalon. Sapagkat ang kaharian ng Diyoys ay naukul sa mga gaya nila." **17** Totoo, sinasabi ko sa inyo, ang sinumang hindi tatanggap sa kaharian ng Diyoys na tulad ng isang bata ay tiyak na hindi makapapatosok doon." **18** Isang pinuno ang nagtanong sa kanya, sinasabi, "Mabuting guro, ano ang kailangan kong gawin upang magmana ng buhay na walang hanggan?" (**aíōnios g166**) **19** Sinabi ni Jesus sa kanya, "Bakit mo ako tinatawag na mabuti? Walang mabuti, kundi ang Diyoys lamang. **20** Alam mo ang mga kautusán—huwag kang mangalunya, huwag kang pumatay, huwag kang magnakaw, huwag kang magpatootoo ng kasinungalingan, igalang mo ang iyong ama at ina." **21** Sinabi ng pinuno, "Sinunod ko ang lahat ng bagay na ito mula pa sa aking pagkabata." **22** Nang marinig iyon ni Jesus, sinabi niya sa kanya, "Isang bagay pa ang kulang sa iyo. Dapat mong ipagbili ang lahat ng mayroon ka at ipamahagi mo ito sa mga mahihirap, at magkakaroon ka ng kayamanan sa langit—at halika, sumunod ka sa akin." **23** Ngunit nang marinig ng mayamang lalaki ang mga bagay na ito, labis siyang nalungkot, sapagkat napakayaman niya. **24** Habang tinitingnan siya ni Jesus, lubha siyang nalungkot at sinabi, "Gaano na lamang kahirap para sa mga mayamayan na pumasok sa kaharian ng Diyoys!" **25** Sapagkat mas madali para sa isang kamelyo na pumasok sa butas ng isang karayom, kaysa sa isang taong mayaman na pumasok sa kaharian ng Diyoys." **26** Sinabi ng mga nakaririn nitó, "Kung ganoon sino ang malilitgas?" **27** Sumagot si Jesus, "Ang mga bagay na hindi magagawa ng mga tao ay magagawa ng Diyoys." **28** Sinabi ni Pedro, "Tingnan mo, iniwan namin ang lahat ng aming pag-aari at sumunod sa iyo." **29** Kaya sinabi ni Jesus sa kanila, "Totoo, sinasabi ko sa inyo na walang sinumang nag-iwan ng kaniyang bahay, o asawang babae, o mga kapatid na lalaki, o mga magulang, o mga anak, para sa kapakanan ng kaharian ng Diyoys, **30** ang hindi makatatanggap ng mas marami sa mundong ito at sa mundong darating, ng buhay na walang hanggan." (**aíōn g165, aíōnios g166**) **31** Pagkatapos niyang tipunin ang Labindalawa, sinabi niya sa kanila, "Masdan ninyo, paakyat tayo sa Jerusalem, at ang lahat ng bagay na isinulat ng mga propeta tungkol sa Anak ng Tao ay matutupad. **32** Sapagkat ibibigay siya sa mga Gentil, at kukuyain, at ipapahiya, at duduraan. **33** Pagkatapos siyang hagupitin, siya ay papatayin nila at sa ikatlong araw muli siyang mabubuhay." **34** Wala silang naunawaan sa mga bagay na ito, at ang salitang ito ay lingid sa kanila, at hindi nila naunawaan ang mga bagay na nasabi. **35** At nangyari, nang palapit si Jesus sa Jerico, may isang bulag na lalaking naukapo sa tabi ng kalsada na namamatilos, **36** at nang narini niya ang maraming tao na dumaraan, tinanong niya kung ano ang nangyayari. **37** Sinabi nila sa kanya na dumaraan si Jesus na taga-Nazaret. **38** Kaya sumigaw ang bulag na lalaki, sinasabi, "Jesus, anak ni David, maawa ka sa akin." **39** Sinaway ng mga naunang naglalakad ang bulag na lalaki, sinasabi sa kanya na manahimik. Ngunit lalo pa siyang sumigaw, "Anak ni David, maawa ka sa akin." **40** Huminto si Jesus at initios na dalhin sa kanya ang lalaki. At nang malapit na ang bulag na lalaki, tinanong siya ni Jesus, **41** "Ano ang gusto mong gawin ko sa iyo?" Sinabi niya, "Panginoon, gusto kong makakita." **42** Sinabi ni Jesus sa kanya, "Tanggapin mo ang iyong paninig. Pinagaling ka ng iyong pananampalataya." **43** Kaagad niyang natanggap ang kaniyang paninig, at sumunod sa kainya na niluluwalhati ang Diyoys. Pagkakita nito, nagbigay ng papuri ang lahat ng tao sa Diyoys.

19 Pumasok si Jesus at dumaraan sa Jerico. **2** Masdan ninyo, mayroon lalaki doon na nagngangalang Zaqueo. Siya ay isang pinuno ng mga maniningil ng buwis at siya ay mayaman. **3** Sinusubukan niyang makita kung sino si Jesus, ngunit hindi nya makita sa

dami ng tao, dahil siya ay malilit. **4** Kaya tumakbo siya sa unahan ng mga tao at umakyat sa isang puno ng sikamoro upang makita siya, dahil daraan si Jesus sa daang iyon. **5** Nang makarating si Jesus sa dakong iyon, tumingala siya at sinabi sa kanya, "Zaqueo, bumaba ka agad, sapagkat sa araw na ito, kinakailangan kong manatili sa iyong tahanan." **6** Kaya nagmadali siya, bumaba at tinanggap siya nang may galak. **7** Nang makita ito ng lahat, dumaina silang lahat, sinasabi, "Pumunta siya upang bisitahan ang isang taong makasalan." **8** Tumayo si Zaqueo at sinabi nya sa Panginoon, "Tingnan mo, Panginoon, ibabahagi ko sa mga mahihirap ang kalahati ng aking mga ari-arian, at kung ako ay may nadayang sinuman sa anuman, ibabalik ang halaga ng maka-apat na beses." **9** Sinabi ni Jesus sa kanya, "Sa araw na ito, dumating ang kaligtasan sa bahay na ito, dahil anin din siya ni Abraham. **10** Sapagkat ang Anak ng Tao ay naparito upang hanapin at iligtas ang mga taong nawawala." **11** Habang pinakikigangan nila ang mga bagay na ito, nagpatuloy siyang magsalita at nagsabi ng isang talinghaga, dahil malapit siya sa Jerusalem, at inakala nila na ang kaharian ng Diyoys ay magsisimula na kaagad. **12** Kaya sinabi niya, "May isang maharlíkang pumunta sa malayong bansa upang tanggapin ang isang kaharian para sa kanya at pagkatapos ay babalik. **13** Tinawag nya ang sampo sa kaniyang mga lingkod, at binigyan sila ng sampaung mina, at sinabi sa kanila, 'Mag-negosyo kayo hanggang ako ay bumalik.' **14** Ngunit kinamuhián siya ng kaniyang mga mamámayan at pinasunod sa kanya ang isang lupon ng kinatawan, sinasabi, 'Ayaw namin na ang taong ito ang mamuno sa amin.' **15** Nangyari nang siya ay bumalik, natanggap na nya ang kaharian, pinatawag nya ang mga lingkod na binigyan nya ng pera, upang malaman nya kung magkano ang kanilang tinubo sa pagnenegosyo. **16** Ang una ay lumapit sa kaniyang harapan, sinasabi, 'Panginoon, ang iyong mina ay nadagdaghan pa ng sampaung mina.' **17** Sinabi ng maharlíka sa kanya, 'Magaling, mabuting lingkod. Dahil ikaw ay naging tapat sa kakaunti, ikaw ay magkakaroon ng kapangyarihan sa sampaung lungsod.' **18** Ang pangalawa dumating, sinasabi, 'Ang iyong mina, panginoon, ay nadagdaghan pa ng limang mina.' **19** Sinabi sa kanya ng maharlíka, 'Mamamahala ka sa limang lungsod.' **20** At dumating ang isa pa, sinasabi, 'Panginoon, narito ang iyong mina, na maingat kong itinago sa isang tela, **21** sapagkat natatakot ako sa iyo, dahil ikaw ay mabagsik na too. Kinuhaba mo ang hindi mo iinipon, at inaani ang hindi mo inihasisik.' **22** Sinabi sa kanya ng maharlíka, 'Huhusgahan kita ayon sa iyong mga salita, ikaw na masamang lingkod. Alam mo na ako ay mabagsik na too, kinukuhang hindi ko inilagay, at inaani ang hindi ko inihasisik. **23** Kung gayon bakit hindi mo inilagay ang aking pera sa bangko, upang sa pagbalik ko, makuhha ko ito nang may kasamang tubo?' **24** Sinabi ng maharlíka sa mga nakatayo doon, 'Kunin ninyo ang mina sa kanya, at ibigay ninyo sa may sampaung mina.' **25** Sinabi nila sa kanya, 'Panginoon, mayroon siyang sampaung mina.' **26** Sinasabi ko sa inyo, na ang lahat ng mayroon ay mabibigyan pa ng mas marami, ngunit sa kanya na wala, kahit ang mayroon siya ay kukunin sa kanya. **27** Ngunit ang aking mga kaaway, ang mga may ayaw na maghari ako sa kanila, dalhin ninyo sila rito at patayin sila sa harapan ko.' **28** Nang nasabi na nya ang mga bagay na ito, nauna na siyang pumunta, paakyat sa Jerusalem. **29** At nangyari nang palapit na siya sa Bethfage, at inilagay nila sa bundok na tinatawag na Olivet, nagsugo siya ng dalawa sa mga alagad. **30** sinasabi, 'Pumunta kayo sa kabilang nayon. Sa inyong pagpasok, matatagpuan ninyo ang isang bisiro na hindi pa kailanman nasasakyan. Kalagan ninyo ito at dalhin sa akin. **31** Kung may magtatanong sa iyo, "Bakit ninyo kinakalagan iyan?" sabihin ninyo, "Kailangan ito ng Panginoon." **32** Ang mga isinugo ay pumunta at natagpuan ang bisiro gaya ng sinabi ni Jesus sa kanila. **33** Habang kinakalagan nila ang bisiro, sinabi ng mga may-ari sa kanila, "Bakit ninyo kinakalagan ang bisiro?" **34** Sinabi nila, "Kailangan ito ng Panginoon." **35** Dinala nila ito kay Jesus, at inilagay nila ang kanilang mga kasuotan sa ibabaw ng bisiro at pinasakay si Jesus. **36** Habang siya ay nagpapatuloy, inilatag nila ang kanilang mga kasuotan sa daan. **37** Nang palapit na siya sa libis ng Bundok ng mga Olibo, ang buong karamihan ng mga alagad ay nagsimulang magalak at magpuri sa Diyoys nang may malakas na tinig dahil sa lahat ng mga kamangha-manghang gawa na kanilang nakita, **38** na sinasabi, "Pinagpala ang hari na naparito sa pangalan ng Panginoon! Kapayaapan sa langit at kaluwalhatian sa kataastaasan!" **39** Sinabi sa kanya ng ilan sa mga Pariseong kasama ng maraming tao, "Guro, sawayin mo ang iyong mga alagad." **40** Sumagot si Jesus at sinabing, "Sinasabi ko

sa inyo, kung tatahimik sila, ang mga bato ay sisigaw." **41** Nang palapit na si Jesus sa lungsod, iniyakan niya ito, **42** sinasabi, "Kung alam mo lang sa araw na ito, kahit ikaw, ang mga bagay na magbibigay sa iyo ng kapayapaan! Ngunit ngayon ang mga ito ay lingid sa iyong mga mata." **43** Sapagkat darating sa iyo ang mga araw, na magtatayo ng harang ang iyong mga kaaway sa palibot mo, at papalibutan ka, at gipititon ka mula sa bawat panig. **44** Hahampasin ka niila pababa sa lupa at kasama ang iyong mga anak. Hindi sila magtitir ng isang bato sa ibabaw ng isa pang bato, dahil hindi mo kinilala nang sinusubukan kang iligtas ng Diyos." **45** Pumasok si Jesus sa templo at sinimulang palayasin ang mga nagtitinda, **46** sinasabi sa kanila, "Nasusulat, 'Ang aking bahay ay magiging bahay-panalanginan,' ngunit ginawa ninyo itong lungga ng mga magnanakaw." **47** Kaya araw-araw natguturo si Jesus sa templo. Ang mga punong pari at ang mga eskriba at ang mga pinuno ng mga tao ay nais siyang patayin, **48** ngunit wala silang mahanap na paraan upang gawin ito, dahil ang lahat ng mga tao ay nakikinang nang mabuti sa kanya.

20 At nangyari sa isang araw, habang tinuturan ni Jesus ang mga tao sa templo at ipinapangaral ang ebanghelyo, nilapitan siya ng mga punong pari at mga eskriba kasama ang mga nakatatanda.

2 Nagsalita sila, at sinasabi sa kanya, "Sabihin mo sa amin kung sa anong kapangyarihan mo ginagawa ang mga bagay na ito? O sino ang nagbigay sa iyo ng kapangyarihang ito?" **3** Sumagot siya at sinabi sa kanila, "May itatanong din ako sa inyo. Sabihin niyo sa akin ang tungkol **4** sa pagbautismo ni Juan. Mula ba ito sa langit o mula sa tao?" **5** Nagusap-usap sila at sinabi, "Kapag sasabihin natin, 'Mula sa langit,' sasabihin niya, 'Kung ganoon bakit hindi ninyo siya pinanivilaan?' **6** Pero kung sasabihin natin, 'Mula sa tao,' babatuhin tayo ng lahat ng mga tao, dahil nahikayat sila na si Juan ay isang propeta." **7** Kaya sumagot sila na hindi nila alam kung saan ito nagmula. **8** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Hindi ko din sasabihin sa inyo kung san galing ang aking kapangyarihan na gumawa ng mga bagay na ito." **9** Sinabi niya sa mga tao ang talinghangag ito, "May isang taong nagtaniam ng ubasan, pinaupa niya ito sa mga magtataniam ng ubas, at pumunta sa ibang bansa sa mahabang panahon. **10** Nang dumating ang takdang panahon, pinapunta niya ang kaniyang utusan sa mga magtataniam ng ubas, upang siya ay bigyan nila ng bunga ng ubasan. Ngunit binugbog siya ng mga magtataniam ng ubas, at pinalis siyang nang walang dala. **11** Pagkatapos, pinapunta niya ang isa pang utusan, at siya ay binugbog din nila, at kahiya-hiya ang ginawa sa kanya, at pinalis siya nang walang dala. **12** At pinapunta pa rin niya ang ikatlo at sinugatan din nila, at itinopan siya palabas. **13** Kaya sinabi ng may-ari ng ubasan, 'Ano ang gagawin ko? Papupuntahan ko ang pinakamahalang kong anak na lalaki. Baka sakaling igalang nila siya.' **14** Ngunit nang makita siya ng mga magtataniam ng ubas, nag-usap-usap sila, sinasabing, 'Ito ang tagapagmama. Patayin natin siya upang mapunta sa atin ang kaniyang mana.' **15** Pinalayas nila siya sa ubasan, at pinatay. Ano nga kaya ang gagawin ng may-ari ng ubasan sa kanila? **16** Siya ay darating at pupusain ang mga magtataniam ng ubas at ipamimigay sa iba ang ubasan." Nang marinig nila ito, sabi nila, "Huweg sanang pahintulutan ng Diyos ito!" **17** Ngunit tumingin si Jesus sa kanila at sinabi, "Ano ang kahulugan ng kasulatang ito? 'Ang bato na tinanggihan ng mga gumagawa ng gusali, ay ginawang batong panuluk?' **18** Ang bawat isa na babagsak sa batong iyon ay magkakadurog-durog. Ngunit kung sinuman ang mabagsakan ng batong ito ay madudurog." **19** Kaya pinagsikapan na hulihin ng mga eskriba at mga punong pari si Jesus sa oras deng iyon, dahil alam nila na sinabi niya ang talinghangag ito laban sa kanila. Ngunit natakot sila sa mga tao. **20** Maingat siyang inaabangan, nagpadala sila ng mga espiya na nagkukunwaring matuwid upang makanahap sila ng pagkakamali sa kaniyang salita, upang ibigay siya sa batas at sa kapangyarihan ng gobernador. **21** Sila ay nagtanong sa kanya, at sinabi, "Guro, alam naming nagsasabi at natguturo ka nang tama, at hindi ka nahihikayat ng sinuman, ngunit itinuturo mo ang katotohanan tungkol sa daan ng Diyos. **22** Naayon ba sa batas na magbayad kami ng buwis kay Cesar, o hindi?" **23** Ngunit nalamanan ni Jesus ang kanilang katusuhan, at sinabi niya sa kanila, **24** "Ipakita niyo sa akin ang isang dinario. Kaninong larawan at pangalan ang nakaaukit dito? At sinabi nila, "Kay Cesar." **25** Sinabi niya sa kanila, "Kung gayon, ibigay kay Cesar ang mga bagay na kay Cesar at sa Diyos ang mga bagay na sa Diyos." **26** Hindi mabatikus ng mga eskriba at mga pinunong pari ang kaniyang sinabi sa harap ng mga tao. Namangha sila sa

kaniyang sagot at wala silang nasabi. **27** Nang magpunta sa kaniya ang ilan sa mga Saduceo, na nagsasabing walang muling pagkabuhay, **28** tinanong nila siya, sinabi, "Guro, sumulat si Moises sa amin na kung ang kapatid na lalaki ng isang lalaki ay namatay, na may asawa, at walang anak, dapat kunin ng lalaki ang asawa ng kaniyang kapatid, at magkaroon ng anak para sa kaniyang kapatid. **29** May pitong magkakapatid na lalaki at nag-asawa ang panganan, ngunit namatay nang walang anak, **30** at ganoon din ang pangalawa. **31** Napangasawa ng ikatlong kapatid ang babae, at ganoon din ang pito ay hindi nag-iwan ng mga anak, at namatay. **32** Pagkatapos ang babae ay namatay din. **33** Sa muling pagkabuhay, kaninong asawa ang babae? Sapagkat siya ay naging asawa ng pito? **34** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ang mga anak na lalaki ng mundong ito ay mag-asawa at ibinibigay upang makapangasawa. (aiōn g165) **35** Ngunit ang mga natuhatan na karapat-dapat na tumanggap ng muling pagkabuhay sila sa mga patay at pumasok sa walang hanggang ay hindi mag-aasawa at hindi ibinibigay upang makapangasawa. (aiōn g165) **36** At hindi na rin sila mamamatay, sapagkat kapantay nila ang mga anghel at sila ay mga anak ng Diyos, bilang mga anak ng muling pagkabuhay. **37** Ngunit ang mga patay ay binuhay na muli, maging si Moises ay ipinakita niya, sa lugar ng mababang punong kahoy, na tinawag niya ang Panginoon na ang Diyos ni Abraham at Diyos ni Isaac at Diyos ni Jacob. **38** Ngayon, hindi siya Diyos ng mga patay kundi ng mga buhay, sapagkat ang lahat ay nabubuhay sa kanya." **39** Sumagot ang ilan sa mga eskriba, "Guro, mahusay ang iyong sagot," **40** At hindi na sila nangahas pang magtanong sa kanya ng anumang tanong. **41** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Paano nila nasabi na ang Cristo ay anak ni David? **42** Sapagkat sinabi mismo ni David sa Aklat ng Mga Awit, Sinabi ng Panginoon sa aking Panginoon, 'Umupo ka sa aking kanang kamay, **43** hanggang gawin ko ang iyong mga kaaway na tungtungan ng iyong mga paa.' **44** Kaya tinawag ni David ang Cristo na 'Panginoon', kaya paano siya naging anak ni David?" **45** Habang nakikinang ang lahat ng mga tao, sinabi ni Jesus sa kaniyang mga alagad, **46** "Mag-ingat kayo sa mga eskriba na gustong maglakad na nakasutu ng mahabang mga balabal, at gusto-gusto ang mga pagbat sa mga lugar na pamilihan, at mga upuang pandangal sa sinagoga, at mga upuang pandangal sa mga pista. **47** Nililimas din nila ang mga bahay ng mga balong babae, at nagpapanggap na nananalangin nang mahaba. Sila ay tatanggap ng mas mabigat na paghatol."

21 Tumingala si Jesus at nakita niya ang mga mayayamang tao na inilalagay ang kanilang mga kalooob sa kabang-yaman. **2** Nakita rin ang isang mahirap na babaeng balo na inihuhulog ang dalawang katiting. **3** Kaya sinabi niya, "Totoo, sinasabi ko sa inyo, mas malaki ang inilagay ng mahirap na babaeng balong ito kaysa sa kanilang lahat. **4** Nagbigay silang lahat ng mga kalooob mula sa kanilang kasaganahan. Ngunit ang babaeng balo na ito, sa kabilang ng kaniyang kahirapan, inilagay ang lahat ng salaping mayroon siya upang mabuhay." **5** Habang pinag-uusapan ng ilan ang templo, kung paano ito pinalamutihan ng magagandang bato at mga handog, kaniyang sinabi, **6** "Patungkol sa mga bagay na ito na inyong nakikita, darating ang mga araw na wala ni isang bato ang maiwain sa ibabaw ngisa pang bato na hindi babagsak." **7** Kaya't siya ay kanilang tinanong, "Guro, kailan mangyayari ang mga bagay na ito? At ano ang magiging palatandaan kapag malapit ng mangyari ang mga bagay na ito?" **8** Sumagot si Jesus, "Mag-ingat kayo na hindi kayo malinlang. Sapagkat maraming darating sa pangalan ko, magsasabi, 'Ako ay siya' at, 'Malapit na ang panahan.' Huweg kayong sunodun sa kanila. **9** Kapag kayo ay nakarining ng mga digmaan at mga kaguluan, huweg kayong masindak, sapagkat kinakailangang mangyayari muna ang mga bagay na ito, ngunit ang wakas ay hindi kaagad na magaganap." **10** At sinabi niya sa kanila, "Titindig ang isang bansa laban sa bansa, at kaharian laban sa kaharian. **11** Magkakaroon ng mga malalakas na lindol, at sa iba't ibang dako ay magkakaroon ng taggutom at mga salot. Magkakaroon ng mga kakilabot na pangayayari at mga dakilang palatandaan mula sa langit. **12** Ngunit bago ang lahat ng ito, dadakipin nila kayo at uusigin, ibibigay kayo sa mga sinagoga at sa mga bilangguan, dadalhin kayo sa harapan ng mga hari at mga gobernador dahil sa aking pangalan. **13** Ito ay magbibigdayaan ng pagkakataon para sa inyong patoto. **14** Kaya pagtibayin ninyo sa inyong puso na huweg ihanda ang inyong isasagot nang maagang panahon, **15** sapagkat ibibigay ko sa inyo ang mga salita at karunungan, na

hindi malalaban at matutulan ng lahat ng iyong kaaway. **16** Ngunit kayo ay ibibigay din ng inyong mga magulang, mga kapatid, mga kamag-anak, at mga kaibigan, at papatayin nila ang iba sa inyo. **17** Kayo ay kamumuhian ng lahat dahil sa aking pangalan. **18** Ngunit hindi mawawala kahit isang buhok sa inyong ulo. **19** Sa inyong pagtitis ay makakamtan ninyo ang inyong mga kaluluwa. **20** Kapag nakita ninyo ang Jerusalem na napaliligir ng mga hukbo, kung gayon malaman ninyo malapit na ang pagkawasak nito. **21** Kung magkagayon, ang mga nasa Judea ay magsitkas patung so mga bundok, at lahat ng mga nasa kagalitanan ng lungsod ay umalis, at ang mga nasa bayan ay huwag pumasok doon. **22** Sapagkat ito ang mga araw ng paghihiganti, upang matupad ang lahat ng nasusulat. **23** Sa aba ng mga nagdadlang-tao at sa mga naggapapuso sa mga araw na iyon! Sapagkat magkakaroon ng matinding kapighatián sa lupain, at poot sa mga taong ito. **24** At sila ay babagsak sa pamamigitan ng talim ng espada at sila ay dadalhing bihag sa lahat ng mga bansa, at ang Jerusalem ay yuyurakan ng mga Gentil, hanggang sa matupad ang mga panahon ng mga Gentil. **25** Magkakaroon ng mga palatandaan sa araw, sa buwan, at sa mga buiun. At sa lupa, magkakaroon ng kapighatián sa mga bansa, na walang pag-asa dahil sa dagdungdong ng dagat at sa mga alon. **26** Manlulupayapay ang mga tao dahil sa takot at dahil sa inaasahan darating sa mundo. Sapagkat mayayaniang mga kapangyarihan ng kalangetan. **27** At makikita nila ang Anak ng Tao na dumarating na nasa ulap na may kapangyarihan at dakilang kaluwalhatian. **28** Ngunit kapag magsisimulang mangyari ang mga bagay na ito, tumindig kayo, at turningala, sapagkat nalalapit na ang inyong kaligtasan.” **29** Nagsabi si Jesus ng talinghaga sa kanila, “Tingnan ninyo ang puno ng igos, at ang lahat ng mga puno. **30** Kapag ang mga ito ay umusbong, nakikita ninyo mismo na nalalaman na malapit na ang tag-araw. **31** Gayon din naman, kapag nakita ninyo na nangyayari na ang mga bagay na ito, nalalaman ninyong nalalapit na ang kaharian ng Diyos. **32** Totoo, sinasabi ko sa inyo, hindi lilipas ang ang salinhaling ito, hanggang sa maganap ang lahat ng mga bagay na ito. **33** Ang langit at lupa ay tilipis, ngunit ang aking mga salita ay hindi lilipas. **34** Ngunit bigyan-pansin ang inyong mga sarili, upang hindî magnais ang inyong mga puso ng kahalayan, kalasingan, at mga alalahanin sa buhay. Sapagkat darating ang araw na iyon sa inyo nang biglaan. **35** na gaya ng bitag. Sapagkat darating ito sa lahat ng nanirahanan sa ibabaw ng buong mundo. **36** Ngunit maging mapagmatiyag kayo sa lahat ng oras, nanalangin na kayo ay magkakaroon ng sapat na lakas upang matakasan ninyo ang lahat ng ito na magaganap, at upang tumayo sa harapan ng Anak ng Tao.” **37** Kaya’t tuwing umaga siya ay agtuturo sa templo at sa gabi siya ay lumalabas, at nagpapalipas ng gabi sa bundok na tinatawag na Olivet. **38** Ang lahat ng mga tao ay dumarating nang napakaaga upang makiniñ sa kaniya sa templo.

22 Ngayon, papalapit na ang Pista ng Tinapay na walang Pampaalsa, na tinatawag na Paskwa. **2** Pinag-usapan ng mga punong pari at mga eskriba kung paano nila ipapapatay si Jesus, sapagkat natatakot sila sa mga tao. **3** Pumasok si Satanás kay Judas Iscariote, isa sa Labindalawa. **4** Nagpunta si Judas at nakipag-usap sa mga punong pari at mga kapitan tungkol sa kung paano niya maidadala si Jesus sa kanila. **5** Nagalak sila, at nakipagkasundong bibigyan siya ng pera. **6** Sumang-ayon siya, at naghinan ng pagkakataon upang madala niya si Jesus sa kanila malayo sa maraming mga tao. **7** Dumating ang araw ng tinapay na walang pampaalsa, na kung saan kailangang iaiay ang kordero ng Paskwa. **8** Isinugo ni Jesus sind Pedro at Juan, at sinabi, “Pumontu kayo at maghanda ng hapunang Pampaskua upang ito ay terding kainin.” **9** Tinanong nila sa kaniya, “Saan mo kami gustong gumawa ng mga paghahanda?” **10** Sinagot niya sila, “Makinig kayo, kapag nakapasok na kayo sa lungsod, may isang lalaking sasalubong sa inyo na may isang bangang tubig. Sundan ninyo siya sa bahay kung saan siya papasok. **11** Pagkatapos, sabihin ninyo si panginoon ng bahay ‘Pinapatanong ng Guro sa iyo, “Nasaan ang silid ng pampanganuin, kung saan kami kakain ng aking mga alagad sa araw ng Paskwa?’” **12** Ipatakita niya sa inyo ang malaki at maayos na silid sa itaas. Doon ninyo gawin ang mga paghahanda. **13** Kaya pumontu sila, at nakita ang lahat ayon sa sinabi niya sa kanila. At inihanda nila ang hapunang Pampaskwa. **14** Nang dumating ang panahon, umupo siya kasama ang mga apostol. **15** Pagkatapos sinabi niya sa kanila, “Labis kong ninais na makasalo kayo sa Pista ng Paskwang ito bago ako magdusa. **16** Sapagkat sinasabi ko sa inyo, hindi ko na ito kakaining muli, hanggang sa matupad ito

sa kaharian ng Diyos.” **17** Pagkatapos, kumuha si Jesus ng isang kopa, at nang makapagpasalamat, sinabi nya, “Kunin ninyo ito at ibahagi ito sa isat isa. **18** Sapagkat sinasabi ko sa inyo, hindi na ako muling inoom ng bunga ng ubas, hanggang sa dumating ang kaharian ng Diyos.” **19** Pagkatapos, kinuha nya ang tinapay at nang makapagpasalamat, hinati-hati nya ito, at ibinigay sa kanila, sinasabi, “Ito ang aking kawan na ibinigay para sa inyo. Gawin ninyo ito bilang pag-alala sa akin.” **20** Kinuha nya ang tasa sa parehong araw pagkatapos ng hapunan, sinasabi, “Ang tasang ito ang bagong tipan sa aking dugo, na ibinuhos para sa inyo. **21** Ngunit makiniñ kayo. Ang taong magkakanulo sa akin ay kasama ko ngayon sa hapag. **22** Sapagkat ang Anak ng Tao ay mamamatay ayon sa itinakda. Ngunit sa abá sa taong iyon na magkakanulo sa kaniya!” **23** At nagsimula silang magtanong sa isat isa, kung sino sa kanila ang gagawa ng bagay na ito. **24** At ngakaroon din ng pagtatalo sa kanila tungkol sa kung sino sa kanila ang itinuturing na pinakadakila. **25** Sinabi nya sa kanila, “Ang mga hari ng mga Gentil ay may kapangyarihang pamunuan sila, at ang mga may kapangyarihan sa kanila ay tinawag na mga pinunong kagalang-galang. **26** Ngunit sa inyo ay hindi dapat maging tulad nito. Sa halip, ang pinakadakila sa inyo ay maging katulad ng pinakabata. At ang pinakamahalaga sa inyo ay maging katulad ng isang naglilingkod. **27** Sapagkat sino ang mas dakila, ang taong nakaupo sa may hapag o ang siyang naglilingkod? Hindi ba ang taong nakaupo sa may hapag? Bagaman kasama ninyo ako bilang isang naglilingkod. **28** Ngunit kayo ang mga nagpatuloy na kasama ko sa aking mga pagsubok. **29** Ibibigay ko sa inyo ang kaharian, katulad ng aking Ama na nagbigay sa akin ng kaharian, **30** upang kayo ay kumain at uminom sa aking mesa sa aking kaharian. At uupo kayo sa mga trono na habol sa labindalawang lipi ng Israel. **31** Simon, Simon, mag-ingat kayo, sapagkat hinihingi kayo ni Satanás upang salain kayo tulad ng trigo. **32** Ngunit ipinalangin kita, upang hindi humina ang iyong pananampalataya. At pagkatapos mong muling manumbalik, palakasin mo ang iyong mga kapatid.” **33** Sinabi ni Pedro sa kaniya, “Panginoon, handa akong sumama sa iyo sa bilangguan at sa kamatayan.” **34** Sumagot si Jesus, “Sinasabi ko sa iyo, Pedro, hindi titlaok ang tandang sa araw na ito, bago mo ikaila ng tatlong beses na kilala mo ako.” **35** At sinabi ni Jesus sa kanila. “Nang ipinadala ko kayo na walang pitaka, supot ng mga kakailanganin, o sapatos, nagkulang ba kayo ng kahit na ano?” At sumagot sila, “Hindi.” **36** Kaya sinabi nya sa kanila, “Ngunit ngayon, siya na may pitaka, kunin nya ito, at maging ang supot ng pagkain. Ang walang espada ay dapat ipagbili nya ang kaniyang balabal at bumili ng isa. **37** Sapagkat sinasabi ko sa inyo, kinakailangang matupad ang nasusulat tungkol sa akin, ‘At itinuring siyang isa sa mga lumalabag sa batas.’ Sapagkat natutupad na ang pahayag tungkol sa akin.” **38** Kaya sinabi nila, “Panginoon, tingnan mo! Narito ang dalawang espada.” At sinabi nya sa kanila, “Tama na iyan.” **39** Pagkatapos ng hapunan, pumontu si Jesus sa Bundok ng mga Olibo gaya ng madalas niyang ginagawa, at sumunod ang mga alagad sa kaniya. **40** Nang dumating sila, sinabi nya sa kanila, “Ipanalangin ninyo na hindi kayo matukso.” **41** Lumayo siya sa kanila sa di-kalayuan, at lumuhod siya at nanalangin, **42** sinasabi, “Ama, kung nais mo, alisin mo sa aking ang tasang ito. Gayunman, hindi ang kalooban ko, kundi ang kalooban mo ang mangyari.” **43** Pagkatapos, ang isang anghel mula sa langit ang nagpakita sa kaniya, pinapalakas siya. **44** Sa matinding paghihirap, nanalangin siya nang lalong taimtim, at ang kaniyang pawis ay naging tulad ng malalaking tulo ng dugo na nahuholug sa lupa. **45** Nang tumayo siya mula sa kaniyang pananalangin, pumontu siya sa kaniyang mga alagad, at nakita niyang natutolog ang mga ito dahil sa kanilang pagdadalmahati, **46** at tinanong sila, “Bakit kayo natutolog?” Bumangon kayo at manalangin, nang hindi kayo pumasok sa tuksó.” **47** Habang siya ay nagsasalita, masdaan ito, dumating ang maraming tao, kasama si Judas na isa sa Labindalawa na pinangungunaan sila. Lumapit siya kay Jesus upang siya ay halikan, **48** ngunit sinabi ni Jesus sa kaniya, “Judas, ipinagkakanulo mo ba ang Anak ng Tao sa pamamigitan ng isang halik?” **49** Nang makita ng mga nakapalibot kay Jesus ang nangyayari, simabi nila, “Panginoon, lulusob na ba kami gamit ang tabak?” **50** Atisa sa kanila ang lumeros sa lingkod ng pinakapunong pari, at tinaga ang kaniyang kanan tainga. **51** Sinabi ni Jesus, “Tigilan na ninyo ito.” At hinawakan ni Jesus ang kaniyang tainga at pinagaling siya. **52** Sinabi ni Jesus sa mga punong pari, sa mga kapitan ng templo, at sa mga nakatatanda na dumating laban sa kaniya. “Nagpunta kayo na tila laban sa isang magnanakaw, na may dalang mga espada at mga pamalo?

53 Nang kasama ko kayo araw-araw sa templo, hindi ninyo ako dinakip. Ngunit ito ang inyong oras, at ang kapangyarihan ng kadiliman.” **54** Dinakip siya, itinaboy siya palayo, at dinala sa bahay ng pinakapunong pari. Ngunit sumunod si Pedro sa di-kalayuan. **55** Pagkatapos nilang magpaningas ng apoy sa gitna ng patyo at sama-samang umupo, umupo si Pedro sa kanilang kalagitnaan. **56** Nakita siya ng isang utusang babae habang nakaupo sa naililawang ng apoy, at tinitigan siya nito at sinabi, “Kasama rin siya ng taong iyon.” **57** Ngunit ikinala ito ni Pedro, at sinabi, “Babae, hindi ko siya kilala.” **58** Pagkaraan ng ilang sandali, nakita uli siya ng iba pang tao, at sinabi, “Isa ka rin sa kanila.” Ngunit sinabi ni Pedro, “Lalaki, hindi.” **59** Pagkatapos ng isang oras iginiit ng isa pang lalaki at sinabi, “Totoo na ang lalaking ito ay kasama niya, sapagkat siya ay taga-Galilea.” **60** Ngunit sinabi ni Pedro, “Lalaki, hindi ko alam ang sinasabi mo.” At agad-agad, habang nagsasalita pa siya, tumilaok ang tandang. **61** Lumington ang Panginoon at tumiring kay Pedro. At naalala ni Pedro ang salita ng Panginoon, nang sabihin niya sa kaniya, “Bago tumilaok ang tandang sa araw na ito, tatlong ulti mo akong ikakaila.” **62** Siya ay lumabas, tumangis si Pedro ng labis. **63** Pagkatapos ay kinutya at hinampas si Jesus ng mga lalaking nagbabantay sa kaniya. **64** Pagkatapos siyang piringan, tinanong siya at sinabi, “Hulaan mo! Sino ang humaptopsa siyo?” **65** Nagsalita pa sila ng maraming mga bagay laban kay Jesus, nilalapastangan siya. **66** Kinaumagahan, nagtipun-tipon ang mga nakatatanda, ang mga punong pari at mga eskriba. Siya ay dinala nila sa Konseho, **67** sinasabi “Kung ikaw ang Cristo, sabihin mo sa amin.” Ngunit sinabi niya sa kanila, “Kung sabihin ko sa inyo, hindi kayo maniniwala, **68** at kung tunango ng koy, hindi kayo sasagot.” **69** Ngunit mula ngayon, ang Anak ng Tao ay maulupo sa kanang kamay ng kapangyarihan ng Diyos.” **70** Sinabi nilang lahat, “Kung gayon ikaw ang Anak ng Diyos?” At sinabi ni Jesus sa kanila, “Sinabi ninyo na ako nga.” **71** Sinabi nila, “Bakit pa natin kailangan ng isang saksi? Sapagkat tayo na mismo ang nakarining mula sa kaniyang bibig.”

23 Ang buong kapulungan ay tumayo, at dinala si Jesus sa harapan ni Pilato. **2** Nagsimula silang paratangan siya, sinasabi, “Nalaman na inaakyang taong ito ang aming bansa sa kasamaan, ipinagbabawali niyang magbigay ng buwis kay Ceasar, at sinasabing siya mismo ang Cristo, na isang hari.” **3** Tinanong siya ni Pilato, sinasabi, “Ikaw ba ang Hari ng mga Judio?” At sinagot siya ni Jesus at sinabi, “Ikaw na ang may sabi.” **4** Sinabi ni Pilato sa mga punong pari at sa maraming tao, “Wala akong makitang kasalanan sa taong ito.” **5** Ngunit sila ay nagpupumilit, sinasabi, “Ginugulo niya ang mga tao, nagtuturo sa buong Judea, mula sa Galilea maging sa lugar na ito.” **6** Kaya nang marinig ito ni Pilato, tinanong niya kung ang taong iyon ay taga-Galilea. **7** Nang malaman niyang nasa ilalim siya ng pamumuno ni Herodes, ipinadala niya si Jesus kay Herodes, na nasa Jerusalem din sa mga araw na iyon. **8** Nang makita ni Herodes si Jesus, labis siyang natuwa, dahil matagal na niya itong nais makita. Nakarining siya ng tungkol sa kaniya at ninais niyang makakita ng ilang himala na ginawa niya. **9** Maraming itinanong si Herodes kay Jesus, ngunit walang isinagot si Jesus sa kaniya. **10** Tumayo ang mga punong pari at mga eskriba, marahas siyang pinaparatangan. **11** Inalipusta siya ni Herodes kasama ng kaniyang mga kawal, at kinutya siya, at dinamitan siya ng magandang kasuotan, at ipinadala si Jesus pabalik kay Pilato. **12** Naging magkaibigan sina Herodes at Pilato sa araw ding iyon (dati silang magkaaway.) **13** Tinipon ni Pilato ang mga punong pari at ang mga pinuno at ang napakaraming tao, **14** at sinabi sa kanila, “Dinala ninyo ang taong ito sa akin na tila isang taong pinangungunaan ang mga tao upang gumawa ng masama, at tingnan ninyo, tinanong ko siya sa harapan ninyo, wala akong nakitang kasalanan sa taong ito tungkol sa mga bagay na inyong ipinaparatang sa kaniya. **15** Wala, kahit si Herodes, sapagkat siya ay ipinababali nya sa atin, at tingnan ninyo, wala siyang ginawang karapatan ng kamaytan. **16** Kaya parurusanon ko siya, at pakakawalan siya. **17** (Ngayon, sa pista, kailangang magpalaya ni Pilato ng isang bilanggo para sa mga Judio.) **18** Ngunit sabay-sabay silang sumigaw, sinasabi, “Alisin ninyo ang taong ito, at palaiyan si Barabbas para sa amin!” **19** Si Barabbas ay isang taong ibinilanggo dahil sa pagrerebelde sa lungsod at dahil sa pagpatay. **20** Kinausap ultil sila ni Pilato, ninanais na palayain si Jesus. **21** Ngunit sumigaw sila, sinasabi, “Ipako siya sa krus, ipako siya sa krus.” **22** Sinabi nya sa kanila sa ikatlong pagkakataon, “Bakit, anong masamang ginawa ng taong ito? Wala akong natagpuan upang

siya ay marapat na parusahan ng kamaytan. Kaya, pagkatapos niyang maparusoan, pakakawalan ko siya.” **23** Ngunit sila ay mapilit na may malakas na ting, hinihiling na ipapako siya krus. At nahiayat si Pilato ng kanilang mga ting. **24** Kaya nagpasya si Pilato na ibigay ang kanilang kahilingan. **25** Pinalaya niya ang taong hiniling nila, na ibinilanggo dahil sa panggugulo at pagpatay. Ngunit ibinigay niya si Jesus ayon sa kalooban nila. **26** Nang siya inilalayo nila, sinugbangan nila ang isang Simon na tag-Cirene, na nanggaling sa kabukiran, at pinapasam nila ang krus sa kaniya upang buhatin nya, na sumusundan kay Jesus. **27** Siya ay sumusundan ng napakaraming tao, at mga kababaihang nagdadalamhati at tumatangis dahil sa kaniya. **28** Ngunit lumington si Jesus sa kanila, at sinabi, “Mga anak na babae ng Jerusalem, huwag ninyo akong tangisan, ngunit tangisan ninyo ang inyong sarili at ang inyong mga anak.” **29** Dahil tingnan ninyo, darating ang mga araw na sasabihin nila, ‘Pinagpala ang mga baog at ang mga sinapupungan hindi nanganak, at ang mga suso na hindi naagpasuso.’ **30** Sa panahong iyon sasabihin nila sa mga bundok, ‘Bumagsak kayo sa amin,’ at sa mga burol, ‘Tabunan ninyo kami.’ **31** Sapagkat kung gagawin nila ang mga bagay na ito habang ang puno ay berde, anong magayari kapag tuyo na ito?” **32** May iba pang dalawang lalaking na mga kriminal ang dinala kasama nya upang patayin. **33** Nang makarating sila sa lugar na kung tawagin ay Bungo, doon ay kanilang ipinako siya sa krus kasama ang mga kriminal, isa sa kaniyang kanan at isa sa kaniyang kaliwa. **34** Sinabi ni Jesus, “Ama, patawarin mo sila, sapagkat hindi nila alam ang kanilang ginagawa.” At sila ay nagsapalaran, hinati-hati ang kaniyang kasuotan. **35** Ang mga tao ay nakatayong nanood habang kinukutya rin siya ng mga pinuno, sinasabi, “Niligtas niya ang iba. Hayaan ninyong iligtas nya ang kaniyang sarili, kung siya nga ang Cristo ng Diyos, ang hinirang.” **36** Pinagtawanan din siya ng mga kawal, lumalapit sa kaniya, inaalukan siya ng suka, **37** at sinasabi, “Kung ikaw ang Hari ng mga Judio, iligtas mo ang iyong sarili.” **38** Mayroon ding isang karatalua sa itaas nya, “ITO ANG HARI NG MGA JUDIO.” **39** Nilait siya ng isaa sa mga kriminal na nakapako sa krus, sinasabi, “Hindi ba ikaw ang Cristo? Iligtas mo ang iyong sarili at kami.” **40** Ngunit sumagot ang isa, sinawaya siya at sinabi, “Hindi ka ba natatakot sa Diyos, sapagkat ikaw ay nasa ilalim ng parehong parusa? **41** Nararapat lang na narito tayo, sapagkat tinatanggap natin ang nararapat sa ating mga ginawa. Ngunit ang taong ito ay walang ginawang mal.” **42** At dagdag pa nya, “Jesus, alahanin mo ako pagdating mo sa iyong kaharian.” **43** Sinabi ni Jesus sa kaniya, “Tunay ngang sinasabai ko sa iyo, sa araw na ito, ikaw ay makakasama ko sa paraiso.” **44** Nag pasapit na ang Ika-anim na oras, nagdilim sa buong lupain hanggang sa ika-siyam na oras **45** habang nagdidilim ang araw. Pagkatapos, nahati sa gitna ang kurtina ng templo. **46** At si Jesus, na may malakas na ting ay nagsabi, “Ama, ipinagkakatiwala ko ang aking espiritu sa iyong mga kamay.” Pagkasabi nya ito, siya ay namatay. **47** Nang makita ng senturon ang nangyari, niluwahlati nya ang Diyos, sinabi, “Tunay ngang matuwid ang taong ito.” **48** Nang ang mga bagay na naganap ay nakita ng napakaraming taong sama-samang dumating upang saksihan ang pangayaring ito, nagsiuvian sila na dinaduguan ang kanilang mga dibid. **49** Ngunit ang lahat ng mga kakilala nya, at ang mga babaeng sumunod sa kaniya mula sa Galilea, ay nakatayo sa di-kalayuan, pinapanood ang mga bagay na ito. **50** Masdan ninyo, may isang lahalang nagngangalang Jose, na kabilang sa Konseho, isang mabuti at matuwid na tao **51** (hindi siya sumang-ayon sa kanilang pasya at sa kanilang ginawa), mula sa Arimatea, isang Judiong lungsod, na siyang naghihirintay sa kaharian ng Diyos. **52** Ang taong ito ay lumapit kay Pilato, hiniling ang katawan ni Jesus. **53** Ibinababa nya ito, at binilot ito ng pinong lino, at inilagay siya sa isang libingang inukit sa bat, na hindi pa napaglibingan. **54** Noon ay ang Araw ng Paghahanda, at nalalapit na ang Araw ng Pamamahinga. **55** Ang mga babaeng kasama niyang lumabas sa Galilea ay sumunod, at nakita ang libingan at kung paano inilagay ang kaniyang katawan. **56** Sila ay umuuwi, at naghanda ng mga pabango at mga pamahid. At sa araw ng Pamamahinga, sila ay nagpahinga ayon sa kautusan.

24 Maagang-maaga sa unang araw ng linggo, pumunta sila sa libingan, dala-dala ang pagbango ihinanda nila. **2** Natagpuan nilang naigulang ang bato palayo sa libingan. **3** Pumasok sila sa loob, ngunit hindi nila natagpuan ang katawan ng Panginoon Jesus. **4** At nangyari na, habang sila ay naililito tungkol dito, biglang may dalawang

lalaking tumayo sa tabi nila na nakakasilaw ang damit. 5 Ang mga babae ay napuno ng takot at yumuko sa lupa, sinabi nila sa mga babae, "Bakit ninyo hinahana ang buhay sa mga patay? 6 Wala siya dito, ngunit siya ay muling nabuhay! Alalahaninyo ang sinabi niya sa inyo noong nasa Galilea pa siya, 7 sinabi niya na ang Anak ng Tao ay kailangang ipasakamay sa mga makasalanang tao at ipapako sa krus, at sa ikatlong araw ay muling mabuhay." 8 Naalala ng mga babae ang mga sinabi niya, 9 at bumalik sila galing ng libangan at sinabi ang lahat ng nangyari sa labing isang alagad at lahat ng iba pa. 10 Ngayon, sina Maria Magdalena, Juana, Maria na ina ni Santiago, at ang iba pang mga babaeng kasama nila ang nagbalita ng mga nangyari sa mga apostol. 11 Ngunit ang balitang ito ay tila walang kabulungan sa mga apostol, at hindi nila pinaniwalaan ang mga babae. 12 Gayon pa man, tumayo si Pedro, at tumakbo papunta sa libangan, at yumuko siya at tumingin sa loob, nakita niya na ang mga telang lino na lamang ang naroon. Kaya umuwsi si Pedro sa kaniyang tahanan, na nagtatako kung ano ang nangyari. 13 Masdan ninyo, sa araw ding iyon, dalawa sa kanila ang papunta sa nayon na tinatawag na Emaus, na animnapung stadia ang layo mula sa Jerusalem. 14 Pinag-uusapan nila ang tungkol sa lahat ng nangyari. 15 Nangyari na, habang nag-uusapan sila at nagtatanungan sa isat-isa, lumapit si Jesus mismo at sumama sa kanila. 16 Ngunit ang kanilang mga mata ay nahadlangan upang hindi siya makilala. 17 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ano ang pinag-uusapan niyong dalawa habang naglalakad kayo?" Huminto sila na nalulungkot. 18 Isa sa kanila na nagngangalang Cleopas, ang sumagot sa kaniya, "Ikaw lang ba ang tao sa Jerusalem na hindi nakakaalam sa mga bagay na nangyayari doon sa mga araw na ito?" 19 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Anong mga bagay?" Sumagot sila sa kaniya, "Ang mga bagay tungkol kay Jesus na taga-Nazaret, na isang propeta, na makapangyarihan sa gawa at salita sa harapan ng Diyos at ng mga tao. 20 At kung papaano siya ibinigay ng mga punong pari at mga pinuno natin upang hatulan ng kamatayan at ipako sa krus. 21 Ngunit umasa kami na siya ang magpapalaya sa Israel. Oo, at maliban pa sa lahat ng ito, pangatlong araw na ngayon mula ng nangyari ang mga bagay na ito. 22 Ngunit bukod dito, pinamangha kami ng ilan sa mga kababaihang kasamahan namin, na pumunta sa libangan nang maaga. 23 Nang hindi nila nakita ang kaniyang katawan, pumunta sila sa amin, sinasabing may nakita silang pangitain ng mga anghel na nagsabing siya ay buhay. 24 Pumunta sa libungan ang ilan sa mga kalalakihang kasama, at nakita nila ito na gaya ng sinabi ng mga kababaihan. Ngunit hindi nila siya nakita." 25 Sinabi ni Jesus sa kanila, "O mga lalaking hangal at makukupad ang puso na maniwala sa lahat ng sinabi ng mga propeta! 26 Hindi ba kinakailangang si Cristo ay magdusa ng ganiton mga bagay, at pumasok sa kaniyang kaluwalhatian?" 27 At magmula kay Moises at sa lahat ng propeta, ipinaliwanag ni Jesus sa kanila ang mga bagay tungkol sa kaniyang sarili sa lahat ng mga kasulatan. 28 Habang papalapit sila sa nayon, na kanilang pupuntahan, lumakad si Jesus na wari magpapatuloy pa. 29 Ngunit siya ay pinigilan nila, sinasabi, "Manatili ka sa amin, sapagkat malapit nang gumabi at dumidilim na." Kaya pumasok si Jesus upang tumuloy sa kanila. 30 At nangyari, nang siya ay umpong kasalo nila upang kumain, kinuha niya ang tinapay, at pinagpasalamatang ito, at pinagpira-piraso ito, at ibinigay niya ito sa kanila. 31 Pagkatapos, nabuksan ang kanilang mga mata, at siya ay nakilala nila, at siya ay naglaho sa kanilang paninig. 32 At sinabi nila sa isa't-isa, "Hindi ba umaalab ang ating puso, habang kinakausap niya tayo sa daan, habang binubuksan niya sa atin ang mga Kasulatan?" 33 Tumayo sila sa oras ding iyon, at bumalik sa Jerusalem. Natagpuan nila ang labing-isa na nagtipon-tipon at ang iba pang kasama nila, 34 sinasabi, "Totoo ngang muling nabuhay ang Panginoon, at nagpakita siya kay Simon". 35 Kaya ikinuwento nila ang nangyari sa daan, at kung paano nila nakilala si Jesus nang pagpira-pirasuhin niya ang tinapay. 36 Habang pinag-uusapan nila ang mga bagay na ito, tumayo si Jesus mismo sa kalagitnaan nila, at sinabi niya sa kanila, "Kapayapaan ay sumainyo." 37 Ngunit sila ay nasindak at napuno ng takot, at inakala nila na espiritu ang kanilang nakita. 38 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Bakit kayo nauguluhan? Bakit may mga katanungan sa iyoung puso? 39 Tingnan ninyo ang aking mga kamay at paa, na ako talaga ito. Hawakan ninyo ako at tingnan ninyo. Sapagkat ang espiritu ay walang buto at laman, gaya ng iyoung nakikita na nasa akin." 40 Pagkatapos niyang sabihin ito, pinakita niya sa kanila ang kaniyang mga kamay at paa. 41 Habang sila ay hindi pa rin makapaniwala dahil sa galak, at namanganga, sinabi ni Jesus sa kanila,

"Mayroon ba kayong anumang makakain?" 42 Siya ay binigyan nila ng inihaw na isda. 43 Kinuha ito ni Jesus at kinain niya ito sa harapan nila. 44 Sinabi niya sa kanila, "Nang kasama ko kayo, sinabi ko sa inyo na lahat ng nakasulat sa kautusan ni Moises at ng mga propeta at sa Aklat ng Mga Awit ay kailangan matupad." 45 At binuksan niya ang kanilang mga isipan upang maunawaan nila ang Kasulatan. 46 Sinabi niya sa kanila, "Nasusulat, na kailangang maghirap ang Cristo, at muling mabuhay mula sa patay sa ikatlong araw. 47 At ang pagsisisi at pagpapatawad ng mga kasalan ay dapat maipangaral sa kaniyang pangalan sa lahat ng mga bansa, mula sa Jerusalem. 48 Kayo ay mga saksi ng lahat ng ito. 49 Tingnan ninyo, ipadadalda ko sa inyo ang ipinangako ng aking Ama. Ngunit mag-hintay kayo sa lungsod, hanggang kayo ay mapagkaloban ng kapangyarihang mula sa taas." 50 At inilabas sila ni Jesus hanggang malapit na sila sa Bethania. Itinaas niya ang kaniyang mga kamay, at binasbasan sila. 51 Nangyari na, habang sila ay binabasbasan niya, sila ay iniwan niya at siya ay dinala paakyat sa langit. 52 Kaya siya ay sinamba nila, at bumalik sila sa Jerusalem nang may labis na kagalakan. 53 Namalagi sila sa Templo, na nagpupuri sa Diyos.

Juan

1 Sa simula pa lamang ay ang Salita, at ang Salita ay kasama ng Diyos, at ang Salita ay Diyos. **2** Itong Salitang ito ay nasa simula pa kasama ng Diyos. **3** Ang lahat nang mga bagay ay nalikha sa pamamagitan niya, at kung wala siya, ay wala kahit isang bagay ang nilikha na nalikha. **4** Sa kanarya ay buhay, at ang buhay na iyon ay liwanag sa lahat ng sangkatauhan. **5** Ang liwanag ay sumisising sa kadiiliman, at ito ay hindi napawi nang kadiiliman. **6** May isang lalaki na isinugo mula sa Diyos, na ang pangalan ay Juan. **7** Dumating siya bilang isang saksi upang magpatotoo tungkol sa liwanag, upang ang lahat ay maaaring maniwala sa pamamagitan niya. **8** Hindi si Juan ang liwanag, ngunit naparito upang makapagpatotoo siya tungkol sa liwanag. **9** Iyon ang tunay na liwanag na dumarating sa mundo at iyon ang nagpapaliwanang sa lahat. **10** Siya ay nasa mundo, at ang mundo ay nalikha sa pamamagitan niya, at ang mundo ay hindi nakakakilala sa kanya. **11** Dumating siya sa kaniyang sariling kababayan, at hindi siya tinanggap ng kaniyang sariling mga kababayan. **12** Ngunit sa kasing-dami nang tumanggap sa kanya, na naniwala sa kaniyang pangalan, sa kanila niya ipinagkaloob ang karapatang maging mga anak ng Diyos, **13** ipinanganak sila hindi sa pamamagitan nang dugo, ni hindi sa pamamagitan nang kagustuhan ng laman, ni hindi sa pamamagitan nang kagustuhan ng tao, kundi sa pamamagitan ng Diyos. **14** Ngayon ang Salita ay naging laman at namuhay na kasama namin. Nakita namin ang kaniyang kaluwalhatian, kaluwalhatiang katulad ng nasa nag-iisang natatanging katauhan na naparito mula sa Ama, punong-puno ng biyaya at katotohanan. **15** Pinatotohanan ni Juan ang tungkol sa kanya at sumigaw na nagsasabi, "Siyang sinabi ko sa inyo, 'Ang darating kasundod ko ay mas higit sa akin, sapagkat siya ay nauna sa akin.'" **16** Sapagkat mula sa kaniyang kapuspusan tayong lahat ay nakatanggap ng sunod-sunod na libreng kaloob. **17** Sapagkat ang kautusin ay ibinigay sa pamamagitan ni Jesus-Cristo. **18** Kailamanan, walang tao ang nakakita sa Diyos. Ang isa at nag-iisang katauhan, na mismo ay Diyos, na siyang nasa dibdib ng Ama, nagawa niya siyang maipakilala. **19** Ngayon ito ang patooto ni Juan nang ang mga Judio ay nagpadala sa kanya ng mga pari at mga Levita mula sa Jerusalem para tanunin siyang, "Sino ka?" **20** Malaya niyang inilahad, at hindi ikinaila, ngunit tumugon, "Hindi ako ang Cristo." **21** Kaya siya ay tinanong nila, "Ano ka kung gayon? Ikaw ba si Elias?" Sabi niya, "Hindi ako." Sabi niya, "Ikaw ba ang propeta?" Sumagot siya, "Hindi." **22** Pagkatapos ay sinabi nila sa kanya, "Sino ka, upang may maibigay kaming sagot sa mga nagsugo sa amin? Ano ang masasabi mo tungkol sa iyong sarili?" **23** Sinabi niya, "Ako ang boses ng isang sumisigaw sa ilang: 'Gawin ninyong tuwid ang daraan ng Panginoon,' gaya nang sinabi ni Isaia sa propeta." **24** Ngayong mayroong mga isinugo duon mula sa mga Pariseo. Tinanong nila siya at sinabi sa kanya, **25** "Kung ganoon bakit ka nagbabautismo kung hindi ikaw ang Cristo, ni hindi si Elias, ni hindi ang propeta?" **26** Tumugon si Juan sa kanila sinasabi, "Nagbabautismo ako ng tubig. Subalit, sa kalagitnaan ninyo ay nakatayo ang isang hindi ninyo nakikilala. **27** Siya ang darating kasundod ko. Hindi ako karapat-dapat na magtanggall ng tali ng kaniyang sandalyas." **28** Ang mga bagay na ito ay nangyari sa Bethania sa kabilang ibayo nang Jordan, kung saan si Juan ay nagbabautismo. **29** Sa sumunod na araw nakita ni Juan na parapating si Jesus sa kanya at sinabi, "Tingnan ninyo, ayun ang kordero ng Diyos na siyang nag-aalis nang mga kasalanan ng mundo!" **30** Siya ang sinabi ko sa inyo na, 'Ang darating kasundod ko ay mas higit sa akin, sapagkat siya ay nauna sa akin.' **31** Hindi ko siya nakikilala, ngunit ito ay nangyari upang maihayag siya sa Israel na siyang dahilan na ako ay nagbabautismo ng tubig." **32** Nagpatooto si Juan, "Nakita ko ang Espiritu na bumababa mula sa langit tulad ng isang kalapati, at ito ay natatili sa kanya. **33** Hindi ko siya nakikilala, ngunit ang sabi sa akin ng nagsugo sa akin na magbautismo sa tubig, 'Kung kanino mo makikita ang Espiritu na bumababa at nananatili, siya ang magbabautismo ng Banal na Espiritu.' **34** Pareho kong nakita at napatotohanan na ito ang Anak ng Diyos. **35** Muli, sa sumunod na araw, habang si Juan ay nakatayong kasama ang dalawang alagad **36** nakita nila si Jesus na naglalakad sa malapit, at sinabi ni Juan, "Tingnan ninyo, ayun ang Kordero ng Diyos!" **37** Narinig ng dalawang alagad na sinabi ni Juan ito, at sila ay sumunod kay Jesus. **38** At si Jesus ay lumington at nakita silang sumusunod at

sinabi sa kanila, "Anung nais ninyo?" Sumagot sila, "Rabi (na ang ibig sabihin ay 'Guro'), saan ka nakatira?" **39** Sinabi niya sa kanila, "Halikayo at tingnan." At sila ay pumaroon at nakita kung saan siya nakatira; sila ay tumira kasama niya sa araw na iyon sapagkat noon ay halos mag-aalas kuwarto na. **40** Isa sa dalawang nakarinig na nagsalita si Juan at pagkatapos sumunod kay Jesus ay si Andres na kapatid ni Simon Pedro. **41** Una niyang nakita ang kaniyang sariling kapatid na si Simon at sinabi sa kanya, "Nakita na namin ang Mesias," (na sinalin na, 'ang Cristo'). **42** Dinala niya siya kay Jesus. Si Jesus ay tumingin sa kanya at sinabi, "Ikaw si Simon anak ni Juan. Ikaw ay tatawaging Cepas" (na ang ibig sabihin ay 'Pedro'). **43** Kinabukasan, nang si Jesus ay nais na umalis para pumunta sa Galilea, nakita niya si Felipe at sinabi sa kanya, "Sumunod ka sa akin." **44** Ngayon si Felipe ay galing sa Bethsaida, ang lungsod ni Andres at Pedro. **45** Natagpuan ni Felipe si Nathanael at sinabi sa kanya, "Ang siyang naisulat sa kaustusan ni Moises at ng mga propeta - ay nakita namin, si Jesus na taga-Nazaret na anak ni Jose." **46** Sinabi ni Nathanael, "Maaari bang may magandang bagay na magmula sa Nazaret?" Sinabi ni Felipe sa kanya, "Halika at tingnan mo." **47** Nakita ni Jesus na palapit si Nataniel sa kanya at sinabi ang tungkol sa kanya, "Tingnan ninyo, isa ngang tunay na Israeltina, na walang panlilinlang." **48** Sinabi sa kanya ni Nataniel, "Papaano mo ako nakikilala?" Sumagot si Jesus at sinabi sa kanya, "Bago ka tawagin ni Felipe, nang nasa ilalim ka ng puno ng igos, nakita na kita." **49** Sumagot si Nathanael, "Rabi, ikaw ang Anak ng Diyos! Ikaw ang Hari ng Israel!" **50** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanya, "Dahil ba sa sinabi ko sa iyo, 'Nakita kita sa ilalim ng puno ng igos', naniniwala ka na? Makakita ka na ngang bagay na mas higit pa kaysa dito." **51** Sinabi ni Jesus, "Totoo, totoo itong sinasabi ko sa iyo, makikita mong magbukas ang mga kalangitan, at ang mga anghel ng Diyos ay umaakyat at bumababa sa kinaroroonan ng Anak ng Tao."

2 Matapos ang tatlong araw, may kasalan sa Cana ng Galilea, at ang ina ni Jesus ay naroon. **2** Si Jesus at ang kaniyang mga alagad ay naaryahan sa kasalan. **3** Nang maubos ang alak, sinabi ng ina ni Jesus sa kanya, "Wala silang alak." **4** Sumagot si Jesus, "Babae, ano ang kinalaman niyan sa akin? Ang oras ko ay hindi pa dumarating." **5** Sinabi nang kaniyang ina sa mga lingkod, "Anumang sabihin niya sa inyo, gawin ninyo." **6** Ngayon mayroon doong anim na mga banga ng tubig na ginagamit sa seremonya ng paghuhugas ng mga Judio, na ang bawa't isa ay naglalaman ng may dalawa hanggang tatlong metretes. **7** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Punuin ninyo ang banga ng tubig." Kaya pinuno nila ang mga ito hanggang labi. **8** Pagkatapos ay sinabi niya sa mga lingkod, "Kumuha kayo ng kaunti at ibigay sa punong tagapag-silbi." Kaya ginawa nga nila. **9** Tinikman ng punong tagapag-silbi ang tubig na naging alak, ngunit hindi niya alam kung saan ito nanggaling (ngunit alam ito ng mga lingkod na kumuha ng tubig). Pagkatapos ay tinawag niya ang lalaking bagong kasal **10** at sinabi sa kanya, "Ang unang hinaihan ng bawa't isa ay mainam na alak at pagkatapos ay ang murang alak kapag ang mga tao ay lasing na. Ngunit itinira mo ang napakainam na alak hanggang ngayon." **11** Ang himalang ito sa Cana ng Galilea ay ang simula ng mga mahimalang tanda na ginawa ni Jesus, ipinapahayag ang kaniyang kaluwalhatian, kaya ang mga alagad ay nananampalataya sa kanya. **12** Pagkatapos nito, si Jesus, ang kaniyang ina, ang kaniyang mga kapatid, at ang kaniyang mga alagad ay pumunta papababa ng Capernaum, at duon natatili sila ng mga ilang araw. **13** Ngayon malapit na ang Paskwa ng mga Judio, kaya si Jesus ay umakyat sa Jerusalem. **14** Natagpuan niya sa templo ang mga nagbebenta ng mga baka, tupa at mga kalapati. Ang mga tagapagpalit ng pera ay narooron din at nakaupo. **15** Kaya gumawa siya nang isang phagupit na lubid at pinaalis silang lahat palabas ng templo, pati na ang mga tupa at baka. Itinapon niya ang pera ng tagapagpalit ng salapi at itinabo ang kanilang mga mesa. **16** Sinabi niya sa mga taga-benta ng kalapati, "Alisin ninyo rito ang mga bagay na ito. Tigilan ninyong gawing palengke ang tahanan ng aking Ama." **17** Naalala ng kaniyang mga alagad na nasusulat, "Ang sigasig para sa iyong tahanan ay tutupok sa akin." **18** Pagkatapos ay tumugon ang mga may katungkulang Judio, sinasabi sa kanya, "Anong tanda ang ipapakita mo sa amin dahil ginagawa mo ang mga bagay na ito?" **19** Sumagot si Jesus, "Wasakin ang templong ito, at sa tatlong araw aking itatayo ito." **20** At sinabi ng mga may katungkulang Judio, "Umabot nang apatnapu't anim na taon para magawa ang templong

ito, at itatayo mo ito sa tatlong araw?" **21** Subalit, siya ay nagsasalita tungkol sa templo ng kaniyang katawan. **22** Kaya't pagkatapos noon nang siya ay ibangon mula sa kamatayan, naalala ng kaniyang mga alagad na sinabi niya ito, at sila ay nanalig sa kasulatan at sa pahayag na sinabi ni Jesus. **23** Ngayon nang siya ay nasa Jerusalem, habang pista ng Paskwa, marami ang naniwala sa kaniyang pangalan, nang nakita nila ang ginawa niyang mapaghimalang tanda. **24** Ngunit walang tiwala si Jesus sa kanila dahil kilala niya lahat ng sangkatauhan. **25** Hindi niya kailangan ang sinuman para magpatootoo sa kaniya tungkol sa kung ano ang klase ng mga tao, sapagkat alam niya kung anong nasa sa kanila.

3 Ngayon mayroon isang Pariseo na nagngangalang Nicodemo, kasapi ng Konseho ng Judio. **2** Pumunta ang taong ito kay Jesus nang

bandang gabi, at sinabi niya, "Rabi, alam namin ikaw ay isang galing sa Diyos dahil walang sinumang makagagawa ng mga tandoong ito na ginawa mo maliban na nasa kanya ang Diyos." **3** Sumagot si Jesus sa kanya, "Tunay nga, maliban kung isilang muli ang isang tao hindi niya makikita ang kaharian ng Diyos." **4** Sinabi ni Nicodemo sa kaniya, "Paano ipanganak ang isang tao kung siya ay matanda na? Hindi na siya pwedeng pumasok sa pangalawang pagkakataon sa sinapupuan ng kaniyang ina at ipanganak, kaya ba niya?" **5** Sumagot si Jesus, "Tunay nga, maliban kung ipinanganak ang isang tao sa tubig at sa Espiritu, hindi siya makakapasok sa kaharian ng Diyos. **6** Ilyong ipanganak sa laman ay laman, at iyong ipanganak sa Espiritu ay espri. **7** Huwag kayong mamangha na sinabi ko sa inyo, 'Dapat kayong ipanganak muli.' **8** Umihiip ang hangin kung saan niya gusto. Narinig ninyo ang hini nito, ngunit hindi ninyo alam kung saan ito nagmula o kung saan ito pupunta. Gayon din naman ang sinumang isilang sa Espiritu." **9** Sumagot si Nicodemo, sinasabi, "Paano mangyari ang mga bagay na ito?" **10** Sinagot siya ni Jesus, "Ikaw ba ay guro ng Israel, at hindi mo naiintindihan ang mga bagay na ito? **11** Tunay nga, sinasabi namin iyong alam namin, at pinatotohanan iyong nakita namin. Subalit kayong mga tao, hindi ninyo tinatanggap ang aming patotoo. **12** Kung sinabi ko sa iyo ang tungkol sa mga bagay na makalupa at hindi ka naniwala, paano ka maniniwala kung sasabihin ko sa iyo ang mga bagay na makalangit? **13** Walang sinumang umakyat sa langit maliban ang bumaba mula sa langit, ang Anak ng Tao. **14** Tulad ng pagtaas ni Moises ng alas sa ilang, gayon din naman ang Anak ng Tao ay kailangang maitaas, **15** upang ang lahat ng mananampalataya sa kaniya ay magkaroon ng buhay na walang hanggan. (**aiōnios g166**) **16** Dahil labis na inibig ng Diyos ang sangkatauhan, ibinigay niya ang kaniyang natatangi at nag-iisang Anak upang ang sinumang manalig sa kaniya ay hindi matatay ngunit magkakaroon ng buhay na walang hanggan. (**aiōnios g166**) **17** Dahil hindi isinugo ng Diyos ang kaniyang Anak sa mundo para parusahan ang sangkatauhan, ngunit para ang mundo ay marapat na maligtas sa pamamagitan niya. **18** Ang nananampalataya sa kaniya ay hindi mahatulan. Ang hindi nananampalataya ay natatulan na dahil hindi siya nananampalataya sa pangalan ng natatanging Anak ng Diyos. **19** Ito ang dahilan sa paghahatol, na ang ilaw ay dumating sa mundo, at minahal ng mga tao ang dilim kaysa ang liwanag dahil masama ang kanilang mga naging gawa. **20** Dahil ang sinuman na gumagawa ng masama ay galit sa liwanag at hindi lumalapit sa ilaw upang ang kaniyang mga gawa ay hindi malantad. **21** Subalit ang gumagawa ng katotohanan ay lumalapit sa liwanag upang ang kaniyang mga gawa ay malinaw na makita at ang mga iyon ay naganap dahil sa pagsumond sa Diyos." **22** Pagkatapos nito, si Jesus at ang kaniyang mga alagad ay pumunta sa lupain ng Judea. Doon siya ay naglalaan ng panahon kasama nila at nagbabautismo, **23** Ngayon si Juan din ay nagbabautismo sa Enon malapit sa Salim dahil higit na marami ang tubig doon. Lumalapit sa kaniya ang mga tao at sila ay nababautismuhan, **24** dahil hindi pa niapatapon sa bilangguan si Juan. **25** Pagkatapos ay may lumitaw na alitan sa pagitan ng ilang alagad ni Juan at sa isang Judio tungkol sa seremonya ng paghuhugas. **26** Pumunta sila kay Juan, at sinabi nila sa kanya, "Rabi, yung kasama mo sa ibayo ng ilog Jordan, na iyong pinatotohanan, tingnan mo, nagbabautismo siya at pumupunta ang lahat sa kaniya." **27** Sumagot si Juan, "Walang anumang bagay ang tatanggapin ng isang tao maliban na lamang kung ito ay ibinigay sa kaniya mula sa langit. **28** Kayo mismo ang makapagpapatunay na sinabi ko, 'Hindi ako ang Cristo sa halip sinabi ko, 'Isinugo ako bago pa siya.' **29** Ang kasama ng ikakasal na babae ay ang ikakasal na lalaki. Ngayon ang kaibigan ng ikakasal na

lalaki, na siyang nakatayo at nakining, ay labis ang tuwa dahil sa tinig ng ikakasal na lalaki. Ito ngang aking kagalakan ay naging ganap. **30** Siya ay dapat maitaas, subalit ako ay dapat maiba. **31** Ang mula sa kaitaasan ay nakatataas sa lahat. Ang taga lupa ay nagmula sa lupa at nagsasalita ng mga bagay na makalupa. Ang mula sa langit ay nakatataas sa lahat. **32** Nagpapatootoo siya kung ano ang kaniyang nakita at narinig, ngunit walang taong tumatanggap sa kaniyang patotoo. **33** Ang tumanggap sa kaniyang patotoo ay pinutnayanan doon totoo ang Diyos. **34** Dahil ang sinumang ipinadalada ng Diyos ay ipinapahayag ang mga salita ng Diyos. Dahil hindi niya ibinigay ang Espiritu sa pamamagitan ng sukat. **35** Mahal ng Ama ang Anak at ibinigay niya ang lahat sa kaniyang mga kamay. **36** Ang nananampalataya sa Anak ay may buhay na walang hanggan, ngunit ang sinumang hindi sumusunod sa Anak ay hindi makakakita ng buhay, kundi mananatili ang poot ng Diyos sa kanya." (**aiōnios g166**)

4 Ngayon, nang malaman ni Jesus na narinig na ng mga Pariseo na siya ay humihirang at nagbabautismo ng mas maraming alagad kaysa kay Juan **2** (bagama't hindi si Jesus mismo ang nagbabautismo kundi ang kaniyang mga alagad), **3** inirwan niya ang Judea at lumisan papuntang Galilea. **4** Ngayo'y kinakailangan niyang dumaan ng Samaria. **5** Kaya dumating siya sa isang bayan ng Samaria na finawag na Sicar, malapit sa isang lagay ng lupa na ibinigay ni Jacob sa kaniyang anak na si Jose. **6** Naroон ang balon ni Jacob. Napagod si Jesus sa kaniyang paglalakbay, at siya ay umupo sa may balon. Ito ay magtatanghaling tapat. **7** Isang Samaritana ang dumating upang mag-igib ng tubig, at sinabi ni Jesus sa kaniya, "Bigyan mo ako ng konting tubig na maiinom." **8** Dahil ang kaniyang mga alagad ay umalis papuntang bayan upang bumili ng pagkain. **9** Pagkatapos ay sinabi ng Samaritana sa kaniya, "Paanong ikaw, na isang Judio, ay humihirang sa akin, na isang Samaritana, ng maiinom?" Dahil ang mga Judio ay hindi nakiitonggo sa mga Samaritano. **10** Sinagot siya ni Jesus, "Kung batid mo ang kaloob ng Diyos, at kung sino itong nagsasabi sa iyong, 'Bigyan mo ako ng inumin,' ikaw sana ang hihingi sa kaniya, at ibibigay niya sa iyo ang tubig na buhay." **11** Sumagot ang babae, "Gino, wala kung panalok, at malalim ang balon. Saan kayo kukuha ng tubig na buhay?" **12** Hindi ka higit na dakila kaysa aming amang si Jacob, di ba, na nagbigay sa amin ng balon, at uminom siya mula dito, gayon din ang kaniyang mga anak at kaniyang mga baka?" **13** Sumagot si Jesus, "Ang bawat iiynom ng kaunting tubig na ito ay muling mauhaw, **14** ngunit ang sinumang uminom ng kaunting tubig na ibibigay ko sa kaniya ay hindi kailan man muling mauhaw. Sa halip, ang tubig na ibibigay ko sa kaniya ay magiging bukal ng tubig na magdudulot sa kaniya ng buhay na walang hanggan." (**aiōnios g165, aiōnios g166**) **15** Ang sabi ng babae sa kaniya, "Gino, bigyan mo ako ng tubig na ito para hindi na ako mauhaw at hindi na pumunta dito para umigib ng tubig." **16** Ang sabi ni Jesus sa kaniya, "Umuwi ka, tawagin mo ang iyong asawa, at bumalik ka dito." **17** Sumagot ang babae, sinasabi sa kanya, "Wala akong asawa." Sumagot si Jesus, "Mabuti ang pagkasabi mo, 'wala akong asawa.' **18** dahil nagkaroon ka na ng limang asawa at ang kinakasama mo ngayon ay hindi mo asawa. Sa gayon mabuti ang pagkasabi mo." **19** Ang sabi ng babae sa kaniya, "Gino, nakikita kong ikaw ay isang propeta. **20** Dito sa bundok na ito sumamba ang aming mga niinuno, ngunit iyong sinasabi na itong Jerusalem ay ang lugar kung saan ang mga tao ay dapat sumamba." **21** Sumagot si Jesus sa kaniya, "Babae, maniwala ka sa akin, darating ang oras na sasambahan ninyo ang Ama ni sa bundok na ito o sa Jerusalem. **22** Sinasamba ninyo ang hindi ninyo nalalaman. Alam namin ang aming sinasamba, sapagkat ang kaligtasan ay nagmula sa mga Judio. **23** Subalit darating ang oras, at narito na nga, na ang mga tunay na sumasamba ay sasambahan ang Ama sa espriito at katotohanan, dahil ang Ama ay naghahanap ng mga ganoong tao na sasamba sa kaniya. **24** Ang Diyos ay isang Espiritu, at ang mga taong sasamba sa kaniya ay dapat sumamba sa espriito at katotohanan." **25** At sinabi ng babae sa kaniya, "Alam ko na ang Mesias ay darating (ang tinatawag na Cristo). Kapag dumating siya, ihahayag niya ang lahat ng bagay sa amin." **26** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Ako, na nagsasalita sa iyo, ay siya ng." **27** At sa sandaling iyon bumalik ang kaniyang mga alagad. Ngunit sila ay nagtataktak bakit siya nakikipag-usap sa isang babae. **28** Kaya iniwani ng babae ang kaniyang sisidlan ng tubig. Bumalik sa bayan, at sinabi sa mga tao, **29** "Halikayo tingnan niyo

ang lalaking nagsabi sa akin ng lahat ng aking ginawa. Hindi maaaring maging siya ang Cristo, maaari kaya?" 30 Nagsilabasan sila sa bayan, at nagpunta sa kaniya. 31 Samantala hinihimuk siya ng mga alagad, sinasabi, "Rabi, kumain ka." 32 Ngunit sinabi nya sa kanila, "Mayroon akong pagkaing kakanin na hindi niyo nalalaman." 33 Kaya sinabi ng mga alagad sa isat-isá, "Wala namang naggadal sa kaniya ng anumang kakainin, mayroon ba?" 34 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ang aking pagkain ay ang gawin ang kalooan ng siyang naagpadala sa akin, at para tapisin ang kaniyang gawa. 35 Hindi ba sinasabi ninyo, 'Mayroon pang apat na buwan at pagkatapos darating ang anihan?' Sinasabi ko sa inyo, tingnan ninyo at pagmasdan ang mga kabukiran, dahil ang mga iyon ay hinog na upang anihan! 36 Ang nag-aani ay tatanggap ng bayad at tagtitipon ng bunga para sa buhay na walang hanggan, upang ang nagtatanitim at ang umaañi ay maaaring magkasamang magdiwang. (aiónios g166) 37 Dahil dito totoo ang kasabihan 'Isa ang nagtatanitim, at iba ang nag-aani.' 38 isinugo ko kayo upang anihan iyong hindi kayo ang nagpagal. Iba ang nagpagal at kayo mismo ay napabilang sa kanilang pagpapagal." 39 Marami sa mga Samaritano sa lunsod na yun ang nananampalataya sa kaniya dahil sa ulat ng babae na nagpapatotoo, "Sinabi nya sa akin ang lahat ng aking nagawa." 40 Nang dumating ang mga Samaritano sa kaniya, nagsumamo sa kaniya na manatili sa kanila, at siya ay nanatili doon ng dalawang araw. 41 At marami pa ang nananampalataya dahil sa kaniyang salita. 42 Sinasabi nila sa babae, "Kami ay naniwala, hindi lamang dahil sa iyong mga salita, sapagkat napakinggan namin siya sa amino sarili, at alam namin na tunay ngang siya ang tagapaglitigas ng mundo." 43 Pagkalipas ng dalawang araw na iyon, lumisan siya mula roon patungong Galilea. 44 Dahil si Jesus mismo ang napaghahayag na ang isang propeta ay walang karanganan sa kaniyang sariling bansa. 45 Nang dumating siya sa Galilea, malugod na tinanggap siya ng mga taga Galilea. Nakita nila ang lahat ng mga bagay na kaniyang ginawa sa Jerusalem at sa kapistahan, dahil sila din ay nagpunta sa kapistahan. 46 Ngayon dumating muli siya sa Cana na nasa Galilea, sa lugar na ginawa niyang alak ang tubig. Mayroong isang maharlikang pinuno na ang anak na lalaking nasa Capernaum ay may sakit. 47 Nang marinig niya na si Jesus ay dumating sa Galilea mula Judea, piumunta siya kay Jesus at nagsumamo siya upang lumusong at pagalingin ang kaniyang anak, na nasa bingit ng kamatayan. 48 At sinabi ni Jesus sa kaniya, "Maliban na inyong makita ang mga tanda at mga kahanga-hangang mga gawa, hindi kayo maniniwala." 49 Sinabi ng pinuno sa kaniya, "Gino, halina't sumama ka na bago mamamatay ang aking anak." 50 Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Humayo ka, mabubuhay ang iyong anak." Ang lalaki ay naniwala sa salita na sinabi ni Jesus sa kaniya, at tumuloy sa kaniyang landas. 51 Habang siya ay bumababa, sinalubong siya ng kaniyang mga lingkod, nagsasabing buhay ang kaniyang anak. 52 Kaya nagtanong siya sa kanila kung anong oras siya nagsimulang gumaling. Sumagot sila sa kaniya, "Kahapon ng ala una ay nawala ang kaniyang lagnat." 53 At napagtanto ng ama na iyon din ang oras nang binanggit ni Jesus sa kaniya, "Mabubuhay ang iyong anak." Kaya siya mismo at ang kaniyang buong sambahanay ay nanampalataya. 54 Ito ang pangalawang tanda na ginawa ni Jesus mula nang umalis siya sa Judea patungong Galilea.

5 Pagkatapos nitong mayroong isang kapistahan ang mga Judio, at si Jesus ay umakyat pa Jerusalem. 2 Ngayon, mayroon sa Jerusalem, sa may tarangkahang tupa, isang palangguyan na tinatawag sa Hebreo na Bethzatha. Ito ay mayroong limang mga portico na may bubungan. 3 Maraming bilang ng mga tao na may sakit, bulag, pilay, o lumpo ang mga nakahiga sa mga portico na ito. 4 (naghiihintay sa paggalaw ng tubig) 5 Nandoon ang isang lalaki na tatlumpu't walong taon ng lumpo. 6 Nang makita siya ni Jesus na nakahiga doon, at napag-alaman niyang matagal na siya nandoon, sinabi nya sa kaniya, "Ibig mo bang gumaling?" 7 Sumagot ang lalaking may sakit, "Gino, wala akong sinumang magdadala sa akin sa palangguyan kapag napukaw ang tubig. Kapag aking sinusubukan, mayroong nauuna sa akin." 8 Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Bumangon ka, kunin mo ang iyong banig, at lumakad ka." 9 Agad-agad gumaling ang lalaki, binuhat ang kaniyang higaan at lumakad. Ngayon ang araw na iyon ay Araw ng Pamamahinga. 10 Kaya sinabihan ng mga Judio sa kaniyang pinagaling, "Ito ang Araw ng Pamamahinga, at hindi ka pinapayagang magbuhat ng iyong banig." 11 Sumagot siya, "Ang nagpagal ng aking

ang nagsabi sa akin, 'Damputin mo ang iyong banig at lumakad ka.'" 12 Tinanong nila siya, "Sino ang taong nagsabi sa iyong, 'Damputin mo ang iyong banig at lumakad ka?'" 13 Subalit, hindi kilala ng pinagaling kung sino siya sapagkat si Jesus ay palihim na umalis papalayo, dahil maraming ng tao sa lugar. 14 Pagkatapos, natagpuan siya ni Jesus sa templo at sinabi sa kaniya, "Tingnan mo, ikaw ay gumaling na! Huwag ka nang magkasala pa, baka may malala pang mangyari sa iyo." 15 Ang lalaki ay umalis papalayo at pinagbigay-alam sa mga Judio na si Jesus ang naagpagaling sa kanya. 16 Ngayon dahil sa mga bagay na ito, inusig ng mga Judio si Jesus sapagkat ginawa nya ang mga ito sa Araw ng Pamamahinga. 17 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ang aking Ama ay gumagawa kahit ngayon, at ako rin ay gumagawa. 18 Dahil dito, hinangad lalo ng mga Judio na patayin siya sapagkat hindi lamang nya nilabag ang Araw ng Pamamahinga, ngunit tinawag din nya ang Diyos na kaniyang Ama, at ginagawang kapantay ang kaniyang sarili sa Diyos. 19 Sinagot sila ni Jesus, "Tunay nga, walang magagawa ang Anak sa kaniyang sarili lamang, maliban lamang sa anong nakikita nya na ginagawa ng Ama, sapagkat anuman ang ginagawa ng Ama, ang mga bagay na ito ay ginagawa din ng Anak. 20 Sapagkat iniibig ng Ama ang Anak, at ipinapakita nya sa kaniya ang lahat ng kaniyang ginagawa, at ipapakita nya ang mga mas dakilang bagay kaysa sa mga ito para kayo ay mamangha. 21 Sapagkat tulad ng Ama na binabangon ang mga patay at binibigyan sila ng buhay, gayun din naman ang Anak ay nagbibigay ng buhay kung kanino nya naisin. 22 Sapagkat walang hinuhusahan ng Ama, kundi ibinigay na nya ang lahat ng paghuhusga sa Anak 23 upang ang lahat ay parangalan ang Anak katulad ng pagparangal nila sa Ama. Ang hindi nagpaparangal sa Anak ay hindi nagpaparangal sa Ama na nagsugo sa kaniya. 24 Tunay nga, ang nkarinig ng aking salita at naniwala sa kanya na nagsugo sa akin ay mayroong buhay na walang hanggan at hindi mahahatulan. Sa halip, nailipat na siya mula sa kamatayan patungo sa buhay. (aiónios g166) 25 Tunay nga, sinasabi ko sa inyo na darating ang panahon na narito na, na maririnig ng patay ang tinig ng Anak ng Diyos, at ang mga nkarinig ay mabubuhay. 26 Sapagkat tulad ng Ama na may buhay sa kaniyang sarili, kaya binigyan din nya ng Anak ng buhay sa kaniyang sarili. 27 At binigyan ng Ama ang Anak ng kapangyarihan na gampangan ang paghahatol sapagkat siya ang Anak ng Tao. 28 Huwag mamangha dito, sapagkat darating ang panahon kung saan lahat ng nasa libigan ay maririnig ang kaniyang tinig 29 at sila ay magsilabasan: iyong mga nakagawa ng mabuti sa pagkabuhay muli sa buhay, at iyong mga nakagawa ng masama sa pagkabuhay na muli sa paghahatol. 30 Wala akong magagawa mula sa aking sarili. Kung anong narinig ko, humahatol ako, at ang aking hatol ay matuwid dahil hindi ko hinahangad ang sarili kong kalooan ngunit ang kalooan ng naagpadala sa akin. 31 Kung ako ay magpapatotoo tungkol sa aking sarili lamang, ang aking patotoo ay hindi magiging tunay. 32 Mayroong isa pa na siyang nagpapatotoo patungkol sa akin, at alam ko na ang patotoo na ibinigay nya tungkol sa akin ay tunay. 33 Nagpasugo kayo kay Juan, at nagpatotoo siya sa katotohanan. 34 Subalit, ang patotoo na aking natanggap ay hindi galing sa tao. Sinasabi ko ang mga bagay na ito upang kayo ay maligtas. 35 Si Juan ay isang lamparang nagniringas at nagliliwanag, at kaya ay kusang naglalak ng isang kapanahunan sa kaniyang liwanag. 36 Ngunit ang patotoo na mayroon ako ay higit na dakila kaysa kay Juan, sapagkat ang mga gawaing ibinigay sa akin ng Ama na dapat kong ganapin, ang mismong mga gawain na ginagawa ko, ay nagpapatotoo tungkol sa akin na ako ay isinugo ng Ama. 37 Ang Ama na siyang naagpadala sa akin ang siya ring nagpatotoo tungkol sa akin. Hindi ninyo kailanman narinig ang kaniyang tinig o nakita ang kaniyang anyo. 38 Hindi nanatili ang kaniyang salita sa inyo, sapagkat hindi kayo naniwala sa kaniyang isinugo. 39 Sinaliksik ninyo ang mga kasulatan sapagkat akala ninyo na sa mga ito ay mayroon na kayong buhay na walang hanggan, at ang mga kasulatan ding ito ay naagpatotoo tungkol sa akin, (aiónios g166) 40 at hindi ninyo gustong lumpat sa akin upang kayo ay magkaroong ng buhay. 41 Hindi ako tumatanggap ng papuri mula sa mga tao, 42 ngunit alam ko na wala ang pag-ibig ng Diyos sa inyong mga sarili. 43 Ako ay dumating sa ngalan ng aking Ama at hindi ninyo ako tinatanggap. Kung may iba na dumating sa kaniyang sariling pangalan, tatanggapin ninyo siya. 44 Papaano kayo maniniwala, kaya na tumatanggap ng papuri mula sa isat-isá ngunit hindi naghahangad ng papuri na nagmumula sa kaisa-isang Diyos? 45 Huwag ninyo isipin na ako mismo ang magpaparatang sa inyo sa harap ng Ama.

Ang nagpaparatang sa inyo ay si Moises, na pinaglalagyan ninyo ng iyon ng mga pag-aso. **46** Kung naniniwala kayo kay Moises, maniniwala kayo sa akin sapagkat sumulat siya tungkol sa akin. **47** Kung hindi kayo naniniwala sa kaniyang mga isinulat, paano kayo maniniwala sa aking mga salita?"

6 Pagkatapos ng mga bagay na ito, si Jesus ay umalis papunta sa kabilang ibayo ng Dagat ng Galilea, na tinatawag din na Dagat ng Tiberias.

2 Napakaraming tao ang sumusunod sa kaniya dahil nakikita nila ang mga tanda na ginagawa niya sa may mga sakin. **3** Umakyat si Jesus sa giliid ng bundok at naupo doon kasama ang kaniyang mga alagad.

4 (Ngayon ang Paskwa na kapistahan ng mga Judio ay malapit na). **5** Nang tumanaw si Jesus at nakita ang napakaramango taong lumalapit sa kaniya, sinabi niya kay Felipe, "Saan tayo makabili ng tinapay upang ang mga taong ito ay makakain?" **6** (Ngunit sinabi ito ni Jesus upang subukin si Felipe, sapagkat alam niya sa kaniyang sarili kung ano ang kaniyang gagawin.) **7** Sumagot si Felipe sa kaniya, "Ang tinapay na nagkakahalaga ng dalawang daeng denario ay hindi magkakasya para sa bawat' isa kahit na bigyan ng tig-kahaukti." **8** Isa sa mga alagad, si Andres, kapatiid ni Simon Pedro, ay nagsabi kay Jesus, **9** "Mayroong isang batang narito na mayroong limang sebadang tinapay at dalawang isda, ngunit ano ang mga ito sa ganito karaming tao?" **10** Sinabi ni Jesus, "Paupuin ninyo ang mga tao." (Ngayon madamo sa lugar na iyon.) Kaya naupo ang mga tao, mga limang libo ang bilang. **11** At kinuha ni Jesus ang mga tinapay at matapos makapagpasalamat ay ipinamahagi niya sa mga taong naukaupo. Sa ganoon ding paraan, ipinamahagi din niya ang mga isda, hangga't sa gusto nila. **12** Nang nabusog na ang mga tao, sinabi niya sa kaniyang mga alagad, "Ipunin ang naturang mga pira-piraso, para walang masayang." **13** Kaya inipon nila ang mga ito at puno ang labindalawang kaing ng mga pira-pirasong mula sa limang sebadang tinapay - ang mga pisasong natira mula sa mga nakakain. **14** At nang makita ng mga tao ang tandang ito na kaniyang ginawa, sinabi nila, "Ito ang tunay na propeta na siyang darating sa mundo." **15** Nang napagtanto ni Jesus na sila ay papunta at sapilitan siyang gagawing hari, muli siyang lumayo at mag-isang umakyat sa bundok. **16** Nang dumating ang gabi, ang mga alagad ay bumaba papunta sa lawa. **17** Sumakay sila sa bangka, patawid ng dagat papuntang Capernaum. (Madilim na nang oras na iyon at hindi pa pumunta si Jesus sa kanila). **18** Ngayon, isang malakas na hangin ang umihiip at ang dagat ay nagiging maalon. **19** At nang nakapagsagwan na ang mga alagad ng mga dalawampu't lima o tatlumpung istadya, nakita nila si Jesus na lumalakad sa ibabaw ng dagat at papalapit sa bangka, at sila ay natakot. **20** Subalit sinabi niya sa kanila, "Ako ito, huwag kayong matakot." **21** Pagkatapos kusa nilang tinanggap siya sa bangka, at kaagad nakarating ang bangka sa lugar kung saan sila papunta. **22** Kinabukasan, nakita ng karamihang nakatayo sa kabilang ibayo ng dagat na walang ibang bangka doon maliban sa isa at si Jesus ay hindi sumakay doon na kasama ang kaniyang mga alagad, kundi ang kaniyang mga alagad lamang. **23** (Subalit, may ilang mga bangka na nanggaling mula sa Tiberias malapit sa lugar kung saan nila kinain ang tinapay pagkatapos makapagpasalamat ang Panginoon.) **24** Nang matuklasan ng karamihan na si Jesus o ang kaniyang mga alagad ay wala doon, sila sila rin ay sumakay sa mga bangka at nagpunta sa Capernaum at hinahanap si Jesus. **25** Pagkatapos nila siyang matagpuan sa kabilang ng lawa, sinabi nila sa kaniya, "Rabi, kailan ka nagnunta dito?" **26** Sumagot si Jesus sa kanila, sinasabi, "Tunay nga, hinanap ninyo ako, hindi dahil nakakita kayo ng mga tanda, ngunit dahil nakakain kayo ng ilang tinapay at kayo ay nabusog. **27** Tunigil kayo sa pagtrahabuhang para sa pagkaing nasisira, ngunit pagtrahabuhang ang pagkaing mananatili pang habang-buhay na ibibigay sa inyo ng Anak ng Tao, sapagkat inilagay ng Diyos Ama ang kaniyang tatak sa kaniya. (aiōnios g166) **28** Pagkatapos sinabi nila sa kaniya, "Ano ang dapat naming gawin, upang magawa namin ang mga gawain ng Diyos?" **29** Sumagot si Jesus, "Ito ay ang gawa ng Diyos: na kayo ay sumampalataya sa kaniyang isinugo. **30** Kaya sinabi nila sa kaniya, "Kung gayon anong tanda ang gagawin mo na maari naming makita at maniwala sa iyo? Ano ang gagawin mo?" **31** Kinain ng aming mga ninuno ang manna sa ilang, katulad ng nasusulat, "Binirgyan niya sila ng tinapay mula sa langit upang kainin." **32** Pagkatapos, sumagot si Jesus sa kanila, "Tunay nga, hindi si Moises ang nagbibigay sa inyo ng tinapay mula sa langit, ngunit ang aking Ama ang nagbibigay sa inyo ng tunay na tinapay mula sa langit. **33** Sapagkat ang tinapay ng Diyos ay nanggagaling

mula sa langit at nagbibigay buhay sa mundo. **34** Kaya sinabi nila sa kaniya, "Ginoo, lagi mo kami ng bigyan ng tinapay na ito." **35** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Ako ang tinapay ng buhay, ang lalapit sa akin ay hindi magugutom at ang sumampalataya sa akin ay hindi mauhuwah kailanman.

36 Subalit, sinabi ko sa inyo na nakita ninyo na ako, ngunit hindi pa rin kayo maniniwala. **37** Lahat ng ibibigay sa akin ng Ama ay lalapit sa akin, at ang lalapit sa akin ay hindang hindi ko itataboy. **38** Sapagkat ako ay bumaba mula sa langit, hindi upang gawin ang aking kalobohan kundi ang kalobohan ng nagsugo sa akin. **39** At ito ang kalobohan ng nagsugo sa akin, na dapat walang sinuman akong maiwala sa lahat ng ibinigay niya sa akin, subalit dapat maibangon sila sa huling araw. **40** Dahil ito ang kalobohan ng aking Ama, na bawat isa na nakakakita sa Anak at sumampalataya sa kaniya ay magkakaroon ng buhay na walang hanggan at bubuhayin ko siya sa huling araw. (aiōnios g166) **41** Pagkatapos nagbulungan ang mga Judio tungkol sa kaniya dahil sa sinabi niya, "Ako ang tinapay na bumaba mula sa langit."

42 Sinabi nila, "Hindi ba ito ay si Jesus na anak ni Jose, na kilala natin kung sino ang ama at ina? Paano niya masasabi, 'Ako'y bumaba mula sa langit?'" **43** Sumagot si Jesus, sinasabi sa kanila, "Tigilan ninyo ang pagpubulubulangan sa inyong mga sarili." **44** Walang taong maaring makalapit sa akin maliban na lamang kung ilapit siya ng Ama na siyang nagsugo sa akin, at ibabangon ko siya sa huling araw. **45** Ito ay nasusulat sa mga propeta, "Silang lahat ay tuturuan ng Diyos." Bawat isang nakarinig at natuto mula sa Ama ay lalapit sa akin. **46** Hindi sa ang sinuman ang nakakita sa Ama, maliban sa siyang nagsmula sa Diyos - nakita na niya ang Ama. **47** Tunay nga, ang mananampalataya ay may buhay na walang hanggan. (aiōnios g166) **48** Ako ang tinapay ng buhay. **49** Kinain ng inyong mga ninuno ang manna sa ilang at sila ay namatay. **50** Ito ang tinapay na nagsmula sa langit, upang ang isang tao ay kumain nito at hindi mamamatay. **51** Ako ang buhay na tinapay na nagsmula sa langit. Kung sinuman ang kumain ng ilang tinapay na ito, siya ay mabubuhay magpakailanman. Ang tinapay na aking ibibigay ay ang aking laman para sa buhay ng mundo. (aiōn g165)

52 Ang mga Judio ay nagalit sa isat'isa at nagsimulang magtalo-talo, na sinasabi, "Paanoong ibibigay sa atin ng taong ito ang kaniyang laman upang kainin natin?" **53** At sinabi sa kanila ni Jesus, "Tunay nga, maliban na lang kung kakainin ninyo ang laman ng Anak ng Tao at inumin ang kaniyang dugo, hindi kayo magkakaroon ng buhay sa inyong mga sarili. **54** Sinuman ang kakain ng aking laman at iinom ng aking dugo ay may buhay na walang hanggan, at ibabangon ko siya sa huling araw. (aiōnios g166) **55** Sapagkat ang aking laman ay tunay na pagkain, at ang aking dugo ay tunay na inumin. **56** Ang kakain ng aking laman at iinom ng aking dugo ay nananatili sa akin, at ako sa kaniya. **57** Gaya ng buhay na Ama na nagsugo sa akin, at gaya ng ako ay nabuhay dahil sa Ama, ang kakain sa akin ay mabubuhay din dahil sa akin. **58** Ito ang tinapay na bumaba mula sa langit, hindi tulad ng kinain ng mga ninuno at namatay. Ang kakain ng tinapay na ito ay mabubuhay magpakailanman. (aiōn g165) **59** Sinabi ni Jesus ang mga bagay na ito sa sinagoga habang siya ay nagtuturo sa Capernaum. **60** Pagkatapos nang narinig ng marami sa kaniyang mga alagad ito, sinabi nila, "Ito ay mahirap na katuruan; sino kaya ang tatanggap nito?" **61** Dahil alam ni Jesus sa kaniyang sarili na ang kaniyang mga alagad ay naguusapan tungkol dito, sinabi niya sa kanila, "Ito ba ay nakasakit sa inyo?" **62** Kung ganoon, paano kung makita ninyo ang Anak ng Tao na umaakyat papunta sa dati niyang kinarooron? **63** Ang Espiritu ang siyang nagbibigay buhay. Walang pakinabang ang laman. Ang mga salita na nasabi ko sa inyo ay mga espíritu, at ang mga ito ay buhay. **64** Gayon man mayroon ilan sa inyo na hindi mananampalataya. Sapagkat alam ni Jesus mula pa sa simula sino ang hindi mananampalataya at sino itong magkakanulo sa kaniya. **65** Sinabi niya, "Dahil dito ay sinabi ko sa inyo na walang isa man na maaring makalapit sa akin maliban na ipagkalobor sa kaniya ng Ama." **66** Pagkatapos nito, marami sa kaniyang mga alagad ang bumalik at hindi na lumakad kasama niya. **67** Kaya sinabi ni Jesus sa Labingdalawa, "Hindi rin ninyong gustong umalis? hindi ba?" **68** Sinagot siya ni Simon Pedro, "Panginoon, kanino kami pupunta? Ikaw ang may mga salita ng buhay na walang hanggan. (aiōnios g166) **69** at kami ay naniwala at nalaman namin na ikaw ang Banal ng Diyos." **70** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Hindi ko ba kayo pinili, na Labingdalawa, at ang isa sa inyo ay isang diyalabo?" **71** Ngayon sinabi niya ang tungkol kay Judas anak ni Simon Iscariote, sapagkat siya iyon na kabilang sa Labingdalawan na magkakanulo kay Jesus.

7 At pagkatapos ng mga bagay na ito si Jesus ay naglakbay sa Galilea, sapagkat hindi niya gustong pumunta sa Judea dahil ang mga Judio ay nagpaplanong patayin siya. **2** Ngayon, nalalapit na ang kapistahan ng mga Hudyos, na Kapistahan ng mga Kanlungan. **3** Kaya sinabi sa kanya ng kaniyang mga kapatid na lalaki, "Iwanan mo ang lugar na ito at pumunta ka sa Judea, upang makita din ng iyong mga alagad ang mga gawaing ginagawa mo. **4** Walang sinumang gumagawa ng anumang bagay na palihim kung siya mismo ay gustong makilala ng hayagan. Kapag ginawa mo ang mga bagay na ito, ipakita mo ang iyong sarili sa buong mundo." **5** Sapagkat kahit ang mga kapatid niya ay hindi naniniwala sa kanya. **6** Kaya sinabi ni Jesus sa kanila, "Ang aking panahon ay hindi pa dumating, ngunit ang iyong panahon ay palaging nakahanda. **7** Hindi ka maaring kamuhian ng mundo, ngunit kinamuhian ang nito dahil ako ay nagpatooto tungkol dito na ang kaniyang mga gawa ay masama. **8** Pumunta na kayo sa kapistahan; hindi ako pupunta sa kapistahanito dahil ang aking oras ay hindi pa natutupad." **9** Pagkatapos niyang sinabi ang mga bagay na ito sa kanila, siya ay nanatili sa Galilea. **10** Subalit, pagkatapos pumunta ng kaniyang mga kapatid sa kapistahan, sumunod din siya, hindi hayagan ngunit palihim. **11** Hinahana ng mga Judio sa kapistahan at sinabi, "Nasaan siya?" **12** Nagkaroon ng matinding talakayan sa maraming tao tungkol sa kanya, sinabi ng ilan, "Siya ay mabuting tao." Sinabi ng iba, "Hindi, nililigaw niya ang karamihan." **13** Ngunit wala ni isa na hayagang nagsalita tungkol sa kanya dahil sa takot sa mga Judio. **14** Nang malapit na matapos ang kapistahan, umakyat si Jesus sa templo at nagsimulang magturo. **15** Namanghang ang mga Judio at sinasabi, "Paano nagkaroon ng maraming karunungan ang taong ito? Hindi naman siya nakapag-aral." **16** Sinagot sila ni Jesus at sinabi, "Ang aking katuruan ay hindi akin, ngunit sa kanya na nagsugo sa akin. **17** Kung sinuman ang nagnanais gawin ang kaniyang kalooban, malalaman niya ang tungkol sa katuruan ito, kung ito ay nanggaling sa Diyos o nanggaling sa sarili ko. **18** Sinuman ang magsalita mula sa kaniyang sarili ay naghahangad ng sariling kalulwahitan, ngunit sinuman ang naghahangad ng kalulwahitan sa kanya na nagsugsi sa kanya, ang taong iyon ay totoo at walang kasamaan sa kanya. **19** Hindi ba binigay sa inyo ni Moises ang kautusan? Gayunman wala sa inyo ang gumagawa ng batas. Bakit gusto ninyo akong patayin?" **20** Sumagot ang maraming tao, "Mayroon kang isang demonyo. Sino ang may gustong pumatay sa iyo?" **21** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Gumawa ako ng isang bagay, at namangha kayo dahil dito. **22** Bininingay kayo ni Moises ng pagtutuli (hindi sa iyon ay nagsulat kay Moises, ngunit nagsulat sa mga ninuno), at sa Araw ng Pamamahinga tinutuli ninyo ang isang lalaki. **23** Kung ang isang lalaki ay tumanggap ng pagtutuli sa Araw ng Pamamahinga upang ang batas ni Moises ay hindi malabag, bakit kayo nagagalit sa akin dahil ginawa kong ganap na magaling ang isang tao sa Araw ng Pamamahinga? **24** Huwag humatol ayon sa anyo, ngunit humatol ng may kattwiran. **25** Sinabi ng ilan sa kanila na taga-Jerusalem, "Hindi ba ito ang siyang hinahangad nilang patayin?" **26** At tingnan ninyo, hayagan siyang nagsasalita at wala silang sinabi sa kanya. Hindi kaya alam ng mga pinuno na ito ang Cristo, maaari kaya? **27** Alam natin kung saan nanggaling ang taong ito. Subalit, kapag dumating ang Cristo, walang isaan man ang Nakakaalam kung saan siya mangagaling. **28** Sumisigaw si Jesus sa loob ng templo, nagtuturo at nagsasabi, "Kilala ninyo ako at alam ninyo kung saan ako nanggaling. Hindi ako pumarito sa aking sarili, ngunit ang nagsugo sa akin ay totoo at hindi niyo siya kilala. **29** Kilala ko siya dahil ako ay nanggaling mula sa kanya at ako ay isinugo niya. **30** Sinusubukan nilang dakpin siya, ngunit walang sinumang nangahas na hulihin siya dahil hindi pa dumating ang kaniyang panahon. **31** Subalit, marami sa mga tao ang sumampalataya sa kanya. Sinabi nila, "Kapag dumating ang Cristo, gagawa ba siya ng mas maraming tanda kaysa sa mga ginawa ng taong ito?" **32** Narinig ng mga Pariseo ang bulong-bulungan ng maraming tao tungkol kay Jesus, at ang mga punong pari at ang mga Pariseo ay nagsugo ng mga opisyal upang hulihin siya. **33** At sinabi ni Jesus, "Sa sandaling panahon mananatili pa ako kasama ninyo, pagkatapos pupunta na ako sa nagsugo sa akin. **34** Hahanapin ninyo ako ngunit hindi ninyo ako makikita; kung saan ako papunta, hindi kayo makakasama." **35** Kaya nag-usap-usap ang mga Judio, "Saan papunta ang taong ito na hindi natin siya kayang hanapin? Pupunta ba siya sa Pagkakalat sa mga Griyego at tuturuan ang mga Griyego? **36** Ano itong salita na kaniyang sinabi, "Hahanapin ninyo ako ngunit hindi ako makikita; kung saan ako pupunta,

hindi kayo makakasama?" **37** Ngayon sa huling araw, ang dakilang araw ng kapistahan, tumayo si Jesus at sumigaw na nagsasabi, "Kung sinuman ang nauuhaw, hayaan siyang lumapit sa akin at uminom. **38** Kung sino ang sumampalataya sa akin, gaya ng sinabi ng kasulatan, mula sa kanya dadaloy ang mga ilog ng tubig na buhay. **39** Ngunit sinabi niya ito tungkol sa Espiritu na tatanggapin ng mga mananampalataya sa kanya; ang Espiritu ay hindi pa naibibigay dahil si Jesus ay hindi pa nalululwalhati. **40** Ang ilan sa maraming tao, nang narinig nila ang mga salitang ito nagsabi, "Tunay nga na ito ang propeta." **41** Sinabi ng iba, "Ito ang Cristo." Ngunit sinabi ng iba, "Ano, ang Cristo ba ay mangagaling sa Galilea?" **42** Hindi ba sinabi ng mga kasulatan na ang Cristo ay mangagaling sa lahi ni David at mula sa Betlehem, ang nayon kung saan galing si David?" **43** Kaya nagkaroon ng pagbabahagi sa maraming tao dahil sa kanya. **44** Ang iba sa kanila ay ninais sanang dakpin siya, ngunit walang isaan man ang humuli sa kanya. **45** Pagkatapos bumalik ang mga opisyal sa mga punong pari at mga Pariseo, na nagsabi sa kanila, "Bakit hindi ninyo siya dinala?" **46** Sumagot ang mga opisyal, "Walang pang tao ang nagsalita kailaman ng katulad nito." **47** Kaya sinagot sila ng mga Pariseo, "Kayo ba ay nailigaw na rin?" **48** Mayroon ba sa mga namumuno o kahit sino sa mga Pariseo ang sumampalataya sa kanya? **49** Ngunit itong maraming tao na hindi alam ang batas—sila ay sinumpa." **50** Sinabi ni Nicodemus sa kanila, (siya na kabilang sa mga Pariseo na pumunta noong una pa kay Jesus), **51** "Ang ating batas ba ay humahatol sa isang tao nang hindi muna marinig siya at nabatid kung ano ang kaniyang ginagawa?" **52** Sumagot sila at sinabi sa kanya, "Nanggaling ka din ba sa Galilea? Saliksikin at tingnan mo na walang propetang mangagaling sa Galilea." **53** [Pagkatapos bawat tao ay nagtungo sa kanilang sariling bayah.

8 Si Jesus ay nagtungo sa Bundok ng mga Olibo. **2** Kinaumaghan, pumunta siyang muli sa templo, at lahat ng mga tao ay pumunta sa kanya; umupo siya at tinuruan sila. **3** Ang mga eskriba at mga Pariseo ay nagdala ng isang babaeng nahuli sa kasalukuyan ng pangangaluna. Nilagay nila siya sa gitna. **4** At sinabi nila kay Jesus, "Guro, ang babaeng ito ay nahuli sa kasalukuyang ng pangangaluna. **5** Ngayon sa batas inuutos ni Moises na batuhin ang ganiton urig mga tao; ano ang iyong masasabi tungkol sa kanya?" **6** Sinabi nila ito upang bigatin siya upang mayroon silang maiparating sa kanya, ngunit yumuko si Jesus at sumulat sa lupa gamit ang kaniyang daliri. **7** Nang patuloy sila sa pagtataong sa kanya, siya ay tumayo at sinabi sa kanila, "Ang walang kasalanan sa inyo, siya ang unang magtapon ng bato sa kanya." **8** Muli siyang yumuko at nagsulat sa lupa gamit ang kaniyang daliri. **9** Nang narinig nila ito, isa isa silang umalis, simula sa pinakamatanda. Sa bandang huli na ilan si Jesus mag-isa, kasama ang babae na nasa kanilang kalagitnaan. **10** Tumayo si Jesus at sinabi sa kanya, "Babae, nasaan ang iyong mga taga-usig? Wala bang humatol sa iyo?" **11** Sabi niya "Wala ni sinuman, Pangimoon." Sabi ni Jesus, "Hindi rin kita hahatulan. Humayo ka sa iyong pupuntahan; mula ngayon huwag ka nang magkakasala pa." **12** Muli nagsalita si Jesus sa mga tao at sinabi, "Ako ang ilaw ng mundo; ang sumusunod sa akin ay hindi na maglalakad sa kadiilinan kundi magkaroon ng liwanag ng buhay." **13** Sinabi sa kanya ng mga Pariseo, "Ikaw ang nagpapatooto tungkol sa iyong sarili; ang iyong patoto ay hindi tunay." **14** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, "Kahit na ako ang nagpapatooto tungkol sa aking sarili, ang aking patoto ay tunay. Alam ko kung saan ako nanggaling at saan ako pupunta, ngunit kayo hindi ninyo alam kung saan ako nanggaling o saan ako pupunta. **15** Humahatol kay ayon sa laman;ako ay walang hinahatulan. **16** Ngunit paghumatok ako, ang aking paghatol ay tunay dahil hindi ako nag-iisa, ngunit kasama ko ang aking Ama na nagsugo sa akin. **17** Tama, at sa inyong batas ay nakasulat ang pagpapatooto ng dalawang tao ay tunay. **18** Ako ang nagpapatooto tungkol sa aking sarili, at ang Ama na nagsugo sa akin ay nagpapatooto tungkol sa akin. **19** Sinabi nila sa kanya, "Nasaan ang iyong ama?" Sumagot si Jesus, "Hindi ninyo ako kilala ni ang aking Ama; kung nakilala ninyo ako, makilala niyo na rin ang aking Ama." **20** Sinabi niya ang mga salitang ito na malapit sa lugar ng ingatyanan noong siya ay nagturo sa templo, at walang sinuman ang humuli sa kanya dahil hindi pa dumating ang kaniyang oras. **21** Sinabi niya muli sa kanila, "Ako ay aalis; hahanapin ninyo ako at mamamatay kayo sa inyong kasalanan. Kung saan ako pupunta, hindi kayo makakasama." **22** Sabi ng mga Judio "Papatayin ba niya ang kaniyang sarili, siya na

nagsabi, "Kung saan ako pupunta, hindi kayo makakasama?" 23 Sinabi ni Jesus sa kanila, "Kayo ay nagsula sa ibaba; ako ay nagsula sa itaas. Kaya ay sa sanlibutang ito; ako ay hindi sa sanlibutang ito." 24 Kaya, sinabi ko sa inyo na mamamatay kayo sa inyong mga kasalanan. Sapagkat maliban na maniniwala kayo na AKO NGA, mamamatay kayo sa inyong mga kasalanan." 25 Kaya sinabi nila sa kanya, "Sino ka?" Sinabi ni Jesus sa kanila, "Kung ano sinabi ko sa inyo mula pa sa simula." 26 Marami akong mga bagay na sasabihin at hahatulan tungkol sa inyo. Subalit, ang nagpadala sa akin ay totoo; at ang mga bagay na narinig ko sa kanya, ang mga ito ay sinasabi ko sa mundo." 27 Hindi nila naunawaan na siya ay nagsasalita sa kanila tungkol sa Ama. 28 Sinabi ni Jesus, "Kapag itinaas na ninyo ang Anak ng Tao, saka ninyo makikilala na AKO NGA, at wala akong ginawa sa aking sarili. Ayon sa itinuro ng aking Ama, sinasabi ko ang mga bagay na ito." 29 Ang nagsugo sa akin ay nasa akin, at hindi niya ako iniwang mag-isá, dahil palagi kong ginagawa ang mga bagay na nakakalugod sa kanya." 30 Habang sinasabi ni Jesus ang tungkol sa mga bagay na ito, marami ang naniwala sa kanya. 31 Sinabi ni Jesus sa mga Judio na naniwala sa kanya, "Kapag kayo ay nanatili sa aking salita, kaya ngayun tunay kong mga alagad; 32 at malaman ninyo ang katotohanan, at ang katotohanan ang mapapalaya sa inyo." 33 Sumagot sila sa kanya, "Kami ay mga lahi ni Abraham at hindi kailamanan alipin ng kahit sinuman; paano mo nasabi, 'Kayo ay mapapalaya?'" 34 Si Jesus ay sumagot sa kanila, "Tunay nga, sinabi ko sa inyo, kung sinuman ang magkasala ay alipin ng kasalanan. 35 Ang alipin ay hindi laging nananatili sa tahanan; ang anak ay laging nananatili." (aiōn g165) 36 Kung gayon, kapag pinalaya na kayo ng Anak, kaya ay tunay ngang malaya. 37 Alam ko na kayo ay kaapu-apuhan ni Abraham; gusto ninyo akong patayin dahil ang aking mga salita ay walang lugar sa inyo. 38 Sinasabi ko ang mga bagay na nakita ko sa aking Ama, at kayo din ginagawa ninyo ang mga bagay na narinig ninyo mula sa inyong ama. 39 Sila ay sumagot at sinabi sa kanya, "Ang aming ama ay si Abraham." Sinabi ni Jesus sa kanila, "Kung kaya ay mga anak ni Abraham, gagawin ninyo ang mga gawain ni Abraham. 40 Ngunit, ngayon ninanais ninyo na patayin ako na isang taong nagsabi sa inyo ng katotohanan na narinig ko mula sa Diyos. Hindi ito ginawa ni Abraham. 41 Ginawa ninyo ang gawain ng inyong ama." Sinabi nila sa kanya, "Hindi kami ipinanganak sa seksual na imoralidad; may isa kaming Ama, ang Diyos." 42 Sabi ni Jesus sa kanila, "Kung ang Diyos ang inyong Ama, mamahalin ninyo ako, sapagkat ako ay nagsula at nanggaling sa Diyos; sapagkat hindi ako naparito dahil sa aking sarili lamang, kundi isinugo niya ako." 43 Bakit hindi ninyo naaintindihan ang aking mga salita? Ito ay dahil hindi ninyo kayang makining sa aking mga salita. 44 Kaya ay mula sa inyong ama na ang diablo, at hinahangnid ninyong gawin ang mga kahalayan mula sa inyong ama. Siya ay isang mamamatay tao mula sa simula at hindi nananatili sa katotohanan dahil walang katotohanan sa kanya. Kapag nagsalita siya ng kasinungalingan, siya ay nagsasalita sa sarili niyang kalikasan dahil siya ay sinungaling at ang ama ng kasinungalingan. 45 Subalit, dahil nagsasalita ako ng katotohanan hindi kayo naniniwala. 46 Sino sa inyo ang hahatol sa aking kasalanan? Kung nagsasalita ako ng katotohanan, bakit hindi ninyo ako pinapaniwalahan? 47 Ang sa Diyos ay nakikinig sa mga salita ng Diyos; hindi ninyo narinirig ang mga ito dahil hindi kayo sa Diyos." 48 Ang mga Judio ay sumagot at sinabi sa kanya "Hindi ba tama ang sinabi namin na ikaw ay isang Samaritano at may demonyo." 49 Sumagot si Jesus, "Wala akong demonyo; pero pinaparangalan ko ang aking ama, at hindi ninyo ako pinaparangalan. 50 Hindi ko hinahanap ang sarili kong kaluwalhatian; mayroon isang naghahanap at naghahatol." 51 Tunay nga, sinabi ko sa inyo, kung sinuman ang tutupad ng aking salita, hindi niya kailanman makikita ang kamatayan. (aiōn g165) 52 Sinabi ng mga Judio sa kanya, "Ngayon alam namin na mayroon kang demonyo. Si Abraham at ang mga propeta ay namatay; pero sinasabi mo, 'Kung sinuman ang tutupad sa aking salita ay hindi kailamanan matitikman ang kamatayan.' (aiōn g165) 53 Hindi ka nakakahigpit sa aming amang si Abraham na namatay, hindi ba? Ang mga propeta din ay namatay. Kanino mo hinahalinulad ang iyong sarili?" 54 Sumagot si Jesus, "Kung niluluwelhati ka ang aking sarili, ang aking kaluwalhatian ay walang halaga; ang nagluluwelhati sa akin ay ang aking Ama—na sinasabi ninyo na siya ang inyong Diyos. 55 Hindi niyo siya nakikila, pero kilala ko siya. Kung sasabihin ko, 'Hindi ko siya kilala,' maitutulad ako sa inyo na sinungaling. Subalit, kilala ko siya at tinutupad ko ang kaniyang salita. 56 Ang iyong amang si Abraham ay naglak na

nakikita ang araw ko; nakita niya ito at natuwa." 57 Sabi ng mga Judio sa kanya, "Hindi ka pa limampung taon gulang, at nakita mo na si Abraham?" 58 Sabi ni Jesus sa kanila, "Tunay nga, sinasabi ko sa inyo, bago ipanganak si Abraham, ay AKO NGA." 59 Kaya dumampot sila ng mga bato para batuhin siya ngunit nagtago si Jesus at lumabas ng templo.

9 Ngayon nang si Jesus ay dumaan, nakakita siya ng isang taong bulag mula pa sa kapanganakan. 2 Tinanong siya ng kaniyang mga alagad, "Rabi, sino ang nagkasala, ang taong ito o ang kaniyang mga magulang, na dapat siyang isilang na bulag?" 3 Sumagot si Jesus, "Hindi nagkasala ang taong ito ni ang kaniyang mga magulang, kundi upang ang mga gawa ng Dios ay mahayag sa kanya. 4 Kailangan nating gawin ang mga gawain niya na siyang nagpadala sa akin habang araw pa. Darating ang gabi na kung kailan walang kayang gumawa. 5 Habang ako ay nasa sanlibutan, ako ang ilaw ng sanlibutan." 6 Pagkatapos sabihin ni Jesus ang mga bagay na ito, dumura siya sa lupa, gumawa ng putik sa pamamagitan ng lawat, at pinahiran ng putik ang mga mata ng lalake. 7 Sinabi niya sa kanya, "Pumunta ka at maghilamos sa langyan ng Siloam (na isinalin na 'isinugo')." Kaya't umalis ang lalake, naghilamos, at bumalik nang nakakakakita na. 8 Pagkatapos, ang mga kapitbahay ng lalake at iyong mga dating nakakita sa kanya bilang isang pulubi ay nagsasabi, "Hindi ba't ito ang lalaking dating nakaupo at namamatimos?" 9 Sinabi ng ilan, "Siya nga." Sinabi ng iba, "Hindi, ngunit siya ay kamukha niya." Ngunit sinasabi niya, "Ako ngayon." 10 Sinabi nila sa kanya, "Kung gayon paanong nabuksan ang iyong mga mata?" 11 Sumagot siya, "Ang taong tinatawag na Jesus ay gumawa ng putik at pinahiran ang aking mga mata at sinabi sa akin, "Pumunta ka sa Siloam at maghilamos." Kaya umalis ako at naghilamos, at numunbalik ang aking paningin." 12 Sinabi nila sa kanya, "Nasaan siya?" sumagot siya, "Hindi ko alam." 13 Dinala nila ang lalaki na dating bulag sa mga Pariseo. 14 Ngayon iyon ay Araw ng Pamamahinga nang si Jesus ay gumawa ng putik at pinadilat ang kaniyang mga mata. 15 Pagkatapos tinanong siya muli ng mga Pariseo kung paano niya natanggap ang kaniyang paningin. Sinabi niya sa kanila, "Nilagyan niya ng putik ang aking mga mata, naghilamos ako, at ngayon nakakakita na ako." 16 Sinabi ng ilang mga Pariseo, "Ang taong ito ay hindi galing sa Dios dahil hindi niya tinutupad ang Araw ng Pamamahinga." Sinabi ng iba, "Papaongan makakawaga ng ganyang mga pangitain ang isang tao na iyon na makasalanan?" Kaya nagkaroon ng pagkakabaha-bahagi sa kanilang kagatitnaan. 17 Kaya tinanong nilang muli ang lalaking bulag, "Ano ang masasabi mo tungkol sa kanya dahil pinadilat niya ang iyong mga mata?" Sinabi ng lalaking bulag, "Siya ay isang propeta." 18 Ngayon ang mga Judio ay hindi pa din naniniwala tungkol sa kanya na dating bulag at nakamit ang kaniyang paningin hanggang sa tinawag nila ang mga magulang ng iyong nagkamit ng kaniyang paningin. 19 Tinanong nila ang mga magulang, "Ito ba ang inyong Anak na sinasabi ninyong pinangangak na bulag? Papaongan nakakakita na siya ngayon?" 20 Kaya sumagot ang kaniyang mga magulang sa kanila, "Alam naming ito ang aming anak at siya ay bulag nang isilang." 21 Kung paano siya ngayon ay nakakakita na, hindi namin alam, at kung sino ang napadilat sa kaniyang mga mata, hindi namin alam. Tanungin ninyo siya. Siya ay matanda na. Makakapag-salita siya para sa kaniyang sarili." 22 Sinabi ito ng kaniyang mga magulang sapagkat takot sila sa mga Judio. Sapagkat nagkasundo na ang mga Judio na kung sinumang mapaghayag na si Jesus ay ang Cristo, dapat siyang palaysin sa sinagoga. 23 Dahil dito, sinabi ng kaniyang mga magulang, "Siya ay matanda na. Tanungin ninyo siya." 24 Kaya sa pangalawang pagkakataon tinawag nila ang lalake na naging bulag at sinabi sa kanya, "Magbigay papuri ka sa Dios. Alam naming makasalanan ang taong iyon." 25 At sumagot ang taong iyon, "Kung siya man ay isang makasalanan, hindi ko alam. Isang bagay ang alam ko: Noon ako ay bulag, at ngayon ako ay nakakakita na." 26 At sinabi nila sa kanya, "Ang oton ginawa niya sa iyo? Paano niya pinadilat ang iyong mga mata?" 27 Sumagot siya, "Sinabi ko na sa inyo at hindi ninyo pinakigangan! Bakit ninyo gustong itong marinig muli? Hindi ninyo nais maging alagad din niya, hindi ba?" 28 Nilait nila siya at sinabi, "Kaw ay kaniyang alagad, ngunit kami ay mga alagad ni Moises. 29 Alam namin na ang Dios ay nakipag-usap kay Moises, ngunit para sa taong iyon, hindi namin alam kung saan siya nanggaling." 30 Ang lalake ay sumagot at sinabi sa kanila, "Bakit, ito ay isang kamangha-manghang bagay, at hindi ninyo alam kung saan siya nagsula, gayon pinadilat niya

ang aking mga mata. **31** Alam natin na ang Diyos ay hindi nakikinig sa mga makasalanan, ngunit kung ang isang tao ay sumasamba sa Diyos at gumagawa ng kaniyang kalooban, siya ay pakikigangan ng Diyos. **32** Mula ng nagsimula ang mundo hindi kailanman narinig na napadilat ng sinuman ang mga mata ng isang taong isinilang na bulag. (**aiōn g165**) **33** Kung ang taong ito ay hindi galang sa Diyos, wala siyang kayang gawin.” **34** Sumagot sila at sinabi sa kaniya, “Ikaw ay pawang ipinanganak sa mga kasalanan, at tinuturan mo kami ngayon?” Pagkatapos ay pinalabas nila siya sa sinagoga. **35** Narinig ni Jesus na pinalayas nila siya sa sinagoga. Nakita niya siya at sinabi, “Sumasampalataya ka ba sa Anak ng Tao?” **36** Sumagot siya at sinabi, “Sino siya, Panginoon, upang sasampalataya ako sa kaniya?” **37** Sinabi ni Jesus sa kaniya, “Nakita mo na siya, at siya itong nakikipag-usap sa iyo.” **38** Sinabi ng lalake, “Panginoon, sumasampalataya ako.” Pagkatapos, sumamaya siya sa kaniya. **39** Sinabi ni Jesus, “Naparito ako sa mundo ito para sa paghuhukom upang ang mga hindi nakakakita ay makakita, at upang ang mga nakakakita ay maging bulag.” **40** Narinig ng ilan sa mga Pariseo na kasama niya ang mga bagay na ito, at nagtanong sa kaniya, “Bulag din ba kami?” **41** Sinabi ni Jesus sa kanila, “Kung kayo ay mga bulag, wala sana kayong kasalanan. Subalit, ngayon sinasabi ninyong, ‘Nakakakita kami,’ kaya ang inyong kasalanan ay nananatili.

10 “Tunay nga, sinasabi ko sa inyo, ang hindi pumasok sa pamamagitan ng pinto papasok sa kulungan ng tupa, subalit umaakyat sa ibang daanan, at taong iyon ay isang magnanakaw at isang tulisan.” **2** Ang pumpasok sa pamamagitan ng pinto ay ang tagapag-alaga ng tupa. **3** Binubuksan siya ng tagapagbantay ng tarangkahon. Pinapakigangan ng mga tupa ang kaniyang boses, at tinatawag niya ang sarili niyang tupa sa kani-kanilang pangalan at pinangungunahan silang palabas. **4** Kapag nailabas na niya ang lahat nang sariling kaniya, pinangungunahan niya sila, at sumusunod sa kaniya ang mga tupa sapagkat kilala nila ang kaniyang boses. **5** Hindi sila susundin sa isang estranghero ngunit sa halip ay iiwasan ito, sapagkat hindi nila kilala ang boses ng mga estranghero.” **6** Sinabi ni Jesus sa kanila ang talinghangang ito, ngunit hindi nila naintindihan kung ano ang mga bagay na ito na sinasabi niya sa kanila. **7** Pagkatapos muling sinabi ni Jesus sa kanila, “Tunay nga, sinasabi ko sa inyo, ako ang pinto ng mga tupa. **8** Lahat nang nauuang dumating sa akin ay mga magnanakaw at mga tulisan, ngunit ang mga tupa ay hindi nakinig sa kanila. **9** Ako ang tarangkahon. Kung sinumang pumpasok sa pamamagitan ko, siya ay maliliigtas; siya ay papasok at lalabas at makakahanap ng pastulan. **10** Ang magnanakaw ay hindi pumarito maliban sa pagnapanakaw, pagpatay, at pagwasak. Ako ay pumarito upang sila ay magkaroong ng buhay at magkaroon ng kasaganaan nito. **11** Ako ang mabuting pastol. Inial ng mabuting pastol ang kaniyang buhay para sa mga tupa. **12** Ang isang bayaramg-lingkod, na hindi isang pastol, na hindi nagmamay-ari ng mga tupa, ay nakikitang dumarating ang lobo at pinababayaan ang mga tupa at tumatakas. Tinatangay ng lobo ang mga ito at pinangangalat ang mga ito. **13** Siya ay tatakbo dahil siya ay isang bayaramg-lingkod at hindi nagmamalasakit sa mga tupa. **14** Ako ang mabuting pastol, at kilala ko ang sa akin, at ang sa akin ay nakikilala ako. **15** Kilala ako ng Ama, at kilala ko ang Ama, at ibinigay ko ang aking buhay para sa mga tupa. **16** Mayroon akong iba pang mga tupa na wala sa tupahang ito. Sila din, kailangan kong dalhin, at makikinig sila sa aking boses upang magkaroon lamang isang kawan at isang pastol. **17** Ito ang dahilan kung bakit ako iniibig ng Ama: Ibibigay ko ang aking buhay upang muli kung kunin. **18** Walang sinumang kukuha nitó sa akin, kundi kusa ko itong ibibigay. Ako'y mayroon kapangyarihang ibigay ito, at mayroon din akong kapangyarihan na ito ay kunin muli. Natanggap ko ang utes na ito mula sa Ama.” **19** Isang pagkakabaha-bahagi ang muling nangyari sa gitna ng mga Judio dahil sa mga salitang ito. **20** Sinabi ng marami sa kanila, “Mayroon siyang demonyo at nababalíw. Bakit kayo nakikinig sa kanya?” **21** Sinabi ng iba, “Hindi ito ang mga paheyag ng isang inaalihan ng isang demonyo. Kaya ba ng isang demonyo na makapagpadilat ng mga mata ng isang bulag?” **22** At dumating ang Kapistahan ng Pagtatalaga sa Jerusalem. **23** Taglamig noon, at naglalakad si Jesus sa templo sa portiko ni Solomon. **24** At pinaligiran siya ng mga Judio at sinabi sa kaniya, “Hanggang kailan mo kami pananaltilihing bitin? Kung ikaw ang Cristo, sabihin mo nang maliwang.” **25** Sumagot si Jesus sa kanila, “Sinabihan ko kayo, ngunit hindi kayo naniwala. Ang mga gawain na aking ginawa sa ngalan ng aking

Ama, ang mga ito ang magpapatooy patungkol sa akin. **26** Gayunman hindi kayo naniwala dahil hindi ko kayo mga tupa. **27** Narinrig ng aking tupa ang aking boses; kilala ko sila, at sila ay sumusunod sa akin. **28** Ibinigay ko sa kanila ang buhay na walang hanggang; hindi sila malilipol, at walang sinumang makaaagaw sa kanila sa aking kamay. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **29** Ang aking Ama na siyang nagbigay sa kanila sa akin, ay dakila kaysa sa lahat, at walang sinuman na kayang umagaw sa kanila sa kamay ng Ama. **30** “Ako at ang Ama ay iisa.” **31** Pagkatapos ay kumuhang muli ng mga bato ang mga Judio upang batuhin siya. **32** Sinagot sila ni Jesus, “Ipinakita ko sa inyo ang maraming mabubuting gawain mula sa Ama. Alin sa mga gawaing ito ang dahilan na pagbabatuhin ninyo ako?” **33** Sumagot ang mga Judio sa kaniya, “Hindi ka namin binabato dahil sa anumang mabuting gawain, kundi dahil sa paglapastangan, dahil ikaw na isang tao, ginagawa mong Diyos ang iyong sarili.” **34** Sumagot si Jesus sa kanila, “Hindi ba nasusulat sa inyong batas, ‘Sinabi ko, ‘kayo ay mga diyos?’” **35** Kung tinatawag niyang mga diyos sila na dinatnan ng salita ng Diyos (at ang kasulatan ay hindi maaaring sirain), **36** sinasabi ba ninyo ang tungkol sa kaniya na siyang itinataga ng Ama at isinugo sa mundo, ‘Ikaw ay naglalapastangan,’ dahil sinabi kong, ‘Ako ang Anak ng Diyos?’ **37** Kung hindi ko ginagawa ang gawain ng aking Ama, huwag kung manampalataya sa akin. **38** “Subalit, kung ginagawa ko ang mga iyon, kahit na hindi kayo manampalataya sa akin, mariniwala kayo sa mga gawain upang malaman ninyo at maunawaan na ang Ama ay nasa sa akin at ako ay nasa sa Ama.” **39** Sinubukan muli nilang lupigin si Jesus, ngunit siya ay umalis sa kanilang mga kamay. **40** Umalis muli si Jesus patung sa ibayo ng Jordan sa lugar nang una'y pinagbabautismuhan ni Juan, at siya ay nanatili doon. **41** Maraming tao ang lumapit kay Jesus. Patuloy nilang sinasabi, “Sa katunayan walang ginawang mga tanda si Juan, ngunit lahat ng mga bagay na sinabi ni Juan tungkol sa taong ito ay totoo.” **42** Doon ay maraming sumampalataya kay Jesus.

11 Ngayon, may isang lalaki na nagngangalang Lazaro na may karamdaman. Siya ay mula sa Bethania na ang nayon ni Maria at ng kaniyang babaeng kapatid na si Martha. **2** Siya rin ang Maria na magpapahid ng mira sa Panginoon at magpupunas gamit ang kaniyang buhok sa mga paa ng Panginoon, siya ang kapatid ni Lazaro na siyang may karamdaman. **3** At nagsasabi ng mensahe ang magkapatid na babae kay Jesus at sinabi, “Panginoon, tingnan mo, ang iyong minamahal ay may karamdaman.” **4** Nang marinig ito ni Jesus, sinabi niya, “Ang karamdaman ito ay hindi magtatapos sa kamatayan, sa halip ito ay para sa kaluwalhatian ng Diyos upang ang Anak ng Diyos ay maluwahilat sa pamamagitan nito.” **5** Ngayon mahal ni Jesus si Marta at ang kaniyang kapatid na babae at si Lazaro. **6** Nang marinig ito ni Jesus, nanatili pa siya ng dalawang araw sa lugar kung nasaan siya. **7** Pagkatapos nito, sinabi niya sa kaniyang mga alagad, “Tayo nang muli sa Judea.” **8** Sinabi ng mga alagad sa kaniya, “Rabi, ngayon palang ay sinusubukan kang batuhin ng mga Judio, at babalik ka ba muli roon?” **9** Sumagot si Jesus, “Hindi ba sa isang araw ay may labingdalawang oras na liwanag? Kapag ang isang tao ay lumalakad samantalang araw, hindi siya matitisos sapagkat nakakakita siya sa pamamagitan ng liwanag ng araw. **10** Gayon pa man, kung siya ay lumalakad sa gabi, siya ay matitisos dahil wala sa kaniya ang liwanag. **11** Sinabi ni Jesus ang mga bagay na ito, at pagkatapos ng mga bagay na ito, sinabi nya sa kanila, “Ang ating kaibigan na si Lazaro ay natukulog, subalit pupunta ako doon upang gisingin siya mula sa kaniyang pagkakatulog.” **12** Kaya sinabi ng mga alagad sa kaniya, “Kung si Lazaro ay natukulog, siya ay gagaling.” **13** Ngayon, sinabi sa kanila ni Jesus ang tungkol sa kamatayan ni Lazaro, ngunit inakala nilang lahat na ito ay tungkol lamang sa pagpapahinga sa pagtulog. **14** Pagkatapos, sinabi sa kanila ni Jesus nang malinaw, “Si Lazaro ay patay na.” **15** Para sa inyong kapakanan, masaya ako na wala ako roon upang kayo ay manirihi. Pumunta tayo sa kaniya. **16** Si Tomas na dating tinatawag na Didimo, sinabi nya sa kapwa nya alagad, “Pumunta rin tayo, upang mamatay din tayo kasama ni Jesus.” **17** Nang dumating si Jesus, nalaman nya na apat na araw ng nasa libungan si Lazaro. **18** Ngayon, malipat ang Bethania sa Jerusalem, mga labinglimang estadio ang layo. **19** Maraming mga Judio ang pumunta kina Marta at Maria, upang alinwan sila tungkol sa kanilang kapatid na si Lazaro. **20** At nang marinig ni Marta na paparating si Jesus, pumunta siya at sinalubong siya, ngunit si Maria ay nanatiling nakaupo pa

rin sa kanilang bayah. **21** Sinabi ni Marta kay Jesus, "Panginoon, kung nandito ka lang sana, hindi mamamatay ang kapatid ko. **22** Kahit ngayon, alam ko na kahit ano ang iyong hingiin sa Diyos ay ibibigay niya sa iyo." **23** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Ang kapatid mo ay babangong muli." **24** Sinabi ni Marta sa kaniya, "Alam ko na muli siyang babangon sa muling pagkabuhay sa huling araw." **25** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Ako ang muling pagkabuhay at ang buhay; ang sumasampalataya sa akin, bagama't siya ay mamamatay, gayon ma'y mabubuhay siya: **26** at sinuman ang nabubuhay at sumasampalataya sa akin ay hindi na mamamatay. Naniniwala ka ba dito?" (**aiōn g165**) **27** Sinabi niya sa kaniya, "Oo Panginoon, naniniwala ako na ikaw ang Cristo, ang Anak ng Diyos na siyang paparito sa mundo." **28** Matapos niyang sabihin ito, umalis siya at tinawag si Maria na kaniyang kapatid, nang sarilinan. Sinabi niya, "Narito ang Guro at ipinatatawag ka." **29** Nang marinig ito ni Maria, mabisil siyang tumayo at pumunta kay Jesus. **30** Ngayon, hindi pa nakakarating sa rayon si Jesus, kundi nandoon pa rin siya sa lugar kung saan siya kinatagpo ni Marta. **31** At ang mga Judio na kasama ni Maria sa kanilang bayah, na umaaliw sa kaniya, nang makita nilang nagmamadali siyang tumayo at umalis, sinundan nila siya, inakala nila na pupunta siya sa libbingan upang doon umiyak. **32** Nang makarating si Maria kung saan naroon si Jesus, at siya ay nakita niya, nagpatirapura siya sa kaniyang mga paa at sinabi sa kaniya, "Panginoon, kung nandito lamang kayo, hindi sana namatay ang aking kapatid." **33** Nang makita ni Jesus na siya ay umiyak at ang mga Judio na kasama niya ay umiyak din, naghinapigis ang kaniyang espiritu at nabagabag: **34** sinabi niya, "Saan niyo sya iniilip?" Sinabi nila sa kaniya, "Panginoon, pumarito kayo at tingnan." **35** Si Jesus ay tumangis. **36** Pagkatapos, sinabi ng mga Judio, "Tignan ninyo kung gaano niya kamaahan si Lazaroo!" **37** Pero sinabi ng ilan, "Hindi ba kaya ng taong ito na siyang nagmulat ng mga mata ng dati ay bulag, na gawin ring hindi mamatay ang lalaking ito?" **38** Pagkatapos, habang si Jesus ay muling naghinapigis, pumunta siya sa libbingan. Ngayon ito ay isang kuweba at may isang batong nakatakipido. **39** Sinabi ni Jesus, "Alisin ang bato." Si Martha, na kapatid ni Lazaroo na namatay, ay nagsabi kay Jesus, "Panginoon, sa mga oras na ito ang kaniyang katawan ay naaagnas na, sapagkat apat na araw na ang nakalipas mula nang siya ay mamamatay." **40** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Hindi ko ba sinabi sa iyo na kung ikaw ay maniwala makita mo ang kaluwalhatian ng Diyos?" **41** Kaya inalis nila ang bato. Tuminggal si Jesus at sinabi, "Ama, nagpapasalamat ako sa iyo dahil pinakanggo mo ako. **42** Alam ko na lagi mo akong pinakikigging, pero ito ay dahil sa mga taong natakayong palibot sa akin kaya sinabi ko ito, upang maniwala sila na isnugo mo ako." **43** Matapos niyang sabihin ito, sumigaw siya nang may malakas na boses, "Lazaroo, lumabas ka!" **44** Lumabas ang patay na lalaki, na nakabalot ang mga kamay at mga paa ng damit panglibing at ang kaniyang mukha ay nababalot din ng tela. Sinabi ni Jesus sa kanila, kalagan ninyo siya at pakawalan." **45** At ang maraming Judio na pumunta kay Maria at nakita kung ano ang ginawa ni Jesus, ay sumampalataya sa kaniya; **46** ngunit may ilan sa kanila ang umalis papunta sa mga Pariseo at sinabi ang mga ginawa ni Jesus. **47** At tinipon ng mga pirunong pari at ng mga Pariseo ang konseho at sinabi, "Ano ang ating gagawin? Ang taong ito ay maraming ginagawang mga tanda. **48** Kung hayahanan natin siyang mag-isá katulad ng ganito, lahat ay maniniwala sa kaniya; ang mga Romano ay paparito at kukunin ang ating lugar at gayon din ang ating bansa. **49** Gayon pa man, may isang lalaki sa kanila, si Caifas na ang pinakapunong pari nang taong iyon ay nagsabi sa kanila, "Wala kayong nalaman." **50** Hindi ba ninyo iniisip na ito ay naaangkop na may isang taong dapat mamatay para sa mga tao kaysa ang buong bansa ang mamatay?" **51** Ngayon, sinabi niya ito hindi sa kaniyang saniling pagkukusa; sa halip, dahil siya ang pinakapunong pari ng taong iyon, nagpropesiya siya na si Jesus ay dapat mamatay para sa bansa. **52** at hindi para sa bansa lamang, kundi upang tipunin din ni Jesus ang mga anak ng Diyos na nakakalat sa ibat ibang lugar. **53** Kaya mula ng araw na iyon ay pinagplaniuhan na nila kung paano papatayin si Jesus. **54** Hindi na naglalakad ng hayag si Jesus sa gitna ng mga Judio, ngunit umalis siya doon at pumunta sa isang bansa na malapit sa ilang sa isang bayan na tinatawag na Efraim. Doon ay nanatili siya kasama ang mga alagad. **55** Ngayon ang Paskwa ng mga Judio ay nalalapit na, marami ang pumunta sa Jerusalem mula sa mga bansa upang linisin ang kanilang mga sarili. **56** Hinahanap nila si Jesus, at pinag-uusapan nila sa isat'isa habang sila ay nakatayo sa templo, "Ano sa inyong palagay? Hindi kaya siya darating sa

kapistahan?" **57** Ngayon, ipinag-utos ng mga punong pari at mga Pariseo na kung sinuman ang nakakaalam kung nasaan si Jesus ay ipagbigay-alam nila ito upang sa gayon maaari nila siyang dakipin.

12 Anim na araw bago ang Paskwa, ngapunta si Jesus sa Bethania, kung saan neroon si Lazaro na siyang binuhay niya mula sa mga patay. **2** Kaya hinandaan niya si ng hapunan doon, at si Marta ang nagsisilbi, habang si Lazaro ay isa sa mga naupo sa mesa kasama ni Jesus. **3** Pagkatapos kumuha si Maria ng isang litra ng pabango mula sa purong nardo na napakamahal, at pinahiran nito ang mga paa ni Jesus at pinunasan ng kaniyang buhok ang kaniyang mga paa, at napuno ang buong bayah ng halimuyak ng pabango. **4** Si Judas Iscariote, isa sa mga alagad na magkakanulo sa kaniya, ay nagsabi, **5** "Bakit hindi ipinagbibili ang pabango na ito ng tatlong daang dinario at ibigay sa mahihirap. **6** Ngayon, sinabi niya ito, hindi dahil sa may malasakit siya sa mga mahihirap, kundi dahil siya ay isang magnanakaw: siya ang may hawk ng sisidlan ng pera, at kumukuha dito ng ilang pera para sa kaniyang sarili. **7** Sinabi ni Jesus, "Hayaan ninyong ilaan niya ang mayroon siya para sa araw ng aking libing. **8** Palagi ninyong kapiling ang mga mahihirap, ngunit hindi ninyo ako laging makakasama." **9** Ngayon, napag-alaman ng maraming mga Judio na neroon si Jesus, at sila ay dumating, hindi lamang dahil kay Jesus, ngunit nagbabakasakali rin silang makita si Lazaro na binuhay ni Jesus mula sa mga patay. **10** Ang mga punong pari ay nagsabutan upang patayin na rin si Lazaro, **11** dahil siya ang dahilan kung bakit maraming mga Judio ang nagsis-alis at sumampalataya kay Jesus. **12** Nang sumundod na araw, napakaraming tao ang dumating para sa kapistahan. Nang kanilang marinig na si Jesus ay darating sa Jerusalem, **13** kumuha sila ng mga sanga sa mga puso ng palma, at lumabas upang salubugin siya at sumigaw: "Osana! Pinagpala siya na pumaparito sa pangalan ng Panginoon, ang Hari ng Israel!" **14** Nakita ni Jesus ang isang asno, at umupo siya rito, gaya ng nasusulat, **15** "Huwag kang matakot, mga anak na babae ng Sion, tingnan, ang inyong Hari ay dumamarating, nakaupo sa isang batang asno." **16** Hindi naunawaan ng kaniyang mga alagad ang mga ito sa simula, ngunit nang maluwihati na si Jesus, naalala nila na ang mga bagay na ito ay nasulat patungkol sa kaniya at na ginawa nila sa kaniya ang mga bagay na ito ay. **17** Ngayon ang maraming mga tao na nakasama ni Jesus na tagawin niya si Lazarus palabas sa libbingan at binuhay mula sa mga patay, ay nagpatootoo sa iba. **18** Ito rin ang dahilan kung bakit ang mga tao ay lumabas upang salubugin siya, dahil narinig nilang ginawa niya ang tandang ito. **19** Kaya nagsabi ang mga Pariseo sa isat'isa: Tingnan ninyo, wala kayong magagawa; tingnan ninyo, ang sanlibutan ay sumusunod sa kaniya." **20** Ngayon, may ilang mga Griyego na kasama nilang umakyat upang sumamba sa kapistahan. **21** Lumapit sila kay Felipe na mula sa Bethsaida ng Galilea, at tinanong siya na nagsasabi, "Gino, nais naming makita si Jesus." **22** Pumunta si Felipe at sinabi kay Andres; si Andres ay pumunta kasama si Felipe, at sinabi nila kay Jesus. **23** Sinagot sila ni Jesus at sinabi, "Ang oras ay dumating na upang ang Anak ng Tao ay luwalhatiin." **24** Tunay na ng sinasabi ko sa inyo, maliban na ang butil ng trigo ay mahulog sa lupa at mamatay, ito ay nanatili sa kaniyang sarili na mag-isa, ngunit kung ito ay mamatay, magbubunga ito ng napakarami. **25** Ang nagmamahal sa kaniyang buhay ay mawawalan nito, subali't ang namumuhin sa kaniyang buhay sa mundong ito ay mapapanatili ito para sa walang hanggang buhay. (**aiōn g166**) **26** Kung sinuman ang maglingkod sa akin, sumundot siya sa akin, at kung saan ako narooron, ang aking lingkod ay naroon din. Kung sinuman ang maglingkod sa akin, pararanganila siya ng Ama. **27** Ang aking kaluluwa ay nababagabag ngayon, "Ano ang aking sasabihin?" Ama, iligtas mo ako sa oras na ito? Subali't dahil dito, naparito ako sa oras na ito. **28** Ama, luwalhatiin mo ang iyong pangalan." Pagkatapos isang tinig ang nagmula sa langit, at nagsabi, "Niluwalhati ko na at muli ko rin itong luluwalhatiin" **29** Pagkatapos ang maraming mga tao na nakatayo sa malapit at nakarining nito ay nagsabi na kumulog. Sinabi ng iba, "Isang anghel ang nagsalita sa kaniya." **30** Sumagot si Jesus at nagsabi, "Ang tinig na ito ay hindi dumating alang-alang sa akin, kundi para sa inyong kapakanan. **31** Ngayon na ang paghuhukom nitong mundo. Ngayon itataboy ang prinsipe ng mundong ito. **32** At ako, kung ako ay maiteatas mula sa lupa, aking ilalapit ang mga tao sa aking sarili. **33** Sinabi niya ito upang ipahiwatig kung sa paanong paraan na kamatayan siya mamamatay. **34** At sumagot ang maraming tao sa kaniya, "Naring namin

mula sa kautusan na ang Cristo ay mananatili magpakailanman. Paano mo masasabi, "Ang Anak ng Tao ay kailangan itaas?" "Sino itong Anak ng Tao?" (**aīōn g165**) **35** Saka sinabi ni Jesus sa kanila, "Gayunman sa kaunting panahon na lamang ay kasama ninyo ang ilaw. Lumakad habang nasa inyo ang liwanag upang hindi kayo abutuan ng kadiiliman. Ang lumalakad sa kadiiliman ay hindi nakakaalam kung sana siya patutungo. **36** Habang mayroon sa inyo ang liwanag, sumampalataway kayo sa liwanag upang kaya ay maging mga anak ng liwanag. Sinabi ni Jesus ang mga bagay na ito, at pagkatapos umalis siya at hindi na muling nagpaktita sa kanila. **37** Kahit na maraming nagawang mga tanda si Jesus sa harapan nila, hindi pa rin sila sumampalataway sa kanya. **38** upang ang salita ni Isaias na propeta ay maaring matupad, na kaniyang sinabi: "Panginoon, sino ang naniwala sa aming ulat? At kaniño nahayag ang bisig ng Panginoon?" **39** Sa kadalilanito ito hindi sila sumaspalataway, sapagkat sinabi rin ni Isaias, **40** "Binulag niya ang kanilang mga mata, at pinatigas niya ang kanilang mga puso, kung hindi man, makikita nila sa kanilang mga mata at makuunawa sa kanilang mga puso, at manumbalik, at pagagalingin ko sila. **41** Sinabi ang mga bagay na ito ni Isaias sapagkat nakita niya ang kaluwalhatian ni Jesus, at nagsalita siya ng tungkol sa kanya. **42** Gayunpaman, maraming mga pinuno ang naniwala kay Jesus, pero dahil sa mga Pariseo, hindi nila inaanmin ito upang hindi sila ipagbawal sa sinagoga. **43** Minahal nila ang papuri na nagmumula sa mga tao kaysa sa papuring nagmumula sa Diyos. **44** Sumigaw si Jesus at nagsabi, "Ang sumaspalataway sa akin ay hindi lang sa akin sumaspalataway kundi maging sa kanya na nagsugo sa akin. **45** At ang nakakakita sa akin ay nakakakita sa kanya na nagsugo sa akin. **46** Ako ay naparito bilang isang liwanag sa mundo upang ang sinumang maniwala sa akin ay hindi na manatili sa kadiiliman. **47** Kung sinuman ang nakakarinig ng aking mga salita, subalit hindi sinusunod ang mga ito, hindi ko siya hinahatulan, sapagkat hindi ako naparito upang hatulan ang mundo, kundi upang iligtas ang mundo. **48** Ang sinumang tumanggi sa akin at hindi tumatanggap ng aking mga salita ay mayroong isang habatal sa kanya, ito ay ang salita na aking sinabi na siyang habatal sa kanya sa huling araw. **49** Sapagkat hindi ako nagsalita mula sa aking sarili. Sa halip ang Ama na siyang nagsugo sa akin, na siyang nagbigay sa akin ng utos tungkol sa kung ano ang aking dapat sabihin at dapat ipahayag. **50** Alami ko na ang kaniyang utos ay buhay na walang hanggan; kaya iyong mga sinasabi ko—na ayon sa sinasabi ng Ama sa akin, ay sinasabi ko sa kanila." (**aīōnios g166**)

13 Ngayon, bago ang Kapistahan ng Paskwu, dahil alam ni Jesus na ang kaniyang oras ay dumating na, na siya ay dapat ng umalis ng mundong ito tungo sa kaniyang Ama, minamahal niya ang sariling kanya na nasa mundo, minahal niya sila hanggang sa huli. **2** Ngayon, nailagay na sa puso ni Judas Iscariote na anak ni Simon, na ipagkanuloo si Jesus. **3** Alam ni Jesus na ibinigay ng Ama sa kaniyang mga kamay ang lahat ng mga bagay at siya ay galing sa Diyos at babalik sa Diyos. **4** Tumayo siya nang hapunan at ibinaba ang kaniyang panglabas na kasuotan. At kumuhi siya ng tuwala at ibinigkis ito sa kaniyang sarili. **5** Pagkatapos, nagbuhos siya ng tubig sa palanggana at sinimulang hugasan ang mga paa ng mga alagad at upang punasan sila ng tuwala na ibinigkis sa kaniyang sarili. **6** Lumapit si Jesus kay Simon Pedro, at sinabi ni Simon Pedro sa kanya, "Panginoon, huhugasan mo ba ang aking mga paa?" **7** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanya, "Sa ngayon ang ginagawa ko ay hindi mo pa maintindihan, ngunit sa darating na panahon ay maintindihan mo rin ito." **8** Sinabi ni Pedro sa kanya, "Hindi mo kailangan hugasan ang aking mga paa." Sumagot si Jesus, "Kung hindi kita hugusan, hindi ka magkakaroon ng bahagi sa akin." (**aīōn g165**) **9** Sinabi ni Simon Pedro sa kanya, "Panginoon, huwag lamang ang aking mga paa ang iyong hugasan, ngunit pati na rin ang aking mga kamay at aking ulo." **10** Sinabi sa kaniya ni Jesus, "Ang sinuman na nakaligo na ay hindi na kailangang maghugas ng kahit ano pa maliban sa kaniyang mga paa, at siya ay malinis na malinis na; malinis ka na, ngunit hindi lahat kayo." **11** Dahil alam ni Jesus kung sino ang magkakanulo sa kanya; kaya sinabi niya: "Hindi ang lahat sa inyo ay malinis." **12** Pagkatapos hugasan ni Jesus ang kanilang mga paa at kunin ang kaniyang mga damit at muling umupo, sinabi nya sa kanila, "Alam ba ninyo ang ginawa ko para sa inyo? **13** Tinatawag ninyo akong 'Guro' at 'Panginoon', at tama ang sinasabi ninyo, dahil ako nga iyon. **14** Kung ako nga na Panginoon at Guro, ay hinugasan ang iyong mga paa,

dapat ninyo ring hugasan ang mga paa ng iba. **15** Dahil binigyan ko kayo ng halimbawa upang dapat gawin din ninyo tulad ng ginawa ko sa inyo. **16** Tunay nga sinasabi ko sa inyo, ang lingkod ay hindi mas mataatas sa kaniyang Panginoon; ni ang isinugo ay mas mataas kaysa sa nagsugo sa kanya. **17** Kung alam mo ang mga bagay na ito, pinaggala ka kung ginagawa mo ang mga ito. **18** Hindi ako nagsasalita tungkol sa inyong lahat, dahil alam ko ang aking mga pinili — ngunit sinasabi ko ito upang ang kasulatan ay maganap: 'Ang kumakain ng aking tinapay ay naagtas ng kaniyang sakong laban sa akin.' **19** Sinasabi ko ito ngayon sa inyo upang kung ito ay mangyayari, maniniwala kayo na AKO NGA. **20** Tunay nga ang sinasabi ko sa inyo, ang tumatanggap sa akin ay tinatanggap ang sinumang aking isinusugo, at ang tumatanggap sa akin ay tinatanggap ang siyang nagsugo sa akin. **21** Nang sinabi ni Jesus ito, siya ay nababagabag sa espiritu at sinabi "Tunay nga sinasabi ko sa inyo, na isaa sa inyo ang magkakanulo sa akin." **22** Nagtinginan ang mga disipulo sa isat'-isa, nagtataktak kung sino ang kaniyang tinutukoy. **23** May isa na nasa lamesa ang nakasandal sa dibidib ni Jesus na isaa sa kaniyang mga alagad, ang minamahal ni Jesus. **24** Kaya hinudyatan ni Simon Pedro ang alagad na ito at sinabi, "Sabihin mo sa amin kung sino ang kaniyang tinutukoy. **25** Sumandal ang alagad na iyon sa dibidib ni Jesus at sinabi sa kanya, "Panginoon, sino po iyon?" **26** At sumagot si Jesus, "Iyong aking ipagsawsawsaw ng pirasong tinapay at bibigyan. "Nang kaniyang isawsaw ang tinapay, ibinigay niya ito kay Judas na anak ni Simon Iscariote. **27** At pagkatapos ng tinapay, pumasok si Satanas sa kanya. Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Kung ano ang iyong gagawin, gawin mo ito agad." **28** Ngayon, walang sinuman na nasa lamesa ang Nakaaalam namang dahilan kung bakit sinabi ni Jesus ito sa kanya. **29** Naisip ng iba na, dahil si Judas ang nangangalaga sa supot ng salapi, sinabi ni Jesus sa kanya, "Bumili ka ng mga bagay na kailangan natin para sa kapistahan," o kaya naman na siya ay dapat magbigay sa mga mahihirap. **30** Pagkatapos tanggapin ni Judas ang tinapay, agad siyang lumabas; at gabi na noon. **31** Nang si Judas ay umalis na, sinabi niJesus, "Ngayon ang Anak ng Tao ay naluwalhati. **32** At ang Diyos ay naluwalhati sa kanya. Luluwalhati siya ng Diyos sa kaniyang sarili, at agad siyang luluwalhati niya. **33** Mga batang paslit, makakasama pa ninyo ako ng maikli pang panahon. Hahanapin ninyo ako, at tulad ng sinabi ko sa mga Judio, 'Kung saan ako pupunta, hindi kaya makakapunta.' Ngayon sinasabi ko rin ito sa inyo. **34** Binribigyan ko kayo ng isang bagong kautusen, na dapat ninyong mahalin ang bawat isa, kung paano ko kaya minahal, gayundin naman dapat ninyong mahalin ang bawat isa. **35** Sa pamamagitan nito, malalaman ng lahat ng tao na kayo ay aking mga alagad, kung mahahalin niyo ang bawat isa." **36** Sinabi sa kanya ni Simon Pedro, "Panginoon, saan kaya pupunta?" Sumagot si Jesus, kung saan ako pupunta, sa ngayon ay hindi kayo makakasunod, ngunit makakasunod kayo pagkatapos nito." **37** Sinabi ni Pedro sa kanya, "Panginoon, bakit hindi kita masusundan kahit ngayon? Ibibigay ko ang buhay ko para sa iyo." **38** Sumagot si Jesus, "Ibibigay mo ang buhay mo para sa akin? Tunay nga sinasabi ko sa iyo, hindi titilaok ang tandang hanggang ikaila mo ako ng tatlong beses.

14 Huwag ninyong hayaan mabalisa ang inyong puso. Manampalataway kayo sa Diyos; manampalataway rin kayo sa akin. **2** Sa tahanan ng aking Ama ay maraming mga tirahan; Kung hindi gayon, sinabi ko na sana sa inyo: sapagkat aalis ako upang maghanda ng tirahan para sa inyo. **3** Kung aalis ako at maghanda ng matitiranahan ninyo, ako ay muling babalik at tanggapin kayo sa aking sarili, upang kung saan man ako, kaya ng naroon din. **4** Alam ninyo ang daan kung saan ako pupunta." **5** Sinabi ni Tomas kay Jesus, "Panginoon, hindi namin alam kung saan kaya pupunta, papaano namin malalaman ang daan? **6** Sabi ni Jesus sa kanya, "Ako ang daan, ang katotohanan, at ang buhay; walang sinuman ang makararating sa Ama maliban sa pamamagitan ko. **7** Kung nakilala mo na ako, dapat kilala mo na rin ang aking Ama; mula ngayon kilala mo na siya at nakita mo na siya." **8** Ang sabi ni Felipe kay Jesus, "Panginoon, ipakita mo sa amin ang Ama, at iyon ay sapat na sa amin". **9** Ang sabi ni Jesus sa kanya, "Felipe, hindi ba matagal na akong kasama ninyo, at hindi mo pa rin ako nakikilala? Kung sinuman ang nakakita sa akin, nakakita sa Ama; paano mo nasasabi, 'Ipakita sa amin ang Ama?' **10** Hindi ka ba naniniwala na ako ay nasa Ama at ang Ama ay nasa akin? Ang mga salitang sinasabi ko sa inyo ay sinasabi ko hindi sa aking sariling kapasyahan; sa halip, ito ay ang Ama na nanahanan sa akin na siyang gumagawa ng kaniyang gawain. **11**

Maniwala kayo sa akin, na ako ay nasa Ama, at ang Ama ay nasa akin; o kaya, maniwala kayo sa akin dahil sa mismo kong ginagawa. **12** Tunay nga ang sinasabi ko sa inyo, sinuman ang sumasampalataya sa akin, sa mga gawain na ginagawa ko, gagawin niya rin itong mga ginagawa ko; at gagawa siya ng mas higit na dakilang mga gawain dahil ako ay pupunta sa Ama. **13** Anuman ang iroyng hingin sa aking pangalan, gagawin ko upang ang Ama ay maluluwalhati sa Anak. **14** Kung anuman ang iroyng hingin sa aking pangalan, iyon ay gagawin ko. **15** Kung mahal ninyo ako, susundin ninyo ang aking mga kautuson. **16** At mananalangin ako sa Ama, at bibigyan niya kayo ng isa pang Manga-aliw upang siya ay sumainyo magpakailanman, (**aīōn g165**) **17** na ang Espiritu ng katotohanan. Hindi siya maaaring tanggapin ng mundo dahil hindi siya nakikita nito o nakikilala man. Subalit, kayo, kilala ninyo siya, dahil nanatili siya sa inyo at sasainyo. **18** Hindi ko kaya iwanan nang nag-isla. Babalik ako sa inyo. **19** Sa sandaling panahon, hindi na ako makikita ng mundo, ngunit makikita ninyo ako. Sapagkat nabubuhay ako, mabubuhay din kayo. **20** Sa araw na iyon, malaman ninyo na ako ay nasa Ama, at kayo ay nasa akin, at ako ay nasa inyo. **21** Ang sinuman na mayroon ng aking mga kautuson at isinasagawa ang mga ito; siya ang nagmamahal sa akin; at siya na nagmamahal sa akin ay mamahalin ng aking Ama, at mamahalin ko rin siya, at ipakikita ko sa kanya ang aking sarili. **22** Sinabi ni Judas (hindi si Iscariote) kay Jesus, "Panginoon, ano ang nangyayari na iyyong ipakikita ang iyong sarili sa amin at hindi sa mundo?" **23** Sumagot si Jesus at sinabi sa kanya: "Kung sinuman ang magmamahal sa akin, isasagawa niya ang aking salita. Mamahalin siya ng aking Ama, at kami ay paparoon sa kanya at gagawa kami ng aming tirahan kasama niya. **24** Ang sinumang hindi nagmamahal sa akin ay hindi isinasagawa ang aking mga salita. Ang salitang iyyong naririnig ay hindi sa akin, ngunit sa Ama na nagsugo sa akin. **25** Sinabi ko na sa inyo ang mga bagay na ito, habang ako ay nabubuhay pa kasama ninyo. **26** Subalit, ang Manga-aliw na ang Banal na Espiritu na ipapadala ng Ama sa aking pangalan ay migtuturo sa inyo na lahat ng mga bagay at magpapaalala ng lahat ng aking sinabi sa inyo. **27** Kapayapaanang iīwan ko sa inyo; ibinibigay ko ang aking kapayapaan sa inyo. Hindi ko ito ibinibigay katulad ng pagbibigay ng mundo. Huwag hayaang mabalisa ang iyyong puso, at huwag ito hayaang matakot. **28** Narinig ninyo ang sinabi ko sa inyo, "Ako ay aalis, at babalik ako sa inyo". Kung minahal ninyo ako, nagagalak na sana kayo dahil pupunta ako sa Ama, sapagkat ang Ama ay higit na dakila kaysa sa akin. **29** Ngayon nasabi ko na sa inyo bago pa ito mangyayari upang kung mangyari man ito, kaya ay maaring maniwala. **30** Hindi na ako masyadong magsasalita sa inyo, dahil darating na ang prinsipe ng mundong ito. Wala siyang kapangyarihan sa akin, **31** ngunit upang malaman ng mundo na mahal ko ang Ama, ginagawa ko kung ano ang iniuutos ng Ama sa akin, katulad lamang ng pagbigay niya sa akin ng kautuson. Magsitindig na kayo, umalis na tayo sa lugar na ito."

15 Ako ang tunay na puno ng ubas at ang aking Ama ang tagapagtala aga ng ubasan. **2** Inaalis niya sa akin ang bawat sanga na hindi nagbubunga, at nililinis niya ang bawat sanga na nagbubunga upang ito ay lalong mamunga ng higit pa. **3** Kayo ay malinis na dahil sa mensahe na sinabi ko sa inyo. **4** Manatili kayo sa akin at ako sa inyo. Katulad ng sanga na hindi maaring magbunga sa kaniyang sarili, maliban na ito ay nananatili sa puno, kaya hindi rin kaya maaring magbunga, maliban kung kayo ay mananatili sa akin. **5** Ako ang puno ng ubas, kaya ang mga sanga. Ang mananatili sa akin at ako sa kanya, ang tao ring ito ay namumunga ng marami, sapagka't wala kayong magagawa kung kaya ay hiwalay sa akin. **6** Ang sinumang hindi nanatili sa akin, tinatapon siya katulad ng sanga at natutuyo; titintipon ng mga tao ang mga sanga at itinatapon ang mga ito sa apoy, at ang mga ito ay sinusunog. **7** Kung kayo ay mananatili sa akin, at kung ang aking mga salita ay mananatili sa inyo, humingi kayo ng anumang nais ninyo, ito ay gagawin para sa inyo. **8** Sa ganito ay naluluwälhati ang aking Ama na kayo ay mamunga ng marami at na kayo ay maging aking mga alagad. **9** Katulad ng pagmamahal sa akin ng Ama, kaya rin ay minahal ko, manatili kayo sa aking pagmamahal. **10** Kung tutuparin ninyo ang aking mga kautuson, mananatili kayo sa aking pagmamahal katulad ng pagtutupad ko sa mga kautuson ng Ama at nanatili sa kaniyang pagmamahal. **11** Sinasabi ko ang mga bagay na ito sa inyo upang ang aking kagalakan ay sumainyo at upang ang iyyong kagalakan ay maging lubos. **12** Ito ang akin kautuson, na dapat ninyong mahalin ang isā't isa

katulad ng pagmamahal ko sa inyo. **13** Walang sinuman ang nagmahala na hihipit pa rito, na kaniyang inaalay ang kaniyang buhay para sa kaniyang mga kaibigan. **14** Kayo ay mga kaibigan ko kung ginagawa ninyo ang mga bagay na inihihipit ko sa inyo. **15** Hindi ko na kayo tinatawag na mga lingkod, dahil hindi nalalaman ng lingkod kung ano ang ginagawa ng kaniyang Panginoon. Tinawag ko kayong mga kaibigan dahil ipinaalam ko sa inyo ang lahat ng mga bagay na narinig ko mula sa aking Ama. **16** Hindi kayo ang pumili sa akin ngunit pinili ko kayo at itinalaga kayo na humayo at magbunga at manatili ang iyyong bunga. Ito ay upang kung anuman ang hingin ninyo sa Ama sa aking pangalan, ibibigay niya ito sa inyo. **17** Ang mga bagay na ito ay inihihipit ko sa inyo, na magmahalan kayo sa isā't isa. **18** Kung kinamumuhian kayo ng mundo, alam ninyo na kinamumuhian muna ako nitto bago kayo kamuhian nito. **19** Kung kayo ay sa mundo, mamahalin kayo ng mundo bilang sa kanya; ngunit dahil hindi kayo sa mundo, at dahil pinili ko kayo mula sa mundo, sa kadahilangan ito kayo ay kinamumuhian ng mundo. **20** Tandaan ninyo ang salitang sinabi ko sa inyo. 'Ang lingkod ay hindi mas dakila kaysa sa kaniyang panginoon'. Kung inusig nila ako, usigin din nila kayo; kung sinunod nila ang aking salita, susundin din nila ang sa inyo. **21** Gagawin nila ang lahat ng mga bagay na ito sa inyo dahil sa aking pangalan sapagkat hindi nila kilala ang nagsugo sa akin. **22** Kung hindi ako dumating at nagsalita sa kanila, hindi sana sila nagkasala; subalit ngayon wala silang maidahilanan para sa kanilang kasalanan. **23** Ang namumuhi sa akin ay namumuhi rin sa akin Ama. **24** Kung hindi ko sana ginawa sa kanilang kagalitnaan ang mga gawain na hindi pa nagawa ninuman; hindi sana sila nagkaroon ng kasalanan, ngunit ngayon, pareho na nilang nakita at kinamuhian ako at ang aking Ama. **25** Ito ay nangyayari upang ang salita ay matupad na ayon sa nakasulat sa kanilang kautuson: Kinamumuhian nila ako ng walang kadahilanahan." **26** Kapag darating na ang Manga-aliw na siyang aking isusugo sa inyo mula sa Ama, na ang Espiritu ng katotohanan, na nanggaling mula sa Ama, magpapatootoo siya tungkol sa akin. **27** Magpapatootoo rin kayo dahil kasama ko na kayo mula pa sa simula.

16 Sinabi ko ang mga bagay na ito sa inyo upang hindi kayo matisod. **2** Palalayasin nila kayo sa mga sinagoga; tunay nga na darating ang oras na ang sinumang papatay sa inyo ay mag-aakalang gumagawa siya ng mabuting gawain para sa Diyoys. **3** Gagawin nila ang mga bagay na ito dahil hindi nila nakikilala ang Ama o ako. **4** Sinabi ko ang mga bagay na ito sa inyo upang kung ang oras ay dumating para ang mga ito ay mangyari, maari ninyong maalaal ang mga ito at kung paano ko sinabi sa inyo ang mga bagay tungkol sa mga ito. Hindi ko sinabi sa inyo ang mga bagay na ito noong simula dahil ako ay kasama ninyo. **5** Subalit, ngayon ako ay pupunta sa kanya na nagsugo sa akin, ngunit wala ni isa man sa inyo ang nagtanong sa akin: "Saan ka pupunta?" **6** Dahil sa sinabi ko sa inyo ang mga bagay na ito, napuno ng kalungkutan ang iyyong puso. **7** Gayunpaman, sinasabi ko sa inyo ang katotohanan: makabubuti sa inyo na ako ay lumisan; dahil kung hindi ako ilisan, susuguin ko siya sa inyo. **8** Sa kaniyang pagdating, ipahahayag ng Manga-aliw sa mundo tungkol sa kasalanan, tungkol sa katuwiran at tungkol sa paghuhukom— **9** tungkol sa kasalanan, dahil hindi sila naniniwala sa akin, **10** tungkol sa katuwiran, dahil ako ay pupunta sa Ama, at hindi na niryo aka makikita, at tungkol sa paghuhukom, dahil ang prinsipe ng mundong ito ay nahatulan na. **12** Maraming mga bagay akong sasabihin sa inyo, subalit hindi ninyo maunawaan ang mga ito sa ngayon. **13** Subalit, kapag siya na Espiritu ng Katotohanan ay dumating, gagabayani niya kayo sa lahat ng katotohanan: dahil hindi siya magsasalita mula sa kaniyang sarili, ngunit anumang mga bagay ang naririnig niya, sasabihin niya ang mga ito, at ihahayag niya sa inyo ang mga bagay na darating. **14** Luluwalhati niya ako, dahil kukunin niya ang mga bagay na akin, at ihahayag ang mga ito sa inyo. **15** Ang lahat ng anumang bagay na mayroon ang Ama ay akin. Kaya nga sinabi ko na kukunin ng Espiritu ang mga bagay na akin at ihahayag ang mga ito sa inyo. **16** Sa kaunting panahon na lamang, ako ay hindi na niryo makikita, pagkatapos muli ng kaunting panahon makikita ninyo ako." **17** Ang ilan sa mga alagad ay nagsabi sa isā't isa, "Ano itong sinasabi niya sa atin, 'Sa kaunting panahon at hindi na niryo aka makikita,' at muli 'Sa kaunting panahon at makikita ninyo aka' at 'Dahil ako ay pupunta sa Ama?'" **18** Kaya nga sinabi nila, "Ano ito na sinabi niya, 'Sa kaunting panahon?'

Hindi natin alam ang sinasabi niya.” **19** Nakita ni Jesus na sila ay sabik na tanunin siya, at sinabi niya sa kanila, “Tinatanong ba ninyo ang inyong mga sarili tungkol dito, na aking sinabi, ‘Sa kaunting panahon ay hindi na ninyo ako makikita; at matapos ang kaunting panahon, muling makikita ninyo ako?’ **20** Tunay nga na sinasabi ko sa inyo, kayo ay mananangis at mananaghoy, subalit ang mundo ay magagalak; kayo ay magdadalamhati subalit ang inyong dalhamhati ay magiging kagalakan. **21** Ang babae ay may dalhamhati kapag siya ay nakararamdam ng pananakit ng tiyan dahil ang oras ng kaniyang panganganak ay malapit na; ngunit kapag naipanganak na niya ang bata, hindi na niya naaalala ang sakit dahil sa kaniyang kagalakan na isang sanggol ay naipanganak na sa mundo. **22** Kayo rin, may dalhamhati kayo ngayon, ngunit makikita ko kayong muli; at ang inyong puso ay magagalak, at walang sinumang makapag-aalis ng kagalakan ito mula sa inyo. **23** Sa araw na iyon, hindi kayo magtataong ng kahit anong tanong. Tunay nga na sinasabi ko sa inyo, kung anuman ang hingin ninyo sa Ama, ibibigay niya ito sa inyo sa aking pangalan. **24** Hanggang ngayon wala pa kayong hinihining anuman sa aking pangalan; humingi kayo at kayo ay tatanggap upang ang inyong kagalakan ay maging lubos. **25** Sinabi ko sa inyo ang mga bagay na ito sa nakakubling wika, ngunit ang oras ay darating, na hindi na ako magsasalita sa inyo sa nakakubling wika, ngunit sa halip sasabihin ko ng malinaw ang tungkol sa Ama. **26** Sa araw na iyon kayo ay hinihingi sa aking pangalan, at hindi ko sinasabi na ako ay dadalangin sa Ama para sa inyo; **27** dahil ang Ama mismo ay nagmamahal sa inyo, dahil minahal ninyo ako at sapagkat kayo ay naniwala na ako ay nagmula sa Ama. **28** Nagmula ako sa Ama, atako ay dumating sa mundo; muling liisikanin ko ang mundo atako ay pupunta sa Ama. **29** Sinabi ng kaniyang mga alagad sa kaniya, “Tingnan mo, ngayon ay nagsasalita ka sa amin ng malinaw at hindi gumagamnit ng matalinghagang pananalita. **30** Ngayon alam na namin na nalalaman mo ang lahat ng mga bagay at hindi mo kailangan ang sinunuan upang ikaw ay tanunin ng mga katanungan. Dahil dito naniniwala kami na ikaw ay nagmula sa Diyos. **31** Sinagot sila ni Jesus, “Naniniwala na ba kayo?” **32** Tingnan ninyo, ang oras ay paparating, oo at dumating na nga, na kayo ay magkakahawi-hiwalay, bawat’isa sa kaniyang sariling pag-aari, at iiwanan ninyo akong mag-isa. Subalit ako ay hindi nag-iisa dahil ang Ama ay kasama ko. **33** Sinabi ko na sa inyo ang mga bagay na ito upang magkaroon kayo ng kapayapaan sa akin. Sa mundo, kayo ay mayroong mga kabalihan, subalit laksan ninyo ang inyong loob; napagtugumpayan ko na ang mundo.

17 Sinabi ni Jesus ang mga bagay na ito; pagkatapos, tumingala siya sa langit at sinabi, “Ama, dumating na ang oras; luwalhatiin mo ang iyong Anak upang ikaw ay luwalhatiin ng Anak— **2** tulad ng pagbigay mo sa kaniya ng kapangyarihan sa lahat ng laman upang siya ay makapagbigay ng buhay na walang hanggan sa lahat ng sinunyang ibinigay mo sa kaniya. (**aiōnios g166**) **3** Ito ang buhay na walang hanggan: na ikaw ay dapat nilang makilala, ang nag-iisang tunay na Diyos, at ang isinugo mong si Jesu-Cristo. (**aiōnios g166**) **4** Ikaw ay niluwahlati ko sa lupa, pagkatupad ko sa mga gawain na ibinigay mo sa akin para gawin. **5** Ngayon, Ama, luwalhatiin mo ako kasama ng iyong sarili sa kaluwalhatian na mayroon ako sa iyo bago pa nalikha ang mundo. **6** Ipinahayag ko ang inyong pangalan sa mga tao na ibinigay mo sa akin mula sa mundo. Sila ay iyo; at ibinigay mo sila sa akin, at pinanatili nila ang iyong salita. **7** Ngayon, alam nila na kahit anumang mga bagay na ibinigay mo sa akin ay nagmula sa iyo, **8** dahil ang mga salitang ibinigay mo sa akin — ibinigay ko ang mga salitang ito sa kanila. Tinanggap nila ang mga ito at totoo ng nalaman na ako ay nanggaling sa iyo, at naniwala sila na ako ay isinugo mo. **9** Nananalangin ako para sa kanila. Hindi ako nananalangin para sa mundo ngunit para sa kanilang mga ibinigay mo sa akin, dahil sila ay sa iyo. **10** Ang lahat ng bagay na akin ay sa iyo, at ang mga bagay na sa iyo ay akin; naluwalhati ako sa kanila. **11** Ako ay hindi na sa mundo, ngunit ang mga taong ito ay nasa mundo, atako ay pupunta na sa iyo. Banal na Ama, panatilihin sila sa iyong pangalan na ibinigay mo sa akin upang sila ay maging isa, katulad natin na iisa. **12** Habang ako ay kasama nila, pinanatili ko sila sa iyong pangalan na ibinigay mo sa akin; binantayan ko sila, at wala ni isa sa kanila ang napahamak, maliban sa anak ng kapahamakan, upang ang kasulatan ay matupad. **13** Ngayon, ako ay pupunta sa iyo; ngunit sinasabi ko ang mga bagay na ito sa mundo upang sila ay magkaroon ng aking kagalakan na ginawang lubos sa kanilang mga sarili. **14** Naibigay ko

na sa kanila ang iyong salita; ang mundo ay namuhu sa kanila sapagkat hindi sila sa mundo, katulad lamang na ako ay hindi sa mundo. **15** Hindi ko ipinapanalangin na dapat mo silang kunin mula sa mundo ngunit sila ay dapat mong pangalagaan mula sa kaniya na masama. **16** Sila ay hindi mula sa mundo, tulad ko na hindi mula sa mundo. **17** Italaga mo sila sa iyong sarili na nasa katotohanan; ang iyong salita ay katotohanan. **18** Isinugo mo ako sa mundo, at isinugo ko sila sa mundo. **19** Alang-alang sa kinalitaan ko ang aking sarili sa iyo ng sa gayon sila din ay maitalaga sa iyo sa katotohanan. **20** Hindi ako nanalangin para lang sa mga ito, ngunit pati na rin sa mga mananampalataya sa akin sa pamamagitan ng kanilang salita **21** upang lahat sila ay maging isa, na gaya mo, Ama, ay isa akin, at ako ay nasa iyo. Ipinapanalangin ko na sila rin ay magigisa sa atin upang ang mundo ay maniwala na isinugo mo ako. **22** Ang kaluwalhatian na ibinigay mo sa akin — ibinigay ko ito sa kanila, upang sila ay maging isa, tulad natin na iisa — **23** ako sa kanila, at kaw sa akin, na sila ay maging ganap na iisa; nang malaman ng mundo na ikaw ang nagsugo sa akin, at minahal ko sila, tulad ng pagmamahal mo sa akin. **24** Ama, silang mga ibinigay mo sa akin — nais ko rin na sila ay makasama ko kung nasasaan ako, upang makita nila ang kaluwalhatian ko, na ibinigay mo sa akin: dahil ako ay minahal mo mula noong bago pa lang natatag ang mundo. **25** Ang matuwid, hindi ka kilala ng mundo, ngunit ikaw ay kilala ko; at alam ng mga ito na isinugo mo ako. **26** Ipinahayag ko ang inyong pangalan sa kanila, at ipapahayag ko ito upang ang pagmamahal na iyong ibinigay sa akin ay mapasakanila, at ako ay mapasakanila.”

18 Pagkatapos sabihin ni Jesus ang mga salitang ito, lumabas siya kasama ang kaniyang mga alagad sa Lambak ng Cedron, kung saan mayroong isang hardin na kaniyang pinasok, siya at ang kaniyang mga alagad. **2** Ngayon si Judas na magkakanulo sa kaniya ay alam din ang lugar, dahil madalas magpunta roon si Jesus kasama ang kaniyang mga alagad. **3** Pagkatapos, si Judas, pagkatanggap sa grupo ng mga sundalo at ang mga opisyal mula sa mga pinunong mga pari at ng mga Pariseo, dumating roon ng may mga lampara, mga sulo at mga sandata. **4** Pagkatapos, si Jesus, na nakaalaman ng lahat ng mga bagay na nangyayari sa kaniya, ay pumunta sa harapan at tinanong sila, “Sino ang inyong hinahanap?” **5** Sumagot sila sa kaniya “Si Jesus ng Nazaret.” Sinabi ni Jesus sa kanila, “Ako iyon.” Si Judas, na siyang nagkanuluo sa kaniya, ay nakatayo rin kasama ng mga sundalo. **6** Kaya nang sinabi nya sa kanila, “Ako nga,” umatras sila at bumagsak sa lupa. **7** Pagkatapos, muli niya silang tinanong, “Sino ang inyong hinahanap?” Muli nilang sinabi, “Si Jesus ng Nazaret.” **8** Sumagot si Jesus, “Sinabi ko na sa inyo na ako nga siya; kaya kung ako ang inyong hinahanap, hayaan ninyong makaalis ang mga ito.” **9** Ito ay upang matupad ang salita na kaniyang sinabi: “Sa lahat ng mga ibinigay mo sa akin, wala ni isang nawala.” **10** Pagkatapos, si Simon Pedro na may isang espada, ay hinugot ito at tinaga ang lingkod ng pinunong pari at tinapay ang kaniyang kanang tanga. Ngayon, ang pangalan ng lingkod ay Malco. **11** Sinabi ni Jesus kay Pedro, “Ibalik mo ang espada sa lahayan nito. Ang tasa na ibinigay na Ama sa akin, hindi ko ba ito dapat inuinmin?” **12** Kaya dinakip si Jesus ng grupo ng mga sundalo, at ng kapitan, at ng mga opisyal ng mga Judio at ginaplos siya. **13** Una siyang dinala nil kay Annas, sapagkat siya ang biyenan ni Caifas na pinunong pari na taong iyon. **14** Ngayon, si Caifas ang nagbibigay ng payo sa mga Judio na naaangkop na isang tao ang dapat mamamatay para sa mga tao. **15** Sinundan ni Simon Pedro si Jesus, gayun din ang isa pang alagad. Ngayon, ang alagad na iyon ay kilala ng pinakapunong pari, at siya ay pumasok kasama ni Jesus sa payo ng pinakapunong pari; **16** ngunit nakatayo si Pedro sa pinto sa labas. Kaya ang isa pang disipulo, na kilala ng pinakapunong pari, ay lumabas at kinausap ang babaeng lingkod na nagbabantay ng pinto, at ipinasok si Pedro. **17** Pagkatapos, sinabi ng babaeng lingkod na nagbabantay sa pinto kay Pedro, “Hindi ba isa ka rin sa mga alagad ng lalaking ito?” Sinabi nya, “Hindi.” **18** Ngayon, ang mga lingkod at ang mga opisyal ay nakatayo roon: gumawa sila ng apoy gamit ang uling, sapagkat malamig noon, at pinapainitan nila ng kanilang mga sarili. Si Pedro ay kasama rin nilang nakatayo at pinapainitan ang kaniyang sarili. **19** Tinanong ng pinakapunong pari si Jesus tungkol sa kaniyang mga alagad at kaniyang katuruan. **20** Sinagot siya ni Jesus, “Ako ay hayagang nagsasalita sa mundo; palagi akong nagtuturo sa mga sinagoga at sa templo kung saan ang lahat ng mga Judio ay nagsasama -sama. Wala akong sinabi na

palihim. **21** Bakit mo ako tinatanong? Tanunin mo ang mga nakapakinig sa akin tungkol sa aking sinabi. Alam ng mga taong ito ang mga bagay na aking sinabi." **22** Nang masabi ito ni Jesus, hinampas si Jesus ng isa sa mga opisyal na nakatayo sa malapit sa pamamagitan ng kaniyang kamay at sinabi, "Ganiyan ka ba dapat sumagot sa pinakupungun pari?" **23** Sinagot siya ni Jesus, "Kung may sinabi akong unumang masama, maging saksi ka sa kasamaan. Gayunman, kung mayayos akong sumagot, bakit mo ako hinampas?" **24** Pagkatapos nito pinadalos ni Annas si Jesus na nakagapos kay Caifas na pinakupungun pari. **25** Ngayon si Simon Pedro ay nakatayo at pinapainitan ang kaniyang sarili. At sinabi ng mga tao sa kanya, "Hindi ba isa ka rin sa kaniyang mga alagad? Itinanggi nya ito at sinabi, "Hindi." **26** Ang isa sa mga lingkod ng pinakupungun pari, na kamag-anak ng lalaking tinrayas ni Pedro ang taya, ay nagsabi, "Hindi ba nakita kita sa hardin kasama niya?" **27** At itinanggi itong muli ni Pedro, at agad-agad tumilaok ang tandang. **28** Pagkatapos ay dinala nila si Jesus mula kay Caifas patungo sa Pretorio. Umagang-umaga pa noon at sila mismo ay hindi pumasok sa Pretorio upang hindi sila marumihan at upang sila ay makakain sa Paskwa. **29** Kaya lumabas si Pilato sa kanila at sinabing, "Anong paratang ang dala-dala ninyo laban sa lalaking ito?" **30** Sumagot sila at sinabi sa kanya, "Kung ang lalaking ito ay hindi manggagawa ng masama, hindi namin siya dadalhin sa iyo." **31** Kaya sinagot sila ni Pilato, "Dalhin ninyo siya, at hatulan siya ayon sa inyong batas." Sinabi ng mga Judio sa kanya, "Hindi naaayon sa batas para sa amin ang pumatay ng sinumang tao." **32** Sinabi nila ito upang matupad ang mga salita ni Jesus, ang salita na kaniyang sinabi na ipinahiwatig kung anong uru ng kamatayan siya mamamatay. **33** Pagkatapos, muling pumasok si Pilato sa Pretorio at tinawag si Jesus, sinabi nya sa kanya, "Ikwab ba ang hari ng mga Judio?" **34** Sumagot si Jesus, "Tinatanong mo ba ito ayon sa iyong sariling palagay, o sinabi ng iba sa iyo na itanong ito sa akin?" **35** Sumagot si Pilato, "Hindi ako Judio, di ba? Ang iyong sariling bayan at ang mga pinunong pari ay dinala ka dito sa akin; ano ba ang iyong ginawa?" **36** Sumagot si Jesus, "Ang aking kaharian ay hindi sa mundong ito. Kung ang aking kaharian ay kabahagi ng mundong ito, makikipaglaban ang aking mga lingkod upang hindi ako maibigay sa mga Judio. Sa katunayan, ang aking kaharian ay hindi nagmumula dito." **37** Pagkatapos, sinabi ni Pilato sa kanya, "Ikwab ba ay isang hari?" Sumagot si Jesus, "Sinabi mo na ako ay hari. Ako ay ipinanganak para sa layuring ito, at para sa layuning ito ako naparito sa mundo upang ako ay magpatootoo sa katotohanan. Lahat ng kabilang sa katotohanan ay nakikinig ng aking tinig." **38** Sinabi ni Pilato sa kanya, "Ano ang katotohanan?" Nang masabi nya ito, lumabas siya muli sa mga Judio at sinabi sa kanila, "Wala akong nakitang krimen sa taong ito. **39** Mayroon kayong kaugalian na dapat akong magpalaya ng isang tao sa Paskwa. Kaya gusto ba ninyong pakawalan ko sa inyo ang Hari ng mga Judio?" **40** Sumigaw silang muli at sinabi, "Hindi ang lalaking ito, kundi si Barabas. Ngayon si Barabas ay isang tulisan.

19 Pagkatapos kinuha ni Pilato si Jesus at nilatigo siya. **2** Ang mga sundalo ay pumilit ng mga tinik upang gumawang korona. Inilagay nila ito sa ulo ni Jesus at dinamitan siya ng kulay lilang na kasuotan. **3** Lumapit sila sa kanya at sinabi, "Bigyang parangal, ang Hari ng mga Judio!" At hinampas nila siya ng kanilang mga kamay. **4** Pagkatapos ay lumabas muli si Pilato at sinabi sa mga tao. "Tingnan ninyo, inilalabas ko ang lalaki sa inyo upang malaman ninyo na wala akong nakitang kasalanan sa kanya." **5** Kaya lumabas si Jesus; suot- suot nya ang koronang mga tinik at kulay lilang na kasuotan. Pagkatapos sinabi ni Pilato sa kanila, "Tingnan ninyo, narito ang lalaki." **6** Kaya nga nang makita ng mga pinunong pari at ng mga opisyal si Jesus, sumigaw sila at sinabin, "Ipako siya! Ipako siya!" Sinabi ni Pilato sa kanila, "Kayo na mismo ang kumuha sa kanya at ipako siya sapagkat wala akong nakitang krimen sa kanya." **7** Sumagot ang mga Judio kay Pilato, "Mayroon kaming isang batas, at sa pamamagitan ng batas na iyon dapat siyang mamamatay dahil ginawa nya ang kaniyang sarili na Anak ng Diyos." **8** Nang marinig ni Pilato ang pahayag na ito, mas lalo pa siyang natakor, **9** at pumasok siyang muli sa Pretorio at sinabi kay Jesus, "Saan ka naanggaling?" Subali't siya binigyan ng sagot ni Jesus. **10** Pagkatapos, sinabi ni Pilato sa kanya, "Hindi ka ba magsasalita sa akin? Hindi mo ba alam na may kapangyarihan ako na palayain ka at kapangyarihan na ipapako ka?" **11** Sumagot si Jesus sa kanya, "Wala kung kapangyarihan laban sa akin maliban kung ito ay ibinigay sa iyo mula

sa itaas. Kaya ang taong nagdala sa akin sa iyo ay may mas malaking kasalanan." **12** Sa sagot na ito, sinubukan ni Pilato na palayain siya, ngunit ang mga Judio ay sumigaw at sinabi, "Kung papalayain mo ang lalaking ito, ikaw ay hindi kaibigan ni Cesar: Lahat ng tao na ginagawa ang kaniyang sarili na isang hari ay nagsasalita laban kay Cesar." **13** Nang marinig ni Pilato ang mga salitang ito, inilabas nya si Jesus at umupo sa upuan ng paghuhukom sa lugar na tinatawag na Ang Entablado, ngunit sa Hebreo ay Gabbatha. **14** Ngayon, ito ay ang araw ng paghahanda para sa Paskwa, nang mag-iika-anini na oras. Sinabi ni Pilato sa mga Judio, "Tingnan ninyo, narito ang inyong hari!" **15** Sumigaw sila, "Ilayo ninyo siya sa amin, ilayo ninyo siya amin, ipako siya." Sinabi ni Pilato sa kanila, "Dapat ko bang ipako ang inyong Hari?" Sumagot ang mga pinunong pari, "Wala kaming ibang hari kundi si Cesar." **16** Pagkatapos, ibinigay ni Pilato si Jesus sa kanila upang maipako. **17** Kaya dinala nila si Jesus, at siya ay lumabas, pasan-pasan nya ang krus, tungo sa lugar na kung wagin ay Ang Lugar ng Bungo, na sa Hebreo ay tinatawag na Golgota. **18** Doon nila ipinako si Jesus, kasama nya ang dalawa pang lalaki, isa sa magkabilang tabi, at nasa gitna si Jesus. **19** Sumulat rin si Pilato ng karatula at inilagay ito sa krus. Ito ang nakasulat doon: SI JESUS NA TAGA NAZARET, ANG HARI NG MGA JUDIO. **20** Maraming mga Judio ang nakabasa ng karatulang ito dahil ang lugor kung saan ipinako si Jesus ay malapit sa lungsod. Ang karatula ay naisulat sa Hebreo, sa Latin at sa Griyego. **21** At sinabi ng mga pinunong pari ng mga Judio kay Pilato, "Huwag mong isulat, 'Ang hari ng mga Judio', sa halip ay ang sinabi niyang, 'Ako ang Hari ng mga Judio.'" **22** Sumagot si Pilato, "Ang naisulat ko na ay naisulat ko na." **23** Pagkatapos ipako ng mga sundalo si Jesus, kinuha nila ang kaniyang kasuotan at pinaghahatihi ng apat, isang bahagi sa bawat sundalo, at gayon din ang tunika. Ngayon ang tunika ay walang tahi, ito ay hinabi mula sa itaas at sa lahat ng bahagi. **24** Pagkatapos sinabi nila sa isa't isa, "Huwag nating punitin ito, sa halip tayo ay magsapalaran para dito upang malaman natin kung kanino ito mapupunta." Nangyari ito upang maganap ang kasulatan na nagsasabi, "Pinaghati-hatiin nila ang mga kasuotan ko sa kanilang mga sarili, at para sa aking damit sila ay nagsapalaran." **25** Ginawa ng mga sundalo ang mga bagay na ito. Ang ina ni Jesus, ang kapatid ng ina ni Jesus, si Maria na asawa ni Cleopas, at Maria Magdalena— ang mga babaeng ito ay nakatayo malapit sa krus ni Jesus. **26** Nang makita ni Jesus ang kaniyang ina at ang alagad na kaniyang minamahal na nakatayo sa malapit, sinabi ni Jesus sa kaniyang ina, "Babae, tingnan mo, narito ang iyong anak." **27** Pagkatapos, sinabi ni Jesus sa alagad, "Tingnan mo, narito ang iyong ina!" Mula sa mga oras na iyon tinanggap na siya ng alagad na kabahagi ng sariling niyang tahanan. **28** Pagkatapos nito si Jesus, dahil alam nya na ang lahat ng mga bagay ay tapos na, upang ang kasulatan ay magkatooto sinabi nya, "Ako ay nauuhaw." **29** Isang lahalagan na puno ng maasim na alak sa isang tukod ng isopo at iniatang ito sa kaniyang bibig. **30** Nang matanggap ni Jesus ang maasim na alak, sinabi nya, "Naganap na." Iniyuko nya ang kaniyang ulo at isinuko ang kaniyang espiritu. **31** Noon ay Paghahanda, at upang hindu manatili ang katawan sa krus habang Araw ng Pamamahinga, (sapagkat ang Araw ng Pamamahinga ay isang mahalagang araw), hiniling ng mga Judio kay Pilato na ang mga binti ng mga lalaking ipinako ay baliin, at ibaba na ang kanilang mga katawan. **32** At pumunta ang mga sundalo at binali ang mga binti ng unang lalaki at ng ikalawang lalaki na napako kasama ni Jesus. **33** Nang pumunta sila kay Jesus, nakafile nila na siya ay patay na kaya hindi na nila binali ang kaniyang mga binti. **34** Gayunpaman, tinusok ng isa sa mga sundalo ang kaniyang tagiliran gamit ang sibat, at agad-agad lumabas ang dugo at tubig. **35** Ang nakakita nito ay naging saksi at ang kaniyang patooto ay totoo. Alam nya na anuman ang kaniyang sinabi ay totoo upang kaya din ay maniwala. **36** Ang mga bagay na ito ay nangyari upang ang kasulatan ay matupad, "Walang mababali ni isa sa kaniyang mga buto." **37** Isa pang kasulatan ay nagsabi, "Pagmamasdan nila siya na kanilang ipinako." **38** Pagkatapos ng mga bagay na ito, si Jose na taga Arimatea, dahil siya ay isa sa mga alagad ni Jesus, ngunit sa takot sa mga Judio ay palihim na hiniling kay Pilato kung maaari niyang kunin ang katawan ni Jesus. Binigyan siya ni Pilato ng pahtulot. Kaya pumunta si Jose at kinuha ang kaniyang katawan. **39** Pumunta rin si Nicodemo, na siyang unang pumunta kay Jesus ng gabi. Nagdala siya ng pinaghahalong mira at sabila, mga isang daang litras ang bigat. **40** Kaya kinuha nila ang katawan

ni Jesus at binalot ito ng telang lino na may kasamang mga pabango, ayun sa kaugalian ng mga Judio sa pagliliibing ng mga katawan. **41** Ngayon, sa lugar kung saan siya napako ay may isang hardin; at sa hardin na iyon ay may isang bagong libbingan na kung saan ay wala pang tao na naililibing. **42** Dahil ito ay araw ng paghahanda para sa mga Judio at dahil sa malapit lang ang libbingan, inilagay nila si Jesus doon.

20 Ngayon madaling araw ng unang araw ng linggo habang madilim pa, nagpunta si Maria Magdalena sa libbingan; nakita niya na naigulong ang bato malayo sa libbingan. **2** Kaya siya ay tumakbo at nagpunta kay Simon Pedro at sa isa pang alagad na minamahal ni Jesus, at sinabi niya sa kanila, "Kinuha nila ang katawan ng Panginoon mula sa libbingan at hindi namin alam kung saan nila siya dinala." **3** Kaya lumabas si Pedro at ang isa pang alagad na nagpunta sila sa libbingan. **4** Kapwa silang tumakborg magkasama, naunahan sa pagtakbo ng isa pang alagad si Pedro at naunang dumating sa libbingan. **5** Yumuko siya at tumingin sa loob; nakita niya ang telang lino na nakalatag doon, ngunit hindi pa siya pumasok sa loob. **6** Pagkatapos ay dumating si Simon Pedro kasunod nito at ito ay pumasok sa loob ng libbingan. Nakita niya ang mga telang lino na nakalatag doon **7** at ang tela na dati ay nasa kaniyang ulo. Hindi ito kasamang nakalatag sa mga damit na lino ngunit ito ay nakabalumbon sa lugar kung saan ito nakalagay. **8** At ang isa pang alagad ay pumasok rin, na unang dumating sa libbingan; nakita niya at siya ay naniwala. **9** Dahil hanggang sa mga oras na iyon hindi pa rin nila alam ang kasulatan na si Jesus ay dapat mabuhay na muli mula sa kamatayan. **10** Kaya ang mga alagad ay umalis muli at umuvi sa kanilang mga tahanan. **11** Gayunpaman si Maria ay nakatayo sa labas ng libbingan na tumatangis; habang siya ay umiyak, yumuko siya at tumingin sa loob ng libbingan. **12** Nakita niya ang dalawang anghel na nakaputing kasuotan na nakaupo, isa sa may uluran, at ang isa sa may paanan, kung saan ang katawan ni Jesus ay inihiga. **13** Sinabi nila sa kaniya, "Babae, bakit ka tumatangis?" Sinabi niya sa kanila, "Dahil kinuha nila ang aking Panginoon at hindi ko alam kung saan nila siya inilagay. **14** Nang sinabi niya ito, napalingon siya at nakitang nakatayo doon si Jesus, ngunit hindi niya alam na ito ay si Jesus. **15** Sinabi sa kaniya ni Jesus, "Babae, bakit ka tumatangis?" Sino ang hinahanap mo?" Akala niya na siya ang hardinero kaya sinabi niya sa kaniya, "Gino, kung kinuha ninyo siya, sabihin ninyo kung saan ninyo siya inilagay at ukukunin ko siya." **16** Sinabi sa kaniya ni Jesus, "Maria!" Inhirap niya ang kaniyang sarili, at sinabi sa kaniya sa Aramaic, "Rabboni," ibig sabihin "Guro." **17** Sinabi sa kaniya ni Jesus, "Huwag mo akong hawakan, dahil hindi pa ako nakakaakyat sa Ama; ngunit pumunta ka sa aking mga kapatid at sabihin sa kanila na aakyat ako sa aking Ama at iyong Ama, at aking Diyo at iyong Diyos". **18** Pumunta si Maria Magdalena at sinabi sa mga alagad, "Nakita ko ang Panginoon," at sinabi ni Jesus ang mga bagay na ito sa kaniya. **19** Kinagabihan ng araw na iyon na unang araw ng linggo, at habang nakasara ang mga pintong kinaroroongan ng mga alagad dahil sa takot nila sa mga Judio, dumating si Jesus at tumayo sa kalaigtaan nila at sinabi sa kanila, "Sumainyo ang kapayapaan." **20** Nang sinabi niya ito, ipinakita niya sa kanila ang kaniyang mga kamay at kaniyang tagiliran. At nang makita ng mga alagad ang Panginoon, nagalak sila. **21** At muling sinabi sa kanila ni Jesus, "Nawa ang kapayapaan ay sumainyo. Kung paano ako isinugo ng Ama, gayun din ko kayo sinusugo." **22** Nang sinabi ito ni Jesus, hinighanan niya sila, at sinabi sa kanila, "Tanggapin ninyo ang Banal na Espiritu. **23** Kung kanino mang kasalanan ang iyong patatawarin, ang mga ito ay pinatatawid para sa kanila; kung kanino mang mga kasalanang ang iyong pinanatili, ang mga ito ay mananatili." **24** Si Tomas, na isa sa Labindalawa, na tinatawag na Didimo, ay hindi nila kasama nang si Jesus ay dumating. Paglaon ay sinabi ng iba pang mga alagad sa kaniya. **25** "Nakita namin ang Panginoon." Sinabi niya sa kanila, "Maliban na makita ko ang mga bakas ng mga pako sa kaniyang mga kamay, at mailagay ko ang aking daliri sa bakas ng mga pako, at mailagay ko ang aking kamay sa kaniyang tagiliran, ay hindi ako maniniwala." **26** Pagkalpas ng walong araw, muling nasa loob ang mga alagad at si Tomas ay kasama nila. Dumating si Jesus habang ang mga pinto ay nakasara, tumayo sa gitna nila at sinabi, "Nawa ang kapayapaan ay sumainyo." **27** At sinabi niya kay Tomas, "Ilabot mo dito ang iyong daliri at tingnan ang aking mga kamay; labot mo rito ang iyong mga kamay at ilagay sa aking tagiliran; huwag maging walang panapanalpataya ngunit maniwala ka." **28** Sumagot si Tomas at sinabi sa kaniya, "Aking

Panginoon at aking Diyos." **29** Sinabi sa kaniya ni Jesus, "Dahil nakita mo ako, ikaw ay naniwala". Pinagpala silang mga hindi nakakita ngunit naniwala." **30** Ngayon, si Jesus ay gumawa ng maraming mga tanda sa harapan ng mga alagad, mga tandang hindi naisulat sa aklat na ito, **31** ngunit naisulat ang mga ito upang kayo ay maniwala na si Jesus ay ang Cristo, ang Anak ng Diyos, at upang habang kayo ay naniniwala, kayo ay magkakaroon ng buhay sa kaniyang pangalan.

21 Pagkatapos ng mga ito, nagpakita muli si Jesus sa mga alagad sa Dagat ng Tiberias; sa ganito niya pinakita ang kaniyang sarili:

2 Si Simon Pedro kasama sila Tomas na tinatawag na Didimus, Nataniel na mula sa Cana ng Galilea, ang mga anak ni Zebedee, at iba pang dalawang alagad ni Jesus. **3** Sinabi ni Simon Pedro sa kanila, "Ako ay mangingisda." Sinabi nila sa kaniya, "Kami rin ay sasama sa iyo." Umalis sila at sumakay sa isang bangka, ngunit sa buong gabing iyon ay wala silang nahuli. **4** Nang magbubukang liwayway na, tumayo si Jesus sa dalampasigan, ngunit hindi nakiiklala ng mga alagad na iyon ay si Jesus. **5** At sinabi ni Jesus sa kanila, "Mga kabataan, mayroon ba kayong kahit anumang makakain? Sumagot sila sa kaniya, "Wala." **6** Sinabi niya sa kanila, "Ihagis ninyo ang lambat sa kanang bahagi ng bangka at mayroon kayong mahuhuli." Kaya inihagis nga nila ang kanilang lambat, ngunit hindi na nila ito mahatak dahil sa dami ng mga isda. **7** Pagkatapos sinabi kay Pedro ng alagad na minamahal ni Jesus, "Ang Panginoon iyon." Nang marinig ni Simon Pedro na siya ang Panginoon, sinuot niya ang kaniya damit panlabas (dahil siya ay bahagyang nakahubad), at tumalon sa dagat. **8** Ang ibang mga alagad ay sumakay sa bangka (dahil sila ay hindi naman malayo mula sa lupa, humigit kumulang, mga dalawang daang kubit), at kanilang hinihila ang lambat sa puno ng isda. **9** Nang makaahon sila sa lupa, may nakita sila nagbabagang uling at may isdang nakalagay sa ibabaw nito, at may tinipay. **10** Sinabi sa kanila ni Jesus, "Magdala kayo ng ilang mga isda na kahuhuli ninyo pa lamang." **11** Umakyat si Simon Pedro at hinatak ang lambat sa lupa, puno ng malalaking isda, 153 ang mga ito, kahit napakarami ng mga ito, ang lambat ay hindi napunit. **12** Sinabi ni Jesus sa kanila, "Halikayo at mag-almsusal." Wala sa mga alagad ang nagtagkang magtanong sa kaniya na, "Sino ka?" Alam nila na siya ang Panginoon. **13** Lumapit si Jesus, kinuha ang tinipay, at ibinigay ito sa kanila, ganoon din ang isda. **14** Ito ang ikatlong beses na pinakita ni Jesus ang kaniyang sarili sa mga alagad pagkatapos niyang bumongun mula sa patay. **15** Pagkatapos nilang mag-agahan, sinabi ni Jesus kay Simon Pedro, "Simon anak ni Juan, mas mahal mo ba ako kaysa sa mga ito?" Sinabi ni Pedro sa kaniya, "Oo, Panginoon; alam mo na mahal kita." Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Pakainin mo ang aking mga tupang bata." **16** Sa pangalawang pagkakataon, sinabi niya muli sa kaniya, "Simon, anak ni Juan, mahal mo ba ako?" Sinabi ni Pedro sa kaniya, "Oo, Panginoon, alam mo na mahal kita." Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Alagaan mo ang aking mga tupang". **17** Sinabi ni Jesus sa ikatlong pagkakataon, "Simon, anak ni Juan, mahal mo ba ako?" Nalungkot si Pedro dahil sinabi sa kanya ni Jesus ng ikatlong beses, "Mahal mo ba ako?" Sinabi niya sa kaniya, "Panginoon, alam mo ang lahat ng mga bagay; alam mo na mahal kita." Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Pakainin mo ang aking tupang". **18** Tunay nга sinabi ko sa iyo, noong bata ka pa, dinadamanit mo ang iyong sarili at lumalakad ka kahit saan mo gusto; subalit pagtumanda ka na, iuuntan mo ang iyong mga kamay, at ibang tao ang magdadamat sa iyo at dadalhin ka sa lugar na ayaw mong puntahan." **19** Ngayon sinabi ito ni Jesus upang ipakita kung anong uring kamatayan na maluluwalhati ni Pedro ang Diyo. Pagkatapos niyang sabihin ito, sinabi niya kay Pedro, "Sumunod ka sa akin." **20** Lumingon si Pedro at nakita ang alagad na minamahal ni Jesus na sumusunod sa kanila - na siya ring sumandal sa dibib ni Jesus sa hapunan at nagsabi, "Panginoon, sino ang magkakuloo sa iyo?" **21** Nakita siya ni Pedro at sinabi kay Jesus, "Panginoon, ano ang gagawin ng ilalaking ito?" **22** Sinabi ni Jesus sa kaniya, "Kung nais ko ng maghintay siya hangang sa aking pagbalik, ano iyon sa iyo? Sumunod ka sa akin." **23** Kaya itong pahayag na ito ay kumalat sa mga kapatiran, na yung alagad na iyon ay hindi mamamatay. Ngunit hindi sinabi ni Jesus kay Pedro na ang alagad na ito ay hindi mamamatay, ngunit, "Kung nais ko na dapat siyang maghintay hanggang sa aking pagbalik, ano iyon sa iyo?" **24** Ito ang alagad na nagpapatooto tungkol sa mga bagay na ito, at siya ang sumulat ng mga bagay na ito, at alam namin na ang kaniyang patotoo ay totoo. **25**

Marami pa ring ibang mga bagay ang ginawa ni Jesus. Kung ang bawat isa ay naisulat, sa palagay ko kahit ang mundo mismo ay hindi mapagkakasya ang mga aklat na maisusulat.

Mga Gawa

1 Teofilo, nabanggit sa unang aklat na aking isinulat ang lahat ng mga gawain na sinimulan at itinuro ni Jesus. **2** Hanggang sa araw na siya ay tinanggap sa itaas. Ito ay matapos siyang bigyan ng utos sa pamamagitan ng Banal na Espiritu para sa mga Apostol na kaniyang pinili. **3** Pagkataso ng kaniyang paghihirap, iniharap niyang buhay ang kaniyang sarili sa kanila kasama ang marami pang mga kapani-paniwalang katibayan. Sa loob ng apatnapung araw, nagpakita siya sa kanila at nagsalita siya tungkol sa kaharian ng Diyos. **4** Noong nakikipagkita pa siya sa kanila, iniutos nya sa kanila na huwag umalis ng Jerusalem, kundi maghintay sa pangako ng Ama na kung saan sinabi nya "Narinig ninyo mula sa akin **5** na tunay na nagbautismo si Juan gamit ang tubig, ngunit kayo ay mababautismuhan sa Banal na Espiritu sa mga susunod na araw." **6** Nang sama-sama silang nagkatiyon tinanong nila siya, "Panginoon, ito na ba ang oras na ibabalik mo ang kaharian sa Israel?" **7** Sinabi nya sa kanila, "Hindi na para malaman ninyo ang mga oras o ang mga panahon na itinakda ng Ama sa kaniyang sariling kapamahalaan." **8** Ngunit makakatanggap kayo ng kapangyarihan, kapag sumainyo ang Banal na Espiritu at kayo ay magiging saksi ko sa Jerusalem at sa buong Judea at Samaria, at hanggang sa mga dulo ng mundo." **9** Nang sabihin ng Panginoong Jesus ang mga bagay na ito, habang nakatingala sila, siya ay itinaas, at itinago siya ng ulap mula sa kanilang mga mata. **10** Habang nakatitig sila sa langit nang siya ay paalis, bigla na lamang may dalawang lalaking nakatayo sa tabi nila na nakasutong ng puti. **11** Sinabi nila, "Kayong mga lalaking taga-Galilea, bakit kayo nakatayo dito na nakaatingan sa langit? Itong Jesus na umakyat sa langit ay babalik rin sa paraang katulad ng nakita ninyo na pagpunta niya sa langit." **12** At bumalik sila sa Jerusalem mula sa Bundok ng Olibo, na malapit sa Jerusalem, isang Araw ng Pamamahinga na paglalakbay. **13** Pagkarating nila, umakyat sila sa silid na nasa itaas, kung saan sila nananatili. Sila ay sina Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago na anak ni Alfeo, Simon na Makabayang at si Judas na anak ni Santiago. **14** Sama-sama silang nagkakaisa habang patuloy silang masigasig na nananalangin. Kasama rito ang mga kababaihang sina Maria na ina ni Jesus at ang kaniyang mga kapatid. **15** Sa mga araw na iyon, tumayo si Pedro sa kalagitnaan ng mga kapatid, na halias 120 katao at sinabi, **16** "Mga kapatid, kinailangan na ang kasulatan ay matupad, na ang Banal na Espiritu ay magsalita sa pamamagitan ng bibig ni David tungkol kay Judas, na siyang gumabay sa mga dumakip kay Jesus. **17** Sapagkat nakasama natin siya at tinanggap ang kaniyang bahagi ng kapakinabangan sa ministeryo ito." **18** (Ngayon bumili ang taong ito ng bukid mula sa kaniyang natanggap kita dahil sa kaniyang kasamaan, at doon ay nahulog siya na nauna ang ulo, ang kanyang katabawan ay sumambulat, at lahat ng kanyang bituka ay sumabog. **19** Narinig na lahat ng mga naninirahan sa Jerusalem ang tungkol dito, kaya tinawag nila ang bukid na iyon na "Akeldama," na ang ibig sabihin sa kanilang salita ay, "Bukid ng Dugo.") **20** "Sapagkat nasusulat sa Aklat ng Mga Awit, 'Hayaan ninyong walang manirahan sa kaniyang bukirin, at huwag ninyong hayaan ang kahit na isang tao na manirahan doon'; at 'Hayaan may isang tao na kumuha sa kanyang posisyon ng pamumuno.' **21** Ito ay kinakalangan, samakatuwid, na isa sa mga kalalakihang nakasama natin sa lahat ng oras nang ang Panginoong Jesus ay kasa-kasama pa natin, **22** simula sa pagbautismo ni Juan hanggang sa araw na kunin siya sa atin, dapat ay Isa siyang saksing kasama natin sa kaniyang muling pagkabuhay." **23** Naglapit sila na harapan ng dalawang kalalakihan, si Jose na tinatawag na Barsabas, na pinangalanang ring Justo, at si Matias. **24** Nanalangin sila at sinabi, "Ikaw, Panginoon, ang nakakaalam ng puso ng lahat ng tao, kaya ipahayag mo kung sino sa dalawang ito ang iyong pinili **25** upang pumatid sa gawaing ito at sa pagka-apostol mula nang si Judas ay lumabag upang magtungo sa kaniyang sariling lugar." **26** Sila ay nagpalabutan para sa kanila; at napuna kay Matias ang palabutan at siya ang ibinilang na kasama ng labing-isang apostol.

2 Nang sumapat ang araw ng Pentecostes, lahat sila ay sama-sama sa isang lugar. **2** Bigla na lamang may tunog mula sa langit na tila humahagibis na hangin, at napuno nito ang buong bahay kung saan sila nakaupo. **3** Doon ay nagpakita sa kanila ang tulad ng dilang apoy na

nepamahagi at dumapo sa bawat isa sa kanila. **4** Napuspos silang lahat ng Banal na Espiritu at nagsimula silang magsalita sa iba't ibang wika ayon sa ipinagkaloob ng Espiritu sa kanila na sabihin. **5** Ngayon may mga Juduing naninirahan sa Jerusalem, mga maka-diyos na tao, galing sa bawat bansa sa ilalim ng langit. **6** Nang marinig ang tunog na ito, nagpuntahan ang maraming tao at nalito sapagkat narinig nang lahat na nagsasalita sila sa kanilang sariling wika. **7** Nagtaka sila at labis na namangha; sinabi nila, "Totoo ba, hindi ba at ang lahat ng mga nagsasalitang ito ay mga taga-Galilea?" **8** Bakit kaya narinig natin sila, bawat isa ating sariling wika na ating kinalakihan? **9** Mga taga-Partia, taga-Media at mga taga-Elam, at sa mga naninirahan sa Mesopotamia, sa Judea at Capadocia, sa Ponto at sa Asya, **10** sa Frigia at Panfilia, sa Egipto at sa bahagi ng Libya na malapit sa Cirene at mga panauhin mula sa Roma, **11** Mga Judio at mga taong nagbago ng paniniwala, at mga taga-Creta at mga taga-Arabia, narinig namin sila na nagsasabi ayon sa ating mga wika tungkol sa mga kamangha-manghang gawa ng Diyos." **12** Nagtaka silang lahat at naguluhan; at sinabi nila sa isat'-isa, "Ano ang ibig sabihin nito?" **13** Ngunit nangutya ang iba at sinabi, "Lasing na lasing sila ng bagong alak." **14** Ngunit tumayo si Pedro kasama ang labing isa, tinaasan nya ang kaniyang boses, at sinabi sa kanila, "Mga tao ng Judea at kayong lahat na naninirahan sa Jerusalem, dapat ninyo itong malaman; pakigtingnan ninyong mabuti ang aking sasabihin. **15** Sapagkat ang mga taong ito ay hindi lasing gaya ng inyong inaakala, sapagkat pangatlong oras pa lamang nang araw. **16** Ngunit ito ang sinabi sa pamamagitan ni propeta Joel: **17** 'Mangyari ito sa mga huling araw,' sinabi ng Diyos, 'Ibubuhos ko ang aking Espiritu sa lahat ng tao. Magpapahayag ang inyong mga anak na lalaki at mga babae, makakakita ng mga pangitain ang inyong mga kabataang lalaki, at magkakaron ng mga panaginip ang inyong mga matatandang lalaki.' **18** Gayundin sa aking mga lingkod at sa aking mga lingkod na babae ibubuhos ko ang aking Espiritu sa araw na iyon, at sila ay magpapahayag. **19** Magpapakita ako ng mga kamangha-manghang bagay mula sa langit at mga tanda dito sa lupa, dugo, apoy, at singaw ng usok. **20** Magiging madilim ang araw at magiging dugong buwan, bago dumating ang dakila at hindi pangkaraniwang araw ng Panginoon. **21** Lyon ay ang pagkakaligtas ng bawat isa na tatawag sa pangalan ng Panginoon.' **22** Mga taga-Israel, pakigtingnan ninyo ang mga salitang ito: Si Jesus ng Nazaret, ang lalaking pinutnayang ng Diyos sa inyo sa pamamagitan ng mga makapangyarihang gawa at mga kamangha-manghang bagay at mga palatandaang ginawa ng Diyos sa pamamagitan nya, sa inyong kalagitnaan, katulad ng inyong nalalaman- **23** dahil sa nakatakdang plano at kaalaman ng Diyos mula sa simula pa siya ay isinuko ninyo sa mga kamay ng taong lulumabag sa batas, ipinako siya sa krus at pinatay; **24** binuhay ng Diyos, inalis ang mga sakit at kamatayan sa kaniya, sapagkat hindi siya maaaring pigilan nito. **25** Sapagkat sinasabi ni David tungkol sa kaniya, 'Nakita kong lagi ang Panginoon sa aking harapan, sapagkat siya ay nasa aking kanang kamay upang hindi ako matinag. **26** Samakatuwid, natuwa ang aking puso at naglak ang aking dila. Magiging aking laman ay mamumuhay nang may pananalig. **27** Sapagkat hindi mo pababaean ang aking kaluluwa na mapunta sa hades, o papawayang ang inyong Nag-iisang Banal na makitang mabulok. (**Hadés g86**) **28** Ipinahayag mo sa akin ang mga daan ng buhay; pupuniin mo ako ng galakalan sa inyong harapan.' **29** Mga kapatid, kaya kong magsalita sa inyo ng may katiyakan tungkol sa patriarkang si David: namatay siya at inilibing, at ang kaniyang libingan ay nasa atin hanggang sa ngayon. **30** Kaya naman, siya ay isang propeta at alam niya na may sinupraang panata ang Diyos sa kaniya, na itinataga nya sa kaniyang kaupo-apuhan ang maupo sa kaniyang trono. **31** Nahulaan nya na ito at nagsalita tungkol sa pagkabuhay ni Cristo, Na hindi siya pinababaean doon sa hades, o ang kanyang laman ay makitang mabulok.' (**Hadés g86**) **32** Ang Jesus na ito ay binuhay ng Diyos kung saan saksi kami ng lahat. **33** Kaya naman pinarangalan siya sa kanang kamay ng Diyos at tinanggap ang pangako ng Banal na Espiritu mula sa Ama, ibinuhos nya ito, na inyong nakikita at narinig. **34** Sapagkat si David ay hindi pumaitaas sa langit, ngunit sinabi nya, 'Sinabi ng Panginoon sa aking Panginoon, "Umupo ka sa aking kanang kamay, **35** hanggang sa gawin kong maging tuntungan ng iyong mga paa ang iyong mga kaaway." **36** Kaya naman siguraduhing ipaalam sa lahat ng tahanan sa Israel na ginawa siya ng Diyos na parehong Panginoon at Cristo, ang Jesus na ito na ipinako ninyo sa krus.' **37** Nang marinig nila ito, nadurog ang kanilang

puso, at sinabi kay Pedro at sa iba pang mga apostol, "Mga kapatid, ano ba ang dapat naming gawin?" **38** At sinabi ni Pedro sa kanila, "Magsisit at magpabautismo, ang bawat isa sa inyo sa pangalan ni Jesu-Cristo para sa kapatawanan ng inyong mga kasalanan, at inyong tatanggapin ang kaloob ng Banal na Espiritu." **39** Sapagkat sa inyo ang pangako at sa inyong mga anak at sa lahat ng mga nasa malayo, at sa mga tao na tatawigin ng ating Panginoon Diyos." **40** Pinatotohanan at hinimok niya sila sa pamamagitan ng maraming mga salita; sinabi niya, "Iligtas ninyo ang inyong mga sarili mula sa mga masasamang salin-lahing ito." **41** Pagkatapos tinanggap nila ang kaniyang salita at nabautismuhan, at ng araw na iyon may mga naidagdag na aabot sa tatlong libong mga kaluluwa. **42** Nagpatuloy sila sa mga katuruan ng mga apostol at pagssama-sama, sa pagpipira-piraso ng tinapay at sa pananalangin. **43** Dumating ang takot sa bawat kaluluwa, at maraming mga kamangahan manghang bagay at mga tanda ang nagawa ng mga apostol. **44** Ang lahat ng nanampalataya ay nagsama-sama at ibinahagi ang kanilang mga ari-arian, **45** at ipinagbili nila ang kanilang mga pag-aari at mga ari-arian at ipinamahagi sa lahat, ayon sa pangangailangan ng bawat-isa. **46** Nagpatuloy sila sa bawat araw na may isang layunin sa templo, at nagpira-piraso sila ng tinapay sa kanilang mga tahanan, at namamahagi ng pagkain na may kagalakan at kapakumbabaan ng puso. **47** Nagpupuri sila sa Diyos at kinulugdan sila ng lahat ng mga tao. Dinagdag sa kanila ng Panginoon araw-araw ang mga nalilitigas.

3 Ngayon papunta sina Pedro at Juan sa templo sa oras ng pananalangin, alas tres ng hapon. **2** May isang lalaking pilay mula pa nang isinilang ang dinadala doon araw-araw at ipinapahiga sa harapan ng templo na tinawag na Pintuang Maganda, upang mamalimos sa mga taong pumupunta sa templo. **3** Nang makita niya sina Pedro at Juan na papasok sa templo, humingi siya ng limos. **4** Tinitigan siya ni Pedro, kasmara si Juan na nagsabi, "Tumingin ka sa amin." **5** Tumingin sa kanila ang lalaking pilay, na umaasang makatatanggap ng anuman mula sa kanila. **6** Ngunit sinabi ni Pedro, "Wala akong pilak at ginto, ngunit ibibigay ko sa iyo kung ano ang mayroon ako. Sa pangalan ni Jesu-Cristo na taga-Nazaret, lumakad ka." **7** Hinawakan siya ni Pedro sa kanang kamay, at itinayo: kaagad na lumakas ang kaniyang mga paa at ang mga buto sa kaniyang bukung-bukong. **8** Paluksong tumayo ang lalaki at nagsimulang maglakad, pumasok siya na kasama sina Pedro at Juan sa templo, lumalakad, lumulundag, at nagpupuri sa Diyos. **9** Nakita siya ng lahat ng mga tao na naglalakad at nagpupuri sa Diyos. **10** Nakilala nila na ito ang lalaking nakaupo at tumatanggap ng limos sa may Magandang Pintuan ng templo, at labis silang nagtaka at namangha dahil sa nangyari sa kanya. **11** Habang nakahawak siya kina Pedro at Juan, tumakborg magkakasama papunta sa kanila ang lahat ng mga tao sa tinatawag na portiko ni Solomon, na labis na nagtatako. **12** Nang makita ito ni Pedro, sumagot siya sa mga tao, "Kayong mga Israelita, bakit kayo nagtatako? Bakit kayo nakatitig sa amin, na parang kami ang nakapagpalakad sa kanya sa pamamagitan ng aming sariling kapangyarihan o pagiging makadiyos?" **13** Ang Diyos ni Abraham, Isaac, at ni Jacob. Ang Diyos ng ating mga ninuno ay niluwralhati ang kaniyang lingkod na si Jesus. Siya na inyong dinala at itinakwil sa harapan ni Pilato, nang ipinasya niyang palayain siya. **14** Iryong itinakwil Ang Banal at Ang Matuwid, at sa halip hiniling ninyo na mapalaya ang isang mamamatay tao para sa inyo. **15** Pinatay ninyo ang Prinsipe ng buhay, na binuhay ng Diyos mula sa mga patay - at kami ang mga saksi ng mga ito. **16** Ngayon, sa pamamagitan ng pananampalataya sa kaniyang pangalan, pinakalak ang lalaking ito na inyong nakita at nikikilala. Ang pananampalataya sa pamamagitan ni Jesus ang nagbibigay sa kanya ng lubos na kagalungan, sa harapan ninyong lahat. **17** Ngayon, mga kapatid, alam ko na gumawa kayo ng kamangmangan, kagaya ng ginawa ng inyong mga pinuno. **18** Ngunit ang mga bagay na siyang ipinahayag ng Diyos sa pamamagitan ng bibig ng lahat ng mga propeta, na kinakailangan maghirap ang kaniyang Cristo ay tinupad niya na ngayon. **19** Kaya nga magisusi kayo at magbalik loob, upang mapawi ang inyong mga kasalanan, nang sa gayon mayroon dumating na panahon ng pagpapanibagong-lakas sa presensya ng Panginoon; **20** at kaniyang isusugo si Jesus, ang hinirang na Cristo para sa inyo. **21** Ang Nag-lisa, na kinakailangan tanggapin sa langit, hanggang sa panahon ng pagbabago ng lahat ng bagay, tungkol sa mga sinabi ng Diyos noon sa pamamagitan ng bibig ng kaniyang mga banal na propeta. (**aiōn g165**) **22** Sa katunayan sinabi ni Moises, 'Ang Panginoong Diyos ay magbabangon

ng propeta tulad ko mula sa inyong mga kapatid. Makiniking kayo sa lahat ng kaniyang sasabihin sa inyo. **23** Mangyayari na ang lahat ng tao na hindi makiniking sa propeta at tyak na mallipol mula sa mga tao.' **24** Oo, at lahat ng mga propeta na mula kay Samuel at mga sumunod pagkatapos niya, nagsalita sila at nagpahayag sa mga araw na ito. **25** Kayo ang mga anak ng mga propeta at ng kasunduan na ginawa ng Diyos kasama ng inyong mga ninuno, katulad ng sinabi niya kay Abraham, 'Sa iyong binhi pagpalapain ko ang lahat ng mga sambahan sa buong mundo.' **26** Pagkatapos itaas ng Diyos ang kaniyang lingkod, isinuro siyang una sa inyo upang pagpalain kayo sa pamamagitan ng pagtalikod ng bawat isa mula sa inyong mga kasamaan."

4 Habang nakikipag-usap sina Pedro at Juan sa mga tao, lumapit sa kanila ang mga pari at ang kapitan ng templo at maging ang mga Saduseo. **2** Nabala sila ng labis dahil nagtuturo sa mga tao sina Pedro at Juan tungkol kay Jesus at ipinapahayag ang kaniyang muling pagkabuhay mula sa mga patay. **3** Sila ay dinakip nila at inilagay sa kulungan hanggang sa kinabukasan, sapagkat gabi na noon. **4** Ngunit marami sa mga tao na nakarining sa mensahe ang nanampalataya; at ang bilang ng mga lalaking nanampalataya ay nasa limanglibo. **5** nang sumunod na araw, ang kanilang mga tagapamuno, mga nakatatanda, at mga eskriba ay nagtipon-tipon sa Jerusalem. **6** Naroон si Anas, ang pinakapunong pari, at si Caifas, at si Juan, at si Alejandro, at lahat ng mga kamag-anak ng pinakapunong pari. **7** Nang mailigay nila sina Pedro at Juan sa kanilang kaligitaan, tinanong nila sila, "Sa anong kapangyarihan, o sa anong pangalan, nagawa ninyo ito?" **8** At si Pedro, na napuspos ng Banal na Espiritu ay nagsabi, "Kayong mga pinuno ng mga tao at mga nakatatanda, **9** kung sinisiyasat kami sa araw na ito tungkol sa kabutihang ginawa sa isang lalaking may karamdaman- sa anong paraan napagaling ang lalaking ito? **10** Malaman nawa ninyong lahat, at ng lahat ng mga taga-Israel, na sa pangalan ni Jesu-Cristo na taga-Nazaret, na inyong ipinako sa krus, na muling binuhay ng Diyos mula sa mga patay- sa pamamagitan niya kaya ang lalaking ito ay nakatayo na malusog sa inyong harapan. **11** Si Jesu-Cristo ang bato na itinakwil ninyo, bilang mga tagapagtayo, ngunit siya pa rin ang ginawang pangunahing batong parulukan. **12** Walang kaligtasan sa sinumang tao: sapagkat wala ng iba pang pangalan sa silong ng langit, na ibinigay sa mga tao, kung saan tayo malilitigas." **13** Nang makita nila ang kapatangan ni Pedro at Juan, at nabatid nila na sila ay pangkaraniwan lang, mga taong walang pinag-aranlan, nagulat sila, at nalaman nilang sina Pedro at Juan ay nakasama ni Jesus. **14** Dahil nakita nila ang lalaking gumaling na nakatayong kasama nila, wala silang masabi laban dito. **15** Ngunit pagkatapos nilang utusan ang mga apostol na iwan ang pagpupulong ng konseho, nag-usap-usap sila. **16** Sinabi nila, "Ano ang gagawin natin sa mga lalaking ito?" Dahil ang katotohanan na may kakaihang himalang nagawa sa pamamagitan nila ay nalaman ng lahat ng mga naninirahan sa Jerusalem at hindi natin ito maipagkakaila. **17** Ngunit upang hindi ito kumalat pa sa mga tao, bigyan natin sila ng babala na huwag magsasalita kaninuman sa pangalang ito." **18** Tinawag nila sina Pedro at Juan na pumasok at inutusen sila na huwag magsasalita o magtuturo kailan man sa pangalan ni Jesus. **19** Ngunit sumagot sina Pedro at Juan at sinabi sa kanila, "Kung tama sa paningin ng Diyos na sundin kayo sa halip na siya, kayo na ang humatol. **20** Dahil hindi namin kayang hindi magsalita tungkol sa mga bagay na aming nakita at narinig." **21** Pagkatapos muling balaan sina Pedro at Juan, pinayagan na nila silang umalis. Hindi sila makahanap ng anumang dahilan upang sila ay parusahan, sapagka't ang lahat ng mga tao ay nagpupuri sa Diyos dahil sa nangyari. **22** Ang lalaking nakaranas ng himalang ito ng kagalungan ay higit na apatnapung taong gulang. **23** Pagkatapos nilang mapalaya, pumunta sina Pedro at Juan sa kanilang mga kasamahan at ibinalita ang lahat ng sinabi sa kanila ng mga punong pari at mga nakatatanda. **24** Nang marinig nila ito, sama-sama nilang nilakasan ang kanilang mga boses sa Diyos at sinabi, "Panginoon, ikaw na siyang may gawa ng langit at lupa, at ng dagat, at ng lahat ng naroon, **25** ikaw na sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, sa pamamagitan ng bibig ng aming amang si David na iyong lingkod, ay nagsabi, 'Bakit nagngangalit ang mga bansang Gentil at ang mga tao ay nag-isip ng mga walang kabuluhang bagay?' **26** Naghanda ang mga hari sa mundo, at samasamang nagtipon ang mga tagapamuno laban sa Panginoon, at laban kay Cristo. **27** Totoong kapwa sina Herod at Poncio Pilato, kasama ang mga

Gentil at ang mga Israelita ay nagtipon-tipon sa lungsod na ito laban sa inyong banal na lingkod na si Jesus, na inyong pinili. **28** Nagtipon-tipon sila upang isagawa ang lahat na napagpasyahan ng inyong kamay at ng inyong kagustuhan na mangyari noon pang una. **29** Ngayon, Panginoon, tignan mo ang kanilang mga babala at ipagkalooob mo sa iyong mga lingkod na maiapahayag ang iyong salita na may katapangan. **30** Sa gayon habang iniuunat mo ang iyong kamay para magpagsalig, ang mga palatandaan at himalya ay mangyari sa pamamagitan ng pangalan ng iyong banal na lingkod na si Jesus.” **31** Nang matapos silang manalangin, ang lugar kung saan sila nagtipon-tipon ay nayanig, at silang lahat ay napuspos ng Banal na Espiritu, at ipinahayag nila ng may katapangan ang salita ng Diyos. **32** May isang puso at kaluluwa ang maraming bilang ng mga nanampalataya: at wala ni isa man sa kanila ang nagsabi na anuman ang mayroon siya ay tunay na kaniya; sa halip, para sa kanilang lahat ang lahat ng bagay. **33** Ipinahayag ng mga apostol ang kanilang patooto tungkol sa muling pagkabuhay ng Panginoong Jesus ng may dakilang kapangyarihan, at labis na biyaya ay napa-sa kanilang lahat. **34** Wala ni isa man sa kanila ang kinukulang sa anumang bagay, dahil ang lahat ng mga nag mamay-ari ng titulo ng mga lupa o mga bahay ay ibinenta ang mga ito at dinala ang pera ng mga napagbentahan. **35** At inilagay sa paanan ng mga apostol. At nangyari ang mga pagbabahagi sa bawat mananampalataya, ayon sa kani-kanilang pangangailangan. **36** Si Jose, na Levita, isang lalaking taga-Cyprus, ay binigyan ng pangalan ng mga apostol na Barnabas (na ang ibig sabihin ay anak ng pagpapalakas-loob). **37** Dahil mayroon siyang bukid, ibinenta nya ito at dinala ang pera at inilagay ito sa paanan ng mga apostol.

5 Ngayon, may isang lalaki na ang pangalan ay Ananias, kasama ang kaniyang asawa na si Safira, ang nagbenta ng bahagi ng kanilang ari-arian, **2** at kaniyang itinago ang bahagi ng napagbilhan sera (alam din ito ng kaniyang asawang babae), at idinala ang ibang bahagi nito at inilagay sa paanan ng mga apostol. **3** Ngunit sinabi ni Pedro, “Ananias, bakit pinuspos ni Satanas ang iyong puso upang magsinungaling sa Banal na Espiritu upang itago ang bahagi ng napagbilhan ng iyong lupa? **4** Habang hindi pa ito nabebenta, hindi ba nanatili itong sa iyo? At matapos itong maipagbilhi, hindi ba’t nasa iyo parin ang pamamahala? Paano mong naisip ang mga bagay na ito sa iyong puso? Hindi ka sa tao nagsinungaling, kundi sa Diyos.” **5** Habang pinakikkinggan ang mga salitang ito, si Ananias ay nabuwal at nawalan ng hinining. At matinding takot ang dumating sa lahat ng nakarining nito. **6** Ang mga binata ay lumapit sa harap at binalot siya, binuhat siya palabas at inilibing. **7** Makalipas ang halos tatlóng oras, pumasok ang kaniyang asawa, na alam kung ano ang nangyari. **8** Sinabi ni Pedro sa kaniya, “Sabihin mo sa akin kung naibenta ang lupa sa ganoong halaga.” Sinabi nya, “Oo, sa ganoong halaga.” **9** Pagkatapos sinabi ni Pedro sa kaniya, “Paanong nagkasundo kayong dalawa para subukin ang Espiritu ng Panginoon? Tignan mo, ang mga paa ng mga naglibig sa iyong asawa ay nasa pintuan, at dadalhin ka nilang palabas.” **10** Agad siyang nabuwal sa kaniyang paanan, at nawalan ng hinining, at ang mga binata ay pumasok at natagpuan siyang patay; binuhat nila siya palabas at inilibing sa tabi ng kaniyang asawa. **11** Matinding takot ang dumating sa buong iglesiya, at sa lahat ng mga nakarining nang bagay na ito. **12** Maraming mga tanda at mga kababalaghan ang naipamalita sa mga tao sa pamamagitan ng mga kamay ng mga apostol. Nagkakatipon silang lagi sa portiko ni Solomon. **13** Ngunit walang sinunan ang may lakas ng loob na sumali sa kanila: gayunpaman, sila ay patuloy na pinahalaganahan ng mga tao. **14** Marami pang mga mananampalataya ang naidagdag sa Panginoon, maraming mga lalaki at mga babae, **15** kaya dinadala nila maging ang mga may sakit sa daanan at ipinahiga sa mga higaan at sa hiligan, upang sa pagdait ni Pedro baka sakaling tumama sa ilan sa kanila ang kaniyang anino. **16** Mayroon ding maraming bilang ng mga tao ang dumating mula sa mga bayan sa pilibot ng Jerusalem, dinadala ng mga may sakit at mga pinapahirapan ng marunong mga espiritu, at silang lahat ay gumaling. **17** Ngunit tumayo ang pinakapunong pari, at ang lahat ng kaniyang mga kasama (na sekta ng mga Saduceo) at sila ay napuno ng inggit **18** at dinakip nila ang mga apostol, at inilagay sila sa pampublikong bilangguan. **19** Ngunit kinagabilhan binuksan ng anghel ng Panginoon ang mga pintuan ng bilangguan at ginabayán sila palabas, at sinabi, **20** “Pumunta kayo sa templo tumayo at magsalita sa mga tao lahat ng mga salita ng Buhay na

ito.” **21** Nang marinig nila ito, pumasok sila sa templo ng magbubukang-liwayway at nagturo. Ngunit dumating ang pinaka punongpari, at lahat ng kasama nya, at tinawag ang buong konseho, lahat ng mga matatanda ng Israel, at pinapunta sila sa bilangguan upang kunin ang mga apostol. **22** Ngunit hindi sila nakita sa bilangguan ng mga pumuntang opisyal, at bumalik sila at ibinalita, **23** “Natagpuan namin na maingat na nakasarado ang bilangguan at ang mga bantay ay nakatayo sa pintuan, ngunit nang aming buksan ay wala kami ng nakita.” **24** Ngayon nang narining ng kapitan ng templo at ng mga punong pari ang mga salitang ito, sila ay labis na naguluhan ukol sa kanila ayon sa kung ano ang kalalabasan nito. **25** Pagkatapos may isang dumating at sinabi sa kanila, “Ang mga lalaki na inyong inilagay sa bilangguan ay nakatayo sa templo at nagtuturo sa mga tao.” **26** Kayat’ ngagtungo ang kapitan kasama ang mga opisyal, ibinalik sila, ngunit walang karahasan, dahil natakot sila na baka batuhin sila ng mga tao. **27** Nang dalhin nila sila, iniharap sila sa konseho. Nagtanong ang pinaka-punong pari sa kanila, **28** nagsasabing, “Hindi ba’t mahigpit namin kayong pinangbilinan na huwag magturo sa pangalang ito, gayon pa man, pinuno ninyo ang Jerusalem ng inyong katuruan, at ninais ninyong dalhin sa amin ang dugo ng taong ito.” **29** Ngunit sumagot si Pedro at ang mga apostol, “Kinakailangang sundin namin ang Diyos ng higit kaysa sa mga tao. **30** Ang Diyos ng aming mga ama ang bumuhay kay Jesus, na inyong pinatay sa pamamagitan ng pagbitin sa kaniya sa puno. **31** Tinasia siya ng Diyos sa kaniyang kanang kamay upang maging prinsipe at tagapagligtas, upang magbigay ng pagssisi sa Israel at kapatawaran sa mga kasalanan. **32** Mga saksi kami ng mga bagay na ito, at gayundin ang Banal na Espiritu, na ibinigay ng Diyos sa mga susunod sa kaniya.” **33** Nang marinig ito ng mga kasapi ng konseho, galit na galit sila at ninais na patayin ang mga apostol. **34** Ngunit ang isang Pariseo na naggangalang Gamaliel na isang tagapagturo ng kautusan at iginagalang ng lahat ng tao, ay tumayo at iniutos na sandaling ilabas ang mga apostol. **35** At sinabi nya sa kanila, “Mga tao ng Israel pagtuunan ninyong mabuti ng pansiñ at panukala na inyong ginagawa sa mga taong ito. **36** Hindi pa nagtatagal ng lumitaw si Teudas na inaangking siya ay kilalang tao, at maraming tao, mga apat na raan ang sumali sa kaniya. Pinatay siya, at lahat ng sumusunod sa kaniya ay ngaklat at walang nangyari. **37** Pagkatapos ng lakaling ito, lumitaw si Judas ng Galilea sa mga araw ng pagpapatatala at nakahikayat siya ng ilang tao na susunod sa kaniya. Nasawi rin siya, at kumatalat lahat ng sumusunod sa kaniya. **38** Ngayon sinasabi ko sa inyo, “Lumayo kayo sa mga taong ito at hayaan sila, dahil kung sa tao ang plano o gaawing ito ay babagsak. **39** Ngunit kung ito ay sa Diyos hindi ninyo sila maaring pabagsakin; lababas pang kayo ay lumalaban sa Diyos.” Kaya nahikayat sila. **40** Pagkatapos pinapaskos nila ang mga apostol at sila ay binirugbog at inutusang huwag nang magsalita sa pangalan ni Jesus at hinayaan silang umalis. **41** Iniwan nila ang konseho na nagagalak na sila ay napabilang na karapat-dapat na makaranas ng kasiraang-puri para sa kaniyang Pangalan. **42** Pagkatapos noon araw-araw sa templo at sa bawat bahay, sila ay patuloy na nagtuturo at ipinapangaral si Jesus bilang Cristo.

6 Ngayon sa mga araw na ito, nang ang bilang ng mga alagad ay dumarami, nagsimula ang reklamo mula sa mga Helenista laban sa mga Hebreo, sa dahilan na ang kanilang mga babaeng balyo ay napapabayaan sa araw-araw na pamamahagi ng pagkain. **2** Tinawag ng labing dalawang apostol ang marami sa kanilang mga alagad at sinabi, “Hindi nararapat sa amin na nabayaan ang salita ng Diyos upang maglingkod sa mga hapag. **3** Mga kapatid, nararapat na pumili kayo ng pitong mga lalaki na mula sa inyo, mga lalaking may mabubuting pagkatao, puspos ng Espiritu at karunungan, na maaari naming ilagay sa trabahong ito. **4** Ngunit kami ay palaging magpapatuloy sa pananalangin at sa ministeryo ng salita.” **5** Nalugod ang lahat ng maraming tao sa kanilang pananalita, kaya pinili nila si Esteban ang lakaling puno ng pananampalataya at ng banal na Espiritu, at si Felipe, si Procorus, si Nicoran, si Timon, si Parmenas, at Nicolas, ang nahikayat na magbago ng paniniwala mula sa Antioquia. **6** Dinala ng mga mananampalataya ang mga kalalakihang ito sa harap ng mga apostol, ang mga nanalangin at ngappatong ng kamay sa kanila. **7** Kaya’t lumaganap ang salita ng Diyos, at lubhang dumami ang bilang ng mga alagad sa Jerusalem; at naging masunurin sa pananampalataya ang malaking bilang ng mga pari. **8** Ngayon si Esteban, na puspos ng biyaya at kapangyarihan, ay gumagawa ng mga kamanghamanghang bagay at mga palatandaan sa

gitna ng mga tao. **9** Ngunit may ilang mga tao na kabilang sa sinagoga na tinawag na ang sinagoga ng mga Taong Pinalaya, ng mga Cireneo, at ng mga Alejandrino, at ilang mga taga Cilicia, at taga Asya. Nakikipagtalo ang mga taong ito kay Esteban. **10** Ngunit hindi nila kayang sumagot laban sa karunungan at sa Espiritu kung paano nagsalita si Esteban. **11** Pagkatapos palihim nilang hinikayat ang ilang mga laalaki upang sabihin, "Narinig naming nagsalita si Esteban ng mga salitang paglalapastangan laban kay Moises at laban sa Diyos." **12** Inuduyukan nila ang mga tao, ang mga matatanda, at ang mga eskriba, at hinarap nila si Esteban, sinunggaban siya, at dinala sa konseho. **13** Nagdala sila ng mga bulaang saksi, na nagsabi, "Hindi tumitigil ang lakaking ito sa pagbigkas sa mga salitang laban sa banal na dakong ito at sa kautusin. **14** Sapagkat narinig namin siya na nagsasabing sisirain ni Jesus ng Nazaret ang lugar na ito at papalitan ang kaugalian na ipinasa sa atin ni Moises." **15** Ang lahat ng nakaupo sa konseho ay nakatutok ang kanilang mga mata sa kanya at nakita nilang ang kaniyang mukha ay katulad ng sa mukha ng anghel.

7 Sinabi ng pinaka-punong pari, "Tooto ba ang mga bagay na ito?" **2** Sinabi ni Esteban, "Mga kapatid at mga ama, makining kayo sa akin:

Ang Diyos ng kaluwalhatian ay nagpakita sa ating ama na si Abraham noong siya ay nasa Mesopotamia, bago siya nanirahan sa Haran; **3** sinabi nya sa kanya, 'Iwan mo ang iyong lupain at ang iyong mga kamag-anak at pumunta ka sa lupain na ipapakita ko sa iyo.' **4** Pagkatapos iniiwan nya ang lugar ng mga Caldeo at nanirahan sa Haran; mula doon, matapos mamatay ang kaniyang ama, dinala siya ng Diyos sa lupain na ito, kung saan kayo naninirahan ngayon. **5** Wala siyang ibinigay na anuman dito bilang pamana sa kanya, wala, kahit na sapat man lang na paglalayang paa. Ngunit siya ay nangako—kahit na wala pang Anak si Abraham—na kaniyang ibibigay ang lupain bilang pag-aari para sa kanya at sa kaniyang magiging kaapuhan sa susunod sa kanya. **6** Nakikipag-usap sa kanya ang Diyos ng katulad nito, na ang kaniyang kaapuan-upuan ay panandaligan maninirahan sa ibang lupain, at dadalhin sila ng mga naninirahan doon sa pagkaalipin at pakikitunguhan sila ng masama ng apatnaraang taon. **7** At hahatulan ko ang bansa kung saan sila ay magiging alipin,' sabi ng Diyos, 'at pagkatapos lalabas sila at sasambahan ako sa lugar na ito.' **8** At ibinigay nya kai Abraham ang tipan ng pagtutuli. Kaya si Abraham ang naging ama ni Isaac at tinuli siya sa ikawalong araw; Si Isaac ang naging ama ni Jacob, at si Jacob ang naging ama ng labindalawang patriyarka. **9** Nainggit kay Jose ang mga patriyarka kaya ibenenta nila siya sa Egipcio, at Simahanan siya ng Diyos, **10** at iniliigtas siya mula sa lahat ng kaniyang mga pagdurusa, at pinagpalia siya ng Diyos ng karunungan sa harap ni Faraon, na hari ng Egipcio. Pagkatapos ginawa siya ng Faraon na gobernador ng Egipcio at ng kaniyang buong sambahanay. **11** Ngayon ay nagkaroon ng tagtugon sa buong lupain ng Egipcio at Canaan, at labis na pagdurusa: at walang natagpuan pagkain ang ating mga ninuno. **12** Ngunit nang mabalitaan ni Jacob na mayrogo butil sa Egipcio, ipinadala niya ang ating mga ninuno sa unang pagkakataon. **13** Sa ikalawang pagkakataon, ipinakita ni Jose ang kaniyang sarili sa kaniyang mga kapatid; at ang sambahanay ni Jose ay nakilala ng Faraon. **14** Pinabalik ni Jose ang kaniyang mga kapatid upang sabihin kay Jacob na kaniyang ama na magtungo sa Egipcio, kasama lahat ng kanilang kamag-anak at pitumpu't limang tao silang lahat. **15** Kaya bumababa si Jacob sa Egipcio; pagkatapos namatay siya, pati na rin ang ating mga ninuno. **16** Sila ay dinala sa Siquem at inihimlay sa libungan na binili ni Abraham sa halaga ng pilak mula sa mga anak ni Hamor na taga Siquem. **17** Habang papalapit ang panahong ipinangako ng Diyos kay Abraham, ang mga tao ay lumago at dumami sa Egipcio, **18** hanggang sa may tumayo na ibang hari sa buong Egipcio, isang hari na hindi alam ang tungkol kay Jose. **19** Siya din ang hari na naililang sa ating mga kababayahan at nagsmalupit ng labis sa ating mga ninuno, na kinailangan nilang itapon ang kanilang mga sanggol upang makaligtas. **20** Isinilang si Moises ng panahong iyon; siya ay napakaganda sa harapan ng Diyos at inalagaan ng tatlong buwan sa bahay ng kaniyang ama. **21** Nang siya ay itinapon, kinuha siya ng anak na babae ng Paraon at pinalaki siya na kagaya ng kaniyang sariling anak. **22** Naturunan si Moises sa lahat ng kaalaman ng mga taga Egipcio, at naging makapangyarihan siya sa kaniyang mga salita at mga gawa. **23** Ngunit nang siya ay hasa apatnrapang taon na, pumasok sa kaniyang puso na bisitahan ang kaniyang mga kapatid, ang mga anak ni Israel. **24** Nang makakita siya ng Israelita na inaapi,

ipinagtanggol siya ni Moises at pinaghiganti sa pamamagitan ng paghampas sa Egipcio: **25** Inakala niya na maiintindihan siya ng kaniyang mga kapatid na iniliigtas sila ng Diyos sa pamamagitan ng kaniyang kamay. Ngunit hindi nila naintindihan. **26** Nang sumunod na araw pumunta siya sa ilang mga Israelita habang sila ay nag-aaway; sinubukan niyang pagkasunduin sila; sinabi niya, 'Mga Gino, kayo ay magkapatid; bakit kayo nag-aaway?' **27** Ngunit tilikila siya ng lakaking nanakit sa kaniyang kapatid at sinabi, 'Sino ang naglagay sa iyo upang mamuno at humatol sa amin?' **28** Nais mo ba akong patayin katulad ng pagpatay mo sa Egipcio kapyon?' **29** Tumakas si Moises matapos na marinig ito, naging dayuhan siya sa lupain ng Madian, kung saan siya ay naging ama ng dalawang anak na laalaki. **30** Nag makalipas ang apatnapung taon, nagpakita sa kanya ang anghel sa ilang ng bundok Sinai, sa ningas ng apoy na nasa mababang punongkahoy. **31** Nang makita ni Moises ang apoy, namangha siya sa kaniyang nakita; at habang siya ay papalapit upang tingnan ito, doon ay dumating at tinig ng Panginoon, na nagsasabing, **32** 'Ako ang Diyos ng iyong mga ninuno, ang Diyos ni Abraham, ni Isaac, at ni Jacob.' Nangini si Moises at hindi naglakas loob na tumingin. **33** Sinabi ng Panginoon sa kanya, 'Alisin mo ang iyong sandalyas, sapagkat ang lugar na iyong kinatatayuan ay banal na dako. **34** Nakita kong tiyak ang pagdurusa ng aking mga tao na nasa Egipcio; Aking narinig ang kanilang pagdaang, at bumababa ako upang sila ay iligtas, at ngayon halika, isusugo kita sa Egipcio.' **35** Itong Moises na kanilang tinanggihan, nang kanilang sinabi, 'Sino ang naglagay sa iyo na tagapamuno at tagahatol?'—siya ang sinugo sa atin ng Diyos upang maging tagapamuno at tagapagligtas. Sinugo siya ng Diyos sa pamamagitan ng kamay ng anghel na nagpakita kay Moises sa mababang puno. **36** Ginabayanan sila ni Moises palabas ng Egipcio, pagkatapos gumuwang ng mga himala at tanda sa Egipcio at sa dagat na pulat at sa ilang sa loob ng apatnapung taon. **37** Ito rin ang Moises na nagsabi sa mga tao ng Israel, 'Maghihirang ang Diyos ng isang propeta para sa inyo mula sa inyong mga kapatid, isang propeta na katulad ko.' **38** Ito ang lakali na nasa kapulungan sa ilang kasaan ang anghel na nangusap sa kanya sa Bundok Sinai. Ito ang lakaking nakasama ng ating mga ninuno; ito ang lakali na siyang tumanggap ng mga buhay na salita upang ibigay sa atin. **39** Ito ang lakaking tinanggihang sundin ng ating mga ninuno; siya ay itinulak nila palayo mula sa kanilang sarili, at sa kanilang mga puso sila ay bumalik sa Egipcio. **40** Sa mga panahong iyon sinabi nila kay Aaron, 'Igawa mo kami ng mga diyos na mangunguna sa amin. Sapagkat itong Moises na nanguna sa amin palabas ng Egipcio ay hindi na namin alam kung ano ang nangyari sa kanya.' **41** Kaya nang mga araw na iyon sila ay gumawa ng guya at nagdala sila ng mga handog sa mga diyus-diyosan, at nagalak dahil sa ginawa ng kanilang mga kamay. **42** Ngunit ang Diyos ay tumalikod at isinuko sila upang sumamba sa mga bituin sa langit, gaya ng nasusulat sa aklat ng mga propeta, 'Nag-alay ba kayo sa akin ng patay na hayop at ng mga handog sa ilang sa loob ng apatnapung taon, sambahanay ng Israel?' **43** Tinanggap ninyo ang tabernakulo ni Molec at ang bituin ng diyos na si Rephan, at ang mga imahe na inyong ginawa upang sila ay sambahan. At dadalhin ko kayo palayo sa Babilonia.' **44** Ang ating mga ninuno ay mayrogong tabernakulo ng patotoo sa ilang, tulad ng iniutos ng Diyos noong siya ay nagsalita kay Moises, na kailangan niyang gawin ito na kagaya ng anyo na nakita niya. **45** Ito ay ang tolda ng ating mga ninuno, nang sila ay tumalikod ay dinala sa lupain kasama ni Josue. Ito ay nangyari nang sila ay pumasok sa mga pag-aari ng mga bansang itinaboy ng Diyos sa harapan ng ating mga ninuno. Ito ay katulad nito hanggang sa mga araw ni David, **46** na nakatanggap ng biyya sa paninigong Diyos; hiniling niyang makanahap ng lugar na panahanahan para sa Diyos ni Jacob. **47** Ngunit nagtagyo si Solomon ng bahay ng Diyos, **48** Gayunpaman, ang Kataas-taasan ay hindi naninirahan sa mga bahay na gawa ng mga kamay; kagaya ito ng sinasabi ng propeta, **49** 'Ang langit ang aking trono at ang lupa ang tungtungan para sa aking mga paa. Anong uri ng bahay ang maaari niyong itayo sa akin? Sabi ng Panginoon: o saan ang lugar para sa aking kapahingahan?' **50** Hindi ba't ang aking kamay ang gumawa ng lahat ng mga bagay na ito?' **51** Kayong mga tao, na mapagmatigas at hindi tulì sa puso at mga tainga, lagi ninyong nilalabanan ang banal na Espiritu; ginawa ninyo ang kagaya ng ginawa ng inyong mga ninuno. **52** Sino sa mga propeta ang hindi inusig ng inyong mga ninuno? Pinatay nila ang mga naunang propeta na nagsahayag sa pagdating ng Matuwid; at kayo rin ngayon ang mga nagkanulo at mga pumatay sa kanya, **53** kayong mga tao na tumanggap ng kautusan na

itinatag ng mga anghel, ngunit hindi ninyo ito iningatan." **54** Ngayon, nang marinig ng mga kasapi ng konseho ang mga bagay na ito, nasugatan sila sa kanilang mga puso, at ang kanilang mga ngipin ay nagngalit kay Esteban. **55** Ngunit siya na puspos ng Banal na Espiritu ay kusang tumingala sa langit at kaniyang nakita ang kaluwalhatian ng Diyos; at nakita niya si Jesus na nakatayo sa kanang kamay ng Diyos. **56** Sinabi ni Esteban, "Tingnan ninyo, nakita ko na binuksan ang kalangetan, at ang Anak ng Tao ay nakatayo sa kanang kamay ng Diyos." **57** Ngunit ang mga kasapi ng konseho ay sumigaw ng may malakas na boses, at tinakpan ang kanilang mga tainga, at sinunggaban siya, **58** itinapon siya nila sa labas ng lungsod at siya ay binato: at iniilatag ng mga saksi ang kanilang balabal sa paanan ng binatang ang pangalan ay Saulo. **59** Habang binabato nila si Esteban, patuloy siyang tumatawag sa Panginoon at sinasabing, "Panginoon Jesus, tanggapin mo ang aking espiritu." **60** Lumuhod siya at tumawag ng may malakas na boses, "Panginoon, huwag mng ipataw ang kasalanhan ito laban sa kanila." Nang matapos niyang sabihin ito, siya ay nakatulog.

8 Si Saulo ay may kinalaman sa kaniyang pagka matay. Kaya nagsimula sa araw na iyon ang malaking pag-uusig laban sa iglesia sa Jerusalem;

at ang lahat ng mga mananampalataya ay nagsikat sa lahat ng rehiyon ng Judea at Samaria, maliban sa mga apostol. **2** Mga Lalaking may takot sa Diyos ang naglibing kay Esteban at nagkaroon ng matinding pagdadalamhati para sa kanya. **3** Ngunit pininsala ng matindi ni Saulo ang iglesia; pumupunta siya sa bawat bahay upang kaladkarin ang mga lalaki at babae at inilagay sila sa kulungan. **4** Gayon pa man, ang mga mananampalataya na nagsikat ay naggatuloy na mangaral ng salita ng Diyos. **5** Si Felipe ay pumunta pababa sa lungsod ng Samaria at ipinahayag si Cristo sa kanila. **6** Nang mapakinggan at makita ng maraming tao ang mga palatandaan na ginawa ni Felipe, nakinig sila ng mabuti sa kaniyang sinabi. **7** Dahil ang karamihan sa kanila ay nagtagatlagay ng maruruning espiritu habang sumisigaw ng malakas; at gumaling ang maraming lumpo at mga paralitiko. **8** At nagkaroon ng malaking kagalakan sa lungsod. **9** Ngunit mayroong isang lalaki sa lungsod na ang pangalan ay Simon na gumagawa na noon pang una ng pangkukulum; ginagamit niya ito upang mamangha ang mga tao sa Samaria upang angkinin na siya ay mahalagang tao. **10** Binigyang pansi siya ng lahat ng mga Samaritano, mula sa pinaka mababa hanggang sa pinaka dakila, at kanilang sinabi: "Ang taong ito ay ang kapangyarihan ng Diyos na tinatawag na Dakila." **11** Nakinig sila sa kanya dahil labis niya silang pinamangha sa mahabang panahon sa pamamagitan ng kaniyang pangkukulum. **12** Ngunit nang paniwalaan nila ang ipinangaral ni Felipe tungkol sa ebanghelyo na tungkol sa kaharian ng Diyos, at ang pangalan ni Jesu-Cristo, sila ay nabautismuhan, kapwa mga lalaki at babae. **13** At si Simon mismo ay naniwala: pagkatapos niyang mabautismuhan, naggatuloy siyang kasama ni Felipe; nang makita niya ang mga tanda at mga makapangyarihang gawa, siya ay namangha. **14** Ngayon nang marinig ng mga apostol sa Jerusalem na ang mga taga-Samaria ay tinanggap ang salita ng Diyos, sinugo nila sina Pedro at Juan. **15** Nang sila ay dumating, nanalangin sila para sa kanila na tanggapin ang Banal na Espiritu. **16** Sapagkat ng mga panahong iyon hindi pa dumating ang Banal na Espiritu sa sinuman sa kanila. Nabaustimuhan lamang sila sa pangalan ng Panginoon. **17** Pagkatapos ipinatong nina Pedro at Juan ang kanilang mga kamay sa kanila, at tinanggap niila ang Banal na Espiritu. **18** Ngayon nang makita ni Simon na naipagkaloo ng Banal na Espiritu sa pamamagitan ng pagpatong ng mga kamay ng mga apostol sa kanila, inalok niya sila ng pera. **19** Sinabi niya, "Ibigay mo rin sa akin ang kapangyarihang ito upang sinumang patungan ng aking mga kamay ay tatanggap ng Banal na Espiritu." **20** Ngunit sinabi ni Pedro sa kanya, "Masawi ka sana kasama ng iyon pilak, sapagkat iniisip mong makakamit mo ang kaloo ng Dios sa pamamagitan ng pera. **21** Wala kang kababagi o karapatuan sa bagay na ito, dahil ang iyon puso ay hindi tama sa Diyos. **22** Samakatuwid magsisi ka sa iyon mga kasamaan, at manalangin sa Panginoon, upang ikaw ay patawarin sa kung ano ang iyon ng hinahangad. **23** Sapagkat nakikita ko na ikaw ay nasa lason ng kapaitan at naka gapos sa kasalanhan." **24** Sumagot si Simon at sinabi, "Ipanalangin mo ako sa Panginoon na hindi mangyari sa akin ang mga bagay na iyon sinabi." **25** Nang si Pedro at Juan ay nagpatooto at nagpahayag ng salita ng Panginoon, sila ay bumalik sa Jerusalem; habang nasa daan, nangaral sila ng ebanghelyo sa maraming nayon ng mga Samaritano.

26 Ngayon ang anghel ng Panginoon ay nangusap kay Felipe at sinabi, "Tumayo ka at pumunta sa bahaging timog sa daang pababa mula sa Jerusalem papuntang Gaza." (Ang daang ito ay nasa diserto). **27** Siya ay tumayo at umalis. May isang lalaking mula Ethiopia, isang eunoko na may dakilang kapangyarihan mula kay Candace, na reyna ng mga Etiope. Siya ang namamahala sa lahat ng kaniyang kayamanan. Siya ay pumunta sa Jerusalem upang sumumba. **28** Siya ay bumalik at nakaupo sa kaniyang karwah na nagbabasa ng aklat ni propeta Isaías. **29** Sinabi ng Espiritu kay Felipe, "Umakyat ka at sabayan mo ang karwahé." **30** Kaya patakong lumapit si Felipe, at narinig niyang binabasa ang aklat ni propeta Isaías, at sinabi, "Naiintindihan mo ba ang iyon binabasa?" **31** Sumagot ang taga-Ethiopia, "Paano ko maaintindihan, maliban kung may magtuturo sa akin?" Nakiusap siya kay Felipe na umakyat sa karwahé at umupo sa tabi niya. **32** Ito ang bahagi ng kasulatan na binabasa ng taga Ethiopia, "Siya ay tulad ng tupa na dinala sa bahay katayan; at tulad ng isang kordero sa harap ng manggugupit na tahimik, hindi niya binubuksan ang kaniyang bibig: **33** Sa kaniyang kahihiyan kinuha sa kanya ang katarungan: sino ang magpapahayag sa kaniyang salinlahi? sapagkat ang kaniyang buhay ay kinuha mula sa mundong ito." **34** Kaya naganongan eunoko kay Felipe, at sinabi, "Nakikiusap ako sa iyo sino ang tinutukoy ng propeta? ang kaniyang sarili ba mismo o ibang tao?" **35** Nagsimulang magsalita si Felipe; Nagsimula siya sa kasulatan ni Isaías upang ipangaral si Jesus sa kanya. **36** Habang nagpapatuloy sila sa daan, napunta sila sa ilang bahagi ng tubig; at sinabi ng eunoko, "Tingnan mo, may tubig dito, ano pa ang puwedeng makahadlang sa akin upang ma bautismuhan?" **37** Sinabi ni Felipe, "kung nananampalataya ka ng buong puso, ikaw ay magpabautismo. Ang taga Ethiopia ay sumagot," Naniniwala ako na si Jesu-Cristo ay Anak ng Diyos." **38** Kaya inutusan ng taga Ethiopia na tumigil ang karwahé. Bumaba sila sa tubig, si Felipe at ang eunoko at binautismuhan siya ni Felipe. **39** Nang umahon sila sa tubig, kinuha ng Espiritu ng Panginoon si Felipe at hindi na siya nakita ng eunuko; at siya ay umalis ng may galaklán. **40** Ngunit si Felipe ay lumitaw sa Azoto. Siya ay dumama sa rehiyon iyon at ipangaral ang ebanghelyo sa lahat ng lungsod, hanggang makarating siya sa Ceasaria.

9 Subalit si Saulo na patuloy pa rin na nagsasalita ng mga banta at pagpatay laban sa mga alagad ng Panginoon ay nagtungo sa mga pinakapunong pari **2** at humingi sa kanya ng mga sulat para sa mga sinagoga sa Damasco, upang kung may makita siyang sinumang kabilang sa Daan, maging lalaki o babae, ay maari niyang dalhin na nakagapos sa Jerusalem. **3** Habang siya ay naglalakbay, nangyari nga na nang malapit na siya sa Damasco, biglang may nagniringning na liwanag mula sa langit sa buong paligid. **4** at siya ay natumba sa lupa at narinig niya ang isang tinig na nagsasabi sa kanyang, "Saulo, Saulo, bakit mo ako inuisig?" **5** Sumagot si Saulo, "Sino kayo Panginoon?" Sumagot ang Panginoon, "Ako si Jesus na iyon inuisig; **6** ngunit bumangon ka, pumasok ka sa lungsod, at sasabihin sayo kung ano ang dapat mong gawin." **7** Ang mga Lalaking kasama ni Saulo sa paglalakbay ay hindi nakapagsakila, narinig ang tinig, ngunit walang nakikita. **8** Tumayo si Saulo sa lupa, at nang imulat niya ang kaniyang mga mata, wala na siyang nakita kaya inakay siya at dinala sa Damasco. **9** Hindi siya nakakita sa loob ng tatlongaraw at hindi kumain ni uminom. **10** Ngayon may isang alagad sa Damasco na ang pangalan ng Ananias; at ang Panginoon ay nangusap sa kanya sa pamaangitan ng isang pangtitain, "Ananias" At sinabi niya, "Tingnan mo, narito ako, Panginoon." **11** Sinabi ng Panginoon sa kanya, "Tumayo ka, at pumunta ka sa kalye na kung tawagin ay Matuwid, at tanunin mo sa tahanan ni Judas ang lalaking galing sa Tarsus na ang pangalan ay Saulo; sapagkat siya ay nananalangin; **12** at nakita niya sa pangtitain ang lalaking nagingangalang Ananias na dumatarat at nagpapatong ng kamay sa kanya, upang siya ay makakita." **13** Ngunit sumagot si Ananias, "Panginoon, narinig ko sa marami ang tungkol sa taong ito, kung paano niya ginawan ng masama ang mga banal mong mga tao sa Jerusalem. **14** Siya ay may kapangyarihan mula sa mga pinakapunong pari upang dakipin ang lahat na tumatawag sa iyon pangalan." **15** Ngunit sinabi ng Panginoon sa kanya, "Pumunta, ka sapagkat siya ay sisidlang hirang sa akin, upang dalhin ang aking pangalan sa mga Hentil at sa mga hari at sa lahat ng anak ng Israel; **16** sapagkat ipapakita ko sa kanya kung gaano siya dapat magtis para sa aking pangalan." **17** Kaya umalis si Ananias, at

pumasok sa tahanan. Ipinatong nito ang kaniyang kamay sa kaniya at sinabi, "Kapatid na Saulo, ang Panginoon Jesus, na siyang nagpakita sa iyo sa daan nang papunta ka rito, ay sinugo ako upang ikaw ay makakita at mapuspos ng Banal na Espiritu." **18** Kaagad may isang bagay na parang kaliskis ang nahulog mula sa mga mata ni Saulo, at bumalik ang kaniyang paninig; Tumayo siya at nabautusihan; **19** at siya ay kumain at lumakas. Nanatili siya kasama ng mga alagad sa Damasco ng ilang mga araw. **20** Kaagad ay ipinahayag niya si Jesus sa mga sinagogga, sinasabing siya ang Anak ng Diyos. **21** Lahat ng nakarining sa kaniya ay namangha at sinabi. "Hindi ba ito ang taong lumipol sa mga taga-Jerusalem na tumatawag sa pangalang ito? At siya ay naparito upang dalhin sila na nakagapos sa mga punong pari." **22** Ngunit si Saulo ay lalong napalakas upang mangaral at nalito ang mga Judio na naninirahan sa Damasco sa pagpaputuran ni Jesus ay ang Cristo. **23** Pagkalipas ng maraming araw, sama-samang nagplano ang mga Judio upang siya ay patayin. **24** Ngunit nalaman ni Saulo ang kanilang plano. Nagbantay sila sa pintuang bayan araw at gabi upang siya ay patayin. **25** Subalit nang gabi ay kinuha siya ng kaniyang mga alagad at binaba siya sa pader sa pamamagitan ng isang basket. **26** Nang dumating siya sa Jerusalem, nagtangkang sumama si Saulo sa mga alagad, subalit natakot silang lahat sa kaniya, hindi sila naniniwalang siya ay isang alagad. **27** Ngunit isinama siya ni Bernabe at ipinakilala sa mga alagad. At sinabi niya sa kanila kung paanong Saulo nakita ang Panginoon sa daan at ang Panginoon ay nangusap sa kaniya, at kung paano buong tapang na nangaral sa Damasco si Saulo sa pangalan ni Jesus. **28** Nakipagkita siya sa kanila habang sila ay pumapasok at lumalabas ng Jerusalem. Nagsalita siya ng may katapangan sa pangalan ng Panginoon Jesus **29** at nakipagtalo sa mga Hellenista; ngunit sinubukan parin nila siyang patayin. **30** Nang malaman ito ng mga kapatiran, siya ay dinala nila pababa sa Cesarea at ipinadala siya patungo sa Tarsos. **31** Kaya ang iglesia sa buong Judea, Galilea, at Samaria ay nagkaroon ng kapayapaan at ito ay lumago at lumalakad ng may takot sa Panginoon sa tulong ng Banal na Espiritu, ang iglesia ay lumago sa bilang. **32** Ngayon nangyari nga na habang si Pedro ay pumupunta sa buong rehiyon, pumunta din siya sa mga mananampalataya na naninirahan sa bayan ng Lydda. **33** Doon ay nakita niya ang isang lalaki na ang pangalan ay Eneas, na nakaratay sa kaniyang higaan ng halos walong taon, sapagkat siya ay paralitiko. **34** Sinabi ni Pedro sa kaniya, "Eneas, si Jesu-Cristo ang nagpagaling sayo. Tumayo ka at ayusin mo ang iyong higaan." At agad siyang tumayo. **35** Kaya lahat ng nakakita sa Lida at Saron ay nakita ang lalaki at nagbalik loob sila sa Panginoon. **36** Ngayon mayroon alagad sa Joppa na ang pangalan ay Tabitha, na kung isasalin ay "Dorcias." Ang babaeng ito ay puno ng mga mabubuti at maawaing gawa, na ginagawa niya para sa mahihirap. **37** At nangyari nga sa mga araw na iyon na siya ay nagkasaklit at namatay; nang siya ay kanilang hugasan, pinahiga siya sa kuwarto sa itaas. **38** Dahil malapit ang Lida sa Joppa, at narinig ng mga alagad na naroon si Pedro, nagsugó sila ng dalawang lalaki at pumunta sa kaniya, nagmamakaawa na sinabi sa kaniyang, "Sumama ka sa amin agad". **39** Tumayo si Pedro at sumama sa kanila. Nang dumating siya, dinala nila siya sa kuwarto sa itaas, at ang lahat ng mga balo ay nakatayo sa paligid niya na nananganic, ipinapakita sa kaniya ang mga balabal at mga damit na ginawa ni Dorcas habang kasama pa nila siya. **40** Pinalabas silang lahat ni Pedro sa silid, lumuhod siya at nanalangin; at humarap siya sa katawan at sinabi niya. "Tabitha, bumangon ka." Minulat niya ang kaniyang mga mata, at nang makita niya si Pedro siya ay umupo. **41** Pagkatapos iniabot ni Pedro ang kaniyang kamay at ibinangon siya; at nang wagin niya ang mga mananampalataya at mga balo ay iniharap niya siya sa kanila na buhay. **42** Nalaman ang pangwayaring ito sa buong Joppa, at maraming mga tao ang nananampalataya sa Panginoon. **43** Nangyari nga na nanatili si Pedro ng maraming araw sa Joppa kasama ang lalaki na ang pangalan ay Simon, na tagapagbibildat balat ng hayop

10 Ngayon may isang tao sa lungsod ng Cesarea, na nagngangalang Cornelio, isang senturióng tinawag na hukbong Italiano. **2** Siya ay isang maka-diyos, na sumasamba sa Diyos kasama ang lahat ng kaniyang sambahan; siya ay nagbigay ng malaking halaga ng salapi sa mga Judio at palaging nananalangin sa Diyos. **3** Bandang alas tres ng hapon, malinaw niyang nakita sa pangitain ang isang anghel ng Diyos na papalapit sa kaniya. Ang sabi ng anghel sa kaniya, "Cornelio!" **4** Tumitig si

Cornelio sa anghel at takot na takot na sinabi, "Ano po iyon, gino?" Sinabi ng anghel sa kaniya, "Ang iyong mga panalangin at mga kaloob sa mga mahihirap ay pumaitaas bilang alaala na alay sa harapan ng Diyos. **5** Ngayon magpadala ka ng mga Lalaki sa lungsod ng Joppa upang sunduin ang lalaking nagngangalang Simon, na pinangalanang ding Pedro. **6** Siya ay naninirahan sa bahay ng mamibildat ng balat ng hayop na si Simon, na ang bahay ay nasa tabing dagat." **7** Nang makanais ang anghel na kumausap sa kaniya, tinawag ni Cornelio ang dalawa sa kaniyang mga tagapaglingod sa bahay, at isang sundalo na sumasamba sa Diyos na kabilang sa mga sundalong naglilingkor rin sa kaniya. **8** Sinabi ni Cornelio sa kanila ang lahat nang nangyari at sila ay pinapunta sa Joppa. **9** Bandang tanghalin kinabukasan, sa kanilang paglalakbay papalapit sa lungsod, si Pedro ay pumunta sa bubungan upang manalangin. **10** Nagutom siya at gusto nya ng kumain, ngunit habang nagluluto ang mga tao ng pagkain, nabigyan siya ng isang pangitain, **11** at nakita niyang bumukas ang langit at may isang sisidlan na bumababa mula sa langit, katulad ng isang malaking kumot na ipinababa sa lupa sa pamamagitan ng apat na mga sulok nito. **12** Naroon ang lahat na urí ng hayop na may apat na paa, at mga bagay na gumagapang sa lupa, at mga ibon sa himpapawid. **13** At may tinig na kumausap sa kaniya: "Bumangon ka Pedro, magkatay ka at kumain." **14** Ngunit sinabi ni Pedro, "Hindi maaari Panginoon, dahil ni minsan hindi ako kumain ng anumang marumi at hindi malinis." **15** Ngunit muli niyang narinig ang tinig sa ikalawang pagkakataon: "Huweg mong ituring na marumi ano man ang nilinis na ng Diyos." **16** Nangyari ito nang tatlong beses; at agad na ibinalik sa langit ang sisidlan. **17** Ngayon habang naguguluhon pa si Pedro tungkol sa kahulugan ng pangitain kaniyang nakita, narito, ang mga Lalaki na ipinadala ni Cornelio na nakatayo sa harapan ng tarangkahang, pagkatapos nilang tanunin ang daan patungo sa tahanan. **18** At sila ay tumawag at nagtanong kung naninirahan doon si Simon na tinatawag ding Pedro. **19** Habang iniisip pa rin ni Pedro ang tungkol sa pangitain, sinabi ng Espiritu sa kaniya, "Tingnan mo, may tatlong lalaking nagahanap sa iyo. **20** Bumangon ka at bumababa at sumama sa kanila. Huweg kung matalok na sumama sa kanila, dahil ipinadala ko sila." **21** Kaya bumaba si Pedro at sinabi sa mga Lalaki, "Ako ang hinahanap ninyo. Bakit kayo naparito?" **22** Sinabi nila, "Ang senturion na nagngangalang Cornelio, isang matuwid na tao at sumasamba sa Diyos, at mabuti ang sinasabi tungkol sa kaniya na lahat ng mga Judio sa bansa, ay sinabihan ng isang banal na anghel ng Diyos na papuntahan ka para isama ka sa kaniyang bahay, upang siya ay makining ng mensahe mula sa iyo." **23** Kaya inanyahanan sila ni Pedro na pumasok at manatili na kasama niya. Kinabukasan bumangon siya at sumama sa kanila, at sinamahan siya ng ilang mga kapatid na taga-Joppa. **24** Noong sumunod na araw, dumating sila sa Cesarea. Hinihatay sila ni Cornelio; tinipon niya ang kaniyang mga kamag-anak at kaniyang mga malalapit na kaibigan. **25** Nangyari nga na nang papasok na si Pedro, sinalubong siya ni Cornelio at lumuhod sa kaniyang paanan para parangalan siya. **26** Ngunit pinatayo siya ni Pedro at sinabi na, "Tumayo ka; ako rin ay isang tao lamang. **27** Habang nakikipag-usap si Pedro sa kaniya, pumasok siya at natagpuan niya ang napakaraming tao na natigpon-tipon doon. **28** Sinabi niya sa kanila, "Batid ninyo mismo na hindi naaayon sa batas para sa isang Judio na makihalibulo o bumisita sa kaninuman galing sa ibang bansa. Ngunit ipinapakita sa akin ng Diyos na hindi ko dapat tawagin ang sinunahan na marumi o hindi malinis. **29** Kaya pumunta ako na hindi na nakipagtalo nang ako ay papuntahan dito. Kaya finatamong ko kung bakit ninyo ako pinapunta." **30** Sinabi ni Cornelio, "May apat na araw na ngayon ang nakakalipas sa ganito ring oras, bandang alas-tres nananalangin ako sa aking bahay; at nakita ko ang isang lalaking nakatayo sa aking harapan na may maliwanag na kasuotan. **31** At sinabi niya, "Cornelio, dinini ng Diyos ang iyong panalangin at ang ibinibigay mo sa mga mahihirap ay ngapaala sa Diyos tungkol sa iyo. **32** Kaya magpadala ka ng tao sa Joppa, at ipatawag ang taong nagngangalang Simon, na tinatawag ding Pedro. Nakikitura siya sa bahay ng isang taong mamibildat ng balat ng hayop na nagngangalang Simon, sa tabing-dagat. (Pagdating niya, kakausapin ka niya.) **33** kaya agad kitang ipinatatawag, mabuti at dumating ka. At ngayon handito kaming lahat sa harapan ng Diyos upang makining sa lahat ng mga itinuro sa iyo ng Diyos na sasabihin mo." **34** At binuksan ni Pedro ang kaniyang bibig at sinabi, "Sa katotohanan, naunawaan ko ng lubusan na walang tinatangi ang Diyos. **35** Sa halip, sa bawat bansa ang sinumang sumasamba at gumagawa ng mga matuwid na

gawain ay katanggap-tanggap sa kanya. **36** Alam ninyo ang mensahe na ipinadala niya sa mga taga-Israel, nang ipahayag niya ang magandang balita tungkol sa kapayapaan sa pamamagitan ni Jesu-Cristo, na Panginoon ng lahat— **37** Alam ninyo mismo ang mga kaganapan na nangyari, na naganap sa buong Judea, na nagsimula sa Galilea, pagkatapos nang pagbautismo na ipinahayag ni Juan; **38** ang mga kaganapan na ukol kay Jesus ng Nazaret, kung paano siya pinuspis ng Diyos ng Banal na Espiritu at ng kapayarihan. Naglitol siya na gumagawa ng kabutihan at nagpapagaling ng mga pinaihirapan ng diyabolo, sapagkat kasama niya ang Diyos. **39** Saksi kami sa lahat ng bagay na kaniyang ginawa sa bansa ng mga Judio at sa Jerusalem —itong si Jesus na kanilang pinatay, na binitay sa isang kahoy. **40** Itong taong ito ay muling binuhay ng Diyos sa ikatlong araw at ibinigay siya upang makilala, **41** hindi sa lahat ng mga tao, kundi sa mga saksi na noon pa man ay pinili na ng Diyos—kami mismo, na kumain at uminom kasama niya pagkatapos niyang muling mabuhay mula sa mga patay. **42** Inutusan niya kami upang mangaral sa mga tao at magpatotoo na siya ang pinili ng Diyos na maging Hukom ng mga buhay at mga patay. **43** Ito ay para sa kaniya kaya nagpapatotoo ang mgapropeta, upang ang lahat ng sumasampalataya sa kaniya ay makatanggap ng kapatawan ng mga kasalanan sa pamamagitan ng kaniyang pangalan.” **44** Habang sinasabi pa lamang ni Pedro ang mga bagay na ito, ang Banal na Espiritu ay bumaba sa lahat ng mga nakikinig sa kaniyang mensahe. **45** Ang mga taong napabilang sa mga mananampalatayan tulì—lahat ng mga sumama kay Pedro—ay namangha, dahil ang kaloob ng Banal na Espiritu ay naibuhos din sa mga Gentil. **46** Dahil narinig nila ang mga Gentil na nagsasalita ng iba't-ibang wika at nagpupuri sa Diyos. Pagkatapos sinabi ni Pedro, **47** “Mayroon bang hahadlang sa mga taong ito upang hindi mabautismuhan sa tubig, ang mga taong ito na nakatanggap ng Banal na Espiritu na katulad natin?” **48** At sila ay inutusan niya na magpabautismo sa ngalan ni Jesu-Cristo. At hiniling nila na manatili siya sa kanila ng ilang araw.

11 Ngayon narinig ng mga alagad at mga kapatiran na nasa Judea na ang mga Gentil ay tumanggap din ng salita ng Diyos. **2** Nang makarating si Pedro sa Jerusalem, pinuna ng mga taong nabibilang sa mga tiniling pangkat; **3** sinabi nila, “Nakihilubilo ka sa mga hindi tuling lalaki at kumain kasama nila!” **4** Ngunit nagsimulang ipinaliwani ng Pedro sa kanila ang bagay na iyon ng detalyado; sinabi niya, **5** Nananalangin ako sa lungsod ng Joppa, nang ako'y makakita ng isang pangitain ng isang sisidlang bumababa, katulad ng malaking kumot na ipinababa sa pamamagitan ng apat na sulok nito. Ito ay bumaba sa akin. **6** Minasand ko ito at inisip ko ang tungkol dito. Nakita ko ang mga may apat na paang mga hayop sa lupa, mga mababangis na hayop, mga hayop na gumagapang, at mga ibon sa himpapawid. **7** Pagkatapos narinig ko ang tinig na nagsabi sa akin, “Bumangon ka, Pedro; kumatay at kumain.” **8** Sinabi ko, “Hindi maaari, Panginoon: sapagka't kailinan walang hindî bâlan o hindî malinis na pumasok sa aking bibig.” **9** Ngunit ang tinig ay sumagot muli mula sa langit, “Ang ipinahayag ng Diyos na malinis, huwag mong ituring na hindi malinis.” **10** Nangyari ito ng tatlong beses, at pagkatapos noon ang lahat ay naibalik muli sa langit. **11** At narito, agad na may tatlong lalaki na nakatayo sa harap ng bahay kung saan kami naroon; sila ay ipinadala sa akin mula Cesarea. **12** Iniuutos ng Espiritu sa akin na sumama sa kanila, at dapat hindi ako tatangi sa kanila. Itong anim na mga kapatid ay sumama sa akin, at pumasok kami sa bahay ng lalaki. **13** Sinabi niya sa amîn kung paano niya nakita ang anghel na nakatayo sa kaniyang bahay at nagsasabing, “Magpadala ka ng mga lalaki sa Joppa at sunduin si Simon na ang isa pang pangalan ay Pedro. **14** Siya ay magsasalita sa iyo ng isang mensahe na sa pamamagitan nito maliligtas ka—ikaw at lahat ng iyong sambahanay.” **15** Nang magmisula akong magsalita sa kanila, dumating ang Banal na Espiritu sa kanila, gayang nangyari sa atin noong una. **16** Naalala ko ang mga salita ng Panginoon, kung paano niya sinabing, “Tunay nga na nagbautismo si Juan ng tubig, ngunit kayo ay babautismuhan sa Banal na Espiritu.” **17** At kung ibinigay ng Diyos sa kanila ang parehong kaloob na gaya ng ibinigay niya sa atin nang sumampalataya tayo sa Panginoon Jesu-Cristo, sino ba ako upang salungatin ang Diyos?” **18** Nang marinig nila ang mga bagay na ito, wala silang naisagot sa kaniya, ngunit nagpuri sila sa Diyos at sinabing, “Kung ganoon ibinigay din ng Diyos sa mga Gentil ang pagsisisi sa buhay.” **19** Kaya kumalat ang mga mananampalataya

mula Jerusalem dahil sa paghihirap na nagumpisa noong kamatayan ni Esteban—ang mga mananampalatayang ito ay umabot sa mga malalayong lugar ng Fenicia, Sayprus at Antioquia. Sinabi nila ang mensahe tungkol kay Jesus sa mga Judio lamang, at wala nang iba pa. **20** Ngunit ang ilan sa kanila, na mga lalaking taga-Sayprus at taga-Cirene, ay pumunta sa Antioquia at nagsalita sa mga Griego rin at ipinangaral ang Panginoong Jesus. **21** At ang kamay ng Panginoon ay kasama nila; malaking bilang ang nanampalataya at bumalik sa Panginoon. **22** Ang balita tungkol sa kanila ay nakarating sa tanga ng iglesia sa Jerusalem: at kanilang ipinadala si Bernabe hanggang sa Antioquia. **23** Nang dumating siya at nakita ang kaloob ng Diyos, siya'y natuwa; at pinalakas niya ang loob ng lahat na manatili sa Panginoon ng kanilang buong puso. **24** Sapagkat siya'y mabuting tao at puspos ng Banal na Espiritu at ng pananampalataya, at maraming tao ang naidagdag sa Panginoon. **25** Pagkatapos nitó, pumunta ng Tarso si Bernabe upang hanapin si Saulo. **26** Nang makita niya siya, isinama niya siya sa Antioquia. At nangyari, na sa loob ng isang taon, nakitipon sila sa iglesia at tinuruan ang maraming tao. At ang mga alagad ay unang tinawag na Kristiyano sa Antioquia. **27** Ngayon sa mga araw na ito ilang mga propeta ang bumababa mula Jerusalem papuntang Antioquia. **28** Isa sa kanila na nagngangalang Agabo, ay tumayo, at ipinahiawit ang pamamagitan ng Espiritu, na magkakaron ng matinding tagtugom sa buong mundo. Nangyari nga ito sa panahon ni Claudio. **29** Kaya, napagpasyahan ng mga alagad na magpadala ng tulong sa mga kapatid sa Judea ayon sa kakayahang ng bawat isa. **30** Ginawa nila ito; nagpadala sila ng pera sa mga nakatatanda sa pamamagitan nila Bernabe at Saulo.

12 Nang panahong ding iyon, pinagbuhutan ng kamay ni haring Herodes ang ilan sa kapulungan, upang abusuhin sila. **2** Pinatay niya si Santiago na kapatid ni Juan sa pamamagitan ng espada. **3** Nang makita niya na nalugod ang mga Judio, ipinadakin din niya si Pedro. Ito ay sa panahon ng mga tinapay na walang lebabura. **4** Pagkatapos siyang dakipin, ipinabilanggo siya at nagtala ng apat na pangkat ng mga sumando upang siya ay bantayan; binabalak niyang iharap si Pedro sa mga tao pagkatapos ng Paskwa. **5** Kaya nanatili si Pedro sa kulungan, ngunit ang kapulungan ay masigasig na nanalangin sa Diyos para sa kaniya. **6** Nang araw bago siya ilabas ni Herodes, nang gabing iyon, natutulog si Pedro sa pagitan ng dalawang kawal, gapos ng dalawang mga tanikalita at nagbabantay ang mga bantay sa harap ng pintuan ng bilangguan. **7** At biglang lumitaw ang isang anghel ng Diyos sa kaniyang tabi at isang ilaw ang lumiwanag sa bilangguan. Tinapik niya si Pedro sa tagiliran at ginising at sinabi, “Bumangon kang madali.” Pagkatapos nahulog ang kaniyang mga kadena sa kaniyang mga kamay. **8** Sinabi sa kaniya ng anghel, “Magdamiit ka at isuot ang iyong sandalias.” Ginawa ngi ito ni Pedro. Sinabi ng anghel sa kaniya, “Isuot mo ang iyong panlabas na kasuotan at sumunod ka sa akin.” **9** Kaya sumunod nga si Pedro sa anghel at lumabas. Hindi niya alam na ang nangyari sa pamamagitan ng anghel ay totoo. Ang akala niya nakakakita siya ng isang pangitain. **10** Pagkatapos nilang makalampus sa una at sa pangalawang bantay, nakarating sila sa pintuang bakal na patungo sa lungsod, kusa itong bumukas para sa kanila. Lumabas sila at bumababa sa isang kalye, at kaagad siyang iniwán ng anghel. **11** Nang matauhan si Pedro, sinabi niya, “Ngayon, aking napatunayan na ipinadala ng Diyos ang kaniyang anghel at iniligtas ako sa kamay ni Herodes, at mula sa lahat ng inaanahan ng mga mamamayang Judio.” **12** Pagkatapos niyang maunawaan ito, dumating siya sa bahay ni Maria na ina ni Juan na ang huling pangalan ay Marcos; maraming mananampalataya ang nagkatipon doon at nananalangin. **13** Nang kumatok siya sa may pintuan ng tarangkahian, isang aliping babaë na nagngangalang Roda ang pumunta upang sumagot. **14** Nang makilala niya ang tinig ni Pedro, sa kaniyang kagalakan, hindi niya nabuksan ang pintuan; sa halip, tumakbo siya sa silid at kaniyang ibinalita na nakatayo si Pedro sa may pintuan. **15** Kaya sinabi nila sa kaniya, “Nababalíw ka na.” Ngunit kaniyang ipinilit na ito ay totoo. Kanilang sinabi, “Ito ang kaniyang anghel.” **16** Ngunit patuloy pa rin si Pedro sa pagkatok, at nang kanilang buksan ang pintuan, nakita nila siya at sila ay namangha. **17** Sumenya si Pedro sa kanila sa pamamagitan ng kaniyang kamay na tumahimik, at sinabi niya sa kanila kung paano siya iniilabas ng Diyos sa bilangguan. Sinabi niya, “Ibalita ninyo ang mga bagay na ito kay Santiago at sa mga kapatid.” Pagkatapos umalis siya at nagpunta sa ibang lugar. **18** Nang sumapit na ang araw, gulong-gulo ang mga kawal

tungkol sa nangyari kay Pedro. **19** Pagkatapos siyang hanapin ni Herodes at hindi matagpuan, tinanong nya ang mga bantay at iniutos na patawan sila ng kamatayan. Pagkatapos siya ay bumaba mula Judea hanggang Cesarea at nanatili doon. **20** Ngayon galit na galit si Herodes sa mga taga-Tiro at Sidon. Pumunta sila sa kanya na magkakasama. Hinikayat nila si Blasto, na kanang kamay ng Hari, upang tulungan sila. Pagkatapos humiling sila ng kapayapaan, dahil ang kanilang bansa ay tumatanggap ng pagkain mula sa bansa ng hari. **21** Nang dumating ang takdang araw, nagbibis si Herodes ng marangyang kasutuan at umupo sa trono; nagsalita siya sa kanila. **22** Sumigaw ang mga tao, "Ito ang tinig ng isang diyos, hindi ng isang tao!" **23** Kaagad siyang hinampas ng isang anghel ng Panginoon, dahil hindi nya ibinigay ang kaluwalhatian sa Diyos; kinain siya ng mga uod at namatay. **24** Ngunit lumago at lumaganap ang salita ng Diyos. **25** Nang matapos nina Bernabe at Saul ang kanilang misyon sa Jerusalem, bumalik sila mula donde; isinama nila si Juan na ang huling pangalan ng Marcos.

13 At ngayon sa kapulungan ng Antioquia, mayroon mga ilang propeta at mga guro. Sila ay sina Bernabe, Simeon (na tinatawag na Niger).

Lucius na taga-Cirene, Manaen (kinakapatid na lalaki ni Herodes na Tetrarka) at Saul. **2** Habang sumasamba at nag-aayuno sila sa Diyos, sinabi ng Banal na Espiritu, "Ihiwalay ninyo para sa akin sina Bernabe at Saul, upang gawin ang gawain kung saan ko sila tinawag." **3** Pagkatapos na ang kapulungan ay mag-aayuno, manalangin at magpatong ng kanilang mga kamay sa mga lakaking ito, sila ay kanilang sinugo. **4** Kaya sumunod sina Bernabe at Saul sa Banal na Espiritu at bumabang papuntang Seleucia; Mula doon ay naglayag sila papunta sa isla ng Sayprus. **5** Nang naron na sila sa lungsod ng Salamina, ipinahayag nila ang salita ng Diyos sa mga sinagoga ng mga Judio. Kasama din nila si Juan Marcos bilang kanilang katulong. **6** Nang makaalinsila sa buong isla hanggang Pafos, natagpuan nila ang isang salamangkero, isang bulaang propeta na Judio na nagngangalang Bar-Jesus. **7** May kaugnayan ang salamangkerong ito sa gobernador na si Sergio Paulo, na isang taong matalino. Pinatawag ng taong ito sina Bernabe at Saul, dahil ibig niyang marinig ang salita ng Diyos. **8** Ngunit kinalaban sila ni Elimas ("ang salamangkero" (ganito isinalin ang kaniyang pangalan); tinangka niyang paikutin ang gobernador na mapalayo mula sa pananampalataya). **9** Ngunit si Saulo, na tinatawag ding Pablo ay napuspos ng Banal na Espiritu. Tinitigan siya nito. **10** At sinabi, "Ikaw na anak ng diyablo, punong-puno ka ng lahat ng uri ng pandaraya at kasamaan. Ikaw ay kaaway ng bawat katuwiran. Hindi ka ba talaga titigil sa pagbabaluktot sa mga tuwid na daan ng Diyos? **11** Ngayon tingnan mo, ang kamay ng Panginoon ay nasa iyo at ikaw ay mabubulag. Pansamantalang mo munang hindi makikita ang araw." At biglang nagdilim ang paninig ni Elimas, nagsimula siyang lumibot na humihiling sa mga tao na siya ay akayin sa pamamagitan ng kanilang mga kamay. **12** Pagkatapos na makita ng gobernador kung ano ang nangyari, siya ay naniwala, dahil namangha siya sa katuruan tungkol sa Panginoon. **13** Naglayag ngayon si Pablo at ang kaniyang mga kaibigan mula Pafos at dumating sa Perga ng Panfilia. Ngunit iniwan sila ni Juan at bumalik sa Jerusalem. **14** Naglakbay si Pablo at ang kaniyang mga kaibigan mula Perga at nakaratang sa Antioquia ng Pisidia. Doon ay pumunta sila sa loob ng sinagoga sa Araw ng Pamamahinga at umupo. **15** Nang matapos ang pagbabasa ng kautusan at ng mga propeta, nagbigay ang mga pinuno ng sinagoga ng mensahe sa kanila na sinasabi, "Mga kapatid, kung mayroon kayong mensahe ng pampalakas loob sa mga tao, sabihin ninyo ito." **16** Kaya tumayo si Pablo at sumenyas sa pamamagitan ng kaniyang kamay, sinabi nya, "Mga taga-Israel at kayo na gumagalang sa Diyos, makinig kayo." **17** Ang Diyos ng mga taong ito sa Israel ang pumili sa ating mga ninuno at pinarami ang mga tao na nang natilili sila sa Egipto, at sa pamamagitan ng pagtaas ng kaniyang kamay ay pinangunahan nya sila na makalabas mula dito. **18** Sa halos apatnapung taon naughti siya na kasama nila sa ilang. **19** Pagkatapos niyang wasakin ang pitong bansa sa lupain ng Canaan, ipagkalooob nya sa ating mga tao ang kanilang lupain bilang pamana. **20** Naganap ang lahat ng pangyayaring ito sa loob ng apat na raan at limampung taon. Matapos ang lahat ng bagay na ito, binigyan sila ng Diyos ng mga hukom hanggang kay Samuel na propeta. **21** Pagkatapos nitо, humingi ang mga tao ng isang hari, kaya ibinigay ng Diyos sa kanila si Saul na anak ni Cis, isang lalaki mula sa lipi ni Benjamin sa loob ng apatnapung taon. **22** Nang matapos siyang alisin ng Diyos sa pagiging hari, hirinrang nya si

David upang maging kanilang hari. Sinabi ito ng Diyos tungkol kay David, 'Natagpuan ko si David na anak ni Jesse isang lalaking malapit sa aking puso, gagawin nya ang lahat ng aking naisin.' **23** Mula sa kaapu-apuhan ng lalaking ito ay dinala ng Diyos sa Israel ang isang tagapagtitas na si Jesus, katulad ng kaniyang ipinangakong gagawin. **24** Nagsimula itong mangyari bago dumating si Jesus, unang ipinahayag ni Juan ang bautismo ng pagsisisi sa lahat na tao sa Israel. **25** At nang matatapos na si Juan ang kaniyang gawin, sinabi nya 'Sino ba ako sa akala ninyo? Ako ay hindi siya. Ngunit makinig kayo, may isang darating na kasunod ko, hindi man lang ako karapat-dapat na magtanggal ng kaniyang sandalyas.' **26** Mga kapatid, mga anak na mula sa lipi ni Abraham at ang mga kasama ninyo na sumasamba sa Diyos, ito ay para sa atin kaya ipinadala ang mensaheng ito tungkol sa kaligtasan. **27** Para sa kanila na taga-Jerusalem, at sa kanilang mga pinuno, na hindi toteong nakakalilala sa kaniya, ni hindi talaga nila nauunaawaan ang tinig ng mga propeta habang binabasa tuwing Araw ng Pamamahinga; kaya natupad nila ang mga mensahe ng mga propeta sa pamamagitan ng paghatol kay Jesus sa kamatayan. **28** Kahit pa wala silang natagpuang dahilan upang patayin siya, hiniling nila kay Pilato na siya ay patayin. **29** At nang natupad na nilang lahat ang mga bagay na isinulat tungkol sa kaniya, siya ay kanilang ibinaba mula sa puno at inihiga sa isang libingan. **30** Ngunit binuhay siya ng Diyos mula sa mga patay. **31** Nakita siya sa loob ng maraming araw ng mga sumama sa kaniya mula Galilea hanggang Jerusalem. Ang mga taong ito ang naging mga saksi nya ngayon sa mga tao. **32** Kaya dala namin sa inyo ang magandang balita tungkol sa mga pangakong ibinigay sa ating mga ninuno. **33** Iningatan ng Diyos ang mga pangakong ito sa atin na kanilang mga anak, na kung saan binuhay nya si Jesus mula sa mga patay. Ito din ang naisulat sa ikalawang awit: 'Ikaw ang aking Anak, at ngayon ako ay iyong magiging Ama.' **34** Tungkol din naman sa katotohanang binuhay siya mula sa mga patay upang hindi mabulok ang kaniyang katawan, nagsalita siya ng katulad nito: 'Ipagkalooob ko saiyo ang banal at maaasahang mga pagpapala ni David.' **35** Ito rin ay kung bakit nya sinabi sa iba pang awit, 'Hindi mo pahinintulut na makitung mabulok ang iyong Nag-iisang Banal.' **36** Nang matapos paglingkuran ni David ang kaniyang sariling salinlahi sa mga nais ng Diyos, nakatulog siya, kasama nang kaniyang mga ama, at nabulok, **37** ngunit siya na binuhay ng Diyos ay hindi nabulok. **38** Kaya dapat ninyo itong malaman, mga kapatid, na sa pamamagitan ng taong ito ay naipahahayag sa inyo ang kapatawanong mga kasalanan. **39** Sa pamamagitan nya ang bawat isang mananampalataya ay pinawalang-sala mula sa lahat ng bagay na hindi kayang maipawalang-sala sa inyo sa kautusan ni Moises. **40** Kaya't mag-ingat kayo na hindi mangyari sa inyo ang sinabi ng mga propeta: **41** 'Tingnan ninyo, mga mapang-alipista, at mamangha kayo at saka mamamatay sapagkat isasagawa ko ang gawain sa inyong mga araw, isang gawaing hindi ninyo paniniwalaan kailanman, kahit pa mayroong maghayag nito sa inyo.' **42** Habang paalis na sina Pablo at Bernabe, nagmakaawa sa kanila ang mga tao kung maaari nilang sabihin muli ang katulad na mensahe sa susunod na Araw ng Pamamahinga. **43** Nang matapos na ang pagpupulong sa sinagoga, marami sa mga Judio at mga taong nagbago ng paniniwalaan ang sumunod kina Pablo at Bernabe, na nagsalita sa kanila at nanghikayat na magpatuloy sa biyaya ng Diyos. **44** Nang sumunod na Araw ng Pamamahinga, halos ang buong lungsod ay nagsama-samang nagkatiyon upang makinig ng salita ng Panginoon. **45** Nang makita ng mga Judio ang maraming tao, napuno sila ng pagkanggit na nagsalita laban sa mga bagay na ipinahayag ni Pablo at ininsulto siya. **46** Ngunit matapang na nagsalita sina Pablo at Bernabe at sinabi, 'Kinakailangan nuna ang salita ng Diyos ay maibahagi sa inyo. Ngunit nakikita kong itinutulak ninyo ito palayo sa inyong sarili at itinuturing ang inyong sarili na hindi karapat-dapat sa buhay na walang hanggan, tingnan ninyo, pupunta kami sa mga Gentil. (**aiōnios g166**) **47** Sapagkat iniutos sa amin ng Panginoon, na nagsasabi, 'Inilagay ko kayo bilang ilaw sa mga Gentil upang kayo ay magdala ng kaligtasan sa mga pinakadulong bahagi ng mundo.' **48** Nang narining ito ng mga Gentil, naglakal sila at pinuri ang salita ng Panginoon. Nanampalataya ang mga naitalaga sa buhay na walang hanggan. (**aiōnios g166**) **49** Lumaganap ang salita ng Panginoon sa buong rehiyon. **50** Ngunit hinikayat ng mga Judio ang mga relihiyoso at mga mahahalagang babae, gayon din ang mga lalaking namumuno sa lungsod. Nagdulot ito ng matinding pag-uusig laban kina Pablo at Bernabe at itinaboy sila hanggang sa hangganan ng kanilang lungsod. **51** Ngunit

ipinagpag nina Pablo at Bernabe ang alikabok mula sa kanilang mga paa laban sa kanila. Pumunta sila sa lungsod ng Iconio. 52 At napuno ang mga alagad ng kagalakan at ng Banal na Espiritu.

14 Nangyari din ito sa Iconio, na sina Pablo at Bernabe ay magkasamang pumasok sa loob ng sinagoga ng mga Judio at nagsalita sa paraan na napakaraming Judio at Griyeo ang nanampalataya. 2 Ngunit nanghikayat ang mga suwail na Judio sa kalagitnaan ng mga Gentil at hinimok sila na magalit laban sa mga kapatid. 3 Kaya nanatili sila doon ng mahabang panahon, matapang na nagsasalita sa kapangyarihan ng Diyos, Habang nagbibigay siya ng patunay tungkol sa mensahe ng kaniyang biyaya. Ginawa niya ito sa pamamagitan ng mga palatandaan at mga kamangha-manghang bagay sa pamamagitan ng kamay nina Pablo at Bernabe. 4 Ngunit nahati ang karamihan sa lunsod: pumanig ang iba sa mga Judio at sa mga apostol naman ang iba. 5 Nang subukang himukin ng mga Gentil at Judio ang kanilang mga pinuno na saktan at batuhin sina Pablo at Bernabe, 6 nalaman nila ang mga ito at tumakas sila patungo sa lungsod ng Licaonia, Listra at Derbe at sa palibot na rehyon, 7 at doon nangangaral sila ng ebanghelyo. 8 Sa Listra may isang lalaking naukaupo sa kaniyang mga paa na walang lakas, isang lumpo mula pa noong nasa sinapupunan ng kaniyang ina, na hindi kailanman nakapaglakad. 9 Narinig ng taong ito si Pablo na nagsasalita. Itinuon ni Pablo ang kaniyang mga mata sa kaniya at hakti niya na mayroon siyang pananampalataya upang gumaling. 10 Kaya sinabi niya sa kaniya ng malakas ang boses, "Tumayo ka." tumalon ang lalaki at lumakad. 11 Nag makita ng maraming tao ang ginawa ni Pablo, sumigaw sila ng malakas, nagsasalita sa wikang Licaonia, "Ang mga diyos ay bumaba sa atin sa anyo ng tao." 12 Tinawag nilang "Zeus," si Bernabe at "Hermes" naman si Pablo dahil siya ang pangunahing tagapagsalita. 13 Nagdala ng baka at koronang bulaklak sa tarakhanang ang pari ni Zeus, na ang templo ay nasa labas lamang ng lungsod; siya at ang maraming tao ay gustong mag-alay ng handog. 14 Ngunit nang narinig ito ng mga apostol na sina, Bernabe at Pablo, pinunit nila ang kanilang kasuotan at agad na lumabas na sumisigaw sa maraming tao 15 na sinasabi, "Mga tao, bakit ninyo ginagawa ang mga bagay na ito? mga tao din kami na may damdamin tulad ninyo. Dinala namin sa inyo ang mabuting balita, upang tumalikod kayo sa mga bagay na walang halaga para sa Diyos na buhay, na gumawa sa kalangetan, lupa, at nang dagat at ang lahat ng mga naroon. 16 Sa mga nakalipas na panahon, pinahintulutan niya ang lahat ng bansa na lumakad sa sarili nilang kagustuhan. 17 Ngunit gayun pa man hindi niya hinayaan ang kaniyang sarili na walang saksi, dahil doon gumawa siya ng mabuti at ibinigay sa inyo ang mga ulan mula sa langit at mabungang mga panahon, pinupuno ng inyong mga puso ng pagkain at kagalakan." 18 Maging sa mga salitang ito, napigilan nina Pablo at Bernabe ang pag-aalay sa kanila ng maraming tao. 19 Ngunit ilang mga Judio mula Antioquia at Iconio ang dumating at hinikayat ang maraming tao. Binato nila si Pablo at kinadaladkad palabas ng lungsod sa pag-aakalang siya ay patay na. 20 Ngunit habang nakatayo ang mga alagad sa palibot niya, tumayo siya at pumasok sa lungsod. Nang sumunod na araw pumunta siya sa Derbe kasama si Bernabe. 21 Pagkatapos nilang ipanangangal ang ebanghelyo sa lungsod na iyon at magkaroong ng maraming alagad, bernalik sila sa Listra, sa Iconio, at sa Antioquia. 22 Ipinagpatuloy nilang palakasin ang isipan ng mga alagad at hinikayat sila na magpatuloy sa pananampalataya. Sinabi nila sa kanila na sa pamamagitan ng maraming pagdurusa bago tayo makakapasok sa kaharian ng Diyos. 23 Nang makapagtalaga sila ng mga nakatatanda sa bawat kapulungan ng mga mananampalataya, at makapanalangin na may pag-aayuno, ipinagktiwala nila sila sa Panginoon na kanilang pinaniniwalaan. 24 Pagkatapos, dumaan sila sa Pisidia at dumating sa Panfilia. 25 Nang kanilang maihayag ang salita sa Perga, umalis sila pababa ng Atalia. 26 Mula doon naglayag sila patungong Antioquia kung saan ipinagktiwala nila sa biyaya ng Diyos ang gawaing kanilang natapos. 27 Nang dumating sila sa Antioquia at sama-samang tinipon ang kapulungan, ibinalita nila ang lahat ng bagay na ginawa ng Diyos sa kanila at kung paanong binuksan ng Diyos ang pintuan ng pananampalataya para sa mga Gentil. 28 Nanatili sila ng mahabang panahon kasama ng mga alagad.

15 May ilang mga lalaki na bumaba galing sa Judea at nagturo sa mga kapatid na nagsasabi "Maliban na kayo ay magpatuloy mula sa kaugalian ni Moises, kayo ay hindi maliligtas." 2 Nang nakipaghara-

at nakipagtalo sa kanila sina Pablo at Bernabe, nagpasiya ang mga kapatid na sina Pablo, Bernabe, at ang ilan sa kanila ay kailangang pumunta sa Jerusalem, sa mga apostol at sa mga nakatatanda patungkol sa mga pinagtatatalunan nila. 3 Kaya sila, na pinadala ng iglesia ay dumaan ng Fenicia at Samaria at ipinahayag ang pagbabalik-loob ng mga Gentil. Nagdulot sila ng lubos na kagalakan sa lahat ng kapatid. 4 Nang dumating sila sa Jerusalem, sinalubong sila ng iglesia, ng mga apostol at ng nakatatanda, at ipinahayag ang lahat ng mabuting ginawa ng Diyos sa kanila. 5 Ngunit ilan sa mga kalalakihan na nanampalataya, na kabilang sa pangkat ng mga Pariseo ay tumayo at nagsabi, "Kinakailangan na sila ay matulti at utusan sila na sundin ang kautusan ni Moises." 6 Kaya nagtipon ang mga apostol at nakatatanda upang pag-usapan ang bagay na ito. 7 Pagkatapos ng mahabang pagtatalo, tumayo si Pedro at sinabi sa kanila "Mga kapatid, alam ninyo na hindi pa nagtagatallow ay pumali ng Diyos sa inyo, na sa pamamagitan ng aking bibilang marinig ng mga Gentil ang salita ng ebanghelyo, at manampalataya. 8 Ang Diyos na nakakaalam ng puso ay nagpatotoo sa kanila, ibinibigay sa kanila ang Banal na Espiritu, katulad ng ginawa niya sa atin; 9 at wala siyang tintangi sa atin at sa kanila, ginawa niyang malinis ang kanilang mga puso sa pamamagitan ng pananampalataya. 10 Ngayon bakit ninyo sinusubukan ang Diyos, na dapat kayong maglagay ng pamatok sa leeg ng mga alagad na kahit ang ating mga ama o maging tayo man ay hindi kayang makadala? 11 Ngunit naniniwala tayo na tayo ay maliligtas sa pamamagitan ng biyaya ng Panginoong Jesus, katulad nila." 12 Nanatiling tahimik ang mga tao habang nakikinig kay Bernabe at Pablo na ibinabalita ang mga tanda at himala na ginawa ng Diyos sa mga Gentil sa pamamagitan nila. 13 Pagkatapos nilang tumigil sa pagsasalita, sumagot si Santiago, na sinasabi "Mga kapatid, makining kayo sa akin. 14 Sinabi ni Simon kung paano unang tinulungan ng may mapagmahal ng Diyos ang mga Gentil upang kumuha mula sa kanila ng mga tao para sa kaniyang pangalan." 15 Sumasang-ayon dito ang mga salita ng mga propeta, katulad ng nasusulat, 16 'Pagkatapos ng mga bagay na ito, ayo at baybalik, at itatayo ko muli ang tolda ni David na bumagsak; aayusin ko at itatayong muli ang mga guho nito, 17 upang ang mga natitirang mga kalalakihan ay hanapin ang Panginoon, kasama ang lahat na mga Gentil na tinawag sa aking pangalan.' 18 Ito ang sinasabi ng Panginoon, na siyang gumawa ng mga bagay na batid sa naqadang kapanahanan. (aiōn g165) 19 Kaya, ang opinyon ko ay dapat huwag nating gambahain ang mga Gentil na nagbalik sa Diyos; 20 sa halip, sulatan natin sila na dapat silang lumayo sa karumihan ng mga diyus-diyosan, mula sa sekswal na imoralidad, at mula sa mga binigti at sa dugo. 21 Mula sa mga nagdaang salinhal ni may mga tao na nagpapahayag at nagbabasa ng katuruan ni Moises sa sinagoga tuwing Pamamahinga". 22 Kaya't minabuti ng mga apostol at mga nakatatanda, kasama ang buong iglesia na pilin si Judas na tinatawag na Barsabas, at Silas, na mga pinuno ng iglesia upang ipadala sila sa Antioquia kasama ni Pablo at Bernabe. 23 Isinulat nila ito, "Ang mga apostol, mga nakatatanda at mga kapatid, sa mga kapatid na Gentil sa Antioquia, Siria at Cilicia, binabati ko kayo. 24 Nalaman namin na may ilang mga kalalakihan kung saan hindi kami nagbibigay ng anumang utos ay pumunta sa inyo at nagbabagabag sa inyo sa mga katuruang aming ipinahayag na nagbabagabag sa inyong mga lahalwa. 25 Kaya minabuti naming lahat na magkaisa na pumili ng mga lahal na papapuntahan namin sa inyo kasama sa aming mga minamahala na sina Pablo at Bernabe, 26 mga taong nagtaya ng kanilang mga buhay para sa ngalan ng ating Panginoong Jesu-Cristo. 27 Kaya isinugo namin sa inyo sina Judas at Silas, na magsasabi din sa inyo ng gayon ding mga bagay. 28 Sapagkat minabuti namin at ng Banal na Espiritu na huwag kayong bigyan ng mabibigat na mga pasanin maliban sa mga bagay na ito na kinakailangan: 29 na talikuran ninyo ang bagay na naiilay sa mga diyus-diyosan, sa dugo, sa mga binigti, at sa sekswal na imoralidad. Kapag nailayo ninyo ang inyong mga sarili sa mga ito, ikabubuti ninyoito. Paalam." 30 Kaya sila, nang sila ay pinauwi, pumunta sila sa Antioquia; pagkatapos nilang tipunin ang lahat ng tao, iniabot nila ang liham. 31 Nang mabasa nila ito, sila'y nagalak dahil sa pag-asawa at lakas na ibinigay sa kanila. 32 Si Judas at Silas na mga propeta rin, ay pinatatag ang loob ng mga kapatiran sa marami nilang mga salita na nakapagtibay sa kanila. 33 Pagkatapos nilang mamalagi ng ilang panahon doon, ay payapa silang pinauwi sa mga kapatid na nagsugo sa kanila. 34 (Ngunit minabuti ni Silas na magpaiwan doon.) 35 Ngunit si Pablo at Bernabe ay nanatili sa Antioquia kasama ng

mga iba pa, na kung saan sila ay nagturo at nagpahayag ng salita ng Panginoon. **36** Lumipas ang ilang araw, sinabi ni Pablo kay Bernabe, "Balikan natin ngayon at dalawin ang ating mga kapatid sa bawat lungsod na kung saan ipinahayag natin ang salita ng Panginoon, at kumustahan ang kanilang kalagayan. **37** Nais ni Bernabe na isama si Juan na tinatawag ding Marcos. **38** Ngunit naipis ni Pablo na hindi mabuting isama si Marcos na nag-iwan sa kanila sa lugar ng Pamfilia at hindi na sumama sa kanilang gawain. **39** At sila ay nagkaroon ng matinding di pagkakaunaawaan, kaya sila naghwiway, isinama ni Bernabe si Marcos at naglayag sila papuntang Sayprus. **40** Pinili naman ni Pablo si Silas at sila'y umalis pagkatapos siyang ipagktiwala ng mga kapatiran sa biyaya ng Panginoon. **41** At siya pumunta patungong Siria at Cilicia, na pinagtibitay ang mga iglesiya.

16 Nakarating din si Pablo sa Derbe at Listra, at masdansan ito, neroon ang isang alagad na nagngangalang Timoteo, anak ng isang babaeng Judio na mananampalataya; at kaniyang ama ay isang Griego. **2**

Maganda ang sinasabi tungkol sa kaniya ng mga kapatiran na taga Listra at Iconio. **3** Gusto ni Pablo na makasama siya sa paglalakbay; kaya siya ay isinama niya at tinuli dahil sa mga Judio na nasa lugar na iyon, sapagkat alam nilang lahat na ang kaniyang ama ay isang Griego. **4** Nang sila ay patungo na sa mga lungsod, inihatid nila sa mga Iglesia ang mga tagubilin upang kanilang sundin, mga tagubilin na isinulat ng mga apostol at ng mga nakatatanda sa Jerusalem. **5** Kaya napalakas sa pananampalataya ang mga iglesia at dumami ang kanilang bilang araw-araw. **6** Tumungo si Pablo at ang kaniyang mga kasama sa mga lupain ng Frigia at Galacia, dahil hindi pinahintulutan ng Banal na Espiritu na mangaral sila ng salita ng Diyos sa probinsiya ng Asia. **7** Nang malapit na sila sa Misia, ninais nila na tumungo sa Bitinia, ngunit hindi sila pinahintulutan ng Espiritu ni Jesus. **8** Kaya ng makalampsas sila sa Misia, tumungo sila sa lungsod ng Troas. **9** Isang pangtitain ang nakita ni Pablo ng gabing iyon, may isang lalaki na Macedonia ang nakatayo doon na tumatawag sa kaniya at nagsasabing, "Tumungo kayo dito sa Macedonia at tulungan kami." **10** Nang makita ni Pablo ang pangtitain, nagmamadali kaming pumunta sa Macedonia, pinatutunayan na tinawag kami ng Diyos upang ipangaral ang ebanghelyo sa kanila. **11** Pagkalayag namin galing ng Troas, dumiresto kami sa Samotracia at nang sumunod na araw kami ay dumating sa Neapolis; **12** Mula roon ay pumunta kami sa Filipo, isang lungsod ng Macedonia, ang pinakamahalagang lungsod sa distrito at nasasakupan ng Roma, at nanatili kami sa lungsod na ito ng ilang araw. **13** Nang Araw ng Pamamahinga lumabas kami sa tarangkahang sa may tabi ng ilog, na kung saan naipis namin na may lugar doon upang manalangin. Naupo kami at nakipag usap sa mga nagtipon-tipon na mga babae. **14** May isang babae na nagngangalang Lidia ang nagbebenta ng mga tela na kulay lila na nanggaling sa lungsod ng Tiatira na sumasamba sa Diyos, nakinig siya sa amin. Binuksan ng Panginoon ang kaniyang puso upang bigyangpansin ang mga bagay na sinabi ni Pablo. **15** Nang mabautismuhan siya at ang kaniyang sambahayan, hinikayat niya kami, at nagsasabing, "Kung itinuturing ninyo na ako ay matapat sa Panginoon, pumunta kayo sa aking bahay, at manatili roon." At nahikayat niya kami. **16** Nangyari nga, habang kami ay patungo sa lugar ng panalanginan, nasalubong namin ang isang batang babae na may espiritu ng panghuhula. Nagdadala siya sa kaniyang mga amo ng maraming pakinabang sa pamamagitan ng panghuhula. **17** Sumunod ang babaeng ito kay Pablo at sa amin at sumigaw, na nagsasabing, "Ang mga taong ito ay mga lingkod ng Kataastasan ng Diyos. Nagpapahayag sila sa inyo ng daan ng kaligtasan." **18** Ginawa niya ito sa loob ng maraming araw. Ngunit si Pablo nang lubhang nainis sa kaniya ay lumington at sinabi sa espiritu, "Iniuutos ko sayo sa pangalan ni Jesu Cristo lumabas ka sa kaniya." At agad itong lumabas. **19** Nang makita ng kaniyang mga amo na ang kanilang pag-asa sa pinag kakakitaan ay nawala, sinunggaban nila si Pablo at Silas at kinaladkaid sila sa pamilinan at iniharap sa mga may kapangyaranan. **20** Nang dinala sila sa mga hukom, sinabi nilang, "Judio ang mga taong ito at sila ay gumagawa ng maraming kaguluhan sa ating lungsod. **21** Nagtuturo sila ng mga bagay na hindi naaayon sa ating batas upang tanggapin o gawin bilang mga Romano." **22** At nagkaisa ang napakaraming tao laban kina Pablo at Silas; Pinunit ng mga hukom ang kanilang mga damit at nag-utos na hampasin sila ng pamalo. **23** Nang mapalo na sila ng maraming beses, ipinatapon sila sa bilangguan at inutusan ang bantay ng bilangguan na

sila ay bantayang maigi. **24** Pagkatapos niyang matanggap ang utos na ito, pinasok sila ng bantay sa kaloob-looban ng bilangguan at ikinadena ang kanilang paa sa pagitan ng dalawang mabibigat na kahoy. **25** Nang maghahating gabii na sina Pablo at Silas ay nananalangin at umaawit ng mga himno sa Diyos, at nakikinig ang ibang bilanggo sa kanila. **26** Biglang may malakas na lindol, kaya't ang mga pundasyon ng bilangguan ay nayanig; at agad nagbukas ang lahat ng mga pintuan, at nakalas ang kadena ng bawat isa. **27** Nagising ang bantay sa kaniyang pagkakatulog at nakitang bukas ang mga pintuan ng bilangguan; hinugot niya ang kaniyang espada at magpapakamatay na sana, dahil inakala niyang nakatakas ang mga bilanggo. **28** Ngunit sumigaw si Pablo ng may malakas na boses na nagsasabing, "Huwag mong saktan ang iyong sarili, narito kami ng lahat." **29** Humingi ng ilaw ang bantay ng bilangguan at nagmamadaling pumasok na nangingin sa takot at nagpatirapa kina Pablo at Silas, **30** at inilabas sila at nagsasabing, "Mga ginoo, ano ang dapat kong gawin upang maligtas?" **31** Sinabi nila sa kaniya, "Manampalataya ka sa Panginoong Jesus at ikaw ay maliligtas, ikaw at ang buo mong sambahayan." **32** Ipinahayag nila ang salita ng Panginoon sa kaniya, kasama ang lahat sa kaniyang tahanan. **33** Nang gabling iyon kinuha sila ng bantay ng bilangguan sa oras deng iyon at hinugasan ang kanilang mga sugat at siya at ang lahat ng kaniyang sambahayan ay agad na nabautismuhan. **34** Dinala niya si Pablo at Silas sa kaniyang tahanan at naghain ng pagkain para sa kanila. Siya ay lubhang naglakasama ang lahat ng kaniyang sambahayan, dahil lahat sila ay nanampalataya sa Diyos. **35** Nang umaga na, nagsaabot ang mga hukom ng pagahay sa mga bantay, na nagsasabing, "Hayaan na ninyong makalaya ang mga lalaking iyon." **36** Ibinalita ng bantay ang mensahe kay Pablo, na nagsasabing, "Ang mga hukom ay nagsaabot ng mensahe sa akin na kayo ay palayain na; kaya ngayon ay lumabas na kayo at humayo na may kapayapaan." **37** Ngunit sinabi ni Pablo sa kanila, "Hayagan nila kaming hinampas, mga Romano kaming hindi naihatulan at pinatopan kami sa bilangguan; at ngayo'y palayain kami ng lihim! Hindi maaari; hayaan ninyo sila mismo ang pumarito at dahlin tayo palabas." **38** Binatalita ng mga bantay ang mga salitang ito sa mga hukom; natakor ang mga hukom ng kanilang marinig na sina Pablo at Silas ay mga Romano. **39** Dumating ang mga hukom at nagmakaawa sa kanila; at nang inilabas nila sila sa bilangguan, pinakisapan nila si Pablo at si Silas na umalis na sa lungsod. **40** Kaya lumabas na ng bilangguansina Pablo at Silas at nagtungo sa bahay ni Lidia. Nang makita nina Pablo at Silas ang mga kapatid, pinalakas nila ang kanilang kalooban at sila ay umalis mula sa lungsod.

17 Ngayon nang dumaan sila sa mga bayan ng Amfipolis at Apolonia, sila ay dumating sa bayan ng Tesalonica, kung saan ay mayroong isang sinagoga ng mga Judio. **2** Tulad ng nakagawan ni Pablo, pumunta siya sa kanila, at sa tatlong araw ng sabbath ay nangatirawan sa kanila mula sa mga kasulatan. **3** Binubuksan niya ang mga kasulatan at nagpapaliwanag na kinakailangan ng Cristo na magdusa at muling mabuhay mula sa mga patay. Sinabi niya, "Itong si Jesus na aking ipinapahayag sa inyo ay ang Cristo." **4** May ilang mga Judio ang nahikayat at sumama kina Pablo at Silas, pati na rin ang mga debotong Griego, mga kilalang kababaihan, at lubhang napakaraming tao. **5** Ngunit nang dahil sa inggit, ang mga hindi naniniwalang mga Judio ay kumuga ng mga masasamang tao mula sa pamilihan, nagsama-sama sila upang manggulo sa lungsod. Pinasok nila ang bahay ni Jason dahil nais nilang iharap sina Pablo at Silas sa mga tao. **6** Ngunit nang hindi nila sila matagpuan, kinaladkad nila si Jason at ang iba pang mga kapatid sa harapan ng mga pinuno ng lungsod na sumisigaw "Pumunta rito ang mga lalaking ito na nagdulot ng kaguluhan." **7** Itong mga lalaking tinanggap ni Jason ay sumasalungat laban sa mga kautusan ni Ceasar; sinasabi nilang mayroong pang ibang hari - si Jesus." **8** Nang marinig ng karamihan at ng mga pinuno ng lungsod ang mga bagay ito, sila ay nabagabag. **9** Pagkatapos nilang makuhang perang pambayad mula kay Jason sa kasamahan niya pinalaya na nila sila. **10** Nang gabing iyon pinapunta ng mga kapatid sina Pablo at Silas sa Berea. Nang makarating sila roon, nagspresa sila sa sinagoga ng mga Judio. **11** Ngayon ang mga taong ito ay mas matalino kaysa sa mga taga Tesalonica, dahil tinanggap nila ang salita nang may kahandaan ng isip, nagsasaliksik ng mga kasulatan araw-araw, upang makita kung ang mga bagay na ito ay totoo. **12** Kaya naman marami sa kanila ang nanampalataya, kabilang ang ilang mga kilalang kababaihang Griego at maraming kalakalihan. **13** Ngunit

nang mapag-alaman ng mga Judio na taga Tesalonica na nagpapahayag si Pablo ng Salita ng Dios sa Berea, nagpunta sila doon at niligalig at ginulo niang mga tao. **14** Pagkatapos, agad - agad na pinapunta ng mga kapatid si Pablo papunta doon sa dagat, ngunit nanatili sina Silas at Timoteo doon. **15** Dinala si Pablo ng mga naghatiid sa kaniya hanggang sa lungsod ng Atenas. Nang sila ay papalaanis na doon, nagbilin sa kanila si Pablo, na papuntahan sina Silas at Timoteo sa kaniya sa lalong madaling panahon. **16** Ngayon habang nag-aantay si Pablo sa kanila sa Atenas, nababagab ang kaniyang espiritu nang kaniyang makita na ang lungsod ay puno ng mga diyus-diyosan. **17** Kaya nangatwiran siya sa mga Judio sa sinagoga at sa mga sumamba sa Diyos at maging sa mga nakikipagkita sa kaniya sa pamilihan araw-araw. **18** Ngunit mayroon din mga pilosopong Epicureo at Estoico na kaniyang nakahterap. At may mga nagsabi, "Ano ang nais sabihin ng madaldal na ito?" sabi ng iba, "Parang mangangaral siya ng ibang diyos," dahil nangangaral siya tungkol kay Jesus at nang muling pagkabuhay. **19** Dinala nila si Pablo papunta sa Areopago na sinasabing, "Maaari ba naming malaman ang bagong katuruan na iyong sinasabi? **20** Sapagkat naghatiid ka ng kakaihang bagay sa amin tainga. Kaya nga, nais naming malaman ang kahulugan ng mga ito. **21** (Ngayon lahat ng mga taga Atenas at mga dayuhang nakatira doon ay ginugubog lamang ang kanilang panahon sa pagkukwento o pakikitungkol sa mga bagay na bago.) **22** Kaya tumayo si Pablo sa kalagitnaan ng Aeropago at nagsabi, "Kayong mga taga-Atenas, nakita ko na kayo ay napakarelihyoso sa lahat ng paraan. **23** Sapagkat sa aking pagdaraan at pagmamasid sa mga bagay na inyong sinasamba, natagpuan ko ang isang altar na may naka-ukit na ganito, "SA DIYOS NA HINDI NAKIKILALA". Ang sinasamba ninyo na hindi nakikilala ang aking ipinapahayag sa inyo. **24** Ang Diyos na lumikhing mundo at ng lahat ng naroon, dahil siya ang Panginoon ng langit at lupa, ay hindi nanahanan sa mga templo na itinayo ng mga kamay. **25** Hindi rin siya pinagsibihan ng mga kamay ng tao, na para bang kailangan niya ang anuman, dahil siya mismo ang nagbigay ng buhay sa tao at hiniling at lahat ng iba pang mga bagay. **26** At mula sa isang tao ay nilikha niya ang bawat lahi ng mga taong nabubuhay sa ibabaw ng mundo, itinakda niya ang kanilang mga kapanahunan at ang hangganan ng kanilang tinitirahan. **27** Kaya nga dapat nilang hanapin ang Diyos at baka sakaling maabot siya at matagpuan at sa katunayan, hindi siya malayo sa bawat isa sa atin. **28** Dahil sa kaniya tayo ay nabubuhay at gumaragalaw, at mayroon pagkatao, gaya nga sa nabi ng inyong mga makata, "Dahil tayo rin ay kaniyang anak." **29** Dahil tayo ay anak ng Diyos, hindi natin dapat isipin na ang pagkadiyos ay tulad ng ginto o pilak o mga batong nilikha ng kaisipan ng tao. **30** Kaya nga, pinalampsas ng Diyos ang panahon na hindi siya kinilala, ngunit ngayon iniutusan niya ang lahat ng mga tao sa lahat ng dako na magsisi. **31** Ito ay dahil itinakda na niya ang araw kung kailan niya hahatulan ang mundo sa katuwiran sa pamamagitan ng taong kaniyang pinili. Pinutunayan ito ng Diyos sa lahat ng tao, sa pamamagitan ng pagbuhay sa kaniya sa mga patay." **32** Ngayon nang marining ng mga kalalakihan ng Atenas ang tungkol sa muling pagkabuhay sa mga patay, kinutya ng iba si Pablo; ngunit sinabi ng iba, "Pakikigangan ka naming muli tungkol sa mga bagay na ito." **33** Pagkatapos nion, iniwian sila ni Pablo. **34** Ngunit may ilang mga lakaking sumama sa kaniya at nanampalataya, kabilang si Dionisio na Areopagita, isang babaeang nagngangalang Damaris at iba pang kasama nila.

18 Pagkatapos mangyari ng mga bagay na ito si Pablo ay umalis sa Atenas at pumunta sa Corinto. **1** Natagpuan niya doon ang isang Judio na ang pangalan ay Aquila na nagmula sa Punto na kagagaling lamang ng Italya, kasama si Priscila na kaniyang asawa, dahil pinag-utsos ni Claudio na lahat ng Judio ay umalis ng Roma. Pumunta si Pablo sa kanila; **3** Namuhay at nagtrabajo si Pablo kasama nila dahil siya ay katulad din nila. Mga mangangawa ng tolda. **4** Kaya nangangatwiran si Pablo sa loob ng sinagoga tuwing Araw ng Pamamahinga. Hinikayat niya ang mga Judio at mga Griyego. **5** Ngunit nang dumating siya Silas at Timoteo sa Macedonia, inudyukan ng Espiritu si Pablo na magpatootoo sa mga Judio na si Jesus ang Kristo. **6** Nang hindi sumang-ayon ang mga Judio at siya ay nilait, pinagtag ni Pablo sa kanila ang kaniyang kasuotan at sinabi sa kanila, "Ang inyong dugo ay sumainyong sariling mga ulo; wala akong kasalanan. Simula ngayon sa mga Gentil na ako pupunta." **7** At siya ay umalis at nagpunta sa tahanan ni Ticio Justo, isang lakaking sumasamba sa Diyos. Ang kaniyang tahanan ay nasa tabi ng sinagoga. **8**

Si Crispio na namumuno sa sinogoga at lahat sa kaniyang sambahanay ay nanampalataya sa Panginoon. Marami sa mga taga-Corinto na nakarinig kay Pablo ay nanampalataya at nabautismuhan. **9** Isang gabi sinabi ng Panginoon kay Pablo sa isang pangtitain, "Huwag kang matakot, kundi magsalita ka at huwag kang manahimik. **10** Dahil kasama mo ako, at walang sinumang magtatangkang manakit sa iyo, dahil marami akong tao sa lungsod na ito." **11** Tumira doon si Pablo ng isang taon at anim na buwan, Nagtuturo ng salita ng Diyos sa kanilang kalagitnaan. **12** Ngunit nang si Galio ay naging Gobernador ng Acaya, sama-samang nagsa alsa ang mga Judio laban kay Pablo at dinala siya sa harap ng hukuman; **13** sinabi nila, "Ang laaklak ito ay naanghihikayat sa mga tao na sumamba sa Diyos na labag sa batas." **14** Ngunit nang magsasala na si Pablo, sinabi ni Galio sa mga Judio, "kayong mga Judio, kung totoo man na ito ay tungkol sa isang pagkakamali o isang krimen, nararapat lamang na harapin ko kayo. **15** Ngunit dahil ito ay mga katanungan lamang tungkol sa mga salita at mga pangalan at sarii niryong batas, lutasin ninyo ito sa inyong mga sarili. Hindi ko gustong maging hukom ng mga bagay na ito." **16** Pinaalis sila ni Galio sa hukuman. **17** Kaya sinunggaban nila si Sostenes na pinuno ng mga sinagoga at binugbog siya sa harapan ng hukuman. Ngunit hindi pinansin ni Galio ang kanilang ginawa. **18** Matapos manatili doon ni Pablo ng marami pang mga araw, iniwian ang mga kapatid at naglayag papunta ng Siria kasama sina Priscila at Aquila. Bago siya umalis sa daungan ng Ccrea, ipinahait niya ang kaniyang ulo dahil sa kaniyang panatang Nazaro. **19** Nang dumating sila sa Efeso, iniwian niya sina Priscila at Aquila doon, ngunit siya mismo ay nagpunta sa sinagoga at nangatwiran sa mga Judio. **20** Nang tanungin nila si Pablo na manatili pa ng mas mahabang panahon, tumanggi siya. **21** Ngunit siya ay paalis na, sinabi niya, "Babalik akong muli sa inyo kung kalooban ng Diyos." Kaya siya ay naglayag mula sa Efeso. **22** Nang makadaong si Pablo sa Caesarea, umakyat siya at binati ang iglesia sa Jerusalem at pagkatapos ay bumaba sa sya antiroquia. **23** Pagkatapos niyang manatili doon ng ilang panahon, umalis si Pablo at nagpunta sa mga rehiyon ng Galatia at Phrygia at pinalakas ang lahat ng mga disipulo. **24** Ngayon, may isang Judio na nagngangalang Apollos na ipinanganak sa Alexandria, ang nagpunta sa Efeso. Mahusay siyang mangusap at bihasa sa mga kasulatan. **25** Naturuan si Apollos sa mga katuruan ng Panginoon. Sa pagiging maalab sa espiritu, nagsalita siya at nagturo nang wasto tungkol sa mga bagay ukol kay Jesus, ngunit tungkol lamang sa bautismo ni Juan ang kaniyang nalaman. **26** Nagsimulang magsalita si Pablo nang may katapangan sa sinagoga. Ngunit nang marining siya nina Priscila at Aquila, kinaibigan nila siya at ipinaliwanag sa kaniya ang paraan ng Diyos ng mas mabuti. **27** Nang ninais niyang dumaan sa Acaya, pinalakas ng mga kapatiran ang kaniyang loob at sumulat sa mga disipulo sa Acaya upang siya ay tanggapin. Nang dumating siya, tinulungan niya ng labis ang mga nanampalataya sa pamamagitan ng biyya. **28** Lubhang dinaig ni Apollos sa publiko ang mga Judio taglay ang kaniyang kapangyarihan at kahusayan, ipinapakita sa pamamagitan ng mga kasulatan na si Jesus nga Christo.

19 At nang si Apolos ay nasa Corinto, dumaan si Pablo sa mga matataas na lupain at nakarating sa lungsod ng Efeso, at natagpuan niya ang ilang alagad doon. **2** Sinabi ni Pablo sa kanila, "Tinanggap ba ninyo ang Banal na Espiritu nang kayo ay manampalataya?" Sinabi nila sa kaniya, "Hindi, hindi man lang namin narinig ang tungkol sa Banal na Espiritu." **3** Sinabi ni Pablo, "Kung gayon saan kayo nabautismuhan?" Sinabi nila, "Sa bautismo ni Juan." **4** Kaya sumagot si Pablo, "Nagbautismo si Juan kasama ang bautismo ngsisisi. Sinabi niya sa mga tao na dapat silang manampalataya sa darating na kasunod niya, kay Jesus." **5** Nang narinig ito ng mga tao, nabautismuhan sila sa pangalan ng Panginoon Jesus. **6** At nang ipatong ni Pablo ang kaniyang kamay sa kanila, ang Banal na Espiritu ay bumaba sa kanila at sila ay nagsalita iba't ibang mga wika at nagpahayag ng propesiya. **7** Mga labindalawang kalalakihan silang lahat. **8** Pumunta si Pablo sa sinagoga at matapang na nagsalita sa loob ng tatlong buwan. Pinangungunahan niya ang mga pagpapaliwanag at paghihikayat sa mga tao tungkol sa mga bagay patungkol sa Kaharian ng Diyos. **9** Ngunit nang ang ilan sa mga Judio ay nagmamatigas at hindi sumusunod, nagsimula silang magsalita ng masama sa daan ni Cristo sa harap ng maraming tao. Kaya iniwian sila ni Pablo at pinangunahan niya ang mga manampalataya palayo sa kanila. Nagsimula siyang

magsalita araw-araw sa loob ng bulwagan ng Tiranus. **10** Ngapatuloy ito ng dalawang taon, latat ng mga taong nakatira sa Asia ay nakarining ng Salita ng Panginoon, maging Judio o Griego. **11** Gumagawa ang Diyos ng mga kamangha-manghang gawa sa pamamagitan ng mga kamay ni Pablo, **12** upang maging ang mga may sakit ay gumaling, at ang mga masasamang espiritu ay lumabas mula sa kanila, nang makakuha sila ng mga panyo at epron mula sa kataran ni Pablo. **13** Ngunit may mga Judio na pagpapalaya ng mga masasamang espiritu ang naglalakbay sa lugar na ginagamit ang pangalan ni Jesus para sa kanilang pansariling nais. Sila ay nagsalita sa mga nasapihan ng mga masasamang espiritu; sinabi nilang, Mula sa pagpapahayag ni Pablo inuutusan kita sa pamamagitan ni Jesus na ipinangaralan ni Pablo, lumaya ka.” **14** Ang mga gumawa nito ay ang pitong anak ng punong pari ng mga Hudyo, na si Esceva. **15** Sumagot ang masamang espiritu sa kanila, “Kilala ko si Jesus at kilala ko si Pablo; ngunit sino kayo?” **16** Lumundad ang masamang espiritu sa mga pagpalaya ng masamang espiritu at tinalo sila at sinaktan. Pagkatapos tumakas sila palabas sa bayan na iyon na walang damit at sugatan. **17** Nalaman ito ng lahat, maging mga Judio at Griego na narirahan sa Efeso. Natakit sila ng labis at naparanganal ang pangalan ng Panginoon Jesus. **18** Gayon din, marami sa mga mananampalataya ang dumating na nagsabi at umamin ng kanilang mga kasamaang ginawa. **19** Marami sa mga gumagawa ng salamangka ang nagdala ng kanilang mga libro at sinunog nila sa parinig ng lahat. Nang bilangin nila ang halaga nito, ito ay nagkakahalaga ng limampung libong piraso ng pilak. **20** Kaya’t ang salita ng Panginoon ay lumagapan sa makapangyarihang paraan. **21** Ngayon nang natapos ni Pablo ang kaniyang ministeryo sa Efeso, nagpasya siya sa Espiritu na dumaan sa Macedonia at Acaya patungong Jerusalem; sinabi nya, “Pagkagaling ko roon, kailangan ko ring makita ang Roma.” **22** Pinadalà ni Pablo ang dalawa sa kaniyang mga alagad sa Macedonia, si Timoteo at Erasto, na tumulong sa kaniya. Ngunit siya ay nanatili muna sa Asia ng kaunting panahon. **23** At nagkaroon ng malaking kaguluhan sa panahong iyon Efeso patungkol sa Daan. **24** May isang magpapandaya ng pilak na nagngangalang Demetrio, na gumagawa ng imaha ni Diana na pilak, na nagbibigay ng malaking negosyo sa mga nagpapandy. **25** Kaya tinipon niya ang mga manggagawa sa trabahong iyon, at sinabi, “Mga Ginoo, alam ninyo na sa negosyong ito tayo kumikita ng malaking halaga. **26** Nakikita at naririning ninyo iyon, hindi lang sa Efeso, ngunit halos sa buong Asia. Ang Pablong ito ay nanghihikayat at nagpalayo ng maraming tao. Sinasabi nya na walang mga diyos-diyoisan na gawa sa mga kamay. **27** At hindi lamang iyon ang panganib na ang mga kalakal natin ay hindi na kakailanganin, subalit pati narin ang templo ng dakilang diyosang si Diana ay maaring mawalan ng halaga. At mawawalan din siya ng kadakilaan, na siyang sinasamba ng buong Asia at ng buong mundo.” **28** Nang marinig nito ito, napuno sila ng galit at sumigaw na nagsasabi, “Dakila si Diana ng mga taga-Efeso.” **29** Napuno ng kaguluhan ang buong lungsod, at ang mga tao ay sama-samang nagmadali papunta sa tanghalan. At dinamoto nila ang mga kasamahan ni Pablo sa paglalakbay na sina Gaius at Aristarco, na taga-Macedonia. **30** Nais ni Pablo na pumasok sa gitna ng napakaraming tao, ngunit pinigilan siya ng mga alagad. **31** Maging ang ilan sa mga opisyal ng probinsiya ng Asia na kaniyang mga kaibigan ay nagpadala ng mensahe na nakikusap na huwag siyang tumuloy sa tanghalan. **32** Ang ibang mga tao ay sumisigaw ng isang bagay, at ang ilan ay naman, sapagkat nalito ang mga tao. Karamihan sa kanila ay hindi alam kung bakit sila nagkatipon-tipon doon. **33** Dinala ng mga Judio si Alejandro palabas sa maraming tao, ihinarap siya sa mga tao. Si Alejandro ay nagsenysang ng kaniyang kamay upang magbigay ng palwanag sa mga tao. **34** Ngunit nang malaman nila na siya ay isang Judio, sumigaw silang lahat ng may iiwang tingi sa loob ng dalawang oras, “Dakila si Diana ng mga taga Efeso.” **35** Nang patahimikin ng kalihim ng bayan ang mga tao, sinabi nya, “Kayong mga taga-Efeso, sino ba naman ang hindi nakakaalam na ang lungsod ng mga taga Efeso ay tagapag-ingat ng templo ng dakilang Diana at ng kaniyang imaha na nahulog mula sa langit? **36** Nakikita naman natin na ang mga bagay na ito ay hindi maitatanggi, kinakailangan na kayo ay manahimik at huwag maging pabigla-bigla. **37** Sapagkat dinala ninyo ang mga lalaking ito sa hukumang ito na hindi magnanakaw sa templo o nagsasalita ng masama sa ating diyosa. **38** Kaya, kung si Demetrio at ang mga manggagawa na kasama niya ay may reklamo laban sa sinuman, bukas ang hukuman at nandiyan ang mga gobernador. Hayaan ninyo na akusahan nila ang

isat isa. **39** Ngunit kung naghahanap kayo ng kasagutan sa anumang bagay, ito ay maaring maayos sa pagpupulong. **40** Kung gayon tayo ay nanganganib na maakusahan sa nangyaring kaguluhan sa araw na ito. Walang dahilan para sa kaguluhan ito, at hindi natin kayang ipalwanang ito.” **41** Nang sabihin nya ito, tinapos na nya ang pagpupulong.

20 Nang tumigil na ang kaguluhan, ipinatawag ni Pablo ang mga alagad at pinakalas ang kanilang loob. Pagkatapos nagapaalam siya sa kanila at umalis papuntang Macedonia. **2** Nang mapuntah niya ang mga rehiyon iyon at labis na mapalakas ang loob ng mga mananampalataya, pumunta siya sa Grecia. **3** Pagkatapos niyang namalagi ng tatlong buwan doon, may nabuong masamang balak ang mga Judio laban sa kanya nang siya ay maglalayag sa Siria, kaya nagpasiya siya na bumalik sa Macedonia. **4** Sinamahan siya hanggang sa Asia nina Sopater na anak ni Pirro mula sa Berea; Aristarco at Segundo, na mga mananampalataya na nagmula sa Tesalonica; ni Gayo na nagmula sa Derbe; Timoteo; Tiquico at Trofimo mula sa Asia. **5** Ngunit nauna ang mga kalalakihang ito at hinintay kami sa Troas. **6** Naglayag kami mula Filipos pagkatapos ng mga araw ng tinapay na walang lebabura, at sa loob ng limang araw ay nakarating kami sa Troas. Nanatili kami doon ng pitong araw. **7** Sa unang araw ng linggo, nang kami ay nagtipun-tipon upang pagpira-pirasuhin ang tinapay, nagsalita si Pablo sa mga mananampalataya. Binabalak niyang umalis kinabukasan, kaya patuloy siyang nagsalita hanggang hating gabi. **8** May maraming mga ilawan sa itaas ng silid kung saan kami nagtipun-tipon. **9** May isang binata na nakaupo sa bintana na nagngangalang Eutico, na nakatulog ng mahimbing. Habang tumatagal ang pangangaral ni Pablo, patuloy parin sa pagtulog ang binatang ito, nahulog mula sa pangatlong palapag at kinuha siyang patay. **10** Ngunit bumaba si Pablo, dumapa sa kanya at yinakap siya. At sinabi nya “Wag kayong mag-alala, dahil siya ay buhay.” **11** Pagkatapos umakyat siya sa itaas at pinag-piraso ang tinapay at kumain. Pagkatapos niyang makipag-usap sa kanila hanggang madaling-araw, siya ay umalis. **12** Naibalik nila ang binata ng buhay at naging panatag ang kanilang kalooban. **13** Nauna kaming pumunta kay Pablo sa pamamagitan ng barko at naglayag papuntang Ason, kung saan namin binalak isakay si Pablo. Ito ang ninais niyang gawin, dahil binalak niyang maglakbay sa lupa. **14** Nang nakasalubong namin siya sa Ason, isinama namin siya sa barko at nagpunta sa Mitilene. **15** At naglayag kami mula doon at nakarating kinabukasan sa kabilang pulo ng Quio. Sa sumundong araw nakarating kami sa pulo ng Samos, at pagkalipas ng isang araw, nakarating kami sa lungsod ng Milet. **16** Sapagkat ipinasya ni Pablo na lumampus ng Efeso, upang hindi siya maglaan ng ilang araw sa Asia; sapagkat nagmamadali siyang makarating sa Jerusalem para sa araw ng Pentecostes, kung ang lahat na ito'y makaya niyang gawin. **17** Mula sa Milet, napagpadala siya ng mga kalalakihang sa Efeso at pinatawag niya mismo ang mga nakatatanda ng iglesia. **18** Nang dumating sila sa kanya, sinabi nya sa kanila, “Kayo mismo ang nakakaalam, na mula pa noong unang araw na tumungtong ako sa Asia, palagi akong naglalaan ng oras kasama kayo.” **19** Patuloy akong naglilingkod sa Panginoon ng buong pagpapakumbaba ng isip at may luha, at sa mga pagdurusang naranasan ko dahil sa mga masamang balak ng mga Judio. **20** Alam ninyo na hindi ko ipinagtakit na ituro sa inyo ang mga bagay na nakatutulong, at kung paano ko kayo tiniruan sa publiko at pumunta din ako sa mga bayah-bayah. **21** Alam ninyo na lagi kong binabalaan ang mga Judio at mga Griego tungkol sa pagsisisi sa Diyos at pananalig sa ating Panginoon Jesus. **22** Ngayon, tingnan ninyo, pupunta ako na natatali sa Banal na Espiritu patungong Jerusalem, na hindi nalalaman kung ano ang mangyayari sa akin doon, **23** maliban sa pagpapatooto sa akin ng Banal na Espiritu sa bawat lungsod at magsabing maghihiintay sa akin ang mga kadena at pagdurusa. **24** Ngunit hindi ko itinuturing na mahalaga ang aking buhay para sa aking sarili, upang matapos ko ang aking pagtakbo at ang ministerystong tinanggap ko mula sa Panginoong Jesus, na magpoototoo sa ebanghelyo ng biyyaya ng Diyos. **25** Ngayon, tingnan ninyo, nalalaman ko na kayong lahat, na pinuntahan ko at ipinangaral ang patungkol sa kaharian, hindi na ninyo makikita pang muli ang aking mukha. **26** Kaya nga pinatotohanan ko sa inyo sa araw na ito, na ako'y walang sala sa dugo ng sinumang tao. **27** Dahil hindi ko ipinangkita sa inyo ang pagpapahayag na lahat ng kalooban ng Diyos. **28** Kaya mag-ingat kayo sa inyong mga sarili, at tungkol sa mga kawan na pinamahala ng Banal na Espiritu sa inyo. Pag-ingatan ninyo ang kawan sa kapulungan

ng Panginoon, na tinubos ng kaniyang sariling dugo. **29** Alam ko na pagkatapos ng aking pag-alis, papasukin kayo ng mabagsik na mga lobo, at walang ititira sa kawan. **30** Alam ko na kahit sa inyong mga sarili, may ilang mga tao na lilitaw at magsasabi ng masasamang mga bagay, upang ilayo ang mga alagad sa kanila. **31** Kaya maging mapagbantay. Alalahanin ninyo na sa loob ng tatlong taon, hindi ako tumigil sa pagtuturo sa iyo na may kasamang luha sa araw at gabi. **32** At ngayon ipinagkatiwala ko kayo sa Diyos, at sa salita ng kaniyang biyaya, na makapagpتابitay at magbigay sa inyo ng mana kasama sa lahat ng mga taong naukaan sa Diyos. **33** Hindi ko pinagnashahan ang pilak, ginto o damit ng ibang tao. **34** Alam ninyo na itong mga kamay na ito ang naglingkod para sa aking sariling pangangalangan at maging sa pangangalangan ng aking mga kasama. **35** Sa lahat ng bagay naghigay ako ng halimbawa kung paano ninyo dapat tulungan ang mga mahihina sa pamamagitan ng pagtratrabaho at kung paano ninyo dapat maalaal ang salita ng Panginoong Jesus, mga salita na siya mismo ang nagsabi: "Mas mapalad ang naggbibigay kaysa sa tumatanggap." **36** Pagkatapos niyang magsalita sa ganiton paraan, lumuhod siya at nanalangin kasama nilang lahat. **37** Umiyak silang lahat ng labis at yumakap kay Pablo at hinalikan siya. **38** Higit sa lahat nalulungkot siya dahil sa kaniyang sinabi, na hindi na nila makikita pa kailan man ang kaniyang mukha. At hinatid nila siya sa barko.

21 Nang humiwalay kami mula sa kanila at naglayag, dumeretsa kami patungo sa lungsod ng Cos at nang sumunod na araw sa lungsod ng Rodas, at mula roon patungo sa lungsod ng Patara. **2** Nang makakita kami ng barko na papunta sa Fenicia, sumakay kami at naglayag. **3** Nang natatanaw na namin ang lungsod ng Cyprus, nilampasan namin ito sa kaliwa, at naglayag kami patungong Siria, at dumaong sa lungsod ng Tiro, sapagkat doon ibababa ang mga kargamento ng barko. **4** Pagkatapos naming matagpuan ang mga alagad, nanatili kami roon ng pitong araw. Nagsabi kay Pablo Ang mga alagad na ito sa pamamagitan ng Espiritu na huwag siyang tumapak ng kaniyang mga paa sa Jerusalem. **5** Nang makapagpalipas kami ng mga araw, umalis kami at nagpatuloy sa paglalakbay. Lahat sila, kasama ang kanilang mga asawa at mga anak, ay sinamahan kami sa daan hanggang makalabas kami ng lungsod. Pagkatapos lumuhod kami sa tabing dagat, nanalangin at napgaalam na sa bawat isa. **6** Sumakay kami sa barko, habang pabalik sila sa kanilang tahanan. **7** Nang matapos namin ang paglalakbay mula sa Tiro, dumating kami sa Tolemaida. Doon ay binati namin ang mga kapatid at nanatili na kasama nila ng isang araw. **8** Kinabukanan umalis kami at nagtungo sa Cesarea. Pumasok kami sa bayan ni Felipe, na tagapangaral ng ebanghelyo na isa sa pito, at nanatili kaming kasama niya. **9** Ngayon ang taong ito ay may apat na anak na babagaan birhen na nagsapahayag ng propesiya. **10** Habang nanatili kami doon ng ilang araw, dumating ang isang propeta mula sa Judea na nagngangalang Agabo. **11** Lumapit siya sa amin at kinuha ang sinturon ni Pablo. Sa pamamagitan nito itinali niya ang kaniyang mga paa at kamay at sinabing, "Sinabi ng Banal na Espiritu, 'Sa ganito rin itatali ng mga Judio sa Jerusalem ang taong nag mamay-ari ng sinturon ito, at ipapasakamay siya sa mga mga Gentil." **12** Nang marinig namin ang mga bagay na ito, nagmakaawa kami at ang mga tao na nakatira sa lugar na iyon kay Pablo na huwag pumunta sa Jerusalem. **13** Kaya sumagot si Pablo, "Ano ang ginagawa ninyo, umiiyak at dinudurog ang aking pus? Sapagkat handa na ako, hindi lang upang magapaos, ngunit para mamaytin din sa Jerusalem alang-alang sa pangalan ng Panginoong Jesus." **14** Dahil ayaw ni Pablo na hiakitin siya, tumigil na kami sa pagsubok at sinabing "Nawa mangyari ang kalooban ng Panginoon." **15** Pagkatapos nang mga araw na ito, kinuha namin ang aming mga daladalahuan at umakyat patungong Jerusalem. **16** Mayroon ding mga sumama sa amin na mga alagad sa lugar na iyon galing Cesarea. Kasama nila ang isang labaki na nagngangalang Mnason, isang taong taga-Cyprus, na isa sa unang alagad kung saan kami manunuluyan. **17** Nang dumating kami sa Jerusalem, tinanggap kami ng mga kapatid nang may kagalakan. **18** Kinabukanan sumama sa amin si Pablo papunta kay Santiago at naroon ang lahat ng mga nakatatanda. **19** Nang batin niya sila, isa-isang ibinalita ni Pablo ang mga bagay na ginawa ng Diyos sa mga Gentil sa pamamagitan ng kaniyang ministeryo. **20** Nang marinig nila ito, nagpuri sila sa Diyos at sinabi nila sa kanila, "Nakita mo, kapatid, kung ilang libo ang nanampalataya sa mga Judio. Nagsisikap silang lahat na sundin ang kautusan. **21** Nakapagbalita sa kanila ng tungkol

sa iyo, na iyon itinuturo sa lahat ng mga Judio na ninanirahan kasama ng mga Gentil upang iwanan si Moises, at sinasabi mo sa kanila na huwag tuluin ang kanilang mga anak at huwag sumunod sa sinaunang kaugalian. **22** Ano ang ating dapat gawin? Tiyan na maririnig nila na ikaw ay dumating. **23** Kaya gawin mo kung ano ang aming sasabihin sa iyo ngayon: may apat kaming kalakihan na gumawa ng panata. **24** Isama mo ang mga Lalaking ito at linisip mo ang iyon sarili kasama nila, at bayaran ng mga gastusin nila, upang ahitin nila ang kanilang mga ulo. Upang malaman ng bawat isa na ang mga bagay na sinabi nila tungkol sa iyo ay mali. Malalaman nila na sumusunod ka rin sa kautusan. **25** Ngunit tungol sa mga Gentil na nanampalataya, sumulat kami at nagbigay ng tagubilin na ingatan nila ang kanilang mga sarili mula sa mga bagay na inihandog sa mga diyus-diyosan at sa Hugo, at mula sa mga naghigbi at mula sa kahalayan." **26** Pagkatapos isinama ni Pablo ang mga kalakihan, at kinabukanan, nang makapaglinis na siyang kasama nila, tumungo sila sa templo, inihayag niya ang takdang panahon ng paglilinis, hanggang maiabay ang handog para sa bawat isa sa kanila. **27** Nang malapit nang matapos ang pitong araw, nakita ng ilan sa mga Judio na galin ng Asia si Pablo sa loob ng templo at sinulsulan ang lahat ng napakaraming tao at siya ay dinakip. **28** Sumisigaw sila ng, "Mga Lalaki sa Israel, tulungan ninyo kami. Ito ang taong nagtuturo sa lahat ng tao na nasa lahat ng dako ng mga bagay na laban sa mga tao, sa kautusan, at sa lugar na ito. Bukod dito, nagdala din siya ng mga Griego sa loob ng templo at dinungisan ang banal na lugar na ito." **29** Sapagkat kamakailan lamang ay nakita nila si Trofimo na taga-Efeso na kasama nila sa lungsod, at iniisip nilang si Pablo ang nagdala sa kanya sa templo. **30** Nagkagulo ang buong lungsod at sama samang tumakbo ang mga tao at dinakip si Pablo. Kinaladkad nila siya palabas ng templo, at agad na isinara ang mga pintuan. **31** Habang binabalak nila na siya ay patayin, nakarating ang balita sa pinunong kapitan ng mga bantay na ang lahat ng nasa Jerusalem ay nagkagulo. **32** Agad-agad nagsama siya ng mga kawal at mga senturion, at tumakbo papaba papunta sa maraming tao. Nang makita ng mga tao ang pinunong kapitan at ang mga kawal, huminto sila sa pagbugbog kay Pablo. **33** Pagkatapos lumapit ang pinunong kapitan at dinakip si Pablo, at nag-utos na igapos siya gamit ang dalawang kadena. Tinanong nya kung sino siya at kung ano ang kaniyang ginawa. **34** Ang ilan sa mga tao ay sumisigaw ng isang bagay at iba naman ang sinisigaw ng iba. Dahil hindi makapagsabi ang kapitan ng anumang bagay dahil sa ingay na lahat, nag-utos siya na dalhin si Pablo sa loob ng kampo. **35** Nang dumating siya sa hogdanan, binuhat siya ng mga kawal dahil sa karahasan ng mga tao. **36** Sapagkat ang karamihan ng mga tao ay sumusunod at patuloy na sumisigaw ng, "Alisin siya!" **37** Nang dadalhin na si Pablo sa loob ng kampo, sinabi nya sa pinunong kapitan, "Maaari ba akong magsabi ng isang bagay sa iyo?" Sinabi ng kapitan, "Nagsasalita ka ba ng Griego?" **38** Hindi ba ikaw iyong taga-Egisto, na dating nangunguna sa paghihimagsik at nagsama ng apat na libong terorista patungo sa ilang?" **39** Sinabi ni Pablo, "Ako ay isang Judio, na mula sa lungsod ng Tarso sa Cilicia. Ako ay mamamayan ng isang mahalagang lungsod. Nakikiusap ako sa iyo, hayaan mo akong magsalita sa mga tao." **40** Nang bigyan siya nang pahintulot ng kapitan, Tumayo si Pablo sa hogdanan at sinenyas ang kaniyang kamay sa mga tao. Nang magkaroon ng labis na katahimikan, nagsalita siya sa kanila sa wikang Hebreo. Sinabi nya,

22 "Mga kapatid at mga ama, makinig kayo sa aking pagtatanggol na aking gagawin sa inyo ngayon. **2** Nang marinig ng mga tao si Pablo na nagsalita sa kanila sa wikang Hebreo, tumahimik sila. Sinabi nya, **3** "Isa akong Judio, ipinanganak sa Tarso sa Cilicia, subalit nag-alar sa lungsod na ito sa paanan ni Gamaliel. Tinuruan ako mula sa mahigpit na mga kaparaan ng kautusan ng ating mga ninuno. Masigasig ako sa Panginoon, katulad ninyong lahat ngayon. **4** Iniusig ko ang Daang ito hanggang sa kamatayan; iginaposs ko ang mga lalaki at gayon din ang mga babae at ipinabilanggo ko sila. **5** Ang punong pari at lahat ng mga nakatatanda ay maaari ding sumaksi na ako ay tumanggap ng liham na galing sa kanila para sa mga kapatid sa Damasco, upang ako ay maglakbay doon. Dadalhin ko sana sa Jerusalem na nakakadena silang mga nasa Daang ito upang parusahan. **6** Mangyari na nang ako ay naglalakbay at malapit na sa Damasco, bandang tanghali may biglang pumalibot na matindigan liwanag sa akin na galing sa langit. **7** Natumba ako sa lupa at nakarining ng tinig na nagsabi sa akin, 'Saulo, Saulo, bakit mo ako iniuusig?'

8 Sumagot ako, 'Sino ka, Panginoon?' Sinabi niya sa akin, 'Ako ay si Jesus na taga-Nazaret, na iyong inuusig.' 9 Nakita rin ng mga nakasama ko ang liwanag, ngunit hindi nila narinig ang kaniyang tinig na kumausap sa akin. 10 Sinabi ko, 'Panginoon, ano ang dapat kong gawin?' Sinabi ng Panginoon sa akin, 'Tumayo ka at magtungo sa Damasco; doon sasabihin sa iyo ang lahat ng iyong gagawin.' 11 Hindi ako makakita dahil sa sinag ng liwanag, kaya pumunta ako sa Damasco na inakay ng mga kasama ko. 12 Doon nakilala ko ang isang lalaki na nagngangalang Ananias, isang tapat na tao na sumusunod sa kautusan at magandang sinasabi patungkol sa kaniya ng mga Judio na nakatira doon. 13 Lumapit siya sa akin, tumayo sa aking tabi, at sinabi, 'Kapatid na Saulo, tanggapin mo ang iyong paninig'. Sa mga oras din na iyon, nakita ko siya. 14 Pagkatapos sinabi nya 'Pinili ka ng Diyos ng ating mga ninuno upang malaman ang kaniyang kalooban, upang makita ang Niniang Matuwid, at upang pakiggan ang tinig na mangangagaling sa kaniyang sariling bibig. 15 Dahil ikaw ang magiging saksi sa kaniya sa lahat ng mga tao tungkol sa iyong nakita at narinig. 16 At bakit ka naghiihintay ngayon? Tumayo ka, at magpabautismo, at hugasan ang iyong mga kasalan na tumatwag sa kaniyang pangalan.' 17 Pagkatapos kong makabalibutan sa Jerusalem at habang ako ay nananalangin sa templo, nangyari nga na binigyang ako ng pangtitain. 18 Nakita ko siya na sinabi sa akin, 'Magmadali ka at lisinan kaagad ang Jerusalem, dahil hindi nila tatanggapin ang iyong patooto patungkol sa akin.' 19 Sinabi ko, 'Panginoon, sila mismo ang nakakaalam na ako ay naggabilanggo at nagsarusa ng mga sumampalataya sa iyo sa bawat sinagoga. 20 Nang dumanak ang dugo ni Esteban na iyong saksi, nandoon ako na nakatayo at sumasang-ayon at binabantayan ko ang mga damit ng mga pumatay sa kaniya. 21 Ngunit sinabi nya sa akin 'Umalis ka, dahil papupuntahan kita sa mga Gentil.' 22 Pinahintulutan siya ng mga tao na magsalita hanggang sa puntong ito. Ngunit pagkatapos nagsigawahan sila at nagsabing, 'Alisin ang taong ito sa lupa: sapagkat hindi siya nararapat na mabuhay.' 23 Habang sila ay nagsisigawin, hinahagis nila ang kanilang mga kasutuan, at naghahasis ng alikabok sa hangin. 24 At ipinag-utos ng punong kapitan na dahlin si Pablo sa kampo. Iniuutos na hagupit siya habang tinatanong, upang malaman niya kung bakit nagsisigawhan sila laban sa kaniya ng ganoon. 25 Nang magapos na nila siya ng panaling balat, sinabi ni Pablo sa senturion na nakatayo sa tabi, 'Naaayon ba sa batas na hagupitin mo ang isang taong Romano na hindi pa nahahatulan?' 26 Nang marinig ito ng senturion, pinuntahan niya ang punong kapitan at sinabi sa kaniya, 'Ano ang gagawin mo? Dahil ang taong ito ay isang mamamayang Romano.' 27 Pumunta ang punong kapitan at sinabi sa kaniya, 'Sabihin mo sa akin, isa ka nga bang Romano?' sinabi ni Pablo, 'Oo.' 28 Sumagot ang punong kapitan, 'Dahil lamang sa malaking halaga ng salapi kaya ako naging isang mamamayan.' Ngunit sinabi ni Pablo, 'Ipinanganak ako na isang mamamayang Roma.' 29 At ang mga tao na magtatanong sa kaniya ay agad na iniwan siya. Natakor din ang punong kapitan, nang malaman niya na si Pablo ay isang mamamayang Romano, dahil ipinagapos nya siya. 30 Sa sumundot na araw, gustong malaman ng punong kapitan ang katotohanan tungkol sa mga paratang ng mga Judio laban kay Pablo. Kaya tinanggal niya ang gapos at inutusan ang mga punong pari at lahat ng konseho upang magpulong. At dinala nila si Pablo sa baba at inihiarap sa kanila.

23 Tumingin si Pablo ng diretsa sa mga miyembro ng konseho at sinabi, "Mga kapatid, namuhay ako sa harapan ng Diyos may mabuting budhi hanggang sa araw na ito." 2 Inutusan ng pinakapunong pari na si Ananias ang mga nakatayo sa tabi nya na sampalin siya sa kaniyang bibig. 3 At sinabi ni Pablo sa kaniya, "Ang Diyos ang maghahampsas sa'yo, ikaw na pinapatulip nilinis na pader. Ikaw ba ay naupo para hugasan ng akyon sa kautusan, ngunit nag-utos ka na sampalin ako na labag sa kautusan?" 4 Ang mga nakatayo sa paligid ay sinabing, "Ganito mo ba insultuhin ang pinakapunong pari ng Diyos?" 5 Sinabi ni Pablo, "Hindi ko alam, mga kapatid, na siya ay pinakapunong pari. Sapagkat nasusulat, Huwag kang magsalita ng masama laban sa pinuno ng iyong mga tao." 6 Nang makita ni Pablo na ang isang bahagi ng konseho ay mga Saduceo at ang iba ay Pariseo, nagsalita siya ng malakas sa konseho, "Mga kapatid, isa akong Pariseo, anak ng mga Parise. Ito ay dahil sa lubos akong nagtitulwa sa muling pagkabuhay ng mga patay kaya ako hintulan." 7 Nang sabihin nya ito, nag-umpisang magtalo ang mga Pariseo at Saduceo, at nahati

ang kapulungan. 8 Dahil sinasabi ng mga Saduceo na walang muling pagkabuhay ng mga patay, walang mga anghel, at walang mga espiritu, ngunit sinasabi ng mga Pariseo na mayroon ng lahat na ito. 9 Kaya nagkaroon ng malakas na sigawan at ang ilan sa mga eskriba na kabilang sa mga Pariseo ay tumayo at nakipagtalo na nagsasabi, "Wala kaming manahap na malis sa laaking ito. Paano kung nakipag-usap ang espiritu o isang anghel sa kaniya?" 10 Nang magkaroon ng labis na pagtatalo, natakor ang punong kapitan na baka pagpira-pirasuin nila si Pablo, kaya inutusan nya ang mga kawal na bumaba at sapilitan siyang kinuha ng mga kasapi ng konseho at dinala siya sa loob ng kampo. 11 Nang sumunod na gabi tumayo ang Panginoon sa kaniyang tabi at sinabi, "Huwag kang matakot, kung paano ka nagpatotoo patungkol sa akin sa Jerusalem, kailangan mo ring maging saksi sa Roma." 12 Kinaumagahan, may ilang mga Judio ang gumawa ng kasunduan at sinumpa sa kanilang sarili: sinabi nila na hindi sila kakain o iinom ng kahit ano hangga't hindi nila mapatay si Pablo." 13 Mahigit apat-napung kalalakihan ang gumawa ng planong ito. 14 Pumunta sila sa mga punong pari at mga nakatatanda at sinabi, "Nilagay namin ang aming sarili sa isang matinding sumpa, na hindi kami kakain ng anuman hangga't hindi namin mapatay si Pablo. 15 Kaya ngayon, hayaan ninyo na ang konseho ang magsabi sa punong kapitan na dahlin siya sa iyo, na para bang pagpapasyahan mo ng husto ang kaniyang kaso. Para sa amin, handa namin siyang patayin bago siya makapunta dito." 16 Ngunit narinig ito ng laaking anak ng kapatid na babae ni Pablo na matagal silang naghiihintay, kaya pumunta siya at pumasok sa kampo at sinabi kay Pablo. 17 Tinawag ni Pablo ang isya sa mga senturion at sinabi, "Dahin mo ang binata na ito sa punong kapitan, dahil mayroon siyang sasabihin sa kaniya." 18 Kaya sinama ng senturion ang binata at dinala sa punong kapitan at sinabi, "Pinatawag ako ng bilanggong si Pablo na pumunta sa kaniya, at nakuwas siya kung maaaring dahlin ko ang binatang ito sa iyo. May nais siyang sabihin sa iyo." 19 Hinila siya sa kamay ng punong kapitan at dinala sa pribadong lugar at siya ay tinanong, "Ano ang kinakailangan mong sabihin sa akin?" 20 Sinabi ng binata, "Nagkasundo ang mga Judio na hilingin sa iyo na ipadala mo si Pablo sa konseho bukas, na para bang sisisiyasatin siya ng mabuti patungkol sa kaniyang kaso. 21 Pero huwag kang maniniwala sa kanila, dahil mayroong higit sa apat-napung kalalakihan ang nag-aabang sa kaniya. Isinumpa nila ang kanilang sarili, na hindi sila kakain o iinom hangga't mapatay nila siya. Ngayon pa lang nakahanda na sila, naghiihintay ng pahintulot mula sa iyo." 22 Kaya hinayaan ng punong kapitan ang binata na umalis, pagkatapos siyang mapagsabihang, "Wag mong babanggitin sa iba ang mga bagay na sinabi mo sa akin." 23 Kaya pinatawag niya ang dalawang senturion at sinabi, "Maghanda kayo ng dalawang-daang kawal na handang magtungo hanggang sa Cesarea, at pitumpung mangangabayao, at dalawang-daang maninibat. Aalis kayo alas nuwebe ng gabi." 24 Inutusan din niyang magbigay sila ng hayop na masasakyen ni Pablo, at dahlin siya ng ligtas kay gobernador Felix. 25 At nagsulat siya ng liham na ganito: 26 "Mula kay Claudio Lisiyas para sa kagalang-galang na Gobernador Felix, binabati ko kayo. 27 Ang taong ito ay dinakip ng mga Judio at muntik na nilang patayin, Nang dumating ako sa kanila kasama ang mga kawal upang sagipin siya, dahil nalaman kong isa siyang mamamayang Romano. 28 Nais kong malaman kung bakit siya pinarangatan nila, kaya dinala ko siya sa kanilang konseho. 29 Nalaman ko na pinarangatan siya patungkol sa mga katanungan hinggil sa kanilang sariling batas, ngunit wala sa mga inereklyamo laban sa kaniya ang nararapat sa kamatawan o pagkabilanggo. 30 Pagkatapos naibalita sa akin na mayroon silang masamang balak laban sa kanila, kaya agad-agad ko siyang pinadala sa iyo, at ipinabibilin din sa mga nag-aakusa sa kaniya na dahlin ang kanilang mga reklamo laban sa kaniya sa iyong harapan. Paalam." 31 Kaya sumunod ang mga kawal sa kaniyang mga utes: kinuha nila si Pablo at dinala sa Antipatris ng gabing iyon. 32 Nang sumunod na araw, halos lahat ng kawal ay iniwan ang mga mangangabayao para sumama sa kaniya at sila mismo ay nagbalik sa kampo. 33 Nang nakarating ang mga mangangabayao sa Cesarea at naihatid ang sulat sa gobernador, hinirap nila si Pablo sa kaniya. 34 Nang mabasa ng gobernador ang liham, tinanong niya kung saang lalawigan nagmula si Pablo; nang malaman niya na siya ay taga-Cilicia, 35 sinabi niyang "Papakigangan ko ang lahat kapag naditond na ang mga nagpaparatang sa iyo." At ipinag-utos nya na manatili siya sa palasyo ni Herodes.

24 Pagkaraan ng limang araw, pumunta roon si Ananias na pinakapunong pari, ilang mga nakatatanda, at ang mananalumpati na nagngangalang Tertulo. Nagdala ng mga bintang ang mga kalalakihang ito sa gobernador laban kay Pablo. **2** Nang tumayo si Pablo sa harap ng gobernador, nagsimula siyang paratangan ni Tertulo at sinabi sa gobernador, "Dahil sa iyo nagkaroon kami ng labis na kapayapaan; at ang pag-iintindi mo sa akin ay nagdulot ng ikauunlad ng aming bansa; **3** kaya buong pasasalamat, tinanggap namin ang lahat ng bagay na iyong ginawa, kataas-taasang Felix. **4** Kaya hindi ko na kaya gagambalan pa, hinihiling ko sa inyo na makinig ng sandali sa akin ng may kagandahan loob. **5** Dahil natuklasan namin na ang taong ito ay nanggugulo at dahilan ng paghihimagksik ng lahat ng mga Judio sa buong mundo. Siya ang pinuno ng sektang Nazareno. **6** Sinirubukan pa niyang lapastanganin ang templo; kaya namin siya hinuli. (At gusto pa namin siyang hatulan ayon sa aming batas.) **7** ("Ngunit si Lisisas na opisyal ay dumating at sapilitan siyang kinuha sa aming mga kamay.") **8** Kung tatanungan ninyo si Pablo tungkol sa lahat ng mga bagay na ito, maging ikaw din, malalaman mo ang mga paratang namin sa kanya." **9** Sama-sama ding pinaratangan ng mga Judio si Pablo, at sinabi na ang lahat ng mga bagay na ito ay totoo. **10** Ngunit nang sumenyas ng gobernador upang magsalita si Pablo, sumagot si Pablo, "Nauunawaan ko na sa maraming taon ay naging hukom ka sa bansang ito, kaya ikinagagalak kong ipaliwanag ang aking sarili sa iyo. **11** Mapapatunayan mo na hindi pa aabot sa labindalawang araw mula ng ako ay umakyat sa Jerusalem upang sumumba; **12** at nang makita nila ako sa templo, hindi ako napikaptalo kahit kaninuman, at hindi ko ginulo ang maraming tao, maging sa mga sinagoga o sa lungsod; **13** at hindi nila kayang mapapatunayan sa iyo ang mga reklamo nila laban sa akin ngayon. **14** Subalit inaamin ko ito sa iyo, na ayon sa pamamaraan na tinatawag nilang sekta, sa pamamaraan ding iyon, naglingkod ako sa Diyos ng aming mga ninuno. Tapat ako sa lahat ng nasa batas at sa mga kasulatan ng mga Propeta. **15** Ganoon din ang pagtitiwala ko sa Diyos, katulad din ng paghihintay ng mga taong ito, sa pagdating ng araw ng pagkabuhay ng mga patay ng kapwa matuwid at hindi matuwid na tao; **16** at dahil dito, pinagsisikapan ko na magkaroon ng budhing walang kapintasan sa lahat ng mga bagay sa harapan ng Diyos at sa mga tao. **17** Ngayon, pagkalipas ng maraming taon, ako'y dumating upang maghatid ng tulog sa aking bansa at maging sa pagkaloob ng mga pera. **18** Nang ginawa ko ito, may ilang mga Judio na taga-Asia ang nakakita sa akin na nagsasagawa ng seremonyang paglilinis sa templo, na walang maraming tao at walang kaguluhan. **19** Ang mga taong ito ay dapat na narito sa harapan ninyo at sabihin kung ano ang mayroon sila laban sa akin, kung mayroon man. **20** O kaya, ang mga tao ding ito ay dapat magsabi kung ano ang kanilang natagpuang kamalian na ginawa ko nang tumayo ako sa konseho ng mga Judio; **21** maliban kung ito ay patungkol sa isang bagay na pasigawong sinabi ng tumayo ako sa gitna nila, 'Ito ay patungkol sa pagkabuhay ng mga patay na inyong inihatol ngayon sa akin.' **22** Ganap ang kaalaman ni Felix patungkol sa Daan, kaya pinaghintay niya ang mga Judio. Sinabi niya, "Paagpasihanay ko ang iyong kaso kapag bumaba ang pirunong kapitan na si Lisisas galing Jerusalem." **23** At inutusan niya ang pinuno ng mga kawal na bantayan si Pablo, subalit may kaluwagan, at walang makakapigil sa kaniyang mga kaibigan sa pagtulong o kaya sa pagdalaw sa kanya. **24** pagkalipas ng ilang araw, nagbalik si Felix kasama ang kaniyang awawa na si Drusila, isang babaeng Judio, ipinatawag niya si Pablo at napakinggan ang tungkol sa pananampalataya kay Cristo. **25** Subalit nang nagbabago si Pablo tungkol sa pagkamatuwid, pagpipigil sa sarili, at sa nalalapit na paghuhukom, nagkaroon na ng takot si Felix; at siya'y sumagot, "Lumayo ka muna sa ngayon, kapag may oras ako muli, ipapatawag kita." **26** niyang bibigyan siya ni Pablo ng pera, kaya't palagi niyang pinapatawag at napikapag-usap sa kanya. **27** Ngunit pagkaraan ng dalawang taon, si Porcio Festo ang naging gobernador kapalit ni Felix, ngunit nais ni Felix na magtamo ng pabor ng mga Judio, kaya iniwan niya si Pablo na patuloy na binabantayan.

25 Ngayon, dumating si Festo sa lalawigan at pagkatapos nang tatlong araw ay nagpunta siya mula sa Cesarea paakyat sa Jerusalem. **2** Ang pinakapunong pari at mga kinikilalang mga Judio ay nagharap kay Festo ng mga paratang laban kay Pablo, at malakas silang nagsalita kay Festo. **3** At humingi sila ng pabor tungkol kay Pablo, na tawagin siya sa

Jesrusalem upang magkaroon sila ng pagkakataona na patayin siya sa daan. **4** Ngunit sumagot si Festo na si Pablo ay isang bilanggo sa Caesarea, at babalik siya agad doon. **5** "Kung gayun, kung sino man ang pwede," Sinabi niyang, "dapat sumama sa amin doon. Kung may pagkakamali sa taong ito, kinakailangang paratangan ninyo siya." **6** Pagkatapos niyang manatili pa ng walo o sampung araw, siya ay bumaba patungo sa Cesarea. Kinabukasan, naupo na siya sa hukuman at pinag-utos na dalhin si Pablo sa kanya. **7** Nang siya ay dumating, nakatayo sa di kalayuan ang mga Judiong galting sa Jerusalem, at nagharap sila ng mga mabibigat na bintang laban sa kanya na hindi nila mapatunayan. **8** Pinagtanggol ni Pablo ang kaniyang sarili at sinabing, "Hindi laban sa pangalan ng mga Judio, hindi laban sa templo, at hindi laban kay Cesar, wala akong ginawang masama." **9** Ngunit gustong makhuha ni Festus ang loob ng mga Judio kaya sumagot siya kay Pablo at sinabing, "Gusto mo bang pumunta sa Jerusalem at doon kita husghan tungkol sa mga bagay na ito?" **10** Sinabi ni Pablo, "Tatayo ako sa harapan ng hukuman ni Cesar kung saan ako dapat hatulan, Hindi ako gumawa ng mali sa mga Judio, gaya ng pagkakaalam ninyo. **11** Kung may nagawa man akong pagkakamali at kung may nagawa man akong karapat-dapat sa kamatayan, hindi ko tatanggihan ang mamatay. Ngunit kung ang kanilang mga paratang ay walang halaga, walang sino man ang maaring magdala sa akin sa kanila. Kaya nga ako tumatawag kay Cesar." **12** Pagkatapos makipag-usap ni Festo sa kapulungan, sumagot siya, "Tumawag ka kay Cesar; pupunta ka kay Cesar." **13** Ngayon pagkalipas ng ilang mga araw, dumating sa Cesarea si Haring Agripa at Bernice upang magbigay ng opisyal na pagdalaw kay Festo. **14** Pagkatapos ng maraming araw na naron siya, inilahad ni Festo ang kaso ni Pablo sa hari; sinabi niya, "May isang tao na naiwan dito ni Felix na bilanggo. **15** Nang ako ay nasa Jerusalem, ang mga pinunong pari at mga nakatatanda sa mga Judio ay nag harap sa akin ng mga bintang laban sa taong ito, at humihingi sila ng kahatulan laban sa kanya. **16** Sinagot ko sila ng ganito na hindi kaugalian ng mga Romano na ibigay ang isang tao bilang pabor; kundi, may pagkakataong ang pinaratangang tao na harapin nya ang mga nagparatang sa kanya at ipagtanggol ang kaniyang sarili sa mga ibininting sa kanya. **17** Kung gayun, hindi ako naghihintay, nang dumating silang sama-sama rito, ngunit ng kinabukasan ay naupo ako sa upuan ng paghatol at iniutos ko na dalin sa loob ang taong ito. **18** Nang tumayo ang mga nagparatang at pinaratangang siya, inisip ko na walang mabitigat sa mga bintang na hinarap nila sa taong ito. **19** Sa halip, maroon sila ilan na di pagkakaunawaan tungkol sa kanilang sariling relihiyon at tungkol sa isang Jesus na namatay, na siyang pinatutunayan ni Pablo na buhay. **20** Nailito ako kung papaano ko sisisiyasatin ang bagay na ito, at tinanung ko siya kung gusto niya na pumunta sa Jerusalem upang husghan doon tungkol sa mga bagay na ito. **21** Ngunit nang ipinatawag si Pablo upang siya ay bantayan hanggang sa makapag-desisyon ang Emperador, Iniuutos ko na bantayan siya hanggang maipadala ko siya kay Cesar." **22** Sinabi ni Agripa kay Festo, "Nais ko rin na makinig sa taong ito." "Bukas," sinabi ni Festo, "Maririnig mo siya." **23** Kaya kinabukasan, dumating sina Agripa at Bernice na may maraming seremonya; dumating sila sa loob ng bulwagan kasama ang mga pinunong kawal at kasama ang mga kinikilalang tao sa lungsod. At nang sabihin ni Festo ang uts, dinala si Pablo sa kanila. **24** Sinabi ni Festo, "Haring Agripa, at sa lahat ng mga tao na narito na kasama namin, nakikita ninyo ang taong ito; at lahat ng mga Judio ay napikapag-usap sa akin sa Jerusalem at sa lugar ding ito, at sumigaw sila sa akin na hindi na siya kinakailangang mabuhay. **25** Napag-alaman ko na wala siyang ginawa na karapdato sa kamatayan; ngunit dahil tumawag siya sa Emperador, nagpasya ako na dalin siya sa kanya. **26** Ngunit wala akong tiyak na maisulat sa Emperador. Sa dahilang ito, dinala ko siya sa iyo, lalo na sa iyo, Haring Agripa, upang may maisulat ako tungkol sa kasong ito. **27** Sapagkat parang hindi katanggap tanggap sa akin na ipadala ang isang bilanggo na hindi rin maipahayag ang mga bintang laban sa kanya."

26 Kaya sinabi ni Agripa kay Pablo, "Maaari kang magsalita para sa iyong sarili." Pagkatapos iniuut na Pablo ang kaniyang kamay at nagsalita. **2** "Masaya ako, Haring Agripa, na gagawin ko ang pagtatanggol ng aking kaso sa harapan mo sa araw na ito laban sa lahat ng paratang ng mga Judio; **3** lalo na, sapagkat dalubhasa ka sa lahat ng mga nakaugalian at mga katanungan ng mga Judio. Kaya't hinihingi ko ang katiyagaan mong makinig sa akin. **4** nga, nalalaman nang lahat ng mga

Judio kung papaano ako namuhay sa aking kabataaan sa aking sariling bansa at sa Jerusalem. **5** Kilala niла ako mula sa simula at kinakailangan nilang tanggapin na namuhay ako bilang isang Pariseo, isang napakahigpit na sekta ng aming relihiyon. **6** Ngayon nakatayo ako rito upang hatulan dahil umaasa ako sa pangako na ginawa ng Diyos sa aming mga ninuno. **7** Sapagkat ito ang pangako na inaasahang ng aming labing dalawang tribu na tanggapin habang matiyaga silang sumasamba sa Diyos gabi at araw. Dahil sa pag-asang ito, Haring Agripa, kaya pinaratakan ako ng mga Judio. **8** Bakit iniisip ng iba sa inyo na hindi kapani-paniwalwa na buhayin ng Diyos ang mga patay? **9** Sa isang pagkakataon naisip ko sa aking sarili na kinakailangan kong gumawa ng maraming bagay laban sa pangalan ni Jesus na taga Nazaret. **10** Ginawa ko ang mga ito sa Jerusalem; Ikinulong ko ang maraming mga mananampalataya sa bilangguan, at may kapangyarihan ako mula sa mga punong pari na gawin ito; at nang ipapatupila sila, ibinigay ko rin ang aking boto laban sa kanila. **11** Madalas ko silang pinarurusan sa lahat ng mga sinagoga at sinubukan ko silang magsalita ng masama laban sa Diyos. Galit na galit ako sa kanila at hinabol ko sila kahit sa mga lungsod sa ibang bansa. **12** Habang ginagawa ko ito, pumunta ako sa Damasco na may kapangyarihan at pahintulot ng mga punong pari; **13** at sa daan patungo roon, sa katanghalinan tapat, Hari, Nakakita ako ng liwanag mula sa langit na higit na mas maliwang kaysa sa araw at nagliwanag palibot sa akin at sa mga kalalakihan na naglalakbay na kasama ko. **14** Nang bumagsak kami ng lahat sa lupa, nakarinig ako ng tinig na nagsasalita sa akin na nag sabi sa wikang Hebrew, 'Saulo, Saulo, bakit mo ako iniusug?' Mahirap para sayo na sumipa sa matulis na tungkod! **15** Pagkatapos sinabi ko, 'Sino ka, Panginoon?' Sumagot ang Panginoon, 'Ako si Jesus na iyong iniusug. **16** Ngayon bumangon ka at tumayo sa iyong mga paa; dahil sa layuning ito'y nagpakita ako sa iyo, upang italaga ka bilang lingkod at saksi tungkol sa mga bagay na alam mo tungkol sa akin ngayon at sa mga bagay na ipapakita ko pagkatapos nito; **17** at illigtas kita mula sa mga tao at mula sa mga Gentil kung saan kita isusugo. **18** Upang buksan ang kanilang mga mata at upang ibalik sila mula sa kadiliman patungo sa kaliwanagan at mula sa kapangyarihan ni Satanas patungo sa Diyos, upang tanggapin nila mula sa Diyos ang pagpapatawad ng mga kasalanan at ang pamana na ibibigay ko sa kanila na aking itinalaga para sa aking sarili sa pamamagitan ng pananampalataya nila sa akin.' **19** Samakatuwid, Haring Agripa, hindi ko sinuway ang pangitain mula sa langit; **20** ngunit, una sa mga nasa Damasco at pagkatapos ay sa Jerusalem sa lahat ng dako ng bansa ng Judea, at pati na rin sa mga Gentil, nangaral ako upang sila ay magsisi at bumalik sa Diyos, gumagawa ng mga bagay na karapatdapat sa pagsisisi. **21** Sa kadahilanang ito hinuli ako ng mga Judio sa loob ng templo at sinubukan akong patayin. **22** Tinulungan ako ng Diyos hanggang ngayon, kaya't tumayo ako at nagpatooto sa mga pangkaraniwang tao at sa mga dakila na hindi hihihitog sa kung ano ang sinabi ng mga propta at ni Moises kung ano ang mangyayari; **23** na ang Cristo ay dapat magdusa, at siya ang unang ibabangon mula sa mga patay at magpapahayag ng kaliwanagan sa mga Judio at mga Gentil. **24** Nang matapos ni Pablo ang kaniyang pagtatanggol, sinabi ni Festo sa malakas na tinig, 'Pablo, nababalili ka; ang napakaraming natutunan mo ang nagpapabilwi sayo.' **25** Ngunit sinabi ni Pablo, 'Hindi ako nababalili, kagalanggalang na Festo; ngunit nilakasan ko ang aking loob na magpahayag ng mga salita ng katotohanan at kahinahunan. **26** Sapagkat nalaman ng hari ang mga bagay na ito; at kaya't, malaya akong napakagsasalita sa kaniya, sapagkat akoy nahikayat na wala sa mga bagay na ito ang maitatago sa kaniya; sapakat hindi ito ginawa sa isang sulok. **27** Naniniwala kaba sa mga propta, Haring Agripa? Alam ko na naniniwala ka.' **28** Sinabi ni Agripa kay Pablo, 'Sa maikling panahon ay hinihikayat mo ako na maging Kristiyano?' **29** Sinabi ni Pablo, Ipinanalangin ko sa Diyos na kahit sa maikli o mahabang panahon, hindi lang ikaw, kundi sa lahat ng nakinigin sa akin ngayon, ay maging katulad ko, ngunit maliban sa mga kadenang ito.' **30** Pagkatapos tumayo ang hari at ang gobernador, at si Bernice din at ang mga naka-upong kasama nila; **31** nang umalis sila ng bulwagan, nag-usap-usap ang bawat isa at nagsabing, 'Ang taong ito ay walang ginawa na ano man na karapatdapat sa kamatayan o pagkabilanggo.' **32** Sinabi ni Agripa kay Festo, 'Ang taong ito ay maaaring napalaya na kung hindi sana siya umapila kay Cesar.'

27 Nang mapagpasyahan na maglayag kami papunta sa Italia, ibinigay nila si Pablo at iba pang mga bilanggo sa isang senturion na nagngangalang Julio, na nasa hukbo ni Augusto. **2** Sumakay kami sa isang barko galing Adriatico, na malapit nang maglayag na sa mga dalampasigan ng Asia. Kaya naglayag kami. Ssumama sa amin si Aristarco mula sa Tesalonica ng Macedonia. **3** Nang sumunod na araw dumating kami sa lungsod ng Sidon, kung saan pinakitunguhan ng mabuti ni Julio si Pablo at pinayagan siyang pumunta sa kaniyang mga kaibigan upang matanggap ang kaniyang mga kailangan. **4** Mula roon, pumunta kami sa dagat at naglayag sa palibot ng isla ng Chipre na nakubilhan mula sa hangin, sapagkat ang hangin ay pasalungat sa amin. **5** Nang makapaglayag kami sa tubig malapit sa Cilicia at Pamfilia, dumating kami sa Mira, isang lungsod ng Licia. **6** Doon, nakatapo ng senturion ng barko galing Alexandria na maglalayag patungong Italia. Isinakay niya kami dito. **7** Nang makapaglayag kami may kabagalan ng maraming araw at sa wakas ng makarating kami may kahirapan malapit sa Cinido, hindi kami pinahintulutan ng hangin na makapunta sa direksyon na iyon, kaya naglayag kami malapit sa mga nasisilangang bahagi ng Creta, tapat ng Salmon. **8** Naglayag kami sa gilid ng dalampsigan na may kahirapan, hanggang nakarating kami sa isang lugar na tinatawag na Mabuting Daungan na malapit sa lungsod ng Lasea. **9** Maraming panahon na ang lumipas sa amin, ang panahon ng pag-aayuno ng mga Judio ay lumipas na rin at naging mapanganib na ang maglayag. Kaya binalaan sila ni Pablo, **10** at sinabi, 'Mga kalalakihan, nakikita kong ang paglalayag na ating gagawin ay maaaring may masaktat at maraming pagkawala, hindi lang ng ating mga kargamento at ng barko, ngunit pati na rin ng ating mga buhay.' **11** Ngunit ang senturion ay mas nagbigay ng pansiun sa pinuto at sa may ari ng barko, kaya sa mga bagay na sinabi ni Pablo. **12** Sapagkat hindi madaling tumigil sa daungan sa taglamig, karamihan sa mga mandaragat ay nagpapayong maglayag mula roon, kahit sa anumang paraan ay makaya naming abutin ang lungsod ng Fenix, upang magpalipas doon ng taglamig. Ang Fenix ay isang daungan sa Creta, at ito ay nakaharap sa hilagang-silangan at timogsilangan. **13** Nang magsimula ng umihi ng banayad ang hangin mula sa timog, naisip ng mga mandaragat na ang kanilang kailangan ay nasa kanila na. Kaya't isinampa nila ang angkla at naglayag sa gilid ng Creta, malapit sa dalampsigan. **14** Subalit pagkatapos ng maikling panahon ay may napakalakas na hangin, na tinatawag na Ang Hilagang-silangan, na nagsimulang tumama sa amin patawid sa kabilang isla. **15** Nang matangay ng hangin ang barko at hindi kayang harapin ang hangin, hindi na namin kinaya at nagpatangay na lang ng dito. **16** Pumunta kami sa tabi ng kubilang bahagi ng mallilit na isla na tinatawag na Cauda: at kahit nahirapan kami nagawa naming iakyat ang bangka sa barko. **17** Nang maitaas nila ito, gumamit sila ng mga lubid upang itali ang barko. Natakot sila na masadsad kami sa mga pulong tulang buhangin ng Syrtis, kaya ibinaba nila ang angkla sa dagat at hinayaang tawagin kami. **18** Kami ay lubhang nabugbug ng bagyo, kaya't nang sumunod na araw ang mga mandaragat ay nagsimulang magtapon sa tubig ng mga kagamitan. **19** Nang ikatlong araw ay itinapon din ng mga mandaragat sa pamamagitan ng kanilang sariling kamay ang mga kagamitan ng barko. **20** Nang araw at mga bituin ay hindi na nagliwanag sa amin ng maraming mga araw, at patuloy ang paghauguit sa amin ng malakas na bagyo, anumang pag-asa na maliliitgas kami ay nawala. **21** Nang matagal ng ubos ang kanilang pagkain, tumayo si Pablo sa harapan ng mga mandaragat at nagsabing, 'Mga kalalakihan, naking sana kayo sa akin, at hindi naglayag mula sa Creta, at hindi kaya ngatamo ng pinsala at nawalan. **22** At ngayon hinimok ko kayo na magkaroon kayon ng lakas ng loob, upang walang mawalan ng buhay sa inyo, ngunit pagkawala ng barko lamang. **23** Dahil kababi may isang anghel ng Diyos na nagmamay-ari sa akin na aking sinasamba—tumayo ang kaniyang anghel sa aking tabi. **24** At sinabing, 'Huwag kang matakot, Pablo. Kinakailangan ng kahumay na tumayo sa harapan ni Cesar, at makita na ang Diyos sa kaniyang kabutihan ay ibinrigay na sayo ang lahat na naglalayag kasama mo. **25** Kaya nga, mga kalalakihan, lakasan ninyo ang inyong loob, sapagkat naqtititawala ako sa Diyos, na mangyayari ito tulad ng pagkasabi sa akin. **26** Ngunit kinakailangan na mapadpad tayo sa ilang isla.' **27** Nang dumating ang ikalabing-apat na gabi, nang mapadpad kami kung saan-saan sa Dagat ng Adriatico, bandang hating-gabi naisip ng mga mandaragat na papalipit sila sa isang lupain. **28** Sinukat nila ang kalaliman ng dagat, at nalaman na may dalawangpung dipa ang lalim; pagkatapos ng ilang

sandali, sumukat sila ng mas marami at nalaman nila na labinlimang dipa ang lalim. **29** Natakot sila na baka kami ay sumadsad sa mga bato, kaya ibinaba nila ang apat na angkla mula sa likuran ng barko at nanalangin na dumating na ang umaga. **30** Naghahanap ang mga mandaragat ng paraan upang iwanan ang barko at ibinaba sa dagat ang bangka mula sa barko, at nagganggap na itatapon lang nila pababa ang mga angkla mula sa unahan ng barko. **31** Ngunit sinabi ni Pablo sa senturion at sa mga kawal, "Maliban na manatili ang mga lakatito sa barko, hindi kayo malilitgas." **32** Kaya pinutol ng mga kawal ang mga lubid ng bangka at hinayaang mapaaonod ito palayo. **33** Nang mag-uumaga na, pinakiusapsilang lahat ni Pablo na kumain. Sinabi niya, "Ngayon ang ikalabing-apat na araw na naghintay kayo at hindi kumain; wala kayong kinain na anuman. **34** Kaya nakiusap ako na kumain kayo, sapagkat para ito sa iyonng kaligtasan; at wala kahit isa mang buhok ng iyonng mga ulo ang mawawala." **35** Nang sinabi niya ito, kumuha siya ng tinapay at nagpasalamat sa Diyos sa panigin ng bawat isa. Pagkatapos pinutol niya ang tinapay at nagsimulang kumain. **36** Pagkatapos lahat sila ay lumakas ang kalooban at kumuhang rin sila ng pagkain, **37** 276 kamini na mga tao sa barko. **38** Nang makakain na sila ng sapat, itinapon nila ang mga trigo sa dagat upang gumaan ang barko. **39** Nang umaga na, hindi nila nakilala ang lupain, ngunit nakakita sila ng dalampasigan, at pinag-usapan nila kung idadaan ang barko sa lugar na iyon. **40** Kaya pinutol nila ang tali ng mga angkla at iniwan nila ang mga ito sa dagat. Sa oras ding iyon ay niluwagan nila ang mga lubid ng mga timon at itinaas ang layag sa hangin; at tinanggap sila papuntasa dalampasigan. **41** Ngunit dumating sila sa lugar na may dalawang nagsasalubong na agos at sumadsad ang barko sa lupa. Naipit doon ang unahang bahagi ng barko at hanatili na hindi umaalis, ngunit nagsimulang masira ang hulihang bahagi ng barko dahil sa matinding lakas ng alon. **42** Binalak ng mga Kawal na patayin ang mga bilanggo upang wala sa kanila ang makalangoy palayo at makatakas. **43** Ngunit gustong iligtas ng senturion si Pablo, kaya pinigil nila niyang kanilang balak; at nag-utos siya sa mga marunong lumangoy lumangoy na maunang tumalon sa tubig at pumunta sa lupa. **44** Pagkatapos susunod ang mga natirang kalalakihan, ang ilan ay sa mga kahoy, at ang ilan sa ibang mga bagay mula sa barko. Sa ganitong paraan nakararing kaming lahat nang ligtas sa lupa.

28 Nang kami ay nakarating ng maaayos, nalaman namin na ang islang iyon ay tinawag na Malta. **2** Ang mga katutubong tao roon ay nag-alok sa amin ng hindi lang basta pangkaraniwang kabutihan. Ngunit sila ay nagsindi ng apoy at tinanggap kami ng lahat, dahil sa walang tigil na pag ulan at lamig. **3** Ngunit nasi si Pablo ay nakapag-ipo ng ilang bigkis ng kahoy at inilagay sa apoy, isang ulupong ang lumabas dahil sa init at kumapit sa kaniyang kamay. **4** Nang makita ng mga katutubo na ang ahas ay kumapit sa kaniyang kamay, nasabi nila sa isat'-isa, "Ang taong ito ay tiyak na mamamatay tao, na nakatakas mula sa karagatan, at hindi siya pinayagan ng katarungan upang mabuhay. **5** Ngunit ipinagpag niya ang ahas sa apoy at hindi siya nasaktan. **6** Hinhihintay nila siyang mamaga at mag-apoy sa lagnat o di kaya'y biglang mamatay. Ngunit pagkatapos nilang pagmasdan ng mahabang panahon nakita nila na walang nangyaring pagbabago sa kaniya, nagbago ang kanilang isip at sinabi nila na siya ay isang diyos. **7** Ngayon, sa malapit na dakong iyon may mga lupain na pagmamay-ari ng pinuno ng Isla, isang Lalaki na nagngangalang Publio. Malugod niya kaming tinanggap at ipinaghanda kami sa tatlong araw. **8** Nangyaring ang ama ni Publio ay nagka-lagnat at nagkaroon ng disenteriya. Nang si Pablo ay lumapit sa kaniya, nanalangin siya, ipinatong niya ang kaniyang mga kamay sa kaniya, at pinagaling siya. **9** Pagkatapos nitong mangyari, ang ilan sa mga taong nasa isla na maysakit ay lumalapit din, at sila ay gumaling. **10** Pinarangalan din kami ng mga tao ng maraming karanganan. Nang kami ay naghahanda na sa paglayag, binigyan nila kami ng aming mga pangangailangan. **11** Pagkatapos ng tatlong buwan, kami ay nagtakda ng paglalayag sa barkong Alexandria na tag lamig sa isla, na ang kanilang sagisag ay Ang Kambal na mga Lalaki. **12** Nang kami ay dumaong sa lungsod ng Siracusa, kami ay narirahan doon ng tatlong araw. **13** Mula doon kami ay naglayag at nakarating sa lungsod ng Regio. Pagkatapos ng isang araw ang hangin mula sa timog ay umiihip, at sa ikalawang araw ay nakarating kami sa lungsod ng Puteoli. **14** Doon nakanahap kami ng ilang kapatiran at inanyayahan kami na tumira sa kanila ng pitong araw. Sa daang ito nakarating kami sa Roma. **15** Mula doon ang

mga kapatiran pagkatapos nilang marinig ang tungkol sa amin, dumating sila para salubungin kami sa malayo sa Pamilihan ng Appio at Ang Tatlong Tuluyan. Nang nakita ni Pablo ang magkapatid, nagpasalamat siya sa Diyos at siya ay napalakas. **16** Nang kami ay pumasok sa Roma, pinayagan si Pablo na tumirang mag isa kasama ang sundalong nagbantay sa kaniya. **17** At nangyari, pagkalipas ng tatlong araw tinawag ni Pablo ang mga lalaking pinuno mula sa mga Judio. Nang sila ay magkakasamang dumating, sinabi sa kanila, "Mga kapatid, ako man ay walang nagawang pagkakamali laban sa mga tao o sa kaugalian ng ating mga ninuno, dinala ako bilang isang bilanggo mula sa Jerusalem sa mga kamay ng mga Romano. **18** Pagkatapos nila akong tanunin, nais nila akong palayain sapagkat walang dahilan para akoy' hatulan ng parusa ng kamatayan. **19** Ngunit nang ang mga Judio ay nagsalita labag sa kanilang nais, ako ay napilitang umapila kaya Cesar, gayon pa man kahit na hindi ako ang nagdadala ng anumang paratang laban sa aking bansa. **20** Dahil sa aking kahilingan, pagkatapos nakiusap ako na makita kayo at makipag-usap sa inyo. Ito ang dahilan kung bakit napalakas ang loob ng Israel na ako ay naigapos sa kadenang ito. **21** At sinabi nila sa kaniya, "Kami ay walang natanggap na mga sulat mula sa Judea patungkol sa iyo, o sinuman sa mga kapatirang dumating at nagbalita o nagsabi ng anumang masama patungkol sa iyo. **22** Ngunit nais naming marinig mula sa iyo kung ano ang iniisip mo tungkol sa sekta ito, sapagkat ipinatalam ito sa amin na alam ng lahat at pinag-usapan saan mang dako. **23** Nang sila ay nagtakda ng araw para sa kaniya, maraming tao ang lumpapit sa kaniya sa lugar na kaniyang tintirhan. Iniharap niya ang mga bagay sa kanila, at nagpatotoo tungkol sa kaharian ng Dios. Sinubukan niyang himikin sila patungkol kay Jesus, ayon sa batas ni Moises sa mga propetasabi, niya, mula umaga hanggang gabi. **24** Ang ilan ay nahiyat patungkol sa mga bagay na habang ang iba ay hindi naniwala. **25** Nang sila ay hindi sumang-ayon sa isa't isa, umalis sila pagkatapos magsabi ni Pablo ng isang salita. "Ang Banal na Espiritu ay nangusug ng mayaos sa pamamagitan ni Isaia ang propeta ng ating mga ninuno. **26** Sinabi niya, 'Pumunta ka sa mga taong ito at sabihin, "Sa pamamagitan ng pakikinig kayo ay makakarinig, ngunit hindi niyo maintindihan; At sa paningin kayo ay makakakita, ngunit hindi mamalas. **27** Sapagka't ang puso ng mga taong ito ay naging mahina ang kanilang tainga ay nahihirapang makarinig, ipinikit nila ang kanilang mga mata; ni ayaw makita ng kanilang mga mata, at marinig ng kanilang mga tainga, at maintindihan ng kanilang mga puso, At tumalikod muli at sila'y aking pagagalingin.'" **28** Kaya, dapat ninyong malaman na ang kaligtasan ng Dios ay naihatid na sa mga Gentil, at sila ay makikinig." **29** Nang nasabi na niya ang bagay na ito, ang mga Judio ay umalis nagkaroon ng matinding pagtatalo sa kanilang mga sarili. **30** Si Pablo ay narirahan ng buong dalawang taon sa kaniyang inupahang baybay, at tinanggap niya ang lahat ng lumalapit sa kaniya. **31** Ipinangaral niya ang kaharian ng Dios at itinuturo ang mga bagay patungkol sa Panginoong Jesu-Cristo ng may katapangan. Walang sinuman ang pumigil sa kaniya.

Mga Roma

1 Ako si Pablo, na isang lingkod ni Jesu-Cristo, tinawag upang maging apostol, at inilaan para sa ebanghelyo ng Diyos. **2** Ito ang ebanghelyo na noon pa man ay ipinangako na niya sa pamamagitan ng mga propeta sa banal na kasulatan. **3** Ito ay tungkol sa kaniyang Anak, na ipinanganak mula sa kaupo-apuhan ni David ayon sa laman. **4** Ipinahayag siya bilang Anak ng Diyos ayon sa kapangyarihan ng Espiritu ng kabanalan, sa pamamagitan ng muling pagkabuhay mula sa kamatayan, si Jesu-Cristo na ating Panginoon. **5** Sa pamamagitan niya ay natanggap namin ang biyaya at ang pagjiging apostol upang magdulot ng pagsunod ng pananampalataya sa lahat ng mga bansa, alang-alang sa pangalan niya. **6** Kasama ng mga bansang ito, kayo rin ay tinawag upang maging kay Jesu-Cristo. **7** Ang liham na ito ay para sa lahat ng nasa Roma, ang mga minamahal ng Diyos, na tinawag upang maging mga taong banal. Sumainyo nawa ang biyaya at kapayapaan na nagmumula sa Diyos na ating Ama at sa Panginoong Jesu-Cristo. **8** Una sa lahat, nagpapasalamat ako sa aking Diyos sa pamamagitan ni Jesu-Cristo dahil sa inyong lahat, dahil naipahayag ang inyong pananampalataya sa buong mundo. **9** Sapagkat ang Diyos ang aking saksi, na pinaglilingkuran ko sa aking espiritu sa ebanghelyo ng kaniyang Anak, kung paano ko kayo laging binabanggit sa kanya. **10** Palagi kong hinihiling sa aking mga panalangin na sa kahit anong kaparaanan, nawa sa huli ay magtagumpay ako na makarating sa inyo ayon sa kalooaan ng Diyos. **11** Sapagkat nais ko kayong makita, nang mabigyan ko kayo ng ilang espirituwalan na kaloob upang kayo ay mapalakas. **12** Lyon ay, nananabik akong tayo ay magpalakasan ng loob, sa pamamagitan ng pananampalataya ng bawat isa, ang sa inyo at sa akin. **13** Ngayon hindi ko nais na hindi ninyo malaman, mga kapatid, na ilang ulti kong binatalak na magpunta sa inyo, ngunit ako ay hinahadlangan hanggang ngayon. Ninas ko ito upang sa ganoon ay magkaroon ng ilang bunga sa inyo tulad din ng ibang mga Gentil. **14** May utang ako sa mga Griyego at sa mga dayuhan, sa mga marurunong at sa mga mangmang. **15** Kaya, para sa akin, handa akong ipahayag ang ebanghelyo sa inyong nasa Roma. **16** Sapagkat hindi ko ikinahihiya ang ebanghelyo, sapagkat ito ang kapangyarihan ng Diyos upang iligtas ang sinumang sumasampalataya, una ay sa Judio at gayon din sa Griyego. **17** Sapagkat dito ang katuwiran ng Diyos ay naihayag mula sa pananampalataya hanggang sa pananampalataya, gaya ng nasusulat. **Ang matuwid ay mabubuhay sa pamamagitan ng pananampalataya.** **18** Sapagkat naihayag ang poot ng Diyos mula sa langit laban sa lahat ng kasamaan at kawalan ng katuwiran ng mga tao na sa pamamagitan ng kawalan ng katuwiran ay hinahadlangan ang katotohanan. **19** Ito ay dahil ang maaaring malaman tungkol sa Diyos ay nakikita nila. Sapagkat niliwanagan sila ng Diyos. **20** Sapagkat ang kaniyang likas na hindi nakikita ay malinaw na nakikita simula pa noong likhain ang mundo. Nauunawaan ang mga ito sa pamamagitan ng mga nilikhang bagay. Ang mga likas na ito ay ang kaniyang walang hanggang kapangyarihan at ang kaniyang pagka-Diyos. Kung kaya, ang mga taong ito ay walang maidadilan. (**aidios g126**) **21** Sapagkat kahit kilala nila ang Diyos, siya ay hindi nila niuluwalhati bilang Diyos, ni hindi nila siya pinasalamanan. Sa halip, naging hangal sila sa kanilang pag-iisip at nagdilim ang manhid nilang mga puso. **22** Sila ay nagmamarunong ngunit sila ay naging mga hangal. **23** Ipinagpalit nila ang kaluwalhatian ng Diyos na walang kamatayan para sa katulad ng imahe ng taong namamatay, ng mga ibon, ng mga hayop na may apat na paa, at ng mga nagsisigapang. **24** Kaya ibinigay sila ng Diyos sa pagنانasa ng kanilang puso sa karumihan, upang malapastangan ang kanilang mga katawan sa kani-kaniLang sarili. **25** Sila iyong mga ipinagpalit ang katotohanan ng Diyos sa kasinungalingan, at mga sumamba at naglingkod sa nilikha sa halip na ang Lumikha, na pinupuri magpakailanman. Amen. (**aiōn g165**) **26** Dahil dito, ibinigay sila ng Diyos sa mga mahahalay na pagنانasa, sapagkat ipinagpalit ang kanilang mga kababaihan ang kanilang likas na kaugnayan sa kung ano ang laban sa likas, **27** Gayon din, iniwahan ng mga kalakalihan ang kanilang likas na kaugnayan sa mga babae at nag-aalab sila sa kanilang pagنانasa sa kapwa lalaki. Sila ang mga lalaking gumawa ng kahalayan sa mga kapwa lalaki, at tumanggap sa kanilang sarili ng parusa na nararapat sa kanilang kabuktutan. **28** Dahil ayaw nilang magkaroon ng Diyos sa kanilang kamalayan, hinayaan niya sila sa mahahalay na pag-iisip, upang gawin nila

ang mga bagay na hindi nararapat. **29** Napuno sila ng pawang kawalan ng katuwiran, kasamaan, kasakiman at kahalayan. Puno sila ng inggit, pagpatay, pag-aawayan, pandaraya at mga masasamang hangarin. **30** Sila ay mga tsismoso, mga mapanirang puri at nasusuklam sa Diyos. Sila ay mararahas, mayayabang, at mapagmataas. Mga manlikhilika sila ng kasamaan at suwal sa mga magulang. **31** Wala silang pang-unawa, hindi mapagkakatiwalaan, walang pagmamahal at walang awa. **32** Nauunawaan nila ang mga tuntrin ng Diyos, na ang mga gumagawa ng ganoong mga bagay ay karapat-dapat sa kamatayan. Ngunit hindi lamang nina ginagawa ang mga ganiton bagay, sumasang-ayon din sila sa iba na gumagawa nito.

2 Kaya wala kang maidadilan, ikaw tao, ikaw na humahatol, sapagkat kung ano ang hatol mo sa iba, iyon ang hatol mo sa iyong sarili. Sapagkat ikaw na humahatol ay gumagawa din ng ganoong mga bagay. **2** Ngunit alam natin na ang hatol ng Diyos ay ayon sa katotohanan kapag ito ay bumaba sa mga gumagawa ng ganoong mga bagay. **3** Ngunit isipin mo ito, ikaw tao, ikaw na humahatol sa mga gumagawa ng mga bagay na ganoon, kahit na ginagawa mo rin ang ganoong mga bagay. Makatatakas ka ba sa hatol ng Diyos? **4** O hinahamak mo ang yaman ng kaniyang kabutihan, ang mga naa ntala niyang parusa, at ang kaniyang pagtitiyaga? Hindi mo ba alam na ang kaniyang kabutihan ay siyang aakay sa iyo sa pagsisisi? **5** Ngunit ayon sa lawak ng iyong katigasan at iyong pusong walang pagisisi ay nag-iimbak ka para sa iyong sarili ng poot sa araw ng poot, iyon ay, ang araw ng paghahayag ng matuwid na paghatol ng Diyos. **6** Magbibigay siya sa bawat tao ayon sa kaniyang ginawa: **7** sa mga patuloy na gumagawa ng mga mabubuting bagay na naghagand ng papuri, karanganal at ng hindi pagkasira, bibigyan niya ng buhay na walang hanggan. (**aiōnios g166**) **8** Ngunit para sa mga makasarili, mga taong hindi sumusunod sa katotohanan ngunit sumusunod sa kalikuan, darating ang matinding galit at poot. **9** Magdadala ang Diyos ng pagdurusa at paghihirap sa bawat kalinuwa ng taong gumagawa ng masama, una sa mga Judio at gayon din sa mga Griyego. **10** Subalit kapurihan, karanganal at kapayapaan ang darating sa mga taong gumagawa ng mabuti, una sa mga Judio at gayon din sa mga Griyego. **11** Sapagkat walang pinapanigan ng Diyos. **12** Sapagkat ang lahat ng nagkalsala na wala ang kautusan ay mamamatay rin ng wala ang kautusan, at ang lahat ng nagkalsala sa ilalim ng kautusan ay hahatulan ayon sa kautusan. **13** Sapagkat hindi ang mga tagapakinig ng kautusan ang matuwid sa harapan ng Diyos, kundi ang mga gumagawa ng kautusan ang mapapawalang-sala. **14** Sapagkat kapag ang mga Gentil na walang kautusan ay likas na ginagawa ang mga bagay ng kautusan, sila, ay kautusan sa kanilang mga sarili, kahit na wala sa kanila ang kautusan. **15** Sa pamamagitan nito, ipinapakita nila na ang mga gawang hinihingi ng kautusan ay nakasulat sa kanilang mga puso. Pinatotohanan din ito ng kanilang mga budhi, at pinararatanang o ipinagtatanggol sila ng kanilang isipan sa kanilang sarili. **16** At pati na rin sa Diyos. Mangayari iyan sa araw na hahatulan ng Diyos ang mga lihim ng lahat ng tao, ayon sa aking ebanghelyo, sa pamamagitan ni Jesu-Cristo. **17** Ipagpalagay na tinatawag mong Judio ang iyong sarili, nananalig sa kautusan, nagagalak nang may pagmamalaki sa Diyos, **18** nalalaman ang kaniyang kalooaan at sinusubok ang mga bagay na hindi sang-ayon dito sapagkat tinuruan ka ng kautusan. **19** At ipagpalagay na ikaw ay nakatitiyak na ikaw mismo ay taga-akay ng mga bulag, isang ilaw sa mga nasa kadiiman, **20** tagapagturo ng mga mangmang, guru ng mga sanggol, at sa kautusan ay mayroon kang anyo ng kaalaman at ng katotohanan. **21** Ikaw, kung gayon, na nagnituro sa iba, hindi mo ba tinuturuan ang iyong sarili? Ikaw na nangangaral na huwag magnakaw, nagnanakaw ka ba? **22** Ikaw na nagsasabing huwag mangangalunya, nangangalunya ka ba? Ikaw na namumuhin sa mga diyuys-diyosan, niinanakawan mo ba ang mga templo? **23** Ikaw na nagagalak na may pagmamataas sa kautusan, nilalapastangan mo ba ang Diyos sa pamamagitan ng iyong paglabag sa kautusan? **24** Sapagkat "ang pangalan ng Diyos ay nilalapastangan sa mga Gentil dahil sa iyo," tulad ng nasusulat. **25** Sapagkat tunay na pinakikinabangan mo ang pagtutuli kung sinusunod mo ang kautusan, ngunit kung ikaw ay tagalabag ng kautusan, ang iyong pagtutuli ay nagjiging di pagtutuli. **26** Kung sinusunod ng taong hindi tulì ang mga hinihingi ng kautusan, hindi ba maituturing na pagtutuli ang kaniyang hindi pagtutuli? **27** At hindi ka ba hahatulan ng taong likas na hindi tulì kung tutuparin niya

ang kautusan? Sapagkat nasa iyo ang mga kasulatang nasusulat at ang pagtutuli subalit tagalabag kayo ng kautusan! **28** Sapagkat hindi siya isang Judio, siya na sa panlabas lamang; hindi rin sa pagtutuli na panlabas lamang sa laman. **29** Ngunit siya ay Judio, siya na isang Judio sa panloob, at ang pagtutuli ay sa puso, sa espiritu at hindi sa titik. Ang kapurihan ng ganoong tao ay nagmumula hindi sa mga tao kundi sa Diyos.

3 Kung gayon, ano ang kalamangan ng Judio? At ano ang mapapakinabangan sa pagtutuli? **2** Napakarami sa anumang paraan.

Una sa lahat, ipinagtawala sa mga Judio ang mga pahayag mula sa Diyos. **3** Ngunit paano kung walang pananampalataya ang iba sa mga Judio? Ang kawalan ng pananampalataya nila ay nagpapawalang bisa ba sa katapatan ng Diyos? **4** Hindi kailanman mangyari. Sa halip, tapat ang Diyos kahit na ang bawat tao ay sinungaling. Gaya ng nasusulat, "Upang ikaw ay makitang matuwid sa iyong mga salita at mananaig kapag ikaw ay mahatulan." **5** Ngunit kung ang ating pagiging hindi matuwid ang nagpapakita ng katuwiran ng Diyos, ano ang sinasabihin natin? Matuwid ba ang Diyos kapag pinaihirapan tayo dahil sa poot, matuwid ba siya? Nagsasalita ako ayon sa pangangatwiran ng tao. **6** Huwag nawa ito mangyari! Sapagkat kung ganoon, paano hahatulan ng Diyos ang sanlibutan? **7** Ngunit kung ang katotohanan ng Diyos sa pamamagitan ng kasinungalingan ko ay nagbibigay ng saganang kapurihan sa kanya, bakit pa ako hinahatulan bilang isang makasalanan? **8** Bakit hindi nalang sabihin, gaya ng walang katotohanan ulat ng iba na sinasabi daw namin, at gaya ng pinatotohanan ng iba na sinasabi namin, "Gumawa tayo ng masama, upang dumating ang kabutihan?" Ang hatol sa kanila ay makatarungan. **9** Ano ngayon? Sasabihin ba nating mas mabuti tayo? Hindi sa anumang paraan. Sapagkat pinaratingan na natin ang mga Judio at Griyego, silang lahat, sa pagiging nasa ilalim ng kasalanan. **10** Ito ay gaya ng nasusulat: "Walang matuwid, wala ni isá. **11** Walang naukauunawa. Walang humahanap sa Diyos. **12** Silang lahat ay nagsilhisan. Silang lahat ay naging walang silbi. Walang gumagawa ng mabuti, wala, wala kahit isa. **13** Ang kanilang lalumunan ay tulad ng isang bukas na libingen. Ang kanilang mga dila ay mayroong panliiinlang. Ang kamandang ng ahas ay nasa kanilang mga labi. **14** Ang kanilang mga bibig ay puno ng pagmumura at kapaitan. **15** Ang mga paa nila ay matutulin upang magdanak ng dugo. **16** Pagkawasak at pagdurusa ang nasa kanilang mga landas. **17** Ang mga taong ito ay walang alam sa daan ng kapayapaan. **18** Walang pagkatakot sa Diyos sa kanilang mga mata." **19** Ngayon ay nalalaman natin na anuman ang sinasabi ng batas, ito ay sinasabi sa mga taong nasa ilalim ng batas. Ito ay upang matikom ang bawat bibig at upang ang lahat ng nasa sanlibutan ay may pananugtan sa Diyos. **20** Ito ay dahil walang lahan ang mapawalang-sala sa pamamagitan ng batas sa paniningiya. Sapagkat walang pagtagtanggi. **23** Sapagkat ang lahat ay nagkalsala at hindi nakaabot sa kaluwalhatian ng Diyos. **24** Sila ay napawalang-sala nang walang bayad ng dahil sa kaniyang biyyaya sa pamamagitan ng katuibusan na nakay Cristo Jesus. **25** Sapagkat ipinagtaloob ng Diyos si Cristo bilang pampasyuso sa pamamagitan ng pananampalataya sa kaniyang dugo. Inialay niya si Cristo, bilang patooto sa kaniyang katarungan, dahil sa kaniyang hindi pagpansin sa mga nakaraang kasalanan **26** sa kaniyang pagtitatiyya. Nangyari ang lahat ng ito para sa pagpapakita ng kaniyang katuwiran sa panahong ito. Ito ay upang kaniyang maputunayan na siya ay makatarungan at upang ipakitang pinapawalang-sala niya ang sinuman dahil sa pananampalataya kay Jesus. **27** Kung gayon, nasaan ang pagmamalaki? Ito ay inihiwala na! Sa anong batayan? Sa mga gawa? Hindi, kundi batay sa pananampalataya. **28** Kaya masasabi natin na ang isang tao ay napawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya na wala ang mga gawa ng kautusan. **29** O ang Diyos ba ay Diyos ng mga Judio lamang? Hindi ba siya rin ay Diyos ng mga Gentil? Oo, pati ng mga Gentil. **30** Kung magkagayon nga, na ang Diyos ay iisa, ipapawalang-sala niya ang pagtutuli sa pamamagitan ng pananampalataya at hindi pagtutuli sa pamamagitan ng pananampalataya. **31** Pinapawalang-bisa na ang

ang kautusan sa pamamagitan ng pananampalataya? Huwag nawang mangyari! Sa halip, pinapagtibay pa nga natin ang kautusan.

4 Ano ngayon ang sasabihin natin na natuklasan ni Abraham na ating ninuno ayon sa laman? **2** Sapagkat kung pinawalang-sala si Abraham sa pamamagitan ng mga gawa, magkakaron sana siya ng dahilan upang magmalaki, ngunit hindi sa harapan ng Diyos. **3** Sapagkat ano ang sinasabi ng kasulatan? "Sumampalataya si Abraham sa Diyos at ito ay ibinilang sa kanya bilang katuwiran." **4** Ngayon sa kanya na gumagawa, ang bayad ay hindi maibibilang na biyyaya, ngunit isang kabayaran. **5** Ngunit sa kanya na hindi gumagawa na sa halip ay sumasampalataya sa kanya na nagpapawalang-sala sa mga masasama, maibibilang na katuwiran ang kaniyang pananampalataya. **6** Nagpahayag din si David ng pagpapala sa taong ibinilang ng Diyos na matuwid na walang gawa. **7** Sinabi niya, "Pinagpala ang mga pinatawad sa kanilang mga katampalasan, at ang mga taong natakpan ang mga kasalanan. **8** Pinagpala ang tao na hindi bibilangin ng Panginoon ang kaniyang kasalanan." **9** Kung gayon, ang pagpapalang ito ba ay inihayag sa mga taong tuli lamang, o pati na rin sa mga hindi tuli? Sapagkat sinasabi natin, "Ang pananampalataya ay naibilang kay Abraham na katuwiran." **10** Kaya nga, paano ito naibilang? Nang si Abraham ba ay tinuli na o hindi pa? Hindi sa pagtutuli, kundi sa hindu pagtutuli. **11** Tinanggap ni Abraham ang tanda ng pagtutuli. Ito ay tatak ng pagkamatuwid ng pananampalataya na mayroon na siya nang siya hindi pa natutuli. Ang bunga ng tandang ito ay siya ang naging ama ng lahat ng pananampalataya, kahit na hindi sila ay nasa hindi pagtutuli. Ito ay nangangahulugan na ang katuwiran ay maibibilang sa kanila. **12** Ito ay nangangahulugan ding si Abraham ay naging ama ng pagtutuli, hindi lamang sa mga tuli, kundi pati na rin sa mga sumusundin sa mga yapak ng ating amang si Abraham. At ito ang pananampalataya na mayroon siya noong hindi pa siya natutuli. **13** Sapagkat ang pangako na naibigay kay Abraham at pati na rin sa kaniyang mga kaupo-apuhan ay hindi sa pamamagitan ng kautusan, ang pangakong ito na sila ang magiging mga tagapagmana ng mundo. Sa halip ay sa pamamagitan ng katuwiran ng pananampalataya. **14** Sapagkat kung ang mga kabilang sa kautusan ay tagapagmana, ang pananampalataya ay walang kabuluhan, at mawawalan ng bisa ang pangako. **15** Sapagkat matinding galit ang naibigay ng kautusan, ngunit kung saan walang kautusan, wala ring pagsubway. **16** Sa kahalilanang ito, nangyayari ito sa pamamagitan ng pananampalataya, upang ito ay sa pamamagitan ng biyyaya. Ang kalalabasan, ang pangako ay tiyak para sa lahat ng mga kaupo-apuhan. At hindi lamang ang mga nakaakalam sa kautusan ang makakabilang sa mga kaupo-apuhan na ito, kundi pati na rin ang mga nagnuila sa pananampalataya ni Abraham. Sapagkat siya ang ama nating lahat. **17** Tulad ng nasusulat, "Ginawa kitang ama ng maraming bansa." Naroon si Abraham sa presensiya ng kaniyang pinakakatiwalaan, iyon ay ang Diyos, na nagbibigay buhay sa mga patay at lumilikha sa mga bagay na wala pa. **18** Sa kabilang lahat ng mga pangyayari, nagiwala ng lubusan si Abraham sa Diyos para sa hinaharap. Kaya naging ama siya ng maraming bansa, tulad ng sinabi, "...Magiging ganoon ang iyong mga kaupo-apuhan." **19** Hindi siya mahina sa pananampalataya. Kinilala ni Abraham na patay na ang kaniyang kawayan sapagkat mag-isandaang taon na siya. Kinilala rin niya ang pagiging patay ng bahay-bata ni Sara. **20** Ngunit dahil sa pangako ng Diyos, hindi nag-alinlangan si Abraham sa pananampalataya. Sa halip, napalakas siya sa pananampalataya at nagbigay papuri sa Diyos. **21** Lubos siyang naniwala na kung ano ang ipinangako ng Diyos, kaya din niyang tuparin. **22** Kung kaya ito ayitinuring sa kanya bilang katuwiran. **23** Ngayon, hindi ito isinulat para lamang sa kaniyang kapakinabangan, na ibinilang sa kanya. **24** Ito rin ay isinulat para rin sa atin, na ibinilang, tayong pananampalataya sa kanya na bumuhay kay Jesus na ating Panginoon mula sa kamatayan. **25** Ito ang siyang ibinigay para sa ating mga kasalanan at muling binuhay para sa ating pagpapawalang-sala.

5 Yamang napawalang-sala tayo sa pamamagitan ng pananampalataya, mayroon tayong kapayapaan sa Diyos sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesu-Cristo. **2** Sa pamamagitan niya nagkaroon din tayo na daan sa pamamagitan ng pananampalataya sa biyyang ito na kung saan tayo ay tumatayo. Nagagalak tayo sa pananalig na ibinibigay sa atin ng Diyos para sa hinaharap, ang pananalig na makikibahagi tayo sa

kaluwalhatian ng Diyos. **3** Hindi lamang ito, ngunit nagagalak din tayo sa ating mga pagdurausa. Alam natin na ang pagdurausa ay nagbubunga ng pagtitii. **4** Ang pagtitii ay nagbubunga ng pagsang-ayon, at ang pagsang-ayon ay nagbubunga ng katiyakan para sa hinaharap. **5** Hindi mangbibigo ang pananalig na ito, dahil ang pag-ibig ng Diyos ay ibinuhos sa ating mga puso sa pamamagitan ng Banal na Espiritu, na siyang ibinigay sa atin. **6** Sapagkat habang mahina pa lamang tayo, namatay si Cristo sa tamang panahon para sa mga hindi maka-diyos. **7** Sapagkat mahirap para sa isang tao na mamatay para sa isang matuwid na tao. Iyan ay, marahil kung may isang maglalakas-loob na mamatay para sa mabuting tao. **8** Ngunit pinutunayan ng Diyos ang kaniyang pag-ibig sa atin, dahil noong makasalanan pa tayo, namatay si Cristo para sa atin. **9** Mas higit pa sa ngayong napawalang-sala na tayo sa pamamagitan ng kaniyang dugo, mailligtas tayo sa pamamagitan nito mula sa poot ng Diyos. **10** Sapagkat kung, noong tayo ay mga kaaway, ipinagkasundo tayo sa Diyos sa pamamagitan ng kamatayan ng kaniyang Anak, higit pa ngayon na pagkatapos tayong ipinagkasundo, mailligtas tayo sa pamamagitan ng kaniyang buhay. **11** Hindi lamang ito, ngunit nagagalak din tayo sa Diyos sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesu-Cristo, na sa pamamagitan niya ay natanggap natin ang pagkakasundong ito. **12** Kung gayon, sa pamamagitan ng isang tau pumasok ang kasalanan sa sanlibutan, sa ganitong kapamaraanan pumasok ang kamatayan dahil sa kasalanan. At lumaganap ang kamatayan sa sangkatauhan, dahil nagkasala ang lahat. **13** Sapagkat bago ang kautusan, ang kasalanan ay nasa sanlibutan na, ngunit walang pananagutan para sa kasalanan kung walang kautusan. **14** Gayumpaman, naghari ang kamatayan mula kay Adan hanggang kay Moises, at kahit pa sa mga hindi nagkasala na katulad ng pagsuway ni Adan na siyang huwaran ng paparating. **15** Ngunit gayumpaman, ang kaloob na walang bayad ay hindi gaya ng pagkakasala. Sapagkat kung sa pamamagitan ng pagkakasala ng isa ay namatay ang marami, mas higit pa na sumagana para sa marami ang biyaya ng Diyos at ang kaloob sa pamamagitan ng biyaya ng isang tao na si Jesu-Cristo. **16** Sapagkat ang kaloob ay hindi tulad ng kinahantungan ng nagkasala. Sa isang banda, dumating ang paghatol ng kaparusahan dahil sa pagkakasala ng isang tao. Ngunit sa kabilang banda, ang kaloob na nagbubunga ng pagpapawalang-sala ay dumating pagkatapos ng maraming pagkakasala. **17** Sapagkat kung sa pamamagitan ng pagkakasala ng isa, ang kamatayan ay naghari sa pamamagitan ng isa, mas lalo nang maghahari ang mga tatanggap ng kasaganahan ng biyaya at ng kaloob na katuwiran sa pamamagitan ng buhay ng isa na si Jesu-Cristo. **18** Kung gayon, dahil sa pagkakasala ng isa, ang lahat ng tao ay dumating sa kaparusahan, gayon din sa pamamagitan ng isang gawa ng katuwiran ay dumating ang pagpapawalang-sala ng buhay para sa lahat ng tao. **19** Dahil sa pamamagitan ng pagsuway ng isang tao, ang lahat ay naging makasalanan, gayon din naman sa pamamagitan ng pagsunod ng isa, marami ang naging matuwid. **20** Ngunit dumating ang kautusan, upang sa gayon ang pagkakasala ay managana. Ngunit sa pananagana ng kasalanan, higit na nanagana ang biyaya. **21** Nangyari ito upang, gaya ng kamatayan na naghahari sa kamatayan, gayon din naman ang biyaya ay maghari sa pamamagitan ng katuwiran para sa buhay na walang hanggan sa pamamagitan ni Jesu-Cristo na ating Panginoon. (aiōnios g166)

6 Ano ngayon ang sasabihin natin? Dapat ba tayong magpatuloy sa kasalanan upang managana ang biyaya? **2** Huwag nawa itong mangyari. Tayong mga namatay sa kasalanan, paano pa tayo mamumuhay rito? **3** Hindi ba ninyo alam na kung gaano karami ang nabautismuhan kay Jesu-Cristo ay nabautismuhan sa kaniyang kamatayan? **4** Inilibing na tayo kasama niya sa pamamagitan ng bautismo sa kamatayan. Nangyari ito upang gaya ng pagkabuhay ni Cristo mula sa patay sa pamamagitan ng kaluwalhatian ng Ama, lalakad din tayo sa panibagong buhay. **5** Sapagkat kung tayo ay nakisa sa kanya sa wangsí ng kaniyang kamatayan, tayo rin ay makikisa sa kaniyang muling pagkabuhay. **6** Nalalaman natin ito, na ang dati nating pagkatao ay ipinako sa krus kasama niya, upang sa gayon ay masira ang ating katawag makasalanan. Nangyari ito upang hindi na tayo maging alipin pa ng kasalanan. **7** Siya na namatay ay inihayag na matuwid hinggil sa kasalanan. **8** Ngunit kung namatay tayo kasama ni Cristo, naniniwala tayong mabubuhay din tayong kasama niya. **9** Alam nating si Cristo ay binuhay mula sa patay at hindi na siya patay. Hindi na

naghahari sa kanya ang kamatayan. **10** Sapagkat ukol sa kamatayan na namatay siya sa kasalanan, namatay siya nang minsanahan para sa lahat. Subalit, ang buhay na kaniyang ipinamuhan ay ipinamuhan niya para sa Diyos. **11** Sa ganoon ding paraan, kinakailangan din ninyong ituring ang inyong mga sarili na patay sa kasalanan, ngunit buhay sa Diyos kay Cristo Jesus. **12** Samakatwid huwag niryong hayaan na pagharian ng kasalanan ang inyong mga namamatay na katuwan upang inyong sundin ang mga pagنانasa nitó. **13** Huwag niryong ihandog ang mga bahagi ng inyong katuwan sa kasalanan bilang kasangkapan para sa kasamaan, ngunit ihandog ninyo ang inyong mga sarili sa Diyos, na buhay mula sa patay. At ihandog ninyo ang mga bahagi ng inyong katuwan bilang kasangkapan ng katuwiran para sa Diyos. **14** Huwag niryong hayaan na pagharian kayo ng kasalanan. Sapagkat wala na kayo sa ilalim ng kautusan ngunit sa ilalim ng biyaya. **15** Kaya ano? Magkakasala ba tayo dahil wala tayo sa ilalim ng kautusan, ngunit sa ilalim ng biyaya? Huwag nawa itong mangyari. **16** Hindi ba ninyo alam na ang pinaghahndugan ninyo ng inyong mga sarili bilang mga alipin ay siyang inyong pinaglilingkuran, ang siyang dapat ninyong sundin? Totoo ito, mga alipin man kayo sa kasalanan na patungo sa kamatayan, o mga alipin sa pagsunod na patungo sa katuwiran. **17** Ngunit salamat sa Diyos! Sapagkat kaya ay dating mga alipin ng kasalanan, ngunit sinundin ninyo mula sa puso ang uri ng katuruan ibinigay sa inyo. **18** Pinalaya kayo sa kasalanan, at ginawa kayong mga alipin kayo ng katuwiran. **19** Nagsasalita ako tulad ng isang tao dahil sa kahinaan ng inyong laman. Sapagkat gaya ng paghahandog ninyo ng mga bahagi ng inyong katuwan bilang mga alipin sa karumihan at kasamaan, ngayon, sa ganoon ding paraan, ihandog ninyo ang mga bahagi ng inyong katuwan bilang alipin sa katuwiran para sa ikababanal. **20** Sapagkat noong kaya ay mga alipin ng kasalanan, malaya kayo sa katuwiran. **21** Sa mga panahong iyon, ano ang naging bunga ng mga bagay na ikinahihiya na ninyo ngayon? Sapagkat ang kinahantungan ng mga bagay na iyon ay kamatayan. **22** Ngunit naging na kayo ay pinalabas mula sa kasalanan at alipin na ng Diyos, nasa inyo ang inyong bunga para sa ikababanal. Ang kahinahinan ay buhay na walang hanggan. (aiōnios g166) **23** Sapagkat ang kabayaran ng kasalanan ay kamatayan, ngunit ang libreng kaloob ng Diyos ay buhay na walang hanggan kay Cristo Jesus na ating Panginoon. (aiōnios g166)

7 O hindi ba ninyo nalalaman, mga kapatid (sapagkat nagsasalita ako sa mga taong may alam tungkol sa kautusan), na ang kautusan ang namamahala sa isang tao habang siya ay nabubuhay? **2** Sapagkat itinali ng kautusan ang asawang babae sa kaniyang asawa habang siya ay nabubuhay, ngunit kung namatay ang asawang lalaki, malaya na siya sa kautusan ng pag-aasawa. **3** Kung gayon, habang nabubuhay pa ang kaniyang asawang lalaki, kapag nakipamuhan siya sa ibang lalaki, tatawigin siyang mangangalunya. Ngunit kung namatay ang asawang lalaki, malaya na siya sa kautusan, kaya hindi na siya isang mangangalunya kung namumuhay siya kasama ang ibang lalaki. **4** Kaya, aking mga kapatid, naging patay kayo sa batas sa pamamagitan ng katuwiran ni Cristo. Ito ay upang maaari kayong makisama sa iba, iyo ay, sa kanya na binuhay mula sa patay, upang sa gayon maaari tayong magispagbunga para sa Diyos. **5** Sapagkat noong tayo ay nasa laman, ang mga makasalanang pagنانasa ay naging buhay sa ating mga bahagi sa pamamagitan ng kautusan na magbibigay ng bunga sa kamatayan. **6** Ngunit ngayon, pinakawalan na tayo mula sa kautusan. Namatay tayo sa kung ano ang dating humahawak sa atin. Ito ay upang makapaglingkod tayo sa panibagong Espiritu at hindi sa kalumaan ng sulat. **7** Kaya ano ang sasabihin natin? Ang kautusan ba mismo ay kasalanan? Huwag nawa itong mangyari. Gayumpaman, hindi ko sana malalaman ang kasalanan, kung hindi dahil sa kautusan. Sapagkat hindi ko sana malalaman ang tungkol sa kasakiman kung hindi sinabi ng kautusan na, "Huwag kang maging sakim". **8** Ngunit kinuha ng kasalanan ang pagkakataon sa pamamagitan ng kautusan at nagdagda sa akin ng bawat masamang pagنانasa. Sapagkat kung walang kautusan, patay ang kasalanan. **9** Minsan akong nabuhay na wala ang kautusan, ngunit nang dumating ang kautusan, muling nabuhay ang kasalanan at namatay ako. **10** Ang kautusan na magdadalda sana ng buhay ay naging kamatayan para sa akin. **11** Sapagkat kinuha ng kasalanan ang pagkakataon sa pamamagitan ng kautusan at nilinlang ako. Sa pamamagitan ng kautusan, pinatay ako ng kasalanan. **12** Kaya banal ang kautusan at ang utos ay banal, matuwid at mabuti. **13** Kaya, ang mabuti nga ba ay naging kamatayan sa akin? Huwag

nawa itong mangyari. Ngunit ang kasalanan, upang maipakitang ito ay kasalanan sa pamamagitan ng mabuti, ay nagdala ng kamatayan sa akin. Ito ay upang sa pamamagitan ng kautusan, maaaring ang kasalanan ay maging kasalanan walang kapantay. **14** Sapagkat alam natin na ang kautusan ay espirituwal, ngunit ako ay sa laman. At ipinagbili akong alipin sa ilalim ng kasalanan. **15** Sapagkat hindi ko talaga maintindihan ang aking ginagawa. Sapagkat hindi ko ginagawa ang nais kong gawin, at ang ayaw kong gawin ay siya namang aking ginagawa. **16** Ngunit kung ginagawa ko ang ayaw kong gawin, sumasang-ayon ako sa kautusan, na ang kautusan ay mabuti. **17** Ngunit ngayon hindi na ako ang gumagawa nito, kundi ang kasalanan nananahan sa akin. **18** Sapagkat alam ko na sa akin, sa aking laman, ay walang nananahan mabuti. Sapagkat ang kagustuhan para sa mabuti ay nasa akin, ngunit hindi ko ito magawa. **19** Sapagkat ang mabuti na nais ko ay hindi ko ginagawa, ngunit ang masama na ayaw ko, ang ginagawa ko. **20** Ngayon kung ginagawa ko ang ayaw kong gawin, kung gayon hindi na ako ang gumagawa nito, kundi ang kasalanan namumuhay sa akin. **21** Kaya, natuklasan ko na ang prinsipyong nasa akin, na nais kong gawin ang mabuti, subalit ang kasamaang iyon ay naririto sa akin. **22** Sapagkat nagagalak ako sa kautusan ng Diyos sa aking kaibutan. **23** Ngunit may nakikita akong ibang tuntunin sa mga bahagi ng aking katawan. Nilalabanong ito ang bagong tuntunin sa aking isipan. Binibihag ako nito sa pamamagitan ng tuntunin ng kasalanan na nasa mga bahagi ng aking katawan. **24** Kaawa-awa akong tao! Sino ang magliligtas sa akin mula sa kawatang ito ng kamatayan? **25** Ngunit ang pasasalamat ay sa Diyos sa pamamagitan ni Jesu-Cristo na ating Panginoon! Kaya ako mismo ay naglilingkod sa kautusan ng Diyos sa aking isipan. Gayuman, sa laman naglilingkod ako sa tuntunin ng kasalanan.

8 Kung gayon, wala ng paghatol sa mga taong na kay Cristo Jesus. **2** Sapagkat pinalaya ako ng tuntunin ng Espiritu ng buhay na nakay Cristo

Jesus mula sa tuntunin ng kasalanan at kamatayan. **3** Sapagkat kung ano ang hindi kayang gawin ng kautusan dahil mahina ito sa pamamagitan ng laman ay ginawa ng Diyos. Isinugo niya ang kaniyang sariling Anak na kawangis ng makasalanang laman para maging isang handog sa kasalanan, at hinatulan niya ang kasalanan sa laman. **4** Ginawa niya ito upang sa gayon ang mga hinilihing ng kautusan ay matupad sa atin, tayong mga hindi lumalakad ayon sa laman, ngunit ayon sa Espiritu. **5** Ang mga namumuhay ayon sa laman ay binibigyang-pansin ang mga bagay na para sa laman, ngunit ang mga namumuhay ayon sa Espiritu ay binibigyang pansin ang mga bagay na para sa Espiritu. **6** Sapagkat ang kaisipan ng laman ay kamatayan, ngunit ang kaisipan ng Espiritu ay buhay at kapayapaan. **7** Ito ay dahil sumasalungat sa Diyos ang kaisipan ng laman, sapagkat hindi ito nagpapasakop sa kautusan ng Diyos, ni hindi ito maaaring maging sakop.

8 Hindi kayang pasiyahin ng taong nasa laman ang Diyos. **9** Gayuman, wala na kaya sa laman ngunit nasa Espiritu, kung toteong ang Espiritu ng Diyos ay nananahan sa inyo. Ngunit kung wala sa isang tao ang Espiritu ni Cristo, siya ay hindi kabilang sa kanya. **10** Kung nasa inyo si Cristo, sa isang panig ang katawan ay patay sa kasalanan, ngunit sa kabilang panig ang espiritu ay buhay sa katuwiran. **11** Kung ang Espiritu ng Diyos na bumuhay kay Jesus mula sa kamatayan ang nananahan sa inyo, siya na bumuhay kay Cristo mula sa kamatayan ang magbibigay din ng buhay sa inyong mga namamatay na katawan sa pamamagitan ng kaniyang Espiritu na siyang nananahan sa inyo. **12** Kaya nga, mga kapatid, may mga utang tayo, ngunit hindi sa laman upang mamuhay ayon sa laman. **13** Sapagkat kung mabubuhay kayo ayon sa laman, kayo ay mamamatay, ngunit kung sa pamamagitan ng Espiritu inyong pinatay ang mga gawain ng inyong katawan, kayo ay mabubuhay. **14** Sapagkat marami ang pinapangunahan ng Espiritu ng Diyos, sila ay mga anak ng Diyos. **15** Sapagkat hindi ninyo muling tinanggap ang espiritu ng pagkabihag upang matakot. Sa halip, natanggap natin ang espiritu ng pagkukkop, na kung saan sumisigaw tayo ng, "Abba, Ama!" **16** Ang Espiritu mismo ang nagpapatooto kasama ang ating espiritu na tayo ay mga anak ng Diyos. **17** Kung tayo ay mga anak, mga tagapagmana rin tayo, mga tagapagmana ng Diyos. At kasama tayo ni Cristo bilang mga tagapagmana, kung tunay nga tayong magdusa kasama niya upang sa gayon maluwalhati rin tayo kasama niya. **18** Sapagkat itinuturing ko na ang mga pagdurusa sa panahong ito ay hindi karapat-dapat na ihalintulad sa kaluwalhatian na maihahayag sa atin. **19** Sapagkat ang nananabik na pag-asa ng mga nilikha ay naghihilintay para sa paghahayag

sa mga anak ng Diyos. **20** Sapagkat napasalailim sa pagkawalang-saysay ang mga nilikha, hindi sa sarili nitong kalooban, kundi sa kanya na siyang nagpasalailim nito. Ito ay dahil sa tiyak na kasiguraduhan **21** na ang nilikha mismo ay mailigtas mula sa pagkaalpin hanggang sa pagkabulok at madadalat ito sa kalayaan ng kaluwalhatian ng mga anak ng Diyos. **22** Sapagkat alam natin na magkasamang dumadaang at naghilirap sa sakin ang buong nilikha hanggang ngayon. **23** Hindi lamang iyan, ngunit maging tayo mismo, na natagtaglay ng mga unang bunga ng Espiritu—kahit tayo mismo ay dumadaang sa ating mga sarili, naghiihintay para sa ating pagkakakupkop, ang pagkatubos ng ating katawan. **24** Sapagkat nailigtas tayo sa pamamagitan ng katiyakan ng ito. Ngunit hindi pa nakikita ang kinatityakan nating mangyayari, sapagkat sino ang may katiyakan na maghihintay na nakita na niya? **25** Ngunit kung nakatityakan tayo tungkol sa hindi na patin nakikita, naghiihintay tayo ng may pagtitiyaga para dito. **26** Sa ganoo na paraan, tumutulungan din ang Espiritu sa ating kaihaina. Sapagkat hindi natin alam kung paano tayo dapat manalangin, ngunit ang Espiritu mismo ang namamagitan sa atin ng mga daing na hindi maipahayag na mga daing. **27** Ang sumisiyasat ng mga puso ay alam ang kaisipan ng Espiritu, dahil namamagitan siya para sa mga mananampalataya ayon sa kalooban ng Diyos. **28** Nalalaman natin na sa mga nagmamahal sa Diyos, sa lahat ng bagay gumagawa siya para sa ikabubuti, ng mga tinawag ayon sa kaniyang layunin. **29** Dahil ang mga kilala na niya noong una pa man, ay itinalaga din niya na matulad sa imaha ng kaniyang Anak, upang siya ang maging panganganay sa maraming magkakapatid. **30** Ang kaniyang mga itinalaga, sila rin ang kaniyang mga tinawag. Ang kaniyang mga tinawag, sila rin ang kaniyang mga pinawalang-sala. Ang kaniyang mga pinawalang-sala, kaniya ring niluwalhati. **31** Ano ngayon ang sasabihin natin sa mga bagay na ito? Kung ang Diyos ay para sa atin, sino ang laban sa atin? **32** Siya na hindi ipinagkait ang kaniyang sariling Anak ngunit ibinigay niya para sa ating lahat, paanoong hindi niya rin ibibigay sa atin ng libre ang lahat ng bagay? **33** Sino ang magpaparating laban sa mga pinili ng Diyos? Ang Diyos ang siyang nagpapawalang-sala. **34** Sino ang hatol? Si Cristo na siyang namatay para sa atin at higit pa roon, binuhay din siyang muli. Naghahari siya kasama ang Diyos sa lugar ng karangalan at siya ang namamagitan para sa atin. **35** Sino ang maghihiwalay sa atin mula sa pagibig ni Cristo? Ang matinding pagdurusa ba, o pagdadalamhati, o pagususig, o pagkagutom, o kahubaran, o pangarib, o espada? **36** Gaya ng nasusulat, "Para sa iyong kapakinabangan pinapatay Kami buong araw. Itinuturing Kaming tulad ng isang tupa na kakatayin." **37** Sa lahat ng bagay na ito, higit pa tayo sa mga manlulupig sa pamamagitan ng nagmamahal sa atin. **38** Sapagkat naniniwala ako na kahit ang kamatayan, ni ang buhay, ni mga anghel, ni mga pamahalaan, ni ang mga bagay sa kasalukuyan, ni ang mga bagay na darating, ni ang mga kapangyarihan, **39** ni ang kataasan, ni ang kaililiman, ni anumang bagay na nilikha, ang makapaghiiwalay sa atin sa pag-ibig ng Diyos, na na kaya Cristo Jesus na ating Panginoon.

9 Sinasabi ko ang katotohanan sa pamamagitan ni Cristo. Hindi ako nagsisiningaling, at kasamang nagpapatunay ang aking konsiyensya sa

Banal na Espiritu. **2** Na sa akin ay may labis na kalungkutan at walang tigil na kirot sa aking puso. **3** Sapagkat nanaisin kong ako na lamang ang maisuma at maihiwalay kay Cristo para sa kapakanan ng aking mga kapatid, silang aking mga kakali ayon sa laman. **4** Sila ay mga Israelita. Nasa kanila ang pagkukkop, ang kaluwalhatian, ang mga kasunduan, ang kaloob ng batas, ang pagsama sa Diyos, at ang mga pangako. **5** Sa kanilang mga ninuno nagmula si Cristo ayon sa laman—na siyang Diyos sa lahat. Nawa purihin siya magpakailanman. Amen. (**aiōn g165**) **6** Ngunit hindi sa nabigo ang mga pangako ng Diyos. Sapagkat hindi lahat ng nasa Israel ang tunay na kabilang sa Israel. **7** Hindi rin lahat ng kaapu-apuhan ni Abraham ay tunay niyang mga anak. Ngunit, "Sa pamamagitan ni Isaac tatawagin ang iyong mga kaapu-apuhan." **8** Iyan ay, ang mga anak sa laman ay hindi mga anak ng Diyos. Ngunit ang mga anak ng pangako ay itinuturing na kaapu-apuhan. **9** Sapagkat ito ang salita ng pangako, "Sa panahong ito ay darating ako, at isang anak na lahat ang maibibigay kay Sarah." **10** Hindi lamang ito, ngunit pagkatapos ring magbuntis ni Rebecca sa pamamagitan ng isang lahat, na ating amang si Isaac— **11** sapagkat ang mga anak ay hindi pa isinisilang at walang pang nagagawang mabuti o masama, upang ang layunin ng Diyos ayon sa pagpili ang manatili, hindi dahil sa mga gawa, kung hindi ay dahil sa kanya na tumatawag— **12**

sinabi sa kanya, "Ang mas matanda ay maglilingkod sa mas bata." **13** Tulad ng nasusulat: "Inibig ko si Jacob, ngunit kinamuhian ko si Isau." **14** Kung gayon, ano ang sasabihin natin? Mayroon bang kawalan ng katarungan sa Diyos? Huwag nawang mangyari. **15** Sapagkat sinabi niya kay Moises, "Kaaawaan ko ang sinumang kaaawan ko, at kahahabagan ko ang sinumang kahahabagan ko." **16** Kaya nga, hindi dahil sa kanya na nagnanais, hindi rin dahil sa kanya na tumatakbo, kundi dahil sa Diyos, na nagpakita ng awa. **17** Sapagkat sinasabi ng kasulatan kaya Paraon, "Dahil sa layuning ito kaya itinaas kita, upang maipakita ko ang aking kapangyarihan sa pamamagitan mo, at upang maipahayag ang pangalan ko sa buong mundo." **18** Kaya nga, may awa ang Diyos sa sinumang nais niyang kaawaan, at pinapatigas niya ang kaloooban ng sinumang naisin niya. **19** Sasabihin mo sa akin, "Bakit pa siya humahanap ng kamalian? Sapagkat sino ang nakapigil sa kaniyang kaloooban ni minsan?" **20** Sa kabilang banda, tao, sino kung sumasagot laban sa Diyos? Sasabihin ba ng hinulma sa humulma nito, "Bakit mo ako ginawang ganito?" **21** Wala bang karapatan sa putik ang magpapalayok, upang gawin sa iisang tumpok ng putik ang isang sisidlan para sa natatanging paggagamitan, at ang isa pang sisidlan para sa pangaraw-araw na paggagamitan? **22** Paano kung ang Diyos, na nagnanais ipakita ang kaniyang galit at ipahayag ang kaniyang kapangyarihan, ay nagtiyaga ng may labis na pagtitis sa mga sisidlan ng galit na nailhanda para sa pagkawasaki? **23** Paano kung ginawina niya ito upang mahayag ang kayamanan ng kaniyang kaluwalhatian sa mga sisidlan ng awa, na noon pa ay inihanda na niya para sa kaluwalhatian? **24** Paano kung ginawina niya rin ito para sa atin, na tinawag din niya, hindi lamang mula sa mga Judio, ngunit mula rin sa mga Gentil? **25** Gaya rin ng sinasabi niya sa Hosea: "Tatawagin kong mga tao ko ang hindi ko dating mga tao, at minamahal na hindi dating minamahal." **26** At sa lugar na pinagsabihan sa kanila, 'Hindi ko kayo mga tao,' doon ay tatawagin silang "mga anak ng Diyos na buhay." **27** Isinisigawi ni Isaias ang tungkol sa Israel, "Kung ang bilang ng mga anak ng Israel ay sindami ng buhangin sa dagat, mangyayari na ang nalalabi lamang ang malilitgas. **28** Sapagkat hindi magtagtagal, lubusan ng tutuparin ng Panginoon ang kaniyang salita sa daigdig." **29** At ito ay gaya ng sinabi ni Isaias noon, "Kung hindi nagtira ng mga lahi ang Panginoon ng mga hukbo para sa atin, tayo ay naging katulad sana ng Sodoma, at naging katulad ng Gomorra. **30** Kung gayon, ano sasabihin natin? Na ang mga Gentil na hini nagsisikap para sa katuwiran, ay nagkamit na katuwiran, ang katuwiran sa pamamagitan ng pananampalataya. **31** Ngunit ang Israel, na nagsikap ng katuwiran sa kautusan ay hindi nagkamit nito. **32** Bakit hindi? Dahil hindi nila ito sinikap sa pamamagitan ng pananampalataya, kundi sa pamamagitan ng mga gawa. Natisod sila sa batong katitisuran, **33** gaya ng nasusulat: "Tingnan ninyo, naglagay ako sa Sion ng batong katitisuran at malaking batong kadadapan. Ang sinumang mananampalataya rito ay hindi mapapahiya."

10 Mga kapatid, ang nais ng aking puso at ang hiling ko sa Diyos ay para sa kanila, para sa kanilang kaligtasan. **2** Sapagkat sila ay pinatotohanan ko na mayroon silang pagsisikap para sa Diyos, ngunit hindi ayon sa kaalaman. **3** Sapagkat hindi nila nalalaman ang katuwiran ng Diyos, at pinagsisikapan nilang itatag ang kanilang sariling katuwiran. Hindi sila nagpasakop sa katuwiran ng Diyos. **4** Sapagkat si Cristo ang katuparan ng kautusan para sa katuwiran, ang lahat ng sumasampalataya. **5** Sapagkat sumulat si Moises tungkol sa katuwiran na nagmumula sa kautusan: "Ang taong gumagawa ng katuwiran ng kautusan ay mabubuhay sa katuwiran ito." **6** Ngunit ganito ang sinasabi ng katuwiran na nanggagaling sa pananampalataya, "Huwag mong sabihin sa iyong puso, 'Sino ang aakyat sa langit?' (sa makatuwid ay upang papabain si Cristo). **7** At huwag mong sasabihin, 'Sino ang bababa sa kailaliman?' (sa makatuwid ay upang iakyat si Cristo mula sa patay.) (*Abyssos g12*) **8** Ngunit ano ang sinasabi nito? "Malapit sa iyo ang salita, sa iyong bibig at sa iyong puso." Iyan ang salita ng pananampalataya, na aming ipinapahayag. **9** Sapagkat kung sa iyong bibig, kinikilala mo si Jesus bilang Panginoon, at nananampalataya ka sa iyong puso na binuhay siya ng Diyos mula sa mga patay, malilitgas ka. **10** Sapagkat sa puso nananampalataya ang tao sa katuwiran, at sa bibig kumikilala siya para sa kaligtasan. **11** Sapagkat sinasabi ng kasulatan, "Ang sinumang nananampalataya sa kanya ay hindi mapapahiya." **12** Sapagkat walang pagkakaiba ang Judio at Griyego. Dahil isiisan Panginoon ang Panginoon ng lahat, at mayaman siya sa lahat ng mga tumatawag sa

kanya. **13** Sapagkat ang lahat na tumatawag sa pangalan ng Panginoon ay maliitgas. **14** Kung gayon, paano sila tatawag sa kanya na hindi nila sinasampalatayan? At paano sila sasampalataya sa kanya na hindi pa nila narinig? At paano sila makakaring kung walang tagapangaral? **15** At paano sila mangangaral kung hindi sila isinugo? — Gaya ng nasusulat, "Kaganda ng mga paa ng mga nagpapahayag ng mga masasayang balita ng mga mabubuting bagay!" **16** Ngunit hindi lahat sa kanila ay nakinig sa ebanghelyo. Sapagkat sinasabi ni Isaias, "Panginoon, sino ang naniwala sa aming mensahe?" **17** Kaya ang pananampalataya ay nanggagaling sa pakikinig, at pakikinig sa salita ni Cristo. **18** Ngunit sinasabi ko, "Hindi ba nila narinig?" Oo, tiyak na narinig nila. "Ang kanilang tinig ay nakarating sa buong mundo, at ang kanilang mga salita sa mga dulo ng mundo." **19** Bukod dito, sinasabi ko, "Hindi ba nalaman ng Israel?" Noong una ay sinabi ni Moises, "Ilinggit ko kayo sa pamamagitan ng isang hindi bansa. Sa pamamagitan ng isang bansang walang pagkaunaawa, gagalitin ko kayo." **20** At sinasabi ni Isaias nang buong tapang, "Natagpuan ako ng mga hindi humanap sa akin. Nagpakita ako sa mga hindi nagtatanong tungkol sa akin." **21** Ngunit sa Israel sinasabi niya, "Buong araw kong iniunat ang aking mga kamay sa mga taong suwail at matitigas ang ulo."

11 Kung gayon sinasabi ko, itinakwil ba ng Diyos ang kaniyang mga tao? Nawa ay hindi kailanman. Sapagkat ako rin ay isang Israelita, kaapu-apuhan ni Abraham, mula sa tribu ni Benjamin. **2** Hindi itinakwil ng Diyos ang kaniyang mga tao, na kilala na niya noon pa man. Hindi ba ninyo alam kung ano ang sinasabi ng kasulatan tungkol kay Elias, kung paano siya nakuwas sa Diyos laban sa Israel? **3** "Panginoon, pinatay nila ang iyong mga propeta, giniba nila ang iyong mga altar. Ako na lamang ang naiwan, at gusto nila ang akong patayin." **4** Ngunit ano ang sagot sa kanya ng Diyos? "May inilaan ako para sa aking sarili na pitong libong lalaking hindi lumuhod kay Baal." **5** Ganoon din nga, sa panahong ito, mayroon pang nalalabi dahil sa pagpili ng biyaya. **6** Ngunit kung ito ay sa pamamagitan ng biyaya, hindi na ito sa pamamagitan ng mga gawa. Kung hindi, ang biyaya ay hindi na biyaya. **7** Ano kung gayon? Ang bagay na hinahanap ng Israel, ay hindi nito nakamit, ngunit ang napili ang nagkamit nito, at ang iba ay pinagmatigas. **8** Gaya ng nasusulat: "Binigyan sila ng Diyos ng espiritu ng kapurulan, ng mga mata upang hindi nila makita, at ng mga tainga upang hindi nila marinin, hanggang sa araw na ito." **9** At sinasabi ni David, "Hayaang ang kanilang mga lameza ay maging isang lambat, bitag, katitisuran, at ganti laban sa kanila. **10** Hayaang ang kanilang mga mata ay dumilim upang hindi sila makakita. Lagi mong panatilihing baluktot ang kanilang mga likod." **11** Kung gayon, sinasabi ko, "Natisod ba sila nang sa gayon ay bumagsak?" Nawa ay hindi kailanman. Sa halip, sa pamamagitan ng kanilang pagkabigo, dumating ang kaligtasan sa mga Gentil, upang sila ay inggitin. **12** Ngayon kung ang kanilang pagkabigo ay ang kayamanan ng mundo, at kung ang kanilang pagkalugay ay ang kayamanan ng mga Gentil, gaano pa mas dakila ang kanilang kapounan? **13** At ngayon kinakausap ko kayong mga Gentil. Habang ako ay isang apostol sa mga Gentil, ipinagmamalaki ko ang aking ministeryo. **14** Marahil maingting ko sila na aking kalaman. Marahil malilitgas natin ang ilan sa kanila. **15** Sapagkat kung ang pagkatakwil sa kanila ay ang pakikipagkasundo ng mundo, ano ang magiging pagtanggap sa kanila kundi buhay mula sa mga patay? **16** Kung ang mga unang bunga ay nailaan, gayon din ang buong masa. Kung ang mga ugat ay nailaan, gayon din ang mga sanga. **17** Ngunit kung ilan sa mga sanga ay binali, kung ikaw, na isang ligaw na sanga ng olibo, ay naidugtung sa kanila, at kung nakabihagi ka sa kanila sa kasaganaan ng ugat ng puno ng olibo, **18** huwag kang magmayabang sa mga sanga. Ngunit kung ikaw ay nagmamayabang, hindi ikaw ang bumubuhay sa ugat, ngunit ang ugat ang bumubuhay sa iyo. **19** Kung gayon, sasabihin mo, "Pinutol ang mga sanga upang maidugtong ako." **20** Tootoo iyan. Dahil sa kanilang hindi pagsampalataya, pinutol sila, ngunit ikaw ay naging matatag dahil sa iyong pananampalataya. Huwag kang magmalaki, ngunit matakot ka. **21** Sapagkat kung hindi pinatawad ng Diyos ang likas na mga sanga, hindi ka rin niya patatawarin. **22** Tingnan ninyo kung gayon, ang mga mabubuting gawa at ang kabagsikan ng Diyos. Sa isang dako, ang kalupitan ay dumating sa mga Judio na bumagsak. Ngunit sa kabilang dako, ang kabutihan ng Diyos ay dumating sa inyo, kung magpatuloy kayo sa kaniyang kabutihan. Kung hindi, mapuputol din kayo. **23** At isa pa, kung hindi sila magpatuloy sa kanilang kawalan ng

pananampalataya, sila ay maidudugtong muli. Sapagkat maaari silang idugtong ulti ng Diyos. **24** Sapagkat kung kayo ay pinutol sa likas na ligaw na puno ng olibo, at salungat sa kalikasan ay idinugtong kayo sa mabuting puno ng olibo, gaano pa kaya ang mga Judiong ito, na likas na mga sanga, na maidudugtong pabalik sa kanilang sariling punong olibo? **25** Sapagkat hindi ko nais na hindi niyong alam, mga kapatid, ang hiwagang ito, upang hindi kay magmarunong sa inyong sariling isipan. Ang hiwagang ito ay nagkaroon sa Israel ng bahagyang katigasan, hanggang sa makapasok ang kabuuan ng mga Gentil. **26** Kaya ang lahat ng Israel ay malligtas, gaya ito ng nasusulat: "Mula sa Sion manggagaling ang Tagapaglitig. Tatanggalin niya ang kasamaan mula kay Jacob. **27** At ito ang magiging kasunduan ko sa kanila, kapag tinanggal ko ang kanilang mga kasalanan." **28** Sa isang dako, patungkol sa ebanghelyo, sila ay kinamuhani dahil sa inyo. Sa kabilang dako ayon naman sa pagpili ng Diyos, sila ay minamahali dahil sa mga ninuno. **29** Sapagkat ang mga kaloob at ang tawag ng Diyos ay hindi mababago. **30** Sapagkat kayo ay dating hindi sumusunod sa Diyos, ngunit ngayon kayo ay nakatanggap ng awa dahil sa kanilang hindi pagsunod. **31** Gayon din naman, ngayon ang mga Judiong ito ay naging suwai. Ang kinahinatnan nito, sa pamamagitan ng awa na ipinakita sa inyo, makatanggap din sila ngayon ng awa. **32** Sapagkat kinulong ng Diyos ang lahat sa kasuwayan, nang sa gayon maipakita niya ang awa sa lahat. **33** O, napakayaman ng Diyos sa karunungan at kaalaman! Hindi masuri ang kaniyang mga hatol, at ang kaniyang mga kaparaanan ay hindi kayang matuklasan! **34** "Sapagkat sino ang nakakaalam ng isipan ng Panginoon? O sino ang naging tagapayo niya?" **35** O sino ang nagbibigay ng una sa Diyos, upang ito ay bayaran sa kanya?" **36** Sapagkat mula sa kanya, at sa pamamagitan niya, at sa kanya, ang lahat ng mga bagay. Sa kanya ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen. (aiōn g165)

12 Kaya hinihikayat ko kayo, mga kapatid, alang-alang sa habag ng Diyos, na ilaiy ninyo ang inyong mga katawan na isang buhay na alay, banal, katanggap-tanggap sa Diyos. Ito ang inyong nararapat na paglilingkod. **2** Huwag kayong umayon sa mundong ito, ngunit mag-iba kayo sa pamamagitan ng pagbabago ng inyong pag-iisip. Gawin ninyo ito upang malaman ninyo kung ano ang mabuti, katanggap-tanggap, at ganap na kalooban ng Diyos. (aiōn g165) **3** Sapagkat, dahil sa biyayang ibinigay sa akin, sinasabi ko na ang bawat isa sa inyo ay huwag mag-isip na mas mataas ang inyong sarili kaysa sa nararapat ninyong isipin. Sa halip, dapat kayong mag-isip ng may karunungan, ayon sa sukat ng pananampalataya na ipinakaloob ng Diyos sa bawat isa. **4** Sapagkat marami tayong bahagi sa iisang katawan, ngunit hindi lahat ng mga bahagi ay may pare-parehong tungkulin. **5** Gayon din naman, tayo na marami ay iisang katawan kay Cristo, at ang bawat isa ay bahagi ng isa't isa. **6** Mayroon tayong iba't ibang kaloob ayon sa biyayang ibinigay sa atin. Kung ang kaloob ng isa ay paghahayag ng propesiya, gawin niya ito ayon sa sukat ng kaniyang pananampalataya. **7** Kung ang kaloob ng isa ay paglilingkod, hayaan siyang maglilingkod. Kung ang isa ay may kaloob ng pagtuturo, hayaan siyang magtuturo. **8** Kung ang kaloob ng isa ay pagpapalakas ng loob, hayaan siyang magpalakas ng loob. Kung ang kaloob ng isa ay pagbibigay, hayaan siyang gawin ito ng may kagandahan-loob. Kung ang kaloob ng isa ay pamumuno, gawin ito ng may pag-iingat. Kung ang kaloob ng isa ay pagpapakita ng awa, gawin ito ng may kagalakan. **9** Ang pag-ibig ay maging walang pagkukunwari. Kasuklaman kung ano ang masama; panghawakan kung ano ang mabuti. **10** Patungkol sa pag-ibig ng mga kapatid, maging magiliw kayo sa isa't isa. Patungkol sa kapurihan, igalang ninyo ang isa't isa. **11** Patungkol sa pagsisikap, huwag mag-atubili. Patungkol sa espiritu, maging masigasig. Patungkol sa Panginoon, maglingkod sa kanya. **12** Magalak sa pag-asang mayroon kayo tungkol sa hinaharap. Maging matisin sa inyong mga kabalisanan. Magpatuloy sa pananalangin. **13** Tumulong sa panggailangan ng mga mananampalataya. Humanap ng maraming paraan upang ipakita ang magiliw na pagtanggap sa iba. **14** Pagpalain ninyo ang mga umaapi sa inyo; pagpalain at huwag isumpa. **15** Makipaggalak kayo sa mga nagagalak; makipagtangis kayo sa mga tumatangis. **16** Magkaisa kayo ng pag-iisip. Huwag mag-isip sa mga paraang mapagmataas, ngunit tanggapin ang mga mabababang tao. Huwag maging marunong sa inyong mga sariling isipan. **17** Huwag gantihan ang sinuman ng masama sa masama. Gumawa ng mga mabubuting bagay sa paninig ng lahat ng tao. **18** Kung

maaari, ayon sa inyong makakaya, magkaroon kayo ng kapayapaan sa lahat ng tao. **19** Huwag ipaghiganti ang inyong mga sarili, mga minamahal, ngunit bigyang daan ang galit ng Diyos. Sapagkat nasusulat na, "Akin ang paghigiganti, ako ang gaganti," sinasabi ng Panginoon." **20** "Ngunit kung ang iyong kaaway ay nagugutom, pakainin mo siya. Kung siya ay nauuhaw, bigyan mo siya ng maiinom. Sapagkat kung gagawin mo ito, nagtatambak ka ng mga baga ng apoy sa kaniyang ulo." **21** Huwag kang magpadaig sa kasamaan, ngunit daigin mo ng mabuti ang kasamaan.

13 Ang bawat kaluluwa ay maging masunurin sa mga mataas na kapangyarihan, dahil walang kapangyarihan na hindi nanggagaling sa Diyos. At ang mga may kapangyarihang umiiral ay itinalaga ng Diyos. **2** Samakatuwid ang lumalaban sa kapangyarihang iyon ay sumasalungat sa mga utsos ng Diyos, at ang mga sumasalungat dito ay makatanggap ng kahatulan sa kanilang mga sarili. **3** Sapagkat ang mga namumuno ay hindi kilabot sa mga mabubuting gawain, kundi sa mga masasama gawain. Nais mo bang hindi matakot sa may kapangyarihan? Gawin mo ang mabuti, at makatanggap ka ng papuri dahil dito. **4** Sapagkat siya ay isang lingkod ng Diyos para sa kabutihan. Ngunit kung gumagawa ka ng masama, matakot ka. Sapagkat hindi nya dala-dala ang espada ng walang dahilan. Sapagkat siya ay isang lingkod ng Diyos, isang tagapaghiganti ng poot sa mga gumagawa ng masama. **5** Samakatuwid dapat kayong sumunod, hindi lang dahil sa matindring poot, ngunit dahil din sa konsensya. **6** Dahil dito nagbababayad din kayo ng mga buwis. Sapagkat ang mga may kapangyarihan ay mga lingkod ng Diyos na patuloy na nangangasiwa nito. **7** Bayaran ninyo ang lahat kung ano man ang inutang ninyo sa kanila: magbuwis sa dapat pagbayaran ng buwis, magbabayad ng upa sa kung sinuman ang inuupahan; matakot sa nararapat katakutan; parangalan ang nararapat parangalan. **8** Huwag kayong magkautang ng anuman sa kanino man, maliban sa pagmamahala sa isa't isa. Sapagkat ang sinumang nagmamahala sa kaniyang kapwa ay tumutupad sa kautusan. **9** Sapagkat, "Hindi ka mangangaluna, hindi ka papatay, hindi ka magnanakaw, hindi ka mag-iimbot," at kung may iba ring kautusan, pinagsama-sama ito sa pangungusap na ito: "Mamahalin mo ang iyong kapwa tulad ng iyong sarili." **10** Ang pag-ibig ay hindi gumagawa ng masama sa kaniyang kapwa. Kaya, pag-ibig ang katuparan ng kautusan. **11** Dahil dito, nalalaman nyo ang oras, na ito na ang oras upang kayo ay magising mula sa inyong pagkakatulog. Sapagkat ngayon, ang ating kaligtasan ay mas malapit na kaysa noong una tayong nanampalataya. **12** Palipas na ang gabi at malapit ng mag-umaga. Kaya iisantabi natin ang mga gawa ng kadiilinan, at ating isuot ang balut na liwanag. **13** Lumakad tayo nang nararapat, gaya ng sa liwanag, hindi sa magulang pagdiriwang o sa paglalasing. At huwag tayong mamuhay sa kahalayan o sa pagnanganas walang pagpipigil, at hindi sa alitan o pagkainggit. **14** Ngunit paghariin ninyo ang Panginoong Jesu-Cristo at huwag pagbigyan ang kagustuhan ng laman, para sa mga pagنانasa nito.

14 Tanggapin ang sinumang mahina ang pananampalataya, nang hindi hinahatulan ang mga pagtatalo. **2** Sa isang dako, ang isang tao ay may paniniwalang maari niyang kainin ang kahit na ano, ngunit sa kabilang dako, ang ibang mahina ay kumakain lamang ng mga gulay. **3** Huwag sanang hamakin ng taong kumakain ng kahit na amo ang taong hindi kinakain ang lahat. At ang siyang hindi kinakain ang lahat ay huwag husugan ang taong kumakain ng lahat. Dahil tinanggap siya ng Diyos. **4** Sino ka, ikaw na humuhusga sa isang lingkod na pagmamay-ari ng iba? Sa harapan ng kaniyang amo siya tatayo o matutumba. Ngunit siya ay patatayuin, dahil nagagawa ng Panginoon na siya ay patatayuin. **5** Sa isang dako, pinahahalaganahan ng isang tao ang isang araw ng higit kaysa sa iba. Sa kabilang dako, pinahahalaganahan naman ng iba ang bawat araw ng pantay-pantay. Ang bawat tao ay magpasya sa kaniyang sariling isipan. **6** Ang nagpapahalaga ng araw, ay nagpapahalaga nito para sa Panginoon. At siya na kumakain, ay kumakain para sa Panginoon, sapagkat siya ay nagbibigay pasasalamat sa Diyos. Ang hindi kumakain, ay nagpipingil na kumain para sa Panginoon. Nagpapasalamat din siya sa Diyos. **7** Sapagkat wala sa atin ang nabubuhay para sa kaniyang sarili, at walang namamatay para sa kaniyang sarili. **8** Sapagkat kung tayo ay nabubuhay, nabubuhay tayo para sa Panginoon. At kung tayo ay mamamatay, mamamatay tayo para sa Panginoon. Kaya kung tayo man ay mamamatay o mabubuhay,

tayo ay sa Panginoon. **9** Dahil sa layuning ito namatay si Cristo at nabuhay muli, upang siya ay maging Panginoon ng mga patay at mga buhay. **10** Ngunit ikaw, bakit mo hinahatulan ang iyong kapatid? At ikaw, bakit mo kinamumuhian ang iyong kapatid? Dahil lahat tayo ay tatayo sa harapan ng hukuman ng Diyos. **11** Sapagkat ito ay nasusulat, "Habang ako ay nabubuhay," sabi ng Panginoon, "ang bawat tuhod ay luluhod sa akin, at ang bawat dila ay magbibigay ng papuri sa Diyos." **12** Kaya kung gayon, ang bawat isa sa atin ay magbibigay-sulit ng kaniyang sarili sa Diyos. **13** Samakatuwid, itigil na natin ang paghuhusga sa isat'isa, ngunit sa halip pagpasyahan ito, na walang sinuman ang maglalagay ng ikitatisod o patibong para sa kaniyang kapatid. **14** Nalalaman ko at nahiayat ako sa Panginoon Jesus, na walang bagay na hindi malinis sa kaniyang sarili. Sa kanya lamang na itinuturing ang anumang bagay na marumi, para sa kanya ito ay marumi. **15** Kung dahil sa pagkain ay nasaktan ang iyong kapatid, hindi ka na lumalakad sa pag-ibig. Huwag mong ipahamak sa iyong pagkain ang siyang pinakamatayhan ni Cristo. **16** Kaya huwag ninyong hayaan na ang inyong mabubuting gawa ang maging dahilan upang kuitayin sila ng mga tao. **17** Sapagkat ang kaharian ng Diyos ay hindi tungkol sa pagkain o inumin, ngunit tungkol ito sa pagiging matuwid, kapayapaan at kagalakan sa Banal na Espiritu. **18** Sapagkat ang sinumang naglilingkod kay Cristo sa ganitong paraan ay katanggap-tanggap sa Diyos at sinang-ayunan ng mga tao. **19** Kung gayon, ipagpatuloy natin ang mga bagay ng kapayapaan at ang mga bagay na nakapagpapatibay ng bawat isa. **20** Huwag ninyong sirain ang gawain ng Diyos ng dahil sa pagkain. Ang lahat ng mga bagay ay tunay na malinis, ngunit masama ito para sa taong kumakain at nagiging dahilan ng kaniyang pagkatisod. **21** Mabuti ang hindi kumain ng karne, o uminom ng alak, o anumang magiging sanhi ng pagkakatisod ng iyong kapatid. **22** Ang mga paniniwalang ito na mayroon ka, ikaw at ang Diyos lamang ang dapat nakakalam. Pinagpala ang taong hindi hinahatulan ang kaniyang sarili bilang respeto sa kung ano ang kaniyang sinasang-ayunan. **23** Ang nagdududa ay hinahatulan kung siya ay kakain, dahil hindi ito mula sa pananampalataya. At ang anumang hindi mula sa pananampalataya ay kasalan.

15 Ngayon tayong mga malalakas ang nararapat na pumasan sa mga kahinaan ng mga mahihina, at hindi natin dapat bigyang-lugod ating mga sarili. **2** Bigyang-lugod ng bawat isa sa atin ang kaniyang kapwa dahil mabuti iyon, upang pagtitibayin siya. **3** Sapagkat kahit si Cristo ay hindi nagbibigay-lugod sa kaniyang sarili. Sa halip, gaya ng nasusulat, "Ang mga panlalait ng mga nanlait sa iyo ay sa akin bumabagsak". **4** Dahil man ang isinulat noong una ay para sa ating ikatutoto, upang sa pamamagitan ng pagtitis at sa pamamangitan ng pagpapalakas ng loob ng mga kasulatan ay magkakaroon tayo ng pag-aso. **5** Ngayon, nawa ang Diyos ng pagtitis at ng lakas ng loob ay pagkalooban kayo ng iisang pag-iiisip ayon kay Cristo Jesus. **6** Nawa ay gawin niya ito upang kayo na may iisang pag-iiisip ay magpuri ng may iisang bibig sa Diyos at Ama ng ating Panginoong Jesu-Cristo. **7** Kaya tanggapin ninyo ang isat'isa, gaya ng pagtanggap din sa inyo ni Cristo, sa ikupupuri ng Diyos. **8** Sapagkat sinasabi ko na si Cristo ay ginawang lingkod ng pagtituli sa ngalan ng katotohanan ng Diyos. Ginawa niya ito upang patotohanan niya ang mga pangakong ibinigay sa mga ninuno, **9** at para sa mga Gentil upang papurihan nila ang Diyos sa kaniyang awa. Ito ay gaya ng nasusulat, "Kaya pupurihin kita kasama ng mga Gentil, at awit ng papuri sa pangalan mo." **10** Muling nitong sinasabi, "Magalak kayo, kayong mga Gentil, kasama ang kaniyang mga tao." **11** At muli, "Purihin ang Panginoon, lahat kayong mga Gentil at hayaan ninyong ang lahat na mga tao ay purihin siya." **12** Sinasabi rin ni Isaías, "Magkakaroon ng ugat mula kay Jesse, at siya ang lilitawi upang mamuno sa mga Gentil. Magtitiwala ang mga Gentil sa kanya." **13** Ngayon nawa ang Diyos ng pagtitiwala ay punuin kayo ng buong kagalakan at kapayapaan sa inyong paniniwala, upang kayo ay managanan sa pagtitiwala sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Banal na Espiritu. **14** Ako man sa aking sarili ay naniniwala tungkol sa inyo, aking mga kapatid. Naniniwala din ako na kayo mismo ay puno ng kabutihan, puno ng lahat ng kaalaman. Naniniwala ako na kayo ay may kakayahan ding payuhan ang isat'isa. **15** Ngunit mas matapang akong sumusulat sa inyo tungkol sa ilang mga bagay upang paalalahanan kayong muli, dahil sa kalooob na ibinigay sa akin ng Diyos. **16** Itong kalooob na dapat akong maging lingkod ni Cristo Jesus na isinugo sa mga Gentil,

upang ihandog bilang isang pari ang ebanghelyo ng Diyos. Kailangan kong gawin ito upang ang handog ng mga Gentil ay maging katanggap-tanggap, nakalaan sa Diyos sa pamamangitan ng Banal na Espiritu. **17** Kaya ang aking kagalakan ay kay Cristo Jesus at sa mga bagay na mula sa Diyos. **18** Sapagkat hindi ako mangangahas na magsalita ng kahit na ano maliban sa mga bagay na ginawa ni Cristo sa pamamagitan ko para sa pagsumund ng mga Gentil. Ito ay mga bagay ng ginawa sa pamamagitan ng salita at gawa, **19** sa pamamagitan ng kapangyarihan ng mga tanda at mga kahanga-hangang gawa, at sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Banal na Espiritu. Ito ay nangyari mula sa Jerusalem, at sa palibot hanggang sa Ilirio, ipinangaral ko nang lubos ang ebanghelyo ni Cristo. **20** Sa ganitong paraan, ang aking hangarin ay ang maipahayag ng ebanghelyo, ngunit hindi kung saan kilala ang pangalan ni Cristo, upang hindi ako makapagtayo sa pundasyon ng ibang tao. **21** Katulad ng nasusulat: "Makikita siya ng mga hindi dinatnan ng balita tungkol sa kaniya, at maiintindihan ng mga hindi nakarinig." **22** Kaya maraming beses din akong hinadlangan na tumungo sa inyo. **23** Ngunit ngayon, wala na akong iba pang lugar sa mga lupaing ito, at inaasam ko ng maraming taon na makapunta ako sa inyo. **24** Kaya sa tuwing pumupunta ako sa Espanya, umaasa akong makita kayo sa aking pagdaan, at inaasahan ko din na kayo ang tutulong sa aking pag-alis pagkatapos akong magsaya kasama kayo kahit panandalan lang. **25** Ngunit ngayon ay pupunta ako sa Jerusalem upang maglingkod sa mga mananampalataya. **26** Sapagkat ito ay kasiyahan ng mga taga-Macedonia at ng mga taga-Acaya na magambag-ambag para sa mga mahihirap na mananampalataya na nasa Jerusalem. **27** Oo, ito ay kanilang kasiyahan, at sa katunayan, sila ang mga may utang sa kanila. Sapagkat kung ang mga Gentil ay nakibahagi sa kanilang mga espiritual na bagay, dapat lang silang maglingkod sa kanila sa mga materyal na bagay. **28** Kaya, kapag natapos kong gawin ito at maputunayan ang bungang ito sa kanila, dadaan ako diyan sa inyo pagpunta ko sa Espanya. **29** Alami ko, na kapag pumunta ako sa inyo, pupunta ako ng may buong pagpapala ni Cristo. **30** Ngayon hinihikayat ko kayo, mga kapatid, sa ngalan ng Panginoong Jesu-Cristo, at sa pamamagitan ng pag-ibig ng Banal na Espiritu, na magsumikap kayo kasama ko sa inyong mga panalangin sa Diyos patungkol sa akin. **31** Ipanalangin ninyo na ako ay maligtas sa mga hindi sumusunod na nasa Judea at ang aking paglilingkod sa Jerusalem ay maging katanggap-tanggap sa mga mananampalataya. **32** Ipanalangin ninyo na ako ay makapunta sa inyo ng may galak sa pamamagitan ng kalooban ng Diyos, at ako nawa ay makasumpung ng kapahingahanan ka kasama ninyo. **33** Nawa ay sumainyong lahat ang Diyos ng kapayapaan. Amen.

16 Inihahabilin ko sa inyo si Febe na ating kapatid na babae, na isang lingkod ng iglesia na nasa Cencrea, **2** upang siya ay tanggapin ninyo sa Panginoon. Gawin ninyo ito sa paraan na karapat-dapat sa mga mananampalataya, at tulungan ninyo siya sa anumang mga pangangailangan niya. Sapagkat siya mismo ay tumulong din sa marami, at ganun din sa akin. **3** Batiin ninyo sina Prisca at Aquila, na mga kapwa ko manggagawa kay Cristo Jesus, **4** na inilagay sa pangaribon ang kanilang mga buhay para sa aking buhay. Nagpapasalamat ako sa kanila, at hindi lamang ako, kundi pati na rin ang lahat ng mga iglesiya ng mga Gentil. **5** Batiin ninyo ang iglesia na nasa kanilang bahay. Batiin ninyo si Epeneto na aking minamahal, na siyang kauna-unahang bunga ng Asia kay Cristo. **6** Batiin ninyo si Maria na naglingkod ng lubos para sa inyo. **7** Batiin ninyo sina Andronico at Junia, na aking mga kamag-anak, at kasamahan kong mga bilanggo. Kilala sila sa mga apostol, na nauna pang nakakilala kay Cristo kaysa sa akin. **8** Batiin ninyo si Ampliato, na aking minamahal sa Panginoon. **9** Batiin ninyo si Urbano, na ating kapwa manggagawa kay Cristo, at ang minamahal kong si Staquius. **10** Batiin ninyo si Apeles, na subok kay Cristo. Batiin ninyo ang mga nasa sambahan ni Aristobulo. **11** Batiin ninyo si Herodion, na aking kamag-anak. Batiin ninyo ang mga nasa sambahan ni Narciso, na nasa Panginoon. **12** Batiin ninyo sina Trifena, na naglingkod nang lubos sa Panginoon. Batiin ninyo si Persida na minamahal, na naglingkod nang labis sa Panginoon. **13** Batiin ninyo si Rufo, na pinili ng Panginoon, at ang kaniyang ina at ina ko rin. **14** Batiin ninyo sina Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hemas at ang mga kapatid na kasama nila. **15** Batiin ninyo sina Filologo at Julia, Neroe at ang kaniyang kapatid na babae, at si Olimpas, at lahat ng mga mananampalataya na kasama nila. **16** Batiin ninyo ang isat'isa

sa pamamagitan ng banal na halik. Lahat ng mga iglesia ni Cristo ay binabati kayo. **17** Ngayon hinihikayat ko kayo, mga kapatid, na isipin ninyo ang mga taong nagiging dahilan ng pagkababaha-bahagi at pagkakatisod. Lumalagpas sila sa mga turong inyong napag-aralan. Talikuran ninyo sila. **18** Sapagkat ang mga taong tulad nito ay hindi naglilingkod sa ating Panginoong Cristo, kundi ang sarili nilang hangarin. Sa pamamagitan ng kanilang kaaya-aya at mga kalugod-lugod na pananalita nilllinlang nila ang mga puso ng mga walang malay. **19** Sapagkat ang inyong halimbawa ng pagsunod ay umabot na sa lahat. Kaya nagagalak ako sa inyo, ngunit gusto kong maging matalino kayo tungkol sa mga bagay na mabuti, at walang kamalayan sa kasamaan. **20** Hindi magtatagal, ang Diyos ng kapayapaan ay dudurugin si Satanás sa ilalim ng inyong mga paa. Nawa ang biyaya ng ating Panginoong Jesu-Cristo ay sumainyo. **21** Binabati kayo ni Timoteo, ang aking kapwa manggagawa, at nina Lucius, Jason, at Sosipato, na aking mga kamag-anak. **22** Ako, si Tercio, na tagasulat ng liham na ito, ay bumabati sa inyo sa Panginoon. **23** Binabati kayo ni Gauis, na tinutuluyan ko at ng buong iglesia. Binabati kayo ni Erasto, ang ingat-yaman ng lungsod, kasama ang kapatid na si Quarto. **24** [Nawa ang biyaya ng ating Panginoon Jesu-Cristo ay mapasaín yong lahat. Amen] **25** Ngayon sa kanya na may kakayahang kayo ay pagtibayin ayon sa aking ebanghelyo at sa pangangaral ni Jesu-Cristo, ayon sa pahayag ng hiwaga na itinago mula pa noon, (**aiōnios g166**) **26** ngunit sa ngayon ay inilahad na at nalaman sa pamamagitan ng mga kasulatan ng mga propeta ayon sa kautusan ng walang hanggang Diyos, para sa pagsunod ng mga Gentil dahil sa kanilang pananampalataya? (**aiōnios g166**) **27** sa iisang Diyos na matalino, sa pamamagitan ni Jesu-Cristo, ang kaluwalhatian magpakallananman. Amen. (**aiōn g165**)

1 Mga Corinto

1 Mula kay Pablo, na tinawag upang maging isang apostol ni Cristo Jesus ayon sa kalooban ng Diyos, at kay Sostenes na ating kapatid. **2** sa iglesia ng Diyos sa Corinto, na mga naibahod kay Cristo Jesus, silang tinawag na maging mga taong banal. Sumusulat din kami sa lahat nang dako sa mga tumatawag sa pangalan ng ating Panginoong Jesu-Cristo, ang kanilang Panginoon at sa atin. **3** Nawa ay sumainyo ang biyaya at kapayapaanang mula sa Diyos na ating Ama at sa Panginoong Jesu-Cristo. **4** Lagi akong nagpapasalamat sa aking Diyos sa inyo, dahil sa biyaya ng Diyos na ibinig ng Panginoong Cristo Jesus sa inyo. **5** Ginawa niya kayong mayaman sa lahat ng paraan, sa lahat ng pananalita at sa lahat ng kaalaman. **6** Ginawa niya kayong mayaman, gaya ng patooto tungkol kay Cristo na natupunayang toto ng sa inyo. **7** Samakatuwid kaya ngay ay hindi nagkukulang sa kalooob ng Espiritu, habang sabik kayong naghinintay sa kapahayagan ng ating Panginoong Jesu-Cristo. **8** Kayo din ay kaniyang palalakasin hanggang sa huli, upang kayo ay walang bahid sa araw ng ating Panginoong Jesu-Cristo. **9** Tapat ang Diyos na siyang tumawag sa inyo sa pakikipagtapon sa kaniyang Anak na si Jesu-Cristo na ating Panginoon. **10** Ngayon, hinihikayat ko kayo, mga kapatid, sa pamamagitan ng pangalan ng ating Panginoong Jesu-Cristo, na magkakasundo kayong lahat, at walang pagkahati-hati sa inyo. Pinapakiusap ko sa inyo na kayo ay magkaisa sa kaisipan at maging sa layunin. **11** Sapagkat ibinalita sa akin ng mga tauhan ni Cloe na may namumunoong mga alit sa inyo. **12** Ang ibig kong sabihin: Ang bawat isa sa inyo ay nagsasabi, "Kaya Pablo ako," o "Kay Apolos ako" o "Kay Cefas ako," o "Kay Cristo ako." **13** Si Cristo ba ay nahahati? Si Pablo ba ay napako para sa inyo? Kaya ba ay binautismuhan sa pangalan ni Pablo? **14** Ako ay nagpapasalamat sa Diyos na wala akong binautismuhan sa inyo, maliban kay Crispo at Goyo. **15** Ito ay upang walang isa man sa inyo na magsasabing binautismuhan ko kayo sa aking pangalan. **16** (Binautismuhan ko din ang sambahan ni Stefanas. Sa kabilang nito, hindi ko na alam kung may nabautismuhan pa akong iba.) **17** Sapagkat hindi ako isinugo ni Cristo upang magbautismo kundi mangaral ng ebanghelyo. Hindi niya ako isinugo upang mangaral sa salita na may karunungan ng tao, upang ang krus ni Cristo ay hindi mawawalan ng kapangyarihan. **18** Sapagkat ang mensahe tungkol sa krus ay kamangmangan sa mga mamamatay. Ngunit para sa mga inililigtas ng Diyos, ito ay ang kapangyarihan ng Diyos. **19** Sapagkat nasusulat, "Sisirain ko ang karunungan ng marurunong. Bibiguin ko ang pang-unawa ng mga matatalino." **20** Nasaan ang taong marunong? Nasaan ang daluhbasa? Nasaan ang debatista ng mundong ito? Hindi ba't pinalitan ng Diyos ang karunungan ng mundong ito ng kamangmangan? (**aión g165**) **21** Dahil ang mundo sa sarili nitong karunungan ay hindi kinilala ang Diyos, nalugod ang Diyos sa pamamagitan ng kamangmangan ng pangangaral na iligtas ang sinumang sumasampalataya. **22** Sapagkat humihiling ang mga Judio ng mga tanda ng himala at naghahangad ng karunungan ang mga Griyego. **23** Ngunit ipinapangaral namin si Cristo na napako, isang ikinatitid ng mga Judio at kamangmangan sa mga Griyego. **24** Ngunit sa lahat ng mga tinawag ng Diyos, maging Judio at Griyego, ipinapangaral namin na si Cristo ang kapangyarihan at ang karunungan ng Diyos. **25** Sapagkat ang kamangmangan ng Diyos ay mas higit sa karunungan ng tao, at ang kahinaan ng Diyos ay higit sa kalakasan ng tao. **26** Tumingin kayo sa pagkatawag ng Diyos sa inyo, mga kapatid. Lilan lamang ang marurunong sa inyo sa pamamagitan ng pamantayan ng tao. Lilan lamang ang makapangyarihan sa inyo. Lilan lamang ay maharlikang kapanganakan sa inyo. **27** Ngunit pinili ng Diyos ang mga bagay na mangmang sa mundo upang hiyain ang mga marurunong. Pinili ng Diyos kung anong mahihina sa mundo upang hiyain ang malakas. **28** Pinili ng Diyos kung ano ang mabababa at hinamak sa mundo. Pinili nga niya ang mga bagay na itinuring na walang kabuluan, upang mawalang kabuluan ang mga bagay na pinanghahawakang mahalaga. **29** Ginawa niya ito upang walang sinuman ang may dahilan upang magyabang sa harapan niya. **30** Dahil sa ginawa ng Diyos, kaya ngayon ay na kay Cristo Jesus na naging karunungan natin na mula sa Diyos. Siya ang ating naging katuwiran, kabanalan, at katubusan. **31** Kaya nga, gaya ng sinabi ng kasulatan, "Kung ang isa man ay magmamalaki, ipagmalaki niya ang Panginoon."

2 Nang pumunta ako sa inyo, mga kapatid, hindi ako pumariyan na may kahusayan ng pananalita o karunungan nang aking ipinahayag ang mga lihim na katotohanan tungkol sa Diyos. **2** Sapagkat nagpasya akong walang kilalanin nang ako ay nasa inyo maliban kay Jesu-Cristo na siyang ipinako sa krus. **3** At nakasama ninyo ako sa kahinaan, at pagkatakot, at sa matinding pangging. **4** At ang aking mensahe at pagpapahayag ay hindi sa mapang-akit na pananalita ng karunungan. Sa halip, kasama ng mga ito ang pagpapakita ng Espiritu at ng kapangyarihan, **5** upang ang inyong pananampalataya ay hindi sa karunungan ng mga tao, kundi sa kapangyarihan ng Diyos. **6** Ngayon nagsasalita kami ng karunungan sa mga ganap, ngunit hindi ang karunungan ng mundong ito, o ng mga namumuno sa kapanahunang ito, na lumilipas. (**aión g165**) **7** Sa halip nagsasalita kami ng karunungan ng Diyos sa lihim na katotohanan, ang lihim na karunungan itinalaga ng Diyos bago pa ang mga panahon para sa ating kaluwahlitan. (**aión g165**) **8** Wala sa mga namumuno sa panahong ito ang nakakaalam ng ganitong karunungan, sapagkat kung naunawaan lang sana nila ito sa panahong iyon, hindi na sana nila ipinako sa krus ang Panginoon ng kaluwahlitan. (**aión g165**) **9** Ngunit gaya ng nasusulat, "Mga bagay na hindi nakita ng mata, na hindi narinig ng tainga, na hindi sumagi sa isipan, ang mga bagay na inihanda ng Diyos para sa mga umiibig sa kanya." **10** Ito ang mga bagay na inihayag ng Diyos sa atin sa pamamagitan ng Espiritu. Sapagkat sinasaliksik ng Espiritu ang lahat, kahit ang mga lihim ng Diyos. **11** Sapagkat sino ang nakakaalam sa iniisip ng tao, malibang ang espirituwal nasa kanya? Ganoon din, walang nakakaalam sa mga lihim ng Diyos maliban ang Espiritu ng Diyos. **12** Ngunit hindi natin tinanggap ang espiritu ng mundo, kundi ang Espiritu na siyang nagmula sa Diyos, upang maaari nating malaman ang mga bagay na kusang ibinigay sa atin ng Diyos. **13** Sinasabi namin ang tungkol sa mga bagay na ito sa pamamagitan ng salita na hindi kayang ituro sa pamamagitan ng karunungan ng tao, ngunit itinuro ng Espiritu sa amin. Ipinapaliwanag ng Espiritu ang mga espirituwal na mga salita sa espirituwal na karunungan. **14** Hindi makatanggap ng mga bagay na nabibilang sa Espiritu ng Diyos ang hindi espirituwal na tao, sapagkat kahangalan ang mga ito sa kanya. Hindi niya nakikilala ang mga ito dahil ang mga ito ay nakikilala sa pamamagitan ng espiritu. **15** Hahatulan ng isang espirituwal ang lahat ng bagay, ngunit hindi siya sakop sa paghahatol ng iba. **16** "Sapagkat sino ang nakakaalam sa isip ng Panginoon upang siya ay turuan?" Ngunit nasa atin ang pag-iisip ni Cristo.

3 At ako, mga kapatid, hindi ko kayo nakakausap na tulad ng mga taong espirituwal, sa halip bilang mga taong makalaman, bilang mga sanggol ng Cristo. **2** Pinaihoom ko kayo ng gatas at hindi ko kayo pinapakain ng karne, sapagkat hindi pa kayo handa sa karne. At hanggang ngayon ay hindi pa rin kayo handa. **3** Sapagkat nananatili kayong makalaman. Dahil kung may paninibugho at pagtatalo na umiiral pa sa inyo, hindi ba namumuhay pa kayo sa laman at hindi ba kayo lumalakad sa pamantayan ng tao? **4** Sapagkat kapag may isang nagsabi, "Ako ay sumusunod kay Pablo," at sinasabi naman ngisa, "Ako ay sumusunod kay Apolos," hindi ba namumuhay pa kayo bilang isang tao? **5** Sino ba si Apolos? At sino ba si Pablo? Mga lingkod na dahil sa kanila kayo ay sumasampalataya, na bawat isa sa kanila ay nabigyan ng Panginoon ng mga tungkulin. **6** Ako ang nagtaniam, si Apolos ang nagdilig, ngunit ang Diyos ang nagpapalago. **7** Kung magkagayon, hindi mahalaga kung sino ang nagtaniam, ni ang nagdidiliig. Ngunit ang Dios ang siyang nagpapalago. **8** Ngayon ang nagtaniam at nagdidiliig ay isisa, at ang bawat isa ay tatanggap ng kaniyang sahod ayon sa kaniyang sariling trabaho. **9** Sapagkat kami ay kapwa mga manggagawa ng Diyos. Kayo ang hardin ng Diyos, gusali ng Diyos. **10** Ayon sa biyayang ibinigay sa akin ng Diyos bilang isang mahusay na punong tagapagtayo, ako ang naglagay ng pundasyon at may ibang nagtitayo sa ibabaw nito. Subalit mag-ingat ang bawat tao kung paano siya magtitayo sa ibabaw nito. **11** Sapagkat walang sinuman ang makapaglalagay ng ibang pundasyon maliban sa isa na naitayo na, na si Jesu-Cristo. **12** Ngayon kung sinumang nagtitayo sa ibabaw ng pundasyon sa ginto, pilak, mga mahahalagang bato, kahoy, dayami, o pinaggapasan, **13** ang kaniyang gawa ay maihahaya, dahil ang liwanag ng araw ang magsisimalat nitó. Sapagkat ito ay ihahayag ng apoy. Ang apoy ang susubok sa uri at halaga ng anumang gawa ng bawat isa. **14** Kung mananatili ang anumang bagay na tinayo ng tao, siya ay tatanggap ng gantimpala. **15** Ngunit kung

masunog ang ginawa ng sinuman, siya ay mawawalan. Nguni't siya mismo ay ligtas, na gaya ng naligtas mula sa mga apoy. **16** Hindi ba ninyo alam na kayo ang templo ng Diyos at ang Espiritu ng Diyos ay naninirahan sa inyo? **17** Kung sinuman ang wawasan sa templo ng Diyos, sisirain din ng Diyos ang taong iyon. Sapagkat ang templo ng Diyos ay banal at maging kayo. **18** Huwag ninyong dayain ang iroyng mga sarili. Kung ang sinuman sa inyo ay nag-iisip na siya ay marunong sa panahong ito, hayaan siyang maging "mangmang" upang magtamo siya ng karunungan. (**aion g165**) **19** Sapagkat ang karunungan sa mundong ito ay kamangmangan sa Diyos. Sapagkat nasusulat, "Hinuhuli niya ang marunong sa kaniyang katusuhan". **20** At gayun din, "Alam ng Panginoon na ang mga pangangatuwan ng marunong ay walang sayasya." **21** Kaya wala ng maygabayang sa mga tao! Sapagkat lahat ng mga bagay ay sa inyo, **22** kahit na si Pablo, o si Apolos, o si Cefas, o ang sanlibutan, o ang buhay, o ang kamatawan, o mga bagay sa kasalukuyan, o mga bagay na darating. Lahat ng mga bagay ay sa inyo, **23** at kayo ay kay Cristo, at si Cristo ay sa Diyos.

4 Ganito dapat ang ipalagay ng tao sa amin, bilang mga lingkod ni Cristo at mga katiwala ng mga lihim na katotohanan ng Diyos. **2** Sa kaugnayan nito, kinakailangang mapagkakatiwalaan ang mga katiwala. **3** Ngunit para sa akin, ito ay napakalit lamang na bagay para mahatulan ninyo ako o nang anumang hukuman ng tao. Sapagkat hindi ko ng hinahatulan ang aking sarili. **4** Wala akong nalalaman na anumang sakdal laban sa akin ngunit hindi nangangahulugan ako ay walang sala. Ang Panginoon ang siyang hahatol sa akin. **5** Kaya, huwaq kayong humatol tungkol sa anumang bagay bago ang panahon, bago dumating ang Panginoon. Dadalhin niya sa liwanag ang mga lihim na bagay ng kadiilinan at ihahayag ang mga layunin ng puso. At makatatanggap ang bawat isa ng kaniyang papuri mula sa Diyos. **6** Ngayon, mga kapatid, ginawa ko ang mga prinsipyong ito sa aking sarili at ni Apolos para sa inyong kapakanan upang mula sa amin ay iroyng matutunan ang kahulugan ng kasabihan na, "Huwag ninyong hihihigit kung ano ang nasusulat." Ito ay upang wala sa inyo ang maging mayabang sa pagtatangi ng isa laban sa iba. **7** Sapagkat sino ang nakakakita ng pagkakaiba ninyo sa iba? Anong mayroon kayo na hindi ninyo tinanggap ng walang bayad? Kung natanggap ninyo ito ng walang bayad, bakit kayo nagayabang na parang hindi ninyo nagawa? **8** Nasa inyo na lahat ng maaari ninyong gustuhin! Naging mayaman na kayo! Nagsimula na kayong maghari- at nang bukod sa amin! Tunay nga, nais kong maghari kayo upang makapaghari kami na kasama ninyo. **9** Sapagkat iniisip kong kaming mga apostol ay inilagay ng Diyos sa kahul-hulihan ng hanay na pinapanood at gaya ng mga taong nahatulan ng kamatawan. Kami ay naging isang palabas sa mundo, sa mga anghel at sa mga tao. **10** Kami ay mga hangal alang-alang kay Cristo, ngunit kayo ay marunong kay Cristo. Kami ay mahina, ngunit kayo ay malakas. Kayo ay kinilala sa karangalan, ngunit kami ay kinilala sa kahiyahan. **11** Hanggang sa mga oras na ito, kami ay nagugutom at nauuhaw, kami ay nagkukulang sa kasutusan, kami ay pinalo nang may kalupitan, at kami ay walang matuluyan. **12** Naapakahirap kami sa paggawa, gumagawa sa sarili naming mga kamay. Nang kami ay nilait, nagpapala kami. Nang kami ay inusig, nagiisip kami. **13** Noong kami ay siniraan, nagsalita kami ng may kabaitan. Kami ay naging, at maituturing pa rin na inaayawan ng mundo at ang pinakamarumi sa lahat ng mga bagay. **14** Hindi ko isinulat ang mga bagay na ito upang hiyain kayo, ngunit upang itama kayo bilang aking mga minamahalan na anak. **15** Sapagkat kahit mayroon kayong sumpang libo na tagabatay kay Cristo, wala kayong maraming ama. Sapagkat naging ama ninyo ako kay Cristo Jesus sa pamamagitan ng ebanghelyo. **16** Kaya hinihikayat ko kayo na tularan ninyo ako. **17** Ito ang dahilan kung bakit ko pinapunta sa inyo si Timoteo, ang aking minamahalan at tapat na anak sa Panginoon. Siya ang magpapaalala sa inyo ng aking mga kaparaanan kay Cristo, gaya ng pagtuturo ko sa kanila sa lahat ng dako at sa bawat iglesia. **18** Ngayon, ang iba sa inyo ay lubhang mayabang, kumikilos na parang hindi ako darating sa inyo. **19** Ngunit malapit na akong pumunta sa inyo, kung kalooban ng Panginoon. At hindi ko lamang malalaman ang salita ng mga mayayabang na ito, ngunit makikita ko ang kanilang kapangyarian. **20** Sapagkat ang kaharian ng Diyos ay hindi naglalaman ng usapin kundi ng kapangyarian. **21** Ano ba ang gusto ninyo? Kailangan ko bang pumunta sa inyo na may pamalo o nang may pag-ibig at sa espiritu ng kahinahuanan?

5 Naring namin ang ulat na may nangayaring sekwal na imoralidad sa inyo, ang uri ng imoralidad na hindi nga pinahihintulutan kahit sa mga Gentil. Ang ulat ay ganito, mayisa sa inyo na nakikipagtalik sa asawa ng kaniyang ama. **2** At masyado kayong mayabang. Sa halip, hindi ba dapat na magluksa kayo? Dapat maalis sa inyo ang gumawa nito. **3** Sapagkat, kahit na wala ako sa katawan ngunit kasama pa rin ninyo ako sa espiritu, at hinatalan ko na ang siyang gumawa nito, na parang nariyan ako. **4** Kung magtitipun-tipon kayo sa ngalan ng ating Panginoong Jesus, at nariyan din ang aking espiritu sa kapangyarian ng ating Panginoong Jesus, hinatalan ko na ang taong iyan. **5** Ginawa ko ito upang maipasakamay ang taong ito kay Satanas para sa pagkawasak ng laman, upang maaring maligtas ang kaniyang espiritu sa araw ng Panginoon. **6** Hindi mabuti ang iroyng pagmamalaki. Hindi ba ninyo alam na mapapaalsa ang buong tinapay sa kaunting lebadura? **7** Linisin ninyo ang iroyng sarili sa lumang lebadura upang kayo ay maging bagong masa, at upang kayo ay maging tinapay na walang lebadura. Sapagkat si Cristo, na ating kordero ng Paskua, ay inihandog na. **8** Kaya atin nang ipagdiwang ang pista, hindi sa lumang lebadura, na siyang lebadura ng masamang pag-uugali at kasamaan. Kundi, ipagdiwang natin ang tinapay na walang lebadura ng katapatan at katotohanan. **9** Sumulat ako sa inyo sa aking liham upang kayo ay huwag makisama sa mga taong mahahala. **10** Hindi ko ibig sabihin na sa mga imoral na tao sa mundong ito, o sa mga sakim, o sa mga mandaraya, o sa mga taong sumasamba sa diyus-diyosan, sapagkat sa paglayo mula sa kanila ay kakailanganin niryong umalis sa mundo. **11** Ngunit ngayon sumusulat ako sa inyo upang huwag kayong makisama sa sinumang tinawag na kapatid kay Cristo ngunit siya ay namumuhay sa sekwal na imoralidad, o sakim, o sumasamba sa mga diyus-diyosan, o mapang-abuso sa pananalita, o lasinggero, o mandaraya. Ni makikisalo sa pagkain sa ganiyang tao. **12** Sapagkat paanong ako ay nasasangkot sa paghahotel sa mga tao sa labas ng iglesia? Sa halip, hindi ba't dapat ninyong hatulan ang mga nasa loob ng iglesia? **13** Ngunit ang Diyos ang siyang hahotel sa mga nasa labas. "Alisin ang masamang tao mula sa inyo."

6 Kung mayroong alitan ang isa sa inyo sa iba, maglalakas-loob ba siya na pupunta sa korteng pambayan sa harapan ng hindi mananampalatayaang hukom, sa halip na sa harapan ng mga mananampalataya? **2** Hindi ba ninyo alam na ang mga mananampalataya ang hahotel sa mundo? At kung hahatulan ninyo ang mundo, wala ba kayong kakayahang na ayusin ang mga hindi mahahalagang bagay? **3** Hindi ba ninyo alam na tayo ang hahotel sa mga anghel? Gaano pa kaya na hatulan natin ang mga bagay na buhay na ito? **4** Kung gayun nga na kailangan ninyong gumawa ng mga hatol ukol sa pang-araw araw na buhay, bakit ninyo idinudulog ang mga ganiton kaso sa harapan ng mga walang katayuan sa iglesia? **5** Sinasabi ko ito upang kayo ay hiyain. Wala bang kahit isa sa inyo ang may sapat na karunungan upang ayusin ang mga alitan sa pagitan ng mga kapatid? **6** Ngurit ang nagyayari ay, ang isang mananampalataya ay pumupunta sa korte laban sa isa paang mananampalataya, at ang kasong iyon ay nakalagay sa harapan ng isang hukom na hindi mananampalataya! **7** Ang katunayan na may mga anumang alitan sa pagitan ng mga Kristiyano ay pagkatalo na para sa inyo. Bakit hindi nalang pagdusahan ang mali? Bakit hindi nalang hayaan na kayo ay dayain? **8** Ngunit ginawan ninyo ng mali at dinaya ang iba, at sila ay iroyng mga sariling kapatid! **9** Hindi ba ninyo alam na hindi mamahanin ng mga hindi matuwid ang kaharian ng Diyos? Huwag kayong maniwala sa mga kasinungalingan. Ang mga mahahalay, mga sumasamba sa mga diyus-diyosan, mga nangangalunya, mga lalaking nagbebenta ng aliw, silang mga nakikipagtalik sa kapwa lalaki, **10** mga magnanakaw, mga sakim, mga lasinggero, mga mapanirang-puri, mga mandaraya—wala sa kanila ang magmamana sa kaharian ng Diyos. **11** At ganyan ang ilan sa inyo. Ngunit nilinis na kayo, at inihandog na kayo sa Diyos, at kayo ay ginawa nang matuwid sa Diyos sa ngalan ng Panginoong Jesu-Cristo at sa pamamagitan ng Espiritu ng ating Diyos. **12** "Para sa akin ang lahat ay pinapahintulutan ng batas, ngunit hindi lahat ng bagay ay kapaki-pakinabang para sa akin. Para sa akin ang lahat ay pinapahintulutan ng batas," ngunit hindi ako magpapaalipin alinman sa mga ito. **13** "Para sa tiyan ang pagkain, at ang tiyan ay para sa pagkain," ngunit kapwa wawasanin ng Diyos ang mga ito. Hindi ginawa ang katawan para sa gawaing mahahalay. Sa halip, ang katawan ay para sa Diyos,

at ang Panginoon ang magkakaloob para sa katawan. **14** Binuhay ng Diyos ang Panginoon at siya din ang bubuhay sa atin sa pamamagitan ng kaniyang kapangyarihan. **15** Hindi ba ninyo alam na ang inyong mga katawan ay mga bahagi ni Cristo? Maaari ko bang kunin ang mga bahagi ni Cristo at isama sa mga nagbebenta ng aliw? Hindi ito maaari! **16** Hindi ba ninyo alam na ang sinumang nakipag-isa sa mga nagbebenta ng aliw ay magiging isang laman kasama siya? Gaya ng sinasabi ng kasulatan, "Ang dalawa ay magiging isang laman." **17** Ngunit ang sinumang nakipag-isa sa Panginoon ay nakikipag-isa sa kaniya sa espiritu. **18** Lumayo sa kseksual na imoralidad! "Ang ibang kasalanan na nagagawa ng tao ay labas sa katawan," ngunit ang mahalay na tao ay nagkakasala laban sa kaniyang sariling katawan. **19** Hindi ba ninyo alam na ang inyong katawan ay templo ng Banal na Espiritu, na siyang namumuhay sa inyo, na inyong tinanggap mula sa Diyos? Hindi ba ninyo alam na hindi na ninyo pag-aari ang inyong sari? **20** Sapagkat binili na kayo sa isang halaga. Kaya, luwalhatiin ninyo ang Diyos sa pamamagitan ng inyong katawan.

7 Ngayon tungkol sa mga bagay na isinulat ninyo sa akin: May mga panahon na nakakabuti sa isang lalaki na huwag sumiping sa babae. **2**

Ngunit dahil sa mga tuksu ng mga mahalay na gawain, bawat lalaki ay dapat magkaroon ng sariling asawang babae at ang bawat babae ay dapat magkaroon din ng sariling asawang lalaki. **3** Dapat ibigay ng asawang lalaki sa kaniyang asawa ang pang mag-asawang karapatan at ganoon din ang asawang babae sa kaniyang asawang lalaki. **4** Hindi ang babae ay may kapamahalaan sa kaniyang sariling katawan, kundi ang kaniyang asawang lalaki. At ganoon din, ang lalake hindi siya ang may kapamahalaan sa kaniyang sariling katawan, kundi ang kaniyang asawang babae. **5** Huwag niryong ipagkait sa isa'-isa ang pagsisingip, maliban sa napagkasunduan at sa isang takdang panahon. Gawin ninyo ito upang maitatalaga ang inyong mga sariili sa pananalangin. Pagkatapos magsama kayong muli upang hindi kayo matukso ni Satanas dahil sa kawalang pagtitimpi. **6** Ngunit sinasabi ko sa inyo ang mga bagay na ito bilang pagsusumamo at hindi bilang isang utos. **7** Nais ko sanang ang bawat isa ay katulad ko. Kaya lang may kalooob ang bawat isa na galing sa Diyos. Ang isa ay may ganitong uri ng kalooob at ang iba ay may ibang kalooob. **8** Sa mga hindi pa nag-aasawa at sa mga babaeng balo sinasabi ko na mas mabuti pa sa kanila na manatiling walang asawa, katulad ko. **9** Ngunit kung hindi na nila kayang pigilan ang kanilang mga sariili, sila ay dapat ng mag-asawa. Dahil mas mabuti na sila ay mag-asawa kaysa mag-alab sa pita ng damdamin. **10** Ngayon sa mga may asawa ibinibigay ko ang utos na ito—hindi ako, kundi ang Panginoon: "Ang babaeng ay hindi dapat humiwalay sa kaniyang asawa". **11** Ngunit kung siya ay hiihiwalay sa kaniyang asawa, dapat na manatili siyang walang asawa o kaya ay makipagkasundo sa kaniya. At "ang lalaki ay hindi dapat hiwalayan ang kaniyang asawa." **12** Ngunit sa iba ay sinasabi ko—ako, at hindi ang Panginoon—na kung may kapatid na lalaki na may asawang hindi mananampalataya, at kung ang babaeng ay kunteento naman sa pakikisama sa kaniya, huwag niya itong hiihiwalayan. **13** Kung ang babaeng ay may asawang hindi mananampalataya at kung ang lalake ay kunteento naman sa pakikisama sa kaniya, huwag niya itong hiihiwalayan. **14** Sapagkat ang asawang lalaki na hindi mananampalataya ay naibukod na dahil sa kaniyang asawang mananampalataya, at ang babaeng hindi mananampalataya ay naibukod na rin dahil sa kaniyang asawang mananampalataya. Kung hindi, ang inyong mga anak ay hindi maliliinis, ngunit sa katotohanan sila ay naibukod na. **15** Ngunit kung ang hindi Kristiyangan asawa ay humiwalay, hayaan siyang umalis. Sa ganyang mga kalagayan, ang mga kapatid na lalaki at babaeng ay hindi nakatali sa kanilang mga sumpaan. Tinawag tayo ng Diyos na mamuhay na mapayapa. **16** Sapagkat babaeng, paano mo nalalaman kung maillilitas mo ang inyong asawa? O lalaki, paano mo nalalaman kung maillilitas mo ang inyong asawa? **17** Hayaan na lamang na ang bawat isa ay mamuhay sa buhay na itinalaga ng Panginoon sa kanila, gaya ng pagkatawag ng Diyos sa bawat isa. Ito ang aking panuntunten sa lahat ng iglesia. **18** Mayroon bang natuli ng siya ay tawagin upang sumampalataya? hindi niya dapat alisin ang mga tanda ng kaniyang pagkakatulsi. Mayroon bang hindi natuli ng siya ay tawagin sa pananampalataya? Hindi siya dapat magpatulsi. **19** Sapagkat hindi ang tulsi o ang hindi tulsi ang mahalaga. Ang mahalaga ay ang pagsunod sa mga kautusan ng Diyos. **20** Dapat manatili ang bawat isa sa pagkakatawag kung ano siya noon ng tawagin siya ng Diyos upang

sumampalataya. **21** Kayo ba ay alipin ng tawagin ng Diyos? Huwag ng alalahanin ang tungkol dito. Ngunit kung ikaw ay maaaring maging malaya, gawin mo ito. **22** Sapagkat sinumang tinawag ng Panginoon bilang isang alipin ay malayang tao ng Panginoon. Gayundin sa bawat isa na malaya nang tawagin siya ng Panginoon upang sumampalataya ay alipin ni Cristo. **23** Kayo ay nabili ng may halaga kaya huwag na kayong magpa-alipin sa mga tao. **24** Mga kapatid, anumang buhay ng bawat isa sa atin nang tayo ay tinawag upang sumampalataya ay manatili tayo sa ganyang buhay. **25** Ngayon tungkol sa mga hindi nag-aasawa, ako ay walang kautusin galing sa Panginoon. Ngunit ako ay may iminumungkahil sa inyo bilang mapagkatilaan ng dahil sa awa ng Panginoon. **26** Dahil dito, naisip ko na dahil sa kapitiran sa kasalukuyan, mas mabuti pa sa isang lalaki na manatili sa kalagayan niya. **27** Ikaw ba ay naipagkasundo na sa isang babae sa sumpaan ng pag-aasawa? Huwag mo ng hanapin pang makalaya mula dito. Ikaw ba ay malaya na walang asawa o wala ka pang asawa? Huwag ka ng maghanap pa ng mapapangasawang babae. **28** Ngunit kung ikaw ay mag-aasawa, hindi ka nagkakasala. At kung ang isang babae na wala pang asawa ay mag-aasawa, hindi siya nagkakasala. At sa kanila na mga nagsisipag-asawa maraming mga pagsubok na iba't ibang narararanasan habang nabubuhay at gusto kong maligtas kayo mula sa mga ito. **29** Ngunit ito ang aking sinasabi mga kapatid na lalaki at babae: Maiksí na ang panahon. Mula ngayon, ang sinumang may asawang babae ay mamuhay na parang walang asawa. **30** At sa mga tumatangis ay dapat kumilos na parang hindi tumatangis at sa nagsasaya na parang hindi nagsasaya at sa mga namimili ng anumang bagay ay parang walang pag-aari. **31** At sa mga nakikisama sa mundong ito ay dapat silang kumilos na parang walang pakikisama sa mundong ito, sapagkat ang pamamalakad ng mundong ito ay magtatapos na. **32** Gusto ko na kayo ay maging malaya sa mga alalahanin. Ang mga lalaking walang asawa ay alalahanin ang mga tungkol sa Panginoon, kung paano Siya paluguran. **33** Ngunit ang may asawang lalaki ay inaalala niya ang mga bagay ng mundo upang mapasaya ang kaniyang asawa, **34** ang kaniyang kaisipan ay nahahati. Ang isang babae na wala pang asawa o dalaga pa ay inaalala ang mga tungkol sa Panginoon, kung paano niya italaga ang katawan at espiritu. Ngunit ang babaeng may asawa ay inaalala niya ang mga bagay sa mundong ito, kung paano niya mapasaya ang kaniyang asawa. **35** Aking sinasabi ito para sa inyong pakinabang, hindi upang hadlangan kayo. Aking sinasabi ito kung ano ang dapat, sa gayon kayo ay maging masigasig sa Panginoon na walang anumang abala. **36** Ngunit kung sinuman ay nag-iisip na dahil sa labis na simbuyo ng damdamin hindi na niya napakikitunguhan na may paggalang ang kaniyang magiging asawa, ay pakasalan na niya ang babaeng dahil iyan ang nais niya. Ita ay hindi kasalanan. **37** Ngunit kung ang lalaki ay gumawa ng isang pagpapasya na hindi muna mag-asawa, at walang diwa ng pagmamadol, at kung napigilinan pa niya ang kaniyang nararamdam, mabuti ang naisin niya kung hindi muna siya mag-asawa. **38** Kaya sinuman ang magnanais na magpakasal sa kaniyang magiging asawa ay mabuti naman, at sa isa na pumili na hindi na siya mag-asawa ay mas lalong mainam. **39** Ang isang babaeng ay natatalian sa kaniyang asawa habang siya ay nabubuhay. Ngunit kung ang asawang lalaki ay mamatay, siya ay malayang mag-asawa sa sinuman naisin niya, ngunit sa Panginoon lamang. **40** Ngunit sa aking paghatol siya ay mas magiging masaya kung mananatili siya sa kaniyang kalagayan. At iniisip ko na ako rin ay may Espiritu ng Diyos.

8 Ngayon tungkol sa pagkain na inialay sa mga diyus-diyosan: Alam natin na "tayong lahat ay may kaalaman". Ang kaalaman ay nakapagpapala ngunit ang pag-ibig ang nagpapatiway. **2** Kung mayroon mang nag-iisip na siya ay may nalalaman ng isang bagay, ang taong iyan ay wala pa talagang nalalaman gaya ng kaniyang dapat na malaman. **3** Ngunit ang sinumang umiibig sa Diyos, ang taong iyan ay nakikilala niya. **4** Kaya tungkol sa mga pagkaing inialay sa mga diyus-diyosan: Alam natin na "ang diyus-diyosan sa mundong ito ay walang kabulungan" at "walang Diyos liban sa isila". **5** Sapagkat marami ang tinatawag na mga diyus-diyosan sa langit o sa lupa, gaya ng marami ang mga "diyus-diyosan at mga panginoon". **6** "Ngunit sa atin ay may isang Diyos Ama, na mula sa kaniya ang lahat ng mga bagay at siyang dahilan kaya tayo ay nabubuhay, at may isang Panginoong Jesu-Cristo, na sa pamamagitan niya ang lahat ng bagay ay umiiral at na sa pamamagitan niya tayo ay umiiral." **7** Gayunman, ang

kaalaman ito ay wala sa bawat isa. Sa halip, kinaugalian na ng iba noong mga nakaraan ang pagsamba sa mga diyus-diyosan at kumain sila ng pagkaing ito na tila naihay sa diyus-diyosan. Napasama ang kanilang budhi dahil ito ay mahina. **8** Ngunit hindi pagkain ang nagmumungkahil sa atin sa Diyos. Hindi tayo malala kung hindi tayo kakain, ni mas mabuti kung tayo ay kakain. **9** Ngunit pag-ingatan na ang iyong kalayaan ay huwag maging sanhi na matisod ang isang tao na mahina sa pananampalataya. **10** Sapagkat kung ipapalagay na mayroon nakakakita siyo na may kaalaman, na kumain ka ng pagkain sa isang templo ng diyus-diyosan. Hindi ba mapalalakas ang kaniyang mahinang budhi na kumain ng naihay sa mga diyus-diyosan? **11** Kaya dahil sa iyong pang-unawa tungkol sa toteoing kalikasan ng mga diyus-diyosan, ang mga mahihinang kapatid na siyang dahilan kung bakit natamatay si Cristo ay napupuska. **12** Kaya nga kung ikaw ay nagkasala sa iyong mga kapatid at nasugatan ang kanilang mga mahihinang budhi, ikaw ay nagkasala kay Cristo. **13** Kaya nga, kung pagkain ang magiging sanhi na matisod ang aking mga kapatid, hindi na ako kailinanman kakain ng karne upang hindi ako maging sanhi ng pagbagsak ng aking mga kapatid. (**aioñ g165**)

9 Hindi ba ako malaya? Hindi ba ako isang apostol? Hindi ko ba nakita si Jesus, ang ating Panginoon? Hindi ba't kayo ang aking mga gawa sa Panginoon? **2** Kung hindi ako apostol sa iba, gayunman, apostol naman ako sa inyo. Sapagkat kayo ang patunay ng aking pagka-apostol sa Panginoon. **3** Ito ang aking pagtatanggol sa mga sumusuri sa akin. **4** Wala ba kaming karapatan kumain at uminom? **5** Wala ba kaming karapatan na isama ang aming mga asawa na isang mananampalataya, gaya ng ginagawa ng ibang mga apostol, at ng mga kapatid ng Panginoon, at ni Cefas? **6** O kami lamang ba ni Bernabe ang dapat magtrabaho? **7** Sino ang naglilingkod bilang isang kawal sa sarili niyang gastos? Sino ang nagtatanim sa ubasan at hindi kumakain ng bunga nito? O sino ang nag-aalaga ng kawan at hindi umiinom ng gatas mula sa mga ito? **8** Sinasabi ko ba ang mga bagay na ito batay sa makataong kapangyarihan? Hindi ba sinabi din ito ng batas? **9** Sapagkat nasusulat sa kautusan ni Moises, "Huwag mong bubsulan ang baka habang gumigil ng butil." Ang baka nga ba talaga ang pinahahalagahan ng Diyos? **10** Hindi ba siya nagsasalita tungkol sa amin? Naisulat ito para sa amin, sapagkat ang siyang nag-aararo ay nag-aararo sa pag-aasa at ang gumigil ng kallangang gumiik na umaasa na makikibahi sa ani. **11** Kung naghaisik kami ng mga espirituwal na bagay sa inyo, kalabisan ba sa amin na umani ng mga material na bagay mula sa inyo? **12** Kung ginagawa ng iba ang karapatan ito mula sa inyo, hindi ba mas lalo na kami? Gayunman, hindi namin inangkin ang karapatan ito. Sa halip, tiniis namin ang lahat kaysa maging hadlang sa ebanghelyo ni Cristo. **13** Hindi ba ninyo alam na ang mga naglilingkod sa templo ay kumukuhang pagkain mula sa templo? Hindi ba ninyo alam na ang mga naglilingkod sa altar ay nakikibahi sa kung ano ang naihandog sa altar? **14** Sa ganoon ding paraan, iniutos ng Panginoon na ang mga napapahayag ng ebanghelyo ay dapat kunin ang kanilang kabuhayan mula sa ebanghelyo. **15** Ngunit hindi ko inangkin ang kahit anuman sa mga karapatan ito. At hindi ako nagsusulat upang maganap ito sa akin. Mas gugustuhin ko pa ang mamatay kaysa bawian ako ng sinuman ng maipagmamalaki. **16** Sapagkat kung ipinangangaral ko ang ebanghelyo, wala akong dahilan para magmayabang dahil dapat ko itong gawin. At kaawa-awa ako kung hindi ko ipangangaral ang ebanghelyo! **17** Sapagkat kung gagawin ko ito ng maluwag sa kalooban, may gantimpala ako. Ngunit kung hindi maluwag sa kalooban, may responsibilidad pa rin ako sa ipinagkatiwala sa akin. **18** At ano ang aking gantimpala? Na kung ako ay nangangaral, maiaalok ko ang ebanghelyo nang walang bayad at hindi ko lubos na gagamitin ang aking karapatan sa ebanghelyo. **19** Sapagkat kahit malaya ako sa lahat, naging alipin ako sa lahat upang makahikayat pa ako ng mas marami. **20** Sa mga Judio, naging katulad ako ng isang Judio upang makahikayat ng mga Judio. Sa mga nasa ilalim ng kautusan, naging katulad ako ng isang nasa ilalim ng batas upang makahikayat ng mga nasa ilalim ng batas. Ginawa ko ito kahit na wala ako sa ilalim ng batas. **21** Sa mga nasa labas ng kautusan, naging katulad ako ng nasa labas ng kautusan, kahit na ako mismo ay wala sa labas ng kautusan ng Diyos ngunit sa ilalim ng kautusan ni Cristo. Ginawa ko ito upang aking mahikayat ang mga nasa labas ng kautusan. **22** Sa mga mahihina ako ay naging mahina, upang aking mahikayat ang mga mahihina. Naging kagaya ako ng

lahat ng mga bagay upang sa lahat ng paraan ay maligtas ko ang ilan. **23** Ginawa ko ang lahat ng bagay para sa kapakanan ng ebanghelyo, upang makalahok ako sa lahat ng pagpapala nito. **24** Hindi ba ninyo alam na sa isang takbuhan, ang lahat ng mananakbo ay tumatakbo, ngunit iiisa lamang ang makatatanggap ng gantimpala? Kaya tumakbo ka upang makamit ang gantimpala. **25** Ginagawa ng manalalaro ang piggipigil sa sarili sa lahat ng kaniyang pagsasanyan. Ginagawa nila ito upang makatanggap ng koronang nasisira, ngunit tumatakbo tayo upang makatanggap ng koronang hinihinga. **26** Samakatuwid hindi ako tumatakbo ng walang layunin o sumusuntok sa hangin. **27** Ngunit sinusupil ko ang aking katawan at ginagawa itong alipin upang pagkatapos kong mangaral sa iba ay hindi ako maalisan ng karapatian.

10 Gusto kong malaman ninyo, mga kapatid, na ang ating mga ninuno ay napasailalmi sa ulap at tumawid silang lahat sa dagat. **2** Lahat ay nabautismuhan kay Moises sa ulap at sa dagat, **3** at lahat ay kumain ng parehong espirituwal na pagkain. **4** Lahat ay nakainom ng parehong espirituwal na inumin. Sapagkat sila ay nakainom mula sa parehong espirituwal na bato na sumunod sa kanila, at ang batong ito ay si Cristo. **5** Ngunit hindi lubusang nalugod ang Diyos sa karamihan sa kanila, at ang kanilang mga bangkay ay nagkalat sa ilang. **6** Ngayon ang mga bagay na ito ay mga halimbawa para sa atin, upang tayo ay hindi manabik sa mga masasamang bagay na gaya ng kanilang ginawa. **7** Huwag kayong maging mapagsamba sa mga diyus-diyosan, na tulad ng ilan sa kanila. Ito ay gaya ng nasusulat, "Ang mga tao ay umupo upang kumain at uminom, at tumayo upang sumayaw ng may sekswal na pagnanasa." **8** Huwag tayong gumawa ng sekswal na imoralidad, na gaya ng ginawa ng karamihan sa kanila. Dalawamu'p tatlong libo ang natamatay sa isang araw dahil dito. **9** Ni susubukan natin si Cristo, gaya ng ginawa ng karamihan sa kanila at pinatay sila sa pamamagitan ng mga ahas. **10** Gayon din huwag kayong magreklemo na katulad ng ginawa ng karamihan sa kanila, at pinatay sa pamamagitan ng isang anghel namamatayan. **11** Ngayon nangyari ang mga ito sa kanila upang maging halimbawa para sa atin. Ito ay mga alituntunin na naisulat-para sa atin sa mga huling panahon. (**aioñ g165**) **12** Samakatuwid ang sinumang nag-aakalang nakatayo ay dapat mag-ingat na hindi siya babagsak. **13** Walang tukso ng dumating sa inyo na hindi pangkaraniwan sa lahat ng tao. Sa halip, tapat ang Diyos. Hindi kayo hayahaan ng Diyos na matukso ng higit sa inyong kayakanan. Sa pamamagitan ng tukso ay siya din ang magbibigay ng paraan para makatakas, upang inyo ngang makayanan ang mga ito. **14** Samakatuwid, aking mga minamahal, lumayo kayo sa pagsamba ng diyus-diyosan. **15** Kinakausap ko kayo bilang mga maalalahaning tao, upang inyo ngang hatulan kung ano ang aking sinasabi. **16** Ang tasa ng biyaya na ating pinagpala, hindi ba ito ang pakikibahi ng dugo ni Cristo? Ang tinapay na ating pinagpira-piraso, hindi ba ito ang pakikibahi ng katawan ni Cristo? **17** Sapagkat mayroong iisang tinapay, tayo na marami ay iisang katawan. Magsalu-salo tayong lahat sa iisang tinapay. **18** Tingnan ninyo ang mga tao ng Israel: hindi ba't ang mga kumakain ng mga handog ay kabilang sa altar? **19** Ano nga ba ang aking sinasabi dito? Na ang diyus-diyosan ay may kabuluan? O ang pagkain na naihay sa diyus-diyosan ay may kabuluan? **20** Ngunit ang sinasabi ko ay tungkol sa mga bagay na handog ng mga paganong Hentil, na kanilang inihahandog ang mga bagay na ito sa mga demonyo at hindi sa Diyos. Ayaw ko kayong maging kabahagi ng mga demonyo! **21** Hindi kayo maaring uminom sa tasa ng Panginoon at sa tasa ng demonyo. Hindi kayo maaaring makisalo sa mesa ng Panginoon at sa mesa ng mga demonyo. **22** O galitin ba natin ang Panginoon upang manibugo? Tayo ba ay mas malakas kaysa sa kanya? **23** Ang lahat ay pinapahintulutan ng batas, ngunit hindi lahat ay kapakipakinabang. Ang lahat ay pinapahintulutan ng batas," ngunit hindi lahat ay makakapagpatibay sa tao. **24** Walang sinuman ang dapat na maghahanap sa sarili niyang kabutihan. Sa halip, hanapin ng bawat isa ang ikabututi ng kaniyang kapwa. **25** Maaari niyong kainin ang lahat ng nabibili sa pamilihan, na walang katanungan sa budhi. **26** Sapagkat "Ang mundo ay sa Diyos at ang kabuuhan nito." **27** Kung ang isang mananampalataya ay inanyayahan kayong kumain, at gusto ninyong pumunta, kainin ninyo ang anumang inihanda sa inyong harapan na walang katanungan sa budhi. **28** Ngunit kung ang isang tao ay nagsabi sa inyo, "Ang pagkain na ito ay mula sa handog ng pagano," huwag ninyong kainin. Ito ay para sa kapakanan

ng isang nagsabi sa inyo, at para sa kapakanan ng budhi. **29** Hindi ko tinutukoy ang inyong sariling budhi kundi ang budhi ng ibang tao. Sapagkat bakit hinuhusgahan ang aking kalayaan sa pamamagitan ng ibang budhi? **30** Kung kakain ako ng pagkain ng may pasasalamat, bakit ako iinsultuhin sa pinaggasalamat ko? **31** Samakatwid, kumakain o umiinom man kayo, o anuman ang inyong ginagawa, gawin ninyo ito sa kaluwalhatian ng Diyos. **32** Huwag kayong maging sanhi ng ikagagalit ng mga Judio at mga Griyego, o sa iglesia ng Diyos. **33** Subukan ninyo na gaya ko na nagbibigay lugod aka sa mga tao sa lahat ng bagay. Hindi ko hinanap ang aking kapakinabangan, kundi sa karamihan. Ginagawa ko ito upang sila ay maligtas.

11 Tularan ninyo ako, gaya ng pagtulad ko kay Cristo. **2** Ngayon pinupuri ko kayo dahil naalala ninyo ako sa lahat ng bagay. Pinupuri ko kayo dahil pinanghawakan ninyo ng mahigpit ang mga tradisyon gaya ng pagturo ko sa inyo. **3** Ngayon, gusto kong maintindihan ninyo na si Cristo ang ulo ng bawat lalaki, at ang lalaki ang ulo ng babae, at ang Diyos ang ulo ni Cristo. **4** Sinumang lalaki ang mananalangin at magpapahayag ng propesiya na may takip ang kaniyang ulo ay hindi nya ginagalang ang kaniyang ulo. **5** Ngunit hindi ginagalang ng sinumang babae ang kaniyang ulo kapag nananalangin at nagpapahayag ng propesiya nang walang takip ang kaniyang ulo. Sapagkat iisa at parehong bagay na parang ang kaniyang ulo ay inaahan. **6** Sapagkat kung hindi magtatakip ng kaniyang ulo ang babae, dapat niyang gupitan ang kaniyang buhok ng maiksí. Kung kahihiyan ito sa isang babae na magpagupit ng maiksí o magpaahít ng kaniyang ulo, takpan nya ang kaniyang ulo. **7** Sapagkat hindi dapat magtakip ng kaniyang ulo ang lalaki, dahil siya ang larawan at kaluwalhatian ng Diyos. Ngunit ang babae ang kaluwalhatian ng lalaki. **8** Sapagkat hindi ginawa ang lalaki mula sa babae. Sa halip, ang babae ang ginawa mula sa lalaki. **9** Sapagkat, hindi rin nilikha ang lalaki para sa babae, kundi nilikha ang babae para sa lalaki. **10** Ito ang dahilan kung bakit ang babae ay dapat magkaroon ng kahalagan na kapamahalaan sa kaniyang ulo, dahil sa mga anghel. **11** Gayon pa man, sa Panginoon, hindi malaya ang babae sa lalaki, ni hindi rin malaya ang lalaki sa babae. **12** Sapagkat nagmula sa lalaki ang babae, gayon din ang lalaki ay nagmula sa babae. At nagmula sa Diyos ang lahat ng bagay. **13** Kaya na ng humatol: Angkop ba ito sa isang bawat na mananalangin sa Diyos nang walang takip ang kaniyang ulo? **14** Hindi bat' kahit ang kalkisanan mismo ay tinutururan kayo na kapag may mahabang buhok ang lalaki, kahihiyan ito sa kaniya? **15** Hindi bat' tinuturo din ng kalkisanan sa inyo na kapag may mahabang buhok ang babae, ito ay kaniyang kaluwalhatian? Sapagkat ibinigay sa kaniya ang kaniyang buhok bilang pantakip. **16** Ngunit, kung may sinumang gustong makipagtalo sa bagay na ito, wala kaming ibang kaugalian, gayon din ang mga iglesiya ng Diyos. **17** Sa mga sumusunod na mga tagubilin, hindi ko kayo pupurihin. Sapagkat kung kayo ay nagtitipun-tipon, hindi ito para sa ikabubuti subalit sa ikasasama. **18** Sapagkat sa simula pa lang, narinig kong kapag kayo ay nagtitipun-tipon sa iglesia, ay may mga pagkakabaha-bahaing sa inyo, at bahagya ako ay naniniwala. **19** Sapagkat dapat may mga pangkat rin kayo, upang makilala sa inyong kalaguitanang mga karapat-dapat. **20** Sapagkat kung kayo ay nagtitipun-tipon, hindi ang Banal na Hapunan ng Panginoon ang inyong pinagsasaluhan. **21** Kapag kumakain kayo, kinakain ng bawat isa ang kaniyang sariling pagkain bago kumain ang iba. Ang iba ay nagugutom, at ang iba ay natalasing na. **22** Wala ba kayong mga bahay upang doon kayo kumain at uminom? Hinahamak ba ninyo ang iglesia ng Diyos at ibinababa ang mga walang-wala? Ano ang kailangan kong sabihin sa inyo? Pupurihin ko ba kayo? Hindi ko kayo pupurihin para dito! **23** Sapagkat tinanggap ko mula sa Panginoon ang ibinibigay ko sa inyo na ang Panginoong Jesus, sa gabing siya ay ipagkanulo, humuha ng tinapay. **24** Pagkatapos niyang magpasalamat, pinagpira-piraso niya ito at sinabi: "Ito ang aking katawan, na para sa inyo. Gawin ninyo ito upang alalahanin ako." **25** Sa ganoon ding paraan, matapos ang Hapunan, kinuha niya ang tasa at kaniyang sinabi: "Ito ang tasa ng bagong tipan sa aking dugo. Gawin ninyo itong madalas na pag-inom, upang alalahanin ako." **26** Sapagkat sa tuwing kumakain kayo ng tinapay na ito at umiinom sa tasang ito, ipinahahayag ninyo ang kamatawan ng Panginoon hanggang sa kaniyang pagbabalik. **27** Sinuman ang kakain ng tinapay o inom sa tasa ng Panginoon sa hindi karapat-dapat na pamamaaran, magkakasala siya sa katawan at sa dugo ng Panginoon. **28** Siyasatin muna ng isang tao ang kaniyang sarili, at sa

paraang ito hayaan siyang kumain ng tinapay at uminom sa kopa. **29** Sapagkat ang sinumang kumakain at umiinom nang hindi kinikilala ang katawan, ay kumakain at uminom ng hatol sa kaniyang sarili. **30** Iyan ang dahilan kung bakit marami ang may karamdaman at may sakit sa inyo, at ang ilan sa inyo ay namatay na. **31** Ngunit kung sinisiyasat natin ang ating mga sarili hindi tayo mahahatulan. **32** Ngunit kapag hinatulan tayo ng Panginoon, dinisiplina tayo, upang hindi na tayo mahatulan pa kasama ang mundo. **33** Kaya, mga kapatid, kung nagtitipun-tipon kayo upang kumain, hintayin ninyo ang isat'isa. **34** Kung sinuman ang nagugutom, kumain siya sa tahanan, nang sa gayon, kapag nagtitipun-tipon kayo, hindi ito para sa kahatulan. At tungkol sa ibang mga bagay na inyong isinulat, bibigyan ko kayo ng mga panuto kapag dumating ako diyan.

12 Patungkol sa mga kaloob ng espiritu, mga kapatid, ayaw kong hindi ninyo malaman. **2** Alam naman ninyo na noong kayo ay mga pagano pa, natigaw kayo sa mga diyuys-diyosang hindi nagsasalita at kahit sa anong paraan ay naakay kayo ng mga ito. **3** Kaya nga gusto kong malaman ninyo na walang sinuman ang nagsasalita sa pamamagitan ng Espiritu ng Diyos na magsasabi, "Isinumpa si Jesus." Wala ring magsasabi, "Si Jesus ay Panginoon," maliban sa pamamagitan ng Banal na Espiritu. **4** Ngayon ay may ibat' ibang mga kaloob, ngunit iisang Espiritu. **5** At may ibat' ibang mga ministryero ngunit parehong Panginoon. **6** At may ibat' ibang uring mga gawain ngunit iisa ang Diyos na gumagawa upang mangyari ito sa bawat isa. **7** Ngayon naibigay sa bawat isa ang panlabas na paghahayag ng Espiritu na kapaki-pakinabang sa lahat. **8** Sapagkat nabigyan ang iba ng Espiritu na makapagsalita ng karunungan, at sa iba ay makapagsalita ng may kaalaman sa pamamagitan ng iisang Espiritu. **9** Sa iba naman ay binibigay niya ang pananampalataya sa pamamagitan ng iisang Espiritu at sa iba naman ay kaloob na magpagaling sa pamamagitan ng iisang Espiritu. **10** Binibigay niya sa iba ang paggawa ng may kapangyarihan, at propesiya sa iba. Binibigay niya sa iba ang kakayahang masuri ang mga espiritu, sa iba ay ibat' ibang uring mga wika at sa iba ay pagbibigay-kahulugan ng mga wika. **11** Ngunit iisang Espiritu ang gumagawa sa lahat ng mga ito, binibigay ang mga kaloob sa bawat isa, ayon sa pinili niya. **12** Sapagkat ang katawan ay isa at mayroon maraming bahagi at lahat ng bahagi ay nasa iisang katawan, at kay Cristo ito. **13** Sapagkat nabautismuhan tayo sa iisang Espiritu sa iisang katawan, maging mga Judio o mga Griego man, maging nakagapos o malaya, at pinainor ang lahat sa iisang Espiritu. **14** Sapagkat hindi iisang bahagi ang katawan kundi marami. **15** Kung sasabihin ng paa, "Yamang hindi naman ako kamay, hindi ako bahagi ng katawan," hindi na nga ba ito bahagi ng katawan. **16** At kung sasabihin ng tainga, "Yamang hindi naman ako mata, hindi na ako bahagi ng katawan", hindi na nga ba ito bahagi ng katawan. **17** Kung ang buong katawan ay mata, nasaan ang pakiramdam nang pandinig? Kung ang buong katawan ay tainga, nasaan ang pakiramdam nang pang-amoy? **18** Ngunit isinaiayos ng Diyos ang bawat bahagi ng katawan sa kaniyang pagkahugis nito. **19** At kung silang lahat ay pawang iisang bahagi, nasaan na ang katawan? **20** Kaya ngayon sila ay maramang mga bahagi, ngunit iisang katawan. **21** Hindi sasabihin ng mata sa kamay, "Hindi kita kailangan." Ni sasabihin ng ulo sa paa, "Hindi kita kailangan.". **22** Ngunit ang mga bahagi ng katawan na parang hindi masyadong marangal ay mahalaga. **23** At ang mga bahagi ng katawan na iniisip nating hindi masyadong marangal ay binibigyan natin ng mas malaking karanganan, at ang ating mga bahagi na inaanakala nating hindi maganda ay mayroon higit na karanganan. **24** Ngayon, ang ating mga magandang bahagi ay hindi kailangang ituring ng may karanganan sapagkat mayroon na silang halaga. Ngunit pinagsama-sama ng Diyos ang lahat ng bahagi at binigyan niya ng higit na karanganan ang mga nagkukulang nito. **25** Ginawa niya ito upang walang maging pagkakabaha-bahaing sa loob ng katawan, ngunit upang pangalagaan ng mga bahagi ang bawat isa na may parehong pagmamahal. **26** At kung ang isang bahagi ay nagdurusra, ang lahat ng mga bahagi ay sama-samang magdurusra. O kung ang isa namang bahagi ay naparanganan, ang lahat ng bahagi ay sama-samang magsasaya. **27** Ngayon, kayo ang katawan ni Cristo at ang bawat isa ay bahagi nito. **28** At hinirang ng Diyos sa iglesia, una ay ang mga apostol, pangalawa ay mga propeta, pangatlo ay mga guro, ang mga gumagawa ng mga makapangyarihang gawa, mga kaloob ng pagpapagaling, mga nagbibigay ng tulong, mga gumagawa sa gawain ng pamamahala, at ang mga may ibat' ibang uring ng wika. **29** Tayong lahat ba

ay mga apostol? Tayong lahat ba ay mga propeta? Tayong lahat ba ay mga guro? Tayong lahat ba ay gumagawa ng mga makapangyarihang gawa? **30** May mga kaloob ba tayong lahat ng pagpapagaling? Nagsasalita ba tayong lahat sa iba't ibang wika? Nagpapaliwanag ba tayong lahat ng mga iba't ibang wika? **31** Masigasig ninyong hanapin ang mas higit na mga kaloob. At ipapakita ko sa inyo ang napakahusay na paraan.

13 Ipapalagay na nakapagsasalita ako ng mga wika ng mga tao at ng mga anghel. Ngunit kung wala akong pag-ibig, ako ay gaya lang ng isang batingaw na maingay o ng isang pompiyang na umaalingawgaw. **2** Ipapalagay na mayroon akong kaloob ng propesiya at nauunawaan ang lahat ng lihim na katotohanan at kaalaman, at mayroon ako ng lahat ng pananampalataya sa ganoon ay napapalipat ko ang mga bundok. Ngunit kung ako ay walang pag-ibig, ako ay walang kabuluhuan. **3** At ipapalagay na naibibigay ko ang lahat ng nasa akin upang maipakain sa mga mahihirap, at ibigay ko ang aking katawan upang sunugin. Ngunit kung wala akong pag-ibig, ako ay walang pakinabang. **4** Ang pag-ibig ay mapapgasensya at magandang loob. Ang pag-ibig ay hindi naiinggit o nagyayabang. Hindi mapagmataas. **5** O hindi marahas. Hindi makasarihi, hindi madaling magalit, ni nagkikimkim ng bilang na mga kamalanan. **6** Hindi nagsasaya sa kalikuan. Sa halip, nagsasaya sa katotohanan. **7** Ang pag-ibig ay kinakaya ang lahat ng mga bagay, pinaniniwalaan ang lahat, at nagtitwala sa lahat ng mga bagay, at tinitis ang lahat ng mga bagay. **8** Ang pag-ibig ay hindi nagwawakas. Kung mayroon mang mga propesiya, ang mga ito ay ilipas. Kung mayroon mang pagsasalita ng wika, ang mga ito ay hihinto, at kung may kaalaman ito ay ilipas. **9** Sapagkat nalalaman natin ng bahagya at nakapagpapahayag din tayo ng propesiya ng bahagya. **10** Ngunit kapag ang kaganapan ay dumating na, ang alin mang hindi ganap ay ilipas. **11** Noong ako ay bata pa, ang salita ko ay tulad ng isang bata. Ang isip ko ay tulad ng isang bata, nagdadahilan ako na tulad ng isang bata. Ngunit nyo ako ay nasa hustong gulang na, iniwan ko na ang mga bagay ng pagiging isip-bata. **12** Sa ngayon ang nakikita natin sa salamin ay tila madilim na larawan, ngunit pagkatapos ay mukhaan na. Ngayon ay nalalaman ko ang bahagya, ngunit sa pang-hinaharap lubusan ko ng malalaman na gaya ng lubos na pagkakilala sa akin. **13** Ngunit ngayon ang tatlong ito ay mananatili, ang pananampalataya, pag-asaya at hinaharap, at pag-ibig. Ngunit ang higit sa lahat ng mga ito ay ang pag-ibig.

14 Magsumikap na matamo ang pag-ibig at maging masigasig sa mga kaloob ng Espiritu, lulang-lalo na upang maaari kayong makapagpahayag ng propesiya. **2** Sapagkat ang sinumang nagsasalita ng ibang wika ay hindi nakikipag-usap sa mga tao kundi sa Diyos. Sapagkat walang sinuman ang nakakaunawa sa kaniya dahil siya ay nagsasalita ng mga lihim na bagay sa Espiritu. **3** Ngunit ang sinumang nagpapahayag ng propesiya ay nagsasalita sa mga tao upang patibayin sila, upang palakasin ang kanilang loob, at upang sila ay aliwin. **4** Pinalalakas ng sinumang nagsasalita ng ibang wika ang kaniyang sariili, ngunit pinalalakas ng sinumang nagpapahayag ng propesiya ang iglesia. **5** Ngayon nais kong magsalita kayong lahat sa iba't ibang mga wika. Ngunit mas higit pa ryan, nais kong makapagpahayag kayo ng propesiya. Higit na dakila ang sinumang nagpapahayag ng propesiya kaysa sa sinumang nagsasalita ng iba't ibang mga wika (maliban kung may magbibigay ng kahulugan), upang mapalakas ang iglesia. **6** Ngunit ngayon, mga kapatid, kung papariyan ako sa inyo na nagsasalita ng iba't ibang mga wika, paano ako makapagbibigay ng pakinabang sa inyo? Hindi ko kaya, maliban kung magsasalita ako sa inyo nang may pagpapahayag, o kaalaman, o propesiya, o pagtuturo. **7** Kung ang mga instrumento na walang buhay gaya ng plauta o ng alpa ay walang tunog na pagkakalilanlan, paano malalaman ng sinuman kung aron ng instrumento ang tinutugtog? **8** Sapagkat kung hiniihikan ang trumpeta sa hindi tiyak na tunog, paano malalaman ng sinuman kung kailan ang oras para humanda sa pakikipaglaban? **9** Kagaya din ito sa inyo. Kung magwiwiya kayo ng salitang hindi naiintindihan, paano mauunawaan ng sinuman ang inyong sinabi? Magsasalito kayo at walang sinuman ang makakaunawa sa inyo. **10** Walang dedung maraming magkakabang wika sa mundo, at lahat ay may kahulugan. **11** Ngunit kung hindi ko alam ang kahulugan ng wika, magiging dayuhan ako sa tagapagsalita, at magiging dayuhan din sa akin ang tagapagsalita. **12** Gayon din naman sa inyo. Yamang sabik kayo para sa mga pagpapahayag ng Espiritu, maging masigasig upang

sumagana sa pagpapalakas ng iglesia. **13** Kaya kailangang mananalangin ang sinumang nagsasalita ng ibang wika na maaari niyang ipaliwanag ito. **14** Sapagkat kung mananalangin ako sa ibang wika, mananalangin din ang aking espiritu, ngunit walang pakinabang ang aking pag-iisip. **15** Ano ang dapat kong gawin? Mananalangin ako sa pamamagitan ng aking espiritu, ngunit mananalangin din ako sa pamamagitan ng aking pag-iisip. Ako ay awit sa pamamagitan ng aking espiritu, at awit din ako sa pamamagitan ng aking pag-iisip. **16** O kaya'y pinupuri ninyo ang Diyos sa pamamagitan ng espiritu, paano magsasabi ng "Amen" ang tagalabas kapag kayo ay nagpapasalamat, kung hindi niya alam kung ano ang inyong sinasabi? **17** Sapagkat tiyak na kayo ay nagpapasalamat ng sapat, ngunit hindi napalakas ang ibang tao. **18** Nagpapasalamat ako sa Diyos na ako ay nagsasalita ng iba't ibang wika nang higit pa sa inyong lahat. **19** Ngunit sa iglesia mas gugustuhin kong magsalita ng limang salita sa aking pang-unawa upang turuan ko ang iba, kaysa sampung libong salita sa ibang wika. **20** Mga kapatid, huwag maging mga bata sa inyong pag-iisip. Sa halip, kung tungkol sa kasamaan, maging gaya ng mga sanggo. Ngunit maging ganap sa inyong pag-iisip. **21** Sa kautusan ito ay nasusulat, "Sa pamamagitan ng mga taong may ibang wika at sa pamamagitan ng mga bibig ng mga dayuhan ako ay magsasalita sa mga taong ito. Kahit hindi nila ako pakikigingan," sabi ng Panginoon. **22** Samakatwid ang pagsasalita sa iba't ibang wika ay isang palatandaan, hindi sa mga mananampalataya, kundi sa mga mananampalataya. Ngunit ang pagpapahayag ng propesiya ay isang palatandaan, hindi para sa mga hindi mananampalataya kundi sa mga mananampalataya. **23** Samakatwid, kung buong iglesia ay magsasama-sama at magsasalitang lahat ng iba't ibang wika, at may mga tagalabas at hindi mananampalatayan pumasok, hindi ba nila sasabihin na kayo ay nababaliw? **24** Ngunit kung kayong lahat ay nagpapahayag at may isang hindi mananampalataya o tagalabas na pumasok, mahihikayat siya sa pamamagitan ng lahat ng kaniyang maririnig. Masisiyasat siya sa pamamagitan ng lahat ng nasabi. **25** Mailalantad ang mga lihim ng kaniyang puso. Bilang kalabasan, magpapatira siya at sasamba sa Diyos. Kaniyang iahayag na ang Diyos ay tunay na nasa inyong kalagitnaan. **26** Ano nga ang susunod mga kapatid? Kung magsasama-sama kayo, ang bawat isa ay may salmo, may katuruan, may pahayag, may pagsasalita sa wika, o may pagpapaliwanag. Gawin ninyo ang lahat ng bagay upang mapatatag ang iglesia. **27** Kung mayroon mang nagsasalita sa iba't ibang wika, hayaan na may dalawa o tatlo, at magsalitan ang bawat isa. At dapat na mayroong magpapaliwanag sa kung ano ang nasabi. **28** Ngunit kung walang magpapaliwanag, manahimik na lamang ang bawat isa sa iglesia. Hayaang magsalita ang bawat isa sa kaniyang sarili at sa Diyos. **29** Hayaang magsalita ang dalawa o tatlong propeta at ang iba na makining ng may pagkaalam sa kung ano ang nasabi. **30** Ngunit kung may kaalaman na naibigay sa isa sa mga nakuupo sa pagtitipon, manahimik ang nagsasalita. **31** Sapagkat ang bawat isa sa inyo ay maaring magpahayag ng isa-isa upang matuto ang bawat isa at ang lahat ay mapalakas. **32** Sapagkat ang mga espiritu ng mga propeta ay napapasaallim sa pamamahala ng mga propeta. **33** Sapagkat ang Diyos ay hindi Diyos ng kalitungan kundi ng kapayapaan. Gaya ng lahat ng nasa iglesia ng mga mananampalataya, **34** dapat manahimik ang mga kababaihan sa mga iglesia. Sapagkat hindi sila pinaihinintulutan ng magsalita. Sa halip, dapat silang magpasakop tulad ng sinasabi sa kautusan. **35** Kung mayroon man silang nais matutuhan, hayaan silang magtanong sa kanilang mga asawa sa tahanan. Sapagkat nakakahiya para sa isang babae ang magsalita sa iglesia. **36** Nagmula ba sa inyo ang salita ng Diyos? Kayo lamang ba ang naabot nito? **37** Kung mayroon man ang nag-iisip sa sarili niya na isa siyang propeta o espirituwal, dapat niyang kilalanin na ang mga bagay na isinulat ko sa inyo ay ang mga kautusan ng Panginoon. **38** Ngunit kung may sinumang hindi kumikilala nito, huwag siyang kilalanin. **39** Kaya mga kapatid, masigasig ninyong mithiin ang magpahayag ng propesiya at huwag pagbawalan ang sinuman sa pagsasalita sa iba't ibang mga wika. **40** Ngunit gawin ang lahat na may angkop at kaayusan.

15 Ngayon aking pina-aalala sa inyo, mga kapatid, ang ebanghelyo na aking ipinangaral sa inyo, na inyong tinanggap at tinatayuan. **2** Sa pamamagitan ng ebanghelyo ito kayo ay naligtas, kung kaya ay hawak na mabuti sa mga salita na aking ipinangaral sa inyo, maliban lang kung kaya ay naniwala ng walang kabuluhuan. **3** Sapagkat binigay ko

sa inyo ang pinakamahalaga na aking tinanggap: na si Cristo ay namatay alang-alang sa ating mga kasalanan ayon sa mga kasulatan. **4** na siya ay inilibing, at siya ay nabuhay noong ikatlong araw ayon sa mga kasulatan. **5** At na siya ay nagpaktika kay Cefas, at pagkatapos sa Labindalawa. **6** Pagkatapos siya ay nagpaktika sa mahigit limandaan na mga kapatid ng paminsan. Karamihan sa kanila ay buhay pa, ngunit ang ilan ay natulog na. **7** At pagkatapos siya ay nagpaktika kay Santiago, at sa lahat ng mga apostol. **8** Kahulihuluan sa lahat, siya ay nagpaktika sa akin, katulad ng isang sanggol na ipinanganak na hindi pa napapanahan. Sapagkat ako ang pinakahamak sa lahat ng mga apostol. Ako ay hindi karapat-dapat na tawaging apostol, **9** sapagkat inusig ko ang iglesya ng Diyos. **10** Ngunit sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos ako ay naging ako, at ang kaniyang biyaya sa akin ay hindi nawalan ng kabuluhinan. Sa halip, ako ay mas nagtrabaho ng higit sa kanila. Ngunit hindi ako iyon, kundi ang biyaya ng Diyos na nasa akin. **11** Kaya kahit na ako o sila man, kami ay nangaral at naniwala kayo. **12** Ngayon kung si Cristo ay naipahayag na nabuhay mula sa mga patay, paanong sinasabi ng ilan sa inyo na walang pagkabuhay muli sa mga patay? **13** Ngunit kung walang pagkabuhay muli sa mga patay, maging si Cristo ay hindi muling nabuhay. **14** At kung si Cristo ay hindi muling nabuhay, ang aming pangangaral ay walang kabuluhhan at ang pananampalataya rin ninyo ay walang kabuluhinan. **15** At kami ay makikita ng hindi tunay na saksi patungkol sa Diyos, sapagkat kami ay nagpatootoo ng laban sa Diyos, sinasabing nabuhay muli si Cristo, ngunit hindi naman. **16** Sapagkat kung ang mga patay ay hindi bubuhayin, kahit si Cristo hindi na rin sana binuhay. **17** At kung hindi nabuhay muli si Cristo, ang inyong pananampalataya ay walang kabuluhhan at kayo ay narantili pa rin sa inyong mga kasalanan. **18** At kung magkaganun ang mga namamatay kay Cristo ay napahamak rin. **19** Kung sa buhay lang na ito tayo umaasa para sa panghinaharap kay Cristo, sa lahat ng mga tao, tayo na ang pinakakawawa. **20** Ngunit ngayon si Cristo ay binuhay mula sa mga patay, ang unang bunga ng mga namamatay na. **21** Sapagkat ang kamatayan ay dumating sa pamamagitan ng isang tao, at sa pamamagitran ng isang tao dumating ang pagkabuhay sa mga patay. **22** Sapagkat gaya kay Adan ang lahat ay mamamatay, gaya din kay Cristo ang lahat ay mabubuhay. **23** Ngunit ayon sa pagkakasunod-sunod ng bawat isa: Si Cristo, ang pangunahin sa mga bunga, at pagkatapos ang mga nakabilang kay Cristo ay bubuhayin muli sa kaniyang pagdating. **24** Pagkatapos darating ang wakas, kapag nailipat na ni Cristo ang kaharian sa Diyos Ama. Ito ay kapag kaniyang binuwag na ang lahat ng paghabahar at lahat ng kapamahalaan at kapangyarihan. **25** Sapagkat dapat na Siya ay maghari hanggang maipasakop ang lahat ng mga kaaway sa ilalim ng kaniyang mga paa. **26** Ang huling kaaway na sisirain ay ang kamatayan. **27** Sapagkat “inilagay niya ang lahat sa ilalim ng kaniyang mga paa.” Ngunit kapag sinasabi, “inilagay niya ang lahat,” ito ay maliwanag na hindi kasama ang naglagay ng lahat na ipinasakop sa kanya. **28** Kapag ang lahat ay naipasakop na sa kanya, ang Anak mismo ay magpapasakop doon sa nagsailalim ng lahat sa kanya. Ito ay mangayari upang ang Diyos Ama ay maging lahat sa lahat. **29** Kung hindi nga, anong gagawin ng mga nabautismuhan para sa mga patay? Kung ang mga patay ay hindi na talaga bubuhayin, bakit nagpabautismo para sa kanila? **30** At baki kami ay nanganganib bawat oras? **31** Mga kapatid, sa aking pagmamalaki sa iyo, na kung anong mayroon ako kay Cristo Jesus na ating Panginoon, aking ipinahayag ito: araw araw ako ay namamatay. **32** Ano ang aking pakinabang, mula sa isang makataong pananaw, kung ako ay nakikipaglaban sa mga mababangis sa Efeso, kung ang mga patay ba ay hindi na bubuhayin? “Kumain na lang tayo at uminom sapagkat kinabukasan tayo ay mamamatay.” **33** Huwag kayong padaya: “Ang masasamang kasama ay sumisira ng mabubuting ugali.” **34** Magpakahinahanoy kayo! Mamuhay ng matuwid! Huwag ng magpatuloy na magkasala. Sapagkat ang ilan sa inyo ay walang kaalaman sa Diyos. Sinasabi ko ito upang mahiya kayo. **35** Ngunit may magssasabi, “Paano bubuhayin ang mga patay? At anong klaseng katawan mayroon sila sa pagparito nila?” **36** Kayo ay mga mangmang! Anumang inyong itinanim ay hindi ito lalago maliban sa ito ay mamamatay. **37** At anumang inyong itinanim ay hindi gaya ng puno ng katawang kalalabasan, kundi binhi pa lang. Ito ay maaring trigo o ibang tanim. **38** Ngunit ang Diyos ang magbibigay ng katawan nito ayon sa pagpili nya, at ang bawat binhi ay may sariling katawan. **39** Hindi lahat ng laman ay magkakatulad. Sa halip, mayroong isang laman ang taong mga nilalang, at ibang laman naman para

sa mga hayop, at ibang laman naman para sa mga ibon, at iba rin para sa mga isda. **40** Mayroon din namang mga katawang panlangit at mga katawang panlupa. Ngunit ang kaluwalhatian ng katawang panlangit ay natatangi at ang kaluwalhatian ng panlupa ay nailiba. **41** Mayroon iisang kaluwalhatian ang araw, at may ibang kaluwalhatian ang buwan, at may ibang kaluwalhatian ang mga bituin. Sapagkat nailiba ang isang bituin sa kaluwalhatian ng ibang bituin. **42** Kaya gayundin, ang muling pagkabuhay ng mga patay. Ang nailibing ay nasisira at ang muling binuhay ay hindi nasisira. **43** Inilibing ito sa kalapastanganan at binuhay sa kaluwalhatian. Inilibing ito sa kahinaan at naibangon sa kapangyarihan. **44** Inilibing ito sa likas na katawan at binuhay sa espiritwal na katawan. Kung mayroong likas na katawan, mayroon ding espiritwal na katawan. **45** Kaya ito din ay naisulat, “Naging buhay na kaluluwa ang unang tao na si Adam.” Naging espiritu na nagbibigay-buhay ang huling Adan. **46** Ngunit hindi unang dumating ang espiritual kundi ang likas, pagkatapos niyon ay ang espiritual. **47** Ang unang tao ay sa mundo na gawa sa alabok. Ang pangalawang tao ay mula sa langit. **48** Gaya ng isang taong gawa mula sa alabok, ganoon din ang mga gawa mula sa alabok. Gaya ng taong mula sa langit, ganoon din ang mga taong mula sa langit. **49** Gaya natin na isinilang sa larawan ng tao na mula sa alabok, atin ding madadala ang larawan ng taong mula sa langit. **50** Ngayon sinasabi ko ito, mga kapatid, na ang laman at dugo ay hindi maaring magmana ng kaharian ng Diyos. Ni ang mga nasisira ay hindi magmamana ng hindi nasisira. **51** Tingnan ninyo! Sinasabi ko sa inyo ang lihim na katotohanan: Tayong lahat ay hindi mamamatay ngunit tayong lahat ay mababago. **52** Tayong ay mababago sa isang iklap, sa isang kisap-mata, sa huling trumpeta. Sapagkat tutunog ang trumpeta at babangoan ang lahat ng namamatay na hindi na nasisira at tayo ay mababago. **53** Sapagkat itong nasisira ay dapat mailagay sa hindi nasisira at ang namamatay na ito ay dapat mailagay sa hindi namamatay. **54** Ngunit kung itong nasisira ay nailagay sa hindi nasisira at ang namamatay na ito ay mailagay sa hindi namamatay, mangyayari ang tungkol sa kasabihang naisulat, “Nilamon ang kamatayan ng pagtagumpay.” **55** “Kamatayan, nasaan ang yong tagumpay? Kamatayan, nasaan ang yong kamandag?” (**Hadēs g86**) **56** Ang kamandag ng kamatayan ay kasalanan at ang kapangyarihan ng kasalanan ay ang kautusan. **57** Ngunit salamat sa Diyos, na siyang nagbibigay sa atin ng tagumpay sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesu-Cristo! **58** Kaya nga, aking mga minamahala na kapatid, maging matatag ay huwag patitinag. Lagi kayong managana sa gawain ng Panginoon, dahil alam ninyong ang inyong gawain sa Panginoon ay hindi mawawalan ng kabuluhinan.

16 Ngayon tungkol sa koleksyon para sa mga mananampalataya, gaya ng iniutos ko sa mga iglesia sa Galacia, ay inyo ding gawin. **2** Sa unang araw ng linggo, ang bawat isa sa inyo ay magtabi ng anumang bagay at ipunin ninyo, ayon sa inyong makakaya. Gawin ninyo ito upang pagpunta ko diyan ay wala ng kokolektahan. **3** At kung ako ay makarating, ang sinuman ang inyong pahtutulutan, ay aking ipapadala na kasama ng mga liham upang dalhin ang inyong mga handog sa Jerusalem. **4** At kung ito ay nararapat para sa akin na pumunta doon, sila'y pupuntang kasama ko. **5** Ngunit ako ay pupunta sa inyo, kapag dumaan ako sa Macedonia. Sapagkat dadaan ako sa Macedonia. **6** Marahil ako ay mananatili na kasama ninyo o kahit magpalipas ako hanggang sa taglamig, upang ako ay inyong matulungan sa aking paglalakbay, saan man ako pumunta. **7** Sapagkat hindi ko nais makita kayo ngayon sa maikling panahon. Ngunit umaasa akong makakagugol ako sa inyo ng mahabang panahon, kung papahintulutan ng Panginoon. **8** Ngunit mananatili ako sa Efeso hanggang sa Pentecostes, **9** sapagkat may isang maluwang na pintuan ang nabuksan para sa akin, at doon ay maraming kaaway. **10** Ngayon kung darating si Timoteo, tingnan ninyo siya na wala siyang dahilang matakot habang kasama ninyo, sapagkat ginagawa niya ang gawain ng Panginoon, na gaya ng aking ginagawa. **11** Huwag hayaang hamakin siya ninuman. Tulungan ninyo siyang maging mapayapa sa kaniyang daan, upang siya ay makapunta sa akin. Sapagkat inaasahan kong pagpunta niya dito kasama niya ang mga kapatid. **12** Ngayon tungkol sa ating kapatid na si Apolos. Matindi kong hinihimok na bisitahan niya kaya na kasama ang mga kapatid. Ngunit nakapagpasya siyang hindi makapunta ngayon. Gayunman, siya ay pupunta kapag magkaroon siya ng pagkakataon. **13** Maging mapagmatiyag, at maging matatag sa pananampalataya, kumilos gaya ng

mga lalaki, maging malakas. **14** Ang lahat na inyong ginagawa ay gawin sa pag-ibig. **15** Alam ninyo ang sambahanay ni Estefanas. Alam ninyo na sila ang mga unang sumampalataya sa Acaya, at kanilang itinalaga ang kanilang mga sarili sa paglilingkod sa mga mananampalataya. Ngayon, hinihikayat ko kayo, mga kapatid, **16** na magpasakop sa mga taong tulad nila, at sa bawat isa na tumutulong sa gawain at gumagawa kasama namin. **17** At nagagalak ako sa pagdating nina Estefanas, Fortunato at Acaico. Sila ang nagpuno sa inyong kawalan. **18** Sapagkat pinalakas nila ang aking espiritu at pati ang sa inyo. Kaya, kilalanin ninyo ang mga taong kagaya nito. **19** Binabati kayo ng mga iglesia sa Asya. Binabati rin kayo niña Aquila at Prisca sa Panginoon, kasama ang iglesia na nasa kanilang tahanan. **20** Binabati kayo ng lahat na mga kapatid. Batin ninyo ang bawat isa ng banal na halik. **21** Ako, si Pablo, ang nagsulat nito sa aking sariling kamay. **22** Kung sinuman ang hindi umiibig sa Panginoon, sumakaniya ang sumpa. Aming Panginoon, pumarito ka na! **23** Ang biyaya ng Panginoong Jesus ang sumainyo. **24** Ang aking pag-ibig nawa ang sumainyong lahat kay Cristo Jesus.

2 Mga Corinto

1 Ako si Pablo na apostol ni Jesu-Cristo dahil sa kaloooban ng Diyos, at si Timoteo na ating kapatid, para sa iglesya ng Diyos na nasa Corinto at sa lahat ng mga mananampalataya sa buong rehiyon ng Acaya. **2** Sumainyo nawa ang biyaya at kapayapaan mula sa Diyos na ating Ama at ng Panginoong Jesu-Cristo. **3** Nawa ang Diyos at Ama ng ating Panginoong Jesu-Cristo ay mapapurihan. Siya ang Ama ng mga awa at ang Diyos na lahat ng kaaliwan. **4** Ang Diyos ang nagbibigay ng kaginhawaan sa atin sa lahat ng ating mga pagdurus, upang mabigyan natin ng kaaliwan ang lahat ng nagdurusa. Makakapagbigay tayo ng aliw sa iba kung paano tayo binigyang aliw ng Diyos. **5** Sapagkat kung paano nananagana ang paghihirap ni Cristo para sa atin, ganoon din nananagana ang kaaliwan na aming nararanasan mula kay Cristo. **6** Ngunit kung kami ay nagdurusa, ito ay para sa inyong kaaliwan at kaligtasan. At kung kami ay naaaliw, ito ay parasa inyong kaaliwan. Ang inyong kaaliwan ay mabiswa kung ibabahagi ninyo nang may tiyaga ang mga paghihirap na atin ding nararanasan. **7** At ang aming pagtitwala para sa inyo ay tiyak. Alam namin na habang nakikihati kayo sa paghihirap, nakikihati din kayo sa kaaliwan. **8** Dahil ayaw namin na hindi ninyo malaman, mga kapatid, ang tungkol sa kaguluhang nararanasan namin sa Asya. Kami ay labis na nabigatan nang higit sa aming makakaya, na halos hindi na kami umasang mabuhay pa. **9** Sa katunayan, hinataluan na kami ng kamatayan. Ngunit iyon ay upang hindi kami magtitwala sa aming mga sarili, kundi sa Diyos na bumubuhay sa mga patay. **10** Siya ang nagligtas sa amin sa maligam na kamatayan, at illigtas niya kaming muli. Inilagay na namin ang aming pagtitwala sa kaniya na illigtas niya kaming muli. **11** Gagawin niya ito habang tinutulungan ninyo kami sa pamamagitan ng inyong panalangin. At marami ang magpapasalamat para sa amin para sa pagpapala na ibinigay sa amin sa pamamagitan ng panalangin ng marami. **12** Ipinagmamalaki namin ito: ang patooto ng aming budhi. Dahil sa malinis na hangarin at katapatan sa Diyos kaya kami namuhay sa mundo. Ginawa namin ito lalong lalo na sa inyo, at hindi sa karunungan ng mundo, ngunit sa halip sa biyaya ng Diyos. **13** Hindi kami sumulat sa inyo ng ano mang bagay na hindi niyo mababasa o maiintindihan. Ako ay nagtitwala **14** na naintindihán na ninyo kami ng bahayha. At nagtitwala ako na sa araw ng ating Panginoong Jesus, kami ay inyong ipagmamalaki, katulad ng pagmamalaki namin sa inyo. **15** Dahil nagtitwala ako tungkol dito, nais kong una kung puntahan, upang matanggap ninyo ang pakinabang ng dalawang pagbisita. **16** Balak kong bumisita sa inyo sa pagpunta ko sa Macedonia. Pagkatapos nais kong bumisita muli sa inyo sa aking paglalakbay galing Macedonia at upang matulungan ninyo ako sa pagpunta ko sa Judea. **17** Nang nag-isip ako ng ganito, nag-aalinlangan ba ako? Binalak ko ba ang mga bagay ayon sa pamantayan ng mga tao, upang masabi ko ang "Oo, oo" at "Hindi, hindi" ng sabay? **18** Ngunit kung paanong Diyos ay tapat, hindi natin sasabihin ng sabay ang "Oo" at "Hindi." **19** Dahil si Jesu-Cristo na Anak ng Diyos na ipinahayag namin nina Silvanus at Timoteo sa inyo, ay hindi "Oo" at "Hindi." Kundi laging "Oo". **20** Dahil ang lahat ng mga pangako ng Diyos ay "Oo" sa kaniya. Kaya sa pamamagitan din nya, magsasabi tayo ng "Amen" sa kaluwalhatian ng Diyos. **21** Ngayon ang Diyos na nagpatibay sa amin at sa inyo kay Cristo, at kaniya tayong sinugo. **22** Nilagay niya ang kaniyang tatak sa atin at ibinigay ang Espiritu sa ating mga puso bilang katiyakan sa kung ano ang ibibigay niya sa atin pagkatapos. **23** Sa halip, tumawag ako sa Diyos upang maging saksi para sa akin na ang dahilan ng hindi ko pagpunta sa Corinto ay upang matulungan ko kayo. **24** Itó ay hindi dahil sa sinusubukan namin kayong pangunahan kung ano ang dapat sa inyong paniniwala. Sa halip, kami ay gumagawa kasama ninyo para sa inyong kagalakan, habang kayo ay naninindigan sa inyong pananampalataya.

2 Kaya pinasya ko sa aking sarili na huwag na muling pumunta sa inyo nang nakakasakit. **2** Kung nagdulot ako sa inyo ng sakit, sino pa ba ang makapagpapasya sa akin kundi ang mga nasaktan ko? **3** Sumulat ako gaya ng aking ginawa upang sa aking pagpunta sa inyo ay maaaring hindi na ako masaktan ng mga dapat ay nagbigay ng kagalakan sa akin. Naniniwala ako sa inyo na ang kagalakan na aking nararanasan ay tulad din ng kagalakang mayroon kayo. **4** Dahil sumulat ako sa inyo ng may matinding kapighatian, at may pusong nagdadalamhati, at maraming

pagluha. Ayaw kong magdulot sa inyo ng sakit. Sa halip, nais kong malaman ninyo kung gaano kalalim ang pag-ibig na mayroon ako para sa inyo. **5** Kung sino man ang nagdulot ng sakit, hindi niya lamang ito ginawa sa akin, ngunit sa halip—hindi sa nagiging mahigpit ako—ay sa inyong lahat. **6** Ang parusang ito ng nakararami sa taong iyon ay sapat na. **7** Kaya ngayon, sa halip na parusahan, dapat ninyo siyang patawarin at bigyan ng kaaliwan. Gawin ninyo ito upang hindi siya manghina dahil sa labis na kalungkutan. **8** Kaya hinikayat ko kayo na pagtibayin ninyo ang pag-ibig ninyo para sa kaniya sa harapan ng marami. **9** Ito ang dahilan kaya ako sumulat, upang masubok ko at malaman kung masunurin kayo sa lahat ng bagay. **10** Kung pinatawid ninyo ang sino man, patatawarin ko rin ang taong iyon. Ano man ang aking pinatawid—kung pinatawid ko ang anumang bagay—pinatawid ko ito para sa inyong kapakanan sa harap ni Cristo. Ito ay upang hindi tayo malinlang ni Satanas. **11** Dahil hindi tayo mga mangmang sa kaniyang mga balak. **12** Isang pinta ang binuksan para sa akin ng Panginoon nang ako ay pumunta sa lungsod ng Troas upang maipangaral ang ebanghelyo ni Cristo doon. **13** Kahit pa walang kapayapaan sa aking isipan, dahil hindi ko nahanap doon si Tito na aking kapatid. Kaya iniwan ko sila doon at bumalik sa Macedonia. **14** Ngunit, salamat sa Diyos na laging nagdadalaga sa atin sa tagumpay kay Cristo. Sa pamamagitan natin, ipinalaganap niya ang mabangong samyo ng kaalaman sa kaniya sa lahat ng dako. **15** Dahil para sa Diyos, tayo ay mabangong samyo kay Cristo, maging sa mga nailigtas at sa mga napapahamak. **16** Sa mga taong napapahamak, ito ay isang samyo mula sa kamatayan para sa kamatayan. Sa mga nailigtas, ito ay isang samyo mula sa buhay para sa buhay. Sino ang karapat-dapat sa mga bagay na ito? **17** Dahil hindi kami tulad ng maraming tao na ipinagbibili ang salita ng Diyos para sa kita. Kundi, sa malinis na layunin, nagsasalita kami kay Cristo, dahil kami ay mga sinugo mula sa Diyos, sa paninig ng Diyos.

3 Sinisimulan ba naming papurihang muli ang aming mga sarili? Hindi namin kailangan ng mga liham ng rekomendasyon para sa inyo o mula sa inyo, tulad ng ibang tao, hindi ba? **2** Kayo mismo, ang emanihan ng rekomendasyon, nasusulat sa aming mga puso, alam at nababasa sa pamamagitan ng lahat ng tao. **3** At pinakita ninyo na kayo ay liham mula kay Cristo, na ipinadal sa pamamagitan namin. Ito ay naisulat hindi sa tinta kundi sa pamamagitan ng Espiritu ng Diyos na buhay. Hindi ito nasisulat sa taypas ng bato, kundi sa mga taypas ng puso ng mga tao. **4** At ito ang tiwala na mayroon kami sa Diyos sa pamamagitan ni Cristo. **5** Wala kaming kakayahan sa aming mga sarili upang angkinin ang anumang bagay na galing mula sa amin. Sa halip, ang aming kakayahan ay mula sa Diyos. **6** Ito ang Diyos na siyang gumawa na makaya naming kami ay maging mga lingkod ng isang bagong tipan. Ito ang tipan na hindi isang sulat ngunit ng Espiritu. Dahil ang sulat ay nakamamatay, ngunit ang Espiritu ay nagbibigay ng buhay. **7** Ngayon ang gawa ng kamatayan na nakaukit sa mga salita sa ibabaw ng bato ay dumating ng may kaluwalhatian na ang mga tao sa Israel ay hindi makatingin ng diretsa sa mukha ni Moises. Dahil ito sa kaluwalhatiang mayroon sa kaniyang mukha, isang kaluwalhatian na naglalaho. **8** Hindi ba't ang mga gawa ng Espiritu ay siyang higit na maluwalhati? **9** Dahil kung ang paglilingkod ng kahutulan ay may kaluwalhatian, gaano pa kaya nananagana ang paglilingkod ng katuwiran sa kaluwalhatian! **10** Dahil sa katunayan, ang minsang naging maluwalhati ay hindi na naging maluwalhati sa paraang ito, dahil sa kaluwalhatian na humigít dito. **11** Dahil kung ang lumilipas ay may kaluwalhatian, gaano pa ang nananatili sa kaluwalhatian! **12** Dahil mayroon tayong pag-asa, napakatapang natin. **13** Hindi tayo tulad ni Moises, na naglagay ng takip sa kaniyang mukha, upang ang mga tao sa Israel ay hindi makatingin ng tuwid sa katupasan ng isang kaluwalhatian na naglalaho. **14** Ngunit ang kanilang mga isipan ay sarado. Kahit hanggang ngayon sa araw na ito, ang parehong takip sa mukha ay nanatili parin sa pagbasa ng lumang tipan. Hindi ito nabuksan, dahil tangsi si Cristo lamang ang nakagawa nito. **15** Ngunit hanggang ngayon, sa tuwing si Moises ay mababasa isang takip ang tinataglay nila sa kanilang mga puso. **16** Ngunit kapag ang isang tao ay bumalik sa Panginoon, ang takip sa mukha ay matatanggap. **17** Ngayon ang Panginoon ay ang Espiritu. Kung nasaan ang Espiritu ng Panginoon, naroon ang kalayaan. **18** Ngayon tayong lahat na walang takip sa mga mukha ay makikita ang kaluwalhatian ng Panginoon. Binago tayo sa parehong larawan ng kaluwalhatian mula sa isang uri ng antas ng kaluwalhatian tungo sa isa pa, tulad ng mula sa Panginoon, na Espiritu.

4 Samakatuwid, dahil kami ay mayroong ganitong ministryo, at dahil nakatanggap kami ng awa, hindi kami pinanghinaan ng loob. **2** Sa halip, itinakwil pa namin ang mga kaparaanan na kahiya-hiya at nakatago. Hindi kami namumuhay sa pandarya, at hindi namin ginagamit sa maling paraan ang salita ng Diyos. Sa pamamagitan ng paghahayag ng katotohanan, iminumungkahi namin ang aming sarili para sa budhi na lahat sa panining ng Diyos. **3** Ngunit kung ang ating ebanghelyo ay nakatalukbong, nakatalukbong lamang ito sa mga newawala. **4** Sa kanilang kalagayan, ang kanilang mga isip na walang pananampalataya ay binulag ng diyos ng mundong ito. Bilang resulta nito, wala silang kakayahanang makita ang liwanag ng kaluwalhatian ni Cristo, na kalarawan ng Diyos. (*aionios g165*) **5** Sapagkat hindi namin ipinapangaral ang aming mga sarili, kundi si Cristo Jesus bilang Panginoon, at kami bilang inyong mga lingkod alang-alang kay Jesus. **6** Sapagkat ang Diyos ang siyano nagsabi, "Ang liwanag ay magninigning mula sa kadiliman." Siya ay nagliwanag sa aming mga puso, upang ibigay ang liwanag ng kaalaman sa kaluwalhatian ng Diyos sa presensiya ni Jesu-Cristo. **7** Ngunit mayroon kaming kayamanan sa loob ng isang sisidlang gawa sa putik, upang maging malinaw na ang lubhang dakilang kapangyarihan ay nararapat para sa Diyos at hindi sa aming. **8** Nagdurusa kami sa lahat ng bagay, ngunit hindi nagapi. Naguguluhang, ngunit hindi kami nawalan ng pag-asa. **9** Iniusig kami ngunit hindi pinabayaan. Hinahampsas kami ngunit hindi nasira. **10** Palagi naming dinadala sa aming mga katawan ang kamatayan ni Jesus, nang sa gayon ang buhay ni Jesus ay maihayag din sa aming mga katawan. **11** Kaming mga nabubuhay ay laging nahaharap sa kamatayan alang-alang kay Jesus, upang ang buhay ni Jesus ay maihayag sa aming mga katawang tao. **12** Sa kadalilanang ito, ang kamatayan ay kumikilos sa aming, ngunit ang buhay ay kumikilos sa inyo. **13** Ngunit mayroon tayong parehong espiritu ng pananampalataya na ayon sa nasusulat: "Nanampalataya ako, kaya ako ay nagpahayag." Tayo rin ay nananampalataya, kaya't tayo rin ay nagpapahayag. **14** Alam namin na ang muling bumuhay sa Panginoong Jesus ay bubuhayin din kaming muli kasama niya. Alam namin na dadalhin niya kami kasama ninyo sa kaniyang presensiya. **15** Ang lahat ay para sa kapakanan ninyo nang sa gayon, habang lumalaganap ang habag sa maraming tao, ang pasasalamat ay lalong madaraggadan para sa kaluwalhatian ng Diyos. **16** Kaya hindi kami nasiraan ng loob. Kahit na pinanghiinaan kami sa aming parlabas na katanan, patuloy na pinalalakas ang amig kalooban sa araw-araw. **17** Sapagkat, ang panandalan at bahagyang pagdadalamiha na ito ay naghanda sa aming para sa walang hanggang bigat ng kaluwalhatian na hindi masukat. (*aionios g166*) **18** Sapagkat hindi kami tumitingin sa mga bagay na nakikita, kundi sa mga bagay na hindi nakikita. Ang mga bagay na nakikita ay panandalian, ngunit ang mga bagay na hindi nakikita ay walang hanggan. (*aionios g166*)

5 Alam natin na kung nasira ang ating lupang tahanan na titirahan, mayroon tayong tahanan sa langit na ginawa ng Diyos. Ito ay tirahan na hindi ginawa ng kamay ng tao, kundi walang hanggang tahanan, sa langit. (*aionios g166*) **2** Sapagkat dumaraing tayo sa kawawang lupa na ito, na naghahangad na madamitan ng ating makalangit na tahanan. **3** Hinahangad natin ito sapagkat sa pamamagitan ng ating pagsuot dito hindi tayo madarattang hubad. **4** Sapagkat habang nakatira pa tayo sa toldang ito, tayo ay dumaraing dahil nabibigatan. Ayaw nating matanggalan ng damit. Sa halip, nais nating madamitan, upang ang kawawang namamatay ay mapalitan ng buhay. **5** Ang naghanda sa atin para sa ganitong pagbabago ay ang Diyos mismo, na nagbigay sa atin ng Espiritu bilang katibayan sa kung ano ang darating. **6** Kaya maging laging malakas ang loob. Dapat nating malaman na habang tayo ay nasa katawaw-lupa, malayo tayo sa Panginoon. **7** Sapagkat lumalakad tayo sa pamamagitan ng pananampalataya at hindi sa mga bagay na nakikita. **8** Kaya mayroon tayong lakas ng loob. Mas pipiliin pa nating iwanan ang katawaw ito at manirahan kasama ng Panginoon. **9** Kaya gawin natin itong layunin, kung tayo man ay nasa ating katawaw lupa dito sa mundo o sa langit man, upang malugod siya. **10** Sapagkat tayo ay haharap sa hukuman ni Cristo, upang ang bawat isa ay makatanggap ng nararapat sa lahat ng bagay na kaniyang ginawa sa katanan, maging sa mabuti man o masama. **11** Samakatuwid, sa pagkaalam ng takot sa Panginoon, hiniihikayat namin ang mga tao. Malinaw na nakikita ng Diyos kung sino tayo. Sana ay malinaw din ito sa inyong budhi. **12** Hindi namin kayo hiniihikayat muli upang ipakita

na kami ay tapat. Sa halip, ay binibigyan namin kayo ng dahilan upang maipagmalaki ninyo kami, upang may maisasagot kayo sa mga taong nagmamalaki sa mga panlabas na anyo ngunit hindi sa mga nilalaman ng puso. **13** Dahil kung kami ay parang wala sa sarili naming kaisipan, para ito sa Diyos. At kung kami ay nasa tamang kaisipan, ito ay para sa inyong kapakanan. **14** Dahil ang pagmamahal ni Cristo ang nag-uudyok sa amin, sapagkat kami ay sigurado dito: na mayroon isang tao na namatay para sa lahat, kaya ang lahat ay namatay. **15** At namatay si Cristo para sa lahat, upang ang mga nabubuhay ay hindi na mamuhay para sa kanilang mga sarili. Sa halip dapat silang mamuhay para sa kanya na namatay at muling nabuhay. **16** At dahil dito, mula ngayon, hindi na natin hahatulan ang sinuman ayon sa batayan ng tao, kahit na noong simula ay ganoon din ang ating pagtingin kay Cristo. Ngunit ngayon hindi na tayo tumitingin sa kanino man sa ganiton paraan. **17** Sapagkat kung sinuman ang kay Cristo, siya ay isang bagong nilalang. Ang luma ay lumipas na. Tingnan, sila ay naging bago na. **18** Ang lahat ng mga bagay na ito ay nagmula sa Diyos. Nakipagkasundo siya sa atin dahil kay Cristo, at binigyan niya tayo ng ministryo sa pagkakasundo. **19** Ang ibig sabihin, dahil kay Cristo, ipinakikasundo ng Diyos ang mundo sa kaniya, at hindi binilang ang kanilang mga pagkakasala laban sa kaniila. Ipinakikatila niya sa atin ang mensahe ng pakikipagkasundo. **20** Kaya kami ay itinatalaga bilang mga kinatawan ni Cristo, na para bang ang Diyos mismo ang nakikipag-usap sa inyo sa pamamagitan namin. Ipinakikiusap namin sa inyo, alang-alang kay Cristo: "Makipagkasundo kayo sa Diyosi!" **21** Si Jesus ay ginawa niyang handog para sa ating mga kasalan. Siya na hindi kailan man nagkaroon ng kasalan. Ginawa niya ito upang tayo ay maging katuwiran ng Diyos sa kaniya.

6 At kaya, sa sama-samang paggawa, nakikiusap kami sa inyo na huwag tanggapin ang biyaya ng Diyos ng walang katuturan. **2** Sapagkat sinabi niya, "Sa tamang panahan, ikaw ay aking pinansin, at sa araw ng paglilitigas, ikaw ay aking tinulungan." Tingnan ninyo, ngayon ang tamang panahan. Ngayon ang araw ng kalgitasan. **3** Hindi kami maglalagay ng katitisurang bato sa harap ng sino man, sapagkat hindi namin hinahangad na ang aming ministryo ay humantong sa pagksira ng pangalan. **4** Sa halip, pinututuranay namin ang aming mga sarili sa pamamagitan ng aming mga ginagawa, na kami ay mga lingkod ng Diyos. Kami ay mga lingkod niya sa maraming pagtitis, kapighatian, kapigipitan, kahirapan **5** sa panghahagupit, pagkabilanggo, pagkakagulo, pagtatrabaho ng sobra, mga gabing walang tulog, gutom, **6** sa kalinisan, sa kaalaman, pagtityaga, kabutihan, sa Espiritu Santo, sa tunay na pag-ibig. **7** Kami ay kanyang mga lingkod sa salita ng katotohanan, sa kapangyarihan ng Diyos. Mayroon kaming baluti ng katuwiran sa kanan at sa kaiyang kamay. **8** Gumagawa kami sa karanganan at kaihiyan, sa pantulait at papuri. Kami ay napagbintangan na sinungaling ngunit kami ay matapat. **9** Kami ay gumagawa na parang mga hindi kilala ngunit kami ay mga kilala pa rin. Gumagawa kami na parang mamamatay na— at tingnan ninyo! — nabubuhay pa rin kami. Gumagawa kami na parang pinarurusan sa aming mga gawa, ngunit hindi para hatulan ng kamatayan. **10** Gumagawa kami na parang malulungkot, ngunit kami ay laging nagagalak. Gumagawa kami na parang naghihilap, ngunit ginagawa naming mayaman ang marami. Gumagawa kami na parang walang-wala, ngunit mayroon ng lahat ng bagay. **11** Sinabi na namin ang buong katotohanan sa inyo, mga taga-Corinto, at ang aming puso ay nakabukas. **12** Hindi kami ang pumigil sa inyong mga puso, ngunit pinigilan kayo ng inyong mga sariling damdamin. **13** Ngayon sa makatarungan pagpapalitan—nagsasalita ako na parang kayo ay mga anak ko—malawak ninyong buksan ang inyong mga puso. **14** Huwag kayong makikipag-isa sa mga hindi mananampalataya. Ano ang kaugnayan ng katuwiran sa kasamaan? At anong kaugnayan mayroon ang ilaw sa kadiliman? **15** Anong kasunduan mayroon si Cristo kay Belial? O anong kabaghi mayroon ang mga mananampalataya sa mga hindi mananampalataya? **16** At anong kasunduan mayroon sa pagitan ng templo ng Diyos at sa mga diyus-diyosan? Sapagkat tayo ang templo ng buhay na Diyos, katulad ng sinabi ng Diyos: "Ako ay mananahan sa kanila at lalakad kasama nila. Ako ang magiging Diyos nila at sila ay magiging bayan ko." **17** Kaya, "Lumabas kayo mula sa kanilang kalagitnaan, at malihiyalay kayo," sabi ng Panginoon. "Huwag humawak ng anumang maruming bagay, at

tatanggapin ko kayo. **18** Ako ay magiging Ama sa inyo, at kayo ay magiging aking mga anak na lalaki at babae," sabi ng Panginoong Makapangyarihan.

7 Mga minamahal, dahil mayroon tayo ng mga pangakong ito, linsin natin ang ating mga sarili mula sa lahat ng bagay na nagpaparumi sa ating katawan at espiritu. Sikapin nating maging banal sa pagkakatot sa Diyos. **2** Gumawa kayo ng lugar para sa amin! Wala kaming ginawanan ng mali. Wala kaming sinaktan na kahit sino man o nagsamantala sa kung sino man. **3** Hindi para husgahan kayo kaya sinabi ko ito. Sapagkat sinabi ko na sa inyo na kayo ay nasa aming mga puso, para mamatay tayo nang magkasama at mabuhay nang magkasama. **4** Mayroon akong malaking tiwala sa inyo, at ipinagmamalaki ko kayo. Napuno ako ng kaginhawaan. Nag-uumapaw ang aking kagalakan sa kabila ng kapiglihan. **5** Nang makarating kami sa Macedonia, walang pahinga ang aming mga katawan. Sa halip, nabagabag kami sa lahat ng paraan sa maraming kaguluhan sa labas at takot sa kalooaan. **6** Ngunit diyoys, na nagbibigay kaaliwan sa mga pinanghihinan ng loob, ay nagbigay kaaliwan sa amin sa pamamagitan ng pagdating ni Tito. **7** Ito ay hindi lamang sa pamamagitan ng kaniyang pag dating na inaliw tayo ng Diyos. Ito ay dahil na rin sa kaginhawaang tinanggap ni Tito mula sa inyo. Sinabi nya sa amin ang lubos niryong pagmamahal, ang inyong pighati, at ang inyong labis na pag-aalala sa akin. Kaya lalo akong nagagalak. **8** Kahit na naging malungkot kayo dahil sa aking sulat, hindi ko ito pinagsisihan. Ngunit pinagsisihan ko ito nang makita ko na ginawa kayong malungkot ng aking sulat. Ngunit naging malungkot kayo ng sandali lamang. **9** Ngayon, masaya ako, hindi dahil sa kayo ay nagdadalamhati, ngunit dahil sa ang inyong kalungkutan ang naging daan sa inyong pagsisisi. Nakaranas kayo ng kalungkutan mula sa Diyos, kaya hindi nasayang ang inyong pagdirusa dahil sa amin. **10** Sapagkat ang kalungkutan mula sa Diyos ay nagdudulot ng pagsisisi na kumukumpleto sa kaligtasan ng walang panghihinayang. Gayon man, ang kalungkutan sa mundo ay nagdadala ng kamatayan. **11** Tingnan kung anong matinding determinasyon ang naidulot sa inyo ng kalungkutan mula sa Diyos na ito. Higit na matindi ang matibay na hangad sa inyo para patunayan na kayo ay walang sala. Namuhii kaya sa inyong sarili, natakot kayo, nanabik, nagsikap, at ninais niryong makita na ang katarungan ay kailangan mangyari! Sa lahat ng bagay pinatunayan niyo ang inyong mga sarili na walang sala sa bagay na ito. **12** Kahit pa sumulat ako sa inyo, hindi ako sumulat para lang sa kapakanan ng mga gumagawa ng mali, ni para sa mga nagdusa sa mali. Sumulat ako para ang inyong pagkamasigasig para sa amin ay maipaalam sa inyo sa paniningin ng Diyos. **13** Ito ay sa pamamagitan nito kaya malakas ang ating loob. Dagdag sa ating sariling kaginhawaan, nagdiriwang rin kami dahil sa kagalakan ni Tito, dahil ang kaniyang espiritu ay lumakas sa pamamagitan niryong lahat. **14** Dahil kung ipinagmalaki ko sa kaniya ang tungkol sa inyo, hindi ako nahiya. Sa kabilang dako, tulad ng lahat ng bagay na sinabi namin sa inyo ay totoo, ang aming pagmamalaki tungkol sa inyo kaya Tito ay napapatunayan totoo. **15** Ang kaniyang pag-ibig sa inyo ay mas higit pa, habang inaalala niya ang pagiging masunurin niryong lahat, kung paano niryong siya tinanggap ng may takot at panginginig. **16** Ako ay nagagalak dahil lubos ang aking pagtitwala sa inyo.

8 Nais naming malaman ninyo, mga kapatid, tungkol sa biyaya ng Diyos na naibigay sa mga iglesia sa Macedonia. **2** Sa panahon ng matinding pagsubok sa pagdadalamhati, ang kasaganahan ng kanilang kagalakan at ang mahigpit na pangangailangan sa kanilang kahirapan ay nagbunga ng matinding kasaganahan ng kagandahan ng loob. **3** Sapagkat naggapapatooto ako na nagbigay sila hanggang sa kanilang makakaya, at labis pa sa kung ano ang kanilang makakaya. At naaayon sa kanilang sariling kalooaan **4** nang may matinding pagmamakaawa, sumasamo sila sa amin para sa pagkakataon ng pagbabahagi sa paglilingkod sa mga mananampalataya. **5** Hindi ito nangyari nang gaya sa aming inaaasan. Sa halip, una nilang ibinigay ang kanilang mga sarili sa Panginoon. At ibinigay nila ang kanilang mga sarili sa amin ayon sa kalooan ng Diyos. **6** Kaya hinimok namin si Tito, na nagsimula ng gawaing ito, upang maisakutuparan ang gawaing ito ng kagandahan ng loob para sa inyo. **7** Ngunit nanaganan kayo sa lahat ng bagay—sa pananampalataya, sa pananalita, sa kaalaman, sa lahat ng kasipagan, at sa inyong pag-ibig para sa amin. Kaya siguraduhin niyo na managana kayo sa mga gawain ng kagandahan ng loob. **8** Sinasabi ko ito hindi bilang isang utos. Sa halip, sinasabi ko ito upang subukan ang

kapatapan ng inyong pagmamahal sa pamamagitan ng pagkukumpara nito sa pananabik ng ibang tao. **9** Sapagkat nalalaman ninyo ang biyaya ng ating Panginoong Jesu-Cristo. Kahit na siya ay mayaman, para sa inyong kapakanan siya ay naging mahirap, upang sa pamamagitan ng kaniyang kahirapan kayo ay maaaring maging mayaman. **10** Sa bagay na ito bibigyan ko kayo ng payo na makakatulong sa inyo. Isang taon ang nakakaraan, hindi lang kaya nagsimulang gumawa ng isang bagay, kundi ninais niryong gawin ito. **11** Ngayon tapusin niryong ito. Katulad ng pagsisikap at kagustuhan na gawin ito noon, matapos niryong rin sana ito, hangang kaya ninyo. **12** Sapagkat kung kayo ay may pagsisikap na gawin ang gawaing ito, ito ay mabuti at katanggap-tanggap. Nakabatay ito sa kung ano ang mayroon ang isang tao, hindi sa kung ano ang wala sa kanya. **13** Sapagkat ang gawaing ito ay hindi upang iba ay magaanat at ang iba ay mabigatan. Sa halip, dapat magkaroon ng pagkakapantay-pantay. **14** Ang iyong kasaganahan sa panahon ito ay makapagbibigay sa kung anuman ang kanilang pangangailangan. Ito ay dahil din sa ang kanilang kasaganahan ay maaaring makapagbibigay ng iyong pangangailangan, at nang magkaroon ng pagkakapantay-pantay. **15** Katulad ito ng nasusulat: "Ang nananaganan ay nawalan ng labis, at ang may kaunti ay hindi ngakulang." **16** Ngunit salamat sa Diyos, na naglagay sa puso ni Tito nang katulad ng pagmamalasakit na mayroon ako para sa inyo. **17** Sapagkat hindi niya lamang tinanggap ang aming panawagan, ngunit siya rin ay naging napaka-masikap tungkol dito. Dumating siya sa inyo sa kaniyang sariling kagustuhan. **18** Siya ay ipinadala namin kasama ang kapatid na pinupuri sa lahat ng mga iglesia sa kaniyang gawa sa pagpapahayag ng ebanghelyo. **19** Hindi lamang ito, ngunit siya rin ang inihalal ng mga simbahan na maglakbay kasama namin sa aming pagangasiwa ng kagandahan ng loob. Ito ay para sa karangan ng Panginoon at sa ating pagsusumikap na makatulong. **20** Kami ay umiwas na magkaroon ng sino mang magreresklamo tungkol sa amin hinggil sa kagandahan ng loob na ito na ating pinangangasiwaan. **21** Iniingatan naming gawin kung ano ang kagalang-galang, hindi lamang sa harap ng Panginoon, ngunit sa harap din ng mga tao. **22** Ipinapadala rin namin kasama nila ang isa pang kapatid. Siya ay madalas naming nasubok, at napatunayan naming siya ay masigasig sa maraming gawain. Siya ay higit na masipag na ngayon dahil sa matibay na paniniwala nya sa inyo. **23** Patungkol naman kay Tito, siya ang aking kasama at kamanggawa sa inyo. Gayon din naman sa aming mga kapatid, sila ay ipinadala ng mga iglesia. Sila ay karangan kay Cristo. **24** Kaya ipakita niyo sa kanila ang inyong pag-ibig, at ipakita sa mga iglesia ang dahilan ng aming pagmamalaki tungkol sa inyo.

9 Tungkol naman sa ministryo para sa mga mananampalataya, para sa akin ay kalabisan na ang sumulat pa sa inyo. **2** Alam ko ang tungkol sa inyong hangarin, na ipinagmalaki ko sa mga taga-Macedonia. Sinabihan ko sila na ang Acaya ay naghahanda na mula pa nang nakalipas na taon. Ang inyong pagiging masigasig ay nag-udyok sa karamihan sa kanila na kumilos. **3** Ngayon ipinadala ko ang mga kapatid upang ang pagmamalaki namin tungkol sa inyo ay maulawan ng kabulunan, at upang kayo ay maging handa, gaya ng aking sinabi. **4** Sa halip, kung sino man sa mga taga-Macedonia ang sumama sa akin at madatnan kayong hindi handa, mapapahiya tayo—wala akong sinabi tungkol sa inyo—dahil sa lubos na tiwala sa inyo. **5** Kaya naisip ko na kinakailangan na himukin ang mga kapatid na pumunta sa inyo na maunang gumawa ng mga kasunduan para sa kalooan na ipinangako ninyo. Ito ay para maging handa bilang isang biyaya, at hindi sapilitan. **6** Tandaan ninyo ito: kung sino man ang nagtatanim ng kaunti ay mag aani ng kaunti, at kung sino man ang nagtatanim sa layunin ng pagpapala ay aani ng pagpapala. **7** Bawat isa ay magbigay ayon sa pasiya ng kaniyang puso. Huwag siyang hayaang magbigay na may kalungkutan o napilitan. Sapagkat minamahal ng Diyos ang masayang nagbibigay. **8** At may kakayahon ang Diyos na paramihin ang bawat pagpapala para sa inyo, upang, palagi, sa lahat ng bagay, magkakaroon kayo ng lahat ng kailangan niryong. Nang sa gayon maaari kayong gumawa ng mas maraming mabubuting bagay. **9** Ito ay gaya ng nasusulat: "Ipinamahagi niya ang kaniyang kasaganahan at ibinigay. **10** Ang nagbibigay ng binhi sa nagtatanim at tinapay para sa pagkain, ay magbibigay din at pararamihin ang inyong binhi para sa pagtatanim. Pararamihin niya ang anii ng inyong katuwiran. **11** Pasasaganahan niya

kayo sa lahat ng paraan upang maging mapagbigay kayo. Magdadalda ito ng pasasalamat sa Diyos mula sa amin. **12** Sapagkat ang pangangasiwa sa gawaing ito ay hindi lang makakatugon sa mga pangangailangan ng mga mananampalataya. Ito rin ay naggaparami sa maraming gawaing ng pasasalamat sa Diyos. **13** Dahil sa nasubok na kayo at naputunayan ng gawaing ito, luluwalhatiin rin ninyo ang Diyos sa pagsumundin sa inyong pagpapahayag sa ebanghelyo ni Cristo. Luluwalhatiin rin ninyo ang Diyos sa kasaganaan ng inyong mayamang handog sa kanila at sa bawat isa. **14** Nanabik sila sa inyo, at ipinapanalangin nila kayo. Ginagawa nila ito dahil sa napaka dakilang biyaya ng Diyos na nasa inyo. **15** Sa Diyos nawa ang lahat ng pasasalamat sa kaniyang hindi maipaliwanag na kalob!

10 Akong si Pablo, ay nanarawagan sa inyo, sa kababaang loob at kahinahunaan ni Cristo. Ako ay mapagpakumbaba kapag ako ay nasa harap ninyo, ngunit matapang ako sa inyo kapag nasa malayo ako. **2** Nakikiusap ako sa inyo na, kapag ako ay nasa harapan ninyo, hindi ko kailangang maging matapang at malakas ang loob. Ngunit naisip ko na kailangan kong maging matapang kapag sinagot ko ang mga nag-aakala na namumuhay kami ng naaayon sa laman. **3** Bagaman kami ay namumuhay sa laman, hindi kami nakikipaglaban ayon sa laman. **4** Dahil ang aming sandata sa aming pakikipaglaban ay hindi makalaman. Sa halip, mayroon silang dakilang kapangyarihan para wasakin ang mga kuta. Dinadala nila sa wala ang mga maling pangangatuwiran. **5** Winawasan din namin ang bawat pagmamataas laban sa kaalaman tungkol sa Diyos. Binibihag namin ang lahat ng kaisipan para sa pagsundin kay Cristo. **6** At naghahanda kami upang parusahan ang bawat gawain ng pagsuway, hanggang sa ang inyong pagsundin ay maging ganap. **7** Tingnan ninyo kung ano ang maliwanag na nasa inyong harapan. Kung sino man ang naniwala na siya ay kay Cristo, sana ay paalalahanan niya ang kaniyang sarili na kung siya ay kay Cristo, ganoon din kami. **8** Dahil kahit na ako ay para bang nagmamalaki ng labis tungkol sa aming kapangyarihan, na ibinigay ng Panginoon sa amin upang kayo ay pagtibayin at hindi upang kayo ay wasakin, hindi ako mahihiya. **9** Ayaw kong ipakita na tinatakot ko kayo sa aking mga sulat. **10** Dahil sinasabi ng ibang tao, "Ang kaniyang mga sulat ay mahalaga at makapangyarihan, ngunit ang kaniyang katawan ay mahina. Ang kaniyang mga salita ay hindi karapat-dapat na pakigayon." **11** Hayaan nating malaman ang mga taong ito na kung ano ang sinasabi namin sa sulat kung kami ay nasa malayo, ay gagawin rin namin kung kami ay nariyan. **12** Hindi namin gustong ibukod ang aming mga sarili o ikumpara ang aming mga sarili sa mga pumupuri sa kanilang mga sarili. Ngunit kung susukatin man nila ang kanilang mga sarili sa pamamagitan ng bawat isa at ikumpara ang kanilang mga sarili sa bawat isa, wala silang mga alam. **13** Gayon man, kami ay hindi magmamalaki ng higit sa nararapat. Sa halip, gagawin lang namin sa hangganan na itinakda sa amin ng Diyos, na umabot hanggang sa inyo. **14** Sapagkat hindi kami naging palalo sa aming mga sarili nang kami ay pumunta sa inyo. Kami ang nauhang pumunta sa inyo para sa ebanghelyo ni Cristo. **15** Hindi kami nagmamalaki ng labis tungkol sa mga gawaing iba. Sa halip, umaasa kami na kasabay ng paglago ng inyong pananampalataya ay mas lalo pang lalawak ang lugar ng ating gawain, at nananatili sa dapat nitong hangganan. **16** Umaasa kami para dito, upang maaari naming ipangaral ang ebanghelyo kahit na sa mga rehiyon na lampas sa inyo. Hindi namin ipagmamalaki ang tungkol sa gawaing na ginagawa sa lugar ng iba. **17** "Ngunit hayaan ang nagmamalaki, na magmamalaki sa Panginoon." **18** Sapagkat hindi ang sinasang-ayunan ng kanyang sarili ang sasang-ayunan. Sa halip, siya na sinasang-ayunan ng Panginoon.

11 Ninanais ko na pagtiyagaan ninyo ako sa ilan sa aking kamangmangan. Ngunit ako nga ay inyong pinagtitiyagaan! **2**

Sapagkat ako ay naninibugo sa inyo. Ako ay may maka-Diyos na panibugo sa inyo sapagkat ipinangako ko kayo na mapangasawa ng isang lalaki. Ako ay nangako na ihaharap kayong dalisay na birhen kay Cristo. **3** Ngunit ako ay natatakot na baka katulad ni Eba, kayo ay malinlang ng ahas sa kaniyang pagiging tuso, at ang inyong kaisipan ay maaring mailay sa tapat at dalisay na pananalig kay Cristo. **4** Sapagkat ipagpalagay na may dumating at ipahayag ang ibang Jesus liban sa aming ipinangaral. O ipagpalagay na kayo ay tumanggap ng ibang espiritu liban sa inyong tinanggap. O ipagpalagay na kayo ay tumanggap ng ibang ebanghelyo liban

sa inyong tinanggap. Labis na ninyong pinapayagan ang mga ganitong bagay! **5** Sapagkat sa tingin ko, hindi ako ang pinakamababa sa mga tinatawag na pinakamagagaling na mga apostol. **6** Ngunit kahit na ako ay hindi nagsanay sa pananalita, ako ay hindi kapos sa kaalaman. Sa bawat pagkakataon at sa lahat ng bagay pinaalam namin ito sa inyo. **7** Ako ba ay napakasala sa pagpapakababa ko sa aking sarili upang kayo ay maitaas? Sapagkat itinuro ko sa inyo ang mabuting balita ng Diyos ng walang bayad. **8** Ninakawan ko ang ibang mga iglesia sa pamamagitan ng pagtanggap ko ng kanilang tulong upang kayo ay aking mapaglingkuran. **9** Noong ako ay na sa inyo at nangangailangan, hindi ako naging pabigat sa kahit na sino. Sapagkat ang aking mga pangangailangan ay tinugunan ng mga kapatid na galing sa Macedonia. Sa lahat ng bagay iniwasan ko na maging pabigat sa inyo at ipagpapatuloy kong gawin iyon. **10** Gaya ng katotohanan ni Cristo na nasa akin, ang pagmamayabang kong ito ay hindi mapatatahimik sa mga bahagi ng Acaya. **11** Bakit? Dahil ba hindi ko kayo mahal? Alam ng Diyos na kayo ay aking minamahal. **12** Ngunit ang aking ginagawa, ay gagawin ko rin. Gagawin ko ito upang maputol ang pagkakataon ng mga nagnanais ng pagkakataon na maging katulad namin sa kanilang mga pinagmamayabang. **13** Sapagkat ang mga ganoon tao ay hindi tootoong apostol at mapanlinlang na mga manggagawa. Sila ay nagpapanggap na mga apostol ni Cristo. **14** At ito ay hindi na nakakagulat sapagkat kahit si Satanas ay nagpanggap na isang anghel liwanag. **15** Ito ay hindi labis na nakakagulat kung ang kaniyang mga alagad ay nagbabalaat kayo rin na mga alagad ng katuwan. Ang kanilang kapalaran ay kung ano ang nararapat sa kanilang mga gawa. **16** Sinasabi ko ulit: Huwag isipin ng kahit na sino man na ako ay mangmang. Ngunit kung ganoon nga ang inyong iniisip, tanggapin ninyo ako tulad ng isang mangmang upang ako ay makapagyabang ng kaunti. **17** Ang aking sinasabi tungkol sa mayabang na lakas ng loob na ito ay hindi pinapayagan ng Panginoon ngunit ako ay nagsasalita tulad ng isang mangmang. **18** Dahil maraming tao ang nagyayabang na naaayon sa laman, ako rin ay magyayabang. **19** Sapagkat masaya niryong pinagtitiyagaan ang mga mangmang. Kaya mismo ay matatalino! **20** Sapagkat pinagtitiyagaan ninyo ang umeaalamin sa inyo, kung siya ay nagdudulot ng pagkakabaha-bahagi sa inyo, kung siya ay lanlalamang sa inyo, kung siya ay nagyayabang, o sinampal niya kaya sa Mukha. **21** Nahihiya Kong sasabini na kami ay labis na mahihina para gawin iyon. Ngunit kung magyayabang—ang iba ako ay nagsasalita na tulad ng isang mangmang—ako rin ay magyayabang. **22** Sila ba ay mga Hebreo? Ako rin. Sila ba ay mga Israelter? Ako rin. Sila ba ay mula sa kaapu-apuhan ni Abraham? Ako rin. **23** Sila ba ay mga alagad ni Cristo? (Ako ay nagsasalita na para bang ako ay wala sa aking tamang pag-iisip.) Lalong lalo na ako. Ako ay higit na nakaranas ng mabigat na trabaho, sa mas maraming bilangguan, nakaranas ng hindi mabilang na pamamalo, humarap sa pangani ng kamatanay. **24** Mula sa mga Judio nakatanggap ako ng limang "apatnang latigo binawasan ng isa". **25** Tatlong beses akong pinalo ng tungkod. Minsang binato. Tatlong beses na nawasak ang barko na aking sinasakyan. nakaranas akong magdamag at buong araw na nasa karagatan. **26** Ako ay madalas na nasa paglalakbay, nanganib mula sa mga ilog, nanganib mula sa mga magnanakaw, nanganib mula sa aking mga kababayen, nanganib mula sa mga Gentil, nanganib sa lungsod, nanganib sa ilang, nanganib sa karagatan, nanganib mula sa mapagpanggap na mga kapatid. **27** Ako ay nakaranas ng matinding trabaho at paghihirap, mga gabi na walang tulog, madalas na nagugutom na nauuhaw, madalas na ng-aayuno, giriginaw at walang maisut. **28** Bukod pa sa lahat ng ito, araw-araw ang panggigipit sa akin ng aking pag-alala sa lahat ng mga iglesia. Kung sinuman ang nanghihina, ako rin ay nanghihina? **29** Sino ang naging dahilan ng pagkahulog ng isa sa kasalan, na hindi ako nagalit? **30** Kung ako ay magyayabang. Ako ay magyayabang tungkol sa mga nagpapakita ng aking kahinaan. **31** Ang Diyos at ang Ama ng Panginoon Jesus, siya na pinupuri magpakailanman, alam niya na hindi ako nagsisininggaling! (aiōn g165) **32** Sa Damascus, ang gobernador sa ilalim ni haring Aretas ay binabantayan ang lungsod ng Damasco upang ako ay huliin. **33** Ngunit ako ay ibinabaya sa bintana sa pader gamit ang basket at ako ay nakatakas mula sa kaniyang mga kamay.

12 Dapat akong magyayabang, ngunit walang mapapala dito. Ngunit ako ay magpapatuloy sa mga pangitain at mga pahayag na mula sa Panginoon. **2** Ako ay may kilalang tao kay Cristo, labing apat

na taon na ang nakararaan—kung sa katawan o hindi sa katawan, hindi ko alam, alam ng Diyos— na dinala sa ikatlong langit. **3** At alam ko na ang taong ito—kung sa katawan o hindi sa katawan, hindi ko alam, alam ng Diyos— **4** na dinala sa paraiso at narinig ang mga bagay na labis na sagrado na sabihin ng kahit na sino. **5** Para sa tulad ng tao na iyon ako ay magyayabang. Ngunit para sa akin hindi ako magyayabang, maliban sa aking mga kahinaan. **6** Kung gusto kong magyayabang, hindi ako magjiging mangmang sapagkat sasabihin ko ang katotohanan. Ngunit pipigilan kong magmayabang upang walang mag-isip na ako ay higit sa kung anong nakikita sa akin o narinig mula sa akin. **7** Pipigilan ko rin na magmayabang dahil sa hindi pangkaraniwang uri na mga pahayag na iyon. Kung kaya, upang ako ay hindi mapuno ng pagmamalaki, isang tinik sa laman ang ibiniray sa akin, isang mensahero mula kay Satanás upang ako ay guluhin at ngako ay hindi labis na maging mapagmataas. **8** Tatlong beses akong nagmakaawa sa Panginoon tungkol dito, para tanggalin ito sa akin. **9** At sinabi niya sa akin, "Ang aking biyaya ay sapat sa iyo, sapagkat ang kapangyarihan ay nagjiging ganap sa kahinaan." Kung kaya mas mabuti pang ipagmayabang ko ang tungkol sa aking kahinaan, upang ang kapangyarihan ni Cristo ay manahan sa akin. **10** Kung kaya ako ay nasisiyahan lang-alang kay Cristo, sa kahinaan man, sa panglalait man, sa kaguluhan man, sa pagmamalupit man, sa mga pangayarihan man na nakapagbibigay ng kapighatian. Sa tuwing ako ay mahina, saka ako malakas. **11** Ako ay naging isang mangmang! Pinilit ninyo ako na gawin ito, kahit kaya sana ang dapat purumi sa akin. Sapagkat hindi ako mababa kaysa sa mga tinatawag na matatalinog apostol na iyan, kahit na ako ay walang silbi. **12** Ang tunay na palatandaan ng isang apostol ay ginawa sa inyo ng buong pagtitigaya, ang mga palatandaan at mga kamanghangbagay at mga dakilang gawa. **13** Kaya paanon kayo ay mas hindi pinapahalagahan kaysa sa ibang mga iglesia, maliban na lang na ako ay hindi naging pabigat sa inyo? Patawarin ninyo ako sa ganitong kamalian! **14** Tingnan niyo! Ako ay handang pumunta sa inyo sa ikatlong pagkakataon. Ako ay hindi magjiging pabigat sa inyo sapagkat hindi ko gusto ang anumang nasa inyo. Kaya ang gusto ko. Sapagkat ang mga anak ay hindi dapat mag-ipon para sa mga magulang. Sa halip, ang mga magulang ang dapat mag-ipon para sa mga anak. **15** Ako ay labis na matutuwa na gumugol at mapagod para sa inyong mga kaluluwa. Kung mahal ko kaya ng labis, dapat ba akong mahalin ng kakaunti? **16** Ngunit ganoong naga, hindi ako naging pabigat sa inyo. Ngunit dahil ako ay tuso, kaya ay aking nahuli sa pamamagitan ng panlinlang. **17** Kaya ba ay nilamangan ko sa pamamagitan ng aking mga isinugo sa inyo? **18** Pinakiusapan ko si Tito na pumunta sa inyo, at pinasama ko sa kanya ang isang kapatid. Nilamangan ba kaya ni Tito? Hindi ba tayo lumakad sa parehong paraaan? **19** Sa tingin niyo ba sa buong panahon ay ipinagtatanggol namin ang aming mga sarili sa inyo? Sa paninig ng Diyos, ayon sa kalooban ni Cristo ipinagsasabi namin ang lahat para sa inyong kalakasan. **20** Sapagkat ako ay nangangamba na baka hindi ko makita sa inyo ang aking inaasahan. Ako ay nangangamba na baka hindi niyo makita sa akin ang inyong inaasahan. Ako ay nangangamba na baka mayroong pagtatalo, pagkainggit, pagsilakbo ng galit, makasariling hangarin, usap-usapan, pagmamatatas at kaguluhan. **21** Ako ay nangangamba na sa aking pagbalik, ibaba ako ng aking Diyos sa inyong harapan. Ako ay nangangamba na baka ako ay magdalamhati dahil sa maraming nagkasala noon, at sa mga hindi nagsisi mula sa karumihan at pangangalunya at kahalayan na kanilang nakaugalian.

13 Ito na ang pangatlong pagkakataon na ako ay pupunta sa inyo. "Ang bawat paratang ay dapat pagtibayin ng patotoo ng dalawa o tatlong saksi." **2** Sinabi ko na sa mga nagkasala noon at sa lahat, noong ikalawang pagpunta ko riyen, at sasabihin kong muli: Sa aking pagbabalik, hindi ko na sila patatawarin. **3** Sinasabi ko ito sa inyo dahil kaya ay naghahanap ng katibayan na si Cristo ay nagsasalita sa pamamagitan ko. Hindi siya mahina patungkol sa inyo. Sa halip, siya ay makapangyarihan sa inyo. **4** Sapagkat siya ay naipako sa kahinaan ngunit siya ay buhay sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos. Sapagkat kami rin ay mahina ngnunit kami ay mabubuhay kasama niya sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Diyos na nasa inyo. **5** Suriin ninyo ang inyong sarili upang makita ninyo kung kaya ay namumuhay sa pananampalataya. Subukin ninyo ang inyong mga sarili. Hindi ba ninyo napagtanto na si Jesu-Cristo ay nasa inyo? Siya ay nasa inyo maliban kung kaya ay hindi pinagtibay. **6** At ako ay nakatitiyak

na kami ay makikita ninyong pinagtibay. **7** Ngayon kami ay nananalangin sa Diyos na sana kayo ay hindi gumawa ng kahit anong mali. Hindi ko pinapanalangin na kami ay lumabas na parang nakapasa sa pagsubok, sa halip, dalangin ko na sana gawin ninyo kung ano ang tama, kahit na parang hindi kami pumas sa pagsubok. **8** Sapagkat hindi namin maaring gawin ang kahit anong laban sa katotohanan, ngnunit para lamang sa katotohanan. **9** Sapagkat kami ay nagagalakung kung kami ay mahina at kaya ay malakas. Dalangin din namin na kaya ay maging ganap. **10** Sinulat ko ang mga bagay na ito habang ako ay malayo sa inyo upang kung ako ay kasama na ninyo hindi ko na kailangang maging malupit sa inyo. Ayaw kong gamitin ang kapangyarihan na ibinigay sa akin ng Panginoon upang pagtibayin kaya at hindi upang kaya ay sirain. **11** Sa wakas, mga kapatid, kaya ay magalak! Gumawa para sa panunumbalik, magjiging masigla, magkaisa kaya, mamuhay ng may kapayapaan. At ang Diyos ng pag-ibig at kapayapaan ay mapapasainyo. **12** Batii ninyo ang isa't isa ng banal na halik. **13** Lahat ng mananampalataya ay binabati kaya. **14** Nawa ang biyaya ng Panginoong Jesu-Cristo, ang pag-ibig ng Diyos at ang pakikisama ng Banal na Espiritu ay sumainyo.

Mga Galacia

1 Ako si Pablo na apostol. Hindi ako apostol na mula sa mga tao o sa pamamagitan ng tao, ngunit sa pamamagitan ni Jesu Cristo at ng Diyos Ama, na muling bumuhay sa kanya mula sa mga patay.

2 Kasama lahat ng mga kapatiran, sumusulat ako sa mga iglesya ng Galacia. **3** Sumainyo ang biyaya at kapayapaan mula sa Diyos na ating Ama at sa Panginoong Jesu-Cristo, **4** na nagbigay ng kaniyang sarili alang-alang sa ating mga kasalanan upang mailigtas niya tayo sa kasalukuyang makasalanang panahon, ayon sa kalooban ng ating Diyos at Ama. (**aíon g165**) **5** Sa kanya ang kaluwälhan magpakaílanman. (**aíon g165**) **6** Nagtatako ako na kayo ay mabilis na bumabaling sa ibang ebanghelyo. Nagtatako ako na tumatalikod kayo sa kanya na tumawag sa inyo sa pamamagitan ng biyaya ni Cristo. **7** Walang ibang ebanghelyo, ngunit may ilang mga tao na ginugulo kayo at gustong ibahin ang ebanghelyo ni Cristo. **8** Ngunit kahit kami o isang anghel mula sa langit ang magpahayag sa inyo ng ebanghelyo na iba sa ipinahayag namin sa inyo, dapat siyang sumpain. **9** Katulad ng sinabi namin noon, ngayon sasabihin ko muli, "Kung may magpahayag sa inyo ng ibang ebanghelyo maliban sa ebanghelyo ng tinanggap ninyo, dapat siyang sumpain." **10** Sapagkat hinahangad ko ba ngayon ang pagsang-ayon ng mga tao o ng Diyos? Hinahangad ko ba na magbigay-lugod sa mga tao? Kung sinisikap ko paring magbigay-lugod sa mga tao, kung gayon hindi ako isang lingkod ni Cristo. **11** Sapagkat nais kong malaman ninyo, mga kapatid, na ang ebanghelyo na aking ipinahayag ay hindi nanggaling sa mga tao lamang. **12** Hindi ko ito tinanggap mula sa tao, hindi rin ito tinuro sa akin. Sa halip, sa pamamagitan ng pahayag ni Jesu-Cristo sa akin. **13** Narinig ninyo ang tungkol sa dati kong buhay sa Judaismo, kung paano ko marahas na inuuusig ang iglesia ng Diyos ng walang kapantay at winawasak ito. **14** Ako ay nangunguna sa Judaismo nang higit sa maraming kapwa ko Judio. Labis akong masigasig para sa mga kaugalian ng aking mga ninuno. **15** Ngunit ikinalugod ng Diyos na pilii mula pa sa sinapupunan ng aking ina. Tinawig niya ako sa pamamagitan ng kaniyang biyaya. **16** upang ihayag ang kaniyang Anak sa akin, upang ipahayag ko siya sa mga Gentil. Hindi ako kaagad sumangguni sa laman at dugo at. **17** hindi ako pumunta sa Jerusalem sa mga naunang naging apostol kaysa sa akin. Sa halip pumunta ako sa Arabia at pagkatapos ay bumalik ako sa Damasco. **18** At pagkatapos ng tatlong taon pumunta ako sa Jerusalem upang dalawa ni Cefas at nananatili ako sa kanya ng labing limang araw. **19** Ngunit wala akong nakitang ibang apostol maliban kay Santiago na kapatid ng Panginoon. **20** Makining kayo, sa harapan ng Diyos, hindi ako nagsisinungaling sa mga sinusulat ko sa inyo. **21** Pagkatapos, pumunta ako sa rehiyon ng Siria at Cilicia. **22** Hindi pa ako nakikita ng mga iglesia sa Judea na nakay Cristo, **23** ngunit narinig lang nila na, "Ang taong umuusis sa atin noon, ngayon ay nagpapahayag ng pananampalatayang winawasak niyo noon." **24** Niluluwalhati nila ang Diyos dahil sa akin.

2 At pagkatapos ng labing-apat na taon muli akong pumunta sa Jerusalem na kasama si Bernabe. Isinama ko din si Tito. **2** Pumunta ako dahil ipinakita sa akin ng Diyos na dapat akong pumunta. Inilahad ko sa kanila ang ebanghelyo na aking ipinapahayag sa mga Gentil. (Ngunit nakipag-usap ako nang sarilinan sa mga waring mga mahahalagang mga pinuno). Ginawa ko ito upang tiyakin na hindi ako tumatakbo, o tumakbo, ng walang kabuluan. **3** Ngunit kahit si Tito, na kasama ko, na isang Griego, ay hindi napilit na patuli. **4** Ang mga bagay na ito ay lumitaw dahil sa nagpapanggap na mga kapatid na patagong dumating upang manmanan ang kalayaang mayroon tayo kay Cristo Jesus. Nais nilang mageing alipin tayo sa kautusan. **5** Hindi kami nagpasakop sa kanila ng kahit isang oras, upang ang katotohanan ng ebanghelyo ay manatiling walang pababago para sa inyo. **6** Ngunit walang naibag sa akin iyong mga sinasabi ng iba na mga pinuno. Kung ano man sila ay hindi mahalaga sa akin. Hindi tinatanggap ng Diyos ang itinatangi ng mga tao. **7** Sa halip, nakita nila na ako ay pinagktiwalaan na ipahayag ang ebanghelyo sa mga hindi pa tulì. Tulad ni Pedro na nagpapahayag ng ebanghelyo sa mga tulì. **8** Dahil ang Diyos, na kumikilos kay Pedro sa pagiging apostol sa mga tulì, ay kumilos din sa akin para sa mga Gentil. **9** Nang si Santiago, Cepas, at Juan, na kinikilalang nagtayo ng iglesia, ay naunawaan ang biyaya na ibinigay sa

akin, ibinigay nila kay Bernabe at sa akin ang kanang kamay ng pakikisama. Ginawa nila ito upang kami ay pumunta sa mga Gentil, at upang pumunta sila sa mga tulì. **10** Nais din nilang alalahain namin ang mga mahihirap. Ako din ay nananabik na gawin ang bagay na ito. **11** Ngayon noong dumating si Cepas sa Antioquia, tinutulan ko siya ng harapan dahil mali siya. **12** Bago pa dumating ang mga taong galing kay Santiago, nakikisalo si Cefas sa mga Gentil. Ngunit nang dumating ang mga taong ito, huminto siya at lumayo mula sa mga Gentil. Natakito siya sa mga taong ito na nag-uutos ng pagtutuli. **13** Ganoon din, ang ilang mga Judio ay nakisama sa pagkukunwaring ito ni Cefas. Ang kinahinatnan, kahit si Bernabe din ay nadala sa kanilang pagkukunwari. **14** Ngunit noong nakita ko na hindi na sila sumusunod sa katotohanan ng ebanghelyo, sinabi ko kay Cefas sa harapan nilang lahat, "Kung ikaw ay Judio ngunit namumuhay sa paraaan ng mga Gentil sa halip na sa paraan ng Judio, paano mo mapipilit ng mga Gentil na mamuhay tulad ng mga Judio?" **15** Kami na ipinanganak na Judio at hindi "makasalanang mga Gentil", **16** alam namin na walang sinuman ang pinawalang-sala sa pamamagitan ng paggawa ng kautusan. Sa halip, pinawalang-sala sila sa pamamagitan ng paniniwala kay Cristo Jesus. Tayo ay nanampalataya kay Cristo Jesus upang maaari tayong mapawalang-sala sa pamamagitan ng paniniwala kay Cristo at hindi sa pamamagitan ng paggawa ng kautusan. Sapagkat sa pamamagitan ng paggawa ng kautusan, walang laman ang mapapawalang-sala. **17** Ngunit kung hangarin natin na ipawalang-sala tayo ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo, makikita din natin ang ating mga sarili na makasalanan, naging alipin ba si Cristo ng kasalanan? Huwag nawa itong mangyari! **18** Sapagkat kung itatayo ko muli ang aking pagtitiwala sa pagsundog ng kautusan, ang pagtitiwala na aking sinira, ipinapakita ko ang aking sarili na sumusuway sa kautusan. **19** Sa pamamagitan ng kautusan, namatay ako sa kautusan, upang maaari akong mabuhay para sa Diyos. **20** Naipako na ako sa krus kasama ni Cristo. Hindi na ako ang nabubuhay, ngunit si Cristo na ang nabubuhay sa akin, at ang buhay ngayon na aking ikinabuhay sa laman, ay ikinabuhay ko sa pamamagitan ng pananampalataya sa Anak ng Diyos, na nagmamahal sa akin at nagbigay ng kaniyang sarili para sa akin. **21** Hindi ko ipinagwawalang-halaga ang biyaya ng Diyos, sapagkat kung ang pagkamakatuiran ay umiiral sa pamamagitan ng kautusan, kung gayon si Cristo ay namatay nang walang kabuluan.

3 Mga hangal na taga-Galacia, karinong masamang mata ang sumira sa inyo? Hindi ba inilarawan si Cristo na napako sa krus sa inyong mga mata? **2** Gusto ko lang malaman ito mula sa inyo. Natanggap ba ninyo ang Espiritu sa pamamagitan ng pagsundog na kautusan o sa pamamagitan ng paniniwala sa inyong napakigkisan? **3** Napakahangal ba ninyo? Nagsimula ba kayo sa Espiritu upang magtapsos lamang sa laman? **4** Kayo ba ay nagdusa ng napakaraming bagay ng walang kabuluan, kung totoong ngang ang mga ito ay walang kabuluan? **5** Kung gayon, siya ba na nagbigay ng Espiritu sa inyo at gumawa ng mga makapangyarihang gawa sa inyo ginawa niya ba ito sa pamamagitan ng paggawa sa kautusan o sa pamamagitan ng pakikinig na may pananampalataya? **6** "Nanampalataya si Abraham sa Diyos at ito'y ibinilang sa kanya na katuwiran." **7** Sa gayon ding paraan, unawain ito, na ang mga nananampalataya ay mga anak ni Abraham. **8** Noon pa man ay nakita na ng kasulatan na ipapawalang-sala ng Diyos ang mga Gentil sa pamamagitan ng pananampalataya. Ang ebanghelyo noon pa man ay ipinahayag na kay Abraham: "Dahil sa iyo ang lahat ng bansa ay pagpapalaian." **9** Kaya nga, ang mga may pananampalataya ay pinagpala kasama ni Abraham, sila na may pananampalataya. **10** Sila na umasa sa mga gawa ng kautusan ay nasa ilalim ng sumpa. Sapagkat nasusulat, "Sinumpa ang sinumang hindi sumusunod sa lahat ng nakasulat sa kautusan, upang gawin ang lahat ng ito." **11** Ngayon malinaw na walang sinuman ang pinapawalang-sala ng Diyos sa pamamagitan ng kautusan, sapagkat "Ang matuwid ay mabubuhay sa pamamagitan ng pananampalataya." **12** Ang kautusan ay hindi galting sa pananampalataya, sa halip, "Ang mga gumagawa sa mga bagay na ito na nasa kautusan ay mabubuhay sa pamamagitan ng mga kautusan." **13** Tinubos tayo ni Cristo mula sa sumpa ng kautusan noong siya ay naging sumpa para sa atin. Sapagkat nasusulat, "Sinumpa ang sinumang ibininti sa isang puno." **14** Ang layunin ay upang ang pagpapala na nakay Abraham ay dumating sa mga Gentil dahil kay Cristo Jesus, upang sa ganoon ay matanggap natin ang pangako ng Espiritu sa pamamagitan

ng pananampalataya. **15** Mga kapatid, magsasalita ako ayon sa pangtaong mga salita. Maging ang pang-taong kasunduan na napagibay na ay walang makapagpawalang-bisa nito o makapagdagdag nito. **16** Ngayon, ang mga pangako ay sinabi kay Abraham at sa kaniyang kaapu-apuhan. Hindi nito sinabi, "Sa mga kaapu-apuhan," na tumutukoy sa marami, kung hindi sa isaa lang. "Sa iyong kaapu-apuhan," na si Cristo. **17** At ngayon sinasabi ko ito. Ang kautusan, na dumating pagkaraan ng 430 na taon, ay hindi pinawalang-bisa ang kasunduan na noon ay pinagibay ng Diyos. **18** Sapagkat kung ang pamaana ay dumating sa pamamagitan ng kautusan, hindi sana ito dumating sa pamamagitan ng pangako. Ngunit malaya itong ibinigay ng Diyos kay Abraham sa pamamagitan ng pangako. **19** Kung ganoon, bakit ibinigay ang kautusan? Ito ay idinagdag dahil sa mga paglabag, hanggang sa dumating ang kaapu-apuhan ni Abraham sa mga taong pinangakuan. Ang kautusan ay ipinatupad sa pamamagitan ng mga anghel sa kamay ng tagapamagitan. **20** Ngayon ipinapahiwatig ng tagapamagitan na may higit sa isang tao, subalit ang Diyos ay isaa lamang. **21** Kung gayon ang kautusan ba ay laban sa mga pangako ng Diyos? Hinding-hindi! Sapagkat kung ang kautusan ay ibinigay at may kakayahang magbigay ng buhay, tiyak na ang katuwan ay dumating sa pamamagitan ng kautusan. **22** Ngunit si halip, ibinilanggo ng kasulatan ang lahat ng bagay na nasa ilalim ng kasalan. Ginawa ito ng Diyos upang ang kaniyang pangako na iligtas tayo sa pamamagitan ng pananampalataya kay Jesu-Cristo ay maibigay sa kanila na sumampalataya. **23** Subalit bago ang dumating ang pananampalataya kay Cristo, ibinilanggo tayo at ikinulong ng kautusan hanggang sa kapahayagan ng pananampalataya. **24** Kaya ang kautusan ay naging taga-gabay natin hanggang si Cristo ay dumating, upang tayo ay mapawalang-sala sa pamamagitan ng pananampalataya. **25** Ngayon na dumating na ang pananampalataya, wala na tayo sa ilalim ng taga-gabay. **26** Sapagkat kayong lahat ay mga anak ng Diyos sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo Jesus. **27** Lahat kayo na nabautismuhan kay Cristo, isinuot ninyo ang buhay ni Cristo na parang damit. **28** Walang Judio o Griego, alipin o malaya, lalaki o babae, sapagkat kayong lahat ay iisa kay Cristo Jesus. **29** Kung kayo ay kay Cristo, koyrin ay mga kaapu-apuhan ni Abraham, tagapagmana ayon sa pangako.

4 Sinasabi ko na hanggang ang tagapagmana ay bata pa, wala siyang pinakaiba sa isang alipin, kahit na siya pa ang nagmamay-ari ng buong lupain. **2** Sa halip, nasa ilalim pa siya ng kaniyang mga tagapangalaga at mga katiwala hanggang sa dumating ang panahon na itinakda ng kaniyang ama. **3** Kaya ganoon din tayo, noong tayo ay mga bata pa, sakop tayo ng pagkaalipin sa mga alituntunin ng daigdig. **4** Ngunit nang dumating ang takdang panahon, ipinadala ng Diyos ang kaniyang Anak, ipinanganak ng isang babae, ipinanganak sa ilalim ng kautusan. **5** Ginawa niya ito upang tubusin ang mga nasa ilalim ng kautusan, upang matanggap natin ang pagkukukkop bilang mga anak. **6** Dahil kayo ay mga anak, ipinadala ng Diyos ang Espiritu ng kaniyang Anak sa ating mga puso, ang Espiritu na tumatawag ng, "Abba, Ama." **7** Sa kadalilanang ito, hindi na kayo mga alipin kundi mga anak. Kung kayo ay mga anak, kaya koy rin ay tagapagmana sa pamamagitan ng Diyos. **8** Bago pa, nang hindi pa ninyo kilala ang Diyos, kaya ay mga alipin sa mga bagay na likas na hindi talaga diyos. **9** Ngunit ngayon na kilala na ninyo ang Diyos, o higit na mabuting sabihin, ngayon na kilala na kayo ng Diyos, bakit kayo muling bumabalik sa mahina at walang silbing mga pasimulang tuntunin? Gusto niyo bang maging mga alipi muli? **10** Mahigpit ninyo ipinagdiriwang ang mga natataking araw, mga bagong buwan, mga panahon, at mga taon. **11** Natatakot ako para sa inyo. Natatakot ako na anumang paraaan ay naghirap ako sa inyo ng walang kabuluhanan. **12** Nakikiusap ako sa inyo, mga kapatid, maging katulad ninyo ako, sapagkat ako ay naging katulad rin ninyo. Wala kong ginawang mali sa akin. **13** Ngunit alam ninyo na dahil sa sakit na pisikal kaya ko ipinahayag ang ebangheleyo sa inyo sa unang pagkakataon. **14** Kahit na inilayag kayo ng aking pisikal na kalagayan sa pagsubok, hindi ninyo ako hinamak o tinanggihan. Sa halip tinanggap ninyo ako tulad ng anghel ng Diyos, na para bang ako mismo si Cristo Jesus. **15** Saan, samakatuwid, na ngayon ang inyong kaligayahan? Sapagkat aking pinatotohanan sa inyo na, kung maaari, dinukot na ninyo ang inyong mga sariling mga mata at ibinigay ang mga ito sa akin. **16** Kaya noon, naging kaaway na ba ninyo ako dahil sinasabi ko ang katotohanan sa inyo? **17** Nagmamalasakit sila inyo, ngunit hindi sa ikabubuti. Gusto nila kayong

ihiwalya sa akin para sumunod kayo sa kanila. **18** Laging mabuti ang magmalasakit para sa mga mabubuting dahilan, at hindi lang kung ako ay nariyan na kasama ninyo. **19** Maliliit kong mga Anak, ako ay nagdaranas muli ng sakit tulad ng babaeng nanganganak para sa inyo hanggang si Cristo ay mabuo sa inyo. **20** Gusto kong nariyan ako ngayon kasama ninyo at baguhin ang aking tono, dahil ako ay naguguluhang tungkol sa inyo. **21** Sabihin ninyo sa akin, kayo na gustong magpasailalim sa kautusan, hindi ba ninyo narinig kung ano ang sinasabi ng kautusan? **22** Sapagkat nasusulat na si Abraham ay nagkaroon ng dalawang anak, ang isa ay sa aliping babae at ang isa ay sa malayang babae. **23** Gayunpaman, ang anak ng alipin ay ipinanganak sa laman, ngunit ang ipinanganak ng malayang babae ay ipinanganak sa pamamagitan ng isang pangako. **24** Ang mga bagay na ito ay maipapalwanag gamit ang talinghaga, sapagkat ang dalawang babaeng ito ay katulad ng dalawang kasunduan. Ang isa sa kanila ay mula sa Bundok ng Sinai. Ipinanganak niya ang kaniyang mga anak na mga alipin. Ito ay si Hagar. **25** Ngayon ang Hagar ay Bundok ng Sinai sa Arabia. Isinisimbolo niya ang kasalukuyang Jerusalem, sapagkat siya ay nasa pagkaalipin kasama ng kaniyang mga anak. **26** Ngunit ang Jerusalem na nasa taas ay malaya, iyon ay, ang ating ina. **27** Sapagkat nasusulat, "Magalak ka, ikaw na babaeng baog, ikaw na hindi nanganganak. Humiyawa ka at sumigaw sa kagalakan, ikaw na hindi pa nakakaranas ng panganganak. Sapagkat marami ang mga anak ng baog na babae, higit pa sa kanya na may asawa." **28** Ngayon, mga kapatid, katulad ni Isaac, ay mga anak ng pangako. **29** Sa panahong iyon, siyang ipinanganak ayon sa laman ay iniusig siyang ipinanganak ayon sa Espiritu. Ganoon din ito ngayon. **30** Ano ang sinasabi ng kasulatan? "Palayasin mo ang aliping babae at ang kaniyang anak. Sapagkat ang anak ng aliping babae ay hindi kasamang magmamana sa anak ng malayang babae." **31** Samakatuwid, mga kapatid, tayo ay hindi mga anak ng isang aliping babae, ngunit, sa halip ng isang malayang babae.

5 Para sa kalayaan kaya pinalaya tayo ni Cristo. Kaya magpakatatacg kayo at huwag kayong magpabigat muli sa ilalim ng kapangyarihan ng pagkabihag. **2** Makining kayo, aki si Pablo, ay nagsasabi sa inyo na kung kaya ay magiging tuli, walang kayong mapapakinabangan na anuman kay Cristo. **3** Muli, pinatotohanan ko sa bawat tao na tuli, na mapipilitan kayong sundin ang buong kautusan. **4** Nahiwalay kayo kay Cristo, kayong lahat na "pinawalang sala" sa pamamagitan ng kautusan. Lamayo kayo mula sa biyya. **5** Sapagkat sa pamamagitan ng Espiritu, sa pananampalataya, naghihintay tayo sa pag-asang tayo ay magiging matuwid. **6** Hindi mahalaga kay Cristo ang pagtutuli. Ang pananampalataya lamang na gumagawa sa pamamagitan pag-ibig ang may halaga. **7** Maganda ang pagtakbo ninyo noon. Sini angumpipigil sa inyo sa pagtupad sa katotohanan? **8** Ang paghikayat na gawin iyan ay hindi galing sa kanya na tumawag sa inyo. **9** Ang kaunting lebadura ay nakakaapektu sa buong minasang harina. **10** May pananalig ako sa inyo sa Panginoon na hindi kaya mag-iisip ng kung ano pa man. Siya na ngadudulot ng kalituan sa inyo ay magdadala ng kaniyang sariling hatol, sinunahan siya. **11** Mga kapatid, kung ipinahahayag ko parin ang pagtutuli, bakit iniusig parin ako? Kung ganoon nawasak na ang katitisuran ng krus. **12** Nais ko sana na ang mga nangligaw sa inyo ay kapunin nila ang mga sarili nila. **13** Sapagkat tinawag kaya ng Diyos, mga kapatid, sa kalayaan. Lamang ay huwag ninyong gamitin ang iyong kalayaan bilang pagkakataon para sa laman. Sa halip sa pamamagitan ng pag-ibig paglingkuran ninyo ang bawat isa. **14** Sapagkat ang buong kautusan ay natupad sa isang utes; na "Dapat mong mahalin ang iyong kapwa gaya ng iyong sarili." **15** Ngunit kung magkakagatan at magsasakmalan kayo, tingnan ninyo na hindi ninyo sinisira ang isa't isa. **16** Sinasabi ko na, lumakad kaya sa Espiritu, at hindi ninyo matutupad ang hilig ng laman. **17** Sapagkat malakas ang nasa ng laman laban sa Espiritu, at ang Espiritu ay may malakas na nasa laban sa laman. Sapagkat ang mga ito ay laban sa isa't isa. Ang kinahinatnan ay hindi ninyo ginawa ang mga bagay ninais ninyong gawin. **18** Ngunit kung ang Espiritu ang nangunguna sa inyo, wala na kayo sa ilalim ng kautusan. **19** Ngayon ang mga gawa ng laman ay nakikita. Ang mga ito ay ang sekwal na imoralidad, kalaswaan, kahalayan, **20** pagsamba sa mga diyus-diyoysan, pangkukulam, pagkapoot, pag-alitan, paninibugo, silkbo ng galit, pagkakatunggali, pagtitalo, pagkakahiwahiwalay sa mga sekta, **21** pagka-inggit, paglalasing, kaguluhang dahil sa paglalasing, at iba pang

mga katulad nito. Binabalaan ko kayo, tulad ng pagbabala ko sa inyo noon, na ang gumagawa ng mga ito ay hindi magmamana ng kaharian ng Diyos. **22** Subalit ang bunga ng Espiritu ay pag-ibig, kagalakan, kapayapaan, katiyagaan, kabutihan, kabaitan, pananampalataya, **23** pagkamahinahon, at pagpipigil sa sarili. Walang batas laban sa mga ito. **24** Sila na nakay Cristo Jesus ay ipinako ang laman na kasama ang silakbo nito at masamang mga pagnanasa. **25** Kung tayo ay nabubuhay sa pamamagitan ng Espiritu, tayo rin naman ay lumakad sa pamamagitan ng Espiritu. **26** Huwag tayong maging mapaghalaga sa sarili, galitin ang isat'isa o mainggit sa isat'isa.

6 Mga kapatid, kung ang isang tao ay nahuli sa ilang pagkakasala, kayo na espiritwal ang dapat magpanumbalik sa taong iyon sa espiritu ng kahinahuanan. Bantayan ninyo ang inyong sarili, upang hindi kayo matukso. **2** Buhatin ninyo ang pasanin ng bawat isa, at nang sa gayon ay matupad ninyo ang kautusan ni Cristo. **3** Sapagkat kung sinuman ang nag-iisip niya ay mahalaga gayong wala siyang halaga, nililimlang niya ang kaniyang sarili. **4** Dapat suriin ng bawat isa ang kaniyang sariling gawa. At sa ganun mayroon na siyang maipagmayabang sa kaniyang sarili, na hindi kailangang ihambing pa ang kaniyang sarili sa iba. **5** Sapagkat bubuhatin ng bawat isa ang kaniyang sariling pasanin. **6** Ang taong tinuruan ng salita ay dapat ibahagi ang lahat na mabuting bagay sa guro. **7** Huwag magpalinlang. Hindi madadaya ang Diyos. Anuman ang itinanim ng tao, iyon din ang kaniyang aanihin. **8** Sapagkat siya na nagtanim ng butil sa kaniyang likas na kasamaan ay aani din ng kapahamakan, ngunit siya na nagtanim ng butil ng Espiritu, ay aani ng buhay na walang hanggan na galing sa Espiritu. (**añños g166**) **9** Hindi tayo dapat mapagod sa paggawa ng mabuti, dahil sa takdang panahon magkakaroon tayo ng ani kung hindi tayo susuko. **10** Kaya nga, kung magroon tayong pagkakataon, gumawa tayo ng mabuti sa bawat isa. Magsigawa tayo ng mabuti lalo na sa mga NASA sambahayan ng pananampalataya. **11** Tingnan ninyo kung gaano kalalaking mga titik ang isinulat ko sa inyo sa aking sariling sulat-kamay. **12** Silang naghahangad na makapagbigay kaluguran sa laman ang pumipilit sa inyo na magpatuli. Ginagawa lang nila ito upang hindi sila usigin tungkol sa krus ni Cristo. **13** Sapagkat maging ang mga tuli ay hindi sinusunod ang kautusan. Sa halip, nais nila kayong matulip upang maipagmalaki nila ang patungkol sa inyong laman. **14** Hindi sana mangyari na ako ay magmalaki maliban lang sa krus ng ating Panginoong Jesu-Cristo. Sa pamamagitan niya ang sanlibutan ay napako sa krus sa akin at ako ay sa sanlibutan. **15** Sapagkat hindi mahalaga ang pagtutuli o hindi pagtutuli. Sa halip, ang bagong nilalang ang mahalaga. **16** Sa lahat ng mga nabubuhay sa ganitong patakaran, sumakanila nawa ang biyaya at awa, at ganun din sa Israel ng Diyos. **17** Mula ngayon wala ng manggugulo sa akin, sapagkat dala-dala ko ang mga marka ni Cristo sa aking katawan. **18** Nawa ang biyaya ng ating Panginoong Jesu-Cristo ay sumainyo, mga kapatid. Amen.

Mga Efeso

1 Ako si Pablo na Apostol ni Cristo ayon sa kalooban ng Diyos, para sa mga binukod sa Diyos na mga nasa Efeso at mga tapat kay Cristo Jesus. **2** Sumainyo nawa ang biyaya at kapayapaan mula sa Diyos na ating Ama at sa Panginoong Jesu-Cristo. **3** Mapapurihan nawa ang Diyos at Ama ng ating Panginoong Jesu-Cristo. Pinagpala niya tayo ng bawat pagpalapalang espirituwal kay Cristo sa kalangitan. **4** Bago likhaan ang sanlibutan, pinili niya tayo ng Diyos na mga mananampalataya kay Cristo. Pinili niya tayo upang tayo ay maging banal at walang kapintasan sa kaniyang paninig. **5** Dahil sa pag-ibig itinalaga tayo ng Diyos upang ampunin bilang kaniyang sariling mga anak sa pamamagitan ni Jesu-Cristo. Ginawa niya ito sapagkat nasiyahan siyang gawin ang kaniyang nais. **6** Ang naging resulta ay napapurihan ang Diyos sa kaniyang kamanga-manghang biyaya. Kusang loob niya itong ibinigay sa atin sa pamamagitan ng kaniyang pinakamamahal na anak. **7** Sapagkat sa kaniyang pinakamamahal na anak, nagkaroon tayo ng katubusan sa pamamagitan ng kaniyang dugo, ang kapatawan ng mga kasalanan. Nagkaroon tayo nito dahil sa yaman ng kaniyang biyaya. **8** Ginawa niyang masagana ang kaniyang biyaya para sa atin nang buong karunungan at kaalaman. **9** Ipinaalam sa atin ng Diyos ang hiwaga ng kaniyang kalooban, ayon sa kaniyang nais na kaniyang ipinakita kay Cristo. **10** Kapag naganap na ang panahon para sa kaniyang kalooban, sama-samang dadalhin ng Diyos ang lahat ng mga bagay sa langit at sa lupa kay Cristo. **11** Pinili tayo kay Cristo at napagpasahan noon pa man. Ito ay ayon sa kalooban ng gumawa ng lahat ng bagay sa pamamagitan ng layunin ng kaniyang kalooban. **12** Ginawa ito ng Diyos upang tayo ay mamuhay sa pagpuri ng kaniyang kaluwalhatian. Tayo ang nauna na nagkaroon ng tiwala kay Cristo. **13** Dahil kay Cristo kaya napakinggan din ninyo ang salita ng katotohanan, ang ebanghelyo ng inyong kaligtasan sa pamamagitan ni Cristo. Dahil sa kaniya koy rin ay nanampalataya at tinatakan sa pinangakong Banal na Espiritu. **14** Ang Espiritu ang katibayan ng ating pamana hanggang sa makamtan ang pangako. Para ito sa ikapupuri ng kaniyang kaluwalhatian. **15** Dahil dito, mula noong panahon na napakinggan ko ang tungkol sa inyong pananampalataya sa Panginoong Jesus at tungkol sa inyong pag-ibig sa mga binukod para sa kaniya, **16** Hindi ako tumigil sa pagpappasalamat sa Diyos tungkol sa inyo at pagbanggit sa inyo sa aking mga panalangan. **17** Ipinapanalangin ko na ang Diyos ng ating Panginoong Jesu-Cristo, ang Ama ng kaluwalhatian, ay magbigay sa inyo ng espiritu ng karunungan at kapahayagan ng kaniyang kaalaman. **18** Ipinapanalangin ko na ang mga mata ng inyong puso ay maliwanagan upang malaman ninyo kung ano ang inaasahan ng ating pagkakataway. Ipinapanalangin ko na malaman ninyo ang yaman ng kaluwalhatian ng kaniyang pamana sa kanila na binukod para sa kaniya. **19** Ipinapanalangin ko na malaman ninyo ang hindi masukat na kadakilaan ng kaniyang kapangyarihan sa atin na mga nanampalataya. Ang kadakilaang ito ay ayon sa pagkilos sa kalakasan ng kaniyang kapangyarihan. **20** Ito ang kapangyarihan na kumilos kay Cristo noong siya ay binuhay ng Diyos mula sa mga patay at pinauyo siya sa kaniyang kanang kamay sa kalangitan. **21** Pinaupo niya si Cristo na pinakamatataas sa lahat ng kapamahalan, kapangyarihan, pamunuan, at bawat pangalan na pinangalanán. Pinaupo niya si Cristo hindi lamang sa panahong ito, kundi maging sa panahong darating. (**aīōn g165**) **22** Pinalilim ng Dios ang lahat sa paanan ni Cristo. Ginawa niya siyang ulo sa lahat ng nasa iglesia. **23** Ang iglesia ay ang kaniyang katanan, ang kapuspusan niya na pumupuno sa lahat ng mga bagay sa lahat ng mga kaparaanan.

2 Para sa inyo, kayo ay mga patay sa inyong mga pagkakasala at mga kasalanan. **2** Sanon rin kayo minsang lumakad ayon sa panahon ng mundoong ito. Lumalakad kayo ayon sa kapangyarihan ng namumuno sa hangin. Ito ang kaniyang espiritu na gumagawa sa mga anak ng pagsway. (**aīōn g165**) **3** Tayong lahat ay minsang ding naging katulad ng mga hindi mananampalataya. Gumagawa tayo ayon sa mga masasamang nasa ng ating laman. Ginagawa natin ang kagustuhan ng laman at ng isip. Likas tayong mga anak ng poot katulad ng iba. **4** Ngunit sagana ang Diyos sa habag dahlil sa kaniyang dakilang pagmamahal kung saan minihal niya tayo. **5** Habang tayo ay patay sa pagkakasala, dinala niya tayo sa

bagong buhay kay Cristo. Naligtas tayo sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos. **6** Magkakasama tayong binuhay ng Diyos at magkakasama tayong pinaupo ni Cristo Jesus sa kalangitan. **7** Ginawa niya ito upang sa darating na panahon, maipakita niya sa atin ang kaniyang dakila at masaganang biyaya. Ipinakita niya ito sa atin sa pamamagitan ng kaniyang kabutihan kay Cristo Jesus. (**aīōn g165**) **8** Sapagkat sa biyaya kayo ay naligtas sa pamamagitan ng pananampalataya. At hindi ito nagnula sa amin, kaloob ito ng Diyos. **9** Hindi ito dahil sa mga gawa. Bilang resulta, walang sinunan ang maaring magmalaki. **10** Sapagkat tayo ay ginawa ng Diyos, nilikha kay Cristo Jesus upang gumawa ng mga mabubuting gawa. Ito ang mga gawa na matagal ng binalak ng Diyos para sa atin, upang makalakad tayo sa mga ito. **11** Kaya tandaan ninyo na minsan kayo ay naging mga Gentil sa laman. Tinawag kayong "di tulí" sa tinatawag na pagtutulipan sa laman na ginawa sa pamamagitan ng kamay ng mga tao. **12** Sapagkat hiwalay kayo kay Cristo sa panahong iyon. Kayo ay mga dayuhan sa mga taga-Israel. Hindi kayo kilala sa tipan ng pangako. Wala kayong katiyakan tungkol sa hinaharap. Wala kayong Diyos sa mundo. **13** Ngunit ngayon kay Cristo Jesus, kayong minsan na napalayo mula sa Diyos ay nailapit sa Diyos sa pamamagitan ng dugo ni Cristo. **14** Sapagkat siya ang ating kapayapaan. Ginawa niyang isa ang dalawa. Sa pamamagitan ng kaniyang laman sinira niya ang pader ng pagkakabaha-baha ng humatac sa atin, ang poot. **15** Binuwag niya ang mga batas ng kautusin at mga alituntunin upang maaari siyang makalikha sa kaniyang sarili ng isang bagong tao. Gumawa siya ng kapayapaan. **16** Ginawa niya ito upang ipagkasundo ang dalawa sa iisang katanwan sa Diyos sa pamamagitan ng krus. Sa krus inilagay niya sa matayaman ang poot. **17** Dumating si Jesus at nagpahayag ng kapayapaan sa inyo na mga nasa malayo at kapayapaan sa mga nasa malapit. **18** Sapagkat sa pamamagitan ni Jesus mayroon tayo parehong daan sa iisang Espiritu patungo sa Ama. **19** Kaya ngayon kayong mga Gentil hindi na kayo mga dayuhan at hindi kilala. Sa halip kayo ay mga kapwa mamamayan kasama ng mga pinili para sa Diyos at mga kasapi ng sambahanay ng Diyos. **20** Itinayo kayo sa pundasyon ng mga apostol at mga propeta. Si Cristo Jesus ang batong panulukan. **21** Sa kanya ngakkaugnay-ugnay ang buong gusali at lumalago bilang isang templo sa Panginoon. **22** Dahil sa kanya kaya kayo din ay magkakasamang itinayo bilang isang tahanan para sa Diyos sa Espiritu.

3 Dahil dito, akong si Pablo ay bilanggo ni Cristo Jesus alang-alang sa inyo mga Gentil. **2** Marahil narinig na ninyo ang gawain tungkol sa biyaya ng Diyos na biniray niya sa akin para sa inyo. **3** Nagsusulat ako ayon sa pahayag na ipinaalam sa akin. Ito ang nakatagong katotohanan na simulat ko ng bahaya sa isak na pang sulat. **4** Kung mababa ninyo ang tungkol dito, maiintindihan ninyo ang aking pagkaunaawa sa nakatagong katotohanan patungkol kay Cristo. **5** Sa ibang mga salinlinihai hindi ipinaalam ang katotohanang ito sa sangkatauhan. Ngunit ngayon ipinahayag ito ng Espiritu sa kaniyang mga banal na mga apostol at propeta. **6** Ang nakatagong katotohanang ito ay ang mga Gentil ay kababagi at kaanib ng katanwan. Kababagi sila sa pangako kay Cristo Jesus sa pamamagitan ng ebanghelyo. **7** Dahil dito naging lingkod ako sa pamamagitan ng pagkilos ng kaniyang kapangyarihan. **8** Ibinigay ng Diyos ang kaloob na ito sa akin, kahit na ako ang pinakahamak sa mga pinili ng Diyos. Ang kaloob na ito ay dapat kong ipahayag sa mga Gentil ang ebanghelyo ng hindi masukat na kayamanan ni Cristo. **9** Kailangan kong paliwanagan ang lahat ng mga tao patungkol sa lihim na plano ng Diyos. Ito ang plano na nililim ng Diyos na lumikhaw na lahat ng bagay noong una pang panahon. (**aīōn g165**) **10** Ito ay upang sa pamamagitan ng iglesia, ang mga tagapamuno at mga may kapangyarihan sa kalangitan ay malaman ang maraming panig ng katangian ng karunungan ng Diyos. **11** Mangayari ito ayon sa walang hanggang plano na tinupad niya kay Cristo Jesus na ating Panginoon. (**aīōn g165**) **12** Sapagkat dahil kay Cristo mayroon tayong lakas ng loob at kakayahang makalapit sa kaniya nang may tiwala dahil sa ating pananampalataya sa kanya. **13** Kaya hinihingi ko sa inyo na huwag kayong panghinaan ng loob dahil sa aking mga pagdurusa para sa inyo. Ito ang inyong karanganan. **14** Dahil dito lumuluhod ako sa Ama, **15** kung saan nagnula ang bawat pamilya sa langit at sa lupa. **16** Ipinapanalangin ko na pagkalooban kayo ayon sa kayamanan ng kaniyang kaluwalhatian, na mapalakas kayo ng kapangyarihan sa pamamagitan ng kaniyang Espiritu

na nasa inyo. **17** Ipinapanalangin ko na manahan si Cristo sa mga puso ninyo sa pamamagitan ng pananampalataya. Ipinapanalangin ko na magugat at maging matatag kayo sa kaniyang pag-ibig. **18** Nawa nasa pag-ibig niya kayo upang maunawaan ninyo, kasama ng lahat ng pananampalataya, kung gaano kalawak, kahaba, kataas at katalim ang pag-ibig ni Cristo. **19** Ipinapanalangin ko na malaman niyo kung gaano kalaki ang pag-ibig ni Cristo na higit sa kaalaman. Nawa gawin ninyo ito upang mapuno kayo ng kapuspusan ng Diyos. **20** Ngayon sa kaniya na kayang gumawa ng lahat, higit pa sa lahat ng ating hinihingi o iniisip, ayon sa kaniyang kapangyarihan na kumikilos sa atin, **21** sa kaniya ang kaluwälhanian sa iglesia at kay Cristo Jesus sa lahat ng mga salinlahi magpakailan man. Amen. (**aiōn g165**)

4 Kaya, bilang bilanggo sa Panginoon, nakikiusap ako sa inyo na lumakad kayo ng karapat-dapat sa pagkatawag sa inyo ng Diyos. **2**

Mamuhay kayo nang may buong pagpapakumbaba at pagkamahirahon at katiyagaan. Tanggapin ninyo nang may pagmamahal ang bawat isa. **3** Pagsikapan ninyong manatili ang pagkakaisa sa Espiritu sa bigkis ng kapayapaan. **4** May iisang katanaw at iisang Espiritu, katalud din nang pagtawag sa inyo sa iisang pananalig na inaanahan ng iyong pagkatawag. **5** At may iisang Panginoon, iisang pananampalataya, iisang bautismo, **6** at iisang Diyos at Ama ng lahat. Siya ay higit sa lahat at kumikilos sa lahat at nananatili sa lahat. **7** Binigyan ang bawat-isa sa atin ng kaloob ayon sa sukat ng kaloob ni Cristo. **8** Katulad ng sinabi sa kasulatan: "Noong umakyat siya sa itaas, dinali nya ang mga bihag sa pagkabihag. Nagbigay siya ng mga kaloob sa mga tao." **9** Ano ang kahulugan ng "Umakyat siya," maliban nalang kung bumbabiri siya sa kaililiman ng mundo? **10** Siya na bumaba ay siya ring umakyat sa ibabaw ng buong kalangetan. Ginawa niya ito upang maaari niyang punuin ang lahat ng mga bagay. **11** Nagbigay si Cristo ng mga kaloob katulad ng mga ito: pagka-apostol, pagka-propeta, pagka-ebanghelyista, pagka-pastor at pagka-guro. **12** Ginawa niya ito upang ihanda ang mga mananampalataya sa paglilingkod at sa ikatibatihan ng katanaw ni Cristo. Ginagawa niya ito hanggang sa maabot natin ang pagkakaisa sa pananampalataya at kaalaman sa Anak ng Diyos. **13** Ginagawa niya ito hanggang sa maging ganap tayo na katulad ni Cristo. **14** Upang hindi na tayo maging tulad ng mga bata. Upang hindi na tayo maligaw. Upang hindi na tayo madala palayo sa bawat hangin ng katuruan, sa pandaraya ng mga tao sa pamamagitan ng matalas na pag-iisip ng kamalian at paniliin lang. **15** Sa halip, sabihin natin ang katotohanan na may pag-ibig at lumago sa lahat ng paraan sa kanya na ulo, si Cristo. **16** Pinag-ugnay ni Cristo ang buong katanaw ng mananampalataya. Hinahawakan ito sa pamamagitan ng umaalay na litid upang ang buong katanaw ay lumago at tumibay sa pag-ibig. **17** Kaya, sinasabi ko ito, at pinapayuhan ko kayo sa Panginoon: huwag na kayong lumakad na katulad ng mga Gentil na lumalakad sa karamihan ng kanilang mga isipan. **18** Masama ang kanilang pag-iisip. Napalayo sila sa buhay na nasa Diyos dahil sa kamangmangan na nasa kanila dahil sa pagmamatigas ng kanilang mga puso. **19** Hindi sila nakakaramdam ng kahiliyan. Ibinigay nila ang kanilang mga sarili sa kahalayan sa malalaswag mga gawa, sa lahat ng uri ng kalabasan. **20** Ngunit hindi ganito ang natutunan ninyo patungkol kay Cristo. **21** Iniiisip kong narinig na ninyo ang patungkol sa kanya. Iniiisip kong naturuan na kayo patungkol sa kanya, dahil na kay Jesus ang katotohanan. **22** Dapat ninyong hubarin ang naaayon sa dati ninyong gawain, ang dating pagkatao. Ito ay ang dating pagkatao na nabubulok dahil sa mapanlinlang na pagnana. **23** Hubarin ninyo ang dating pagkatao upang mabago ang espiritu ng inyong pag-iisip. **24** Gawin ninyo ito upang maisuot ninyo ang bagong pagkatao, na naaayon sa Diyos. Nilikha ito sa katuruan at kabanalan ng katotohanan. **25** Kaya nga alisin ninyo ang kasinungalingan. "Magsalita ng katotohanan, ang bawat isa sa kaniyang kapwa," sapagkat kabahagi tayo ng bawat isa. **26** "Magalit kayo, ngunit huwag kayong magkasala." Huwag ninyong hayaan na lumubog ang araw sa inyong galit. **27** Huwag mong bigyan ng pagkakataon ang diyalbo. **28** Sino man ang nagnanakaw ay hindi na dapat magnakaw. Sa halip, kailangan niyang magpagal. Kailangan niyang magtrabaho gamit ang kaniyang mga kámay, upang makatulong sa tao na nangangailangan. **29** Dapat walang lalabas na masamang salita sa inyong bibig. Sa halip, dapat mga salitang may pakinabang ang lalabas sa inyong bibig, upang magbigay ng pakinabang sa mga nakikinig. **30** At huwag ninyong bigyan ng kalungkutan ang Banal na Espiritu ng Diyos. Dahil sa kaniya kayo ay tinatakan para sa araw ng

katubusan. **31** Dapat ninyong alisin ang lahat ng sama ng loob, poot, galit, pagtatalo, at pang-iinsulto, kasama ang lahat ng uri ng kasamaan. **32** Maging mabuti sa isa't-isa. Maging mahabagin. Patawarin ang isa't-isa, katulad ng pagpapatawid sa inyo ng Diyos sa pamamagitan ni Cristo.

5 Kaya tularan ninyo ang Diyos, bilang kaniyang mga minamahal na anak.

2 At lumakad sa pag-ibig, katulad ng pagmamahal ni Cristo sa atin at pagbigay ng kaniyang sarili sa atin. Siya ay naging alay at handog na naging kalugod-lugod sa Diyos. **3** Ang sekwal na imoralidad o ano mang karumihan o mapag-imbot na kaisipan ay hindi dapat nababanggit sa inyo, gaya ng nararapat sa mga mananampalataya. **4** Hindi rin dapat mabangit ang kalauswa, walang kabuluhang pananalita, o mga pagbibirong nakakainsulto. Sa halip pagpapasalamat. **5** Sapagkat matitayig ninyo na walang nakikiaid, marumi, o sakim na tao, na sumasamba sa diyus-diyosan ang magkaroon ng kahit na anong mamanahin sa kaharian ni Cristo at ng Diyos. **6** Huwag hayaang may tao na manlinlang sa inyo ng mga salitang walang laman. Dahil sa mga bagay na ito ang galit ng Diyos ay darating sa mga anak ng pagsuway. **7** Kaya huwag kayong makibahagi sa kanila. **8** Sapagkat noon kayo ay kadiilan, ngunit ngayon kayo ay kaliwanagan sa Panginoon. Kaya lumakad kayo bilang mga anak ng liwanag. **9** Sapagkat ang bunga ng liwanag ay napapalooban ng lahat ng kabutihan, katuwiran, at katotohanan. **10** Pag-araan ninyo kung ano ang kalugod-lugod sa Panginoon. **11** Huwag makibahagi sa mga walang kabuluhang gawain ng kadiilan. Sa halip, ihayag iyon. **12** Sapagkat ang mga ginagawa nila ng lihim ay labis na kahiya-hiya maging ang paglalarawan nito. **13** Lahat ng mga bagay, kapag ito ay naihayag sa liwanag ay nabubunyag. **14** Sapagkat ang lahat na naihayag ay nagiging liwanag. Kaya sinasabi, "Gumising, kayo mga natutulog at bumangon mula sa mga patay at magliliwanag sa inyo si Cristo." **15** Kaya mag-ingat kayo kung paano kayo lumakad, hindi tulad ng mangmang na mga tao kundi katulad ng matatalin. **16** Samantalahin ninyo ang panahon sapagkat ang mga araw ay masama. **17** Huwag kayong maging hangal. Sa halip, unawain kung ano ang kalooban ng Panginoon.

18 At huwag magpakaingat sa alak, sapagkat hahantong ito sa pagkasira. Sa halip, mapuspos kayo ng Banal na Espiritu. **19** Mangusap kayo sa isatisa sa mga salmo at mga himno na mga espiritual na mga awitin. Umawit at mapupuri sa inyong mga puso sa Panginoon. **20** Magpasalamat lagi sa Diyos Ama sa lahat ng bagay sa pangalan ng ating Panginoong Jesus Cristo. **21** Mappasakop kayo sa isat'isa tanda ng paggalang kay Cristo. **22** Mga asawang babae, mappasakop kayo sa inyong mga asawa, gaya sa Panginoon. **23** Sapagkat ang asawang lalaki ang ulo ng babae, tulad ni Cristo na siyang ulo ng Iglesia. Siya ang tagapaglitigas ng katanaw. **24** Ngunit kung papaarong ang Iglesia ay nagpapasakop kay Cristo, gayon din naman ang mga asawang babae sa kanilang mga asawa sa lahat ng bagay. **25** Mga asawang lalaki ibigin ninyo ang inyong mga asawa katulad din ng pagmamahal ni Cristo sa Iglesia at ibinigay ang kaniyang sarili sa kanya. **26** Ginawa niya ito upang gawin siyang banal. Nilinis niya ito sa pamamagitan ng paghugas ng tubig sa salita. **27** Ginawa niya ito upang maiharap sa kanya ang isang maluwalhati na Iglesia na walang dendug o kulubot o ano mang katulad nito, ngunit sa halip banal at walang kamalian. **28** Gayon din naman, ang mga asawang lalaki ay kailangang mahalin ang kanilang sariling asawa katulad ng sarili nilang katanaw. Ang nagmamahal sa kaniyang sariling asawa ay nagmamahal din sa Kaniyang sarili. **29** Walang tao ang nagagalit sa kaniyang sariling katanaw. Sa halip, inaalagaan nito ito at minamahal katulad ng pagmamahal ni Cristo sa iglesia. **30** Sapagkat tayo ay mga bahagi ng kaniyang katanaw. **31** Dahil dito iwan ng lalaki ang kaniyang ama at ina at makikiisa sa kaniyang asawa at ang dalawa ay magiging isang laman." **32** Ito ay nakatagong dakilang katotohanan, subalit ako ay nagsasalita patungkol kay Cristo at sa iglesia. **33** Gayon pa man, ang bawat isa sa inyo ay kinakailangang mahalin ang kaniyang sariling asawa tulad ng kaniyang sarili, at ang asawang babae ay kinakailangang igalang ang kaniyang asawa.

6 Mga anak, sundin ninyo ang inyong mga magulang sa Panginoon, sapagkat ito ang tama. **2** "Igalang mo ang inyong ama at ina" (na siyang unang kautusan na may pangako), **3** "upang maaari itong maging mabuti sa inyo at maaaring mabuhay kayo ng mahaba dito sa mundo." **4** At kayo mga ama, huwag ninyong sulusulan ang inyong mga anak sa galit. Sa halip, palakihin sila na may disiplina at katuruan ng Panginoon. **5** Mga

alipin, maging masunurin kayo sa inyong mga panginoon sa lupa na may kasamang malalim na paggalang at pagkatakot, sa katapatan ng inyong mga puso. Maging masunurin sa kanila katulad ng pagsunod ninyo kay Cristo. **6** Maging masunurin hindi lamang tuwing nakattingin ang inyong mga panginoon para lang malugod sila. Sa halip, maging masunurin kayo gaya ng alipin ni Cristo. Gawin ninyo ang kalooban ng Diyos mula sa inyong puso. **7** Maglingkod kayo ng buong puso, na parang sa Panginoon kyo naglilingkod at hindi sa mga tao. **8** Dapat ninyong malaman na anumang mabuting gawa ang ginagawa ng bawat tao, makakatanggap siya ng gantimpala mula sa Panginoon, alipin man siya o malaya. **9** At kyo mga amo, gawin ninyo rin ang ganoong bagay sa inyong mga alipin. Huwag ninyo silang pagbantaan. Alam ninyo na ang Amo nila at niryo ay parehong nasa langit. Alam ninyo na wala siyang tinatangi. **10** Sa wakas, magpakatatakgayo sa Panginoon at sa kalakasan ng kaniyang kapangyarihan. **11** Isuot ninyo ang buong baluti ng Diyos, upang sa ganoon maaari ninyong malabanan ang mga mapanlinlang na mga balak ng diablo. **12** Sapagkat ang ating pakikibaka ay hindi laban sa laman at dugo. Sa halip, ito ay laban sa pamahalaan at kapangyarihang espiritwal at mga tagapamahala ng kaharian ng masamang kadiliman, laban sa mga masasamang espiritu sa kalangitan. (**aión g165**) **13** Kaya isuot ninyo ang buong baluti ng Diyos upang manatili kayong matatag laban sa masama sa panahong ito ng kasamaan. Pagkatapos ninyong gawin ang lahat ng bagay, magiging matatag kayo. **14** Kaya nga magpakatatakgayo. Gawin ninyo ito pagkatapos ninyong maisuot ang sinturon ng katotohanan at maisuot sa dibdib ang baluti ng katuwiran. **15** Gawin ninyo ito pagkatapos ninyong mailagay sa inyong mga paa ang kahandaan sa pagpapahayag ng ebanghelyo ng kapayapaan. **16** Sa lahat ng kalagayan kunin ang k拉斯 ng pananampalataya, kung saan tutupukan ang lahat ng naglagablab na pana ng masama. **17** At kunin ninyo ang helmet ng kaligtasan at ang espada ng Espíritu, ang salita ng Diyos. **18** Manalangin kayo sa lahat ng oras ng may panalangin at paghingi. Magbantay kayong lagi ng may buong pagtitiyaga at panalangin para sa lahat ng mga mananampalataya. **19** At ipanalangin ninyo ako na maibigay sa akin ang mensahe kapag binukas ko ang aking bibig. Ipanalangin ninyo na maipaalam ko nang may katapangan ang nakatagong katotohanan tungkol sa ebanghelyo. **20** Para ito sa ebanghelyo kaya ako kinatawan na naka-tanikala, upang sa ganito makapagsalita ako nang may katapangan kung ano ang nararapat kong sabihin. **21** Ngunit upang inyo ding malaman ang aking mga ginagawa at kung ano ang kalagayan ko, si Tiquico, ang minamahal na kapatid at tapat na alipin sa Panginoon ang magpapaunawa sa inyo ng lahat. **22** Pinadala ko siya sa inyo para sa layuning ito, upang malaman ninyo ang mga bagay tungkol sa amin, at upang maaliw niya ang inyong mga puso. **23** Mapasainyo nawa mga kapatid ang kapayapaan, at pag-ibig na may kasamang pananampalataya mula sa Diyos Ama at sa Panginoong Jesu-Cristo. **24** Mapasainyo nawa ang biyaya sa mga nagmamahal sa ating Panginoong Jesu-Cristo na may pag-ibig na hindi kumukupas.

Mga Filipos

1 Mula kina Pablo at Timoteo, mga lingkod ni Cristo Jesus, sa lahat ng mga nailaan kay Cristo Jesus na nasa Filipos, kasama ang mga tagapangasiwa at mga diakono. **2** Sumainyo nawa ang biyaya at kapayapaan mula sa Diyo sa ating Ama at sa Panginoong Jesu-Cristo. **3** Nagpapasalamat ako sa aking Diyo sa bawat ala-ala ninyo. **4** Sa bawat panalangin ko para sa inyong lahat, palagi akong nananalangin nang may kagalakan. **5** Nagpapasalamat ako sa inyong pakikisa sa ebanghelyo mula sa unang araw hanggang sa ngayon. **6** Nagtitiwala ako sa bagay na ito, na ang nagsimula ng mabuting gawain sa inyo ay ipagpapatuloy na tapusin ito hanggang sa araw ni Jesu-Cristo. **7** Tama para sa akin na maramdamang ang ganito tungkol sa inyong lahat dahil kayo ay nasa puso ko. Naging kasama ko kayong lahat sa biyaya pati sa aking pagkakulungan sa aking pagtatanggol at pagpapatunay ng ebanghelyo. **8** Sapagkat ang Diyo ang aking saksi, kung paano ko pinanabikan na makasama kayong lahat sa kalaliman ng pag-ibig ni Cristo Jesus. **9** At ipinapanalangin ko ito: na ang inyong pag-ibig ay labi pang sumagana sa kaalaman at sa lahat ng pang-unawa. **10** Ipinapanalangin ko ito upang masubukan ninyo na mapili ang mga bagay na mahusay. Ipinapanalangin ko ito upang kayo ay maging tapat at walang sala sa araw ni Cristo. **11** Ito rin ay upang mapuno kayo ng bunga ng katuwiran na dumarating sa pamamagitan ni Jesu-Cristo, sa kaluwalhan at kapurihan ng Diyo. **12** Ngayon, nais kong malaman ninyo mga kapatid, na ang mga bagay na nangyari sa akin ay nagbunga ng mabilis na paglagnan ng ebanghelyo. **13** Dahil ang aking pagkabilanggo dahil kay Cristo ay nalaman ng mga bantay sa buong palasyo at ng lahat. **14** At nahimok ang halos lahat ng mga kapatid sa Panginoon dahil sa aking pagkabilanggo na maglakas-loob na ipahayag ang salita nang walang takot. **15** Tunay na inihahayag ng iba si Cristo dahil sa inggit at alitan, at ang iba naman ay dahil sa mabuting kalooban. **16** Ang mga naghahayag kay Cristo dahil sa pag-ibig ay nalaman na inilagay ako dito upang ipagtanggol ang ebanghelyo. **17** Ngunit ipinapahayag ng iba si Cristo dahil sa makasarili at hindi tapat na mga dahilan. Iniiisip nilang mapapahirapan nila ako habang nasa kulungan. **18** Ano naman? Sa alinmang paraan maging sa pagkukunwari o sa katotohanan, naihahayag si Cristo, at dahil dito nagagakal ak! Oo, ako ay magagakal. **19** Sapagkat alam kong magdudulot ito sa akin ng pagluya. Mangyayari ito dahil sa inyong mga panalangin at sa tulong ng Espiritu ni Jesu-Cristo. **20** Naayon ito sa aking matibay na inaasahan at kasiguraduhan na hindi ako mapapahiya. Sa halip, inaasahan kong maitataas si Cristo sa aking katawan, sa buhay man o sa kamatayan nang may buong tapang, na lagi naman at maging sa ngayon. **21** Sapagkat para sa akin, ang mabuhay ay kay Cristo at ang mamatay ay kapakinabangan. **22** Ngunit kung ang mabuhay sa laman ay magdudulot ng bunga sa aking paghirip, kung gayon hinde ko alam kung ano ang pipiliin. **23** Sapagkat naguguluhang ako sa dalawang pagpiliwan na ito. Gusto ko nang mamatay at makasama si Cristo, kung saan iyon ang pinakamabuti! **24** Ngunit ang manatili sa laman ay mas kinakailangan para sa inyong kapakanan. **25** Dahil nakatitiyak ako tungkol dito, alam kong mananatili ako at magpapatuloy na kasama ninyong lahat, para sa inyong paglago at kagalakan sa pananampalataya. **26** Bilang resulta, ang pagluluwalhati ninyo kay Cristo Jesus dahil sa akin ay mananaganan, dahil sa muli kong presensya sa inyo. **27** Mamuhay lamang kayo na karapatanatipat sa ebanghelyo ni Cristo. Gawin ninyo ito upang kahit darating ako para makita kayo o kung walaako, marinig kong sana ang tungkol sa kung paano kaya tumatayong matibay sa iisang espiritu. Ninanais kong marinig na kaya ay nasa iisang kaluluwa na magkakasamang nagsisikap para sa pananampalataya ng ebanghelyo. **28** At huwag kayong matakot sa anumang ginawa ng inyong mga kaaway. Para sa kanila, tanda ito ng kanilang pagkawasak. Ngunit para sa inyo, tanda ito ng inyong kaligtasan, at ito ay nagnula sa Diyo. **29** Sapagkat ipinagkalobor na ito para sa inyo, alang-alang kay Cristo, hindi lamang para maniwala sa kanya, ngunit para magdusa rin para sa kanya. **30** Sapagkat kayo ay may laban na gaya ng nakita ninyo sa akin, at naririnig ninyo na mayroon ako ngayon.

2 Kung gayon, kung mayroon man kasiglahan kay Cristo. Kung mayroon man kaginhawahan mula sa kaniyang pagmamahal. Kung mayroon man pakikisa sa Espiritu. Kung mayroon man mga mahinahong awa

at habag. **2** Gawing ganap ang aking kasiyahan sa pamamagitan ng pagkakaroon ng iisang pag-isip, pagkakaroon ng parehong pagmamahal, nagkaisa sa espiritu, at sa pagkakaroon ng parehong layunin. **3** Huwag kayong gumawa ng kahit na ano dahil sa kasakiman o walang saysay na pagmamataas. Sa halip ay ituring ninyo nang may kababaang-loob ang iba na higit kayas sa ienyong sarili. **4** Huwag ninyong tingnan ang pansarili ninyong pangangailangan, ngunit pati na rin ang pangangailangan ng iba. **5** Mag-isip kayo tulad ng kay Cristo Jesus. **6** Nabuhay siya sa anyo ng Diyo, ngunit hindi niya itinuring ang kaniyang pagkakapantay sa Diyo bilang isang bagay na dapat niyang panghawakan. **7** Sa halip, tinanggalan niya ng kapakanan ang kaniyang sarili. Nag-anyo siya bilang isang tagapaglingkod. Nagpaka siyang kawangis ng mga tao. Nakita siya bilang anyong tao. **8** Ibinaba niya ang kaniyang sarili at naging masunurin hanggang sa kamatayan, ang kamatayan sa krus. **9** Kung kaya't lubos siyang itinaas ng Diyo. Siya ay bininay niya ng pangalan na nakahihigit sa lahat ng pangalan. **10** Ginawa niya ito upang ang lahat ay luluhod sa pangalan ni Jesus, ang mga nasa langit at sa lupa, at ang mga nasa ilalim ng lupa. **11** Ginawa niya ito upang ang lahat ng labi ay magsasabing si Jesu-Cristo ay Panginoon, sa kaluwalhan ng Diyo Ama. **12** Kaya, mga minamahala ko, tulad ng inyong palaging pagsundin, hindi lamang sa panahong kasama ninyo ako, ngunit mas higit pa ngayong hindi ninyo ako kasama, pagsikapan ninyo ang inyong kaligtasan nang may takot at panggingin. **13** Sapagkat ang Diyo na parehong kumikilos sa inyo upang naisin at gawin ninyo ang ipinagagawa niya alang-alang sa kaniyang ikasisiya. **14** Gawin ninyo ang lahat ng bagay nang walang pagrereklamo at pagtatalo. **15** Kumilos kayo sa ganiton paraan upang kayo ay maging walang kapintasan at tapat na mga anak ng Diyo na walang dungis. Kumilos kayo sa ganiton paraan upang kayo ay magnigning tulad ng mga liwanag sa mundo, sa gitna ng baluktot at bulok na salinlahi. **16** Ipahayag ninyo ang salita ng buhay nang sa gayon ay may dahilan ako upang magluwalhati sa araw ni Cristo. Doon ko malamanan na hindi ako tumataktbo ng walang kabaluhan o gumagawa ng walang kabaluhan. **17** Ngunit kahit na ibinuhos ako bilang isang alay sa paghahandog at paglilingkod ng inyong pananampalataya, nagagalak ako, at nagagalak ako kasama ninyong lahat. **18** Sa ganiton paraan nagagalak din kayo, at nagagalak kasama ko. **19** Ngunit umaasa ako sa Panginoong Jesus na agad niyang ipadala si Timoteo sa inyo, nang sa gayon ay mapalakas din ang aking loob kapag nalaman ko ang mga bagay tungkol sa inyo. **20** Sapagkat walang ibang taong may katulad ng ugali niya, na tunay na sabik sa inyo. **21** Sapagkat lahat sila ay naghahanap ng kani-kaniyang kapakinabangan, hindi ang mga bagay na kay Jesu-Cristo. **22** Ngunit alam ninyo ang kaniyang halaga, dahil tulad ng isang anak na naglilingkod sa kaniyang ama, kaya naglilingkod din siya kasama ko sa ebanghelyo. **23** Kaya umaasa akong ipadadalaga siya sa oras na makita kung puano magaganap ang mga bagay sa akin. **24** Ngunit nagtitiwala ako sa Panginoon na ako, sa aking sarili ay nalalapit na ring makarating. **25** Ngunit sa tingin ko ay kinakailangang ipadala muli si Efaprodito pabalik sa inyo. Kapatid ko siya, kapwa manggagawa, at kapwa kawal, at inyong mensahero at lingkod para sa aking mga pangangailangan. **26** Sapagkat labis siyang nababala, at ninais niyang makasama kayong lahat, dahil nalaman ninyo na siya ay may sakit. **27** Sa katunayan, malubha ang kaniyang karamdamian na halos ikamatay niya. Ngunit naawa ang Diyo sa kaniya, at hindi lamang sa kaniya, ngunit pati na rin sa akin, nang sa gayon ay hindi na madagdag na pa ang aking kalungkutan ng isa pang kalungkutan. **28** Kung kaya mas nakasasabik na ipadadalaga ko siya, nang sa gayon kung makita ninyo siyang muli ay maari kaying magalak at ako ay higit na makakalaya sa pagkabalisa. **29** Tanggapin ninyo si Efaprodito sa Panginoon ng may buong galak. Parangalan ninyo ang mga taong katulad niya. **30** Sapagkat dahil sa gawain para kay Cristo kaya siya nalapit sa bingit ng kamatayan. Itinaya niya ang kaniyang buhay upang mapagalingkuran ako at mapunuan ang hindi ninyo kayang gawin sa paglilingkod sa akin.

3 Sa wakas, mga kapatid, magalak kayo sa Panginoon. Para sa akin, hindi kaabalahan ang isulat muli ang parehong mga bagay na ito sa inyo. Pananatilihin kayong ligtas ng mga bagay na ito. **2** Mag-ingat sa mga asal aso. Mag-ingat kayo sa mga gumagawa ng masama. Mag-ingat kayo sa mga paninira. **3** Sapagkat tayo ang pagtutuli. Tayo na sumasamba sa pamamagitan ng Espiritu ng Diyo. Tayo na ipinagmamalaki

si Cristo Jesus at walang anumang pagtitiwala sa laman. **4** Gayunpaman, ako sa aking sarili ay maaaring magkaroon ng pagtitiwala sa laman. Kung iniisip ninuman na siya ay may pagtitiwala sa laman, maaari akong magkaroon ng higit pa. **5** Tinuli ako noong ika-walóng araw, ipinanganak ako sa lahi ng Israel, sa lipi ni Benjamin. Ipinanganak akong isang Hebreo ng mga Hebreo. Bilang paggalang sa kautusan, ipinanganak akong isang Pariseo. **6** Masigasig kong inusig ang iglesia. Bilang paggalang sa katuwiran ng batas, wala akong sala. **7** Ngunit anumang mga bagay na nagbibigay karangalan sa akin, itinuring kong gaya ng mga basura dahil kay Cristo. **8** Sa katunayan, ngayon ay itinuring ko ang lahat ng bagay na walang kabuluhan dahil sa kahusayan ng kaalaman ni Cristo Jesus na aking Panginoon. Binalewala ko ang lahat ng bagay para sa kanya. Itinuring kong gaya ng mga basura ang mga ito upang makamtan ko si Cristo. **9** At matagpuan ako sa kanya. Wala akong katuwiran sa aking sarili mula sa kautusan. Sa halip, mayroon akong katuwiran sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo, ang katuwirang mula sa Diyos ayon sa pananampalataya. **10** Kaya ngayon, nais kong makilala siya at ang kapangyarian ng kaniyang muling pagkabuhay at maging kabahagi sa kaniyang mga pagdurusia. Nais kong mabago sa pamamagitan ni Cristo tungo sa larawan ng kaniyang kamatayan, **11** upang kahit papaoano maaari kong maranasan ang muling pagkabuhay sa mga patay. **12** Hindi toto na natanggap ko na ang mga bagay na ito, o ako ay naging isang ganap. Ngunit nagsumikap ako upang aking matanggap ang anumang natanggap ko sa pamamagitan ni Cristo Jesus. **13** Mga kapatid, hindi ko iniisip na natanggap ko na ito. Ngunit mayroong isang bagay, kinakalimutan ko kung ano ang nakalipas at pinagsiskapan ko kung ano ang nasa hinaharap. **14** Nagpatuloy ako sa layunin upang makamit ang gantimpala ng pagkatawag ng Diyos, kay Cristo Jesus. **15** Lahat tayong mga matatag na, mag-isip tayo sa ganitong paraan. At kung iba ang paraan ng inyong pag-iisip tungkol sa anumang bagay, ipahahayag din iyon ng Diyos sa inyo. **16** Gayunpaman, anuman ang ating nakamit, lumakad tayo sa maayos na paraaang naaayon dito. **17** Tularan ninyo ako, mga kapatid. Tingnan niryong mabuti ang mga lumalakad sa pamamagitan ng mga halimbawang mayroon kayo sa amin. **18** Marami ang lumalakad, sila ang mga madalas kong sinasabi sa inyo, at ngayon sinasabi ko sa inyo na may kasamang paglhu—marami ang lumalakad bilang mga kaaway ng krus ni Cristo. **19** Kapahamakan ang kanilang patutunguhan. Sapagkat ang diyos nila ay ang kanilang sikmura, at ang kanilang pagmamalaki ay nasa kanilang kahihyan. Iniiisip nila ang tungkol sa mga makamundong bagay. **20** Ngunit ang ating pagkamamayan ay sa langit, kung saan naghihintay rin tayo sa isang tagapaglitig na ang Panginoong Jesu-Cristo. **21** Babaguhin niya ang ating mga katawang lupa upang maging mga katawang binuo gaya ng kaniyang maluwahating katawan, binuo sa pamamagitan ng lakas ng kaniyang kapangyarian upang mapasailalim sa kanya ang lahat ng bagay.

4 Kaya nga, minamahal kong mga kapatid na aking kinasasabikan, aking kagalakan at korona. Sa paraang ito, manatili kayong matatag sa Panginoon, mga minamahal kong kaibigan. **2** Nagsusumamo ako kay Euodia, at kay Sintique na magkaroon ng parehong pag-iisip sa Panginoon. **3** Katunayan, hinihiling ko rin sa iyo, tunay kong kamanggagawa, tulungan mo ang mga babaeng ito. Sapagkat sila ang kasama kong nagsikap sa pagpapalaganap ng ebanghelyo kasama si Clemente at iba pang mga kapwa ko manggagawa, kung saan ang mga pangalan ay nasa aklat ng buhay. **4** Magalak lagi sa Panginoon. Muli kong sasabihin, magalak. **5** Hayaan niryong makita ng lahat ng tao ang inyong kahinahunan. Malapit lamang ang Panginoon. **6** Huwag mabalisa tungkol sa anumang bagay. Sa halip, hayaan niryong malaman ng Panginoon ang inyong mga kahilingan sa lahat ng bagay sa pamamagitan ng panalanging may pasasalamat. **7** At ang kapayapaan ng Diyos na humihigit sa lahat ng pang-unawa, ang mag-iingat sa inyong mga puso at isipan kay Cristo Jesus. **8** Sa wakas, mga kapatid, anumang mga bagay na totoo, marangal, makatarungan, dalisay, kaibig-ibig, may mabuting ulat, kung may mga bagay na mahusay at dapat papurihan, isipin ang mga bagay na ito. **9** Ang mga bagay na natutunan at natanggap ninyo, narinig at nakita ninyo sa akin, gawin ang mga bagay na ito. Gawin ninyo ang mga bagay na inyong natutunan, natanggap, narinig at nakita sa akin. At sasaiyo ang Diyos ng kapayapaan. **10** Lubos akong nagagalak sa Panginoon dahil sa wakas ay binago ninyo ang inyong pagpapahalaga para sa akin. Bagama't pinahalagahan ninyo ako noon

ngunit wala kayong pagkakataon para tumulong. **11** Hindi ko sinasabi ang mga ito para sa aking mga pangangailangan. Sapagkat natutunan ko ang masiyahan sa lahat ng pangyayari. **12** Alam ko kung paano mangailangan at alam ko rin kung páano magkaroon ng kasaganaan. Sa lahat ng paraan at sa lahat ng bagay, natutunan ko ang lihim kung paano parehong kumain ng marami at magutom, paano parehong managanan at mangailangan. **13** Magagawa ko ang lahat ng mga bagay sa pamamagitan niya na nagpapalakas sa akin. **14** Gayunpaman, ginawa ninyo ang mabuti sa pakikibahagi sa aking mga paghihirap. **15** At alam ninyo, kayong mga taga-Filipos, na sa simula ng ebanghelyo, nang umalis ako sa Macedonia, walang iglesia ang tumulong sa akin sa bagay ng pagbibigay at pagtatanggap maliban sa inyo lamang. **16** Kahit nang ako ay nasa Tesalonica, naggadala kayo ng tulong para sa aking mga pangangailangan ng higit sa isang beses. **17** Hindi sa hinahapan ko ang kaloob. Sa halip, hinahanap ko ang bunga na nagpapataas ng inyong halaga. **18** Nakatanggap at nagkaroon ako ng lahat bagay. Napuno ako. Natanggap ko mula kay Epafroditus ang mga bagay na galing sa inyo. Ang mga ito ay mababangong samyo, katanggap-tanggap at kalugod-lugod na handog sa Diyos. **19** At ang aking Diyos ang magpupuno ng inyong mga pangangailangan ayon sa kaniyang mga kayamanan at kaluwalhatian kay Cristo Jesus. **20** Ngayon, nawa'y sa ating Diyos at Ama ang kaluwalhatian magpakaílanman. Amen. (año 165) **21** Batiin ninyo ang bawat mananampalataya kay Cristo Jesus. Binabati kayo ng mga kasamahan kong mananampalataya. **22** Binabati kayo ng lahat ng mananampalataya dito, lalo na ang mga nasa sambahan ni Ceasar. **23** Sumainyo nawa ang biyaya ng Panginoong Jesu-Cristo.

Mga Colosas

1 Ako si Pablo, isang apostol ni Cristo Jesus sa pamamagitan ng kalooban ng Diyos, at si Timoteo na ating kapatid, 2 sa mga mananampalataya at tapat na mga kapatid kay Cristo na nasa Colosas. Sumainyo nawa ang biyaya at kapayapaan mula sa ating Diyos Ama. 3 Kami ay nagpapasalamat sa Diyos, ang Ama ng ating Panginoong Jesu-Cristo, at kami ay laging nananalangin para sa inyo. 4 Nababaitaan namin ang inyong pananampalataya kay Cristo Jesus at ang pag-ibig na mayroon kaya para sa lahat ng mga inilaan sa Diyos. 5 Taglay ninyo ang pag-ibig na ito dahil sa tiyak na pag-asang nakalaan para sa inyo sa kalangitan. Narinig ninyo ang tiyak na pag-asang ito noon sa salita ng katotohanan, ang ebanghelyo 6 na nakarating sa inyo. Ang ebanghelyo na ito ay namumungat at lumalugod sa buong mundo. Ginagawa rin ito sa inyo mula sa araw na narinig ninyo ito at natutunan ang tungkol sa biyaya ng Diyos sa katotohanan. 7 Ito ang ebanghelyo na natutunan ninyo kay Epafras, ang ating minamahal na kapwa-lingkod, na isang tapat na lingkod ni Cristo sa ngalan namin. 8 Ipinaalaman sa amin ni Epafras ang inyong pag-ibig sa Espiritu. 9 Dahil sa pag-ibig na ito, mula sa araw na narinig namin ito, hindi kami tumigil na mananalangin para sa inyo. Hinihiling namin na kaya ay mapusos ng kaalaman ng kaniyang kalooban sa lahat ng karunungan at pang-unawang espirituwal. 10 Ipinapanalangin namin na lumakad kaya na karapat-dapat sa Panginoon sa mga kalugod-lugod na paraan. Ipinapanalangin namin na mamungay kaya sa bawat mabuting gawa at ng lumago kaya sa inyong kaalaman sa Diyos. 11 Ipinapanalangin namin na mapalakas kaya sa bawat kakayahang naayon sa kapangyarihan ng kaniyang kaluwalhatian tungo sa lahat ng pagtitigaya at pagtitis. 12 Ipinapanalangin namin na kaya ay magpapasalamat ng may galak sa Ama, na siyang nagkaloob sa inyo na makibahagi sa mga kayamanan ng mga mananampalataya sa liwanag. 13 Sinagip niya ito mula sa pamamahala ng kadiilan at iniilipat tayo sa kaharian ng kaniyang minamahala ng Anak. 14 Sa kaniyang Anak mayroong tayong katubusan, ang kapatataran ng mga kasalanan. 15 Ang anak ay ang larawan ng hindi nakikitaan ng Diyos. Siya ang unang anak sa lahat ng mga nilikha. 16 Sapagkat sa pamamagitan niya nilikha ang lahat ng bagay, ang mga nasa langit at ang mga nasa lupa, ang mga nakikita at ang mga hindi nakikita. Maging mga trono o pamahalaan o pamunuan o kapangyarihan, ang lahat ng bagay ay nilikha sa pamamagitan niya at para sa kaniya. 17 Siya ang una sa lahat ng mga bagay, at sa kaniya ang lahat ng bagay ay nagkakaugnay. 18 At siya ang ulo ng katawan, ang iglesia. Siya ang simula at ang unang anak mula sa mga patay, kaya siya ang pangunahin sa lahat ng mga bagay. 19 Sapagkat ang Diyos ay nalugod na ang kaniyang kaganapan ay nararapat na mamuhay sa kaniya, 20 at upang ipagkasundo sa kaniya ang lahat ng bagay sa pamamagitan ng Anak. Gumawa ng Diyos ng kapayapaan sa pamamagitan ng kaniyang dugo sa krus. Ipinagkasundo ng Diyos ang lahat ng bagay sa kaniyang sarili, maging ang mga bagay sa lupa o ang mga bagay sa kalangitan. 21 At kayo rin, sa isang pagkakataon ay mga taong hindi kilala ng Diyos, at mga kaaway niya sa kaisipan at masasamang mga gawa. 22 Ngunit pinagkasundo niya kayo ngayon sa kaniyang lupang katawan sa pamamagitan ng kamatayan. Ginawa niya ito upang iharap kayong banal, walang kapintasan at walang dungis sa kaniyang harapan, 23 kung kaya ay nagpapatuloy sa pananampalataya, matatag at matibay, hindi napapakilos palayo mula sa tiyak na inaasahan ng ebanghelyo na inyong narinig. Ita ang ebanghelyo na naipahayag sa bawat tao sa ilalim ng langit. Ita ang ebanghelyo kung saan, akong si Pablo ay naging isang lingkod. 24 Ngayon nagagalak ako sa aking mga paghihirap para sa inyo. At pinupunan ko sa aking laman anuman ang kakulangan sa mga paghihirap ni Cristo para sa kapakanan ng kaniyang katawan, na ang iglesia. 25 Dahil sa iglesia'y ito kaya ako naging lingkod, ayon sa tungkulin mula sa Diyos na ibinrigay sa akin para sa inyo upang punuin ang salita ng Diyos. 26 Ito ang lihim na katotohanan na itinago sa panahon at sa mga salinlahi. Ngunit naihayag ito ngayon sa mga naniwala sa kaniya. (aiōn g165) 27 Ito ay para sa kanila na nais ng Diyos na makaalam kung ano ang mga kayamanan ng maluwalhating lihim na ito ng katotohanan sa mga Gentil. Ito ay si Cristo na nasa inyo, ang pagtitiwala ng kaluwalhatian sa hinaharap. 28 Siya ito na ating ipinapahayag. Pinagsasabian natin ang bawat isa, at tinuturuan natin ang bawat isa ng may buong karunungan,

upang maiharap natin ang bawat tao na ganap kay Cristo. 29 Dahil dito, ako ay gumagawa at nagpapakahirap ayon sa kaniyang kalakasan na kumikilos sa akin sa kapangyarihan.

2 Sapagkat gusto kong malaman niyong gaano kalaki ang paghihirap ko para sa inyo, para sa mga nasa Laodicea, at para sa marami pang hindi pa nakikita ang aking Mukha ng harapan. 2 Gumagawa ako upang mapalakas ko ang kanilang kalooban sa pamamagitan ng pagsasama-sama sa pagmamahal at sa lahat ng kayamanan ng buong katiyakan ng pang-unawa, sa kaalaman tungkol sa lihim na katotohanan ng Diyos, na si Cristo. 3 Sa kaniya ay nakatago ang lahat ng kayamanan ng karunungan at kaalaman. 4 Sinasabi ko ito nang sa gayon ay walang manloko sa inyo sa pamamagitan ng mapanghikayat na pananalita. 5 At bagaman hindi niyo ako pisikal na kasama, kasama ninyo naman ako sa espiritu. Nagagalak akong makita ang inyong mahusay na kaayusan at ang kalakasan ng inyong pananampalataya kay Cristo. 6 Yamang tinanggap ninyo si Cristo ang Panginoon, lumakad kayong kasama niya. 7 Maging matatag kayong nakatanim sa kaniya, mabuo kaya sa kaniya. Magpakatibay kaya sa inyong pananampalataya tulad ng naituro sa inyo, at maging sagana kaya sa pagpapasalamat. 8 Tiyakin ninyong walang huluhil sa inyo sa pamamagitan ng pilosopiya at ang walang kabuluhang pagmamayabang ayon sa tradisyon ng mga tao, ayon sa mga elemento ng mundo, at hindi naaayon kay Cristo. 9 Sapagkat sa kaniyang katawan nabubuhay ang lahat ng kaganapan ng Diyos. 10 At napuno kayo sa kaniya. Siya ang ulo ng bawat kapangyarihan at kapamahalaan. 11 Sa kaniya, tinuli rin kaya sa pamamagitan ng pagtutuli na hindi ginagawa ng mga tao, ang pagtatanggol sa katawan ng laman, ngunit sa pagtutuli ni Cristo. 12 Inilibing kayong kasama niya sa baptismo. At sa kaniya ay ibinangon kaya sa pamamagitan ng pananampalataya sa kapangyarihan ng Diyos, na siyang nagbangon sa kaniya mula sa mga namatay. 13 Noong kaya ay patay sa inyong mga pagkakasala at sa hindi pagkakatulsi ng inyong laman, binuhay niya kasing kasama niya at pinatawid tayong lahat sa ating mga paglabag. 14 Binura niya ang nakasulat na tala ng mga pagkaka-utang at ang mga tuntunin na laban sa atin. Tinanggal niya ang lahat ng mga ito at ipinako ito sa krus. 15 Tinanggal niya ang mga kapangyarihan at mga kapamahalaan. Lantaran niya silang ibinunyag at dinala sila sa matagumpay na pagdiriwang sa pamamagitan ng kaniyang krus. 16 Kaya, huwag ninyong hayaang husgahan kaya ng iba sa pagkain o sa pag-inom, o tungkol sa araw ng pista o bagong buwan, o tungkol sa mga Araw ng Pamamahinga. 17 Ang mga ito ay anino ng mga bagay na darating, ngunit ang nilalaman ay si Cristo. 18 Huwag hayaang manakawan ang sinurau ng gantimpala dahil sa pagnaraan ng kabaaang-loob at sa pamamagitan ng pagsamba sa mga anghel. Ang taong katulad nito ay nananatili sa mga bagay na nakita niya at nagiging mapagmalaki sa pamamagitan ng kaniyang makalalang pag-iisip. 19 Hindi siya kumakapit sa ulo. Nagmumula sa ulo ang pagtutustos at pagsasama ng buong katawan, hanggang sa kaniyang mga kasu-kasuan at mga liit nito; lumalago ito kasama ang paglalagong ibinigay ng Diyos. 20 Kung namatay kaya kasama ni Cristo sa mga elemento ng mundo, bakit kaya nabubuhay na parang obligado sa mundo: 21 "Huwag hawakan, o tikman, o kahit humipo"? 22 Nakalaan ang mga bagay na ito para sa masasamang paggamit, ayon sa mga tagubilin at mga itinuro ng mga tao. 23 Ang mga patakaran ng ito ay may karunungan sa sariling-gawang relihiyon at pagpapakumbaba at kalupitan ng katawan. Ngunit wala itong halaga laban sa kalayawan ng laman.

3 Kung itinaas kaya ng Diyos na kasama ni Cristo, hanapin ninyo ang mga bagay na nasa itaas, kung saan nakaupo si Cristo sa kanang kamay ng Diyos. 2 Ispin ninyo ang tungkol sa mga bagay na nasa itaas, at hindi tungkol sa mga bagay sa lupa. 3 Sapagkat namatay kaya at itinago ang inyong buhay kasama ni Cristo sa Diyos. 4 Kapag napakita si Cristo na siya ninyong buhay, makikita rin kayong kasama niya sa kaluwalhatian. 5 patayin ninyo ang mga bahagi na nasa mundo—pagnanasa sa laman, karumihan, matinding damdamin, masamang pagnasanat, at kasakiman, na pawang pagsamba sa diyus-diyanos. 6 Para sa mga bagay na ito kaya ang poot ng Diyos ay darating sa mga anak ng pagwsuway. 7 Sa mga bagay na ito na minsan rin ninyong nilakaran ng namuhay kaya sa mga ito. 8 Ngunit ngayon dapat ninyong alisin ang lahat ng mga bagay na ito—poot, galit, mga masasamang layunin, mga pang-aalipusta at malaswang pananalita mula

sa inyong bibig. **9** Huwag kayong magsinungaling sa isa't isa, sapagkat hinubad na ninyo ang lumang pagkatao kasama ang mga kaugalian nito. **10** Isinuot na ninyo ang bagong pagkatao na binago sa kaalamang naaayon sa larawan ng lumilika sa kaniya. **11** Sa kaalamang ito, walang Griyego at Judio, tuli at di-tuli, barbaro, Scythian, alipin, malayang tao, ngunit sa halip si Cristo ang lahat ng mga bagay at sa lahat ng mga bagay. **12** Kaya nga, taglayin ninyo, bilang mga pinili ng Diyos, banal at minamahal, mga daluyan ng awa, kabaitan, kapakumbabaan, kaamuhan at katiyagaan. **13** Magtiyaga sa bawat isa. Maging maawain sa bawat isa. Kung ang isa ay may hinaing laban sa isa pa, magpatawid kayo gaya ng pagpapatawid sa inyo ng Panginoon. **14** Higit sa lahat ng mga bagay na ito, magkaroon kayo ng pag-ibig na siyang bigkis ng pagiging isang ganap. **15** Hayaang maghari sa inyong mga puso ang kapayapaan ni Cristo. Para sa kapayapaang ito kaya tinawag kayo sa iisang katawan. Maging mapagpasalamat kayo. **16** Hayaang mamuhay ang salita ni Cristo ng masagana sa inyo. Buong karunungan turuan at pagsabihan ninyo ang isa't isa sa pamamagitan ng salmo at himno, at mga awiting espiritual. Umawit kayo ng may pasasalamat sa inyong mga puso para sa Diyos. **17** At anuman ang inyong ginagawa sa salita man o sa gawa, gawin ninyo ang lahat sa pangalan ng Panginoong Jesus. Magpasalamat sa Diyos Ama sa pamamagitan niya. **18** Mga asawang babae, magpasakop kayo sa inyong mga asawa, dahil ito ang nararapat sa Panginoon. **19** Mga asawang lalaki, mahalin ninyo ang inyong mga asawa at huwag maging malupit laban sa kanila. **20** Mga anak, sundin ninyo ang inyong mga magulang sa lahat ng mga bagay, sapagkat nakalulugod ito sa Panginoon. **21** Mga ama, huwag ninyong labis na pagalitan ang inyong mga anak, upang hindi sila panghinanaan ng loob. **22** Mga alipin, sundin ninyo ang inyong mga amo ayon sa laman sa lahat ng mga bagay, hindi lamang kapag may nakakakita upang magbigay lugod sa mga tao, ngunit nang may tapat na puso. Matakot kayo sa Panginoon. **23** Anuman ang inyong ginagawa, gumawa kayo mula sa kaluluwa na para sa Panginoon at hindi para sa mga tao. **24** Nalalaman ninyong tatanggap kayo mula sa Panginoon ng gantimpala ng pagkamit nito. Ito ay ang Cristong Panginoon na inyong pinaglilingkuran. **25** Sapagkat sinumang gumawa ng hindi matuwid ay tatanggap ng kabayaran para sa hindi matuwid na kaniyang ginawa at wala ditong pinapanigan.

4 Mga panginoon, ibigay ninyo sa mga alipin kung ano ang nararapat at makatarungan. Alam ninyo na mayroon din kayong Panginoon sa langit. **2** Taimtim na magpatuloy sa panalangin. Manatiling handa sa pasasalamat. **3** Manalangin kayo ng sama-sama para sa amin, na magbukas ang Diyos ng pagkakataon para sa kaniyang salita upang sabihin ang lihim na katotohanan ni Cristo. Dahil dito, iginaplos ako. **4** At manalangin na magawa ko ito ng malinaw gaya ng nararapat kong sabihin. **5** Lumakad sa karunungan para sa mga hindi mananampalataya at pahalagahan ang pagkakataon. **6** Ang inyong pananalita nawa ay laging may biyaya, na magkalasang asin, upang malaman ninyo kung paano dapat sumagot sa bawat tao. **7** Para sa mga bagay na may kinalaman sa akin, si Tiquico ang magpapaalam ng mga ito sa inyo. Siya ay isang minamahal na kapatid, tapat na lingkod at kapwa alipin sa Panginoon. **8** Pinapunta ko siya sa inyo para rito, upang malaman ninyo ang mga bagay tungkol sa amin at upang mapalakas niya ang inyong mga puso. **9** Pinapunta ko siya kasama ni Onesimo, ang tapat at minamahal na kapatid, na isa sa inyo. Sasabihin nila sa inyo ang lahat ng nangyari dito. **10** Binabati kayo ni Aristarco na aking kapwa bilanggo, pati na rin si Marcos, ang pinsan ni Barnabas tungkol sa kung saan natanggap ninyo ang mga kautusan, "Kung pupunta siya sa inyo tanggapin ninyo siya." **11** at si Jesus na tinatawag din nilang Justo. Sila lamang sa pagtutuli ang kapwa ko manggagawa para sa kaharian ng Diyos. Sila ang nakapagbigay ng kaginhawaan sa akin. **12** Binabati kayo ni Epafras. Isa siya sa inyo at isang alipin ni Cristo Jesus. Lagi siyang nagsisikap na manalangin para sa inyo, upang tumayo kayong ganap at punong-puno ng katayakan sa lahat ng kalooban ng Diyos. **13** Sapagkat naging saksi ako sa kaniya, nappakahirap siyang gumagawa para sa inyo, para sa mga nasa Laodicea at Hierapolis. **14** Bumabati sa inyo si Demas at si Lucas na minamahal na manggagamot. **15** Batiin mo ang mga kapatid sa Laodicea, si Nymfas at sa iglesia na nasa kaniyang bayan. **16** Kapag nabasa na ang sulat na ito sa inyo, basahin din ninyo ito sa iglesia ng mga taga-Laodicea at siguraduhin din ninyong nabasa ang liham mula sa Laodicea. **17** Sabihin ninyo kay Archipus, "Tingnan mo ang

gawain na iyong natanggap sa Panginoon, na dapat mong tapusin ito." **18** Ang pagbating ito ay sa pamamagitan ng aking sariling kamay—Pablo. Alalahanin ninyo ang aking mga kadena. Sumainyo nawa ang biyaya.

1 Mga Tesalonica

1 Mula kina Pablo, Silas, at Timoteo para sa iglesiya ng mga taga-Tesalonica sa Diyos Ama at sa Panginoong Jesu-Cristo. Sumainyo nawa ang biyaya at kapayapaan. **2** Lagi kaming nagpapasalamat sa Diyos para sa inyong lahat, habang binabanggit namin kayo sa aming mga panalangin. **3** Inaalala namin ng walang tigil sa harapan ng Diyos at Ama ang inyong mga gawa ng pananampalataya, pagpapagal sa pag-ibig, at pagtitiyagang may pagtitiwala para sa hinaharap sa ating Panginoong Jesu-Cristo. **4** Mga kapatid na iniibig ng Diyos, alam namin ang inyong pagkatawag. **5** kung paanon ang ating ebanghelyo ay dumating sa inyo na hindi lamang sa salita, ngunit gayon din sa kapangyarian, sa Banal na Espiritu, at sa lubos na katiyakan. Gayon din naman, inyong nalalaman kung anong uri ng tao kami sa inyo para sa inyong kapakanan. **6** ninyo kami at ang Panginoon, gaya ng pagtanggap ninyo sa salita sa matinding paghihirap na may kagalakan mula sa Banal na Espiritu. **7** Bilang resulta, kayo ay naging halimbawa sa lahat ng mananampalataya sa Macedonia at Acaya. **8** Sapagkat mula sa inyo ang salita ng Panginoon ay lumaganap, at hindi lamang sa Macedonia at Acaya. Kundi, sa lahat ng dako kung saan ang inyong pananampalataya sa Diyos ay naibalta. Bilang resulta, hindi na namin kailangang magsalita ng aro pa man. **9** Sapagkat sila mismo ang nagbalita kung paano kami dumating sa inyo. Kanilang sasabihin kung paano kayo nanumbalik sa Diyos mula sa mga diyus-diyosan upang maglindog sa buhay at tunay na Diyos. **10** Ibininalita nila na kayo ay naghihilintay sa kaniyang Anak mula sa langit, na kaniyang ibinangon mula sa mga patay. Ito ay si Jesus, na naggalaya sa atin mula sa poot na darating.

2 Kayo mismo ang nakakaalam mga kapatid, na ang aming pagpunta sa inyo ay hindi nawalan ng kabuluhan. **2** Alam naman ninyo na kami ay naghirap noon at inalipusta ng kahiya-hiya sa Filipo, gaya ng inyong alam. Malakas ang loob namin sa ating Diyos na ipahayag sa inyo ang ebanghelyo ng Diyos na may labis na pagsisikap. **3** Sapagkat ang aming panghihiayat ay hindi galing sa kamalian, ni sa karumihan, ni sa panlilinlang. **4** Sa halip, kami ay pinagtibay ng Diyos na napagktiwalaan ng ebanghelyo, kaya ito ay aming sinasabi. Kami ay nagsasalita, hindi upang magbigay lugod sa mga tao, kundi upang magbigay lugod sa Diyos. Siya ang nakakasiyasat sa aming mga puso. **5** Sapagkat hindi kami kailanman gumamit ng mga matatamis na salita, gaya ng alam ninyo, ni ng pagdahilan sa kasakiman, ang Diyos ang aming saksi. **6** Ni hindi namin hinahanap ang kaluwalhatian mula sa mga tao, ni sa inyo at sa iba. Nararapat sana naming tanggapin ang aming mga karapatan bilang mga apostol ni Cristo. **7** Sa halip, kami ay naging mahinahanon sa inyo na gaya ng ina na inaalib ang kaniyang mga anak. **8** Sa ganiton paraan kami ay nagmamasakit sa inyo. Kami ay nalulugod na ibahagi sa inyo hindi lamang ang ebanghelyo ng Diyos kundi maging ang aming buhay. Sapagkat kayo ay labis na napamahal na sa amin. **9** Sapagkat inyong naaalala, mga kapatid, ang aming trabaho at pagpapakahirap. Sa araw at gabi kami ay gumagawa upang hindi maging pagbibigay kung aninuan sa inyo. Sa panahong iyon, ipinangaral namin sa inyo ang ebanghelyo ng Diyos. **10** Kayo ay mga saksi, at ang Diyos rin, kung gaano kabanal, makatuwiran, at walang dungis na kami ay nagpakhinahon sa inyo na sumasampalataya. **11** Sa gayon ding paraan, alam ninyo kung papaaon ang bawat isa sa inyo, katulad ng ama sa kaniyang mga anak, kaya ay aming hinimok at hinikayat. Pinatotohanan namin **12** na dapat kayong lumakad sa paraan na karapat-dapat sa Diyos na siyang tumawag sa inyo tungo sa kaniyang sariling kaharian at kaluwalhatian. **13** Sa dahilang ito kami rin ay walang tigil na nagpapasalamat sa Diyos. Sapagkat nang inyong natanggap mula sa amin ang mensahe ng Diyos na inyong napakagingan, ito ay inyong tinanggap hindi bilang salita ng tao. Sa halip, tinanggap ninyo itong totoo, ang salita ng Diyos. Ito rin ang salita na gumagawa sa inyo na sumasampalataya. **14** Sapagkat kayo, mga kapatid, ay naging katulad din ng mga iglesia ng Diyos na nasa Judea kay Cristo Jesus. Sapagkat kayo ay nagdusa din ng gayong mga bagay sa inyong mga kababaylan, katulad ng ginawa sa kanila ng mga Judio. **15** Ang mga Judio rin ang pumatay sa ating Panginoong Jesu-Cristo at sa mga propeta. Ang mga Judio rin ang naggalaya sa atin. Sila ay hindi naging kalugod-lugod sa Diyos. Sa halip,

naging kaaway ng lahat ng tao. **16** Pinagbabawalan nila kaming makipag-usap sa mga Gentil upang sila ay maligtas. Ang naging resulta ay lagi nilang pinupunuan ang kanilang mga kasalanan. Ang poot ay darating sa kanila sa katupusan. **17** Kami, mga kapatid, ay nahiwalay sa inyo ng maikling panahon, sa presensya, hindi sa puso. Ginawa namin ang aming makakaya na may malaking pagnanaus upang makita ang mukha ninyo. **18** Sapagkat ninais naming makapuna sa inyo, ako, si Pablo, na minsan at muli, ngunit hinadlangan kami ni Satanas. **19** Sapagkat ano ba ang aming inaasahan sa hinaharap, o kagalakan, o korona ng pagmamalaki sa harapan ng ating Panginoong Jesus sa kaniyang pagdating? Hindi ba't kayo at ang iba? **20** Sapagkat kayo ang aming kaluwalhatian at kagalakan.

3 Kaya naman, nang hindi na namin kayang tiisin pa ito, inakala naming mabuti ang maiwan sa Atenas ng mag-isa. **2** Pinapunta namin si Timoteo, ang ating kapatid at lingkod ng Diyos sa ebanghelyo ni Cristo upang palakasin at aliwin kayo tungkol sa inyong pananampalataya. **3** Ginawa namin ang mga ito upang walang isa man ang mayanig sa mga pagdurusang ito. Sapagkat inyong nalalaman na sa bagay na ito kami ay hinirang. **4** Katunayan, nang kami ay kasama ninyo, sinabi na namin sa inyo na kami ay magduruswa sa kapighatan at nagkototoo ito gaya ng inyong nalalaman. **5** Sa kadahilanang ito, nang hindi ko na kayang tiisin pa, nagsugo ako upang malaman ang tungkol sa inyong pananampalataya. Maaring ang manunuko ay tinukso kayo, at ang aming pagtatrabaho ay nawalan ng kabuluhan. **6** Ngunit pumarito si Timoteo sa amin galing sa inyo at dinala sa amin ang mabuting balita ng inyong pananampalataya at pag-ibig. Sinabi niya sa amin na laging NASA inyo ang aming mga mabubuting alaala, na nasasabil kayong makita kami gaya ng aming pananabik na makita kayo. **7** Dahil dito, mga kapatid, naaliw kami dahil sa inyong pananampalataya, sa lahat ng aming pagkabalisa at pagdadahilmati. **8** Sapagkat ngayon, nabubuhay kami kung mananatili kayong matatag sa Panginoon. **9** Sapagkat anong pasasalamat ang maibibigay namin sa Diyos dahil sa inyo, para sa lahat ng kagalakan na mayroon kami sa harap ng ating Diyos dahil sa inyo? **10** Gabi at araw nananalangin kami ng buong tiyaga upang makita namin kayo ng harapan at maipagkaloob kung ano ang kulang sa inyong pananampalataya. **11** Nawa ang ating Diyos Ama, at ang ating Panginoong Jesus ang manguna sa amin sa inyo. **12** Nawa palagnin kayo at pasaganahan ng Panginoon sa pag-ibig sa isat'isa at sa lahat ng tao, na gaya ng ginagawa namin sa inyo. **13** Nawa ay gawin niya ito upang palakasin ang inyong mga puso na walang kapintasan sa kabanalan sa harap ng ating Diyos at Ama sa pagdating ng ating Panginoong Jesus kamsa ang lahat ng kaniyang mga banal.

4 Sa wakas, mga kapatid, pinapalakas namin kayo at hinihikayat sa Panginoong Jesus. Gaya sa inyong pagtanggap ng mga tagubilin mula sa amin tungkol sa kung paano kayo dapat lumakad at nagbibigay lugod sa Diyos, sa ganiton paraan kayo lumakad, upang magawa ninyo ito ng higit pa. **2** Sapagkat alam ninyo kung anong mga tagubilin sa Panginoong Jesus ang aming naibigay sa inyo. **3** Sapagkat ito ang kaloban ng Diyos: ang inyong pagpapakabanal—umiwas kayo sa kahalayan, **4** na bawat isa sa inyo ay alam kung paano makitungo sa kaniyang asawa ng may kabanalan at karangan. **5** Huwag kayong mag-asawa sa kahalayan ng laman (gaya ng mga Gentil na di nakakakilala sa Diyos). **6** Huwag hayaan ang sinuman sa pagsumantalahan at dayain ang kaniyang kapatid sa bagay na ito. Sapagkat ang Panginoon ang gaganti sa lahat ng mga bagay na ito, gaya sa aming babala sa inyo at pinatotohanan. **7** Sapagkat hindi tayo tinawag ng Diyos sa karumihan, kundi sa kabanalan. **8** Kaya, ang sinumang magtanggap nitó ay hindi ang tao ang tinanggi niya, kundi ang Diyos, na nagkaloob ng Banal na Espiritu sa inyo. **9** Tungkol sa pag-iibigang magkakapatid, hindi kailangan may sumulat pa sa inyo, sapagkat kayo sa inyong sarili ay naturuan na ng Diyos na umiibig sa isat'isa. **10** Sa katunayan, ginagawa ninyo ito sa lahat ng mga kapatid na nasa Macedonia. Ngunit hinihikayat namin kayo, mga kapatid, na gawin ninyo ito ng higit pa. **11** Hinihikayat rin namin kayo na pagsumikapan ninyong mamuhay ng tahimik, gawin ninyo ang inyong sariling gawain, at magtrabaho kayo sa inyong sariling mga kamay, gaya ng inutos namin sa inyo. **12** Gawin ninyo ito upang makalakad kayo ng maayos na may paggalang sa mga taong nasa labas ng pananampalataya, at upang hindi na kayo mangailangan ng anuman. **13** Nais naming maintindihan ninyo, mga kapatid, ang tungkol sa

mga natutulog, upang hindi kayo magdalamhati gaya ng marami na hindi nakatitiyak tungkol sa kinabukasan. **14** Dahil kung tayo ay naniniwala na si Jesus ay namatay at nabuhay na muli, ganoon din dadalhin ng Diyos kasama ni Jesus ang mga natutulog sa kanya. **15** Sinasabi namin ito sa inyo sa pamamagitan ng salita ng Panginoon, na tayong mga buhay, na naiwan sa pagparito ng Panginoon, ay tiyak na hindi mauuna sa mga natutulog. **16** Sapagkat ang Panginoon mismo ay bababa mula sa langit. Siya ay paparito na may isang sigaw, na may tinig ng arkanghel, at may trumpeta ng Diyos, at ang mga namatay kay Cristo ang unang bubuhayin. **17** At tayong mga buhay, na naiwan, ay makakasama nila sa alapaap upang salubringin ang Panginoon sa himpapawid. Sa ganitong paraan tayo ay makakapiling natin ang Panginoon. **18** Kaya, aliwin ang bawat isa ng mga salitang ito.

5 Ngayon, tungkol sa mga oras at panahon, mga kapatid, hindi kailangang maisulat pa sa inyo ang mga bagay na ito. **2** Sapagkat alam na ninyo ng lubusan na ang araw ng Panginoon ay darating tulad ng isang magnanakaw sa gabi. **3** Kapag sinabi nilang "Kapayapaan at kaligtasan," at biglang darating sa kanila ang pagkawasaki. Ito ay magiging katulad ng sakit sa panganganak ng isang babaeng buntis. Hindi sila makakatakas dito sa anumang paraan. **4** Nguni't kayo, mga kapatid, wala na kayo sa kadiliman kaya aabutan kayo ng araw na iyon gaya ng isang magnanakaw. **5** Sapagkat kayong lahat ay mga anak ng liwanag at mga anak ng umaga. Hindi tayo mga anak ng gabi o ng kadiliman. **6** Kaya nga, huwag tayong matulog gaya ng ginagawa ng karamihan. Sa halip, magbantay tayo at maging malinaw ang ating pag-iisip. **7** Sapagkat ang mga natutulog, sa gabi natutulog, at ang mga naglalasing, sa gabi naglalasing. **8** Nguni't dahil tayo ay mga anak ng umaga, manatili tayong malinaw ang pag-iisip. Isuot natin ang baluti ng pananampalataya at pag-ibig, at ang helmet, na siyang katiyakan sa hinaharap na kaligtasan. **9** Sapagkat hindi tayo itinalaga ng Diyos para sa poot, kundi upang matamo ang kaligtasan sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesu-Cristo. **10** Siya ang namatay para sa atin, nang sa gayon, gising man tayo o natutulog, mabuhay tayong kasama niya. **11** Kaya nga aliwin ninyo ang isa't isa at magpalakasan kayo, gaya ng inyong ginagawa. **12** Hinihiling namin sa inyo, mga kapatid, na kilalanin ninyo ang mga gumagawang kasama ninyo at ang mga nakatataas sa inyo sa Panginoon at ang nagbibigay ng payo sa inyo. **13** Hinihiling din namin na pag-ukulan ninyo sila ng lubos na pag-ibig dahil sa kanilang gawain. Maging payapa kayo sa bawat isa. **14** Hinihikayat namin kayo, mga kapatid: pagsabihin ninyo ang mga magugulo, palakasin ang mga pinanghinaan ng loob, tulungan ang mahina at maging matiyaga para sa lahat. **15** Siguraduhin ninyo na walang sinuman ang gaganti ng masama para sa masama sa sino man. Sa halip, pagsikapang matamo ang makakabuti sa bawat isa at para sa lahat. **16** Magalak kayo lagi. **17** Manalangin ng walang patid. **18** Magpasalamat kayo sa lahat ng bagay. Sapagkat ito ang kalooban ng Diyos para sa inyo kay Cristo Jesus. **19** Huwag hadlangan ang Espiritu. **20** Huwag hamakin ang mga propesiya. **21** Suriin ang lahat ng bagay. Panghawakan kung ano ang mabuti. **22** Iwasan ang bawat anyo ng masama. **23** Nawa ang Diyos ng kapayapaan ay gawin kayong ganap na banal. Nawa ang buo ninyong espiritu, kaluluwa, at katawan ay mailaan na walang bahid sa pagdating ng ating Panginoong Jesu-Cristo. **24** Tapat ang tumawag sa inyo, at siya rin ang gagawa ng mga ito. **25** Mga kapatid, ipanalangin ninyo rin kami. **26** Batiin ninyo ang mga kapatid ng banal na halik. **27** Hinihiling ko sa inyo sa ngalan ng Panginoon na ang sulat na ito ay mabasa sa lahat ng kapatid. **28** Nawa ang biyaya ng ating Panginoong Jesu-Cristo ay sumainyo.

2 Mga Tesalonica

1 Mula kina Pablo, Silas, at Timoteo, para sa iglesya ng mga taga-Tesalonica sa Diyos na ating Ama at sa ating Panginoong Jesu-Cristo. **2**

Sumainyo nawa ang biyaya at kapayapaan mula sa Diyos na ating Ama at sa ating Panginoong Jesu-Cristo. **3** Kami ay dapat magpasalamat lagi sa Diyos para sa inyo, mga kapatid. Sapagkat ito ang nararapat, dahil ang inyong pananampalataya ay lumalago, at ang pag-ibig ng bawat isa sa inyo ay nananagana sa isat'isa. **4** Kaya sa aming mga sarili ay pinagmamalaki namin kayo sa mga iglesya ng Diyos. Pinag-uusapan namin ang tungkol sa inyong pagtitiyaga at pananampalataya sa kabila ng mga pag-ususig sa inyo. Pinag-uusapan namin ang tungkol sa mga pagdadalhamti na inyong tiniiis. **5** Ito ay tanda ng matuwid na paghahatol ng Diyos. Ang resulta ay ibibilang kung karanap-dapat sa kaharian ng Diyos kung saan kayo ay nagdusa. **6** Matuwid para sa Diyos na ibalik ang pagdadalhamti sa mga nagdulot ng dalhamti sa inyo, **7** at kaginhawaan sa inyong mga nagsdalhamti na kasama namin. Gagawin niya ito sa pagpapakita ng Panginoong Jesus mula sa langit kasama ng mga anghel ng kaniyang kapangyarihan. **8** Sa naglagalaglablak na apoy siya ay maghihiganti sa mga hindi kumikilala sa Diyos at sa mga hindi tumugon sa ebanghelyo ng ating Panginoong Jesus. **9** Sila ay daranas ng kaparusahan sa walang hanggang pagkawasaki na malayo mula sa presensiya ng Panginoon at mula sa kaluwalhatian ng kaniyang kapangyarihan. (**a10nios g166**) **10** Gagawin niya ito sa kaniyang pagbabalik sa araw na iyon para maluwalhati sa pamamagitan ng kaniyang mga tao at para mamangha sa pamamagitan ng lahat na naniwala. Sapagkat ang aming mga patooto sa inyo ay pinaniwalaan. **11** Dahil dito lagi namin kayong ipapanalangin. Pinapanalangin namin na ibilang kayo ng ating Diyos na karapat-dapat sa inyong pagkatawag. Pinapanalangin namin na tuparin niya ang bawat pagnanais ng kabutihan at bawat gawa ng pananampalataya na may kapangyarihan. **12** Pinapanalangin namin ang mga bagay na ito upang ang pangalan ng ating Panginoong Jesus ay maluwalhati sa pamamagitan ninyo. Pinapanalangin namin na maluwalhati kayo sa pamamagitan niya, dahil sa biyaya ng ating Diyos at ng ating Panginoong Jesu-Cristo.

2 Ngayon tungkol sa pagdating ng ating Panginoong Jesu-Cristo at sa ating pagtitipon nang sama-sama upang makasama niya: hinihiling

namin sa inyo, mga kapatid, **2** na huwag kaagad kayong mabalisa o mabahala, maging sa pamamagitan ng espiritu, ng mensahe, o ng sulat na parang nagnula sa amin, na para bang ang araw ng Panginoon ay dumating na. **3** Huwag ninyong hayaan na kayo ay malinlang sa kahit na anong paraan. Sapagkat hindi ito darating hanggang sa mangyari ang pagbagsak at ang taong suwail ay maihayag, ang anak ng pagkawasaki. **4** Siya ang kakaibahan at itataas ang kaniyang sarili laban sa lahat ng tinatawag na Diyos o sa mga sinasamba. Bilang resulta, siya ay uupo sa templo ng Diyos at itatanghal ang sarili bilang Diyos. **5** Hindi ba ninyo naalala na noong kasama ninyo ako ay sinabi ko ang mga bagay na ito? **6** Ngayon alam na ninyo kung kung ang pumipigil sa kaniya, upang siya ay maihayag sa tamang panahon lamang. **7** Sapagkat ang hiwaga ng kawalan ng batas ay kumikilos na, may isa lamang na pumipigil sa kaniya ngayon hanggang sa siya ay maalis. **8** Pagkatapos ang taong suwail ay maihayag, na siyang papayatin ng ating Panginoong Jesus sa pamamagitan ng hiniring ng kaniyang bibig. Dadalhin siya sa kawalan ng ating Panginoon sa pamamagitan ng pagkahayag ng kaniyang pagdating. **9** Ang pagdating ng isang Suwail ay dahil sa gawain ni Satan as may buong kapangyarihan, tanda, at mga maling himala, **10** at panloloko ng kasamaan. Ang mga bagay na ito ay para sa mga napapahamak, dahil hindi nila tinanggap ang pag-ibig ng katotohanan para sila ay maligtas. **11** Dito, ipinapadala ng Diyos sa kanila ang gawa ng kamalian upang sila ay maniwala sa kasinungalingan. **12** Ang resulta nito ay mahahatulan silang lahat, ang mga hindi naniwala sa katotohanan sa halip ay nahumaling sa kasamaan. **13** Ngunit dapat kami laging magpasalamat sa Diyos para sa inyo, mga kapatid na iniibig ng Panginoon. Sapagkat pinili kayo ng Diyos bilang unang bunga ng kaligtasan sa pagpapabanal ng Espiritu at paniniwala sa katotohanan. **14** Ito ang dahilan kung bakit nya kaya tinawag sa pamamagitan ng ating ebanghelyo upang matamo ang kaluwalhatian ng ating Panginoong Jesu Cristo. **15** Kaya nga, mga kapatid, maging matatag

kayo. Hawakang mahigpit ang mga tradisyon na naituro sa inyo, kahit na sa pamamagitan ng salita o ng aming sulat. **16** Ngayon, nawa ang ating Panginoong Jesu-Cristo mismo, at ang ating Diyos Ama na nagmamahala sa atin at nagbigay sa atin ng walang hanggang kaaliwan at mabuting pag-asa sa hinaharap sa pamamagitan ng biyaya, (**a10nios g166**) **17** ang mag-alii at magpatatag ng inyong mga puso para sa mabuting gawa at salita.

3 At ngayon, mga kapatid, manalangin kayo para sa amin, na ang salita ng Panginoon ay mapadali at maluwalhati, gaya ng ginagawa ninyo.

2 Ipanalangin ninyo na maligtas kami mula sa mga makasalanan at masasamang tao, dahil hindi lahat ay may pananampalataya. **3** Ngunit tapat ang Panginoon, na magpapatatag at magbabantay sa inyo mula sa masama. **4** Mayroon kami tiwala sa Panginoon tungkol sa inyo, na pareho ninyong gagawin at ipagpapatuloy ang mga bagay na iniutos namin sa inyo. **5** Nawa ang Panginoon ang magpatrnubay sa inyong mga puso sa pag-ibig ng Diyos at sa pagtitis ni Cristo. **6** Ngayon inutusdan namin kayo, mga kapatid, sa pangalan ng ating Panginoong Jesu-Cristo, na lumayo kayo sa mga taong tamad sa pamumuhay at hindi ayon sa mga kaugalian na inyong tinanggap mula sa amin. **7** Sapagkat inyong nalamanan sa inyong mga sarili na nararapat ninyo kaming gayahin. Hindi kami namuhay na nakasama ninyo na katulad ng mga taong ito na walang disciplina. **8** At hindi kami kumakain ng pagkain ng iba nang hindi nagbayad para dito. Sa halip, gumagawa kami sa gabi at araw ng mabilibigat na gawain at paghihirap, dahil ayaw namin na maging pabigat sa inyo. **9** Ginagawa namin ito hindi dahil sa wala kaming kapangyarihan. Sa halip, ginagawa namin ito ng maayos upang maging halimbawa sa inyo, upang kami ay inyong tularan. **10** Nang kami ay kasama ninyo, iniutos namin sa inyo na, "Kung may isang ayaw magtrabaho, huwag siyang pakainin." **11** Sapagkat naririnig namin na ang ilan sa inyo ay tamad. Hindi sila gumagawa sa halip sila ay nakikialam sa buhay ng iba. **12** Ngayon inutusdan namin sila at hinikayat sa Panginoong Jesu-Cristo, na sila naga ay gumawa ng may katahimikan at kainin nila ang kanilang sariling pagkain. **13** Ngunit kayo, mga kapatid, huwag kayong mapanghinaan ng loob na gawin kung ano ang tama. **14** Kung mayroon mang hindi sumusunod sa mga salita na aming isinulat, tandaan ninyo siya at huwag kayong makisama sa kanya upang siya ay mahiya. **15** Huwag ninyo siyang ituring na kaaway, ngunit pagsabihin ninyo siya bilang isang kapatid. **16** Nawa ang Panginoon ng kapayapaan ay magbibigay sa inyo ng kapayapaan sa lahat ng pagkakataon at sa lahat ng paraan. Nawa ang Panginoon ay sumainyong lahat. **17** Ito ang aking pagbati, akong si Pablo, sa aking sariling kamay, kung saan ay tanda sa bawal sulat. Ganito ako sumulat. **18** Nawa ang biyaya ng Panginoong Jesu-Cristo ay sumainyong lahat.

1 Timoteo

1 Mula kay Pablo, apostol ni Cristo Jesus ayon sa kautusan ng Diyos na ating tagapagligtas at Cristo Jesus na ating inaasahan, **2** para kay Timoteo, isang tunay na anak sa pananampalataya: Biyaya, habag, at kapayapaan mula sa Diyos Ama at kay Cristo Jesus na ating Panginoon. **3** Katulad ng pinakiusap ko sayo na gawin mo nang ako ay papuntang Macedonia, manatili ka sa Efeso upang mautuson mo ang ilang mga tao na huwag mangturo ng ibang doktrina. **4** Ni pansiñin ang mga kwento at mga kasaysayan ng lahi. Nagdudulot ito ng mga pagtatalo sa halip na makatulong sa plano ng Diyos, kung saan sa pamamagitan ng pananampalataya. **5** Ngayon ang layunin ng kautusan ay pag-ibig mula sa isang dalisay na puso, mula sa isang mabuting budhi, at mula sa tapat na pananampalataya. **6** May ilang mga tao na hindi naabot ang layunin at tumalikod sa mga bagay na ito at napunta sa mga walang kabuluhan na pananalita. **7** Nais nilang maging tagapagturo ng kautusan, ngunit hindi nila nauunawaan kung ano ang kanilang sinasabi o kung ano ang kanilang ipinipilit. **8** Ngunit alam natin na ang kautusan ay mabuti kung ginagamit ito ngayon sa batas. **9** At nalalaman natin ito, na ang kautusan ay hindi ginawa para sa matuwid na tao, kundi sa walang kinikilalang batas at rebeldeng mga tao, para sa mga hindi makadiyos, at makasalan, at sa mga taong walang Diyos at lapastangan. Ito ay ginawa para sa mga pumapatay ng kanilang ama at ina, para sa mga mamamatay tao, **10** para sa mga taong mahahalay, at sa mga nakikipagtali sa parehong kasarian, at sa mga nangunguha ng mga tao para gawing mga alipin, para sa mga sinungaling, para sa mga huwed na saksi, at para sa anumang salungat sa mabuting alituntunin. **11** Ang mga alituntuning ito ayon sa dakilang ebanghelyo ng mapagpalang Diyos na ipinagkatibaan sa akin. **12** Nagpapasalamat ako kay Cristo Jesus na ating Panginoon. Pinapalakas niya ako, sapagkat itinuturing niya akong tapat, at inilagay niya ako sa paglilingkod. **13** Isa kong lapastangan sa Diyos, umuusig, at marahas na tao. Ngunit tumanggap ako ng habag dahil sa hindi ko alam ang aking ginagawa sa kawalan ng pananampalataya. **14** Ngunit ang biyaya ng ating Panginoon ay nag-uumpaw sa pananampalataya at pag-ibig na nakay Cristo Jesus. **15** Ang mensaheng ito ay mapagkatibaan at karap-dapat na tanggapin ng lahat, na si Cristo Jesus ay naparito sa mundo para iligtas ang mga makasalan. Ako ang pinakamasama sa mga ito. **16** Ngunit sa dahlilang ito nabigyan ng habag, kaya't sa pamamagitan ko, bilang pangunahin, ay ipapakita ni Cristo Jesus ang buong pagtitiyaga. Ginawa niya ito bilang isang halimbawa sa mga magtitiwala sa kanya para sa buhay na walang hanggan. (*aīōnios g166*) **17** Ngayon sa hari ng walang hanggang panahon, ang walang kamatayan, hindi nakikita, at nag-isang Diyos, sa kanya ang karanganlan at luwalhati magpakailanpanam. Amen. (*aīōn g165*) **18** Ibinibigay ko ang utos na ito sa iyo, Timoteo, na aking anak. Ginagawa ko ito ayon sa propesiya na nasabi tungkol sa iyo noon, upang ikaw ay makipaglaban sa mabuting pakikipaglaban. **19** Gawin mo ito para magkaroon ka ng pananampalataya at isang mabuting budhi. Binalewala ito ng ilang mga tao at natulad sa pagkawasak ng barko ang kanilang pananampalataya. **20** Tulad nina Himeneo at Alejandro, na ibinigay ko kay Satañas upang matuto silang hindi lumapastangan.

2 Kaya una sa lahat, ipinakiusap ko na ang mga kahilingan, mga panalangin, mga panalangin para sa iba at mga pasasalamat ay maipaabor para sa lahat ng tao, **2** para sa mga hari at sa lahat ng mga nasa kapangyarihan, upang tayo ay makapamuhan ng mapayapa at tahimik na may buong kabanalan at karanganlan. **3** Ito ay mabuti at katanggap-tanggap sa harap ng ating Diyos na tagapagligtas. **4** Ninanais niya na ang lahat ng tao ay maligtas at magkaroon ng kaalaman tungkol sa katotohanan. **5** Sapagkat may iiisang Diyos at iisang tagapamagitan sa Diyos at sa tao, ang taong si Cristo Jesus. **6** Ibinigay niya ang kaniyang sarili bilang katubusan sa lahat, bilang patooto sa tamang panahon. **7** Sa kadalilanang ito, ako, si Pablo, ay nagting tagapagturo at apostol. Nagsasabi ako ng katotohanan. Hindi ako nagsisinungaling. Ako ang tagapagturo ng mga Gentil sa pananampalataya at katotohanan. **8** Kaya, nais ko na ang lahat ng kalakihan sa bawat lugar na manalangin at itaas ang kanilang mga banal na kamay ng walang galit at mga pag-aalinlangan. **9** Gayundin, nais ko ang mga kababaihan na magsuot ng nararapat na kasuotan ng may kahinhanin

at pagpipingil sa sarili. Hindi sila dapat magtrintas ng buhok, o maglagay ng ginto, o perlas, o magsuot ng mamahaling damit. **10** Nais ko silang magsuot ng kung ano ang angkop sa mga kababaihan na nagpapahayag ng pagiging maka-diyos sa pamamagitan ng mga mabubuting gawa. **11** Dapat matuto ang babae ng may panahanimik at nang buong pagpapasakop. **12** Hindi ko pinaihinintulutan ang isang babae na magturo o pamahalaan ang isang lalaki ngunit mamuhay sa katahimikan. **13** Sapagkat unang nilikha si Adan bago si Eba. **14** At si Adan ay hindi nalining, ngunit lubos na nadaya ang babae sa pagswuy. **15** Gayundin, maliligtsa siya sa pamamagitan ng panganganak, kung sila ay magpapatuloy sa pananampalataya, sa pag-ibig at kabanalan na may mahinahon na kaisipan.

3 Ang paghayag na ito ay mapagkatibaan: Kung sinuman ang nagnanais na maging tagapangasiwa, nagnanais siya ng mabuting gawa. **2** Kaya ang tagapangasiwa ay dapat walang kapintasan. Dapat maging asawa siya ng isang babaе. Dapat siya ay mahinahon, matalino, matino, at magliw sa mga panauhin. Dapat may kakayahang siyang magturo. **3** Dapat hindi sugapa sa alak, hindi marahas, kundi marahan, payapa. Hindi maibigin sa pera. **4** Kailangang maayos niyang pinamamahalaan ang kaniyang sambahan, at kailangang sinusundin sya ng kaniyang mga anak nang may buong paggalang. **5** Sapagkat kung ang lalaki ay hindi alam kung paano nya pamahalaan ang kaniyang sariling sambahan, paano nya mapangangalagaan ang iglesia ng Diyos? **6** Dapat hindi siya baguhang mananampalataya, upang hindi siya maging mapagmataas at mahulog sa paghahatol kagaya ng diyablo. **7** Kailangang mabuti rin ang kaniyang reputasyon sa mga nasa labas, upang hindi siya mahulog sa kahiyahan at sa bitag ng diyablo. **8** Gayon din, dapat marangal ang mga diakono, hindi dalawa ang salita. Dapat hindi sila umiinom ng sobrang alak o maging sakim. **9** Dapat nilang ingatan ang naipahayag na katotohanan ng pananampalataya na may malinis na budhi. **10** Dapat maputunayan muna silang karapat-dapat, pagkatapos dapat silang maglingkod dahil sila ay walang sala. **11** Gayon din ang mga babae, dapat maging marangal. Dapat hindi sila mapanirang-puri. Dapat mahinahon at tapat sila sa lahat ng bagay. **12** Ang mga diakono ay dapat maging mga asawa ng isang babaе. Dapat mahusay nilang pinamamahalaan ang kanilang mga anak at sambahan. **13** Para sa mga naglingkod ng mahusay ay nakamit na nila para sa kanilang sarili ang mabuting katayuan at malaking tiwala sa pananampalataya na nakay Cristo Jesus. **14** Sinusulat ko ang mga bagay na ito sa iyo, at umaasa akong makapunta sa iyo sa lalong madaling panahon. **15** Ngunit kung maaantala ako, sumusulat ako upang iyong malaman kung paano kumilos ng waste sa sambahan ng Diyos, na siyang iglesia ng buhay na Diyos, ang haligi at saligan ng katotohanan. **16** At hindi maikailala na ang katotohanang inihayag ng pagkamaka-diyos ay dakila: "Nagpakita siya sa laman, pinatunayang matuwid ng Espiritu, nakita ng mga anghel, ipinahayag sa mga bansa, pinaniwalaan sa mundo, at itinaya sa kaluwalhatian."

4 Ngayon maliwanag na sinasabi ng Espiritu na sa mga huling panahon may mga taong tatalikod sa pananampalataya at sila ay makikinig sa mga mandarayang espíritu at sa mga katuruan ng mga demonyo **2** sa kasinungalingan at pagpapaimbabaw. Ang kanilang mga budhi ay mamarakan. **3** Ipagbabawala nila ang pag-aasawa at pagtanggap ng mga paagaing nilikha ng Diyos upang ipamahagi ng mga mananampalataya at Nakakalaman ng katotohanan. **4** Sapagkat lahat ng mga bagay na nilikha ng Diyos ay mabuti. Walang anuman na tinatanggap natin nang may pasasalamat ang dapat na tanggihan. **5** Sapagkat inihahandog ito sa pamamagitan ng salita ng Diyos at panalangin. **6** Kung iyong ilalagay ang mga bagay na ito sa harapan ng mga kapatid, ikaw ay magiging mabuting lingkod ni Jesu-Cristo. Sapagkat ikaw ay pinakalakas sa pamamagitan ng mga salita ng pananampalataya at sa pamamagitan ng mabuting katuruan na iyong sinundan. **7** Ngunit tanggihan mo ang mga maka-mundong kuwentu na gustong-gusto ng mga matatandang babae. Sa halip, sanayin mo ang iyong sarili sa pagiging maka-diyos. **8** Sapagkat ang pagsasanay ng katurawan ay may kaunting pakinabang, ngunit ang pagiging maka-diyos ay mapapakinabangan sa lahat ng bagay. Ito ay may pinangahawakan ng parango ngayon at sa buhay na darating. **9** Ang mensaheng ito ay mapagkatibaan at lubos na katanggap-tanggap. **10** Sapagkat dahil dito tayo ay nagsusumikap at gumagawang mainam. Sapagkat may pagtitiwala

tayo sa buhay na Diyos, na siyang Tagapagligtas ng lahat ng tao, lalo na sa mga mananampalataya. **11** Ipahayag mo at ituro ang mga bagay na ito. **12** Huwag hayaan ang sinuman na maliitin ang iyong kabataaan. Sa halip, maging halimbawa ka sa mga sumasampalataya, sa pananalita, pag-uugali, pag-ibig, katapatan, at sa kalinisan. **13** Hanggang sa ako ay dumating, manatili ka sa pagbabasa, sa pagpapaliwanag, at sa pagtuturo. **14** Huwag mong pabayaan ang kaloob na nasa iyo, na ipinagkaloob sa iyo sa pamamagitan ng propesiya, kasama ang pagpapaton ng mga kawayang mga nakakatanda. **15** Ingatan mo ang mga bagay na ito, manatili ka sa mga ito, upang makita ang iyong pag-unlad ng lahat ng mga tao. **16** Ingatan mo ang iyong sarili at ang iyong pagtuturo. Magpatuloy ka sa mga bagay na ito. Sapagkat kung gagawin mo ito, mailihligas mo ang iyong sarili at sila na nakikirig sa iyo.

5 Huwag mong pagsalitaan nang masama ang lalaking nakakatanda sa iyo. Sa halip, pangaralan mo siya na tulad sa ama. Pangaralan mo ang mga nakakabatang lalaki na parang mga kapatid. **2** Pangaralan mo ang mga nakatatandang babae na parang ina at mga nakakabatang babae na parang mga kapatid nang buong kalinisan. **3** Parangalan mo ang mga balo, ang mga tunay na balo. **4** Ngunit kung ang balo ay may mga anak o diya ang apo, matuto muna silang ipakita ang paggalang sa kanilang sariling sambahanay. Suklian muna nila ang kanilang mga magulang, sapagkat ito ay kalugod-lugod sa Panginoon. **5** Ngunit ang tunay na balo ay naiwang nag-isla. Nagtitwala siya sa Diyos. Lagi siyang nananatili na may mga kahilingan at mga panalangin araw at gabi. **6** Gayunman, ang babaeng namumuhay sa kawayan ay patay na, kahit na siya ay nabubuhay pa. **7** At ipangaral mo ang mga bagay na ito upang sila ay maging walang kapintasan. **8** Ngunit kung mayroong hindi nagbibigay sa kaniyang sariling kamag-anak, lalo na sa kaniyang sariling sambahanay, itinanggi niya ang pananampalataya at mas masahol pa sa hindi mananampalataya. **9** Itala bilang isang balo ang babaeng hindi bababa sa animnapu ang edad, asawa ng isang lalaki. **10** Dapat siya makilala sa kaniyang mabubuting gawa, maging sa pag-aalaga ng mga bata, o sa pagpapatuloy ng mga taga-ibang bayan, o sa paghuhugas ng paa ng mga mananampalataya, o sa pagtulong sa mga nagdurusa, o sa pagjiging tapat sa bawat mabubuting gawain. **11** Ngunit sa mga mas batang balo, tanghihan mo silang itala sa listahan. Dahil kapag sila ay bumigay sa pagnaraasa ng laman laban kay Cristo ay nais nilang mag-asawa. **12** Sa pamamagitran nito, pinaihinhilutulan nila ang kasalanan dahil tinikuran nila ang una nilang pangako. **13** Nasanay din silang maging tamad. Pumupunta din sila sa mga bahay-bahay. Hindi lang sila naging tamad, ngunit sila din ay naging mga mapanirang-puri at naging mapanghimasok. Sinasabi nila ang mga bagay na hindi nila dapat sabihin. **14** Kaya naman gusto ko ang mga mas batang babae na mag-asawa, manganak, upang mamahala sa tahanan, upang hindi mabigyan ng pagkakaato ang kawayan na tayo ay paratang sa paggawa ng masama. **15** Dahil may mga ilan na tuluyan nang tumalikod at napunta na kay Satanas. **16** Kung ang mananampalatayang babae ay may kamag-anak na mga balo, tulungan niya sila upang ang iglesiya ay hindi mabigat at matulungan nito ang tunay na mga balo. **17** Hayaan ang mga nakatatanda na namumuno ng maayos ay ituring na karapat-dapat sa mas mataas na parangal, lalo na ang mga gumagawa sa salita at sa pagtuturo. **18** Sapagkat sinasabi sa kasulatan, "Huwag mong bibusulan ang baka habang gumigik ng butil" at "Ang manggagawa ay karapat-dapat sa kaniyang kabayaran." **19** Huwag kang tatanggap ng paratang laban sa nakatatanda maliban na lang kung may dalawa o tatlong saksi. **20** Pagsabihan mo ang mga kasalanan sa harapan ng lahat upang matakot ang iba. **21** Taimtim kong iniuutos sa iyo sa harap ng Diyos, ni Cristo Jesus, at ng mga pilang anghel na ingatan mo ang mga kautusang ito ng walang kinikilingan, at gawin mo ito ng walang tinatangi. **22** Huwag mo kaagad ipatong ang iyong kamay kаниnuman. Huwag kang makibahagi sa mga kasalanan ng ibang tao. Panatilihin mong dalisay ang iyong sarili. **23** Huwag lamang tubig ang iyong inumin. Sa halip uminom ka ng konting alak para sa iyong sickmura at sa iyong madalas na pagkakasakit. **24** Ang mga kasalanan ng ibang tao ay lantaran at nauuna ito sa kanila bago pa sa hukuman. Ngunit ang ibang mga kasalanan ay sumusunod pagkatapos na. **25** Gayon din naman, ang ibang mabubuting gawa ay lantaran, ngunit may mga ilan na hindi maitatago.

6 Hayaan ang lahat ng nasa ilalim ng pamatok ng pagjiging mga alipin na kilalan nila ang kanilang mga amo ng karapat-dapat sa buong paggalang. Dapat nilang gawin ito upang ang pangalan ng Diyos at ang katuruan ay hindi malapastangan. **2** Ang mga alipin na may among mananampalataya ay huwag silang lapastanganin dahil sila ay magkapatid. Sa halip, sila ay dapat paglingkuran ng mabuti. Sapagkat ang mga amo na natutulungan nila sa kanilang gawain ay mga mananampalataya at minamahal. Ituro mo at ipahayag ang mga bagay na ito. **3** Kun mayroong magtuturo ng kakaiba at hindi tinanggap ang ating tapat na tagubilin, na ang mga Salita ng ating Panginoong Jesu-Cristo. Kung hindi nila tanggapin ang katuruan na nagdadala sa pagjiging maka-diyos. **4** Ang taong ito ay mapagmataas at walang nalamanan. Sa halip, sakit na niya ang manulisga at makipagtalok tungkol sa mga salita. Ang mga saltang ito ay humahantong sa pagkainggit, pagtatalo, mga insulto, mga masamang akala, at **5** patuloy na pag-aawayan sa pagitan ng mga taong baluktot ang mga pag-iisip. Tumalikod sila sa katotohanan. Iniiisip nila na ang pagjiging maka-diyos ay isang paraan upang yumaman." **6** Ngayon ang pagjiging maka-diyos na may kapanatagan ay may malaking pakinabang. **7** Sapagkat wala tayong dinalang anuman dito sa mundo. wala rin tayong madadalana na anumang bagay. **8** Sa halip, masiyahan tayo sa pagkain at pananamit. **9** Ngayon sa mga gustong yumanan mahuhulog sila sa tuksu, sa isang bitag. Sila ay mahuhulog sa kamangmangan at masamang pagpanasa, at sa anumang sisira at wawasak sa mga tao. **10** Sapagkat ang pag-ibig sa pera ay ugat ng lahat ng uring na kasamaan. Ang ilang mga taong nagnais nito ay nailigaw sa kanilang pananampalataya at tinutusok nila ang kanilang sarili nang labis na kapighatan. **11** Ngunit ikaw, na lingkod ng Diyos, layuan mo ang mga bagay na ito. Sikapin mo ang katuwiran, pagjiging maka-diyos, katapatan, pag-ibig, pagtitis, at kahinahunan. **12** Lumaban ka ng mabuting pakikipaglaban sa pananampalataya. Panghawakan mo ang buhay na walang hanggan kung saan ka tinawag. Tungkol dito nagpatotoko ka sa harap ng maraming mga saksi kung ano ang mabuti. (**aiónios g166**) **13** Ibinibigay ko sa iyo ang utos na ito sa harap ng Diyos, na siyang dahanlan nang lahat ng bagay para mabuhay, at sa harapan ni Cristo-Jesus, na siyang nagsabi ng katotohanan kay Poncio Pilato: **14** ingatan mong mabuti ang mga kautusan, ng walang kapintasan, hanggang sa pagpapakita ng Panginoong Jesu-Cristo. **15** Ipapahayag ng Diyos ang kaniyang pagpapakita sa tamang parahon—ang Diyos, ang Pinapala, ang nag-iisang kapangyarihan, ang Hari na siyang naghahari, ang Panginoong namumuno. **16** Siya lamang ang walang kamatayan at nanahanan sa hindi malapitang liwanag. Walang sinumang tao na nakakita sa kanya o kaya ay may kakayahang makita siya. Sa kanya ang karanganan at walang hanggang kapangyarihan. Amen. (**aiónios g166**) **17** Sabihin mo sa mayayaman sa mundong ito na huwag magmataas, at huwag umasa sa kayamanan, na walang katayikan. Sa halip, dapat silang umasa sa Diyos. Na nagkakalooob sa atin ng tunay na kayamanan upang ikagalak. (**aión g165**) **18** Sabihin mo sa kanila na gumawa ng mabuti, at magpakayaman sa mabubuting mga gawa, maging mapagbigay, at handang mamahagi. **19** Sa paraang iyan, sila ay mag-iipon para sa kanilang sarili ng mabuting pundasyon sa kung anong darating, upang makamit nila ang tunay na buhay. (**aiónios g166**) **20** Timoteo, pangalagaan mo kung ano ang mga naibigay sa iyo. Umiwas ka sa mga walang kabuluhang mga usapan at mga pagtutulig sa sinasabing maling kaalamian. **21** May ibang mga tao na nagpapahayag ng mga bagay na ito kaya marami sa kanila ang nailihis sa pananampalataya. Sumasiyo nawa ng biyyaya.

2 Timoteo

1 Mula kay Pablo, na isang apostol ni Cristo Jesus sa pamamagitan ng kalooban ng Diyos, ayon sa pangako ng buhay na nakay Cristo Jesus. **2** para kay Timoteo, pinakamamahal na anak: Biyaya, habag, at kapayapaan mula sa Diyos Ama at kay Cristo Jesus na ating Panginoon. **3** Nagpapasalamat ako sa Diyos, na aking pinaglilingkuran mula pa sa aking mga ninuno, na may malinis na budhi, habang patuloy kitang inaalala sa aking mga panalangin. Gabi at araw, **4** nananabik akong makita ka, upang maaari akong mapuno ng kagalakan. Naaalala ko ang iyong mga pagluha. **5** Napaalalahanan ako sa tapat mong pananampalataya na unang ipinamuhat ng iyong lolra si Loida at ng iyong ina na si Eunice. At natitiyak ko na ipinapamuhat mo rin ito. **6** Ito ang dahilan na pinapaalalahanan kita na pagningis muli ang kaloob ng Diyos sa iyo sa pamamagitan ng pagpatong ng aking mga kamay. **7** Sapagkat hindi tayo binigyan ng Diyos ng espiritu ng pagkatakot, kundi ng kapangyarihan, pag-ibig at disiplina. **8** Kaya huwag mong ikakahiya ang magpatooto tungkol sa ating Panginoon, maging ako, si Pablo, na kaniyang bilanggo. Sa halip, makibaha si pagdurusra para sa ebanghelyo ayon sa kapangyarihan ng Diyos. **9** Ang Diyos ang nagligtas sa atin at tumawag sa atin sa banal na pagkatawag. Ginawa niya ito, hindi ayon sa ating mga gawa, ngunit ayon sa kaniyang layunin at biyaya. Ibinigay niya ang mga bagay na ito sa atin kay Cristo Jesus bago pa ang pasimula ng panahon. (aiōnios g166)

10 Ngunit ngayon naihayag na ang paglilitgas ng Diyos sa pamamagitan ng pagpapakita ng ating Panginoong Jesu-Cristo. Si Cristo ang siyáng naglagay ng hangganan sa kamatayan at nagdala ng buhay na walang hangganan upang magliwanag sa pamamagitan ng ebanghelyo. **11** Dahil dito, ako ay hinirang na tagapangaral, isang apostol, at tagapagturo. **12** Dahil dito ako din ay nagdurusa sa mga bagay na ito. Ngunit hindi ako nahiya, sapagkat kilala ko ang aking pinaniniwaan. Natitiyak ko na kaya niyang ingatan ang anumang bagay na ipinagkatwala ko sa kaniya hanggang sa araw na iyon. **13** Ingatan mo ang mga halimbawa ng mga tapat na mensaheng narinig mo sa akin, kasama ang pananampalataya at pag-ibig na nakay Cristo Jesus. **14** Ang mabuting bagay na ipinagkatwala ng Diyos sa iyo, bantayan mo ito sa pamamagitan ng Banal na Espíritu, na namumuhay sa atin. **15** Alam mo ito, na lahat ng nakatira sa Asya ay tumalikod sa akin. Sa grupong ito ay sina Figelo at Hermogenes. **16** Kahabagan nawa ng Panginoon ang sambahan ni Onesiforo, sapagkat madalas niya akong pinalalakas at hindi niya ikinahiya ang aking kadena. **17** Sa halip, noong nasa Roma siya, masigasig niya akong hinanap, at natagpuan niya ako. **18** Ang Panginoon nawa ang magkaloob sa kaniya upang kaniyang masumpungan ang habag sa araw na iyon. At alam mo ng lubusan ang lahat ng paraan ng pagtulong niya sa akin sa Efeso.

2 Kaya ikaw, anak ko, maging matatag ka sa biyayang nakay Cristo Jesus. **2** At ang mga bagay na narinig mo sa akin kasama ng maraming saksi, ipagkatwala mo ang mga ito sa mga tapat na tao na kaya ring magturo sa iba. **3** Samahan mo ako sa pagdurusa at paghihirap, tulad ng isang mabuting sundalo ni Cristo Jesus. **4** Walang sundalo ang naglilingkod habang nakatalli sa mga bagay ng buhay na ito, upang sa ganoon kalugud siya ng kaniyang mataas na opisyal. **5** Gayundin naman, kung sinuman ang makipagpaligsahan tulad ng isang manlalaro, hindi siya kokoronation maliban kung siya ay makipagpaligsahan ayon sa mga alituntunin. **6** Kinakailangang ang isang masipag na magsasaka ay maunang tatgap ng kaniyang bahagi sa anii. **7** Isipin mo ang tungkol sa aking sinasabi, sapagkat ang Panginoon ang magbibigay sa iyo ng pang-unawa sa lahat ng bagay. **8** Alalahanin mo si Jesu-Cristo, mula sa binhi ni David, na binuhay mula sa mga patay. Ayon ito sa aking mensahe ng ebanghelyo, **9** kung saan ako ay nagdurusa na humantong sa pagkakadena sa akin na parang isang kriminal. Ngunit ang salita ng Diyos ay hindi nakataniika. **10** Kaya tiniius ko ang lahat ng bagay para sa mga pinili, upang matamo din nila ang kaligtasan na nakay Cristo Jesus, na may kaluwahlitan na walang hanggan. (aiōnios g166) **11** Ang kasabihang ito ay mapagkakatiwalaan, "Kung namatay tayong kasama niya, mabubuhay din tayo kasama niya. **12** Kung magtitis tayo, maghahari din tayong kasama niya. Kung ikakila natin siya, ikakila din niya tayo. **13** Kung hindi tayo tapat, nananatili siyang tapat, sapagkat hindi niya maaaring ipagkaila ang kaniyang sarili." **14**

Palagi mo silang paalalahanan ng mga bagay na ito. Pagsabihan mo sila sa harap ng Diyos na huwag makipag-away tungkol sa mga salita. Dahil, walang mapapakinabangan dito. Dahil dito may pagkawasaki para sa mga nakikinig. **15** Gawin me ang lahat mong makakaya upang iharap ang iyong sarili na karapat-dapat sa Diyos bilang isang manggagawang walang dapat ikahiya. Panghawakan mo ng tama ang salita ng katotohanan. **16** Iwasan ang usapang malaswa, na siyáng nagiging daan sa higit pang kawalan ng pagkilala sa Diyos. **17** Ang kanilang salita ay kakalat tulad ng gangrene. Kabilang dito sina Himeneo at Fileto. **18** Sila ang mga lalaking nalihis sa katotohanan. Sinasabi nila na ang muling pagkabuhay ay nangyari na. Ginugulo nila ang pananampalataya ng ilan. **19** Gayunman, nakatayo ang matibay na pundi-syong itinatag ng Diyos. Mayroon itong tatak na ganito: "Nakikilala ng Panginoon kung sino ang mga kaniya" at "Bawat isang tumatawag sa pangalan ng Panginoon ay dapat lumayo sa kasaamaan" **20** Sa mayamang tahanan, hindi lamang lalagyan yari sa ginto at pilak ang naroon. May mga lalagyan ding yari sa kahoy at putik. Ang ilan sa mga ito ay ginagamit sa marangal ngunit ang ilan ay sa hindi marangal. **21** Kung sinuman ang maglinis ng kaniyang sarili mula sa hindi marangal na pagkakagamit, siya ay isang marangal na lalagyan. Siya ay ibinukod, kagamit-gamit sa kaniyang Panginoon, at inihanda para sa bawat mabuting gawain. **22** Lumayo sa mga makalalang pagnapanasa ng kabataan. Pagsikapan na matamo ang katuwiran, pananampalataya, pag-ibig, at kapayapaan kasama ang mga tumatawag sa Panginoon mula sa malinis na puso. **23** Ngunit tanggihan ang mga walang kabulahan at mangmang na mga katanungan. Alam mo na hahantong ang mga ito sa pagtatalo. **24** Hindi dapat napakipag-away ang lingkod ng Panginoon. Sa halip dapat siyang maging marahan sa lahat, may kakayahang magturo, at matiyaga. **25** Dapat niyang turuan ang mga sumasalungat sa kaniya ng may kababaang-loob. Baka sakaling pagkalooban sila ng Diyos ng pagsisisi pa sa pagkaalami sa katotohanan. **26** Maliliwanagan muli ang kanilang isip at makakawala sa bitag ng diyablo, pagkatapos na sila ay kaniyang binigyan para sa kaniyang kalooaan.

3 Ngunit alamin ito: na sa mga huling araw ay magkakaroon ng kahirapan. **2** Sapagkat ang mga tao ay magiging makasarili, maibigin sa pera, mayabang, hambog, mga lapastangan, suwali sa mga magulang, walang utang na loob, at hindi banal. **3** Sila ay mawawalan ng likas na pag-ibig, hindi mapayapa, mga mapanira, walang pagpipigil sa sarili, marahas, hindi maibigin sa mabuti. **4** Sila ay magiging mga taksil, matigas ang ulo, palalo, maibigin sa kalawayan sa halip na maibigin sa Diyos. **5** Magkukunwari silang mga maka-diyos ngunit itatangi nila ang kapangyarihan nito. Layuan mo ang mga taong ito. **6** Sapagkat ilan sa kaniya ay pumapasok sa mga bahay at nang-aakiti ng mga mangmang na babae. Ang mga babaeng ito ay patong-patong ang mga kasalanan at natatangay ng ibat-ibang pagnapanasa. **7** Ang mga babaeng ito ay palaging nag-aaral, ngunit kahit kailan wala silang kakayahang magkaroong ng pangunawa na katotohanan. **8** Sa ganoon ding paraan na tulad ni Janes at Jambres na sumalungan kay Moises. Sa paraang ito ang mga bulaang tagapagturo ay sumalungan din sa katotohanan. Sila ang mga kalalakihan na nasira ang kaisipan, hindi sang-ayon sa pananampalataya. **9** Ngunit hindi sila uunlad. Sapagkat mahahayag ang kanilang kahangalan sa lahat, tulad ng mga kalalakihang ito. **10** Ngunit para sa iyo, sinundin mo ang aking mga katuruan, pag-ugali, layunin, pananampalataya, mahabang pagtitis, pag-ibig, pagtiyaga, **11** pag-uusig, pagtitis, at kung ano ang nangyari sa akin sa Antioquia, Iconio, at Listra. Tiniius ko ang mga pag-uusig. Sa lahat ng mga ito, ay sinagip ako ng Panginoon. **12** Ang lahat ng gustong mamuhay ng matuwid kay Cristo Jesus ay usigin. **13** Ang masasamang tao at ang mga mapapanggap ay mas lalong lalala. Ililigaw nila ang iba. Sila mismo ay maililigaw. **14** Ngunit para sa iyo, manatili ka sa mga bagay na iyong natutunan at matibay mong pinaniniwaan. Alam mo kung kanino ka natuto. **15** Alam mo na mula sa iyong kabataan nalaman mo na ang sagradong kasulatan. Ang mga ito ang nagbibigay karunungan sa iyo para sa kaligtasan sa pamamagitan ng pananampalataya kay Cristo Jesus. **16** Lahat ng kasulatan ay kinasihan ng Diyos. Ito ay mapapakinabangan sa pangangaral, sa pagsaway, pagtatawa sa mali, at pagsasanay sa katuwiran. **17** Ito ay upang ang lingkod ng Diyos ay magkaroong ng kakayahahan, at mabigyan ng kasangkapan sa lahat ng mabuting gawa.

4 Ibinibigay ko ang taimtim na kautusang ito sa harap ng Diyos at ni Cristo Jesus, na siyang hahatol sa mga buhay at sa mga patay, at dahil sa kaniyang pagpapakita at sa kaniyang kaharian. **2** Ipangaral mo ang Salita. Maging handa kung ito ay napapanahanon at kung hindi napapanahanon. Pagwiikan, pagsalitaan, at pangaralan mo sila ng may buong pagtitiyaga at pagtuturo. **3** Sapagkat darating ang panahon kung saan hindi na mattsis ng mga tao ang mga totoong aral. Sa halip, tatambakan nila ang kanilang mga sarili ng mga guro na naayon sa kanilang mga nais. Makikiliti sila sa kanilang pakikinig. **4** Tatalikod sila sa pakikinig sa katotohanan, at makikiniti sila sa mga alamat. **5** Ngunit ikaw, maging mahinahon ka sa lahat ng bagay, pagtiisan mo ang paghihirap, gawin mo ang gawain ng isang ebanghelista, tuparin mo ang iyong paglilingkod. **6** Sapagkat ako ay ibinubuhos na. Dumating na ang araw ng aking pag-alis. **7** Nakipaglaban ako ng mabuti sa paligsahan, natapos ko ang aking takbuhin, napanatili ko ang pananampalataya. **8** Ang korona ng katuwiran ay nakalaan na para sa akin, na ibibigay sa akin ng Panginoon, ang matuwid na hukom, sa araw na iyon. At hindi lamang sa akin ngunit sa lahat din ng umiibig sa kaniyang pagpapakita. **9** Gawin mo ang iyong makakaya upang makarating agad sa akin. **10** Sapagkat iniwan ako ni Demas. Iniibig niya ang kasalukuyang mundong ito at pumunta sa Tesalonica. Pumunta si Cresente sa Galacia, at pumunta si Tito sa Dalmacia. (aiōn g165) **11** Si Lucas lamang ang kasama ko. Dalhin mo si Marcos at isama mo dahil malaki ang naitutulong niya sa akin sa gawain. **12** Pinapunta ko si Tiquico sa Efeso. **13** Dalhin mi kapag pupunta ka dito ang balabal na iniwan ko sa Troas kasama si Carpus at ang mga aklat, lalo na ang mga sulatan. **14** Si Alejandro na panday ay nagpakita ng maraming masasamang gawa laban sa akin. Ang Panginoon ang maniningil sa kaniya ayon sa kaniyang mga gawa. **15** Bantayan mo din ang iyong sarili laban sa kaniya, sapagkat labis niyang sinasalungat ang ating mga salita. **16** Sa una kong pagtatanggol ay walang nanatili sa akin. Sa halip, iniwan ako ng lahat. Hindi sana ito maibilang laban sa kanila. **17** Ngunit nanatili ang Panginoon sa akin at ako ay pinalakas upang sa pamamagitan ko, ang pagpapahayag ay ganap na matupad at upang marining ng lahat ng mga Gentil. Sinagip ako mula sa bibig ng leon. **18** Sasagipin ako ng Panginoon sa bawat masasamang gawa at illigtas ako para sa kaniyang kaharian sa langit. Sa kaniya ang kaluwalhatian magpakailanman. Amen. (aiōn g165) **19** Batiin mo si Priscila, si Aquila at ang sambahanay ni Onesiforo. **20** Naratili si Erasto sa Corinto ngunit iniwan ko si Tropimo na may sakit sa Mileto. **21** Gawin mo ang iyong makakaya na makarating bago ang taglamig. Binabati kayo ni Eubulo, gayundin si Pudente, Lino, Claudia at lahat ng mga kapatid. **22** Sumainyo nawa ang Panginoon sa Espiritu. Ang biyaya nawa ay sumainyo.

Tito

1 Pablo, isang lingkod ng Diyos at isang apostol ni Jesu-Cristo, para sa pananalig ng mga pinili ng Diyos at sa kaalaman ng katotohanan naayon sa kabanalan. **2** Ang mga ito ay nasa pagtitiwala sa buhay na walang hanggan na ang Diyos, siyang walang pagsisinsulungay, ay ipinangako bago ang lahat ng panahon. (**aīōnios g166**) **3** At sa takdang panahon, ipinahayag niya ang kanyang salita sa mensahe na ipinagkatitwala sa akin upang isalaysay. Ginawa ko ito dahil sa uts ng Diyos na ating tagapaglitgas. **4** Kay Tito, isang tunay na anak sa ating pangkalahatang pananampalataya. Biyaya, awa at kapayapaan mula sa Diyos Ama at tagapaglitgas na si Cristo Jesus. **5** Para sa ganiton layunin iniwan kita sa Creta, upang ikaw ang maaaring mag-ayos ng mga bagay na hindi pa natapos at magtalaga ng mga nakatatanda sa bawat lungsod gaya ng iniutos ko sa iyo. **6** Ang isang nakatatanda ay dapat walang kapintasan, may iisang asawa, mayroong masunurin na mga anak hindi naparatangan ng pagjiging masama o matigas ang ulo. **7** Kinakailangan para sa tagapangasiwa, bilang tagapamahala ng sambahan ng Diyos, ay walang kapintasan. Hindi dapat matabil at walang pagpipigil sa sarili. Hindi madaling magalit, hindi lulon sa alak, hindi isang palaaway, at hindi isang taong sakim. **8** Subalit dapat bukas ang kaniyang tahanan sa mga panauhin at isang kaibigan ng mabuti. Dapat siya ay matino, matuwid, makadiyos, at may pagpipigil sa sarili. **9** Dapat siya ay matibay na nananangan sa naituron ng mapakakatiwalang mensahe, upang yaon siya ay maaaring magpalakas sa mga iba pa sa pamamagitan ng mabuting katuruan, at maituwid yaong mga sumasalungat sa kanya. **10** Dahil marami ang taong naghihimagsik, lalo na sa yaong mga tulì. Walang silbi ang kanilang mga salita. Niliinlang nila at pinamumunuan ang mga tao sa maling dako. **11** Kinakailangan pigilan ang kanilang mga labi. Sila ay nagtuturo ng hindi dapat ituro para sa kahiya-hiyang kapakinabangan at winawasak ang mga pamili. **12** Isa sa kanila, isang matalinong tao mula sa kanila, at nagsabi "Ang mga Creto ay walang tigil sa pagsisinsungaling, masama at mapanganili na mga hayop, tamad ang mga sikmura." **13** Ang pahayag na ito ay totoo, kaya mahigpit mo silang iwasto sa gayon sila ay maaaring maayos sa pananampalataya. **14** Huwag paglaanan ng pansiñ ang mga kathang isip ng Judio o sa mga kautusan ng mga taong tumalikod sa katotohan. **15** Sa yaong mga dalisay, lahat ng mga bagay ay dalisay. Ngunit sa yaong mga marumai at hindi naniwiwalay na walang kadalisan. Sapagkat ang kanilang mga pag-iisip at mga budhi ay madumi. **16** Sinasabi nila na kilala ang Diyos, ngunit kanilang itinatwata siya sa pamamagitan ng kanilang mga gawa. Sila ay kasuklam-suklam at masuwayin. Sila ay tumututol sa anumang mabuting gawa.

2 Ngunit ikaw, sabihin ang tama kasama ng tapat na pagtuturo. **2** Ang mga nakatatandang lalake ay dapat maging mahinahan, marangal, matino, nasa tamang pananampalataya, sa pag-ibig, at sa katiyagan. **3** Ang mga nakatatandang babaeng gayon din dapat laging ipakilalang sila rin ay kagalang-galang at hindi mga tsismosa. Sila ay hindi dapat inalipin ng sobrang alak. Sila ay dapat nagtuturo ng kung ano ang mabuti. **4** upang masanay ang mga nakababatang babaeng sa matinong pagmamahal sa kanilang sariling mga asawa at mga anak. **5** Sila ang dapat magsanay sa kanila na maging matino, dalisay, mga mabuting tagapangalaga ng tahanan at masunurin sa kanilang sariling mga asawa. Dapat nilang gawin ang mga bagay na ito upang ang Salita ng Diyos ay hindi maalipusta. **6** Sa parehong paraan, himukin ninyo ang mga nakababatang lalake upang maging matino. **7** Sa lahat ng paraan, ihayag ang iryong sarili bilang isang huwaruan ng mabubuting gawa; at kapag nagtuturo kayo, ipakita ang katapatan at karanganan. **8** Magpahayag ng isang mensahe na nakapagpapalakas at walang kapintasan, kaya yaong sinuman ang sumasalungat ay mapahiya, dahil wala siyang masamang masasabi tungkol sa atin. **9** Ang mga alipin ay dapat sumund sa kanilang amo sa lahat ng bagay. Sila ay dapat magbigay-lugod at hindi mangatviran sa kanila. **10** Hindi sila dapat mangupit. Sa halip, dapat silang magpakita ng lahat ng mabuting pananalig, upang sa lahat ng paraan, sila ay magpagganda sa ating katuruan tungkol sa Diyos na ating tagapaglitgas. **11** Pagkat ang biyaya ng Diyos ay nahayag sa lahat ng tao. **12** Ito ay nagsasanay sa atin na tumanggi sa walang kabanalan at makamundong pagkhumaling. Ito ang nagsanay sa ating manuhay

ng matino, makatarungan at sa makadiyos na paraan sa kapanahunan ngayon (**aīōnios g165**). **13** habang tayo ay nag-aabang sa pagtanggap ng ating pinagpalang pag-asa, ang kahayagan ng kaluwalhatian ng ating dakilang Diyos at Tagapaglitgas na si Jesu-Cristo. **14** Ibinigay ni Jesus ang kanyang sarili para sa atin upang tubusin tayo sa lahat ng kawalan ng batas at gawing dalisay, para sa kanyang sarili, isang natatanging mga tao na sabik sa paggawa ng mabubuti. **15** Ipahayag mo at ang lahat ng mga ito sa pagpalakas ng loob. Magbigay ng pag-aayos kasama lahat ng kapangyarihan. Huwag mong hayaang may isang magpasawalang bahala sa iyo.

3 Ipaalaala sa kanila na magpasakop sa mga namumuno at may kapangyarihan, upang sundin sila, para maging handa sa lahat ng mabuting gawa. **2** Paalalahanan sila wag manglait nang sinuman, iwasan ang pagtalo-talo, hayaan ang ibang mga tao sa kanilang pamamaraan, at magpakita ng kababaan ng loob sa lahat ng tao. **3** Minsan tayo ay naging pabaya at suwai. Datì tayo ay naligaw at inalipin sa iba't ibang mga pagkhumaling at kasiyahan. Namuhay tayo sa kasamaan at inggit. Tayo ay kasuklam-suklam at kinamuhin ang isa't-isa. **4** Ngunit kapag ang kabutihan at pagmamahal ng ating Diyos na tagapaglitgas ay nalantad sa sangkatauhan, **5** eto ay hindi sa pamamagitan na ating makatuwirang mga nagawa, kundi dahil sa kanyang habag kaya tayo ay naligtas. Niligtas nya tayo sa pamamagitan ng paghuhugas ng bagong kapanganakan at pagpapabago sa pamamagitan ng Banal na Espírito. **6** Masaganang binuhos na Panginoon sa atin ang Banal na Espírito sa pamamagitan ng ating Tagapaglitgas na si Jesu Cristo. **7** Ginawa Nya ito, upang ang mga pinawalang sala sa pamamagitan ng kanyang biyaya, tayo'y maaaring maging kababagi sa kasiguraduhan ng buhay na walang hanggan. (**aīōnios g166**) **8** Itong mensahe na ito ay mapagkakatiwalaan. Gusto ko kayong magsalita ng may kakalasan ng loob tungkol sa mga bagay na ito, Nang sa gayon ang mga nagtitiwala sa Diyos ay maghangad ng mabubuting gawa na nilagay Niyo bago sa kanila. Ang mga bagay na ito ay maganda at kapakipakinabang para sa lahat ng tao. **9** Ngunit iwasan ang kawalang katuturan na pagtatalo at mga pagkakasunod-sunod ng lahi at pagkakaglit-gali at hindi pagkakasundi tungkol sa mga batas. Ang mga bagay na iyon ay walang halaga at hindi kapakipakinabang. **10** Itanggi ang sinumang nagdudulot ng pagkahati-hati sa inyo, pagkatapos ng isa o dalawang babala, **11** at ipaalam na ang taong ito ay tumalikod sa tamang daan at nagkakasala at sinumpa ang kanyang sarili. **12** Nang pinapunta ko sa inyo sila Artemas at Tychicus, magmadali at sumama kayo sa akin sa Nicopolis, kung saan ako naugpasyang magpalipas ng taglamig. **13** Magmadali at papuntahan si Zenas, ang dalubhasa sa batas, at si Apollos, nang sa gayon wala ng kakulangan. **14** Ang ating mga tao dapat matutunan ang makisali sa paggawa ng mabuti na tumutugon sa mga agarang pangangailangan upang sila ay maging mabunga. **15** lahat ng mga kasama ko ay bumabati sa inyo. Batiin ninyo ang lahat ng nagmamahal sa atin dahil sa pananampalataya. Sumanyo lahat ang biyaya.

Filemon

1 Si Pablo, isang bilanggo kay Jesu-Cristo, at kapatid na Timoteo, kay Filemon, aming minamahal na kaibigan at kamanggagawa, **2** at kay Apia aming kapatid na babae, at kay Arquipo aming kapwa kawal, at sa mga mananampalataya na nagtitipon sa iyong tahanan: **3** Biyaya sa inyo at kapayapaan mula sa Diyos ating Ama at sa Panginoong Jesu-Cristo. **4** Lagi kong pinasasalamatang aking Diyos. Binabanggit kita sa aking mga panalangin. **5** Narinig ko ang pagmamahal at pananampalataya na mayroon ka sa Panginoong Jesus at sa lahat ng mananampalataya. **6** Ipinapanalangin ko na ang pakikisama ng iyong pananampalataya ay maging mabisa para sa kaalaman ng lahat ng mabuting bagay na sumasaatin kay Cristo. **7** Sapagkat ako'y lubhang nagagalak at nagiginhawaan sa iyong pag-ibig, dahil ang mga puso ng mga mananampalataya ay pumayaya sa pamamagitan mo, kapatid. **8** Kaya kahit na mayroon akong lahat ng katapangan kay Cristo na utusan ka kung ano ang dapat mong gawin, **9** sa halip dahil sa pag-ibig, ako ay nakikiusap sa iyo- ako, si Pablo, isang matandang lalaki, at ngayon isang bilanggo para kay Cristo Jesus. **10** Ako ay nakikiusap sa iyo tungkol sa aking anak na si Onesimo, ako'y naging ama niya sa aking pagkakagapos. **11** Dahil minsan siyang walang pakinabang sa iyo, pero ngayon ay kapaki-pakinabang na sa iyo at sa akin. **12** Pinadala ko siya—ang aking puso—muli sa iyo. **13** Nais ko sanang manatili siya sa aking piling, upang siya ang maglingkod sa akin kahalili mo, habang ako ay naka-tanikala alang-alang sa ebanghelyo. **14** Ngunit ayaw kong gumawa ng anumang bagay na wala ang iyong pahintulot. Ginawa ko ito para anumang mabuting gawain ay mula sa sarili mong kagustuhan at hindi dahil pinili kita. **15** Marahil ang dahilan kaya siya nahiwalay sa iyo sandali, ay upang siya ay matanggap mong muli magpakailanman. (**aiōnios g166**) **16** Hindi bilang isang alipin, ngunit higit sa pagiging isang alipin, bilang minamahal na kapatid—lalo na sa akin, at lalo pa para sa iyo, kapwa sa laman at sa Panginoon. **17** At sa gayon kung ako ay tinuturing mong katuwang, tatanggapin mo siya katulad ng pangtanggap mo sa akin. **18** Pero kung siya man ay nagkamali sa iyo sa anumang paraan o anuman ang utang sa iyo, sa akin mo iyon singillin. **19** Ako, si Pablo, sinulat ko ito sa pamamagitan ng aking sariling kamay: ako ang magbabayad sa iyo. Hindi ko na binabanggit sa iyo na utang mo sa akin ang iyong buhay. **20** Oo, kapatid, hayaan mo akong magkaroon ng ilang kagalakan sa Panginoon mula sa iyo; pasiglahin mo ang aking puso kay Kristo. **21** Dahil nagtitiwala sa iyong pagsundot, sumulat ako sa iyo na alam kong magagawa mo ang higit pa sa aking hinihiling. **22** Gayun din, maghanda ng silid panauhin para sa akin, umaasa ako na sa pamamagitan ng inyong mga panalangin ayo ay makakadalaw sa inyo agad. **23** Si Epafras, aking kapwa bilanggo kay Kristo Jesus, ay bumabati sa inyo, **24** gayun din sina Marcos, Aristarco, Demas, Lucas, mga kamanggagawa ko. **25** Nawa ang pagpapala ng Panginoong Jesu Cristo ay mapasa-inyong espiritu. Amen.

Mga Hebreo

1 Noon unang panahon, nakipag-usap ang Diyos sa ating mga ninuno sa pamamagitan ng mga propeta ng maraming beses at sa iba't-ibang paraan. **2** Ngunit sa mga araw na ito, nakipag-usap ang Diyos sa atin sa pamamagitan ng Anak na siyang hinirang na tagapagmana ng lahat ng bagay, at sa pamamagitan niya ginawa ang mundo. (*aiōn g165*) **3** Ang kaniyang Anak ang naging ng kaniyang kaluwalhatian, ang totoong katanganian ng kaniyang diwa, at pinapanatili niya ang lahat sa pamamagitan ng salita ng kaniyang kapangyarihan. Pagkatapos niyang nakamit ang paglilinis ng mga kasalanan, umupo siya sa kanang kamay ng kataastaasang kamahanan. **4** Siya ay naging higit na mataas sa mga anghel, sapagkat ang pangalan na kaniyang minana ay mas mahusay kaysa sa kanilang pangalan. **5** Sapagkat sino sa mga anghel ang pinagsabihani nya kailamanan ng, "Ikaw ay aking anak, ngayon ako ay naging iyong ama?" At muli, "Ako'y magiging ama sa kaniya, at siya ay magiging anak sa akin". **6** Muli, nang isinugo ng Diyos ang panganay sa mundo, sinasabi niya, "Lahat ng anghel ng Diyos ay kinakailangang sumamba sa kaniya." **7** Tungkol sa mga anghel sinasabi niya, "Siya na ginagawang mga anghel niya na mga espiritu at ang kaniyang mga lingkod na mga lagablab ng apoy." **8** Ngunit tungkol sa Anak sinasabi niya, "Ang iyong trono, O Diyos, ay walang hanggan. Ang setro ng iyong kaharian ay setro ng katarungan. (*aiōn g165*) **9** Minahal mo ang katuiran at kinasusuklaman ang kawalan ng pagsunod sa batas, kaya ang Diyos, na iyong Diyos ay nagbuhos sa iyo ng langis ng kagalakan nang higit sa iyong mga kasamahan. **10** Noong simula, O Panginoon, inilagay mo ang pundsyon ng mundo. Ang kalanlan ay gawa ng iyong mga kamay. **11** Ang mga ito ay mawawala, ngunit ikaw ay magpapatuloy. Silang lahat ay maluluma na parang kasuotan. **12** Lilipitin mo sila katulad ng isang balabal, at mapapalitan sila katulad ng isang kasuotan. Ngunit ikaw ay mananatili ikaw at ang iyong mga taon ay hindi titigil." **13** Ngunit wala isaa man sa mga anghel ang kaniyang pinagsabihan ng nitó kahit kailan, "Maupo ka sa aking kanang kamay hanggang ang iyong mga kaaway ay gawin kong tuntungan ng iyong mga paa"? **14** Hindi ba't ang lahat ng mga anghel ay espiritu na ipinadala upang maglingkod at pangalagaan ang mga taong magmamana ng kaligtasan?

2 Kaya nararapat na pagtuunan natin ng pansiñ kung ano ang ating mga narinig, upang hindi tayo matangay palayo dito. **2** Sapagkat kung ang mensahe na sinabi sa pamamagitan ng mga anghel ay totoo, at ang bawat paglabag at pagsuway ay tatanggap ng nararapat na kaparusan, **3** paano tayo makakataksa kung ating babalewain ang dakilang kaligtasan? —kaligtasan na unang ipinahayag ng Panginoon at pinutunayan sa atin ng mga nakarining nitó. **4** Pinutunayan din ito ng Diyos sa pamamagitan ng mga tanda, mga kamangha-manghang gawa, at sa pamamagitan ng iba't-ibang mga makapangyarihang gawa, at sa pamamagitan ng kalooob ng Banal na Espiritu na kaniyang ipinamahagi ayon sa kaniyang kaloooban. **5** Hindi ipinamahala ng Diyos sa mga anghel ang sanlibutang darating na aming tinutukoy. **6** Sa halip, may nagpatunay mula sa isang dako at nagsabing, "Ano ba ang tao, na iyong inaalala? O ang anak ng tao, na iyong pinapahalagahan? **7** Ginawa mo ang taong bahagyang mas mababa kaysa sa mga anghel; kinorohan mo siya ng kaluwalhatian at karangan. (Nilagay mo siya sa ilalim ng gawa ng iyong mga kamay). **8** Inilagay mo ang lahat na mapasailalim sa kaniyang mga paa". Sapagkat ipinasailalim ng Diyos ang lahat sa sangkatauhan. Wala siyang iniwán na anuman na hindi naipasailalim sa kaniya. Ngunit ngayon, hindi pa natin makita ang lahat na ipinasailalim sa kaniya. **9** Gayon pa man, nakikita natin ang isa na ginawa sa maikling panahon, na mababa kaysa mga anghel—si Jesus, dahil sa kaniyang paghihirap at kamaytanay ang kinorohanang ng kaluwalhatian at karangan. Kaya ngayon sa pamamagitan ng biyaya ng Diyos, naranasan ni Jesus ang kamatayan para sa bawat tao. **10** Sapagkat nararapat na ang Diyos, dahil para sa kaniya at sa pamamagitan nya ay nagkaroon ng lahat ng mga bagay, sa pagdadalâ ng maraming mga anak tungo sa kaluwalhatian, ay gawing sakdâ ang nagtagtag ng kanilang kaligtasan sa pamamagitan ng pagdurusan. **11** Sapagkat parehong tagapaghandoog at mga ihinahandog ay isisa lang ang pinanggalingan, ang Diyos. Dahil dito, ang tagapaghandoog nila sa Diyos ay hindi nahihiyang tawagin silang mga kapatid. **12** Sinasabi niya, "Ipapahayag ko ang iyong pangalan sa aking

mga kapatid, aawitin ko ang tungkol sayo sa loob ng pagpupulong." **13** At sinasabi niyang muli, "Magtitwala ako sa kaniya." At muli, "Masdan ninyo, heto ako at ang mga anak na ibinigay sa akin ng Diyos." **14** Kaya, dahil lahat ng mga anak ng Diyos ay kabahagi ng lâman at dugo, nakibahagi rin si Jesus sa mga bagay na ito, upang sa pamamagitan ng kamatayan ay maari niyang mapawalang bisa ang may kapangyarihan ng kamatayan, na ibig sabihin, ay ang diyabulo. **15** Ito ay upang mapalaya niya ang lahat na sa pamamagitan ng pagkakatok sa kamatayan ay napasalâlîm sa pagkakalipin sa buong buhay nila. **16** Sapagkat tunay nga na hindi ang mga anghel ang tinutulungan niya. Sa halip, tinutulungan niya ang mga kaupo-apuhan ni Abraham. **17** Kaya kinakailangan niyang maging katulad ng kaniyang mga kapatid sa lahat ng paraan, upang siya ay maging maawain at tapat na pinakapunong pari sa mga bagay para sa Diyos, at upang maaari niyang makamit ang kapatawaran para sa kasalanan ng mga tao. **18** Dahil si Jesus mismo ay naghirap, noong siya ay tinuksô, kaya niyang tulungan ang mga natuksô.

3 Kaya, mga banal na kapatid, mga kasama sa makalangit na pagtawag, alalahanin ninyo si Jesus na Apostol at Pinakapunong Pari na aming ipinapahayag. **2** Siya ay tapat sa Diyos, na naghirang sa kaniya, katulad ng pagiging tapat ni Moises sa lahat ng sambahayan ng Diyos. **3** Sapagkat si Jesus ay itinurong na higit na karapat-dapat na maluwalhati kaysa kay Moises, dahil ang gumawa ng bahay ay higit na may karanganan kaysa sa bahay mismo. **4** Sapagkat ang bawat bahay ay itinayo ng isang tao, ngunit ang nagtayo ng lahat ng bagay ay ang Diyos. **5** Sa katunayan, si Moses ay isang tapat na lingkod sa lahat ng sambahayan ng Diyos, nagbibigay patotoo tungkol sa mga bagay na sinasabing magaganap sa hinaharap. **6** Ngunit si Cristo ang Anak na pinakatitwalaan sa sambahayan ng Diyos. Tayo ang kaniyang bahay kung ating mahigpit na panghahawakan ang ating pananalig at kapurilan ng pananalig. **7** Kaya, gaya ng sinasabi ng Banal na Espiritu, "Sa araw na ito, kung mariniq ninyo ang kaniyang tinig, **8** Huwag patigasin ang inyong mga puso gaya ng panghihimagsik na ginawa ng mga Israelita sa panahon ng pagsubok sa ilang. **9** Ito ay nang naghimagsik ang inyong mga ninuno sa pagsubok sa akin, at nang apatnapung taon na, nakita nila ang aking mga gawa. **10** Kaya hindi ako nalugod sa lahat ito. Sinabi ko, "Sila ay palaging nailigaw sa kanilang mga puso at hindi nila alam ang aking mga paraan. **11** Kaya sa galit ko sila ay aking isinumpa: sila ay hindi makapapasok sa aking pahingahan." **12** Mag-ingat kayo mga kapatid, upang hindi magkaroon ng isang masamang puso na walang pananampalataya sa sinuman sa inyo, isang puso na talatikod mula sa buhay na Diyos. **13** Sa halip, palakisang loob ng bawat isa araw-araw, habang ang panahon ay matatawag pang ngayon, upang walang sinuman sa inyo ang maaaring mapatigas sa pamamagitan ng pandaraya ng kasalanan. **14** Sapagkat tayo ay naging kasama ni Cristo kung patuloy nating panghahawakan ang ating pananalig sa kaniya mula sa simula hanggang sa katapusán. **15** Tungkol dito ito sinabing, "Ngayong araw, kung makining kayo sa kaniyang tinig, huwag niryong patigas ang inyong mga puso gaya ng ginawa ng mga Israelita sa kanilang paghihimagsik." **16** Sino ang nakarining sa Diyos na naghimagsik? Hindi ba't ang lahat na pinangunahan ni Moses na lumabas sa Egipto? **17** At kanino nagalit ang Diyos sa apatnapung taon? Hindi ba't sa mga nagkasala, na ang mga patay na katawan ay nakaratay sa ilang? **18** Kanino sumumpa ang Diyos na hindi na sila makapapasok sa kaniyang kapahingahan, hindi ba ang mga sumuway sa kaniya? **19** Nakita natin na hindi sila nakapasok sa kaniyang kapahingahan dahil sa kawalan ng pananampalataya.

4 Kaya, kailangan nating maging maingat upang walang sinuman sa inyo ang mabigo upang maabot ang patuloy na pangako na pagpasok sa kapahingahan ng Diyos. **2** Sapagkat nasa atin ang magandang balita tungkol sa kapahingahan ng Diyos na ipinahayag sa atin gaya katulad ng mga Israelita, ngunit walang pakinabang ang mensahe sa mga nakarining nitó na walang kakalipin na pananampalataya. **3** Sapagkat tayo, ang naniwala—tayo rin ang makapapasok sa kapahingahan, gaya ng sinabi, "Katulad ng aking isinumpa sa poot, Hindi sila makapapasok sa aking kapahingahan." Sinabi nya ito, bagamat' ang kaniyang mga nilikhang gawain ay natapos na mula sa simula pa ng mundo. **4** Sapagkat nasabi niya sa isang dako hinggil sa ikapitong araw, "Ang Diyos ay nagpahinga sa ikapitong araw mula sa lahat ng kanyang mga nilikha." **5** Muli ay

sinabi niya, "Hindi sila makakapasok sa aking kapahingahan." **6** Kaya, dahil ang kapahingahan ng Diyos ay nakalaan hanggang ngayon para sa ilan upang makapasok, at dahil maraming mga Israelita na nakaririn ng magandang balita tungkol sa kaniyang kapahingahan ay hindi nakapasok dahil sa pagsuway. **7** Muli ang Diyos ay nagtakda ng tiyak na araw, na tinatawag na "Ngayon". Itinakda niya ang araw na ito nang nakipag-usap siya sa pamamagitan ni David, na sinabi noon pa pagkatapos ng unang pagsasabi nito, "Ngayon, kung pakikiginan ninyo ang kaniyang tinig, huwag ninyong patigasin ang inyong mga puso." **8** Kung naibigay na ni Joshua sa kanila ang kapahingahan, hindi na magsasalita ang Diyos tungkol sa ibang araw. **9** Kaya, mayroon pa ring isang Araw ng Pamamahinga na nakalaan sa mga tao ng Diyos. **10** Sapagkat sinuman ang makapapasok sa kapahingahan ng Diyos kailangan siya mismo din ay napaghandaan mula sa kaniyang mga ginagawa, katulad ng ginawa ng Diyos. **11** Kaya manabik tayo na makapasok sa kapahingahan na iyon, upang walang sinuman ang mahulog sa uri ng pagsuway na kanilang ginawa. **12** Dahil ang salita ng Diyos ay buhay, mabiswa at mas matalim pa kaysa sa espada na may dalawang talim. Tumatagos ito kahit na sa paghahati ng kaluluwa mula sa espiritu, at sa kasu-kasuan mula sa utak ng buto. May kakayahang itong makunawa sa mga isip at mga layunin ng puso. **13** Walang bagay nanilika ang makakatago sa paninig ng Diyos. Sa halip, lahat ng bagay ay lantad at hayag sa mga mata ng dapat nating panagutan. **14** Yamang mayroon tayong dakilang pinakapunong pari na dumaan sa pamamagitan ng kalangitan, na si Jesus na Anak ng Diyos, dapat tayong kumapit na mahigpit sa ating mga paniniwala. **15** Sapagkat wala tayong pinaka-punong pari na hindu makakaramdaman ng pagkahabag sa ating mga kahinaan, ngunit siya ay tinukso sa lahat ng paraan tulad natin, maliban lang na wala siyang kasalan. **16** Kaya magsilipat tayo na may pananalig sa trono ng biyaya, ng sa gayon makatanggap tayo ng awa at makahanap ng biyaya na makakatulong sa oras ng pangangailangan.

5 Sapagkat bawat pinaka-punong pari, na pinili mula sa mga tao, ay itinalaga upang gumanap para sa kanila sa mga bagay na nauukol sa Diyos, upang siya ay maaaring makapag-alay ng mga kaloob at mga handog para sa mga kasalanan. **2** Kaya niyang makitungo nang malumanaan sa mga walang alam at sa naililugaw sapagkat siya mismo ay napapaligiran rin ng kahinaan. **3** Dahil dito, siya ay kinakailangan rin na magdala ng mga handog para sa kaniyang mga kasalanan katulad ng ginagawa niya para sa mga kasalanan ng mga tao. **4** At walang sino man ang makakapagparangal sa kaniyang sarili, sa halip, kinakailangan siya ay tinawag ng Diyos, katulad ni Aaron. **5** Maging si Cristo ay hindi pinarangalan ang kaniyang sarili sa pamamagitan ng paglalagay sa kaniyang sarili bilang pinakapunong- pari. Sa halip ay sinabi ng Diyos sa kaniya, "Ikaw ay aking Anak, ngayong araw na ito ako ay naging yong Ama." **6** Ito ay katulad lang din ng kaniyang sinabi sa ibang lugar, "Ikaw ay pari magpakailanman ayon sa pagkapari ni Melquisedec." (**aïòniôs 165**) **7** Sa panahon ng kaniyang laman, nag-alay siya ng mga panalangin at mga kahilingan, nakikiusap ng may pagluha sa Diyos, na may kakayahang makapaglilitas sa kaniya mula sa kamatayan. Dahil sa kaniyang paggalang sa Diyos, siya ay pinakinggan. **8** Bagama't siya ay anak, natutunan niya ang pagsunod mula sa mga bagay na kaniyang tiniis. **9** Siya ay ginawang ganap at sa pamamaraang ito, siya ang dahilan ng walang hanggang kaligtasan para sa bawat isang sumusunod sa kaniya, (**aïòniôs 166**) **10** na itinalaga ng Diyos bilang pinaka-punong pari ayon sa pagkapari ni Melquisedec. **11** Marami kaming masasabi tungkol kay Jesus, ngunit mahirap itong ipaliwanag sapagkat kayo ay mapurot sa pakikinig. **12** Kahit sa oras na ito ay marapat na sana kayong maging tagapagturo, ngunit kinakailangan pa rin na may magturo sa inyo ng mga pangunahing alituntunin ng mga salita ng Diyos. Nangangailangan kayo ng gatas, hindi nang matigas na pagkain. **13** Sapagkat sinuman na gatas pa lamang ang iniinom ay walang karanasan sa mensahe ng katuwiran, sapagkat siya ay sanggol pa lang. **14** Sa ibang banda, ang matigas na pagkain ay para sa mga may ganap nang gulang, sila na dahil sa kanilang karanasang kumilala ng tama sa mali, ay sinanay upang maunawaan ang mabuti at masama.

6 Kung gayon, iwan na natin ang mga unang natutunan tungkol sa mensahe ni Cristo, kailangan nating magpatuloy sa pagiging ganap, at huwag na muling ilagay ang saligan ng pagsisisi mula sa mga patay na gawa at ng pananampalataya sa Diyos, **2** ni ang saligan ng katuruan

tungkol sa mga pagbabautismo, pagpapatong ng mga kamay, ang muling pagkabuhay ng mga patay, at sa hatol na walang hanggan. (**aïòniôs 166**) **3** Gagawin din natin ito kung papahintulutan ng Diyos. **4** Sapagkat imposible para sa kanila na minsan nang naliwanagan, na nakalasap na ng kaloob ng kalangitan, na naging kabahagi ng Banal na Espiritu, **5** at sila na nakalasap na ng mabuting salita ng Diyos at ng mga kapangyarihan ng kapanahunang darating, (**aïòniôs 167**) **6** at sila niga na nahlung na—itó ay imposible nang ibalik silang muli sa pagsisisi. Ito ay dahil sa ipinako nilang muli para sa kanilang mga sarili ang nag-iisang Anak ng Diyos, ginawa siyang dahlilan ng lantarang kahihyan. **7** Sapagkat ang lupang tumanggap ng ulan na madalas bumuhos dito at nagbibigay ng pananim na kapaki-pakinabang para sa kanila na nagtaraabha ng lupa, ay tumanggap ng pagpapalang galing sa Diyos. **8** Ngunit kung tubuan ito ng trinik at dawag, ito ay walang pakinabang at nanganganib na maiusumpa. At ang kahahantungan nito ay pagkasuno. **9** Kahit na kami ay nagsasalita na gaya nito, minamahala kong mga kaibigan, kami ay naniniwala sa mas mabuting mga bagay ukol sa inyo at sa mga bagay na tungkol sa kaligtasan. **10** Sapagkat ang Diyos ay hindi liko upang limitin ang inyong gawa at ang pag-ibig na inyong ipinakita para sa kaniyang pangalan, sa ganoon naglingkod kayo sa mga mananampalataya at patuloy na naglingkod sa kanila. **11** At labis naming ninanais na ang bawat isa sa inyo ay magpakita ng parehong kasipagan hanggang sa wakas na may buong katiyakan ng pagtitiwala. **12** Ayaw namin na maging mabigat ang inyong katawan, sa halip maging katulad kayo ng mga magmamana ng mga pangako dahil sa pananampalataya at pagtitii. **13** Sapagkat nang ginawa ng Diyos ang kaniyang pangako kay Abraham, siya ay nanumpa sa kaniyang sarili, sapagkat hindi siya makapanumpa sa mas higit sa kaniya. **14** Sinabi niya, "Tunay na ikaw ay aking pagpapalaín, at labis kong dadagdagán ang iyong mga kaapu-apuhan." **15** Sa ganiton paraan, natanggap ni Abraham kung ano ang ipinangako pagkatapos niyang maghihintay ng may pagtitii. **16** Sapagkat ang mga tao ay nanunumpa sa mas mataas sa kanilang mga sarili, at sa bawat pagtatalo nila, ang sinumpaan ang siyang pangwakas bilang pagpapatunay. **17** Nang napasya ang Diyos na ipakita ng mas malinaw sa mga tagapagmama ng pangako ang hindi nagbabagong katangian ng kaniyang layunin, tiniyak niya ito ng may panunumpa. **18** Ginawa niya ito upang sa pamamagitan ng dalawang bagay na hindi nababago, na kung saan hindi maaaring magsinungaling ng Diyos, tayo na nagstikas para magpakupok ay magkaroon ng matatag na lakas ng loob upang matibay na panghawakan ang pagtitiwala na inilagay sa ating harapan. **19** Mayroon tayo nitong pagtitiwala bilang matatag at maaasahan na angkla ng ating mga kaluluwa, ang pagtitiwala na pumapasok sa dakong loob sa likod ng tabing. **20** Pumasok si Jesus sa dakong iyon bilang tagapanguna para sa atin, at naging pinaka-punongpari magpakailanman ayon sa pagkapari ni Melquisedec. (**aïòniôs 165**)

7 Melquisedec na ito, ang hari ng Salem, ang pari ng Kataas-taasang Diyos, na sumalubong kay Abraham nang siya ay bumalik mula sa malupit na pagpatay ng mga hari, at pinagrasta siya. **2** Binigyan siya ni Abraham ng ikamsampung bahagi ng lahat ng kaniyang nasamsam. Ang pangalan na "Melquisedec" ay nangangahulugan "hari ng katuwiran" at "hari ng Salem" ito ay "hari ng kapayapaan." **3** Siya ay walang ama, walang ina, walang mga ninuno, walang anumang pasimula ng mga araw ni katapusang buhay. Sa halip nanatili siyang pari magpakailanman, katulad ng Anak ng Diyos. **4** Ngayon isaalang-alang kung gaano kadakila ang taong ito. Ang ating ninuno na si Abraham ay nagbigay ng ikasampung bahagi mula sa pinakamahalagang mga bagay na nakuha niya mula sa labanan. **5** At sa katuunayan, ang mga kaapu-apuhan ni Levi na tumanggap ng gawaing pagkapari ay may utos mula sa kautusin na tipunin ang mga ikasampung bahagi mula sa mga tao, iyon ay mula sa kanilang mga kababayang Israelita, kahit na sila rin ay nagmula kay Abraham. **6** Ngunit si Melquisedec, na hindi mula sa kaapu-apuhan ni Levi, ay tumanggap ng ikasampung bahagi mula kay Abraham, at siya ay pinaggala, siya na tumanggap ng mga pangako. **7** Hindi maitatanggi na ang mas mababang tao ay pinagpapala ng mas mataas na tao. **8** Sa ganiton kalagayan, ang taong tumanggap ng ikasampung bahagi ay mamamatay balang araw. ngunit si isang banda, ang tumanggap ng ikasampung bahagi ni Abraham ay inilarawan bilang patuloy na nabubuhay. **9** At samakatuwid, masasabi na si Levi na tumanggap ng ikapu, ay nakapagbigay din ng ikapu sa

pamamagitan ni Abraham, **10** dahil si Levi ay nasa pribadong bahagi pa lamang ng kaniyang ninuno na si Abraham nang makilala ni Abraham si Melquisedec. **11** Ngayon kung ang pagiging ganap ay maaari nang makamtan sa pamamagitan ng pagiging pari ng mga Levita (sapagkat sa ilalim nito ang mga tao ay tumanggap ng kautusan), ano pa ang kailangan para sa isang pari na lumitaw ayon sa pagkapari ni Melquisedec, at hindi mapangalanan ayon sa pagkapari ni Aaron? **12** Dahil kapag ang pagkapari ay nabago, ang kautusan ay kailangan ding mabago. **13** Sapagkat ang pinagsabihin ng mga bagay na ito ay kabilang sa ibang lahi, kung saan walang sinuman ang naglingkod sa altar. **14** Ngayon ito ang katunayan na ang ating Panginoon ay nagsimula kay Judah, ang lipi na hindi binanggit ni Moises patungkol sa mga pari. **15** At ang aming sinasabi ay mas malinaw pa kung may ibang paring lilitaw ayon sa pagkakatulad ni Melquisedec. **16** Ang bagong pari na ito ay hindi naging pari ayon sa batayan ng kautusan sa angkan ng tao sa halip ay sa batayan ng kapangyarihan ng hindi nasisirang buhay. **17** Dahil ang kasulatan ay sumasaksi tungkol sa kanya: "Ikaw ay isang pari magpakailman ayon sa pagkapari ni Melquisedec. (**aiōn g165**) **18** Sapagkat pinawalang saysay ang dating kautusan dahil sa ito ay mahina at walang pakinabang. **19** Sapagkat ang kautusan ay walang ginawang ganap. Gayunpaman, mayroon mas mabuting pag-asa para sa hinaharap kung saan lumalapit tayo sa Diyos. **20** At itong mas mabuting katiyakan ay hindi nangyari kung walang panunumpa, sapagkat ang mga ibang pari ay hindi gumawa ng anumang panunumpa. **21** Ngunit ang Diyos ay gumawa ng isang panunumpa nang sinabi niya ang tungkol kay Jesus, "Ang Panginoon ay nangako at hindi na magbabago ang kaniyang isip: "Ikaw ay isang pari magpakailman." (**aiōn g165**) **22** Sa pamamagitan din nito si Jesus ay naging kayiyakan ng isang mas mabuting kasunduan. **23** Sa katunayan, ang kamatayan ang humahadlang sa mga pari mula sa paglilingkod magpakailman. Ito ang dahilan kung bakit mayroong maraming pari, isa pagkataspos ng isa. **24** Ngunit dahil nabubuhay si Jesus magpakailman, ang kaniyang pagkapari ay hindi mapapalitan. (**aiōn g165**) **25** Samakatwid, siya rin ay lubos na makapaglitigas sa kanila na lalapit sa Diyos sa pamamagitan niya, dahil siya ay lageng nabubuhay upang mamagitan para sa kanila. **26** Sapagkat ganito ang pinaka-punong pari na nararapat para sa atin. Siya ay walang kasalanan, walang dungsí, dalisay, ibinukod mula sa mga makasalanan, at naging lalong mataas kaysa sa kalangitan. **27** Hindi siya nangangailangan, di tulad ng mga pinaka-punong pari, na mag-alay ng handog araw-araw, una para sa kaniyang sariling kasalanan, at pagkataspos para sa kasalanan ng mga tao. Ginawa niya ito nang minsan para sa lahat, nang inialay niya ang kaniyang sarili. **28** Sapagkat ang kautusan ang humirang ng mga tao na may kahinaan katalud ng mga pinakapunong pari, ngunit ang salita ng panunumpa, na dumating matapos ang kautusan, ay naghirang ng isang Anak, na siyang ginawang ganap magpakailman. (**aiōn g165**)

8 Ngayon, ito ang paksa ng aming sinasabi, mayroon tayong isang pinaka-punong pari na nakupo sa kanang kamay ng trono ng Kamahalan sa kalangitan. **2** Isa siyang lingkod sa lugar na banal, ang tunay na tabernakulo na itinayo ng Panginoon, hindi ng sinumang tao. **3** Sapagkat itinalaga ang bawat pinaka-punong pari upang mag-alay ng mga kaloob at mga handog, kaya kinakailangan na may isang bagay na iaiay. **4** Ngayon kung si Cristo ay nasa lupa, hindi na siya magiging pari pa, yamang mayroon nang mga nag-alay ng mga handog ayon sa kautusan. **5** Naglilingkod sila sa isang bagay na huwaran at anino ng mga bagay na makalangit, kagaya na lamang ng babala ng Diyos kay Moises noong itatayo na niya ang tabernakulo, "Tingnan mo," sinabi ng Diyos, na gagawin mo ang lahat ayon sa batayan na ipinakita sa iyo doon sa bundok." **6** Ngunit ngayon tinanggap ni Cristo ang isang mas mataas na paglilingkod dahil siya din ang tagapamagitan ng mas mainam na tipan, na itinatag sa mas mainam na mga pangako. **7** Sapagkat kung ang unang tipan ay walang pagkakamali, kung gayon hindi na kailangan pang humanap ng pangalawang tipan. **8** Sapagkat nang nakatago ang Diyos ng pagkakamali sa mga tao, sinabi niya, "Tingnan ninyo, darating ang mga araw," sabi ng Panginoon, "na Ako ay gagawa ng bagong tipan sa sambahayan ng Israel at sa sambahayan ng Juda. **9** Hindi na ito katulad ng tipan na ginawa ko sa kanilang mga ninuno noong araw na kinuha ko sila sa pamamagitan ng kamay upang pangunahan silang lumabas sa lupain ng Egipto. Sapagkat hindi sila nagpatuloy sa aking tipan, at hindi ko na sila

bibigyang pansiñ, sabi ng Panginoon. **10** 'Sapagkat ito ang tipan na aking gagawin sa sambahayan ng Israel pagkatapos ng mga araw na iyon,' sabi ng Panginoon. 'Ilagay ko sa kanilang mga isipan ang aking mga tipan, at isusulat ko rin ang mga ito sa kanilang mga puso. Ako ang magiging Diyos nila, at sila ay aking magiging mga tao. **11** Hindi nila tuturuan ang bawat isa na kaniyang kapwa at ang bawat isa na kaniyang kapatid, na sabihing, "Kilalanin ninyo ang Diyos," sapagkat ako ay makikilala ng lahat mula sa pinakamababa hanggang sa pinakadakila sa kanila. **12** Sapagkat magpapakita ako ng habag sa kanilang mga gawaing hindi matuwid at hindi ko na alalahanin pa ang kanilang mga kasalanan.' **13** Sinasabing "bago," ginawa niyang luma ang unang tipan. At kanya ngang inihayag na ang pagiging luma ay handa ng maglaho.

9 Ngayon kahit sa unang tipan ay may lugar para sa pagsamba dito sa lupa at mga alituntunin ukol sa pagsamba. **2** Sapagkat may silid na inihanda sa loob ng tabernakulo, ang panlabas na silid, ang tinatawag na banal na lugar. Nakalagay sa lugar na ito ang ilawan, ang mesa at ang tinapay na handog. **3** At sa likod ng pangalawang tabing ay isa pang silid na tinatawag na kabanal-banalang lugar. **4** Mayroon itong gintong altar para sa sensno. Nandito rin ang kaban ng tipan na nababalut ng ginto. Sa loob nito ay sisidlang ginto na may lamang manna, ang namulaklak na tungkod ni Aaron at ang mga tapyas na bato ng tipan. **5** Sa itaas ng kaban ng tipan ay anyo ng kerubim ng kaluwalhatian na umaaligid sa takip ng pagsisisi, na hindi muna namin ngayon mailalarawan. **6** Pagkataspos na mailahanda ang mga bagay na ito, palaging pumapasok ang mga pari sa panlabas na silid ng tabernakulo upang isagawa ang kanilang mga tungkulín. **7** Ngunit ang pinaka-punong pari ay pumapasok na nag-iisa sa pangalawang silid minsan sa isang taon, at may dalang maihahandog na dugo para sa kaniyang sarili at para sa hindi sinasadyang mga paglabag ng mga tao. **8** Ipinapakita ng Banal na Espiritu na ang daan patungo sa kabanal-banalang lugar ay hindi pa ipinapahayag habang nananatili pang nakatayo ang unang tabernakulo. **9** Isa itong paglalarawan sa kasalukuyang panahon. Parehong walang kakayahang gawing ganap ng mga kaloob at mga handog ang budhi ng mga sumasamba. **10** Mga pagkain at inumin lamang ang mga ito na kaugny ng iba't-ibang uring seremonya ng paglilinis. Ang lahat ng ito ay alituntunin para sa laman na iniilaan hanggang sa maganap ang bagong kaayusan. **11** Dumating si Cristo bilang pinaka-punong pari ng mabubuting bagay na darating, sa pamamagitan ng mas dakila at higit na ganap na sagradong tolda na hindi gawa sa mga kamay ng tao, na hindi kabilang sa mundong nilikha. **12** Hindi ito sa pamamagitan ng dugo ng mga kambing at mga guya, ngunit sa pamamagitan ng kaniyang sariling dugo kaya minsan lamang pumasok si Cristo sa kabanal-banalang lugar para sa lahat at tiyakin ang ating walang hanggang katibusan. (**aiōnios g166**) **13** Sapagkat kung ang dugo ng mga kambing at mga toro at ang pagwiwisik ng mga abo sa mga taong may dungsí ay naghahandog sa kanila sa Diyos at ginagawang malinis ang kanilang katawan, **14** gaano pa kaya ang dugo ni Cristo, na sa pamamagitan ng walang hanggang Espiritu ay inialay ang kaniyang sarili na walang dungsí sa Diyos, na luminis sa ating budhi mula sa mga gawang patay upang makapaglilingkod sa Diyos na buhay? (**aiōnios g166**) **15** Sa kadahilanang ito, si Cristo ang tagapamagitan ng bagong tipan. Ito ay dahil may isang kamatayan na nangyari upang palayain ang mga napapasaililim sa lumang tipan mula sa kabayaran ng kanilang mga kasalanan, sa gayon ang lahat ng mga tinawag ng Diyos ay tatanggap ng walang hanggang pamana na kaniyang ipinangako. (**aiōnios g166**) **16** Sapagkat kung saan iniwai ng isang tao ang kaniyang testamento, kailangan na maputunayan ang kamatayan ng taong gumawa nito. **17** Sapagkat nagkakabisá lamang ang testamento kung saan mayroong kamatayan dahil wala pang bisa ito habang buhay pa ang gumawa. **18** Kaya hindi naitatag ang lumang tipan ng walang dugo. **19** Sapagkat nang maibigay ni Moises ang bawat alituntunin ng kautusan sa lahat ng mga tao, kinuha niya ang dugo ng mga guya at mga kambing na may tubig, mapulang balahibo, hisopo at parehong winisikan ang balumbon ng kasulatan at ang lahat ng tao. **20** At sinabi niya, "Ito ang dugo ng tipan kung saan ibinigay ng Diyos sa inyo ang mga kautusan." **21** Sa ganito ring paraan, winisikan niya ng dugo ang tabernakulo at ang lahat ng sisidlan na ginagamit ng mga pari sa paglilingkod. **22** At ayon sa kautusan, halos lahat ay nilinis ng dugo. Walang kapatawaran kung walang pagbubuhos ng dugo. **23** Samakatwid kinakailangan nga na ang mga bagay na kahalintulad nang

nasa langit ay dapat na malinis nitong mga hayop na handog. Gayunman, dapat na linisin ng mas mabuting handog ang mga bagay na parlangit. **24** Sapagkat hindi pumasok si Cristo sa kabanal-banalang lugar na gawa ng mga kamay, na kahalintulad lamang ng tunay. Sa halip, pumasok siya sa langit mismo, na ngayon ay nasa harapan ng Diyos para sa atin. **25** Hindi siya nagpunta doon upang madalas na ihandog ang kaniyang sarili, katulad ng ginawang ng pinakapunong pari, na pumapasok sa kabanal-banalang lugar taun-taon na may dalang dugo. **26** Kung iyan ay toto, kakailanganin niyang maghirap ng maraming ultil mula pa ng likhain ang mundo. Ngunit ngayon minsan na lamang siyang naipahayag hanggang sa katapusang panahon upang alisin ang kasalanan sa pamamagitan ng pag-aalay ng kaniyang sarili. (**aīōn g165**) **27** Tulad ng bawat tao ay itinakda na mamatay minsan, at pagkatapos ay ang paghatol, **28** gayon din si Cristo, na minsang naihandog upang alisin ang mga kasalanan ng marami, darating siya sa pangalawang pagkakaatao, hindi upang ihandog muli sa kasalanan, kundi para sa kaligtasan ng mga matiyagang naghiihintay sa kanya.

10 Sapagkat ang kautusan ay isang anino lamang ng mga mabubuting bagay na darating, hindi ng mga katotohanan. Hindi magagawang ganap ng kautusan ang mga lumalapit sa Diyos batay sa paraan ng parehong mga alay na inihahandog ng mga pari taun-taon. **2** O kung hindi, ititigil kayang maihandog ang mga alay na iyon? Sa ganiyang kalagayan, ang mga sumasamba ay nilinis ng minsan, na wala ng kamalayan sa kasalanan. **3** Ngunit sa mga handog na iyon ay may pagpapa-alala sa mga nagawang kasalanan taun-taon. **4** Sapagkat hindi maaring pawiin ng mga dugo ng toro at kambing ang mga kasalanan. **5** Nang dumating si Cristo dito sa mundo, sinabi niya, "Hindi mo nais ang mga handog o ang mga hain. Sa halip, inihanda mo ang isang katawan para sa akin. **6** Wala kang kasiyahan sa mga haing sinusunog o mga handog para sa kasalanan." **7** At aking sinabi, "Masdán mo, narito ako upang gawin ang iyong kalooban, o Diyos, gaya ng nasusulat tungkol sa akin na nasa balumbon." **8** Sinabi niya gaya ng nasabi sa itaas, "Hindi mo nais ang mga handog at mga hain o ang mga handog na sinusunog para sa kasalanan, ni hindi ka nasisiyahan sa mga ito"—mga handog na inialay ayon sa kautusan. **9** At sinabi niya, "masdán mo, ako ay narito upang gawin ang iyong kalooban." Isinintabi niya ang unang kaugalian upang maitatag ang pangalawa. **10** Sa pangalawang kaugalian, tayo ay naihandog sa Diyos sa kaniyang kalooban at sa pamamagitan ng pag-aalay ng katawan ni Jesu-Cristo ng minsan para sa lahat. **11** Sa katunayan tumatayong naglilingkod ang bawat pari araw-araw, iniaalay ang parehong mga handog, kung saan, gayon pa man, hindi makatatagbulang ng mga kasalanan kailamanan. **12** Ngunit pagkatapos na ilay ni Cristo ang isang handog para sa kasalanan magpakaílanman, umupo siya sa kanang kamay ng Diyos. **13** Naghihintay hanggang ang kaniyang mga kaaway ay maibaba at gawing isang patungan para sa kaniyang paanan. **14** Dahil sa pamamagitan ng isang handog ay kaniyang ginawang ganap magpakaílanman ang mga taong inihandog sa Diyos. **15** At naugpatooto rin sa atin ang Banal na Espíritu. Sapagkat unang sinabi niya, **16** "Ito ang tipan na aking gagawín sa kanila pagkatapos ng mga araw na iyon," ang sabi ng Panginoon, 'lalagay ko ang aking mga kautusan sa kanilang mga puso at isusulat ko ang mga iyon sa kanilang mga isip." **17** Pagkatapos sinabi niya, "Hindi ko na aalalahanin pa ang kanilang mga kasalanan at paglabag sa kautusan." **18** Ngayon kung saan may kapatarawan na para sa mga ito, wala ng pag-aalay pa para sa kasalanan. **19** Kaya naman, mga kapatid, may pananalig tayong makakaposok sa kabanal-banalang lugar sa pamamagitan ng dugo ni Jesús. **20** Iyon ang paraan na kaniyang binuksan para sa atin sa pamamagitan ng kaniyang katawan, isang bago at buhay na daan sa pamamagitan ng tabing. **21** At dahil mayroon tayong dakilang pari sa buhay ng Diyos, **22** Lumapit tayo na may totoo puso na may lubos na katiyakan ng pananampalataya, na may mga pusong nawisikan at nilinis mula sa masamang budhi at ang ating katawan na nahugasan ng dalisay na tubig. **23** Panghawakan ding mabuti ang paghahayag ng ating pananalig ng walang pag-aalinlangan, sapagkat ang Diyos na siyang nangako ay tapat. **24** Kaya isaalang-alang natin kung paano pasisigilhan ang isa'-isa sa pag-ibig at sa mga mabubuting gawa. **25** Huwag tayong tumigil sa pagtitipon-tipon ng magkakasama, katulad ng ginawa ng ilan. Sa halip, palakasin pa natin ng higit ang isa'-isa, ngayong nakikita ninyo na nalalapit na ang araw. **26** Sapagkat kung ating sasadyain ang paggawa ng kasalanan pagkatapos nating malaman ang

kaalaman sa katotohanan, ang handog para sa kasalanan ay hindi na umiiral. **27** Sa halip, mayroon lamang tiyak na inaabhang nakakatakot na hatol at nangangalit na apoy na tutupok sa mga kaaway ng Diyos. **28** Sinuman na lumabag sa kautusan ni Moises ay mamamatay ng walang awa sa patunay ng dalawa o tatlong saksi. **29** Gaano pa kaya kabigat na parusa sa akala ninyo ang nararapat sa taong yumurak sa Anak ng Diyos, sinumang magturing sa dugo ng tipan na hindi banal, ang dugo na kaniyang inihandog sa Diyos—sinuman na humakam sa Biyya ng Espíritu. **30** Sapagkat kilala natin ang nagsabi nito, "Akin ang paghihiganti at ako ang maniningil." At muli, "Hahatulan ng Panginoon ang kaniyang mga tao." **31** Nakakatakot nga ang mahulog sa mga kamay ng buhay na Diyos! **32** Ngunit alalahain ninyo ang mga araw na nagdaan, pagkatapos na kayo ay malinawagan kung papaonang kayo ay nagiis ng matinding pagdurusa. **33** Nailantad kayo sa madla ng may pangungutya sa pamamagitan ng mga panalait, pag-uusig at kayo ay kabilang sa mga nakaranas ng ganiton pagdurusa. **34** Sapagkat mayroon kayong habag sa mga bilanggo, at inyong tinanggap nang may kagalakan ang pagsamsam ng inyong mga ari-arian, na alam ninyo sa inyong mga sarili na mayroon kayong mas mabuti at walang hanggang pag-aari. **35** Kaya ngu huwag ninyong isasawalang-balaha ang inyong pagtitibaya na may dakilang gantimpala. **36** Sapagkat kailangan ninyo ng pagtitigaya upang inyong matatgap ang ipinangako ng Diyos pagkatapos ninyong magawa ang kaniyang kalooban. **37** "Sapagkat sa kaunting panahon, ang siyang paparating ay tiyak na darating at hindi ito maantaala. **38** Mabuhay ang matuwid kong lingkod sa pamamagitan ng pananampalataya. Kung tatalikod siya, hindi ako masisisiyahan sa kaniya." **39** Ngunit hindi tayo katulad ng ilang tumulikod at napahamak. Sa halip, tayo ay ilan sa mga may pananampalataya upang mapanatili ang ating mga kaluluwa.

11 Ngayon ang pananampalataya ay ang katiyakan ng sino man kung siya ay nagtitiwala ng naghiihintay sa isang bagay. Ito ang katiyakan tungkol sa hindi pa nakita. **2** Sapagkat sa pamamagitan nito pinagtibay ang ating mga ninuno dahil sa kanilang pananampalataya. **3** Sa pamamagitan ng pananampalataya, nauunawaan natin na nilikha ang buong sanlibutan sa pamamagitan ng utes ng Diyos, upang kung ano man ang nakikita ay hindi nilikha mula sa mga bagay na nakikita. (**aīōn g165**) **4** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Abel ay nag-alay ng mas higit na kalugod-lugod na handog sa Diyos kaysa sa ginawa ni Cain. At dahil dito pinuri siya sa pagiging matuwid. Pinuri siya ng Diyos dahil sa mga handog na kaniyang inialay. Dahil diyan, si Abel ay nagsasalita pa rin kahit na siya ay patay na. **5** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Enoc ay kinuha pataas at hindi katicang kamatayan. "Hindi siya nahanap, dahil siya ay kinuha ng Diyos." Sapagkat ito ay sinabi sa kaniya na ang Diyos ay nalugod sa kaniya bago siya kunin. **6** Kung walang pananampalataya hindi maaaring bigyan ng kaluguran ang Diyos, at ang sino man na lalapit sa Diyos ay kinakailangang manalig na siya ay umiiral at gagantimpalan niya ang sino man na humahanap sa kaniya. **7** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Noe, ay binalaan ng Diyos ukol sa mga bagay na hindi pa nakita, nang may makadiyos na paggalang ay gumawa ng isang daong upang mailigtas ang kaniyang pamilya. Sa paggawa nito, hinatulan niya ang mundo at naging tagapagmana ng katuiran na nanggagaling sa pananampalataya. **8** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Abraham nang siya ay tinawag, Siya ay sumundot at nagtungo sa lugar na kaniyang tatanggapin bilang isang tagapagmana. Pumunta siya na hindi niya nalalaman kung saan siya tutungo. **9** Sa pamamagitan ng pananampalataya siya ay nanirahan sa lupang ipinangako bilang isang dayuhan. Siya ay namuhay sa tolda na kasama sina Isaac at Jacob na parehong tagapagmana ng pangako. **10** Ito ay dahil sa tumingin siya sa hinaharap sa pagtatayo ng isang lungsod na ang arketepto at tagapagpataya ay ang Diyos. **11** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Abraham, at kahit na si Sarah mismo ay tumanggap ng kakayahang magbuntis kahit sila ay matanda na, sapagkat itinuring nila ang Dios na tapat, ang nangako sa kanila ng isang anak. **12** Samakatwid galing din sa lalaking ito na malapit ng mamatay ay maipapanganak ang hindi mabilang na salinlahi. Sila ay naging kasing dami ng mga bituin sa langit at nang hindi mabilang na mga butil ng buhangin sa tabing dagat. **13** Ang lahat ng ito ay namatay sa pananampalataya na hindi tinanggap ang mga pangako, sa halip kahit malayo pa nakita at tinanggap na nila, na sila

ay mga dayuhan at banyaaga dito sa lupa. **14** Kaya sa mga nagsasabi ng ganoong mga bagay ay nagbibigay linaw na sila ay naghahanap ng kanilang sariling bayan. **15** Sa katunayan, kung ang iniwan nilang lupain ang kanilang iniisip, sila ay may pagkakataon pang bumalik. **16** Subalit naghahangad sila ng mas mabuting bayan, na isang makalangit. Kaya naman hindi nahihiya ang Diyos na tawaging kanilang Diyos sapagkat naghanda siya ng isang lungsod para sa kanila. **17** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Abraham pagkatao bukling ilay si Isaac. Oo siya na masayang tumanggap ng mga pangako ay inialay ang kaniyang nag-iisang anak, **18** tungkol sa kanya ang sinabi, "Magumumula kay Isaac ang iyong mga salinlnah." **19** Isinaalang-alang ni Abraham na bubuhayin ng Diyos si Isaac mula sa mga patay, at sa matalinhang pagasasalita, natanggap niya siyang muli. **20** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na pinagpala ni Isaac sina Jacob at Esau tungkol sa mga bagay na darating. **21** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Jacob, nang siya ay mamamatay na, pinagpala niya ang bawat isa sa mga anak ni Jose. Si Jacob ay sumamba na nakahilig sa taas ng kaniyang tungkod. **22** Ito ay sa pamamagitan din ng pananampalataya na si Jose, nang malapit na ang kaniyang katupasan, ay nagsalita patungkol sa paglisin ng mga anak ng Israel mula sa Egipto at inutos na dalhin kasama nila ang kaniyang mga buto. **23** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Moises, nang siya ay ipanganak ay itinago siya ng kaniyang mga magulang ng tatlong buwan dahil nakita nila na siya ay isang magandang bata at hindi sila takot sa utos ng hari. **24** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Moises, nang lumaki na ay tumanggap wagtigin na anak ng anak na babae ni Faraon. **25** Sa halip, pinili niyang makibahagi sa paghihirap ng mga tao ng Diyos kaysa sa magpakasaaya sa panandalang aliw ng kasalan. **26** Itinuring niya na ang kahiiyan sa pagsunod kay Cristo ay higit pa sa kayamanan kaysa sa mga yaman ng mga Egipto, sapagkat itinuno niya ang kaniyang paninig sa hinaharap na darating na gantimpala. **27** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Moises ay iniwan ng Egipto. Hindi siya natakot sa galit ng hari, sapagkat tinis niya sa pamamagitan ng pagtingin sa isang hindi pa nakkikita. **28** Dahil sa kaniyang pananampalataya sinundin niya ang "Paskua" at ang pagwisik ng dugo upang ang mangwawasak sa bawat panganay ay hindi makahawak sa mga panganay na anak na lalaki ng mga Israelita. **29** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na sila ay tumawid sa dagat ng mga Tambo na parang nasa ibabaw ng tuyong lupa. Nang sinubok ng mga taga Ehipto na gawin ito, sila ay nilamon nito. **30** Sa pamamagitan ng pananampalataya nawasak ang pader ng Jerico matapos silang umikot sa palibot ng pitong araw. **31** Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Rahab, ang babaeng nagbebenta ng aliw ay hindi namatay kasama ng mga suwahl, dahil tinanggap niya ng may pag-iingat ang mga ispiya. **32** At ano pa ba ang aking sasabihin? Hindi na sapat ang aking oras kung isasalaysay ko pa ang tungkol kina Gideon, Barak, Samson, Jepta, David, Samuel, at ng mga propeta, **33** na sa pamamagitan ng pananampalataya ay sumakop ng mga kaharian, gumawa ng may katarungan, at tumanggap ng mga pangako. Sila ay nagpatikom ng bibig ng mga lion, **34** pinawi ang kapangyarihan ng apoy, tumakas sa talim ng espada, kung saan gumaling mula sa mga karamdaman, naging tanyag sa pakikipaglaban, at naging dahilan ng pagtakas ng mga sundalong dayuhan. **35** Tinanggap ng mga kababaihan ang kanilang mga patay sa pamamagitan ng muling pagkabuhay. Ang iba ay pinahirapan, ng hindi tinatanggap ang kanilang pagluya upang maranasan nila ang mas mainam na muling pagkabuhay. **36** Ang iba ay nagdusa ng pangaalipusta, at paghampsas, oo, kahit ng mga kadena at pagkakulog. **37** Kung sana binato sila. Nilagay sila sa dalawa. Pinatay sila sa pamamagitan ng espada. Sila ay namuhay na nakadamt ng balat ng mga tupa at balat ng mga kambing na hirap na hirap, nagpakasakit at pinagmalupitan, **38** (Sila na hindi karapat-dapat sa mundo), naglibot sa ilang, sa mga kabundukan, sa mga kuweba at sa mga butas sa lupa. **39** Bagamat ang lahat ng mga taong ito ay pinagtitbay ng Diyos dahil sa kanilang pananampalataya, hindi nila natanggap ang anumang kaniyang ipinangako. **40** May inihanda ang Diyos sa simula pa na mas mainam para sa atin, dahil kung wala tayo hindi sila magiging ganap.

12 Samakatwid, sapagkat napapaligiran tayo ng napakaraming mga saksi, itapon nating lahat ang mga bagay na nagpapabigat sa atin at ang kasalanan na madaling makagapos sa atin. Dapat may katiyagaan tayong magpatuloy sa takbuhin na inilagay sa ating harapan.

2 Dapat nating ituon ang ating mga mata kay Jesus, ang may-akda at nagpapaganap ng ating pananampalataya, dahil sa kagalakan na inilaan sa kanya, na nagdala sa kanya na nagtiis sa krus sa kabila ng kahiiyan, at umupo sa kanang kamay ng trono ng Diyos. **3** Kaya isinaalang-alang niya na tiisin ang mga masasakit na salita mula sa mga makasalan laban sa kanya upang tayo ay hindi na mapapagod at manghihina. **4** Hindi niyo pa tinanggihan o nilabanan ang kasalanan na humantong sa pagkabulos ng dugo. **5** At nakalimutan na ninyo ang ibinigay na lakas at pag-asa na itinuro sa inyo bilang mga anak." Aking anak, huwag mong babaliwalain ang pagdidisiplina ng Panginoon, ni ilayo ang iyong puso kung ikaw ay kanyang tinutuwid" **6** Sapagkat ang Panginoon ay nagdidisiplina sa sinumang minamahal niya, at pinarurusahan niya ang bawat anak na kanyang tinatanggap. **7** Tiisin ang pagsubok bilang pagdisiplina. Nakikitungo ang Diyos sa inyo bilang mga anak, sapagkat sino bang anak ang hindi dimidisiplina ng kaniyang ama? **8** Ngunit kung kaya walang disiplina, kung saan lahat tayo ay dapat kabahagi, kung gayon hindi kayo mga tunay na anak at mga anak sa labas. **9** Bukod dito, mayroon tayong mga makamundong amang nagdidisiplina sa atin, at iginalang natin sila. Hindi ba dapat nararapat na mas higit tayong sumunod sa Ama ng mga espiritu at mabuhay? **10** Sapagkat ang ating mga ama nga ay nagdidisiplina sa atin ng ilang mga taon sa aman nilang tama para sa kanila, subalit tayo ay dinidisiplina ng Diyos upang tayo ay makibahagi sa kaniyang kabanalan. **11** Walang disiplina sa kasalukuyan na masaya kundi masakit. Gayunpaman, sa ibang pagkakatao ito ay magbibigay ng mapayapang bunga ng katuwiran para sa sinumang nagsanay sa pamamagitan nito. **12** Samakatwid itaas ninyo ang inyong mga kamay na nakababa at palakasing muli ang nanghihinang mga tubod; **13** gawin mong matuwid ang mga daan ng iyong mga paa, upang ang sinumang pilay ay hindi maliligaw sa halip ay gagaling. **14** Sikapin ang kapayapaan sa lahat ng mga tao, at gayundin ang kabanalan na kung wala iti walang makakakita sa Panginoon. **15** Maging maingat upang walang sinuman ang hindi maiwasana mula sa biyaya ng Diyos, at walang uigt ng kapaitan ang tumubo upang maging dahilan ng hindi pagkakaunaunaat mahawa ang marami. **16** Maging maingat na walang maki-apid sa inyo, o hindi maka-diyos na tao kagaya ni Esau na ipinagpalit sa isang pagkain ang karapatan bilang panganay. **17** Sapagkat alam ninyo na pagkatapos, nang kaniyang naising makamit ang biyaya, siya ay tinanggihan dahil hindi siya nagkaroon ng pagkakataong magsisisa sa kaniyang ama, kahit na pilit niya itong hinangad nang may mga luha. **18** Sapagkat hindi kayo lumapit sa isang bundok na nahahawakan, isang bundok na nag-aalab ng apoy, kadiiliman, kalungkutan at bagyo. **19** Hindi kayo pumarito dahil sa ingay ng trumpeta, o sa mga salitang galing sa isang tinig na ang mga nakarining ito ay nagmamakawa ang wala ng salitang sasabihin sa kanila. **20** Sapagkat hindi nila kayang tanggapin kung ano man ang iniutos: na kahit may isang hayop na hahawak sa bundok, dapat itong batuhin." **21** Kaya nakakatakot ang tanawin na sinabi ni Moises, "Ako ay sobrang nasindak na ako ay nanginginig. **22** Sa halip, kaya ay lumapit sa Bundok ng Zion at sa lungsod ng Diyos na buhay, ang makalangit na Jerusalem, at sa hindi mabilang na hubko ng mga anghel na nagdiriwang. **23** Kaya ay lumalapit sa kapulungan ng mga unang ipinanganak na inilista sa langit, sa Diyos na hukom ng lahat, at sa mga espiritu ng katuwiran na naging ganap. **24** Kaya ay lumapit kay Jesus na tagapamagitan ng isang bagong tipan, at sa dugong naikalat na higit na nagsasalita ng mabuti kaysa sa dugo ni Abel. **25** Tiyakin ninyo na hindi ninyo tinanggihan ang nagsasalita. Sapagkat kung hindi sila nakatakas ng sila ay tumangi sa isang nagbigay babala sa kanila dito sa lupa, tiyak na hindi tayo makakataksa, kung talikod tayo mula sa nagbabala mula sa langit. **26** At sa mga oras na iyon ang kaniyang tinig ang yaranig sa lupa. Subalit ngayon nangako siya at sinabi, "Minsan ko pang yayanig hindi lamang ang lupa ngunit maging ang kalangetan." **27** Ang mga salitang ito na, "Ngunit minsan pa," ay nagpapahiwatig sa pagtanggal ng mga bagay na hindi nayanig, iyon ay ang mga bagay na nilikha, upang ang mga bagay na hindi nayanig ay mananatili. **28** Samakatwid, magpapasalamat tayo sa pagtanggap ng isang kahariang hindi nayanig, at sa ganiton pagpupuri sa Diyos sa paraang katanggaptanggap na may paggalang at paghanga **29** sapagkat ang ating Diyos ay parang apoy na nakakatupok

13 Hayaang magpatuloy ang pag-ibig bilang mga magkakapatid.

2 Huwag kalimutan malugod na tanggapin ang mga dayuhan

sapagkat sa paggawa nito ay hindi ninyo alam na ang iba sa mga tinatanggap ninyo ay mga anghel. **3** Alalahanin ninyo ang mga nasa bilangguan, na parang kayo ay kasama rin nila doon at ang inyong mga katawan ay pinagmamalupitan ng kagaya nila. **4** Dapat igalang ng lahat ang pag-aasawa at panatilihing dalisay ang pagtatalik ng mag-asawa, sapagkat hahatulan ng Diyos ang mga nakiki-apid at ang mga nangangalunya. **5** Dapat ang paraan ng inyong pamumuhay ay maging malaya mula sa labis na pagmamahal sa pera. Masiyahan sa mga bagay na mayroon kayo, sapagkat sinabi mismo ng Diyos, "Hindi kita iiwan ni pababayaan man." **6** Dapat tayo ay masiyahan upang masabi natin ng may katapangan," Ang Panginoon ang tutulong sa akin hindi ako matatakot Ano ang magagawa ng sinuman sa akin. **7** Alalahanin ninyo ang mga nangunguna sa inyo, sa mga nagsasalita ng Salita ng Diyos sa inyo, at alalahanin ninyo ang bunga ng kanilang ugali; tularan ninyo ang kanilang pananampalataya. **8** Si Jesu-Cristo ay hindi nagbabago kahapon, ngayon at magpakaylan man. **(aiōn g165)** **9** Huwag kayong magpadala sa mga sari-sari at kakaibang mga katuruan, sapagkat mas mabuti na ang ating puso ay mahubog sa pamamagitan ng biyaya, hindi sa mga tuntunin ng mga pagkain na hindi naman nakakatulong upang sila ay mabuhay. **10** Mayroon tayong altar na kung saan ang mga naglilingkod sa tabernakulo ay walang karapatang kainin. **11** Sapagkat ang dugo ng mga hayop, na inialay para sa ating mga kaslanan, ay dadalhin ng pinaka-punong pari sa banal na lugar, ngunit ang kanilang katawan ay susunugin sa labas ng kampo. **12** Samakatuwid si Jesus ay nagdusa rin sa labas ng tarangkahang papasok ng lungsod upang ialay ang mga tao sa Diyos sa pamamagitan ng kaniyang sariling dugo. **13** Kaya tayo ay dapat lumapit sa kaniya sa labas ng kampo, dala ang kaniyang kahihyan. **14** Dahil wala tayong nanatiling lungsod dito, sa halip hinahanap natin ang lungsod na darating. **15** Sa pamamagitan ni Jesus dapat patuloy tayong mag-alay ng handog na papuri sa Dios, papuri na bunga ng ating mga labi na kumikilala sa kaniyang pangalan. **16** At huwag ninyong kalilimutang gumawa ng mabuti at tumulong sa bawat isa, sapagkat sa ganitong handog lubos na nalulugod ang Diyos. **17** Sumunod at magpasakop sa inyong mga pinuno, sapagkat sila ang nagbabantay sa inyo alang-alang sa inyong mga kaluluwa, tulad nilang may pananagutan. Sumunod upang kayo ay ingatan ng inyong mga pinuno na may galakan at hindi ng dalamhati, kung saan hindi ito makakatulong sa inyo. **18** Ipanalangin ninyo kami, sapagkat kami ay nakatitiyak na mallinis ang aming budhi, naghahangad na mabuhay ng kagalang-galang sa lahat ng mga bagay. **19** At hiniihilot ko kayong lahat na gumawa pa ng mas higit dito, upang ako ay maaaring makabalik sa lalong madaling panahon. **20** Ngayon nawa ang Diyos ng kapayapaan, na siyang nagbalik mula sa kamatayan ang dakilang Pastol ng mga tupa, Ang ating Panginoong Jesus, sa pamamagitan ng dugo ng walang hanggang tipan, **(aiōnios g166)** **21** ay magbigay sa inyo ng bawat mabubuting bagay upang gawin ang kaniyang kalooban, kumikilos sa atin na mga nakakalugod sa kaniyang paninig, sa pamamagitan ni Jesu-Cristo, na nararapat tumanggap ng papuri magpakailan man. Amen **(aiōn g165)** **22** Ngayon himihikayat ko kayo mga kapatid, na tanggapin ninyo ang salitang nauspapalakas sa maiksing sulat ko sa inyo. **23** Nais kong malaman ninyo na si Timoteo ay napalaya na, kung saan isasama ko siya sa aking pagdalaw kung darating siya kaagad. **24** Batiin ninyo ang lahat ng inyong mga pinuno at ang lahat ng mga mananampalataya. Ang mga taga-Italya ay bumabati sa inyo. **25** Ang biyaya ng Diyos ang sumainyo nawang lahat.

Santiago

1 Ako, si Santiago, isang alagad ng Diyos at ng Panginoong Jesu-Cristo, ay bumabati sa labindalawang tribu na nasa pangangalat. **2** Ituring ninyong kagalakan ito mga kapatid, kung nakakaranas kayo ng ibatibang kagulahan, **3** dahil nalalaman ninyo na ang pagsubok sa inyong pananampalataya ay nagdudulot ng pagtitis. **4** Hayaan ang pagtitis na tapusin ang kaniyang gawa, upang kayo ay ganap na lumago, na walang kakulangan. **5** Ngunit kung sinuman sa inyo ay nangangailangan ng karunungan, hingin ninyo ito sa Diyos, ang mapagbibigay at walang panunumbat sa lahat ng humihingi, at tutugunin niya ito. **6** Ngunit humingi nang may pananampalataya, nang walang pag-aalinlangan, sapagkat ang nagdadala-wang isip ay katulad ng alon sa dagat, na tinatangay ng hangin, kung saan. **7** Sapagkat ang taong iyon ay hindi dapat mag-isip na matatanggap niya ang kaniyang kabilingan sa Panginoon, **8** ang ganitong tao ay dalawa ang pag-iisip at pabagu-bago sa lahat ng kaniyang ginagawa. **9** Ang mahirap na kapatid ay dapat luwalhatiin sa kaniyang matalas na kalagayan, **10** samantala ng mayaman na kapatid sa kaniyang kababaang loob, sapagkat siya ay lilipas katulad ng mga bulaklak ng damo sa bukid na lumilipas. **11** Sumisikat ang araw na may nakakasuno ng na init at natutuyo ang halaman at ang mga bulaklak ay nalalagas, at mawawala ang kagandahan nito. Sa parehong paraan ang mayamang mga tao ay mawawala sa kalagitnaan ng kanilang mga gawain. **12** Pinaggpala ang tao na nagtitiis sa pagsubok, sapagkat pagkataso niyang mapagtakumpayang pagsubok, makakatanggap siya ng korona ng buhay, na ipangako sa mga nagmamahal sa Diyos. **13** Huwag sabihin ng sinuman kapag siya ay tinuko, "Ang pagsubok na ito ay galing sa Diyos." Sapagkat ang Diyos ay hindi tinuko ng diyabolo, at ang Diyos mismo ay hindi tinukso ang sino man. **14** Ang bawat tao ay natutuko ng kaniyang masamang mga pagnana nsa kasaan inaanakit at itinutulak siya palayo. **15** At pagkataso na maglihi ang makasalaranang pagnana, ang kasalanay ay maipapanaganah at pagkataso lumaki ng kasalanay hahantong ito sa kamatayan. **16** Huwag kayong magpalinlang, mga minamahal kong kapatid. **17** Ang bawat mabuti at ganap na kaloob ay mula sa itaas, bumaba mula sa Ama ng mga liwanag. Hindi siya nagbabago katulad ng paglipat ng animo. **18** Pinili ng Diyos na bigyan tayo ng buhay sa pamamagitan ng salita ng katotohanan, upang maging katulad tayo ng mga unang bunga sa kaniyang mga nilikha. **19** Alam ninyo ito, mga minamahal kong kapatid. Bawat tao ay dapat mabilis sa pakikinig, dahan-dahan sa pananalita, at hindi agad nagagalit, **20** sapagkat ang galit ng tao ay hindi gumagawa ng katuwiran ng Diyos. **21** Kaya alisin ninyo ang lahat ng gawaang makasalanay at ang kasamaan na nasa lahat ng dako, at sa kababaang-loob tanggapin ang itinanim na salita, na makakapaglitig sa inyong kaluluwa. **22** Sundin ninyo ang salita, huwag lamang itong pakigangan, kung saan dinadya ninyo lang ang inyong mga sarili. **23** Sapagkat kung sinuman ang nakarining ng salita at hindi ito ginagawa, para siyang isang taong humarap sa salamin at tiningnan ang kaniyang likas na mukha sa salamin. **24** Tinignan ang kaniyang mukha, at umalis, at hindi nagtagal nakalimutan niya kung ano ang kaniyang itsura. **25** Ngunit ang taong tumitingin ng maingat sa ganap na batas, ang batas na nagbibigay ng kalayaan, at patuloy na sinusunod ito, hindi lamang siya naging tagapakinig na nakakalimot, ang taong ito ay pagpapalain habang ginagawa niya ito. **26** Kung sinuman ang nag-iisip sa kaniyang sarili na siya ay relihiyoso, ngunit hindi mapigilan ang kaniyang dila, niloko niya ang kaniyang sarili at ang kaniyang relihiyon ay walang kabaluhan. **27**ito ay dalisay at walang karumihang relihiyon sa harap ng ating Diyos at Ama: para tulungan ang mga walang ama at balo sa kanilang kapighatian, at para pangalagaan ang sarili mula sa katiwalaan ng mundo.

2 Mga kapatid ko huwag natin sundin ang pananampalataya ng ating Panginoon Jesus-Cristo, na Panginoon ng kadakilaan, na may pagtatawang sa ilang mga tao, **2** Kung may taong pumasok sa inyong pagpupulong na may suot na mga gintong singsing at may mga marangyang kasuotan, at mayroon ding pumasok na taong mahirap na may maruming kasuotan, **3** at nagbibigay lamang kayo ng pansiñ sa taong may marangyang kasuotan, at sinabing, "Maupo po kayo rito sa magandang lugar," ngunit sinabi mo sa taong mahirap, "Tumayo ka sa banda roon," o kaya ay, "maupo ka sa aking paanan," **4** hindi ba kayo gumagawa ng paghatol sa inyong

sarili, at nagging hukom ng may mga masasamang kaisipan? **5** Makinig kayo, mga minamahal kong kapatid, hindi ba pinili ng Diyos ang mga mahihirap sa mundong ito upang maging mayaman sa pananampalataya at manahin ang kaharian na ipinangako sa kanila na nagmamahal sa kaniya? **6** Ngunit hindi ninyo binigyan ng karanganan ang mahihirap! Hindi ba ang mayayaman, sila ay ang ang nang-aapi sa inyo, at hindi ba sila ang nagkakaladak sa inyo sa mga hukuman? **7** Hindi ba ang mayayaman ang lumalat sa magandang pangalan kung kanino kayo tinawag? **8** Gayunman, kung tinutupad ninyo ang mga mahalikang kautusan, na naisulat sa mga kasulatan, "Mahalin ninyo ang inyong kapwa tulad ng inyong sarili," maganda ang ginagawa ninyo. **9** Ngunit kung nagbibigay kayo ng pagtatanggi sa ilang tao, kayo ay nagkakasala, natatulan ng kautusan bilang isang lumalabag sa batas. **10** Kung sinuman ang sumusunod sa lahat ng kautusan, ngunit matisod sa isa sa mga ito, magkakasala siya sa pagsuway sa lahat ng kautusan! **11** Sapagkat ang Diyos na nagsasabi ng, "Huwag kang mangangalunya," nagsabi ring, "Huwag papatay." Kung hindi ka nangalunya, ngunit ikaw ay pumatay, sinuway mo ang kautusan ng Diyos. **12** Kayat magsalita at sumunod katulad nila na malapit ng hatulan sa pamamagitan ng batas ng kalayaan. **13** Sapagkat darating ang paghatol na walang kababagan sa kanila na napagkita ng walang kababagan. Ang kababagan ay nagtagatagumpay laban sa kahatulan! **14** Ano ang kabutihan nito, mga kapatid, kung may magsasabi na mayroon siyang pananampalataya, ngunit wala siyang mga gawa? Kaya ba ng pananampalatayang iyon na iligtas siya? **15** Kung ang kapatid na lalaki o kapatid na babae ang nangangailangan ng kasuotan at pagkain araw-araw, **16** at ang isa sa inyo ay magsasabi sa kanila, "Humayo kayong mapapaya, mangagpaitin kayo at mapagkabuso kayo," subali hindi ninyo sila binigyan ng mga kinakailangan para sa katawan, anong kabutihan iyon? **17** Sa ganuong ding pamamaran ang pananampalataya lang, kung hindi ito ngatngatglay ng mga gawa, ay patay. **18** Ngunit may isang magsasabing, "Mayroon kang pananampalataya, at mayroon akong gawa." Ipakita mo sa akin ang iyong pananampalataya na walang gawa, at ipakita ko sa iyo ang aking pananampalataya sa pamamagitan ng aking mga gawa. **19** Naniniwala ka na ang Diyos ay iisa; tama ka. Ngunit ang mga demonyo ay naniniwala rin at nanginginig. **20** Gusto mo bang malaman, taong mangmang, kung paano na ang pananampalataya na walang gawa ay walang kabaluhan? **21** Hindi ba si Abraham na ating patriyarka ay pinawalang-sala ng Diyos sa pamamagitan ng mga gawa nang ihain niya sa altar ang anak niyang si Isaac? **22** Nakita ninyo na ang pananampalataya ay kumilos kasama ang kaniyang gawa, at sa pamamagitan ng paggawa nakamit ng kaniyang pananampalataya ang layunin nito. **23** Natupad ang kasulatan na nagsasabing, "Naniwala si Abraham sa Diyos, at ibinilang ito sa kanya na katuwiran." Kaya't si Abraham ay tinawag na kaibigan ng Diyos. **24** Nakita ninyo na sa pamamagitan ng mga gawa ang tao ay mapapawang salat, at hindi sa pananampalataya lamang. **25** Sa parehong paraan din hindi ba't si Rahab na nagbebenta ng aliw ay napawalang sala sa pamamagitan ng gawa, nang tinanggap niya ang mga mensahero at pinaalis sila sa pamamagitan ng ibang daan? **26** Kung paonong ang katawan na hiwalay sa espiritu ay patay, gayon din ang pananampalataya na hiwalay sa mga gawa ay patay.

3 Hindi dapat maging guro ang marami sa inyo, mga kapatid ko, alam nating matatanggap natin ang mas higit na paghatol. **2** Sapagkat natitisor Tayong lahat sa maraming paraan. Kung sinuman ang hindi natitisor sa kaniyang pananalita, siya ay taong ganap, na may kakayahang pigilan din ang kaniyang buong katawan. **3** Ngayon kung laalayang natin ng busal ang bibig ng kabayo susundin nila tayo, at mapapabaling natin ang kanilang buong katawan. **4** Pansin din ang mga barko, kahit na napakalaki nila at tinutulak ng malakas na hangin, ay nababaling kahit saan naibaling ng piloto sa pamamagitan ng napakalit na timon. **5** Ganoon din ang dila na isang malit na bahagi ng katawan, ngunit nagayawabang ng malalaking bagay. Pansin kung paano ang isang malawak na kaugubatan ay nasusunog ng isang malit na apoy! **6** Ang dila ay isa ring apoy, isang mundo ng makasalanay na iniilagay sa bahagi ng ating mga katawan, nagpaparumi sa buong katawan at pinagninings ang daan ng buhay, at ito ay nakatakdang apoy mula sa impierno. (**Geenna g1067**) **7** Bawat uri ng mga mababangis na hayop, mga ibon, mga gumagapang at mga nilalang sa dagat ay kayang paamuin at napaamo ng mga tao, **8** ngunit walang kahit

na sinuman ang makapagpapaamo ng dila: walang tigil na kasamaan, puno ng nakamatay na lason. **9** Sa pamamagitan ng dila pinupuri natin ang ating Panginoon at Ama, at sa pamamagitan nito nagsusuma tayo ng tao, na nilikhang kalarawan ng Diyos. **10** Galing sa iisang bibig ang pagsasalita ng pagpapala at pagsusuma. Aking mga kapatid, hindi dapat mangyari ang mga bagay na ito. **11** Lumalabas ba sa bukal ang parehong sariwa at mapait na tubig? **12** Aking mga kapatid, maaari bang ang isang puno ng igos ay mamunga ng mga olibo? o ang isang puno ng ubas mamunga ng igos? Hindi rin lumalabas sa iisang bukal ang tubig-tabang at tubig-alat. **13** Sino sa inyo ang marunong at nakakaunawa? Hayaan ang taong iyan na ipakita ang kaniyang magandang buhay sa pamamagitan ng kaniyang mga gawa sa kapakumbabaan na nagmumula sa karunungan. **14** Ngunit kung mayroon kayong mapait na paninibugo at makasariling hangarin sa inyong puso, huwag kayong magmayabang at magsinungaling laban sa katotohanan. **15** Hindi ito ang karunungan ngagmumula sa itas, sa halip ay makamundo, hindi espiritwal, mula sa diyablo. **16** Sapagkat kung saan may paninibugo at makasariling hangaring umiiral, may pagkalito at masasamang pag-uugali. **17** Ngunit ang karunungan mula sa itas unang-una ay dalisay, at maibigin sa kapayapaan, mahinahon, may nag-aalab na puso, puno ng awa at mabuting bunga, walang inaayunang ibang tao, at tapat. **18** At ang bunga ng katuriran ay naitanim sa kapayapaan alang-alang sa mga gumagawa ng kapayapaan.

4 Saan nanggaling ang pag-aaway at alitan sa inyo? Hindi ba nagmula ito sa inyong mga masamang hangarin na lumalaban sa inyong mga miyembro? **2** Hinahangad ninyo kung anong wala kayo. Pumatay kayo at hinabol ninyo kung anong hindi mapapasainyo. Nakipag-away kayo at nakipagtalo, subalit hindi ninyo nakuha dahil hindi kayo humingi sa Diyos. **3** Humingi kayo at hindi ninyo natanggap dahil humihingi kayo ng mga masasamang bagay, upang gamitin ninyo sa inyong mga masasamang hangarin. **4** Kayong mga mangangalunya! Hindi ba ninyo alam na ang pakikipagkaibigan sa mundo ay pakikipag-away laban sa Diyos? Kaya, sinuman ang magpasiyang maging kaibigan ng mundo ay ginawa niya mismo ang kaniyang sari na kaaway ng Diyos. **5** O inisip ninyo ba na ang kasulatan ay walang kahulugan noon ng sinabi nito na ang Espiritu na ipinagkaloob niya sa atin ay labis na naninibugo para sa atin? **6** Ngunit ang Diyos ay nagbibigay ng mas higit na biyaya, kaya't sinasabi ng kasulatan na "Ang Diyos ay sumasalungat sa mapagmataas, ngunit nagbibigay ng biyaya sa mapagkumbaba." **7** Kaya, magpasakop kayo sa Diyos. Labanan ninyo ang diyablo at lalayo siya sa inyo. **8** Lumapit kayo sa Diyos, at siya ay lapilat sa inyo. Linisin ang inyong mga kamay, kayong mga makasalanan, at gawing dalisay ang inyong mga puso, kayong mga nagdadala-wang-isip. **9** Magdalambhati kayo, humagulgol kayo, at umiyak! Ibalig ang inyong kasiyahan sa kapiglihan at ang inyong kagalakan sa kalungkutan. **10** Magpakumbaba kayo sa harap ng Panginoon, at kayo ay kaniyang itataas. **11** Huwag kayong magsalita laban sa isa't-isa, mga kapatid. Ang taong nagsasalita laban sa kaniyang kapatid o naghahatol sa kaniyang kapatid ay nagsasalita laban sa kautusan at humahatol sa batas ng Diyos. Kapag hinatalan ninyo ang kautusan, hindi ninyo sinusundin ang batas, ngunit isang tagahatol ng mga ito. **12** Iisa lamang ang nagbibigay ng batas at taga-hatol, ang Diyos, na kayang magligtas at sumira. Sino kayo upang humatol sa inyong kapwa? **13** Makinig, kayo na mga nagsasabing, "Ngayon o bukas ay pupunta tayo sa ganiton bayan, at titigil ng isang taon doon, at mangangalakal, at kikita." **14** Sino ang nakakaalam kung ano ang mangyayari bukas, at ano nga ba ang inyong buhay? Dahil katulad kayo ng hamog na sandaling lumilitaw at biglang nawawala. **15** Sa halip ganito dapat ang sabihin ninyo, "Kung ito ang kalooban ng Panginoon, at nabubuhay pa kami gagawin namin ito o iyan." **16** Ngunit ngayon, kayo ay naghahamboq patungkol sa inyong mga plano. Ang lahat ng paghahamboq na iyan ay masama. **17** Kaya, para sa kaniya na nakakaalam gumawa ng mabuti ngunit hindi ito ginagawa, para sa kaniya ito ay kasalanan.

5 Ngayon, lumapit kayo mga mayayaman, umiyak kayo ng malakas dahil sa kahirapan na darating sa inyo. **2** Ang inyong mga kayamanan ay nabubulok at ang inyong mga kasuotan ay kinakain ng anay. **3** Ang inyong ginto at pilak ay wala nang kabulahan, at ang kanilang kalawang ang magpapatootoo laban sa inyo at susunog ng inyong mga laman gaya ng apoy. Nag-iwon kayo ng inyong kayamanan sa huling mga araw. **4** Tingnan

ninyo, ang bayad ng mga manggagawa—silang mga hindi ninyo binayaran para sa pag-aani ng inyong mga bukid—sumigaw sila ng malakas! At ang mga sigaw ng mga taong nag-aani ng inyong mga pananim ay nakaabot sa tainga ng Panginoon ng mga Hukbo. **5** Kayo ay nabuhay ng marangya sa ibabaw ng lupa at nagpakasasa sa inyong mga sarihi. Pinataba ninyo ang inyong mga puso sa isang araw ng pagkatay. **6** Hinatulan ninyo at pinatay ang mga matuwid na hindi lumalaban sa inyo. **7** Kaya maging matiyaga, mga kapatid, hanggang sa pagdating ng Panginoon, katulad ng magsasaka na naghihintay ng mahalagang ani ng lupa, Matiyagang naghihintay dito, hangang sa una at huling pagbuhos ng ulan. **8** Kayo rin ay maging matiyaga; ayusin ninyo ang inyong mga puso, dahil ang pagdating ng Panginoon ay malapit na. **9** Huwag magrekiamo, mga kapatid, laban sa isa't-isa upang kayo ay hindi mahatulan. Tingnan ninyo, ang hukom ay nakatayo sa pintuan. **10** Bilang isang halimbawa, mga kapatid, ituring ninyo ang mga pagdurusa at pagtitiyaga ng mga propeta na nagsalita sa pangalan ng Panginoon. **11** Tingnan ninyo, tinatawag namin ang mga nagtitiyaga, na "pinagpala." Narinig ninyo ang pagtitis ni Job, at alam ninyo ang layunin ng Panginoon para kay Job, kung paano ang Panginoon ay puno ng kababagan at awa. **12** Higit sa lahat, mga kapatid ko, huwag kayong mangangako, maging sa langit o maging sa lupa, o sa pamamigitan ng anumang panunumpa, ngunit gawin ninyo ang "Oo" na "Oo" at ang inyong "Hindi" na "Hindi," upang hindi kayo mahatulan. **13** Mayroon bang nagdurusa sa inyo? Dapat siyang manalangin. **14** Mayroon bang masaya sa inyo? Hayaan siyang umawit ng papuri. Mayroon bang may sakit sa inyo? Hayaan siyang tawagin ang mga nakatatanda ng iglesia at hayaan siyang ipanalangin ng mga nakatatanda, at pahiran siya ng langis sa pangalan ng Panginoon. **15** At ang panalangin ng may pananampalataya ang magpapagaling sa taong may sakit, at ang Panginoon ang magtataas sa kaniya. Kung nakagawa siya ng kasalanan, patatawarin siya ng Diyos. **16** Kaya ihayag ninyo ang inyong mga kasalanan sa bawat isa at ipanalangin ang bawat isa upang kayo ay mapagaling. Ang panalangin ng matuwid ay magdudulot ng malaking bunga. **17** Si Elias ay tao din na may pakiramdamang kagaya natin. Siya ay taimtim na nanalangin na huwag umulan at hindi nga umulan sa lupa ng tatlong taon at anim na buwan. **18** At si Elias ay muling nanalangin at ibinuhos ng langit ang ulan sa lupa at ito ay nagbibigay ng ansi. **19** Aking mga kapatid, kung sinuman sa inyo ang nailigaw mula sa katotohanan ngurit mayroong umakay sa kaniya pabalik, **20** ipaalam sa kaniya na kung sinuman ang umakay sa makalabas sa kaniyang maling daan, maliligts ang kaniyang kaluluwa mula sa kamatayan at matatabunan ang maraming kasalanan.

1 Pedro

1 Si Pedro, na apostol ni Jesu Cristo, sa mga dayuhang nasa ibat ibang dako, sa mga pinili na nasa Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, at Bitinia,

2 ayon sa kaalaman ng Diyos Ama sa simula pa lang, sa pagpapabanal ng Banal na Espiritu, para sa pagsundot kay Jesu Cristo, at para sa pagwiwisik ng kaniyang dugo. Sumairyo ang biyaya, at sumagana ang inyong kapayapaan. 3 Papurihan ang Diyos at Ama ng ating Panginoong Jesu Cristo. Sa kaniyang dakilang kabahagan, nagbigay siya sa atin ng bagong kapanganakan para sa katiyakan ng pamana sa pamamagitan ng pagkabuhay muli ni Jesu Cristo mula sa kamatayan— 4 para sa pamangan hindi maglalaho, hindi madudungisan, at hindi kukupas. Nakalaan ito sa langit para sa inyo. 5 Sa kapangyarihan ng Diyos kayo ay iniiyating sa pamamagitan ng pananampalataya para sa kaligtasan na nakahandang maihayag sa huling panahon. 6 Magagala kayo dito, kahit na ngayon, kinakailangan ninyong makaramdam ng kapighatian dahil sa ibat ibang mga pagsubok. 7 Ito ay para ang inyong pananampalataya ay masubok, pananampalataya na higit na mas mahalaga kaysa sa ginto na naglalaho sa apoy na sumusubok sa inyong pananampalataya. Nangyayari ito upang ang inyong pananampalataya ay matagpuang nagbunga ng pagpupuri, kaluwalhatian, at karanganan sa kapahayagan ni Jesu Cristo. 8 Hindi ninyo siya nakita, pero mahal ninyo siya. Hindi ninyo siya nakikita ngayon, ngunit naniniwala kayo sa kaniya at lubos kayong nagagalak na may kaligayahan hindi maipaliwanag na punong-puno ng kaluwalhatian. 9 Kayo mismo ang tumatanggap ng bunga ng inyong pananampalataya, ang kaligtasan ng inyong mga kaluluwa. 10 Maingat na sinaliksik at sinuri ng mga propeta ang patungkol sa kaligtasan ito, tungkol sa biyaya na mapapasa-iryo. 11 Nagsaliksik sila upang malaman kung anong uri ng kaligtasan ang darating. Nagsaliksik din sila upang malaman ang patungkol sa panahon na sinasabi sa kanila ng Espiritu ni Cristo na nasa kanila. Nangyayari ang mga ito habang sinasabi nya sa kanila, bago pa man mangyari, at patungkol sa pagdurusa ni Cristo, at ang mga kaluwalhatiang darating kasunod nya. 12 Naihayag sa mga propeta na naglilingkod sila sa mga bagay na ito, hindi para sa kanilang sarili, kung hindi para sa inyo— ang pagsasabi ng mga bagay na ito sa pamamagitan ng mga nagdadala ng ebanghelyo sa inyo sa pamamagitan ng Banal na Espiritu na isinugo mula sa langit, mga bagay na ninanais maipahayag maging ng mga anghel. 13 Kaya't bigkisan ninyo ang baywang ng inyong kaisipan. Maging mahinahon kayo sa inyong pag-isip. Magkaroon kayo ng buong kapanatagan sa biyaya na dadalhin sa inyo sa kapahayagan ni Jesu Cristo. 14 Tulad ng masunuring mga anak, huwag ninyong i-ayon ang inyong mga sarili sa mga pagنانasa na inyong sinunod noong wala pa kayong kaalaman. 15 Dahil gayo ng ang tumawag sa inyo ay banal, kayo rin, at magpakanabala sa lahat ng inyong ginagawa sa buhay. 16 Sapagkat nasusulat, "Magpakabanal kayo, sapagkat ako ay banal." 17 At kung tinatawag ninyong "Ama" ang tagahatol na walang pagtatangi ayon sa ginagawa ng bawat tao, bigyang panahon ng inyong paglalakbay nang may mataas na pagtingin sa kaniya. 18 Alam ninyo na hindi sa mga pilak o ginto— mga bagay na naglalaho— na kaya ay tinubos mula sa hangal na pamumuhay na inyong natutunan sa inyong mga ninuno. 19 Pero kayo ay tinubos sa marangal na dugo ni Cristo, tulad ng isang tupa na walang kapintasan at walang karumihan. 20 Pinili si Cristo bago pa ng pagkalkila ng mundo, pero ngayon, sa mga huling panahon, naihayag siya sa inyo. 21 Naniniwala kayo sa Diyos sa pamamagitan niya, na binuhay ng Diyos mula sa mga patay at sa kaniya na binigyan ng kaluwalhatian upang ang inyong pananampalataya at pagtitwala ay mailaan sa Diyos. 22 Ginawa ninyong dalisay ang inyong mga kaluluwa sa pamamagitan ng pagsundot sa katotohanan para sa taos-pusong pagmamahal para sa kapatiran, kaya masugid ninyong ibigin ang isa't isa. 23 Ipinanganak kayong muli, hindi mula sa naglalahoong binhi, ngunit mula sa hindi naglalahoong binhi, sa pamamagitan ng buhay at nananatiling salita ng Diyos. (aión g165)

24 Sapagkat "Ang lahat ng laman ay tulad ng damo, at ang lahat ng kagandahan nitong ay tulad ng bulakalak. Ang damo ay malalanta, at ang bulakalak ay malalaglag, 25 pero ang salita ng Panginoon ay mananatili magpakaikanman." Ito ang mensahe na ipinahayag bilang ebanghelyo sa inyo. (aión g165)

2 Kaya isantabi ninyo ang lahat ng kasamaan, panlinilang, pagpapaimbabaw, pagka-inggit, at paninirang-puri. 2 Katulad ng bagong silang na sanggol, naisin ninyo ang purong gatas na espirital, upang kaya ay lumago sa kaligtasan sa pamamagitan nito, 3 kung naranasan niyo na mabuti ang Panginoon. 4 Lumapit kayo sa kanya na siyang buhay na bato na tinanggihan ng mga tao, pero pinili ng Diyos at natatangi sa kanya. 5

Tulad kayo ng buhay na mga bato na kasalukuyang binubuo upang maging espirital na tahanan, upang maging banal na mga pari na naghahandog ng espirital na mga alay na katanggap-tanggap sa Diyos sa pamamagitan ni Jesu Cristo. 6 Sinasabi ng kasulatan, "Masdan ninyo, inilatag ko sa Sion ang isang panulukang bato, pinuno at pinili at mahalaga. Sinumang sumampalataya sa kanya ay hindi mapapahiya." 7 Kaya ang karanganan ay para sa inyo na nananampalataya. Pero, "ang bato na tinanggihan ng mga manggawa, ito ang naging puno sa panulukan"— 8 at, "ang batong katiturasan at ang batong kadarapaan." Medarapa sila sa hindi pagsundot sa salita, kung saan sila rin ay itinalaga. 9 Subalit kayo ay piniling lahi, isang grupo ng maharlilikang mga pari, isang banal na bayan, mga taong pag-aari ng Diyos, upang maihayag ninyo ang mga kamangha-manghang ginawa ng tumawag sa inyo mula sa kadiiliman patungo sa kaniyang kamangha-manghang kaliwanagan. 10 Dati, hindi kayo isang bayan, pero ngayon, kaya ay bayan na ng Diyos. Hindi kayo tumanggap ng kababagan, pero ngayon, tumanggap kayo ng kababagan. 11 Mga minamahal, tinawag ko kayong mga dayuhan at manlalakbay upang umiwas kayo sa masasamang pagnanasa na nakikipagdigma sa inyong kaluluwa. 12 Dapat kayong magkaroon ng mabuting pamumuhay sa gitna ng mga Gentil, sa gayon, kung magsasalita sila patungkol sa inyo bilang gumagawa ng masasamang bagay, mapagmasdan nila ang inyong mabubuting ginagawa at papurihan nila ang Diyos sa araw ng kaniyang pagdating. 13 Sumunod kayo sa bawat pamahalaan, alang-alang sa Panginoon, maging ang hari bilang kataastaasan, 14 maging ang gobernador na isinugo upang parusahan ang mga mapaggawa ng masama at puruhin silang mapaggawa ng mabuti. 15 Sapagkat ito ang kaloooban ng Diyos, na sa pamamagitan ng paggawa ng mabuti mapatahimik ninyo ang walang kabuluhang salita ng mga hangal. 16 Bilang mga taong malaya, huwag ninyong angkinin ang inyong kalaayaan bilang panakip ng kasamaan, sa halip, maging tulad kayo ng mga lingkod ng Diyos. 17 Iglang ninyo ang lahat ng tao. Mahalin ninyo ang kapatiran. Magkaroon kayo ng takot sa Diyos. Iglang ninyo ang hari. 18 Mga alipin, magpasakop kayo sa inyong mga amo nang may buong paggalang, hindi lang sa mabuti at mahinahan na mga amo, pero pati narin sa mga masama. 19 Sapagkat kapuri-puri ang sinumang magtitis ng pasakit habang nahihirapan sa kawalan ng katarungan nang dahil sa kaniyang konsiyensa sa Diyos. 20 Sapagkat gaano kataas na parangal ang nakalaan sa paggawa ng kasamaan at magtis habang pinarurusan? Pero kung gumawa kayo ng mabuti at nagiisip kayo habang pinarurusan, ito ay kapuri-puri sa Diyos. 21 Dahil dito kayo tinawag, sapagkat maging si Cristo ay naghirap para sa inyo, nag-iwan ng halimbawa para sa inyo upang sundan ang kaniyang mga dinaraanan. 22 Hindi siya nagkasala at walang anumang pandaraya ang nataguapan sa kaniyang bibig. 23 Nang nilait siya, hindi siya gumanti ng panlalat. Nang naghirap siya, hindi siya nagbanta ng ganti, pero ibinigay niya ang kaniyang sarili sa humahatol nang matuwid. 24 Siya mismo ang nagdala ng ating mga kasalanan sa kaniyang katarungan sa puno, upang hindi na tayo magkaroon ng bahagi sa kasalanan, at upang makapamuhat tayo para sa katuiran. Sa pamamagitan ng kanyang mga sugat kayo ay gumaling. 25 Kayong lahat ay naglalakbay palayo tulad ng mga nawawalang tupa, ngunit ngayon, bumalik kayo sa pastol at tagapagbantay ng inyong mga kaluluwa.

3 Sa ganitong paraan, kayong mga asawang babae ay dapat magpasakop sa inyong mga asawa, sa gayon, kahit may ilang hindi sumusunod sa salita, sa pamamagitan ng pag-uugali ng kanilang asawang babae, mahikayat sila nang walang salita, 2 dahil makikita nila ang inyong dalisay na pag-uugali na may karanganan sa kanilang sarili. 3 Huwag ninyo itong gawin sa pamamagitan ng panlabas na paggayak—pagtitirintas ng buhok, pagsusuot ng alahas, o magagarang damit. 4 Sa halip, gawin niyo ito sa pamamagitan ng panloob na pagkatao na nasa puso, at nang walang kupas na kagandahan ng isang mahinahon at mapayapang espiritu na natatangi sa paninig ng Diyos. 5 Sapagkat ang banal na mga kababaihan noon ay minsang naggayak ng kanilang mga sarili sa ganitong paraan.

Nagiitiwala sila sa Diyos at nagpasakop sila sa kanilang mga asawa. **6** Sa ganitong paraan sumunod si Sara kay Abraham at tinawag siyang kaniyang "panginoon." Kayo ngayon ay kaniyang mga anak kung ginagawa ninyo ang mabuti at kung hindi kayo natataktok sa kagulohan. **7** Gayun din, kayong mga asawang lalaki ay dapat mamuhay kasama ang inyong asawa nang nalamanan na sila ay mas mahinang kabyik, kinikilala sila na kapwa ninyong tatanggap ng kaloob ng buhay. Gawi ninyo ito upang ang inyong mga pananalangin ay hindi madlanginan. **8** Panghuli, lahat kayo, magkaisa kayo sa pag-isip, mahabagin, mapagmahal bilang magkakapatid, maging maawain, at mapagpakumbaba. **9** Huwag ninyong suklian ang masama ng masama o ang panlalait ng panlalait. Sa halip, patuloy kayong magpala, sapagkat dahil dito, kayo ay tinawag nang sa gayun magmmana kayo ng pagpapala. **10** "Ang gusto mo magmahal sa buhay at makakakita ng mabubuting araw ay kailangang pigilin ang kaniyang dila sa masama at ang kaniyang bibig sa pagsasabi ng kasinungalingan. **11** Talikuran niya ang masama at gawi ang mabuti. Hanapin niya ang kapayapaan at ito'y sundan. **12** Ang mga mata ng Panginoon ay nakikita ang matuwid at naririnig ng kaniyang taonga ang kanilang mga kahilingan. Pero ang mukha ng Panginoon ay laban sa mga gumagawa ng masama." **13** Sino ang mananakit sa inyo kung hinahangad ninyo ang mabuti? **14** Pero kung naghiihirap kayo dahil sa katuiran, kayo ay pinaggala. Huwag niyong katakutan ang kanilang kinatatakutan. Huwag kayong mabahala. **15** Sa halip, ibukod-tangi niyo ang Panginoon Cristo sa inyong mga puso bilang banal. Lagi kayong maging handa na sagutin ang bawat nagtatanong sa inyo kung bakit mayroon kayong pagtitiwala sa Diyos. Gawi ninyo ito nang may kahinahanwan at paggalang. **16** Magkaroon kayo ng malinis na budhi upang ang mga taong umaalipusta sa inyong magandang buhay kay Cristo ay mapahiya dahil nagsasalita sila laban sa inyo na tila kayo ay masasamang tao. **17** Mas mainam, kung nais ng Diyos, na kayo ay maghirap sa paggawa ng kabutihan kaysa sa paggawa ng kasamaan. **18** Nagdusa rin si Cristo para sa mga kasalanan. Siya na matuwid ay nagdusa para sa atin, na mga hindi matuwid, upang tayo ay madala niya sa Diyos. Pinatay siya sa laman, pero muling binuhay sa espiritu. **19** Sa espiritu, nagpunta siya at nangaral sa mga espiritu na ngayon ay naka-bilanggo. **20** Sila ay ayaw sumunod noong ang Diyos ay matiyagang naghihintay sa panahon ni Noe, sa mga araw ng ginagawa ang arko, at nagligtas ang Diyos ng ilang tao—walong kaluluwa—sa baha. **21** Ito ay sumisimbolo ng pagbabautismo na nagligtas sa inyo ngayon, hindi bilang paglilinis ng karumihan mula sa kawayan, pero bilang panawagan ng mabuting budhi sa Diyos, sa pamamagitan ng pagkabuhay muli ni Jesu-Cristo. **22** Siya ay nasa kanang kamay ng Diyos. Nagpunta siya sa langit. Ang mga anghel, mga pamahalaanan, at ang mga kapangyarihan ay dapat magpasakop sa kanya.

4 Kaya nga, dahil si Cristo ay naghirap sa laman, armasan ninyo ang inyong mga sarili ng kaparehas na hangerin. Sinuman ang naghirap sa laman ay tumigil na sa kasalanan. **2** Ang taong ito ay hindi na namumuhay para sa mga pansariling pagmanana, pero para sa kalobohan ng Diyos—sa kaniyang natitirang buhay. **3** Sapagkat sapat na panahon na ang lumipas para gawin ng mga Gentil ang nais nilang gawin—kahalayan, pagkahuinaling, paglalasing, pangugulo, labis na pagsasaya at kasuklamsuklam na pagsamba sa diyus-diyan. **4** Naisip nilang kakaiba na hindi ninyo ginagawa ang mga bagay na ito kasama sila, kaya nagsasalita sila ng masama patungkol sa inyo. **5** Magbibigay sila ng pagsusulit sa kanya na handang hatulan ang lahat ng mga tao, patay man o buhay. **6** Sa layuning ito, ipinangaral ang ebanghelyo sa mga namatay, sa gayun, kahit na sila ay hinatalan sa kanilang mga katawan bilang mga tao, sila ay makapapamuhay ayon sa Diyos sa espiritu. **7** Ang katupusan ng lahat ng mga bagay ay parating na. Kaya magkaroon kayo ng matinong kaisipan at malinwanag na pag-isip para sa kapakanan ng inyong mga pananalangin. **8** Higit sa lahat ng bagay, magkaroon kayo ng taimtim na pag-ibig para sa isa't isa, dahil ang pag-ibig ay hindi naghahangad na matuklasan ang mga kasalanan ng iba. **9** Magpakita kayo ng kagandahang-loob sa isa't isa nang walang pagrereklamo. **10** Ang bawat isa sa inyo ay tumanggap ng kaloob, gamitin niyo ito para paglengkuran ang isa't isa, bilang mabuting mga katiwala ng maraming kaloob ng Diyos. **11** Kung mayroong nangungusap, ituring niyo ito bilang salita ng Diyos, at kung mayroong naglilingkod, magmula ito sa lakas na ibinibigay ng Diyos, upang sa lahat ng bagay, ang

Diyos ay maluwalhati sa pamamagitan ni Jesu-Cristo. Kaluwalhatian at kapangyarihan ay sa kanya magpakailanman. Amen. (**aiōn g165**) **12** Mga minamahal, huwag ninyong isipng katakata ang masidihing pagsubok na dumarating sa inyo, na parang hindi ito pangkaraniwan sa inyo. **13** Pero tulad ng pagdanas ninyo ng mga pagdurusa ni Cristo, magalak kayo, upang kayo ay magalak at matuwa sa pagpapahayag ng kaniyang kaluwalhatian. **14** Kung kayo ay inaalipusta dahil sa pangalan ni Cristo, kayo ay pinagpala, dahil ang Espiritu ng kaluwalhatian at Espiritu ng Diyos ay nasa inyo. **15** Nawa walang magdusa sa inyo bilang isang mamamatay tao, magnanakaw, mapaggawa ng masama, o pakialamer. **16** Pero, sinuman sa inyo ang nagdurusa bilang isang Kristiyano, huwang siyang mahiya, sa halip luwalhati niya ang Diyos sa pangalan na ito. **17** Sapagkat panahon na para ang paghuhukom ay magisimula sa sambahanay ng Diyos. At kung magsisimula ito sa atin, ano pa ang kalalabasan para sa mga hindi sumusunod sa ebanghelyo ng Diyos? **18** At kung "ang matuwid ay nalgitas sa kabilang ng mga pagdurusa, ano pa ang mangyayari sa mga hindi maka-diyos at sa makasalanan?" **19** Kaya ipagkatiwala nawa ng mga nagdurusa ayon sa kalobohan ng Diyos ang kanilang mga kaluluwa sa tapat na Manlilikha habang sila ay gumagawa ng kabutihan.

5 Hinihikayat ko ang mga nakatatanda sa inyo, ako, na isang kapwa nakatatanda at isang saksi sa pagdurusa ni Cristo, at kabahagi ng kaluwalhatian na malihayag. **2** Kaya nga, hinihikayat ko kayo, mga nakatatanda, pangalagaan ninyo ang kawan ng Diyos na nasa inyo. Pangalagaan nyo sila, hindi dahil kailangan ninyo, pero dahil nais ninyo ito, ayon sa Diyos. Pangalagaan nyo sila nang maluwag sa inyong kalooban, hindi para sa pera. **3** Huwag kayong umasta na tila mga amo sa mga taong nasa inyong pangangalaga, sa halip maging halimbawa kayo sa kawan. **4** Sa kapahayagan ng Punong Pastol, kayo ay makatatanggap ng maluwahating korona na hindi kumukupas. **5** Gayon din, kayong mga nakababatang kalalakihan, magpasakop kayo sa mga nakatatandang kalalakihan. Kayong lahat, damitan ninyo ang inyong sarili ng kababaang-loob at maglingkod kayo sa isa't isa sapagkat pinipigilan ng Diyos ang mga mapagmataas, pero binibigay niya ng biyaya ang mga mapagpakumbaba. **6** Kaya nga maging mapagpakumbaba kayo sa ilalim ng makapangyarihan kamay ng Diyos upang kayo ay itaas niya sa tamang panahon. **7** Ibigay nyo ang lahat ng inyong pag-aalala sa kanya, dahil pinag-iingatan niya kayo. **8** Maging handa at mapagmatayag kayo. Ang inyong kaaway, ang diyablo, tulad ng isang umaatungal na leon, ay naglilibot at naghahanap ng kaniyang sasakmalin. **9** Tumindig kayo laban sa kanya. Magpakatataq kayo sa inyong pananampalataya. Tandaan ninyo na ang inyong mga kapitid na nasa mundong ito ay nagtitiis ng kaparehas na pagdurusa. **10** Pagkatapos ninyong magdusa sa sandaling panahon, ang Diyos ng lahat ng biyaya, na tumawag sa inyo sa walang hanggang kaluwalhatian kay Cristo, ang siyang magbibigay sa inyo ng kaganapan, magpapatiay at magpapalakas sa inyo. (**aiōnios g166**) **11** Sa kanya ang kapangyarihan magpakailanman. Amen. (**aiōn g165**) **12** Itinuturing ko si Silvano na isang tapat na kapitid, at sumulat ako sa inyo ng maigsí sa pamamagitan niya. Hinihikayat ko kayo at nagpapatooto sa inyo na ang aking isinulat ay ang totoo biyaya ng Diyos. Manindigan kayo dito. **13** Ang babaeng nasa Babilonia, na pinili kasama ninyo, ay bumabati sa inyo, at si Marcos, na aking anak, ay binabati kayo. **14** Batin ang isa't isa sa halik ng pagibig. Nawa ang kapayapaan ay sumainyong lahat na mga tagasunod ni Cristo.

2 Pedro

1 Ako, si Simon Pedro, isang alipin at apostol ni Jesu-Cristo, para sa mga nakatanggap ng mahalagang pananampalataya kagaya ng natanggap namin, ang pananampalataya sa katuwiran ng ating Diyo at Tagapagligtas na si Jesu-Cristo. **2** Ang biyaya nawa ay sumainyo; nawa ang kapayapaan ay lumago sa pamamagitan ng kaalaman ng Diyo at ng ating Panginoong Jesus. **3** Lahat ng mga bagay ng banal na kapangyarihan para sa buhay at pagiging maka-diyo ay ibinigay sa atin sa pamamagitan ng kaalaman ng Diyo na siyang tumawag sa atin sa pamamagitan ng kaniyang sariling kaluwalhatian at kabutihan. **4** Sa pamamagitan nito, binigyan niya tayo ng mahahalaga at dakilang mga pangako. Ginawa niya ito upang kayo ay makibahagi sa banal na katangan habang kayo ay tumatakas mula sa kasamaan na nasa mundo sa masamang hangarin. **5** Sa kadahilanang ito, gawin ninyo ang inyong makakaya para dagdagan ang kabutihan sa pamamagitan ng inyong pananampalataya, at sa pamamagitan ng inyong kabutihan ay kaalaman. **6** Sa pamamagitan ng inyong kaalaman ay pagpipigil sa sarili, at sa pamamagitan ng inyong pagpipigil sa sarili ay pagtitiya, at sa pamamagitan ng inyong pagtitiya ay pagiging maka-diyo. **7** Sa pamamagitan ng inyong pagiging maka-diyo ay ang pagmamahal bilang magkakapatid, at sa pamamagitan ng inyong pagmamahal bilang magkakapatid ay ang pag-ibig. **8** Kung ang mga bagay na ito ay nasa inyo at lumalago sa inyo, kayo ay hindi magiging baog o hindi namumunga sa kaalaman ng ating Panginoon na si Jesu-Cristo. **9** Ngunit ang sinuman na nagkukulang sa mga bagay na ito ay nakikita niya lamang kung ano ang malapit; siya ay bulag. Nakalumutan niya ang paglinis mula sa kaniyang mga lumang kasalanan. **10** Samakatwid, mga kapatid, gawin ninyo ang inyong makakaya upang gawin ang inyong pagkatawag at pagkakapili na tiyak sa inyong mga sarili. Kung gagawin ninyo ang mga bagay na ito, hindi kayo matitisod. **11** Sa gayon, ang daan ay masaganang ipagkakaloob sa inyo sa walang hanggang kaharian ng ating Panginoon at Tagapagligtas na si Jesu-Cristo. (*aiōnios g166*) **12** Samakatwid, ako ay magiging laging handa na ipaalala sa inyo ang mga bagay na ito, gayong alam na ninyo ang mga ito, kayo ngayon ay matibay na sa katotohanan. **13** Sa aking palagay ay dapat ko na kayong gisingin at paalalahanan sa mga bagay na ito habang akyo nandito sa tolda. **14** Sapagkat alam ko na malapit ko nang tanggaliin ang aking tolda tulad ng ipinakita ng Panginoong Jesu-Cristo sa akin. **15** Gagawin ko ang aking makakaya upang lagi ninyong alalahanin ang mga bagay na ito pagkatapos ng aking pag-alis. **16** Sapagkat hindi namin sinundan ang mga katalinhang lumikha ng mga kathang-isip noong sinabi namin sa inyo ang patungkol sa kapangyarihan at pagpapakita ng ating Panginoong Jesu-Cristo, ngunit kami ang mga naging saksi sa kaniyang kadakilaan. **17** Natanggap niya mula sa Diyos Ama ang karanganal at kaluwalhatian noong may isang tinig ang dumating sa kanya mula sa Dakilang Kaluwalhatian na nagsasabing, "Ito ang aking Anak, ang Kaisa-isa kong minamahal, sa kanya ay lubos akong nalulugod." **18** Narinig namin itong tinig na nagmula sa langit habang kami ay kasama niya sa banal na bundok. **19** Nasa amin ang mga salitang ipinahayag ng mga propeta at ito ay lalong tiyak, ito ay mabuting pag-ukulan ninyo ng pansi. Ito ay tulad ng isang lampara na nagliliwanag sa madilim na lugar hanggang dumating ang umaga at ang mga bituin sa umaga ay sisikat sa inyong mga puso. **20** Una ninyong alamin ito, na ang nasusulat na propesiya ay hindi nagmula sa mismong pangangatirwan ng propeta. **21** Sapagkat walang anumang propesiya ang nagmula sa kalooban ng tao, kundi sa pamamagitan ng tao, sa ilalim ng Banal na Espiritu na siyang nagsalita mula sa Diyos.

2 May mga bulaang propeta na nagpunta sa mga Israelita at may mga bulaang guro ang pupunta sa inyo. Palihim silang magdadala ng mga mapanirang maling pananampalataya at itatatwa nila ang Panginoon na bumili sa kanila. Sila ay nagdadalaga ng kanilang agarang pagkawasaki. **2** Marami ang susunod sa kanilang kahalayan at sa pamamagitan nila malalapastanganan ang daan ng katotohanan. **3** Sa kanilang pagkagahaman ang sasamantahin nila kayo sa pamamagitan ng mga mapanlinlang na mga salita. Naghihintay ang kahaluan laban sa kanila; ang kanilang pagkawasaki ay darating. **4** Sapagkat hindi kinaawaan ng Diyo ang mga anghel na nagkasala. Sa halip ay ipinasakamay niya

ang mga ito sa Tartarus upang igapos sa mga tanikala hanggang sa paghuhukom. (*Tartaroō g5020*) **5** At hindi rin niya kinaawaan ang sinaunang mundo. Sa halip, itinira niya si Noe, ang mensahero ng katuwiran, kasama ang pitong iba pa, nang nagdala ng baha ang Diyo sa mundo ng mga hindi maka-diyo. **6** At pinulbos ng Diyo ang mga lungsod ng Sodoma at Gomora at hinatulan sila ng pagkawasaki, bilang halimbawa kung ano ang darating sa mga hindi maka-diyo. **7** Ngunit nang kaniyang ginawa iyan ay, iniilitas niya si Lot na matuwid, na lubos na nagdalamhati dahil sa mga maruming gawain ng mga taong lumalabag sa batas. **8** Dahil ang totoo matuwid na iyon na araw-araw na naninirahan kasama nila ay pinahihirapan ang kaniyang matuwid na kaluluwa dahil sa nakita niya at narinig. **9** Kung gayon, alam ng Panginoon kung paano iligtas ang mga taong maka-diyo mula sa mga pagsubok at kung paano parusahan ang mga taong hindi maka-diyo sa araw ng paghuhukom. **10** Ito ay totoo lalo na sa mga napagpatuloy sa masasamang nasa ng laman at humamak sa batas. Sila ay mapangahas at sumusunod sa sariling kalooban. Hindi sila natatakot na lapastanganin ang mga maluluwalhati. **11** Ang mga anghel ay may taglay na higit na lakas at kakahayagan kaysa sa mga tao, ngunit hindi sila nagdala ng mapang-alipustang paghuhukom laban sa kanila sa Panginoon. **12** Ngunit ang mga walang isip na mga hayop na ito ay likas na ginawa para huilhin at wasakin. Hindi nila alam kung ano ang kanilang inaanlipusta. Sila ay mawawasan. **13** Sila ay masasaktan sa gantimpala ng kanilang mga maling gawain. Namumuhay sila sa kasiyahan sa araw. Sila ay mga dumi at bahid. Nagsasaya sila sa kanilang mga mapanlinlang na kasiyahan habang sila ay nakikapagdiwang sa inyo. **14** May mga mata sila na puno ng mga mapangalunyang babae; hindi sila kailanman nakuntento sa pagkakasala. Inuuudyukan nila ang mga mahihinang kaluluwa sa pagkakamatil at ang kanilang puso ay sinanay sa pag-imbot, mga batang isinumpa. **15** Kanilang iniwan ang tamang daan. Naligaw sila at sinundan ang daan ni Balaam na anak ni Beor na nagnais na tumanggap ng kabayaran sa kawalang-katuwiran. **16** Ngunit siya ay sinaway dahil sa kaniyang paglabag. Isang asno ang nagsalita sa tinig ng tao ang siyang tumapos sa kahibangan ng propeta. **17** Ang mga taong ito ay katulad ng mga bukul na walang tubig. Katulad sila ng mga ulap na tinatangay ng bagyo. May makapal na kadiliman ang sa kanila ay naghiihintay. **18** Nagsasalita sila ng mga bagay na pawang walang kabuluan at kayabangan lamang. Inuuudyukan nila ang mga tao sa pamamagitan ng pita ng laman. Inuuudyukan nila ang mga taong sumusubok na tumakas mula sa maling pamumuhay. **19** Nangangako sila ng kalyaan sa kanila ngunit sila may alipin ng kasamaan. Sapagkat ang isang tao ay alipin ng kahit anong dumadaig sa kanya. **20** Sino mang makatakas sa karumihan ng mundo sa pamamagitan ng kaalaman ng Panginoon at Tagapagligtas na si Jesu-Cristo at bumalik muli sa ganoong karumihan, sila ay naging mas malala pa kaysa noong una. **21** Mas mabuti ng hindi nila nalaman ang daan ng katuwiran kaysa malaman ito at pagkatapos ay tumalikod sa banal na kautusang ibinigay sa kanila. **22** Ang kawikaang ito ay totoo para sa kanila: "Ang aso ay bumabalik sa sariling suka nito. Ang bagong paligong baboy ay bumabalik sa putik."

3 Ngayon, sumulat ako sa inyo, mga minamahal, ang ikalawang sulat na ito ay upang gisingin ang inyong tapat na kaisipan, **2** upang inyong maalala ang mga salita na sinabi noon ng mga banal na propeta at ang tungkol sa utsos ng Panginoon at tagapagligtas sa pamamagitan ng inyong mga apostol. **3** Una ninyong alamin ito, na darating ang mga mangungutya sa huling araw ay kukuytan kayo ng taong mangungutya at mamumuhay sa kanilang mga sariling kagustuhan. **4** at sasabihin, "Nasaan ang pangako ng kaniyang pagbabalik? Patay na ang ating mga ama, ngunit ang lahat ng mga bagay ay nananatili buhat nang likhain ang mundo." **5** Sinadya nilang kinalimutan na ang mga langit at lupa ay nabuo mula sa tubig, at sa tubig, mahabang panahon na ang nakalipas, sa pamamagitan ng salita ng Diyos, **6** at sa kaniyang salita ang mundo ay nagkaroon ng tubig sa oras na iyon, at ang tubig ay siyang bumaha at sumира. **7** Ngunit ngayon ang mga langit at ang lupa ay ipinapanatili para sa katulad na salita para sa apoy, nakahanda para sa araw ng paghuhukom at ang pagkawasaki ng mga taong hindi maka-diyo. **8** Ita ay hindi sana mawawala sa inyong kaalaman, mga minamahal, na ang isang araw sa Panginoon ay tulad ng isang libong mga taon, at ang isang libong mga taon ay tulad ng isang araw. **9** Ang Panginoon ay hindi mabagal tungkol sa kaniyang mga pangako, na itinuring ng iba na kabagalan, ngunit siya ay matiyaga sa iyo. Hindi niya ninanais na sino man

sa inyo ay mapahamak, ngunit ninanais niyang bigyan ng panahon ang lahat upang magsisi. **10** Gayunpaman, ang araw ng Panginoon ay darating na parang isang magnanakaw, ang mga langit ay mawawala kasabay ng malakas na ingay. Ang mga bagay ay masusunog sa apoy, at ang lupa at ang mga gawa dito ay mahahayag. **11** Yaman lamang na ang lahat ng mga bagay na ito ay mawawala sa ganitong kaparaanan, anong uri ng tao kayo dapat maging? Dapat kayong mamuhay na banal at maka-Diyos. **12** Inyo ngang asahan at magmadali patung sa pagdating ng araw ng Diyos. Sa araw na iyon, ang langit ay magugunaw sa pamamagitan ng apoy, at ang mga bahagi nito ay matutunaw sa pamamagitan ng sobrang init. **13** Ngunit ayon sa kaniyang pangako, ating hintayin ang bagong mga langit at ang bagong lupa, kung saan ang mga katuwiran ay mananahan. **14** Kaya nga, mga minamahal, yaman din lamang na inaasahan ninyo ang mga bagay na ito, sikapin ninyong gawin ang lahat na kayo ay matagpuang walang bahid, at walang kapintasan upang makatagpo ng kapayapaan sa kaniya. **15** At isaalang-alang ninyo ang katiyaganan ng ating Panginoon na maging kaligtasan, kagaya ng ating minamahal na kapatid na si Pablo, ayon sa karunungan na ipinagkalooob sa kaniya. **16** Sinabi ni Pablo ang lahat ng mga bagay na ito sa lahat ng kaniyang mga sulat, na kung saan maraming mga bagay ang mahihirap na maintindihan. Ang mga bagay na ito ay binaluktot ng mga taong hindi naturuan at walang katiyakan, habang sila ay gumagawa ng ibang mga kasulatan para sa sarili nilang kapahamakan. **17** Kaya nga mga minamahal, yaman din lamang na alam na ninyo ang mga bagay na ito, bantayan ninyo ang inyong mga sarili, upang hindi kayo mailligaw sa panliliinlang ng mga taong walang batas na siyang magdudulot ng pagkawala ng inyong katapatan. **18** Ngunit, lumago kayo sa biyaya at kaalaman ng ating Panginoon at Tagapagligtas na si Jesu-Cristo. Sa kaniya ang kaluwalhatian ngayon at magpakailanman. Amen! (**aīōn g165**)

1 Juan

1 Na kung alinman mula sa simula- na aming naririnig, na nakita ng aming mga mata, na aming natunghayan, at nahawakan ng aming mga kamay-patungkol sa Salita ng buhay. **2** At ang buhay ay nagawang ipaalam, at aming nakita, at nasaksihan, at hinayag sa inyo ang buhay na walang hanggan, na noon ay kasama ng Ama, at nagawang ipaalam sa amin. (*aiōnios g166*) **3** Lyon na aming nakita at narinig inihayag din namin sa inyo, sa gayon ay magkaroon kayo ng pakikisama sa amin, at ang aming pakikisama ay kasama ang Ama at kasama ang Kanyang Anak na si Jesu-Cristo. **4** At sinulat namin ang mga bagay na ito sa inyo upang ang aming kagalakan ay maging ganap. **5** Ito ang mensahe na aming naririnig mula sa kanya at ipinapahayag sa inyo: Ang Diyos ay liwanag at sa kanya'y walang kadiliman ang lahat. **6** Kung sinasabti natin na tayo ay mayroon pakikisama sa Kanya at lumalakad sa kadiliman, tayo ay nagsisungalingan at hindi isinasagawa ang katotohanan. **7** Pero kung tayo'y lumalakad sa liwanag katulad niyang nasa liwanag, meron tayong pakikisama sa isat'isa at ang dugo ni Jesus na kanyang Anak ay naglilinis sa atin mula sa lahat ng kasalanan. **8** Kung sinasabti natin na wala tayong kasalanan, niloloko natin ang ating mga sarili at ang katotohanan ay wala sa atin. **9** Pero kung tayo ay umamin sa ating mga kasalanan, siya ay matapat at matuwid na patawarin tayo sa ating mga kasalanan, at inisisit natin na hindi tayo nagkasala, ginawa natin siyang isang sinungaling, at ang kanyang salita ay wala sa atin.

2 Mga minamahal kong anak, isinusulat ko ang mga bagay na ito sa inyo upang hindi kayo magkasala. Pero kung sino man ang magkasala, mayroon tayong tagapagtanggol sa Ama, Si Jesu-Cristo ang nag-iisang makatuwiran. **2** Siya ang taga-pamayapa para sa ating mga kasalanan, at hindi lang sa atin, kundi para din sa buong mundo. **3** Sa pamamagitan nito alam nating kilala natin siya, kung iniihatulan natin ang kanyang mga kautusan. **4** Siya na nagsasabing, "Kilala ka ang Diyos," pero hindi pinapanatili ang kanyang mga kautusan, ay isang sinungaling, at ang katotohanan ay wala sa kanya. **5** Pero ang sinumang pinapanatili ang kaniyang salita, tunay na sa taong ito ang pag-ibig ng Diyos ay naging lubos. Sa pamamagitan nito alam nating tayo ay nasa kanya. **6** Siya na nagsasabing siya ay nananatili sa Diyos ay nararapat ding lumakad nang katulad ng paglakad ni Jesu-Cristo. **7** Mga minamahal, hindi ako nagsusulat nang bagong kautusan sa inyo, pero isang lumang kautusan na nasa sa inyo mula pa sa simula. Ang lumang kautusan ay ang salitang inyong naririnig. **8** Gayon pa man ako ay sumusulat ng bagong kautusan sa inyo, na siyang totoo kay Cristo at sa inyo, dahil ang kadiliman ay lumilipas na, at ang tunay na liwanag ay sumisina ng na. **9** Ang nagsasabing siya ay nasa liwanag pero kinapootan ang kanyang kapatid ay nasa kadiliman kahit ngayon. **10** Ang sinumang nagsmahan sa kanyang kapatid ay nananatili sa liwanag at walang pagkakataon na siya ay matitisod. **11** Pero ang siyang napopoot sa kanyang kapatid ay nasa kadiliman at lumalakad sa kadiliman; hindi nya alam kung saan siya papunta, dahil binulag ng kadiliman ang kanyang mga mata. **12** Sumusulat ako sa inyo, mga minamahal kong anak, dahil ang inyong mga kasalanan ay napatawid dahil sa kanyang pangalan. **13** Sumusulat ako sa inyo mga ama, dahil kilala ninyo siya na mula pa sa simula. Sumusulat ako sa inyo mga kabataang lalaki, dahil napagtugumpayan ninyo ang kasamaan. Sumulat ako sa inyo, mga bata, dahil kilala ninyo ang Ama. **14** Sumulat ako sa inyo mga ama, dahil kilala ninyo siya na mula pa sa simula. Sumulat ako sa inyo mga kabataang lalaki, dahil kayo ay malakas, at ang salita ng Diyos ay nananatili sa inyo, at napagtugumpayan ninyo ang kasamaan. **15** Huwag ninyong mahalin ang mundo ni anumang mga bagay na nasa mundo. Kung sinumang umiibig sa mundo, ang pag-ibig ng Ama ay wala sa kanya. **16** Pagkat ang lahat ng nasa sa mundo - ang kahalayan ng laman, ang kahalayan ng mata, at ang kahambungan sa buhay - ay hindi sa Ama pero sa mundo. **17** Ang mundo at ang pagnana nito ay lumilipas. Pero ang sinumang gumagawa ng kalooban ng Diyos ay mananatili magpakailanman. (*aiōnios g165*) **18** Mga bata, ito na ang huling oras. Gaya nang narinig ninyo na ang antikristo ay darating, kahit ngayon ay may marami nang mga antikristong dumating, sa pamamagitan nito nalalaman nating ito na ang huling oras. **19** Sila ay lumabas mula sa atin, pero hindi sila sa atin. Pagkat kung sila ay naging sa

atin, sana ay nagpatuloy silang kasama natin. Pero nang sila ay lumabas, iyon ang nagpaktang sila ay hindi sa atin. **20** Pero kayo ay may basbas mula sa Kabanal-banalan, at alam ninyong lahat ang katotohanan. **21** Hindi ako sumulat sa inyo dahil sa hindi ninya alam ang katotohanan, pero dahil sa alam ninyo ito at dahil walang kasinungalingan ang nasa katotohanan. **22** Sino ang sinungaling kundi siyang ikinakalla na si Jesus ay ang Cristo? Ang taong ito ang antikristo, dahil sa kinakaila niya ang Ama at ang Anak. **23** Walang sinuman ang kumakaila sa Anak ay nasa kanya rin ang Ama. Ang sinumang kumikilala sa Anak ay nasa kanya rin ang Ama. **24** At para sa inyo, hayaang ang mga naririnig ninyo mula sa simula ay manatili sa inyo. Kung ano ang naririnig ninyo mula sa simula ay manatili sa inyo, kayo rin ay manatili sa Anak at sa Ama. **25** At ito ang pangakong ibinigay niya sa atin: buhay na walang hanggan. (*aiōnios g166*) **26** Isinulat ko sa inyo ang mga ito tungkol sa mga iyon na maaring umakay sa inyo sa ligaw na landas. **27** At para sa inyo, ang basbas na natanggap ninyo mula sa kanya ay nanatili sa inyo, at hindi ninyo kailangan ang sinuman upang turuan kayo. Pero habang ang kanyang pagbabasbas ay nagtuturo sa inyo ng tungkol sa lahat ng bagay, at totoo at hindi isang kasinungalingan, at kahit na ito ay nagturo sa inyo, manatili kayo sa kanya. **28** At ngayon, mga minamahal kong anak, manatili kayo sa kanya, upang kapag siya ay magpakita, tayo ay magkaroon nang lakas ng loob at hindi mahisya sa kanyang harapan sa kanyang pagdating. **29** Kung alam ninyo na siya ay makatuwiran, alam ninyong ang lahat nang gumagawa ng tama ay ipinanganak sa kanya.

3 Masdan kung anong uri ng pag-ibig ng Ama ang ibinigay sa atin, na tayo ay nararapat tawaging mga anak ng Diyos, at ito ang kung ano tayo. Sa dahilang ito, hindi tayo kilala ng mundo dahil hindi siya kilala nito. **2** Mga minamahal, ngayon tayo ay mga anak ng Diyos, at hindi pa naipahayag kung magiging ando tayo. Alam natin na kapag magpakita si Cristo, tayo ay magiging katulad niya, dahil makikita natin siya bilang siya. **3** At bawat isa na may ganiton pagtitiwala tungkol sa hinaharap na nakatuo sa kanya ay dinadalisay ang kanyang sarili tulad ng siya ay dalisay. **4** Ang lahat ng patuloy na nagkakasala ay gumagawa ng kung ano ang labag sa batas. Dahil ang kasalanan ay ang paglabag sa batas. **5** Alami niyo na nhayag si Cristo upang sa gayon ay alisin ang mga kasalanan. At sa kanya ay walang kasalanan. **6** Walang sinumang nananatili sa kanya na patuloy na nagkakasala. Walang sinumang patuloy sa pagkakasala ang nakakita sa kanya o nakakila sa kanya. **7** Minamahal kong mga anak, huwag ninyong hayaan ang sinuman na akayin kayo sa ligaw na landas. Siya na gumagawa ng katuwiran ay matuwid, gaya ni Cristo na matuwid. **8** Siya na gumagawa nang kasalanan ay sa diablo, sapagkat ang diablo ay nagkakasala na mula pa sa simula. Sa dahilang ito, ang Anak ng Diyos ay nhayag, upang kanyang mawasak ang mga gawa ng diablo. **9** Ang sinumang isinilang sa Diyos ay hindi nagkasala dahil ang binhi ng Diyos ay nananatili sa kanya. Hindi siya makapagpatuloy na magkasala dahil isinilang siya sa Diyos. **10** Dito ang mga anak ng Diyos at ang mga anak ng diablo ay nhayag. Ang sinumang hindi gumagawa kung ano ang matuwid ay hindi sa Diyos, ni ang sinumang hindi nagmamahal ng kanyang kapatid. **11** Sapagkat ito ang mensaheng narinig na ninyo mula pa sa simula, na dapat mahalin natin ang bawat isa, **12** hindi katulad ni Cain na siyang nasa kasamaan at pinatay ang kanyang kapatid. At bakit niya nagawang siya ay patayin? Dahil masama ang kanyang mga gawa, at ang kanyang kapatid ay matuwid. **13** Huwag kayong magtaka mga kapatid, kapag ang mundo ay napopoot sa inyo. **14** Alam natin na tayo ay lumipat na mula sa kamatayan patungo sa buhay, dahil mahal natin ang mga kapatid. Ang sinumang hindi umiibig ay nanatili sa kamatayan. **15** Ang sinumang napopoot sa kanyang kapatid ay mamamatay tao. At alam ninyo na ang buhay na walang hanggan ay hindi nanatili sa isang mamamatay tao. (*aiōnios g166*) **16** Sa pamamagitan nito alam natin ang pag-ibig, sapagkat inialay ni Cristo ang kanyang buhay para sa atin. Nararapat din nating ilayang ating mga buhay para sa mga kapatid. **17** Pero ang sinumang mayroon mga mabubuting bagay sa mundo, naktitang nangangailangan ang kapatid, at isinara ang kanyang maaawaing puso sa kanya, papaano mananatili sa kanya ang pag-ibig ng Diyos? **18** Mga minamahal kong mga anak, huwag tayong magmahala sa salita o sa dila, pero sa mga gawa at katotohanan. **19** Sa pamamagitan nito alam natin na tayo ay nasa katotohanan at tinitiyak natin ang ating mga puso sa kanyang harapan. **20** Sapagkat kapag sinusumpa tayo ng ating mga puso,

mas dakila ang Diyos kaysa sa ating mga puso, at alam niya ang lahat ng mga bagay. **21** Mga minamahal, kapag hindi tayo isinisumpa ng mga puso natin, may kapanatagan tayo sa Diyos. **22** At unaman ang hihiligin natin, matatanggap natin mula sa kanya, dahil pinanatili natin ang kanyang mga kautusan at ginagawa ang mga bagay na kalugud-lugod sa kanyang paninig. **23** At ito ang kanyang kautusan - na tayo ay dapat maniwala sa pangalan ng kanyang Anak na si Jesu-Cristo at mahalin ang bawat isa - gaya ng ibinrigay niyang kautusan sa atin. **24** Siya na pinapanatili ang kautusan ng Diyos ay nananatili sa kanya, at ang Diyos ay nananatili sa kanya. At sa pamamagitan nito alam natin na siya ay nananatili sa atin, sa pamamagitan ng Espiritu na ibinrigay niya sa atin.

4 Minamahal, huwag maniwala sa bawat espiritu, pero suriin ang mga espiritu upang makita kung sila ay sa Diyos, dahil maraming mga bulaang propeta ang nagsilabasan sa mundo. **2** Sa paraang ito malalaman mo ang Espiritu ng Diyos — ang bawat espiritu na kinikilala si Jesu-Cristo na nagkatawang tao ay sa Diyos, **3** at bawat espiritu na hindi kinikilala si Jesus ay hindi sa Diyos. Ita ang espiritu ng antikristo, na inyong narinig na darating, at ngayon ay nasa mundo na. **4** Kayo ay sa Diyos, minamahal kong mga anak, at napagtugumpayan sila dahil ang siyempre sumasainyo ay mas dakila kaysa siyang nasa mundo. **5** Sila ay makamundo, kaya't ang sinasabi nila ay para sa mundo, at ang mundo ay nakikinig sa kanila. **6** Tayo ay sa Diyos. Siyang nakakakilala sa Diyos ay nakikinig sa atin. Siyang hindi nasa Diyos ay hindi nakikinig sa atin. Sa pamamagitan nito malalaman natin ang espiritu ng katotohan at ang espiritu ng kamalian. **7** Minamahal, mahalin natin ang isa't isa, dahil ang pag-ibig ay sa Diyos, at lahat ng nagmamahal ay pinanganak sa Diyos at kilala ang Diyos. **8** Ang taong hindi nagmamahal ay hindi kilala ang Diyos, dahil ang Diyos ay pag-ibig. **9** Sa pamamagitan nito ang pag-ibig ng Diyos ay nahayag sa atin, na pinadala ng Diyos ang kanyang bugtong na anak sa mundo upang tayo ay maaring mabuhay sa pamamagitan niya. **10** Sa ganito ang pag-ibig, hindi dahil minahal natin siya, kundi minahal niya tayo, at pinadala niya ang kanyang Anak na maging kabayaran ng ating mga kasalanan. **11** Minamahal, kung tayo'y lubos na minahal ng Diyos, nararapat din nating mahalin ang bawat isa. **12** Walang sinuman ang nakakita kailanman sa Diyos. Kung mahal natin ang isa't isa, ang Diyos ay mananatili sa atin at ang pag-ibig niya ay lubos na nasa atin. **13** Sa pamamagitan nito malalaman natin na tayo ay nananatili sa kanya at siya sa atin, dahil binigay niya sa atin ang kanyang Espiritu. **14** At nakita natin na nasaksihan na ipinadala ng Ama ang kanyang anak upang maging tagapaglitig ng mundo. **15** Sinuman ang kumikilala na si Jesu-Cristo ay ang Anak ng Diyos, ang Diyos ay nananatili sa kanya at siya sa Diyos. **16** At alam natin na pinaniwalaan ang pag-ibig na mayroon ang Diyos na nasa sa atin. Ang Diyos ay pag-ibig, at siyang nananatili sa pag-ibig ay nananatili sa Diyos, at ang Diyos ay nananatili sa kanya. **17** Sa ganito ang pagmamahal ay ginawang lubos sa atin, nang sa gayon tayo ay maaring magkaroon ng kasiguraduhan sa araw ng paghuhukom, dahil gaya niya, gayon din tayo sa mundong ito. **18** Walang anumang takot sa pag-ibig. Pero ang pag-ibig na lubos ay inaalas ang takot, dahil ang takot ay may kinalaman sa kaparusahan. Pero kung sinuman ang siyang natatakot ay hindi nagawang lubos sa pag-ibig. **19** Nagmamahal tayo dahil minahal muna tayo ng Diyos. **20** Kung sinuman ang nagsasabi, "Mahal ko ang Diyos" pero kinapootan ang kanyang kapatid siya ay isang sinungaling. Pagkat ang sinuman na hindi umiibig sa kanyang kapatid, na kanyang nakikita, ay hindi umiibig sa Diyos, na hindi niya nakikita. **21** At ito ang kautusan na mayroon tayo mula sa kanya: Kung sinuman ang nagmamahal sa Diyos ay dapat ding mahalin ang kanyang kapatid.

5 Kung sinuman ang naniniwala na si Jesus ay ang Cristo na ipinanganak sa Diyos. At kung sinuman ang nagmamahal sa kanya na nagmula sa Ama ay minamahal din ang kanyang mga anak. **2** Sa pamamagitan nito malalaman natin na mahal natin ang mga anak ng Diyos-kung mahal natin ang Diyos at ginagawa ang kanyang mga kautusan. **3** Sapagkat ito ang pagmamahal para sa Diyos-nananatili tayo sa kanyang mga kautusan. At ang kanyang mga kautusan ay hindi pasarin. **4** Ang sinuman ang ipinanganak sa Diyos ay napagtugumpayan ang mundo, kahit ang ating pananampalataya. **5** Sino ba siyang napagtugumpayan ang mundo? Siya na naniniwala na si Jesus ay

ang Anak ng Diyos. **6** Ito ang siya na dumating sa pamamagitan ng tubig at dugo-Jesu-Cristo. Siya ay dumating hindi lamang sa pamamagitan ng tubig, kundi sa pamamagitan ng tubig at dugo. **7** Sapagkat mayroong tatlo na siyang nappapatunay **8** ang Espiritu, ang tubig at ang dugo. Ang tatlong ito ay nagkakasundo. **9** Kung tinatanggap natin ang patotoo ng tao, ang patotoo ng Diyos ay mas dakila. Sapagkat ang patotoo ng Diyos ito- na siya'y nagdala ng patutunay patungkol sa kanyang Anak. **10** Siya na naniniwala sa Anak ng Diyos ay may patotoo sa kanyang sarili. Sinumang hindi naniniwala sa Diyos ay ginawa siyang sinungaling, dahil hindi siya naniwala sa patotoo na binigay ng Diyos patungkol sa kanyang Anak. **11** At ang patotoo ay ito- na tayo ay binigyan ng Diyos ng buhay na walang hanggan, at ang buhay na ito ay nasa kanyang Anak. (**aíónios g166**) **12** Siya na pinanahanahan ng Anak ay may buhay. Siya na hindi pinanahanahan ng Anak ng Diyos ay walang buhay. **13** Ang mga bagay na ito ay sinulat ko sa inyo para malaman ninyo na mayroon kayong buhay na walang hanggan-sa inyo na naniwala sa pangalan ng Anak ng Diyos. (**aíónios g166**) **14** At ito ang pananalig na mayroon tayo sa kanyang harapan, na kung anuman ang hilingin natin ayon sa kanyang kalooban, narinirig niya tayo. **15** At kung alam natin na pinapakinggan niya tayo-anuman ang hiling natin sa kanya-alam nating mayroon na tayo ng anumang hiniling natin sa kanya. **16** Kung sinuman ang nakakakita sa kanyang kapatid na gumagawa ng kasalanan na hindi humahantong sa kamatayan, kailangan niya manalangin at siya ay bibigyan ng Diyos ng buhay. Ang tirutukoy ko ay ang pagkakasala na hindi nagdadalasa sa kamatayan. Mayroong kasalanan na ngaggadala sa kamatayan-hindi ko sinasabi na kailangan niyang ipanalangin ang tungkol doon. **17** Lahat ng hindi matuwid ay kasalanan- pero may kasalanan na hindi ngaggadala sa kamatayan. **18** Alam natin na kung sinuman ang ipinanganak sa Diyos ay hindi nagkakasala. Pero siya na ipinanganak sa Diyos ay iniiingatan niya, at hindi siya mapipinsala ng masama. **19** Alam natin na tayo ay sa Diyos, at alam natin na ang buong mundo ay nasa ilalim ng kapangyarihan ng masama. **20** Pero alam natin na ang Anak ng Diyos ay dumating at binigyan tayo ng kaunawaan, na kilala natin siya na totoo, at tayo ay nasa kanya na siyang totoo- kahit na sa kanyang Anak na si Jesu-Cristo. Siya ang totoong Diyos at buhay na walang hanggan. (**aíónios g166**) **21** Minamahal kong mga anak, lumayo kayo sa mga diyos-dyosan.

2 Juan

1 Mula sa nakatatanda hanggang sa piniling babae at sa kanyang mga anak, na siyang minamahal ko sa katotohanan, at hindi lamang ako, kundi lahat din ng mga sinumang nakakaalam ng katotohanan. **2** dahil sa katotohanan na nananatili sa atin at mapapasaatin magpakailanman. (aiōn g165) **3** Biyaya, habag, at kapayapaan ay mapapasaatin mula sa Diyos na Ama at mula kay Jesu-Cristo, ang Anak ng Ama, sa katotohanan at pag-ibig. **4** Ako ay lubos na nagagalak na nakita ko ang iba mong mga anak na lumalakad sa katotohanan, tulad ng aming pagtanggap sa kautusang ito galing sa Ama. **5** At ngayon ako ay nagsusumamo sa iyo, ginang, hindi na parang ako ay sumulat sa iyo ng bagong kautusan, pero ang mayroon na tayo mula pa sa simula, na dapat nating ibigin ang bawat isa. **6** At ito ang pag-ibig, na dapat tangyong lumakad ayon sa kanyang mga kautusan. Ito ang kautusan, kahir narinig ninyo na mula sa simula, na dapat ninyo itong lakaran. **7** Sapagkat maraming manlilinlang ang naglipana sa mundo, at hindi nila ipinapahayag na si Jesu-Cristo ay dumating sa laman. Itay ang manlilinlang at ang anticristo. **8** Tingnan ang inyong mga sarili, upang hindi ninyo mawala ang mga bagay na pinagtrabahuhan nating lahat, pero nang sa gayon kayo ay maaaring makatanggap ng buong gantimpala. **9** Kung sinuman ang nauuna at hindi nananatili sa katuruan ni Cristo ay walang Diyos. Siya na nananatili sa katuruan ay nasa kanya pareho ang Ama at ang Anak. **10** Kung sinuman ang lumapit sa inyo at hindi dala ang katuruang ito, huwaq ninyo siyang tanggapin sa inyong bahay at huwaq ninyo siyang batuin. **11** Sapagkat ang sinumang bumabati sa kaniya ay nakikisali sa kaniyang mga masasamang gawa. **12** Marami akong mga bagay na isusulat sa inyo at hindi ko nais na isulat ang mga ito sa pamamagitan ng papel at tinta. Pero umaasa akong pumunta sa inyo at makipag-usap ng harap-harapan, upang ang ating kaligayahan ay maging lubos. **13** Ang mga anak nang pinili ninyong kapatid na babae ay bumabati sa inyo.

3 Juan

1 Ang nakatatanda para kay minamahal na si Gayo, na siyang aking mahal sa katotohanan. **2** Minamahal, dinadalangin ko na ikaw ay lumago sa lahat ng mga bagay at maging sa kalusugan, katulad ng paglago ng iyong kaluluwa. **3** Sapagkat ako ay lubos na nagalak nang dumating ang mga kapatid na lalaki at nagpatootoo sa iyong katotohanan, katulad sa paglakad mo sa katotohanan. **4** Wala akong labis na kaligayahan maliban dito, na marinig na ang aking mga anak ay lumalakad sa katotohanan. **5** Minamahal, ikaw ay nagsasagawa ng katapatan tuwing ikaw ay gumagawa para sa iyong mga kapatid na lalaki at para sa mga hindi kilala. **6** siya na nagpatootoo ng pag-ibig mo sa harapan ng iglesia. Gumawa ka ng mainam para maipadala sila sa kanilang paglalakbay sa paraang karapatan-dapat sa Diyos. **7** dahil para sa kapakanan ng Pangalan sila ay lumabas, walang kinukhuha mula sa mga Gentil. **8** Samakatuwid tayo ay marapat na tumanggap tulad ng mga ito, nang sa gayon tayo ay maging kapwa manggagawa para sa katotohanan. **9** Nagsulat ako ng isang bagay sa kapulungan, pero si Diotrefes, na gustong maging una sa kanila, ay hindi tayo tinanggap. **10** Samakatuwid, kung ako ay pupunta, aalalahanin ko ang mga gawaing kaniyang ginawa, kung paano siyang nagsabi ng mga katawa-tawang bagay laban sa atin gamit ang mga masasamang salita. Hindi pa nasiyahan sa mga gawaing ito, siya mismo ay hindi tinanggap ang mga kapatid na lalaki. Ipinambabawal niya ang mga nagnanais na gumawa nito at pinapalayas sila sa kapulungan. **11** Minamahal, huwag mong tularan kung ano ang masama pero kung ano ang mabuti. Ang siyang gumagawa ng mabuti ay sa Diyos; ang siyang gumagawa ng masama ay hindi nakita ang Diyos. **12** Si Demetrio ay nagpatootoo sa lahat at sa pamamagitan ng katotohanan mismo. Tayo din ay nagpapatootoo, at alam mo na ang aming pagpapatootoo ay tunay. **13** Marami akong bagay na isusulat sa iyo, pero hindi ko nais isulat ang mga ito sa iyo na gamit ang panulat at tinta. **14** Pero ako ay umaasa na makita ka sa lalong madaling parahon, at tayo ay mag-uusap harap-harapan. Kapayapaan ay sumainyo. Ang mga kaibigan ay bumabati sa iyo. Batiin ang mga kaibigan sa pangalan.

Judas

kapangyarihan-bago sa lahat ng panahon, at ngayon, at magpakailanman.
Amen. (aiōn g165)

1 Judas, isang lingkod ni Jesu-Cristo, at kapatid na lalaki ni Santiago, sa kanilang mga tinawag, minamahal sa Diyos Ama at nanatili para kay Jesu-Cristo, **2** nawa ang awa, kapayapaan at pag-ibig ay sumagana sa inyo. **3** Minamahal, habang sinisikap kong sumulat sa inyo tungkol sa ating pangkalahatang kaligtasan, kailangang sulatan ko kayo upang hikayatin kayo na magsumikap para sa pamanampalataya na minsan nang ibinigay sa lahat ng mga naniniwala. **4** Dahil may ibang mga tao na palihim na nakisama sa kalagitnaan ninyo—mga taong tinatakan ng paghahatol - mga taong walang Diyos na inililih is ang biyaya ng Panginoon patungo sa kahalayan at itinatangi ang ating nag-isang Panginoon at Diyos na si Jesu-Cristo. **5** Ngayon nais kong ipaalala sa inyo, kahit na lubos na ninyong alam ito, na ang Panginoon ang naglilitas sa isang bayan palabas sa lupain ng Ehipto, ngunit pagkatapos pinuksa niya ang mga hindi naniwala. **6** At ang mga anghel na hindi nanatili sa kani-kanilang makapangyarihang tungkulungunit iniwan ang kanilang nararapat na lugar- ginapos sila ng Diyos sa walang hanggang mga tanikal, sa lubos na kadiliman, para sa dakilang araw ng paghuhukom. (aiōnios g126) **7** Katulad ito ng Sodom at Gomorra at ang mga lungsod sa paligid nila, na nagpasasa din sa sekswal na immoralidad at sila ay nagpatuloy sa hindi likas na pagnapanasa. Sila ay ipinakita bilang mga halimbawa ng mga nagdurusa sa parusa ng walang hanggang apoy. (aiōnios g166) **8** Gayunman sa parehong paraan, ang mga nananaginip na ito ay dinudungisan din ang kanilang mga katawan, at tinatanggihan ang awtoridad, at sinisiraan nila ang dangal ng mga maluwalhating mga anghel. **9** Subalit maging si Miguel ang arkanghel, nang siya ay nakipagtalo sa diyable at napipaglaban sa kanya tungkol sa katawan ni Moïses, ay hindi nangahas magbigay ng mapanirang paghatol laban sa kanya, sa halip sinabi niya, "Sawayin ka nawa ng Diyos!" **10** Ngunit nagbibigay ng mga paninirang-puri ang mga taong ito laban sa anumang hindi nila maintindihin. At ano kanilang naintindihin— kung ano ang pag-uugali ng mga hayop na wala sa katwiran— ang mga ito ang nagpahamak sa kanila. **11** Kaawa-awa sila! Dahil sila ay lumakad sa daan ni Cain, at nahulog sa pagkakamali ni Balaam. Sila ay namatay sa paghihimagsik ni Kora. **12** Ang mga ito ang siyang tinik sa inyong mga pista ng pag-ibig, nagpipista na walang kahiiyan, kumakain lamang para sa kanilang mga sarili. Sila ay mga ulap na walang tubig, tinatangay ng hangin, puno sa taglagas na walang bunga- dalawang beses namatay, binunot sa uga-. **13** marahas na mga alon ng dagat, na bumubulang palabas sa kanilang sariling kahiiyan, gumagalala na mga tala—na sa kaitiman ng kadiliman ay nakalaan ang magpakailanman. (aiōn g165) **14** Si Enoc, ang ika-pito sa linya mula kay Adam, nagpahayag tungkol sa kanila, na sinasabing, "Pagmasdan ninyo! Ang Panginoon ay darating kasama ang libo-libong mga banal, **15** upang magsagawa ng paghuhukom sa bawat isa, at hatulan ang lahat ng hindi maka-diyos sa kanilang mga ginagawa at pamamaraan, at sa lahat ng mga magaspang na pananalita na binigkas ng mga makasalanan laban sa Diyos. **16** Ito ay ang mga bumubulong-bulong, mga mareklamo, silang mga sumusunod sa kanilang masasamang pagnapanasa, maingay na mga hambog, at sila na nang-uto para sa sariling kapakinabangan. **17** Pero kayo, mga minamahal, alalahanin ang mga salitang sinabi sa inyo noon ng mga apostol ng Panginoong Jesu-Cristo. **18** Sinabi nila sa inyo, "Sa huling panahon, may mga mangungutya na sinusunod ang kanilang sariling hindi maka-diyos na pagnapanasa." **19** Ang mga taong ito ay dahilan ng pagkaba-bahagi, pinamumunuan ng makamundong pagnapanasa, at wala sa kanila ang Espíritu. **20** Pero kayo, mga minamahal, habang tinataguyod ninyo ang inyong mga sarili sa inyong kabanal-banalang pananampalataya, at habang nananalangin kayo sa Banal na Espíritu, **21** panatilihin ang inyong sarili sa pag-ibig ng Diyos at hintayin ang awa ng ating Panginoong Jesu-Cristo na nagdadala sa inyo ng buhay na walang hanggan. (aiōnios g166) **22** Magpakita ng hábag sa mga nag-aalinlangan. **23** Iligtas ang iba sa pamamagitan ng pag-agaw sa kanila mula sa apoy. Sa iba magpakita ng hábag na may takot, kamumuhian kahit na ang damít na nabahiran ng laman. **24** Ngayon sa kanya na may kakayanang ilayo kayo sa pagkakatisod, at dahilan upang tayo ay makatayo sa harapan ng kanyang maluwalhating presensya, walang dungis at may labis na kagalakan, **25** sa tanging Diyos ating tagapagligtas sa pamamagitan ni Jesu-Cristo ating Panginoon, ang kaluwalhatian, kadaikilaan, kataas-taasan,

Pahayag

1 Ito ang kapahayagan ni Jesu-Cristo na ibinigay sa kaniya ng Diyos para ipakita sa kaniyang mga lingkod ang mga bagay na malapit nang maganap. Ipinaalam niya ito sa pamamagitan ng pagpapadala ng kaniyang anghel sa kaniyang lingkod na si Juan. **2** Pinatotohanan ni Juan ang lahat ng kaniyang nakita tungkol sa salita ng Diyos at sa patotoong ibinigay tungkol kay Jesu-Cristo. **3** Pinagpala ang bumabasa ng malakas—at ang lahat ng nakikinig—sa mga salita ng propesiya ito at sumundot sa nakasulat dito, dahil ang panahon ay malapit na. **4** Si Juan, para sa pitong iglesia sa Asya: Sumainyo ang biyaya at kapayapaan mula sa kaniya na siya, at siyang noon, at siyang darating, at mula sa pitong espiritu na nasa harap ng kaniyang trono. **5** At mula kay Jesu-Cristo, siyang matapat na saksi, ang panganay sa mga patay, at ang tagapamahala ng mga hari sa mundo. Sa kaniya na umiibig sa atin, at nagsalaya sa atin mula sa ating mga kasalanan sa pamamagitan ng kaniyang dugo. **6** ginawa niya tayong isang kaharian, mga pari sa Diyos at kaniyang Ama—sa kaniya ang katuwalhatian at ang kapangyarihan magpakaikan pa man. Amen. (**aīōn g165**) **7** Tingnan mo, siya ay dumarating kasama ng mga ulap; bawat mata ay makikita siya, maging ang mga taóng pumako sa kaniya. At ang lahat ng lipi sa lupa ay maglulukso para sa kaniya. Oo, Amen. **8** “Ako ang Alpa at ang Omega, sabi ng Panginoong Diyos, “ang isa na, at siyang noon, at siya na darating, ang Makapangyarihan.” **9** Ako, si Juan—inyong kapatid at ang isang nakikibahagi sa inyo sa paghihirap at kaharian at matiyagang pagtitis iyon ay si Jesus—ay nasa isla na tinatawag na Patmos dahil sa salita ng Diyos at patooto tungkol kay Jesus. **10** Ako ay nasa Espiritu sa araw ng Panginoon. Narinig ko ang isang malakas tulad ng isang trumpeta sa aking likuran. **11** Ito ay sinabi: “Isulat mo sa isang aklat ang iyong nakita at ipadala ito sa pitong mga iglesia—sa Efeso, sa Smirna, sa Pergamo, sa Tiatira, sa Sardis, sa Filadelfia at sa Laodicea.” **12** Lumington ako para makita kung kanino ang tinig na cumakausa sa akin, sa aking paglingon, nakita ko ang pitong gintong ilawan. **13** Sa gitna ng mga ilawan ay mayroong isang katulad ng Anak ng Tao, suot ang isang mahabang balabal na abot pababa sa kaniyang mga paa, at isang gintong sintonur na nakalabilot sa kaniyang dibidib. **14** Ang kaniyang ulo at buhok ay kasing-puti ng lana, kasing-puti ng niyeble, at ang kaniyang mga mata ay tulad ng ningas ng apoy. **15** Ang kaniyang mga paa ay tulad ng pinakaintab na tanso, tulad ng tanso na pinino sa isang pugon, at ang kaniyang tinig ay tulad ng tunog ng maraming umaagos na tubig. **16** Sa kaniyang kanang kamay ay may pitong bituin at lumalabas mula sa kaniyang bibig ang isang matalas na magkabilang talim na espada. Ang kaniyang mukha ay nagninining tulad ng matinding sikat ng araw. **17** Nang makita ko siya, ako ay bumagsak sa kaniyang paanan tulad ng isang lalaking patay. Ipinatong niya ang kaniyang kamay sa akin at sinabi, “Huwag kang matatak. Ako ang Una at ang Huli.” **18** at ang isa na nabubuhay. Ako ay namatay, pero tingnan mo, ako ay buhay magpakaikanman! At nasa akin ang mga susi ng kamatayan at ng hades. (**aīōn g165, Hadēs g86**) **19** Kaya isulat mo ang lahat ng iyong nakita, ano ang ngayon, at ang maganap ngkatapos nito. **20** Patungkol sa nakatagong kahulugan tungkol sa pitong bituin na iyong nakita sa aking kanang kamay, at ang pitong mga gintong ilawan: ang pitong bituin ay ang mga angel ng pitong iglesia, at ang pitong ilawan ay ang pitong mga iglesia.”

2 Sa anghel ng iglesia sa Efeso isulat: ‘Ito ang mga salita ng isang may hawak ng pitong bituin sa kaniyang kanang kamay.’ Ang isa na siyang lumakad sa gitna ng pitong mga gintong ilawan sinasabi ito, **2** “Alam ko ang inyong ginawa at ang inyong mahirap na trabaho at ang inyong matiyagang pagtitis, at hindi ninyo matis ang mga kasaman at inyong sinubok ang mga umaangkon na sila ay mga apostol, pero hindi, at nakita ninyo na sila ay hindi totoo. **3** Alam ko na mayroon kayong matiyagang pagtitis, at marami na kayong pinagdaanan dahil sa aking pangalan, at hindi kayo lumagong pagod. **4** Pero ito ang ayaw ko laban sa inyo—inwiwan ninyo ang inyong unang pag-ibig. **5** Kaya tandaan ninyo kung saan kayo nahulog. Magsisi kayo at gawin ninyo ang mga bagay na ginawa ninyo sa una. Malibang kayo ay magsisi. Ako ay darating sa iyo at aalisin ko ang ilawan mula sa kinalalagyan nito. **6** Pero kayo ay mayroon nito—kinapoopootan ninyo ang mga ginawa ng mga Nicolaita, na

kinapoopootan ko rin. **7** Kung mayroon kayong tainga, makining kung ano ang sinasabi ng Espiritu sa mga iglesia. Sa isang na siyang nakalupig pahihintulutan ko na kumain mula sa puno ng buhay, na nasa paraiso ng Diyos.’ **8** Sa anghel ng iglesia ng Smirna isulat: ‘Ito ang mga salita ng isa na siyang una at ang huli—siyang namatay at siyang muling nabuhay.’ **9** “Alam ko ang inyong mga pagdurusura at inyong kahirapan (pero kayo ay mayaman), at ang paninirang-puri ng mga nagsasabing sila ay mga Judio (pero sila ay hindi—sila ay isang sinagoga ni Satanas). **10** Huwag kataktutan ang tungkol sa pagdurusahan ninyo. Tingnan mo! Ihahagis ng diyabolo ang ilan sa inyo sa kulungan para kayo ay subukin, at magdurusa kayo ng sampung araw. Maging tapat kayo hanggang kamatayan, at ibibigay ko sa inyo ang korona ng buhay. **11** Kung kayo ay may tainga, makining kung ano ang sinasabi ng Espiritu sa mga iglesia. Ang isa na siyang nakalupig ay hindi masasaktan sa pamamagitan ng ikalawang kamatayan. **12** Sa anghel ng iglesia ng Pergamo isulat: ‘Ito ang mga salita ng isa na siyang may matalas na may magkabilang talim na espada.’ **13** “Alam ko kung saan kayo nakatira — kung nasaan ang trono ni Satanas. Gayon man mahigpit ninyong pinanghahawakan ang aking pangalan at hindi ninyo itinanggi ang inyong pananampalataya sa akin, kahit sa mga araw ni Antipas na aking saksi, aking matapat, na pinatay sa inyong kalagitnaan, doon nakatira si Satanas. **14** Pero mayroon akong mga ilang bagay na laban sa inyo: Mayroon ilan sa inyo na mahigpit na pinanghahawakan ang katuruan ni Balaam, na nagturo kay Balak para ihagis ang isang hadlang sa harap ng mga anak ni Israel, sa gayon makakakain sila ng pakгаing inihandog sa mga diyuys-diyosan at maging sekswal na imoralidad. **15** Sa parehong paraan, may ilan din sa inyo na siyang mahigpit na pinanghahawakan ang katuruan ng mga Nicolaita. **16** Kaya magsisi kayo! Kung hindi, darating ako sa inyo nang hindi magtatagal, at ako ay gagawa ng digmaan laban sa kanila gamit ang espada na lumalabas sa aking bibig. **17** Kung mayroon kayong tainga, pakigtan ninyo ang sinasabi ng Espiritu sa mga iglesia. Sa isa na siyang nakalupig, ibibigay ko ang ilang nakatagong manna, at ibibigay ko ang isang puting bato na may isang bagong pangalan na nakasulat sa bato, isang pangalan na walang kahi isang nakakaalam kundi ang isa na siyang tumanggap nito. **18** Sa anghel ng iglesia ng Tiatira isulat: ‘Ito ang mga salita ng Anak ng Diyos, na may mga mata na katulad ng ningas ay apoy at mga paa na gaya ng pinakintab na tanso.’ **19** “Alam ko ang inyong mga ginawa — ang inyong pag-ibig, at pananampalataya, at paglilingkid, at ang inyong matiyagang pagtitis at ang inyong mga ginawa kamakailan ay higit pa kaysa mga ginawa ninyo sa una. **20** Pero mayroon akong laban sa inyo: pinahihintulutan ninyo ang babaeng si Jezebel, na tinatawag ang sarili niyang isang propeta. Sa pamamagitan ng kaniyang katuruan ay nililinlang niya ang aking mga lingkod na gumawa ng mga seksual na imoralidad at kumain ng mga pakgaing inialay sa mga diyuys-diyosan. **21** Binirigan ko siya ng oras para magsisi pero hindi maluwag sa kaniyang kaibaban na magsisi sa kaniyang imoralidad. **22** Bantayan ninyo! Ihahagis ko siya sa isang banig ng karamdamian, at ang mga gumawa ng pangangalunya kasama niya sa matinding pagdurusura, malibang sila ay magsisi na anumang ginawa niya. **23** Cahampasin ko ang kaniyang mga hanhang mamatay, at ang lahat ng mga iglesia ay malalaman na ako ang siyang sumisisyasat sa mga kaisipan at mga nasain. Ibibigay ko sa bawat isa sa inyo ayon sa inyong ginawa. **24** Pero sa iba sa inyo sa Tiatira, sa lahat ng hindi pinanghahawakan ang katuruang ito, at hindi alam ang tinatawag ng iba na malalaim na mga bagay ni Satanas — sinasabi ko sa inyo, “hindi ka inilagay sa inyo ang anumang ibang pasarin.” **25** Sa anumang kalagayan, dapat kayong humawak nang mahigpit hanggang ako ay dumating. **26** Ang isa na siyang nakalupig at siyang gumagawa ng mga ginawa ko hanggang sa huli, sa kaniya ko ibibigay ang kapangyarihan sa ibabaw ng mga bansa. **27** Siya ay mamumuno sa kanila gamit ang tungkol na bakal, sila ay dudrugin niya gaya ng mga palayok.’ **28** Gaya ng aking tinanggap mula sa aking Ama, ibibigay ko rin sa kaniya ang bituin sa umaga. **29** Kung mayroon kang tainga, makining sa sinasabi ng Espiritu sa mga iglesia.

3 “Sa anghel ng iglesia ng Sardis isulat: ‘Ang mga salita ng isa na siyang hawak ng pitong mga espiritu ng Diyos at ng pitong mga bituin. ‘Alam ko ang inyong ginawa. Mayroon kayong isang dangal na kayo ay buhay, pero kayo ay patay. **2** Gumising at palakasin ninyo ang natitira, pero malapit ng mamatay, dahil hindi ko natagpuan ang inyong mga gawa

na ganap sa paningin ng Diyos. 3 Kaya tandaan, kung ano ang inyong tinanggap at narinig. Sundin ito, at magsisi. Pero kung hindi kayo gigising, darating ako na parang isang magnanakaw, at hindi ninyo malalaman kung anong oras ako darating laban sa inyo. 4 Pero may ilang mga pangalan ng mga tao sa Sardis na hindi dinumihani ang kanilang mga damit. Lalakad silang kasama ko, nakadmit ng puti, dahil sila ay karapat-dapat. 5 Ang isa na siyang nakalupig ay susosutan ng puting damit, at hindi ko kailanman buburahin ang kaniyang pangalan sa aklat ng buhay, at sasabihin ko ang kaniyang pangalan sa harap ng aking Ama, at sa harapan ng kaniyang mga anghel. 6 Kung mayroon kayong tainga, pakiggan ang kung ano ang sinasabi ng Espiritu sa mga iglesya. 7 "Sa anghel ng iglesia ng Filadelfia isulat: Ang mga salita ng isa na siyang banal at tunay — hawak niya ang susi ni David, binubukan niya at walang isang makapagsasara, sinasara niya at walang sinuman ang maaaring magbukas. 8 Alam ko ang inyong ginawa. Tingnan ninyo, inilagay ko sa inyong harap ang isang pintuang bukasan na walang sinuman ang maaaring ikulong. Alam kong mayroon kayong kaunting kalakasan, gayunman sinunod ninyo ang aking salita at hindi itinanggi ang aking pangalan. 9 Bantayan ninyo! Sila na siyang nabibilang sa sinagoga ni Satanas, sila na siyang nagsabing na sila ay mga Judio pero hindi, — sa halip sila ay nagsisinsunungan. Palalapitin ko sila at payuyukin ko sa harap ng inyong mga paa, at malalaman nila na minahal ko kayo. 10 Yamang pinanatili ninyo ang aking utes na matiyagang pagtitis. Lingatan ko rin kayo mula sa oras ng pagsubok na darating sa buong mundo, para subukin sila na siyang nakatira sa mundo. 11 Ako ay malapit nang dumating. Mahigpit na panghawakan kung anong mayroon kayo kaya walang sinuman ang maaaring mag-alis ng inyong korona. 12 Gagawin kong isang haligi sa templo ng aking Diyos ang isa na siyang nakalupig, at hindi na siya kailanman lalabas dito. Isusulat ko sa kaniya ang pangalan ng aking Diyos, ang pangalan ng lungsod ng aking Diyos (ang bagong Jerusalem, na bumababa sa langit mula sa aking Diyos), at ang aking bagong pangalan. 13 Ang isa na siyang may tainga, hayaan siyang makinig sa sinasabi ng Espiritu sa mga iglesya. 14 Sa anghel ng iglesia sa Laodicea isulat: 'Ang mga salita ng Amen, ang maaasaahan at totoong saksi, ang tapagmahala sa nilikha ng Diyos. 15 Alam ko kung ano ang inyong ginawa, at kayo na sinumang malamig o mainit. Nais ko na kayo ay maging malamig ni mainit! 16 Kaya, dahil kayo ay maligamgan — ni mainit o malamig — malapit ko na kayong isuka buhat sa aking bibig. 17 Dahil sinabi mo, "Mayaman ako, marami akong materyal na pag-aari, at wala akong pangangailangan." Pero hindi mo alam na ikaw ang pinakamalungkot, kaawa-awa, dukha, bulag at hubad. 18 Pakiggan ang aking payo: Bumili ka mula sa akin ng gintong pinino sa pamamagitan ng apoy kaya maaari kang maging mayaman, at makinang na mga puting dami kaya maaari mong damitan ang iyong sarili at hindi makikita ang kahiliyan ng iyong kahubaran, at papanatrag para pahiran ang iyong mga mata kaya maaari kang makakita. 19 Bawat isa na mahal ko ay sinasanay ko at tinuturuhan sila paano dapat mamuhay. Kaya, maging masigasig at magsisi. 20 Tingnan ninyo, ako ay nakatayo sa may pinto at kumakatok. Kung sinuman ang nakaririni ng aking tinig at nagbubukas ng pinto, papasok ako sa kaniyang tahahan at kakain kasama niya, at siya sa akin. 21 Ang isa na siyang nakalupig, bibigyan ko ng karapatang umupo kasama ko sa aking trono, gaya nang ako ay nakalupig at umupo kasama ng aking Ama sa kaniang trono. 22 Kung mayroon kong tainga, makinig sa sinasabi ng Espiritu sa mga iglesya.

4 Pagkatapos makita ko ang mga bagay na ito at nakita ko na may isang pintuang bumukas sa langit. Ang unang tinig, ay nangungusap sa akin gaya ng isang trumpeta, sinabi, "Umakyat ka dito at ipapakita ko sa iyo kung anong dapat mangyari pagkatapos ng lahat ng mga bagay na ito. 2 Agad akong nasa Espiritu, at nakita ko ang isang trono na inilagay sa langit, na may isang tao na nakauko dito. 3 Ang isa na siyang nakauko dito ay parang batong jaspe at koronalina. May isang bahaghari sa palibot ng trono. Ang bahaghari ay katulad ng isang esmeralda. 4 Sa paligid ng trono ay may dalawampu't apat na mga trono, at nakauko sa mga trono ay ang dalawampu't apat na mga nakatatanda, bihis ng mga puting damit, may gintong mga korona sa kanilang mga ulo. 5 Mula sa trono dumating ang bulos ng kidlat, mga dagundong at mga lagapak ng kulog. Nag aapoy ang pitong ilawan sa harapan ng trono, mga ilawan ng pitong espíritu ng Diyos. 6 Sa harapan din ng trono ay mayroon isang dagat, kasing linaw ng kristal. Lahat ng palibot ng trono ay may apat na buhay na mga

nilalang, puno ng mga mata sa harapan at likod. 7 Ang unang buhay na nilalang ay katulad ng isang leon, ang ikalawang buhay na nilalang ay katulad ng isang guya, ang ikatlong buhay na nilalang ay may isang Mukha ng isang tao at ang ikaapat na buhay na nilalang ay katulad ng isang lumilipad na agila. 8 Ang bawat isa sa apat na buhay na mga nilalang ay mayroon anim na mga pakpak, puno ng mga mata sa tuktuk at sa ilalim. Gabi at araw hindu sila tumigil sa pagsasabing, "Banal, banal, banal, ang Panginoong Diyos, ang namumuno sa lahat, siyang noon, at siyang ngayon, at siyang darating. 9 Kapag ang buhay na mga nilalang ay nagbibigay ng kaluwalhatian, karangalan at pasasalamat sa isa na siyang nakaupo sa trono, sa isa na siyang nabubuhay magpakailan pa man, (aiōn g165) 10 ang dalawampu't apat na nakatatanda ay ngapatirapra sa harap ng isang nakaupo sa trono. Yumuko sila sa isang nabubuhay walang hanggan at magpakailan pa man, at inihugis nila ang kanilang mga korona sa harap ng trono, sinasabing, (aiōn g165) 11 "Karapat-dapat ka, aming Panginoon at aming Diyos, na tumanggap ng kaluwalhatian at ng karangalan at ng kapangyarian. Dahil nilikha mo ang lahat ng bagay, at sa pamamagitan ng iyong kalooaban, sila ay nabuhay at nilikha.

5 Pagkatapos nakita ko sa kanang kamay ng isa na siyang nakaupo sa trono, isang balumbon na nakasulat sa harapang panig at sa likurang panig, at simelyuhan ng pitong selyo. 2 Nakita ko ang isang makapangyarihang anghel na naghahayag ng may malakas ng tinig, "Sino ang karapat-dapat magbukas ng balumbon at sirain ang mga selyo nito?" 3 Walang sinuman sa langit o sa lupa o sa ilalim ng lupa ang kayang buksan ang balumbon o basahin ito. 4 Maramdamin akong umiyak dahil walang sinuman ang nakatagpo na karapat-dapat para buksan ang balumbon o basahin ito. 5 Pero sinabi sa akin ng isa sa mga nakatatanda, "Huweg kang umiyak. Tingnan mo! Ang Leon sa lipi ng Juda, ang Ugat ni David, ay nalupig, at kaya niyang buksan ang balumbon at ang mga selyo nito." 6 Sa pagitan ng trono at ng apat na buhay na mga nilalang at sa kalagitan ng mga nakatatanda, nakita ko ang isang Kordero na nakatayo, nagmamasid na kahit siya ay pinatay. Mayroon siyang pitong mga sungay at pitong mga mata — ito ay ang pitong espiritu ng Diyos na ipinadala sa lahat ng dako ng lupa. 7 Pumunta siya at kinuha ang balumbon mula sa kanang kamay ng isa na siyang nakaupo sa trono. 8 Nag nauhuwa niya ang balumbon, ang apat na buhay na nilalang at ang dalawampu't apat na nakatatanda ay inihiga ang kanilang mga sarili sa lupa sa harap ng Kordero. Ang bawat isa sa kanila ay may isang alpa at isang gintong mangkok na puno ng insenso — kung saan ang mga panalangin ng mga mananampalataya. 9 Umawit sila ng bagong awit: "Ikaw ay karapat-dapat kumuha ng balumbon at buksan ang mga selyo nito. Dahil ikaw ay pinatay at sa pamamagitan ng iyong dugo, binili mo ang mga tao para sa Diyos mula sa bawat lipi, wika, mga tao, at bansa. 10 Ginawa mo silang isang kaharian at mga pari para maglingkod sa ating Diyos at sila ay maghahari sa mundo. 11 Pagkatapos nakita ko at narinig ang tunog ng maraming mga anghel sa palibot ng trono, — ang kanilang bilang ay 200, 000, 000 — at ang mga buhay na nilalang at mga nakatatanda. 12 Kanilang sinabi sa malakas na tinig, "Karapat-dapat ang Kordero na pinatay na tumanggap ng kapangyarian, kayamanan, karunungan, kalakasan, karangalan, kaluwalhatian at kapurahan." 13 Narinig ko bawat bagay na nasa langit, at sa lupa, at sa ilalim ng lupa at sa dagat — lahat ng bagay sa kanila — sinasabing: "Sa kaniya na siyang nakaupo sa trono, at sa Kordero, ay ang kapurahan, karangalan, kaluwalhatian, at kapangyarian para mamahala, magpakailan pa man. (aiōn g165) 14 Ang apat na buhay na nilalang ay sinabing "Amen" at ang mga nakatatanda ay humiga at sumamba.

6 Tumingin ako nang buksan ng Kordero ang isa sa pitong mga selyo, at narinig ko ang isa sa apat na buhay na nilalang na sinabi sa tinig na gaya ng tunog ng kulog, "Halika!" 2 Tumingin ako at naroon ang isang puting kabayo! Ang nakasakay ay may hawak na pana, at biniyigan siya ng isang korona. Siya ay lumabas bilang isang manlulupig para manakop. 3 Nang buksan ng Kordero ang ikalawang selyo, narinig ko ang ikalawang buhay na nilalang na sinabi, "Halika!" 4 Pagkatapos lumabas ang isa pang kabayo — maninges na pulsa. Sa sakay nito ay ibinigay ang pahintulot na alisin ang kapayapaan mula sa lupa, kaya itong ang mga tao ay magnais na patayin ang isa't isa. Binigyan ang sakay ng isang malaking espada. 5 Nang buksan ng Kordero ang ikatlong seal, narinig ko ang ikatlong buhay

na nilalang na sinabi, "Halik!" Nakita ko ang isang kabayong itim, ang sakay ay may hawak na pares ng timbangan sa kaniyang kamay. 6 Narinig ko ang tinig parang mula sa gitna ng apat ng buhay na nilalang, sinabi, "Isang takal ng trigo para sa isang dinaryo at tatlong takal ng sebada para sa isang dinario. Pero huwag mong ipahamak ang alak at langis." 7 Nang buksan ng Kordero ang ika-apat na selyo, narinig ko ang ika-apat na buhay na nilalang na sinabi, "Halik!" 8 Pagkatapos nakita ko ang isang maputleng kabayo. Ang sakay dito ay pinangalanang Kamatayan at sumusunod sa kanya ang hades. Sila ay binigyan ng kapangyarihan sa ibabaw ng isang ika-pat sa lupa, para patayin gamit ang espada, kagutuman at karamdaman at sa pamamagitan ng mga mababangis na hayop sa lupa. (**Hades g86**) 9 Nang buksan ng Kordero ang ikalimang selyo, nakita ko sa ikalim ng altar ang mga kaluluwa ng mga pinatay dahil sa salita ng Diyos at sa kanilang patotoo na pinanghawakan nila nang buong pananalig. 10 Umiyak sila nang may malakas na tinig, "Gaano katagal, Tagapamahala sa ibabaw ng lahat, banal at totoo, hanggang hatulan mo ang mga nabubuhay sa lupa, at hanggang ipaghiganti mo ang aming dugo? 11 Pagkatapos bawat isaa sa kanila ay binigyan ng puting damit, at sila ay sinabihan na dapat silang maghintay ng kaunti hanggang ang lubos na bilang ng kapwala nila mga lingkod at mga kapatid na labaki at babae ay abutin siyang patayin, na gaya nilang pinatay. 12 Nang buksan ng Kordero ang ika-anim na selyo, nagmasid ako, at nagkaroon ng malakas na lindol. Ang araw ay naging kasing itim ng sako. At ang kabilugan ng buwan ay naging parang dugo. 13 Ang mga bituin sa langit ay nahulog sa lupa, tulad ng puno ng igos na ang mga bunga ay nahuhulog sa panahon ng taglamig kapag inihiip ng malakas na hangin. 14 Naglaho ang langit tulad ng balumbong nirolyo ng pataas. Bawat bundok at isla ay nalipat sa kanilang mga kinatalaganay. 15 Pagkatapos ang mga hari sa lupa at ang mahahalagang tao, at ang mga heneral, ang mayaman, ang makapangyarihan, at iba pa, alipin at malaya, nagtago sa mga kuweba at sa kaligtinan ng mga bato sa kabundukan. 16 Tabunan kami! Itago mo kami mula sa mukha niya na siyang naukaupo sa trono at mula sa galit ng Kordero." 17 Dahil darating ang dakilang araw ng kanilang poot, at sino ang makakayang tumayo?"

7 Pagkatapos nito nakita ako ng apat na angel nakatayo sa apat na sulok ng lupa, mahigpit na hinahawakan ang apat na hangin sa lupa kaya dapat walang umihi ng hangin sa lupa, sa dagat at laban sa anumang puno. 2 Nakita ko ang isa pang anghel na dumarating mula sa silangan, na taglay ang selyo ng buhay na Diyos. Sumigaw siya nang may malakas na tinig sa apat na anghel na binigyan ng pahtulot na pinsalain ang lupa at dagat." 3 Huwag niryong pinsalain ang lupa, ang dagat o ang mga puno, hanggang lagyan na namin ng isang tatak ang mga noo ng lingkod ng ating Diyos." 4 Narinig ko ang bilang ng siyang mga natatakan: 144,000, siyang mga natatakan mula sa bawat lipi ng bayan ng Israel: 5 12,000 mula sa lipi ni Juda ay natatakan, 12,000 mula sa lipi ni Ruben, 12,000 mula sa lipi ni Gad, 6 12,000 mula sa lipi ni Asher, 12,000 mula sa lipi ni Neftali, 12,000 mula sa lipi ni Manases. 7 12,000 mula sa lipi ni Simeon, 12,000 mula sa lipi ni Levi, 12,000 mula sa lipi ni Jose at 12,000 mula sa lipi ni Benjamin ay natatakan. 9 Pagkatapos makita ko ang mga ito, at mayroong isang malaking maraming tao na walang sinuman ang makabilang — mula sa bawat bansa, lipi, bayan, at wika — nakatayo sa harap ng trono sa harapan ng Kordero. Nakasuto nila sa puting mga balabal at hawak ang mga sanga ng palma sa kanilang mga kamay. 10 At sila ay sumisigaw ng may malakas na tinig: "Ang kalgitasan ay pagmamay-ari ng ating Diyos, siya na naukaupo sa trono, at ng Kordero!" 11 Ang lahat ng mga anghel ay nakatayo sa paligid ng trono, at sa paligid ng mga matatanda at ng apat na buhay na mga nilalang, at sila ay humiga sa lupa, at inilipat ang kanilang mga mukha sa lupa sa harap ng trono at sumasamba sila sa Diyos, 12 na nagsasabing, "Amen! Papuri, kaluwalhatian, karunungan, pasasalamat, karangan, kapangyarihan, at kalakasan ay sumantaing Diyos magpakailan pa man. Amen!" (**aiōn g165**) 13 Pagkatapos isa sa mga matatanda ay nagtanong sa akin: "Sino ang mga ito, nadaramitan ng puting mga kasuotan, at saan sila nagmula?" 14 Sinabi ko sa kanya, "Alam po ninyo, ginoo," at sinabi niya sa akin, "Sila ang mga nagmula sa Dakilang Pag-durusa. Hinugasang nila ang kanilang mga kasuotan at naging maputi dahil sa dugo ng Kordero." 15 Dahil sa ganiton dahilan, sila ay nasa harapan ng trono ng Diyos at sumasamba sila araw at gabi sa kaniliang

templo. Siya na siyang naukaupo sa trono, ay maglalatag ng tolda sa ibabaw nila. 16 Hindi na sila magugutom muli, ni sila ay mauuhaw muli. Hindi sila masasaktan sa araw ni anumang nasusunog na init. 17 Dahil ang Kordero na nasa gitna ng trono ay kanilang magiging pastol, at gagabayani nya sila patungo sa bukal na tubig ng buhay, papahirin ng Diyos ang bawat luha mula sa kanilang mga mata."

8 Nang buksan ng Kordero ang ika-pitong selyo, neroon ang isang katahimikan sa langit nang mga kalahating oras. 2 Pagkatapos nakita

ko ang pitong anghel na siyang nakatayo sa harap ng Diyos, at pitong mga trumpeta ang ibinigay sa kanila. 3 Isa pang anghel ang dumating, hawak ang isang gintong mangkok ng insenso, nakatayo sa altar. Maraming insenso ang ibinigay sa kanya, sa gayon dapat niya itong ilay kasama ng mga panalangin ng lahat ng mga mananampalataya sa gintong altar sa harap ng trono. 4 Ang usok ng insenso kasama ng mga panalangin ng mga mananampalataya, ay bumangon sa harap ng Diyos mula sa kamay ng anghel. 5 Kinuha ng anghel ang mangkok ng insenso at pinuno ito ng apoy mula sa altar. Pagkatapos ibinato nya ito sa lupa, at nagkaroon ng salpukan ng mga kulog, mga dagdagdong, at mga kislap ng kidlat at isang lindol. 6 Ang pitong anghel na may mga trumpeta ay naghanda para patunigan sa kanila. 7 Pinatunog ng unang anghel ang kaniyang trumpeta, at umulan ng yelo at apoy na may halong dugo. Ito ay inihagi sa baba sa lupa kaya ang ikatlong bahagi nitong natupok, ang ikatlong bahagi ng mga puno ay natupok, at ang lahat ng mga damion berde ay natupok. 8 Pinatunog ng ikalawang anghel ang kaniyang trumpeta, at isang bagay na parang isang napakalaking bundok na nasusunog ng apoy ang itinapon sa dagat. Ang ikatlong bahagi ng dagat ay naging dugo, 9 ang ikatlong bahagi ng buhay na mga nilalang sa tubig ay namatay, at ang ikatlong bahagi ng mga barko ay nasira. 10 Pinatunog ng ikatlong anghel ang kaniyang trumpeta, at isang napakalaking bituin ang nahulog mula sa himpapawid, nagliliyab tulad ng isang sulo, sa ikatlong bahagi ng mga ilog at mga bukal na tubig. 11 Ang pangalan ng bituin ay Kapaitan. Ang ikatlong bahagi ng tubig ay naging mapait, at maraming mga tao ang namatay mula sa tubig na naging mapait. 12 Pinatunog ng ika-apat na anghel ang kaniyang trumpeta, at ang ikatlong bahagi ng araw ay hinampus, gayun din ang ikatlong bahagi ng buwan, at ikatlo ng mga bituin. Kaya ang ikatlo sa kanila ay nagdilim, ang ikatlo sa araw at ikatlo sa gabi ay nawalan ng liwanag. 13 Tumingin ako, at narinig ko na lumilipad ang isang agila sa gitna ng himpapawid, tumatawag ng may malakas na tinig, "Kaawa-awa, kaawa-awa, kaawa-awa, sila na nabubuhay sa lupa, dahil sa natitirang pang mga pagsabog ng trumpeta na malapit ng patunigan at tatlong anghel."

9 Pagkatapos hinipan ng ikalimang anghel ang kaniyang trumpeta. Nakita ko ang isang bituin mula sa langit na nahulog sa lupa. Ibinigay sa bituin ang susi ng lagusan patungo sa napakalalim na hukay. (**Abyssos**

g12) 2 Binuksan niya ang lagusan ng napakalalim na hukay at lumabas ang isang haligi ng usok sa lagusan tulad ng usok mula sa malaking pugon. Nagdilim ang araw at ang hangin dahil sa usok na lumalabas mula sa lagusan. (**Abyssos g12**) 3 Lumabas sa lupa ang mga balang mula sa usok, at binigyan sila ng kapangyarihan katulad ng mga alakdan sa lupa. 4 Sinabihan sila na huwag pinsalain ang damo sa lupa o anumang berdeng halaman o puro, pero mga tao lamang na walang tatak ng Diyos sa kanilang mga noo. 5 Sila ay hindi nagbibigay ng pahtulot na patayin ang mga taong iyon, pero pahirapan lamang sila sa loob ng limang buwan. Kanilang matinding paghihirap ay naging tulad ng kagat ng isang alakdan kapag hinampas ng isang tao. 6 Sa mga araw na iyon ay hahanapin ng mga tao ang kamatayan, pero di nila ito mahahanap. Sila ay matagal mamamatay, pero layalo sa kanila ang kamatayan. 7 Ang mga balang ay katulad ng mga kabayo ng nakahanda sa digna. Sa kanilang mga ulo ay may tulad ng mga gintong korona at ang kanilang mga mukha ay tulad ng mga mukha ng tao. 8 May buhok silang gaya ng buhok ng mga babae at ang kanilang mga ngipin ay gaya ng ngipin ng mga leon. 9 Mayroon silang mga baluteng tulad ng baluting bakal, at ang tunog ng kanilang mga pakpak ay parang tunog na gawa sa mga karweha at mga kabayo ng tumataktob sa loob ng digna. 10 Mayroon silang mga bentot ay may kapangyarihan silang makasakit sa mga tao nang limang buwan. 11 Mayroon silang hari na hangunguna sa kanila ang anghel sa pinakalalim ng hukay. Ang kaniyang

pangalan sa Hebreo ay Abandon at sa Griego ang kaniyang pangalan ay Apolion. (*Abyssos g12*) 12 Ang unang kaawa-awa ay nakaraan. Masdang mo! Matapos ito may dalawang pang kapahamakan ang darating. 13 Hinipan ng ika-anim na angel ang kaniyang trumpeta, at narinig ko ang tinig na nagmumula sa mga sungay ng gintong altar na neroon sa harapan ng Diyos. 14 Sinabi ng tinig sa ika-anim na anghel na may trumpet, "Pakawalan ang apat ng anghel na nakagapos sa dakilang ilog Eufrates". 15 Ang apat ng anghel na siyang naibanda para sa sobrang oras na iyon, nang araw na iyon, nang buwan na iyon, at nang taon na iyon ay pinatalaya par patayin ang ikatlong bahagi ng sang katauhan. 16 Ang bilang ng mga kawal na nasakyat sa kabayo ay 200, 000, 000. Narinig ko ang kanilang bilang. 17 Ganito ko nakita ang mga kabayo sa aking pangitain, at ang mga nakasakay sa kanila. Ang kanilang mga balut ay maningas na pulsa, matingkad na asul at asupren dilaw. Ang ulo ng mga kabayo ay kahawig ng mga ulo ng mga lion at lumalabas sa kanilang mga bibig ang apoy, usok at asupre. 18 Ang ikatlong bahagi ng bayan ay pinatay sa pamamagitan ng tatlong salot na ito: ang apoy, usok, at asupre na lumabas sa kanilang mga bibig. 19 Dahil ang kapangyarihan ng mga kabayo ay nasa kanilang mga bibig at sa kanilang mga buntot—dahil ang kanilang mga buntot ay tulad ng mga ahás, at mayroon silang mga ulo na nagsansihi ng mga sugat sa tao. 20 Ang natira sa sangkatauhan, ang siyang mga hindi pinatay sa pamamagitan ng mga salot na ito, hindi nagsisi sa mga gawaing gawa nila, o ginawa ba nilang itigil ang pagsamba sa mga demonyo at mga diyus-diyosang ginto, pilak, tanso, bato at kahoy—mga bagay na hindi nakakikita, nakaririnog o nakalalakad. 21 Ni hindi nila ginawang magsisi sa kanilang mga pagpatay, kanilang pangugulam, kanilang sekswal na immoralidad o ang kanilang gawaing pagnakanakaw.

10 Pagkatapos nakita ko ang isa pang malakas na anghel bumababa mula sa langit. Nababalutan siya ng isang ulap at may isang bahanghari sa itaas ng kaiyang ulo. Ang kaniyang mukha ay tulad ng araw at ang kaniyang mga paa ay gaya ng haliging apoy. 2 May hawak siya sa kaniyang kamay na isang malilit na balumbon na nakabukas, at ipinatong niya sa dagat ang kaniyang kanang paa at ang kaniyang kaliwang paa sa lupa. 3 Pagkatapos sumigaw siya ng malakas na tinig gaya ng umaatangna leon, at nang siya ay sumigaw ang pitong mga kulog ay dumagundong. 4 Nang dumagundong ang pitong kulog, halos isusulat ko na, pero narinig ko ang isang tinig mula sa langit na sinasabing, "Manatiling lihin anuman ang sinabi ng pitong kulog. Huwag itong isulat." 5 Pagkatapos ang anghel na aking nakitang nakatayo sa dagat at sa lupa, ay itinaas ang kaniyang kanang kamay sa langit 6 at hanumpa sa pamamagitan niya na mabubuhay magpakkailanman — siyang lumikha ng langit at lahat ng neroon, ang lupa at lahat ng neroon, at ang dagat at lahat ng neroon: "Walang maaring magtagal doon. (*aīōn g165*) 7 Pero sa araw kung kailan ang ika-pitong anghel ay malapit na hinipan ang kaniyang trumpeta, pagkatapos ang hiwaga ng Diyos ay naganap na, gaya ng kaniyang ipinahayag sa kaniyang mga lingkod na mga propheta." 8 Narinig ko ang tinig mula sa langit na may muling sinasabi sa akin: "Lumakad ka, kunin mo ang bukas na balumbon na nasa kamay ng anghel na nakatayo sa dagat at sa lupa." 9 Pagkatapos pumunta ako sa angel at sinabi ko sa kaniya na ibigay niya sa akin ang malilit na balumbon. Sinabi niya sa akin, "Kunin mo ang balumbon at kaiiniin ito. Gagawin nitong mapait ang iyong tiyan, pero sa iyong bibig ito ay magiging kasing tamis ng pulot. 10 Kinuha ko ang malilit na balumbon mula sa kamay ng anghel at kinain ko ito. Ito ay kasing tamis ng pulot sa aking bibig pero pagkatapos ko itong kinain ay pumatid ang aking tiyan. 11 Pagkatapos ilang mga tinig ang nagsabi sa akin, "Kailangan mong magpropesiya muli tungkol sa maraming tao, mga bansa, mga wika at sa mga hari."

11 Isang tambo ang binigay sa akin para gamitin tulad ng isang panukat. Sinabihan ako, "Tumayo ka at sukatin ang templo ng Diyos at ang altar, at ang mga sumasamba sa loob nito. 2 Pero huwag mo sususakin ang patyo sa labas ng templo, dahlil naibigay na iyon sa mga Gentil. Pagtatapatan nila ang banal na lungsod sa loob ng apatnaput' dalawang buwan. 3 Bibigyan ko ang aking dalawang saksi ng kapangyarihan para magpropesiya sa loob ng 1, 260 na araw, na nakadmit ng sako." 4 Ang mga saksing ito ay ang dalawang puno ng olibo at dalawang ilawan na nakatayo sa harapan ng Panginoon sa lupa. 5

Kung sinuman ang magpapasyang manakit sa kanila, lalabas ang apoy mula sa kanilang bibig at tutupukan ang kanilang mga kaaway. Sinuman ang magnanais manikit ay papatayin sa ganitong paraan. 6 Ang mga saksing ito ay may kapangyarihan para isara ang kalangitan kaya walang bubuhos na ulan sa oras nang sila ay magpropesiya. May kapangyarihang silang gawing dugo ang mga tubig at hampasin ang mundo kasama ang lahat ng uri ng salot anuman ang kanilang hilingin. 7 Kapag natapos na nila ang kanilang patotoo, lalabas ang halimaw mula sa pinakaililim ng hukay at makikapagdiglaban sa kanila. Lulupigin nila sila at papatayin. (*Abyssos g12*) 8 Ang kanilang mga katawan ay ilalatag sa kalsada sa dakilang lungsod (na tinatawag na Sodom at Egipo bilang simbolo) kung saan ipinako sa krus ang kanilang Panginoon. 9 Sa loob ng tato at kalahating araw ilan mula sa bawat bayan, lipi, wika, at bansa ay tinitingnan ang kanilang mga katawan at hindi nila pahihintulutang ilagay sa isang libingan. 10 Silang mga naninirahan sa lupa ay magagalak sa kanila at magdiriwang, kahit nagpapadalda sila ng mga kaloob sa isa't isa dahil itong dalawang propeta ay pinahirapan ang mga naninirahan sa lupa. 11 Pero makalipas ang tato at kalahating araw isang hininya ng buhay mula sa Diyos ay papasok sa kanila at sila ay tatayo sa kanilang mga paa. Matinding takot ang lulukob sa lahat ng makakasita sa kanila. 12 Pagkatapos maririnig nila ang malakas na tinig mula sa langit na sinasabi sa kanila, "Umakyat kayo rito!" At sila ay aakyat sa langit sa isang ulap, habang nakatingin ang kanilang mga kaaway. 13 Sa oras na iyon nagkaroon doon ng isang matinding lindol at ang ika-sampung bahagi ng lungsod nagiba. Pitong libong tao ang namatay sa lindol at ang mga nakaligtas ay natakot at nagbibigay kaluwalhatian sa Diyos ng langit. 14 Ang ikalawang kapighatian ay lumipas na. Pagmasdan ito! Ang ikatlong kapighatian ay mabilis dadating. 15 Pagkatapos pinatunog ng ika-pitong anghel ang kaniyang trumpeta, at malalakas na tinig ang nagsalita sa langit at sinabing, "Ang kaharian ng mundo ay magiging kaharian na ng ating Panginoon at ng kaniyang Cristo. Siya ay maghahari magpakailan pa man." (*aīōn g165*) 16 Pagkatapos ang dalawampu't apat na nakatatanda na nakauupo sa mga trono sa presensiya ng Diyos ay ibinaba ang kanilang mga sarili sa lupa, na nakatungo at sinamba ang Diyos. 17 Sinabi nila, "Nagpapasalamat kami sa iyo, Panginoong Diyos, ang naghahari sa lahat, ang isa na at ang siyang noon, dahil nakanmo ang iyong diakilang kapangyarihan at nagsimulang maghari. 18 Sumiklab ang galit ng mga bansa, pero ang iyong poot ay dumating na. Ang panahon ay narito na para ang mga patay para hatulan at dahil sa iyo para gantimpalaan ang iyong mga lingkod, ang mga propeta, ang mga mananampalataya, at silang mga may takot sa iyong pangalan, silang mga hindi mahalaga at ang dakila. At ang oras ay dumating dahil sa iyo para wasakin silang mga sumisira sa mundo. 19 Pagkatapos bumukas ang templo ng Diyos sa langit at ang kaban ng kaniyang tipan ay nakita sa loob ng kaniyang templo. May mga kislap ng kidlat, mga dagundung at salpukan ng mga kulog, may lindol, at isang matinding pag-ulang yelo.

12 Isang dakilang tanda ang nakita sa langit: isang babae na dinamitan ng araw, at ang buwan ay nasa ilalim ng kaniyang paa; at nasa ulo niya ay korona ng labing dalawang bituin. 2 Siya ay buntis at sumisigaw sa sakit ng pagsisilang—sa sakit ng panganganak. 3 At may isang tanda ang nakita sa langit. Tingnan mo! May isang malaking pulang dragon na may pitong ulo at sampung sungay, at may pitong korona sa kaniyang mga ulo. 4 Tinaboy ng kaniyang buntot ang ikatlong bahagi ng mga bituin sa langit at inihiulog pababa sa lupa. Tumayo ang dragon sa harap ng babae na malapit nang magsilang, kaya nang siya ay nagsilang, gusto niyang ay lamunin ang kaniyang anak. 5 Nagsilang siya ng isang anak, isang batang lalaki, na siyang maghahari sa lahat ng mga bansa nang may tungkod na bakal. Inagaw ang kaniyang anak papunta sa Diyos at sa kaniyang trono, 6 at tumakas ang babae papunta sa ilang, kung saan inihanda ng Diyos ng lugar para sa kaniya, kaya maalaagaan siya ng 1, 260 araw. 7 Ngayon may labanan doon sa langit. Si Michael at ang kaniyang mga anghel ay nakipaglaban sa dragon; at lumaban pabalik ang dragon at ang kaniyang mga anghel. 8 Pero ang dragon ay hindi gaonong malakas para manalo. Kaya wala ng natitirang lugar sa langit sa kanya at sa kaniya na may kaniyang mga anghel. 9 Ang dakilang dragon—ang dating ahas na tinawag na demonyo o Satanos na naniilinlang sa buong mundo—ay tinapon pababa sa lupa, at ang kaniyang mga anghel ay itinapon pababa kasama siya. 10 Pagkatapos narinig ko ang isang malakas

na tinig sa langit, "Ngayon narito na ang kaligtasan, ang kapangyarihan — at ang kaharian ng ating Diyos, at ang kapangyarihan ng kaniyang Cristo. Dahil ang taga-paratang ng ating mga kapatid ay naitapon na pababa — siyang nagparatang sa kanila araw at gabi sa harap ng ating Diyos. **11** Siya ay kanilang nilupig sa pamamagitan ng dugo ng Kordero at sa pamamagitan ng kanilang patooto, dahil hindi nila minahal ang kanilang buhay nang higit, kahit sa kamatayan. **12** Kaya, magalak, kayong mga langit, at lathat ng naninirahan sa kanila. Pero kaawa-awa ang nasa lupa at ang nasa dagat dahil ang demonyo ay bumaba sa inyo. Napuno siya ng nakasisisindak na galit, dahil alam niya na kakaunti lamang ang kaniyang oras. **13** Nang mapagtanto ng dragon na siya ay itinapon sa lupa, hinanap niya ang babaeng nagsilang ng batang lalaki. **14** Pero ang babaee ay binigyan ng dalawang pakpak ng isang malaking agila, kaya siya ay nakalipad sa lugar na inihanda para sa kaniya sa ilang, ang lugar kung saan siya mapapangalagaan, sa loob ng isang oras, maraming oras at kalahating oras—na malayong maabot ng ahas. **15** Nagbuga ng tubig mula sa kaniyang bibig ang ahas tulad ng isang ilog, kaya nakagawa ng isang baha para tangayin siya. **16** Pero tinulungan ng lupa ang babaee. Binuksan nito ang kaniyang bibig at nilunok ng ilog ang binuga ng dragon mula sa kaniyang bibig. **17** Pagkatapos sumiklab ang galit ng dragon sa babaee at umalis para makipagdigma sa mga natitirang kaapu-apuhan niya — silang mga sumunod sa mga kautusan ng Diyos at pinanghawakan ang mga patotoo tungkol kay Jesus.

13 Pagkatapos tumayo ang dragon sa buhangin ng dalampasigan. Pagkatapos nakita ko ang isang halimaw na umaahon mula sa dagat. Siya ay may sumpung sungay at pitong ulo. Sa mga sungay nito ay may sumpung korona, at sa kaniyang ulo ay may mga pangalan na paglalapastangan sa Diyos. **2** Itong halimaw na nakita ko ay parang isang leopardo. Ang kaniyang mga paa ay tulad ng mga paa ng isang oso, at ang kaniyang bibig ay tulad ng bibig ng isang leon. Ibinigay ng dragon ang kapangyarihan nito sa kaniya, at ang kaniyang trono, at ang kaniyang lubos na kapangyarihan para mamuno. **3** Isa sa mga ulo ng halimaw ay nagkaroon ng nakamamatay na sugat na maaring maging sanhi ng kaniyang kamatayan. Pero ang sugat na iyon ay humilom, at ang buong mundo ay namatha at sumunod sa halimaw. **4** Sinamba rin nila ang dragon, dahil ibinigay niya ang kaniyang kapangyarihan sa halimaw. Sinamba rin nila ang halimaw at paulit-ulit na sinabi, "Sino ang tulad ng halimaw? at "Sino ang maaaring lumaban sa kanya?" **5** Binigyan ang halimaw ng bibig na maaring magsalita ng mga mapagmataas na mga salita at mga paglalapastangan. Pinahintulutan siyang gamitin ang kapangyarihan ng apatnapul't dalawang buwan. **6** Kaya binuksan ng halimaw ang kaniyang bibig para magsalita ng mga paglalapastangan laban sa Diyos, hinahamak ang kaniyang pangalan, ang lugar kung saan siya nanirahan, at silang mga naninirahan sa langit. **7** Pinahintulutan ang halimaw na makipagdigmaan sa mga mananampalataya at para lupigin sila. Gayundin, ibinigay sa kaniya ang kapangyarihan ng bawat lipi, mga tao, wika, at bansa. **8** Lahat ng mga naninirahan sa lupa ay sasambahin siya, ang lahat ng hindi nakasulat ang pangalan, simula pa nang nilikha ang mundo, sa aklat ng buhay, na pagmamay-ari ng Kordero, siyang pinatay. **9** Kung sinuman ang may tanga, hayaan siyang makinig. **10** Kung sinuman ang hinuli sa pagkabihag, sa pagkabihag siya ay mapupunta. Kung sinuman ang papatayin gamit ang espada, sa espada siya mapapatay. Ito ay isang panawagan para sa matiyagang pagtitis at pananampalataya para sa kanila na mga banal. **11** Pagkatapos nakakita ako ng isa pang halimaw na lumalabas mula sa lupa. Mayroon siyang dalawang sungay tulad ng tupat at nagasalita siya tulad ng isang dragon. **12** Ginamit niya ang lahat ng kaniyang kapangyarihan tulad ng naunang halimaw na nasa kaniyang presensya, at ginawa ang mundo at sa mga naninirahan dito ay sumasamba sa unang halimaw — siya na may nakamamatay na sugat na gumaling. **13** Gumawa siya ng mga makapangyarihang himala, kahit sabagsakin ang apoy sa lupa mula sa langit sa harap ng mga tao, **14** at sa pamamagitan ng mga tandang pinahintulutan siyang gawin, kaniyang nilinlang ang mga naninirahan sa lupa, sinasabihan niya sila na gumawa ng larawan sa karalangan ng halimaw na nasugatan sa pamamagitan ng espada, pero buhay pa rin siya. **15** Pinahintulutan siya na bigyan ng hinining ang imahen ng halimaw kaya ang imahe ay nakapagsalita at papatayin ang dumudulot sa lahat na tumangi para sambahin ang halimaw para patayin. **16** Pinilit din niya

ang lahat, hindi mahalaga at malakas, mayaman at mahirap, malaya at alipin, para tumanggap ng tatak sa kanang kamay o sa noo. **17** Hindi maaring bumili o pagbilhan ang kahit sino maliban na lamang kung siya ay may tatak ng halimaw, iyon ayn, ang bilang na kumakatawan sa kaniyang pangalan. **18** Ito ay tumatawag para sa karunungan. Kung sino ang may kabatiran, hayaan siyang bilangin ang bilang ng halimaw. Dahil ito ang bilang ng isang tao. Ang kaniyang bilang ay 666.

14 Tumingin ako at nakita ang Kordero na nakatayo sa aking harapan sa Bundok Sion. Kasama niya ang 144, 000 siyang may pangalan at pangalan ng kaniyang Ama na naisulat sa kanilang mga noo. **2**

Narinig ko ang tinig mula sa langit na tila isang dagdungod ng maraming tubig at malakas na kulog. Ang tunog na narinig ko ay tulad din ng mga manunugtong na tumutugtog ng kanilang mga alpa. **3** Umawit sila ng isang bagong awit sa harapan ng trono at sa harap ng apat na buhay na nilalang at sa mga nakatatanda. Walang sinuman ang nakakaalam ng awit maliban sa 144, 000 na tinubos mula sa mundo. **4** Sila ang mga hindi dinungisan ang kanilang mga sarili sa mga babaee, dahil pinanatili nila ang kanilang sarili sa pagdalisyag ng sekswal. Sila ang mga sumusunod sa Kordero saan man siya pumupunta. Sila ang tinubos mula sa sangkatauhan bilang mga unang bunga sa Diyos at sa Kordero. **5** Walang kasinungalingan ang natagpuan sa kanilang mga bibig; sila ay walang kapintasan. **6** Nakita ko ang isa pang anghel na lumilipad sa alapaap, na may walang hanggang mensahe ng magandang balita para ipahayag sa mga naninirahan sa mundo — sa bawat bansa, tribo, wika, at mga tao. (*aiōn g166*) **7** Tumawag siya nang may malakas na tinig, "Matakot sa Diyos at bigyan siya ng katuwalhatian. Dahil sa oras ng kaniyang paghuhukom ay dumating na. Sambahin siya, siya na lumikha ng langit, ng lupa, ng dagat, at ng mga bukal ng mga tubig. **8** Isa pang anghel — ang pangalawang anghel — ay sumunod sa sinasabing "Bumagsak, bumagsak ang tanyag na Babylonia, na ginawa ang lahat ng bansa na uminom ng alak sa kaniyang sekswal na imoralidad, ang alak na nagdala ng labis na poot sa kanya." **9** Isa pang anghel — ang pangatlong anghel — ay sumunod sa kanila, sinasabi ang malakas na tinig, "Kung sinuman ang sumasamba sa halimaw at sa kaniyang imahen, at tumatanggap ng tanda sa kaniyang noo o sa kaniyang kamay, **10** siya rin ay iinom ng alak ng poot sa Diyos, ang alak na inihanda at ibinulos nang walang halo sa kopa ng kaniyang galit. Ang taong umiinom nito ay maghihirap sa apoy at asupre sa harap ng mga banal na anghel at sa harap ng Kordero. **11** Ang usok mula sa kanilang paghihirap ay aangat magpакailan pa man, at wala silang kapahingahan sa umaga o gabi — silang mga sumasamba sa halimaw at sa kaniyang imahen, at lahat ng tumatanggap ng tanda sa kaniyang pangalan. (*aiōn g165*) **12** Ito ay isang panawagan para sa matiyagang pagtitis ng mga mananampalataya, silang mga sumusunod sa mga kautusan ng Diyos at nananampalataya kay Jesus." **13** Narinig ko ang isang tinig mula sa langit na sinabing, "Isulat ito: Pinagpala ang mga patay na matatay sa Panginoon." "Oo," sabi ng Espiritu, "kaya sila ay makapaggahinga sa kanilang mga gawain, dahil sa kanilang mga gawa ay susunod sila." **14** Tumingin ako at nakita ko doon ang isang puting ulap, at nakuupo sa ulap ang katulad ng isang Anak ng Tao. Mayroon siyang gintong korona sa kaniyang ulo at matalim na karit sa kaniyang kamay. **15** Pagkatapos isa pang anghel ang lumabas sa templo at tumawag ng malakas sa siyang Nakauko sa ulap: "Kunin mo ang iyong karit at simulan ang pag-anii. Dahil dumating na ang panahon ng anihan, dahil ang mga aanihin sa lupa ay hinog na. **16** Pagkatapos ibinitin ng siyang Nakauko sa ulap ang kaniyang karit sa lupa, at ang lupa ay inani. **17** Isa pang anghel na lumabas mula sa templo ng kalangetan; mayroon din siyang matalim na karit. **18** May isa pang anghel ang lumabas mula sa altar, isang anghel na may kapangyarihan na apoy. Sumigaw siya nang malakas na tinig sa anghel na may matalim na karit, "Dalhin mo ang iyong matalim na karit at tipunin ang tumpok ng ubas mula sa mga puno ng ubas sa lupa, dahil ang kanilang mga ubas ay hinog na ngayon. **19** Ibinitin ng anghel ang kaniyang karit sa lupa at tinipon ang ubas na inani sa lupa at itinapon ito sa malaking Lalagyan ng alak ng poot ng Diyos. **20** Pinag-aapakan sa labas ng lungsod ang pigaan ng ubas at umagos ang gudo mula dito na umabot sa taas ng preno ng kabayo, para sa 1, 600 estadio.

15 Pagkatapos nakita ko ang isa pang tanda sa langit, dakila at kamangha-mangha: Mayoong pitong anghel na may pitong salot,

kung saan ito ang mga huling salot (dahil sa kanila ang poot ng Diyoys ay tapos na). **2** Nakita ko kung ano ang lumitaw sa isang dagat ng salamin na hinuluan ng apoy, at sa tabi ng dagat nakatayo ang mga matagumpay laban sa halimaw at kaniyang imahe, at laban sa bilang ng kumakatawan sa kaniyang pangalan. Hawak nila ang mga alpa na Ibinigay sa kanila ng Diyoys. **3** Inaawit nila ang awit ni Moises, ang lingkod ng Diyoys, at ang awit ng Kordero: "Dakila at kamangha-mangha ang iyong mga gawa, Panginoong Diyoys, siya na naghahari sa lahat. Matuwid at tunay ang iyong mga gawa, Hari ng mga bansa. **4** Sino ang hindi matatakot sa iyo, Panginoon, at luluwalhatiin ang iyong pangalan? Dahil ikaw lamang ang banal. Lahat ng mga bansa ay pupunta at sasamba sa iyong harapan dahil ang iyong mga gawang matuwid ay naihayag. **5** Pagkatapos ng mga bagay na ito, turningin ako, at ang pinakabanal na lugar, kung saan ang tolda ng mga saksi, ay bumukas sa langit. **6** Mula sa pinaka banal na lugar, lumabas ang pitong anghel na may pitong salot, dinamitan ng dalisay, maliwanag na lino at may mga gintong laso ang nakapalibot sa kanilang mga dibidib. **7** Isa sa apat na buhay na nilalang ay nagbigay sa pitong anghel ng pitong gintong mangkok na puno ng poot ng Diyoys na nabubuhay magpakailan pa man. (**aion g165**) **8** Puno ng usok ang pinakabanal na lugar mula sa kaluluhatian ng Diyoys at mula sa kaniyang kapangyarihan. Walang sinUman ang makakapasok doon hanggang ang pitong salot ng pitong anghel ay tapos na.

16 Narinig ko ang isang malakas na tinig na sumisigaw mula sa dakong kabanal-banalanan at sinasabi sa pitong anghel, "Lumakad kayo at ibuhos ninyo sa lupa ang pitong mangkok ng poot ng Diyoys." **2** Ang unang anghel ay pumunta at ibinuhos ang kaniyang mangkok sa lupa; pangit at masasakit na sugat ang dumating sa mga tao na may tatak ng halimaw, silang mga sumamba sa kaniyang imahe. **3** Ang ikalawang anghel ay ibinuhos ang kaniyang mangkok sa dagat; ito ay naging tulad ng dugo ng isang patay na tao, at bawat buhay na nilalang sa dagat ay namatay. **4** Ang ikatlong anghel ay ibinuhos ang kaniyang mangkok sa mga ilog at mga bukal ng tubig; ang mga ito ay naging dugo. **5** Narinig ko ang sinabi ng anghel ng mga tubig, "Ikaw ay makatarungan— ang siya ngayon at ang siya nakaraan, ang Banal — dahil ikaw ang nagdala ng mga hatol na ito. **6** Dahil ibinuhos nila ang dugo ng mga mananapalataya at mga propeta, binigyan mo sila ng dugo para inumin; ito ang nararapat sa kanila." **7** Narinig kong sumagot ang altar, "Oo, Panginoong Diyoys, siyang namumuno sa lahat, ang iyong mga hatol ay totoo at makatarungan." **8** Ang ika-apat na anghel ay ibinuhos ang kaniyang mangkok sa araw, at binigyan ito ng pahintulot na tupukan ng apoy ang mga tao. **9** Pinaso sila ng mantindihan init, kaya nilapastangan nila ang pangalan ng Diyoys, siya na may kapangyarihan sa mga salot na ito. Hindi sila nagsisi o nagbigay ng kaluwalhatian sa kaniya. **10** Ang ika-limang anghel ay ibinuhos ang kaniyang mangkok sa trono ng halimaw, at nabalot ng kadiiliman ang kaniyang kaharian. Nginatngat nila ang kanilang mga dila sa dalamhati. **11** Nilapastangan nila ang Diyoys ng langit dahil sa kanilang mga sakit at mga sugat, pero tumangi pa rin silang magsisi sa kanilang mga ginawa. **12** Ang ika-anim na anghel ay ibinuhos ang kaniyang mangkok sa malaking ilog, ang Efrates, at ang tubig nito ay natuyo para maihanda ang daan para sa mga hari na nanggagaling sa silangan. **13** Nakita ko ang tatlong maruruming mga espiritu na tulad ng mga palaka na lumalabas mula sa bibig ng dragon, ng halimaw, at ng bulaang propeta. **14** Dahil sila ay mga espiritu ng demonyo na gumagawa ng mga kamangha-manghang tanda. Pupunta sila para tipunin ang mga hari ng buong mundo para sa digmaan sa dakilang araw ng Diyoys, siya na namumuno sa lahat. **15** ("Bantayan mo! Darating ako na parang isang magnanakaw! Pinagpala ang siyang nananatiling nagmamatayag, pinapanatiling suot ang kaniyang mga damit para hindi sila lumabas ng hubad at makita nila ang kaniyang nakakahiyaing kalagayan.") **16** Sama-sama silang dinala sa lugar na tinatawag na Armagedon sa Hebreo. **17** Ang ika-pitong anghel ay ibinuhos ang kaniyang mangkok sa hangin. At may isang malakas na tinig na nanggaling sa dakong kabanal-banalanan at mula sa trono, sinasabing, "Ito ay tapos na!" **18** May mga kislap ng kidlat, mga dagundong, mga salupukan ng kulog, at isang nakakatakot na lindol — isang lindol na mas malakas pa kaysa sa kahit anong nangyari simula pa noong manirahan ang mga tao sa mundo, lubhang napakalakas ng lindol na ito. **19** Ang tanyag na lungsod ay nahati sa tatlong bahagi, at ang mga lungsod ng mga bansa ay gumuhu. Pagkatapos naaalala ng Diyoys ang

tanyag na Babyblonia, at binigyan ang lungsod ng kopa na puno ng alak gawa mula sa kaniyang matinding poot. **20** Naglaho ang bawat pulo at ang mga bundok ay hindi na natagpuan. **21** Malakas na pag-ulan ng yelo, na mayroong bigat na isang talento, bumagsak ito mula sa himpapawid patungo sa mga tao, at sinumpa nila ang Diyoys dahil sa salot ng pag-ulan ng mga yelo dahil ang salot ay sobrang nakakatakot.

17 Dumating ang isa sa pitong anghel na mayroong pitong mangkok at sinabi sa akin, "Halika, ipapakita ko sa iyo ang kaparusahan ng pinakamasamang babae na nakaupo sa ibabaw ng maraming tubig, **2** na nakasama ng mga hari ng mundo sa paggawa ng seksual na imoralidad, at sa kaniyang seksual na imoralidad ang mga naninirahan sa mundo ay nalasing. **3** Dinala ako ng anghel sa Espiritu sa isang ilang, at nakita ko ang babaeng nakaupo sa pulang halimaw na puno ng paglapapastangan sa mga pangalan. Ang halimaw ay may pitong ulo at sampung sungay. **4** Nakasuot ng kulay lila at matingkad na pulang damit at pinaganda ng ginto, mambahaling mga bato, at mga perlas. Sa kaniyang makaw hawak niya ang gintong baso na puno ng kasuklam-suklam na mga bagay at ang mga karumihan ng kaniyang seksual na imoralidad. **5** Sa kaniyang noon nakasulat ang isang pangalan na mayroong lihim na kahulugan: "ANG DAKILANG BABYLONIA, ANG INA NG LAHAT NG MGA MASASAMANG BABAE AT NANG KASUKLAM-SUKLAM NA MGA BAGAY SA LUPA." **6** Nakita ko ang babae na lasing sa dugo ng mga mananapalataya at sa dugo ng mga martir kaya Jesus. Nang makita ko siya, labis akong namangha. **7** Pero sinabi sa akin ng anghel, "Bakit ka namangha? Ipapaliwanag ko sa iyo ang kahulugan ng babae at ng halimaw na pumapasan sa kanya (ang halimaw na mayroong pitong ulo at sampung sungay). **8** Ang nakita mong halimaw, ay hindi pa nabubuhay sa ngayon, pero malapit nang umahon mula sa kaililinan hukay. At pupunta siya para manira. Sa mga naninirahan sa lupa, silang mga hindi na naisulat ang kanilang pangalan sa aklat ng buhay simula pa noong itinatag ang mundo — mamamangha sila kapag nakita nila na nabuhay ang halimaw, na hindi pa nabubuhay ngayon, pero malapit nang dumating. (**Abyssos g12**) **9** Nagpapaalaala ito sa kaisipang maykarunungan. Ang pitong ulo ay pitong burol na kung saan ang babae ay nakaupo. **10** Sila rin ang pitong hari. Limang haring ang bumagsak, isa ang nanatili, at ang isa ay hindi pa dumatarating; kapag siya ay dumating, sandali lamang siyang mananatili. **11** Ang halimaw na nabuhay, pero hindi pa nabubuhay ngayon, ay siya rin ang ika-walong hari; pero isa rin siya sa kanilang pitong hari, at siya ay mapupunta sa pagkawasak. **12** Ang sampung sungay na nakita mo ay sampung hari na hindi pa nakakatanggap ng kaharian, pero sila ay makakatanggap ng pamumuno bilang mga hari sa isang oras kasama ang halimaw. **13** Ang mga ito ay nagkakaisa sa isip, at ibinibigay nila ang kanilang kapangyarihan at kapamahalaan sa halimaw. **14** Makikipag-digma sila laban sa Kordero. Pero lulupigin sila ng Kordero dahil siya ay Panginoon ng mga panginoon at Hari ng mga hari — at kasama niya ang mga tinawag, ang mga pinili, ang mga matapat." **15** Sinabi sa akin ng anghel, "Ang mga tubig na nakita mo, kung saan nakaupo ang bayaran babae, ay bayan, maraming tao, mga bansa, at mga wika. **16** Ang sampung sungay na nakita mo — sila at ang halimaw ay masusuklam sa barangay babae. Gagawin nila siyang ulila at hubad, lalamuin nila ang kaniyang laman, at siya ay susunugin nila ng buo sa apoy. **17** Dahil iniilagay ito ng Diyoys sa kanilang mga puso para tuparin ang kaniyang layunin sa pamamagitan ng pagsang-ayon na ibigay ang kanilang kapangyarihan sa halimaw hanggang sa matupad ang mga salita ng Diyoys. **18** Ang babaeng nakita mo ay ang dakilang lungsod na namumuno sa mga hari ng mundo.

18 Pagkatapos ng mga ito nakita ko ang isang anghel na bumababa mula sa langit. Siya ay may dakilang kapangyarihan, at ang daigdig ay tumatanglaw sa pamamagitan ng kaniyang kaluwalhatian. **2** Sumigaw siya nang may malakas na tinig sinasabing, "Bumagsak! Bumagsak ang dakilang Babilonia!" Siya ay naging tirahan ng mga demonyo, tirahan para sa bawat maruming espiritu at tirahan para sa bawat marumi at kasuklam-suklam na ibon. **3** Dahil ang lahat ng bansa ay uminom ng alak ng pagnanaan ng kaniyang seksual na imoralidad na naduglot sa kaniya ng poot. Ang mga hari ng mundo ay gumawa ng seksual na imoralidad kasama niya. Ang mga mangangalakal sa mundo ay naging mayaman sa pamamagitan ng kapangyarihan ng marangya niyang pamumuhay. **4**

Pagkatapos, narinig ko ang isa pang tinig, mula sa langit na sinasabi, "Lumabas kayo mula sa kaniya, aking bayan, para hindi kayo makibahagi sa kaniyang mga kasalanan, at para hindi niyo tanggapin ang anumang sa kaniyang mga salot." **5** Ang kaniyang mga kasalanan ay patung-patong hanggang sa langit, at inalala ng Diyos ang kaniyang mga masasamang gawain. **6** Bayaran mo siya katulad ng pagbabayad niya sa iba at bayaran mo siya ng dalawang ulti, dahil sa kaniyang ginawa, sa kaniyang paghalo sa kopa, paghaluin ng dalawang ulti ang bayad para sa kaniya. **7** Gaya ng pagluwalhati niya sa kaniyang sarili, at namuhay sa karangyaan, bigyan mo siya ng higit sa katumbas na pagdurusia at pagdadalamhati. Dahil sinabi niya sa kaniyang puso, "Ako ay nakupong tulad ng isang reyna; hindi ako balo, at hindi kailanman makikita ang kalungkutan." **8** Kaya isang araw ay dadaanan siya ng kaniyang sariling mga salot: kamataray, kalungkutan at kagutuman. Siya ay tutupukan ng apoy, dahil ang Panginoong Diyos ay makapangyarihan, at siya ang kaniyang hukom. **9** Ang mga hari ng mundo na nakagawa ng mga sekswal na imoralidad at hindi nakapagpigmil kasama niya ay tatangis at mananaghoy sa kaniya kapag nakita niya ang usok ng kaniyang pagkakasunog. **10** Tatayo sila sa malayo, takot sa kaniyang paghihirap, sinasabing, "Kaawa-awa, kaawa-awa sa dakilang lungsod, sa Babilonia, ang makapangyarihang lungsod!" Dahil ang i si loob ng isang oras ang iyong kaparusahan ay darating. **11** Ang mga mangangalakal ng mundo ay tatangis at magluluksa para sa kaniya, dahil walang sinuman ang bibili ng kaniyang mga kakaibang kailanman. **12** Mga kagamitan ginto, pilak, at mamahaling hiyas, mga perlas, pinong lino, lila, seda, telang pula at latat ng uri ng mabangong kahoy, bawat sisidlang yari sa pangil ng elepante, bawat sisidlang yari sa mamahaling kahoy, ginto, tanso, bakal at marmol, **13** simamon, pampalasa, insenso, mira at kamangyan, alak, langis, pinong harina, trigo, baka, at tupa, mga kabayo at karwahe, mga alipin at mga kaluluwa ng tao. **14** Ang bunga na iyong hinahangad nang buong lakas mo ay nawala mula sa iyo. Lahat ng iyong karangyaan at kaninnginan ay naglalo, at hindi na kailanman muling masusumpungan. **15** Ang mga mangangalakal ng mga bilihing ito na naging mayaman sa pamamagitan niya ay tatayong malayo mula sa kaniya sa kalayuan dahil sa takot ng kaniyang paghihirap, pagtatangis at malakas na pagpipighati. **16** Sasabihin nila, "Kaawa-awa, kaawa-awa sa dakilang lungsod na nadadamitan ng pinong lino, ng ilia at telang pula at pagpapaganda ng ginto, mamahaling hiyas at mga perlas!" **17** Sa loob ng isang oras ang lahat ng kayamanan ay nasayang. Ang bawat kapitan ng barko, bawat mandaragat, mga manlalayag, at silang lahat na ang nabubuhay ay mula sa dagat, ay nakatayo sa kalayuan. **18** Sisisig sila habang nakikita niya ang usok ng kaniyang pagkakasunog. Sinabi nila, "Anong lungsod ang tulad ng dakilang lungsod?" **19** Nagsaboy sila ng alikabok sa kanilang mga ulo, at sumigaw, nananangis, at nananaghoy. "Kaawa-awa, kaawa-awa ang dakilang lungsod kung saan lahat ng kanilang mga barko sa dagat ay yayaman mula sa kaniyang kayamanan. Dahil sa loob ng isang oras siya ay winasak." **20** "Magalak kayo sa kaniya, kalangitan, kayong mga mananampalataya, mga apostol at mga propeta, dahil dinala ng Diyos ang iyong hatol sa kaniya!" **21** Isang makapangyarihang anghel ang kumuha ng isang bato tulad ng isang malaking gilingang bato at itinapon ito sa dagat, sinasabing, "Sa ganiton paraan ang dakilang lungsod ng Babilonia, ay itatapon pababa nang may karahasan at hindi na makikita kailanman. **22** Ang tunog ng manunugtong ng alpa, mga musiko, manunugtong ng plauta at mga trumpeta ay hindi na maririnig sa inyo kailanman. Walang anumang uri ng manggagawa ang matatagpuan sa iyo. Walang tunog ng gilingan ang maririnig sa inyo kailanman. **23** Ang ilaw ng ilawan ay hindi na magliliwanag sa inyo kailanman. Ang mga tinig ng laikang ikakasal at babaeng ikakasal ay hindi na ninyo maririnig kailanman, dahil ang iyong mga mangangalakal ay ang mga prinsipe ng mundo at ang mga bansa ay nilinlang sa pamamagitan ng iyong pangkulam. **24** Sa kaniya natagpuan ang dugo ng mga propeta at ng mga mananampalataya, at ang dugo ng lahat ng mga pinatay sa lupa.

19 Pagkatapos ng mga bagay na ito narinig ko ang tunog tulad ng isang malakas na tinig ng malaking bilang ng mga tao sa langit na sinasabing, "Aleluya. Kaligtasan, kaluwalhatian, at kapangyarihan ay kabilang para sa ating Diyos." **2** Ang kaniyang hatol totoo at makatarungan, dahil hinatulan niya ang pinakamasamang babae na siyang nagpasama sa lupa, ng kaniyang sekswal na imoralidad. Naghihiganti siya para sa

dugo ng kaniyang mga lingkod, na tinigis mismo niya." **3** Nagsalita sila sa ikalawang pagkakataon, "Aleluya! Umaangat ang usok mula sa kaniya magpakailan pa man." (*aiōn g165*) **4** Ang dalawamput-apat na nakatatanda at apat na buhay na nilalang ay nagpatirapa sa kanilang sarili at sumamba sa Diyos na siyang nakaupo sa trono. Sinasabi nila, "Amen. Aleluya!" **5** Pagkatapos lumabas ang isang tinig mula sa trono, na sinasabing, "Purhin ang ating Diyos, kayong lahat na kaniyang mga lingkod, kaya na may takot sa kaniya, kapwa hindi mahahalaga at ang malakas." **6** Pagkatapos narinig ko ang tunog na tulad ng tinig ng isang malaking bilang ng mga tao, tulad ng dagundong ng maraming tubig, katulad ng malakas na salpukan ng kulong, sinasabing, "Aleluya! Dahil ang Panginoon, ang ating Diyos, ang namumuno ng lahat, siya ay maghahari." **7** Magalak tayo at maging napakasaya at bigyan siya ng kaluwalhatian dahil ang pagdiriwang ng kasalan ng Kordero ay darating, at ang babaing kaniyang papakasalan ay inihanda ang kaniyang sarili. **8** Siya ay pinahintulutang magsuot ng maliwanag at malinis na pinong lino (dahil ang pinong lino ay mga gawaing matutuwid ng mga mananampalataya). **9** Sinabi sa akin ng anghel, "Isulat mo ito: Pinagpala ang mga inanyayaan sa pagdiriwang ng kasalan sa Kordero." Sinabi rin niya sa akin, "Ito ang tunay na mga salita ng Diyos. **10** Ipatirapa ko ang aking sarili sa kaniyang paanan para sambahin siya, pero sinabi niya sa akin, "Huweg mung gawin iyan!" Ako ay kapag lingkod na kasama mo, at ng iyong mga kapatid na pinanghahawakan ang patooto tungkol kay Jesus. Sambahin ang Diyos, dahil ang patooto tungkol kay Jesus ay ang espiritu ng propesiya. **11** Pagkatapos nakita ko ang langit na bumukas, at nakita ko roon ang isang puting kabayo. Ang nakasakay dito ay tinatawag na Tapat at Totoo. Humahulat siya ng may katuwiran at nakikapagdigma siya. **12** Ang kaniyang mga mata ay parang nagniningas na apoy, at sa kaniyang ulo ay maraming mga korona. Mayroon siyang pangalan na nakasulat sa kaniya na walang ibang nakakaalam kundi ang kaniyang sarili. **13** Nakasuo't siya ng balabal na nilulubo sa dugo at ang kaniyang pangalan ay Ang Salita ng Diyos. **14** Ang hukbo ng kalangitan ay sumusunod sa nakasakay sa puting kabayo, na nakadamtig ng pinong lino, maputi at malinis. **15** Mula sa kaniyang bibig lumabas ang isang matalim na espada na ipinanghahampsil niya sa mga bansa, at pamumunuan niya sila ng pamalong bakal. Pag-aapakan niya ang tindi ng galit sa poot ng Diyos, na namumuno sa lahat. **16** Sinulatan niya ang kaniyang balabal at sa kaniyang hita ng pangalang: HARI NG MGA HARI AT PANGINOON NG MGA PANGINOON. **17** Nakita ko ang isang anghel na nakatayo sa araw. Tinawag niya nang may malakas na tinig ang lahat na mga ibong lumilipid sa ibabaw ng kaniyang ulo. "Halikayo sama-samang magtipon para sa dakilang hapunan ng Diyos. **18** Halikayo kainin ang laman ng mga hari, ang laman ng pinuno ng hukbo, ang laman ng mga magigiting na laaki, ang laman ng mga kabayo at kanilang mga mangangabayao, at ang laman ng lahat ng mga tao, kapwa malaya at alipin, ang hindi mahahalaga at ang makapangyarihan." **19** Nakita ko ang halimaw at ang mga hari ng mundo kasama ang kanilang mga hukbo. Humahanay sila para makipagdigmaan sa kaniya na nakasakay sa kabayo kasama ng kaniyang hukbo. **20** Nabihag ang halimaw at kasama niya ang bulang propeta na gumawa ng mga tanda sa kaniyang presensya. Gamit ang mga tandang ito nilinlang niya ang mga tumanggap ng tanda ng halimaw at silang sumumba sa kaniyang imahe. Ang dalawa sa kanila ay inihagis nang buhay sa dagdagatang apoy ng nasusunog na asupre. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **21** Ang nitatira sa kanila ay pinatay gamit ang espada na lumabas mula sa bibig ng siyang nakasakay sa kabayo. Kinain ng lahat ng ibon ang kanilang patay na laman.

20 Pagkatapos nakita ko ang isang anghel na bumababa mula sa langit, mayroong susi sa kaililiman ng hukay at mayroong malaking tanikal sa kaniyang kamay. (*Abyssos g12*) **2** Sinukal niya ang dragon, ang dating ahas, na siyang demonyo, o Satanos, at ginapos siya nang isang libong taon. **3** Tinapon siya sa kaililiman ng hukay, ikinulong siya rito at sinelyuhan ang ibabaw nito. Para hindi na ito makapanglinlang kailanman ng mga bansa hanggang sa ang isang libong taon ang lumpas. Pagkatapos niyon, dapat siyang maging malaya ng maikling panahon. (*Abyssos g12*) **4** Pagkatapos nakita ko ang mga trono. Ang mga binigyan ng kapangyarihang humulat ang nakaupo sa mga ito. Nakita ko rin ang mga kaluluwa ng mga pinugutan ng ulo dahil sa patooto tungkol kay Cristo at sa salita ng Diyos. Hindi sila sumamba sa halimaw o sa kaniyang imahe,

at tumanggi silang tanggapin ang tatak sa kanilang mga noo at kamay. Nabuhay silang muli, at naghari kasama ni Cristo ng isang libong taon. **5** Ang ibang mga namatay ay hindi na nabuhay muli hanggang sa matapos ang isang libong taon. Ito ang unang pagkabuhay. **6** Pinagpala at banal ang sinuman na makibahagi sa unang muling pagkabuhay! Ang pangalawang kamatayan ay walang kapangyarihan na tulad ng mga ito. Sila ay magiging mga pari ng Diyos at sila ay maghahari kasama niya sa loob ng isang libong taon. **7** Kapag natapos na ang libong mga taon, palalainay si Satanas mula sa kaniyang bilangguan. **8** Siya ay labatas para manlinlang ng mga bansa sa apat na sulok ng mundo — Gog at Magog — para tipunin sila para sa digmaan. Sila ay magiging kasing dami ng buhangin sa dagat. **9** Umakyat sila pataas sa malawak na patag ng lupa at pinalibutan ang kampo ng mga mananampalataya, ang minamahala ng lungsod. Pero bumaba ang apoy mula sa langit at nilamon sila. **10** Ang demonyo, na siyang sanlinlang sa kanila, ay itinapon sa lawa ng nasusunog na asupre, kung saan ang halimaw at ang mga bulaang propeta ay itinapon. Sila ay pahihirapan umaga at gabi magpakaikan pa man. (**aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442**)

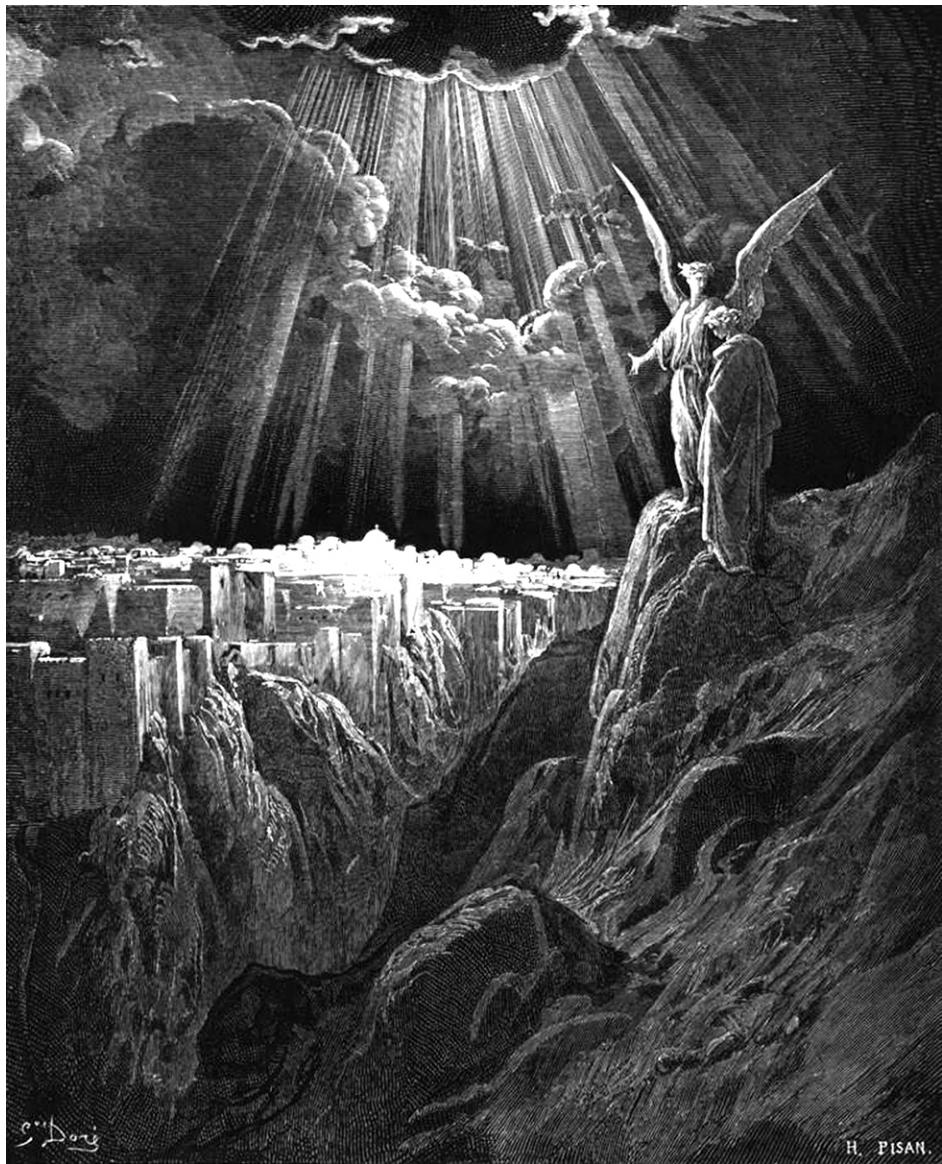
11 Pagkatapos nakita ko ang dakilang puting trono at ang siyang Nakauapo roon. Ang lupa at ang langit ay lumayo mula sa kaniyang presensya, pero wala na silang lugar na mapupuntahan. **12** Nakita ang mga patay — ang magigiting at ang hindi mahahalaga — nakatayo sa harap ng trono, at binuksan ang mga aklat. Pagkatapos isa pang aklat ang binuksan — Ang aklat ng Buhay. Ang patay ay hinatulan sa pamamagitan ng itinala sa mga aklat, ang kinalabasan ng kanilang ginawa. **13** Ibinigay ng dagat ang mga patay na naroon. Ibinigay ng kamatayan at ng hades ang mga patay na nasa kanila, at hinatulan ang mga patay ayon sa kanilang ginawa. (**Hadēs g86**) **14** Ang kamatayan at ang hades ay itinapon sa lawa ng apoy. Ito ang ikalawang kamatayan — Ang lawa ng apoy. (**Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442**) **15** Kung kaninong pangalan ang hindi nakasulat sa Aklat ng Buhay, siya ay itatapon sa lawa ng apoy. (**Limnē Pyr g3041 g4442**)

21 Pagkatapos nakita ko ang isang bagong langit at isang bagong mundo, dahil ang unang langit at unang mundo ay lumpas na, at ang dagat ay wala na. **2** Nakita ko ang banal na lungsod, ang bagong Jerusalem, na bumababa mula sa langit mula sa Diyos, inihanda tulad ng isang babaeng ikakasal na pinaganda para sa kaniyang asawa. **3** Narinig ko ang isang malakas na tinig mula sa trono sinasabing: "Tingnan mo! Ang tirahan ng Diyos ay kasama ng mga tao, at siya ay ninanirahan kasama nila. Sila ay magiging kaniyang bayan, at ang Diyos mismo ay makakasama nila at siya ay magiging kanilang Diyos." **4** Papahirin niya ang bawat luha mula sa kanilang mga mata, wala nang kamatayan, o pagdadalambati, o pag-iyak, o sakit. Ang nuunang mga bagay ay lumpas na. **5** Siya na nakauapo sa trono ay sinabing, "Tingnan mo! Ginawa kong bago ang lahat ng mga bagay." Sinabi niya, "Isulat mo ito dahil ang mga salitang ito ay mapagkakatiwalaan at totoo. **6** Sinabi niya sa akin, "Ang mga bagay ng ito ay tapos na, Ako ang Alpa at ang Omega, ang simula at ang katupasan. Sa sinumang nauuhaw ay bibigyan ko ng inuming walang bayad mula sa bukal ng tubig ng buhay. **7** Ang isa na manlulupig ay magmamana ng mga bagay na ito, at ako ay magiging kaniyang Diyos, at siya ay magiging anak ko. **8** Pero para sa mga duwag, sa walang pananampalataya, sa mga kasuklam-suklam, sa mga mamamatay-tao, sa mga sekwal na immoralidad, sa mga mangkukulam, mga sumasamba sa diyus-diyosan, at sa mga sinungaling, ang kanilang lugar ay sa dagdagatang apoy ng nagniringgas na asupre. Na siyang ikalawang kamatayan. (**Limnē Pyr g3041 g4442**) **9** Lumapit sa akin ang isa sa pitong mga anghel, siyang may hawak ng pitong mangkok na puno ng pitong huling mga salot, at sinabi, "Halika rito. Ipakikita ko sa iyo ang babaeng ikakasal, ang asawa ng Kordero." **10** Pagkatapos dinala niya ako sa Espiritu sa isang kamay at mataas na bundok at ipinakita niya sa akin ang banal na lungsod, ang Jerusalem, na bumababa mula sa langit mula sa Diyos. **11** Mayroon kaluwalhatian ng Diyos ang Jerusalem, at ang kaninnginan nito ay tulad ng isang pinakamamahaling hiyas, tulad ng isang batong kristal na malinaw na jaspe. **12** Mayroon itong isang kadakilaan, mataas na pader na may labingdalawang tarangkahan, na may labingdalawang anghel sa mga tarangkahan. Nakasulat sa mga tarangkahan ang mga pangalan ng labingdalawang lipi ng mga anak ng Israel. **13** Sa silangan ay may tatlong tarangkahan, sa hilaga ay may tatlong tarangkahan, sa timog ay may tatlong tarangkahan, sa karluran ay may tatlong tarangkahan.

14 Ang pader ng lungsod ay may labingdalawang pundasyon, at doon ay may labingdalawang pangalan ng labindalawang apostol ng Kordero. **15** Ang siyang nagsalita sa akin ay may tungkod na panukat na gawa sa ginto para sukatin ang lungsod, ang mga tarangkahan at pader nito. **16** Ang pagkakatayo ng lungsod ay parisukat; magkatulad ang haba at ang lawak nito. Sinukat niya ang lungsod gamit ang tungkod na panukat, ang haba nito ay 12, 000 na mga estadio (ang haba, ang lawak, at ang taas ay magkakapareho). **17** Sinukat din niya ang pader nito, 144 na kubit ang kapal sa panukat ng tao (na ganoon din sa panukat ng anghel). **18** Ang pader ay itinayo sa jaspe, at ang lungsod sa purong ginto, tulad ng malinaw na salamin. **19** Ang pundasyon ng pader ay pinaganda ng iba't ibang uring mamahaling bato. Ang una ay jaspe, ang ikalawa ay safiro, ang ikatlo ay agate, ang ikaapat ay esmeralda, **20** ang ikalima ay oniks, ang ikaanim ay kornalina, ang ikapito ay krisolito, ang ikawalo ay berilo, ang ikasiyam topaz, ang ikasampu ay krisopraso, ang ikalabing-isá ay jacinto, at ang ikalabingdalawa ay amatista. **21** Ang labing dalawang tarangkahan ay labing dalawang perlas, ang bawat tarangkahan ay mula sa isang perlas. Ang mga lansangan ng lungsod ay purong ginto, gaya ng malinaw na salamin. **22** Wala akong nakitang templo sa lungsod, dahil ang Panginoong Diyos, na siyang namumuno sa lahat, at ang Kordero ang kanilang templo. **23** Hindi na kailangan ng lungsod ang araw o ang buwan para liwanagan ito dahil ang kaluwalhatian ng Diyos ang nagliliwanag dito, at ang kaniyang ilawan ay ang Kordero. **24** Ang mga bansa ay maglalakad sa pamamagitan ng ilaw ng lungsod na iyon. Dadalhin ng mga hari ng mundo ang karangyaan nila dito. **25** Hindi isasara ang tarangkahan nito sa araw, at hindi na magkakaroon ng gabi dito. **26** Dadalhin nila ang karangyaan at ang karanungan ng mga bansa dito, **27** at walang marurumi ang maaaring makapasok dito. Magiging sinumang gumagawa ng anumang kahihiiyan o panliliinlang ang makakapasok, pero ang mga nakasulat lamang ang pangalan sa aklat ng buhay at Kordero.

22 Pagkatapos ipinakita sa akin ng anghel ang ilog ng tubig ng buhay, ng tubig ay kasing linaw ng kristal. Dumadaloy ito mula sa trono ng Diyos at ng Kordero, **2** sa gitna ng lansangan ng lungsod. Sa magkabilang tabi ng ilog ay naroon ang puno ng buhay na nagbubunga ng labingdalawang uring prutas, at sa bawat buwan ay namumunga ito. Ang mga dahon ng puno ay para mapagaling ang bansa. **3** Wala na kahit anumang sumpa. Ang trono ng Diyos at ng Kordero ay matatagpuan sa lungsod at paglilingkuran siya ng kaniyang mga lingkod. **4** Makikita nila ang kaniyang Mukha at ang kaniyang pangalan ay malalagay sa kanilang mga noo. **5** Wala nang magiging gabi, hindi na sila mangangailangan ng liwanag na ilawan o sikat ng araw dahil ang Panginoong Diyos ang nagliliwanag sa kanila. Maghahari sila magpakaikan pa man. (**aiōn g165**) **6** Sinabi sa akin ng anghel, "Ang mga salitang ito ay mapagkakatiwalaan at totoo. Ang Panginoon, ang Diyos ng mga espiritu ng mga propeta, ay ipinadala ang kaniyang anghel para ipakita sa kaniyang mga lingkod ang mga bagay na malapit ng maganap." **7** Tingnan mo! Malapit na akong dumating. Pinagpala ang siyang sumusunod sa mga salita ng propesiya ng aklat na ito." **8** Ako, si Juan, ang siyang nakarining at nakakita ng mga bagay na ito. Nang aking makita at narinig sila, ipinatirapa ko ang aking sarili sa paanan ng anghel para sambahin siya, ang anghel na napakita sa akin ng mga bagay na ito. **9** Sinabi niya sa akin, "Huweg mong gawin iyan!" Ako ay tulad mo ring lingkod na kasama mo, kasama ng iyong mga kapatid na mga propeta, at kasama ng mga sumusunod na mga salita ng aklat na ito. Sambahin ang Diyos!" **10** Sinabi niya sa akin, "Huweg mong selyuhan ang mga salita ng propesiya ng aklat na ito, dahil ang oras ay malapit na. **11** Siya na hindi matuwid, hayaan siyang magpatuloy na gawin ang hindi matuwid. Siya na marumi ang moralidad, hayaan siyang magpatuloy sa pagiging marumi ang moralidad. Siya na matuwid, hayaan siyang magpatuloy na gumawa ng matuwid. Siya na banal, hayaan siya na magpatuloy na maging banal. **12** Tingnan mo! Malapit na akong dumating. Ang aking gantimpala ay nasa akin, para gantihan ang bawat isa ayon sa anuman na kaniyang ginawa. **13** Ako ang Alpa at ang Omega, ang Una at ang Huli, ang Simula at ang Katapusang. **14** Pinaggpala ang mga nagliliinis ng kanilang mga balabal kaya magkakaroon sila ng karapatan para makakain nang mula sa puno ng buhay at para makapasok sa lungsod sa pamamagitan ng mga tarangkahan. **15** Nasa labas ang mga aso, ang mga mangkukulam, ang sekwal na immoralidad, ang mga mamamatay tao,

ang mga sumasamba sa mga diyus-diyosan, at ang lahat ng nagmamahal at gumagawa ng kasingalingan. **16** Ako, si Jesus, ipinadala ko ang aking anghel para magpatooto sa inyo tungkol sa mga bagay para sa mga Iglesia. Ako ang ugat at ang kaapu-apuhang ni David, ang maningning na Bituin sa Umaga. **17** Sinasabi ng Espiritu at ng Babaeng ikakasal, "Halika! Hayaang sabihin ng nakaririniq, "Halika!" Sinuman ang nauuhaw, hayaan siyang lumapit, at sinuman ang nagnanais nito, hayaan siya na malayang magkaroon ng tubig ng buhay. **18** Pinatotohanang ko sa bawat isang nakikinig sa mga salita ng propesiya ng aklat na ito: Kung sinumang magdagdag sa mga ito, ang Diyos ang magdadagdag sa kaniya ng mga salot na tulad ng nakasaad sa aklat na ito. **19** Kung sinuman ang mag-aalis mula sa mga salita ng aklat na ito ng propesiya, aalisin ng Diyos ang kaniyang bahagi sa puno ng buhay at sa banal na lungsod, na nakasulat tungkol sa aklat na ito. **20** Siyang nagpapatooto sa mga bagay na ito ay sinasabi, "Oo! Malapit na akong dumating." Amen! Halika, Panginoong Jesus! **21** Sumainyong nawa lahat ng biyaya ng Panginoong Jesus. Amen.

Nakita ko ang banal na lungsod, ang bagong Jerusalem, na bumamababa mula sa langit mula sa Diyos, inihanda tulad ng isang babaeng ikakasal na pinaganda para sa kaniyang asawa. Narinig ko ang isang malakas na tinig mula sa trono sinasabing: "Tingnan mo! Ang tirahan ng Diyos ay kasama ng mga tao, at siya ay naninirahan kasama nila. Sila ay magiging kaniyang bayan, at ang Diyos mismo ay makakasama nila at siya ay magiging kanilang Diyos."

Pahayag 21:2-3

Gabay sa mga Mambabasa

Tagalog at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Tagalog at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Strong's: g12

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Strong's: g126

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn

Language: Koine Greek

Speech: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Strong's: g165

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Strong's: g166

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

Geenna

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Strongts: g1067

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Strongts: g86

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Strongts: g3041 g4442

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol

Language: Hebrew

Speech: proper noun, place

Usage: 65 times in 17 books, 50 chapters, and 63 verses

Strongts: h7585

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Strongts: g5020

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Tagalog---Tagalog-Bible-Unlocked/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lucas 8:31
Mga Roma 10:7
Pahayag 9:1
Pahayag 9:2
Pahayag 9:11
Pahayag 11:7
Pahayag 17:8
Pahayag 20:1
Pahayag 20:3

Mga Gawa 3:21
Mga Gawa 15:18
Mga Roma 1:25
Mga Roma 9:5
Mga Roma 11:36
Mga Roma 12:2
Mga Roma 16:27
1 Mga Corinto 1:20
1 Mga Corinto 2:6
1 Mga Corinto 2:7
1 Mga Corinto 2:8
1 Mga Corinto 3:18
1 Mga Corinto 8:13
1 Mga Corinto 10:11
2 Mga Corinto 4:4
2 Mga Corinto 9:9
2 Mga Corinto 11:31
Mga Galacia 1:4
Mga Galacia 1:5
Mga Efeso 1:21
Mga Efeso 2:2
Mga Efeso 2:7
Mga Efeso 3:9
Mga Efeso 3:11
Mga Efeso 3:21
Mga Efeso 6:12
Mga Filipos 4:20
Mga Colosas 1:26
1 Timoteo 1:17
1 Timoteo 6:17
2 Timoteo 4:10
2 Timoteo 4:18
Tito 2:12
Mga Hebreo 1:2
Mga Hebreo 1:8
Mga Hebreo 5:6
Mga Hebreo 6:5
Mga Hebreo 6:20
Mga Hebreo 7:17
Mga Hebreo 7:21
Mga Hebreo 7:24
Mga Hebreo 7:28
Mga Hebreo 9:26
Mga Hebreo 11:3
Mga Hebreo 13:8
Mga Hebreo 13:21
1 Pedro 1:23

1 Pedro 1:25
1 Pedro 4:11
1 Pedro 5:11
2 Pedro 3:18
1 Juan 2:17
2 Juan 1:2
Judas 1:13
Judas 1:25
Pahayag 1:6
Pahayag 1:18
Pahayag 4:9
Pahayag 4:10
Pahayag 5:13
Pahayag 7:12
Pahayag 10:6
Pahayag 11:15
Pahayag 14:11
Pahayag 15:7
Pahayag 19:3
Pahayag 20:10
Pahayag 22:5

aïdios

Mga Roma 1:20
Judas 1:6

aiōn

Mateo 12:32
Mateo 13:22
Mateo 13:39
Mateo 13:40
Mateo 13:49
Mateo 21:19
Mateo 24:3
Mateo 28:20
Marcos 3:29
Marcos 4:19
Marcos 10:30
Marcos 11:14
Lucas 1:33
Lucas 1:55
Lucas 1:70
Lucas 16:8
Lucas 18:30
Lucas 20:34
Lucas 20:35
Juan 4:14
Juan 6:51
Juan 6:58
Juan 8:35
Juan 8:51
Juan 8:52
Juan 9:32
Juan 10:28
Juan 11:26
Juan 12:34
Juan 13:8
Juan 14:16

Mga Galacia 1:4
Mga Galacia 1:5
Mga Efeso 1:21
Mga Efeso 2:2
Mga Efeso 2:7
Mga Efeso 3:9
Mga Efeso 3:11
Mga Efeso 3:21
Mga Efeso 6:12
Mga Filipos 4:20
Mga Colosas 1:26
1 Timoteo 1:17
1 Timoteo 6:17
2 Timoteo 4:10
2 Timoteo 4:18
Tito 2:12
Mga Hebreo 1:2
Mga Hebreo 1:8
Mga Hebreo 5:6
Mga Hebreo 6:5
Mga Hebreo 6:20
Mga Hebreo 7:17
Mga Hebreo 7:21
Mga Hebreo 7:24
Mga Hebreo 7:28
Mga Hebreo 9:26
Mga Hebreo 11:3
Mga Hebreo 13:8
Mga Hebreo 13:21
1 Pedro 1:23

aiōnios

Mateo 18:8
Mateo 19:16
Mateo 19:29
Mateo 25:41
Mateo 25:46
Marcos 3:29
Marcos 10:17
Marcos 10:30
Lucas 10:25
Lucas 16:9
Lucas 18:18
Lucas 18:30
Juan 3:15
Juan 3:16
Juan 3:36
Juan 4:14
Juan 4:36
Juan 5:24
Juan 5:39
Juan 6:27
Juan 6:40
Juan 6:47
Juan 6:54
Juan 6:68

Juan 10:28
Juan 12:25
Juan 12:50
Juan 17:2
Juan 17:3
Mga Gawa 13:46
Mga Gawa 13:48
Mga Roma 2:7
Mga Roma 5:21
Mga Roma 6:22
Mga Roma 6:23
Mga Roma 16:25
Mga Roma 16:26
2 Mga Corinto 4:17
2 Mga Corinto 4:18
2 Mga Corinto 5:1
Mga Galacia 6:8
2 Mga Tesalonica 1:9
2 Mga Tesalonica 2:16
1 Timoteo 1:16
1 Timoteo 6:12
1 Timoteo 6:16
1 Timoteo 6:19
2 Timoteo 1:9
2 Timoteo 2:10
Tito 1:2
Tito 3:7
Filemon 1:15
Mga Hebreo 5:9
Mga Hebreo 6:2
Mga Hebreo 9:12
Mga Hebreo 9:14
Mga Hebreo 9:15
Mga Hebreo 13:20
1 Pedro 5:10
2 Pedro 1:11
1 Juan 1:2
1 Juan 2:25
1 Juan 3:15
1 Juan 5:11
1 Juan 5:13
1 Juan 5:20
Judas 1:7
Judas 1:21
Pahayag 14:6

Geenna

Mateo 5:22
Mateo 5:29
Mateo 5:30
Mateo 10:28
Mateo 18:9
Mateo 23:15
Mateo 23:33
Marcos 9:43
Marcos 9:45
Marcos 9:47

Lucas 12:5
Santiago 3:6
Hadēs
Mateo 11:23
Mateo 16:18
Lucas 10:15
Lucas 16:23
Mga Gawa 2:27
Mga Gawa 2:31
1 Mga Corinto 15:55
Pahayag 1:18
Pahayag 6:8
Pahayag 20:13
Pahayag 20:14

Limnē Pyr

Pahayag 19:20
Pahayag 20:10
Pahayag 20:14
Pahayag 20:15
Pahayag 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Mga Bilang 16:30
Mga Bilang 16:33
Deuteronomio 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Mga Hari 2:6
1 Mga Hari 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Mga Awit 6:5
Mga Awit 9:17
Mga Awit 16:10

Mga Awit 18:5
Mga Awit 30:3
Mga Awit 31:17
Mga Awit 49:14
Mga Awit 49:15
Mga Awit 55:15
Mga Awit 86:13
Mga Awit 88:3
Mga Awit 89:48
Mga Awit 116:3
Mga Awit 139:8

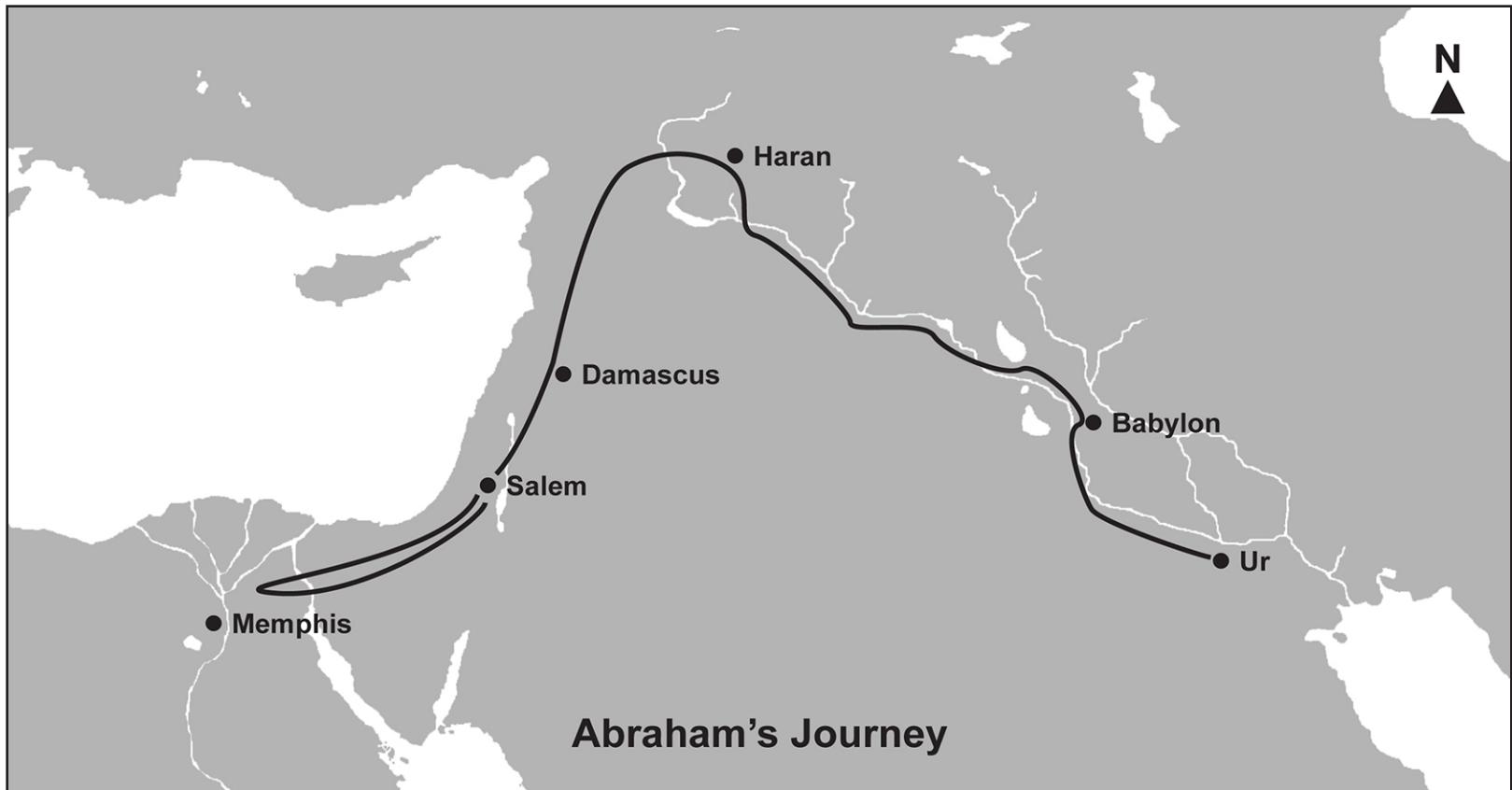
Mga Awit 141:7
Mga Kawikaan 1:12
Mga Kawikaan 5:5
Mga Kawikaan 7:27
Mga Kawikaan 9:18
Mga Kawikaan 15:11
Mga Kawikaan 15:24
Mga Kawikaan 23:14
Mga Kawikaan 27:20
Mga Kawikaan 30:16
Mangangaral 9:10
Awit ng mga Awit 8:6
Isaias 5:14
Isaias 14:9
Isaias 14:11
Isaias 14:15
Isaias 28:15
Isaias 28:18
Isaias 38:10
Isaias 38:18
Isaias 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonas 2:2
Habacuc 2:5

Tartaroō

2 Pedro 2:4

Questioned

None yet noted

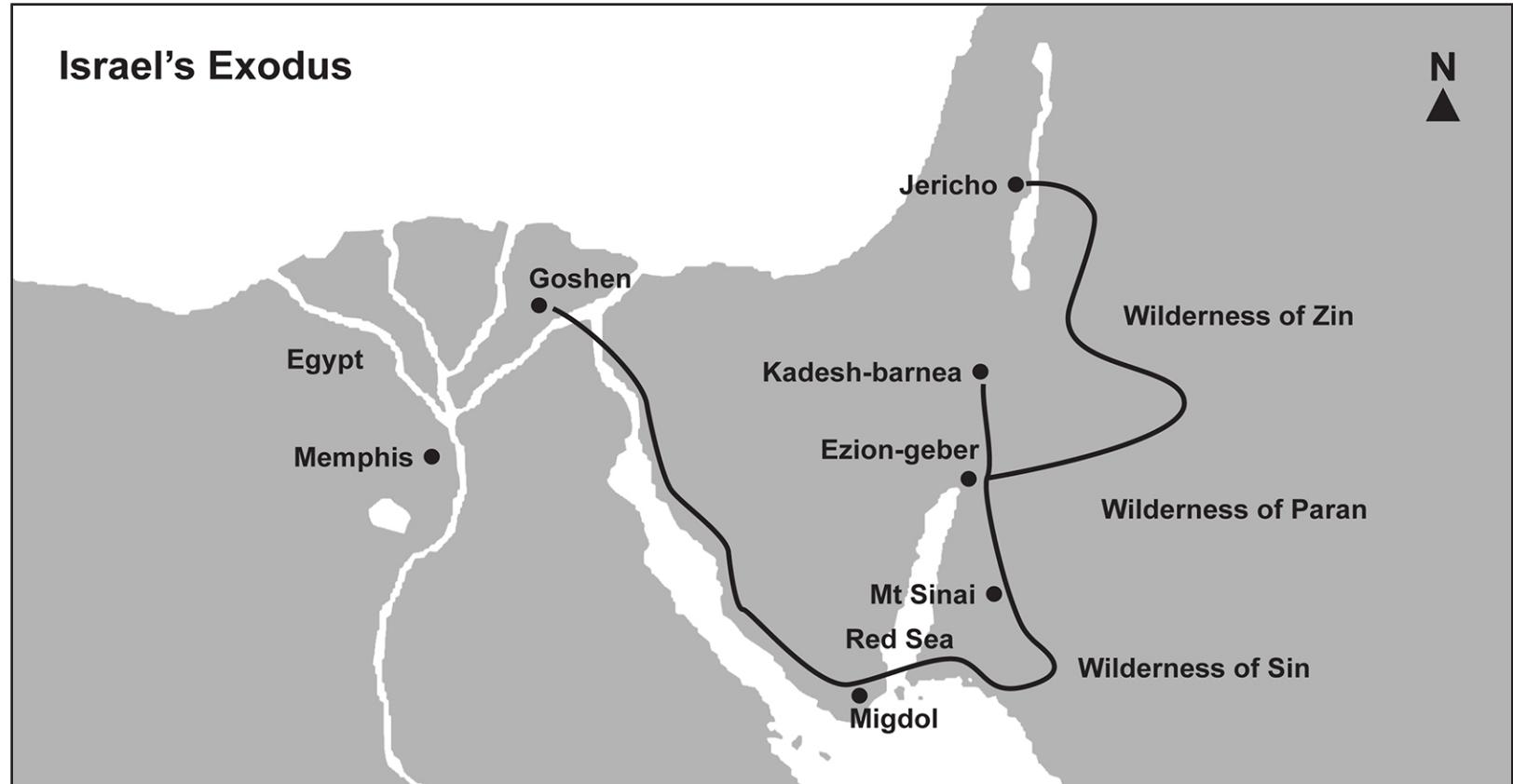

Abraham's Journey

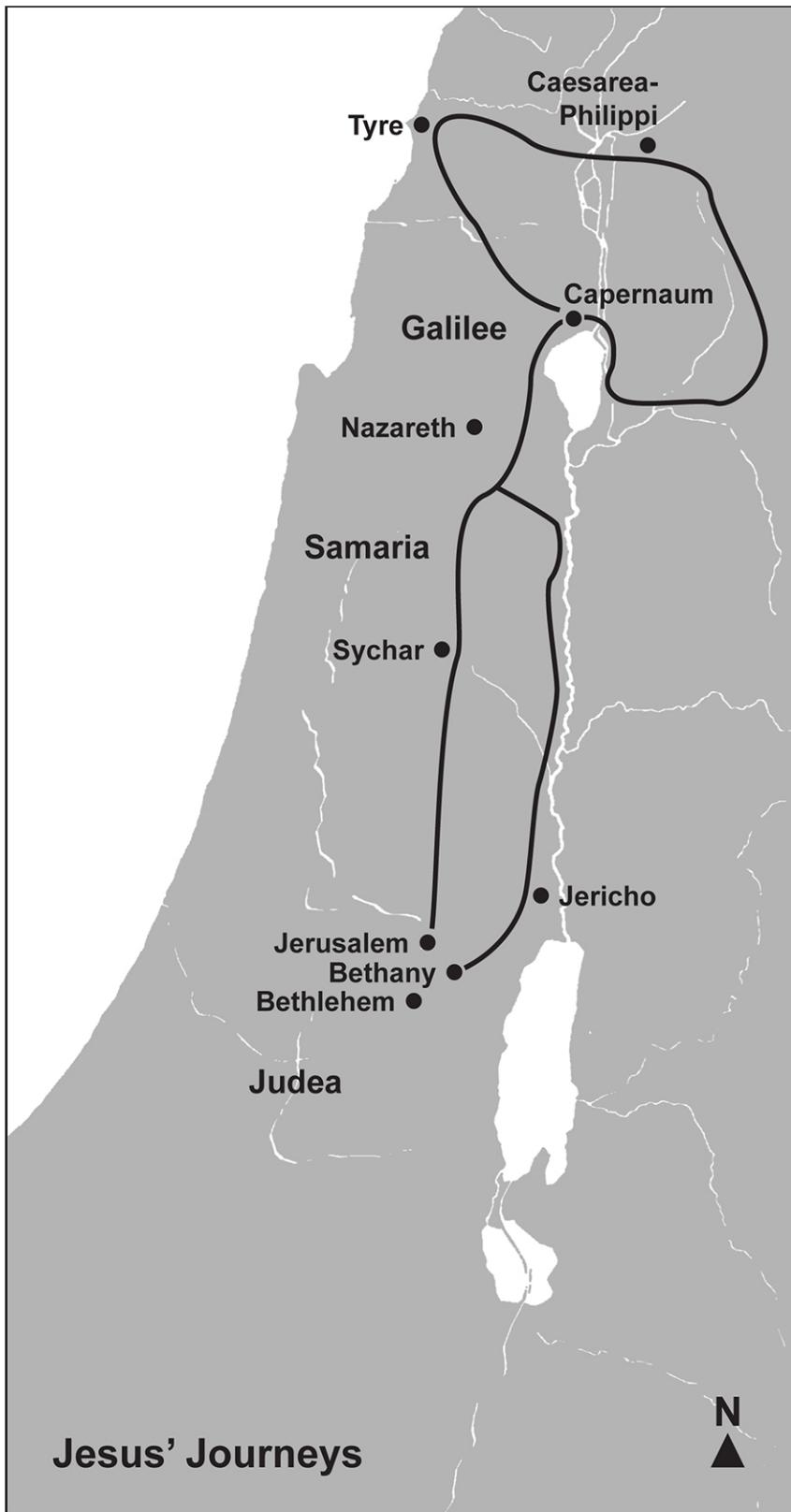
Sa pamamagitan ito ng pananampalataya na si Abraham nang siya ay tinawag. Siya ay sumunod at nagtungo sa lugar na kaniyang tatanggapin bilang isang tagapagmana. Pumunta siya na hindi niya nalalaman kung saan siya tutungo. - Mga Hebreo 11:8

Israel's Exodus

N

Nang pinayagan ni Paraon na umalis ang mga tao, hindi sila pinangunahan ng Diyos sa landas patungo sa lupain ng mga Palestina, kahit pa malapit ang lupain. Dahil sinabi ng Diyos, "Marahil magbabago ang mga tao ng kanilang mga isipan kapag nakaranas sila ng digmaan at pagkatapos babalik sa Ehipto." - Exodo 13:17

Jesus' Journeys

Sapagkat hindi dumating ang Anak ng Tao upang paglilingkuran, ngunit upang magjingkod at upang ibigay ang kaniyang buhay bilang katubusan ng lahat. - Marcos 10:45

Ako si Pablo, na isang lingkod ni Jesu-Cristo, tinawag upang maging apostol, at inilaan para sa ebanghelyo ng Diyos. - Mga Roma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us								
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin								
Where are we? ◀			When are we? ▼										
			Innocence		Fallen			Glory					
		Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth					
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City					
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise						
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers							
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise								
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment								
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
		Imprisoned			2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
		Fugitive			Revelation 20:13 Thalaasa								
		First Beast			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind								
		False Prophet			Revelation 19:20 Lake of Fire								
		Satan			Revelation 20:2 Abyss								
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all								

World Nations

Humayo kayo at gawing mga alagad ang lahat ng mga bansa. Bautismuhan sila sa ngalan ng Ama, ng Anak, at ng Banal na Espiritu. - Mateo 28:19